ליקוטי הלכות מנוקד - חושן משפט ב

ליקוטי הלכות מנוקד - חושן משפט ב

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ליקוטי-הלכות-מנוקד-חושן-משפט-ב/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

מתנה ומתנת שכיב מרע א: 5
מתנה ומתנת שכיב מרע ב: 8
מתנה ומתנת שכיב מרע ג: 11
מתנה ומתנת שכיב מרע ד: 23
מתנת שכיב מרע: 34
מתנה ה: 44
אבדה ומציאה: 87
מתנה ב: 97
מתנה ג: 102
אבדה ומציאה א: 105
אבדה ומציאה ב: 112
אבדה ומציאה ג: 117
פריקה וטעינה 133
פריקה וטעינה א: 135
פריקה וטעינה ב: 139
פריקה וטעינה ד: 141
הפקר ונכסי הגר: 143
נחלות 164
אפוטרופוס 170
הפקר ונכסי הגר א: 187
הפקר ונכסי הגר ב: 189
הפקר ונכסי הגר ג: 192
הפקר ונכסי הגר ד: 196
נחלות א: 237
נחלות ב: 241
נחלות ג: 245
נחלות ד: 251
אפטרופוס א: 273
אפטרופוס ב: 276
אפטרופוס ג: 287
פקדון וארבעה שומרים א: 300
פקדון וארבעה שומרים ב: 302
פקדון וארבעה שומרים ג: 305
פקדון וארבעה שומרים ד: 320
פקדון וארבעה שומרים ה: 350
אמנין: 361
שכירות פועלים 369
חכירות וקבלנות: 390
שומר שכר ב: 390
שומר שכר ד: 404
אמנין א: 412
שוכר: 415
אמנין ב: 417
אמנין ד: 422
שוכר ב: 458
שוכר ג: 464
חכירות וקבלנות א: 484
חכירות וקבלנות ב: 490
שכירות פועלים א: 499
שכירות פועלים ב: 504
שכירות פועלים ד: 510
שאלה א: 514
גנבה א: 520
גנבה ב: 522
גנבה ג: 533
גנבה ד: 547
גנבה ה: 553
גזלה א: 575
גזלה ב: 577
גזלה ג: 588
גזלה ד: 596
גזלה ה: 598

נזיקין א: 624
נזיקין ב: 625
נזיקין ג: 636
נזיקין ד: 649
נזיקין ה: 679
חובל בחברו ושמירת הנפש: 702
חובל בחברו: 704
מאבד ממון חברו ומסור א: 721
מאבד ממון חברו ומסור ב: 723
מאבד ממון חברו ומסור ג: 731
מאבד ממון חברו ומסור ד: 734
נזקי ממון א: 737
נזקי ממון ב: 738
נזקי ממון ג: 741
נזקי ממון ד: 745
חובל בחברו א: 747
חובל בחברו ב: 748
חובל בחברו ג: 751
חובל בחברו ד: 778
מעקה ושמירת הנפש א: 780
מעקה ושמירת הנפש ב: 782
מעקה ושמירת הנפש ד: 784

מתנה ומתנת שכיב מרע א:

מַתָּנָה בְּאֹנֶס אֵינָהּ מַתָּנָה כְּלָל אֲפִלּוּ לֹא מָסַר מוֹדָעָה, וַאֲפִלּוּ גִּלּוּי דַּעַת לְבַד שֶׁאֵינָהּ נוֹתָנָה בְּרָצוֹן מְבַטֵּל הַמַּתָּנָה. אֲבָל מְכִירָה בְּאֹנֶס הֲוֵי מְכִירָה אִם לֹא מָסַר מוֹדָעָה:

אות א

עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים דִּבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁרְשָׁם בָּעֲשִׁירוּת. וּבִשְׁבִיל זֶה הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשׁוֹ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו, כִּי הֵם תְּלוּיִים בָּעֲשִׁירוּת, עַיֵּן שָׁם בְּמַאֲמַר גְּזֵלָה (סִימָן סט):

וְהִנֵּה לְפִי זֶה הָיָה רָאוּי שֶׁיֵּאָסֵר בְּאִסּוּר גָּדוֹל גַּם לִתֵּן לַחֲבֵרוֹ מַתָּנָה מֵרְצוֹנוֹ מֵאַחַר שֶׁהַנֶּפֶשׁ תְּלוּיָה בְּהַמָּמוֹן וְאֵיךְ יִהְיֶה הָאָדָם רַשַּׁאי לִתֵּן לַחֲבֵרוֹ מָמוֹנוֹ הֲלֹא הוּא נוֹטֵל אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁל עַצְמוֹ. אַךְ בֶּאֱמֶת הִנֵּה עִקַּר מַעֲלַת הָעֲשִׁירוּת הִוא שֶׁמְּגַדֵּל הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ, כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ וַאֲזַי הַכֹּל תְּאֵבִים לְהִדָּבֵק בְּנַפְשׁוֹ. וְעִקַּר הוּא שֶׁהָעֲשִׁירוּת הִוא חוֹמָה לִשְׁמֹר מִכַּעַס, שֶׁעַל יָדוֹ טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַכַּעַס הֵפֶךְ הָעֲשִׁירוּת, עַיֵּן כָּל זֶה הֵיטֵב בְּסוֹף הַמַּאֲמָר, מִפְּנֵי מָה עֵינֵיהֶם שֶׁל תַּרְמוּדִיִּים טְרוּטוֹת? (סִימָן נט). וְעַל כֵּן אַדְרַבָּא, זֶה עִקַּר מַעֲלַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁיְּרַחֵיב יָדוֹ וְיִתֵּן מַתָּנוֹת לַעֲנִיִּים, וַאֲפִלּוּ לַעֲשִׁירִים בְּרָצוֹן טוֹב כְּדֵי לִקְנוֹת אַהֲבָה וְרֵעוּת עִם נְפָשׁוֹת רַבִּים בִּבְחִינַת וְאֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים, בִּבְחִינַת וְכָל הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן. וַאֲזַי יִגְדַּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ מְאֹד עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַכְּלָלוּת שֶׁנִּכְלָל עִם רַבִּים שֶׁאוֹהֲבִים אוֹתוֹ וּדְבֵקִים בּוֹ עַל יְדֵי מַתְּנַת יָדוֹ הַטּוֹבָה. וְכִמּוּבָא שָׁם שֶׁעִקַּר גְּדוּל הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ הוּא שֶׁרַבִּים יִהְיוּ תְּאֵבִים אֵלָיו כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְגָיֵּר גֵּרִים, עַיֵּן שָׁם, וְזֶה עַל יְדֵי מַתְּנַת יָדוֹ כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב)מִשְׁלֵי יח), מַתַּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי גְדוֹלִים יַנְחֶנּוּ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם שֶׁהוּא עָשִׁיר וְנָדִיב. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַמַּתָּנוֹת יְגַדֵּל הַשֵּׁם שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ. וְכָל זֶה עִקַּר דָּבוּק עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן שֶׁנּוֹתֵן בְּרָצוֹן טוֹב, שֶׁאֲזַי אַף שֶׁמְּחַסֵּר מָמוֹנוֹ שֶׁהוּא חֶסְרוֹן הַנֶּפֶשׁ, עִם כָּל זֶה, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן יְגַדֵּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ, כִּי הַכֹּל תְּאֵבִים לוֹ וְאוֹהֲבִים אוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ גַּם בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקַּר מַעֲלַת נְתִינַת הַצְּדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה לוֹ רֵעִים וְאוֹהֲבִים, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר וִיהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם (סִימָן יז), עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹתֵן מַתָּנָה קוֹנֶה לוֹ אוֹהֲבִים וְנִגְדַּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְכֵן אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן סז) שֶׁאַהֲבָה הוּא מְגַדֵּל הַנֶּפֶשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה עִקַּר מַעֲלַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁשּׁוֹמֵר מִכַּעַס שֶׁהוּא רֹגֶז וְשִׂנְאָה, אֲבָל הָעֲשִׁירוּת הִוא בְּחִינַת אַהֲבָה וְרָצוֹן הֵפֶךְ הַכַּעַס. נִמְצָא כְּשֶׁנּוֹתֵן מַתָּנוֹת, אַדְרַבָּא, זֶה עִקַּר מַעֲלַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא אַהֲבָה וְרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, נוֹתֵן, בְּעַיִן יָפָה נוֹתֵן, כִּי בְּוַדַּאי הַנּוֹתֵן מַתָּנָה הוּא בְּעַיִן יָפָה וּבְרָצוֹן טוֹב מְאֹד, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה יָכוֹל לִתֵּן כְּלָל, כִּי

הָיָה מְחַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ וּכְאִלּוּ הוֹרֵג אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְעִקַּר תִּקּוּן הַמַּתָּנָה הוּא הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי נוֹתֵן בְּעַיִן יָפָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּצַּדָּקָה, וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ, 'בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁלֹּא יֵרַע לְבָבְךָ וְתִתֵּן בְּעַיִן יָפָה בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה, 'יְבָרֶכְךָ', כִּי עַל יְדֵי אַהֲבָה וְהָרָצוֹן יְגַדֵּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל, וְעִקַּר גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׁם הוּא עַל יְדֵי עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁמִּמֵּילָא יִהְיֶה מְבֹרָךְ בַּעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי נְתִינָתוֹ בְּאַהֲבָה וְלֹא יֵרַע לְבָבוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּכְרִיחִין אוֹתוֹ לִתֵּן מַתָּנָה אַף שֶׁלֹּא מָסַר מוֹדָעָה עִם כָּל זֶה אֵינָהּ מַתָּנָה כְּלָל וְהִיא גְּזֵלָה גְּמוּרָה מֵאַחַר שֶׁלֹּא נָתַן בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן טוֹב נִמְצָא שֶׁחִסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ בְּמַתָּנָה זוֹ כְּמוֹ בִּגְזֵלָה מַמָּשׁ, כִּי אֵין הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׁם נִגְדָּל וְנִשְׁלָם אֶלָּא עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַכְּלָלוּת כַּנַּ"ל:

אות ב

אֲבָל בִּמְכִירָה הוּא בְּהֵפֶךְ, כִּי בְּוַדַּאי עַל יְדֵי שֶׁמּוֹכֵר חֲפָצָיו אֵין נִגְדָּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ כְּלָל, כִּי אֵין נִגְדָּל הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ כִּי אִם עַל יְדֵי הַמַּתָּנָה כַּנַּ"ל וְכַנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. נִמְצָא שֶׁעִקַּר תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן שֶׁמְּחַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי שֶׁמּוֹכֵר חֲפָצָיו הוּא עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמְּקַבֵּל בְּעַד הַחֵפֶץ שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמַשְׁלִים אֶת נַפְשׁוֹ. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מוֹכֵר, בְּעַיִן רָעָה מוֹכֵר, כִּי אֵין הַמְּכִירָה בִּשְׁבִיל אַהֲבַת חֲבֵרוֹ לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ כַּנַּ"ל, רַק מֵחֲמַת אֹנֶס מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מוֹכֵר עָצֵב. נִמְצָא שֶׁגַּם כָּל הַמְּכִירוֹת הֵם רַק בְּאֹנֶס כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם אָנְסוּהוּ לַמְּכִירָה, הַמְּכִירָה קַיֶּמֶת, מֵאַחַר שֶׁגַּם כָּל הַמְּכִירוֹת אֵינָם בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן רַק שֶׁנִּתְקַן חֶסְרוֹן הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מָמוֹן בְּעַד הַמְּכִירָה, עַל כֵּן גַּם בְּאֹנֶס מַמָּשׁ הַמְּכִירָה קַיֶּמֶת מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל מָמוֹן שֶׁהוּא מַשְׁלִים חֶסְרוֹן הַנֶּפֶשׁ. אֲבָל מַתָּנָה שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל דְּמִים לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹן נַפְשׁוֹ וְאֵין הַנֶּפֶשׁ נִשְׁלֶמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהָרָצוֹן כַּנַּ"ל, עַל כֵּן כְּשֶׁהִיא בְּאֹנֶס הִיא גְּזֵלָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן מוֹכֵר:

מַאי טַעְמָא מוֹכֵר קַבֵּל דְּמֵי נוֹתֵן לֹא קַבֵּל וְכוּ', כִּי מֵאַחַר שֶׁהַנּוֹתֵן לֹא קִבֵּל דְּמִים אֵין הַנֶּפֶשׁ נִשְׁלֶמֶת מֵחֶסְרוֹנָהּ כִּי אִם עַל יְדֵי הָרָצוֹן וְהָאַהֲבָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ גִּלּוּי דַּעַת שֶׁאֵין הַמַּתָּנָה בְּרָצוֹן טוֹב מְבַטֵּל הַמַּתָּנָה כַּנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנַת בָּרִיא הוּא כְּשֶׁמְּשַׁיֵּר וּכְשֶׁאֵינוֹ מְשַׁיֵּר הִיא מַתְּנַת שְׁכִיב מְרַע. כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁדַּעְתּוֹ לִתֵּן בְּמַתְּנַת בָּרִיא מֵחַיִּים, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְשַׁיֵּר לְעַצְמוֹ עַל כָּל פָּנִים כָּל שֶׁהוּא בְּהֶכְרֵחַ כְּדֵי לְשַׁיֵּר עַל כָּל פָּנִים שֹׁרֶשׁ לְנַפְשׁוֹ, כִּי אַף שֶׁעַל יְדֵי הַמַּתָּנָה בְּעַצְמָהּ נִגְדָּל נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל, עִם כָּל זֶה צָרִיךְ שֶׁיִּשָּׁאֵר שֹׁרֶשׁ כָּל שֶׁהוּא לְנַפְשׁוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָהּ בַּמָּה לְתָלוֹת, דְּהַיְנוּ

שֶׁיַּשְׁאִיר לְעַצְמוֹ אֵיזֶה שִׁיּוּר מִנְּכָסָיו שֶׁהֵם שְׁרָשֵׁי נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹתֵן כָּל נְכָסָיו לְגַמְרֵי בְּלִי שׁוּם שִׁיּוּר הוּא בְּוַדַּאי מַתְּנַת שְׂכִיב מְרַע, דְּהַיְנוּ לְאַחַר מוֹתוֹ דַּיְקָא, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יָמִית אֶת עַצְמוֹ מֵחַיִּים לִתֵּן כָּל נְכָסָיו לְגַמְרֵי וְלֹא יַשְׁאִיר לְעַצְמוֹ שׁוּם שְׁרָשׁ לְנַפְשׁוֹ וַהֲרֵי הוּא חָשׁוּב כַּמֵּת וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי כַּוָּנָתוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ. וְעַתָּה נְכוֹנִים מְאֹד דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֲצְרְכוּ שִׁיּוּר. וְאִיתָא הַטַּעַם שֶׁבְּוַדַּאי אֵין אָדָם מַעֲנִי עַצְמוֹ לִבְלִי לְהַשְׁאִיר לְעַצְמוֹ כְּלוּם. וּלְפִי פְּשׁוּטוֹ תָּמוּהַּ, כִּי לְפִי זֶה הָיָה רָאוּי לְתֵת שִׁעוּר גָּדוֹל לְהַשִּׁיּוּר וְכִי יָכוֹל לְפַרְנֵס עַצְמוֹ בְּמֵה שֶׁיְּשַׁיֵּר לְעַצְמוֹ זוּז כָּל שֶׁהוּא. אַךְ הָאֱמֶת כִּי עִקַּר הַשִּׁיּוּר הוּא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר שֹׁרֶשׁ לְנַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל:

אות ד

וְזֶה בְּחִינַת דִּבְרֵי שְׂכִיב מְרַע אֵין צְרִיכִין קִנְיָן, כִּי כָּל הַקִּנְיָנִים הֵם כְּדֵי לְהוֹצִיא הַדָּבָר מֵרְשׁוּתוֹ לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַנֶּפֶשׁ נִשְׁרֶשֶׁת בְּהַמָּמוֹן קָשֶׁה לְהוֹצִיא הַדָּבָר מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן צָרִיךְ קִנְיָן גָּמוּר לָזֶה, דְּהַיְנוּ קִנְיָן סוּדָר וְכֵיוֹצֵא כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵצֵא הַדָּבָר מִשֹּׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ לַחֲבֵרוֹ וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקִּנְיָנִים. וְעַל כֵּן חֹזֶק הַקִּנְיָן עַל יְדֵי הַכְּתָב, כִּי הַכְּתָב הוּא פְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וּכְשֶׁכּוֹתֵב לַחֲבֵרוֹ הַקִּנְיָן אָזַי מְגַלֶּה פְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁמְּרַצֶּה בְּהַקִּנְיָן וַאֲזַי יוֹצֵא הַדָּבָר לְגַמְרֵי מִפְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ. וְעַל כֵּן מוֹעִיל הַקִּנְיָן בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי הַכְּתָב וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת הַלְוָאָה. וְעַל כֵּן הַשְׂכִיב מְרַע שֶׁמַּתְּנָתוֹ רַק לְאַחַר מוֹתוֹ וַאֲזַי יוֹצֵא הַנֶּפֶשׁ וְנִבְדֶּלֶת מִן הָעֲשִׁירוּת, כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל וְכוּ' (תְּהִלִּים מט), וּמַה חֻפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא נִשְׁאָר לוֹ שׁוּם חֻפָּץ וְרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו דְּהַיְנוּ בְּבֵיתוֹ וּרְשׁוּתוֹ שֶׁהֵם נְכָסִים וַעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ, וְעַל כֵּן בְּדִבּוּר בָּעָלְמָא נִקְנֶה הַמַּתָּנָה לַחֲבֵרוֹ בְּמַתְּנַת שְׂכִיב מְרַע, כִּי בְּקַל הַדָּבָר נִכְנָס לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ לְאַחַר מִיתַת הַשְׂכִיב מְרַע מֵאַחַר שֶׁאֵין שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ שָׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּבְרֵי שְׂכִיב מְרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דָּמֵי, כִּי הֵם כִּכְתוּבִין וּמְסוּרִין מַמָּשׁ, כִּי עַל יְדֵי כְּתִיבָה וּמְסִירָה יוֹצֵא הַדָּבָר לְגַמְרֵי מִפְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַתְּנַת הַשְׂכִיב מְרַע שֶׁמְּמֵילָא יוֹצְאִין הַנְּכָסִים מִפְּנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ אַחַר מוֹתוֹ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן דְּבָרָיו הֵם כִּכְתוּבִין וּמְסוּרִין מַמָּשׁ וּבְדִבּוּר בָּעָלְמָא יוֹצֵא לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵין שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ שָׁם כְּלָל כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

לְעֵיל בְּמַאֲמָר 'וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם', מְדַבֵּר גַּם כֵּן לְעִנְיַן גֵּרִים שֶׁמּוֹעִיל נְתִינַת הַצְּדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה אוֹהֲבִים וְרֵעִים וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים גֵּרִים, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַתָּנָה גַּם כֵּן כַּנַּ"ל, וְזֶה זֶה מַעֲלַת הָעֲשִׁירוּת כְּדֵי לְהַגְדִּיל הַנֶּפֶשׁ וְהַשֵּׁם לַעֲשׂוֹת גֵּרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

מתנה ומתנת שכיב מרע ב:

בִּשְׁטַר מַתָּנָה צְרִיכִין לִכְתֹּב כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא וְאִם לָאו הַשְּׁטָר בָּטֵל, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

אות א

עַל פִּי הַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר, בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל בְּעִנְיַן הַנְהָגַת הַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עח), עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל, כִּי כָּל הַחִיּוּת הוּא מֵהַתּוֹרָה אַךְ בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִים מִן הַתּוֹרָה אוֹ הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים שֶׁאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה מֵהֵיכָן הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת הֲלֹא עִקַּר הַחִיּוּת הוּא רַק מֵהַתּוֹרָה. אַךְ הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִבְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג בְּחַסְדּוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם, כִּי אָז לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה רַק הַתּוֹרָה הָיְתָה בְּהֶעְלֵם בְּתוֹךְ דֶּרֶךְ אֶרֶץ, דְּהַיְנוּ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם נִבְרְאוּ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, וּבְתוֹךְ הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כְּלוּלִים עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת נִמְצָא שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ תּוֹרָה נֶעְלֶמֶת. וְאָז קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחֶסֶד חִנָּם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת בְּכָל דָּבָר. וְזֶה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ לְסָטִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אֶרֶץ וְכוּ', לְפִיכָךְ כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת וְכוּ' וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, עַיֵּן שָׁם עִנְיָן זֶה בַּאֲרִיכוּת:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת שִׁטְרֵי מְכִירָה וּמַתָּנָה, כִּי עִקַּר הַמְּכִירָה וְהַמַּתָּנָה הוּא שֶׁצָּרִיךְ לִמְסֹר וּלְהַקְנוֹת לַחֲבֵרוֹ הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאוֹתָהּ הַקַּרְקַע, כִּי קַרְקַע אֵינוֹ נִמְסָר מִיָּד לְיָד וְעִקַּר הַמְּכִירָה וְהַמַּתָּנָה הוּא שֶׁמּוֹסֵר וּמַקְנֶה לוֹ הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאוֹתָהּ הַקַּרְקַע. וְעַל כֵּן נִקְנֶה הַשָּׂדֶה בִּשְׁטָר, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר הוּא בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּהֶם נִבְרָא זֶה הַדָּבָר שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת הַשְּׁטָר, כִּי אוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר הֵם בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר כ"ח אַתְוָן שֶׁהֵם הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן שֶׁהֵם בְּרֵאשִׁית שֶׁהֵם עִקַּר הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים. וְזֶה בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל, כִּי הַשְּׁטָר נִקְרָא סֵפֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָקַח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה וְהַמְצָוָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוֹם. כִּי הַשְּׁטָר הוּא בְּחִינַת סֵפֶר, בְּחִינַת תּוֹרָה, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּכָּתֵב עַל פִּי דִּינֵי הַתּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁהַשְּׁטָר הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, וְעַל כֵּן אוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר הֵם בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר הוּא מוֹסֵר

לַחֲבֵרוֹ הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהַשָּׂדֶה, כִּי הַשִּׁעְבּוּד הוּא בְּחִינַת הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַזְּכוּת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בְּהַנְּכָסִים שֶׁלּוֹ הוּא רַק בְּהַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר שֶׁמְּקֻבָּל מִכ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל, וּכְשֶׁמַּקְנֶה הַדָּבָר לַחֲבֵרוֹ, הָעִקָּר הוּא שֶׁמַּקְנֶה לוֹ הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר. וְעַל כֵּן כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם נִקְרָא עַל שְׁמוֹ כְּאִלּוּ עָשָׂה בְּעַצְמוֹ אוֹתָן הַנְּכָסִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבֹד הַזֶּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל, כִּי עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה בְּהַכ"ח אַתְוָן שֶׁיֵּשׁ בְּהַדִּבּוּר שֶׁהֵם הַחִיּוּת שֶׁל הַדִּבּוּר שֶׁזֶּה עִקַּר הַזְּכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהַדָּבָר, עַל כֵּן נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא עָשָׂה אֶת הַדָּבָר, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל יְדֵי כ"ח אַתְוָן אֵלּוּ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן נִקְרָא ה' יִתְבָּרַךְ קוֹנֶה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי הַקִּנְיָן הוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן עַל יְדֵי כ"ח אַתְוָן שֶׁבָּהֶם נִבְרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַשִּׁטָּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה מַקְנֶה הַכֹּחַ שֶׁבְּנִכְסָיו לַחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַשִּׁטָּר עוֹמֵד לְרְאִיָּה שֶׁאֵין הַשָּׂדֶה גְּזוּלָה בְּיָדוֹ, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ לִסְטִים אַתֶּם, לְפִיכָךְ כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁטָּר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן, בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִים לְעוֹרֵר עָלָיו וְלוֹמַר לִסְטִים אַתָּה, כִּי הַשִּׁטָּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן כֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ"ל, הוּא מֵעִיד שֶׁזָּכָה בְּהַשָּׂדֶה עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ"ל, כִּי מַה שֶּׁקַּרְקַע אוֹ חֻפָּץ אַחֵר הוֹלֵךְ מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ בְּמִכִירָה אוֹ בְּמַתָּנָה, הַכֹּל הוּא עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית, כִּי לְפִי כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב סִבּוּבִים שֶׁיִּתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְהַכֹּל כְּפִי כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית. וְהַשִּׁטָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית הוּא מֵעִיד שֶׁהַכ"ח הַנַּ"ל הוּא עַכְשָׁו בְּיָדוֹ, כִּי הוּא זָכָה בְּהַכ"ח הַנַּ"ל, בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה הַדָּבָר עַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַשִּׁטָּר כַּנַּ"ל:

אות ג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר כֹּחַ הַשִּׁטָּר הוּא עַל יְדֵי שֶׁאוֹתִיּוֹת הַשִּׁטָּר מְקַבְּלִין כֹּחַ מֵאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר וְעַל יְדֵי זֶה נִקְנֶה הַדָּבָר מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ. אַךְ בְּחִינַת מַתָּנָה הוּא לְכְאוֹרָה רָחוֹק מֵהַתּוֹרָה וְאֵין לוֹ שֹׁרֶשׁ בַּתּוֹרָה לְכְאוֹרָה, כִּי עִקַּר נְתִינַת הַתּוֹרָה הָיָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם לְקַבֵּל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׂכַר עֲבוֹדָתוֹ וְלֹא יְקַבֵּל מַתְּנַת חִנָּם, כִּי רַק בִּשְׂבִיל זֶה יָרְדָה הַנְּשָׁמָה בָּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נִזּוֹנֶת מִנַּהֲמָא דְּכִסּוּפָא רַק בִּשְׂכַר הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַיֵּם, נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הוּא רַק לְקַבֵּל שְׂכַר עֲבוֹדָתוֹ וְלֹא לְקַבֵּל מַתְּנַת חִנָּם. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל דָּבָר מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שֹׁרֶשׁ בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר, וְאִם כֵּן בְּחִינַת מַתָּנָה מַה שֶּׁאֶחָד נוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ מַתְּנַת חִנָּם מֵהֵיכָן שָׁרְשׁוֹ שֶׁל בְּחִינַת מַתָּנָה מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הוּא

רַק שֶׁלֹּא לְקַבֵּל מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל. אַךְ עִקַּר בְּחִינַת מַתָּנָה שְׁרָשׁוֹ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג בְּחַסְדּוֹ בִּבְחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל. וְגַם עַכְשָׁו אֲפִלּוּ לְאַחַר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ שֶׁל מַתְּנַת חִנָּם, כִּי יֵשׁ כַּמָּה אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים בָּעוֹלָם וְיֵשׁ כַּמָּה רְשָׁעִים בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם שׁוּם קִיּוּם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מֵאַחַר שֶׁאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְכוּ', רַק עִקַּר קִיּוּמָם עַל יְדֵי בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם וְכַמְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת מַתָּנָה גַּם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בָּעוֹלָם בְּחִינָה זוֹ שֶׁל מַתְּנַת חִנָּם, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה קִיּוּם לְהָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת גַּם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהָיָה מִתְנַהֵג הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בְּמַתְּנַת חִנָּם גַּם אָז הָיְתָה הַתּוֹרָה בִּמְצִיאוּת רַק שֶׁהָיְתָה נֶעְלֶמֶת, כִּי עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת הָיוּ כְּלוּלִים בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת מַתָּנָה שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁל קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל, שָׁם הַתּוֹרָה נֶעְלֶמֶת בְּהֶעְלֵם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לִכְתֹּב בִּשְׁטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי הֵיכִי דְּלָא לֶהֱוֵי כְּמִלְּתָא דְּטָמִירְתָא, כִּי בְּחִינַת מַתָּנָה צְרִיכִין בְּהֶכְרֵחַ לְפָרְסֵם כְּדֵי לְהוֹצִיא מֵהֶהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת מַתָּנָה הַתּוֹרָה נֶעְלֶמֶת בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין דַּיְקָא לְפָרְסֵם וּלְגַלּוֹת וְלִכְתֹּב הַשְּׁטַר מַתָּנָה בַּשְּׁוָקִים וּבְרְחוֹבוֹת כְּדֵי לְפָרְסֵם שֶׁגַּם שָׁם בִּבְחִינַת מַתָּנָה יֵשׁ גַּם כֵּן תּוֹרָה נֶעְלֶמֶת וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַמַּתָּנָה, כִּי אֵין לְהַמַּתָּנָה קִיּוּם כִּי אִם עַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַזְּכוּת שֶׁזּוֹכֶה אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֵין לְהַמַּתָּנָה קִיּוּם כִּי אִם כְּשֶׁמְּפָרְסְמִין וּמְגַלִּין הַשְּׁטַר מַתָּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שָׁם מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְאָז דַּיְקָא מִתְקַיֶּמֶת הַמַּתָּנָה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַתּוֹרָה בְּהֶעְלֵם אֵין לְהָעוֹלָם קִיּוּם בִּבְחִינַת רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיְּמִים, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהִיא מִתְנַהֵג הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, עִם כָּל זֶה כָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי וְעוֹמֵד עַד יוֹם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה)שַׁבָּת פח.) וְעַל כֵּן אֵין לְהַמַּתָּנָה קִיּוּם כִּי אִם עַל יְדֵי הַפִּרְסוּם וְהַגִּלּוּי וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב בִּשְׁטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא כְּדֵי לְפָרְסֵם וּלְגַלּוֹת שֶׁגַּם שָׁם בִּבְחִינַת מַתָּנָה יֵשׁ תּוֹרָה, כִּי אוֹתִיּוֹת הַשְּׁטָר הֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וַאֲזַי דַּיְקָא מִתְקַיֶּמֶת הַמַּתָּנָה, כִּי עִקַּר הַקִּיּוּם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, כִּי גַּם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיְתָה הַתּוֹרָה בְּמִצִיאוּת, רַק שֶׁהָיְתָה בְּהֶעְלֵם וְאָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט וְתָלוּי וְעוֹמֵד עַד יוֹם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז נִתְגַּלָּה הַתּוֹרָה וְיָצְאָה מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְכוּ' כַּנַּ"ל בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

מתנה ומתנת שכיב מרע ג:

כָּל מַתָּנָתָא דְּלָא כְּתִיב בָּהּ כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחָתְמוּהוּ בְּבָרָא לָאו מַתָּנָתָא הִיא:

אות א

כִּי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת בְּעִנְיַן הַנְהָגַת הַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) סִימָן עח):

וְהַכְּלָל בְּקִצּוּר, שֶׁיֵּשׁ אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת הוּא מְקַבֵּל מִשָּׁם וְכוּ', אַךְ אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, הַיְנוּ כִּי אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְבַּטֵּל עַצְמוֹ לְפָעָמִים מִן הַתּוֹרָה, כִּי בִּטּוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ. וְאָז בְּשָׁעָה שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בָּטֵל מִן הַתּוֹרָה וְאָז הוּא אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ שֶׁקּוֹרִין פְּרָאסְטִיק, אָז הוּא מְקַבֵּל חִיּוּת מִקִּיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ'. וְגַם עַכְשָׁו בָּאִין יִשְׂרָאֵל לִפְעָמִים לִמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד וְהַיְינוּ יְכוֹלִין לוֹמַר לָהֶם לִסְטִים אַתֶּם, אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּחִסְדּוֹ לְבַד וְכוּ', עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין יִשְׂרָאֵל לְכַבֵּשׁ כָּל הַמְּקוֹמוֹת וּלְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּל שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב. וְעַיֵּן שָׁם בְּסוֹף מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הוּא תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת וֶאֱמוּנָה וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנָה, כִּי עִקַּר הַמַּתָּנָה מַה שֶּׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם עִנְיַן מַתָּנָה שֶׁאֶחָד נוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ אֵיזֶה מַתָּנָה, זֶה נִמְשָׁךְ מֵאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁיֵּשׁ לְמַעְלָה, כִּי אֵין לְךָ דָּבָר לְמַטָּה שֶׁאֵין לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה. וְשֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּתָּנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁיֵּשׁ לְמַעְלָה:

וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב בְּהַשְׁטָר מַתָּנָה כְּתִבוּהוּ בְּשׁוּקָא וַחֲתָמוּהוּ בְּבָרָא וְאִם לָאו אֵינָהּ מַתָּנָה, כִּי עִקַּר הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הוּא בִּשְׁבִיל לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר כָּל מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים בִּקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהוֹצִיאָם מִחוּץ לִפְנִים, לְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הוּא בִּשְׁבִיל לִגְמֹל חֶסֶד חִנָּם עִם הָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָם מְקַיְּמִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאֵין לָהֶם מֵהֵיכָן לְקַבֵּל חִיּוּת, רַק ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיְּמָם בְּחַסְדּוֹ לְבַד בִּבְחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. רַק שֶׁהָרְשָׁעִים אֵינָם יְכוֹלִין לְקַבֵּל מִשָּׁם, כִּי בְּחִינַת הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הוּא בְּחִינָה גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אֵין מִי שֶׁיְּקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, דְּהַיְנוּ שֶׁבִּשְׁעָה שֶׁהֵם בְּטֵלִים מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְהֵם אֲנָשִׁים

פְּשׁוּטִים מַמָּשׁ אֲזַי הֵם מְקַבְּלִים מִשָּׁם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבְמַה שֶׁהַצַּדִּיקִים מְקַבְּלִים מִשָּׁם בָּזֶה הֵם מְחַיִּין כָּל הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה שֶׁסִּיֵּם שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסוֹפוֹ שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, עַל כֵּן יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת אֲפִלּוּ לְהַמֻּנָּחִים בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁעָבְרוּ עַל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם.. כִּי הַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ לָהֶם חִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה בָּעֵת שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם תּוֹרָה בָּעוֹלָם, וּבָזֶה הַצַּדִּיק מְחַיֶּה הַכֹּל אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד מִן הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הוּא בִּשְׁבִיל לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְקָרֵב הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְקָרֵב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם עַל יְדֵי מַתְּנַת חִנָּם לְבַד. כִּי הַצַּדִּיקִים אֵין צְרִיכִין מַתְּנַת חִנָּם, כִּי כְּבָר זָכוּ לְמַה שֶׁזָּכוּ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, רַק הָעִקָּר מַה שֶׁהַצַּדִּיקִים מְקַבְּלִים מִן הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הוּא בִּשְׁבִיל לְקָרֵב אֶת הָרְחוֹקִים שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם זְכוּת וּצְרִיכִין רַק מַתְּנַת חִנָּם. אַךְ אֵין נוֹתְנִין לָהֶם מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה מֻכְרָח הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לִהְיוֹת אִישׁ פָּשׁוּט לְגַמְרֵי לִפְעָמִים וּלְהִתְבַּטֵּל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל אָז מִן הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם, כַּנַּ"ל. וּבָזֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל הָרְחוֹקִים, כָּל הָאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ הַמֻּנָּחִים בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִן הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת כָּל מַתָּנָתָא דְּלָא כְּתִיב בָּהּ כְּתִיבָה בְּשׁוּקָא וְכוּ' אֵינָהּ מַתָּנָה. כִּי עִקַּר הַמַּתָּנָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרוֹ הוּא בִּשְׁבִיל לְקַדֵּשׁ כָּל מְקוֹמוֹת שֶׁמִּבַּחוּץ, לְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיק מְקַדֵּשׁ כָּל מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים וְכָל הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה, כֻּלָּם הוּא מְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּמְקַדְּשָׁם בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהוּא מְקַבֵּל מִשָּׁם בְּשָׁעָה שֶׁמְּבַטֵּל מִן הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב בְּהַמַּתָּנָה כְּתָבוּהָ בְּשׁוּקָא וַחֲתָמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמַּתָּנָה נִתְגַּלֶּה בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחוֹבוֹת שֶׁהֵם מְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה, מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים, וְעַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם אָנוּ מְגַלִּין שֶׁגַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וְאָנוּ כּוֹבְשִׁים כֻּלָּם וּמְקַדְּשִׁים אוֹתָם בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי בִּרְצוֹנוֹ נָתְנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נָתְנָהּ לָנוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין לְהַמַּתָּנָה קִיּוּם כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבֶּלֶת מִשָּׁרְשָׁהּ לְמַעְלָה שֶׁהוּא אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאוֹצַר

מַתְּנַת חִנָּם הוּא שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בַּמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד, לְגַלּוֹת גַּם שָׁם שֶׁיֵּשׁ אָדוֹן יָחִיד שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּחַסְדּוֹ וְטוּבוֹ לְבַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַדְּשִׁין הַכֹּל בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

אות ד

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁה וְחִיּוּת לְכָל הָעוֹלָם וּמְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד עַל יְדֵי הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמְּקַבְּלִין מִשָּׁם בְּשָׁעָה שֶׁבְּטֵלִים מִן הַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן סִיּם שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהַבַּעַל דָּבָר הִנִּיחַ עַצְמוֹ עַכְשָׁו עַל זֶה מְאֹד שֶׁעָשָׂה עִרְבּוּבְיָא בָּעוֹלָם שֶׁנַּעֲשָׂה מַחֲלֹקֶת וְקָטֶגוֹרְיָא בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים וְכוּ' עַד שֶׁאֵין אֶחָד יוֹדֵעַ הֵיכָן הָאֱמֶת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, וְנִשְׁבַּע ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא הַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל עַל יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר קִנְאָתוֹ וְקִטְרוּגוֹ הוּא עַל הָרְחוֹקִים הָרוֹצִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהָיוּ עַד עַכְשָׁו כְּבוּשִׁים אֲצָלוֹ, וּכְשֶׁהַצַּדִּיק רוֹצֶה לְהוֹצִיאָם מִבֵּין שִׁנָּיו הוּא מִתְקַנֵּא בּוֹ מְאֹד וְיוֹצֵא עִם כָּל חֵילוֹתָיו לְהִלָּחֵם עִם הַצַּדִּיק וַאֲנָשִׁים שֶׁקָּרֻבָם לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיִזַּנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים, שֶׁהֵם הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָם, וְרַק עֲלֵיהֶם בָּא עֲמָלֵק לְהִלָּחֵם, כִּי עִם הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ אִנּוּן דְּכָבְשִׁין אֶת יִצְרֵיהוֹן דְּדַמְיָן לְמַלְאָכִין, עִמָּהֶם אֵין לוֹ כֹּחַ לְהִלָּחֵם, כִּי כְּבָר לָחֲמוּ עִמּוֹ הַרְבֵּה מִנְּעוּרֵיהֶם וְכָבְשׁוּ אוֹתוֹ, רַק הוּא רוֹצֶה לְהִלָּחֵם עִם הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנֶּחֱשָׁלִים וְכוּ'. וְאַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הֵם חַיָּבִים גְּדוֹלִים, כִּי לֹא כָּבְשׁוּ אֶת תַּאֲוָתָם וּבְוַדַּאי הַבְּחִירָה אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְאִם הָיוּ רוֹצִים הָיוּ מִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, וְאַתְּ לַמַּדְתְּ אֹתָם עָלַיִךְ אַלָּפִים לְרֹאשׁ (יִרְמְיָה יג). אַךְ אַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים תָּמִיד וְחָפֵץ חֶסֶד הוּא. וְהוּא שׁוֹלֵחַ לָנוּ בְּכָל דּוֹר צַדִּיק אֱמִתִּי שֶׁהוּא רַחֲמָן גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר שֶׁהוּא מְרַחֵם מְאֹד עַל אֵלּוּ הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד וּמַשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְלוֹחֵם בִּשְׁבִילָם בְּכָל עֵת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. וּמֵחֲמַת שֶׁעֲמָלֵק רוֹאֶה שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ עַל אֵלּוּ שֶׁהֵם מִתְקָרְבִים לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי הַצַּדִּיק מְחַיֶּה אוֹתָם בְּכָל הַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְאֵינוֹ מְרַחֵק בְּשׁוּם אֹפֶן וּמְקָרְבָם תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם. וְעַל כֵּן הוּא מִתְחַכֵּם בְּעַרְמִימוּתוֹ וְעוֹשֶׂה מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל בְּכָל דּוֹר עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְהוֹלֵךְ וּמְפַתֶּה וּמֵסִית אֶת הָעוֹלָם שֶׁיַּחֲלְקוּ עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמַטְעֶה אוֹתָם בְּכַמָּה רַמָּאוּת וּבְכַמָּה הוֹכָחוֹת שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק כְּלָל עַד שֶׁכּוֹפְרִין וְחוֹלְקִין עָלָיו. וְזֶה בְּחִינַת קִנְאַת הָמָן עַל מָרְדְּכַי, כִּי אִיתָא

בְּהַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סז), שֶׁיֵּשׁ צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהָיָה יְפֵה תֹּאַר וְיפֵה מַרְאֶה, כִּי הוּא הַחֵן וְהַיֹּפִי וְהַהוֹד וְהַפְּאֵר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, אֲשֶׁר כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַכָּלֵל בְּזֶה הַחֵן וְהַפְּאֵר הָאֱמֶת שֶׁל זֶה הַצַּדִּיק, הוּא מִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה וּמִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בְּכָל הַמִּדּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפְּשׁוּט, בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא מְחַיֶּה כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, בְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּכְשֶׁזֶּה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִתְפָּרְסֵם בָּעוֹלָם הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם טוֹב וּמְשֻׁבָּחִין וּמְפֻאָרִין אוֹתוֹ בָּעוֹלָם, עַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין בִּתְשׁוּבָה כָּל מִי שֶׁנִּכְלָל בְּזֶה הַשֵּׁם וְהַפְּאֵר, כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁמַּאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, כִּי זֶה הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת וְהוּא מֵאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, שֶׁהָרֹאשׁ, שֶׁהֵם הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה מֹחִין הַכְּלוּלִים בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מְשֻׁתָּף בְּשֵׁם הַצַּדִּיק, שֶׁמַּאֲלוּ הָאַרְבָּעָה מֹחִין נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה הָרֹאשׁ מֵאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וּלְכָל דִּירוֹת יִשְׂרָאֵל וּמַצִּילָן מִשְּׂרֵפוֹת, כִּי יֵשׁ מְאוֹרֵי אוֹר וְיֵשׁ מְאוֹרֵי אֵשׁ וּכְשֶׁמְּאוֹרֵי אוֹר מִתְגַּבְּרִין נִכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, וּמְאוֹרֵי אוֹר הֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם וּפְאֵר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבָּעָה מֹחִין, בְּחִינַת כְּלִלִיּוּת הַגָּוָנִין, בְּחִינַת עֵינַיִם, בְּחִינַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת דִּקְדֻשָּׁה. וּכְנֶגְדָּם הֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְכוּ' שֶׁהֵם לְהֵפֶךְ מִכָּל זֶה וְכוּ'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּאִיר זֶה הָרֹאשׁ בַּיִת אֲזַי כֻּלָּנוּ בְּנֵי בַּיִת וַאֲזַי יֵשׁ בַּעַל הַבַּיִת עַל הָעוֹלָם הַמִּסְתַּכֵּל בְּתִקּוּן הָעוֹלָם לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק וְנִתְעַלֵּם זֶה הָרֹאשׁ בַּיִת וְנִתְפָּרְסְמִין בָּעוֹלָם מְפֻרְסָמִים שֶׁאֵין בָּהֶם שֵׁם ה' כְּלָל שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, בְּחִינַת שְׁמוֹת הַחִיצוֹנִים הֵפֶךְ שֵׁם ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁמִּזֶּה בָּאִין חַס וְשָׁלוֹם, שְׂרֵפוֹת בָּעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְהַתִּקּוּן לָזֶה לָקוּם בַּחֲצוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשׂוֹם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, 'פְּאֵר', הוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, כְּלָלִיּוּת הַגָּוָנִין וְכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לַפְּאֵר, לְהַגְבִּיר מְאוֹרֵי אוֹר עַל הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵפֶר, וְזֶה פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי הֵם דְּבָרִים עֲמֻקִּים וּגְבוֹהִים וְרָמִים מְאֹד מְאֹד, אַשְׁרֵי אָזְנַיִם שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת וְכוּ':

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָרְדְּכַי מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, מֹר דְּרוֹר וְתַרְגּוּמוֹ, מָרֵי דַכְיָא. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְאַתָּה קַח לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר, שֶׁהוּא מָרְדְּכַי

כַּנַּ"ל. וְאֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי לְבַת, אֶלָּא לְבַיִת. כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנָנוּ יָדֶיךָ ה' יִמְלֹךְ וְכוּ':

נִמְצָא שֶׁהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת שֵׁם אד"נ, כַּמּוּבָא, וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת וְתִלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת. וְהָמָן הָרָשָׁע הוּא כְּנֶגְדָּם, כִּי הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק, וְעִקַּר רֵאשִׁיתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל אוֹתָן שֶׁהֵם מִבַּחוּץ לַקְּדֻשָּׁה, כִּי עֲמָלֵק הִתְגַּבֵּר רַק עַל אוֹתָן שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן. וְעַל כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, כִּי הֵם מִבַּחוּץ לְעַנְנֵי כָּבוֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת סָכָּה כַּיָּדוּעַ, וְסָכָּה הִיא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא סֻכַּת שָׁלֵם, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר בְּנִין הַבָּתִּים וְדִירוֹת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת. וְכִמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רסו), וְכֵן הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית הַנַּ"ל נֶאֱמְרָה לְעִנְיַן סֻכּוֹת גַּם כֵּן, כַּמּוּבָן לְמִי שֶׁהָיָה אָז בְּעֵת שֶׁנֶּאֱמְרָה תּוֹרָה זֹאת. נִמְצָא שֶׁכָּל אוֹתָן יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בְּתוֹךְ הֶעָנָנִי כָּבוֹד הֵם בְּתוֹךְ בֵּית וּגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְנִכְלָלִין בְּהָרֹאשׁ בַּיִת, אֲבָל אֵלּוּ שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן שֶׁהֵם מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, מִחוּץ לְבֵית הַקְּדֻשָּׁה, עַל אֵלּוּ מִתְגַּבֵּר הָמָן עֲמָלֵק וְרוֹצֶה לִהְיוֹת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת לְכָבְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ לִבְלִי לְהַנִּיחָם לָשׁוּב אֶל ה', לָשׁוּב לְתוֹךְ מַחֲנֵה הַקְּדֻשָּׁה. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, הוּא לוֹחֵם תָּמִיד מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בִּשְׁבִיל לְהַצִּיל אֵלּוּ הָאֲבֵנִי קֹדֶשׁ הַנִּשְׁפָּכִים וּמִתְגַּלְגְּלִים בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, לְהוֹצִיאָם מֵרְשׁוּת עֲמָלֵק, לְהַכְנִיסָם אֶל בֵּית הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן זֹאת הַמִּלְחָמָה הִיא מִלְחָמָה קָשָׁה וּגְדוֹלָה מִכָּל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הַבַּעַל דָּבָר, מְעָרֵב אֶת הָעוֹלָם עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לֵידַע הָאֱמֶת הֵיכָן הוּא, כִּי הַשֶּׁקֶר מִתְדַּמֶּה לָאֱמֶת בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְזֶהוּ בְּחִינַת חֶבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הַקַּטֵגוֹרְיָא בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא רַק תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ לְבַל תֹּאבַד תִּקְוָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָפִי מַה שֶׁכָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו, הוּא צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בִּתְמִימוּת וּבֶאֱמֶת, וְלִזְעֹק מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁיוֹרֵהוּ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁיֵּדַע בְּמִי לְהִתְדַּבֵּק בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לִשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְזֶה שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא לְקוּם בַּחֲצוֹת וּלְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁגָּרַם עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי כָּל הַמַּעֲכֵב בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּאִלּוּ הֶחֱרִיבוֹ. וּמִי שֶׁיִּתְנַהֵג בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה, בַּדֶּרֶךְ הַיָּשָׁן אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לָקוּם בַּחֲצוֹת וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וּלְהִתְאַבֵּל עַל חָרְבַּן נַפְשׁוֹ וְנִשְׁמָתוֹ שֶׁגָּרַם חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְיִצְעַק מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי לוֹ לִצְעֹק עַל נַפְשׁוֹ כְּפִי מַה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ אֹפֶן מַעֲמַד נִשְׁמָתוֹ לְהֵיכָן הוֹרִידָהּ בְּמַעֲשָׂיו, אָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לֵידַע

הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, כִּי הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת מוֹסְרִין לוֹ מַלְאָךְ שֶׁל אֱמֶת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁעָשָׂה מָרְדְּכַי כְּשֶׁרָאָה גֹּדֶל מֶמְשֶׁלֶת הָמָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁאָז נֶאֱמַר, וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, כִּי מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק בְּחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר יוֹדֵעַ אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה בָּעוֹלָם, אֵיךְ הַשָּׂטָן מְעַרְבֵּב אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לֵידַע הֵיכָן הָאֱמֶת. וְאָז, וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת בְּגָדָיו וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה. וְכֵן כָּל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד שַׂק וְאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים. 'וְאֵפֶר' דַּיְקָא, לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֵם הַמַּפָּרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לַבְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת לְשׁוֹם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁזָּכוּ אַחַר כָּךְ שֶׁנָּפַל הָמָן לִפְנֵי מָרְדְּכַי, וּמָרְדְּכַי שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמֶת יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין. וְזֶהוּ לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר הַנַּ"ל:

אות ו

כִּי זֶה הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הָיָה סְמוּךְ לְבִנְיַן בַּיִת שֵׁנִי, שֶׁהִתְקַנֵּא בָּהֶם הָמָן עַל שֶׁרָאָה שֶׁרוֹצִים לַחֲזֹר לִבְנוֹת בִּנְיַן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכַמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת הָאֲר"י זַ"ל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי מָרְדְּכַי הוּא הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁעוֹסֵק בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הוּא מֵאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִתְקַנֵּא בּוֹ הָמָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהוּא רוֹצֶה תָּמִיד לַחֲרֹב אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ז

וְעַל כֵּן הִפִּיל פּוּר בַּאֲדָר וְסָבַר שֶׁאָז יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת שְׁבַאֲדָר מֵת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּפָּרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, הוּא בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁנִּסְתַּלְּקִין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְנִתְעַלֵּם הַפְּאֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, בְּחִינַת שֵׁם ה' וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁאָז מִתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָמָן וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר דַּיְקָא בַּיֶּרַח שֶׁמֵּת בּוֹ מֹשֶׁה, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין דּוֹר יָתוֹם וְעַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל צַדִּיק זֶה זָרְחָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁאַחֲרָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר נִמְצָא צַדִּיק אֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת שֶׁעוֹסֵק בְּבִנְיַן הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁמַּכְנִיעַ הַמַּפָּרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ. כִּי בְּז' בַּאֲדָר מֵת מֹשֶׁה וּבְז' בַּאֲדָר נוֹלַד מֹשֶׁה, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה), הַיְנוּ בְּחִינַת וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁבַּיּוֹם שֶׁמֵּת הַצַּדִּיק

הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, בוֹ בַּיּוֹם נוֹלַד צַדִּיק אַחֵר בִּמְקוֹמוֹ, כִּי אָז כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר הָמָן הָיָה מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי הוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ בַּיִת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ח

וְעַל כֵּן נִשְׁבַּע ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאֵין כִּסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי הָמָן עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הָרֹאשׁ בַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם ה', בְּחִינַת רְאוּ כִּי קָרָא ה' בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ שֶׁאֵינָם שְׁלֵמִים עַד שֶׁיִּמָּחֶה שֵׁם עֲמָלֵק. שֵׁם וְכִסֵּא זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, רֹאשׁ זֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מֹחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. בַּיִת זֶה בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ. וְעַל כֵּן הַשֵּׁם וְהַכִּסֵּא, שֶׁהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בְּשֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אֵינָם שְׁלֵמִים עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁמוֹת הַחִיצוֹנִים בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, בְּחִינַת הַמְפֹרָסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁשָּׁמָם נִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם נִתְעַלֵּם שֵׁם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם שֶׁל הַצַּדִּיקִי אֱמֶת אֲשֶׁר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמָם כַּנַּ"ל:

אות ט

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁקּוֹרִין סְמוּךְ לְפוּרִים לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו, כִּי אֵלּוּ הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין שָׁם וְזֵכֶר עֲמָלֵק, יִמַּח שְׁמוֹ:

כִּי פָּרָשַׁת שְׁקָלִים זֶה בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַשְּׁקָלִים הֵם בִּשְׁבִיל בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אוֹ בִּשְׁבִיל קָרְבָּנוֹת צִבּוּר שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי נְדָבַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהֵם הַשְּׁקָלִים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹסְקִין בִּבְנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הָרֹאשׁ בַּיִת וְנִכְנָע הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, 'רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' דַּיְקָא, בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת הַנַּ"ל. וּכְשֶׁרוֹצִין לְנַשֵּׂא וּלְהָרִים אֶת הָרֹאשׁ הָאֱמֶת עַל הָרֹאשׁ שֶׁל שֶׁקֶר צְרִיכִין לִתֵּן שְׁקָלִים לְנִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

מִקְדָּשׁ אִקְרֵי מִשְׁכָּן וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִתְגַּבֵּר הָרֹאשׁ בַּיִת, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵם בְּחִינָה אַחַת וּמְאִירִין וּמְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה:

אות י

וְעַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר רֹאשׁ בַּיִת, עַל יְדֵי זֶה נִכְנָע הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן קוֹרִין אַחַר כָּךְ פָּרָשַׁת זָכוֹר. וְזֶה

שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בְּהָנִיחַ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ וכו' תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, וּבְבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱמַר גַּם כֵּן לָשׁוֹן כָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְהֵנִיחַ לָכֶם מִכָּל אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וְכוּ'. כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כְּשֶׁיֵּשׁ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִמְחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת שֶׁהוּא הֶחֳרִיב אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן הָיָה עַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ:

אות יא

וּכְשֶׁנִּכְנָע זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, בְּחִינַת הַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, אֲזַי נִתְגַּלֶּה שֵׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֶרְכָּבָה, בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת. וְעַל כֵּן אַחַר כָּךְ הוּא פּוּרִים, כִּי בְּפוּרִים נִתְגַּלֶּה אוֹר גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד שֶׁאֵינוֹ נִתְגַּלֶּה בְּשׁוּם זְמַן, וְהָאוֹר הַזֶּה הוּא בְּחִינַת מֶרְכָּבָה אֲשֶׁר בְּשׁוּם זְמַן אֵין הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה בְּחִינַת מֶרְכָּבָה נִתְגַּלֶּה כָּל כָּךְ כְּמוֹ בְּפוּרִים, כַּמְבֹאָר בַּבַּוְנוֹת, שֶׁזֶּה סוֹד וּמֶרְכָּבָה יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, עַיֵּן שָׁם בַּבַּוְנוֹת, הֵינוּ שֶׁאָז בְּפוּרִים אָנוּ זוֹכִין שֶׁנִּתְגַּלֶּה אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל מְאֹד, בִּבְחִינַת וּמֶרְכָּבָה יָצָא וְכוּ', כִּי אָנוּ זוֹכִין עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת פּוּרִים שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָנוּ אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁנִּזְכֶּה לִידַע הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וּלְהַכְנִיעַ הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת. וְאָז זוֹכִין לְהִתְקָרֵב הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִן הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים וְכוּ', כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת וְיוֹדְעִין מִצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֲזַי הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מְקָרְבִין כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר כֹּחָם לְקָרֵב הָרְחוֹקִים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הַנַּ"ל, בְּחִינַת וְחַנֹּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחֹן, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם כְּדַאי לָחֹן, וְרַחֲמְתִּי וכו', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה מֻכְרָח הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְבַטֵּל עַצְמוֹ מִן הַתּוֹרָה וְלַעֲסֹק בְּמִלֵּי דִּשְׁטוּתָא וְלִהְיוֹת אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ כְּדֵי שֶׁיְּחַיֶּה עַצְמוֹ אֲז מֵהַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים וַאֲפִלּוּ הַמַּנְחִים בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, כִּי הוּא מְחַיֶּה וּמַגְבִּיהַּ כֻּלָּם עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה הַחֶסֶד הוּא בְּחִינַת מֶרְכָּבָה שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא וְרֵב חֶסֶד, כִּי הוּא חֶסֶד גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, שֶׁתְּמִיד הַתּוֹרָה הַזֹּאת בָּהֶעְלֵם, וְעַכְשָׁו בְּפוּרִים נִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין יִשְׂרָאֵל בְּפוּרִים לַעֲסֹק בְּמִלֵּי דִּשְׁטוּתָא בְּכַמָּה מִינֵי עִנְיָנִים. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ, כִּי הֲלֹא בְּפוּרִים נִתְגַּלֶּה אוֹר קְדֻשָּׁה גְּבֹהַּ מְאֹד וּמַדּוּעַ עוֹסְקִין אָז בְּדְבָרִים פְּשׁוּטִים בְּמִלֵּי דִּשְׁטוּתָא וּמְבַטְּלִין מִדִּבְרֵי תּוֹרָה. אַךְ בֶּאֱמֶת מִנְהַג יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וְהֵם עוֹשִׂים הַכֹּל יָפֶה בְּעִתּוֹ, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה אוֹר גָּדוֹל כָּזֶה בִּבְחִינַת מֶרְכָּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁעַל

יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה מְחַיֵּין עַצְמָן בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִין מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, כִּי הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, כִּי בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם נֶעְלָם תּוֹרָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעְלְמִין הָעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. וְעַל כֵּן אָז בְּפוּרִים הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד, כִּי אָז נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַ"ל שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּעֵת שֶׁבְּטֵל מִן הַתּוֹרָה אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה רַב יִשְׂרָאֵל בְּטֵלִין אָז מִן הַתּוֹרָה כִּי אָז נִתְגַּלֶּה אוֹר הַחֶסֶד הַזֶּה מְאֹד וְהַכֹּל מְקַבְּלִין אָז מֵאוֹר הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה. וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת, אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל מֶמֶּנּוּ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁהוּא מִתְגַּלֶּה בְּפוּרִים כַּנַ"ל, עַל יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן בְּפוּרִים הוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ, כִּי בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, כִּי הַצַּדִּיק יָכוֹל לְגַלּוֹת בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהוּא מִתְדַּבֵּק בָּהּ בְּעֵת שֶׁבְּטֵל מֵהַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ קִיּוּם הַתּוֹרָה לְכָל הָרְחוֹקִים. כִּי יֵשׁ רְחוֹקִים שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מִכָּל הַתּוֹרָה מְאֹד עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וְאִי אֶפְשָׁר לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיּוֹדֵעַ לְקַבֵּל מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם הַנַ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה מְחַיֶּה אוֹתָם בְּעֵת נְפִילָתָם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כִּי עֲדַיִן חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם, כִּי חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ לְעוֹלָם. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִים בְּחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה, עַל יְדֵי זֶה הוּא מְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם תּוֹרָה וּמְשִׁיבָם אֶל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה, כִּי הוּא מְגַלֶּה הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה הוּא מֵהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁמְּגַלִּין אוֹתָהּ מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי:

וְעַל כֵּן בְּפוּרִים כָּל הַפּוֹשֵׁט יָדוֹ לִטֹּל נוֹתְנִין לוֹ, זֶה בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁנִּתְגַּלֶּה אָז לַכֹּל וְעַל כֵּן כָּל הַפּוֹשֵׁט יָדוֹ לִטֹּל נוֹתְנִין לוֹ מַתְּנַת חִנָּם:

אות יב

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת פָּרָה שְׁקוֹרִין אַחַר פּוּרִים, כִּי פָּרָה כָּל מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶׁהַצַּדִּיק מִתְבַּטֵּל לִפְעָמִים מִן הַתּוֹרָה וְיוֹצֵא מִבֵּית קְדֻשָּׁתוֹ וּמְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם עִסְקֵי חֹל וּבָזֶה דַּיְקָא הוּא מְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. כִּי כָּל הַקָּרְבָּנוֹת מַעֲשֵׂיהֶן בִּפְנִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שָׁשָׁם הִתְגַּלּוּת הַקְּדֻשָּׁה, אֲבָל פָּרָה מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, זֶה בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה הַנַ"ל, כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת בַּיִת, בְּחִינַת בֵּית דִּבְרָאשִׁית, בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, וּכְשֶׁבְּטֵלִין מִן הַתּוֹרָה זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁיּוֹצְאִין לַחוּץ, אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁבְּטֵל מִן הַתּוֹרָה מְחַיֶּה עַצְמוֹ עִם הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָה שֶׁכָּל מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה כַּנַ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת. כִּי פָּרָה אֲדֻמָּה נֶעְלָם מֵעַיִן כֹּל,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת. וְעַל כֵּן הַפָּרָה מְטַהֶרֶת מְטֻמָּאַת מֵת שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַטֻּמְאוֹת, כִּי הוּא אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עָמָלֵק שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהֶבִיא מִיתָה לָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת נאוּף, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַחֲרִיתָהּ דְּרְכֵי מָוֶת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב , וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה וְכוּ'. אֲשֶׁר מִי שֶׁנּוֹפֵל לְטֻמְאָה זֹאת אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִטָּהֵר כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו חֶסֶד חִנָּם מֵהָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל מִשָּׁם בְּעֵת שֶׁבִּטֵּל מִן הַתּוֹרָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁכָּל מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת מְטֻמְאַת מֵת הַנַ"ל. וְעַל כֵּן הַפָּרָה מְטַהֶרֶת טְמֵאִים וּמְטַמְּאָה טְהוֹרִים, כִּי הַצַּדִּיק כְּשֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ מִן הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים וְכָל הָרְחוֹקִים כַּנַ"ל, וּמְטַהֵר אוֹתָם מִטֻּמְאָתָם הַגְּדוֹלָה כַּנַ"ל, אֲבָל אֵצֶל הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת בְּטוּל מִן הַתּוֹרָה וְנִקְרָא אֶצְלוֹ יְרִידָה וְטֻמְאָה קְצָת לְפִי עֶרְךְ גֹּדֶל קְדֻשָּׁתוֹ בְּעֵת שֶׁדָּבוּק בְּהַתּוֹרָה וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר)בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן לח) בְּהַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל לִפְעָמִים הַצַּדִּיק נוֹסֵעַ וְכוּ', שֶׁמַּה שֶּׁהַצַּדִּיק מוֹרִיד עַצְמוֹ לִפְעָמִים לַעֲסֹק עִם הָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת יְרִידָה אֶצְלוֹ לְפִי שָׁעָה, אַךְ אַחַר כָּךְ חוֹזֵר וְעוֹלֶה לְמְקוֹמוֹ, אֲבָל לְהָעוֹלָם הוּא עוֹשֶׂה טוֹבָה לְעוֹלָם וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מְטַמֵּא טְהוֹרִים וּמְטַהֵר טְמֵאִים, כִּי אֵצֶל הַצַּדִּיק נֶחְשָׁב זֶה הַבִּטּוּל לִבְחִינַת טֻמְאָה קְצָת לְפִי שָׁעָה וְאַחַר כָּךְ מְטַהֵר עַצְמוֹ מִיָּד, כִּי הַטֻּמְאָה שֶׁהַפָּרָה מְטַמְּאָה אֶת הָעוֹסְקִים בָּהּ הִוא רַק לְפִי שָׁעָה עַד הָעֶרֶב, אֲבָל הוּא מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים בְּטֻמְאָה גְּדוֹלָה מְאֹד שֶׁהוּא טֻמְאַת מֵת, שֶׁהוּא טֻמְאָה חֲמוּרָה, וְהוּא מְטַהֵר אוֹתָם לְעוֹלָם עַל יְדֵי בְּחִינַת פָּרָה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ וְכוּ' כַּנַ"ל:

אות יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלּוּי הַיָּרֵחַ, בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְהִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַחַמָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, כִּי בַּמִּזְרָח הַחַמָּה זוֹרַחַת וּבַמַּעֲרָב שׁוֹקַעַת וּבַלַּיְלָה בְּעֵת שְׁקִיעַת אוֹר הַחַמָּה אָז הִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְעַל כֵּן כְּתִיב בַּמִּשְׁכָּן, וְאֵשׁ תִּהְיֶה לַיְלָה בּוֹ. לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי הָאֵשׁ וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם, הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, זֶה בְּחִינַת מְעוּט הַלְּבָנָה וּפְגִימָתָהּ, כִּי הַלְּבָנָה שְׁלִיטָתָהּ בַּלַּיְלָה בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּת הַמְּאוֹרֵי אוֹר וְעַל כֵּן רוֹצִים לְהִתְאַחֵז בָּהּ חַס וְשָׁלוֹם, הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁשְּׁלִיטָתָם בַּלַּיְלָה. וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְהַכְנִיעַ הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהִתְאַחֵז בְּהַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת הַבַּיִת

הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁנִּקְרֵאת עַל שֵׁם הַהֶסְתָּרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה בִּזְמַן הַגָּלוּת, כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ הִוא לְמַלְּאוֹת פְּגִימוֹת הַלְּבָנָה, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ וּלְבַטְּלָם מִן הָעוֹלָם וְאָז יִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּנְיַן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁאָז תִּתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי אָז יָבוֹא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁמַּלְכוּתוֹ נִמְשָׁל לַלְּבָנָה, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ הֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, בְּחִינַת לְבָנָה, כִּי הֵם בְּחִינַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה. וּכְשֶׁמְּבַטְּלִין הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת וְכָל הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת גַּשְׁמִיִּים, עַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְאָז יִהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר. וְאָז יָשׁוּב מַלְכוּת בֵּית דָּוִד לְמָקוֹמוֹ וְיִבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּבַתְּחִלָּה, כִּי הַכֹּל נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר עַל מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ פָּרָשַׁת חֲצוֹת לְפָרָשַׁת הַחֹדֶשׁ, כִּי עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת נִכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ וּמִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כַּנַּ"ל:

אות יד

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁנִּתְקַשֶּׁה בָּהֶם מֹשֶׁה, שֶׁהֵם, מַעֲשֵׂה מְנוֹרָה וּשְׁקָלִים וְקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר וְסִימָנָם, מ'שֶׁ'ה, מְנוֹרָה, שְׁקָלִים, הַחֹדֶשׁ, עַיֵּן שָׁם. כִּי כָּל שָׁלֹשׁ מְצוֹת אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְהִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁזֶּה עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי מַעֲשֵׂה מְנוֹרָה הוּא לְהַדְלִיק נֵר תָּמִיד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְעִקַּר הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְתִּיק וּלְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וּלְהַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיר מְאוֹרֵי אוֹר הַמְאִירִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד וּלְמַעְלָה בְּשָׁרְשׁוֹ גַּם הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ מְקַבְּלִין חִיּוּת מִן הַמְּאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בָּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן אָנוּ מְבָרְכִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בּוֹרֵא מְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אַרְבָּעָה גְּוָנִין יֵשׁ בְּאֶשָּׁא, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעִינָא וּבַת עַיִן, עַיֵּן שָׁם. כִּי בֶּאֱמֶת בְּהַשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל אֶחָד אַךְ לְמַטָּה נִפְרָדִים הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ מִן הַמְּאוֹרֵי אוֹר, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ נֶאֱחָזִים הַחִיצוֹנִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹת הַבָּאִים מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת גַּשְׁמִיִּים. וְעַל כֵּן שָׁם בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, שָׁם הוּא סוֹד הַהַבְדָּלָה שֶׁמַּבְדִּילִין עַל הָאוֹר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כִּי כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁמַּכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ, בִּבְחִינַת לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאָז בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁאָז מַתְחִילִין לְהִתְעוֹרֵר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁבָּהֶם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים כַּנַּ"ל, כִּי הֵם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, עַל כֵּן אָנוּ מַבְדִּילִין עֲלֵיהֶם אָז וּמְבָרְכִין עַל הָאוֹר בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וּבָזֶה אָנוּ מַבְדִּילִין וּמַעֲלִין הַטּוֹב מִן הָרַע עַל יְדֵי

שֶׁאָנוּ מְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שָׁם הוּא סוֹד הַהַבְדָּלָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם לְהַמְתִּיק בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ בְּשָׁרְשָׁן, לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁנֶּאֱחָז בָּהֶן עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ בְּשָׁרְשָׁן בִּבְחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא לְהַכְלֵל מִדַּת לְיָלָה בְּיוֹם לְמַלְאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה כַּנַּ"ל. כִּי הַלְּבָנָה שְׁלִיטָתָהּ בַּלַּיְלָה בְּעֵת אֲחִיזַת מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, עַל כֵּן הִיא פְּגוּמָה לִפְעָמִים וּצְרִיכִין לְבָרְרָהּ וּלְהַעֲלוֹתָהּ מֵאֲחִיזַת הָרַע שֶׁבְּמְאוֹרֵי הָאֵשׁ עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין מְאוֹרֵי אֵשׁ בְּמְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׂקָלִים, שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִצְוֹת הֵם בִּשְׁבִיל לְהַגְבִּיר בְּחִינַת הַמְּאוֹרֵי אוֹר עַל הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ וְעַל כֵּן נִתְקַשָּׁה בָּהֶן מֹשֶׁה הַרְבֵּה, כִּי שָׁם סוֹד הַהַבְדָּלָה וְקָשֶׁה לַעֲמֹד עֲלֵיהֶן מְאֹד, כִּי מְאוֹרֵי אוֹר הֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁכָּל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל תְּלוּי בָּהֶן. וּמְאוֹרֵי אֵשׁ הֵם בְּחִינַת הַמַּנְהִיגִים וְהַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר וְאִי אֶפְשָׁר לְהַבְדִּיל וּלְהַפְרִישׁ בֵּינֵיהֶן וְלַעֲמֹד עַל הָאֱמֶת, כִּי גַּם הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, בְּחִינַת הַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, בְּוַדַּאי יֵשׁ בָּהֶם אֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁל אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כִּי כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת בִּתְחִלָּתוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל כָּל בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם צַדִּיקֵי אֱמֶת. וְהֵיוּ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ נִכְנָעִין אֲלּוּ הַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר תַּחַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וּלְהִתְבַּטֵּל אֲלֵיהֶם וְאָז הָיוּ נִכְלָלִין מְאוֹרֵי אֵשׁ בִּמְאוֹרֵי אוֹר וְהָיָה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, אֲבָל הֵם רוֹצִים לְהִשְׁתָּרֵר וְלִמְלֹךְ וְנוֹטְלִין גְּדֻלָּה לְעַצְמָן וְרוֹצִים לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הָאֱמֶת, כִּי הַשֶּׁקֶר חוֹפֶה עַל הָאֱמֶת וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֶצְלוֹ הָאֱמֶת, וְעַל כֵּן גַּם מֹשֶׁה נִתְקַשָּׁה בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִצְוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַכְנָעַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת וְכָל הַצָּרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַכֹּל תָּלוּי בָּזֶה עַל יְדֵי שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר מִתְנַשְּׂאִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת מְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁהֵם הָרַע לְעֻמַּת הַטּוֹב וְהֵם חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְרוֹצִים לְהַעֲלִימָן. וְזֶה עִקַּר חֶבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא קְטֶגּוֹרְיָא בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וּבִפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁהָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת שֶׁנַּעֲשָׂה עֲדָרִים עֲדָרִים שֶׁל אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְנִתְעָרְבֵב הָעוֹלָם מְאֹד. עַד שֶׁאֲפִלּוּ בֵּין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת יֵשׁ מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל וְכָל אֶחָד חוֹלֵק עַל חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁגַּם חֲבֵרוֹ רוֹצֶה דֶּרֶךְ אֱמֶת וְאֶפְשָׁר יוֹתֵר מִמֶּנּוּ רַק הוּא סוֹבֵר כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, הַשְׁאָר נוֹטִין מִן הָאֱמֶת וְאֵין הָאֱמֶת אֶלָּא אֶצְלוֹ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּלְבוּלִים רַבִּים בְּלִי שִׁעוּר. וְכָל מַה שֶּׁאוֹמְרִים אַנְשֵׁי אֱמֶת, מֵהַפֶּה הַשֶּׁקֶר לְעַצְמוֹ וְאוֹמֵר שֶׁאֶצְלוֹ הָאֱמֶת וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר זֶה, כִּי כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּעִנְיָן

וְזֶה יֹאמַר הַחוֹלֵק גַּם כֵּן, רַק כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּהּ יוּכַל לְהָבִין בְּכָל עֵת וּבְכָל דּוֹר הֵיכָן הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שָׁרוּי:

אות טו

וְזֶהוּ חַיָּב אֱנָשׁ לְבָסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי. כִּי בְּפוּרִים מַכְנִיעִין הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן עֲמָלֵק, בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וְאָז נִתְגַּלֶּה אוֹר הָעֶלְיוֹן מְאֹד וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן וְנִכְלָלִין מְאוֹרֵי אֵשׁ בִּמְאוֹרֵי אוֹר. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְבַּסֵּם בְּפוּרִים עַד שֶׁיַּכְנִיעוּ הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ לְמַטָּה לְגַמְרֵי, שֶׁהֵם בְּחִינַת אָרוּר הָמָן, עַד שֶׁיַּעֲלֶה לַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר אָרוּר הָמָן כָּלָל, כִּי שָׁם לְמַעְלָה בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן נִכְלָלִין הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ בִּמְאוֹרֵי אוֹר, אַךְ לָזֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁתִיָּה שֶׁל פּוּרִים שֶׁאָז הַשְׁתִיָּה מִצְוָה וְאָז הַיַּיִן בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ, 'רֹאשׁ' דַּיְקָא, בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, שֶׁעַל יְדֵי הַשְׁתִיָּה שֶׁל פּוּרִים מִתְגַּבֵּר בְּחִינַת הָרֹאשׁ דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁנִּתְבַּטֵּל וְנוֹפֵל לְגַמְרֵי בְּחִינַת הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, שֶׁנּוֹפֵל כָּל הָרַע, וּמֵעַט הָאֱמֶת שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ שָׁם בַּגָּלוּת עוֹלֶה וְנִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ. וְאָז אֵין יוֹדְעִין בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, כִּי בַּשֹּׁרֶשׁ אֵין שַׁיָּךְ שָׁם אָרוּר כְּלָל, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה וְהַכֹּל בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ שָׁם:
יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, אָמֵן סֶלָה:

מתנה ומתנת שכיב מרע ד:

כָּל מַתָּנָה צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא גְּלוּיָה וּמְפֹרֶסֶמֶת וְכוּ'. צְרִיכִין לִכְתֹּב בִּשְׁטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחָתְמוּהוּ בְּבָרָא וְכוּ':

אות א

כִּי אִיתָא בְּהַתּוֹרָה אַחֲוֵי לָן מָנָא דְּלָא שַׁוְיָא לְחַבָּלָא (בְּסִימָן כה), שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם וּבְכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה יֵשׁ שָׁם דְּמְיוֹנוֹת וְכוּ' שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי וְסוֹבְבִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ'. וּכְשֶׁאָדָם נֶעְתָּק מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה אָז תֵּכֶף נִתְעוֹרְרִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וּמְסַבְּבִין אוֹתוֹ וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אוֹתָם וּלְשַׁבְּרָם וְכוּ'. כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין וְכוּ' וְכוּ'. וּפְנִימִיּוּת שֶׁל הַתַּחְתּוֹן נַעֲשָׂה חִיצוֹנִיּוּת לְחִיצוֹנִיּוּת עֶלְיוֹן וְכוּ'. וַאֲזַי צְרִיכִין לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ הַמָּקוֹם מֵחָדָשׁ וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת וְכוּ' אֶלָּא עַל יְדֵי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל הוֹדוּ. וְהִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְעָנִי הָגוּן, כִּי עִקַּר הַגְּדֻלָּה וְהַפְּאֵר הוּא הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין וְכֶסֶף וְזָהָב הֵן הֵן הַגְּוָנִין וְכוּ'. וְאֵין מְאִירִין אֶלָּא כְּשֶׁבָּאִים לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה הָעַכּוּ"ם תְּאֵבִים לְמָמוֹן יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִין רָשִׁים כְּמוֹ הֱוֵי זָהִיר בָּרָשׁוּת וְכוּ', אֲבָל דַּע תֵּכֶף וּמִיָּד שֶׁהָעַכּוּ"ם מְקַבֵּל מָמוֹן מִיִּשְׂרָאֵל תֵּכֶף וּמִיָּד

נִתְעַלֵּם הַפְּאֵר וְהַחֵן בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁאֵין מְקָרְבִין אֶלָּא בִּשְׁעַת הֲנָיָתָן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

גַּם דַּע שֶׁכְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁמְּסַבְּבִין בְּכָל מַדְרֵגָה, עַל זֶה צָרִיךְ שֶׁיְּעוֹרֵר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה עַל עַצְמוֹ, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂמַח עַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְזָכָה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים הַמְקָרְבִין אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת הוּא מְשַׁבֵּר הַקְּלִפּוֹת וְנִכְנָס לְמַדְרֵגָה שְׁנִיָּה, עַיֵּן שָׁם:

אות ב

וְזֶה יְדוּעַ וּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁבְּכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹשִׂין מְבָרְרִין נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה 'אַשְׁרֵי' (בְּסִימָן לה) וּבְהַתּוֹרָה 'כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה' (בְּסִימָן רפ), שֶׁעַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן כְּתִקּוּנוֹ עוֹלִין מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה מֵעֲשִׂיָּה לִיצִירָה, כִּי מַשָּׂא וּמַתָּן כְּתִקּוּנוֹ הוּא בִּבְחִינַת הַקָּרְבַּת קָרְבַּן הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא נִגְמָר כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת שֶׁאָז נִגְמָר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְאָז עוֹלִין וּמִתְבָּרְרִין הַנִּיצוֹצוֹת כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא יֵשׁ שָׁם הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי הַמְסַבְּבִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה, מֵחֲמַת זֶה צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת הַמְסַבְּבִין שָׁם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בִּדְבָרִים כִּי אִם בְּקִנְיָן עַל יְדֵי מְשִׁיכָה וְהַגְבָּהָה וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין דַּיְקָא שֶׁיִּכָּנֵס הַדָּבָר לִרְשׁוּתוֹ שֶׁל הַזּוֹכֶה בּוֹ עַל יְדֵי מְשִׁיכָה וְהַגְבָּהָה וְכֵיוֹצֵא, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּא לִרְשׁוּתוֹ לֹא נִגְמָר הַבֵּרוּר וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְרַצָּה לְמָכְרוֹ וְנִגְמַר הַמִּקָּח בִּדְבָרִים לְמָכְרוֹ, עֲדַיִן אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ וְיִתְגַּבְּרוּ מֵחָדָשׁ הַקְּלִפּוֹת בְּעֵת שֶׁיִּרְצֶה לְהַכְנִיס הַדָּבָר בִּרְשׁוּתוֹ וְיִסְתַּלְּקוּ הַמִּקָּח. כִּי עִקַּר הִתְעוֹרְרוּתָם בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת שֶׁאָז עִקַּר הָעֲלִיָּה וְהַבֵּרוּר וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן אֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בִּדְבָרִים לְבַד עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה קִנְיָן מַמָּשׁ לְהַכְנִיסוֹ בִּרְשׁוּתוֹ עַל יְדֵי מְשִׁיכָה וְהַגְבָּהָה וְכוּ', כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִכְנַס לִרְשׁוּתוֹ יְכוֹלִין לְהִתְעוֹרֵר וּלְסַלְּקוֹ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דְּבַר תּוֹרָה מָעוֹת קוֹנָה שֶׁנֶּאֱמַר, וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ חֲכָמִים מְשִׁיכָה קוֹנָה? כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ, נִשְׁרְפוּ חִטֶּיךָ בָּעֲלִיָּה. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין הוּא בְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל נִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי מִדִּבְרֵי תּוֹרָה כֶּסֶף קוֹנֶה, כִּי עַל יְדֵי הַכֶּסֶף נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וְנִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת וְנִגְמָר הַמִּקָּח, כִּי אֵין יְכוֹלִין לְקַלְקְלוֹ עוֹד, כִּי כְּבָר נִכְנְעוּ עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבְּכֶסֶף יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל, וְעַל

כֵּן בֶּאֱמֶת מִדְּאוֹרַיְתָא כֶּסֶף קוֹנֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ, 'וְקָם לוֹ' דַּיְקָא, שֶׁעַל יְדֵי הַכֶּסֶף יֵשׁ תְּקוּמָה וַעֲלִיָּה לְהַמִּקָּח, דְּהַיְנוּ לְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כִּי עַל יְדֵי הַכֶּסֶף נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וְנִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת וְאָז יֵשׁ תְּקוּמָה וַעֲלִיָּה לְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְעַל יְדֵי זֶה נִגְמָר הַמִּקָּח מִדְּאוֹרַיְתָא וְכַנַּ"ל. אַךְ מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ חֲכָמִים מְשִׁיכָה קוֹנָה וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁבְּהַמָּמוֹן הוּא הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין אֲבָל אֵין זֶה אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְגַם אֶצְלוֹ אֵין מְאִירִין הַגְּוָנִין כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן מָמוֹנוֹ עַל יְדֵי צְדָקָה לְעָנִי הָגוּן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן רָאוּ חֲכָמִים שֶׁעַל פִּי רֹב הָעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אֵין זוֹכִים לְתַקֵּן מָמוֹנָם בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי וַאֲזַי אֵין מְאִירִין אֶצְלָם הַגְּוָנִין בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁקִּבֵּל הַכֶּסֶף נִתְרַצָּה לְמֹכֵר הַחֵפֶץ לַחֲבֵרוֹ, וְזֶה נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מֵהִתְנוֹצְצוֹת הַגְּוָנִין שֶׁבְּהַמָּמוֹן. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא נִכְנְעוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וְיכוֹלִין לְקַלְקֵל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מֵחֲמַת שֶׁתֵּכֶף אַחַר כָּךְ נִתְעַלְּמוּ הַגְּוָנִין מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּקֵּן מָמוֹנוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְעִנְיַן הַמָּמוֹן שֶׁבָּא לְיַד הָעַכּוּ"ם שֶׁאֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין רַק לְפִי שָׁעָה וְאַחַר כָּךְ נִתְעַלְּמִין אוֹרָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן לְהַבְדִּיל אֲפִלּוּ אֵצֶל אִישׁ יִשְׂרְאֵל אַף עַל פִּי שֶׁבְּעֵרֶךְ הָעַכּוּ"ם מְאִירִין אֶצְלוֹ הַגְּוָנִין, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁלֹּא תִּקֵּן מָמוֹנוֹ כָּרָאוּי אֵין מְאִירִין גַּם אֶצְלוֹ בִּשְׁלֵמוּת רַק מִתְנוֹצְצִין לְפִי שָׁעָה מִתּוֹךְ הֶעְלֵמָן וּמִתְעַלְּמִין מִיָּד, וְעַל כֵּן אֵין הַקְּלִפּוֹת נִכְנָעִין עַל יְדֵי הַכֶּסֶף לְבַד, כִּי אֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין בָּהֶם בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן אֵין נִגְמָר הַמִּקָּח עַל יְדֵי הַכֶּסֶף וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר גְּמַר הַמִּקָּח הוּא כְּפִי הַכְנָעַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁאָז נִשְׁלָם הַבֵּרוּר וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שָׁם, וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ חֲכָמִים מְשִׁיכָה קוֹנָה? כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ, נִשְׁרְפוּ חִטֶּיךָ בָּעֲלִיָּה. כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא תִּקֵּן מָמוֹנוֹ וְלֹא נִתְגַּלּוּ הַגְּוָנִין עַל יָדוֹ, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּתְגָּרוּ וְיִתְאַחֲזוּ הַקְּלִפּוֹת בְּהַמָּמוֹן בְּיוֹתֵר, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן מָמוֹנוֹ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה אָז נִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא עַל יְדֵי מָמוֹנוֹ, וְזוֹכֶה לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה עַל יְדֵי מָמוֹנוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל לְהֵפֶךְ כְּשֶׁאֵין מְתַקֵּן מָמוֹנוֹ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה אָז נִתְאַחֲזִין הַקְּלִפּוֹת בְּהַמָּמוֹן דַּיְקָא. מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ שָׁם קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה נֶעֱלֶמֶת שֶׁהֵם הַגְּוָנִין עֹלְאִין שֶׁנִּתְעַלְּמוּ שָׁם, שֶׁכְּשֶׁאֵין מְאִירִין כָּרָאוּי הֵם נֶאֱחָזִין שָׁם בְּיוֹתֵר כִּי הֵם כְּרוּכִים תְּמִיד אַחַר הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר. וּמִזֶּה בָּא גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן בְּשָׁרְשׁוֹ יֵשׁ בּוֹ קְדֻשּׁוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד שֶׁהֵם הַגְּוָנִין עֹלְאִין שֶׁמְּלֻבָּשִׁין בּוֹ. וּכְשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְגַלּוֹת הָאֹרֶת הַגְּוָנִין עַל יְדֵי צְדָקָה לְעָנִי הָגוּן אָז הַקְּלִפּוֹת נֶאֱחָזִין בְּהַמָּמוֹן בְּיוֹתֵר וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן. וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הַהִרְהוּרִים וְהַשְּׁנוּיִים וְהָעִוְּלוֹת שֶׁבְּמַשָּׂא וּמַתָּן אִם אֵין מִתְגַּבְּרִים עַל תַּאֲוָתוֹ לְמָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ, שֶׁאֵין מָעוֹת קוֹנֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ נִשְׁרְפוּ חִטֶּיךָ בָּעֲלִיָּה, 'בָּעֲלִיָּה' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁהֵיוּ צְרִיכִין

לַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַסְּחוֹרָה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, אָז שָׁלְטוּ הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עֶלְמָא. וְהֵם בְּחִינַת אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׂרְפוּ הַחִטִּים וְהַסְּחוֹרָה:

אות ד

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהַרְחִיק עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר מִלְּקַבֵּל מַתָּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה. כִּי עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה קָשָׁה שֶׁיִּהְיֶה בְּחִנָּם כִּי אִם בְּכֶסֶף מָלֵא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לְעִנְיַן קְנִיַּת הַמִּצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁצְּרִיכִין לִקְנוֹתָם בַּאֲגַר שְׁלִים, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא נִקְרֵאת חִנָּם כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקַבֵּל הַחֵפֶץ בְּחִנָּם בְּמַתָּנָה קָשָׁה מְאֹד לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ שָׁם וַאֲזַי יְכוֹלִין לְהִתְאַחֵז בּוֹ הַקְּלִפּוֹת הַמְסַבְּבִין שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה וְיכוֹלִין לְהַפְסִיד חִיּוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַקְּלִפּוֹת הֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא וְעַל כֵּן שׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה:

אות ה

וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִכְתֹּב בִּשְׁטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי עִקַּר הָעֲלִיָּה הוּא בְּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת, שֶׁפְּנִימִיּוּת תַּחְתּוֹן נַעֲשָׂה חִיצוֹנִיּוּת לְחִיצוֹנִיּוּת עֶלְיוֹן וּבִפְרָט עֲלִיַּת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּכָלָל הוּא בְּבְחִינַת עֲבוֹדוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, (רַק שֶׁגַּם בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי יֵשׁ פְּנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת). וְעַל כֵּן בְּהַמַּתָּנָה מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם קָשֶׁה לְבָרֵר כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בְּקַל יְכוֹלִין לְהִתְאַחֵז הַקְּלִפּוֹת שֶׁנֶּאֱחָזִין בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת וְיַקְלְקְלוּ הַמַּתָּנָה וְיַכְנִיסוּ בָּלֵב הַנּוֹתֵן שֶׁיִּשְׂנָאֵהוּ דְּבוּרוֹ וּרְצוֹנוֹ וְיַקְלְקֵל הַמַּתָּנָה. עַל כֵּן אֵין הַמַּתָּנָה נִגְמֶרֶת עַד שֶׁתִּהְיֶה מְפֻרְסֶמֶת וּגְלוּיָה לַכֹּל וְיִכְתֹּב בְּהַשְּׁטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי בַּשּׁוּק וּבַחוּץ שָׁם עִקַּר אֲחִיזָתָם שֶׁל הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים עַל שֵׁם זֶה חִיצוֹנִים, עַל כֵּן צְרִיכִין לְפַרְסֵם בְּשְׁטַר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְכוּ' שֶׁצִּוָּה לִכְתֹּב בַּשּׁוּק וּבַחוּץ, כִּי הוּא נוֹתֵן הַמַּתָּנָה בְּלֵב שָׁלֵם כְּדֵי לְבַטֵּל קִטְרוּג הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים עַל יְדֵי שֶׁמּוֹדִיעִים הַמַּתָּנָה בַּשּׁוּק וּבַחוּץ שֶׁשָּׁם מְקוֹם אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל:

אות ו

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַנּוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ. וְלָמְדוּ מִשַּׁבָּת שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ לִתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לֵךְ וְהוֹדִיעֵם וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ מִקֹּדֶם לַחֲבֵרוֹ שֶׁרוֹצֶה לִתֵּן לוֹ מַתָּנָה כְּדֵי שֶׁיָּכִין אֶת עַצְמוֹ לְקַבֵּל הַמַּתָּנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּבֵּר אֶת עַצְמוֹ לְקַבֵּל הַמַּתָּנָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ עַל יְדֵי זֶה לְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבְּהַחֵפֶץ שֶׁל הַמַּתָּנָה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁבְּמַתָּנָה קָשֶׁה לְבָרֵר כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צָרִיךְ הֲכָנָה מִקֹּדֶם וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁהִיא מַתָּנָה טוֹבָה שֶׁהִיְתָה בְּבֵית גְּנָזָיו שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מוֹדִיעַ לָנוּ קֹדֶם שֶׁנִּתְּנָה לָנוּ כְּדֵי שֶׁנִּתְגַּבֵּר לְהָכִין אֶת עַצְמֵנוּ לְקַבֵּל אֶת הַמַּתָּנָה טוֹבָה וְיִקָּרָה הַזֹּאת. כִּי שַׁבָּת צָרִיךְ הֲכָנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ וְכוּ'. וְעַל כֵּן גַּם עַתָּה שֶׁכְּבָר נָתַן לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו אֶת הַשַּׁבָּת, אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ לְהָכִין אֶת עַצְמֵנוּ לְקַבֵּל מַתָּנָה טוֹבָה הַזֹּאת וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וְזֶהוּ בְּחִינַת זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ - זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, שֶׁאִם נִזְדַּמְּנָה לְךָ מָנָה יָפָה תְּהֵא מַזְמִינוֹ לְשַׁבָּת, הַיְנוּ בְּחִינַת הֲכָנָה בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל לְקַבֵּל אֶת הַמַּתָּנָה טוֹבָה שֶׁהִיא שַׁבָּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁנִּקְרָא עֶרֶב שַׁבָּת וְהָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה: מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם, כְּלוּם עֲשׂה לִי מְזוּזָה עַד שֶׁלֹּא נָתַתִּי לוֹ בַּיִת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַשִּׂיחָה הַנִּדְפֶּסֶת בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְכָל הָעֲבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁצִּוָּה אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם הֵם רַק הֲכָנוֹת שֶׁצְּרִיכִין אָנוּ לְהָכִין אֶת עַצְמֵנוּ לְקַבֵּל מַתָּנַת יָדוֹ הַטּוֹבָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לִתֵּן לָנוּ בְּרַחֲמָיו לֶעָתִיד. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת קַלִּים וּנְעִימִים לַעֲשׂוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכוּ' וּמִן הַדִּין אֵין רָאוּי לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם שָׂכָר וְכָל הַשָּׂכָר טוֹב שֶׁיִּתֵּן הוּא רַק מַתְּנַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּלְךָ ה' הַחֶסֶד כִּי אַתָּה תְּשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ. וְכָל הַמִּצְוֹת הֵם רַק בְּחִינַת הֲכָנוֹת לְקַבֵּל עַל יָדָם מַתְּנַת חִנָּם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הַשָּׂכָר שֶׁל אוֹתָהּ הַמִּצְוָה. כְּגוֹן לְמָשָׁל עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ לוֹבְשִׁין צִיצִית עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לְהִתְעַטֵּף בְּאוֹר הַצִּיצִית וְלִזְכּוֹת לַחֲלוּקָא דְּרַבָּנָן וְכוּ'. וְכֵן עַל יְדֵי מִצְוַת תְּפִלִּין אָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לְהִתְעַטֵּר בְּכִתְרֵי דְּמַלְכָּא שֶׁהֵם אוֹרוֹת הַתְּפִלִּין בְּשָׁרְשָׁם. כִּי בְּוַדַּאי עַל פִּי דִּין אֵין מַגִּיעַ לְהָאָדָם שָׂכָר נִפְלָא וְנוֹרָא כָּזֶה בִּשְׁבִיל צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁהֵם קַלִּים וּנְעִימִים לַעֲשׂוֹתָם וְכָל הַשָּׂכָר שֶׁיְּקַבֵּל עֲבוּרָם הוּא רַק מַתְּנַת חִנָּם. רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו חָמַל עָלֵינוּ וְצִוָּה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם אֵלּוּ הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֵּלִים וְכֹחַ לְקַבֵּל מַתְּנַת חִנָּם שֶׁלּוֹ, וְכֵן בִּשְׁאָרֵי הַמִּצְוֹת. וְכֵן כָּל הַמִּצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה הַזְהִיר אוֹתָנוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא נָבוֹא מִלְכַלְכִים חַס וְשָׁלוֹם, לְהִלּוֹלְא דְּמַלְכָּא. וְהוּא כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁמַּזְהִיר וּמוֹדִיעַ מִקֹּדֶם לְאוֹהֲבָיו שֶׁרוֹצֶה לִתֵּן לָהֶם מַתָּנוֹת יְקָרוֹת וּסְגֻלּוֹת נוֹרָאוֹת וְנִשְׂגָּבוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בִּזְמַן פְּלוֹנִי. וּמֵאַהֲבָתוֹ וְחֶמְלָתוֹ הוּא מוֹדִיעָם תְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁיְּכִינוּ עַצְמָם לָזֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבוֹאוּ מִלְכַלְכִים חַס וְשָׁלוֹם, בְּטֵיט וְצוֹאָה לְסִעֻדַּת הַמֶּלֶךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁם הַמֶּלֶךְ וְסִיעָתוֹ, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל מַתָּנוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת כְּשֶׁהֵם

מְלֻכְלָכִים חַס וְשָׁלוֹם. גַּם צְרִיכִים לְהָכִין לְעַצְמָם מַלְבּוּשִׁים נָאִים וְיקָרִים וְכַמָּה מִינֵי רֵיחוֹת טוֹבוֹת נֶרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן וְכוּ' וְכַמָּה מִינֵי קִשּׁוּטִים יָפִים וְנָאִים שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לִכְנֹס בָּהֶם בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ בֵּין גְּדוֹלָיו וְשָׂרָיו וַעֲבָדָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים וְאָז יוּכְלוּ לְקַבֵּל מַתְּנַת יָדוֹ הַטּוֹבָה. וּבְחָמְלָתוֹ הַגְּדוֹלָה הֵכִין לָהֶם מִקֹּדֶם כָּל הַדְּבָרִים וְהַחֲפָצִים שֶׁצְּרִיכִים לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן מֵהֶם מַלְבּוּשִׁים וּכְתָרִים כְּאֵלּוּ שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לִכְנֹס בָּהֶם בְּהֵיכְלָא דְּמַלְכָּא וְכָל מִינֵי בְּשָׂמִים וְרֵיחוֹת טוֹבוֹת שֶׁיִּתְבַּשְּׂמוּ בָּהֶם מִקֹּדֶם. וְצִוָּה לָהֶם וְהִזְהִיר לָהֶם שֶׁבְּכָל הַזְּמַן שֶׁנִּתַּן לָהֶם מִקֹּדֶם לְהָכִין עַצְמָן לַסְּעֻדָּה, שֶׁבְּכָל הַזְּמַן הַזֶּה יַעַסְקוּ לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן אֵלּוּ הַמַּלְבּוּשִׁים הַיְקָרִים וְכָל אֵלּוּ הַכְּתָרִים הַקְּדוֹשִׁים. וְשָׁלַח לָהֶם שְׁלוּחָיו הַנֶּאֱמָנִים לְלַמְּדָם וּלְהוֹדִיעָם אֵיךְ לַעֲשׂוֹתָם וּלְתַקְּנָם בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כְּדֵי שֶׁיָּבוֹאוּ לְשָׁם בִּלְבּוּשִׁים וּכְתָרִים וְתַקּוּנִים הַנְּהוּגִים שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּיְּשׁוּ בֵּין כָּל הַקְּרוּאִים לְשָׁם. וּבְיוֹתֵר וְיוֹתֵר צִוָּה לָהֶם וְהוֹדִיעָם עַל יְדֵי שְׁלוּחָיו מִמַּה לְהִתְרַחֵק. וְהִזְהִירָם מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יְטַמְּאוּ וְלֹא יְלַכְלְכוּ עַצְמָן חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל הַדְּבָרִים הַמִּתְעָבִים שָׁם, וּמֵרֹב חֶמְלָתוֹ הוֹדִיעָם גַּם כֵּן עַל יְדֵי נֶאֱמָנָיו בְּמַה יִרְחֲצוּ וְיִטַּהֲרוּ עַצְמָן מִלְּכְלוּכִים אֵלּוּ אִם יִכָּשְׁלוּ לִפְעָמִים וְלֹא יִהְיוּ נִזְהָרִין מֵהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וְתִקֵּן לָהֶם כַּמָּה וְכַמָּה מַעְיָנוֹת קְדוֹשׁוֹת וְכַמָּה עֲצוֹת וְתִקּוּנִים לִרְחֹץ וּלְנַקּוֹת עַצְמוֹ מִכָּל זֶה. עַד שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא מְלֻכְלָךְ מְאֹד, וּמְטֻבָּל בְּשַׁחַת וּמְטֻבָּע בִּיוֵן מְצוּלָה וּמְלֻבָּשׁ בִּבְגָדִים צוֹאִים חַס וְשָׁלוֹם, גַּם הוּא יָכוֹל לְנַקּוֹת עַצְמוֹ וְלִרְחֹץ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ בְּאֵלּוּ הַמַּעְיָנוֹת הַנּוֹבְעִים שָׁמָּן אֲפַרְסְמוֹן וְכָל מִינֵי רֵיחוֹת נִפְלָאִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַפֹּךְ כָּל מִינֵי רֵיחוֹת רָעִים לְרֵיחוֹת טוֹבִים וְיקָרִים. וְהוֹדִיעָם שֶׁבְּכָל הַזְּמַן שֶׁנִּתַּן לָהֶם יֵשׁ בְּיָדָם לִקַּח מִכָּל הַחֲפָצִים וְהַבְּשָׂמִים אֲשֶׁר הֵכִין לָהֶם וּלְהִתְלַבֵּשׁ וּלְהִתְקַשֵּׁט בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁיִּרְצוּ, וְלִטְבֹּל וּלְטַהֵר עַצְמָם בְּכָל הַמַּעְיָנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָאֵלֶּה שֶׁמְּטַהֲרִין וּמְנַקִּין אוֹתָם מִכָּל הַלְּכְלוּכִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לָבוֹא נְקִיִּים וּטְהוֹרִים לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ מְקֻטָּרִים מֹר וּלְבוֹנָה, מְלֻבָּשִׁים בִּלְבוּשִׁים קְדוֹשִׁים וּנְקִיִּים הַנְּהוּגִים שָׁם מֵכְתָּרִים בְּכִתְרֵי דְּמַלְכָּא. וְאָז יוּכְלוּ לְקַבֵּל כָּל הָאוֹצְרוֹת מַתְּנַת חִנָּם אֲשֶׁר הֵכִין לָהֶם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ', אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכֶה לָהֶם. וְהַנִּמְשָׁל מוּבָן מִמֵּילָא. נִמְצָא שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ מִמַּה שֶׁהֵכִין לָנוּ בְּרַחֲמָיו הַמְּרֻבִּים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ. וּכְתִיב, מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם וְאֵין רָאוּי לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם שָׂכָר. רַק שֶׁבְּרַחֲמָיו רָצָה לְזַכּוֹת אוֹתָנוּ לִתֵּן לָנוּ אוֹצְרֵי מַתְּנַת חִנָּם כָּאֵלֶּה, לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָנוּ תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁהֵם כֻּלָּם תִּקּוּנִים וַהֲכָנוֹת לְקַבֵּל עַל יָדָם רַב טוּב הַצָּפוּן, שֶׁהֵם אוֹצְרֵי מַתְּנַת חִנָּם שֶׁרוֹצֶה לִתֵּן לָנוּ בְּחַסְדּוֹ וּבְרַחֲמָיו וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּהְיוּ כָּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁין אֶת הָרַב עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס אֶלָּא וְכוּ', הֵינוּ כִּי בְּוַדַּאי נְקַבֵּל רַב טוּב אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאָתָה עַל יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים, רַק שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לֵידַע

הָאֱמֶת שֶׁכְּפִי שׁוּרַת הַדִּין אֵין מַגִּיעַ לָנוּ פְּרָס מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ וְכַנַּ"ל רַק שֶׁכָּל עֲבוֹדָתֵנוּ הִוא שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, רַק שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדָתֵנוּ וּמַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים יִהְיֶה לָנוּ הֶכְנָה לְקַבֵּל חַסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהֵם אוֹצְרֵי מַתְּנַת חִנָּם שֶׁיִּתֵּן לָנוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהֵכִין אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם לִסְעוּדְתָּא דְּמַלְכָּא וּגְדוֹלָיו וּמְיֻדָּעָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלַשְׁרִידִים אֲשֶׁר ה' קוֹרֵא וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶהוּ, הָעוֹלָם הַזֶּה דּוֹמֶה לְפִרְוָזְדּוֹר וְהָעוֹלָם הַבָּא לְטְרַקְלִין, הַתְקֵן עַצְמְךָ בַּפִּרְוָזְדּוֹר כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לַטְּרַקְלִין, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁכָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם הִוא רַק בִּבְחִינַת הֶכְנוֹת כְּדֵי לִכָּנֵס בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ בְּחִינַת הַתְקֵן עַצְמְךָ בַּפִּרְוָזְדּוֹר כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לַטְּרַקְלִין וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ, וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאָבִיהָ כִּי רֹעָה הִוא. כִּי בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה שֶׁמְּנַחֶמֶת בַּגָּלוּת בִּכְלַל הַמְּדַמֶּה, הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ קְדוֹשָׁה וּטְהוֹרָה מְאֹד, וְה' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ וְכָל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לִמְצֹא נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁהִוא מַנְהִיג הָאֲמִתִּי אֲזַי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מַנְהֶגֶת אֶת יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ, וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאָבִיהָ כִּי רֹעָה הִוא, הִוא דַּיְקָא שֶׁהִיא בְּעַצְמָהּ, שֶׁהִיא רָחֵל, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, הִיא דַּיְקָא רוֹעָה וּמַנְהֶגֶת אֶת הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאָבִיהָ, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִים לַמַּנְהִיגִים הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת לָבָן בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁאֵין בָּהֶם כֹּחַ לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל. רַק ה' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ שֶׁהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת רָחֵל בְּתוֹ מַנְהֶגֶת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִי שָׁעָה, עַד אֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב סִבּוֹת לְטוֹבָה שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב, נוֹתֵן עֵינוֹ עַל זֶה וְעוֹשֶׂה כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַד שֶׁמּוֹצִיא וּמַעֲלֶה אֶת הַתּוֹרָה בְּחִינַת רָחֵל מִתּוֹךְ בֵּית לָבָן, מִתּוֹךְ הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה. וְהוּא מִתְיַחֵד וּמִתְחַבֵּר עִם הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַד שֶׁמְּתַקֵּן כָּל הָעוֹלָם עַל יָדָהּ, כִּי הוּא מְבָרֵר אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לְשָׁרְשָׁהּ וּמְחַדֵּשׁ עַל יְדֵי זֶה חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים שֶׁהֵם עֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי רַק הוּא יָכוֹל לָגֹל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר בְּנָקֵל בִּבְחִינַת וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר כְּמִי שֶׁמַּעֲבִיר פְּקָק מֵעַל הַצְּלוּחִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְזֶה כְּלַל כָּל הַפָּרָשָׁה שֶׁמְּדַבֶּרֶת אַחַר כָּךְ אֵיךְ לָקַח וְהוֹצִיא יַעֲקֹב אֶת רָחֵל וְלֵאָה מִבֵּית לָבָן וְהוֹלִיד מֵהֶם כָּל שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בֵּרֵר אֶת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת אֵשֶׁת חַיִל, בְּחִינַת רָחֵל וְלֵאָה, בֵּרַר הַכֹּל מִבֵּית לָבָן מֵאֲחִיזַת הַמְדַמֶּה וְעַל יְדֵי זֶה הוֹלִיד שִׁבְטֵי יָהּ, כִּי עִקַּר קִיּוּם יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה, וְעַל יְדֵי זֶה הוֹצִיא כָּל הַצֹּאן מִבֵּית לָבָן שֶׁהֵם עֲדָרֵי צֹאן קָדָשִׁים, כִּי הוֹצִיא כֻּלָּם מִגָּלוּת הַמְדַמֶּה וְהֶשִׁיבָם אֶל הָאֱמֶת, כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת, בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב כַּנַּ"ל:

אות יד

וְזֶה בְּחִינַת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים, הֵם בְּחִינַת גְּוָנִין בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צֹאן לָבָן וּמְבָרְרִין הַטּוֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת צֹאן קְדֻשִׁים, צֹאן יַעֲקֹב, בְּחִינַת וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם (יְחֶזְקֵאל לד). וְעַל יְדֵי הַגְּוָנִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הַמְדַמֶּה עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין אֶל הַשֵּׂכֶל בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְשֵׂכֶל בְּפֹעַל וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמּוֹחִין וְהַשִּׂכְלִיּוּת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף שֶׁכֻּלָּם נִתְהַוּוּ עַל יְדֵי חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, כִּי אִיתָא בְּעֵץ חַיִּים שֶׁתְּחִלַּת שֹׁרֶשׁ הָאֲצִילוּת וְכָל מַה שֶּׁנִּתְהַוֶּה שָׁם נִקְרָא בְּשֵׁם עוֹלַם הָעֲקֻדִּים. וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ אוֹרוֹת הַשִּׁבְעָה מַלְכִין קַדְמָאִין דְּמִיתוּ, כִּי הָיָה בָּהֶם מִיתָה וּשְׁבִירָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת עוֹלַם הַנְּקֻדִּים. וְאַחַר כָּךְ הָיָה עוֹלַם הַתִּקּוּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְהַוּוּת וְקִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְּחִלַּת הָאֲצִילוּת עַד סוֹף הָעֲשִׂיָּה וְזֶה בְּחִינַת בְּרֻדִּים. וּמֵאֵלּוּ הַשִּׁלְשָׁה בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים, נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֵׁשׁ בַּשֵּׂכֶל, שֶׁהֵם שֵׂכֶל בְּכֹחַ וְכוּ', כִּי שֵׂכֶל בְּכֹחַ זֶה בְּחִינַת עֲקֻדִּים שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם הַשְׁגָּה, כִּי הוּא קֹדֶם הָאֲצִילוּת וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שֵׂכֶל בְּכֹחַ. וְאַחַר כָּךְ מוֹצִיאִין הַשֵּׂכֶל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְאָז נִתְהַוִּין הַשִּׁבְעָה מְלָכִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַשֶּׁבַע מִדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת זִ"ה, אֲבָל שָׁם יֵשׁ עֲדַיִן בְּחִינַת שְׁבִירָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַשֵּׂכֶל לַאֲמִתּוֹ בִּתְחִלָּתוֹ מִיָּד וְקֹדֶם שֶׁמּוֹלִידִין וּמְחַדְּשִׁין אֵיזֶה דָּבָר לַאֲמִתּוֹ צְרִיכִין לְהַפְּכוֹ וּלְשַׁבְּרוֹ מִתְּחִלָּה בְּכַמָּה בְּחִינוֹת. וְאַחַר כָּךְ מְבָרְרִין הַשְּׁבָרִים וּמְחַבְּרִין אוֹתָן וּמְתַקְּנִים אוֹתָם עַל יְדֵי תּוֹסֶפֶת הַשֵּׂכֶל חָדָשׁ שֶׁמַּמְשִׁיכִין וְאָז בּוֹנִין וּמַשְׁלִימִין הַחִדּוּשׁ עַל מַתְכֻּנְתּוֹ כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן כָּל זֶה לְמִי שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין. אוֹ אֶפִלּוּ אִם אֵינוֹ מְחַדֵּשׁ בְּעַצְמוֹ רַק שֶׁמְּעַיֵּן בִּסְפָרִים וּמֵבִין דַּרְכֵי הַחִדּוּשׁ, כִּי עַל פִּי רֹב צְרִיכִין מִתְּחִלָּה לוֹמַר כַּמָּה סְבָרוֹת וְלִבְנוֹת כַּמָּה בְּנְיָנִים שֶׁאֵינָם מִתְקַיְּמִים שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר עַל יָדָם הַהֲלָכָה וְהַחִדּוּשׁ לַאֲמִתָּתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת בּוֹנָה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, בְּחִינַת שְׁבִירַת הַמְּלָכִים, בְּחִינַת עוֹלַם הַנְּקֻדִּים שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה בְּעֵת שֶׁמּוֹצִיאִין הַשֵּׂכֶל מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הָעוֹלָמוֹת, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ אַף עַל פִּי שֶׁכָּל הַסְּבָרוֹת וְהַשִּׂכְלִיּוֹת שֶׁהוֹצִיא בְּתִחִלָּה לֹא נִתְקַיְּמוּ וְנִשְׁבְּרוּ, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְחַזֵּק עַצְמוֹ אַחַר כָּךְ וּלְלַקֵּט וּלְבָרֵר מֵהֶם כַּמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כַּמָּה סְבָרוֹת יְשָׁרוֹת שֶׁנִּמְצָאִין וּמְפֻזָּרִין בָּהֶם. וּלְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם שֵׂכֶל חָדָשׁ וּלְחַבְּרָם אֲלֵיהֶם וּלְקַבֵּץ אוֹתָם יַחַד עַד שֶׁנִּשְׁלָם הַבִּנְיָן וְהַחִדּוּשׁ עַל אֲמִתָּתוֹ, וְזֶהוּ בְּחִינַת עוֹלַם הַתִּקּוּן, בְּחִינַת עוֹלַם הַבְּרֻדִּים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁהוּא עִקַּר קִיּוּם הַדָּבָר עַל מְכוֹנוֹ, (וְעַיֵּן בְּעֵץ חַיִּים וְתָבִין). וְיַעֲקֹב עָשָׂה כַּמָּה

תַּחְבּוּלוֹת לָזֶה בְּכַמָּה דְּרָכִים עַד שֶׁהִמְשִׁיךְ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין עַל עֲדֶרֵי צֹאן קְדֹשִׁים שֶׁלּוֹ כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מֵהֶם הַמְּדַמָּה וְלַהֲבִיאָם אֶל הַשִּׂכְלִיּוּת הַנַּ"ל. וְזֶה, וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל לִבְנֶה לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן וַיְפַצֵּל בָּהֶם וכו' מַחְשָׁף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, וְאִיתָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת סוֹד הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁהוּקְשָׁה כֻּלָּהּ לִתְפִלִּין כְּלַל הַמֹּחִין, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב בְּחִינַת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָאֱמֶת, הִמְשִׁיךְ בְּחָכְמָה נִפְלָאָה כָּל הַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים בְּדָרְכִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁהִכְנִיס הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת בְּתוֹךְ הַמֹּחִין שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּכְנֹס הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת בְּתוֹכָם הֵיטֵב שֶׁיְּבִינוּ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה כֹּחַ לְשׁוּם הַטְעָאָה שֶׁל הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה בְּחִינַת לָבָן לְהַעֲבִירָם מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים בְּשִׁקֻּתוֹת הַמַּיִם וכו'. 'בָּרְהָטִים', הֵם רְהִיטֵי מֹחִין, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב הִצִּיג וְתָחַב אֶת הַמַּקְלוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁחִדֵּשׁ וְגִלָּה בְּשֵׂכֶל הָאֱמֶת וְנִפְלָא וְנוֹרָא כָּזֶה, הִצִּיג וְתָחַב אוֹתָם בָּרְהָטִים, בְּתוֹךְ רְהִיטֵי מֹחִין שֶׁל תַּלְמִידָיו הַמִּתְקָרְבִים אֵלָיו. וְזֶהוּ 'וַיַּצֵּג', 'וַיַּצֵּג' דַּיְקָא, שֶׁהִצִּיג וְתָחַב חִדּוּשִׁים שֶׁלּוֹ הָאֲמִתִּיִּים בָּרְהָטִים בְּתוֹךְ רְהִיטֵי מֹחִין שֶׁלָּהֶם שֶׁיִּהְיוּ תְּחוּבִים בָּהֶם בְּעֹמֶק גָּדוֹל. עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה כֹּחַ לְשׁוּם טָעוּת שֶׁל הַמְדַמֶּה לְהַעֲבִירָם מֵהֶם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כְּבָר הֵם מְבִינִים הָאֱמֶת הֵיטֵב. וְזֶהוּ בָּרְהָטִים בְּשִׁקֻּתוֹת הַמַּיִם, בִּרְהִיטֵי מֹחִין בְּמָקוֹם שֶׁשּׁוֹתִין מֵימֵי הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת, שָׁם הִצִּיג אֶת הַמַּקְלוֹת הַנִּפְלָאִים שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׂכְלִיּוֹת הָאֲמִתִּיִּים שֶׁלּוֹ שֶׁמְּכַוְּנִין אֶת הָאָדָם בְּכָל עֵת לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר כְּמוֹ הַמַּקֵּל שֶׁמְּכַוֵּן אֶת הָעֲדָרִים אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. וְעַל כֵּן נִקְרֵאת הַהַנְהָגָה וְהַמֶּמְשָׁלָה בְּשֵׁם מַטֶּה וּמַקֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל יט) מַטֵּה עֹז שֵׁבֶט לְמֹשֵׁל וְכֵן בְּכַמָּה פְּסוּקִים. וְזֶהוּ, אֲשֶׁר תָּבֹאן הַצֹּאן לִשְׁתּוֹת לְנֹכַח הַצֹּאן וַיֵּחַמְנָה בְּבֹאָן לִשְׁתּוֹת, כְּדֵי כְּשֶׁיָּבוֹאוּ שְׁאָר הַצֹּאן קְדֹשִׁים לִשְׁתּוֹת מִמֵּימֵי הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת לְנֹכַח הַצֹּאן קְדֹשִׁים שֶׁשָּׁתוּ כְּבָר שֶׁזָּכוּ כְּבָר לְהַכִּיר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וַיֵּחַמְנָה בְּבֹאָן לִשְׁתּוֹת, שֶׁיִּחַמְּמוּ עַצְמָם בַּחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּרִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל בַּחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת וְלֹא יֵלְכוּ עֻמּוֹ בְּקֶרִי חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת קְרִירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִסִּטְרָא דְּעָמְלֵק שֶׁהוּא סִטְרָא דְּלָבָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ. כִּי כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת הַנַּ"ל אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר וְעוֹבֵד ה' יִתְבָּרַךְ וּמִתְפַּלֵּל וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה אֲבָל כָּל עֲבוֹדָתוֹ הִוא בִּקְרִירוּת בְּלִי שׁוּם חִיּוּת וְהִתְלַהֲבוּת וַחֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה וְאֵין לַהּ יִתְבָּרַךְ שַׁעֲשׁוּעִים מֵעֲבוֹדָה כָּזֹאת, כִּי הִוא בִּבְחִינַת שֵׁנָה, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן סָמֶךְ). אֲבָל יַעֲקֹב בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת הִמְשִׁיךְ תּוֹרָה, בְּחִינַת מַקְלוֹת, לְהַנְהִיג הָעוֹלָם בְּשִׂכְלִיּוֹת נִפְלָאִים כְּאִלּוּ עַד אֲשֶׁר הִצִּיג וְתָחַב הַשֵּׂכֶל הָאֲמִתִּי בְּתוֹךְ רְהִיטֵי מֹחִין שֶׁל הַמִּתְקָרְבִין אֵלָיו, עַד שֶׁכָּל הַצֹּאן קְדֹשִׁים שֶׁיָּבוֹאוּ לִשְׁתּוֹת מִמֵּימֵי הַתּוֹרָה לְנֹכַח

הַצֹּאן הַקְּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ יִתְחַמְּמוּ עַצְמָן בַּחֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל בַּחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר חֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה עַתִּיקָא בְּסִימָן כא). וְזֶהוּ, וְהָיָה בְּכָל יַחֵם הַצֹּאן הַמַּקְשָׁרוֹת. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, הַבְּכוֹרוֹת וְשָׂם יַעֲקֹב אֶת הַמַּקְלוֹת וְכוּ'. וּבְהַעֲטִיף הַצֹּאן לֹא יָשִׂים וְכוּ' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לְשׁוֹן אַחוֹר וְכוּ', זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ שֶׁהַנְּעָרִים בְּקַל לְהָשִׁיב אוֹתָם מֵהַזְּקֵנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָא"ב. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק, תְּעִיתִי כְשֶׂה אֹבֵד (בְּסִימָן רו), הֱיוֹת שֶׁיַּעֲקֹב שָׂם כָּל מְגַמָּתוֹ לְקָרֵב בְּנֵי הַנְּעוּרִים לְהוֹצִיאָם מִבְּחִינַת לָבָן מֵהַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, כִּי עֲדַיִן הֵם רַכִּים בְּשָׁנִים וְלֹא נִשְׁתָּרֵשׁ אֶצְלָם הַסְּבָרוֹת שֶׁל טָעוּת הַמְדַמֶּה. אֲבָל הַזְּקֵנִים שֶׁכְּבָר נִשְׁתָּרְשׁוּ בְּטָעוּתָם שֶׁל הַמְדַמֶּה קָשֶׁה לַהֲשִׁיבָם עַתָּה אֶל נְקֻדַּת הָאֱמֶת עַד יְרַחֲמוּ עֲלֵיהֶם מִן הַשָּׁמַיִם. וְכֵן כָּל הַפָּרָשָׁה סוֹבֶב וְהוֹלֵךְ עַל קֹטֶב זֶה עַל הַמִּלְחָמָה שֶׁבֵּין נְקֻדַּת הָאֱמֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב, לְבֵין כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לָבָן הָאֲרַמִּי בֶּן נָחוֹר כַּנַּ"ל. וְכָל הַמִּלְחָמָה וְהָעֲבוֹדָה וְהַיְגִיעָה שֶׁל יַעֲקֹב הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבָּנִים וְהַצֹּאן שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּנִים וְתַלְמִידִים, כִּי עִם יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ לֹא הָיָה לְלָבָן שׁוּם עֵסֶק וּמְרִיבָה, כַּמּוּבָן בַּפָּרָשָׁה, כִּי יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ כְּבָר שִׁבֵּר הַמְדַמֶּה בְּחִינַת לָבָן לַגַּמְרֵי וְנָקִי מִמֶּנּוּ לַגַּמְרֵי וְיָדוֹ מְסֻלֶּקֶת מִמֶּנּוּ וְאֵין לוֹ שׁוּם עֵסֶק בּוֹ, רַק יַעֲקֹב מָסַר נַפְשׁוֹ בִּיגִיעוֹת קָשׁוֹת וּטְרָחוֹת וְתַחְבּוּלוֹת כָּאֵלֶּה הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַצֹּאן וְהַבָּנִים, הֱיוֹת לְהוֹצִיא בָּנָיו וְתַלְמִידָיו מִבְּחִינַת בֵּית לָבָן, מִבְּחִינַת הַמְדַמֶּה. וּמֵחֲמַת שֶׁהַמִּלְחָמָה גְּדוֹלָה וַחֲזָקָה מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט וּמִשְׁתַּטֵּחַ מְאֹד בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא. וְכָל מַה שֶּׁמְּנַצְּחִין אוֹתוֹ מְעַט מִתְפַּשֵּׁט וּמִשְׁתַּטֵּחַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, עַל כֵּן הֶכְרַח יַעֲקֹב לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ בְּהֶחְבֵּא עִם רָחֵל וְלֵאָה, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, וְעִם כָּל הַבָּנִים וְהַצֹּאן. וְלָבָן רָדַף אַחֲרֵיהֶם וּבִקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי, כִּי עֲדַיִן לֹא הִכְנִיעוּ אוֹתוֹ כָּרָאוּי לוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ וְכוּ' בְּחִינַת לוּלֵא אֱלֹקֵי אָבִי אַבְרָהָם וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי אֶת עָנְיִי וְאֶת יְגִיעַ כַּפַּי רָאָה אֱלֹקִים, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב, אוֹמֵר לְלָבָן שֶׁבְּוַדַּאי לְפִי גֹּדֶל רְדִיפָתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל בָּנָיו וְצֹאנוֹ בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרִי לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ לוּלֵי אֱלֹקֵי אָבִי וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מֻכְרָח, כִּבְיָכוֹל, לְהַכְנִיס עַצְמוֹ בָּזֶה לְעָזֹר לְיִשְׂרָאֵל הַמִּתְקָרְבִים לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְהַצִּילָם מִכָּל הָרְדִיפוֹת שֶׁל לָבָן הָאֲרַמִּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר, ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְּיָדוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: לוּלֵי ה' עֶזְרָתָה לִּי כְּמַעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי, 'דוּמָה' זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי הִתְפַּשְּׁטוּתוֹ בְּכָל דַּרְגָּא לוּלֵי ה' עֶזְרָתָה לִי. וְזֶהוּ, אֶת עָנְיִי וְאֶת יְגִיעַ כַּפַּי רָאָה אֱלֹקִים וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת אוֹמֵר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָאָה אֶת עָנְיוֹ וְאֶת יְגִיעַ כַּפָּיו, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ יָגַע

וְטָרַח הַרְבֵּה מְאֹד בִּשְׁבִיל הַצַּאן הַזֶּה לְהוֹצִיאָם מֵהַמְּדַמָּה לְהַעֲלוֹתָם אֶל הַשֶּׁכֶל לְקָרְבָם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁהֵם לֹא נִצְחוּ הַמִּלְחָמָה כָּרָאוּי עַד שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ כֹּחַ לְלָבָן בְּחִינַת הַמְּדַמָּה לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וּלְהַשִּׂיגָם וְאַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל הַיְגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת וְהַמְּסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ מְאֹד בִּשְׁבִיל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַל יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִם לָבָן וּמְגָרְשׁוֹ מִצֹּאן יַעֲקֹב בְּחִינַת אֶת עָנְיִי וְאֶת יְגִיעַ כַּפַּי רָאָה אֱלֹקִים וַיּוֹכַח אָמֶשׁ. וְזֶה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְלָבָן מַה פִּשְׁעִי וּמַה חַטָּאתִי כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מֵרִיב עִם לָבָן הָאֲרַמִּי וְאוֹמֵר לוֹ, מַה פִּשְׁעִי וּמַה חַטָּאתִי, הַיְנוּ אֵיזֶה חֵטְא וּפֶשַׁע מָצָאתָ בִּי בְּעַצְמִי אֲשֶׁר אַתָּה רוֹדֵף אוֹתִי, הֲלֹא אֵין לְךָ שׁוּם כֹּחַ וְקִטְרוּג עָלַי, כִּי תְּהִלָּה לָאֵל אֲנִי זַךְ וְנָקִי וְצַח לְגַמְרֵי מִכָּל חֵטְא וָפֶשַׁע, כִּי אֵין לִי שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל אֲפִלּוּ כְּהֶרֶף עַיִן וְכוּ' וְכוּ', כִּי מִשֶּׁשָּׁתָּ אֶת כָּל כֵּלַי מַה מָּצָאתָ מִכָּל כְּלֵי בֵּיתֶךָ כִּי אֵין בִּי שׁוּם אֲחִיזָה וּנְגִיעָה מִמְּךָ, כִּי אֲנִי נָקִי מֵהַמְּדַמָּה לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי, שִׂים כֹּה נֶגֶד אַחַי וְאַחֶיךָ וְיוֹכִיחוּ בֵּין שְׁנֵינוּ, הַיְנוּ שֶׁאָמַר שֶׁהוּא מְרֻצֶּה לַעֲמֹד לְדִין לִפְנֵי כָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה הֵן לִפְנֵי אֶחָיו שֶׁל יַעֲקֹב הֵן לִפְנֵי אֶחָיו שֶׁל לָבָן, הַיְנוּ הֵן לִפְנֵי אוֹתָן שֶׁהֵם מִסְטָרָא דִּקְדֻשָּׁה, הֵן לִפְנֵי אוֹתָן שֶׁהֵם מִסְטָרָא אָחֳרָא מִסְטָרָא דִּלְבָן, כִּי לִפְנֵי כֻּלָּם יִצְדַּק בַּדִּין, כִּי כֻּלָּם לֹא יוּכְלוּ לִמְצֹא בּוֹ שׁוּם שֶׁמֶץ וְשׁוּם צַד אֲחִיזָה מְשׁוּם רֵיחַ שֶׁל אֵיזֶה תַּאֲוָה וּמִדָּה שֶׁבָּעוֹלָם הַנִּמְשָׁכֶת מִכֹּחַ הַמְּדַמָּה, כִּי אֲנִי נָקִי וְזַךְ וְצַח לְגַמְרֵי. אַף גַּם הָיוּ לִי יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת גְּדוֹלוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה. שֶׁיְּגִיעָתִי וְטָרְחָתִי הָרַבֶּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְתוֹרָה וּתְפִלָּה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה בְּתוֹךְ שָׂדוֹת וְיערִים בְּתוֹךְ חֹרֶב וַחֲמִימוּת גָּדוֹל וּבְעֵת הַקֹּר וְהַקֶּרַח בַּלַּיְלָה, שֶׁגַּם אָז הָלַךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְיַגְּעָתִי וְטָרַחְתִּי בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד בַּעֲבוֹדַת ה' וַתִּדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינָי, הַכֹּל בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל לְקָרֵב אֵלָיו נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁהַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִין עֲדַיִן לֹא נִצְחוּ הַמִּלְחָמָה אֵין לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת לָהֶם מְאוּמָה, כִּי כֹּחִי וְכֹחַ אֲבוֹתַי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים יָגֵן עֲלֵיהֶם לְהַצִּילָם מִמְּךָ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יַעֲמֹד בְּעֶזְרִי עַד שֶׁאֶגְמֹר עִמָּהֶם מַה שֶּׁהִתְחַלְתִּי לְקָרְבָם כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ. עַד שֶׁיִּצְמַח מֵהֶם הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְכוּ', מֵאוֹתָן שֶׁמַּנְחִים עַד הָאָרֶץ, מֵהֶם דַּיְקָא יִצְמַח הָאֱמֶת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כִּי שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְקַשְׁטָא קָאֵי:

מתנת שכיב מרע:

אות טו

נַחֲזֹר לְעִנְיָן רִאשׁוֹן וְזֶה בְּחִינַת מַתְּנַת שְׁכִיב מְרַע שֶׁמִּתְקַיֶּמֶת בְּלֹא קִנְיָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּבְרֵי שְׁכִיב מְרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דָּמוּ. כִּי עִקַּר כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְהַחֲזָרוֹת הֵם בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה, כִּי עֶצֶם הַשֵּׂכֶל הוּא כֻּלּוֹ אֱמֶת וְאֵין בּוֹ שִׁנּוּי וַחֲזָרָה, כִּי עִקַּר הַשֵּׂכֶל הוּא אֱמֶת, דְּהַיְנוּ לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין כָּל דָּבָר לֵאֱמִתָּתוֹ וּכְשֶׁאֵין מֵבִין בְּחָכְמָתוֹ וְשִׂכְלוֹ אֲמִתַּת הַדָּבָר, אַף עַל פִּי שֶׁאוֹמֵר בְּזֶה הָעִנְיָן כַּמָּה שִׂכְלִיּוֹת, אֵין זֶה חָכְמָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁלֹּא עָמַד עַל אֲמִתָּתוֹ שֶׁל דָּבָר, כְּגוֹן הָרוֹפֵא הַדָּאקְטֶיר אִם יֹאמַר כַּמָּה סְבָרוֹת שִׂכְלִיּוֹת שֶׁצְּרִיכִין סַם זֶה לִרְפוּאַת אֵיזֶה חוֹלַאַת, אִם בֶּאֱמֶת סַם זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ, אַדְרַבָּא, יַזִּיק לוֹ, אֵין חָכְמָתוֹ נֶחְשֶׁבֶת לְחָכְמָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁהֶמְיִת נֶפֶשׁ בְּחָכְמָתוֹ וְעַל חָכְמָה כְּזֹאת נֶאֱמַר, חָכְמָתְךָ וְדַעְתְּךָ הִיא שׁוֹבַבְתְּךָ (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר מְבֹאָר יוֹתֵר). וְעַל כֵּן עִקַּר הַחָכְמָה שֶׁיַּשְׂכִּיל בְּתְחִלַּת כָּל דָּבָר שֶׁיִּרְצֶה לַעֲשׂוֹת עַל אַחֲרִית הַדָּבָר וּמַה יִּצְמַח מִזֶּה וְלֹא יַעֲשֶׂה שׁוּם דָּבָר וְלֹא יוֹצִיא מִפִּיו שׁוּם דִּבּוּר שֶׁיִּצְטָרֵךְ אַחַר כָּךְ לַחֲזֹר עָלָיו וּלְשַׁנּוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מֵעוֹלָם לֹא אָמַרְתִּי דָּבָר וְחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי. וְזֶה בְּחִינַת אֵיזֶהוּ חָכָם הָרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד, שֶׁצָּרִיךְ לִרְאוֹת בְּכָל דָּבָר שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּר אוֹ לַעֲשׂוֹת מַה יִּהְיֶה נוֹלָד מִזֶּה שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְחָרֵט עָלָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה אוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הוּא אֱמֶת וְאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי וַחֲזָרָה. וְעִקַּר כָּל הַשִּׁנּוּיִים הֵם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵר, כִּי שָׁם מְצוּיִים כָּל הַטָּעוּיוֹת וְהַשִּׁנּוּיִים, כִּי בִּתְחִלָּה נִדְמֶה לוֹ כָּךְ שֶׁצָּרִיךְ לְמִכֹּר זֶה הַדָּבָר וְאַחַר כָּךְ מִתְהַפֵּךְ סְבָרוֹת הַמְדַמֶּה וּמִתְחָרֵט עַל זֶה. וּבִשְׁבִיל זֶה תִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁאֵין הַמִּקָּח נִגְמָר בְּדִבּוּר לְבַד כִּי אִם בְּקִנְיָן, כִּי שֶׁעָרוּ בְּחָכְמָתָם שֶׁאֵין הַדַּעַת נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִם עַל יְדֵי קִנְיָן זֶה, כִּי עִקַּר כָּל הַקִּנְיָנִים הֵם עַל יְדֵי הַדַּעַת, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ קִנְיָן אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת עַל יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁשָּׁם כָּל הַשִּׁנּוּיִים, כִּי אֵין נִמְשָׁךְ הַדַּעַת לְתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִם עַל יְדֵי הַקִּנְיָן שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל אֶחָד כְּפִי קִנְיָנוֹ. וְעַל כֵּן מַתְּנַת שְׁכִיב מְרַע שֶׁהִיא לְאַחַר מִיתָה, מִתְקַיֶּמֶת בְּלֹא קִנְיָן, כִּי אַחַר מִיתָה מִתְבַּטֵּל הַמְדַמֶּה כִּי הוּא כֹּחַ בָּטֵל וְאֵין שְׁלִיטָתוֹ כִּי אִם בְּחַיָּיו בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה אֲבָל אַחַר הַמִּיתָה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה מֵת וּבָטֵל לְגַמְרֵי, כִּי שָׁם עִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא וְאֵין נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ כְּלוּם, כִּי אֵין נִשְׁאָר מֵהָאָדָם אַחַר מוֹתוֹ כִּי אִם שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁהוּא שֵׂכֶל הָאֲמִתִּי, כַּמְבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַהִשְׁאָרָה שֶׁל הָאָדָם אַחַר מוֹתוֹ הוּא שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה. וְעַל כֵּן אָז מִתְקַיֶּמֶת הַמַּתָּנָה בְּלֹא קִנְיָן כְּלָל עַל יְדֵי שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁנִּשְׁאָר מֵהָאָדָם אַחַר מוֹתוֹ, כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּמֶנּוּ

כָּל הַשִּׁנּוּיִים כְּבָר נִתְבַּטֵּל כַּנַ"ל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ אִישׁ פָּשׁוּט יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁנִּשְׁאָר מִמֶּנּוּ שֶׁהִיא בְּחִינַת שֹׁכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְחֶלְקוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא:

וְזֶהוּ דִּבְרֵי שְׁכִיב מְרַע כִּכְתוּבִים וְכִמְסוּרִים דָּמֵי, כִּי כְּתָב מַכְנִיעַ כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כִּי הַכְּתָב הוּא לְזָכְרוֹן בְּחִינַת כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְכוּ'. וְהַזִּכָּרוֹן וְהַשִּׂכְחָה הֵם בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְשֶׁכּוֹתְבִין הַדָּבָר לְזִכָּרוֹן בָּזֶה מְבָרְרִין הַמְדַמֶּה שֶׁלֹּא יְמַשֵּׁךְ מִמֶּנּוּ שִׂכְחָה וְטָעוּת וְשִׁנּוּי. נִמְצָא שֶׁכְּתָב הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְדַמֶּה. וְזֶה בְּחִינַת מְסִירָה שֶׁמּוֹסְרִין הַדָּבָר לִרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ וְהַמְקַבֵּל, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה, כִּי כְּשֶׁנִּמְסָר וְנִכְנָס הַדָּבָר לִרְשׁוּת הַנּוֹתֵן לִרְשׁוּת הַמְקַבֵּל אָז נִגְמָר הַבִּרּוּר וַעֲלִיַּת הַדָּבָר, שֶׁאָז הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁסְּבִיב הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן דִּבְרֵי שְׁכִיב מְרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דָּמוּ, כִּי דְּבָרָיו נִגְמָרִין וְנִתְקַיְּמִין לְאַחַר מוֹתוֹ בְּלֹא קִנְיָן כְּאִלּוּ הָיוּ כְּתוּבִין וּמְסוּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְמָר הַקִּנְיָן, כִּי אַחַר מוֹתוֹ נִתְבַּטֵּל הַמְדַמֶּה וְלֹא נִשְׁאָר כִּי אִם בְּחִינַת שֹׁכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין הַשִּׁנּוּיִים וְהַחֲזָרוֹת שֶׁבָּאִין עַל יְדֵי הַמְדַמֶּה וְנִתְקַיְּמִים הַקִּנְיָן עַל יְדֵי בְּחִינַת שֹׁכֶל הַנִּקְנֶה שֶׁנִּשְׁאָר מִמֶּנּוּ כַּנַ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים לְהִלְכוֹת מַתָּנָה הֲלָכָה ה:

מִשְׁפָּט וּצְדָקָה וְכוּ'. אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט בְּמָקוֹם מִשְׁפָּט אֵין צְדָקָה וּבְמָקוֹם צְדָקָה וְכוּ' וְאַתָּה בְּמִשְׁפָּט תַּעֲשֶׂה צְדָקָה וְזֶה מְנַפְּלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים יִתְבָּרַךְ שְׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג כְּלָל, כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי הֵיכִי דְּלָא לֶהֱוֵי מַתְנָתָא טְמִירְתָּא, כִּי מַתָּנָה טְמִירָה אֵינָהּ מִתְקַיֶּמֶת וְיָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ, כִּי עִקַּר בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם לְהוֹצִיא הַחֶסֶד הַנִּפְלָא מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי:

כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל חֶסֶד וְטוֹב, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ חֶסֶד וְכָל מִדַּת הַדִּין גַּם כֵּן חֶסֶד גָּדוֹל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי לְקַבֵּל הַחֶסֶד וְכוּ', כַּמּוּבָא מִזֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּגְבוּרוֹת יֶשַׁע יְמִינוֹ וְכוּ' וְכַמּוּבָא עַל פָּסוּק אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק. אַךְ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁבִּתְחִלָּה יִהְיֶה הַחֶסֶד בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל וְאֵין רוֹאִין בְּהַשְׁקָפָה רִאשׁוֹנָה כִּי אִם בְּחִינַת הַדִּין וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בִּתְחִלָּה עֶלְיָה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין, רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עָמַד וְשִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין, אֲבָל הָרַחֲמִים בְּהֶעְלֵם וְזֶה בְּחִינַת חֹשֶׁךְ שֶׁקָּדַם לָאוֹר וְזֶה בְּחִינַת יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ' וְרוּחַ אֱלֹהִים וְכוּ', דְּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל בְּכַמָּה הִשְׁתַּלְשְׁלוּת עַד שֶׁנִּתְהַוָּה בְּחִינַת קְלִפָּה קוֹדֶמֶת לַפְּרִי שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּחִירָה. וְזֶה בְּחִינַת וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַהֶעְדֵּר קֹדֶם לַהֲוָיָה, הַמּוּבָא בַּסְּפָרִים וּמִשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת הַשֶּׁקֶר. וְזֶה בְּחִינַת וְאֵלֶּה

הַמְּלָכִים וְכוּ' לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ וְכוּ' וּמִשָּׁם הִתְגַּבְּרוּת הַגְּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו קֹדֶם שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת וְהַחֶסֶד בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ':

כִּי הַבְּחִירָה בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל הַשָּׂכָר בְּמִשְׁפָּט שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא אֲבָל עַל יְדֵי בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא יִהְיֶה נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא וְעַל כָּל פָּנִים לֹא יַפְסִיד מֵאִלּוּ לֹא הָיָה בָּא לָעוֹלָם כְּלָל עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל וְכוּ':

בֵּן וְעֶבֶד הָעֶבֶד מְקַבֵּל פְּרָס שֶׁטָּרַח מַה שֶּׁמַּגִּיעַ לוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן אֵין שִׂכָּרוֹ וּפְעֻלָּתוֹ עוֹלֶה כְּנֶגֶד שַׁעֲשׁוּעִים וּפְעֻלַּת הַבֵּן שֶׁמְּקַבֵּל מֵאָבִיו אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַתְּנַת חִנָּם, אֲבָל הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם אֵין זוֹכֶה לָזֶה כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁעָשָׂה כְּבָר כָּל מַעֲשֶׂה עֶבֶד בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ עָצוּם וְזָכָה לִבְחִינַת בֵּן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְגַם אַחַר כָּךְ עָשָׂה כָּל מִינֵי עֲבֹדוּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק וְחָמַלְתִּי וְכוּ' בְּסִימָן ה לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא וְהוּא יָכוֹל לְזַכּוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ בְּכְלַל בָּנִים אַתֶּם וְכוּ'. וְאָז יִזְכּוּ הַכֹּל לִסְעֻדָּה שֶׁלֶּעָתִיד כְּבֵן הַיּוֹשֵׁב עַל שֻׁלְחַן אָבִיו וְכוּ', אֲבָל בְּוַדַּאי אַף עַל פִּי כֵן לֹא יִהְיוּ הַכֹּל שָׁוִין וְכוּ' אֲבָל גַּם הַקָּטָן שֶׁבְּכֻלָּם יַרְוִיחַ הַרְבֵּה הַרְבֵּה בְּמַה שֶּׁהָיָה בְּזֶה הָעוֹלָם אַף עַל פִּי שֶׁסָּבַל מַה שֶּׁסָּבַל וְעָבְרוּ עָלָיו מְצוּלוֹת יָם וְכוּ', הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַנַּ"ל:

אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים, נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד עַד וְכוּ' עַד תּוֹרַת ה' וּתְפִלּוֹת ה' מַמָּשׁ. אֲבָל כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַעְתִּיק מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה וְכוּ' וְאָז יוֹרֵד גַּם מַה שֶּׁהִשִּׂיג מִקֹּדֶם וְכוּ'. וְאָז צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּהָרְשִׁימוּ וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יִשְׂמַח בִּבְחִינַת כִּי חֲדָוֹת ה' וְכוּ', וְיִתְחַזֵּק בְּעַזּוּת נִמְרָץ, אָז דַּיְקָא הֵן כְּנֶגֶד עַזּוּת הַגּוּף וּבִפְרָט כְּנֶגֶד הָעַזֵּי פָּנִים וְכוּ'. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל עֲלִיּוֹתָיו וִירִידוֹתָיו בְּקַטְנוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְכוּ' מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ. עַל כֵּן הָעִקָּר עַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּתוֹ לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזָּכָה כְּבָר לְתוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַשִּׂמְחָה וְהָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וּבְעִנְיָן זֶה הוּא עִקַּר מַה שֶּׁאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהִתְחָלָה, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי עִנְיָן זֶה לְעִנְיַן עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אֶפְלוּ בְּתַכְלִית הַקָּטְנוּת נִמְשָׁךְ הַכֹּל מֵהַנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַגְּבוֹהַ הַנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אָמְרוּ כְּאֶחָד כִּי כָּל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ וְכוּ'. וְכָל הַהִתְחַזְּקוּת בִּשְׁעַת הַיְרִידָה אֶפְלוּ אִם נִמְשָׁכַת בְּמַה שֶׁנִּמְשָׁכַת, הַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל. מַתְּנַת חִנָּם הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע כְּדִלְקַמָּן וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהוֹצִיא הַחֶסֶד מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְאָז דַּיְקָא מִתְקַיֶּמֶת הַמַּתָּנָה. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ מַה שֶּׁתִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעִצָּם רוּחַ קָדְשָׁם שֶׁגַּם בְּגַשְׁמִיּוּת מַתָּנָה טְמִירְתָּא אֵינָהּ מִתְקַיֶּמֶת כַּנַּ"ל

וְצָרִיךְ לִכְתֹּב כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ בְּחִינַת מַתָּנָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל לְהוֹצִיא הַחֶסֶד, בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי:

וָאֶתְחַנַּן מַתְּנַת חִנָּם, אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גָּדְלְךָ, 'לְהַרְאוֹת' דַּיְקָא לְהַרְאוֹת וּלְגַלּוֹת מַה שֶּׁהָיָה בְּתִחְלָּה נֶעְלָם מְאֹד' כִּי חֲסָדִים שֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא נִתְגַּלּוּ מִימוֹת עוֹלָם. עַל כֵּן אֶעְבְּרָה נָּא וְכוּ', שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הַנַּ"ל. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ אָמַר לוֹ רַב לְךָ וְכוּ', כִּי עֲדַיִן אֵין הַזְּמַן לָזֶה וְכוּ', הַרְאֵנוּ ה' חַסְדְּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ:

הַמַּלְאָכִים קִטְרְגוּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ', כִּי רֻבָּם לֹא יוּכְלוּ לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן. וְהֵשִׁיב לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ, לְחִנָּם נִקְרֵאתִי חַנּוּן וְרַחוּם, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל מִשְׁפָּט, אַף עַל פִּי כֵן גַּם מִדַּת רַחֲמָנוּתִי בְּחִינַת צְדָקָה יִתְקַיֵּם וְאָז יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת אֵלּוּ יַחַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁיַּעַמְדוּ בְּנִסָּיוֹן וְיִזְכּוּ וְכוּ', כִּי שְׁאֵלַת הַמַּלְאָכִים הִוא כְּמוֹ מִמַּה נַּפְשָׁךְ אִם תִּתְנַהֵג בְּמִשְׁפָּט אִם כֵּן לֹא יִתְקַיְּמוּ, וְאִם בְּחֶסֶד אִם כֵּן הוּא נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא וְאִם כֵּן לָמָּה כָּל הַטִּרַּח הַזֶּה שֶׁל הַבְּרִיאָה. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים שֶׁיִּזְכּוּ בְּמִשְׁפָּט וְהֵם יַמְשִׁיכוּ גַּם בְּחִינַת צְדָקָה וְיִכְלְלוּ הַכֹּל בְּיַחַד וְיִקַּיְמוּ הָעוֹלָם בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל:

שַׂיָּךְ לְעֵיל:

חִשֻּׁךְ קֶדֶם לְאוֹר וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הַיְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה וְכָל הַיִּסּוּרִים וְהַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת שֶׁקּוֹדְמִין לְכָל הַיְשׁוּעוֹת וְהַחֲסָדִים וְכוּ'. אֲבָל בִּתְחִלָּה אֵין רוֹאִין רַק אֶת הַיִּסּוּרִים וּמִשָּׁם כָּל הַבְּחִירָה, וּמִשָּׁם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת לְמִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל יוֹם עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּבְחִינַת אִלְמָלֵא מִלְּחָא וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא מִבְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי שֶׁקֹּדֶם לְכָל הַהֲוָיוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְכֵן הוּא בְּכָל עוֹלָם וּבְכָל דָּרְגָּא שֶׁל כָּל אָדָם:

שַׂיָּךְ לְעִנְיַן מַתָּנָה טְמִירְתָּא וְכוּ'. הַנּוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ, מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׂבַּת שְׁמָהּ וְכוּ'. נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע תּוֹרָה וּתְפִלָּה, נְגִלָּה וְנִסְתָּר, בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה וְהָעִקָּר וְשֹׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה'. בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נַעֲשֶׂה מַה שֶּׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאַר"י. אֲבָל בְּוַדַּאי בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה נַעֲשֶׂה חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי, מֵעֵין שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה רַק שֶׁעַתָּה הוּא בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא מַה שֶּׁלֹּא נַעֲשָׂה מֵעוֹלָם. וְעִקַּר הַהִתְחַדְּשׁוּת הוּא בִּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּהַמְשָׁכַת חֲסָדִים וְרַחֲמִים חֲדָשִׁים לְגַמְרֵי מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מֵעוֹלָם.. כִּי בִּתְחִלָּה עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה וְכוּ' וְרָאָה וְכוּ' וְשִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין וּמִשָּׁם כָּל הַבְּחִירָה, כִּי מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַיֵּצֶר הָרָע וּשְׁבִירָתוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן ע"ב וּמְרֻמָּז בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה. אֲבָל בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל מְנֻהּ וּבֵהּ, כְּבִיכוֹל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל וְהָיָה בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא. וְעַתָּה בְּכָל שָׁנָה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת מִדַּת הָרַחֲמִים הַנַּ"ל מֵחָדָשׁ לְתַקֵּן הַפְּגָמִים וְהַקִּלְקוּלִים וְהַדִּינִים שֶׁל אוֹתָהּ הַשָּׁנָה בַּחֲסָדִים וְרַחֲמִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים, עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹסִיפוּ תִּקּוּן גַּם בְּרַחֲמִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ כְּבָר בְּשָׁנִים שֶׁעָבְרוּ וְכֵן צְרִיכִין בְּכָל שָׁנָה עַד שֶׁיָּבוֹא הַגּוֹאֵל צֶדֶק וְיִגְמֹר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת נִשְׁמָע וְכוּ' הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמְכוּ יַחַד תְּשׁוּבָה תְּפִלָּה צְדָקָה. וְהַכֹּל בְּבְחִינַת נִשְׁמָע נֶגֶד הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁלְּפִי הַמִּשְׁפָּט אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ אִם יוֹעִיל הוּא בְּמִשְׁפָּט גָּדוֹל וְכוּ'. אֲבָל צְרִיכִין בְּכָל שָׁנָה רַחֲמִים חֲדָשִׁים לְגַמְרֵי שֶׁהַכֹּל יוּכַל לְהִתְתַּקֵּן בְּמַתְּנַת חִנָּם. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַזּוֹכִין לִבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ וְהֵבֵן מְאֹד, כִּי אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַזּוֹכֶה לְהִכָּלֵל בִּתְחִלַּת הָאֲצִילוּת עֲדַיִן וְכוּ' עַד שֶׁנִּכְלָל כֻּלּוֹ בָּאֵין סוֹף וְכוּ'. וְשָׁם הַתּוֹרָה תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ וּתְפִלָּה תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ, וְשָׁם כֻּלּוֹ אֵין סוֹף וּמֵאָז נִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם בְּכָל שָׁנָה בְּכֹחוֹ מִבְּחִינָה זֹאת עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה יֵעָמֵר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר וְכוּ' כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל, הוּא בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת צְדָקָה. מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, בְּחִינַת תּוֹרָה וְכוּ'. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר, 'בַחֹדֶשׁ' דַּיְקָא, בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין וְהַמְתָּקַת הַדִּינִים שֶׁעַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר הַנִּמְשָׁךְ בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל בְּחִינַת עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ וְכוּ' שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמַע בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַנִּשְׁמָע הַנַּ"ל שֶׁשּׁוֹמְעִין וּמְבִינִים מַה שֶּׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִים מִתְּחִלָּה כְּלָל וְכֵן צְרִיכִים בְּכָל שָׁנָה וְהֵבֵן מְאֹד. וְזֶה בְּחִינַת הַרְחֵב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּעוֹרְרִין בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְהָעִקָּר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכוּ' וּמֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַהִתְחַדְּשׁוּת בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְעַל כֵּן בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ, וְזֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּתְחִלָּה עָלָה וְכוּ' וְעַל כֵּן צְרִיכִין בְּכָל יוֹם חֲסָדִים חֲדָשִׁים לְגַמְרֵי וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִבְּחִינָה הַנַּ"ל. מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ, שֶׁמַּגְדִּיל הַיְשׁוּעוֹת עַד אֵין קֵץ, וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ וְכוּ' עַד עוֹלָם בְּחִינַת וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ. לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי וְכוּ'. שֶׁבִּרְבוּי עִצָּם הַקִּלְקוּלִים חַס וְשָׁלוֹם, אֵין סְמִיכָה כִּי אִם עַל צַדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר וְעַל כֵּן מִשְׁתַּטְּחִים עַל קִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, כִּי אָז דַּיְקָא מַמְשִׁיכִים חֲסָדִים נִפְלָאִים בְּכָל פַּעַם חֲדָשִׁים לְגַמְרֵי בִּפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בַּמֵּתִים חָפְשִׁי - מִן הַמְּצוֹת וְאָז אֵין עֲבֹדָא עוֹד לְהָרְוִיחַ שָׂכָר עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט כִּי אִם מַה שֶּׁפָּעֲלוּ כְּבָר בְּחַיֵּיהֶם, אַשְׁרֵי לָהֶם, אֲבָל עַתָּה כָּל שַׁעֲשׁוּעָם בְּיוֹתֵר הוּא

שֶׁמַּמְשִׁיכִים בְּכָל פַּעַם חֲדָשִׁים עַד שֶׁיִּגְמְרוּ בִּשְׁלֵמוּת מַה שֶּׁהִתְחִילוּ וְזֶה יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְכוּ' (יְשַׁעְיָה נז) וְאַתֶּם קִרְבוּ הֵנָּה בְּנֵי עוֹנֵנָה זֶרַע מְנָאֵף וְכוּ' עַל מִי תִּתְעַנְּגוּ וְכוּ' הֲלֹא אֲנִי מַחְשֶׁה וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי אֵין לָכֶם שׁוּם סְמִיכָה עַל מַעֲשֵׂיכֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְאֶת מַעֲשַׂיִךְ וְלֹא יוֹעִילוּךְ רַק אֲנִי אַגִּיד צִדְקָתֵךְ. וּכְמוֹ שֶׁמַּאֲרִיךְ שָׁם אַחַר כָּךְ, וְהַחוֹסֶה בִּי יִנְחַל אֶרֶץ וְכוּ' וְאָמַר סֹלּוּ סֹלּוּ פַּנּוּ דֶּרֶךְ וְכוּ' לוֹמַר שֶׁבְּוַדַּאי כְּפִי מַעֲשֵׂיכֶם. וּכְמוֹ שֶׁמַּזְכִּיר שָׁם עִנְיַן מַעֲשֵׂיהֶם וְהָעִקָּר פְּגַם הַבְּרִית וּפְגַם הָאֱמוּנָה (וְכַמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י בְּמִשְׁלֵי וְכַמָּה מְקוֹמוֹת וְשָׁם בִּמְקוֹמוֹ שֶׁמּוֹכִיחַ עַל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהִוא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה וְגַם מוֹכִיחַ עַל נְאוּף מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלַן). וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לָכֶם שׁוּם סְמִיכָה כִּי אִם עַל חֲסָדִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, וְהָעִקָּר הַשּׁוֹכְנִי עָפָר בְּחִינַת יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְכוּ' וְאַתֶּם קִרְבוּ הֵנָּה, עַל יָדָם תּוּכְלוּ גַּם אַתֶּם לְהִתְקָרֵב אִם תִּרְצוּ. אֲבָל כְּשֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים חַס וְשָׁלוֹם, בְּדַרְכֵיכֶם עַל מִי תִּתְעַנְּגוּ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁמּוֹכִיחָם שָׁם. וְסִיֵּם לְטוֹבָה:

וְהַחוֹסֶה בִּי וְכוּ'. וְאָמַר סֹלּוּ סֹלּוּ עַד שֶׁמְּסַיֵּם בְּשַׁבָּת אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶיךָ וְכוּ' וּבֶזֶה מְסַיְּמִין הַהַפְטָרָה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחֶסֶד הֶחָדָשׁ הַנַּ"ל בְּכָל פַּעַם לָנֶצַח הוּא עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁקְּבִיעָא וְקַיְמָא שֶׁאָנִין עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַתָּנָה טוֹבָה הַנַּ"ל שֶׁהָיָה לוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבֵית גְּנָזָיו, כִּי הוּא בְּחִינַת חֶסֶד הַגָּנוּז מְאֹד בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז וְכוּ' וְשַׁבָּת שְׁמָהּ לֵךְ וְהוֹדִיעַם, כִּי עִקַּר לְהוֹדִיעַ וּלְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַנַּ"ל לְהוֹצִיאוֹ מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִנְשָׁמָע לְנַעֲשֶׂה וְכוּ'. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי בְּחִינַת דְּבֵקוּת וְרָצוֹן וּבְטוּל אֶל הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאַיִן סוֹף מִכָּל מִינֵי יְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, עַד שֶׁבְּכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לְתוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ יִתְהַפֵּךְ גַּם יְרִידוֹתָיו וִירִידוֹת שֶׁל כָּל הַחֲפֵצִים בֶּאֱמֶת לַעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְאָרֵךְ הַגָּלוּת בְּכָלָל וּבִפְרָט מְאֹד מְאֹד, כִּי לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כֹּה אָמַר רָם וְנִשָּׂא וְכוּ' וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְכוּ' בְּחִינַת כְּלַל הָעוֹלָם וְחַסְדִּי מֵאִתְּךָ לֹא יָמוּשׁ, בְּחִינַת הַחֶסֶד הַנֶּעְלָם הַנַּ"ל שֶׁאֵין הַמַּלְאָכִים מַשִּׂיגִין שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ מִדַּת הָרַחֲמִים שֶׁשִּׁתֵּף וְכוּ' שֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא, וְזֶה הַחֶסֶד לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם בְּחִינַת חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ' חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ'. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא חֶסֶד נִפְלָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

הַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים תְּחִלָּה מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ זֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת מֶלֶךְ הַמִּשְׁפָּט מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, כִּי עִקַּר כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה מִשְׁפָּט בְּחִינַת הִנְשָׂא שׁוֹפֵט הָאָרֶץ וְכוּ'. אֲבָל הָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בָּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת וְכוּ' וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ,

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בִּקְדֻשַּׁת כֶּתֶר בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, הַיְנוּ שֶׁאֵין זֶה עִקַּר שֶׁבַח וּכְבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכְּבוֹדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט מָלֵא כָּל הָעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי זֶה לְבַד לֹא הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם כַּנַ"ל, רַק בֶּאֱמֶת אֵין יוֹדְעִים כְּלָל אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי דַּרְכֵי מִשְׁפָּטוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג מֵאַחַר שֶׁהַמִּשְׁפָּט כָּלוּל בִּצְדָקָה שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים זֹאת בְּרַעַשׁ גָּדוֹל, כִּי מִזְּדַעְזְעִים מֵאֵימָתוֹ יִתְבָּרַךְ אָז מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁמְּבִינִים מֵרָחוֹק שֶׁיֵּשׁ חֶסֶד נִפְלָא מְאֹד מְאֹד שֶׁהוּא עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵיוּ בָּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ'. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ וְכוּ' כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא יַמְשִׁיךְ רַחֲמִים חֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם וְכַנַ"ל. עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת שֶׁרַק בְּכֹחָם יְכוֹלִין לָשׁוּב וּלְהַמְשִׁיךְ כַּפָּרָה וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין אוֹתָם בְּיוֹם כִּפּוּר, כִּי מֵעֵת הַחֲרְבָּן נִמְשָׁךְ זֶה הַחֶסֶד רַק עַל יְדֵי הַהֲרוּגִים עַל קִדֻּשַׁת שִׁמְךָ וְכוּ' שֶׁעִקָּרָם וּכְלָלוּתָם הֵם הָעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כֹּחַ הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר הַנַ"ל. כִּי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים אֲפִלּוּ בְּשֶׁמֵּתוּ עַל מִטָּתָם מֵתוּ גַּם כֵּן עַל קִדּוּשׁ ה', כִּי כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם מָסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת מִכָּל שֶׁכֵּן בְּסוֹפָם בְּהִסְתַּלְּקוּתָם מַמָּשׁ:

כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה וְאַתָּה ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ' תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְכוּ', שֶׁמִּכָּל הַבַּקָּשׁוֹת מְבַקֵּשׁ עַל עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְזֶה 'תְּנָה עֻזֶּךָ' דַּיְקָא, הַנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרָתְךָ וּתְפִלָּתְךָ וְהָבֵן כִּי ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה. אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֹז וְכוּ' תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר לְעִנְיַן עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' שֶׁתְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכוּ' נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁךָ רַבִּים בְּבִנְיָנֵהּ וּבְחָרְבָּנֵהּ שֶׁאָז מְחַיֵּין עַצְמָן בְּמִקְדָּשׁ מְעַט, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמִשָּׁם אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצוּמוֹת לָעָם וְכוּ', עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי אֱלֹקִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹקֵי חַסְדִּי, כִּי עַל יְדֵי הַחֲסָדִים הַנַ"ל נִמְשָׁךְ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמְרָה כִּי אֱלֹקִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹקֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי וְכוּ'. כִּי זֶה שֶׁמַּחֲלִישׁ דַּעַת הָאָדָם זֶה בְּחִינַת שֶׁמְּהַפֵּךְ מִדַּת הָרַחֲמִים לְמִדַּת הַדִּין כְּמוֹ דֶּרֶךְ הָרְשָׁעִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי תּוֹרַת חֶסֶד שֶׁמַּזְהִיר אֶת הָעָנִשׁ כְּדֵי לָשׁוּב וְלֹא כְּדֵי לְהִתְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מְהַפֵּךְ לְהַחֲלִישׁ וּלְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל הַצַּדִּיקִים בְּהֵפֶךְ שֶׁמְּהַפְּכִין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים, כִּי מַמְשִׁיכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים תָּמִיד עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם:

יְבָרֵךְ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, כִּי הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, מֵחֲמַת שֶׁהָיָה בִּירִידוֹת כָּאֵלֶּה וְהִתְחַזֵּק בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כָּזֶה נֶגֶד הַשִּׁלְכוֹת וְכוּ' כָּאֵלֶּה בְּכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁזָּכָה לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַנַ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לַעֲלִיָּה, כִּי עַל יְדֵי תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וְחֶסֶד. וְעַל כֵּן מַתְחִילִין לָקוּם לִסְלִיחוֹת תֵּכֶף אַחַר שַׁבָּת. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים:

בְּמוֹצָאֵי מְנוּחָה קְדֻמְנוּךְ תְּחִלָּה. כִּי עִקַּר הַמְּשָׁכַת הָרַחֲמִים וַחֲסָדִים חֲדָשִׁים לִזְכוּת לְסִלּיחָה הוּא עַל יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא מַתָּנָה טוֹבָה וְכוּ', כִּי צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ שֶׁיִּתֵּן לוֹ מַתָּנָה כְּדֵי שֶׁיָּכִין עַצְמוֹ הַמְקַבֵּל לְקַבָּלָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשַׁבָּת, וְהֵכִינוּ אֶת אֲשֶׁר יָבִיאוּ כִּי שַׁבָּת, שֶׁהוּא מַתָּנָה טוֹבָה כַּנַּ"ל, צָרִיךְ הֶכָנָה וְהַזְמָנָה. וְאַרְחוֹת חֲסָדֶיךָ גִּלִּיתָ לוֹ וְהוֹדַעְתּוֹ וְכוּ' ה' מָלְךָ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר, בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּשְׁפִּיעַ לָנוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה כִּי רַק עַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין וּמְקַיְּמִין הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. נָכוֹן כְּסָאֲךָ מֵאָז בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נַעֲשִׂין כָּל אֵלּוּ הַתְּקוּנִים וְזֶהוּ מַעוֹלָם אָתָּה כִּי מִתְּחִלַּת בְּרִיאַת הָעוֹלָם נָכוֹן הַכִּסֵּא לֵישֵׁב עָלָיו בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז נִבְרָא הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעִקַּר הָעֲזוּת הוּא קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. אֲבָל יֵשׁ כְּנֶגֶד זֶה קוֹלוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמַּרְעִימִין וּמְלַבְלְבִין בְּקוֹלָם מְאֹד מְאֹד וְזֶהוּ מִקּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה', כִּי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹלֶה עֲלֵיהֶם, כִּי עֵדֹתֶיךָ, בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדֵיִים הַנַּ"ל, נֶאֶמְנוּ מְאֹד, בְּחִינַת עֲדוּת ה' נֶאֱמָנָה. וְזֶהוּ, לְבֵיתְךָ נָאֲוָה קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה וְהוּא בֵּית תְּפִלָּה, ה' לְאֹרֶךְ יָמִים. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, אַף עַל פִּי שֶׁאָרְכוּ הַיָּמִים, אַף עַל פִּי כֵן עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' נִזְכֶּה לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה תָּמִיד לְנַצֵּחַ הַכֹּל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הַמִּדְרָשׁ פְּלִיאָה הַמּוּבָא עַל פָּסוּק תִּקְעוּ וְכוּ', שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לַשָּׂטָן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, הָבֵא עֵדִים, וּמֵבִיא אֶת הַחַמָּה לְבַד. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר, וְהוֹלֵךְ לְהָבִיא הַלְּבָנָה וְהִיא מִתְכַּסֵּית וּמְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְמָצְאָהּ וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים. חַמָּה בְּחִינַת תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ בְּקֹהֶלֶת. וּלְבָנָה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת תְּפִלָּה וְהִיא מְקַבֶּלֶת מֵהַתּוֹרָה וְגָבוֹהַּ מֵהַתּוֹרָה בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, כִּי עוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, הַיְנוּ מִתּוֹרַת ה' וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֶׂה מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה, הַיְנוּ תּוֹרָתוֹ שֶׁזּוֹכִין לָזֶה רַק עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְעִקַּר הַתְּפִלָּה דְּבֵקוּת וּבְטוּל אֶל הָאֵין סוֹף וְרָצוֹן וְכִסּוּפִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַד אֵין סוֹף. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי עַד שֶׁפּוֹעֲלִין וְעוֹשִׂין מִזֶּה תּוֹרָתוֹ. נִמְצָא, שֶׁאָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְאָז חוֹזְרִין וּמְבַטְּלִין עַצְמָן בָּרָצוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַנִּשְׁמָע, בְּחִינַת דְּבֵקוּת וּבְטוּל וְרָצוֹן וְכוּ'. וְעַל כֵּן אֵין הַשָּׂטָן יָכוֹל לְהָבִיא רַק עַד אֶחָד שֶׁהוּא הַחַמָּה בְּחִינַת תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ הַפָּגָמִים שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁפָּגַם עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו, כִּי כֻּתֶּר הַנַּעֲשֶׂה אִבְּדוּ יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אֵין סוֹמְכִין עַל עֵד אֶחָד וְהוֹלֵךְ לְהָבִיא הַלְּבָנָה וְהִיא מִתְכַּסֵּית, כִּי כֻּתֶּר הַנִּשְׁמָע נִשְׁאָר לְיִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת שֶׁרְצוֹנָם וְכִסּוּפָם אִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל לְעוֹלָם,

כִּי הַכֹּל חֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ וְכוּ' עַד שֶׁתֶּחְפָּץ. כִּי הָרָצוֹן הוּא עַד אֵין סוֹף, וְעַל כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא אֶת הַלְּבָנָה, כִּי מִתְכַּסֵּית מְאֹד, כִּי פְּנִימִיּוּת הָרָצוֹן הַטּוֹב שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נֶעְלָם מֵהַכֹּל מְאֹד. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שֶׁכֶּתֶר הַנִּשְׁמָע נִשְׁאָר, כִּי הַנַּעֲשֶׂה הוּא בְּקַטְנוּת גָּדוֹל מֵעֹצֶם הַיְרִידָה בַּגָּלוּת בְּחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים. אֲבָל הָרָצוֹן בּוֹעֵר עַד אֵין סוֹף וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּכָל הַמִּצְוֹת, כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְכוּ'. וּבְשָׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ צְרִיכִין שְׁנֵי עֵדִים שֶׁהֵם מְבָרְרִין הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים הֵם בְּבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ', כִּי בְּכָל אָדָם וּבְכָל דָּרְגָּא יֵשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְאַף עַל פִּי שֶׁאִבְּדוּ הַנַּעֲשֶׂה בְּוַדַּאי נִשְׁאָר הָרִשְׁימוּ, כִּי הֲלֹא גַּם עַתָּה אָנוּ עוֹשִׂין וּמְקַיְּמִין כָּל הַמִּצְוֹת רַק שֶׁהוּא בְּקַטְנוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שְׁנַיִם נֶאֱמָנִים לְעוֹלָם, כִּי עַל יָדָם נִבְנֵית הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְאָז בְּתוֹךְ שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסֵּית תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר, כִּי עַל יְדֵי הַדִּבֵּרוּת וְהָרָצוֹן הַנַּ"ל נִתְחַזְּקִין וְנִתְעוֹרְרִין קוֹלוֹת הַשּׁוֹפָר קוֹל עֹז קוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד לְחַזֵּק הַכֹּל בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד מִכִּסֵּא וְכוּ'. חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִין שָׁעָה אַחַת קֹדֶם הַתְּפִלָּה בְּדִבֵּרוּת וְרָצוֹן הַנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין וּפוֹעֲלִין בַּקָּשָׁתָם עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ. וְעַל כֵּן תֵּכֶף חוֹזְרִין וְשׁוֹהִין כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מֵהַתְּפִלָּה בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ וְכֵן לְעוֹלָם. וְעַל כֵּן הָיְתָה תּוֹרָתָן מִשְׁתַּמֶּרֶת. וְעַל כֵּן מְסַיְּמִים הַתְּפִלָּה תָּמִיד, יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי, הַיְנוּ הַתְּפִלָּה וְהֶגְיוֹן לִבִּי, בְּחִינַת הַדִּבֵּרוּת הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ, עוֹשֶׂה שָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ גְּמַר הַתִּקּוּן. וִיהִי רָצוֹן שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ, שֶׁזֶּהוּ כְּלַל כָּל הַנַּ"ל:

הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְדַבֶּרֶת מֵרֹאשׁ וְעַד הָרַגְלַיִם, שְׁנֵי הַכְּתָרִים בְּחִינַת רֹאשׁ וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, עַל יָדָם זוֹכִין לַקּוֹלוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהַפֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְכוּ' שֶׁבָּרֹאשׁ. וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהַכְנִיעַ עַזּוּת הַגּוּף וְנִתְתַּקֵּן הַגּוּף דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין חוֹתָם הַיָּדַיִן וְהָרַגְלַיִן בְּחִינַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם וְנָעוּץ סוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ וּתְחִלָּתוֹ בְּסוֹפוֹ כְּמוֹ הַדְּמֻיִּם וְהַחַיּוֹת שֶׁבְּקוֹמַת אָדָם שֶׁמִּתְנַלְגְּלִים וְרָצִים וּמְסַבְּבִים מֵרֹאשׁ עַד עָקֵב כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים. וְעַל כֵּן יְכוֹלִין לְהַתְחִיל מִכָּל בְּחִינָה שֶׁיִּרְצֶה הֵן מִדִּבֵּרוּת וְרָצוֹן הַנַּ"ל הֵן מַעֲזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם קוֹלוֹת וְכוּ' וְהַכֹּל בְּכֹחַ הָרֹאשׁ שֶׁהוּא זֶה שֶׁזָּכָה בִּשְׁלֵמוּת לִשְׁנֵי עֵדִיִּים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה'. וּבְשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן וְנִצּוֹל מִנַּהֲמָא דְּכִסּוּפָא הַנַּ"ל וְהַכֹּל בְּחַסְדּוֹ הַנִּפְלָא שֶׁאֵין הַמַּלְאָכִים מַשִּׂיגִים כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הַמַּשִּׂיגִים תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה וְכוּ', כִּי בֹּשֶׁת פָּנִים בְּחִינַת נִשְׁמָע, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. גַּם לְבָאֵר עַל יְדֵי זֶה מַאֲמַר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּכְדֵין מִגּוֹ קָלִין וְשָׁאֲגִין דְּאִנּוּן גַּבְרֵי תַּקִּיפָא חֵילָא וְכוּ'. וְעַל דָּא כְּתִיב, גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַנַּ"ל:

הַמַּלְאָכִים אָמְרוּ, אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם, כִּי הֵם גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ וְכוּ', כִּי אָמְרוּ שֶׁגַּם הֵם יְקַיְּמוּ מִצְוֹת הַתּוֹרָה בְּשֵׁכֶל גָּדוֹל עַד שֶׁיִּזְכּוּ אַחַר כָּךְ לְהַשִּׂיג גַּם הַנִּשְׁמָע וְכוּ' וְכוּ' מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וְהֵשִׁיב לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ, יֵצֶר הָרָע יֵשׁ בֵּינֵיכֶם? לְמִצְרַיִם יְרַדְתֶּם? כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כִּי אִם עַל יְדֵי יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְזֶה אֵין שַׁיָּךְ בֵּינֵיכֶם. וְהָעִקָּר שֶׁבְּעֹצֶם הַיְרִידָה דִּירִידָה חַס וְשָׁלוֹם, בִּכְלָל וּבִפְרָט כָּל הַקִּיּוּם עַל יְדֵי תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ. וְהָעִקָּר בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' שֶׁהוּא מַאֲמַר הַשָּׁלֵם שֶׁשָּׁם כָּלוּל הַכֹּל אָב וּבֵן כַּחֲדָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּכָל פַּעַם וְהָעִקָּר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, חֶסֶד חָדָשׁ נִפְלָא וְכוּ'. כְּשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא, אָז דַּיְקָא הוּא בִּבְחִינַת בֵּן בִּשְׁלֵמוּת וְעִקַּר בְּחִינָה זֹאת זוֹכִין עַל יְדֵי זֶה שֶׁזָּכָה לְהַנַּ"ל. בַּיּוֹם הַהוּא יְבַקֵּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר בַּקָּשָׁתָם אַחֲרֵי זֶה כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ שָׁם בָּעוֹלָם הַבָּא לַעֲלִיָּה יוֹתֵר גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְשָׁם אֵין שַׁיָּךְ אֶצְלָם יְרִידָה, אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁמּוֹרִידִין עַצְמָן בְּכָל פַּעַם מִמָּקוֹם שֶׁהֵם לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת מֵעֹמֶק הַבָּכָא וְכוּ', עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְכוּ'. וְזֶהוּ, אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁכָּלוּל מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל, עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ, בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְזֶהוּ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם, שֶׁעַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת שִׂמְחָה, יְכוֹלִין לְיַשֵּׁב עַצְמָן בְּכָל פַּעַם לְהִתְחַזֵּק וְלִבְלִי לִפֹּל יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם וּלְקַיֵּם עַל כָּל פָּנִים אַל תִּרְשַׁע הָרִבֵּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶהוּ, עִבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא, בְּחִינַת הַיְרִידָה, מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ, בְּחִינַת מַעְיַן הַחָכְמָה, מַעְיַן מִבֵּית ה' יֵצֵא, גַּם בְּרָכוֹת וְכוּ', כִּי מִשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְעַל יְדֵי זֶה יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חַיִל שֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא הֵן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהֵן בָּעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל כִּי מִקְרָא זֶה נִדְרָשׁ עַל הַצַּדִּיקִים שֶׁאֵין לָהֶם מְנוּחָה גַּם בָּעוֹלָם הַבָּא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל כֹּחֲנוּ רַק מֵהֶם וְכַנַּ"ל, וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת אָז עוֹשֶׂה צְדָקָה וְחֶסֶד הַרְבֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל. אַךְ יָדוּעַ שֶׁהַחֶסֶד אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵרִבּוּי אוֹר כִּי אִם עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הַדִּין וְהַגְּבוּרָה הוּא בְּחִינַת חֶסֶד גָּדוֹל, וּבְכָל הַדְּרָגוֹת בְּכָל בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה. גַּם בְּהַצְּדָקָה יֵשׁ אֵיזֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כִּי בְּהַמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָ זֹאת הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְהֵבֵן הֵיטֵב. אֲבָל בִּבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שָׁם הַתְּפִלָּה חֶסֶד חִנָּם לְבַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כְּלָל כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט בְּחִינַת תּוֹרָה וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת לִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּבָיְכוֹל, שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, הַיְנוּ שֶׁכְּבָיְכוֹל, גַּם הוּא בְּעַצְמוֹ עוֹסֵק לַעֲשׂוֹת מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה מִצְדָקָה מִשְׁפָּט, כִּי כְּשֶׁפּוֹעֵל בִּתְפִלָּתוֹ אֵצֶל עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכוֹ בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל יְדֵי

שֶׁמַּלְבִּישׁוֹ בְּהַתּוֹרָה בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּמִשְׁפָּט דַּיְקָא עוֹשֶׂה צְדָקָה, כִּי הוּא בֶּאֱמֶת נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים. וְעַל כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁאָז נִבְרָא הָעוֹלָם וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּפְלַת ה' מַמָּשׁ בְּחִינַת צְדָקָה אִי אֶפְשָׁר אָז לְהַזְכִּיר שֵׁם הַצְּדָקָה וְהַחֶסֶד כְּלָל, כִּי זֶה הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה אֵין בּוֹ שׁוּם תְּפִיסָה כְּלָל וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָז מַזְכִּירִין רַק הַמִּשְׁפָּט וְאוֹמְרִים רַק הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְאֵין מַזְכִּירִין שֵׁם אֵל שֶׁהוּא חֶסֶד וְלֹא שֵׁם צְדָקָה, כִּי זֶה הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה אִי אֶפְשָׁר לְהַזְכִּיר כְּלָל כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט כִּי זֶה עִקַּר הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה מַה שֶּׁמַּלְבִּישׁ חֶסֶד וּצְדָקָה כָּזֹאת בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא אָנוּ מִתְקַיְּמִים בִּנְפְלְאוֹת חֲסָדָיו הַנֶּעֱלָמִים בְּמִשְׁפָּטוֹ הַטּוֹב. וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל וְיוֹרֵד לְכָל אֶחָד רַחֲמִים וַחֲסָדִים וְכוּ' שֶׁהֵם הַחֲסָדִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּיוֹם כִּפּוּר עַד סוֹף סֻכּוֹת וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶה דִּרְשׁוּ ה' בְּהִמָּצְאוֹ וְכוּ', אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי אָז נִמְשָׁךְ חֶסֶד נִפְלָא מְאֹד עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּפְלַת ה' כַּנַּ"ל. וְזֶה, יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְכוּ' וְיָשׁוּב וְכוּ' כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא וְכוּ'. כִּי זֶה הַחֶסֶד גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי הוּא בְּחִינַת נִסְתָּר הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת תִּפְלַת ה' וְכַנַּ"ל:

מתנה ה:

הֲלָכָה ה:

מַהֲדוּרָא בָּתְרָא, רֹאשׁ הַשָּׁנָה תָּיו רֵישׁ לִפְרָט קָטָן:

צָרִיךְ לִכְתֹּב בִּשְׁטָר מַתָּנָה כִּתְבוּהוּ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהוּ בְּבָרָא, כִּי הֵיכִי דְּלָא לֶהֱוֵי מַתָּנָתָא טָמִירְתָּא:

אות א

כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה וְשֹׁרֶשׁ עִנְיַן מַתָּנָה מַה שֶּׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם שֶׁאֶחָד נוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ נִמְשָׁךְ מִמַּה שֶּׁגַּם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצָא אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁלִּפְעָמִים חוֹנֵן וְנוֹתֵן בְּמַתְּנַת חִנָּם אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַגִּיעַ לוֹ עַל פִּי מִשְׁפָּט. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בִּצְדָקָה וּבְמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט וּכְתִיב, מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ. וּבֶאֱמֶת הוּא מִדְּרָכָיו הַנִּפְלָאִים וְהַנֶּעֱלָמִים מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג, וּכְמוֹ שֶׁמַּתְמִיהַּ וּמִתְפַּלֵּא הַפִּיּוּט עַל זֶה בְּיוֹצֵר שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים שָׁם, וּבִמְקוֹם מִשְׁפָּט אֵין צְדָקָה וּבְאֵין מִשְׁפָּט יֵשׁ צְדָקָה וְאַתָּה בְּמִשְׁפָּט תַּעֲשֶׂה צְדָקָה. כִּי בֶּאֱמֶת הוּא פֶּלֶא גָּדוֹל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל שָׂכָר הַטּוֹב הַגָּנוּז בַּמִּשְׁפָּט כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא, כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּנְהִיג הָעוֹלָם בְּמִשְׁפָּט כִּי אִם לָאו אִם כֵּן חָזַר הַדָּבָר לְכָמוֹת שֶׁהָיָה שֶׁיֹּאכַל נַהֲמָא

דְּכְסוּפָא וְאִם כֵּן עַל מַה טֹּרַח כָּל הַבְּרִיאָה. וְזֶהוּ בֶּאֱמֶת עִנְיַן קֻשְׁיוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁקִּטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְאָמְרוּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ', כִּי עָתִיד לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ וּלְאַרְגָּזָא קַמָּךְ וְכוּ'. וְהֵשִׁיב לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ, וְכִי לְחִנָּם נִקְרֵאתִי רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'. וּלְכְאוֹרָה תָּמוּהַּ דְּקָרֵי לָהּ מַאי קָרֵי לָהּ וְכִי לֹא יָדְעוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רַחוּם וְחַנּוּן וַהֲלֹא הוּא מֵטִיב וּמְרַחֵם עַל כָּל דָּרֵי מַעְלָה בְּחֶסֶד חִנָּם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהֵם אוֹכְלִין בְּחִינַת נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא שֶׁהוּא רַק בְּרַחֲמִים בְּמַתָּנַת חִנָּם, וְאִם כֵּן מַה קּוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה שֶׁהִרְעִישׁוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא, הֲלֹא ה' יִתְבָּרַךְ רַחוּם וְחַנּוּן?! אַךְ כָּל קֻשְׁיָתָם הָיָה עִנְיַן הַנַּ"ל, שֶׁהִקְשׁוּ כְּמוֹ מִמַּה נַּפְשָׁךְ, כִּי הֵם הֵבִינוּ תֵּכֶף שֶׁבְּרִיאַת הָאָדָם הוּא כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל שָׂכָר בְּמִשְׁפָּט וְלֹא יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא כְּמוֹתָם. וְעַל כֵּן הִקְשׁוּ אִם כֵּן אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְקַיֵּם, כִּי הֲלֹא עָתִיד לֶמֶחֱטֵי וְכוּ'. וְאִם תֹּאמַר שֶׁתִּתְמַחֵל לוֹ בְּרַחֲמֶיךָ, אִם כֵּן יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא בְּבוּשָׁה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה, כִּי קֹדֶם בְּרִיאָתוֹ לֹא חָטָא וַעֲכְשָׁו חָטָא וְאַתָּה מְרַחֵם עָלָיו וְנוֹתֵן לוֹ בְּמַתָּנַת חִנָּם אִם כֵּן בּוּשָׁתוֹ יוֹתֵר מֻרְבֶּה וְלָמָּה לְךָ לִבְרֹאתוֹ? אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ לֹא הִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם וְהֵשִׁיב לָהֶם, וְכִי לְחִנָּם נִקְרֵאתִי רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'?! הַיְנוּ שֶׁהֵשִׁיב לָהֶם שֶׁאֵין אַתֶּם מְבִינִין וּמַשִּׂיגִין דְּרָכַי, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לִבְרֹא הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל שְׂכָרוֹ בְּמִשְׁפָּט, אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי לֹא לְחִנָּם נִקְרֵאתִי רַחוּם וְחַנּוּן, כִּי בְּוַדַּאי לֹא אֶעֱזֹב דְּרָכַי רַחֲמַי וַחֲסָדַי מִן הָאָדָם אַף עַל פִּי שֶׁנִּבְרָא בְּמִשְׁפָּט, כִּי עָלָיו דַּיְקָא יִתְגַּלּוּ רִבּוּי רַחֲמָנוּתִי וַחֲנִינוּתִי, כִּי עַל הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁאֵינָם חוֹטְאִים אֵין נִכָּר עַל יָדָם כָּל כָּךְ רִבּוּי רַחֲמָיו, רַק עַל הָאָדָם דַּיְקָא שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא, עַל יָדוֹ דַּיְקָא יִתְגַּלּוּ רִבּוּי רַחֲמַי עַד אֵין קֵץ וַתְכְלִית. רַק שֶׁבְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָכֶם לְהַשִּׂיג זֹאת אֵיךְ יִתְנַהֵג בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה, כִּי זֶהוּ נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּתְחִלָּה עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עָמַד וְשִׁתַּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, הֲלֹא יָדוּעַ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ טוֹב וּמֵטִיב וּמָלֵא רַחֲמִים וְכָל בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת רַחֲמָנוּתוֹ וְטוּבוֹ כַּמְבֹאָר בְּכָל סִפְרֵי קַבָּלָה הַקְּדוֹשִׁים, וְאֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁיַּעֲלֶה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין הָיָה גַּם כֵּן מִצַּד רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו, כִּי מֵעֹצֶם רַחֲמָיו רָצָה לִבְרֹא אֶת הָאָדָם שֶׁיְּקַבֵּל שְׂכָרוֹ בְּמִשְׁפָּט וְלֹא יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא, עַל כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי מִצַּד רַחֲמָיו דַּיְקָא שֶׁיִּבָּרֵא הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין וּמִשְׁפָּט כִּי אִם לֹא כֵן יִהְיֶה נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם כָּל דִּינָיו וּמִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁכִים רַק מֵחֶסְדּוֹ וְטוּבוֹ, כִּי מִדַּת הַדִּין לֹא נִתְהַוָּה כִּי אִם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה צִמְצוּמִים וְכֵלִים לְקַבֵּל הַחֶסֶד בְּתוֹכָם כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת גַּם הַדִּין הוּא חֶסֶד גָּדוֹל. וְכַמּוּבָא עַל פָּסוּק אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בִּגְבוּרוֹת יֶשַׁע יְמִינוֹ. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי

שֶׁיְקַבֵּל שְׂכָרוֹ הַטּוֹב בְּמִשְׁפָּט וְכַנַּ"ל, אֲבָל רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיְּמִים, עַל כֵּן שִׁתֵּף מִדַּת הָרַחֲמִים בְּמִדַּת הַדִּין וְכוּ' וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם שֶׁיִּתְנַהֵג בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת וְכַנַּ"ל:

אות ב

וְאֵלּוּ הַשִּׁתֻּפֵי בְּחִינוֹת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם הוּא תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ:

כִּי אִיתָא בְּהַתּוֹרָה 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' סִימָן כב. שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּעַזּוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה כְּנֶגֶד הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁכָּל הִתְנַשְּׂאוּתָם רַק עַל יְדֵי עַזּוּת וְכוּ'. וְכֵן צְרִיכִין עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נֶגֶד עַזּוּת הַגּוּף וְכוּ'. וְעַזּוּת הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר וְכוּ'. וְלָבוֹא לְעַזּוּת הוּא עַל יְדֵי שִׂמְחָה בְּחִינַת כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְּכֶם. וּלְשִׂמְחָה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע שֶׁהֵם שְׁנֵי הַכַּתָּרִים שֶׁהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם וְכוּ'. וְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הֵם בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וְתוֹרָתוֹ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא מַאֲמַר וַחֲצִי מַאֲמַר וְכוּ' וְכוּ'. וְצָרִיךְ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכוּ' עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּתְחִלַּת הָאֲצִילוּת שֶׁהוּא רֵאשִׁית נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה, וְשָׁם הַנִּסְתָּר בְּחִינַת תְּפִלָּה הוּא תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ וְכוּ' וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף שָׁם הַנַּעֲשֶׂה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הוּא תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, וְהַנִּשְׁמָע, בְּחִינַת תְּפִלָּה, הוּא תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ, כִּי גַּם אֵצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מָצִינוּ בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל וְכוּ'? וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל וְכוּ'? וּבְוַדַּאי יֵשׁ חִלּוּק בֵּין תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁלָּנוּ וּבֵין תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וְכוּ'. וְקֹדֶם שֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הַנַּ"ל, כִּי תּוֹרָה בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת מִשְׁפָּט, הַיְנוּ בְּחִינַת הַהַנְהָגָה עַל פִּי מִשְׁפַּט הַתּוֹרָה, אֲבָל כְּפִי מִשְׁפַּט הַתּוֹרָה נִקְשֶׁה לְהָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם, כִּי הַתּוֹרָה מְחַיֶּבֶת לְהַחוֹטֵא עָנְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ תְּשׁוּבָה לֹא הָיָה מוֹעִיל עַל פִּי מִשְׁפַּט הַתּוֹרָה, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ שִׁתֵּף רַחֲמִים בַּדִּין וּמַנְהִיג הָעוֹלָם בִּצְדָקָה וָחֶסֶד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' שֶׁהוּא מַה שֶּׁמִּתְפַּלֵּל יְהִי רָצוֹן שֶׁיִּכְבְּשׁוּ רַחֲמַי אֶת כַּעֲסִי מֵעָלַי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם רַחֲמִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד אַף עַל פִּי שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁחָטְאוּ כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ כֻּלָּם בְּרַחֲמָיו, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפַּלֵּל וְכוֹבֵשׁ

כַּעֲסוֹ וּמַמְתִּיק הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט בְּרַחֲמִים וּבְצְדָקָה, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מַחֲלִישׁ וּמְבַטֵּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁכָּל כֹּחוֹ מִדִּינִים וּגְבוּרוֹת וּמַגְבִּיר כֹּחַ הַיֵּצֶר טוֹב שֶׁכֹּחוֹ מֵחֲסָדִים וְרַחֲמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים וּבִפְרָט בְּסִימָן עב, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה יִתְקַיֵּם, וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְכוּ':

אות ג

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ זִכָּרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וּבוֹ נִדּוֹן הָעוֹלָם אֲבָל הַמִּשְׁפָּט צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּצְדָקָה כַּנַּ"ל, וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים כָּל יְמֵיהֶם וְהָעִקָּר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הוּא לְהַמְתִּיק דִּינִים וּלְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הֵם מַחֲזִירִים אֶת יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה וְכַנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁבָּא לְמַדְרֵגָה גְּבֹהָה בְּיוֹתֵר הוּא זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים וַחֲסָדִים עֶלְיוֹנִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין נֹחַ וְאַבְרָהָם וּמֹשֶׁה וְכוּ'. אֲבָל עִכְּשָׁו בְּתִקָּף אֲרִיכַת מְרִירַת הַגָּלוּת שֶׁיִּשְׂרָאֵל יָרְדוּ מְאֹד מֵחֲמַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין עוֹזֵר לָהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִין לְתוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ שֶׁמְּעוֹרְרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ בְּעַד יִשְׂרָאֵל וַיַּמְשִׁיךְ רַחֲמִים וַחֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת רַחֲמִים וַחֲסָדִים שֶׁאֵינָם כְּלִים לְעוֹלָם, בְּחִינַת חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו, כִּי הֵם נִכְלָלִין בְּאוֹר הָאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם הָרַחֲמִים אֵין סוֹף. וְהָעִקָּר עוֹסְקִים בָּזֶה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה חוֹזֵר וְנַעֲשֶׂה מַה שֶּׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה, כַּמְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, אֲבָל בְּוַדַּאי בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נַעֲשֶׂה חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי רַק שֶׁהוּא מֵעֵין שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה אֲבָל בְּוַדַּאי הוּא בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁאֵין ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה שְׁתֵּי פְּעָמִים דָּבָר אֶחָד. וְעִקַּר הַהִתְחַדְּשׁוּת הַנִּפְלָא הַנַּעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵעֵין תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה הוּא בְּעִנְיַן הַמְתָּקַת הַדִּינִים, שֶׁבְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה מַמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ הַמְּזֻכָּרִים בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה עַד שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת. אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה חֲסָדִים וְרַחֲמִים חֲדָשִׁים שֶׁלֹּא הָיָה מֵעוֹלָם, לְהַמְתִּיק כָּל תִּקֻּף הַדִּינִים הַמִּתְעוֹרְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בְּתוּלָה עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין שֶׁזֶּה הָיָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי עִכְּשָׁו עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחֲסָדִים לְהַמְתִּיק הַדִּין וּלְקַיֵּם הָעוֹלָם הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, כִּי בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הִמְשִׁיךְ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מִדַּת הָרַחֲמִים וְשִׁתֵּף בְּמִדַּת הַדִּין וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אָז לֹא הָיָה שׁוּם צַדִּיק בָּעוֹלָם, אֲבָל עִכְּשָׁו הַכֹּל תְּלוּי בְּהִתְעוֹרְרוּת תַּחְתּוֹן עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי

הַצַּדִּיקִים גִּבּוֹרֵי כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זֶה הַפָּסוּק לְעִנְיַן נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְזֶהוּ גֹּדֶל הַפֶּלֶא שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, שֶׁמַּמְשִׁיכִים בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה חֲסָדִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים מְאֹד לְבַטֵּל הַקְּטָרוּגִים שֶׁל הַפְּגָמִים שֶׁל אוֹתוֹ הַשָּׁנָה עַד שֶׁמַּמְתִּיקִין כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם. וּמְמַלְּא מְבַטְּלִים כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים מִיִּשְׂרָאֵל, וּמַמְשִׁיכִין שֶׁפַע וְרֹב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל. וְהָעִקָּר שֶׁעַל יְדֵי רִבּוּי הַחֲסָדִים חֲדָשִׁים וְנִפְלָאִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין וּמַחֲלִישִׁין כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וּמַכְנִיסִין הָרַהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְהִתְחַזְּקוּת נִפְלָא בְּיִשְׂרָאֵל לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּמְשִׁיכִין חֲסָדִים יוֹתֵר וּמַמְתִּיקִין דִּינִים יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן מַחֲלִישִׁין כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁכָּל כֹּחָם מִדִּינִים כַּנַּ"ל:

אות ד

וְזֶה שֶׁמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע זוֹכִין לְשִׂמְחָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְגַּבֵּר עַל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים וְשֶׁל הַגַּוּף, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא, כִּי עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַנַּ"ל נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַגְבִּירִין כֹּחַ יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. אֲבָל צְרִיכִין לְדַבֵּר בָּזֶה הַרְבֵּה, כִּי צְרִיכִין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַרְבֵּה הַרְבֵּה עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וְכוּ'. כִּי הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת זָקֵן וְיָשָׁן לְגַמְרֵי, כִּי נִקְרָא זָקֵן וּכְסִיל, רוֹצֶה בְּכָל פַּעַם לְהִתְחַדֵּשׁ וּמְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם לִשְׁטוּתָיו וַהֲבָלָיו כְּאִלּוּ הֵם חֲדָשִׁים עַכְשָׁו, וְעֵצוֹת הַתּוֹרָה הַנִּפְלָאִים הוּא רוֹצֶה לְהִתְיַשֵּׁן חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ הֵם יְשָׁנִים חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת הוּא לְהֶפֶךְ וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּעַזּוּת גָּדוֹל כְּנֶגְדּוֹ מֵחָדֵשׁ וּלְהָבִין וּלְהַאֲמִין בְּהָאֱמֶת כִּי נַהֲפוֹךְ הוּא, כִּי הַתַּאֲוֹת וְהַשְּׁטוּתִים וְהַבַּלְבּוּלִים הֵם יְשָׁנִים מִכְּבָר, כִּי אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, אֲבָל לְמַעְלָה מֵהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, שָׁם יֵשׁ חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם, כִּי עֵצוֹת הַתּוֹרָה עֲמֻקִּים מְאֹד מְאֹד וְהֵם מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל פַּעַם וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּהִתְחַזְּקוּת וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵחָדֵשׁ בְּכָל פַּעַם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵית לְעָם - בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים וְכוּ'. אֲבָל כָּל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁזָּכוּ לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הַנַּ"ל. וְהָא בְּהָא תְּלִיָא כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב אֲלֵיהֶם זוֹכֶה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר הוּא מִתְקָרֵב

אֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר וְכוּ'. עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא לִשְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַשִּׁבְעָה רוֹעִים וְכוּ'. וַעֲדַיִן צְרִיכִין בֵּאוּר גָּדוֹל לְבָאֵר אֶת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה קְצָת בְּמָקוֹם אַחֵר אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין לְדַבֵּר בָּזֶה הַרְבֵּה בְּעִנְיַן יְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה הַמְבֹאָר שָׁם וְכוּ' בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לְהָבִין עֵצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת נִפְלָא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה, עַל יְדֵי שֶׁקֵּרַבְתָּנִי לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְשַׂמְתָּ חֶלְקִי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁלָּהֶם וְכוּ', אֲבָל אֱלֹקִים זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁקָּמִים כְּנֶגְדִּי הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְאַתָּה ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁנִּמְשָׁכִים מִתְּפִלַּת ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְלַמֵּד שֶׁנִּתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשְׁלִיחַ צִבּוּר וְלִמְּדוֹ סֵדֶר הַתְּפִלָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁאֲנִי מִתְעַטֵּף, הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, גִּלָּה אָז לְמֹשֶׁה וְלִמְּדוֹ אֵיךְ הוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ וְאוֹמֵר ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ'. וְכָךְ יִתְפַּלֵּל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיַּמְשִׁיךְ רַחֲמִים וַחֲסָדִים מִתְּפִלַּת ה' בְּעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבַקֵּשׁ שָׁם, פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ, שֶׁמִּכָּל הַבַּקָּשׁוֹת שֶׁצָּרִיךְ מְבַקֵּשׁ, תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ, שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל עֻזּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ 'תְּנָה עֻזְּךָ' דַּיְקָא הַנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרָתְךָ וּתְפִלָּתְךָ מִבְּחִינַת אֵל רַחוּם וְחַנּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְעֻזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, הַיְנוּ עֻזּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' בֶּאֱמֶת, כִּי ה' עֻזּוֹ וְגִבּוֹר ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה, וְכָל עֻזּוֹ נוֹרָאוֹתָיו וּגְבוּרַת מִלְחֲמוֹתָו הוּא לְהַכְנִיס עֻזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּיִשְׂרָאֵל לְבַטֵּל הַדִּינִים שֶׁמֵּהֶם כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת עֻזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּלְהַגְבִּיר הָרַחֲמִים וְהַחֲסָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָעֻזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נוֹרָא אֱלֹקִים מִמִּקְדָּשֶׁךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם וְכוּ'. וְזֶה עֻזִּי אֵלֶיךָ אָזַמֵּרָה כִּי אֱלֹקִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי, כִּי עִקַּר הָעֻזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מֵהַחֲסָדִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין לְהִתְחַזֵּק לְקַוּוֹת וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָה לִשְׁמֹר וּלְהַמְתִּין עַד אֲשֶׁר יִפֹּל וְיִתְבַּטֵּל הָעֻזּוּת הָרַע שֶׁלָּהֶם שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְּׁטִין בְּכָל פַּעַם בְּעֻזּוּת גָּדוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּכַמָּה בְּחִינוֹת עַד שֶׁכִּמְעַט קָשֶׁה לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם וְהִרְבֵּה נָפְלוּ עַל יְדֵי זֶה רַחֲמָנָא לִצְלַן, אֲבָל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הִתְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּעֻזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְאָמַר, עֻזִּי אֵלֶיךָ אֶשְׁמְרָה. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, 'עֻזִּי', הַיְנוּ הָעֻזּוּת שֶׁל הַשּׂוֹנְאִים הַחוֹלְקִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין בְּעֻזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כָּל כָּךְ יָמִים וּשְׁנִים הַרְבֵּה, אֲבָל אֲנִי עַל מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹד וְאֶשְׁמֹר וְאַמְתִּין עַד יְרַחֵם ה' וְיַפִּיל עֻזּוּתָם נֶגְדִּי בְּחִינַת עֻזִּי אֵלֶיךָ אֶשְׁמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹקֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה, וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן

לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וְכוּ'. שֶׁלַּבֹּקֶר, שֶׁהוּא לֶעָתִיד לָבוֹא, אָשִׁיר וַאֲרַנֵּן לְךָ עַל גְּדֶל הַחֶסֶד שֶׁעָשִׂיתָ עִמִּי לְהַגְבִּירֵנִי וּלְחַזְקֵנִי בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כָּזֶה שֶׁאוּכַל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כָּזֶה, כִּי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִשְׁפַּעְתָּ עָלַי נִמְשָׁךְ מֵחֲסָדִים עֶלְיוֹנִים נִפְלָאִים מְאֹד מְאֹד הַנִּמְשָׁכִים עַל יְדֵי תְּפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל (שֶׁסּוֹד חֲסָדִים אֵלּוּ יִתְגַּלּוּ רַק לֶעָתִיד, כִּי הֵם בְּחִינַת תְּפִלַּת הַנִּסְתָּר הָעֶלְיוֹן, בְּחִינַת תְּפִלַּת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר הָעֶלְיוֹן וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל):

אות ו

וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ וְנִתְתַּקֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמּוּבָא שֶׁאָז ה' יִתְבָּרַךְ מְגַלֶּה מַלְכוּתוֹ וְלוֹבֵשׁ בִּגְדֵי גַּאֲוָתוֹ וְזֶהוּ לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁמַּשְׁפִּיעַ בְּיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה כִּי רַק עַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין וּמְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נָמוֹגִים אֶרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תָּכַנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶּלָה. וְזֶה, נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז ה' יִתְבָּרַךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ לִשְׁפֹּט בְּצֶדֶק שֶׁאָז עִקַּר כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', כִּי אָז נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת קוֹלוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכָל הַקּוֹלוֹת וְהַשְּׁאֲגוֹת שֶׁצּוֹעֲקִין יִשְׂרָאֵל אָז שֶׁכֻּלָּם בְּחִינַת עַזּוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל יֵשׁ כְּנֶגְדָּם עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת רִבּוּי הַקּוֹלוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא. אֲבָל עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּעֻצְמוֹ יִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ה' נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, הַיְנוּ הָאוֹיְבִים וְהַחוֹלְקִים הַמִּתְפַּשְּׁטִים כְּנֶגְדּוֹ כְּמוֹ נְהָרוֹת מַמָּשׁ וּמִתְנַשְּׂאִים בְּקוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַמִּתְפַּשֶּׁטֶת וּמִתְגַּבֶּרֶת מְאֹד. אֲבָל מִקּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם שֶׁהֵם קוֹלוֹת בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא (וּכְעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עַיֵּן שָׁם) אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה', כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי אַדִּיר וְתַקִּיף עֲלֵיהֶם וְיַכְנִיעֵם וְיַשְׁפִּילֵם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל, כִּי עֵדְוֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד, עֵדְוֹתֶיךָ, בְּחִינַת הָעֲדָיִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים שֶׁל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה, עַיֵּן שָׁם. אֵלּוּ הָעֵדוּת נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נָאֲוָה קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁמִּשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה וְשָׁם עִקַּר מְקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת נוֹרָא אֱלֹקִים מִמִּקְדָּשֶׁךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְכוּ'. וְזֶהוּ, ה' לְאֹרֶךְ יָמִים. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, אַף עַל

פִּי שֶׁאָרְכוּ הַיָּמִים אַף עַל פִּי כֵן עֲדֻתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲדֻתֶיךָ כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה תָּמִיד לְנֶצַח הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת הַמִּדְרָשׁ פְּלִיאָה הַמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ, תְּאַנָא, אֵיזֶהוּ חַג שֶׁהַלְּבָנָה מִתְכַּסֵּית בּוֹ? הֱוֵי אוֹמֵר, זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאַמַּאי מִתְכַּסֵּית הַלְּבָנָה? לְפִי שֶׁבְּיוֹם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִּין וְדָן אֶת הָעוֹלָם וְהַשָּׂטָן בָּא וּמְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל וּמַזְכִּיר עֲוֹנוֹתֵיהֶם. וְאוֹמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

הָבֵא עֵדִים. וְהוּא הוֹלֵךְ וּמֵבִיא אֶת הַחַמָּה וְאוֹמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר וְהוֹלֵךְ לְהָבִיא הַלְּבָנָה וְהִיא מִתְכַּסֵּית וּמְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִמְצָאָהּ, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וְכוּ' עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, חַמָּה וּלְבָנָה הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ' כִּי חַמָּה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת שֶׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ בְּקֹהֶלֶת. וּלְבָנָה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה. וְעִקַּר הַתְּפִלָּה בְּחִינַת נִשְׁמַע הוּא בְּחִינַת רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין חֲזָקִים לַה' יִתְבָּרַךְ בְּדֶבֶקוּת וּבְטוּל גָּמוּר אֶל אוֹר הָאֵין סוֹף עַד שֶׁבָּא לְדִבּוּרִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּפוֹתֵחַ פִּיו לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת לְאָדָם מַעַרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן, שֶׁעִקַּר הַהֶכְנָה וַעֲרִיכַת הַלֵּב שֶׁמַּכִּין וּמַעֲרִיךְ לִבּוֹ בְּכִסּוּפִין חֲזָקִים וּבָא לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ, וְה' בְּרַחֲמָיו נוֹתֵן מַעֲנֶה בְּפִיו בְּחִינַת וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל אֶל אוֹר אֵין סוֹף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁיַּשִּׂיג תּוֹרַת ה' עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית תּוֹרָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה, מִתְּפִלָּה תּוֹרָה:

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן כה לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה אַף עַל פִּי שֶׁלִּפּוּם רֹהֲטָא נִרְאִים כְּסוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה, כִּי כָּאן כָּתַב לַעֲשׂוֹת מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה וְשָׁם כָּתַב לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, אַךְ בֶּאֱמֶת בִּשְׁנֵיהֶם לְדָבָר אֶחָד נִתְכַּוֵּן, כִּי מַה שֶּׁכָּתַב כַּמָּה פְּעָמִים לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּוָּנָתוֹ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְקַיְּמָהּ וּלְהַשִּׂיגָהּ, לַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה תְּפִלָּה לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ וּלְהַשִּׂיגָהּ, וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁכָּתוּב כָּאן לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרַת ה' בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת נִשְׁמַע, לַעֲשׂוֹת מִזֶּה תּוֹרָתוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְכוּ', כִּי הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְקַיְּמָהּ כָּרָאוּי וּלְהַשִּׂיגָהּ הִיא אֲצִלּוֹ בְּחִינַת תּוֹרַת ה', בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת מִמֶּנּוּ. וְעַל זֶה צָרִיךְ לְבַטֵּל עַצְמוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיְּקַיְּמָהּ וְיַשִּׂיגָהּ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרַת ה' תּוֹרָתוֹ. נִמְצָא שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, הַיְנוּ מִבְּחִינַת תּוֹרַת ה', שֶׁהוּא הַנִּסְתָּר וְרָחוֹק מִמֶּנּוּ, עוֹשֶׂה מִזֶּה תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל

לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא לָזֶה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ וּמַשִּׂיג בְּחִינַת הַנִּסְתָּר, בְּחִינַת תּוֹרַת ה' אֲזַי נַעֲשֶׂה מִתּוֹרַת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, תּוֹרָתוֹ. נִמְצָא שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֶחָד: וּנְבָאֵר הַדָּבָר קְצָת, כִּי כַּוָּנַת אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהִזְהִיר מְאֹד לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, הָיָה כַּוָּנָתוֹ מֵהַתּוֹרָה שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ הֵן מִצַּד הַקִּיּוּם הֵן מִצַּד הַהַשָּׂגָה וְהָעִקָּר הוּא הַקִּיּוּם כְּמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁלּוֹמֵד בַּתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי מִצְוֹת צִיצִית זוֹכֶה לְהִנָּצֵל מִנְּאוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם, וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נָצוֹל מֵעֲצוֹת הֶפּוּכוֹת שֶׁאֵינָם אֱמֶת וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה וְלִתְפִלָּה וּלְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְיוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ רְחוּקוֹ מִזֶּה הוּא צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת תְּפִלָּה לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית כָּרָאוּי בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לְכָל הַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת הִיא אֲצִלּוֹ בְּחִינַת תּוֹרַת ה' מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְקַיְּמָהּ בַּשְּׁלֵמוּת הָרָאוּי בְּאֹפֶן שֶׁיַּגִּיעַ לְכָל הַנַּ"ל רַק שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁגִּלָּה זֹאת הַתּוֹרָה זָכָה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אֲצִלּוֹ הִיא תּוֹרָתוֹ (וְגַם נְמוּכָה אֲצִלּוֹ בַּאֲלָפִים וְרִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת מִבְּחִינַת תּוֹרָתוֹ, מִבְּחִינַת הַנִּגְלֶה שֶׁלּוֹ, רַק שֶׁהֶכְרַח לְהוֹרִיד עַצְמוֹ בִּשְׁבִילֵנוּ לְאָמְרָהּ כָּךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). אָבָל אֲצִלֵּנוּ הוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה', בְּחִינַת נִסְתָּר מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכִינוּ לְקַיְּמָהּ כָּרָאוּי, מִכָּל שֶׁכֵּן לְהַשִּׂיגָהּ וְעַל זֶה צְרִיכִין תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה הַיְנוּ מִבְּחִינַת תּוֹרַת ה' תְּפִלָּה עַד שֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא לָזֶה לְקַיֵּם וּלְהַשִּׂיג זֹאת הַתּוֹרָה וְאָז נַעֲשֶׂה מִתּוֹרַת ה', שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, תּוֹרָתוֹ. נִמְצָא שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי מַה שֶּׁכָּתוּב כָּאן לַעֲשׂוֹת מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה, הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַנִּסְתָּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרַת ה', יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁאִיתָא בְּמָקוֹם אַחֵר לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, הַיְנוּ מִתּוֹרַת ה' מַה שֶּׁגִּלּוּ הַצַּדִּיקִים וַאֲנַחְנוּ עֲדַיִן רְחוֹקִים מִמֶּנָּה, לַעֲשׂוֹת מִזֶּה תְּפִלָּה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לָזֶה וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה תּוֹרָתוֹ וַהֲרֵי בִּשְׁנֵיהֶם לְדָבָר אֶחָד נִתְכַּוֵּן וְכַנַּ"ל (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה בְּהִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה וְכָאן מְבֹאָר יוֹתֵר בְּעֶזְרַ ה' יִתְבָּרַךְ):

אות ח

נִמְצָא שֶׁחָמָה וּלְבָנָה הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְאַף עַל פִּי שֶׁהַלְּבָנָה קְטַנָּה מֵהַחַמָּה וְכָאן מְבֹאָר שֶׁתְּפִלָּה בְּחִינַת נִסְתָּר גָּבוֹהַּ יוֹתֵר? אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר קְצָת כִּי הַתְּפִלָּה מְקַבֶּלֶת מֵהַתּוֹרָה, כִּי מִתְפַּלֵּל שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לָבוֹא לָזֶה לַעֲשׂוֹת תּוֹרַת ה' תּוֹרָתוֹ וְכֵן מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא עַד אֵין סוֹף. נִמְצָא שֶׁהַתְּפִלָּה קְטַנָּה מֵהַתּוֹרָה, הַיְנוּ מֵהַנִּסְתָּר, וְגָבוֹהַּ מֵהַתּוֹרָה, הַיְנוּ מֵהַנִּגְלֶה, כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה פּוֹעֲלִין הַכֹּל וְעוֹשִׂין מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה וַאֲזַי הִיא בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, הַמּוּבָא בַּכְּתָבִים. כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה יְכוֹלִין לַעֲלוֹת

מִתַּכְלִית תַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה עַד תַּכְלִית מַעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה עַד אֵין סוֹף עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְתוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה', כַּמּוּבָן לַמְעַיֵּן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְמָקוֹם אַחֵר:

אות ט

וְאֵלּוּ הַשִּׁתִּי בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה, בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים, כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדֵיִים שֶׁהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּחוֹרֵב כְּשֶׁאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכַנַּ"ל, כִּי הָעֲדֵיִים, שֶׁהֵם הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, הֵם בְּחִינַת עֵדִים, כִּי הֵם מְעִידִין עַל מַעֲשֵׂי הָאָדָם בְּבְחִינַת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם מְעִידָה בּוֹ, כִּי כְּפִי מַה שֶּׁמְקַיֵּם וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן מֻכְתֶּרֶת נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה בִּשְׁנֵי הָעֲדֵיִים שֶׁהֵם הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב, וְעַתָּה הוֹרֵד אֶת עֶדְיְךָ מֵעָלֶיךָ וְאֵדְעָה מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לֹא רָצָה לְשַׁפְּטָם עַד שֶׁיּוֹרִידוּ עֲדָיִים, שֶׁהֵם הַכְּתָרִים, וְאָז יֵדַע מַה לַּעֲשׂוֹת לָהֶם כְּפִי אֲשֶׁר יְעִידוּ עֲלֵיהֶם אֵלּוּ הָעֲדֵיִים בְּעַצְמָם אֵיךְ וְכַמָּה פָּגְמוּ בָּהֶם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֵדִים שֶׁנֶּאֱמָנִים בְּכָל דָּבָר, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה זֶה בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה, עַל כֵּן מְבִיאִין שְׁנֵי עֵדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי עֲדֵיִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם נִבְנֵית הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה הַנַּ"ל, וְעַל כֵּן שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים לְעוֹלָם, כִּי שְׁנֵי עֵדִים הֵם בִּבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא יֵשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְאֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם דּוֹמִין זֶה לָזֶה, עַל כֵּן אֵלּוּ הַשְּׁנֵי אֲנָשִׁים יִשְׂרְאֵלִיִּים הַבָּאִים לְהַעִיד בְּוַדַּאי יֵשׁ בָּהֶם קָטָן וְגָדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַכְנִיסִין אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶם וְכוּ'. וְגָדוֹל וְקָטָן הֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם נֶאֱמָנִים, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה. וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵדוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָתַתָּ אֶל הָאָרֹן אֵת הָעֵדֻת וְכוּ'. וּכְתִיב, לְחֹת הָעֵדֻת וְכֵן הַרְבֵּה. וְגַם הַתְּפִלָּה נִקְרָא עֵדוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהֹדוֹת לְשֵׁם ה'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תְּהוֹמוֹת יְכַסְיֻמוּ וְכוּ' סִימָן ט, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

אות י

וְעַל פִּי זֶה יִתְבָּאֵר בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר לְהַשָּׂטָן לְהָבִיא עֵדִים וְהוּא רוֹצֶה לְהָבִיא הַחַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדֵיִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם עִקַּר הָעֵדִים, וְרוֹצֶה לַהֲבִיאָם לְהַרְאוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל פָּגְמוּ בָּהֶם וְהוּא מֵבִיא אֶת הַחַמָּה בְּחִינַת תּוֹרָה וְהִיא מֻכְרַחַת לְהָעִיד עַל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגְמוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם נֶגֶד הַתּוֹרָה וְאוֹמֵר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ:

עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְכוּ'. וְהוֹלֵךְ לְהָבִיא הַלְּבָנָה בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תְּפִלָּה וְהִיא מִתְכַּסֵּית מְאֹד עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְמָצְאָהּ. כִּי הַנִּשְׁמָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת רָצוֹן וּבִטּוּל אֶל

הָאֵין סוֹף שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׂטִין וְלִמְצֹא וּלְהַשִּׂיג כְּלָל, כִּי רֹב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְצוֹנָם וְכִסּוּפָם חָזָק וְאַמִּיץ מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט בְּאֵלּוּ הַיָּמִים אֱלוּל וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, בִּפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז כָּל יִשְׂרָאֵל לִבָּם נִשְׁבָּר בְּקִרְבָּם וּמִתְקַבְּצִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ וּמַרְבִּין בִּתְפִלּוֹת וּרְצוֹנָם וְכִסּוּפָם חָזָק עַד אֵין סוֹף לַה' יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁעַל יְדֵי רְצוֹנָם הֶחָזָק עוֹלִים עַד אֵין סוֹף בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהִשִּׂיגוּ תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וְעַל כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא כְּלָל אֶת הַלְּבָנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי הִיא מִתְכַּסִּית מְאֹד, כִּי הוּא בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת נִשְׁמָע שֶׁעוֹלֶה עַד אֵין סוֹף. וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ וּמוּבָא בְּדִבְרֵינוּ שֶׁכָּתֵר הַנַּעֲשֶׂה אִבְּדוּ יִשְׂרָאֵל וְכֶתֶר הַנִּשְׁמָע נִשְׁאַר לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי כֶּתֶר הַנַּעֲשֶׂה אִבְּדוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, כִּי אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַיֵּם שׁוּם מִצְוָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין הַמִּצְוֹת גַּם בַּגְּלוּת, אֲבָל אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַיֵּם שׁוּם מִצְוָה בַּשְּׁלֵמוּת הָרָאוּי, כִּי כַּמָּה מִצְוֹת אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם כְּלָל בַּגְּלוּת כְּמוֹ קָרְבָּנוֹת וְכוּ' וַאֲפִלּוּ הַמִּצְוֹת שֶׁמְּקַיְּמִין אֵינָם בַּשְּׁלֵמוּת הָרָאוּי וּצְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְקַיֵּם אֵיזֶה מִצְוָה כָּרָאוּי. אֲבָל כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעִקָּרוֹ בְּחִינַת רָצוֹן וּבְטוּל וְכוּ' הַנַּ"ל, זֶה אִי אֶפְשָׁר לִקַּח מִיִּשְׂרָאֵל בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי אִיךְ שֶׁהוּא אַף עַל פִּי כֵן רְצוֹנָנוּ וְכִסּוּפֵנוּ חָזָק וְתַקִּיף מְאֹד מְאֹד לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה בְּהִלְכוֹת עֶרֶב הֲלָכָה ג) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה נֶאֱמַר עַל רִשְׁפֵּי שַׁלְהֶבֶת תַּבְעֶרֶת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּעֻמְקוּת פְּנִימִיּוּת רְצוֹנוֹ, שֶׁאֲפִלּוּ הַקָּטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד בּוֹעֵר לִבּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ עַד אֵין סוֹף. וְעַל כֵּן כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע לֹא אִבְּדוּ יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע בְּחִינַת רָצוֹן, בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכוּ', אָנוּ מַשְׁלִימִין כָּל הַמִּצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים קֹדֶם כָּל מִצְוָה, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַנּוֹתֶיהָ וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר קִיּוּמֵנוּ עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע וְכוּ' שֶׁעוֹלֶה עַד אֵין סוֹף, כִּי גַּם בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד יְכוֹלִין לִכְסֹף עַד אֵין סוֹף אַחַר שֶׁכְּבָר גִּלּוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַשָּׂגוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ תְּפִלַּת ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת בְּחִינַת חֶסֶד וּצְדָקָה הַנַּעֲלָם וְנִסְתָּר מְאֹד. עַל כֵּן אֵין הַשָּׂטָן יָכוֹל לִמְצֹא אֶת הַלְּבָנָה כְּלָל וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים עַל יְדֵי תְּקִיעַת שׁוֹפָר, כִּי כָּל הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל נִדְרָשׁ עַל פָּסוּק תִּקְעוּ וְכוּ', כִּי עִקַּר קוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מֵהַשִּׂמְחָה שֶׁעִקָּרוֹ נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת רָצוֹן וּבְטוּל וְכוּ' הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין חֲסָדִים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים בְּכָל

רֹאשׁ הַשָּׁנָה, חֲסָדִים שֶׁלֹּא נִתְגַּלּוּ מֵעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, כִּי נִתְגַּלֶּה הַצַּדָּקָה שֶׁנַּעֲלָם בְּהַמִּשְׁפָּט שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַתִּקּוּן עַל יְדֵי כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין וְכוּ':

אות יא

הַכְּלָל שֶׁכָּל אָדָם בְּכָל זְמַן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כַּמָּה וְכַמָּה עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כִּי אִם עַל יְדֵי יְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כַּמּוּבָא. וּמַחֲמַת אֵלּוּ הַיְרִידוֹת הָרְבֵּה נִכְשָׁלוּ וְנָפְלוּ מְאֹד, כִּי צָרִיךְ אָז הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּלַל הַגָּלוּת הוּא בְּחִינַת יְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְיַעֲקֹב כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ לֵירֵד לְמִצְרַיִם בַּגָּלוּת אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה. וּבִפְרָט הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, וַתֵּרֶד פְּלָאִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת, כִּי יֵשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְעוֹרֵר כְּלָל לַעֲלוֹת מִירִידָתוֹ וְיֵשׁ שֶׁמִּתְעוֹרֵר קְצָת אַךְ מֵרֹב הַיְרִידוֹת שֶׁעוֹבְרִין עָלָיו לְטוֹבָתוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, הַרְבֵּה נָפְלוּ עַל יְדֵי הַיְרִידוֹת וְכַמּוּבָא מִזֶּה. עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע שֶׁצְּרִיכִין הִתְחַזְּקוּת הַרְבֵּה וְעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל בְּלִי שִׁעוּר שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע וְכוּ'. וְעִקַּר הַכֹּחַ שֶׁיּוּכַל לְהִתְחַזֵּק מִי שֶׁהוּא אֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הַיְרִידָה, הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ מִבְּחִינַת גִּבּוֹרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הַגִּבּוֹהִים שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁשָּׁם הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה עַד אֵין סוֹף בְּחִינַת חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ', שֶׁזֶּה הַחֶסֶד מַמְשִׁיכִין בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, כִּי הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַנַּעֲלָם הַזֶּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ, כִּי תְּפִלַּת ה' הוּא בְּחִינַת סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת שֶׁבַּנִּסְתָּרוֹת עַד אֵין קֵץ, כִּי הוּא בְּחִינַת נִסְתָּר הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּשִּׂיג אֵיךְ הוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה הַמִּשְׁפָּט בִּצְדָקָה וְכַנַּ"ל. וּבָזֶה יָכוֹל לְהִתְחַזֵּק כָּל אֶחָד בְּכָל עֵת, כִּי עִקַּר נְפִילָתוֹ הוּא מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁכְּפִי מִשְׁפַּט הַתּוֹרָה חָטָא וּפָגַם מְאֹד וְגַם כִּי חִזֵּק עַצְמוֹ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים וְסָמַךְ עַל חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תְּפִלָּה, אֲבָל אַחַר כָּךְ פָּגַם גַּם בָּזֶה מְאֹד מְאֹד עַד אֲשֶׁר חַס וְשָׁלוֹם אֶפֶס תִּקְוָה. אֲבָל כְּשֶׁמַּאֲמִין שֶׁיֵּשׁ תְּפִלַּת ה' שֶׁגָּלוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל שֶׁשָּׁם הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה עַד אֵין קֵץ וְהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר גָּבֹהַּ מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַמֻּבְחָרִים שֶׁזָּכוּ לָזֶה, עַל יְדֵי זֶה גַּם הוּא יָכוֹל לְהִתְחַזֵּק בְּכֹחָם, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה גַּם עָלָיו

וְכַנַּ"ל. רַק הָעִקָּר שֶׁיֵּאָמֵין בְּכֹחָם הַגָּדוֹל וְיִהְיֶה עַז כַּנָּמֵר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵהֶם, כִּי שָׁם בְּעִנְיַן הָעַזּוּת הוּא הָעִקָּר מַה שֶּׁאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר סִימָן קמז). כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב אֲלֵיהֶם יוֹתֵר נִמְשָׁךְ עָלָיו הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר, וְכָל מַה שֶּׁמַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר הוּא מִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם יוֹתֵר, כִּי כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְכֵן כָּל הַתּוֹרוֹת נָעוּץ סוֹפָם בִּתְחִלָּתָם וּתְחִלָּתָם בְּסוֹפָם וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְכָל זֶה זוֹכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן הוֹלְכִין וְנוֹסְעִין לְבוֹא עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי נֶעְלָם מִמֶּנּוּ וְלֹא יָדַע מִי הוּא זֶה שֶׁיְּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן הַנִּפְלָא הַזֶּה בְּעֹצֶם יְרִידָתֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּרְאֵה אֶת עֲמָקֶיךָ מְרוּדִים מְאֹד, כִּי אִם הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר שֶׁגִּלּוּ כָּל זֹאת וְזָכוּ לָזֶה לִבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְכוּ':

אות לג

וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בְּהֶסֵּח הַדַּעַת וְעַיֵּן שָׁם (בְּהַגְּמָרָא סַנְהֶדְרִין צז) שֶׁהֵבִיא שָׁם עִקַּר מֵימְרָא זֹאת רַק לְעִנְיַן מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי זֵירָא שָׁם בְּמַטּוּתָא מִנַּיְכוּ לָא תַּרְחֲקוּנַהּ דְּתָנֵינָא וְכוּ'. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם, אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּתְיָאֲשׁוּ מִן הַגְּאֻלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר, וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב, כִּבְיָכוֹל, אֵין סוֹמֵךְ וְאֵין עוֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי הָא דְּרַבִּי זֵירָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן אַחַר כָּךְ הֶאֱרִיכוּ בָּזֶה שֶׁאֵין לְצַפּוֹת לִשׁוּם קֵץ שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁרוֹצִים לְרַמֵּז בְּאֵיזֶה פָּסוּק וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, תַּנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, מִקְרָא זֶה נוֹקֵב וְיוֹרֵד עַד הַתְּהוֹם, כִּי עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד וְיָפִיחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב. אִם יִתְמַהֲמַהּ חַכֵּה לוֹ, כִּי בוֹא יָבוֹא לֹא יְאַחֵר, לֹא כְּרַבּוֹתֵינוּ שֶׁהָיוּ דּוֹרְשִׁים וְכוּ' וְלֹא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְכוּ' וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, תִּפֹּחַ עַצְמָן שֶׁל מְחַשְּׁבֵי קִצִּין וְכוּ'. וְהִנֵּה אֵלּוּ הַמֵּימְרוֹת קָשֶׁה לְהָבִין וְנִרְאִין לְכְאוֹרָה כְּסוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה, כִּי אֵיךְ שַׁיָּךְ לְיַאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַגְּאֻלָּה חַס וְשָׁלוֹם, הֲלֹא צְרִיכִין לְחַכּוֹת בְּכָל יוֹם שֶׁיָּבוֹא וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם אִם יִתְמַהֲמַהּ חַכֵּה לוֹ. אַף אִם כִּי דִּבְרֵיהֶם זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֲמֻקִּים מִנִּי יָם, בְּפֶרֶט בְּעִנְיָן זֶה שֶׁאָמְרוּ בְּעַצְמָם שְׁנוֹקֵב וְיוֹרֵד עַד הַתְּהוֹם, אַף עִם כָּל זֶה בְּהֶכְרֵחַ צְרִיכִין לְהָבִין מִדִּבְרֵיהֶם אֵיזֶה רְמָזִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה בְּאֹפֶן שֶׁנְּזָכֶה לְהִתְחַזֵּק בְּתִקְוָתֵנוּ לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם. וְהָעִקָּר הוּא פְּשִׁיטוּת וּתְמִימוּת לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי בּוֹא יָבוֹא לֹא יְאַחֵר אַךְ אָסוּר לְחַכּוֹת לְשׁוּם קֵץ לוֹמַר שֶׁמֵּהֶרְאוּי שֶׁיָּבוֹא בְּשָׁנָה זֹאת כְּמוֹ שֶׁטָּעוּ הָרַבֵּה עַל שָׁנָה זֹאת שְׁנַת ת"ר לִפְרָט קָטָן שֶׁאָמְרוּ שֶׁבְּשָׁנָה זֹאת יִהְיֶה הַקֵּץ וְקִלְקְלוּ הָרַבֵּה בָּזֶה, כִּי גָּרְמוּ כַּמָּה כְּפִירוֹת וְחִלּוּל הַשֵּׁם כַּיָּדוּעַ. וְכֵן בַּשָּׁנִים הַקּוֹדְמִים אָמְרוּ כַּמָּה קִצִּים כְּגוֹן בִּשְׁנַת תקנ"ז וּבִשְׁנַת תק"ס וּבִשְׁנַת תקפ"א וְכוּ' וְכֵן הָרְבֵּה. וְשָׁמַעְתִּי שֶׁגַּם עַל שְׁנַת ת"ק אָמְרוּ שֶׁהוּא הַקֵּץ וְכֻלָּם חָטְאוּ בָּזֶה הָרְבֵּה כְּמוֹ שֶׁקִּלְקְלוּ אוֹתָם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאָמְרוּ, תִּפֹּחַ עַצְמָן שֶׁל

מְחַשְּׁבֵי קְצִין שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ הַקֵּץ וְלֹא בָּא וְכוּ', אֶלָּא אָנוּ צְרִיכִין לְקַוּוֹת וּלְחַכּוֹת אֵלָיו תָּמִיד וְאַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה בִּבְחִינַת הֶסַח הַדַּעַת כִּי הוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שׁוּם רֶמֶז וּרְמִיזָא בָּעוֹלָם מָתַי יָבוֹא, כִּי לִבֵּהּ לְפוּמֵּהּ לָא גָּלֵי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אַף אַף עַל פִּי כֵן בּוֹא יָבוֹא בְּוַדַּאי בְּמוֹעֲדוֹ וּבְזַמְּנוֹ פִּתְאֹם בְּהֶסַּח הַדַּעַת בְּעֵת שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ עַל אוֹתָהּ הַשָּׁנָה וְעַל אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּלָל, כִּי קֵץ הַגְּאֻלָּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת דִּרְכֵי ה' שֶׁהֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כְּלָל, כִּי הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה רַק בִּצְדָקָה וְחֶסֶד חִנָּם לָבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה וְכוּ', אַף אַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט. וְזֶה בְּחִינַת מֵימְרָא הַנַּ"ל אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּתְיָאֲשׁוּ מִן הַגְּאֻלָּה וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁיִּבְינוּ שֶׁלְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם אֵין תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, וְאַף עַל פִּי כֵן יְחַזְּקוּ עַצְמָן בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְחַכּוֹת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כָּל מַה שֶּׁיּוּכְלוּ לְחַכּוֹת וּלְקַוּוֹת לְחֶסֶד ה' שֶׁיַּעֲשֶׂה צְדָקָה בְּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַפְּלֻגְתָּא שֶׁהֵבִיא אַחַר כָּךְ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה נִגְאָלִים וְאִם לָאו וְכוּ', אָמַר לֵהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ'. וְאֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תָּבוֹא רַק עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבָא לְצִיּוֹן גֹּאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב וְכוּ'. אַף אַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה הַכֹּל רַק בְּחֶסֶד וּבְצְדָקָה, כִּי הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשָּׁבֵי פֶּשַׁע לֹא יִהְיֶה בָּהּ כֹּחַ לְהָבִיא הַגְּאֻלָּה רַק ה' יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ וְצִדְקָתוֹ יְקָרֵב הַגְּאֻלָּה לְמַעֲנוֹ כַּנַּ"ל. אַף מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַצְּדָקָה וְחֶסֶד כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט, עַל כֵּן הֶהֱכְרַחַ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ קְצָת תְּשׁוּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל בְּנִפְלְאוֹתָיו לְהַלְבִּישׁ הַצְּדָקָה בְּמִשְׁפָּט. וְגַם מֵעֵט הַתְּשׁוּבָה הַכֹּל מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַכְנִיס בְּלִבָּם לְצַעֵק וּלְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּכְמְרוּ רַחֲמָיו, כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד וְכוּ' וְיִקַּבֵּל מֵעֵט דִּמְעֵט תְּשׁוּבָתֵנוּ וּתְפִלָּתֵנוּ בְּרָצוֹן בְּאֹפֶן שֶׁיִּלְבִּישׁ בְּנִפְלְאוֹת נִפְלְאוֹתָיו הַצְּדָקָה בְּמִשְׁפָּט וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה. וְיִקַּיֵּם:

צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה, עַל יְדֵי, וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה, כִּי שָׁבֶיהָ לֹא יִהְיֶה כְּדַאי בִּתְשׁוּבָתָם לְהָבִיא הַגְּאֻלָּה אַף עַל יְדֵי תְּשׁוּבָתָם הַמַּעֲטָה יְעוֹרְרוּ צִדְקָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּלְבִּישֶׁהָ בְּמִשְׁפָּט עַד שֶׁיִּקַּיֵּם צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

אות לד

וְזֶה עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ, כִּי עַל פִּי כָּל הַנַּ"ל בְּוַדַּאי עִקַּר רֹב תְּפִלּוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם צְרִיכִים לִהְיוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁיִּנָּצֵל מִכָּל רַע מִבְּחִינַת נְשִׁיכַת עַקְרָב שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁטֶף מַיִם רַבִּים שֶׁלֹּא יַגִּיעוּ אֵלָיו, שֶׁלֹּא יָבוֹא בְּחִינַת הָעַקְרָב וְיִנְשָׁכְנוּ פִּתְאֹם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַמְצִיאוֹת שֶׁרוֹצֶה הָאָדָם לִמְצֹא, דְּהַיְנוּ לְהַרְוִיחַ פַּרְנָסָה הֵן מוֹתָרוֹת וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל הֵן הֶכְרֵחִיּוּת, הַכֹּל בָּא בְּהֶסַּח הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְאֵין הָאָדָם

פּוֹעֵל כְּלָל בְּרִבּוּי מַחְשְׁבוֹתָיו וְטִרְדוֹתָיו. וְעַל פִּי רֹב הוּא הוֹלֵךְ וְחוֹשֵׁב אֵיךְ לִמְצֹא פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת וְכוּ' וּבְתוֹךְ כָּךְ בָּא עָלָיו בְּכָל פַּעַם הַרְפַּתְקָאוֹת וְצָרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּפְגָעִים מִפְגָּעִים שׁוֹנִים עַד שֶׁעַל פִּי רֹב אֵינוֹ עוֹבֵר זְמַן מֻעָט בְּלִי פְּגָעִים וְצָרוֹת וּתְלָאוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת הַרְבֵּה וְכַיָּדוּעַ כָּל זֶה לְמִי שֶׁמַּשִּׂים לֵב לָזֶה. וְכָל אֶחָד נִדְמֶה לוֹ שֶׁרַק עָלָיו עוֹבֵר כּוֹס הַתְּלָאוֹת בְּכָל פַּעַם וּבֶאֱמֶת אֵין בַּנִּמְצָא מִי שֶׁנִּמְלָט מִזֶּה וְכָל זֶה בְּהַתְּלָאוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת הַשְׂכִיחִים, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם צָרוֹת גְּדוֹלוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁהֵם בָּאִים פִּתְאֹם לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת נְשִׁיכַת עַקְרָב מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלַן. וְהָאָדָם הוּא שׁוֹטֶה וֶאֱוִיל וְהוֹלֵךְ וְחוֹשֵׁב אֵיךְ יַשִּׂיג פַּרְנָסָה וּמְקַנֵּא בַּחֲבֵרוֹ וְכַיּוֹצֵא, וּפִתְאֹם עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ, וְכֵן מְבֹאָר בִּפְסוּקִים וּבְמִקְומוֹת הַרְבֵּה וְכַמּוּבָא לְעֵיל (וְעַיֵּן בַּשֻׁלְ"ה מַה שֶּׁחוֹשֵׁב שָׁם בְּדֶרֶךְ חֲרוּזִי אֵין רֶגַע בְּלֹא פֶּגַע, אֵין יוֹם בְּלֹא וְכוּ' אֵין שְׁמֻטָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). עַל כֵּן מַזְהִיר אוֹתָנוּ הַפָּסוּק, עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא, הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁרוֹצֶה לִמְצֹא וּלְהַרְוִיחַ אֵיזֶה דָּבָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצִיאָה הַנַּ"ל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר תְּפִלָּתוֹ רַק לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת רִבּוּי הַצָּרוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת לָעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשִׁיכַת עַקְרָב שֶׁאֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ חַס וְשָׁלוֹם, פִּתְאֹם בְּהֶסַח הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְאָז יַשִּׂיג מְמֵילָא בְּחִינַת הַמְּצִיאָה הַבָּאָה בְּהֶסַח הַדַּעַת, כִּי זֶה יָדוּעַ וּכְבָר דִּבַּרְנוּ בָּזֶה לְמַעְלָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ טוֹב וּמֵטִיב תָּמִיד וְרוֹצֶה רַק לְהֵטִיב לְכָל בְּרִיָּה וּמְצִדּוֹ לֹא יִבָּצֵר לָתֵת לְכָל אִישׁ רֹב שֶׁפַע וַעֲשִׁירוּת מָפְלָג וְכָל טוֹב. אַךְ מֵחֲמַת שֶׁהַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּנְהִיג הָעוֹלָם גַּם בְּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל דַּרְכֵי ה' שֶׁמּוֹרִישׁ לָזֶה וּמַעֲשִׁיר לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. וּכְתִיב, ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף מְרוֹמֵם וְכוּ'. וּבְוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכָיו אֵלּוּ, כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁגַּם מֹשֶׁה בִּקֵּשׁ עַל זֶה לְהוֹדִיעוֹ, כִּי נֶעְלָם מִמֶּנּוּ דְּרָכָיו אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְכוּ'. רָשָׁע וְטוֹב לוֹ וְכוּ' וְכֵן יִרְמְיָה וְדָוִד וְחַבַקּוּק וְכוּ' הִתְפַּלְּאוּ עַל זֶה כַּמּוּבָא, כִּי הֵם בְּחִינַת דְּרָכֵי ה' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי הֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ רַק לְהֵטִיב בִּצְדָקָה וְחֶסֶד עִם כָּל אֶחָד אַךְ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּלְבִּישׁ הַצְּדָקָה בְּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן לָזֶה הוּא רַק תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת צְדָקָה וְחֶסֶד כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל אָז יֵשׁ בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְעוֹרֵר הַצְּדָקָה וְהַחֶסֶד בְּדֶרֶךְ נִפְלָא שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ בְּמִשְׁפַּט הַתּוֹרָה וְאַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה כֻּלּוֹ חֶסֶד וּצְדָקָה. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר תְּפִלָּתוֹ שֶׁיִּנָּצֵל מִשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשִׁיכַת עַקְרָב שֶׁנִּמְשָׁךְ מִדִּינִים מִבְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא הוּא הַמַּעֲכֵב וְהַמּוֹנֵעַ אֶת הַמְּצִיאָה טוֹבָה שֶׁתָּבוֹא, אֲבָל כְּשֶׁיִּתְפַּלֵּל

שֶׁיִּנָּצֵל מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי זֶה יַמְתִּיק וְיבַטֵּל הַדִּינִים וְאָז בְּחִינַת הַמְּצִיאָה מִמֵּילָא תָּבוֹא, כִּי דַּרְכּוֹ לְהֵטִיב תָּמִיד וְכַנַּ"ל וְעַיֵּן מַה שֶּׁאֵיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא אֶצְלֵנוּ בְּלִקּוּטֵי א סִימָן פד, דְּלֵית יוֹם דְּלֵית בּוֹ טוֹב, אַךְ כַּמָּה נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים סָחֲרִין לֵהּ דְּלָא יֵעוֹל לְהַהוּא טוֹב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

אות לה

וּבֶאֱמֶת כְּשֶׁנְּשִׁים לֵב הֵיטֵב בְּעִנְיַן מַעֲמַדֵנוּ וּמַצָּבֵנוּ לְפִי שָׁעָה בָּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר כְּהֶרֶף עַיִן אֵין אָנוּ יוֹדְעִין כְּלָל מַה לְּכַנּוֹת וְלִקְרֹא בְּשֵׁם מְצִיאָה וּמַה לְּכַנּוֹת וְלִקְרֹא בְּשֵׁם נְשִׂיכַת עַקְרָב, כִּי יֵשׁ שֶׁמּוֹצֵא עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וּלְבַסּוֹף נֶהְפָּךְ לוֹ לְרָעָה עֲצוּמָה גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם וְעַל כָּל פָּנִים הוּא צָרִיךְ לָמוּת וְלוֹקְחִין אוֹתוֹ מֵהַמָּמוֹן אוֹ שֶׁלּוֹקְחִין הַמָּמוֹן מִמֶּנּוּ בְּחַיָּיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (כַּנִּדְפָּס בְּסֵפֶר שִׂיחוֹת הָרַ"ן, עַיֵּן שָׁם). וּכְמוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּא קֹהֶלֶת עַל זֶה וְאָמַר:

יֵשׁ הֶבֶל וְכוּ' עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ וְכוּ' וְאִבֵּד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיַן רַע וְכוּ'. וּלְהֶפֶךְ יֵשׁ אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת וְיִסּוּרִים רַחֲמָנָא לִצְלַן וְהוּא לוֹ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה בָּעוֹלָם הַבָּא בְּוַדַּאי, וְלִפְעָמִים וְעַל פִּי רֹב גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם אַחֲרִיתוֹ טוֹב אִם הוּא אִישׁ כָּשֵׁר, כִּי טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ, כִּי צַדִּיקִים תְּחִלָּתָם יִסּוּרִים וְסוֹפָן שַׁלְוָה וְכוּ'. אַךְ תְּפִלָּה מוֹעִיל עַל הַכֹּל, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הַתְּפִלָּה צָרִיךְ שֶׁתִּתְהֶוֶּה שֶׁיִּנָּצֵל מִכָּמָּה וְכַמָּה נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים הַסּוֹבְבִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְרוֹצִים לְמָנְעוֹ מֵהַטּוֹב הַגָּנוּז בְּכָל יוֹם שֶׁהוּא טוֹב אֲמִתִּי בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּנָּצֵל מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וְרַעְיוֹנִים מְבֻלְבָּלִים שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים הַנּוֹשְׁכִים אוֹתוֹ בְּכָל עֵת וְרוֹצִים לְכַלּוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, לוּלֵי ה' שֶׁעוֹמֵד בְּעָזְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה, בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וְכוּ'. אַךְ כָּל מִי שֶׁעוֹסֵק יוֹתֵר לְהַצִּיל עַצְמוֹ וְהָעִקָּר עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים כַּנַּ"ל, הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ בְּיוֹתֵר צְדָקָתוֹ וְחַסְדּוֹ הָעֶלְיוֹן מְאֹד, וּלְהַמְשִׁיךְ חֲסָדִים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בִּבְחִינַת חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ' חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה יִנָּצֵל מִנְּחָשִׁים וְעַקְרַבִּים הַנַּ"ל וְיִזְכֶּה לְהַטּוֹב הַגָּנוּז בְּכָל יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצִיאָה טוֹבָה בֶּאֱמֶת. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד לְעֵת מְצֹא, כְּשֶׁרוֹצֶה לִמְצֹא אֵיזֶה מְצִיאָה כְּגוֹן כַּדָּרָשָׁה וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה, 'לְעֵת מְצֹא', זוֹ כַּדָּרָשָׁה וְכוּ'. עִקַּר הַתְּפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת רַק לְשֵׁם מַיִם רַבִּים אֲלֵיהוּ לֹא יַגִּיעוּ וְכַנַּ"ל:

אות לו

וְזֶהוּ, אַתָּה סֵתֶר לִי וְכוּ'. כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מְלַמֵּד אוֹתָנוּ לִסְמֹךְ רַק עַל ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין כֹּחַ בִּתְפִלּוֹתֵינוּ לְבַד לְהִנָּצֵל בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע מִמַּה שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְהִנָּצֵל בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל בָּא בְּהֶסַח הַדַּעַת וּבְחִינַת הָעֲקֵרֶב רַחֲמָנָא לִצְלַן, אוֹרֵב עָלֵינוּ בְּכָל עֵת וָרֶגַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְסֻכֹּה יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי וְכוּ'. וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לְבָשָׂר וָדָם בִּפְרָט חֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁכְּבָר נִכְשְׁלוּ הַרְבֵּה הַרְבֵּה בְּמַה שֶׁנִּכְשְׁלוּ אֵיךְ אֶפְשָׁר לָהֶם לְמַלֵּט נַפְשָׁם מִכָּל נְשִׁיכוֹתָיו בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הַבָּאִים בְּהֶסַח הַדַּעַת פִּתְאֹם רַחֲמָנָא לִצְלַן, עַל כֵּן מְבַקֵּשׁ וְאוֹמֵר, אַתָּה סֵתֶר לִי, כִּי רַק אַתָּה סֵתֶר לִי לְהַסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים וְכוּ' הַנַּ"ל, וּמִצַּר הַנַּ"ל תִּצְּרֵנִי. וְזֶהוּ, רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה, כִּי בְּוַדַּאי אֲנִי צָרִיךְ לְהוֹדוֹת וּלְרַנֵּן לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל תָּמִיד עַל רִבּוּי הַפְּלֵטוֹת וְהַהַצָּלוֹת הַנִּפְלָאוֹת שֶׁאַתָּה מְפַלֵּט וּמַצִּיל אוֹתִי בְּכָל יוֹם וּבְכָל רֶגַע מַמָּשׁ, כִּי אֵין בַּעַל הַנֵּס מַכִּיר בְּנִסּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לוֹמַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם עַל נֶסְיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְכוּ'. וְזֶהוּ, רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה וְכַנַּ"ל:

אות לז

וְעַל כֵּן הָיָה הַהֶכְרֵחַ שֶׁיְּקַבֵּל יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק בְּמִרְמָה וּבִגְנֵבָה מִקְּטָרוּג עֵשָׂו, כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְמַעְלָה בְּאוֹת כח שֶׁבְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הַנַּ"ל, הֵם עִקַּר דֶּרֶךְ ה' שֶׁהִתְחִילוּ הָאָבוֹת לֵילֵךְ בּוֹ. וְעִקַּר הַהִתְחָלָה מֵאַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט וְכַנַּ"ל. אַךְ בִּפְרָטִיּוּת הָאָבוֹת כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּחִינָה מְיֻחֶדֶת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאַבְרָהָם שָׁמַר צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, אַף עַל פִּי כֵן בְּחִינָתוֹ הַמְיֻחֶדֶת אֵלָיו הוּא בְּחִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד, כִּי אַבְרָהָם מִדָּתוֹ חֶסֶד כַּיָּדוּעַ, וְיִצְחָק בְּחִינָתוֹ הַמְיֻחָד אֵלָיו הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר כְּלָלִיּוּת הַצְּדָקָה וְהַמִּשְׁפָּט יַחַד הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת מְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ וּמוּבָא לְעֵיל רַבָּנָן אָמְרֵי, לֹא נִבְרָא אַבְרָהָם אֶלָּא בִּזְכוּת יַעֲקֹב וְכוּ'. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לִכְלַל מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בִּשְׁלֵמוּת, עַל כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסוּל, אֲבָל אַבְרָהָם וְיִצְחָק אַף עַל פִּי שֶׁכָּל אֶחָד שָׁמַר דֶּרֶךְ ה' לִכְלַל צְדָקָה וּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִכְלְלוּ בַּשְּׁלֵמוּת וְעַל כֵּן אַבְרָהָם הָיָה עִקַּר מִדָּתוֹ חֶסֶד בְּחִינַת צְדָקָה, וְיִצְחָק עִקַּר מִדָּתוֹ גְּבוּרָה בְּחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט, עַל כֵּן יָצָא מֵהֶם פְּסֹלֶת יִשְׁמָעֵאל מֵאַבְרָהָם וְעֵשָׂו מִיִּצְחָק, כִּי כְּלָלִיּוּת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט יַחַד הֵם עִקַּר בְּחִינַת הַיִּחוּד

הַשֵּׁם שֶׁמְּשַׁקֵּף בְּחִינַת יִחוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה כְּשֶׁזּוֹכִים שֶׁשְּׁכִינָה בֵּינֵיהֶם, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן הָאִשָּׁה טְפִלָּה לְבַעְלָהּ וְאַף עַל פִּי כֵן לִפְעָמִים הִיא לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וְכַמּוּבָא מִזֶּה הָרַבֶּה בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל כְּפִי דַּרְכּוֹ הַקָּדוֹשׁ, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא קְטַנָּה מֵהַתּוֹרָה וּגְדוֹלָה מֵהַתּוֹרָה, כִּי הִיא בְּחִינַת עֲקֵרֶת הַבַּיִת שֶׁעוֹמֶדֶת בֵּין תּוֹרַת ה' וּבֵין תּוֹרָתוֹ, כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה זוֹכִין לְגִלּוּת הַנִּסְתָּר וְהַנִּשְׁמָע וְעוֹשִׂין מִתּוֹרַת ה' תּוֹרָתוֹ:

נִמְצָא שֶׁהַתְּפִלָּה קְטַנָּה מֵהַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּגְדוֹלָה מֵהַתּוֹרָה מִבְּחִינַת תּוֹרָתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁכִינְתָּא בֵּין תְּרִין צַדִּיקַיָּא יָתְבָא, בֵּין צַדִּיק עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּבֵין צַדִּיק תַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ וְהַשְּׁכִינָה הִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה וְהָבֵן. וְעַל כֵּן גַּם לְמַטָּה יֵשׁ שֶׁזּוֹגוֹ קְטַנָּה מִמֶּנּוּ וְיֵשׁ שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. וְזֶה בְּחִינַת אִשָּׁה עוֹלָה עִמּוֹ וְאֵינָהּ יוֹרֶדֶת עִמּוֹ, כִּי צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה עַד שֶׁיַּעֲלֶה בִּתְפִלָּתוֹ בְּכָל פַּעַם מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא לְהַשִּׂיג הַנֶּעְלָם וְהַנִּסְתָּר יוֹתֵר, וְאָז אִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלֵּל עוֹלִית עִמּוֹ בְּכָל פַּעַם. כִּי הָאָדָם עַל יְדֵי בְּחִירָתוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת לְמַעְלָה גְּבוֹהוֹת אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יְרֵדָה אֵלָיו מִמָּקוֹם נָמוּךְ. וַאֲזַי אִשְׁתּוֹ עוֹלִית עִמּוֹ, כִּי עִקַּר עֲלִיָּתוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלֵּל, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכַמְּבֹאָר לְמַעְלָה שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּה וְרָצוֹן וְכוּ' יְכוֹלִין לַעֲלוֹת מִדְּיוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה עַד רוּם גְּבְהֵי מְרוֹמִים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַבְרָהָם שֶׁהָיְתָה עִקַּר מִדָּתוֹ חֶסֶד וּצְדָקָה, וַיִּגַּע לְכָלּוֹ בְּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל, אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִכְלַל אָז בַּשְּׁלֵמוּת, עַל כֵּן יָצָא מִמֶּנּוּ פְּסֹלֶת שֶׁהוּא יִשְׁמָעֵאל. וְכֵן יִצְחָק שֶׁהָיָה מִדָּתוֹ דִּין וּמִשְׁפָּט אַף עַל פִּי שֶׁכְּלָלוֹ בִּצְדָקָה וָחֶסֶד אֲבָל לֹא בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ יַעֲקֹב, עַל כֵּן יָצָא מִמֶּנּוּ פְּסֹלֶת שֶׁהוּא עֵשָׂו שֶׁהָיָה אַדְמוֹנִי שֶׁנִּמְשַׁךְ מִתִּקֻּף הַדִּין. וְעַל כֵּן נִקְרָא יִשְׁמָעֵאל עַל שֵׁם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שָׁמַע ה' אֶל עָנְיֶךָ, כִּי שֹׁרֶשׁ יִנְיָקוֹתוֹ מִבְּחִינַת רִבּוּי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁלֹּא נִכְלְלָה כָּרָאוּי בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט. וְעֵשָׂו לְשׁוֹן עֲשִׂיָּה שֶׁשֹּׁרֶשׁ יְנִיקָתוֹ מֵרִבּוּי דְּקִדּוּק הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁלֹּא נִכְלְלָה כָּרָאוּי בִּבְחִינַת צְדָקָה. כִּי הַתּוֹרָה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲשִׂיַּת מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, אֲבָל צָרִיךְ שֶׁתִּתְהַוֶּה נִכְלָל הַתּוֹרָה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת, בִּבְחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל וְרָצוֹן וּדְבֵקוּת לְאֵין סוֹף וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁשָּׁאַל עֵשָׂו, אַבָּא, אֵיךְ מְעַשְּׂרִין אֶת הַתֶּבֶן וְאֶת הַמֶּלַח? שֶׁרָמָה אֶת אָבִיו בָּזֶה, כִּי הֶרְאָה עַצְמוֹ שֶׁמְּדַקְדֵּק הַרְבֵּה בְּכָל מִצְוָה לַעֲשׂוֹתָהּ בְּחֻמְרוֹת יְתֵרוֹת, כִּי מִשָּׁם הָיָה אֲחִיזָתוֹ מִפֶּגֶם רִבּוּי הַחֻמְרוֹת הַיְתֵרוֹת וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה שֶׁחֻמְרוֹת יְתֵרוֹת הֵם גַּם כֵּן פֶּגֶם גָּדוֹל, עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִכְלַל הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת תּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת תְּפִלָּה וּצְדָקָה וְכַנַּ"ל:

אות לח

וּלְבָאֵר הַדָּבָר יוֹתֵר קְצָת שֶׁיִּהְיֶה מוּבָן מִזֶּה לַמַּשְׂכִּיל רְמָזִים וְעֵצוֹת לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ ה' הוּא, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ צְדָקָה וְחֶסֶד חִנָּם לְבַד שֶׁאִם כֵּן לֹא יַעֲשֶׂה כְּלוּם חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל גַּם לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ מִשְׁפָּט לְבַד גַּם כֵּן הוּא פְּגָם גָּדוֹל, כִּי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עַל פִּי הַדִּין לְבַד כַּנַ"ל וּכְמוֹ שֶׁשָּׂכִיחַ הַרְבֵּה שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה נָפְלוּ וְנִתְרַחֲקוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין יוֹתֵר מִדַּאי, שֶׁהֶחְמִירוּ עַל עַצְמָן הַרְבֵּה עַד שֶׁאוֹמְרִים בְּלִבָּם שֶׁאֶפֵס תִּקְוָתָם מֵחֲמַת רִבּוּי עֲוֹנוֹתֵיהֶם וְקִלְקוּלָם וּפְגָמֵיהֶם הָעֲצוּמִים וְהָרַבִּים כְּחוֹל יַמִּים. וְאִם כִּי אֱמֶת שֶׁפָּגְמוּ וְקִלְקְלוּ הַרְבֵּה, אַף עַל פִּי כֵן הֵם צְרִיכִין לִבְטֹחַ בְּחַסְדֵי ה' וְצִדְקָתוֹ וּבְרַחֲמָיו שֶׁאֵינָם כְּלִים לְעוֹלָם שֶׁעֲדַיִן עֲדַיִן יֵשׁ תִּקְוָה בְּכָל פַּעַם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה כָּל יְמֵי חַיָּיו אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. וּכְבָר כָּתַבְנוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקַּר נְפִילָתוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל הוּא רַק הֶסְתֵּת הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמְּבַקֵּשׁ לוֹ תּוֹאֲנָה בְּלִבּוֹ לִפְטֹר עַצְמוֹ מִכֹּל חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה קִלְקוּלָיו הָרַבִּים. וּכְבָר דִּבַּרְנוּ בָּזֶה הַרְבֵּה וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם צָעַק עַל זֶה, אַל תִּצְדַּק הַרְבֵּה וְאַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִם רָשַׁעְתָּ מְעַט, אַל תּוֹסִיף לְהַרְשִׁיעַ, וְאִם כְּבָר הִרְשִׁיעַ הַרְבֵּה מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ גַּם הוּא לְקַיֵּם מִקְרָא זֶה שֶׁלֹּא יוֹסִיף וְיַרְשִׁיעַ עוֹד הַרְבֵּה יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל מַה שֶּׁמְּמַעֵט מִלְּהַרְשִׁיעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּוַדַּאי הוּא טוֹבָתוֹ לָנֶצַח, וְגַם עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לִזְכּוֹת בַּסּוֹף לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֵין יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל כְּמוֹ שֶׁצָּעַק רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל זֶה בְּקוֹל גָּדוֹל וְעָמֹק עָמֹק מְאֹד. כִּי כָּל תְּנוּעָה וְהַעְתָּקָה שֶׁמְּנַתֵּק עַצְמוֹ מֵרַע לְטוֹב אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה אֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה מִמִּדַּת פֻּרְעָנֻיּוֹת. וּמַה כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם אוֹ עוֹבֵר עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ וּמְסַתֵּכֵל עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ וְכוּ'. וּכְתִיב, מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ וְכוּ' הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּמִדָּה טוֹבָה שֶׁבְּוַדַּאי אֵין שׁוּם תְּנוּעָה טוֹבָה נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁפְּגַם אֵלּוּ הַנּוֹפְלִים מֵחֲמַת רִבּוּי הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין כַּנַ"ל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קְלִפַּת עֵשָׂו וְכַנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ מִי שֶׁיִּרְצֶה לִסְמֹךְ רַק עַל חַסְדּוֹ וְיִפְרֹק עֹל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת זָכָה יַעֲקֹב שֶׁכָּלַל מִשְׁפָּט וּצְדָקָה יַחַד בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל כַּנַ"ל עַל כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בְּלִי פְּסוּל כַּנַ"ל:

אות לט

וּמֵחֲמַת שֶׁיִּצְחָק הָיָה עִקַּר מִדָּתוֹ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת תּוֹרָה, עַל כֵּן הָיָה קָשֶׁה לוֹ בְּיוֹתֵר לְמָצֹא זִוּוּגוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן לֹא נוֹלַד זִוּוּגוֹ עַד אַחַר הָעֲקֵדָה שֶׁאָז נִמְתַּק גְּבוּרוֹת יִצְחָק כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, דְּהַיְנוּ אַחַר הָעֲקֵדָה. וַיֻּגַּד

לְאַבְרָהָם שֶׁנּוֹלְדָה בַּת זוּגוֹ שֶׁל יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הֵינוּ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּיִצְחָק וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' וְכוּ' מַה שֶּׁלֹּא נֶאֱמַר לָשׁוֹן זֶה בְּאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב, כִּי יִצְחָק דַּיְקָא הָיָה צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת וּלְהַפְצִיר בִּתְפִלָּה בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ פֵּרוּשׁ וַיֶּעְתַּר כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁמִּדָּתוֹ הָיָה בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת תּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה נִתְּנָה, עַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ בְּכֹחַ גָּדוֹל לַתְּפִלָּה וְהֶכְרֵח לְהַרְבּוֹת וּלְהַפְצִיר בִּתְפִלָּה כְּדֵי שֶׁיִּכְלֹל הַמִּשְׁפָּט בִּצְדָקָה שֶׁהָיָה רָחוֹק מִזֶּה לְפִי שׁוֹרֶשׁ מִדָּתוֹ וְכַנַ"ל. וְזֶהוּ וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ רִבְקָה הַצַּדֶּקֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלֵּל שֶׁנּוֹלְדָה אַחַר הָעֲקֵדָה אַחַר שֶׁכְּבָר נִמְתַּק דִּינוֹ קְצָת, עַל יְדֵהּ דַּיְקָא וַיֶּעְתַּר יִצְחָק, כִּי עִקַּר תְּפִלָּתוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת רִבְקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' וְכַנַ"ל:

אות מ

וְעַל כֵּן בַּיִת הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בִּזְכוּת אַבְרָהָם וּבַיִת הַשֵּׁנִי שֶׁהָיָה בִּזְכוּת יִצְחָק נֶחֱרְבוּ עַל יְדֵי קְלִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כַּמּוּבָא. וּבַיִת שְׁלִישִׁי הָאַחֲרוֹן שֶׁאָנוּ מְקַוִּים שֶׁיִּהְיֶה בִּזְכוּת יַעֲקֹב יִתְקַיֵּם לְעוֹלָם. כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיִחַד הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי מִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה, כִּי הַלּוּחוֹת כְּלַל הַתּוֹרָה עוֹמְדִים שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְשָׁם מְקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה. וְעִקַּר קִיּוּם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא כְּשֶׁנִּכְלְלוּ צְדָקָה וּמִשְׁפָּט יַחַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בַּמִּשְׁפָּט וּשְׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים. וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. וְעַל כֵּן שְׁנֵי הַבָּתִּים שֶׁהָיוּ בִּזְכוּת אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁאֲצָלָם לֹא נִכְלְלוּ בְּשֶׁלֵּמוּת בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט עַל כֵּן נֶחֱרְבוּ וְכַנַ"ל. אֲבָל בַּיִת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁיִּהְיֶה בִּזְכוּת יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לִכְלֹל בְּשֶׁלֵּמוּת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט עַל כֵּן יִתְקַיֵּם לְעוֹלָם. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן מוּבָא בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה תִּהְיֶה עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְתָּק גְּבוּרוֹת יִצְחָק לִבְחִינַת יִשְׂחָק, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיַּעֲקוֹב וְאַבְרָהָם יַמְתִּיקוּ גְּבוּרוֹת יִצְחָק בְּשֶׁלֵּמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְכוּ' שֶׁמַּתְחִיל תְּחִלָּה מִיַּעֲקֹב, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל יָדוֹ, וְיִזְכֹּר גַּם זְכוּת יִצְחָק וְגַם זְכוּת אַבְרָהָם עַד שֶׁאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב יַמְתִּיקוּ גְּבוּרוֹת יִצְחָק וְיִכְלְלוּ הַצְּדָקָה בַּמִּשְׁפָּט בְּשֶׁלֵּמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה וּבִנְיַן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵצֶל יַעֲקֹב וְזָכַרְתִּי וְכוּ' וְכֵן אֵצֶל אַבְרָהָם כָּתוּב גַּם כֵּן זִכָּרוֹן, וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר, אֲבָל אֵצֶל יִצְחָק לֹא כְּתִיב זִכָּרוֹן, כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן לְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל לְגָאֳלָם מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַגָּלֻיּוֹת שֶׁהִזְכִּיר מִקֹּדֶם בַּפָּרָשָׁה, הוּא רַק עַל יְדֵי אַבְרָהָם וְיַעֲקֹב שֶׁהֵם יַמְתִּיקוּ גְּבוּרוֹת יִצְחָק שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִגָּאֲלֵם בְּרַחֲמָיו וַחֲסָדָיו הַמְרֻבִּים, כִּי לְעוֹלָם מִדַּת הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה מְרֻבָּה מֵהַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד ה' מָלְאָה הָאָרֶץ. וּכְתִיב,

כִּי אֲנִי ה' עוֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ. נִמְצָא שֶׁהַזְכִּיר צְדָקָה וְחֶסֶד כְּנֶגֶד מִדַּת הַמִּשְׁפָּט כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה לְעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם וְיִעֲקֹב שֶׁאוֹחֲזִים בְּיִצְחָק לְהַמְתִּיק הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט שֶׁלּוֹ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי שֶׁיַּמְתִּיקוּ גְּבוּרוֹת יִצְחָק וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִיִּצְחָק יִשְׂחָק כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הַתְּקִיעוֹת הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַכְּתָבִים שֶׁאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב אוֹחֲזִים בְּיִצְחָק לְהַמְתִּיק דִּינוֹ וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים נַעֲשִׂים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז הוּא עִקַּר בְּחִינַת צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁמְּתְפַּלְּלִין אָז הַרְבֵּה עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְכוּ':

אות מא

וּמֵחֲמַת שֶׁיִּצְחָק הָיָה צָרִיךְ יוֹתֵר לְהִתְגַּבֵּר בְּרִבּוּי הַתְּפִלּוֹת בְּחִינַת וַיֶּעְתַּר יִצְחָק וְכוּ' וְכַנַּ"ל עַל כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה מְרֻמָּז בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת יִצְחָק כַּמְּרֻמָּז בִּנְשָׁמַת כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְרוֹמָם וּבְשִׂפְתֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ וְכוּ' עַד תִּתְהַלָּל שֶׁהָרִאשֵׁי תֵּבוֹת הֵם יִצְחָק רִבְקָה כַּמּוּבָא כִּי שָׁם צְרִיכִים בְּיוֹתֵר לְהִתְגַּבֵּר לְכְלֹל תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד שֶׁהֵם יִצְחָק וְרִבְקָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן יִצְחָק מְרֻמָּז בְּרִאשֵׁי תֵּבוֹת יְשָׁרִים צַדִּיקִים חֲסִידִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים מְקַיְּמֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים בְּשֵׁם יְשָׁרִים וְצַדִּיקִים וְכוּ' הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִצְחָק. אֲבָל רִבְקָה מְרֻמָּזֶת בְּרִאשֵׁי תֵּבוֹת תִּתְרוֹמָם תִּתְבָּרַךְ וְכוּ' הֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלָּה בְּחִינַת רִבְקָה בְּחִינַת אִשָּׁה יְרֵאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁיִּצְחָק וְרִבְקָה הֵם בְּגִימַטְרִיָּא תקט"ו כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּיִלְקוּט הָרְאוּבֵנִי לְפִי דַּרְכּוֹ, הַיְנוּ כִּי תְּפִלָּה בְּגִימַטְרִיָּא תקט"ו שֶׁהוּא יִצְחָק וְרִבְקָה כַּנַּ"ל. כִּי שָׁם עִקַּר הַתְּפִלָּה לְהַמְתִּיק גְּבוּרוֹת יִצְחָק כַּנַּ"ל:

אות מב

וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה וְכוּ' וְכֵן הִזְהִירוּ בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא לְאַחֵר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ לֹא יֵשֵׁב אָדָם לִפְנֵי הַסַּפָּר סָמוּךְ לַמִּנְחָה וְכוּ' שֶׁדַּיְקָא סָמוּךְ לַמִּנְחָה הִזְהִירוּ עַל זֶה בְּיוֹתֵר כַּמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים. כִּי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כְּנֶגֶד יִצְחָק שֶׁתִּקֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל כֵּן אָז צְרִיכִין לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל וְשֶׁלֹּא לְאַחֲרָהּ לְבַטָּלָה חַס וְשָׁלוֹם. כִּי שָׁם צְרִיכִין הִתְגַּבְּרוּת בְּיוֹתֵר בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁעִקַּר הַמְתָּקָתוֹ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּחִינַת צְדָקָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז כְּשֶׁיָּצָא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה אָז דַּיְקָא נִזְדַּמְּנָה לוֹ רִבְקָה בִּתְפִלָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה כִּי רִבְקָה בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות מג

וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁרוֹאֶה הָאָדָם שֶׁהַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר הוּא דַּיְקָא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לְהַרְבּוֹת וּלְהַפְצִיר בִּתְפִלָּה וְעֶתֶר יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל תַּקֶּף הַדִּינִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ נֶאֱמַר אֲצָל יִצְחָק בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה, כִּי עִקַּר הַשִּׂיחָה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת הוּא לְהַמְתִּיק בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְהַדִּין שֶׁל יִצְחָק וְכַנַּ"ל:

אות מד

וְעַל כֵּן רָצָה יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו כְּפִי תַּקֶּף דִּינוֹ וּמִשְׁפָּטוֹ, אֲבָל רִבְקָה הַצַּדֶּקֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, הִמְתִּיקָה הַדִּין וְלִמְּדָה אֶת יַעֲקֹב שֶׁיֵּלֵךְ בְּמִרְמָה וּגְנֵבָה לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק דַּיְקָא, כִּי יָדְעָה שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בִּתְפִלָּתָהּ וּבִתְפִלַּת יַעֲקֹב שֶׁיְּכוֹל לְכלֹל הַצַּדְקָה בַּמִּשְׁפָּט שֶׁיְּקַבֵּל הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק דַּיְקָא. אֲבָל מִגֹּדֶל הַקִּטְרוּג וְהַהִתְגָּרוּת שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹקֶרֶב שֶׁאוֹרֵב עַל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד, בִּפְרָט בְּעֵת שֶׁרוֹצִים לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְצִיאָה טוֹבָה שֶׁאֲזַי אוֹרֵב וּמְקַטְרֵג בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן הָיָה הַהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּלֵךְ בְּמִרְמָה וְסִבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּשְׁלַח יִצְחָק אֶת עֵשָׂו לָצוּד צַיִד וְכוּ' וּבְתוֹךְ כָּךְ קִבֵּל דַּיְקָא יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאֲר"י זַ"ל מִזֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁאָמַר יִצְחָק לְיַעֲקֹב, מַה זֶּה מִהַרְתָּ לִמְצֹא בְּנִי, 'מִהַרְתָּ' דַּיְקָא, כִּי יִצְחָק רָאָה וְהֵבִין אָז מֵרְחוֹק שֶׁזֶּה יַעֲקֹב, כַּמּוּבָן בַּפָּרָשָׁה שֶׁאָמַר, גְּשָׁה נָּא וַאֲמֻשְׁךָ וְכוּ', עַל כֵּן אָמַר לוֹ מַה זֶּה מִהַרְתָּ לִמְצֹא מְצִיאָה טוֹבָה כְּזֹאת לְהַאֲכִילֵנִי וּלְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת עַל יְדֵי זֶה, הֵינוּ כִּי אָמַר כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יַגִּיעוּ כָּל הַבְּרָכוֹת אֵלֶיךָ יַעֲקֹב, אַךְ הָיִיתִי סָבוּר שֶׁבִּתְחִלָּה צְרִיכִין לִתֵּן הַבְּרָכוֹת לְעֵשָׂו, כִּי הוּא צָרִיךְ לִמְשֹׁל תְּחִלָּה. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ, יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַכמּוּבָא, עַל כֵּן רָצִיתִי לְבָרְכוֹ תְּחִלָּה וְעַל כֵּן מַה זֶּה מִהַרְתָּ. 'מִהַרְתָּ' דַּיְקָא, 'לִמְצֹא בְּנִי', כִּי לְדַעְתִּי עֲדַיִן אֵין הַבְּרָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְצִיאוֹת טוֹבוֹת שֶׁלְּךָ. וְהֵשִׁיב:

כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹקֶיךָ לְפָנַי. וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ, חַד אָמַר, אִם לְקָרְבָּנְךָ הִמְצִיא לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר, וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל וְכוּ', לְמַאֲכָלְךָ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְחַד אָמַר:

אִם לְזִוּוּגְךָ הִמְצִיא לְךָ, דִּכְתִיב, הַקְרֵה נָא לְפָנַי הַיּוֹם. וּכְתִיב, וַיַּרְא וְהִנֵּה גְּמַלִּים בָּאִים, לְמַאֲכָלְךָ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְהוּא פֶּלֶא לִכְאוֹרָה, כִּי לְפוּם רְהָטָא הוּא קַל וְחוֹמֶר פְּרִיכָא, כִּי בְּוַדַּאי לְהַצִּיל יִצְחָק מִדִּין שְׁחִיטַת הָעֲקֵדָה וְכֵן לְהַזְמִין לוֹ זִוּוּגוֹ הוּא הַצָּלָה יְתֵרָה מִלְּהַזְמִין לוֹ מַאֲכָלוֹ לְפִי שָׁעָה, אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל יוּבַן הַמִּדְרָשׁ הֵיטֵב וְיָבוֹא כְּמִין חֹמֶר וְיֵעָרֵב לְנַפְשְׁךָ מְאֹד בְּעֶזְרַ ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי דַּיְקָא זְכוּת הָעֲקֵדָה וּמְצִיאַת זִוּוּגוֹ הִזְכִּיר אָז כְּשֶׁרָצָה לְקַבֵּל

הַבְּרָכוֹת, כִּי אָמַר, הֲלֹא בִּשְׁבִיל קָרְבַּן הָעֲקֵדָה שֶׁהוּא לְהַמְתִּיק גְּבוּרוֹתֶיךָ הִקְרָה ה' אֶת הָאֵיל וְכֵן לְהַמְצִיא זִוּוּגְךָ רִבְקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁמְּמַתֶּקֶת בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּגְבוּרָה שֶׁל יִצְחָק עָזַר ה' יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ נִפְלָא אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה קָשֶׁה מְאֹד לִמְצֹא זִוּוּגְךָ מֵעִצָּם גְּבוּרוֹתֶיךָ וְכַנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן חָמַל ה' וְהִמְצִיא אוֹתָהּ לְךָ. וְהַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִילִי בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמֶּנִּי. וְעַכְשָׁו לְמַאֲכָלְךָ שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְהַאֲכִילְךָ כְּדֵי לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם וּלְהִתְפָּרְנֵס בְּכָל תֹּקֶף וַאֲרִיכַת מְרִירַת גָּלוּתָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁעַיְמִין ה' יִתְבָּרַךְ לְפָנַי. נִמְצָא שֶׁמְּקֻשָּׁר יָפֶה מְאֹד הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי הַמְתָּקַת הָעֲקֵדָה וְעַל יְדֵי זִוּוּגוֹ רִבְקָה בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה קִבֵּל הַבְּרָכוֹת וְכַנַּ"ל (וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָאֲ"ב אוֹת ז) שֶׁאֲכִילַת הַצַּדִּיקִים גָּדוֹל מִקָּרְבָּנוֹת וּמִזִּוּוּגָן וְכוּ'. וְהָבֵן הֵיטֵב:

אות מה

וְעַל כֵּן אָמַר יִצְחָק אָז, הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְכוּ'. שֶׁהֵבִין אָז עַצְמָם כֹּחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בִּשְׁלֵמוּת לְכְלֹל מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַחַד, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֲזוּת בְּחִינַת קוֹלוֹת, בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. עַל כֵּן אָמַר אָז יִצְחָק, עַתָּה יָדַעְתִּי, כִּי הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב חָזָק מְאֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּבֵּר עַל הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אֲנִי רוֹאֶה וּמֵבִין שֶׁקּוֹלוֹ הוֹלֵךְ וְחָזָק מְאֹד מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְהַמְתִּיק הַמִּשְׁפָּט בִּצְדָקָה עַד שֶׁמָּצָא לְהַאֲכִילֵנִי וּלְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִכְּלָלִיּוּת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת קוֹלוֹת, בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל שְׁנֵי קוֹלוֹת, בְּחִינַת קוֹל תּוֹרָה וְקוֹל תְּפִלָּה שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה נֶגֶד הָעֲזוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו שֶׁיּוֹנֵק מִבְּחִינַת מִשְׁפָּט כְּשֶׁאֵינוֹ נִכְלָל בְּשִׁלֵּמוּת בִּבְחִינַת צְדָקָה, אֲבָל עַל יְדֵי הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב בְּחִינַת שְׁנֵי קוֹלוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד, עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר עַל הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו וּמְבַטְּלִין אוֹתָם וְכַנַּ"ל:

אות מו

וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת הָיָה יַעֲקֹב בְּפַחַד גָּדוֹל כְּשֶׁאָמְרָה לוֹ אִמּוֹ, שֶׁיִּטְעֶה אֶת אָבִיו לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת וְעַל כֵּן אָמַר לְאִמּוֹ אוּלַי יְמַשֵּׁנִי אָבִי וְהָיִיתִי בְעֵינָיו כִּמְתַעְתֵּעַ וְכוּ'. כִּי הָיָה מִתְיָרֵא מִתֹּקֶף הַגְּבוּרוֹת שֶׁל יִצְחָק וְעַל כֵּן אָמַר אוּלַי יְמַשֵּׁנִי אָבִי, הֵינוּ שֶׁיְּמַשֵּׁשׁ וִידַקְדֵּק בַּמִּשְׁפָּט עִמִּי אָבִי יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט, כִּי מֻחֲמֶת שֶׁאֶרְצֶה לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת פִּתְאֹם יִתְעוֹרֵר מִשְׁפָּטוֹ עָלַי חַס וְשָׁלוֹם, לְמַשֵּׁשׁ אוֹתִי וּלְדַקְדֵּק בִּי וַאֲזַי חַס וְשָׁלוֹם וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה וְלֹא בְּרָכָה, כִּי כֵן דֶּרֶךְ קִטְרוּג הַמִּשְׁפָּט, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאָדָם נֹחַ וְשָׁקֵט וְאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ לְמְצֹא מְצִיאוֹת טוֹבוֹת הַרְבֵּה אָזַי אֵין מִתְעוֹרֵר עָלָיו הַקִּטְרוּג שֶׁל הַמִּשְׁפָּט כָּל כָּךְ, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לַחֲטֹף

גְּדֻלָּה וַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל וְכֵיוֹצֵא מִתְעוֹרֵר עָלָיו הַקִּטְרוּג חַס וְשָׁלוֹם, לוֹמַר נְעַיֵּן בְּמַעֲשָׂיו אִם הוּא רָאוּי לָזֶה וַאֲזַי חַס וְשָׁלוֹם יָכוֹל לְהִתְהַפֵּךְ עָלָיו הַגַּלְגַּל לְהֵפָךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שְׁעִיּוּן תְּפִלָּה מְזַכִּיר עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּעַיֵּן בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁלֹּא כָּרָאוּי שֶׁאוֹמֵר רָאוּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתִי וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁאָז מַזְכִּירִין עֲוֹנוֹתָיו אִם רָאוּי לָזֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלַל דְּבָרֵינוּ שֶׁכַּתַבְנוּ לְמַעְלָה שֶׁעִקַּר רֹב תְּפִלָּתוֹ תִּהְיֶה רַק לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים אֲלֵיהֶם לֹא יַגִּיעוּ, לְהִנָּצֵל מֵהָאוֹרֵב וְהַמַּשְׁטִין בְּחִינַת מִצַּר תִּצְּרֵנִי וְכוּ' וְאָז יוּכַל לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים גַּם עַל הֶכְרַחְיוּת פַּרְנָסָתוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִתְפַּחֵד יַעֲקֹב אוּלַי יְמֻשֵּׁנִי אָבִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְדִין שֶׁיְּמֻשַּׁשׁ וִידַקְדֵּק בִּי מֵחֲמַת שֶׁבָּאתִי לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת וַאֲזַי וֶהֱבֵאתִי עָלַי קְלָלָה וְלֹא בֵּרְכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשִׁיכַת עַקְרֵב שֶׁבָּא פִּתְאֹם שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מֵהַמְּצִיאָה וְכַנַּ"ל. וְהֵשִׁיבָה לוֹ אִמּוֹ, עָלַי קִלְלָתְךָ בְּנִי אַךְ לֵךְ קַח לִי וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאָמְרָה לוֹ רִבְקָה שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת עָלֶיהָ לְבַטֵּל הַפַּחַד הַזֶּה, כִּי הִיא דַּיְקָא יוֹדַעַת לְבַטֵּל זֹאת, כִּי רִבְקָה הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת הַמְתָּקַת דִּין וּמִשְׁפָּט שֶׁל יִצְחָק כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הִיא דַּיְקָא יְכוֹלָה לְבַטֵּל פַּחַד זֶה. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאָמְרָה לוֹ, עָלַי לְכָנֵס לְיִצְחָק וְלוֹמַר לוֹ, יַעֲקֹב צַדִּיק עֲשׂוֹ רָשָׁע, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁאָמְרָה שֶׁהִיא בִּתְפִלָּתָהּ יְכוֹלָה לְהַמְתִּיק גְּבוּרוֹת יִצְחָק וּלְגַלּוֹת לוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם צַדִּיקִים נֶגֶד עֲשָׂו הָרָשָׁע כִּי אִם הֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם עַדַיִן הֵם צַדִּיקִים כְּנֶגֶד רִשְׁעַת הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּנֵי עֲשָׂו. וְזֶה מִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי רִבְקָה דַּיְקָא שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁמַּמְתִּיק הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל יַעֲקֹב לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת וְכַנַּ"ל:

אות מז

וְזֶה בְּחִינַת הַנִּסָּיוֹן שֶׁל אַבְרָהָם וְיִצְחָק בִּשְׁעַת הָעֲקֵדָה, כִּי יָדוּעַ קֻשְׁיוֹת הָעוֹלָם עַל גֹּדֶל הָרַעַשׁ שֶׁל נִסָּיוֹן הָעֲקֵדָה, כִּי לְפִי גֹּדֶל צַדְּקוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֵין זֶה נִסָּיוֹן גָּדוֹל כָּל כָּךְ לְכְאוֹרָה, כִּי נִדְמֶה לָנוּ שֶׁגַּם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים יַעַמְדוּ בְּנִסָּיוֹן זֶה שֶׁכְּשֶׁיֹּאמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּפֵרוּשׁ לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ יְחִידוֹ בְּוַדַּאי יְקַיֵּם דְּבָרָיו וְיִשְׁחָטֵהוּ. אַךְ עִקַּר הַנִּסָּיוֹן הָיָה מַה שֶּׁלֹּא הִרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְכַמּוּבָא מִזֶּה וְכַמּוּבָן בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י מִמַּה שֶּׁאָמַר אַחַר כָּךְ אֲפָרֵשׁ שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ אֲתָמוֹל אָמַרְתָּ לִי כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זֶרַע וְאַחַר כָּךְ אָמַרְתָּ לִי לְהַעֲלוֹתוֹ לְעוֹלָה וְכוּ'. מּוּבָן מִזֶּה וּמִשְּׁאָר מְקוֹמוֹת שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד כֹּה וּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י, אֶרְאֶה הֵיכָן הוּא מַה שֶּׁאָמַר לִי כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ. אֲבָל אַבְרָהָם הִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וְלֹא הִרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו וְאָמַר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינִי מֵבִין דְּרָכָיו, בְּוַדַּאי כָּךְ הַמִּדָּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דַּרְכֵי ה' וַאֲנִי מְחֻיָּב לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלִּי לְהוֹלִיךְ בְּנֵי יְחִידִי לִשְׁחִיטָה וְאַף עַל פִּי כֵן אֲנִי מַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְקַיֵּם כָּל דְּבָרָיו שֶׁהִבְטִיחָנִי, כִּי דְּרָכָיו אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין

כְּלָל, כִּי הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי הַפָּכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בָּזֶה הַרִבּוּי. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאֶה אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר ה' יֵרָאֶה, כִּי כָּל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים הֵבִינוּ וְרָאוּ מֵרָחוֹק שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית וְהַתִּקְוָה יִהְיֶה רַק בַּסּוֹף הָאַחֲרוֹן כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ, לְרַבּוֹת שִׁעְבּוּד מַלְכִיּוֹת וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁכֻּלָּם רָאוּ גְּלוּת הַזֶּה הַמַּר הָאַחֲרוֹן הָאָרוֹךְ כָּל כָּךְ, אֲבָל בְּעֹצֶם גְּדֻלַּת הַשָּׂגַת וְרוּחַ קָדְשָׁם לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד עַל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם מְאֹד מֵעַיִן כֹּל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וַיִּקְרָא יַעֲקֹב לְבָנָיו וְכוּ', שֶׁבִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת לָהֶם קֵץ הַגְּאֻלָּה וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם, וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק, שֶׁרָאָה הַתִּקְוָה שֶׁהוּא קֵדֻשַּׁת מָקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית חַיֵּינוּ וְשָׁם כָּל תִּקְוָתֵנוּ אֲבָל רָאָה אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר מָתַי נָשׁוּב לְזֶה הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן רָאָה אוֹתוֹ בִּרְאִיָּה יָפָה וּבָרָה שֶׁבְּוַדַּאי נִזְכֶּה לְזֶה הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ סוֹף כָּל סוֹף רַק הוּא מֵרָחוֹק (וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בָּזֶה הַרִבּוּי לְהוֹצִיא רְמָזִים מִזֶּה כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ לְעִנְיַן גְּאֻלַּת נַפְשׁוֹ הַפְּרָטִיּוּת, עַיֵּן שָׁם בְּהִלְכוֹת שְׁלוּחַ הַקֵּן הֲלָכָה ה). וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד כֹּה, כִּי בְּחִינַת כֹּה מְרַמֵּז עַל דָּבָר שֶׁרוֹאִין מֵרָחוֹק מְאֹד וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת מַטּוֹת, מֹשֶׁה נִתְנַבֵּא בְּכֹה וְכָל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ בְּכֹה מוּסָף עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה שֶׁנִּתְנַבֵּא בָּזֶה הַדָּבָר, כִּי כָּל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ בְּאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה שֶׁרָאוּ נְבוּאָתָם מֵרָחוֹק מְאֹד אֲבָל מֹשֶׁה הִתְנַבֵּא גַּם בְּזֶה הַדָּבָר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁרָאָה הַנְּבוּאָה בִּרְאִיָּה יָפָה וּבָרָה, אֲבָל גַּם מֹשֶׁה הִתְנַבֵּא בְּכֹה, כִּי הָיוּ כַּמָּה נְבוּאוֹת שֶׁגַּם הוּא הֻכְרַח לִרְאוֹתָן מֵרָחוֹק מְאֹד. וְזֶה בְּחִינַת כֹּה אָמַר ה' כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא וְכוּ'. כִּי סוֹד חֲצוֹת לַיְלָה גַּם מֹשֶׁה לֹא יָכֹל לַעֲמֹד עָלָיו בְּשֶׁלֵּמוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִכְּדֵי מֹשֶׁה לֹא יָדַע חֲצוֹת אֵימַת וְאָמַר כַּחֲצוֹת, דָּוִד יָדַע שֶׁאָמַר חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ וְכוּ', הֵינוּ כִּי מֹשֶׁה יָדַע שֶׁעִקַּר הוּא הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁתִּהְיֶה בִּזְכוּת דָּוִד וְהַנִּלְוִים אֵלָיו שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים וּכְשֵׁרִים הָעוֹמְדִים בַּחֲצוֹת לַיְלָה לְקוֹנָן עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁאָז ה' יִתְבָּרַךְ וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן צַיְּתִין לְקָלַיְיהוּ וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה בְּבְחִינַת שִׁישׁוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ'. אֲבָל לֹא יָכֹל לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר מָתַי יִהְיֶה הַקֵּץ, כִּי הוּא סָתוּם מְאֹד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן גַּם בַּגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה רָמַז בִּדְבָרָיו שֶׁאָמַר כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא, כִּי בְּכָל דְּבָרָיו וּשְׁלִיחוּתוֹ הִסְתַּכֵּל עַל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מֵאֵן בַּשְּׁלִיחוּת בַּתְּחִלָּה וְכוּ'. וְעַל כֵּן רָמַז בִּדְבָרָיו וְאָמַר כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם וְכוּ', כִּי כָּל הַגְּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעַל כֵּן אָמַר כַּחֲצֹת, כִּי הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן סָתוּם מְאֹד רַק דָּוִד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ מָשִׁיחַ אָמַר חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם וְכוּ'. וְעַל כֵּן אָמַר מֹשֶׁה אָז, כֹּה אָמַר ה', כְּי נְבוּאָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת חֲצוֹת שֶׁמְּרַמֵּז עַל קֵץ הָאַחֲרוֹן הִיא רְחוֹקָה מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל זֶה עַל כֵּן אָמַר בִּלְשׁוֹן כ"ה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד כֹּה, הַנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם, כִּי הֶאֱמִין שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמּוֹלִיךְ בְּנוֹ לִשְׁחִיטָה אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי יִתְקַיְּמוּ דְּבָרָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁאָמַר כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע, אַךְ הוּא בִּבְחִינַת כֹּה שֶׁרָחוֹק מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין רַק מֵרָחוֹק רוֹאִין וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִצִּיל ה' יִתְבָּרַךְ אֶת יִצְחָק וְהֶעֱלָה אַיִל תַּחְתָּיו אָז הֵבִין אַבְרָהָם יוֹתֵר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּרָכָיו וְלַעֲמֹד עַל סוֹף דְּבָרָיו בִּפְרָט בְּעִנְיַן הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁכָּל הַהַבְטָחוֹת שֶׁהִבְטִיחוֹ לִתֵּן לוֹ זֶרַע וּלְהַנְחִילָם אֶת הָאָרֶץ הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁרַק אָז יִתְקַיְּמוּ בִּשְׁלֵמוּת כָּל הַהַבְטָחוֹת אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל סוֹף הַדָּבָר בְּשׁוּם אֹפֶן רַק אָנוּ מְחֻיָּבִים בְּכָל יוֹם לְקַיֵּם דִּבְרֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּמִצְוֹתָיו וּלְהַאֲמִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְקָרֵב הַקֵּץ וּלְחַכּוֹת בְּכָל יוֹם שֶׁיָּבוֹא וְאַף עַל פִּי כֵן אִם לֹא יָבוֹא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נֶחְכָּה בְּיוֹם אַחֵר עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יָבוֹא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, אִם יִתְמַהְמַה חַכֵּה לוֹ כִּי בוֹא יָבוֹא לֹא יְאַחֵר. וְזֶהוּ, וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאֶה, שֶׁאֵין לוֹ פֵּרוּשׁ לְכְאוֹרָה וְכַאֲשֶׁר נִדְחַק רַשִׁ"י בְּפֵרוּשׁוֹ. אַךְ עַתָּה יִתְפָּרֵשׁ כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁקָּרָא הַמָּקוֹם שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקָּוָה כַּנַּ"ל י"י יִרְאֶה. הַיְנוּ כִּי רַק ה' יִרְאֶה זֶה הַמָּקוֹם לְהַשְׁרוֹת בּוֹ שְׁכִינָתוֹ, כִּי רַק הוּא יִתְבָּרַךְ לְבַד יוֹדֵעַ הַסּוֹף אֲבָל אָנוּ אָסוּר לָנוּ לַחֲשֹׁב בָּזֶה שׁוּם קֵץ כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רַק עָלֵינוּ מֻטָּל בְּכָל יוֹם וְיוֹם לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לָסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקָרֶבֶת הַגְּאֻלָּה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשָּׁאַל אֶת אֵלִיָּהוּ, אֵימָתַי יָבוֹא מַר? אָמַר לוֹ, הַיּוֹם, הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ. וְאִם כְּבָר הָיוּ כַּמָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁעָבְדוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְאַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא בָּא, הוּא מֵחֲמַת הַקִּלְקוּל שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁמְּעַכְּבִין בִּיאָתוֹ, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן כָּל אֶחָד כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ הוּא מְקָרֵב הַגְּאֻלָּה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ הִתְנוֹצְצוּת הַגְּאֻלָּה שֶׁעוֹרְרוּ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה, כַּד חֲם גַּבֵּהּ אִתְהַפִּיךְ בְּסִימָן ב, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר ה' יֵרָאֶה וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁקְּאֵי עַל כָּל יוֹם שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת הַבָּאִים הַקּוֹרְאִים מִקְרָא הַזֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ הַנַּ"ל, שֶׁבְּכָל יוֹם מִתְקָרֶבֶת הַגְּאֻלָּה כְּפִי הָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁעוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה. וְזֶהוּ אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם, הַיְנוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַיּוֹם ה' יֵרָאֶה לְעַמּוֹ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי בְּכָל יוֹם מִתְנוֹצְצָת הַגְּאֻלָּה וְה' נִרְאֶה בַּמָּקוֹם הַזֶּה

וְכַנַּ"ל, אַף אַף עַל פִּי כֵן לַעֲמֹד עַל סוֹף הַדָּבָר מָתַי תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה בַּקֵּץ הָאַחֲרוֹן, עַל זֶה אָמַר, ה' יִרְאֶה, כִּי רַק ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יִרְאֶה זֹאת וְכַנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם, הַיְנוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּהַר ה' יֵרָאֶה וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן רבינו עובדיה מברטנורא עַל פָּסוּק זֶה הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ שֶׁזֶּה עִקַּר הָעֲצָה לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ לַחֲשֹׁב בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁאֵין לוֹ רַק זֶה הַיּוֹם בִּלְבַד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְהוּא שֵׂיךְ לָעִנְיָן הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי אָסוּר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה וּצְרִיכִין שֶׁלֹּא לַחֲשֹׁב רַק אוֹתוֹ הַיּוֹם בִּבְחִינַת זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ כֵן יִזְכֶּה שֶׁמְּמֻנּוּ לֹא יִהְיֶה עִכּוּב מְשִׂיחַ כָּל כָּךְ וּכְפִי עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל הַמְקַיְּמִים זֹאת וְעוֹבְדִים אֶת ה' בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ כֵן מִתְנוֹצֵץ צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ כָּל עֲבוֹדָתָם יַחַד וְתָבוֹא הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת. וְכָל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ בְּהִתְקָרְבוּת מָשִׁיחַ כֵּן יִזְכֶּה אָז לְהִתְעַנֵּג עַל ה' וְלִשְׂבֹּעַ מִטּוּבוֹ הַגָּדוֹל שֶׁיַּשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ אָז:

אות מח

וְזֶהוּ חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁבַּמִּשְׁפָּט עוֹשֶׂה צְדָקָה שֶׁזֶּה יִהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה וְכַנַּ"ל וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא קֵץ הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ שֶׁבַּחֲצוֹת לַיְלָה כְּשֶׁקְּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקָרְבִין הַגְּאֻלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַנַּ"ל אָז צְרִיכִין לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקָתוֹ יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ בַּמִּשְׁפָּט עוֹשֶׂה צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת לְקַוּוֹת וּלְחַכּוֹת לִישׁוּעָה וְלִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת בְּכָל עֵת וְכַנַּ"ל: שַׂיִךְ לְעֵיל לְאוֹת מֵ"ם, לְעִנְיַן מַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם שֶׁלְּעוֹלָם מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה וְכוּ':

אות מט

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאֶעֱשֶׂךָּ לְגוֹי גָּדוֹל, זֶה שֶׁאוֹמְרִים אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְכוּ'. יָכוֹל, יְהֵיוּ חוֹתְמִין בְּכֻלָּם? תַּלְמוּד לוֹמַר, וֶהֱיֵה בְּרָכָה, בְּךָ חוֹתְמִין וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר חֲתִימַת וּגְמַר הַבְּרָכָה שֶׁל הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט וּכְלָלִיּוּת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט יַחַד כַּנַּ"ל, עִקַּר חֲתִימַת הַבְּרָכָה הוּא רַק מָגֵן אַבְרָהָם, כִּי אַבְרָהָם בְּחִינַת צְדָקָה וְחֶסֶד שֶׁבּוֹ עִקַּר חֲתִימַת וּגְמַר הַבְּרָכָה, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

אות נ

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הוּא כִּי שָׁם הוּא מְקוֹם הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה, כִּי שָׁם עוֹמֵד הָאָרוֹן

עִם הַלּוּחוֹת בְּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְשָׁם מְקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה, כִּי דֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִתְפַּלְּלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ וְכוּ'. וְהָעִקָּר הוּא כִּי שָׁם הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְשָׁם הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, כִּי שָׁם עוֹמְדִים הַלּוּחוֹת שֶׁנִּתְּנוּ מִיָּדוֹ יִתְבָּרַךְ לְיַד מֹשֶׁה שֶׁהֵם מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים, בְּחִינַת תּוֹרַת ה' תְּמִימָה וְכֵן תְּפִלַּת ה' תְּמִימָה הוּא שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשִׂמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי, שֶׁמִּזֶּה לְמָדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפַּלֵּל כִּי תְּפִלָּתָם לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא תְּפִלָּתִי וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּבְּרָכוֹת. כִּי כָּל קִיּוּמֵנוּ וְחִיּוּתֵנוּ הוּא רַק עַל יְדֵי תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' תְּמִימָה וְהָעִקָּר עַל יְדֵי תְּפִלַּת ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ בְּרַחֲמָיו הַפְּשׁוּטִים לְעוֹרֵר רַחֲמָיו הָרַבִּים וְהַגְּדוֹלִים, (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ בְּסִימָן קה עַיֵּן זֶה, עַיֵּן שָׁם). וְעַכְשָׁו שֶׁהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ חָרֵב בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָנוּ לְהִתְקַיֵּם לוּלֵא הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְעוֹרֵר בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' בְּכָל יוֹם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לְבָקָרִים וְכוּ'. שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי עֶצֶם הַחֲסָדִים שֶׁהִמְשִׁיכוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְכוּ' וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בְּאוֹת ג. שֶׁאֵלּוּ הַחֲסָדִים נִמְשָׁכוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם כִּפּוּר לְהַמְתִּיק הַדִּינִים עַד שֶׁבְּיוֹם כִּפּוּר מִתְרַצֶּה ה' יִתְבָּרַךְ וְסוֹלֵחַ וּמוֹחֵל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁנָה. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין הַחֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁבְּלֹא זֶה לֹא הָיָה קִיּוּם לָעוֹלָם עַתָּה אַחַר הַחָרְבָּן כְּמוֹ שֶׁצָּעַק יִרְמְיָה בְּקִנּוֹתָו וְאָמַר אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵה' זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. וְכָל אֵלּוּ הַחֲסָדִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לִתְפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל:

אות נא

וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי מַלְכוּת הָרִשְׁעָה רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתְךָ וְכוּ' וּלְהַחֲרִיב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ קֹדֶם זְמַנּוֹ, כִּי רָצוּ לַעֲקֹר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה חוֹזֵר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, כִּי אֵין קִיּוּם לָהָעוֹלָם בְּלֹא הַתּוֹרָה, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה רָאוּ וְהֵבִינוּ שֶׁזֶּה הַבַּיִת הַשֵּׁנִי לֹא יִתְקַיֵּם וְסוֹפוֹ לֵחָרֵב כִּי גַּם אָז בְּבִנְיָנוֹ הָיָה יָדָם תַּקִּיפָה עַל יִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן רָצוּ לְהַחֲרִיבוֹ תֵּכֶף כְּדֵי לְהַגְבִּיר הַחֹשֶׁךְ מְאֹד לְהַחֲשִׁיךְ חַס וְשָׁלוֹם, עֵינֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ מִתְיָאֲשִׁין מִן הַגְּאֻלָּה הַשְׁלֵמָה לְגַמְרֵי. כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה רַק בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וּבִשְׁבִיל הַתּוֹרָה וּבִשְׁבִיל הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּשְׁבִיל רֵאשִׁית שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָאִים רֵאשִׁית וְכוּ'. אַף, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה. וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵיהֶם זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמַּלְכוּת יָוָן הָרִשְׁעָה הֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וּמַלְכוּת אֱדוֹם שֶׁהוּא הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו הוּא בְּחִינַת תְּהוֹם, נִמְצָא שֶׁמַּלְכוּת יָוָן הָרִשְׁעָה שֶׁמַּשְׁלָה אָז הֵם בְּחִינַת וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם שֶׁהֵם הַחֹשֶׁךְ שֶׁמְּכַסֶּה עַל פְּנֵי תְהוֹם שֶׁהוּא הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁנִּמְשָׁל לִתְהוֹם. וּכְשֶׁנּוֹפְלִים בְּאוֹר יוֹם לִתְהוֹם גַּם כֵּן מַר מְאֹד וְקָשֶׁה לַעֲלוֹת, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר עוֹד הַחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי הַתְּהוֹם. וְזֶה הָיָה כַּוָּנַת מַלְכוּת יָוָן הָרִשְׁעָה אָז שֶׁהֵם בְּחִינַת וְחֹשֶׁךְ שֶׁעַל פְּנֵי תְהוֹם, שָׁרְצוּ לְהַגְבִּיר הַחֹשֶׁךְ מְאֹד לְהַסְמִיךְ הַגָּלְיוֹת יַחַד שֶׁיֵּחָרֵב הַבַּיִת מִיָּד כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הַחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי הַתְּהוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲלוֹת וְלָצֵאת חַס וְשָׁלוֹם. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים נָתַן בְּלֵב הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מַתְּתְיָהוּ וּבָנָיו לִלְחֹם מִלְחֲמוֹת ה'. וְעִקַּר כֹּחָם הָיָה עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִמְשִׁיכוּ מִבְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ כַּמּוּבָא שֶׁיְּהוּדָה בְּנוֹ שֶׁל מַתְּתְיָהוּ הָיָה נִקְרָא יְהוּדָה מ'כ'בא'י' שֶׁהָיָה צוֹעֵק בַּמִּלְחָמָה מִ'י כָ'מוֹךָ בָּ'אֵלִים ה'. כִּי עִקַּר הַשֶּׁבַח שֶׁל מִי כָּמוֹךָ וְכוּ' הוּא מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מַגְבִּיר הַחֲסָדִים עַל הַגְּבוּרוֹת לַעֲזֹר לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּבוּרוֹת גְּבוּרָתוֹ וּכְמוֹ שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה מִי כָמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא. נוֹרָא תְהִלֹּת זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נוֹרָא תְּפִלּוֹת, כִּי תְּפִלּוֹתָיו הֵם נוֹרָאוֹת מְאֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא עֹשֵׂה פֶלֶא לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן זָכוּ כְּשֶׁנִּצְחוּם שֶׁהָיָה נַס גָּדוֹל כָּזֶה בְּנֵרוֹת הַמְּנוֹרָה דַּיְקָא שֶׁעַל זֶה קָבְעוּ לָנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה. לְהוֹרוֹת שֶׁעֲדַיִן ה' עִמָּנוּ וּמֵאִיר לָנוּ אוֹר גָּדוֹל בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ שֶׁל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה בִּבְחִינַת אַל תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קַמְתִּי כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי. וְעַל יְדֵי זֶה עָקַר ה' יִתְבָּרַךְ מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה וְנִתְהַפֵּךְ לָנוּ לְטוֹבָה מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ. כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא הִגְבִּירוּ הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל פְּנֵי תְהוֹם חַס וְשָׁלוֹם כַּנַ"ל, אַף גַּם נִתְהַפֵּךְ שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים הַנַ"ל תִּקּוּן גָּדוֹל וְנִפְלָא לְדוֹרוֹת שֶׁהִמְשִׁיכוּ לָנוּ מִצָּוָה חֲדָשָׁה קְדוֹשָׁה וְנוֹרָאָה כָּזֹאת לְדוֹרוֹת. עַד שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ עַתָּה בְּתֹקֶף אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּהוֹם מַמָּשׁ, זוֹכִין לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד שֶׁמֵּאִיר לָנוּ בְּתוֹךְ חֶשְׁכַת אֲפֵלַת הַתְּהוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּקָּוה יֵשׁ לָנוּ תִּקָּוה שֶׁלֹּא לְהִתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִים, כִּי עֲדַיִן הוּא יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לָנוּ בְּרַחֲמָיו בִּבְחִינַת כִּי אֶשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי כַּנַ"ל. כִּי אוֹר נֵר חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ מִבְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ, וְעִקַּר נִפְלָאוֹת מַעֲלַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד מִבְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָאִיר לְמַטָּה לְמַטָּה בְּתוֹךְ חֶשְׁכַת אֲפֵלַת הַתְּהוֹם מַמָּשׁ כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאוֹר גָּבוֹהַּ יוֹתֵר יָכוֹל לְהָאִיר לְמַטָּה לְמַטָּה יוֹתֵר, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

אות נב

כִּי הַבַּיִת הַשֵּׁנִי הָיָה בִּזְכוּת יִצְחָק, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַגְּבוּרוֹת וְעַל כֵּן לֹא הָיָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הָיָה חָסֵר חֲמִשָּׁה דְּבָרִים וְהָיוּ מְשֻׁעְבָּדִים תַּחַת מַלְכֵי הָעַכּוּ"ם, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן הָיָה לָנוּ טוֹבָה גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה וְלוּלֵא הַבַּיִת הַשֵּׁנִי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָנוּ לְהִתְקַיֵּם בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה מֵעֹצֶם הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל פְּנֵי הַתְּהוֹם שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק, מִבְּחִינַת וַתִּכְהֶן עֵינָיו מֵרְאֹת, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּיקָם בַּחֲסָדִים גְּדוֹלִים הַנִּמְשָׁכִין מִתְּפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן סְבֵב ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שֶׁאָז בִּימֵי בַּיִת שֵׁנִי דַּיְקָא, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יִצְחָק שֶׁאָז רָצָה לְהִתְגַּבֵּר הַחֹשֶׁךְ וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן הָרִשְׁעָה שֶׁמָּשְׁלָה אָז, שֶׁאָז דַּיְקָא נִקְבַּע לָנוּ יְמֵי הַחֲנֻכָּה הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּהֶם מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר גָּדוֹל שֶׁנִּקְבַּע לָנוּ לְהָאִיר לְדוֹרוֹת גַּם בְּתוֹךְ הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּהוֹם וְכַנַּ"ל:

אות נג

וְעַל כֵּן הֵם שְׁמוֹנָה יְמֵי חֲנֻכָּה כְּנֶגֶד בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מִד', ד' שֶׁהֵם בְּחִינַת י'צ'ח'ק וְר'ב'ק'ה', כִּי יִצְחָק אַרְבַּע אוֹתִיּוֹתָיו הֵם בְּחִינַת יְשָׁרִים צַדִּיקִים חֲסִידִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה. וְרִבְקָה בְּחִינַת תִּתְרוֹמָם וְכוּ' עַד תִּתְהַלָּל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה,. כִּי הַתְּפִלָּה כָּלוּל מִד' דְּהַיְנוּ אַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת, אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה. כִּי קְרֻבָּנוֹת וְכוּ' כְּנֶגֶד עֲשִׂיָּה. וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה כְּנֶגֶד יְצִירָה וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּבָּוָנוֹת. וְכֵן הַתּוֹרָה כָּלוּל מִד', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

כֵּיצַד סִדֵּר מִשְׁנָה וְכוּ'. נִמְצָא אַרְבַּע פְּעָמִים בְּיַד כָּל אֶחָד וְכַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה מֵישָׁרָא וְכוּ' (סִימָן ל). נִמְצָא שֶׁתּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל יִצְחָק וְרִבְקָה וְכַנַּ"ל. וּכְנֶגֶד זֶה הֵם שְׁמוֹנָה יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁבָּהֶם מֵאִיר אוֹר גָּדוֹל שֶׁעִקְּרוֹ נִמְשָׁךְ מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה, הַיְנוּ מִתּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁמְּשָׁם הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה. וְהֶאָרַת הַנֵּס הַזֶּה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ מִתְקַיְּמִים בַּגָּלוּת הָאָרֹךְ הַזֶּה. וְעַל כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, כִּי עַל יְדֵי תִּקֻּף הַנִּסִּים הָאֵלֶּה אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁעֲדַיִן ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ וּמֵאִיר לָנוּ בְּתִקֻּף חֶשְׁכַת גָּלוּתֵנוּ וְעַל יְדֵי זֶה אֵין אָנוּ מִתְיָאְשִׁין מִן הָרַחֲמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה. כִּי עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת בְּכָל שָׁנָה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת בְּכָל יוֹם כִּי בְּכָל יוֹם נִצְמָח צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ כָּל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ וְנִצְמְחוּ עַל יְדֵי תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה בְּבְחִינַת כַּד חַם גַּבֵּהּ אִתְהַפִּיךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר לְעֵיל:

אות נד

וְכָל זֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָבִין מִזֶּה רְמָזִים לְעַצְמוֹ שֶׁדַּיְקָא בְּתִקֶּף חֶשְׁכַת גָּלוּתוֹ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תְּהוֹם מַמָּשׁ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, בְּחִינַת תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, צָרָה קוֹרַאת לַחֲבֶרְתָּהּ רַחֲמָנָא לְצַלַּן, גַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר בְּחַסְדּוֹ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' שֶׁמִּשָּׁם הַחֲסָדִים שֶׁאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם כַּנַ"ל. אַךְ כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַאֲמִין בָּזֶה וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל לִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל לַה'. וְהָעִקָּר שֶׁיְּעוֹרֵר תְּפִלַּת ה' בְּעַצְמוֹ שֶׁיְּבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ עֲבוּרוֹ וְכַנַ"ל, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ יוֹתֵר אֵיזֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מִתְפַּלֵּל מִלְּמַטָּה, מִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר כְּבָיָכוֹל כֹּחַ תְּפִלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶה עִקַּר כְּלַל כָּל כַּוָּנוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצוֹת וְכָל כַּוָּנוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁעִקַּר הַכַּוָּנָה שֶׁעַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא יִתְעַר לְעֵלָּא כַּיָּדוּעַ. הֵינוּ כְּשֶׁאָנוּ לוֹמְדִין תּוֹרָה אוֹ מְקַיְּמִין אֵיזֶה מִצְוָה עַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְקַיֵּם אוֹתָהּ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה. וְכֵן כְּשֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֲזַי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מִתְפַּלֵּל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹק מַמָּשׁ וּכְפִי חֶלְקוֹ וְשָׁרְשׁוֹ בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר מִלְּמַעְלָה, אַךְ בְּוַדַּאי יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים, כִּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מָלֵא כָּל הָעוֹלָם מֵרוֹם כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין עַד תַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה וַאֲפִלּוּ בָּעֲשֶׂר כְּתָרִין דִּמְסָאֲבוּתָא וְכוּ', כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים (וּבִפְרָט בְּהַתּוֹרָה מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים) רַק שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה יוֹתֵר נְמוּכָה שָׁם אֱלֹקוּתוֹ בְּצִמְצוּמִים יוֹתֵר וּמְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשִׁים יוֹתֵר וְכוּ'. וְעַל כֵּן יֵשׁ חִלּוּקִים וּמַדְרֵגוֹת רַבּוֹת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבְאָדָם עַצְמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲלוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בָּהּ. שֶׁאֲצֶל כָּל אֶחָד כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ יֵשׁ בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וְתוֹרָתוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, הֵינוּ שֶׁיֵּשׁ אֶחָד שֶׁנְּמוּךְ מְאֹד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְעוֹרֵר בְּתוֹרָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ אֶלָּא חִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשִׁים רַבִּים וְצִמְצוּמִים גְּדוֹלִים שֶׁמְּחַיֶּה אֵיזֶה מַדְרֵגָה מֵעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקָּוֹן הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁזּוֹכִין לְתוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ שֶׁמְּאִירִין בָּנוּ שֶׁגַּם בְּתַכְלִית שִׁפְלוּת דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, מִשָּׁם נִדְבָּק עַצְמֵנוּ בְּרָצוֹן חָזָק לְתִפְלַּת ה' מַמָּשׁ, כִּי הָרָצוֹן חָפְשִׁי לְעוֹלָם, כַּמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה שֶׁבְּגֹדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיקִים נוֹכַל לְהִתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן חָזָק שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכוּ' לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ רַחֲמִים וַחֲסָדִים מִתְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם שֶׁאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם:

אות נה

וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל כַּוָּנוֹת הַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם, כִּי מְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאַר"י זַ"ל שֶׁכְּלַל הַכַּוָּנוֹת לְתַקֵּן הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה בְּעֲבָדָא וּבְמִלּוֹלָא, כִּי בְּתְחִלָּה צְרִיכִין לְתַקְּנָם בְּעֲבָדָא עַל יְדֵי יִפְנֶה וְיִטֹּל יָדָיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה דּוֹחִין הַפְּסֹלֶת וּמְטַהֲרִין עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה. וְעַל יְדֵי צִיצִית מְתַקְּנִים עוֹלַם הַיְצִירָה. וְעַל יְדֵי תְּפִלִּין שֶׁל יָד מְתַקְּנִין עוֹלַם הַבְּרִיאָה. וְעַל יְדֵי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ עוֹלַם הָאֲצִילוּת וְכָל זֶה בְּעֲבָדָא. וְאַחַר כָּךְ בְּמִלּוֹלָא עַל יְדֵי בִּרְכַּת הַשַּׁחַר וְקָרְבָּנוֹת וְכוּ' מְתַקְּנִים בְּמִלּוֹלָא עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה. וְעַל יְדֵי פְּסוּקֵי דְזִמְרָה עוֹלַם הַיְצִירָה. וְעַל יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ עוֹלַם הַבְּרִיאָה וְעַל יְדֵי תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה עוֹלַם הָאֲצִילוּת, הַיְנוּ כִּי עֲבָדָא וּמִלּוֹלָא הֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, כִּי נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲבָדָא בְּחִינַת תּוֹרָה. וּמִלּוֹלָא בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּדִבּוּר דַּיְקָא. וּצְרִיכִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד אֲצִילוּת וְשָׁם צְרִיכִין לִכְלֹל בְּאֵין סוֹף עַד שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁין קֹדֶם הַתְּפִלָּה ה' שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ מַה לְּדַבֵּר כְּלָל וְאֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַחֲסָדִים לְבַטֵּל הַדִּין רַק ה' שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְהוּא בְּעַצְמוֹ כְּבָיְכוֹל, יְדַבֵּר בִּי כָּל דִּבְרֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת רוּחַ ה' דִּבֶּר בִּי, הַיְנוּ שֶׁאֱהֶיֶה נִכְלָל בְּךָ עַד שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתִי בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ. וְזֶהוּ, 'וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ', בְּחִינַת הוּא תְּהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹקֶיךָ, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה נִכְלָל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת תְּפִלָּה בְּצִבּוּר שֶׁאָז אֵין תְּפִלָּתוֹ נִמְאֶסֶת בִּבְחִינַת הֵן אֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאַס, כִּי אַכָּל בֵּי עֶשְׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַחַזָּן וְהַשְׁלִיחַ צִבּוּר כְּשֶׁהוּא הָגוּן כְּרָאוּי, כִּי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַמַּבְחָר שֶׁבַּצִּבּוּר שֶׁיּוּכַל לְלַקֵּט כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מֵהַצִּבּוּר וְלִכְלֹל עִמָּהֶם בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיְּעוֹרֵר תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲזָרַת הַתְּפִלָּה בְּצִבּוּר שֶׁאָז אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה, כִּי עַל יְדֵי חֲזָרַת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּץ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר כָּל תְּפִלּוֹת הַצִּבּוּר וְכוֹלְלָם יַחַד וְעוֹלֶה עִמָּהֶם וְנִכְלָל בִּתְפִלַּת ה' שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה עַל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת נִשְׁמַע, וְקָדוֹשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת קְדֻשָּׁתָם יַחַד, כִּי הָעִקַּר לִכְלֹל קְדֻשַּׁת הַנִּשְׁמַע בְּקְדֻשַּׁת הַנַּעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כְּבוֹד זֶה בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ, כִּי עִקַּר כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, הַיְנוּ כִּי כָּל זֶה הוּא עָדִין בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי גַּם בִּבְחִינַת תּוֹרַת ה' כְּלוּל כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל, וְאָז הָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים

בְּקָדֻשַּׁת כֶּתֶר בְּשַׁבָּת, הַיְנוּ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵין זֶה עִקַּר שֶׁבַּח וּכְבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכְּבוֹדוֹ הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט מְלֹא כָל הָעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם כַּנַּ"ל רַק בֶּאֱמֶת אֵין יוֹדְעִין כְּלָל אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי דַּרְכֵי מִשְׁפָּטוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי הַמִּשְׁפָּט כָּלוּל בִּצְדָקָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל, עַל כֵּן עִקַּר שִׁבְחוֹ יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ שֶׁשָּׁם רַחֲמִים גְּדוֹלִים מְאֹד שֶׁאֵין לְשַׂעֵר בְּחִינַת מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶּן בְּרַחֲמִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים הַמַּלְאָכִים זֹאת בְּרַעַשׁ גָּדוֹל, כִּי מִזְּדַעְזְעִים מְאֹד מֵאֵימַת גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁמְּבִינִים מֵרָחוֹק עֹצֶם פְּלָאוֹת חָסְדָיו עַד אֵין קֵץ שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׂיג כְּלָל כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ בְּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וּמִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל יָדָם, כִּי גַּם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אֵין לוֹ כֹּחַ לְכָל הַנַּ"ל אֶפִלּוּ אִם הוּא אִישׁ כָּשֵׁר וְהָגוּן בֶּאֱמֶת כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקַשֵּׁר אֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלַּת הַצִּבּוּר לְבְחִינַת תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל:

אות נו

וְאַחַר חֲזָרַת הַתְּפִלָּה אָז אוֹמְרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לְעוֹרֵר עַל יְדֵי תְּפִלַּת כָּל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְאָז נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם, וּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁמַּפִּילִין עַצְמָן בְּכַוָּנָה מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בִּשְׁבִיל הַיִּחוּד, הַיְנוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה הַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל וּמוּבָא לְעֵיל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְלֹל שָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי יְרִידָה מִקֹּדֶם שֶׁהִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה שֶׁכְּשֶׁעוֹמְדִין בְּנִסָּיוֹן בְּתַכְלִית הַיְרִידָה לְהִתְחַזֵּק גַּם שָׁם וּלְהַאֲמִין כִּי רַחֲמָיו לֹא כָּלִים וְכַנַּ"ל, אָז זוֹכִים לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים לִכְלֹל בִּבְחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ שֶׁשָּׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי שָׁם נִמְחָלִין כָּל הָעֲוֹנוֹת וְנִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת בִּבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

אות נז

וְאַחַר הַתְּפִלָּה אוֹמְרִים אַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן וְכוּ' שֶׁאָז חוֹזְרִים מֵאֲצִילוּת לִבְרִיאָה. וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי תְּפִלָּה לְדָוִד וְשִׁיר שֶׁל יוֹם חוֹזְרִים מִבְּרִיאָה לִיצִירָה. וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי אֵין כֵּאלֹקֵינוּ וּקְטֹרֶת חוֹזְרִים מִיצִירָה לַעֲשִׂיָּה. וְהַכֹּל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע טוֹבָה מֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד עוֹלָם הַנִּשְׁמִי הַזֶּה, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לְהַמְשִׁיךְ הַחֲסָדִים מִתַּכְלִית הַמַּעֲלָה מִבְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ עַד שֶׁיִּהְיוּ נִמְתָּקִין כָּל הַמִּשְׁפָּטִים וְהַדִּינִים שֶׁלְּמַטָּה עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע טוֹבָה לְבָרְכָה לְזֶה הָעוֹלָם הַנִּשְׁמִי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַנִּשְׁמָע בְּהַנַּעֲשֶׂה, הַיְנוּ שֶׁבִּחִינַת הַחֲסָדִים מִתְּפִלַּת ה' יֵאִירוּ עַד לְמַטָּה לְמַטָּה בְּתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה

הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה עַד שֶׁיִּתְקָרְבוּ הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ כָּל טוּב בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְכַנַּ"ל, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּמְתָּק הַדִּין בְּיוֹתֵר נִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְזוֹכִין לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְנִמְשָׁךְ כָּל טוּב לְיִשְׂרָאֵל, אָמֵן:

אות נח

וְעַל כֵּן בְּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה מַתְחִילִין מִפָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה, כִּי עִקַּר כְּלַל הַתְּפִלָּה הוּא לְהַמְתִּיק גְּבוּרַת יִצְחָק שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה, כִּי עַל כֵּן כָּל אַרְבָּעַת חֶלְקֵי הַתּוֹרָה וְאַרְבָּעַת חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה מְרֻמָּזִים בְּיִצְחָק וְרִבְקָה בִּבְחִינַת בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְרוֹמָם וְכוּ' כַּנַּ"ל מֻחֲמַת שֶׁשָּׁם עִקַּר נִפְלְאוֹת פְּעֻלַּת הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל, וְעִקַּר הַמְתָּקַת גְּבוּרַת יִצְחָק הָיָה עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה עַל כֵּן מַתְחִילִין בְּכָל יוֹם סֵדֶר הַתְּפִלָּה מִפָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה וְכַנַּ"ל. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל הִתְחַדְּשׁוּת הַחֲסָדִים שֶׁבְּכָל יוֹם מַמְשִׁיכִין בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחֲסָדִים הַחֲדָשִׁים לְהַמְתִּיק הַדִּינִים הוּא עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה וְעַל כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְיוֹם שֵׁנִי שֶׁהֵם כְּיוֹמָא אֲרִיכְתָּא קוֹרִין בָּהֶם לֶדֶת יִצְחָק בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק וְהַמְתָּקָתוֹ עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה וְאוֹמְרִים בִּשְׁנֵי הַיָּמִים וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכֹּר. וְתוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר לְהַזְכִּיר עֲקֵדַת יִצְחָק, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים עַל יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין תְּפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל. וְאָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַבְּרָכוֹת שֶׁמְּקַבֵּל יַעֲקֹב בְּחָכְמָה מִיִּצְחָק עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹלְחִין אֶת עֵשָׂו בְּכַוָּנָה וְכוּ', כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. וְכָל עִקָּרוֹ נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה וְכַנַּ"ל:

אות נט

וְזֶה שֶׁמְּבָרְכִין בְּכָל יוֹם הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּכָל יוֹם נִמְשָׁכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל קִיּוּמֵנוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַתָּה מַה יָּפֶה אַף נָעִים מַה שֶּׁסִּדְּרוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּרוּחַ קָדְשָׁם לְהִתְפַּלֵּל אַחַר כָּךְ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתַּצִּילֵנִי וְכוּ' מֵעַזֵּי פָּנִים וְעַזּוּת פָּנִים, כִּי עַל יְדֵי הַחֲסָדִים הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרָם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת תְּפִלַּת ה' כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָע וְנוֹפֵל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים. וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא מִתְפַּלְּלִין כָּל זֶה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים עַל יְדֵי הַחֲסָדִים הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

אות ס

וְעַל כֵּן אַחַר הֶקְמַת הַמִּשְׁכָּן נִצְטַוּוּ בְּרֹאשׁוֹנָה מִיָּד עַל מִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּתְחִלַּת פָּרָשַׁת וְאַתָּה תְּצַוֶּה וְכוּ' וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ וְכוּ' שֶׁנִּסְמַךְ מִיָּד אַחַר פָּרָשַׁת תְּרוּמָה שֶׁמְּדַבֵּר מֵעֲשִׂיַּת הַמִּשְׁכָּן וְכֵן בְּפָרָשַׁת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהִקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִים

נִסְמָךְ מִיָּד פָּרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת, כִּי עִקַּר מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הָיָה לְתַקֵּן חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁאָז אִבְּדוּ יִשְׂרָאֵל הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, שֶׁבִּשְׁלֵמוּת לֹא יַחֲזְרוּ לָנוּ עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הִתְחִיל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְתַקֵּן מִיָּד וּלְהַחֲזִיר לָנוּ הָאָרַת קְדֻשָּׁתָם בְּכָל פַּעַם וְזֶה הָיָה עַל יְדֵי הֶקְמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא תִּקּוּן חֵטְא הַנַּ"ל, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת קָדֶשׁ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מְאִירִין בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִתְחִיל מֵהַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת מִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה בְּכָל יוֹם, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁאוֹר יוֹם בְּחִינַת חֶסֶד, וְחֶשְׁכַת לַיְלָה בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים. וּבְכָל יוֹם עוֹסְקִין בְּהַמְשָׁכַת הַחֲסָדִים עַל יְדֵי סֵדֶר הַתְּפִלָּה בְּשַׁחֲרִית וּמִנְחָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי כָּל עֶסֶק הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁמְּקַיְמִין בְּכָל יוֹם. וּבִפְרָט בַּזְּמַן שֶׁהַמִּשְׁכָּן אוֹ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם שֶׁאָז עָסְקוּ בָּעֲבוֹדָה בְּכָל יוֹם בְּכָל סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה מִתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר עַד תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה הִמְשִׁיכוּ חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ סָמוּךְ לָעֶרֶב כַּד לֵילָא פָּרִישׁ גַּדְפָּהָא עַל עָלְמָא אָז צִוָּה לָנוּ בְּרַחֲמָיו יִתְבָּרֵךְ לְהַדְלִיק נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ, כִּי אוֹר נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעָסְקוּ בַּיּוֹם בִּבְחִינַת כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, הַיְנוּ כִּי אוֹר נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁדּוֹלֵק וּמֵאִיר עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רָצוֹן וּדְבֵקוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׁמֶן זַךְ שֶׁל הַמְּנוֹרָה, כִּי שֶׁמֶן בְּחִינַת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יְהִי רְצוּי אֶחָיו וְטֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ. וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה רָאִיתִי מְנוֹרַת זָהָב וְגֻלָּה עַל רֹאשׁהּ, שֶׁמְּפָרֵשׁ שָׁם שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּעְיָן שֶׁל הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב, עַיִן שָׁם. וּמִשָּׁם מְאִירִים נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, הַיְנוּ מִבְּחִינַת הַתּוֹרָה אוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה שֶׁנִּמְתָּק עַל יְדֵי בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת צְדָקָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁזֶּה כְּלַל הָעֲבוֹדָה שֶׁבְּכָל יוֹם לְכְלֹל הַנִּשְׁמָע בְּהַנַּעֲשֶׂה לְהַמְתִּיק הַמִּשְׁפָּט בִּצְדָקָה עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה בְּהַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִין וּמַדְלִיקִין אוֹר הַמְּנוֹרָה בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל, לְהַמְתִּיק לְעֵת עֶרֶב חֶשְׁכַת הַלַּיְלָה שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַמִּשְׁפָּטִים וְהַדִּינִים בַּלַּיְלָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר עַל יְדֵי נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁדּוֹלְקִין וּמְאִירִין בְּכָל הַלַּיְלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּמִשְׁפָּטֶיךָ אוֹר יֵצֵא, בְּחִינַת וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ כַּצָּהֳרָיִם. וְכָל זֶה הָיָה נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי הַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבַמִּשְׁכָּן. וְעַכְשָׁו שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ וְהַיְוָנִים אָז רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר לְהַגְבִּיר הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל פְּנֵי תְּהוֹם לְגַמְרֵי, חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהִמְשִׁיכוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין

אוֹר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר תּוֹרָה וּתְפִלָּה עַל יְדֵי מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמַּדְלִיק כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ וּפָרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ בַּחֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל:

אות סא

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה וְאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת חַנַּ"ה כ"ו בְּחִינַת וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה עַל ה', כִּי וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה עַל ה' זֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַל ה', כַּמּוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרַ"י, שֶׁזֶּהוּ סוֹד שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת שֶׁבִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהֵם ה' ה' שֶׁמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ קַדְמָאָה שְׁלִים, בַּתְרָאָה שְׁלִים יַתִּיר (וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ בָּזֶה בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם). הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל, הִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ בַּשֵּׁם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים פְּשׁוּטִים לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים מִשֵּׁם הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא שְׁלִים יַתִּיר, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַחֲמִים גְּדוֹלִים רַחֲמִים רַבִּים. וְזֶה הַשֵּׁם הַשֵּׁנִי הוּא בְּחִינַת עַל ה' וּלְשֵׁם הִגִּיעָה חַנָּה בִּתְפִלָּתָהּ בְּחִינַת וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה עַל ה'. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה. וְעַל כֵּן מֻרְמָז בַּחֲנֻכָּה חַנָּה כ"ו שֶׁמְּרַמֵּז עַל כָּל זֶה וְכַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי תְּפִלַּת חַנָּה הַנַּ"ל בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' הַנַּ"ל נוֹלַד שְׁמוּאֵל שֶׁמָּשַׁח אֶת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁכָּל הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל יָדוֹ, כִּי הוּא יַשִּׁיג בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' מַמָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָאוֹר שֶׁל הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא אוֹר נֵר חֲנֻכָּה בִּבְחִינַת עֲרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאוֹר הָאֱמֶת הַמֵּאִיר לָנוּ עַתָּה בְּתוֹךְ עַמְקוּת הַתְּהוֹם וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית הַמּוּבָא לְעֵיל (בְּאוֹת נא) שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְּהוֹם וְכַנַּ"ל. אַךְ וְרוּחַ אֱלֹקִים - דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַתִּקְוָה. וְעַל יְדֵי זֶה, וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר, וַיְהִי אוֹר כִּי כָּל הָאוֹרוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַמְּנוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה, נִמְשָׁךְ מִשָּׁם וְכַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁחֲנָּה הָיְתָה צְרִיכָה אֲ לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמַת שְׁמוּאֵל שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשַׁח דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, עַל כֵּן עָלְתָה בִּתְפִלָּתָהּ לִבְחִינַת תְּפִלַּת ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

אות סב

וְעַל כֵּן הָיָה דָּוִד אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם. זֶה בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הָיָה לוֹחֵם מִלְחֶמֶת ה', כִּי עִקַּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת ה' בְּעָזּךְ יִשְׂמַח מֶלֶךְ (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר) שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תְּפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן טָעָה יִצְחָק בְּעֵשָׂו שֶׁיָּצָא אַדְמוֹנִי, כִּי סָבַר שֶׁתִּקֵּף הִתְגַּבְּרוּת הַדְּמִים שֶׁבּוֹ הוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֻחָמֶת שֶׁהָיָה צַיָּד בְּפִיו, שֶׁהָיָה מְרַמֶּה אֶת אָבִיו הָאֵיךְ מְעַשְּׁרִין אֶת הַתֶּבֶן כְּאִלּוּ הוּא צַדִּיק, עַל כֵּן סָבַר יִצְחָק שֶׁגַּם הָאַדְמִימוּת שֶׁבּוֹ שֶׁמַּרְאֶה שֶׁהוּא שׁוֹפֵךְ דָּמִים, הוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה

שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר נֶגֶד הָעוֹבְרִים עַל דָּת, כִּי כְּבָר מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַבְחִין בֵּין עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדוֹ בְּנֵין יְרוּשָׁלַיִם, וּבֵין עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עַז פָּנִים לַגִּיהִנֹּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּבָּנֶה עִירְךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, שֶׁנִּזְכֶּה בְּאֶמְצַע הַמִּשְׁנָה הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן אֶפְלוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים יְכוֹלִים לִטְעוֹת בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁטָּעָה יִצְחָק בְּעֵשָׂו וְכַנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ עָלָה עַל דַּעַת שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא לִטְעוֹת בְּדָוִד שֶׁהָיָה אַדְמוֹנִי אוּלַי הוּא בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּמִדְרַשׁ פְּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת פֶּרֶק סג, וְכֵיוָן שֶׁרָאָה שְׁמוּאֵל אֶת דָּוִד אַדְמוֹנִי וְכוּ', נִתְיָרֵא וְאָמַר, אַף זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים כְּעֵשָׂו. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עִם יְפֵה עֵינַיִם. עֵשָׂו מִדַּעַת עָצְמוֹ הוּא הוֹרֵג, אֲבָל זֶה וְכוּ', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי קָשֶׁה לְהַבְחִין בֵּין עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דְּעֵשָׂו וּבֵין עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל:

אות סג

וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד כַּוָּנוֹת חֲנֻכָּה, כִּי מְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁסּוֹד אוֹר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ נִמְשָׁךְ מִשֵּׁם קְדוֹשׁ נ"ח"ל שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת נַ'פְשֵׁנוּ ח'כְתָה ל'ה' וְזֶה הַשֵּׁם בְּגִימַטְרִיָּא דַּם אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם מ"ה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַדְּלֵקַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִתְתַּקֵּן וְנִזְדַּכֵּךְ בְּחִינַת דַּם אָדָם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעַזּוּת, כִּי עִקַּר הָעַזּוּת עַל יְדֵי רְתִיחַת הַדָּמִים שֶׁבָּאָדָם וְשָׁם עִקַּר הַנִּסָּיוֹן, כִּי שָׁם צְרִיכִין עִקַּר הַזִּכּוּךְ וְהַבֵּרוּר לִזְכּוֹת וּלְתַקֵּן דַּם אָדָם שֶׁיִּהְיֶה הָעַזּוּת הַנִּמְשָׁךְ עַל יָדוֹ בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אַדְמוֹנִי הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד. לֹא הַהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַדְמוֹנִי הַנֶּאֱמַר בְּעֵשָׂו וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׁם נ'ח'ל הַנַּ"ל שֶׁעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא דַּם אָדָם כַּנַּ"ל, (שֶׁהוּא גַּם כֵּן הַגִּימַטְרִיָּא שֶׁל חֲנֻכָּה מִכְנַן מַמָּשׁ), הַיְנוּ כִּי שֵׁם הַנַּ"ל הוּא יוֹצֵא מִפְּסוּק נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַה' וְכַנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת רָצוֹן וּדְבֵקוּת וּבְטוּל בְּחִינַת תְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם סְמִיכָה כִּי אִם לַה' עֵינֵינוּ תְּלוּיוֹת, בְּחִינַת נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַה', שֶׁהוּא בָּעֲצָמוֹ יִתְפַּלֵּל עָלֵינוּ כִּי עֻזֵּרְנוּ וּמְגִנֵּנוּ הוּא לְבַדּוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ חֲסָדִים נִפְלָאִים עָלֵינוּ, וְזֶה, כִּי בּוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ, כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם מִבְּחִינַת נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַה' בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' יוֹצֵא שֵׁם נחל הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִתְתַּקֵּן וְנִזְדַּכֵּךְ דַּם אָדָם שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

אות סד

וְעַל כֵּן מַפְטִירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּפָרָשַׁת חַנָּה הַנַּ"ל וּמְסַיְּמִין בִּתְפִלָּתָהּ עַד וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִפְקְדָה חַנָּה, כִּי כָּל זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל, כִּי אָז עִקַּר צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ בְּחִינַת וַעֲרֵיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֵךְ, בְּחִינַת שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי וּמִשָּׁם הַדְלָקַת כָּל הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מְסַיְּמִין בַּפָּסוּק וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, כִּי עִקַּר הֲרָמַת קֶרֶן מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי עִזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

אות סה

וְעִקַּר מַעֲלַת נִפְלְאוֹת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹר הָעֶלְיוֹן וְהַנּוֹרָא מְאֹד הַנִּמְשָׁךְ מִתְּפִלַּת ה'. מַמְשִׁיכִין אוֹתוֹ לְמַטָּה מְאֹד עַד לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, כִּי זֶה עִקַּר נוֹרְאוֹת נִפְלְאוֹת הַנֵּס הַזֶּה שֶׁבְּכֹחַ תְּפִלַּת ה' יִהְיוּ נִמְשָׁכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים כְּאֵלֶּה עַד שֶׁיֵּאירוּ לְמַטָּה מְאֹד בְּתוֹךְ חֹשֶׁךְ וּתְהוֹם מַמָּשׁ, לְהָאִיר לְכָל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ מִן הָרַחֲמִים וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם (סִימָן ז בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁכְּפִי הַסֵּלַח נָא שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם כִּפּוּר כֵּן זוֹכִין לְקֶדֻשַּׁת חֲנֻכָּה, עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר סִלּוּחַת עֲוֹנוֹת שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם כִּפּוּר עַל יְדֵי בַּקָּשַׁת סֵלַח נָא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַנַּ"ל בְּחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁמִּשָּׁם כָּל סִלּוּחַת הָעֲוֹנוֹת בִּבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ הַנַּ"ל וּמִשָּׁם כָּל קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּלָלִיּוּת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' וְכַנַּ"ל:

אות סו

וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, בְּחִינַת הוּא תְּהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה. וְזֶה: וְקִבְּעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל' שֶׁהַזְכִּיר רַק הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה. כִּי כָּל הַדְלָקַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה וְכָל תֹּקֶף הַנֵּס, הַכֹּל הוּא מִבְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל, בְּחִינַת וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְהַלָּל. כִּי הַלֵּל כְּלָלִיּוּת כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וְהַהִלּוּלִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ זֶה הַלֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְשַׁעְבֵּר וְלֶעָתִיד לָבוֹא וְלִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְכוּ':

אות סז

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת הַנַּ"ל בְּעִנְיַן דַּם אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם מ"ה וּמֵהָאָלֶף שֶׁבַּשֵּׁם מ"ה יוֹצֵא שֵׁם אֶהְיֶה בְּרִבּוּעַ שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּא דָּם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת אַל תִּקְרִי מָה אֶלָּא מֵאָה, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלִּמְּדוּ מִזֶּה לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלָּה, הֵינוּ כִּי כְּשֶׁמַּכְנִיסִין א' לְתוֹךְ מ"ה נַעֲשֶׂה מֵאָ"ה בְּחִינַת מֵאָה

בְּרָכוֹת וְאָז נִזְדַּכֵּךְ הַדָּם הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָא' כַּנַ"ל וְנִכְלָל בְּתוֹךְ מ"ה בִּבְחִינַת דָּם אָדָם הַנַ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת עַזּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִדָּם אָדָם שֶׁיִּהְיֶה עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עִקָּרוֹ מִתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַל תִּקְרִי מָ"ה אֶלָּא מֵאָה, הַיְנוּ מָ"ה וְאָלֶף בְּחִינַת אֶהְיֶה בְּרִבּוּעַ שֶׁעוֹלֶה דָּם וְכוּ', כִּי דַּם אָדָם נִזְדַּכֵּךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל:

אות סח

וְזֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁל חֲנֻכָּה שְׁנוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל אָז לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ', תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ' וְעִקַּר הוּא הַנִּשְׁמָע בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין הַמִּשְׁפָּט שֶׁיִּהְיֶה בִּצְדָקָה וְחֶסֶד גָּדוֹל וְכַנַ"ל. עַל כֵּן מַרְבִּין אָז בִּצְדָקָה כְּדֵי לְעוֹרֵר עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת צְדָקָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' כְּדֵי לְהַמְתִּיק כָּל מִינֵי מִשְׁפָּטִים וְיִתְנַהֵג עִמָּנוּ בִּצְדָקָה וְכַנַ"ל. וְזֶהוּ גֹּדֶל מַעֲלַת הַצְּדָקָה, כִּי הֶעָנִי בִּבְחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט, כִּי הֶעָנִיּוּת נִמְשָׁךְ מִתַּקְפָּא דְּדִינָא וְעִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּין הוּא עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם וְחוֹנֵן אֶת הַדַּל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּין, כִּי אָז דַּיְקָא נִתְעוֹרֵר צְדָקָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְשַׁפֵּט בִּצְדָקָה וְחֶסֶד גָּדוֹל. וְעַל כֵּן מַלְוֶה ה' חוֹנֵן דָּל, כִּי כִּבְיָכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ קָשֶׁה לוֹ לְבַטֵּל הַדִּין בְּעַצְמוֹ, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר):

אות סט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁשָּׁלַח יַעֲקֹב לֵאמֹר לְעֵשָׂו עִם לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד עָתָּה. כִּי יַעֲקֹב רָאָה שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת עֵשָׂו, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, הוּא עַל יְדֵי עַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ שֶׁל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תְּנָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַהִתּוֹרָה הַנַ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שֶׁעֵשָׂו הָיָה אַדְמוֹנִי וְכוּ'. עַל כֵּן שָׁלַח לוֹ יַעֲקֹב שֶׁכְּבָר זָכָה לְתוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין עַזּוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת עֵשָׂו כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, עִם לָבָן גַּרְתִּי. וְדָרַשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת שָׁמַרְתִּי, זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה. וָאֵחַר עַד עָתָּה, זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, הַיְנוּ שֶׁאָמַר לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמַרְתִּי כָּל הַתַּרְיַ"ג מִצְוֹת וְזָכִיתִי לַתּוֹרָה, אַף עַל פִּי כֵן אֵינִי מִסְתַּפֵּק בָּזֶה וַאֲנִי מְחַכֶּה וּמְצַפֶּה וּמִתְגַּעְגֵּעַ בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים תָּמִיד לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת וְכַנַ"ל. וְזֶהוּ וָאֵחַר עַד עָתָּה שֶׁאֲנִי מִתְאַחֵר וּמִתְמַהְמֵהַּ בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים עַד שֶׁזָּכִיתִי לִבְחִינַת עָתָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַל תִּקְרִי מָה אֶלָּא

מֵאָה, בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל הַחֻקִּים, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת נִשְׁמָע, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ עַל זֶה בַּמָּשָׁל שֶׁהֵבִיא שָׁם (ומוּבָא בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן סִימָן ק"ך, עַיֵּן שָׁם). כִּי הַיִּרְאָה בְּחִינַת תְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת עַתָּה בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ הַמּוּבָא לְעֵיל שֶׁזֶּה עִקַּר הָעֲבוֹדָה תַּמָּה עִקַּר הָאֲרִיכוּת יָמִים וְחַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַיִּרְאָה בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים. שֶׁהָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי שֶׁאֵין חוֹשְׁבִין בְּדַעְתּוֹ כִּי אִם אוֹתָהּ הַשָּׁעָה וְהָרֶגַע שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְאֵין חוֹשְׁבִין מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ וְלֹא מִשָּׁעָה לַחֲבֶרְתָּהּ וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה יֵּלֶד יוֹם וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה, 'וְעַתָּה' דַּיְקָא, וְזֶהוּ בְּחִינַת וְאֵחַר עַד עַתָּה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁרְמַז לוֹ שֶׁזְּכָה לְתוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁמִּשָּׁם הָעֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי יוּכַל לְעֶשְׂוֹ שֶׁהוּא עֲזוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ, כִּי זֹאת הַבְּחִינָה בִּשְׁלֵמוּת יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁמַּכְנִיסִין תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁהָעִקָּר הוּא בְּחִינַת עַתָּה, בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ, שֶׁיִּסְתַּכֵּל כָּל אֶחָד לְקַשֵּׁר אוֹתָהּ הָעֵת וְהָרֶגַע שֶׁעוֹמֵד בָּהּ לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַעֲלוֹת הַזְּמַן לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְזֶה זוֹכִין רַק עַל יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְהָעִקָּר עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים וְגַעְגּוּעִים טוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה צְרִיכִין הַכֹּל בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא הֵן צַדִּיקִים גְּדוֹלִים שֶׁצְּרִיכִים לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וּמִכָּל שֶׁכֵּן הַנְּמוּכִים מְאֹד הַמְּנֻחִים בְּמָקוֹם שֶׁמְּנֻחִים רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁצְּרִיכִים לְהַחֲיוֹת עַצְמָן בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת רַק בִּבְחִינָה זֹאת בִּבְחִינַת וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מ"ה וְכוּ' וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע וְכוּ'. לַחֲטֹף בְּכָל פַּעַם אֵיזֶה עֵת וְרֶגַע שֶׁבּוֹרְחִין מֵהָרַע וְחוֹטְפִין אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה וְכֵן בְּכָל פַּעַם, כִּי אִישׁ כְּזֶה אִם יִרְצֶה לַחֲשֹׁב הִרְבֵּה מַה שֶּׁעָבַר וְלִדְאֹג עַל מַה שֶּׁיִּהְיֶה יוּכַל לָצֵאת מִדַּעְתּוֹ וּלְהִשְׁתַּגֵּעַ מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ הוּא רַק בְּחִינַת עַתָּה הַנַּ"ל, בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב שָׁם בַּמִּדְרָשׁ 'וְצֹאן אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, 'וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה' - הִנֵּה כְּעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד וְכוּ', חָנֵנוּ ה' חָנֵנוּ כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז, עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְצֹאן אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת עַצְמָהּ כַּבְּהֵמָה בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה' וְכַנַּ"ל עַל פָּסוּק צִדְקָתְךָ, עַיֵּן שָׁם. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דַּרְכֵי צִדְקָתוֹ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הֲלוֹא מֵעַתָּה קָרָאתָ לִי אָבִי אָתָּה וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא:

אות ע

וְכָל זֶה צָרִיכִין לְקַשֵּׁר לְמַה שֶּׁמְבֹאָר (בְּסִימָן סא) עַל פָּסוּק אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, עַיֵּן שָׁם שֶׁמְּשִׁיחַ יוֹצֶה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכוּ'. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינָה זֹאת בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַמַּמְשִׁיכִין אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן עַל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. שֶׁהָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי בְּחִינָה זֹאת שֶׁיַּחְשֹׁב בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא אוֹתָהּ הָרֶגַע וּכְאִלּוּ נוֹלַד עַתָּה. כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל אֵין הַזְּמַן כְּלוּם, כִּי הֶעָבָר אַיִן וְהֶעָתִיד עֲדַיִן וְהַהֹוֶה כְּהֶרֶף עַיִן, כַּמּוּבָא מִזֶּה גַּם אֵצֶל הַמְחַקְּרִים. וְהַמַּשְׂכִּיל יָכוֹל לְהָבִין שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כִּי אִם רֶגַע אַחַת בְּכָל עֵת. וְאוֹתָהּ הָרֶגַע גַּם כֵּן אֵינָהּ כְּלוּם נֶגֶד הַשֵּׂכֶל שֶׁלְּמַעְלָה מִזֶּה, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַהַעֲלָמָה שֶׁהֶעֱלִים ה' יִתְבָּרַךְ הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי מֵהָעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְהַוּוּת הַזְּמַן הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בִּדְבָרֵינוּ. אֲבָל גַּם בְּשִׂכְלֵנוּ שֶׁנִּדְמֶה שֶׁיֵּשׁ זְמַן יְכוֹלִים גַּם כֵּן לְהָבִין שֶׁכָּל הַזְּמַן הוּא רַק רֶגַע מַמָּשׁ שֶׁהוּא הָרֶגַע קַלָּה שֶׁעוֹמֵד בָּהּ עַתָּה כִּי הֶעָבָר אַיִן וְכוּ'. וְעִקַּר לְקַשֵּׁר אוֹתָהּ הָרֶגַע לַה' יִתְבָּרַךְ, לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וּמִי שֶׁמְּשִׂים לֵב לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה יוּכַל תָּמִיד בְּכָל עֵת וָרֶגַע לְהַתְחִיל לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ וּלְדַבֵּק עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת הַדְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מִצְוַת עֲשֵׂה בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אוֹתוֹ תַּעֲבֹד וּבוֹ תִדְבָּק. וּכְתִיב, אַחֲרֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ וּבְקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ וּבוֹ תִדְבָּקוּן. כִּי עַל פִּי הַנַּ"ל יוּכַל כָּל אֶחָד מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ מִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת מַמָּשׁ לְדַבֵּק עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל רֶגַע שֶׁיִּרְצֶה. וְזֶה בְּחִינַת רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, 'רְאוּ עַתָּה' דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת עַתָּה כַּנַּ"ל תּוּכְלוּ לִרְאוֹת כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. וְדַעַת לְנָבוֹן נָקֵל שֶׁעִנְיָן זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר בַּפֶּה, מִכָּל שֶׁכֵּן בִּכְתָב, רַק כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּהּ יָכוֹל לְתָפֹס מִזֶּה רְמָזִים אֲמִתִּיִּים לְדַבֵּק עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, אַשְׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי:

אות עא

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁבָּאִים בְּהֶסַח הַדַּעַת שֶׁהֵם, מָשִׁיחַ, מְצִיאָה וְעֵקֶרֶב. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בָּרֶגַע. וְזֶה בְּחִינַת לֵךְ עִמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ שֶׁצְּרִיכִין לָבוֹא בְּאֵיזֶה חֶדֶר וְלִסְגֹּר הַדֶּלֶת בַּעֲדוֹ וּלְהִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, חֲבִי כִמְעַט רֶגַע עַד יַעֲבָר זָעַם, שֶׁהָעִקָּר לְהִתְחַבֵּא עַצְמוֹ רֶגַע קַלָּה וּלְדַלֵּג בְּאוֹתָהּ הָרֶגַע עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְדַלֵּג לְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן אַף שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת נְשִׁיכַת עֵקֶרֶב חַס וְשָׁלוֹם, וְלִזְכּוֹת לִמְצֹא טוֹב אֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מְצִיאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ. שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת רָצוֹן וְכִסּוּפִין טוֹבִים זוֹכִין לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים לְבַטֵּל הַחֲרוֹן אַף

שֶׁבְּאוֹתוֹ הָרֶגַע שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין בְּכֹחַן שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁהַקְּדִים שָׁם, זַמְּרוּ לַה' חֲסִידָיו וְכוּ', כִּי רֶגַע וְכוּ' כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי חֲסִידָיו שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ לָזֶה, וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם ה' בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּ לְהָרְרִי עֹז וְכוּ'. הַיְנוּ כָּל הַנַּ"ל שֶׁאֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ כְּלָל מַה נַּעֲשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם, כִּי הַכֹּל בָּא בְּהֶסֵּח הַדַּעַת כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין רַק לְתִלּוֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה מִבֹּאר הֵיטֵב בִּפְסוּקִים אֵלּוּ שֶׁנִּסְמְכוּ אַחַר כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה. וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם, שֶׁבָּזֶה טוֹעִין הָעוֹלָם הָרַבֵּה שֶׁכְּשֶׁמַּתְחִיל לָהֶם אֵיזֶה בְּחִינַת שַׁלְוָה סוֹבְרִין שֶׁיִּהְיֶה כֵּן לְעוֹלָם, אֲבָל אֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ כְּלָל מַה יֵּלֶד יוֹם, כִּי ה' בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהָרְרִי עֹז שֶׁנָּתַתָּ לִי אֵיזֶה שַׁלְוָה וְכוּ', אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהִסְתִּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל. עַל כֵּן אֵין עֵצָה וְתַחְבּוּלָה כִּי אִם אֵלֶיךָ ה' אֶקְרָא וְכוּ', כִּי אֵין מָנוֹס מִכָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל לַעֲבֹר עַל הָאָדָם כִּי אִם לִתְלוֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם וּלְהַקְּדִים תְּפִלָּה לְצָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאָז הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי וְכוּ' וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה עַל יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נֶאֱמַר בְּמִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת, כִּי כָּל זֶה כָּלוּל בְּהַנַּ"ל:

אות עב

וְזֶה, בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת. שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁמַּכְנִיסִין וּמְאִירִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי שְׁנֵי הַכְּתָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ'. וּכְבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁקְּשֶׁה לְהָבִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה וְכוּ'. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי מֹשֶׁה הוּא אֶחָד מֵהַשִּׁבְעָה רוֹעִים וְכָלוּל מִכֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְהוּא בְּעַצְמוֹ מַמְשִׁיךְ שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁמֹּשֶׁה חָזַר וְזָכָה בְּהַכְּתָרִים הַנַּ"ל, כַּמּוּבָא מִזֶּה בְּכַוָּנַת יִשְׁמַח מֹשֶׁה וְכוּ'. וְהוּא מֵאִיר עָלֵינוּ אוֹר הַכְּתָרִים הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לְשִׂמְחָה בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר וּמַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְנִתְתַּקֵּן בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחוֹתָם הָרַגְלַיִן וְכוּ', שֶׁהוּא גַּם כֵּן מִתְתַּקֵּן רַק עַל יָדוֹ, כִּי רַק הוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁטּוֹעֵן עִם ה' יִתְבָּרַךְ, לָמָּה ה' יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל עַל יָדוֹ וְהוּא בְּחִינַת פְּנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁכָּל הַשִּׁבְעַת הַנֵּרוֹת מְאִירִין עַל יָדוֹ. וְזֶהוּ, אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹרָם כִּי אִם עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת בִּלְשׁוֹן בְּהַעֲלֹתְךָ וְכוּ',

כִּי עַל יְדֵי נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה מַעֲלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַנִּפּוּלִין בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית עֲלִיָּה הַנַּ"ל, כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הִוא בְּחִינַת נֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. וְכֻלָּם עוֹלִין מִירִידָתָן וּמְאִירִין בְּכֹחַ תִּקּוּן הַמְּנוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִוא, 'מִקְשָׁה' פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהָיְתָה כָּל הַמְּנוֹרָה עֲשׂוּיָה מֵעֶשֶׂת אֶחָד מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, הַיְנוּ שֶׁכָּל תִּקּוּנֵי הַמְּנוֹרָה כֻּלָּם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכֻלָּם נַעֲשִׂים מֵעֶשֶׂת אֶחָד. לְהוֹרוֹת שֶׁכֻּלָּם נַעֲשִׂים מֵהַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. וְזֶהוּ, עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִוא, שֶׁהַצַּדִּיק הַנַּ"ל מַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁמַּכְנִיס בְּחִינַת עַקְשָׁנוּת וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה גַּם בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד בִּבְחִינַת יְרֵכִין וְרַגְלַיִן בִּבְחִינַת עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִוא. וְזֶה בְּחִינַת עַד פִּרְחָהּ בְּחִינַת פְּרִיחַת וּזְרִיחַת וְהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמֵּאִיר גַּם בִּבְחִינַת רַגְלַיִן וְיֶרֶךְ, שֶׁמְּגַדֵּל הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּכְנִיס בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה פּוֹרֵחַ וּמַתְנוֹצֵץ אוֹר זְרִיחַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בִּבְחִינַת יֶרֶךְ וְרַגְלַיִן בִּבְחִינַת עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הוּא.

וְזֶהוּ:כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנֹרָה. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה מֹשֶׁה מִתְקַשֶּׁה עַל מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה עַד שֶׁהֶרְאָה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מְנוֹרָה שֶׁל אֵשׁ וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל נַעֲשִׂין עַל יְדֵי תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְּנוֹרָה, שֶׁהֶרְאָה לוֹ מִלְמַעְלָה. וְכֵן עָשָׂה מֹשֶׁה אֶת הַמְּנוֹרָה כִּי הוּא נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה גַּם כֵּן לִבְחִינַת תּוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲסָדִים הָעֶלְיוֹנִים וְנִתְתַּקְּנִים כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הַכְּלוּלִים בַּמְּנוֹרָה. וְעַל כֵּן נִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה מְאֹד עַל מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה מֻחֲמַת שֶׁרָאָה שֶׁהַכֹּל נַעֲשֶׂה מֵעֶשֶׂת אֶחָד וְהַכֹּל תְּלוּי זֶה בָּזֶה וְאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה עַל כֵּן הָיָה קָשֶׁה בְּעֵינָיו מְאֹד אֵיךְ מַכְנִיסִין וּמְאִירִין תִּקּוּנִים אֵלּוּ בְּיִשְׂרָאֵל. עַד שֶׁהֶרְאָה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ רַק הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן הָאֱמֶת שֶׁמִּי שֶׁיִּרְצֶה בֶּאֱמֶת בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ יִזְכֶּה לְכָל זֶה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּסוֹף מַרְאֵה הַמְּנוֹרָה שֶׁל זְכַרְיָה, לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחִי וְכוּ' בְּחִינַת רָצוֹן. כִּי הָעִקָּר תְּלוּי בִּרְצוֹן טוֹב וְחָזָק יָמִים וְשָׁנִים לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְכָל הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל:

אות עג

עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר עִצֻּם גְּדֻלַּת קְדֻשַּׁת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כִּי אוֹרָם הַקָּדוֹשׁ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ בְּחִינַת עֲרֻכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי, כִּי הוּא יִזְכֶּה לִבְחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַמְתִּיק הַמִּשְׁפָּט בִּצְדָקָה בְּדָרְכִים נִפְלָאִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ הַנֶּעְלָם פָּרָשַׁת נֹחַ הוּבָא בְּיַלְקוּט הָרְאוּבֵנִי פָּרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ.

וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, לוּלֵא שֶׁהֵעִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ הַכֹּהֲנִים שֶׁהָיוּ מַדְלִיקִין נֵרוֹת בְּשֶׁמֶן זַיִת אָז אֲבָדָה פְּלֵיטַת יְהוּדָה מִן הָעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁעִקַּר קִיּוּמֵנוּ הוּא עַל יְדֵי הַנֵּרוֹת בְּשֶׁמֶן זַיִת שֶׁל הַמְּנוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, הֵינוּ כַּנַ"ל:

אבדה ומציאה:

אות עד

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הֲשָׁבַת אֲבֵדָה. כִּי כָּל הָאֲבֵדוֹת חַס וְשָׁלוֹם נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּחֵטְא הָעֵגֶל שֶׁאָז אִבְּדוּ יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם עִקַּר הַמֹּחִין וְהַדַּעַת שֶׁהוּא יְדִיעַת הַנְּגִלָּה וְהַנִּסְתָּר וְכוּ'. שֶׁזֶּה עִקַּר דַּעַת הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם. וּמֵהָאֲבֵדָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת שֶׁהִיא אֲבֵדַת הַדַּעַת מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, כִּי גַּם הָאֲבֵדוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדַּעַת עַל שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל בְּשִׁכְלוֹ וְדַעְתּוֹ לִשְׁמֹר אֶת הַדָּבָר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן שׁוֹטֶה מַמָּשׁ, אֵיזֶהוּ שׁוֹטֶה, זֶה הַמְאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לוֹ. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָאֲבֵדוֹת הוּא עַל יְדֵי בַּעֲלֵי דֵּעָה הָאֱמִתִּיִּים שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, שֶׁהֵם הַדַּעַת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן קפח) שֶׁהַצַּדִּיק מְחַפֵּשׂ וּמוֹצֵא כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּקּוּן כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁבָּאִים מִפְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק לְהַחֲזִיר לְעַצְמוֹ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁאִבְּדוּ יִשְׂרָאֵל. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עָתִיד לְהַחֲזִירָם לָנוּ עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וּפְדוּיֵי ה' יְשֻׁבוּן וְכוּ' וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם וְכוּ'. וְגַם עַתָּה כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מִתְיַגְּעִים לְתַקֵּן כָּל הַחֲטָאִים שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּחֵטְא הָעֵגֶל. וּלְהַחֲזִיר לְעַצְמָן וּלְכָל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם אֶת בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי יְגִיעָתוֹ וְטָרְחוֹ בַּעֲבוֹדַת ה'. וְהָעִקָּר כְּפִי הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ וְכִסּוּפָיו וּרְצוֹנוֹת טוֹבִים שֶׁלּוֹ וְגַעֲגוּעָיו וְרִבּוּי שִׂיחוֹתָיו וּתְפִלּוֹתָיו לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

אות עה

וְעַל כֵּן עִקַּר הֲשָׁבַת הָאֲבֵדָה הוּא דַּיְקָא קֹדֶם יֵאוּשׁ, כִּי אֵין יֵאוּשׁ אֶלָּא מִדַּעַת שֶׁמְּיָאֵשׁ דַּעְתּוֹ מֵהָאֲבֵדָה וְאָז אֵין צְרִיכִין לְהַחֲזִיר לוֹ הָאֲבֵדָה, כִּי כָּל דָּבָר מְקֻבָּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה בְּנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, וְעַל כֵּן בְּכָל דָּבָר וּבְכָל חֵפֶץ יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, כִּי גּוּף הַחֵפֶץ הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִית. וּמַה שֶּׁהַחֵפֶץ מְקֻשָּׁר בְּדַעַת הָאָדָם וְשִׂכְלוֹ זֶה בְּחִינַת

נִשְׁמָע בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי שָׁם בְּדַעַת הָאָדָם עִקַּר קִנְיַת הַחֵפָץ, כִּי כָּל הַחֲפָצִים שֶׁהֵם בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם וְהוּא מִתְעַנֵּג מֵהֶם עִקַּר הָרְשׁוּת הוּא בְּדַעַת וְרָצוֹן שֶׁהַדַּעַת יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵפֶץ זֶה וְעַל כֵּן נִקְרָאִים כָּל הַדְּבָרִים חֲפָצִים, כִּי חֵפֶץ לְשׁוֹן רָצוֹן, כִּי עִקַּר הוּא הָרָצוֹן וְהַדַּעַת שֶׁשָּׁם עִקַּר רְשׁוּת וְהַמַּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם הַקּוֹנֶה הַחֲפָצִים, כִּי הָרָצוֹן וְהַדַּעַת יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵלּוּ הַחֲפָצִים וְזֶה הָרָצוֹן וְהַדַּעַת שֶׁל הַחֵפֶץ זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נִשְׁמָע שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הַדַּעַת נֶגֶד גּוּף גַּשְׁמִית הַחֵפֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה גַּשְׁמִיּוּת, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָפִלּוּ אִם נָאֲבַד הַחֵפֶץ מֵרְשׁוּתוֹ כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְיָאֵשׁ דַּעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ מִמֶּנּוּ צְרִיכִים לְהַחֲזִיר לוֹ הָאֲבֵדָה מִי שֶׁמּוֹצְאָהּ, כִּי עִקַּר כֹּחַ כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁל כָּל הָאֲבֵדוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הוּא עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא אִבְּדוּ רַק בְּחִינַת כֶּתֶר הַנַּעֲשֶׂה אֲבָל כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע נִשְׁאַר לָהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְיָאֵשׁ דַּעְתּוֹ מֵהָאֲבֵדָה עֲדַיִן הִיא בִּרְשׁוּתוֹ וְיֵשׁ תִּקְוָה שֶׁתַּחֲזֹר לוֹ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאִבֵּד גּוּף הָאֲבֵדָה לֹא אִבֵּד רַק בְּחִינַת הַנַּעֲשֶׂה, אֲבָל עֲדַיִן קְשׁוּרָה בְּדַעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ וְאֵינוֹ מְיָאֵשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע שֶׁעֲדַיִן לֹא אִבְּדוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ תִּקְוָה לְהַחֲזִיר גַּם בְּחִינַת כֶּתֶר הַנַּעֲשֶׂה וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הָרָצוֹן וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע שֶׁזֶּה נִשְׁאַר לְיִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁמְּיָאֵשׁ דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי מֵהָאֲבֵדָה שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּגַם כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל בְּהַדַּעַת בִּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים חֲזָקִים לְהָשִׁיב אֲבֵדָתוֹ. אָזַי הָאֲבֵדָה נֶאֱבֶדֶת לְגַמְרֵי וְאֵין מַחֲזִירִין לוֹ עוֹד, כִּי עִקַּר הַשָּׁבַת הָאֲבֵדָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע שֶׁנִּשְׁאַר לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּוַדַּאי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד מְאֹד לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּכָל כֹּחוֹ בִּבְחִינַת כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחֲזִיק עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד בְּהָרָצוֹן וְכִסּוּפִין טוֹבִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַמּוּבָא לְעֵיל עַל פָּסוּק וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל הַחֻקִּים וְכוּ' שֶׁהַזְהִיר אוֹתָם מְאֹד שֶׁעַתָּה יִשְׁמְרוּ הֵיטֵב אֶת בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע מֵאַחַר שֶׁאִבַּדְתֶּם אֶת הַנַּעֲשֶׂה וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

אות עו

וּמֵאֵלֶּיךָ תְּבִין שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. שֶׁבְּכָל עִנְיַן עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם וּבְכָל פְּגָמָיו חַס וְשָׁלוֹם, וְחָסְרוֹנוֹתָיו שֶׁחִסֵּר לוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת אֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל אֲבֵדוֹתָיו צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ אֵצֶל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. אֲבָל הָעִקָּר תְּלוּי בְּהָרָצוֹן וְכִסּוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמָע וְכַנַּ"ל שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מֵהָרָצוֹן וְהַתְּשׁוּקָה וּמִצְּעָקָה וּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם לְהַחֲזִיר לוֹ כָּל אֲבֵדוֹתָיו. כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר עַל כָּל פָּנִים אֶת הַנְּקֻדָּה מִבְּחִינַת כֶּתֶר הַנִּשְׁמָע שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַחֲזִיר לוֹ גַּם בְּחִינַת הַנַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱבַד מִמֶּנּוּ וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּרוּחָנִיּוּת כֵּן הוּא בְּגַשְׁמִיּוּת לְעִנְיַן מִצְוַת הֲשָׁבַת הָאֲבֵדָה מַמָּשׁ, כִּי הַכֹּל אֶחָד כִּי שֹׁרֶשׁ הָאֲבֵדוֹת וְהַשָּׁבָתָם

נִמְשָׁךְ מִזֶּה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בִּיחֶזְקֵאל (לד), וְנָתַתִּי לָהֶם רוֹעֶה אֶחָד אֶת עַבְדִּי דָּוִד וְכוּ' אֶת הָאֲבֵדָת אֲבַקֵּשׁ וְכוּ' כִּי כָּל הָאֲבֵדוֹת יָשׁוּבוּ עַל יְדֵי דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ וְכַנַּ"ל:

אות עז

וְזֶה בְּחִינַת עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר וְכוּ' וְכֵן בְּפָרָשַׁת כִּי תֵצֵא כְּתִיב: לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְכוּ' וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ. שׁוֹר וַחֲמוֹר בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, כַּמּוּבָא לְעֵיל בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ שֶׁהֵם מַכְנִיעִים וּמְבַטְּלִים קְלִפּוֹת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר דִּקְלִפָּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת וְהָאֲבֵדוֹת שֶׁהַכֹּל מִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרִין מְשִׁיחִין הַנַּ"ל. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת לז לח) שֶׁעֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל הֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁנִּכְלָלִים יַחַד בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה זָכָה רַק יַעֲקֹב וְכוּ'. וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה זֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁנִּפְגָּמִים חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי שֶׁאֵין נִכְלָלִין יַחַד כָּרָאוּי מִזֶּה יוֹנְקִים חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת קְלִפּוֹת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁמֵּהֶם כָּל הַהֶזֵּקוֹת וְהָאֲבֵדוֹת, כִּי עַל יָדָם אֲבַדְנוּ מַה שֶּׁאָבַדְנוּ. וְהַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת תְּרִין מְשִׁיחִין וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַתּוֹרָה חָשְׁבָה לְעִנְיַן הֲשָׁבַת הָאֲבֵדָה שׁוֹר וַחֲמוֹר וְשֶׂה וְשַׂלְמָה וְכָל אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְכוּ' וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ וְכוּ'. וְכֵן בְּפָרָשַׁת מִשְׁפָּטִים שֶׁמַּזְכִּיר שָׁם אֲבֵדָה מַזְכִּיר שָׁם גַּם כֵּן כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה. וּבְוַדַּאי יֵשׁ בָּזֶה רָזִין עֲמֻקִּים מְאֹד וּמַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְרַמֵּז בָּהֶם חוֹבָה עָלֵינוּ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בָּהֶם אֵיזֶה רֶמֶז. וְהָעִנְיָן עַל פִּי הַנַּ"ל שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְרַמֶּזֶת לָנוּ בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים שׁוֹר וַחֲמוֹר שֶׂה וְשַׂלְמָה וְכָל אֲבֵדָה, כָּל בְּחִינַת הַתִּקּוּנִים שֶׁמִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי הֲשָׁבַת אֲבֵדָה, הַיְנוּ שֶׁמִּתְתַּקְּנִים הַקְּלִקּוּלִים שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה הָאֲבֵדָה, כִּי הָאֲבֵדָה נִמְשֶׁכֶת מֵאֲבֵדוֹת הַכְּתָרִים שֶׁל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרִין מְשִׁיחִין מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁמַּכְנִיעִין קְלִפּוֹת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁמְּקַיְּמִין מִצְוַת הֲשָׁבַת אֲבֵדָה אֲזַי נִמְשָׁךְ עָלָיו הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרִין מְשִׁיחִין שֶׁהֵם מוֹצְאִין כָּל הָאֲבֵדוֹת וּמְשִׁיבִין אוֹתָן לְבַעֲלֵיהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחוֹתָם הָרַגְלִין שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם בְּכָל הַבְּחִינוֹת שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי מוֹכִיחֵי הַדּוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל גֵּרוּשׁ וְטִלְטוּל וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת עַל שֶׂה וְעַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה. שֶׂה זֶה בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּרָכוֹת שֶׁקִּבֵּל יַעֲקֹב מִיִּצְחָק

לְהַכְנִיעַ אֶת עֵשָׂו שֶׁהוּא עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָעַזּוּת עַל יְדֵי עֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוּת. וּכְתִיב, הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ. וְעַל כֵּן סְבִיב ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שֶׁיְּקַבֵּל יַעֲקֹב בִּרְכַּת הַפְּרָנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב עַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְשִׂמְחָה שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין עַל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמַּעֲשְׁרוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים עַשְׁתְּרוֹת לְשׁוֹן חִזּוּק כְּמוֹ עַשְׁתְּרוֹת קַרְנַיִם. וְעַל כֵּן כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה עַל יְדֵי צֹאן שֶׁמְּרַמְּזִים עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל, כִּי הֵם בְּחִינַת עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלִלִיּוּת צְדָקָה בְּמִשְׁפָּט שֶׁזָּכָה לָזֶה יַעֲקֹב בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת עַל שִׂלְמָה, בְּחִינַת עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, כִּי אֱמוּנָה הִוא עִקַּר אוֹר הַמְּאִיר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים בְּמָקוֹם אַחֵר, וְזֶה בְּחִינַת לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וֶאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו, שֶׁהָאֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בְּחִינַת שַׂלְמָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עַל כָּל אֲבֵדָה וְכֵן בְּפָרָשַׁת כִּי תֵצֵא כְּתִיב, וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשַׂלְמָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ וְכוּ'. זֶה מְרַמֵּז עַל תִּקּוּן חוֹתָם הָרַגְלִין שֶׁהוּא גְּמַר הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי מוֹכִיחֵי הַדּוֹר שֶׁעוֹשִׂים שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּמְכַפְּרִין עָוֹן הָעֵגֶל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְקֻטָּנִים הַחֵטְא וְאוֹמְרִים, לָמָּה ה' יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ וְאֵצֶל יִשְׂרָאֵל מַגְדִּילִים הַחֵטְא וּמַחֲזִירִים אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה, שֶׁכָּל זֶה נֶאֱמַר אֵצֶל חֵטְא הָעֵגֶל, וְעַל יְדֵי אֵלּוּ הַמּוֹכִיחֵי הַדּוֹר עַל יְדֵי זֶה עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל נְעוּצָה תְּחִלָּתָהּ בְּסוֹפָהּ וְסוֹפָהּ בִּתְחִלָּתָהּ (וְכַאֲשֶׁר יְבֹאַר קְצָת לְקַמָּן). וְזֶה בְּחִינַת עַל כָּל אֲבֵדָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן כְּלַל כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁהֵם הֶפְסֵד הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן חוֹתָם הָרַגְלִין שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת בִּבְחִינַת וְאֵת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו. כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן חוֹתָם הָרַגְלִין נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם כַּנַּ"ל וְנִתְבַּטֵּל הַגַּרוֹשׁ וְהַטִּלְטוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרַכַּת הַפְּרָנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁעִקְּרוֹ עַל יְדֵי שָׁלוֹם בִּבְחִינַת לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם וְנִתְבַּטֵּל הַגַּרוֹשׁ וְהַטִּלְטוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲבֵדוֹת בִּבְחִינַת תְּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד. נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה רָמְזָה לָנוּ בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁהִזְכִּירָה שׁוֹר וַחֲמוֹר, וְשֶׂה וְשַׂלְמָה וְכָל אֲבֵדָה, אֶת כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּמְשָׁכִים מֵהֶשְׁבַּת אֲבֵדָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים

נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרִין מְשִׁיחִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר וְעַל כֵּן בְּפָרָשַׁת מִשְׁפָּטִים הַזְּכִירָה הַתּוֹרָה רַק שׁוֹר וַחֲמוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֹיִבְךָ אוֹ חֲמֹרוֹ תֹּעֶה הָשֵׁב תְּשִׁיבֶנּוּ, כִּי שָׁם עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

אות עח

וְזֶה וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי וְכוּ' יְהוּדָה בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ. יוֹסֵף בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בְּזֹהַר וּמִדְרָשִׁים עַל פָּסוּק זֶה וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, דְּא תִּקְרוֹבְתָּא דְּמַלְכָּא בְּמַלְכָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו שֶׁעָבְרוּ וְנִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמַּחֲבָלִים וְהַמַּזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁכְּלוּלִים בְּקִלְפּוֹת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁמֵּהֶם עִקַּר הַגָּלוּת הַזֶּה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן הַנִּמְשָׁךְ עַל יָדָם הוּא עַל יְדֵי שֶׁהֵם מִתְיַגְּעִים תָּמִיד בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה מֵהַתְּפִלָּה תּוֹרָה עַד שֶׁנִּכְלָלִים בִּתְפִלַּת ה' וּבְתוֹרַת ה' מַמָּשׁ עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִים חֲסָדִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה הַנִּכְלָל בְּמִשְׁפָּט עַד שֶׁמִּתְבַּטְּלִים כָּל מִינֵי דִּינִים וַחֲרוֹן אַף מִיִּשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי יְהוּדָה זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַנִּשְׁמָע שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת הַפֶּעַם אוֹדֶה אֶת ה'. יוֹסֵף בְּחִינַת תִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה, בְּחִינַת תּוֹרָה בִּבְחִינַת אָסֵף אֶלְקִים אֶת חֶרְפָּתִי, בְּחִינַת גַּל מֵעֲלֵי חֶרְפָּה וּבוּז כִּי עֲדֹתֶיךָ נְצָרָתִי, וְכָתוּב: הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים, מִשְׁפָּט זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁנִּכְלָל יְהוּדָה עִם יוֹסֵף יַחַד שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתְּרִין מְשִׁיחִין יַחַד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַפְטָרַת וַיִּגַּשׁ שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁיִּכָּלְלוּ שְׁנֵי הָעֵצִים יַחַד יְהוּדָה וְיוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדֶךָ וְכוּ'. כִּי כְּלָלִיּוּת יְהוּדָה וְיוֹסֵף זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַנִּשְׁמָע בְּהַנַּעֲשֶׂה שֶׁיִּהְיֶה מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה, מִתְּפִלָּה תּוֹרָה עַד שֶׁהַצַּדָּקָה יִהְיֶה נִכְלָל בִּכְלָלִיּוּת נִפְלָא בְּהַמִּשְׁפָּט עַד שֶׁיִּהְיוּ נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְהַחֲרוֹן אַף שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹר וַחֲמוֹר שֶׁהִתְפָּאֵר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרִין מְשִׁיחִין כַּנַּ"ל, כִּי שׁוֹר בְּחִינַת תִּקּוּן הַנִּגְלֶה, כִּי שׁוֹר לְשׁוֹן רְאִיָּה וְהִסְתַּכְּלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב, זֶה בְּחִינַת הַנִּגְלֶה שֶׁרוֹאִין אוֹתוֹ בְּגָלוּי. חֲמוֹר זֶה בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת חֲמָרָא דִּשְׁמַעְתְּתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּסְתָּר שֶׁקָּשֶׁה לְהַשִּׂיג כִּי אִם בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה. וְזֶהוּ, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, בְּחִינַת נִשְׁמָע, בְּחִינַת נִסְתָּר, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת צְדָקָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו, הַיְנוּ לְיוֹסֵף בְּחִינַת תּוֹרָה בִּי אֲדֹנִי יְדַבֶּר נָא עַבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, יְכַנְסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ. 'דָּבָר' זֶה בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה הַמְבֹאָרִים שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת נִסְתָּר וְכוּ' הַנַּ"ל. וְזֶהוּ יִכָּנְסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ שֶׁמְּבַקֵּשׁ שֶׁיִּכָּנְסוּ הַדִּבְרֵי תּוֹרָה בְּחִינַת הַנִּסְתָּר בְּתוֹךְ הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁיִּזָּכֶה לְגַלּוֹת הַנִּסְתָּר שֶׁהֵם סִתְרֵי תּוֹרָה וּלְהַכְנִיסָם בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה, כִּי לֵיכָא מִלְּתָא דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרַיְתָא, וְהַצַּדִּיק כְּשֶׁמַּשִּׂיג סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת אֵינוֹ מִסְתַּפֵּק בָּזֶה עַד שֶׁמַּכְנִיס

אוֹתָם בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה עַד שֶׁיּוּכַל לְגַלּוֹת עַל יָדָם תּוֹרָה לָרַבִּים. וְעִקָּר שֶׁיַּמְשִׁיךְ מֵהֶם עֲצוֹת וּדְרָכִים וְהִתְעוֹרְרוּת וְהִתְחַזְּקוּת לְכָל אֶחָד לְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. שֶׁהוּא עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַנִּשְׁמָע בְּהַנַּעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל (בְּאוֹת כד). וְזֶה בְּחִינַת יָדְבָּר דָּבָר נָא עַבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי, יְכָנְסוּ דִּבְרֵי בְּאָזְנֶיךָ, שֶׁיִּכָּנְסוּ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נִסְתָּר בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה עַד שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לְהַאֲזִינָם וּלְשָׁמְעָם וּלְהָבִינָם לְהוֹצִיא מֵהֶם עֲצוֹת לְמַעֲשֶׂה. וְזֶהוּ, וְאַל יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ, כִּי עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת הַנִּשְׁמָע בְּהַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל הַצַּדְקָה בְּהַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל מִינֵי חֲרוֹן אַף וְדִינִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה. שֶׁהַצְּדָקָה נִכְלֶלֶת בְּמִשְׁפָּט כָּל כָּךְ עַד שֶׁכָּל הַמִּשְׁפָּט הוּא רַק בְּצְדָקָה וְחֶסֶד גָּדוֹל. וְזֶהוּ, כִּי כְמוֹךָ כְּפַרְעֹה, פַּרְעֹה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּכָל נְהוֹרִין אִתְגַּלְיָין מִתַּמָּן, הַיְנוּ שֶׁהַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן מְאֹד נִכְלָל בְּיוֹסֵף בִּבְחִינַת תּוֹרָה בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט בִּכְלָלִיּוּת גָּדוֹל עַד שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֶחָד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִים כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְנִמְשָׁכִין כָּל הַחֲסָדִים עַל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת וְעָשָׂה חֶסֶד לְמָשִׁיחוֹ וְכַנַּ"ל:

הַשְׁמָטוֹת מֵאֹרַח חַיִּים הִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֲלָכָה ו וְשַׁיְכִים גַּם כֵּן לְהִלְכוֹת מַתָּנָה הַנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְאוֹת א אַחַר שׁוּרָה י"ח אַחַר תֵּבַת מִמַּעֲמַקִּים:

וְזֶהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת שֶׁאָז צוֹעֲקִין מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחֱרַב עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנָה וּמֵאָז נֶעְלַם סוֹד הָעִבּוּר מֵאִתָּנוּ וְכוּ'. וְזֶהוּ, מִגּוֹ שֶׁאֲגִין וְקָלִין וְכוּ', הַיְנוּ עַל יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב נִגְדֶּלֶת בְּחִינַת הַלְּבָנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה:

וְעַל כֵּן קוֹרִין רוּת בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁמַּתְחִיל, וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים, שֶׁשָּׁפְטוּ וְכוּ' שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט וּמְסֵיִם בְּלֶדֶת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁזֶּה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁבָּאִים מֵחָמֵץ דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְהַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת גֵּרוּת צֶדֶק שֶׁהִיא רוּת. וְעָרְפָּה נִתְרַחֲקָה בְּחִינַת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְרַחֵק שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשׂוֹ וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, וּמַעְיַן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל הַשִּׁטִּים מִתְּחִלָּה דּוֹמֶה כְּקֶרְנֵי חֲגָבִים בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֲצָה וְאַחַר כָּךְ מִתְגַּבֵּר וְכוּ' עַד שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּט וַיְגַל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט שֶׁהוּא תִּקּוּן מַעֲשֵׂה שִׁטִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

שַׁיָּךְ לְסוֹף אוֹת וָאו:

וְזֶה בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מַשִּׂיאִין מַשּׂוֹאוֹת לְתַקֵּן הָאֵשׁ וְהַחֲמִימוּת לְהַעֲלוֹתָן אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה בְּנִיסָן רֹאשׁ חֳדָשִׁים וְכוּ'. מְשֻׁקְלָקְלוּ הַמִּינִין עַל יְדֵי שֶׁנִּדְמָה לָהֶם שֶׁהוּא עִוּוּת הַמִּשְׁפָּט צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָמְרוּ אֵיכָה יֵדַע וְכוּ'. הִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ שְׁלוּחִים יוֹצְאִים שֶׁיּוֹדִיעוּ קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ בְּפֶה מָלֵא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת מוֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיו:

שַׁיָּךְ לְאוֹת י"ד ט"ו:

וְעַל כֵּן אָסוּר הֶחָמֵץ עַד קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז הָיוּ יִשְׂרָאֵל נְתוּנִים בְּדִין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעַל כֵּן הָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו קְרִיעַת יַם סוּף. אֲבָל בִּנְפִלְאוֹתָיו יָצָא מִשְׁפָּטֵנוּ לְאוֹר וְנִבְקַע הַיָּם וְהֶעֱלָה הַמִּשְׁפָּט מֵהַתְּהוֹמוֹת וְנִטְבְּעוּ הַמִּצְרִים עַל יְדֵי זֶה וְיִשְׂרָאֵל נִצְּלוּ בִּבְחִינַת תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ. וּכְתִיב, קָפְאוּ תְהֹמֹת, כִּי הַמִּשְׁפָּט כְּפִי הַיּוֹם וּבְיוֹם צֵאתָם מִמִּצְרַיִם עֲדַיִן לֹא נִתְמַלְּאָה סְאָתָם שֶׁל הַמִּצְרִים שֶׁיִּפָּלוּ לְגַמְרֵי עַל כֵּן הֻכְרְחוּ לִבְרֹחַ בְּחִפָּזוֹן. עַל כֵּן אָסוּר הֶחָמֵץ מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן אֵי אֶפְשָׁר לִכְנֹס אֶל עֹמֶק הַמִּשְׁפָּט עַד שִׁבְיעִי שֶׁל פֶּסַח קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז הֶעֱלָה הַמִּשְׁפָּט מֵהַתְּהוֹמוֹת כַּנַּ"ל וְאָז הֵתֵר הֶחָמֵץ אַחַר כָּךְ. וְעַל כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת מְבִיאִין דַּיְקָא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ, כִּי אָז הֶחָמֵץ בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט קָשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה שֶׁנִּתְתַּקֵּן אָז, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה שֶׁמַּפְטִירִין אָז. וְעַל כֵּן קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה נֶאֱמְרָה פָּרָשַׁת יִתְרוֹ שֶׁתִּקֵּן הַמִּשְׁפָּט וְיָעַץ לְמֹשֶׁה שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם וְכוּ'. וְעַל כֵּן יִתְרוֹ דַּיְקָא הוֹסִיף פָּרָשָׁה זֹאת, כִּי הָיָה גֵּר צֶדֶק שֶׁצָּרִיךְ לְתִקּוּן זֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי הוּא הֵפֶךְ קְלִפַּת עֲמָלֵק כַּיָּדוּעַ בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, כִּי עֲמָלֵק בְּחִינַת מִשְׁפָּט מְעֻקָּל בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל עֵרֶב רַב, וְיִתְרוֹ הֵהֵפֶךְ מֵהֶם בְּחִינַת גֵּר צֶדֶק שֶׁהוֹסִיף הַפָּרָשָׁה שֶׁל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּזֶה, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם נִשְׁלַם בְּשָׁבוּעוֹת בְּעֵת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהוֹצִיאֲךָ וְכוּ' וְעַל כֵּן הִתְחִיל אָנֹכִי וְכוּ' אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְכוּ'. אֲבָל מֵחֲמַת הָעֵרֶב רַב עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם בִּשְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, עַל כֵּן הָוָה מַה דַּהֲוָה וְהַתִּקּוּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְעַל כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִמְחָל הֶעָוֹן, כִּי אָז גְּמַר הַמִּשְׁפָּט אֱמֶת אֲבָל אֵין הַתִּקּוּן נִשְׁלָם בְּשָׁנָה אַחַת וְכוּ' כִּי אִם עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל:

עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרָאוֹת לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְאִם לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לֵידַע פֵּרוּשׁ עִנְיָן זֶה בִּשְׁלֵמוּת עַל כָּל פָּנִים מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה. וְהָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה לֵידַע שֶׁצַּדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וְלֹא יְהַרְהֵר כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי זֶה שֶׁמְּהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם זֶה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, כַּמּוּבָן בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכֵן שֶׁלֹּא יָדִין אֶת חֲבֵרוֹ לְרָעָה חַס וְשָׁלוֹם וְיִפַּשְׁפֵּשׁ בְּעַצְמוֹ אִם הוּא רָאוּי לִשְׁפֹּט אֶת חֲבֵרוֹ רַק יִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וּכְשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה. וְאָז יוֹצֵא כָּאוֹר מִשְׁפָּטוֹ:

וְעַל כָּל זֶה צְרִיכִין לִצְעֹק הַרְבֵּה הַרְבֵּה מֵעֹמֶק הַלֵּב מְאֹד מְאֹד כְּדֵי לַחְתֹּר עֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת וְכוּ'. כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל צְרִיכִין עֵצוֹת הַרְבֵּה וְכוּ'. וְגַם כִּי כָּל אֶחָד תָּלוּי בַּחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל,

עַל כֵּן צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְצַעֵק הַרְבֵּה מֵעֹמֶק הַלֵּב עַד יְרֻחַם מִן הַשָּׁמַיִם וְיַשְׁפִּיעַ לוֹ עֵצוֹת טוֹבוֹת אֱמִתִּיּוֹת שֶׁעַל יָדָם תֻּגְדַּל הָאֱמוּנָה עִם כָּל הַתִּקּוּנִים הַצְּרִיכִים לָזֶה, שֶׁהָעֵצוֹת יוֹשִׁיעוּ לוֹ לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בְּוַדַּאי הוּא רַק אֵיזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן אֲבָל עֲדַיִן צָרִיךְ תִּקּוּן אַחַר תִּקּוּן (וַאֲפִלּוּ אִם לֹא קִלְקֵל בֵּינְתַיִם כְּלָל). עַל כֵּן צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לַחֲזֹר וּלְהַתְחִיל לְצַעֵק מְאֹד מֵעֹמֶק הַלֵּב כַּנַּ"ל וְכֵן כָּל יְמֵי חַיָּיו עַד שֶׁיִּתְתַּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת.

וְעַל כֵּן כָּל גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי צְעָקָה הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹהֵינוּ וַיִּרְא אֶת עָנְיֵנוּ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מָרוֹר לְהַמְתִּיק קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת הַהֹפְכִים לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט. וְטוֹבְלִין אוֹתוֹ בַּחֲרֹסֶת שֶׁהוּא חֹמֶץ רוּת, בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁיָּצָא מֵרוּת וְזֶהוּ חָ"ס גִּימַטְרִיָּא חַיִּים בְּחִינַת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם. כִּי בֹּעַז וְרוּת תִּקְנוּ חֵטְא עֵר וְעוֹנָן כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית הַנַּ"ל וְעַל כֵּן יָצָא מֵהֶם דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת מַלְאֲכֵי הַמֶּרְכָּבָה לְהַמְשִׁיךְ אֵיזֶה הֶאָרָה מִשָּׁם. יַיִן לְמַעְלָה מֵהַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת מַצָּה שֶׁדּוֹלֵג עַל הַקֵּץ. קָרְבַּן פֶּסַח בְּחִינַת בֵּרוּר מֵהֶחָתִים בְּשָׂרוֹ לְחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת לְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם, מֵחֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁד לַחֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְעַל כֵּן הָיְתָה הַגְּאֻלָּה בַּלַּיְלָה. לֵיל שִׁמּוּרִים הִיא שֶׁמְּשֻׁמָּר מֵהַנַּ"ל, וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי ה' כִּי אָז הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּי לֹא זָכוּ עֲדַיִן לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט לְמַטָּה שֶׁזֶּה הָעִקָּר:

שַׁיָּךְ לְאוֹת י"ג:

וְזֶה בְּחִינַת הַהִלּוּלָא בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לְהַשִּׂיג דַּרְכֵי ה' שֶׁלֹּא זָכָה בְּחַיָּיו, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ גֹּדֶל הַמַּעֲלָה לָבוֹא עַל קִבְרוֹ שֶׁשָּׁם עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל כֵּן הָעִקָּר בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בְּסִפְרָה 'לַדַּעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ', בְּחִינַת דַּרְכֵי ה' שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט יוֹדוּךָ עַמִּים וְכוּ' בְּחִינַת גֵּרִים. יִשְׂמְחוּ וְכוּ' בְּחִינַת תִּקּוּן הַשִּׂמְחָה, כִּי תִּשְׁפֹּט עַמִּים בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְהַתְחֵל:

אֱלֹקִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִוא מְקוֹר הַבְּרָכָה אוֹר הַפָּנִים. אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים, וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת תְּרוּמִין מַעְנִין הַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁכָּלוּל שָׁם שְׁבוּעוֹת וּסְפִירָה, וְעַל כֵּן אוֹמְרִים פִּרְקֵי אָבוֹת בַּסְּפִירָה וּמַתְחִילִין מֹשֶׁה קִבֵּל וְכוּ' שֶׁמְּדַבֵּר מִכָּל הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶה, הֱוּוּ מְתוּנִים בַּדִּין בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה שֶׁתִּהְיֶה יְשִׁיבָה גְּדוֹלָה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְתַקֵּן בְּיוֹתֵר תִּקּוּנִים הַנַּ"ל, כַּמּוּבָן שָׁם בְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּד הֱווּ

קָמוּ בִּמְתִיבְתָּא דְּרַב הוּנָא וְכוּ'. וְעָשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה גָּדֵר וּמְחִצָּה שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב זָר שֶׁלֹּא יַעֲלוּ חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת טִפַּת עֶשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט:

שַׂיָּךְ לְאוֹת יד:

וְעַל כֵּן אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח הֶחָתֵר הֶחָמֵץ, כִּי אָז בִּקְרִיעַת יַם סוּף הִתְחִיל בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁזָּכוּ לָזֶה עַל יְדֵי שֶׁקָּפַץ נַחְשׁוֹן לְתוֹךְ הַיָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּמִימוּת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְנַלְגֵּל בְּרֶפֶשׁ וָטִיט בִּשְׁבִיל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְעַל כֵּן אָז נִצְחוּ הַמִּשְׁפָּט וְזָכוּ עַל יְדֵי זֶה שֶׁיִּקְרַע הַיָּם לִפְנֵיהֶם לְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט מֵהַתְּהוֹמוֹת, וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "וַיַּסְּעוּ", כְּדַאי הֵם וְהָאֱמוּנָה שֶׁהֶאֱמִינוּ בִּי וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁצַּדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וְאָז עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יִזְכֶּה בַּמִּשְׁפָּט, כִּי זֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ בְּחִינַת שָׁם שָׁם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר אַחַר קְרִיעַת יַם סוּף. כִּי כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיָּשָׁר מִשְׁפָּטָיו נִמְצָא שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְגַם אָז יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ בֶּאֱמֶת שֶׁיָּשָׁר מִשְׁפָּטָיו וְכוּ'. וְאָז זוֹכִין לַשִּׁירָה בְּחִינַת וְיָשִׁירוּ בִּדְרָכֵי ה', 'בִּדְרָכֵי ה'' דַּיְקָא, בְּחִינַת חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה וְכוּ' אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים וְכוּ', כִּי הַשָּׂגַת הַמִּשְׁפָּט הוּא כְּמוֹ יָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְכָנֵס בּוֹ בְּחִינַת מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. אֲבָל עַל יְדֵי אֱמוּנָה וּתְמִימוּת הַנַּ"ל נַעֲשֶׂה נָתִיב הַיָּם בְּשָׁלוֹם בִּבְחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נָתִיבָה , בְּחִינַת נְתִיבוֹת מִשְׁפָּט [וּבְכָל זֶה צְרִיכִין לְדַבֵּר וּלְבָאֵר הַרְבֵּה לְמַעֲשֶׂה וּלְעִצָּה וְעַל כֵּן רָאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא, כִּי הוּא רָאָה קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה גַּם בַּגְּלוּת לְהוֹרוֹת שֶׁלֹּא אָבְדָה תִּקְוָתֵנוּ חָלִילָה אֲבָל אָז הָיָה בְּחִינַת תִּקּוּן זֶה יוֹתֵר]:

שַׂיָּךְ לְאוֹת י"ד י"ח י"ט:

כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא רַק יִהְיֶה נִזּוֹן לְעוֹלָם הַבָּא עַל יְדֵי מַה שֶּׁיִּרְוִיחַ שְׂכָרוֹ בְּמִשְׁפָּט וְעַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד לְהַבְּחִירָה, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא וְנִשְׁתַּלְשֵׁל הַכֹּל מֵרֵישׁ כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מִשְׁפָּט. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו מְאֹד יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וְהֶצְרֵךְ לִשְׁלֹחַ לוֹ פַּעַם אַחַר פַּעַם שֶׁיְּשַׁלְּחֵם בִּרְצוֹנוֹ וְעָשָׂה בִּשְׁבִיל זֶה מוֹפְתִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה וַהֲלֹא הָיָה יָכֹל לְכַלּוֹתָם בְּפַעַם אֶחָד כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ עָנָן זֶה, יָכֹל הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁלֹחַ בָּרָק אֶחָד לְמִצְרַיִם וְכוּ', אַךְ הַכֹּל הָיָה מֻחְמָת בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַבְּחִירָה, כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְמַלְּאָה סְאָתָם עַל פִּי מִשְׁפָּט וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר מֻחְמָת זֶה לְהוֹצִיאָם מִמָּנּוּ בְּעַל כָּרְחוֹ רַק הָיָה צָרִיךְ לְשַׁלְּחָם בִּרְצוֹנוֹ, כִּי זֶה בְּיַד הַבַּעַל בְּחִירָה, כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁעַל פִּי מִשְׁפָּט הָיָה מַגִּיעַ שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל מְשֻׁעְבָּדִים עֲדַיִן אֲבָל פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם בְּוַדַּאי עָשׂוּ עִמָּהֶם

שֶׁלֹּא כַּמִּשְׁפָּט. וְעִנְיָן זֶה הוּא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱנוֹשִׁי לְהָבִינָם בְּשׂוּם אֹפֶן, כַּמּוּבָא מְבוּכָה זֹאת בֵּין הַמְחַקְרִים, כִּי הָרוֹצֵחַ וְהַגַּזְלָן שֶׁהוֹרֵג אוֹ גּוֹזֵל אֶת אֶחָד בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לְזֶה הַנֶּהֱרָג וְהַנִּגְזָל שֶׁיֶּהֱרֶג בְּמִשְׁפָּטוֹ יִתְבָּרֵךְ וְאַף עַל פִּי כֵן הָרוֹצֵחַ הוּא רוֹצֵחַ וְהֶרֶגוֹ שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט וִיקַבֵּל עָנְשׁוֹ הַקָּשֶׁה. וּבִשְׁבִיל עִנְיָן זֶה קָשֶׁה מְאֹד לְבָרֵר הַמִּשְׁפָּט וְכָל זֶה נוֹגֵעַ לְעִנְיַן צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין הַנְהָגַת מִשְׁפָּטוֹ בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי בְּשׂוּם אֹפֶן רַק בֶּאֱמוּנָה וּבִתְמִימוּת, כַּמּוּבָן שָׁם בַּסּוֹף מַמַּעֲלַת הַתְּמִימוּת וְכוּ'. וְעַל כֵּן הָיָה אָז הֶהֱכְרֵחַ שֶׁיִּשְׁלְחֵם פַּרְעֹה מֵעַצְמוֹ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּט עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַאֲכַל הַמַּלְאָכִים בְּחִינַת מָן, הַיְנוּ בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּלְעֵלָּא שֶׁל הַמַּלְאָכִים שֶׁאוֹכְלִים שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט. וְזֶהוּ נִפְלָאוֹת רַחֲמָיו יִתְבָּרֵךְ שֶׁצִּוָּה לָנוּ אָז לֶאֱכֹל מַצָּה כְּדֵי לִהְיוֹת נִזּוֹן בְּפֶסַח מִמָּזוֹן דְּלְעֵלָּא שֶׁמְּקַבְּלִים אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַגִּיעַ עַל פִּי מִשְׁפָּט כְּמוֹ הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּזּוֹנִים בְּחִנָּם. וְעַל כֵּן נִקְרָא לֶחֶם עֹנִי דְּלֵית לֵהּ מִגַּרְמֵהּ כְּלוּם, כִּי אָז יָצְאוּ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דְּלְעֵלָּא כַּיָּדוּעַ, זֶהוּ בְּחִינַת בְּתְחִלָּה עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה לִבְרֹא הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין, דְּהַיְנוּ רַק בְּמִשְׁפָּט וּבְדִין שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל אַךְ רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם הִקְדִּים מִדַּת הָרַחֲמִים וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁבְּעֵת שֶׁאֵין זוֹכִין בַּמִּשְׁפָּט יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים בִּבְחִינַת חֶסֶד חִנָּם, וְיִהְיוּ נִזּוֹנִים כְּמוֹ הַמַּלְאָכִים בְּחִנָּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצָּה. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו הַכֹּל בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט בְּחֶסֶד וְכוּ', כִּי יָשָׁר מִשְׁפָּטָיו, כִּי בְּחִירָתוֹ הִוא בְּאֹפֶן זֶה, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ שָׂקַל בְּדַעְתּוֹ שֶׁזֶּה הָאָדָם עִקַּר בְּחִירָתוֹ כְּשֶׁיִּהְיֶה עֹשֶׁר מֻפְלָג, וְזֶה דַּיְקָא עַל יְדֵי עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת גָּדוֹל וְכוּ'. כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְאָסוּר לְהַרְהֵר אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ כְּלָל, כִּי בָּזֶה תָּלוּי הַכֹּל שֶׁיַּאֲמִין שֶׁיִּשְׁרִים דַּרְכֵי ה', שֶׁזֶּהוּ, בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לַחֲזֹר זֹאת הֵיטֵב. וְזֶה, וְאַל תָּבוֹא בְּמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל חָי, כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי, שֶׁמְּבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיִּמְחֹל לוֹ וְלֹא יָבוֹא בְּמִשְׁפָּט עִמּוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל בְּמִשְׁפָּט אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי בְּיַד ה' יִתְבָּרֵךְ לִמְחֹל כְּשֶׁמְּבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ כִּי עַל פִּי מִשְׁפָּט אֵינוֹ וַתְּרָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָּנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד, אֲבָל יְכוֹלִין לְרַצּוֹתוֹ שֶׁיִּמְחֹל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שֹׁחַד מֵחֵיק רָשָׁע יִקָּח. כְּמוֹ לְמָשָׁל מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁעַל פִּי מִשְׁפָּט יָקוּם הַדִּין וְכוּ', אֲבָל אִם רוֹצֶה לִמְחֹל מוֹחֵל הַכֹּל. וְזֶה, אַל תָּבוֹא בְּמִשְׁפָּט וְכוּ' כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל חָי, כִּי הַכֹּל יִהְיוּ חַיָּבִים כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי וְעַל כֵּן בָּאתִי לְמַה שֶּׁבָּאתִי, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם תָּבוֹא בְּמִשְׁפָּט וּתְחַיְּבֵנִי חַס וְשָׁלוֹם יִתְחַיֵּב הָאוֹיֵב יוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁהַכֹּל עַל יָדוֹ וְכֵן יִתְחַיְּבוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כָּל הַמְסַבְּבִין לָזֶה. אֲבָל אִם תִּמְחֹל לִי הַכֹּל יֵקַל מִכֻּלָּם הַמִּשְׁפָּט, כִּי בְּוַדַּאי אֵינוֹ דּוֹמֶה עֹנֶשׁ הָרוֹצֵחַ שֶׁגּוֹמֵר הַמַּעֲשֶׂה וְהוֹרֵג חֲבֵרוֹ לְעֹנֶשׁ שֶׁל הָרוֹצֶה לְרַצּוֹתוֹ וְהוּא נִצּוֹל מִמֶּנּוּ:

שַׁיָּךְ לְאוֹת כ"א שׁוּרָה י"ט אַחַר תֵּבַת כַּנַּ"ל:
וְזֶהוּ מִשְׁכַּן הָעֵדוּת, כִּי זֶהוּ עִקַּר הָעֵדוּת שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל תָּמִיד עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה אֲפִלּוּ כְּשֶׁפּוֹרְקִין אוֹתוֹ וְזֶהוּ מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּרִיקַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַשִּׂיג בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק שֶׁאָז הוּא בְּבְחִינַת שֵׁנָה שֶׁאָז דַּיְקָא נִמְשָׁךְ תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּיוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי שֶׁבָּאִים עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, כִּי שָׁם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל:
שַׁיָּךְ לְתַחְלַת אוֹת כב:
וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה עַל יְדֵי סוֹד הָעִבּוּר שֶׁבָּזֶה תָּלוּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא וְכוּ', שֶׁמְּרַמֵּז עַל תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה, כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב וְכוּ', כִּי הַמִּשְׁפָּט נִמְשָׁךְ כְּפִי הַיּוֹם שֶׁקּוֹבְעִין בּוֹ רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וְכוּ' דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁכָּל הַכִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט מַמְתִּינִים עַל יוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל קוֹבְעִין בּוֹ רֹאשׁ חֹדֶשׁ וַעֲדַיִן צְרִיכִין לְבָאֵר בָּזֶה הַרְבֵּה בְּעֶזְרַ ה' יִתְבָּרַךְ:
הִלְכוֹת מַתָּנַת שְׂכִיב מְרַע הֲלָכָה א בְּהִלְכוֹת מַתָּנָה הֲלָכָה א:

מתנה ב:

?מַתְּנַת שְׂכִיב מְרַע אֵינָהּ צְרִיכָה קִנְיָן וְאִם עָמַד חוֹזֵר בְּדָבָר אַחֵר בְּכֻלָּהּ וְכוּ':

אות א

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלַי וְכוּ' (סִימָן סו), עַיֵּן שָׁם הַמַּאֲמָר הֵיטֵב:
וְהַכְּלָל בְּקִצּוּר, כִּי יֵשׁ רוּחַ לְעֵלָּא רוּחַ לְתַתָּא, וּבְשָׁעַת הַהִסְתַּלְקוּת נִתְאַחֲדִים וְנִתְחַבְּרִים יַחַד וְעַל יְדֵי זֶה נִסְתַּלֵּק, וְעַל יְדֵי זֶה בָּעֲצָמוֹ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם לְתַלְמִידָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּשְׁתֵּי הָרוּחוֹת הַלָּלוּ הֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל יָד יָמִין וְיָד שְׂמֹאל יוּד שֶׁל שֵׁם הָעֶצֶם וְיוּד שֶׁל שֵׁם הַכִּנּוּי, שֶׁבְּתְחִלָּה הֵם נִקְשָׁרִין יַחַד הַכֹּחַ וְהַפֹּעַל וְכוּ', כִּי סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. וְזֶה בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, אַךְ אַחַר כָּךְ נִפְתָּחִין בִּבְחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וּלְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת וְעִקַּר הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁאֵין נִצְרָךְ לְבָרְיוֹת, כִּי הַצָּרִיךְ לַבְּרִיּוֹת פָּנָיו מִשְׁתַּנִּין וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַמִּצְוֹת וְהָעֲבֵרוֹת תְּלוּיִים בָּזֶה בִּבְחִינַת הִתְפַּתְּחוּת הַיְדִים אֵלּוּ וְכוּ':

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת קִנְיָן סוּדָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר הַמִּקָּח וּמִכָּל שֶׁכֵּן מַתְּנַת בָּרִיא כִּי אִם עַל יְדֵי קִנְיָן וְרֹב הַקִּנְיָנִים הֵם קִנְיָן סוּדָר. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר הַמִּקָּח וְשׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל שֶׁזֶּה עִקַּר עֲבוֹדָתֵנוּ בָּזֶה הָעוֹלָם. וְכָל הַמִּצְוֹת וְעֲשִׂיּוֹת שֶׁלָּנוּ בָּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל בִּבְחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ, עִם כָּל זֶה הַכֹּל תָּלוּי בְּיַד יִשְׂרָאֵל שֶׁאָנוּ צְרִיכִין בְּכָל יוֹם מַמָּשׁ לְחַדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַל יְדֵי עֲבוֹדָתֵנוּ בְּמִצְוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּבְחִינַת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, אֵין טוֹב אֶלָּא צַדִּיק, דְּהַיְנוּ כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים, כִּי עַל יָדָם ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם, אַף עַל פִּי כֵן כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ צָרִיךְ תִּקּוּן וּבְרוּר כַּיָּדוּעַ, לְתַקֵּן הָעוֹלָם מְקֻלְקוּלוֹ שֶׁנִּתְקַלְקֵל עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם בְּכָל יוֹם וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מֻחְדָּשׁ בְּכָל יוֹם מַמָּשׁ כְּדֵי לְחַדְּשׁוֹ וּלְתַקְּנוֹ וּלְבָרְרוֹ וְזֶה עִקַּר כְּלַל עֲבוֹדָתֵנוּ כַּיָּדוּעַ. וְאִי אֶפְשָׁר לְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מֻחְדָּשׁ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין תְּחִלָּה הַפֹּעַל אֶל הַכֹּחַ לַחֲזֹר וּלְהַעֲלוֹת סוֹף מַעֲשֶׂה אֶל הַמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. וּכְשֶׁחוֹזֵר הַפֹּעַל אֶל הַכֹּחַ, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזֵר כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְנִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ בָּאֵין סוֹף, כְּבָיְכוֹל אָז חוֹזְרִין וּמוֹצִיאִין מֻחְדָּשׁ כָּל הָעוֹלָם מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְאָז נִתְחַדֵּשׁ וְנִתְבָּרֵר וְנִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי זֶה, כִּי זֶה עִקַּר הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן כְּשֶׁמַּעֲלִין לְשָׁרְשׁוֹ וְשָׁם נִתְחַדֵּשׁ וְנִתְתַּקֵּן כַּיָּדוּעַ. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה וְצִיצִית וּתְפִלִּין, כִּי בִּתְחִלָּה מְבָרְרִין וְעוֹלִין מַעֲשִׂיָּה לִיצִירָה וּמִיצִירָה לִבְרִיאָה וְכוּ' עַל יְדֵי צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁל יָד וְשֶׁל רֹאשׁ וְכֵן עַל יְדֵי סֵדֶר הַתְּפִלָּה קָרְבָּנוֹת וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּעֲלִין הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ בָּאֲצִילוּת שֶׁהוּא תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אָז אַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין כְּלָלְיוּת הָעוֹלָמוֹת מֵעֵלָּא לְתַתָּא מֵאֲצִילוּת לִבְרִיאָה וְכוּ' עַל יְדֵי אַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַמַּשָּׁא וּמַתָּן שֶׁיּוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל בֵּרוּר, וְהַבֵּרוּר שֶׁנִּתְבָּרֵר הַדָּבָר הוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ מַמָּשׁ כְּאִלּוּ נִבְרָא מֻחְדָּשׁ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כִּי אִם כְּשֶׁחוֹזֵר הַדָּבָר מִתְּחִלָּה לְשָׁרְשׁוֹ אֶל הַכֹּחַ הָרִאשׁוֹן, כְּבָיְכוֹל, וּמִשָּׁם חוֹזֵר הַדָּבָר וְנִמְשָׁךְ לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר וְנִתְחַדֵּשׁ הַדָּבָר כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת כְּשֶׁהַחֵפֶץ בְּיַד זֶה נִמְצָא שֶׁקִּיּוּמוֹ וְחִיּוּתוֹ עַל יְדֵי אִישׁ זֶה עַל יְדֵי

חֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁל זֶה הָאִישׁ שֶׁבְּיָדוֹ הַחֵפֶץ. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא בִּרְשׁוּת אַחֵר נִמְצָא שֶׁקִּיּוּמוֹ וְחִיּוּתוֹ עַל יְדֵי אִישׁ אַחֵר וַהֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ נִבְרָא מֵחָדָשׁ, כִּי עַכְשָׁו יֵשׁ לְהַחֵפֶץ חִיּוּת וְקִיּוּם חָדָשׁ כִּי עַכְשָׁו עִקַּר קִיּוּמוֹ וַהֲוָיָתוֹ שֶׁל זֶה הַחֵפֶץ הוּא עַל יְדֵי אִישׁ הַזֶּה שֶׁבָּא בִּרְשׁוּתוֹ עַכְשָׁו. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כִּי אִם כְּשֶׁחוֹזֵר הַדָּבָר מִתְּחִלָּה אֶל שָׁרְשׁוֹ הָרִאשׁוֹן וּמִשָּׁם חוֹזֵר וְיוֹצֵא לִרְשׁוּת הַשֵּׁנִי. וְעַל יְדֵי שֶׁעוֹלֶה הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ וְחוֹזֵר וְיוֹצֵא לִרְשׁוּת הַשֵּׁנִי בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַבְּרוּר שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כִּי כְּשֶׁעוֹלֶה לְשָׁרְשׁוֹ נִתְחַדֵּשׁ שָׁם וְזֶה עִקַּר הַבְּרוּר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין קִיּוּם לְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹלֶה הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ וְחוֹזֵר וְיוֹצֵא מִשָּׁם מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאֵין נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת שֶׁאָז דַּיְקָא הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. כִּי בֶּאֱמֶת לִכְאוֹרָה קָשֶׁה אִם כֵּן הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁרַבָּם כְּכֻלָּם פַּרְנָסָתָם מִמַּה שֶּׁמְּקַבְּלִים מֵהֶמּוֹן עַם, אִם כֵּן לְפִי זֶה הֵם רְחוֹקִים חַס וְשָׁלוֹם מִן הָאֱמֶת חַס וְשָׁלוֹם:

וּכְבָר שָׁמַעְתִּי בְּפֵרוּשׁ מֵעֵין קְשָׁיָא זוֹ מִפִּי רַבֵּנוּ הַגָּדוֹל זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּזֶה הַלָּשׁוֹן, עַל מַה שֶּׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים, וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם. אֵיךְ אֵלּוּ הַמְּקַבְּלִים שְׁפַּרְנָסָתָם מִזֶּה אֵיךְ הֵם מְכַוְּנִים בִּתְפִלָּה זוֹ (כָּל זֶה שָׁמַעְתִּי מִתּוֹךְ שִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁסִּפֵּר מִזֶּה בְּצַחוּת לְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ וְלֹא שָׁמַעְתִּי הַתֵּרוּץ עַל זֶה). אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר בַּקָּשָׁתֵנוּ הוּא:

וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם, 'בָּשָׂר וָדָם' דַּיְקָא, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁצְּרִיכִים לֵידַע כִּי אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ אֵין עוֹד מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין שׁוּם דָּבָר נִמְצָא בָּעוֹלָם כְּלָל רַק הוּא יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד, 'אֵין עוֹד' מַמָּשׁ, כִּי אֵין שׁוּם דָּבָר נִמְצָא בָּעוֹלָם כְּלָל כְּלָל לֹא רַק הוּא לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הַכֹּל הֶבֶל. וְכֹלָּא כְּלֹא קַמֵּהּ, כְּלֹא מַמָּשׁ וְכֵן רָאִיתִי בַּשֵּׂ"ל שֶׁפֵּרֵשׁ כֵּן הַפָּסוּק הַנַּ"ל וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד, וּלְפִי פְּשׁוּטוֹ הַכַּוָּנָה שֶׁאֵין עוֹד אֱלֹקִים זוּלָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הוּא ז"ל פֵּרֵשׁ שֶׁהַכַּוָּנָה שֶׁצְּרִיךְ לָדַעַת וּלְהַשִּׂיב אֶל לִבּוֹ שֶׁרַק ה' הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת וְאֵין עוֹד שׁוּם נִבְרָא וְשׁוּם נִמְצָא כְּלָל, כִּי הַכֹּל אַיִן וְאֶפֶס מַמָּשׁ וְהַכֹּל בָּטֵל בְּמְצִיאוּת מַמָּשׁ נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהֵן לְמַעְלָה וְהֵן לְמַטָּה בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת הַכֹּל הֶבֶל וְאֶפֶס מַמָּשׁ רַק ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְאֵין עוֹד שׁוּם דָּבָר כְּלָל, וְדָבָר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר רַק כָּל חַד לְפוּם מַה דְּמִשַּׂעַר בְּלִבֵּהּ. נִמְצָא שֶׁעַל פִּי הָאֱמֶת שֶׁהַכֹּל בָּטֵל נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהַפֹּעַל נִכְלָל בַּכֹּחַ בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּקַבְּלִים מֵאֶחָד פַּרְנָסָה אוֹ כַּיּוֹצֵא הוּא מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ

יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל אַיִן וְאֶפֶס וּמְקַשֵּׁר הַמַּעַל אֶל הַכֹּחַ כַּנַּ"ל אֲזַי הוּא מְקַבֵּל רַק מֵהַכֹּחַ הָרִאשׁוֹן דְּהַיְנוּ מֵהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְזֶה עִקַּר בַּקָּשָׁתֵנוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין, וְאַל תַּצְרִיכֵנוּ לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם, 'מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם' דַּיְקָא שֶׁלֹּא לִטְעוֹת וְלַחֲשֹׁב חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַבָּשָׂר וָדָם מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ מִנַּשְׁמִיּוּת הַגּוּף רַק אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּקַבֵּל מֵאָדָם יֵדַע שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַכֹּחַ הָרִאשׁוֹן, כִּי הַמַּעַל מְקַשֵּׁר בְּהַכֹּחַ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הָאֱמֶת הוּא כְּשֶׁאֵין נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי עֵינֵינוּ רוֹאִין שֶׁרֹב בְּנֵי אָדָם הֵם נִצְרָכִין לַבְּרִיּוֹת, כִּי מִתְפַּרְנְסִין זֶה מִזֶּה וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְטוֹבָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וּמֵאַחַר שֶׁהוּא צָרִיךְ לְאֵיזֶה דָּבָר לַחֲבֵרוֹ הוּא בִּכְלַל נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, כַּמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְאִם כֵּן בְּוַדַּאי כִּמְעַט כָּל הָעוֹלָם הֵם נִצְרָכִין לַבְּרִיּוֹת. אַךְ הָעִקָּר הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לֵידַע שֶׁהַכֹּל מְקַשֵּׁר בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּבָטֵל נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ מַמָּשׁ וְכָל מַה שֶּׁמְּקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ הַכֹּל מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל וְאָז הוּא בְּוַדַּאי אֵינוֹ נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת אַף עַל פִּי שֶׁמְּקַבֵּל מֵהֶם כַּנַּ"ל מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ זֹאת בִּידִיעָה בְּרוּרָה וְזַכָּה. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמֶת כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַמַּעַל מְקַשֵּׁר בְּהַכֹּחַ וְכֹלָּא חַד וְאֵין שׁוּם דָּבָר בִּלְעָדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל רַק כֹּלָּא חַד אָז דַּיְקָא זוֹכִין לֶאֱמֶת, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא רַק אֶחָד וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם (סִימָן נא), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא רַק כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא כֹּלָּא חַד, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הָאֱמֶת כְּשֶׁאֵין נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאֵין שׁוּם בְּרִיאָה בָּעוֹלָם רַק הַכֹּל אַיִן נֶגְדּוֹ וְאַחַר הַבְּרִיאָה הוּא כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי הַמַּעַל מְקַשֵּׁר בְּהַכֹּחַ וְכַנַּ"ל וְאָז הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמֶת כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁכֹּלָּא חַד כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין יוֹדְעִין זֹאת אֵין הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר הָאֱמֶת הוּא רַק בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין וּמַעֲלִין הַמַּעַל אֶל הַכֹּחַ כַּנַּ"ל, (אֲבָל כְּשֶׁמַּפְרִידִים חַס וְשָׁלוֹם הַמַּעַל מֵהַכֹּחַ מִזֶּה עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא הַנַּ"ל) וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַמַּעַל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַמַּעַל, כִּי אִם כְּשֶׁמַּעֲלִין תְּחִלָּה הַמַּעַל אֶל הַכֹּחַ כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת אֵין נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת כַּנַּ"ל וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַמַּעַל כַּנַּ"ל:

אות ג

וְעַל כֵּן הַמַּתְנָה אֵין לָהּ קִיּוּם כִּי אִם עַל יְדֵי קִנְיָן סוּדָר שֶׁקּוֹנִין עַל יְדֵי הַבְּגָדִים, כִּי הַבְּגָדִים הֵם מַרְמְזִים עַל בְּחִינַת הַמַּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלִלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשָׁיו יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ, וְזֶהוּ בְּחִינַת יוּד שֶׁל שֵׁם הַכְּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּעַל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי שֵׁם הַכְּנוּי, דְּהַיְנוּ שֵׁם אדני הוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ וְנִרְתָּק לְשֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא וְהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת

פֹּעַל בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין אֲלֵיהוּ יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת קִנְיָן סוּדָר שֶׁקּוֹנִין עַל יְדֵי הַבְּגָדִים, כִּי בָּזֶה מְרַמְּזִין שֶׁהַפֹּעַל נִכְלָל בְּהַכֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַמַּקָּח וְהַמַּתָּנָה כַּנַ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ כַּנַ"ל. גַּם צְרִיכִין שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָאֱמֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֲזָרָה שֶׁלֹּא יַחֲזֹר מִדְּבָרָיו. וְעִקַּר הָאֱמֶת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ עַל יְדֵי שֶׁהַפֹּעַל נִכְלָל בְּהַכֹּחַ כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת קִנְיָן סוּדָר, כִּי הַנּוֹתֵן הוּא בְּחִינַת כֹּחַ וְהַמְקַבֵּל הוּא בְּחִינַת פֹּעַל, כִּי כֹּחַ וּפֹעַל הֵם בְּחִינַת נוֹתֵן וּמְקַבֵּל כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהַנּוֹתֵן מְקַבֵּל כְּנַף בִּגְדּוֹ שֶׁל הַמְקַבֵּל בָּזֶה מְרַמֵּז שֶׁהַפֹּעַל נִכְלָל בְּהַכֹּחַ וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הַבְּגָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת פֹּעַל כַּנַ"ל וְעַל כֵּן עַל יָדָם דַּיְקָא מְרַמְּזִין שֶׁהַפֹּעַל נִכְלָל בְּהַכֹּחַ כַּנַ"ל וְאָז דַּיְקָא יוֹצֵא הַדָּבָר מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מֵחָדָשׁ כַּנַ"ל וְאָז יוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וַאֲזַי הוּא קִיּוּם הַמַּקָּח בֶּאֱמֶת בְּלִי חֲזָרָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קִנְיַן סוּדָר בְּכָל הַקִּנְיָנִים, כִּי כָּל אֶחָד שֶׁמַּקְנֶה דָּבָר לַחֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ בִּמְכִירָה הוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ בְּחִינַת כֹּחַ וַחֲבֵרוֹ בְּחִינַת מְקַבֵּל וְעַל כֵּן נִקְנֶה עַל יְדֵי קִנְיַן סוּדָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַפֹּעַל נִכְלָל בְּהַכֹּחַ כַּנַ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּי אִם כְּשֶׁמַּעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין תְּחִלָּה הַפֹּעַל אֶל הַכֹּחַ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁתֵּצֵא הַמַּתָּנָה אוֹ הַמְּכִירָה מֵהַנּוֹתֵן אֶל הַמְקַבֵּל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁיּוֹצֵא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּי אִם כְּשֶׁעוֹלֶה תְּחִלָּה מִתַּתָּא לְעֵלָּא, מֵהַפֹּעַל אֶל הַכֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִנְיַן סוּדָר שֶׁקּוֹנִין עַל יְדֵי הַבְּגָדִים דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת צִיצִית שֶׁבִּתְחִלַּת הַיּוֹם כְּשֶׁאָנוּ רוֹצִין לִכְנֹס בַּתְּפִלָּה כְּדֵי לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַ"ל וְאָנוּ צְרִיכִין תְּחִלָּה לְהַעֲלוֹת מִתַּתָּא לְעֵלָּא לְקַשֵּׁר הַפֹּעַל אֶל הַכֹּחַ אָנוּ עוֹסְקִין בִּתְחִלָּה מִיָּד בְּמִצְוַת צִיצִית שֶׁמְּצָוָתָהּ בְּהַבְּגָדִים, כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּגָדִים דַּיְקָא עַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִית עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַעֲלִין הַפֹּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּנַ"ל אֶל הַכֹּחַ וְכַנַ"ל:

אות ד

נִמְצָא שֶׁעִקַּר קִיּוּם הַמַּתָּנָה דַּיְקָא הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין תְּחִלָּה הַפֹּעַל אֶל הַכֹּחַ בִּבְחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי קִנְיַן סוּדָר וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן מַתָּנַת שְׂכִיב מְרַע אֵינָהּ צְרִיכָה קִנְיָן, כִּי מַתָּנַת שְׂכִיב מְרַע הִוא לְאַחַר מִיתָה וְאָז בִּשְׁעַת הַהִסְתַּלְּקוּת נִקְשָׁרִין שְׁתֵּי הָרוּחוֹת בְּיַחַד רוּחַ דִּלְעֵלָּא וְרוּחַ דִּלְתַתָּא שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל. נִמְצָא שֶׁאָז נִכְלָל הַפֹּעַל בְּהַכֹּחַ וְעַל כֵּן אָז נִקְנֶה אֲלֵיהוּ הַמַּתָּנָה בְּלִי שׁוּם קִנְיָן כִּי יוֹצֵאת מִמֵּילָא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת בְּדִבּוּר בְּעָלְמָא מֵאַחַר שֶׁעַכְשָׁו הַפֹּעַל וְהַכֹּחַ נִקְשָׁרִים יַחַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַמַּתָּנָה עַל יְדֵי שֶׁהַפֹּעַל עוֹלֶה וְנִתְקַשֵּׁר לְשָׁרְשׁוֹ וַאֲזַי חוֹזֵר וְיוֹצֵא הַמַּתָּנָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְעַכְשָׁו נַעֲשֶׂה זֹאת מִמֵּילָא וְעַל כֵּן אֵין צְרִיךְ קִנְיָן וְגַם אֵין מוֹעִיל קִנְיָן כְּלָל בְּמַתָּנַת שְׂכִיב מְרַע כִּי אֵין קִנְיָן לְאַחַר מִיתָה. כִּי הַקִּנְיָן הוּא שֶׁמְּקַשְּׁרִין הַפֹּעַל אֶל הַכֹּחַ וְזֶה בְּחִינַת עִקַּר

עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּנַ"ל, וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לָאָדָם לַעֲשׂוֹת כִּי אִם בְּחַיָּיו שָׁאז יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַשֵּׁר הַפּעַל אֶל הַכֹּחַ שֶׁזֶּה עִקַּר עֲבוֹדָתוֹ כַּנַ"ל אֲבָל אַחַר הַהִסְתַּלְקוּת אֵין לָאָדָם כֹּחַ לַעֲשׂוֹת זֹאת כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וְלֹא לְמָחָר. וְעַל כֵּן אֵין קִנְיָן לְאַחַר מִיתָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר אַחַר כָּךְ לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר בְּחִינַת הַפּעַל אֶל הַכֹּחַ שֶׁזֶּה בְּחִינַת קִנְיָן סוּדָר, כִּי זֶה אֵין הָאָדָם יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כִּי אִם בְּחַיָּיו כִּי זֶהוּ כְּלַל עֲבוֹדָתוֹ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן מַתְּנַת שְׂכִיב מְרַע אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְנוֹת כִּי אִם בְּלֹא קִנְיָן דַּיְקָא רַק בִּשְׁעַת הִסְתַּלְקוּתוֹ הוּא מַקְנֶה הַמַּתָּנָה, כִּי אָז עוֹלֶה רוּחַ דִּלְתַתָּא וְנִכְלָל בְּרוּחַ דִּלְעֵלָּא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁעוֹלֶה הַפּעַל אֶל הַכֹּחַ וְאָז נִקְנֶה לוֹ הַמַּתָּנָה וְיוֹצֵאת מֵהַכֹּחַ אֶל הַפּעַל מֵהַנּוֹתֵן לַמְקַבֵּל וְכַנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

אִיתָא בְּא"ב (אוֹת א אֱמֶת סִימָן מח) מִי שֶׁהָיָה שַׁקְרָן בַּגַּלְגּוּל הֶעָבָר אָזַי כְּשֶׁנִּתְגַּלְגֵּל הוּא אִטֵּר יָד, עַיֵּן בַּמַּאֲמָר וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם הַנַּ"ל, וְתָבִין הַדָּבָר קְצָת. כִּי יָד יָמִין וְיָד שְׂמֹאל הֵם כֹּחַ וּפּעַל וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת וְעַל כֵּן כְּשֶׁהוּא שַׁקְרָן וְכוּ' אֵינוֹ מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל וְקֹדֶם שֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל אָזַי הַכֹּחַ וְהַפּעַל נִקְשָׁרִין יַחַד וְאֵין נִכָּר בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּתְגַּלְגֵּל הוּא אִטֵּר יָד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁאֵין נִכָּר בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל, עַיֵּן שָׁם מְבֹאָר שָׁם מֵעִנְיַן אִטֵּר יָד, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. גַּם עַל פִּי הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין תְּחִלָּה לְהַעֲלוֹת הַפּעַל אֶל הַכֹּחַ וְגַם זֶה תְּלוּי בָּאֱמֶת כַּנַ"ל וּמִי שֶׁהוּא שַׁקְרָן אֵינוֹ יָכוֹל לְקַשֵּׁר הַפּעַל אֶל הַכֹּחַ וְעַל כֵּן נַעֲשֶׂה אִטֵּר יָד, כִּי נִשְׁאָר בִּבְחִינַת שְׂמֹאל שֶׁהוּא בְּחִינַת פּעַל מֵאַחַר שֶׁלֹּא הֶעֱלָה הַפּעַל אֶל הַכֹּחַ:

מתנה ג:

עִנְיַן מַתְּנַת שְׂכִיב מְרַע וּמַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

מַתְּנַת שְׂכִיב מְרַע כִּירֻשָּׁה שַׁוְיָא רַבָּנָן וְדִבְרֵי שְׂכִיב מְרַע כִּכְתוּבִין וּמְסוּרִין דְּמֵי:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְכוּ' (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ז), עַיֵּן שָׁם. וּכְבָר דִּבַּרְנוּ מִתּוֹרָה זֹאת כַּמָּה פְּעָמִים:

וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ שֶׁיִּשָּׁאֵר אַחֲרָיו דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם עַל יְדֵי בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁיַּעֲסֹק עִמָּהֶם לְהוֹדִיעָם דֶּרֶךְ ה' וְזֶה עִקַּר הַחֲלִיפוֹת וְהַהִשָּׁאֲרָה שֶׁנִּשְׁאָר מִן הָאָדָם אַחֲרֵי פְּטִירָתוֹ מִן הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד מִשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הַפַּרְנָסָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת יְרֻשָּׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לַבָּנִים, כִּי עִקַּר הַשְׁאָרָתוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ הֵם הַבָּנִים שֶׁנִּשְׁאָרִין אַחֲרָיו הַמְמַלְּאִין אֶת מְקוֹמוֹ. וְעִקַּר הוּא הַדַּעַת, הַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה נִשְׁאָרִין מִמֶּנּוּ בָּנִים שֶׁקִּבְּלוּ מִמֶּנּוּ דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ, כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא לָדַעַת אֶת ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל וְנִשְׁמָתוֹ מֻשְׁרֶשֶׁת בְּהַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּשָׁמוֹת כֻּלָּם, כִּי חָכְמָה הוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי אֲחִיזָתוֹ בְּהַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ וּכְפִי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים כֵּן נִתְגַּלֶּה עַל יָדוֹ יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה עִקַּר הַשְׁאָרָתוֹ לְאַחַר מִיתָתוֹ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהוֹדִיעַ לְבָנָיו וְצִוָּה אוֹתָם שֶׁיִּשְׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה'. וְזֶה הַדַּעַת הוּא עִקַּר הַשְׁאָרָתוֹ כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל הַפָּרָנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִזֶּה הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, עַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם נִסְתַּלֵּק מַגִּיעַ הַיְרֻשָּׁה לְבָנָיו, כִּי מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַמָּמוֹן מִבְּחִינַת בָּנִים, הַיְנוּ מֵהַדַּעַת שֶׁהִשְׁאִיר בָּעוֹלָם עַל יְדֵי בָּנָיו שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַפָּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מַגִּיעַ לָהֶם הַיְרֻשָּׁה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה מַתָּנַת שְׂכִיב מְרַע שֶׁהִיא גַּם כֵּן כִּירֻשָּׁה. כִּי הַדַּעַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו הוּא כְּלוּל מִשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת שֶׁהֵם בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים וְתַלְמִידִים, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְלַמֵּד לְבָנָיו לְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ כֵּן צְרִיכִין לְלַמֵּד לְבֵן חֲבֵרוֹ וּלְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים רַבִּים לְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ לָדַעַת אֶת ה' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לְקַיֵּם זֹאת לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים עַל יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וּמְעוֹרֵר אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ לְיִרְאָה אֶת ה' לָסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כָּל אֶחָד בְּחִינַת תַּלְמִיד לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ, עַיֵּן שָׁם. וּמִבְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁמְּאִירִין בְּתַלְמִידִים כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ מִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת מַתָּנַת שְׂכִיב מְרַע שֶׁהִיא כִּירֻשָּׁה, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לָאָדָם לְהוֹרִישׁ מָמוֹנוֹ לְאַחֵר עַל יְדֵי מַתָּנַת שְׂכִיב מְרַע מֵאַחַר שֶׁהַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ גַּם מֵהַדַּעַת שֶׁמְּאִירִין בַּאֲחֵרִים שֶׁאֵינָם בָּנָיו שֶׁהֵם הַתַּלְמִידִים. וְעַל כֵּן יָכוֹל לְהוֹרִישׁ מָמוֹנוֹ לַאֲחֵרִים עַל יְדֵי מַתָּנַת שְׂכִיב מְרַע כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהָאִיר דַּעְתּוֹ לַאֲחֵרִים שֶׁהֵם הַתַּלְמִידִים. כִּי כְּמוֹ שֶׁהַיְרֻשָּׁה שַׁיָּךְ לַבָּנִים מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת שֶׁהִשְׁאִיר עַל יְדֵי הַבָּנִים, כְּמוֹ כֵן יָכוֹל לְהוֹרִישׁ מָמוֹנוֹ לַאֲחֵרִים כִּי הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ גַּם מֵהַדַּעַת שֶׁמְּאִירִין בַּאֲחֵרִים שֶׁהֵם הַתַּלְמִידִים כַּנַּ"ל, כִּי הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת מִבֵּן וְתַלְמִיד, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

אות ד

וְעַל כֵּן דַּיְקָא כְּשֶׁהוּא שְׁכִיב מְרַע מַתְּנָתוֹ כִּירֻשָּׁה, כִּי הַצַּדִּיק וּכְמוֹ כֵן כָּל אָדָם כְּשֵׁר מֵאִיר הַדַּעַת בְּבָנִים וְתַלְמִידִים כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָעוֹלָם. וְהָעִקָּר הוּא שֶׁיַּמְשִׁיךְ דַּעַת כְּזֶה בְּבָנִים וְתַלְמִידִים שֶׁיִּתְקַיֵּם הַדַּעַת לְעוֹלָם אֲפִלּוּ אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ, כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁאָרָתוֹ כַּנַ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. וְעַל כֵּן הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים בִּשְׁעַת חֳלָיִם אָז הֵם מְאִירִין הַדַּעַת בְּיוֹתֵר בְּבָנִים וְתַלְמִידִים כְּמוֹ שֶׁמְּצִינוּ בְּכַמָּה צַדִּיקִים שֶׁגִּלּוּ דַּעַת גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ מְאֹד בְּעֵת חֳלָיִם סָמוּךְ לְמִיתָתָם כְּגוֹן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַחוֹלַאַת שֶׁנִּמְשָׁךְ לְעוֹלָם מַה שֶּׁהָאָדָם חוֹלֶה קֹדֶם מִיתָתוֹ הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיְּסַדֵּר לְבֵיתוֹ לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְתַלְמִידָיו אַחֲרָיו שֶׁיֵּדְעוּ אֶת ה' וְיִשְׁמְרוּ דְּרָכָיו. וְעַל כֵּן עַד יַעֲקֹב לֹא הָוָה חֻלְשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי יַעֲקֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵאִיר בְּיוֹתֵר בְּבָנִים וְתַלְמִידִים, כִּי הַתְחָלַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לָדַעַת אֶת ה' הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ כִּי הוּא גִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֶבֶל אַבְרָהָם וְיִצְחָק עֲדַיִן לֹא הָיָה מִטָּתָם שְׁלֵמָה רַק יַעֲקֹב הָיָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְהִשְׁאִיר שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים כֻּלָּם צַדִּיקִים שֶׁכֻּלָּם קִבְּלוּ אֶת דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְעַל יָדָם נִתְקַיֵּם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן הִתְחִיל מִיַּעֲקֹב שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם חוֹלֶה קֹדֶם מִיתָתוֹ כִּי הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה כְּדֵי שֶׁיְּסַדֵּר לְבֵיתוֹ וִיצַוֶּה אֶת בָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר הַצַּוָּאָה הוּא שֶׁצְּרִיכִין לְצַוּוֹתָם שֶׁיִּשְׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ גַּם אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ לְעוֹלָם, וְעַל כֵּן הִתְחִיל זֹאת מִיַּעֲקֹב כִּי הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵנִיחַ בָּנִים כֻּלָּם צַדִּיקִים שֶׁעַל יָדָם נִשְׁאַר דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם לְעוֹלָם. וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁהָיָה יַעֲקֹב חוֹלֶה וְצִוָּה אֶת בָּנָיו סָמוּךְ לְמִיתָתוֹ אָז צָעֲקוּ כֻּלָּם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אָז בְּשָׁעָה שֶׁהַצַּדִּיק חוֹלֶה סָמוּךְ לְמִיתָתוֹ אָז הוּא עִקַּר הָאֲרַת הַדַּעַת שֶׁמַּשְׁאִיר אַחֲרָיו וְכַנַ"ל וּכְמוֹ כֵן כָּל אָדָם לְפִי בְּחִינָתוֹ כִּי כָּל אָדָם יָכוֹל לְקַיֵּם זֹאת. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְהָאִיר אֵיזֶה דַּעַת דְּקֻדָּשָׁה בְּבָנִים וְתַלְמִידִים שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר לְעוֹלָם וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַמַּתָּנָה שֶׁהִיא כִּירֻשָּׁה הִיא מַתְּנַת שְׁכִיב מְרַע, כִּי אָז עִקַּר הַשְׁאָרַת הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמָּמוֹן שֶׁמֻּחְזָק זֶה מַגִּיעַ הַיְרֻשָּׁה לְבָנָיו וְכֵן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לִתֵּן לַאֲחֵרִים בְּמַתְּנַת שְׁכִיב מְרַע שֶׁהִיא גַּם כֵּן כִּירֻשָּׁה וְכַנַ"ל:

אות ה

וְזֶה דִּבְרֵי שְׁכִיב מְרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דְּמֵי, כִּי מַתְּנַת שְׁכִיב מְרַע שֶׁיֵּשׁ לָהּ קִיּוּם זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁצְּרִיכִין לְהָאִיר בְּיוֹתֵר סָמוּךְ לְמִיתָתוֹ כְּשֶׁהוּא שְׁכִיב מְרַע כַּנַ"ל. וְהַדַּעַת הוּא הַתּוֹרָה שֶׁהִוא עִקַּר הַדַּעַת שֶׁעַל יָדָהּ יוֹדְעִין אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְזֶה דִּבְרֵי שְׁכִיב

מְרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דָּמֵי, כְּתוּבִין וּמְסוּרִין זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא כְּתוּבָה וּמְסוּרָה בְּיָדֵינוּ וְכָל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ בַּתּוֹרָה כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר חֵלֶק דִּעְתּוֹ וְתוֹרָתוֹ לְבָנִים וְתַלְמִידִים שֶׁיִּתְקַיֵּם לְעוֹלָם וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ מַתְּנַת שְׂכִיב מְרַע שֶׁיֵּשׁ לָהּ קִיּוּם כִּירֻשָּׁה וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן דִּבְרֵי שְׂכִיב מְרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דָּמֵי כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ד' בְּהִלְכוֹת מַתָּנָה הֲלָכָה ד' אוֹת טו:

וַהֲלָכָה ה' בְּהִלְכוֹת מַתָּנָה הֲלָכָה ה' אוֹת כג:

אבדה ומציאה א:

אות א

עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר בְּמַאֲמַר וַיִּבָן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע וְכוּ' (סִימָן סז) שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת מְלֻבָּשִׁין בְּהַכָּבוֹד, כִּי הַכָּבוֹד הִיא אֵם כָּל חָי. וְלִפְעָמִים הַנֶּפֶשׁ נִתְרַחֶקֶה מִן הַכָּבוֹד וַאֲזַי הַנֶּפֶשׁ עֲיֵפָה וְזֶהוּ עַל יְדֵי שֶׁאֵין מִתְפַּלְּלִין בְּכַוָּנַת הַלֵּב בִּבְחִינַת בִּשְׂפָתָם כִּבְדוּנִי וְלִבָּם רָחַק. כִּי כַּוָּנַת הַלֵּב הִוא בְּחִינַת נֶפֶשׁ בִּבְחִינַת אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לִבִּי אֲכַוֵּן. וַאֲזַי צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי בְּחִינַת מַיִם קָרִים וּמַיִם קָרִים נַעֲשִׂין עַל יְדֵי בְּחִינַת רְעָמִים, וְהֵם בָּאִין עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין כָּבוֹד אֶל זָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד גּוֹרֵם שִׂכְחָה אֶל הַזָּקֵן בִּבְחִינַת וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת הֲשָׁבַת אֲבֵדָה, כִּי הָאֲבֵדָה הִיא בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד, כִּי כָּל הַחֲפָצִים וְהָעֲשִׂירוּת הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שְׁרָשָׁם בָּעֲשִׂירוּת וְשָׁרְשָׁם בַּכָּבוֹד, כִּי כָּבוֹד שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן רַבִּי מְכַבֵּד עֲשִׁירִים וְהָיָה נוֹתֵן כָּבוֹד לְכָל אֶחָד כְּפִי הָעֲשִׂירוּת שֶׁלּוֹ שֶׁהָיָה אוֹמֵר תְּנוּ כָּבוֹד לְבַעַל מֵאָה מָנֶה תְּנוּ כָּבוֹד לְבַעַל מָאתַיִם מָנֶה, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי הָעֲשִׂירוּת שֶׁלּוֹ כֵּן שָׁרְשׁוֹ יוֹתֵר בְּהַכָּבוֹד וְעַל כֵּן הָיָה נוֹתֵן כָּבוֹד לְכָל אֶחָד לְפִי עָשְׁרוֹ, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיזֶה עָשִׁיר? כָּל שֶׁבְּנֵי עִירוֹ מְכַבְּדִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי עָשְׁרוֹ. וְזֶה בְּחִינַת עֹשֶׁר וְכָבוֹד, כִּי הָעֲשִׂירוּת שָׁרְשׁוֹ בַּכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא אֵצֶל הָאָדָם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נָרוֹ יָאִיר, שֶׁעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא רַק אֵצֶל גֶּדֶר הָאָדָם שֶׁהוּא מְדַבֵּר, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בִּשְׂפָתָם כִּבְּדוּנִי. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים כט) וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד, הֵיכַל דְּ"א פֶּה כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַדָּבָר נֶאֱבָד מִן הָאָדָם נִמְצָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבְּהַחֵפֶץ הַנֶּאֱבָד מִן הַכָּבוֹד מֵאַחַר שֶׁרְחוֹקָה מִן הָאָדָם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד. וְזֶה בְּחִינַת אוֹבֵד מִבְּלִי לְבוּשׁ, שֶׁכָּל בְּחִינַת אֲבֵדָה הוּא מִבְּלִי לְבוּשׁ,

הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת מִן הַכְּבוֹד שֶׁהוּא לְבוּשׁ, כִּי הַנֶּפֶשׁ מְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכְּבוֹד כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אוֹבֵד שֶׁהַדָּבָר מוּסָב עַל הַדָּבָר הַנֶּאֱבָד, דְּהַיְנוּ שֶׁהוֹלֵךְ לְאִבּוּד, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד, שֶׁכָּל לְשׁוֹן אֲבֵדָה וכו', כִּי הַדָּבָר הוֹלֵךְ לְאִבּוּד מֵאַחַר שֶׁרְחוֹקָה מִן הַכְּבוֹד וַאֲזַי הִיא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְהוֹלֶכֶת לְאִבּוּד. וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִפְגַּע חֲמוֹר אֹחִיךָ תּוֹעֶה, כִּי בְּוַדַּאי הָאֲבֵדָה הִיא בְּחִינַת תּוֹעֶה וְנָע וָנָד מֵאַחַר שֶׁרְחוֹקָה מֵאִמָּהּ, דְּהַיְנוּ מִן הַכְּבוֹד בִּבְחִינַת וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעוּ אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהָשִׁיב אֲבֵדָה וַאֲזַי מַחֲזִיר הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכְּבוֹד כַּנַ"ל:

אות ג

וְעַל כֵּן דָּגַל מַחֲנֵה דָּן הָיָה מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהָיוּ מַחֲזִירִין כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי מַחֲנֵה דָּן הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים (סִימָן נו), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב שֶׁמַּחֲנֵה דָּן הוּא בְּחִינַת דִּינָא דְּמַלְכוּתָא, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דָּנֵנִי אֱלֹהִים וְגַם שְׁמַע בְּקֹלִי וְכַנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁהָיוּ מְאַסְּפִים כָּל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְאַסְּפִים וּמְקַבְּצִים כָּל הַמַּחֲנוֹת לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת הַחֲזָרַת הַנְּפָשׁוֹת לְאִמָּם וְשָׁרְשָׁם, דְּהַיְנוּ אֶל הַכָּבוֹד, כִּי זֶה עִקַּר תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה כַּנַ"ל, דְּהַיְנוּ לְקַשֵּׁר וְלֶאֱסֹף כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהָרְצוֹנוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת לְתוֹךְ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, לְקַבֵּץ פִּזּוּר הַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמַּחֲשָׁבוֹת הַמִּתְפַּזְּרִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה אֶל הַחוּץ וְצָרִיךְ לְקַבֵּץ הַנֶּפֶשׁ מִן הַפִּזּוּר שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם מַחֲשָׁבָת חוּץ רַק לְקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק וַאֲזַי מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁבַת הֲשָׁבַת אֲבֵדָה כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן בְּנֵי דָּן שֶׁהָיוּ מְאַסְּפִים לְכָל הַמַּחֲנוֹת הָיוּ מַחֲזִירִין כָּל הָאֲבֵדוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיוּ נִקְרָאִים מְאַסֵּף וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עָמָלֵק שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְרוֹדֵף תָּמִיד אַחַר תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן הָיוּ רוֹדְפִים אַחַר בְּנֵי דָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם, עַל כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ, וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ, 'עָיֵף וְיָגֵעַ' דַּיְקָא בְּחִינַת עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַחֲקָה מִן הַכְּבוֹד עַל יְדֵי פְּגַם הַתְּפִלָּה בְּלִי כַּוָּנַת הַלֵּב כַּנַ"ל. וְזֶהוּ וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים הַיְנוּ פְּגַם הַמַּלְכוּת וְהַכָּבוֹד כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא יִרְאָה לְהִתְיָרֵא מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כח) לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד. וְעַל כֵּן עָמָלֵק הוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה, כַּמּוּבָא, כִּי הוּא גּוֹרֵם בְּחִינַת זָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ עַל יְדֵי עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי פְּגַם הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן מִצְוָה לִזְכֹּר מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק כְּדֵי לְתַקֵּן בְּחִינַת הַשִּׂכְחָה הַנַ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּרְפִיּוֹן יָדַיִם זֶה בְּחִינַת רְפִיּוֹן וַעֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ, כִּי גְּדוֹל וְחָזוּק הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר

וַיְבָן הַנַּ"ל, עַיִן שָׁם. וְאָזַי כְּשֶׁיֵּשׁ רִפְיוֹן יָדַיִם חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בְּחִינַת עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ וַאֲזַי 'וַיָּבֹא עֲמָלֵק' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב תְּחִלָּה, וַיַּחֲנוּ בִּרְפִידִים וְאֵין מַיִם לִשְׁתּוֹת, כִּי שָׁם בִּרְפִיוֹן יָדַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ הָיוּ צְרִיכִים מַיִם בְּחִינַת מַיִם קָרִים הַנַּ"ל וְהֵם פָּגְמוּ יוֹתֵר "וַיָּרֶב הָעָם עִם מֹשֶׁה" וּפָגְמוּ בִּכְבוֹד הַזָּקֵן, עַל כֵּן צָעַק מֹשֶׁה אֶל ה', מָה אֶעֱשֶׂה לָעָם הַזֶּה עוֹד מְעַט וְסָקְלוּנִי, כִּי אֵינִי יוֹדֵעַ מָה אֶעֱשֶׂה לָהֶם כִּי הַדָּבָר תָּלוּי בִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּתְּנוּ לִי כָּבוֹד כַּנַּ"ל וְהֵם פּוֹגְמִים יוֹתֵר בָּזֶה, וּבָזֶה הֵם גּוֹרְמִים בְּחִינַת שִׁכְחָה לְהַזָּקֵן. וְזֶהוּ, 'עוֹד מְעַט וְסָקְלוּנִי' זֶה בְּחִינַת שִׁכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן לז). וְזֶהוּ 'מְעַט' הִיא בְּחִינַת שִׁכְחָה שֶׁהִיא מֹחִין דְּקַטְנוּת כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן הֻשְׁיבוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם וְתִרְאֶה שֶׁיִּנָּהֲגוּ בְּךָ כָּבוֹד כְּעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְאָז בֶּאֱמֶת נִתְקַן. וְלָקַח אֶת הַמַּטֶּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁבֶט מוֹשֵׁל, בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , קַח מַקֵּל וְהַךְ עַל קֶדְקֶדָן דַּבָּר אֶחָד לַדּוֹר וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה הִכָּה בַּצּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן, עַל פִּי הַבְּאֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁאֹב מֵימֵי הַדַּעַת בְּחִינַת מַיִם קָרִים הַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הַכָּאַת הַצּוּר בַּמַּטֶּה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת רְעָמִים עַל יְדֵי זֶה יָצְאוּ מַיִם רַבִּים בְּחִינַת מַיִם קָרִים וַתִּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם, וְנִתְקְנוּ וְנִבְרְאוּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת מֵעֲיֵפוּתָם, עַיִן הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר וַיְבָן הַנַּ"ל בְּחִינַת רְעָמִים וּמַיִם קָרִים, עַיִן שָׁם. וְעַל כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת עֲמָלֵק, כִּי עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַפְּגָם שֶׁלֹּא נִתְקַן עֲדַיִן לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַל נַסּוֹתָם וְכוּ', עַל כֵּן וַיָּבֹא עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הָיָה תְּלוּי בִּתְפִלָּה בְּכַוָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה וְכוּ', אֶלָּא בְּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין וּמְכַוְּנִין אֶת לִבָּם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם הָיוּ מְנַצְּחִין וְכוּ'. כִּי עִקַּר נִצָּחוֹן עֲמָלֵק הָיָה תְּלוּי בְּכַוָּנַת הַלֵּב בַּתְּפִלָּה לְתַקֵּן עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה הָיָה תָּלוּי בְּמֹשֶׁה, כִּי מִמֶּנּוּ נִמְשַׁךְ בְּחִינַת מַיִם קָרִים כַּנַּ"ל:

אות ד

נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הֶשְׁבֵּת אֲבֵדָה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת הַכָּבוֹד, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַנֶּפֶשׁ עֲיֵפָה כְּשֶׁנּוֹפֶלֶת וְאוֹבֶדֶת וְנִתְרַחֶקֶת מִן אִמָּהּ, דְּהַיְנוּ הַכָּבוֹד, כְּמוֹ כֵן נִפְגָּם וְנֶחֱלָשׁ כֹּחַ הַמַּלְכוּת וְהַכָּבוֹד כְּשֶׁהַנְּפָשׁוֹת רְחוֹקִים מִמֶּנָּה, כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עַם. וְעַל כֵּן מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל הִתְחִילָה בִּתְחִלָּה עַל יְדֵי הֶשְׁבֵּת אֲבֵדָה שֶׁהָלַךְ שָׁאוּל לְבַקֵּשׁ אֲבֵדַת אָבִיו וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל א), וְלָאֲתֹנוֹת הָאֹבְדוֹת כוּ' אַל תָּשֶׂם אֶל לִבְךָ לָהֶם כִּי נִמְצְאוּ וּלְמִי כָּל חֶמְדַּת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי זֶה בָּזֶה תָּלוּי כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הָיָה עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּשְׁאֵלָתָם וְאָמְרוּ תְּנָה לָנוּ מֶלֶךְ לְשָׁפְטֵנוּ כְּכָל הַגּוֹיִם, נִמְצָא שֶׁהִרְחִיקוּ עַצְמָן מִן הַכָּבוֹד, כִּי הַכָּבוֹד הוּא רַק אֲצֶל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת וּבְקִהְלָם אַל תַּחַד כְּבוֹדִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, אֲבָל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה,

שֶׁהִיא בְּחִינַת עֶשְׂו עֶמְלֵק, הִוא בִּבְחִינַת בָּזוי אַתָּה מְאֹד, וְהֵם אָמְרוּ תְּנָה לָנוּ מֶלֶךְ כְּכָל הַגּוֹיִם וְהִרְחִיקוּ עַצְמָן מִן הַכָּבוֹד וּפָגְמוּ בִּכְבוֹד הַזָּקֵן, דְּהַיְנוּ שְׁמוּאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּתְחִלַּת הַפָּרָשָׁה, וַיְהִי כִּי זָקֵן שְׁמוּאֵל, כִּי הֵם הָיוּ צְרִיכִים לִזָּהֵר בִּכְבוֹדוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל, וְכַנִּרְאֶה שָׁם בַּפְּסוּקִים שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה מְאֹד שֶׁלֹּא נִזְהֲרוּ בִּכְבוֹד שְׁמוּאֵל, עַל כֵּן נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר מֵאֵת ה' שֶׁהָיָה אֲבֵדָה אֵצֶל מְקוֹם הַמַּלְכוּת דְּהַיְנוּ בְּבֵית קִישׁ אֲבִי שָׁאוּל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּמְצָא הָאֲבֵדָה אָז נִתְתַּקֵּן הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת וְלָאֲתנוֹת הָאֹבְדוֹת וְכוּ' וּלְמִי כָּל חֶמְדַּת יִשְׂרָאֵל הֲלֹא לְךָ וּלְכָל בֵּית אָבִיךָ כַּנַ"ל (שְׁמוּאֵל א סִימָן ט, י, יג). וְעַל כֵּן הִזְהִירוּ, שִׁבְעַת יָמִים תּוֹחֵל עַד בּוֹאִי אֵלֶיךָ. כִּי בָּזֶה הָיָה תְּלוּי מַלְכוּתוֹ לִזָּהֵר מְאֹד בִּכְבוֹד שְׁמוּאֵל כַּנַ"ל כְּדֵי לְתַקֵּן פְּגָם הַנַ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁלֹּא נִזְהַר בָּזֶה נִתְבַּטֵּל מַלְכוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַתָּה מַמְלַכְתְּךָ לֹא תָקוּם וְכוּ', כִּי בָּזֶה הָיָה תָּלוּי תִּקּוּן הַמַּלְכוּת בִּכְבוֹד שְׁמוּאֵל כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמָךְ תֵּכֶף פָּרָשַׁת עֲמָלֵק וְצִוָּהוּ לְהַכְרִית עֲמָלֵק, כִּי אֲזַי צָרִיךְ לַחֲגֹר מָתְנָיו לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִזְהֲרוּ בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַחֲזָרַת הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד כַּנַ"ל וַאֲזַי הוּא מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, וְעַתָּה שְׁמַע לְקוֹל דְּבַר ה', פַּעַם אַחַת נִסְכַּלְתָּ, עַתָּה שְׁמַע וְכוּ'. זֶה שַׁיָּךְ לָזֶה, כִּי מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בָּא עַל יְדֵי פְּגָם הַנַ"ל שֶׁפָּגַם בִּכְבוֹד הַזָּקֵן כַּנַ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר עַתָּה לִמְחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם וּכְשֶׁלֹּא נִזְהַר גַּם בָּזֶה נִפְסְקָה מַלְכוּתוֹ לְגַמְרֵי כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשָּׁאוּל נֶעֱנַשׁ עַל שֶׁלֹּא הִקְפִּיד עַל כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּבְזֵהוּ וַיְהִי כְּמַחֲרִישׁ, כִּי בְּוַדַּאי הָיָה צָרִיךְ לְהַקְפִּיד עַל כְּבוֹדוֹ כִּי תִּקּוּן הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן אָמַר לוֹ שְׁמוּאֵל, הֲלֹא אִם קָטָן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וְהָיִיתָ צָרִיךְ לִזָּהֵר בִּכְבוֹדְךָ שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַ"ל. וְעַל שֶׁלֹּא הִקְפִּיד עַל כְּבוֹדוֹ, עַל יְדֵי זֶה גָּרַם מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כַּנַ"ל וְהָיָה צָרִיךְ לִזָּהֵר עַתָּה מְאֹד לְהַכְנִיעוֹ וְעַל יְדֵי שֶׁפָּגַם גַּם בָּזֶה נִקְרַע מַלְכוּתוֹ. נִמְצָא שֶׁכָּל אֵלּוּ הַפְּגָמִים הָיוּ שַׁיָּכִים זֶה לָזֶה וְעַל יְדֵי שֶׁלֹּא נִזְהַר בָּהֶם נִפְסְקָה מַלְכוּתוֹ וְעַל כֵּן קָרַע לְבוּשׁוֹ לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל עִקַּר הַפְּגָם הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ כַּנַ"ל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בָּבָא קַמָּא צא) רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵי מְכַבְּדוּתָא. וְעַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ שֶׁאָמַר שְׁמוּאֵל, 'אַף נָגִד ה' מְשִׁיחוֹ' וֶהֱשִׁיבוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, 'אַל תַּבֵּט אֶל מַרְאֵהוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגָם בְּדַעַת שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, בְּחִינַת זָקֵן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ לְפִי עֹרֶךְ גֹּדֶל מַעֲלָתוֹ:

אות ה

וְזֶה כְּשֶׁהוֹכִיחַ שְׁמוּאֵל עַל שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹדוֹ וְשָׁאֲלוּ מֶלֶךְ אָמַר, הֲלֹא וְכוּ' וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיִּתֵּן קֹלוֹת וּמָטָר, הֵינוּ שֶׁאָמַר לָהֶם שֶׁגַּם עַתָּה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רְעָמִים וּמַיִם קָרִים וְזֶהוּ קֹלוֹת וּמָטָר. וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, וְלֹא הָיָה לָכֶם לִפְגֹּם בִּכְבוֹדִי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לִי כֹּחַ

וְזֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רְעָמִים וּמַיִם קָרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר, וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי ה'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י וְהַתַּרְגּוּם שָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁשָּׁפְכוּ לִבָּם כַּמַּיִם, הַיְנוּ תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה. וְזֶה בְּחִינַת הַכָּתוּב, שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה', שֶׁקְּאֵי עַל תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה, הַיְנוּ שֶׁהַתְּפִלָּה תִּהְיֶה בְּכַוָּנָה כְּדֵי לְהַחֲיוֹת וּלְהַבְרוֹת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי זֶה וְזֶהוּ כַּמַּיִם בְּחִינַת מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה הַנַּ"ל:

אות ו

וְעַל כֵּן רוֹעִים וּמְלָכִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיוּ מִתְחִלָּה רוֹעִים וְשׁוֹמְרִים צֹאן כְּמוֹ יַעֲקֹב וְדָוִד וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָיוּ שׁוֹמְרִים הַצֹּאן שֶׁלֹּא יִהְיוּ אוֹבְדִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁלֹּא תִּתְרַחֵק מִן הַכָּבוֹד, עַל יְדֵי זֶה זָכוּ לְמַלְכוּת, כִּי זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַנָּבִיא מוֹכִיחַ הָרוֹעִים בְּלָשׁוֹן זֶה שֶׁל פְּגַם אֲבֵדָה שֶׁאֵינָם שׁוֹמְרִים אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁאָמַר (יְחֶזְקֵאל) עַל הָרוֹעִים וְכוּ' צֹאן אֲבֻדוֹת הָיוּ עַמִּי וְכוּ' הַנֶּאֱבָדוֹת לֹא בִקַּשְׁתֶּם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת מַלְכוּת הוּא בְּבְחִינַת הַשָּׁבַת אֲבֵדָה, דְּהַיְנוּ הַחֲזָרַת הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד, כִּי הַמֶּלֶךְ צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַמּוֹ שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁלֹּא יִתְפַּזְּרוּ וְיִתְרַחֲקוּ אֶל הַחוּץ וְיֵאָבְדוּ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּדָוִד (תְּהִלִּים עח) מֵאַחַר עֲלוֹת הֱבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר מְאֹד אֶת הַצֹּאן בְּעֵין הַחָכְמָה שֶׁלֹּא יִהְיוּ אֲבוּדִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה זָכָה לִהְיוֹת מֶלֶךְ לִרְעוֹת אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת הַחֲזָרַת הַנְּפָשׁוֹת אֶל הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ, זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה שֶׁפִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִין וְזֶה בְּחִינַת תֹּם לֵבָב שֶׁאֵין לִבּוֹ חָלוּק מִפִּיו וְעַל יְדֵי בְּחִינַת תֹּם לְבָבוֹ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה בְּחִינַת קִרְבַת הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ כְּפִי תֹּם לְבָבוֹ כֵּן הָיָה רוֹעֶה וּמֶלֶךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם הֵם בְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁהֵם מְגַדְּלִין וּמְחַזְּקִין הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּיַעֲקֹב, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה אֶת רָחֵל וְכוּ' וְאֶת צֹאן לָבָן וְכוּ' וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיַּשְׁקְ אֶת צֹאן לָבָן וְכוּ'. אֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר זֶה בְּחִינַת עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין שֶׁמֵּנָּח עַל בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וַיַּעֲקֹב גָּלַל אֶת הָאֶבֶן וְהִמְשִׁיךְ מַיִם בְּחִינַת מַיִם קָרִים, וַיַּשְׁקְ אֶת הַצֹּאן, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת בְּבְחִינַת מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה כַּנַּ"ל:

אות ח

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם הָיָה זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ עַל זֶה נֶאֱמַר 'וְהִתְעַלַּמְתָּ', כִּי הָאֲבֵדָה הִיא בְּחִינַת הַרְחָקַת הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְאָז הִיא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ עֲיֵפָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לָזֶה תָּלוּי בִּכְבוֹד הַזָּקֵן כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ אֲבֵדָה מַגִּיעַ קְצָת פְּגָם

בְּדַעַת הַזָּקֵן בְּחִינַת זָקֵן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ כַּנַּ"ל, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְוָתָה הַתּוֹרָה וְהִתְעַלַּמְתָּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְגֹּם הַזָּקֵן אֶת כְּבוֹדוֹ עַל יְדֵי הָאֲבֵדָה, כִּי אַדְרַבָּא, עַתָּה צָרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד בְּכָבוֹד הַזָּקֵן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֲבֵדָה כַּנַּ"ל:

אות ט

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׂלְחָן עָרוּךְ, אֲבֵדַת נָכְרִי מֻתֶּרֶת וְאָסוּר לְהַחֲזִירָהּ וְכוּ' וְאִם הֶחֱזִירָהּ מְשׁוּם קִדּוּשׁ הַשֵּׁם מֻתָּר וּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִלּוּל הַשֵּׁם חַיָּב לְהַחֲזִירָהּ וְכוּ'. כִּי הַנָּכְרִים אֵין לָהֶם חֵלֶק בַּכָּבוֹד, כִּי הַכָּבוֹד הוּא רַק בְּיִשְׂרָאֵל אֲבָל הֵם בִּבְחִינַת בָּזוּי אַתָּה מְאֹד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֲבֵדָתָם מֻתֶּרֶת בְּוַדַּאי, כִּי עִקַּר הֶשְּׁבַת אֲבֵדָה הוּא לְהַחֲזִיר הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְאַדְרַבָּה, אָסוּר לְהַחֲזִירָהּ, כִּי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבְּיַד הָעַכּוּ"ם הֵם כְּצִפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח וְכֵיוָן שֶׁנִּמְלְטוּ מִפַּח יוֹקְשִׁים מִצָּוָה גְּדוֹלָה שֶׁיִּזְכֶּה בָּהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם הַכָּבוֹד כְּדֵי לְהַחֲיוֹתָם לְהַחֲזִירָם אֶל הַכָּבוֹד. וְעַל כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשׁ הַשֵּׁם שֶׁאָזַי יִתְקַדֵּשׁ וְיִתְכַּבֵּד שֵׁם שָׁמַיִם עַל יְדֵי הֶשְּׁבַת הָאֲבֵדָה אֶל הַנָּכְרִי עַל כֵּן אָזַי מֻתָּר לְהַחֲזִירָהּ, כִּי עַל יְדֵי זֶה גּוֹרֵם כָּבוֹד שָׁמַיִם, עַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁמַּחֲזִירָהּ לְעַכּוּ"ם עִם כָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת הַחֲזָרַת הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד מֵאַחַר שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִלּוּל הַשֵּׁם חַיָּב לְהַחֲזִירָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא לִפְגֹּם כְּבוֹד שָׁמַיִם חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הָאֲבֵדָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲבֵדָה הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָמַר לוֹ אָבִיו אַל תַּחֲזִיר אֲבֵדָה, אַל יִשְׁמַע לוֹ. כִּי הֶשְּׁבַת הָאֲבֵדָה הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הָוָה אֲמֵינָא שֶׁכִּבּוּד אָב יִדָּחֶה מִצְוָה זוֹ, כִּי כִּבּוּד אָב הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד, כִּי שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹ בְּאָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁשָּׁם מְלֻבֶּשֶׁת נַפְשׁוֹ וְעִקַּר הִתְלַבְּשׁוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן חַיָּב לְכַבְּדָם כִּי הֵם כְּבוֹדוֹ, כִּי שָׁם מְלֻבָּשׁ נַפְשׁוֹ וְעַל כֵּן הִשְׁמִיעָנוּ הַתּוֹרָה שֶׁאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ דּוֹחֶה כְּבוֹדָם מִצְוַת הֶשְּׁבַת אֲבֵדָה שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָמַר לוֹ אָבִיו אַל תַּחֲזִיר, יְכוֹל, יִשְׁמַע לוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר, אֲנִי ה'. כֻּלְּכֶם חַיָּבִים בִּכְבוֹדִי. 'בִּכְבוֹדִי' דַּיְקָא, כִּי זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל:

אות יא

וְזֶה שֶׁתָּפְסוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהֶעֱמִידוּ דִּין כְּבוֹד הָרַב וּכְבוֹד הָאָב אֵצֶל אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה (בָּבָא מְצִיעָא) אֲבֵדַת אָבִיו וְאֲבֵדַת רַבּוֹ וְכוּ', כִּי בְּיוֹתֵר צָרִיךְ הַבֵּן אוֹ הַתַּלְמִיד לַחֲזֹר אַחַר אֲבֵדַת אָבִיו וְרַבּוֹ מֵאַחַר שֶׁחַיָּב בִּכְבוֹדָם וְהֶשְּׁבַת אֲבֵדָה הוּא גַּם כֵּן תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָלַךְ שְׁאוּל לְבַקֵּשׁ אֲבֵדַת אָבִיו, כִּי הַבֵּן צָרִיךְ לַחֲזֹר אַחַר אֲבֵדַת

אֲבִיו וַאֲזַי נִשְׁלָם הַכָּבוֹד וְנִתְתַּקֵּן מְאֹד כַּנַּ"ל וְכֵן הַתַּלְמִיד לְרַבּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֶעֱמִידוּ דִּין כְּבוֹדָם דַּיְקָא אֵצֶל אֲבֵדָה כַּנַּ"ל:

אות יב

וְעַל כֵּן מְצִיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ שַׁיָּךְ לְאָבִיו וְכָל זְמַן שֶׁאוֹכְלִין עַל שֻׁלְחָנוֹ נִקְרָאִים קְטַנִּים וְשַׁיָּךְ מְצִיאָתָם לַאֲבִיהֶם, כִּי כְּשֶׁהַמּוֹצֵא זוֹכֶה בְּעַצְמוֹ בְּהַמְּצִיאָה אָזַי מַחֲזִיר הַנֶּפֶשׁ לִבְחִינַת חֵלֶק כָּבוֹד שֶׁל עַצְמוֹ וְזוֹכֶה בּוֹ וְעַל כֵּן הַקְּטַנִּים כָּל זְמַן שֶׁאוֹכְלִין עַל שֻׁלְחַן אֲבִיהֶם מְצִיאָתָם שֶׁלּוֹ, כִּי הַשֻּׁלְחָן הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד, בְּחִינַת שֻׁלְחַן מְלָכִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאוֹכְלִין מִשֻּׁלְחָנוֹ הֵם תְּלוּיִים בִּכְבוֹדוֹ וּצְרִיכִים לְהַחֲזִיר מְצִיאָתָם אֵלָיו, כִּי שָׁם כְּבוֹדָם מֻאַחַר שֶׁאוֹכְלִין מִשֶּׁלּוֹ:

אות יג

גַּם כָּל הַזְּכִיּוֹת הֵם עַל יְדֵי הַדַּעַת וְעַל כֵּן קָטָן אֵין לוֹ זְכִיָּה, כִּי אֵין לוֹ דַּעַת וְכֵן חֵרֵשׁ וְשׁוֹטֶה, כִּי הָעֲשִׂירוּת הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְשָׁרְשׁוֹ בַּדַּעַת, כִּי דַּעַת הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כד) וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ, כִּי הָעֲשִׁירוּת וְהַנְּפָשׁוֹת הֵם בִּבְחִינַת גְּבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּדַּעַת וְכֵן מַשְׁמַע בִּדְבָרָיו כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהָעֲשִׁירוּת תְּלוּיִ בַּדַּעַת וְזֶה בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ז). בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכֶּסֶף. וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת אֵין לוֹ זְכִיָּה בְּשׁוּם עֲשִׁירוּת, דְּהַיְנוּ בְּשׁוּם חֵפֶץ. וְזֶה בְּחִינַת יֵאוּשׁ שֶׁקּוֹנֶה בִּמְצִיאָה, כִּי הַיֵּאוּשׁ הוּא שֶׁמַּסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ יֵאוּשׁ שֶׁלֹּא מִדַּעַת לֹא הֲוֵי יֵאוּשׁ, כִּי צָרִיךְ לֵידַע שֶׁאָבַד וְיֵאָשׁ עַצְמוֹ מִדַּעְתּוֹ נִמְצָא שֶׁמּוֹצִיא אֶת דַּעְתּוֹ מֵאוֹתוֹ הַחֵפֶץ שֶׁאָבַד וְעַל כֵּן אֵין לוֹ עוֹד בּוֹ שׁוּם זְכִיָּה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִקְרָאִים קְטַנִּים לְעִנְיַן מְצִיאָה כָּל זְמַן שֶׁאוֹכְלִים מִשֻּׁלְחַן אֲבִיהֶם וּמְצִיאָתָם לַאֲבִיהֶם, כִּי עִקַּר הַדַּעַת עַל יְדֵי הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שִׁקֵּיהֶם (סִימָן יז) וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאוֹכְלִים מִשֻּׁלְחָנוֹ נִמְצָא שֶׁדַּעְתָּם תְּלוּיִ בַּאֲבִיהֶם, עַל כֵּן מְצִיאָתָם שֶׁלּוֹ וְהוּא זוֹכֶה בְּמְצִיאוֹת בָּנָיו, כִּי עִקַּר הַזְּכִיָּה עַל יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

אות יד

וְעַל כֵּן דָּבָר הַמַּזִּיק אֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִירוֹ לִבְעָלָיו רַק הַמּוֹצְאוֹ הוֹרְגוֹ וְזוֹכֶה בְּעוֹרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם הֵפֶךְ הַדַּעַת, כִּי כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁכַּעַס וְשִׂנְאָה הֵם כְּסִילוּת. וְלָעֲתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַדַּעַת לֹא יִהְיֶה דָּבָר הַמַּזִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא), וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ' לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ'. וְעַל כֵּן דָּבָר הַמַּזִּיק אֵין בּוֹ זְכִיָּה מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת וְעַל כֵּן הוּא הֶפְקֵר לְהַמּוֹצְאוֹ וְהַמּוֹצְאוֹ הוֹרְגוֹ וְזָכָה בְּעוֹרוֹ, כִּי אַחַר שֶׁהוֹרְגוֹ וּבְטֵל הַהֶזֵּק אָזַי יֵשׁ

זְכִיָּה בְּהַנִּשְׁאָר, דְּהַיְנוּ בְּהָעוֹר מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ הֶזֵק אֲזַי יֵשׁ לוֹ אֶחְיָזָה בְּהַדַּעַת כִּשְׁאָר חֲפָצִים וְיֵשׁ בּוֹ זְכִיָּה וְעַל כֵּן זוֹכֶה בּוֹ הַמּוֹצְאוֹ שֶׁהֶרְגוֹ, כִּי הוּא הֵבִיא הַדָּבָר לִבְחִינַת דַּעַת וּזְכִיָּה, כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיָה מַזִּיק לֹא הָיָה בּוֹ שׁוּם דַּעַת וּזְכִיָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא זוֹכֶה בּוֹ עַל יְדֵי שֶׁהֶרְגוֹ וֶהֱבִיאוֹ לִבְחִינַת דַּעַת וּזְכִיָּה כַּנַּ"ל:

אבדה ומציאה ב:

עִנְיַן הֶשְׁבֵּת אֲבֵדָה קֹדֶם יֵאוּשׁ דַּיְקָא:

אות א

עַל פִּי הַמַּאֲמָר 'וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְהִתְיַצְּבוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד' וְכוּ' (סִימָן וָא"ו), עַיֵּן שָׁם עִנְיַן תְּשׁוּבָה:

וְאִיתָא שָׁם שֶׁעַל יְדֵי תְּשׁוּבָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֶלֶף, כִּי הַבַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה בָּקִי בְּרִצּוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, אֶסַּק שָׁמַיִם זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעַל הָאֶלֶף שֶׁהִיא בְּחִינַת כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא לְעֵלָּא מִגַּג שֶׁבָּאֶלֶף בְּחִינַת בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ'. וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי דְּמִימָה וּשְׁתִיקָה בְּחִינַת דּוֹם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ. וְעַל יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִיקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְעַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִוא בְּחִינַת כֶּתֶר נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. וְעַל יְדֵי הַבּוּשָׁה שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ בְּזִיּוֹנוֹ וְשׁוֹתֵק שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֹאת הַבּוּשָׁה נַעֲשֶׂה הַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף שֶׁהִיא בְּחִינַת רָקִיעַ כְּלִלְיוּת הַגְּוָנִין, כִּי עַל יְדֵי הַבּוּשָׁה נִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו לְכַמָּה גְּוָנִין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב (כִּי כָּאן נִכְתַּב שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר קְצָת):

וּכְלַל הָעִנְיָן כָּלוּל בַּתְּמוּנַת אֶלֶף שֶׁהִוא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וּוָא"ו וְהוּא בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסָתָן לָאָרֶץ. לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, וְלִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת מֹשֶׁה דַּעַת וּלְמַנּוֹת מֶלֶךְ זֶה בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף כִּי שָׁלֹשׁ מִצְוֹת אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בְּסוֹף הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת הֶשְׁבֵּת הָאֲבֵדָה שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה מַמָּשׁ, בְּחִינַת הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי בְּחִינַת הָאֲבֵדָה זֶה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל שֶׁשָּׁם כָּל הַנִּדָּחִים וְהַנֶּאֱבָדִים. וְעִקַּר הֶשְׁבֵּת הָאֲבֵדָה הוּא דַּוְקָא קֹדֶם יֵאוּשׁ זֶה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, כִּי אָסוּר לְיֵאֵשׁ עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אַף אִם תֹּעֶה כְּשֶׂה אוֹבֵד, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וְזֶה עִקַּר

הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁאֵינוֹ מְיַאֵשׁ עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם כְּלָל אַף אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּלְקַיֵּם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ וְלִבְלִי לְיַאֵשׁ עַצְמוֹ כְּלָל וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה. וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׂבַת אֲבֵדָה שֶׁהוּא קֹדֶם יֵאוּשׁ דַּיְקָא, זֶה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאִבֵּד אֲבֵדָתוֹ אֵינוֹ מְיַאֵשׁ עַצְמוֹ וּמְצַפֶּה שֶׁיִּמְצָאֶנּוּ, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם אֲבֵדָה בָּעוֹלָם. וְזֶה שֶׁזּוֹכֶה לִמְצֹא אֶת הָאֲבֵדָה צָרִיךְ לְקַיֵּם לֹא תִרְאֶה שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ וְכוּ' לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר תֹּאבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ, לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם. 'לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם' דַּיְקָא, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה דְּמִתְבַּסְּיָא וּמִתְעַלְּמָת לְעֵלָּא וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְרַחֵם עַל בַּעַל הָאֲבֵדָה לְבָלְבִּי לְהַעְלִים עַיִן, לְהִתְעַלֵּם וּלְהִתְכַּסּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת שֹׁלֶשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת שֶׁיָּאִיר הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקְּנוּ כָּל הַחֲטָאִים וְיָשׁוּבוּ כָּל הָאֲבֵדוֹת וְהַנִּדָּחִים לִמְקוֹמָן, כִּי עִקַּר פְּגַם הַחֵטְא חַס וְשָׁלוֹם, הוּא שֶׁעַל יְדֵי הַחֵטְא נִסְתַּלֵּק הָאוֹר לְמַעְלָה וְנִתְעַלֵּם חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲזַי מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם הַחִיצוֹנִים בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁפָּגַם בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ בְּמַעַט הָאוֹר וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ שָׁם כַּיָּדוּעַ וַאֲזַי אוֹתוֹ הַדָּבָר בִּבְחִינַת אֲבֵדָה וְנִדָּח עַד יֵרָחֵם מִן הַשָּׁמַיִם. וּכְשֶׁזּוֹכִין לִתְשׁוּבָה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיָּשׁוּב וְיָאִיר וְיִתְגַּלֶּה הָאוֹר שֶׁנִּתְעַלֵּם לְמַעְלָה וְיָאִיר הָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְעַל יְדֵי זֶה מִתְחַבְּרִים וְעוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנֶּאֱבָדִין וְשָׁבִים כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְמִקוֹמָן. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשָּׂבַת אֲבֵדָה, כִּי זֶה שֶׁרוֹאֶה אֶת הַמְּצִיאָה הוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל כֵּן כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת הָאֲבֵדָה אָסוּר לוֹ לְהַעֲלִים עַיִן מִמֶּנָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁבְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לֹא תִתְעַלֵּם וְתִתְכַּסֶּה לְעֵלָּא חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא מְקַיֵּם מִצְוָה זוֹ, לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם, עַל יְדֵי זֶה גַּם לְמַעְלָה מְאִירָה הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי הַמּוֹצֵא אֶת הָאֲבֵדָה שְׁזָכָה שֶׁתַּגִּיעַ לְיָדוֹ הָאֲבֵדָה שֶׁל חֲבֵרוֹ הוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ וְכַנַּ"ל. וּבַעַל הָאֲבֵדָה הוּא בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, כִּי שָׁם כָּל הָאֲבֵדוֹת וְהַנִּדָּחִים כַּנַּ"ל. וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יְיַאֵשׁ עַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁהַמּוֹצֵא אֶת הָאֲבֵדָה אֵינוֹ מַעְלִים עַיִן מִן הָאֲבֵדָה וּמַגְבִּיהַּ אוֹתָהּ וּמְשִׁיבָהּ לְהָאוֹבֵדָהּ, אֲזַי מֵאִיר בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בִּבְחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ כַּנַּ"ל. וְזֶה"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף זֶה בְּחִינַת הָאֲבֵדָה עַצְמָהּ שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם וְהַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁכְּלוּלִין בּוֹ,

עַיִן שָׁם בְּמָקוֹם אַחֵר, וְזֶה בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת רָקִיעַ כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, בְּחִינַת גּוּף הָאֲבֵדָה שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ שֶׁבּוֹ כְּלוּלִין גְּוָנִין עִלָּאִין כַּנַ"ל. גַּם מָמוֹן הוּא בְּחִינַת וָאו בְּחִינַת וָוֵי הָעַמּוּדִים, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִצְוֹת הַנַ"ל, לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְכוּ', כִּי עֲמָלֵק הָיָה רוֹדֵף אֶת מַחֲנֵה דָּן וּמַחֲנֵה דָּן, הוּא מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁכָּל מִי שֶׁהָיָה אוֹבֵד דָּבָר הָיוּ הֵם מַגְבִּיהִין וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁמַּחֲנֵה דָּן הָיוּ מְשִׁיבִין כָּל הָאֲבֵדוֹת, כִּי הֵם בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה. שֶׁכָּל מַה שֶּׁנֶּאֱבָד וְיוֹצֵא וְנִדָּח מִן הַקְּדֻשָּׁה הֵם מַגְבִּיהִין וּמְשִׁיבִין לִמְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ. וַעֲמָלֵק הָיָה רוֹדֵף אֶת מַחֲנֵה דָּן דַּיְקָא, כִּי הוּא רוֹצֶה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ אֲצִלוֹ חַס וְשָׁלוֹם כָּל הָאֲבֵדוֹת כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר עַל בְּחִינַת הָאֲבֵדוֹת דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, שֶׁהֵם אוֹתָן שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶאֱבָדִים וְנִדָּחִים מִן הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן נִצְטַוִּינוּ לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, וְאָז מִתְגַּבֵּר מַחֲנֵה דָּן וְיכוֹלִים לְהַגְבִּיהַּ וּלְהָשִׁיב כָּל הָאֲבֵדוֹת וְכַנַ"ל. נִמְצָא שֶׁכְּרִיתוֹת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת הֶשְׁבֵּת הָאֲבֵדָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר מַחֲנֵה דָּן שֶׁהָיוּ מְשִׁיבִים כָּל הָאֲבֵדוֹת כַּנַ"ל. וְלִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת, בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה כַּנַ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הָרוֹאֶה אֶת הַמְּציאָה וְאֵינוֹ מַעְלִים עַיִן מִמֶּנָּה וְכוּ' כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בִּבְחִינָה זוֹ לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּבְךָ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְלֹא אַעְלִים עֵינַי מֵהֶם, כִּי עַל יְדֵי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלָיו נִמְשָׁךְ, כִּבְיָכוֹל, אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא נֶעְלָם וְנִכְסֶה מֵעַיִן כֹּל, וְעַל יְדֵי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלָיו נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ'. וְעַל כֵּן שָׁם נִתְכַּפְּרִין כָּל הַחֲטָאִים, כִּי שָׁם כָּל הַתְּשׁוּבוֹת וְהַתְּקוּנִים, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁמְּאִירָה נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין נִתְעַלֵּם וְנִתְכַּסֶּה אוֹר הַדַּעַת לְנִמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַ"ל. וּלְמַנּוֹת מֶלֶךְ זֶה בְּחִינַת עֲשִׁירוּת מַלְכוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גּוּף הָאֲבֵדָה שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ בְּחִינַת עֲשִׁירוּת מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף וְכַנַ"ל:

גַּם עִקַּר בְּחִינַת הֶשְׁבֵּת אֲבֵדָה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה תְּלוּי בְּהַמֶּלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מַנְהִיג הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת וָאו כַּנַ"ל שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ אוֹר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לִנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי הוּא צָרִיךְ לְהָשִׁיב כָּל הָאֲבֵדוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיֶחֱזְקֵאל שֶׁהוֹכִיחַ אֶת הָרוֹעִים וְהַמַּנְהִיגִים, אֶת הָאֹבֶדֶת לֹא בִקַּשְׁתֶּם וְכוּ', כִּי הוּא צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ אַחַר כָּל הָאֲבֵדוֹת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, נַעֲשָׂה מֶלֶךְ אַחַר שֶׁהָיָה רוֹעֶה אֶת הַצֹּאן וְשׁוֹמֵרָם מֵאֲבֵדוֹת עַל יְדֵי זֶה זָכָה לִהְיוֹת מֶלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עח), מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב וְכוּ', כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמֶּלֶךְ הוּא לְהָשִׁיב אֲבֵדוֹת וְנִדָּחִים כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן תְּחִלַּת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל

נַעֲשָׂה עַל יְדֵי מְצִיאַת אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּשְׁאוּל הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן, וְלַאֲתנוֹת הָאֲבֵדוֹת לְךָ כוּ' אַל תָּשֵׂם אֶת לִבְּךָ לָהֶם כִּי נִמְצְאוּ וּלְמִי כָּל חֶמְדַּת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי לְמַנּוֹת מֶלֶךְ הוּא בִּבְחִינַת הֶשְׁבֵּת הָאֲבֵדָה, כִּי הוּא מְבַקֵּשׁ אַחֲרֵי כָּל הָאֲבֵדוֹת וּמַחֲזִירָם כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ אוֹר נְקֵבָה הָעֶלְיוֹנָה לִנְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִצְטַוָּה שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ מִיָּד לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְכַנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, כִּי הָמָן עֲמָלֵק בִּקֵּשׁ לְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת עֲמָלֵק הוּא עַל יְדֵי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּצְטַוָּה לְהַכְרִית זַרְעוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל עַל יְדֵי מַלְכוּת שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם הוּא מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם וְעַל כֵּן הָיוּ אָז יִשְׂרָאֵל בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת, כִּי עֲמָלֵק הוּא מֵעוֹלָם רְצוֹעָה מַרְדּוּת לְיִשְׂרָאֵל. אַךְ תָּמִיד הָיָה רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּעֵת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְלָכִים, דְּהַיְנוּ בִּימֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה וְהָיוּ מִתְגַּבְּרִים נֶגְדּוֹ וְכֵן בִּימֵי שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ הִתְגַּבְּרוּ יִשְׂרָאֵל עָלָיו וְהִכְנִיעוּ אוֹתוֹ. אַךְ עַכְשָׁו רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בִּימֵי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מֶלֶךְ עַכּוּ"ם וְעַל כֵּן הִתְגַּבְּרוּתוֹ אָז הָיָה בְּתֹקֶף גָּדוֹל אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת, כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעוֹ אַף גַּם לְהֵפֶךְ הִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי מֶלֶךְ עַכּוּ"ם וְעַל כֵּן הָיָה מִתְגַּבֵּר מְאֹד וְרָצָה לְאַבֵּד וְכוּ'. וְעַל כֵּן הִפִּיל פּוּר בַּיֶּרַח שֶׁמֵּת בּוֹ מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֵבָה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי כְּשֶׁנְּקֵבָה הָעֶלְיוֹנָה מְאִירָה בִּנְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה אָז נִכְרָת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם בְּעֵת שֶׁנִּסְתַּלֵּק מֹשֶׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעַלְּמוּת נְקֵבָה הָעֶלְיוֹנָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעָשָׂה ה' יִתְבָּרֵךְ עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עַל יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֵבָה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְאֶסְתֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה, נִלְקְחָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, זֶה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, בְּחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה שֶׁבְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּחִינַת נְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה נִכְנָסָת וּמִסְתַּתֶּרֶת אֲפִלּוּ בְּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּילָם, כִּי אֶסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת הָיְתָה מוֹצֵאת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִתְדַּבֶּקֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּלְקְחָה אֵלָיו וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנְסָה לְבֵיתוֹ שֶׁהָיָה מָלֵא גִּלּוּלִים נִסְתַּלְּקָה הַיְמָנָה שְׁכִינָה וְהָיְתָה צוֹעֶקֶת אֵלַי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מוֹצְאָהּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם שָׁם בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, כִּי בַּמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ כְּשֶׁמְּבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מִתְדַּבְּקִים בּוֹ יוֹתֵר, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אֶסְתֵּר שֶׁנִּלְקְחָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ עַל יְדֵי זֶה נִכְרַת הָמָן עֲמָלֵק, כִּי עִקַּר כְּרִיתוֹת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת נְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ כַּנַּ"ל. וּמְרֻבֶּכִי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר

הַמֶּלֶךְ (אֶסְתֵּר ב). וְהָיָה מַשְׂגִּיחַ עָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, הַמְזָרְזָהּ וְהַמְרַמְּזָהּ וְכוּ', הַיְנוּ כִּי מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, לֹא הָיָה מַעְלִים עַיִן מִמֶּנָּה וְהָיָה מֵאִיר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת וְכוּ' (שָׁם) זֶה בְּחִינַת דְּמִימָה וּשְׁתִיקָה, בְּחִינַת דּוֹם לַה' וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי קֹדֶם הַתִּקּוּן אָסוּר לְדַבֵּר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא מְקֻשָּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת וּמְקֻשָּׁר וּמַמְשִׁיךְ אוֹר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לְנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן קֹדֶם הַתִּקּוּן אָסוּר לְדַבֵּר שֶׁלֹּא לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם, עוֹד אוֹר יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן צְרִיכִים לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק בְּחִינַת דּוֹם לַה', בְּחִינַת אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת, בְּחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי וְכוּ' (תְּהִלִּים לט). וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרָה אֶסְתֵּר (שָׁם ד), וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי, בְּחִינַת אֲבֵדָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִתְּחִלָּה בִּטְּלוּ בְּנֵי הָמָן אֶת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה נִכְרַת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְנִתְוַסְּפוּ גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח), וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשָּׁבַת אֲבֵדָה, כִּי הַגֵּרִים הֵם מִבְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁנִּפְלַד וְנֶאֱבַד בֵּינֵיהֶם עַד שֶׁזּוֹכִין שֶׁיָּשׁוּב הָאֲבֵדָה לִמְקוֹמָהּ:

אות ד

וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִצְוֹת שֶׁל פּוּרִים, שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְכוּ' וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים. שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה, בְּחִינַת בָּתֵּי גַּוְאֵי שֶׁאֵין שָׁם עַצְבוּת רַק עֹז וְחֶדְוָה וְשִׂמְחָה וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁתֶּה בְּחִינַת שִׂכְרוּת שֶׁל פּוּרִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּכֵּר עַד דְּלֹא יָדַע וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ וּלְהִשְׁתַּכֵּר בְּפוּרִים עַד שֶׁיַּעֲלֶה לִבְחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת דְּלֹא יָדַע, בְּחִינַת בַּמַּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ, בַּמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר וְכוּ'. מִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ זֶה בְּחִינַת הַוּא"ו בְּחִינַת הַגְּוָנִין בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגִּיאִין, וּצְרִיכִים בְּפוּרִים לְכָלֵל זֶה בָּזֶה וְלִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ זֶה בָּזֶה וַאֲזַי הַגְּוָן שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִכְלָל בַּחֲבֵרוֹ וְנִכְלָלִין הַגְּוָנִין זֶה בָּזֶה בְּחִינַת הַוּא"ו כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל. וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עָנִי וְאֶבְיוֹן, וְצָרִיךְ לְהָאִיר בָּהּ עַל יְדֵי מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים צְדָקָה כַּיָּדוּעַ. וּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲמִתָּה שֶׁל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זֶה כְּלַל כָּל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִכֻּלָּם וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּסַפְּרִים הַנֵּס בִּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה עַל יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִים וְנִכְלָלִים כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַדִּבּוּר מְקֻשָּׁר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִבְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּיָּדוּעַ וְזֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ (אָבוֹת פֶּרֶק א), כִּי נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה מְאִירָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ הִיא בְּחִינַת וָא"ו, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר , כִּי הַלּוּחוֹת אָרְכָּן וָא"ו וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם, כִּי לֵית אָדָם בְּלָא אֶלֶף, הַיְנוּ שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַחֲרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה, כִּי עַל יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה בְּחִינַת דּוֹם לַה', בְּחִינַת אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת, עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וּמֵאִיר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת חָכְמָה וְדַעַת וְנִשְׁלָם בְּחִינַת אֶלֶף כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, הַחֲרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה, וְהַמְּגִלָּה הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת וְכוּ':

אות ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַמְּגִלָּה, 'אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו', זֶה בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. 'שֶׁעָשָׂה נִסִּים', זֶה בְּחִינַת וָא"ו, כִּי נִסִּים הֵם בְּחִינַת וָא"ו. וְזֶה לְשׁוֹן נֵס כְּלוֹנָס בְּחִינַת וָא"ו. 'שֶׁהֶחֱיָנוּ' וְכוּ' לַזְּמַן הַזֶּה, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁשָּׁם סֵדֶר הַזְּמַנִּים, כִּי הוּא כְּלוּלָה מִכָּל הָעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה עִתִּים כַּיָּדוּעַ: בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

אבדה ומציאה ג:

עַל פִּי הַתּוֹרָה אַשְׁרֵי הָעָם הַשְּׂגָּחָה שְׁלֵמָה בְּסִימָן יג עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

אות א

וְנַעֲתִיק קְצָת הַמַּכְרָח לְעִנְיָנֵנוּ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, לְהַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַד שֶׁיְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן וּשְׁבִירָתָהּ הִיא עַל יְדֵי צְדָקָה, כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר רוּחָא נָחִית לְשַׁכָּךְ חֲמִימָא דְּלִבָּא וְכַד נָחִית רוּחָא לִבָּא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְּנַגּוּנָא דִּלְוַאי. רוּחָא זֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהוּא רוּחַ נְדִיבָה עַל יָדוֹ מְקֻרְרִין חֲמִימוּת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת קִטֹּרֶת וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מְשִׁיחַ שֶׁאָז יִתְבַּטֵּל חֲמִדַּת הַמָּמוֹן וְכוּ' וּכְפִי הַבִּטּוּל שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה זֹאת שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן כֵּן נִתְבַּטֵּל הַחֲרוֹן אַף וְכוּ'. וְנִתְמַשֵּׁךְ חֶסֶד בָּעוֹלָם וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יִתְמַשֵּׁךְ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּנֵין הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁל לֶעָתִיד לָבוֹא וְכוּ'. וְהַכְּלָל שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן עַל יְדֵי צְדָקָה, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חֶסֶד וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל וְעַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַזֶּה הוּא יָכוֹל לְקַח וּלְקַבֵּץ הַנִּפְקָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין בִּבְחִינַת וּלְקַחַ נְפָשׁוֹת חָכָם. וְעַל יְדֵי זֶה

מְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וְעַל יְדֵי הַיִּחוּד הַזֶּה נוֹלָד הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם וַיֶּרֶד עֹז' מִבְטָחָה וְכוּ' וְעַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה וְכוּ' וְכָל אֶחָד כְּפִי קֵרוּבוֹ אֶל הַתּוֹרָה כֵּן הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ עָלָיו וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁחוֹזְרִים וְנִצְטַיְּרִים בְּעֵינָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת הֲשָׁבַת אֲבֵדָה שֶׁהוּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי זֶה הֶחָכָם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁשָּׁבַר תַּאֲוַת מָמוֹן לְגַמְרֵי עַד שֶׁיְּכוֹל לְקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹת אוֹתָם לְחַדְּשָׁם בִּבְחִינַת עִבּוּר וּלְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי זֶה תּוֹרָה, זֶה הַצַּדִּיק הוּא בִּבְחִינַת מֹשִׁיב אֲבֵדוֹת, כִּי הוּא מוֹצֵא כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וּמַחֲזִירָם וּמְשִׁיבָם לְבַעֲלֵיהֶם כְּשֶׁזּוֹכִין לָבוֹא וְלִדְרֹשׁ אַחַר אֲבֵדָתָם בִּבְחִינַת וְאִם לֹא קָרוֹב אָחִיךָ וְלֹא יְדַעְתּוֹ וַאֲסַפְתּוֹ אֶלֵיךָ וְהָיָה עִמְּךָ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ. וְהֶבֵן הֵיטֵב פֵּרוּשׁ הַמִּקְרָא הַזֶּה לְעִנְיַן הַצַּדִּיק שֶׁהוּא עִקַּר הַמֹּשִׁיב כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁהוּא מִתְיַגֵּעַ בַּעֲבוֹדָתוֹ עַד שֶׁמּוֹצֵא כֻּלָּם. וְהוּא חָפֵץ בְּכָל עֵת לְהָשִׁיב כֻּלָּם לְבַעַל הָאֲבֵדָה מִיָּד אַךְ כָּל זְמַן שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ מֻכְרָח לְאָסְפָם אֵלָיו וְהֵם עִמּוֹ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אוֹתוֹ וְכוּ' בִּבְחִינַת וְאִם לֹא קָרוֹב אָחִיךָ אֵלֶיךָ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּסִימָן קפח) שֶׁצְּרִיכִין לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק לַחֲזֹר אַחַר אֲבֵדָתוֹ שֶׁאִבֵּד וְשָׁכַח מִיָּד כְּשֶׁיָּצָא לָאֲוִיר הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁכָּל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַבָּאִים אֶל הַצַּדִּיק שֶׁיְּקָרְבֵם לַה' יִתְבָּרַךְ הֵם בָּאִים אֵלָיו לְבַקֵּשׁ אַחַר אֲבֵדָתָם הַנַּ"ל וְהַצַּדִּיק לוֹקֵחַ כָּל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת וּמַעֲלֶה אוֹתָם וּמְחַדְּשָׁם בִּבְחִינַת עִבּוּר וּמַמְשִׁיךְ עַל יָדָם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים וּבָזֶה מֹשִׁיב וּמַחֲזִיר לָהֶם אֲבֵדָתָם, כִּי עִקַּר אֲבֵדָתָם הוּא הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁכַח כְּשֶׁיָּצָא לָאֲוִיר הָעוֹלָם, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם נִדָּה ל) שֶׁהוּא אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּסִימָן קפ"ח הַנַּ"ל. וְעַתָּה בְּכָל פַּעַם שֶׁבָּאִים אֶל הַצַּדִּיק הוּא מַעֲלֶה נַפְשׁוֹתָם וּמְחַדְּשָׁם וְחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ לָהֶם תּוֹרָה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּשְׁכַּח וְנֶאֱבַד מֵהֶם הוּא מַחֲזִיר לָהֶם עַתָּה בְּיֶתֶר שְׂאֵת עַל יְדֵי הַחִדּוּשׁ שֶׁחִדֵּשׁ נַפְשׁוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר. וְגַם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ לָהֶם הוּא מֵאִיר עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל עַד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ בְּעַצְמָם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר שְׁאָרֵי אֲבֵדָתָם שֶׁעֲדַיִן לֹא מָצְאוּ, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיר לָהֶם כָּל אֲבֵדָתָם הַמְרֻבּוֹת מְאֹד בְּפַעַם אַחַת שֶׁלֹּא יַזִּיק לָהֶם רִבּוּי הָאוֹר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר, וּבְהֶכְרֵחַ לְהַחֲזִיר לָהֶם מְעַט מְעַט כְּפִי הֲכָנָתָם וּכְפִי הִתְעוֹרְרוּתָם אֶל הָאֱמֶת. וּבְכָל פַּעַם עַל יְדֵי כָּל תּוֹרָה וְתוֹרָה שֶׁהֵם מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק בְּעֵת שֶׁבָּאִים אֵלָיו עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לָהֶם אוֹר וְנֵר לְחַפֵּשׂ עַל יָדָם אַחֲרֵי שְׁאָרֵי אֲבֵדָתָם כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת אוֹר וְנֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר. וְהָאֲבֵדוֹת צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ אַחֲרֵיהֶם וְהַחִפּוּשׂ הוּא בְּנֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ עַל יְדֵי אוֹר וְנֵר שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֶחָכָם מְזַכֶּה אוֹתָם עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר אוֹר נִשְׁמָתָם וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא אֶת אֲבֵדָתָם בִּבְחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֵשׂ וְכוּ':

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה, כִּי בְּכָל יוֹם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל בְּחִינַת תִּקּוּנִים אֵלּוּ הַמְבֹאָרִים בְּזֹאת הַתּוֹרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכוּ'. כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בִּבְחִינַת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם, בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים. וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם נוֹתֵן הַתּוֹרָה. וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה צְרִיכִין הַבְּחִינָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן עַל יְדֵי צְדָקָה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַחֲרוֹן אַף וְנִמְשָׁךְ חֶסֶד וְכוּ' וְנִמְשָׁךְ הַדַּעַת וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת וּמַמְשִׁיכִין תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת עָלֵינוּ. וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה, כִּי בִּתְחִלָּה אוֹמְרִים קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת, זֶה בְּחִינַת שִׁבִירַת וּבְטוּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא רוּחַ נְדִיבָה, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי הֵם בְּחִינַת רוּחַ נְדִיבָה, כִּי הֵם נִדְבַת לֵב כְּמוֹ שֶׁכָּלַל בַּפְּסוּק קָרְבָּנוֹת וּצְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ וְכוּ' אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ, זוֹ צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חָרוֹן אַף וְדִינִים, כִּי קָרְבָּנוֹת הֵם תִּקּוּן עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַדִּינִים, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת (וְעַיֵּן בְּדִבָּרֵינוּ מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת תְּפִלָּה הֲלָכָה ד). וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן לְבַטֵּל הַחָרוֹן אַף וְהַדִּינִים הַנַּאֲחָזִים בָּעֲשִׂיָּה.. כִּי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין הֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וּמֶחֱמַת שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַקְּלִפּוֹת עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר מְאֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל לְתַאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם וְהָעִקַּר הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁאוֹמְרִים אָז, כִּי קְטֹרֶת הֵם בִּבְחִינַת הַמְּשָׁכַת כֹּחַ הַצְּדָקָה אֶל הַלֵּב לְשַׁכֵּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב לְבַטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה זֶה בְּחִינַת וְכַד נָחִית הַאי רוּחָא לְבָא מְקַבֵּל לֵיהּ בְּחֶדְוָה דְּנַגּוּנָא דְּלֵילְיָאי, חֶדְוָה דְּנַגּוּנָא דְּלֵילְיָאי, זֶה בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּים עוֹסְקִים בָּהֶם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְאָז זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְטֹרֶת, מְעַשֶּׁרֶת וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל, וְאָז צְרִיכִין לַחֲזֹר וְלִתֵּן צְדָקָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָרוּחַ נְדִיבָה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁיְּקַבֵּל אוֹתוֹ

הַלֵּב בְּשִׂמְחָה בִּבְחִינַת חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי בְּחִינַת וְכַד נָחְתָּ הַאי רוּחָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חֶסֶד וְכוּ'. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ בִּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהֵם בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת וְאַהֲבַת עוֹלָם כִּי בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת זֶה בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁהוּא אוֹר יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וַהֲוָה קָאֵי בְּאַתְרָא עֲמִיקָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֶסֶד, כִּי הוּא בְּחִינַת הֵיכָל אַהֲבָה שֶׁהוּא חֶסֶד כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, הֵינוּ כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁזּוֹהִי בְּחִינַת קְרֻבָּנוֹת כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחֶסֶד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהֵם בִּרְכַּת הַמְּאוֹרוֹת וְאַהֲבַת עוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד נִמְשָׁךְ הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי עִקַּר הַמַּשְׂכַּת הַמּוֹחִין וְהַדַּעַת הֵם עַל יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְעַל יְדֵי הַדַּעַת יְכוֹלִין לִקַּח וּלְקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וּלְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וְאָז נִתְחַדְּשִׁים הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר וְעַל יְדֵי זֶה נוֹלָד וְנִמְשָׁךְ תּוֹרָה. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁאָז עִקַּר הַיִּחוּד שֶׁל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַדַּעַת וְהַמּוֹחִין שֶׁהִמְשַׂכְנוּ בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְאָז עוֹלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת מ"נ וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ תּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת שִׂים שָׁלוֹם שֶׁהִיא גְּמַר הַתְּפִלָּה שֶׁאָז עִקַּר הַיִּחוּד וְאָז מַמְשִׁיכִין הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה שֶׁנִּוְּלָד מֵהַיִּחוּד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם וַיָּרֶד עֹז מִבְטֶחָה, בְּחִינַת ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ וְכוּ'. וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּבְרָכַת שִׂים שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים כִּי בְּאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וְזֶה בְּחִינַת אַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן וְשִׁיר שֶׁל יוֹם וּקְטֹרֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרִידַת הַשֶּׁפַע כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת,. הֵינוּ כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַשְׁגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹרֵד עָלֵינוּ רֹב שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁכָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמּוֹחִין שֶׁבְּכָל יוֹם:

אות ד

וְעִקַּר הֶאָרַת הַמּוֹחִין הוּא בַּיּוֹם דַּיְקָא וּבַלַּיְלָה מִסְתַּלְּקִין הַמּוֹחִין אַךְ אָז מְחַיִּין עַצְמָן בְּהַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ בַּיּוֹם בִּבְחִינַת זֹאת נֶחָמָתִי בְּעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי, שֶׁבְּעֵת הַחֹשֶׁךְ וְהַגָּלוּת בִּבְחִינַת לַיְלָה אָז מְחַיִּין עַצְמָן בְּהַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ בַּיּוֹם:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי בְּכָלְלִיּוּת נִקְרָאִים כָּל הַיְמִים אֲשֶׁר הַצַּדִּיק חַי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה נִקְרָא בְּחִינַת יוֹם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הוּא בְּחִינַת לַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִיתַת יֹאשִׁיָּהוּ, בְּיוֹם בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרַיִם וְכוּ'.. הַיְנוּ כִּי בִּזְמַן שֶׁהָיָה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שָׁאז הָיָה עִקַּר הָאֲרַת הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ וְאָז הָיָה עִקַּר הַמִּשְׁכָּת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְכוּ'. אֲבָל גַּם אָז הָיָה עִקַּר הַמִּשְׁכָּת הַמֹּחִין וְהַתּוֹרָה בַּיּוֹם וְסָמוּךְ לַלַּיְלָה הָיוּ צְרִיכִין לְהַדְלִיק נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ, שֶׁהוּא הַדַּעַת, לְהַמְשִׁיכוֹ מֵהַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ בַּיּוֹם לְהַדְלִיק בּוֹ כָּל הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בַּלַּיְלָה כְּדֵי שֶׁיָּאִירוּ הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בַּלַּיְלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם בַּלַּיְלָה יָאִיר עָלֵינוּ אוֹר הַתּוֹרָה, שֶׁקִּבַּלְנוּ בַּיּוֹם עַל יְדֵי שֶׁדִּלַּקְנוּ מִשָּׁם הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַמְּנוֹרָה, כִּי עִקַּר הָאֲרַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאוֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ וְכוּ'. שֶׁנֵּרוֹת הַמְּנוֹרָה צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ עֲרוּכִים כְּנֶגֶד אֲרוֹן הָעֵדוּת שֶׁשָּׁם הַתּוֹרָה, כִּי מִשָּׁם הֵם מְאִירִין בְּכָל לַיְלָה, דְּהַיְנוּ מֵהַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ בַּיּוֹם וְכַנַּ"ל. וְכֵן בְּכָלְלִיּוּת הָעוֹלָם שֶׁכָּל יְמֵי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת יוֹם וְאָז עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה שֶׁהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ. וְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה וְאָז נִסְתְּמוּ תַּרְעִין דְּגַן עֵדֶן וְנִסְתַּלֵּק הַדַּעַת אַף אָנוּ מְחַיִּין עַצְמֵנוּ בְּהַתּוֹרָה שֶׁהִמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בַּיּוֹם, דְּהַיְנוּ בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ, כִּי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה, הֵם מַמְשִׁיכִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם עַל יְדֵי עֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל, וְהֵם מַמְשִׁיכִים הַתּוֹרָה מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן נוֹרָא וְנִשְׂגָּב כָּזֶה בְּשֵׂכֶל נִפְלָא כָּזֶה עַד שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּתוֹרָתָם לְהָשִׁיב וּלְהַחֲיוֹת כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיַּעַסְקוּ בְּתוֹרָתָם לָנֶצַח, כִּי הִתְגַּלּוּת תּוֹרָתָם הָיָה עַל יְדֵי שֶׁהֶעֱלוּ הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל, וּבְגָדֶל כֹּחָם הֶעֱלוּ גַּם אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת הָעֲתִידִין לִבְוֹא בִּבְחִינַת וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם וְכוּ', כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְאֶת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה. וְהַמְשִׁיכוּ הַתּוֹרָה בִּקְדֻשָּׁה כְּזֹאת עַד שֶׁכָּל מִי שֶׁיַּעֲסֹק בְּתוֹרָתָם תְּאִיר לוֹ הַתּוֹרָה לָצֵאת מֵחֶשְׁכַת אֲפֵלָתוֹ בִּבְחִינַת נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶיךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי. כִּי עַל יְדֵי עוֹסְקוֹ בְּהַתּוֹרָה חוֹזֵר וְנִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת עִבּוּר מֻחְמֶצֶת שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת מֵעֲלִיַּת הִתְחַדְּשׁוּת הַנְּפָשׁוֹת אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְאֶת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִמְשֶׁכֶת מֵעֲלִיַּת הִתְחַדְּשׁוּת הַנְּפָשׁוֹת אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְאֶת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי. כִּי עַל יְדֵי עוֹסְקוֹ בְּהַתּוֹרָה חוֹזֵר וְנִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת עִבּוּר מֻחְמֶצֶת שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת מֵעֲלִיַּת הִתְחַדְּשׁוּת הַנְּפָשׁוֹת אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְאֶת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי. כִּי עַל יְדֵי עוֹסְקוֹ בְּהַתּוֹרָה חוֹזֵר וְנִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת עִבּוּר מֻחְמֶצֶת שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת מֵעֲלִיַּת הִתְחַדְּשׁוּת הַנְּפָשׁוֹת אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְאֶת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ וְכוּ', כִּי הַמְשִׁיךְ תּוֹרָתוֹ בְּשִׂכְלִיּוֹת כָּאֵלֶּה בִּבְחִינַת וְלִקֵּחַ נְפָשׁוֹת חָכָם בְּחִינַת עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם וְכוּ' בִּבְחִינַת שִׁין שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וְשִׁי"ן שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁים וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה תּוֹרָתוֹ יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהָאִיר גַּם בַּלַּיְלָה וְלֹא תִּכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

אות ו

וְזֶה בְּחִינַת תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקֹשׁוּ לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וְכוּ'. מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה זֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וּמִי שֶׁנּוֹפֵל לְשָׁם קָשֶׁה לוֹ לָצֵאת מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה וְעַל כֵּן נִקְרֵאת זֹאת הַתַּאֲוָה שֶׁל מָמוֹן מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, בְּחִינַת טָבַעְתִּי בְיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעָמָד וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁנּוֹפְלִים חַס וְשָׁלוֹם לְתַאֲוָה זֹאת שֶׁל מָמוֹן הוּא בְּחִינַת טוֹבֵעַ בְּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעָמָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבִּקְּשׁוּ לְהַשְׁכִּיחַ הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי וְגָזְרוּ שְׁמָד וְכוּ'.. כִּי עִקַּר שִׁכְחַת הַתּוֹרָה מֵרֹב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ בְּהַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּטֵלִים מֵהַתּוֹרָה עַל יְדֵי טִרְדָּתָם בְּמָמוֹן שֶׁרוֹדְפִים אַחַר פַּרְנָסָתָם כָּל יְמֵיהֶם וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה עַד שֶׁשּׁוֹכְחִים אוֹתָהּ לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלַן. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁבֵּימֵי נְעוּרֵיהֶם הָיוּ בְּנֵי תּוֹרָה וְהַרְבֵּה שֶׁהָיוּ מַפְלִגִים בַּלִּמּוּד בֵּימֵי נְעוּרֵיהֶם, וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי שֶׁיָּצְאוּ לַשּׁוּק נָפְלוּ חַס וְשָׁלוֹם, לְתַאֲוַת מָמוֹן וְנִטְרְדוּ בְּפַרְנָסָתָם עַד שֶׁבִּטְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁשָּׁכְחוּ אוֹתָהּ לְגַמְרֵי וְלֹא הֶאֱמִינוּ בַּה' שֶׁיּוּכַל לְפַרְנְסָם בְּסִבָּה קַלָּה וְלֹא קָבְעוּ עִתִּים לַתּוֹרָה, כִּי נִמְשְׁכוּ אַחַר תַּאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ כָּל יְמֵיהֶם עַל הַפַּרְנָסָה וְזֶה וָזֶה לֹא עָלְתָה בְּיָדָם. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַשִּׁמְּדוֹת שֶׁגָּזְרָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהִוא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי כָּל הַשִּׁמְּדוֹת וְכָל הָעֲבוֹדָה זָרָה תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק (בְּסִימָן כג) עַל פָּסוּק: וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד. וּמִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת וְהִתְפַּשְׁטוּת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִוא בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה כְּמַעַט שֶׁנִּשְׁתַּכְּחָה תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל, אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְנוֹתֵן כֹּחַ בְּהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁיְּקַבְּצוּ וְיַעֲלוּ כָּל הַצַּדָּקוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹתְנִין וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מְשַׁבְּרִים וּמְבַטְּלִין תַּאֲוַת מָמוֹן מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא תִּתְפַּשֵּׁט כָּל כָּךְ שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהָיָה הַנֵּס עַל יְדֵי הַכֹּהֲנִים בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי. כֹּהֲנִים הֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַצְּדָקָה וְחֶסֶד שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ הַחֶסֶד, כִּי הוּא מְקַבֵּץ כָּל הַצְּדָקוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְכָל מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה וְחֶסֶד. וּבְכֹחַ זֶה הֵם מְשַׁבְּרִין וּמְבַטְּלִין תַּאֲוַת מָמוֹן מִיִּשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי, בְּחִינַת יֶאֱתָיו חַשְׁמַנִּים מִנֵּי מִצְרָיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כִּי הִיא מְלֵאָה גִּלּוּלִים וַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכִמּוּבָן בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁרָמְזָה בִּישַׁעְיָה קַפִּיטֶל ל"א שֶׁהוּא.ך הוֹי הַיֹּרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמִי שֶׁנּוֹטֵל מָמוֹנוֹ וְנוֹתֵן צְדָקָה זֶה בְּחִינַת יֶאֱתָיו חַשְׁמַנִּים מִנֵּי מִצְרַיִם, שֶׁמִּתּוֹךְ תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא מִתְגַּבֵּר וּמְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ וְנוֹתֵן מָמוֹנוֹ

לְצָדָקָה. נִמְצָא שֶׁהַכֹּהֲנִים בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹתְנִים וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִים וּמְבַטְּלִין בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַיְוָנִים טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים. שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ הוּא הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן נִפְגָּמִין וְנִתְקַלְקְלִין כָּל הַמֹּחִין וְהַדֵּעַת, כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל יְדֵי שִׁבִּירַת תַּאֲוַת מָמוֹן זוֹכִין לְדַעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת יָוָן אָז נִפְגָּם הַדַּעַת וְאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים, הַיְנוּ כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן מִתְפַּשֶּׁטֶת עַל הַכֹּל לְקַלְקְלָם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עַל רֹב הָעוֹלָם שֶׁהֵם הַהֲמוֹן עַם הִיא מִתְפַּשֶּׁטֶת לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתוֹ לְגַמְרֵי, כִּי מֵרִבּוּי טִרְדּוֹתָם בַּמָּמוֹן אֵינָם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּמְצוֹת עַד שֶׁשּׁוֹכְחִים חַס וְשָׁלוֹם הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. אַךְ אֲפִלּוּ עַל אוֹתָן שֶׁנִּשְׁאָר לָהֶם אֵיזֶה דַּעַת קָצָת וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה גַּם עֲלֵיהֶם מִתְגַּבֶּרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁמְּטַמְּאָה וּמְקַלְקֶלֶת אֶת הַדַּעַת, כִּי מֵחֲמַת תַּאֲוַת מָמוֹן עַל פִּי רֹב יֵשׁ לָהֶם פְּנִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הַרְבֵּה בִּתְפִלָּתָם וְתוֹרָתָם וַעֲבוֹדָתָם. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמַּלְכוּת יָוָן שֶׁהִיא תַּאֲוַת מָמוֹן טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁאָפְלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָא אֵיזֶה שֶׁמֶן שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת וְתוֹרָה, הַתַּאֲוָה שֶׁל מָמוֹן מְטַמֵּא וּפוֹגֵם אֶת הַדַּעַת, כִּי נִכְנָס בּוֹ כַּמָּה וְכַמָּה פְּנִיּוֹת וּשְׁקָרִים וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מֵחֲמַת חֻמְרַת הַמָּמוֹן וְטִרְדָּתוֹ בְּהַפְרָנְסָה. וּמֵחֲמַת זֶה לֹא הָיָה שֶׁמֶן לְהַדְלִיק עַד שֶׁמָּצְאוּ בֶּנֶס צְלוֹחִית שֶׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל וְכוּ'. כֹּהֵן גָּדוֹל זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא יָכוֹל לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַצְּדָקוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין, כִּי כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל. וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הוּא בְּחִינַת חֶסֶד גָּדוֹל מְאֹד כִּי הוּא כָּלוּל מִכָּל הַכֹּהֲנִים וְהוּא זוֹכֶה לִכְנֵס לְתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הוּא נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים לִמְקוֹם הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת וְכָל עֲבוֹדַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ תָּלוּי בּוֹ. כִּי הוּא מְקַבֵּץ כָּל הַצְּדָקוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וּמְשַׁבֵּר וּמְבַטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל כֵּן הוּא זוֹכֶה לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֲחָיו - גַּדְּלֵהוּ מִשֶּׁל אֲחָיו. כִּי עִקַּר הֶעָשִׁירוּת בֶּאֱמֶת הוּא עַל יְדֵי שִׁבִּירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה צוּיתָ צָדֶק בְּסִימָן כג, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הוּא זוֹכֶה לְתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה, שֶׁהִיא שִׁבִּירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, זוֹכִין לִקְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת צְלוֹחִית שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל זֶה בְּחִינַת חָתוֹם תּוֹרָה בְּלִמְדֵי, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית עַל יְדֵי כֹּחַ הַצְּדָקָה עַד שֶׁהַשֶּׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁלּוֹ חָתוּם בְּחוֹתָם שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם מַגַּע זָר, כִּי הוּא נָקִי וְזַךְ

לְגַמְרֵי מִכָּל מִינֵי פְּנִיּוֹת הַבָּאִים עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּקְדֻשָּׁה נִפְלָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חָתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדֵי, שֶׁהַתּוֹרָה תִּהְיֶה נֶחְתֶּמֶת וְנִקְבַּעַת בְּלִבָּם לְעוֹלָם עַד שֶׁתַּחֲזִירֵם לְמוּטָב בִּבְחִינַת שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, כִּי הַצַּדִּיק הַנַּ"ל מַמְשִׁיךְ תּוֹרָתוֹ בִּבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, וְלֹא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק אֶלָּא יוֹם אֶחָד וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, הַיְנוּ כִּי כְּפִי סֵדֶר הַבְּרִיאָה שֶׁכָּל קִיּוּמָהּ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין בְּכָל עֵת צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, כִּי בְּכָל יוֹם נִמְשָׁכִין מֹחִין חֲדָשִׁים כְּיָדוּעַ. וְעַל כֵּן בְּהַשֵּׁמֶן, שֶׁהוּא הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל, לֹא הָיָה רָאוּי לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד, כִּי בַּיּוֹם הָאַחֵר צְרִיכִין מֹחִין חֲדָשִׁים וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה חֲדָשִׁים, אַךְ כָּל זֶה הָיָה אִם הָיָה הַדּוֹר בְּתַקְנוֹנוֹ וּכְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד כְּשֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁאָז יִהְיוּ נִפְתָּחִין מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה וְיִגְלוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּכָל יוֹם, אֲבָל עַכְשָׁו בְּעֹמֶק הַגָּלוּת קָשֶׁה לְגַלּוֹת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה. רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעֹצֶם רַחֲמָיו נָתַן כֹּחַ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא נָקִי וְזַךְ מִכֹּל שֶׁיִּמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּדֶרֶךְ נֵס נִפְלָא עַד שֶׁהַשֶּׁמֶן וְהַתּוֹרָה שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר כִּי אִם בְּיוֹמוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵעֹצֶם קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק הוּא מַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן כָּזֶה מִבְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁתִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד שֶׁהִיא אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, עַד שֶׁדּוֹלֵק וּמֵאִיר הַשֶּׁמֶן וְהַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ בְּחִינַת שְׁמוֹנָה יָמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּאִירָה הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ כָּל יְמֵי עוֹלָם עַד יוֹם הַשְּׁמִינִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּינָה עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם וְעוֹלָתָה תִּקְקַע פִּיהָ וְכוּ'. כִּי כָּל יְמֵי עוֹלָם הַזֶּה הֵם בִּבְחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנָיָן, בְּחִינַת שֶׁבַע מִדּוֹת, אֲבָל יוֹם הַשְּׁמִינִי הוּא בְּחִינַת בִּינָה עָלְמָא דְּאָתֵי לְמַעְלָה מֵהַבְּנָיָן שֶׁשָּׁם מִתְבַּטֵּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי בְּחִינַת וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, בְּחִינַת וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ, שֶׁאָז בִּבְחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי יִהְיֶה נִמּוֹל נֶחְתָּם וְנִתְבַּטֵּל הָעָרְלָה הַחוֹפָה עַל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בִּקְדֻשָּׁה כָּזֹאת עַד שֶׁתִּהְיֶה מְאִירָה כָּל יְמֵי עוֹלָם עַד לֶעָתִיד לָבוֹא. וְעַל זֶה קָבְעוּ לָנוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁכָּל אָדָם בְּבֵיתוֹ יַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי תִּקֻּף הַנֵּס הִמְשִׁיכוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים תִּקּוּן נִפְלָא כָּזֶה וְהֶאָרָה נִפְלָאָה כָּזֹאת עַל יְדֵי תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנֶּאֶמְרָה עַל יְדֵי עֶלְיוֹת נְפָשׁוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁכָּל אָדָם בְּבֵיתוֹ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה, כִּי כָּל אָדָם יָכוֹל לְהָאִיר עַל עַצְמוֹ אוֹר תּוֹרָתָם שֶׁתְּאִיר לוֹ כְּמוֹ אוֹר וְנֵר לָצֵאת מֵחֶשְׁכַת אֲפֵלָה שֶׁלּוֹ. וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה לְשׁוֹן חִנּוּךְ שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְחַנֵּךְ עַצְמוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ וּלְהַדְלִיק נֵר מֵאוֹר תּוֹרָתָם שֶׁגִּלּוּ

וְהַמְשִׁיכוּ מִמָּקוֹם שֶׁהִמְשִׁיכוּ עַד שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹרָתָם וְשֶׁתְּאִיר לוֹ לָנֶצַח לְצֵאת מֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, כִּי מַמְשִׁיכִין הָאוֹר הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַיְחוּדִים שֶׁעוֹלֶה נ"ר, מַמְשִׁיכִין עַתָּה אוֹתוֹ גַּם לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, כַּמְבֹאָר בַּבָּנוּת. וְזֶה בְּחִינַת 'פּוּק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרָךְ' הַמְבֹאָר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּגְדֶּל גְּבוּרַת כֹּחַ הַצְּדִיק יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת גַּם הַנְּפָשׁוֹת הַנִּמּוּכִים מְאֹד מְאֹד בְּבְחִינַת עִבּוּר אֲפִלּוּ מִי שֶׁלֹּא יָצָא עֲדַיִן מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ כִּמְלֹא הַחוּט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים שֶׁשָּׁם תַּכְלִית הָעֲשִׂיָּה וְקָשֶׁה לְהָאִיר אוֹר הַתּוֹרָה לְשָׁם אַךְ עַל יְדֵי תִּקֻּוֵּן הַנֵּפֶשׁ שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהַמְשִׁיכוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּנֵי עֲלִיָּה הָאֲמִתִּיִּים, עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ שֶׁיָּאִיר הָאוֹר גַּם לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, דְּהַיְנוּ אֲפִלּוּ בְּאוֹתָן שֶׁהֵם בְּתַכְלִית הָעֲשִׂיָּה שֶׁעֲדַיִן לֹא יָצְאוּ מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ כִּמְלֹא הַחוּט גַּם לָהֶם מֵאִיר אוֹר הַתּוֹרָה הַזֹּאת, כִּי גַּם נַפְשׁוֹתָם הֶעֱלוּ בְּבְחִינַת עִבּוּר עַל יְדֵי עֹצֶם כֹּחָם בְּבְחִינַת פּוּק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרָךְ וְכַנַּ"ל:

אות ח

וְעַל כֵּן נוֹהֲגִים לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בַּחֲנֻכָּה, כִּי חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁשִּׁבֵּרְתָּהּ עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁךְ הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה לְכָל אֶחָד בְּבֵיתוֹ כַּנַּ"ל עַל כֵּן מַרְבִּין אָז בִּצְדָקָה:

אות ט

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הַשְׁבַּת אֲבֵדָה, כִּי הַשְׁבַּת אֲבֵדָה זֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי לוֹקֵחַ הַחֵפֶץ שֶׁמְּצָא שֶׁשָּׁוֶה מָמוֹן וְיָכוֹל לִקָּחוֹ לְעַצְמוֹ וְהוּא לוֹקְחוֹ וּמַחֲזִירוֹ לִבְעָלָיו נִמְצָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי הַשְׁבַּת הָאֲבֵדָה לִבְעָלֶיהָ הוּא גְּמִילוּת חֲסָדִים שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֶסֶד יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה (סֻכָּה מט ע"ב). נִמְצָא שֶׁמִּצְוַת הַשְׁבַּת אֲבֵדָה הוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן עַל יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב מִצְוַת הַשְׁבַּת אֲבֵדָה בִּלְשׁוֹן רְאִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם וְכוּ'. וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכוּ' לֹא תּוּכַל לְהִתְעַלֵּם. לֹא תּוּכַל לְהִתְעַלֵּם דַּיְקָא שֶׁאָסוּר לְהַעֲלִים עַיִן מִן הָאֲבֵדָה שֶׁלֹּא יִפְגֹּם חַס וְשָׁלוֹם בָּעֵינַיִם הָעֶלְיוֹנִים בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָתוֹ הַשְׁלֵמָה, כִּי כְּשֶׁמַּשִּׂים עַיִן עַל הָאֲבֵדָה וּמַשְׁגִּיחַ עָלֶיהָ לְהָגְבִּיהַּ אוֹתָהּ וּלְהַחֲזִירָהּ לִבְעָלֶיהָ, כְּמוֹ כֵּן מַמְשִׁיךְ מִלְמַעְלָה הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁבַּת אֲבֵדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן עַל יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הָאֲבֵדָה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם

הַהַשְׁגָּחָה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִשְׁגִּיחַ הֵיטֵב עַל מָמוֹנוֹ וְלֹא שְׁמָרוֹ כָּרָאוּי וְעִקַּר הַפְּגָם הוּא עַל יְדֵי הֶסַּח הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מִסְתַּכֵּל עַל הַדָּבָר הֵיטֵב עַד שֶׁיִּהְיֶה נֶחֱזָר וְנִצְטַיֵּר בְּעֵינָיו רַק הוּא מַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ וְקוֹדֶם שֶׁמַּגִּיעַ הָרְאוּת לְהַדָּבָר הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ וְנִתְפַּזֵּר הָרְאוּת אֶל הַצַּד לְדְבָרִים אֲחֵרִים וְעַל יְדֵי זֶה נִגְנָב אוֹ נֶאֱבַד מִמֶּנּוּ, כִּי בְּוַדַּאי לֹא אֹבֵד מָמוֹנוֹ לְדַעַת כִּי זֶהוּ שׁוֹטֶה וּמְשֻׁגָּע גָּמוּר הַמְאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לוֹ רַק רֹב הָאֲבֵדוֹת הֵם עַל יְדֵי הֶסַּח הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מְשַׁמְּרוֹ כָּרָאוּי, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מַגִּיעַ הָרְאוּת לְהַחֵפֶץ שֶׁצָּרִיךְ לְשָׁמְרוֹ רַק מִקֹּדֶם שֶׁמַּגִּיעַ הָרְאוּת וְהַמַּחֲשָׁבָה לְהַדָּבָר שֶׁצָּרִיךְ לְשָׁמְרוֹ מִתְפַּזֵּר מִן הַצַּד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב עִנְיַן הַשְׁגָּחָה הַשְׁלֵמָה. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁמּוֹצֵא הָאֲבֵדָה וּמֵשִׂים עַיִן עָלֶיהָ וְאֵינוֹ מִתְעַלֵּם מִמֶּנָּה וּמַחֲזִירָהּ לְבָעֳלֶיהָ הוּא חוֹזֵר וּמַשְׁלִים וּמְתַקֵּן פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וְעַל כֵּן הוּא חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל:

אות י

כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ כָּל אָדָם לְזַהֵר מְאֹד לִשְׁמֹר מָמוֹנוֹ וַחֲפָצָיו כְּבָבַת עַיִן כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל זֶה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁתַּאֲוֹת מָמוֹן מְגֻנֶּה מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן מָמוֹן שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צְרִיכִין לִשְׁמֹרוֹ מְאֹד אַדְרַבָּא, מֻחֲמַת שֶׁתַּאֲוֹת מָמוֹן מְגֻנֶּה מְאֹד וְיֵשׁ סַכָּנָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיּוֹצֵא לַשּׁוּק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לְתַאֲוַת מָמוֹן, אַךְ הוּא מֻכְרָח לָצֵאת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה. עַל כֵּן זֶה הַמָּמוֹן שֶׁכְּבָר הִרְוִיחַ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי אֵיזֶה מְלָאכָה אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן וְכַיּוֹצֵא בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְשָׁמְרוֹ מְאֹד מֵאַחַר שֶׁסִּכֵּן נַפְשׁוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת וּרוּחָנִיּוּת בִּשְׁבִיל זֶה. וְעַל כֵּן חָזַר יַעֲקֹב אָבִינוּ עַל פַּכִּים קְטַנִּים, כִּי צַדִּיקִים מָמוֹנָם חָבִיב עֲלֵיהֶם וְכוּ' וְאֵין זֶה מֻחֲמַת תַּאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּא, מֻחֲמַת שֶׁמְּבֻזֶּה וְקָשֶׁה בְּעֵינֵיהֶם מְאֹד כָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה מֻחֲמַת שֶׁמִּתְבַּטְּלִים עַל יְדֵי זֶה מִדִּבְרֵי תוֹרָה וְאַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ לַעֲסֹק גַּם בָּזֶה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה הַמַּכְרַחַת עַל כֵּן זֶה הַחֵפֶץ וְהַמָּמוֹן שֶׁכְּבָר בָּא לְיָדֵם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ הֵיטֵב שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֶאֱבַד חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לַחֲזֹר וּלְהִתְבַּטֵּל מִדִּבְרֵי תוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם בִּשְׁבִיל זֶה. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בִּשְׁמִירַת הַמָּמוֹן הוּא פּוֹגֵם בְּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן זֶה שֶׁמֵּשִׁיב הָאֲבֵדָה הוּא מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

אות יא

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ וְאַגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, שֶׁבִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה וְהִתְחִיל לְדַבֵּר דְּבָרִים אֲחֵרִים וְאָמַר הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ וְכוּ'. וּבְוַדַּאי מַה שֶּׁדִּבֵּר אַחַר כָּךְ הָיָה מֵעֵין שֶׁרְצָה לְגַלּוֹת, כִּי

לְכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מֵאַחַר שֶׁלֹּא גִּלָּה כְּלָל מַהַקֵּץ, לָמָּה נִכְתְּבוּ דְּבָרָיו אֵלּוּ בַּתּוֹרָה מַה שֶּׁאָמַר וְאַגִּידָה לָכֶם וְכוּ' מַה שֶּׁלֹּא גִּלָּה כְּלָל, אַךְ בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁאָמַר אַחַר כָּךְ מְחֻבָּר וְשַׁיָּךְ לְמַה שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת, כִּי יַעֲקֹב רָצָה לְגַלּוֹת מַמָּשׁ קֵץ הַגְּאֻלָּה וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה, כִּי הוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת וְאָסוּר לְגַלּוֹתוֹ, עַל כֵּן הִתְחִיל לְדַבֵּר דְּבָרִים אֲחֵרִים וְרָמַז וְהֶעְלִים לָהֶם אֶת הַקֵּץ בְּתוֹכָם וְהוֹדִיעָם בַּמֶּה יִזְכּוּ לְקֵץ הַגְּאֻלָּה.. הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּלּוּיָה בְּהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בַּבְּחִינָה הַנַ"ל, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְקַבֵּץ אֶת הַנְּפָשׁוֹת בְּחָכְמָתָם וְלַעֲלוֹת בְּחָכְמָתָם וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכַנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם, 'הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב', זֶה בְּחִינַת קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁכָּל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַבָּאִים לִשְׁמֹעַ דְּבַר ה' הוּא מְקַבְּצָם יַחַד וּמַעֲלֶה אוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר. וְזֶה, הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ, שֶׁמַּזְהִיר אוֹתָם שֶׁיִּתְאַסְּפוּ וְיִתְקַבְּצוּ יַחַד וְיִטּוּ אָזְנֵיהֶם וְיִהְיוּ מוּכָנִים לִשְׁמֹעַ. וְעַל יְדֵי הַקִּבּוּץ וְהַהֲכָנָה הַזֹּאת שֶׁהֵם חֲפֵצִים לִשְׁמֹעַ עַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה הֶחָכָם נַפְשׁוֹתָם וְעַל יְדֵי זֶה מוֹרִיד לָהֶם תּוֹרָה וְאָז יֵשׁ לָהֶם מַה לִּשְׁמֹעַ.

וְזֶהוּ:וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמְעוּ הַתּוֹרָה הַנִּפְלָאָה שֶׁהַמְשִׁיךְ וְגִלָּה לָהֶם. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר שְׁתֵּי פְּעָמִים 'וְשִׁמְעוּ', כִּי וְשִׁמְעוּ הָרִאשׁוֹן נֶאֱמַר עַל מַה שֶּׁמַּטִּים אָזְנָם וּמְכִינִים עַצְמָן לִשְׁמֹעַ בְּעֵת הַקִּבּוּץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָרָצוֹן הֶחָזָק שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד הַבָּאִים לִשְׁמֹעַ דִּבּוּר ה', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת, דְּהַיְנוּ הָרְצוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, וְנֶפֶשׁ הִוא בְּחִינַת רָצוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא, הַיְנוּ רְצוֹן הַלֵּב וּתְשׁוּקָתוֹ הַגְּדוֹלָה לִשְׁמֹעַ דְּבַר הֶחָכָם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּצָם וּמְאַסְּפָם יַחַד בִּבְחִינַת הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְאַחַר כָּךְ מוֹרִיד לָהֶם עַל יְדֵי זֶה תּוֹרָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְשִׁמְעוּ הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא 'וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם', שֶׁנֶּאֱמַר עַל הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּגַלֶּה לָהֶם וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בִּתְחִלָּה יַעֲקֹב הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב, וְאַחַר כָּךְ יִשְׂרָאֵל וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל כִּי בְּעֵת הַקִּבּוּץ קֹדֶם הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁאָז הוּא עֲדַיִן בְּחִינַת עִבּוּר אָז נִקְרָאִין הַמּוֹחִין וְהַדַּעַת בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת בֶּטֶן עֶקֶב אֶת אָחִיו שֶׁהוּא בְּחִינַת עִבּוּר. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹלָד וְנִתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה אָז הוּא בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכָרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה עַתִּיקָא (בְּסִימָן כא) עַל פָּסוּק כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ, עַיֵּן שָׁם:

אות יב

וְעַל כֵּן קָנְטֵר יַעֲקֹב הַשְּׁלִשָּׁה שְׁבָטִים הָרִאשׁוֹנִים רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת וְעַל כֵּן בִּכְלַל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֶחָכָם מְקַבְּצָם יַחַד וְעוֹלֶה עִמָּהֶם וּמַמְשִׁיךְ תּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי שִׁכְלִיּוֹת, כִּי הַקִּבּוּץ הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל אֶחָד, וּמַה שֶּׁמַּמְשִׁיךְ

תּוֹרָה הוּא שֶׁכָּל שֵׁנִי בְּחִינַת שִׁי"ן שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁין וְשִׁי"ן שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁין, בִּכְלַל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת יֵשׁ בָּהֶם שְׁתֵּי בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַקִּבּוּץ, שֶׁמְּקַבְּצָם וּמַעֲלֶה אוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר וְיֵשׁ נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה, וְאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים הָרִאשׁוֹנִים רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי הֵם בִּבְחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַקִּבּוּץ דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם הָרִאשׁוֹנִים וּמֵהֶם מַתְחִיל לְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר לִגְרֹם הַיִּחוּד עַל יָדָם בְּתְחִלָּה. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל הַתְּחָלוֹת קָשׁוֹת, עַל כֵּן בִּתְחִלָּה בְּעֵת בְּחִינַת הָעִבּוּר אָז מִתְעוֹרְרִים דִּינִים קָשִׁים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִבּוּר בְּחִינַת דִּין כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם, וּכְמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ אֲצֶל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁבִּתְחִלָּה בְּעֵת שֶׁהֵכִינוּ עַצְמָן לוֹמַר תּוֹרָה הָיוּ רוֹאִים מֵהֶם קְפֵּידוֹת גְּדוֹלוֹת מַה שֶּׁלֹּא הָיָה דַּרְכָּם בְּכָךְ תָּמִיד. אַךְ כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רֹגֶז וְדִין שֶׁל בְּחִינַת עִבּוּר, וְעַל כֵּן קִנְטֵר יַעֲקֹב אָבִינוּ שִׁלּשֶׁת שְׁבָטִים הָרִאשׁוֹנִים הָאֵלּוּ מֵחֲמַת שֶׁהֵם הָרִאשׁוֹנִים שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַתְּחָלַת הַמְּשָׁכַת הַיִּחוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת עִבּוּר שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת דִּין וְקִנְטוּר כַּנַּ"ל. כִּי שְׁמוֹת שִׁלּשָׁה שְׁבָטִים אֵלּוּ מְרַמְּזִ עַל זֶה, כִּי רְאוּבֵן נִקְרָא עַל שֵׁם, כִּי רָאָה ה' בְּעָנְיִי כִּי עַתָּה יֶאֱהָבֵנִי אִישִׁי, זֶה מְרַמֵּז שֶׁעֲדַיִן אֵין יִחוּד שָׁלֵם בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת פְּגַם מַעֲשֵׂיהֶם אֲבָל הַצַּדִּיק בְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁמְּעוֹרֵר מְעַט הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל וּמַעֲלֶה וּמְלַקֵּט גַּם הַנְּפָשׁוֹת הַפְּגוּמִים עִם הַטּוֹבִים בִּבְחִינַת אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. עַד שֶׁמְּעוֹרֵר רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ שְׁיִרְאֶה בַּעֲנִיֵּי יִשְׂרָאֵל וְיֶאֱהַב אוֹתָם וְיִתְקָרֵב וְיִתְיַחֵד עִמָּהֶם וְזֶה בְּחִינַת כִּי רָאָה ה' בְּעָנְיִי כִּי עַתָּה יֶאֱהָבֵנִי אִישִׁי. וְכֵן שִׁמְעוֹן נִקְרָא עַל שֵׁם כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי וְכוּ'. וְכֵן לֵוִי שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁשִּׁמּוֹת כָּל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים מוֹרִים עַל תְּחִלַּת הַיִּחוּד, הַיְנוּ שֶׁהֵם מְעוֹרְרִים וְגוֹרְמִים הַיִּחוּד וְהָאַהֲבָה וְהַחִבּוּר בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁבִּתְחִלָּה הָיוּ כְּמוֹ רְחוֹקִים וּשְׁנוּאִים מִמֶּנּוּ וְסָבְלוּ עִנּוּיִים וְצָרוֹת רַבּוֹת וְעַתָּה יֶאֱהֲבֵם וִיקָרְבֵם וְיִתְלַוֶּה וְיִתְחַבֵּר אֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁבָטִים הֵם בְּחִינַת הַתְּחָלָה בְּחִינַת עִבּוּר שֶׁהוּא דִּין עַל כֵּן קִנְטְרָם בִּדְבָרִים וְכַנַּ"ל. אֲבָל יְהוּדָה הָיָה בְּחִינַת הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה' שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁכְּבָר נִכְמְרוּ רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְנִתְבַּטְּלוּ הַדִּינִים וְהָרֹגֶז לְגַמְרֵי וְהִתְחִיל לְהִתְמַשֵּׁךְ מִלְמַעְלָה הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים כְּשֶׁהַמּוֹחִין מַתְחִילִין לְהִתְמַשֵּׁךְ. וְזֶהוּ הַפַּעַם אוֹדֶה וְכוּ' בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז עִקַּר הַשֶּׁבַח וְהַהוֹדָיָה בְּחִינַת אוֹדְךָ בְּיֶשֶׁר לֵבָב בִּלְמֻדֵי מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. כִּי יְהוּדָה הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִגִּיעַ לִיהוּדָה הִתְחִיל לְקָרְבָם בִּדְבָרִים טוֹבִים, כִּי כְּבָר נִתְבַּטֵּל הַדִּין וְהָרֹגֶז הַנֶּאֱחָז בִּבְחִינַת עִבּוּר וְהִתְחִיל לְהִתְמַשֵּׁךְ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת שֶׁהוּא

בְּחִינַת רַחֲמִים וְחֶסֶד כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁשְּׁלֹשָׁה שְׁבָטִים הָרִאשׁוֹנִים הֵם בִּבְחִינַת עִבּוּר וּשְׁאָר הַשְּׁבָטִים הֵם בִּבְחִינַת הוֹלָדַת וְהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה. וְעַתָּה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת שֶׁשִּׁבּוּל זֶה בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם הִזְכִּיר שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים אֵלּוּ לְבַדָּם בְּפָרָשַׁת וָאֵרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם וְכוּ' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, לְפִי שֶׁקִּנְתְּרָם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם לִשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים הַלָּלוּ בְּשַׁעַת מוֹתוֹ חָזַר הַכָּתוּב וְיִחֲסָם כָּאן לְבַדָּם לוֹמַר שֶׁחֲשׁוּבִים הֵם, כִּי בִּכְלָלִיּוּת נֶחְשָׁב כָּל גָּלוּת מִצְרַיִם בִּבְחִינַת עִבּוּר כַּיָּדוּעַ, וִיצִיאָתָם מִשָּׁם וּגְאֻלָּתָם נֶחְשָׁב בִּבְחִינַת לֵדָה כַּיָּדוּעַ. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁיַּעֲקֹב בְּוַדַּאי הִמְשִׁיךְ וְגִלָּה תּוֹרָה הַרְבֵּה לְבָנָיו וּבִפְרָט הַבְּרָכוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁבֵּרְכָם קֹדֶם מוֹתוֹ שֶׁכָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר הוּא תּוֹרָה גְּבוֹהָּ וּמְרֻמָּז בָּהֶם כָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם וְיִקָּרֶה אוֹתָם עַד הַסּוֹף אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא נִתְּנָה בְּיָמָיו וְעַל כֵּן כָּל עִנְיַן יַעֲקֹב הוּא בִּבְחִינַת קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר. עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְגָרַם יְחוּד נִפְלָא לְמַעְלָה עַד שֶׁהוֹצִיא הַנְּפָשׁוֹת מִבְּחִינַת עִבּוּר וְהִמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵדָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, וְעַל כֵּן בְּעֵת בְּחִינַת הָעִבּוּר סָבְלוּ יִשְׂרָאֵל צָרוֹת רַבּוֹת בְּגָלוּת מִצְרַיִם כִּי עִבּוּר בְּחִינַת דִּין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב, שֶׁהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי מֹשֶׁה בְּחִינַת תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה, אַךְ הַיְרֻשָּׁה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהֵבִיא לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי קְהִלַּת יַעֲקֹב בְּחִינַת 'מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב', דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב, כִּי עִקַּר הַקְּהִלָּה וְהַקִּבּוּץ עַל יָדוֹ, כִּי הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם הִזְכִּיר אֵלּוּ הַשִּׁבְלֹשָׁה שְׁבָטִים הָרִאשׁוֹנִים לְבַד כִּי הֵם עִקַּר בְּחִינַת הָעִבּוּר וְעַתָּה עִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בָּהֶם לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל הַדִּין הַנֶּאֱחָז בִּבְחִינַת עִבּוּר שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֵלּוּ הַשִּׁבְלֹשָׁה שְׁבָטִים עַל יְדֵי הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים שֶׁהִתְחִיל לְהִתְמַשֵּׁךְ בְּעֵת הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי שֶׁכְּבָר נִתְעוֹרֵר בִּבְחִינַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹהִים וְכוּ'. וְעַתָּה מָתְקוּ דִּבְרֵי רַשִׁ"י הַנַּ"ל וְהֵם מֵהַפְּסִיקְתָּא שֶׁלְּפִי שֶׁקִּנְתְּרָם יַעֲקֹב לְאֵלּוּ הַשִּׁבְלֹשָׁה שְׁבָטִים וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי כֵּן הוּא שֶׁלְּפִי שֶׁקִּנְתְּרָם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ מַחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עִבּוּר שֶׁשָּׁם אֶחִיזַת הַדִּין שֶׁמִּשָּׁם הָיָה כָּל גָּלוּת מִצְרַיִם, עַל כֵּן עַתָּה בְּעֵת הַגְּאֻלָּה צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהַזְכִּיר אוֹתָם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָּה בָּהֶם לְהַמְתִּיק הַדִּין מֵהֶם עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁהִתְחִיל עַל יְדֵיהֶם עַל יְדֵי שֶׁהָיוּ בִּבְחִינַת עִבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁחָזַר הַכָּתוּב וְיִחֲסָם לוֹמַר שֶׁחֲשׁוּבִים הֵם, כִּי בְּוַדַּאי מַה שֶּׁמֵּהֶם עִקַּר הַתְחָלַת עֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת דִּין אֵין מֻחְמָת

גְּרִיעוּתָם חַס וְשָׁלוֹם אַדְרַבָּא, הוּא חֲשִׁיבוּתָם שֶׁהֵם גְּדוֹלִים כָּל כָּךְ שֶׁמֵּהֶם עִקַּר הַהִתְחָלָה שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ קְנָתָרָם כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת הֵם חֲשׁוּבִים וְעַל כֵּן בְּעֵת הַגְּאֻלָּה צְרִיכִים לְהַזְכִּיר אוֹתָם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל יָדָם כִּי אִם לֹא הָיָה בְּחִינַת עִבּוּר לֹא הָיָה בְּחִינַת לֵדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל:

אות יג

נִמְצָא שֶׁבִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב כַּנַּ"ל וְהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהִמְשִׁיךְ וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן הֲכָרַח יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהוֹרִידָם לְמִצְרַיִם וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוֹצִיאָם כִּי יְרִידַת יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם נִמְשַׁךְ מִבְּחִינַת עִבּוּר כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב. אֲבָל הַיְרִידָה הִוא בִּשְׁבִיל הָעֲלִיָּה. כִּי אִם אֵין עִבּוּר אֵין לֵדָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה, כִּי עַל יְדֵי זֶה זָכוּ אַחַר כָּךְ לַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהִמְשִׁיךְ וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֵדָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ פָּרָשַׁת וַיְחִי, יַעֲקֹב סִיֵּם בְּזֹאת 'וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר', וּמֹשֶׁה פָּתַח בְּזֹאת 'וְזֹאת הַבְּרָכָה', מֹשֶׁה סִיֵּם בְּאַשְׁרֵי 'אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל' וְדָוִד פָּתַח בְּאַשְׁרֵי 'אַשְׁרֵי הָאִישׁ' וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת וְעַל כֵּן סִיֵּם בְּזֹאת, כִּי זֹאת הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים בָּאֲרִיכוּת, וּמַלְכוּת אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן מֹשֶׁה פָּתַח בְּזֹאת שֶׁסִּיֵּם יַעֲקֹב, כִּי עַל יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, הִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן שָׁם בִּזֹאת הַבְּרָכָה מַתְחִיל תֵּכֶף לְדַבֵּר מֵהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, ה' מִסִּינַי בָּא וְכוּ' תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב סִיֵּם בְּזֹאת וּמֹשֶׁה פָּתַח בְּזֹאת, כִּי כָּל בְּחִינַת יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת זֹאת וּבָזֶה פָּתַח מֹשֶׁה, כִּי עַל יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת זֹאת הִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ מֹשֶׁה סִיֵּם בְּאַשְׁרֵי וְדָוִד הִתְחִיל מֵאַשְׁרֵי, כִּי עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַשְׁרֵי לְשׁוֹן אֲשׁוּרֵנוּ וְלֹא קָרוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכֵרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק אַשְׁרֵי הָעָם, וְדָוִד הִתְחִיל מֵאַשְׁרֵי, כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁכָּל עִסְקוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנִּגְלוֹת הַנַּ"ל. כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁסּוֹבְלִין עַתָּה הוּא מֵחֲמַת הַסְתָּרַת פָּנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָיְכוֹל אֵין נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת עָלֵינוּ וְעַל זֶה אָנוּ צוֹעֲקִין בְּכָל עֵת עַד אָנָה תַּסְתִּיר אֶת פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי וְכוּ' לָמָּה פָּנֶיךָ תַּסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ, וּכְתִיב, רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי וְכוּ'. וְכָל עִסְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמְּקַיְּמִין אוֹתָנוּ וּמְחַיִּין אוֹתָנוּ בְּמְרִירַת הַגָּלוּת הַזֶּה וּמְעוֹרְרִין וּמַמְשִׁיכִין הַגְּאֻלָּה הוּא עַל יְדֵי הַהַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכָל

עֵת עַל יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי עֲלִיַּת נְפָשׁוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ שֶׁהִתְחִיל בְּאַשְׁרֵי בְּמַה שֶׁסִּיֵּם מֹשֶׁה, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה הוּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַשְׁרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי, מֵחֲמַת שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְטוֹבָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁשְּׁלֹשָׁה צַדִּיקִים אֵלּוּ יַעֲקֹב מֹשֶׁה דָּוִד הֵם כְּלַל הַשְּׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת לְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב, וְהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מֹשֶׁה, וְהַמְשָׁכַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ. וְכָל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת כְּלוּלִים וּקְשׁוּרִים וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַל כֵּן בְּמַה שֶׁסִּיֵּם זֶה פָּתַח זֶה, כִּי כָּל אֶחָד תָּלוּי וּמְקֻשָּׁר בַּחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה וְעַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

אות יד

וְזֶהוּ גַּם כֵּן מַה שֶּׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ פָּרָשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה שֶׁשָּׁם מַתְחִיל מֵאַבְרָהָם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אַבְרָהָם בֵּרַךְ אֶת יִצְחָק וְכוּ', דִּכְתִיב, וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק וְכוּ'. עָמַד יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת יַעֲקֹב אָמַר, מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק אַבָּא מִשָּׁם אֲנִי מַתְחִיל אַבָּא הִפְסִיק בְּיִתֵּן אַף אֲנִי מַתְחִיל בְּיִתֵּן מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים. וּבַמֶּה חָתַם בִּקְרִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר, וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל יַעֲקֹב וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ. עָמַד יַעֲקֹב לְבָרֵךְ אֶת הַשְּׁבָטִים אָמַר אֵינִי פּוֹתֵחַ אֶלָּא בִּקְרִיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר, וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו. וּבַמֶּה חָתַם בְּזֹאת וְכוּ', עָמַד מֹשֶׁה לְבָרֵךְ וְכוּ' כִּי הַתְחָלַת הַתִּקּוּן הִתְחִיל מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהוּא הִתְחִיל לְהוֹצִיא הָעוֹלָם מִקְּלִפּוֹתֶיהָ שֶׁנִּתְקַלְּלָה עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּלְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעַת הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ וְכוּ'. וְהַתְחָלַת הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי הַצַּדָּקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהָיָה אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה חֶסֶד וּצְדָקָה הַרְבֵּה עִם כָּל בָּאֵי עוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה שִׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא' בְּסִימָן ל, עַיֵּן שָׁם) וּבִטֵּל בְּחִינַת בְּעָצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּךָ שֶׁנִּתְקַלְּלוּ בְּחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא זָכָה לְבַטֵּל הַקְּלָלָה הַנַּ"ל עַל כֵּן נִמְסְרוּ לוֹ הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וֶהְיֵה בְּרָכָה וְכוּ'. וְהוּא מְסַר הַבְּרָכָה לְיִצְחָק וְסִיֵּם בְּוַיִּתֵּן, כִּי מִדַּת אַבְרָהָם הִוא בְּחִינַת הַשְׁפָּעָה וּנְתִינָה בְּחִינַת נְתִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד, בְּחִינַת נָתֹן תִּתֵּן וְכוּ', עַל כֵּן סִיֵּם בְּוַיִּתֵּן. וְיִצְחָק פָּתַח בָּזֶה וְסִיֵּם בְּוַיִּקְרָא, כִּי יִצְחָק הוּא תִּקּוּן מִדַּת הַגְּבוּרָה בְּחִינַת סִטְרָא דְּלֵוִי שֶׁשָּׁם בְּחִינַת הַנִּגּוּן וְהַשִּׁיר וְעַל כֵּן הוּא הַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן הַנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת וְכַד נָחִית הַהוּא רוּחָא לְבָא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי, שֶׁהוּא

בְּחִינַת שְׁלֵמוּת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁיִּשַּׁבֵּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב לְתַאֲוַת מָמוֹן וְיַהַפְכוֹ לְשִׂמְחָה שֶׁיִּהְיֶה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְלֹא יִהְיֶה אָץ לְהַעֲשִׁיר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָרוֹן אַף וְדִינִים וְאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׂרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין כֹּחַ הַצְּדָקָה וְהַחֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד לִבְחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲמִימוּת הַלֵּב וּמְשַׁכְּכִין חֲמִימוּת הַלֵּב דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁלֹּא יִבְעַר הַלֵּב לְתַאֲוַת מָמוֹן רַק אַדְרַבָּא, יִהְיֶה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי, כִּי הַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה הוּא בִּבְחִינַת לֵוִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה כְּשֶׁמְּבַטְּלִים מִשָּׁם אֲחִיזַת הַדִּינִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְזוֹכִין שֶׁיִּבְעַר וְיִתְחַמֵּם הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה וְשִׁיר וְנִגּוּן בִּבְחִינַת לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חָי. וְעַל כֵּן פָּתַח יִצְחָק מִמָּקוֹם שֶׁשָּׂחַתָם אַבְרָהָם שֶׁהוּא וְיִתֵּן, כִּי הוּא הָעִקַּר שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ נְתִינַת הַצְּדָקָה שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁל לְשַׁבֵּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁנִּמְשָׁךְ מִגְּבוּרַת יִצְחָק לְבַטֵּל מִשָּׁם הַחֲרוֹן אַף בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וּלְהַפְכוֹ לְשִׂמְחָה וְנִגּוּן, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יִצְחָק שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הַצְּחוֹק וְהַשִּׂמְחָה. וְעַל כֵּן סִיֵּם בְּוַיִּקְרָא זֶה בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת וּלְהַזְמִין אֶת כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם לְתוֹךְ בְּחִינַת גְּבוּרַת יִצְחָק כְּדֵי לְשַׁבֵּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב שֶׁבּוֹעֵר לְתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם כַּנַ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת וְקָרְאוּ נְדָבוֹת הַשְׁמִיעוּ (עָמוֹס ד). שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת הָרוּחַ נְדִיבָה שֶׁהוּא כֹּחַ הַצְּדָקָה וּלְהַשְׁמִיעַ אוֹתוֹ אֶל הַלֵּב, כִּי שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא עַד שֶׁיִּשְׁמַע הַלֵּב וְיִקַּבֵּל כֹּחַ הַצְּדָקָה בִּבְחִינַת וְכַד נָחִית הַהוּא רוּחָא לְבָא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי וְכַנַ"ל. וּמִשָּׁם הִתְחִיל יַעֲקֹב וַיִּקְרָא אֶל בָּנָיו. וְסִיֵּם בְּזֹאת, כִּי עַל יְדֵי כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁהִמְשִׁיךְ יִצְחָק לְתוֹךְ הַלֵּב וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁהִפַּךְ חֲמִימוּת הַלֵּב לְשִׂמְחָה וְנִגּוּן וְשִׁיר, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּלִבּוֹ שׁוּם חֲמִימוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא כְּלַל הַבְּלֵי הָעוֹלָם רַק שֶׁיִּתְחַמֵּם לִבּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁיר וְנִגּוּן וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קְרִיאָה, בְּחִינַת הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ, כִּי כָּל הַנִּגּוּנִים וְהַשִּׁירוֹת הֵם בְּחִינַת קְרִיאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל, בְּחִינַת הַמְשָׁכָה, כִּי עַל יְדֵי הַקְּרִיאָה שֶׁקּוֹרְאִין אֶת חֲבֵרוֹ נִמְשָׁךְ וּבָא אֵלָיו וְאַחַר כָּךְ מְדַבֵּר עִמּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁיר וְנִגּוּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹרְאִין וּמַמְשִׁיכִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ וְאַחַר כָּךְ אָנוּ מְדַבְּרִים לְפָנָיו כָּל צָרְכֵינוּ, כִּי עִקַּר הַהַמְשָׁכָה וְהַחִבּוּר הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן שֶׁהוּא סִטְרָא דְּלֵוִי בִּבְחִינַת הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי כוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי

עַל יְדֵי נִגּוּן וְזִמְרָה קוֹרְאִין וּמַמְשִׁיכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ וְאַחַר כָּךְ יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו כָּל צָרְכֵינוּ וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם שִׁבְחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאַחַר כָּךְ יִתְפַּלֵּל, וְכָל הַשְּׁבָחִים הֵם בִּבְחִינַת זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים שֶׁל הַלְוִיִּים שֶׁעוֹסְקִים בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה. וְעַל כֵּן נִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי הוּא בְּחִינַת קְרִיאָה וּבוֹ סִיַּם יִצְחָק, כִּי הוּא בִּבְחִינַת חֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי כַּנַּ"ל. וּבְמַה שֶׁסִּיֵּם הוּא פָּתַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא אֶל בָּנָיו, כִּי בְּכֹחַ הַצַּדְּקָה שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת תַּאֲוֹת מָמוֹן עַד שֶׁזּוֹכִין לְחֶדְוָה דְּנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת זֹאת, שֶׁהוּא מַלְכוּת כְּלָלִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת וְעַל כֵּן סִיֵּם בְּזֹאת וּבָזֶה פָּתַח מֹשֶׁה וְנָתַן עַל יְדֵי זֶה אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

פריקה וטעינה

אות טו

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת פְּרִיקָה וּטְעִינָה, בְּחִינַת כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ מֵעָזֹב לוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ:

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַצַּדִּיק בְּגֹדֶל כֹּחוֹ מַגְבִּיהַּ וּמַעֲלֶה בִּבְחִינַת עִבּוּר גַּם הַנְּפָשׁוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד שֶׁלֹּא יֵצְאוּ עֲדַיִן מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פּוּק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרָךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שׂנַאֲךָ, שֶׁעָבַר עֲבֵרָה וְכוּ'. וְזֶהוּ, רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ, שֶׁקָּשֶׁה לְהַגְבִּיהוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִגֹּדֶל הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁמֻּנָּח עָלָיו שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂאוֹי הָעֲוֹנוֹת בְּחִינַת כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ וְכוּ'. וְעַל כֵּן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ לַחְדֹּל מֵעָזֹב לוֹ בְּחִינַת וְחָדַלְתָּ מֵעָזֹב לוֹ, כִּי יִדְמֶה לְךָ שֶׁקָּשֶׁה לְהַעֲלוֹתוֹ מִגֹּדֶל הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁעָלָיו, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ רַחוּם וְחַנּוּן וְרַחֲמָיו רַבִּים מְאֹד, עַל כֵּן הִזָּהִיר בְּרַחֲמָיו עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ, שֶׁאֲפִלּוּ נֶפֶשׁ כָּזֹאת צְרִיכִין לַעֲזֹב וְלַעֲזֹר לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹתוֹ, כִּי יֵשׁ לְהַצַּדִּיק כֹּחַ כָּזֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ 'עִמּוֹ' דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יָכוֹל, אֲפִלּוּ יֵשֵׁב לוֹ וְאָמַר הוֹאִיל וְעָלֶיךָ מִצְוָה וְכוּ'? תַּלְמוּד לוֹמַר, 'עִמּוֹ', הַיְנוּ כִּי בְּוַדַּאי מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהִטָּפֵל עִמּוֹ וְלַעֲזֹר לוֹ גַּם כֵּן לְהַעֲלוֹת וּלְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ, אֲבָל כָּל זֶה עִמּוֹ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ רוֹצֶה גַּם כֵּן לַעֲסֹק בָּזֶה לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּתַקָּנַת נַפְשׁוֹ לְסַלֵּק הַמַּשָּׂאוֹי הַגְּדוֹלָה שֶׁעָלָיו רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּעַצְמוֹ וְהוּא מְצַפֶּה לְמִי שֶׁיַּעֲזֹר לוֹ לָזֶה אֲזַי מִצְוָה גְּדוֹלָה לַעֲזֹר לוֹ בְּכָל כֹּחוֹ לְהִטָּפֵל עִמּוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ גַּם כֵּן אִם הוּא בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה רָצוֹן אֲמִתִּי לָזֶה לַעֲסֹק בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹ, אֲבָל אִם רוֹצֶה

לְסַלֵּק עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּל בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹ כְּלָל, רַק רוֹצֶה שֶׁהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ יַעֲשֶׂה הַכֹּל עֲבוּרוֹ וְהוּא לֹא יַעֲשֶׂה כְּלָל וְלֹא יִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה כְּלָל, אֲזַי בְּוַדַּאי אֵין הַצַּדִּיק צָרִיךְ לַעֲסֹק עִמּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲזֹר לוֹ כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲסֹק בְּעַצְמוֹ בְּתִקּוּנוֹ כְּלָל כַּנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְאֶחָד, אַתָּה בִּלְעָדַי אֵינְךָ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּלָל, (דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן נַפְשׁוֹ בְּעַצְמוֹ) אֲבָל גַּם אֲנִי בִּלְעָדֶיךָ אֵינִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת דָּבָר, הַיְנוּ שֶׁאִם אַתָּה לֹא תַּעֲשֶׂה כְּלָל בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִי לַעֲשׂוֹת עֲבוּרְךָ הַכֹּל, כִּי הָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה וְאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹתוֹ כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מֵעַצְמוֹ וְזֶהוּ, יָכוֹל, אֲפִלּוּ יֵשֵׁב לוֹ וְכוּ'? תַּלְמוּד לוֹמַר, עִמּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות טז

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מְצֻוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה מַמָּשׁ בִּפְשִׁיטוּת כִּי זֶה שֶׁחֲמוֹרוֹ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְיֵשׁ לוֹ צַעַר וִיגִיעָה כְּזֹאת בַּדֶּרֶךְ, זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁכִים כָּל הַצַּעַר וְהַיְגִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בְּהָעֲסָקִים שֶׁעוֹסֵק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה. וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן זֹאת וּלְהַנְצֵל מִזֶּה כִּי אִם עַל יְדֵי הַתְּקוּנִים הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׁבֹּר תַּאֲוֹת מָמוֹן עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְבַטֵּל בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְדַעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְקַבֵּץ נְפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וּכְשֶׁנַּמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה אָז נִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַצַּעַר וְהַיְגִיעוֹת וְכוּ', הַכֹּל מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ מֵהַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וְעִכּוּב הַשֶּׁפַע וְכָל הַיִּסּוּרִין וְהַיְגִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּעִנְיְנֵי הַפַּרְנָסָה, כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה וְהַשֶּׁפַע נִמְשָׁכִין מֵעֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲבָל כְּשֶׁרְחוֹקִים חַס וְשָׁלוֹם מֵהַתּוֹרָה שֶׁאָז אֵין מַגִּיעַ עֲלֵיהֶם הַהַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם אָז נִתְפַּזֵּר חַס וְשָׁלוֹם הַשֶּׁפַע הַנִּמְשָׁךְ מֵהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוֹלֵכִין חַס וְשָׁלוֹם לְמָקוֹם שֶׁהוֹלְכִין וְאֵינָהּ מַגִּיעַ אֵלָיו וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ כָּל דַּחֲקוּת הַפַּרְנָסָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם וּרְחוֹקִים מֵהַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע לְמָקוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לַמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים, וְהָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים הַגְּדוֹלִים שֶׁנֶּאֱחָזִים שָׁם מְקַבְּלִים כָּל הַשֶּׁפַע וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית, כִּי יִשְׂרָאֵל נֶאֱחָזִים בַּה' יִתְבָּרַךְ וּצְרִיכִין לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע מִבְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה דַּיְקָא וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ וְכוּ'. 'תָּמִיד' דַּיְקָא, זֶה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁעֵינָיו יִתְבָּרַךְ צוֹפוֹת תָּמִיד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עֵינֵי הַשְׁגָּחָתוֹ מַגִּיעַ לְשָׁם בִּבְחִינַת הַכְּאָה עַד שֶׁחוֹוֶרֶת וְנִצְטַיֶּרֶת בְּעֵינָיו וְעַל כֵּן עֵינָיו דְּבוּקִים שָׁם תָּמִיד, כִּי הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה הִוא בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּכָל עֵת וְרֶגַע רָצוֹא וְשׁוֹב

הַהַשְׂגָּחָה מֵעֶלְיוֹן לְתַתָּא וְחוֹזֶרֶת מִתַּתָּא לְעֵלָּא וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה בְּכָל עֵת וָרֶגַע בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ, 'תָּמִיד' דַּיְקָא, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל סְמוּכָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ מִכָּל הָעוֹלָם, כִּי שָׁם עִקַּר הַמְשָׂכַת הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁרוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְיֵשׁ לוֹ יְגִיעָה כָּזֹאת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפֶּגֶם תַּאֲוַת מָמוֹן מִבְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ וְכוּ' מִבְּחִינַת פֶּגֶם הַהַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, שֶׁעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי שֶׁיַּחֲזְרוּ וְיַחַדְּשׁוּ נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת עִבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַחֲזֹר וְיִמְשֹׁךְ עָלָיו הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אָפְשָׁר יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲזֹר לְאִישׁ כְּזֶה מֵאַחַר שֶׁנִּפַּל כָּל כָּךְ. וְעַל כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה, עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהִשְׁתַּתֵּף בְּצַעֲרוֹ וְלַעֲזֹר לוֹ בְּכָל כֹּחוֹ. וּבָזֶה שֶׁמְּסַיֵּעַ לוֹ בְּנַשְׂמִיּוּת וּמְקַיֵּם הַמִּצְוָה עָזֹב תַּעֲזֹב וְהָקֵם תָּקִים, בְּזֶה הַחֶסֶד שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ הוּא מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל מִמֶּנּוּ בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּיךָ וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּגֶם תַּאֲוַת מָמוֹן וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, כִּי עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֻטָּל הַדָּבָר לְהִשְׁתַּדֵּל בְּתַקָּנַת חֲבֵרוֹ בְּנַשְׂמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וּלְקַיֵּם בַּחֲבֵרוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב וְהָקֵם תָּקִים. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁחֲבֵרוֹ רָחוֹק מְאֹד מֵה' יִתְבָּרֵךְ אַף עַל פִּי כֵן יְכוֹלִין לַעֲזֹר גַּם אוֹתוֹ עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַעֲלוֹת גַּם נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת פּוֹק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרְךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מַה שֶּׁאִיתָא שָׁם וְרָמְיָא גַּלָּא קַלָּא לַחֲבֶרְתָּא מִי אִיכָּא מִידֵי בְּעָלְמָא וְכוּ' פּוֹק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרְךָ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיךְ לְעוֹרֵר וּלְהַזְכִּיר אֶת חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם אַף עַל פִּי שֶׁהֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם, אַף עַל פִּי כֵן בְּכֹחַ הַצַּדִּיק כֻּלָּם יְכוֹלִים לַעֲלוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה לַעֲזֹר גַּם לְהַשּׁוֹנֵא, דְּהַיְנוּ שֶׁרָאוּהוּ עוֹבֵר עֲבֵרָה, כִּי גַּם אוֹתוֹ צְרִיכִין לַעֲזֹר הַרְבֵּה, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְהַעֲלוֹתוֹ גַּם כֵּן בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָעוֹסֵק בָּזֶה בִּבְחִינַת פּוֹק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרְךָ וְכַנַּ"ל:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת מַתָּנָה הֲלָכָה ה אוֹת ע"ד:

פריקה וטעינה א:

אות א

כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְכוּ' עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ, וְתַרְגּוּמוֹ, מִשְׁבַּק תַּשְׁבִּיק מַה דִּבְלִבְּךָ עֲלֵהּ וְכוּ'. כִּי כְּבֵדַת הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁנִּכְבֶּדֶת וְנוֹפֶלֶת הוּא עַל יְדֵי הַשִּׂנְאָה כִּי שִׂנְאָה הִוא פֶּגֶם הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּמָּה פְּעָמִים וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּפְגָּם הַדַּעַת אָזַי נִכְבֶּדֶת הַמַּשָּׂאוֹי וְנוֹפֶלֶת כִּי הַדַּעַת מֵרִים כָּל הַדְּבָרִים בִּבְחִינַת הַחַי נוֹשֵׂא אֶת עַצְמוֹ וְעִקַּר הַחִיּוּת עַל יְדֵי הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. וְעַל כֵּן הָאָדָם עַל יְדֵי הַדַּעַת יָכוֹל לְהָרִים כָּל הַמַּשָּׂאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּקַל עַל יְדֵי תַּחְבּוּלוֹת וְעֵצוֹת אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַדַּעַת נִסְתַּלֵּק הַחִיּוּת וַאֲזַי נוֹפֵל הַמַּשָּׂאוֹי וְזֶה בְּחִינַת חֶלְיִ נוֹפֵל שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן

דְּבָעֵי לְמִנְסַב (סִימָן כט) עַיִן שָׁם שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁנִּפְגָּם הַדַּעַת עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים עַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל עַיִן שָׁם. וְשׂוֹנְאָה וְכַעַס הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן נז) כִּי כָּבֵד כּוֹעֵס (בְּרָכוֹת סא) וְכָבֵד הוּא מָלֵא דָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שׂוֹנְאָה וּרְצִיחָה שֶׁהוּא שְׁפִיכוּת דָּמִים וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שׂוֹנְאָה עַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים וְעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַדַּעַת וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל בִּבְחִינַת חֻלְיֵי נוֹפֵל כַּנַּ"ל כִּי אָזַי הַמַּשָּׂא נִכְבָּדֶת בִּבְחִינַת כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד וְכוּ' (תְּהִלִּים לח) שֶׁעַל יְדֵי הָעֲוֹנוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַדַּעַת וַאֲזַי נוֹפְלִים כָּל הַדְּבָרִים עַל יְדֵי הַכְּבֵדוּת בִּבְחִינַת כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי עַיִן בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן הַנַּ"ל שֶׁהֵבִיא רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר מִקְרָא זֶה שָׁם עַיִן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ וְכוּ' שֹׂנַאֲךָ דַּיְקָא כִּי עִקַּר נְפִילַת הַמַּשְׂאוֹי הִיא עַל יְדֵי הַשִּׂנְאָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צִוָּתָה הַתּוֹרָה לַעֲזֹר לַחֲבֵרוֹ לְפָרֵק וְלִטְעֹן כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אַהֲבָה וְחִבָּה בֵּינֵיהֶם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם נְפִילַת הַמַּשְׂאוֹי שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַשִּׂנְאָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם מִשְׁבַּק תַּשְׁבִּיק מַה דִּבְלִבָּךְ וְכוּ'. כִּי עִקַּר מִצְוָה זוֹ בִּשְׁבִיל הָאַהֲבָה כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן מִצְוָה זוֹ עַל פָּסוּק, אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים שָׁמֵי שֶׁרוֹאֶה שׂוֹנְאוֹ שֶׁהוּא פּוֹרֵק וְטוֹעֵן עִמּוֹ בְּוַדַּאי יְחַבְּקֶנּוּ וִינַשְּׁקֶנּוּ כִּי עִקַּר זֹאת הַמִּצְוָה בִּשְׁבִיל הָאַהֲבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם נְפִילַת הַמַּשְׂאוֹי שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַשִּׂנְאָה שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

אות ב

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ פָּטוּר כִּי צָרִיךְ לְזַהֵר שֶׁלֹּא לִפְגֹּם הַכָּבוֹד כִּי כָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ וְהוּא בִּבְחִינַת מֹחִין וְחִיּוּת לְהַנֶּפֶשׁ כִּי הַכָּבוֹד הוּא תְּלוּי בְּדַעַת כִּי לֹא נָאוֶה לִכְסִיל כָּבוֹד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג), כָּבוֹד חֲכָמִים יְנְחָלוּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר סִימָן סז) שֶׁהַכָּבוֹד חוֹזֵר אֶל הַמְבִינֵי מַדָּע כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד וְעַל כֵּן פְּגַם הַכָּבוֹד הוּא פְּגַם הַדַּעַת, גַּם הָאַהֲבָה וְהָאַחְדוּת תְּלוּי בְּכָבוֹד כִּי שָׁם נִתְאַחֲדִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת בְּקְהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי שֶׁהַכָּבוֹד הוּא בִּבְחִינַת אַחְדוּת כִּי הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחְדוּת כַּמּוּבָא לְעֵיל כִּי הַמֶּלֶךְ עוֹצֵר בָּעָם וּמְקַבְּצָם וּמְיַחֲדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֶה יַעֲצֹר בְּעַמֵּי וְכֵן אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר סִימָן יד) שֶׁעַל יְדֵי תִּקּוּן הַכָּבוֹד דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שְׁנוֹתְנִין כָּבוֹד לְיִרְאֵי ה' עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁתִּקּוּן כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְחִיּוּתָם הוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁנִּפְגָּם הַכָּבוֹד אָזַי נִפְגָּם מֹחַם וְחִיּוּתָם וַאֲזַי נוֹפְלִים כַּנַּ"ל כִּי נַעֲשִׂים בִּבְחִינַת מַשָּׂא כָּבֵד כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד כִּי פְּגַם הַכָּבוֹד הוּא שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַוָּא"ו שֶׁהוּא בְּחִינַת חִיּוּת וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מִכָּבוֹד כָּבֵד בִּבְחִינַת מַשָּׂא כָּבֵד כְּעֵין מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר בַּמַּאֲמָר אֲנִי ה' הוּא

שְׁמִי (סִימָן יא). וְעַל כֵּן זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ פָּטוּר מִפְּרִיקָה וּטְעִינָה וְיֵשׁ דֵּעָה שֶׁאָסוּר כִּי עִקַּר פְּגַם נְפִילַת הַמַּשָּׂא הוּא בִּבְחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְזָהֵר מִכְּבוֹדוֹ שֶׁלֹּא לְפַגֵּם כְּבוֹדוֹ עַל יְדֵי נְפִילַת הַמַּשָּׂא כִּי אַדְרַבָּא עַתָּה הוּא צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד בִּכְבוֹדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַנְּפִילָה כַּנַ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי כְּבוֹד הַזָּקֵן כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּמָּה פְּעָמִים, וְעַל כֵּן הַזָּקֵן שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת בְּחִינַת זֶה קָנָה חָכְמָה, וְזוֹכֶה לְכָבוֹד בִּבְחִינַת כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעִם זְקֵנִים כָּבוֹד עַל כֵּן הוּא יָכוֹל לִשְׂאֵת וּלְהָרִים כָּל הַמַּשָּׂאוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר סִימָן נד) שֶׁהַצַּדִּיק נִקְרָא מַשָּׂא שֶׁהוּא נוֹשֵׂא הַכֹּל בִּבְחִינַת כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאוֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק כִּי הַצַּדִּיק מְנַשֵּׂא וּמַרִים כָּל הַנְּפִילוֹת. וְכָל זֶה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַדַּעַת כַּנַ"ל וְתִקּוּן הַדַּעַת הוּא תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַ"ל וְכִדְמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת:

אות ג

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל זֶה הַפָּסוּק שֶׁשּׁוֹנֵא הָאָמוּר כָּאן הוּא שֶׁרָאוּהוּ עוֹבֵר עֲבֵרָה הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדְּמִים שֶׁל הַשְׂטָ"ה גִּידִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂטָ"ה עֲבֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם, וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הַנְּפִילָה, בִּבְחִינַת כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי אָסוּר לִשְׂנֹא יִשְׂרָאֵל אִם לֹא שֶׁרָאָהוּ עוֹבֵר עֲבֵרָה שֶׁאָז מִצְוָה לִשְׂנֹאתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּעִנְיָן זֶה כִּי הָעֲבֵרָה עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדְּמִים שֶׁל הַשְׂטָ"ה גִּידִין כַּנַ"ל. וּמִשָּׁם בָּא בְּחִינַת הַשִּׂנְאָה עַל יְדֵי הַדְּמִים כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן מֻתָּר לְשַׂנְאוֹ כִּי הוּא בִּבְחִינַת שִׂנְאָה כַּנַ"ל, וְאַף עַל פִּי כֵן צִוָּתָה הַתּוֹרָה לְבַל יַנִּיחֶנּוּ לְפֹל לְגַמְרֵי רַק צָרִיךְ לַעֲזֹב מַה שֶּׁבִּלְבּוֹ עָלָיו וְלַהֲפֹךְ בִּזְכוּתוֹ לַהֲבִיאוֹ לִבְחִינַת אַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה מֵרִים אוֹתוֹ מִנְּפִילָתוֹ כַּנַ"ל:

אות ד

וְעַתָּה יֵשׁ לְרַמֵּז מִצְוָה זוֹ עַל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שׂוֹנַאֲךָ רֹבֵץ וְכוּ' שֶׁכְּשֶׁרוֹאִין חָמְרוֹ וְגוּפוֹ שֶׁל שׂוֹנְאוֹ שֶׁעָבַר עֲבֵרָה כַּנַ"ל שֶׁהוּא רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו מַשָּׂאוֹי וְעֹל תּוֹרָה וְנוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי יָדוּעַ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּשׁוֹר לְעֹל וְכָחֲמוֹר לְמַשָּׂאוֹי וּכְשֶׁרוֹאִין הָאָדָם נוֹפֵל מֵעֲבוֹדַת ה' חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה עַל יְדֵי עֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת שׂנַאֲךָ כַּנַ"ל, צִוָּתָה הַתּוֹרָה לִבְלִי לְהִתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ רַק עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְרָאוֹת לַעֲזֹר לוֹ וּלְקָרְבוֹ וְלַהֲרִימוֹ מִנְּפִילָתוֹ וְצָרִיךְ לְאַהֲבוֹ דַּוְקָא כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ לָדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת וַאֲפִלּוּ בְּרֶשַׁע גָּמוּר צָרִיךְ לִמְצֹא בּוֹ אֵיזֶה זְכוּת וְעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מֵרִשְׁעָתוֹ וּמַכְנִיסִין אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן רפב) עַל פָּסוּק וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ'. וְזֶהוּ מִצְוַת עָזֹב תַּעֲזֹב

שֶׁעִקַּר הַמִּצְוָה הִיא הָאַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם כּוּ' כַּנַ"ל. כִּי גַּם לְהָרִים הָאָדָם עַצְמוֹ מִנְּפִילָתוֹ הוּא רַק עַל יְדֵי הָאַהֲבָה דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִין אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת וְאַהֲבָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ פָּטוּר וְיֵשׁ אוֹמְרִים אָסוּר כִּי כְּשֶׁעוֹסֵק לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ לַהֲרִימָם בִּנְפִילָתָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת כְּבוֹדוֹ מְאֹד דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יְקָרֵב אוֹתָן שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְקָרֵב שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִפְגָּם כְּבוֹדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּבֵּי מֹשֶׁה, לַךְ רֵד וְכוּ', עַל שֶׁקֵּרֵב אֶת הָעֶרֶב רַב כִּי אִלּוּ הָרְשָׁעִים הֵם בִּבְחִינַת עֶרֶב רַב שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו כַּמּוּבָא, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, בְּזוּי אַתָּה מְאֹד שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בְּכָבוֹד דְּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן אָסוּר לְקָרְבָם כִּי יִפְגֹּם כְּבוֹדוֹ חַס וְשָׁלוֹם עַל יָדָם:

וְזֶה בְּחִינַת זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ שֶׁאָסוּר לַהֲרִימוֹ מִנְּפִילָתוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁיִּפְגֹּם כְּבוֹדוֹ עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר הוּא הַכָּבוֹד כִּי כְּשֶׁמְּקָרְבִין לַה' יִתְבָּרַךְ הָרְאוּיִין לְקָרֵב נִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מִתְקָרְבִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כָּל זֶה, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ בִּבְחִינַת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד וְזֶה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ נִתְבַּטֵּל הָאִסּוּר וְהָרַע שֶׁלָּהֶם. וְעַיֵּן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר מִי שֶׁעוֹסֵק לְקָרֵב וְכוּ' סִימָן נט) וְזֶהוּ בְּחִינַת עָזֹב תַּעֲזֹב דְּהַיְנוּ לְסָמְכוֹ וְלַהֲרִימוֹ מִנְּפִילָתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּטוּל הָאִסּוּר בְּסָמְךְ כַּנַ"ל בִּבְחִינַת סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ד), מִפְּנֵי מָה אֵין נוּ"ן בְּאַשְׁרֵי מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נְפִילָה וְכוּ' וַאֲפִלּוּ הָכֵי חָזַר דָּוִד וּסְמָכָהּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים, נִמְצָא שֶׁסָּמְךְ הוּא בְּחִינַת סְמִיכַת הַנְּפִילָה בִּבְחִינַת נְפִלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּטוּל כָּל הָאִסּוּרִים בְּסָמ"ךְ כִּי כָּל הָאִסּוּרִים הֵם מִבְּחִינַת הַדְּבָרִים הַנִּפּוּלִים וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרוֹבוֹת עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַמִּצְוָה שֶׁל עָזֹב תַּעֲזֹב דְּהַיְנוּ לְסָמְכוֹ וְלַהֲרִימוֹ מִנְּפִילָתוֹ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת סָמְךְ בְּחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל וּמִשָּׁם הַסְּמִיכָה לְכָל הַנּוֹפְלִים בִּבְחִינַת סוֹמֵךְ וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אוֹתָן שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִן הַכָּבוֹד וְאֵין לָהֶם עוֹד שׁוּם חֵלֶק בְּהַכָּבוֹד אָסוּר לְקָרְבָם כִּי עִקַּר הוּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן יֵשׁ שְׁנֵי דֵּעוֹת, לְדֵעָה אֶחָד פָּטוּר אֲבָל אִם רוֹצֶה מֻתָּר לַעֲזֹב, וּלְדֵעָה שְׁנֵיהֶ אָסוּר. וּמַר אָמַר חָדָא וּמַר אָמַר חָדָא וְלֹא פְּלִיגוּ כִּי הַכֹּל לְפִי רִשְׁעוּתָם וּלְפִי רְחוּקָם מֵהַכָּבוֹד כִּי יֵשׁ שֶׁהֵם רְחוֹקִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ סַכָּנָה גְּדוֹלָה לְקָרְבָם וּמֻחָמַת זֶה פָּטְרָה הַתּוֹרָה לְהַזָּקֵן שֶׁאֵינוֹ מְחֻיָּב לְסַכֵּן נַפְשׁוֹ בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ אַף עַל פִּי כֵן אִם רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין לֵירֵד וּלְהַעֲלוֹת אֶפִלּוּ אוֹתָם בְּוַדַּאי עוֹשֶׂה מִצְוָה גְּדוֹלָה מְאֹד

מְאֹד. אֲבָל יֵשׁ שֶׁהֵם רְחוֹקִים עוֹד יוֹתֵר עַד שֶׁיֵּשׁ אִסּוּר גָּמוּר לְקָרְבָם וְאָסוּר לוֹ לְסַכֵּן נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפְּנֵי מָה עֵינֵיהֶם שֶׁל תַּרְמוֹדִיִּים טְרוּטוֹת וְכוּ'. אֲבָל אוֹתָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עוֹד אֵיזֶה אֶחְיָזָה בְּהַכָּבוֹד אַף עַל פִּי שֶׁהֵם רְחוֹקִים מְאֹד עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עָזֹב תַּעֲזֹב כַּנַּ"ל כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פריקה וטעינה ב:

כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ וְכוּ' עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ:

כִּי אִיתָא בַּמַּאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן זַיִן שֶׁעִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נוֹפֵל בַּעֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם כִּי זֶהוּ מַשָּׂא כָּבֵד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי לִשָּׂא כְּלָל מַשָּׂאוֹ כָּבֵד כָּזוֹ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ לְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיאָם מֵעֲוֹנוֹת וּלְהַכְנִיס בָּהֶם דַּעַת וְכוּ' כִּי צְרִיכִים לְהָאִיר הַדַּעַת בְּבָנִים וְתַלְמִידִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְעַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת מִיִּם הַחָכְמָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

וְזֶה מְרֻמָּז בַּמִּצְוָה הַנַּ"ל כִּי שׂוֹנֵא פֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁזֶּהוּ מִי שֶׁרָאָה אוֹתוֹ שֶׁעָבַר עֲבֵרָה וְזֶהוּ בְּחִינַת רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ כִּי מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּבֶד הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁהוּא הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן וּמֵחֲמַת זֶה הוּא רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשָּׂא כְּלָל מַשָּׂאוֹי כָּזוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ וְכוּ' כִּי הִתְגַּבְּרוּת הֶעָוֹן הוּא בִּבְחִינַת הַחֹמֶר וְרוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן אֲזַי אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם אָדָם כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת רַק הוּא בְּחִינַת חַיָּה בְּדִמּוּת אָדָם כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. וְהִזְהִירָה הַתּוֹרָה עַל כָּל אֶחָד שֶׁיִּרְאֶה אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן כִּי רַק זֶה נִקְרָא מַשָּׂאוֹי כַּנַּ"ל אֲזַי אָסוּר לוֹ לְהַעֲלִים עַיִן רַק מָטֵל עָלָיו לְרַחֵם עַל חֲבֵרוֹ וְלַעֲזֹר לוֹ לְקַיֵּם עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ כִּי זֶה מֻטָּל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְרַחֵם עַל חֲבֵרוֹ בְּרַחֲמָנוּת הָאֲמִתִּית הַגָּדוֹל מִכָּל מִינֵי רַחֲמָנוּת דְּהַיְנוּ לַעֲזֹר לוֹ לְפָרֵק מֵעָלָיו הַמַּשָּׂאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עָוֹן אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשָּׂא כְּלָל מַשָּׂאוֹי כָּבֵד כָּזוֹ כַּנַּ"ל. כִּי כָּל אֶחָד מְחֻיָּב לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַשְׁגִּיחַ עַל חֲבֵרוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם לְהוֹצִיאוֹ מֵהַמַּשָּׂאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת שֶׁהוּא כָּבֵד מִכָּל הַמַּשָּׂאוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ:

וְגַם הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ מַמָּשׁ דְּהַיְנוּ פְּרִיקָה וּטְעִינָה מַמָּשׁ לַעֲזֹר לַחֲבֵרוֹ לְפָרֵק הַמַּשָּׂאוֹי מַמָּשׁ מֵעַל חֲמוֹרוֹ הוּא גַּם כֵּן בְּחִינָה הַנַּ"ל כִּי הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁעַל הַבְּהֵמָה שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ הוּא נִמְשָׁךְ מִיָּם הַחָכְמָה שֶׁבָּא עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הֶאָרַת הַדַּעַת בְּבֵן

וְתַלְמִיד כְּפִי מַה שֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתָן מִמַּשְׂאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עָוֹן כַּמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל קְשׁוּר הָעִנְיָן הֵיטֵב עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לָצֵאת מִמַּשְׂאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת וְזוֹכֶה לְדַעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד כְּמוֹ כֵן פְּרָנְסָתוֹ מְעוֹפֶפֶת לוֹ בְּנָקֵל כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. וְכֵן לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם מִי שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן וְאֵין בּוֹ דַּעַת חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ בָּאָה לוֹ בִּכְבֵדוּת גָּדוֹל וּבִיגִיעָה גְּדוֹלָה מְאֹד בִּבְחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ - בִּשְׁטוּתָא אֲזַי וְטָחֲנוּ בָּרֵחַיִם אוֹ דָּכוּ בַּמְּדוֹכָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּבֵדוּת הַפַּרְנָסָה לְמִי שֶׁלֹּא גֵּרֵשׁ הָרוּחַ שְׁטוּת כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּרַמֵּז עַל כְּבֵדוּת הַפַּרְנָסָה לְמִי שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף (פְּסָחִים קיח) כִּי קְרִיעַת יַם סוּף מְרַמֵּז עַל יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁנִּבְקַע וְנִתְגַּלֶּה יָם הַחָכְמָה כַּמּוּבָא בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל שֶׁנִּתְגַּלֶּה כְּפִי מַה שֶׁזּוֹכִין לָצֵאת מֵעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כִּקְרִיעַת יַם סוּף, כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא נִמְשָׁךְ הַמְּזוֹנוֹת וְהַפַּרְנָסָה מִבְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף מִבְּחִינַת יָם הַחָכְמָה הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַקֹּשִׁי שֶׁהָיָה קְשֶׁה קְרִיעַת יַם סוּף הוּא מֵחֲמַת עֲוֹנוֹת בְּחִינַת הַלְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְהַלְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ כֵן קְשִׁין הַמְּזוֹנוֹת כִּי כְּפִי מַה שֶׁזּוֹכִין לָצֵאת מֵעֲוֹנוֹת כְּמוֹ כֵן זוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלֶּה יָם הַחָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וּכְמוֹ כֵן זוֹכִין לִמְזוֹנוֹת וּפַרְנָסָה כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר כְּבֵדַת וְעֹל הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֲמַת כְּבֵדַת הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ שֶׁכָּבֵד עָלָיו הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ וְיֵשׁ לוֹ יְסוּרִים וּכְבֵדוּת גָּדוֹל וְזֶה נִמְשָׁךְ רַק מִמַּשָּׂאוֹי הַכָּבוֹד שֶׁל עֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שֹׂנַאֲךָ כִּי אֵין שׂוֹנֵא אֶלָּא זֶה שֶׁעָבַר עֲבֵרָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְהִזְהִירָה הַתּוֹרָה לִבְלִי לַחְדֵּל מֵעָזֹב לוֹ רַק צָרִיכִין לַעֲזֹב מִלֵּב מַה שֶּׁעָשָׂה וְלַעֲזֹר לוֹ כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוּס מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק מַה דִּבְלִבָּךְ עֲלוֹהִי וּתְפָרֵק עִמֵּהּ:

וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ כִּי בִּשְׁלָמָא אִם הָיָה הַפֵּרוּשׁ שׂוֹנֵא כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁשּׂוֹנֵא אוֹתוֹ מֵחֲמַת עַצְמוֹ מֵחֲמַת רִיב וּמַחֲלֹקֶת וְכַיּוֹצֵא, הָיָה שַׁיָּךְ לוֹמַר מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק וְכוּ' שֶׁצָּרִיךְ לִמְחֹל לוֹ. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשּׂוֹנֵא הָאָמוּר בַּתּוֹרָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁרָאוּהוּ עוֹבֵר עֲבֵרָה אֵיךְ שַׁיָּךְ לוֹמַר מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק מַה דִּבְלִבָּךְ עֲלוֹהִי וְכוּ'? אַךְ בֶּאֱמֶת עַל פִּי מַה שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לָדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת וְצָרִיךְ לִמְצֹא זְכוּת אֲפִלּוּ בְּרָשָׁע גָּמוּר כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא עָשָׂה אֵיזֶה מַעַט טוֹב מֵימָיו וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמּוֹצֵא בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְיָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי זֶה כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ עַיֵּן שָׁם (סִימָן רפב). וְזֶהוּ

עִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהוּא שׁוֹנְאֲךָ שֶׁרְאִיתָ אוֹתוֹ עוֹבֵר עֲבֵרָה אַף עַל פִּי כֵן אַל תִּמָּנַע מִלַּעֲזֹר לוֹ רַק אַדְרַבָּה מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק מַה דִּבְלִבָּךְ עֲלוֹהִי כִּי אַתָּה צָרִיךְ לְמִצֹּא לוֹ זְכוּת וּלְרַחֵם עָלָיו וְלִמְחֹל לוֹ. כִּי עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא בּוֹ זְכוּת מַכְנִיסוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וּמַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיַד כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִמְחֹל עֲוֹנוֹת חֲבֵרוֹ כִּי יָכוֹל לְהַכְנִיסוֹ לְכַף זְכוּת עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא בּוֹ אֵיזֶה זְכוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶחָד רוֹאֶה שֶׁחֲבֵרוֹ יֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים בַּדֶּרֶךְ שֶׁחֲמוֹרוֹ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וּכְבֵדַת הַמַּשָּׂאוֹי הַזֶּה הוּא מֵחֲמַת כְּבֵדַת הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן כַּנַּ"ל. הוּא מְחֻיָּב לְרַחֵם עָלָיו וְלִמְחֹל לוֹ דְּהַיְנוּ לִמְצֹא לוֹ זְכוּת וּלְהַכְנִיסוֹ לְכַף זְכוּת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָרַחֲמָנוּת וְלַעֲזֹר לוֹ לְפָרֵק הַמַּשָּׂאוֹי וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁעוֹזֵב הַשִּׂנְאָה וּמְרַחֵם עָלָיו וּמַכְנִיס בּוֹ רַחֲמָנוּת מֵחֲמַת שֶׁמְּבַקֵּשׁ וּמוֹצֵא בּוֹ אֵיזֶה זְכוּת עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וּמְפָרֵק מֵעָלָיו הַמַּשָּׂאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מְפָרֵק מֵעָלָיו הַמַּשָּׂאוֹי מַמָּשׁ כִּי עִקַּר כְּבֵדוּת הַמַּשָּׂאוֹי הוּא מֵחֲמַת הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר מְצָוָה זוֹ שֶׁל פְּרִיקָה וּטְעִינָה הוּא בִּשְׁבִיל אַהֲבָה וְרַחֲמָנוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים וְכִי יֵשׁ לְךָ שׁוֹנֵא שֶׁרוֹאֶה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַמְּצָוָה כְּדֵי לְפָרֵק הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן שֶׁזֶּהוּ נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהָרַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת אֲבֵדָה וּמְצִיאָה הֲלָכָה ג אוֹת טו:

פריקה וטעינה ד:

אות א

עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב בְּהַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה (בְּאוֹת ה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת בֵּן בְּחִינַת נִיחָא לְעִלְּאִין וְתַתָּאִין וְכוּ' וִימֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת עֶבֶד וְעַצְבוּת וְכוּ'. וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַמְּנוּחָה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת יָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים כִּי כְּשֶׁרַבִּים מַסְכִּימִים לְדַעַת אֶחָד זֶה בְּחִינַת שֶׁפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִכְלָלִין בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַזְהִיר בְּיוֹתֵר אֵצֶל מִצְוַת עָזֹב תַּעֲזֹב שֶׁיַּעֲזֹב הַשִּׂנְאָה שֶׁבְּלִבּוֹ עַל חֲבֵרוֹ וְיִפְרֹק עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ מֵעָזֹב לוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ וְתַרְגּוּמוֹ מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק מַה דִּבְלִבָּךְ עֲלוֹהִי וּתְפָרֵק עִמֵּהּ וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא כִּי זֶה עִקַּר מִצְוַת פְּרִיקָה וּטְעִינָה. כִּי עִקַּר כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם מִכְּבֵדַת הַמַּשָּׂאוֹי הַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי פֶּגֶם בְּחִינָה הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא זָכָה לְקַשֵּׁר כָּרָאוּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְאַחְדוּת הַפָּשׁוּט עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם חַס וְשָׁלוֹם בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּמָמוֹן רַחֲמָנָא לִצְלָן, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת מַשָּׂאוֹת כִּי הַיִּסּוּרִים הֵם כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ וְהֵם כְּמַשָּׂאוֹי כְּבֵדָה עָלָיו וְכֻלָּם הֵם מִבְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כְּשֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר בָּהֶם בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט, שֶׁאָז מִתְגַּבְּרִים רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים וְאֵינָם מִתְנַהֲגִים כְּסֵדֶר הָרָאוּי לָהֶם מִשְּׁרָשָׁם שֶׁמִּשָּׁם כָּל כְּבֵדַת הַמַּשָּׂאוֹת וְכָל הַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כִּי נִמְשָׁכִין מִמַּחֲלֹקֶת הַיְסוֹדוֹת זֶה עִם זֶה וְהֵם כְּנֶגֶד דַּעַת הָאָדָם שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה כָּךְ כִּרְצוֹנוֹ שֶׁיִּתְנַהֵג לוֹ כְּסֵדֶר וְהֵם עוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ וְחוֹלְקִין עָלָיו וּמִתְנַהֲגִים שֶׁלֹּא כִּרְצוֹנוֹ וְכָל מַה שֶּׁהַשִּׁנּוּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ הַיִּסּוּרִים גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה וְהַנַּיְחָא שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְלֹא הִמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת. כִּי כְּפִי הַסֵּדֶר שֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט לְכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת רָאוּי שֶׁיִּתְנַהֵג הַכֹּל כְּסֵדֶר כִּי מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ לֹא יִבָּצֵר כָּל טוֹב וְהוּא בְּרַחֲמָיו יִתְבָּרֵךְ בָּרָא עוֹלָמוֹ לְטוֹבָה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת מֵאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט לְכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְכָל פְּעֻלָּה וּפְעֻלָּה כָּרָאוּי כַּסֵּדֶר לְטוֹבָה. רַק מֵחֲמַת שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם שֶׁכְּפִי אֱמוּנָתוֹ הַשְּׁלֵמָה וּכְפִי מַעֲשָׂיו כֵּן מַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מֵאַחְדוּת הַפָּשׁוּט לְכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי שַׁבָּת שֶׁאָז שְׁבִיתָה וְנַיְחָא שֶׁעַל יְדֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, וְאָז מִתְנַהֵג הַכֹּל כַּסֵּדֶר. כִּי מִשַּׁבָּת נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שְׁבִיתָה וְנַיְחָא גַּם לְכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁעוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל בְּחִינַת הָעַצְבוּת וְהָעַבְדוּת הַקָּשֶׁה מֵעֲבֹדִין דְּחֹל שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין לוֹ כָּל הָעֲסָקִים וְכָל הָעֲשִׂיּוֹת כַּסֵּדֶר בְּלִי יְגִיעָה וַעֲבוֹדָה קָשָׁה. אֲבָל כָּל אֶחָד כְּפִי הַפֶּגֶם שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְאֵינוֹ מְגַלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כֵּן מִתְגַּבְּרִים רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְאֵינָם מִתְנַהֲגִים כַּסֵּדֶר וּמִשָּׁם כָּל הַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת מַשָּׂאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ, שֶׁהַמַּשָּׂאוֹי כְּבֵדָה עָלָיו וְהָאָדָם יֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים מִזֶּה שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַנ"ל שֶׁהוּא פְּגַם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם שַׁבָּת וְכוּ'. כִּי בְּשַׁבָּת כְּתִיב לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ כָּמוֹךָ וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תֵּן לוֹ נַיָּחָא וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ נַיָּחָא עַל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר וְכַיּוֹצֵא גַּם בִּימֵי הַחֹל, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹשִׂים בָּהֶם מְלָאכָה שֶׁלֹּא תְּהֵא הַמְּלָאכָה כְּבֵדָה עֲלֵיהֶם יוֹתֵר מִדַּאי וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַבְּהֵמָה רוֹבֶצֶת תַּחַת מַשָּׂאָהּ זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּגַם שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמַּחֲלֹקֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הִזְהִיר הַכָּתוּב שֶׁיַּעֲזֹב הַשִּׂנְאָה שֶׁבְּלִבּוֹ עַל חֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עָזֹב תַּעֲזֹב מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק לֵהּ וְתַפְרִיק עִמֵּהּ. כִּי עִקַּר הָעֲזִיבָה וְהָעֲזָרָה שֶׁעוֹזְרוֹ בְּעִנְיַן הַמַּשָּׂאוֹי הוּא עַל יְדֵי עֲזִיבַת הַשִּׂנְאָה וּבְקֶשֶׁת הָאַהֲבָה הֵינוּ עַל יְדֵי בְּטוּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַשִּׂנּוּי דֵּעוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין כְּאֶחָד בִּבְחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁכָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל נִכְלָלִין יַחַד בְּיוֹתֵר אַהֲבָה וְרֵעוּת נִתְגַּלֶּה יוֹתֵר בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין כָּל כְּבֵדַת הַמַּשָּׂאוֹת וְכָל הַיִּסּוּרִים כִּי נִמְשָׁךְ נַיָּחָא עַל הַכֹּל כַּנַּ"ל:

הפקר ונכסי הגר:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה. כִּי הַגֵּר שֶׁמִּתְגַּיֵּר זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָל בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד בְּתוֹךְ אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כִּי הַגֵּר שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה עַכּוּ"ם מֵהַשִּׁבְעִים עַמְמִין, הוּא עִקַּר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כִּי עַם קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ וְעַל כֵּן הֵם בְּבְחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם כִּי אוֹרָיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד וְעַל כֵּן שִׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב נִקְרָאִים נֶפֶשׁ אַחַת וְשֵׁשׁ נַפְשׁוֹת עֲשָׂו נִקְרָאִים נְפָשׁוֹת רַבִּים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם כִּי הֵם רְחוֹקִים מֵהָאַחְדוּת וְהַפָּשׁוּט עַל יְדֵי שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן הֵם עִקַּר בְּחִינַת הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת. וּכְשֶׁבָּא אֶחָד מֵהֶם וּמִתְגַּיֵּר זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּכְלָלִין בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט כִּי בִּתְחִלָּה הָיָה בִּבְחִינַת פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה מְאֹד כַּנַּ"ל וְעַתָּה רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ לְהֶאָחֵד הַפָּשׁוּט וְלִכְלֹל בְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ שֶׁעַל יְדֵי עִקַּר כְּלָלִיּוּת כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט. כִּי כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין יוֹתֵר נִכְלָלִין בְּיוֹתֵר בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גְּדֶל מַעֲלַת הַגֵּר שֶׁמִּתְגַּיֵּר שֶׁהִזְהִירָה הַתּוֹרָה עָלָיו לְקָרְבוֹ וּלְאָהֲבוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲהַבְתֶּם אֶת הַגֵּר כִּי זֶה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁנִּכְלָלִין פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט. וְכָל מַה שֶּׁהַפְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה וּרְחוֹקָה בְּיוֹתֵר כְּשֶׁזּוֹכֶה

לְהִתְגַּבֵּר וְלִכְלֹל בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט הוּא יָקָר בְּיוֹתֵר כִּי זֶהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הָרְחוֹקוֹת מְאֹד יִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִין לַעֲמֹד כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ בַּתְּחִלָּה רְחוֹקִים מְאֹד עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת. כִּי עַל יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה נִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט וּלְהֵפֶךְ עַל יְדֵי כָּל פְּגָם וַעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם נִתְרַחֲקִין מִשָּׁם לִבְחִינַת עָלְמָא דְּפֵרוּדָא חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן כְּשֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה אֲזַי נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הָרְחוֹקוֹת מְאֹד שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֲצֶל ה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הָרְחוֹקוֹת שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וּבִפְרָט הַגֵּר שֶׁהָיָה רָחוֹק בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל כְּלָל עַל כֵּן כְּשֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר וְנִכְלָל בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד. הוּא יָקָר בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הָרְחוֹקוֹת שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל מַה שֶּׁהַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר כֵּן יָקָר יוֹתֵר אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מִשָּׁם אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּד אָתֵי יִתְרוֹ וְאָמַר כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָּדוֹל ה' כִּדֵּין אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלָּא וְתַתָּא וְכַנַּ"ל:

אות ד

נִמְצָא שֶׁהִתְקָרְבוּת הַגֵּר לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לִימֵי הַחֹל שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים שָׁם שֶׁעִקָּרָם עַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹלָדָה בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרְיְתָא שֶׁמְּחַסְּרִים דְּמֵיהֶם וּמָמוֹנָם לְהַחֲזִיק הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹלָדִים הֲלָכוֹת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבָּנִים יוֹרְשִׁים מִמּוֹן אֲבִיהֶם כִּי כָּל הוֹלָדַת הַבָּנִים נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי הֲלָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרְיְתָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, הֵן בָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים הֵן כָּל הָרֶוַח וְהָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה שֶׁכָּל אֶחָד מַרְוִיחַ שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם לֵדָה כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ בָּעוֹלָם עַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁמּוֹלִידִים הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים עַל יְדֵי הַתּוֹמְכֵי אוֹרְיְתָא שֶׁמַּחֲזִיקִים אוֹתָם. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַהַשְׁפָּעָה וְהַהוֹלָדוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַתּוֹרָה (וְאַף עַל פִּי שֶׁעַל פִּי רֹב הָעֲשִׁירוּת אֲצֶל הָרְחוֹקִים מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְכוּ' זֶהוּ מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַגָּלוּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין שֶׁפַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל לָהֶם וְכוּ' וְכוּ'

וְהַכֹּל לְטוֹבָה וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר אֲבָל עַל כָּל פָּנִים כָּל שֹׂרֶשׁ הַשֶּׁפַע הוּא רַק מֵהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים כוּ' כַּנַּ"ל) וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם נִפְטָר שַׁיָּךְ מָמוֹנוֹ לְבָנָיו שֶׁהוֹלִיד כִּי כָּל הוֹלָדָתָם נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מֵהַמָּמוֹן שֶׁל הַתּוֹמְכֵי אוֹרָיְתָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמָּמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הָעִקָּר שֶׁיְּקַבְּלוּ הַבָּנִים הַמָּמוֹן שֶׁיְּרָשׁוּ וְיֻחֲזִיקוּ בָּהֶם הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַחְזְרוּ וְיוֹלִידוּ בָּנִים בְּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַהֶלְכוֹת שֶׁיּוֹלִידוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים עַל יְדֵי מָמוֹנָם כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם בִּבְחִינַת וְעַד דּוֹר וְדוֹר אֱמוּנָתוֹ שְׁמֵסִים בָּזֶה מִזְמוֹר לְתוֹדָה שֶׁמְּדַבֵּר מִכָּל זֶה מֵהוֹלָדָה וְתוֹדָה הֲלָכָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַגֵּר שֶׁמִּתְגַּיֵּר שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הֲלָכוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִתּוֹמְכִין אוֹרָיְתָא וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמָּמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם, וְעַל כֵּן כְּשֶׁמֵּת הַגֵּר חוֹזֵר כָּל מָמוֹנוֹ לְיִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֶם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה. כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם נֶגֶד הַגֵּר בִּבְחִינַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם בִּכְלַל קְבָלַת הַתּוֹרָה וְכָל הִתְקָרְבוּתוֹ הוּא עַל יְדֵי שֶׁעוֹלֶה וְנִכְלָל מָמוֹנוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּשָּׁם הוֹלָדַת נַפְשׁוֹ לִכְלֹל בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד דְּמֵי וְעַל כֵּן כְּשֶׁמֵּת וְלֹא הִנִּיחַ בָּנִים שֶׁנּוֹלְדוּ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל חוֹזֵר מָמוֹנוֹ לְיִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֵם זָכָה כִּי מִשָּׁם עִקַּר הִתְקָרְבוּתוֹ לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדָה בְּחִינַת גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְכוּ'. כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הֲלָכוֹת הַנּוֹלְדִין עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּכְלָלִין הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּתוֹךְ אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הִתְקָרְבוּת הַגֵּר לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּקַּח אַבְרָם וְכוּ' וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ וְכוּ' שֶׁהֵם הַגֵּרִים. כִּי עִקַּר הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים עַל יְדֵי הָרְכוּשׁ וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁקִּבֵּל אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל יְדֵי הַתּוֹמְכֵי אוֹרָיְתָא וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקָרְבוּ גֵּרִים רַבִּים שֶׁהֵם יִתְרוֹ וְכוּ' הֵינוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֶעָתִיד שֶׁיַּחְזְרוּ כֻּלָּם אֶת הָעֲשִׁירוּת לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תַּחַת הַבְּרָזֶל אָבִיא כֶּסֶף וְכוּ'. אָז יִתְגַּיְּרוּ כֻּלָּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָז אֶהְפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וּלְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד כִּי יֻכְלְלוּ כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הָרְחוֹקִים וּמְשֻׁנִּים מְאֹד מְאֹד בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

אות ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת הֶפְקֵר כִּי עִקַּר דִּין הֶפְקֵר נִלְמָד מִשְּׁמִטָּה כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא שֶׁלִּמְּדוּ מִפְּסוּק וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׁמְטֶנָּה וּנְטַשְׁתָּהּ וְכוּ' וְכַמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהַפְקִיר כִּשְׁמִטָּה וְכוּ'.

וְכָל עִנְיַן שְׁמִטָּה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל כִּי שְׁמִטָּה בְּחִינַת שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שְׁנַת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כְּמוֹ שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁבַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל הָאָרֶץ וְעַל כֵּן כָּל הַפֵּרוֹת וּתְבוּאַת הָאָרֶץ הֵם הֶפְקֵר לַכֹּל כִּי מִתְבַּטְּלִין כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכָל הַדֵּעוֹת מְשֻׁנּוֹת וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְעַל כֵּן כָּל הַתְּבוּאָה הֶפְקֵר לַכֹּל. כִּי אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה שׁוּם הַקְפָּדָה וְשִׁנּוּי דֵּעָה עַל הַתְּבוּאָה בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית לוֹמַר שֶׁזֹּאת הַתְּבוּאָה שַׁיָּךְ לְבַעַל שָׂדֶה זֶה וְזֹאת הַתְּבוּאָה שַׁיָּכָה לְבַעַל שָׂדֶה אַחֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְשִׁנּוּי דֵּעוֹת כִּי עִכְּשָׁו הַכֹּל שָׁוִין כִּי נִכְלָלֶת הָאָרֶץ אֲז בִּבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת יַחַד בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁשָּׁם הַכֹּל כְּלוּלִין יַחַד וְאָסוּר שֶׁיִּהְיֶה שׁוּם שִׁנּוּי דֵּעָה וְהַקְפָּדָה בֵּינֵיהֶם. וְעַל כֵּן אָז אֲסוּרִים כָּל עֲבוֹדַת הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע וְכוּ' שְׁנַת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ כִּי אָז בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁאָז מִתְבַּטֵּל בְּחִינַת עֲבָד מט"ט וְנִכְלָל בִּבְחִינַת בֵּן בְּחִינַת נַיְחָא. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הָעֲבֹדוּת נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הָאָרֶץ שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲבוֹדוֹת הַקָּשׁוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ' עַל כֵּן שָׁם צְרִיכִין עִקַּר הַתִּקּוּן. עַל כֵּן עִקַּר אִסּוּר עֲבוֹדָה בִּשְׁמִטָּה הוּא בַּעֲבוֹדַת הָאָרֶץ לְבַטֵּל מִשָּׁם בְּחִינַת עֲבוֹדוֹת עַל יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְכֵן כָּל בִּטּוּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הוּא בִּתְבוּאַת הָאָרֶץ שֶׁאָסוּר לְכָל אֶחָד לְהַחֲזִיק בִּתְבוּאָתוֹ כְּאִלּוּ הִיא שֶׁלּוֹ לְבַדּוֹ וּלְהַקְפִּיד חַס וְשָׁלוֹם עַל חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שִׁנּוּי דֵּעָה בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת. וְעִכְּשָׁו בִּשְׁמִטָּה אָסוּר כָּל זֶה כִּי עַכְשָׁו צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל הָאָרֶץ כִּי אָז מִתְבַּטְּלִין כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת וְנִכְלָלִין כְּאֶחָד בִּבְחִינַת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְאָז מִתְבַּטֵּל כָּל הָעֲבֹדוּת וְכַנַּ"ל:

אות ז

וְעַתָּה מוּבָן הֵיטֵב מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכָּל גְּלוּת בָּבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה הָיָה עַל שִׁבְעִים שְׁנוֹת הַשְּׁמִטָּה שֶׁבִּטְּלוּ. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ מִפָּסוּק, אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתוֹתֶיהָ וְכוּ' כִּי עִקַּר כָּל הַגָּלֻיּוֹת נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּרִבּוּי שִׁנּוּי דֵּעוֹת וּמַחֲלֹקֶת עַד שֶׁאֵינָם נִכְלָלִים בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁאָז שׁוֹלְטִין הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל, וּמִתְגַּבְּרִין עַל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב שֶׁכָּל עֲבוֹדָתָם בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת הוּא לִכְלֹל בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הָעֲבוֹדָה כִּי זֶה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בְּמִצְוַת שְׁמִטָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל עַל כֵּן עַל יְדֵי פְּגַם עֲבֵרָה זֹאת דַּיְקָא הָיְתָה הַגָּלוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשִּׁנּוּי דֵּעוֹת וּמַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל:

אות ח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר מֹשֶׁה אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר כְּשֶׁרָאָה מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאָז אָמַר עַתָּה נוֹדַע הַדָּבָר מַה נִּשְׁתַּנּוּ יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בַּגָּלוּת כָּל כָּךְ כִּי רוֹאֶה אֲנִי שֶׁהֵם רְאוּיִים לְכָךְ מֵחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם בַּפָּרָשָׁה, הֵינוּ כַּנַ"ל כִּי עִקַּר גָּלוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִעַכּוּ"ם מוֹשְׁלִים עֲלֵיהֶם הוּא עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּשִׁנּוּיִים רַבִּים עַד שֶׁאֵין נִכָּלִין בְּדֵעָה אֶחָד וְאֵין מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וַאֲזַי מִתְגַּבְּרִין הָעַכּוּ"ם שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵעֶלְמָא דְּפֵרוּדָא מִפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכַנַ"ל, וְיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בַּגָּלוּת בֵּינֵיהֶם, וְהַשְׁכִּינָה עִמָּהֶם בַּגָּלוּת כִּבְיָכוֹל כִּי שׁוֹלְטִין הִתְגַּבְּרוּת הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַד שֶׁמַּעֲלִימִין וּמַסְתִּירִין בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד וְכַנַ"ל. וְכֵן גָּלוּת בָּבֶל הָיְתָה עַל יְדֵי שֶׁהָיוּ מַלְעִיבִין בְּמַלְאֲכֵי אֱלֹהִים וְכוּ' וְעַל יְדֵי שֶׁבִּטְּלוּ שְׁנוֹת הַשְּׁמִטָּה שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה הִתְגַּבְּרוּ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁנֶּאֱחָזִין בִּפְעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד וְכַנַ"ל, וּבִפְרָט הַגָּלוּת הָאַרְךְ הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁהִתְחִיל מֵחֲרְבַן בַּיִת שֵׁנִי שֶׁהָיָה עִקַּר הַחֻרְבָּן עַל יְדֵי שִׂנְאַת חִנָּם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּמֵחֲמַת שֶׁאָז הִתְגַּבֵּר הַשִּׂנְאַת חִנָּם בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל כֵּן מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת בְּיוֹתֵר בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כִּי עֲדַיִן הַשָּׂטָן מְרַקֵּד בֵּינָן וּמַרְבֶּה מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה אֲפָנִים וּבִפְרָט בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁכָּל עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר שֶׁאֵין מִתְגַּלֶּה בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת וְשִׁנּוּי הַדֵּעוֹת וְכַנַ"ל:

אות ט

וּבִשְׁבִיל זֶה מֵאַן מֹשֶׁה הָרְבֵּה בִּשְׁלִיחוּתוֹ בְּמַרְאֵה הַסְּנֶה וְה' יִתְבָּרַךְ טָעַן עִמּוֹ שִׁבְעָה יָמִים שֶׁיֵּלֵךְ לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל וְהוּא לֹא רָצָה כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַכֹּל מֵחֲמַת זֶה מֵחֲמַת שֶׁרָאָה וְהֵבִין גֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַחוֹלְקִים וְהַדִּלְטוּרִים שֶׁהֵם דָּתָן וַאֲבִירָם וְכוּ' עַל כֵּן רָאָה רִבּוּי הַתְּלוּנּוֹת וְהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁינְּסוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיָּבוֹאוּ לְחֵטְא הָעֵגֶל עַל יְדֵי זֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵחָרֵב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְיַחְזְרוּ לַגָּלוּת וְכוּ' עַל כֵּן לֹא רָצָה לְהַתְחִיל לֵילֵךְ וְלַעֲסֹק בָּזֶה כְּלָל וְאָמַר, לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְּמוֹל וְכוּ'. שֶׁרָמַז שֶׁעֲדַיִן קָשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֵמוּת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַהוֹרָה הַנַ"ל) שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַמִּצְרִים וְכָל הָעַכּוּ"ם הַמּוֹשְׁלִים עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכַנַ"ל. אֲבָל עַתָּה עֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם הַדִּבּוּר כִּי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי וְכוּ' וְהַמַּחֲלֹקֶת בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מִתְרַבֶּה עַל כֵּן לֹא רָצָה לֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ.

וַאֲפִלּוּ בַּסּוֹף כְּשֶׁאָמַר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם וְכוּ' הֵשִׁיב שִׁלַּח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח כִּי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינִי גּוֹאֵלָם לֶעָתִיד וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הִסְתַּכֵּל בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ עַל סוֹף הַגְּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁיִּתְאַחֵר עַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מֵאֵן לֵילֵךְ. וְאָמַר לוֹ הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי וְכוּ' הִנֵּה הוּא יוֹצֵא לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁגִּלָּה לוֹ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר עֲדַיִן לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת לְהַשָּׁוּוֹת כָּל הַשִּׁנּוּיִים דֵּעוֹת יַחַד שֶׁבָּזֶה תִּלּוּי הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְתַלְמִידָיו שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין עִמּוֹ בְּאַהֲבָה וְשִׂמְחָה עַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה וְכֵן רָמַז לוֹ עַד הַסּוֹף הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל יְדֵי מְעַט הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁנִּכְלָלִים יַחַד בְּהַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה עַל יְדֵי זֶה בְּעֶצְמוֹ מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי זֶה. וְעַל כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה הָיָה עַל יְדֵי אַהֲרֹן עַל יְדֵי שֶׁיָּצָא לִקְרָאתוֹ בְּשָׁלוֹם גָּדוֹל וְכַנַּ"ל וְכֵן הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה תִּהְיֶה עַל יְדֵי אֵלִיָּהוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה יָבוֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ כִּי אֵלִיָּהוּ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְכַנַּ"ל:

אות י

כִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל נְעוּצָה סוֹפָהּ בִּתְחִלָּתָהּ (וְכֵן כָּל הַתּוֹרוֹת וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וּתְחִלָּתָהּ בְּסוֹפָהּ. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁתּוֹדָה דְּהַיְנוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד זֶהוּ בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְכוּ' וְהוּא בְּחִינַת לְמוּד הֲלָכוֹת וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרֵאת הַתּוֹדָה הֲלָכָה עַל שֵׁם תַּהֲלוּכוֹת הַדָּמִים שֶׁהוֹלְכִים כַּסֵּדֶר כְּשֶׁיּוֹצְאִים מֵהַצָּרָה. כִּי בִּתְחִלָּה בְּשָׁעַת צָרָה הָיוּ הַדָּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹצְאִים מֵהַצָּרָה הַדָּמִים הוֹלְכִים כַּסֵּדֶר וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת הוֹלָדָה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר וְכוּ'. וְעַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁמְּקֻשָּׁר לְשַׁבָּת נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֲלָכָה כְּרַבִּים, כִּי כְּשֶׁרַבִּים מַסְכִּימִים לְדַעַת אֶחָד זֶה בְּחִינַת פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ דֵּעָה מְיֻחֶדֶת וְנִכְלָלִין יַחַד וְכוּ' וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב כִּי זֶה הוּא כְּלַל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מֵרֵישָׁא לְסֵיפָא. נִמְצָא שֶׁעִקַּר כְּלָלִיּוּת הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט הוּא עַל יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה שֶׁהוּא עַל יְדֵי תַּהֲלוּכוֹת הַדָּמִים שֶׁהוֹלְכִים כַּסֵּדֶר כְּשֶׁיּוֹצְאִים מֵהַצָּרָה שֶׁאָז מְבִיאִין תּוֹדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲלָכָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ'. כִּי בִּתְחִלָּה כְּשֶׁהָיוּ הַדָּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב הָיָה בִּבְחִינַת אַנְשֵׁי דְּמִים יִשְׁנָאוּ תָּם וְכוּ' וְעַכְשָׁו כְּשֶׁהַדָּמִים הוֹלְכִין כְּסִדְרָן וְכוּ' מֵאִיר הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הַנַּ"ל עַד

שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל. וּמִמֵּילָא מוּבָן הַהֶפֶךְ כְּשֶׁהַדְּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב דְּהַיְנוּ בִּשְׁעַת צָרָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאָז אֵין מֵאִיר הָאֱמֶת כַּנַ"ל. וְאָז אֵי הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת וְאָז אֵין נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל וַאֲזַי אֵין נִכְלָלִין הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת יַחַד וְכוּ' כִּי מִכְּלַל הֵן אַתָּה שׁוֹמֵעַ לָאו וּבֶאֱמֶת הָא בְּהָא תַּלְיָא כִּי כָּל מַה שֶׁהַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מִתְגַּבְּרִין יוֹתֵר בְּרִבּוּי שְׁנוּיִים וְאֵין נִכְלָלִין יַחַד כָּרָאוּי כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבְּרִים הַצָּרוֹת וְהַגָּלֻיּוֹת בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם כִּי כָּל הַיְסוּרִים וְהַצָּרוֹת וְהַגָּלֻיּוֹת הֵם עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּרִבּוּי שְׁנוּיִים שֶׁאֵין נִכְלָלִים יַחַד וְאֵין מֵאִיר בָּהֶם הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם בִּפְרָטִיּוּת:

וְזֶהוּ בְּעֻצְמוֹ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדְּמִים עַל הַלֵּב בִּשְׁעַת הַצָּרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים הוּא מֵחֲמַת רִבּוּי הַשְּׁנוּיִים שֶׁאֵין מִתְנַהֲגִים הַיְסוֹדוֹת בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הָעוֹלָם בְּשִׁנּוּיִים רַבִּים וְנִפְלָאִים וְכֻלָּם כְּלוּלִים בְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר שֶׁמֵּהֶם כָּל הַדּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה כַּמּוּבָא. וְכֻלָּם נִמְשָׁכִים מֵאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ כִּי בְּשָׁרְשָׁם כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּאֶחָד, אַךְ בְּהִשְׁתַּלְשְׁלָם לְמַטָּה בְּרָאָם בְּשִׁנּוּיִים נִפְלָאִים, כִּי הַיְסוֹדוֹת מְשֻׁנִּים מְאֹד זֶה מִזֶּה זֶה אֵשׁ וְזֶה מַיִם זֶה רוּחַ וְזֶה עָפָר זֶה חַם וְיָבֵשׁ וְזֶה קַר וְלַח וְזֶה קַר וְיָבֵשׁ וְכוּ'. מִכָּל שֶׁכֵּן כָּל הַבְּרוּאִים שֶׁנִּתְהַוּוּ מֵהֶם שֶׁהַשְּׁנוּיִים בָּהֶם לְאֵין מִסְפָּר. וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהִתְנַהֵג בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה שֶׁיִּתְמַזְּגוּ הַיְסוֹדוֹת בְּשָׁוֶה כְּפִי מַה שֶּׁנִּמְשְׁכוּ מֵאַחְדוּת הַפָּשׁוּט לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתָם כָּרָאוּי וְאָז מִתְנַהֵג הַכֹּל כָּרָאוּי. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְרַבִּין הַשְּׁנוּיִים וְהַיְסוֹדוֹת מִתְגַּבְּרִים זֶה עַל זֶה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכָרָאוּי מִזֶּה בָּאִים כָּל הַיְסוּרִים וְכָל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם כִּי הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם הֵם עִקַּר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יַצֵּב גְּבוּלוֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַגּוֹיִים הֵם בִּבְחִינַת פֵּרוּד בְּחִינַת בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם וְכַנַ"ל כִּי הֵם עִקַּר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁהֵם שִׁבְעִים עַכּוּ"ם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים נֶפֶשׁ בֵּית יַעֲקֹב בְּחִינַת יַצֵּב גְּבוּלוֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וּכְפִי תִּקּוּן הַבְּרִיאָה וּכְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד צְרִיכִים כָּל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם לְהִתְבַּטֵּל וְלִכְלֹל בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ בֵּית יַעֲקֹב שֶׁהֵם חֲשׁוּבִים כְּאֶחָד וְנִכְלָלִים בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט בִּבְחִינַת כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְכוּ' וְזֶה כָּל תִּקּוּן הַבְּרִיאָה. אֲבָל כְּשֶׁהַשָּׁטָן מִתְגַּבֵּר וְאֵין הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִכְלָלִין יַחַד עַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת אֲזַי מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל, וְכֵן עַל יְדֵי זֶה בָּאִים חַס וְשָׁלוֹם כַּמָּה וְכַמָּה צָרוֹת וְיִסּוּרִים שֶׁכֻּלָּם בָּאִים עַל יְדֵי שֶׁאֵין הַשְּׁנוּיִים שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת מִתְמַזְּגִים כָּרָאוּי וְאֵין נִכְלָלִים יַחַד כָּרָאוּי וְכַנַ"ל. וְזֶהוּ בְּעֻצְמוֹ בְּחִינַת הַדְּמִים שֶׁשּׁוֹטְפִים עַל הַלֵּב

בְּשָׁעַת הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל הַחִיּוּת בְּהַדָּמִים וְהַחִיּוּת מִתְפַּשֵּׁט לְכָל הָאֵיבָרִים וְהַחוּשִׁים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁנּוּיִים רַבִּים, וְשֹׁרֶשׁ הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה הוּא כֹּחַ אֶחָד וּמְמֻנֶּה נִמְשָׁכִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁיֵּשׁ בְּאֵיבְרֵי הָאָדָם שֶׁמֻּרְכָּבִים מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְהַכֹּל בִּבְחִינַת הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּתְנַהֵג הַכֹּל בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, וּכְשֶׁנַּעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת בֵּינֵיהֶם וּמִתְרַבִּים הַשִּׁנּוּיִים מִזֶּה בָּאִים כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם וּמִתְבַּלְבְּלִים הַדָּמִים שֶׁבָּהֶם נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת וַאֲזַי הֵם שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב. וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שְׁכוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הָיָה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲעֶבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וְכוּ' וְכַמְבֹאָר בְּכַוָּנַת הָאָר"י זַ"ל בַּאֲרִיכוּת. נִמְצָא שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם בְּיוֹתֵר הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁאֵין נִכְלָלִין בְּיַחַד. עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר הַדָּמִים הַשּׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב. וְכֵן לְהֶפֶךְ שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַדָּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב חַס וְשָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבֵּר הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁאֵין נִכְלָלִין יַחַד וְכַנַּ"ל וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הַתְּחָלַת הַגְּאֻלָּה קָשָׁה מְאֹד וְעַל כֵּן מֵאֵן מֹשֶׁה לֵילֵךְ וְכַנַּ"ל:

אות יא

אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ יִשְׂרָאֵל כְּדַאי וְעָשָׂה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים בְּמִצְרַיִם, וּבְכָל זֶה הֶרְאָה שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת מְמֻנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעֶצְמוֹ וְהֵם בְּיָדוֹ כְּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר וְיָכוֹל לְשַׁנּוֹת אוֹתָם בְּכָל עֵת כִּרְצוֹנוֹ כִּי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מִמַּטֶּה נָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ מַטֶּה וּמִמַּיִם דָּם וְאַחַר כָּךְ מִדָּם מַיִם וְכֵן כֻּלָּם, כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת בְּיָדוֹ כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ לְבַד מֵאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט וְעַל יְדֵי זֶה הוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם וּמִכָּל הַצָּרוֹת מִשְׁטִיפַת הַדָּמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וְכוּ'. וְהַכֹּל הָיָה כְּדֵי שֶׁיּוּדוּ וְיִהַלְלוּ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ וְכוּ'. וְכֵן עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּאֲמֶן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עָנְיָם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ, קִדָּה וְהִשְׁתַּחֲוָיָה זֶה בְּחִינַת הוֹדָאָה בְּלֵב שָׁלֵם בְּחִינַת כְּרִיעַת מוֹדִים וְתֶכֶף שֶׁהִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תּוֹדָה הִתְחִיל לְהָאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְחִיל לְהָאִיר בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, וּכְמוֹ כֵן נִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַמִּצְרִים שֶׁיּוֹנְקִים מֵהַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כְּשֶׁאֵין נִכְלָלִים יַחַד. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְבַּטֵּל כֹּחָם וְהֶאִיר יוֹתֵר בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט, חָזְרוּ תַּהֲלוּכוֹת דְּמִים לֵילֵךְ כַּסֵּדֶר יוֹתֵר וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה לְטוֹבָה עַד שֶׁזָּכוּ לָצֵאת מִמִּצְרַיִם. וְאָז בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה אָמְרוּ שִׁיר וְהַלֵּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חַג וְאָז הִמְשִׁיכוּ בְּיוֹתֵר בְּחִינַת תּוֹדָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַד שֶׁזָּכוּ לִקְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז הָיָה גְּמַר גְּאֻלָּתָם שֶׁאָז אָמְרוּ שִׁירַת הַיָּם בְּשִׂמְחָה רַבָּה כִּי אָז נִשְׁלַם הַהוֹדָאָה בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא

עַל יְדֵי שִׂירַת הַיָּם כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כַּנַ"ל. וְהָעִקָּר זָכוּ לָזֶה עַל יְדֵי אַהֲרֹן שֶׁלֹּא חָלַק עַל מֹשֶׁה אַדְרַבָּא יָצָא לִקְרָאתוֹ בְּשִׂמְחָה וְאַהֲרֹן הָיָה נָבִיא וּגְדוֹל הַדּוֹר וְהָרֹב יִשְׂרָאֵל סָמְכוּ עָלָיו וְנִכְלְלוּ בְּמֹשֶׁה עַל יָדוֹ וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַל יְדֵי שֶׁרַבִּים מַסְכִּימִים לְדֵעָה אַחַת אֲמִתִּית וְכַנַ"ל שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְכַנַ"ל:

אות יב

וְעִקַּר כַּוָּנַת דְּבָרֵינוּ הוּא שֶׁיְּבִין כָּל אֶחָד מִזֶּה רְמָזִים לְעַצְמוֹ לְהַחֲיוֹת וּלְהַשִׁיב נַפְשׁוֹ בְּכָל עֵת בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו. כִּי עַל כָּל אָדָם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי הַרְפַּתְקָאוֹת וּתְלָאוֹת וְכוּ' כִּי אָדָם לְעָמָל יוּלָּד וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כֻּלְּהֵי גּוּפָא דְּרוּפְתְּקֵי נִינְהוּ וְכוּ' בִּפְרָט בַּגָּלוּת הַזֶּה אֲשֶׁר תָּכְפוּ עָלֵינוּ צָרוֹת וְאֵין לָנוּ חִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי הַהַרְחָבוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב לָנוּ בֵּין צָרָה לְצָרָה וְגַם בְּתוֹךְ הַצָּרָה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ הַרְחָבוֹת גְּדוֹלוֹת בִּבְחִינַת בַּצַּר הִרְחַבְתָּ לִי כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן קצה. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּוַדַּאי כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה כְּדֵי לְהַזְכִּירוֹ לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה וּלְמָרַק הַפֶּשַׁע וּלְהָתֵם חֲטָאוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאמֶר כִּי יְשׁוּבוּן מֵאֻוֶּן. אַךְ רַבִּים אוֹמְרִים דְּחִיּוֹת שֶׁל שֶׁקֶר וּמַטְעִים אֶת עַצְמָן שֶׁמַּרְבִּוי הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים אֵינָם יְכוֹלִים לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּבֶאֱמֶת הוּא לְהֵפֶךְ שֶׁכָּל הַצָּרוֹת וְהַתְּלָאוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ עַל כָּל אָדָם לְכָל אֶחָד כְּפִי עֲוֹונוֹ הַכֹּל הוּא רַק לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק כִּי כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ הוּא בְּוַדַּאי לְטוֹבָה וְלֹא לְרָעָה חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁחַיָּב אָדָם לוֹמַר בְּכָל עֵת כָּל מַה דְּעָבֵד רַחֲמָנָא לְטָב עָבֵד. עַל כֵּן עִקַּר הָעֵצָה הוּא דֶּרֶךְ הַנַּ"ל לְהִתְרַגֵּל עַצְמוֹ בְּתוֹדָה וְהוֹדָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ עַד הֵנָּה וְהוֹצִיאוֹ וּמְלֵט נַפְשׁוֹ מִכַּמָּה צָרוֹת וּתְלָאוֹת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב בְּנִשְׁמַת אֵלּוּ פִּינוּ מָלֵא שִׁירָה וְכוּ' אֵין אָנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ וְכוּ' עַל אַחַת מֵאֶלֶף אֶלֶף אַלְפֵי אַלְפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת וְכוּ' שֶׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ. וְכֵן אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים נוֹדֶה לְךָ וְכוּ' עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם וְכוּ':

כִּי עַל כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם בְּוַדַּאי כְּבָר עָבְרוּ כַּמָּה צָרוֹת וְנִצֹּל מֵהֶם אוֹ שֶׁנִּצֹּל מִכַּמָּה צָרוֹת שֶׁרָאָה שֶׁבָּאוּ עַל אֲחֵרִים וְהוּא נִצֹּל מֵהֶם מֵעִקָּרָא שֶׁלֹּא בָּאוּ עָלָיו, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם, אֵין בַּעַל הַנֵּס מַכִּיר בְּנִסּוֹ וְכוּ' שֶׁעַל זֶה תִּקְּנוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לוֹמַר בְּכָל יוֹם עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְכוּ' הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ בְּלֵב שָׁלֵם עַל כָּל זֶה. וְהָעִקָּר הוּא

לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל עִקַּר הַחֶסֶד וְהַטּוֹבָה הַנִּצְחִיִּית אֲשֶׁר הִפְלִיא חַסְדּוֹ הַגָּדוֹל עִמָּנוּ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וּבָחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹדֵעַ פְּחִיתוּתוֹ וּגְרִיעוּתוֹ אַף עַל פִּי כֵן הוּא חֶסֶד נִפְלָא שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי וְגַם בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַרְבֵּה וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְכוּ'. וּבְכָל זֶה צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלִתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָיָה בְּכָל יוֹם לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה עַל זֶה וּבְפָרָט בְּעֵת שֶׁעוֹבֵר עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם אֵיזֶה צָרָה וְיִסּוּרִים וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁאָז דַּיְקָא יִזְכֹּר כָּל הַחֲסָדִים וְהַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ עַד הֵנָּה כַּנַּ"ל, וְגַם בְּתוֹךְ הַצָּרָה בְּעַצְמָהּ בְּוַדַּאי יֵשׁ כַּמָּה הַרְחָבוֹת אִם יִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם בְּעֵין הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְעַל כָּל זֶה יִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה וְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵהַצָּרָה כִּי תֵּכֶף שֶׁיּוֹדֶה וִיהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וַיְמַשִּׁיךְ בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה כַּנַּ"ל, יָאִיר הָאֱמֶת וְיַשְׁלִים הַדִּבּוּר וְיוּכַל לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם קַוֵּי הָאֱמֶת וּלְדַבֵּר דִּבּוּרֵי צְדָקָה וּתְשׁוּבָה וְכוּ וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיִתְגַּלֶּה שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין הַצָּרוֹת הַבָּאִים מֵהַשִּׁנּוּיִים הָרַבִּים כַּנַּ"ל, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְבַּטְּלִים הַשִּׁנּוּיִים שֶׁמֵּהֶם הַצָּרוֹת יִגְדַּל הַהוֹדָאָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר יִתְחַדֵּשׁ הֲלָכוֹת יוֹתֵר בְּחִינַת הֲלִיכוֹת עוֹלָם, שֶׁיִּזְכֶּה לְמְצֹא עַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת דֶּרֶךְ וְהִלּוּךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו. וְכָל מַה שֶּׁנִּגְדַּל הַתּוֹדָה הֲלָכָה יוֹתֵר מִתְבַּטְּלִים הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט יוֹתֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַצָּרָה כַּנַּ"ל, וְכֵן חוֹזֵר חִלְילָה עַד שֶׁיֵּצֵא מֵהַצָּרָה לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל. וְגַם כִּי עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא הַרְחָבָה בְּתוֹךְ הַצָּרָה עַצְמָהּ וְעוֹסֵק לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ מֵעוֹדוֹ וְעַל כָּל הַהַרְחָבוֹת שֶׁמַּרְחִיב לוֹ גַּם עַתָּה, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לְפָנָיו לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וּלְהִתְחַנֵּן מִלְּפָנָיו הֲלֹא כְּבָר חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי שֶׁהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת לְהָיוֹת בְּכָלַל זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ, חוּס וַחֲמֹל עָלַי גַּם עַתָּה וְהוֹצִיאֵנִי מֵהַצָּרָה וְהַיִּסּוּרִים וְהַדַּחֲקוּת וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד עֶזְרָתִי הָיִיתָ אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹקֵי יִשְׁעִי, שֶׁזֶּה עִקַּר טַעֲנָתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם חַס וְשָׁלוֹם אֵין לִי שׁוּם זְכוּת הֲלֹא כְּבָר הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עִמִּי וְעֶזְרָתִי הָיִיתָ, גַּם עַתָּה אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹקֵי יִשְׁעִי (וְעַיֵּן בְּהֲלָכוֹת כִּלְאֵי יִשְׁעִי בְּהֵמָה הֲלָכָה ד עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת שָׁם מְבֹאָר עִנְיָן זֶה בַּאֲרִיכוּת עַיֵּן שָׁם):

וְזֶהוּ תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ. שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ צוֹעֵק שֶׁהַצָּרוֹת שֶׁהֵם רְחָבוֹת וַעֲמֻקּוֹת מְאֹד כִּתְהוֹמוֹת מַמָּשׁ מִתְגַּבְּרִים מְאֹד וּכְמוֹ שֶׁפָּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם צָרָה קוֹרְאָה לַחֲבֶרְתָּהּ וְכוּ'. וְכָל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ שֶׁהֵם רִבּוּי הַהִתְלָאוֹת וְכוּ' עָלַי עָבָרוּ עַד שֶׁכִּמְעַט הָיָה אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ בָּזֶה אֲנִי מְחַיֶּה עַצְמִי וּמְצַפֶּה עֲדַיִן לִישׁוּעָה כִּי

יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁרַבּוּ הַצָּרוֹת בִּפְרָט צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁאָנוּ כְּנִזּוּפִים לִפְנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם מֵרִבּוּי קְלָקוּלֵינוּ וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ. וְיוֹמָם פֵּרוּשׁוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּמָקוֹם אַחֵר (יְחֶזְקֵאל סִימָן יב) הַיְנוּ שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם ה' יִתְבָּרַךְ מְצַוֶּה עָלֵינוּ חַסְדּוֹ כִּי הוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְהֵן הֵן גְּבוּרוֹתָיו הֵן הֵן נוֹרָאוֹתָיו שֶׁאָנוּ מִתְקַיְמִים בְּגָלוּת מַר כָּזֶה בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן וּפַרְנָסָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה וּבַלַּיְלָה שִׁירוֹ עִמִּי שֶׁעַל יְדֵי הַחֲסָדִים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל יְדֵי זֶה גַּם בַּלַּיְלָה שִׁירוֹ עִמִּי הַיְנוּ גַּם בְּעֵת הַצָּרָה וְהַחֹשֶׁךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה גַּם אָז אֲנִי אוֹמֵר שִׁירָה וְהוֹדָאָה וְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמָּנוּ וַאֲשֶׁר גַּם עַתָּה מַרְחִיב לָנוּ וְכַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא תְּפִלָּה לְאֵל חַיַּי שֶׁאֲנִי יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל בִּבְחִינַת מוֹדֶה עַל הֶעָבַר וּמְבַקֵּשׁ לְהַבָּא, שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמּוֹדִים עַל הֶעָבַר יְכוֹלִים לְבַקֵּשׁ עַל לְהַבָּא (וְכַמְבֹאָר בְּהִלְכוֹת כִּלְאֵי בְּהֵמָה הַנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת כָּל זֶה עַיֵּן שָׁם).:

אות יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ע"א פֶּרֶק א) וְזֶה לְשׁוֹנָם וְהַיְנוּ דְּאָמַר רָבָא מַאי דִּכְתִיב אַף לֹא בְעִי יִשְׁלַח יָד אִם בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁאֲנִי דָּן אֶת יִשְׂרָאֵל אֵינִי דָּן אוֹתָם כְּעַכּוּ"ם שֶׁכָּתוּב בָּהֶם עַוָּה עַוָּה עַוָּה אֲשֶׁלְּמָנָה אֲבָל יִשְׂרָאֵל אֲנִי פּוֹרֵעַ מֵהֶם מְעַט מְעַט כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין שֶׁמְּנַקְּרִין בָּאַשְׁפָּה, דְּבָר אַחֵר אֲפִלּוּ אֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין מִצְוָה לְפָנַי אֶלָּא מְעַט מְעַט כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין שֶׁמְּנַקְּרִין בָּאַשְׁפָּה אֲנִי מְצָרְפוֹ לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל שֶׁנֶּאֱמַר אִם בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ, דְּבָר אַחֵר בִּשְׂכַר שֶׁמְּשַׁוְּעִין לְפָנַי אֲנִי אוֹשִׁיעַ אוֹתָם, וְהַיְנוּ דְּאָמַר רָבָא מַאי דִּכְתִיב וְאָנֹכִי אֶפְקֹד וְהִמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים אֲנִי אָמַרְתִּי אֶפְקֹד בְּמְמוֹנָם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לָעוֹלָם הַבָּא וְהִמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים וְהַיְנוּ דְּאָמַר רַב פָּפִּי מְשֻׁמֵּהּ דְּרָבָא מַאי דִּכְתִיב וַאֲנִי יִסַּרְתִּי חִזַּקְתִּי זְרוֹעוֹתָם וְאֵלַי יַחְשְׁבוּ רַע, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲנִי אָמַרְתִּי אֵיפְכָּא בְּיִסּוּרִים בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזְּקוּ זְרוֹעוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא וְאֵלַי יְחַשְּׁבוּ רַע עַד כָּאן לְשׁוֹן הַגְּמָרָא. וְהִנֵּה הֶעְתַּקְתִּי לְפָנֶיךָ כָּל מַאֲמָר הַזֶּה וּבוֹ תִּרְאֶה וְתָבִין בָּאֵר הֵיטֵב כָּל דִּבְּרֵינוּ הַנַּ"ל שֶׁרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְעוֹרְרִים וּמְזָרְזִים אוֹתָנוּ לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַנַּ"ל שֶׁבַּאֲרָנוּ לְבַל יִהְיֶה הָאָדָם נִדְחֶה חַס וְשָׁלוֹם מִפְּנֵי הַצָּרוֹת וְהַתְּלָאוֹת וְהַיִּסּוּרִים הָעוֹבְרִים עָלָיו וְעַל בְּנֵי בֵּיתוֹ הֵן יִסּוּרֵי הַגּוּף הֵן יִסּוּרֵי הַפַּרְנָסָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק יַבִּיט בְּכָל עֵת עַל הַהַרְחָבוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב עִמּוֹ בְּכָל עֵת אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַצָּרָה בְּעַצְמָהּ וְכָל הַיִּסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם בָּאִים בְּחֶסֶד גָּדוֹל מְעַט מְעַט כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְסָבְלָם וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא אִם לֹא יִהְיֶה שׁוֹטֶה וְכוּ' לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין. כִּי אַדְרַבָּא כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין בְּגוּף וּמָמוֹן כֻּלָּם בָּאוּ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה כְּדֵי שֶׁדַּיְקָא

עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ שֶׁבֵּאֲרוּ וְגִלּוּ לָנוּ שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ עַל יִשְׂרָאֵל יִסּוּרִים וּמְנִיעוֹת שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִסְבֹּלָם, לְרַחֲקָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים הֵם רַק כְּתַרְנְגוֹלִין הַמְנַקְּרִין בָּאַשְׁפָּה, כִּי הוּא פּוֹרֵעַ מֵהֶם מְעַט מְעַט וְאֵינוֹ דָּן אוֹתָם כְּעַכּוּ"ם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עַוָּה עַוָּה עַוָּה אֶשְׁיְמֶנָּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַתָּה תִּרְאֶה אֵיךְ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַנַּ"ל מְקֻשָּׁרִים וּמְהֻדָּקִים הֵיטֵב בְּחִבּוּר נִפְלָא וְהֵם דֶּרֶךְ וְעֵצָה טוֹבָה וְהִתְחַזְּקוּת נִפְלָא שֶׁיִּתְקָרֵב הָאָדָם תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו בְּגוּף וּמָמוֹן וְנֶפֶשׁ. כִּי יֵשׁ מִי שֶׁמַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מֵרִבּוּי הַיִּסּוּרִים וְהַתְּלָאוֹת וְדַחֲקוּת הַפְּרָנְסָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו וְעַל בְּנֵי בֵּיתוֹ, עַל זֶה מְבֹאָר בְּדִבְרֵיהֶם הַנַּ"ל שֶׁהַיִּסּוּרִים הֵם בְּחֶסֶד גָּדוֹל לְקָרֵב עַל יָדָם דַּיְקָא לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא לְרַחֵק עַל יְדֵי זֶה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ נִפְרָע מִיִּשְׂרָאֵל בְּאֹפֶן שֶׁיְּחָרִיבֵם לְגַמְרֵי רַק הוּא נִפְרָע מֵהֶם מְעַט מְעַט כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין בְּאֹפֶן שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה יִזְכְּרוּ וְיָשׁוּבוּ וְיִתְקָרְבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ וְיִזְכּוּ לָעוֹלָם הַבָּא, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּעַצְמוֹ בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם וְהֵינוּ דְּאָמַר רָבָא מַאי דִּכְתִיב וַאֲנִי אֶפְדֶּם וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים אֲנִי אָמַרְתִּי אֶפְדֵּם בְּמַמּוֹנָם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לָעוֹלָם הַבָּא וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים, הֵינוּ כַּנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב עִם הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּחֲקוּת בְּמָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ וְהוּא רַק לְטוֹבָה כְּדֵי לְפָדוֹתוֹ עַל יְדֵי זֶה מֵהַגֵּיהִנֹּם וּמֵהַשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת שֶׁהָיָה מַגִּיעַ לוֹ לְפִי מַעֲשָׂיו כְּמוֹ שֶׁיּוֹדַעַ בְּנַפְשׁוֹ וְלֹא דַּי בָּזֶה גַּם יִזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לָעוֹלָם הַבָּא. כִּי עִקַּר כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ רַק לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים שֶׁאוֹמְרִים כְּזָבִים עַל ה' יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵק אוֹתָם וְאוֹמְרִים הֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת דַּחֲקוּת הַפַּרְנָסָה אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הוּא לְהֶפֶךְ וְכוּ'. וְכֵן מְבֹאָר שָׁם אַחַר כָּךְ וְהֵינוּ דְּאָמַר רַב פָּפִּי מִשְּׁמֵהּ דְּרָבָא מַאי דִּכְתִיב וַאֲנִי יִסַּרְתִּי חִזַּקְתִּי זְרוֹעוֹתֵיהֶם שֶׁהַיִּסּוּרִים בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזְּקוּ זְרוֹעוֹתֵיהֶם לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵלַי יְחַשְּׁבוּ רַע שֶׁאוֹמְרִים לְהֶפֶךְ כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ לָהֶם הַיִּסּוּרִים לְרָעָתָם חַס וְשָׁלוֹם לְרַחֲקָם חַס וְשָׁלוֹם:

וְאִם יֹאמַר הָאָדָם הָאֱמֶת הוּא כֵּן שֶׁהַיִּסּוּרִים וְדַחֲקוּת הַפַּרְנָסָה בָּא בְּחֶסֶד וְכַוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה כְּדֵי לְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן קָשֶׁה לִי לְהִתְקָרֵב כִּי כְּבָר נִתְעַיַּתִּי מְאֹד וַאֲנִי רָחוֹק מֵהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת מְאֹד וּבַמֶּה אֲזַכֶּה אֶת אָרְחִי לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ, עַל זֶה מֵשִׁיב וְאָמַר שָׁם אַחַר כָּךְ דָּבָר אַחֵר אֲפִלּוּ אֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין מִצְוָה לְפָנַי אֶלָּא מֵעַט כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין שֶׁמְּנַקְּרִין בָּאַשְׁפָּה אֲנִי מְצָרְפוֹ לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל. הֲרֵי מְבֹאָר לָנוּ תְּשׁוּבָה הֲגוּנָה עַל כָּל הַנַּ"ל לוֹמַר כִּי אַף עַל פִּי כֵן אִם אַתָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא גַּם אַתָּה תּוּכַל לָשׁוּב מִמְּקוֹמְךָ שֶׁנִּלְכַּדְתָּ בּוֹ וְלַחֲטֹף טוֹב בְּכָל יוֹם וְלִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא כִּי הֲלֹא אֲפִלּוּ

אִם אֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין מִצְוֹת אֶלָּא מְעַט כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין שֶׁמְּנַקְּרִין בָּאַשְׁפָּה הוּא גַּם כֵּן מְצָרְפָן לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְשִׂים לִבְּךָ הֵיטֵב לְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ עַד הֵיכָן הֵם מְחַזְּקִין אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא עֲדַיִן הוּא יָכוֹל לַחֲטֹף תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְלִזְכּוֹת לְחֵלֶק טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת כִּי אִם כְּתַרְנְגוֹל וּמְנַקֵּר בָּאַשְׁפָּה וְכוּ'. וְהֶבֵן הַמָּשָׁל הֵיטֵב לְהָבִין מִמֶּנּוּ הַנִּמְשָׁל (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה וְכוּ') שֶׁהַמְשִׁילוּ הָעִנְיָן לְתַרְנְגוֹל הָעוֹמֵד בְּאַשְׁפָּה וְזֶבֶל וְכוּ' וּמְנַקֵּר מִשָּׁם מְעַט דְּמְעַט מַאֲכָלוֹ שֶׁהוּא חֵלֶק מֵאֶלֶף מִגַּרְעִין חִטָּה אוֹ קְטָנִית אַחַת. וַאֲפִלּוּ אִם יִשְׂרָאֵל אֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת לְפָנָיו רַק כְּמוֹ זֶה הַתַּרְנְגוֹל הַמְנַקֵּר בָּאַשְׁפָּה כַּנַּ"ל גַּם זֶה הוּא יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מְצָרֵף לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל, וַהֲרֵי הוֹדִיעַ לְךָ הַתְּנָא עַד הֵיכָן רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ מַגִּיעִים וְעַל כֵּן גַּם אַתָּה יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לְךָ שֶׁאַתָּה עוֹמֵד בְּאַשְׁפָּה וְזֶבֶל וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן גַּם מִשָּׁם אַתָּה יָכוֹל לְנַקֵּר בָּאַשְׁפָּה וְלַחֲטֹף מְעַט מְעַט טוֹב כִּי גַּם זֶה יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל (וְכָל זֶה מְבֹאָר הֵיטֵב עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְכוּ' שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁאֲפִלּוּ אִם גַּם מְעַט הַטּוֹב מְעֹרָב בְּפִסְלֹת אַף עַל פִּי כֵן עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ בּוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה וְכוּ' הֵינוּ כַּנַּ"ל). וְאִם תִּטְעֹן עוֹד וְתֹאמַר הָאֱמֶת הוּא כֵּן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ הַיִּסּוּרִים בְּרַחֲמִים מְעַט מְעַט וְגַם מְבַקֵּשׁ מֵאִתָּנוּ שֶׁעַל כָּל פָּנִים נַחֲטֹף מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים מְעַט מְעַט כְּתַרְנְגוֹל הַמְנַקֵּר בָּאַשְׁפָּה אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה כִּי נִתְרַחַקְתִּי כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵינִי יָכוֹל לְקַבֵּל גַּם אֵלּוּ הַיִּסּוּרִים וְדַחֲקוּת הַפַּרְנָסָה וְהוּא מוֹנֵעַ אוֹתִי הַרְבֵּה עַל זֶה הֵשִׁיבוּ שָׁם בְּדִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאָמְרוּ שָׁם סָמוּךְ לָזֶה דָּבָר אַחֵר בִּשְׂכַר שֶׁמְּשַׁוְּעִין לְפָנַי אֲנִי אוֹשִׁיעַ אוֹתָם. הֵינוּ כְּאוֹמֵר הֲרֵינִי נוֹתֵן לְךָ עֵצָה טוֹבָה גַּם עַל זֶה שֶׁתִּצְעַק וּתְשַׁוֵּעַ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה וּבְוַדַּאי יוֹשִׁיעַ אוֹתְךָ וְיוֹצִיאֲךָ גַּם מֵאֵלּוּ הַיִּסּוּרִים וְדַחֲקוּת הַפַּרְנָסָה. הִנֵּךְ רוֹאֶה שֶׁבְּמַאֲמָר זֶה כְּלוּלִים כָּל דִּבְרֵינוּ הַנַּ"ל שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּרַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּוַדַּאי הַיִּסּוּרִים לְטוֹבָה וּלְהִשְׁתַּדֵּל לִמְצֹא בָּהֶם הַרְחָבוֹת הַרְבֵּה כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ נִפְרָע רַק מְעַט מְעַט וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לַחֲטֹף עַל כָּל פָּנִים מְעַט מְעַט תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּתַרְנְגוֹל הַמְנַקֵּר בָּאַשְׁפָּה וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְצַעֵק וְלִזְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ גַּם מִזֶּה וְיִזְכֶּה לָצֵאת מֵהַצָּרוֹת לְגַמְרֵי וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת. כִּי בְּוַדַּאי כַּוָּנוֹת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם הַכֹּל לְטוֹבָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁסִּיֵּם שָׁם אַחַר כָּךְ וְהֵינוּ דְּאָמַר רָבָא מַאי דִּכְתִיב וְאָנֹכִי אֶפְקֹד וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות יד

וְזֶהוּ וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' שֶׁהוֹכִיחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁאָמַר לָמָּה הֲרֵעוֹתָ עַל יְדֵי שֶׁיְּצָאוּ דָּתָן וַאֲבִירָם נִצָּבִים לִקְרָאתוֹ וְאָמְרוּ לוֹ יֵרֶא ה' עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת אִם הָיוּ הַכֹּל שׁוֹמְעִים לְקוֹל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לֵילֵךְ בְּדַרְכָּךְ זֶה לְהַאֲמִין תָּמִיד בַּה' יִתְבָּרַךְ

שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה וְלִתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָיָה תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בֵּין בְּטוּבוֹ בֵּין בְּעָקְבוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בַּה' אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר, בְּוַדַּאי הָיוּ מִתְבַּטְּלִים כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגָּלֻיּוֹת לְגַמְרֵי וּכְבָר הָיְתָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה. אַךְ עִקַּר עִכּוּב הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט הוּא עַל יְדֵי רִבּוּי הַחוֹלְקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁיָּצְאוּ נְצָבִים לִקְרַאת מֹשֶׁה וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי כְּשֶׁמּוֹדִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִים כָּל הַצָּרוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' עַד שֶׁמִּתְבַּטֵּל הַצָּרָה לְגַמְרֵי וְכוּ'. אַף עַל פִּי כֵן אֶת זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים וְתַכְלִית שֶׁמַּתְחִיל אֵיזֶה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה אֲזַי תֵּכֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַמַּסְטִינִים מִתְגָּרִים בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר לְקַטְרֵג וּלְהַגְבִּיר הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם הַנִּלְחָמִים זֶה עִם זֶה כְּשֶׁאֶחָד רוֹאֶה שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְגַּבֵּר הוּא מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְכוּ' וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיֹּאמֶר בֹּעַז וְכוּ' סִימָן סה וּבְמָקוֹם אַחֵר. וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הַנְּפִילוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן וְהַהִתְרַחֲקוּת שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם וּבִפְרָט שֶׁל הַכְּשֵׁרִים שֶׁהִתְחִילוּ לְהִתְקָרֵב וְנִתְרַחֲקוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה לְגָאֳלָם וַיַּאֲמֵן הָעָם וְכוּ' וַיִּקְדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְחִילָה הַגְּאֻלָּה. אֲבָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִתְגַּבֵּר מְאֹד וְהִכְבִּיד לֵב פַּרְעֹה עַד שֶׁאָמַר מִי ה' וְכוּ' וְאָמַר תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה בִּכְבֵדוּת עָצוּם שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהֶם תֶּבֶן. וְזֶה הָיָה נִסָּיוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק אוֹ דַּיְקָא בֶּאֱמוּנָה לְהַאֲמִין כִּי בְּוַדַּאי דְּבַר ה' עַל יְדֵי מֹשֶׁה נֶאֱמַן בֵּיתוֹ בְּוַדַּאי יָקוּם לְעוֹלָם כַּאֲשֶׁר בֶּאֱמֶת רֹב הַכְּשֵׁרִים הָלְכוּ בָּזֶה. אֲבָל נִמְצְאוּ חוֹלְקִים דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁהִטְעוּ רַבִּים אֲחֲרֵיהֶם עַד שֶׁיָּצְאוּ נְצָבִים לִקְרַאת מֹשֶׁה וְאָמְרוּ יֵרֶא ה' וְכוּ'. כְּאִלּוּ הֵם מְקַנְּאִים קִנְאַת ה' צְבָאוֹת וְטוֹעֲנִים בְּעַד יִשְׂרָאֵל וּמוֹסְרִים דִּין לַשָּׁמַיִם עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמּוֹסֵר כָּל נַפְשׁוֹ בַּעֲדָם עַד שֶׁאוֹמְרִים יֵרֶא ה' עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט. וּמֵרִבּוּי מַחֲלוֹקוֹתָם הִתְגַּבְּרוּ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְהַעֲלִים חַס וְשָׁלוֹם הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַגְּאֻלָּה כַּנַ"ל, וְהַמַּחֲלֹקֶת הָרַע שֶׁלָּהֶם הִתְגַּבֵּר כַּנַ"ל עַד אֲשֶׁר הָעוֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה שֶׁהוּא לֵב מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַד שֶׁמֹּשֶׁה מֵעַצְמוֹ צָרַךְ אָמַר לְמָה הֲרֵעֹתָה לָעָם וְכוּ'. כִּי מֹשֶׁה טָעַן לְמָה זֶה שְׁלַחְתָּנִי כִּי הֲלֹא זֶה דְּבָרִי גַּם מִקֹּדֶם שֶׁלֹּא רָצִיתִי לֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּת זֶה מֲחָמַת רִבּוּי הַחוֹלְקִים וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְהֵשִׁיב לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּוַדַּאי הוּא יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ בְּרַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים וּבִזְכוּת אָבוֹת וּבִזְכוּת אַהֲרֹן וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים אֵלָיו הַמַּאֲמִינִים בְּמֹשֶׁה בֶּאֱמֶת וּמְבַטְּלִים שִׁנּוּי דַּעְתָּם שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְדַעָה אַחַת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִים בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי כָּל זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' הֵיְנוּ בְּחִינַת דְּעוּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים הַמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם שֶׁכָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הַנִּמְשָׁכִים מִשָּׁם אֱלֹקִים, כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּה' שֶׁהוּא אַחְדוּת הַפָּשׁוּט עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' כִּי הַכֹּל אֶחָד כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים כִּי כָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כְּלוּלִים

בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט וּבְוַדַּאי יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ לְגָאלָם, כִּי פַּרְעֹה אָמַר מִי ה' כִּי לֹא הֶאֱמִין בְּשֵׁם ה' כִּי יְנִיקָתוֹ הָיָה רַק מִשֵּׁם אֱלֹקִים כַּמּוּבָא כִּי רָצָה לְהַפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם בֵּין שֵׁם ה' לְשֵׁם אֱלֹקִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַפֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם. הֵינוּ כִּי רָצָה לְכפֹּר וּלְהַפְרִיד הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מֵאַחְדוּת הַפָּשׁוּט מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בַּשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִכָּהוּ מַכּוֹת גְּדוֹלוֹת וְהִצִּיל יִשְׂרָאֵל מִכֻּלָּם וְהֶרְאָה מוֹפְתִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה רָאָה בְּעֵינָיו שֶׁכָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הֵם מֵאַחְדוּת הַפָּשׁוּט עַד שֶׁהֻכְרַח לְהוֹדוֹת בְּעַצְמוֹ וְאָמַר ה' הַצַּדִּיק:

אות טו

וְכֵן מִתְנַהֵג עַתָּה שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְעוֹרֵר אֵיזֶה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה בִּכְלָלִיּוּת אוֹ בִּפְרָטִיּוּת אֲזַי תֵּכֶף מִתְגַּבֵּר שֶׁכְּנֶגְדּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּמוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם הַנִּלְחָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאִם יִרְצֶה לְהִתְגַּבֵּר עוֹד יוֹתֵר מִתְגַּבְּרִים הֵם עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ' עַד שֶׁנִּתְעַקֵּם לֵב הַרְבֵּה כְּאִלּוּ אִי אֶפְשָׁר עַכְשָׁו חַס וְשָׁלוֹם לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת שֶׁלּוֹ וְיִגְאָלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי זְכוּת אָבוֹת וְעַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם הַמַּאֲמִינִים בְּהָאֱמֶת וְהוֹלְכִים בְּדַרְכּוֹ הַנַּ"ל לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה וְלֹתֶת שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּשִׂמְחָה וּלְהִתְחַזֵּק עַל יְדֵי זֶה לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יוֹשִׁיעֵנוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְיַצִּילֵנוּ וְיוֹצִיאֵנוּ מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַדְּחָקוּת וִימַהֵר לְגָאֳלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרִיתָהּ גָּלוּת בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

אות טז

וְעַל כֵּן חוֹבָה עָלֵינוּ לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְכֵן בְּהַתְחָלַת נְתִינַת הַתּוֹרָה הִתְחִיל אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכֵן בִּרְכּוּ הַמְּצוּת הַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם. כִּי עַתָּה כָּל הַהַתְחָלָה שֶׁלָּנוּ לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' בְּכָל יוֹם וְיוֹם הִוא עַל יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם כִּי עַתָּה תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ הַתְחָלָה טוֹבָה מֵהֵיכָן לְהַתְחִיל מֵאַחַר שֶׁכְּבָר גָּמַר ה' יִתְבָּרַךְ יְשׁוּעָתוֹ עַל יְדֵי מֹשֶׁה וְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעַל זֶה אָנוּ נוֹתְנִים שֶׁבַח וְהוֹדָיָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' עַד שֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַגָּלוּת שֶׁל הָעַכּוּ"ם וְכוּ' וְכַנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מְחֻיָּבִים לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח כִּי כָּל הַתְחָלָתֵנוּ עַתָּה לְצַפּוֹת לִישׁוּעָה עֲדַיִן וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל. וּמִזֶּה נִלְמָד לְהָבִין גַּם בִּפְרָטִיּוּת הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר עַד שֶׁגַּם בִּפְרָטֵי

פְּרָטִיּוּת עוֹשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ נִסִּים רַבִּים עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁעַל זֶה אָנוּ מוֹדִים לוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹדָה וְכוּ' וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה שֶׁל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אֱמֶת וְיַצִּיב שַׁחֲרִית אֱמֶת וֶאֱמוּנָה עַרְבִית שֶׁשָּׁם מְסַפְּרִים וּמוֹדִים לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הַנִּסִּים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְעַל הַנִּסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה וְכוּ' מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. כִּי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא שֶׁמּוֹדִים לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַנִּסִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִים לִכְנֹס בִּתְפִלָּה לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת מוֹסִיפִים נִשְׁמַת שֶׁהוּא שֶׁבַח וְהוֹדָאָה נְפָלְאָה כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט הוּא עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁזֶּה זוֹכִים עַל יְדֵי הוֹדָאָה כַּנַּ"ל עַל כֵּן אוֹמְרִים אָז הַשֶּׁבַח וְהוֹדָאָה נְפָלְאָה שֶׁהוּא נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ וְכוּ':

אות יז

וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיְּסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁעַל יָדוֹ תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה סְפָרִים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה. כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקָרְבִים לַה' יִתְבָּרַךְ וּמְקַיְּמִין הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן סֵיֵּם מֹשֶׁה אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל וּבָזֶה פָּתַח דָּוִד אַשְׁרֵי הָאִישׁ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת וַיְחִי וּפָרָשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה. כִּי מֹשֶׁה יָגַע מְאֹד עַד שֶׁמָּצָא הַהַתְחָלָה כִּי הוּא הָיָה הַגּוֹאֵל הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה קָשֶׁה מְאֹד לִמְצֹא הַדֶּרֶךְ הַזֶּה שֶׁל תּוֹדָה וְהוֹדָאָה מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיְתָה שׁוּם גְּאֻלָּה וּמֵעֵת שֶׁהִתְחִילוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת לְעַם תֵּכֶף יָרְדוּ בְּגָלוּת מִצְרַיִם עַל כֵּן בָּאֱמֶת הָיָה קָשֶׁה בְּעֵינָיו הַשִּׂלִּיחוּת מְאֹד. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁכְּבָר הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְהִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּנוּ כָּל כָּךְ תְּהִלָּה לָאֵל יֵשׁ לָנוּ עַל מָה לְהוֹדוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן סֵיֵּם אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּה' וְכוּ' לְהוֹרוֹת לָהֶם שֶׁצְּרִיכִין תָּמִיד לְשַׁבֵּחַ וּלְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל נְעִימַת גּוֹרָלָם וְלוֹמַר בְּכָל יוֹם בְּשִׂמְחָה אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וְכוּ'. וּבְמָה שֶׁסֵּיֵּם מֹשֶׁה פָּתַח דָּוִד סֵפֶר תְּהִלִּים אַשְׁרֵי הָאִישׁ וְכוּ' וְיָסַד כָּל מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים עַל זֶה לְהַכְנִיס בָּנוּ דֶּרֶךְ זֶה לְהַתְחִיל תָּמִיד מִבְּחִינַת תְּהִלִּים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁתְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה דְּהַיְנוּ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת עַל יְדֵי תּוֹדָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֹשֶׁה סֵיֵּם בְּאַשְׁרֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה שֶׁמּוֹדִים עַל חֶלְקֵנוּ וְאוֹמְרִים

אַשְׁרֵינוּ וְכוּ' כִּי מֹשֶׁה לֹא הָיָה יָכֹל לְהַתְחִיל בָּזֶה מֵחֲמַת שֶׁהוּא הָיָה הַגּוֹאֵל הָרִאשׁוֹן וּלְפָנָיו לֹא קָדְמָה גְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל אַךְ אַחַר שֶׁכְּבָר גָּאַל אֶת יִשְׂרָאֵל וְיָצָע כָּל יָמָיו עַד שֶׁהִכְנִיס אֶת הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל אָז סִיֵּם בְּאַשְׁרֵי לְהוֹרוֹת לָהֶם שֶׁיֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ זֶה לְהוֹדוֹת עַל חֶלְקָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן דָּוִד שֶׁהָיָה אַחַר מֹשֶׁה אָמַר אֲנִי אַתְחִיל בָּזֶה בְּמַה שֶׁסִּיֵּם מֹשֶׁה כִּי עַתָּה שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לִיצִיאַת מִצְרַיִם וּלְמַתַּן תּוֹרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַתָּה כָּל הַתְחָלָתֵנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת אַשְׁרֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁדָּוִד אָמַר עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם פְּעָמִים אַשְׁרֵי בְּתִהִלִּים כְּנֶגֶד מִקְיְמֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת. הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה עַל יְדֵי אַשְׁרֵי כַּנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לוֹמַר כַּמָּה פְּעָמִים אַשְׁרֵי בְּכָל יוֹם לָתֵת שִׂמְחָה בְּלִבּוֹ עַל חֶלְקוֹ שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת בְּכְלַל יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי הָעִקָּר הוּא שִׂמְחַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כַּמּוּבָא מִזֶּה הַרְבֵּה בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל וּבִפְרָט בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכֵן יָסְדוּ לָנוּ קַדְמוֹנֵינוּ לוֹמַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אַשְׁרֵי בְּכָל יוֹם וְכֵן אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וְכוּ' אַשְׁרֵינוּ וְכוּ' וְכֵן אוֹמְרִים אַחַר הַתְּפִלָּה בָּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ' וְכֵן הָרַבֵּה. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לָשׂוּם לֵב לָזֶה לִשְׂמֹחַ עַצְמוֹ בָּזֶה בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִקְדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כִּי זֶה חַיֵּינוּ כִּי עַל יְדֵי זֶה הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

אות יח

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שְׁמוֹת פֶּרֶק כג אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה הָדָא הוּא דִּכְתִיב נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ אַף עַל פִּי שֶׁמֵּעוֹלָם אַתָּה לֹא נִתְיַשֵּׁב כִּסְאֲךָ וְלֹא נוֹדַעְתָּ בְּעוֹלָמְךָ עַד שֶׁאָמְרוּ בָּנֶיךָ שִׁירָה וְכוּ' מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁעָשָׂה מִלְחָמָה וְנִצַּח וְכוּ' אֶלָּא כְּבֵיכוֹל עוֹמֵד שֶׁנֶּאֱמַר עָמַד וַיְמוֹדֵד אֶרֶץ אֲבָל מְשֻׁעְמָדְתָּ בַּיָּם וְאָמְרוּ שִׁירָה לְפָנֶיךָ מֵאָז נִתְיַשְּׁבָה מַלְכוּתְךָ וְכִסְאֲךָ, הֲוֵי נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז בְּאָז יָשִׁיר עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּכְלַל כַּוָּנוֹת הַמִּדְרָשׁ שֶׁקֹּדֶם שֶׁיִּשְׂרָאֵל אָמְרוּ שִׁירָה הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת עוֹמֵד וְלֹא הָיָה נָכוֹן כִּסְאוֹ עֲדַיִן שֶׁיֵּשֵׁב עָלָיו הַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְיַשְּׁבָה מַלְכוּתוֹ וְלֹא נוֹדַע בְּעוֹלָמוֹ עַד אַחַר שֶׁאָמְרוּ שִׁירָה אָז הֵכִינוּ כִּסְאוֹ כְּבֵיכוֹל וְאָז הֵשִׁיבוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּבֵיכוֹל עַל כִּסְאוֹ כִּי אָז נִתְיַשְּׁבָה מַלְכוּתוֹ וְנוֹדַע בְּעוֹלָמוֹ וְאָז מַלְכוּתוֹ כְּבֵיכוֹל גָּדוֹל בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת אֲגוּסְטוּס. אֲבָל בִּתְחִלָּה הָיָה רַק בִּבְחִינַת מֶלֶךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁנִּצַּח מִלְחָמָה וְעָשׂוּ אוֹתוֹ אֲגוּסְטוּס וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי הוֹדָאָה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר עַד שֶׁזּוֹכִין לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁהוּא מַה שֶּׁרַבִּים שֶׁהֵם שִׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת,

מַסְכִּימִים לְדַעָה אַחַת אֲמִתִּיִּת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְלִין כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגָּלְיוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְיַשְּׁבוּת כִּסְאוֹ כִּבְיָכוֹל כַּנַ"ל הוּא עַל יְדֵי שִׁירָה דַּיְקָא כִּי שִׁירָה הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַהוֹדָאָה שֶׁאוֹמְרִים הַהוֹדָאוֹת בְּלֵב שָׁלֵם בְּשִׁיר וְשִׂמְחָה שֶׁזֶּה זָכוּ יִשְׂרָאֵל בְּקִרִיעַת יַם סוּף אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר הִתְחִילָה יְשׁוּעָתָם שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וּכְבָר אָמְרוּ הַלֵּל וְהוֹדָאָה בְּפֶסַח עַד שֶׁזָּכוּ לְהַפִּיל אֶת מִצְרַיִם לְנַמְרֵי כִּי נִתְבַּטְלוּ רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְנִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְהֶאֱמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְבַּטְלוּ הַגְּלוּת וְהַצָּרוֹת שֶׁל הַמִּצְרִים עַד שֶׁכָּל הָעִכּוּ"ם נִתְבַּטְלוּ כִּי נָפַל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה בְּיוֹתֵר אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁאָמְרוּ שִׁירָה בְּלֵב שָׁלֵם בְּחִינַת אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וְאָז דַּיְקָא נִתְיַשְּׁבָה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מֵחֲמַת שֶׁאָז נִתְגַּלָּה בְּיוֹתֵר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי עִקַּר בְּנִין כִּסְאוֹ כִּבְיָכוֹל הוּא מֵהַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כְּשֶׁנִּקְבָּצִין יַחַד בְּדֵעָה אֶחָד וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִזֶּה נִבְנֶה כִּסְאוֹ כִּבְיָכוֹל שֶׁכְּלוּלָה מִגְּוָנִין סַגִּיאִין כִּי הָעִקָּר הוּא מַה שֶּׁרַבִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁנּוּי דֵּעוֹת כֻּלָּם נִכְלָלִין בְּדֵעָה אַחַת אֲמִתִּיּוֹת וְכַנַ"ל כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז בִּשְׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ שֶׁכֻּלָּם הִסְכִּימוּ לְדֵעָה אַחַת וְנִכְלְלוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְכָל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל חֲצוּבִים מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד וּכְשֶׁנִּכְלָלִים יַחַד בְּדֵעָה אַחַת בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל יְדֵי זֶה נִבְנֶה וְנִגְדַּל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל בְּנָיָנָהּ מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַחֲצוּבִים מִשָּׁם וְאָז נִתְיַשֵּׁב מַלְכוּתוֹ כְּמֶלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ בִּבְחִינַת יְשִׁיבָה וְלֹא בִּבְחִינַת עֲמִידָה כִּי נוֹדָע בְּעוֹלָמוֹ הֵיטֵב וְנִתְיַשֵּׁב בְּדַעַת וּבְלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּבְחִינַת יְשִׁיבָה עַל כִּסֵּא כַּנַ"ל. וְכָל זֶה זָכוּ עַל יְדֵי שִׁירָה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַהוֹדָאָה בְּלֵב שָׁלֵם כַּנַ"ל כִּי כָּל הַשִּׁירוֹת כְּלוּלִים מֵעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר שֶׁהוּא מֻרְמָז בַּפָּסוּק, לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְמוֹל גַּם מִשִּׁלְשׁוֹם גַּם מֵאָז וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל). אִישׁ דְּבָרִים זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, גַּם מִתְמוֹל הַיְנוּ הַיּוֹם וְאָתְמוֹל זֶה בְּחִינַת כָּפוּל. גַּם מִשִּׁלְשׁוֹם זֶה בְּחִינַת מְשֻׁלָּשׁ. גַּם מֵאָז דַּבֶּרְךָ זֶה בְּחִינַת מְרֻבָּע. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ טָעַן עִם מֹשֶׁה שִׁבְעָה' יָמִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כִּי שְׁלֹשָׁה גַּמִּין רִבּוּיִים וְאֵלּוּ הַשִּׁבְעָה יָמִים הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת קְוֵי הָאֱמֶת שֶׁמְּאִירִין בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי אֵלּוּ הַשִּׁבְעָה יָמִים יָאִירוּ שְׁלֹשֶׁת קְוֵי הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הַגְּאֻלָּה. אֲבָל מֹשֶׁה אָמַר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְמוֹל וְכוּ'

וְאַף עַל פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אָמַר לוֹ מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם וְכוּ' הֵשִׁיב שִׁלַּח נָא בְּיַד תִּשְׁלַח כִּי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינִי גּוֹאֲלָם לֶעָתִיד וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַיְנוּ שֶׁאָמַר שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה לִגְמַר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה שֶׁמְּרֻמָּז בַּפָּסוּק גַּם מֵאָז שֶׁהוּא בְּחִינַת נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז כַּמּוּבָא שָׁם זֶה הַפָּסוּק לְעִנְיָן זֶה כִּי זֶה הַגְּמָר שֶׁל תִּקּוּן רִבּוּעַ הַדִּבּוּר יִהְיֶה רַק עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְלוּכָה דְּקְדֻשָּׁה. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ גָּזַר עַל מֹשֶׁה שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הוּא מֻכְרָח לֵילֵךְ כִּי הַהֶכְרֵחַ שֶׁיַּתְחִיל הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְתוֹדָה הוֹדָאָה כְּדֵי לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכוּ' עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה גְּמַר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה עַל יְדֵי זֶה בְּבְחִינַת כִּימֵי צֵאתְךָ מִמִּצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת וְכַמְבֹאָר לְעֵיל:

וְאָז כְּשֶׁנֶּאֱמַר מֹשֶׁה הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה וְנִפְלוּ וּמֵתוּ מִצְרַיִם עַל שְׂפַת הַיָּם וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וְכוּ' אָז רָאָה מֹשֶׁה שֶׁדָּבָר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם וְעַל כֵּן אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה שֶׁהִמְשִׁיךְ הַשִּׁירָה מִשִּׁיר שֶׁלֶּעָתִיד כִּי יו"ד עַל שֵׁם הֶעָתִיד וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִכָּאן שֶׁעָתִיד מֹשֶׁה לְשִׁיר הַיְנוּ שֶׁהִמְשִׁיךְ שִׁירָה מִשִּׁיר שֶׁל עָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע שֶׁהוּא בְּחִינַת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר, שֶׁלֶּעָתִיד יִהְיֶה כָּל זֶה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְעַתָּה הִמְשִׁיךְ הַשִּׁירָה מִשָּׁם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה נִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי רִבּוּעַ הַדִּבּוּר כִּי הַשִּׁירָה שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אָז הוּכַן כִּסְאוֹ וְנִתְיַשֵּׁב מַלְכוּתוֹ בִּבְחִינַת נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן סִיֵּם הַשִּׁירָה שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלֶשֶׁת וְכוּ' וְכוּ' תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן וְכוּ' תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה' מִקְדָּשׁ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא בִּבְחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּסֵּא כָּבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ כִּי שָׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וְכָל הַשִּׁירוֹת וְהַשְׁבָּחוֹת שֶׁמְּנַצְּחִים הַלְוִיִּים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן וְשָׁם כָּל הַהֲלָכוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר וְכוּ' וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ וְכוּ'. וְשָׁם מִתְקַבְּצִים כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד וְנִכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שֻׁשָּׁם עָלוּ שִׁבְטֵים וְכוּ' לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה' וְכוּ'. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי תִּקֻּף הַנְּסִים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמִּצְרִיִּים וְכָל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם כִּי כֻּלָּם נִבְהֲלוּ וְנִפְחֲדוּ אֵילֵי מוֹאָב וְאַלּוּפֵי אֱדוֹם וְכָל יֹשְׁבֵי כְּנָעַן שֶׁהֵם עִקַּר פְּגַם הַשְּׁנוּיִים שֶׁל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, שֶׁמִּתְקֻלְקְלִים הַנְּסִים הֶכְרְחוּ כֻּלָּם לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן שֶׁנִּדְמוּ וְנִתְבַּטְּלוּ בִּבְחִינַת בָּטוּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט. וְזֶהוּ יִדְּמוּ כָּאָבֶן אֶבֶן זֶה בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא הַיְנוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּנִים לַמָּקוֹם שֶׁנִּכְלָלוּ בַּאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בְּאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט וְאָז מִגְדֶּל תִּקֻּף הַנְּסִים וְהַנִּפְלָאוֹת הַנּוֹרָאוֹת אָז גַּם כָּל הָעַמִּים

נָפַל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד עַד שֶׁנִּדְמוּ וְנִתְבַּטְּלוּ כְּמוֹ אֶבֶן כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאַחְדוּתוֹ אָז בִּבְחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא כְּמוֹ כֵן נִתְבַּטְּלוּ רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁלָּהֶם וְהֻכְרְחוּ לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת וְזֶהוּ בְּחִינַת יְדֵמוּ כָּאֶבֶן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמָךְ לָזֶה תְּבֹאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ וְכוּ' הַיְנוּ בְּנֶין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ כִּי הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהוּא מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ לְשִׁבְתְּךָ דַּיְקָא בְּחִינַת יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְכֵן אָמַר שְׁלֹמֹה מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁנִּתְיַשֵּׁב מַלְכוּתוֹ עַל כִּסֵּא כְּבִיכוֹל וְנוֹדַע בְּעוֹלְמוֹ וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן כּוֹפְלִין הַפְּסוּק ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד כְּשֶׁאוֹמְרִים שִׁירַת הַיָּם בְּכָל יוֹם הַיְנוּ בְּחִינַת מֶלֶךְ וַאֲגוּסְטוּס הַנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת יְשִׁיבָתוֹ עַל כִּסְאוֹ כְּשֶׁנִּגְדַּל מַלְכוּתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּבְחִינַת אֲגוּסְטוּס כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

אות יט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּתְחִילִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא כִּי אָז עִקַּר הִתְיַשְּׁבוּת מַלְכוּתוֹ עַל כִּסֵּא כְּבִיכוֹל כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁבְּרָאוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בִּפְעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד. וְזֶה כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְגַלּוֹת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן עוֹסְקִין אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרִבּוּי הַהוֹדָאוֹת וְשִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּסְּדוּ לָנוּ קַדְמוֹנֵינוּ בְּהַפִּיּוּטִים הָרַבִּים שֶׁכֻּלָּם הוֹדָאוֹת וְשִׁירוֹת נִפְלָאוֹת כְּמוֹ אַתָּה הוּא אֱלֹקֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְכוּ' מֶלֶךְ עֶלְיוֹן וְכוּ' וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הוֹדָאוֹת נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד לֵישֵׁב עָלָיו כְּבִיכוֹל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מַתְחִילִין אָז הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא וְאוֹמְרִים בְּלֹא ה' דַּיְקָא לְהוֹרוֹת כִּי אָז עִקַּר הַתְחָלַת יְשִׁיבָתוֹ עַל כִּסֵּא וְכוּ' כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה אוֹמְרִים הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב שֶׁיֹּשֵׁב מִכְּבָר הַיְנוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז כְּבִיכוֹל הוֹשִׁיבוּ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל עַל כִּסְאוֹ. וְעַל כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אוֹמְרִים הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב וְכוּ' כִּי עַתָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז מְגַלִּין יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּרָא הַיּוֹם אֶת הָעוֹלָם וְהִמְשִׁיךְ כָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת מֵאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט וְכַנַּ"ל עַל כֵּן עַתָּה הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן בִּרְכַּת מַלְכֻיּוֹת זִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת שֶׁמּוֹסִיפִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַתְחִילִין בְּשֶׁבַח עָלֵינוּ כִּי זֶה עִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל וְכוּ' שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַשְׁרֵינוּ הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּשֶׁבַח זֶה שֶׁל עָלֵינוּ כָּבְשׁוּ יְרִיחוֹ וְנִכְנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא לְבִנְוַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי עִקַּר כְּנִיסָתָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא לִבְנוֹת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם

עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי תּוֹדָה הוֹדָאָה שֶׁאָנוּ מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל נְעִימַת גּוּרָלֵנוּ וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשָּׁבַח הַנִּפְלָא שֶׁל עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות כ

וְעַל כֵּן אוֹמְרִים עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם אַחַר הַתְּפִלָּה כִּי בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אַשְׁרֵינוּ וְעָלֵינוּ וְכוּ' שֶׁאוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מִזֶּה הַהַתְחָלָה וְזֶה הַסּוֹף וְהַתִּכְלִית וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁנַּעוּץ סוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ וּתְחִלָּתוֹ בְּסוֹפוֹ שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּשַׁבְּחִים וּמוֹדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר עַל אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ' כְּמוֹ כֵן נִשְׁלָם הַדִּבּוּר יוֹתֵר וּמִתְגַּלֶּה אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט יוֹתֵר וְכוּ' וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּלֶּה יוֹתֵר נִתְגַּדֵּל הַהוֹדָאָה יוֹתֵר כִּי עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת מִתְבַּטְּלִין הַגָּלְיוֹת וְהַצָּרוֹת יוֹתֵר וְכוּ' וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים אַשְׁרֵינוּ וְכוּ' וְכַמָּה שִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְכֵן אַחַר כָּךְ אוֹמְרִים בָּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ שֶׁבָּרָאנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ' עַד שֶׁמְּסַיְּמִין בְּעָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ שֶׁהוּא שֶׁבַח נִפְלָא וְנוֹרָא עַל שֶׁזָּכִינוּ לְקָרְבָּה יִשְׂרָאֵל כִּי נָעוּץ סוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה הוּא כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהוּא תַּכְלִיתֵנוּ לָעוֹלָם הַבָּא כִּי זֶה עִקַּר שֶׁעָשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר הַנַּ"ל וְעַל כֵּן סָמוּךְ לְעָלֵינוּ אוֹמְרִים כָּל הַשֹּׁונֶה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה הַנַּ"ל כִּי תּוֹדָה וַהֲלָכוֹת הֵם בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. וְזֶה וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה עַל יְדֵי זֶה הוּא יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת יוֹשֵׁב וְכַנַּ"ל:

אות כא

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשּׁוֹפָר מִזְמוֹר כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף וְכוּ' כִּי ה' עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל וְכוּ' מֶלֶךְ גָּדוֹל דַּיְקָא בְּחִינַת אֲגוּסְטוּס הַנַּ"ל. וְזֶה יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ שֶׁכָּל הָעַמִּים וּלְאֻמִּים שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת כֻּלָּם יִהְיוּ נִכְנָעִים וּמִתְבַּטְּלִים אֵלֵינוּ שֶׁאָנוּ נִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד בַּאַחְדּוּת הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר נוֹרְאוֹת גְּדֻלּוֹת מַלְכוּתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מֶלֶךְ גָּדוֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ יִבְחַר לָנוּ אֶת נַחֲלָתֵנוּ הַיְנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הַזֶּה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ עָלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה וְכוּ' זַמְּרוּ אֱלֹקִים זַמְּרוּ וְכוּ' הַיְנוּ בְּחִינַת כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר בִּבְחִינַת הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְכוּ' וְזֶהוּ מֶלֶךְ אֱלֹקִים עַל גּוֹיִם אֱלֹקִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ, יָשַׁב דַּיְקָא וְכַנַּ"ל וְכֵן מְסֵיִם אַחַר כָּךְ נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ וְכוּ' שֶׁהֵם הַגֵּרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת

כְּלָלִיּוּת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדּוּת הַפָּשׁוּט כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֶלְקִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ בְּחִינַת יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא וְכַנַ"ל:

אות כב

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' הוּא בְּשַׁבָּת וְכַנַ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְשִׁיבָתוֹ עַל כִּסֵּא כְּבָיָכוֹל וְכַנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶחָד לְעֵלָּא לָא יָתִיב עַל כּוּרְסַיָּא דִּיקָרָה עַד דְּאִתְעֲבִידַת בְּרָזָא דְּאֶחָד וְכוּ' וְכָל הַמַּאֲמָר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּכְנִיסַת שַׁבָּת עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְתָבִין רְמָזִים נִפְלָאִים עַל פִּי כָּל הַמְבֹאָר לְעֵיל כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת לְמַטָּה עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה וְכוּ' כַּנַ"ל וְהִתְגַּלּוּת אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט לְמַטָּה זֶה בְּחִינַת דְּאִתְעֲבִידַת בְּרָזָא דְּאֶחָד שֶׁבְּחִינַת הַשְּׁכִינָה דְּהַיְנוּ שְׁכִינַת אֱלֹקוּתוֹ בְּדָרֵי מַטָּה מִתְיַחֶדֶת בְּתַכְלִית הַיִּחוּד עַל יְדֵי הַתִּקּוּנִים הַנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם דִּיקָא וְעַל יְדֵי זֶה מִתְתַּקֶּנֶת בְּחִינַת כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ לֵישֵׁב עָלָיו כַּנַ"ל כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדּוּתוֹ הַפָּשׁוּט לְמַעְלָה שֶׁאָז דַּיְקָא מִתְיַשֵּׁב מַלְכוּתוֹ וְנוֹדָע בְּעוֹלָמוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן כִּסְאוֹ כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יָתִיב עַל כּוּרְסַיָּא דִּיקָרָה לְעֵלָּא עַד דְּאִתְעֲבִידַת בְּרָזָא דְּאֶחָד דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִכְלָלִין בְּאַחְדּוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' וְכַנַ"ל וְכֵן כָּל הַמַּאֲמָר מְדַבֵּר מִזֶּה כִּי זֶהוּ רָזָא דְּשַׁבָּתָא וְכוּ' דְּהָא אִתְאַחֲדַת כּוּרְסַיָּא יַקִּירָא קַדִּישָׁא בְּרָזָא דְּאֶחָד וְאִתְתַּקְּנַת לְמִשְׁרֵי עֲלָהּ מַלְכָּא קַדִּישָׁא וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן:

נחלות

אות כג

וְזֶה בְּחִינַת סֵדֶר נַחֲלוֹת שֶׁעִקַּר הַיְרֻשָּׁה שַׁיָּךְ לַבֵּן וְאִם אֵין לוֹ בֵּן וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ וְאִם אֵין לוֹ בַּת וְכוּ'. וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל (בְּאוֹת ד) שֶׁמְּצִוֹת יְרֻשָּׁה לְבָנִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁהוֹלָדַת הַבָּנִים הִוא בְּחִינָה אַחַת עִם הוֹלָדַת הַלְּכוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁמַּחֲזִיקִים בְּמָמוֹנָם אֶת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמּוֹלִידִים הֲלָכוֹת עַל יְדֵי זֶה עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל כֵּן בֵּן קוֹדֵם לְבַת כִּי הַבַּת נֶגֶד הַבֵּן הִוא בְּבְחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כִּי כָּל מַה שֶּׁהַבְּרִיאָה רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר הִוא בְּבְחִינַת פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה יוֹתֵר וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה לְעִנְיַן גֵּרִים עַיֵּן שָׁם. כִּי נַפְשׁוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם הֵם בְּבְחִינַת אַחְדּוּת הַפָּשׁוּט כַּנַ"ל כִּי הֵם חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל וּכְלוּלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן כָּל הַשִּׁבְעִים נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב כֻּלָּם נִקְרָאִים נֶפֶשׁ אַחַת וְכַנַ"ל. אֲבָל הָאִשָּׁה נֶגֶד הָאִישׁ הִיא בְּבְחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כִּי הִיא נִלְקָחָה מִמֶּנּוּ וּבְרִיאָתָהּ בְּשִׁנּוּי גָּדוֹל מֵהָאִישׁ, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם שִׁנּוּיִים מֻפְלָגִים מְאֹד וְאַף עַל פִּי כֵן בְּשָׁרְשָׁם הֵם

בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִי"ז זַ"ל וּמּוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת יוֹצֵא נִשְׁמַת הָאִישׁ וּבַת זוּגוֹ בְּיַחַד כִּי בְּשָׁרְשָׁם הֵם נְשָׁמָה אַחַת רַק לְמַטָּה נִתְחַלְּקִים. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי חִבּוּר אִישׁ וְאִשָּׁה בְּקִדֻּשָּׁה עַל פִּי הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה עִקַּר כְּלָלִיּוּת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט. אַךְ מֵחֲמַת שֶׁכָּל הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּהַפְעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁשָּׁם אֶחִיזָתָם וְהֵם מִתְגָּרִים לְהַפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מֵהַפְעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת. כִּי עִקַּר כֹּחַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּבְחִינַת כְּפִירוֹת כִּי הַסָּמ"ךְ מ"ם נִקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת וְכוּ' וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר עַל כֵּן הֵם אוֹרְבִים שָׁם מְאֹד בְּעָנְיַן הַחִבּוּר הַנַּ"ל וְעַל כֵּן שָׁם כָּל עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁל הָאָדָם כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הוֹלָדַת הַבָּנִים עַל פִּי הַתּוֹרָה כִּי עַל יְדֵי כָּל הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים נִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כִּי הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים הֵם בְּעַצְמָן בְּבְחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל הִתְגַּלּוּת שֶׁל אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכֻלָּם מַסְכִּימִים לְדַעַת אַחַת וּמַאֲמִינִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּדֵּל בְּיוֹתֵר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמִּתְגַּלֶּה אַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַרְבֵּה פְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין בְּיוֹתֵר הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת וְאַף עַל פִּי כֵן הֵם נִכְלָלִים יַחַד בְּאַחְדוּתוֹ עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי זֶה יָקָר מְאֹד אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ גֹּדֶל הַמִּצְוָה לְהוֹלִיד בָּנִים כְּדֵי שֶׁיִּתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל מִדּוֹר לְדוֹר וְכֻלָּם יַסְכִּימוּ לְדַעַת אַחַת לְהַאֲמִין בְּאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ. כִּי עִקַּר שִׁנּוּי הַפְּעֻלּוֹת הוּא שִׁנּוּי הַדֵּעוֹת כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹלָם מָלֵא שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר וְכַנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן הָעִקָּר הוּא עֹצֶם נִפְלְאוֹת הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבֵּין בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין אֶחָד דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּפַרְצוּפוֹ וּבְתִנּוּעוֹתָיו. וְהָעִקָּר הוּא הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת שֶׁבֵּין בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּזֶה רוֹאִין בְּיוֹתֵר פְּלִאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. כִּי זֶה כְּלָל שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁנֵי פְּעָמִים דָּבָר אֶחָד וְעַל כֵּן אֵין שׁוּם בְּרִיָּה דּוֹמָה לַחֲבֶרְתָּהּ וְאֵין שׁוּם אָדָם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּדִמְיוֹנוֹ וּבִפְרָט בְּדֵעוֹתָיו וְכֵן אֵין שׁוּם דּוֹר דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וַאֲפִלּוּ אָב וּבֵן אֵין דֵּעוֹתָם שָׁוּוֹת וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם שִׁנּוּיִים רַבִּים כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבְּכַמָּה דְּבָרִים הֵם שָׁוִים אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בֵּינֵיהֶם שִׁנּוּיִים רַבִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם. וּמִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַד הַסּוֹף לֹא הָיוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם דּוֹמִים לְגַמְרֵי לֹא בְּדוֹר אֶחָד וְלֹא בְּשְׁנֵי דּוֹרוֹת נִמְצָא כָּל מַה שֶּׁנּוֹלָד אֵיזֶה הוֹלָדָה הוּא בְּחִינַת פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה. וּכְשֶׁכָּל אֵלּוּ הוֹלָדוֹת שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת מַסְכִּימִים לְדַעַת אֶחָד וְאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' וְכוּ' וּמַאֲמִינִים בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הָרַבֵּה מְאֹד שֶׁזֶּה יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד. וְעַל כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהוֹלִיד בָּנִים שֶׁיִּתְרַבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר וְכֻלָּם נִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁהָרַבֵּה פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הַמִּשְׁתַּנִּים בְּשִׁנּוּיִים

רַבִּים מְשֻׁנִּים מִדּוֹר לְדוֹר כַּנַּ"ל וְכֻלָּם נִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁזֶה יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מְבֹאָר הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּתַב בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה שֶׁחִבֵּר בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה עִם הוֹלָדָה כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבָּנִים כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן בֵּן קֹדֶם לְבַת כִּי עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַפְּעָלוֹת מְשֻׁתָּנוֹת בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט הוּא עַל יְדֵי הַבֵּן זָכָר שֶׁהוּא סְמוּךְ בְּיוֹתֵר לְאַחְדוּת הַפְּשׁוּט כַּנַּ"ל וְעַל יָדוֹ עוֹלָה הָאִשָּׁה עִמּוֹ וְנִכְלֶלֶת שָׁם בִּבְחִינַת אִשָּׁה עוֹלָה עִמּוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית הַחִבּוּר בְּקִדֻּשָּׁה בִּשְׁבִיל הוֹלָדַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהָעִקָּר כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מְשֻׁתָּנוֹת וְכַנַּ"ל, אֲבָל הַכֹּל עַל יְדֵי הָאִישׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא קוֹדֵם לְיֵרֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

אות כד

וְאִם אֵין לוֹ בַּת חוֹזֶרֶת הַנַּחֲלָה לְמַעְלָה לְבֵית אָבִיו. זֶה בְּחִינַת חֲזָרַת הַדְּמִים שֶׁעוֹלִין לְמַעְלָה בִּשְׁעַת הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁזּוֹכִין לְצֵאת מֵהַצָּרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה בְּחִינַת הוֹלָדָה אָז חוֹזְרִים הַדְּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מָמוֹן וְהוֹלְכִים כַּסֵּדֶר בְּתוֹךְ הָרַגְלִין וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהוֹלָדָה חַס וְשָׁלוֹם זֶה בְּחִינַת שֶׁעֲדַיִן נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת צָרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן שֶׁאָז הַדְּמִים עוֹלִין לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בֵּן לְיוֹרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְמַלֵּא עָלָיו עֶבְרָה בְּחִינַת כְּאִשָּׁה עֲבָרָה, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ מוֹלִיד בֵּן לְיוֹרְשׁוֹ נִשְׁאֲרוּ הַדְּמִים לְמַעְלָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת עִבּוּר בְּלֹא הוֹלָדָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל כֵּן מְקַבְּלִין בֵּית אָבִיו הַנַּחֲלָה וּמָמוֹן הַיֵּרֻשָּׁה כִּי הֵם צְרִיכִין לְתַקֵּן אוֹתוֹ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין הַמָּמוֹן שֶׁתִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת תַּמְכֵי אוֹרַיְתָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָב קוֹדֵם לְכָל יוֹצְאֵי יְרֵכוֹ כִּי בִּתְחִלָּה צְרִיכִין לַחֲזֹר אֶל הָאָב שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנַּחֲלָה וְהַדְּמִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן טָעֲנוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד אִם אֵין אָנוּ חֲשׁוּבוֹת זֶרַע תִּתְיַבֵּם אִמֵּנוּ כִּי זֶה בְּחִינַת יִבּוּם וַחֲלִיצָה. וְזֶה בְּחִינַת הַיִּבּוּם שֶׁל יְהוּדָה עַל פֶּגֶם עֵר וְאוֹנָן שֶׁהִשְׁחִיתוּ דַּרְכָּם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הוֹלָדַת הַבָּנִים לְהַכְנִיס הַנְּשָׁמוֹת בְּתוֹךְ גּוּפָם דַּיְקָא כִּי אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבָא לְצִיּוֹן גֹּאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאוּם ה' וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם וְכוּ' שֶׁהוּא רֹאשֵׁי תֵּבוֹת גּוּף בָּנָיו כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת עַיֵּן שָׁם. כִּי דַּיְקָא כְּשֶׁהַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל בְּחִינַת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט כְּשֶׁהֵם נִמְשָׁכִים לְתוֹךְ גּוּפִים גַּשְׁמִיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּעָלוֹת מְשֻׁנּוֹת מְאֹד שֶׁבְּגוּף אֶחָד יֵשׁ כַּמָּה אֵיבָרִים וְכֹחוֹת וְחוּשִׁים וְאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְשִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר וְכָל שֶׁכֵּן בֵּין גּוּף לְגוּף. כְּשֶׁכָּל אֵלּוּ הַגּוּפִים מְבַטְּלִים עַצְמָם לְגַבֵּי הַנְּשָׁמָה וְאוֹמְרִים כֻּלָּם בְּלֵב אֶחָד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וְנִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט

מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ וְכוּ' בָּא לָזֶה הָעוֹלָם וְאֵינוֹ מִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף חַס וְשָׁלוֹם הוּא פְּגָם גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּא לָזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא מְרֻבֶּה בְּקִלְקּוּלִים כַּיָּדוּעַ אֲזַי הֵם נֶאֱחָזִין בָּהּ מְאֹד וּמַמְשִׁיכִין אוֹתָהּ לְתוֹךְ רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַנֶּאֱחָזִין בְּהַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲלוֹת לְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט. כִּי מִזֶּה הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהַנֶּפֶשׁ שֶׁתַּעֲלֶה וְתֵכָלֵל בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט כִּי אִם דֶּיְקָא כְּשֶׁהִיא בָּאָה בְּתוֹךְ גּוּף גַּשְׁמִי שֶׁאָז נִמְשְׁכָה לְתַכְלִית הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְאָז דֶּיְקָא תּוּכַל לְהִתְרוֹמֵם לְהִכָּלֵל מִשָּׁם דֶּיְקָא בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט. כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָאָדָם עִם כָּל הָעוֹלָם הַתְּלוּי בּוֹ בְּגוּפִים גַּשְׁמִיִּים כְּדֵי שֶׁדֶּיְקָא מִתַּכְלִית הַגַּשְׁמִיִּים הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִשָּׁם דֶּיְקָא יָכְלְלוּ בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹדוֹ וְכַנַּ"ל:

אות כה

וְעַל כֵּן הַמַּלְאָכִים קִטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְאָמְרוּ, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ. וְכֵן קִטְרְגוּ עַל נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי כִּי אָמְרוּ, אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם. כִּי בְּוַדַּאי גַּם כָּל הַמַּלְאָכִים הֵם בִּבְחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה מִכָּל הָרוּחָנִיּוּת וּמְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מִכָּל הַמַּלְאָכִים. עַל כֵּן סָבְרוּ שֶׁגַּם עַל יְדֵי יִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית בְּרִיאַת הָאָדָם וּנְתִינַת הַתּוֹרָה. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ נָעַר בָּהֶם וְלֹא רָצָה לִשְׁמֹעַ לָהֶם וּבָרָא אֶת הָאָדָם בְּגוּף גַּשְׁמִי דֶּיְקָא וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי דֶּיְקָא. כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט הוּא מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מְאֹד הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם הַמִּלְבָּשִׁים בְּגוּף גַּשְׁמִי דֶּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גֹּדֶל חֹמֶר הֶעָוֹן שֶׁל הַשְׁחָתַת זֶרַע לְבַטָּלָה חַס וְשָׁלוֹם כִּי אָז נִבְרָאִין רוּחִין וְכוּ' בְּלֹא גּוּף מֻחֳמַת שֶׁלֹּא נִמְשְׁכָה הַטִּפָּה לְהָאִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁיִּתְהַוֶּה מִמֶּנָּה בְּחִינַת הוֹלָדָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה דֶּיְקָא נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַטִּפָּה בָּאָה בְּתוֹךְ גּוּף חַס וְשָׁלוֹם נַעֲשִׂין מִמֶּנָּה רוּחִין וְכוּ' חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמִּשָּׁם קָשֶׁה מְאֹד שֶׁיִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן לָזֶה הוּא עַל יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט עַל יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר הַתִּקּוּן כְּשֶׁזּוֹכִין לוֹמַר בְּכַוָּנָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁעוֹשִׂין גּוּפִין לְהַטִּפּוֹת וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִתְקָרֵב לָהֶם וְכוּ'. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים מוּבָן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנָם כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִים אוֹתָם לְתוֹךְ בְּחִינַת גּוּפִים עַיֵּן שָׁם הֵינוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה קַפִּיטֶל תְּהִלִּים שֶׁתִּקֵּן אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה

לְאָמְרָם בִּשְׁבִיל תִּקּוּן זֶה כִּי הֵם בְּחִינַת יוּד מִינֵי נְגִינָה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ' הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל:

אות כו

וְזֶה בְּחִינַת אַתָּה ה' לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר, לְדוֹר וָדוֹר דַּיְקָא כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְמַעְלָה שֶׁעִקַּר תִּקּוּן כִּסְאוֹ לֵישֵׁב עָלָיו הוּא עַל יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן דַּיְקָא עַל יְדֵי רִבּוּי הַדּוֹרוֹת מְתַקְּנִין וּמְכִינִין לוֹ כִּסְאוֹ לֵישֵׁב בְּחִינַת כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר דַּיְקָא. כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי הוֹלָדַת הַדּוֹרוֹת מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות כז

וְזֶה בְּחִינַת כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר שֶׁנִּשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק. כִּי עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת כּוֹפֵר כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁמִּתְגַּבֵּר תָּמִיד בִּכְפִירוֹת וּבִלְבּוּלֵי אֱמוּנָה וְלוֹחֵם נֶגֶד הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְהַכְּשֵׁרִים הָעוֹסְקִים לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי רִבּוּי הַדּוֹרוֹת כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ שֶׁמְּסַיֵּם בָּזֶה מִזְמוֹר לְתוֹדָה שֶׁמְּדַבֵּר מִכָּל זֶה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הֲכָנַת כִּסְאוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עֲמָלֵק שֶׁפּוֹגֵם בְּכָל זֶה אֵין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְכִסְאוֹ שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכִּסֵּא בִּשְׁלֵמוּת הוּא עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַדּוֹרוֹת בִּבְחִינַת כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר. וַעֲמָלֵק שֶׁפּוֹגֵם בְּכָל זֶה עַל כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר דַּיְקָא וְזֶהוּ כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר שֶׁאֵין כִּסְאוֹ כְּבֵיכוֹל שָׁלֵם עַד שֶׁיְּנַצַּח מִלְחַמְתּוֹ בַּעֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁאָז יִתְקַיֵּם וְהָ' לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ שֶׁיִּהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם וְכִסְאוֹ שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כִּי יֵשְׁלַם כִּסְאוֹ עַל יְדֵי הַכְּשֵׁרִים שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת בִּבְחִינַת כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר וְכַנַּ"ל:

אות כח

וְהַמַּשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יָכוֹל לְהָבִין בְּלִבּוֹ עַל פִּי דְּבָרֵינוּ עֶצֶם הַמִּלְחָמָה שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבִפְרָטִיּוּת מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ אוֹתוֹ הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּתוֹכוֹ. כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין שְׁטִיפַת הַדְּמִים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַצָּרוֹת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן. כִּי עִקַּר הַצָּרוֹת הֵם הַהִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁמְּמָרְרִין חַיֵּי הָאָדָם וּמְבִיאִין אוֹתוֹ לְמַה שֶּׁמְּבִיאִין חַס וְשָׁלוֹם וּמִשָּׁם כָּל הַיִּסּוּרִים בְּגוּף וּמָמוֹן וּבָנִים וְכוּ' חַס וְשָׁלוֹם. וּבְשָׁעַת הִתְגַּבְּרוּת הַצָּרוֹת אֵין יוֹדְעִין כְּלָל מַה לַּעֲשׂוֹת וְהַדְּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב כְּמוֹ מִי שֶׁמְּבַקֵּשׁ עֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ לָצֵאת מֵהַצָּרָה וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו

מוֹצִיאוֹ מֵהַצָּרָה כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת נִגְלִים וְנִסְתָּרִים עִם כָּל אָדָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל יוֹם וְכוּ' וְלוּלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ' כִּי ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְּיָדוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְכוּ'. וְכָל הַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּסִּים כֻּלָּם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּכְנִיסִים בָּנוּ לִצְעֹק וּלְהָרִים עֵינָיו בְּכָל פַּעַם לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדָנִי. אֲבָל אַף עַל פִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ חֲסָדִים רַבִּים וְנִסִּים וְנִפְלָאוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְעִם כָּל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת. אַף עַל פִּי כֵן הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת עֲמָלֵק חוֹתֵר תָּמִיד לְהַלְשִׁין וּלְקַטְרֵג וּלְהָסִית וּלְהִתְגָּרוֹת עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי הוּא הַשָּׂטָן הוּא הַמֵּסִית הוּא הַמְקַטְרֵג כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יוֹרֵד וּמֵסִית וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּעִנְיַן מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק קָרְבָא לְעֵלָּא וּלְתַתָּא הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהָבֵן. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לֵילֵךְ מְאֹד מְאֹד עִם הָעֵצוֹת הַנַּ"ל לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל פַּעַם עַל עַצְמָם הַהַרְחָבוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמָּנוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְלִמְצֹא הַרְחָבוֹת גַּם בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת בְּעַצְמָם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה רָגִיל תָּמִיד לְתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָיָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזָרָנוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב הֶקִיצוֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בָּאתִי עַד קֵץ כָּל הַדּוֹרוֹת וְעוֹדִי עִמָּךְ הַיְנוּ שֶׁגַּם עַתָּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קֵץ כָּל הַדּוֹרוֹת גַּם עַתָּה וְעוֹדִי עִמָּךְ שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ בָּנוּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּחִינַת עוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְכוּ' שֶׁצְּרִיכִין לֵילֵךְ בָּזֶה מְאֹד כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְהָעִקָּר לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה תָּמִיד וּבְיוֹתֵר בְּעֵת הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאָז דַּיְקָא יִתְגַּבֵּר לָתֵת לֵב לְהִסְתַּכֵּל עַל נִפְלָאוֹת הַיְשׁוּעוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת וְנִצְחִיּוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁיָּאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַצָּרָה וְעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּדֵּל בְּחִינַת הַתּוֹדָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה לְטוֹבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאִם שֶׁכְּבָר נִדְּוּ בְּחִינַת עֲמָלֵק יַחְזֹר וְיִתְגַּבֵּר הַבְּחִירָה בְּיָדוֹ לַחֲזֹר וּלְהִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל וְתֵכֶף שֶׁיְּשִׂים לֵב לָזֶה יַעְזְרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בָּזֶה מְאֹד כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁיִּזְכֶּה בְּרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וּבְכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וְאָז יִזְכֶּה לְתוֹדָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא אַשְׁרֵי לוֹ וְיקֵיִם בּוֹ אַשְׁרֵי אָדָם עֹז לוֹ בָּךְ וְכוּ' כִּי צְרִיכִין עַזּוּת וְהִתְחַזְּקוּת עָצוּם וְעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל בְּלִי שִׁעוּר כָּל מִי שֶׁחָפֵץ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב הֵיטֵב:

אות כט

וּבְעִנְיַן יִבּוּם וַחֲלִיצָה שֶׁהִזְכַּרְנוּ לְמַעְלָה לֹא בֵּאַרְנוּ הֵיטֵב כִּי אֵין כָּאן מְקוֹמוֹ:

וְזֶהוּ וְחֶלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ כִּי שָׁם מְקֻשָּׁר נֶפֶשׁ הַמֵּת כַּמּוּבָא כִּי עִקַּר הַפְּגָם בָּרַגְלַיִן שָׁשָׁם צְרִיכִין הַדָּמִים לֵילֵךְ כַּסֵּדֶר כְּשֶׁזּוֹכִין לְהוֹלָדָה. וְזֶה שֶׁלֹּא זָכָה לְהַשְׁאִיר זֶרַע פְּגַם בָּזֶה וְעַל כֵּן וְחֶלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ דַּיְקָא. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים הַהֲלָכוֹת הֲלִיכוֹת עוֹלָם כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַהֲלָכָה שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדָהּ לֵילֵךְ בָּהּ לְהִתְקָרֵב עַל יָדָהּ לַה' יִתְבָּרַךְ לַעֲבוֹדָתוֹ בְּחִינַת הֲלִיכוֹת עוֹלָם שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁאֵר עַל עָמְדוֹ בִּקְדֻשָּׁה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הָעוֹלָם בִּכְלָלוֹ נִקְרָא בְּחִינַת רַגְלַיִן נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. וְהָאִשָּׁה וְהַמָּמוֹן שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִקְרָאִים רַגְלָיו כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי אֵיזֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְכוּ' כִּי עִקַּר תִּקּוּן כִּסְאוֹ בַּשָּׁמַיִם הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי הָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי עַל יְדֵי שֶׁהָרַגְלַיִן שֶׁהֵם הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאֹד שֶׁשָּׁם עִקַּר רִבּוּי הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כְּשֶׁהֵם נִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת ה' בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה שֶׁדַּיְקָא כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁמַּלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכָל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ אָז דַּיְקָא בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת רוֹמְמוּ ה' אֱלֹקֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן יִהְיֶה כְּשֶׁיִּתְקַיְּמִים וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ' בְּחִינַת עַד דְּמָטֵי רַגְלַיִן בְּרַגְלַיִן הַיְנוּ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה בְּחִינַת הֲלִיכוֹת עוֹלָם בְּחִינַת תִּקּוּן הָרַגְלַיִן וְכַנַּ"ל:

אפוטרופוס

אות ל

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּשְׁנָה אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּנָּהוּ אָבִי יְתוֹמִים לֹא יִשְׁבַּע מִנָּהוּ בֵּית דִּין יִשְׁבַּע. כִּי כְּבָר מְבֹאָר עִנְיַן הַיְרֻשָּׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לְבָנִים כִּי הוֹלָדַת הַבָּנִים נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַתּוֹמְכֵי אוֹרִיְתָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמָּמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַחִיּוּב לְהַשְׁאִיר בָּנִים הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה כִּדֵי שֶׁהַבָּנִים שֶׁנּוֹלְדוּ עַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁנּוֹלְדוּ עַל יְדֵי תּוֹמְכֵי אוֹרִיְתָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל יַמְשִׁיכוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה שֶׁהוּא לְהָאִיר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם וּלְהַשְׁלִים הַדִּבּוּר עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ רִבּוּי פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁהֵם הַבָּנִים שֶׁל זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְרַבּוּ בָּעוֹלָם שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין בְּיוֹתֵר זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְרַבִּין בָּהֶם שִׁנּוּי הַדֵּעוֹת מְאֹד כַּנַּ"ל וּכְשֶׁכֻּלָּם נִכְלָלִים בְּדֵעָה אַחַת וּמְיַחֲדִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מְשֻׁנּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁזֶּה עִקַּר יְקָרַת קְדֻשַּׁת הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבָּנִים אוֹמְרִים קַדִּישׁ אַחַר מִיתַת אֲבִיהֶם

וְאִמָּם כִּי זֶה הָאָדָם שֶׁנִּפְטַר כָּל תַּכְלִיתוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְחֵלֶק עוֹלָם הַבָּא. וְעִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא הוּא תּוֹדָה הוֹדָאָה כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכוּ' שֶׁבִּשְׁבִיל כָּל זֶה בָּא הָאָדָם לְזֶה הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן אַחַר מוֹתוֹ שֶׁצָּרִיךְ לָבוֹא לָזֶה לִבְחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל עַל כֵּן אוֹמְרִים הַבָּנִים אַחֲרָיו קַדִּישׁ שֶׁאֵינוֹ תְּפִלָּה עַל הַמֵּת רַק שֶׁבַח וְהוֹדָאָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ כַּמּוּבָא. כִּי קַדִּישׁ כּוֹלֵל כָּל מִינֵי שְׁבָחִים וּבְרָכוֹת הוֹדָאוֹת וְכוּ' כִּי הוּא שֶׁבַח נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד דְּתֻבַר כָּל גְּזִיזִין דְּפַרְזְלָא כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְכוּ' בָּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְכוּ'. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים קַדִּישׁ אַחַר כָּל הַבְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת וְכֵן אַחַר כָּל הֲלָכוֹת שֶׁלּוֹמְדִין כִּי הוּא עַמּוּד שֶׁבֵּין עוֹלָם לְעוֹלָם כַּמּוּבָא. כִּי קַדִּישׁ כּוֹלֵל כָּל הַהוֹדָאוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַתֻּשְׁבְּחוֹת וּמַעֲלֶה כֻּלָּם לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא עַד אֵין סוֹף. וְעַל כֵּן זֶה הַנִּפְטָר שֶׁכָּל תִּקְוּנוֹ שֶׁיִּתְקַבֵּץ חֶלְקֵי הַטּוֹב שֶׁבּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת טוֹב בָּעוֹלָם שֶׁכָּל הַתַּכְלִית הִוא הוֹדָאָה שֶׁהוּא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁצָּרִיךְ עַתָּה לָבוֹא לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה חֵלֶק בְּשַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הוֹדָאָה כַּנַ"ל עַל כֵּן בָּנָיו אוֹמְרִים אַחֲרָיו קַדִּישׁ שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַהוֹדָאוֹת וְשִׁירוֹת וְהַתֻּשְׁבְּחוֹת וְכוּ' וּמַעֲלֶה כֻּלָּם כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הַבָּנִים מְזַכִּים אֶת אֲבִיהֶם לְעוֹלָם הַבָּא כִּי שֶׁבַח וְהוֹדָאָה, זֶה כָּל שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַ"ל:

וְעַל כֵּן הָעִקָּר שֶׁהַבָּנִים דַּיְקָא יֹאמְרוּ קַדִּישׁ כִּי עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי בָּנָיו דַּיְקָא שֶׁזָּכָה לְהוֹלִיד בָּעוֹלָם וּלְהַרְבּוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁכֻּלָּם עוֹסְקִים כָּל יְמֵיהֶם בְּהוֹדָאוֹת וּבְרָכוֹת. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אוֹמֵר בְּכָל יוֹם בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת הַרְבֵּה כַּאֲשֶׁר תִּקְּנוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לוֹמַר בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וּבִפְרָט בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב בְּעֵת הַתְּפִלָּה כִּי הוֹדָאָה הִוא כָּל שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מֵרִבּוּי פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי רִבּוּי הַבָּנִים שֶׁזָּכָה לְהוֹלִיד עַל יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה וְכַנַ"ל. עַל כֵּן הַבָּנִים דַּיְקָא אוֹמְרִים קַדִּישׁ שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַהוֹדָאוֹת כְּדֵי לְהַעֲלוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת שֶׁזָּכָה זֶה הַנִּפְטָר לַעֲסֹק בָּהֶם בְּחַיָּיו. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַבָּנִים שֶׁנּוֹלְדוּ עַל יְדֵי זֶה שֶׁעַל יָדָם דַּיְקָא מִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ רִבּוּי פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר גְּמַר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד בְּחַיָּיו קֹדֶם שֶׁמַּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם לְצַוּוֹת לְבָנָיו וּלְסַדֵּר סֵדֶר חֲלֻקַּת נְכָסָיו וּמָמוֹנוֹ לְבָנָיו. כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַמָּמוֹן וְתִקּוּנוֹ הוּא כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לִתְמֹךְ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעַל יָדָם נוֹלְדוּ הֲלָכוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הוֹלָדוֹת הַבָּנִים כַּנַ"ל וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּזֶה כְּפִי בְּחִינָתוֹ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְסַדֵּר לְפִי בְּחִינָתוֹ סֵדֶר חֲלֻקַּת מָמוֹנוֹ לְבָנָיו אַחֲרָיו שֶׁיְּקַבֵּל כָּל אֶחָד חֶלְקוֹ כָּרָאוּי כְּפִי

שֹׁרֶשׁ חֶלְקוֹ לְמַעְלָה בְּהַתּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁמּוֹלִידִים הֲלָכוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הוֹלָדָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל תִּקּוּן הַנִּפְטָר. כִּי תּוֹדָה הֲלָכָה וְתוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא וְתוֹלְדוֹת הַבָּנִים הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהַכֹּל תָּלוּי זֶה בָּזֶה. וְזֶה כָּל תַּכְלִית וְתִקּוּן הַנִּפְטָר לָעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְמַנּוֹת אַפּוֹטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ בְּחַיָּיו כִּי הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס הַמְמֻנֶּה עַל הַיְתוֹמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲבִי יְתוֹמִים צָרִיךְ שֶׁיִּתְמַנֶּה מִפִּי אֲבִי הַבָּנִים בְּעַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁיִּסַּדֵּר נַחֲלָתוֹ כְּפִי דַּעַת הָאָב בְּעַצְמוֹ כְּפִי מַה שֶּׁהִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה הֲלָכָה כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה בְּמָמוֹנוֹ לִהְיוֹת בְּכְלַל תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁזֶּה כָּל תִּקּוּן הַמָּמוֹן שֶׁמִּשָּׁם הוֹלְדוֹת הַבָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות לא

וְעַל כֵּן אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּנָה אֲבִי יְתוֹמִים לֹא יִשְׁבַּע כִּי אֵינוֹ חָשׁוּד עַל הַשֶּׁקֶר כִּי מֵאִיר בּוֹ הָאֱמֶת בְּוַדַּאי כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ'. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁהַבַּעַל נַחֲלָה בְּעַצְמוֹ מִנָּהוּ לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס מֵאִיר בּוֹ בְּוַדַּאי הָאֱמֶת בְּעִנְיָן זֶה כִּי מֵאַחַר שֶׁהַנִּפְטָר בַּעַל הַנַּחֲלָה בְּעַצְמוֹ מִנָּהוּ לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס כְּפִי דַּעְתּוֹ כְּפִי בְּחִינָתוֹ כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְבָרֵר מָמוֹנוֹ לִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק בְּהַתּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַנַּחֲלָה וְהַמָּמוֹן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבָּנִים וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן בְּוַדַּאי כְּפִי בְּחִינָתוֹ מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא בְּחִינַת תּוֹלְדוֹת הַבָּנִים עַל יְדֵי כָּל זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת בִּבְחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם וְכוּ'. וְעַל כֵּן אֵין זֶה הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס חָשׁוּד עַל שֶׁקֶר וְנֶאֱמָן בְּלֹא שְׁבוּעָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁהָאֲבִי הַבָּנִים בְּעַצְמוֹ מִנָּהוּ כְּפִי בְּחִינָתוֹ כְּפִי חֶלְקוֹ בְּשַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל אִם לֹא זָכָה לְמַנּוֹת אַפּוֹטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ, לְמָסֹר בְּעַצְמוֹ לְהָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס סֵדֶר נַחֲלָתוֹ כְּפִי בְּחִינָתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאָז הַבַּיִת דִּין צְרִיכִים לִהְיוֹת אֲבִי יְתוֹמִים וּלְמַנּוֹת הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס כִּי רַק הַבַּיִת דִּין יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לָזֶה כִּי הַבַּיִת דִּין מְאִירִין הָאֱמֶת כִּי אֶצְלָם כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁל כָּל דִּינֵי וּמִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל כִּי זֶה עִקַּר הַבַּיִת דִּין שֶׁיְּדֵעוּ כָּל הַהֲלָכוֹת וְיִשְׁפְּטוּ מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת וְצֶדֶק וְעַל כֵּן צְרִיכִין הַבַּיִת דִּין שֶׁיִּהְיוּ שִׁלְשָׁה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּי הָאֱמֶת הַנַּ"ל. אֲבָל הַבַּיִת דִּין אֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר הָאֱמֶת שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים לִשְׁבוּעָה. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁבָּאִים לָדוּן זֶהוּ מַחֲמַת שֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה בֵּינֵיהֶם וְכָל הַהַכְחָשׁוֹת נִמְשָׁךְ מִשְּׁטִיפַת הַדָּמִים הַנַּ"ל מִבְּחִינַת אַנְשֵׁי דָּמִים יִשְׁנְאוּ תָּם כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פִּגַּם תּוֹדָה הֲלָכָה פִּגַּם הַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא לְהוֹלִיד הֲלָכוֹת כִּי הוּא מַכְחִישׁ בַּעֲמִיתוֹ שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִכָּל זֶה, עַל כֵּן אֵין הַבַּיִת דִּין יְכוֹלִין לְבָרֵר כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה כִּי שְׁבוּעָה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת

כַּמּוּבָא בְּחִינַת הָאָרַת שִׁלְשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁבוּעָה לְשׁוֹן שִׁבְעָה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת יְמֵי הַחֹל לַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחִינַת אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא בַּשֵּׁם וּבִנְקִיטַת חֵפֶץ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה שֶׁהוּא פְּנֵם הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַבִּית דִּין לְהָאִיר הָאֱמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁכּוֹלֵל כָּל תִּקּוּנֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא הָאָרַת שִׁלְשֶׁת קַוֵּי הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר וְכוּ'. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכָה הַנִּפְטָר לְמַנּוֹת אַפּוֹטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ וְלֹא הֵאִיר בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁזָּכָה לְבָרֵר כְּפִי חֶלְקוֹ, בְּתוֹדָה הֲלָכָה בִּבְחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא כַּנַּ"ל, עַד שֶׁהֶצְרְכוּ הַבֵּית דִּין לְהַכְנִיס עַצְמָן לְמַנּוֹת אַפּוֹטְרוֹפּוֹס. עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ שְׁבוּעָה. כִּי כְּשֶׁאֵין הָאֱמֶת מְבֹרָר בִּשְׁלֵמוּת וְהַבֵּית דִּין צְרִיכִים לְבָרְרוֹ אֵין יְכוֹלִים לְבָרְרוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות לב

וְזֶה בְּחִינַת כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. כִּי עִקַּר הַצַּוָּאָה שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְצַוּוֹת אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו הוּא שֶׁיִּשְׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, צְדָקָה וּמִשְׁפָּט דַּיְקָא דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְּנוּ צְדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמּוֹלִידִים הֲלָכוֹת שֶׁהֵם מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הַיְנוּ צְדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעַל יָדָם נוֹלָדִים וְנִתְגַּלִּים מִשְׁפְּטֵי הֲלָכוֹת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמָּמוֹן שֶׁל זֶה הַנִּפְטָר שֶׁהִתְיַגֵּעַ בּוֹ בִּימֵי חַיָּיו, שֶׁכָּל תִּקּוּנוֹ כְּשֶׁיָּבוֹא הַמָּמוֹן לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁיִּהְיוּ נוֹלָדִים מֵהֶם הֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹדָה הוֹדָאָה שֶׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁלְּזֶה צָרִיךְ לִכְנֹס עַתָּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּשַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל:

אות לג

וְזֶה אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם וְכוּ' (זְכַרְיָה ח). כִּי הַדַּיָּנִים צְרִיכִים לִשְׁפֹּט אֱמֶת כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לְשָׁלוֹם שֶׁיִּכְלְלוּ הַכֹּל בְּדֵעָה אַחַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ נַעֲשֶׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וְכוּ'. כִּי כְּתִיב יוֹם אֶחָד וְלֹא יוֹם רִאשׁוֹן לְהוֹרוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ הַיְנוּ לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבַּבְּרִיאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַשִּׁנּוּי שֶׁבֵּין יוֹם לְלַיְלָה בֵּין הָאוֹר לְחֹשֶׁךְ הוּא הַשִּׁנּוּי הַגָּדוֹל שֶׁבְּכָל הַשִּׁנּוּיִים וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בִּבְרַכַּת קְרִיאַת שְׁמַע וּבְתִבּוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּבְזֶה כָּלוּל כָּל הַשִּׁנּוּיִים הָרַבִּים שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם עַד אֵין חֵקֶר וְהַכֹּל נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם בְּשִׁבְיל שֶׁיִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת

הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ רִבּוּי פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְזֶהוּ וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַשִּׁשָּׁה יָמִים, יוֹם אֶחָד בְּחִינַת שֶׁהָיָה יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ הַיְנוּ לְגַלּוֹת אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהַיָּחִיד קַדְמוֹן בָּרָא הַכֹּל וְכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מִיִּחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן הַדַּיָּן הַדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ זוֹכֶה לָזֶה שֶׁנַּעֲשֶׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וְכוּ' יוֹם אֶחָד כִּי עַל יְדֵי הָאֱמֶת מִתְגַּלֶּה אַחְדּוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וְכַנַּ"ל:

אות לד

כְּלַל הַדְּבָרִים שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בַּה' אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּין בְּטוּבוֹ בֵּין בְּעָקוֹ חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ עֵצָה טוֹבָה וְנִפְלָאָה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהָאָדָם נִתְרַחֵק מֵה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק וְגַם בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה צַר לוֹ מְאֹד בְּפַרְנָסָה וּבָנִים וְכוּ' כַּאֲשֶׁר מָצוּי בְּרֹב הָעוֹלָם (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). צָרִיךְ אָז דַּיְקָא לְבַקֵּשׁ וּלְמְצֹא הַרְחָבָה בְּתוֹךְ מְצוּקוֹת הַצָּרָה וְגַם לִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ אֶת כָּל הַטּוֹבוֹת וְנִפְלָאוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ, וְהָעִקָּר מַה שֶּׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ'. וְלִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁאַר מֶמֶּנּוּ וּמִשּׁוּם אָדָם כְּלוּם רַק מַה שֶּׁחָטַף בְּזֶה הָעוֹלָם אֵיזֶה טוֹב מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְרַק זֶה חֶלְקוֹ מִכָּל עֲמָלוֹ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים לִשְׂמֹחַ בָּזֶה מְאֹד וְיִמָּלֵא פִּיו תְּהִלָּתוֹ וְכוּ' כָּל הַיּוֹם לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ וְכוּ' אֶת יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ וְכוּ' שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְכוּ'. וּמֵאַחַר שֶׁיִּהְיֶה רָגִיל בָּזֶה בְּוַדַּאי יַחֲטֹף בְּכָל יוֹם לִלְמֹד אֵיזֶה הֶלְכוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹדְעִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יֵצֵא מִכָּל הַצָּרוֹת וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה אַחְדּוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בְּטוּל הַצָּרָה וְכוּ' וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה לְטוֹבָה. עַד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְתַכְלִיתוֹ הַטּוֹב שֶׁהוּא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים. וְהָעִקָּר לָזֶה הוּא אַהֲבַת חֲבֵרִים וְשָׁלוֹם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל עִם כָּל יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָט עִם הַהוֹלְכִים בְּדַרְכּוֹ זֶה וְיִהְיֶה בִּכְלַל תּוֹמְכֵי אוֹרִיתָא בֵּין בְּמָמוֹנוֹ בֵּין בְּגוּפוֹ שֶׁיְּחַזֵּיק בְּכָל כֹּחוֹ אֶת הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בְּדַרְכּוֹ זֶה שֶׁהֵם מוֹלִידִים הֲלָכוֹת. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהוֹלִיד בָּנִים הֲגוּנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְכוּ' וְכוּ' כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁתּוֹדָה הֲלָכָה וְתוֹמְכֵי אוֹרִיתָא וְהוֹלָדוֹת הַבָּנִים הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה וְצָרִיךְ לְהַתְחִיל מִכָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁבָּהֶם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמַה שֶּׁיִּזְכֶּה אַשְׁרֵי לוֹ:

אות לה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַאי דִּכְתִיב מִי הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֶן אֶת זֹאת וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי ה' אֵלָיו וְיַגִּדֶהּ עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ נִצְּתָה כַמִּדְבָּר מִבְּלִי עוֹבֵר, וַיֹּאמֶר ה' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי וְכוּ' וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ וּפֵרְשׁוּ שָׁם שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה. וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים כַּאֲשֶׁר הִתְפַּלְּאוּ עַל זֶה כָּל הַמְּפָרְשִׁים וּבִפְרָט מַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם דָּבָר זֶה נִשְׁאַל לַחֲכָמִים וְלַנְּבִיאִים וְלֹא פֵּרְשׁוּהוּ עַד שֶׁפֵּרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ וְהוּא פֶּלְאִי מַה קּוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה מִי לֹא יָדַע כָּל זֶה שֶׁחָרְבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עַל שֶׁעָבְרוּ עַל הַתּוֹרָה וַהֲלֹא כָּל הַתּוֹרָה מְלֵאָה מִזֶּה. כִּי כְּבָר הִתְרָה אוֹתָם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּעַצְמוֹ אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ וְכוּ' וְכֵן בִּמְקוֹמוֹת הַרְבֵּה אֵין מִסְפָּר אָמַר לָהֶם שֶׁאִם יַעַבְרוּ עַל הַתּוֹרָה יֹאבְדוּ מֵעַל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְכֵן כָּל הַנְּבִיאִים הִתְרוּ בָּהֶם עַל זֶה וּמַה זֶּה שֶׁעַתָּה נִשְׁאַל לְכֻלָּם עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ וְלֹא יָכְלוּ לְפָרְשׁוֹ עַד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ פֵּרְשׁוֹ עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי וְכוּ' וְהָעִקָּר שֶׁלֹּא הָלְכוּ בָּהּ שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה שֶׁנִּרְאֶה שֶׁזֶּה הֶעָוֹן שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה גָּדוֹל מֵהַכֹּל וְהוּא פֶּלֶא. אַךְ עִקַּר הַדָּבָר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאַל לַחֲכָמִים וְלַנְּבִיאִים שֶׁיְּבִינוּ הֵיטֵב זֹאת וְיַגִּידוּ עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ בְּאֹפֶן שֶׁיְּגִיעַ לָנוּ טוֹבָה מִזֶּה שֶׁנָּבִין עַל יְדֵי זֶה עֵצוֹת טוֹבוֹת אֵיךְ לִזְכּוֹת לְהַתְחִיל לְתַקֵּן הַקִּלְקוּלִים שֶׁגָּרְמוּ לָנוּ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶה עִקַּר חֻמְרוֹת וְעִמְקוּת הַשְּׁאֵלָה שֶׁשָּׁאַל ה' יִתְבָּרַךְ לַחֲכָמִים וְלַנְּבִיאִים וְלֹא פֵּרְשׁוּהוּ כִּי מַה דַּהֲוָה הֲוָה וּמַאי נַפְקָא מִנָּהּ אִם נֶחֱרַב עַל יְדֵי מַה שֶּׁנֶּחֱרַב הֲלֹא כְּבָר נֶחֱרַב. אַךְ עִקַּר מַה שֶּׁחָתַר ה' יִתְבָּרַךְ לִשְׁאֹל לַחֲכָמִים וְלַנְּבִיאִים שֶׁיְּבִינוּ אֶת זֹאת וְיַגִּידוּ עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ הוּא שֶׁיְּפָרְשׁוּ הַדָּבָר הֵיטֵב בְּאֹפֶן שֶׁנָּבִין מִזֶּה עֵצוֹת אֵיךְ לְצֵאת מֵהַקִּלְקוּלִים שֶׁגָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל כֵּן לֹא יָכְלוּ לְפָרְשׁוֹ כִּי זֶה עָמֹק מְאֹד מְאֹד עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ. עַד שֶׁפֵּרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ הַיְנוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר עָבְרוּ עַל עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת מְאֹד עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן בִּפְנִימִיּוּת לִבָּם הָיָה לִבָּם עָדַיִן בּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ. וְעַל כֵּן הָיוּ צְרִיכִים לְהִתְנַּבֵּר עַל כָּל פָּנִים לַחֲטֹף אֵיזֶה הֲלָכוֹת לִלְמֹד עַל כָּל פָּנִים מְעַט בְּכָל יוֹם. וְהֵם עָזְבוּ אֶת תּוֹרָתִי לְגַמְרֵי וְלֹא עוֹד אֶלָּא וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי, שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תַּלְיָא הַיְנוּ שֶׁעַל כָּל פָּנִים הָיוּ מְחֻיָּבִים לִשְׁמֹעַ וּלְדַבֵּר עַצְמָם בְּקוֹל ה' הַקּוֹרֵא בְּקוֹל גָּדוֹל בְּלֵב הָאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל עֵת שֶׁיִּשּׁוּב הָאָדָם אֵלָיו. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַטּוֹת לִבּוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל ה' שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִהְיֶה לוֹ רְצוֹנוֹת חֲזָקִים וְכִסּוּפִים גְּדוֹלִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהָעִקָּר וְלֹא הָלְכוּ בָהּ שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה כִּי בְּוַדַּאי לֹא נָפְלוּ בְּפַעַם אֶחָד לִנְפִילוֹת

כְּאֵלֶּה לְעַבֵּר עַל דָּת לְגַמְרֵי וְלִפְרֹק עֹל כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז בְּעֵת הַחֻרְבָּן, וּבְוַדַּאי בִּתְחִלָּה עָסְקוּ בַּתּוֹרָה קְצָת רַק שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא נָתְנוּ לִבָּם לִשְׁמֹחַ בְּהַתּוֹרָה, וּלְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת עַל הַחֶסֶד הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ חֶמְדָּה גְּנוּזָה אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ וְכוּ' וְזֶה כָּל תִּקְוָתֵנוּ לָנֶצַח. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמְּפָרְשִׁים שֶׁזֶּה עִקַּר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה לִשְׁמֹחַ בְּכָל עֹז בִּנְעִימַת חֶלְקֵנוּ וְגוֹרָלֵנוּ וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּרְכַּת הַתּוֹרָה צְרִיכִין לְזָהֵר בָּהּ מְאֹד הַיְנוּ כָּל עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁבֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד אֲפִלּוּ אִם נָפַל וְנִתְרַחֵק כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי כֵן הוּא דַּיְקָא צָרִיךְ לִהְיוֹת רָגִיל בְּתוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהוֹדוֹת עַל מְעַט דְּמְעַט הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְצֵאת מִכָּל הַצָּרוֹת וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְלֹא הָלְכוּ בָּהּ כִּי זֶהוּ הִלּוּךְ וְדֶרֶךְ נִפְלָא מְאֹד לְהִתְקָרֵב וּלְהָרִים עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מִינֵי נְפִילוֹת וִירִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית. וְאִם הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ זֶה בְּוַדַּאי לֹא הָיוּ נוֹפְלִים כָּל כָּךְ וְלֹא הָיוּ לָהֶם צָרוֹת כָּאֵלֶּה. וְעַתָּה כָּל תִּקְוָתֵנוּ לָשׁוּב לַאֲרַצֵנוּ וּלְבֵית מִקְדָּשֵׁנוּ הוּא עַל יְדֵי זֶה כִּי לֵית מִלְּתָא דְּא תַּלְיָא אֶלָּא בִּתְיוּבְתָא. אֲבָל קָשֶׁה מְאֹד לָשׁוּב כִּי הַבַּעַל דָּבָר אוֹרֵב מְאֹד מְאֹד וּמִתְפַּשֵּׁט לָאָרֶךְ וְלָרֹחַב וְהַכֹּל חֻפָּצִים לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ וְאַף עַל פִּי כֵן רֻבָּם רְחוֹקִים מְאֹד מִדַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה. וְהָעִקָּר מֻחָמַת שֶׁאֵינָם מְשִׂימִים אֶל לֵב לִשְׁמֹחַ בְּמַעַט הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם כִּי הַעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה מַזֶּקֶת בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב שֶׁעִקַּר הַחֻרְבָּן וְכָל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן כֻּלָּם מֻחָמַת שֶׁלֹּא עָבְדוּהוּ יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה, וְכַמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהֶבֵן מְאֹד. וְעַל כֵּן הֶכְרַח ה' יִתְבָּרַךְ לְפָרְשׁוֹ כְּדֵי לְרַמֵּז לָנוּ עַתָּה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר רְמָזִי עֵצוֹת אֵיךְ לְהִתְקָרֵב עַתָּה לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא לְתַקֵּן הַקִּלְקוּלִים שֶׁעַל יָדָם הָיָה הַחֻרְבָּן עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּקָרוֹב. וְעַל כֵּן נִקְרָא הֲלִיכָה כָּל הַנַּ"ל כִּי הוּא תִּקּוּן הָרַגְלַיִן כַּנַּ"ל בְּחִינַת הֲלִיכוֹת עוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְקָרְבוּת הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת וְעָמְדוּ רַגְלָיו וְכוּ' וְכַנַּ"ל כִּי הוּא הִלּוּךְ וְדֶרֶךְ נִפְלָא לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות לו

וְזֶה בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּצְטַוּוּ אַחַר חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהָיָה עַל יְדֵי רִבּוּי הַזְּהָב שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵסִיתוּ וְהִדִּיחוּ אוֹתָם הָעֵרֶב רַב לְהַפְרִיד הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת חַס וְשָׁלוֹם מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה עִקַּר חֵטְא עֲבוֹדָה זָרָה. וְהַתִּקּוּן הָיָה עַל יְדֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת כִּסֵּא כְּבוֹד מָרוֹם מֵרֹאשׁוֹן בְּחִינַת מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ וְכוּ' הַמּוּבָא לְעֵיל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁקָלִים כִּי תִּשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁיִּכְלְלוּ כֻּלָּם יַחַד עַל יְדֵי הַמִּנְיָן וְלֹא יִגְרַם הַמִּנְיָן בְּחִינַת פֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגֶף וְזֶה עַל יְדֵי

שֶׁיִּתְּנוּ כֹּפֶר נַפְשָׁם בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא וְכוּ'. כִּי הָעֵרֶב רַב פָּגְמוּ בְּהַמָּמוֹן שֶׁעַל יְדֵי רִבּוּי הַמָּמוֹן חָלְקוּ עַל מֹשֶׁה וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא רָצוּ לִהְיוֹת בִּכְלַל תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא אַף גַּם הָפְכוּ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ שֶׁנִּקְהֲלוּ עַל אַהֲרֹן לַעֲשׂוֹת לָהֶם עֲבוֹדָה זָרָה מֵהַמָּמוֹן. כִּי כְּמוֹ כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה הַמָּמוֹן בְּקֻדָּשָׁה שֶׁעַקְּרוֹ עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן מָמוֹנוֹ לְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, לִהְיוֹת בִּכְלַל תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹלְדִין הֶלְכוֹת וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּהַמָּמוֹן וְרָצִים אַחַר הַמָּמוֹן רַק בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת עַצְמָן, אַף גַּם חוֹלְקִים עַל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים לְהוֹלִיד הֲלָכוֹת, אָז מַפְרִידִין הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְגוֹרְמִין כְּפִירוֹת בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם הָעֵרֶב רַב שֶׁהָיָה עַל יְדֵי רִבּוּי הַמָּמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְדֵי זָהָב שֶׁעַל יְדֵי זֶה עָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְכָפְרוּ בַּה' וְהִפְרִידוּ בְּדַעְתָּם הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מֵאַחְדוּת הַפָּשׁוּט, שֶׁזֶּה הָיוּ כָּל עִנְיְנֵי הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבַּדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים. מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּדַעַת אֵיךְ כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט, עַל יְדֵי זֶה בָּאוּ לִכְפִירוֹת עַד שֶׁעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְהָיָה לָהֶם הַרְבֵּה חָכְמוֹת שֶׁל שֶׁקֶר בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן הַכְּפִירוֹת הַמְצוּיִים עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַל יְדֵי הַמְּחַקְּרִים וְהַחוֹלְקִים עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת הָעוֹסְקִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִזֶּה מִבְּחִינַת חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁעֲדַיִן לֹא הִטְהַרְנוּ מִמֶּנּוּ וְכָל הַפְּקִידוֹת בָּאִים עַל יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְיוֹם פָּקְדִי וְכוּ' ה' יִתְבָּרַךְ יִשְׁמֹר וְיַצִּיל מֵעַתָּה. וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן לָזֶה שְׁקָלִים שֶׁנּוֹתְנִין לְנִדְבַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵהֶם הָאֲדָנִים שֶׁכָּל הַמִּשְׁכָּן הוּקַם עֲלֵיהֶם שֶׁשָּׁם בַּמִּשְׁכָּן נוֹלְדוּ וְנִתְגַּלּוּ כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁמִּיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לֹא נִדְבַּר עִם מֹשֶׁה כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה כִּי אִם בְּאֹהֶל מוֹעֵד. וְעַל כֵּן הַשְּׁקָלִים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂים הָאֲדָנִים שֶׁעֲלֵיהֶם עָמַד הַמִּשְׁכָּן הֵם בִּבְחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁעַל יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁנּוֹלְדִין מִשָּׁם וְכֵן הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּשְׁכָּן, עַל יְדֵי כָּל זֶה נַעֲשׂוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה מִשָּׁם אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְכוּ' בְּחִינַת וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד וְעַל כֵּן נִצְטַוּוּ לִמְנוֹתָן עַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים. כִּי מֹשֶׁה נִתְקַשֶּׁה עַל זֶה מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמּוּבָא בַּפִּיּוּט שֶׁל פָּרָשַׁת שְׁקָלִים כִּי אֵיךְ יִמְנֶה אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַמִּנְיָן, כִּי כָּל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְהַכְלֵל בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת הַפָּשׁוּט כִּי כֻּלָּם כְּאִישׁ אֶחָד וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר וְכוּ'. אַף ה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה לִמְנוֹתָם דַּיְקָא עַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים כִּי עַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרַיְתָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט לְמַטָּה בָּזֶה הָעוֹלָם מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת דַּיְקָא, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּין הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁהֵם רִבּוּי הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת, כְּשֶׁנִּכְלָלִין יַחַד בְּדֵעָה אַחַת לְהַאֲמִין בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט הוּא יָקָר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר

אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן עַל יְדֵי נְתִינַת הַשְּׁקָלִים צְרִיכִין לִמְנוֹתָם דַּיְקָא כִּי הַמִּנְיָן בְּחִינַת רִבּוּי וְשִׁנּוּי. גַּם צְרִיכִין לִמְנוֹת בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְהַזְכִּיר אֶת כָּל אֶחָד בִּשְׁמוֹ שֶׁהוּא כְּפִי שִׁנּוּי שִׁכְלוֹ וְדַעְתּוֹ. וְעַל יְדֵי רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים יָכוֹל לִשְׁלֹט הַנֶּגֶף חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁאֶחְיְזָתָהּ מֵעָלְמָא דִּפְרוּדָא מֵרִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים, אֲבָל עַל יְדֵי הַשְּׁקָלִים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ רִבּוּי פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת דַּיְקָא וְכוּ'. עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה דַּיְקָא תִּקּוּן גָּדוֹל עַל יְדֵי הַמִּנְיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים דַּיְקָא וְכַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁכֻּלָּם מוֹדִים לְדַעַת אַחַת וְנוֹתְנִים שְׁקָלִים לְנִדְבַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות לז

וְעַל כֵּן נִצְטַוּוּ לָתֵת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל דַּיְקָא לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי חֲבֵרוֹ כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּכָּלְלוּ כֻּלָּם זֶה בָּזֶה בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת וְכָל אֶחָד הוּא בְּחִינַת מַחֲצִית עַד שֶׁנִּכְלָל בַּחֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ בַּחֲבֵרוֹ עַד שֶׁנִּכְלָלִין כֻּלָּם בְּרִבּוּי שִׁנּוּי דַּעְתָּם בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב כִּפֶּר נֶפֶשׁ אִישׁ עָשְׁרוֹ וְרָשׁ לֹא שָׁמַע גְּעָרָה, בְּחִינַת וְלֹא נִכַּר שׁוֹעַ לְפָנֵי דָל כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם שֶׁזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן הַשְּׁקָלִים שֶׁנָּתְנוּ כָּל אֶחָד בְּשָׁוֶה מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל הֶעָשִׁיר וְהַדַּל וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַשְּׁקָלִים הוּא לִזְכּוֹת לִכְלָלִיּוּת וְאַחְדוּת עַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן כֻּלָּם בְּשָׁוֶה שֶׁלֹּא יִהְיֶה חִלּוּק וּפֵרוּד בֵּין הֶעָשִׁיר וְהַדַּל וְלֹא יִתְגָּאֶה וְלֹא יִגְעֹר הֶעָשִׁיר בְּהַדַּל, לְהוֹרוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַצְּדָקָה שֶׁעִקָּרָהּ לִהְיוֹת מִתּוֹמְכֵי אוֹרְיָתָא שֶׁהָעִקָּר לִזְכּוֹת לְאַהֲבָה וְאַחְדוּת וְלֹא יִתְגָּאֶה הֶעָשִׁיר עַל הֶעָנִי. כִּי הָעִקָּר לְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי עֲנָוָה וּבִטּוּל בְּחִינַת אַהֲבָה וְאַחְדוּת שֶׁכָּל אֶחָד יְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ וְזֶה רָמַז לָהֶם בְּהַשְּׁקָלִים שֶׁצִּוָּה שֶׁיִּתְּנוּ כֻּלָּם בְּשָׁוֶה הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט בְּחִינַת וְלֹא נִכַּר שׁוֹעַ לְפָנֵי דַל הַנַּ"ל בְּחִינַת וְרָשׁ לֹא שָׁמַע גְּעָרָה. לְהוֹרוֹת שֶׁכֻּלָּם שָׁוִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְכֻלָּם יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק בַּהֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת בִּשְׁאָר נִדְבוֹת הַמִּשְׁכָּן נָתְנוּ כָּל אֶחָד כְּפִי בִּרְכַּת ה' וּכְפִי נִדְבַת לִבּוֹ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם שָׁלֹשׁ תְּרוּמוֹת נֶאֱמְרוּ כָּאן. אַךְ בְּהַשְּׁקָלִים הִזְהִירָם שֶׁיִּתְּנוּ כֻּלָּם בְּשָׁוֶה כְּדֵי שֶׁמִּזֶּה יִלְמְדוּ וְיִבְינוּ הָעֲשִׁירִים רְמָזִים לְעַצְמָם שֶׁלֹּא יִתְגָּאוּ לְעוֹלָם בְּמַתְּנַת יָדָם אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹתְנִים הַרְבֵּה כִּי רָאוּי לָהֶם לְהָבִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהָקִים הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי הָעֲנִיִּים כְּמוֹ עַל יְדֵי הָעֲשִׁירִים כִּי הָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנָיו וְיָכוֹל לְהוֹרִישׁ לָזֶה וּלְהַעֲשִׁיר לָזֶה. וּבְוַדַּאי

מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָעֵט דַּעַת אֲמִתִּי רָאוּי לוֹ לְהָבִין שֶׁלֹּא יִתְגָּאֶה אֲפִלּוּ הָעֹשֶׁר הַנּוֹתֵן צְדָקָה הַרְבֵּה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, אַדְרַבָּה רָאוּי לוֹ לְהִתְבַּיֵּשׁ וּלְהִתְבַּטֵּל מְאֹד מִי הוּא כִּי זָכָה לָזֶה שֶׁנָּתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עֲשִׁירוּת כָּזֶה שֶׁזּוֹכֶה לְהַחֲזִיק הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְגַם עֲדַיִן נִשְׁאַר לוֹ הַרְבֵּה הוֹן וְעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ כִּי בְּוַדַּאי אֵינוֹ נוֹתֵן אֲפִלּוּ הַמֻּחְצָה מֵעָשְׁרוֹ, וְהֶעָנִי וְהַדַּל שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר כְּמוֹתוֹ וְעַל פִּי הָרֹב יוֹתֵר מִמֶּנּוּ אֵין בְּבֵיתוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה וְגַם אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַחֲזִיק הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּמָמוֹנוֹ. וְאֵיךְ יִתְגָּאֶה בְּהָעֹשֶׁר שֶׁנָּתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּשְׁאַר אֶצְלוֹ הַרְבֵּה וְגַם מַחֲזִיק הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קֶרֶן קַיֶּמֶת לָעַד. וְכָל זֶה רְמַז לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁקָלִים שֶׁצִּוָּה שֶׁיִּתְּנוּ כֻּלָּם בְּשָׁוֶה לְהוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁהָאֲדָנִים שֶׁמְּקַיְּמִין הַמִּשְׁכָּן נַעֲשׂוּ עַל יְדֵי נִדְבַת הַשְּׁקָלִים שֶׁנִּתְּנוּ כֻּלָּם בְּשָׁוֶה כְּמוֹ כֵן הָיָה יָכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי כֻּלָּם בְּשָׁוֶה אַךְ הוּא חָפֵץ לְזַכּוֹת אֶת כָּל אֶחָד כְּפִי עֶרְכּוֹ כְּפִי אֲשֶׁר לוֹ נְתָכְנוּ עֲלִלוֹת. אֲבָל אַתֶּם הָעֲשִׁירִים אַל תִּתְגָּאוּ כִּי מִמֶּנּוּ הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ. כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה לְהַחֲזִיק הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַמּוֹלִידִים הֲלָכוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁעוֹסְקִים הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת מִשֶּׁה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁהָעִקָּר הוּא אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות לח

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא מְחִיַּת הָמָן עֲמָלֵק כִּי עֲמָלֵק פּוֹגֵם בְּכָל הַנַּ"ל וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה (בְּאוֹת כז). כִּי רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת כּוֹפֵר וְרוֹצֶה לְבַלְבֵּל וּלְהַטִּיל פְּגָם בְּהָרֵאשִׁית וְהַתְחָלָה כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ כְּלָל. כִּי הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּא לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְהִתְגַּבֵּר בְּרִשְׁעוֹ לַעֲמֹד נֶגֶד יִשְׂרָאֵל שֶׁעָשָׂה לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ נִסִּים כְּאֵלֶּה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם עַד שֶׁהֻכְרַח פַּרְעֹה לְהוֹדוֹת כִּי ה' הַצַּדִּיק וְגַרְשָׁם מִמִּצְרַיִם, וַעֲמָלֵק הוּא עַז פָּנִים כָּזֶה וְיָצָא כְּנֶגְדָּם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בְּסֵפֶר וְכוּ' מָשָׁל לְאַמְבַּטְיָ רוֹתַחַת וְכוּ'. כִּי הוּא כּוֹפֵר מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף שֶׁכּוֹפֵר בְּהַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל עֵת וּפוֹגֵם בְּכָל הַתְּקוּנִים הַמְבֹאָרִים לְעֵיל וְהָעִקָּר שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְגַּבֵּר שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה חַס וְשָׁלוֹם אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכַנַּ"ל. וְהוּא אוֹרֵב עַל כָּל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד וְהָעִקָּר מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם בְּעֵת הַגָּלוּת וְהַצָּרָה שֶׁאָז רוֹצֶה לְהַטִּיל כְּפִירוֹת בַּלֵּב כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל כְּלָל. וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָמָן עֲמָלֵק בְּסוֹף הַגָּלוּת שֶׁל בָּבֶל שֶׁאָמַר מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִתְגַּבֵּר נְבוּכַדְנֶצַּר וְהֶחֱרִיב אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעָמַד כַּמָּה מֵאוֹת שָׁנִים וְהִגְלָה אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם וְכוּ' שׁוּב אֵין לָהֶם תִּקְוָה לְשׁוּב חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן הִתְגַּבֵּר הוּא וְזַרְעוֹ הַטָּמֵא לְבַטֵּל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כִּי אָמַר שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה לְיִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם וְזֶה שֶׁכָּתוּב יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד וְדָרְשׁוּ

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֱלֹקֵיהֶם יִשַּׁן הוּא דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יוֹשִׁיעַ עוֹד חַס וְשָׁלוֹם לְיִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ הוּא יָשֵׁן. וְזֶהוּ מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם שֶׁאָמַר שֶׁהֵם מְפֻזָּרִים וּמְפֹרָדִים בֵּין הָעַמִּים בְּחִינַת רִבּוּי שִׁנּוּי דֵּעוֹת וּמַחֲלֹקֶת בְּחִינַת פִּזּוּר וּפֵרוּד בֵּין הָעַמִּים שֶׁנִּפְלוּ לְדֵעוֹת הַשְׁבָעִים עַמִּים שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ כְּלָלִיּוּת הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת וְכוּ' שֶׁאָמַר שֶׁדַּת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׁנּוּיִים וְהַפִּזּוּר וְהַפֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם כִּי כָּפַר בְּדַת יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל דַּת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה הוּא שֶׁעַל יְדֵי דַּת תּוֹרָתֵנוּ נִכְלָלִין בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט עַל יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וְעַל יְדֵי כָּל אוֹת וְדִבּוּר שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי אוֹרָיְתָא יִשְׂרָאֵל וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא חַד. וְהֶמְן רָצָה לְהָפֵךְ הַקְּעָרָה חַס וְשָׁלוֹם וְאָמַר שֶׁהַכֹּל בְּהֵפֶךְ וְעַל כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְכוּ' כִּי הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים בִּשְׁעַת הַצָּרָה כִּי הוּא מִזֶּרַע עֲשָׂו אֲדֻמוֹנִי עַל שֵׁם תִּגְבֹּרֶת הַדָּמִים הָרָעִים שֶׁמִּשָּׁם סְטָרָא דְּמוֹתָא שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהֶחֱטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָמָן מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן שֶׁנֶּאֱמַר הֲמִן הָעֵץ וְכוּ' שֶׁאָז נִגְזַר מִיתָה וְעַל כֵּן רָצָה לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וּבְכָל אָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל כָּל אָדָם בְּכָל עֵת בְּכָל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת לְהַפִּילוֹ חַס וְשָׁלוֹם כִּי הוּא הַמַּסִּית הוּא הַמַּסְטִין וְכוּ' כִּי בִּתְחִלָּה מַסִּית הָאָדָם לְמַה שֶּׁמְּסִיתוֹ וְאַחַר כָּךְ מְקַטְרֵג עָלָיו עַד שֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה צָרָה וְיִסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם. וְהוּא בְּעַצְמוֹ שֶׁמַּחֲלִישׁ וּמְבַלְבֵּל לֵב הָאָדָם שֶׁלֹּא יִצְעַק וְיִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי מַכְנִיס בְּלִבּוֹ כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם וְרוֹצֶה לְהַשְׁכִּיחַ מִדַּעְתּוֹ כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַחֲסָדִים וְהַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת:

וְהַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מָר דְּרוֹר - מָרִי דַּכְיָא שֶׁהוּא בְּשָׂמִים רֹאשׁ שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁבּוֹ נִמְשַׁח כָּל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּבָנָיו שֶׁכָּל עֲבוֹדָתָם בַּמִּשְׁכָּן וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַכֹּל הָיָה לִכְלֹל כָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט וְכַנַּ"ל כִּי שָׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹהוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו נִמְשַׁךְ מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁהוּא רֵיחַ טוֹב דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מִקְּדֻשָּׁה גְּבֹהָּ מִאֹד מִאֹד שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַדֵּשׁ אֶת כָּל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְכוּ' לְהַעֲלוֹתָם וּלְהַכְנִיסָם מֵחֹל לְקֹדֶשׁ שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא שֶׁנִּכְלָלִין בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט שֶׁשָּׁם כָּל שֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת. נִמְצָא שֶׁשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה הָיָה לוֹ כֹּחַ נִפְלָא כָּזֶה לְהַעֲלוֹת כָּל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו שֶׁנַּעֲשָׂה מִזָּהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכוּ' וְכוּ' שֶׁהָיָה בּוֹ רִבּוּי שִׁנּוּיִים וּגְוָנִין הַרְבֵּה שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב וְכוּ' שֶׁהֵם כְּלַל כָּל חֻמְרַת הָעוֹלָם בִּפְרָט חֻמְרַת הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים וְכוּ' הַנַּ"ל. וְהַמִּשְׁכָּן שֶׁנַּעֲשָׂה מִכָּל זֶה הָיָה תִּקּוּן עַל כָּל זֶה כַּנַּ"ל,

וְכָל קְדֻשָּׁתוֹ נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁמָּן הַמִּשְׁחָה שֶׁבּוֹ נִתְקַדְּשׁוּ הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְהָעֲלָה הַכֹּל, כָּל הַגְּוָנִין וְהַשִּׁנּוּיִים הָרַבִּים שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט שֶׁשָּׁם כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה כֹּחַ בַּמִּשְׁכָּן לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְטַהֲרָם מִכָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת פֶּרוּד הַנַּ"ל שֶׁמַּפְרִידִין חַס וְשָׁלוֹם הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא חִיּוּת הַנִּשְׁמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּתִקּוּנִים נִשְׂגָּבִים כָּאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ רֵיחַ טוֹב לְכָל הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַחֲיוֹתָם כִּי אִם בִּבְחִינַת רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת הַנֶּאֱמָר עַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְּטֻלִּים בְּגָלוּת תַּאֲוֹתֵיהֶן וּמִדּוֹתֵיהֶן חַס וְשָׁלוֹם, סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁהֵם מִינֵי רֵיחוֹת:

כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּעֹצֶם חֲלִישׁוּתֵנוּ עַתָּה בְּתִקֻּף מְרִירוּת גָּלוּת כְּבָר נֶחֱלַשׁ כֹּחֵנוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין אָנוּ מַרְגִּישִׁין נֹעַם מְתִיקוּת צוּף דְּבַשׁ אִמְרֵי נֹעַם שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַמְחַיִּין אוֹתָנוּ בַּאֲמָרוֹת טָהוֹרוֹת כָּאֵלֶּה בִּבְחִינַת כָּל אֹכֶל תִּתְעֵב נַפְשָׁם וְכוּ'. וְאֵין חִיּוּתֵינוּ אֶלָּא מַה שֶּׁאָנוּ מְרִיחִין מֵרָחוֹק מְעַט הָרֵיחַ הַטּוֹב הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה וְזֶה בְּחִינַת הָרֵיחַ שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁבּוֹ נִתְקַדֵּשׁ הַכֹּל וְנִכְנַס מִחוּץ לִפְנִים שֶׁמִּשָּׁם קְדֻשַּׁת מֶרְכְּבַי כַּנַּ"ל שֶׁהוּא מַכְנִיעַ קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁרוֹצֶה לְהַטִּיל פְּגָם בְּרֵאשִׁית הַיְשׁוּעָה כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ עֲדַיִן לְהוֹשִׁיעַ כְּלָל. וּמֶרְכְּבַי יוֹדֵעַ כָּל זֶה וּמַכְנִיס בְּחָכְמָתוֹ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵאִיר בְּלֵב הָאָדָם וּמַזְכִּירוֹ בְּכָל עֵת כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל גְּמוּלָיו וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לִצְעֹק וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹשִׁיעֵנוּ גַּם עַתָּה וְכַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁנִּכְנַע וְנָפַל הָמָן עֲמָלֵק וּבְרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ הֵפִיר אֶת עֲצָתוֹ וְקִלְקֵל אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וְנִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנַהֲפֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים וְכוּ'. וְקָבְעוּ יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב לְדוֹרוֹת לְהוֹדִיעַ שֶׁגַּם בְּעַבְדוּתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹקֵינוּ שֶׁזֶּהוּ תִּקֻּף הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה הַנִּפְלָאָה שֶׁל פּוּרִים שֶׁגָּדוֹל מִכָּל הַמּוֹעֲדִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי עִקַּר הַנֵּס הוּא מַה שֶּׁרָאִינוּ שֶׁגַּם בְּעַבְדוּתֵנוּ בְּתִקֻּף הַגָּלוּת, ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ כָּל כָּךְ בְּהַשְׁגָּחָה נִפְלָאָה וְסִבַּב סִבּוֹת לְטוֹבָה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי הָמָן תֵּהָרֵג וַשְׁתִּי הַמְּרֻשַּׁעַת וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יִהְיֶה תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁתָּלוּ אֶת הָמָן עַל יְדֵי אֶסְתֵּר בְּהַשְׁגָּחוֹת נִפְלָאוֹת כָּאֵלֶּה כַּמְבֹאָר בַּמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה. וְצָרִיךְ לָשׂוּם לֵב לָזֶה הֵיטֵב לְהָבִין מִזֶּה שֶׁכְּמוֹ כֵן גַּם עַתָּה עֲדַיִן לֹא עָזַב חַסְדּוֹ מֵאִתָּנוּ וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּשִׂמְחָה תָּמִיד לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שִׂמְחַת פּוּרִים לְהַאֲמִין כִּי

ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ גַּם עַתָּה בְּתִקָּף הַגְּלוּת הַזֶּה וְלִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה בְּכָל יוֹם עַל הֶעָבַר וּלְבַקֵּשׁ לְהַבָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות לט

וְזֶה בְּחִינַת דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת זֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה קַוִּי הָאֱמֶת הַמְאִירִין בְּהַדְּבוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ בְּחִינַת הֲלָכוֹת שֶׁהֵיָה דּוֹרֵשׁ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל וּמְבָרֵר כָּל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בְּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן. וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לְכָל זַרְעוֹ דַּיְקָא כִּי הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּפוֹת לְכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל הַנּוֹלָדִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בִּבְחִינַת זֶרַע יַעֲבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַה' לְדוֹר. כִּי עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הוּא בְּכָל דּוֹר מֵחָדָשׁ מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר נִמְשָׁכִין הַנְּשָׁמוֹת בְּחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים מֵחָדָשׁ כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת שָׁוִים וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה (כג). וּמֵחֲמַת רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים וְהַשִּׁכְלִיּוּת הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל דּוֹר רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עֲמָלֵק לְהַפְרִיד בְּמַחֲשָׁבָה חַס וְשָׁלוֹם הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת מֵאַחְדוּת הַפָּשׁוּט וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל הַמִּתְעוֹרְרִים מֵחָדָשׁ בְּכָל דּוֹר הֵן חָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם חָכְמַת הַפִּלוֹסוֹפְיָא הַמִּתְגַּבְּרִין בְּיוֹתֵר בְּכָל דּוֹר וְהֵן שְׁאָר חָכְמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל שֶׁנִּדְמֶה לְכָל אֶחָד כְּאִלּוּ עַתָּה הָעוֹלָם נִתְחַכֵּם יוֹתֵר כְּאִלּוּ בַּדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים לֹא הָיָה לָהֶם שֵׂכֶל כְּלָל לְהִתְאַוּוֹת לְכֵלִים וְתַכְשִׁיטִין אֵלּוּ וְכוּ' כַּאֲשֶׁר מָצוּי דִּבְרֵי שְׁטוּת כָּאֵלֶּה בֵּין בְּנֵי הַנְּעוּרִים. וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת בְּשֹׁרֶשׁ קְדֻשַּׁת הַנְּשָׁמוֹת נִמְשָׁכִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת לְטוֹבָה כִּי עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא דַּיְקָא שֶׁבִּרְבּוּי הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת הָעֲצוּמִים יִהְיוּ נִכְלָלִין בְּאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט כַּנַּ"ל. וְאֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים עַל כֵּן רוֹצֶה בְּחִינַת זֶהֱמַת עֲמָלֵק לְהֶפֹּךְ הַכֹּל כְּאִלּוּ הַיּוֹם הֵם חֲכָמִים לְהָרַע יוֹתֵר. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ לוֹחֵם עִמּוֹ בְּכָל דּוֹר כַּנַּ"ל עַל יְדֵי צַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים וּמְגַלֶּה הֲלָכוֹת וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר יוֹתֵר הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ רִבּוּי וְשִׁנּוּי דֵּעוֹת הַרְבֵּה שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ דַּיְקָא בְּחִינַת וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ בְּחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהֶבֶן הַיְטֵב לְקַשֵּׁר הַכֹּל מֵרֵישָׁא לְסֵיפָא וְתָבִין עֵצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת לְהִתְקָרֵב תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹדוֹת לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל:

אות מ

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וְגֹדֶל הַמִּצְוָה שֶׁל סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכַמְבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת טז שֶׁעַתָּה שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לָצֵאת מִמִּצְרַיִם וְכוּ' תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ הַתְחָלָה טוֹבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ'. וְזֶה עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיְתָה עַל יְדֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה נִתְגַּלָּה אָז מְאֹד מְאֹד עַל יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים וְהָעֲצוּמִים מְאֹד אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָפַךְ מִמַּיִם לְדָם וּמִדָּם לְמַיִם וְשָׁלַח צְפַרְדְּעִים וּכְשֶׁרָצָה סִלֵּק אוֹתָם בִּתְפִלָּתוֹ. וְכֵן בְּכָל הַמַּכּוֹת שֶׁלָּקָה אֶת פַּרְעֹה וְכוּ' וְהֶרְאָה שֶׁכָּל הַטֶּבַע וְכָל הַנְהָגַת הַפְּעֻלּוֹת הַמְשֻׁנּוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָם הַכֹּל בְּיַד הָאֶחָד הַפָּשׁוּט וְהֵם בְּיָדוֹ כְּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר וּמְגַלֶּה סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוּכְלוּ לִשְׁלֹט בָּעוֹלָם לְהַנְהִיג הַכֹּל כִּרְצוֹנָם, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ אָז עַל יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא כַּמּוּבָא כִּי עֲדַיִן לֹא הָיוּ רְאוּיִים לַגְּאֻלָּה כִּי עֲדַיִן לֹא הִמְשִׁיכוּ הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁכִים עַל יְדֵי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה וַהֲלָכוֹת וְכוּ' כִּי הָיְתָה הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה וַעֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם כָּל הַהֲלָכוֹת וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי זְכוּת אָבוֹת וְעַל יְדֵי מְעַט הַטּוֹב שֶׁמָּצָא בָּהֶם עַד שֶׁבְּנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאוֹת הִכְרִיחַ אֶת מֹשֶׁה לֵילֵךְ לְגָאֳלָם וְהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת עַל יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת הַגָּדוֹל קֹדֶם פֶּסַח כִּי עִקַּר הַנִּסִּים שֶׁל פֶּסַח הָיוּ עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא שַׁבָּת הַגָּדוֹל כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי שַׁבָּת וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמַּתְחִילִין עֲבָדִים הָיִינוּ וְכוּ' כִּי קֹדֶם הַגְּאֻלָּה בְּעֵת הַגָּלוּת דְּהַיְנוּ קֹדֶם שֶׁזָּכוּ לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל אָז הָיִינוּ עֲבָדִים מֻחְלָטִים שֶׁשָּׁלְטוּ בְּחִינַת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶבֶד כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וַיּוֹצִיאֵנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ מִשָּׁם וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הוֹצִיאָנוּ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיִינוּ כְּדַאי כִּי עֲדַיִן לֹא הִמְשַׁכְנוּ בְּעַצְמֵנוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְהוֹצִיאָנוּ בְּעַצְמוֹ בְּכֹחַ רַחֲמָיו הַנִּפְלָאִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם הֵינוּ כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ בְּחִינַת וְעַד דּוֹר וְדוֹר אֱמוּנָתָן, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי תּוֹרָה הֲלָכָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהוֹלָדוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ.

אֲבָל אִז עֲדַיִן לֹא הָיוּ רְאוּיִים לָזֶה רַק ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הִמְשִׁיךְ בְּרַחֲמָיו כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּגְאָלָם בְּעַצְמוֹ. אֲבָל אִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ' הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וְכוּ' מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ וְכוּ' כִּי עַתָּה שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לִיצִיאַת מִצְרַיִם וְיֵשׁ לָנוּ הַתְחָלָה טוֹבָה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִים בְּכָל פַּעַם לְבְחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ תּוֹלְדוֹת הַבָּנִים בְּקֶרֶשֶׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לְלַמְּדָם וּלְהוֹדִיעַ לָהֶם מִדּוֹר לְדוֹר מֵאָב לְבֵן אֶת מַעֲשֵׂה ה' כִּי נוֹרָא הוּא בְּחִינַת דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ' עַד שֶׁכֻּלָּם יֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ זֶה בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְכוּ' וְלַעֲסֹק בַּהֲלָכוֹת וְכוּ' עַד שֶׁיִּגָּלוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הִתְגַּלּוּיוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ הַפְּעָלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה מֵחָדָשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכַנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קֶרֶשֶׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן לְבַטֵּל בְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁל יְמֵי הַחֹל. אֲבָל אִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם בְּרַחֲמָיו בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ וְכוּ' כִּי לֹא הָיִינוּ זוֹכִים לְהוֹלָדַת הַבָּנִים בְּקֶרֶשֶׁה בִּבְחִינַת בֵּן בְּחִינַת חֵרוּת רַק כָּל הַבָּנִים וּבְנֵי בָנִים הָיוּ בִּבְחִינַת עַבְדוּת כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם הָיָה כָּל הַגְּלוּת שֶׁל מִצְרַיִם וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ וַאֲפִלּוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים כֻּלָּנוּ זְקֵנִים כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. הַיְנוּ שֶׁלְּכְאוֹרָה קָשֶׁה מַדּוּעַ הִזְהִיר כַּמָּה פְּעָמִים עַל סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הֲלֹא עִקַּר תַּכְלִית יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בִּשְׁבִיל מַתַּן תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה שֶׁהוּא מַתַּן תּוֹרָה. וְהָיָה רָאוּי לְסַפֵּר רַק בְּהַנֵּס שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה וּמַדּוּעַ הִזְהִיר בְּיוֹתֵר עַל סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְגַם מַתַּן תּוֹרָה בְּעַצְמוֹ הִתְחִיל אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ' וְכֵן בְּרֹב הַמִּצְוֹת. אֲבָל עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב כִּי עִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס הוּא הַהַתְחָלָה שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה קָשָׁה מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁהָא בְּהָא תַּלְיָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה וַאֲפִלּוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים וְכוּ' כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם דַּיְקָא בְּיוֹתֵר אַף עַל פִּי שֶׁעַתָּה כְּבָר אָנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם כַּנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא הַהַתְחָלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכִינוּ לֵידַע אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֹּאת הַהַתְחָלָה הָיְתָה קָשָׁה בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וּצְרִיכִים אָנוּ עַתָּה לְסַפֵּר בָּזֶה בְּיוֹתֵר כִּי גַּם עַתָּה כָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה תָּלוּי בָּזֶה כִּי כָּל מַה שֶּׁמּוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל גֹּדֶל חַסְדּוֹ שֶׁל הַהַתְחָלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה קָשָׁה מְאֹד, כָּל מַה שֶּׁמְּסַפְּרִים בְּיוֹתֵר וּמוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, כֵּן נִמְשָׁכִים כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בְּיוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִגְדָּל הַהוֹדָאָה בְּיוֹתֵר וְכוּ' וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה לְטוֹבָה כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה שֶׁהוּא הָעִקָּר לְהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא לִשְׁמֹחַ בִּישׁוּעַת ה' וְכוּ' שֶׁעַל

יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִים לִכְנֹס לְקִיּוּם הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים וּנְבוֹנִים וּזְקֵנִים וְיוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה וּכְבָר עָבַר עָלֵינוּ מַה שֶּׁעָבַר וְזָכִינוּ לִישׁוּעַת ה' וְנִפְלָאוֹת עֲצוּמוֹת מִצְוָה עָלֵינוּ לִסַּפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז הַהַתְחָלָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה גַּם עַתָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַרְבּוֹת לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת כַּמָּה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ דַּי שֶׁתִּתְגַּדֵּל הַהוֹדָאָה בְּכָל פַּעַם בְּיוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח וְאֵיתָא בַּבַּיְנוֹנוֹת הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח בַּחֲסָדִים הַיְנוּ בְּחִינַת מִי חָכָם וְיִשְׁמֹר אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי ה' בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי תּוֹדָה הוֹדָאָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

אות מא

וְזֶהוּ מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' שֶׁהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה עַד שֶׁבָּאוּ תַּלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית, זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע דַּיְקָא כִּי עַל יְדֵי רִבּוּי הַסִּפּוּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם נִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע לְגַלּוֹת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט בָּעוֹלָם בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד, ה' אֱלֹקֵינוּ הַיְנוּ אֱלֹקוּתוֹ הַשּׁוֹכֵן וּמִלְבָּשׁ בָּנוּ בְּכָל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, ה' אֶחָד הַכֹּל כָּלוּל וּמְיֻחָד בְּאַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בְּד' דְּאֶחָד כְּדֵי לְהַמְלִיכוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁבְּכָל הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי ה' אֶחָד וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְכָל זֶה נִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי רִבּוּי הַסִּפּוּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְעַל כֵּן סָבַב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהַצַּדִּיקִים הַלָּלוּ סִפְּרוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' עַד שֶׁבָּאוּ תַּלְמִידֵיהֶם שֶׁקִּבְּלוּ מֵהֶם הֲהֶלְכוֹת שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת תּוֹדָה כַּנַּ"ל וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וְכוּ' כִּי עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כַּנַּ"ל:

וּלְהַמְתִּיק יוֹתֵר לְבָאֵר מַאֲמָר הַנַּ"ל כָּל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' הוּא, כִּי כָּל מִינֵי עֲצוּת שֶׁהֵאִירוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיְּכוֹלִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי אוֹרֶב תָּמִיד הַבַּעַל דָּבָר לְדָחוֹתוֹ מֵהֶם חַס וְשָׁלוֹם עַל כֵּן צְרִיכִין עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאֹד, וְכֵן הוּא בָּעִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְהוֹדוֹת תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהַנִּפְלָאוֹת וְכוּ' אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא כִּי אַף עַל פִּי כֵן כְּבָר גָּמַל עָלֵינוּ נִפְלָאוֹת עֲצוּמוֹת. אַךְ הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם לְהַשְׁכִּיחַ וּלְהַסְתִּיר חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר לְהַרְבּוֹת לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' בִּבְחִינָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ כָּל הַמַּרְבֶּה, הַמַּרְבֶּה דַּיְקָא שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְבּוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁהוּא יַרְבֶּה הַסִּפּוּר שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם עַל הַמּוֹנֵעַ עַד שֶׁיִּרְבֶּה עָלָיו וִיבַטְּלוֹ כְּעֵין

שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן בִּטּוּל אִסּוּר מַרְבֶּה עָלָיו וּמְבַטְּלוֹ. וְזֶהוּ וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בְּחַסְדֵי ה' וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁמַּרְבֶּה הַסִּפּוּר עַל הַמּוֹנֵעַ עַד שֶׁמְּבַטְּלוֹ וְכַנַּ"ל הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח וְכַנַּ"ל:

אות מב

וְזֶה וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף אֲנִי וְלֹא הַשְׁלִיחַ אֲנִי ה' אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר. הַיְנוּ שֶׁבִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם לְמַעְלָה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט לְמַטָּה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט גַּם לְמַעְלָה בְּחִינַת אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ וְכוּ'. וְזֶה וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף וְכוּ' כִּי נִתְבַּטְּלוּ כָּל הַהַסְתָּרוֹת וְהַהַעְלָמוֹת. כִּי לִפְעָמִים ה' יִתְבָּרַךְ מַלְבִּישׁ הַנְהָגָתוֹ עַל יְדֵי הַמַּלְאָכִים בִּבְחִינַת הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ שֶׁנֶּאֱמַר אַחַר הַחֵטְא שֶׁמִּשָּׁה לֹא חָפַץ בָּזֶה כִּי אָז יְכוֹלִים לִטְעוֹת חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁטָּעָה אַחֵר עַל יְדֵי זֶה וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִיר שָׁם הַכָּתוּב בְּעַצְמוֹ הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו אַל תַּמֵּר וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אַל תַּמִּירֵנִי בּוֹ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַטָּעוּת שֶׁל כָּל הָעוֹבְדֵי עַכּוּ"ם וְכֵן הַטָּעוּתִים שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁל עַכְשָׁו כִּי הַמַּלְאָךְ נִקְרָא אֱלֹהִים שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא הַטֶּבַע. אֲבָל אָז בִּיצִיאַת מִצְרַיִם חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְגִלָּה אַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט לְמַטָּה וּלְמַעְלָה שֶׁאֵין שׁוּם הַנְהָגָה בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל יָדוֹ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף וְכוּ' אֲנִי ה' אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְכַנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כִּי בִּרְכַּת הַתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת הוֹדָאָה הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים וּמוֹדִים בְּכָל יוֹם תָּכֶף בַּבֹּקֶר עַל נְעִימוּת חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַהִלּוּךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת ה) שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּכְלְלוּ כָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁתָּנוֹת בְּאֶחָד הַפָּשׁוּט שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁלוֹם וְאַחְדוּת בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּי דֵּעוֹת יִכְלְלוּ יַחַד וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה זָכָה אַהֲרֹן הַכֹּהֵן יוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִתְקַנֵּא בְּמֹשֶׁה אָחִיו אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ וְיָצָא לִקְרָאתוֹ בְּשִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לַכְּהֻנָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּשְׂכַר וְרָאֲךָ וְכוּ' זָכָה לְחִשָּׁן הַמִּשְׁפָּט עַל לִבּוֹ. עַל כֵּן אוֹמְרִים בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כִּי הֵם בִּבְחִינָה אַחַת וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מְסַיְּמִין בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בְּשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם כִּי עַל יְדֵי הַהוֹדָאָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּרְכַּת הַתּוֹרָה זוֹכִין לְשָׁלוֹם וְאַחְדוּת כַּנַּ"ל וְכָל זֶה

זְכִינוּ עַל יְדֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי תּוֹדָה הוֹדָאָה שֶׁהוּא בְּרָכַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל:

הפקר ונכסי הגר א:

אות א

כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה:

עַיֵּן בַּמַּאֲמָר וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שֹׁקֵיהֶם (סִימָן יז) מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה, כִּי עַל יְדֵי גֵּרִים נִשְׁלָם פְּגָמֵי הַמְּזֻבֵּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת אָכִילָה בְּקְדֻשָּׁה כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּשְׁלִיכִין הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם וְחוֹזְרִין לַעֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל נִשְׁלָם הַמְּזֻבֵּחַ: וְזֶה בְּחִינַת לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמְּזֻבֵּחַ שֶׁהוּא בְּחֶלְקוֹ שֶׁל טוֹרֵף שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה בְּחִינַת גֵּרִים כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוּס וְנִכְסֵי עֲמַמְיָא יֵירָת וְזֶה בְּחִינַת גֵּרִים כִּי כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה כָּל זֶה כָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם עַיֵּן שָׁם: וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה כִּי זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמְּזֻבֵּחַ שֶׁהוּא הַשֻּׁלְחָן עַל יְדֵי שֶׁנֶּחֱזָרִין כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה לַעֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הַמְּזֻבֵּחַ כַּנַּ"ל כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר צִוִּיתָ צֶדֶק (סִימָן כג) וְעַל כֵּן כָּל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל כָּל אֻמָּה חֲקוּקָה עַל הַמַּטְבֵּעַ. נִמְצָא שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם הוּא הוּא הָעֲבוֹדָה זָרָה בְּעַצְמוֹ וְהֵם מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים מִן הַמְּזֻבֵּחַ דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֻּׁלְחָן שֶׁדּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם הַיְנוּ שֶׁיּוֹנְקִים מִשֻּׁלְחָן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא אָכִילַת וּפְרָנָסַת יִשְׂרָאֵל. וְהֵם יוֹנְקִים מִשָּׁם וּמְקַבְּלִים פַּרְנָסָה וּמָמוֹן וְנַעֲשֶׂה אֶצְלָם עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ כִּי הַמָּמוֹן דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר מַעֲלַת הַגֵּרִים הוּא מַה שֶּׁחוֹזֵר הַמָּמוֹן שֶׁלָּהֶם אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַחֲזָרַת כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה אֶל הַמְּזֻבֵּחַ וְהַשֻּׁלְחָן דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה כִּי יִשְׂרָאֵל זוֹכִים בְּמָמוֹנוֹ כִּי זֶה בְּחִינַת הַחֲזָרַת הָעֲבוֹדָה זָרָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אֶל הַמְּזֻבֵּחַ וְהַשֻּׁלְחָן דִּקְדֻשָּׁה כִּי הַמָּמוֹן שֶׁלָּהֶם הוּא הָעֲבוֹדָה זָרָה וְחוֹזֵר אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְפַרְנָסַת וַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׂרָאֵל זוֹכִין בִּנְכָסָיו. וְעַל כֵּן הַפְּסוּק מְרַמֵּז הַגֵּרִים רַק עַל שֵׁם הַנִּכְסִים שֶׁלּוֹ שֶׁיּוֹרְשִׁין יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְדַם חֲלָלִים וְכוּ' וְנִכְסֵי עֲמַמְיָא יֵירֵת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּנַּ"ל כִּי זֶה זֶה שְׁלֵמוּת הַמְּזֻבֵּחַ בְּחִינַת יֹאכַל טֶרֶף שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁחוֹזֵר הַמָּמוֹן שֶׁלָּהֶם לְיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁכְּבוֹשׁ בֵּינֵיהֶם הַיְנוּ הַמָּמוֹן שֶׁמְּקַבְּלִין מִיִּשְׂרָאֵל כִּי כָּל טוֹב גָּנוּז בְּמָמוֹן

דִּקְדֻשָּׁה דְּהַיְנוּ מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן סט) שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁרָשָׁם בַּעֲשִׁירוּת וְנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כֻּלּוֹ טוֹב וְכַמְּרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶה בְּחִינַת וְכָל טוּב אָדוֹנָיו בְּיָדוֹ שֶׁקָּאֵי עַל הָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל טוּב וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעַל שְׁקָלִים שֶׁהֵם מַטְבְּעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיָה חָקוּק שֵׁם קֹדֶשׁ כִּי שֵׁם הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַגְּלוּת וְהִתְגַּבְּרוּת הָאֻמּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל הוּא רַק לְקַח מָמוֹנָם בְּמִסִּים וּנְתִינוֹת וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁכָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם בִּבְחִינַת וְכָל טוּב אָדוֹנָיו בְּיָדוֹ בְּיַד הָעֶבֶד חַס וְשָׁלוֹם כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר. וְעַל כֵּן הַגֵּר שֶׁמִּתְגַּיֵּר שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁחוֹזֵר הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּמוֹשֵׁךְ עִמּוֹ גַּם מֵהָרַע עַיִן שָׁם עַל כֵּן נִכְסָיו לְיִשְׂרָאֵל לְאַחַר מוֹתוֹ כִּי זֶה בְּחִינַת הַחֲזָרַת הַטּוֹב כַּנַּ"ל:

אות ב

נִמְצָא כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה בְּנִכְסֵי הַגֵּר אָזַי הוּא מַעֲלֶה וּמְבָרֵר הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן הַדִּין לְעִנְיַן הֶפְסֵק רְשׁוּת בְּנִכְסִים הוּא כִּדְינוֹ לְעִנְיַן שַׁבָּת שֶׁכָּל מַה שֶּׁנֶּחְשָׁב רְשׁוּת לְעִנְיַן שַׁבָּת לְעִנְיַן אִסּוּר הוֹצָאָה הוּא נֶחְשָׁב רְשׁוּת אַחֵר בְּנִכְסֵי הַגֵּר שֶׁאֵין יָכוֹל לִזְכּוֹת בּוֹ עַד שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁם חֲזָקָה וּזְכִיָּה מְיֻחֶדֶת כִּי הַחֲזָקוֹת וְהַזְּכִיּוֹת בְּנִכְסֵי הַגֵּר הוּא בְּחִינַת הַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁמְּבָרֵר וּמְתַקֵּן הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בּוֹ, וּכְשֶׁיֵּשׁ חִלּוּקֵי רְשׁוּיוֹת נִמְצָא שֶׁהַטּוֹב כָּבוּשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת חֲלוּקִים עַל כֵּן צָרִיךְ לְכָל אֶחָד זְכִיָּה מְיֻחֶדֶת. וְהַשִּׁעוּר הוּא כְּמוֹ חִלּוּקֵי רָשׁוּיוֹת שֶׁל שַׁבָּת כִּי יָדוּעַ שֶׁחִלּוּק רָשׁוּיוֹת שֶׁל שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת הַבְּרוּרִים וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת שֶׁאֵין בֵּרוּר אָז עַל כֵּן אָסוּר לְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן מַה שֶּׁנֶּחְשָׁב רְשׁוּת לְעִנְיַן בֵּרוּרִים עַד שֶׁאָסוּר לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל הוּא נֶחְשָׁב רְשׁוּת גַּם כֵּן לְעִנְיַן נִכְסֵי הַגֵּר שֶׁצָּרִיךְ זְכִיָּה וּבֵרוּר בִּפְנֵי עַצְמוֹ כִּי הָרְשׁוּת מַפְסִיק וְצָרִיךְ בֵּרוּר מְיֻחָד דְּהַיְנוּ הַחֲזָקָה וְהַזְּכִיָּה כַּנַּ"ל. וְכֵן רְשׁוּת הַמַּפְסִיק לְעִנְיַן טֻמְאָה מַפְסִיק בְּנִכְסֵי הַגֵּר כִּי גַּם נִכְסֵי הַגֵּר הָיוּ בִּתְחִלָּה בִּגְבוּלֵי הַטֻּמְאָה וְעַל כֵּן מַה שֶּׁהוּא גְּבוּל לְעִנְיַן טֻמְאָה הוּא גַּם כֵּן גְּבוּל מְיֻחָד בְּנִכְסֵי הַגֵּר וְצָרִיךְ זְכִיָּה וּבֵרוּר מְיֻחָד לְהַעֲלוֹתָן מִגְּבוּל הַטֻּמְאָה לְגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה. וְכֵן רְשׁוּת הַמַּפְסִיק לְפֵאָה מַפְסִיק גַּם כֵּן בְּנִכְסֵי הַגֵּר כִּי הַפֵּאָה הִיא הֶפְקֵר לָעֲנִיִּים וְיָדוּעַ שֶׁעִקַּר בֵּרוּר וַעֲלִיּוֹת הַנִּיצוֹצוֹת הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה גַּם כָּל עִקָּרָן שֶׁל גֵּרִים נַעֲשִׂים עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם וְעַל כֵּן רְשׁוּת הַמַּפְסִיק לְעִנְיַן צְדָקָה דְּהַיְנוּ פֵּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּרִים הוּא מַפְסִיק בְּנִכְסֵי הַגֵּר כַּנַּ"ל:

עִנְיַן שֵׁם זְכִיָּה שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם קוֹנֶה הֵן מֵהֶפְקֵר אוֹ מֵחֲבֵרוֹ נִקְרָא זְכִיָּה בִּבְחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן וְכוּ' (סִימָן כט) עַל זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ זָכָה הוּא בְּחִינַת שֶׁמְּזַכֵּךְ הַדְּמִים שֶׁל שְׁסָ"ה גִּידִין בִּבְחִינַת בְּנָדִים לְבָנִים עַיִן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא

וּמַתָּן מַשָּׂא הוּא הַפְּגָם וּמַתָּן הוּא הַתְּקוּן כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן וְקוֹנֶה אֵיזֶה דָּבָר אוֹ שֶׁקוֹנֶה מִן הַהֶפְקֵר עַל יְדֵי זֶה הוּא מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה הַדָּבָר הַיְנוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְזֶה הַתְּקוּן הוּא בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים בְּחִינַת תִּקּוּן הַדָּמִים וְעַל כֵּן נִקְרָא זְכִיָּה בְּחִינַת שְׁמִזַּבֵּךְ הַדָּמִים כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בּוֹ כִּי זֶה עִקַּר הַזְּכִיָּה עַל יְדֵי שֶׁמְּתַקֵּן וּמַעֲלֶה הַחֵפֶץ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דַּיְקָא אֵיזֶה תִּקּוּן כְּגוֹן הַגְבָּהָה אוֹ מְשִׁיכָה אוֹ קְנִיַן סוּדָר אוֹ שְׁאָר דְּרָכֵי הַקְּנְיָן שֶׁעַל יְדֵי אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים וְהַקְּנְיָנִים שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מְתַקֵּן הַחֵפֶץ בִּבְחִינַת זִכּוּךְ הַדָּמִים כַּנַ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא זְכִיָּה כַּנַ"ל. וְכֵן בְּקַרְקַע צָרִיךְ דַּוְקָא לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה תִּקּוּן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּקַרְקַע כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְעַל יְדֵי הַתִּקּוּן זוֹכֶה בּוֹ כַּנַ"ל:

הפקר ונכסי הגר ב:

גֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁים, כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסָיו זָכָה:

אות א

עַל פִּי הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל תִּקְעוּ הַמְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה וְאִיתָא שָׁם שֶׁעַל יְדֵי הָאִישׁ תְּבוּנוֹת זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וְאִישׁ תְּבוּנוֹת הוּא מִי שֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים וְגוּפִים כִּי עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים דְּהַיְנוּ שְׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וְגוּפָא עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וּפַרְנָסַת הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים וְגוּפִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה עַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת וַאֲזַי יָכוֹל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ' כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

אות ב

וּלְקַשֵּׁר הָעִנְיָן קְצָת כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין וּמְתַקְּנִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה עַל יְדֵי הָאִישׁ תְּבוּנוֹת דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין גֵּרִים. כִּי בֶּאֱמֶת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁהוּא שְׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וְגוּפָא זֶה בְּחִינַת הוֹלָדָה. וְעִקַּר הוֹלָדַת הַצַּדִּיקִים הוּא נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים כִּי הַצַּדִּיקִים מוֹלִידִים נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים בִּבְחִינַת וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים וְזֶה בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂין אַחַר כָּךְ גֵּרִים כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן יֵרֵשַׁת הַגֵּר שַׁיָּךְ לְכָל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה. כִּי עִנְיַן יֵרֵשָׁה מְבֹאָר עַל פִּי הַנַּ"ל כִּי עִקַּר הַיֵּרֵשָׁה שֶׁזּוֹכִין בְּנַחֲלַת הַמֵּת הוּא בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן נֶפֶשׁ הַמֵּת בִּבְחִינַת

לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ כִּי עִקַּר הַנַּחֲלָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה דְּהַיְנוּ נַחֲלָה וַעֲשִׁירוּת וְעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה וְהַנַּחֲלָה זוֹכִין לִבְחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת כַּנַ"ל. וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק הָאָדָם אֲזַי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁלּוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת הַצַּחֲצָחוֹת הַנַ"ל לְצַחֲצֵחַ נַפְשׁוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. וְזֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהִשְׁתַּדֵּל בְּחַיָּיו לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֵלּוּ הַצַּחֲצָחוֹת כַּנַ"ל כִּי זֶה כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת. כִּי כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הוּא בְּשָׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כִּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת נַעֲשִׂין צְמָצוּמִים לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁעוֹשִׂין מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ בְּחִינַת צְמָצוּם כִּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַמִּצְוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמָצוּמִים לֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַצַּחֲצָחוֹת הַנַ"ל כַּנַ"ל. וְעִקַּר בְּחִינָה זוֹ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הוֹלָדָה עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְבָנִים כְּשֵׁרִים כִּי הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים דְּהַיְנוּ שְׁתּוּפָא דְנַפְשָׁא וְגוּפָא. וְעַל כֵּן אַחַר הַהִסְתַּלְּקוּת אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲלוֹת לְאִתְחַזְאָה קָמֵי מַלְכָּא כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁזָּכָה לְהַשְׁאִיר בָּנִים אֲחֲרָיו בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲלוֹת וּלְהִתְעַנֵּג בְּאוֹרוֹת הַצַּחֲצָחוֹת הַנַ"ל כִּי אִם עַל יְדֵי לְבוּשִׁין לְהַלְבִּישׁ נִשְׁמָתוֹ כַּיָּדוּעַ. וְהַלְּבוּשִׁין נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַמִּצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁסְּגֻלָּ בְּחַיָּיו שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמָצוּמִים כַּנַ"ל בְּחִינַת לְבוּשִׁין. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים כִּי הַבָּנִים הֵם עִקַּר בְּחִינָה הַנַ"ל בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁמַּשְׁאִיר בָּנָיו אַחֲרָיו עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ לְבוּשִׁין לְהַלְבִּישׁ נִשְׁמָתוֹ כַּמּוּבָא. כִּי עִקַּר הַלְּבוּשִׁין נַעֲשִׂין עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַבָּנִים כְּשֵׁרִים שֶׁמּוֹלִידִין שֶׁהֵם שְׁתּוּפָא דְנַפְשָׁא וְגוּפָא בְּחִינַת חִבּוּר רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת עִם הַצְמָצוּם וְהַגּוּף כַּנַ"ל וְעַל כֵּן זוֹכִין לְהִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁין בְּחִינַת צְמָצוּמִים כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת צַחֲצָחוֹת בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ כִּי זֶה זוֹכִין דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבָּנִים וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן הַבָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כַּנַ"ל שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְנַחֲלָה וּפַרְנָסָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְצַחֲצָחוֹת כַּנַ"ל עַל כֵּן הֵם זוֹכִין בְּהַנַּחֲלָה כִּי הַנַּחֲלָה דְּהַיְנוּ הַפַּרְנָסָה שַׁיָּךְ לָהֶם כִּי הֵם בְּעַצְמָן הֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְנַחֲלָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן לָהֶם שַׁיָּךְ הַנַּחֲלָה וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁהֵם מְקַבְּלִין נַחֲלַת הַמֵּת עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲלוֹת וּלְהִתְלַבֵּשׁ וְלִזְכּוֹת לְבְחִינַת הַצַּחֲצָחוֹת הַנַ"ל כִּי עַל יְדֵי הַנַּחֲלָה דְּהַיְנוּ פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין

לְבְחִינַת צַחְצָחוֹת כַּנַ"ל וְעַל כֵּן בָּנָיו מַעֲלִין נַפְשׁוֹ לִבְחִינַת הַצַּחְצָחוֹת עַל יְדֵי נַחֲלָתוֹ דַּיְקָא בְּחִינַת לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ דַּיְקָא וְכַנַ"ל כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ:

אות ג

וּכְשֶׁאֵין זוֹכֶה לְבָנִים חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי הַנַּחֲלָה מְחַזֶּרֶת עַל הָאַכְסַנְיָא שֶׁלָּהּ דְּהַיְנוּ לִבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ וְהָאָב קוֹדֵם לְכָל יוֹצְאֵי יֶרֶכוֹ כִּי הוּא נִמְשָׁךְ מִשָּׁם. וְהַכְּלָל כִּי עִקַּר הַנַּחֲלָה נִמְשֶׁכֶת לְמָקוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנַּחֲלָה וְהַפְּרָנְסָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר הַנַּחֲלָה לְבָנָיו וְלִבְנֵי בָנָיו וְכוּ' כִּי זֶהוּ הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּלְשָׁם נִמְשָׁךְ הַנַּחֲלָה דְּהַיְנוּ הַפְּרָנְסָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר הַיְרֻשָּׁה לִבָנִים כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵין זָכָה לִבָנִים חַס וְשָׁלוֹם לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם הַנַּחֲלָה אֲזַי בְּהֶכְרֵחַ לַחֲזֹר אֶל הַשֹּׁרֶשׁ אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הוּא בְּעַצְמוֹ כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ מֵאָבִיו גַּם כֵּן בִּבְחִינָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' כַּנַ"ל וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנַּחֲלָה שֶׁלּוֹ כַּנַ"ל וְעִקַּר שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ לְהַלָּן יוֹתֵר מִדּוֹר לְדוֹר כַּנַ"ל. אַךְ כְּשֶׁלֹּא זָכָה לָזֶה אֲזַי בְּהֶכְרֵחַ לַחֲזֹר אֶל הַשֹּׁרֶשׁ לְאָבִיו אֲשֶׁר הוּא נִמְשָׁךְ מִשָּׁם בִּבְחִינָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ נַחֲלָתוֹ וְעַכְשָׁו חוֹזֶרֶת הַנַּחֲלָה לְהַשֹּׁרֶשׁ אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ נַפְשׁוֹ לְתוֹךְ גּוּפוֹ אֲשֶׁר מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנַּחֲלָה כַּנַ"ל וְעַכְשָׁו חוֹזֵר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ. וְאִם אֵין אָבִיו קַיָּם נִמְשָׁךְ לִבָנָיו שֶׁל אָבִיו אוֹ לִבְנֵי בָנָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהַמְשָׁכָה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ'. וְלָהֶם נִמְשָׁךְ הַנַּחֲלָה כִּי הַנַּחֲלָה שַׁיָּכָא דַּיְקָא לִבְחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ'. דְּהַיְנוּ לְאָבִיו שֶׁהוּא הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ כַּנַ"ל אוֹ לִבָנָיו וְיוֹצְאֵי חֲלָצָיו שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ בִּבְחִינָה הַנַּ"ל:

אות ד

וְעַל כֵּן הַגֵּר שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים אֲזַי נִכְסָיו הֶפְקֵר לְכָל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶם זָכָה. כִּי עִקַּר נֶפֶשׁ הַגֵּר נִמְשָׁךְ מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל כִּי יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם נִקְרָאוּ צַדִּיקִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְהֵם בּוֹרְאִים נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים כִּי הֵם מַמְשִׁיכִים רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים בְּחִינַת שִׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וְגוּפָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹלָדָה בְּחִינַת נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁנִּבְרָאִים עַל יְדֵי זֶה כַּיָּדוּעַ וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן כִּי הָא בְּהָא תְּלָיָא כִּי עַל יְדֵי הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ דְּהַיְנוּ נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' כַּנַ"ל. עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת וְעַל כֵּן יְרֻשַּׁת הַגֵּר שַׁיָּכָא לְכָלַל יִשְׂרָאֵל כִּי מֵהֶם נִמְשָׁךְ נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנַּחֲלָה וְהַפְּרָנְסָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הַנַּחֲלָה מְחַזֶּרֶת עַל אַכְסַנְיָא שֶׁלָּהּ דְּהַיְנוּ לְכָלַל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֵם זָכָה כִּי מֵהֶם נִמְשָׁךְ נֶפֶשׁ הַגֵּר אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנַּחֲלָה כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל מְקַבֵּל וְזוֹכֶה

בְּנַחֲלַת הַגֵּר עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְתַקֵּן נַפְשׁוֹ שֶׁל הַגֵּר. כִּי הַנַּחֲלָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁים וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַנַּחֲלָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם יוּכַל לְהַלְבִּישׁ עַל יְדֵי זֶה נֶפֶשׁ הַמֵּת שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת וּלְהִתְעַנֵּג בְּאוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרֻשָּׁה בְּחִינַת לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת יְרֻשַּׁת הַגֵּר כִּי הוּא נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַנַּחֲלָה שֶׁלּוֹ שַׁיָּךְ לָהֶם כַּנַּ"ל:

הפקר ונכסי הגר ג:

אות א

עִנְיַן הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר שֶׁהֵם גַּם כֵּן הֶפְקֵר לְאַחַר מוֹתוֹ וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶם זָכָה:

כִּי כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם עַל יְדֵי הַדַּעַת כִּי עַל יְדֵי הַדַּעַת נַעֲשִׂין כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן הוּא כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה בִּידִיעָה שְׁלֵמָה וּבִשְׁבִיל זֶה תִּקְּנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁל כָּל דָּבָר וְדָבָר כְּגוֹן מִטַּלְטְלִין בַּמְּשִׁיכָה אוֹ בְּהַגְבָּהָה וְקַרְקָעוֹת בַּחֲזָקָה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה. כִּי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שִׁעֲרוּ שֶׁעַל יְדֵי קִנְיָן זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת לְתוֹךְ הַמְּכִירָה אוֹ הַמַּתָּנָה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאוֹמֵר לוֹ לֵךְ מְשׁוֹךְ וּקְנִי, וְהַקּוֹנֶה מָשַׁךְ הַחֵפֶץ אָז בְּוַדַּאי סָמְכָא דַּעְתֵּם שֶׁל הַמּוֹכֵר וְהַקּוֹנֶה שֶׁיִּתְקַיֵּם הַמִּקָּח וְלֹא יַחְזְרוּ בָּהֶם עוֹד לְעוֹלָם וְכֵן בְּכָל הַקִּנְיָנִים. כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים מא) דַּעַת קָנִיתָ מָה חָסַרְתָּ דַּעַת חָסַרְתָּ מָה קָנִיתָ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ד) קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה וְהַדַּעַת הִוא הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית דַּעַת (שָׁם א) נִמְצָא שֶׁעִקַּר קִיּוּם כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבָּעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִוא הַדַּעַת שֶׁמְּחַיֶּה אֶת הַכֹּל שֶׁעַל יָדוֹ כָּל הַקִּנְיָנִים עַל פִּי דִּין תּוֹרָה כְּגוֹן מְשִׁיכָה אוֹ הַגְבָּהָה וְכוּ' כִּי עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה מִתְקַיְּמִים כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַקְנוֹת שׁוּם דָּבָר לַחֲבֵרוֹ בִּמְכִירָה אוֹ בְּמַתָּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי אֵיזֶה קִנְיָן כְּפִי הַדִּין תּוֹרָה כִּי בְּלֹא הַקִּנְיָן הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר עֲדַיִן לֹא נִמְשָׁךְ הַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה לְתוֹךְ אוֹתָהּ הַמְּכִירָה וְכֵיוֹצֵא וְעַל כֵּן עֲדַיִן לֹא נִתְקַיֵּם הַמִּקָּח וְכַנַּ"ל. אֲבָל עִנְיַן הֶפְקֵר הוּא בְּחִינַת קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי עִקַּר קִיּוּם כָּל הָעוֹלָם הוּא רַק עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח) עַל ה' דְּהַשִּׁשִּׁי שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב נְמוֹגִים אֶרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תְּכַנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ נִתְבַּסֵּס הָעוֹלָם אֲבָל קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ בִּבְחִינַת הֶפְקֵר

וַאֲפִלּוּ קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה רַק בִּשְׁבִיל הֶעָתִיד שֶׁיְּקַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה. אֲבָל בְּלֹא הַתּוֹרָה נֶחֱשָׁב כָּל הָעוֹלָם הֶפְקֵר כַּמִּדְבָּר וְהַכֹּל יְכוֹלִין לִשְׁלֹט בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם. כִּי בֶּאֱמֶת הֵן בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְהֵן בְּכָל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג כַּשּׁוּרָה חַס וְשָׁלוֹם וְאֵינוֹ מְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם אָז הָעוֹלָם וְהָאָדָם הֵם בִּבְחִינַת הֶפְקֵר כִּי אֵין הֶפְקֵר גָּדוֹל מִזֶּה כְּשֶׁאֵין חוֹשְׁבִין עַל אַחֲרִיתוֹ וְתַכְלִיתוֹ וּמַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי לְאַחַר פְּטִירָתוֹ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְלִיט מִן הַמִּיתָה בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אֲפִלּוּ מָשִׁיחַ בְּעַצְמוֹ יָמוּת לֹא כְּמוֹ שֶׁחוֹשְׁבִין הָעוֹלָם שֶׁכְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ תִּתְבַּטֵּל הַמִּיתָה כִּי לֹא כֵן הוּא כַּנַּ"ל וְאִם כֵּן מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְלִיט מִזֶּה וְאָז יִהְיֶה עוֹלָם אֹרֶךְ לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים הֲיֵשׁ מֻפְקָר גָּדוֹל מִזֶּה כְּשֶׁהוֹלֵךְ אַחַר תַּאֲוַת לִבּוֹ וּמַפְקִיר עַצְמוֹ מֵחַיִּים נְצָחִיִּים וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְנִדְפַּס בְּשִׂיחוֹת הָרַ"ן שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהֶפְקֵרוּת אֵין צְרִיכִין לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ כִּי יְכוֹלִין לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בְּלִי הֶפְקֵרוּת. וְאָמַר אַף עַל פִּי שֶׁאֲצִלִּי אֵין זֶה הֶפְקֵרוּת כְּלָל כִּי אַדְרַבָּה לְהֵפֶךְ הוּא מֻפְקָר הַיְנוּ מִי שֶׁאֵינוֹ מַפְקִיר עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ זֶהוּ מֻפְקָר בֶּאֱמֶת. אַף אַף עַל פִּי כֵן אֲפִלּוּ מַה שֶּׁנִּקְרָא אֵצֶל הָעוֹלָם הֶפְקֵרוּת וְכוּ' גַּם זֶה אֵין צְרִיכִין כִּי יְכוֹלִין לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בְּלִי הֶפְקֵרוּת עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁבֶּאֱמֶת זֶה שֶׁאֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי ה' זֶהוּ מֻפְקָר בֶּאֱמֶת כִּי אֵין הֶפְקֵרוּת גָּדוֹל מִזֶּה שֶׁמַּפְקִיר חַיִּים נְצָחִיִּים וְטוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי בִּשְׁבִיל שָׁעָה קַלָּה בִּשְׁבִיל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כְּצֵל עוֹבֵר וְכָל תַּעֲנוּגָיו מְעֹרָבִים בִּמְרִירוּת בְּכַעַס וְיָגוֹן וּמַכְאוֹבוֹת וְאֵין שׁוּם אָדָם שֶׁרוֹדֵף אַחַר עוֹלָם הַזֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ נַחַת וְתַעֲנוּג בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא פְּגָעִים וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים וּדְאָגוֹת וּמְרִירוּת גָּדוֹל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וְכַמּוּבָא בַּשָּׁלֵ"ה אֵין רֵגַע בְּלֹא פֶּגַע אֵין שִׂבְוּעַ אֵין שְׁמִטָּה וְכוּ' וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְכַמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין נִמְצָא גַּם אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עוֹלָם הַזֶּה כְּלָל. וּבְוַדַּאי אֵין טוֹב בָּאָדָם כִּי אִם לִרְדֹּף תָּמִיד אַחַר הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי תַּכְלִית הַנִּצְחִי שֶׁהוּא לַעֲבֹד אֶת ה' תָּמִיד לָסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב שֶׁזֶּהוּ טוֹב אֲמִתִּי לְנֶצַח נְצָחִים. נִמְצָא מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹת הוּא בְּחִינַת מֻפְקָר וּבֶאֱמֶת הוּא הֶפְקֵר כִּי נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ שִׁמְירָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל יְכוֹלִין לִשְׁלֹט בּוֹ וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁחָטְאוּ בִּימֵי בַּיִת רִאשׁוֹן שֶׁנִּבְאוּ לָהֶם הַנְּבִיאִים שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ הֶפְקֵר וְיִשְׁלְטוּ בָּהֶם הָעַכּוּ"ם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּירְמְיָה לֹד הִנְנִי קוֹרֵא לָכֶם דְּרוֹר נְאוּם ה' אֶל הַחֶרֶב וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם הִנְנִי קוֹרֵא לָכֶם דְּרוֹר מֵאִתִּי שֶׁאֵינִי אָדוֹן לָכֶם וְתִהְיוּ הֶפְקֵר אֶל הַחֶרֶב וְכוּ' וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכַמָּה פְּסוּקִים וְזֶהוּ בְּחִינַת חָרְבַן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כִּי מֵחֲמַת עֲוֹנוֹתֵיהֶם הִפְקִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַד שֶׁשָּׁלְטוּ בּוֹ יְדֵי זָרִים:

כִּי קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכֵן כְּשֶׁעוֹזְבִין אֶת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם וְאֵין מְקַיְּמִין אוֹתָהּ חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת הֶפְקֵר כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה. וְיִשְׂרָאֵל זָכוּ בְּכָל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה וּבְשִׁבְיל זֶה קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה בַּמִּדְבָּר כִּי מִדְבָּר הוּא מְקוֹם הֶפְקֵר לְהוֹרוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל זָכוּ בְּכָל הָעוֹלָם מִן הַהֶפְקֵר עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כִּי קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה הַכֹּל נֶחֱשָׁב כַּמִּדְבָּר שֶׁהוּא הֶפְקֵר וְעַל כֵּן הֶפְקֵר נַעֲשָׂה עַל יְדֵי דִּבּוּר בְּעָלְמָא בְּלִי שׁוּם קִנְיָן כִּי כְּשֶׁנּוֹתֵן מַתָּנָה אוֹ כְּשֶׁמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ דָּבָר כָּל זְמַן שֶׁלֹּא קָנָה חֲבֵרוֹ אֵין הַמְּכִירָה וְהַמַּתָּנָה כְּלוּם וְיָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ אֲבָל בְּהֶפְקֵר תֵּכֶף כְּשֶׁמַּפְקִיר חָל הַהֶפְקֵר וְאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁשּׁוּם אָדָם לֹא הֶחֱזִיק בּוֹ עֲדַיִן כִּי אִם כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ חוֹזֵר וּמַחֲזִיק בּוֹ כְּמוֹ אָדָם אֶחָד שֶׁזּוֹכֶה מִן הַהֶפְקֵר אֲבָל הַהֶפְקֵר חָל מִיָּד בְּלִי שׁוּם קִנְיָן. כִּי כָּל הַקִּנְיָנִים הֵם בִּבְחִינַת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל אֲבָל הֶפְקֵר נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶפְקֵר וְקֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה עֲדַיִן אֵין שׁוּם דַּעַת כְּלָל כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן אֵין שַׁיָּךְ בְּהֶפְקֵר שׁוּם קִנְיָן כְּלָל שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת כִּי הַהֶפְקֵר בִּבְחִינַת קֹדֶם הַמְּשָׁכַת הַדַּעַת שֶׁהוּא קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּי הָאָדָם בְּכָל זְמַן יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה לִקַּיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה אוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְהֵפֶךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶפְקֵר וְכַנַּ"ל:

אות ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת נִכְסֵי הַגֵּר שֶׁהֵן הֶפְקֵר. כִּי הַגֵּר, יִשְׂרָאֵל זוֹכִין בּוֹ מִן הַהֶפְקֵר כִּי קֹדֶם שֶׁמִּתְגַּיֵּר וּמְקַבֵּל עָלָיו הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הוּא בִּבְחִינַת הֶפְקֵר וְכַנַּ"ל וְאִי אֶפְשָׁר לְהַגֵּר שֶׁיִּתְגַּיֵּר כִּי אִם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי קֹדֶם שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה הָיָה הַכֹּל הֶפְקֵר וְהָיָה רְשׁוּת לְכָל אָדָם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה זוֹכֶה כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ מִן הַהֶפְקֵר. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה אֲזַי זָכוּ הֵם בַּתּוֹרָה וּבְכָל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ הַתְּלוּיִים בַּתּוֹרָה וַאֲזַי הַכֹּל שֶׁלָּנוּ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רָאָה וַיִּתֵּר גּוֹיִים שֶׁבִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה הִתִּיר לָהֶם מָמוֹנָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם כִּי הַכֹּל שֶׁלָּנוּ עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּיֵּר וּלְקַבֵּל עָלָיו אֶת הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּיֵּר כִּי אִם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי בֵּית דִּין מִיִּשְׂרָאֵל כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְאִם יִרְצֶה הַגֵּר לְקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת בְּעַצְמוֹ בְּלִי שֶׁיִּתְגַּיֵּר עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ נֶחֱשָׁב לְגֵר וְלֹא נִכְנָס עֲדַיִן לְקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְרָחוֹק מֵה' יִתְבָּרֵךְ כְּמוֹ קֹדֶם. כִּי עַכְשָׁו שֶׁכָּבָר קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם גֵּר שֶׁיִּתְגַּיֵּר וְלִכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל כִּי כְּבָר זָכִינוּ בַּהַתּוֹרָה וְהִיא שֶׁלָּנוּ וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּיֵּר הוּא צָרִיךְ לָבוֹא אֵצְלֵנוּ דַּוְקָא כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְעִנְיַן הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרֵךְ שְׁקֹדֶם שֶׁיֵּשׁ צַדִּיק אֱמִתִּי בָּעוֹלָם אֲזַי כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרֵךְ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב. אֲבָל אַחַר שֶׁכְּבָר

נִמְצָא צַדִּיק אֲמִתִּי מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל אֲמִתִּי אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יָדוֹ דַּיְקָא. נִמְצָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל זוֹכִין בַּגֵּרִים מִן הַהֶפְקֵר וְעַל כֵּן נִכְסָיו הֵם הֶפְקֵר לְיִשְׂרָאֵל לְאַחַר מוֹתוֹ. כִּי יִשְׂרָאֵל זָכוּ בּוֹ וּבְנִכְסָיו מִן הַהֶפְקֵר. עַל יְדֵי שֶׁקִּבֵּל אֶת עֹל תּוֹרָה עַל יָדָם, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּהַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכָל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל גּוֹלִין מִגּוֹלָה אֶל גּוֹלָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁעָבְרוּ אֶת הַתּוֹרָה נַעֲשׂוּ בִּבְחִינַת הֶפְקֵר חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁשָּׁלְטוּ בָּהֶם הָעַכּוּ"ם וְהִגְלוּ אוֹתָם לִמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדְבָּר שֶׁהוּא מָקוֹם הֶפְקֵר. אֲבָל בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי כֵן אֵין דּוֹר יָתוֹם וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר אֲפִלּוּ אַחַר הַחֻרְבָּן נִמְצָאִים צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה וַאֲזַי הֵם חוֹזְרִים וְזוֹכִים בְּהַתּוֹרָה וּבְכָל הָעוֹלָם הַתְּלוּיִים בָּהּ מִן הַהֶפְקֵר וְהֵם מְהַפְּכִים מִדְבָּר לְיִשּׁוּב. כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ בְּתְחִלָּה אֶת הַתּוֹרָה בַּמִּדְבָּר דַּיְקָא לְהוֹרוֹת שֶׁזּוֹכִים הַכֹּל מִן הַהֶפְקֵר כִּי כָּל הָעוֹלָם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא בִּבְחִינַת הֶפְקֵר כַּמִּדְבָּר וְכַנַּ"ל. כְּמוֹ כֵן עַכְשָׁו בְּכָל דּוֹר וְדוֹר הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מְאִירִין לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּמְקָרְבִין אֶת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי עֲצוּתֵיהֶם שֶׁמְּגַלִּין לָנוּ בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם עַל יְדֵי זֶה הֵם מְהַפְּכִין מִדְבָּר לְיִשּׁוּב וּמַעֲלִין וּמַגְבִּיהִין אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַחֲרֵבִים שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל לְשָׁם כִּי זוֹכִין בְּכָל אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת מִן הַהֶפְקֵר, וּמַגְבִּיהִין הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (זְכַרְיָה ט) וְנִשְׂאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ. כִּי זֶה עִקַּר סוֹד הַגָּלוּת כַּמּוּבָא עַד שֶׁנִּזְכֶּה בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ לְבִיאַת מְשִׁיחֵנוּ וְאָז יֶחְזַר כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ לְיָדֵינוּ וּרְשׁוּתֵנוּ כִּי הַכֹּל שֶׁלָּנוּ עַל יְדֵי קִיּוּם הַתּוֹרָה, שֶׁזִּכִּינוּ לְקַיֵּם בְּכָל הַגָּלֻיּוֹת וְכַנַּ"ל:

אות ד

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל, וְכָל הַגָּלוּת נִגְזַר בִּשְׁבִיל בִּטּוּל שְׁמִטּוֹת וְיוֹבְלוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב לו) עַד רָצְתָה הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתוֹתֶיהָ וְכוּ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי בִּשְׁמִטָּה וְיוֹבֵל אָז הַכֹּל הֶפְקֵר שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מִצְוַת שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל שֶׁיִּהְיֶה אָז כָּל הַתְּבוּאָה הֶפְקֵר. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה נִגְזַר הַגָּלוּת כַּנַּ"ל כִּי הַגָּלוּת הוּא בְּחִינַת הֶפְקֵר כַּנַּ"ל. כִּי שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל הֵם בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן אָז הַכֹּל הֶפְקֵר כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל הַחֲטָאִים מַה שֶּׁעָבַר כָּל אֶחָד עַל הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִיא בִּבְחִינַת הֶפְקֵר כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי מִצְוֹת הַהֶפְקֵר שֶׁל שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּשׁוּבָה מְתַקְּנִין פְּגַם הַהֶפְקֵר שֶׁגָּרְמוּ עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם וְכַנַּ"ל. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁבְּכָל דָּבָר יֵשׁ טוֹב וְרַע וְעַל כֵּן עִקַּר הַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶפְקֵר נִגְזַר עַל יְדֵי פְּגַם שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶפְקֵר דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהַפְקִיר

אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ בְּהֶפְקֵרוּת גָּדוֹל וְזֶה תִּקּוּנוֹ עַל מַה שֶּׁהִפְקִיר אֶת עַצְמוֹ תְּחִלָּה בִּשְׁבִיל תַּאֲוָתָיו. וְזֶה בְּחִינַת שִׁמְטָה וְיוֹבֵל כַּנַּ"ל. וְעוֹד הָיוּ בָּזֶה דְּבָרִים וְנִשְׁכַּח:

הפקר ונכסי הגר ד:

כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה וְעִנְיַן הֶפְקֵר שֶׁכָּל הַקּוֹדֵם בּוֹ זָכָה אֲבָל צָרִיךְ לִזְכּוֹת בּוֹ דַּיְקָא בְּאֵיזֶה זְכִיָּה כְּפִי הַקִּנְיָן שֶׁהַדָּבָר נִקְנֶה בּוֹ כְּגוֹן מְשִׁיכָה וְהַגְבָּהָה בְּמַטַּלְטְלִין, וְחֲזָקָה בְּקַרְקַע אֲבָל בְּלֹא זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה בּוֹ כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן רעג סָעִיף יא וְזֶה לְשׁוֹנוֹ דָּבָר הַמֻּפְקָר שֶׁבָּא אֶחָד וְשׁוֹמְרוֹ וְהָיָה מַבִּיט בּוֹ שֶׁלֹּא יִטָּלֶנּוּ אָדָם לֹא זָכָה עַד שֶׁיַּגְבִּיהֶנּוּ אִם הוּא מִטַּלְטֵל אוֹ יַחֲזִיק בְּקַרְקַע כְּדֶרֶךְ שֶׁקּוֹנִים הַלְּקוּחוֹת עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ אֱמוּנָה' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כִּי הִיא תּוֹרָה אֲרֻכָּה מְאֹד אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה וּרְחָבָה מִנִּי יָם. וְהִנֵּה מְבֹאָר שָׁם שֶׁלְּהַעֲלוֹת אֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה צְרִיכִין לַחְתֹּר הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה. וְהַמַּיִם הֵם בְּחִינַת עֲצוּת בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ וכו' הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ וכו' וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הָעֲצוּת בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וכו' וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה הָאֱמוּנָה וכו'. וְזֶה בְּחִינַת בְּרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּרֵישָׁא חָשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא בְּחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וכו אַף צְרִיכִין לָזֶה אִישׁ תְּבוּנוֹת וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁמְּצַחֲצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ עַל יְדֵי הַמְּשֻׁכָּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם שַׁדַּ"י בְּחִינַת הַמְּשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם בְּצַעֲרוֹ כּוֹפְלִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ וכו'. כִּי עַל יְדֵי הַמְּשֻׁכָּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁיֵּשׁ בְּרִיאָה יֵשׁ פַּרְנָסָה עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה מְצַחֲצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַל יְדֵי זֶה הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת בְּחִינַת וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְדַלּוֹת וְלִשְׁאֹב הָעֲצוּת עֲמֻקּוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וכו' וְאֵלּוּ הַגֵּרִים מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל כִּי מַכְנִיסִין גַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁמִּזֶּה נַעֲשִׂין הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ נְאוּף בָּעוֹלָם וכו'. אַף הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַמַּגְבִּיהַ אֶרֶץ שֶׁהֵם מַעֲלִין פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' בְּחִינַת תְּפִלִּין הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין וכו' וכו' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

נִמְצָא שֶׁעֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה הוּא עַל יְדֵי פַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַמְּשֻׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים כִּי עַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה מְצַחֲצֵחַ

נִשְׁמָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִשְׁאֹב וּלְגַלּוֹת הָעֲצוּמוֹת עֲמֻקוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכָל הַמְּלָאכוֹת וְהָעֲסָקִים שֶׁעוֹשִׂין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה שֶׁצְּרִיכִין לְכַוֵּן בַּעֲסָקָיו כְּדֵי שֶׁיִּרְוִיחַ וְיִהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי אֲכִילָתוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַנִּפּוֹלָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּתִחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים כִּי בְּוַדַּאי לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה שֶׁיּוּכַל לְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי פַּרְנָסָתוֹ וַאֲכִילָתוֹ עַד שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן כָּל תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם זֶה הַכֹּחַ הַנַּ"ל עַד שֶׁמְּבָרְרִין הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הוּא גַּם כֵּן כִּי עַל יְדֵי עֲלִיַּת וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל (וְכֵן מוּבָן בְּהַשִּׂיחָה הַנִּדְפֶּסֶת בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַשַּׁיָּךְ לְהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הַמַּתְחֶלֶת מַעֲלַת הַנּוֹתֵן צְדָקָה לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַנַּ"ל בְּחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְכוּ' הוּא עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לְצַדִּיקֵי אֱמֶת עַיֵּן שָׁם). וְזֶה בְּחִינַת נְשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה שֶׁהִיא הַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁשּׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם כְּשֶׁמַּכְנִיסִין אוֹתוֹ לְדִין (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שַׁבָּת לא) הַיְנוּ שֶׁשּׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ אִם נָשָׂא וְנָתַן בֶּאֱמוּנָה כְּמוֹ עִסְקֵי פַּרְנָסָתוֹ בִּשְׁבִיל הָאֱמוּנָה הַיְנוּ אִם הָיָה כַּוָּנָתוֹ בְּכָל עִסְקֵי מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּצְטָרֵךְ נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי פַּרְנָסָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל אוֹ אִם עַל כָּל פָּנִים נָתַן צְדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים כָּאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם זֶה הַכֹּחַ שֶׁנֶּחְשָׁב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ עוֹסֵק בָּזֶה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה שֶׁשּׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ אִם נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בִּשְׁבִיל הָאֱמוּנָה:

וְזֶה בְּחִינַת יֵרָשָׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לְבָנִים כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה לְמַעְלָה שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְכָל עִסְקוֹ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְצָרְכֵי פַּרְנָסָתוֹ הַכֹּל בִּשְׁבִיל זֶה לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי פַּרְנָסָתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל עָמַל הָאָדָם לְפִיהוּ, שֶׁכָּל יְגִיעַת וַעֲמַל הָאָדָם בְּצָרְכֵי פַּרְנָסָתוֹ הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁתִּלְוִיָּה בְּפִי שֶׁל אָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם נִפְטָר מִזֶּה הָעוֹלָם יוֹרְשִׁין בָּנָיו אֶת מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ כְּדֵי שֶׁהֵם יַעַסְקוּ לְהַשְׁלִים תִּקּוּן וּבֵרוּר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה שֶׁמְּקַבְּלִין מִירֻשַּׁת אֲבִיהֶם כִּי תִּקּוּן וּבֵרוּר הָאֱמוּנָה הוּא מִדּוֹר לְדוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ וּכְתִיב:

לְדוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ'. גַּם הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִיד הֵם מִבְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וְגוּפָא וְעַל כֵּן הוּא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה לְהוֹלִיד

בָּנִים כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְבָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בָּנָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים. עַל כֵּן כְּשֶׁנִּפְטַר הָאָדָם שַׁיָּךְ מָמוֹנוֹ לְבָנָיו כִּי מֵהֶם נִמְשָׁךְ כָּל הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל וְהֵם צְרִיכִין לְקַבֵּל הַמָּמוֹן יְרֻשָּׁה בִּקְדֻשָּׁה וְיַעַסְקוּ בּוֹ בֶּאֱמוּנָה עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְבָרֵר וּלְתַקֵּן עַל יְדֵי זֶה אֶת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הוּא מִדּוֹר לְדוֹר בְּחִינַת וְעַד דּוֹר וְדוֹר אֱמוּנָתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִיר בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְכֵן בְּפָרָשָׁה שְׁנִיָּה וְלִמַּדְתֶּם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הַבָּנִים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן גֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁים כָּל הַקּוֹדֵם בִּנְכָסָיו זָכָה. כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה שֶׁעוֹלָה עַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעִקַּר הִתְהַוּוּת הַגֵּרִים הוּא עַל יְדֵי פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמֵּת בְּלֹא יוֹרְשִׁים מַגִּיעַ כָּל מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ לְכָל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַקּוֹדֵם זָכָה כִּי כָּל נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים וְתִקּוּנָם הוּא עַל יְדֵי פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ עַל יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים וּמְבָרְרִים הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן נֶפֶשׁ הַגֵּר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם וְכַנַּ"ל. עִנְיַן זֶה שֶׁל יְרֻשַּׁת הַגֵּר שֶׁכָּל הַקּוֹדֵם בּוֹ זָכָה עַל פִּי הַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה כַּנַּ"ל כְּבָר מְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל בְּסִגְנוֹן אַחֵר קְצָת וְלֹא נִשְׁנָה כִּי אִם בְּשִׁבְיל דְּבָרִים הָרְבֵּה שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ תְּהִלָּה לָאֵל יִתְבָּרַךְ:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת הֶפְקֵר שֶׁכָּל הַקּוֹדֵם בּוֹ זָכָה, כִּי עִקַּר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים כַּנַּ"ל, וְדָבָר הַמַּפְקֵר הוּא בְּחִינָה שֶׁהוּא בְּלִי צְמָחִים, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בְּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא מוֹשֵׁל עָלָיו וְעַל כֵּן כָּל אָדָם הוּא בְּחִינַת מֶלֶךְ וּמוֹשֵׁל עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם בִּרְשׁוּתוֹ וְעַל כֵּן נִקְרָא הַמַּלְכוּת עַל שֵׁם עֶשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , עָשִׁיר בְּרֹשׁ יִמְשֹׁל וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וְהַמֶּלֶךְ וְהַמּוֹשֵׁל הוּא בְּחִינַת צְמָחִים, כִּי הוּא שׁוֹמֵר וּמְצַמְצֵם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ שֶׁלֹּא יֵצְאוּ חוּץ לַגְּבוּל וְעַל כֵּן נִקְרָא הַמֶּלֶךְ וְהַמּוֹשֵׁל עוֹצֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֶה יַעְצֹר בְּעַמִּי (שְׁמוּאֵל א) וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב, כִּי הַמֶּלֶךְ עוֹצֵר בְּעַמּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם בִּרְשׁוּת הָאָדָם הֵם בִּבְחִינַת צְמָחִים, כִּי יֵשׁ עֲלֵיהֶם בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהוּא עוֹצֵר וּמוֹשֵׁל שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָחִים כַּנַּ"ל, אֲבָל דָּבָר הַמֻּפְקָר הוּא בְּחִינַת בְּלִי צְמָחִים וְעַל כֵּן כָּל הַקּוֹדֵם זָכָה בּוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בּוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה דַּיְקָא מְשִׁיכָה וְכֵיוֹצֵא כַּנַּ"ל כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בּוֹ אֵיזֶה עֲשִׂיָּה וְעַבְדָּא דַּיְקָא כְּפִי הַקִּנְיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָחִים כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְקַן בְּחִינַת הַצְּמָחִים הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּמְשֹׁךְ

בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְּשָׁכַת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר כָּל עֲשִׂיּוֹת וְהַעֲבָדוֹת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת צְמָחִים כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מַלְאֲכוֹת הַמִּשְׁכָּן (כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים) וְכָל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הָיוּ בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים שֶׁזֶּה כָּל מַעֲשֵׂי הַמִּשְׁכָּן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינַת אֱלֹקוּתוֹ לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה כָּרָאוּי הוּא מֻכְרָח שֶׁיַּעֲשֶׂה אֵיזֶה עֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יָכוֹל, אֶפִלּוּ יוֹשֵׁב בָּטֵל? תַּלְמוּד לוֹמַר, וּבֵרַכְךָ ה' וְכוּ' בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כִּי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמָחִים כְּדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָחִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְּשָׁכַת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהָעֲסָקִים הֵם בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֵם בְּחִינַת מְלֶאכֶת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וְאֶת הָעֲרֹבִים צוּיתִי וְכוּ' בְּסִימָן ד בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וְכָל מְלֶאכֶת מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית הָיוּ בְּחִינַת צְמָחִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ הַצְּמָחִים שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה כָּל הַבְּרִיאָה:

אֲבָל מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְעוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ אֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבֹדָא וְעֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, כִּי מְלַאכְתּוֹ נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָחִים הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְעִקָּר עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא אֲמִתְּיִים, וְכָל הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הֵם בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה, שֶׁכְּשֶׁרוֹצִין לִקַּח וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לוֹקְחִין אוֹתוֹ, כִּבְיָכוֹל, עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת תְּרוּמָה. וּכְשֶׁמַּמְשִׁיכִין הַתּוֹרָה לְמַטָּה מַמְשִׁיכִין אוֹתָהּ בְּכַמָּה לְבוּשִׁין וְצִמְחוּמִים כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לְהִתְמַשֵּׁךְ לְמַטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִבְרָאִים עוֹלָמוֹת וּבְרוּאִים חֲדָשִׁים וְנִפְלָאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה, אַל תִּקְרִי עַמִּי (בְּפַתָּח) אֶלָּא עִמִּי (בְּחִירִיק) וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּזֹהַר בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם עוֹשִׂין שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל. וְגַם מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה לְחַדֵּשׁ בְּעַצְמוֹ אַף עַל פִּי כֵן גַּם עַל יְדֵי שֶׁעוֹסֵק בְּדִבְרֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה הוּא גַּם כֵּן מַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָחִים עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד בְּפִיו וּמַכְנִיס לְתוֹךְ דִּבּוּרִים הִתְגַּלּוּת תּוֹרָתָם הַנִּפְלָאָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת. וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמְּקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה כֵּן מַעֲבִיר וּפוֹרֵק מֵעַצְמוֹ עֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כִּי זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָחִים עַל

יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְּשָׂכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא מֻכְרָח לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה. וְאִם זוֹכֶה לַעֲשׂוֹתוֹ בְּקְדֻשָּׁה וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה וּמַרְבֶּה בִּצְדָקָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים אֲזַי כָּל עֵסֶקָיו בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּמִים, בְּחִינַת הַמְּשָׂכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְּשָׂכַת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פַּרְנָסַת כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים עַל שֵׁם הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין. (כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן צְדָקָה וְאֵין פַּרְנָסָתוֹ נִמְשֶׁכֶת בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ נִמְשֶׁכֶת מִמָּקוֹם אַחֵר לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר, עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלַן). וְזֶה בְּחִינַת בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב וְכוּ', שֶׁעִקַּר הַפַּרְנָסָה נִמְשֶׁכֶת רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וְעַל כֵּן צְרִיכִין רַק לִבְטֹחַ בַּה' בְּחִינַת בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב וְכוּ', אַךְ מַה שֶּׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה הוּא רַק בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַעֲשֵׂה טוֹב שֶׁעִקַּר הָעֲשִׂיָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַעֲשֵׂה טוֹב שֶׁעִקַּר הָעֲשִׂיָּה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים כַּנַּ"ל, כִּי רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת הוּא בְּחִינַת טוֹב, כִּי שָׁם כָּלוֹ טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , טוֹב ה' לַכֹּל. וּכְתִיבְף טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'. וּצְרִיכִין לְהַכְנִיס הַטּוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת בְּתוֹךְ עֲשִׂיָּה וְצִמְצוּם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ שְׁכִינָתוֹ לְמַטָּה בָּאָרֶץ הַזֹּאת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי מִיּוֹם שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם נִתְאַוָּה שֶׁיִּהְיֶה שְׁכִינָתוֹ בַּתַּחְתּוֹנִים. וְזֶהוּ, וַעֲשֵׂה טוֹב, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַטּוֹב בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת בְּתוֹךְ עֲשִׂיָּה וְעֶבְדָּא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, שְׁכָן אֶרֶץ, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינָתוֹ בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה וַאֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וּרְעֵה אֱמוּנָה, 'וּרְעֵה', הַיְנוּ הַשְׁבִיעָה וְהַפַּרְנָסָה הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמְּשָׂכַת רוּחָנִיּוּת וְכַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה. וְזֶהוּ, וּרְעֵה אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בְּדָבָר הַהֶפְקֵר כִּי אִם עַל יְדֵי אֵיזֶה עֲשִׂיָּה וְעֶבְדָּא דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי הָעֲשִׂיָּה וְהָעֶבְדָּא הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין בְּהָעֲשִׂירוּת וְהַפַּרְנָסָה הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּהַדָּבָר הַמֻּפְקָר שֶׁהוּא כֶּסֶף אוֹ שָׁוֶה כֶּסֶף, הַיְנוּ בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׂירוּת וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁקּוֹנִין, כִּי אֵין הַמֻּקָּח נִגְמָר בְּדָבָרִים אֶלָּא בְּקִנְיָן שֶׁהוּא עַל יְדֵי אֵיזֶה עֲשִׂיָּה וְעֶבְדָּא דַּיְקָא, כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַצִּמְצוּם הוּא הָעֲשִׂיָּה וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כִּי אִם כְּשֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ קִנְיָן שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם חָדָשׁ שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ זֶה הָאָדָם הַקּוֹנֶה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּהַחֵפֶץ, כִּי עִקַּר הַזְּכִיָּה

בְּכָל הַחֲפָצִים וְהָעֲשִׂירוּת וְהַפְּרָנְסָה הִוא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַצְּמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמְצוּמִים וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר תַּכְלִית הַצְּמְצוּם הוּא הָעֲשִׂיָּה וְעַל כֵּן אֵין הַמָּקוֹם נִגְמָר בִּדְבָרִים וְכֵן אֵין יְכוֹלִין לִזְכוֹת בְּנִכְסֵי הַגֵּר אוֹ בִּמְצִיאָה וּבְדָבָר הַמֻּפְקָר כִּי אִם עַל יְדֵי אֵיזֶה עֲשִׂיָּה וְעֲבֹדָא דַּיְקָא כְּפִי הַקִּנְיָן כִּי עִקַּר תַּכְלִית הַצְּמְצוּם הִוא הָעֲשִׂיָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא עוֹשֶׂה וּמְתַקֵּן בְּחִינַת צְמְצוּם וּמַמְשִׁיךְ בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמְצוּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּהַחֵפֶץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל:

אות ד

וְהִנֵּה עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל יִתְבָּאֵר כָּל עִנְיַן סֵדֶר הַתְּפִלָּה וְקִימַת חֲצוֹת וְצִיצִית וּתְפִלִּין וּמְקֻדָּם יְפָנֶה וְיִטֹּל יָדָיו וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים בְּעֲבֹדָא וְאַחַר כָּךְ בְּמִלּוּלָא עַל יְדֵי כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת :

כִּי כָּל תִּקּוּנֵי הַתְּפִלָּה הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת אֶת הָאֱמוּנָה בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי תְּפִלָּה בְּחִינַת אֱמוּנָה, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים) שֶׁהוּא הָעִקַּר כַּנַּ"ל, כִּי לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה צְרִיכִין לַחְתֹּר וּלְגַלּוֹת הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי שֶׁצּוֹעֲקִין לֵה' יִתְבָּרַךְ מִמַּעֲמַקִּים מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁמְּצַחְצְחִין נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנְסָה שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמְצוּמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת, כִּי אָז מַתְחִיל תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁנִּקְטָנָת בְּעֵת חֲשֹׁכַת לַיְלָה וּצְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָהּ וּלְהַגְדִּילָהּ וְעִקַּר תִּקּוּנָהּ מַתְחִיל בַּחֲצוֹת, כִּי קִימַת חֲצוֹת זֶה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַתְחָלַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. כִּי קִימַת חֲצוֹת הִוא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְאָז חוֹזֶרֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַגּוּף שֶׁהוּא תַּכְלִית הַצְּמְצוּם אֲשֶׁר בְּעֵת הַשֵּׁנָה הָיוּ רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה כִּי שֵׁנָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה מֵהַגּוּף שֶׁהוּא הַצְּמְצוּם, וְעַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה בַּחֲצוֹת חוֹזֵר נִשְׁמָתוֹ לְגוּפוֹ בִּבְחִינַת הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמְצוּם כִּי אֵין חוֹזֶרֶת נִשְׁמָתוֹ לְגוּפוֹ כְּמוֹ שֶׁהָלְכָה מִמֶּנּוּ קֹדֶם הַשֵּׁנָה רַק הִיא מִתְחַדֶּשֶׁת בְּשָׁעַת הַשֵּׁנָה בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְוַסֵּף עָלֶיהָ אוֹר רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁחוֹזֶרֶת לְגוּפוֹ זֶהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה לְתוֹךְ הַצְּמְצוּם שֶׁהוּא הַגּוּף כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה קָם בַּחֲצוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, צָפוֹן הוּא בְּחִינַת צְמְצוּם כִּי צָפוֹן הוּא שְׂמֹאל שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת בְּחִינַת צְמְצוּם, וְרוּחַ צָפוֹן זֶה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת וְחִבּוּר רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת עִם הַצְּמְצוּמִים כִּי הָרוּחַ הוּא רוּחָנִי שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵרוּחָנִיּוּת

אֱלֹקוּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת כִּי הָרוּחַ וְהַנְּשָׁמָה הוּא רוּחַ אֱוִירִי כִּי שֹׁרֶשׁ הָרוּחַ וְהָאֲוִיר הוּא מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד מִבְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו וְעַל כֵּן רוּחַ צָפוֹן זֶה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ לְתוֹךְ הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת צָפוֹן, וְעַל כֵּן מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה כִּי מִשָּׁם עִקַּר הָעֲשִׂירוּת וְהַפְּרָנָסָה מִבְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָפוֹן חָסֵר כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּשֶׁלֹּשׁ רוּחוֹת וְצָפוֹן חָסֵר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי כְּלַל בְּרִיאַת עוֹלָם הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כִּי שֹׂרֶשׁ וְחִיּוּת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ הִיא מֵרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם שֶׁצִּמְצֵם וְהִגְבִּיל כִּבְיָכוֹל רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה צִמְצוּמִים שׁוֹנִים וְנִפְלָאִים עַד שֶׁנִּמְשְׁכוּ לְתוֹךְ כָּל הַבְּרוּאִים שֶׁהֵם תַּכְלִית הַצִּמְצוּם. וְכָל זֶה הָיָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה. אֲבָל אֱמוּנָה מַלְכוּת אִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהִתְגַּלּוֹת בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם אַחַר הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם, כִּי אֱמוּנָה אֵין שַׁיָּךְ כִּי אִם בְּדָבָר שֶׁאֵין רוֹאִין וּצְרִיכִין לְהַאֲמִין בּוֹ, דְּהַיְנוּ אַחַר שֶׁנִּתְרַחֲקָה הַבְּרִיאָה מֵהַמַּאֲצִיל שֶׁאָז אִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת וּלְהָבִין אֶת הַמַּאֲצִיל יִתְבָּרַךְ רַק צְרִיכִין לְהַאֲמִין בּוֹ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. אֲבָל קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהָיָה הַמַּאֲצִיל לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין שַׁיָּךְ אֱמוּנָה כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ מֵעַצְמוֹ בִּידִיעָה בְּרוּרָה וְכָל זְמַן שֶׁיּוֹדְעִין בִּידִיעָה בְּרוּרָה אֵין זֶה אֱמוּנָה. עַל כֵּן בְּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה לֹא הָיָה לְהַבְּרִיאָה שְׁלֵמוּת מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה מִדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁאֵינָהּ מִתְגַּלֵּית כִּי אִם אַחַר שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל וְכָל הַבְּרִיאָה אִי אֶפְשָׁר לְהִתְהַוּוֹת רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה אֲבָל אָז עֲדַיִן לֹא הָיָה שׁוּם אָדָם שֶׁיַּמְשִׁיכוּ הָאֱמוּנָה. רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צָפָה שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם אֲבָל לֹא הָיָה לְהַבְּרִיאָה שְׁלֵמוּת עַד שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים וּמַעֲלִים וּמְתַקְּנִים אֶת הָאֱמוּנָה בְּכָל עֵת. וְעַל כֵּן נִבְרָא צָפוֹן חָסֵר לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת לְהַבְּרִיאָה עֲדַיִן וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם עוֹסְקִים בְּתִקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים שֶׁמִּשָּׁם מְנַשֵּׁב רוּחַ צְפוֹנִית כַּנַּ"ל שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִיאָה נִמְצָא שֶׁנִּבְרָא צָפוֹן חָסֵר לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה הִוא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצִּמְצוּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ צָפוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת כָּל הַבְּרִיאָה כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֶּנֶת הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יָדָהּ הָיָה כָּל מַעֲשֵׂה

בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּפוֹן חָסֵר שֶׁאִם יִרְצֶה אֶחָד לִכְפֹּר בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹדוֹת בַּעֲבוֹדָה זָרָה יֹאמְרוּ לוֹ שֶׁיִּבְרָא רוּחַ צָפוֹן וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁצָּפוֹן חָסֵר הוּא לְהַכְנִיעַ הַכְּפִירוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה כִּי צָפוֹן נִשְׁאַר חָסֵר בִּשְׁבִיל לְהוֹרוֹת שֶׁהַבְּרִיאָה חֲסֵרָה עַד שֶׁיָּבוֹאוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית וּמְתַקְּנִים וּמַשְׁלִימִים אֶת חֶסְרוֹן הַבְּרִיאָה בְּכָל פַּעַם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה רוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֵּׁב בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה מְנַגֵּן מַאֵלְיו כִּי מִשָּׁם כָּל הַשִּׁירוֹת וְהַנִּגּוּנִים. כִּי כָּל הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָצוּמִים כִּי עִקַּר הַנִּגּוּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין וּמְצַמְצְמִין אֶת הָרוּחַ טוֹבָה כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נד) כִּי עִקַּר קוֹל הַנִּגּוּן הוּא הָאֲוִיר וְהָרוּחַ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקּוֹלוֹת כַּיָּדוּעַ לַמְחַקְּרִים. וְעִקַּר הַנִּגּוּן עַל יְדֵי צְמָצוּם הָרוּחַ וְהָאֲוִיר עַל יְדֵי הָאָדָם אוֹ הַכְּלִי הַמּוֹצִיא הַקּוֹל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת צָפוֹן שְׁמֹאל תַּכְלִית הַצְּמָצוּם, עַל יְדֵי זֶה הָיָה מְנַגֵּן כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד כִּי מִשָּׁם כָּל הַנִּגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה דָּוִד קָם בַּחֲצוֹת שֶׁחֲזָרָה נִשְׁמָתוֹ לְגוּפוֹ שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָצוּם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שַׁחַר שֶׁנֶּאֱמַר עַל קִימַת חֲצוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְזֶהוּ אָעִירָה שַׁחַר שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן בִּשְׁבִיל לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה שֶׁהִוא בְּחִינַת אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר כִּי אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת שַׁחֲרוּת מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא רַק בְּמַה שֶּׁאֵין יוֹדְעִין, וְדָבָר הַנִּסְתָּר וְנֶעְלָם הוּא בְּחִינַת שַׁחֲרוּת וְחֹשֶׁךְ בְּחִינַת יֶשׁ חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ וְשָׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה עַד שֶׁתָּאִיר לוֹ הָאֱמוּנָה כְּאִלּוּ רוֹאֶה בְּעֵינָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עָלַיִת הַשַּׁחַר בְּחִינַת וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם כִּי הֵם מִתְחַזְּקִים בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה מִתּוֹךְ חֶשְׁכַת לַיְלָה עַד שֶׁעוֹלֶה וּמְאִירָה לָהֶם כַּשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרַיִם. נִמְצָא שֶׁעִקַּר חֲצוֹת הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שֹׂבַע וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אִישׁ תְּבוּנוֹת וְיָכוֹלִין לִדְלוֹת הַמַּיִם עֲמֻקִּים עַל יְדֵי שֶׁצּוֹעֲקִין מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵדֶר חֲצוֹת שֶׁהוּא קוֹלוֹת וּצְעָקוֹת שֶׁצּוֹעֲקִין מֵעֹמֶק הַלֵּב בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ. כִּי עִקַּר הַצְּעָקָה בַּחֲצוֹת הוּא עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הָאֱמוּנָה כִּי לֹא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁפָּסְקוּ מֵהֶם אַנְשֵׁי אֱמֶנָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִקֵי מַיִם שֶׁאוֹמְרִים בַּחֲצוֹת זֶה בְּחִינַת צְעָקוֹת מֵעֹמֶק הַלֵּב בִּשְׁבִיל לְדַלּוֹת הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה וְזֶה כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִקֵי מָיִם, 'אֲפִקֵי מַיִם' דַּיְקָא, לְגַלּוֹת הָעֵצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים בְּחִינַת אֲפִיקֵי

מַיִם (כִּי הָעֲצוֹת הֵם בְּחִינַת נ"ה שֶׁנִּקְרָאִים אֲפִיקֵי מַיִם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וּמֵהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מַלְכוּת כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי נ"ה כַּיָּדוּעַ וְהָבֵן):

אות ה

וְעַל יְדֵי הַצְּעָקָה מֵעֹמֶק הַלֵּב בַּחֲצוֹת עַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין וּמְגַלִּין הָעֲצוֹת עֲמֻקוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה אַחַר תִּקּוּן חֲצוֹת כִּי הַתּוֹרָה הִיא כֻּלָּהּ עֲצוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין אַחַר חֲצוֹת לַיְלָה עַל יְדֵי זֶה דּוֹלִין וְשׁוֹאֲבִין הָעֲצוֹת עֲמֻקוֹת וְעַל יְדֵי זֶה מְגַדְּלִין הָאֱמוּנָה עַד שֶׁנִּגְדֶּלֶת בְּאוֹר הַבֹּקֶר בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ כִּי אָז בְּאוֹר הַבֹּקֶר אָזַי הוּא עִקַּר עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ. וְעַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְהַגֵּרִים יְכוֹלִין לְהַזִּיק עַל יְדֵי הַגַּאֲוָה שֶׁמַּכְנִיסִין שֶׁהִוא בְּחִינַת נאוף שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וְכוּ' וּצְרִיכִין כֹּחַ הַמַּגֵּנִּי אֶרֶץ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁלּוֹבְשִׁין בַּבֹּקֶר כְּאוֹר הַיּוֹם שֶׁאָז הוּא עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה. כִּי צִיצִית בְּחִינַת אֱמוּנָה מַלְכוּת כִּי צִיצִית תִּקּוּן הַבְּגָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרֵי לְמָאנֵהּ מְכַבְּדוּתָא. וְעַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת צִיצִית כַּנְפֵי מִצְוָה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַגֵּרִים שֶׁהֵם בָּאִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בְּסִימָן יד). וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהֶחֱזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים וְכוּ' בְּכַנַף אִישׁ יְהוּדִי בְּכַנַף דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית שֶׁשָּׁם יִתְאַחֲזוּ לְהִתְגַּיֵּר. גַּם הַצִּיצִית מְתַקְּנִים פְּגַם הַגֵּרִים שֶׁהוּא גֵּאוּת וְנאוּף כִּי עַל יְדֵי הַצִּיצִית מַכְנִיעִין הַגַּאֲוָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּמַעֲלִין אֶת הַגַּאֲוָה לְשָׁרְשָׁהּ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' מָלַךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת וַהֲווֹ נָפְצֵי גְלִימַיְהוּ הַנֶּאֱמָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּאוֹת טו

עַיֵּן שָׁם בְּחִינַת לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה שֶׁעַל יְדֵי כַּנְפוֹת הַצִּיצִית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁים שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַגֵּאוּת דִּקְדֻשָּׁה הֵינוּ גַּאֲוָתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הָרְשָׁעִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת גַּאֲוָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם מָמְשָׁלֶת שֶׁל הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁכָּל מֶמְשַׁלְתָּם עַל יְדֵי עַזּוּת וְגֵאוּת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר הֵם בְּחִינַת מִתְלַבְּשִׁים בְּטַלִּית שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּנְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר וְלֹא יִלְבְּשׁוּ אַדֶּרֶת שֵׂעָר לְמַעַן כַּחֵשׁ (זְכַרְיָה יג) וְעַל יְדֵי צִיצִית טַלִּית שֶׁל מִצְוָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' מָלַךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין אוֹתָם כַּנַּ"ל. גַּם צִיצִית מַכְנִיעַ פְּגַם הַנאוּף שֶׁמַּכְנִיסִין עַל יְדֵי הַגֵּאוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן ז):

אות ו

וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחִין תְּפִלִּין שֶׁעַל יָדֵי זֶה מַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחָתִים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי הַצִּיצִית הִכְנִיעוּ תַּאֲוַת נָאוּף שֶׁהוּא פְּגַם הַגְּאוּת וְעַל יְדֵי הַתְּפִלִּין מְתַקְּנִים עוֹד יוֹתֵר שֶׁמְּתַקְּנִים פְּגָם שֶׁל נָאוּף וּמְהַפְּכִין אוֹתוֹ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחָתִים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַזְּקִין אֶת הַמַּלְאָךְ כְּדֵי לְהַנְצֵל מִטֻּמְאַת מִקְרֶה לֵילָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַשְׁעָרוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעַר רֹאשׁ כַּעֲמַר נָקִא שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשֵּׁנָה בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁלִּפְעָמִים בָּא פְּגַם הַמִּקְרֶה חַס וְשָׁלוֹם מִפְּגַם הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי דַּיָּנִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים וְלָזֶה צְרִיכִין בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה בְּחִינַת מֻרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, תְּפִלִּין שֶׁל יָד זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַחוֹתָם הַנַּ"ל שֶׁמַּעֲלִין מֵהֶחָתִים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יָד בְּחִינַת בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתֹּם תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ זֶה בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה כִּי שֶׁל רֹאשׁ הוּא בְּחִינַת מֻרְכָּבָה בְּחִינַת רֹכֶב שָׁמַיִם (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה מַרְכֹּבֹת פַּרְעֹה בְּסִימָן לח) כִּי הַמֻּרְכָּבָה כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל שֶׁסִּימָנָם אַרְגָּמָן שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַשֶּׁל רֹאשׁ שֶׁהֵם בְּאַרְבַּע בָּתִּים כְּנֶגֶד אַרְבָּעַת מַלְאֲכֵי הַמֻּרְכָּבָה שֶׁמִּתְקַשְּׁרִים עַל יְדֵי הַנַּחַת הַשֶּׁל רֹאשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁאָז נִתְתַּקֵּן הַמֹּחַ בְּשִׁלֵּמוּת וְנִצּוֹלִין מִפְּגַם הַבְּרִית מִמִּקְרֶה לַיְלָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְאָז הוּא גְּמַר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בְּשִׁלֵּמוּת כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת יְפֵנֶה וְיִטֹּל יָדָיו שֶׁצְּרִיכִין מִקֹּדֶם לִדְחוֹת מוֹתְרוֹת הַמַּאֲכָלִים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי הַמַּאֲכָלִים שֶׁאָכַל מִקֹּדֶם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְדָלוֹת הַמַּיִם הַנַּ"ל כַּמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי אֲכִילַת הַצַּדִּיק הוּא מְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ וְכוּ' אֲבָל הָאֲכִילָה צְרִיכָה בֵּרוּר. כִּי יֵשׁ בְּהָאֲכִילָה אֶחָיזַת הַפְּסֹלֶת וְעַל יְדֵי שֶׁנִּפְנָה וְנִדְחֶה הַפְּסֹלֶת לַחוּץ וְאֵין נִשְׁאָר כִּי אִם דְּקוּת וְזַכּוּת הָאֲכִילָה שֶׁהוּא שְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם אֲכִילַת וּשְׂבִיעַת הַצַּדִּיק כִּי הַצַּדִּיק אֵינוֹ נִזּוֹן כְּלָל מִפְּסֹלֶת הָאֲכִילָה רַק מִזְּכוּת וְצַחוּת וְרוּחָנִיּוּת הָאֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשׁוֹ. רַק מֵאַחַר שֶׁמַּחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְעָרֵב הַכֹּל כַּיָּדוּעַ הַכֹּל הֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּהָאֲכִילָה אֶחָיזַת הַפְּסֹלֶת. וְהַצַּדִּיק בַּאֲכִילָתוֹ מְבָרֵר הַטּוֹב מִן הַפְּסֹלֶת וְהַמּוֹתָרוֹת וְאֵינוֹ נִזּוֹן כִּי אִם מֵהַטּוֹב וְהָרוּחָנִיּוּת וְעִקַּר הַבֵּרוּר נִשְׁלָם עַל יְדֵי שֶׁנִּפְנָה וְדוֹחֶה הַפְּסֹלֶת וְהַמּוֹתָרוֹת לַחוּץ

וְאָז נִשְׁאָר רַק הַטּוֹב וְהַדְּקוּת וְהָרוּחָנִיּוּת שֶׁבַּמַּאֲכָל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִדְלוֹת הַמַּיִם שֶׁמְּשָׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁזֶּה צְרִיכִין בַּבֹּקֶר בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יִפְנֶה וְיִטֹּל יָדָיו כִּי אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמַּיִם הַנַּ"ל מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעְיָן וּמְקֹוֶה מַיִם שֶׁהֵם מְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת כִּי כָּל הַטֻּמְאוֹת הֵם מִבְּחִינַת כְּפִירוֹת כִּי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת כְּלוּלִים מִכָּל הַטֻּמְאוֹת כִּי עֲבוֹדָה זָרָה מְטַמְּאָה כַּמֵּת וְכַנִּדָּה. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה וְהַטָּהֳרָה הוּא ה' יִתְבָּרַךְ שְׁהוּא קָדוֹשׁ וְטָהוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם הוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי שׁוֹרִין בּוֹ כָּל הַטֻּמְאוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן וּמִשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת כָּל הַדְּבָרִים הַמְטַמְּאִין כִּי כָּל דְּבָרִים הַמְטַמְּאִין הוּא מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ וּקְדֻשָּׁתוֹ. וְעַל כֵּן עִקַּר הַטָּהֳרָה מִכָּל הַטֻּמְאוֹת הוּא עַל יְדֵי מַיִם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעְיָנֵי הַיְשׁוּעָה בִּבְחִינַת וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה שֶׁהֵם מַעְיָן וּמְקֹוֶה הַמְטַהֲרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת בְּחִינַת מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה' מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעוֹת הֵם עֵצוֹת (שֶׁהֵם בְּחִינַת נ"ה שֶׁנִּקְרָאִים יְשׁוּעוֹת כַּיָּדוּעַ) כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ. וּלְהֵפֶךְ רַחֲמָנָא לִצְלָן כְּתִיב הַאִם אֵין עֲזָרָתִי בִי וְתוּשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי (אִיּוֹב ו). וְעַל כֵּן בַּבֹּקֶר עַל יְדֵי מִצְוַת נְטִילַת יָדַיִם בְּמַיִם מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁטּוֹבְלִין בְּמִקְוֶה וּמַעְיָן עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַמַּיִם מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁמִּטַּהֶרֶת מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחִין צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁל יָד וְשֶׁל רֹאשׁ שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה מְתַקְּנִין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה עוֹשִׂין בְּעֶבְדָּא וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כָּל הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה בְּמִלּוּלָא כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר וּבַכַּוָּנוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּעֶבְדָּא וּבְמִלּוּלָא:

אות ח

וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בְּמִלּוּלָא כִּי בְּתְחִלָּה אוֹמְרִים בִּרְכַּת הַשַּׁחַר תֵּכֶף בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים בְּמִלּוּלָא. כִּי אָנוּ מְבָרְכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁהֶחֱזִיר נִשְׁמָתֵנוּ לְתוֹךְ גּוּפֵנוּ כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגּוּפִים וְאַחַר כָּךְ מְבָרְכִין בִּפְרָטִיּוּת עַל כָּל פְּרָטֵי הַחִיּוּת וְהַפְּעֻלּוֹת וְהַתְּנוּעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַנֶּפֶשׁ מֵרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ הַגּוּף. כִּי כָּל תְּנוּעוֹת הַגּוּף הוּא מֵהַנֶּפֶשׁ כִּי הַנֶּפֶשׁ מַרְאֶה פְּעֻלּוֹתֶיהָ בַּגּוּף וְאָנוּ מְבָרְכִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל

כָּל פְּעֻלָּה וּתְנוּעָה שֶׁל הַגּוּף שֶׁהִיא עַל יְדֵי הַנֶּפֶשׁ וּבָזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּמִלּוּלָא רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהֵם פְּעֻלּוֹת הַגּוּף כְּגוֹן כַּד פָּתַח עֵינָיו מְבָרֵךְ פּוֹקֵחַ עִוְרִים וּבָזֶה מַמְשִׁיכִין בְּמִלּוּלָא רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַכֹּחַ שֶׁל הַנֶּפֶשׁ שֶׁפּוֹעֶלֶת בַּגּוּף שֶׁיּוּכַל לִפְקֹחַ עֵינָיו. וְכֵן כַּד יָתִיב מְבָרֵךְ מַתִּיר אֲסוּרִים וְכַד זָקִיף זוֹקֵף כְּפוּפִים וְכוּ' שֶׁבְּכָל זֶה מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁמִּשָּׁם כָּל כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּמְשָׁכִין לְתוֹךְ הַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם. נִמְצָא שֶׁבִּבְרָכוֹת אֵלּוּ מַמְשִׁיכִין בִּפְרָטִיּוּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ שֶׁהֵם שָׁרְשֵׁי כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ לְתוֹךְ פְּרָטֵי הַצְּמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לִפְקֹחַ עֵינָיו וְלֵישֵׁב וְלִזְקֹף וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים כִּי הַצְּמָצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים הֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁים כִּי בָּהֶם מְצַמְצְמִין וּמַלְבִּישִׁין אֶת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִשָּׁם שׁוֹרֶשׁ כָּל הַמַּלְבּוּשִׁים:

וְזֶה בְּחִינַת רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם. אֶרֶץ הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה (כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה), מַיִם הֵם בְּחִינַת הַמַּיִם עֲמֻקִּים שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם כִּי עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ הִיא עַל הַמַּיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲצוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמֵּכִין מִצְעָדֵי גֶּבֶר כִּי הָרַגְלַיִן הֵם בְּחִינַת עֲצוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָךְ הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ. כִּי עִקַּר הִלּוּךְ הָאָדָם בְּדַרְכֵי ה' הוּא עַל יְדֵי הָעֲצוּת טוֹבוֹת וְעַל כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים בַּעֲצָתְךָ תַּנְחֵנִי. כִּי עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים זוֹכִין לַחְתֹּר הַמַּיִם שֶׁהֵם הָעֲצוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כֹּחַ הֲלִיכוֹת הָאָדָם וּמִצְעָדָיו בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַמְנָעָלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן כִּי הָרַגְלַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲצוּת צְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלוֹ שֶׁלֹּא יְהֶיֶה נִכְשָׁל חַס וְשָׁלוֹם בְּעֲצוּת רָעוֹת שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם הָרוֹדְפִין אַחַר הַמָּמוֹן וְתַאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁהֵם אֶבֶן נֶגֶף לְכָל הָרוֹצִים לִכְנֹס בְּדַרְכֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי רֹב עֲצוּתֵיהֶם מְקֻלְקָלוֹת. וְעַל כֵּן הִתְחִיל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם סֵפֶר תְּהִלִּים אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים כִּי בְּוַדַּאי אַשְׁרֵי לוֹ אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ מִי שֶׁנִּמְלַט מֵעֲצַת רְשָׁעִים בִּשְׁלֵמוּת כִּי כַּמָּה אֲנָשִׁים נִלְכָּדוּ בָּהֶם כַּצִּפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן. כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל יְדֵי עֲצוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' נִתְגַּדְּלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵן לְהֶפֶךְ עַל יְדֵי עֲצוּת רָעוֹת חַס וְשָׁלוֹם נָחְלְשָׁה הָאֱמוּנָה דִּקְדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם וְנִמְשָׁכִין אֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת וּכְפִירוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְהַמְנָעָלִים הֵם בְּחִינַת שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ וְיִקַּח מִנְעָלִים לְרַגְלָיו וְעַל כֵּן מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲצוּת שֶׁעַל יָדָם עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה זֶה בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְגַּדְּלָה עַל יְדֵי הָעֲצוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר

מָתְנִיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חָלָצָיו בְּחִינַת לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר הַנִּזְכָּר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה שֶׁמְּבָרְכִין עַל עֲטִיפַת הָרֹאשׁ זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּיָּדוּעַ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה בְּחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְקְרִיאַת אֱמוּנָה כִּי עִקַּר הָעֲצוּת שֶׁעַל יְדֵי גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה נִמְשָׁכִין מֵאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶה בְּחִינַת הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ שֶׁמְּבָרְכִין עַל שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה נִשְׁמָתוֹ וּמֹחוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם עַל יְדֵי גְּדוּל הָאֱמוּנָה בְּבֹקֶר שֶׁנִּתְגַּדְּלָה עַל יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינַי וְכוּ' וּמְסַיְּמִין הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְכוּ'. כִּי בְּעֵת חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁהִוא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הֶעָצָה בְּחִינַת מִי זֶה מַחֲשִׁיךְ עֵצָה (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם) אָז צְרִיכִין לִישֵׁן וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הָאֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם הַנִּמְשָׁכִין מִקְּלִקּוּל הָעֲצוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ שֶׁל לַיְלָה כַּנַּ"ל. אֲבָל צְרִיכִין לְמַעֵט בַּשֵּׁנָה רַק לִישֵׁן מַה שֶּׁמַּכְרָח בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ נִשְׁמָתוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִוא שֹׂרֶשׁ הָאֱמוּנָה. וְאָז בַּהֲקִיצוֹ כְּשֶׁחוֹזֶרֶת נַפְשׁוֹ לְתוֹךְ גּוּפוֹ חוֹזְרִין וּמַמְשִׁיכִין כָּל תִּקּוּנֵי הָאֱמוּנָה וּמַגְדִּילִין אוֹתָהּ עַל יְדֵי הָעֲצוּת שֶׁנִּתְגַּלִּין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיְּמִין בִּבְרָכַת הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, חֲסָדִים טוֹבִים זֶה בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נ"ה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוּת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי עַל יְדֵי הַעֲבָרַת הַשֵּׁנָה שֶׁחוֹזֶרֶת נִשְׁמָתוֹ לְתוֹךְ גּוּפוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמַּשְׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין עֲצוּת טוֹבוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲסָדִים טוֹבִים בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כַּד שָׁמַע קוֹל תַּרְנְגוֹלָא מְבָרֵךְ הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה וְכוּ' מִי שָׁת בַּטּוּחוֹת חָכְמָה אוֹ מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה (עַיֵּן לְקַמָּן מִבֹּאָר הֵיטֵב):

אות ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעֲקֵדָה כִּי לִדְלוֹת הַמַּיִם הַנַּ"ל שֶׁהֵם הָעֲצוּת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ וְכוּ' בְּחִינַת צָעַק לִבָּם אֶל ה' וְהַצְּעָקָה מֵעֹמֶק הַלֵּב זֶה בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה' בְּחִינַת אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לִבִּי אֲכַוְּן. וְזֶה בְּחִינַת הָעֲקֵדָה שֶׁיִּצְחָק מָסַר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' וּפָשַׁט צַוָּארוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צָעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים, שֶׁהִוא בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא שׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִנֵּה אַיִל אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו, כִּי קוֹל שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ י"י, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּיָּדוּעַ. כִּי אָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְתַקֵּן הָאֱמוּנָה, כַּמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין אָנוּ לִתְקֹעַ בְּשׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַיּוֹצֵא מִן הַלֵּב,

שֶׁהוּא קוֹל בְּלֹא דִּבּוּר וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי זְכוּת עֲקֵדַת יִצְחָק שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא מְסִירַת נַפְשׁוֹ בְּשֵׁם עֲקֵדָה, כִּי הָעֲקֵדָה הִיא בָּרַגְלַיִן לְהוֹרוֹת שֶׁעַל יְדֵי מְסִירַת נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנוּ הָרַגְלַיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר הָעֲקֵדָה אוֹמְרִים פָּרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד, כִּי עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

אות י

וּכְשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת וְנִיצוֹצוֹת שֶׁעוֹלִין מֵהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה:

אות יא

וּכְשֶׁנַּעֲשִׂין גֵּרִים יְכוֹלִים לְהַזִּיק לְיִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מַכְנִיסִין גַּאֲוָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹטְלִין חֶרֶב הַגַּאֲוָה הַמְנַהִיגֵי שֶׁקֶר שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ תַּאֲוַת נאוּף חַס וְשָׁלוֹם. וּצְרִיכִין לְהַכְנִיעַ אוֹתָם עַל יְדֵי הַמָּגֵנֵי אֶרֶץ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁמַּזְכִּירִין בָּהֶם גְּדֻלַּת ה' וּמַלְכוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ הַגְּדוֹלָה לְהוֹרוֹת כִּי הַגַּאוּת וְהַמְּלוּכָה לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וּבָזֶה מַכְנִיעִין הַגַּאוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמַּכְנִיסִין הַגֵּרִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁירַת, הַיָּם שֶׁאוֹמְרִים בְּסוֹף פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁמַּתְחֶלֶת 'אָשִׁירָה לַה' כִּי גָאֹה גָּאָה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְנָעַת הַגַּאוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כִּי מַזְכִּירִין שֶׁהַגַּאוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה הִוא רַק לַה' יִתְבָּרַךְ וְכָל הַמִּתְגָּאִים נִכְנָעִים וְנוֹפְלִים לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם כִּי גָאֹה גָּאָה אֲרֵי אִתְגַּאִי עַל גַּוָּתָנַיָּא וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיֵּם, ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי גַּאוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת אָנָא אֶמְלֹךְ וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין גְּדֻלַּת מַלְכוּתוֹ שֶׁהַמְּלוּכָה שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד וּבָזֶה מַכְנִיעִין וּמַפִּילִין מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִוא בְּחִינַת גַּאוּת וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ, כִּי לַה' הַמְּלוּכָה וְכוּ' וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ וְכוּ', הַכֹּל לְגָלוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אֵלָיו לְבַד הַמְּלוּכָה בְּחִינַת כִּי לַה' הַמְּלוּכָה וְאֵין לְשׁוּם אָדָם וְנִבְרָא לְהִתְגָּאוֹת וְלִמְלֹךְ וּבָזֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הַגַּאוּת שֶׁמַּכְנִיסִין הַגֵּרִים, גַּם שִׁירַת הַיָּם הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה בִּזְכוּת יוֹסֵף שֶׁשָּׁמַר הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבָזֶה מַכְנִיעִין פְּגַם תַּאֲוַת נאוּף שֶׁמַּכְנִיסִין הַגֵּרִים עַל יְדֵי הַגַּאוּת כַּנַּ"ל:

אות יב

וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים בְּרֵכַת יוֹצֵר אוֹר וּמַזְכִּירִין שָׁם סֵדֶר קְדֻשָּׁה וּגְדֻלַּת הַמַּלְאָכִים שֶׁעוֹמְדִים בְּאֵימָה וּבִירְאָה וּמְקַדְּשִׁין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלִּין שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הָחֹתִים

בְּשָׁרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת וְכוּ'. וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין שָׁם גְּדֻלַּת הַמַּלְאָכִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כְּדֵי לְזָכוֹת לַחֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁפְּגַם הַבְּרִית נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁנִּפְגָּם וְנוֹפֵל הַחֲמִימוּת וְהָאֵשׁ שֶׁל הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ' וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין עִנְיָם הָאֵימָה וְהַיִּרְאָה שֶׁל הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהוּא חֲמִימוּת אֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַיִּרְאָה בְּחִינַת אֵשׁ עַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַחֲמִימוּת וְהָאֵשׁ לְשָׁרְשׁוֹ וְנִכְנָע וְנוֹפֵל הָאֵשׁ וְהַחֲמִימוּת הַסְּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּשָׁם תַּאֲוַת נְאוּף כַּנַּ"ל. אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין לְתַקֵּן הַמִּשְׁפָּט וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים וְכוּ' וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ', הָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ הֵם בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה, כִּי הָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ הֵם הֵם הַמֻּרְכָּבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְעַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, מִמְּקוֹמוֹ זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אַל תִּדִין אֶת חֲבֶרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי עִקַּר פְּגַם הַמִּשְׁפָּט נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵין יוֹדְעִין בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּה נִרְאֶה כְּעִוָּוּת הַמִּשְׁפָּט וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט וְכוּ', כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ וּמַזְכִּירִין כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לָדוּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ, כְּפִי מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ לְבַד יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמוֹ, עַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי נִתְבַּטְּלִין כָּל הַקֻּשְׁיוֹת הָאֵלּוּ שֶׁל צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ', כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ דָּן וְשׁוֹפֵט אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ כְּפִי מַה שֶּׁהוּא לְבַד יוֹדֵעַ מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה הָאָדָם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וְכָל טוֹב בָּזֶה הָעוֹלָם וּלְהֵפֶךְ הָאַחֵר אֵינוֹ יָכוֹל לָבוֹא לְתַכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת גָּדוֹל בָּזֶה הָעוֹלָם וְהַכֹּל כְּפִי מְקוֹמוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי אִם הוּא לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְיָכוֹל לָדוּן אֶת כָּל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ בָּזֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֻּרְכָּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהֵם הֵם הַמֻּרְכָּבָה, הֵם אוֹמְרִים בָּרוּךְ וְכוּ' מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּכְשֶׁנִּתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה נִצּוֹלִין מֵאַהֲבַת הַנְּפוּלִין וְזוֹכִין לְאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה.

וְזֶהוּ בְּחִינַת בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁתְּלוּיָה בְּקֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה בְּחִינַת מֻרְכָּבוֹ אַרְנָמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

אות יג

וְאָז אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא אֱמוּנָה, כִּי עַתָּה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי שֶׁזָּכִינוּ לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא גְּמַר הַתִּקּוּן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי בְּאוֹר הַבֹּקֶר אַף עַל פִּי שֶׁאָז אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע דְּקֻרְבָּנוֹת מֵחֲמַת שֶׁאָז הִתְחִילָה אֱמוּנָה לְהִתְגַּדֵּל עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְתַּקְּנוּ שְׁאָר הַתִּקּוּנִים עֲדַיִן גַּם הָאֱמוּנָה לֹא נִתְתַּקְּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן אֶחְיזַת פְּגַם הַגֵּרִים שֶׁבָּאִים מֵעֲלִית הָאֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה, שֶׁהוּא פְּגַם הַגַּאוּת וְהַנַּאוּף וְכוּ' כַּנַּ"ל, אָז גַּם הָאֱמוּנָה אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָא, אֲבָל עַתָּה שֶׁכְּבָר נִתְתַּקְּנוּ כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל אָז הָאֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְעַל כֵּן עַתָּה אוֹמְרִים עִקַּר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד, כִּי עַתָּה הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת ד' גְּדוֹלָה דְּאֶחָד, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן, כִּי ד' דְּאֶחָד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי מָשִׁיחַ יִזְכֶּה לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם וְכוּ'. וּכְתִיב, וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת ד' כְּנֶגֶד אַרְבָּעַת מַלְאֲכֵי הַמֻּרְכָּבָה שֶׁהֵם אוֹרִיאֵל רְפָאֵל גַּבְרִיאֵל מִיכָאֵל, שֶׁסִּימָנָם אַרְגָּמָן בְּחִינַת מֻרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן. וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר - בְּסִימָן לו) שֶׁהֵם בְּחִינַת מִטָּה שְׁלֵמָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' דְּגָלִים, ד' מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת ד' מַלְאֲכֵי הַמֻּרְכָּבָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת מֻרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכוּ' מֻרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיוּ הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים מְסַבְּבִין אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שָׁם:

שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ הֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם. כִּי הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטִים הֵם בְּחִינַת הַמֻּרְכָּבָה כַּנַּ"ל וּכְנֶגֶד זֶה הֵם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת שֶׁבְּפִסּוּקִים שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֻּרְכָּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְאָהַבְתָּ אֵת ה', בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹרֶה בְּמֻרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת יִרְאָה כַּיָּדוּעַ לְהַמְּשִׁיךְ עַל עַצְמֵנוּ יִרְאָה קְדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ וַחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה, לְהִנָּצֵל מֵחֲמִימוּת וְאֵשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם תַּאֲוַת נְאוּף, כִּי מִתְּחִלָּה קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע הִזְכִּירָנוּ יִרְאַת הַמַּלְאָכִים וְכֵן בְּאַהֲבַת עוֹלָם הִזְכִּירָנוּ אַהֲבָתוֹ

יִתְבָּרַךְ אוֹתָנוּ כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתָּנוּ וְכוּ' וּמְסַיְּמִין הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה. וְעַכְשָׁו אָנוּ מַמְשִׁיכִין הָאַהֲבָה וְהַיִּרְאָה עָלֵינוּ וְאָנוּ מְקַבְּלִין עָלֵינוּ הָאַהֲבָה לֶאֱהֹב אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּפָרְשַׁת וְאָהַבְתָּ וְכוּ' וְכֵן מְקַבְּלִין הַיִּרְאָה עָלֵינוּ בְּפָרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל אַהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת וּלְבַטֵּל הַחֲמִימוּת וְהָאֵשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַיִּרְאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָשַׁת צִיצִית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת וּבִטּוּל תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁמַּזְכִּירִין בְּפָרָשַׁת צִיצִית וּבִרְכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב, כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל עִנְיַן נִיסָּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַמְּלָכִים וְכוּ' עַיֵּן וְכַנַּ"ל:

אות יד

וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל אָז יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁאוֹמְרִים אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע, כִּי קֹדֶם תִּקּוּן הָאֱמוּנָה אֵין מוֹעִיל תְּפִלָּה וְלֹא זְכוּת אָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל עַכְשָׁו עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה מוֹעִיל תְּפִלָּה וְעַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין אָז תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וּמַתְחִילִין בִּבְרָכַת אָבוֹת כִּי זְכוּת אָבוֹת וּתְפִלָּה אֵין מוֹעִיל כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

אות טו

וְנַחֲזֹר עַל הָרִאשׁוֹנוֹת לְבָאֵר מַה שֶּׁהִשְׁמַטְנוּ בְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה וְכוּ' שֶׁמְּבָרְכִין תֵּכֶף כַּד שָׁמַע קוֹל תַּרְנְגוֹלָא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. כִּי קוֹל הַתַּרְנְגוֹל הוּא בְּחִינַת צַמְצוּמִים, כִּי נִמְשָׁךְ מֵהַהוּא שֵׂכֶל דְּאֶשָּׁא דְּבָטִישׁ בְּגַדְפּוֹי, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְצַמְצוּמִים, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ תַּכְלִית הַצִּמְצוּם כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת הָעוֹלָם מִשְּׁנָתָם כְּדֵי שֶׁיַּעַסְקוּ בִּתְקוּן אֱמוּנָה שֶׁהִיא הָעִקָּר וְעַל כֵּן מְבָרְכִין אָז הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה. כִּי עִקַּר אוֹר הַיּוֹם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲצוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּבְרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא, שֶׁחֹשֶׁךְ הוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הָעֲצָה וְאוֹר הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת עֲמֻקוּת הָעֲצָה מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן תֵּכֶף בַּהֲקִיצוֹ בַּחֲצוֹת כַּד שָׁמַע קוֹל תַּרְנְגוֹלָא נִתְתַּקֵּן לְבָרֵךְ אָז הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לָזֶה הַבְחָנָה גְּדוֹלָה לְהַבְחִין בֵּין אוֹר יוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצוֹת טוֹבוֹת וּבֵין לַיְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִקּוּל הָעֲצוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה כַּנַּ"ל. כִּי כַּמָּה בְּנֵי אָדָם טוֹעִים בָּזֶה וְנִכְשָׁלִים בְּעֲצוֹת שֶׁאֵינָן טוֹבוֹת שֶׁמַּטְעִין אוֹתָן בְּנֵי הָעוֹלָם. כִּי הָעֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם עֲמֻקוֹת מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ'. כִּי אַף

עַל פִּי שֶׁעִקַּר הָעֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת גָּמוּר, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בָּהֶם עֲמֻקּוּת גָּדוֹל מְאֹד, כִּי נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה הַרְבֵּה מֵה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיְזַכֶּה שֶׁיְאִיר לוֹ בְּתוֹךְ חֶשְׁכַת אֲפֵלָתוֹ עֲמֻקּוּת אֲמִתִּית הָעֲצוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְחַזֵּק בְּדַרְכֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַנּוֹתֵן לַשָּׂכְוִי בִּינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה שֶׁמְּבָרְכִין בַּחֲצוֹת לַיְלָה, כִּי אָז צְרִיכִין עִקַּר הַהַבְחָנָה מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן הוּא לַיְלָה מַמָּשׁ וְאַף עַל פִּי כֵן כְּבָר הִתְחִיל לְצֶמַח אוֹר הַיּוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת. כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ מְרַחֵם עָלֵינוּ וּמֵאִיר עָלֵינוּ גַּם בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת הָאָרַת הָעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת לְהַצִּיל נַפְשֵׁנוּ מִנִּי שַׁחַת, אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה הַבְחָנָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִטְעֶה מִן הָאֱמֶת עַל יְדֵי הַמְסִיתִים וּמַדִּיחִים בְּעֲצוֹת וּשְׁקָרִים וּכְזָבִים בִּדְבָרִים בְּדוּיִים שֶׁאֵינָם עַל פִּי תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה כְּלָל. וּמִי שֶׁחָפֵץ בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וּמִתְעוֹרֵר לָקוּם לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרֵךְ זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ קוֹל הַפָּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַתְּרוּעָה, בַּחֲצוֹת שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשָׁךְ מִשָּׁם וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַבְחִין בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, בֵּין יוֹם לְלַיְלָה, דְּהַיְנוּ בֵּין עֲצוֹת טוֹבוֹת אֶל הַהֵפֶךְ שֶׁהִיא תְּלוּיָה בִּנְקֻדָּה בְּעָלְמָא וּבְחוּט הַשַּׁעֲרָה וְעַל כֵּן נִסְמָךְ בַּמִּקְרָא יַחַד 'מִי שָׂת בַּטָּחוֹת חָכְמָה אוֹ מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה'. בַּטָּחוֹת חָכְמָה שֶׁהֵם הַכְּלָיוֹת זֶה בְּחִינַת עֲצוֹת, כִּי כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה שֶׁהוּא לְהַבְחִין בֵּין עֲצוֹת טוֹבוֹת לְהַהֵפֶךְ וְכַנַּ"ל וְשֶׂכְוִי פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י זֶה הַלֵּב. דְּבָר אַחֵר זֶה הַתַּרְנְגוֹל וּשְׁנֵי הַפֵּרוּשִׁים אֶחָד, כִּי עַל יְדֵי קוֹל הַתַּרְנְגוֹל שֶׁמְּעוֹרֵר בַּחֲצוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַבְחִין הַלֵּב בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה בֵּין אוֹר וְחֹשֶׁךְ, דְּהַיְנוּ בֵּין עֲצוֹת טוֹבוֹת לְהַהֵפֶךְ וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שְׁמֵי שָׂת בַּטָּחוֹת חָכְמָה שֶׁהֵם כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת וּמִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִּינָה הֵם בְּחִינָה אַחַת עַל כֵּן נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה וְכַנַּ"ל:

אות טז

וְזֶה בְּחִינַת בְּרִכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב שֶׁאוֹמְרִים אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע מִיָּד אַחַר פָּרָשַׁת צִיצִית, כִּי שְׁמַע_וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ_וַיֹּאמֶר הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין מִבְּחִינַת הַחִתִּים בְּשָׂרוֹ לְבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם נִזְכָּרִין בִּשְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ. וְכֵן צִיצִית הִוא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַגַּאֲוָה הַכְנָעַת תַּאֲוַת נְאוּף וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה לְעֵיל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּאוֹת יוד) שֶׁבְּנִיסָן רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטֵּל זֶה הַפְּגָם לְגַמְרֵי, עַיֵּן שָׁם וְעַל כֵּן נִזְכָּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּהַיְנוּ בְּפָרָשַׁת צִיצִית וּבְשָׁבִיל זֶה בְּעֶצְמוֹ תִּקְנוּ פָּרָשַׁת צִיצִית בְּקְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּקְרִיאַת שְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי כָּל בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע הִיא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְגַּלָּה

אָז וְאָז נִתְגַּיְּרוּ גֵּרִים רַבִּים וְאָז זָכוּ לְתִקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין תִּקּוּן הַמֹּחִין אֲזַי נַעֲשִׂין בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת בִּבְחִינַת שִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת אֱמֶת וַיַּצִּיב וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת מְזַקְּקוֹת שִׁבְעָתַיִם לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב בָּהֶם הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת. כִּי כָּל בְּרָכַת אֱמֶת וַיַּצִּיב וְכוּ' הִיא כְּלִלָּה רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַמְּשִׁיבִין וּמְחַיִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ מְאֹד מְאֹד, כִּי כּוֹפְלִין וְשׁוֹנִין וּמְשַׁלְּשִׁין וּמְרַבְּעִין וְכוּ' וְכוּ' אֶת חֲבִיבוּת נְעִימוּת עֲרֵבוּת יְדִידוּת מְתִיקוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּדִבּוּרִים נִפְלָאִים וּמְתוּקִים מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אֱמֶת וַיַּצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְכוּ' וְכוּ' שֶׁחוֹזְרִין בְּכַמָּה וְכַמָּה לְשׁוֹנוֹת יְקָרַת חֲבִיבַת נִפְלְאוֹת עֲרֵבוּת אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֲמָרִים יְקָרִים בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב בָּהֶם כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת. כִּי אַחַר שֶׁהֶעֱלִינוּ הָאֱמוּנָה בְּכָל תִּקּוּנֶיהָ עַל יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁתִּקַּנְנוּ עַל יְדֵי כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה עַד הֵנָּה בְּעֲבֹדָא וּבְמִלּוּלָא עַתָּה יוֹצְאִים אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת בִּבְחִינַת סַמְכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כְּמוֹ הַחוֹלֶה שֶׁהֵיָה מֻטָּל עַל עֶרֶשׂ דְּוַי אַחַר כְּךָ כְּשֶׁהִתְחִיל לְהִתְרַפֵּא צְרִיכִין לְהַחֲיוֹתוֹ וּלְהַבְרוֹתוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי מַטְעַמִּים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ כֵן מֻחֲמַת שֶׁעַתָּה הֶעֱלִינוּ הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה שֶׁהִיא רְפוּאָה לְכָל הַחֳלָאִים וּלְכָל הַמַּכּוֹת וּלְכָל הַמַּכְאוֹבִים בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת, עַתָּה צְרִיכִין אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב אֶת הַנְּפָשׁוֹת מֵהֶחֱלִישׁוּתָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַיְקָרִים שֶׁל בִּרְכַּת אֱמֶת וַיַּצִּיב שֶׁכֻּלָּם הֵם דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַמְּחַיִּין וּמְשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ מְאֹד מְאֹד לְמִי שֶׁמֻּשָּׂם לִבּוֹ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת וּדְבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וְכוּ':

אות יז

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹנֶה פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁאוֹמְרִים בַּבְּרָכָה זֹאת, כִּי כָּל אֵלּוּ הָאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַמַּגֵּנֵי אֶרֶץ עַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה וְתִקּוּן הַבְּרִית וְכוּ' כַּנַּ"ל. כָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲצוֹת הָעֲמֻקוֹת שֶׁמַּמְשִׁיכִין שֶׁמְּשָׁם עִקַּר גְּדוּל הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל שֶׁאֵלּוּ הָעֲצוֹת הֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יְדַלֶּנָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בִּבְרָכָה זֹאת שְׁמוֹנֶה פְּעָמִים אֱמֶת, כִּי עִקַּר הָעֲצוֹת הֵם אֱמֶת, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכִין הָעֲצוֹת הָאֱמִתִּיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֻּלָּה זֶרַע אֱמֶת, בְּחִינַת הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת כַּנַּ"ל (כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה וְאֵלּוּ הַמִּשְׁפָּטִים אֱמוּנָה בְּסִימָן ז). (כִּי הָעֲצוֹת הֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתִּפְאֶרֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁעִקַּר גְּדוּל הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא אֱמוּנָה עַל יָדָם כִּי כָּל גְּדוּלָּה עַל יְדֵי נֶצַח

הוֹד יְסוֹד, כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים). וּמֵאֵלּוּ הָעֲצוֹת הָעֲמֻקוֹת בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים אֲשֶׁר עַל יָדָם עָלְתָה הָאֱמוּנָה וְנִתְתַּקְּנוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, מֵהֶם נִמְשָׁכִין הָאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם דִּבּוּרֵי אֱמֶת לְהַחֲיוֹת בָּהֶם כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא סַמָּא דְּחַיֵּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַתְרָא דַּהֲוָה שְׁמֵהּ קוּשְׁטָא לָא מִיתוּ תַּמָּן. וְעַל כֵּן כּוֹפְלִין וְשׁוֹנִין הָאֱמֶת עַד שְׁמוֹנָה פְּעָמִים, כִּי הָעֲצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֶּלֶה זֶרַע אֱמֶת נִמְשָׁכִין מֵעֲמָקוּת נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ כִּי אִם מִי שֶׁהוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת בֶּאֱמֶת בְּחִינַת וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יִדְלֶנָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הָעֲצָה נִמְשָׁךְ מִבִּינָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן, הַיְנוּ עַל יְדֵי אִישׁ תְּבוּנוֹת הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִתְבּוֹנְנוּת אֱמִתִּי לְהַמְשִׁיךְ עֲצוֹת אֱמִתִּיּוֹת מִמַּעֲמַקִּים כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָם לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּעוֹלָם (וְזֶה בְּחִינַת בִּינָה עַד הוֹד אִתְפַּשְׁטַת שֶׁשָּׁם מְקוֹם הָעֲצוֹת כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל וְהָבֵן). וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲצוֹת הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַעֲלוֹת וּלְגַדֵּל הָאֱמוּנָה עַל יָדָם בִּבְחִינַת עֲצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אֹמֶן, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָעֲצוֹת מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְאִישׁ תְּבוּנוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, הַיְנוּ מִבְּחִינַת בִּינָה עִלָּאָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבִּנְיָן וְעַל כֵּן הֵם שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת, כִּי מִבִּינָה עַד אֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, הֵם שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת כַּיָּדוּעַ. כִּי הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְגַּדְּלָה עַל יְדֵי הָעֲצוֹת שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין אֵלּוּ הָאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִמַּעֲמַקִּים מִבְּחִינַת בִּינָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַבִּנְיָן שֶׁמִּשָּׁם עַד בְּחִינַת אֱמוּנָה מַלְכוּת הֵם שְׁמוֹנָה, בְּחִינוֹת שְׁמוֹנָה סְפִירוֹת וּכְנֶגֶד זֶה הֵם שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת דַּיְקָא בְּבִרְכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת וְתִקּוּן הָעֲצוֹת הוּא כְּשֶׁהֵם אֱמֶת בְּכָל הַבְּחִינוֹת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בִּבְחִינַת וֶאֱמֶת ה' לְעוֹלָם בִּבְחִינַת כֶּלֶה זֶרַע אֱמֶת שֶׁיִּהְיוּ הָעֲצוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אֱמֶת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְעַל כֵּן הֵם שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת לְהוֹרוֹת שֶׁבְּכָל מִדָּה וּבְחִינָה שֶׁנִּמְשָׁכִין וְעוֹבְרִים שָׁם הָעֲצוֹת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲצוֹת שֶׁעַל יָדָם עוֹלֶה הָאֱמוּנָה, כִּי כָּל הַשְּׁקָרִים וְכָל הָרַמָּאוּת וְכָל מִינֵי הַהַטְעָאוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת וּמְעַכְּבִים שֶׁמַּטְעִין וּמְעַכְּבִין וּמְבַלְבְּלִין וּמְרַמִּין אֶת הָאָדָם מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכֻלָּם יֵשׁ בָּהֶם אֱמֶת כִּי אִם לֹא הָיָה בָּהֶם כֹּחַ לְהַטְעוֹת וּלְרַמּוֹת אֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ אֱמֶת מִתְּחִלָּתוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם בְּסוֹפוֹ. וְלִפְעָמִים יֵשׁ בָּהֶם אֱמֶת הַרְבֵּה, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן בְּחוּט הַשַּׁעֲרָה שֶׁנּוֹטִים מֵהָאֱמֶת בְּאֵיזֶה בְּחִינָה נִצְמָחִים מֵהֶם עֲצוֹת רָעוֹת מְאֹד הַמְאַבְּדִין אֶת הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, בִּבְחִינַת יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לְפָנַי אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת, שֶׁהַתְּחִלַּת הַדֶּרֶךְ הוּא בֶּאֱמֶת דֶּרֶךְ יָשָׁר, אֲבָל בְּסוֹף וְאַחֲרִית נוֹטֶה מֵהָאֱמֶת וּמְהַפֵּךְ הָעֵצָה וְעַל כֵּן אַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת. וְעַל כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֵצָה הִיא

רַק כְּשֶׁהִיא כֻּלָּהּ אֱמֶת בִּבְחִינַת כֻּלּה זֶרַע אֱמֶת, הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה אֱמֶת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְכָל זֶה בָּרוּר וּמוּבָן לְכָל מַשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת:

וְנִתְפַּס לְדֻגְמָא אֵיזֶה דְּבָרִים וּמֵהֶן יוּבַן הַשְּׁאָר לְמָשָׁל שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁאֲבִיהֶם שׂוֹכְרִים לָהֶם אֵיזֶה רַבָּנוּת אוֹ שֶׁבְּעַצְמָם מִשְׁתַּדְּלִים בָּזֶה (וּכְבָר מְבֹאָר גְּנוּת הַשּׂוֹכְרִים אֶת הָרַבָּנוּת בְּסִפְרֵי הַקְּדֻמוֹנִים וְעַיֵּן בַּמַּהֲרְשָׁ"א וְכוּ') וּכְשֶׁשּׂוֹאֲלִין אוֹתָם עַל זֶה הֵם מְשִׁיבִים שֶׁכַּוָּנָתָם לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה בְּכָבוֹד וְלֹא יִתְבַּטֵּל מִלִּמּוּדוֹ, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הָעֵצָה הַזֹּאת לִרְדֹּף אַחַר הָרַבָּנוּת אֵינָהּ עֵצָה טוֹבָה כְּלָל, כִּי הֶפְסֵדוֹ מְרֻבֶּה מִשְּׂכָרוֹ מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁבֶּאֱמֶת כַּוָּנָתוֹ לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר וְהוּא רוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד וּלְבַסּוֹף מִתְבַּטֵּל מִלִּמּוּדוֹ גַּם כֵּן כַּאֲשֶׁר רְאִינוּ בְּעֵינֵינוּ כַּמָּה וְכַמָּה. וְגַם כָּל לִמּוּדוֹ כָּל יָמָיו הוּא שְׁלֹא לִשְׁמָהּ הַמְגֻשָּׁם שֶׁהוּא לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר נֹחַ לוֹ שֶׁנֶּהְפְּכָה שִׁלְיָתוֹ עַל פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ בַּתּוֹסָפוֹת שָׁם. וְאִם נִרְצֶה לִטְעֹן עִמָּהֶם יִמְצְאוּ כַּמָּה טְעָנוֹת וַאֲמַתְלָאוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁל אֱמֶת לְפִי דִּבְרֵיהֶם. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ אֱמֶת, כִּי לֹא בְּעֵצָה כָּזֹאת מַצְלִיחִין אֶת הָאָדָם מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת. וְכֵן יֵשׁ כַּמָּה דְּרָכִים כָּאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַרְבֵּה אֱמֶת אַף עַל פִּי כֵן אֵין זֶה עֵצָה טוֹבָה.

וְכֵן בְּעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנִּתְעוֹרֵר בֵּין בְּנֵי אָדָם וְכָל אֶחָד רוֹדֵף אֶת חֲבֵרוֹ וּמְבַלֶּה יָמָיו וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מִפַּרְנָסָתוֹ לִרְדֹּף אֶת חֲבֵרוֹ וּכְשֶׁנִּשְׁאַל אוֹתוֹ עַל זֶה יָשִׁיב וְיַצִּיל אֶת עַצְמוֹ וְכִי בְּחִנָּם אֲנִי שׂוֹנְאוֹ וְרוֹדְפוֹ, הֲלֹא כָּךְ וְכָךְ עָשָׂה לִי וּמִתְּחִלָּה בַּעֲלִילָה בָּא עָלַי וְקִפַּח פַּרְנָסָתִי וְעָשָׂה לִי עִוְלוֹת גְּדוֹלוֹת כָּאֵלֶּה. וְיָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁכָּל דְּבָרָיו אֱמֶת, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הָעֵצָה שֶׁלּוֹ כְּנֶגֶד זֶה הִיא עֵצָה רָעָה וְנִבְעָרָה מְאֹד, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנִּתְיַעֵץ לְחַלֵּק עִמּוֹ וּלְרָדְפוֹ, כִּי עַל פִּי רֹב מְאַבֵּד פַּרְנָסָתוֹ עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וּמְבַלֶּה יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו לַהֶבֶל וְלָרִיק וַחֲבֵרוֹ קִפַּח לוֹ פַּרְנָסָה אַחַת אוֹ גּוֹזְלוֹ מָנָה אוֹ שְׁתַּיִם וְהוּא בְּמַחֲלֹקְתּוֹ מְאַבֵּד מֵאָה פַּרְנָסוֹת וּמְאַבֵּד כָּל הוֹנוֹ וּרְכוּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה אִבְּדוּ הוֹנָם וּרְכוּשָׁם וְגַם נֶאֱבְדוּ מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהִתְחִילָה מִדָּבָר קָטָן עַל עֵסֶק מָנֶה אוֹ מֵאתַיִם אוֹ פְּחוֹת אוֹ בִּשְׁבִיל נִצָּחוֹן הַקִּנְטוּר וְכָבוֹד וְכַיּוֹצֵא:

וְכֵן בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה שֶׁיֵּשׁ שֶׁמִּתְרַחֲקִים מִבֵּיתָם כַּמָּה וְכַמָּה זְמַנִּים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וְהֵם מִתְנַצְּלִים מַה יַּעֲשׂוּ כִּי טַפְּלֵי תְּלוּיִים בָּהֶם וְהֵם צְרִיכִים פַּרְנָסָה. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֵין זֶה עֵצָה טוֹבָה לִהְיוֹת נָע וָנָד כָּל כָּךְ וּמְאַבֵּד עוֹלָמוֹ הַנִּצְחִי וְעַל פִּי רֹב מְאוּמָה לֹא יִשְׁאוּ בַּעֲמָלָם וְכֵן כְּאֵלֶּה רַבּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד טְעָנוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַרְבֵּה אֱמֶת עַל כָּל דְּרָכָיו שֶׁאֵינָם טוֹבוֹת, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עֲצָתָם רָעוֹת, כִּי לֹא זֶה הַדֶּרֶךְ וְלֹא זֶה הָעֵצָה לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ וְעַל זֶה נֶאֱמַר, אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה'. כִּי כְּשֶׁהוּא נֶגֶד ה' אֵין זֶה עֵצָה כְּלָל וְעִקַּר

הָעֵצָה לְפַרְנָסָה הִוא רַק בְּטָחוֹן לְהִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן שֵׁה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְפַרְנְסוֹ בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְכוּ':

וְכֵן לְעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת עִקַּר הָעֵצָה שָׁלוֹם, לְרַדֵּף אַחַר הַשָּׁלוֹם וְלַעֲבֹר עַל מִדּוֹתָיו כַּאֲשֶׁר הִזְהִירוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים עִקַּר הָעֵצָה הַשְׁלֵמָה הִוא כְּשֶׁהִיא אֱמִתִּית מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף כַּנַּ"ל:

אות יח

וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה עָשָׂר וָוִי"ן שֶׁבֶּאֱמֶת וְיַצִּיב, כִּי כָּל דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת נִמְשָׁכִין מֵהָעֵצוֹת הַנַּ"ל וְהָעֵצוֹת הֵם בְּחִינַת וָוִין, בְּחִינַת וָוֵי הָעַמּוּדִים, בְּחִינַת עֵצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד. כִּי עִקַּר עֲמִידַת הָאָדָם וְקִיּוּמוֹ הוּא עַל יְדֵי עֵצוֹת טוֹבוֹת כַּיָּדוּעַ לְכָל מַשְׂכִּיל. וְעַל כֵּן הֵם חֲמִשָּׁה עָשָׂר וָוִין כְּנֶגֶד שִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הָעֵצוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמַּעֲמַקִּים שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁבִּבְרָכָה זֹאת כַּנַּ"ל וְהַכֹּל בְּיַחַד הוּא חֲמִשָּׁה עָשָׂר וּכְנֶגֶד זֶה הֵם חֲמִשָּׁה עָשָׂר וָוִין אֵלּוּ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ'. וּמוֹנֶה כָּאן שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל וְכוּ' עַד וּלְקַיֵּם שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת, כִּי צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָעֵצוֹת מִבִּינָה שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעֵצָה דֶּרֶךְ שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת שֶׁהֵם עִקַּר הָעֵצוֹת הָאֱמִתִּיוֹת, כִּי הֵם תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה:

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָז תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא גְּמַר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְתַּקְּנָה עַל יְדֵי הָעֵצוֹת, (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּאוֹת יד). וְעַל כֵּן גְּמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַמִּשְׂכַּת הָעֵצָה הוּא דֶּרֶךְ שְׁמוֹנָה בְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁבֶּאֱמֶת וְיַצִּיב כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת שֶׁבֶּאֱמֶת וְיַצִּיב, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, כִּי חֲנֻכָּה נֶצַח וְהוֹד בְּחִינַת עֵצוֹת כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הֵם שְׁמוֹנָה יָמִים לְהָאִיר בָּהֶם שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֵצָה הוּא כְּשֶׁהִיא אֱמֶת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בִּבְחִינַת שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֱמֶת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מִילָה בַּשְּׁמִינִי, כִּי מִצְוַת מִילָה הִוא לַחְתֹּךְ וּלְהַעֲבִיר הָעָרְלָה דְּחַפְיָא עַל בְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָנִין דְּמַכְסְיָן עַל עֵינִין בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַכְּפִירוֹת וּפְגַם הַבְּרִית וְקִלְקוּל הָעֵצוֹת. כִּי בְּמָקוֹם הַבְּרִית קֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ בְּמָקוֹם הָרַגְלַיִן, שָׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָעֵצָה כַּנַּ"ל וְשָׁם חוֹפָה הָעָרְלָה שֶׁהִוא בְּחִינַת עֵצוֹת רָעוֹת עֲצַת רְשָׁעִים שֶׁהֵם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁעַל יְדֵי עֲצָתָם הָרָעוֹת בָּאִים כָּל הַקְּלִקּוּלִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין

לָמוּל וְלַחְתֹּךְ הָעָרְלָה בַּשְּׁמִינִי דַּיְקָא, כִּי תִּקּוּן הָעֲצוֹת הוּא בִּבְחִינָה שְׁמִינִית כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית. וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל מִילָה שֶׁנִּתְּנָה בַּשְּׁמִינִי וְשָׁם מִתְפַּלֵּל עַל תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, הוֹשִׁיעָה ה' כִּי גָּמַר חָסִיד כִּי פַסּוּ אֱמָנִים וְכוּ'. כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הָעֲצוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמִינִית, בְּחִינַת מִילָה שֶׁנִּתְּנָה בַּשְּׁמִינִי כַּנַּ"ל:

אות יט

וְהִנֵּה מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁקְּדֻשָּׁה דְּיוֹצֵר הִיא בְּחִינַת מַה שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין (וְכֵן מְבֹאָר בַּכְּתָבִים שֶׁבִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע הֵם כְּנֶגֶד תְּפִלִּין שֶׁל יָד) וְעַל כֵּן קָבְעוּ קְדֻשָּׁה בִּבְרכַת יוֹצֵר אוֹר, כִּי יוֹצֵר אוֹר אָנוּ מְבָרְכִין עַל אוֹר יוֹם שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָעֲצוֹת הָעֲמֻקוֹת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לָנוּ בְּכָל יוֹם בְּדֵי לְגַדֵּל וּלְהַעֲלוֹת אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קָבְעוּ בִּבְרָכָה זֹאת סֵדֶר קְדֻשָּׁה, כִּי כְּשֶׁמַּעֲלִין אֶת הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הָעֲצוֹת מִמַּעֲמַקִּים צְרִיכִין אָז לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֵדֶר קְדֻשָּׁה שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹצֵר כַּנַּ"ל שֶׁמַּזְכִּירִין קְדֻשַּׁת הַמַּלְאָכִים שֶׁעוֹמְדִים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּמַעֲרִיצִין וּמַקְדִּישִׁין וְכוּ'. כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָאֵשׁ וְהַחֲמִימוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּלְהִכָּלֵל בִּקְדֻשַּׁת הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַזְכִּיר מִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם וְאוֹמְרִים יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בְּאוֹר יוֹם שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁמַּעֲלִין לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן גַּם לְחֶשְׁכַת לַיְלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ הַמּוֹחִין בִּשְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה עַד שֶׁנִּזְכֶּה גַּם בַּלַּיְלָה לִבְחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁבַּיּוֹם בְּעֵת תִּקּוּן הַמּוֹחִין צְרִיכִין לְתַקֵּן מִדַּת לַיְלָה לְקַדֵּשׁ אֶת הַמּוֹחִין שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי טֻמְאָה בַּלַּיְלָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא תְּהַרְהֵר בַּיּוֹם וְתָבוֹא לִידֵי טֻמְאָה בַּלַּיְלָה, כִּי צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הַמּוֹחִין לְבַטֵּל וּלְבַעֵר כָּל הַהִרְהוּרִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין הִתְנוֹצְצוּת הַמּוֹחִין עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַחֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ. עַל כֵּן צְרִיכִין לִכְלֹל מִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם, כִּי תִּקּוּן הַלַּיְלָה תְּלוּיָה בַּיּוֹם וְכַמְבֹאָר בַּכְּתָבִים שֶׁכְּפִי שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בַּיּוֹם כֵּן עוֹלָה נִשְׁמָתוֹ בַּלַּיְלָה וְכוּ'. וְכֵן צְרִיכִין לִכְלֹל מִדַּת יוֹם בַּלַּיְלָה וְאוֹמְרִים גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר וְכוּ', כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְעִקַּר חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הוּא מַה שֶּׁעוֹלָה וּמִתְבָּרֶרֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל יוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה

נַעֲשֶׂה וּמִתְקַיֵּם כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה. כִּי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְגַדוֹלָהּ הוּא בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ וּבְכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה וּבְכָל שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר וְגַם בְּיוֹם אֶחָד יֵשׁ כַּמָּה שִׁנּוּיִים, הַיְנוּ שֶׁבְּכָל יוֹם נַעֲשִׂים בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים כְּפִי הַיּוֹם עַד שֶׁנִּשְׁלָם אֵיזֶה בֵּרוּר בְּכָל שִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּכָל יוֹם הָיָה בֵּרוּר חָדָשׁ כְּפִי חִלּוּקֵי הַיָּמִים, עִם כָּל זֶה בִּכְלָלִיּוּת כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ נֶחְשָׁבִין לְבֵרוּר אֶחָד. וְאַחַר כָּךְ בַּשָּׁבוּעַ הַשֵּׁנִיָּה נַעֲשָׂה בֵּרוּר חָדָשׁ וְגַם אָז יֵשׁ שִׁנּוּיִים גְּדוֹלִים בֵּין כָּל יוֹם וְיוֹם אַךְ כְּלָלִיּוּת הַשָּׁבוּעַ נֶחְשָׁב בֵּרוּר חָדָשׁ שֶׁל הַשָּׁבוּעַ כְּנֶגֶד הַשָּׁבוּעַ הַקּוֹדֵם, וְכֵן בְּחֳדָשִׁים וְשָׁנִים וְכוּ'. וְכֵן יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים בֵּין כָּל אָדָם וְאָדָם וְכָל אֶחָד מְבָרֵר כְּפִי בְּחִינַת נִשְׁמָתוֹ וּכְפִי עֲבוֹדָתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. וְכֵן יֵשׁ בֵּרוּרִים חֲדָשִׁים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּם כִּי אִם עַל הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וְכָל מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב בְּעוֹלָמוֹ הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְבָרֵר וּלְגַדֵּל אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּאנוּ לָעוֹלָם. וְעִקַּר עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הָעֲצוֹת עֲמֻקוֹת הַנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם עֲצוֹת עֲמֻקוֹת חֲדָשׁוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה עַל יָדָם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ וּלְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַבֵּרוּר בְּפַעַם אַחַת, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, עַל כֵּן צְרִיכִין בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם בֵּרוּר חָדָשׁ וְעַל כֵּן צְרִיכִין עֲצוֹת עֲמֻקוֹת בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהִיא גַּם כֵּן טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי הִיא נֵיחָא לְמֹחִין, כִּי בְּכָל יוֹם יוֹצְאִין עֲצוֹת עֲמֻקוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר יוֹם שֶׁעַל יָדָם מִתְגַּדֶּלֶת הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ נִפְסָקִין וְנִסְתַּלְּקִין הָעֲצוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין בְּעֵת חֶשְׁכַת לַיְלָה כַּמּוּבָא. וְאָז צְרִיכִין שֵׁנָה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, כִּי הַשֵּׁנָה הִיא בְּחִינַת בִּטּוּל בְּאוֹר הָאֵין סוֹף בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַנְּשָׁמָה מֵהַגּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת וְהִתְרַחֲקוּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה מֵהַצְּמְצוּם שֶׁהוּא הַגּוּף, רַק שֶׁבְּשָׁעַת שֵׁנָה אֵינָהּ מִסְתַּלֶּקֶת הַנְּשָׁמָה חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְרֵי כְּמוֹ בְּשָׁעַת מִיתָה רַק נִשְׁאֶרֶת קְשׁוּרָה קְצָת כַּיָּדוּעַ. וְכָל זֶה לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁתַּעֲלֶה נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה וְתִתְחַדֵּשׁ בִּבְחִינַת עִבּוּר כְּדֵי שֶׁתַּחֲזֹר מֵחָדָשׁ לְתוֹךְ גּוּפוֹ בְּתוֹסֶפֶת אוֹר כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר וְיַמְשִׁיךְ מֵחָדָשׁ בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁהוּא הַתַּחְלַת הַמְשָׁכַת הָעֲצוֹת שֶׁעַל יָדָם עוֹלֶה הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל וְהַכֹּל כְּדֵי לַחֲזֹר לְהַמְשִׁיךְ עֲצוֹת עֲמֻקוֹת חֲדָשׁוֹת כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כְּפִי הַבֵּרוּר שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְכָלֵל מִדַּת יוֹם בְּלַיְלָה כִּי הִתְגַּלּוּת הָעֲצוֹת שֶׁהֵם אוֹר יוֹם שֶׁעַל יָדָם מִתְגַּדֶּלֶת הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי חֶשְׁכַת לַיְלָה בִּבְחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ שֶׁדִּיקָא עַל יְדֵי הַחֹשֶׁךְ מִתְגַּלִּין עֲצוֹת

עֲמָקוֹת, כִּי מִי שֶׁחָפֵץ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְחוֹתֵר בְּכָל פַּעַם לִמְצֹא עֵצוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֲזַי חֶשְׁכַת הָעֲצָה הִוא לוֹ טוֹבָה, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁנֶּחֱשָׁךְ דַּעְתּוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא עֵצָה לְנַפְשׁוֹ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה לַּעֲשׂוֹת לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא חוֹתֵר וּמִתְגַּעְגֵּעַ יוֹתֵר וּמַרְבֶּה בְּהַפְצָרוֹת וּבַקָּשׁוֹת יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּאִיר לוֹ עֵצוֹת עֲמָקוֹת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו בְּכָל פַּעַם וּמֵאִיר עָלָיו עֵצוֹת עֲמָקוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל פַּעַם שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מִתְבָּרֶרֶת הָאֱמוּנָה מֵחָדָשׁ בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם:

אות כ

וְזֶה בְּחִינַת קֹל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה וְכוּ', שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אַתְוָן שֶׁהַטִּפָּה כְּלוּלָה מֵהֶם כַּיָּדוּעַ שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָהּ מִבְּחִינַת הֶחָתִים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמַּזְכִּירִין גְּדוֹל דֵּעָה לְהַעֲלוֹת הַגַּאֲוָה וְהַגְדֵּלָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַטֵּל הַגְּדֵלָה וְהַגַּאֲוָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל:

אות כא

וְהִנֵּה מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁקְּרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהִיא אֱמוּנָה, עִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ הִיא כְּשֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא גְּמַר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ד' גְּדוֹלָה דְּאֶחָד', שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁאוֹמְרִים בְּלַחַשׁ, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאוֹמְרִים בְּהֵיכַל אַהֲבָה אַחַר בִּרְכַּת אַהֲבַת עוֹלָם, דְּהַיְנוּ אַחַר שֶׁזָּכִינוּ לְאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', שֶׁהֵם הֵם הַמֻּרְכָּבָה וְכַנַּ"ל, כָּל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי תִּקּוּן הַתְּפִלִּין בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין מִלְּהַעֲלוֹת אֶל הַמֹּחַ טִפַּת עֶשֶׂו וְיִשְׁמְעֵאל שֶׁהֵם קְלִקּוּל הַמֹּחִין פְּגַם הַתְּפִלִּין, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, כִּי אָז נִזְכֶּה לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַרְחָקַת הַגֵּרִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ בְּחִינַת טִפּוֹת עֶשֶׂו וְיִשְׁמְעֵאל שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ הַמֹּחִין בְּחִינַת הַתְּפִלִּין וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד שֶׁאָנוּ מְיַחֲדִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הוּא ה' אֱלֹקֵינוּ וְאָנוּ לְבַד מְיַחֲדִין וּמְקַשְּׁרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה לֹא יִקָּרֵב אֵלֵינוּ בְּחִינַת אֶת ה' הֶאֱמַרְתָּ וְה' הֶאֱמִירְךָ וְכוּ', בְּחִינַת כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ וְכוּ'. וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן כְּדֵי לְרַחֵק וּלְגָרֵשׁ מֵאִתָּנוּ בְּחִינַת טִפַּת עֶשֶׂו וְיִשְׁמְעֵאל שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ הַתְּפִלִּין וְהַמֹּחִין חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְתִקּוּן הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבְּפָסוּק שְׁמַע אָנוּ מְרַחֲקִין מֵאִתָּנוּ הַגֵּרִים שֶׁאֵין לְקַבְּלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת טִפַּת עֶשֶׂו

וְיִשְׂמָעֵאל וְכַנַּ"ל. וְאָז נִשְׁלָם תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא גְּמַר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. אֲבָל אָז כְּשֶׁהָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת אָז דַּיְקָא הוּא גְּמַר תִּקּוּן הַגֵּרִים וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְקַבְּלָם וּלְהַעֲלוֹתָם שֶׁבָּהֶם עִסְקָנוּ בְּכָל הַתְּפִלָּה לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם וְכַנַּ"ל וְלֹא נִשְׁלַם הַתִּקּוּן עַד עַתָּה שֶׁזָּכִינוּ לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְעַתָּה שֶׁכְּבָר נִשְׁלַם תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַתָּה דַּיְקָא נִשְׁלָם תִּקּוּן הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִים לְקָרְבָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁאוֹמְרִים שֶׁמַּלְכוּתוֹ בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים מְבֹרָךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי גַּם שָׁם יֵשׁ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁאָנוּ מַעֲלִים אוֹתָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לוֹמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּלַחַשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ הַמְקַטְרְגִים שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַחִיצוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגֵּרִים שֶׁאָסוּר לְהַעֲלוֹתָן וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָשָׁל לְבַת מֶלֶךְ שֶׁהֵרִיחָה צִיקֵי קְדֵרָה תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ גְּנַאי לֹא תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ צַעַר וְכוּ'. צִיקֵי קְדֵרָה זֶה בְּחִינַת הַקְּדֵשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת, בְּחִינַת נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְקָרְבָם, הַיְנוּ תֵּכֶף שֶׁאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁאָז נִשְׁלָם תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מְשִׁיחַ כַּנַּ"ל אָז הָאֱמוּנָה מַלְכוּת מִתְאַוִּית לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁעִסְקָנוּ בִּתְחִלָּה לְבָרְרָם וְלִגְמֹר תִּקּוּנָם, כִּי עַתָּה גְּמַר תִּקּוּנָם מֵאַחַר שֶׁעַכְשָׁו נִגְמַר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, אֲבָל הִיא מִתְיָרֵאת לְהַעֲלוֹתָם שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ חַס וְשָׁלוֹם, גַּם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט שֶׁעִקֵּר עִסְקָנוּ עַתָּה לְרַחֲקָם וּלְנָרְשָׁם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ גְּנַאי כִּי מִתְיָרֵאת מֵאֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כַּנַּ"ל, לֹא תֹּאמַר יֵשׁ לָהּ צַעַר כִּי אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ לִגְמֹר עַתָּה תִּקּוּן נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָן שֶׁעִסְקָנוּ בְּכָל הַתְּפִלָּה לְבָרְרָם כַּנַּ"ל עַל כֵּן הִתְחִילוּ עֲבָדֶיהָ לְהָבִיא לָהּ בַּחֲשַׁאי, שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּלַחַשׁ לְגַלּוֹת אֶלְקוּתוֹ בְּכָל מָקוֹם כְּדֵי לְקָרֵב נַפְשׁוֹת הָרְחוֹקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים אֲבָל אוֹמְרִים זֹאת בְּלַחַשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַחִיצוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת פֻּגָם הָאֱמוּנָה שֶׁכָּל אֲרִיכַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַל יָדָם, כִּי גָּלוּת הָאָרֹךְ שֶׁל עַכְשָׁו הוּא גָּלוּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפֻּגַם הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִגָּלוּת זֶה כִּי אִם עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

אות כב

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ קֹדֶם הִסְתַּלְּקוּתוֹ רָצָה לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה, אָמַר שֶׁמָּא יֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, בְּמִטָּתִי פְּסוּל כְּמוֹ שֶׁיָּצָא יִשְׁמָעֵאל מִזִּקְנִי וְעֵשָׂו מֵאָבִי הֵשִׁיבוּ לוֹ בָּנָיו:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד כְּשֵׁם שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד וְכוּ'. פְּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי יַעֲקֹב זָכָה לְמִטָּה שְׁלֵמָה שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ, כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל כֵּן רָצָה לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ, כִּי עִקַּר קֵץ הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא זָכָה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת לְאַהֲבָה דְּקְדֻשָּׁה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן לְגַלּוֹת הַקֵּץ כִּי עֲדַיִן צְרִיכִים בֵּרוּרִים רַבִּים מְאֹד עַד שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית בְּכָל הָעוֹלָם וְעַל כֵּן עֲדַיִן הַקֵּץ סָתוּם בְּחִינַת קֵץ הַפְּלָאוֹת. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת פְּלָאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲצוּת עֲמֻקּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם פְּלָאֵי פְּלָאוֹת בְּחִינַת אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וּמֵחֲמַת שֶׁאָז לֹא נִשְׁלַם תִּקּוּן הָעוֹלָם עֲדַיִן עַל כֵּן נִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה כְּשֶׁרָצָה לְגַלּוֹת הַקֵּץ, וְסָבַר שֶׁמָּא יֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם פְּסוּל בְּמִטָּתִי כְּמוֹ שֶׁיָּצָא יִשְׁמָעֵאל מִזִּקְנִי וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם הֶעֱלֵיתִי בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֶל הַמֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט מִיָּד פָּתְחוּ וְאָמְרוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כְּשֵׁם שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד וְכוּ'. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁאָמְרוּ לוֹ שֶׁחַס וְשָׁלוֹם אֵין פְּסוּל בְּמִטָּתוֹ וְלֹא פָּגַם בַּמִּשְׁפָּט כִּי ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וַאֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְהוּא אֱלֹקֵינוּ וְאֵין זָר עִמָּנוּ וְכַנַּ"ל. מִיָּד פָּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי עַכְשָׁו שָׁרְאָה שֶׁזְּכָה לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְהָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת עַכְשָׁו צְרִיכִין לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ גַּם בְּמָקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כַּנַּ"ל כְּדֵי לְקָרֵב נְפָשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְקָרֵב וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נִימְרֵהּ לֹא אֲמָרֵהּ מֹשֶׁה, לָא נִימְרֵהּ אֲמָרֵהּ יַעֲקֹב, כִּי מֹשֶׁה לֹא אָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמְּרַמֵּז עַל הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְקָרֵב, מֵחֲמַת שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ גַּם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגֵּרִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָם וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁמֹּשֶׁה כְּבָר נִכְשַׁל בְּעִנְיַן הַגֵּרִים, כִּי קֵרֵב אֶת הָעֵרֶב רַב וְכִוָּנָתוֹ הָיְתָה לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁיִּתְדַּבְּקוּ גֵּרִים בַּשְּׁכִינָה, אֲבָל הֵם גָּרְמוּ כָּל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל מֵחֲמַת שֶׁנִּתְקָרְבוּ יוֹתֵר מִדַּאי בְּחִינַת וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה רַב יוֹתֵר מִדַּאי עַד שֶׁנִּתְאַחֲזוּ גַּם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט וְגָרְמוּ מַה שֶּׁגָּרְמוּ. עַל כֵּן לֹא אָמַר מֹשֶׁה

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמְּרַמֵּז עַל הַגֵּרִים וְכַנַּ"ל עַל כֵּן הִתְקִינוּ לוֹמַר בְּלַחַשׁ כְּדֵי לְקָרֵב מִי שֶׁצְּרִיכִין לְקָרֵב וּלְרַחֵק בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת חֲשַׁאי וְסוֹד בְּחִינַת כָּל הַסּוֹדוֹת שֶׁמְּגַלִּין הַצַּדִּיקִים וְהַגְּדוֹלִים בְּסוֹד וּבְלַחַשׁ וְעִקַּר הַסּוֹד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁמַע מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָהֶם. וְכָל הַסּוֹדוֹת שֶׁמְּגַלִּין כָּל כַּוָּנָתָם לְטוֹבָה בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרְבוּ כָּל הָרְחוֹקִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה, אֲבָל מְדַבְּרִים בְּלַחַשׁ וּבְסוֹד דַּיְקָא וְזֶה מֵחֲמַת בְּחִינַת הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרְבוּ כִּי אִם מִי שֶׁרָאוּי לְהִתְקָרֵב וְלֹא אוֹתָן שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְהִתְקָרֵב שֶׁהֵם בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁצְּרִיכִין לְגָרְשָׁם. וְזֶה בְּחִינַת גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר אוֹמְרִים לוֹ מָה רָאִיתָ שֶׁבָּאתָ לְהִתְגַּיֵּר אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁיִּשְׂרָאֵל בַּזְּמַן הַזֶּה דְּווּיִים סְחוּפִים וְכוּ' אִם אָמַר יוֹדֵעַ אֲנִי וְאֵינִי כְּדַאי מְקַבְּלִין אוֹתוֹ וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁמַּעֲלִימִין בְּפָנָיו מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים לוֹ דִּבּוּרִים לְרַחֵקוֹ וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת סוֹד שֶׁאֵין מְגַלִּין לוֹ מִיָּד גֹּדֶל עִצָּם גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכּוּ לֶעָתִיד רַק, אַדְרַבָּא, אוֹמְרִים לוֹ בְּהֵפֶךְ נִמְצָא שֶׁמַּעֲלִימִין מִמֶּנּוּ הָאֱמֶת בְּסוֹד. וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁאִם יִרְצֶה לִפְרֹשׁ יִפְרֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבָזֶה יִהְיֶה נִבְחָן וְנִבְדָּק אִם הוּא מֵאוֹתָן הַגֵּרִים שֶׁרְאוּיִים לְקָרְבָן שֶׁאָז בְּוַדַּאי יִתְגַּלֶּה לוֹ הַסּוֹד. וְיֵדַע וְיִבְחַן מִיָּד גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל וְיִבְחַר פְּנִימִיּוּת כַּוָּנָתָם שֶׁל הָעוֹסְקִים עִמּוֹ שֶׁכַּוָּנָתָם לְקָרֵב רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהַפֵּךְ הַדָּבָר קְצָת כְּדֵי לְהַעֲלִים הַדָּבָר בְּסוֹד וּבְלַחַשׁ. אֲבָל אִם הוּא מִבְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל בְּוַדַּאי יִתְרַחֵק כִּי הוּא לֹא יִזְכֶּה לְהָבִין פְּנִימִיּוּת דַּעְתָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד וְיִתְרַחֵק וּבְוַדַּאי צְרִיכִין לְרַחֲקוֹ כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה דִּבְּרוּ בִּתְחִלָּה בְּהֶעְלֵם וּבְסוֹד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁאוֹמְרִים בַּחֲשַׁאי בִּבְחִינַת סוֹד וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

וְזֶהוּ, סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם עֵינַי תָּמִיד אֶל ה' וְכוּ'. שֶׁנִּסְמְכוּ זֶה לָזֶה, הַיְנוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אוֹמֵר בְּעַד כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּעַד כָּל הַנּוֹפְלִים וְהָרְחוֹקִים אֲשֶׁר הֵם תְּפוּסִים בְּהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ בְּרֶשֶׁת וְאָמַר שֶׁיֵּשׁ סוֹד ה' לִירֵאָיו וְכוּ' אֲשֶׁר עַל יָדוֹ יֵשׁ לִי תִּקְוָה גַּם כֵּן תָּמִיד לָצֵאת מֵרֶשֶׁת. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ עֵינַי תָּמִיד אֶל ה' כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלַי, כִּי עִקַּר הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת סוֹד וְכַנַּ"ל וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בְּסוֹד ה' אֲשֶׁר לִירֵאָיו יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה תָּמִיד בְּחִינַת סוֹד ה' לִירֵאָיו עֵינַי תָּמִיד אֶל ה' כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלַי וְכַנַּ"ל:

אות כג

וְזֶה בְּחִינַת רְמַ"ח תֵּבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל הָרְמַ"ח אֵיבָרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וִיהִי יָדָיו אֱמוּנָה (בְּסִימָן צא) שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה בְּכָל הָאֵיבָרִים, עַיֵּן שָׁם:

אות כד

וְזֶה מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹקִים בְּחִינַת תִּקּוּן עַל יְדֵי הַמָּגִנֵּי אֶרֶץ וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ וְכַנַּ"ל:

אות כה

וְעַל כֵּן בְּפָרָשַׁת שְׁמַע נִזְכָּר מִצְוַת תְּפִלִּין בִּלְשׁוֹן יָחִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְכוּ'. אֲבָל בְּפָרָשַׁת וְהָיָה נִזְכְּרוּ בִּלְשׁוֹן רַבִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּקְשַׁרְתֶּם אוֹתָם לְאוֹת עַל יֶדְכֶם וְכוּ'. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְמַעְלָה שֶׁפָּרָשַׁת שְׁמַע וְאַהֲבְתָּ זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁשָּׁם אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן שָׁם נִזְכְּרוּ הַתְּפִלִּין בִּלְשׁוֹן יָחִיד לְהוֹרוֹת כִּי שָׁם אֵין זָר אִתָּנוּ כִּי שָׁם הוּא בְּבְחִינַת אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ לְרַחֵק טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. אֲבָל פָּרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ הוּא בְּבְחִינַת יִרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמַּלְאָכִים שֶׁזּאת הַבְּחִינָה הִוא מַה שֶּׁמַּעֲלִין לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַגֵּרִים כַּנַּ"ל עַל כֵּן נִזְכְּרוּ שָׁם בִּלְשׁוֹן רַבִּים כִּי שָׁם הוּא בְּבְחִינַת הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים שֶׁהֵם הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְקָרְבָם עַל כֵּן נִזְכְּרוּ שָׁם בִּלְשׁוֹן רַבִּים מֵחֲמַת שֶׁמַּעֲלִין גַּם אֲחֵרִים עִמָּנוּ שֶׁהֵם הַנִּיצוֹצוֹת וְנַפְשׁוֹת הַגֵּרִים שֶׁצְּרִיכִין לְקָרְבָם וְכַנַּ"ל:

כִּי דַּיְקָא אַחַר שֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּרְחִיקִין טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל כַּנַּ"ל אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לַעֲסֹק בִּשְׁלֵמוּת לְקָרֵב הַגֵּרִים הָרְאוּיִין לְהִתְקָרֵב כִּי אֵין מִתְיָרְאִין עוֹד מִקִּלְקוּל הַבָּא עַל יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁאֵין רְאוּיִין לְהִתְקָרֵב מֵאַחַר שֶׁכְּבָר זָכוּ לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דַּיְקָא אַחַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכֵן וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ אַחַר שְׁמַע כִּי אַחַר הַמְשָׁכַת בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט אָז דַּיְקָא חוֹזְרִין וְעוֹסְקִין בִּשְׁלֵמוּת בְּבְחִינַת הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים הָרְאוּיִין לְהִתְקָרֵב וְכַנַּ"ל. וְהָבֵן הֵיטֵב. וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּכָל הַתּוֹרָה תִּקְעוּ הַנַּ"ל בְּכָל פְּרָט וּפְרָט הָדֵק הֵיטֵב הֵיטֵב וְאָז תּוּכַל לְהָבִין קְצָת דְּבָרֵינוּ. וְעַיֵּן לְקַמָּן בַּסּוֹף מַה שֶּׁמּוּבָא מֵהַפְּרִי עֵץ חַיִּים שֶׁאַל תִּתְמַהּ שֶׁהִזְכַּרְנוּ הַסְּפִירוֹת וְכוּ' כַּמָּה פְּעָמִים וְכוּ' וּמִשָּׁם תּוּכַל לְהָבִין לְכָאן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין כַּמָּה פְּעָמִים לַהֲפֹךְ הַסֵּדֶר וְכוּ' וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר. וְגַם שַׁיָּךְ לָזֶה מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְהָבִין בְּתוֹרָתוֹ כִּי אִם מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לוֹמַר כָּל תּוֹרָה פָּנִים וְאָחוֹר וְהָבֵן:

אות כו

וְהִנֵּה עִקַּר תִּקּוּן גְּמַר הָאֱמוּנָה הִיא תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן מְרֻמָּז בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה כָּל תִּקּוּנֵי הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל וּבְתְחִלָּה מַזְכִּירִין זְכוּת אָבוֹת כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁנִּתְתַּקְּנָה הָאֱמוּנָה אָז מוֹעִיל תְּפִלָּה וּזְכוּת אָבוֹת עַל כֵּן מַזְכִּירִין עִמָּהּ זְכוּת

אָבוֹת וְאַחַר כָּךְ מַתְחִילִין לְסַדֵּר וּלְהַזְכִּיר כָּל תְּקוּנֵי הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף וְזֶהוּ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא זֶהוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּדּוֹת וְזֶהוּ הָאֵל שֶׁהוּא אֱלֹקוּת, הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא הֵם בְּחִינַת הַשְׁלֹשָׁה קַוִּין חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת שֶׁהֵם חֶסֶד דִּין רַחֲמִים, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמִּדּוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְמָצוּמִים שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת. אֵל עֶלְיוֹן זֶה בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַסְפִירוֹת שֶׁבָּהֶם מְצַחְצְחִין נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת קֵל עֶלְיוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת צַחְצָחוֹת שֶׁהֵם עֶלְיוֹנִים מֵהַסְפִירוֹת וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַחְתֹּר וּלְהַמְשִׁיךְ הָעֲצוֹת עֲמֻקוֹת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים הֵם בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים (כְּמוּבָא בַּכַּוָּנוֹת) שֶׁהֵם בְּחִינַת נָצַח הוֹד בְּחִינַת עֲצוֹת. וְזֶהוּ 'טוֹבִים' וְאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁהֵם מֹחִי הַמַּלְכוּת, כִּי הַמֹּחִין נִקְרָאִים טוֹבִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי חַסְדֵי דָּוִד, שֶׁהֵם הָעֲצוֹת, הֵם מֹחִין וְקִיּוּם שֶׁל הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי עִקַּר גְּדוּל הָאֱמוּנָה עַל יָדָם כַּנַּ"ל. 'וְקוֹנָהּ הַכֹּל' זֶהוּ בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְקוֹנָהּ הַכֹּל שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ קוֹנָהּ הַכֹּל וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם נִכְנָעִים אֵלָיו וּמוֹדִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְשֶׁמְקָרְבִין הַגֵּרִים יְכוֹלִין לְהַזִּיק לְיִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' וּצְרִיכִין כֹּחַ הַמַּגְנֵי אֶרֶץ וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁהֵם זְרוֹעוֹת עוֹלָם, כִּי הַזְּרוֹעוֹת מְגִנִּים עַל הָאָדָם כְּמוֹ כַּנְפֵי הָעוֹף שֶׁמְּגִנִּים עַל הָעוֹף, כִּי הַזְּרוֹעוֹת בְּמָקוֹם הַכְּנָפַיִם בָּעוֹף שֶׁהֵם בְּחִינַת מָגִנִּים וְעַל כֵּן וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת שֶׁהֵם זְרוֹעוֹת עוֹלָם כַּיָּדוּעַ הֵם בְּחִינַת הַמַּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין לִבְחִינַת פְּתִיחֵי חוֹתָם וְכוּ'. אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין תִּקּוּן הַמַּשְׁפָּט שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וּמֵבִיא גּוֹאֵל וְכוּ', שֶׁהוּא מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא הַגּוֹאֵל צֶדֶק שֶׁעַל יָדוֹ יִהְיֶה תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְאָז נִשְׁלָם גְּדוּל הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה כְּשֶׁזּוֹכִין לְהוֹדִיעַ אוֹתָהּ לְבָנָיו וּלְבָנֵי בָנָיו בִּבְחִינַת וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וּלְבָנֵי בָנֶיךָ, בְּחִינַת וְעַד דּוֹר וָדוֹר אֱמוּנָתוֹ כְּדֵי לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַד עוֹלָם, כִּי עִקַּר הַגְּדֻלַּת הַשֵּׁם דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי הַבָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. כִּי הַבָּנִים שֶׁמַּשְׁאִירִין מַגְדִּילִין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְעַל יְדֵי זֶה מְקַיְּמִין שֵׁם אֲבִיהֶם וְאִמָּם. וְעַל כֵּן הַבָּנִים אוֹמְרִים קַדִּישׁ עַל אֲבִיהֶם וְאִמָּם שֶׁעִקַּר הַקַּדִּישׁ הוּא הַגְדָּלַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא וְכוּ', וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁאָז הַנּוּקְבָא עוֹצֶרֶת הַטִּפָּה וְאֵינָהּ נִשְׁחֶתֶת חַס וְשָׁלוֹם וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין הוֹלָדוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמּוֹלִידִין בָּנִים בִּקְדֻשָּׁה שֶׁמּוֹדִיעִין לָהֶם הָאֱמוּנָה מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בְּכָל דּוֹר.

וְזֶהוּ וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ שֶׁמֵּבִיא הַגּוֹאֵל צֶדֶק שֶׁהוּא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לִבְנֵי בְנֵיהֶם. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן בִּשְׁבִיל הַבָּנִים, דְּהַיְנוּ לִזְכוֹת לְתִקּוּן הַבְּרִית לְהִנָּצֵל מֵהַשְׁחָתַת זֶרַע רַק לְהַשְׁאִיר בָּנִים וּבְנֵי בָנִים בִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּדֻלּוֹת שְׁמוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ לְמַעַן שְׁמוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּאַהֲבָה בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹרָה בְּמֶרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַגּוֹאֵל צֶדֶק כַּנַּ"ל:

וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הָעֵצוֹת שֶׁהִמְשַׁכְנוּ מִמַּעֲמַקִּים עַל יְדֵי שֶׁצּוֹעֲקִים לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק הַלֵּב בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ בְּחִינַת צָעַק לִבָּם אֶל אֲדֹנָי, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ 'מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן', זֶהוּ בְּחִינַת צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים שֶׁעַל זֶה מְרֻמָּזִין אֵלּוּ הַתֵּבוֹת מֶלֶךְ עוֹזֵר וְכוּ' שֶׁהוּא צָעֲקָה סְתָם שֶׁצּוֹעֲקִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְאֵין מְפָרְשִׁין לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שׁוּם הִצְטָרְכוּת וּבַקָּשָׁה בִּפְרָטִיּוּת רַק צוֹעֲקִין סְתָם מֵעֹמֶק הַלֵּב מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן כְּמוֹ מִי שֶׁהוּא בְּצָרָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְפָרֵשׁ בַּקָּשָׁתוֹ כְּלָל רַק צוֹעֵק מֵעֹמֶק הַלֵּב אֵלָיו מֶלֶךְ עוֹזֵר וְכוּ' שֶׁצּוֹעֵק סְתָם וְקוֹרֵא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֶזְרָה וִישׁוּעָה וְאֵינוֹ מְפָרֵשׁ בַּקָּשָׁתוֹ כְּלָל מֵעֹצֶם דָּחֳקוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין הָעֵצוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל:

וְהִנֵּה כְּלָלִיּוּת בְּרָכָה זֹאת נִקְרֵאת בִּרְכַּת אָבוֹת, כִּי עַתָּה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ זְכוּת אָבוֹת שֶׁזּוֹכִין שֶׁיּוֹעִיל עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וּכְבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁהָאָבוֹת הֵם בְּחִינַת הַמָּגְנֵי אֶרֶץ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מְסַיְּמִין מָגֵן אַבְרָהָם וְאוֹמְרִים שְׁתֵּי פְּעָמִים מָגֵן, מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן וְאַחַר כָּךְ בָּרוּךְ אַתָּה ה' מָגֵן אַבְרָהָם כְּנֶגֶד הַמָּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁהֵם תִּקּוּן הַגֵּרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַמָּגְנִים הוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא רֹאשׁ הָאָבוֹת וְהוּא הִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם, כִּי הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְעַל כֵּן הָיָה רֹאשׁ לַגֵּרִים, כִּי הַגֵּרִים נַעֲשִׂין עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וּכְשֶׁעוֹשִׂין גֵּרִים יְכוֹלִין לְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם, וּצְרִיכִין כֹּחַ הַמָּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין וּמְתַקְּנִים הַנַּאֲוָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם 'אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ', 'מָגֵן' דַּיְקָא שֶׁהֵאִיר עָלָיו וְהִמְשִׁיךְ בּוֹ כֹּחַ הַמָּגְנֵי אֶרֶץ, כִּי הוּא הָיָה צָרִיךְ לָזֶה בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְרֹאשׁ לַגֵּרִים וְכוּ'. וְזֶהוּ, נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹקֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹקִים מָגְנֵי אֶרֶץ וְכוּ'. כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ הֵם הַגֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ, עַם אֱלֹקֵי אַבְרָהָם, כִּי כֻּלָּם הֵם עַמּוֹ, כִּי אַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לַעֲסֹק בָּהֶם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה, כִּי לֵאלֹקִים מָגְנֵי אֶרֶץ, כִּי לָזֶה צְרִיכִים בְּחִינַת כֹּחַ הַמָּגְנֵי אֶרֶץ כַּנַּ"ל וְכַנִּזְכָּר זֶה הַמִּקְרָא כִּי לֵאלֹקִים מָגְנֵי אֶרֶץ שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת מַלְאָ"ךְ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מְסַיְּמִין בִּרְכַּת אָבוֹת בָּרוּךְ אַתָּה ה' מָגֵן אַבְרָהָם וְכַנַּ"ל:

אות כז

וְעַל כֵּן אַבְרָהָם וְכָל הָאָבוֹת עָסְקוּ בַּחֲפִירוֹת בְּאֵרוֹת, כִּי כָּל עֲבוֹדָתָם הָיָה לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ לְגָלוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם עַל כֵּן עָסְקוּ בַּחֲפִירוֹת בְּאֵרוֹת מַיִם כְּדֵי לַחֲתֹר וְלַחֲפֹר הַמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

אות כח

וְאֵלּוּ הַמָּגִנֵּי אֶרֶץ עוֹסְקִים לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת הַצְּמָצוּם שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁזֶּהוּ שֶׁם שַׁדַּי שֶׁבַּתְּפִלִּין שֶׁלֹּא יְשׁוֹטֵט הַמֹּחַ בְּמַה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת, כִּי אֶפְלוּ בַּקְּדֻשָּׁה אָסוּר לוֹ לָצֵאת בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ חוּץ לַגְּבוּל וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא בַּקְּדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁיֵּשׁ דַּי וּגְבוּל בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב (בְּאוֹת ז) וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּרָכַת אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת צִמְצוּם הַמֹּחִין שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת מִבְּחִינַת שְׁמֹאל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, רֹאשׁ הוּא הַגְּדֻלַּת הַמֹּחַ וְהַחָכְמָה שֶׁבָּרֹאשׁ וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַנִּיחַ בְּחִינַת הַשְּׂמֹאל תַּחַת הָרֹאשׁ וְהַדַּעַת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַצִּמְצוּם כְּדֵי שֶׁיְּצַמְצֵם אֶת מֹחוֹ שֶׁלֹּא לְשׁוֹטֵט חוּץ לַגְּבוּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מְחַיֵּה מֵתִים שֶׁמַּזְכִּירִין שָׁם כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי מְחַיֵּה מֵתִים זֶה בְּחִינַת בֵּרוּרִים שֶׁמְּבָרְרִים הַנִּיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא וּמַעֲלִין אוֹתָן וּמְחַיִּין אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין וּמְבָרְרִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ מִבְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַבֵּרוּר, כִּי פְּגַם הַבְּרִית עִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא, בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת. וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל יִצְרוֹ וּמְשַׁבְּרִין אֶת הַהִרְהוּרִים רָעִים וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּזֶה מַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית מְמָוֶת לְחַיִּים, כִּי הַמֹּחִין דִּקְדֻשָּׁה הֵם עִקַּר הַחַיִּים בְּחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁצְּרִיכִים לְזֶהֵר מְאֹד וּלְהִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לְצַמְצֵם אֶת מֹחוֹ שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ לְשׁוֹטֵט וּלְהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה הִרְהוּר רַע בְּעַל כָּרְחוֹ צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לִתְפֹּס אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וּלְצַמְצְמָהּ שֶׁלֹּא תּוֹסִיף לְהַרְהֵר וְלַחֲשֹׁב בָּזֶה כְּלָל רַק לְהַמְשִׁיךְ הַמַּחֲשָׁבָה לִדְבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָעֲלִיָּה וְהַבֵּרוּר. וּבָזֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ כֹּחַ הַמָּגִנֵּי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִפְתּוּחֵי חוֹתָם וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁהַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַהִרְהוּרִים רָעִים שֶׁמִּמֶּנּוּ הָיָה נַעֲשָׂה חַס וְשָׁלוֹם הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, דְּהַיְנוּ מִקְרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מַעֲלֶה אוֹתָם מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', דְּהַיְנוּ שֶׁכּוֹפֶה אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וּמְהַפְּכָהּ מִמָּוֶת לְחַיִּים

וְחוֹשֵׁב דַּיְקָא מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ לְמָקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֶה, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים:

וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין תְּחִיַּת הַמֵּתִים בְּבִרְכַת אַתָּה גִּבּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן צִמְצוּם הַמֹּחִין, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁל הַמֹּחִין וְכַנַּ"ל. וְכֵן צְרִיכִין לְצַמֵּצֵם הַמֹּחִין אֲפִלּוּ בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִשּׁוֹטֵט הַמֹּחַ בְּמָה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת בְּחִינַת בַּמֶּלֶא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי כְּשֶׁמְּשׁוֹטֵט חַס וְשָׁלוֹם בְּמָה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת אֲפִלּוּ בַּקְּדֻשָּׁה זֶהוּ בְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר שֶׁגּוֹרֵם שְׁבִירַת כֵּלִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶרְהוּרִים וְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כַּנּוֹדָע. עַל כֵּן בְּבִרְכַת אַתָּה גִּבּוֹר מְתַקְּנִים צִמְצוּם הַמֹּחִין בְּכָל הַבְּחִינוֹת שֶׁלֹּא תֵּצֵא הַמַּחֲשָׁבָה חוּץ לִגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה לְמָקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים לַחֲשֹׁב חַס וְשָׁלוֹם, מַחֲשָׁבוֹת חוּץ חַס וְשָׁלוֹם, וְגַם שֶׁלֹּא תֵּצֵא וּתְשׁוֹטֵט הַמַּחֲשָׁבָה בַּמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתָהּ שֶׁלֹּא תַּהֲרֹס הַגְּבוּל חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ שֶׁעִקַּר הַבֵּרוּר הוּא עַל יְדֵי הַמַּחֲשָׁבָה עַל יְדֵי שֶׁכּוֹפֶה אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא תַּחֲשֹׁב חוּץ לְגְבוּל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין ה' פְּעָמִים תְּחִיַּת הַמֵּתִים בִּבְרָכָה זֹאת כְּנֶגֶד בַּנְּוֹת, כִּי עַל יְדֵי הַבֵּרוּר הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים עַל יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים אֶת הַמֹּחַ וְהַדַּעַת שֶׁבְּרֹאשׁ וְאָז נִתְתַּקְּנִים הַחֲמִשָּׁה חוּשִׁים שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִים מֵהַמֹּחַ שֶׁבְּרֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם לְעִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה (בְּאוֹת יד) וּלְעִנְיַן הַיְשִׁיבָה (בְּאוֹת טו

וּכְנֶגֶד זֶה מַזְכִּירִין חֲמֵשׁ פְּעָמִים תְּחִיַּת הַמֵּתִים כְּנֶגֶד הַחֲמִשָּׁה חוּשִׁים שֶׁבְּרֹאשׁ שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי הַבֵּרוּר וְהָעֲלִיָּה שֶׁמַּעֲלִין מֵהֶחְתִּים וְכוּ' לְחוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי שֶׁפֵּרוּשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם אֲדֹנָי, שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם, לְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הַכַּוָּנָה כָּאן שֶׁאוֹמְרִים אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם כוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ גִּבּוֹר לְעוֹלָם וָעֶד תָּמִיד. כִּי לְעוֹלָם יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה וּבְוַדַּאי יִתְגַּבֵּר וְיִגְמֹר כִּרְצוֹנוֹ, הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם כְּבָר נִתְעָה הָאָדָם וְהֻרְגְּלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ לְשׁוֹטֵט וְלַחֲשֹׁב בַּחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְרָעְיוֹנִים וְהֶרְהוּרִים רָעִים חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ גִּבּוֹר לְעוֹלָם וְאִם יִתְלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר לְעוֹלָם עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַהֶרְהוּרִים וּלְהַמְשִׁיךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיָדוֹ תָּמִיד וְה' יִתְבָּרַךְ גִּבּוֹר לְעוֹלָם לַעֲמֹד בְּעֶזְרוֹ אִם יִרְצֶה לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, מְחַיֵּה מֵתִים הוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רַב לְהוֹשִׁיעַ וִישׁוּעָתוֹ רַבָּה מְאֹד מְאֹד וְיָכוֹל לְהוֹשִׁיעַ תָּמִיד וְעִקַּר

הַיְשׁוּעָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֵצוֹת טוֹבוֹת, כִּי הָעֵצוֹת נִקְרָאִים יְשׁוּעוֹת כַּנַּ"ל. הַיְנוּ שֶׁמַּזְכִּירִין כָּאן הַתְחָלַת הַתִּקּוּן שֶׁהֵם הָעֵצוֹת הָעֲמֻקוֹת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם הִתְחִיל הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָעֵצוֹת הָעֲמֻקוֹת עָלֵינוּ גַּם עַתָּה כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לִתֵּן עֵצָה בְּנַפְשֵׁנוּ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הַמִּתְגַּבְּרִים כְּשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּכָל תִּקּוּן וְתִקּוּן צְרִיכִין עֵצוֹת, הַיְנוּ עֵצוֹת אֱמִתִּיּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה מֵעֵצוֹת עֲמֻקוֹת הַנַּ"ל כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַמּוֹנְעִים וְהַמְעַכְּבִים אֶת הַתִּקּוּן:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַזְכָּרַת טַל וְגֶשֶׁם בִּבְרָכָה זֹאת, כִּי מֵימֵי הַטַּל וְהַגֶּשֶׁם נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁם מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִים עֵצָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשָׁךְ מֵימֵי הַטַּל וְהַגֶּשֶׁם בְּבַשְׂמִיּוּת. וְעַל כֵּן אֵין הַגְּשָׁמִים יוֹרְדִים אֶלָּא בִּזְכוּת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , וּכְשֶׁפּוֹקְמִין בָּאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, נֶאֱמַר, וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ אֱמוּנָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מֵעֲמֻקָּא דְּבֵירָא מִבְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִים הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין גַּם הַגְּשָׁמִים בְּבַשְׂמִיּוּת וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין טַל וְגֶשֶׁם, כִּי טַל אֵינוֹ נֶעֱצָר לְעוֹלָם אֲבָל גְּשָׁמִים נֶעֱצָרִין חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה וּצְרִיכִין לָזֶה תְּפִלּוֹת וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַטַּל יוֹרֵד בְּכָל בֹּקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּבְךָ וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטַּל וְכוּ'. כִּי בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ בְּחִינַת עֶצֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁל מַלְכוּת אֱמוּנָה שֶׁזֹּאת הַנְּקֻדָּה קַיֶּמֶת לָעַד וְאֵינָהּ נִפְסֶקֶת לְעוֹלָם בִּבְחִינַת וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת, בְּחִינַת וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּשְׁפַּעַת עָלֵינוּ מִלְמַעְלָה תָּמִיד שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הָאֱמוּנָה שֶׁנִּקְבָּע בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד. אֲבָל יֵשׁ בְּחִינָה שְׁנִיָּה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהוֹסִיף תּוֹסֶפֶת הָאָרָה וְחִיּוּת וּמֹחִין עַל נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה וּלְהַגְדִּילָהּ בְּכַמָּה הַגְדָּלוֹת וְלִבְנוֹתָהּ וְלַעֲשׂוֹתָהּ בְּחִינַת פַּרְצוּף וְזֶה תָּלוּי בְּתִקּוּן מַעֲשֵׂינוּ, כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּכַוָּנוֹת הָאָר"י זַ"ל עַל פִּי דַּרְכּוֹ הַקָּדֹשׁ, שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת נְקֻדַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת וְיֵשׁ בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַמַּלְכוּת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַגְדִּיל הַנְּקֻדָּה וּלְהוֹסִיף עָלֶיהָ בְּחִינַת תֵּשַׁע רֵאשׁוֹנוֹת כְּדֵי לַעֲשׂוֹתָהּ בְּחִינַת פַּרְצוּף שֶׁזֶּה תָּלוּי בְּתִקּוּן מַעֲשֵׂינוּ בְּחִינַת בֵּאלֹקִים נַעֲשֶׂה חַיִל וְכוּ' כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה וְכֵן לְעִנְיַן הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת טַל וְגֶשֶׁם, כִּי הַטַּל אֵינוֹ נֶעֱצָר וְיוֹרֵד בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֱמוּנָתוֹ בָּעוֹלָם לֵידַע שֶׁיֵּשׁ רַב וְשַׁלִּיט מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָעַד שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּכָל יוֹם וָיוֹם נִמְשָׁךְ חִיּוּת לְהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מִמַּיִם עֲמֻקִים הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר גִּדּוּלָהּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְעֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא יֶחֱרַב הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמִּתְקַיֵּם עַל יְדֵי

אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וּמִבְּחִינָה זֹאת נִמְשָׁךְ הַטַּל בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הִיא בַּבֹּקֶר כַּנַּ"ל. אֲבָל עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין עַל יְדֵי תִּקּוּן מַעֲשֵׂינוּ לְתַקֵּן נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה לְהַגְדִּילָהּ וְלִבְנוֹתָהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל יוֹם לְעוֹרֵר עַל יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ הַמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל וְכוּ' כְּדֵי לְהַגְדִּיל אֶת נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה כְּדֵי שֶׁתָּאִיר הָאֱמוּנָה בְּאוֹר גָּדוֹל וּבְהִתְגַּלּוּת נִפְלָא בְּכָל הָעוֹלָם וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת גְּשָׁמִים, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ חוֹתְרִין וְחוֹפְרִין עַד שֶׁמּוֹצְאִין אֶת הַמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַגְדִּיל וְלִבְנוֹת אֶת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲפִירוֹת הַבְּאֵרוֹת שֶׁחָפְרוּ הָאָבוֹת כַּנַּ"ל, וּמֵאֵלּוּ הַמַּיִם עֲמֻקִּים שֶׁאָנוּ חוֹתְרִין וּמוֹצְאִין עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ מִשָּׁם נִמְשָׁכִין הַגְּשָׁמִים שֶׁבָּאִין עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא. וְעַל כֵּן הַגְּשָׁמִים נֶעֱצָרִין לִפְעָמִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאֵין עוֹסְקִים לַחְתּוֹר הַמַּיִם הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה אֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֶשׁ הַגְּשָׁמִים וְכַנַּ"ל אָז הַגְּשָׁמִים נֶעֱצָרִין חַס וְשָׁלוֹם. וְאָז צְרִיכִין תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ חוֹתְרִין וְעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וְיוֹרְדִים הַגְּשָׁמִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין כְּדֵי לְבָרֵר וּלְתַקֵּן פְּגַם הַבְּרִית שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי פְּגַם הַמַּאֲכָלִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם (בְּאוֹת יוּד) וְזֶהוּ בְּחִינַת מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד בְּחֶסֶד דַּיְקָא הֶפֶךְ הַמַּאֲכָלִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֲחִיזַת הַשֵּׁדִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בָּאִים מִתֶּקֶף דְּדִינָא רַחֲמָנָא לְצַלַּן. וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, זֶה בְּחִינַת הָאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַבְּרוּר הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָן מְחַיִּין כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְרוֹפֵא חוֹלִים, כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ רְפוּאָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּמַתִּיר אֲסוּרִים, זֶהוּ בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁיָּצְאנוּ מִבֵּית הָאֲסוּרִים מֵעֲבֹדוּת לְחֵרוּת שֶׁאָז נִתְבָּרְרוּ וְנִתְתַּקְּנוּ כָּל נִיצוֹצֵי קְרִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַהוֹרָה הַנַּ"ל עַל עִנְיַן נִיסָּן (בְּאוֹת יוּ"ד), עַיֵּן שָׁם. כִּי מֵחֲמַת שֶׁבֵּרְכָה זֹאת מְדַבֶּרֶת מֵעִקַּר הַבְּרוּר שֶׁמְּבָרְרִין וּמַעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לְבְחִינַת חוֹתָם דְּקֻדֻּשָׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים עַל כֵּן מַזְכִּירִין בָּהּ כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי הַבְּרוּר הַנַּ"ל שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הָעֲצוֹת מִמַּעֲמַקִּים כַּנַּ"ל:

אות כט

וְאָז אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה וּבְרִכַת אַתָּה קָדוֹשׁ, כִּי עַל יְדֵי הַבְּרוּר הַנַּ"ל נִשְׁלָם הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶלָה בְּכָל יוֹם דַּיְקָא, כִּי בְּכָל יוֹם צְרִיכִין לְתַקֵּן וּלְבָרֵר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁתוֹ וְכוּ' לְמַעְלָה עַל יְדֵי שֶׁעוֹלֶה הַקְּדֻשָּׁה מִמְּקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים שֶׁזֶּה עִקַּר הִתְעַלּוּת הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

אות ל

וְעַל כֵּן מַתְחִילִין אַחַר שֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת בִּרְכַּת אַתָּה חוֹנֵן, כִּי שֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת בִּרְכַּת אָבוֹת, כִּי הֵם כְּנֶגֶד הָאָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כַּיָּדוּעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְּגִנֵּי אֶרֶץ שֶׁהֵם הַתְחָלַת הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם מַעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין תֵּכֶף אַחַר כָּךְ עַל הַדַּעַת שֶׁהִיא בִּרְכַּת אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת, כִּי שֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת הֵם רַק הַזְכָּרַת שִׁבְחוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבְסִדּוּר שִׁבְחוֹ אָנוּ מַזְכִּירִים כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. אֲבָל עַכְשָׁו מַתְחִיל עִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בַּקָּשַׁת צָרְכֵיהֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין וּמִתְפַּלְּלִין שֶׁיַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הוּא יִתְבָּרַךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי הַמְּגִנֵּי אֶרֶץ שֶׁהֵם עוֹסְקִים לְהַשְׂלִים הַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין מִיָּד עַל הַדַּעַת שֶׁהוּא בִּרְכַּת אַתָּה חוֹנֵן וְאַחַר כָּךְ מְבַקְּשִׁין הֲשִׁיבֵנוּ וּסְלַח לָנוּ, זֶהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (בְּאוֹת יד) שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִתְתַּקֵּן הַדַּעַת עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַיֵּן שָׁם. וּבַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מְתַקְּנִים הַחוֹתָם וּמַעֲלִין לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל וְכוּ' וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא גְּמַר תִּקּוּן הַחוֹתָם וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אַתָּה חוֹנֵן זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַדַּעַת, בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. הֲשִׁיבֵנוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת לְבָרֵר בְּכָל פַּעַם מֵהֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. סְלַח לָנוּ זֶה בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הוּא סְלִיחוֹת עֲוֹנוֹת שֶׁאָז גְּמַר תִּקּוּן הַחוֹתָם כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים בִּרְכַּת גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת נִיסָן שֶׁאָז הָיָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ הַמַּאֲכָלִים אֶת הַדַּעַת עַל יְדֵי מִקְרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁבָּאִים מִשָּׁם שֶׁמֵּהֶם כָּל הָעִנּוּיִים וְהַצָּרוֹת וְהַגָּלֻיּוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּיָּדוּעַ וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁיֵּרֵא בְּעָנְיֵנוּ וְיָרִיב רִיבֵנוּ מֵאֵת כָּל מַזִּיקֵי עָלְמָא הָעוֹמְדִים עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם וְיִמַּהֵר לְגָאֳלֵנוּ מֵהֶם גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה. וְכָל הַגְּאֻלּוֹת הֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת נִיסָן, כִּי בְּנִיסָן נִגְאֲלוּ וּבְנִיסָן עֲתִידִין לְהִגָּאֵל, הַיְנוּ שֶׁיַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת נִיסָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִמִּקְרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הַבָּאִים עַל יְדֵי הַמַּאֲכָלִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין עַל רְפוּאָה וּבִרְכַּת הַשָּׁנִים, כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַזֹּאת, שֶׁכְּשֶׁנּוֹפְלִין מֵאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, בָּאִים מַכּוֹת מֻפְלָאוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם רְפוּאוֹת וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁמַּעֲלִין וּמְתַקְּנִין הָאֱמוּנָה זוֹכִין לִרְפוּאָה אֲבָל עִקַּר הָרְפוּאָה נִמְשֶׁכֶת כְּשֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַמַּאֲכָלִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם

בְּחִינַת נִיסָן, בְּחִינַת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם שֶׁאָז נֶאֱמַר, כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי וְכוּ' לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה':

אות לא

כִּי כַּאֲשֶׁר נְדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה וְהָעֲמֻקָּה וְהָרְחָבָה הַנַּ"ל נִמְצָא בְּכָל פִּנָּה וּבְכָל קְצָוֹת דְּבָרִים נִפְלָאִים, כִּי בְּתִחִלָּה חוֹשֵׁב כַּמָּה בְּחִינוֹת שֶׁנִּתְקַלְקְלִים עַל יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁבָּאִים חַס וְשָׁלוֹם מַכּוֹת מֻפְלָאוֹת שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם לֹא רְפוּאוֹת וְלֹא זְכוּת אָבוֹת וְלֹא תְּפִלָּה וְלֹא קוֹלוֹת וּגְנִיחוֹת וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ מְבָאֵר אֵיךְ לְתַקֵּן אֶת הָאֱמוּנָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם כַּנַּ"ל. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁאֵין הָאֱמוּנָה נִתְתַּקֶּנֶת בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁזּוֹכִין לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם עַד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְאָז דַּיְקָא נִגְמָר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְעַתָּה נוּכַל לוֹמַר שֶׁהַתִּקּוּנִים הָאֵלּוּ הֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַקִּלְקוּלִים הַנַּ"ל וּכְנֶגֶד כָּל פְּגָם וְקִלְקוּל מִקִּלְקוּלִים הַנַּ"ל יֵשׁ כָּאן תִּקּוּן כְּנֶגְדּוֹ, כִּי עַל יְדֵי שֶׁצּוֹעֲקִים מֵעֹמֶק הַלֵּב שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין הַמַּיִם הַנַּ"ל וּמוֹצְאִין עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין הַקּוֹלוֹת וְהַגְּנִיחוֹת וְכוּ' שֶׁיְּכוֹלִין לְהוֹעִיל עַתָּה, כִּי הַקּוֹלוֹת וְהַגְּנִיחוֹת הֵם בְּחִינַת קוֹל בְּלִא דִּבּוּר וְעַל כֵּן נִתְתַּקְּנִין עַל יְדֵי עִמְקֵי הַקּוֹלוֹת מִמַּעֲמַקִּים מֵעֹמֶק הַלֵּב שֶׁהֵם שָׁרְשֵׁי הַקּוֹל. וְעַל יְדֵי הַמָּגֵנִּי אֶרֶץ שֶׁהֵם מְתַקְּנִים אֶת הַגְּרִים וּמַעֲלִים לִבְחִינַת פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן שֶׁיּוֹעִיל זְכוּת אָבוֹת, כִּי הָאָבוֹת הֵם בְּחִינַת הַמָּגֵנִּי אֶרֶץ כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁהוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ רְפוּאָה,. כִּי עִקַּר כָּל הָרְפוּאוֹת הֵם עַל יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁנּוֹתְנִין מַאֲכָלִים וּמַשְׁקָאוֹת לִרְפוּאָה וּכְשֶׁזּוֹכִין מְקַבְּלִין הָרְפוּאָה עַל יְדֵי כָּל מַה שֶׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין בִּבְחִינַת וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ. וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה כַּיָּדוּעַ שֶׁעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נַעֲשֶׂה עִקַּר הַיִּחוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת מִטָּה שְׁלֵמָה שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁל שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמֶּרְכָּבָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן פד) שֶׁעִקַּר הִתְחַבְּרוּת וְהִדָּבְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁעַל יָדָהּ עִקַּר הַיִּחוּד כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים (בְּסִימָן ב). כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה תְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַיִּחוּד וְהַחִבּוּר שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם ה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה וְכוּ' כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא שֶׁהָרְפוּאָה נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל (כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת בָּאִים עַל יְדֵי שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן כד) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִיסָן בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה,

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרָכַת גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן נִסְמָךְ אַחַר כָּךְ בְּרָכַת רְפָאֵנוּ וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מְיָד בְּרָכַת הַשָּׁנִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִין שֶׁיִּהְיוּ הַשָּׁנִים כְּסִדְרָן וִיבָרֵךְ אֶת כָּל מִינֵי תְּבוּאָתָהּ לְטוֹבָה שֶׁהֵם הַמַּאֲכָלִים, הַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִין בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם שׁוּם אֲחִיזַת הַשֵּׁדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת קְלָלָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יָדָם קִלְקוּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁגּוֹרְמִין מַה שֶּׁגּוֹרְמִין חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין כַּמָּה פְּעָמִים בְּבַקָּשָׁה זֹאת לְשׁוֹן בְּרָכָה כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בָּרֵךְ עָלֵינוּ וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה וְכוּ' וּמְסַיְּמִין מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים הַכֹּל כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת הָאֲדָמָה וּפֵרוֹתֶיהָ מֵהַקְלָלָה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי נִיצוֹצֵי קְרִי שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כִּיְדוּעַ. וְאָנוּ מְבַקְּשִׁין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְבַטֵּל הַקְּלָלוֹת וְיַהֲפֹכֶם לִבְרָכָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתַּקֵּן הַמַּאֲכָלִים וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם שׁוּם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל:

גַּם בָּרֵךְ עָלֵינוּ מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת סֵדֶר הַזְּרָעִים הַנִּזְכָּר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָרְפוּאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּבָרֵךְ אֶת כָּל מִינֵי תְּבוּאַת הָאֲדָמָה לְטוֹבָה וּבְכֻלָּל זֶה הוּא תִּקּוּן הַסֵּדֶר שֶׁל הַזְּרָעִים כִּי בְּלֹא זֶה בְּוַדַּאי אֵין הַתְּבוּאָה טוֹבָה מֵאַחַר שֶׁאֵין נִגְדָּלִים וְנִתְלָשִׁים בְּסִדְרָם הָרָאוּי חַס וְשָׁלוֹם. נִמְצָא שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים גַּם עַל סֵדֶר תִּקּוּן שֶׁל הַזְּרָעִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָרְפוּאָה וְעַל כֵּן נִסְמָךְ בָּרֵךְ עָלֵינוּ לִרְפָאֵנוּ וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים תְּקַע בְּשׁוֹפָר שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל קִבּוּץ נִדָּחִים, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן וּלְקַבֵּץ כָּל נִיצוֹצֵי הַנִּשְׁמוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית עַל יְדֵי הַשְׁחָתַת זֶרַע חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בְּהַתְּפִלָּה שֶׁמּוֹסִיפִין שָׁם לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה כַּיְדוּעַ, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת עַד עַתָּה הָיוּ בְּעִנְיָן זֶה בְּעִנְיַן תִּקּוּן הַחוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן הַמִּקְרוֹת וְכַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְתַקֵּן הַדֵּעָת וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְכוּ' עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵעַתָּה מִמִּקְרֶה לַיְלָה מִפְּגַם הַבְּרִית בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַתָּה מִתְפַּלְּלִין עַל קִבּוּץ נִדָּחִים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁכְּבָר נִדְחוּ עַל יְדֵי הַפְּגָם הַבְּרִית שֶׁכְּבָר נִכְשַׁלְנוּ בָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְקַבְּצֵם בְּקֻדֻּשָּׁה שֵׁנִית שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל עִנְיַן בְּרָכָה זֹאת שֶׁהוּא מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כַּיְדוּעַ. וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אוֹמְרִים הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ אַחַר מְקַבֵּץ נִדְחֵי וְכוּ', כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִים שֶׁלֹּא לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֶל הַמֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ הַהֵפֶךְ מִבְּחִינַת מְקַבֵּץ נִדְחֵי וְכוּ', כִּי בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל צְרִיכִים לִדְחוֹתָם דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אוֹמְרִים בָּרְכָה זֹאת שֶׁהִיא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט אַחַר מְקַבֵּץ נִדְחֵי וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְכוּ' צְרִיכִים לִדְחוֹתָם דַּיְקָא וְלֹא לְקַבְּצָם בְּתוֹךְ קִבּוּץ הַנִּדָּחִים, כִּי זֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט אָז דַּיְקָא נִשְׁלָם

תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל, עַל כֵּן אוֹמְרִים תֵּכֶף אַחַר כָּךְ בִּרְכַּת הַמִּינִים לְהַכְנִיעַ וְלַעֲקֹר הַמִּינִים וְהַכּוֹפְרִים, כִּי כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל, כִּי עַתָּה נִשְׁלָם תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְאָז נוֹפְלִים כָּל הַכּוֹפְרִים וְהַמִּינִים:

אות לב

וּכְשֶׁנּוֹפְלִים הַכּוֹפְרִים וְהָרְשָׁעִים אָז מִתְרוֹמְמִים קַרְנֵי הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה קַרְנוֹת צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן זֶה בַּגְּמָרָא (מְגִלָּה).הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁנּוֹפְלִים הַכּוֹפְרִים וְהַמִּינִים אָז מִתְפַּלְּלִין עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְכוּ' וְעַל פְּלֵטַת בֵּית סוֹפְרֵיהֶם וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּאוֹת טו הַמַּתְחִיל וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי עִם תַּלְמִידִים, עַיֵּן שָׁם), כִּי לֶעָתִיד יִהְיוּ יְשִׁיבוֹת שְׁלֵמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁיִּלְמְדוּ בָּהֶם הַלִּמּוּד שֶׁל אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ יב) עֹד אוֹשִׁיבְךָ בָּאֳהָלִים כִּימֵי מוֹעֵד. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּימֵי מוֹעֵד הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה יַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים. וְכָל הַיְשִׁיבָה שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁלָּמַד בִּישִׁיבָה עִם בָּנָיו וְתַלְמִידָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַכֹּל הָיָה בְּהַלִּמּוּד שֶׁל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. כִּי הַמְּצוֹת עֲדַיִן לֹא נִתְּנוּ וְעִקַּר לִמּוּדָם הָיָה בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְבַטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ וְלִטַּע וְלִקְבֹּעַ בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁלֵמוּת וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁזֶּה הָיָה כָּל עִסְקֵי הָאָבוֹת בְּלִמּוּדָם עִם הַגֵּרִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְשֵׁשׁ פְּרָקֵי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה , כִּי הָיָה לָהֶם לִמּוּד גָּדוֹל וְנִפְלָא בָּזֶה לַעֲקֹר וּלְבַטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּעוֹלָם. וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִין, עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְכוּ' וְעַל פְּלֵטַת בֵּית סוֹפְרֵיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִי' הַיְשִׁיבוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁלּוֹמְדִים עִם הַתַּלְמִידִים לִמּוּד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם נִקְרָאִים סוֹפְרִים, כִּי הֵם סוֹפְרִים וּמְסַפְּרִים בַּפֶּה וּבִכְתָב גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לִבְנֵיהֶם וְתַלְמִידֵיהֶם. וְעַל כֵּן כּוֹלְלִין גֵּרֵי צֶדֶק עִמָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה נִתְהַוִּין גֵּרִים וְכוּ' כַּנַ"ל. וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין וְלִירוּשָׁלַיִם וְכִסֵּא דָּוִד וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶת צֶמַח דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בַּעַל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יָדוֹ כַּנַ"ל, כִּי אָז יֻשְׁלַם תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַל יְדֵי מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהִתְפַּלַּלְנוּ עַל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לֹא נִמְשַׁךְ רַק אֵיזֶה הֶאָרָה מִשָּׁם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמִּינִים וְהַכּוֹפְרִים, אֲבָל עַתָּה אָנוּ מִתְפַּלְּלִין עַל בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם וּצְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ שֶׁאָז יִתְתַּקְּנוּ כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת וְאָז יֻשְׁלַם הַתִּקּוּן בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת

(בְּעִנְיָן זֶה יֵשׁ לְבָאֵר עוֹד אִם יִרְצֶה ה'). וְאָז מִתְפַּלְּלִין שְׁמַע קוֹלֵנוּ וּמְסַיְּמִין שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתְּפִלָּה שֶׁיִּשְׁמַע וְיַקְבֵּל הוּא יִתְבָּרַךְ אֶת תְּפִלָּתֵנוּ הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁהוּא גְּמַר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל, עַל כֵּן מָשִׁיחַ כָּלוּל מִכָּל הַתְּפִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר מֵהֶמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְכַנַ"ל:

אות לג

וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים רְצֵה וּמוֹדִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁיַּעֲלוּ לְרָצוֹן, כִּי כָּל בְּחִינוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת עַל יְדֵי כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְעַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין עַתָּה עַל עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁיִּהְיוּ לְרָצוֹן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִכָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וְכוּ' וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְכוּ', זֶה בְּחִינַת אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחֹק וְכוּ' שֶׁעַתָּה אָנוּ צְרִיכִין לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַל גֹּדֶל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ לְחַיּוֹתֵינוּ כַּיּוֹם הַזֶּה לִטַּע וְלִקְבֹּעַ בְּלִבֵּנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית וְזֶה כָּל שֶׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וּלְבָרְכוֹ וּלְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וְכוּ' עַל זֶה, עַל כָּל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ מִמְּצָרִים וְעַד הֵנָּה לְמַעַן נִשְׁאַר קַיָּמִים וַחֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא עִקַּר חִיּוּתֵנוּ וְקִיּוּמֵנוּ לָעַד וְלָנֶצַח, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת בְּטֵלִים חוּץ מִקָּרְבַּן תּוֹדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב), עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁלֶּעָתִיד יַעַסְקוּ רַק בָּזֶה לְהוֹדוֹת לוֹ עַל כָּל הַחֶסֶד הַנִּפְלָא שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם לְהַכְנִיס בָּנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאָנוּ צְרִיכִין גַּם עַתָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּחִינָה זֹאת בְּחִינַת שַׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא, דְּהַיְנוּ לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם עַל כָּל הַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַזֶּה שֶׁסִּבֵּב בְּנִפְלְאוֹתָיו לְהַכְנִיס בָּנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַ"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים שִׂים שָׁלוֹם, כִּי שָׁלוֹם כּוֹלֵל כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי קֹדֶם כָּל תִּקּוּן כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה חִסָּרוֹן וּפְגָם בְּוַדַּאי אֵין שָׁלוֹם וּכְשֶׁמִּתַּקְּנִים זֶהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁנִּשְׁלָם הַדָּבָר בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם, כִּי עִקַּר כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל הֵם עַל יְדֵי הָעֵצוֹת עֲמֻקּוֹת הַנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן הָעֵצוֹת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם בִּבְחִינַת וַעֲצַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה וְכוּ', כִּי מִקֹּדֶם תִּקּוּן הָעֵצָה הָיְתָה הָעֵצָה חֲלוּקָה לִשְׁתַּיִם שֶׁהָיָה חָלוּק לִבּוֹ וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ לָתֵת עֵצָה בְּנַפְשׁוֹ. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת שָׁלוֹם בְּחִינַת עֲצַת שָׁלוֹם כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁאֵין לִבּוֹ חָלוּק עַל ה', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וַיֵּסֶב (בְּסִימָן סב) שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי שָׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם.

וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית בְּחִינַת אֱמֶת וּמִשְׁפָּט שָׁלוֹם שָׁפְטוּ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הָרְפוּאוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין לְכָל הַמַּכּוֹת הַמַּפָּלָאוֹת, בְּחִינַת בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְכוּ' אָמַר ה' וּרְפָאתִיו. וְזֶה בְּחִינַת לְמוּד הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבִּי עִם תַּלְמִידִים שֶׁהֵם מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:
תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

אות לד

וְעַיֵּן "בִּפְרִי עֵץ חַיִּים" בְּשַׁעַר הַזְּמִירוֹת פֶּרֶק ו בְּכָוָנוֹת 'וַיְבָרֶךְ דָּוִד' וּבְכַוָּנוֹת 'אָז יָשִׁיר'. שֶׁכָּתַב שָׁם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, כְּבָר פֵּרַשְׁנוּ לְמַעְלָה וְכוּ' שֶׁאַל תִּתְמַהּ שֶׁהִזְכַּרְנוּ הַסְּפִירוֹת וְהַדְּבָרִים כְּפוּלִים וּמְכֻפָּלִים, כִּי יֵשׁ כַּמָּה פַּרְצוּפִים בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם לָכֵן תִּמְצָא כִּי אֲנַחְנוּ חוֹזְרִים לְהַזְכִּיר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְהֶעְתַּקְתִּי זֹאת לְעִנְיֵנֵנוּ שֶׁגַּם כֵּן אַל יִפָּלֵא בְּעֵינֶיךָ שֶׁהִזְכַּרְנוּ בְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי בְּכָל עוֹלָם וּבְכָל דָּרְגָּא צְרִיכִין לְתַקֵּן כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל חֹדֶשׁ וְשָׁנָה וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת בְּכָל יוֹם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וּלְגַדֵּל הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה וּלְבָרֵר בֵּרוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרִים וְכוּ' וּלְהַעֲלוֹת מֵהֶחְתִּים לִפְתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ וְכוּ', דְּהַיְנוּ לְהִתְגַּבֵּר לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ מֵהָרְהוּרִים רָעִים וְלַהֲפֹךְ כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו לְמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּלְתַקֵּן הַמַּאֲכָלִים עַל יְדֵי שִׂמְחָה וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְכָל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת הוּא רַק לְפִי הַמַּדְרֵגָה שֶׁלּוֹ וּכְפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹלֶה לְמַדְרֵגָה אַחֶרֶת צָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים, כִּי אָז צָרִיךְ עֲצוֹת חֲדָשׁוֹת לְפִי אוֹתוֹ הַדַּרְגָּא וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר הַכֹּל בְּפַעַם אַחַת, רַק מְעַט מְעַט בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל חֹדֶשׁ וְשָׁנָה וְכוּ' וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה דְּבָרִים:
שַׁיָּךְ לְעֵיל לְעִנְיַן תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עַל יְדֵי קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב וְכוּ':

אות לה

וְזֶה בְּחִינַת חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָיוּ בּוֹ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכְּנֶגְדָּם הָיוּ הַשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הֵם בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה, כִּי הֵם אַרְבָּעָה דְּגָלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן, כִּי בְּכָל דֶּגֶל וְדֶגֶל הָיָה מְצַיָּר הַגְּוָנִין שֶׁבָּאֲבָנִים שֶׁל אוֹתוֹ הַדֶּגֶל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם בְּפָרָשַׁת הַדְּגָלִים וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה דְּגָלִים אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן הֵם בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה שֶׁכְּלוּלָה מֵאַרְבָּעַת הַמַּלְאָכִים שֶׁסִּימְנָם אַרְגְּמָן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן שֶׁבָּהֶם חֲקוּקִים שְׁמוֹת שְׁנֵים עָשָׂר

הַשְׁבָטִים הָיוּ בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַ"ל:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה הֲלָכָה ד אוֹת ג:

נחלות א:

אות א

עַל פִּי מַה שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר 'הַאי מָאן דְּאָזֵל לְמִינְסָב אִתְּתָא וְכוּ' מַאי חֲזָא דְּאָזֵל לְהֵירָא דְּמִידְלָא מִנֵּהּ וְכוּ'' סִימָן כט עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ:

וְהַכְּלָל שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן הָעַוָּנוֹת שֶׁל הַשֹּׂטְ"ה גְּיִדִין עַל יְדֵי תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵרִים הַמּוֹחִין בִּבְחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְכוּ' וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ לַבְּנוּנִית לְהַלְבִּין הַדְּמִים שֶׁמֵּהֶם הַכְּתָמִים וְאָזֵי הוּא בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּשְׁא וּמַתָּן עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא צְדָקָה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַדִּבּוּר עַל יְדֵי שֶׁבַח הַצַּדִּיקִים שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת יְרֵשָׁה לַבָּנִים, כִּי הַבָּנִים הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִים, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא לְמֶעֱבַד תּוֹלְדִין בְּקֻדֻּשָּׁה וְעַל כֵּן אַחַר מִיתַת אֲבִיהֶם שַׁיָּךְ הַמָּמוֹן לָהֶם, כִּי לָהֶם יֵשׁ כֹּחַ לְתַקֵּן הַמָּמוֹן בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, כִּי הֵם עַצְמָן עִקַּר תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַ"ל. כִּי תִּקּוּן הַמָּמוֹן הוּא עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁפָּעָה בְּחִינַת זְרִיעָה בְּחִינַת זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּנִים וְעַל כֵּן הַמָּמוֹן רָאוּי לָהֶם וּכְשֶׁהֵם מְקַבְּלִים וְיוֹרְשִׁין אֶת מָמוֹן אֲבִיהֶם אָזַי נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי וַאֲזַי נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים וּבָזֶה נִתְלַבֵּשׁ נִשְׁמַת אֲבִיהֶם שֶׁמֵּת. כִּי יָדוּעַ שֶׁמִּי שֶׁמֵּת בְּלֹא בָּנִים חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי נִשְׁמָתוֹ עֲרֻטִילַאי וְעַל כֵּן אִשְׁתּוֹ צְרִיכָה יִבּוּם אוֹ חֲלִיצָה לְתַקֵּן הַנִּשְׁמָה דְּאָזְלָא עֲרֻטִילַאי. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּנִים אָזַי אֵין נִשְׁמָתוֹ עֲרֻטִילַאי, כִּי הַבָּנִים הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים כַּנַ"ל. וּבְיוֹתֵר נִתְתַּקֵּן כְּשֶׁמַּנִּיחַ יְרֵשָׁה לַבָּנִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁבָּנָיו מְקַבְּלִין מָמוֹנוֹ וְהֵם מְתַקְּנִים אוֹתוֹ בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים כַּנַ"ל בִּבְחִינַת צֶדֶק לְבַשְׁתִּי. כִּי תִּקּוּן הַמָּמוֹן עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַ"ל, אָזַי עַל יְדֵי זֶה נִתְלַבֵּשׁ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמֵּת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְבוּשׁ לִנְשָׁמָתוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וְכוּ' כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ. שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמַּנִּיחִין יְרֵשָׁה לַבָּנִים, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה

לִלְבוּשִׁין בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, בְּחִינַת צֶדֶק לְבַשְׁתִּי. וְזֶהוּ בְּחִינַת אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ, בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּנַ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַיְרֵשָׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַחֲזוֹת בְּאוֹר פְּנֵי ה' כַּנַ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבָּנִים אוֹמְרִים קָדוֹשׁ שֶׁהוּא שָׁבַח צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי קָדוֹשׁ הוּא הַשָּׁבַח הַגָּדוֹל שֶׁבְּכָל הַשְּׁבָחִים, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְעַל יְדֵי זֶה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַדִּבּוּר כַּנַ"ל. כִּי נֶפֶשׁ הַמַּת צְרִיכָה לְכָל בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי כְּדֵי לְתַקֵּן פְּגַם כְּלָלִיּוּת הַשֵּׁסֶ"ה גִּידִין שֶׁמִּשָּׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא, כִּי גְּזֵרַת הַמִּיתָה הִוא עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מֻשְׁוָּה בְּעֶרְלָתוֹ הָיָה (סַנְהֶדְרִין לח ע"ב) וְעַל יְדֵי זֶה וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם, הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּגָדִים כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אָז נִגְזַר בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים, בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּגָדִים, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת פְּגַם הַמָּמוֹן וְחֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּגָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם שֶׁהַפַּרְנָסָה תְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַבְּגָדִים בִּבְחִינַת לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן בְּעֵת הַתִּקּוּן נֶאֱמַר וַיַּעַשׂ לָהֶם כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים וְכַד תָּבוּ עָבֵד לְהוֹן וְכוּ', כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁמֵּת צְרִיכִים לְתַקְּנוֹ לְהַכְנִיעַ סִטְרָא דְּמוֹתָא וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי שֶׁמַּנִּיחַ בָּנִים, כִּי הַבָּנִים הֵם עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא תִּקּוּן סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמַּנִּיחַ בֵּן לְיִרְשׁוֹ כְּאִלּוּ לֹא מֵת. וְזֶה בְּחִינַת חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי בָּנִים חֶלְקָם בַּחַיִּים וּכְאִלּוּ לֹא מֵת כַּנַ"ל וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַיְרֵשָׁה שֶׁמְּקַבְּלִין הַבָּנִים כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּקּוּן הַבְּגָדִים בְּחִינַת אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ כַּנַ"ל:

וְזֶה שֶׁצּוֹעֲקִין צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים, בְּחִינַת צֶדֶק לְבַשְׁתִּי כַּנַ"ל וְעַל כֵּן צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְבַּטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַ"ל:

וְעַל כֵּן הַבָּנִים שֶׁהֵם הֵם הַתִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הֵם מְקַבְּלִים הַיְרֵשָׁה כַּנַ"ל, עַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים קָדוֹשׁ שֶׁהוּא שָׁבַח צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַ"ל. וְזֶהוּ יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, רָאשֵׁי תֵּבוֹת יוֹרֵשׁ, בְּחִינַת קָדוֹשׁ יָתוֹם שֶׁהֵם הַיְתוֹמִים הַיּוֹרְשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי הֵם אוֹמְרִים הַקָּדוֹשׁ שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כִּי הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הָעֲוֹנוֹת

שֶׁל הַשֵּׁ"ם גִּידִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּכָל כֹּחוֹ דַּיְקָא כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל הַכֹּחוֹת בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי וְעַל כֵּן יֵשׁ בַּקְּדִישׁ עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה תֵּבִין וְעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה אַתְוָן בְּאָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא, כַּמּוּבָא, כִּי תִּקּוּן הַכֹּחַ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר שֶׁעַל יְדֵי תִּקּוּן הַדִּבּוּר תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, כִּי לֵאמֹר דָּא גִּלּוּי עֲרָיוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין נו) בִּבְחִינַת תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַדִּבּוּר בְּחִינַת כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל יְדֵי זֶה נִגְדַּל וְנִתְתַּקֵּן בְּחִינַת כֹּחַ אֲדֹנָי כַּנַּ"ל:

אות ד

וְעַל כֵּן עִקַּר הַקְּדִישׁ לְשַׁבֵּחַ וּלְרוֹמֵם בְּחִינַת שֵׁם יְ"ה בְּחִינַת יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵי"ה רַבָּא, כַּמּוּבָא. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי שֶׁמְּרִימִין הַמֹּחִין בִּבְחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת יְ"ה, כַּמּוּבָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן לו) עַל פָּסוּק שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת וְיִתְקַדַּשׁ שְׁכַּוָּנָתוֹ תִּקּוּן שַׁדַּי כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת, הֵינוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁדַּי עַל שֵׁם שֶׁשַּׁדַּי וְיוֹרֶה כַּחַץ תִּקּוּנִין לְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַדְּקִים וְהַצָּרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ יִתְגַּדַּל, כִּי עַל יְדֵי הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה נִתְרַחֵב וְנִתְגַּדֵּל גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֹׁרֶשָׁם בְּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה מְאֹד וּשְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְכָל מַה שֶּׁנִּתּוֹסְפִין וְנִתְרַבִּין יִשְׂרָאֵל נִתְגַּדֵּל גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְנִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ, כִּבְיָכוֹל, מַמָּשׁ, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ. וְעַל כֵּן הַבָּנִים שֶׁהוֹלִיד בְּיִשְׂרָאֵל הֵם אוֹמְרִים יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, כִּי הֵם בְּחִינַת הַגְדָּלַת שְׁמוֹ, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי מֵאַחַר שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ וְנִתְרַחֵב גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַבָּנִים אוֹמְרִים קַדִּישׁ בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִתְתַּקֵּן הַקַּדִּישׁ בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם וְגַם יֵשׁ בּוֹ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, הֵינוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים לְבָנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב.וְזֶהוּ בְּחִינַת תַּרְגּוּם, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְבָּרֵר וְעוֹלֶה הַטּוֹב אֶל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהָרַע נוֹפֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּם נֶעְכָּר וְנוֹפֵל הַפְּסֹלֶת, וְהַטּוֹב עוֹלֶה וְנִתְבָּרֵר וְנַעֲשָׂה חָלָב, כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר הַלְּבוּשִׁין בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת חַשְׁמַ"ל, בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר כַּמּוּבָא:

אות ה

וְעַל כֵּן קוֹדֶם לָבַת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכְּלָלִי הֵם הַבָּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת לָדָה דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אַךְ עִקַּר הַתִּקּוּן נִמְשָׁךְ דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת הֵיכָא דְּמִידְלֵי מִנַּהּ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת צַדִּיק, בְּחִינַת תִּקּוּן

כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ נִשְׁרָא דָּא רוּחָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּן הוּא קוֹדֵם, כִּי הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד, כִּי הוּא גַּם הוּא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן יוֹתֵר, כִּי זֶה הַתִּקּוּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד בִּיאַת מְשִׁיחֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ לְלַבֵּן וּלְבָרֵר הַכְּתָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְהַבֵּן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת צַדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁרָא דָּא רוּחָא כִּי עַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים. וְעַל כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ לַבָּנוּנִית וְתִקּוּנִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַל כֵּן הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לְאָבִיו מְאֹד וְעַל כֵּן שַׁיָּךְ לוֹ לְבַדּוֹ כָּל הַיְרֻשָּׁה, כִּי הַיְרֻשָּׁה שַׁיָּךְ רַק לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן יוֹתֵר בְּחִינַת בָּנִדִּים לְבָנִים כַּנַּ"ל. אֲבָל הַבַּת אֵין לָהּ כֹּחַ לְתַקֵּן יוֹתֵר, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת הֵיכָא דְּמִידְלֵי מִנַּהּ כַּנַּ"ל, אַדְרַבָּא, עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל בְּחִינַת הַכְּתָמִים שֶׁל הַבְּגָדִים נוֹגֵעַ בָּהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמּוּבָן שָׁם וְעַל כֵּן הִיא עַצְמָהּ צְרִיכָה תִּקּוּן, כִּי הָאִשָּׁה חֲסֵרָה תִּקּוּן וְתִקּוּנָהּ רַק כְּשֶׁנִּשֵּׂאת עַל יְדֵי בַּעְלָהּ שֶׁהוּא מְתַקְּנָהּ בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים הַנַּ"ל שֶׁהַתִּקּוּן הַנַּ"ל הוּא לִבְחִינַת הָאִשָּׁה כַּמּוּבָן. וְעַל כֵּן כָּל נַחֲלָתָהּ וַעֲשִׁירוּתָהּ שַׁיָּךְ לְבַעְלָהּ, כִּי הוּא מְתַקְּנָהּ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין לָהּ בִּמְקוֹם בֵּן כְּלוּם, כִּי הוּא קוֹדֵם לָהּ בְּוַדַּאי, כִּי הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן יוֹתֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל הִיא אַדְרַבָּא, צְרִיכָה תִּקּוּן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הִיא מַעֲבֶרֶת הַנַּחֲלָה, כִּי צְרִיכָה לְהַעֲבִיר הַנַּחֲלָה לְבַעְלָהּ, כִּי הוּא מְתַקְּנָהּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

כָּל שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בֵּן לְיָרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְמַלֵּא עָלָיו עֶבְרָה, שֶׁנֶּאֱמַר:

וְהַעֲבַרְתָּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ, לְשׁוֹן עֶבְרָה, גַּם דּוֹרְשִׁין מִזֶּה לְשׁוֹן הַעֲבָרַת נַחֲלָה עַל שֵׁם שֶׁהִיא מַעֲבִירָה נַחֲלָה לְבַעְלָהּ, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בֵּן לְיָרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָלֵא עָלָיו עֶבְרָה, הַיְנוּ כַּעַס שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים, בְּחִינַת כָּבֵד כּוֹעֵס שֶׁהוּא מָלֵא דָּם וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בֵּן שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי תִּקּוּן הַדָּמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִתְעוֹרֵר בְּחִינַת הַכַּעַס שֶׁהוּא מֵהִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה לָמְדוּ מִפָּסוּק וְהַעֲבַרְתָּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ לְשׁוֹן עֶבְרָה כַּנַּ"ל, כִּי הַבַּת אֵינָהּ יְכוֹלָה לְתַקֵּן כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁהִיא צְרִיכָה לְהַעֲבִיר נַחֲלָה לְבַעְלָהּ, כִּי אֵין יְכוֹלָה לְהִתְתַּקֵּן רַק עַל יְדֵי בַּעְלָהּ כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת וְהַעֲבַרְתָּם, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַעֲבִיר נַחֲלָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מִתְגַּבֵּר בְּחִינַת הַכַּעַס, בְּחִינַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָלֵא עָלָיו עֶבְרָה, כִּי לֹא נִתְתַּקְּנוּ הַדָּמִים כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַבֵּן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הֵיכָא דְּמִידְלֵי מִנַּהּ כַּנַּ"ל:

אות ו

וְכֵן מֵחֲמַת זֶה מִשְׁפַּחַת הָאָב קְרוּיָה מִשְׁפָּחָה. אֲבָל מִשְׁפַּחַת הָאֵם אֵין קְרוּיָה מִשְׁפָּחָה, כִּי אֵין יוֹרְשִׁים רַק מִצַּד הָאָב שֶׁהוּא סִטְרָא דִּדְכוּרָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן בִּבְחִינַת הֵיכָא דְּמִידְלֵי מִנַּהּ כַּנַּ"ל. אֲבָל מִשְׁפַּחַת הָאֵם אֵין לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין יוֹרְשִׁים כְּלָל

לְעוֹלָם, אֲבָל הַבַּת יוֹרֶשֶׁת בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בֵּן וְהִיא קוֹדֶמֶת לְכָל שְׁאָר הַיּוֹרְשִׁים, כִּי לְגַבֵּי אֲבִיהָ הִיא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי מֵאַחַר שֶׁהִנִּיחַ זֶרַע בָּעוֹלָם וְעָבֵד תּוֹלְדִין, כִּי גַּם בְּשָׁעַת לֵדַת הַבַּת הַדָּם נֶעֱכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב עַל יְדֵי בְּחִינַת כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹלְדָה וַאֲזַי דָּם נֶעֱכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב רַק שֶׁהַבֵּן קוֹדֵם, כִּי הוּא תִּקּוּן יוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן יוֹתֵר כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא הִנִּיחַ זֶרַע לְגַמְרֵי וַאֲזַי הוּא פְּגוּם לְגַמְרֵי וְנִשְׁמָתוֹ עַרְטִילַאי חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי אֵין יְכוֹלִים לְתַקְּנוֹ רַק מִשְׁפַּחַת הָאָב בִּבְחִינַת הֵיכָא דְּמֵידְלֵי מִנֵּהּ שֶׁעַל יָדָם הַתִּקּוּן כַּנַ"ל:

אות ז

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ בָּנוֹת צְלָפְחָד, אִם אָנוּ חֲשׁוּבוֹת זֶרַע תְּנָה לָנוּ נַחֲלָה וְאִם לָאו תִּתְיַבֵּם אִמֵּנוּ. כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא מֵאַחַר שֶׁחֲשׁוּבוֹת זֶרַע לִפְטֹר מִן הַיִּבּוּם כִּי אֵין נִשְׁמָתוֹ עַרְטִילַאי לְגַמְרֵי, כִּי הַיִּבּוּם הוּא לְתַקֵּן נֶפֶשׁ הַמֵּת דְּאָזְלִית עַרְטִילַאי כַּיְדוּעַ וּמֵאַחַר שֶׁהֵם פּוֹטְרִין מִן הַיִּבּוּם נִמְצָא שֶׁהֵם גַּם כֵּן בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין וְעַל כֵּן רָאוּי לָהֶם הַיְרֻשָּׁה כַּנַ"ל. כִּי הַיְרֻשָּׁה הִיא שַׁיֶּכֶת לְזַרְעוֹ, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין כַּנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

נחלות ב:

עִנְיַן יְרֻשָּׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לַבָּנִים:

אות א

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה הֲלָכָה ב הַמַּתְחִיל וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרֻחָמָם יְנַהֲגֵם. כִּי עִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא לְהָאִיר הַדַּעַת בָּעוֹלָם לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וּלְהוֹצִיא יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת שֶׁהֵם רוּחַ שְׁטוּת וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקִין צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר הַדַּעַת בָּעוֹלָם וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר בֵּן וְתַלְמִיד כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ לְמַטָּה גַּם כְּשֶׁיִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה. כִּי כְּשֶׁהוּא לְמַעְלָה לְבַד אֵין זֶה שְׁלֵמוּת וְעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לִהְיוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כִּי שְׁנֵיהֶם יַחַד נִקְרָאִין עוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי צָרִיךְ לְהָאִיר בְּדָרֵי מַעְלָה וּבְדָרֵי מַטָּה בִּבְחִינַת כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּאִירִין בְּבֵן וְתַלְמִיד זוֹכִין לִבְחִינַת מַקִּיפִים בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע, בְּחִינַת שֶׁפַע הַכָּתָר, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד זוֹכִין בְּשָׁעַת אֲכִילָה לְקַבֵּל הָאָרַת הָרָצוֹן בְּחִינַת כְּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל בְּחִינַת וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, כִּי הַמַּלְכוּת מְקַבֶּלֶת הַפְרָנָסָה מִיָּם הַחָכְמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ', וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת יְרֻשָּׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לַבָּנִים, כִּי עִקַּר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מֵהֶם מִבְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי עַל יְדֵי כְּלִלְיוּת בֵּן וְתַלְמִיד מִשָּׁם מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל. כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה שֶׁיִּשְׁאֲרוּ מִמֶּנּוּ בָּנִים בָּעוֹלָם, דְּהַיְנוּ בֵּן וּבַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאִי לֹא חַס וְשָׁלוֹם נִשְׁאֲרָה נִשְׁמָתוֹ עַרְטִילַאי חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לְהַנֶּפֶשׁ כִּי אִם כְּשֶׁנִּשְׁאֲרוּ מִמֶּנּוּ בָּנִים בָּעוֹלָם וְכַמּוּבָן הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכַנַּ"ל, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה יָרְדָה הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם הַזֶּה וְנִתְלַבְּשָׁה בַּגּוּף הֶעָכוּר הַזֶּה וַהֲלֹא טוֹב הָיָה לָהּ לְהַנְּשָׁמָה לִהְיוֹת בְּגַבְהֵי מְרוֹמִים בְּמָקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אֱלֹהָהּ בַּתְּחִלָּה אַךְ בֶּאֱמֶת אֵין שְׁלֵמוּת לְהַנְּשָׁמָה כְּשֶׁהִיא לְמַעְלָה לְבַד וְעִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ כְּשֶׁהִיא זוֹכָה לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת יַחַד עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְלַבְּשָׁה בְּגוּף כְּדֵי לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת, כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדֵרֵי מַטָּה, בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין צא) עַל פָּסוּק יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעָל, זֶה הַנְּשָׁמָה. וְאֶל הָאָרֶץ, זֶה הַגּוּף. וְזֶה שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ שְׁרָפִים וְחַיּוֹת וְכוּ' וְכוּ' וְאַף עַל פִּי כֵן עִקַּר הַשַּׁעֲשׁוּעַ שֶׁלּוֹ כְּשֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה הָעֲבוֹדָה מֵעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָבִיתָה תְהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר מִקְרוּצֵי חֹמֶר וְכוּ'. כִּי הָעֲבוֹדָה שֶׁל הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא מְלֻבָּשׁ בְּגוּף יְקָרָה מְאֹד, כִּי הוּא מְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְשֻׁתָּף מִגּוּף וְנֶפֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, דְּרֵי מַעְלָה וְדֵרֵי מַטָּה, עַל כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְקַשֵּׁר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יַחַד שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת יַחַד עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁיְּמַלְּאוּ מְקוֹמוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם וְאָז תּוּכַל נִשְׁמָתוֹ לַעֲלוֹת אֶל אוֹר הַפָּנִים לָרְצוֹן הֶעֱלְיוֹן עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בַּמֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ עַל יְדֵי שֶׁהִשְׁאִיר בָּנִים בָּעוֹלָם. כִּי עִקַּר הַלְּבוּשִׁין נַעֲשִׂין מִזֶּה שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִין עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הַלְּבוּשִׁין הֵם בְּחִינַת גּוּף וּכְלִי אֶל הַנְּשָׁמָה וְעַל יְדֵי שֶׁהַנְּשָׁמָה הָיְתָה בְּגוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה וְזָכְתָה לְזַכֵּךְ הַגּוּף עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהּ לְבוּשִׁין לָעוֹלָם הַבָּא לְהִתְלַבֵּשׁ וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן עִקַּר הַלְּבוּשִׁין נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מִצְוָה זוֹ עַל יְדֵי שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהִשְׁאִיר הַשְׁאָרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לְהַנְּשָׁמָה לְבוּשִׁין לְהִתְלַבֵּשׁ וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהִשְׁאִיר דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה עַל יְדֵי בֵּן וְתַלְמִיד עַל יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִין הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלָה לְהִתְלַבֵּשׁ וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה, כִּי עִקַּר עֲלִיָּתָהּ עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת כַּמּוּבָא וְכַנַּ"ל. וְאָז זוֹכָה הַנְּשָׁמָה לִבְחִינַת מַקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת תַּכְלִית

הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה יָרְדָה הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם הַזֶּה לִזְכוֹת לָזֶה הַתַּכְלִית. כִּי בֶּאֱמֶת לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הֶכְרְחָה הַנְּשָׁמָה לְהִתְלַבֵּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּגוּף, כִּי עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיגוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים. וְזֶה בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע זֶה בְּחִינַת מָטֵי וְלֹא מְטֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגָה עֶלְיוֹנָה בִּבְחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ עֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם אוֹרוֹת וְכֵלִים זַכִּים עֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף כְּנֶגֶד אוֹר הַפְּנִימִי וְעַל יָדָם יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִים בִּבְחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע בְּחִינַת מָטֵי וְלֹא מְטֵי. וְעַל כֵּן דַּיְקָא עַל יְדֵי הֶעָבוֹדָה בְּגוּף בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכִין לָזֶה הַתַּכְלִית, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית לִזְכוֹת לְהַשִּׂיג בְּחִינַת הַתַּכְלִית הַזֶּה וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים וְתַלְמִידִים כְּדֵי לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת בִּבְחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ כְּדֵי לִזְכוֹת לַתַּכְלִית הַנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי כְּלִלְיוּת בֵּן וְתַלְמִיד זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילָה, כִּי מִשָּׁם מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת הַפַּרְנָסָה, כִּי דַּיְקָא בִּשְׁעַת אֲכִילָה זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי הָאֲכִילָה הִיא בְּחִינַת גָּבהַּ מְאֹד כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱכֹל בְּקְדֻשָּׁה, כִּי הָאֲכִילָה הִוא חִבּוּר הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, כִּי הִוא קִיּוּם הָאָדָם. נִמְצָא שֶׁהָאֲכִילָה הִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ וְעַל כֵּן הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה נִמְשֶׁכֶת מִכְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא נִמְשָׁךְ הָאֲכִילָה שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת, כִּי הָאֲכִילָה מְחַבֶּרֶת וּמְקַשֶּׁרֶת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, דְּרֵי מַעְלָה וְדֵרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז בִּשְׁעַת אֲכִילָה דַּיְקָא זוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית הַנַּ"ל, בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל וְעַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵיטֵב וְתָבִין:

אות ד

וְעַל כֵּן הַיְרֻשָּׁה שַׁיָּךְ לְהַבָּנִים שֶׁהֵם בֵּן וּבַת, כִּי בֵּן וּבַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁאִיר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זֶה בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדֵרֵי מַטָּה, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דְּכַר וְנוּקְבָא כַּמּוּבָא וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו זָכָר וּנְקֵבָה שֶׁהֵם שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה וְדֵרֵי מַטָּה, בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד כְּדֵי שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת לְאוֹר הַפָּנִים לָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַגִּיעַ לָהֶם הַיְרֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה שֶׁלּוֹ, כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ מַגִּיעַ לָהֶם לִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ שֶׁהִשְׁאִיר, כִּי מֵהֶם נִמְשָׁךְ כָּל

הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל כִּי הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד. וְעַל יְדֵי שֶׁבָּנָיו, שֶׁהֵם הַהַשְׁאָרָה שֶׁהִשְׁאִיר דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁהֵם מְקַבְּלִים הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִין הָעוֹלָמוֹת, כִּי עַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה נִתְקַשְּׁרִין דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה תּוּכַל נִשְׁמָתוֹ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, כִּי עִקַּר עֲלִיָּתוֹ עַל יְדֵי זֶה, עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁמַּה שֶּׁהָאָדָם מְחַיֵּב לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְלַבֵּשׁ וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וּמַה שֶּׁמַּגִּיעַ לָהֶם הַיְרֻשָּׁה הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ, כִּי הַיְרֻשָּׁה שֶׁנִּשְׁאָר שֶׁהוּא הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה הִוא גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה דַּיְקָא זוֹכִין לְרָצוֹן הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן זוֹכֶה עַל יְדֵי זֶה לַעֲלוֹת לְרָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֵּן קוֹדֵם לְבַת וּבִמְקוֹם הַבֵּן הַבַּת אֵינָהּ יוֹרֶשֶׁת כְּלוּם, כִּי עִקַּר הוּא הַבֵּן כִּי הַבֵּן זוֹכֶה לְהַשְׁגַּת אָבִיו מַמָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַ"ה:

אות ה

נִמְצָא שֶׁהַבֵּן כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת מִדְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, כִּי הַשְׁגַּת אָבִיו שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְהַמַּקִּיפִים בְּחִינַת מַה כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב הוּא כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת, כִּי הוּא יָכוֹל לְהָאִיר בִּשְׁנֵיהֶם בְּדְרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה. נִמְצָא שֶׁהַבֵּן שֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׁגַּת אָבִיו מַמָּשׁ הוּא כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת וְעַל כֵּן הַבֵּן גָּדוֹל מִתַּלְמִיד, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב וְעַל כֵּן הַבַּת בִּמְקוֹם הַבֵּן אֵין לָהּ כְּלוּם, כִּי הִיא בְּטֵלָה לְגַבּוֹ, כִּי הַבֵּן כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַבֵּן עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת הָעוֹלָמוֹת וְעַל כֵּן עִקַּר הַיְרֻשָּׁה מַגִּיעַ אֵלָיו. אֲבָל בִּמְקוֹם שֶׁאֵין בֵּן מַגִּיעַ הַיְרֻשָּׁה לְהַבַּת, כִּי גַּם הַבַּת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דְּרֵי מַטָּה גַּם שָׁם יֵשׁ בְּחִינַת דַּעַת, כִּי בְּדָרֵי מַטָּה דַּיְקָא מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב. וְעַל כֵּן בִּמְקוֹם שֶׁאֵין בֵּן יוֹרֶשֶׁת הַבַּת, כִּי גַּם שָׁם יֵשׁ בְּחִינַת הָאָרֶת הַדַּעַת, אֲבָל בִּמְקוֹם בֵּן אֵינָהּ יוֹרֶשֶׁת כְּלוּם, כִּי אַף עַל פִּי כֵן הַבֵּן גָּבוֹהַּ לְמַעְלָה יוֹתֵר, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, כִּי הַבֵּן כָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת, כִּי הוּא זוֹכֶה לְהַשְׁגַּת אָבִיו מַמָּשׁ כַּנַּ"ל:

אות ו

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד, אִם אָנוּ חֲשׁוּבִין זֶרַע תְּנָה לָנוּ נַחֲלָה וְאִם לָאו תִּתְיַבֵּם אִמֵּנוּ. כִּי הַיִּבּוּם הוּא לְמִי שֶׁלֹּא זָכָה לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו זֶרַע וְאָז נִשְׁמָתָהּ עַרְטִילַאי חַס וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ פְּרוּקְיָא דְּיִפְרוֹק לַהּ עַל יְדֵי הַיִּבּוּם, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְעַל כֵּן טָעֲנוּ, אִם אֵינָם חֲשׁוּבוֹת זֶרַע לִירֻשָּׁה נִמְצָא שֶׁאֵין כֹּחַ לְהַמֵּת לַעֲלוֹת עַל יָדָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת עַל יָדָם וְאִם כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּתְיַבֵּם אִמָּם, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הַיִּבּוּם כְּשֶׁאֵין נִשְׁאָר אַחֲרָיו הֶאָרַת הַדַּעַת בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁיּוּכַל לְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁהֵם חֲשׁוּבוֹת זֶרַע וּפוֹטְרוֹת מִן הַיִּבּוּם נִמְצָא שֶׁחֲשׁוּבוֹת הַשְׁאָרָה בְּזֶה הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ הַשְׁאָרַת הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהַשְׁאָרָה,

כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל כֵּן מַגִּיעַ לָהֶם הַיְרֻשָּׁה כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי עִקַּר הַיְרֻשָּׁה לְבָנָיו הוּא מֵחֲמַת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַהַשְׁאָרָה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּמְקוֹמוֹ וְהַנִּשְׁמָה עָלְתָה לְמַעְלָה וְהֵם הַנִּמְשָׁכִין מִדַּעְתּוֹ וּמֹחוֹ נִשְׁאֲרוּ לְמַטָּה וְנִתְקַשְּׁרוּ יַחַד מַעְלָה וּמַטָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וְעַל כֵּן מַגִּיעַ לָהֶם הַיְרֻשָּׁה, כִּי עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנָסָה נִתְקַשְּׁרִין הָעוֹלָמוֹת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁהַבָּנוֹת פּוֹטְרוֹת מִן הַיִּבּוּם וַחֲשׁוּבוֹת הַשְׁאָרָה בָּזֶה הָעוֹלָם וְכַנַ"ל, עַל כֵּן מַגִּיעַ לָהֶם הַיְרֻשָּׁה כְּשֶׁאֵין בֵּן חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה כַּנַ"ל וְהָבֵן: בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

נחלות ג:

עִנְיַן יְרֻשָּׁה לַבָּנִים וְעִקַּר הַיְרֻשָּׁה לְבֵן זָכָר דַּיְקָא וְאִם אֵין לוֹ בֵּן וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ וְכוּ':

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא וְכוּ' בְּסִימָן לא, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:
וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא לְעִנְיָנֵנוּ הוּא שֶׁשְּׁמִירַת הַבְּרִית הִוא שְׁתֵּי בְּחִינוֹת בְּרִית עִלָּאָה וּבְרִית תַּתָּאָה שֶׁהֵם צַדִּיק וְלַמְּדָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, מַלְאָךְ זֶה בְּחִינַת לַמְּדָן, בְּחִינַת מט"ט שֶׁכְּלוּל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּחִינַת בְּרִית תַּתָּאָה, וְצַדִּיק בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים זֶה בְּחִינַת בְּרִית עִלָּאָה בְּחִינַת ה' צְבָאוֹת אוֹת הוּא בְּצָבָא דִּילֵהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה וּלְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂים נְפָשׁוֹת, כִּי כִּסּוּפִים דִּקְדֻשָּׁה הֵם יְקָרִים מְאֹד, כִּי עַל יְדָם עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת בִּבְחִינַת נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף, כִּי הַנְּקֻדּוֹת לְגַבֵּי הָאוֹתִיּוֹת הֵם בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ לְגַבֵּי הַגּוּף, כִּי הַנְּקֻדּוֹת מַנְהִיגִים הָאוֹתִיּוֹת וּמְזַוְּגִים וּמְצָרְפִים אוֹתָם, כִּי בְּלֹא הַנְּקֻדּוֹת אֵין לְהָאוֹתִיּוֹת שׁוּם צִיּוּר וּתְנוּעָה וְלֹא שׁוּם צֵרוּף כְּמוֹ הַגּוּף שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת וּתְנוּעָה בְּלֹא הַנֶּפֶשׁ. וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַכִּסּוּפִין קְדוֹשִׁים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב, וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת עַל יְדֵי כִּסּוּפִין קְדוֹשִׁים עַל יְדֵי זֶה כָּל אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים וַאֲזַי כָּל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְכָל הָעַכּוּ"ם טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת פָּנַי יֵלֵכוּ, כִּי הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה הֵם בְּחִינַת הֲלִיכָה, בְּחִינַת רַגְלַיִן וְכוּ' וּכְשֶׁהֵם עוֹלִין לִבְחִינַת פָּנִים עַל יְדֵי זֶה וַהֲנִחֹתִי לְךָ. כִּי שֻׁלְחָן מְכֻפֶּר כַּמִּזְבֵּחַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת יֶרֶשָׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לְבָנָיו אַחֲרָיו, כִּי כָּל הַבָּנִים שֶׁזּוֹכִין לְהוֹלִיד וּלְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה הֵם בְּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא לְאַפְּשָׁא וּלְאוֹלָדָא לְקַיָּמָא עָלְמָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲנִי אֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה, אֵל שַׁדַּי זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁנִּקְרָא שַׁדַּי כַּיָּדוּעַ שֶׁתִּקּוּנוֹ בְּחִינַת פְּרֵה וּרְבֵה לְהוֹלִיד בָּנִים בָּעוֹלָם. וְאֵלּוּ הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין הֵם בִּבְחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הַנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְקַדֵּשׁ בְּזִוּוּגוֹ מְאֹד לְהִתְגַּבֵּר לִפְרֹשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ מִתַּאֲוֹת גַּשְׁמִיּוֹת, מִתַּאֲוֹת גּוּפָנִיּוֹת רַק לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה לַה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה לְבָנָיו, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְהַכְּלָל כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִים מִבְּחִינַת בְּרִית שֶׁהוּא מַעֲבַר כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וּמִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית זוֹכֶה לְהוֹלִיד נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת, כִּי זוֹכֶה לְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה תָּמִיד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹלְדִין בְּכָל עֵת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְאָז בְּוַדַּאי גַּם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהוֹלִיד בָּנִים מַמָּשׁ בְּוַדַּאי מַמְשִׁיךְ לָהֶם נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה כִּי הוּא פְּרוּשׁ וּמֻבְדָּל מִתַּאֲוֹתָיו גַּשְׁמִיּוֹת רַק מַחֲשַׁבְתּוֹ דְּבוּקָה בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְכֵן לְהֶפֶךְ הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם וְכָרוּךְ אַחַר תַּאֲוֹת הַגּוּף חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ כִּסּוּפִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא, אֲזַי מוֹלִיד נְפָשׁוֹת לֹא טוֹבִים חַס וְשָׁלוֹם. וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת בְּעִנְיַן קְדֻשַּׁת הַבְּרִית יֵשׁ אֲלָפִים וְרִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת וּבְוַדַּאי צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ לִהְיוֹת פָּרוּשׁ וּמֻבְדָּל מִתַּאֲוָה הַזֹּאת לְגַמְרֵי בְּמַדְרֵגַת צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר הֵם קְשׁוּרִים לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה תָּמִיד כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בְּטִרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְעַל כֵּן כָּל הַבָּנִים שֶׁמּוֹלִידִין בְּהֶתֵּר עַל פִּי הַתּוֹרָה כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית לְהוֹלִיד בָּנִים בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁחֲתֻנָּה הִוא תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי כָּל ל הַנִּשּׂוּאִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל פִּי דַּת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מַגִּיעַ הַיֶּרֶשָׁה לְהַבָּנִים, כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנָסָה נִמְשָׁךְ מִן הַבָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית הַכֹּל טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל יְדֵי שֶׁבָּנָיו, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, מְקַבְּלִין נַחֲלָתוֹ וְיִגִיעוֹ עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ תִּקּוּן לְנֶפֶשׁ הַמֵּת. וְכָל מַה שֶּׁבָּנָיו הֵם צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים בְּיוֹתֵר נַעֲשֶׂה תִּקּוּן לְנֶפֶשׁ הַמֵּת בְּיוֹתֵר. כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְזַר מִיתָה בָּעוֹלָם וְעִקַּר חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא עִנְיַן הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת צַדִּיק וְלַמְדָן. וּמִי שֶׁסּוֹבֵר שֶׁבְּחִינַת לַמְדָן לְבַד הִוא מַעֲלָה, הוּא בְּחִינַת

אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת עַל יְדֵי שֶׁסָּבַר שֶׁמַּלְאָךְ מט"ט בְּעַצְמוֹ הוּא רְשׁוּת, כִּי בֶּאֱמֶת מט"ט בְּעַצְמוֹ בְּלֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ כְלוּם וְאֵין לוֹ שׁוּם רְשׁוּת, כָּךְ הַתּוֹרָה בְּלֹא מַעֲשִׂים טוֹבִים אֵינָהּ כְלוּם, כִּי לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי צְרִיכִין לִכְלֹל וּלְיַחֵד בְּחִינַת הַמַּלְאָךְ בַּה' צְבָאוֹת שֶׁיִּהְיֶה בְּרִית תַּתְאָה נִכְלָל בִּבְרִית עִלָּאָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְלַמְדָן וְכַנַּ"ל. וּמִי שֶׁהוּא לַמְדָן לְבַד וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר זֶהוּ בְּחִינַת חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא בְּחִינַת מט"ט כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁחָטְאוֹ הָיָה חֵטְא שֶׁל אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת שֶׁהִפְרִישׁ בְּחִינַת מט"ט מֵה' צְבָאוֹת וְכָפַר בָּעִקָּר וְכַמְבֹאָר בַּסְּפָרִים שֶׁחֵטְא שֶׁל אַחֵר הוּא בְּחִינַת חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ'. וְעַל כֵּן נִגְזַר עָלָיו מִיתָה, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמִּיתָה, כִּי עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ ה' צְבָאוֹת, עַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֵדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְנִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה חִבּוּר בֵּין גּוּף וְנֶפֶשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת חַיִּים, כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ מְחֻבֶּרֶת בַּגּוּף וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי כְּסוּפִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֵדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת, כִּי הַכֹּל אֶחָד גּוּף וְנֶפֶשׁ וְאוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת. וּכְפִי מַה שֶּׁמְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל יְדֵי כְּסוּפִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת, כְּמוֹ כֵן נִתְחַבֵּר נַפְשׁוֹ עִם גּוּפוֹ בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק עַד שֶׁאֲפִלּוּ אַחַר מוֹתוֹ יִהְיֶה נִכְלָל גּוּפוֹ בְּנַפְשׁוֹ, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם חַיִּים וְקַיָּמִים לָעַד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם קְרוּיִים חַיִּים. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִקְרָאִים צַדִּיקִים, כִּי עַל יְדֵי יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשִׁלֵּמוּת זָכוּ לְתַקֵּן פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי הֵם כּוֹלְלִים בְּחִינַת מט"ט בְּחִינַת לַמְדָן, בַּה' צְבָאוֹת עַל יְדֵי צַדְּקָתָם וּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים וַאֲזַי נִבְדָּל הָרַע מֵעֵץ הַדַּעַת וַאֲזַי עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לִשְׁמִירַת הַבְּרִית הֵם עוֹשִׂין נְפָשׁוֹת וּמְחַיִּין וּמְצַיְּרִין אֶת הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב שֶׁהֵיוּ מִתְּחִלָּה כְּגֹלֶם וּכְמוֹ כֵן נִצְטַיֵּר גּוּפָם לְטוֹב כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל. כִּי הָעִקָּר הוּא לְשַׁבֵּר הַגּוּף וּלְכָפוֹ לְכִסֹּף תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם, כִּי בָּעוֹלָם הַבָּא בְּוַדַּאי יִהְיוּ הַכֹּל נִכְסָפִין לַה' יִתְבָּרַךְ לִבַּד אֲפִלּוּ אֲמִין דְּעָלְמָא, אֲבָל מִי שֶׁטָּרַח בָּעֲרֶב שַׁבָּת וְכוּ'. כִּי הָעִקָּר הוּא מִי שֶׁזּוֹכֶה לְכִסֹּף תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל זְמַן שֶׁנַּפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּגוּפוֹ שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַרְחִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא תַּחֲשֹׁב וּתְהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם בְּתַאֲוֹת וְכִסּוּפִין דְּהַאי עָלְמָא, רַק שֶׁתִּכְסֹף וְתִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל מַה שֶּׁכּוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ וְעוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת יוֹתֵר לְהָאוֹתִיּוֹת כְּמוֹ כֵן מַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה וְחִיּוּת לְגוּפוֹ, כִּי גּוּפוֹ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אוֹתִיּוֹת נִצְטַיֵּר לְטוֹב עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁעָשָׂה שֶׁהֵם חִיּוּת הַגּוּפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַבָּנִים שֶׁהוּא מוֹלִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הַיּוֹצְאִים עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל, עַל כֵּן עַל יָדָם הוּא תִּקּוּן לְנֶפֶשׁ הַמֵּת וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בַּחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה,

כָּל הַמַּנִּיחַ בֵּן לְיָרְשׁוֹ כְּאִלּוּ לֹא מֵת. כִּי עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהִמְשִׁיךְ בַּחַיִּים עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית עַל יְדֵי זֶה נִתְקַשֵּׁר נַפְשׁוֹ בְּגוּפוֹ לְעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן עֵץ הַדַּעַת שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשַׁךְ מִיתָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַבָּנִים הֵם מְקַבְּלִים כָּל מָמוֹנוֹ וְיִגִיעוֹ, כִּי הַמָּמוֹן שֶׁהוּא פַּרְנָסַת הָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין כַּנַּ"ל הוּא בְּחִינַת גּוּף, כִּי חִיּוּת הַגּוּף עַל יְדֵי הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּמִי שֶׁאוֹכֵל בְּתַאֲוָה גַּשְׁמִיּוֹת בְּלִי כְּסוּפִין דְּקְדֻשָּׁה אֲזַי אֵינוֹ מְקַשֵּׁר נַפְשׁוֹ לְגוּפוֹ וַאֲזַי כְּשֶׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ הוּא מֵת מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לְכְסוּפִין דְּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת כַּנַּ"ל וַאֲזַי כָּל אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁהָאֲכִילָה עוֹלָה לִבְחִינַת פָּנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגּוּף בְּנֶפֶשׁ וְלֹא לְהֶבֶף חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן נַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּגוּפוֹ תָּמִיד אֲפִלּוּ לְאַחַר מוֹתוֹ, כִּי צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם קְרוּיִים חַיִּים עַל יְדֵי שֶׁזָּכָה לְכְסוּפִים דְּקְדֻשָּׁה בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל גּוּפוֹ בְּנַפְשׁוֹ לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהַבָּנִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הַיּוֹצְאִים עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁהֵם מְקַבְּלִים מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ עַל יְדֵי זֶה נִתְעַלֶּה נַפְשׁוֹ וְנִמְשָׁךְ הֶאָרָה וְחִיּוּת לְגוּפוֹ בַּקֶּבֶר. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמֵּת הוּא עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת הַנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן חֵטְא עֵץ הַדַּעַת וְנִדְחֶה זֶהֲמַת הַמִּיתָה מִן הַמֵּת וְנִמְשָׁךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת הָאֵלּוּ נִקְרָא בְּמִיתָתוֹ חַי בְּחִינַת צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים וְכַנַּ"ל:

אות ג

וְעִקַּר הַיְרֻשָּׁה הוּא לְבֵן זָכָר, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִכְסֹף תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכְסוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת חָזָק וְאָז גַּם ה' יִתְבָּרַךְ נִכְסָף אֵלֵינוּ וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וְנִמְשָׁכִין תּוֹלְדִין נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְכַמְבֹאָר שָׁם מִזֶּה בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַכְּסוּפִין שֶׁאָנוּ נִכְסָפִין לַה' יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת תֵּאוּבְתִּין דְּנוּקְבָא וְכוּ'. וְהַכְּסוּפִין שֶׁחוֹזֶרֶת הַקְּדֻשָּׁה וְנִכְסָף אֵלֵינוּ זֶה בְּחִינַת תֵּיאוּבְתָּא דִּדְכוּרָא וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ נִתְחַבְּרִין הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה כְּלָל שֶׁכְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וְכֵן כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הֵם בְּחִינַת נוּקְבָא בְּחִינַת מְקַבֵּל לְגַבֵּי הַמַּשְׁפִּיעַ וְהַמַּאֲצִיל שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּכוּרָא נֶגְדּוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיִּחוּד הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁנִּתְחַבְּרִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם דּוֹדָם וְנִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת שֶׁהוּא יִתְעוֹרֵר תְּחִלָּה לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא קֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִלְעֵלָּא וַאֲזַי נִמְשָׁךְ עָלָיו חֶסֶד גָּדוֹל שֶׁהוּא סִטְרָא דִּדְכוּרָא בִּבְחִינַת אִשָּׁה מַזְרַעַת תְּחִלָּה יוֹלֶדֶת זָכָר, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִכְסָפִין בִּתְשׁוּקָה גְּדוֹלָה אֵלָיו עַד שֶׁמּוֹלִידִין נְפָשׁוֹת אֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ נִכְסָף אֲלֵיהֶם וּמַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם אוֹר הַחֶסֶד הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דִּדְכוּרָא כַּיָּדוּעַ. כִּי כְּשֶׁאֵין הָאָדָם מִתְעוֹרֵר מֵעַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי

ה' יִתְבָּרַךְ נִכְסָף אֲלֵיו, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק שֶׁיָּשׁוּב אֲלֵיו וַאֲזַי אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא קוֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וַאֲזַי הַנְּפָשׁוֹת הַנּוֹלָדִין הֵם בִּבְחִינַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא בְּחִינַת אִישׁ מַזְרִיעַ תְּחִלָּה יוֹלֶדֶת בַּת. כִּי עִקַּר מִדַּת הַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא נִמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַדִּין שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁעִקַּר הָיָה עַל יְדֵי שֶׁהָיָה בִּתְחִלָּה בִּשְׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא בְּלֹא אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן בַּכְּתָבִים. וְעַל כֵּן עִקַּר הַיְרֵשָׁה לְבֵן זָכָר, כִּי הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאִתָּנוּ אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַפְּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אִם אֵין לוֹ בֵּן וְהָעֲבָרָתָם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים נִמְשָׁךְ הוֹלָדָה וְנִמְשָׁךְ נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם נֶחְשָׁב הַכֹּל לִבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם הַפְּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן. כִּי נֶפֶשׁ הַנּוּקְבָא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא קוֹדֶם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַדִּין שֶׁהוּא סִטְרָא דְּנוּקְבָא כַּנַּ"ל, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הוּא נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים נִתְעוֹרֵר אַחַר כָּךְ וְנִכְסָף לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הַפְּגָם לְגַמְרֵי הוּא כְּשֶׁאֵין הָאָדָם נִתְעוֹרֵר לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְכִסֹּף אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְעוֹרְרוֹ וְקוֹרְאוֹ בְּכַמָּה מִינֵי כְּרוּזִים וְהִתְעוֹרְרוּת וְהוּא אֵינוֹ מִשְׁגִּיחַ עַל זֶה חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ רָשָׁע גָּמוּר אֲשֶׁר בְּחַיָּיו קְרוּי מֵת מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּסוּפִין רָעִים וְכָרוּךְ אַחַר תַּאֲוּבְתִּין דְּהַאי עָלְמָא וְאֵינוֹ מִתְעוֹרֵר לְכִסֹּף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אַחַר אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְעוֹרְרוֹ בְּכָל עֵת כַּנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁעַל כָּל פָּנִים נִתְעוֹרֵר אַחַר אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁהִתְחִיל לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ בְּכְסוּפִין קְדוֹשִׁים וּלְהַטּוֹת מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא תַּחֲשֹׁב בְּכְסוּפִין רָעִים רַק הוּא מַרְגִּיל עַצְמוֹ לְכִסֹּף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי הוּא גַּם כֵּן עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הֵם בִּבְחִינַת סִטְרָא דְּנוּקְבָא, אַף עַל פִּי כֵן הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְעַל כֵּן מַגִּיעַ הַיְרֵשָׁה לְהַבַּת בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בֵּן, כִּי גַּם נֶפֶשׁ הַבַּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין הַנְּפָשׁוֹת וְהַכְּסוּפִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפְּרְנָסָה, וְהַמָּמוֹן נִתְעַלֶּה לִבְחִינַת פָּנִים, שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן לְנֶפֶשׁ הַמֵּת שֶׁיִּכָּלֵל גּוּפוֹ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁיִּהְיֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בַּחַיִּים וְכַנַּ"ל:

אות ד

וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֵין לוֹ בָּנִים כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי צְרִיכָה אִשְׁתּוֹ יְבוּם אוֹ חֲלִיצָה וְאָז וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלָיו. נַעַל דָּא מט"ט שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַמִּיתָה שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמִּיתָה עַל יְדֵי הַבָּנִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל מט"ט בַּה' צְבָאוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת וְנִכְלָלִין הָאוֹתִיּוֹת בְּהַנְּקֻדּוֹת, הַגּוּפוֹת בְּהַנְּפָשׁוֹת וְזוֹכֶה לִבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁנִּכְלָלִין בְּחִינַת רַגְלִין בִּבְחִינַת פָּנִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינָה אַחַת, כַּמְבֹאָר לַמְּבִינִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב הֵיטֵב

וְהַכֹּל נָעוּץ וּמְחֻבָּר וּמְקֻשָּׁר זֶה בָּזֶה כַּנַ"ל וְאָז נִמְתָּק זֶהֶמַת הַמִּיתָה פְּגַם עֵץ הַדַּעַת כַּנַ"ל. אֲבָל אִם לֹא זָכָה לְהוֹלִיד נְפָשׁוֹת בָּעוֹלָם וּמֵת בְּלֹא בָּנִים חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית וְאָז צְרִיכָה אִשְׁתּוֹ לַחֲלֹץ הַנַּעַל בְּחִינַת מט"ט מֵעַל רַגְלוֹ כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר וְיַעֲלֶה בְּחִינַת רֶגֶל הַחוֹלֵץ שֶׁשָּׁם קְשׁוּרָה נֶפֶשׁ הַמֵּת, כַּמּוּבָא שֶׁיַּחֲזֹר וְיַעֲלֶה לְאוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת וְיָרְקָה בְּפָנָיו:

אות ה

וְעַל כֵּן שָׁאֲלוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד, מִמַּה נַּפְשָׁךְ אִם אֵין אָנוּ חֲשׁוּבוֹת זֶרַע תִּתְיַבֵּם אִמָּנוּ, כִּי בְּוַדַּאי אִם אֵין הַבָּנוֹת רְאוּיוֹת לִירֵשׁ וּלְהַעֲלוֹת נַחֲלָתוֹ לִבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן הַמֵּת כַּנַ"ל, בְּוַדַּאי הָיְתָה צְרִיכָה אִמָּן לְהִתְיַבֵּם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת נֶפֶשׁ הַמֵּת עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ שֶׁהִוא בְּחִינַת רַגְלִין, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר לִבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּיתָה עַל יְדֵי שֶׁעוֹלִין הָרַגְלִין לִבְחִינַת פָּנִים שֶׁמִּשָּׁם נִתְכַּפְּרִין עֲוֹנוֹתָיו כַּנַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הַגּוּף הוּא בְּחִינַת רַגְלִין כְּנֶגֶד הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִוא בְּחִינַת פָּנִים וּכְשֶׁעוֹלִין הָרַגְלִין שֶׁהוּא נַחֲלָתוֹ שֶׁנִּשְׁאָר אַחֲרָיו לִבְחִינַת פָּנִים עַל יְדֵי בָּנָיו שֶׁמְּקַבְּלִין יְרֻשָּׁתוֹ שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת הַיּוֹצְאִין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנַּחֲלָה עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל גּוּפוֹ שֶׁל הַמֵּת בְּנַפְשׁוֹ שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּנוֹ כַּנַ"ל:

אות ו

וּבְוַדַּאי הַכֹּל לְפִי הַנְּפָשׁוֹת וְהַבָּנִים שֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁלּוֹ וּכְפִי כְּסוּפָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה נִכְלָל גּוּפוֹ בְּנַפְשׁוֹ וְנִכְלָל בְּאוֹר הַחַיִּים לָעָצַח כַּנַ"ל:

אות ז

וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מִמְתִּים יָדְךָ ה' וְכוּ' חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם. שֶׁבִּקֵּשׁ לִהְיוֹת מֵאוֹתָן הַמֵּתִים אֲשֶׁר חֶלְקָם בַּחַיִּים שֶׁגַּם אַחַר מִיתָתָן נִקְרָאִים חַיִּים וְזֶה עַל יְדֵי וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם, צָפוּן זֶה בְּחִינַת תּוֹרֵי זָהָב וְכוּ' בְּחִינַת זוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת שֶׁהוּא מִסְטָרָא דְּצָפוֹן בְּחִינַת מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְזֶהוּ, וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם, בִּטְנָם זֶה בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי, כִּי הָאוֹתִיּוֹת הֵם בְּחִינָה אַחֲרוֹנָה מִבְּחִינַת טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת וְעִקַּר יְצִיאָתָם הוּא מֵהַטַּבּוּר וּלְמַטָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין. וְעַל כֵּן מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת רַגְלִין. וְזֶהוּ, וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם שֶׁזּוֹכֶה לְמַלְאוֹת וּלְצָרֵף אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי כְּסוּפָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂים נְפָשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה חֶלְקָם בַּחַיִּים כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי הַבָּנִים נִמְשָׁכִין מֵהַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַכְּסוּפִין הַטּוֹבִים כַּנַ"ל שֶׁמַּחֲמַת זֶה מַגִּיעַ הַיְרֻשָּׁה לְהַבָּנִים בְּחִינַת וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם, כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ צֶדֶק זֶה בְּחִינַת רַגְלִין, בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב,

צָרֵךְ לְפָנָיו יְהַלֵּךְ, הַיְנוּ שֶׁאָזְכֶּה לְהַעֲלוֹת הָרַגְלִין לְבְחִינַת פָּנִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמִּיתָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ אֲנִי בְּצָרֵךְ בְּחִינַת רַגְלִין אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ לְהַעֲלוֹתָן לִבְחִינַת פָּנִים בִּבְחִינַת הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וְכַנַ"ל, עַיֵּן כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל הֵיטֵב:

נחלות ד:

סֵדֶר נַחֲלוֹת:

הַבֵּן וְכָל יוֹצְאֵי חֲלָצָיו קוֹדְמִין לַבַּת וְכוּ' הָאָב קוֹדֵם לְכָל יוֹצְאֵי יֶרֶכוֹ וְכוּ' וְעַיֵּן הַבְּכוֹר שֶׁנּוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּסִימָן ב', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הוּא הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר כְּלִי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וְכָל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה וְכָל הַכִּבּוּשׁוֹת שֶׁיִּכְבֹּשׁ הַכֹּל מִשָּׁם וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁיּוֹסֵף שֶׁשָּׁמַר הַבְּרִית זָכָה לַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, כִּי הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם. פִּי שְׁנַיִם הוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סִדּוּר שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם וּבַקָּשַׁת צְרָכָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

אות ב

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם, כִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לֹא בֵּאֵר שָׁם רַק שֶׁנִּטְילַת הַבְּכוֹר פִּי שְׁנַיִם הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, אֲבָל הֵיא גּוּפָא מַה שֶּׁהַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם לֹא נִכְתַּב שָׁם טַעֲמוֹ וְעִנְיָנוֹ וְגַם מָה עִנְיַן פִּי שְׁנַיִם שֶׁל הַבְּכוֹר לַתְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת שֶׁהֵם סִדּוּר שִׁבְחוֹ וּשְׁאֵלַת צְרָכָיו:

אות ג

אַךְ הָעִנְיָן כִּי מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּתְּפִלָּה שְׁנֵי בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם סִדּוּר שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם וּשְׁאֵלַת צְרָכָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יְבַקֵּשׁ צְרָכָיו, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הָאִשָּׁה כּוֹרֶתֶת בְּרִית אֶלָּא לְמִי שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּלִי. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל, כַּמּוּבָא כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא לְתַקֵּן כְּלֵי הַשֶּׁפַע בִּשְׁלֵמוּת, כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי וְכוּ' (בְּסִימָן לד). כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ לְהֵטִיב וְרוֹצֶה לְהַשְׁפִּיעַ טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ תָּמִיד, אַךְ אֵין יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע כִּי אִם עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּתַן לָהֶם הַמֶּמְשָׁלָה עַל יְדֵי שֶׁיְּתַקְּנוּ כְּלֵי הַשֶּׁפַע בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי תְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. וְתַרְגּוּמוֹ, פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ. וְהָאֱמוּנָה צְרִיכָה לִהְיוֹת שְׁלֵמָה

בְּכָל הַבְּחִינוֹת וּבְלֹא זֶה אֵין לְהַתְּפִלָּה שְׁלֵמוּת וְאֵינָהּ נַעֲשֵׂית כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע, כִּי עִקַּר הַכְּלִי שֶׁנִּשְׁלֶמֶת עַל יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁהִיא עִקַּר הַכְּלִי לְקַבֵּל כָּל טוּב, הַיְנוּ שֶׁכְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בּוֹרֵא הַכֹּל וּמַנְהִיג מוֹשֵׁל וּמַשְׁגִּיחַ וּבָיְדוֹ לְשַׁנּוֹת אֶת הַטֶּבַע כִּרְצוֹנוֹ וּלְהַשְׁפִּיעַ כָּל טוּב, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה בְּעַצְמוֹ לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ וּמַאֲזִין וּמַקְשִׁיב כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ מֵהַגְּרוּעִים שֶׁבַּגְּרוּעִים, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה. וְיֵשׁ כֹּחַ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ בְּרַחֲמִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ אִם יִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו וְכוּ'. וְכָל זְמַן שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ גַּם לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע בִּתְפִלָּתוֹ עֲדַיִן אֵין לוֹ כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע, כִּי אֵין לוֹ מָקוֹם וּכְלִי בְּלִבּוֹ לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע מֵאַחַר שֶׁלְּפִי דַּעְתּוֹ הוּא רָחוֹק מִלְּקַבֵּל הַשֶּׁפַע וּלְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁתְּפִלָּתוֹ עוֹשָׂה רֹשֶׁם. עַל כֵּן עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכְּלִי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וְלִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ הוּא עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת. שֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא כָּל יָכוֹל שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל וּמַנְהִיג כִּרְצוֹנוֹ וְהוּא חַנּוּן וְרַחוּם וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְסַדֵּר שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ לִשְׁאֹל צָרְכֵיהֶן, כִּי עַל יְדֵי סִדּוּר שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם נִתְחַזְּקָה הָאֱמוּנָה בְּשִׁלְמוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין בִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה בְּסִדּוּר שִׁבְחוֹ זְכוּת אָבוֹת כְּדֵי לְחַזֵּק הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים תָּמִיד וְעָשָׂה חֲסָדִים גְּדוֹלִים עִם אֲבוֹתֵינוּ וְשָׁמַע תְּפִלָּתָם תָּמִיד וּבְכֹחָם וּזְכוּתָם אָנוּ מִתְחַזְּקִים שֶׁיִּשְׁמַע גַּם אֶת תְּפִלָּתֵנוּ וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים וְזֶהוּ כְּלַל סִדּוּר שִׁבְחָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁאוֹמְרִים בִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים, אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וְכוּ' הָאֵל הַגָּדוֹל וְכוּ' גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁמַּזְכִּירִין בִּשְׁבָחָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁגָּמַל עִמָּהֶם חֶסֶד וְשָׁמַע תְּפִלָּתָם תָּמִיד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם, וְהוּא זוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם שֶׁהֵם אֲנַחְנוּ עַמּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁאָנוּ מְעֻתָּדִים לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּקָרוֹב וּלְקַבֵּל כָּל טוּב וְכוּ'. וְעַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין כָּל זֶה בִּשְׁבָחָיו, כִּי זֶה עִקַּר שִׁבְחָיו כְּשֶׁמַּזְכִּירִין טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ, כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנּוֹדָע, עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק לִבֵּנוּ לְהִתְפַּלֵּל בְּלֵב שָׁלֵם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל צָרְכֵינוּ, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק אֱמוּנָה הָאֱמוּנָה בְּעַצְמֵנוּ שֶׁיְּרַחֵם גַּם עָלֵינוּ וְיִשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ וְיַשְׁפִּיעַ לָנוּ כָּל טוּב כַּאֲשֶׁר שָׁמַע תְּפִלַּת אֲבוֹתֵינוּ וְיִיחֵד שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה לָנוּ כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁסִּדּוּר שִׁבְחָיו קֹדֶם שְׁאֵלַת צָרְכָיו הוּא בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּסִיּוּם שְׁאֵלַת צָרְכָיו מְסַיְּמִין בְּבִרְכַּת שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כְּשֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה שֶׁעַל יְדֵי

זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וְכַנַּ"ל, וְאָנוּ מִתְחַזְּקִים בֶּאֱמוּנָה זֹאת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁסִּדְּרָנוּ שְׁבָחָיו יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה תְּחִלָּה שֶׁהוּא אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גּוֹאֵל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות ד

אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין יְגִיעָה וַעֲבוֹדָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת חָזָק בֶּאֱמוּנָה זֹאת בִּשְׁלֵמוּת לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִפְעֹל כָּל דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ, כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִינֵי חֲלִישׁוּת הַדַּעַת בְּלֵב הָאָדָם בְּעִנְיָן זֶה כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ וְרֹב בְּנֵי אָדָם נִדְמֶה לָהֶם שֶׁהוּא אֵין לוֹ כֹּחַ לָזֶה וְעַל כֵּן אֵינוֹ מִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה. וְעִקַּר הַיְגִיעָה הוּא בִּתְחִלָּה, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְחַזֵּק לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה בִּבְחִינַת כָּל הַתְּחָלוֹת קָשׁוֹת, כִּי אָז עֲדַיִן לֹא רָאָה שׁוּם פְּעֻלָּה עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה עַד שֶׁזּוֹכֶה לִפְעֹל אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ כְּגוֹן שֶׁהִתְפַּלֵּל עַל אֵיזֶה דָּבָר וְנַעֲנָה אָז הוּא מִתְחַזֵּק בָּזֶה לְהַאֲמִין גַּם בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִפְעֹל בִּתְפִלָּתוֹ מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁכְּבָר שָׁמַע ה' יִתְבָּרַךְ גַּם תְּפִלָּתוֹ וְנַעֲנָה וְאָז נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע. כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכְּלִי הוּא עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִין גַּם בְּעַצְמוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ גַּם תְּפִלָּתוֹ וְכַנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת בְּכוֹר, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הוֹלָדַת הַבְּכוֹר, כִּי כָּל הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת הַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה וְעַל כֵּן הוֹלָדַת הַבְּכוֹר נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זֹאת מִבְּחִינַת הַפְּעֻלָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁפּוֹעֵל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַזְּקָה אֱמוּנָתוֹ לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הוֹלָדַת הַבְּכוֹר שֶׁהוּא הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה. וְכָל הַהוֹלָדוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין אַחַר כָּךְ בְּכֻלָּם יֵשׁ בָּהֶם חֵלֶק מֵהוֹלָדַת הַבְּכוֹר, כַּמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאָר"י זַ"ל, הַיְנוּ שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁאַחַר כָּךְ שֶׁעַל יָדָם כָּל הַהוֹלָדוֹת כֻּלָּם יֵשׁ בָּהֶם חֵלֶק מֵהַפְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁפָּעַל עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזְּקָה אֱמוּנָתוֹ לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכְּלִי לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן נוֹטֵל הַבְּכוֹר פִּי שְׁנַיִם כְּנֶגֶד פִּי שְׁנַיִם שֶׁיֵּשׁ בַּתְּפִלָּה שֶׁהֵם סִדּוּר שִׁבְחוֹ יִתְבָּרַךְ וּבַקָּשַׁת צְרָכָיו, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ, כִּי סִדּוּר שִׁבְחוֹ קֹדֶם שְׁאֵלַת צְרָכָיו שֶׁהוּא חִזּוּק הָאֱמוּנָה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כְּלִי וְכוּ' כַּנַּ"ל עִקַּר בְּחִינָה זֹאת מְקַבֵּל הַבְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁפּוֹעֵל עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ שֶׁאָז הָיָה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא רָאָה שׁוּם פְּעֻלָּה עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ. אֲבָל אַחַר כָּךְ שֶׁכְּבָר פָּעַל פְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה בִּתְפִלָּתוֹ אָז יָכוֹל בְּנָקֵל לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר רָאָה שֶׁפָּעַל עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ. נִמְצָא שֶׁכָּל הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין אַחַר כָּךְ בְּכֻלָּם יֵשׁ בָּהֶם חֵלֶק הַפְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבְּכוֹר וְעַל כֵּן מַגִּיעַ

לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכָל אֲשֶׁר יִמָּצֵא לוֹ כִּי יֵשׁ לוֹ חֵלֶק כְּנֶגֶד כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל מְבֹאָר בְּעִנְיַן דַּרְכֵי סוֹדוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁפִּי שְׁנַיִם שֶׁנּוֹטֵל הַבְּכוֹר הוּא בִּבְחִינַת אֵין הָאִשָּׁה כּוֹרֶתֶת בְּרִית וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוּהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹד הַיִּבּוּם, כִּי מֵהַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוּהּ בַּבִּיאָה הָרִאשׁוֹנָה מִשָּׁם צְרִיכִין לְקַבֵּל כָּל הַהוֹלָדוֹת שֶׁל כָּל הַבָּנִים. וְעִקַּר מְקַבֵּל הַבְּכוֹר וְכָל הַבָּנִים שֶׁבָּאִים אַחַר כָּךְ מְקַבְּלִין עַל יָדוֹ עַל כֵּן מַגִּיעַ לוֹ פִּי שְׁנַיִם, עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְבֹאָרִים עַתָּה עַל פִּי דַּרְכֵּנוּ בַּדֶּרֶךְ הַפָּשׁוּט לְעָבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד וְכַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי גַּם פְּנִימִיּוּת כַּוָּנַת הָאֲרִ"י זַ"ל הוּא לְהָבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה (וּבְעִנְיָן זֶה יֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר עַד שֶׁיִּהְיֶה נִתְפָּס מִזֶּה אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת בְּלֵב כָּל חַד כְּפוּם מַה דִּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּהּ וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ):

אות ו

וְעַל כֵּן אֵין הַבְּכוֹר נוֹטֵל בְּרָאוּי כִּבְמֻחְזָק, כִּי כְּשֶׁהַשַּׁפָּע רָאוּי לָבוֹא עֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת וְעִקַּר מַעֲלַת הַבְּכוֹר הוּא בְּמֻחְזָק, דְּהַיְנוּ בְּהַשֶּׁפַע שֶׁכְּבָר נִמְשְׁכָה בִּשְׁלֵמוּת לְמַטָּה עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַכְּלִי עַד שֶׁנִּתְחַזְּקָה אֲצִלּוֹ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי בְּמַעֲלוֹת שְׁלֵמוּת הַכְּלִי הַנַּ"ל יֵשׁ לְהַבְּכוֹר חֵלֶק יוֹתֵר כְּנֶגֶד כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁרָאוּי לָבוֹא שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַכְּלִי אֵין לְהַבְּכוֹר מַעֲלָה בּוֹ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אֵין נוֹטֵל בּוֹ פִּי שְׁנַיִם וְכַנַּ"ל:

אות ז

וְעַל כֵּן תִּמְצָא בְּרֹב הַתְּפִלּוֹת שֶׁמַּתְחִילִין לְסַפֵּר בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם מַה שֶּׁכְּבָר פָּעֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ בִּתְפִלָּתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֱלֹקִים בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ וְכוּ' פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִּימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם וְכוּ' עַד צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב וְכוּ', הֵינוּ כְּמוֹ שֶׁפָּעַלְתָּ בִּימֵי אֲבוֹתֵינוּ וְעָשִׂיתָ לָהֶם נִסִּים וִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת, כֵּן צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב גַּם עַתָּה. וְכֵן, בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלְטוּ וְכוּ' וְכֵן הָרְבֵּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִפְעֹל בִּתְפִלָּתוֹ כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק בְּדַעְתּוֹ שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיָדֵינוּ לִפְעֹל בִּתְפִלָּתֵנוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל. אַךְ לִפְעָמִים יָכוֹל הַבַּעַל דָּבָר לְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֲבוֹתֵינוּ וְרִבּוֹתֵינוּ פָּעֲלוּ הַרְבֵּה בִּתְפִלָּתָם אֲבָל אִישׁ גָּרוּעַ כָּמוֹךְ אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁתִּפְעֹל בִּתְפִלָּתְךָ. אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא כֵן הוּא, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל אַךְ בִּתְחִלָּה קוֹדֶם שֶׁרְגִיל בַּתְּפִלָּה צָרִיךְ הִתְחַזְּקוּת הַרְבֵּה עַל זֶה אַךְ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר פָּעַל לִפְעָמִים אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ אָז נִתְחַזֵּק לִבּוֹ לְהַאֲמִין בְּהֶאֱמֶת שֶׁגַּם תְּפִלָּתוֹ שׁוֹמֵעַ ה' יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁרָאָה שֶׁכְּבָר שָׁמַע ה' יִתְבָּרַךְ אֶת תְּפִלָּתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, דָּרַשְׁתִּי אֶת ה' וְעָנָנִי וְכוּ'. זֶה עָנִי קָרָא וַה' שָׁמַע וְכוּ'. שֶׁצּוֹעֵק וְאָמַר זֶה עָנִי קָרָא וְה' שָׁמַע, כִּי הָיָה עָנָו מְאֹד וְאָמַר עַל עַצְמוֹ זֶה עָנִי קָרָא וְאַף עַל

פִּי כֵן וְהִ' שָׁמַע וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לִצְעֹק וּלְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל וְכֵן בִּתְפִלַּת יוֹנָה הַנָּבִיא: מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי וְכוּ' בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת ה' זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא אֵלֶיךָ תְּפִלָּתִי וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וְהֶבֵן וְשִׂים לִבְּךָ הֵיטֵב לָזֶה עַד שֶׁתַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ וְתִזְכֹּר בְּכָל פַּעַם כַּמָּה פְּעָמִים קָרָאתָ מִצָּרָה אֶל ה' וְכוּ' וְעָנָה אוֹתְךָ וְהוֹשִׁיעֲךָ וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְחַזֵּק גַּם אַתָּה בִּתְפִלָּה וְה' יוֹשִׁיעֲךָ וְכַנַּ"ל:

אות ח

וְזֶה בְּחִינַת בֶּן קוֹדֵם לְבַת, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה כְּדֵי לְגַלּוֹת רַחֲמָנוּתוֹ וְטוּבוֹ בָּעוֹלָם כַּיָּדוּעַ, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ מָסַר אֶת כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ בְּיַד בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם, שֶׁבְּנֵי הָאָדָם כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם כֵּן יַמְשִׁיכוּ הַשֶּׁפַע מִלְמַעְלָה לְהַחֲיוֹת וּלְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה וְכוּ' כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹקִים וְאָדָם אַיִן וְכוּ' וּפֶרֶשׁ רַשִּׁ"י, עַד שֶׁבָּא אָדָם וְהִתְפַּלֵּל וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע הוּא עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִין וְכָל מַה שֶּׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מַרְבֶּה בִּתְפִלָּה וּמַמְשִׁיךְ יוֹתֵר שֶׁפַע וְרַב טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֵּן מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּיוֹתֵר וְנִתְגַּדֶּלֶת גְּדֻלּוֹ וְטוּבוֹ יוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָעֶגֶל רוֹצֶה לִינֹק וְכוּ', כִּי הוּא חָפֵץ חֶסֶד וְרוֹצֶה לְהֵיטִיב תָּמִיד אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל נִתְרַבִּין יוֹתֵר בָּעוֹלָם וּמַמְשִׁיכִים שֶׁפַע יוֹתֵר נִתְמַלֵּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר, כִּי כָּל חֶפְצוֹ יִתְבָּרַךְ לְהַשְׁפִּיעַ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל תָּמִיד וְזֶה כָּל תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׁוּעָיו כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כְּדֵי שֶׁיַּעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְיַמְשִׁיךְ שֶׁפַע בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִּׁ"י שָׁם, יָאֵר פָּנָיו, לְהַרְאוֹת פָּנִים שׂוֹחֲקוֹת לָתֵת טַל וּמָטָר, הֵינוּ הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע, עַל יְדֵי זֶה לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ וְכוּ' יוֹדוּךָ וְכוּ' עַד וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה יֵכִירוּ וְיֵדְעוּ דַּרְכָּיו יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וְעַל יְדֵי זֶה יוֹדוּ אוֹתוֹ כֻּלָּם וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם שֶׁעִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הוּא עַל יְדֵי שֶׁרוֹאִין שֶׁיִּשְׂרָאֵל פּוֹעֲלִין בִּתְפִלָּתָם וּמַמְשִׁיכִין שֶׁפַע וְרַב טוֹב וְכַנַּ"ל. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע וְרַב טוֹב עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וְהָעִקָּר עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע כַּיָּדוּעַ (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַהוֹרָה וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי וְכוּ' בְּסִימָן לד, עַיֵּן שָׁם). וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהָאָדָם נִפְטָר מֵהָעוֹלָם צָרִיךְ לְרָאוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְסָק צִנּוֹר הַשֶּׁפַע שֶׁהַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיַּשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים בְּזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁהֵם יְמַלְּאוּ מְקוֹמוֹ

וַיַּמְשִׁיכוּ הַשֶּׁפַע בָּעוֹלָם וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר לְעוֹלָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפָּסֵק הַשֶּׁפַע לְעוֹלָם. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַשֶּׁפַע שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי תְּפִלָּה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה עַל כֵּן אַחַר פְּטִירַת הָאָדָם מַזְכִּירִין בְּיוֹתֵר לִפְנֵי מִטָּתוֹ מִצְוַת צְדָקָה וְקוֹרְאִין וְצוֹעֲקִין לְפָנָיו צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לִתְפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא וְזוֹכִין לְחַיֵּי עוֹלָם. כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כְּמוֹ כֵן הִמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע בִּתְפִלָּתוֹ וּכְמוֹ כֵן זוֹכֶה לְחַיִּים לָנֶצַח, כִּי הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע הוּא חִיּוּת וְקִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי נִמְשָׁךְ עָלָיו גַּם כֵּן חַיִּים טוֹבִים וַאֲרֻכִּים לָנֶצַח. וְעַל כֵּן מַגִּיעַ הַיְרֵשָׁה לְבָנָיו הַזְּכָרִים, כִּי הַזָּכָר הוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ וְעַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע יוֹתֵר מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁזֶּה עִקַּר הַהַשְׁאָרָה שֶׁל הָאָדָם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא מְקַבֵּל הַיְרֵשָׁה. כִּי עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל הַיְרֵשָׁה מֵאָבִיו, דְּהַיְנוּ הַשֶּׁפַע טוֹב שֶׁל אָבִיו עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ רַב שֶׁפַע וְטוֹב עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי אֵין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה עַל דָּבָר רֵיק כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַגִּידִי לִי מַה יֵּשׁ לְכִי בַּבַּיִת וְכוּ'. וְזֶה גַּם כֵּן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁכַּתַּבְנוּ לְמַעְלָה בְּעִנְיַן בְּכוֹר שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁכְּבָר פָּעַל אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק לִבּוֹ יוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר שֶׁיְּחוּשׁ עָלָיו הַבְּרָכָה בְּקַל יוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע כִּי זֶה הַדָּבָר נִמְשָׁךְ מֵאֵיזֶה תְּפִלָּה, כִּי אֵין שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְעַל כֵּן אִז בְּקַל יוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עוֹד שֶׁפַע מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יֵשׁ אֵיזֶה שֶׁפַע שֶׁנִּמְשַׁךְ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁמְּזֶה נִמְשָׁךְ הִתְחַזְּקוּת הַלֵּב לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַיְרֵשָׁה שֶׁמְּקַבְּלִין הַבָּנִים עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַשֶּׁפַע יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם וְקִיּוּמוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַבֵּן קוֹדֵם לַבַּת, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע עַל יְדֵי הַבֵּן זָכָר, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בְּחִינַת מְקַבֵּל בְּחִינַת דִּין. וְגַם זֶה צְרִיכִין כְּדֵי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְשֶׁלֹּא תִּשְׁפַּע לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל הָעִקָּר הוּא הָאִישׁ שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הָאִשָּׁה מִתְבָּרֶכֶת אֶלָּא מִפְּרִי בִּטְנוֹ שֶׁל אִישׁ. וְעַל כֵּן אֵין הַמִּשְׁפָּחָה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל שֵׁם הָאָב, כִּי עִקַּר הַמִּשְׁפָּחָה הֵם בְּחִינַת כְּלַל הַצִּנּוֹר שֶׁל הַשֶּׁפַע שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי מִשְׁפָּחָה זֹאת. וְעַל כֵּן כָּל מִשְׁפָּחוֹת יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם חָנוּ סָבִיב לַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן הָלַךְ בֵּיניֵהֶם וְכֻלָּם הָיָה לָהֶם חֵלֶק בַּמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת כְּלַל תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל, כַּמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְהַמִּשְׁכָּן נִבְנָה מִכַּמָּה וְכַמָּה דְּבָרִים פְּרָטִיִּים, כִּי יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה קְרָשִׁים וּקְרָסִים בְּרִיחִים וַעֲמוּדִים וַאֲדָנִים וְכוּ' לוּלָאוֹת וּמֵיתָרִים יְרִיעוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְתַחְתּוֹנוֹת וְקַלְעֵי הֶחָצֵר וְכוּ'. וְכָל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן שֻׁלְחָן וּמְנוֹרָה וּמִזְבֵּחוֹת וְכוּ'. וְכָל הַפְּרָטִים שֶׁהָיָה בְּכָל כְּלִי, כְּגוֹן כַּפְתּוֹרִים וּפְרָחִים וּגְבִיעִים וְכוּ' בְּהַמְּנוֹרָה. וּמִסְגֶּרֶת שֶׁל

הַשֻּׁלְחָן וְקַעֲרוֹתָיו וּקְשׁוֹתָיו וְכוּ' וְהַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל הֵם בְּחִינַת תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל. כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְחַבְּרִין יַחַד וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת קֶרֶשׁ לַמִּשְׁכָּן. וְיֵשׁ שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת אֶדֶן לַמִּשְׁכָּן וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּחוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁסָּבִיב לַמִּשְׁכָּן, כִּי כְּלַל מִשְׁפָּחָה זֹאת הֵם בְּחִינַת חֵלֶק זֶה מֵהַמִּשְׁכָּן וּמִשְׁפָּחָה אַחֶרֶת הֵם בִּבְחִינַת פְּרָט אַחֵר מֵהַמִּשְׁכָּן. וְהָעִקָּר הוּא הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא עִקַּר בְּחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד כְּפִי תְּפִלּוֹתָיו כֵּן הוּא נִשְׂרָשׁ בְּמִשְׁפָּחוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין הַמִּשְׁפָּחָה נִקְרֵאת אֶלָּא עַל שֵׁם הָאָב, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע עַל יְדֵי הַזָּכָר וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֵין מַנִּיחַ זֶרַע חוֹזֶרֶת הַיְרֻשָּׁה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ, וְהָאָב קוֹדֵם לְכָל יוֹצְאֵי יֵרֵכוֹ, כִּי הַמִּשְׁפָּחָה, שֶׁהֵם כְּלַל הַצִּנּוֹר, צְרִיכִין לְקַבֵּל שֶׁפַע יְרֻשָּׁתוֹ שֶׁהִשְׁאִיר וְעַל יְדֵי שֶׁחוֹזֶרֶת הַשֶּׁפַע וּמַגִּיעַ לָהֶם הֵם מְתַקְּנִים בְּמְקוֹמוֹ הַצִּנּוֹר שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְתַקֵּן בִּבְחִינַת אוֹ דּוֹדוֹ אוֹ בֶּן דּוֹדוֹ יִנְאָלֻנּוּ, כִּי הַשֶּׁפַע נִמְשָׁכֶת דֶּרֶךְ צִנּוֹרוֹת רַבִּים וְכָל צִנּוֹר מִתְחַלֵּק אַחַר כָּךְ לְכַמָּה וְכַמָּה צִנּוֹרוֹת וְכֵן לְהַלָּן יוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁנִּתְתַּקְּנִים צִנּוֹרוֹת רַבִּים יוֹתֵר נִמְשָׁכֶת הַשֶּׁפַע בְּרִבּוּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶּהוּ כָּל שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְכָל מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה הֵם כְּלַל צִנּוֹר אֶחָד שֶׁמִּתְחַלֵּק לְצִנּוֹרוֹת רַבִּים כְּפִי מִסְפַּר בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה. וּכְשֶׁנִּפְטָר אֶחָד מֵהֶם חַס וְשָׁלוֹם, בִּלֹּא בָּנִים צְרִיכִין בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה הַקְּרוֹבִים אֵלָיו בְּיוֹתֵר כְּגוֹן אֶחָיו וְדוֹדוֹ וְכוּ' לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ. וְהֵם יְתַקְּנוּ הַחִסָּרוֹן שֶׁלּוֹ מֵאַחַר שֶׁהֵם בִּכְלָל נִמְשָׁכִין מִצִּנּוֹר אֶחָד וְעַל כֵּן הָאָב קוֹדֵם לְכָל יוֹצְאֵי יֵרֵכוֹ, כִּי הָאָב הוּא שֹׁרֶשׁ כְּלַל הַצִּנּוֹר שֶׁל כָּל בָּנָיו וְדוֹרוֹתָיו הַנִּמְשָׁכִין מִמֶּנּוּ וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ. וְעַל כֵּן אֶפְלוּ הַבַּת קוֹדֶמֶת לְכָל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, כִּי כְּשֶׁהַיְרֻשָּׁה צָרִיךְ לַחֲזֹר לְמַעְלָה חַס וְשָׁלוֹם לִבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִנִּיחַ זֶרַע חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ בְּחִינַת דִּינִים, כִּי אוֹר הַחוֹזֵר הוּא בְּחִינַת דִּין. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי הַבַּת קוֹדֶמֶת, כִּי בַּת הִיא בִּבְחִינַת דִּין וְצִמְצוּם כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְהַעֲבַרְתֶּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְמַלֵּא עֶבְרָה עַל מִי שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בֵּן לְיוֹרְשׁוֹ וְעַל כֵּן הַבֵּן קוֹדֵם לַבַּת מֵחֲמַת שֶׁהַבֵּן בִּבְחִינַת חֶסֶד בִּבְחִינַת מַשְׁפִּיעַ שֶׁזֶּה הָעִקַּר כַּנַּ"ל וְהַבַּת בִּבְחִינַת צִמְצוּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵין בֵּן בְּוַדַּאי הַבַּת קוֹדֶמֶת לְקַבֵּל הַיְרֻשָּׁה מִכָּל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, כִּי גַּם כְּשֶׁתַּחֲזֹר לָהֶם הוּא בְּחִינַת דִּינִים בְּחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי יוּכַל לְהִתְחַזֵּק עַל יָדָהּ יוֹתֵר מֵאַחֵר שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הִיא מִיּוֹצְאֵי חֲלָצָיו וְנִמְשְׁכָה מִמֶּנּוּ כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע לְמַטָּה מִדּוֹר לְדוֹר וְלֹא שֶׁתַּחֲזֹר לְמַעְלָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָז קָשֶׁה הַתִּקּוּן בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

אות ט

וְזֶהוּ שֶׁשָּׁאֲלוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד אִם אֵין אָנוּ חֲשׁוּבוֹת זֶרַע תִּתְיַבֵּם אִמָּנוּ, כִּי סוֹד הַיִּבּוּם הוּא בִּבְחִינַת הַנַּ"ל לְתַקֵּן נֶפֶשׁ הַמֵּת עַל יְדֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי אֶחָיו וּמֵאַחַר שֶׁהַבַּת

חֲשׁוּבָה זֶרַע לִפְטֹר מֵהַיִּבּוּם בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לָהּ הַיֶּרֻשָּׁה, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת וְכַנַּ"ל, כִּי סוֹד הַיִּבּוּם הוּא בְּבְחִינַת הַהוּא רוּחָא דְּשָׁדֵי בְּגַוֵּהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַזְּקוּת בַּתְּפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁרָאָה שֶׁכְּבָר פָּעַל אֵיזֶה דָּבָר וּכְבָר עָשָׂה אֵיזֶה רֹשֶׁם בָּעֶלְמָא בִּתְפִלָּתוֹ, כִּי כְּבָר הִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ אֵיזֶה שֶׁפַע כָּל שֶׁהוּא וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמַר כְּלָל וַאֲפִלּוּ אִם חַס וְשָׁלוֹם מֵת בְּתוֹךְ כָּךְ, עִם כָּל זֶה הוּא נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי זֶה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר עָשָׂה אֵיזֶה רֹשֶׁם כָּל שֶׁהוּא עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתָיו וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי אִם הִשְׁאִיר בַּת בָּעוֹלָם בְּוַדַּאי יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן יוֹתֵר, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאֵין זֶה שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת בֵּן זָכָר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן יָכוֹל לְהִתְתַּקֵּן עַל יָדָהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵאֲשֶׁר יִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ מֵאַחַר שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הִשְׁאִיר הַשְׁאָרָה גְּמוּרָה בָּעוֹלָם וְעַל כֵּן פּוֹטֶרֶת מִן הַיִּבּוּם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בָּנוֹת צְלָפְחָד חַכְמָנִיּוֹת הָיוּ וְתָלוּ דִּין הַיֶּרֻשָּׁה בְּיִבּוּם, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּסְמְךָ פָּרָשַׁת בְּנוֹת צְלָפְחָד שֶׁהוּא פָּרָשַׁת נַחֲלוֹת לְפָרָשַׁת מִשְׁפְּחוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁפֵּרֵט אוֹתָם כֻּלָּם בְּפָרָשַׁת פִּינְחָס, כִּי דִּין הַיֶּרֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא כְּלַל תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל מִשְׁפְּחוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֻלְכוּ כֻּלָּם סְבִיב הַמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל:

אות י

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא הַכְנָעַת הָמָן עֲמָלֵק, כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסוֹפָהּ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וְכוּ', כִּי בְּגָלוּתֵנוּ כְּבָיְכוֹל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים וְכוּ' וְכָל תְּפִלּוֹתֵינוּ וּבַקָּשָׁתֵנוּ עַל זֶה שֶׁפָּנָה עֹרֶף אֵלֵינוּ שֶׁיַּחֲזֹר אֶת פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פָּנֹה אֵלַי וְכוּ'. וּכְשֶׁאָנוּ רוֹאִים אֹרֶךְ הַגָּלוּת וּבְכָל יוֹם אֲנַחְנוּ צוֹעֲקִים אֵלָיו וְאֵינָם נוֹשְׂעִים וְיֵשׁ מֵעַמֵּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁטּוֹעִים חַס וְשָׁלוֹם, בְּלִבָּם שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת הֵם לָרִיק. אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הֵם מַעֲלִים אוֹתָם וּמְקִימִים אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן וּמָעַיְילִין כָּל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא לְדוּכְתֵּהּ וּבוֹנִין קוֹמָתָהּ שֶׁל הַשְׁכִּינָה מְעַט מְעַט עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם שִׁעוּר קוֹמָתָהּ אָז יָבוֹא מָשִׁיחַ, דְּא מֹשֶׁה, וְיַשְׁלִים אוֹתָהּ וְיָקִים אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת. וז"פ וְכוּ' וְכוּ' עַד וְסַבְּרִינִין יַבֵּשְׁתָּא הוּא, הַיְנוּ שֶׁהַתְּפִלּוֹת אֵינָם עוֹשִׂים פֵּרוֹת, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵן אֶלָּא סַלְקִינָן וַאֲפִינָן וּבַשְׁלִינִין, הַיְנוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת סַלְקִינָן וְעוֹלִין וְכָל מַה שֶּׁמַּרְבִּין בִּתְפִלָּה נִבְנֶה הַשְׁכִּינָה בְּיוֹתֵר וְכוּ'. כְּשֶׁיִּשְׁתַּלֵּם קוֹמָה שֶׁל הַשְׁכִּינָה, הַיְנוּ עַל יְדֵי רֹב הַתְּפִלּוֹת יְכָמְרוּ רַחֲמָיו וְיִתְהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים. וְזֶה כַּד חַם גַּבֵּהּ אִתְהַפַּךְ וְכוּ' וְאִי לָא הֲוֵי מְקָרְבִינִין לִסְפִינְתָּא וְכוּ' זֶה בְּחִינַת חֶסֶד וְכוּ', הַיְנוּ לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם וְכוּ' וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּרְאֶה שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּתֵנוּ וְתוֹרָתֵנוּ יִהְיֶה הַגְּאֻלָּה אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין אֲנַחְנוּ לְחַסְדּוֹ שֶׁבְּחַסְדּוֹ יִגְאַל אוֹתָנוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וּכְמוֹ שֶׁהוּא בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל כֵּן הוּא בִּפְרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּכְנָס

בַּעֲבוֹדַת ה' קְצָת וּכְבָר עָסַק מְעַט אוֹ הַרְבֵּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָשִׂים פָּנָיו אֵלָיו וִיקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ וְיִגְאָלֵהוּ מִתַּאֲוֹתָיו וּמִדֵּעוֹתָיו הָרָעִים וְהוּא רוֹאֶה שֶׁעֲדַיִן לֹא נַעֲנָה כִּי הוּא עֲדַיִן רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִטְעוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁכָּל תְּפִלּוֹתָיו וְשִׂיחוֹתָיו הָיוּ לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי אֵין שׁוּם דִּבּוּר נֶאֱבָד כְּלָל, רַק כָּל תְּפִלָּה וְשִׂיחָה עוֹשָׂה רֹשֶׁם גָּדוֹל וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מְלַקְּטִים כָּל אִלּוּ הַתְּפִלּוֹת וְהַשִּׂיחוֹת וּבוֹנִים מֵהֶם בִּנְיָנִים נִפְלָאִים בְּחִינַת מִשְׁכָּן וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַד אֲשֶׁר עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת יִהְיֶה נִשְׁלָם הַבִּנְיָן שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בָּזֶה לְלַקֵּט וּלְחַבֵּר וּלְהַעֲלוֹת אִלּוּ הַתְּפִלּוֹת וְאָז יִכְמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְיָשׁוּב אֵלָיו וִירַחֲמֵהוּ:

אות יא

וְזֶה בְּחִינַת תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הֶמָן עָמָלֵק שֶׁהוּא גָּדוֹל מִכָּל הַנִּסִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי זֶה הַטָּעוּת שֶׁנִּכְנַס בְּלֵב כַּמָּה אֲנָשִׁים לִטְעוֹת כְּאִלּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁצּוֹעֲקִין וּמִתְפַּלְּלִים וּמִתְחַנְּנִים יָמִים וְשָׁנִים וְאֵינָם נוֹשְׁעִים כַּנַּ"ל, זֶה הַטָּעוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קְלִפַּת הֶמָן _ עָמָלֵק שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה שֶׁהוּא גָּלוּת אֱדוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָמָלֵק שֶׁהוּא מְזֻרָּע אֱדוֹם. כִּי עָמָלֵק הוּא כְּלַל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהוּא הַמֵּסִית וְהוּא הַמְקַטְרֵג וְהוּא הַמַּחֲלִישׁ אֶת הַדַּעַת מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ מֵסִית אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּמַה שֶׁהוּא מְסִיתוֹ בְּתַאֲוֹת וּבְהֶרְהוּרִים וּבְמִדּוֹת רָעוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וּמֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבֵּר הַגָּלוּת חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מַחֲלִישׁ אֶת הַדַּעַת מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה מֵאַחַר שֶׁמַּטְעֶה אוֹתָם בְּדַעְתָּם הֲלֹא אַתֶּם רוֹאִים שֶׁאֵינְכֶם פּוֹעֲלִים כְּלָל בִּתְפִלַּתְכֶם חַס וְשָׁלוֹם. וּכְשֶׁמִּתְרַשְּׁלִים בִּתְפִלָּה מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְאָרֵךְ יוֹתֵר הַגָּלוּת מַחֲלִישׁ הַדַּעַת מִלְּהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן חוֹזֶרֶת חֲלִילָה חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת מְאֹד עַד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְצֵאת מֵהַגָּלוּת חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי רִבּוּי תַּחְבּוּלוֹתָיו הָרָעִים לוּלֵא ה' שֶׁהָיָה לָנוּ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִמּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר. וְהוּא בְּרַחֲמָיו שׁוֹלֵחַ לָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צַדִּיקִים נִפְלָאִים שֶׁבְּחָכְמָתָם הַנִּשְׂגָּבָה הֵם מַכְנִיסִים בְּדַעְתֵּנוּ לִבְלִי לְיָאֵשׁ עַצְמֵנוּ מִן הָרַחֲמִים בְּשׁוּם אֹפֶן וּמַכְנִיסִים בְּלִבֵּנוּ הִתְחַזְּקוּת נִפְלָא לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה. וְזֶה בְּחִינַת תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, כִּי הֶמָן הָרָשָׁע יְמַח שְׁמוֹ, הוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר בְּסוֹף הַגָּלוּת שֶׁל בָּבֶל לְעַכֵּב הַגְּאֻלָּה וּלְהַחֲלִישׁ לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִים שֶׁכְּבָר עָבַר הַזְּמַן שֶׁהִבְטִיחוּ אוֹתָם לְגָאֳלָם לְסוֹף שִׁבְעִים שָׁנָה וַעֲדַיִן לֹא נִגְאֲלוּ,

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכֻּלָּם חָשְׁבוּ וְטָעוּ וְאַף דָּנִיֵּאל חָשַׁב וְטָעָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן סָבַר הָמָן לְהַכְנִיס הַטָּעוּת בַּלֵּב כְּאִלּוּ אֵין עוֹד תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן אָמַר, יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֱלֹקֵיהֶם יֶשׁ הוּא. כִּי כָּל זְמַן הַגָּלוּת כָּל זְמַן שֶׁאֵין ה' יִתְבָּרַךְ עוֹנֶה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְגָאֳלָם נִקְרָא יֶשׁ, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה'. וּכְתִיב, וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ה', כִּדְאִיתָא בְּמִדְרַשׁ אֶסְתֵּר. אֲבָל בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי תְּפִלָּתָם מְעוֹרְרִים רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ מְעַט מְעַט בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁבְּמְהֵרָה יִתְעוֹרֵר כִּבְיָכוֹל, מִשְּׁנָתוֹ בְּבְחִינַת וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ה' וְיִגְאָלֵנוּ בִּמְהֵרָה. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שָׁנָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, רַק שֶׁמַּחֲמַת מִדַּת הַדִּין הוּא יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, מַסְתִּיר פָּנִים מֵאִתָּנוּ עַד שֶׁנִּדְמֶה כְּיָשֵׁן חַס וְשָׁלוֹם וְאָנוּ מְחֻיָּבִים לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק אֵלָיו תָּמִיד וּלְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה בִּבְחִינַת עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה' עַד אֲשֶׁר עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת יִתְעוֹרֵר בִּשְׁלֵמוּת וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ וִירַחֲמֵנוּ וְכַנַּ"ל. אֲבָל הָמָן הָרָשָׁע אָמַר, אֱלֹקֵיהֶם יֶשׁ הוּא, כְּאִלּוּ אִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ עוֹד חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָמָן עָשָׂה עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַתְּפִלָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁמַּחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁצּוֹעֲקִים וְאֵינָם נוֹשָׁעִים וְכַנַּ"ל. כִּי הָמָן הוּא מִזֶּרַע עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ, וְזֶה עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת עַל יְדוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִירָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לִזְכֹּר מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק וְכוּ' אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדָּרֶךְ, 'קָרְךָ' מִלְּשׁוֹן מִקְרֶה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית שֶׁזֶּה עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, קָרְךָ, לְשׁוֹן קְרִירוּת, הַיְנוּ שֶׁהוּא מְקָרֵר לֵב הָאָדָם מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת בַּחֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת חַם לִבִּי בְקִרְבִּי וְכוּ' דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי וְכוּ', כִּי הוּא הַמַּסְךְ לְמַה שֶּׁמַּסִּיק וְהָעִקָּר בְּפִגְם הַבְּרִית וְהוּא הַמַּחֲלִישׁ הַדַּעַת מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה עַל זֶה מֵאַחַר שֶׁרוֹאִין שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁצּוֹעֲקִין וְאֵינָם נוֹשָׁעִים חַס וְשָׁלוֹם.

וְזֶהוּ:וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר רַק עַל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ, וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים, 'יָרֵא אֱלֹקִים' זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יִרְאַת ה' הִיא תְּהִלָּל, הַיְנוּ שֶׁאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְאֵינְךָ מִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאַת אֱלֹקִים. וְזֶה בָּא מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מַחֲלִישׁ דַּעְתְּךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהִזְהִירָה הַתּוֹרָה לִזְכֹּר זֹאת הֱיטֵב, כִּי צְרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת הֱיטֵב הֱיטֵב בְּלִבּוֹ, כִּי הִתְגַּבְּרוּתוֹ בַּחֲלִישַׁת הַדַּעַת הַזֹּאת הוּא בְּלִי שִׁעוּר וּצְרִיכִין לִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בְּגֹדֶל הָאַזְהָרוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהִזְהִירוּנוּ בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת לְבִלְי לְיָאֵשׁ עַצְמֵנוּ מִן הָרַחֲמִים בְּשׁוּם אֹפֶן וְכַנַּ"ל:

אות יב

כִּי בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן עָמָלֵק רוֹצֶה לְהַפִּיל שִׂכְחָה בְּלֵב הָאָדָם כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעֵנוּ כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם. אַחֲרֵי אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת כְּבָר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ יְשׁוּעוֹת נוֹרָאוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְאֵין מִסְפָּר שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר עַד הַיּוֹם הַזֶּה. כִּי הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת בְּמַסּוֹת בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וְכוּ' וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת וְכוּ'. וְיהוֹשֻׁעַ כָּבַשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים וְכוּ'. וְכָל הַנִּסִּים וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁבִּימֵי דָּוִד וּשְׁלֹמֹה וְכֵן בְּכָל דּוֹר. אֲבָל עֲמָלֵק יָמַח שְׁמוֹ, רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם וּלְהַחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ כְּלָל, וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל גַּם בְּבַגְשְׁמִיּוּת וּמַאֲרִיךְ הַגָּלוּת. וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ פָּסוּק וַיָּבֹא עֲמָלֵק וְכוּ' לְפָסוּק וְעַל נַסֹּתָם אֶת ה' לֵאמֹר הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּכְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל וְנִסּוּ אֶת ה' וְאָמְרוּ הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ וְכוּ' זֶהוּ בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ מִקְּלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק וְעַל יְדֵי זֶה וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל גַּם בְּבַגְשְׁמִיּוּת, הַיְנוּ כִּי קְלִפַּת עֲמָלֵק מַחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם בְּעֵת הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס בּוֹ שִׂכְחָה שֶׁיִּשְׁכַּח כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁהָיָה אֵז שֶׁזֶּה סְמוּךְ הוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה וְקָרַע לָהֶם אֶת הַיָּם וְנָתַן לָהֶם אֶת מָמוֹנָם וְהוֹרִיד לָהֶם הַמָּן וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מַיִם הֶחֱלִישׁ דַּעְתָּם כָּל כָּךְ עַד שֶׁטָּעוּ וְנִסְתַּפְּקוּ וְאָמְרוּ הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, רְאֵה וְהָבֵן וְהַבֵּט עַד הֵיכָן כֹּחַ הַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מַגִּיעַ. וְכָל זֶה מַעֲשֵׂה קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיָּכוֹל לְעַקֵּם הַלֵּב כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לְטָעוּת כָּזֶה אִם אֵין מִשְׁתַּדְּלִין לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים. וְכֵן מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל פָּסוּק זֶה הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אַיִן וַיָּבֹא עֲמָלֵק וְזֶה לְשׁוֹנוֹ סָמֹךְ פָּרָשָׁה זוֹ לְמִקְרָא זֶה לוֹמַר תָּמִיד אֲנִי בֵּינֵיהֶם וּמְזַמָּן לְכָל צָרְכֵיכֶם וְאַתֶּם אוֹמְרִים הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, חַיֵּיכֶם שֶׁהַכֶּלֶב בָּא וְנוֹשֵׁךְ אֶתְכֶם וְכוּ'. מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהִרְכִּיב בְּנוֹ עַל כְּתֵפוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים כָּאֵלֶּה בְּכָל וּבְפֶרֶט בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים עַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְכוּ'. וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק בְּתַחְבּוּלוֹתָיו מַכְנִיס בַּלֵּב כְּפִירוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת עַד שֶׁמְּסֻפָּק אִם יֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אַיִן, וְאָז וַיָּבֹא עֲמָלֵק עֲלֵיהֶם וַיִּלָּחֶם עִמָּהֶם גַּם בְּבַגְשְׁמִיּוּת וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן עִקַּר מִלְחַמְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָמוֹ הָיָה עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. וְתַרְגּוּמוֹ, פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא מָשִׁיחַ בְּחִינַת צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ בִּתְפִלָּה וּמַכְנִיסִים בְּלֵב יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד וְלֹא יִשְׁמְעוּ לַהֲסָתָתוֹ וְהַטְעוֹתָיו חַס וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה וְכוּ'

אֶלָּא בְּזֶמֶן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה הָיוּ מִתְחַזְּקִים וְכוּ', הַיְנוּ כְּשֶׁפָּעַל מֹשֶׁה וְהִכְנִיס בְּלִבָּם שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בִּתְפִלָּה וְיִסְתַּכְּלוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה הָיוּ מִתְחַזְּקִים וְאִם לָאו חַס וְשָׁלוֹם, לְהֵפֶךְ, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת כְּנֶגְדּוֹ הוּא עַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת בִּתְפִלָּה תָּמִיד וְכַנַּ"ל:

אות יג

וְזֶה בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַתְּפִלָּה הִוא בְּחִינַת הַבְּכוֹר שֶׁנּוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת סִדּוּר שִׁבְחוֹ יִתְבָּרַךְ וּשְׁאֵלַת צְרָכָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וּכְבָר בֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה הָעִנְיָן שֶׁעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת בַּתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבְּכוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהוֹלָדָה וְהַפְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָאָדָם פּוֹעֵל בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁכְּבָר פָּעַל אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבְּכוֹר כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה הוּא מִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה לְהַלָּן יוֹתֵר כִּי נִתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ וְנַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע עַל יְדֵי שֶׁרוֹאֶה שֶׁכְּבָר פָּעַל אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ וּבִשְׁבִיל זֶה הַתְּפִלָּה הִוא בִּבְחִינַת בְּכוֹר, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת בְּנֵי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, כִּי הִתְגַּלּוּת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה גִּלּוּ יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם כִּי אֵין אֲמִנּוּתֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה. וְלֶעָתִיד בְּעֵת הַגְּאֻלָּה כְּשֶׁיִּרְאוּ כָּל הָעוֹלָם אֶת גֹּדֶל וְרִבּוּי הַפְּעֻלּוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁפָּעַלְנוּ עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ בְּכָל יְמֵי הַגָּלוּת אָז יִתְחַזְּקוּ כֻּלָּם בִּתְפִלָּה מֵחֲמַת שֶׁהַכֹּל יִרְאוּ אָז מַעֲלַת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל גְּדֻלָּתָם זָכוּ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וְכוּ'. אֲבָל מַעֲלַת תְּפִלָּתָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם אֵינָהּ חֲשׁוּבָה כָּל כָּךְ אָז מֵאַחַר שֶׁהֵם לֹא הִתְגַּבְּרוּ בִּתְפִלָּה כַּנַּ"ל אֶלָּא אַחַר שֶׁרָאוּ מַה שֶׁפָּעֲלוּ יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלָּתָם. אֲבָל עַם קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל זָכוּ לְהִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּה בְּכָל יְמֵי הַגָּלוּת בְּעֵת שֶׁלֹּא רָאוּ עֲדַיִן מַה שֶׁפָּעֲלוּ וְעַל כֵּן נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל בְּכוֹר וְרֵאשִׁית, כִּי הֵם גִּלּוּ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה בָּעוֹלָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁפּוֹעֲלִים בַּתְּפִלָּה שֶׁזֹּאת הַהוֹלָדָה וְהַפְּעֻלָּה חֲשׁוּבָה וְיקָרָה מְאֹד, כִּי אָז צְרִיכִין עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת בִּתְפִלָּה בְּעֵת שֶׁלֹּא רָאָה עֲדַיִן מַה שֶׁפָּעַל וְכַנַּ"ל:

אות יד

וְעַל כֵּן הָיָה עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם עַל יְדֵי מַכַּת בְּכוֹרוֹת דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי כָּל הַמּוֹפְתִים לֹא נִכְנַע פַּרְעֹה בִּשְׁלֵמוּת וְחִזֵּק אֶת לִבּוֹ עַד שֶׁהֵבִיא עָלָיו מַכַּת בְּכוֹרוֹת וּבְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל נִצּוֹלוּ וּבָזֶה נִכְנַע בְּחִינַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְנִתְעַלָּה וְנִתְגַּדֵּל בְּחִינַת בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְאָז נִתְגַּלָּה פְּעֻלַּת תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל וְצַעֲקָתָם כָּל יְמֵי הַגָּלוּת וְאָז נִגְאֲלוּ וְיָצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְאָז נִתְקַדְּשׁוּ הַבְּכוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קַדֶּשׁ לִי כָל בְּכוֹר וְכוּ'. כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, כִּי כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת בְּכוֹר בִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ בְּחִינַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק, בְּחִינַת רֵאשִׁית

גּוֹיִם עָמָלֵק, הֵינוּ שֶׁבְּחִינַת קְלִפַּת עָמָלֵק הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַבְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה, דְּהֵינוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁפּוֹעֲלִים אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלָדַת הַבְּכוֹר הוּא מִתְגַּבֵּר וּמַכְנִיס כְּפִירוֹת וְשִׂכְחָה בַּלֵּב כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לִשְׁמֹעַ תְּפִלָּתוֹ כְּלָל וְעַל כֵּן נִקְרָא עָמָלֵק רֵאשִׁית בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם וְכוּ', כִּי הוּא רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד בְּחִינַת רֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹר כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ כְּלָל. וּמִשָּׁם מִבְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עָמָלֵק, מִשָּׁם הָיְתָה יְנִיקַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, כִּי עָמָלֵק כּוֹלֵל כָּל הָעַכּוּ"ם וּבְפָרָט מִצְרַיִם, כִּי שֹׂר שֶׁל מִצְרַיִם הוּא אֱדוֹם שֶׁהוּא עָמָלֵק. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהִכָּה ה' בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם עַל יְדֵי זֶה נִפְסַק וְנִתַּק יְנִיקַת מִצְרַיִם מִבְּחִינַת קְלִפַּת עָמָלֵק שֶׁכָּל הַגְּלִיּוֹת עַל יָדוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה כֹּחַ לְהַקְלִפָּה לְהַכְבִּיד אֶת לִבּוֹ עוֹד וְאָז הֵכָרַח לְהַסְכִּים שֶׁיֵּצְאוּ. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁעָמָלֵק בְּעַצְמוֹ לֹא נָפַל עֲדַיִן רַק שֶׁנִּפְסַק יְנִיקַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי הֲרִיגַת הַבְּכוֹרִים וְכַנַּ"ל עַל כֵּן אַחַר כָּךְ אַחַר שֶׁיָּצְאוּ הִתְגַּבֵּר עוֹד וְהָפַךְ אֶת לֵב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו וְאָמְרוּ מַה זֹּאת עָשִׂינוּ וְכוּ' וְכָל זֶה עַל יְדֵי קְלִפַּת עָמָלֵק שֶׁחָזַר וְנִתְעוֹרֵר, כִּי הוּא מִתְעוֹרֵר וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם. וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ וַיַּגֵּד וְכוּ' כִּי בָּרַח הָעָם שֶׁהַמַּגִּיד הָיָה עָמָלֵק, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי הַמַּגִּיד וְהַמַּסִּית לְפַרְעֹה לֵאמֹר שֶׁיִּשְׂרָאֵל בָּרְחוּ וְשֶׁיִּתְגַּבֵּר לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם זֶה עָמָלֵק, כִּי זֶה מַעֲשֵׂה עָמָלֵק שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם וְיַכְחִישׁ הַכֹּל וַיַּכְנִיס שִׂכְחָה וְטָעוּתִים בַּלֵּב כְּאִלּוּ לֹא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם יְשׁוּעָה חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר שֶׁנָּפַל פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בַּיָּם לְגַמְרֵי אַחַר כָּךְ בָּא עֲלֵיהֶם עָמָלֵק בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ לֹא נִכְנַע עֲדַיִן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הִתְגַּבֵּר הוּא בְּעַצְמוֹ וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל כָּל הַנִּפְלָאוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ וּבָא לְהִלָּחֵם כְּנֶגְדָּם, כִּי הוּא בְּחִינַת רֵאשִׁית שֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד בְּחִינַת בְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִמּוֹ בְּכָל דּוֹר וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת סְמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה שֶׁקֹּדֶם שֶׁנִּכְנָסִין בִּתְפִלָּה לְהִתְפַּלֵּל עַל צָרֵכֵינוּ בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אָנוּ מַזְכִּירִין גְּאֻלַּת מִצְרַיִם וּמַזְכִּירִין הַכְנָעַת בְּכוֹר דְּסִטְרָא אָחֳרָא כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ יִשְׂרָאֵל גָּאָלְתָּ, וּבָזֶה אָנוּ מַזְכִּירִין עַצְמֵנוּ מַה שֶּׁפָּעֲלוּ יִשְׂרָאֵל כְּבָר בִּתְפִלָּתָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הוֹלָדַת בְּכוֹר דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק הַלֵּב לְהִתְפַּלֵּל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז אָנוּ מַתְחִילִין לְהִתְפַּלֵּל, כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת בִּתְפִלָּה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הוֹלָדַת בְּכוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מַזְכִּירִין עַצְמֵנוּ מַה שֶּׁכְּבָר פָּעֲלוּ עַל יְדֵי תְּפִלָּתָם וְכַנַּ"ל:

אות טו

הַכְּלָל שֶׁקִּלְקֵפַת הַמָּן עָמָלֵק הוּא הַמַּחֲלִישׁ לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּסוֹף הַגָּלוּת בְּעֵת שֶׁהַגְּאֻלָּה מוּכָנָת לָבוֹא, רַק צְרִיכִין עוֹד כַּמָּה תְּפִלּוֹת לִגְמֹר בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן כִּדֵי שֶׁיִּכָּמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ

וְיָשׁוּב אֲלֵינוּ פָּנִים בְּפָנִים וְהוּא בְּתַחְבּוּלוֹתָיו מַחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם כְּאִלּוּ כְּבָר אָפַס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁרוֹאִין אֲרִיכַת הַגָּלוּת כָּל כָּךְ שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁצּוֹעֲקִין וְאֵין נוֹשָׁעִים וְכַנַּ"ל. וְכֵן מְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת הָאָר"י זַ"ל בְּכַוָּנוֹת פּוּרִים שֶׁהִתְגַּבְּרוּת הָמָן אָז הָיָה בְּסוֹף גָּלוּת בָּבֶל בְּעֵת שֶׁכְּבָר הִתְחִיל הַתִּקּוּן לְמַעְלָה שֶׁיִּחְזְרוּ פָּנִים בְּפָנִים וְהוּא רָצָה לְבַטֵּל זֹאת וְעַל כֵּן הִתְגַּבֵּר לְבַטֵּל בְּנָיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא בְּעֵת שֶׁכְּבָר הַגְּאֻלָּה סְמוּכָה וּמוּכָנָת לָבוֹא וּכְבָר הִתְחִיל הַתִּקּוּן לְמַעְלָה בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים הוּא מִתְגַּבֵּר לְבַטֵּל זֹאת מַכְנִיס בַּלֵּב כְּאִלּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת הֵם לְרִיק חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵינָם פּוֹעֲלִים כְּלָל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן רָצָה לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְכוּ', כִּי עִקַּר כֹּחַ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב וּכְלֵי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁהֶחֱלִישׁ דַּעְתָּם מִלְּהִתְפַּלֵּל עַל יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר הוּא בִּבְחִינַת חֶרֶב שֶׁלּוֹ, בְּחִינַת וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה. וְעַל כֵּן רָצָה לְכַלּוֹתָם לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי חַרְבּוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ כְּשֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל מִתְחַזְּקִים בִּתְפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב וּכְלֵי זֵינוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי בִּזְמַן שֶׁאֵין הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב, אָז, וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה עַל יְדֵי שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לְצֶלֶם בִּימֵי נְבוּכַדְנֶצַּר וְעַל שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע וְעַל שֶׁנִּכְשְׁלוּ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. שֶׁכָּל הַפְּגָמִים הָאֵלֶּה הֵם בְּחִינַת פְּגַם עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, כִּי הִשְׁתַּחֲווּ לְצֶלֶם, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה כְּפִירוֹת, שֶׁזֶּה הֵפֶךְ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְנִכְשְׁלוּ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת, שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, זֶהוּ פְּגַם הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב דְּקְדֻשָּׁה שֶׁתְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַבְּרִית בְּחִינַת חֲגֹר חַרְבְּךָ עַל יֶרֶךְ כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְנֶהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אֲכִילָה דְּקְדֻשָּׁה הִוא בְּחִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד, בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, הַלֵּל כְּשֶׁרָצָה לֶאֱכֹל, אֵיזֹל וְאֶגְמֹל חֶסֶד עִם נַפְשִׁי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רַבָּה. כִּי צְרִיכִין לֶאֱכֹל בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט, בִּבְחִינַת יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, אָבִיךָ הֲלוֹא אָכַל וְשָׁתָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה אָז טוֹב לוֹ (יִרְמְיָה כב). כִּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַשְׁרֶיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרֶיךָ בָּעֵת יֹאכְלוּ אִי לָךְ אֶרֶץ וְכוּ'. כִּי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים שֶׁהֵם עוֹסְקִין בְּמִשְׁפָּט צְרִיכִין לֶאֱכֹל בָּעֵת וּבִזְמַן בִּישׁוּב הַדַּעַת בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה וְכַנַּ"ל. וְכֵן מוּבָן בְּהַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן סא שֶׁעַל יְדֵי מוֹתְרוֹת אֲכִילָה נִפְגָּם הַמִּשְׁפָּט. וְעַל כֵּן אָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם כְּדֵי שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בַּמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַתְּפִלָּה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר

תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְעֻשָּׂו שֶׁפָּגַם בַּעֲבוֹדַת הַבְּכוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה וּבָזֶה אוֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה. הָיָה הַפְּגָם שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה בְּחִינַת הַלְּעִיטֵנִי נָא וְכוּ'. עַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה עַל יְדֵי זֶה פָּגְמוּ בַּמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא פְּגַם הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן רָצָה הָמָן, יִמַּח שְׁמוֹ, לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד צַדִּקוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁקָלִים. וְאָמַר, וַעֲשָׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ. כִּי צְדָקָה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה וְהוּא רָצָה לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד זֶה, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא כְּנֶגֶד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיִים בִּתְפִלָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ כֹּל יָכוֹל וְהוּא מָלֵא רַחֲמִים וּמִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתָם תָּמִיד וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שְׁקָלֶיהָם לִשְׁקָלֶיךָ. תָּמָן תָּנֵינָן בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים. כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא בִּבְחִינַת שְׁקָלִים, כִּי מִבֹּאר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּדָקָה הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹדְעִין אֵיךְ לְלַחֵם עִם הַחֹרֶב שֶׁיִּהְיֶה קוֹלֵעַ אֶל הַשַּׂעֲרָה וְלֹא יַחֲטֹא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁקָלִים, הַיְנוּ שֶׁהַצְּדָקָה הִיא בִּבְחִינַת שְׁקָלִים מֵהֶמַת שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לִבְחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁקָלִים בְּחִינַת מִשְׁקָל שֶׁיְּכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ בְּמִשְׁקָל שֶׁיִּהְיֶה קוֹלֵעַ אֶל הַשַּׂעֲרָה וְלֹא יַחֲטֹא כַּנַּ"ל, (וּבְעִנְיַן שְׁקָלִים הָיָה בִּלְבִּי הַרְבֵּה לְבָאֵר אַךְ לֹא אִסְתַּיַּע מִלְּתָא לְכָתְבוֹ בִּזְמַנּוֹ וְנִשְׁכַּח):

אות טז

נִמְצָא שֶׁקִּלְקֵפַּת הָמָן עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת הַקִּלְקֵפָּה הַמַּחְלֶשֶׁת וּמְרַשֶּׁלֶת לֵב הָאָדָם מִלְּהִתְפַּלֵּל מֵהֶמַת שֶׁרוֹאִין אֲרִיכַת הַצָּרוֹת וְהַגָּלוּת רַחֲמָנָא לְצַלָּן וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סַבְרִינִין יַבֶּשְׁתָּא הוּא הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁסּוֹבְרִים חַס וְשָׁלוֹם כְּאִלּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה הַטָּעוּת נִמְשָׁךְ מִקִּלְקֵפַּת הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה הַכְנָעָתוֹ עַל יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלּוֹת שֶׁל צַדִּיק הָאֱמִתִּי וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כִּי מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי זֶה בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַתְּפִלּוֹת, כִּי כָּל מִלְּחֲמוֹתָו וְכָל הַכְּבִישׁוֹת שֶׁלּוֹ הֵם עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כַּמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת בָּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר שֶׁתַּרְגּוּמוֹ מָרֵי דַּכְיָא, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ בְּחִינַת רֹאשׁ וְשֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ, בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כִּי הוּא בְּחִינַת בָּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר. וְזֶהוּ בָּשָׂמִים רֹאשׁ, 'רֹאשׁ' דַּיְקָא בְּחִינַת רֹאשׁ וּבְכוֹר שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, הֵפֶךְ בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְרַשְּׁלוּת מֵהַתְּפִלָּה כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחַלְנוּ לִפְעֹל כְּלָל. וּמָרְדְּכַי בְּחִינַת בָּשָׂמִים רֹאשׁ וְכוּ' שֶׁמְּחַזֵּק

אֶת לֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה, כִּי כְּבָר פָּעַלְנוּ הַרְבֵּה אַךְ עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין לִפְעֹל הַרְבֵּה מְאֹד עַד שֶׁנִּגְמֹר הַבִּנְיָן בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן לְהַחֲזִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים וְכַנַּ"ל. וּכְנֶגֶד עֹצֶם הַגְּדֻלָּה וְנִפְלְאוֹת הַיְשׁוּעוֹת וְכוּ' שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִפְעֹל עֲדַיִן לֹא הִתְחַלְנוּ לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי כְּלָל, וְאַף עַל פִּי כֵן כְּבָר עָזַר לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה מְאֹד, אַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם אָנוּ צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּה מֵחָדָשׁ, כִּי לְגָדְלָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין חֵקֶר וְהוּא מְחַזֵּק לִבֵּנוּ לִבְטֹחַ בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וּלְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד כִּי אֵין שׁוּם תְּפִלָּה לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, רַק כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה עוֹשֶׂה רֹשֶׁם וְנִבְנֶה מֵהֶם קוֹמַת הַשְׁכִינָה שֶׁהִוא בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם שִׁעוּר קוֹמָתֹהּ אָז יִכְמְרוּ רַחֲמָיו וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק. וְעַל כֵּן הוּא מַכְנִיעַ וְעוֹקֵר קְלִפָּתָם הָרָעָה. וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת בִּשְׁעַת גְּזֵרַת הָמָן הִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת בְּגָדָיו וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בֶּן שִׁמְעִי בֶּן קִישׁ, שֶׁהִקִּישׁ עַל דַּלְתֵי רַחֲמִים וְכוּ'. וְכֵן הִכְנִיס בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְכָל עִיר וָעִיר וְכוּ' וְצוֹם וּבְכִי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְדִבְרֵי הַצֻּמּוֹת וְזַעֲקָתָם. נִמְצָא שֶׁמָּרְדֳּכַי הוּא צַדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת מָשִׁיחַ, בְּחִינַת רֵיחַ, בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ כְּלַל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵלָיו צְרִיכִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַשֵּׁר תְּפִלָּתָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאָסְתֵּר הִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הַתְּפִלּוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִין בְּתֻקֶּף אֲרִיכַת גָּלוּתָם וְצָרָתָם בְּגוּף וָנֶפֶשׁ. וְהִיא נִקְרֵאת אֶסְתֵּר עַל שֵׁם הַהַסְתָּרָה בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁבְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת נִדְמֶה כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ וּכְאִלּוּ הַתְּפִלּוֹת הֵם לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ בְּחִינַת אֶסְתֵּר הֵם מְחַזְּקִים אֶת עַצְמָם בִּתְפִלָּה תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּתֻקֶּף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, אֲפִלּוּ הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְסַדֵּר תְּפִלָּתָם כָּרָאוּי עַד שֶׁמִּתְגַּבְּרֶת עֲלֵיהֶם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּחִינַת מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּחִינַת וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, גַּם אָז הֵם מִתְגַּבְּרִים בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּאָה אֶסְתֵּר לְתוֹךְ בֵּית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנָּה שְׁכִינָה צָעֲקָה אָז קֵלִי קֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי וְכוּ'. וְזֶה רָמָז עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁיּוֹרֵד חַס וְשָׁלוֹם אֲפִלּוּ לִמְקוֹמוֹת שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה מִתְפַּשֶּׁטֶת שָׁם, וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ צָרִיךְ גַּם כֵּן לְחַזֵּק לִבּוֹ אָז וְלִצְעֹק קֵלִי קֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי וְכוּ'. וְכָל הִתְחַזְּקוּת בְּחִינַת אֶסְתֵּר לִצְעֹק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ הָיָה עַל יְדֵי מָרְדֳּכַי הַמְרַמְּזָה עַל כָּךְ, כִּי מָרְדֳּכַי בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר עוֹסֵק תָּמִיד לִלְמֹד עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁיִּתְחַזְּקוּ עַצְמָן

בִּתְפִלָּה תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת בִּכְלָל, וּבִפְרָט בְּגוּף וְנֶפֶשׁ אֲפִלּוּ בְּתוֹקֶף הַהַסְתָּרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת דֹּדוֹ. כִּי אֶסְתֵּר נִקְרֵאת הֲדַסָּה עַל שֵׁם הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹסְקִים בָּהֶם תָּמִיד שֶׁהֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב כַּהֲדַס, כִּי גַּם הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֶסְתֵּר בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה גַּם הֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁאֵלָיו אָנוּ מְקַשְּׁרִין תְּפִלָּתֵנוּ שֶׁהוּא מַעֲלֶה גַּם תְּפִלָּתֵנוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ, כִּי כָּל הַחִיּוּת וְהַגְּדוּל שֶׁל אֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשִׁיחַ, כִּי הַצַּדִּיק הוּא מַכְנִיס בְּלֵב יִשְׂרָאֵל וּמְחַזֵּק לִבָּם לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד וְהוּא מְקַבֵּל כָּל תְּפִלָּתָם שֶׁמְּקַשְּׁרִין אֵלָיו וּמַעֲלֶה אוֹתָם לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּבוֹנֶה מֵהֶם קוֹמַת הַשְּׁכִינָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר שֶׁהוּא מְגַדֵּל וּמַעֲלֶה אֶת תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ, שֶׁהֵם מִתְפַּלְּלִין בְּתוֹקֶף הַהַסְתָּרָה בְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, הִיא אֶסְתֵּר בַּת דֹּדוֹ, כִּי גַּם הַתְּפִלּוֹת אֵלּוּ שֶׁל חֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה הֵם גַּם כֵּן יְקָרִים מְאֹד וְנִקְרָאִים בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וְזֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר בַּת דֹּדוֹ בְּחִינַת בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא שְׁנִקְרָא דּוֹדוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֶה דּוֹדִי וְזֶה רֵעִי. וְזֶה, כִּי אֵין לְהּ אָב וְאֵם, אָב וְאֵם זֶה בְּחִינַת הַמֹּחִין, כִּי אָב בְּחָכְמָה וְאֵם לַבִּינָה, הַיְנוּ מֵחָמַת שֶׁאֵין לָהֶם מֹחִין לְאֵלּוּ הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ עַל כֵּן צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְגַדְּלָם וּלְחַזְּקָם בְּכָל פַּעַם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'וְאֶת מַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר עָשָׂה כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בָּאֳמְנָה אִתּוֹ'. מְלַמֵּד, שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְטוֹבֶלֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי, הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלֶיהָ תֹּקֶף מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הָיְתָה מְחַזֶּקֶת עַצְמָהּ בְּכָל פַּעַם וְהָיְתָה טוֹבֶלֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי, דְּהַיְנוּ שֶׁאִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁהִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם זֶהֲמַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִנִּיחָהּ אֶת מְקוֹמָהּ וְהָיְתָה מְחַזֶּקֶת עַצְמָהּ בְּכָל פַּעַם לְהִטָּהֵר וּלְהִתְקַשֵּׁר לְבְחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר לְקַיֵּם מַאֲמַר מָרְדְּכַי שֶׁמְּזָרְזָהּ וּמְחַזְּקָהּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה:

וְעַל יְדֵי זֶה זָכִינוּ לְתֹקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים אֲשֶׁר כְּמוֹהוֹ לֹא נִהְיְתָה, וְנִקְבְּעוּ יְמֵי הַפּוּרִים לְדוֹרוֹת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה, כִּי זָכוּ מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר אָז עַל יְדֵי עֹצֶם קְדֻשָּׁתָם וּגְדֻלָּתָם עַל יְדֵי שֶׁהִרְבּוּ בִּתְפִלָּה וְהִכְנִיסוּ בְּיִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בַּתְּפִלּוֹת וּצְעָקוֹת אֲפִלּוּ לְאֶחָד גְּזַר דִּינָם עַד שֶׁבִּטְלוּ הַגְּזֵרָה וְנִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר שֶׁתָּלוּ אֶת הָמָן וְכוּ'. וְהָיָה לָהֶם נֵס נוֹרָא וִישׁוּעָה כָּזֹאת עַד שֶׁזָּכוּ לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה הַזֹּאת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁגַּם בִּימֵי הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הָאָרוּךְ הַמַּר הַזֶּה יָאִיר עָלֵינוּ הָאָרַת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד אֲפִלּוּ עַתָּה שֶׁהַגָּלוּת מִתְאָרֵךְ מְאֹד מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּגוּף וְנֶפֶשׁ בִּכְלָל וּבִפְרָט.

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל שִׂמְחַת פּוּרִים, כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁזּוֹכִין לֵידַע בְּבֵרוּר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹתֵינוּ תָּמִיד כַּאֲשֶׁר שָׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְּחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת עָנְיִי וְכוּ'. עַל יְדֵי זֶה אָנוּ בְּטוּחִים שֶׁגַּם עַתָּה יִשְׁמַע אֶת שַׁוְּעָתֵנוּ בְּכָלָל וּבִפְרָט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ וְכוּ':

אות יז

וְעַל כֵּן כָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים וִימֵי הַפּוּרִים לֹא נִבְטָלִים , כִּי גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה תִּגְדַּל מְאֹד עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִזְכָּר כָּל כָּךְ תֹּקֶף הַנִּסִּים שֶׁל הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא יֵאָמֵר עוֹד חַי ה' אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כִּי אִם חַי ה' וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה עִקָּר וְיצִיאַת מִצְרַיִם טְפֵלָה לָהּ. וּמִגֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁיִּהְיֶה אָז תָּמִיד מֵעֵצֶם רִבּוּי הַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ אָז לֹא יִהְיֶה נִזְכָּר כָּל כָּךְ שִׂמְחַת יוֹם טוֹב שֶׁהֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה תִּגְדַּל בְּיוֹתֵר הַרְבֵּה מְאֹד וְיִהְיוּ כָּל יְמֵינוּ יָמִים טוֹבִים יְמֵי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִזְכָּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב מֵאַחַר שֶׁיִּהְיוּ כָּל יָמֵינוּ בְּשִׂמְחָה. אֲבָל שִׂמְחַת פּוּרִים יִהְיֶה נִזְכָּר גַּם אָז מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא מְחִיַּת עֲמָלֵק וּגְדֻלַּת מָרְדְּכַי זְכֵינוּ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאָרַת מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכִינוּ לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד גַּם בְּסוֹף אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה. וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, כִּי עִקַּר כְּלִי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן יְמֵי הַפּוּרִים לֹא יִתְבַּטְּלוּ גַּם אָז מֵאַחַר שֶׁעַל יָדָם הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה וְכַנַּ"ל:

אות יח

וְזֶה מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁהוּא צְדָקָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְבּוֹת בְּפוּרִים כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁעַל יָדָהּ הָיָה הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הוּא עַל יְדֵי רִבּוּי הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁקָלִים, בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְכַנַּ"ל:

אות יט

וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, זֶה בְּחִינַת גְּמִילוּת חֶסֶד שֶׁגְּדוֹלָה מֵהַצְּדָקָה, כִּי גְּמִילוּת חֶסֶד הִוא בֵּין לַעֲנִיִּים בֵּין לַעֲשִׁירִים, זֶה בְּחִינַת מַה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסוֹף עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וְאִי לָא הֲוֵי מְקָרְבִינַן לִסְפִינְתָּא טַבְעִינָן שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה יִהְיֶה עַל יְדֵי חַסְדּוֹ וְכוּ'. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה מְאֹד בִּתְפִלָּה תָּמִיד אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לִטְעוֹת שֶׁעַל יְדֵי תּוֹרָתֵנוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ יִהְיֶה הַגְּאֻלָּה רַק עִקַּר הַגְּאֻלָּה יִהְיֶה בְּחַסְדּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר יְרַקְרֹקֶת הָיְתָה אֶלָּא שֶׁחוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עָלֶיהָ, יְרַקְרֹקֶת זֶה בְּחִינַת בּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה

כַּמָּה פְּעָמִים 'הוֹרִיקוּ פָּנָיו' עַל עִנְיַן בּוּשָׁה. הַיְנוּ שֶׁאָסְתֵּר בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּרְבִּין בִּתְפִלָּה בְּכָל יְמֵי אֲרִיכַת הַגָּלוּת עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה הִיא בְּחִינַת יַרְקְרֹקֶת, בְּחִינַת בּוּשָׁה, הַיְנוּ שֶׁמִּתְבַּיְּשִׁין בְּעַצְמָן, כִּי יוֹדְעִין שֶׁאֵין רָאוּי לָהֶם לְהִגָּאֵל עַל יְדֵי תְּפִלָּתָם כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁאָנוּ מְחַזְּקִין עַצְמֵנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה בְּיוֹתֵר אַף עַל פִּי כֵן אֵין כֹּחַ בִּתְפִלּוֹתֵינוּ לְהָבִיא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה אֶלָּא שֶׁחוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עָלֶיהָ בְּחִינַת לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה יִהְיֶה בְּחַסְדּוֹ וְאִי לָאו חַסְדּוֹ הָיֵינוּ נִטְבָּעִים בַּגָּלוּת חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת וְאִי לָא דַּהֲוָה מְקָרְבִינָן לְסִפֵּינְתָּא בְּחִינַת חֶסֶד טַבְעִינָן וְכוּ' כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת הוֹשָׁטַת הַשַּׁרְבִיט הַזָּהָב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הַנִּמְשָׁךְ עַל בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה תֹּקֶף הַנֵּס:

אות כ

וְזֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע מְאֹד שֶׁכָּל אֶחָד כְּפִי אֲרִיכַת גָּלוּתוֹ בְּתַאֲוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הָרָעִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת, הוּא צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מְאֹד מְאֹד כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְפַּלֵּל הַרְבֵּה וְאֵינוֹ נַעֲנָה וְהַתַּאֲוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים מִתְגַּבְּרִים עָלָיו בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, אַף עַל פִּי כֵן אַל יִטְעֶה שֶׁתְּפִלּוֹתָיו וְשִׂיחוֹתָיו הֵם לְרִיק חַס וְשָׁלוֹם, רַק יֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁאֵין שׁוּם דִּבּוּר נֶאֱבָד לְעוֹלָם וְכָל תְּפִלָּה וְשִׂיחָה עוֹשָׂה רֹשֶׁם עַד שֶׁיִּגְמֹר הַבִּנְיָן שֶׁצָּרִיךְ, אָז יִכְמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְיָשׁוּב אֵלָיו וִירַחֲמֵהוּ וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה תָּמִיד. אַף אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה יְשׁוּעָה אַל יִטְעֶה שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלּוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים פָּעַל זֹאת רַק יֵדַע שֶׁהַכֹּל בְּחַסְדּוֹ וְכַנַ"ל. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לִפְעֹל הַיְשׁוּעָה הַשְּׁלֵמָה בִּתְפִלּוֹתֵינוּ אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה כְּפִי כֹּחֵנוּ וְאָז יִכְמְרוּ רַחֲמָיו וְיַעֲשֶׂה בְּחַסְדּוֹ לְמַעֲנוּ וְיוֹשִׁיעֵנוּ בְּקָרוֹב. וְגַם זֶה הוּא בְּכְלַל מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁצְּרִיכִין בַּתְּפִלָּה לִהְיוֹת קוֹלֵעַ אֶל הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יַחֲטֵא, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִטֶּה לְיָמִין אוֹ לִשְׂמֹאל, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִטְעֶה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהַתְּפִלּוֹת הֵם לְרִיק חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁצּוֹעֲקִים וְאֵין נוֹשְׁעִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת נוֹטֶה לִשְׂמֹאל שֶׁעוֹשֶׂה מִדַּת רַחֲמָיו כְּאִלּוּ הוּא אַכְזָרִי חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ אֵין ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן אֶל יִטְעֶה לוֹמַר מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִפְעֹל בִּתְפִלּוֹתֵינוּ כִּי אִם בְּחַסְדּוֹ אִם כֵּן לָמָּה לָנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה כְּלָל נִסְמֹךְ עַל חַסְדּוֹ לְבַד, כִּי גַּם זֶה טָעוּת גָּדוֹל, כִּי זֶה בְּחִינַת נוֹטֶה מִן הַצַּד לְיָמִין שֶׁלֹּא כָּרָאוּי שֶׁסּוֹמֵךְ רַק עַל חַסְדּוֹ לְבַד. כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מְאֹד תָּמִיד וְלֵידַע הָאֱמֶת שֶׁאֵין אָנוּ כְּדַאי לִפְעֹל בִּתְפִלּוֹתֵינוּ כִּי אִם בְּחַסְדּוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד וְהוּא יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חַסְדּוֹ לְמַעֲנוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה. וְזֶה הַחֶסֶד אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת

אִישׁ לְרֵעֵהוּ שֶׁהוּא גַּם לַעֲשִׁירִים שֶׁהֵיא בְּחִינַת חֶסֶד, שֶׁצְּרִיכִין בַּיּוֹם הַגָּדוֹל הַזֶּה לִגְמֹל חֶסֶד כָּל אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עָשִׁיר וְאֵינוֹ מְקַבֵּל צְדָקָה חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לִגְמֹל חֶסֶד כָּל אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חַסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַנֵּס וְהַיְשׁוּעָה, כִּי מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים הוּא בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת הוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַחֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְהַיְשׁוּעָה הַשְׁלֵמָה וְכַנַּ"ל: וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל:

אות כא

וְזֶה בְּחִינַת מִקְרָא מְגִלָּה, זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה וְנִתְגַּלָּה עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת, כִּי מִבֹּאר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד הִיא בָּאָה בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְהֵם מְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים צָרִיךְ שְׁנֵיהֶם עֵסֶק הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, כִּי הֵם מְחַזְּקִים זֶה אֶת זֶה, כְּמוֹ שֶׁמִּבֹּאר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מָרְדְּכַי שֶׁהָיָה מַרְבֶּה בִּתְפִלָּה הָיָה מַרְבֶּה בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה עִם תַּלְמִידִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַסַּנְהֶדְרִין וְנִקְרָא פְּתַחְיָה שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בְּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעָסַק נִתְחַזְּקָה הַתְּפִלָּה עַד שֶׁפָּעַל בַּקָּשָׁתוֹ. וְכֵן עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְחַזְּקָה הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת נְשָׁמוֹת וְנִתְחַדְּשָׁה מֵחָדָשׁ בִּבְחִינַת עִבּוּר עַד שֶׁזָּכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ וְכוּ'. וְכָל זֶה זָכוּ עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשָׁה הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הָדַר קִבְּלוּהָ אָז מֵחָדָשׁ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ אָז מֵחָדָשׁ עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וְהַתּוֹרָה שֶׁעָסְקוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְלַבְּשָׁה הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה עַד שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה לְנַמְרֵי וְזָכוּ לִבְחִינַת תּוֹרָה חֲדָשָׁה שֶׁהִיא הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת סֵפֶר תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהִיא שָׁוָה בְּכָל דִּינֵי כְּתִיבָתָהּ כְּסֵפֶר תּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

אות כב

וְזֶה בְּחִינַתגַּדֵּל עֹצֶם הַמַּעֲלָה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, כִּי כָּל הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד בָּאָה בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְנִתְחַדְּשָׁה שָׁם וְהֵם מְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַתּוֹרָה שֶׁעוֹסֵק בָּהּ אֵין לָהּ שַׁיָּכוּת בִּפְשִׁיטוּת עִם הַתְּפִלָּה כְּגוֹן שֶׁלּוֹמֵד דִּינֵי מָמוֹנוֹת וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלֵּל עַל שְׁמִירַת שַׁבָּת וְכֵיוֹצֵא. אֲבָל בְּוַדַּאי הוּא מַעֲלָה יְתֵרָה וַעֲצוּמָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּפִלָּה מֵהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ שֶׁעוֹסֵק בָּהּ שֶׁאָז הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה הֵם אַחְדּוּת גָּמוּר בְּיוֹתֵר וְאָז מְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה וּמְאִירִין זֶה לָזֶה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל כֵּן עִנְיַן זֶה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת יָקָר מְאֹד מְאֹד וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה שֶׁאֵין דֻּגְמָתָם, כַּמִּבֹּאָר בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים זִכְרוֹנוֹ

לְבָרְכָה, כִּי מְיַחֲדִים עַל יְדֵי זֶה תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיִחוּד נִפְלָא עַד שֶׁנַּעֲשִׂים אַחְדוּת גָּמוּר וְהֵם מְחַזְּקִים זֶה אֶת זֶה בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

אות כג

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה, בְּחִינַת חִתּוּךְ וּפְרִיעָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה שֶׁהִוא חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב , רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת חִתּוּךְ הָעָרְלָה וּפְרִיעָה. כִּי אִיתָא שֶׁקְּלִפַּת הָעָרְלָה וּפְרִיעָה שֶׁהֵם חוֹפִין עַל הַבְּרִית קֹדֶשׁ, הֵם בְּחִינַת תְּרֵין עֲנָנִין דְּמַכְסְיָן עַל עֵינִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשְׂו וְיִשְׁמָעֵאל, הַיְנוּ כִּי עֶשְׂו וְיִשְׁמָעֵאל הֵם בְּחִינַת פֶּגֶם הַבְּרִית, בְּחִינַת קְלִפַּת הָעָרְלָה וְהַפְּרִיעָה שֶׁהֵם מְבַלְבְּלִין דַּעַת הָאָדָם מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה. עֶשְׂו הוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, הוּא בְּחִינַת קְלִפַּת הָעָרְלָה הַגַּמּוּרָה, כִּי הוּא כֶּסֶף בָּעֲקֵר וְאֵינוֹ מוֹדֶה בַּתְּפִלָּה כְּלָל וְהוּא מַטָּעָה לֵב הָאָדָם שֶׁאֵין הַתְּפִלָּה מוֹעֶלֶת חַס וְשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁמִּתְאָרֵךְ הַגָּלוּת וּבְכָל יוֹם צוֹעֲקִין וְאֵין נוֹשְׁעִים וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁחוֹתְכִין אֶת הָעָרְלָה הַחוֹפָה עַל הַבְּרִית, עַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין קְלִפָּתוֹ הָרָעָה וְנִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי מִצְוַת מִילָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל עֲדַיִן יֵשׁ קְלִפָּה שְׁנִיָּה שֶׁהִוא קְלִפַּת הַפְּרִיעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ טָעוּת אַחֵר בַּלֵּב לְהִתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים נִדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁכְּבָר שָׁמַע ה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי אֶת תְּפִלָּתוֹ, בִּפְרָט כְּשֶׁרוֹאֶה אֵיזֶה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה שֶׁאָז נִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ וְהוּא מִתְרַשֵּׁל לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר. וְגַם זֶה אֵינוֹ טוֹב, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין שׁוּם תְּפִלָּה לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין רוֹאִין שׁוּם יְשׁוּעָה כְּלָל וְכַנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן אֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאִין אֵיזֶה יְשׁוּעָה אָסוּר לְבַטֵּל תְּפִלּוֹתָיו בִּשְׁבִיל זֶה, כִּי עֲדַיִן לֹא נִגְמְרָה הַיְשׁוּעָה וַעֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים רַבִּים עַד שֶׁנִּצָּא מִגְּלוּתֵנוּ לְגַמְרֵי וּמִי שֶׁטּוֹעֶה בְּעַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה מַחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר שָׁמַע ה' יִתְבָּרַךְ אֶת תְּפִלָּתוֹ זֶה נִמְשָׁךְ מִקְּלִפַּת יִשְׁמָעֵאל, כִּי יִשְׁמָעֵאל עַל שֵׁם כִּי שָׁמַע ה' אֶל עָנְיָךְ. וְתַרְגּוּמוֹ, אֲרֵי קַבֵּל ה' צְלוֹתִיךְ. וּמִשָּׁם מִשְׁתַּלְשֵׁל הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלִפַּת הַפְּרִיעָה, שֶׁהִיא קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל שֶׁמַּטָּעָה לֵב הָאָדָם לְהִתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה מֵחֲמַת כִּי כְּבָר שָׁמַע ה' אֶת תְּפִלָּתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי מִצְוַת פְּרִיעָה מְבַטְּלִין גַּם הַקְּלִפָּה הַזֹּאת וְזוֹכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כִּי צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין רוֹאִין שׁוּם יְשׁוּעָה צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁאֵין שׁוּם תְּפִלָּה לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם וּלְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה יוֹתֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל גַּם כְּשֶׁרוֹאִין אֵיזֶה יְשׁוּעָה אָסוּר לְבַטֵּל תְּפִלָּתוֹ בִּשְׁבִיל זֶה רַק צְרִיכִין לִשְׂמֹחַ בִּישׁוּעָתוֹ וְלִהְיוֹת מוֹדֶה עַל הֶעָבַר וּלְבַקֵּשׁ לְהַבָּא, כִּי עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין

הַרְבֵּה יְשׁוּעוֹת מְאֹד כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְמַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִין לָבוֹא אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה בָּאנוּ לָעוֹלָם הַזֶּה וְעַל כֵּן צְרִיכִין עֲדַיִן לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁמָּצִינוּ בְּאֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁרָאֲתָה יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה וְנִסִּים נוֹרָאִים כַּאֲשֶׁר הֶכְרַח הָמָן לְהַרְכִּיב אֶת מָרְדְּכַי בִּרְחוֹב הָעִיר וְלִקְרֹא לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לְאִישׁ וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ נָפַל לְגַמְרֵי וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ, אַף עַל פִּי כֵן גַּם אַחַר כָּךְ כְּתִיב וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ וַתִּתְחַנֵּן לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת רָעַת הָמָן וְכוּ'. הַיְנוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל רוֹאָה יְשׁוּעוֹת וְנִסִּים גְּדוֹלִים וְנִפְלָאִים שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא נָפְלָה מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן אֵינָם מִסְתַּפְּקִים בָּזֶה וַעֲדַיִן הֵם עוֹמְדִים מִתְפַּלְּלִים וּבוֹכִים וּמִתְחַנְּנִים לְפָנָיו כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו שֶׁיַּעֲבִיר אֶת רָעַת הָמָן שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְגַמְרֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִטָּהֵר וּלְהִקָּדֵשׁ לְגַמְרֵי, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר עָשָׂה לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ נִסִּים וִישׁוּעוֹת הַרְבֵּה וְאָנוּ צְרִיכִים לְהוֹדוֹת לוֹ עֲלֵיהֶם וְלִשְׁמֹחַ בָּהֶם תָּמִיד, אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ צְרִיכִים עֲדַיִן לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מְאֹד, כִּי עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִים יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וַיָּשָׁב מָרְדְּכַי אֶל בֵּיתוֹ. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשָּׁב לְשַׂקּוֹ וּלְתַעֲנִיתוֹ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁרָאָה יְשׁוּעָה כָּזֹאת, אַף עַל פִּי כֵן צָעַק יוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

אות כד

וְעַל כֵּן מָל וְלֹא פָּרַע כְּאִלּוּ לֹא מָל. כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ פּוֹרֵעַ וְאֵינוֹ מְבַטֵּל קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל וּמִתְרַשֵּׁל בַּתְּפִלָּה מַחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר פָּעַל בִּתְפִלָּתוֹ הַרְבֵּה וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל, בְּחִינַת קְלִפַּת הַפְּרִיעָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם נִתְעַכֵּב גְּמַר יְשׁוּעָתוֹ וְיִתְאָרֵךְ גְּלוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁמִּתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה, וְאָז יַחֲזֹר וְיִתְעוֹרֵר בְּחִינַת קְלִפַּת עֵשָׂו שֶׁהוּא עָמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת הָעָרְלָה וְיֶאֱטַם וְיִטְמְטֵם לִבּוֹ לְגַמְרֵי מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁצּוֹעֵק וְאֵינוֹ נַעֲנֶה. וְחַס וְשָׁלוֹם יוֹכַל לְטַמְטֵם לִבּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּשְׁכַּח לְגַמְרֵי אֶת כָּל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁכְּבָר עָזָרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁזֶּה מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק שֶׁמַּכְנִיס שִׂכְחָה בַּלֵּב כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ כְּלָל וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן מָל וְלֹא פָּרַע כְּאִלּוּ לֹא מָל. כִּי עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, חוֹזֵר וְנַעֲוֹר גַּם קְלִפַּת הָעָרְלָה שֶׁהִיא קְלִפַּת עֵשָׂו שֶׁהוּא עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַעֲבִיר שְׁנֵיהֶם כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כִּי צְרִיכִין לְהַאֲמִין וְלִזְכֹּר כָּל הַיְשׁוּעוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ מִמְּצָרִים וְעַד הֵנָּה בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וְלִהְיוֹת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק לֶעָתִיד לָבוֹא וּלְהַעְתִּיר וּלְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ וְכַנַּ"ל:

אות כה

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה אֵין קוֹרִין הַלֵּל בְּפוּרִים, בִּשְׁלָמָא הָתָם הַלֵּלוּ עַבְדֵי ה' וְלֹא עַבְדֵי פַּרְעֹה, אֲבָל הָכָא אַכָּתֵי עַבְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָנַן, וְרָבָא אָמַר קְרִיאָתָהּ זֶהוּ הִלּוּלָא, הַיְנוּ הָךְ וְלָא פְּלִיגִי, כִּי הַלֵּל אוֹמְרִים עַל גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה כְּמוֹ יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיָּצָאנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת לְגַמְרֵי שֶׁעַל זֶה נִקְבְּעוּ כָּל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהֵם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁבָּהֶם הוּא בְּטוּל מְלָאכָה, כִּי אָז נִתְבַּטֵּל זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ מַלְכוּת הָרִשָׁעָה. אֲבָל בְּפוּרִים עֲדַיִן לֹא נִתְבַּטְּלָה מַלְכוּת הָרִשָׁעָה לְגַמְרֵי, כִּי אַכָּתֵי עַבְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָנַן וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת פּוּרִים מֻתָּר בַּעֲשִׂיּוֹת מְלָאכָה וְעַל כֵּן אֵין בּוֹ הַלֵּל, אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶהוּ בְּעֻצְמוֹ תִּקֶּף הַנֵּס הַנִּפְלָא שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא גָּדוֹל מִכָּל הַמּוֹעֲדִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַנֵּס וְהַהֶאָרָה הַנִּפְלָאָה וְהָעֲצוּמָה שֶׁל פּוּרִים הוּא שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הֶאָרָה נִפְלָאָה כָּזֹאת שֶׁהוּא הֶאָרַת מֶרְדְּכַי שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּה גַּם בִּימֵי אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַזֶּה כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר שִׂמְחַת פּוּרִים שֶׁאָנוּ שְׂמֵחִים בְּחַסְדּוֹ שֶׁאָנוּ בְּטוּחִים שֶׁגַּם עַתָּה יִשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ וְיִגְאָלֵנוּ מְהֵרָה. וְזֶהוּ קְרִיאָתָהּ זֶהוּ הִלּוּלָא, כִּי עִקַּר הַהַלֵּל שֶׁל פּוּרִים הוּא קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁמְּפָרְסֵם תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁגַּם בְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת בְּעֵת שֶׁנִּדְמֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ גַּם אָז ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתֵנוּ כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁאָז הָיָה בְּסוֹף הַגָּלוּת וְהָרְבֵּה חָשְׁבוּ וְטָעוּ וְנִדְמָה לָהֶם שֶׁלֹּא יָשׁוּב עוֹד ה' יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ חַס וְשָׁלוֹם. וּמָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר הִתְחַזְּקוּ בִּתְפִלָּה גַּם אָז עַד שֶׁזָּכוּ לְנֵס וְאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד בְּכָל יְמֵי אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאַכָּתֵי עַבְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָנַן וּמַלְכוּת הָרִשָׁעָה מוֹשֶׁלֶת עָלֵינוּ כָּל כָּךְ, אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ בְּטוּחִים בְּחַסְדּוֹ וּמְחַזְּקִים עַצְמֵנוּ לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד עַד שֶׁיִּכְמְרוּ רַחֲמָיו עָלֵינוּ, וְזֶה עִקַּר הַהַלֵּל שֶׁל פּוּרִים בְּחִינַת קְרִיאָתָהּ זֶהוּ הִלּוּלָא, כִּי זֶה עִקַּר הַהֶאָרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּפוּרִים שֶׁגַּם בַּעֲבוֹדָתֵנוּ בַּאֲרִיכוּת הַגָּלוּת נִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד שֶׁזֶּה עִקַּר מְחִיַּת קְלִפַּת עֲמָלֵק עַל יְדֵי תִּקֶּף גְּדֻלַּת מָרְדְּכַי שֶׁמֵּאִיר עָלֵינוּ אָז כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה הֲלָכָה ה אוֹת כג:

אפטרופוס א:

אֶפִּטְרוֹפּוֹס מְמֻנֶּה עַל הַיְתוֹמִים וְכוּ':

אות א

יֵשׁ לְרַמֵּז כִּי יְתוֹמִים הֵם נִקְרָאִים הָרְחוֹקִים מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל הַמִּצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה הַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינַת הַלְבּוּשִׁין שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵאֲבִיו, וְאִמּוֹ כַּמּוּבָא, וּכְשֶׁחוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם אָזַי אוֹבֵד לְבוּשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְנִתְלַבֵּשׁ בִּבְגָדִים צוֹאִים וְעַל כֵּן הוּא בְּחִינַת יְתוֹם

בְּלֹא אָב מֵאַחַר שֶׁאָבַד לְבוּשׁוֹ, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁמְּקַבֵּל מִן הָאָב הוּא הַלְּבוּשׁ כַּנַ"ל, וְאֵלּוּ הַיְתוֹמִים צְרִיכִין אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַמַּנְהִיג הַדּוֹר שֶׁהוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּתַקָּנַת הַיְתוֹמִים הַנַ"ל לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֶפְּטְרוֹפּוֹס, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַמַּנְהִיג הַדּוֹר, שֶׁהוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּתַקָּנַת הַיְתוֹמִים הַנַ"ל לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי אֶפְּטְרוֹפּוֹס הוּא אֲבִיהֶם שֶׁל יְתוֹמִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי הוּא אֲבִיו מַמָּשׁ מֵאַחַר שֶׁהוּא מְתַקְּנוֹ וַאֲזַי מַפְשִׁיט מִמֶּנּוּ הַבְּגָדִים צוֹאִים וּמַלְבִּישׁוֹ בִּבְגָדִים נְקִיִּים. וְעַל כֵּן הוּא אֲבִיו מַמָּשׁ כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה

(סַנְהֶדְרִין יט), כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ יְלָדוֹ. כִּי הוּא כְּאִלּוּ יְלָדוֹ מַמָּשׁ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָאֶפְּטְרוֹפּוֹס לוֹבֵשׁ מִן הַיְתוֹמִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מְכֻבָּד וְיִהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין. כִּי לוֹ נָאֶה הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמְּקָרְבִין הָרְחוֹקִים לַעֲבוֹדָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּסִימָן יד). וְזֶה בְּחִינַת וְכִבַּדְתּוּ, כַּבְּדוּהוּ בְּכִסּוּת נָקִי שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּגָדִים נְקִיִּים כַּנַ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁעַל יָדוֹ נִתְגַּדֵּל וְנִתְרוֹמֵם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הָאֶפְּטְרוֹפּוֹס הַנַ"ל מְכֻבָּד בִּבְחִינַת כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁלּוֹבֵשׁ מִנִּכְסֵי יְתוֹמִים, כִּי הַצַּדִּיק הַמְקֻרָב נְפָשׁוֹת הוּא מִתְלַבֵּשׁ בְּנַפְשׁוֹתָם כִּי הֵם נַעֲשִׂין בְּחִינַת לְבוּשֵׁי יְקָר אֲצִלּוֹ בִּבְחִינַת יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים שֶׁהַתַּלְמִיד חָכָם יָקָר מִן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, כִּי הוּא לִפְנֵי וְלִפְנִים וְהֵם מַלְבִּישִׁים אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא כָּל זֶה רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה שֶׁל הַשָּׂגָחָה שְׁלֵמָה (סִימָן יג) וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ כְּבוֹדוֹ, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד עַל יְדֵי הַלְּבוּשִׁין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא קַמָּא צא עב) רַבִּי יוֹחָנָן קָרֵא לְמָאנֵהּ מְכַבְּדוּתָא:

וּכְשֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְבוּשִׁין מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁקֵּרְבָן לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין כָּבוֹד גָּדוֹל מִזֶּה, כִּי הֵם לְבוּשִׁים יְקָרִים מְאֹד מְאֹד, כִּי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם גְּבוֹהִים מְאֹד כַּיָּדוּעַ וְהוּא זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ לְבוּשִׁין מֵהֶם. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר גֹּדֶל הַכָּבוֹד שֶׁמַּגִּיעַ לְמִי שֶׁמְּקָרֵב הָרְחוֹקִים אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי לא) עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וְכוּ'. שֶׁזּוֹכֶה לִבְגָדִים נָאִים וַחֲזָקִים וְזֶה עַל יְדֵי פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ, הַיְנוּ שֶׁמַּחֲזִיר בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד שֶׁהוּא הַלּוֹמֵד תּוֹרָה עַל מְנָת לְלַמֵּדָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם (סִימָן יד) וְזֶה בְּחִינַת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כִּי הוּא תִּקֵּן אוֹתָם וְתִקֵּן בְּחִינַת הַלְּבוּשִׁין שֶׁלָּהֶם כַּנַ"ל, עַל כֵּן זוֹכֶה לִבְגָדִים יְקָרִים כַּנַ"ל. וְהֵן נַעֲשִׂין מִנַּפְשׁוֹתָם בְּעַצְמָן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁאֶפְּטְרוֹפּוֹס לוֹבֵשׁ מִן הַיְתוֹמִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מְכֻבָּד. וְכֵן כָּל הַפָּרָשָׁה שֶׁל 'אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא' מְדַבֶּרֶת מִזֶּה מֵהַמְקֻרָב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְכוּ'. שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְתַלְמִידִים וְכֵן כָּל הַפָּרָשָׁה, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן מְדַבֵּר שָׁם מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה לְבוּשִׁין נָאִים לַאֲחֵרִים שֶׁמְּקָרְבָן כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין בְּעִסְקֵי הַיְתוֹמִים, כִּי הוּא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּעֲדָם בְּכָל תַּקָּנָתָם וְלִטְעֹן בַּעֲדָם, כִּי דֶּרֶךְ הַיְתוֹמִים שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם דִּין וּדְבָרִים וּתְבִיעוֹת, כִּי אֵלּוּ שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁנִּתְקָרְבִין אַחַר כָּךְ אֲזַי יֵשׁ עֲלֵיהֶם קְטָרוּגִים וּמְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת עַל יְדֵי הַבְּנָדִים צוֹאִים שֶׁהִלְבִּישׁוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר שָׁם וְהָאֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁהוּא אֲבִיהֶם, הוּא טוֹעֵן בַּעֲדָם וְלוֹחֵם מִלְחַמְתָּם כְּדֵי לְהַצִּילָם מִכָּל הַקְּטָרוּגִים וּלְתַקְּנָם:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּמַנֶּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים לֹא יִשְׁבַּע, מְנַהוּ בֵּית דִּין יִשְׁבַּע. כִּי יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בָּזֶה שֶׁנִּתְמַנֶּה לִהְיוֹת אֶפְּטְרוֹפּוֹס וּמַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן ו) שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי מִינֵי כָּבוֹד, יֵשׁ כָּבוֹד אֱלֹקִים וְלָזֶה זוֹכֶה הַבּוֹרֵחַ מִן הַכָּבוֹד וּכְשֶׁזּוֹכֶה לָזֶה הַכָּבוֹד שֶׁהוּא כְּבוֹד אֱלֹקִים אֲזַי אָסוּר לַחֲקֹר עַל כְּבוֹדוֹ, כִּי הוּא בִּבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר. אֲבָל הָרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד אֵינוֹ זוֹכֶה כִּי אִם לִכְבוֹד מְלָכִים שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵקֶר דָּבָר וַאֲזַי הַכֹּל חוֹקְרִין עַל כְּבוֹדוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי מִינֵי אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד וּמֻמְשָׁלָה לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי יֵשׁ שֶׁמְּקַבֵּל הַכָּבוֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ נוֹתֵן לוֹ הַכָּבוֹד וְזֶה בְּחִינַת מְנָהוּ אֲבִי יְתוֹמִים, הַיְנוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא אֲבִי יְתוֹמִים וְכוּ' וַאֲזַי אֵין לְהַשְׁבִּיעוֹ, כִּי הַשְׁבּוּעָה הִוא שֶׁחוֹקְרִין אַחֲרָיו וּמַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ אִם לֹא הֶעֱלִים וּפָגַם בָּאֶפְּטְרוֹפְּסוּת וְזֶה שֶׁמְּמַנֶּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים אָסוּר לַחֲקֹר עַל כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁבַּע, כִּי אָסוּר לַחֲקֹר אַחֲרָיו כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה וְכוּ' שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אָמַר שֶׁאֶהְיֶה מֶלֶךְ וּמוֹשֵׁל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ, כְּלוֹמַר וְעַתָּה הִשְׂכִּילוּ וְחָשְׁבוּ עֵצָה לְבַטֵּל כְּבוֹדִי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִי אֶפְשָׁר כְּלָל, כִּי אָסוּר אֲפִלּוּ לַחֲקֹר עַל זֶה הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. אֲבָל יֵשׁ בְּחִינַת אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּמַנֶּהוּ בֵּית דִּין בְּחִינַת כְּבוֹד מְלָכִים שֶׁמְּקַבֵּל כְּבוֹדוֹ וְהִתְמַנּוּתוֹ עַל פִּי בֵּית דִּין, דְּהַיְנוּ עַל פִּי דִּין בְּחִינַת דִּינָא דְּמַלְכוּתָא וְהַכָּבוֹד בְּעַצְמוֹ הוּא דָּן הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן קלא). וּמֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה לִבְחִינַת כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר, עַל כֵּן הַכֹּל חוֹקְרִין עָלָיו כַּנַּ"ל, כִּי הוּא תָּמִיד עַל הַמִּשְׁקָל עַל פִּי דִּין בִּבְחִינַת מֹאזְנֵי צֶדֶק, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁבַּע, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵר שֶׁמַּנְהִיג כְּבוֹדוֹ וְאֶפְּטְרוֹפְּסוּת שֶׁלּוֹ בֶּאֱמֶת

וֶאֱמוּנָה, כִּי הַכֹּל חוֹקְרִין וְשׁוֹאֲלִין עָלָיו כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לִשָּׁבַע, כִּי לֹא יִמָּנַע מִלִּהְיוֹת אֶפְּטְרוֹפּוֹס מֵחֲמַת זֶה מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּבוֹד שֶׁהוּא אֶפְּטְרוֹפּוֹס, כִּי זֶה שֶׁהוּא אֶפְּטְרוֹפּוֹס עַל פִּי בֵּית דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד מְלָכִים כַּנַּ"ל, הוּא רוֹצֶה בַּכָּבוֹד בְּוַדַּאי, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה רַק לְכָבוֹד מְלָכִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן חוֹקְרִין אַחֲרָיו וְנוֹתְנִין לוֹ שְׁבוּעָה, כִּי לֹא יִמָּנַע עָבוּר זֶה מֵאַחַר שֶׁרוֹצֶה בְּהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, אֲבָל מִנֶּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים בְּעַצְמוֹ לֹא יִשָּׁבַע, כִּי אָסוּר לַחֲקֹר אַחֲרָיו כַּנַּ"ל, כִּי הוּא בּוֹרֵחַ מִן הַכָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לִבְחִינַת כָּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר כַּנַּ"ל:

אפטרופוס ב:

מִי שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ יוֹרְשִׁים קְטַנִּים וְכוּ' צָרִיךְ מוֹרִישָׁם לְמַנּוֹת לָהֶם אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁיִּתְעַסֵּק בִּשְׁבִילָם. אִם לֹא מִנָּהוּ. הַבֵּית דִּין חַיָּבִים לְמַנּוֹת לָהֶם אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁהַבֵּית דִּין אֲבִיהֶם שֶׁל יְתוֹמִים. אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּנָּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים לֹא יִשָּׁבַע, מִנָּהוּ בֵּית דִּין יִשָּׁבַע:

עִנְיַן אֶפְּטְרוֹפּוֹס:

אות א

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל פִּרְקָא רְבִיעָאָה מְסַפְּרָא דִּצְנִיעוּתָא עַתִּיקָא טָמִיר וְסָתִים זְעֵירָא דְּאַנְפִּין אִתְגַּלְיָא וְלֹא אִתְגַּלְיָא בְּסִימָן כא, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר. וּבְקִצּוּר כִּי יֵשׁ שֵׂכֶל פְּנִימִי וּמַקִּיף, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָאָדָם מַשִּׂיג וּמֵבִין הוּא בְּחִינַת פְּנִימִי שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הַמֹּחַ לִפְנִים, וּמַה שֶּׁאֵין הָאָדָם יָכוֹל לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין זֶה בְּחִינַת מַקִּיף שֶׁמַּקִּיף אֶת הַמֹּחַ וְאֵין יָכוֹל לִכְנֹס לְתוֹךְ הַמֹּחַ לִפְנִים. וְהַשֵּׂכֶל הַפְּנִימִי מְקַבֵּל חִיּוּת מִן הַמַּקִּיף. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת מֵהַמַּקִּיפִים פְּנִימִים וְכוּ'. וְכָל אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת שֶׁאָנוּ נְבוֹכִין בָּהֶם כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה הֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיג זֶה הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף עַד לֶעָתִיד כִּי אִם הָיָה מַשִּׂיג זֶה הַשֵּׂכֶל הָיָה יוֹצֵא מִגְּדֶר אֱנוֹשִׁי וְהָיָה בְּגֶדֶר מַלְאָךְ וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה לְגַמְרֵי וְכוּ'. וְלָבוֹא לִבְחִינַת שֶׁפַע אֱלֹקִי בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיף הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַדֵּשׁ שְׁתֵּי עֵינַיִן וּשְׁתֵּי אָזְנַיִן וּתְרֵין נוּקְבִין דְּחָטְמָא וּפוּמָא שֶׁהֵם שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ שֶׁפַע אֱלֹקִי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיף הַנַּ"ל. וּלְפָעָמִים שֶׁהַשֶּׁפַע אֱלֹקִי וְהַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל הֵם בִּבְחִינַת הֶעְלֵם וְעִבּוּר וְאָז יָפָה צְעָקָה לָאָדָם בֵּין בְּתוֹרָה וּבֵין בִּתְפִלָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְזֶה בְּחִינַת יִבּוּם וַחֲלִיצָה, כִּי זֶה הוֹלֵךְ בִּלֹּא זֶרַע וְלֹא הִנִּיחַ אַחֲרָיו בְּרָכָה שֶׁיְּמַשִּׁיכוּ שֵׂכֶל הַפָּנִים בָּעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר אַחַר גְּמַר הַמַּאֲמָר מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לָזֶה הַמַּאֲמָר וּמַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק נָחֲמוּ נַחֲמוּ, כִּי הַכֹּל אֶחָד עִם הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. כִּי

הַיְדִיעָה עִקַּר הַנֶּחָמָה מִכָּל הַצָּרוֹת וְהִיא עִקַּר הַחַיִּים. וּכְשֶׁנִּשְׁלָם הַיְדִיעָה אֲזַי נִשְׁלָם כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת בִּבְחִינַת אִם דַּעַת קָנִיתָ מָה חָסַרְתָּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָרַחֲמָנוּת הֶעָצוּם שֶׁיֵּשׁ עַל יְתוֹמִים קְטַנִּים. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְמַנּוֹת לָהֶם אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁהוּא אֲבִי יְתוֹמִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל תֵּבֵת אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁהוּא לְשׁוֹן אֲבִי יְתוֹמִים, עַיֵּן שָׁם. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַחִיּוּת הַבָּנִים קְטַנִּים הוּא מֵאֲבִיהֶם שֶׁהוּא חִיּוּתָם מַמָּשׁ, כִּי עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם הוּא רַק מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז), הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ' וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַבָּנִים קְטַנִּים שֶׁאֵין דַּעְתָּם שְׁלֵמָה עֲדַיִן עִקַּר חִיּוּתָם מֵאֲבִיהֶם שֶׁהוּא מֵאִיר בָּהֶם הַדַּעַת עַל יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּצָרְכֵיהֶם וּמַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר בָּהֶם דַּעְתּוֹ וְהוּא עִקַּר חִיּוּתָם כַּנַּ"ל. כִּי אָב וּבֵן זֶה בְּחִינַת פְּנִימִי וּמַקִּיף, כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הַחִיּוּב שֶׁמְּחֻיָּב הָאָדָם לְהַנִּיחַ בָּנִים בָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיַּמְשִׁיךְ שֵׂכֶל הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיף בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּגָּלֶה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, כִּי בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת כְּלַל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא בְּבְחִינַת פְּנִימִי וְהָעוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַמַּקִּיף, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג, אֲבָל עוֹלָם הַבָּא עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ', כִּי הוּא בְּחִינַת מַקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁהוּא בְּחִינַת אָב, בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא לְתוֹךְ פְּנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל מִמַּקִּיף לִפְנִימִי מֵאָב לְבֵן, מֵעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה וּבִשְׁבִיל זֶה עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם, כִּי עִקַּר הוּא הַדַּעַת וְכַנַּ"ל וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְכַאֲשֶׁר נִשְׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ מֵעִנְיַן זֶה בְּעֵת שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּדִבְרֵי הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בָּנִים שֶׁמְּחֻיָּבִים לְהַנִּיחַ אַחֲרָיו בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הַבֵּן נִמְשָׁךְ מִמֹּחַ הָאָב וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַנִּיחַ בֵּן זֶה בְּחִינַת שֶׁהִמְשִׁיךְ שֵׂכֶל הַמַּקִּיף לִפְנִימִי, כִּי מֵהָאָב נִמְשָׁךְ הַבֵּן, דְּהַיְנוּ מִמַּקִּיף לִפְנִימִי, כִּי אָב וּבֵן הֵם בְּחִינַת מַקִּיף וּפְנִימִי וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר 'בְּרֵאשִׁית בָּרָא' מַאֲמָר וְחָצִי מַאֲמָר אָב וּבֵן, עַיֵּן שָׁם (סִימָן כב). וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמַּנִּיחַ אַחֲרָיו בֵּן, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה לִייעוֹל לְפָרְגּוֹדָא דְּמַלְכָּא לִזְכּוֹת לַעֲלוֹת לְעוֹלָם הַבָּא וּבְלֹא זֶה חַס וְשָׁלוֹם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲלוֹת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית מח). כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין וְלַעֲשׂוֹת מֵהַמַּקִּיף פְּנִימִי, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה בָּעוֹלָם הַבָּא לְמַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים אֲחֵרִים וְזֶה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ וְתַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהִנִּיחַ בֵּן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁהִמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל וְהַמֹּחַ מֵאָב לְבֵן, מִמַּקִּיף לִפְנִימִי, עַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לְמַקִּיפִים אֲחֵרִים בָּעוֹלָם הַבָּא וְעַל כֵּן הָאָב זוֹכֶה לַעֲלוֹת בָּעוֹלָם הַבָּא עַל יְדֵי שֶׁהִנִּיחַ אַחֲרָיו בָּנִים דַּיְקָא, אֲבָל כְּשֶׁאֵין זוֹכֶה חַס וְשָׁלוֹם לְהַנִּיחַ בָּנִים אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲלוֹת מֵאַחַר שֶׁלֹּא זָכָה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהַרְבּוֹת וּלְהַגְדִּיל

הַדַּעַת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם, לְהַגְדִּיל הַדַּעַת וְלַעֲשׂוֹת מִמַּקִּיף פְּנִימִי שֶׁזֶּה בְּחִינַת בָּנִים כַּנַ"ל וְאָז זוֹכֶה לְמַקִּיפִים אֲחֹרִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא הִגְדִּיל הַדַּעַת חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא הִנִּיחַ בָּנִים וְלֹא הִמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל מֵאָב לְבֵן, מִמַּקִּיף לִפְנִימִי, אֵינוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְמַקִּיפִים אֲחֹרִים שֶׁהֵם שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא:

וְזֶה שֶׁהֵבִיא רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עִנְיַן יִבּוּם וְלִכְאוֹרָה אֵין לוֹ קֶשֶׁר גָּמוּר עִנְיַן יִבּוּם לַמַּאֲמָר הַנַּ"ל, אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל הַכֹּל אֶחָד, כִּי עִנְיַן הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ מִמַּקִּיף לִפְנִימִי וְעִנְיַן בָּנִים שֶׁמְּחַיְּבִים לְהַנִּיחַ בָּעוֹלָם הַזֶּה הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן מַגִּיעַ הַיֵּרֻשָּׁה לְהַבָּנִים מֵאַחַר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַשֵּׂכֶל מִמַּקִּיף לִפְנִימִי, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת וְהַגְדָּלַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל דַּעַת קָנְיָתְ מָה חָסַרְתָּ. וְעַל כֵּן נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעָה וְכָל הָעֲשִׁירוּת מֵהָאָב לְבֵן, כִּי כְּמוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ הַדַּעַת מֵאָב לְבֵן, כְּמוֹ כֵן נִמְשָׁכִין עִמּוֹ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהָעֲשִׁירוּת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיֵּרֻשָּׁה הַשַּׁיָּךְ לַבָּנִים, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַדַּעַת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁאָב וּבֵן הֵם בְּחִינַת מַקִּיף וּפְנִימִי וְעַל כֵּן עִקַּר חִיּוּת הַבָּנִים עַל יְדֵי הָאָב שֶׁמֵּאִיר עֲלֵיהֶם הַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר הַחִיּוּת כַּנַּ"ל, כִּי הַפְּנִימִי מְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַמַּקִּיף כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הָאָב הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ נִסְתַּלֵּק חִיּוּתָם מִמָּשׁ מֵחֲמַת שֶׁאֵין מִי שֶׁיָּאִיר בָּהֶם דַּעְתּוֹ שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּתָם. וְעַל כֵּן הָאָב קֹדֶם מִיתָתוֹ צָרִיךְ לְמַנּוֹת לָהֶם אֶפְּטְרוֹפּוֹס, וְהָאֶפְּטְרוֹפּוֹס נִקְרָא אֲבִי יְתוֹמִים, כִּי הוּא נַעֲשָׂה בְּחִינַת אֲבִי יְתוֹמִים מִמָּשׁ מֵאַחַר שֶׁמַּשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בְּדַעְתּוֹ וּמֵאִיר עֲלֵיהֶם דַּעְתּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת הָאֲרַת הָאָב שֶׁהוּא הָאֲרַת הַדַּעַת מֵאָב לְבֵן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָב בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְמַנּוֹת לָהֶם אֶפְּטְרוֹפּוֹס כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהָאֶפְּטְרוֹפּוֹס הִתְקַשְּׁרוּת עִם הָאָב בְּעַצְמוֹ וְיִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הָאָב לְבָנִים עַל יְדֵי שֶׁמְּנָהוּ הָאָב בְּעַצְמוֹ וּמָסַר לוֹ כֹּחוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הָאָב לְבָנִים אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ וּלְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת לְהַחֲיוֹת אוֹתָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפְּטְרוֹפְּסוּת כַּנַּ"ל:

אות ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁיֵּשׁ בֵּין מִנָּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין צָרִיךְ לִשְׁבַּע וּבֵין מִנָּהוּ הַבֵּית דִּין שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁבַּע, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת כַּמּוּבָא, כִּי שְׁבוּעָה זֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם מַמְשִׁיכִין הָאֲרַת הַמַּקִּיף לִפְנִים וְזֶה לְשׁוֹן שְׁבוּעָה, לְשׁוֹן שִׁבְעָה בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁבוּעָה שֶׁמַּטִּילִין עַל מִי שֶׁחָשׁוּד עַל אֵיזֶה שֶׁקֶר מַטִּילִין עָלָיו שְׁבוּעָה כְּדֵי שֶׁיַּגִּיד הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא רַק כְּשֶׁאֵין הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין הַדַּעַת מִמַּקִּיף לִפְנִימִי, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, כִּי בִּלְבּוּל הַדַּעַת זֶה בְּחִינַת שֶׁקֶר, כִּי כְּשֶׁאֵין הַדַּעַת שָׁלֵם וְהוּא מְבֻלְבָּל אֲזַי יָכוֹל לִטְעוֹת

עַצְמוֹ וְלוֹמַר עַל דָּבָר הֵפֶךְ מִן הָאֱמֶת. אֲבָל כְּשֶׁהַדַּעַת שָׁלֵם אֵין בּוֹ טָעוּת וְשֶׁקֶר רַק אֱמֶת, כִּי הַשֵּׂכֶל הַשָּׁלֵם הוּא רַק כֻּלּוֹ אֱמֶת, כִּי הַשֵּׂכֶל הַשָּׁלֵם מְחַיֵּב רַק הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. נִמְצָא שֶׁהַשֶּׁקֶר הוּא בְּחִינַת עֵרְבּוּב הַדַּעַת וְהָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת דַּעַת הַשָּׁלֵם. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין הַדַּעַת מִמַּקִּיף לְפָנִימִי כַּנַּ"ל וְשָׁם עִקַּר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל וְעִקַּר אַחִיזַת הַשֶּׁקֶר הוּא כְּשֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין הַדַּעַת מִמַּקִּיף לְפָנִימִי וְאָז אֵין הַדַּעַת שָׁלֵם וְאָז יֵשׁ אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל. כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא עָלְמָא דְּשִׁקְרָא וְהָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא עָלְמָא דְּקוּשׁוֹט, כִּי עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת מַקִּיפִים, בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, אֲבָל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁאֵין שָׁלֵם כָּל כָּךְ שָׁם אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר. וּכְשֶׁמְּקַשְּׁרִין הָעוֹלָם הַזֶּה אֶל הָעוֹלָם הַבָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִמַּקִּיף לְפָנִימִי, מֵעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה, עַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדַּעַת וְנִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר, כִּי הָעוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת מַקִּיף הוּא בְּחִינַת אֱמֶת בְּחִינַת עָלְמָא דְּקוּשׁוֹט וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶחָד חָשׁוּד עַל שֶׁקֶר וְזֶהוּ רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הַדַּעַת מֵעוֹלָם הַבָּא לְעוֹלָם הַזֶּה מִמַּקִּיף לְפָנִימִי, עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לִשְׁבֻעַ. וְהַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם מַמְשִׁיכִין הַמַּקִּיף לְפָנִים כַּנַּ"ל, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמֵאִיר הָאֲרַת עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת מַקִּיפִים לְפָנִים עַל יְדֵי בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת כַּנַּ"ל וַאֲזַי אֵינוֹ חָשׁוּד עוֹד עַל שֶׁקֶר, כִּי כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ הַמַּקִּיף לְפָנִים עַל יְדֵי בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבוּעָה אָזַי נִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל (כִּי תִּקּוּן שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַדֵּשׁ עֵינָיו וְאָזְנָיו וּתְרֵין נוּקְבִין דְּחַטְמָא וּפוּמָא, וּקְדֻשַּׁת הַפֶּה הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְהַפֶּה הוּא כְּלָלִיּוּת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַפֶּה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁכָּלוּל מִכָּל שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת):

אות ד

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְּׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הַמַּקִּיף לְפָנִים מֵעוֹלָם הַבָּא לְעוֹלָם הַזֶּה מֵאָב לְבֵן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַבַּיִת דִּין מְמַנִּין אֶפִּטְרוֹפּוֹס מַטִּילִין עָלָיו שְׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הָאָב לַבֵּן מֵעוֹלָם הַבָּא לְעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפִּטְרוֹפְּסוּת לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת הָאָב לַבֵּן מֵעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפִּטְרוֹפְּסוּת, כִּי הוּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אֲבִי יְתוֹמִים מַמָּשׁ לְהַמְשִׁיךְ לְהַבָּנִים הָאֲרַת הָאָב וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁמַּטִּילִין עָלָיו, כִּי עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁמְּקַשְּׁרִין וּמַמְשִׁיכִין מֵאָב לְבֵן, מִמַּקִּיף לְפָנִימִי, מֵעוֹלָם הַבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפִּטְרוֹפְּסוּת כַּנַּ"ל וַאֲזַי אֵינוֹ חָשׁוּד עוֹד שֶׁיַּעֲלִים מִמֶּנּוּ כְּלָל, כִּי עִקַּר רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן בְּחִינַת כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים וַאֲזַי בְּוַדַּאי לֹא יַעֲלִים מִמֶּנּוּ כְּלָל, כִּי עִקַּר רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן בְּחִינַת כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים

הוּא רַק בְּחִינַת הָאֶרֶת הַדַּעַת שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם, כִּי הַדַּעַת הִוא הָרַחֲמִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר:

אֲבָל כְּשֶׁמְּנָהוּ הָאָב בְּעַצְמוֹ אֵין צָרִיךְ לִשְׁבַּע כִּי עַל יְדֵי שֶׁמְּנָהוּ אֲבִי יְתוֹמִים בְּעַצְמוֹ לְאֶפְּטְרוֹפּוֹס נִתְקַשֵּׁר מִמֵּילָא לְהָאָב וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הָאֶרֶת הָאָב לַבָּנִים עַל יְדֵי שֶׁאֲבִיהֶם בְּעַצְמוֹ הִתְקַשֵּׁר עִמּוֹ בְּחַיָּיו וּמָסַר לוֹ כֹּחוֹ וּמִנָּהוּ לְאֶפְּטְרוֹפּוֹס וַאֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק מִתְלַבֵּשׁ בּוֹ הָאֶרֶת הָאָב וְעַל כֵּן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַחֲיוֹת הַבָּנִים לְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת מֵאָב לְבֵן מֵאַחַר שֶׁאֲבִיהֶם בְּעַצְמוֹ הִתְקַשֵּׁר עִמּוֹ בְּחַיָּיו וּמָסַר לוֹ כֹּחוֹ וְדַעְתּוֹ וְעַל כֵּן אֵין צְרִיכִים לִשְׁבַּע כִּי נִתְקַשֵּׁר מִמֵּילָא כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא מִנָּהוּ בְּעַצְמוֹ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לְהַבַּיִת דִּין כֹּחַ לְמַנּוֹת אֶפְּטְרוֹפּוֹס, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת לְהָאָב כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל וְהַחִיּוּת מֵאָב לַבֵּן וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפְּטְרוֹפְּסוּת, וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ שְׁבוּעָה, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת הַשְּׁבוּעָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת בֵּין עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא, בֵּין אָב לְבֵן, בֵּין פְּנִימִי לְמַקִּיף, עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהָאֶפְּטְרוֹפּוֹס לִהְיוֹת נַעֲשֶׂה אֲבִי יְתוֹמִים מַמָּשׁ, כִּי נִתְקַשֵּׁר עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁמַּטִּילִין עָלָיו וּמַמְשִׁיךְ הָאֶרֶת הַדַּעַת מֵאָב לְבֵן וְכוּ' וַאֲזַי נַעֲשֶׂה אֲבִי יְתוֹמִים מַמָּשׁ, כִּי מֵאִיר בָּהֶם הַדַּעַת מֵאָב לְבֵן, מִמַּקִּיף לִפְנִימִי, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֶפְּטְרוֹפְּסוּת כַּנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים, כִּי הָמָן עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת הֵם בָּאִים עַל יְדֵי אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא לָהֶם תֵּרוּץ עַל פִּי שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה. וּבֶאֱמֶת אֵלּוּ הַמְּבוּכוֹת הֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם הָיוּ מַשִּׂיגִין זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה וְכֵיוָצֵא הָיָה מִתְבַּטֵּל מִגֶּדֶר אֱנוֹשִׁי וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה לְגַמְרֵי וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בְּמַאֲמָר הַנַּ"ל. אֲבָל הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶפִּיקוֹרוֹס וְכוֹפֵר, לֹא הָיָה מַאֲמִין בָּזֶה שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת שֵׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁשָּׁם מִתְבַּטְּלִין כָּל הַקְּשָׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְעַל כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי קְשָׁיוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת אֵלּוּ וְעַל כֵּן עָשָׂה עֲצָמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה וְזֶה בְּחִינַת כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת. וְעַל כֵּן רָצָה לְהַעֲבִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת סְגֻלָּה וְיִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ עַם סְגֻלָּה, כִּי הוּא דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֲשֶׁר בָּחַר עַם מִתּוֹךְ עַמִּים וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר קִיּוּם יִשְׂרָאֵל עַם סְגֻלָּה הוּא רַק כְּשֶׁמַּאִיר הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת סְגֻלָּה וְכַנַּ"ל. אֲבָל הָמָן שֶׁכָּפַר בְּהַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל בִּבְחִינַת

הַסְּגֻלָּה עַל כֵּן הָיָה שׂוֹנֵא יִשְׂרָאֵל עַם סְגֻלָּה וְרָצָה לְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גָּבְרָה שִׂנְאָתוֹ עֲלֵיהֶם עַל אֲשֶׁר נִבְחָרוּ מִכָּל הָעַמִּים. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר בְּהַמְּסִירָה שֶׁלּוֹ, יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד וְכוּ' וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם וְכוּ' (אֶסְתֵּר ג). כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא רָצָה לְהַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת סְגֻלָּה וּמַקִּיף שֶׁשָּׁם בְּזֶה הַשֵּׂכֶל הַכֹּל נָכוֹן וְאֵין שׁוּם קֻשְׁיָא כְּלָל רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת בְּזֶה הָעוֹלָם, אֲבָל הָרִשְׁעָ הַזֶּה, יִמַּח שְׁמוֹ, לֹא רָצָה לְהַאֲמִין בָּזֶה עַל כֵּן חָרַק שִׁנָּיו עַל עַם קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל עַם סְגֻלָּה מַדּוּעַ נִבְחָרוּ מִכָּל הָעַמִּים לִהְיוֹת דְּתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם וְכוּ'. וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיָה בִּזְמַן הַגָּלוּת בָּבֶל בְּסוֹף הַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁאָז הָיָה בְּחִינַת שַׁנָּה, כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים, כִּי שַׁנָּה הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁלִּפְעָמִים הַמֹּחִין וְהַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל הֵם בְּהֶעְלֵם וְעִבּוּר וְאָז יָפָה צְעָקָה לְאָדָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן רָצָה הָמָן הָרִשְׁעָ לְהִתְגַּבֵּר בִּזְמַן הַשֵּׁנָה, דְּהַיְנוּ בִּזְמַן הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְלֵם, וְאָז כְּשֶׁאֵין שׁוּם שֵׂכֶל הַמַּקִּיף מֵאִיר וּמִתְגַּלֶּה כִּי הֵם בִּבְחִינַת שֵׁנָה בְּהֶעְלֵם וְעִבּוּר. וְעַל כֵּן אָז רָצָה לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַקֻּשְׁיוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה עָצָתָם לַעֲשׂוֹת עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה לִתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי, כִּי הַחֲמִשִּׁים אַמָּה הֵם כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה (וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהַחֲמִשִּׁים אַמָּה הֵם כְּנֶגֶד נוּן יוֹם שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁהֵם בְּחִינַת נוּן שַׁעֲרֵי בִינָה כִּיָדוּעַ). וְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כַּמּוּבָא, כִּי הוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם בָּזֶה הָעוֹלָם בְּשׁוּם אֹפֶן וְרָצָה הָמָן הָרִשְׁעָ, יִמַּח שְׁמוֹ, לִתְלוֹת אֶת מָרְדְּכַי עַל עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה. וְהַתְּלִיָּה הִוא שֶׁמַּגְבִּיהִין אוֹתוֹ עַד רֹאשׁ הָעֵץ וּמַשְׁלִיכִין אֶת הָאָדָם מִשָּׁם, הַיְנוּ שֶׁרָצָה לְהַעֲלוֹת אֶת מָרְדְּכַי הַיְהוּדִי, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל, עַד רֹאשׁ הָעֵץ שֶׁגָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, הַיְנוּ עַד בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כַּנַּ"ל וּלְהַשְׁלִיכוֹ מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי רָצָה הָמָן לְהַכְנִיסוֹ בְּתוֹךְ חֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת שֶׁל זֶה הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים וּלְהַשְׁלִיכוֹ מִשָּׁם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד בָּזֶה הַשֵּׂכֶל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם. וְרָצָה הָמָן לְהִתְגַּבֵּר עַל מָרְדְּכַי בַּחֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת שֶׁל זֶה הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּפֹּל מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת תְּלִיָּה עַל עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁכָּל הַמַּקִּיף הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיְתָה בֶּאֱמֶת עֵת צָרָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה מֵאַחַר שֶׁהִתְגַּבֵּר בַּחֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת אֵלּוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא לָהֶם תֵּרוּץ עַל פִּי שֶׂכֶל אֱנוֹשִׁי כִּי הֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כַּנַּ"ל, בִּפְרָט שֶׁהִתְגַּבֵּר בְּעֵת שֶׁהַמֹּחִין בְּהֶעְלֵם וְעִבּוּר בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וְהָיָה אָז בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר מָרְדְּכַי. וּמָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת עַתִּיקָא כִּי מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכַמּוּבָן בִּפְרִי עֵץ

חַיִּים. וּבְחִינַת מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאוֹר הַסָּתוּם וְהַגָּנוּז מְאֹד בְּחִינַת עַתִּיקָא טְמִיר וּסְתִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם טְמִירִים וּסְתוּמִים, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וּמָרְדְּכַי הוּא בְּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאוֹר הַגָּנוּז הַזֶּה, כַּמּוּבָן בִּפְרִי עֵץ חַיִּים בְּחִינַת וַיַּעֲבֹר מָרְדֶּכַי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הָיָה לְמָרְדְּכַי כֹּחַ לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת הָמָן עָמָלֵק שֶׁהָיָה מִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי הַמְּבוּכוֹת שֶׁבָּאִים מִשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁהוּא טָמִיר וְסָתִים וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַּ"ל. כִּי מֵאַחַר שֶׁאֲחִיזַת מָרְדְּכַי הָיָה מִבְּחִינַת הָאוֹר הַגָּנוּז הַזֶּה בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת, עַל כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ, אַף עַל פִּי כֵן מֻחֲמַת שֶׁשֹּׁרֶשׁ מָרְדְּכַי הָיָה מִשָּׁם בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת כַּנַּ"ל הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעוֹ לְבַטֵּל כָּל הַמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל וּלְהַרְאוֹת בַּשֵּׂכֶל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג חֲקִירוֹת אֵלּוּ וּלְהַכְנִיס אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בָּעוֹלָם, כִּי הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ קְלִפַּת הָמָן וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה (אֶסְתֵּר ד), כִּי שָׁרְשׁוֹ הָיָה מִבְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַגָּנוּז הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם הַבְּחִירָה וְהַיְדִיעָה כֻּלּוֹ חַד וְזֶה בְּחִינַת וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, כִּי הַבְּחִירָה הִיא בְּתוֹךְ הַיְדִיעָה רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת בְּשׁוּם אֹפֶן רַק מָרְדְּכַי הָיָה מִבְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הַזֶּה שֶׁהוּא טָמִיר וּסְתִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם ח) וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וַעֲטָרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְכוּ', זֶה בְּחִינַת לֶעָתִיד לָבוֹא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וַעֲטָרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי עֲטָרָה הוּא בְּחִינַת מַקִּיף וְזֶה בְּחִינַת וַעֲטָרֶת זָהָב הַנַּ"ל הַנֶּאֱמַר בְּמָרְדְּכַי, הַיְנוּ שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲטָרוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְכוּ', כִּי הַלְּבוּשִׁים הֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים, כַּמְבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וְכוּ', כִּי מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אוֹר הַגָּנוּז כַּנַּ"ל, הוּא זוֹכֶה לְכָל הַמַּקִּיפִים כַּנַּ"ל:

אות ו

וּמֵחֲמַת שֶׁאָז הָיָה בְּחִינַת שִׁנָּה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין בִּבְחִינַת הֶעְלֵם וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הָיוּ צְרִיכִים צְעָקָה לְהוֹלִיד הַמֹּחִין כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַצְּעָקוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁצָּעֲקוּ אָז כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט), וְדִבְרֵי הַצְּמוֹת וְזַעֲקָתָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ד): וְזָעָקָה גְּדוֹלָה וְכוּ'. כִּי אָז הָיוּ צְרִיכִים אֵלּוּ הַצְּעָקוֹת כְּדֵי לְהוֹלִיד הַמֹּחִין כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁאָמְרָה אֶסְתֵּר וְצוּמוּ עָלַי (שָׁם ד), 'עָלַי' דַּיְקָא, כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַשְׁכִינָה כַּיָּדוּעַ שֶׁשָּׁם הַמֹּחִין הֵם בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר בְּעֵת בְּחִינַת הָעִבּוּר וְעַל כֵּן נִקְרֵאת אֶסְתֵּר מֻחֲמַת שֶׁאָז הָיָה בְּחִינַת שִׁנָּה וְהָיוּ הַמֹּחִין וְהַשֶּׁפַע אֲלֵקֵי הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר וְאָז צְרִיכִין אֲנַחְנוּ לְצָעֵק בִּמְקוֹם צְעָקַת הַשְׁכִינָה, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי עַיִן שָׁם. וְזֶהוּ וְצוּמוּ עָלַי. 'עָלַי' דַּיְקָא,

כִּי הַצּוֹם וְהַצְּעָקָה בְּחִינַת וְדִבְרֵי הַצֹּמוֹת וְזַעֲקָתָם הֵם בְּשִׁבְיל הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר כַּנַ"ל. כִּי הַצּוֹם הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת צְעָקָה וְקוֹלוֹת הַנַּ"ל, כִּי עִנּוּי בְּגִימַטְרִיָּא קוֹל, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת יוֹם כִּפּוּר וְעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר. וְזֶה בְּחִינַת צוֹם קוֹל מָמוֹן, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה תְּפִלָּה צְדָקָה מַעֲבִירִין אֶת רַע הַגְּזֵרָה, כִּי כֻּלּוֹ חַד, כִּי צוֹם קוֹל מָמוֹן הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת קוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם מוֹלִידִין הַמֹּחִין. כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדוֹתֶיךָ (סִימָן כג) שֶׁקֹּדֶם שֶׁמּוֹלִידִין וּמַרְוִיחִין מָמוֹן צְרִיכִין גַּם כֵּן בְּחִינַת שִׁבְעִים קָלִין כְּפוּלִין בְּחִינַת קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּפָלִים כַּיּוֹלֶדֶת, עַיֵּן שָׁם. כִּי בֶּאֱמֶת לֵדַת וְהִתְגַּלּוּת הַמֹּחִין וְלֵדַת וְרֶוַח הַמָּמוֹן הַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת תְּלוּיִים בְּדַעַת וּכְשֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעַת הַמָּמוֹן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעוֹת הַדַּעַת וְעַל כֵּן צְרִיכִין שִׁבְעִים קָלִין גַּם כֵּן כְּמוֹ בְּלֵדַת הַמֹּחִין (וְאֶפְשָׁר מִשּׁוּם זֶה צְרִיכִין שִׁבְעִים קָלִין כְּפוּלִין, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, כִּי צְרִיכִין שְׁנֵי מִינֵי לֵדוֹת וְהִתְגַּלּוּת, כִּי תְּחִלָּה צְרִיכִין לְהוֹלִיד הַמֹּחִין וְהַדַּעַת וְלָזֶה צְרִיכִין שִׁבְעִים קָלִין פַּעַם אַחַת וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהוֹלִיד עוֹד הַפַּעַם, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַהַשְׁפָּעָה מִן הַדַּעַת לְמַטָּה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ וְנִתְהַוֶּה מִן הַדַּעַת הַשְׁפָּעָה גַּשְׁמִיּוּת וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת הוֹלָדָה וּצְרִיכִין עוֹד שִׁבְעִים קָלִין וְעַל כֵּן צְרִיכִין שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קָלִין בְּחִינַת כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֶדֶת) כִּי הַכֹּל תְּלוּי בְּדַעַת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק נַחֵמוּ נַחֵמוּ בִּבְחִינַת דַּעַת קָנִיתָ מֶה חָסַרְתָּ, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה מִמָּמוֹנוֹ נִמְצָא שֶׁלּוֹקֵחַ מָמוֹנוֹ שֶׁהוּא כָּלוּל מֵשִּׁבְעִים קָלִין הַנַּ"ל, כִּי לֹא הִשִּׂיג זֶה הַמָּמוֹן כִּי אִם עַל יְדֵי קָלִין כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁשְּׁלוֹקֵחַ זֶה הַמָּמוֹן וְנוֹתְנוֹ בִּשְׁבִיל הַשְׁכִינָה, כִּבְיָכוֹל, דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לַעֲנִיִּים שֶׁהֵם מְאִנִּין תְּבִירִין דִּילֵהּ, זֶהוּ בְּחִינַת צַעֲקַת הַשִּׁבְעִים קָלִין הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק בִּמְקוֹם הַשְׁכִינָה כְּדֵי לְהוֹלִיד הַמֹּחִין כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי צְדָקָה מִמָּמוֹנוֹ בִּשְׁבִיל הַשְׁכִינָה הוּא מַמָּשׁ בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים קָלִין הַנַּ"ל, כִּי הַמָּמוֹן כָּלוּל מֵשִּׁבְעִים קָלִין כַּנַּ"ל. וְזֶה, וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל, כִּי מָמוֹן הוּא בְּחִינַת עֲנִיָּה בְּקוֹל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עְשִׂיר יַעֲנֶה עַזּוּת, כִּי מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא, כִּי הַתַּעֲנִית הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת וְכַנַּ"ל, כִּי בְּתַעֲנִית צוֹעֲקִין וּמַתְרִיעִין וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִין בְּתַעֲנִית, עָנֵנוּ ה' עָנֵנוּ, הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְּעָתֵנוּ וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר הַתַּעֲנִית לִצְעֹק אֶל ה' וְעַל כֵּן 'עִנּוּי' בְּגִימַטְרִיָּא 'קוֹל' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא, כִּי צְדָקָה מִמָּמוֹנוֹ הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת קוֹלוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת צוֹם קוֹל מָמוֹן שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה תְּפִלָּה צְדָקָה שֶׁהֵם מַאנִין תְּבִירִין דִּילֵהּ, זֶהוּ בְּחִינַת הַהַשְׁפָּעָה מִן הַדַּעַת שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ וְנִתְהַוֶּה מִן הַדַּעַת הַשְׁפָּעָה גַּשְׁמִיּוּת וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת הוֹלָדָה וְצָרִיכִין עוֹד שִׁבְעִים קָלִין וְעַל כֵּן צְרִיכִין שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קָלִין בְּחִינַת כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֶדֶת) כִּי הַכֹּל תְּלוּי בְּדַעַת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק נַחֵמוּ נַחֵמוּ בִּבְחִינַת דַּעַת קָנִיתָ מֶה חָסַרְתָּ, עַיֵּן שָׁם:

הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל הַגְּזֵרוֹת וְהַצָּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם הֵם רַק שֶׁהַמּוֹחִין וְהַדַּעַת הֵם בִּבְחִינַת הֶעְלֵם וְעִבּוּר וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְצָעֳקָה דַּיְקָא כְּדֵי לְהוֹלִיד הַדַּעַת וְאָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַצָּרוֹת וְעַל כֵּן עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה תְּפִלָּה צְדָקָה שֶׁהֵם צוֹם קוֹל מָמוֹן שֶׁכֻּלָּם בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת כַּנַּ"ל עַל יָדָם מַעֲבִירִין אֶת רֹעַ הַגְּזֵרָה, כִּי עַל יְדֵי הַדַּעַת נִשְׁלָמִין כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַגְּזֵרוֹת כַּנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁנּוֹתְנִין בְּפוּרִים זֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת קוֹלוֹת כְּדֵי לְהוֹלִיד הַמּוֹחִין וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן רָצָה הָמָן לְבַטֵּל זֹאת וְרָצָה לִשְׁקֹל עֲשָׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף לְבַטֵּל חַס וְשָׁלוֹם, שִׁקְלֵי יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ לְבַטֵּל בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּתְגַּלִּין עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁל שִׁקְלֵי יִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת (שְׁקָלִים פ"א מ"א) בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים 'מַשְׁמִיעִין' דַּיְקָא בְּחִינַת קוֹלוֹת כַּנַּ"ל. וְרָצָה הָמָן לְבַטֵּל זֹאת וְעַל כֵּן נוֹתְנִין בְּפוּרִים מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים לְעוֹרֵר בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל כְּדֵי לְהוֹלִיד הַמּוֹחִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לְהִתְעַנּוֹת תַּעֲנִית אֶסְתֵּר וְגַם גּוֹבְיִן אָז מְעוֹת שְׁקָלִים הַכֹּל בִּשְׁבִיל בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵם נוֹלְדִין הַמּוֹחִין וְנִתְגַּלִּין וְיוֹצְאִין מִבְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל:

אות ח

וְזֶה בְּחִינַת חַיָּב אֱנָשׁ לְבָסוּמֵי בְּפוּרַיָּא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי. וְזֶה בְּחִינַת מַקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁשָּׁם הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה כֻּלּוֹ חַד וְשָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְשָׁם הוּא בְּחִינַת דְּלָא יָדַע וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֶה הַשֵּׂכֶל עַכְשָׁו. וּבְפוּרִים צְרִיכִין לְהִשְׁתַּכֵּר עַד שֶׁיַּעֲלֶה וְיַגִּיעַ עַד שָׁם וְעִקַּר הַשִּׂכְרוּת שֶׁל פּוּרִים הוּא בְּיַיִן, זֶה בְּחִינַת נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד, כִּי מוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַל פָּסוּק נָחֲמוּ נָחֲמוּ יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם, כִּי יַיִן לַאֲרַמָּא קְלָא, עַיִן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֵּית הַיַּיִן שֶׁל פּוּרִים, זֶה בְּחִינַת קוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּעוֹרְרִים אוֹתָן עַל יְדֵי הַיַּיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת לַאֲרַמָּא קְלָא וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הַמּוֹחִין בִּבְחִינַת נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד, כִּי יַיִן נִתַּן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת זֶה בְּחִינַת שִׁבְעִין קָלִין הַנַּ"ל וְעַל יָדָם יוֹצֵא וְנִתְגַּלֶּה הַסּוֹד, הַיְנוּ הַמּוֹחִין וְהַמַּקִּיפִים שֶׁמַּשִּׂיגִים עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִין קָלִין הַנַּ"ל וְעַל יָדָם יוֹצֵא וְנִתְגַּלֶּה הַסּוֹד, הַיְנוּ הַמּוֹחִין וְהַמַּקִּיפִים שֶׁמַּשִּׂיגִים עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיַּיִן שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִין קָלִין הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדָם נוֹלְדִין וְנִתְגַּלִּין הַמּוֹחִין וְהַמַּקִּיפִים שֶׁהָיוּ מִתְּחִלָּה בְּסוֹד בִּבְחִינַת הֶעְלֵם כַּנַּ"ל:

אות ט

וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים, כִּי עַל יְדֵי הַאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה נִשְׁלָם הַדַּעַת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְזֶה עִקַּר כַּוָּנוֹת הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְהַשְׁלִים הַדַּעַת וְהַמּחַ עַל יָדָהּ בִּבְחִינַת צַדִּיק

אֹכֶל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְהַצַּחֲצָחוֹת זֶה בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹרוֹת הַצַּחֲצָחוֹת כַּיָּדוּעַ וְעַל יְדֵי הָאֲכִילָה הַקְּדוֹשָׁה זוֹכִין לָהּ. וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁהוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה, כִּי בְּשַׁבָּת מְאִירִין הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַתִּיקָא, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עַתִּיקָא קַדִּישָׁא רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן אָז מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל כְּדֵי לְקַבֵּל עַל יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת הָאֲרַת הַמַּקִּיפִים בְּבְחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, בְּחִינַת אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'. וְזֶה בְּחִינַת סְעֻדַּת פּוּרִים, כִּי בְּפוּרִים מִתְגַּלִּין וּמְאִירִין הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל בְּחִינַת עַתִּיקָא, בְּחִינַת מָרְדְּכִי כַּנַּ"ל בְּחִינַת מָר דְּרוֹר וְאִיתָא בְּרַעֲיָא מְהֵימָנָא מְקֻטָּרֶת מָר, דְּא כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיקָא כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן אָז בְּפוּרִים מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל, כִּי אָז מְקַבְּלִין עַל יְדֵי הָאֲכִילָה הָאֲרַת הַמַּקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל:

אות י

וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁלֹחַ לַחֲבֵרוֹ מֵהַמַּאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים. זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמַּקִּיפִים הוּא צָרִיךְ לְהֵטִיב מִטּוּבוֹ לַאֲחֵרִים וּלְגַלּוֹת הַסְּגֻלָּה לְעַם סְגֻלָּה, דְּהַיְנוּ לִדְרשׁ בָּרַבִּים וּלְגַלּוֹת לַאֲחֵרִים מַה שֶּׁזָּכָה שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ מֵהָאֲרַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, כִּי הַמַּאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים הֵם בְּחִינַת הָאֲרַת הַמַּקִּיפִים. כִּי בְּמַאֲכָלִים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים כַּנַּ"ל בָּהֶם מִתְגַּלִּין הַמֹּחִין וְהַמַּקִּיפִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד מְחֻיָּב לִשְׁלֹחַ לַחֲבֵרוֹ מֵהַמַּאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת כְּדֵי לְהֵטִיב מִטּוּבוֹ לַאֲחֵרִים. כִּי הַמִּשְׁלוֹחַ מָנוֹת שֶׁשּׁוֹלְחִין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ מֵהַמַּאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים זֶה מְרַמֵּז עַל הַמַּקִּיפִים שֶׁזּוֹכִין בְּפוּרִים שֶׁהֵם מְאִירִין בְּהַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ הָאֲרָה זוֹ וּלְהֵטִיב מִטּוּבוֹ לַאֲחֵרִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת לְשׁוֹן מָן כִּי הֵם בְּחִינַת מָן שֶׁהוּא דַּעַת, כַּמּוּבָא, בְּחִינַת מַאֲכָל שֶׁל צַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לָמָּה נִקְרְאוּ שְׁחָקִים? שֶׁשָּׁם שׁוֹחֲקִין מָן לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְעִקַּר מַאֲכַל הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא זֶה בְּחִינַת הַשַּׂגַּת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד בִּבְחִינַת צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַמָּן שֶׁהוּא מַאֲכַל צַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, הוּא בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַאֲכָלִים שֶׁל פּוּרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת, כִּי הֵם בְּחִינַת מָן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁלֹחַ לַחֲבֵרוֹ כְּדֵי לְהֵטִיב מִטּוּבוֹ לַאֲחֵרִים כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה מִתְחַבֶּרֶת הַנִּשְׁמָה עִם הַגּוּף וּמֵאִיר הַמַּקִּיף לְפָנִים, כִּי גּוּף וּנְשָׁמָה הֵם בְּחִינַת פְּנִימִי וּמַקִּיף כְּדִלְקַמָּן וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה אֲכִילַת פּוּרִים, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא

מְאִירִים הַמַּקִּיפִים כַּנַ"ל וּמֵאֵלּוּ הַמַּקִּיפִין הַמִּתְגַּלִּין בְּפוּרִים שֶׁהֵם מְלַבְּשִׁים בְּהַמַּאֲכָלִים כַּנַ"ל שׁוֹלֵחַ כָּל אֶחָד לַחֲבֵרוֹ מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת כַּנַ"ל:

אות יא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁקּוֹרִין פָּרְשַׁת פָּרָה אַחַר פּוּרִים, כִּי פָּרָה אֲדֻמָּה הִוא חֻקָּה וְזֶה בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם שֶׁהֵם בְּחִינַת חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין טַעַם הַדָּבָר כְּמוֹ פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁמְּטַמֵּא טְהוֹרִים וּמְטַהֵר טְמֵאִים. וְזֶה בְּחִינַת חַיָּב אֱנָשׁ לִבְסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אְרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, וְזֶה בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁמְּאִירִין בְּפוּרִים כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אַחַר פּוּרִים שֶׁמְּאִירִין אָז הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל כַּנַ"ל קוֹרִין אָז פָּרָשַׁת פָּרָה שֶׁהִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל, כִּי הִיא חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהִוא בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל מְטַהֶרֶת מְטֻמְּאַת מֵת כִּי עַל יְדֵי הָאֲרַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם נִשְׁלַם הַדַּעַת כַּנַ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִטְהָרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם עַל הַפָּסוּק לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים וְכוּ', שֶׁעִקַּר הַטָּהֳרָה עַל יְדֵי תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל. כִּי עַל יְדֵי תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל שַׁלְהֶבֶת הַלֵּב עוֹלָה מֵאֵלָיו וְעַל יְדֵי זֶה נִטְהָר הַלֵּב, עַיֵּן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וּבְמַאֲמָר הַמַּתְחִיל לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים (סִימָן קנו) הַשַּׁיָּךְ גַּם כֵּן לְמַאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׂרֵפַת הַפָּרָה, בְּחִינַת שַׁלְהֶבֶת הַלֵּב שֶׁנִּתְחַמֵּם וְנִבְעָר הַלֵּב עַל יְדֵי הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִים שֶׁעַל יָדָם נִשְׁלַם הַדַּעַת, וְכָל הַמַּקִּיפִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם כְּלָל שֶׁהֵם בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה, בְּחִינַת חֻקַּת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר הַטֻּמְאָה הִיא טֻמְאַת מֵת וְזֶה מֵחֲמַת הִסְתַּלְקוּת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא אוֹר הַפָּנִים שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה שֶׁמְּחַיָּה הַגּוּף בִּבְחִינַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְשֶׁמִּסְתַּלֵּק הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא הַשֵּׂכֶל נִשְׁאָר הַגּוּף טָמֵא, כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל כַּנַ"ל (וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת חַס וְשָׁלוֹם, הַמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כִּדְי לְהַעֲלוֹת הַנְּשָׁמָה לְאוֹר הַפָּנִים מֵאַחַר שֶׁנִּפְרְדָה מֵהַגּוּף, עַיֵּן שָׁם). כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת פְּנִימִי וּמַקִּיף, כִּי הַגּוּף אֶפְשָׁר לְהָבִינוֹ בַּשֵּׂכֶל, אֲבָל הַנְּשָׁמָה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָהּ, כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת פְּנִימִי וּמַקִּיף. וְעִקַּר טָהֳרַת הַגּוּף וּקְדֻשָּׁתוֹ הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת טָהֳרַת הַלֵּב כַּנַ"ל:

וְעַל כֵּן פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל, הִיא מְטַהֶרֶת מְטֻמְּאַת מֵת וְעַל כֵּן כָּל מַעֲשֵׂי הַפָּרָה שִׁבְעָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שִׁבְעָה כֹּהֲנִים שִׁבְעָה כִּבּוּסִין וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת שֶׁבַע הַנֵּרוֹת הַמְּאִירִין שָׁם שֶׁעַל יָדָם מַמְשִׁיכִין הַשֵּׂכֶל מֵאוֹר הַפָּנִים הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פְּגַם בְּמַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם שֶׁמִּזֶּה נִמְשְׁכִין

כָּל הַמְּבוּכוֹת כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּהַיְנוּ לֵידַע טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה אֵיךְ הוּא בְּהַיְדִיעָה, וּמֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בָּזֶה נֶאֱמַר, בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי פָּרָה אֲדֻמָּה חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּטַהֶרֶת טְמֵאִים וּמְטַמֵּא טְהוֹרִים עַל יְדֵי זֶה מְטַהֲרִין וּמְבַטְּלִין טֻמְאַת מֵת עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִין בִּבְחִינַת חֻקַּת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ בְּמַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם וְאָז מְאִירִין הַמַּקִּיפִים וְנִמְשָׁךְ הֶאָרַת הַשֵּׂכֶל וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ כָּל הַטָּהֳרוֹת כַּנַ"ל, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ הֶאָרַת הַשֵּׂכֶל, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיס הַמַּקִּיף לְפְנִים. אֲבָל הַמַּקִּיפִים עֶלְיוֹנִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם אָסוּר לוֹ לִכָּנֵס לְשָׁם רַק לִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה. וּכְשֶׁרוֹצֶה לַחֲקֹר שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, נִתְבַּטֵּל הַשֵּׂכֶל לְגַמְרֵי וְנֶאֱמַר עַל זֶה, כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁמַּאֲמִין שֶׁאֵלּוּ הַחֲקִירוֹת הֵם בַּשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף הָעֶלְיוֹן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ מִזֶּה בְּעַצְמוֹ מְאִירִין הַמַּקִּיפִים וְזוֹכֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ הֶאָרַת הַשֵּׂכֶל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לֶאֱנוֹשִׁי לְהָבִין וְעַל יְדֵי זֶה נִטְהָר הַלֵּב כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁכָּל מַעֲשֶׂיהָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה כְּנֶגֶד שִׁבְעָה שִׁבְעוֹת הַנְּרוֹת כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הַשֵּׂכֶל וְעַל יְדֵי זֶה נִטְהָרִין מִכָּל הַטֻּמְאוֹת, כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה עַל יְדֵי תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל, עַיֵּן שָׁם:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן: וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים (אֶסְתֵּר ט) רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֶלּוּ"ל, כִּי אֶלּוּל בְּחִינַת הַשָּׁגַת הַמַּקִּיפִים, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף מַאֲמָר הַנַּ"ל וְהָבֵן:

אפטרופוס ג:

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן פֶּסַח:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אַקְרוֹקְתָא בְּסִימָן ג, עַיֵּן שָׁם:

מְבֹאָר שָׁם מֵעִנְיַן נְגִינָה שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹמֵעַ נְגִינָה מִמְּנַגֵּן רָשָׁע מַזִּיק לוֹ לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ נְגִינָה מִמְּנַגֵּן הָגוּן וְכָשֵׁר טוֹב לוֹ, כִּי קוֹל הַנְּגִינָה נִמְשָׁכָת מִן הַשְּׁתִי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁהֵם יוֹנְקִים מֵאָתַר דִּנְבִיאִים יוֹנְקִין שֶׁהֵם בְּנֵין הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. עַל כֵּן נִשְׁתַּבַּח דָּוִד, וְיֹדֵעַ נַגֵּן, כִּי הַנְּגִינָה הִיא בְּנֵין הַמַּלְכוּת לְכָךְ רָאוּי הוּא לַמַּלְכוּת. וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֶצְלוֹ, מֵאַחַר עָלוֹת הֻבִיאוּ לִרְעוֹת וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל נְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל מְנַגֵּן כָּשֵׁר, אַךְ כְּשֶׁהַמְנַגֵּן רָשָׁע אֲזַי הוּא לוֹקֵחַ קוֹל הַנְּגִינָה שֶׁלּוֹ מִצִּפֳּרִים אֲחֵרוֹת שֶׁבְּקִלְפָּה שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִדְּדֵי הַמַּלְכוּת וְהֵם מֹחִין דְּמַלְכוּת דִּקְלִפָּה. וְכָכָה אִתְפַּלֵּג לֵילָא כְּדֵין כְּרוּזָא כְּרִיז כְּצִפֳּרִים הָאֲחֵזוֹת בַּפֶּחָ כָּהֵם יוּקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם. וְתִקּוּן הַנְּגִינָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁיִּלְמֹד בַּלַּיְלָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא גְּמָרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, קוּמִי רִנִּי, שֶׁתִּתְהַיֶּה תִּקּוּמָה

לְהָרִנָּה, 'בַּלַּיְלָה', עַל יְדֵי בְּחִינַת לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁ"ס תַּלְמוּד בַּבְלִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ הַלִּמּוּד אֵינוֹ בַּחֲשִׁיבוּת אַף עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד בַּלַּיְלָה נִמְשָׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד וּמֵגֵן עָלָיו שֶׁיִּזְכֶּה לִלְמֹד לִשְׁמָהּ, עַיֵּן שָׁם:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז זָכִינוּ לְשִׁיר וְנִגּוּן דְּקֻדֻּשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ל), הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חָג וְעַל יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִיא מַלְכוּת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם וְלָצֵאת מִשָּׁם וּלְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת מַלְכוּת דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁהוּא מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדִים תַּחַת יַד פַּרְעֹה שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה. רַק יִשְׂרָאֵל יִטְלוּ הַמְּלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה וְזֶה תָּלוּי בְּתִקּוּן קוֹל הַנְּגִינָה, כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר בְּנֵין הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי קוֹל הַנְּגִינָה, כִּי מַלְכוּת דְּקֻדֻּשָּׁה יוֹנֵק מִשְּׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל נְגִינָה דְּקֻדֻּשָּׁה. וּלְהֵפֶךְ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא יוֹנֵק מִשְּׁתֵּי צִפֳּרִים אֲחֵרוֹת שֶׁבַּקִּלְפָּה, עַל כֵּן הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי שִׁיר וְנִגּוּן הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שִׁיר וְנִגּוּן דְּקֻדֻּשָּׁה, דְּהַיְנוּ שִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּנִגּוּן וְזִמְרָה עַל יְדֵי זֶה נִכְנַעַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְנִתְעַלָּה מַלְכוּת דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר כֹּחַ פַּרְעֹה הָיָה מִקּוֹל וְנִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי פַּרְעֹה אוֹתִיּוֹת הָעֹרֶף שֶׁהָיָה יוֹנֵק מֵאֲחוֹרֵי הַפֶּה, מִבְּחִינַת תֹּקֶף הַדִּינִים שֶׁבַּגָּרוֹן, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, הַיְנוּ שֶׁיָּנַק מֵהַגָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל, כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת יוֹצְאִין מֵהַגָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קְרָא בְגָרוֹן (יְשַׁעְיָה נג). אַף פַּרְעֹה יָנַק רַק מֵהַדִּינִים מִבְּחִינַת אֲחוֹרַיִם שֶׁמִּשָּׁם אֶחִיזַת הַמְנַגֵּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם יוֹנֵק מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהוּא מַלְכוּת פַּרְעֹה. וְעַל כֵּן אָמַר פַּרְעֹה, מִי ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ, 'בְּקוֹלוֹ' דַּיְקָא, כִּי יָנַק מִקּוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר חָמֵץ וּמִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה, כִּי הַחִלּוּק שֶׁבֵּין חָמֵץ לְמַצָּה הוּא רַק מַה שֶּׁחָמֵץ בְּנִפְיחָה וּמַצָּה נֶאֱפֵית מְיֻד כְּשֶׁנִּתְּנוּ מַיִם עַל הָעִסָּה וְאֵין מַנִּיחִים אוֹתָהּ לַעֲלוֹת בְּנִפְיחָה, הַיְנוּ שֶׁחָמֵץ שׁוֹלֵט בּוֹ הָאֲוִיר וְהָרוּחַ הַרְבֵּה עַל יְדֵי שֶׁמַּשְׁהִין אוֹתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה בְּנִפְיחָה שֶׁהוּא עַל יְדֵי הָאֲוִיר וְהָרוּחַ. אֲבָל מַצָּה אוֹפִין מְיֻד וְאֵין מַנִּיחִין שֶׁיִּשְׁלֹט בּוֹ הָאֲוִיר וְהָרוּחַ שֶׁיַּעֲלֶה בְּנִפְיחָה, כִּי הָאֲוִיר וְהָרוּחַ הוּא בְּחִינַת הַקּוֹל כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת הֵם עַל יְדֵי הָאֲוִיר כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן עִכְּשָׁו בְּפֶסַח בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לָצֵאת מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַכְנָעַת קוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וּלְהַעֲלוֹת קוֹל דְּקֻדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אָסוּר עָלֵינוּ עַתָּה לֶאֱכֹל חָמֵץ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הָעִסָּה מֵחָמֵץ שֶׁלֹּא

תִּשְׁלֹט שָׁם הָאֲוִיר וְהָרוּחַ שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁמְּשָׁם תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל שֶׁלֹּא נִזְדַּכֵּךְ עֲדַיִן מְטַמְּאַת וְזָהֲמַת מִצְרַיִם, כִּי הַגְּאֻלָּה הָיְתָה שֶׁלֹּא עַל יָדֵינוּ כִּי אִם בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא לְבַד, כַּמּוּבָא, כִּי עֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן עַתָּה אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר הָעִסָּה מְאֹד מֵאֲוִיר הָעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ מְזֻכָּךְ עֲדַיִן שֶׁמְּשָׁם הַקּוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁזֶּה הָעִקָּר שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן עַתָּה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִזָּהֵר מֵחָמֵץ מְאֹד בְּבֵל יֵרָאֶה וּבֵל יִמָּצֵא מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם נֶאֱחַז בְּיוֹתֵר אֲוִיר הָעוֹלָם שֶׁלֹּא נִזְדַּכֵּךְ עֲדַיִן שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָעִסָּה מִתְחַמֶּצֶת כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן קוֹל הַנְּגִינָה הוּא עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בַּלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַתָּה עֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְאֵין בְּיָדֵינוּ לְתַקֵּן וּלְזַכֵּךְ הַקּוֹל בְּעַצְמֵנוּ רַק מִן הַשָּׁמַיִם חָמַל עָלֵינוּ וְהִשְׁמִיעָנוּ הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, דְּהַיְנוּ כָּל הַנְּבוּאוֹת שֶׁנִּתְּנָה לָנוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁמְּשָׁם קוֹל הַנְּגִינָה דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, דְּהַיְנוּ כָּל הַנְּבוּאוֹת שֶׁנִּתְּנָה לָנוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁמְּשָׁם קוֹל הַנְּגִינָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא זָכִינוּ בְּעַצְמֵנוּ עֲדַיִן לְזַכֵּךְ וּלְבָרֵר אֶת הָאֲוִיר בִּשְׁלֵמוּת שֶׁמְּשָׁם כָּל הַקּוֹלוֹת, עַל כֵּן עַתָּה אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמֵנוּ מֵחָמֵץ מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלִיטַת אֲוִיר הָעוֹלָם שֶׁלֹּא נִזְדַּכֵּךְ עֲדַיִן כַּנַּ"ל רַק אָנוּ צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁאָנוּ שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ מְאֹד שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט בָּהּ אֲוִיר הָעוֹלָם, רַק תֵּכֶף כְּשֶׁבָּא מַיִם עַל הָעִסָּה אוֹפִין אוֹתָהּ מַיָּד. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ שׁוֹמְרִים אֶת הַמַּצָּה וְאֵין מַנִּיחִין אֲוִיר הָעוֹלָם לִשְׁלֹט בָּהּ עַל יְדֵי זֶה אָנוּ בּוֹרְחִין מִכֹּל וְכֹל מֵאֲוִירָא דְּהַאי עָלְמָא שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲחִיזַת הַקּוֹלוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, רַק אָנוּ זוֹכִין לְקוֹל נְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם שִׁיר וְהַלֵּל נִגּוּן וְזִמְרָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיְתָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג כַּנַּ"ל:

אות ד

וְזֶה שֶׁנִּקְרָא הַמַּצָּה לֶחֶם עֹנִי שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאָנוּ עוֹנִין עַל הַמַּצָּה בְּפֶסַח, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאָנוּ שׁוֹמְרִין אוֹתָהּ מֵאֲוִירָא דְּהַאי עָלְמָא שֶׁמְּשָׁם אֲחִיזַת הַקּוֹלוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לַעֲנוֹת עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה, הַיְנוּ קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה, הַיְנוּ בְּחִינַת הַלֵּל וְנִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כְּשֶׁזֶּה נוֹפֵל זֶה קָם וְכַנַּ"ל, כִּי עַתָּה בְּפֶסַח הוּא תְּחִלַּת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת וְהַדְּבֵקוּת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי קוֹל נִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ גָּדֵל מַעֲלַת הַנְּגִינָה לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַנְּגִינָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת וְהַדְּבֵקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה יִהְיֶה עִקַּר הַקִּבּוּל שָׂכָר, אָז יִתְעַר שִׁיר וְנִגּוּנָא בְּעָלְמָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, תָּבוֹאִי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה. וְכַמְבֹאָר בְּפִסּוּקִים רַבִּים, כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת וְהַדְּבֵקוּת הוּא עַל יְדֵי קוֹל נְגִינָה וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה

מְקוֹמוֹת, וּבְפָרָט בְּהַמַּעֲשֶׂה מִשַּׁבָּעָה בָּעִטְלֶיזִישׁ שֶׁל יוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְיוֹם הָרְבִיעִי וְיוֹם הַשִּׁשִּׁי מִגֹּדֶל עֹצֶם מַעֲלַת הַנְּגִינָה וְכַמְבֹאָר עוֹד בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת. עַל כֵּן עַתָּה בְּפֶסַח שֶׁאָנוּ צְרִיכִין עַתָּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן קוֹל הַנְּגִינָה וְלִשְׁמֹר עַצְמֵנוּ מִקּוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מֵחָמֵץ וְלֶאֱכֹל מַצָּה וְכַנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר. וְזֶה בְּחִינַת מְצֻוֹת סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח פֶּה סָח, שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר לְשׁוֹחֵחַ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו וּלְהַרְבּוֹת לְסַפֵּר בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. כִּי קוֹל הַנְּגִינָה יָקָר מְאֹד מְאֹד וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם, הַיְנוּ לְעוֹרֵר אֶת הַמֹּחִין בִּבְחִינַת קוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה. אֲבָל עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקּוֹל הוּא כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין אוֹתוֹ אֶל הַדִּבּוּר בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַיִּחוּדִים לְיַחֵד וּלְחַבֵּר הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר, כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמְצָא בָהּ וְכוּ' (בְּסִימָן קעח). וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְחַבֵּר וּלְקַשֵּׁר הַדַּעַת אֶל הַלֵּב שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הָאֱמִתִּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי הַקּוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין, כִּי הַקּוֹל פּוֹגֵעַ בְּהַמֹּחַ בִּבְחִינַת קוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה, עִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַלֵּב עַד שֶׁיִּתְחַמֵּם לִבּוֹ עַל יְדֵי זֶה בְּהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים בִּבְחִינַת חֹם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי. כִּי הַקּוֹל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יָקָר מְאֹד, כִּי עַל יָדוֹ עִקַּר הַדִּבֵּקוּת וְהַהַמְשָׁכָה לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַקּוֹל מִתְיַחֵד עִם הַדִּבּוּר יֵשׁ עֲדַיִן אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם מֵעַלְמָא דִּפְרוּדָא מִבְּחִינַת הַקּוֹל שֶׁרָחוֹק מֵהַדִּבּוּר שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת אֻמּוֹת הָעוֹלָם וְהָרְשָׁעִים שֶׁאֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת קוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ מִמְּנַגְּנִים רְשָׁעִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם, לְהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה וְתַאֲוֹתֵיהֶן. וְזֶה בְּחִינַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת הָעֹרֶף שֶׁיְּנִיקָתוֹ מֵהַגָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל כַּנַּ"ל, וְאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת עֲבָדִים הֱיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁרָצָה פַּרְעֹה לְעַכֵּב הַמֹּחִין בְּמֵצַר הַגָּרוֹן וְלֹא יִתְפַּשְּׁטוּ וְלֹא יִתְגַּלּוּ לַחוּץ כִּי מִשָּׁם הָיָה יְנִיקָתוֹ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַמֹּחִין סְתוּמִים לְמַעְלָה בְּמֵצַר הַגָּרוֹן הוּא יוֹנֵק מִשָּׁם וְעַל יְדֵי זֶה גַּם יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מְשֻׁעְבָּדִים תַּחְתָּיו. וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת שֶׁנִּתְפַּשְּׁטוּ וְנִתְגַּלּוּ וְיָצְאוּ הַמֹּחִין מִמֵּצַר הַגָּרוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כִּי שֹׁרֶשׁ הַקּוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין, הוּא מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ וְעֶלְיוֹן מְאֹד מִבְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת שֶׁמִּתְנוֹצֵץ לְכָל אֶחָד בְּדַעְתּוֹ הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת וּבָזֶה מְרַמֵּז לוֹ וְקוֹרֵא אוֹתוֹ שֶׁיְּמַשֵּׁךְ אַחֲרָיו וְזֹאת הַהִתְנוֹצְצוּת

הוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת שֶׁבָּאִין מִלְּמַעְלָה לִקְרוֹת אֶת הָאָדָם שֶׁיִּמָּשֵׁךְ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ וְכָל הַקּוֹלוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם. וְעַל כֵּן יֵשׁ לְהַקּוֹל כֹּחַ גָּדוֹל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאָדָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מִבְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת הוּא בְּחִינַת קוֹל, בִּבְחִינַת קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוֹלָתִי קוֹל. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ נָתַן בְּחִירָה לָאָדָם וּמִי שֶׁבּוֹחֵר בַּחַיִּים כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ אֶת הַקּוֹל הַזֶּה הוּא בְּחִינַת הַכְּרוּז הַבָּא מִלְּמַעְלָה, הוּא נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו וּמְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ מִכָּל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו וַאֲזַי זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הַקּוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמּחִין לְתוֹךְ הַלֵּב עַד שֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים מִלְּמַעְלָה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַקּוֹל צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת וְדִבּוּרִים עַד שֶׁיֵּדַע רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִצְוֹתָיו: כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין בְּחִינַת קוֹל מִלְּמַעְלָה עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין שׁוּם מִצְוָה עַד שֶׁזּוֹכִין לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַקּוֹל דִּבּוּר עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיְּדַבֵּר ה' עִמּוֹ וְיוֹדִיעַ לוֹ תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲבוֹת הָעוֹלָם שֶׁזָּכוּ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ וּלְדָבְקָה בּוֹ וּלְהַמְשִׁךְ מֵאַחֲרָיו עַד שֶׁזָּכוּ שֶׁדִּבֵּר ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם וְגִלָּה לָהֶם כַּמָּה מִצְוֹת, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא זָכָה לָזֶה בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת עַד שֶׁזָּכָה בְּכָל עֵת עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים לַעֲשׂוֹת מֵהַקּוֹל דִּבּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה קִבֵּל אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וּנְתָנָהּ לָנוּ. אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי פִּרְעֹה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ כְּשֶׁהִגִּיעַ לָהֶם בְּחִינַת קוֹל מִלְּמַעְלָה לֹא רָצוּ לְהַשְׁלִיךְ מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וּלְהַמְשִׁךְ אַחֲרָיו וְעַל כֵּן לֹא קִשְׁרוּ אֶת הַקּוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמּחַ אֶל הַלֵּב וְלֹא עָשׂוּ מֵהַקּוֹל דִּבּוּרִים, אַדְרַבָּא, הָפְכוּ אֶת הַקּוֹל וְהַדַּעַת לְדַרְכֵיהֶם הָרָעִים, כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. כִּי הֵם מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם רוֹצִים לְהַשְׁלִיךְ מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים פּוֹגְמִים בְּהַקּוֹל וְהַדַּעַת וּמְהַפְּכִין אֶת הַדַּעַת לִסְבָרוֹתֵיהֶם עַד שֶׁהֵם נִתְעִים וּנְבוֹכִים לַעֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת, וְעַל כֵּן גַּם בְּהָעֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת יֵשׁ שָׁם אֵיזֶה נִיצוֹצוֹת מֵהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי, דְּקָרוּ לֵהּ אֱלָהָא דְּאֱלָהַיָּא, כִּי גַּם לָהֶם הִגִּיעַ אֵיזֶה כְּרוּז וְהִתְנוֹצְצוּת מִלְּמַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל, רַק שֶׁקִּלְקְלוּ אוֹתוֹ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעוּ לְדַרְכֵיהֶם הָרָעִים. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁפַּרְעֹה יָנַק מִמְּצַר הַגָּרוֹן וְרָצָה שֶׁיִּתְעַכְּבוּ וְיִתְעַלְּמוּ הַמּחִין שָׁם וְלֹא יִתְפַּשְׁטוּ לְמַטָּה, כִּי לֹא רָצָה שֶׁיָּבוֹא הַקּוֹל לְתוֹךְ הַדִּבּוּר שֶׁיִּגָּלֶה ה' יִתְבָּרַךְ רְצוֹנוֹ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁזֶּה בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, רַק שֶׁיִּתְעַכֵּב הַקּוֹל וְהַמּחַ לְמַעְלָה כְּדֵי שֶׁהוּא יִינַק מִשָּׁם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהַפֵּךְ הַקּוֹל וְהַדַּעַת כִּרְצוֹנוֹ שֶׁיּוּכַל לֵילֵךְ בִּשְׁרִירוּת לִבּוֹ הָרַע. וְזֶהוּ כְּלַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הַמְחַקְרִים וְשֶׁל כֹּחַ הַנְּבוֹכִים בְּחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל וּבְדָעוֹת זָרוֹת וּבְעֵצוֹת רָעוֹת. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁכְּשֶׁקּוֹרְאִין אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַקּוֹל וְהַכְּרוּז הַבָּא מִלְּמַעְלָה בְּכָל עֵת שֶׁהֵם הַהֶרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְהַהִתְעוֹרְרוּת הַבָּא עַל הָאָדָם

בְּכָל יוֹם. אֲזַי אֵינָם נִמְשָׁכִין אַחֲרֵי הַקּוֹל הַזֶּה וְאֵינָם חוֹשְׁבִים עֲצוֹת אֵיךְ לְתַקֵּן מַעֲשֵׂיהֶם רַק הוֹלְכִין אַחֲרֵי תַּאֲוֹתֵיהֶן וַאֲזַי כַּמָּה פְּעָמִים נִתְקַלְקֵל אֶצְלָם בְּחִינַת הַקּוֹל עַד שֶׁהֵם מְהַפְּכִין בְּחִינַת הַקּוֹל שֶׁהוּא הַדַּעַת לְדַרְכֵיהֶם הָרָעִים וְאוֹמְרִים כַּמָּה סְבָרוֹת שֶׁל הֶבֶל בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיוּ הוֹלְכִים בִּשְׁרִירוּת לִבָּם וְלֹא יָשׁוּבוּ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְזֶה בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת, הַיְנוּ שֶׁהַקּוֹל וְהַמֹּחִין מְעֻכָּב בְּמֵצַר הַגָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים. וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הַקּוֹל וְהַמֹּחִין שֶׁיִּתְפַּשְׁטוּ וְיֵצְאוּ לַחוּץ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת שֶׁנִּדַּע מַה לַּעֲשׂוֹת וְאֵיךְ לְהִתְנַהֵג בֶּאֱמֶת. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַקּוֹל הוּא עַל יְדֵי לִמּוּד גְּמָרָא שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַּ"ל, כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִוא בְּחִינַת דִּבּוּר, בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרִינָן לָהּ. כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הֵם בְּבְחִינַת קוֹל וְדִבּוּר כַּיָּדוּעַ וְצָרִיךְ לְקַשְּׁרָם וּלְיַחֲדָם בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַיִּחוּד לְיַחֵד וּלְחַבֵּר הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא עֲדַיִן בְּבְחִינַת קוֹל מֻחֲמַת שֶׁמִּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עֲדַיִן אֵין יוֹדְעִין שׁוּם דִּין בְּבֵרוּר אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה עַל כֵּן הִוא עֲדַיִן בְּבְחִינַת קוֹל, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא מְגַלָּה לָנוּ כָּל פְּרָטֵי דִּינֵי הַתּוֹרָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל מְצִוָּה שֶׁזֶּה עִקַּר הַדִּבּוּר שֶׁהוּא מְגַלֶּה הָרְצוֹן שֶׁבַּלֵּב, כִּי עַל יְדֵי הַקּוֹל יְכוֹלִין לְקָרוֹת אֶת הָאָדָם אֵלָיו, אֲבָל עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה הוּא רוֹצֶה, אֲבָל כְּשֶׁבָּא אֵלָיו וְהוּא מְדַבֵּר עִמּוֹ בְּדִבּוּרִים אֲזַי הוּא יוֹדֵעַ רְצוֹנוֹ. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁשֹּׁרֶשׁ יְנִיקַת הַמַּלְכוּת הוּא מִבְּחִינַת קוֹל כַּנַּ"ל, אֲבָל עִקַּר הַנְהָגַת הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּגַלֶּה רְצוֹן הַמֶּלֶךְ לְמַעַן נֵדַע מַה לַּעֲשׂוֹת וּבַמֶּה נַעֲבֹד אוֹתוֹ וְנַעֲשֶׂה נַחַת רוּחַ לְפָנָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁמְּבָאֵר וּמְפָרֵשׁ אֶת בְּחִינַת הַקּוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְכַנַּ"ל:

וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁזָּכִינוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁזָּכָה לְהוֹצִיא הַקּוֹל וְהַמֹּחִין לַחוּץ עַד שֶׁגִּלָּה לָנוּ כַּמָּה מְצוֹת תֵּכֶף בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל:

אות ו

וְזֶה עִקַּר הַחִלּוּק שֶׁבֵּין אָדָם לִבְהֵמָה, דְּהַיְנוּ בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַכּוּ"ם. כִּי אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְכוּ', כִּי גַּם הַבְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ קוֹל אֲבָל אֵין לָהּ דִּבּוּר אֲבָל גֶּדֶר הָאָדָם הוּא מְדַבֵּר, הַיְנוּ שֶׁהָאָדָם בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מֵהַקּוֹל דִּבּוּרִים וּלְיַחֵד וּלְקַשֵּׁר הַקּוֹל בְּהַדִּבּוּר שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּסַח - פֶּה סָח שֶׁמְּצָוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ', כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהוֹצִיא אֶת הַקּוֹל וְהַמֹּחִין מִמֵּצַר הַגָּרוֹן וְלַהֲבִיאוֹ וּלְהַכְנִיסוֹ בְּתוֹךְ דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים לָשׂוּחַ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו לְקַשֵּׁר הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי

וְזֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת הַקָּרְבָּן פֶּסַח שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָבִיא בְּפֶסַח, בִּתְחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּלַל הַקָּרְבָּנוֹת הוּא לְבָרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלֶה הִוא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּרוּר קוֹל הַנְּגִינָה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לְבָרֵר הַקּוֹל מֵאֲוִירָא דְּעַלְמָא וְלַעֲשׂוֹת נִגּוּנִים דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְקַשֵּׁר עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ בִּכְלֵיכֶם וְכוּ' בְּסִימָן סג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָבִיא קָרְבָּן בְּפֶסַח, כִּי אָז צְרִיכִין לְבָרֵר קוֹל הַנְּגִינָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר, כִּי מַצָּה הִוא מַאֲכַל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹמְרִין אוֹתוֹ מֵאֲוִירָא דְּעַלְמָא שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ בְּחִינַת קוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל, וְאַחַר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עִקַּר בֵּרוּר הַקּוֹל נְגִינָה הוּא עַל יְדֵי לְמוּד גְּמָרָא כַּנַּ"ל. אֲבָל עַכְשָׁו עֲדַיִן לֹא זָכִינוּ לָזֶה, כִּי עֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה רַק שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הֵאִיר עָלֵינוּ אֶת בְּחִינַת הַקּוֹל מִלְּמַעְלָה וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לֶאֱכֹל מָרוֹר עִם הַמַּצָּה עַל שֵׁם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה וְכוּ', הֱיוֹת כִּי הַמָּרוֹר מְרַמֵּז עַל לְמוּד גְּמָרָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַקּוֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל, הֱיוֹת שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל מְרִירוּת גָּדוֹל קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְמוּד גְּמָרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וּמְרִירוּת, בְּחִינַת בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי, זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, בְּקַשְׁיָא, 'בְּחֹמֶר', בְּחֻמְרָא דִּשְׁמַעְתְּתָא, 'וּבִלְבֵנִים' דָּא לִבּוּן הִלְכָתָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. אֲבָל עַתָּה עֲדַיִן אֵין אָנוּ זוֹכִין לָזֶה לְבָרֵר הַקּוֹל עַל יָדֵינוּ עַל יְדֵי לְמוּד גְּמָרָא, כִּי עֲדַיִן הוּא קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה רַק אָנוּ אוֹכְלִין מָרוֹר לְרַמֵּז וְלִזְכֹּר עַל זֶה. נִמְצָא שֶׁמָּרוֹר הוּא בְּחִינַת לְמוּד גְּמָרָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַקּוֹל וּמַכְנִיעִין הַקּוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵץ שֶׁשּׁוֹלֵט בּוֹ אֲוִירָא דְּעַלְמָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְזוֹכִין לְקוֹל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַצָּה שֶׁשּׁוֹמְרִין אוֹתָהּ מֵאֲוִירָא דְּעַלְמָא, כִּי עוֹנִין עָלֶיהָ, דְּבָרִים הַרְבֵּה שֶׁהוּא קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'דְּבָרִים הַרְבֵּה' דַּיְקָא רֶמֶז שֶׁתִּתְקוֹן זֶה נִמְשָׁךְ מִלְּמוּד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי לְמוּד גְּמָרָא הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ זוֹכֶה לְדְבָרִים הַרְבֵּה. וְעַל יְדֵי כָּל זֶה יְכוֹלִין לֶאֱכֹל הַקָּרְבָּן שֶׁבָּא מִבְּהֵמָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ קוֹל אֲבָל הוּא קוֹל בְּהֵמָה, וְעַל יְדֵי בְּשֶׁלֻּמּוּת הוּא בְּחִינַת הַקָּרְבָּן שֶׁבָּא מִבְּהֵמָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ קוֹל אֲבָל הוּא קוֹל בְּהֵמָה, וְעַל יְדֵי עִקַּר בֵּרוּר הַקּוֹל בְּחִינַת הַקָּרְבָּן פֶּסַח בִּבְחִינַת 'עַל מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ', כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַקּוֹל

שֶׁעוֹלֶה לְקָרְבָּן מְבָרְרִין הַקּוֹל מִבְּהֵמָה לְאָדָם מִבְּחִינַת עַכּוּ"ם לְיִשְׂרָאֵל, מִבְּחִינַת חַזָּנִים וּמְנַגְּנִים רְשָׁעִים לְמְנַגְּנִים כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים, וְזֶהוּ לֹא תִזְבַּח עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַקְרִיב הַקָּרְבַּן פֶּסַח שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָמֵץ בְּבֵיתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי נֶאֱחָז בּוֹ אֲוִירָא דְּעָלְמָא שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן עַל יָדֵינוּ כַּנַ"ל:

אות ח

וְזֶהוּ בְּחִינַת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָן וּלְוִיִּים בְּשִׁירָן וְזִמְרָן וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן. כִּי בִּשְׁעַת עֲבוֹדָה צְרִיכִין הַלְוִיִּים לַעֲסֹק בְּשִׁיר וְזִמְרָה לְבָרֵר הַקּוֹל נְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַקָּרְבָּן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים אָז בַּתּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַשֵּׁר וּלְיַחֵד הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַקּוֹל, כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין הַקּוֹל אֶל הַדִּבּוּר, הַיְנוּ אֶל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה כַּנַ"ל:

אות ט

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן בְּפֶסַח, כִּי אֵין אוֹמְרִים שִׁיר אֶלָּא עַל הַיַּיִן. וְעַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן לְבָרֵר קוֹל הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן כַּנַ"ל:

אות י

וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז נִגְמַר הַגְּאֻלָּה וְהַחֵרוּת מִפַּרְעֹה וּמִצְרַיִם. כִּי עַד שִׁבְיעִי שֶׁל פֶּסַח רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וּבְשִׁבְיעִי שֶׁל פֶּסַח נִקְרַע הַיָּם וְאָז נָפְלוּ פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם לְגַמְרֵי, וְיִשְׂרָאֵל נִגְאֲלוּ לְגַמְרֵי מֵהֶם. כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַקּוֹל שִׁירָה וּנְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה, מִקּוֹל נְגִינָה וְשִׁירָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת הֵם בְּבְחִינַת מַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְקוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים. וְיֵשׁ קוֹלוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל נְגִינָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁיּוֹנְקִים מֵהַגָּרוֹן וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס בַּמַּיִם שֶׁנִּבְקַע הַיָּם בִּפְנֵיהֶם וְעִקַּר הַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת קוֹלוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קוֹל ה' עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים ה' עַל מַיִם רַבִּים. וּפֵרֵשׁ רַשִּׁ"י שָׁם, קוֹל ה' עַל הַמַּיִם, עַל יַם סוּף יַרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה' וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁנִּבְקְעוּ הַמַּיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹלוֹת וְנִתְגָּרְשׁוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹלוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת קוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים וְנִתְגַּלּוּ לָהֶם מֵימֵי הַחָכְמָה וְהַדַּעַת שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת קוֹל ה' עַל הַמַּיִם כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ', כִּי נִפְתְּחוּ אָז מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין וְדַעַת דְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן זָכוּ אָז לְשִׁירַת הַיָּם, כִּי זָכוּ לְקוֹל שִׁירָה וּנְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הַנֵּס שֶׁל קְרִיעַת יַם סוּף וְכַנַ"ל. וְזֶה עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה שֶׁעִקַּר הַיְשׁוּעָה וְהַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי זִמְרָת יָהּ עַל יְדֵי זֶמֶר וְנִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּתְבָּרֵר מִנִּגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת

דִּקְדֻשָּׁה עַל מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא. כִּי קוֹל נִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה הוּא מֹחַ וְחִיּוּת דְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וּלְהֶפֶךְ קוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא מֹחַ וְחִיּוּת דְּמַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְעַל כֵּן סִימוּ הַשִּׁירָה, ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי עַל יְדֵי שִׁירַת הַיָּם שֶׁהוּא קוֹל שִׁירָה וְנִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה, עַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כַּנַּ"ל:

אות יא

וְעַל כֵּן אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח דַּיְקָא הַתֹּר הֶחָמֵץ, כִּי כְּבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁעִקַּר אִסּוּר הֶחָמֵץ מֻחָמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר אֱוִיר הָעוֹלָם מִקּוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז נִבְקַע הַיָּם וְזָכוּ לְקוֹל שִׁירַת הַיָּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר וְנִזְדַּכֵּךְ אֱוִיר הָעוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁנִּתְבָּרֵר קוֹל שִׁירָה וְנִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה, מִקּוֹל נִגּוּן דְּסִטְרָא אָחֳרָא, עַל כֵּן אָז בְּוַדַּאי הֶחָמֵץ מֻתָּר מֻחָמַת שֶׁכְּבָר נִתְבָּרֵר וְנִזְדַּכֵּךְ אֱוִיר הָעוֹלָם עַל יְדֵי שִׁירַת הַיָּם וְכַנַּ"ל. כִּי בְּלֵיל רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח אַף עַל פִּי שֶׁזָּכוּ אָז לַשִּׁירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם וְכוּ'. שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל. אַף עַל פִּי כֵן הַשִּׁירָה הַזֹּאת אֵינהּ נִקְרֵאת עַל שְׁמָם, כִּי אָז אָמְרוּ אֶת הַהַלֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לֶעָבָר וְלֶעָתִיד וְלִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּפָסְחִים).כִּי אָז לֹא זָכוּ לַשִּׁירָה מֵעַצְמָם כִּי אִם בְּחַסְדֵי ה' הוֹפִיעַ עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל וְעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם כֹּחַ הַשִּׁיר שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה בִּימֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד שֶׁהוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֵּל שָׁלֵם שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם דָּוִד. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד מֵהֶחָמֵץ וְלֶאֱכֹל מַצָּה מֻחָמַת שֶׁלֹּא זָכוּ לְבָרֵר הַקּוֹל בְּעַצְמָם וְכַנַּ"ל. אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁסָּפְרוּ אַחַר כָּךְ סְפִירַת הָעֹמֶר שִׁשָּׁה יָמִים עַל יְדֵי זֶה הִתְחִילוּ לְטַהֵר עַצְמָם וְאָז זָכוּ לְשִׁירַת הַיָּם שֶׁנִּקְרֵאת עַל שְׁמָם עַל שֵׁם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי הֵם בְּעַצְמָם זָכוּ לָשִׁיר שִׁירָה הַזֹּאת וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לְטַהֵר וּלְזַכֵּךְ הָאֱוִיר וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז הַתֹּר הֶחָמֵץ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן זָכוּ לָזֶה אַחַר שֶׁמָּנוּ סְפִירָה שִׁשָּׁה יָמִים דַּיְקָא כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם כְּלַל הַגְּמָרָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָם בְּחִינַת כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא הַגְּמָרָא שֶׁכְּלוּלָה בְּשֵׁ"ס מִשְׁנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר קוֹל הַנְּגִינָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז זָכוּ לְשִׁירַת הַיָּם שֶׁהוּא נִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה וְאָז הַתֹּר הֶחָמֵץ וְכַנַּ"ל:

אות יב

וְעַל כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז נִשְׁלְמוּ יְמֵי הַסְּפִירָה וְזָכוּ לְטַהֵר עַצְמָן לְגַמְרֵי וְקִבְּלוּ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל כֵּן אָז מִצְוָה לְהָבִיא קָרְבַּן מֵחֻמֵּץ דַּיְקָא שֶׁהֵם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: חָמֵץ תֹּאפֶינָה, כִּי אָז נִתְבָּרְרוּ הַקּוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר וְכָל הַקּוֹלוֹת שֶׁרָאוּ וְשָׁמְעוּ אָז, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל נִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עָלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר

זַמְּרוּ אֱלֹקִים זַמְּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ וְכוּ'. עַל כֵּן בָּאִים שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי תּוֹרוֹת בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, עַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הַקּוֹל. כִּי שֹׂרֶשׁ הַקּוֹל מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהִיא עִקַּר הַנְּבוּאָה, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים שֶׁמִּשָּׁם תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הוּא תִּקּוּן וּבֵרוּר הַקּוֹל הַיּוֹצֵא מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב מִבְּחִינַת נְבוּאָה, שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקּוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן עַל יְדֵי שְׁתֵּי הַלֶּחֶם הַמִּתְחַמְּצִים בִּבְחִינָה זֹאת, מִבְּחִינַת אֲוִיר וְקוֹל דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת וְכַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן, עַל כֵּן צְרִיכִין לְבוֹא מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כִּי חָמֵץ הַזֶּה שֶׁל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם נִמְשָׁךְ מִבֵּרוּר וְזִכּוּךְ הָאֲוִיר שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל עַל יְדֵי שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת וְכַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל:

אות יג

נַחֲזֹר לְעִנְיַן רֹאשׁוֹן וְזֶה בְּחִינַת אֶפְּטְרוֹפּוֹס וְזֶה לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן רצ סָעִיף א' מִי שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ יוֹרְשִׁים קְטַנִּים וְכוּ' צָרִיךְ מוֹרִישָׁם לְמַנּוֹת לָהֶם אֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁיִּתְעַסֵּק בְּשִׁבְיל הַקְּטַנִּים וְכוּ'. וְאִם לֹא מִנָּהוּ, בֵּית דִּין חַיָּבִים לְהַעֲמִיד לָהֶם אֶפְּטְרוֹפּוֹס וְכוּ'. וּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה וּמוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סָעִיף טז שֶׁאֶפְּטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּנָּהוּ בֵּית דִּין צָרִיךְ לִשְׁבֹּעַ בִּנְקִיטַת חֵפֶץ אֲבָל מִנָּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים אֵין צָרִיךְ לִשְׁבֹּעַ:

כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לִרְאוֹת וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי תִּקּוּן קוֹל הַנְּגִינָה שֶׁהוּא מֹחִין וְחִיּוּת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל הַמִּשְׁנָה עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר, עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר הָאָדָם בָּא לָזֶה הָעוֹלָם רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְתַקֵּן חֶלְקֵי הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, כִּי כְּפִי שֶׁמְּתַקֵּן חֵלֶק הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ בְּקִדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה, כְּמוֹ כֵן הוּא מַעֲלֶה וּמְרוֹמֵם מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, אֲשֶׁר רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לָזֶה הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיְּגַדֵּל וְינַשֵּׂא וְיפָרְסֵם מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת. וְהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁהוּא עִקַּר הַבְּרִיאָה, שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיְּגַדֵּל כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וְכוּ' לְהוֹדִיעַ וְכוּ' וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ וְכוּ'. וְכָל הָעֲשִׂירוּת וְהַחֲפָצִים שֶׁל הָאָדָם הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי הָעֲשִׂירוּת הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ. וְעַל כֵּן בְּסֵפֶר מִשְׁלֵי מְכַנֶּה כַּמָּה פְּעָמִים הַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם עָשִׁיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עָשִׁיר בָּרָשִׁים יִמְשֹׁל, וּכְתִיב נוֹתֵן לֶעָשִׁיר וְכוּ', שֶׁפֵּרוּשׁוֹ מֶלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְזַהֵר מְאֹד כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁחָנָנוֹ ה' אֵיזֶה עֲשִׂירוּת וַחֲפָצִים שֶׁיִּתְנַהֵג בּוֹ בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה עַל פִּי הַתּוֹרָה שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּתְגַּדֵּל כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי עֲשִׂירוּתוֹ וַחֲפָצָיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל תְּבוּאָתֶךָ. וְעִקַּר בְּנָיַן וְחִיּוּת

הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי הַקּוֹל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי מֵהוֹנָךְ אֶלָּא מִגְּרוֹנָךְ, דְּהַיְנוּ קוֹל נְגִינָה שֶׁיּוֹצֵא מֵהַגָּרוֹן, כִּי הַקּוֹל נְגִינָה הוּא קִיּוּם הַמַּלְכוּת, שֶׁהִוא בְּחִינַת הוֹן וַעֲשִׁירוּת נִמְצָא שֶׁהוֹנְךָ וּגְרוֹנְךָ הֵם בְּחִינָה אַחַת וְזֶהוּ אַל תִּקְרֵי מֵהוֹנָךְ אֶלָּא מִגְּרוֹנָךְ וְכַנַּ"ל:

כִּי עִקַּר הַנְהָגַת הַמַּלְכוּת וְהָעֲשִׁירוּת הוּא עַל יְדֵי קוֹל וְהַדִּבּוּר, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֵן שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בְּבֵיתוֹ עַל עֲשִׁירוּתוֹ וַחֲפָצָיו הֵן שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה מֶמְשָׁלָה וּמַלְכוּת עַל אֲחֵרִים, כָּל אֶחָד מַנְהִיג הַמֶּמְשָׁלָה וְהַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר וְהַקּוֹל שֶׁעַל יָדוֹ הוּא מוֹשֵׁל וּמְצַוֶּה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁתַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ וְעַל כֵּן הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר חִיּוּת הַדִּבּוּר הוּא הַקּוֹל, כִּי הַקּוֹל מַנְהִיג לַדִּבּוּר וְעַל כֵּן מְקוֹלוֹ שֶׁל אָדָם נִכָּר בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר אֵצֶל הַתּוֹרָה מֵישְׁרָא דְּסַכִּינָא וְכוּ' (בְּסִימָן ל), עַיֵּן שָׁם. כִּי הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל הָאָדָם נִכָּר בְּקוֹלוֹ כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל אֵיזֶה דָּבָר, כְּגוֹן עַל עֲשִׁירוּתוֹ וַחֲפָצָיו כְּשֶׁאוֹמֵר וּמְצַוֶּה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג אֲזַי קוֹלוֹ חָזָק וְעַז בְּדֶרֶךְ מֶמְשָׁלָה בְּחִינַת קוֹל עַנּוֹת גְּבוּרָה, בְּחִינַת עָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוּת. אֲבָל מִי שֶׁאֵין לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר כְּשֶׁאוֹמֵר לִפְעָמִים אֵיזֶה דֵּעָה הוּא בְּקוֹל חָלוּשׁ וְנָמוּךְ בְּחִינַת קוֹל עַנּוֹת חֲלוּשָׁה, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ מֶמְשָׁלָה שָׁם, קוֹלוֹ נָמוּךְ וְחָלוּשׁ, כִּי הַמַּלְכוּת כְּפִי הַקּוֹל, כִּי הַקּוֹל הוּא חִיּוּת וְקִיּוּם הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהֵבִיא אָדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם זֶה הָעִנְיָן, כִּי יֵשׁ קוֹל עַנּוֹת גְּבוּרָה וְיֵשׁ קוֹל עַנּוֹת חֲלוּשָׁה לְעִנְיַן בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד שֶׁנִּכָּר בְּקוֹלוֹ, עַיֵּן שָׁם:

אות יד

וְעִקַּר חִיּוּת הָאָדָם הוּא עַל יְדֵי הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁהֵם עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים שֶׁבָּאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְתַרְגּוּמוֹ, לְרוּחַ מְמַלְלָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אָדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְעִקַּר קִיּוּם חִיּוּת הָאָדָם בְּגוּפוֹ הוּא עַל יְדֵי יִחוּד קוֹל וְדִבּוּר שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַיִּחוּדִים כַּמּוּבָא כִּי קוֹל וְדִבּוּר הֵם בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ וְגוּף, כִּי הַקּוֹל מְחַיֶּה וּמַנְהִיג אֶת הַדִּבּוּר כְּמוֹ הַנֶּפֶשׁ אֶת הַגּוּף. וְעִקַּר סִטְרָא דְּמוֹתָא נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּרַם פֵּרוּד בֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר. וְהָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ לְיַחֵד הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה קִיּוּם הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מִתְקַיֵּם נַפְשׁוֹ בְּגוּפוֹ. אֲבָל מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר אֲפִלּוּ לְהַצַּדִּיק לְבָרֵר הַקּוֹל בְּחַיָּיו וְצָרִיךְ שֶׁיִּגָּמֵר הַבֵּרוּר מִדּוֹר לְדוֹר כַּיָּדוּעַ, עַל כֵּן מֵכְרַח כָּל אָדָם לָמוּת מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם הַבֵּרוּר וַעֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְיַחֵד הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד עַד זְמַן בְּלַע הַמָּוֶת לָנֶצַח. וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְהַנִּיחַ הַיֶּרֶשָׁה לְבָנָיו אַחֲרָיו, כִּי הָעֲשִׁירוּת וְהַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁעִקַּר

חִיּוּתָהּ עַל יְדֵי יִחוּד קוֹל וְדִבּוּר כַּנַ"ל צָרִיךְ לְהַנִּיחַ לְבָנָיו אַחֲרָיו שֶׁהֵם יַשְׁלִימוּ הַבְּרוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד כַּיָּדוּעַ. כִּי הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו כְּפִי מַה שֶּׁעָסַק בַּעֲבוֹדָתוֹ וּכְפִי מַה שֶּׁעָסַק בַּעֲשִׁירוּתוֹ בְּמַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ בְּכַשְׁרוּת כָּרָאוּי עַל פִּי הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְהוֹנוֹת אֶת חֲבֵרוֹ וְשֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת שׁוּם רַמָּאוּת וּלְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְלִקְבֹּעַ עִתִּים לַתּוֹרָה וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן זָכָה לְבָרֵר עֲשִׁירוּתוֹ, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת לְהַעֲלוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּכְמוֹ כֵן זָכָה לְיַחֵד יִחוּדִים, דְּהַיְנוּ יִחוּד הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק וְאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵר עוֹד, צָרִיךְ לְהַנִּיחַ עֲשִׁירוּתוֹ וַחֲפָצָיו לְבָנָיו שֶׁהֵם יַשְׁלִימוּ לְבָרֵר וּלְיַחֵד כְּפִי מַה שֶּׁיִּתְנַהֲגוּ בְּהָעֲשִׁירוּת בְּכַשְׁרוּת עַל פִּי הַתּוֹרָה וְכַנַ"ל, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה הִיא שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוּף שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ חַיָּה שֶׁנִּסְתַּלְּקִין מִן הַגּוּף וְעִקַּר הִסְתַּלְּקוּת נִמְשָׁךְ מֵהִסְתַּלְּקוּת הַקּוֹל מֵהַדִּבּוּר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ לְגַבֵּי הַגּוּף כַּנַ"ל:

אות טו

וְעַל כֵּן חַיָּב הָאָדָם לְמַנּוֹת אֶפִּטְרוֹפּוֹס עַל נְכָסָיו קֹדֶם מוֹתוֹ וְלֹא יִסְמֹךְ אֶת עַצְמוֹ עַל הַבַּיִת דִּין שֶׁהֵם יְמַנּוּ אֶפִּטְרוֹפּוֹס רַק צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יְמַנֶּה אֶפִּטְרוֹפּוֹס עַל נְכָסָיו קֹדֶם מוֹתוֹ, כִּי עִקַּר קִיּוּם וְהַנְהָגַת הַנְּכָסִים וְהָעֲשִׁירוּת הוּא עַל יְדֵי הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים כַּנַ"ל, עַל כֵּן כָּל עוֹד נַפְשׁוֹ בּוֹ שֶׁהוּא הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר צָרִיךְ לְמַנּוֹת אֶפִּטְרוֹפּוֹס וְלִמְסֹר לוֹ הַמֶּמְשָׁלָה וְהַמַּלְכוּת בְּקוֹל וְדִבּוּר שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם חִיּוּת וְקִיּוּם הַנְּכָסִים וְהָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס לְהַנְהִיג הַנְּכָסִים וְהָעֲשִׁירוּת כְּמוֹ הוּא בְּעַצְמוֹ, כִּי חִיּוּת וְקִיּוּם שֶׁל הָעֲשִׁירוּת שֶׁל כָּל אָדָם וְאָדָם הוּא מֵהַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ דַּיְקָא. וְעַל כֵּן צָרִיךְ דַּיְקָא לְמַנּוֹת הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ בְּעוֹדוֹ בַּחַיִּים כְּדֵי לִמְסֹר לוֹ הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם חִיּוּת וְקִיּוּם וְהַנְהָגַת הָעֲשִׁירוּת וְהַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ וְכַנַ"ל:

אות טז

אֲבָל אִם לֹא מִנָּה אֶפִּטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ אָזַי הַבַּיִת דִּין צְרִיכִין לְהַעֲמִיד הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַקּוֹל הוּא עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּנַ"ל וְהַבַּיִת דִּין הֵם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כִּי כָּל הַבָּתֵּי דִּינִים הַכְּשֵׁרִים מְקַבְּלִים כֹּחַ מֵהַבַּיִת דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, כִּי אֶנָּן שְׁלִיחוּתָא דִּידְהוּ עַבְדִינָן וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹעַ אֶל דִּבְרֵי בֵּית דִּין הַכָּשֵׁר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וְכוּ' עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל פִּי הַמִּשְׁפָּט וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁאָנוּ מֻזְהָרִים עָלֶיהָ בְּלֹא דְּלֹא תָסוּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר בֵּרוּר דִּינֵי הַתּוֹרָה שֶׁהַבַּיִת דִּין פּוֹסְקִין הוּא עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁשָּׁם מִתְבָּרְרִין כָּל הַדִּינִים. נִמְצָא שֶׁהַבַּיִת דִּין הֵם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַקּוֹל שֶׁהוּא קִיּוּם הַמַּלְכוּת. וְעַל כֵּן הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה אֵצֶל הַבַּיִת דִּין

כִּי הֵם פּוֹסְקִין הַמִּשְׁפָּט כְּמָלְךְ וּצְרִיכִין לְצַיֵּת אוֹתָם, כִּי הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֶלְךְ בְּמִשְׁפָּט וְכוּ'. וּכְתִיב, מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלְךְ תֵּן. וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה פּוֹסְקִין הַדִּינִים וְהַמִּשְׁפָּטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת. וְעַל כֵּן כְּשֶׁלֹּא הֶעֱמִיד אֶפִּטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ צְרִיכִין הַבַּיִת דִּין לְהַעֲמִיד הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס עַל הַנְּכָסִים וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ מֵחֲמַת שֶׁאָצְלָם הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִוא תִּקּוּן הַקּוֹל שֶׁהוּא חִיּוּת וְקִיּוּם הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּכָסִים וְהָעֲשִׁירוּת וְכַנַּ"ל. אֲבָל עִקַּר הַתִּקּוּן, שֶׁיַּעֲמִיד הָאֶפִּטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ בְּחַיָּיו כָּל עוֹד נַפְשׁוֹ בּוֹ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר כְּדֵי שֶׁיִּמְסֹר בְּעַצְמוֹ הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ לְהָאֶפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁהֵם קִיּוּם וְחִיּוּת הָעֲשִׁירוּת וְהַנְּכָסִים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַנְהִיג הַנְּכָסִים וּלְהַחֲיוֹתָם וּלְקַיְּמָם כְּמוֹ הוּא בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל: וְעַל כֵּן אֶפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּנָּהוּ בֵּית דִּין צָרִיךְ לִשְׁבֹּעַ בִּנְקִיטַת חֵפֶץ, אֲבָל מִנָּהוּ אָבִי יְתוֹמִים אֵינוֹ צָרִיךְ לִשָּׁבַע. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה הַכְחָשָׁה מַטִּילִין שְׁבוּעָה וְהַשְּׁבוּעָה הִוא הִתְקַשְּׁרוּת כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וְיִחוּד הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר, כִּי כָּל הַשְּׁקָרִים הֵם בְּחִינַת עָלְמָא דִּפְרוּדָא, בְּחִינַת פֵּרוּד בֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר וְעַל כֵּן נִכְרִין דִּבְרֵי אֱמֶת וּמִי שֶׁהוּא אִישׁ אֱמֶת יָכוֹל לְהַכִּיר בְּאַחַר אִם הוּא דּוֹבֵר שֶׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהָא"ב (אוֹת א אֱמֶת סִימָן ט). כִּי כְּשֶׁמְּדַבֵּר אֵיזֶה שֶׁקֶר אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְיַשֵּׁב וְיִתְיַחֵד וְיִתְקַשֵּׁר אֶצְלוֹ הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר. וּמִי שֶׁהוּא מֵבִין וּמַסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת יָכוֹל לְהַכִּיר בְּקוֹלוֹ שֶׁמְּדַבֵּר שֶׁקֶר, כִּי בְּוַדַּאי אֵין הַקּוֹל מְיֻשָּׁב עִם הַדִּבּוּר כְּשֶׁמְּדַבֵּר שֶׁקֶר. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה הַכְחָשָׁה מַטִּילִין עָלָיו שְׁבוּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד וְהִתְקַשְּׁרוּת הַדִּבּוּר אֶל הַקּוֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר שֶׁאַחֲיזָתוֹ מֵהַפֵּרוּד שֶׁבֵּין קוֹל וְדִבּוּר כַּנַּ"ל. כִּי הַשְּׁבוּעָה הִיא בִּנְקִיטַת חֵפֶץ וְהַחֵפֶץ שֶׁהוּא הַסֵּפֶר תּוֹרָה הוּא כְּלַל הַנְּבוּאָה, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְהַנְּבוּאָה הִיא שֹׁרֶשׁ הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מֵאֲתַר דִּנְבִיאִים יַנְקִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר הַדִּבּוּר אֶל שֹׁרֶשׁ הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא כְּלַל הַנְּבוּאָה, שֶׁהוּא הַסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁאוֹחֵז בְּיָדוֹ עַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר שֶׁאַחִיזָתוֹ מִפְּגַם הַקּוֹל שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַנְּבוּאָה שֶׁהוּא הַקּוֹל שֶׁאֵינוֹ מִתְיַחֵד וּמִתְחַבֵּר בִּשְׁלֵמוּת עִם הַדִּבּוּר וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַשְּׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת יִחוּד וְהִתְקַשְּׁרוּת הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר. וְעַל כֵּן אֶפִּטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּנָּהוּ אָבִי יְתוֹמִים אֵינוֹ צָרִיךְ לִשָּׁבַע, כִּי מֵאַחַר שֶׁמִּנָּהוּ בְּעַצְמוֹ לְאֶפִּטְרוֹפּוֹס קֹדֶם מוֹתוֹ קֹדֶם שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר מֵהַגּוּף שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּרַם פֵּרוּד בֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ מִנָּהוּ לְאֶפִּטְרוֹפּוֹס וּמָסַר לוֹ הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ בְּעוֹדָם מְיֻחָדִים וּמְקֻשָּׁרִים, עַל כֵּן אֵינוֹ צָרִיךְ לִשָּׁבַע כִּי אֵין לְהַשֶּׁקֶר אֲחִיזָה מֵאַחַר שֶׁהַקּוֹל וְהַדִּבּוּר הָיוּ עֲדַיִן מְיֻחָדִים, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר עַל יְדֵי הַפֵּרוּד שֶׁבֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק וְלֹא מִנָּה אֶפִּטְרוֹפּוֹס בְּעַצְמוֹ בְּחַיָּיו רַק הַבַּיִת

דִּין הַכְרָחוּ לְמַנּוֹת אֶפְּטְרוֹפּוֹס אַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵהַפְּרוּד שֶׁבֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל עַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁבַע, כִּי אָז יֵשׁ שְׁלִיטָה וְאַחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר שֶׁאֲחִיזָתוֹ מֵהַפְּרוּד שֶׁבֵּין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ לִשָּׁבַע כִּי הַשְּׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וְיִחוּד שֶׁמְּקַשְּׁרִין וּמְיַחֲדִין הַקּוֹל עִם הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַשֶּׁקֶר וְכַנַּ"ל:
הִלְכוֹת אֶפְּטְרוֹפּוֹס הֲלָכָה ד נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה הֲלָכָה ד אוֹת ל:

פקדון וארבעה שומרים א:

כָּל הַשּׁוֹמְרִים צְרִיכִין לִשָּׁבַע, כִּי אֶפְּלוּ שׁוֹאֵל בְּמָקוֹם שֶׁפָּטוּר, דְּהַיְנוּ מֵתָה מֵחֲמַת מְלָאכָה צָרִיךְ שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה, וְהַשּׁוֹמְרִין צְרִיכִין שְׁבוּעָה אֶפְּלוּ בְּלֹא טָעֲנָה:
כִּי עִנְיַן שְׁבוּעָה עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר סִימָן ז שֶׁעַל יְדֵי אֱמֶת בָּאִים לֶאֱמוּנָה בְּבְחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, עַיֵּן שָׁם:
וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעָה כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה. וּבְוַדַּאי אֵין אָנוּ חוֹשְׁדִין יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּדַבֵּר שֶׁקֶר חַס וְשָׁלוֹם אַף כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה שֶׁחֲבֵרוֹ מַכְחִישׁוֹ, אָזַי הוּא בְּחִינַת אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּדִבּוּר הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא דִּבּוּר אֱמֶת. וְאָזַי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל בְּבְחִינַת צֶדֶק, כִּי צֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא וְהִיא נִקְרֵאת צֶדֶק כְּשֶׁהֵם נֶאֱחָזִין בָּהּ חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָא. וְכָל זֶה עַל יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם הָאֱמֶת וְנִתְאַחֵז בָּהּ הַשֶּׁקֶר חַס וְשָׁלוֹם, וּמֵחֲמַת זֶה נִקְרֵאת צֶדֶק כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְתַקֵּן הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּבְחִינַת צֶדֶק תְּדַבְּרוּן שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה וַאֲזַי יִהְיֶה נֶאֱמָן בִּדְבָרָיו, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁמִּתְחַבֵּר בֶּאֱמֶת בִּבְחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת וכו'. כַּנַּ"ל וְהוּא בְּחִינַת הַשְּׁבוּעָה, כִּי שְׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת כַּמּוּבָא בְּשַׁעֲרֵי אוֹרָה שֶׁשְּׁבוּעָה הִיא בִּיסוֹד. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת אֶחָיו, הַיְנוּ שֶׁהַשְּׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת שֶׁמְּקַשֵּׁר הַדִּבּוּר אֶל הָאֱמֶת וְעַל כֵּן סְתָם שְׁבוּעָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ וְנוֹהֲגִין עַתָּה בְּסֵפֶר תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תּוֹרַת אֱמֶת וכו' וְהִיא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא וְעַל כֵּן נִשְׁבָּעִין בִּנְקִיטַת חֵפֶץ בִּבְחִינַת אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַה' נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב (תְּהִלִּים קלב), דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר הַדִּבּוּר לִבְחִינַת אֱמֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּבְחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת וַאֲזַי אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ וַאֲזַי נֶאֱמָן בִּדְבָרָיו, כִּי נִתְתַּקֵּן וְנִשְׁלַם הַדִּבּוּר שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת צֶדֶק, עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת כַּנַּ"ל:
וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעַת הַשּׁוֹמְרִין שֶׁצְּרִיכִין לִשָּׁבַע אֲפִלּוּ בְּלֹא טָעֲנָה וְהַכְחָשָׁה, כִּי אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין הֵן, וְהֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת ד' כַּמּוּבָא, כִּי הֵם שׁוֹמְרִין מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה

שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְסָד וְנִזָּק מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת, כִּי הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל כֵּן רֹב מוֹשְׁלִים וּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ שׁוֹמְרֵי הַצֹּאן מִקֶּדֶם, כִּי הַשְׁמִירָה מִן הָאֲבֵדָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּהִלְכוֹת אֲבֵדָה וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין שֶׁהֵם מְתַקְּנִין בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת ד כִּי הַמֶּלֶךְ הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שׁוֹמֵר שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁגִּיחַ עַל הָעָם וּלְשָׁמְרָם שֶׁלֹּא יִתְפַּזְּרוּ וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שְׁמוֹר בְּנוּקְבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמְרִין צְרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד בִּשְׁמִירָתָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְהֶחְמִירוּ מְאֹד רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּזֶה, כִּי צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת מֵאַחַר שֶׁסְּמוּכָה לָהֶם כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ חֶזֵק שֶׁנִּגְנַב אוֹ נֶאֱבַד אוֹ נֶאֱנַס אֲזַי הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת צָדֵק כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּלָם צְרִיכִין שְׁבוּעָה אֲפִלּוּ בְּלֹא הַכְחָשָׁה וְאֵין נֶאֱמָנִין בְּלֹא שְׁבוּעָה מֵאַחַר שֶׁנִּפְגַּם אֶצְלָם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת צָדֵק עַל יְדֵי שֶׁנֶּאֱבַד הַפִּקָּדוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי בִּתְחִלָּה עַל יְדֵי הָאֲבֵדָה שֶׁנִּפְגַּם הַמַּלְכוּת וְהַפְּגָם הוּא שֶׁנַּעֲשָׂה פֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵיתָא בַּזֹּהַר מַאי אָבַד וְכוּ'. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֶּנֶת וְנַעֲשֵׂית בִּבְחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי דַּיְקָא נֶאֱמָנִין הַשּׁוֹמְרִין כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּכָל מָקוֹם אֵין צְרִיכִין שְׁבוּעָה כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַפְּגָם כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַכְחָשָׁה וְאֵין פְּגָם אֵין צָרִךְ בִּשְׁבוּעָה בְּוַדַּאי. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַמּוֹצֵא מְצִיאָה לֹא יִשְׁבַּע וְכֵן כְּשֶׁאֵין תּוֹבְעִין אוֹתוֹ וְהוּא מוֹדֶה מֵעַצְמוֹ, הוּא מֵשִׁיב אֲבֵדָה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לִשָּׁבַע, כִּי כְּשֶׁמֵּשִׁיב אֲבֵדָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת שֶׁמַּחֲזִיר הַנְּפָשׁוֹת לִמְקוֹמָן כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת אֲבֵדָה וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵינוֹ צָרִיךְ שְׁבוּעָה כַּנַּ"ל. אֲבָל הַשּׁוֹמְרִין צְרִיכִין שְׁבוּעָה בְּלֹא טַעֲנָה, כִּי אֲבֵדַת הַפִּקָּדוֹן הוּא הַפְּגָם כַּנַּ"ל. וְכָל הַשּׁוֹמְרִין פְּטוּרִין כְּשֶׁבָּעָלָיו עִמּוֹ, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁצָּרִיךְ הַשּׁוֹמֵר לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל, הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁהַחֵפֶץ רָחוֹק מִבְּעָלָיו וַאֲזַי שְׁכִיחַ הֶזֵּקֶא כִּי כְּשֶׁהַחֵפֶץ רָחוֹק מִן הַבְּעָלִים הוּא בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ מִן הַכְּבוֹד כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת אֲבֵדָה, וַאֲזַי אֵין הַנֶּפֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ עֵיפָה, וּכְשֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אֲזַי יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה חַס וְשָׁלוֹם, כַּנּוֹדָע וְעַל כֵּן אֲזַי צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה כְּשֶׁהַדָּבָר נִתְרַחֵק מִן הַבְּעָלִים וְנִמְסַר לְשׁוֹמֵר. וְזֶה בְּחִינַת כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנּוֹתֵן לְשׁוֹמֵר שִׁכְיחֵי הֶזֵּקָא גְּנֵבוֹת וַאֲבֵדוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהֶחֱמִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּשְׁמִירַת הַשּׁוֹמְרִין. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיַעֲקֹב, הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְכוּ' אַף שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁהַבַּעַל הַבַּיִת בְּעַצְמוֹ אֵין נִזְהָר כָּל כָּךְ בִּשְׁמִירַת חֲפָצָיו, כִּי כְּשֶׁהַדָּבָר אֵינוֹ אֵצֶל הַבְּעָלִים וְנִמְסָר לְאַחֵר לִשְׁמֹר אֲזַי צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה מֵהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֹא רָצָה

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁיִּתְנַהֲגוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שׁוֹמֵר כִּי אִם עַל יָדוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וְכוּ'. וְלֹא רָצָה מֹשֶׁה וְאָמַר, אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שְׁמִירָה בִּבְעָלִים פְּטוּר, כִּי מֵאַחַר שֶׁבְּעָלָיו עִמּוֹ בְּמִלַּאכְתּוֹ שֶׁגַּם הֵם שְׁאוּלִים לוֹ וְכוּ', עַל כֵּן פָּטוּר כִּי לֹא נֶאֱבַד הַדָּבָר עַל יְדֵי שֶׁנִּמְסַר לְיָדוֹ, מֵאַחַר שֶׁגַּם בְּעָלָיו עִמּוֹ וְלֹא נִתְרַחֵק הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל:

פקדון וארבעה שומרים ב:

עִנְיַן אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְתָא אֲפִלּוּ עַל טַעֲנַת סָפֵק מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכָל הַדִּינִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא נִמְצָא שׁוּם שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְתָא עַל טַעֲנוֹת סָפֵק. כִּי כָּל אֶחָד מֵהָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים צָרִיךְ לְבָרֵר בְּבֵרוּר גָּמוּר שֶׁשָּׁמַר בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי וְהַבֵּרוּר הוּא עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה, כִּי בְּלֹא זֶה אֵינוֹ שׁוֹמֵר כְּלָל:

אות א

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ב בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה, וְהוֹדָאָה זֶה בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא הוּא לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וְכוּ' וְלָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה וּבִשְׁבִיל זֶה מְכֻנָּה הַתּוֹדָה בְּשֵׁם הֲלָכָה עַל שֵׁם תַּהֲלוּכוֹת הַדְּמִים שֶׁהוֹלְכִין כַּסֵּדֶר כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי תּוֹדָה הֲלָכָה שֶׁהֵם בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם, חֶסֶד לְאַבְרָהָם, הֵינוּ בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה, עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר בְּחִינַת אֱמֶת לְיַעֲקֹב וּמֵאִיר בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר, בְּאַרְבָּעָה חֻלְקֵי הַדִּבּוּר, כִּי יֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה וְכוּ' וְיֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל מַלְכוּת בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְעַל יְדֵי שֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר נִשְׁלָם הַדִּבּוּר. וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

אות ב

וְהִנֵּה כָּל הַשּׁוֹמְרִים כָּל מִי שֶׁחוֹגֵר מָתְנָיו לִשְׁמֹר אֵיזֶה דָּבָר, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר הַדָּבָר בְּשָׁלֵמוּת מִכַּמָּה מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁיְּכוֹלִים לָבוֹא חַס וְשָׁלוֹם כִּי אִם עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ. כִּי עִקַּר הַשְּׁמִירָה הִיא בְּשַׁבָּת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁבִּימֵי הַחֹל יֵשׁ לָהֶם שְׁלִיטָה, וְכָל הֶזֵּקוֹת וְהַגְּנֵבוֹת וְהָאֲבֵדוֹת וְהָאֳנָסִים הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל בָּא מֵהֶם, דְּהַיְנוּ מֵהַמַּזִּיקִים. וּבְשַׁבָּת אֵין לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה כְּלָל וְעַל כֵּן אֵין אָנוּ אוֹמְרִים בִּרְכַּת שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין צְרִיכִים שְׁמִירָה כַּמּוּבָא. וְעִקַּר הַשְּׁמִירָה שֶׁלָּנוּ בַּחֹל מִמַּזִּיקֵי עָלְמָא הוּא רַק עַל יְדֵי

קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל עַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִים הַמַּזִּיקִים גַּם בִּימֵי הַחֹל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ שְׁמִירָה גַּם בִּימֵי הַחֹל. וְזֶה בְּחִינַת 'וִיהִי נֹעַם' שֶׁאוֹמְרִים תֵּכֶף בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בִּתְחִלַּת יְמֵי הַחֹל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ שְׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת נֹעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד, כִּי עַל יְדֵי זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת וְכוּ'. עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שְׁמִירָה בְּחִינַת שָׁמוֹר. וְזֶה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בִּבְרִכַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ שֶׁהוּא בַּקָּשָׁה עַל שְׁמִירָה כְּמוֹ שֶׁמְּסַיְּמִין וּשְׁמֹר וְכוּ' שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְשָׁם אָנוּ מְבַקְּשִׁין גַּם בִּימֵי הַחֹל וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ, הַיְנוּ שֶׁיִּפְרֹס עָלֵינוּ הַסֻּכַּת שָׁלוֹם הַנִּמְשָׁךְ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְכוּ', שֶׁיִּפְרֹס עָלֵינוּ גַּם בִּימֵי הַחֹל כְּדֵי לְהַשְׁמֵר עַל יְדֵי זֶה מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא עַל יְדֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין לִימֵי הַחֹל. וְעַל כֵּן כָּל מִי שֶׁחוֹגֵר מָתְנָיו לִהְיוֹת שׁוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִשְׁמֹר כָּרָאוּי, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וּלְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל הוּא עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר, אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר, שֶׁנִּשְׁלָם עַל יְדֵי בְּחִינַת אֶמֶת לְיַעֲקֹב שֶׁמַּאִיר עַל יְדֵי חֶסֶד לְאַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁצָּרִיךְ לְזָהֵר לִשְׁמֹר מְאֹד כְּמוֹ יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁשָּׁמַר צֹאן לָבָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וַתִּדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינָי וְכוּ'. כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה שׁוֹמֵר כָּרָאוּי, כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא בְּחִינַת אֶמֶת, בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת מֵאִיר הָאֱמֶת בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר וְנִשְׁלָם הַדִּבּוּר וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ שָׁמַר אֶת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וַיִּחַן פְּנֵי הָעִיר, שֶׁקִּבֵּעַ תְּחוּמִין וְכוּ'. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּשַׁבָּת וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ וְכוּ'. 'יַעֲקֹב' דַּיְקָא יָכוֹל לִשְׁמֹר כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן כָּל הַשּׁוֹמְרִים נִלְמָדִין מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינַת יַעֲקֹב, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אֱמֶת כְּדֵי שֶׁיָּאִיר הָאֱמֶת בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַשּׁוֹמְרִים צְרִיכִים שְׁבוּעָה אֲפִלּוּ אִם אֵין טוֹעֲנִין עֲלֵיהֶם טַעֲנַת וַדַּאי, אַף עַל פִּי כֵן הֵם צְרִיכִים לְבָרֵר הָאֱמֶת עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה, כִּי עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה מֵאִיר הָאֱמֶת וְעַל כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה מַטִּילִין שְׁבוּעָה כְּדֵי לְבָרֵר הָאֱמֶת, כִּי עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה מֵאִיר הָאֱמֶת, כִּי הַשְׁבוּעָה הוּא בְּחִינַת

הִתְקַשְּׁרוּת וּדְבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא שֶׁשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת. וְזֶה בְּחִינַת וּבוֹ תִּדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַנִּשְׁבָּע כְּאִלּוּ נִשְׁבָּע בַּמֶּלֶךְ עַצְמוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כִּי עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא הוּא לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהִדָּבֵק בּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי עַל יְדֵי הַדַּעַת נִדְבָּקִין בּוֹ וּסְמוּכִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעָה בְּנָקִיטַת חֵפֶץ, כִּי הַתּוֹרָה הִוא הַדַּעַת וּמִשָּׁם יוֹצְאִין כָּל הַהֲלָכוֹת, כִּי הִיא עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה יוֹדְעִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְעַל כֵּן אוֹחֲזִין סֵפֶר תּוֹרָה בִּשְׁעַת הַשְּׁבוּעָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת הֲלָכוֹת כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵאִיר הָאֱמֶת בִּבְחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ, 'אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ' דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת וּדְבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, וְזֶהוּ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם, יְמֵי קֶדֶם זֶה בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת יְמֵי קֶדֶם - שְׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, כִּי עוֹלָם הַבָּא קֹדֶם לָעוֹלָם, וְעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִוא בְּחִינַת דְּבֵקוּת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא מֵאִיר הָאֱמֶת כַּנַּ"ל, כִּי עוֹלָם הַבָּא הוּא עָלְמָא דִּקְשׁוֹט. וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעַל יְדֵי שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא מֵאִיר הָאֱמֶת וַאֲזַי כְּשֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת הוּא מֵאִיר בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר וְנִשְׁלָם הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְאָז מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְּׁמִירָה. וְעַל כֵּן כָּל הַשּׁוֹמְרִים צְרִיכִין שְׁבוּעָה אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין הַכְחָשָׁה, כִּי תָּמִיד אֵין צְרִיכִין לִשָּׁבַע רַק כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְחָשָׁה כְּדֵי לְבָרֵר הָאֱמֶת עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. אֲבָל אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים צְרִיכִים לִשָּׁבַע תָּמִיד אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין הַכְחָשָׁה, כִּי הֵם צְרִיכִים תָּמִיד לְבָרֵר הָאֱמֶת עַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כְּדֵי שֶׁיָּאִיר הָאֱמֶת בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר וְכוּ' כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְּׁמִירָה. וְעַל כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁנַּעֲשָׂה שׁוֹמֵר חָל עָלָיו שְׁבוּעָה מִיָּד כְּדֵי שֶׁיָּאִיר הָאֱמֶת וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא נַעֲשָׂה שׁוֹמֵר עַל יְדֵי שֶׁחָל עָלָיו שְׁבוּעָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִים לִשְׁמֹר כַּנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים שֶׁכּוֹלְלָם הַתָּנָא יַחַד, כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְּׁמִירָה כַּנַּ"ל, כִּי אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים הֵם בִּבְחִינַת דִּבּוּר, כִּי שָׁמוֹר הוּא מִדַּת לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר כַּיָּדוּעַ. וְאֶפְשָׁר לְרַמֵּז בִּפְרָטִיּוּת כִּי שׁוֹמֵר חִנָּם זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה שֶׁהוּא מַתְּנַת חִנָּם,

שׁוֹאֵל זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה כִּי שׁוֹאֵל כָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ, זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁצָּרִיךְ לָשׁוּב עַל שֶׁמִּלֵּא תַּאֲוָתוֹ בַּהֲנָאִין וְכִסּוּפִין דְּהַאי עָלְמָא, שׁוֹמֵר שָׂכָר זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל עֲשִׂירִים שֶׁכָּל טוֹב נִמְשָׁךְ לָהֶם וּמְקַבְּלִים שָׂכָר בְּזֶה הָעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁמְּקַבֵּל שָׂכָר. וְיֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְזֶה בְּחִינַת הַשּׁוֹכֵר. כִּי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת הוּא שׁוֹכֵר כָּל בָּאֵי עוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ, כִּי כָּל הַשָּׂכָר הוּא שָׁם בִּבְחִינַת מַלְכוּת וְהַכֹּל הֵם כִּשְׂכִירִים אֲצֶל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, כִּי נוֹתֶנֶת שָׂכָר לְכָל הָעוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה שְׂכָרִי אִתִּי וְכוּ':

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פקדון וארבעה שומרים ג:

עִנְיַן שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁפָּטוּר עַל הַכֹּל וְאֵינוֹ חַיָּב רַק לִשְׁבֹּעַ שֶׁשָּׁמַר כָּרָאוּי וְלֹא פָּשַׁע בִּשְׁמִירָתוֹ וְלֹא שָׁלַח בָּהּ יָד וְכוּ'. אֲבָל אַחַר שֶׁשָּׁמַר כָּרָאוּי וְאַף עַל פִּי כֵן אֵרַע הֶפְסֵד כְּגוֹן גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וּמִכָּל שֶׁכֵּן אוֹנְסִין הוּא פָּטוּר עֲלֵיהֶם:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן סִימָן סד עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁעִקַּר הַכֹּל הוּא הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ נִקְרָאִים עַל שֵׁם זֶה עִבְרִיִּים עַל שֵׁם שֶׁעַל יְדֵי אֱמוּנָתָם הַשְּׁלֵמָה הֵם עוֹבְרִים עַל כָּל מִינֵי חָכְמוֹת. וְעַל כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁאֵינָם חָכְמוֹת בֶּאֱמֶת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב הַקֻּשְׁיוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד עוֹבְרִים גַּם עֲלֵיהֶם. כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי אֶפִּיקוֹרְסוּת וְקֻשְׁיוֹת, כִּי יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁגָּרַם שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וְעַל הָאֶפִּיקוֹרְסוּת הַזֹּאת נֶאֱמַר וְדַע מַה שֶּׁתָּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס, כִּי עַל זֶה הָאֶפִּיקוֹרְסוּת אֶפְשָׁר לִמְצֹא תְּשׁוּבָה וְתַרוּץ, כִּי נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ שָׁם כַּמָּה נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה וְשֵׂכֶל, כִּי כָּל הַנִּיצוֹצוֹת נִמְשָׁכִין מִן הַחָכְמָה שֶׁהִוא עִקַּר הָאוֹר וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם צִמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ לְגַמְרֵי כְּבִיכוֹל וְעַל כֵּן הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַקֻּשְׁיוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן בַּשֵּׂכֶל בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי זֶה הֶחָלָל הַפָּנוּי הָיָה הֶכְרֵחַ לִבְרִיאַת הָעוֹלָם כִּי אִם לֹא הָיָה הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, עַל כֵּן הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּצְמַצֵּם וְיִפָּנֶה אֱלֹקוּתוֹ מִשָּׁם לְגַמְרֵי כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לְהַבְּרִיאָה וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ

עַל פִּי שֶׁכָּל בְּשׁוּם אֹפֶן, וְעַל כֵּן נִמְשָׁכִין מִשָּׁם קְשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם הָיָה יָכֹל לְיַשְּׁבָן וְלִמְצֹא גַּם שָׁם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ אִם כֵּן יִהְיֶה הַכֹּל אַיִן סוֹף וְאַיִן מָקוֹם לְהַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּוַדַּאי גַּם שָׁם בְּהֶחָלֵל הַפָּנוּי בְּעַצְמוֹ נִמְצָא גַּם כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת בַּשֵּׂכֶל בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם לֶעָתִיד לָבֹא, אֲבָל כָּל יְמֵי עוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בַּשֵּׂכֶל בְּחִינַת הֶחָלֵל הַפָּנוּי וְהַקְּשָׁיוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם כַּנַּ"ל כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד, שֶׁצְּרִיכִין רַק לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל הַקְּשָׁיוֹת בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים מֵעִקָּרָא, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד וַאֲפִלּוּ כָּל הֶחָלֵל הַפָּנוּי וְכָל הַקְּשָׁיוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְהַכֹּל שֶׁעַל אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן בַּשֵּׂכֶל בְּשׁוּם אֹפֶן לְגַמְרֵי כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד עוֹבְרִים וְהוֹלְכִין גַּם עַל אֵלּוּ הַחָכְמוֹת שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינָם חָכְמוֹת וְכוּ', כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְבַד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שׁוֹמֵר חִנָּם לִשְׁאָר שׁוֹמְרִים שֶׁמְּקַבְּלִים שָׂכָר, כִּי שׁוֹמֵר חִנָּם פְּטוּר עַל הַכֹּל בִּשְׁבוּעָה. וּשְׁאָר שׁוֹמְרִים בְּשָׂכָר חַיָּבִים לְשַׁלֵּם הַהֶזֵּק כָּל אֶחָד כְּדִינוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַחֲפָצִים וְכָל הַדְּבָרִים צְרִיכִים לִשְׁמֹר אוֹתָם מְאֹד מֵהֶזֵּקוֹת וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁחָכְמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֶחְמִירוּ מְאֹד בְּהַשְׁמִירָה אֲפִלּוּ שֶׁל שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר הַפִּקָּדוֹן בִּשְׁמִירָה מְעֻלָּה מְאֹד. אֲבָל בְּוַדַּאי עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא רַק עַל יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קכז), אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. וְאִם כֵּן לְכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר חֲפָצָיו וּמָמוֹנוֹ כְּלָל וְלָמָּה הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה בְּדִין שְׁמִירַת הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים הֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לִשְׁמֹר כְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הַשְׁמִירָה מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד כַּנַּ"ל. אַךְ הוּא עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מֵהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת מַזִּיקֵי עָלְמָא. וְזֶה יָדוּעַ בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וּבְהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעִקַּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע נִקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַקְּלִפּוֹת וְכָל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת וְכָל הַמַּזִּיקִין שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי שְׁמִירוֹת שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר כָּל דָּבָר מִשְּׁנֵי מִינֵי הֶזֵּקוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁנֵי מִינֵי כְּפִירוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר שֶׁאֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם תֵּרוּץ וְהַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֶלֵל הַפָּנוּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן בְּשׁוּם אֹפֶן וּצְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. כִּי יֵשׁ מַזִּיקֵי עָלְמָא הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת

הַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ עַל יְדֵי רִבּוּי אוֹר וְכָל הַהֶזֵּקוֹת הַנִּמְשָׁכִין עַל יָדָם אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵהֶם עַל פִּי שִׂכְלוֹ וְדַעְתּוֹ אֲשֶׁר חָנַן אוֹתוֹ ה', וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְׁמִירָה שֶׁחָל עַל הָאָדָם שֶׁהָאָדָם מְחֻיָּב לִשְׁמֹר חֶפְצָיו וּמָמוֹנוֹ מְאֹד בִּשְׁמִירָה מֵעֲלָה לְשׁוֹם עֵינוֹ עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יַגִּיעַ לָהֶם שׁוּם הֶפְסֵד וְלֹא יִהְיֶה שׁוֹטֶה הַמְאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לוֹ. וּכְמוֹ שֶׁהַזְהִיר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְאֹד שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר מְאֹד חֶפְצָיו וּמָמוֹנוֹ מְאֹד מְאֹד, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנַּעֲשָׂה שׁוֹמֵר עַל מָמוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁבְּוַדַּאי מְחֻיָּב לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינָא פְּקִיחָא וְלֹא יִפְשַׁע בִּשְׁמִירָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי לְהַצִּיל הַחֻפָּץ מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת הַבָּאִין מִבְּחִינַת מַזִּיקֵי עָלְמָא הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת הַבָּאִין מִשָּׁם נִכְנָעִין וְנִתְבַּטְּלִים עַל יְדֵי שְׁמִירַת הָאָדָם דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה לְבָרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי שְׁבִירַת כֵּלִים כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר הַבֵּרוּר עַל יְדֵי הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל, כִּי כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ וְעַל כֵּן נִקְרֵאת קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה בְּשֵׁם שְׁמִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שְׁמֹר וְשָׁמַעְתָּ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה וְזֶה בְּחִינַת לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ לְעָבְדָהּ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וּלְשָׁמְרָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה. כִּי עַל יְדֵי קִיּוּם כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה שׁוֹמְרִים אֶת עַצְמוֹ וְכָל הַתְּלוּי בּוֹ מִכָּל הַקְּלִפּוֹת וּמַזִּיקֵי עָלְמָא, כִּי מְבָרְרִים הַנִּיצוֹצוֹת מֵהֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִים וְנוֹפְלִים וְנִתְבַּטְּלִים כָּל מַזִּיקֵי עָלְמָא, אֲבָל יֵשׁ מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת הַכְּפִירוֹת שֶׁל בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם שֵׂכֶל בְּאִתְגַּלְיָא כְּלָל וְאִי אֶפְשָׁר לְמְצֹא שָׁם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד וְעַל כֵּן מֵאֵלּוּ הַהֶזֵּקוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לִשְׁמֹר עַצְמוֹ כְּלָל בְּשׁוּם אֹפֶן וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. כִּי כָּל הַסִּבּוֹת וְהַמְּאֹרָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם הֵם לְמַעְלָה מִשֵּׂכֶל אֱנוֹשִׁי וְאִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לְהָבִין אוֹתָם כְּלָל וְאִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵהֶם כְּלָל, כִּי אֵינָם נִתְבָּרְרִים עַל יְדֵי שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי כְּלָל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְבָרְרָם וּצְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד, לִסְמֹךְ עַצְמוֹ רַק עַל ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵהֶם בְּשִׂכְלוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם לִסְמֹךְ עָלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל:

אות ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, בְּחִינַת בִּטָּחוֹן וְהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בְּשׁוּם אֹפֶן, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים. כִּי בֶּאֱמֶת הָעִקָּר הוּא הַבִּטָּחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ כִּי לֹא מְמוֹצָא וּמְמַעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים כִּי אֱלֹקִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים (תְּהִלִּים עה). וְאַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה עֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבֵרַכְךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה. אַךְ הוּא עַל פִּי הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָעֵסֶק שֶׁצָּרִיךְ לַעֲסֹק בַּעֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בִּשְׁבִיל

בָּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת מִשְּׁבִירַת כֵּלִים כַּיָּדוּעַ, כִּי הַבֵּרוּר נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָאָדָם דַּיְקָא כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲשֶׂה אֵיזֶה עֵסֶק כְּדֵי לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת עַל יְדֵי זֶה וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת הָעִקָּר הוּא הַבִּטָּחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּי צְרִיכִין לְבָרֵר הַשֶּׁפַע שֶׁל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה מִשְּׁנֵי מִינֵי קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשְּׁנֵי מִינֵי כְּפִירוֹת הַנַּ"ל, וְהַבֵּרוּר מֵהַקְּלִפּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָאָדָם, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל בֵּרוּר הַשֶּׁפַע מֵהַקְּלִפּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֶלֶל הַפָּנוּי זֶה אֵינוֹ תָּלוּי בְּדַעַת הָאָדָם וְאִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לַעֲשׂוֹת שׁוּם פְּעֻלָּה וְחָכְמָה וְהִשְׁתַּדְּלוּת לָזֶה רַק לִבְטֹחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וּלְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יַזְמִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּרַחֲמָיו. וְזֶהוּ בְּחִינַת פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וּרְם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ וְכוּ' וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חַיִל וְתַרְגּוּמוֹ, אֲרֵי הוּא יְהִיב לָךְ עֵצָה לְמִקְנֵי נְכָסִין. כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקָדְקָדּוֹ יָכוֹל לְהָבִין וְלִרְאוֹת שֶׁכָּל הָרֶוַח שֶׁל כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי הָעֵצָה שֶׁנּוֹתֵן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מַה לִּסְחֹר, לִקְנוֹת וְלִמְכֹּר בְּעִתּוֹ, כִּי אֵין אָדָם יוֹדֵעַ בַּמֶּה מִשְׁתַּכֵּר וְכָל זְמַן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ הָעֵצָה הָאֲמִתִּית מַה לִּסְחֹר בְּוַדַּאי לֹא יוֹעִיל לוֹ שׁוּם פְּעֻלָּה וַעֲשִׂיָּה, כִּי אַדְרַבָּא, יוּכַל לְהַפְסִיד עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וְעַל כֵּן הָעִקָּר הוּא הָעֵצָה שֶׁיְּזַכֶּה שֶׁיַּזְמִין לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עֵצָה שְׁלֵמָה בְּלִבּוֹ שֶׁיֵּדַע מַה לִּסְחֹר בְּאֹפֶן שֶׁיְּרוִיחַ, וְזֹאת הָעֵצָה נִמְשֶׁכֶת מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וְאֵינוֹ תָּלוּי בַּעֲשִׂיַּת הָאָדָם כְּלָל. רַק אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְעֵצָה לֵידַע מַה לִּסְחֹר, אַחַר כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת הָעֵסֶק שֶׁיְּזַמֵּין לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הָעֵצָה לֵידַע מַה לִּסְחֹר שֶׁזֶּה הָעִקָּר זֶה אֵינוֹ תָּלוּי בַּעֲשִׂיַּת הָאָדָם כְּלָל רַק בְּבִטָּחוֹן וֶאֱמוּנָה לְבַד, כִּי זֶה בְּחִינַת בֵּרוּר מֵחֶלֶל הַפָּנוּי. כִּי קֹדֶם שֶׁיּוֹדֵעַ שׁוּם עֵצָה הוּא בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁפָּנוּי מֵהַשֵּׂכֶל שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עֲדַיִן שׁוּם שֵׂכֶל אֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַשֶּׁפַע שֶׁל הַפַּרְנָסָה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר עֵינָיו וּמַזְמִין לוֹ עֵצָה טוֹבָה שֶׁיִּסְחֹר דָּבָר שֶׁיִּשְׁתַּכֵּר בּוֹ אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת הָעֵסֶק כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ כְּדֵי לְבָרֵר כָּל הַדְּבָרִים מִבְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִים מִשְּׁבִירַת כֵּלִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַזְהִירָה הַתּוֹרָה אֶת הָאָדָם שֶׁלֹּא יַטֶּה אֶת עַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, עַל כֵּן חַס וְשָׁלוֹם יוּכַל לִטְעוֹת וְלוֹמַר חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה, הַיְנוּ שֶׁחַס וְשָׁלוֹם יִטְעֶה שֶׁגַּם הָעֵצָה שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן גַּם כֵּן הָיָה עַל יְדֵי חָכְמָתוֹ וְהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ וְזֶה כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי, כֹּחִי הוּא בְּחִינַת הָעֵצָה שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כַּמְבֹאָר בָּעִנְיָן שֶׁתִּרְגֵּם כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ, אֲרֵי הוּא יְהִיב לָךְ עֵצָה וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הָעֵצָה מַה לַּעֲשׂוֹת וַעֲדַיִן אֵינוֹ עוֹשֶׂה הַדָּבָר אָז עֲדַיִן הַדָּבָר בְּכֹחַ וְאָז צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת הָעֵסֶק לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. אֲבָל יְדִיעַת הָעֵצָה אֵינוֹ תָּלוּי בַּעֲשִׂיַּת הָאָדָם כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ לְבַד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַזְהִירָה

הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא יִטְעֶה שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בַּעֲשִׂיָּתוֹ וְהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ גַּם הָעֵצָה מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ, כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי וְכוּ'. 'כֹּחִי' הוּא בְּחִינַת הָעֵצָה, 'וְעֹצֶם יָדִי', זֶה בְּחִינַת הַהִשְׁתַּדְּלוּת וְהַהִתְאַמְּצוּת בְּמַעֲשֶׂה יָדָיו, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד כְּמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם הַפָּסוּק: וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל. וְתַרְגּוּמוֹ: אֲרֵי הוּא יְהֵיב לָךְ עֵצָה לְמֵיקְנֵי נְכָסִין, הֵינוּ כִּי צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי עִקַּר הוּא הָעֵצָה כַּנַּ"ל וְהָעֵצָה נִמְשֶׁכֶת רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָרֶוַח וְהַשֶּׂפַע. וּבְוַדַּאי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנּוֹתֵן לוֹ עֵצָה הֵיךְ יָכוֹל לִתֵּן לוֹ כָּל הַשֶּׂפַע בְּעַצְמוֹ רַק שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ כְּדֵי לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִשְּׁבִירַת כֵּלִים אֲבָל הַכֹּל עַל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד כִּי הוּא הַנּוֹתֵן כֹּחַ שֶׁהוּא הָעֵצָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָרֶוַח וְהַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל:

אות ד

וְהַכְּלָל שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה וְהַבִּטָּחוֹן אַף אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק כְּדֵי לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִשְּׁבְרֵי כֵּלִים שֶׁזֶּה תְּלוּי בַּעֲבוֹדַת הָאָדָם דַּיְקָא. אֲבָל בֶּאֱמֶת עִקַּר הַשֶּׂפַע מֵה' יִתְבָּרַךְ לְבַד בְּלִי עֲשִׂיָּתֵנוּ כְּלָל רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ וְנִתְבָּרֵר הַשֶּׂפַע מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם פָּנוּי לְגַמְרֵי, כִּבְיָכוֹל. וְאָז קֹדֶם שֶׁמְּבָרֵר מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מַה לַּעֲשׂוֹת בְּחִינַת אֵין אָדָם יוֹדֵעַ בַּמֶּה מִשְׁתַּכֵּר. אֲבָל כְּשֶׁמַּאֲמִין שֶׁגַּם שָׁם בֶּחָלָל הַפָּנוּי, ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, אֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לוֹ שָׁם דַּיְקָא עֵצָה טוֹבָה מַה לִּסְחֹר, כִּי מְבָרֵר הַשֶּׂפַע עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה מֵהַקְּלִפּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחָלָל הַפָּנוּי. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הָעֵסֶק בְּחָכְמָה וְדַעַת כְּדֵי לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים כַּנַּ"ל:

אות ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שׁוֹמֵר חִנָּם לִשְׁאָר שׁוֹמְרִים שֶׁשּׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מִן הַכֹּל וְאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא בִּפְשִׁיעָה. וּשְׁאָר שׁוֹמְרִים בְּשָׂכָר, חַיָּבִין בִּשְׁאָר הֶזֵּקוֹת, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת הַבָּאִים מִשְּׁבִירַת כֵּלִים הֵם תְּלוּיִים בִּשְׁמִירַת הָאָדָם כַּנַּ"ל וְהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר מֵהֶם וְזֶה חַיָּב גַּם הַשּׁוֹמֵר חִנָּם, כִּי גַּם הוּא חַיָּב בִּשְׁמִירָה לִשְׁמֹר הַפִּקָּדוֹן הֵיטֵב מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת בְּעֵינָא פְּקִיחָא כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִים, כִּי אִלּוּ הַהֶזֵּקוֹת תְּלוּיִים בִּשְׁמִירַת הָאָדָם כַּנַּ"ל. אֲבָל יֵשׁ הֶזֵּקוֹת שֶׁאֵין הָאָדָם יָכוֹל לִשְׁמֹר מֵהֶם בְּשׁוּם אֹפֶן וַאֲפִלּוּ אִם יִשְׁמֹר בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר אַף עַל פִּי כֵן יָכוֹל לָבוֹא הַהֶזֵּק כִּי אִלּוּ הַהֶזֵּקוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם אֵין דַּעַת הָאָדָם מַגִּיעַ לִשְׁמֹר וּלְהַצִּיל מֵהַהֶזֵּקוֹת הַבָּאִים מֵהַקְּלִפּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל. וּמֵאֵלּוּ הַהֶזֵּקוֹת אֵין מִי שֶׁיִּשְׁמֹר כִּי אִם ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עַל אִלּוּ הַהֶזֵּקוֹת אֵין הַשּׁוֹמֵר חִנָּם חַיָּב אִם בָּאוּ כִּי מַה לּוֹ לַעֲשׂוֹת כִּי הוּא שָׁמַר כָּרָאוּי וְלֹא פָּשַׁע בִּשְׁמִירָתוֹ. וְאִם עַל כָּל זֶה בָּא הַהֶפְסֵד מִן הַשָּׁמַיִם

כְּגוֹן אִם שָׁמַר כָּרָאוּי וְאַף עַל פִּי כֵן נִגְנַב אוֹ נֶאֱבַד בְּלִי פְּשִׁיעָה רַק מִן הַשָּׁמַיִם מִכָּל שֶׁכֵּן אִם נֶאֱנַס, עַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר בָּהֶן כִּי מַה לּוֹ לַעֲשׂוֹת מֵאַחַר שֶׁשָּׁמַר כָּרָאוּי וְהַהֶפְסֵד בָּא מִן הַשָּׁמַיִם. אֵינוֹ חַיָּב בָּזֶה כִּי אֵין הַדָּבָר בְּאַחֲרָיוּתוֹ לְעִנְיַן הַהֶפְסֵד וְהַהֶזֵּק הַבָּא מִן הַשָּׁמַיִם לְבַד שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִין מֵחֶלֶל הַפָּנוּי, וְאַחֲרָיוּת זֶה הַהֶזֵּק וְהַהֶפְסֵד אֵינוֹ חָל עַל הַשּׁוֹמֵר חִנָּם כְּלָל מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל שָׂכָר עַל שְׁמִירָתוֹ. אֲבָל שְׁאָר שׁוֹמְרִים שֶׁמְּקַבְּלִים שָׂכָר, כְּגוֹן שׁוֹמֵר שָׂכָר אוֹ שׁוֹכֵר בְּהֶהוּא הֲנָאָה דְּקָא אָגִיר לֵהּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אוֹ הָאֻמָּנִין וְכָל שֶׁכֵּן שׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ. וּמֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל שָׂכָר הֲנָאָה שֶׁהוּא גַּם כֵּן שָׂכָר מִן הַחֻפָּץ עַל כֵּן חָל עָלָיו גַּם הָאַחֲרָיוּת שֶׁל הַהֶפְסֵד הַבָּא עַל יְדֵי חֶלֶל הַפָּנוּי. וְעַל כֵּן חַיָּבִים גַּם עַל גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁלֹּא עַל יְדֵי פְּשִׁיעָה אוֹ אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין כָּל חַד כְּדִינוֹ, כִּי זֶה הָאַחֲרָיוּת שֶׁל הַהֶפְסֵד הַבָּא מִשָּׁם מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי אֵינוֹ חָל עַל הָאָדָם כִּי אִם כְּשֶׁהַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ אוֹ מְקַבֵּל הֲנָאָה מִמֶּנּוּ שֶׁנֶּחְשָׁב כְּמָמוֹן:

אות ו

כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הֶחָלֶל הַפָּנוּי שָׁם אֵין מוֹעִיל שׁוּם שְׁמִירָה וְדַעַת וְחָכְמָה וְתַחְבּוּלָה כִּי אִם אֱמוּנָה לְבַד. הֵן בְּעִנְיַן הַקֻּשְׁיוֹת וְהַחֲקִירוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם בְּשׁוּם חָכְמָה וְתַחְבּוּלָה כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד, שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁגַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא. אַף עַל פִּי שֶׁיִּדּוּעַ וּמְבֹאָר שֶׁשָּׁם פִּנָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, כִּי אִם לֹא אֵינוֹ פָּנוּי וְהַכֹּל אֵין סוֹף כַּנַּ"ל. אַף עַל פִּי כֵן בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ גַּם שָׁם נִסְתָּר וְנֶעְלָם ה' יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְנֶעְלָם מְאֹד מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיגוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד, כִּי צְרִיכִין לוֹמַר שָׁם שְׁנֵי הַפָּכִים יֵשׁ וְאַיִן וְכוּ' כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה זוֹ תְּפִלָּה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי ה' בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ מֶה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְזֶהוּ יְסוֹד הַכֹּל שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ וְיִהּוּדוֹתוֹ תָּלוּי בָּזֶה, כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וְיוֹתֵר מִמַּה שֶּׁכָּתוּב שָׁם שֶׁמַּעֲנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַל פֶּה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים כַּמָּה שִׂיחוֹת נוֹרָאוֹת בְּעִנְיָן זֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל בִּכְתָב. וְאָמַר שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים לֹא זָכוּ לָבוֹא לְמַה שֶּׁבָּאוּ כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים הַנִּדְפָּסִים. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה הֲלֹא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם וְאִם כֵּן אֵיךְ שַׁיָּךְ עַל זֶה תְּפִלָּה מֵאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מָסַר הַבְּחִירָה לָנוּ. וְאַף עַל פִּי כֵן בֶּאֱמֶת מָצָאנוּ שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים עָסְקוּ בָּזֶה לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּצִילֵם מֵהַיֵּצֶר הָרָע וְיִקָּרֵבם

לַעֲבוֹדָתוֹ כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְנוּ בְּפֶה מָלֵא מֵהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהָיוּ סָמוּךְ לְזֶמַנֵּנוּ. וְגַם בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא וּשְׁאָר סְפָרִים מָצָאנוּ כַּמָּה תְּפִלּוֹת שֶׁהִתְפַּלְּלוּ בְּכָל יוֹם שֶׁיִּנָּצְלוּ מֵהַיֵּצֶר הָרָע, כַּמְבֹאָר תְּפִלָּתָם בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת. וְגַם מֵהַתְּפִלּוֹת הַסְּדוּרִים לָנוּ בְּכָל יוֹם מַאֲנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה אָנוּ רוֹאִין זֹאת כִּי אָנוּ מִתְפַּלְּלִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם 'הַשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ'. נִמְצָא שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים לַה' יִתְבָּרַךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה תְּלוּי בִּבְחִירַת הָאָדָם. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הִרְבֵּה תְּפִלּוֹת הַקִּבּוּעִים מִכְּבָר שֶׁכֻּלָּם מְיֻסָּדִים עַל בַּקָּשָׁה זוֹ לִזְכּוֹת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים מְיֻסָּד עַל תְּפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת אֵלּוּ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר שָׁם. וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת כִּי הוּא גַּם כֵּן מֵהַקְּשָׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתָרְצָם בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד. וְגַם בְּעֵת שֶׁהוֹדִיעַ לִי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, דִּבַּרְתִּי עִמּוֹ מְעַט מִזֶּה, הֲלֹא הָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה וְלֹא הֵשִׁיב לִי בְּפֵרוּשׁ רַק כִּלְאַחַר יָד, כְּאוֹמֵר אַף עַל פִּי כֵן כְּלוֹמַר אַף עַל פִּי שֶׁקָּשֶׁה זֹאת וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר לְךָ הָעִנְיָן וּלְתָרֵץ לְךָ אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לִנְהֹג כְּךָ. וְאָנֹכִי לֹא יָכֹלְתִּי לִשְׁאֹל יוֹתֵר כִּי יָדַעְתִּי כִּי קָשְׁיָא זוֹ יְכוֹלִין לְהָקְשׁוֹת עַל כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁסִּדְּרוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִכְּבָר עַל תְּשׁוּבָה וְהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ כְּגוֹן בִּרְכַּת הֲשִׁיבֵנוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְהַאֲמִין בַּחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכֻּלָּם הָלְכוּ בְּדֶרֶךְ זֶה וְהוֹלִיכוּ אוֹתָנוּ בְּדַרְכּוֹ זֶה לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ, לִזְכּוֹת לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה הָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ:

אות ח

וּבֶאֱמֶת כָּל זֶה הוּא עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ שְׁנֵי בְּחִינוֹת עֲבוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ. עֲבוֹדָה אַחַת הַתְּלוּיָה בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי וְהֵם בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁבָּהֶם צָרִיךְ הָאָדָם לְהַכְנִיס דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ עַד מָקוֹם שֶׁיִּדּוֹ מַגִּעַת, וְעַל יְדֵי זֶה מְבָרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁמִּתְבָּרְרִין עַל יְדֵי הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל עֵסֶק הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה אִתְבְּרִירוּ. אֲבָל עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא יְסוֹד שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִין מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁאוֹתָן הַקְּלִפּוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם וּלְבַטְּלָם עַל יְדֵי שׂוּם שֵׂכֶל כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד שֶׁהִיא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. כִּי הָאֱמוּנָה שֶׁבֶּחֱלֶל הַפָּנוּי שֶׁמַּאֲמִינִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שָׁגַם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, זֶה יְסוֹד הַכֹּל וְכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת תְּלוּיִים בָּזֶה, כִּי בְּלֹא אֱמוּנָה אֵין קִיּוּם לְשׂוּם תּוֹרָה וּמִצְוָה. רַק

כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁגַּם בִּבְחִינַת הֶחָלָל הַפָּנוּי, הַיְנוּ בִּבְחִינַת הַקֻּשְׁיוֹת וְהַחֲקִירוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינָם וּלְתָרְצָם, גַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וַאֲזַי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְאֵינוֹ מַנִּיחַ לְכָכְנֹס בְּדַעְתּוֹ שׁוּם חֲקִירָה וְקֻשְׁיָא כְּלָל כִּי סוֹמֵךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד שֶׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, אֲזַי יֵשׁ קִיּוּם לְהַתּוֹרָה וּמִצְוֹת וְאָז יָכוֹל לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ בְּשִׂכֶל, הַיְנוּ בְּהַשֵּׂכֶל הַמְלֻבָּשׁ בַּתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁיְּסוֹדָם אֱמוּנָה, כִּי עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִין מֵחָלָל הַפָּנוּי, וְעַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה וּמִצְוֹת הוּא מְבָרֵר הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת הַבָּאִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה אִתְבְּרִירוּ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁצְּרִיכִין שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא, כִּי תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. וְתַרְגּוּמוֹ, פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ. וְהַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת חָכְמָה וּבִינָה וְדַעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲנִי חָכְמָה וְכוּ' אֲנִי בִינָה וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה וְשֵׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין שְׁנֵי מִינֵי הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הַבָּאִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים וְהַבָּאִין מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל, וּמְבָרְרִין הַקְּדֻשָּׁה וּמְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל מָקוֹם כַּנַּ"ל:

אות ט

וְעַל כֵּן צְרִיכִין דַּיְקָא לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּזְעָקוֹת וּשְׁוָעוֹת וְרִצּוּיִים וּפִיּוּסִים לֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ. וְזֶה עִקַּר הַתְּפִלָּה כִּי עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלָיִךְ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ, שֶׁלֹּא יִשְׁטְפוּהוּ שֶׁטֶף מַיִם רַבִּים שֶׁהֵם הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים שֶׁהֵם תֵּיאוּבְתִּין בִּישִׁין דְּהַאי עָלְמָא הַשּׁוֹטְפִין בְּכָל עֵת וּכְבָר נִשְׁטְפוּ רַבִּים רַבִּים עַל יָדָם רַחֲמָנָא לִצְלָן, הַמָּקוֹם יְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְיַצִּילֵנוּ מֵהֶם. וְאֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּצִילֵהוּ מֵהֶם. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה אַף עַל פִּי כֵן הָעִקָּר הוּא תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה, כִּי עַל יְדֵי בְּחִירָתוֹ שֶׁבּוֹחֵר בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב וְסָר מִדֶּרֶךְ הָרַע עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים וּמְבָרֵר הַטּוֹב מֵהֶם, כִּי הַבְּחִירָה הִוא בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִבְחֹר בַּטּוֹב וְלִמְאֹס בָּרַע, וְשֵׂכֶל הָאָדָם אֵין לוֹ כֹּחַ כִּי אִם לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כַּמָּה וְכַמָּה נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי הַשֵּׂכֶל כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה אִתְבְּרִירוּ כַּנַּ"ל. אֲבָל יֵשׁ בִּלְבּוּלִים וְסִטְרִין אָחֳרָנִין וּמְנִיעוֹת מֵהַקְּדֻשָּׁה הַבָּאִין מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם שֵׂכֶל וְחָכְמָה כִּי אִם אֱמוּנָה לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּזְעָקוֹת וְשַׁוְעוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּצִילֵהוּ מֵהַקְּלִפּוֹת וְהַיְצֶר הָרַע הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם וְעַל זֶה נֶאֱמַר, בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ, כִּי מֵהַיְצֶר הָרַע הַזֶּה הַנִּמְשָׁךְ מֵחָלָל הַפָּנוּי אִי אֶפְשָׁר

לְהִנָּצֵל בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם עַל יְדֵי סִיּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא, וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת מְאֹד מְאֹד בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ כִּי שָׁם אֵין מוֹעִיל שׁוּם שֵׂכֶל, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי שֵׂכֶל וְחָכְמָה נִשְׁקָעִין שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, רַק הָעִקָּר הוּא אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה. וּבֶאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הַבְּחִירָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁכּוֹפֶה בְּחִירָתוֹ לְבַטֵּל שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי וְלִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מְעַקֵּם לֵב הָאָדָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם זֶה קָשֶׁה עַל הָאָדָם אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא דָּבָר קַל מְאֹד אַף עַל פִּי כֵן הוּא מְבַלְבֵּל וּמְעַקֵּם דַּעְתּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁעַל פִּי רֹב עִנְיָן זֶה שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת קָשֶׁה עַל הָאָדָם יוֹתֵר מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת וְכָל זֶה מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר וְהַיְסוֹד. וְעַל כֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ בָּזֶה לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ וּבֵין קוֹנוֹ שֶׁיְּזַכֵּהוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְיַעֲזֹרֵהוּ לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בַּעַל בְּחִירָה בְּמַה שֶּׁזָּכָה לִבְחֹר בְּחַיִּים אֲמִתִּיִּים בְּדֶרֶךְ אֱמוּנָה וּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי. כִּי בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר הַבְּחִירָה מַה שֶּׁמְּסַלֵּק שִׂכְלוֹ וּבוֹחֵר בֶּאֱמוּנָה וּתְפִלָּה שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁכָּל הַתּוֹרָה עוֹמֶד עָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּמַרְבֶּה בִּתְפִלּוֹת וְשִׂיחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת אָז עוֹזְרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לַעֲבֹד אוֹתוֹ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת וּמֵאִיר עֵינָיו בְּתוֹרָתוֹ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה מַה שֶּׁאֶפְשָׁר בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהָבִין. וְעַל יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם אֱמוּנָה וְשֵׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין שְׁנֵי מִינֵי הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי וּמִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים כַּנַּ"ל. כִּי שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל זֶה נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת ד), טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד וְכוּ' כִּי אִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ'. כִּי תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל וֶאֱמוּנָה, הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְהָאֶחָד מְחַזֵּק וּמֵקִים אֶת חֲבֵרוֹ, אֲבָל הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל:

וּמֵאַחַר שֶׁעִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּצְוֹת הוּא כְּשֶׁקּוֹנִין אוֹתָן בְּכֶסֶף מָלֵא וּמְפַזְּרִין מָמוֹן הַרְבֵּה בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּבָעֵי לְמִקְנֵי בְּאָנֵר שְׁלִים, כִּי כְּשֶׁהַמִּצְוָה הִיא בְּחִנָּם אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת וְאֵין נִכְנָעַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּקְרֵאת חִנָּם עַיִן שָׁם. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּמָמוֹן כְּשֶׁמְּפַזְּרִין מָמוֹן הַרְבֵּה בִּשְׁבִיל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן כג) עַל פָּסוּק צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד, מְאֹד זֶה מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְכָל מְאֹדֶךָ - בְּכָל מָמוֹנְךָ, כִּי אֵין הַמִּצְוָה נִקְרֵאת בְּשֵׁם אֱמוּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּפַזֵּר מָמוֹן בִּשְׁבִילָהּ, עַיִן שָׁם:

אות י

כִּי הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶלְקוֹ הַפָּנוּי שֶׁהוּא סוֹד הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַדִּינִים שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּמִים וְדִינִים כַּיָּדוּעַ בִּבְחִינַת (אִיּוֹב לז) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, צָפוֹן הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם וְדִין הַנִּמְשָׁךְ מֵחֶלְקוֹ הַפָּנוּי בִּבְחִינַת (יִרְמְיָה א) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה. כִּי חֶלְקוֹ הַפָּנוּי הוּא, כִּבְיָכוֹל, פָּנוּי וּפָתוּחַ מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן מִשָּׁם תִּפָּתַח הָרָעָה, כִּי מִשָּׁם אֶחְיֶזֶת כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהוּא בְּחִינַת הַבָּא לְטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא לח ע"ב), יֵשׁ לוֹ פְּתָחִים הַרְבֵּה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ד) לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ. כִּי שֹׁרֶשׁ כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרָע הוּא רַק מִבְּחִינַת חֶלְקוֹ הַפָּנוּי שֶׁהוּא סוֹד תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם. כִּי אֲפִלּוּ הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִים מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁנִּתְהַוּוּ עַל יְדֵי רִבּוּי אוֹר גַּם הֵם עִקַּר שָׁרְשָׁם וַאֲחִיזָתָם הוּא מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלְקוֹ הַפָּנוּי, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים נִתְהַוָּה רַק עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי הַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֶלְקוֹ הַפָּנוּי, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים הָיָה עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי, כִּי בִּתְחִלָּה הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה מָקוֹם לַבְּרִיאָה. וְצִמְצֵם ה' יִתְבָּרַךְ אֱלֹקוּתוֹ לַצְּדָדִין וְנַעֲשָׂה חֶלְקוֹ הַפָּנוּי וְאַחַר כָּךְ הִמְשִׁיךְ לְתוֹכוֹ אוֹרוֹ בְּדֶרֶךְ קַו הַיָּשָׁר, וְזֶה הָאוֹר מֵאִיר בְּכָל הַמִּדּוֹת וּבְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, וְזֶה הָאוֹר נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ כֵּלִים. וְעִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֵּלִים הוּא מֵהִתְעַבּוּת הָאוֹר שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהָאוֹר רָחוֹק בְּיוֹתֵר מִשָּׁרְשׁוֹ בְּחִינַת אֵין סוֹף שָׁם נִתְעַבֶּה הָאוֹר יוֹתֵר עַד שֶׁנִּתְהַוּוּ בְּחִינַת כֵּלִים וְעִקַּר הִתְעַבּוּת הָאוֹר הוּא מֵחֲמַת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי כִּי אִם לֹא הָיָה חֶלְקוֹ הַפָּנוּי הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה רְחוֹק הָאוֹר וְהִתְקָרְבוּתוֹ לְאֵין סוֹף כַּיָּדוּעַ. וְהַכְּלָל שֶׁעִקַּר הַכֵּלִים הֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים וְהִתְעַבּוּת הָאוֹר שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלְקוֹ הַפָּנוּי. וּמֵחֲמַת רִבּוּי הָאוֹר לֹא הָיוּ הַכֵּלִים יְכוֹלִים לְסַבֵּל הָאוֹר וְנִשְׁבְּרוּ, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְאִיתָא שֶׁהַשְּׁבִירָה הָיְתָה מֵרִבּוּי הַסִּיגִים שֶׁהָיוּ בְּהַכֵּלִים, וְהַסִּיגִים הֵם בְּחִינַת דִּינִים הַנִּמְשָׁכִין מֵחֶלְקוֹ הַפָּנוּי, הַיְנוּ בְּחִינַת כְּפִירוֹת, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁכָּל אֶחָד אָמַר אֲנָא אֶמְלֹךְ שֶׁהוּא גַּאוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּפִירוֹת, הַיְנוּ שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁגַּם שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא אֲפִלּוּ בְּהֶחָלָל הַפָּנוּי בְּעַצְמוֹ רַק נִדְמֶה לָהֶם כְּאִלּוּ הֵם רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּי הַסִּיגִים שֶׁהָיוּ בָּהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְסַבֵּל הָאוֹר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה שֶׁהָיָה בָּהֶם עַל יְדֵי זֶה נִשְׁבְּרוּ. נִמְצָא שֶׁעִקַּר שְׁבִירַת כֵּלִים נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִבְּחִינַת הַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחֶלְקוֹ הַפָּנוּי. וְכָל עִנְיַן הַצִּמְצוּם וְהַשְּׁבִירָה וְהַתִּקּוּן נִמְצָא בְּכָל אָדָם. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב לְהָבִין יָכוֹל לְהָבִין מְעַט עִנְיָן זֶה בְּכָל אָדָם:

וְהַכְּלָל שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל, וְהַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַצְּמִצּוּם שֶׁהִיא בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כָּל הַכֵּלִים וּשְׁבִירָתָם וְתִקּוּנָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם בֵּרוּר הַכֶּסֶף צָרוּף מִן הַפְּסֹלֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כה), הָגֹז סִיגִים מִכֶּסֶף וַיֵּצֵא לַצֹּרֵף כֶּלִי הָגוֹז רָשָׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וְכוּ'. כִּי הַכְנָעַת הָרְשָׁעִים וּבֵרוּר הַקְּלִפָּה מֵהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכֵּלִים כַּנַ"ל וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא (מַלְאָכִי) וּבְחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת הַזָּהָב וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת הַכֶּסֶף וְיָשַׁב מְזַקֵּק וּמְטַהֵר כֶּסֶף. וְכֵן כָּל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת נִקְרָאִים בַּזָּהָר הַקָּדוֹשׁ בְּשֵׁם סוּסְפִיתָא דְּדַהֲבָא וְתִקּוּן וּבֵרוּר הַקְּדֻשָּׁה נִקְרָא בְּשֵׁם כֶּסֶף צָרוּף, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא מֹחַ חִוָּרָא כְּכַסְפָּא, כִּי כָּל כְּלֵי הַקְּדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת צְמִצּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּסֶף וְזָהָב שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִצְּמִצּוּם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי כַּנַ"ל:

אות יא

נִמְצָא שֶׁהַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מֵהַצְּמִצּוּם שֶׁל בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי וְעַל כֵּן עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הַמָּמוֹן, כְּשֶׁמִּשְׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן וּמְפַזְּרִין מָמוֹן הָרִבֵּה בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת חָלָל הַפָּנוּי צְרִיכִין רַק אֱמוּנָה, כִּי הַקְּדֻשָּׁה וְהָאֱלקוּת נֶעְלָם שָׁם מְאֹד כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הַמָּמוֹן הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם תְּחוּבִים בּוֹ כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁהֵם כְּפִירוֹת, כִּי כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת וְהַכְּפִירוֹת עִקָּר שָׁרְשָׁם הוּא מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אִיתָא שָׁם בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתִי צָדֵק הַנַ"ל שֶׁמִּי שֶׁנּוֹפֵל בְּתַאֲוַת מָמוֹן הַשִּׁכִּינָה צוֹעֶקֶת עָלָיו מֵאָה וְאַרְבָּעִים קַלִּין שְׁנֵי פְּעָמִים שִׁבְעִים כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים עֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁנּוֹפֵל בָּהֶם בְּכַפָּלַיִם, הַיְנוּ כִּי נוֹפֵל בִּשְׁנֵי מִינֵי כְּפִירוֹת הַנַ"ל שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵחָלָל הַפָּנוּי, וְהַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים, וְכָל הַכְּפִירוֹת נִקְרָאִים עֲבוֹדָה זָרָה. וְעִקַּר תִּקּוּן וּשְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁגַּם שָׁם בִּבְחִינַת חָלָל הַפָּנוּי גַּם שָׁם נִמְצָא אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן גַּם בְּהַמָּמוֹן בְּוַדַּאי נֶעְלָם אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לֵידַע שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁשָּׁם אֵין נִמְצָא אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁגַּם שָׁם נֶעְלָם אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הוּא כְּשֶׁאֵין מַקְפִּיד עַל מָמוֹנוֹ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וּמַפְקִיר כָּל מָמוֹנוֹ בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וּמְפַזֵּר מָמוֹן הַרְבֵּה בִּשְׁבִיל צְדָקָה וּמִצְוֹת, נִמְצָא שֶׁמַּאֲמִין שֶׁגַּם מָמוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמִצּוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מֵה' יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁמְּפַזֵּר הַמָּמוֹן בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה עִקַּר יְסוֹד כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם אֱמוּנָה. וְעַל כֵּן אֵין שְׁלֵמוּת לְהַמִּצְוָה כִּי אִם כְּשֶׁמְּפַזֵּר מָמוֹן בִּשְׁבִילָהּ שֶׁבָּזֶה מַרְאֶה חִזֵּק אֱמוּנָה שֶׁלּוֹ שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מָמוֹנוֹ עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ הַמָּמוֹן בָּא לוֹ מֵעַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַק מַאֲמִין שֶׁכָּל הַמָּמוֹן הוּא מֵה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַמָּמוֹן כִּי אִם כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדוֹ לְתוֹרָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁבֶּחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהֵם הַקֻּשְׁיוֹת הַנַּ"ל לֹא נִתְהַוּוּ מֵעַצְמָם חַס וְשָׁלוֹם, רַק גַּם אֵלּוּ הַחֲקִירוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת בְּעַצְמָם שֶׁהֵם בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי נִתְהַוּוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁצִּמְצֵם אֶלְקוּתוֹ מִשָּׁם. וּמֵאַחַר שֶׁגַּם חָלָל הַפָּנוּי נִתְהַוָּה מֵה' יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי גַּם שָׁם נֶעְלָם חִיּוּתוֹ. וְכָל עִקַּר חָלָל הַפָּנוּי לֹא נִתְהַוָּה אֶלָּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם אֱלֹקוּת כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ, כִּי הָיָה הַכֹּל אַיִן סוֹף כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁמְּפַזְּרִין הַמָּמוֹן בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי מַאֲמִינִים שֶׁהַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ הוּא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא נָתַן לוֹ הַמָּמוֹן כִּי אִם כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדוֹ לְחַיֵּי עוֹלָם, לִתֵּן צְדָקָה וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת. וְעַל כֵּן זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּצְוֹת כְּשֶׁקּוֹנִים אוֹתָן בְּכֶסֶף מָלֵא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁגַּם בֶּחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּמוֹן נֶעְלָם ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל:

אות יב

וְעַל כֵּן כָּל מִי שֶׁחָנָנוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בְּאֵיזֶה שֶׁפַע שֶׁל מָמוֹן וַחֲפָצִים אֵין הַחֲפָצִים נִשְׁמָרִים וְנִתְקַיְּמִים אֶצְלוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר מָמוֹנוֹ וַחֲפָצָיו כַּנַּ"ל, אֲבָל לֹא נָתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ כֹּחַ לְשָׁמְרָם כִּי אִם מֵהַהֶזֵּקוֹת הַבָּאִים מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים, אֲבָל מֵהַהֶזֵּקוֹת הַבָּאִים מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי אֵין נִשְׁמָרִים כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאִם ה' לֹא יִשְׁמָר וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל שׁוּם שָׂכָר עַל שְׁמִירָתוֹ לֹא נִתְחַיֵּב כִּי אִם בְּשִׁמְירָה שֶׁהוּא בְּיַד הָאָדָם כַּנַּ"ל, אֲבָל הַשְּׁמִירָה מֵהַהֶזֵּקוֹת הַבָּאִים מֵחָלָל הַפָּנוּי שֶׁמִּזֶּה אֵין הַמָּמוֹן נִשְׁמָר כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁל בַּעַל הַמָּמוֹן עַל כֵּן אֵין הַפְקָדוֹן בְּאַחֲרָיוּתוֹ לְעִנְיָן זֶה, כִּי אֵין הַמָּמוֹן הַזֶּה תְּלוּי בְּחֹזֶק אֱמוּנָתוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵין מְקַבֵּל שׁוּם שָׂכָר וַהֲנָאָה מִזֶּה הַמָּמוֹן, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בִּבְחִינַת הַמָּמוֹן שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁהוּא מֵה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא בְּכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ, וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַמָּמוֹן מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁאֵין בְּיַד הָאָדָם לִשְׁמֹר מֵהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֹא נִתְחַיֵּב הַשּׁוֹמֵר חִנָּם בְּאַחֲרָיוּת זֶה כִּי אִם מִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר שָׂכָר מִכָּל שֶׁכֵּן שׁוֹאֵל שֶׁמְּקַבֵּל שָׂכָר וַהֲנָאָה מֵהַמָּמוֹן, וְאָז הוּא חַיָּב בְּהַשְׁמִירָה הַתְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל מָמוֹן וְשָׂכָר מֵהַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁשָּׁם עִקַּר הָאֱמוּנָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁגַּם שָׁם בְּהַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי גַּם שָׁם נֶעְלָם חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ וְכַנַּ"ל:

אות יג

וְעַל כֵּן לֹא רָצָה אַבְרָהָם אָבִינוּ לְקַבֵּל מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה בְּחִנָּם מֵעֶפְרוֹן, וְכֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לֹא רָצָה לְקַבֵּל גֹּרֶן אָרַוְנָה הַיְבוּסִי שֶׁהוּא מְקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בְּחִנָּם, כִּי קְדֻשַּׁת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה וְכֵן קְדֻשַּׁת מְקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ בְּתְחִלָּה נֶעְלָמִין מְאֹד בְּתַכְלִית

הַהֶעְלֵם בִּבְחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הַנֶּעְלֶמֶת בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְבָרְרָם וּלְגַלּוֹתָם כִּי אִם עַל יְדֵי חֹזֶק אֱמוּנָתָם, כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְכֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מִדָּתוֹ אֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ וְכוּ'. וְעַל כֵּן נָתְנוּ דַּיְקָא כֶּסֶף מָלֵא בְּעַד מְקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הַמָּמוֹן כְּשֶׁנּוֹתְנִין מָמוֹן הָרִבֵּה בְּעַד הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

אות יד

וְזֶה סוֹד כָּל עִנְיַן יַעֲקֹב אָבִינוּ עִם לָבָן שֶׁשָּׁמַר אֶת צֹאנוֹ בִּשְׁתֵּי בְּנוֹתָיו:

וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל בְּאִשָּׁה וּבְאִשָּׁה שָׁמָר (הוֹשֵׁעַ יב). כִּי שָׁמוֹר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה'. וַאֲבוֹת הָעוֹלָם כָּל עִקַּר יְגִיעָתָם וַעֲבוֹדָתָם הָיָה רַק בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, כִּי אָז הָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְהָיְתָה הַקְּדֻשָּׁה נֶעְלֶמֶת מְאֹד וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל וְהָיָה כָּל הָעוֹלָם אָז בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי, כִּי הָיָה הָעוֹלָם פָּנוּי מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהֵם בְּחֹזֶק אֱמוּנָתָם וַעֲבוֹדָתָם גִּלּוּ וּפִרְסְמוּ שֶׁגַּם בֶּחָלֶל הַפָּנוּי גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ וְהִמְשִׁיכוּ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם. וְזֶהוּ, וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא וְכוּ'. כִּי סוֹד חֶלֶל הַפָּנוּי הוּא בְּחִינַת הַמָּקוֹם שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי כָּל עִקַּר הִתְהַוּוּת חֶלֶל הַפָּנוּי הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְשָׁם בִּבְחִינַת הַמָּקוֹם בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה. וְזֶהוּ וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם אֵין פְּגִיעָה אֶלָּא תְּפִלָּה, הַיְנוּ אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְזֶה הַמָּקוֹם הָיָה בֶּאֱמֶת מָקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ מָקוֹם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים נִקְדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רַק שָׁאז הָיְתָה עֲדַיִן הַקְּדֻשָּׁה נֶעְלֶמֶת וְלֹא הָיָה שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ מִמֶּנָּה כִּי אִם יַעֲקֹב עַל יְדֵי חֹזֶק אֱמוּנָתוֹ נִתְגַּלָּה לוֹ סוֹד נִקְדָּה זוֹ שֶׁהוּא נִקְדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה הַנֶּעְלֶמֶת בְּמָקוֹם הָעוֹלָם שֶׁהוּא נִקְדַּת הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל יְדֵי נִקְדָּה זֹאת זוֹכִין לְהַאֲמִין וְלֵידַע שֶׁגַּם שָׁם בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי נֶעְלָם ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְיַעֲקֹב כְּשֶׁבָּא לְשָׁם וְרָאָה שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה עַל כֵּן וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה טז) שֶׁשָּׁם שָׁכַב אֲבָל אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁשִּׁמֵּשׁ בְּבֵית עֵבֶר לֹא יָשַׁן כִּי הָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה אִם הָיָה מְנַדֵּד שֵׁנָה מֵעֵינָיו אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה מַדּוּעַ בַּמָּקוֹם הַזֶּה דַּיְקָא שָׁכַב לִישֹׁן? אַךְ בֶּאֱמֶת כָּל אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה עָסַק בַּתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁהָיְתָה עֲבוֹדָתוֹ עַל פִּי שֵׂכֶל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵסֶק הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁפָּגַע בַּמָּקוֹם, וְהַמָּקוֹם נִמְשַׁךְ מֵחֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל וְאָז רָאָה שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד בְּשׁוּם שֵׂכֶל כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה, עַל כֵּן וַיָּלֶן שָׁם וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, כִּי שָׁם צְרִיכִין רַק בְּחִינַת שָׁנָה שֶׁהוּא

בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחַ וְסוֹמְכִין רַק עַל אֱמוּנָה לְבַד, כִּי בְּשָׁעַת שֵׁנָה הַמֹּחִין בָּאִין לְתוֹךְ אֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. וְזֶהוּ, וַיְלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁמֶשׁ הִוא הַשֵּׂכֶל, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי א סִימָן א) שֶׁרָאָה שֶׁשָּׁם נִסְתַּלֵּק הַשֵּׂכֶל וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין שָׁם בַּשֵּׂכֶל בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד שֶׁהִוא בְּחִינַת לַיְלָה בְּחִינַת שֵׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו. אַבְנֵי הֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת וְקַשְׁיוֹת הַבָּאִים מֵחֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שְׁמֹשֶׁם עִקַּר כְּבֵדוּת לֵב, בְּחִינַת כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְאֶת לֵב עֲבָדָיו הַנַּאֲמַר בְּפַרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה הַנַּ"ל, וּכְבֵדוּת לֵב הִיא בְּחִינַת לֵב הָאֶבֶן, בְּחִינַת כֹּבֶד הָאֶבֶן, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב לָקַח הָאֲבָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּבֵדוּת לֵב הַבָּא עַל יְדֵי הַחֲקִירוֹת וְהַקַּשְׁיוֹת שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי, וְשָׂם כֻּלָּם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא נְקֵדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם נִכְלְלוּ כָּל הָאֲבָנִים בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁלָּקַח כָּל הַחֲקִירוֹת הַבָּאִים מִשָּׁם מֵחֶלֶל הַפָּנוּי, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַבְנֵי נֶגֶף וְהִכְנִיס כֻּלָּם לְתוֹךְ אֱמוּנָה כְּדֵי לְבַטְּלָם שָׁם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבַטְּלָם כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִקִּיץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ נָדַר נְדָרוֹ, וְעִקַּר גְּמַר נְדָרוֹ הָיָה וְהָאֶבֶן הַזֹּאת וְכוּ' יִהְיֶה בֵּית אֱלֹקִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ, שֶׁנָּדַר לִתֵּן צְדָקָה וּמַעֲשֵׂר שֶׁהִוא מִצְוָה הַנַּעֲשֶׂה בְּמָמוֹנוֹ כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתְנִין בִּשְׂבִיל ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קִבֵּל עַל עַצְמוֹ אָז מִצְוֹת צְדָקָה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁמְּפַזְּרִין בִּשְׂבִיל ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָה מְאֹד כַּנַּ"ל:

אות טו

וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁקוּלָה מִצְוַת צְדָקָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וּבְכָל מָקוֹם שֶׁנִּזְכָּר מִצְוָה סְתָם הוּא מִצְוַת צְדָקָה. כִּי כָּל ל הַמִּצְוֹת עוֹמְדִים עַל אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתְנִין בִּשְׂבִיל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל:

אות טז

וְאָז כְּשֶׁתִּקֵּן הָאֱמוּנָה אָז, וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב אֶת רַגְלָיו וְכוּ'. וְזָכָה לְקַח אִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁהֵם רָחֵל וְלֵאָה. שֶׁהֵם שָׂרְשֵׁי הָאֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת מִדַּת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן שָׁמַר הַצֹּאן בִּשְׂבִיל זֶה, כִּי שְׁמוֹר הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה בִּבְחִינַת אִם ה' לֹא יִשְׁמָר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן לָבָן הָאֲרַמִּי לֹא רָצָה שֶׁיִּהְיֶה יַעֲקֹב שׁוֹמֵר חִנָּם אֶצְלוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: הֲכִי אָחִי אַתָּה וַעֲבַדְתַּנִי חִנָּם הַגִּידָה לִי מַה מַּשְׂכֻּרְתֶּךָ וְכוּ'. כִּי יָדַע שֶׁהַשְׁמִירָה מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת הוּא דַּיְקָא בְּשָׂכָר שֶׁאָז חָל עָלָיו הַשְׁמִירָה אֲפִלּוּ מֵחֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם הַמָּמוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות יז

וְיַעֲקֹב אָבִינוּ בְּכָל יְמֵי הַשְׁמִירָה הִמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם שֶׁהִוא בְּחִינַת שָׁמוֹר. וְעַל כֵּן אִיתָא שֶׁעָסַק אָז בְּסֵפֶר תְּהִלִּים, כִּי תְּהִלִּים הוּא תְּפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְעַל כֵּן יָסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, סֵפֶר תְּהִלִּים, כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן מָצָא דָּוִד מָקוֹם נְקֻדַּת הָאֱבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהִוא נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן זָכָה אָז יַעֲקֹב לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, כִּי כָּל הָעֲשִׂירוּת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמָּמוֹן כַּנַ"ל. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם וְנִכְנָס בַּחֲקִירוֹת הַבָּאִים מִשָּׁם, עָלָיו נֶאֱמַר, מְאֵרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע. כִּי כָּל מָמוֹנוֹ וַחֲפָצָיו כֻּלָּם רֵיקִים וַחֲסֵרִים מִטּוֹב, כִּי אֵין טוֹב אֶלָּא ה' יִתְבָּרֵךְ וּמֵאַחַר שֶׁאֵין מַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרֵךְ הַנִּסְתָּר בְּהֶחָלָל הַפָּנוּי בִּבְחִינַת הַמָּמוֹן הַבָּא מִשָּׁם עַל כֵּן שׁוֹרָה בּוֹ קְלָלָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל הַצַּדִּיק שֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁגַּם בְּהֶחָלָל הַפָּנוּי נִמְצָא ה' יִתְבָּרֵךְ, וּבְמָקוֹם שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ שָׁם הוּא, שָׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת בִּבְחִינַת בְּרֵכַת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר וְכוּ'. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב עַל יְדֵי חִזּוּק אֱמוּנָתוֹ שֶׁגָּלָה אָז כַּנַ"ל וּבִטֵּל הַכְּפִירוֹת הַבָּאִים מֵחֶלֶל הַפָּנוּי עַל יְדֵי אֱמוּנָה, עַל כֵּן זָכָה לְעֲשִׁירוּת גָּדוֹל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הַמִּתְגַּלִּים בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, כַּמְבֹאָר בְּעֵץ חַיִּים. כִּי יַעֲקֹב תִּקֵּן אָז בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה שָׁם לְהִתְגַּלּוּת תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁכְּלוּלִים בִּבְחִינַת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים:

אות יח

וְעַל כֵּן הָאִשָּׁה נְקֵנִית בְּכֶסֶף (קִדּוּשִׁין ב) כִּי הָאִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁקְּנָיָנָהּ עַל יְדֵי הַכֶּסֶף דַּיְקָא בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָה מְאֹד כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם דְּגָמַר קִיחָה קִיחָה מִשָּׁדֶה עֶפְרוֹן. כִּי גַּם שְׂדֵה עֶפְרוֹן שֶׁקָּנָה אַבְרָהָם בְּכֶסֶף מָלֵא דַּיְקָא הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִקְנוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִוא הָאֱמוּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי הַכֶּסֶף כַּנַ"ל:

וְיֵשׁ עוֹד בְּעִנְיָן זֶה דְּבָרִים הַרְבֵּה:

אות יט

וְעַל כֵּן אָמַר לָבָן לְיַעֲקֹב וָאֲשַׁלְּחֲךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁרִים בְּתֹף וְכוּ'. כִּי לָבָן הָאֲרַמִּי הוּא בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי וְעַל כֵּן בִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל, כִּי עַל יְדֵי הַכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם נֶעֱקָרִין לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם מִי שֶׁנּוֹפֵל לְשָׁם בִּבְחִינַת כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְכוּ' כַּנַ"ל. וְאִיתָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַנִּגּוּן שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יוֹצְאִין מִשָּׁם, כִּי יֵשׁ נִגּוּן שֶׁל אֶפִּיקוֹרְסוּת וּכְפִירוֹת וְכוּ'. וְיֵשׁ נִגּוּן דְּקֻדֻּשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רֹאשׁ אֱמֶנָה. וְעַל כֵּן הִזְכִּיר לָבָן לְיַעֲקֹב וָאֲשַׁלְּחֲךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁרִים בְּתֹף וְכוּ'. 'בְּשִׁירִים' דַּיְקָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִשָּׁם כִּי אִם עַל יְדֵי

שִׁירִים וְנִגּוּנִים הַנִּמְשָׁכִין מֵרֹאשׁ אֱמָנָה בִּבְחִינַת תְּבוּאַי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֱמָנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִגְלָה ה' יִתְבָּרַךְ לְלָבָן וְאָמַר לוֹ הִשָּׁמֶר לְךָ מִדַּבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב וְעַד רַע, כִּי שָׁם בִּבְחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי צְרִיכִין שְׁתִיקָה דַּיְקָא בְּחִינַת שְׁתֹק כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעוֹד לֵאלֹקֵי מִלִּין. שִׂים לִבְּךָ לַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַנֶּאֱמָרִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּלִקּוּטֵי הֲרַאשׁוֹן (סִימָן סד) וּבִדְבָרֵינוּ אֵלֶּה וְתָבִין נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים:

אות כ

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְזֶה, בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה. הַיְנוּ עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין בְּטָחוֹן וְהִשְׁתַּדְּלוּת, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָעִקָּר הוּא הַבְּטָחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנָיו לְבַד אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין הִשְׁתַּדְּלוּת גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע כְּגוֹן מַשָּׂא וּמַתָּן וְכַיּוֹצֵא. וְזֶה בְּטַח בַּה', הַיְנוּ בִּטָּחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר וְאַף עַל פִּי כֵן וַעֲשֵׂה טוֹב שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת דַּיְקָא. וְזֶהוּ שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה. כִּי כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות כא

וּצְרִיכִין לָדַעַת לְכָל הַנַּ"ל הַקְדָּמָה אַחַת הַיְדוּעָה לִמְבִינִים בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל וּבְחִדּוּשֵׁי אַדּוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבְּכָל עוֹלָם וּבְכָל דַּרְגָּא וּבְכָל אָדָם יֵשׁ כָּל בְּחִינַת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַל כֵּן זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל הַצִּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי הוּא בְּכָל עוֹלָם וּבְכָל אָדָם וּבְכָל דַּרְגָּא. שֶׁקֹּדֶם שֶׁיּוֹרֵד אוֹר הַדַּעַת שֶׁהוּא הַחִיּוּת מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וְכוּ' הוּא בִּבְחִינַת אֵין סוֹף וּצְרִיכִין לָזֶה בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה וְאַחַר כָּךְ נִמְשַׁךְ הָאוֹר בְּדֶרֶךְ קַו וְכוּ', כִּבְיָכוֹל וְכוּ' וְכוּ'. כִּי כָּל אָדָם בְּכָל דַּרְגָּא כְּלוּל מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וּמַה שֶּׁיֵּשׁ בַּכְּלָל יֵשׁ בַּפְּרָט. וְעַל פִּי זֶה תּוּכַל לְהָבִין מְעַט עִנְיַן הַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה הַנַּ"ל וְכָל מַה שֶּׁזָּכִינוּ לְבָאֵר בָּהּ מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף. וְעַל יְדֵי זֶה אֶפְשָׁר לְהָבִין מְעַט מֵרָחוֹק וְכַמְבֹאָר כַּמָּה וְכַמָּה אַזְהָרוֹת בִּתְחִלַּת הָעֵץ חַיִּים וּבִתְחִלַּת הָאִדְּרָא רַבָּא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בָּזֶה כְּלָל כִּי אִם מִי שֶׁמְּבַטֵּל שִׂכְלוֹ וּבְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מֵבִין תּוֹלֶה בְּפִקְחִיּוּת דַּיְּעָתוֹ הָאֱנוֹשִׁי וְאָז יוּכַל לְהָבִין מְעַט מֵהַרְבֵּה וְלִרְאוֹת מֵרָחוֹק גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אֵין חֵקֶר לִתְבוּנָתוֹ וְכוּ':

פקדון וארבעה שומרים ד:

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן סְפִירַת הָעֹמֶר וְשֶׁבּוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה אַשְׁרֵי תְמִימֵי דָרֶךְ בְּסִימָן א עַיִן שָׁם:
וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא מִשָּׁם לְעִנְיָנֵנוּ כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל דָּבָר לְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא אוֹר גָּדוֹל בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת חֵי"ת כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וְכוּ'. אַךְ מֵחֲמַת שֶׁאוֹר הַשֵּׂכֶל גָּדוֹל מְאֹד אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת אֵלָיו כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת נוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת לְבָנָה וְכוּ'. וּלְעֻמַּת זֶה הוּא בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁבְּזֶה אֶת הַבְּכוֹרָה, בְּחִינַת לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם בְּהִתְגַּלּוּת לִבּוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשָׁעָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר הָרָע וְכוּ' וּצְרִיכִין לְהַגְבִּיר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל מַלְכוּת הָרִשָׁעָה הַיֵּצֶר טוֹב עַל הַיֵּצֶר הָרָע וְכוּ' וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְכוּ'. וְאָז מִתְחַבֵּר הַחֵי"ת עִם הַנּוּ"ן וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֵ"ן. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַבְּלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת וְנִתְעַלֶּה חֵן וַחֲשִׁיבוּת יִשְׂרָאֵל בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶה פִּרוּשׁ מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה הַאי גַּלְא דְּמַטְבַּע וְכוּ' וּמִתְחַזֵּי, כִּי צוּצִיתָא דְּנוּרָא חִוְּרָא בְּרֵישֵׁהּ. כִּי מִתְּחִלָּה הַיֵּצֶר הָרָע מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת וְכוּ'. וּמְחַיְּנִין לֵהּ בְּאַלְוָתָא וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַכְנָעָתוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כוּ'. כִּי בַּעַל עֲבֵרָה הוּא מְשֻׁגָּע, כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁהַמְשֻׁגָּעִים צְרִיכִין לְהַכּוֹתָם וְלָשׂוּם עֲלֵיהֶם שֹׁמוֹת וְכוּ', כְּמוֹ כֵן עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין מַכְנִיעִין וּמְגָרְשִׁין הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁהוּא שִׁגָּעוֹן מַמָּשׁ, וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם הַשֵּׂכֶל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל הַשֵּׂכֶל בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת וְהַתַּכְלִית וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הֶנֶפֶת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים וּסְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהֵם הַתְחָלָה וַהֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּי מְבֹאָר בַּכְּתָבִים שֶׁבְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה מְקַבְּלִין כָּל הַמּוֹחִין דְּקַטְנוּת וְגַדְלוּת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם, עַיֵּן שָׁם. גַּם מְקַבְּלִין כָּל הַחֲמִשָּׁה חֲסָדִים וְהַחֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת וּכְלָלוּתֵיהֶן שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה שִׁבְעָה וּמְקַבְּלִין אוֹתָם בְּשִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שֶׁל הַסְּפִירָה, וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם מֵאִיר מַלְכוּת דִּזְעֵיר אַנְפִּין לְמַלְכוּת דְּנוּקְבָא כְּגוֹן בְּיוֹם רִאשׁוֹן נִכְנָס מַלְכוּת שֶׁבְּחֶסֶד א' בַּחֶסֶד שֶׁלּוֹ וְכֵן נִכְנָס מַלְכוּת שֶׁבִּגְבוּרָה א' בַּחֶסֶד שֶׁלָּהּ וּמֵאִיר מַלְכוּת שֶׁלּוֹ בְּמַלְכוּת שֶׁלָּהּ. וּבְיוֹם שֵׁנִי נִכְנָס יְסוֹד שֶׁבְּחֶסֶד א' בַּחֶסֶד שֶׁלּוֹ וְנִדְחֶה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בִּגְבוּרָה שֶׁלּוֹ וְכֵן בִּנוּקְבָא וְכוּ' וּמֵאִיר וְנִדְחֶה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בִּגְבוּרָה שֶׁלּוֹ וְכֵן בְּנוּקְבָא וְכוּ' וּמֵאִיר מַלְכוּת שֶׁנִּדְחֶה בְּהַגְבוּרָה שֶׁלּוֹ לְמַלְכוּת שֶׁנִּכְנָס בִּגְבוּרָה שֶׁלָּהּ וְכוּ' וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם. נִמְצָא כְּשֶׁתַּעַיֵּן הֵיטֵב בַּכַּוָּנוֹת תִּרְאֶה שֶׁעִקַּר

הַתִּקּוּן בְּכָל יוֹם הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁבְּכָל מִדָּה וּמִדָּה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בַּבַּוָּנוֹת הַמְבֹאָרִים בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה בְּסוֹף פֶּרֶק ז מִשַּׁעַר סְפִירַת הָעֹמֶר:

הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר וּסְפִירָה שֶׁבְּכָל יוֹם מִמ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מַתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַמֹּחִין שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִין בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִוא בְּחִינַת נו"ן, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם וּמִדָּה לְקַבֵּל הַחָכְמָה וְהַמֹּחִין בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. כִּי בְּלֹא תִּקּוּן בְּחִינַת הַמִּדָּה וְהַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַחָכְמָה וְהַמֹּחִין מֻחָמָת רִבּוּי אוֹר, כִּי אוֹר הַשֵּׂכֶל גָּדוֹל מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִוא בְּחִינַת מִדָּה, בְּחִינַת נו"ן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ. כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַצִּמְצוּמִים, הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים נִתְתַּקְּנִין כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת כְּדֵי שֶׁנּוּכַל עַל יְדֵי זֶה לְקַבֵּל אֶת הַמֹּחִין בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. כִּי בְּלֹא תִּקּוּן בְּחִינַת הַמִּדּוֹת וְהַצִּמְצוּמִים אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים יוֹם שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהֵם תִּקּוּן הַמַּלְכוּת, כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הַהֶאָרָה וְהַתִּקּוּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם חֲמִשִּׁים יָמִים כְּנֶגֶד בְּחִינַת נו"ן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ, הַיְנוּ לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ קֹדֶם שֶׁמְּקַבְּלִין הַמֹּחִין וְהַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם צְרִיכִין מִקֹּדֶם לְתַקֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִוא בְּחִינַת נוּן, בְּחִינַת יִנּוֹן שְׁמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נו"ן יוֹם שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל:

אות ג

וּכְלַל הַכַּוָּנָה שֶׁל הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים וּסְפִירָה הוּא לָצֵאת מִזֶּהֱמַת וְטֻמְאַת מִצְרַיִם וְלִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עִקַּר הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וּלְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּרָאוֹ אֶלָּא לְכְבוֹדוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַכִּיר אוֹתוֹ וּלְעָבְדוֹ עַל יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. אֲבָל אֵין זוֹכִין לָזֶה כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מַכְנִיעִין מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִוא בְּחִינַת כְּסִילוּת רוּחַ שְׁטוּת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם רוּחַ שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן מַמָּשׁ, כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. וְזֶה עִקַּר זֻהֲמַת וְטֻמְאַת מִצְרַיִם שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהִטָּהֵר מֵהֶם בְּאֵלּוּ יְמֵי הַסְּפִירָה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בַּסְּפִירָה כְּדֵי לְטַהֲרֵנוּ מִקְּלִפּוֹתֵינוּ וּמִטֻּמְאָתֵנוּ וְכוּ':

אות ד

וְעַל כֵּן מְבִיאִין עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת. כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַכְּסִילוּת הוּא מִבְּחִינַת מְעוּט הַלְּבָנָה שֶׁהוּא פְּגַם הַמַּלְכוּת, כִּי הַמַּלְכוּת בְּחִינַת לְבָנָה בְּחִינַת נו"ן הַנַּ"ל הוּא כְּלַל כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁל הַשֵּׂכֶל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַשֵּׂכֶל כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ"ל. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם וּמִדָּה וְכָל צִמְצוּם הוּא בְּחִינַת דִּין עַל כֵּן לִפְעָמִים נִשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם יְנִיקַת הַכְּסִילוּת שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת לְגַמְרֵי. עַל כֵּן מִתְּחִלָּה צְרִיכִין לְהַמְתִּיק וּלְתַקֵּן בְּחִינַת הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא קָרְבָּן מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת, בְּחִינַת צִמְצוּם הַמֹּחִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קַבָּלַת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. כִּי בְּקִדֻּשָּׁה זֹאת הַבְּחִינָה יִקָּרֵה מְאֹד, הַיְנוּ בְּחִינַת בְּהֵמָה, הַיְנוּ לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה כְּאִלּוּ אֵין בּוֹ שׂוּם דַּעַת כְּלָל כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד, וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פְּסוּק כָּל אֲשֶׁר נָתַן ה' חָכְמָה בָּהֵמָה, שֶׁהִיא חָכְמָה גְּדוֹלָה לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה. כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר קַבָּלַת הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת צִמְצוּם הַמֹּחַ הַנַּ"ל בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת נו"ן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדָּה וְצִמְצוּם, הַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׂוּם דַּעַת וְשֵׂכֶל אֱמִתִּי כִּי אִם כְּשֶׁמְּשִׁים עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה כְּאִלּוּ אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמְּמִשִּׁים עַצְמוֹ כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ וְאָז עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה לְקַבֵּל אֶת הַשֵּׂכֶל וְהַמֹּחַ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְגַם כְּשֶׁמְּקַבֵּל אֵיזֶה שֵׂכֶל וְדַעַת צָרִיךְ לֵידַע בְּכָל פַּעַם שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל מֹחַ וְדַעַת חָדָשׁ בְּכָל פַּעַם. וְזֶהוּ בְּחִינַת צִמְצוּם וּמִדָּה דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת נו"ן הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קַבָּלַת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים וּבְכָל דָּבָר יֵשׁ טוֹב וְרַע וְעַל כֵּן לִפְעָמִים מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְיוֹנֶקֶת מִבְּחִינַת צִמְצוּם הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת מִבְּחִינַת צִמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁהֵם יוֹנְקִים מִשָּׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְעוּט הַלְּבָנָה אֲזַי הֵם מְהַפְּכִים הַדָּבָר מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַמְהַפְּכִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר וּנְלוֹזִים בְּמַעְגְּלֹתָם:

כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וּבְכָל מִדָּה בִּמְקוֹמוֹ וּבִשְׁעָתוֹ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כָּרָאוּי, הַיְנוּ כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ הָאָדָם לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גֶּדֶר הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה רָחוֹק מִמַּעֲשֶׂה בַּהֲמִיּוּת שֶׁהֵם כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם כְּסִילוּת וּשְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן בְּחִינַת בְּהֵמָה מַמָּשׁ. וּבִשְׁבִיל זֶה ה' יִתְבָּרַךְ חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת כְּדֵי שֶׁיִּתְרַחֵק מִמַּעֲשֶׂה בְּהֵמָה, כִּי הַדַּעַת, שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם, הוּא הַהֵפֶךְ מִכָּל הַתַּאֲוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת

בַּהֲמִיּוּת כְּסִילוּת וּשְׁטוּת. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְגָרֵשׁ הַתַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת אֲזַי נִתְחַזֵּק וְנִתְרוֹמֵם שִׂכְלוֹ, כְּפִי הַכְנָעַת הַתַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת כֵּן נִתְרוֹמֵם שִׂכְלוֹ כִּי כְּשֶׁזֶּה נוֹפֵל זֶה קָם. וַאֲזַי כְּשֶׁמַּגִּיעַ אֶל הַשֵּׂכֶל אָז צָרִיךְ לֵידַע הָאֱמֶת שֶׁעֲדַיִן הוּא רָחוֹק מֵהָכָמָה בִּבְחִינַת אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה שֶׁיַּשְׂכִּיל שֶׁרָחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְאָז צָרִיךְ דַּיְקָא לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁבְּוַדַּאי הָיָה חָכָם גָּדוֹל אֲמִתִּי וְאוֹמֵר וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ. וְזֶה בְּחִינַת בְּהֵמָה בַּקְּדֻשָּׁה, בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּנֵי אָדָם שֶׁעָרוּמִין בְּדַעַת כְּאָדָם הָרִאשׁוֹן וּמְשִׂימִין עַצְמָם כִּבְהֵמָה. נִמְצָא שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִבְלִי לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה חַס וְשָׁלוֹם וְאָז שִׂכְלוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז דַּיְקָא צָרִיךְ לֵידַע שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהַדַּעַת וְיִהְיֶה בְּעֵינָיו כִּבְהֵמָה שֶׁאֵין בָּהּ דַּעַת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִדָּה וְצִמְצוּם הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּהֵמָה בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּצַמְצֵם דַּעְתּוֹ כְּאִלּוּ אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קַבָּלַת הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּעִנְיַן הַתַּאֲוֹת אֵינוֹ עוֹשֶׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת מְסִיתִין אֶת הָאָדָם מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָאִין כַּמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁמְּשַׁקְּעִים בְּכָל הַתַּאֲוֹת כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּעַצְמָם וְהֵם עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה מַמָּשׁ, וְהֵם רוֹצִים עוֹד לֵידַע חָכְמוֹת וְהֵם חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבוֹנִים, וְרוֹצִים לְהַטִּיל מוּם בְּקְדֻשִּׁים חַס וְשָׁלוֹם, לְמָצֹא קְשָׁיוֹת וְחֻסְרוֹנוֹת בִּגְדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים כְּאִלּוּ הַכֹּל צְרִיכִים לִלְמֹד שֵׂכֶל מֵהֶם, בִּפְרָט הָרְשָׁעִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם כַּת הַמְחַקְּרִים הָעוֹסְקִים בְּסִפְרֵי חִיצוֹנִים וּבִלְשׁוֹנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר רִשְׁעוּתָם מְפֻרָסָם לְעֵין כֹּל, וְהֵם מְשֻׁקָּעִים בְּכָל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת וַחֲשׁוּדִים עַל כָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כַּמְפֻרָסָם וְהֵם גְּרוּעִים מִבְּהֵמוֹת בְּרִבּוּי זֻהֲמַת תַּאֲוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, וּמְעִזִּים פְּנֵיהֶם כִּכְלָבִים וְאוֹמְרִים שֶׁהֵם חֲכָמִים וּנְבוֹנִים וְקוֹרִין אֶת הַכְּשֵׁרִים וְהַיְרֵאִים הָאֲמִתִּיִּים בְּשֵׁם כְּסִילִים וְשׁוֹטִים וּפְתָאִים וּמְהַפְּכִים הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ. וְהֵם מְפָרְשִׁים כָּל סֵפֶר מִשְׁלֵי וְכוּ' שֶׁמְּגַנֶּה אֶת הַכְּסִילִים, הֵם מְפָרְשִׁים עַל הַכְּשֵׁרִים וְהַיְרֵאִים הַהוֹלְכִים עַל פִּי הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, אוֹי לָהֶם, אוֹי לְנַפְשָׁם וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבוֹנִים. וּכְתִיב הִנֵּה בִדְבַר ה' מָאָסוּ וְחָכְמַת מָה לָהֶם:

הַכְּלָל שֶׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים הֵם מְהַפְּכִים אַרְחוֹת יֹשֶׁר מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, כִּי הֵם עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה מַמָּשׁ וְהֵם חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְרוֹצִים לַחֲקֹר וְלֵידַע כָּל הַדְּבָרִים אֵיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנְהִיג עוֹלָמוֹ וּמַקְשִׁים קֻשְׁיוֹת וַחֲקִירוֹת עַל ה' וְעַל צַדִּיקָיו וִירֵאָיו הָאֲמִתִּיִּים. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַמִּדָּה וְהַצִּמְצוּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁכְּפִי מַה שֶּׁפּוֹגְמִין בִּבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת לְבָנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן מִתְגַּבֵּר הַחֹשֶׁךְ וְהַקְּלִפָּה שֶׁמְּהַפֵּךְ הָאֱמֶת

מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ כַּנַ"ל. עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ פְּגָם וְטָעוּת זֶה גַּם בֵּין הַכְּשֵׁרִים קְצָת שֶׁאוֹמְרִים חָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל וְהֵם עָדַיִן לֹא יָצְאוּ מִמַּעֲשֵׂה בְּהֵמָה וְאַף עַל פִּי כֵן הֵם חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְאוֹמְרִים דֵּעוֹת וְחָכְמוֹת שֶׁקֶר בְּדַרְכֵי ה'. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וּמְתְחַזֵּי כִּי צוּצִיתָא דְּנוּרָא חִוָּרָא בְּרֵישָׁא וְכוּ' שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת וְכוּ' אֲבָל בֶּאֱמֶת מַלְאָךְ מַזִּיק הוּא. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל הַמְצוּיִים עַכְשָׁו שֶׁכֻּלָּם הֵם תַּחְבּוּלוֹת הַיֵּצֶר הָרָע וְהַקְּלִפָּה שֶׁמְּעַקֵּם לְבָבָם וּמִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת כְּגוֹן שְׁמִצָּוָה לַעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה כְּדֵי לְהִתְפַּלֵּל בְּגוּף נָקִי וּמְבִלִּים רֹב יְמֵיהֶם עַל נְקִיּוּת וְעוֹבְרִים זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בְּכָל יוֹם וְלַסּוֹף אֵינָם מִתְפַּלְּלִים בְּגוּף נָקִי כְּלָל מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵינָם מִתְפַּלְּלִים בְּמַחֲשָׁבוֹת נְקִיּוֹת וְזַכּוֹת כְּלָל עַד שֶׁעַל פִּי הָרֹב אֵינָם יוֹדְעִים מַה הֵם מְדַבְּרִים. וּכְבָר צָוְחוּ עַל זֶה כַּמָּה גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, בִּפְרָט אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאָמַר בְּפֵרוּשׁ שֶׁהוּא טָעוּת וּשְׁטוּת גָּדוֹל וּפְתוּי הַיֵּצֶר הָרָע לְבַלּוֹת זְמַן הַיְקָר עַל חָמְרוֹת שֶׁל שְׁטוּת כָּאֵלֶּה וְלֹא כֵן כַּוָּנַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְהַפּוֹסְקִים כְּלָל, כַּמּוּבָן לַמְעַיֵּן הֵיטֵב בְּדִבְרֵיהֶם שֶׁאִדְרַבָּא, בְּרֹב הַמְּקוֹמוֹת הֵם מְקִלִּים בָּזֶה מְאֹד מְאֹד. וְאִם בְּאֵיזֶה מְקוֹמוֹת נִמְצָא שֶׁיְּכוֹלִין לִטְעוֹת בְּאֵיזֶה חֻמְרָא בָּזֶה צְרִיכִין לֵילֵךְ אַחַר רֹב הַפּוֹסְקִים שֶׁרָבָּם כְּכֻלָּם מְקִלִּים בָּזֶה מְאֹד, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן צב בְּתְחִלָּתוֹ וְכַאֲשֶׁר רָאִינוּ מִכָּל גְּדוֹלֵי הַקְּדְמוֹנִים שֶׁלֹּא נָהֲגוּ בְּחֻמְרָא שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל הַזֶּה וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּאן, כִּי אֵין כָּאן מְקוֹמוֹ:

וְכֵן בְּכַמָּה דְּבָרִים שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁמְּהַפְּכִין הָאֱמֶת שֶׁעוֹשִׂין מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה וְרוֹצִים לֵידַע חָכְמוֹת וְהַמְצָאוֹת. וּבֶאֱמֶת הָא בְּהָא תְּלוּי, כִּי כָּל יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מִפְּגַם הַמַּלְכוּת מִבְּחִינַת מִעוּט הַלְּבָנָה כַּיָּדוּעַ, הֵינוּ מִבְּחִינַת פְּגַם הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל, הֵינוּ כִּי עַל יְדֵי כָּל הַתַּאֲוֹת וְהָעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, פּוֹגְמִין בַּמַּלְכוּת בִּבְחִינַת צִמְצוּם הַנַּ"ל, וּכְשֶׁנִּפְגָּם וְנִתְקַלְקֵל הַצִּמְצוּם עַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְצַמְצֵם אֶת מֹחוֹ לְקַבֵּל הַדַּעַת הָאֱמִתִּי בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וַאֲזַי יוֹצֵא דַּעְתּוֹ מֵהַגְבּוֹל וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נִתְעֶה וְנִבּוֹךְ בְּחָכְמוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל מֻחְמַת שֶׁאֵין לוֹ צִמְצוּם לְקַבֵּל הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין הַשֵּׂכֶל בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַשֵּׂכֶל וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן כְּשֶׁיּוֹצְאִין מִמְּצָרִים צְרִיכִין לְהָבִיא עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַצִּמְצוּמִים, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְתַקֵּן בְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְהַמִּדָּה וְהַגְבּוֹל שֶׁל הַדַּעַת בְּשָׁרְשׁוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בְּהֵמָה בְּקִדֻּשָּׁה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה וְאַף עַל פִּי כֵן יֵדַע שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׂכֶל וְיִהְיֶה בְּעֵינָיו כִּבְהֵמָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהָנֵיחַ אֶת

הָעִלָּה לִפָּנַי ה' וְכוּ' שֶׁצְּרִיכִין לְהָנִיחַ בְּחִינַת הָעִלָּה בְּחִינַת כְּלַל הַמִּדּוֹת וְהַצְּמְצוּמִים בְּחִינַת בְּהֵמָה דְּקְדֻשָּׁה, לְהָנִיחַ הַכֹּל לַה' לְהִתְנַהֵג בָּזֶה כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לֹא לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וּבָזֶה שֶׁמְּנִיפִין הָעִלָּה מְבַטְּלִין הַכְּסִילוּת וְהָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם יְנִיקָה מִבְּחִינַת הַצְּמְצוּם מִבְּחִינַת מַלְכוּת מִבְּחִינַת בְּהֵמָה, כִּי מְנִיפִין אוֹתוֹ לַה' שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם בְּחִינַת הַצְּמְצוּם בְּחִינַת בְּהֵמָה כִּי אִם בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ עִקַּר הַכַּוָּנָה וְהַתְחָלָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַדַּעַת כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַדַּעַת כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּדָּה וְהַצְּמְצוּם שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים וְכַנַּ"ל. וְאָז מַתְחִילִין לִמְנוֹת נו"ן יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת נו"ן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצְּמְצוּם בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יְנוֹן שְׁמוֹ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה אָנוּ יוֹצְאִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה:

אות ה

וְעִקַּר כַּוָּנַת הַסְּפִירָה בְּפְּשִׁיטוּת הוּא שֶׁצְּרִיכִין לָדַעַת שֶׁיְּמֵי הָאָדָם מְנוּיִים וּסְפוּרִים בְּמִסְפָּר וּבְמִנְיָן כָּל יוֹם וְיוֹם וְהָאָדָם יִצְטָרֵךְ לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן מִכָּל יוֹם וְיוֹם, כִּי אֵין שׁוּם יוֹם הוֹלֵךְ לְבַטָּלָה חַס וְשָׁלוֹם. וַאֲפִלּוּ שָׁעָה וְרֶגַע אַחַת אֵינוֹ הוֹלֵךְ לְבַטָּלָה חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה שֶׁהַשֶּׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁהֵם יְמֵי הַסְּפִירָה צְרִיכִין לִהְיוֹת תְּמִימוֹת וּשְׁלֵמוֹת בַּעֲבוּר ה' וְלֹא יֵלֵךְ מֵהֶם רֶגַע לְאִבּוּד חַס וְשָׁלוֹם. כִּי שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת מְרַמְּזִין עַל כָּל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, כִּי כָּל יְמֵי עוֹלָם כְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה יְמֵי הַשָּׁבוּעַ שֶׁהֵם שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית כִּי אֵין נִמְצָא יוֹם בָּעוֹלָם חוּץ מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ שֶׁהֵם חוֹזְרִים חָלִילָה כָּל יְמֵי עוֹלָם. עַל כֵּן כָּל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם כְּלוּלִים בְּשִׁבְעַת יָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ וְכָל יוֹם כְּלוּל מִכָּל הַשִּׁבְעָה יָמִים עַל כֵּן הֵם בְּחִינַת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁהֵם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהַמִּצְוָה לִסְפֹּר כָּל יוֹם וְיוֹם כְּדֵי לֵידַע וְלִזְכֹּר אֶת יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ שֶׁכָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הוּא חַי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה הֵם מְנוּיִים וּסְפוּרִים בְּמִסְפָּר וּבְמִנְיָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שְׁנוֹת מִסְפָּר יֶאֱתָיוּ אִם כִּימֵי שְׁכִיר יָמָיו (אִיּוֹב) וּכְתִיב, מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ (קֹהֶלֶת). וּכְתִיב, לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְכוּ'. וְעַל כֵּן אָסוּר לְהָאָדָם לִדְחוֹת אֶת עַצְמוֹ מִיּוֹם לְיוֹם רַק לֵידַע הֵיטֵב שֶׁזֶּה הַיּוֹם לֹא יִהְיֶה לוֹ עוֹד כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי יוֹם הָאַחֵר הוּא עָנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי וְהַלְוַאי שֶׁיִּפְרַע בִּזְמַנּוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְמָחָר לָצֵאת יְדֵי חוֹבָתוֹ מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִפְרֹעַ לַה' יִתְבָּרַךְ חוֹבַת הַזְּמַן שֶׁל יוֹם מָחָר בְּעַצְמוֹ. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים חָלִילָה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ לִדְחוֹת מִיּוֹם לְיוֹם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ, שֶׁעִקַּר הָעֲבוֹדָה מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְדָבְקָה בּוֹ הָעִקָּר הוּא שֶׁיֵּדַע שֶׁהָעִקָּר הוּא הַיּוֹם. הַיּוֹם דַּיְקָא וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם (בְּסִימָן עֶרֶב עֲיֵן שָׁם):

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא הַתְחָלָה וַהֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה לְהוֹרוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהָעִקָּר הוּא הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד בּוֹ וְלֹא לִדְחוֹת מִיּוֹם לְיוֹם, כִּי כָּל יְמֵי הָאָדָם מְנוּיִים וּסְפוּרִים וְכַנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ, הַיְנוּ אִם תִּרְצוּ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לָכֶם לְקַבֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיּוֹם, לֵידַע שֶׁהָעִקָּר הוּא הַיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַיּוֹם הַזֶּה אָנֹכִי מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת, 'הַיּוֹם הַזֶּה' דַּיְקָא. וּכְתִיב, אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם. וְכֵן הַרְבֵּה הַיּוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שְׁמוֹנִין וְסוֹפְרִים שֶׁבַּע שַׁבָּתוֹת קוֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל יְמֵי הָאָדָם כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה וּמַמְשִׁיכִין הָאֱמֶת וְהַקְּדֻשָּׁה עַל עַצְמוֹ שֶׁיֵּדַע תָּמִיד בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁעִקַּר הוּא הַיּוֹם הַזֶּה דַּיְקָא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמִדַּת יָמַי מַה הִוא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים (בְּסִימָן נו). כִּי קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּעֵת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מְטֻמְאַת מִצְרַיִם אָנוּ צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים בְּפֶה מָלֵא כְּדֵי לִזְכֹּר זֹאת הֵיטֵב שֶׁיְּמֵי הָאָדָם מְנוּיִים וּסְפוּרִים. כִּי מֻחָמַת זֻהֲמַת מִצְרַיִם יְכוֹלִים הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת לְבַלְבֵּל אֶת הַמֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ אֵין הַיּוֹם מְסֻגָּל לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְיִרְצֶה לִדְחוֹת מִיּוֹם לְיוֹם עַל כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים בְּפֶה מָלֵא, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁאֵינוֹ נָקִי מִזֻּהֲמָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִדֵּי דַּבְּרִי בוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר (בְּסִימָן עח). אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁסְּפָרְנוּ אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה וְזָכִינוּ לָצֵאת מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשַׁבּוּעוֹת אֲזַי אֵין צְרִיכִין עוֹד אַחַר כָּךְ לִסְפֹּר הַיָּמִים בְּפֶה מָלֵא בְּכָל יוֹם בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, כִּי מֻמֵּילָא זוֹכִין לִזְכֹּר זֹאת בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי שֶׁכְּבָר מָשַׁכְנוּ עָלֵינוּ הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי מִצְוַת סְפִירָה וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁזֶּה הַיּוֹם מְנוּי וְסָפוּר וּצְרִיכִין לָצֵאת בּוֹ חוֹבַת הַיּוֹם, בְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

אות ו

וְעַל כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לְעֹמֶר, כִּי הָעֹמֶר הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וְהַמְתָּקַת כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַגְּדָרִים שֶׁל הַמֹּחִין כְּדֵי לְקַבֵּל הַמֹּחִין בְּהַדָּרָנָה וּבְמִדָּה וְשֶׁלֹּא לִתֵּן יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹתֵר מִדַּאי מֵהַצְּמָצוּמִים וְהַמִּדּוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהַפְּכוּ הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לְעֹמֶר, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ בּוֹ חָכְמָה וְשֵׂכֶל מְיֻחָד שֶׁזֶּה עִקַּר אוֹר יוֹם שֶׁהוּא אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְכֵן מְבֹאָר בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם בָּא עִם שִׁירִים וְחִידוֹת וְכוּ' שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְתָבִין שֶׁכָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִים בְּהַיָּמִים כִּי אוֹר יוֹם הוּא הַשֵּׂכֶל. וְזֶהוּ, כִּי יֵשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מֵהַחֹשֶׁךְ. אֲבָל בְּכָל יוֹם יֵשׁ חֹשֶׁךְ שֶׁקָּדֵם לָאוֹר, כִּי

הַלַּיְלָה קוֹדֶם אֶל הַיּוֹם בְּסֵדֶר הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. וּבְשָׁרְשׁוֹ בַּקְּדֻשָּׁה הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מַה שֶּׁהַחֹשֶׁךְ קָדַם לָאוֹר, כִּי הַחֹשֶׁךְ הוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת בְּחִינַת צִמְצוּם הַמֹּחִין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבָנָה שֶׁשְּׁלִיטָתָהּ בַּלַּיְלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וְכַנַּ"ל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן וְקִבָּלַת הַמֹּחִין עַל יָדָהּ דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. אֲבָל מֵחֲמַת פְּגַם מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם מְעוּט הַלְּבָנָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם מִשָּׁם מִבְּחִינַת צִמְצוּם הַנַּ"ל, כִּי מִשָּׁם עִקַּר יְנִיקָתָם כַּנַּ"ל, וּמִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהוּא זֶהָמַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָם מִפְּגַם מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְעוּט הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, חֹשֶׁךְ מַמָּשׁ. שֶׁרוֹצֶה לְהַחֲשִׁיךְ אוֹר הַיּוֹם לְגַמְרֵי, הַיְנוּ שֶׁרוֹצֶה לְבַלְבֵּל אֶת הַדַּעַת וּלְהַחֲשִׁיךְ אֶת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה הָאֲמִתִּית הַמֵּאִיר בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהוּא עִקַּר אוֹר יוֹם, וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל הַטָּעָיוֹת הַנַּ"ל שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לִדְחוֹת זֶה הַיּוֹם עַד שֶׁעַל פִּי הָרֹב נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אֵין זֶה הַיּוֹם נִמְנֶה וְנִסְפָּר כְּלָל בִּימֵי חַיָּיו כְּאִלּוּ הַיּוֹם הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּבֶאֱמֶת בְּוַדַּאי כְּפִי הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ וְהִתְפַּשְּׁטוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִקְלָה שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּוַדַּאי קָשֶׁה מְאֹד לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה', בִּפְרָט בִּתְפִלָּה שֶׁשָּׁם בָּאִים כָּל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה מֵישְׁרָא בְּסִימָן ל, עַיֵּן שָׁם). אֲבָל צְרִיכִין לֵידַע שֶׁאַף עַל פִּי כֵן זֶה הַיּוֹם הוּא יוֹם וְעוֹלֶה בַּחֶשְׁבּוֹן וּבְוַדַּאי יֵשׁ בּוֹ טוֹב רַק שֶׁהַחֹשֶׁךְ מְכַסֶּה עָלָיו כִּי הַקְּלִקְלָה קוֹדֶמֶת לַפְּרִי, וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְשַׁבֵּר הַקְּלִקְלָה שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַטָּעָיוֹת וְהַדְּחִיוֹת וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁדַּיְקָא בַּיּוֹם הַזֶּה יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ לְפִי בְּחִינָתוֹ וְאִם תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לְךָ וְתִזְכֶּה לִמְצֹא הַטּוֹב שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא, כִּי לֵית יוֹם דְּלֵית בֵּהּ טוֹב כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַמּוּבָא בְּסִימָן פד) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, תָּא חֲזֵי כָּל שִׁית יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְכוּ' וְלָא תִּשְׁכַּח יוֹם דְּלֵית בֵּהּ טוֹב וְכוּ' וְכָל יוֹמָא אִית לֵהּ גַּדֵּר מִלְּבַר דְּלָא יֵעוֹל כָּל בַּר נָשׁ לְהַהוּא טוֹב כְּגוֹן חֹשֶׁךְ דְּכַסְיָא לְנְהוֹרָא וְכוּ'. עַל כֵּן צְרִיכִים לֵידַע שֶׁמַּה שֶּׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם כְּאִלּוּ הַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּלְלִמּוֹד וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' זֶה נִמְשָׁךְ רַק מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁקָּדַם לְאוֹר שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַגֶּדֶר מִלְּבַר שֶׁיֵּשׁ עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל יוֹם, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַנַּ"ל, וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַטָּעָיוֹת וְהַדְּחִיוֹת שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁבְּכָל יוֹם שֶׁנִּדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הַיּוֹם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוּם כְּאִלּוּ אֵינוֹ מִימֵי חַיָּיו כְּאִלּוּ הַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כַּאֲשֶׁר נִמְצָא זֶה בְּרֹב בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם מְפַקְּחִים עַל דַּרְכֵיהֶם הֵיטֵב, בִּפְרָט כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה סִבָּה וּמְאֹרָע לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָז הַיּוֹם מִתְבַּלְבֵּל אֶצְלוֹ לְגַמְרֵי עַד שֶׁרֹב יְמֵיהֶם כָּלִים בָּזֶה לְהֶבֶל וְלָרִיק רַחֲמָנָא לִצְלָן כְּגוֹן בְּיוֹם זֶה הוּא יָרִיד

וְיוֹמָא דְּשׁוּקָא וּבְיוֹם זֶה צָרִיךְ לַחֲשֹׁב חֶשְׁבּוֹנוֹתָיו וּבָזֶה הַיּוֹם יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ וּבְאֵלּוּ הַיָּמִים הוּא בַּדֶּרֶךְ נָע וָנָד וּמְטֻלְטָל וּבָזֶה הַיּוֹם בָּא מִן הַדֶּרֶךְ וְצָרִיךְ לְהָרִים הַמַּשָּׂאוֹי מֵעַל הָעֲגָלָה וּלְסַדֵּר הַסְּחוֹרָה וּלְחַלְקָהּ כָּרָאוּי וְכוּ' וּבְיוֹם זֶה מִזְדַּמֵּן לוֹ אֵיזֶה מְרִיבָה וּקְטָטָה עִם אֶחָד וּבְיוֹם זֶה נִקְרָא עַל אֵיזֶה סְעֻדָּה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּטּוּלִים וּבִלְבּוּלִים שׁוֹנִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם עַד שֶׁכִּמְעַט בְּכָל יוֹם נִמְצָא בּוֹ בִּטּוּל וּבִלְבּוּל גָּדוֹל. וַאֲפִלּוּ בְּשָׁאַר הַיָּמִים שֶׁאֵין בּוֹ מְאֹרָעוֹת כָּאֵלֶּה. נִדְמֶה לוֹ גַּם כֵּן עַל פִּי הָרֹב בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ הַיּוֹם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוּם וְכַנַּ"ל. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַגְּדֶר מִלְּבַר דְּאִית עַל כָּל יוֹם וְכַנַּ"ל, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁקָּדֶם לָאוֹר, דְּהַיְנוּ מִבְּחִינַת פְּגַם הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן מִעוּט הַלְּבָנָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן סוֹפְרִים הַיָּמִים לָעֹמֶר דַּיְקָא, כִּי הָעֹמֶר הוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל בְּחִינַת תִּקּוּן מִעוּט הַלְּבָנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל יְנִיקַת הַחֹשֶׁךְ וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגְּדֶר שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל יוֹם וָיוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֵידַע הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ בּוֹ טוֹב וּצְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב בְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא לַה' יִתְבָּרַךְ כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי כָּל הַיָּמִים מְנוּיִים וּסְפוּרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר וְכַנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז) יוֹם לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ יוֹם הַהוּא יִרְחַק חֹק יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא לְמִנִּי אַשּׁוּר וְכוּ'. וְעַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שֶׁפֵּרֵשׁ לְפִי עִנְיָנוֹ שֶׁהַדִּבּוּר מוֹסֵב אֶל הָאֻמּוֹת שֶׁמִּתְגָּרִין בְּיִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי עִנְיָנֵנוּ יִתְפָּרֵשׁ הֵיטֵב שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים אֶל הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת הַמְסַבְּבִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַדְּחִיּוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם עַד שֶׁנִּדְמֶה כְּאִלּוּ זֶה הַיּוֹם אֵינוֹ יוֹם כְּלָל וְזֶהוּ יוֹם לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ, כְּלוֹמַר אַתֶּם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַמְנִיעוֹת וְהַדְּחִיּוֹת אַתֶּם אוֹמְרִים שֶׁזֶּה הַיּוֹם הוּא רַק לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ, הַיְנוּ הַגְּדֵרִים שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּדֶר שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל יוֹם וָיוֹם שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב לְהַטּוֹב שֶׁבְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַנַּ"ל דְּכָל יוֹמָא אִית לֵהּ גָּדֵר מִלְּבַר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, יוֹם הַהוּא יִרְחַק חֹק שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים שֶׁהַיּוֹם הוּא רַק לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ, דְּהַיְנוּ הַגְּדֵרִים וְהַמְסַכִּים שֶׁעַל כָּל יוֹם שֶׁהֵם הַמְנִיעוֹת וְהַדְּחִיּוֹת, אֲבָל הוּא רָחוֹק לַעֲסֹק בְּזֶה הַיּוֹם בַּתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת חֹק וּמִשְׁפָּט וְזֶהוּ 'יוֹם הַהוּא יִרְחַק חֹק', שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם יִרְחַק חֹק שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בְּזֶה הַיּוֹם מֵחֲמַת דְּחִיּוֹת וּמְנִיעוֹת כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן כִּי יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא, כִּי בְּוַדַּאי, זֶה הַיּוֹם הוּא יוֹם גָּמוּר וּבְוַדַּאי נִשְׁתַּדֵּל וְנִתְגַּבֵּר לַעֲסֹק בְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' וּלְשַׁבֵּר אֶת הַגְּדֵרִים שֶׁלָּכֶם וְכָל הַמְנִיעוֹת שֶׁלָּכֶם שֶׁאַתֶּם רוֹצִים לְהַחֲשִׁיךְ וּלְהַסְתִּיר אֶת אוֹר הַיּוֹם בְּחִינַת יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא, וּכְעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י לְפִי עִנְיָנוֹ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא הַנָּבִיא אוֹמֵר אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁאַתֶּם מַלְעִיגִים עָלָיו לֵאמֹר בָּטֵל וְהָלַךְ לוֹ יוֹם הוּא, שָׁמוּר וְנָצוּר וְלֹא בָטֵל עָדֶיךָ יָבוֹא הָעַכּוּ"ם לְהַחֲרִיבְךָ לְמִנִּי אַשּׁוּר שֶׁהוּא

רֹאשׁ לְמֵרֵעֵינוּ וְעֲרֵי מָצוֹר וְכוּ'. רְאֵה וְהָבֵן וְהַבֵּט אַתָּה הַמְעַיֵּן וְתִרְאֶה שֶׁמְּפֹרָשׁ בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ שֶׁל רַשִׁ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כָּל דְּבָרֵינוּ בָּאֵר הֵיטֵב, הַיְנוּ שֶׁהַנָּבִיא אוֹמֵר בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הָעַכּוּ"ם יוֹם הוּא וְעֵדֶיךָ יָבוֹא. אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁאַתֶּם מַלְעִיגִים עָלָיו לֵאמֹר בָּטֵל וְהָלַךְ לוֹ כְּאִלּוּ זֶה הַיּוֹם בָּטֵל וְהוֹלֵךְ לָרִיק וְלַהֶבֶל חַס וְשָׁלוֹם וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב בּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ מִגֹּדֶל הַשְׁתַּטְחוּת וְהִתְפַּשְׁטוּת הַגְּדָרִים וְהַמְּחִצּוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים מְאֹד בְּכָל יוֹם עַד שֶׁנִּדְמֶה בְּכָל יוֹם אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן כִּי יוֹם הוּא שָׁמוּר וְנָצוּר וְלֹא בָּטֵל. עֲדֶיךָ יָבוֹא הָעַכּוּ"ם לְהַחֲרִיבְךָ שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא יָבוֹא אֵלֶיךָ חָרְבָּן וַהֲרִיסָה שֶׁנִּזְכֶּה לַהֲרֹס הַגְּדֵרִים וְהַמְּחִצּוֹת שֶׁלְּךָ עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְהַטּוֹב שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ לְמִנְיַן אַשּׁוּר שֶׁהוּא רֹאשׁ לְמֵרֵעֵינוּ מָצוֹר, הַיְנוּ כְּלַל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרִין אָחֳרִנִין שֶׁכְּלוּלִים בְּהָעַכּוּ"ם שֶׁרֹּאשׁ שֶׁלָּהֶם אַשּׁוּר שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהֶגְלָה אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם כִּי הַתְּחָלַת הַגָּלוּת שֶׁל עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים הִתְחִיל מֵאַשּׁוּר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהוּא רֹאשׁ לְמֵרֵעֵינוּ וְעֲרֵי מָצוֹר וְכוּ'. הַיְנוּ עִם כְּלַל שְׁאָר הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲרֵי מָצוֹר שֶׁהֵם בּוֹנִים עָרֵי מָצוֹר מַמָּשׁ סְבִיב כָּל אָדָם שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּדֵרִים וּמְחִצּוֹת רַבּוֹת וְחוֹמוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַּרְזֶל וּמְשִׁתַּטְּחִים וּמִתְפַּשְּׁטִים מְאֹד מְאֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם לִמְנֹעַ אֶת הָאָדָם מִלָּצֵאת חוֹבַת יוֹם בְּיוֹמוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט וּבָא עָלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסִבֵּב אוֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים גְּדוֹלִים. וְכָל אֵלּוּ הֶעָרֵי מָצוֹר שֶׁהֵם כְּלַל הַגְּדֵרִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהַדְּחִיוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא כֻּלָּם נִזְכֶּה לְהַחֲרִיב כִּי אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁדַּיְקָא זֶה הַיּוֹם שֶׁאָנוּ עוֹמְדִים בּוֹ יוֹם הוּא, כִּי בְּוַדַּאי הוּא יוֹם גְּמוּר וְאֵינוֹ בָּטֵל חַס וְשָׁלוֹם כַּאֲשֶׁר אַתֶּם אוֹמְרִים. וְעֲדֶיךָ יָבוֹא הָעַכּוּ"ם וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהַחֲרִיבְךָ וְכַנַּ"ל:

אות ח

וְזֶה בְּחִינַת כְּלַל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל סְפִירָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּסוֹף פֶּרֶק ו שָׁם מְסֻדָּר הַכַּוָּנוֹת הֵיטֵב בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה וְתִרְאֶה גֹּדֶל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְהַכְּלָל שֶׁבְּכָל הַשָּׁבֻעַ שְׁבוּעוֹת שֶׁהֵם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מְקַבְּלִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם מֹחַ מְיֻחָד, כִּי עַתָּה אָנוּ מְקַבְּלִין הַמֹּחִין בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּכָל יוֹם וְיוֹם. אֲבָל אֵין מְקַבְּלִים אוֹתָם כַּסֵּדֶר רַק כְּמוֹ שֶׁקִּבַּלְנוּ אוֹתָם בְּלֵיל רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, רַק שֶׁאָז קִבַּלְנוּ כֻּלָּם בְּחִפָּזוֹן בְּרֶגַע אַחַת אֲבָל עַכְשָׁו מְקַבְּלִין אוֹתָם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה אֲבָל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, כִּי מְקַבְּלִין מֹחִין דְּגַדְלוּת קֹדֶם מֹחִין דְּקַטְנוּת, עַיֵּן שָׁם הַשִּׁנּוּיִים הַנִּפְלָאִים כְּגוֹן בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן מְקַבְּלִין גַּדְלוּת א' דְּאַבָּא וּבְיוֹם שֵׁנִי גַּדְלוּת א' דְּאִמָּא וּבְיוֹם שְׁלִישִׁי קַטְנוּת ב' דְּאַבָּא וְאִמָּא וּבְיוֹם רְבִיעִי גַּדְלוּת שֵׁנִי דְּאִמָּא וּבְיוֹם חֲמִשִּׁי קַטְנוּת א' דְּאַבָּא וְאִמָּא וּבְיוֹם שִׁשִּׁי רְשִׁימוּ דְּגַדְלוּת ב' דְּאַבָּא וּבְיוֹם שְׁבִיעִי עֲצְמוּת דְּגַדְלוּת ב' דְּאַבָּא וּבָזֶה נִשְׁלָם שְׁבוּעַ

רִאשׁוֹן. וְהַכֹּל נִכְנָס בִּבְחִינַת מֹחַ הַחָכְמָה שֶׁהוּא כְּלַל שָׁבוּעַ הָרִאשׁוֹנָה. וְאַחַר כָּךְ בְּשָׁבוּעַ שֵׁנִי מְקַבְּלִין כָּל אֵלּוּ הַמּוֹחִין וְנִמְשָׁכִין לְמֹחַ הַבִּינָה וְכוּ'. וְכָל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת הֵם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יוֹדְעִין בֵּאוּר הַכַּוָּנוֹת לְעָמְקָן. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן זֶה אָנוּ יוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים שֶׁכָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת נַעֲשִׂין וְנִמְשָׁכִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּכָל אָדָם וְאָדָם לְפִי בְּחִינָתוֹ. כִּי כְּלַל כָּל הַמּוֹחִין וְהַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הוּא לְדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּה עִקַּר הַדַּעַת עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וְעַל יְדֵי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר מֵעֵסֶק הַתּוֹרָה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דַּעַת וְשֵׂכֶל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית. וְזֶה כְּלַל כָּל כַּוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁרֻבָּם כְּכֻלָּם הֵם לְהַמְשִׁיךְ מֹחִין, הַיְנוּ שֶׁכַּוָּנַת כָּל הַמִּצְוֹת הוּא לְהַמְשִׁיךְ מֹחִין וְדַעַת עַל כָּל אָדָם שֶׁיְּזַכֶּה לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי כְּפִי בְּחִינָתוֹ וְעַל יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה נִמְשָׁךְ מֹחַ וְשֵׂכֶל מְיֻחָד לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינָה זֹאת כִּי לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר וּכְפִי הַיִּחוּד שֶׁגּוֹרְמִים לְמַעְלָה כֵּן נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם שֶׁפַּע הַדַּעַת שֶׁיְּזַכֶּה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבִימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז צְרִיכִין לָצֵאת מְטֻמְאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּתְאַחֲזָה בָּהֶם מְאֹד עַל כֵּן צְרִיכִין לְקַבֵּל הַמּוֹחִין שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וּכְנֶגֶד כָּל מֹחַ שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל בְּכָל יוֹם וְיוֹם בִּפְרָטִיּוּת, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ כְּנֶגְדּוֹ קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגָּדֵר מִלְּבַר דְּאִית עַל כָּל יוֹם וְיוֹם כַּנַ"ל. וּכְפִי הַשִּׁנּוּיִים הַגְּדוֹלִים שֶׁבֵּין הַמּוֹחִין כְּמוֹ כֵן יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים בְּהַגְּדָרִים וְהַמְּחִצּוֹת שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל יוֹם וְיוֹם, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים. וּמִזֶּה תָּבִין מֵאֵלֶיךָ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי הַדְּחִיּוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁבָּאִין עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם עַד שֶׁנִּדְמֶה כְּאִלּוּ זֶה הַיּוֹם אֵינוֹ יוֹם מִימֵי חַיָּיו, כִּי בְּזֶה הַיּוֹם יֵשׁ בּוֹ סִבָּה זֹאת וְעִכּוּב זֶה וּבִלְבּוּל וְכוּ' וְכוּ', כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשִּׁנּוּיִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַיָּמִים, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁבַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים הִתְפַּלֵּל קָצַת וְהָיָה לוֹ אֵיזֶה נִיחָא קָצַת אֲבָל עַכְשָׁו קָשֶׁה בְּיוֹתֵר כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ בִּבְחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת אֲצִלּוֹ שֶׁשָּׁם אֵין אָחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת כָּל כָּךְ אֲבָל עַכְשָׁו צָרִיךְ לְקַבֵּל בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת וְלִפְעָמִים הוּא בְּחִינַת קַטְנוּת א' שֶׁהוּא קַטְנוּת יוֹתֵר וְגַם יֵשׁ קַטְנוּת דְּקַטְנוּת שֶׁשָּׁם הַסִּטְרָא אָחֳרָא נָאֱחָזֶת בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן נִדְמֶה לוֹ שֶׁקָּשֶׁה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַמְּנִיעוֹת שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם, אֲבָל בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי גַּם בְּזֶה הַיּוֹם יֵשׁ בּוֹ טוֹב רַק שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר הַגָּדֵר כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַטּוֹב שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא וְכַנַ"ל. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבִּכְלַל יִשְׂרָאֵל אֵין מְקַבְּלִין הַמּוֹחִין שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כִּי אִם בְּפֶסַח וְאַחַר כָּךְ בִּימֵי הַסְּפִירָה אֲבָל תָּמִיד מְקַבְּלִין כַּסֵּדֶר אַךְ כְּבָר מִבֹּאָר שֶׁמַּה שֶׁמַּכְרִחִין אָז לְקַבֵּל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הוּא מֵחֲמַת גֹּדֶל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא זֶהֲמַת מִצְרַיִם שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הַהֶכְרֵחַ לְקַבֵּל הַמּוֹחִין שֶׁלֹּא

כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם אֵינוֹ נָקִי מֵעֲוֹנוֹתָיו וְצָרִיךְ לְשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אָזַי הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וַאֲזַי הוּא צָרִיךְ גַּם בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה לְקַבֵּל הַמּוֹחִין שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כְּפִי בְּחִינַת יְצִיאָתוֹ מִמִּצְרַיִם, דְּהַיְנוּ מִזֶּהֱמַת עֲוֹנוֹתָיו, וּכְמוֹ כֵן בָּאִים עָלָיו שְׁנוּיִים לְאֵין מִסְפָּר עַד שֶׁבְּכָל פַּעַם נִדְמֶה לוֹ שֶׁעַתָּה אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְכָל זֶה בָּא מִשְּׁנוּי הַמּוֹחִין הַבָּאִין בְּכָל יוֹם שֶׁכְּמוֹ כֵן הֵם הִתְפַּשְּׁטוּת הַגְּדָרִים וְהַמְּחִצּוֹת שֶׁעַל כָּל יוֹם וְיוֹם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם. וְאִם לִפְעָמִים מִשְׁתַּטְּחִים כְּנֶגְדּוֹ מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁגַּם הַיּוֹם הַזֶּה הוּא יוֹם וְהוּא מָנוּי וְסָפוּר בִּימֵי חַיָּיו וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי בְּשׁוּם אֹפֶן בָּזֶה הַיּוֹם יִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת בּוֹ עֲבוֹדָה אַחֶרֶת, כְּגוֹן לִלְמֹד יוֹתֵר אוֹ לַעֲסֹק בְּמִצְוֹת וּגְמִילוּת חֶסֶד אוֹ לוֹמַר שְׁאָר תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּשְׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְכַיּוֹצֵא כִּי ה' יִתְבָּרַךְ רָצָה לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. וּבָרוּךְ ה' יֵשׁ לָנוּ בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמֵנוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּכַמָּה מִינֵי לְמוּדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּבְכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי מִצְוֹת וְכוּ' וְהָעִקָּר שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל שֶׁלֹּא יִטְעֶה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה בָּטֵל וְהוֹלֵךְ, כִּי צָרִיךְ לַחֲשֹׁב בְּכָל יוֹם שֶׁאֵין לוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם לְבַד בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ וְכַנַּ"ל:

אות ט

וְאַחַר שֶׁסּוֹפְרִים אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה זוֹכִין לְשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז הוּא עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְאָז זוֹכִין לְקַבֵּל בְּחִינַת כֶּתֶר, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת וְאִיתָא בִּדְבָרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן וָא"ו) שֶׁכֶּתֶר הוּא לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כַּתַּר לִי זְעֵיר. וְאָז הוּא תַּכְלִית הַתִּקּוּן שֶׁל בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים בְּכָל הַבְּחִינוֹת, כִּי בְּשֶׁבַע שְׁבוּעוֹת שֶׁסּוֹפְרִין מְקוֹדֶם אָז מְתַקְּנִים אֶת הַצְּמָצוּם שֶׁל הַמּוֹחִין שֶׁלֹּא יֵצֵא הַמּוֹחַ חוּץ לְגֻבּוּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת בְּתָאֲוֹת וְהִרְהוּרִים וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל וְכָל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁהוּא חוּץ לְגֻבּוּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת זֶהֱמַת מִצְרַיִם שֶׁיּוֹנְקִין מִפְּגַם הַצְּמָצוּם דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה כִּי הֵם מִבְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁכָּל זֶה אָנוּ עוֹסְקִין לְתַקֵּן בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה כַּנַּ"ל, וּכְפִי הַתִּקּוּן כֵּן נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הָאֲרַת הַמּוֹחִין דְּקְדֻשָּׁה. עַד שֶׁבְּשָׁבוּעוֹת בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים אָז מְקַבְּלִין הַמּוֹחִין בִּשְׁלֵמוּת וְנִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הַקְּדֻשָּׁה מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים וְאָז הוּא עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, אָז נִתְתַּקֵּן צְמָצוּם הַמּוֹחִין בִּבְחִינָה עֶלְיוֹנָה, הַיְנוּ כִּי גַּם כְּשֶׁנִּשְׁמָרִים מִפְּגַם הַצְּמָצוּם הַנַּ"ל שֶׁלֹּא לְהַרְהֵר בְּמַחְשָׁבוֹת חוּץ כַּנַּ"ל וְזוֹכִין לְמוֹחִין דְּקְדֻשָּׁה עֲדַיִן צְרִיכִין לְזָהֵר וּלְהִשָּׁמֵר מְאֹד גַּם בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ לַגְּבוּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאַזְהָרָה שֶׁהִזְהִיר מְאֹד קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה פֶּן יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה'. נִמְצָא שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן הַמּוֹחִין בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי מִינֵי צְמָצוּמִים, הַיְנוּ צְמָצוּם

אֶחָד בְּעֵת שֶׁרוֹצִין לְקַבֵּל הַמּוֹחִין שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן הַצִּמְצוּם שֶׁלֹּא יֵצֵא הַמּוֹחַ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְלַחוּץ שֶׁלֹּא יַחֲשֹׁב מַחְשְׁבוֹת חוּץ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה מְתַקְּנִין בַּאֲרָבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ גַּם כְּשֶׁמְּקַבְּלִין הַמּוֹחִין צְרִיכִין לְתַקֵּן הַצִּמְצוּם הַשֵּׁנִי שֶׁגַּם בַּקְּדֻשָּׁה לֹא יֵצֵא חוּץ לַגְּבוּל בְּחִינַת בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאִזְהָרָה פֶּן יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה' וְכוּ' וְזֶה צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּשָׁבוּעוֹת עַל יְדֵי בְּחִינַת כֶּתֶר, כִּי כֶּתֶר לְשׁוֹן הַמְתָּנָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁאָסוּר לַהֲרֹס לַעֲלוֹת אֶל ה'. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מִזֶּה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת:

אות י

וְאֵלּוּ שְׁנֵי הַתִּקּוּנִים צָרִיךְ גַּם כָּל אָדָם לְזַהֵר בָּהֶם מְאֹד מְאֹד. כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְזַהֵר מְאֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם לָצֵאת חוֹבַת הַיּוֹם בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר כִּי צָרִיךְ לֵידַע שֶׁכָּל יָמָיו מְנוּיִים וּסְפוּרִים וְיִצְטָרֵךְ לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן מִכָּל יוֹם וּמִכָּל שָׁעָה וְאֵין לוֹ בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִצְוֹת סְפִירָה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בְּוַדַּאי הוּא צָרִיךְ לְהֵיוֹת זָרִיז גָּדוֹל בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּכָל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדוֹ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחוֹ. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי בִּבְחִינַת הַבָּא לְטָהֵר מְסַיְּעִין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ (בְּסִימָן ו) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֶּתֶר כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעִנְיָן זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הֵיטֵב בִּכְתָב וְיֵשׁ בָּזֶה שִׂיחוֹת קְדוֹשׁוֹת הַרְבֵּה שֶׁשָּׁמַעְנוּ וְהֵבַנּוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ וּמֵעַט מֵהֶם מְבֹאָרִים בְּאֵיזֶה מְקוֹמוֹת וְעַיֵּן בְּסוֹף הַסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַמַּתְחִיל, אַף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת זָרִיז וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמֹר וְלֹא אַתָּה בֶּן חוֹרִין לְהִבָּטֵל מִמֶּנָּה. וּשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הָאֵלֶּה מְקַבְּלִין בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה וְשָׁבוּעוֹת, כִּי בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה סוֹפְרִים הַיָּמִים לֵידַע שֶׁהַיָּמִים מְנוּיִים וּסְפוּרִים כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת זָרִיז גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְשָׁבוּעוֹת אָז מְתַקְּנִין צִמְצוּם הַשֵּׁנִי לִבְלִי לַהֲרֹס הַגְּבוּל לַעֲלוֹת אֶל ה' רַק לְהַמְתִּין לִישׁוּעַת ה' תָּמִיד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו וְשֶׁלֹּא יִגְרֹם לוֹ הַזְּרִיזוּת חוּץ מֵהַמִּדָּה הֲרִיסָה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁבְּכָל דָּבָר וּבְכָל מִדָּה שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ טוֹב וָרַע וְהַבַּעַל דָּבָר אוֹרֵב עַל הָאָדָם תָּמִיד לְלָכְדוֹ בִּמְצוּדָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת וְרַמָּאוּת וְעַרְמִימִיּוּת שֶׁבָּעוֹלָם מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב. וּצְרִיכִין לָשׂוּם לֵב אֶל הָאֱמֶת תָּמִיד וּלְהִסְתַּכֵּל הֵיטֵב בְּכָל דָּבָר מַה יֵּצֵא מִזֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִלְכָּד בִּרְשָׁתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּוַדַּאי בְּתְחִלָּה מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר מְאֹד עַל הָאָדָם לְמָנְעוֹ לְגַמְרֵי מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים חַס וְשָׁלוֹם. אַךְ כְּשֶׁהָאָדָם מִתְעוֹרֵר קְצָת וְרוֹצֶה לָשׁוּב לַה' לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לִלְמֹד וְכֵיוֹצֵא הוּא מִתְפַּשֵּׁט כְּנֶגְדּוֹ וּמוֹנְעוֹ בְּכַמָּה מְנִיעוֹת וַחֲלִישׁוּת וּבִלְבּוּלִים בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים גַּם כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל

וְלוֹמֵד אֵין הָעֲבָדָה בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, בִּפְרָט שֶׁכַּמָּה זְמַנִּים וְעִתִּים מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ לְגַמְרֵי מֵחֲמַת טִרְדַּת הַפַּרְנָסָה וְכַיּוֹצֵא, וְלֹא דַּי לוֹ בָּזֶה כִּי אִם עוֹד אוֹרֵב עָלָיו כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקָּוָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ אִי אֶפְשָׁר לוֹ עוֹד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי מֵאַחַר שֶׁעוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים וַעֲדַיִן הוּא רָחוֹק כְּמוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק. וּבֶאֱמֶת גַּם זֶה הוּא תַּחְבּוּלוֹת הַבַּעַל דָּבָר וְגַם זֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת שֶׁמַּכְנִיס בְּלִבּוֹ הִתְרַשְּׁלוּת וְחָלִישׁוּת עַל יְדֵי הַמִּצְוֹת וְהַיִּרְאָה שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם כְּאִלּוּ הוּא רוֹצֶה בְּתַקָּנָתוֹ וּמוֹכִיחַ אוֹתוֹ עַל יְדֵי שֶׁהוּא רָחוֹק כָּל כָּךְ, וּבֶאֱמֶת כַּוָּנָתוֹ לְהָרַע לְמָנְעוֹ וּלְהַחֲלִישׁוֹ גַּם מִמַּעַט עֲבוֹדָתוֹ שֶׁרוֹצֶה לַעֲסֹק בָּהּ:

עַל כֵּן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לֶאֱחֹז בִּשְׁנֵיהֶם. בִּבְחִינַת טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח יָדֶךָ וְכוּ', דְּהַיְנוּ לִהְיוֹת זָרִיז גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה בְּזֶרִיזוּת גָּדוֹל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ וְלֹא לִדְחוֹת מִיּוֹם לְיוֹם חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְאַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהַמְתִּין הַרְבֵּה הַרְבֵּה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּלָל, אַף עַל פִּי כֵן יַמְתִּין וְיַצְפֶּה לִישׁוּעַת ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַךְ לֵאלֹקִים דּוֹמִי נַפְשִׁי וְכוּ' אַךְ אֶל אֱלֹקִים דֳּמִיָּה נַפְשִׁי וְכוּ'. וּכְתִיב, טוֹב וְיָחִיל וְדוֹמֶם לִתְשׁוּעַת ה'. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שְׁמוֹר וְשָׁמַעְתָּ. וּכְתִיב, לִשְׁמֹר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מְאֹד מִתַּחְבּוּלוֹת הַבַּעַל דָּבָר בְּכָל הָאֲפָנִים וְהַבְּחִינוֹת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, וּשְׁמִירָה לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר, הַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת לְדַבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִירָה וְהַמְתָּנָה, כִּי צָרִיךְ לְהַמְתִּין הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמַה שֶּׁיִּזְכֶּה. כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲבוֹדַת ה' כָּרָאוּי וְעוֹסֵק הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים צָרִיךְ גַּם כֵּן לְהַמְתִּין הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי כִּי עִקַּר תַּכְלִית הָעֲבוֹדָה הוּא לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ וְלָזֶה צְרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה. אַף לֹא הָיָה לָנוּ כֹּחַ לְהַמְתִּין כָּל כָּךְ כִּי כְּפִי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁבְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בּוֹעֵר וּמִתְלַהֵב מְאֹד לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְדָבְקָה בּוֹ. עַל כֵּן בְּרַחֲמָיו נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי הִיא חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה יֵשׁ לָנוּ בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת עַצְמֵנוּ כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר אָנוּ מַמְתִּינִים לִישׁוּעָתוֹ לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הַתּוֹרָה הִיא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ אָנוּ זוֹכִין לָבוֹא אֶל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי לְדָבְקָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ. אַךְ גַּם מִי שֶׁאֵין עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת וַאֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁעֲדַיִן הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בֶּאֱמֶת כָּךְ אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהַמְתִּין וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָתוֹ וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ כָּךְ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל פַּעַם

בַּתּוֹרָה פַּעַם בִּתְפִלָּה פַּעַם בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ פַּעַם בְּשִׂיחָה עִם חֲבֵרוֹ אוֹ רַבּוֹ פַּעַם בַּעֲשִׂיַּת אֵיזֶה מִצְוָה וּגְמִילוּת חֶסֶד פַּעַם בָּרָצוֹן וְכִסּוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁזֶּה הָעִקָּר, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקָּר הוּא הָרָצוֹן וְכוּ' וּבְתוֹךְ כָּךְ לוֹמְדִין כְּאִלּוּ לוֹמְדִין וּמִתְפַּלְּלִין כְּאִלּוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

אות יא

וְזֶה בְּחִינַת גְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה וּגְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה שֶׁאֵין לָהּ הֶפְסֵק, כִּי אֵין אַחֲרִיתָהּ גְּלוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת פֶּסַח וְשָׁבוּעוֹת, כִּי פֶּסַח הוּא בְּחִינַת גְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁאָז אוֹכְלִין מַצָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת חִפָּזוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת כִּי בְּחִפָּזוֹן יָצָאתָ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת זְרִיזוּת שֶׁצְּרִיכִין לְהִזְדָּרֵז מְאֹד בַּעֲבוֹדַת ה' בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל וְלֹא לִדְחוֹת מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֵאָז מַתְחִילִין תֵּכֶף לִסְפֹּר אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת, שֶׁתְּלָתָה הַתּוֹרָה מִצְוַת סְפִירָה בְּמָחֳרַת הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁנִּקְרָא שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי בִּימֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַמֹּחִין שֶׁל פֶּסַח שֶׁהֵם בְּחִינַת זְרִיזוּת, בְּחִינַת חִפָּזוֹן (רַק שֶׁבְּפֶסַח מְקַבְּלִין כָּל הַמֹּחִין בְּבַת אַחַת וּבַסְּפִירָה מְקַבְּלִין אוֹתָן הַמֹּחִין בְּעַצְמָן בְּהַדְרָגָה בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה וְכַנַּ"ל). אֲבָל שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן וְכוּ'. וְעַל כֵּן מְבִיאִין אָז שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מֵחָמֵץ דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חָמֵץ תֵּאָפֶינָה וְכוּ'. וְחָמֵץ הוּא בְּאַחוּר הַזְּמַן בְּחִינַת הַמְתָּנָה, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִבְלִי לַהֲרֹס לַעֲלוֹת אֶל ה' רַק בְּגֹדֶל הַזְּרִיזוּת יִהְיֶה זְהִיר לֶאֱחֹז גַּם בָּזֶה לְהַמְתִּין הַרְבֵּה בִּבְחִינַת אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַמְתָּנָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאֵין לָהּ הֶפְסֵק. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לָזֶה לִבְחִינַת הַמְתָּנָה אָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה מְגֻלּוֹת נַפְשׁוֹ. כִּי בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ כִּי חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְכוּ'. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (בַּחֲבַקּוּק ב), עַל מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹדָה וְאֶתְיַצְּבָה וְכוּ' כִּי עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד וְכוּ'. אִם יִתְמַהֲמַהּ חַכֵּה לוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ נֶאֱמַר עַל הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, וְזֶהוּ גַּם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הִיא גְּאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לְמַהֵר מְאֹד לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ לְהִמָּלֵט אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְעַכֵּב גְּאֻלָּתוֹ הַרְבֵּה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַמְתִּין הַרְבֵּה לִישׁוּעָתוֹ עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲנִי תְּמִיד אֲיַחֵל. וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּעִנְיַן הַגְּאֻלָּה הַכְּלָלִית שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִין בְּכָל יוֹם לִפֹּל עַל פָּנָיו וְלִבְכּוֹת וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ שֶׁיְּמַהֵר גְּאֻלָּתֵנוּ תֵּכֶף וּמִיָּד כִּי אָרַךְ עָלֵינוּ הַגָּלוּת וְכָשֵׁל כֹּחַ הַסֵּבֶל, וְאַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁמִּתְאָרֵךְ הַגָּלוּת אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְהַמְתִּין עוֹד וְעוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם יִתְמַהֲמַהּ חַכֵּה לוֹ כִּי בֹא יָבֹא לֹא יְאַחֵר. כֵּן

הִיא בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם אַף עַל פִּי שֶׁצָּרִיךְ לְבַכּוֹת הַרְבֵּה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו עַל נַפְשׁוֹ שֶׁיִּגָּאֲלֶנָּה מְהֵרָה מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו. אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְמַהֲמַהּ הַדָּבָר הַרְבֵּה צָרִיךְ לְהוֹחִיל וּלְהַמְתִּין הַרְבֵּה זְמַנִּים אַחַר זְמַנִּים אוּלַי יִרְאֶה ה' בְּעָנְיוֹ כִּי לֹא לְעוֹלָם יָרִיב וְלֹא לָנֶצַח יִקְצֹף וְאַף עַל פִּי שֶׁהַמְּנִיעָה מִצִּדֵּנוּ מֵחֲמַת שֶׁאֵין אָנוּ הֲגוּנִים בְּמַעֲשֵׂינוּ כָּרְאוּי וַאֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אַף עַל פִּי כֵן כָּל זְמַן שֶׁתּוֹלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם וְשׁוֹמֵר וּמְצַפֶּה וּמַמְתִּין לִישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יָחוּס וְיַחֲמֹל עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ וִיקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה:

אות יב

וְזֶהוּ (יִרְמְיָה לא) כִּי יֶשׁ יוֹם קָרְאוּ נֹצְרִים בְּהַר אֶפְרַיִם כּוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לְשׁוֹן שְׁמִירָה, כְּלוֹמַר יֵשׁ יוֹם שֶׁיִּקְרְאוּ אוֹתָם שֶׁשָּׁמְרוּ הַתּוֹרָה וְיֹאמְרוּ קוּמוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כִּי מִי שֶׁהוּא נוֹצֵר וְשׁוֹמֵר וּמַמְתִּין לִישׁוּעַת ה' כַּנַּ"ל בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ יוֹם כִּי סוֹף כָּל סוֹף יַגִּיעַ הַיּוֹם שֶׁהוּא מְצַפֶּה שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת כִּי יֶשׁ יוֹם קָרְאוּ נֹצְרִים בְּהַר אֶפְרַיִם קוּמוּ וְנַעֲלֶה בְּחִינַת יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבֹא שֶׁנֶּאֱמַר גַּם כֵּן עַל הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם) שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שֶׁהוּא גְּמַר תִּקּוּן הַסְּפִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם. שֶׁכָּל הָאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יָמִים סוֹפְרִים כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְיוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שְׁבוּעוֹת שֶׁאָז זוֹכִין לִבְחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן בְּחִינַת הַסְּפִירָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְשָׁבוּעוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְתָּנָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי בְּחִינַת סְפִירָה הִוא שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו לִזְכֹּר מְאֹד מְאֹד בְּכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁהוּא מָנוּי וְסָפוּר בְּמִסְפָּר וּבְחֶשְׁבּוֹן כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר לַעֲסֹק בּוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל וְכַנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּל אֵלֶּה אֲפִלּוּ שֶׁהוּא מִמְּאֹרֵי דְּחֶשְׁבְּנָא וְחוֹשֵׁב עִם עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְזוֹכֵר וְיוֹדֵעַ הֵיטֵב שֶׁיָּמָיו מְנוּיִים וּסְפוּרִים וּקְצוּבִים, אַף עַל פִּי כֵן מִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת כְּנֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד בְּכָל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, וּבִפְרָט כְּנֶגֶד מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה'. עַל כֵּן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאַף עַל פִּי כֵן יִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ הַבַּעַל דָּבָר חַס וְשָׁלוֹם, וְיַבְלְבֵּל עֲבוֹדָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא דַּי לוֹ בָּזֶה כִּי אִם שֶׁיִּרְצֶה חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה לִסְתֹּר יְמֵי סְפִירָתוֹ לוֹמַר לוֹ מַה בֶּצַע שֶׁתִּסְפֹּר אֶת יָמֶיךָ בְּכָל עֵת וְתַחֲשֹׁב עַל אַחֲרִיתְךָ בְּכָל יוֹם מֵאַחַר שֶׁאַתָּה רוֹאֶה שֶׁעִם כָּל זֶה אֵינְךָ פּוֹעֵל לִהְיוֹת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת כִּי נִשְׁתָּה גְּבוּרָתֶךָ וְיִצְרְךָ תּוֹקֶפְךָ רַחֲמָנָא לִצְלָן. אֲבָל אִם מַשְׂכִּיל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יֹאמַר וְיָשִׁיב לְלִבּוֹ וְאִם כֵּן וְכִי מִשּׁוּם הָא אֶחָדֹל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, לְסַפֵּר אֶת יָמַי, הֲלֹא אַף עַל פִּי כֵן יָבוֹא קִצִּי וְאֶכְרַח לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן מִכָּל יוֹם וְיוֹם עַל כֵּן אַף אִם יַעֲבֹר עָלַי מָה אֲנִי עַל מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹד לִשְׁמֹר וּלְצַפּוֹת וּלְהַמְתִּין לִישׁוּעַת ה'. וּבְתוֹךְ כָּךְ אֶחֱטָף מֵעֲבוֹדַת ה' כָּל מַה שֶּׁאוּכַל בְּכָל

יוֹם וְיוֹם מְעַט אוֹ הַרְבֵּה בִּבְחִינַת חַטָּת וְאֶכֹל חֲטָת וּשְׁתֵה דְּהַאי עָלְמָא דַּאֲנָן בֵּהּ כְּבֵי הִלּוּלָא דַּמְיָא, שֶׁנֶּאֱמַר עַל אֲכִילַת תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁנִּקְרָא אֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי. וּכְשֶׁיִּהְיֶה חָזָק בְּדַרְכּוֹ זֶה שֶׁיִּמְנֶה וְיִסְפֹּר אֶת יָמָיו אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא חוֹבַת הַיּוֹם וַאֲפִלּוּ אִם הָאֱמֶת הוּא כָּךְ, אַף עַל פִּי כֵן לֹא יִסְתֹּר סְפִירָתוֹ בַּשְּׁבִיל זֶה, כִּי אַף עַל פִּי כֵן שֶׁאֵינִי יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתִי בְּכָל יוֹם אַף עַל פִּי כֵן יָמַי מְנוּיִים וּסְפוּרִים וְעַל כֵּן אֲנִי מְחֻיָּב לְשׁוּם כָּל לִבִּי וּמְנַמָּתִי וְתִקְוָתִי לְהַמְתִּין וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעַת ה' וְכַנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא יוּכַל לְקַיֵּם בְּחִינַת מִצְוֹת סְפִירָה כָּל יָמָיו. נִמְצָא שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַהַמְתָּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת מִצְוֹת סְפִירָה כָּל יָמָיו כִּי יִזְכֶּה לַחֲשֹׁב עַל יָמָיו בְּכָל יוֹם וְלַחֲטֹף מַה שֶּׁיּוּכַל מֵאַחַר שֶׁחוֹשֵׁב עַל אַחֲרִיתוֹ בְּכָל יוֹם וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה שֶׁיַּגִּיעַ יוֹם יְשׁוּעָתוֹ שֶׁיִּתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת כִּי יֶשׁ יוֹם קָרְאוּ נִצְרִים, 'נִצְרִים' דַּיְקָא, שֶׁהוּא לְשׁוֹן שְׁמִירָה וְהַמְתָּנָה כַּנַּ"ל:

אות יג

וְזֶה דִּינֵי שׁוֹמְרִים שֶׁכָּל הַשּׁוֹמְרִים צְרִיכִין לִשְׁבֹּעַ אֲפִלּוּ עַל טַעֲנַת סָפֵק שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְתָא מַה שֶּׁלֹּא מָצִינוּ כֵּן בְּכָל הַתּוֹרָה, כִּי אֵין שׁוּם שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְתָא עַל טַעֲנַת סָפֵק (וְאַף עַל פִּי שֶׁעַד אֶחָד מְחַיֵּב שְׁבוּעָה אֲפִלּוּ טָעָנוּ בְּסָפֵק, עַל פִּי הָעֵד, תְּשׁוּבָתוֹ בְּצִדּוֹ כִּי שָׁם יֵשׁ טְעָנוֹת וַדַּאי שֶׁל הָעֵד וְעִקַּר חִיּוּב הַשְּׁבוּעָה מֵחֲמַת דִּבְרֵי הָעֵד שֶׁיּוֹדֵעַ בְּוַדַּאי אֲבָל שׁוֹמְרִים חַיָּבִים שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְתָא עַל טַעֲנַת סָפֵק לְגַמְרֵי):

כִּי עִקַּר הַשְּׁמִירָה הוּא לִשְׁמֹר הַדָּבָר מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת וְכָל מִינֵי הֶזֵּקוֹת בָּאִין מִבְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁבָּזָה אֶת הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּסִילוּת, בְּחִינַת לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה. כִּי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּחִינַת עֵשָׂו הוּא בְּחִינַת חֲזִיר הַיַּעַר, בְּחִינַת חַיַּת קָנֶה שֶׁהֵם בְּחִינַת מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁמַּשְׁחִים בָּאִים כָּל הַגְּנֵבוֹת וְהַגְּזֵלוֹת וְהַהֶכְחָשׁוֹת וְכָל מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הֵם בְּחִינַת כְּסִילוּת כַּנַּ"ל שֶׁמַּשְׁחִים בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת, כִּי הַדַּעַת שׁוֹמֵר מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת וְעַל יְדֵי כְּסִילוּת בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב כְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה אֵיזֶה הֶזֵּק יְדוּעַ לַחֲוֵי לְךָ שֶׁפָּגַמְתָּ בַּדַּעַת. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְּׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַגְבִּיר מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה עַל מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּאִין מִבְּחִינַת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַלְכוּת הִוא בְּחִינַת שָׁמוֹר, (כַּיָּדוּעַ בַּזֹּהַר וּבְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל בְּעִנְיַן זָכוֹר וְשָׁמוֹר זָכוֹר לִדְכוּרָא וְשָׁמוֹר לִנוּקְבָא שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ) כִּי עִקַּר הַשְּׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְּׁמִירָה הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת

כַּנַ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹתְנִין כֹּחַ לְמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן צִמְצוּם הַמֹּחִין, בְּחִינַת נוּ"ן, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הֶאָרַת הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בְּחִינַת ח' וְאָז זוֹכִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, לְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה לַבְּכוֹרָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל וַאֲזַי נִשְׁמָרִין מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת, כִּי אוֹר יוֹם בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַשֵּׂכֶל מַצִּיל מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת, כִּי כְּלַל מַזִּיקֵי עֲלָמָא, אֵין לָהֶם שְׁלִיטָה בְּאוֹר יוֹם, כִּי כָּל שְׁלִיטָתָם הוּא רַק בַּחֹשֶׁךְ וּבַלַּיְלָה, כִּי בוֹ תִּרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים יוֹמָם חָתָמוּ לָמוֹ וּכְתִיב, וּבַלַּיְלָה יְהִי כַּגַּנָּב.וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר יוֹם עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁמוֹר שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲקֶרֶת הַבַּיִת שֶׁשּׁוֹמֶרֶת כָּל חֶפְצֵי הַבַּיִת מִכָּל מִין הֶזֵּקוֹת וְכַנַ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְזֶה בְּחִינַת בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וְכוּ'. וּכְתִיב, מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תִּנְצְרֶכָּה, כִּי הַתּוֹרָה שׁוֹמֶרֶת מִכָּל מַזִּיקֵי עֲלָמָא כַּנַ"ל, וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעָנְיַן דִּינָא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵינָם צְרִיכִים נְטִירוּתָא, כִּי הַתּוֹרָה שׁוֹמֶרֶת אוֹתָם, כַּמְבֹאָר הַדִּין לְעִנְיָן שֶׁאֵין הַתַּלְמִיד חָכָם צָרִיךְ לִתֵּן לְצָרְכֵי שְׁמִירַת הָעִיר:

אות יד

כִּי בֶּאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד לִשְׁמֹר שׁוּם דָּבָר, כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר מֵהֶם כִּי אִם בִּישׁוּעַת ה'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַרְחֵק מִן הַפִּקָּדוֹנוֹת, כִּי הַשְׁמִירָה קָשָׁה מְאֹד כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא בְּמָקוֹם דְּשָׁכִיחַ הֶזֵּקָא שֶׁאָז מוֹסְרִין הַדָּבָר לְשׁוֹמֵר לִשְׁמֹר, אֲבָל הַשְׁמִירָה מֵהֶזֵּקוֹת קָשָׁה מְאֹד כִּי הַמַּזִּיקֵי עֲלָמָא הֵם אוֹרְבִים תָּמִיד עַל כָּל דָּבָר, כִּי הֵם כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמִירָה, מֻחֲמַת שֶׁהִיא סְמוּכָה אֶל הַחִיצוֹנִים, וְהֵם אוֹרְבִים כְּנֶגְדָּהּ תָּמִיד לְקַלְקֵל וּלְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם אֶת הַדְּבָרִים וְהַחֲפָצִים שֶׁהִיא שׁוֹמֶרֶת אוֹתָם, כְּשֶׁמּוֹצְאִין אֵיזֶה פְּגָם חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּהּ חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן יֵשׁ לְהָאָדָם מִלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל פְּגָם, וּבִפְרָט בְּעִנְיְנֵי עֲבוֹדוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם מָמוֹנוֹ וְחֶפְצוֹ שֶׁל הָאָדָם, כִּי יֵשׁ בָּהֶם קְלִפּוֹת וְנִיצוֹצוֹת רַבִּים מְאֹד, אֲבָל מֻחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת בְּחִינַת צֵאתְךָ, (כְּמוֹ שְׁמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה בְּסִימָן רפ) שֶׁשָּׁם סְמוּכִים הַחִיצוֹנִים מַמָּשׁ שֶׁהֵם אוֹרְבִים לִינֹק מִשָּׁם וּלְהַשְׁחִית וּלְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן קָשֶׁה עַל הָאָדָם לִשְׁמֹר אֲפִלּוּ חֶפְצֵי עַצְמוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִלְּקַבֵּל עָלָיו

שְׁמִירַת פִּקָּדוֹנוֹת שֶׁל אֲחֵרִים, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה כְּתִקּוּנָהּ הוּא שֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל הַדָּבָר בְּעֵינָיו הֵיטֵב וְלֹא יַעֲלִים עַיִן מִמֶּנָּה, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַחֵפֶץ וּלְקַשְּׁרוֹ אֶל הַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת הָאֲמִתִּי שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּוַדַּאי קָשֶׁה עַל הָאָדָם, כִּי זֶה עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁל הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ אַחַר גַּשְׁמִיּוּת הַדָּבָר רַק לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר:

אות טו

וְעַל כֵּן כָּל הַשּׁוֹמְרִים צְרִיכִים שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְתָא אֲפִלּוּ עַל טַעֲנַת סָפֵק, כִּי אָנוּ חוֹשְׁדִים אוֹתוֹ שֶׁפָּגַם בְּהַשְׁמִירָה עַל יְדֵי אֵיזֶה פְּשִׁיעָה אוֹ שְׁלִיחוּת יָד וְכוּ' מֵהַמַּת שֶׁהַשְׁמִירָה הִוא בִּבְחִינַת עֲבוֹדוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת בְּמָקוֹם שֶׁסָּמוּךְ אֶל הַחִיצוֹנִים שֶׁשָּׁם הֵם נֶאֱחָזִין מְאֹד עַל כֵּן קָשֶׁה לִהְיוֹת נִשְׁמָר מֵאֲחִיזָתָם שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַפְּשִׁיעוֹת וּשְׁלִיחוּת יָד וְכָל הַהַכְחָשׁוֹת וְהַהֶזֵּקוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן תֵּכֶף שֶׁנַּעֲשָׂה שׁוֹמֵר חָל עָלָיו שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְתָא מִיָּד אֲפִלּוּ עַל טַעֲנַת סָפֵק, כִּי הַשְׁבוּעָה הִיא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת, כִּי הַשְׁבוּעָה הִיא בִּנְקִיטַת חֵפֶץ שֶׁהוּא הַסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשְׁמִירָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא עֶצֶם הַפְּנִימִיּוּת שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל שׁוֹמֵר צָרִיךְ לִשְׁבֹּעַ כִּי אֵין אָנוּ מַאֲמִינִים לוֹ עַל הַשְׁמִירָה שֶׁהָיְתָה כָּרָאוּי כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין הַכֹּל אֶל פְּנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַשְׁמִירָה בְּשָׁרְשָׁהּ וְכַנַּ"ל:

אות טז

וְזֶה שֶׁקָּרְאָה הַתּוֹרָה אֶת הַשּׁוֹמֵר בַּעַל הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹקִים. וּפָרַשׁ רַשׁ"י שֶׁהוּא הַשּׁוֹמֵר שֶׁנִּקְרָא בַּעַל הַבַּיִת. וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ הַלָּשׁוֹן מַדּוּעַ נִקְרָא הַשּׁוֹמֵר בַּעַל הַבַּיִת. הֲלֹא אִם מָסַר לוֹ הַחֵפֶץ לְשָׁמְרוֹ בַּחוּץ נוֹהֵג בּוֹ גַּם כֵּן כָּל דִּינֵי הַשּׁוֹמְרִים וּמַדּוּעַ יִהְיֶה נִקְרָא בַּעַל הַבַּיִת, גַּם הֲלֹא עִקַּר הַבַּעַל הַבַּיִת הוּא בַּעַל הַחֵפֶץ וְאֵיךְ יִקָּרֵא עַתָּה אֶת הַשּׁוֹמֵר בַּעַל הַבַּיִת בִּשְׁבִיל אוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁנַּעֲשָׂה שׁוֹמֵר עָלָיו. אַךְ בָּזֶה רָמְזָה לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה טַעַם כָּל דִּינֵי הַשּׁוֹמְרִים שֶׁהֶחְמִירָה עֲלֵיהֶם הַתּוֹרָה לִשְׁמֹר הֵיטֵב מְאֹד, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכֻלָּם צְרִיכִים לִשְׁבֹּעַ שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְתָא בִּנְקִיטַת חֵפֶץ. כִּי כָּל זֶה מַחֲמַת שֶׁזֶּה הַשּׁוֹמֵר חָגַר מָתְנָיו לִהְיוֹת נַעֲשָׂה בַּעַל הַבַּיִת עַל זֶה הַחֵפֶץ, דְּהַיְנוּ לְקַשֵּׁר הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת שֶׁהוּא פְּנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַדָּבָר וְחִיּוּתוֹ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן נִקְרָא בַּעַל הַבַּיִת בְּוַדַּאי, כִּי הַבַּיִת שֶׁל הָאָדָם הוּא בְּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת נֶגֶד מְקוֹמוֹת שֶׁבַּחוּץ, וְעִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיִּכָּנֵס בּוֹ מִחוּץ

לִפְנִים, הָאָדָם עִם כָּל חֲפָצָיו, וְעַל כֵּן הַבַּיִת הוּא מָקוֹם מְשֻׁמָּר כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּכַנְּסִין כָּל דָּבָר מִחוּץ לִפְנִים וּמְקַשְּׁרִין אוֹתוֹ לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַחָכְמָה שֶׁהוּא עִקַּר הַפְּנִימִיּוּת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִבְנוֹת הַבַּיִת בְּחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִבְנוֹת הַבַּיִת לְשֵׁם ה' כְּדֵי לַעֲסֹק בּוֹ בַּחָכְמָה הָאֱמִתִּית שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לִכְוֵן בְּבִנְיַן בֵּיתוֹ שֶׁכְּמוֹ שֶׁבְּגַשְׁמִיּוּת הוּא בּוֹנֶה מְחִצּוֹת הַבַּיִת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָקוֹם לִכָּנֵס בּוֹ מִחוּץ לִפְנִים הוּא וְכָל חֲפָצָיו, כְּמוֹ כֵן בְּרוּחָנִיּוּת יַכְנִיס הַכֹּל מִחוּץ לִפְנִים שֶׁיַּעֲלֶה כָּל הַדְּבָרִים מִבְּחִינַת חִיצוֹנִיּוּת וְיִקַּשֵּׁר אוֹתָם אֶל הַפְּנִימִיּוּת שֶׁהוּא הַחָכְמָה, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וְעַל כֵּן זֶה הַשּׁוֹמֵר שֶׁחוֹגֵר מָתְנָיו לִשְׁמֹר הַדָּבָר הוּא נִקְרָא בַּעַל הַבַּיִת, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁמִירָה שֶׁשּׁוֹמֵר הַדָּבָר מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁבָּאִין מִבַּחוּץ, דְּהַיְנוּ מִמַּזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁנִּקְרָאִים חִיצוֹנִים, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם בַּחוּץ בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת, וְזֶה הַשּׁוֹמֵר צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַדָּבָר מֵהֶם וּלְקַשְּׁרוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ אֶל הַפְּנִימִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת וְעַל כֵּן נִקְרָא הַשּׁוֹמֵר בַּעַל הַבַּיִת. וּמֵחֲמַת שֶׁזֶּהוּ עֲבוֹדָה קָשָׁה, כִּי זֶה עִקַּר יְגִיעַת וַעֲבוֹדַת כָּל אָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר הַכֹּל מִבַּחוּץ לִפְנִים עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, בִּפְרָט שְׁמִירַת חֲפָצִים וּמָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת עֲבוֹדַת חִיצוֹנִיּוּת כַּנַ"ל, עַל כֵּן הַשְׁמִירָה קָשָׁה מְאֹד, כִּי מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתָם בַּחֲפָצִים וּמָמוֹן שֶׁל הָאָדָם, וּבִפְרָט כִּי כְּשֶׁנּוֹתְנִין הַדָּבָר לִשְׁמֹר הוּא בְּוַדַּאי בְּמָקוֹם שֶׁשָּׁכִיחַ הֶזֵּקָא וְכַנַ"ל, עַל כֵּן קָשֶׁה עַל הַשּׁוֹמֵר מְאֹד שֶׁיֵּצֵא יְדֵי חוֹבַת הַשְׁמִירָה שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לִהְיוֹת נִקְרָא בַּעַל הַבַּיִת עַל הַחֵפֶץ, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַשֵּׁר הַחֵפֶץ מִבַּחוּץ לִפְנִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בַּעַל הַבַּיִת כַּנַ"ל, עַל כֵּן הִטִּילָה הַתּוֹרָה עָלָיו שְׁבוּעָה בְּנִקְיטַת חֵפֶץ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹקִים. 'בַּעַל הַבַּיִת' דַּיְקָא, כִּי קְרִיבָה זוֹ לִשְׁבוּעָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעַל כֵּן קוֹרְאוֹ כָּאן בְּשֵׁם בַּעַל הַבַּיִת, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לִשְׁבַּע מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַשְׁמִירָה הוּא בִּבְחִינַת בַּעַל הַבַּיִת לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת מִבַּחוּץ לִפְנִים שֶׁזֶּהוּ קָשֶׁה מְאֹד עַל כֵּן אֵין אָנוּ מַאֲמִינִים לוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׁבוּעָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ וְכַנַ"ל. וְזֶהוּ, וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹקִים, כִּי צָרִיךְ לְקָרֵב וּלְהַעֲלוֹת הַכֹּל אֶל הָאֱלֹקִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בּוֹרֵא הַכֹּל בְּחָכְמָתוֹ וְהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וְכַנַ"ל:

אות יז

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִירָה בִּבְעָלִים שֶׁפָּטוּר מֵהַכֹּל שֶׁהוּא פְּלִיאָה גְּדוֹלָה עַל פִּי פְּשׁוּטוֹ מִפְּנֵי מַה יִּהְיֶה פָּטוּר הַשּׁוֹאֵל בִּשְׁבִיל שֶׁהַבְּעָלִים עָשׂוּ לוֹ טוֹבָה יִתֵּרָה בִּתְחִלָּה וְהִשְׁאִילוֹ אֶת עַצְמוֹ גַּם כֵּן אֵלָיו. אַךְ הַכֹּל עַל פִּי הַנַּ"ל כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת כַּנַ"ל וּבַעַל הַחֵפֶץ נֶגֶד

הַשּׁוֹמֵר הוּא בִּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת, כִּי בְּכָל דָּבָר וּבְכָל דַּרְגָּא יֵשׁ בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת, וְכָל בְּחִינָה הַגְּבוֹהָ מֵחֲבֵרוֹ הוּא בִּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת נֶגֶד הַנָּמוּךְ מִמֶּנּוּ. וְעַל כֵּן בַּעַל הַחֵפֶץ הוּא בִּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת נֶגֶד הַשּׁוֹמֵר אוֹ הַשּׁוֹאֵל שֶׁחָל עֲלֵיהֶם הַשְׁמִירָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת וְעַל כֵּן שְׁמִירָה בִּבְעָלִים פָּטוּר. וְדַוְקָא כְּשֶׁהָיָה בַּעַל הַחֵפֶץ עִמּוֹ בְּמַלְאכְתּוֹ בִּשְׁעַת הַשְׁאָלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁזֶּה בַּעַל הַחֵפֶץ כְּבָר נַעֲשָׂה שׁוֹמֵר לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ נִמְצָא שֶׁנַּעֲשָׂה בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת נֶגֶד חֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ הוּא בִּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת נֶגְדּוֹ וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן אַחַר כְּשֶׁחֲבֵרוֹ זֶה חָזַר וְשָׁאַל מִזֶּה הַשּׁוֹמֵר אֲזֶה חֵפֶץ שׁוּב אֵין חָל עָלָיו חִיּוּב הַשְׁמִירָה מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת נֶגֶד בַּעַל הַחֵפֶץ הַזֶּה, כִּי זֶה בַּעַל הַחֵפֶץ כְּבָר נַעֲשָׂה שׁוֹמֵר אֲצְלוֹ וְיָרַד לִבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת וְהוּא כְּנֶגְדּוֹ בִּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת, עַל כֵּן שׁוּב אֵי אֶפְשָׁר שֶׁיָּחוּל עָלָיו תּוֹרַת הַשְׁמִירָה, כִּי עִקַּר כָּל דִּינֵי חִיּוּב הַשְׁמִירָה הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁהַשּׁוֹמֵר הִתְחַיֵּב אֶת עַצְמוֹ לָצֵאת לַחוּץ וּלְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר הַחֵפֶץ מִחוּץ לִפְנִים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁמִירָה. נִמְצָא שֶׁעִקַּר חִיּוּב הַשְׁמִירָה הוּא בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת וּמֵאַחַר שֶׁשְּׁאַל בַּבְּעָלִים שֶׁהַבְּעָלִים מְשַׁעְבְּדִים אֵלָיו לִשְׁמִירָה וְהֵם בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת נֶגְדּוֹ, שׁוּב אֵין חָל עָלָיו חִיּוּב הַשְׁמִירָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הוּא בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת נֶגְדָּם מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה נֶגְדָּם בִּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת מֵאַחַר שֶׁהֵם עִמּוֹ בִּמְלַאכְתּוֹ בִּשְׁעַת הַשְׁאָלָה וְהֵם מְחֻיָּבִים לִשְׁמֹר לוֹ חֻפָּצָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִיצוֹנִיּוּת נֶגְדּוֹ וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר חִיּוּב הַשְׁמִירָה הוּא בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת כַּנַּ"ל עַל כֵּן שְׁמִירָה בִּבְעָלִים פָּטוּר:

וְזֶה מִצְוַת מְזוּזָה שֶׁהִיא שְׁמִירָה לְהַבַּיִת כִּי הַמְּזוּזָה שֶׁדַּרְכָּהּ שָׁם נִכְנָסִין מִחוּץ וְלִפְנִים וְשָׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מֵהַחִיצוֹנִים הַנֶּאֱחָזִין בַּחוּץ עַל כֵּן צְרִיכִין לִקְבֹּעַ מְזוּזָה שָׁם אֲצֶל הַפֶּתַח. כִּי הַמְּזוּזָה הִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כִּי נִכְתָּבִין בָּהּ שְׁתֵּי הַפָּרָשִׁיּוֹת שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ שֶׁהֵם קַבָּלַת עֹל מִלְכוּת שָׁמַיִם וְעַל מִצְוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּסִילוּת שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת כָּל הַחִיצוֹנִים וּמַזִּיקֵי עֶלְמָא, וּמַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין כֻּלָּם וּמַגְבִּירִין מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְזוֹכִין לְקַשֵּׁר הַבַּיִת עִם כָּל אֲשֶׁר בּוֹ, אֶל עֶצֶם הַפְּנִימִיּוּת שֶׁהוּא חָכְמַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן בְּנֵין הַבַּיִת בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת כַּנַּ"ל. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בִּבְחִינַת בַּיִת, בְּחִינַת בֵּית דִּבְרֵאשִׁית, גַּם תֵּבַת בְּרֵאשִׁית הִוא רֹאשׁ בַּיִת כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר, כִּי עִקַּר בְּנֵין הַבַּיִת צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּחָכְמָה שֶׁהִוא הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ מַעֲלִין וּמַכְנִיסִין הַכֹּל מִחוּץ לִפְנִים, וּמְקַשְּׁרִין כָּל דָּבָר אֶל הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁהוּא פְּנִימִיּוּתוֹ וְחִיּוּתוֹ כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַמְּזוּזָה הִיא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה (וְכֵן אִיתָא בַּכְּתָבִים שֶׁמְּזוּזָה בְּגִימַטְרִיָּא אדנ"י שֶׁהִיא שֶׁמַּגְבִּירִין עַל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּסִילוּת וְכוּ', בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ) כַּנַּ"ל. וְזֶה

בְּחִינַת וּמָחִינָן לָהּ בְּאַלְוָותָא דְּחָקִיק עָלֶיהָ שֵׁמוֹת וְכוּ'. כִּי הַמְּזוּזָה הִיא בְּצוּרַת מַקֵּל וְהִיא כֻּלָּהּ שֵׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הַכְּסִילוּת וְכוּ' שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּהַבַּיִת רַק הַבַּיִת יִהְיֶה נִשְׁמָר וְנִתְקַיֵּם עַל יְדֵי הַחָכְמָה בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וְכַנַּ"ל:

אות יח

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמָךְ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וְכוּ' לְפָסוּק וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת וְכוּ' כִּי עַל יְדֵי הַמְּזוּזָה נִמְשָׁךְ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מְזוּזוֹת זָז מָוֶת, כִּי עִקַּר הַחַיִּים עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַחָכְמָה, שֶׁהוּא חִיּוּתוֹ וּפְנִימִיּוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. עַל כֵּן עַל יְדֵי הַמְּזוּזָה שֶׁקּוֹבְעִין אֵצֶל פֶּתַח הַבַּיִת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַכְנִיס מְחוּץ לִפְנִים וּלְקַשֵּׁר הַכֹּל אֶל הַחָכְמָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חַיִּים בְּוַדַּאי, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן שֶׁהַנָּשִׁים חַיָּבוֹת בִּמְזוּזָה, דִּכְתִיב, לְמַעַן יִרְבּוּ וְכוּ' נִבְרָא בָּעֵי חַיֵּי נָשֵׁי לָא בָּעֵי חַיֵּי בִּתְמִיָּה, הֵיְינוּ כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא חִבּוּר הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ וְעַל כֵּן עִקַּר הַחַיִּים בֶּאֱמֶת הוּא כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְזוּזָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שְׁמוֹר הוּא בְּחִינַת נוּקְבָא, בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה, כִּי שָׁם צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר מֵאֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי הֵם עָלְמָא דְּפֻרוּדָא שֶׁרוֹצִים לְהַפְרִיד בֵּין הַפְּנִימִיּוּת וּבֵין הַחִיצוֹנִיּוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ. עַל כֵּן הִזָּהֵר אוֹתָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ מְאֹד עַל שְׁמִירַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם וְכוּ' כִּי הִיא חַיֵּיכֶם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַחַיִּים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ מְקַשְּׁרִין הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים. וְזֶה בְּחִינַת רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה כוּ', כִּי שָׁם עִקַּר הָאֲחָזָרָה לְהַמְשִׁיךְ חַיִּים לְשָׁם מֵחֲמַת שֶׁהִיא סְמוּכָה לָהֶם, עַל כֵּן צְרִיכִים לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד עַל פִּי הַתּוֹרָה לְרָאוֹת חַיִּים עִם הָאִשָּׁה דַּיְקָא, כִּי זֶה עִקַּר הַחַיִּים כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין וּמַעֲלִין בְּחִינַת אִשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת גּוּף בְּחִינַת חִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת שֶׁהוּא הַחָכְמָה וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ שֶׁתָּמְהוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן מְזוּזָה גַּבְרֵי בָּעֵי חַיֵּי נָשֵׁי לָא בָּעֵי חַיֵּי, הֲלֹא אַדְרַבָּה, עִקַּר הַחַיִּים צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם דַּיְקָא בִּבְחִינַת רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה וְכַנַּ"ל:

אות יט

וְעַל כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ הֶכְרַח לִהְיוֹת שׁוֹמֵר אֵצֶל לָבָן וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכָה לְזִוּוּגוֹ שֶׁהִיא יִרְאַת ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל בְּאִשָּׁה וּבְאִשָּׁה שָׁמָר. כִּי יַעֲקֹב בָּרַח מֵעֵשָׂו, מֵחֲמַת שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָתוֹ הַבְּכוֹרָה וְהַבְּרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם, וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, וְחַכְמַנִי. כִּי הַבְּכוֹרָה הִיא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. כִּי עֵשָׂו בִּזָּה אֶת הַבְּכוֹרָה, שֶׁהִיא הַשֵּׂכֶל, וּמָכָרָהּ בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת אֲכִילָה, כִּי לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה, כִּי

לֹא הֶאֱמִין שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר פְּנִימִיּוּת שֶׁהִיא עִקַּר חִיּוּתוֹ וּצְרִיכִין לְקַשֵּׁר כָּל דָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחַיִּים נִצְחִיִּים. וְהוּא לֹא הֶאֱמִין בָּזֶה וְעַל כֵּן אָמַר, הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת וְלָמָּה זֶה לִי בְּכֹרָה, כִּי לֹא בָּחַר בַּחַיִּים וְאָמַר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לָמוּת, כִּי הוּא מֵעָלְמָא דְּפֵרוּדָא שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא וְאֵינוֹ מַאֲמִין בְּחַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁיְּכוֹלִין לְקַשֵּׁר כָּל דָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים לָנֶצַח וְעַל כֵּן בְּזֶה הַבְּכוֹרָה שֶׁהִיא עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל מָקוֹם שֶׁהָיְתָה בִּתְחִלָּה בַּבְּכוֹרוֹת. כִּי עַל יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת מְקַשְּׁרִין וּמַעֲלִין הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא קָרְבָּן כַּיָּדוּעַ. וְהוּא כָּפַר בָּזֶה וְאָמַר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לָמוּת, כִּי לֹא הֶאֱמִין בְּחַיִּים נִצְחִיִּים. כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל מַאֲמִינִים שֶׁעִקַּר הַחַיִּים הוּא לֶעָתִיד שֶׁנִּזְכֶּה לְחַיִּים נִצְחִיִּים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים לָנֶצַח. אֲבָל עֵשָׂו לֹא הֶאֱמִין בָּזֶה וְאָמַר שֶׁהוֹלֵךְ לָמוּת מִיתָה עוֹלָמִית וְלָמָּה זֶה לִי בְּכֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת לְקַשֵּׁר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי כָּפַר בָּזֶה מֵחֲמַת תַּאֲוֹת לִבּוֹ כִּי לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה, וְעַל כֵּן אָמַר יַעֲקֹב, מִכְרָה כַיּוֹם אֶת בְּכוֹרָתְךָ לִי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׂאֵר לְעֵשָׂו שׁוּם אֲחִיזָה בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׂכֶל. וְאָז זָכָה יַעֲקֹב לַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל. וְאַחַר כָּךְ לָקַח מִמֶּנּוּ גַּם הַבְּרָכָה וְעַל כֵּן חָרָה לְעֵשָׂו מְאֹד, וְאָמַר, הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וְכוּ' אֶת בְּכֹרָתִי לָקַח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי. כִּי עֵשָׂו סָבַר שֶׁהוּא מָכַר הַבְּכוֹרָה לְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל וְהוּא יִקַּח לְעַצְמוֹ הַבְּרָכָה בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁהוּא כָּל הָעֲשִׁירוּת וַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל שַׁיָּךְ לְיַעֲקֹב, כִּי עִקַּר חִיּוּת שֶׁל כָּל הָעֲשִׁירוּת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הוּא רַק מֵהַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה וּמֵאַחַר שֶׁיַּעֲקֹב זָכָה לְהַחָכְמָה שֶׁהִיא עִקַּר הַחִיּוּת בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לוֹ מִמֵּילָא גַּם הַבְּרָכוֹת וְהָעֲשִׁירוּת וְכָל טוֹב בְּגַשְׁמִיּוּת, כִּי הַסּוּס טָפֵל לָרוֹכֵב, וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמַר יִצְחָק, גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁהָיָה יִצְחָק חָרֵד וְכוּ' עַד שֶׁאָמַר לוֹ עֵשָׂו שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ הַבְּכוֹרָה אָז אָמַר אִם כֵּן כַּדִּין בֵּרַכְתִּי אוֹתוֹ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה, הַיְנוּ כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר לָקַח מִמֶּנּוּ הַבְּכוֹרָה, שֶׁהִיא הַשֵּׂכֶל, בְּוַדַּאי מַגִּיעַ לוֹ גַּם כָּל הַבְּרָכוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת, כִּי הַגַּשְׁמִיּוּת טָפֵל וּבָטֵל אֶל הָרוּחָנִיּוּת שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר וְכַנַּ"ל. וְאָז בָּרַח יַעֲקֹב אֶל לָבָן לִקַּח אִשָּׁה מִשָּׁם וְשָׁמַר אֶת צֹאנוֹ בִּשְׁבִיל זֶה. כִּי יַעֲקֹב אַחַר שֶׁזָּכָה אֶל הַבְּכוֹרָה וְהַבְּרָכָה אֲבָל רָאָה שֶׁעֲדַיִן הוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה לְקַשֵּׁר שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו תָּמִיד שֶׁיְּקַשֵּׁר תָּמִיד הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת, וְעַל כֵּן הָלַךְ תְּחִלָּה לְבֵית שֵׁם וְעֵבֶר וְעָסַק שָׁם בַּתּוֹרָה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, כִּי עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁיָּצָא מִשָּׁם פָּגַע בַּמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עוֹלִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁמַּעֲלִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם לְשָׁרְשָׁן, וְשָׁם עִקַּר הִתְקַשְּׁרוּת וַעֲלִיַּת כָּל הַדְּבָרִים לְשָׁרְשָׁן כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן רָאָה שָׁם סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, הַיְנוּ שֶׁרָאָה שֶׁהָאָדָם וְכָל הַתְּלוּי בּוֹ וְנִלְוֶה אֵלָיו הַכֹּל בִּבְחִינַת סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, כִּי כָּל דָּבָר

יֵשׁ לוֹ שׂוֹרֵשׁ לְמַעְלָה וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּכָאן הַדָּבָר מֻצָּב אַרְצָה, כִּי מְלֻבָּשׁ בְּאַרְצִיּוּת וְנִשְׁמִיּוּת, אֲבָל רֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, כִּי יֵשׁ בּוֹ חָכְמָה וְשֵׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ שֶׁמַּגִּיעַ עַד לַשָּׁמַיִם לְמַעְלָה לְמַעְלָה וּצְרִיכִין לְקַשֵּׁר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ. וְעַל כֵּן הֶבְטַח אָז עַל הַשְׁמִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ וְכַנַּ"ל, כִּי שָׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה כְּשֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת וְכַנַּ"ל. וְאָז הָלְךָ לְבֵית לָבָן וְנַעֲשָׂה שׁוֹמֵר דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי הַשְׁמִירָה שֶׁשָּׁמַר כָּרָאוּי בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַל יְדֵי זֶה תִּקֵּן בְּחִינַת מִדַּת הַשְׁמִירָה בְּשָׁרְשָׁהּ, הַיְנוּ שֶׁזָּכָה לִשְׁמֹר כָּל חֶפְצֵי הָעוֹלָם מֵאֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים, רַק לְקַשֵּׁר כָּל הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְזִוּוּגוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְאִשָּׁה שָׁמָר, כִּי הִיא בְּבְחִינַת שָׁמוֹר כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל:

אות כ

וְעַל כֵּן שָׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, כֹּה אָמַר וְכוּ' עִם לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד עַתָּה. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְתִרְגֵּ"ג מִצְוֹת שָׁמַרְתִּי וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁשָּׁלַח לְעֵשָׂו שֶׁאֵין לוֹ עוֹד כֹּחַ לְקַטְרֵג עָלָיו, כִּי כְּבָר קִיֵּם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ בְּעֵת הַשְׁמִירָה כְּשֶׁשָּׁמַר צֹאן לָבָן וְקִשֵּׁר כָּל הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת וְעַל יְדֵי זֶה, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר וְכוּ'. וַיְהִי לִי' דַּיְקָא, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּעַצְמוֹ הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁקִּשֵּׁר הַכֹּל אֵלָיו לִבְחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב. וּמֵאַחַר שֶׁזָּכָה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת לְקַשֵּׁר כָּל הַדְּבָרִים לְשָׁרְשׁוֹ שׁוּב אֵין לוֹ לְהִתְרַעֵם וּלְקַטְרֵג עָלָיו וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְעַלֶּה הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת אֵצֶל הַכֹּל וְכוּ'. וְזֶהוּ, וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאֲדוֹנִי לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ, 'חֵן' דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין הַכֹּל אֶל הַשֵּׂכֶל וְנִתְחַבֵּר הַחֵי"ת עִם הַנּוּ"ן וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֵן וְאָז עִקַּר הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת אֵצֶל יִשְׂרָאֵל וְכֻלָּם בְּטֵלִים אֲלֵיהֶם. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לוֹ גַּם כֵּן אָז כְּשֶׁפָּגַע בּוֹ, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן וְכוּ', כִּי אָז דַּיְקָא הוֹדִיעַ לוֹ שֶׁהַיְלָדִים שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם כְּלַל יִשְׂרָאֵל הַמְשִׁיךְ בְּבְחִינַת חֵן, כִּי הֵם יְקַשְּׁרוּ הַכֹּל לְשָׁרְשָׁן עַל כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם כֹּחַ עֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל:

אות כא

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁנִּסְמְכָה לְמַחֲלֹקֶת קֹרַח. וְאִיתָא בִּפְסִיקְתָּא לָמָּה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת פָּרָה אַחַר מַחֲלֹקֶת קֹרַח וְכוּ' וְהוּא לֹא יָדַע חֹק פָּרָה אֲדֻמָּה תִּהְיֶה כַּפָּרָה גְּדוֹלָה עַל יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בְּיִלְקוּט הָרְאוּבֵנִי, עַיֵּן שָׁם. כִּי פָּרָה אֲדֻמָּה מְעַשְּׂיָהּ בַּחוּץ. וְעַל כֵּן הִיא מְטַהֶרֶת מְטֻמְאַת מֵת, כִּי הַמֵּת מְטַמֵּא בְּטֻמְאָה חֲמוּרָה מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁנַּעֲשָׂה פֵּרוּד בֵּין הַפְּנִימִיּוּת וְהַחִיצוֹנִיּוּת שֶׁזֶּה עִקַּר הַמִּיתָה וְאָז נֶאֱחָזִים הַחִיצוֹנִים מְאֹד שֶׁהֵם סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא. וְעַל כֵּן עִקַּר הַטָּהֳרָה עַל יְדֵי פָּרָה אֲדֻמָּה שְׁמַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ דַּיְקָא שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת כָּל מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים וּמְגָרֶשֶׁת אֲחִיזָתָם מִשָּׁם עַד שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ לְטַהֵר מְטֻמְאַת מֵת. וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת

מִצְוַת פָּרָה אֲדֻמָּה הִיא פְּלִיאָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה חֻקָּה חָקַקְתִּי וְכוּ'. וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי:

כִּי בֶּאֱמֶת עִנְיָן זֶה לְקַשֵּׁר הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת, דְּהַיְנוּ לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר עַל הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ וּלְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים לַה' יִתְבָּרַךְ, זֶה הָעִנְיָן הוּא גָּבֹהַּ וְנֶעְלָם מְאֹד מִבְּנֵי אָדָם וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר עַל יָדָהּ מַכְנִיעִין הַיֵּצֶר הָרָע וּמַגְבִּירִין הַיֵּצֶר הַטּוֹב עַל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר בְּחִינַת מַלְכוּת קְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַצְּמָצוּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שְּׁמִּשַּׁבֵּר תַּאֲוֹת לִבּוֹ כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לָזֶה הַשֵּׂכֶל, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁמִּשַּׁבֵּר הַתַּאֲוֹת צָרִיךְ לְזַהֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ צִמְצוּם בְּשִׂכְלוֹ שֶׁלֹּא יַהֲרֹס הַגְּבוּל לְהִסְתַּכֵּל בְּמַה שֶּׁאֵין לוֹ רְשׁוּת, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמְּשַׁקֵּעַ עַדַיִן בְּתַאֲוֹת שֶׁצָּרִיךְ בְּוַדַּאי לְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ שֶׁלֹּא יַהֲרֹס לֵידַע יוֹתֵר מֵהָרָאוּי לוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. עַל כֵּן עִקַּר הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא כְּלַל הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְנַהֵג בְּכָל דָּבָר עַל פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּכְשֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּאֵיזֶה דָּבָר יֵדַע וְיַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ בְּזֶה הַדָּבָר שֵׂכֶל גָּדוֹל וְיכוֹלִין לְהַכִּיר בְּזֶה הַדָּבָר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאִם יִזְכֶּה לֵידַע וּלְהָבִין בְּזֶה אֵיזֶה שֵׂכֶל הַנּוֹגֵעַ לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ מַה טּוֹב, וְאִם לָאו יְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ וְיִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּזְכֶּךָּ גּוּפוֹ כָּרְאוּי אָז יִזְכֶּה לְהָבִין כָּרְאוּי לוֹ. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אֲפִלּוּ כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מֵבִין הֵיטֵב הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, הוּא מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ בּוֹ חָכְמָה וְשֵׂכֶל גָּדוֹל כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל פֹּעַל ה' לְמַעֲנֵהוּ וְכוּ':

כִּי זֶה עִקַּר הַבְּחִירָה מַה שֶּׁאֵין מְבִינִים וְרוֹאִים הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא הַחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר. כִּי אִם הָיוּ הַכֹּל רוֹאִין זֹאת עַיִן בְּעַיִן בְּוַדַּאי לֹא הָיָה שׁוּם בְּחִירָה, כִּי בְּוַדַּאי הָיוּ הַכֹּל בּוֹחֲרִין בְּחָכְמָה וְשֵׂכֶל שֶׁהוּא עִקַּר עֶצֶם הַטּוֹב וְהַנְּעִימוּת שֶׁל כָּל דָּבָר אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וּמִי פֻּתִי יָסוּר לְהַשְׁלִיךְ נְעִימוּת מָתוֹק כָּזֶה וּלְהִמְשִׁיךְ אַחַר עֲכִירַת וְנִשְׁמִיּוּת עָב. אַךְ מֵחֲמַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּחָכְמָתוֹ הֶעֱלִים מֵהָעוֹלָם הַחָכְמָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי עֲבוֹדָה וְיגִיעָה רַבָּה בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְגַם אַחַר כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בָּזֶה הָעוֹלָם עַד הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן כִּי אִם לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁתִּמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת), גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, הָעֹלָם חָסֵר. כְּתִיב לְשׁוֹן הֶעְלֵם שֶׁהֶעֱלִים מֵהַבְּרִיּוֹת וְכוּ'.

וְזֶהוּ:מִבְּלִי אֲשֶׁר יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, הַיְנוּ שֶׁנִּשְׁיב כָּל דָּבָר מֵרֹאשׁוֹ וְעַד סוֹפוֹ שֶׁהוּא פְּנִימִיּוּתוֹ שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת

רֹאשׁ בְּחִינַת וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, שֶׁנָּשִׁיב אוֹתוֹ עַד סוֹפוֹ שֶׁהוּא חִיצוֹנִיּוּתוֹ וְנַשְׁמִיּוּתוֹ, לְהַשִּׂיג הַכֹּל אֵיךְ מְקֻשָּׁרִים וּמְיֻחָדִים יַחַד. כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם עַל יְדֵי יְגִיעָה גְּדוֹלָה בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת וְגַם אַחַר כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בִּשְׁלֵמוּת עַד לֶעָתִיד אַחַר הַתְּחִיָּה בְּעֵת הַקִּבּוּל שָׂכָר שֶׁאָז נַשִּׂיג וְנֵדַע כָּל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בְּזֶה הָעוֹלָם וְכָל מַה שֶּׁכְּוַן ה' יִתְבָּרַךְ בִּבְרִיאַת הָעוֹלָם וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ וּבְהַנְהָגָתוֹ כָּל יְמֵי עוֹלָם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. וְעַל כֵּן מֻחֲמַת שֶׁעַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, עַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ הַבְּחִירָה. וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים מַאֲמִינִים בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּבְתוֹרָתוֹ וּבְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁאַחֲרָיו וְהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם וּמַאֲמִינִים שֶׁבְּכָל דָּבָר יֵשׁ בּוֹ פְּנִימִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא תַּכְלִיתוֹ, וּמִתְנַהֲגִים בְּכָל דָּבָר עַל פִּי הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה מְקֻשָּׁרִים הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא עִקַּר הַשֵּׂכֶל, עַד שֶׁנִּמְצְאִים צַדִּיקִים שֶׁמַּשִּׂיגִין בָּזֶה הַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת, וְגַם הֵם מְצַמְצְמִין שִׂכְלָם שֶׁלֹּא לַהֲרֹס הַגְּבוּל יוֹתֵר מִדַּאי כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם, כִּי גַּם הָרְשָׁעִים וְהַמְחַקְּרִים רוֹצִים לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהַסְתַּכֵּל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר אֲבָל אֵין לָהֶם צִמְצוּם בְּשִׂכְלָם וְעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה זִמְרִי וּמְבַקְּשִׁים חָכְמָה וְשֵׂכֶל כְּפִינְחָס, שֶׁעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה מַמָּשׁ וּמְשֻׁקָּעִים בְּכָל הַתַּאֲוֹת מְאֹד וְרוֹצִים לַחֲקֹר חֲקִירוֹת בְּכָל דָּבָר וּלְהָבִין כָּל דָּבָר לְעֻמְקוֹ וּמַחֲמַת זֶה נָבוֹכוּ מְאֹד בְּכַמָּה דֵּעוֹת זָרוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת גָּדוֹל. אֲבָל לֹא בְּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים הֵם בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ וִיגִיעָתֵנוּ הוּא בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא לְאַחַר הַמִּיתָה כְּשֶׁנִּזְכֶּה לָקוּם בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הַקִּבּוּל שָׂכָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וּלְמָחָר וְכוּ', כִּי אָז נַשִּׂיג בִּשְׁלֵמוּת כָּל מַה שֶּׁעָבַר בָּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ'. וְאָז נֵדַע וְנָבִין הֵיטֵב הַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁזֶּה יִהְיֶה הַקִּבּוּל שָׂכָר. וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל חַיִּים לְעוֹלָם, כִּי הֵם מְקֻשָּׁרִים הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת תָּמִיד עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים, כִּי עִקַּר הַחַיִּים הוּא הִתְחַבְּרוּת הַחִיצוֹנִיּוּת עִם הַפְּנִימִיּוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגּוּף וְנֶפֶשׁ וְכַנַּ"ל. כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁאַפִּלּוּ לְאַחַר מִיתָה שֶׁאָז הַפְּנִימִיּוּת נִפְרָד מֵהַחִיצוֹנִיּוּת, דְּהַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף שֶׁזֶּה עִקַּר הַמִּיתָה, אֵין הַפֵּרוּד פֵּרוּד גָּמוּר לְעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, רַק הוּא לְפִי שָׁעָה עַד זְמַן הַתְּחִיָּה, וְגַם בְּעֵת הַמִּיתָה קֹדֶם הַתְּחִיָּה נִשְׁאָר בְּהַגּוּף קִיסְטָא דְּחִיּוּתָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אַדְרַבָּא, עִקַּר חִבּוּר הַפְּנִימִיּוּת עִם הַחִיצוֹנִיּוּת, דְּהַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי הַמִּיתָה וְעַל כֵּן טוֹב מְאֹד זֶה הַמָּוֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי הַמִּיתָה לְיִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים הוּא רַק כְּמוֹ שֵׁנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ הַנֶּפֶשׁ וְנִתְחַזֵּק יוֹתֵר בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ',
כְּמוֹ כֵן הִיא הַמִּיתָה שֶׁמֻּחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית בִּשְׁלֵמוּת

בְּזֶה הַגּוּף כִּי אִם עַל יְדֵי הַמִּיתָה שֶׁאָז יָשׁוּב הֶעָפָר אֶל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב וְכוּ' וְאָז יִזְדַּכֵּךְ הַגּוּף בֶּעָפָר וְהַנְּשָׁמָה תִּתְחַדֵּשׁ לְמַעְלָה. עַד שֶׁאַחַר הַתְּחִיָּה יָקוּם בְּגוּף וְנֶפֶשׁ זַךְ שֶׁיִּהְיוּ מְחֻבָּרִים לְעוֹלָם וְאָז יְקֻבְּלוּ שְׂכָרָם בִּשְׁלֵמוּת. וְאָז יִהְיֶה עִקַּר הַחַיִּים שֶׁהֵם חַיִּים נִצְחִיִּים וְאָז נַשִּׂיג חִבּוּר הַחִיצוֹנִיּוּת עִם הַפְּנִימִיּוּת בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים שֶׁל כָּל דָּבָר. אֲבָל מֻחָמַת שֶׁבִּשְׁעַת הַמִּיתָה מִתְרַחֶקֶת הַנְּשָׁמָה מֵהַגּוּף וְאֵין נִשְׁאָר חִיּוּת בְּהַגּוּף כִּי אִם בְּתַכְלִית הַמְּעוּט בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל מְאֹד, עַל כֵּן נֶאֱחָז בְּהַמַּת סִטְרָא דְּמָסְאֲבָא מְאֹד, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַפְּנִימִיּוּת קָרוֹב וּמְקֻשָּׁר יוֹתֵר לְהַחִיצוֹנִיּוּת כְּמוֹ כֵן נִתְגָּרְשִׁין מֵהַחִיצוֹנִיּוּת כָּל סִטְרָא דְּמָסְאֲבָא כִּי בְּהַפְּנִימִיּוּת אֵין לָהֶם אֲחִיזָה, עַל כֵּן הַמַּת שֶׁנִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ מְאֹד הַפְּנִימִיּוּת עַל כֵּן מְטַמֵּא בְּטֻמְאָה חֲמוּרָה מְאֹד. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁגַּם בְּהַמַּת יֵשׁ בּוֹ חִבּוּר בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל עִם הַפְּנִימִיּוּת כִּי נִשְׁאָר בּוֹ קִיסְטָא דְּחִיּוּתָא אֲשֶׁר דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים אַחַר כָּךְ לְאַחַר הַתְּחִיָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל זֶה מְרֻמָּזֶת מִצְוַת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁהִיא חֻקָּה גְּדוֹלָה וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָהּ, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים עַל יְדֵי הַמִּצְוָה הַזֹּאת שֶׁל פָּרָה אֲדֻמָּה אָנוּ רוֹאִין שֶׁאֶפְשָׁר לְהִטָּהֵר אֲפִלּוּ מְטֻמְאַת מֵת, כִּי אֵפֶר פָּרָה מְטַהֶרֶת מִזֶּה, כִּי הַפָּרָה מַעֲשֶׂיהָ בַּחוּץ וְיֵשׁ לָהּ כֹּחַ לֵירֵד לְתוֹךְ עֹמֶק מְקוֹמוֹת אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים וּלְגָרְשׁ אֲחִיזָתָם מִשָּׁם עַד שֶׁמְּקֻשֶּׁרֶת גַּם תַּכְלִית הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת וְעַל יְדֵי זֶה מְטַהֶרֶת מְטֻמְאַת מֵת שֶׁנִּמְשָׁךְ רַק מֵהִתְרַחֲקוּת הַפְּנִימִיּוּת מֵהַחִיצוֹנִיּוּת וְכַנַּ"ל:

אות כב

וְקֹרַח בְּמַחֲלֻקְתּוֹ פָּגַם בְּכָל זֶה, כִּי חָלַק עַל מֹשֶׁה שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה חִלֵּק הַפְּנִימִיּוּת מֵהַחִיצוֹנִיּוּת. וְזֶה בְּחִינַת וַיִּקַּח קֹרַח וְתַרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, וְאִתְפְּלַג קֹרַח שֶׁחִלֵּק וְהִבְדִּיל בֵּין הַפְּנִימִיּוּת וְהַחִיצוֹנִיּוּת, כִּי כֻּפַּר בָּעִקָּר וְלֹא הֶאֱמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְקַשֵּׁר הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וְכָל זֶה מֵחֲמַת תַּאֲוֹת לִבּוֹ מֵחֲמַת גַּסּוּתוֹ וְגַאֲוָתוֹ שֶׁרָדַף אַחֲרֵי הַכָּבוֹד וּמֵחֲמַת זֶה הָרַס הַגִּבּוּל וְהַצְּמָצוּם וְהִנִּיחַ דַּעְתּוֹ לְחָקֹר בְּטַעֲמֵי מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְשָׁאַל חֲקִירוֹת וְקֻשְׁיוֹת שֶׁאָסוּר לַחְקֹר בָּהֶם כִּי הֵם חֻקּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בָּהֶם טַעַם בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי פָּגַם בְּהַצְּמָצוּם שֶׁל הַמּוֹחִין, שֶׁזֶּה הָיָה הוּא דַּיְקָא צָרִיךְ לְתַקֵּן כִּי קֹרַח הָיָה לֵוִי וְלֵוִי הוּא בְּחִינַת צְמָצוּם בְּחִינַת דִּין, וּבִשְׁבִיל זֶה גִּלַּח מֹשֶׁה אֶת כָּל הַלְוִיִּים עַל פִּי הַדִּבּוּר, כְּדֵי לְבַטֵּל הַשְׁעָרוֹת שֶׁהֵם תַּקְפָּא דְּדִינָא מְאֹד הַנֶּאֱחָז בְּסִטְרָא דְּלֵוְאֵי. כִּי מֻחָמַת פְּגַם הָעֶגֶל הָיָה אֲחִיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְעִקַּר אֲחִיזָתָם בְּהַשְׁעָרוֹת שֶׁיּוֹנְקִים מִבְּחִינַת דִּין וְצִמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּלֵוְאֵי. וְעַל כֵּן הֻכְרַח לְגַלֵּחַ כָּל שַׂעֲרוֹתֵיהֶם כְּדֵי לְבַטֵּל אֲחִיזָתָם שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ הַלְוִיִּים רַק בִּבְחִינַת הַצְּמָצוּם הַקָּדוֹשׁ בְּלִי אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁזֶּה הַצְּמָצוּם הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת

בְּחִינַת כֹּהֵן כִּי אִם עַל יְדֵי הַצְמָצוּם הַזֶּה. וְעַל כֵּן הָיָה קֹרַח צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ מְאֹד לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּבָנָיו וְאָז הָיָה נִכְלָל הַצְמָצוּם עִם הַשֵּׂכֶל בִּבְחִינַת חֵ"ן הַנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל. אֲבָל קֹרַח מֵחֲמַת תַּאֲוַת הַכָּבוֹד פָּגַם בְּכָל זֶה וְחָלַק עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְרָצָה לִהְיוֹת כֹּהֵן וּפָגַם בְּהַצְמָצוּם, כִּי רָצָה לְהַשִּׂיג הַשֵּׂכֶל בְּלִי צִמְצוּם וְעַל יְדֵי זֶה הָרַס שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי וְיָצָא לַחוּץ וְחָלַק עַל כָּל הַתּוֹרָה, וְחֹלֶק הַפְּנִימִיּוּת מֵהַחִיצוֹנִיּוּת מֵאַחַר שֶׁלֹּא הֶאֱמִין בְּהַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן הָיָה עָנְשׁוֹ שֶׁפָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וּבָלְעָה אוֹתָם חַיִּים שְׁאוֹלָה. כִּי כָּךְ רָאוּי לוֹ, כִּי הֶרְאוּ לוֹ מָה שֶׁפָּגַם שֶׁרָצָה לַחֲלֹק הַחִיצוֹנִיּוּת מֵהַפְּנִימִיּוּת וְאָז בְּחַיָּיו קְרוּי מֵת בִּבְחִינַת רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים. וּמֵאַחַר שֶׁקֹּרַח הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁחָלַק כָּל כָּךְ עַל מֹשֶׁה וְחֹלֶק כָּל כָּךְ הַחִיצוֹנִיּוּת מֵהַפְּנִימִיּוּת, עַל כֵּן תֵּכֶף וּמִיָּד חָטְפָה אוֹתוֹ הָאָרֶץ וּבָלְעָה אוֹתוֹ בְּחַיָּיו לְמַטָּה לַמָּקוֹם הָרָאוּי לוֹ לִבְחִינַת תַּכְלִית הַחִיצוֹנִיּוּת שֶׁהוּא בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת. כִּי שָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת וְעַל כֵּן הָאָדָם הוֹלֵךְ בְּקוֹמָה זְקוּפָה בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ, כִּי הוּא סֵלֶם מֻצָּב אַרְצָה בִּבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת, כִּי מְלֻבָּשׁ בְּגוּף, אֲבָל רֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶלְיוֹנוּת הַדָּבָר בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת. כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְקַשֵּׁר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ וַאֲזַי הוּא חַי לְעוֹלָם. אֲבָל קֹרַח שֶׁחָלַק כָּל כָּךְ וְהִפְרִיד בֵּין הַפְּנִימִיּוּת וְהַחִיצוֹנִיּוּת, בֵּין שָׁמַיִם לָאָרֶץ, עַל כֵּן פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וּבָלְעָה אוֹתוֹ בַּחַיִּים מִיָּד כִּי שָׁם מְקוֹמוֹ, כִּי שָׁם הוּא תַּכְלִית הַנַּשְׁמִיּוּת וְהַחִיצוֹנִיּוּת:

אות כג

וְעַתָּה מְקֻשָּׁר יָפֶה מְאֹד פָּרָשַׁת חֻקַּת לְפָרָשַׁת קֹרַח וְכַמּוּבָא בַּפְּסִיקְתָּא הַנַּ"ל שֶׁאָמַר קֹרַח, לֹא דַי שֶׁהוֹצִיא אוֹתִי מִכְּלַל הַכְּהֻנָּה וּמַתָּנוֹת אֶלָּא שֶׁגִּלַּח רֹאשִׁי וְעָשָׂה אוֹתִי סָכָל, מִיָּד נִתְקַנֵּא לְמֹשֶׁה לְעָרְעֵר הָרִיב וְהוּא לֹא יָדַע חֹק פָּרָה אֵדֻמָּה תִּהְיֶה כַּפָּרָה גְּדוֹלָה עַל יִשְׂרָאֵל, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁמְּטַהֶרֶת מְטַמְּאַת מֵת, זֶהוּ הֵפֶךְ טָעוּת קֹרַח שֶׁחָלַק הַפְּנִימִיּוּת מֵהַחִיצוֹנִיּוּת, כִּי עַל יְדֵי מְצִוַּת פָּרָה אָנוּ רוֹאִין שֶׁאֶפְלוּ בְּתַכְלִית הַחִיצוֹנִיּוּת יְכוֹלִין לֵירֵד וּלְקַשֵּׁר גַּם אוֹתָן הַמְּקוֹמוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל:

כִּי פָּרָה אֲדֻמָּה הִיא בְּחִינַת תַּכְלִית הַצְמָצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת תֹּקֶף הָאַדְמִימִיּוּת שֶׁהוּא תֹּקֶף הַדִּין בְּחִינַת תַּכְלִית הַצְמָצוּם. אֲבָל בְּכֹחַ הַמְצָוָה הַזֹּאת הָיָה כֹּחַ לְהַכֹּהֵן שֶׁיְּמַתֵּיק גַּם זֶה הַצְמָצוּם עַד שֶׁדֵּיקָא עַל יְדֵי הַצְמָצוּם הַזֶּה בְּחִינַת עֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְחַבְּרוּ הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת עַד שֶׁיִּטַּהֲרוּ מְטַמְּאַת מֵת. וְזֶה בְּחִינַת עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תוֹלַעַת שֶׁהַגְּבוֹהַּ שֶׁנִּתְגָּאָה כְּאֶרֶז יַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ כְּאֵזוֹב וּכְתוֹלַעַת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְצַמְצֵם אֶת הַמֹּחַ וְלִבְלִי לְהִתְגָּאוֹת לִהְיוֹת חָכָם בְּעֵינָיו שֶׁיִּרְצֶה לְהַשִּׂיג הַכֹּל יוֹתֵר מִשִּׂכְלוֹ רַק יְצַמְצֵם מֹחוֹ וְיַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ כְּאֵזוֹב וּכְתוֹלַעַת

וְיִסְמֹךְ אֶת עַצְמוֹ עַל אֲמוּנָה, וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְטַהֵר תַּכְלִית הַחִיצוֹנִיּוּת וּלְקַשֵּׁר הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת חִבּוּר עֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית הַצִּמְצוּם כַּנַ"ל, בִּפְרָט שֶׁנִּשְׂרָף בְּאֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַדִּין, וּמְחַבְּרִין וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ אֶל מַיִם חַיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵימֵי הַחֲסָדִים, כִּי פְּנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת בְּשָׁרְשָׁן נִמְשָׁכִין מֵחֶסֶד וּגְבוּרָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל יְדֵי זֶה נִטְהָרִין מִטֻּמְאַת מֵת שֶׁעִקַּר טֻמְאָתוֹ עַל יְדֵי הִתְרַחֲקוּת הַפְּנִימִיּוּת מֵהַחִיצוֹנִיּוּת שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ מֻהַגּוּף. כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהַמִּיתָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְחַבֵּר הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים לָנֶצַח וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים חַיִּים דַּיְקָא כִּי נִטְהָרִין מִטֻּמְאַת מֵת וְזוֹכִין לְחַיִּים וְכַנַּ"ל:

עַל כָּל דָּבָר פֶּשַׁע וְכוּ' יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ בְּחִינַת חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם כִּי כִּפְלַיִם לְתוּשִׁיָּה כִּי כָּל בֵּיתָהּ לָבֵשׁ שָׁנִים שְׁנַיִם:

אות כד

וְזֶה בְּחִינַת חָכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, זוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁל אוֹן בֶּן פֶּלֶת, וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ זוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁל קֹרַח. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּחָכְמָה, דְּהַיְנוּ לִזְכּוֹת עַל יְדֵי הַבַּיִת לְקַשֵּׁר כָּל הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּבֵית דְּבְרֵאשִׁית שֶׁהוּא רֹאשׁ בַּיִת וְכַנַּ"ל וְאָז זוֹכִין לְחַיִּים כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְצוּת מְזוּזָה שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַבַּיִת וּשְׁמִירָתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה, כִּי מֵחָמַת שֶׁהִיא סְמוּכָה לִבְחִינַת חִיצוֹנִיּוּת, עַל כֵּן שָׁם צְרִיכִין לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ חָכְמָה וְחַיִּים לְשָׁם דַּיְקָא וְכַמְבֹאָר לְמַעְלָה כָּל זֶה. וְזֶהוּ, חָכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, חָכְמוֹת נָשִׁים הֵם דַּיְקָא בּוֹנִין הַבַּיִת עַל מְכוֹנוֹ, כִּי שָׁם דַּיְקָא צְרִיכִין לִזָּהֵר לְקַשֵּׁר הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְחַיִּים וְכַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת שֶׁשָּׁם מַכְנִיסִין וּמְקַשְּׁרִין כָּל הַחִיצוֹנִיּוּת אֶל הַפְּנִימִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן דִּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִקְרָא זֶה לְעִנְיַן מַחֲלֻקְתּוֹ שֶׁל קֹרַח, כִּי מַחֲלֶקֶת שֶׁל קֹרַח שֶׁהָיָה עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ הָיָה הַהֵפֶךְ מִמֹּשׁ מִבְּחִינַת בִּנְיַן הַבַּיִת, כִּי עַל יְדֵי מַחֲלֻקְתּוֹ רָצָה לְהַפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם, הַפְּנִימִיּוּת מֵהַחִיצוֹנִיּוּת וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר עַל אִשְׁתּוֹ שֶׁגָּרְמָה כָּל זֶה וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ, כִּי הִיא דַּיְקָא גָּרְמָה בְּחִינַת הֲרִיסַת הַבַּיִת וְכַנַּ"ל. אֲבָל אִשְׁתּוֹ שֶׁל אוֹן בֶּן פֶּלֶת שֶׁהִצִּילָה בַּעְלָהּ מֵהַמַּחֲלֹקֶת, עַל כֵּן נֶאֱמַר עָלֶיהָ חָכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, 'בָּנְתָה בֵיתָהּ' דַּיְקָא, כִּי בִּנְיַן הַבַּיִת הוּא הֵפֶךְ הַמַּחֲלֹקֶת וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלוֹם בַּיִת:

פקדון וארבעה שומרים ה:

עִנְיַן הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים:

א) עַל פִּי הַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן סא, עַיֵּן שָׁם:

וְהַיּוֹצֵא מִשָּׁם לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁצְּרִיכִין לָשׁוּב עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין לְהָעוֹלָם וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה וְנִכְלֶלֶת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, כִּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא קֹדֶשׁ וְחָכְמָה עִלָּאָה בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל דְּמִתַּמָּן אוֹרַיְתָא נַפְקַת הוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וְכָל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת כָּל דִּין הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ וְכוּ', אֲבָל עַל יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל מַמְתִּיקִין כָּל מִינֵי דִינִין שֶׁבָּעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּמְתִּיקִין הַדִּין עַל יְדֵי הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים צְרִיכִין גַּם כֵּן לְקַבֵּל מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכוּ' וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שְׁתִּים עָשְׂרֵה אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאֶבֶן אַחַת בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת בָּאִים כָּל אֶחָד עִם צְמָצוּמוֹ וְשִׂכְלוֹ, וְנִכְלָלִין בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכוּ' שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל מִינֵי דִינִין שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ'. עַל כֵּן צְרִיכִין אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת לִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהַכְלֵל יַחַד וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה וְכוּ' בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת חֲדִי רַבִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכוּ' פְּתַח וְאָמַר ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי מַעֲשֶׂיךָ וְכוּ'. כִּי זֶה הַמִּקְרָא נֶאֱמַר עַל רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲלוֹמְיָדָיו שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ עַל שֶׁלֹּא הָיָה אַהֲבָה וְשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וְכוּ'. אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹמְרִים, כִּי הַשּׁוֹמֵר צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַדָּבָר מֵהֶסְרוֹנוֹת וְהֶזֵּקוֹת וְכָל הַהֶזֵּקוֹת בָּאִים מֵהַדִּינִים שֶׁבָּאִים מֵהַצְּמָצוּמִים כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַמְתִּיק אוֹתָם עַל יְדֵי הַשִּׂכְלִים הַנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל, הֵינוּ עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי אֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת שָׁמוֹר, כַּמּוּבָא, שֶׁהִוא בְּחִינַת מִדַּת לַיְלָה, בְּחִינַת וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת, שֶׁאָז צְרִיכִין שְׁמִירָה וְעַל כֵּן מְבָרְכִין אָז שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה וְעַל כֵּן עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל כָּל הַשּׁוֹמְרִים לִשְׁמֹר הַדָּבָר מֵהֶזֵּקוֹת וְחֶסְרוֹנוֹת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה, הֵינוּ אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא יְסוֹד הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ. כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְנִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה וְנִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וְכָל הַדִּינִים וְכוּ'. וְאָז כְּשֶׁנִּמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים בְּוַדַּאי נִשְׁמָר הַדָּבָר מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת וְהַחֶסְרוֹנוֹת הַבָּאִים מֵהַדִּינִים כַּנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה שׁוֹמֶרֶת הַכֹּל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין צְרִיכִים לְטִטְרוּתָא, כִּי הַתּוֹרָה שׁוֹמֶרֶת אוֹתָם, עַל כֵּן עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם עִם כָּל עֲשִׁירוּתָם וְחָפְצֵיהֶם הַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בִּשְׁלֵמוּת בְּהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם עוֹסְקִים תָּמִיד לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה וּלְהַרְבּוֹת סְפָרִים קְדוֹשִׁים בְּהַתּוֹרָה לְהַשְׂלִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכֻּלָּל הַכּוֹלֵל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַמְּתָקַת כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַכֹּל מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת וְחֶסְרוֹנוֹת וְכַנַּ"ל. אֲבָל צְרִיכִין לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּין יִשְׂרָאֵל כִּדְאִי שֶׁיִּכָּלְלוּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת יַחַד בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁכֻּלָּל פְּרָטִי וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִין יַחַד בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם וְנִכְלָלִין בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְאֶחָד הוּא בְּחִינַת שֶׁכֻּלָּל פְּרָטִי וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִין יַחַד בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם וְנִכְלָלִין בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא חָכְמָה הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים עַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִין עַל יְדֵי שֶׁכֻּלָּל הַכּוֹלֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כִּי אַהֲבָה וְשָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל הוּא כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת יַחַד בִּבְחִינַת שֶׁכֻּלָּל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל שְׁלֵמוּת וְקִיּוּם הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹהֲבִין זֶה אֶת זֶה עַל כֵּן וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ וְכוּ' הוּא כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּקֵי דִּינִים שֶׁבֵּין הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים, כִּי שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מֵהַכֹּל וּלְהֶפֶךְ הַשּׂוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין וְשׂוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר חַיָּבִין בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּרִים בְּאוֹנְסִין. כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַמְּתָקַת הַצְּמְצוּמִים עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל שֶׁעִקְּרוֹ תָּלוּי בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין יַחַד בַּשֵּׁכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן הַשּׂוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר בַּכֹּל, כִּי הַשּׂוֹמֵר חִנָּם אֵינוֹ מְחַיָּב רַק לִשְׁמֹר הַדָּבָר כָּרָאוּי בְּלִי פְּשִׁיעָה וְאִם אַף עַל פִּי כֵן אֵרַע אֵיזֶה הֶזֵּק וְחִסָּרוֹן בְּהַדָּבָר הַמֻּפְקָד אֲצָלוֹ אֵין אָנוּ תּוֹלִין הַהֶזֵּק בּוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּא שׂוֹמֵר חִנָּם וְחַיָּב עַצְמוֹ בִּשְׁמִירַת מָמוֹנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּחִנָּם בְּלִי שׂוּם שָׂכָר רַק מִצַּד אַהֲבָה וְרֵעוּת שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְכָךְ רָאוּי לִהְיוֹת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֶאֱהַב אֶת חֲבֵרוֹ בֶּאֱמֶת וְיִהְיֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ חָבִיב עָלָיו כְּשֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁמִּצַּדּוֹ אֵין שׂוּם הֶזֵּק מֵאַחַר שֶׁבְּזֶה הַשְׁמִירָה קַיֶּמֶת מִצְוַת וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ, כִּי שָׂמַר מָמוֹן חֲבֵרוֹ בְּלִי שָׂכָר רַק מֵאַהֲבָה לְבַד, וְעַל כֵּן מִצִּדּוֹ בְּוַדַּאי הָיָה נִכְלָל בְּהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם כָּל מִינֵי הַמְּתָקוֹת וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת וְעַל כֵּן מִצִּדּוֹ אֵין פֶּגַע וְאֵין הֶזֵּק וְעַל כֵּן הַשּׂוֹמֵר חִנָּם הוּא פָּטוּר בַּכֹּל. וְכֵן לְהֶפֶךְ הַשּׂוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל, כִּי אָנוּ תּוֹלִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת בְּהַשּׂוֹאֵל, וְלֹא בְּהַמַּשְׁאִיל שֶׁהִשְׁאִיל כֵּלָיו וַחֲפָצָיו לַחֲבֵרוֹ בְּלִי שׂוּם קַבָּלַת שָׂכָר רַק מִצַּד אַהֲבַת רֵעִים שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְחַיָּב

לְהֵטִיב וְלִגְמֹל חֶסֶד עִם חֲבֵרוֹ. נִמְצָא שֶׁזֶּה הַמַּשְׁאִיל קַיֵּם אַהֲבַת חֲבֵרִים כָּרָאוּי עַל כֵּן מִצִּדּוֹ אֵין הֶזֵּק כַּנַּ"ל עַל כֵּן אֵין אָנוּ תּוֹלִין שׁוּם הֶזֵּק בְּהַמַּשְׁאִיל כִּי אִם בְּהַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ שֶׁקִּבֵּל כָּל הֶנָּאַת הַחֵפֶץ מֵחֲבֵרוֹ בְּחִנָּם. וַהֲרֵי חֲבֵרוֹ קַיֵּם בְּעֶסֶק זֶה מִצְוַת אַהֲבַת חֲבֵרִים כָּרָאוּי שֶׁמִּצִּדּוֹ בְּטֵלִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת. אֲבָל בְּהַשּׁוֹאֵל לֹא רָאִינוּ שֶׁוִּתֵּר לַחֲבֵרוֹ מֵחֲמַת אַהֲבָה וּכְלִלְיוּת, עַל כֵּן אָנוּ תּוֹלִין כָּל אַחֲרָיוּת הַהֶזֵּקוֹת בְּהַשּׁוֹאֵל וְלֹא בְּהַמַּשְׁאִיל וְכַנַּ"ל:

אות ד

וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר חַיָּבִין בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּרִים מֵאוֹנְסִין, כִּי הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר שְׁנֵיהֶם מְשֻׁתָּפִין עִם הַבַּעַל הַבַּיִת בַּהֶנָּאָתָן, כִּי הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שׁוֹמֵר חֶפֶץ חֲבֵרוֹ אֲבָל לֹא בְּחִנָּם כִּי אִם בְּשָׂכָר, וְכֵן הַשּׁוֹכֵר שֶׁחֲבֵרוֹ מָסַר לוֹ חֶפְצוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֲבָל הָיָה בְּשָׂכָר עַל כֵּן הֵם מְשֻׁתָּפִין בְּאַחֲרָיוּת הַהֶזֵּקוֹת וְעַל כֵּן הַטִּילָה הַתּוֹרָה עֲלֵיהֶם הֶזֵּק גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְעַל בַּעַל הַבַּיִת בְּעַצְמוֹ שֶׁל הַחֵפֶץ הַטִּילָה עֲלֵיו אַחֲרָיוּת הָאוֹנְסִין. וְגַם זֶה יְבֹאַר הֵיטֵב בְּעֶזְרַ ה' עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי מִבֹּאר שָׁם שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי מִינֵי הַמְתָּקַת הַדִּינִים, כִּי יֵשׁ שֶׁמַּמְתִּיקִין כָּל דִּין פְּרָטִי עַל יְדֵי הַשֶּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ וְכוּ' וְגַם זֶה עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל הַשֶּׂכֶל הַפְּרָטִי מֵהַשֶּׂכֶל הַכּוֹלֵל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל יֵשׁ דִּינִים שֶׁמַּמְתִּיקִין אוֹתָם עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּעַצְמוֹ שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל מִינֵי דִּינִין שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה יָדוּעַ וּמְבֹאָר כְּבָר שֶׁכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת חַס וְשָׁלוֹם, נִמְשָׁכִין מֵהַדִּינִים וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר חַיָּבִין בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה נִמְשָׁךְ מֵהַדִּינִים שֶׁיְּכוֹלִין לְהַמְתִּיק אוֹתָם עַל יְדֵי הַשֶּׂכֶל הַפְּרָטִי הַשַּׁיָּךְ לְכָל דָּבָר, כִּי גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה נִמְשָׁךְ רַק מֵהֶסַח הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין הַשֵּׂכֶל הֵיטֵב לְתוֹךְ הַדָּבָר הַנִּשְׁמָר וְעַל כֵּן הֶזֵּק זֶה תּוֹלִין בְּהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר שֶׁקִּבְּלוּ הֶנָּאָה מֵהַחֵפֶץ, וְעַל כֵּן חָל עֲלֵיהֶם הַשְׁמִירָה הַבָּאָה עַל יְדֵי הַהַמְתָּקָה שֶׁל הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים מֵאַחַר שֶׁקִּבְּלוּ הֶנָּאָה פְּרָטִיּוּת מֵהַחֵפֶץ. אֲבָל הֶזֵּקוֹת שֶׁל אוֹנְסִין שֶׁבָּאִים עַל יְדֵי חַיּוֹת רָעוֹת וְלִסְטִים מְזַיֵּן שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים קָשִׁים וַחֲזָקִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקָן וּלְבַטְּלָם כִּי אִם עַל יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים קָשִׁים וַחֲזָקִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, זֹאת הָאַחֲרָיוּת שֶׁל הַמְתָּקַן אֵלּוּ הַהֶזֵּקוֹת אֵין תּוֹלִין כִּי אִם בְּהַבַּעַל הַבַּיִת בְּעַצְמוֹ שֶׁל הַחֵפֶץ שֶׁכָּל עִקַּר הַחֵפֶץ בִּכְלָלוּתוֹ הוּא שֶׁלּוֹ, כִּי רַק הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא הֶחְכֵּם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהַכֹּל צְרִיכִין לְקַבֵּל כָּל הַהַמְתָּקוֹת וְכָל הַשְׁמִירוֹת מִמֶּנּוּ, כִּי זֶה הֶחְכֵּם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, הוּא בְּחִינַת הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ כַּיָּדוּעַ וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה עֲשִׁירוּת וַחֲפָצִים וְכֵלִים צָרִיךְ לְקַבֵּל הַשְׁמִירָה מִמֶּנּוּ כִּי מִמֶּנּוּ כָּל הַהַמְתָּקוֹת שֶׁל כָּל הַדִּינִים שֶׁמַּשָּׁם כָּל הַשְׁמִירוֹת. עַל כֵּן אַחֲרָיוּת שֶׁל אוֹנְסִין שֶׁבָּא מִדִּינִים קָשִׁים אֵין תּוֹלִין בְּהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר

וְהַשּׁוֹכֵר שֶׁקִּבְּלוּ הֶנָּאוֹת פְּרָטִיּוֹת מֵהַחֵפֶץ כִּי אִם בְּבַעַל הַחֵפֶץ שֶׁהוּא עִקַּר הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל הַחֵפֶץ שֶׁרַק הוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ הַהַמְתָּקָה מֵהַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

אות ה

וְעַל כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַתּוֹרָה לְבָנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב. עַל כֵּן הָיָה שׁוֹמֵר כִּי שָׁמַר אֶת צֹאן לָבָן. כִּי עַל יָדוֹ עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁבָּא עַל יְדֵי הַהַמְתָּקָה הָעֶלְיוֹנָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין כָּל הַצְּמָצוּמִים בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתִּים עֶשְׂרֵה אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּכְלְלוּ בְּאֶבֶן אַחַת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִמְצֹא מָקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְעִקַּר לִמְצֹא נְקֻדַּת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, עַל כֵּן הָיָה שׁוֹמֵר וְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד כָּל מִינֵי אוֹנְסִין שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבָא הָאֲרִי וְהַדֹּב וְכוּ'. כִּי זָכָה לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים קָשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹנְסִין עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, שֶׁעָסַק כָּל יָמָיו בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לְכָלֵל שָׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זְכֹר ה' לְדָוִד אֶת כָּל עֻנּוֹתוֹ וְכוּ' אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי וְכוּ' עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה', שֶׁהוּא מָקוֹם אֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות ו

וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מֵחָדָשׁ הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל לִזְכּוֹת לְהַרְבּוֹת סְפָרִים קְדוֹשִׁים בַּתּוֹרָה לְהַשְׂלִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן עַד שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כְּחֲדָשִׁים. וּבִפְרָט בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז עִקַּר זְמַן קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כִּי הַתּוֹרָה כְּבָר קִבַּלְנוּ, אֲבָל כָּל אָדָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צָרִיךְ לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּבֵּר לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה הָעִקָּר, הַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּבֵּר עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי הַנֶּהֱגוֹת יְשָׁרוֹת בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּלְמֹד שָׁם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם קָשֶׁר כָּל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה עוֹסְקִין בֵּימֵי הַסְּפִירָה וְשָׁבוּעוֹת, כִּי בַּסְּפִירָה עוֹסְקִין לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים לְהַמְתִּיק הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים הַנִּמְשָׁכִים מֵהֶם, כִּי יָדוּעַ שֶׁיְּמֵי הַסְּפִירָה הֵם יְמֵי דִּין שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת צְמָצוּם הַנַּ"ל. וּבְכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁל יְמֵי הַסְּפִירָה מַמְשִׁיכִין מֹחַ וְשֵׂכֶל כְּפִי הַיּוֹם, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת הַיְטֵב, וְעַל יְדֵי כָּל מֹחַ וְשֵׂכֶל מַמְתִּיקִין הַצְּמָצוּם וְהַדִּין שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם וְזֶה הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם מִימֵי הַסְּפִירָה הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל פְּרָטֵי הַנַּ"ל שֶׁמַּמְתִּיקִין צְמָצוּם וְדִין פְּרָטֵי וְכוּ'

כַּנַּ"ל עַד שֶׁבְּשָׁבוּעוֹת זוֹכִין לְהִכָּלֵל בַּשֵּׁכֶל הָעֶלְיוֹן שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה דְּמִתַּמָּן כָּל אוֹרָיְתָא נָפְקַת, כִּי שְׁבוּעוֹת הוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, בְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אָז עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁזּוֹכִין אָז שֶׁתִּהְיֶה הַתּוֹרָה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה בְּחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנִּמְשָׁכִין בְּשָׁבוּעוֹת בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת, בְּחִינַת וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּכַוָּנַת הַמִּקְוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים יְמֵי הַסְּפִירָה לְשׁוֹן סֵפֶר, כִּי כְּפִי הַמּוֹחַ וְהַשֵּׂכֶל שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכָל יוֹם מִימֵי הַסְּפִירָה כֵּן נִתְרַבֶּה בְּחִינַת סֵפֶר בַּתּוֹרָה לְהַשְׂלִים אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁנִּזְכֶּה בְּשָׁבוּעוֹת לְקַבֵּל הָאָרָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל:

אות ז

וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת עַד שֶׁהָעֲשָׁנִים סְרוּחִין עוֹלִין אֶל הַמּוֹחַ וּמְעַקְּמִין וּמְסַבְּבִין אֶת מֹחוֹ וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקְּלִקּוּלִים שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת גִּלּוּלֵי מִצְרַיִם שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מֵהֶם בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה, כִּי כָּל גִּלּוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנָה, כַּמּוּבָא. וְעִקַּר הַפְּגָם הָיָה בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נִבְרָא יְחִידִי וְלֹא הָיוּ אָז עֲדַיִן חֲכָמִים בָּעוֹלָם כִּי אִם הוּא לְבַדּוֹ, אַף עַל פִּי כֵן הָיָה צָרִיךְ בְּיוֹתֵר לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, דְּהַיְנוּ לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁאֵין מַאֲמִינִים בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכֵן מְבֹאָר בְּסִימָן פּוּ בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא עַל פָּסוּק מִקְצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה, כִּי אִם הָיָה הָאָדָם מַאֲמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּשְׁמָתוֹ גְּבֹהָּה מְאֹד מְאֹד, כִּי אֲפִלּוּ הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל גְּבֹהָּה מְאֹד וּבוֹ תְּלוּיִין כָּל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה עוֹבֵר שׁוּם עֲבֵרָה וְלֹא הָיָה פּוֹגֵם שׁוּם פְּגָם, בִּפְרָט אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה יְחִידִי שֶׁאָצְלוֹ הָיָה כָּל אֱמוּנַת חֲכָמִים רַק בִּבְחִינָה זֹאת. כִּי אֲנַחְנוּ צְרִיכִים אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם, לְהַאֲמִין בְּצַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים וּלְהַאֲמִין בַּחֲבֵרוֹ וּלְדַבֵּר עִמּוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם בִּבְחִינַת אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר וְכוּ'. כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק. וּבְיוֹתֵר צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ, לְהַאֲמִין שֶׁגַּם מְעַט עֲבוֹדָתוֹ וְעִסְקוֹ בַּתּוֹרָה יָקָר מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט מַה שֶּׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֱמִתִּיִּים לְהַאֲמִין בָּהֶם שֶׁזֶּה יָקָר מְאֹד מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֲפִלּוּ אִם יַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקִים וּבַחֲבֵרָיו הַכְּשֵׁרִים שֶׁכֻּלָּם צַדִּיקִים, אֲבָל אֵינוֹ מַאֲמִין בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ

שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁאֱמוּנָתוֹ שֶׁמַּאֲמִין בַּחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים וְכוּ' יָקָר מְאֹד מְאֹד, גַּם זֶה פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וּבְאֹפֶן אֶחָד פְּגָם הַזֶּה גָּרוּעַ מֵהַכֹּל, כַּאֲשֶׁר מָצוּי נֶגַע הַמִּסְפַּחַת הַזֹּאת בְּכַמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם כְּשֵׁרִים קְצָת וּמִתְחִילִים לְהִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי אֱמֶת לַחֲכָמִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים, אֲבָל אוֹמְרִים עַל חַבְרֵיהֶם הֵם בְּוַדַּאי כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים, אֲבָל מַה מּוֹעִיל לִי כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ חֶסְרוֹנִי בְּנַפְשִׁי שֶׁאֲנִי מָלֵא חֲטָאִים וַעֲוֹנוֹת וּפְגָמִים וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְרַחֵק לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם וְנוֹפֵל מֵאֱמוּנַת חֲכָמִים לְגַמְרֵי עַד שֶׁהַרְבֵּה נַעֲשׂוּ מִתְנַגְּדִים וְחוֹלְקִים עַל יְדֵי זֶה. נִמְצָא שֶׁכָּל פְּגָמוֹ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הֶאֱמִין בְּעַצְמוֹ, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל חַיָּיו צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁיַּאֲמִין גַּם בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּאֲמִין בְּגֹדֶל כֹּחַ צִדְקָתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים עַד שֶׁבְּוַדַּאי יִתְקָנוּ גַּם אוֹתוֹ וְיַעֲלוּ אוֹתוֹ מַעְלָה מַעְלָה אִם יֹאחֵז עַצְמוֹ לִהְיוֹת דָּבוּק בָּהֶם כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי אֱמוּנָתוֹ בְּעַצְמָהּ שֶׁמַּאֲמִין בְּהַצַּדִּיקִים וּמִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם יָקָר מְאֹד מְאֹד, כִּי אֱמוּנָה הִוא רַק בְּדָבָר שֶׁאֵין מְבִינִים בַּשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה אַף עַל פִּי שֶׁלְּפִי שִׂכְלוֹ וְיֵדִיעָתוֹ בְּעַצְמוֹ הוּא רָחוֹק מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שֶׁגַּם מִעַט הַנְּקֻדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁבּוֹ יְקָרִים מְאֹד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְכַאֲשֶׁר הֲבַנְתִּי כָּל זֶה מְשִׁיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה זְכֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וּבִפְרָט אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה יְחִידִי בָּעוֹלָם שֶׁכָּל אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁלּוֹ הָיָה תְּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל, וּבִפְרָט כִּי כָּל הַפְּגָם שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה עַל יְדֵי חַוָּה אִשְׁתּוֹ שֶׁמִּתְחִלָּה בָּא הַנָּחָשׁ עָלֶיהָ בְּעֶרְמָה, כִּי הִיא הָיְתָה צְרִיכָה לְהַאֲמִין בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁדִּבְּרוּ אֱמֶת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת, וְהַנָּחָשׁ הִכְנִיס בָּהּ [זוהֲמָא] עַד שֶׁכָּפְרָה בּוֹ וְלֹא הֶאֱמִינָה בִּדְבָרָיו וּפָגְמָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים עַל יְדֵי זֶה. וְנִסְתָּה לְדִבְרֵי הַנָּחָשׁ וְאַחַר כָּךְ גָּרְמָה עַד שֶׁהִכְנִיסָה כְּפִירוֹת גַּם בְּלֵב אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁנָּפַל בְּדַעְתּוֹ וְלֹא הֶאֱמִין בְּעַצְמוֹ בְּעֹצֶם כֹּחוֹ וּמַעֲלָתוֹ שֶׁהָיְתָה גְּבוֹהָּ וְנִשְׂגָּבָה מְאֹד עַד שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמֵּאָז נִמְשַׁךְ זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפְּגָמִים שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים דּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפַּלָּגָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ גְּלוּת מִצְרַיִם כַּיָּדוּעַ. וְכָל פְּגָמֵי הַדּוֹרוֹת הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא יִפְּנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים וְכוּ' וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

אות ח

וְעַל כֵּן הָיָה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל יְדֵי אֲכִילָה עַל יְדֵי שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי כָּל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים נוֹגֵעַ בְּהָאֲכִילָה שֶׁנִּדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת וְכוּ' שֶׁעוֹלִים עֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל הַמֹּחַ וּמְסַבְּבִין וּמְעַקְּמִין אֶת דַּעְתּוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן הִזְהִירוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה שֶׁלֹּא יֹאכַל מֵעֵץ הַדַּעַת שֶׁהִיא בְּחִינַת אֲכִילָה כְּזֹאת שֶׁעַל יָדָהּ מִתְרַבֶּה הַמּוֹתָרוֹת וְעוֹלֶה אֶל הַמֹּחַ וְכוּ'. וְהוּא פְּגַם בָּזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים וְאָכַל אֲכִילָה

זֹאת שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְאָז תֵּכֶף נִמְשַׁךְ בִּלְבּוּל הַדַּעַת בָּעוֹלָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמּוֹתָרוֹת הַנַּ"ל מֵעֲשָׂנִים סְרוּחִים הַבָּאִים עַל יְדֵי הַמּוֹתָרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת גְּזֵרַת הַמִּיתָה שֶׁנִּגְזְרָה אָז בְּחִינַת בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. כִּי כָּל מִיתַת הָאָדָם נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָאֲכִילָה עַל יְדֵי הַמּוֹתָרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּחְיֶה הָאָדָם לְעוֹלָם, וּמִשָּׁם הָיָה כָּל גָּלוּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וּבִימֵי סְפִירָה עוֹסְקִין לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִזֻּהֲמָתָם וְגִלּוּלֵיהֶם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמּוֹתָרוֹת הַנַּ"ל:

אות ט

וְעַל כֵּן יָרַד הַמָּן לְיִשְׂרָאֵל בִּימֵי הַסְּפִירָה בְּט"ו בְּאִיָּר. וְעַד אוֹתוֹ הַיּוֹם אָכְלוּ מֵהָעֲגָה שֶׁהוּא מַצָּה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם שֶׁטָּעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, כִּי הַמָּן הוּא הֵפֶךְ פְּגַם הָאֲכִילָה הַנַּ"ל, כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת מַאֲכָל שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם פְּסֹלֶת וּמוֹתָרוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַמָּן הָיָה נִבְלַע בָּאֵיבָרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהִנָּצֵל מִמּוֹתָרוֹת הָאֲכִילָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲכִילַת מָן כַּנַּ"ל שֶׁאָז הַמֹּחַ בָּרוּר וְזַךְ וְיוֹדְעִים לְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי הַנְּהָגוֹת יְשָׁרוֹת מִכָּל מָקוֹם שֶׁלּוֹמְדִין שָׁם כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן יָרַד הַמָּן בְּאִיָּר בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי בְּחִינַת אֲכִילַת מָן שֶׁאֵין בּוֹ מוֹתָרוֹת וְכַנַּ"ל:

אות י

וְזֶה בְּחִינַת ה' בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ עַד שְׁחָקִים, בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ זֶה בְּחִינַת חֶסֶד עֶלְיוֹן וְגָבֹהַּ מְאֹד בְּחִינַת הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שֶׁהוּא שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְחֶסֶד גָּבֹהַּ מְאֹד. וְזֶהוּ, בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ, כִּי זֶה הַשֵּׂכֶל נִקְרָא שָׁמַיִם לְעִצָּם גַּבְהוּתוֹ בִּבְחִינַת כִּי גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְּרָכַי מִדְּרָכֵיכֶם וּמַחְשְׁבוֹתַי מִמַּחְשְׁבוֹתֵיכֶם. וְזֶה הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן שֶׁמַּמְתִּיק הַכֹּל זוֹכִין עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ אֱמוּנָתְךָ עַד שְׁחָקִים בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמַּאֲמִינִים בְּצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁחָקִים עַל שֵׁם שֶׁשָּׁם שׁוֹחֲקִין מָן לַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר צְדָקַת הַצַּדִּיקִים הוּא שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אוֹכְלֵי הַמָּן שֶׁכָּל מַאֲכָלָם בִּבְחִינַת מָן הַנִּבְלָע בָּאֵיבָרִים, כִּי אֲכִילָתָם בְּחִינַת מַאֲכָל מְבֹרָר שֶׁאֵין עוֹלֶה מִמֶּנּוּ שׁוּם מוֹתָרוֹת וּפְסֹלֶת וַעֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל הַמֹּחַ לְבַלְבֵּל וּלְעַקֵּם דַּעְתָּם חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת אֲכִילַת מָן עָכְשָׁו בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, וְהוּא יָדוּעַ שֶׁעָכְשָׁו אֵין יוֹרֵד הַמָּן לְיִשְׂרָאֵל, אַךְ הַכַּוָּנָה שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה זוֹכִין הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁאֲכִילָתָם מְבֹרָר וְאַף עַל פִּי שֶׁעַתָּה בְּהֶכְרֵחַ יֵשׁ בְּהָאֲכִילָה פְּסֹלֶת וּמוֹתָרוֹת שֶׁמֻּכְרָח לְצֵאת לַחוּץ אַף עַל פִּי כֵן אוֹכְלִים בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַל פִּי הַתּוֹרָה עַד שֶׁאֵין עוֹלִים שׁוּם עֲשָׂנִים סְרוּחִים

מִמּוֹתָרוֹת הָאֲכִילָה אֶל הַמֹּחַ רַק מְבָרְרִים הַטּוֹב הַזֶּה בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּבְלָע בָּאֵיבָרִים. וּשְׁאָר הַפְּסֹלֶת נִדְחֶה לַחוּץ לְגַמְרֵי וְאֵינוֹ עוֹלֶה אֶל הַמֹּחַ כְּלָל. וְעַל כֵּן אֲכִילָתָם בְּחִינַת אֲכִילַת מָן מַמָּשׁ, אַדְרַבָּה, עַתָּה אֲכִילַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים נִפְלָאָה בְּיוֹתֵר שֶׁאוֹכְלִים מַאֲכָלִים גַּשְׁמִיִּים כְּאֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מוֹתָרוֹת כָּזֶה וְאַף עַל פִּי כֵן אוֹכְלִים בְּקֻדֻּשָּׁה כָּזֹאת עַד שֶׁאֵין עוֹלִים שׁוּם עֲשָׁנִים סְרוּחִים אֶל מֹחָם עַד שֶׁאֲכִילָתָם בְּחִינַת מָן מַמָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנָתְךָ עַד שְׁחָקִים, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁחָקִים שֶׁשָּׁם שׁוֹחֲקִין מָן לַצַּדִּיקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה ד' בְּהַשְׁמַיִם חַסְדְּךָ שֶׁזּוֹכִין לַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכוּ', כַּנַּ"ל:

אות יא

וְזֶה אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלַי וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר עַל מַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִשְׁפָּט הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת מִכָּל מָקוֹם שֶׁיִּלְמֹד שָׁם. וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת. שֶׁאָז אֵינוֹ נִדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת וּמַאֲכָלוֹ זֶךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּעְתּוֹ צָחָה וְזַכָּה וְיָכוֹל לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּלְמֹד שָׁם שֶׁיּוֹצִיא מִשָּׁם מִשְׁפְּטֵי הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי, הֵינוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְזֶהוּ בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁלָּמַדְתִּי בְּאֵיזֶה סֵפֶר הָיָה הַכֹּל כָּתוּב עָלַי שֶׁמָּצָאתִי אֶת עַצְמִי בְּכָל מָקוֹם שֶׁלָּמַדְתִּי בְּאֵיזֶה מְגִלַּת סֵפֶר, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁלָּמַדְתִּי הוֹצֵאתִי מִשָּׁם מִשְׁפְּטֵי הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת לְעַצְמִי וְכוּ'. (וְכֵן מְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ עַל פָּסוּק זֶה (בְּסִימָן קכא) אַךְ עַתָּה עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל יִתְבָּאֵר הֶמְשֵׁךְ הַפָּסוּקִים שֶׁאַחֲרָיו בְּקֶשֶׁר נִפְלָא). וְעַל יְדֵי זֶה הוֹסַפְתִּי סְפָרִים הַרְבֵּה בַּתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים נֶחְשָׁב שֶׁעוֹשֶׂה סְפָרִים הַרְבֵּה כִּי מִתְּחִלָּה לֹא הָיָה זֶה הַסֵּפֶר נֶחְשָׁב אֶצְלוֹ וְהָיָה אֶצְלוֹ כִּלְאֹ וּלְמוֹתָר, וְעַכְשָׁו חוֹזֵר וְנֶחְשָׁב אֶצְלוֹ כָּל סֵפֶר וְכוּ'. וּבִפְרָט עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה עַכְשָׁו לְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת מֵהַסְּפָרִים שֶׁלּוֹמֵד בָּהֶם שֶׁעַכְשָׁו נֶחְשָׁבִים הַסְּפָרִים כִּשְׁלוֹ, כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה רָחוֹק מֵהֶם מְאֹד וְעַכְשָׁו נֶחְשָׁב כָּל סֵפֶר כִּשְׁלוֹ, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי שֶׁהַלּוֹמֵד לְעָשׂוֹת נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עָשָׂאוֹ לְדִבְרֵי תוֹרָה. וְזֶהוּ, בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי, שֶׁנֶּחְשָׁב כָּל סֵפֶר שֶׁנִּכְתָּב עָלַי וּבִשְׁבִילִי וְאָז בְּוַדַּאי לְעָשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹקַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לְעָנְיַן קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם, כָּל מַאֲכָלִי עַל פִּיךָ, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים זוֹכִים שֶׁיִּהְיֶה הַמַּאֲכָל זֶךְ בִּבְחִינַת מָן שֶׁלֹּא יַעֲלוּ הַמּוֹתָרוֹת אֶל הַמֹּחַ לְבַלְבֵּל חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ, וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי שֶׁהַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת בְּתוֹךְ מֵעָי דַּיְקָא. כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים אֲזַי הַתּוֹרָה אֵינָהּ מִתְקַיֶּמֶת אֶצְלוֹ מֻחֲמֶרֶת אֲכִילַת מֵעָיו, שֶׁמִּתְרַבֶּה אֶצְלוֹ הַמּוֹתָרוֹת עַד שֶׁעוֹלִים עֲשָׁנִים סְרוּחִים וּמְעַקְּמִין אֶת דַּעְתּוֹ

בְּסִבָּרוֹת הֲפוּכוֹת מִן הָאֱמֶת וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת מֵהַתּוֹרָה נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה יוֹצֵאת וּמִתְרַחֶקֶת מִמֶּנּוּ מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תּוֹרָתוֹ שֶׁל דּוֹאֵג מִן הַשָּׂפָה וְלַחוּץ מֻחֲמֶת שֶׁהָיָה מִתְנַגֵּד וְחוֹלֵק עַל דָּוִד שֶׁהָיָה אָז הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְעַל יְדֵי זֶה כָּל תּוֹרָתוֹ שֶׁל דּוֹאֵג הָיָה עַל יְדֵי מוֹתָרוֹת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת וְשָׁם אִישׁ מֻעֲבָדִי שְׁאוּל נֶעְצָר לִפְנֵי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל כֵּן הָיָה כָּל תּוֹרָתוֹ מֻהַשָּׂפָה וְלַחוּץ כִּי לֹא נִתְקַיְּמָה בְּתוֹךְ מֵעָיו וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַזּוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּמִגְלַת סֵפֶר כָּתוּב עָלַי שֶׁמִּתְרַבִּין הָרִבּוּי סְפָרִים בְּהַתּוֹרָה עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל אֲזַי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וְכוּ' וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי דַּיְקָא, כִּי מִתְקַיֶּמֶת בְּמֵעָיו דַּיְקָא, כִּי זוֹכֶה שֶׁאֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת מָן שֶׁאֵינָם עוֹלִים הַמּוֹתָרוֹת אֶל הַמֹּחַ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵר מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם כָּל מַאֲכָלִי עַל פִּיךָ, כִּי גַּם כָּל הַמְּצוֹת הַתְּלוּיִים בַּאֲכִילָה כְּגוֹן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְחַלָּה וְכָל הָעֻשַּׁר מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בַּפֶּה וְאִסּוּר נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת וּמִינִים טְמֵאִים וְכוּ' הַכֹּל כְּדֵי לְקַדֵּשׁ אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה מַאֲכָלָם זַךְ בְּלִי מוֹתָרוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

אות יב

וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מַצָּה שֶׁנִּצְטַוּוּ תֵּכֶף בִּיצִיאָתָן מִמִּצְרַיִם, כִּי מַצָּה בְּחִינַת מָן כַּנַּ"ל בְּחִינַת מַאֲכָל זַךְ הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר פֶּסַח אוֹכְלִים חָמֵץ, כִּי מַצָּה הִיא אַסְוָתָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי אֲכִילַת מַצָּה מְתַקֵּן מֵעָיו שֶׁל אָדָם שֶׁאָפְלוּ כְּשֶׁאוֹכֵל אַחַר כָּךְ חָמֵץ גַּם כֵּן יָכוֹל לְבָרֵר הַמַּאֲכָל שֶׁלֹּא יַעֲלוּ הַמּוֹתָרוֹת אֶל הַמֹּחַ וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן אַחַר קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהוּא בְּשִׁבְיעִי שֶׁל פֶּסַח הַתֵּר הֶחָמֵץ, כִּי בִּקְרִיעַת יַם סוּף זָכוּ לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁגַּם מִקֹּדֶם הֶאֱמִינוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּאֲמֵן הָעָם וְכוּ'. אַף עַל פִּי כֵן אַחַר כָּךְ חָזְרוּ וְנָפְלוּ מֵהֶאֱמוּנָה קְצָת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וּבְשַׁעַת קְרִיעַת יַם סוּף חָזְרוּ וְהֶאֱמִינוּ בִּשְׁלֵמוּת בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל כֵּן אַחַר כָּךְ יְכוֹלִים לֶאֱכֹל חָמֵץ, כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים נִצּוֹלִין מִמּוֹתָרוֹת כַּנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁאָפְלוּ כְּשֶׁאוֹכְלִים חָמֵץ יְכוֹלִים לְבָרֵר הַמַּאֲכָל שֶׁלֹּא יַעֲלוּ הָעֲשָׁנִים סְרוּחִים אֶל הַמֹּחַ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות יג

וְעַל כֵּן יָרַד הַמָּן בֵּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז מְכִינִים עַצְמָם לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי בְּחִינַת אֲכִילַת מָן שֶׁהוּא נִבְלָע בָּאֵיבָרִים וְאֵין בּוֹ מוֹתָרוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין בֵּימֵי הַסְּפִירָה עַל בִּרְכַּת הַפַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר בִּרְכַּת הָאֲכִילָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּהְיוּ הַמַּאֲכָלִים מְבֹרָרִים שֶׁלֹּא יַעֲלוּ חַס וְשָׁלוֹם

הָעֲשָׁנִים סְרוּחִים אֶל הַמּוֹחַ שֶׁמִּשָּׁם בָּא בְּחִינַת רְעָבוֹן מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַמַּאֲכָל מַשְׁבִּיעַ כָּרָאוּי אֶת הַנֶּפֶשׁ, כִּי כְּשֶׁהַמַּאֲכָל מְבֹרָר וְאֵין עוֹלֶה שׁוּם פְּסֹלֶת אֶל הַמּוֹחַ כִּי אִם זַכוּת וְצַחוּת רוּחָנִיּוּת הַמַּאֲכָל שֶׁעוֹלֶה אֶל הַמּוֹחַ אַחַר כַּמָּה בֵּרוּרִים, (כַּמְבֹאָר בְּחָכְמַת הַנְּתִיבוֹת) אָז הַמּוֹחַ מְקַבֵּל חִיּוּת עַל יְדֵי הַמַּאֲכָל וְאָז נִשְׂבָּע מֵהַמּוֹחַ חִיּוּת וְשָׂבַע לְכָל הָאֵיבָרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂבִיעָה. אֲבָל לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁהַמַּאֲכָל אֵינוֹ מְבֹרָר וְהָעֲשָׁנִים סְרוּחִים עוֹלִים אֶל הַמּוֹחַ אָז הַמּוֹחַ מְבֻלְבָּל וְאֵין לוֹ חִיּוּת כָּרָאוּי וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ חִיּוּת וּשְׂבִיעָה לְכָל הָאֵיבָרִים וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַבְּרָכוֹת בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה וְהַשְׂבִיעָה הַנֶּאֱמָר בְּפָרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי וְכֵיוֹצֵא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם, דְּהַיְנוּ שֶׁתִּהְיוּ עֲמֵלִים בַּתּוֹרָה. וּלְדַעַת מִדְרַשׁ חֲכָמִים כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם, הַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. וְכַמּוּבָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה הַמּוּבָא לְעֵיל שֶׁיִּהְיֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עֲשָׂאוֹ לְדִבְרֵי תּוֹרָה כַּנַ"ל וְאָז, וַאֲכַלְתֶּם לָשֹׂבַע, כִּי אָז אֵינוֹ נִדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׂבִיעָה וְהַבְּרָכָה בַּמַּעֲיִם וְכַנַ"ל. וְזֶהוּ, וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ. כִּי עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין סְפָרִים הַרְבֵּה בְּהַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלֶלֶת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם בִּבְחִינַת בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא, כִּי נִכְלָלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת בְּנֶפֶשׁ הֶחָכָם הַכּוֹלֵל בִּבְחִינַת קְדֻשֵׁי קְדָשִׁים וְכוּ' כַּנַ"ל.:

אות יד

וְזֶה יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ וְהַתְקֵן עַצְמְךָ לִלְמֹד תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ יְרֵשָׁה לָךְ וְכָל מַעֲשֶׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ זֶה בְּחִינַת אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת כַּנַ"ל שֶׁיֵּאָהֵב כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ כְּנַפְשׁוֹ לְקַיֵּם בִּשְׁלֵמוּת מִצְוַת וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ שֶׁהוּא כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה כַּנַ"ל. וְעִקַּר הָאַזְהָרָה שֶׁל אַהֲבַת הַחֲבֵרִים הוּא בְּיוֹתֵר בְּעִנְיַן הַמָּמוֹן, כִּי שָׁם עִקַּר הַקְּנָאָה וְהַשִּׂנְאָה כַּיָּדוּעַ לַכֹּל וְעַל כֵּן מְצָוֹת עֲשֵׂה וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ נִסְמָךְ אַחֲרֵי הָאַזְהָרוֹת שֶׁהַזְהִיר בְּכַמָּה לָאוִין לְבִלְתִּי לִגֹּעַ בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ רַק אַדְרַבָּא לְזַהֵר לְסַיְּעוֹ וּלְחַיּוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּפָרָשַׁת קְדוֹשִׁים, לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תְכַחֲשׁוּ וְכוּ' לֹא תַעֲשֹׂק וְלֹא תִגְזֹל וְכוּ' לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר וְכוּ' הַיְנוּ לִגְמֹל חֶסֶד עִם חֲבֵרוֹ וְלַעֲבֹר עַל מִדּוֹתָיו נֶגְדּוֹ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁחֲבֵרוֹ לֹא הִשְׁאִיל לוֹ יַעֲבֹר עַל מִדּוֹתָיו וְיַשְׁאִיל לוֹ בְּלִי הֶטְחֵת דְּבָרִים שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ אֵינִי כְּמוֹתְךָ וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ מְסַיֵּם עַל כָּל זֶה וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָאַהֲבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל הוּא כְּשֶׁאֵין מַקְפִּידִין וְאֵין מְקַנְּאִין זֶה עַל זֶה בְּמָמוֹנָם. וְזֶהוּ בְּחִינַת קֶשֶׁר וְחִבּוּר הַמִּשְׁנָה הַנַ"ל יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ, זֶה בְּחִינַת אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם נִכְלָלִין בְּחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁהוּא שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל. וְזֶה וְהַתְקֵן עַצְמְךָ לִלְמֹד תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ יְרֵשָׁה לָךְ וְקָשֶׁה לְכְאוֹרָה הֲלֹא מִבֹּאר

בַּפָּסוּק שֶׁהַתּוֹרָה יְרֻשָּׁה לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה וְכוּ'? אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְתֻרָּץ הֵיטֵב, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה הוּא כְּשֶׁהַתּוֹרָה נִכְלֶלֶת בְּשָׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן כַּנַּ"ל וְזֶה תְּלוּי בְּאַהֲבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב, 'קְהִלַּת יַעֲקֹב' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְהָלִין וְנִקְבָּצִין יַחַד בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת בֵּינֵיהֶם שֶׁאָז הֵם נִכְלָלִין בְּשֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, אָז הַתּוֹרָה יְרֻשָּׁה לָנוּ, כִּי אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּפָרְשָׁה וַיְהִי בִּישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד וְכוּ'. וּפָרַשׁ רַשַׁ"י שָׁם:

בְּהִתְאַסְּפָם יַחַד בַּאֲגֻדָּה אַחַת וְשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם וְיֵשׁ מַחֲלֹקֶת אָזַי כְּפִי הַמַּחֲלֹקֶת, כֵּן הוּא בְּחִינַת שִׂכְחַת וְהִסְתַּלְקוּת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעַתָּה מְחֻבָּר הֵיטֵב יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ, דְּהַיְנוּ אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יַחַד עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא וְהִתְקֵן עַצְמְךָ לִלְמֹד תּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַנֶּפֶשׁ לִלְמֹד תּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְכְלֹל בְּשֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ, קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, שֶׁאֵינָהּ יְרֻשָּׁה לָךְ, 'לָךְ' דַּיְקָא, הַיְנוּ לְךָ בְּעַצְמְךָ כְּשֶׁאַתָּה חוֹלֵק עַצְמְךָ חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַנְּפָשׁוֹת הַנִּכְלָלִים בְּשֵׂכֶל הַכּוֹלֵל אֲזַי אֵין הַתּוֹרָה יְרֻשָּׁה לְךָ בְּוַדַּאי, כִּי הַתּוֹרָה יְרֻשָּׁה רַק לְקְהִלַּת יַעֲקֹב בְּהִתְאַסְּפָם יַחַד בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל וְלֹא לְךָ לְבַדְּךָ כְּשֶׁאַתָּה חוֹלֵק עַצְמְךָ עַל יְדֵי קִנְאָה וְשִׂנְאָה שֶׁבָּאָה עַל יְדֵי הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, וְכָל מַעֲשֶׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, 'שָׁמַיִם' זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל שֶׁגָּבוֹהַּ מְאֹד בְּחִינַת כִּי גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁאַתָּה עוֹשֶׂה יִהְיֶה שֶׁתִּזְכֶּה לְהַכְלֵל בְּשֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם נִמְתָּק וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה. וְזֶה שֶׁחֲבֵרֶיךָ יְקַיְּמוּהָ בְּיָדְךָ וְאֶל בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי זֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין יַחַד וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִיר הָאָר"י זַ"ל מְאֹד עַל אַהֲבַת הַחֲבֵרִים. וְאֶל בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן כִּי טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד שֶׁאִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן קִיּוּם הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשַׁ"י שָׁם, כִּי אֵינָהּ יְרֻשָּׁה לְךָ בְּעַצְמְךָ כִּי אִם עַל יְדֵי הַכְּלָלִיּוּת וְהַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל:

אות טו

וְעַל כֵּן עִקַּר הַגְּלוּת הָיָה עַל יְדֵי שִׂנְאַת חִנָּם שֶׁהָיָה בְּבֵית שֵׁנִי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל יְדֵי שֶׁיָּבוֹא אֵלִיָּהוּ תִּחְלָה וְיַעֲשֶׂה שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין אֵלִיָּהוּ בָּא לְטַמֵּא וּלְטַהֵר וְכוּ' אֶלָּא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁלֹּא יָבוֹא לְבָרֵר לָנוּ הַהֲלָכוֹת שֶׁאָנוּ מְסֻפָּקִין בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֵין הֲלָכָה בְּרוּרָה וּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּמָקוֹם אַחֵר, רַק לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְאָז מְמַלְּא

יִתְבָּרְרוּ כָּל הַהֲלָכוֹת, כִּי עַל יְדֵי הַשְּׁלוֹם וְהַכְּלָלִיּוּת עַל יְדֵי זֶה הַתּוֹרָה נִכְלֶלֶת בְּשָׁרְשָׁהּ בְּשֵׁכֶל הַכּוֹלֵל בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם בֵּרוּר כָּל הַהֲלָכוֹת בִּבְחִינַת כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט וְכוּ' וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ וְכוּ', כִּי עִקַּר בֵּרוּר כָּל הַהֲלָכוֹת הוּא מִבְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עוֹמְדִים לוּחוֹת הָאֶבֶן בִּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבָּזֶה מְיֻשָּׁב מִמֵּילָא מַה שֶּׁקָּשֶׁה לְכְאוֹרָה עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַנַּ"ל שֶׁאֵין אֵלִיָּהוּ בָּא לְטַמֵּא וּלְטַהֵר וְכוּ' הֲלֹא מְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הַהֲלָכוֹת הַמְסֻפָּקוֹת עַתָּה בְּיָדֵינוּ יִהְיֶה לֶעָתִיד עַל יְדֵי אֵלִיָּהוּ וּמְשִׁיחַ. אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן יִהְיֶה מַה שֶּׁאֵלִיָּהוּ יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְאָז מִמֵּילָא יִתְבָּרְרוּ כָּל הַהֲלָכוֹת וְכַנַּ"ל:

אמנין:

אות טז

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָאֱמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן, כִּי צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁכָּל חָכְמַת הָאֱמָנוּת שֶׁל כָּל הָאֱמָנִין שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן מֵחָכְמַת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הָיְתָה כְּלִי אֱמָנוּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אֻמָּן, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּבִפְרָט בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּכַוָּנָה שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם דֵּיקָא מְחֻסָּר תִּקּוּן וְשֶׁהָאָדָם דַּיְקָא יְתַקֵּן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם וּמִלֹּאוֹ לַעֲשׂוֹת שֶׁהָאָדָם יַעֲשֶׂה בְּכָל דָּבָר מְלָאכוֹת וְאֻמָּנוּת הַרְבֵּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִהְיֶה כָּל תִּקּוּן הַבְּרִיאָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ הַחִטִּים צְרִיכִים לְטָחֹן הַתַּרְמִסִין צְרִיכִין תִּקּוּן וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁאֵין שׂוּם דָּבָר שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנּוּכַל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לִצְרָכֵינוּ בְּלִי שֶׁיַּעֲשֶׂה בּוֹ הָאָדָם כַּמָּה עֲשִׂיּוֹת וּמְלָאכוֹת וְתִקּוּנִים, כְּגוֹן הַחִטִּים אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל כִּי אִם עַל יְדֵי טְחִינָה וּרְקִידָה וַאֲפִיָּה וּלְכָל זֶה צְרִיכִין כַּמָּה אֻמָּנוּת וּמְלָאכוֹת בְּכַמָּה תַּחְבּוּלוֹת שׁוֹנוֹת. וְכֵן בְּמַלְבּוּשִׁים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִלְבֹּשׁ הַפִּשְׁתָּן וְהַצֶּמֶר כִּי אִם עַל יְדֵי כַּמָּה וְכַמָּה מְלָאכוֹת וְאֻמָּנוּת שׁוֹנוֹת וְכֵן בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וּבְכָל פַּעַם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר נִתְחַדְּשִׁים כַּמָּה וְכַמָּה חָכְמוֹת וְתַחְבּוּלוֹת בְּעִנְיַן הָאֻמָּנוּת וּכְלֵי הָאֻמָּנוּת לְמַהֵר לְהוֹצִיא כְּלִי לְמַעֲשֵׂהוּ (שֶׁהוּא מַה שֶּׁעוֹשִׂין תַּחְבּוּלוֹת הָרַבֵּה שֶׁקּוֹרִין מַשִּׁינִין) וְכָל אֵלּוּ הָאֻמָּנוּת וְהַתַּחְבּוּלוֹת וּכְלֵיהֶם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חָכְמָה גְּדוֹלָה כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵחָכְמוֹת הַתּוֹרָה, וְכָל חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם הוּא עַל יְדֵי אֻמּוֹנַת חֲכָמִים, כִּי הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִתְיַגְּעִים וְטוֹרְחִים בְּכָל פַּעַם לְהַשְׂלִים אֶת הַתּוֹרָה לְחַדֵּשׁ בָּהּ חִדּוּשִׁים אֲמִתִּיִּים וּלְהַרְבּוֹת סְפָרִים אֵין קֵץ בְּהַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאִוֵּן

וְחִקֵּר וְתִקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה שֶׁעָשָׂה אָזְנַיִם לַתּוֹרָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁקָּשַׁר חֶבֶל בְּחֶבֶל וְנִימָא בְּנִימָא וְכוּ'. וְכֵן הֵבִיא שָׁם בַּמִּדְרָשׁ עוֹד כַּמָּה מְשָׁלִים לָזֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין מֵהַתּוֹרָה כִּי אִם עַל יְדֵי הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּים הַדּוֹרְשִׁים אֶת הַתּוֹרָה וּמְחַדְּשִׁים בָּהּ חִדּוּשִׁים אֲמִתִּיִּים וּמַרְבִּים סְפָרִים קְדוֹשִׁים בַּתּוֹרָה. וְהָעִקָּר הֵם הַחֲכָמִים הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיּוֹדְעִים כָּל דַּרְכֵי הַתּוֹרָה בְּשָׁרְשָׁהּ עַד שֶׁמּוֹצְאִים וּמְגַלִּים עֲצוּת עֲמֻקּוֹת וּדְרָכִים יְשָׁרִים וּמִשְׁפְּטֵי אֱמֶת וְכוּ' בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשׁוֹ הָעֲיֵפָה שֶׁנִּתְרַחֲקָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחֲקָה לְהַנְטוֹתוֹ לְתוֹכִיָּה לְעוֹרְרוֹ וּלְחַזְּקוֹ וּלְסַעֲדוֹ וְלִמְצֹא לוֹ פֶּתַח תִּקְוָה תָּמִיד שֶׁגַּם הוּא יָשׁוּב וְיִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הָעִקָּר, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה:

נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיקִים הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים עוֹשִׂים כַּמָּה אֱמֻנִיּוֹת וּמְלָאכוֹת נוֹרָאוֹת בְּהַתּוֹרָה, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת לְכָל בַּעֲלֵי אֱמֻנוּת וּמְלָאכוֹת בְּנַשְׁמִיּוּת שֶׁכָּל חָכְמוֹת הָאֱמֻנוּת וְתַחְבּוּלוֹת שֶׁלָּהֶם הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵאֱמֻנוּת הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמְּחַדְּשִׁים בַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים לְעִנְיַן בַּעֲלֵי הַפּוֹסְקִים דְּקָא פָּסְקִין מִנַּהּ כַּמָּה הֲלָכוֹת וְכוּ' כִּי הַתּוֹרָה שֶׁנִּתַּן לָנוּ מִן הַשָּׁמַיִם אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמַּשְׁלִימִין אוֹתָהּ עַל יְדֵי סִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּתַּן מִשָּׁמַיִם הוּא גַּם כֵּן מְחֻסָּר תִּקּוּן כַּנַּ"ל. וְהַחֲכָמִים הַקְּדוֹשִׁים עַל יְדֵי הַחִדּוּשִׁים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁלָּהֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִימִין אֶת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. מִשָּׁם נִמְשָׁךְ כֹּחַ לְכָל בַּעֲלֵי אֱמֻנוּת וּמְלָאכוֹת שֶׁיְּתַקְּנוּ אֶת כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה בְּכַמָּה אֱמֻנוּת וְתַחְבּוּלוֹת כַּנַּ"ל, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַחִיּוּת שֶׁבָּעוֹלָם בִּכְלָל וּבִפְרָט הַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק מֵהַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, בְּרֵאשִׁית דָּא אוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה כְּמוֹ שֶׁנִּבְרְאָה חִיּוּתָהּ מֵהַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנָה מֵהַשָּׁמַיִם. וְתִקּוּן הַבְּרִיאָה שֶׁמְּתַקְּנִים אוֹתָהּ עַל יְדֵי כַּמָּה מְלָאכוֹת וְתַחְבּוּלוֹת שׁוֹנוֹת, נִמְשָׁךְ מֵהַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁלָּהֶם נִתְּנָה הַתּוֹרָה לְדָרְשָׁהּ וּלְחַדֵּשׁ בָּהּ וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה כִּי בְּלֹא הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים אֵין יוֹדְעִין מֵהַתּוֹרָה שׁוּם דָּבָר. וּמִשָּׁם מֵחְכְמַת הָאֱמֶת שֶׁל הַחֲכָמִים שֶׁעוֹשִׂים עַל יְדֵי זֶה כַּמָּה אֱמֻנִיּוֹת וּמְלָאכוֹת נִפְלָאוֹת בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, מִשָּׁם מְקַבְּלִים כֹּחַם כָּל בַּעֲלֵי אֱמֻנוּת בְּנַשְׁמִיּוּת לְתַקֵּן כָּל דָּבָר בְּנַשְׁמִיּוּת וְכַנַּ"ל:

אות יז

וְזֶה בְּחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת וּשְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן גַּמְרִינָן, כִּי מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הוּא תִּקּוּן וְקִיּוּם וְחִיּוּת שֶׁל כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהָאֱמֻנוּת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר כָּל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן הָיָה לְתַקֵּן פְּגַם הָאֱמוּנָה

שֶׁפָּגְמוּ יִשְׂרָאֵל וְהָעִקָּר הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ בְּמֹשֶׁה וְאָמְרוּ, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ וְעַל יְדֵי זֶה כָּפְרוּ גַּם בַּה' וְעָשׂוּ עֶבוֹדָה זָרָה. וְהַתִּקּוּן הָיָה עַל יְדֵי הַמִּשְׁכָּן, כִּי עַל יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד הֵבִיא נְדָבַת לִבּוֹ זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וְכוּ' שֶׁנִּמְצָא אִתּוֹ עַל יְדֵי זֶה תִּקֵּן הָאֱמוּנָה בִּכְלָל, כִּי מֵאַחַר שֶׁנּוֹתֵן אֶת אֲשֶׁר לוֹ לִנְדְּבַת הַמִּשְׁכָּן בְּשִׂבְיל ה' יִתְבָּרֵךְ נִמְצָא שֶׁמַּאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁבָּרָא הַכֹּל וְהוּא צִוָּה לִבְנוֹת מִשְׁכָּן. וְעַל יְדֵי כָּל הָאֲמָנִים וּבַעֲלֵי הַמְּלָאכוֹת שֶׁעָסְקוּ בִּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי זֶה תִּקְּנוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי חָזְרוּ לְהַאֲמִין שֶׁכָּל הָאֲמָנִיּוֹת וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם שֹׁרְשָׁם בְּהַתּוֹרָה, כִּי נִמְשָׁכִים מֵחָכְמַת הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים הַמְחֻדָּשִׁים בְּהַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי בְּהַמִּשְׁכָּן עָמַד הָאָרוֹן עִם לוּחוֹת הָאֶבֶן וְעִקַּר בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן וּקְדֻשָּׁתוֹ הָיָה הַכֹּל מֵהָאָרוֹן הַקָּדוֹשׁ עִם לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁהוּא בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁזָּכוּ שָׁם, עַל יְדֵי שֶׁשָּׁם כָּל קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה שֶׁכָּל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת יוֹדֵעַ הָיָה בְּצַלְאֵל לְצָרֵף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי בְּצַלְאֵל הָיָה רֹאשׁ לְכָל הָאֲמָנִים בְּחָכְמָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה, כַּמְבֹאָר בַּפָּרָשָׁה וְכָל חָכְמָתוֹ בָּאֱמוּנוּת הָיָה עַל יְדֵי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ וְכוּ' וּלְצָרְפָם כָּרְאוּי שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת הַחֲכָמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיּוֹדְעִין שָׁרְשֵׁי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הַכֹּל וְיוֹדְעִים לְצָרְפָם וּלְחַדֵּשׁ עַל יְדֵי זֶה חִדּוּשִׁים נוֹרָאִים וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַבַּעֲלֵי אֱמָנוּת שֶׁכְּלוּלִים בִּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁרֹאשׁ הָאֲמָנִין הָיָה בְּצַלְאֵל שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ הָאוֹתִיּוֹת וְכוּ':

אות יח

וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל כָּל דָּבָר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁמוֹר, כִּי עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה וְעִקַּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁבָּזֶה תְּלוּי כָּל הָאֱמוּנָה, עַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַתּוֹרָה וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁל כָּל מַזִּיקֵי עֶלְמָא וְנִשְׁמָר כָּל דָּבָר מֵהֶזֵּק וְהֶפְסֵד. וְעַל כֵּן הָאֲמָנִין הֵם שׁוֹמְרֵי שָׂכָר שֶׁחַיָּבִים בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּרִים מֵאָנֳס, כִּי כְּשֶׁאֲרַע חַס וְשָׁלוֹם אֵיזֶה הֶזֵּק וְהֶפְסֵד זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת פְּגַם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַהֶפְסֵד שֶׁל גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה תּוֹלִין בִּפְגַם הָאֱמוּנָה שֶׁל הָאֱמָן וְהֶפְסֵד שֶׁל אוֹנְסִין הַבָּא עַל יְדֵי חַיָּה רָעָה וְלִסְטִים מְזַיֵּן תּוֹלִין בְּבַעַל הַחֵפֶץ. כִּי גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַדַּעַת, כִּי הַגְּנֵבָה בָּא עַל יְדֵי הֶסַח הַדַּעַת שֶׁלֹּא שָׁמְרוֹ כָּרְאוּי וְלֹא שָׂם דַּעְתּוֹ הֵיטֵב עַל הַחֵפֶץ לְשָׁמְרוֹ מִגַּנָּבִים, וְכֵן הָאֲבֵדָה הִיא בְּוַדַּאי עַל יְדֵי הֶסַח הַדַּעַת עַל כֵּן תּוֹלִין זֶה הַהֶזֵּק בִּפְגַם הָאֱמָן שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וְלֹא הֶאֱמִין שֶׁכָּל חָכְמַת אֱמָנוּתוֹ נִמְשָׁךְ רַק מִכֹּחַ הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים הַמְחֻדָּשִׁים בַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִפְגַּם הַדַּעַת שָׁמּשָׁם בָּא הֶזֵּק שֶׁל גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּא

מִפְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. אֲבָל הֶזֵּק אוֹנְסִין שֶׁבָּא עַל יְדֵי חַיָּה רָעָה וְלִסְטִים מְזַיֵּן שֶׁבָּאִין בְּלִי שׁוּם תַּחְבּוּלָה רַק בִּזְרוֹעַ רָמָה לְהַזִּיק, זֶה תּוֹלִין בְּבַעַל הַחֵפֶץ, כִּי הַחֵפֶץ בְּעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא מִקֹּדֶם שֶׁמְּתַקֵּן אוֹתוֹ הָאֻמָּן הוּא בִּבְחִינַת בְּרִיאַת הַדָּבָר שֶׁנִּבְרָא כְּמוֹ שֶׁהוּא מְחֻסָּר תִּקּוּן, וְחִיּוּתוֹ מֵעֶצֶם הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנָה מִשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל וְגַם עֶצֶם הַתּוֹרָה יְסוֹדָהּ אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וּמִשָּׁם מְקַבְּלִים חִיּוּת כָּל הַחֲפָצִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁהֵם קֹדֶם שֶׁמְּתַקְּנִים אוֹתָם עַל יְדֵי הָאֻמָּנִים. וְהָאֱמוּנָה הַזֹּאת הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וּבְעֶצֶם הַתּוֹרָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, אֲבָל כְּשֶׁמְּתַקְּנִים הַדָּבָר עַל יְדֵי הָאֻמָּנִים זֶה בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמְּחַדְּשִׁים בְּהַתּוֹרָה וּמַשְׁלִימִין הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַהֶזֵּק שֶׁל אוֹנְסִין שֶׁבָּא עַל יְדֵי חַיָּה רָעָה וְלִסְטִים מְזַיֵּן שֶׁבָּאִים מִזְּרוֹעַ זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הָאֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְעֶצֶם הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנָה מִשָּׁמַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כּוֹפֶר בָּעִקָּר חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן בָּאִים עָלָיו לִסְטִים מְזַיֵּן וְחַיָּה רָעָה וְרוֹצְחִים לְעָקְרוֹ כִּי פְּגַם בְּעִקַּר הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֶזֵּק אוֹנְסִין שֶׁבָּא עַל יְדֵי חַיָּה רָעָה וְלִסְטִים תּוֹלִין בִּפְגַם בַּעַל הַחֵפֶץ שֶׁחִיּוּתוֹ מֵאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה וְכַנַּ"ל. אֲבָל הֶזֵּק גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּא עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת תּוֹלִין בִּפְגַם הָאֻמָּן שֶׁפְּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמְּשָׁם כָּל חָכְמַת הָאֻמָּנוּת כַּנַּ"ל:

אות יט

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם. כִּי כָּל הַנְּסִיעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם בִּשְׁבִיל קִלְקוּל הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן מ) עַל פָּסוּק אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמַּסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בִּשְׁבִיל אֵלֶּה אֲלֵקֶיךָ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁעִקַּר חֵטְא הָעֵגֶל הָיָה פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁאָמְרוּ, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. עַד שֶׁאָמְרוּ, אֵלֶּה אֲלֵקֶיךָ יִשְׂרָאֵל, כְּאִלּוּ הֵם מוֹדִים בֵּאלֹקִים רַק שֶׁאוֹמְרִים אֵלֶּה אֲלֵקֶיךָ. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁאֵינָם רוֹצִים לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַחֲכָמִים הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְאוֹמְרִים שֶׁהֵם בְּעַצְמָם יוֹדְעִים דֶּרֶךְ ה' דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה עַד שֶׁבָּאִים לִכְפִירוֹת גְּמוּרוֹת וּקְצָתָם פּוֹרְקִים עֹל לְגַמְרֵי כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ וּבִשְׁבִיל זֶה בָּאִים כָּל הַנְּסִיעוֹת וְהַטִּלְטוּלִים בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַגָּלֻיּוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל גּוֹלִים וּמְטֻלְטָלִים וְכוּ' וְאֵין לָהֶם מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָם וְהַכֹּל מֵחֲמַת קִלְקוּל הָאֱמוּנָה שֶׁעִקָּרָהּ אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּתוּב ה' יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה, כִּי כָּל הַטִּלְטוּלִים וְהַגָּלֻיּוֹת וְהַנְּסִיעוֹת לַדָּרָכִים הַכֹּל בִּשְׁבִיל שֶׁיִּזְכֹּר כָּל אֶחָד אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי זֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְאָז הַנְּסִיעָה הִיא כַּפָּרָה וְתִקּוּן עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַפְּגָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי הַנְּסִיעוֹת הוּא מֵרִים וּמַגְבִּיהַּ כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּא לְשָׁם לַה'

יִתְבָּרַךְ בְּכֹחַ אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּבְכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁזֶּה סוֹד כָּל הַגִּלָּיוֹת בְּכָלָל וְכָל הַנְּסִיעוֹת בִּפְרָט שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְכַמּוּבָן בִּדְבָרֵינוּ בְּסֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת עַל עִנְיַן הַנְּסִיעוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן עו) עַל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בְּנֵי הַגּוֹלָה שֶׁהוּא רֹאשֵׁי תֵּבוֹת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֶאֱלֹקֵינוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן נו) שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּא יֵשׁ לוֹ מָקוֹם וְכוּ' וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּאֲמִין בָּהֶם בֶּאֱמֶת, כִּי בְּוַדַּאי אִישׁ פָּשׁוּט אֲפִלּוּ אִם הוּא אִישׁ כָּשֵׁר אֵין לוֹ כֹּחַ לָזֶה, בִּפְרָט שֶׁיֵּשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁבָּא לְשָׁם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט שֶׁרֻבָּם אוֹ כֻּלָּם עַכּוּ"ם וְגַם עִם ה' הַמְעֹרָבִים בֵּינֵיהֶם לוֹמְדִים מִמַּעֲשֵׂיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וְכוּ', יִסְלַח ה' לָהֶם וישיבם אֶל הָאֱמֶת מְהֵרָה. עַל כֵּן גַּם הָאִישׁ הַכָּשֵׁר הַגּוֹלֶה וּמִטַּלְטֵל בֵּינֵיהֶם לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהִתְחַזֵּק, בִּפְרָט לְהַגְבִּיהַּ גַּם זֶה הַמָּקוֹם לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ לוּלֵא ה' עוֹזְרוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּאֲמִין בָּהֶם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ בִּפְרָט בְּדֶרֶךְ רָחוֹק בִּפְרָט כְּשֶׁמִּטַּלְטֵל בִּמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲזַי צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וְלִשְׁוב בִּתְשׁוּבָה גְּמוּרָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְעַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְנִתְוַסְּפִין סְפָרִים קְדוֹשִׁים רַבִּים בַּתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֲבָן בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַנְּפָשׁוֹת יַחַד בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה הַכּוֹלֵל וְכוּ' בִּבְחִינַת אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ עוֹלִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנָּפְלָה וְנִתְפַּזֵּר לְשָׁם, לִמְקוֹמָם וְשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא נְקֻדַּת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם וַאֲזַי נִתְבַּטְּלִים כָּל הַגְּבוּלִים וְהַמְּצָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמְצוּמִים וְדִינִים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר כָּל הַגָּלִיּוֹת וְהַטִּלְטוּלִים בִּבְחִינַת כָּל רִדְפֵיהֶ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים, כִּי נִכְלָל הַכֹּל בְּשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל גְּבוּל וּגְבוּל שֶׁל כָּל אַקְלִים וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וְשֶׁל כָּל מָקוֹם שֶׁבָּעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פְּסוּק, וְנָטַעְתִּי בָּהֶם עֵץ כָּל פְּרִי, שֶׁשְּׁלֹמֹה הָיָה יוֹדֵעַ הַגִּידִין לְכוּשׁ וְכוּ' (קֹהֶלֶת).אֲבָל כָּל אֵלּוּ הַגְּבוּלִים וְהַצְּמְצוּמִים שֶׁל כָּל מְדִינָה וְשֶׁל כָּל מָקוֹם צְרִיכִין לְחָזֹר לְשָׁרְשָׁם לְקְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים לְאֶבֶן שְׁתִיָּה וּלְהִכָּלֵל שָׁם יַחַד בְּתַכְלִית הָאַחְדוּת עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין בְּשָׁרְשָׁם בְּהַבּוֹרֵא הַכֹּל יִתְבָּרַךְ. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת וְחִלּוּק בֵּינֵיהֶם מִשָּׁם מִתְגַּבְּרִים הַמְּצָרִים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַצָּרִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁיּוֹנְקִים מֵהַדִּינִים וְהַצְּמְצוּמִים כְּשֶׁאֵין נִמְתָּקִין וְנִכְלָלִין יַחַד חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַנְּסִיעוֹת דַּיְקָא שֶׁעַל יְדֵי שְׁבִים בִּתְשׁוּבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְאָז

נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים בַּתּוֹרָה וְנִשְׁלָם הַתּוֹרָה וְכוּ' עַד שֶׁנִּכְלָלִין שָׁם בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קֻדְשֵׁי קָדָשִׁים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות כ

וְזֶהוּ וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה'. וַיִּכְתֹּב דַּיְקָא שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ בְּגָדֶל עֻצְּם כֹּחוֹ הִכְנִיס בְּיִשְׂרָאֵל תְּשׁוּבָה עַל אֱמוּנַת חֲכָמִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁכָּתַב בְּתוֹךְ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה אֶת כָּל הַנְּסִיעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שֶׁעָשָׂה מֵהַנְּסִיעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל סֵפֶר תּוֹרָה וְהִשְׁלִים סֵפֶר הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַנְּסִיעוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה שֶׁשָּׁם עָמַד הָאָרוֹן בְּבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים עִם לוּחוֹת הָאֶבֶן. וְזֶה הָאָרוֹן הַקָּדוֹשׁ נָסַע לִפְנֵיהֶם עִם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּים שֶׁסְּבִיבָיו וְכָל יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ אַחֲרָיו וְדִבְּקוּ מַחֲשַׁבְתָּם בְּהָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת אֲתַר דְּכָל רְעוּתִין תְּקוּעִין תַּמָּן וְנִכְלְלוּ בִּשְׁעַת נְסִיעָתָם בִּבְחִינַת קֻדְשֵׁי קָדָשִׁים בְּחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁהוּא הָאָרוֹן שֶׁנָּסַע לִפְנֵיהֶם. וְעַל כֵּן הָיָה הָאָרוֹן מַקְדִּים לִפְנֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי עַל יָדוֹ עִקַּר תִּקּוּן הַנְּסִיעוֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ שֶׁנַּעֲשׂוּ מִכָּל הַנְּסִיעוֹת שֶׁלָּהֶם סֵפֶר תּוֹרָה כִּי נִכְלְלוּ כָּל הַמְקוֹמוֹת שֶׁל נְסִיעָתָם בְּהַתּוֹרָה בִּבְחִינַת קֻדְשֵׁי קָדָשִׁים וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם וְכוּ' וַיִּכְתֹּב דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

אות כא

וְעַתָּה תָּבִין וְתִרְאֶה נִפְלָאוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁוַּיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן נֶחְשָׁב לְסֵפֶר מְיֻחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְהוּא פֶּלֶא מְאֹד מַדּוּעַ זֹאת הַפָּרָשָׁה הַקְּטַנָּה תִּהְיֶה נֶחֱשֶׁבֶת יוֹתֵר לְסֵפֶר אֶחָד מִסִּפְרֵי הַתּוֹרָה, יוֹתֵר מִשְּׁאָר כָּל פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִצְוֹת רַבּוֹת וַהֲלֹא גַּם עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת אֵינָם נֶחְשָׁבִים לְסֵפֶר בִּפְנֵי עַצְמוֹ רַק הֵם נִכְלָלִים בְּסֵפֶר שְׁמוֹת אוֹ דְּבָרִים. אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מוּבָן הַדָּבָר הֵיטֵב כִּי כָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁזָּכוּ לְתַקֵּן עַל יְדֵי נְסִיעָתָם דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁנָּסְעוּ אַחֲרֵי הָאָרוֹן שֶׁהָלַךְ לִפְנֵיהֶם וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְוַסְּפוּ סְפָרִים הַרְבֵּה וְעַל כֵּן נַעֲשׂוּ מֵהַנְּסִיעוֹת בְּעַצְמָם סֵפֶר תּוֹרָה. וְעַל כֵּן נֶחְשָׁב וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן לְסֵפֶר מְיֻחָד כִּי כָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּזֶה דְּהַיְנוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁזָּכוּ עַל יְדֵי הַנְּסִיעוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הַנְּסִיעוֹת עָשׂוּ תְּשׁוּבָה עַל אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְוַסְּפִין סְפָרִים בַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן פָּרָשַׁת וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן הוּא סֵפֶר בִּפְנֵי עַצְמוֹ כִּי עַל יְדֵי הַנְּסִיעוֹת שֶׁהוּא תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים נַעֲשָׂה סֵפֶר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה' וְיָפֻצוּ אוֹיְבֶיךָ וְכוּ' כִּי אָז בִּשְׁעַת הַנְּסִיעָה צְרִיכִין בְּכֹחַ הָאָרוֹן הַקָּדוֹשׁ לְהַכְנִיעַ וּלְהָפִיץ אֶת הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים הַיּוֹנְקִים מֵהַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים הַבָּאִים מֵהַמְצָרִים, שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כֻּלָּם

עַל יְדֵי שֶׁיִּכְלְלוּ בְּלוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁבָּאָרוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וּבְנוּחֹה יֹאמַר שׁוּבָה ה' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל, זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת בְּחִינַת אֱנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְקַבְּצִין יַחַד רִבְבוֹת וְאַלְפִים מִיִּשְׂרָאֵל אָז עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַמְנוּחָה וְהַמַּרְגּוֹעַ בְּחִינַת שׁוּבָה ה' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אֱנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא שֶׁנִּכְלָלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת בְּחָכָם הַכּוֹלֵל בְּשִׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכַנַּ"ל:

אות כג

כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִינֵי צְמָצוּמִים וְשִׁנּוּיִים בְּכַמָּה בְּחִינוֹת וְנִכְלָלִים בִּבְחִינַת אָדָם וּמָקוֹם וּזְמַן. כִּי יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן בִּרְכַּת חָכָם הָרָזִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל בְּחוּשׁ. וְכֵן יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים בֵּין מָקוֹם לְמָקוֹם וּבֵין הַמְּדִינוֹת וְהָעֲיָרוֹת וְהָאַקְלִימִים. וְכֵן יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים בַּזְּמַן בֵּין יוֹם לַחֲבֵרוֹ. וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהִכָּלֵל יַחַד כְּאֶחָד בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן. וְזֶה בְּחִינַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁנִּכְלְלוּ כָּל הַמְקוֹמוֹת בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַיָּמִים עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁלַח וְנִבְחַר מֵהֶם (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מוּבָא מֵעַיִן זֶה בְּהַקְדָּמוֹת אֲחֵרוֹת):

אות כג

וְזֶה וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם. כִּי מוֹצָאֵיהֶם זֶה בְּחִינַת הַגָּלוּת וְהַטִּלְטוּל בְּחִינַת יְצִיאָה בַּגּוֹלָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ צֵא תֹּאמַר לוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכִין לְשׁוּב כַּנַּ"ל וְאָז הַטִּלְטוּל הוּא תִּקּוּן, זֶה בְּחִינַת נְסִיעָה בְּחִינַת קוּם לֵךְ לְמַסָּע לִפְנֵי הָעָם בְּחִינַת וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן בְּחִינַת מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁגַּם מְקוֹם הַמְנוּחָה נִקְרָא נְסִיעָה וְכוּ' כִּי הַנְּסִיעָה עִם קְדֻשַּׁת הָאָרוֹן זֶה בְּחִינַת מְנוּחָה כִּי עַל יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים הַטִּלְטוּל וְנִכְלָל בְּעִקַּר הַמְנוּחָה וְהַנַּחֲלָה שֶׁהוּא קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים. וְזֶהוּ מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם וְאַחַר כָּךְ כָּתַב לְהֵפֶךְ מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁבִּתְחִלָּה הַטִּלְטוּל בִּבְחִינַת מוֹצָאֵיהֶם בִּבְחִינַת יְצִיאָה בַּגּוֹלָה אֲבָל צְרִיכִין לִרְאוֹת לָשׁוּב וְכוּ' עַד שֶׁהַיְצִיאָה בַּגּוֹלָה תִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת מַסְעֵיהֶם בְּחִינַת וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים וְכַנַּ"ל, וְאָז נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים תִּקּוּן וְהַמְתָּקָה מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין וְנִתְתַּקְּנִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַטִּלְטוּלִים שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת מוֹצָאֵיהֶם, בִּבְחִינַת יְצִיאָה בַּגָּלוּת. וְזֶהוּ וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם שֶׁמַּסְעֵיהֶם בְּחִינַת מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן הוּא תִּקּוּן וְהַמְתָּקָה לִבְחִינַת מוֹצָאֵיהֶם בַּגּוֹלָה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁכָּתַב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם

נַעֲשָׂה מֵהֶם תּוֹרָה וְנִכְלְלוּ בְּשָׁרְשָׁם בִּבְחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת מַסְעֵיהֶם מִבְּחִינַת וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן נִמְשָׁךְ מִשָּׁם תִּקּוּן וְהַמְתָּקָה שֶׁמַּסְעֵיהֶם שֶׁהָיוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן תִּקֵּן כָּל מוֹצָאֵיהֶם כָּל יְצִיאָתָם וְטִלְטוּלָם בַּגּוֹלָה כִּי נִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמְצָרִים וְהַדִּינִים וְנִתְרוֹמֵם הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְנִשְׂאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ וְכַנַּ"ל:

אות כד

וְזֶה גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְכוּ' וְשָׁם חוֹשֵׁב כָּל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שְׁנוּיִים הַנַּ"ל בְּאָדָם וּמָקוֹם וּזְמַן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ אֶשָּׁא כַנְפֵי שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם גַּם שָׁם יָדְךָ תַּנְחֵנִי וְכוּ' כָּל זֶה בְּחִינוֹת כְּלָלִיּוּת שְׁנוּי הַמְקוֹמוֹת שֶׁעַל כֻּלָּם הוּא מוֹדֶה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא בְּרַחֲמָיו מְחַזְּקוֹ וְאוֹחֲזוֹ בִּימִינוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל וְלֹא יִטֶּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַשְּׁנוּיִים כִּי הוּא יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁכָּל הַשְּׁנוּיִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צְמְצוּמִים כֻּלָּם כְּלוּלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְכוּ' עַד גַּם שָׁם יָדְךָ תַּנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ, שֶׁיְּמִינוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת חַסְדֵי ה' אוֹחֲזוֹ שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ בּוֹ הַדִּינִים הַבָּאִים מֵהַשְּׁנוּיִים וְהַצְּמְצוּמִים, כִּי כְּשֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְתָּק הַכֹּל וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְאוֹמֵר אַף חֹשֶׁךְ יְשׁוּפֵנִי וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנִי גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר וְכוּ' זֶה בְּחִינַת שְׁנוּי הַזְּמַנִּים וְעִקָּרָם הַשְּׁנוּי שֶׁבֵּין יוֹם לְלַיְלָה וְעַל זֶה אוֹמֵר שֶׁהַכֹּל אֶחָד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאַחַר כָּךְ מְדַבֵּר מִשְּׁנוּי שֶׁבָּאָדָם עַצְמוֹ וְשֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי וְכוּ' גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ שֶׁהֵם כְּלַל כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה. הַיְנוּ שֶׁכָּל הַשְּׁנוּיִים שֶׁבֵּין גָּלְמֵי בְּנֵי אָדָם כֻּלָּם רָאוּ עֵינֶיךָ כִּי כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּךָ יַחַד, וְזֶהוּ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ, עַל סִפְרְךָ דַּיְקָא כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנִּתְרַבִּין בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בִּבְחִינַת לוּחוֹת בִּבְחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. וְזֶהוּ יָמִים יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁכְּלוּל מִכָּל הַיָּמִים שֶׁאָז נִכְנַס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁאָז נִכְלָלוּ כָּל הַשְּׁנוּיִים יַחַד בִּבְחִינַת שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַכֹּל כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם הַכַּפָּרָה וְהַסְּלִיחָה לְכָל הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

אות כה

וְזֶה כָּתַב זֹאת זִכָּרוֹן בְּסֵפֶר שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן מְחִיַּת עֲמָלֵק כִּי עֲמָלֵק הוּא זֵהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת כְּפִירוֹת שֶׁעִקְּרוֹ מִתְגַּבֵּר בַּדֶּרֶךְ בִּבְחִינַת אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וְכוּ'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁזָּכָה מֹשֶׁה לְהִתְגַּבֵּר נָגְדּוֹ וּלְהַכְנִיס תְּשׁוּבָה בְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִכְנִיעוּ אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּתַעֲנִית הָיוּ שְׁרוּיִים, עַל כֵּן אַחַר כָּךְ נִתְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ כִּי זָכוּ עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא לְהוֹסִיף סֵפֶר בַּתּוֹרָה בִּבְחִינַת כְּתָב זֹאת זִכָּרוֹן בְּסֵפֶר וְכוּ' שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת מִלְחָמָת

עָמָלֵק שֶׁהָיָה בַּדֶּרֶךְ נִתְוַסֵּף סֵפֶר בַּתּוֹרָה כִּי עַל יְדֵי זֶה שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין סְפָרִים בַּתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְשֹׂם בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ' שֶׁיִּזְכֹּר זֹאת וְיִמְסֹר זֹאת לְדוֹרוֹת כִּי כֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שֶׁכָּל מַה שֶּׁבְּחִינַת עֲמָלֵק מִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְהָעִקַּר כְּנֶגֶד אֱמוּנַת חֲכָמִים לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים לוֹחֲמִים כְּנֶגְדּוֹ וּמַכְנִיסִים הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה בְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁנִּמְצָאִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת שֶׁמִּתְקָרְבִים לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ וְשָׁבִים בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְוַסְּפִין בְּכָל פַּעַם סְפָרִים רַבִּים בַּתּוֹרָה בִּבְחִינַת וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלֶלֶת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַכֹּל בִּבְחִינַת הֵן תּוּי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם:

שכירות פועלים

אות כו

וְזֶה בְּחִינַת בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ'. כִּי זֶה הַשָּׂכִיר נָפַל לִבְחִינַת עֲבָדוּת מֻחְמֶרֶת דַּחֲקוּת הַפַּרְנָסָה שֶׁהֶכְרַח לְהַשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַעֲבֹד אֵצֶל חֲבֵרוֹ. וְעִקַּר הָעֲבָדוּת נִמְשָׁךְ מִפְּגָמִים הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרָם פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי עִקַּר הָעֲבָדוּת וְחֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּגְזַר עָלָיו בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' עַל שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְנִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה וְנִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת קְדֻשִּׁים בִּבְחִינַת שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְהַצְּמָצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל כִּי הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִשְּׁמֹאל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשִׂמְאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד, וּשְׂמֹאל בְּחִינַת צְמָצוּם וְדִין וְעַל כֵּן קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם מְאֹד מֻחְמֶרֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשְּׂמֹאל מִבְּחִינַת דִּינִים וְצִמְצוּמִים. עַל כֵּן צְרִיכִין יְגִיעָה לְהַמְתִּיק הַדִּין וּלְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע הַמָּמוֹן. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַתּוֹרָה וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂמֹאל וְאָז נִמְשָׁךְ שֶׁפַע הַמָּמוֹן הַבָּא מִשָּׁם. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַחֲזִיק אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם בְּגוּפוֹ וּבְמָמוֹנוֹ בִּבְחִינַת שְׂמַח זְבוּלוּן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאָהָלֶךָ כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּמָמוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא כְּשֶׁמְּפַזֵּר מָמוֹנוֹ לְהַחֲזִיק אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְאָז זוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ לְכָל הַשִּׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים לְהַמְתִּיק כָּל דִּין וְצִמְצוּם עַל יְדֵי הַשֶּׂכֶל הַשַּׂיָּךְ לוֹ וְאָז נִמְשָׁךְ לְכָל אֶחָד שֶׁפַע הַמָּמוֹן בְּשִׂפְעִי עַל יְדֵי שֶׁנִּמְתָּק הַדִּין בְּחִינַת שְׂמֹאל שֶׁמִּמֶּנּוּ הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שְׂמַח זְבוּלוּן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאָהָלֶךָ שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַמַּחֲזִיק אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ עַמִּים הַר יִקָּרְאוּ וְכוּ' הַיְנוּ שֶׁכָּל הָעַמִּים יִקָּרְאוּ וְיִתְאַסְּפוּ לְהַר הַמּוֹרִיָּה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל הַמְצָרִים שֶׁל כָּל הָעַמִּים שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְצֵרִים לְיִשְׂרָאֵל אַדְרַבָּא כֻּלָּם יִמְשְׁכוּ עַצְמָם לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לִבְחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים לִבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁמִּמֶּנָּה נִמְשָׁךְ הַמְתָּקָה לְכָל הַדִּינִים וְהַצְּמָצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמֵּהֶם יוֹנְקִים הָעַכּוּ"ם. וְעַל יְדֵי גֹּדֶל הַהַמְתָּקָה גַּם הָעַמִּים מִתְבַּטְּלִים וְנִמְשָׁכִים כֻּלָּם אֶל הַר הַמּוֹרִיָּה בְּחִינַת עַמִּים הַר יִקָּרְאוּ שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק וְכוּ'. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שִׂמַּח זְבוּלוּן בְּצֵאתֶךָ עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כִּי שֻׁפַע יַמִּים יִינָקוּ וְכוּ' כִּי עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשֻּׁפַע בְּשִׁפְעַ עַל יְדֵי שֶׁנִּמְתְּקוּ כָּל הַדִּינִים וְכַנַּ"ל:

אות כז

וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים כֵּן הוּא זוֹכֶה לְחֵרוּת לְבַטֵּל מֵעַצְמוֹ עֹל עַבְדוּת וְיגִיעַת הַפַּרְנָסָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֵרוּת עַל הַלּוּחוֹת שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה שֶׁאֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְזֶהוּ חֵרוּת עַל הַלּוּחוֹת דַּיְקָא בְּחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן הַנַּ"ל, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַחֵרוּת מִשָּׁם כִּי מִשָּׁם הַמְתָּקַת כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם שֶׁבָּא מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל כָּל בְּחִינַת עַבְדוּת וְזוֹכִין לְחֵרוּת. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא עִקַּר עֶסֶק הַתּוֹרָה כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ':

אות כח

נִמְצָא שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הָעֲבְדוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא זֶה הַשְׂכִּיר לְהַשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַחֲבֵרוֹ בִּשְׂבִיל פַּרְנָסָתוֹ הוּא עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה לָתֵת לוֹ שְׂכִירָתוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא וְלֹא תָּבִא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ אוֹ אִם כָּלְתָה עֲבוֹדָתוֹ בַּלַּיְלָה לָתֵת לוֹ קֹדֶם הַבֹּקֶר דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר. כִּי עִקַּר פְּגַם הָעֲבְדוּת מַה שֶּׁבָּא זֶה לִידֵי מִדָּה זֹאת לְהַשְׂכִּיר עַצְמוֹ לְיוֹמוֹ, הוּא בָּא עַל יְדֵי רִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכְּלוּלִים בְּאָדָם וּבְמָקוֹם וּבִזְמַן וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה (בְּאוֹת כב, כד). כִּי בֶּאֱמֶת כָּל שֹׂרֶשׁ הַשֻּׁפַע נִמְשָׁךְ מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם הַמַּעְיָן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ד' שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כִּי מִמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין צִנּוֹרוֹת וְכֵלִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הָאָדָם וְהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן. וְעִקַּר הַכֵּלִי וְהַצִּנּוֹר שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי עִקַּר הַשֻּׁפַע נִמְשָׁךְ כְּפִי הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר

בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וְכָל יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבִין זֶה אֶת זֶה וְכֻלָּם נִכְלָלִין כְּאֶחָד בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בִּבְחִינַת אֶבֶן הַשְׁתִיָּה, אָזַי נִפְתָּחִין כָּל צִנּוֹרוֹת הַשֶּׁפַע וְנִמְשָׁךְ רַב טוֹב וְשֶׁפַע גָּדוֹל לְכָל אֶחָד כְּפִי הַכְּלִי שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא שִׂכְלוֹ. כִּי שִׂכְלוֹ נִשְׁלָם בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל וּמֵאִיר בְּאוֹר גָּדוֹל עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָל עִם חֲבֵרוֹ יַחַד בְּהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִים כָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת כֻּלָּם שֶׁהֵם בְּחִינַת כֵּלִים וְצִנּוֹרוֹת לְקַבֵּל רַב טוֹב וְשֶׁפַע גָּדוֹל. אֲבָל חַס וְשָׁלוֹם לְהֵפֶךְ כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ מַחֲלֹקֶת חַס וְשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם אָזַי אֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִכָּלֵל בְּהַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל וְלֵינֹק מִשָּׁם לְהַשִּׂלִים שִׂכְלוֹ שֶׁהוּא עִקַּר הַכְּלִי כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי אַהֲבָה וְאַחְדוּת בִּבְחִינַת אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא וְכַנַּ"ל. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלְקִין חַס וְשָׁלוֹם עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל אָזַי נִפְגָּמִין הַשִּׂכְלִיּוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְאֵין לוֹ כְּלִי וְצִנּוֹר לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וּמִתְנַבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים כִּי אֵין בּוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק הַדִּין וְהַצְּמָצוּם כִּי עִקַּר הַמְתָּקָתוֹ הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וַאֲזַי נִתְעַכֵּב הַשֶּׁפַע וּמֵעַט הַשֶּׁפַע שֶׁיּוֹרֶדֶת אֵינָהּ יוֹרֶדֶת כַּסֵּדֶר לַמָּקוֹם הָרָאוּי עַד שֶׁרֹב הַשֶּׁפַע יוֹרֶדֶת לְעַכּוּ"ם וּרְשָׁעִים חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת צָרוֹת הַחֻרְבָּן וְהַגָּלוּת שֶׁבָּא עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִיו מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי אֱלֹקִים וְכוּ' שֶׁנִּתְמַעֲטָה הַשֶּׁפַע מִיִּשְׂרָאֵל וְנִתְהַפְּכָה לְזָרִים כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְקוֹנְנִים עַל זֶה נֶהְפְּכָה לְזָרִים בָּתֵּינוּ לְנָכְרִים וְכוּ'. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁיִּתּוֹמִים הָיִינוּ וְאֵין אָב אִמּוֹתֵינוּ כְּאַלְמָנוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּסְתַּלְּקוּ וְנֶעֱלְמוּ מֵאִתָּנוּ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אָב וְאֵם בְּחִינַת אָב בְּחָכְמָה וְאֵם לַבִּינָה וְכַנַּ"ל. וְאָזַי גַּם מְעַט הַשֶּׁפַע בְּצִמְצוּם שֶׁיּוֹרֶדֶת לְיִשְׂרָאֵל אֵינָהּ כַּסֵּדֶר כִּי נִתְעָרְבְּבוּ הַצִּנּוֹרוֹת וְהִתְגַּבְּרוּ הַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת עַד שֶׁשֶּׁפַע שֶׁל זֶה יוֹרֶדֶת לַחֲבֵרוֹ וּמִזֶּה בָּא גֹּדֶל הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת שֶׁל הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים. וְאֵין עֵצָה לָזֶה כִּי אִם לָשׁוּב בֶּאֱמֶת עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים עַד שֶׁיִּתְרַבּוּ סְפָרִים קְדוֹשִׁים בַּתּוֹרָה עַל יָדוֹ בִּבְחִינָה הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה גַּם הוּא לְהִכָּלֵל בְּשֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַצִּנּוֹרוֹת וְכָל הַשִּׂכְלִיִּים וְהַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל, וַאֲזַי חוֹזֵר וְנִמְשָׁךְ מִשָּׁם שֶׁפַע לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ וַאֲזַי יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְקַבֵּל הַשְׁפָּעָתוֹ כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן צִנּוֹר שֶׁיָּכוֹל לְקַבֵּל שִׁפְעוֹ, רַק שֶׁנִּסְתַּם וְנִתְבַּלְבֵּל מֵחֲמַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים. אֲבָל כְּשֶׁיְּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, יָשׁוּב אֵלָיו צִנּוֹר הַשְׁפָּעַת פַּרְנָסָתוֹ כִּי יַחֲזֹר וְיִשָּׁלֵם שִׂכְלוֹ שֶׁהוּא עִקַּר הַכְּלִי וְהַצִּנּוֹר וְכַנַּ"ל:

אות כט

כִּי עִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת כַּנַּ"ל כִּי בְּפִי שְׁלֵמוּת דַּעְתּוֹ כֵּן הוּא מִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן רכה) שֶׁעִקַּר הַבִּטָּחוֹן הוּא עַל יְדֵי הַדַּעַת וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ עַכְשָׁו בַּגְּלוּת הַמַּר הַזֶּה וּבְדַחֲקוּת הַפַּרְנָסָה וּבִפְרָט עִצֶּם הַדַּחֲקוּת שֶׁל הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים. אַף עַל פִּי כֵן אֵין עֵצָה וְתַחְבּוּלָה כִּי אִם בְּטָחוֹן חָזָק וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן (נָאהר בִּטָּחוֹן) כִּי גַּם עַתָּה בְּעִצָּם הַדַּחֲקוּת ה' יִתְבָּרַךְ זָן וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ כִּי לֵית יוֹם דְּלֵית בּוֹ טוֹב וּמָאן דְּבָרָא יוֹמָא בָּרָא מְזוֹנָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ הָקֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה, וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז מֵשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנִּגְנַז, אַף עַל פִּי כֵן לֵית יוֹם דְּלָא נָהִיר בֵּהּ אוֹר הַגָּנוּז בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי אִלְמָלֵא אִתְגְּנִיז מִכֹּל וְכֹל לֹא הֲוֵי עָלְמָא אִתְקַיָּם אֲפִלּוּ רֶגַע חָדָא וְזֶה בְּחִינַת וְאָמַר אֲבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵה' וְכוּ' זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, הַיְנוּ שֶׁכְּפִי עִצֶּם מְרִירוּת הַגָּלוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן וְעִצֶּם דַּחֲקוּת הַפַּרְנָסָה וְצָרוֹת מִצָּרוֹת שׁוֹנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן הָיָה כְּמַעַט אֶפֶס תִּקְוָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִקֶּדֶם מֵעִצֶּם רִבּוּי הַצָּרוֹת מִתְּחִלַּת אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עֳנִי בְּשֵׁבֶט וְכוּ' הִשְׂבִּיעַנִי בַּמְּרוֹרִים וְכוּ' עַד אֲשֶׁר נִדְמָה לִי שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת וְאָמַר אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵה' אַךְ זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ' הַיְנוּ הַחֲסָדִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁאֵינָם תַּמִּים וְאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם שֶׁהֵם נִמְשָׁכִים מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל מִבְּחִינַת אוֹר הַגָּנוּז שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ:

אות ל

אֲבָל מֵחֲמַת מְרִירוּת דַּחֲקוּת הַפַּרְנָסָה שֶׁל זֶה הֶעָנִי וְהָאֶבְיוֹן שֶׁבָּא מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יָכוֹל שִׂכְלוֹ לְינֹק מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִסְתַּם שִׂכְלוֹ עַד שֶׁנִּפַּל מֵהַבִּטָּחוֹן כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּא לִמְדָּה זֹאת לְהַשְׁכִּיר עַצְמוֹ לְיוֹמוֹ בִּשְׂכִיל פַּרְנָסָתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבָדוּת מַמָּשׁ וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַצְמְצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם עַל יְדֵי הַשִּׂנּוּיִים שֶׁבְּאָדָם וּמָקוֹם וּזְמַן עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ בְּיוֹם זֶה אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּמְשֹׁךְ לוֹ פַּרְנָסָה בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיַּשְׁכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹם זֶה. וּבֶאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הוּא שְׁטוּת גָּדוֹל כִּי כָּל יְגִיעַת וְטִרְחַת הַפַּרְנָסָה שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא מֵחֲמַת שְׁטוּת וְחֶסְרוֹן הַדַּעַת כַּנַּ"ל בְּחִינַת שֶׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בְּשֶׁטוּתָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר מִכָּל שֶׁכֵּן לְהַשְׁכִּיר עַצְמוֹ לְעֶבֶד. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכְּפִי מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו אֵין לוֹ תִּקְוָה לְפַרְנָסַת יוֹמוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיַּשְׁכִּיר עַצְמוֹ, וְאֵינוֹ מֵשִׂים אֶל לִבּוֹ לֹא דַּעַת וְלֹא תְּבוּנָה הֲלֹא

עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל וּמִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה שֶׁפַע יָכוֹל לֵירֵד אֲלֵיהֶם בְּזֶה הַיּוֹם כִּי מָאן דְּבָרָא יוֹמָא בָּרָא מְזוֹנָא וְכַנַּ"ל אַךְ דַּעְתּוֹ נִקְטַן עַד שֶׁהֶכְרַח לְהַשְׁכִּיר עַצְמוֹ וְזֶה נִמְשָׁךְ רַק מֵרִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה לָתֵת לוֹ שְׂכִירָתוֹ בְּיוֹמוֹ וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל הַכֹּל וְעַל כֵּן הִזְהִירָה הַתּוֹרָה לִבְלִי לְעַכֵּב שֶׁפַע שְׂכִירוּתוֹ עַד שֶׁיֵּעָבֵר הַיּוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יֶסְתַּם הַצִּנּוֹר שֶׁל זֶה הַיּוֹם קֹדֶם שֶׁיָּבֹא יוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו. שֶׁאָז יִהְיֶה קְשֶׁה מְאֹד לִפְתֹּחַ צִנּוֹר הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ כִּי כָּל ל חֶסְרוֹן דַּעְתּוֹ שֶׁבָּא לִידֵי מִדָּה זֹאת לְהַשְׁכִּיר עַצְמוֹ בָּא מֵחֲמַת זֶה מֵחֲמַת שֶׁבַּיָּמִים שֶׁעָבְרוּ הָיָה לוֹ דַּחֲקוּת הַפַּרְנָסָה מְאֹד וְנִקְטַן דַּעְתּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁנָּפַל מֵהַבִּטָּחוֹן עַד שֶׁהֶכְרַח לְהַשְׁכִּיר עַצְמוֹ עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִזָּהֵר לִתֵּן לוֹ עַל כָּל פָּנִים שְׂכִירוּתוֹ בְּיוֹמוֹ כִּי הוּא חִיּוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְשׂרֹשׁ נַפְשׁוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִסְתָּם הַצִּנּוֹר שֶׁל זֶה הַיּוֹם שֶׁאָז בְּקַל יָכוֹל לִפְתֹּחַ לוֹ צִנּוֹרֵי הַשֶּׁפַע בַּיָּמִים הַבָּאִים. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא יִתֵּן לוֹ שְׂכִירוּתוֹ בְּיוֹמוֹ וְהוּא כְּבָר נָפַל לְעַבְדוּת וְגַם שְׂכִירוּתוֹ לֹא נָתַן לוֹ בְּיוֹמוֹ טָרֵם יִשְׁתַּנֶּה הַזְּמַן שֶׁל הַיּוֹם אֲזַי יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם נִסְתָּם צִנּוֹר הַשֶּׁפַע שֶׁל זֶה הַיּוֹם שֶׁאָז יִהְיֶה קָשֶׁה מְאֹד לִפְתֹּחַ עוֹד צִנּוֹרֵי הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת דֶּלֶת הַנִּנְעֶלֶת לֹא בְּמְהֵרָה הִיא נִפְתַּחַת. וְעַל כֵּן בָּתַר עַנְיָא אֲזַלְא עֲנִיּוּתָא כִּי כָּל מַה שֶּׁהֶעָנִיּוּת מִתְגַּבֵּר עָלָיו נִקְטָן דַּעְתּוֹ בְּיוֹתֵר וְנִקְטָן בְּטָחוֹנוֹ בְּיוֹתֵר וְנִסְתָּמִין בְּיוֹתֵר כְּלֵי הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל וּבִפְרָט זֶה שֶׁכְּבָר נִקְטַן דַּעְתּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁנָּפַל לְעַבְדוּת. עַל כֵּן הִזְהִירוּ לִבְלִי לְעַכֵּב שְׂכִירוּתוֹ עַד שֶׁיָּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְיִהְיֶה שִׁנּוּי עֵת שֶׁאָז צְרִיכִין לְזָהֵר בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא לִתֵּן יְנִיקָה לְהַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים הַיּוֹנְקִים מֵחֲרוֹן הַדַּעַת. עַל כֵּן צְרִיכִין לָתֵת לוֹ שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ כְּדֵי לְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ וְחִיּוּתוֹ שֶׁהוּא דַּעְתּוֹ וְאָז יָכוֹל לִזְכּוֹת לָצֵאת מֵעַבְדוּת וְלִפְתֹּחַ צִנּוֹרֵי הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי שֶׁנִּשְׁלַם נַפְשׁוֹ וְדַעְתּוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

אות לא

וְכָל זֶה מְרַמֵּז לְעִקַּר הָאָדָם שֶׁהוּא הַדַּעַת הָאֲמִתִּי לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת ה' בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְלֹא יִדְחֶה עַצְמוֹ מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ הַיּוֹם דַּיְקָא וְזֶהוּ בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ וְכוּ'. כִּי הַנֶּפֶשׁ הִוא אֲצֶל הָאָדָם בִּבְחִינַת שְׂכִיר יוֹם כִּי הַנֶּפֶשׁ עוֹשָׂה כָּל פְּעֻלַּת הַגּוּף כִּי אֵין לְהַגּוּף שׁוּם תְּנוּעָה וְחִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי הַנֶּפֶשׁ. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ כָּרָאוּי לְבַטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ אֲזַי הַנֶּפֶשׁ הִוא בִּבְחִינַת מֶלֶךְ כִּי הוּא מוֹלֵךְ עַל הַגּוּף וְאָז הוּא בֶּן חוֹרִין בִּבְחִינַת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם. אֲבָל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם אֵינוֹ מְבַטֵּל גּוּפוֹ לְגַמְרֵי נֶגֶד נַפְשׁוֹ אֲזַי הַנֶּפֶשׁ אֲצֶל הַגּוּף כְּעֶבֶד שֶׁעוֹשֶׂה הַנֶּפֶשׁ כָּל פְּעֻלַּת הַגּוּף כְּעֶבֶד וּכְשָׂכִיר וְזֶה בְּחִינַת כְּעֶבֶד יִשְׁאַף צֵל וּכְשָׂכִיר יְקַוֶּה פָּעֳלוֹ (אִיּוֹב).וַאֲזַי צָרִיךְ הָאָדָם לְרַחֵם עַל נַפְשׁוֹ שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יִגְזֹל וְיַעֲשֹׁק חַס וְשָׁלוֹם

לְגַמְרֵי אֶת נַפְשׁוֹ וְלִתֵּן לוֹ עַל כָּל פָּנִים שְׂכִירוּתוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִתֵּן לְהַנֶּפֶשׁ בְּכָל יוֹם כַּמָּה מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְתוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ' כְּפִי חוֹבַת הַיּוֹם. כִּי בְּוַדַּאי מֵהָרָאוּי שֶׁיַּעֲשֶׂה רַק צָרְכֵי הַנֶּפֶשׁ וִיבַטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ זַכָּאָה מָאן דְּלָא אִתְהָנֵי מִדַּיְלֵהּ כְּלוּם כִּי צָרִיךְ לִסְתֹּם עֵינָיו מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי וְאָז הוּא בִּבְחִינַת מֶלֶךְ וּבֶן חוֹרִין כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא זָכָה לָזֶה וְהַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת עֶבֶד וְשָׂכִיר כַּנַּ"ל אָז צָרִיךְ הָאָדָם לְזַהֵר עַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא לְעָשְׁקוֹ וְשֶׁלֹּא לְגָזְלוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא תַעֲשֹׁק שָׂכִיר עָנִי וְאֶבְיוֹן מֵאַחֶיךָ וְכוּ' וְלֹא זוֹ אַף זוֹ אַתָּה צָרִיךְ לְזַהֵר בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ' שֶׁלֹּא תֹּאמַר שֶׁתְּסַלֵּק שְׂכִירַת הַנֶּפֶשׁ לְאַחַר הַיּוֹם כְּמוֹ שֶׁמְּצוּי בְּכַמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁאוֹמְרִים הַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל הַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר לִלְמֹד וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' וּמַדְחִין עַצְמָן מִיּוֹם לְיוֹם. וְעַל זֶה מַזְהִיר הַפָּסוּק בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי הָעִקָּר צְרִיכִין לְזַהֵר לָצֵאת חוֹבַת הַיּוֹם בִּבְחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ כִּי לֵית יוֹם דְּלֵית בֵּהּ טוֹב וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר כִּי בְּכָל יוֹם מֵאִיר אוֹר הַגְּנוּז וְכוּ' וְנִמְשָׁךְ סִיּוּעַ גָּדוֹל מִלְּעֵלָּא וְכוּ' בִּבְחִינַת חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ' חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ':

וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נֶחְשָׁבִים בְּעֵינָיו כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל וְלִינֹק מִשֶּׂכֶל הַכּוֹלֵל מִבְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל כָּל מִינֵי דִּינִים וְצִמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם וְאֵיךְ שֶׁנִּמְצָא דִּין וְצִמְצוּם הַכֹּל נִמְתָּק עַל יְדֵי שֶׂכֶל הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל כִּי בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל מֵאִיר לְכָל הַשִּׂכְלִיּוֹת הַפְּרָטִיִּים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּלְכָל הַצְּנוֹרוֹת וְהַצִּמְצוּמִים שֶׁל כָּל אָדָם וְשֶׁל כָּל מָקוֹם וּמָקוֹם וְשֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חַסְדֵי ה תָּמִיד בְּאֹפֶן שֶׁיִּחְיֶה עַצְמוֹ בְּרוּחָנִיּוּת וְנִשְׁמִיּוּת וְיַשְׁלִיךְ מֵעָלָיו מְרִירוּת דַּאֲגוֹת הַפַּרְנָסָה רַק יִבְטַח בְּשֵׁם ה' שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ חֶסֶד נִפְלָא שֶׁמֵּאִיר גַּם בְּיוֹם זֶה וּבְוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ פַּרְנָסַת יוֹמוֹ וְלֹא יֵחָשֵׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ כְּלָל. וְכֵן בַּעֲבוֹדַת ה' יִבְטַח וְיַחֲכֶה כִּי בְּוַדַּאי גַּם הַיּוֹם יוֹכַל לַחֲטֹף אֵיזֶה טוֹב אֲמִתִּי וְיַחְתֹּר וְיִכְסֹף בְּרָצוֹן חָזָק עַד שֶׁיִּזְכֶּה גַּם בְּיוֹם זֶה לְטוֹב אֲמִתִּי וְלֹא יֹאבַד יוֹם מִיָּמָיו חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, זָקֵן זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת זֶה קָנָה חָכְמָה כִּי שָׁם עִקַּר קִנְיַן הַחָכְמָה הָאֲמִתִּיִּית כִּי זֶה הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל הוּא בְּחִינַת זָקֵן בְּחִינַת עַתִּיק בְּחִינַת תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּקְנָא כַּיְדוּעַ וְזֶהוּ וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים שֶׁהִמְשִׁיךְ וְהֵבִיא בְּחִינַת זָקֵן בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל לְתוֹךְ הַיָּמִים שֶׁבְּכָל יוֹם מִימֵי חַיָּיו הָיָה מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְשֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה וְה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל צְנוֹרוֹת הַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל:

אות לב

כִּי עִקַּר הַכְּבֵדוּת וְהַדְּחֻקוּת שֶׁל כָּל אֶחָד הֵן בְּפַרְנָסָה וְהֵן בַּעֲבוֹדַת ה' הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁהַיּוֹם קָשֶׁה וְכָבֵד עָלָיו שֶׁבְּכָל יוֹם נִדְמֶה לְהָאָדָם בִּפְרָט לְהָעֲנִיִּים וְאֶבְיוֹנִים שֶׁבָּעֵת הַזֹּאת בִּפְרָט בְּזֶה הַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר לְהַרְוִיחַ וְלִמְצֹא פַּרְנָסָתוֹ וְכֵן בַּעֲבוֹדַת ה' עַל פִּי הָרֹב נִדְמֶה לְכָל אֶחָד בְּכָל יוֹם שֶׁהַיּוֹם קָשֶׁה לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ' וְעַל כֵּן נִקְרָא מִי שֶׁהַשָּׁעָה דְּחוּקָה לוֹ קָשֶׁה יוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם לֹא בָּכִיתִי לְקָשֶׁה יוֹם עָגְמָה נַפְשִׁי לְאֶבְיוֹן כִּי הָאֶבְיוֹן הוּא בִּבְחִינַת קָשֶׁה יוֹם וְכָל זֶה מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת מֵחֲמַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁיְּקַבֵּל הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ אֵלָיו בְּזֶה הַיּוֹם בְּזֶה הַמָּקוֹם, מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל וְעַל כֵּן הַיּוֹם קָשֶׁה עָלָיו בְּחִינַת אַךְ בִּי יָשׁוּב יַהֲפֹךְ יָדוֹ כָּל הַיּוֹם וְכֵן הוּא בַּעֲבוֹדַת ה'. אֲבָל מִי שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וּמְבַטֵּל דַּעְתּוֹ נֶגֶד דַּעַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הֶחָכָם הַכּוֹלֵל זוֹכֶה לְהִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן חָזָק בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֵיךְ שֶׁהוּא בְּגוּף וְנֶפֶשׁ בְּנִשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בִּבְחִינַת יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטַח שֶׁדַּיְקָא בְּיוֹם אִירָא בְּיוֹם שֶׁאֲנִי מִתְיָרֵא שֶׁנִּדְמֶה שֶׁהַיּוֹם קָשֶׁה הַפְּרָנָסָה מְאֹד מְאֹד וְכֵן בַּעֲבוֹדַת ה' וְכוּ' אָז דַּיְקָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטַח שֶׁבְּוַדַּאי לֹא תַּעֲזֹב אוֹתִי כִּי בְּוַדַּאי גַּם לְיוֹם זֶה יֵשׁ צִנּוֹר הַשֶּׁפַע בְּמָקוֹם אֲשֶׁר אֲנִי שָׁם לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע טוֹבָה וְחֶסֶד טוֹב מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל וְכוּ' כַּנַּ"ל. בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמַר יִרְמְיָה אַחַר שֶׁאָמַר אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עֳנִי בְּשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ אַךְ בִּי יָשׁוּב יַהֲפֹךְ יָדוֹ כָּל הַיּוֹם וְכוּ' וְכוּ' עַד אֲשֶׁר וָאֹמַר אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵה' וְכוּ' זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי וְכוּ' חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכוּ' שֶׁהוּא הַחֶסֶד הַנִּמְשָׁךְ מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמִּמְתִּיק הַכֹּל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חֶסֶד גָּדוֹל בְּנִשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת גַּם לְיוֹם זֶה בְּמָקוֹם שֶׁאֲנִי שָׁם וְכַנַּ"ל שֶׁזְּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ הַקֵּל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה וְכַנַּ"ל וְהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם אַחַר כָּךְ חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וּפֹרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהַחֲסָדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ וְהַיְנוּ כַּנַּ"ל וְהֶבֶן הַיֵּטֶב, כִּי אָסוּר לַחֲשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ כְּלָל וְעַל יוֹם זֶה צְרִיכִין לִבְטֹחַ בַּה' וְכַנַּ"ל. וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר וְהָעִקָּר שֶׁעַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים בֶּאֱמֶת נִמְתָּק וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְעַל כֵּן בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם הֵן בְּפַרְנָסָה הֵן בַּעֲבוֹדַת ה' וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת דַּחֲקוּת הַפַּרְנָסָה וְרִבּוּי הַבִּלְבּוּלִים וְהָרַעְיוֹנִים הָעוֹבְרִים עָלָיו, יֵדַע שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהָעֲשָׂנִים סְרוּחִים הַמַּבְלְבְּלִים דַּעְתּוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל עַל כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר יִזְכֹּר עַצְמוֹ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁיַּאֲמִין בֶּאֱמֶת בְּכָל סִפְרֵי הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִינֹק מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

אות לג

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם רִאשׁוֹן לְכָל הַשָּׁנָה וְכָלוּל מִכָּל הַיָּמִים שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה וְאָז צְרִיכִין לְהַמְתִּיק כָּל הַצַּמְצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁל כָּל אִישׁ וְאִישׁ שֶׁל כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה וְשֶׁל כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹסְעִים לְצַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר כִּי קוֹל שׁוֹפָר נִמְשָׁךְ מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל כַּמּוּבָן בַּבַּוְנוֹת וְעַל כֵּן מִשָּׁם נִתְּנָה תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן שׁוֹפָר מְקֻבָּץ נִדָּחִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים וְכוּ' וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם הַיְנוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה כִּי לְשָׁם צְרִיכִין לָשׁוּב וּלְהִתְקַבֵּץ כָּל הָאוֹבְדִים וְהַנִּדָּחִים כִּי שָׁם תִּקּוּנָם בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמַּמְתִּיק וּמְתַקֵּן הַכֹּל כִּי כָּל הַמְּקוֹמוֹת וְכוּ' נִכְלָלִין שָׁם וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם עִקַּר הַחֵרוּת בְּחִינַת חֵרוּת שֶׁל יוֹבֵל שֶׁאָז תּוֹקְעִין הַשּׁוֹפָר בְּחִינַת תְּקִיעַ בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְעַל כֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֵין צָרִיךְ לִדְאֹג וְלִטְרֹחַ הַרְבֵּה בְּשִׁבְיל פַּרְנָסָה כִּי זוֹכֶה לְבִטָּחוֹן לְהַאֲמִין שֶׁכָּל פַּרְנָסָתוֹ קְצוּבָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל פַּרְנָסָתוֹ שֶׁל אָדָם קְצוּבָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי אָז מֵאִיר שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמִּשָּׁם כָּל צִנּוֹרוֹת הַשֶּׁפַע וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ חוּץ מֵהוֹצָאוֹת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְהוֹצָאוֹת בָּנָיו לְתַלְמוּד תּוֹרָה כִּי בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אָז עוֹלִין בַּעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְאָז נִכְלָלִין בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַיּוֹם וְעַל כֵּן לְהוֹצָאוֹת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אֵין צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּפִי מַה שֶּׁקְּצוּב שֶׁיְּמַשֵּׁךְ לוֹ שֶׁפַע בְּכָל יוֹם וְיוֹם דֶּרֶךְ הַצִּנּוֹרוֹת וְהַכֵּלִים הַנִּמְשָׁכִין מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, כִּי עַל יְדֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְהַאֲמִין בְּקֻדֻּשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וּלְהַרְבּוֹת בְּהוֹצָאָתָם כִּי הֵם בְּעַצְמָן בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל. וְכֵן בְּהוֹצָאַת בָּנָיו לְתַלְמוּד תּוֹרָה. כִּי תַּלְמוּד תּוֹרָה הִיא עִקַּר הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם כָּל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין הוֹצָאוֹת אֵלּוּ קְצוּבִים בְּצַמְצוּם מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה רַק כְּפִי שֶׁזּוֹכֶה לְהוֹצִיא בִּשְׁבִילָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁאִם פּוֹתֵחַ פּוֹתְחִין לוֹ וְאִם מוֹסִיף מוֹסִיפִין לֵהּ:

אות לד

וְזֶה בְּחִינַת אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה ה' בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן, בְּאוֹר פָּנֶיךָ זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַתְּקִיעוֹת כִּי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הוּא עִקַּר אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, חַיִּים הֵם הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהֵם שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל. וְזֶהוּ יְהַלֵּכוּן בְּחִינַת הַהֲלוּךְ וְהַנְּסִיעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתַקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשֵׂכֶל הַכּוֹלֵל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל עַל פָּסוּק וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם וְכוּ'

וּבִפְרָט כְּשֶׁנּוֹסְעִים לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְהָעִקָּר כְּשֶׁנּוֹסְעִים אֵלָיו עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּשִׂמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם בְּחִינַת שִׂמְחָה הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַכְּלָלִיּוּת וְהָאַהֲבָה שֶׁנִּכְלָלִין הַנְּפָשׁוֹת בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּשֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם.:

אות לה

וְזֶה שֶׁהִתְפַּלֵּל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם כִּפּוּר כְּשֶׁנִּכְנַס לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים לְמִקּוֹם הָאָבֶן שְׁתִיָּה שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וְלֹא לְעַם אַחֵר וְלֹא תַּפִּיל אִשָּׁה פְּרִי בִטְנָהּ וְלֹא יִעְדֵי עֻבָּר שֶׁלָּטָן מִדְּבֵית יְהוּדָה. כִּי מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל הֵם עֲנִיִּים עַד שֶׁנִּצְטָרְכִים זֶה לָזֶה אוֹ לְעַם אַחֵר חַס וְשָׁלוֹם זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִים לְהַכָּלֵל בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְאֵין יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ הַשֹּׂבַע לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַצְּנוֹר שֶׁלּוֹ וַאֲזַי נִתְבַּלְבְּלִין הַצְּנוֹרוֹת עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא הַפְּגָם וְהַהֶפֶךְ מֵאֱמוּנַת חֲכָמִים וַאֲזַי יוֹרֶדֶת הַשֹּׂבַע לַחוּץ לְהָעַכּוּ"ם חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבַּגְּלוּת הֵם מְקַבְּלִים רֹב הַשֹּׂבַע וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית וְזֶה בָּא עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. וְגַם מְעַט הַשֹּׂבַע הַיּוֹרֶדֶת לְיִשְׂרָאֵל הִיא מִתְחַלֶּפֶת מִזֶּה לָזֶה כִּי הַצְּנוֹרוֹת נִתְעָרְבְּבוּ עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת צְדָקָה שֶׁהִזְהִירָה הַתּוֹרָה עָלֶיהָ כַּמָּה פְּעָמִים כִּי צְרִיכִין לִתֵּן לְהָעֲנִיִּים חֶלְקָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּהַשֹּׂבַע שֶׁלּוֹ כִּי בְּוַדַּאי גַּם לָזֶה הֶעָנִי וְהָאֶבְיוֹן יֵשׁ צִנּוֹר שֶׁל שֹׂבַע וְאִם הָעוֹלָם הָיָה מִתְנַהֵג כָּרָאוּי לֹא הָיָה שׁוּם אֶבְיוֹן בָּעוֹלָם כִּי הָיָה יוֹרֵד לְכָל אֶחָד הַשְׁפָּעָתוֹ מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל דֶּרֶךְ הַצְּנוֹר וְהַכְּלִי שֶׁלּוֹ וּכְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בֶּאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֶבְיוֹן כִּי בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ ה' וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם אֲבִיוֹנִים בַּאֲחֵרִים וְכוּ'. הֵינוּ כַּנַּ"ל כִּי אִז הַשֹּׂבַע יוֹרֶדֶת רַק לְיִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וּמְקַיְּמִין אוֹתָהּ שֶׁאָז הֵם נִכְלָלִין בְּשֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְנִמְשָׁךְ הַשֹּׂבַע רַק לָהֶם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַצִּנּוֹר לְקַבֵּל רֹב הַשֹּׂבַע כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה שֶׁיּוֹצְאָה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל. אֲבָל עִקַּר הֶעָנְיוּת הוּא מֵחֲמַת שֶׁפְּגָמוּ בְּהַתּוֹרָה עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְעָרְבְּבוּ וְנִתְבַּלְבְּלוּ הַצְּנוֹרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה רֹב הַשֹּׂבַע יוֹרֶדֶת לְעַכּוּ"ם וּמְעַט הַשֹּׂבַע הַבָּאָה לְיִשְׂרָאֵל אֵינָהּ יוֹרֶדֶת כַּסֵּדֶר עַד שֶׁהַשֹּׂבַע שֶׁל זֶה אֵצֶל זֶה. וְעַל כֵּן זֶה יֵשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל וְזֶה עָנִי וְאֶבְיוֹן, וּבֶאֱמֶת בְּשָׁרְשׁוֹ עֲשִׁירוּת שֶׁל זֶה רֻבּוֹ מֻחְלָק הֶעָנִי רַק עַל יְדֵי פְּגַם הַנַּ"ל נִתְבַּלְבֵּל הַסֵּדֶר וְיִרְדָה לָזֶה כְּמוֹ שֶׁבְּעִקַּר הַשֹּׂבַע שֶׁכֻּלָּהּ הִיא שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים רֹב הַשֹּׂבַע אֵצֶל הָעַכּוּ"ם נִמְצָא שֶׁהָעַכּוּ"ם אוֹכְלִין הַשֹּׂבַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת וְהָיָה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב פְּרִי אַדְמָתְךָ וְכָל יְגִיעֲךָ יֹאכַל עַם אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ ה'

יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם מֵעַתָּה, כְּמוֹ כֵן בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן הָעֲשִׁירִים אוֹכְלִים חֵלֶק הָעֲנִיִּים וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד לְהַחֲזִיר וְלָתֵת לְהֶעָנִי חֶלְקוֹ בְּטוּב לֵבָב וּבְשִׂמְחָה וּבְסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וכו'. כִּי בֶּאֱמֶת הוּא לְטוֹבָה גְּדוֹלָה לְהָעָשִׁיר כְּשֶׁמַּרְבֶּה בִּצְדָקָה וְחוֹזֵר לְהֶעָנִי חֶלְקוֹ כִּי אָז כְּפִי מַה שֶּׁמְּקַיֵּם מִצְוַת צְדָקָה הוּא חוֹזֵר וּפוֹתֵחַ הַצִּנּוֹרוֹת שֶׁל הַשֶּׁפַע שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ בָּהֶם הַשֶּׁפַע כַּסֵּדֶר מֵאַחַר שֶׁמַּחֲזִיר לְהֶעָנִי חֶלְקוֹ, וּבִפְרָט כִּי הָעִקַּר מִצְוַת הַצְּדָקָה הוּא לִתֵּן בְּשִׂמְחָה לְהִתְלַמֵּד חָכָם הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר אֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּמָמוֹן כְּשֶׁמְּפַזֵּר מָמוֹנוֹ לְתַלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת בָּזֶה מַרְאֶה אֱמוּנָתוֹ הַשְּׁלֵמָה בְּהַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים וְעַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים חוֹזְרִים הַצִּנּוֹרוֹת לֵילֵךְ כַּסֵּדֶר וכו' וְכַנַּ"ל וְאָז יוֹרֶדֶת הַשֶּׁפַע בְּשִׂפְעַ גָּדוֹל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. כִּי אֶפְלּוּ הֶעָשִׁיר שֶׁמְּקַבֵּל עַתָּה רֹב שֶׁפַע. אֲבָל כְּשֶׁהוּא שֹׁלֵא כַּסֵּדֶר מֵחֲמַת בִּלְבּוּל הַצִּנּוֹרוֹת אָז לֹא תִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ זְמַן רַב הַשְׁפָּעָתוֹ וְגַם עַל פִּי רֹב יֵשׁ עִכּוּבִים הַרְבֵּה מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַשֶּׁפַע יוֹרֶדֶת כַּסֵּדֶר. אֲבָל כְּשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה וְאָז נִפְתָּחִין הַצִּנּוֹרוֹת וְיוֹרֶדֶת הַשֶּׁפַע כָּרָאוּי כַּסֵּדֶר אָז יוֹרֶדֶת הַשֶּׁפַע לְכָל אֶחָד בְּשִׂפְעַ גָּדוֹל לָנֶצַח מֵאַחַר שֶׁיּוֹרֶדֶת כַּסֵּדֶר כָּרָאוּי. וְזֶהוּ כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וכו' עַל כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ וכו', פָּתֹחַ תִּפְתַּח דַּיְקָא כִּי עַל יְדֵי זֶה נִפְתָּחִין הַצִּנּוֹרוֹת וְעַל יְדֵי זֶה יְבָרֶכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי עַל יְדֵי זֶה יוֹרֶדֶת הַשֶּׁפַע בִּבְרָכָה גְּדוֹלָה כַּסֵּדֶר בְּלִי עִכּוּב כְּלָל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בִּמְקוֹם קְדֻשִּׁי קְדֻשִּׁים שֶׁהוּא הָאֶבֶן שְׁתִיָּה בְּחִינַת שֹׂכֶל הַכּוֹלֵל שָׁם דַּיְקָא הָיָה מִתְפַּלֵּל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וכו' הַיְנוּ שֶׁיִּזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע מִשָּׁם מֵאֶבֶן שְׁתִיָּה מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁכָּל אֶחָד יְקַבֵּל דֶּרֶךְ הַצִּנּוֹרוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה שֶׁלֹּא יִסָּתְמוּ וְלֹא יִתְבַּלְבְּלוּ הַצִּנּוֹרוֹת כַּנַּ"ל. וְלֹא לְעַם אַחֵר שֶׁלֹּא תֵּרֵד הַשֶּׁפַע חַס וְשָׁלוֹם לְעַם אַחֵר עַל יְדֵי בִּלְבּוּל וּסְתִימַת הַצִּנּוֹרוֹת וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ וְלֹא תַפִּיל אִשָּׁה פְּרִי בִטְנָהּ כִּי הַפְּלַת נְפָלִים בָּא חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי פְּגַם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים בִּבְחִינַת וְכִי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה עַל פָּסוּק זֶה (בְּסִימָן כ' בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא) כִּי עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת נַעֲשִׂין מְפֻרְסָמִים קֹדֶם זְמַנָּם וְגוֹרְמִים מַה שֶּׁגּוֹרְמִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וַאֲזַי אֵין הָעוֹלָם מִתְנַהֵג כָּרָאוּי וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים הַמְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר לְגַמְרֵי שֶׁזֶּה עִקַּר פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים. וְעַל כֵּן הִתְפַּלֵּל בִּמְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה וְלֹא תַפִּיל אִשָּׁה פְּרִי בִטְנָהּ שֶׁזֶּה נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְלֹא יעדי עֲבֵד שֶׁלְּטָן מִדְּבֵית יְהוּדָה שֶׁמֵּהֶם יֵצֵא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁכָּל עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ כִּי בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת חַסְדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים בְּחִינַת וְה' עִמּוֹ שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בְּכָל מָקוֹם, שֶׁעַל יָדוֹ יִתְקַיֵּם וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד הַמְּזֻכָּר

בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי אָז יֶחֱזַר הָאָרוֹן עִם לוּחוֹת הָאֶבֶן עַל מְקוֹמָם עַל מְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהָיָה דָּוִד מִתְיַגֵּעַ כָּל יָמָיו עַל זֶה שֶׁיִּמְצָא מְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם עוֹמְדִים לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם אֶעֱלֶה עַל עֶרֶשׂ יְצוּעָי אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי וְכוּ' עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה' וְכוּ' וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַמַּמְשָׁלָה שֶׁל בֵּית יְהוּדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַל יְדֵי זֶה מִתְקַן כָּל הַנַּ"ל. וְאָז יֶחֱזַר הַשֹּׂבַע לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּמְזַמּוֹר הַנַּ"ל זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד וְכוּ' הֵיְנוּ בְּמָקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁזָּכָה לִמְצֹא עַל יְדֵי יְגִיעָתוֹ וְאָז צֵידָה בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם כִּי עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁעוֹמְדִים שָׁם לוּחוֹת הָאֶבֶן עַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הָעֲנִיּוּת וְהָאֶבְיוֹנוּת כִּי יוֹרֶדֶת הַשֹּׂבַע לְכָל אֶחָד כַּסֵּדֶר בְּשֹׂפִי גָּדוֹל וְכַנַּ"ל:

אות לו

וְזֶה אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְכוּ' עַד כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹנֶה עֲשָׂרָה בְּחִינוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה קְדֻשּׁוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלָלְיוּת הַקְּדֻשָּׁה, הֵיְנוּ שֶׁקֹּדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה קוֹרִים פָּרָשָׁה זֹאת לְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל נַפְשׁוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים וּבֵינוֹנִים וְכוּ' שֶׁכְּלוּלִים בְּעֶשֶׂר בְּחִינוֹת הַנַּ"ל כֻּלָּם צְרִיכִים לְהִתְקַבֵּץ וְלִכָּלֵל יַחַד בְּאַהֲבָה בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה בְּתוֹךְ בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים אֲבָל שְׁתִיָּה שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁצְּרִיכִין לִנְסֹעַ אֵלָיו עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁנִּכְלָלִין בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַחֲיוֹת שִׁכְלוֹ עַד שֶׁיּוּכַל לְהַמְתִּיק כָּל מִינֵי דִּינִים וְצַמְצוּמִים עַל יְדֵי שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁךְ הַחִיּוּת וְהַשֵּׂכֶל לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ וּלְכָל מָקוֹם וּמָקוֹם וּלְכָל יוֹם וְיוֹם. כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּאָדָם וּמָקוֹם וּזְמַן שֶׁמֵּהֶם כָּל אֲחִיזַת הַדִּינִים שֶׁמֵּהֶם אֲחִיזַת כָּל הָעַוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכָל הַפְּגָמִים וְהַבִּלְבּוּלִים וְהָעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וְכוּ' הַכֹּל נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם שֹׂרֶשׁ הַכֹּל שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין עַל אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין שָׁם בְּשֶׁכָּל הַכּוֹלֵל, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמְתָּקָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בִּמְקוֹמוֹ בְּיוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ שֶׁיֵּדַע כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא בִּמְקוֹמוֹ בְּבֵיתוֹ אוֹ בַּדֶּרֶךְ בְּאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁהוּא וּכְפִי מַה שֶּׁהוּא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה וְהֶרֶגַע, שֶׁבְּאוֹתָהּ הֶרֶגַע וְהַשָּׁעָה יוּכַל לְדַבֵּק עַצְמוֹ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁהוּא שָׁם לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְזֶה אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם זֶה בְּחִינַת אָדָם וּמָקוֹם וּזְמַן. אַתֶּם הֵיְנוּ אָדָם בְּחִינַת כְּלָלְיוּת הַנְּפָשׁוֹת. נִצָּבִים בְּחִינַת מָקוֹם. הַיּוֹם בְּחִינַת זְמַן. כֻּלְּכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם שֶׁאַתֶּם כֻּלְּכֶם בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם שֶׁאַתֶּם נִצָּבִים שָׁם בִּמְקוֹמְכֶם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה כֻּלְּכֶם צְרִיכִים לֵידַע שֶׁאַתֶּם נִצָּבִים וְעוֹמְדִים הַיּוֹם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם

וְכַנַּ"ל וְזֶה עַל יְדֵי הַכְּלָלִיּוּת בְּצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים אֶבֶן שְׁתִיָּה. וְזֶה בְּחִינַת רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם וְכוּ' שֶׁהֵם עֶשֶׂר בְּחִינוֹת כְּנֶגֶד עֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד בַּאַהֲבָה נִכְלָלִין בָּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לְעָבְרְךָ בִּבְרִית ה' וְכוּ' הַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה מִשָּׁרְשָׁהּ מַחְכְמָה עִלָּאָה מִשֶּׁכָּל הַכּוֹלֵל וְכוּ' אֲשֶׁר אָנֹכִי כוֹרֵת עִמְּךָ הַיּוֹם בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ הַנַּ"ל, לְהִתְגַּבֵּר לְהַתְחִיל בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע וְכַנַּ"ל וְזֶה וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם וְכוּ' כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה כוּ' וְאֶת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם, כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וֶרֶגַע מִימֵי חַיָּיו שֶׁתְּלוּיִים בּוֹ כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת הָעֲתִידִין לָצֵאת מִמֶּנּוּ וּבָהֶם תְּלוּיִין כָּל נְפָשׁוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה לָזֶה וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ תִּקּוּן וְהַמְתָּקָה עַל יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים וְהָעִקָּר עַל יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי חַיָּב כָּל אָדָם לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבִזְמַן שֶׁאָדָם זוֹכֶה זוֹכֶה לוֹ וּלְדוֹרוֹתָיו וּלְדוֹרוֹת דּוֹרוֹתָיו עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ רַחֲמָנָא לִצְלָן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ לְהֵיכָן נִתְעָה וְכוּ' כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְאֶת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה. וְזֶהוּ עִמָּנוּ הַיּוֹם כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיּוֹם בְּחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ הַמְבֹאָר בְּדִבְרֵיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן רבינו עובדיה מברטנורא" ומובָא לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין לֵידַע שֶׁאֵין לְאָדָם בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ רֶגַע לְבַד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַתִּפְקְדֵנוּ לַבְּקָרִים לְרָגָעִים תִּבְחָנֵנוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה ומובָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בַּפָּסוּק הַיּוֹם אָנֹכִי מְצַוְּךָ בְּפָרָשַׁת תָּבֹא וּבְקִרְיַאת שְׁמַע בַּפָּסוּק אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם וּבְשָׁאר מְקוֹמוֹת שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם שֶׁבְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, וּתְדַקְדֵּק בְּכָל סֵפֶר דְּבָרִים וְתִמְצָא שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁמַּזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁמַּזְכִּיר בְּכָל פַּעַם תֵּבַת הַיּוֹם לְהוֹרוֹת וּלְהַעִיר אֶת כָּל אֶחָד שֶׁהָעִקָּר לְהַתְחִיל לְהִתְקָרֵב הַיּוֹם הַיְנוּ בְּכָל יוֹם וְשָׁעָה שֶׁעוֹמֵד בּוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶה וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כוּ' אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם גַּם כֵּן בְּבֵאוּר יוֹתֵר בְּכָל יוֹם יִהְיֶה דּוֹמֶה בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִכְנַסְתָּ עִמּוֹ בַּבְּרִית הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ הַסְכֵּת וּשְׁמַע וְכוּ' שֶׁפֵּרוּשׁוֹ לְשׁוֹן הַטֵּה אָזְנְךָ וּשְׁמַע הֵיטֵב הֵיטֵב הַיְנוּ שֶׁדָּבָר זֶה צָרִיכִין לְהַטּוֹת אָזְנוֹ וּלְבָבוֹ לִשְׁמֹעַ וּלְהָבִין וּלְקַבְּלוֹ בְּלִבּוֹ הֵיטֵב שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם דְּהַיְנוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה הַסְכֵּת הַס וְאַחַר כָּךְ כַּתֵּת שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁבְּכָל לִמּוּדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה צְרִיכִין בַּתְּחִלָּה לִלְמֹד וְאַחַר כָּךְ לְעַיֵּן הֵיטֵב בְּחִינַת לִגְמַר וְהָדַר לִסְבַּר וְעַל כֵּן נִסְמַךְ זֶה הַפָּסוּק הַסְכֵּת לְפָסוּק הַיּוֹם הַזֶּה

נִהְיֵיתָ לְעַם לְהוֹדִיעַ שֶׁזֶּה הָעִנְיָן הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעַם לֵידַע וְלִזְכֹּר בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעַם וְכוּ' וְכַנַּ"ל, זֶה הָעִנְיָן צְרִיכִין לְהַאֲזִין וְלִזְכֹּר הֵיטֵב בִּבְחִינַת הַס וְאַחַר כָּךְ כַּתּ כִּי צְרִיכִין לְקַבְּלוֹ בִּכְלָלִיּוּת בִּפְשִׁיטוּת וְאַחַר כָּךְ לְכַתּ וּלְעַיֵּן בּוֹ הֵיטֵב בְּכָל שָׁעָה וְרֶגַע לֵידַע בְּכָל שָׁעָה שֶׁעַתָּה עוֹבֶרֶת שָׁעָה מִימֵי חַיָּיו וְיִזְכִּיר עַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ שֵׂכָל הַכּוֹלֵל שֶׁיָּכוֹל לְהַמְתִּיק וּלְתַקֵּן הַכֹּל וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ לְקַיֵּם הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעַם לַה' אֱלֹקֶיךָ הַיּוֹם דַּיְקָא וְכֵן בְּכָל יוֹם וְשָׁעָה וְרֶגַע בְּחִינַת לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות לז

וְזֶה בְּחִינַתהָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא מְאֹד כִּי כְּבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל כִּי עוֹסְקִין אָז לְהַמְתִּיק הַדִּינִים עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין בְּשֵׂכֶל הַכּוֹלֵל עַל יְדֵי שֶׁשָּׁבִין אָז בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְנִשְׁלָם הַתּוֹרָה וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁמְּעוֹרְרִין לְהַקּוֹלוֹת שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁמַּמְתִּיק הַכֹּל וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹסְעִין לְצַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי הֵם בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עוֹסְקִין בָּזֶה שֶׁשָּׁבִין בְּכָל יוֹם בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהוּא יְסוֹד הַכֹּל וְכָל מַה שֶׁשָּׁבִין יוֹתֵר בִּתְשׁוּבָה נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְנִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי כָּל תְּשׁוּבָה וּתְשׁוּבָה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים יוֹתֵר וְנִכְלָלִין יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁבְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה נִנְסָרֶת הַמַּלְכוּת בְּכָל יוֹם וְנִבְנֵית פַּרְצוּפָהּ בִּשְׁלֵמוּת כִּי מַלְכוּת הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁצְּרִיכִין לִבְנוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל הָאֵיבָרִים כִּי צְרִיכִין אֱמוּנָה בְּכָל הָאֵיבָרִים מֵרֹאשׁ וְעַד עָקֵב כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ (בְּסִימָן צא). עַד אֲשֶׁר בָּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר נִשְׁלָם בְּנָיַן הָאֱמוּנָה וְאָז זוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הַקָּדוֹשׁ לְהַמְשִׁיךְ קוֹלוֹת פְּנִימִיִּים יוֹתֵר מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד (כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת), הַיְנוּ כִּי אָז מְקַבְּלִים קוֹלוֹת שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן וְגָבֹהַּ בְּיוֹתֵר כִּי אָז נִשְׁלֶמֶת הַתּוֹרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַד שֶׁזּוֹכִין אָז לְהַמְשִׁיךְ לוּחוֹת הָאֶבֶן לְמַטָּה כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִתְּנוּ לוּחוֹת הָאֶבֶן כִּי אָז עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכְּלָלִיּוּת בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים וְעַל כֵּן אָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לִמְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל כִּי אָז נִכְלָלִין שָׁם בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל:

אות לח

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה סְפָרִים נִפְתָּחִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צַדִּיקִים נִכְתָּבִין וְנֶחְתָּמִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים, רְשָׁעִים לְאַלְתַּר לְמִיתָה, בֵּינוֹנִים תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם כִּפּוּר. וּכְבָר תְּמָהוּ הַמְפָרְשִׁים

עַל מַאֲמָר זֶה וְרַבָּם מְפָרְשִׁים שֶׁעִקַּר הַכַּוָּנָה עַל חַיִּים נִצְחִיִּים. וְעַל פִּי דַּרְכֵּנוּ יִתְבָּאֵר הֵיטֵב בְּעֶזְר ה' כִּי כָּל אֵלּוּ שֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים וְנוֹסְעִים לְצַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כֻּלָּם נִקְרָאִים בְּשֵׁם צַדִּיקִים עַל שֵׁם הַצַּדִּיק שֶׁהֵם מְקֹרָבִים אֵלָיו כִּי הַמְחֻבָּר לְטָהוֹר טָהוֹר וְעַל כֵּן הֵם נֶחְתָּמִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כּוֹלְלָם מִיָּד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּשֵׁכֶל הַכּוֹלֵל בִּבְחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ יוֹתֵר מִן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים שֶׁהֶחָכָם הָאֱמֶת יָקָר מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, וְעַל יְדֵי זֶה נֶחְתָּמִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים כִּי מִשָּׁם נִמְתָּקִים כָּל מִינֵי דִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. כִּי הֵם זוֹכִין בְּוַדַּאי לְחַיִּים אֲמִתִּים שֶׁעִקָּרָם הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהוֹצִיא הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת וּמִשְׁפְּטֵי אֱמֶת מִכָּל מַה שֶּׁלּוֹמֵד כִּי נִצּוֹל מֵהָעֲשָׁנִים סְרוּחִים הַמַּעֲקְמִין אהמ"ח וְכוּ' מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים וּמְקֹרָב לְצַדִּיקִים וְכַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַמִּיתָה נִמְשֶׁכֶת מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל עַל יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה שֶׁמֵּאָז נִמְשְׁכוּ עֲשָׁנִים סְרוּחִים הַמַּעֲקְמִין אֶת הַלֵּב שֶׁמִּשָּׁם הַמִּיתָה בִּבְחִינַת כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת שֶׁפֵּרוּשׁוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מֵת עַד כַּמָּה מֵאוֹת שָׁנִים אַךְ מֵאַחַר שֶׁתֶּכֶף שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת נִפְגְּמָה הָאֲכִילָה הִתְחִילָה הַמִּיתָה מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁמֵּכְרָח לָמוּת עַל יְדֵי קִלְקוּל הָאֲכִילָה וְכַנַּ"ל. רַק הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם מְתַקְּנִים בְּחַיֵּיהֶם פְּגָם זֶה וְזוֹכִין לְהוֹצִיא מְשִׁפְּטֵי הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת מִכָּל מָקוֹם שֶׁלּוֹמְדִים אֲשֶׁר זֶה חַיֵּיהֶם בְּחִינַת כִּי הוּא חַיֶּיךָ, רַק שֶׁבַּסּוֹף מַכְרִחִים לָמוּת בְּעָטְיוֹ שֶׁל נָחָשׁ אוֹ מֵחֲמַת שֶׁלָּאוּ כָּל אֶחָד מְתַקֵּן בִּשְׁלֵמוּת פְּגָם הַגָּדוֹל הַזֶּה. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הֵם חַיִּים חַיִּים אֱמִתִּיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא מֵאַחַר שֶׁאֵין כֹּחַ לְהָעֲשָׁנִים סְרוּחִים לְעַקֵּם אֶת לִבָּם שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַמִּיתָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְהֵפֶךְ רְשָׁעִים גְּמוּרִים שֶׁהֵם הַחוֹלְקִים גְּמוּרִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהֵם עִקַּר הָרְשָׁעִים מֵאַחַר שֶׁהֵם הֵפֶךְ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כִּי הֵפֶךְ הַצַּדִּיק הוּא רְשָׁע וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי נֶחְתָּמִין לְאַלְתַּר לְמִיתָה כִּי כְּשֶׁחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק וְאֵין לָהֶם אֱמוּנַת חֲכָמִים הֵם בִּבְחִינַת מִיתָה תָּמִיד כִּי אֵין לָהֶם חַיִּים כְּלָל מֵאַחַר שֶׁהָעֲשָׁנִים סְרוּחִים מְעַקְּמִין אֶת לִבָּם שֶׁמִּשָּׁם הַמִּיתָה כַּנַּ"ל. בֵּינוֹנִים הֵם אֵלּוּ שֶׁאֵינָם מְקֹרָבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת אֲבָל אֵינָם חוֹלְקִים גַּם כֵּן הֵם תְּלוּיִין וְעוֹמְדִים עַד יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים לְהָאֱבֶן שְׁתִיָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל וְאָז אִם זוֹכִין לָשׁוּב נִמְתָּק מֵעֲלֵיהֶם הַדִּין עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מִבְּחִינַת שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַמְּתִקָּה וְהַחַיִּים מִשָּׁם מִבְּחִינַת שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים. רַק הַמְקֹרָבִין לַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָאִים צַדִּיקִים נִכְלָלִים שָׁם מִיָּד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהַבֵּינוֹנִים תְּלוּיִים עַד יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְשָׁם כַּנַּ"ל:

אות לט

וְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר שֶׁבָּהֶם נִתְרַבּוּ הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְנִשְׁלַם הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל אַחַר כְּךָ עוֹשִׂין סֻכּוֹת וְיוֹצְאִין מֵהַבַּיִת לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה וּמְקַיְּמִין מִצְוַת נְטִילַת אַרְבָּעָה מִינִים בַּיָּדִים. הַכֹּל כִּדַּי שֶׁיִּכְלְלוּ יִשְׂרָאֵל יַחַד בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם גְּדוֹל בָּאֱמֶת כַּמּוּבָא לְעֵיל שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִים לְצַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּחִינַת אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת סֻכּוֹת שֶׁעוֹשִׂין אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלוֹם בְּחִינַת אַהֲבַת חֶסֶד כִּי אָז נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲסָדִים בְּחִינַת אַהֲבָה וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן יוֹצְאִין מֵהַבַּיִת וּמְטַלְטְלִין עַצְמָן לַסֻּכָּה כְּדֵי לְתַקֵּן עַל יְדֵי זֶה כָּל הַטִּלְטוּלִים שֶׁל כָּל הַנְּסִיעוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַנְּסִיעוֹת בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁיִּהְיֶה תִּקּוּן עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְתָּבִין סְפָרִים קְדוֹשִׁים עַל יְדֵם בְּבְחִינַת וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' וְכוּ' וְכַנַּ"ל (בְּאוֹת יט). וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ נוֹסֵעַ לַדְּרָכִים בְּוַדַּאי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּטַּלְטֵל עַצְמוֹ לֵילֵךְ לַחוּץ בְּעִירוֹ בִּשְׁבִיל עֲסָקָיו וּפַרְנָסָתוֹ, וּבְכָל הַטִּלְטוּלִים וְהַנְּסִיעוֹת צָרִיךְ לַחֲשֹׁב וּלְכַוֵּן לְתַקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים לְהַרְבּוֹת סְפָרִים קְדוֹשִׁים בַּתּוֹרָה כִּי שׁוֹרֶשׁ הַנְּסִיעָה בְּקְדֻשָּׁה מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב שֶׁיִּצְטָרֵךְ הָאָדָם לֵילֵךְ לַחוּץ וְלִסַּע מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּעִירוֹ אוֹ לְעִיר אַחֶרֶת מִכָּל שֶׁכֵּן לִמְקוֹמוֹת רְחוֹקִים כָּל אֶחָד כְּפִי טִלְטוּלוֹ וּנְסִיעָתוֹ, הַכֹּל בִּשְׁבִיל שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל כִּי שׁוֹרֶשׁ כָּל דָּבָר הוּא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה' כַּיָּדוּעַ כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁעִקַּר כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁמְּסַבֵּב שֶׁיִּסַּע הָאָדָם הוּא רַק בִּשְׁבִיל שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לָצֵאת מִבֵּיתוֹ לֵילֵךְ אוֹ לִנְסֹעַ לְמָקוֹם אַחֵר כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְוַעֵד עִם אָדָם אַחֵר אוֹ עִם כַּמָּה אֲנָשִׁים לְדַבֵּר עִמָּהֶם מֵהַתְּכְלִית הָאֲמִתִּי וְהַנִּצְחִי שֶׁיְּעוֹרְרוּ זֶה אֶת זֶה אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כִּי זֶה כָּל הָאָדָם. וְכָל אָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאַת שָׁמַיִם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְעַל כֵּן מְסַבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּלֵךְ וְיִסַּע הָאָדָם הַכֹּל רַק בִּשְׁבִיל זֶה. וְרַק זֶה יְדוּעַ שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְלַבְּשׁוּ בַּמֶּה שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים וְהַקְּלִפָּה קוֹדֶמֶת לִפְרִי עַל כֵּן עַל פִּי רֹב מִתְלַבְּשִׁים הַנְּסִיעוֹת וְהַטִּלְטוּלִים בְּעִסְקֵי חֹל. אֲבָל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לָשׂוּם לִבּוֹ לְשׁוֹרֶשׁ הַדָּבָר שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה כִּי בְּוַדַּאי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שׁוֹרֶשׁ בַּקְּדֻשָּׁה. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לָשׂוּם לֵב לְהַאֲמִין שֶׁעִקַּר נְסִיעָתוֹ וְטִלְטוּלוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְוַעֵד עִם בְּנֵי אָדָם אוּלַי יוּכַל לְדַבֵּר עִמָּהֶם דִּבְרֵי אֱמֶת אוֹ שֶׁיְּקַבְּלוּ הֵם מִמֶּנּוּ אוֹ שֶׁיְּקַבֵּל הוּא מֵהֶם אוֹ שֶׁיְּקַבְּלוּ וְיַאִירוּ זֶה בָּזֶה בִּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְקֻדָּה טוֹבָה וּצְרִיכִין לְקַבֵּל הָאֵרָה מִמֶּנּוּ לְהָאִיר בְּנַפְשׁוֹ לְבַל יִישַׁן אֶת יָמָיו שְׁנַת עוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' וְזֶה עִקַּר שׁוֹרֶשׁ כָּל הַנְּסִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדָּרֶךְ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּם וְלֹא בְּדָבָרִים בְּטֵלִים כִּי בְּכָל הַסִּבּוּבִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ

מְסַבֵּב עִם הָאָדָם הֵן בִּישִׁיבָתוֹ בְּבֵיתוֹ הֵן בְּלֶכְתּוֹ בַּדֶּרֶךְ בְּשָׁכְבוֹ וּבְקוּמוֹ צָרִיךְ רַק לְדַבֵּר בְּדִבְרֵי תּוֹרָה. וְעִקַּר דִּבְרֵי תּוֹרָה הוּא לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַכְנִיס בְּעַצְמוֹ וּבַאֲחֵרִים קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁנִּזְכָּה מֵעַתָּה לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ' כִּי זֶה הָעִקָּר כַּיָּדוּעַ וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה הֵם הַנִּסְיעוֹת כַּנַּ"ל, וְתִקּוּן זֶה מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁהָלְכוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁנָּסְעוּ בַּמִּדְבָּר שֶׁכָּל נְסִיעָתָם הָיָה עַל פִּי ה' לְהַמְשִׁיךְ שִׂלְמוּת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ אָז עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מִנְּסִיעָתָן בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת סֵפֶר בְּחִינַת וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל וּבִבְחִינָה זֹאת צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִסַּע כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת מִבְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים בְּחִינַת שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל כִּי עִקַּר הַנְּסִיעָה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה רַק בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם בִּנְסִיעָתוֹ לְקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ לְקַשְּׁרָהּ אֶל הַתּוֹרָה לְכַוֵּן בִּנְסִיעָתוֹ שֶׁנּוֹסֵעַ בִּשְׁבִיל אַהֲבָה וְשָׁלוֹם לְהִתְוַעֵד עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה בֶּאֱמֶת כְּדֵי שֶׁהַתּוֹרָה תֵּלֵךְ לְפָנָיו וְתַנְחֵהוּ בְּחִינַת בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת הָאָרוֹן עִם לוּחוֹת הָאֶבֶן שֶׁהָיָה נוֹסֵעַ לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁל נְסִיעַת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אַהֲבָה וְשָׁלוֹם כִּי עִקַּר הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם עִם יִשְׂרָאֵל הוּא כְּשֶׁמְּדַבְּרִין וְעוֹסְקִין יַחַד בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם בֶּאֱמֶת כִּי לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה' וְכוּ' וְעִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי אַהֲרֹן עָסַק בָּזֶה בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה כִּי זֶה עִקַּר הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְכָל זֶה בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִין בְּסֻכָּה אַחַת הֵינוּ כִּי זֶה עִקַּר מִצְוַת סֻכָּה שֶׁיִּכְוְנוּ לְהַכְלֵל בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל עִם כָּל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיִּהְיֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ כָּל יִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִין בְּסֻכָּה אַחַת כִּי עִקַּר הַסֻּכָּה כְּדֵי לְתַקֵּן הַנְּסִיעוֹת שֶׁיִּהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה כְּוָנָתוֹ רַק בִּשְׁבִיל לְהִתְוַעֵד זֶה עִם זֶה וְזֶה עִם זֶה כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל זֶה בָּזֶה בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל וְיַכִּירוּ כֻּלָּם אֶת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לָשׁוּב אֶל ה' בֶּאֱמֶת וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת וְהֵם תֵּכוּ לְרַגְלֶיךָ יִשָּׂא מִדַּבְּרוֹתֶיךָ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמְּכַתְּתִין עַצְמָן מֵעִיר לְעִיר וּמִדּוּךְ לְדוּךְ לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה הֵינוּ כַּנַּ"ל כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְכַתֵּת רַגְלָיו לֵילֵךְ וְלִסַּע כוּ':

אות מ

וְזֶה בְּחִינַתנְטִילַת אַרְבָּעָה מִינִים בַּיָּדִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם וְכוּ' כְּדֵי לְהָאִיר הֶאָרַת הַיָּדַיִם שֶׁקִּבְּלוּ יְדֵי הַכְּתִיבָה מִידֵי הַסְּמִיכָה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי הָאַרְבָּעָה מִינִים בָּאִים לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים שֶׁנִּפְגְּמוּ עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר שֶׁשָּׁבוּ בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְנִתְרַבּוּ סְפָרִים בַּתּוֹרָה וְכוּ' עַתָּה עוֹסְקִים בְּאַרְבָּעָה מִינִים לְתַקֵּן כָּל הַקִּלְקוּלִים שֶׁנִּפְגְּמוּ עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל יְדֵי שֶׁנִּסְמְכוּ מַנְהִיגִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶה גּוֹרְמִין שֶׁנֶּחֱלָשׁ כְּתַב יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה מְגָרְשִׁין אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁזֶּה בְּחִינַת גֵּרוּשׁ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נִלְקָח סוֹד הָעִבּוּר מֵאִתָּנוּ וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה וְכוּ'. וְכָל זֶה צְרִיכִין לְתַקֵּן עַל יְדֵי הַמַּיִם טְהוֹרִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת נְטִילַת אַרְבָּעָה מִינִים בְּסֻכּוֹת שֶׁעוֹסְקִין אָז לְתַקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וּלְהַרְבּוֹת סְפָרִים לְהַשְׁלִים אֶת הַתּוֹרָה. כִּי בְּאֵלּוּ הַיָּמִים אָנוּ עוֹסְקִין בְּכָל שָׁנָה לְסַיֵּם וּלְהַשְׁלִים אֶת הַתּוֹרָה בְּסוֹף יְמֵי הַסֻּכּוֹת בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה דְּהַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה הַתּוֹרָה נִשְׁלֶמֶת בְּשִׁלֵּמוּת גָּדוֹל בִּבְחִינָה הַנַּ"ל כִּי בְּשָׁבִיל זֶה מַתְחִילִין וּמְסַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מֻחְדָּשׁ כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁלֵּמוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ' עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיָּשׁוּב הָאַרְמוֹן עַל מְכוֹנוֹ וְיַחְזְרוּ לוּחוֹת הָאֶבֶן לִמְקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם. וְאָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין בָּזֶה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה וְעַל כֵּן בְּאֵלּוּ יְמֵי הַסֻּכּוֹת שֶׁעוֹסְקִין בָּזֶה לְהַשְׁלִים וּלְסַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הוּא עַל יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהִמְשַׁכְנוּ עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר כַּנַּ"ל עַל כֵּן עַתָּה בְּסֻכּוֹת מְתַקְּנִים כָּל הַקִּלְקוּלִים הַנַּ"ל שֶׁנִּפְגְּמוּ עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֵם כְּתַב יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְעַל זֶה מְרַמְּזִין הָאַרְבָּעָה מִינִים כִּי לוּלָב בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּתָב בְּחִינַת כָּתְבָם עַל לוּחַ לִבָּךְ. אֶתְרוֹג פְּרִי עֵץ הָדָר בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הַיִּפְי וְהַהִדּוּר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּחִינַת יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ וְכוּ' וְשָׁם כָּל הַפֵּרוֹת טוֹבִים שֶׁהֵם שֶׁבַח אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת זֶה בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמּוֹלִידִין נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶה בְּחִינַת הַהֲדַס שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ טוֹב מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב שֶׁהוּא חִיּוּת הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל כֵּן הַהֲדַס מְשֻׁלָּשׁ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בִּשְׁלֹשָׁה כִּי עִקַּר הָרֵיחַ טוֹב נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִים הַמַּאֲכָלִים מֵעֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיד נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁיִּהְיוּ בְּקִיאִים בְּסוֹד הָעִבּוּר

כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְעַל כֵּן הַהֶדֵס שֶׁהוּא הַתִּקּוּן לָזֶה יֵשׁ לוֹ רֵיחַ טוֹב הֵפֶךְ הָעֲשָׂנִים סְרוּחִים הַנַּ"ל וְהוּא מְשֻׁלָּשׁ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת לֹא תַּסּוּר מִן הַדָּבָר וְכוּ' יָמִין וּשְׂמֹאל רַק לְהִתְנַהֵג כְּפִי בְּחִינַת אֲמִתַּת הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שֶׁיָּמִין וּשְׂמֹאל נִכְלָל בּוֹ. וְעַל כֵּן הַמִּשְׁפָּט אֱמֶת בְּחִינַת מִשְׁפְּטֵי הַנְּהָגוֹת יְשָׁרוֹת הֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט בְּשָׁלֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶדֵס הַמְשֻׁלָּשׁ וְכַנַּ"ל. גַּם רֵיחַ הַהֶדֵס מְרַמֵּז עַל מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק כִּי הוּא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים, לְעֵינֵי הָעַמִּים דַּיְקָא שֶׁמַּרְאִין לָהֶם רַק שֶׁהַסּוֹד אֲצִלֵנוּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת רֵיחַ שֶׁמַּרְאִין לָהֶם רַק שֶׁיָּרִיחוּ הָרֵיחַ מֵרָחוֹק כִּי עֶצֶם הַחָכְמָה אֵין מְגַלִּין לָהֶם כְּמָאן דְּאָרַח רֵיחָא מֵרָחוֹק בְּחִינַת לֵרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ וְכוּ'. וְעַרְבֵי נַחַל זֶה בְּחִינַת נָצַח וְהוֹד בְּחִינַת רַגְלִין כַּמּוּבָא בְּחִינַת עֲצוֹת שְׁלֵמוֹת כִּי הָעֲצוֹת בְּחִינַת רַגְלִין בְּחִינַת וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל כֵּן הֵם עַרְבֵי נַחַל שֶׁגּוֹדְלִים עַל הַמַּיִם כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָעֲצָה הוּא עַל יְדֵי מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַנַּחַל נוֹבֵעַ וְכוּ':

אות מא

וְזֶה בְּחִינַת הַנִּעְנוּעִים שֶׁמְּנַעְנְעִים עִם הָאַרְבָּעָה מִינִים לְכָל הַשֵּׁשׁ קְצָווֹת לְגַלּוֹת וּלְהוֹדִיעַ אֶלְקוּתוֹ בְּכָל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וּלְמַעְלָה וּלְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁמְּסַיְּמִין אַחַר גְּמַר הַנְּטִילָה לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד. וְכָל זֶה מוֹדִיעִין עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּשְׁלֶמֶת אָז כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם הֵינוּ עַל יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמְּחַדְּשִׁין בַּתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וְכוֹתְבִין סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַנִּעְנוּעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּנוּעַת הַקֶּלְמוֹס בַּאֲוִיר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַדֵּשׁ הָאֲוִיר בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי הַלּוּלָב בִּבְחִינַת קֶלְמוֹס הַכּוֹתֵב דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּחִינַת כָּתְבָם עַל לוּחַ לֵבָב הַנַּ"ל וְהַשְּׁלֹשָׁה מִינִים שֶׁאֲצֶל הַלּוּלָב הֵם בְּחִינַת תְּלַת אֶצְבָּעָן דְּאָחֲזִין בְּקֶלְמוֹסָא הַמּוּבָא בַּתִּקּוּנֵי זֹהַר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִבְקָע יַמָּא דְּאוֹרָיְתָא כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנֵי זֹהַר וברע"מ וּבנ"כ בְּקֶנֶה דִּילְךָ דְּאִיהוּ קֶלְמָסָא בִּזְעַ יַמָּא דְּאוֹרָיְתָא וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּקִּיפִין אֶת הַסֵּפֶר תּוֹרָה עִם הָאַרְבָּעָה מִינִים כִּי הָאַרְבָּעָה מִינִים בַּיָּדַיִם שֶׁמְּנַעְנְעִין בָּהֶם הֵם בְּחִינַת כְּתִיבַת סְפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

אות מב

וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה הַלּוּלָב נִטָּל בַּמִּקְדָּשׁ שִׁבְעָה וּבַמְּדִינָה יוֹם אֶחָד מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִתְקִין רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁיְּהֵיהֶ הַלּוּלָב נִטָּל בַּמְּדִינָה שִׁבְעָה זָכֹר לַמִּקְדָּשׁ. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ לְכְאוֹרָה כִּי הֲלֹא עִקַּר קִיּוּם הַמִּצְוֹת בִּשְׁלֵמוּת הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ

כַּמְבאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּבְכָל סֵפֶר דְּבָרִים שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁמַּזְהִיר אוֹתָם עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא מַזְכִּיר אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וּמָה רָאָה רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי לְהוֹסִיף בְּמִצְוַת נְטִילַת לוּלָב אַחַר הַחֻרְבָּן שֶׁיִּהְיֶה נִטָּל גַּם בַּמְּדִינָה שִׁבְעָה וְאִם רָצָה לַעֲשׂוֹת זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ הָיָה דַּי שֶׁיִּתַּקֵּן שֶׁיִּהְיֶה נִטָּל בִּירוּשָׁלַיִם שִׁבְעָה גַּם אַחַר הַחֻרְבָּן זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ וּמַדּוּעַ תִּקֵּן לְהוֹסִיף אַחַר הַחֻרְבָּן שֶׁיִּהְיֶה נִטָּל בְּכָל מָקוֹם שִׁבְעָה. אַךְ בֶּאֱמֶת עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שֶׁעִקַּר מִצְוֹת נְטִילַת לוּלָב וּמִינָיו הוּא לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִדּוּר הָאֶתְרוֹג דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר הֶאָרַת שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל וְזֶה הַדָּבָר עִקָּרוֹ נִתְתַּקֵּן רַק בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּמָקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא בֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עוֹמֵד הָאָרוֹן עִם לוּחוֹת הָאֶבֶן וְכוּ' וְכַנַּ"ל וּמִשָּׁם מוֹדִיעִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת סִפְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּכְלָלִין שָׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹדִיעִין וּמְפָרְסְמִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ וְכוּ' וְעַל כֵּן בָּרְאשׁוֹנָה הָיָה הַלּוּלָב נִטָּל בַּמִּקְדָּשׁ שִׁבְעָה וּבַמְּדִינָה יוֹם אֶחָד כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי נְטִילַת לוּלָב נַעֲשֶׂה בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת שֶׁאָז מֵאִיר הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל כָּל הַחֲסָדִים כַּמּוּבָא בְּחִינַת יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וְכוּ' וְעַל כֵּן דַּי נְטִילַת לוּלָב בַּמְּדִינָה יוֹם אֶחָד שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מְאִירִין וּמוֹדִיעִין עַל יְדֵי נְטִילַת לוּלָב וּמִינָיו כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים עַל יְדֵי תִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וְכוּ' כַּנַּ"ל וְהוּא מַסְפִּיק לְכָל הַשָּׁנָה. אַךְ בַּמִּקְדָּשׁ הָיָה נִטָּל שִׁבְעָה כִּי מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ צְרִיכִים לְהוֹדִיעַ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם לְכָל הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, כִּי עִקַּר הַהוֹדָעָה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם הוּא מֵהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִבֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב עַמִּים הַר יִקְרָאוּ וְכוּ' וְעַל כֵּן הָיוּ צְרִיכִין נְטִילַת לוּלָב בַּמִּקְדָּשׁ שִׁבְעָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בְּכָל בְּחִינַת שִׁבְעָה בְּכָל שִׁבְעָה אִקְלִימִים וּבְכָל שִׁבְעָה אֲרָצוֹת וּבְכָל מַה שֶּׁנִּבְרָא בְּשִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשְּׁלֵמוּת סִפְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּשְׁלָם בְּאֵלּוּ הַיָּמִים שֶׁהֵם שִׁבְעָה סְפָרִים עִם פָּרָשַׁת וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן בְּחִינַת חֲצָבָה עַמֻּדֶיהָ שִׁבְעָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹדִיעִין וּמְפָרְסְמִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה בְּכָל שִׁבְעָה רְקִיעִים לְמַעְלָה וּבְכָל שֶׁבַע אֲרָצוֹת לְמַטָּה וּבְכָל שִׁבְעָה מְדוֹרֵי גֵּיהִנֹּם וּבְכָל מִינֵי נְפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם הַכְּלוּלִים בְּשֶׁבַע, בְּחִינַת כִּי שֶׁבַע יִפֹּל צַדִּיק וְקָם, לְהַחֲיוֹת הַכֹּל בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם הַנִּמְשָׁכִין מֵהַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ"ל שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעָה סְפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל עִקַּר הַיְדִיעָה הַזֹּאת לְרָחוֹקִים הוּא רַק מֵהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל כֵּן הָיָה הַלּוּלָב נִטָּל בַּמִּקְדָּשׁ שִׁבְעָה כִּי לָזֶה צְרִיכִין שִׁבְעָה יָמִים לְהוֹדִיעַ לָרָחוֹקִים מְאֹד לְכָל בְּחִינַת שִׁבְעָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּרֵי הֶחָג שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כְּדֵי לְהוֹדִיעַ גַּם לָהֶם אֱלֹקוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה הָיָה מִמְּקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָיוּ מַקְרִיבִין הַשִּׁבְעִים פָּרִים אֵלּוּ. וְעַל

כֵּן צְרִיכִין שִׁבְעָה יָמִים כְּדֵי לְמַעֵט וּלְצַמְצֵם הַשֵּׂכֶל בְּכָל יוֹם יוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמִּתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין כַּפָּרֵי הֶחָג כִּי בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מַקְרִיבִין שִׁלְשָׁה עָשָׂר פָּרִים כְּנֶגֶד אַרְבַּע עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם שֶׁמִּשָּׁם נִתְחַבְּרִין כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה וְאָז עִקַּר הַהוֹדָעָה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם אֲבָל בְּיוֹם שֵׁנִי מְמַעֲטִין וּמַקְרִיבִין רַק שְׁנֵים עָשָׂר כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לְהָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹדִיעַ לָהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי מְעוּט וְצִמְצוּם הַדַּעַת יוֹתֵר. וְכֵן בְּיוֹם שְׁלִישִׁי צְרִיכִין לְהוֹדִיעַ לְהָרְחוֹקִים עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל כֵּן מְמַעֲטִין הַקְּרְבָּנוֹת עוֹד יוֹתֵר וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם אַחַר כָּךְ כִּי כָּל מַה שֶּׁמּוֹדִיעִין לְהָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לְהַקְטִין וּלְמַעֵט הַדַּעַת יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר לְקַבְּלוֹ. וְעַל כֵּן הָיָה הַלּוּלָב נִטַּל בַּמִּקְדָּשׁ שִׁבְעָה כִּי לְהוֹדִיעַ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לְכָל הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר בְּכָל שִׁבְעָה אֲרָצוֹת וְשִׁבְעָה אקלימים צְרִיכִין שִׁבְעָה יָמִים וְכַנַּ"ל. וּמִשָּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנִטַּל כָּבוֹד מִבֵּית חַיֵּינוּ וְנֶחֱרַב בֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְנִגְנַז הָאָרוֹן מִשָּׁם וְנֶחְשַׁךְ הַדַּעַת עַד שֶׁנִּדְמֶה שֶׁחַס וְשָׁלוֹם אֶפֶס תִּקְוָה וְאִי אֶפְשָׁר לְהָאִיר עוֹד הַדַּעַת הָאֲמִתִּי בָּעוֹלָם מֵאַחַר שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ חָרַב בַּעֲוֹנֵינוּ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַמְשָׁכַת הַדַּעַת וְכַנַּ"ל, אֲבָל בְּעַבְדוּתֵנוּ לֹא עָזָבָנוּ אֱלֹקֵינוּ וְשׁוֹלֵחַ לָנוּ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁעוֹשִׂים תִּקּוּנִים נִפְלָאִים בְּכָל דּוֹר לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ גַּם בְּתֹקֶף הַגָּלוּת וְהַחֻרְבָּן. וְעַל כֵּן גַּם בְּעֵת הַחֻרְבָּן שָׁלַח לָנוּ אֶת הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁהוּא מֵהַמְקַבְּלִים אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה שֶׁנָּתַן לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נִמְשְׁכָה אָז בְּדוֹרוֹ עַל יָדוֹ כְּמוֹ שֶׁחָשַׁב שָׁם בַּמִּשְׁנָה אָבוֹת אֶת הַמְקַבְּלִים עַד רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁקִּבֵּל מֵהִלֵּל וְשַׁמַּאי וְעַל כֵּן רָאָה רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי אֶת תֹּקֶף הַחֻרְבָּן וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָאִיר הַדַּעַת עַל יְדֵי עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כִּי נֶחֱרַב בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ. עַל כֵּן רָאָה וְשָׁם עַל לֵב לְתַקֵּן הַדָּבָר. וְעַל כֵּן הִתְקִין שֶׁיְּהֵא נִטָּל בַּמְּדִינָה שִׁבְעָה וְכוּ'. כִּי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי בְּעֶצֶם הַשָּׂגָתוֹ וִידִיעָתוֹ שֶׁיָּדַע שֶׁגַּם עַתָּה רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרֵךְ אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם וְגַם עַתָּה הוּא יִתְבָּרֵךְ עִמָּנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְכוּ'. וְהֵבִין שֶׁהַגָּלוּת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא צָרָה גְּדוֹלָה אַף עַל פִּי כֵן הַכֹּל לְטוֹבָה כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי הַגָּלוּת וְהַטִּלְטוּל נָשִׂים לֵב לְתַקֵּן פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁעִקָּרוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכַנַּ"ל שֶׁאָז נִתְהַפֵּךְ הַגָּלוּת וְהַטִּלְטוּל לְטוֹבָה כַּנַּ"ל שֶׁנִּתְרַבִּין סְפָרִים קְדוֹשִׁים עַל יְדֵי זֶה שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹדִיעִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל יא) כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכִי הֲפִיצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וָאֶהְיֶה לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט כִּי קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים בְּחִינַת שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל נִמְשָׁךְ דַּיְקָא עַל יְדֵי הַטִּלְטוּלִים בְּחִינַת כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִתְקִין רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁאַחַר הַחֻרְבָּן וְהַגָּלוּת יִהְיֶה הַלּוּלָב נִטָּל בַּמְּדִינָה שִׁבְעָה זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ כִּי עַכְשָׁו צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הָאָרַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לְרְחוֹקִים

מְאֹד בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה וְזֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַגָּלוּת וְהַטִּלְטוּל דַּיְקָא, שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּחִינַת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא הָיָה אָז הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁתִּקֵּן תִּקּוּנִים נִפְלָאִים שֶׁיִּתְרַבּוּ סְפָרִים קְדוֹשִׁים לְהַשְׂלִים אֶת הַתּוֹרָה עַד שֶׁנּוּכַל בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה לְהוֹדִיעַ לַחֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ אֶת הַדַּעַת הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁיָּאִיר הַדַּעַת הָאֱמִתִּי בְּכָל הָעוֹלָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת נְטַל בַּמְדִינָה כָּל שִׁבְעָה שֶׁהִתְקִין בְּחָכְמָתוֹ כִּי עַתָּה שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ חָל הַדִּבּוּר עַל כָּל מְדִינָה וּמְדִינָה וְעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא גּוֹלֶה וּמְטַלְטָל לְשָׁם שֶׁמַּשִּׁיךְ הָאֲרַת הַדַּעַת לְהָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁעָשָׂה אָז תִּקּוּנִים נִפְלָאִים בְּתוֹרָתוֹ שֶׁהִרְבִּיץ בְּיִשְׂרָאֵל אָז עַד שֶׁהִתְקִין שֶׁיִּהְיֶה לוּלָב נִטָּל בַּמְדִינָה כָּל שִׁבְעָה כִּי צְרִיכִין בְּכָל מְדִינָה לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר הַדַּעַת לְרְחוֹקִים עַל יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְטִילַת לוּלָב כַּנַּ"ל, כִּי הַגָּלוּת וְהַטִּלְטוּל נִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֹא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּתְוַסְּפוּ עֲלֵיהֶם גֵּרִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְנִשְׂאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה וְהָבֵן הֵיטֵב:

אות מג

וְזֶה בְּחִינַתשִׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה בְּחִינַת וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַיִם טְהוֹרִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבָּה הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח בְּחִינַת חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

אות מד

וְעַל כֵּן בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, הַיְנוּ שֶׁאָז נִגְמָר וְנִשְׁלַם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל עַל כֵּן אָז מְסַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה וּמַתְחִילִין אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹלֶה לַתּוֹרָה וְכֵן כָּל אֶחָד נוֹטֵל סֵפֶר תּוֹרָה בְּיָדוֹ וּמַקִּיף אֶת הַבִּימָה בְּשִׂמְחָה הַכֹּל לְהַרְאוֹת שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנִּפְלָא שֶׁהִמְשַׁכְנוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד הֵנָּה שֶׁהַכֹּל הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין סְפָרִים קְדוֹשִׁים בַּתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלַם הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עַתָּה הַכֹּל שְׂמֵחִין עִם הַתּוֹרָה וְכָל אֶחָד נוֹטֵל סֵפֶר תּוֹרָה בְּיָדוֹ לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בִּשְׁלֵמוּת הַסֵּפֶר תּוֹרָה כְּפִי חֶלְקוֹ בְּהַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ' שֶׁאָז הַכֹּל שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלַם הַתּוֹרָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה אָז בְּחִינַת שִׂמְחַת תּוֹרָה כִּי אָז נִכְלָלִין יַחַד בְּאַהֲבָה רַבָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבָּה הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח וְכַנַּ"ל:

חכירות וקבלנות:

אות מה

וְזֶה בְּחִינַתחֲכִירוּת וְקַבְּלָנוּת מַה שֶּׁתּוֹלִין הַהֶפְסֵד בְּהַחוֹכֵר וּמְקַבֵּל יוֹתֵר מֵהַבַּעַל הַבַּיִת כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וּמוּבָא לְעֵיל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן עֲבוֹדַת הַשָּׁדֶה שֶׁיַּצְלִיחַ בַּעֲבוֹדָתוֹ נִמְשָׁךְ מֵהַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת וּמִתְיַגְּעִים בָּהּ עַד שֶׁמְּחַדְּשִׁים בְּהַתּוֹרָה חִדּוּשִׁים אֲמִתִּיִּים הַמְּבִיאִים לִידֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמְחַבְּרִים סְפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁעַל יְדֵם נִשְׁלָם הַתּוֹרָה כַּנַ"ל. וּמֵהֶם נִמְשָׁךְ תִּקּוּן עֲבוֹדַת הַשָּׁדֶה, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה נִקְרֵאת שָׂדֶה וְכֶרֶם וְגַן וּפַרְדֵּס כַּמּוּבָא בִּפְסוּקִים רַבִּים וּבְמַאֲמְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ בַּתּוֹרָה עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה פֵּרוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֵץ יָבֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם רַק יִהְיֶה בִּבְחִינַת עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ כַּמּוּבָא דְּהַיְנוּ שֶׁיְּחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה וְיוֹצִיא מֵהַתּוֹרָה עֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְעַצְמוֹ וְלַחֲבֵרָיו וּמִשְׁפְּטֵי הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וּמֵאֵלּוּ הַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים נִמְשָׁךְ הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת לְכָל הָעוֹבְדִים בַּשָּׂדֶה שֶׁיַּצְלִיחוּ בַּעֲבוֹדָתָם וְעַל כֵּן כָּל תִּקּוּנָם עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל חִיּוּתָם וְכַנַּ"ל. כִּי קִלְקוּל הַשָּׂדֶה חַס וְשָׁלוֹם נִמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מִבְּחִינַת אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלָן כִּי פְּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַתִּקּוּן עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי הַחֲכָמִים הַיְגִעִים בַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל הֵם בִּבְחִינַת עוֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע לֶחֶם לַחְמָא דְּאוֹרַיְתָא כִּי הֵם מִתְיַגְּעִין לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וּלְהַצְלִיחַ בַּעֲבוֹדָתָם כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְכוּ' עַל כֵּן עַל יָדָם כָּל תִּקּוּן הַשָּׂדֶה וְהַכֶּרֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם הֶפְסֵד וְקִלְקוּל בְּהַשָּׂדֶה שֶׁנִּשְׁתַּדֵּךְ וְכוּ' שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל עַל כֵּן עַל פִּי רֹב תּוֹלִין הַקִּלְקוּל בְּהַחוֹכֵר וּמְקַבֵּל כִּי הוּא כְּבָר נָפַל לִבְחִינַת עַבְדוּת מֵאַחַר שֶׁהִשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַעֲבֹד בִּשְׂדֵה אֲחֵרִים שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּאוֹת כח בְּהִלְכוֹת שְׂכִירוּת פּוֹעֲלִים עַל כֵּן תּוֹלִין בּוֹ בְּיוֹתֵר קִלְקוּל הַשָּׂדֶה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפְּגַם זֶה כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׂדֶה שֶׁתַּעֲשֶׂה פֵּרוֹת וְתַצְלִיחַ כָּרְאוּי הוּא עַל יְדֵי הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לְהַאֲמִין בָּהֶם כִּי עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה בַּחֲכָמִים נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ חִדְּשָׁם וְחִבְּרָם וְעַל יְדֵי זֶה יַעֲשֶׂה שָׂדֵהוּ פֵּרוֹת וַיַּצְלִיחַ וְכַנַּ"ל אָמֵן וְאָמֵן:

שומר שכר א:

הִלְכוֹת שׁוֹמֵר שָׂכָר הֲלָכָה א נִכְלָל בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה א:

שומר שכר ב:

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיָן חֲנֻכָּה:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'וְאֶת הָעֲרֵבִים צוּיתִי לְכַלְכְּלֵךְ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד עַיֵּן שָׁם כָּל הָעִנְיָן:
וְהַכְּלָל בְּקִצּוּר, שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנְּחָשׁ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר הַזִּקְנָה הוּא לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם וְיוֹם אוֹר קְדֻשָּׁה וְדַעַת שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ יָאִיר בְּיוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה', אֲבָל כְּשֶׁאֵין מוֹסִיפִין אוֹר קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם אֲזַי אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּזְקִין נִקְרָא קְצַר יָמִים. וּמִזְּקֵנִים כָּאֵלּוּ שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת מֵהֶם יוֹנֵק מֵצַח הַנְּחָשׁ שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע. וְעַל יְדֵי צְדָקָה מְבַטְּלִין יְנִיקוֹת מֵצַח הַנְּחָשׁ שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת זָקֵן וּנְשׁוּא פָּנִים, כַּמְבֹאָר שָׁם, וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה וְנִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל הַיָּמִים טוֹבִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרְאִין וּמְגַלִּין אֶת הָרָצוֹן, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה וְהַיִּרְאָה הִיא כְּלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד שֶׁשּׁוֹפֵעַ תָּמִיד. וַאֲזַי כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ חַסְדּוֹ עָלֵינוּ אֲזַי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֶסֶק וּמְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּשִׁבְיל פַּרְנָסָה כִּי נִתְקַיֵּם, וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁאֵין צְרִיכִין לְבִלּוֹת זְמַן עַל שׁוּם עֶסֶק וּמְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּשִׁבְיל פַּרְנָסָה וְיכוֹלִין לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' תָּמִיד. וְעַל יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לְהַרְחִיב כָּל הַפְּתָחִים שֶׁל כָּל הַהַתְחָלוֹת, כִּי כָּל הַהַתְחָלוֹת קָשׁוֹת כִּי בְּשָׁעַת הַהַתְחָלָה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּתַח מֻחְדָּשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי צְדָקָה מַרְחִיבִין כָּל הַפְּתָחִים שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּשָׁעַת הַהַתְחָלָה בִּבְחִינַת פְּתֹחַ תִּפְתַּח, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בָּאֵר הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי עִקַּר חֲנֻכָּה הוּא לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה שֶׁעָמְדָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וְכוּ', כִּי מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה הֵם בְּחִינַת חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁכָּל חָכְמָתָם נִקְרֵאת חָכְמַת יָוָן וְהֵם רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְבַטֵּל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַגְבִּיר חָכְמַת הַטֶּבַע בָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כָּל הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁזֶּהוּ יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּיָּדוּעַ וְהֵם רָצוּ לְבַטֵּל אֱמוּנַת הָרָצוֹן חַס וְשָׁלוֹם, כְּלֵלְיוּת הַתּוֹרָה וּלְהַמְשִׁיךְ, חַס וְשָׁלוֹם, חָכְמַת הַטֶּבַע. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, הַיְנוּ חָכְמַת הַטֶּבַע בִּימֵי חֲנֻכָּה הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ. וְעִקַּר הַכְנָעַת חָכְמַת הַטֶּבַע וְהִתְגַּבְּרוּת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יְדֵי זְקֵנִי הַדּוֹר שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, וְעִקַּר הַזִּקְנָה דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת זָקֵן - זֶה קָנָה חָכְמָה, דְּהַיְנוּ לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם אוֹר קְדֻשָּׁה וְדַעַת, כִּי כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לִנְהֹג כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁהוּא מַזְקִין יוֹתֵר יָאִיר

בְּיוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה' וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מִימֵי חַיָּיו שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ יוֹסִיף בּוֹ אוֹר קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּיוֹתֵר. וְזֶה עִקַּר הַזְּקָנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בִּבְחִינַת זָקֵן וּנְשׁוּא פָּנִים. וְזֶה בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי הַשָּׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה זֶהוּ בְּחִינַת אוֹר הַדַּעַת, בְּחִינַת שָׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹר הַדַּעַת בְּכָל יוֹם וָיוֹם. וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כִּי נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, כִּי כָּל יוֹם וָיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ צָרִיךְ שֶׁיָּאִיר בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַזְּקָנָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשָּׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה בִּבְחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזְּקָן זְקַן אַהֲרֹן וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְנִכְנָע חָכְמַת הַטֶּבַע בְּחִינַת חָכְמַת יָוָן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, כִּי צְרִיכִין שֶׁכָּל הַשִּׁבְעָה יָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנִין, שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כֻּלָּם יָאִירוּ מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וְטוֹב שֶׁשָּׁם עִקַּר הַזְּקָנָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, שֶׁהֵם עִקַּר הַזְּקָנָה, כִּי שִׁבְעִים שָׁנָה הֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַבְּנִין וְעִקַּר הַזְּקָנָה הוּא לְמַעְלָה מֵשִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי לְמַעְלָה מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַבְּנִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַזְּמַן, בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנָה, לְמַעְלָה מֵהֶם הוּא בְּחִינַת בִּינָה אִמָּא עִלָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁמִינִי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה. וּמִשָּׁם עִקַּר הַזְּקָנָה, כִּי שָׁם הוּא בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, כִּי הוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ. וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כִּי הוּא גְּלָה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁעָשָׂה לְעֵינֵי פַּרְעֹה וְכוּ' בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וּמַתַּן תּוֹרָה, עַל כֵּן מֹשֶׁה בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה בְּעָמְדוֹ לִפְנֵי פַּרְעֹה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַזְּקָנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַ"ל וְעַל כֵּן נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּעֵת רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן עַל יְדוֹ כִּי הוּא בְּחִינַת זָקֵן שֶׁבַּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה שֶׁבָּהֶם מַמְשִׁיכִין אוֹר הַזְּקֵנִים שֶׁבַּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַשָּׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן וְכוּ' כַּנַ"ל:

אות ד

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁנּוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בַּחֲנֻכָּה, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה מַכְנִיעִין מַצַּח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שִׁלֵּמוּת כַּנַ"ל שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר מַצַּח הַנָּחָשׁ כְּנֶגֶד מֵצַח הָרָצוֹן חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה רַק עַל יְדֵי צְדָקָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַכְנָעַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שׁוֹרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה עַל

כֵּן מַרְבִּין בִּצְדָקָה בַּחֲנֻכָּה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מֵצַח הַנְּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, וּלְהַגְבִּיר שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יְדֵי זְקֵנִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁמּוֹסִיפִין אוֹר וְדַעַת בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁמַּזְקִינִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וְכוּ':

וְעַל יְדֵי הַצְּדָקָה מַרְחִיבִין הַפְּתָחִים שֶׁל כָּל הַהִתְחָלוֹת וְיכוֹלִין לְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדַת ה' וְעַל כֵּן נִקְרָא חֲנֻכָּה לְשׁוֹן חִנּוּךְ בְּחִינַת חָנַךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ, כִּי אָז יְכוֹלִין לְהִתְחַנֵּךְ לְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי צְדָקָה הִיא הַהַתְחָלָה שֶׁל כָּל הַהַתְחָלוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם:

אות ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה. שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי שֶׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁקּוֹרְאִים וּמְגַלִּים אֶת הָרָצוֹן. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָיוּ צְרִיכִין לַעֲלוֹת בָּרֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ'. כִּי שָׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁבְּכֻלָּם נֶאֱמַר לְרָצוֹן. וְזֶהוּ בְּחִינַת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָן וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן. כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם זֶה בְּחִינַת אוֹר הַחֶסֶד שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי הַיִּרְאָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי פָּרַח מַטֵּה אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן שֶׁהָיוּ עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית וּבְפָרָשַׁת הָאֲזִינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁמְּגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהָיוּ קוֹרִין אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד וְכֵן פָּרָשַׁת הָאֲזִינוּ מְדַבֶּרֶת גַּם כֵּן הָעִקָּר מֵאֱמוּנָה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמּוֹכִיחָם שָׁם זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר וָדֹר וְכוּ' וְסֵיֵם שָׁם, רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא אֲנִי אֲמִית וַאֲחַיֶּה וְכוּ' וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל, הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אִם לְמָוֶת אִם לְחַיִּים וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁהִיא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. כִּי הָאֶבֶן שְׁתִיָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת, רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁמִּשָּׁם מְקֻשָּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁלִּקַּח יַעֲקֹב אַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מֵרַאשׁוֹתָיו וְנִכְלְלוּ כֻּלָּם בְּאֶבֶן אַחַת בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה, כִּי אֶבֶן הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ, הַיְנוּ שֶׁלִּקַּח כָּל הָרְצוֹנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲבָנִים כַּנַּ"ל, וּכְלָלָם כֻּלָּם בְּהָאֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אוֹר הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן וּנְשׂוּא פָּנִים, בְּחִינַת מְבַקְּשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב, בְּחִינַת וְהַדְרְתָּ פְּנֵי זָקֵן, בְּחִינַת שׁוּפְרָהּ דְּיַעֲקֹב. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהֵקִיץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וָנָדַר יַעֲקֹב נֶדֶר וְעִקַּר הַנֶּדֶר הָיָה וְהָאֶבֶן הַזֹּאת וְכוּ' יִהְיֶה בֵּית אֱלֹקִים וְכוּ' אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ, הַיְנוּ שֶׁנָּדַר לָתֵת צְדָקָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָרָצוֹן נִתְגַּלָּה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עָלַיִת כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן,

כִּי הַתְּפִלָּה הִיא הֵפֶךְ הַטָּבַע, כִּי הַטָּבַע מְחַיֵּב כָּךְ וְהַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה הַטָּבַע וּמְגַלֶּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ט) וְעַל כֵּן הָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּמָּה נִסִּים תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה), עָשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַנִּסִּים הֵם הֵפֶךְ הַטֶּבַע בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא מָקוֹם הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה, בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אָז מַמְשִׁיכִין הָאָרַת הָרָצוֹן וּמַכְנִיעִין חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַנְּכִין הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַקְּדֻשָּׁה לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הַזִּקִּנִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁמּוֹסִיפִין אוֹר קְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁמַּזְקִינִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה עַל יְדֵי כֹּהֲנִים, זֶהוּ בְּחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל:

אות ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה סְמוּךְ לְפֶתַח, הַפֶּתַח זֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁמַּרְחֶבֶת כָּל הַפְּתָחִים בִּבְחִינַת פְּתֹחַ תִּפְתַּח וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי הַזִּקִּנִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה נִכְנָע מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת וְאָז נִתְגַּלֶּה הָאָרַת הַזִּקִּנִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה סְמוּךְ לַפֶּתַח, כִּי הָאָרַת הַזִּקִּנִים שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּגַלִּין הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּתֹחַ תִּפְתַּח כַּנַּ"ל:

אות ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי שֶׁמֶן הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יְהִי רְצוּי אֶחָיו וְטֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (יְשַׁעְיָה י) וְחָבַל עֹל מִפְּנֵי שָׁמֶן, 'שָׁמֶן' זֶה חִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה נֹחַ לְדוֹרוֹ כַּשֶּׁמֶן, הַיְנוּ שֶׁהָיָה נֹחַ וּמְרֻצֶּה לַדּוֹר כַּשֶּׁמֶן. נִמְצָא, שֶׁשֶּׁמֶן הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, וְהִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת זָקֵן שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן, כִּי שָׁם מִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן בְּחִינַת שֶׁמֶן אֵצֶל הַזָּקֵן שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה. וְזֶהוּ זְקַן אַהֲרֹן, 'זְקַן אַהֲרֹן' דַּיְקָא כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַכְּהֻנָּה בְּחִינַת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה וְעַל יְדֵי יִרְאָה נִשְׁפָּע הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן בְּחִינַת וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרְאוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בַּחֲנֻכָּה שֶׁעִקְּרוֹ לְהַכְנִיעַ חָכְמוֹת יָוָן שֶׁהוּא חָכְמַת הַטֶּבַע וּלְגַלּוֹת הָרָצוֹן עַל כֵּן מִצְוָתוֹ בְּשֶׁמֶן כַּנַּ"ל:

וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת חֲנֻכָּה הַנִּכְלָל בְּהִלְכוֹת כְּלֵי הַיַּיִן הֲלָכָה א אות ח שָׁם מְבֹאָר גַּם כֵּן עִנְיַן חֲנֻכָּה עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּלִי חִדּוּשׁ:

אות ח

וְזֶה בְּחִינַת דִּינֵי שׁוֹמְרִים שֶׁחִיְּבָה הַתּוֹרָה אֶת הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר בִּנְגִנָבָה וַאֲבֵדָה, וּמִן הָאוֹנְסִין הוּא פָּטוּר, אֲבָל הַשּׁוֹאֵל חַיָּב גַּם בְּאוֹנְסִין:

כִּי זֶהוּ כְּלָל גָּדוֹל וּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁכָּל הַהֶפְסֵדוֹת וְהַהֶזֵּקוֹת נִמְשָׁכִין מִן הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עָלְמָא וְכָל הַקְּלִפּוֹת וּמַזִּיקֵי עָלְמָא נִמְשָׁכִין מִן הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת חַכְמֵי הַטֶּבַע הַכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן, כִּי כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת הִיא שֹׁרֶשׁ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע נִקְרָא אֵל אַחֵר כְּפִירוֹת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְׁמִירָה מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל עַל יְדֵי זֶה נִדְחִין הַכְּפִירוֹת וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַקְּלִפּוֹת וְכָל מַזִּיקֵי עָלְמָא הַנִּמְשָׁכִין מֵהֶם וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נִשְׁמָר מִכָּל רַע וְעַל כֵּן מִדַּת אֱמוּנָה נִקְרָא שָׁמוֹר כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל, הַיְנוּ לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל:

אות ט

וְזֶה בְּחִינַת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין שֶׁיֵּשׁ חִלּוּקֵי דִּינִים בֵּינֵיהֶם לְעִנְיַן שׂוֹמֵר שָׂכָר וְשׁוֹאֵל כַּנַּ"ל, כִּי שְׁנֵי מִינֵי הֶזֵּקוֹת אֵלּוּ הַבָּאִים מִפְּגַם הָרָצוֹן כַּנַּ"ל הֵם נִמְשָׁכִים חַס וְשָׁלוֹם כְּפִי הַפְּגָם בָּרָצוֹן:

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין הָאֶפִּיקוֹרְסִים, כִּי יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁנִּקְרָאִים בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הָאֶפִּיקוֹרְסִים לַהֲנָאָתָם, כִּי יֵשׁ לָהֶם הֶנָאָה מִזֶּה לְהַחֲזִיק דַּעַת וְשֶׁקֶר שֶׁלָּהֶם וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ אֶפִּיקוֹרוֹס שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַצַּח הַנְּחֹשׁ, שֶׁהוּא רָשָׁע וְכוֹפֵר בְּלִי שׁוּם הֶנָאָה וְכוּ'. וּמֵאֵלּוּ שְׁנֵי מִינֵי אֶפִּיקוֹרְסִים נִמְשָׁכִין שְׁנֵי מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁהֵם גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין. כִּי יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁנִּפְלוּ לְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי כַּמָּה טָעֻיּוֹת שֶׁהִטְעָהוּ הַבַּעַל דָּבָר עַל יְדֵי רִבּוּי תַּאֲוָתָיו שֶׁהָלַךְ מֵעוֹדוֹ אַחֲרֵי שְׁרִירוּת לִבּוֹ הָרַע וְלֹא הִתְגַּבֵּר לִכְבֹּשׁ יִצְרוֹ וְלִכְפּוֹת תַּאֲוָתוֹ, וּמֵחֲמַת רִבּוּי תַּאֲוָתָיו הָלַךְ וְנִתְעָה מִדֶּרֶךְ לְדֶרֶךְ וְנִתְעָה מִדֶּרֶךְ לְסָבְרָא לְסָבְרָא עַד שֶׁנָּפַל וְנִתְעָה בְּאֶפִּיקוֹרְסוּת גָּדוֹל אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵחֲמַת תַּאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הַתַּאֲוֹת הֶבְיאוּהוּ לִכְפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְמַלְּאוֹת תַּאֲוָתוֹ הָרָעָה כַּאֲשֶׁר רֹב הָאֶפִּיקוֹרְסִים נִלְכְּדוּ בַּכְּפִירוֹת שֶׁלָּהֶם רַק עַל יְדֵי זֶה. וְזֶה בְּחִינַת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַגַּנָּב בָּא בַּמַּחְתֶּרֶת בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר וְגוֹנֵב וּמַזִּיק אֶת הַבַּעַל הַבַּיִת וְכֵן הָאֲבֵדָה בָּא בְּהֶסֵּח הַדַּעַת, כְּמוֹ כֵן אֵלּוּ הַכְּפִירוֹת בָּאִין עַל יְדֵי גְּנֵבוֹת הַדַּעַת שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁגּוֹנֵב וּמְאַבֵּד אֶת

דַּעְתּוֹ בְּכַמָּה הַטָּעָיוֹת וְעַקְמִימִיּוּת עַד שֶׁנִּלְכָּד בְּמִצּוּדַת הָאֶפִּיקוֹרְסוּת וְעַל כֵּן מֵאֶפִּיקוֹרְסִים כְּאֵלּוּ יוֹנְקִים בֶּאֱמֶת מַזִּיקֵי עָלְמָא הַגּוֹרְמִים גְּנֵבוֹת וַאֲבֵדוֹת, כִּי מִשָּׁם שָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל וְאֵלּוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים נִקְרָאִים חַיּוֹת רָעוֹת הַכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן, שֶׁהַכְנָעָתָם עַל יְדֵי הֶחָכָם שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה שֶׁמְּקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת לִשְׁרֹשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁשָּׁם נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהֵם בְּבְחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא רָשָׁע וְכוֹפֵר בְּלִי שׁוּם הֶנְאָה שֶׁהֵם רוֹצִין לְכְפֹּר חַס וְשָׁלוֹם בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן וְכוּ' וְהַכְנָעָתָם עַל יְדֵי צְדָקָה, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה מַכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזְּקֵנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת וּמִתְגַּבֵּר מֵצַח הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת זְקֵנִים שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמֵאֵלּוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים לְהַכְעִיס שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ, מֵהֶם נִמְשָׁכִין גְּזֵלוֹת וּרְצִיחוֹת שֶׁהֵם נִקְרָאִים אוֹנְסִין, כִּי הוּא כְּמוֹ אֲנָס וְרוֹצֵחַ וְגַזְלָן שֶׁבָּא בְּחָזְקָה וְאֹנֶס בְּפַרְהֶסְיָא וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לוֹ בְּלִי הַכָּלִם, כִּי הוּא מַכְנִיס הָאֶפִּיקוֹרְסוּת בְּאִתְגַּלְיָא בְּלִי בוּשָׁה וּבְלִי תַּאֲוֹת רַק מֵעֵז פָּנָיו וּמִצְחוֹ כְּכֶלֶב נֶגֶד בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין רַעֲוָא דְּכָל רַעֲוִין סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, וְעַל כֵּן מֵאֵלּוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים נִמְשָׁכִים בְּחִינַת גְּזֵלוֹת וּרְצִיחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹנְסִין וְכַנַּ"ל:

אות י

וְזֶה בְּחִינַת מְכִירַת יוֹסֵף לְמִצְרִים וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיָה בֵּינוֹ וּבֵין אֶחָיו, כִּי כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת נִמְשָׁכִין מִפֻּגַם הָרָצוֹן עַל יְדֵי שֶׁאֵין מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לִשְׁרֹשׁ הָרָצוֹן, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁחוֹלֵק עַל הָאָדָם וְרוֹצֶה לְהוֹרִידוֹ לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע הוּא בְּחִינַת חֶקִירוֹת וּכְפִירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלֶק לָבֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר וַיַּסֵּב אֱלֹקִים (סִימָן סב), עַיֵּן שָׁם, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם בָּאִים מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁשָּׁרְשׁוֹ כְּפִירוֹת פֻּגַם הָרָצוֹן. כִּי בֶּאֱמֶת הַמַּחֲלֹקֶת הוּא פֻּגַם הָרָצוֹן, כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא בֵּין הָרְצוֹנוֹת שֶׁזֶּה רְצוֹנוֹ כָּךְ וְזֶה רְצוֹנוֹ לְהֵפֶךְ וּמַחֲמַת זֶה נַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לִשְׁרֹשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי שֹׁרֶשׁ מַחֲלֹקֶת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע שְׁכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל, שֶׁרָשָׁם מִמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה שֶׁהוּא הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל מַחֲלֹקֶת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא כְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין מְקַשְּׁרִים כָּל הָרְצוֹנוֹת לִשְׁרֹשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא רַעֲוָא דְּרַעֲוִין בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּוָּנָתוֹ רָצוּי לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְאַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי דַּעְתָּם חֲלוּקָה זֶה מִזֶּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ

דֵּעוֹתֵיהֶם שָׁוות לְגַמְרֵי, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם דּוֹמִים זֶה לָזֶה וּכְשֵׁם שֶׁמְּשַׁנִּים בְּנֵי אָדָם בְּצוּרוֹתֵיהֶם כָּךְ מְשַׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם, וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה שִׁנּוּיִים בֵּינֵיהֶם בְּדֵעוֹתֵיהֶם וְדַרְכֵיהֶם וְהַנְהָגוֹתֵיהֶם. וּמִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם לֹא הָיוּ עֲדַיִן שְׁנֵי צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים שָׁוִים לְגַמְרֵי בְּכָל תְּנוּעוֹתֵיהֶם אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֶחָד וְיוֹנְקִים מֵרַב אֶחָד, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בְּדַרְכֵיהֶם וְהַנְהָגוֹתֵיהֶם וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה לְסַפֵּר וּלְהַפְלִיג בְּגֹדֶל הַחִלּוּקִים בֵּין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ סְמוּכִים לִזְמַנֵּנוּ שֶׁכֻּלָּם הֵם מִתַּלְמִידֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְהַמַּגִּיד זְצוּקַ"ל וְהָיָה שָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם וְאַף עַל פִּי כֵן הָיוּ מְחֻלָּקִים מְאֹד בְּדַרְכֵיהֶם שֶׁזֶּה הָיָה נוֹסֵעַ עַל הַמְּדִינָה וְדָרַשׁ בָּרַבִּים וְזֶה יָשַׁב בְּבֵיתוֹ, זֶה הָאֶרִיךְ מְאֹד בַּתְּפִלָּה וְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַתֵּבָה בִּצְעָקוֹת וְהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל, וְזֶה הִתְפַּלֵּל בְּלַחַשׁ עִם הַצִּבּוּר כְּדֶרֶךְ הֶהָמוֹן, וְזֶה הִרְבָּה בַּתּוֹרָה יוֹתֵר וְזֶה הִרְבָּה בִּצְדָקוֹת וּפִדְיוֹן שְׁבוּיִים, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר אַף עַל פִּי שֶׁכֻּלָּם יָנְקוּ מֵרַב אֶחָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם שָׁוִין, כִּי כָּל אֶחָד עוֹבֵד אֶת ה' כְּפִי מִדָּתוֹ וּכְפִי שִׂרְשׁ נִשְׁמָתוֹ. וְזֶה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים הַרְבֵּה בָּעוֹלָם שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹשֶׂה לוֹ נַחַת רוּחַ וְתַעֲנוּג וְשַׁעֲשׁוּעַ מְיֻחָד מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגְיָאִין. כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁנֵי דְּבָרִים שָׁוִין רַק כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ דֶּרֶךְ וְנָתִיב כְּפִי שָׁרְשׁוֹ בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר הוּא מִתְגָּרֶה וּמִתְקַנֵּא בַּחֲבוּרַת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים וּמַכְנִיס בָּהֶם מַחֲלֹקֶת, וְעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא מֵהַמַּת שֶׁכָּל אֶחָד אֵינוֹ מַאֲמִין בַּחֲבֵרוֹ שֶׁגַּם כַּוָּנָתוֹ וּרְצוֹנוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חֲבֵרוֹ מִתְנַהֵג בְּדַרְכּוֹ וּרְצוֹנוֹ, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מַטְעֶה הַלֵּב עַד שֶׁנִּדְמֶה לְכָל אֶחָד שֶׁחֲבֵרוֹ חוֹלֵק עָלָיו וְנוֹטֶה מִן הָאֱמֶת, כִּי הַבַּעַל דָּבָר הוּא נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף וְאֵישׁ מְדָנִים לְחַרְחֵר רִיב, כִּי הוֹלֵךְ וּמְסַכְסֵךְ זֶה בָּזֶה וְהוּא בֵּין אֲחִים יַפְרִיא. עַד שֶׁלִּפְעָמִים יֵשׁ שֶׁשְּׁנֵי בְּנֵי אָדָם שְׁנֵיהֶם רוֹצִים רָצוֹן אֶחָד, וְאַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל מֵהַמַּת שֶׁכָּל אֶחָד אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁחֲבֵרוֹ רוֹצֶה גַּם כֵּן בָּזֶה, וְאֵינָם מִתְוַעֲדִים יַחַד לְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ לְגַלּוֹת דַּעְתּוֹ וּפְנִימִיּוּת רְצוֹנוֹ וּמֵהַמַּת זֶה נִדְמֶה לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה בָּזֶה וּמֵהַמַּת זֶה נַעֲשֶׂה בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל עַד שֶׁאַחַר כָּךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְוַעֲדִים יַחַד אִי אֶפְשָׁר לְכָל אֶחָד לְגַלּוֹת לַחֲבֵרוֹ פְּנִימִיּוּת דַּעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ, כִּי מֵהַמַּת הַקְּטָטוֹת וְהַמְּרִיבוֹת וְהַקְּפֵדוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶם אֵין אֶחָד מֵהֶם יוֹדֵעַ וּמֵבִין רְצוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם שִׁנּוּי בֵּינֵיהֶם וְדָבָר זֶה מָצוּי כָּל פַּעַם:

וְהַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת מֵהַמַּת שִׁנּוּי הָרְצוֹנוֹת וְכָל זֶה מֵהַמַּת שֶׁאֵין מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת רָאוּי לָדַעַת שֶׁכָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי הָאָדָם אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם שִׁנּוּיִים גְּדוֹלִים, אַף עַל פִּי כֵן כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן

שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, רַעֲוָא דְּרַעֲוִין. וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין בָּזֶה בִּשְׁלֵמוּת בְּוַדַּאי לֹא יַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת כִּי יָדִין אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת תָּמִיד, כִּי יֹאמַר בְּלִבּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי שֶׁכַּוָּנָתִי לְשֵׁם שָׁמַיִם לִגְמֹר מִצְוָה הַזֹּאת וְחָפְצִי שָׁמַיִם בֶּאֱמֶת וַחֲבֵרִי מְעַכֵּב מִזֶּה, אַף עַל פִּי כֵן גַּם כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי יֵשׁ לוֹ דֵּעָה אַחֶרֶת וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין זֶה מִצְוָה כְּלָל אוֹ צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּמִצְוָה אַחֶרֶת הַגְּדוֹלָה מִזֹּאת לְפִי דַּעְתּוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי חָזָק בְּדַעְתִּי מְאֹד וְיֵשׁ לִי רְאָיוֹת וְהוֹכָחוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲזִיק בְּיוֹתֵר בְּדַרְכִּי זֶה וּבְמִצְוָה הַזֹּאת אַף עַל פִּי כֵן אֶפְשָׁר אִם הָאֱמֶת הוּא כְּדַעְתִּי. מִי יוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה שֹׁרֶשׁ נִמְשַׁךְ חֲבֵרִי אֶפְשָׁר לְפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ הוּא צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּדַרְכּוֹ אַחֵר כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַדֵּעוֹת וְהָרְצוֹנוֹת נִמְשָׁכִין מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת. וְאִם כָּל אֶחָד יֹאמַר בְּלִבּוֹ כָּךְ בְּוַדַּאי יִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ חַד וְשָׁם כֻּלּוֹ שָׁלוֹם כִּי הַכֹּל נִכְלָל בְּאֶחָד. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֹשֶׁה שֶׁנִּשְׁמָתוֹ מִבְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת שֶׁהוּא יוֹדֵעַ רָצוֹן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֵיכָן הוּא נִמְשָׁךְ וְעַל כֵּן הוּא אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ לְהָלֹךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי יוֹדֵעַ רוּחוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְיוֹדֵעַ לְקַשֵּׁר וּלְיַחֵד רוּחוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּשׁרֶשׁ הָרָצוֹן וְשָׁם מְיַחֵד וּמְקַשֵּׁר כֻּלָּם בְּרָצוֹן אֶחָד הָעֶלְיוֹן. וְאָז נִמְשָׁךְ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל וְנִפְלָא בֵּינֵיהֶם מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם בְּדַעְתֵּיהֶם וּרְצוֹנוֹתֵיהֶם הַמְּשֻׁנּוֹת מְקַשְּׁרִים וּמְיַחֲדִים בְּרָצוֹן אֶחָד הָעֶלְיוֹן שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל:

אות יא

וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר נִמְצָא צַדִּיק כָּזֶה שֶׁיּוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד רוּחוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁעַל יָדוֹ הָיָה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה הָיוּ הַכֹּל שָׁבִים לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי הַכֹּל תְּלוּי בַּשָּׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם יְכוֹלִים לְמָשֹׁךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְאַהֲבָה וְאַחְדוּת עַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בָּרָצוֹן הָאֶחָד הָעֶלְיוֹן וְנִתְבַּטְּלִים כָּל כֹּחוֹת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁיְּנִיקָתוֹ מִבְּחִינַת שִׁנּוּי רְצוֹנוֹת שֶׁמִּשָּׁם יוֹנֵק וּמַכְנִיס כְּפִירוֹת וּמַחֲלֹקֶת כִּי הַיֵּצֶר הָרָע נִקְרָא מַחֲלֹקֶת, וּבְטוּל הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְעַל כֵּן גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם מְאֹד כְּמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל כְּשֶׁרוֹאֶה הַבַּעַל דָּבָר שֶׁנִּמְצָא צַדִּיק כָּזֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין הַכֹּל אֲזַי הוּא מְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת גָּדוֹל עַל זֶה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּעַצְמוֹ עַד שֶׁהַכֹּל חוֹלְקִין עָלָיו בְּיוֹתֵר מֵעַל כָּל הָעוֹלָם כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, כִּי כָּל אֶחָד רָחוֹק מֵחֲבֵרוֹ מֵחֲמַת שִׁנּוּי הָרְצוֹנוֹת שֶׁבֵּינוֹ וּבֵין חֲבֵרוֹ שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁשְּׁנֵי הָרְצוֹנוֹת כְּלוּלִים בְּאֶחָד בְּשָׁרְשָׁם

אֲבָל הַשִּׁנּוּי וְהָרִחוּק שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ הוּא מֵעֵט מְאֹד כִּי בְּרֹב דַּרְכֵיהֶם הֵם שָׁוִין זֶה לָזֶה בְּתַאֲוֹתֵיהֶן וּמִדּוֹתֵיהֶן רַק שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה רִחוּק וְשִׁנּוּי בֵּינֵיהֶם. אֲבָל מִזֶּה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַכֹּל רְחוֹקִים לְגַמְרֵי כִּי הוּא מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מִכָּל שִׁנּוּי הָרְצוֹנוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם כִּי הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מִכָּל הָעוֹלָם וְאֵין לוֹ שׁוּם רָצוֹן בָּזֶה הָעוֹלָם כְּלָל רַק הוּא כָּלוּל תָּמִיד בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בּוֹ וּמִתְקָרֵב אֵלָיו אֲזַי כָּל אֶחָד וְאֶחָד יָכוֹל לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ זֶה הַצַּדִּיק, כִּי הוּא שֹׁרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל וְכָלוּל מִכֻּלָּם כִּי הוּא בִּבְחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת, הַיְנוּ הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל הָרְצוֹנוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי עוֹלָם. אֲבָל כְּשֶׁהַבַּעַל דָּבָר מַכְנִיס כְּפִירוֹת וּמַחֲלֹקֶת בְּלֵב בְּנֵי אָדָם לַחֲלֹק לִבָּם מֵעָלָיו אֲזַי הַמַּחֲלֹקֶת עָלָיו גָּדוֹל יוֹתֵר מִכָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת מֵחֲמַת שֶׁהוּא רָחוֹק וּמְרוֹמָם מִכָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁכֻּלָּם יֵשׁ בָּהֶם שִׁנּוּיִים וְהוּא אֵין לוֹ שׁוּם שִׁנּוּי רָצוֹן שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וְעַל כֵּן כֻּלָּם חוֹלְקִים עָלָיו וְאֵין יְכוֹלִים לְסָבְלוֹ:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַשְּׁבָטִים עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כִּי יוֹסֵף הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַזֶּה הַנִּ"ל בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי יוֹסֵף מֹשֶׁה דָּוִד כֻּלָּם בְּחִינָה אַחַת שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ שְׁלֹשְׁתָּם בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין וְכָל הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים אַף עַל פִּי שֶׁכֻּלָּם הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים, אַף עַל פִּי כֵן הָיוּ צְרִיכִין כֻּלָּם לְהִתְקַשֵּׁר אֵלָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת כָּל הָרְצוֹנוֹת לִשְׁרֹשׁ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזִּקָּן שֶׁבְּקִדְשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ, בֶּן 'זְקֻנִים' דַּיְקָא שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת זָקֵן שֶׁבְּקִדְשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן, בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁסִּפֵּר לָהֶם יוֹסֵף חֲלוֹמוֹ, וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְכוּ' וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי. כִּי כָּל הַשְּׁבָטִים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל מְקַשְּׁרִים קְשָׁרִים וּמְיַחֲדִים יִחוּדִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָרְצוֹנוֹת יַחַד, אֲבָל כָּל הַקְּשָׁרִים וְהַיִּחוּדִים צְרִיכִין לָבֹא לְהַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר כָּל הַקְּשָׁרִים וְהַיִּחוּדִים לְרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי. וְעַל כֵּן הָיָה הַחֲלוֹם בְּעִנְיַן עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה, כִּי תִּקּוּן עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה הוּא עַל יְדֵי הָאֶרֶת הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַלִּטּ מְלָאכוֹת, כִּי נִתְקָנִים הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. (וְעַיֵּן מִזֶּה לְעֵיל בְּהִלְכוֹת עֵרֶב הֲלָכָה ג שָׁם מְבֹאָר עִנְיַן זֶה הֵיטֵב). וְעַל כֵּן גִּלָּה לָהֶם שֶׁתִּקּוּן עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה לְבַטֵּל זֲהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה עַל יְדֵי זֶה בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' וּלְבַטֵּל כָּל זֶה שֶׁזֶּה תָּלוּי עַל יְדֵי הָאֶרֶת הָרָצוֹן, כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת עֵרֶב, עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה תָּלוּי בְּיוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲלוֹם הַשֵּׁנִי, וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי, הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ

וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים הַמִּשְׁתַּחֲוִים לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין כַּנַּ"ל זֶה בְּחִינַת בְּטוּל הַטֶּבַע, כִּי כָּל חָכְמַת הַטֶּבַע הִוא עַל פִּי מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת עַל פִּי הִלּוּךְ הַגַּלְגַּלִּים שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק שָׂמוּ אוֹתָם אֹתוֹת שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל עַל יְדֵי אוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא הַטֶּבַע. אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל עַל יְדֵי רְצוֹנוֹ לְבַד יִתְבָּרַךְ וְהַטֶּבַע בְּעַצְמָהּ מִתְנַהֶגֶת רַק בִּרְצוֹנוֹ לְבַד יִתְבָּרַךְ וּכְמַצְבֵּהּ עָבִיד בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא כִּי הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים שֶׁמַּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַטֶּבַע כֻּלָּם מִתְנַהֲגִים רַק בָּרְצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ יוֹסֵף כַּנַּ"ל בְּחִינַת וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי, כִּי הַטֶּבַע מִתְנַהֶגֶת רַק בָּרְצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל:

אות יב

וְכָל הַשּׁוֹמְרִים אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִשְׁמֹר כָּרָאוּי כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנַת הָרְצוֹן כִּי אִם ה' לֹא יִשְׁמֹר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה מִמִּזִּיקֵי עָלְמָא הוּא עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרְצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיוּ אֻבּוֹת הָעוֹלָם שׁוֹמְרִים וְרוֹעֵי צֹאן, כִּי הֵם הָיוּ צְרִיכִין לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרְצוֹן לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ לְבַד יִתְבָּרַךְ וְאֵין שׁוּם טֶבַע כְּלָל, עַל כֵּן הָיוּ שׁוֹמְרִים כִּי הִמְשִׁיכוּ הַשְׁמִירָה מִשָּׁרְשָׁהּ, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁמוֹר, כִּי בִּשְׁעַת שְׁמִירָתָם קִשְּׁרוּ רְצוֹנָם בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיכוּ וְגִלּוּ אֱמוּנַת הָרְצוֹן בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עִם הָאֲרִי וְהַדֹּב שֶׁהֵם הַחַיּוֹת רָעוֹת בְּחִינַת חָכְמֵי הַטֶּבַע, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, הָיָה בִּשְׁעַת מִרְעֵה הַצֹּאן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רֹעֶה הָיָה עַבְדְּךָ וְכוּ' וּבָא הָאֲרִי וְהַדֹּב וְנָשָׂא זֶה מֵהָעֵדֶר וְכוּ', כִּי הַכֹּל אֶחָד, כִּי בִּשְׁעַת מִרְעֵה צֹאנוֹ וּשְׁמִירָתוֹ אוֹתָם שֶׁאָז הָיָה עוֹסֵק לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הָרְצוֹן בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, אָז בָּא הָאֲרִי וְהַדֹּב וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁבָּא הָאֲרִי וְהַדֹּב בְּגַשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ כֵן בָּאוּ עָלָיו הָאֲרִי וְהַדֹּב מִשָּׁרְשָׁם שֶׁהֵם חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיָה גִּבּוֹר וְאִישׁ חַיִל וְעָמַד כְּנֶגְדָּם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְהִכְנִיעַ וְהִכָּה אֶת הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת וּבִטֵּל אוֹתָם בְּרוּחָנִיּוּת בְּשָׁרְשָׁם וּבְגַשְׁמִיּוּת הִתְגַּבֵּר וְהִכָּה וְהֵמִית אֶת הָאֲרִי וְהַדֹּב עַל יְדֵי בִּטּוּל כֹּחַ גְּבוּרָתָם לְהַזִּיק מִשָּׁרְשָׁם עַל יְדֵי שֶׁבִּטֵּל אֶת כָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁל חָכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁשָּׁלַח יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק לְאֶחָיו בְּעֵת שֶׁהָיוּ רוֹעִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲלוֹא אַחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם, הֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי מֵאַחַר שֶׁאַחֶיךָ רוֹעִים בִּשְׁכֶם שֶׁכָּל עֲבוֹדָתָם לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הָרְצוֹן בָּעוֹלָם, עַל כֵּן לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם,

כִּי אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כִּי אִם עַל יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁשָּׁם מְקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל:

אות יג

וְהַשְּׁבָטִים שֶׁפָּגְמוּ בְּיוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, עַל כֵּן כְּתִיב, וְאָמַרְנוּ חַיָּה רָעָה אֲכָלְתְּהוּ וְכוּ'. וְכֵן יַעֲקֹב אָמַר, חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף, זֶה בְּחִינַת הַחִיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם פּוֹגְמִים בָּרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהִנֵּה הַבַּעַל דָּבָר הִתְגָּרָה בָּהֶם אָז וְרָצָה לַהֲסִיתָם שֶׁיַּהַרְגוּ אֶת יוֹסֵף לְגַמְרֵי, כִּי הַבַּעַל דָּבָר הוּא רוֹצֶה לְפַגֵּם וְלִכְפֹּר בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עֲלֵיהֶם וְעַל כְּלָלִיּוּת הָעוֹלָם וְסִבֵּב בְּרַחֲמָיו שֶׁלֹּא הֲרָגוּהוּ לְגַמְרֵי רַק מָכְרוּ אוֹתוֹ בְּכֶסֶף לְמִצְרִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי הֵם פָּגְמוּ רַק בְּבְחִינַת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי גָּנְבוּ אוֹתוֹ וּמְכָרוּהוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַפְּגָם בָּרָצוֹן בְּבְחִינַת יוֹסֵף לֹא הָיָה רַק בְּבְחִינַת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה כִּי גָּנְבוּ אוֹתוֹ וּמְכָרוּהוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהַפְּגָם בָּרָצוֹן בִּבְחִינַת יוֹסֵף לֹא הָיָה רַק בִּבְחִינַת גְּנֵבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגָם הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע לְהַנָּאָתָם שֶׁמַּכְנִיסִים טָעוּת בְּלֵב הָאָדָם בְּגֻנְבָה וְהֶסַּח הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבָא הָאֳרִי וְהִדִּיב וְנָשָׂא זֶה מֵהָעֶדֶר, שֶׁנָּשָׂא זֶה מֵהָעֶדֶר שֶׁכָּפַר בָּרָצוֹן, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, אֲבָל הָיָה בֶּדֶרֶךְ גְּנֵבָה כְּמִי שֶׁנּוֹשֵׂא שֶׁה מִן הָעֶדֶר הַגַּשְׁמִי בִּגְנֵבָה, אֲבָל לֹא הֶרְגוּ אֶת יוֹסֵף לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רוֹצְחִים וְגַזְלָנִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֵצַח הַנְּחֹשׁ וְהַכּוֹפֵר בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן לְגַמְרֵי. כִּי אִלּוּ הֶרְגוּ אֶת יוֹסֵף לֹא הָיָה אֶפְשָׁר עוֹד לְהִתְתַּקֵּן מֵאַחַר שֶׁהָיוּ מְסַלְּקִים חַס וְשָׁלוֹם, שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן מִן הָעוֹלָם, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁאַר יוֹסֵף חַי רַק שֶׁמְּכָרוּהוּ לְמִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁלֹּא קִשְׁרוּ עַצְמָן לְיוֹסֵף לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן רַק, אַדְרַבָּא, מְכָרוּהוּ בְּכֶסֶף בִּגְנֵבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגָם הַחִיּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם הָאֶפִּיקוֹרְסִים לַהֲנָאָתָם כַּנַּ"ל, עַל כֵּן נִתְתַּקֵּן אַחַר כָּךְ בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְמַה שֶׁקִּלְקְלוּ נִתְתַּקְּנוּ, כִּי סוֹף פֵּיּוּסָם יַחַד הָיָה עַל יְדֵי הַגְּנֵבָה שֶׁהֶעֱלִיל עֲלֵיהֶם יוֹסֵף שֶׁגָּנְבוּ גְּבִיעַ הַכֶּסֶף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֵיךְ נִגְנֹב מִבֵּית אֲדֹנֶיךָ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי שֶׁתְּפָסָם כְּגַנָּבִים עַל יְדֵי זֶה הִרְגִּישׁוּ בְּעַצְמָן וְהִכִּירוּ מַה שֶּׁפָּגְמוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַה זֹּאת עָשָׂה אֱלֹקִים לָנוּ. וְהִתְחִילוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וּלְהִתְחָרֵט עַל גְּנֵבַת יוֹסֵף וְעַל יְדֵי זֶה תִּקְנוּ פְּגַם הַגְּנֵבָה וְנָתְנוּ דַּעְתָּם לַחֲזֹר אֵלָיו וְלִכְפּוֹתוֹ בְּכָל מָמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁשָּׁבוּ בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם הָרָצוֹן וְנָתְנוּ דַּעְתָּם לַחֲזֹר וּלְקַשֵּׁר עַצְמָן לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן לְבְחִינַת יוֹסֵף וְעַל יְדֵי זֶה חָזְרוּ וְנִתְקַבְּצוּ וְהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו וּבָאוּ כֻּלָּם אֵלָיו, כִּי כֻּלָּם הֻכְרְחוּ לְהִתְקַשֵּׁר אֵלָיו, כִּי הוּא בִּבְחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין לְהִתְקַשֵּׁר

אֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יוֹסֵף הַצַּדִּיק עָשָׂה צְדָקָה הַרְבֵּה וְכִלְכֵּל וּפִרְנֵס כָּל בֵּית אָבִיו, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

אות יד

וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר מֵאוֹנְסִין וְהַשּׁוֹאֵל חַיָּב גַּם בְּאוֹנְסִין, כִּי הַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים שֶׁל כָּל אָדָם הֵם נִמְשָׁכִין מִשֹּׂרֶשׁ הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן וְכַמְבֹאָר וּמוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן זוֹכִין לְשֶׁפַע הַפַּרְנָסָה בְּלִי שׁוּם עֲבֵדָא כְּלָל. נִמְצָא שֶׁכָּל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְעַל כֵּן הָרָצוֹן מְלֻבָּשׁ בְּהַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים בְּחִינַת וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, נַפְתָּלִי שְׂבַע רָצוֹן וּמָלֵא בִּרְכַּת ה', כִּי הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה הִוא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּתַר מָרֵי נִכְסֵי צִיבֵי מָשׁוּךְ. כִּי הַכֹּל נִמְשָׁכִין אַחַר רְצוֹנוֹ שֶׁל הֶעָשִׁיר מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן בְּשָׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מֵהָאָרַת הָרָצוֹן. וְזֶה הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁהַמָּמוֹן וְהַכֵּלִים שֶׁלּוֹ, אָצְלוֹ בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן הַמְלֻבָּשׁ בְּהַמָּמוֹן, כִּי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בּוֹ כְּחֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ כַּאֲוַת נַפְשׁוֹ, וְעַל כֵּן מֻטָּל עָלָיו לְקַשֵּׁר הָרָצוֹן שֶׁבַּמָּמוֹן לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן עַל יְדֵי שֶׁשִּׁעְבֵּד כָּל הַמָּמוֹן לַה' יִתְבָּרַךְ לְהִתְנַהֵג בְּהַמָּמוֹן כִּרְצוֹנוֹ לְבַד יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת בּוֹ צְדָקָה וּמִצְוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַמָּמוֹן מִכָּל הֶזֵּקוֹת, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי צְדָקָה עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר הַמָּמוֹן לִרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. כִּי כְּמוֹ שֶׁמְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ וּמָמוֹנוֹ לִרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן נִמְשָׁךְ עָלָיו רָצוֹן הָעֶלְיוֹן וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר מִכָּל רַע בִּבְחִינַת עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנְךָ כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כִּרְצוֹנוֹ בַּטֵּל רְצוֹנְךָ וְכוּ' כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים וְכוּ'. וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַשּׁוֹאֵל וְהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר, כִּי שׁוֹאֵל כָּל הַנָּאָה שֶׁלּוֹ וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב לִשְׁמֹר הַמָּמוֹן גַּם מֵאוֹנְסִין הַבָּאִין מִבְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ, כִּי הוּא צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ גַּם בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲלֶה שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁבַּמָּמוֹן לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן עַד שֶׁיַּכְנִיעַ בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מֵאוֹנְסִין כַּנַּ"ל. אֲבָל הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁאֵין כָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ וְאֵין לוֹ רַק שָׂכָר בְּעַד שְׁמִירָתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁנִּמְשָׁךְ אֲלָיו הַמָּשְׁכַּת הָרָצוֹן מֵהַמָּמוֹן מֵהַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁאָצְלוֹ שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁבַּמָּמוֹן עַל כֵּן אֵין בִּיכָלְתּוֹ כִּי אִם לְקַשֵּׁר הָרָצוֹן לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין נִשְׁמָרִין כִּי אִם מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה כִּי עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָרָצוֹן לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הַחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁמַּטְעִין הָעוֹלָם בִּבְחִינַת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, אֲבָל מֵאוֹנְסִין אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל כִּי אִם כְּשֶׁמְּתַקְּנִים גַּם בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁבְּכָל בְּחִינָה וּבְחִינָה וּבְכָל דָּבָר וְדָבָר כְּלוּלִים כָּל הַבְּחִינוֹת וְעַל כֵּן הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ אָצְלוֹ בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁל הַמָּמוֹן וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן גַּם בְּחִינַת הַשֹּׂרֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי

וֶה נִשְׁמָרִין גַּם מֵאוֹנְסִין וְעַל כֵּן הַשּׁוֹאֵל שָׁכָל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ כְּמוֹ הַבַּעַל הַבַּיִת חָל עָלָיו כָּל הָאַחֲרָיוּת גַּם מֵאוֹנְסִין כַּנַ"ל, אֲבָל הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁאֵין לוֹ רַק הַמִּשְׁכַּת הָרָצוֹן שֶׁהוּא שְׂכָרוֹ הַנִּמְשָׁךְ לוֹ מִבַּעַל הַבַּיִת שֶׁשָּׁם בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן עַל כֵּן אֵין חָל עָלָיו הָאַחֲרָיוּת כִּי אִם מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁנִּשְׁמָרִים מֵהֶם עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת כָּל הַמִּשְׁכַּת הָרְצוֹנוֹת לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן אֲבָל אוֹנְסִין שֶׁנִּמְשָׁךְ מִפֶּגֶם מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁפּוֹגֵם בְּשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ זֶה אֵין בְּיָדוֹ לְתַקֵּן, כִּי תִּקּוּן בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁבַּמָּמוֹן הוּא אֵצֶל הַבַּעַל הַבַּיִת אוֹ הַשּׁוֹאֵל שֶׁנֶּחְשָׁב כְּבַעַל הַבַּיִת שֶׁכָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ וְכַנַ"ל:

אות טו

וְעַל כֵּן כָּל הָאֱמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן, כִּי כָּל הָאֱמָנוּת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת לט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד לט מַלְאֲכוֹת הַמִּשְׁכָּן, וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהֶאָרַת הָרָצוֹן עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הִתְגַּלּוּת שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן אָזַי נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת לְגַמְרֵי כִּי נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְכוּ', אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לְהִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת וְאֵין מַכְנִיעִין מֵצַח הַנָּחָשׁ בְּשָׁרְשׁוֹ רַק שֶׁמְּקַשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן עֲדַיִן אֵין נִתְבַּטְּלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת לְגַמְרֵי, רַק עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָרָצוֹן לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת הַמְּלָאכוֹת בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן (וְעִנְיָן זֶה מְבֹאָר וּמוּבָן הֵיטֵב לְעֵיל בְּהִלְכוֹת עֵרֶב) וְעַל כֵּן הָאֱמָנִין שׁוֹמֵר שָׂכָר הֵן, כִּי תִּקּוּן הָאֱמָנִין הוּא בִּבְחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת הָרָצוֹן לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה לְבַד לֹא מֵאוֹנְסִין, כִּי מֵאוֹנְסִין אֵין נִצּוֹלִין כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין הָאֱמָנוּת וְהַמְּלָאכוֹת לְגַמְרֵי אֲבָל הָאֱמָנִין הָעוֹסְקִין בְּאֱמָנוּתָם וּמְלַאכְתָּם זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּלָאכוֹת עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָרְצוֹנוֹת לְשָׁרְשׁוֹ, וְלֹא זָכוּ עֲדַיִן לְתִקּוּן שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ לְבַטֵּל מִמֶּנּוּ פְּגַם כְּפִירַת מֵצַח הַנָּחָשׁ, כִּי אָז הָיָה מִתְבַּטֵּל הָאֱמָנוּת וְהַמְּלָאכוֹת לְגַמְרֵי כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אֵין אַחֲרָיוּת הָאוֹנְסִין עֲלֵיהֶם, כִּי אוֹנְסִין אֵין נִתְבַּטֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי הַכְנָעַת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן, וְאֵין חַיְבִין כִּי אִם בְּאַחֲרָיוּת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הָרְצוֹנוֹת לְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּלָאכוֹת בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְכַנַ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב:

אות טז

וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק, בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע (עוֹבַדְיָה), אִם גַּנָּבִים בָּאוּ לְךָ וְכוּ' אֵיךְ נִדְמֵיתָה וְכוּ' אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו, כִּי לֶעָתִיד יִהְיֶה נִכְנָס מֵצַח הַנָּחָשׁ וְיִתְגַּלֶּה מֵצַח הָרָצוֹן וְאָז יִתְבַּטְּלוּ הַכְּפִירוֹת שֶׁל חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵשָׂו לְגַמְרֵי. וְזֶהוּ אִם גַּנָּבִים וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ עִם חַכְמֵי הַטֶּבַע עוֹד בְּגְנֵבָה, כִּי עַכְשָׁו הֵם בָּאִים לִפְעָמִים בִּגְנֵבָה וְהַטְעָיוֹת כַּנַ"ל וּצְרִיכִין לְהִתְנַהֵג כְּנֶגְדָּם גַּם כֵּן בִּגְנֵבָה לְהַטּוֹת הַדַּעַת

לֶאֱמוּנַת הָרָצוֹן לִגְנֹב הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּלְכְּדוּ אֲצִלָּם בְּרֶשֶׁת טָעוּתָם לְהַטּוֹתָם אֶל הָאֱמֶת, כִּי עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת כְּנֶגְדָּם בְּיַד רָמָה כִּי עֲדַיִן לֹא נִכְנַע מֵצַח הַנְּחָשׁ בְּשָׁרְשׁוֹ לְגַמְרֵי, אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה נִכְנַע מֵצַח הַנָּחָשׁ לְגַמְרֵי וְיִתְגַּלֶּה שֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן אָז יִתְקַיֵּם אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נָבְעוּ מַצְפֶּנָיו, כִּי יִתְגַּלּוּ כָּל מַצְפּוּנֵי רִשְׁעוּתוֹ וּכְפִירָתוֹ, כִּי יוּכְלוּ לְהַכְנִיעוֹ בְּאִתְגַּלְיָא בְּיַד רָמָה, כִּי יִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת הָרָצוֹן לְעֵין כֹּל וְאָז יִתְקַיֵּם, וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה. כִּי יְקַבְּלוּ כֻּלָּם אֶת עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה כִּי יִתְגַּלֶּה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁהַכֹּל בְּרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ, בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת סְפִירָה הֲלָכָה ב אוֹת ו:

שומר שכר ד:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'וְאֶתְחַנַּן' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עח), עַיֵּן שָׁם מֵעִנְיַן הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְחַיֶּה אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית שֶׁאִם יֹאמְרוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ', מְשִׁיבִין לָהֶם, הוּא בָּרָאהּ וּבְרָצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ. וְכֵן עַכְשָׁו בָּאִין יִשְׂרָאֵל לִפְעָמִים לִמְקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה וְהֵם רוֹצִים לְכָבֵשׁ הַמָּקוֹם וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא יְכוֹלִים לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ', אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִין וּמְגַלִּין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם שׁוּב אֵין לָהֶם שׁוּם פִּתְחוֹן פֶּה כִּי הַכֹּל שֶׁלָּנוּ, כִּי בִּשְׁבִילֵנוּ נִבְרָא הָעוֹלָם וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ וּנְתָנָהּ לָנוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא מִבְּחִינַת מַזִּיקֵי עֲלְמָא שֶׁמַּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַגְּנֵבוֹת וַהֲאֲבֵדוֹת וְכָל הָאוֹנְסִין וְכָל מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִזְמָה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ. וּכְתִיב:

בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ. כִּי עִקַּר כֹּחָם שֶׁל הַמַּזִּיקֵי עֲלְמָא לְהַזִּיק וּלְהַפְסִיד חַס וְשָׁלוֹם הוּא רַק עַל יְדֵי עִנְיַן הַמְבֹאָר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהֵם אוֹמְרִים לִסְטִים אַתֶּם, כִּי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַמַּזִּיקֵי עֲלְמָא הֵם אוֹמְרִים שֶׁחַס וְשָׁלוֹם הַכֹּל שֶׁלָּהֶם כִּי זֶה כְּלָל שֶׁהַקְּלִפָּה

קָדְמָה לַפְּרִי וְעַל כֵּן כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם עוֹבְרִים תְּחִלָּה דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת מֵחֲמַת שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁהַקְּלִפָּה תַּקְדִּים לַפְּרִי (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ה שֶׁכְּשֶׁהַשֵּׂפָע בָּאָה לָעוֹלָם עוֹבֶרֶת דֶּרֶךְ הַשֵּׁדִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). וְעַל כֵּן כָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין בֵּרוּר לְבָרְרוֹ מֵאֲחִיזָתָם. וּכְשֶׁהַדָּבָר בָּא לְיַד הָאָדָם כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְבָרְרוֹ הֵיטֵב עַל פִּי הַתּוֹרָה הֵם אוֹמְרִים, לִסְטִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּכֶם מֵחֲמַת שֶׁבְּתְחִלָּה הָיָה הַדָּבָר בִּרְשׁוּתָם כַּנַ"ל וַאֲזַי הֵם יְכוֹלִים לְהִתְגָּרוֹת וּלְהַזִּיק אוֹתוֹ הַדָּבָר חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי אֵיזֶה גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנֶס וְכִיּוֹצֵא בּוֹ. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְׁמִירָה מֵהֶם הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי הַתּוֹרָה הִיא כֻּלָּהּ אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה, הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מְגַלִּין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וְהַכֹּל בִּרְשׁוּתוֹ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וּמֵאַחַר שֶׁמְּגַלִּין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל שׁוּב אֵין לְהַקְלִפּוֹת שׁוּם פִּתְחוֹן פֶּה לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וּלְהַזִּיק עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מְשִׁיבִים לָהֶם הוּא בָּרָאהּ בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, כִּי בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁהָיָה תְּחִלָּה הַדָּבָר בִּרְשׁוּתָם הַכֹּל הָיָה בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא תִּקּוּן הָעוֹלָם שֶׁהַקְּלִפָּה תַּקְדִּים לַפְּרִי כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּחִירָה וְכוּ', אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הַכֹּל הָיָה בִּרְצוֹנוֹ וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ, כִּי מַה שֶּׁהָיָה בִּתְחִלָּה אֶצְלָם הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִילֵנוּ כְּדֵי שֶׁאַחַר כָּךְ נוֹצִיא מִיָּדָם אֲלֵינוּ כִּי כֵּן הוּא סֵדֶר הַבְּרִיאָה שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילֵנוּ אַךְ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּתְּחִלָּה יִהְיוּ כָּל הַדְּבָרִים בִּרְשׁוּתָם וְאַחַר כָּךְ יִטֹּל מֵהֶם וְיִתֵּן לָנוּ. וּמֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה אֵין לָהֶם עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם, שׁוּב אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ לְקַלְקֵל וּלְהַזִּיק מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם עוֹד שׁוּם אֲחִיזָה בְּזֶה הַדָּבָר כִּי כְּבָר זָכִינוּ לְגַלּוֹת עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהַכֹּל שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְהוּא בְּרַחֲמָיו נָתַן לָנוּ כִּי מַה שֶּׁהָיָה תְּחִלָּה בִּרְשׁוּתָם, הָיָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה בְּזֶה הַדָּבָר קְדֻשַּׁת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא זֶה הַדָּבָר. אֲבָל תֵּכֶף שֶׁאָנוּ מְגַלִּים הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא זֶה הַדָּבָר שׁוּב אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ וַאֲחִיזָה בְּזֶה וְשׁוּב אֵין יְכוֹלִים לְהַזִּיק כִּי אֵינָם יְכוֹלִים לְהַזִּיק כִּי אִם בְּמַה שֶּׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה אֲחִיזָה שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהֶם מִפְּגַם הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּאֵיזֶה אוֹת מֵהַתּוֹרָה וְעִקַּר הַפְּגָם הוּא פְּגַם אֱמוּנָה כַּנַ"ל. אֲבָל תֵּכֶף שֶׁמְּגַלִּין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל שׁוּב אֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה בְּזֶה הַדָּבָר כִּי אֵין יְכוֹלִים עוֹד לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ', כִּי כְּבָר פֵּרְסַמְנוּ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ וְכוּ' וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ' וְכַנַ"ל:

וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה תָּמִיד אֵינוֹ צָרִיךְ שׁוּם שְׁמִירָה, כִּי הַתּוֹרָה שׁוֹמֶרֶת עָלָיו כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵינָם צְרִיכִים נְטִירוֹת, אַךְ אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם דָּבוּק בַּתּוֹרָה תָּמִיד יוֹם וָלַיְלָה בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע אֲפִלּוּ הַמַּתְמִידִים

הַרְבֵּה בַּתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁלּוֹמְדִים מְעַט וּמְבַטְּלִים הַרְבֵּה מִכָּל שֶׁכֵּן הָאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁאֵינָם לוֹמְדִים כְּלָל וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן יְקַבְּלוּ הֵם שְׁמִירָה. אַךְ עִקַּר חִיּוּתָם וּשְׁמִירָתָם בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא לִפְעָמִים אִישׁ פָּשׁוּט וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ מֵהַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁכָּל דָּבָר נִבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעְלָמִין עֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה וְכוּ' שֶׁבָּזֶה מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת מַה שֶּׁהִתְחִילָה הַתּוֹרָה בְּבְרֵאשִׁית וְכוּ', בְּחִינַת בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְגַלֶּה אֲפִלּוּ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ בְּחִינָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ וְכוּ', אַדְרַבָּה, דַּיְקָא בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ מְחַיֶּה בְּיוֹתֵר אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם כִּי אֵין לָהֶם חִבּוּר וְשַׂיָּכוּת עִמּוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁמּוֹרִיד אָז אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם וּמַמְשִׁיךְ לָהֶם חִיּוּת מִבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן זֶה הַצַּדִּיק שׁוֹמֵר אֶת כָּל הָעוֹלָם תָּמִיד מִכָּל מַזִּיקֵי עָלְמָא עַל יְדֵי שֶׁמְּגַלֶּה שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּנוּ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּרָאָהּ וּבְרִצוֹנוֹ וְכוּ' וְעַל כֵּן נִקְרָא הַצַּדִּיק רוֹעֶה וְשׁוֹמֵר, כִּי הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל תָּמִיד עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן. כִּי בְּוַדַּאי הָעִקָּר הוּא הַתּוֹרָה שֶׁהוּא מַכְנִיעַ כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲוֹנוֹת וּמְמֵנָּה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת אַךְ מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת דְּבוּק בְּהַתּוֹרָה תָּמִיד בִּפְרָט רֹב הַהָמוֹן עַם עַל כֵּן בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִים מֵהַתּוֹרָה צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁקִּדֵּם לְהַתּוֹרָה שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְאָז צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְקַיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ הַחֶסֶד חִנָּם וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁהִתְחִילָה הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְאָז יוֹדְעִים גַּם בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִים מֵהַתּוֹרָה וְעוֹסְקִים בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ גַּם אָז יוֹדְעִין שֶׁהַכֹּל בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וּבָזֶה מַכְנִיעִין הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁאוֹמְרִים לְסִטִים אַתֶּם וְהַכֹּל שֶׁלָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ. שֶׁצְּרִיכִין שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא, כִּי מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע עַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲסֹק גַּם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם כְּדֵי לְעוֹרֵר כֹּחַ הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת עַל יְדֵי עֵסֶק הַמְּלָאכָה וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹסֵק בָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר כֹּחַ הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא זֶה הַדָּבָר

אִם עוֹסֵק בְּהַמְלָאכָה וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְאָז יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת בְּכָל הַדְּבָרִים וּלְגַלּוֹת שֶׁלָּנוּ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כִּי אֵין לָהֶם עוֹד שׁוּם כֹּחַ מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַדֶּרֶךְ אֶרֶץ מְגַלִּין שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּנוּ וְכַנַּ"ל:

וְכֵן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וְאֶת הָעֲרָבִים צִוִּיתִי בְּסִימָן ד בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא שֶׁכָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת הֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

אות ד

וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת הוּא עַל יְדֵי רִבּוּי צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים, כִּי מֵאַחַר שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת אֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם מֵהֶחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וָחֶסֶד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר חֶסֶד חִנָּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר חִיּוּתוֹ, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא מֵהַתּוֹרָה וּמֵאַחַר שֶׁמְּבַטֵּל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חִיּוּת מֵהֶחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הַרְבֵּה צָרִיךְ גַּם כֵּן לִתֵּן צְדָקָה מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִהְיוֹת עוֹסֵק בַּתּוֹרָה תָּמִיד כַּנַּ"ל וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְבַּטֵּל וְאָז כָּל חִיּוּתוֹ מֵחֶסֶד חִנָּם עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וָחֶסֶד וְכַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמְּבַטֵּל הַרְבֵּה מֵהַתּוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה כְּלָל שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים שֶׁעוֹשֶׂה וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַצְּדָקָה צָרִיךְ לִתֵּן לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁהֵם סְמוּכִים יוֹתֵר לְהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁמְּחַיֶּה כָּל הָעוֹלָם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ עַל יְדֵי הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁרַק הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ וּלְהַחֲיוֹת כָּל הָעוֹלָם עַל יָדוֹ כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרְבִין יוֹתֵר אֵלָיו עַל יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ וּלְכָל הַנִּלְוִים אֵלָיו עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין יוֹתֵר לִינֹק מֵהֶחֶסֶד חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים שֶׁדִּינֵיהֶם חֲלוּקִים, כִּי שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מִן הַכֹּל וְשׁוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל אֶפִלּוּ בְּאוֹנְסִין וְשׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפָטוּר בְּאוֹנְסִין. כִּי הַשּׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מִכֹּל, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא שׁוֹמֵר חִנָּם וְעוֹשֶׂה חֶסֶד חִנָּם עִם בַּעַל הַחֶפֶץ וְשׁוֹמֵר לוֹ בְּחִנָּם עַל כֵּן אֵין אַחֲרָיוּת הַדָּבָר עָלָיו וְאֵין תּוֹלִין בּוֹ הַהֶזֵּק כִּי מִצִּדּוֹ אֵין שׁוּם הֶזֵּק מֵאַחַר שֶׁעָשָׂה חֶסֶד חִנָּם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁשּׁוֹמֵר וּמְחַיֶּה הַכֹּל עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְהֵפֶךְ הַשּׁוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל וְכָל אַחֲרָיוּת הַחֶפֶץ עַל הַשּׁוֹאֵל, כִּי

אֵין אָנוּ תּוֹלִין הַחֵזֶק בְּהַמַּשְׁאִיל מֵאַחַר שֶׁהַמַּשְׁאִיל עָשָׂה חֶסֶד חִנָּם עִם הַשּׁוֹאֵל וְהִשְׁאִיל לוֹ חֻפְצוֹ נִמְצָא שֶׁהַמַּשְׁאִיל מַחֲזִיק עַתָּה בִּבְחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם בְּזֶה הַחֵפֶץ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשְׁמִירוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי לֹא בָּא הַחֵזֶק מִצִּדּוֹ שֶׁל הַמַּשְׁאִיל מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הָאַחֲרִיוּת כֻּלּוֹ עַל הַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ וְלֹא עָשָׂה שׁוּם חֶסֶד בְּזֶה הַחֵפֶץ. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בְּאוֹנְסִין, כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁעִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא מֵהַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵינָם יְכוֹלִים לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ', אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה תָּמִיד וּצְרִיכִין לְהִתְבַּטֵּל לִפְעָמִים אַךְ בְּעֵת הַבִּטּוּל מֵהַתּוֹרָה מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' מִבְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִירָה מִשְּׁתֵּי מִינֵי הֶזֵּקוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין, כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַתּוֹרָה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, מִשָּׁם נִמְשָׁכִין בְּחִינַת אוֹנְסִין שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַמַּזִּיקֵי עָלְמָא וְגוֹזְלִים מִמֶּנּוּ הַדָּבָר בְּאֹנֶס כִּי הֵם אוֹמְרִים לְהֶפֶךְ שֶׁהוּא לִסְטִים וְגַזְלָן בְּחִינַת לִסְטִים אַתֶּם, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְאֵינוֹ מַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מִתְגַּבְּרִים וְנוֹטְלִים מִמֶּנּוּ הַדָּבָר בְּאֹנֶס חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל כְּשֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא נִשְׁמָר מֵהֶם, כִּי שׁוּב אֵין לָהֶם עוֹד כֹּחַ לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה תָּמִיד וּבְהֶכְרֵחַ לְהִתְבַּטֵּל לִפְעָמִים וְאָזַי צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ גַּם אָז עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם כָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁצְּרִיכִין תָּמִיד בְּעֵת שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם לְדַבֵּק גַּם אָז מַחֲשַׁבְתּוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַתּוֹרָה וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין בְּכָל עֵת שֶׁכָּל דְּבָר שֶׁעוֹסֵק בּוֹ הַכֹּל בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ בִּרְצוֹנוֹ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכֹחַ הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַנָּדוֹל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם שׁוֹכֵחַ מִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַתּוֹרָה וּמֵה' יִתְבָּרַךְ בְּעֵת הָעֵסֶק בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהוּא רָחוֹק אָז מֵהַתּוֹרָה לְגַמְרֵי מִזֶּה בָּאִין חַס וְשָׁלוֹם, גְּנֵבוֹת וַאֲבֵדוֹת שֶׁהֵם בָּאִין עַל יְדֵי הֶסַּח הַדַּעַת, כִּי הַגַּנָּב בָּא רַק בִּשְׁעַת שֵׁנָה אוֹ כְּשֶׁאֵין רוֹאִין וְיוֹדְעִין מִמֶּנּוּ בְּחִינַת הֶסַּח הַדַּעַת וְכֵן הָאֲבֵדָה בָּא עַל יְדֵי הֶסַּח הַדַּעַת וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם וְהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַתּוֹרָה לְגַמְרֵי בְּעֵת הָעֵסֶק בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִזֶּה בָּא לוֹ הָעָנְשׁ עַל גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁהִיא גַּם כֵּן עַל יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁמְּקַשֵּׁר לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וַאֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁבִּטֵּל מֵהַתּוֹרָה וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן הוּא מְקַשֵּׁר אֶל הַתּוֹרָה כִּי מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת כַּנַּ"ל אָזַי הוּא נִצּוֹל גַּם מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּא עַל יְדֵי הֶסַּח הַדַּעַת מֵאַחַר שֶׁהוּא אֵינוֹ מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַתּוֹרָה בְּשׁוּם עֵת כִּי גַּם בְּעֵת הַבִּטּוּל מְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בְּאוֹנְסִין. כִּי הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר אֵינוֹ עוֹשֶׂה חֶסֶד חִנָּם עִם הַבַּעַל הַבַּיִת וְגַם הַבַּעַל הַבַּיִת אֵינוֹ עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד חִנָּם רַק שְׁמִירָתוֹ הוּא בְּדִין

וּמִשְׁפָּט שֶׁשּׁוֹמֵר לוֹ הַחֶפֶץ בִּשְׁבִיל הַשָּׂכָר שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַתּוֹרָה שֶׁשְּׁמִירָתָהּ בִּשְׁבִיל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּשְׁמַרְתֶּם וְכוּ' אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָן, וּמָחָר לְקַבֵּל שְׂכָרָם. וְעַל כֵּן פָּטוּר בְּאוֹנְסִין אִם שָׁמַר כָּרָאוּי, כִּי מֵאַחַר שֶׁשָּׁמַר כָּרָאוּי עַל פִּי הַתּוֹרָה שׁוּב אֵין כֹּחַ לְהָאוֹנְסִין לָבוֹא מִצִּדּוֹ, כִּי הַתּוֹרָה שׁוֹמֶרֶת מֵאוֹנְסִין כִּי אֵין לָהֶם כֹּחַ לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה חַיָּב, כִּי מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ הַשְׁמִירָה בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַתּוֹרָה וְלֹא עָשָׂה חֶסֶד חִנָּם עִם הַבַּעַל הַבַּיִת עַל כֵּן הוּא חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּא מִבְּחִינַת בִּטּוּל תּוֹרָה כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אָז אֶל הַחֶסֶד חִנָּם בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הַהֶזֵּק תְּלִינָן בְּהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר מֵאַחַר שֶׁשְּׁמִירָתוֹ בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַתּוֹרָה וְזֶה יָדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְבַלִּי לְהִתְבַּטֵּל מִן הַתּוֹרָה בְּשׁוּם רֶגַע עַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם הַחֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן זֶה הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁלֹּא עָשָׂה חֶסֶד חִנָּם וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ הַשְׁמִירָה בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה, עַל כֵּן תְּלִינָן בּוֹ הֶזֵּק הַגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ שְׁמִירַת הַתּוֹרָה בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע כִּי אִם עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁמְּחַיֶּה עַצְמוֹ בְּעֵת הַבִּטּוּל וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה מִשָּׁם בָּאִין גְּנֵבוֹת וַאֲבֵדוֹת עַל כֵּן תְּלִינָן הֶזֵּק הַגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה בְּהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁלֹּא עָשָׂה חֶסֶד חִנָּם וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ שְׁמִירָה בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

אות ו

וְזֶה בְּחִינַת הַמְּצָרִים שֶׁאָז צְרִיכִין שְׁמִירָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אָז כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ שֶׁנִּגְלֵינוּ מִמֶּנָּה בַּחֲטָאֵינוּ. וְכָל זֶה בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁמְּחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ עַל יְדֵי הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי בְּיָמִים אֵלּוּ שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים אָנוּ צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְלֵינוּ מִמֶּנָּה בְּאֵלּוּ הַיָּמִים כִּי בְּעֵת הַגָּלוּת אָזַי חוֹזְרִים הָעַכּוּ"ם וְהַקְּלִפּוֹת לוֹמַר שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּהּ הַכֹּל שֶׁלָּהֶם מֵאַחַר שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַתָּה בְּיָדָם. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינָה הַנַּ"ל מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּיַד יִשְׂרָאֵל אָזַי נִתְגַּלֶּה שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּבְרִצּוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ וַאֲזַי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכוֹת לְיִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּגָלוּתֵנוּ שֶׁנִּגְלֵינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּיַד אָזַי נֶעְלָם וְנִתְכַּסֶּה בְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ' וַאֲזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים בִּכְפִירוֹת וְאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל שֶׁלָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן עַתָּה בֵּין הַמְּצָרִים שֶׁהֵם יְמֵי הַחֹרֶף וְהַגָּלוּת צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינָה הַנַּ"ל לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל עַל יְדֵי פְּשִׁיטוּתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל

הַפְּשׁוּטִים וַאֲפִלּוּ אוֹתָם שֶׁנָּפְלוּ וְיָרְדוּ מְאֹד וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ עַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַיֶּה הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַבְּכִיָּה וְהָאֲבֵלוּת בְּיָמִים אֵלּוּ עַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל וְחָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַיְנוּ כִּי אֵין לָנוּ בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת עַצְמֵנוּ מֵאַחַר שֶׁגָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נֶחֱרַב בַּעֲוֹנֵינוּ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמֹּחִין וְהַחִיּוּת וְעַתָּה בְּגָלוּתֵנוּ אָנַחְנוּ כֻּלָּנוּ בִּבְחִינַת אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים (שֶׁקּוֹרִין פְּרָאסְטָאקְיס) כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה אֵין מֹחֵנוּ וְשִׂכְלֵנוּ בִּשְׁלֵמוּת מֻחֲמַת מְרִירַת הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ, כִּי עִקַּר הַמֹּחַ בִּשְׁלֵמוּת הוּא רַק בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם כַּיָּדוּעַ, וּבְפֶרֶט שֶׁמֻּחֲמַת עֹל הַגָּלוּת מִתְבַּטְּלִים הַרְבֵּה מִדִּבְרֵי תּוֹרָה לְגַמְרֵי, עַל כֵּן עִקַּר חִיּוּתֵינוּ עַתָּה הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁמְּחַיֶּה כָּל הָעוֹלָם עַל יְדֵי פְּשִׁיטוּתוֹ עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְאַבֵּל וְלִבְכּוֹת הַרְבֵּה עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַבְּכִיָּה הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, כִּי הַמֹּחִין, שֶׁהֵם חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב. וְהַבְּכִיָּה הִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, הַיְנוּ שֶׁאָנוּ מַרְאִין שִׁפְלוּתֵנוּ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם מֹחַ וְדַעַת רַק אָנוּ בּוֹכִין לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּרַחֵם עַל מְרִירוּת גָּלוּתֵנוּ וְיַעֲשֶׂה עִמָּנוּ חֶסֶד חִנָּם בִּזְכוּת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִים הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם כַּנַּ"ל:

אות ז

וְעַל כֵּן בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁאָז עִקַּר הַחֻרְבָּן לְגַמְרֵי, עַל כֵּן אָז מְסַלְּקִין כָּל הַמֹּחִין לְגַמְרֵי וְאֵין מַנִּיחִין טַלִּית וּתְפִלִּין כְּלָל רַק בּוֹכִין וּמִתְאַבְּלִים עַל הַחֻרְבָּן וְאָז אָנוּ כֻּלָּנוּ כְּמוֹ עַמֵּי הָאָרֶץ וּבּוּרִים לְגַמְרֵי וְאֵין לָנוּ שׁוּם חִיּוּת רַק מִבְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ' הַנַּ"ל, אֲבָל מֵעֵצֶם הַחֻרְבָּן גַּם זֶה אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל יְדֵי בְּכִיָּה רַבָּה עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לֹא דַי שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְגָלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמֹּחִין לֹא דַי בָּזֶה עוֹד נוֹסֵף יָגוֹן עַל מַכְאוֹבֵינוּ שֶׁגַּם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים נִסְתַּלְּקוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ אֲשֶׁר מִיתָתָם שְׁקוּלָה כְּפֻלַּיִם כְּחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל זֶה צְרִיכִין לִבְכּוֹת הַרְבֵּה עַד שֶׁנְּעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁיְּמַשִּׁיךְ עָלֵינוּ גַּם עַתָּה כֹּחַ הַצַּדִּיקִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חֶסֶד חִנָּם מֵהָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם שֶׁהִמְשִׁיכוּ עַל יְדֵי פְּשִׁיטוּתָם כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי גֹּדֶל פְּשִׁיטוּתָם שֶׁהִמְשִׁיכוּ אָז דַּיְקָא הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ גַּם עַתָּה לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאוֹצַר מַתְנַת חִנָּם לְהַחֲיוֹתֵנוּ גַּם עַתָּה בִּבְחִינַת חֶסֶד חִנָּם לְבַד, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶן, כִּי חַיִּים הֵם בְּחִינַת הַחָכְמָה וְהַמֹּחִין שֶׁהֵם עִקַּר הַחִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה. וּמִיתָה הִיא

בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁהִיא הַחִיּוּת, אֲבָל הַצַּדִּיקִים גַּם בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים, כִּי גַּם בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם יְכוֹלִים לְהַחֲיוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם גַּם לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם עַל יְדֵי כֹּחַ הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין:

אות ח

וְזֶה נֶחָמוּ נֶחָמוּ, שְׁתֵּי פְּעָמִים נֶחָמוּ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְנַחֵם אוֹתָנוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בִּשְׁנֵי מִינֵי נֶחָמוֹת. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַנֶּחָמָה הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת עוֹסֵק בַּתּוֹרָה תָּמִיד, בְּפֹרָט בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, אַךְ הַצַּדִּיקִים מְחַיִּין אוֹתָנוּ גַּם בְּעֵת שֶׁאֵין עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת וְעַל כֵּן הֵם מְנַחֲמִים אוֹתָנוּ בְּכַפְלַיִם בִּשְׁתֵּי מִינֵי נֶחָמוֹת, דְּהַיְנוּ בְּמַה שֶׁמְּזַכִּין אוֹתָנוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ נֶחָמָה אַחַת, וְנֶחָמָה שְׁנִיָּה הִיא מַה שֶׁמְּחַיִּין אוֹתָנוּ גַּם בְּעֵת הַפְּשִׁיטוּת מִבְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת שֶׁהוּא הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהִיא מְקֹרָם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְזֶהוּ, דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' כִּי לְקָחָה מִיַּד ה' כְּפֹלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' וְכוּ', הַיְנוּ כִּי דַּיְקָא עִצָּם צָרוֹתֵינוּ הַגְּדוֹלָה מֵהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לָנוּ לְנֶחָמָה גְּדוֹלָה, כִּי עִקַּר הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַצָּרוֹת הִוא הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁקוּלָה מִיתַת הַצַּדִּיקִים כְּפֹלַיִם כְּחָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְזֶה בְּעַצְמוֹ יִתְהַפֵּךְ לָנוּ לְנֶחָמָה כְּפוּלָה בְּחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ. כִּי כְּבָר יָגְעוּ הַצַּדִּיקִים בְּחַיֵּיהֶם בְּכָל כֹּחָם וְעָבְדוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּשֵׁכֶל נִפְלָא וּיגִיעָה גְּדוֹלָה כָּזֹאת עַד שֶׁזָּכוּ גַּם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם לְהַחֲיוֹת כָּל הָעוֹלָם עַל יְדֵי הָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה פָּעֲלוּ וְהִמְשִׁיכוּ שֶׁגַּם לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין וְהַחִיּוּת מִן הָעוֹלָם גַּם אָז יְחַיּוּ אֶת הָעוֹלָם מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כְּמוֹ שֶׁבְּחַיֵּיהֶם הֶחֱיוּ אֶת הָעוֹלָם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתָם מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים עֹשׂוּ דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים עָשׂוּ דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה בַּעֲבוֹדַת ה' כְּזֶה עַד שֶׁיֵּשׁ דֶּרֶךְ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ גַּם בִּבְחִינַת מִדְבָּר וַעֲרָבָה וּבְכָל מְקוֹמוֹת הַחֲרֵבִים וְהַשְּׁפָלִים וּבְכָל מִינֵי עַקְמִימִיּוּת שֶׁבָּעוֹלָם בְּכֻלָּם יְכוֹלִין לִמְצֹא דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ כָּל גַּיְא יִנָּשֵׂא וְכָל הַר וְכוּ' וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר שֶׁיִּהְיֶה דְּרָכִים יְשָׁרִים וּכְבוּשִׁים בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל הַמִּדְבָּרִיּוֹת וּבְכָל הַמְּקוֹמוֹת הָעֲקֻמִּים וְהַחֲרֵבִים וְהַשְּׁפָלִים וְכוּ', בְּכֻלָּם יִהְיֶה דֶּרֶךְ יָשָׁר לַה' יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל בְּכֹחַ פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה כַּמָּה פְּעָמִים אִישׁ פָּשׁוּט לְגַמְרֵי שֶׁקּוֹרִין פְּרַאסְטִיק שֶׁאָז הֶחֱיָה אֶת עַצְמוֹ בְּהַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם כַּנַּ"ל שֶׁבָּזֶה מְחַיֶּה הַכֹּל גַּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ וְכַנַּ"ל:

אות ט

וְזֶה שֶׁקּוֹרִין פְּרִשַׁת דְּבָרִים קֹדֶם תִּשְׁעָה בְּאָב, כִּי כָּל פְּרִשַׁת דְּבָרִים מְדַבֶּרֶת מֵהַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב שֶׁכָּל תּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה שָׁם הוּא עַל שֶׁפָּגְמוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁלֹּא הָיוּ חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתָם כְּמוֹ שֶׁמַּתְחִיל שָׁם, אַחַד עָשָׂר יוֹם מֵחוֹרֵב דֶּרֶךְ הַר שֵׂעִיר עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, אֵין לְךָ דֶּרֶךְ קְצָרָה וְכוּ'. וְכָל כָּךְ הָיְתָה שְׁכִינָה מִתְלַבָּטֶת בִּשְׁבִילְכֶם לְמַהֵר בִּיאַתְכֶם לָאָרֶץ וְכוּ'. וְכֵן הוֹלֵךְ בְּכָל דִּבְרֵי תּוֹכַחְתּוֹ בְּכָל הַסִּדְרָא כֻּלָּהּ שֶׁמּוֹכִיחַ אוֹתָם עַל שֶׁפָּגְמוּ עִכּוּב בְּהַדֶּרֶךְ לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהֶכְרִחוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ שָׁם אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְכָל זֶה עַל יְדֵי חֵטְא הָעֶגֶל וְהַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבַדָּבָר הַזֶּה אֵינְכֶם מַאֲמִינִם בַּה' וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ' וּבְרִצּוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ'. וְהֵם פָּגְמוּ בָּזֶה וְעַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ לָהֶם עִכּוּב כָּל כָּךְ. וְזֶה גָּרַם לָנוּ כָּל הַחָרְבָּנוֹת חָרְבַּן בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, כִּי עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם לְגָרֵשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם עֲדַיִן לִסְטִים אַתֶּם שֶׁכְּבָשְׁתֶּם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן פָּגְמוּ בֶּאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה פָּגְמוּ בִּבְחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן קוֹרִין זֹאת קֹדֶם תִּשְׁעָה בְּאָב, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגָּלוּת וְהַחָרְבָּן כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין וָאֶתְחַנַּן בְּשַׁבַּת נַחֲמוּ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהַמְשִׁיךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּרְבוּי תְּפִלּוֹתָיו שֶׁהִתְפַּלֵּל לְבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהַכֹּל הָיָה בְּכֹחַ הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ לֹא בָּא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁזֶּה עִקַּר נֶחָמָתֵנוּ בְּעֵת גָּלוּתֵנוּ מֵאַרְצֵנוּ, כִּי עַתָּה עִקַּר חִיּוּתֵנוּ עַל יְדֵי חֶסֶד חִנָּם שֶׁמַּמְשִׁיכִין עָלֵינוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים מֵהָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמְּחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָם תָּמִיד בְּכָל מִינֵי יְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל יְמֵי הַגָּלוּת הָאָרֹךְ הַמַּר הַזֶּה בִּכְלָל וּבִפְרָט שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַחֶסֶד חִנָּם חוֹזְרִין וְעוֹשִׂין דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

הֲלָכָה ה נִכְלָל בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה ה:

אמנין א:

אות א

כָּל הָאֻמָּנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן כִּי אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְדִינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה שֶׁהֵם חִיּוּב וּפְטוּר וּמְמֻצָּע. דְּהַיְנוּ שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מִן הַכֹּל וְשׁוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל. וְשׁוֹמֵר

שָׂכָר וְשׂוֹכֵר פְּטוּרִים בְּמִקְצָת וְחַיָּבִים בְּמִקְצָת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת טוֹב וְהַהֵפֶךְ דְּהַיְנוּ רַע וְהַמְמֻצָּע דְּהַיְנוּ בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת הַמְעֹרָב טוֹב וָרָע שֶׁעַל יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ הוּא תִּקּוּן הַמַּלְכוּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְצוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה וּרְשׁוּת, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הָרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב. וּלְבָרֵר בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקְּדֻשׁ עַל יְדֵי תַּרְגּוּם וְכַמּוּבָן כָּל זֶה מִמַּאֲמָר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק (סִימָן יט) וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים לד) סוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל לְהַכְנִיעַ הָרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב וּלְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מִבְּחִינַת הַמְמֻצָּע שֶׁזֶּה בְּחִינַת בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם כִּי שָׁלוֹם הוּא הַמְמֻצָּע בֵּין שְׁנֵי הֲפָכִים וְעַל יְדֵי תִּקּוּן בְּחִינַת הַמְמֻצָּע בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת עַל יָדוֹ נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם כִּי נִתְבָּרֵר וְנִמְתָּק מֵהָרַע וְעוֹלֶה אֶל הַטּוֹב וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל וְעַל כֵּן שָׁלוֹם בְּגִימַטְרִיָּא חַשְׁמַ"ל עִם הַכּוֹלְלִים כַּמּוּבָא, כִּי חַשְׁמַ"ל הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן לְשׁוֹן תַּרְגּוּם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

אות ב

וְזֶה שְׁלֹשֶׁת הַדִּינִים שֶׁל הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל שֶׁהֵם חִיּוּב וּפְטוּר וּמְמֻצָּע. בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה תְּקוּנִים הַנַּ"ל כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת טוֹב וָרָע וּמְמֻצָּע כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹמֵר חִנָּם נִשְׁבָּע עַל הַכֹּל וּפְטוּר שֶׁזֶּה בִּבְחִינַת הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת טוֹב שֶׁשָּׁם כָּל הַפְּטוּרִים וְאֵין שָׁם שׁוּם חִיּוּב כְּלָל וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בְּשׁוּם תַּשְׁלוּם שָׂכָר רַק עוֹשֶׂה הַכֹּל מֵאַהֲבָה כְּבֵן הָעוֹבֵד אֶת אָבִיו מֵאַהֲבָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת בֵּן בִּבְחִינַת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת). אֲבָל שׁוֹאֵל הוּא לְהֵפֶךְ שֶׁכָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמְּבַקֶּשֶׁת וּמִתְאַוָּה כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַהֲנָאוֹת וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה כִּי שָׁם צָרִיךְ לִשְׁמֹר בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן חַיָּב בַּכֹּל כִּי שָׁם כָּל הַחִיּוּבִים כִּי הִיא נִקְרֵאת חוֹבָה כַּמּוּבָא. וְהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר הוּא בְּחִינַת הָעֶבֶד כִּי נִשְׂכַּר לוֹ לִשְׁמֹר כְּעֶבֶד, וְעַל כֵּן הוּא מְמֻצָּע וְחַיָּב בְּמִקְצָת וּפָטוּר בְּמִקְצָת בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת שְׁמֹרַ"ב טוֹב וָרָע שֶׁזֶּה בְּחִינַת מט"ט שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת הָאֱמָנִין שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי שָׂכָר כִּי שָׁמַעְתִּי מֵאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר אֵצֶל הַמַּאֲמָר תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנַּ"ל בְּמַה שֶׁאָמַר שָׁם שֶׁבְּחִינַת מִילָה הִוא בִּבְחִינַת חַשְׁמַ"ל בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקְּדֻשׁ עַל יְדֵי תַּרְגּוּם שֶׁהוּא עֵץ הַדַּעַת דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבָרְרִין וּמַעֲלִין הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַיֵּן שָׁם. וְאָמַר שֶׁזֶּהוּ תְּשׁוּבַת הַמִּינִין כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁשָּׁאֲלוּ אִם ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּמִּילָה לָמָּה לֹא בָּרָא אֶת הָאָדָם מָהוּל. כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה מַעֲשֵׂה ה' יִתְבָּרַךְ חָסֵר תִּקּוּן? אַךְ הוּא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהַלָּשׁוֹן הַקְּדֻשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה הוּא שָׁלֵם עִם כָּל זֶה אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי הַטּוֹב שֶׁמַּעֲלִין מִלְּשׁוֹן תַּרְגּוּם וְזֶה בְּחִינַת הַמִּילָה כַּנַּ"ל

הַיְנוּ כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לְהַדְּבָרִים הַבָּאִים מִלְּמַעְלָה לָעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם כְּשֶׁמְּבָרְרִין הַקְּדֻשָּׁה בָּעוֹלָם הַזֶּה מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם. וְנִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי שֶׁזֶּה מֻרְמָז גַּם כֵּן בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאִיתָא שָׁם עַל זֶה חִטִּים צְרִיכִים לִטְחֹן וְכוּ' אֲפִלּוּ אָדָם צָרִיךְ תִּקּוּן עַיִן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁכָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין תִּקּוּן דְּהַיְנוּ בֵּרוּר שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּרוּר עֵץ הַדַּעַת וְזֶה בְּחִינַת הַמִּילָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָאֱמֻנּוּת שֶׁבָּעוֹלָם כִּי בְּוַדַּאי כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ וְאֶת הַכֹּל יָפֶה עָשָׂה וְאַף עַל פִּי כֵן כָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִים תִּקּוּן עַל יְדֵי הָאָדָם וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָאֱמֻנּוּת כִּי אֵין שׁוּם כְּלִי גָּמוּר נִבְרָא מִן הַשָּׁמַיִם וּצְרִיכִין דַּיְקָא בְּנֵי אָדָם הַמַּחְתְּחוֹנִים לִהְיוֹת אֱמֻנִין וּלְתַקֵּן הַכֵּלִים. כִּי לָזֶה בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת עוֹלָמוֹ שֶׁבְּנֵי אָדָם יְתַקְּנוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּרוּר עֵץ הַדַּעַת בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי תַּרְגּוּם שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּילָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמַסֶּכֶת קִדּוּשִׁין שֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד אֱמֻנּוּת וְאַחַר כָּךְ יִשָּׂא אִשָּׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה וְכוּ' חַיִּים זֶה בְּחִינַת אֱמֻנּוּת כִּי הָאֱמֻנּוּת הִוא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שָׁם שֶׁאֵין עֲנִיּוּת מִן הָאֱמֻנּוּת וְלֹא עֲשִׁירוּת וְכוּ' אֶלָּא יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמִּי וְכוּ'. כִּי אַף שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁבְּנֵי אָדָם מִתְפַּרְנְסִין מִן הָאֱמֻנּוּת צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁזֶּה רַק עַל יְדֵי שֶׁמְּתַקֵּן אוֹתָן הַכֵּלִים שֶׁגּוֹמֵר עַל יְדֵי אֱמֻנּוּת שֶׁלּוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל וַעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לוֹ פַּרְנָסָה כִּי בָּזֶה תָּלוּי הַפַּרְנָסָה כַּמּוּבָא כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁפַּרְנָסָה תְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַבְּרִית וְעִקַּר עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר הַבֵּרוּרִים וּמַעֲלֶה אוֹתָם לְמַעְלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע כַּיָּדוּעַ:

נִמְצָא שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמִּתְפַּרְנֵס מִן הָאֱמֻנּוּת אֵין זֶה רַק עַל יְדֵי הַתִּקּוּן וְהַבֵּרוּר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין עֲנִיּוּת וַעֲשִׁירוּת מִן הָאֱמֻנּוּת רַק לְפִי הַתִּקּוּן לְפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְבָרֵר וּלְתַקֵּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ 'אֶלָּא יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים', כִּי הָעִקָּר בִּתְפִלָּה כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר וְהַתִּקּוּן הוּא הַתְּפִלָּה כַּמּוּבָא שֶׁהַבֵּרוּר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר הוּא רַק עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ שָׁם 'מַנִּיחַ אֲנִי כָּל אֱמֻנּוּת שֶׁבָּעוֹלָם וְאֵינִי מְלַמֵּד אֶת בְּנִי אֶלָּא תּוֹרָה' כִּי הַתּוֹרָה מְתַקֶּנֶת הַכֹּל וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה נִקְרֵאת אֹמֶן. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. אֲבָל חוּץ מֵהַתּוֹרָה דְּהַיְנוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְלִמֹּד תּוֹרָה בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְלִמֹּד אֱמֻנּוּת כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ שָׁם רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד כִּי הָאֱמֻנּוּת הִוא תִּקּוּן וּבֵרוּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפַרְנָסָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַבַּטָּלָה מְבִיאָה לִידֵי זִמָּה הַיְנוּ מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מְלָאכָה בָּא לִידֵי פְּגַם הַבְּרִית כִּי בְּטוּל הָאֱמֻנּוּת הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל שֶׁאֵינוֹ מְלַמֵּד בְּנוֹ אֱמֻנּוּת כְּאִלּוּ לְמָדוֹ לִסְטוּת. כִּי לִסְטוּת וּגְזֵלָה הִיא בְּחִינַת פְּגַם בְּרִית כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר גְּזֵלָה (סִימָן סט) כִּי אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ בָּא

לִידֵי גְּזֵלוֹת אַף עַל פִּי כֵן נִקְרָא גַּזְלָן כְּאִלּוּ גּוֹזֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּבְיָכוֹל כִּי לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ (תְּהִלִּים כד) וְאֵין הָאָדָם זוֹכֶה וְרַשַּׁאי לֵהָנוֹת מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּתַּקֵּן הַדְּבָרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה וְזוֹכֶה אוֹתָן הַדְּבָרִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת אָסוּר לֵהָנוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה קוֹדֶם שֶׁיְּבָרֵךְ שֶׁהוּא הַתִּקּוּן וּלְאַחַר הַבְּרָכָה הוּא שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מֵאַחַר שֶׁהוּא תִּקְּנוֹ אֲבָל קוֹדֶם בְּרָכָה נֶאֱמַר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ וְהַנֶּהֱנֶה בְּלֹא בְּרָכָה כְּאִלּוּ גּוֹזֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם בִּבְרָכוֹת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲסֹק דַּיְקָא בְּאֵיזֶה עֵסֶק אוֹ בַּתּוֹרָה אוֹ בְּאֱמוּנוּת וּמַשָּׂא וּמַתָּן כְּדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה אֵיזֶה תִּקּוּן שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּא לָעוֹלָם הַזֶּה וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנוּת הוּא גַּזְלָן כְּאִלּוּ גּוֹזֵל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁהָאֱמוּנוּת הִוא בְּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בְּבְחִינַת מִילָה שֶׁהִוא בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי הַתַּרְגּוּם שֶׁהִוא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הָאֱמָנִין הֵם שׁוֹמְרֵי שָׂכָר כִּי הֵם בִּבְחִינַת שׁוֹמְרֵי שָׂכָר שֶׁהֵם בִּבְחִינַת תַּרְגּוּם בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת כַּנַּ"ל:

שוכר:

אות ד

וְכֵן הַשּׂוֹכֵר דִּינוֹ כְּמוֹ שׁוֹמֵר שָׂכָר כִּי שׁוֹמֵר שָׂכָר הוּא בְּחִינַת עֶבֶד שֶׁעוֹבֵד עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת מט"ט בְּחִינַת עֶבֶד בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁמְּעֹרָב טוֹב וָרַע וְעַל כֵּן הַשּׂוֹמֵר שָׂכָר דִּינוֹ הוּא חִיּוּב וּפְטוּר כַּנַּ"ל וְכֵן הַשּׂוֹכֵר הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת זוֹ מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֲנָאָה שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַחֶפְץ הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינַת הָעוֹבֵד עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶבֶד כַּנַּ"ל כִּי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים הֵם רוֹמְזִים גַּם כֵּן בַּעֲבוֹדַת ה' כִּי הָעוֹבְדִים נִקְרָאִים שׁוֹמְרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת) וְיֵשׁ בָּהֶם אַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל וּכְלָלוּתָם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ חִיּוּב וּפְטוּר וּמְעֹרָב מִשְּׁנֵיהֶם. וְיֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן לא) שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הֵם בְּהַנִּכְנָסִין לַעֲבוֹדַת ה' וּלְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק, כִּי יֵשׁ שֶׁנִּכְנָס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם בְּחִינַת רַבִּי עֲקִיבָא וְיֵשׁ לְהֵפֶךְ שֶׁמְּקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְיֵשׁ בְּחִינַת הֵצִיץ וְנִפְגַּע הֵצִיץ וּמֵת דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹטֵף וְנִכְנָס לִפְנִים מִמַּדְרֵגָתוֹ עַיִן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר שֶׁל כְּסוּפִין. וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים וּכְלָלוּתָם שָׁלֹשׁ דְּהַיְנוּ חִיּוּב וּפְטוּר וּמְמֻצָּע כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מִן הַכֹּל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָעוֹבֵד אֶת ד' בְּאַהֲבָה בְּחִנָּם בְּלִי שׁוּם קַבָּלַת פְּרָס וְשָׁם הוּא בְּחִינַת כָּל הַפְּטוּרִים כִּי הוּא תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם חִיּוּב כְּלָל וְזֶה בְּחִינַת נִכְנָס

בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה. וְיֵשׁ לְהֵפֶךְ בְּחִינַת שׂוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם שׁוּם שָׂכָר וְהוּא מַמָּשׁ בְּהֵפֶךְ מִשּׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת שׂוֹמֵר וְעוֹבֵד בְּחִנָּם בְּלִי שׁוּם קַבָּלַת שָׂכָר וְהוּא בְּחִינַת חִנָּם שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מָה אֲנִי בְּחִנָּם אַף אַתֶּם בְּחִנָּם, וְשׂוֹאֵל לְהֵפֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת חִנָּם דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּקְרֵאת חִנָּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם בְּלֹא מִצְוֹת כִּי הוּא רוֹצֶה כָּל הַתַּאֲוֹת בְּחִנָּם בְּלִי שָׂכָר דְּהַיְנוּ בְּלִי שׁוּם מִצְוֹת וַעֲבוֹדַת ה' וְזֶהוּ בְּחִינַת שׂוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם שׁוּם שָׂכָר וְזֶה בְּחִינַת מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת רַע לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב בַּכֹּל כִּי שָׁם כָּל הַחִיּוּבִים כַּנַּ"ל. וְשׂוֹמֵר שָׂכָר הוּא בְּחִינַת שֶׁשּׂוֹמֵר וְעוֹבֵד בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל שָׂכָר וְכֵן שׂוֹכֵר הוּא בְּחִינַת שֶׁנּוֹתֵן שָׂכָר דְּהַיְנוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂכָר שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ יִתְבָּרֵךְ כִּבְיָכוֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם טוֹב בְּעֵינֵיכֶם הָבוּ שְׂכָרִי (זְכַרְיָה יא) אֲבָל הוּא יֵשׁ לוֹ הֶנָּאָה גַּם כֵּן בְּחִינַת הַשּׂוֹכֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶנָּאָה מִן הַחֵפֶץ. וְאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי בְּחִינוֹת דְּהַיְנוּ שׂוֹמֵר שָׂכָר וְשׂוֹכֵר שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עוֹבְדִים עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם בִּבְחִינַת עֶבֶד בְּחִינַת מט"ט בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל, הֵם בִּבְחִינַת הֵצִיץ וְנִפְגַּע הֵצִיץ וְכוּ' כִּי פְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה בִּבְחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת כַּמּוּבָא וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת בְּהַהוּא יוֹמָא הֵצִיץ וְכוּ' כִּי זֶה הַפְּגָם שֶׁל הֵצִיץ דְּהַיְנוּ שֶׁנִּכְנַס וּמִסְתַּכֵּל בְּמַה שֶּׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ זֶה הַפְּגָם הוּא מֵחֲמַת שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל שָׂכָר וַעֲבוֹדָתוֹ וּכְנִיסָתוֹ לִפְנִים לְהַקְּדֻשָּׁה הוּא בִּשְׁבִיל שָׂכָר וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁבּוֹחֵר בְּשָׂכָר וְתַאֲב לְהַשָּׂכָר עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לָבוֹא לַעֲבֹר עַל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ לִכְנֹס לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ מֵחֲמַת תַּאֲוַת הַשָּׂכָר הַמַּפְלֶא, כִּי בְּחִינַת כְּנִיסַת הַפַּרְגּוֹד זֶהוּ בְּעַצְמוֹ הַשָּׂכָר נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת הֵצִיץ הוּא בְּחִינַת הָעוֹבֵד בִּשְׁבִיל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לָבוֹא לִבְחִינַת הֵצִיץ לִכָּנֵס לִפְנִים מִמְּחִצָּתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שׂוֹמֵר שָׂכָר וְשׂוֹכֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל הָעוֹבֵד בְּלִי שׁוּם קַבָּלַת פְּרָס רַק שֶׁרוֹצֶה לְעָבְדוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ לְבַד בְּוַדַּאי לֹא יִכְנֹס לִפְנִים מֵהָרָאוּי לוֹ וְלַעֲבֹר עַל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר רַק רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ:

אות ה

גַּם יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁשּׂוֹמֵר שָׂכָר וְשׂוֹכֵר שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹבְדִים בְּשָׂכָר הֵם בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן ה) שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בַּעֲבוֹדַת ה' יֵשׁ שֶׁעוֹבֵד בִּשְׁבִיל שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא כִּי אֵין מִתְעַנֵּג בְּהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ רַק שְׂכָרוֹ לְבַסּוֹף וְזֶה בְּחִינַת שׂוֹמֵר שָׂכָר שֶׁשְּׂכָרוֹ לְבַסּוֹף. אֲבָל יֵשׁ צַדִּיק שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּעֲנוּג גָּדוֹל מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ עַד שֶׁאֵין רוֹצֶה בְּשׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא רַק שְׂכָרוֹ בְּהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת שׂוֹכֵר שֶׁמְּקַבֵּל הֶנָּאָה מִיָּד וְאֵין צָרִיךְ לְצַפּוֹת לְשִׁלּוּם שָׂכָר כִּי שְׂכָרוֹ תֵּכֶף בְּהַדָּבָר הַנִּשְׁמָר

בְּעַצְמוֹ כִּי מְקַבֵּל תַּעֲנוּג מִשְׁמִירַת מְצוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ. וְעַל כֵּן נֶחְלְקוּ עַל שׂוֹכֵר כֵּיצַד מְשַׁלֵּם וְסָבַר רַבִּי מֵאִיר שֶׁדִּינוֹ כְּשׂוֹמֵר חִנָּם כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין מְצַפֶּה לְתַשְׁלוּם שָׂכָר רַק שְׂכָרוֹ מִיָּד כַּנַ"ל עַל כֵּן הוּא בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה וְעַל כֵּן סוֹבֵר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שׂוֹמֵר חִנָּם שֶׁפָּטוּר מִן הַכֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם חִיּוּב כַּנַ"ל. אֲבָל נֶחֱלָק עָלָיו רַבִּי יְהוּדָה וְסוֹבֵר שֶׁדִּינוֹ כְּשׂוֹמֵר שָׂכָר וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה תַּכְלִית הַשְׁלֵמוּת לְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְשָׂכָר מֵהַמְצָוָה בְּעַצְמָהּ אַף עַל פִּי כֵן אֵין רָאוּי לַעֲבֹד בִּשְׁבִיל כֵּן כִּי תַּכְלִית הַשְׁלֵמוּת הוּא לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם שָׂכָר כְּלָל וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּשְׁבִיל כַּוָּנַת הַשָּׂכָר שֶׁל הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְעַל כֵּן הַשּׂוֹכֵר שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם שָׂכָר בִּשְׁבִיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַדָּבָר הַנִּשְׁמָר שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁעוֹבֵד ה' בִּשְׁבִיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וּלְקַבֵּל הֲנָאָה מִשְׁמִירַת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן דִּינוֹ גַּם כֵּן כְּשׂוֹמֵר שָׂכָר מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים רוֹצֶה בְּשָׂכָר כַּנַ"ל וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת שׂוֹמֵר חִנָּם בְּלִי שׁוּם שָׂכָר לַגְּמָרֵי וְהוּא בְּחִינַת פָּטוּר לְגַמְרֵי שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם חִיּוּב כַּנַ"ל בְּחִינַת נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנִּקְרְאִין 'נִכְנָסִין לַפְּרְדֵּס' בְּחִינַת שׁוֹמְרִים שֶׁנִּכְנָסִין לַפַּרְדֵּס לִשְׁמֹר כַּנַ"ל:

אמנין ב:

אות א

הָאֱמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן - עִנְיַן הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא וְכוּ' (סִימָן ל) עַיֵּן שָׁם כִּי הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחָכְמָה שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם הַמַּנְהֶגֶת אֶת הָעוֹלָם הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וְלָבוֹא לָזֶה הַשֵּׂכֶל הוּא עַל יְדֵי שׁוֹנֵא בֶּצַע וְעַל כֵּן בְּיוֹמוֹי דִּשְׁמוּאֵל וְכוּ' וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לָזֶה הַשֵּׂכֶל וְעִקַּר הַחִיּוּת הוּא מֵאוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בָּרָקִיעַ וְכוּ'. וְלִפְעָמִים נוֹפֵל בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְּאָה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַנַ"ל בְּחִינַת מַלְכוּת וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְכוּ' וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת לַחְתֹּךְ וּלְהַבְדִּיל אֶת בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַחֶסֶד בִּבְחִינַת וְהוּכַן בְּחֶסֶד כִּסֵּא בְּחִינַת קְצִירוּ לְפִי חֶסֶד וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה רָדַף אַבְרָהָם אַחַר הָאַרְבָּעָה מְלָכִים כִּי הֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כִּי הוּא הָיָה אִישׁ חֶסֶד וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד חָתַךְ וְהִבְדִּיל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְעַל כֵּן יָצְאוּ מִמֶּנּוּ אַרְבָּעָה בָּנִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דִּבְּרָה תּוֹרָה וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת ד, בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת ד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בְּאֹרֶךְ הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים, כִּי הַשְׁמִירָה זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁמוֹר, כַּמּוּבָא, כִּי הִיא מִדַּת לַיְלָה שֶׁאָז צְרִיכִין שְׁמִירָה כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת ד כַּנַ"ל שֶׁשָּׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. וְעִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת עַל יְדֵי הַחֶסֶד וּמְחַיִּין אוֹתָהּ עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים כִּי עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִכָּל מִינֵי הֶזִּקוֹת. כִּי כָּל הַחֲפָצִים שֶׁל הָאָדָם וְכָל הָעֲשִׂירוּת שֶׁלּוֹ הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי מַלְכוּת הִיא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת, כִּי מִבְּחִינַת מַלְכוּת יוֹצְאִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כִּי הִיא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַמַּנְהֶגֶת אֶת כָּל הָעוֹלָם כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי שׁוֹנֵא בֶּצַע, כִּי כְּשֶׁנּוֹפְלִין אֶל תַּאֲוֹת מָמוֹן אֲזַי פּוֹגְמִין בְּמַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת כַּנַ"ל, אֲבָל מִי שֶׁשּׂוֹנֵא בֶּצַע וְזוֹכֶה לִבְחִינַת חָכְמָה הַנַ"ל, בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה אֲזַי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׂירוּת שֶׁלּוֹ וְכָל הַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ יָקָר מְאֹד, כִּי מָמוֹן דְּקְדֻשָּׁה יָקָר מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן מָמוֹן דְּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה, כִּי הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁשָּׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מִבְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּדָנִיֵּאל וּבִזְכָרְיָה שֶׁהִמְשִׁיל אֶת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת בְּאַרְבַּע חַיּוֹת רָעוֹת, כִּי מֵהֶן בָּאִין כָּל הַהֶזִּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן מָמוֹן דְּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מֵהֶם (וּכְמוֹ שֶׁהַזְּהִיר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְאֹד מְאֹד כַּמָּה פְּעָמִים לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד מָמוֹן יִשְׂרָאֵלִי שֶׁהִיא בְּחִינַת מָמוֹן דְּקְדֻשָּׁה, כִּי הוּא צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה כַּנַ"ל). וְעִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׂירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְּאָה הַנַ"ל מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּמַעֲלִין אוֹתָהּ וּמְחַיִּין אוֹתָהּ עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִכָּל מִינֵי הֶזִּקוֹת מְגֻנֶּבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין, כִּי הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת אוֹנְסִין שֶׁהֵם עַל יְדֵי חַיָּה רָעָה וְלִסְטִים מְזַיְּן וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁחוֹתְכִין וּמַבְדִּילִין אֶת הַמַּלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה מֵהֶם עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵאוֹנְסִין כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּחַיִּין אֶת הַחָכְמָה תַּתְּאָה עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה כִּי גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה הֵם עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי עִקַּר הַגְּנֵבָה וְהָאֲבֵדָה הֵם בָּאִים בְּהֶסַּח הַדַּעַת שֶׁאָז דַּיְקָא בָּא הַגַּנָּב וְכֵן הָאֲבֵדָה כַּיָּדוּעַ בַּחוּשׁ וְעַל כֵּן הַגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה הֵם בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמְּחַיִּין הַחָכְמָה תַּתְּאָה בְּחִינַת מַלְכוּת עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶרֶת הַשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן שֶׁמַּאִיר וּמַשְׁלִים הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן נִמְצָא שֶׁנִּשְׁלָם הַשֵּׂכֶל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁהֵם תְּלוּיִים בִּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַ"ל, נִמְצָא

שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּמְחַיִּין אוֹתָהּ עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין כַּנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּקֵי דִּינִים שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַשּׁוֹמְרִים, כִּי שׁוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל, כִּי שׁוֹאֵל כָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ וְעַל כֵּן חַיָּב בַּכֹּל, כִּי עִקַּר הַעֲלָאַת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת הִיא עַל יְדֵי הַחֶסֶד בִּבְחִינַת וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. וְעַל כֵּן כָּל הַחֲפָצִים שֶׁל אָדָם שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלּוֹ וְהָאָדָם מְקַבֵּל הֲנָאָה מִכָּל חֵפֶץ וְחֵפֶץ וְזֹאת הַהֲנָאָה זֶה בְּחִינַת אַהֲבָה, בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הָאַהֲבוֹת וְהַהֲנָאוֹת וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְרְאוֹת לְהַעֲלוֹת כָּל הָאַהֲבוֹת וְהַהֲנָאוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵאֵיזֶה חֵפֶץ אוֹ מֵאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם לְהַעֲלוֹת הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַעֲלוֹת הָאַהֲבָה לְשָׁרְשָׁהּ לִבְחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְאָזַי עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה הָאַהֲבָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדָּבָר לִבְחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה הוּא מַעֲלֶה אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת עַל יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַעֲלָאַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי הַחֲפָצִים בְּעַצְמָן הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל וּכְשֶׁאֵין מַעֲלֶה חֵס וְשָׁלוֹם הָאַהֲבָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַחֵפֶץ לְשָׁרְשָׁהּ אָזַי חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ לְאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַמַּעֲלָאַת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ עַל יְדֵי הָאַהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת חֵס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כִּי כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בְּחִינַת אַהֲבוֹת נְפוּלוֹת וְעַל יְדֵיהֶם מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, מַלְכוּת הָרְשָׁעָה עַל יְדֵי פְּגַם הַחֶסֶד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין הָאַהֲבוֹת הַנִּפּוּלוֹת וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁמִּשַּׁבְּרִין כָּל הַתַּאֲוֹת וְכָל הַהֲנָאוֹת וּמַעֲלִין הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ לְשֹׁרֶשׁ הָאַהֲבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְחוֹתְכִין וּמַבְדִּילִין וּמַעֲלִין מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִשָּׁם, כִּי עִקַּר עֲלִיָּתָהּ עַל יְדֵי הַחֶסֶד כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁצְּרִיכִין לִתֵּן מִכָּל דָּבָר צְדָקָה, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד, עַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת הָעֲשִׁירוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל וְאָזַי כְּשֶׁמַּעֲלִין כָּל הָאַהֲבוֹת וְהַהֲנָאוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִכָּל חֵפֶץ וְכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם מַעֲלִין הַכֹּל לְשֹׁרֶשׁ הַחֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וַאֲזַי מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל, אֲזַי נִשְׁמָרִין מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְאוֹנְסִין כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת 'מָלַח מָמוֹן חָסֵר', (כְּתֻבּוֹת סו ע"ב) כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹר מָמוֹנוֹ שֶׁיִּתְקַיֵּם בְּיָדוֹ וְלֹא יִשְׁלַט בּוֹ שׁוּם הֶזֵּק אָזַי 'חָסֵר', הֵינוּ שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ"י שָׁם. כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֲנָאָה

שֶׁלּוֹ חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּקַבֵּל הֶנָּאָה מִזֶּה הַדָּבָר הוּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַדָּבָר אֲפִלּוּ מֵאוֹנְסִין, כִּי הוּא צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַהֶנָּאָה וְהָאַהֲבָה שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ לְבְחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַדָּבָר עוֹמֵד בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל הַשּׁוֹאֵל אֲפִלּוּ לְאוֹנְסִין, כִּי עָלָיו מֻטָּל הַשְׁמִירָה אֲפִלּוּ מֵאוֹנְסִין מֵאַחַר שֶׁהַהֶנָּאָה שֶׁלּוֹ עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַדָּבָר עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲלֶה כָּל הַהֶנָּאוֹת לְשָׁרְשׁוֹ לְבְחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אִם אֵרַע אֲפִלּוּ אֹנֶס הַשּׁוֹאֵל חַיָּב, כִּי הָאֹנֶס בָּא בְּגִירְא דִּילֵהּ עַל שֶׁלֹּא הֶעֱלָה אֶת הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַחֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

אות ד

אֲבָל שְׁאָר שׁוֹמְרִים פְּטוּרִים מֵאוֹנְסִין, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מְקַבְּלִים כָּל הַהֶנָּאָה עַל כֵּן אֵין מֻטָּל עֲלֵיהֶם לְהַעֲלוֹת הָאַהֲבָה וְהַהֶנָּאָה שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר אֲפִלּוּ מֵאֹנֶס מֵאַחַר שֶׁאֵין כָּל הַהֶנָּאָה שֶׁלָּהֶם רַק שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת עַל כֵּן הַדָּבָר בִּרְשׁוּת בַּעַל הַבַּיִת, כִּי אֵינָם יְכוֹלִין לִשְׁמֹר מֵאוֹנְסִין, כִּי זֶה תְּלוּי רַק בְּמִי שֶׁכָּל הַהֶנָּאָה שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל. כִּי מִי שֶׁהַהֶנָּאָה שֶׁלּוֹ הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לִשְׁמֹר מֵאוֹנְסִין עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲלֶה הַהֶנָּאָה לְשֹׁרֶשׁ הַחֶסֶד שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מֵאוֹנְסִין וְכַנַּ"ל. רַק אַף עַל פִּי כֵן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁהֵם בָּאִים עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּקַבֵּל שָׂכָר מֵחֲבֵרוֹ וְהַשָּׂכָר שֶׁמְּקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ מֵחֲבֵרוֹ בְּחִינַת חִיּוּת לִבְחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁלּוֹ, כִּי בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה נִשְׁלָם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַשֶּׂפַע וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לְהָאָדָם, כִּי בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שַׁיָּשׁ בְּכָל אָדָם הוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה נִשְׁלָם וּמֵאִיר יוֹתֵר בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה, כִּי הַשֶּׂפַע שֶׁל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ וּמַשְׁלִים וּמְחַיֶּה אֶת בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל וְכַמּוּבָן זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר בַּמַּאֲמָר 'גְּזֵלָה' (סִימָן סט), עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר מֵאַחַר שֶׁחֲבֵרוֹ נוֹתֵן לוֹ שָׂכָר וְעַל יְדֵי זֶה הַשָּׂכָר מְקַבֵּל חִיּוּת בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁלּוֹ מֵחֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁהִיא תְּלוּיָה בְּפְגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. אֲבָל הַשּׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁאֵין הַהֶנָּאָה שֶׁלּוֹ וְאֵין מְקַבֵּל שׁוּם שָׂכָר אֵין חַיָּב בְּשׁוּם דָּבָר, כִּי אֵינוֹ מְחֻיָּב רַק לִשְׁמֹר, כִּי הוּא חַיָּב עַצְמוֹ לִשְׁמֹר, אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹמֵר כָּרָאוּי וְאַף עַל פִּי כֵן אֵרַע גְּנֵבָה וְאֹנֶס מַאי הֲוֵי לֵהּ לְמֶעֱבַד, כִּי אֵין הַדָּבָר בְּאַחֲרָיוּתוֹ, אֲבָל הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר אוֹ הַשּׁוֹאֵל הַדָּבָר בְּאַחֲרָיוּתָם אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמְרוּ כָּרָאוּי אַף עַל פִּי כֵן הַדָּבָר בְּאַחֲרָיוּתָם לְעִנְיַן גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה אוֹ אוֹנְסִין כָּל אֶחָד כְּפִי דִּינוֹ, כִּי אַחֲרָיוּת הַדָּבָר הוּא תְּלוּי בְּמִי שֶׁעָלָיו מֻטָּל לְהַעֲלוֹת אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁיֵּשׁ

בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר, דְּהַיְנוּ הַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ עָלָיו מֻטָּל לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל הֶזֵּקוֹת וְעַל כֵּן הַדָּבָר בְּאַחֲרָיוּתוֹ אֶפִלּוּ לְאוֹנְסִין, וְכֵן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר לְעִנְיַן גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וְהָבֵן הַדָּבָר הֵיטֵב:

אות ה

וְעַל כֵּן הָאֱמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן, כִּי תִּקּוּן הָאֱמָנִין שֶׁמְּתַקְּנִין אֵיזֶה דָּבָר הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הָאֱמָנוּת הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא אֱמֶת הַמְתַקֵּן כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הוּא בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וֶאֱהִיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן - אֱמֶת. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הַחָכְמָה לְכָל בְּנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם גַּם כֵּן חָכְמָה לַעֲשׂוֹת אֱמָנוּת לְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים, כִּי כָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין תִּקּוּן וְאֱמָנוּת, כִּי כָךְ בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הָאֱמֶת, שֶׁכָּל בְּנֵי הָאָדָם יְקַבְּלוּ חָכְמָה מֵחָכְמוֹת הַתּוֹרָה. וְיִהְיֶה בְּיָדָם גַּם כֵּן אֱמָנוּת לַעֲשׂוֹת כֵּלִים וּלְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל יְדֵי חָכְמָתָם שֶׁמְּקַבְּלִים מֵחָכְמוֹת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן בָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁיִּהְיוּ צְרִיכִים תִּקּוּן עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק יא) שֶׁכָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין תִּקּוּן עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם. נִמְצָא שֶׁכָּל הָאֱמָנוּת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה, הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהִיא הַחָכְמָה הַמַּנְהֶגֶת אֶת הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן הָאֱמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן, כִּי מֵאַחַר שֶׁחָגַר מָתְנָיו לִהְיוֹת אֱמָן וּלְתַקֵּן אוֹתוֹ הַדָּבָר נִמְצָא שֶׁחַיָּב עַצְמוֹ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְאוֹתוֹ הַדָּבָר, כִּי הָאֱמָנוּת הוּא בְּחִינַת חָכְמָה הַמְחַיָּה אֶת הַדָּבָר וּמְתַקֵּן אוֹתוֹ וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב כְּמוֹ הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר, דְּהַיְנוּ שֶׁחַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁהוּא תְּלוּי בִּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּחַיִּין אֶת בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה כַּנַּ"ל, כִּי הָאֱמֶת עִקַּר הָאֱמָנוּת הִיא בְּחִינָה זוֹ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לְהַחֲיוֹת אֶת הַחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָאֱמָנוּת וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל דָּבָר וְעַל כֵּן אַחֲרָיוּת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה עָלָיו כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּאוֹנְסִין פְּטוּרִין, כִּי מֵאוֹנְסִין אֵין יְכוֹלִים לִשְׁמֹר, כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחֶסֶד כַּנַּ"ל וְזֶה תְּלוּי בְּמִי שֶׁמְּקַבֵּל הֶנָּאָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הֶנָּאָה וְהָאַהֲבָה לְשׁוֹרֶשׁ הַחֶסֶד שֶׁבְּקְדֻשָּׁה. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמַּלְכוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הָאוֹנְסִין וּמַעֲלִין אוֹתָהּ וְכוּ'. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת וְזֶה עִקַּר הַשִּׁמִּירָה וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

אות ו

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בְּחִינַת כֹּה תְּבָרְכוּ, כֹּה דַּיְקָא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּיָּדוּעַ. כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְעַל כֵּן הֵם יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵךְ וּלְהַחֲיוֹת אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא

בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת כֹּה תְּבָרְכוּ. וְזֶה בְּחִינַת יְבָרֶכְךָ ה' - בְּמָמוֹן, כִּי הַמָּמוֹן, דְּהַיְנוּ הָעֲשִׁירוּת הִוא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל יְדֵי שֶׁפַּע הַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ הָאָרָה וְחִיּוּת לְבְחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה וְיִשְׁמְרֶךָ, מִן הַמַּזִּיקִין, הַיְנוּ מִבְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵן מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁמַּהֵם בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת מֵהֶם בִּבְחִינַת קִצְרוּ לְפִי חֶסֶד כַּנַּ"ל וַאֲזַי מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת לְאוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל:

בְּשְׁמוּאֵל כְּתִיב (שְׁמוּאֵל א א), מֵה' שְׁאִלְתִּיו וְגַם אָנֹכִי הִשְׁאִלְתִּיהוּ לַה' כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה הוּא שָׁאוּל לַה'. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַעֲשָׂה שׁוֹאֵל עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל דַּיְקָא:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת שׁוֹמֵר שָׂכָר הֲלָכָה ב טו:

אמנין ד:

כָּל הָאֻמָּנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן:

אות א

כִּי עִנְיַן הָאֻמָּנִים שֶׁעוֹשִׂים וּמְתַקְּנִים כָּל הַכֵּלִים הוּא תְּמוּהַּ לְכְאוֹרָה, כִּי הֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲשׂוֹת שׁוּם כְּלִי כִּי אִם עַל יְדֵי שֵׁה' יִתְבָּרַךְ הִקְדִּים וְהֵכִין לָהֶם הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ כֵּלִים כְּגוֹן חָרַשׁ עֵצִים אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת כְּלִי עֵץ כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵצִים שֶׁבָּרָאָם ה' יִתְבָּרַךְ וְכֵן צוֹרֵף בְּזָהָב צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ זָהָב שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ וְאָז דַּיְקָא הָאֻמָּן עוֹשֶׂה מְלַאכְתּוֹ וּמוֹצִיא כְּלִי לְמַעֲשֵׂהוּ. וְאִם כֵּן קָשֶׁה לְכְאוֹרָה עַל מָה עָשָׂה ה' כָּכָה לְאֶרֶץ הַזֹּאת שֶׁנִּצְטָרֵךְ לְאֻמָּנִין בַּעֲלֵי מְלָאכוֹת הֲלֹא הוּא יִתְבָּרַךְ כָּל יָכוֹל וּמֵאַחַר שֶׁבְּחָכְמָתוֹ בָּרָא הָעֵץ אוֹ הַמַּתֶּכֶת בְּוַדַּאי הוּא יָכוֹל לִבְרֹא כֵּלִים שְׁלֵמִים וְלֹא נִצְטָרֵךְ לְהַתְּקוּן וְהָעֲשִׂיָּה שֶׁל הָאֻמָּנִים בַּעֲלֵי הַמְּלָאכוֹת. אַךְ עִנְיָן זֶה נוֹגֵעַ לְמַה שֶּׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ בְּעִנְיַן שְׁאֵלַת הַמִּינִים שֶׁשָּׁאֲלוּ לָמָּה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם עִם עָרְלָה וְנִצְטָרֵךְ אֲנַחְנוּ לְמוּלוֹ וּמַדּוּעַ לֹא נִבְרָא הָאָדָם מָהוּל. וְהֵשִׁיבוּ לָהֶם, כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צָרִיךְ תִּקּוּן. הַחִטִּים צְרִיכִים לִטְחֹן, הַתַּרְמֻסִין וְכוּ'. אַף הָאָדָם צָרִיךְ תִּקּוּן, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַמִּילָה:

אות ב

וְהָעִנְיָן כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה רַק בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה. וְעַל כֵּן הָיָה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהָאָדָם יַנְהִיג וְיקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם. וְעַל כֵּן רָצָה שֶׁיִּתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא שֶׁהֵם יַנְהִיגוּ וְיַחֲיוּ וְיקַיְּמוּ אֶת כָּל הָעוֹלָם. אַךְ בִּתְחִלַּת

הַבְּרִיאָה שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם אָדָם הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּבְרָא אֶת הָעוֹלָם בִּנְפִלְאוֹתָיו לְבַדּוֹ בְּלִי שׁוּם אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אֲבָל בָּרָא כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים. עַד שֶׁהָאָדָם יְתַקֵּן אוֹתָם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁלְמוּ כָּל הַדְּבָרִים עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם דַּיְקָא וְאָז עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מַשְׁלִים וּמְתַקֵּן הַדָּבָר נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ עָשָׂה אֶת הַדָּבָר וּבָרָאוֹ. כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה צְרִיכָה לִהְיוֹת עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עוֹלָמִי עוֹלָמִי מִי בְּרָאָךְ יַעֲקֹב בָּרָאָךְ וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל שֶׁגַּם בְּגַשְׁמִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וּצְרִיכִים תִּקּוּן עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא, וּמַחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה מֻחֲמַת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁאֵז אֵין שְׁלֵמוּת לְהַבְּרִיאָה כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה הִיא עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא כַּנַ"ל:

וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ הָאֱמוּנוֹת שֶׁל כָּל הָאֻמָּנִים בַּעֲלֵי הַמְּלָאכוֹת, כִּי הָאֻמָּן דַּיְקָא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַכְּלִי מֵהָעֵץ וְהַמַּתָּכוֹת, כִּי עִקַּר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַכֵּלִים, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה, הוּא עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא, כִּי כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין בְּנֵי הָאָדָם לְתַקֵּן וּלְהַשְׁלִים הָעוֹלָם בְּרוּחָנִיּוּת עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל, כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁבְּנֵי אָדָם דַּיְקָא יַשְׁלִימוּ וְיִתַּקְנוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְעַל כֵּן אֵין לְשׁוּם דָּבָר שְׁלֵמוּת מִתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, כִּי הַחִטִּים צְרִיכִין לִטְחֹן וְכוּ' וְכֵן הָעֵצִים וְהַמַּתָּכוֹת וְכוּ' צְרִיכִין אֻמָּנִים לַעֲשׂוֹת מֵהֶם כֵּלִים. וְכָל זֶה מֻחֲמַת בְּחִינָה הַנַּ"ל, כִּי הַכֹּל צָרִיךְ שֶׁיִּשְׁלַם עַל יְדֵי הַבֶּן אָדָם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד כִּי עַל יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה הַכְּלִי וּמַשְׁלִים הַדָּבָר בְּגַשְׁמִיּוּת עַל יְדֵי זֶה מַגִּיעַ הַדָּבָר לִשְׁלֵמוּתוֹ גַּם בְּרוּחָנִיּוּת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַכֹּל נִבְרָא רַק לִכְבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ', הֵינוּ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה וְיַעַבְדוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן הַדָּבָר בְּגַשְׁמִיּוּת בְּוַדַּאי אֵין יְכוֹלִין לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ עִם זֶה הַדָּבָר, כְּמוֹ לְמָשָׁל עֵץ אוֹ מַתֶּכֶת כָּל זְמַן שֶׁהוּא גֹּלֶם וְלֹא עָשׂוּ מִמֶּנּוּ כְּלִי אֵינוֹ נִצְרָךְ לְהָאָדָם וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲבֹד בּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ אֲבָל כְּשֶׁלּוֹקֵחַ הָאָמָּן הָעֵץ וְהַמַּתֶּכֶת וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ כְּלִי כְּגוֹן כַּף אוֹ קְעָרָה. וְאָז הוּא נִצְרָךְ לְהָאָדָם, וְאָז הָאָדָם יָכוֹל לַעֲבֹד בּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי אוֹכֶל עִם הַכַּף וְהַקְּעָרָה לִכְבוֹד שַׁבָּת אוֹ שֶׁמְּכַבֵּד בָּהֶם אוֹרְחִים וְגַם מְבָרֵךְ עַל הַמַּאֲכָל שֶׁאוֹכֵל בָּהֶם תְּחִלָּה וְסוֹף. כִּי בְּוַדַּאי יִשְׂרָאֵל עִם קָדוֹשׁ עוֹבְדִים אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָתָם בְּשׁוּם דָּבָר כִּי אִם אַחַר שֶׁנִּתְתַּקֵּן וְנַעֲשָׂה כְּלִי. וְאָז מְתַקְּנִים וּמַשְׁלִימִים אֶת הַדָּבָר בְּרוּחָנִיּוּת עַל יְדֵי שֶׁעוֹבְדִים בּוֹ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּת וּשְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. נִמְצָא עַל יְדֵי שֶׁהָאָמָּן מְתַקֵּן וְעוֹשֶׂה אֶת הַכְּלִי בְּגַשְׁמִיּוּת עַל יְדֵי זֶה מַגִּיעַ הַדָּבָר לִשְׁלֵמוּתוֹ גַּם בְּרוּחָנִיּוּת:

אות ג

וְכָל הַבְּרִיאָה נִבְרְאָה בְּחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. כִּי יֵשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם חָכְמָה נִפְלָאָה, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים כַּנַּ"ל וּמֵחָמַת זֶה צִמְצֵם חָכְמָתוֹ וּמִעֵט וְחִסֵּר מֵהַחָכְמָה הַצָּרִיךְ לְזֶה הַדָּבָר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא הַדָּבָר חָסֵר עַד שֶׁיַּשְׁלִימוּ הָאָדָם כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּוַדַּאי אֵין כֹּחַ בְּיַד הָאָדָם לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹן הַחָכְמָה שֶׁחִסֵּר ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר, כִּי מִי יוּכַל לַעֲמֹד עַל חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָהָאָדָם שֶׁיַּשְׁלִים כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הַבְּרִיאָה כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, וְשָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם, הַיְנוּ כִּי מֵחָמַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צִמְצֵם וְחִסֵּר מֵחָכְמָתוֹ כְּבְיָכוֹל וְלֹא הִמְשִׁיךְ הַחָכְמָה בִּשְׁלֵמוּת בְּשׁוּם דָּבָר וְעַל יְדֵי זֶה נִבְרְאוּ כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וְכַנַּ"ל עַד שֶׁיָּבוֹא הָאָדָם וְיַשְׁלִים אוֹתָם כַּנַּ"ל, מֵחָמַת זֶה יֵשׁ לְהָאָדָם בְּחִירָה בְּכָל דָּבָר, כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ מְגַלֶּה חָכְמָתוֹ בְּכָל הַדְּבָרִים בִּשְׁלֵמוּת וְאָז הָיוּ נִבְרָאִים כָּל הַדְּבָרִים בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּתָן. וְהַכֹּל הָיוּ יוֹדְעִין אֶת כָּל הַחָכְמָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, דְּהַיְנוּ כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהָיָה לוֹ בִּבְרִיאָתוֹ זֶה הַדָּבָר, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה שׁוּם בְּחִירָה, כִּי עִקַּר כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְרִיאַת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הָיָה כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ וְיֵדְעוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ. וְאִם הָיוּ הַכֹּל רוֹאִין זֹאת עַיִן בְּעַיִן וְהָיוּ יוֹדְעִין הַטּוֹב שֶׁל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם בְּוַדַּאי הָיוּ הַכֹּל בּוֹחֲרִין בַּטּוֹב כִּי מִי פֹּתִי יָסוּר מִטּוֹב אֲמִתִּי כָּזֶה לִנְטוֹת אַחֲרֵי הַהֶבֶל. אֲבָל מֵחָמַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חִסֵּר מֵהַחָכְמָה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִשְׁלֵמוּת כָּל דָּבָר וּמֵחָמַת זֶה הֶעֱלִים מֵהָעוֹלָם וְלֹא נִתְגַּלָּה לָהֶם שְׁלֵמוּת הַחָכְמָה שֶׁבְּכָל דָּבָר עַד שֶׁאֵין הַכֹּל יוֹדְעִין בִּשְׁלֵמוּת כַּוָּנַת חָכְמָתוֹ שֶׁבְּכָל דָּבָר, עַל כֵּן יֵשׁ בְּחִירָה שְׁמֵי שֶׁרוֹצֶה לְהַטּוֹת דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת הוּא זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִים כָּל הַדְּבָרִים עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בְּמַה שֶּׁאֵין יוֹדְעִין, הַיְנוּ מֵחָמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת בְּשׁוּם דָּבָר עַל כֵּן צְרִיכִין רַק לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וְשָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה כִּי כְּלַל הַבְּחִירָה הוּא בְּעִנְיַן קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים הֵם עַל יְדֵי אֱמוּנָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן לֹא) שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים הֵם עַל יְדֵי אֱמוּנָה וּבִלְתִּי אֱמוּנָה כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הָאֱמוּנוֹת שֶׁל כָּל הָאֱמָנִים שֶׁצְּרִיכִין לְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל מְלֹאכוֹת שֶׁל כָּל הָאֱמָנִים כְּלוּלִים בְּמִלֶּאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן הָיָה לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם לְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינַת אֱלֹקוּתוֹ לְמַטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ

עַל כֵּן הָיוּ כְּלוּלִים שָׁם כָּל הַל"ט [הַשְּׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה] מְלָאכוֹת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁעַל יָדָם מַשְׁלִימִין וּמְתַקְּנִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם עִקַּר שְׁלֵמוּתָן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּחִירָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא הַבַּעַל מְלָאכָה בְּשֵׁם אָמָן לְשׁוֹן אֱמוּנָה, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנוּת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּשֶׁבַח הַתּוֹרָה, וְאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אָמָן הַתּוֹרָה הָיְתָה כְּלֵי אֱמוּנוּתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנוּת שֶׁמַּשִּׂיגִים הַכְּלֵי נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ אֱמוּנָה שֶׁהִיא הָיְתָה כְּלֵי אֱמוּנוּתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וּמֵעֵט וְחִסֵּר מֵהַחָכְמָה שֶׁבְּכָל דָּבָר כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יַשִּׂיגִים עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִוא רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִסָּרוֹן בְּחָכְמָה וְכַנַּ"ל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ (קֹהֶלֶת) גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ חִסֵּר הַחָכְמָה וּבָרָא הָעוֹלָם חָסֵר וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם הָעֹלָם חָסֵר כְּתִיב כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עַל חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּכָל דָּבָר בִּשְׁלֵמוּת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה כְּדֵי שֶׁיִּמְשֹׁךְ הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֱמוּנָה אִם יִרְצֶה בְּחַיִּים נִצְחִיִּים וְיִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת. וּלְהֶפֶךְ אִם יִרְצֶה חַס וְשָׁלוֹם לִנְטוֹת לְצַד אַחֵר יִמְצָא מָקוֹם לִטְעוֹת חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה הַחָכְמָה בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ, 'אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת'. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַדְּבָרִים בְּאֹפֶן שֶׁהָאָדָם יִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן וְלִגְמֹר אוֹתָם, כִּי הַחִטִּין צְרִיכִין לִטְחֹן הַתֶּרְמְסִין צְרִיכִין בִּשּׁוּל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות ד

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנוּת שֶׁל כָּל הָאֱמָנִים שָׁרְשָׁם נִמְשָׁךְ מֵאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְכֵן שְׁמִירַת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מֵאֱמוּנָה, כִּי שָׁמוֹר הוּא מִדַּת מַלְכוּת שֶׁהִיא אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ. כִּי אִם הָיוּ נִבְרָאִים כָּל הַדְּבָרִים בִּשְׁלֵמוּתָן לֹא הָיָה שׁוּם יְנִיקָה וַאֲחִיזָה לְהַקְלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְלֹא הָיוּ צְרִיכִין שׁוּם שְׁמִירָה כְּלָל, רַק מֵחֲמַת שֶׁכָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל יְנִיקָה וַאֲחִיזָה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, כִּי כָּל יְנִיקָתָם הוּא רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִסָּרוֹן עַל כֵּן צְרִיכִין שְׁמִירָה. וְעַל כֵּן עִקַּר הַשְּׁמִירָה הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁמַּשִּׂיגִים כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת וְאָז כָּל הַדְּבָרִים שְׁלֵמִים וְנִתְבַּטֵּל אֲחִיזָתָם וְכַנַּ"ל כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נָתַן לָהֶם יְנִיקָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כִּי מֻחְלֶטֶת שֶׁכָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים וְיֵשׁ לָהֶם מָקוֹם לִינֹק עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ בְּחִירָה לְהָאָדָם עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ יֵצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו שֶׁהֵם סִטְרָא אָחֳרָא שֶׁיְּנִיקָתָם מֵהַחֲסָרוֹנוֹת שֶׁמְּסִיתִין אֶת הָאָדָם לְמַה שֶׁמְּסִיתִין רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם וְלִבְחֹר בַּטּוֹב וְלִמְשֹׁךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֱמוּנָה וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁיְּסוֹדָהּ אֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִים כָּל הַבְּרִיאָה

וּמְבַטֵּל יְנִיקָתָם וַאֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל וְאָז אֵין צְרִיכִין שְׁמִירָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁנִּתְבַּטֵּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵינָם צְרִיכִים נְטִירוּתָא, כִּי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא אֱמוּנָה שׁוֹמֶרֶת אוֹתָם. וְכַנַּ"ל:

אות ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שׁוֹמֵר חִנָּם לְשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁחִנָּם פָּטוּר מֵהַכֹּל. וְשׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וְכוּ', כִּי אִיתָא בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צָדֶק עֵדוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד (בְּסִימָן כג) שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּמָמוֹן, הַיְנוּ בִּשְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְכָל הַמְּצוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּלֹא מָמוֹן נִקְרָאִים צֶדֶק אֲבָל כְּשֶׁמְּפַזֵּר מָמוֹן בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה אָז נִקְרֵאת אֱמוּנָה וְכוּ' בִּבְחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם קֹדֶם שֶׁהָאָדָם מַשְׂלִים אוֹתָם עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה הֵם בִּבְחִינַת צֶדֶק שֶׁשָּׁם יֵשׁ אֲחִיזַת הַדִּינִים שֶׁמִּשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר מֵהֶם. אֲבָל כְּשֶׁהָאָדָם מַטֶּה דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה בִּבְחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה וְאָז נִשְׁלָמִים כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם לְחַבֵּר צֶדֶק בֶּאֱמֶת כְּדֵי שֶׁיִּתְעַבִּיד אֱמוּנָה, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ שֶׁהוּא כְּלַל עֲבוֹדַת הָאָדָם כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּי בְּמָמוֹן וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מֵאַחֲרָיוּת הַשְׁמִירָה וְאֵינוֹ חַיָּב כִּי אִם בִּפְשִׁיעָה, כִּי הַשּׁוֹמֵר חִנָּם אַף עַל פִּי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו לִשְׁמֹר הַדָּבָר אֵינוֹ מְחֻיָּב כִּי אִם לִשְׁמֹר אֲבָל אִם אַף עַל פִּי כֵן נִגְנַב אוֹ נֶאֱבַד הַדָּבָר אֵין הָאַחֲרָיוּת עָלָיו כִּי עִקַּר אַחֲרָיוּת הַדָּבָר תָּלוּי בֶּאֱמוּנָה כִּי אִם ה' לֹא יִשְׁמֹר עִיר וְכוּ' וְעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּמָמוֹן. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁאֵין מְקַבֵּל שׂוּם שָׂכָר עַל הַשְׁמִירָה אֵין אַחֲרָיוּת הַדָּבָר עָלָיו, כִּי אֵין תּוֹלִין הַגְּנֵבָה וְהָאֲבֵדָה בְּפֶגֶם הָאֱמוּנָה שֶׁל הַשּׁוֹמֵר מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ שׂוּם הֶנְאָה מִמֶּנּוּ עַל כֵּן אֵין חֹל עָלָיו לְהַשְׁלִים הַדָּבָר עַל יְדֵי שׂוֹרֶשׁ הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁמִירַת הַדָּבָר, כִּי הַשּׁוֹמֵר חִנָּם אֵינוֹ חַיָּב כִּי אִם לִשְׁמֹר, אֲבָל אַחֲרָיוּת הַשְׁמִירָה שֶׁתְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה אֵין תּוֹלִין בּוֹ מֵאַחַר שֶׁשּׁוֹמֵר בְּחִנָּם שֶׁאָז כָּל שְׁמִירָתוֹ הִוא רַק בִּבְחִינַת צֶדֶק שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶם שְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן כִּי אֵין חֹל עָלָיו תִּקּוּן הַדָּבָר שֶׁתְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בְּמָמוֹן, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ שֶׁחָל עָלָיו שֶׁיְּשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ בְּמָמוֹן זֶה וְיִמְשֹׁךְ אֱמוּנָה בְּזֶה הַדָּבָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתַּקֵּן הַדָּבָר בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה הַדָּבָר נִשְׁמָר בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁמְּקַבֵּל שָׂכָר חֹל עָלָיו

אַחֲרָיוּת הַשְּׁמִירָה, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁמִירָה מִבְּחִינַת אֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל שָׂכָר כֶּסֶף אוֹ שָׁוֶה כֶּסֶף שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

אות ו

וְעַל כֵּן הָאֱמָנִים שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן, כִּי הָאֱמֶן מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו הַמְּלָאכָה וְהָאֱמָנוּת שֶׁל זֹאת הַכְּלִי עַל כֵּן בְּוַדַּאי חָל עָלָיו הַשְּׁמִירָה כְּאִלּוּ קִבֵּל שָׂכָר הַשְּׁמִירָה, כִּי גַּם תִּקּוּן הָאֱמָנוּת הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאֱמֶן לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן כְּשֶׁקִּבֵּל עָלָיו אֱמָנוּת וּמְלֶאכֶת זֹאת הַכְּלִי הֲרֵי קִבֵּל עָלָיו לְהַמְשִׁיךְ קִיּוּם וּשְׁלֵמוּת הַכְּלִי מִבְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָאֱמָנוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי חַיָּב בִּשְׁמִירָה כְּמוֹ שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁגַּם הוּא עִקַּר חִיּוּבוֹ בְּאַחֲרָיוּת הַשְּׁמִירָה הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁעַל יְדֵי הַשָּׂכָר שֶׁקִּבֵּל חָל עָלָיו הַמְּשָׂכַת הַשְּׁמִירָה מִשָּׁרְשָׁהּ מִבְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בֶּמֶמוֹן בִּבְחִינַת 'וֶאֱמוּנָה מְאֹד' שֶׁהוּא בְּחִינַת צֶדֶק כַּד אִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת אִתְעֲבִידַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת הָאֱמֶנִם אֵלֶּם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן, כִּי כְּשֶׁהַדָּבָר חָסֵר הוּא בִּבְחִינַת אֵלֶּם, כִּי אֵין יְכוֹלִין עֲדַיִן לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְבָרְכוֹ עַל הַדָּבָר מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן הוּא חָסֵר וְזֶהוּ הָאֱמֶנִם אֵלֶּם צֶדֶק כְּשֶׁהָאֱמוּנוֹת בִּבְחִינַת אֵלֶּם בְּחִינַת חִסָּרוֹן שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת צֶדֶק וְכַנַּ"ל אֲזַי צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בְּהַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶהוּ, צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר לְהַשְׂלִים בְּחִינַת צֶדֶק כְּדֵי שֶׁיִּתְעַבִּיד אֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמָנוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ:מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם. 'בְּנֵי אָדָם' דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁהַכָּתוּב אוֹמֵר שֶׁזֶּה הַדָּבָר תָּלוּי בָּכֶם בְּנֵי אָדָם דַּיְקָא לְחַבֵּר צֶדֶק בֶּאֱמֶת, כִּי יֵשׁ הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְתֹב יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת. הַיְנוּ שֶׁאַתֶּם בְּנֵי אָדָם אַתֶּם דַּיְקָא צְרִיכִין לִשְׁפֹּט בְּיֹשֶׁר וֶאֱמֶת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי מִשְׁפָּט הוּא לְשׁוֹן בֵּרוּר דְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (בִּישַׁעְיָה י), הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין בְּנֵי אָדָם לִשְׁפֹּט וּלְבָרֵר בְּיֹשֶׁר וֶאֱמֶת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם לְהַטּוֹת דַּעְתָּם אֶל הָאֱמֶת וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת תָּמִיד כְּדֵי לְחַבֵּר צֶדֶק בֶּאֱמֶת כְּדֵי שֶׁיִּתְעַבִּיד אֱמוּנָה שֶׁבָּזֶה תָּלוּי שְׁלֵמוּת כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁזֶּה תָּלוּי בִּבְנֵי אָדָם שֶׁבָּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא שַׁיָּשׁ לָהֶם בְּחִירָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות ח

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַשְׂלִים כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרְאָה בִּשְׁבִילוֹ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת. שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ הַכֹּל בָּרָא לַעֲשׂוֹת שֶׁהָאָדָם יִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן וּלְהַשְׂלִים כָּל הַדְּבָרִים, כִּי הַחִטִּים צְרִיכִין לִטְחֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת וְהַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהָאֱמָנוּת

הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים וְזֶה צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁבּוֹ נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל עַל כֵּן כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הִוא לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּזֶה אָנוּ עוֹסְקִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים כַּמָּה פְּעָמִים וְתִמְלֹךְ אַתָּה ה' לְבַדְּךָ וְכוּ' מְלֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְכוּ'. וְחוֹתְמִין בְּכָל הַבְּרָכוֹת מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְכוּ', כִּי עִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּיָּדוּעַ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִימִין כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ עַל יְדֵי הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּיוֹם זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, 'זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ', אַף עַל פִּי שֶׁרֹּב הַבְּרִיאָה נִבְרָא בַּחֲמִשָּׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים מִכַּ"ה אֱלוּל עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַךְ מֵאַחַר שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָאָדָם שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הַכֹּל וְהוּא מְתַקֵּן וּמַשְׁלִים הַכֹּל עַל כֵּן נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ כָּל הַבְּרִיאָה נִבְרָא בְּיוֹם זֶה. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם מֵחֲמַת שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָאָדָם שֶׁהוּא הָעִקָּר (וְכַמּוּבָא מִזֶּה) כִּי הוּא מַשְׁלִים הַכֹּל וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית בֶּאֱמֶת, כִּי אֱמוּנָה תְּלוּיָה בַּבְּרִית, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן לא הַנַּ"ל), עַל כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יָדָם לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁזֶּה עִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל, כִּי צַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית:

אות ט

וְהִנֵּה מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכִין לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת וְכוּ', כִּי זוֹכִין לְאַהֲבָה וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם יְקָרִים מְאֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂין נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִצְטָרְפוּתָן וְזִוּוּגָן שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה פְּעֻלָּה וְעַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, וְעַיֵּן בְּמַה שֶּׁנִּדְפַּס סָמוּךְ לָזֶה בַּלָּשׁוֹן הַמַּתְחִיל "זִוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת וְכוּ'", עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ'. וּכְלַל הַדָּבָר שֶׁמְּאֹד יָקָר הַכִּסּוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כִּי עַל יָדָם נִתְהַוֶּה הַנֶּפֶשׁ וְנִגְמָר עַל יְדֵי הַדִּבּוּר וְיוֹצֵא וּמִתְגַּלְגֵּל, וְלִפְעָמִים מִתְגַּלְגֵּל וּבָא הַנֶּפֶשׁ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לְתוֹךְ הָרָשָׁע וְנוֹפְלִים לוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְתוּכַל לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב וְכֵן לְהֵפֶךְ וְכוּ'. וְזֶהוּ, יֵשׁ הֶבֶל וְכוּ'. הֶבֶל הוּא הֶבֶל פֶּה שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ צַדִּיקִים וְכוּ' וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל לְתוֹכָן הֶבֶל קָדוֹשׁ, דְּהַיְנוּ נֶפֶשׁ מִכְּסוּפִין טוֹבִים וְכוּ':

אות י

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הַהֶבְלִים שֶׁל הַשּׁוֹפָר הֵם בְּחִינַת הֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים הָרְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְכָל זֶה מְקַבְּלִין מִצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁאָנוּ נוֹסְעִים אֲלֵיהֶם וּמְקַשְּׁרִים עַצְמָנוּ לָהֶם, כִּי הֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי נֶפֶשׁ שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַחֲזִיר כָּל הָרְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה וְזֶהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל שֶׁהוּא אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ כִּדְאִיתָא שֶׁיִּזְכֹּר לָנוּ זְכוּת עֲקֵדָתוֹ, הַיְנוּ כִּי עִקַּר זְכוּת עֲקֵדַת יִצְחָק הוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר מַעֲלַת הַנִּסָּיוֹן שֶׁל אַבְרָהָם וְיִצְחָק, כִּי עִקַּר הַזְּכוּת הוּא מַה שֶּׁנִּתְרַצּוּ לִשְׁחֹט וְלִמּוּת עַל קִדּוּשׁ ה' וְעַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַצּוּ לָזֶה בְּרָצוֹן שָׁלֵם בֶּאֱמֶת נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ נִשְׁחַט וְנִקְרַב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת לֹא שָׁלַח יָדוֹ אֵלָיו וְלֹא עָשָׂה לוֹ מְאוּמָה נִמְצָא שֶׁעִקַּר זְכוּת הָעֲקֵדָה הוּא רַק רָצוֹן וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה. וּמַחֲמַת שֶׁיִּצְחָק זָכָה אָז לְכִסּוּפִין קְדוֹשִׁים כְּאֵלֶּה בֶּאֱמֶת בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ כָּזֶה מִשָּׁם נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה שֶׁמְּרָצָה לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' תָּמִיד. נִמְצָא שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נַפְשׁוֹ וּרְצוֹנוֹ חָזָק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מוּכָן לָמוּת עַל קִדּוּשׁ ה', כִּי בִּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ רְצוֹנוֹ חָזָק מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁכֻּלָּנוּ בְּנֵי יִצְחָק אֲבִינוּ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְרָצָה לָמוּת בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ. וּפְנִימִיּוּת הַהֶבֶל וְהָרָצוֹן הַזֶּה אָנוּ מַמְשִׁיכִין לְתוֹךְ הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק שֶׁאָז בִּשְׁעַת הָעֲקֵדָה נִתְקַדֵּשׁ הָאַיִל תַּחְתָּיו וְאָז נִתְקַדֵּשׁ קַרְנוֹ לְשׁוֹפָר שֶׁיִּשְׂרָאֵל זַרְעוֹ שֶׁל יִצְחָק יִזְכּוּ לְהַמְשִׁיךְ פְּנִימִיּוּת הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה הַמְּשֹׁרָשִׁים בָּהֶם מִיִּצְחָק, יִמְשְׁכוּ וְיוֹצִיאוּ אוֹתָם לַחוּץ עַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַהֲבָלִים וְהַקּוֹלוֹת, כְּמוֹ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. אֲתַר דְּכָל קַלִּין נָפְקִין מִנֵּהּ אִקָּרֵי שׁוֹפָר וְעַל יְדֵי שֶׁמּוֹצִיאִין פְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה מִתּוֹךְ הַשּׁוֹפָר עַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים כֻּלָּם בִּתְשׁוּבָה, כִּי אֵלּוּ הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לֵילֵךְ וּלְהִתְגַּלְגֵּל וּלְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּה צְרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁל הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה לְהַחֲזִיר רְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל:

אות יא

וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה תְּקִיעָה. תְּקִיעָה הִיא בְּחִינַת תְּקִיעַת כַּף בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת אֶל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמֵּהֶם מְקַבְּלִין הַנְּפָשׁוֹת וְהַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. כִּי כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַבֵּל כֹּחַ הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה

לְשׁוֹן תְּקִיעַת כַּף שֶׁהוּא לְשׁוֹן הִתְקַשְּׁרוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף, שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י הִתְחַבְּרוּ יַחַד, הַיְנוּ שֶׁיִּתְעָרְבוּ וְיִתְקַשְּׁרוּ יַחַד לְהָרִיעַ לֵאלֹקִים וְכוּ'. שְׁבָרִים זֶה בְּחִינַת לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּא, בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין חֲזָקִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה לִבּוֹ נִשְׁבָּר תָּמִיד מֵחֲמַת גֹּדֶל הַכִּסּוּפִין וְהַגַּעְגּוּעִים שֶׁמִּתְגַּעְגֵּעַ בְּרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּרוּעָה לְשׁוֹן אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְכוּ' וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לְשׁוֹן חִבָּה וְרֵעוּת, הַיְנוּ בְּחִינַת אַהֲבָה וְרָצוֹן בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּקִיעָה אֲחֲרוֹנָה, לְחַזֵּר וּלְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָם לְהַכִּסּוּפִין וְהַנְּפָשׁוֹת וְהַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְהַחֲזִיר כֻּלָּם לְמוּטָב. בִּבְחִינַת וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ'. כִּי תְּקִיעָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא לְקַשֵּׁר עַצְמֵנוּ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת כְּדֵי לְקַבֵּל מֵהֶם הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וּתְקִיעָה אַחֲרוֹנָה הִיא כְּדֵי לְקַשֵּׁר אֵלֵינוּ גַּם כָּל הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם יְקַבְּלוּ אֵלּוּ הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם יָשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה וְיִקַּבְּלוּ עֹל מַלְכוּתוֹ עֲלֵיהֶם בִּבְחִינַת כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף וְכוּ':

אות יב

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹצִיא הַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה בְּפִיו כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְעַל זֶה נִתְתַּקֵּן סֵדֶר הַתְּפִלּוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת וְכוּ' שֶׁאָנוּ מוֹצִיאִין הַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה בְּפִינוּ. כִּי מַלְכֻיּוֹת הוּא שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין עֹל מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ וְאָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁתִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לְכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ עָלָיו בְּאַהֲבָה וּלְהוֹצִיא אֵלּוּ הַכִּסּוּפִין בְּפִיו כַּנַּ"ל וְאָז יֵשׁ כֹּחַ לְאֵלּוּ הֲבָלִים לֵילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָם לְתִשׁוּבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת זִכְרוֹנוֹת שֶׁאָז אָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁיִּזְכֹּר לָנוּ בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת עִם אֲבוֹתֵינוּ וּמַזְכִּירִין כָּל הַפְּסוּקִים שֶׁמְּדַבְּרִים מִזֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע אֱלֹקִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וְכוּ'. וְנֶאֱמַר:

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְכוּ'. וְחוֹתְמִין, וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ וְכוּ' תִּזְכֹּר בָּרוּךְ וְכוּ' זוֹכֵר הַבְּרִית, הַיְנוּ כִּי עַתָּה מִתְפַּלְּלִין שֶׁיְּמַשִּׁיךְ עָלֵינוּ זְכוּת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַצַּדִּיקִים כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא יִהְיֶה כֹּחַ לְהַהֲבָלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַנַּעֲשִׂין מִכִּסּוּפִין רָעִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְבַלְבֵּל הָעוֹלָם לְהַחֲטִיא חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַבְלֵיהֶם הָרָעִים בִּבְחִינַת יֵשׁ הֶבֶל וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי זְכוּת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ יִתְגַּבֵּר וְיַעֲלֶה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְבָּרְרוּ וְיֵעָלוּ כָּל הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַכִּסּוּפִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַהֲבָלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הַכִּסּוּפִין רָעִים יִתְבַּטְּלוּ לְפָנָיהֶם כְּאַיִן וּכְאֶפֶס. וְעַל כֵּן מַתְחִילִין פְּסוּקֵי

זְכִרוֹנוֹת בְּעִנְיַן נֹחַ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, וְגַם אֶת נֹחַ בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת נֹחַ וְכוּ' וְכָל אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹקִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה אֶת נֹחַ שֶׁיִּכְנֹס בַּתֵּבָה לִהְיוֹת נִסְגָּר שָׁם מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל אַף עַל פִּי שֶׁהַרְבֵּה רֶוַח וְהַצָּלָה לְפָנָיו. אַךְ הָעִנְיָן מְבֹאָר הֵיטֵב עַל פִּי הַנַּ"ל, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַדּוֹר קִלְקְלוּ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם מְאֹד וְהָלְכוּ אַחַר תַּאֲוֹתֵיהֶם וְכִסּוּפֵיהֶם הָרָעִים עַד שֶׁהָיָה הָעוֹלָם מָלֵא מֵהֶבְלִים רָעִים הַנַּעֲשִׂים מִכְּסוּפִין רָעִים עַד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְהָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם עַל כֵּן הֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַמַּבּוּל. וְאָז הֶכְרַח נֹחַ לְכָנֹס לַתֵּבָה וּלְהִסָּגֵר שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקָּבֵל וְיִשָּׁאֵב הֶבְלִים רָעִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁל כִּסּוּפִין רָעִים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת רוּחַ רָעָה שֶׁהָיָה שׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם אָז, הַיְנוּ רוּחַ רָעָה מַמָּשׁ הַנַּעֲשֶׂה מִכְּסוּפִין רָעִים שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הֶכְרַח לִסָּגֵר בַּתֵּבָה כְּדֵי לְהַסְתִּיר עַצְמוֹ מֵהֶבְלִים רָעִים שֶׁהֵם רוּחַ רָעָה הַנַּעֲשֶׂה מִכְּסוּפִין רָעִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר חֻרְבַּן הָעוֹלָם אָז, וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי כִּסּוּפִין רָעִים נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֵדּוֹת וּמְצַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְרַע בִּבְחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל יְדֵי זֶה הֶחֱרִיבוּ הָעוֹלָם אָז. וְנֹחַ הֶצְרַךְ לְהִסָּתֵר מֵהֶם בַּתֵּבָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁלְטוּ בּוֹ הַהֶבְלִים רָעִים כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ עִנְיַן מַה שֶּׁאִיתָא בַּזֹּהַר שֶׁבְּעִדָּן עַקְתָּא צְרִיכִין לְהִתְחַבְּא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, נִמְשָׁכִין מִנְּפָשׁוֹת רָעוֹת הַנַּעֲשִׂין מִכְּסוּפִין רָעִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצְטַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַבֵּא בְּחֶדֶר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵב מֵהַהֶבְלִים רָעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ רָעָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִמְעַט רֶגַע עַד כִּי יַעֲבָר זָעַם. כִּי צְרִיכִין לִסְגֹּר עַצְמוֹ בְּחַדְרוֹ עַד יַעֲבָר זַעַם וַחֲרוֹן אַף שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶבְלִים רָעִים וְכַנַּ"ל. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו זָכַר אָז אֶת נֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹקִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, רוּחַ נִיחָא וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁבְּרַחֲמָיו נָתַן כֹּחַ שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל נֹחַ וְכָל אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ טוֹבָה רוּחַ נִיחָא וְעַל יְדֵי זֶה וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם וְנִתְבַּטְּלוּ מֵי הַמַּבּוּל שֶׁעִקַּר שִׁלְּיטָתָם הָיָה עַל יְדֵי הָרוּחַ רָעָה שֶׁל הַכִּסּוּפִין רָעִים וְכַנַּ"ל. וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁגַּם עַתָּה יְרַחֵם עָלֵינוּ וְיִזְכֹּר אֶת כָּל הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַכִּסּוּפִין טוֹבִים וִיבָרֵר אוֹתָם מֵהַהֶבְלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הַכִּסּוּפִין רָעִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם לְבַלְבֵּל אֶת הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, בִּפְרָט כִּי עַתָּה יֵשׁ לָנוּ עַל מַה לִּסְמֹךְ, כִּי כְּבָר הָיָה לָנוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים שֶׁשָּׁמְרוּ אֶת הַבְּרִית בְּתַכְלִית וְאָנוּ מְבַקְּשִׁים שֶׁיִּזְכֹּר לָנוּ זְכוּתָם שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן כָּל פְּסוּקֵי זִכְרוֹנוֹת שֶׁאוֹמְרִים אַחַר כָּךְ שֶׁיִּזְכֹּר לָנוּ בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ וְחוֹתְמִין וַעֲקֵדַת יִצְחָק וְכוּ', כִּי עֲקֵדַת יִצְחָק הִיא עִקַּר בְּחִינַת כִּסּוּפִין טוֹבִין שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ בְּחֵשֶׁק נִמְרָץ בֶּאֱמֶת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ נִשְׂרַשׁ הַנְּקֻדָּה קְדוֹשָׁה בְּלֵב

כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִכְסֹף וְלַחֲשֹׁק לַה' יִתְבָּרַךְ בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אָנוּ מְבַקְּשִׁים שֶׁיִּזָּכֵר לָנוּ כָּל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית וְיַעֲלוּ לְפָנָיו לְרָצוֹן וְיִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה. וְלֹא יִהְיֶה כֹּחַ לְהַהֲבָלִים רָעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מֵי הַמַּבּוּל לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם לְבַלְּבֵּל אֶת הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת זְכִירָה שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁיִּזָּכֵר לָנוּ זְכוּת אֲבוֹתֵינוּ וַעֲקֵדַת יִצְחָק וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ הַהֲבָלִים רָעִים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּוַדַּאי אֵין שִׂכְחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אַךְ כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבְּרִין הַהֲבָלִים רָעִים כְּנֶגֶד הַהֲבָלִים טוֹבִים זֶהוּ בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲנָנִין דִּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין הַטּוֹב נִכָּר חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת שֶׁחוֹפֶה עָלָיו הָרַע חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אָנוּ בָּאִין בְּכֹחַ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשָּׁמְרוּ הַבְּרִית בְּתַכְלִית וְאָנוּ מַזְכִּירִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁגַּם בְּדוֹר הַמַּבּוּל שֶׁהָיָה הַדּוֹר כֻּלּוֹ רַע וְלֹא הָיָה רַק נֹחַ יָחִיד בָּעוֹלָם וְלֹא הָיָה אָז זְכוּת צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ, אַף עַל פִּי כֵן חָמַל ה' יִתְבָּרַךְ וְזָכַר אֶת נֹחַ וְהִגְבִּיר הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ עַל מֵי הַמַּבּוּל:

וְכָל שֶׁכֵּן עַתָּה שֶׁיִּשְׂרָאֵל בִּכְלָל רֻבָּם כְּכֻלָּם נִכְסָפִין מְאֹד מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכִסּוּפִין גְּדוֹלִים בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ וּכְבָר הָיָה לָנוּ צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ מִימוֹת אֲבוֹתֵינוּ עַד עַתָּה שֶׁבִּזְכוּתָם בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל הַהֲבָלִים רָעִים בָּעוֹלָם וְיִהְיוּ כְּאַיִן וְכְאֶפֶס, וְיִתְגַּבְּרוּ וְיִתְחַזְּקוּ הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַכְּסוּפִין טוֹבִים עַד שֶׁיַּחֲזִירוּ כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּהוּ כָּל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָרוֹת כִּי אַחַר כָּךְ אָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁיֵּלְכוּ הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה וְיעוֹרְרוּ גַּם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּסוּקֵי שׁוֹפָרוֹת, כִּי זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר שֶׁמְּשָׁה רַבֵּנוּ בְּעֹצֶם כֹּחוֹ הִמְשִׁיךְ כֹּחַ הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצְטַיְּרוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לִתֵּן אֶת הַתּוֹרָה אָז. כִּי בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה הָיְתָה בִּמְצִיאוּת גַּם קֹדֶם לָזֶה, כִּי הַתּוֹרָה קָדְמָה לָעוֹלָם, אַךְ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אֵין לָהֶם צִיּוּר וּפְעָלָה כִּי אִם כְּפִי הַנְּקֻדּוֹת הַנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה, כִּי אָז נִזְדַּכְּכוּ יִשְׂרָאֵל בְּכֹחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַד שֶׁהִתְגַּבְּרוּ הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם וְצִיְּרוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְעַל כֵּן נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּקוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד וְכוּ'. חָזָק מְאֹד דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁקּוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא הֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה הָיָה הוֹלֵךְ וּמִתְחַזֵּק מְאֹד כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר כָּל הַהֲבָלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם לְהֵפֶךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין אַחַר פְּסוּקֵי שׁוֹפָרוֹת שֶׁיִּקָּבֵץ כָּל הַנִּדָּחִים. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְהַנִּדָּחִים וְכוּ'. כִּי זֶה עִקַּר בְּרָכַת שׁוֹפָרוֹת שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ הַהֲבָלִים

דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַשּׁוֹפָר וְיֵלְכוּ וְיִתְפַּשְּׁטוּ בָּעוֹלָם עַד שֶׁיַּחֲזִירוּ כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה וְיִקָּבְצוּ כָּל הַנִּדָּחִים וְהָאוֹבְדִים לְהַחֲזִירָם כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

אות יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים: זָכְרֵנוּ לְחַיִּים וְכוּ' וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים וְכוּ'. וְכֵן הַרְבֵּה, הַיְנוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין שֶׁנִּזְכֶּה לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת הַנַּעֲשִׂים מִכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁלְשָׁה סְפָרִים הַנִּפְתָּחִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, צַדִּיקִים גְּמוּרִים נִכְתָּבִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים, רְשָׁעִים וְכוּ', בֵּינוֹנִים תְּלוּיִים עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כִּי הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כְּסוּפִין טוֹבִים וּקְדוֹשִׁים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂים נְפָשׁוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְנִצְטַיְּרִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב בִּבְחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים. עַל כֵּן בְּוַדַּאי הֵם נִכְתָּבִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים, כִּי הֵם נִכְתָּבִין מִמֵּילָא לְחַיִּים מֵאַחַר שֶׁהֵם מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב בִּבְחִינַת סַם חַיִּים וְכַנַּ"ל. וְכֵן לְהֶפֶךְ רְשָׁעִים שֶׁעוֹשִׂין נְפָשׁוֹת וּנְקֻדּוֹת לֹא טוֹבוֹת מִכְּסוּפִין רָעִים עַל כֵּן הֵם נִכְתָּבִין תֵּכֶף לְמִיתָה מֵאַחַר שֶׁמְּצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהֶפֶךְ בִּבְחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. בֵּינוֹנִים תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם כִּפּוּר, כִּי בֵּינוֹנִים הוּא שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם טוֹב וְרַע שֶׁלִּפְעָמִים מְחֻבָּר בָּהֶם נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם כְּסוּפִין טוֹבִין וְלִפְעָמִים לְהֶפֶךְ, עַל כֵּן הֵם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם כִּפּוּר אִם יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל עֶשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְהַגְבִּיר הַכְּסוּפִין טוֹבִים עַל הַכְּסוּפִין רָעִים, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לְהַגְבִּיר הַטּוֹב עַל הָרַע עַד שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ הַנְּפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת וִיצִירוּ הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב בִּבְחִינַת סַם חַיִּים. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכּוּ גַּם כֵּן לִהְיוֹת נִכְתָּבִין וְנֶחְתָּמִים בְּסֵפֶר הַחַיִּים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן גָּמַר הַחֲתִימָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה. כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִתְּנוּ לוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם טוֹב, כִּי אָז נִצְטַיְּרוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז הוּא מְחִילַת עֲוֹנוֹת, כִּי עִקַּר פְּגַם כָּל הָעֲוֹנוֹת הוּא שֶׁעַל יְדֵי הָעֲוֹנוֹת הַנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין רָעִים, פְּגַם בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְצִיֵּר אוֹתָם לְהֶפֶךְ, אֲבָל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הוּא גְּמַר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, אָז זוֹכִים עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁל הָעֲוֹנוֹת וּלְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, וְעַל כֵּן בֵּינוֹנִים תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לַחֲזֹר וּלְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת כְּסוּפִין טוֹבִים, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא הַחֲרָטָה שֶׁמִּתְחָרֵט עַל הָעֲבֵרָה וְהַלְוַאי שֶׁלֹּא הָיָה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ שֶׁזֶּהוּ רַק רָצוֹן וְכִסּוּפִין טוֹבִים וְעַל יְדֵי זֶה מוֹחֵל לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הוּא הַכְּסוּפִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל:

אות יד

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁעוֹשִׂין אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמִּי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגַת אַבְרָהָם, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים אָזַי כָּל אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים בְּחִינַת לֶחֶם חֹם וְכוּ' וַאֲזַי כָּל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְכָל הָעַכּוּ"ם טוֹרְחִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ בִּבְחִינַת לַחְמֵנוּ הֵם סָר צִלָּם וְכוּ' כִּי מַרְאֵה חַמָּה עֲמֻקָּה מִן הַצֵּל וְכוּ', עַיִן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת סֻכָּה שֶׁהִיא צִלָּא דִּמְהֵימְנוּתָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין בְּחִינַת הַצֵּל דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת לַחְמֵנוּ הֵם סָר צִלָּם כַּנַּ"ל, וְזֶה זוֹכִין אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הָיָה כָּל עִסְקֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם הֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת הָעוֹלִים מֵהֲבָלִים שֶׁל הַשּׁוֹפָר וְשֶׁל כָּל הַקּוֹלוֹת וְהַצְּעָקוֹת שֶׁצּוֹעֲקִין יִשְׂרָאֵל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה בְּאֵלּוּ הַיָּמִים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּכְלִית שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מְצֻוֶּה עַל קְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי אָסוּר אֲפִלּוּ בְּאַלְמָנָה (וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), כִּי עִקַּר אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּסוּפִין טוֹבִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שׁוֹמֵר הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ. אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ', כִּי הָרַב נִקְרָא כֹּהֵן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ, וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מְקֻדָּשׁ יוֹתֵר מִכֻּלָּם וְהוּא בִּבְחִינַת הָרַב וְהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהוּא בְּתַכְלִית שְׁמִירַת הַבְּרִית וְעַל כֵּן כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵינָהּ כְּשֵׁרָה אֶלָּא בּוֹ. כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז הוּא גְּמַר הַחֲתִימָה לְחַיִּים. שֶׁאָז צְרִיכִין לִגְמֹר הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַכִּסּוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת וַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב בִּבְחִינַת סֵם חַיִּים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֵפֶר הַחַיִּים שֶׁנִּכְתָּבִין וְנֶחְתָּמִין בּוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים לְחַיִּים. שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁמְּצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְחַיִּים עַל יְדֵי הֲבָלִים וּנְפָשׁוֹת הַנַּעֲשִׂין מִכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְעוֹרְרִין בְּאֵלּוּ הַיָּמִים וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כִּי עִקַּר אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים בִּתְחִלַּת יוֹם הַכִּפּוּרִים, אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא. כִּי אָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן הַנִּגְמָר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל יְדֵי נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת. וְכַנַּ"ל:

וְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז זָכִינוּ לִבְחִינַת מַדְרֵגַת אַבְרָהָם שֶׁהָיָה בַּעַל נֶפֶשׁ וְכוּ', דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים, עַל כֵּן אָז עוֹשִׂין סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא

צְלָא קַדִּישָׁא שֶׁעִקַּר מְצִוָּתָהּ הִיא הָאֲכִילָה בְּתוֹכָהּ וּשְׁאָר הִצְטָרְכוּת הָאָדָם, כִּי אָז זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת אַבְרָהָם עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת לֶחֶם חַם - לַחֲמֵנוּ הֵם סָר צִלָּם וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁהִיא צִלָּא קַדִּישָׁא, שֶׁמַּכְנִיעַ וּמְבַטֵּל צִלָּם שֶׁל הָעַכּוּ"ם בִּבְחִינַת לַחֲמֵנוּ הֵם סָר צִלָּם וְכַנַּ"ל. כִּי סֻכָּה הוּא בִּבְחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁזָּכָה לְכְהֻנָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁבִּזְכוּתוֹ הָיוּ הָעֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵם בִּבְחִינַת סֻכָּה שֶׁהוּא אַהֲבָה וְחֶסֶד בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לַצֵּל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל הַסֻּכָּה שֶׁהוּא מַכְנִיעַ הַצֵּל שֶׁלָּהֶם, שֶׁאָז הָאֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים וְאָז כָּל הָעַכּוּ"ם טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסוֹתֵינוּ וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה מַקְרִיבִין בְּסֻכּוֹת שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כִּי עַתָּה יֵשׁ לָנוּ שָׁלוֹם גָּדוֹל עִמָּהֶם בִּבְחִינַת סֻכַּת שָׁלוֹם כִּי כֻּלָּם טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתֵנוּ, כִּי הַהֶבְלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה הִתְגַּבְּרוּ כָּל כָּךְ וְהִמְשִׁיכוּ כָּל כָּךְ הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם עַד שֶׁאֻפְלוּ לְהָעַכּוּ"ם הִגִּיעַ מִזֶּה הִתְעוֹרְרוּת עַד שֶׁנּוֹדַע לָהֶם בַּמָּקוֹם שֶׁהֵם שֶׁהָעִקָּר הֵם יִשְׂרָאֵל וְשֶׁעִקַּר תַּכְלִיתָם לִטְרֹחַ עֲבוּר פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן אָנוּ מַקְרִיבִין בְּשִׁבְילָם קָרְבָּנוֹת, כִּי אָנוּ צְרִיכִים אוֹתָם כְּדֵי שֶׁיִּטְרְחוּ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתֵנוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכוֹרְמֵיכֶם וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה' תִּקָּרֵאוּ. 'כֹּהֲנֵי ה'' דַּיְקָא בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהָיָה בַּעַל נֶפֶשׁ שֶׁנַּעֲשָׂה מֵחֶסֶד וְאַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָעַכּוּ"ם טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתֵנוּ בְּחִינַת וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות טו

וְאָז מַכְנִיסִין הַפַּרְנָסָה מְחוּץ לִפְנִים בִּבְחִינַת אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא עֲיֵילָא לֵהּ לְמָתָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הֵיטֵב, וְזֶהוּ בְּחִינַת סֻכָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָעַכּוּ"ם טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתֵנוּ כַּנַּ"ל וְאָז מַכְנִיסִין הַפַּרְנָסָה מְחוּץ לִפְנִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סֻכָּה, כִּי הַסֻּכָּה הִיא בִּבְחִינַת מְמֻצָּע בֵּין חוּץ לִפְנִים, דְּהַיְנוּ בֵּין בַּיִת וְשָׂדֶה, כִּי הַבַּיִת מֻקָּף מְחִצּוֹת לְגַמְרֵי וּמְקֹרֶה הֵיטֵב, וּבַשָּׂדֶה וּבַחוּץ אֵין שָׁם שׁוּם מְחִצּוֹת, וְהַסֻּכָּה הִיא מְמֻצָּע בֵּינֵיהֶם, כִּי זֶה עִקַּר מְצִוַּת סֻכָּה לָצֵאת מִדִּירַת קֶבַע וְלֵישֵׁב בְּדִירַת אֲרָעִי שֶׁהֵם מְחִצּוֹת הַסֻּכָּה שֶׁאֵינָם מְקֹרִים הֵיטֵב וְהָאֲוִיר מִבַּחוּץ נִמְשָׁךְ לְתוֹכָהּ, נִמְצָא שֶׁהַסֻּכָּה מְמֻצָּע בֵּין בַּיִת וְחוּץ, כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת סֻכָּה לְהַכְנִיס הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת. וְזֶה בְּחִינַת וְחַג הָאָסִיף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאָסְפְּךָ אֶת מַעֲשֶׂיךָ מִן הַשָּׂדֶה, 'בְּאָסְפְּךָ מִן הַשָּׂדֶה' דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּשֶׁצְּרִיכִין לְאֱסֹף וּלְהַכְנִיס אֶת הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה מִן הַשָּׂדֶה לְתוֹךְ הַבַּיִת, דְּהַיְנוּ מִחוּץ לִפְנִים אָז צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת סֻכָּה שֶׁהִיא מְמֻצָּע בֵּין חוּץ לִפְנִים שֶׁעַל יְדֵי מִצְוָה זֹאת מַכְנִיסִין גַּם בְּרוּחָנִיּוּת כָּל

הַשָּׂפָע וְהָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים, דְּהַיְנוּ מֵהָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים לְיִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת עֲיֵילָא לֵהּ לְמָתָא שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הַחֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת אַפְשִׁילוּ לִי חֲבָלַי וְכוּ', (כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּחַבְלֵי אָדָם אֻמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת סָכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבֹתוֹת אַהֲבָה וְחֶסֶד בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי אָז עִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת וְהָאַהֲבָה, כִּי סָכָּה בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֶסֶד בְּחִינַת חִבּוּק יַד יָמִין כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר:

אות טז

וְעִקַּר מְצַוַּת סֻכָּה הִיא הַסְּכָךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לְכַסּוֹת הַמְּחִצּוֹת בְּתִקָּרָה שְׁלֵמָה כְּמוֹ בַּיִת רַק לַעֲשׂוֹת כְּסוּי וּסְכָךְ הֶעָשׂוּי לְצֵל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חָלָל וַאֲוִיר, הַיְנוּ כִּי בָּזֶה אָנוּ מַרְאִין מַה שֶּׁפָּעַלְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים לְהַגְבִּיר הַחֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיְּעוֹרְרוּ כָּל הָעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה בִּבְחִינַת יֵשׁ הֶבֶל וְכוּ' עַכְשָׁו אָנוּ צְרִיכִין לָצֵאת דַּיְקָא מֵהַבַּיִת שֶׁמְּכֻסֶּה הֵיטֵב אֶל הַסֻּכָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חֲלָלִים הַרְבֵּה בְּהַסְכָּךְ כְּדֵי לִשְׁאֹב דֶּרֶךְ שָׁם מֵהָאֲווִירִים וְהַחֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל יְדֵי הַתְּקִיעוֹת וְעַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וְהַצְּעָקוֹת שֶׁבְּאֵלּוּ הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים. כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר יְשִׁיבָתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּבֵיתוֹ דַּיְקָא כְּדֵי לְהִתְחַבֵּא וּלְהַסְתִּיר עַצְמוֹ מֵהַחֲבָלִים דְּהַאי עָלְמָא שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִין בָּאֲוִיר שֶׁרֻבָּם הֵם הֶבֶל מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים שֶׁל רְדִיפַת הָעוֹלָם הַזֶּה. אֲבָל עַכְשָׁו בְּאֵלּוּ הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים הִתְגַּבְּרוּ כָּל כָּךְ הַחֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁאָנוּ צְרִיכִין דַּיְקָא לָצֵאת מִשָּׁם אֶל הַסֻּכָּה הָעֲשׂוּיָה לְצֵל שֶׁאֵינָהּ מְכֻסָּה הֵיטֵב רַק יֵשׁ בָּהּ חֲלָלִים הַרְבֵּה בְּהַסְכָּךְ. כִּי אָנוּ צְרִיכִין עַתָּה דַּיְקָא לִשְׁאֹב מֵהַחֲבָלִים וְהָאֲווִירִים קְדוֹשִׁים הַנִּמְשָׁכִין דֶּרֶךְ הַסְכָּךְ כִּי דֶּרֶךְ שָׁם נִמְשָׁכִין רַק הַחֲבָלִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַתְּקִיעוֹת וְהַתְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּאֵלּוּ הַיָּמִים כַּנַּ"ל. כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת אִמָּא דְּמִסַּכְּכָא עַל בְּנִין, דְּהַיְנוּ שֶׁהַשְׁכִּינָה מְסַכֶּכֶת וּמְגִנָּה עָלֵינוּ מֵהַחֲבָלִים דְּהַאי עָלְמָא שֶׁהֵם חֲבָלִים רָעִים וְכִסּוּפִין רָעִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלֵינוּ כְּלָל רַק שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁכִין עָלֵינוּ דֶּרֶךְ נְקֵבֵי הַסְּכָךְ הֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַתְּקִיעוֹת וּתְפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל:

אות יז

וְזֶה אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁנּוֹטְלִין בְּסֻכּוֹת שֶׁבָּהֶם מְתַקְּנִים בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס, הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה בְּחִינוֹת נִמְצָאִין בְּכָל דּוֹר שֶׁהֵם הָרוֹצִים לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אַרְבַּע בְּחִינוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְהֵם נִקְרָאִים נִכְנְסִין לַפַּרְדֵּס שֶׁגְּדֵלִין בּוֹ מִינֵי אִילָנוֹת עַל כֵּן עַל יְדֵי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם מִינֵי אִילָנוֹת הַנֶּאֱחָזִין בִּשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִים אֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת. כִּי אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס הֵם רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם וּבֶן עַזַּאי

וּבֶן זוֹמָא הֵצִיץ וְנִפְגַּע הֵצִיץ וּמֵת וְאַחֵר קְצַץ בַּנְּטִיעוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע כִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא, כִּי אֶתְרוֹג יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְרֵיחַ כְּנֶגֶד בַּעֲלֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּל הַשְּׁלֵמוּת שֶׁזָּכוּ בְּחִינַת רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁזָּכָה לִשְׁלֵמוּת וְנִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְכוּ'. וְלוּלָב וַהֲדַסִּים שֶׁזֶּה יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְלֹא רֵיחַ וְזֶה רֵיחַ וְלֹא טַעַם זֶה בְּחִינַת בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא שֶׁלֹּא הָיוּ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים עַל כֵּן זֶה הֵצִיץ וְנִפְגַּע וְזֶה הֵצִיץ וּמֵת. וְאַחֵר קִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת זֶה בְּחִינַת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא רֵיחַ וְלֹא טַעַם. וְאָנוּ מְחַבְּרִין כָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה מִינִים יַחַד עִם הָאֶתְרוֹג וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין וְנִתְחַבְּרִין יַחַד כְּדֵי לַהֲשִׁיבָם כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְנִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁעִקַּר הַפְּגָם שֶׁל אוֹתָן שֶׁלֹּא יָצְאוּ בְּשָׁלוֹם הָיָה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא צִיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת הֵיטֵב לְטוֹב עַל יְדֵי נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת, (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַחֲזֹר בְּכָל פַּעַם דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה) וְעַל כֵּן עַתָּה אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת קְדוֹשׁוֹת לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין כָּל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁאָנוּ לוֹקְחִין עַתָּה בְּסֻכּוֹת וְכַנַּ"ל:

אות יח

וְזֶה בְּחִינַת הַנַּעֲנוּעִים שֶׁמְּנַעֲנְעִין בְּהָאַרְבָּעָה מִינִים לְכָל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וּלְמַעְלָה וּלְמַטָּה. כִּי עִקַּר הַנַּעֲנוּעִים הֵם בָּאֲוִיר, הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַנַּעֲנוּעִים הַקְּדוֹשִׁים בְּכָל הָרוּחוֹת אֵלּוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַהֲבָלִים וְהָאֲוִירִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת כְּדֵי לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים כַּנַּ"ל, כִּי מְנַעֲנְעִין הָאֲוִיר בְּאַרְבָּעָה מִינִים וּמְגָרְשִׁין כָּל הָאֲוִירִים וְהַהֲבָלִים רָעִים וּמַמְשִׁיכִין רַק הֲבָלִים וַאֲוִירִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת וּנְקֻדּוֹת קְדוֹשׁוֹת הַנַּעֲשִׂין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מֵהַתְּפִלּוֹת וְהַתְּקִיעוֹת וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין עַל פִּי הָאֱרִ"י זַ"ל לַעֲשׂוֹת הַנַּעֲנוּעִים בַּסֻּכָּה, כִּי שָׁם בַּסֻּכָּה שׁוֹלֵט הָאֲוִיר הַקָּדוֹשׁ דֶּרֶךְ נִקְבֵי הַסֻּכָּךְ וְשָׁם אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הָאֲוִיר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה עַל יְדֵי הַנַּעֲנוּעִים וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּנַעְנְעִים בְּ'הוֹדוּ לַה'' תְּחִלָּה וְסוֹף, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחֶסֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד הַמִּתְגַּלֶּה בְּפוּמָא דְּאִמָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין טוֹבִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רִבּוּי הַחֲסָדִים הַגְּדוֹלִים הַנִּמְשָׁכִין אֵלּוּ הַיָּמִים, כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל, הַיְנוּ חֶסֶד וְאַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין טוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עַל יְדֵי זֶה כָּל הַתִּקּוּנִים

הַנַּעֲשִׂים בְּאֵלּוּ הַיָּמִים כִּי הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִשְׁלָם הַכֹּל וְכַנַּ"ל:

אות יט

וְכָל זֶה אָנוּ צְרִיכִין בְּאֵלּוּ הַיָּמִים קֹדֶם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁהוּא שִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאָז מְסַיְּמִין וּמַתְחִילִין הַתּוֹרָה, הַיְנוּ כִּי מֵחֲמַת שֶׁעַתָּה הֵם הַיָּמִים שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַשְׁלִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁקִּרִינוּ בָּהּ בְּכָל הַשָּׁנָה וְלַחֲזֹר לְהַתְחָלָה עַל כֵּן אָנוּ עוֹסְקִין בְּכָל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב בִּבְחִינַת סַם הַחַיִּים כְּדֵי שֶׁכָּל הַתּוֹרָה שֶׁעֲסַקְנוּ בָּהּ בְּכָל הַשָּׁנָה תִּהְיֶה מְצֻטֶּיֶרֶת וּמְצֻטָּרֶפֶת לְטוֹב. וְכֵן נִזְכֶּה לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה לִקְרוֹתָהּ עַל יְדֵי נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁתִּהְיֶה הַתּוֹרָה מֵעַתָּה מְצֻטֶּיֶרֶת וּמְצֻטָּרֶפֶת תָּמִיד רַק לְטוֹב וּלְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן כָּל הָעוֹלָם, כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ מִתְנַהֵג וּמִתְקַיֵּם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וּכְפִי הַצִּיּוּר שֶׁאָנוּ מְצַיְּרִין וּמְצָרְפִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין כֵּן מִתְנַהֵג הָעוֹלָם לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים וְזָכָנוּ עַל יְדֵי חֲכָמָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁסִּדְּרוּ לָנוּ לְסַיֵּם וּלְהַתְחִיל הַתּוֹרָה בְּיוֹם גְּמַר הַתְּקוּן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי הַהֶבְלִים קְדוֹשִׁים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת קְדוֹשׁוֹת תִּהְיֶה מְצֻטֶּיֶרֶת וּמְצֻטָּרֶפֶת כָּל הַתּוֹרָה לְטוֹב, הֵן כָּל מַה שֶׁקִּרִינוּ בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ שֶׁאָנוּ מְסַיְּמִין אוֹתָהּ עַתָּה, הֵן מַה שֶׁאָנוּ עֲתִידִין לִקְרוֹת בְּכָל הַשָּׁנָה הַבָּאָה עָלֵינוּ לְטוֹבָה שֶׁאָנוּ מַתְחִילִין עַתָּה, הַכֹּל יִהְיֶה מְצֻטֶּיֶר וּמְצֻטָּרֶף לְטוֹב וּלְחַיִּים עַל יְדֵי הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל אֵלּוּ הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים שֶׁבָּהֶם מִתְגַּבְּרִין יִשְׂרָאֵל בַּהֶבְלִים הָרִבִּיב דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִקְרָא שְׁמִינִי עֲצֶרֶת לְשׁוֹן כְּנִיסָה וַאֲסִיפָה, כִּי אָז כּוֹנְסִין וּמְאַסְּפִין כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְצַיְּרָם לְטוֹב עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל, כִּי קֹדֶם שֶׁמַּמְשִׁיכִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת אָזַי אֵין לְהָאוֹתִיּוֹת שׁוּם קֶשֶׁר וְחִבּוּר רַק עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת עַל יְדֵי זֶה הֵם מְזֻדְּוָגִין וּמִתְחַבְּרִין וּמִתְאַסְּפִים לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת עַל כֵּן נִקְרָא עֲצֶרֶת לְשׁוֹן כְּנִיסָה וַאֲסִיפָה:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

אות כ

כִּי הָאַרְבָּעָה מִינִים הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת עַל יְדֵי הַהֶבְלִים קְדוֹשִׁים כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַתְּקוּן מַמְשִׁיכִין מִשֹּׁרֶשׁ הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת שֶׁהֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַטְּעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת. וְעַל יְדֵי הָאַרְבָּעָה מִינִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנֶּאֱחָזִין שָׁם אָנוּ

מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַתִּקּוּן מִשָּׁם בְּאֵלּוּ הַיָּמִים בְּכֹחַ הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת קְדוֹשׁוֹת לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב כַּנַּ"ל. כִּי כְּשֶׁהָאוֹתִיּוֹת מִזְדַּוְּגִין וּמִתְחַבְּרִין יַחַד עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל, אָז נִכְלָלִין כָּל הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת יַחַד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה שְׁלֵמוּת תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל:

אות כא

וְהִנֵּה כָּל דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה הֵם בְּנוּיִים עַל הַתּוֹרָה 'אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא' בְּסִימָן לא. וּמְבֹאָר שָׁם בַּסּוֹף שֶׁהַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶאֱמְרָה עַל פְּסוּק וַיַּסֵּב אֱלֹקִים, אֵין הֲסִבָּה אֶלָּא סְעֻדָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אַךְ לֹא זָכִינוּ לְקַבֵּל מִפִּיהוּ גְּמַר בֵּאוּר הַפָּסוּק עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְהַנִּרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי בָּזֶה הוּא כִּי וַיַּסֵּב אֱלֹקִים הוּא בְּחִינַת סְעֻדָּה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיסָהּ מִחוּץ לִפְנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף וַחֲמָשִׁים וְכוּ'. הַמִּדְבָּר זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בְּדִבּוּר שֶׁצְּרִיכִין לְדַבֵּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּפֶה מָלֵא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכָרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הָאֱמוּנָה תּוֹלָה בַּפֶּה שֶׁל אָדָם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת יַם סוּף, כִּי אֱמוּנָה בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת מַלְכוּת הִיא בְּחִינַת יָם שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים לְתוֹכָהּ כַּיָּדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת סוּף, כִּי הוּא בְּחִינַת אַחֲרִית וְסוֹף וּשְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת וְשֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כַּמּוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּחִינַת בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אֱמוּנָה וְכוּ'. וַחֲמִשִּׁים וְכוּ' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י מְזֻיָּנִים זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁזֶּה עִקַּר הַכְּלִי זַיִן בְּחִינַת חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר וְכוּ'. הַיְנוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה בְּחִינַת שַׁבָּת עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַכְנִיס הַפַּרְנָסָה לִפְנִים לְיִשְׂרָאֵל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיַּסֵּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם כַּנַּ"ל:

גַּם 'הַמִּדְבָּר יַם סוּף' מְרַמֵּז עַל הַנְּפָשׁוֹת טוֹבוֹת הַנַּעֲשִׂין מִכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁעִקַּר יְצִיאָתָן אֶל הַפֹּעַל הוּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת יַם סוּף, כִּי הֵם בְּחִינַת סוֹף וּשְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, כִּי הֵם מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְמָרִין וְנִשְׁלָמִין כָּל הַדְּבָרִים לְטוֹב. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה וְתִקּוּן אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנַּעֲשִׂין מֵהַנְּפָשׁוֹת וְכִסּוּפִין טוֹבִים הַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָאָדָם אֱמוּנָה בְּיוֹתֵר בְּוַדַּאי הוּא כּוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּסוּפִים טוֹבִים, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שׁוּם תַּכְלִית בָּעוֹלָם כִּי אִם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִים רַבִּים עַל זֶה, עַל כֵּן בְּוַדַּאי הוּא כּוֹסֵף וְחוֹמֵד וּמִשְׁתּוֹקֵק בְּכָל עֵת מָתַי יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ לָזֶה לִהְיוֹת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וּבִשְׁבִיל זֶה אֱמוּנָה הִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים, וְכָל הַתּוֹרָה וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת הַכֹּל אֵינוֹ נִשְׁלָם כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כַּמְּבֹאָר שָׁם בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי

כֹּחַ הַצַּדִּיק עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת רַבּוֹת עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמִּצְטַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב שֶׁיֵּעָשׂוּ פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת שֶׁל הַתּוֹרָה וְשֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁמִּתְנַהֲגִים וּמִתְקַיְּמִין עַל יָדָהּ. נִמְצָא שֶׁתִּקּוּן הַכְּסוּפִין טוֹבִים וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה הַכֹּל אֶחָד, כִּי הֵם מַשְׁלִימִין וּמְתַקְּנִים הַכֹּל עַל יְדֵי שֶׁמְּצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְכַנַּ"ל, וּבָזֶה מְקֻשָּׁר וּמְחֻבָּר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ 'וַיִּסְעוּ מִסֻּכּוֹת' אַחַר פָּסוּק 'וַיַּסֵּב אֱלֹקִים', כִּי וַיִּסְעוּ מִסֻּכּוֹת מְרַמֵּז עַל מְצָוֹת סֻכָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל תֵּכֶף בִּיצִיאָתָן מִמִּצְרַיִם שֶׁסִּבְּבָן וְהִקִּיפָן בְּעַנְנֵי כְּבוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת סֻכָּה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם תֵּכֶף בַּבָּרָשָׁה, וְה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וְכוּ'. וְכָל זֶה נִסְמַךְ לְפָסוּק וַיַּסֵּב אֱלֹקִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה וּפַרְנָסָה לְהַכְנִיס הַפַּרְנָסָה מְחוּץ לִפְנִים, כִּי זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי מְצָוֹת סֻכָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִין הַפַּרְנָסָה מְחוּץ לִפְנִים כַּנַּ"ל: וְנַחֲזֹר לְעִנְיַן שׁוֹמְרִים:

אות כב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַשּׁוֹכֵר דִּינוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁחַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בְּאוֹנְסִין, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה מִמַּזִּיקֵי עָלְמָא הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּעַל נֶפֶשׁ שֶׁמְּמֻנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲבָלִים וּנְפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁהֵם מְצַיְּרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב. וְזֶה בְּחִינַת שִׁיר שֶׁל פְּגָעִים שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וְכוּ' אֵלֶיךָ לֹא יִגַּשׁ. לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְכוּ' עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ. 'כִּי בִי חָשַׁק' דַּיְקָא. שֶׁהַמְּזֻמּוֹר מְבָאֵר עַל יְדֵי מַה יִּנָּצֵל מִכָּל הַפְּגָעִים וְיִזְכֶּה לִדְרֹךְ עַל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמַּזִּיקֵי עָלְמָא בְּחִינַת עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ, הַכֹּל יִזְכֶּה מִטַּעַם כִּי בִי חָשַׁק וְכוּ'. שֶׁעַל יְדֵי גֹּדֶל הַחֵשֶׁק וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁחוֹשֵׁק בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה וַאֲפַלְּטֵהוּ. כִּי כָּל הַמַּזִּיקֵי עָלְמָא עִקַּר יְנִיקָתָם מִכְּסוּפִין וַהֲבָלִים רָעִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת לֹא טוֹבִים, שֶׁהֵם הֵם הַמַּזִּיקִין רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הֵם מַזִּיקִין בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בִּבְחִינַת יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה. כִּי אִלּוּ הַהֲבָלִים הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת שֶׁהוֹלְכִים וּמְעוֹרְרִים לְרַע חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתָם וּבִטּוּלָם הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁמְּעוֹרְרִים הָעוֹלָם לְטוֹב. שֶׁהֵם מַכְנִיעִים וּמְבַטְּלִין כָּל הַמַּזִּיקֵי עָלְמָא. בִּבְחִינַת עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ וְכוּ', כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ כַּנַּ"ל:

אות כג

וְעַל כֵּן נִקְרָא הַצַּדִּיק צוֹפֶה וְשׁוֹמֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צוֹפָה נְתִתִיךָ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שׁוֹמֵר. כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יָדוֹ. מֵחֲמַת שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לְכְסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה

כַּנַּ"ל. וְאִם הָיוּ הַכֹּל זוֹכִין לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת לִבְחִינַת צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית עֹלָאָה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת. בְּוַדַּאי לֹא הָיוּ צְרִיכִין שׁוּם שְׁמִירָה בְּגַשְׁמִיּוּת כִּי הָיוּ מִתְבַּטְּלִים כָּל הַמַּזִּיקִי עָלְמָא עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל. אַךְ עִקַּר הַשְּׁמִירָה שֶׁצְּרִיכִין שְׁמִירָה גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַשִּׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בְּרִית תַּתְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעַר, בְּחִינַת עֶבֶד שֶׁמַּשָּׂם כָּל הָעֲבוֹדוֹת וְהַיְגִיעוֹת שֶׁל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּשְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שֶׁצְּרִיכִין שְׁמִירָה גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת. כִּי עִקַּר הַשִּׁלֹּשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת נִמְשָׁכִין מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁנִּגְזַר אָז בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' שֶׁהֵם הַשִּׁלֹּשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הָיָה בְּחִינַת הַפְּגָם שֶׁל הַנִּכְנָסִין לַפַּרְדֵּס שֶׁלֹּא יָצְאוּ בְּשָׁלוֹם כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, כַּמּוּבָן בַּתִּקּוּנִים. וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי שֶׁלֹּא צִיְּרוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל יְדֵי כִּסּוּפִין טוֹבִים וְלֹא כָּלְלוּ בְּחִינַת לַמְּדָן וְצַדִּיק יַחַד רַק עָשׂוּ פֵּרוּד בֵּין בְּחִינַת לַמְּדָן וּבֵין בְּחִינַת צַדִּיק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, כַּמּוּבָן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַפְּגָם שֶׁל הַלּוֹמְדִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁעִקַּר הוּא רַק הַלִּמּוּד בְּעַצְמוֹ וְאֵין צְרִיכִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו כְּלָל, וּלְבַסּוֹף זֶה וְזֶה לֹא עָלְתָה בְּיָדָם, כִּי אַחַר כָּךְ מַשְׁלִיכִין גַּם לִמּוּד הַתּוֹרָה אַחַר גֵּוּם כַּאֲשֶׁר מָצוּי בָּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בִּכְמָה אֲנָשִׁים שֶׁבִּימֵי נְעוּרֵיהֶם עָסְקוּ בַּתּוֹרָה קְצָת וְאַחַר כָּךְ פָּרְקוּ עֹל תּוֹרָה לְגַמְרֵי וְגַם קִלְקְלוּ מַעֲשֵׂיהֶם יוֹתֵר מֵעֲמֵי הָאָרֶץ. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִשְׂגִּיחוּ עַל תִּקּוּן מַעֲשֵׂיהֶם כְּלָל וְלֹא הִשְׁתַּדְּלוּ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת. וְאָמְרוּ שֶׁעִקַּר הוּא הַלִּמּוּד. וּלְבַסּוֹף זֶה וְזֶה לֹא נִתְקַיְּמָה בְּיָדָם, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן לִמּוּד הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיק וּמִי שֶׁמַּפְרִיד בְּחִינַת לַמְּדָן מִבְּחִינַת צַדִּיק הוּא בְּחִינַת אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, כִּי תַּכְלִית תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וּבוֹעֵט בְּאָבִיו וּבְרַבּוֹ וְכוּ'. כִּי בְּחִינַת לַמְּדָן הוּא בִּבְחִינַת בְּרִית תַּתְאָה, בְּחִינַת עֶבֶד שֶׁהוּא תַּחַת בְּרִית עֹלָאָה שֶׁהוּא בֵּן חוֹרִין בְּחִינַת אַבְרָהָם. וּכְשֶׁהַלַּמְדָן כָּפוּף לְהַצַּדִּיק אָזַי זוֹכֶה לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרֵב הַדְּמָה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבַקְּשִׁים לְהִצְטַיֵּר מִפִּיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ כָּפוּף תַּחְתָּיו, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם חוֹלֵק עָלָיו אָזַי לֹא זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם מָוֶת, כִּי מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. הַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁהֵם בְּתַכְלִית שְׁמִירַת הַבְּרִית בֶּאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא דַּיְקָא זוֹכֶה לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב שֶׁיַּעֲשׂוּ וְיִפְעֲלוּ פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת בָּעוֹלָם לְתַקֵּן הַכֹּל. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה לִבְחִינַת צַדִּיק בִּשְׁלֵמוּת אַף עַל פִּי כֵן אִם הוּא מַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל פָּנִים תַּחַת

הַצַּדִּיק כְּעֶבֶד תַּחַת אֲדוֹנָיו, אֲזַי כָּל תּוֹרָתוֹ וְלִמּוּדוֹ וְכָל מַעֲשָׂיו מְקַבְּלִים תִּקּוּן עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמְּצַיֵּר הַכֹּל לְטוֹב וַאֲזַי נֶאֱמַר עָלָיו גַּם כֵּן 'וְכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם חַיִּים' עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק. אֲבָל לְהֵפֶךְ שֶׁאֵינוֹ מַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם תַּחַת הַצַּדִּיק, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹלֵק עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נֶאֱמַר עָלָיו 'לֹא זָכָה' וְכוּ', כִּי מַפְרִיד בְּחִינַת לַמְדָן מִבְּחִינַת צַדִּיק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת שֶׁמְּשָׁם עִקּוּר סִטְרָא דְּמוֹתָא, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כַּנַּ"ל שֶׁאָז נִגְזַר כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות כד

כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל אָדָם הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרִית עִלָּאָה וּבְרִית תַּתָּאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת לַמְדָן וְצַדִּיק, בְּחִינַת מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הָאֵלּוּ אַשְׁרֵי לוֹ. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁרֹב הָעוֹלָם אֵין זוֹכִין לִבְחִינַת בְּרִית עִלָּאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת עַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזָּכָה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל, כִּי רֹב הָעוֹלָם אֲפִלּוּ הַכְּשֵׁרִים הֵם רַק בִּבְחִינַת בְּרִית תַּתָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַמְדָן בְּחִינַת שְׁמִירַת אִסּוּר וְהֶתֵּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבָד, בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמִים תַּעֲבֹד, כִּי בָּהֶם שׁוֹלְטִין עֲבָדִין דְּחֹל שֶׁהֵם הַשִּׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע עַל יְדֵי בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָהוֹר וְטָמֵא וְכוּ', שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁמָּשָׁם עִקַּר הַבֵּרוּר כַּיָּדוּעַ. אֲבָל עִקַּר שְׁלֵמוּת וְתִקּוּן הַבֵּרוּר הוּא עַל יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית עִלָּאָה שֶׁמְּצַיֵּר הַכֹּל לְטוֹב וְכַנַּ"ל:

אות כה

וְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַמְדָן שֶׁמָּשָׁם צְרִיכִין בֵּרוּר עַל יְדֵי הַשִּׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹתָם בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת שִׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מַלְאֲכוֹת הַמִּשְׁכָּן. כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק הָאֱמֶת הוּא אֵין צָרִיךְ שׁוּם יְגִיעָה וּמְלָאכָה כְּלָל, כִּי מְלַאכְתּוֹ נַעֲשִׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים כְּמוֹ חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, שֶׁהָיְתָה מְלַאכְתָּן מִתְבָּרֶכֶת כִּי הָיְתָה תּוֹרָתָם אֻמָּנוּתָם, 'אֻמָּנוּתָם' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁהָאֻמָּנוּת שֶׁל כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁהוּא מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַשְׁלִים כָּל הַדְּבָרִים שֶׁמְּחַסְּרִין תִּקּוּן לְהַשְׁלִים אוֹתָם עַל יְדֵי הָאֱמֻנּוּת כַּנַּ"ל, זֶה הָיָה נַעֲשֶׂה אֶצְלָם מֵמֵילָא עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁעָסְקוּ בְּקְדֻשָּׁה יוֹמָם וָלַיְלָה כִּי זְכוּ תָּמִיד לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל מֵמֵילָא כְּמוֹ קֹדֶם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא הָיִינוּ צְרִיכִין לְהַשְׁלִים כָּל הַדְּבָרִים עַל יְדֵי הַשִּׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת רַק הַכֹּל הָיָה נִשְׁלָם עַל יְדֵי תְּפִלָּה לְבַד, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִבְחִינַת צַדִּיק בִּשְׁלֵמוּת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת בְּרִית תַּתְאָה. וַאֲזַי צָרִיךְ אֵיזֶה עֵסֶק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה כְּדֵי לְבָרֵר הַדָּבָר מִפְּגַם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. אֲבָל צָרִיךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה הָעֵסֶק בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה עַל פִּי הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרְרוֹ, וְהָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁמִּמֶּנּוּ עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַבְּרוּר. וְכָל אֶחָד כְּפִי קִרְבּוֹ אֶל הַצַּדִּיק כֵּן פּוֹרֵק מֵעָצְמוֹ עֹל הַמְּלָאכוֹת כִּי זוֹכֶה לְהַשְׂלִים הַבְּרוּר עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אֲפִלּוּ אִם הוּא מֻכְרָח לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה עֵסֶק וּמְלָאכָה עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁיְּכַוֵּן בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁעוֹשֶׂה הָעֵסֶק כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַחֲזִיק אֶת הַצַּדִּיק וּכְדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל שַׁבָּת בְּכָבוֹד. וְאָז הָעֵסֶק שֶׁלּוֹ בִּקְדֻשָּׁה וְזוֹכֶה לְבָרֵר וּלְתַקֵּן עַל יְדֵי הָעֵסֶק שֶׁלּוֹ תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים:

אות כו

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַשּׁוֹמְרִים, כִּי שָׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה גַּשְׁמִיּוּת גַּם כֵּן, כִּי בִּבְחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁשָּׁם צְרִיכִין עֵסֶק הַשִּׁלְשִׁים וְתִשַּׁע מְלָאכוֹת לְבָרֵר עַל יְדֵם כַּנַּ"ל, שָׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה בְּגַשְׁמִיּוּת לִשְׁמֹר מְמַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁיּוֹנְקִים מִפְּגַם עֵץ הַדַּעַת. כִּי בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק וּמְלָאכָה שָׁם צְרִיכִין שְׁמִירָה גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת. אֲבָל אֲפִלּוּ כְּשֶׁשּׁוֹמְרִים בְּגַשְׁמִיּוּת עִקַּר כֹּחַ הַשְׁמִירָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁמִּשָּׁם הַכִּסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי שְׁמִירוֹת שְׁמִירָה מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וּשְׁמִירָה מֵאוֹנְסִין וְהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁמִירַת בְּרִית עִלָּאָה וּשְׁמִירַת בְּרִית תַּתָּאָה, כִּי גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי הַגַּנָּב בָּא בַּשֵּׁנָה בְּעֵת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת וְכֵן אֲבֵדָה בָּא עַל יְדֵי הֶסַח הַדַּעַת, וְעַל כֵּן תִּקּוּנָם עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִירַת בְּרִית תַּתָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַמְדָן בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַשְׂלִים הַדַּעַת וְנִצּוֹל וְנִשְׁמָר מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה (וְגַם זֶה צְרִיכִין לְקַבֵּל מִכֹּחַ הַצַּדִּיק כִּי לַמְדָן בְּלֹא צַדִּיק אֵינוֹ כְלוּם כַּנַּ"ל). אֲבָל לִשְׁמֹר מֵאוֹנְסִין אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִירַת בְּרִית עִלָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת, כִּי הוּא מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת 'וּמֵת אוֹ נִשְׁבַּר', וְגַם הוּא יָכוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הַגַּזְלָנִים וְהָרוֹצְחִים הַבָּאִים בְּאִתְגַּלְיָא לִקַּח בָּחָזָקָה, כִּי הוּא גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ שֶׁהוּא הוֹרֵג וּמַכְנִיעַ בִּגְבוּרָתוֹ כָּל הַמַּזִּיקִין וְהַגַּזְלָנִים הָרוֹצִים לְהַזִּיק וּלְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּדָוִד, גַּם אֶת הָאֲרִי וְהַדֹּב הִכָּה וְכוּ':

אות כז

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּקֵי דִּינִים שֶׁבֵּין הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶנָאָה יוֹתֵר מֵהַחֶפְצָ הוּא חַיָּב יוֹתֵר בְּאַחֲרָיוּת הַשְׁמִירָה, כִּי שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר בַּכֹּל וְשׁוֹאֵל חַיָּב בַּכֹּל אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, וְשׁוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר חַיָּבִין בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּרִין בְּאוֹנְסִין, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי

הַהֶנָּאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵאֵיזֶה דָּבָר כֵּן הוּא מְחֻיָּב לְבָרֵר הַהֶנָּאָה שֶׁהִוא בְּחִינַת כְּסוּפִין, כִּי לְכָל דִּבַּר הֶנָּאָה הָאָדָם כּוֹסֵף וְחוֹשֵׁק, אֲבָל צָרִיךְ לְבָרֵר הַכְּסוּפִין וְהַחֵשֶׁק שֶׁל כָּל הַהֶנָּאוֹת שֶׁבְּכָל דָּבָר לְבָרְרוֹ מִכְּסוּפִין וַהֲבָלִים דְּהַאי עָלְמָא שְׁפֵלָה לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם לְשָׁרְשָׁם לְכְסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַחֲשֹׁק וְיִכְסֹף שׁוּם דְּבַר הֶנָּאָה כִּי אִם בִּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת הוּא בְּוַדַּאי נִשְׁמָר מִכָּל דָּבָר רַע בִּבְחִינַת עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ כִּי בִי חָשַׁק כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ חַיָּב בַּכֹּל אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, כִּי מֵאוֹנְסִין אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר עַל יְדֵי שׁוּם שְׁמִירָה וְהִשְׁתַּדְּלוּת כִּי מִי יוּכַל לִשְׁמֹר מִמִּיתָה וּשְׁבִירָה וְכוּ' וְעַל זֶה נֶאֱמַר: אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר, כִּי מֵאוֹנְסִין אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר כִּי אִם ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁשּׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּזְכוּת וְכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם כְּסוּפִין וַהֲנָאָה מָזֶה הָעוֹלָם רַק הוּא מַעֲלֶה כָּל הַכְּסוּפִין וְהַהֶנָּאוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְהוּא יָכוֹל לִשְׁמֹר אֲפִלּוּ מֵאוֹנְסִין. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, כִּי הוּא מְחֻיָּב לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁמִירָה מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּעֲלֶה כָּל הַהֶנָּאוֹת וְהַכְּסוּפִין לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשְׁמִירָה אֲפִלּוּ מֵאוֹנְסִין, כִּי עַל הַשּׁוֹאֵל חָל חִיּוּב אַחֲרָיוּת הַשְׁמִירָה הַזֹּאת מֵאַחַר שֶׁכָּל הֶנָּאָה שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר אֵינָם חַיָּבִים כִּי אִם בְּגִנֵּבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּרִים מֵאֳנָסִים, כִּי הֵם אֵין כָּל הַהֶנָּאָה שֶׁלָּהֶם וְאֵין חָל עֲלֵיהֶם הַשְׁמִירָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִבְּרוּר הַהֶנָּאוֹת וְהַכְּסוּפִין, רַק חִיּוּב הַשְׁמִירָה שֶׁלָּהֶם הִיא בִּבְחִינַת הַבְּרוּר שֶׁל בְּחִינַת בְּרִית תַּתְאָה שֶׁהִוא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁהוּא הַבְּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת לִמּוּד הַתּוֹרָה. שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לִשְׁמֹר כִּי אִם מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּאִים מֵהֶסַח הַדַּעַת אֲבָל לֹא מֵאוֹנְסִין וְכַנַּ"ל:

כִּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת הֵם רַק בִּבְחִינַת בֵּרוּר הַזֶּה, שֶׁשָּׁם מוֹעִיל הִשְׁתַּדְּלוּת הָאָדָם וּשְׁמִירָתוֹ וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵין תּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר כְּגוֹן מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וּבֵרַכְךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה. כִּי עַל יְדֵי הָעֲשִׂיָּה וְהָעֵסֶק מְבָרְרִין הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּרִית תַּתְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַמְדָן, בְּחִינַת מט"ט וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַהִשְׁתַּדְּלוּת לְבַד בְּוַדַּאי אֵינוֹ מוֹעִיל כְּלוּם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֵין הָעֲנִיּוּת מִן הָאֻמָּנוּת וְלֹא עֲשִׁירוּת וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְכוּ' כִּי אֱלֹקִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. וּכְתִיב, וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת הוּא רַק עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בְּרִית עֹלָאָה שֶׁבִּבְחִינַת בְּרִית תַּתְאָה בִּבְחִינַת מט"ט נִכְלָל בּוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁמְּחַיֵּב אֶת עַצְמוֹ לִשְׁמֹר בְּשָׂכָר שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו כִּי אִם הַשְׁמִירָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל

יְדֵי הִשְׁתַּדְּלוּת הָאָדָם בְּאֵיזֶה עֵסֶק וּמְלָאכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לִשְׁמֹר כִּי אִם מִגְּנֻבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּאִין בְּהֶסַח הַדַּעַת וְכַנַּ"ל:

אות כח

וְעַל כֵּן הָאֱמֶן דִּינוֹ כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הָאֱמֶן נוֹטֵל שׁוּם שָׂכָר עַל הַשְׁמִירָה, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו הָאֱמָנוּת וְהַמְּלָאכָה שֶׁל זֶה הַדָּבָר לַעֲשׂוֹתוֹ וּלְתַקְּנוֹ עַל כֵּן חָל עָלָיו הַבֵּרוּר הַנַּ"ל הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת לַמְדָן בְּחִינַת בְּרִית תַּתְאָה שֶׁמְּשָׁם בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁל כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁךְ הַשְׁמִירָה מִגְּנֻבָה וַאֲבֵדָה וְעַל כֵּן דִּינוֹ כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁחַיָּב בִּגְנֻבָה וַאֲבֵדָה וְכַנַּ"ל. וְכֵן הַשּׁוֹכֵר שֶׁשָּׂכַר הַדָּבָר לִמְלַאכְתּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן שָׂכָר בְּעַד הַמְּלָאכָה שֶׁעוֹשֶׂה עִם זֶה הַדָּבָר, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁעוֹשֶׂה מְלָאכָה עִם זֶה הַדָּבָר וּמְתַקֵּן בָּזֶה אֵיזֶה דָּבָר עַל כֵּן חָל עָלָיו חִיּוּב הַשְׁמִירָה שֶׁל הַשּׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁהוּא אַחֲרָיוּת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁעוֹשֶׂה מְלָאכָה עִם זֶה הַדָּבָר הוּא צָרִיךְ לְבָרְרוֹ בִּבְחִינַת הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁהוּא הַבֵּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַדַּעַת הַנִּמְשָׁךְ מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה שֶׁבָּאִים בְּהֶסַח הַדַּעַת וְכַנַּ"ל. אֲבָל בְּאוֹנְסִין פְּטוּרִין כֻּלָּם מֵאַחַר שֶׁאֵין כָּל הַהֲנָאָה שֶׁלָּהֶם אֵין חָל עֲלֵיהֶם חִיּוּב הָאַחֲרָיוּת הַנִּמְשָׁךְ מִבֵּרוּר הַהֲנָאוֹת וְהַכְּסוּפִין שֶׁהוּא אַחֲרָיוּת הָאוֹנְסִין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין הַשּׁוֹכֵר וְהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר וְהָאֱמֶן חַיָּבִין בּוֹ כִּי אִם הַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַשּׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר בַּכֹּל, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן וְעֵסֶק עִם הַבַּעַל הַבַּיִת וְאֵינוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ שׁוּם שָׂכָר עַל כֵּן אֵין חָל עָלָיו שׁוּם בֵּרוּר רַק הוּא מְחַיָּב לִשְׁמֹר אֲבָל כָּל מִינֵי אַחֲרָיוּת שֶׁתְּלוּי בְּאֵיזֶה בֵּרוּר אֵין חָל עָלָיו כְּלָל עַל כֵּן פָּטוּר בַּכֹּל אֲפִלּוּ מֵאַחֲרָיוּת גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, כִּי עִקַּר חִיּוּב אַחֲרָיוּת הַשְׁמִירָה עַל הַשּׁוֹמְרִים הוּא כְּפִי הַבֵּרוּר שֶׁחָל עֲלֵיהֶם וְכַנַּ"ל.:

אות כט

הַכְּלָל הַיּוֹצֵא לְמַעֲשֶׂה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד מִכְּסוּפִין רָעִים וְיִרְגַּיל מַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד לְכִסֹּף וְלַחֲשֹׁק רַק כְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁיִּתְגַּעְגֵּעַ וְיַחֲשֹׁק וְיִכְסֹף תָּמִיד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּאִים עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים שֶׁל תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין שֶׁל הַבְלֵי הָעוֹלָם יַרְגִּיל עַצְמוֹ לֶאֱחֹז מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַטּוֹתָהּ מִכְּסוּפִין אֵלּוּ, וּלְהַמְשִׁיכָהּ לְכְסוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם עִקַּר הַטּוֹב בֶּאֱמֶת לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ לְמָקוֹם שֶׁרוֹצֶה. וּבְיוֹתֵר צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַדִּבּוּר שֶׁשָּׁם עִקַּר מוֹצָא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד לְבִלְתִּי לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר רַע חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יוֹצִיא מִפִּיו הַתַּאֲוֹת וְהַכְּסוּפִין שֶׁל הַבְלֵי הָעוֹלָם

הַזֶּה שֶׁבָּאִים עַל לִבּוֹ רַק יַהֲפֹךְ הַדָּבָר וְיוֹצִיא בְּפִיו כְּסוּפִין טוֹבִים, כִּי עַל יְדֵי דִּבּוּרִים שֶׁל כְּסוּפִין טוֹבִים יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וּמְצַיְּרִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת בָּעוֹלָם. וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים הוֹלְכִים בָּעוֹלָם וּמְעוֹרְרִים כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ. וּלְהַפֵּךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל תִּמְצָא זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר פִּי. הַיְנוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מִתְוַדֶּה עֲבוּר כְּלַל יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר, הֱאֶמֶת יָדַעְתִּי שֶׁלֹּא עִמַּדְתִּי בַּנִּסָּיוֹן כְּשֶׁבָּחַנְתָּ אוֹתִי וְכוּ' כִּי צְרַפְתַּנִי בַּל תִּמְצָא. וְעַל כֵּן מֵאָז וְהָלְאָה אֲנִי שׁוֹמֵר עַצְמִי כְּשֶׁבָּאִין עָלַי מַחֲשָׁבוֹת וּמְזִמּוֹת שֶׁל תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא אוֹצִיאֵם בְּפִי חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ, זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר פִּי, הַיְנוּ כְּשֶׁבָּאִים עָלַי מַחֲשָׁבוֹת וּמְזִמּוֹת לֹא טוֹבִים אֲנִי שׁוֹמֵר עַצְמִי מְאֹד בַּל יַעֲבָר פִּי שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ וְיֵצְאוּ מִפִּי חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא הַנְּפָשׁוֹת לֹא טוֹבִים מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. רַק אֲנִי מַרְגִּיל עַצְמִי לְדַבֵּר תָּמִיד דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל כְּסוּפִין טוֹבִים לְקְרוֹת תָּמִיד אֵלֶיךָ שֶׁתְּשִׁשְׁבֵנִי אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצְאִים נְפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁהֵם מְצַיְּרִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִין כָּל הַפְּעֻלּוֹת וְהָעֲשִׂיּוֹת לְטוֹבָה, כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם פּוֹעֲלִים וּכְפִי מַה שֶּׁמְצַיְּרִין אוֹתָם עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין שֶׁמּוֹצִיאִין בַּפֶּה כֵּן פּוֹעֲלִים בָּעוֹלָם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ, שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת אָדָם, הַיְנוּ כָּל הַפְּעֻלּוֹת וְהָעֲבָדוֹת שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִפְעֹל וְלַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם אֲנִי נִשְׁמָר מֵעַתָּה שֶׁיִּהְיֶה בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ שֶׁהֵם דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא אֲדַבֵּר רַק דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם דְּבַר שְׂפָתֶיךָ כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיוּ נִגְמָרִין כָּל הַפְּעֻלּוֹת אָדָם לְטוֹבָה, כִּי הַפְּעֻלּוֹת אָדָם נַעֲשִׂין כְּפִי מַה שֶּׁמְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי דִּבּוּרָיו וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ, כִּי דִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל וְעַל יְדֵי שֶׁשָּׁמַרְתִּי עַצְמִי מִלְּדַבֵּר דִּבּוּרִים שֶׁל תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין רָעִים רַק הִרְגַּלְתִּי לְשׁוֹנִי לְדַבֵּר תָּמִיד דִּבּוּרִים שֶׁל כְּסוּפִין טוֹבִים כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ שֶׁזָּכִיתִי לְהַשְׁמֵר וּלְהִנָּצֵל מֵאָרְחוֹת פָּרִיץ שֶׁהֵם דְּרָכִים רָעִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַק תָּמֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי הַדִּבּוּרִים טוֹבִים עַל יְדֵי זֶה 'תָּמֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל נָמוֹטוּ פְּעָמָי' כִּי הֵם תּוֹמְכִים וְסוֹעֲדִים אוֹתִי לֵילֵךְ בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ וּבַל נָמוֹטוּ פְּעָמַי מֵהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁרָצוּ לִדְחוֹתִי מֵהֶם כְּמוֹ שֶׁרָצוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ עֲזָרַנִי בְּכֹחַ הַדִּבּוּרִים הַטּוֹבִים לְתָמֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל נָמוֹטוּ פְּעָמַי וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם, אֲנִי קָרָאתִיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל. כִּי אֲנִי עַל מִשְׁמַרְתִּי עָמַדְתִּי וְקָרָאתִיךָ תָּמִיד שֶׁתְּזַכֵּנִי לֵילֵךְ בִּדְרָכֶיךָ וְאַתָּה עֲנִיתַנִי תָּמִיד וְעַל יְדֵי זֶה זָכִיתִי שֶׁאַתָּה תּוֹמֵךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה הוּא עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה הַרְבֵּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ

לְכִסֹּף וְלַחֲשֹׁק תָּמִיד כִּסּוּפִין טוֹבִים מָתַי יִזְכֶּה לְסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְכוּ' וּלְהוֹצִיא הַכִּסּוּפִין בְּפִיו בְּכָל יוֹם וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵאֲרָחוֹת פָּרִיץ רַק ה' יִתְבָּרַךְ יִתְמֹךְ אֲשׁוּרָיו בְּמַעְגְּלוֹתָיו וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות ל

הִלְכוֹת חֲכִירוּת וְקַבְּלָנוּת:

וְזֶה דִּינֵי חֲכִירוּת וְקַבְּלָנוּת מַה שֶּׁתּוֹלִין קַלְקוּל הַשָּׂדֶה יוֹתֵר בְּהַחוֹכֵר מִבְּבַעַל הַשָּׂדֶה, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן שכב סָעִיף א וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, נִשְׂדְּפָה אִם אֵרַע דָּבָר זֶה לְרֹב הַשָּׂדוֹת שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר מְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכִירוֹ הַכֹּל לְפִי הַהֶפְסֵד שֶׁאֵרְעוֹ וְאִם לֹא פָּשְׁטָה הַמַּכָּה בְּרֹב הַשָּׂדוֹת אֵינוֹ מְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכִירוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׂתַּדְּפוּ כָּל הַשָּׂדוֹת שֶׁל בַּעַל הַקַּרְקַע. נִשְׂתַּדְּפוּ כָּל הַשָּׂדוֹת שֶׁל הַשּׂוֹכֵר אוֹ הַחוֹכֵר אַף עַל פִּי שֶׁפָּשְׁטָה הַמַּכָּה בְּרֹב הַשָּׂדוֹת אֵינוֹ מְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכִירוֹ שֶׁאֵין זֶה הֶפְסֵד תָּלוּי אֶלָּא בַּשּׂוֹכֵר, עַד כָּאן לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. נִמְצָא שֶׁעַל פִּי הָרֹב תְּלִינָן קַלְקוּל הַשָּׂדֶה בְּהַשּׂוֹכֵר וְהַחוֹכֵר אִם לֹא שֶׁיֵּשׁ מַכַּת מְדִינָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵרַע דָּבָר זֶה לְרֹב הַשָּׂדוֹת שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּלֹא זֶה תְּלִינָן תָּמִיד הַקַּלְקוּל בְּהַחוֹכֵר וְאֵינוֹ מְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכִירוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׂתַּדְּפוּ כָּל הַשָּׂדוֹת שֶׁל בַּעַל הַקַּרְקַע אֵין תּוֹלִין הַקַּלְקוּל בְּבַעַל הַקַּרְקַע, וּלְהֶפֶךְ אִם נִשְׂתַּדְּפוּ כָּל הַשָּׂדוֹת שֶׁל הַחוֹכֵר תְּלִינָן הַקַּלְקוּל בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁפָּשְׁטָה הַמַּכָּה בְּרֹב הַשָּׂדוֹת וְאֵינוֹ מְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכִירוֹ כַּנַּ"ל:

אות לא

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְּרָא עֵילָא לֵהּ לְמָתָא, שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיס הַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין דְּקְדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת אֱמוּנָה וְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִיתֵי פָּארֵי וּשְׁדָא לְהוּ וַאֲמַר לֵהּ אִפְּשְׁלוּ לִי חַבְלֵי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְכָל הַיְּגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ בְּיוֹתֵר בְּהַהַתְבוּאָה שֶׁבַּשָּׂדוֹת קֹדֶם שֶׁמַּכְנִיסִין אוֹתָהּ לְבֵית הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה בְּוַדַּאי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְבָרֵר וּלְהַכְנִיס הַתְּבוּאָה שֶׁהִוא הַפַּרְנָסָה מֵהַשָּׂדֶה שֶׁהוּא בַּחוּץ לְהַכְנִיסָהּ לִפְנִים לְתוֹךְ הַבַּיִת. כִּי עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית וּבָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל יְדֵי זֶה נִתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ' בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַיְּגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, וְעִקַּר הַיְּגִיעוֹת בְּיוֹתֵר צְרִיכִין בַּעֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה כְּדֵי לְהוֹצִיא הַשָּׂדֶה מִקְּלְקֻלְתָּהּ לְבָרֵר הַתְּבוּאָה מִחוּץ לִפְנִים, מִשָּׂדֶה לְבַיִת, כִּי מֵחֲמַת הַחֵטְא חַס וְשָׁלוֹם, נִמְשְׁכָה הַשֶּׁפַע לַחוּץ עַל כֵּן צְרִיכִין יְגִיעָה גְּדוֹלָה קֹדֶם שֶׁמַּכְנִיסִין אוֹתָהּ לִפְנִים וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַבְּרִית וֶאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּמִין הַהֲבָלִים וְהַכְּסוּפִין,

כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם, 'בְּזֵעַת אַפֶּךָ' דַּיְקָא, כִּי הָאַף שֶׁהוּא הַחֹטֶם, מִשָּׁם יוֹצְאִין הַהֲבָלִים שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו. וְעַל כֵּן קוֹרֵא הַפָּסוּק אֶת הַיְגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת בִּלְשׁוֹן בְּזֵעַת אַפֶּךָ שֶׁשָּׁם מוֹצָא הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת, כִּי עִקַּר הַיְגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם מֵחֲמַת פְּגַם הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּפְגְּמוּ עַל יְדֵי כְּסוּפִין רָעִים שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְשֶׁל כָּל בְּנֵי עוֹלָם שֶׁעִקַּר הַפְּגָמִים שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי כְּסוּפִין רָעִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂין הֲבָלִים וּנְפָשׁוֹת לֹא טוֹבִים שֶׁהֵם פְּגַם הָאַף וְהַחֹטֶם שֶׁשָּׁם עִקַּר חִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת וְהַהֲבָלִים וּמִשָּׁם כָּל יְגִיעוֹת הַפַּרְנָסָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ. כִּי עִקַּר יְצִיאַת הַנְּפָשׁוֹת מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא עַל יְדֵי הַפֶּה כַּנַּ"ל וּכְפִי מַה שֶּׁפּוֹגֵם כָּל אֶחָד בְּאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצִיא בְּפִיו כְּסוּפִין שֶׁאֵינָם טוֹבִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לַעֲמֹל וּלְהִתְיַגֵּעַ בְּהַפַּרְנָסָה בְּיוֹתֵר כִּי קָשֶׁה לוֹ בְּיוֹתֵר לְהַכְנִיס הַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים, כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי הֲבָלִים הַנַּעֲשִׂין מִכְּסוּפִין טוֹבִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַהֲבָלִים וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁיּוֹצְאִין דֶּרֶךְ הַפֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה, כִּי קָשֶׁה לוֹ לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים וְכַנַּ"ל:

אות לב

וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַפַּרְנָסָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיק וְשַׁבָּת שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וֶאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכַסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֲכִילָתוֹ וּפַרְנָסָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים וְאָז הַכֹּל טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ כִּי הוּא זוֹכֶה לְהַכְנִיס הַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁזּוֹכֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית וְשַׁבָּת וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים הַצַּדִּיקִים לְצֵאת לַשָּׂדֶה לְקַבֵּל שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה. כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא מִשַּׁבָּת שֶׁהוּא אֱמוּנָה וְתִקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵינוֹ'. וְעַל כֵּן שַׁבָּת מְקוֹר הַבְּרָכָה דְּמִנַּהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין, כִּי שַׁבָּת הוּא שְׁבִיעִי שֶׁמַּשְׁלִים כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁשָּׁה בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, אֲבָל אֵין שְׁלֵמוּת לְהַבְּרָכוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי שַׁבָּת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן כַּד עָיֵל שַׁבָּתָא אָז צְרִיכִין לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁמִּצְוָתָיו בְּשַׁבָּת דַּיְקָא שֶׁאָז מְסַדְּרִין לֶחֶם הַפָּנִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת לְהַשְּׁלִים הָאַחַת עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַמְפַיֵּס הֶעָנִי לְהַשְׁלִימָם עַל יְדֵי שַׁבָּת אֱמוּנָה וְאָז נַעֲשִׂין שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה בְּחִינוֹת, שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים. וְעַל כֵּן אָז בִּכְנִיסַת שַׁבָּת יוֹצְאִין אֶל הַשָּׂדֶה כְּדֵי לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע מִחוּץ לִפְנִים מִבְּחִינַת שָׂדֶה לְבַיִת שֶׁתִּהְיֶה הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים וְכַנַּ"ל. כִּי בַּשָּׂדֶה שָׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים מֻחְמֶרֶת

שֶׁשָּׁם שׁוֹלְטִין כָּל הַהֲבָלִים שֶׁל הַכְּסוּפִין דְּהַאי עָלְמָא שְׁפֵלָה. וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בִּפְנִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת בִּבְחִינַת כָּל כְּבוּדָּה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֵךְ עִמִּי בֹּא בַּחֲדָרֶיךָ. מֵהֶמֶת שֶׁשָּׁם מֻקָּף מְחִצּוֹת וְאֵין שׁוֹלְטִין שָׁם הָאֲוִירִים רָעִים שֶׁל כְּסוּפִין רָעִים שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן הָיָה עֵשָׂו אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, כִּי עֵשָׂו נִמְשַׁךְ אַחַר כְּסוּפִין וַהֲבָלִים רָעִים שֶׁמְּצוּיִים בַּחוּץ בַּשָּׂדֶה וְיַעֲקֹב בָּרַח מֵהֶם לְתוֹךְ אָהֳלֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה. וְזֶהוּ מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲר"י בְּכַוָּנוֹת שַׁבָּת בְּעִנְיַן שָׂדֶה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת כִּי בַּשָּׂדֶה מְצָאָהּ, בְּחִינַת וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, כִּי בַּשָּׂדֶה בַּחוּץ שָׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲבָלִים רָעִים שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית וּפְגַם אֱמוּנָה: וְזֶה עִקַּר יְגִיעָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הָאָדָם לִזְכּוֹת לְקְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע וְנִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִבּוּץ לִפְנִים, מִשָּׂדֶה לְבַיִת, וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם הֲבָלִים וּנְפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ כֵן פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עֹל עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה בְּגַשְׁמִיּוּת כִּי זוֹכֶה שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כִּי מַכְנִיס הַשֶּׁפַע לִפְנִים עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְכוּ', וְאָז הַכֹּל טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ וְהוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת גַּשְׁמִיּוֹת שֶׁל הַשָּׂדֶה, וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן זֶה הַחוֹכֵר שְׂקֵבֶל עַל עַצְמוֹ עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה תְּלִינָן הַקִּלְקוּל בּוֹ מֵהֶמֶת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אִישׁ שָׂדֶה שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ לָצֵאת לַחוּץ לַעֲבֹד עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הֲבָלִים וְכִסּוּפִין לֹא טוֹבִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל קִלְקוּלֵי הַשָּׂדֶה כַּנַּ"ל עַל כֵּן תּוֹלִין עַל פִּי הָרֹב הַקִּלְקוּל בּוֹ. כִּי בַּעַל הַקַּרְקַע הוּא כְּנֶגֶד הַחוֹכֵר בִּבְחִינַת פְּנִימִי כִּי הוּא פָּרַק מִמֶּנּוּ עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה וְיוֹשֵׁב בַּבַּיִת בִּפְנִים וְזֶה הַחוֹכֵר צָרִיךְ לִטְרֹחַ עֲבוּרוֹ בְּשִׁבִּיל פַּרְנָסָתוֹ לָצֵאת לַחוּץ לַעֲבֹד עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה עַל כֵּן תּוֹלִין בּוֹ הַקִּלְקוּל שֶׁאֲחִיזָתוֹ בַּחוּץ עַל יְדֵי הֲבָלִים רָעִים שֶׁמִּתְפַּשְׁטִין בַּחוּץ וְכַנַּ"ל. אִם לֹא שֶׁהוּא מַכַּת מְדִינָה אָז מְנֻכֶּה לוֹ מֵהֶחְזוּרוֹ כִּי מַכַּת מְדִינָה זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהוֹלְכִין הַהֲבָלִים וּמִתְגַּלְגְּלִים מִזֶּה לָזֶה וְנַעֲשָׂה עֵרְבּוּבְיָא בָּעוֹלָם שֶׁלִּפְעָמִים מַגִּיעִין הֲבָלִים רָעִים לְצַדִּיקִים וְכוּ' וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת מַכַּת מְדִינָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁנִּתְפַּסִין הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים בַּעֲוֹן הָרְשָׁעִים עַל יְדֵי הַהֲבָלִים וְהַכְּסוּפִין רָעִים שֶׁלָּהֶם. וְעַל כֵּן אָז אֵין תּוֹלִין הַקִּלְקוּל בְּהַחוֹכֵר שֶׁהוּא בַּחוּץ שֶׁשָּׁם מִתְפַּשְׁטִין כְּסוּפִין שֶׁאֵינָם טוֹבִים כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מַכַּת מְדִינָה אֵין יוֹדְעִין בִּשְׁבִיל מִי הָרָעָה הַזֹּאת, וְגַם אֵין רְאָיָה מִמַּה שֶּׁבַּעַל הַקַּרְקַע בִּפְנִים וְהַחוֹכֵר בַּחוּץ שֶׁמֵּהֶמֶת זֶה הַקִּלְקוּל מֵהַחוֹכֵר כַּנַּ"ל כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ מַכַּת מְדִינָה אֵין רְאָיָה מִזֶּה מֵאַחַר שֶׁמַּכַּת מְדִינָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יֵשׁ הֶבֶל הַנַּ"ל שֶׁאָז יֵשׁ כַּמָּה הְפוּכִים בָּעוֹלָם גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַקִּלְקוּל מִבַּעַל

הַקַּרְקַע אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹשֵׁב בְּפָנִים בַּבַּיִת, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁיְּכוֹלִין לִתְלוֹת הַקִּלְקוּל בְּהַחוֹכֵר תְּלִינָן בּוֹ יוֹתֵר מִבְּבַעַל הַקַּרְקַע וְעַל כֵּן אִם נִשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׁדוֹתָיו שֶׁל הַחוֹכֵר תְּלִינָן הַקִּלְקוּל בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַכַּת מְדִינָה מֵאַחַר שֶׁרוֹאִין שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׁדוֹתָיו אֲמִרִינָן שֶׁהוּא מִשּׁוּם לְתָא דִּידֵהּ, אֲבָל אִם נִשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׁדוֹתָיו שֶׁל בַּעַל הַקַּרְקַע אֵין תּוֹלִין בּוֹ הַקִּלְקוּל כִּי רֹב הַקִּלְקוּלִים שֶׁל הַשָּׂדֶה תּוֹלִין בְּהַחוֹכֵר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא בַּחוּץ שֶׁשָּׁם מְצוּיִים הֶבְלִים דְּהַאי עָלְמָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַקִּלְקוּלִים מֻחָמַת שֶׁהֵם מוֹנְעִים לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע מִחוּץ לִפְנִים וְכַנַּ"ל:

אות לג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן שכה, הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ לְשָׁנִים מֵעָטוֹת, דְּהַיְנוּ פָּחוֹת מִשֶּׁבַע שָׁנִים לֹא יְזָרֶעֶנָּה פִּשְׁתָּן וְאֵין לוֹ בְּקוֹרַת שִׁקְמָה. וְהַטַּעַם פֵּרֵשׁ הַסְּמַ"ע דְּפִשְׁתָּן מַכְחִישׁ אַרְעָא טוּבָא וּבְפָחוֹת מִשֶּׁבַע שָׁנִים אֵין הַקַּרְקַע חוֹזֶרֶת לְכֹחָהּ וְכוּ' וְכֵן בְּקוֹרַת שִׁקְמָה פֵּרוּשׁ שֶׁבְּפָחוֹת מִשֶּׁבַע שָׁנִים אֵינוֹ חוֹזֵר לִהְיוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי פִּשְׁתָּן מַכְחִישׁ אַרְעָא טוּבָא, כִּי פִּשְׁתָּן הוּא קָרְבַּן קַיִן שֶׁהֵבִיא מֵהַפְּסֹלֶת וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶרַע פִּשְׁתָּן הָיָה. וְקַיִן הוּא עִקַּר פְּגַם הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְהִי בְּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיַּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ. כִּי קַיִן הוּא קִינָא מְסָאֲבוּתָא בְּחִינַת זֻהֲמַת הַכְּסוּפִין וְהַתַּאֲוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁהֵם הֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶרִיגַת קַיִן אֶת הֶבֶל. וְכָל זֶה הָיָה בְּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה בְּחִינַת וַיְהִי בְּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וְכוּ', כִּי שָׁם הִתְגַּבְּרוּת הַחִיצוֹנִים שֶׁיּוֹנְקִין מִכְּסוּפִין רָעִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הַהֶבְלִים דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן בִּכְנִיסַת שַׁבָּת עוֹסְקִים בְּתִקּוּן זֶה שֶׁל חֵטְא קַיִן שֶׁהָרַג אֶת הֶבֶל, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִין הַהֶבְלִים וְהַנְּפָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת, בְּחִינַת נֶפֶשׁ יְתֵרָה שֶׁמְּקַבְּלִין בְּשַׁבָּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַהֶבְלִים וְהַכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁמִּתְבָּרְרִין בְּשַׁבָּת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת טוֹבִים וּמֵהֶם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה בְּשַׁבָּת וְכַמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי יוֹן שֶׁשַּׁבָּת וַי אִבְדָה נֶפֶשׁ, שֶׁעִקַּר הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה בְּשַׁבָּת מְקַבְּלִין עַל יְדֵי כְּסוּפִין טוֹבִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן אָז הוּא תִּקּוּן הֶרִיגַת קַיִן אֶת הֶבֶל שֶׁפָּגַם בָּזֶה. וְעַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם קַיִן הָיָה עַל יְדֵי זֶרַע פִּשְׁתָּן, עַל כֵּן פִּשְׁתָּן מַכְחִישׁ אַרְעָא טוּבָא וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת לְכֹחָהּ עַד שֶׁבַע שָׁנִים, כִּי צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ שִׁבְעָה שָׁנִים לְבָרֵר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יָדָהּ נִשְׁלָמִין הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל כְּדֵי לְתַקֵּן הָאֲדָמָה לְהוֹצִיאָהּ מִקִּלְלוֹתֶיהָ שֶׁנִּתְקַלְּלָה עַל יְדֵי חֵטְא קַיִן בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּפָּסוּק שָׁם. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה נִמְשֶׁכֶת בִּבְחִינַת שֶׁבַע שָׁנִים, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא שְׁבִיעִית בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁמַּשְׁלִים כָּל הַשִּׁשָּׁה בְּרָכוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה שֶׁהִיא שָׁנָה הַשְּׁבִיעִית, שֶׁהִיא שַׁבָּת לַה'. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ אָמַר,

אֲעֶבְדְּךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל וְכוּ'. כִּי רָחֵל אִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. שֶׁמִּגִּדֶּל הַפְּגָמִים שֶׁהָיָה אָז בָּעוֹלָם לֹא הָיָה יַעֲקֹב יָכֹל לִזְכּוֹת לְבָרֵר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם בְּשֶׁבַע שָׁנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִטָּה, בְּחִינַת שַׁבָּת. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַשֶּׁבַע שָׁנִים הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִטָּה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁבְּפִשְׁתָּן נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר פְּגַם הַכְּסוּפִין רָעִים, כִּי הוּא קְרֵבַן קַיִן שֶׁהָרַג אֶת הֶבֶל בַּשָּׂדֶה, עַל כֵּן הוּא מַכְחִישׁ אַרְעָא טוּבָא וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת לְכֹחָהּ כִּי אִם בְּשֶׁבַע שָׁנִים דַּיְקָא שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ כָּל הַשֶּׁבַע שָׁנִים כְּדֵי לְבָרֵר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי שֶׁבַע שָׁנִים דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת קוֹרַת הַשִּׁקְמָה שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר כְּבַתְּחִלָּה עַד שֶׁבַע שָׁנִים, כִּי שִׁקְמִים הֵם מִין אֶרֶז וְאֶרֶז גִּזְעוֹ מַחֲלִיף וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק נִמְשָׁל לְאֶרֶז, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּקַבָּלַת שַׁבָּת, כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה. וְעִקַּר בְּחִינַת גִּזְעוֹ מַחֲלִיף הוּא עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת כֹּחַ הַגּוֹדֵל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) כִּי עַל הָרְשָׁעִים הַכּוֹפְרִים נֶאֱמַר, יִהְיוּ כְּחָצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ וְכוּ'. אֲבָל בַּצַּדִּיקִים הַמַּאֲמִינִים נֶאֱמַר:

צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרַח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה וְכוּ'. אֲבָל עִקַּר בְּחִינַת גִּזְעוֹ מַחֲלִיף הוּא עַל יְדֵי שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבָּהֶם עִקַּר בְּרוּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן הָאֶרֶז שֶׁהוּא הָאִילָן הַנִּבְחָר שֶׁבּוֹ נִמְשָׁלוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁגִּזְעָם מַחֲלִיף, עַל כֵּן אֵין חוֹזֵר לִהְיוֹת כְּבַתְּחִלָּה עַד שִׁבְעָה שָׁנִים שֶׁבָּהֶם בְּרוּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר גִּדּוּל הַגֶּזַע שֶׁתַּחֲלִיף וְתַחֲזֹר לִהְיוֹת כְּבַתְּחִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמְקַבֵּל שָׂדֶה פְּחוֹת מִשֶּׁבַע שָׁנִים לֹא יִזְרָעֶנָּה פִּשְׁתָּן וְאֵין לוֹ בְּקוֹרַת שִׁקְמָה שֶׁהֵם אֲרָזִים כִּי בְּמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין בְּרוּר וְתִקּוּן בְּיוֹתֵר צְרִיכִין שִׁבְעָה שָׁנִים שֶׁבָּהֶם בְּרוּר הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל:

אות לד

וְעַל כֵּן רָצָה יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו עַל יְדֵי שֶׁיֵּצֵא הַשָּׂדֶה וְיָבִיא לוֹ מַטְעַמִּים לֶאֱכֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְצֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צַיִד וְכוּ' וְהָבִיאָה לִי וְאֹכְלָה בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי. כִּי עֵשָׂו רִמָּה אֶת אָבִיו עַד שֶׁהָיָה סָבוּר שֶׁאֵינוֹ רָשָׁע וְעַל כֵּן רָצָה יִצְחָק לִשְׁלֹחַ אֶת עֵשָׂו הַשָּׂדֶה דַּיְקָא שֶׁיָּבִיא לוֹ לֶאֱכֹל מִשָּׁם כְּדֵי שֶׁיַּכְנִיס הַשֻּׁפָּע וְהָאֲכִילָה מִחוּץ לְפָנִים וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה רָאוּי לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר וּמַאֲמִין בְּצַדִּיקִים וּמַחֲזִיק אוֹתָם אֲזַי לִפְעָמִים הוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁיּוֹצֵא לַחוּץ לַעֲסֹק בְּעִסְקֵי מְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי כָּל כַּוָּנָתוֹ אֵינוֹ לִהְיוֹת אִישׁ שָׂדֶה חַס וְשָׁלוֹם, רַק הוּא יוֹצֵא לְפִי שָׁעָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כְּדֵי שֶׁיַּכְנִיס הַשֻּׁפָּע וְהַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים עַל יְדֵי שֶׁיִּתֵּן לְהַצַּדִּיק לֶאֱכֹל וַאֲזַי הוּא רָאוּי לִבְרָכָה בְּוַדַּאי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס הַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית וְשַׁבָּת שֶׁהוּא אֱמוּנָה וֶאֱמוּנָה הִיא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת שֶׁמַּשְׁלִים כָּל הַבְּרָכוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם.

וְעַל כֵּן סָבַר יִצְחָק שֶׁעֲשָׂו הוּא בִּבְחִינָה זֹאת וְעַל כֵּן אָמַר לוֹ, 'צֵא הַשָּׂדֶה', שֶׁיֵּצֵא רַק לְפִי שָׁעָה. וְצִוּדָה לִי צַיִד', שֶׁכָּל כַּוָּנָתוֹ יִהְיֶה רַק בִּשְׁבִיל אָבִיו הַצַּדִּיק כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן לְהַצַּדִּיק לֶאֱכֹל, כִּי אָכִילַת הַצַּדִּיק הוּא בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים. וּמִי שֶׁיּוֹצֵא לַחוּץ וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּמֵבִיא לְהַצַּדִּיק לֶאֱכֹל וּמְפָרְנֵס אוֹתוֹ בְּוַדַּאי אַשְׁרֵי לוֹ וְהוּא רָאוּי בְּוַדַּאי לְכָל הַבְּרָכוֹת, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיס הַשֶּׁפַע מִחוּץ לִפְנִים מֵאַחַר שֶׁמְּפָרְנֵס וּמַאֲכִיל אֶת הַצַּדִּיק שֶׁאָכִילָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִין הַשֶּׁפַע לִפְנִים וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

וְזֶה שֶׁאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו, שֹׂא נָא כֶּלְיְךָ תֶּלְיְךָ וְקַשְׁתֶּךָ, זֶה רָמַז עַל תִּקּוּן הַבְּרִית וֶאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִין הַשֶּׁפַע מִחוּץ לִפְנִים. 'כֶּלְיְךָ' זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת כְּלִי שֶׁמְּקַבֶּלֶת כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָאוֹרוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׁוּם הַשָּׂגָה וְשׁוּם בְּרָכָה וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא מִדָּה אַחֲרוֹנָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת כְּלִי כְּלוּלָה מֵהַכֹּל שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאֱמוּנָה הִיא מַשְׁלִים כָּל הַבְּרָכוֹת, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין עַל יָדָהּ, כִּי הִיא בְּחִינַת כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה, בִּבְחִינַת לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא שָׁלוֹם וְשָׁלוֹם הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּהַתּוֹרָה וַיֵּשֶׁב בְּסִימָן סב) בְּחִינַת שַׁבָּת שָׁלוֹם. וְזֶה, שֹׂא נָא כֶּלְיְךָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּדֹק סַכִּינְךָ וּשְׁחֹט יָפָה שֶׁלֹּא תַּאֲכִילֵנִי נְבֵלָה. כִּי הַשְׁחִיטָה הִיא בִּשְׁבִיל הַעֲלָאַת הַנְּפָשׁוֹת מֵחַי לְמְדַבֵּר כַּיָּדוּעַ, כִּי יֵשׁ כַּמָּה נְפָשׁוֹת מְגֻלְגָּלִים בְּחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת כַּיָּדוּעַ שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם וּלְבָרְרָם עַל יְדֵי מִצְוֹת שְׁחִיטָה. וְכָל גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ הַמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַכְּסוּפִין רָעִים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂים נְפָשׁוֹת רָעִים וּמִתְגַּלְגְּלִים וְכוּ' עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְהַחֲטִיא חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁאֵין שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה אֲזַי מֻכְרָחִים לְהִתְגַּלְגֵּל בְּחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת כְּפִי פְּגַם הַכְּסוּפִין וְהַנְּפָשׁוֹת, וּצְרִיכִין לְבָרְרָם וּלְתַקְּנָם עַל יְדֵי הַשְׁחִיטָה וּמֵחֲמַת שֶׁיִּצְחָק סָבַר שֶׁעֲשָׂו יָכוֹל לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע מִחוּץ לִפְנִים, מִשָּׂדֶה לְבַיִת, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית וֶאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא בַּעַל נֶפֶשׁ שֶׁעוֹשֶׂה וּמְתַקֵּן נְפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִין הַשֶּׁפַע מִחוּץ לִפְנִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַל כֵּן הִזְכִּיר לוֹ כָּל הַבְּחִינוֹת הָאֵלֶּה. וְזֶהוּ, שֹׂא נָא כֶּלְיְךָ, בְּדֹק סַכִּינְךָ וְכוּ', שֶׁהוּא תִּקּוּן הַשְׁחִיטָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַנְּפָשׁוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, בְּדֹק סַכִּינְךָ וּשְׁחֹט יָפָה. כִּי צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַסַּכִּין שָׁשׁוֹחֲטִין בּוֹ לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל בְּלִי שׁוּם פְּגַם כָּל שֶׁהוּא חַס וְשָׁלוֹם, כִּי שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁשָּׂא נָא כֶּלְיְךָ' מְרַמֵּז עַל שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא עִקַּר הַכְּלִי הַמַּחֲזִיק בְּרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ שְׁלֵמוּת הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה

מַעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, תֶּלְיְךָ וְקַשְׁתֶּךָ. זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁכָּלוּל מִשְּׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית עִלָּאָה וּבְרִית תַּתָּאָה, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית קֹדֶשׁ וְלַמָּדָן בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר וּשְׁנֵיהֶם נִקְרָאִים בִּלְשׁוֹן כְּלֵי זַיִן חֶרֶב וְקֶשֶׁת, כִּי שְׁמִירַת הַבְּרִית נִקְרָא קֶשֶׁת בְּחִינַת קֶשֶׁת הַבְּרִית. וְכֵן נִקְרָא בִּלְשׁוֹן חֶרֶב וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חֲגֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר, כִּי שָׁם עִקַּר הַמִּלְחָמָה לִהְיוֹת גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ וְכֵן לַמָּדָן בַּתּוֹרָה נִקְרָא גַּם כֵּן בִּלְשׁוֹן אֲחִיזַת חֶרֶב וּכְלֵי זַיִן לְלֶחֶם מִלְחֲמָתָהּ שֶׁל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה. מִלְחֲמָתָהּ שֶׁל תּוֹרָה. וְעַל כֵּן אָמַר בִּלְשׁוֹן 'תֶּלְיְךָ', זֶה מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת לַמְּדָן שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵר כָּל דִּינֵי הַתּוֹרָה לִפְשׁוֹט וּלְבָרֵר כָּל הַסְּפֵקוֹת וְהָאִבְּעְיוֹת. וְזֶהוּ תֶּלְיְךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְּפֵקוֹת וְהָאִבְּעְיוֹת שֶׁהֵם תְּלוּיִים בְּסָפֵק שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְגִיעַת הַלִּמּוּד לְבָרֵר כָּל הַדְּבָרִים הַתְּלוּיִים בְּסָפֵק כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵר כָּל דִּינֵי הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר וְכוּ' עַל בֻּרְיָן:

וְקַשְׁתֶּךָ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁנִּקְרָא קֶשֶׁת, הַיְנוּ שֶׁיִּצְחָק רָמַז לוֹ כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁצְּרִיכִים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע מִחוּץ לִפְנִים, מִשָּׁדֶה לְבֵית שֶׁהֵם תִּקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיק וְלַמָּדָן וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה עוֹשִׂין וּמְתַקְּנִים נְפָשׁוֹת טוֹבִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיַּכְנִיס הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה מִחוּץ לִפְנִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְצֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צַיִד וְהָבִיאָה לִי וְאֹכְלָה, שֶׁיֵּלֵךְ לַשָּׂדֶה לַחוּץ כְּדֵי לְהָבִיא פַּרְנָסָה וַאֲכִילָה לְהַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל. וְאָז הָיָה בְּוַדַּאי רְאוּי לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת שֶׁכֻּלָּם נִשְׁלָמִים וְנִמְשָׁכִים עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַבְּרִית וְכַנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת עָשׂוּ הָיָה רָחוֹק מִזֶּה בְּתַכְלִית, כִּי עֻשּׂוּ הָיָה אִישׁ שָׂדֶה מַמָּשׁ שֶׁהָיָה רַק בַּחוּץ וְלֹא רָצָה לִכָּנֵס לִפְנִים לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה כְּלָל. וְעַל כֵּן כְּתִיב, וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה לָצוּד צַיִד, לְהָבִיא אַף מֵהַגָּזֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ שֶׁיִּצְחָק אָמַר לוֹ, וְצֵא הַשָּׂדֶה וְכוּ'. וּבְעֵשָׂו כְּתִיב: וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה. כִּי יִצְחָק אָמַר לוֹ צֵא הַשָּׂדֶה כְּאִלּוּ כָּל יְשִׁיבָתוֹ וּקְבִיעָתוֹ בַּפְּנִים רַק שֶׁיֵּצֵא הַשָּׂדֶה לְפִי שָׁעָה וְעַל כֵּן הִזְכִּיר לְשׁוֹן יְצִיאָה. אֲבָל בְּעֵשָׂו כְּתִיב, וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה, לְשׁוֹן הֲלִיכָה, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא הָיְתָה נֶחֱשֶׁבֶת אֲצִלּוֹ לִיצִיאָה כְּלָל רַק לַהֲלִיכָה, כִּי שָׁם בַּשָּׂדֶה עִקַּר מְקוֹמוֹ וְעַל כֵּן הִזְכִּיר הַכָּתוּב אֲצִלּוֹ לְשׁוֹן הֲלִיכָה וְלֹא לְשׁוֹן יְצִיאָה, כִּי אֵינָהּ נֶחְשֶׁבֶת אֲצִלּוֹ לִיצִיאָה מֵאַחַר שֶׁשָּׁם מְקוֹמוֹ, כִּי הוּא חִיצוֹנִי מַמָּשׁ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת לֹא קִבֵּל הַבְּרָכוֹת כִּי לֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. רַק יַעֲקֹב קִבֵּל הַבְּרָכוֹת כִּי הָיָה אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים. 'אִישׁ תָּם' דַּיְקָא, כִּי זָכָה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהִוא בְּחִינַת אִישׁ תָּם, בְּחִינַת תְּמִימוּת וּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים וְכָל הַבְּרָכוֹת הִיא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב בְּעֵת שֶׁקִּבֵּל הַבְּרָכוֹת, רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ וְכוּ'. 'כְּרֵיחַ שָׂדֶה' דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂדֶה דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת שְׂדֵה גַּן עֵדֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶקֶל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת

שַׁבָּת שֶׁמַּעֲלִין אָז מִשְׁדָּה לְבֵית שֶׁכָּל זֶה הוּא הֶפֶךְ הַשָּׂדֶה שֶׁל עִשָּׂו שֶׁהָיָה אִישׁ שָׂדֶה כִּי יַעֲקֹב זָכָה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית וֶאֱמוּנָה בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת, כִּי זָכָה לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע מְחוּץ לִפְנִים עַל כֵּן נִסְמָךְ מִיָּד אַחַר כְּרִיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה', וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְכוּ', שֶׁהֵם הַבְּרָכוֹת שֶׁקִּבֵּל עַל יְדֵי תִּקּוּן הַשָּׂדֶה דַּיְקָא. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת שָׂדֶה לְהַעֲלוֹת מִשָּׂדֶה לְבֵית שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת שַׁבָּת, בְּחִינַת לְכָה דּוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה, אָז זוֹכִין עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא לְקַבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשַּׁבָּת אֱמוּנָה שֶׁהִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת שַׁבָּת שִׁישׁ שָׂדֶה דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְיֵשׁ שָׂדֶה דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

אות לה

עַל פִּי הַתּוֹרָה אִית לָן בֵּירָא הַנַּ"ל יִתְבָּאֵר עִנְיַן קֹרַח, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרְךְ לִהְיוֹת צַדִּיק וְלַמְּדָן כִּי לֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד וְכוּ'. וּלְהֶפֶךְ לַמְּדָן בְּלֹא חָסִיד וְצַדִּיק בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת, כִּי מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהֶפֶךְ וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לְפַרְדֵּס וְכוּ', עַיֵּן שָׁם מְבֹאָר שָׁם שְׁמִי שֶׁהוּא רַק לַמְּדָן לְבַד וְאֵינוֹ חָסִיד וְצַדִּיק כְּלָל הוּא בְּחִינַת אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם: וְזֶהוּ בְּחִינַת פֻּגָם קֹרַח שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים עַל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁכָּל כֹּחָם מֵחֲמַת הַלִּמּוּד שֶׁלָּהֶם שֶׁלִּמְּדוּ תּוֹרָה. קְצָתָם לוֹמְדִים בִּגְמָרָא פְּרוּשׁ תּוֹסָפוֹת וְיֵשׁ שֶׁלּוֹמְדִים גַּם קַבָּלָה וּכְתָבִים אֲבָל מַעֲשֵׂיהֶם אֵינָם כַּהֹגֶן וְיֵשׁ מֵהֶם מְקַלְקְלִים לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְיֵשׁ שֶׁאֵין יוֹדְעִים מִקְּלְקוּלָם כָּל כָּךְ אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הֵם מִתְרַשְּׁלִים בַּעֲבוֹדַת ה' וְאֵין מִתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה וּבְיגִיעוּת, וְרוֹדְפִים אַחַר הַהֶבֶל שֶׁל מָמוֹן וְכָבוֹד וְהִתְנַשְּׂאוּת וְכַיּוֹצֵא, וְהֵם מִתְגָּרִים בְּהַכְּשֵׁרִים וְיִרְאִים תְּמִימֵי הַדֶּרֶךְ הַהוֹלְכִים בְּתוֹרַת ה' בֶּאֱמֶת הָעוֹסְקִים בִּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּכֹחַ וּבְכַוָּנַת הַלֵּב לַשָּׁמַיִם, וְהֵם עוֹמְדִים בְּכָל פַּעַם וְחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם בְּכַמָּה מִינֵי רְדִיפוֹת וְלֵיצָנוּת בְּלִי שִׁעוּר. וְזֶה בְּחִינַת עֲדַת קֹרַח, כִּי קֹרַח הָיָה חָכָם וְלַמְּדָן גָּדוֹל וְעִקַּר הַפֻּגָם שֶׁלּוֹ שֶׁרָצָה לְהַפְרִיד בֵּין לַמְּדָן וְצַדִּיק כְּאִלּוּ עִקַּר הַמַּעֲלָה הוּא בְּחִינַת לַמְּדָן לְבַד. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, כִּי כָּל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כֻּלָּם שָׁמְעוּ בְּסִינַי אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ', הֵינוּ שֶׁאָמְרוּ מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם שָׁמְעוּ אָנֹכִי וְכָל עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה אִם כֵּן אֵין לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שׁוּם מַעֲלָה וְהִתְנַשְּׂאוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה'. וְזֶה בְּחִינַת פֻּגָם הַנַּ"ל שֶׁסָּמְכוּ עַל הַלִּמּוּד לְבַד וְכָפְרוּ בְּעִקַּר הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר הַמַּעֲלָה וְהַהִתְנַשְּׂאוּת אֱמֶת שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל חֲבֵרוֹ הוּא רַק עַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וּבוֹעֵט בְּרַבּוֹ וּבְאָבִיו

וּבְמֵי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ וְכוּ'. כִּי אִם הָיוּ מַאֲמִינִים בְּהָאֱמֶת שֶׁהָעִקָּר הוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה לֹא הָיוּ אוֹמְרִים וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ וְכוּ', כִּי הָיָה רָאוּי לָהֶם לְהָבִין הָאֱמֶת שֶׁמֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן קְדֻשָּׁתָם גָּבְהָה מְאֹד מְאֹד וְהֵם מְשֻׁקָּעִים עֲדַיִן בְּתַאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק אֶת מַחְתּוֹת הַחַטָּאִים וְכוּ':

הֵם חָטְאוּ עַל נַפְשׁוֹתָם וְכוּ', אֲבָל הֵם רָצוּ לְהַפְרִיד בְּחִינַת לַמְדָן מִצַּדִּיק כְּאִלּוּ הָעִקָּר הוּא לַמְדָן וְכוּ'. וְזֶהוּ, וַיִּקַּח קֹרַח. וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס:

וְאִתְפְּלִיג קֹרַח, שְׁחַלַק לַמְדָן מִצַּדִּיק וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, קְחוּ לָכֶם מַחְתּוֹת וְכוּ', שֶׁיְּקָרִיבוּ קְטֹרֶת. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, הֵא לָכֶם קְטֹרֶת הֶחָבִיב מִן הַכֹּל וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁמֹּשֶׁה אָמַר לָהֶם, הֲרֵינִי מַרְאֶה לָכֶם מִי חָבִיב לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי לְפִי דַּעַת קֹרַח הָעִקָּר הוּא הַלִּמּוּד וְהַחָכְמָה שֶׁל הַתּוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְקַיְּמָהּ כְּלָל וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מֹשֶׁה שֶׁנָּתַן הַתּוֹרָה וּמְקַיְּם אֶת הַתּוֹרָה בְּקֻדָּשָׁה נִפְלָאָה, עַל כֵּן אָמַר לוֹ, הֲרֵי לְךָ קְטֹרֶת שֶׁחָבִיב מִן הַכֹּל וְתִכָּנְסוּ כֻּלְּכֶם לְהַקְטִיר וְנִרְאֶה דְּבַר מִי יָקוּם. כִּי קֹרַח הָיָה לַמְדָן וְחָכָם גָּדוֹל גַּם בְּחָכְמוֹת הַקַּבָּלָה וְיָדַע בְּוַדַּאי הַסּוֹד וְהַכַּוָּנָה שֶׁל קְטֹרֶת וְעַל כֵּן סָמַךְ עַל רֹב חָכְמָתוֹ לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּלְבַקֵּשׁ כְּהֲנָה גְּדוֹלָה מֵאַחַר שֶׁגַּם הוּא יוֹדֵעַ כַּוָּנַת הַקְּרָבָנוֹת וְהַקְטֹרֶת, עַל כֵּן אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, עַתָּה נִרְאֶה הָאֱמֶת קְחוּ לָכֶם מַחְתּוֹת וְכוּ', וְאַתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מַחְתָּתוֹ וְכוּ' וּתְנוּ בָהֶן אֵשׁ וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן קְטֹרֶת וְכוּ' וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקָּדוֹשׁ. וְקֹרַח סָמַךְ עַל חָכְמָתוֹ וְנִתְרַצָּה לָזֶה, כִּי סָבַר שֶׁקְּטֹרֶת שֶׁלּוֹ יִתְקַבֵּל מֵאַחַר שֶׁהוּא חָכָם וְלַמְדָן כָּל כָּךְ וְיוֹדֵעַ דִּין וְכַוָּנוֹת הַקְּטֹרֶת כָּל כָּךְ, אֲבָל מֹשֶׁה הִתְרָה בָּהֶם וְאָמַר לָהֶם שֶׁסֵּם הַמָּוֶת נָתוּן בְּתוֹכוֹ שֶׁבּוֹ נִשְׂרְפוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא לוֹמַר שֶׁרְאוּי לָהֶם לִלְמֹד קַל וָחֹמֶר מִנָּדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהַקְּטִירוּ קְטֹרֶת שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ נִשְׂרְפוּ, כִּי נָדָב וַאֲבִיהוּא הֵם בְּחִינַת בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא שֶׁזֶּה הֵצִיץ וְנִפְגַּע וְזֶה הֵצִיץ וּמֵת שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים אֲבָל שָׁגוּ קְצָת כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס וְהֵצִיצוּ יוֹתֵר מִדַּאי וְנֶעֶנְשׁוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם נָדָב וַאֲבִיהוּא, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן רָמַז לָהֶם מֹשֶׁה שֶׁיִּזָּהֲרוּ שֶׁלֹּא יִתְעַנְּשׁוּ עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת דַּיְקָא, כִּי גַּם נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים לֹא יָצְאוּ בְּשָׁלוֹם עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּבְחִינַת אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס הַנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אַתֶּם, וְהֵם לֹא שָׁמְעוּ וְסָמְכוּ עַל חָכְמָתָם וּפָגְמוּ הַפְּגָם שֶׁל אַחַר שֶׁקִּלְקֵל לְגַמְרֵי וְקִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת הַפְּגָם שֶׁל קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁהִפְרִידוּ בְּחִינַת לַמְדָן מִצַּדִּיק וְסָמְכוּ עַל חָכְמַת לְמוּדָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת בְּחִינַת וְאִתְפְּלִיג קֹרַח כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה עָנְשָׁם שֶׁנִּשְׂרְפוּ עַל יְדֵי אֵשׁ הַקְּטֹרֶת בְּעַצְמוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ הַתּוֹרָה סַם מָוֶת עַל יְדֵי שֶׁמְּצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה

לְהֶפֶךְ, כִּי הַתּוֹרָה בְּחִינַת אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲלוֹא כֹּה דְּבָרִי כָּאֵשׁ. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בָּהּ וּמְצַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת לְהֶפֶךְ מִתְגַּבֵּר תַּבְעֵרַת אֵשׁ מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם: כִּי קְטֹרֶת גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַרְבֵּה, כִּי לֵית קָרְבָּנָא חֲבִיבָא קַמֵּהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמוֹ קְטֹרֶת, אֲבָל עִקַּר תִּקּוּן הַקְּטֹרֶת הוּא כְּשֶׁמַּקְרִיבִין אוֹתוֹ כָּרָאוּי כְּדִינוֹ עַל יְדֵי הַכֹּהֵן וְאָז הַקְּטֹרֶת מְכַפֵּר, כִּי קְטֹרֶת מַעֲלָה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה שֶׁיְּכוֹלִין לְצָרֵף וּלְהָרִים כָּל הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה וְשֶׁיְּכֻלֵּל תְּפִלָּתָם וְתַעֲלֶה בְּתוֹךְ תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל לְרָצוֹן לְמַעְלָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל תְּפִלָּה שֶׁאֵין בָּהּ מִתְּפִלַּת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּרְאָיָה מִקְּטֹרֶת שֶׁהָיָה בָּהֶם חֶלְבְּנָה וְכוּ', כִּי הַתְּפִלָּה בְּחִינַת רֵיחַ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה עַל יְדֵי רֵיחַ הַקְּטֹרֶת וְזֶה בְּחִינַת תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ. אֲבָל זֶה שֶׁפּוֹגֵם בַּקְּטֹרֶת כִּי הוּא זָר וְרוֹצֶה לְהַקְטִיר קְטֹרֶת, זֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת תּוֹעֵבָה הִיא לִי. וְעַל כֵּן אֵשׁ הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ הַמְלַבֶּשׁ בַּקְּטֹרֶת שָׂרַף אוֹתָם וְנָקָם בָּהֶם, כִּי לֹא זָכוּ נַעֲשֹׂית לָהֶם סַם מָוֶת וְכַנַּ"ל:

וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל מוּבָן שָׁם שֶׁתִּקּוּן הַלַּמְדָן שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כִּסּוּפִין טוֹבִים וְכוּ' וּמוֹצִיא אוֹתָם בְּפִיו בִּתְפִלָּה וּתְחִנָּה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמֵד לְטוֹב וְכוּ' וּתְפִלָּה הִיא בְּחִינַת קְטֹרֶת כַּנַּ"ל, וְהֵם רָצוּ לְהַקְטִיר קְטֹרֶת עַל יְדֵי בְּחִינַת לַמְדָן לְבַד כַּנַּ"ל, עַל כֵּן נִשְׂרְפוּ עַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת בְּלִיעַת קֹרַח בְּתוֹךְ הָאָרֶץ, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הֵם בְּחִינַת גּוּף וְהַנְּקֻדּוֹת הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְהַנְּקֻדּוֹת נַעֲשִׂים עַל יְדֵי כִּסּוּפִים טוֹבִים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַיְּרִים הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב. וְקֹרַח פָּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִבְלַע קֹרַח בְּתוֹךְ הָאָרֶץ בְּחַיָּיו, כִּי אֶרֶץ וְשָׁמַיִם הֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעָל', זֶה הַנֶּפֶשׁ. 'וְאֶל הָאָרֶץ', זֶה הַגּוּף. שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לַמְדָן וְחָסִיד אֲמִתִּי, כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם לְבַטֵּל הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהַגּוּף יַעֲשֶׂה רְצוֹן הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כָּל חִיּוּתוֹ רַק מֵהַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה וְכֵן נִכְלָלִים הָאוֹתִיּוֹת בְּהַנְּקֻדּוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכֵן צָרִיךְ שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַלַּמְדָן נֶגֶד הֶחָסִיד שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל וַאֲזַי נִכְלָל אֶרֶץ בְּשָׁמַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוּף וְנֶפֶשׁ. אֲבָל קֹרַח שֶׁרָצָה לְהַגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַלַּמְדָן עַל הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן הָיָה עָנְשׁוֹ מִדָּה בְּמִדָּה שֶׁהִתְגַּבְּרָה עָלָיו הָאָרֶץ וּפָתְחָה פִּיהָ וּבָלְעָה אוֹתוֹ בְּחַיָּיו לְהוֹרוֹת כִּי פָּגַם בָּזֶה כִּי נָתַן כֹּחַ בָּאָרֶץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוּף שֶׁתִּתְגַּבֵּר עָלָיו וְתִבְלַע אוֹתוֹ בְּחַיָּיו עַל יְדֵי שֶׁצִּיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְרַע עַל שֶׁאָמַר שֶׁעִקַּר הוּא הַלִּמּוּד בְּלִי צְדָקוֹת וַחֲסִידוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת

פִּיהָ וְתִבְלַע וְכוּ'. כִּי נָתַן פֶּה לְהָאָרֶץ לְרַעְתּוֹ לִבְלֹעַ אוֹתוֹ עַל יְדֵי שֶׁצִּיֵּר אוֹתִיּוֹת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה לְרָעָה כְּפִי תַּאֲוֹת גּוּפוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשְׁכוּ צֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת לְרָעָה וְהִגְבִּירוּ בְּחִינַת גּוּף שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ עַד שֶׁהָיָה פֶּה מַמָּשׁ לְהָאָרֶץ לִבְלֹעַ אוֹתוֹ, כִּי מֵהַפֶּה יוֹצְאִים הַדִּבּוּרִים וְהוּא הִמְשִׁיךְ דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה לִבְחִינַת גּוּף בְּחִינַת אֶרֶץ, עַל כֵּן נֶעֱנַשׁ בְּמַה שֶׁפָּגַם:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת קֹרַח, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא אוֹמֵר:

עֲדַת קֹרַח עֲתִידָה לַעֲלוֹת, כְּתִיב, וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל. בְּדָוִד הוּא אוֹמֵר, תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ וְכוּ'. מָה אֲבֵדָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּדָוִד עֲתִידָה לְהִתְבַּקֵּשׁ, אַף כָּאן אֲבֵדָה הָעֲתִידָה לְהִתְבַּקֵּשׁ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן קֹרַח וַעֲדָתוֹ הוּא עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁיִּסַּד סֵפֶר תְּהִלִּים וְעַל יְדֵי כָּל הַנְּלוִים אֵלָיו וְהוֹלְכִים בְּדַרְכָיו וְעוֹסְקִים בְּסֵפֶר תְּהִלִּים וּבְתַחֲנוּנוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַרְבֵּה וּבְשִׂיחוֹת וְהִתְבּוֹדְדוּת הַרְבֵּה בֵּינָם לְבֵין קוֹנָם וְצוֹעֲקִים בְּכָל פַּעַם תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ'. כִּי כָּל מִי שֶׁחָס עַל נַפְשׁוֹ יָבִין בְּעַצְמוֹ כַּמָּה צָרִיךְ לִצְעֹק תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד, אִם דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה צַדִּיק כָּזֶה צָעַק תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אֶלֶף אַלְפֵי וְרִבֵּי רִבְבוֹת קַל וָחֹמֶר כַּמָּה וְכַמָּה אָנוּ צְרִיכִין לִצְעֹק צְעָקוֹת כָּאֵלֶּה וְכָאֵלֶּה אוּלַי אוּלַי נוּכַל לִמְצֹא עַצְמֵנוּ וְכוּ'. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכּוֹ זֶה הוּא מְתַקֵּן פְּגַם קֹרַח שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה, כִּי הֵם חָלְקוּ עַל כְּסוּפִין טוֹבִים הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל כֵּן עַל יְדֵי בְּחִינַת תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד, הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד וְהַנְּלוִים אֵלָיו הָעוֹסְקִים בָּזֶה לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁיְבַקֵּשׁ אוֹתָם וְיָשִׁיב אֲבֵדָתָם וְכוּ' שֶׁהֵם זוֹכִים בְּוַדַּאי לְהִתְבַּקֵּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאֲבֵדָה הַנֶּאֱמֶר בְּדָוִד עֲתִידָה לְהִתְבַּקֵּשׁ עַל יְדֵי זֶה, גַּם בְּחִינַת עֲדַת קֹרַח שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם, וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל, כִּי הַרְבֵּה הַרְבֵּה אֲנָשִׁים נֶאֱבָדִים מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל יְדֵי שֶׁאוֹחֲזִים בְּמַחֲלֹקֶת עַל הַכְּשֵׁרִים הַנַּ"ל, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת יֵשׁ שָׁם נִיצוֹצֵי קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם כַּמּוּבָא. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן סוֹף כָּל סוֹף הֵם עֲתִידִים לְהִתְבַּקֵּשׁ עַל יְדֵי עֲבוֹדָתָם שֶׁל אֵלּוּ הַכְּשֵׁרִים דַּיְקָא הָעוֹסְקִים בִּתְהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ' וְצוֹעֲקִים בְּכָל פַּעַם תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם בְּוַדַּאי עֲתִידִים לְהִתְבַּקֵּשׁ וְגַם יַעֲלוּ כָּל הַחוֹלְקִים וְהָרְחוֹקִים כִּי יָשׁוּבוּ הֵמָּה אֵלֵינוּ וַאֲנַחְנוּ לֹא נָשׁוּב אֲלֵיהֶם כִּי אֱמֶת ה' לְעוֹלָם:

וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת בִּרְכַּת הוֹדָאָה הֲלָכָה ה אוֹת ח מִבֹּאַר שָׁם מֵעֵין זֶה אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּלֹא חִדּוּשׁ:

הִלְכוֹת אֻמָּנִים הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה ה אוֹת יו:

שוכר א:

הֲלָכָה א נִכְלָל בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה א וּבְהִלְכוֹת אֻמָּנִין הֲלָכָה א אוֹת ד:

שוכר ב:

הַשּׂוֹכֵר דִּינוֹ כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁחַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בְּאוֹנְסִין:

אות א

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר' - לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם' בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן הָרִאשׁוֹן סִימָן יד עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ:

וּבְקִצּוּר, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לְיִרְאָה וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד כִּי אִם עַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּלַמְּדִין לַאֲחֵרִים וּמַחֲזִירִים אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה וְעוֹשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים עַל יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיּוֹת הַכָּבוֹד וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְעָרְרָם בִּתְשׁוּבָה כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מְעוֹרְרִין זוּוגֵי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁ הַיִּרְאָה וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם הַפְּרָטִי בֵּין הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ וְעַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם הַפְּרָטִי יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ' וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נַעֲשֶׂה הַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלְמוֹת וַאֲזַי כָּל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִין אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה הַשָּׁלוֹם הַמַּפְלֶא בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי וְכוּ' לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. וְאִיתָא שָׁם עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא שַׁקְלִיתָא לְסַלְתָּאי וַאֲנַחְתָּא בְּכַוְתָא דְּרִקִיעַ, כִּי אַפִלּוּ הַתְּפִלּוֹת הַמְפֹרָשִׁים בַּתְּפִלָּה לְצֹרֶךְ הַגּוּף, כְּגוֹן רְפָאֵנוּ וּבָרֵךְ עָלֵינוּ וְכוּ' צָרִיךְ לְכַוֵּן בָּהֶם גַּם כֵּן רַק עֲבוּר צָרְכֵי הַנְּשָׁמָה, דְּהַיְנוּ עַל פַּרְנָסַת הַנְּשָׁמָה וּרְפוּאָתָהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

אות ב

וְהִנֵּה עִקַּר הַשְׁמִירָה מִן הַהֶזֵּקוֹת הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁאָז יִהְיֶה הַשָּׁלוֹם הַמַּפְלֶא בָּעוֹלָם וְאָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא), וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ' לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ, כִּי אֶפְלוּ בֵּין בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת רָעוֹת יִהְיֶה שָׁלוֹם וְלֹא יַזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה כְּלָל, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם בָּאִים מִכַּעַס וּמַחֲלֹקֶת וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, אֲבָל עַל יְדֵי שָׁלוֹם מִתְבַּטְּלִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת נִמְצָא שֶׁכָּל הַשּׁוֹמְרִים צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת הַבָּאִים מִכַּעַס וּמַחֲלֹקֶת הֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת הוּא מִבְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וְכַעַס שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים. אֲבָל עַל יְדֵי שָׁלוֹם בְּחִינַת רַחֲמִים שֶׁכָּל אֶחָד מְרַחֵם עַל חֲבֵרוֹ נִתְבַּטֵּל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְנִתְבַּטְּלִין כָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהֶם. וּלְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ לְבְחִינַת יִרְאָה וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד עַל יְדֵי זוּוגֵי הַנְּפָשׁוֹת בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה

שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין נַפְשׁוֹת הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְהַגֵּרִים וְכוּ' וְנִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה, עַיִן שָׁם. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁמִירָה לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ כְּמוֹ יַעֲקֹב שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר שֶׁכָּל הַשּׁוֹמְרִים נִלְמָדִין מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְכָל כַּוָּנַת יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּעֵת שְׁמִירָתוֹ צֹאן לָבָן הָיָה בִּשְׁבִיל הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְהַגֵּרִים. כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל הַחֻפָּצִים וְכָל הָעֲשִׂירוּת שֶׁל הָאָדָם יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת נִיצוֹצֵי הַכָּבוֹד, כִּי הָעֲשִׁירוּת הִוא בְּחִינַת כָּבוֹד, בְּחִינַת מַלְכוּת וּבִשְׁבִיל זֶה רַבִּי מְכַבֵּד עֲשִׁירִים, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הָעֲשִׁירוּת בִּבְחִינַת כָּבוֹד וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה בְּמִקּוֹמוֹת אֲחֵרִים, כִּי הָעֲשִׁירוּת הִוא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת וְאֵלֶּיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סח) כִּי הָעֲשִׁירוּת הִוא בִּבְחִינַת כָּבוֹד שֶׁשָּׁם עִקַּר שָׁרְשֵׁי הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת בְּסֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי בְּקָהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב כָּל זֶה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בָּעֲשִׁירוּת שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה, כִּי הָעֲשִׁירוּת הִוא בְּחִינַת כָּבוֹד כַּנַּ"ל. כִּי יַעֲקֹב כָּל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בְּבֵית לָבָן בְּעֵת שְׁמִירַת צֹאנוֹ הָיָה בִּשְׁבִיל הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ לְהַעֲלוֹת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה מִזִּילוּתָא דְּגִלּוּתָא עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְהַגֵּרִים, כִּי עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַצֹּאן זָכָה שֶׁיִּזְדַּוְּגוּ לוֹ שָׁם רָחֵל וְלֵאָה שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּמֵהֶם נוֹלְדוּ לוֹ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל נִמְצָא שֶׁהִמְשִׁיךְ שָׁם בְּבֵית לָבָן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. גַּם הִמְשִׁיךְ נַפְשׁוֹת גֵּרִים, כִּי כָּל הָאָבוֹת הָיוּ מְגַיְּרֵי גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה (סִימָן רכח) וְכַמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק פד) וְכָל זֶה עָסַק יַעֲקֹב בְּעֵת שְׁמִירָתוֹ אֶת צֹאן לָבָן, כִּי הִשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה:

וְזֶה בְּחִינַת, וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם בְּעֵת שׁוּבוֹ מִבֵּית לָבָן, כִּי זָכָה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם, כִּי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְהַמְשָׁכַת הַשָּׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי עֲלִיַּת הַכָּבוֹד וְכוּ' עַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג(: תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה וְכוּ' קְהִלַּת יַעֲקֹב וְעַל כֵּן הוּא עִקַּר שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ, כִּי שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא בַּתּוֹרָה בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הָיָה יָכֹל לְזַוֵּג הַנְּפָשׁוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ גַּם לְמַטָּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְהַגֵּרִים וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעַלֶּה הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. כִּי הַמְשָׁכַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי יַעֲקֹב, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהוֹלִיד שִׁבְטֵי יָהּ זֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כִּי מִתְּחִלָּה הָיוּ בְּמָקוֹם שֶׁהָיוּ מֻחְטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְיַעֲקֹב אָבִינוּ הֶחֱזִירָם אֶל מְקוֹמָם וְהִמְשִׁיכָם בִּקְדֻשָּׁה לְמַטָּה וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְכָל זֶה עָשָׂה בְּעֵת שְׁמִירָתוֹ צֹאן לָבָן, כִּי הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת הָיָה בְּזִילוּתָא דְּגִלּוּתָא אֵצֶל לָבָן הָאֲרַמִּי וְשָׁם הָיוּ כָּל נַפְשׁוֹת בֵּית

יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּצְאוּ מִבְּנוֹתָיו, כִּי שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת בָּעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. וְהָיָה מִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה שָׁם לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל בְּחִינַת כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה. 'הַכָּבוֹד הַזֶּה' דַּיְקָא, כִּי הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ, כִּי הִמְשִׁיךְ שָׁם נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְגֵרִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ שָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁמִירָה כַּנַּ"ל:

אות ג

וְכָל הַשּׁוֹמְרִים נִלְמָדִין מִיַּעֲקֹב כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַשְּׁמִירָה הוּא עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּל הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים חַיָּבִים שְׁבוּעָה וַאֲפִלּוּ עַל טַעֲנַת סָפֵק מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכָל הַדִּינִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁאֵין שׁוּם שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְתָא עַל טַעֲנַת סָפֵק כִּי אִם בְּאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים לְבַד, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּאָלָה וּבִשְׁבוּעָה, כִּי שְׁבוּעָה בְּחִינַת שִׁבְעָה, בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשֶּׁבַע מִדּוֹת וְזֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַמִּדּוֹת וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ, כִּי הַשְּׁבוּעָה הִוא בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה הַמֻּטֶּלֶת עַל הַשּׁוֹמְרִים וְתֵכֶף שֶׁנַּעֲשָׂה שׁוֹמֵר מֻטָּל עָלָיו שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה הַמֻּטֶּלֶת עָלָיו שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָכוֹל לִשְׁמֹר, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בְּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְּׁמִירָה, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁמִירָה וְעַל יְדֵי שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה הַמֻּטֶּלֶת עֲלֵיהֶם נִמְצָא שֶׁהַשְּׁמִירָה מְקֻשָּׁר לַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לִשְׁמֹר, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מַעֲלִין הַכָּבוֹד וּמַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁמִירָה כַּנַּ"ל, כִּי גַּם עִקַּר הַשְּׁמִירָה בְּעַצְמָהּ הוּא בִּבְחִינַת הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד, כִּי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל יָקָר מְאֹד וּצְרִיכִין לִשְׁמֹרוֹ כִּי הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לִשְׁמֹרוֹ מְאֹד מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק וּכְשֶׁשּׁוֹמְרִין מָמוֹן יִשְׂרָאֵל מֵהֶזֵּקוֹת, דְּהַיְנוּ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת זֶה בְּחִינַת עֲלִיּוֹת הַכָּבוֹד שֶׁמַּעֲלִין נִיצוֹצֵי הַכָּבוֹד הַמְלֻבָּשִׁין בַּעֲשִׁירוּת לְשָׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִין אוֹתוֹ עַל פִּי דִּינֵי הַתּוֹרָה מִכָּל הֶזֵּק וְנֶזֶק שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, וְיִפְגֹּם אֶת בְּחִינַת הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִצּוֹלִין מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת, כִּי עַל יְדֵי עֲלִיּוֹת הַכָּבוֹד מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל מִינֵי הֶזֵּק כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד כַּנַּ"ל:

אות ד

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁיֵּשׁ בֵּין שׁוֹאֵל לְשׂוֹכֵר, כִּי שׁוֹאֵל חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין אֲבָל שׂוֹכֵר חַיָּב בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בְּאוֹנְסִין, כִּי עִקַּר הוּא הַשָּׁלוֹם וְיֵשׁ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי בְּחִינַת שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו בֵּין הַנְּפָשׁ וְהַגּוּף וְיֵשׁ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְזֶה הַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, כַּמְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְאִיתָא שָׁם שֶׁאֲפִלּוּ הַבַּקָּשׁוֹת הַמְפֹרָשִׁין

בַּתְּפִלָּה שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ הַגּוּף צָרִיךְ לְכַוֵּן בָּהֶם גַּם כֵּן לְצֹרֶךְ הַנֶּפֶשׁ, עַיֵּן שָׁם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא שַׁקְלִיתָא לְסַלְתָּאי וְאַנַחְתֵּהּ בְּבַוְתָא דִּרְקִיעַ. עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה אֵין לָזֶה שַׁיְכוּת וְקֶשֶׁר אֶל הַמַּאֲמָר הַמְדַבֵּר שָׁם מֵעִנְיַן הַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, כִּי הַמַּאֲמָר מְקֻשָּׁר הֵיטֵב בְּלֹא עִנְיָן זֶה וְזֶה נִרְאֶה כְּעִנְיָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא. עַל יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין אֶת הַגּוּף לְגַמְרֵי עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַבַּקָּשׁוֹת שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ הַגּוּף יְכַוֵּן הַכֹּל לְצֹרֶךְ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת בִּטּוּל שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל וְנִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ אֲזַי יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ בָּרוּךְ הוּא כְּבִיכוֹל, הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' שָׁלוֹם. וּכְשֶׁנִּכְלָל בּוֹ מַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ לְכָל הָעוֹלָמוֹת וְזֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי, כִּי הַגּוּף הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם וְדִין וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלִין וְנֶאֱחָזִין כָּל הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וְכַעַס הֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם, אֲבָל כְּשֶׁמְּבַטֵּל אֶת הַגּוּף לְגַמְרֵי עַד שֶׁאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל צָרְכֵי הַגּוּף וְנִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ אֲזַי הוּא מְבַטֵּל כָּל הַצִּמְצוּמִים וְכָל הַדִּינִים וַאֲזַי נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם וְרַחֲמָנוּת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְהִנֵּה בֵּין בְּנֵי אָדָם יֵשׁ גַּם כֵּן בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי וְשָׁלוֹם הַכְּלָלִי, כִּי כְּשֶׁאֶחָד מִתְנַהֵג בְּיֹשֶׁר עִם חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ גּוֹזְלוֹ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה לוֹ עַוְלָה זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי שֶׁמִּתְנַהֵג עִם חֲבֵרוֹ בְּשָׁלוֹם וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ גְּבוּלוֹ וְזֶה בְּחִינַת הַשָּׁלוֹם הַפְּרָטִי שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, כִּי כְּשֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה חֵטְא וּמְמַלֵּא תַּאֲוֹת גּוּפוֹ יוֹתֵר מִתַּאֲוֹת נַפְשׁוֹ הַקְּדוֹשָׁה זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת בְּחִינַת אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמֵי וְכוּ', כִּי הַגּוּף גּוֹזֵל אֶת הַנֶּפֶשׁ וְחוֹלֵק עִם הַנֶּפֶשׁ וְעוֹשְׂקוֹ חִנָּם. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם נִשְׁמָר מִכָּל חֵטְא וְעָוֹן וּמִתְנַהֵג עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲזַי יֵשׁ שָׁלוֹם בֵּין הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ וְאַף עַל פִּי שֶׁעוֹשֶׂה גַּם רְצוֹן גּוּפוֹ קְצָת בִּדְבָרִים הַהֶכְרֵחִים הַמֻּתָּרִים עַל פִּי הַתּוֹרָה, אַף עַל פִּי כֵן זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בֵּין הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף. שֶׁאֵין אֶחָד גּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה עִמּוֹ מְרִיבָה רַק מִתְנַהֲגִין בְּשָׁלוֹם כָּרָאוּי לְכָל אֶחָד עַל פִּי הַתּוֹרָה:

אֲבָל כְּשֶׁהַגּוּף מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ הַגּוּף שֶׁזֶּהוּ וַדַּאי דְּבַר הַמֻּתָּר עַל פִּי הַתּוֹרָה לְהִתְפַּלֵּל עֲבוּר צָרְכֵי הַגּוּף וְאַדְרַבָּא, הוּא מִצְוֹת עֲשֵׂה לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל מַה שֶּׁיֶּחְסַר לוֹ, וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מְבַטֵּל הַכֹּל וּמְבַטֵּל אֶת גּוּפוֹ לְגַמְרֵי אֲפִלּוּ בְּדָבָר הַמַּגִּיעַ לוֹ וּמֻתָּר לוֹ הוּא מְבַטֵּל הַכֹּל, וַאֲפִלּוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ הַגּוּף הוּא מְכַוֵּן הַכֹּל רַק עֲבוּר הַנֶּפֶשׁ וְזֶה בְּחִינַת רִבּוּי הַשָּׁלוֹם שֶׁכָּל כָּךְ אוֹהֵב אֶת הַנֶּפֶשׁ וְיֵשׁ לוֹ שָׁלוֹם עִם הַנֶּפֶשׁ כָּל כָּךְ עַד שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי כְּנֶגֶד הַנֶּפֶשׁ. וַאֲזַי נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ לְגַמְרֵי וּמַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם הַפְּרָטִי נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן אֵיזֶה צִמְצוּם מֵאַחַר שֶׁהַגּוּף חָפֵץ אֶת שֶׁלּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ וּמֻתָּר לוֹ אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר

שֶׁאֵינוֹ מְבַטֵּל עַצְמוֹ וְחָפֵץ בְּשֶׁלּוֹ זֶה בְּחִינַת צִמְצוּם. אֲבָל כְּשֶׁהַגּוּף מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁנִּתְבַּטְּלִין כָּל הַצִּמְצוּמִים וַאֲזַי נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי, כִּי כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת צִמְצוּם וְדִין, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלִין כָּל הַצִּמְצוּמִים עַל יְדֵי שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל אָז נִתְבַּטֵּל כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת וְכַעַס וְנִמְשָׁךְ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כִּי כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי חֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כָּל אֶחָד נִכְלָל בַּחֲבֵרוֹ, כִּי אוֹרְיְתָא וְיִשְׂרָאֵל וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא חַד, וּכְשֶׁאֶחָד מִתְנַהֵג עִם חֲבֵרוֹ כַּדָּת וְכַדִּין וְאֵינוֹ גּוֹזְלוֹ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה עִמּוֹ מְרִיבָה וּמַחֲלֹקֶת רַק כָּל אֶחָד אוֹחֵז בְּשֶׁלּוֹ זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי, אֲבָל כְּשֶׁאֶחָד מְוַתֵּר לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ וּמְוַתֵּר מִשֶּׁלּוֹ לַחֲבֵרוֹ נִמְצָא שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי, כִּי אֵינוֹ מִתְנַהֵג בְּצִמְצוּם נֶגֶד חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ רַק מְוַתֵּר מִשֶּׁלּוֹ לַחֲבֵרוֹ נִמְצָא שֶׁמְּבַטֵּל בְּחִינַת הַצִּמְצוּם וְזֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי וְזֶהוּ מַעֲלַת וַתְּרָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וַתְּרָן בְּמָמוֹנִי הָיִיתִי. וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן מִשֶּׁלּוֹ לְעָנִי מַתָּנַת חִנָּם וְצָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה יוֹתֵר מֵהַחִיּוּב כְּדֵי לְבַטֵּל כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים וְלִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם הַכְּלָלִי בְּבְחִינַת מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם, מַרְבֶּה שָׁלוֹם דַּיְקָא בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שֶׁנִּתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת:

וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שׁוֹאֵל לְשׁוֹכֵר, כִּי הַמַּשְׁאִיל לַחֲבֵרוֹ בְּחִנָּם וְכָל הַהֲנָאָה שֶׁל הַשּׁוֹאֵל זֶהוּ בְּחִינַת וּתְוֹר שֶׁמְּוַתֵּר לַחֲבֵרוֹ וּמַשְׁאִיל לוֹ בְּחִנָּם וְזֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַשּׁוֹאֵל חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, כִּי עַל יְדֵי שָׁלוֹם הַכְּלָלִי נִתְבַּטְּלִים כָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל וַאֲפִלּוּ אוֹנְסִין הַבָּאִין עַל יְדֵי חַיּוֹת רָעוֹת וְלִסְטִים הַכֹּל נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שֶׁנִּמְשָׁךְ הַשָּׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִין זֶה עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל שׁוֹכֵר זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי, כִּי אֵינוֹ מְוַתֵּר נֶגְדּוֹ רַק מַשְׁכִּיר לוֹ בְּעַד מְעוֹת שְׂכִירוּתוֹ וְזֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵינוֹ חַיָּב בְּאוֹנְסִין רַק בִּפְשִׁיעָה וַאֲבֵדָה, כִּי עִקַּר גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה בָּאִים מִפְּגַם הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל, כִּי עִקַּר הַגְּנֵבָה בַּלַּיְלָה בְּעֵת הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבַלַּיְלָה יְהִי כַנֵּנִּי. הֵינוּ בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, וְכֵן הָאֲבֵדָה הִוא עַל יְדֵי הֶסַּח הַדַּעַת נִמְצָא שֶׁגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה בָּאִין מִפְּגַם הַדַּעַת. וְשָׁלוֹם הוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם תְּלוּי בַּדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וּכְשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם הַפְּרָטִי זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַדַּעַת וְנִשְׁלָם מִבְּחִינַת פְּגַם וְחִסָּרוֹן הַדַּעַת וְאָז נִתְבַּטֵּל הַגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה הַבָּאִין מִפְּגַם וְהִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. אֲבָל הָאוֹנְסִין הֵם בָּאִים אֲפִלּוּ בַּיּוֹם אֲפִלּוּ כְּשֶׁדַּעְתּוֹ שְׁלֵמָה. וְאֵין נִתְבַּטְּלִין כִּי אִם עַל יְדֵי רִבּוּי הַשָּׁלוֹם רִבּוּי הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב,

וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה כַּמַּיִם וְכוּ'. שֶׁאָז יִהְיֶה הַשָּׁלוֹם הַמַּפְלִא בְּחִינַת וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי וְאָז נִתְבַּטְּלִין כָּל הָאוֹנְסִין וְכָל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׂוֹאֵל חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, כִּי מֵאַחַר שֶׁחָבְרוּ וּתְרֵי נָגְדּוּ וְהִשְׁאִיל לוֹ בְּחִנָּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הָאוֹנְסִין, עַל כֵּן הַשּׂוֹאֵל חַיָּב בְּאוֹנְסִין, כִּי בְּוַדַּאי הָאֹנֶס מִצַּד הַשּׂוֹאֵל וּבְגִירָא דִּילֵהּ, כִּי מִצַּד הַמַּשְׁאִיל אֵין שׁוּם הֶזֵּק וְנֶזֶק מֵאַחַר שֶׁזֶּהוּ נָגְדּוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי. אֲבָל שׂוֹכֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי, שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהִשָּׁמֵר כִּי אִם מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה הַתְלוּי בְּחֶסְרוֹן הַדַּעַת אֲבָל לֹא מֵאוֹנְסִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַשּׂוֹכֵר חַיָּב בְּגִנֵּבָה וַאֲבֵדָה וּפְטוּר בְּאוֹנְסִין, כִּי מֵאוֹנְסִין אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁמֹר, כִּי מַה לַּעֲשׂוֹת כְּנֶגֶד הָאֹנֶס כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל הָאוֹנְסִין, כִּי נִתְבַּטְּלִין כָּל מִינֵי הֶזֵּק כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ רַק בְּמַשְׁאִיל לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת וּתְרֵי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל, אֲבָל הַשּׂוֹכֵר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שָׁלוֹם הַפְּרָטִי אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁמֹר מֵאֹנֶס וְעַל כֵּן הַשּׂוֹכֵר פָּטוּר מֵאוֹנְסִין כַּנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים. 'יְבָרֶכְךָ ה'' בְּמָמוֹן 'וְיִשְׁמְרֶךָ' מִן הַמַּזִּיקִין (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה) זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁמְּבָרְכִין אֵצֶל שִׂים שָׁלוֹם וּמְסַיְּמִין 'וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם'. כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת 'יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ', בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וְכוּ'. בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד וְעַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַכָּבוֹד וְזֶה בְּחִינַת וִיחֻנֶּךָּ בְּחִינַת חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן ה' וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יִשָּׂא ה' וְכוּ' וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם בְּחִינַת לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם עַל יְדֵי הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁמִירָה בְּחִינַת יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל:

כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בְּחִינַת חֶסֶד וְעִקַּר הַתּוֹרָה הוּא אֶצְלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל. וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד, כִּי הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ הַחֶסֶד וְעַל כֵּן הָרַב שֶׁמְּלַמֵּד תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הוּא נִקְרָא כֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מוֹעֵד קָטָן דַּף יז) כִּי הַכֹּהֵן הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד מַעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר הַכָּבוֹד אֵצֶל הַכֹּהֲנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְקִדַּשְׁתּוֹ", לְפִתְחַ רִאשׁוֹן וּלְבָרֵךְ רִאשׁוֹן. כִּי לַכֹּהֲנִים מַגִּיעַ כָּל הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הֵם מַעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד עַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם יְכוֹלִין

לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַכֹּהֵן הוּא בִּבְחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם וְהָיְתָה לוֹ וכו' בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם וְעַל כֵּן הֵם מְבָרְכִין אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְזֶה עִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אֲצֶל שִׂים שָׁלוֹם בְּחִינַת וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין שְׁמִירָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם בְּחִינַת יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

שוכר ג:

הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפָּרָה וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר וְנֶאֱנְסָה, יְשַׁלֵּם הַשּׁוֹאֵל לַבְּעָלִים וּמְבֹאָר הַטַּעַם בַּמִּשְׁנָה. כֵּיצַד הַלָּה עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ?:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'וַיְהִי מִקֵּץ' הַמְדַבֵּר מִשְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן בַּלִּקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן סִימָן נד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ:

וְהַכְּלָל כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַזְּכָרוֹן, דְּהַיְנוּ לְאַדְּבְקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי לְזָכֹר תָּמִיד בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ אֶת עוֹלָם הַנִּצְחִי שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא וְלֹא יִפֹּל לִשְׁכְחָה שֶׁהוּא מִיתַת הַלֵּב שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח אֶת עוֹלָם הַבָּא כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּשְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן הוּא בִּכְלָל וּבִפְרָט וְכוּ', עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק ה' אֱלֹקֵי גְּדֻלָּתְךָ מְאֹד וְכוּ'. וְאֵצֶל הֶמּוֹן עַם נַעֲשֶׂה כָּל זֶה מִמֵּילָא עַל יְדֵי שֵׁנָה וְצִיצִית וּתְפִלִּין וּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וּמַשָּׂא וּמַתָּן, עַיֵּן שָׁם. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נַעֲשֶׂה יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים יֵשׁ נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְעַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִתְחַבְּרִין וְנִתְעַלִּין הַנִּיצוֹצוֹת כְּפִי חֶלְקֵי הַנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְלִשְׁמֹר הַזְּכָרוֹן צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵרַע עַיִן וְכוּ' וְגַם צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל הָאָדָם וַחֲפָצָיו שֶׁיִּהְיוּ נִשְׁמָרִין מִכָּל הֶזֵּקוֹת הוּא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן שֶׁהוּא לְאַדְּבְקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּהַיְנוּ לִזְכֹּר תָּמִיד בַּה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, כַּמְּבֹאָר בְּפִסּוּקִים רַבִּים וְכַמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בִּכְלָל וּבִפְרָט. בִּכְלָל הוּא לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם וְיוֹם תֵּכֶף בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ יִזְכֹּר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁיֵּשׁ עוֹד עוֹלָם שֶׁעָתִיד לָבֹא שֶׁהוּא הָעִקָּר וְלֹא יִשְׂכַּח וְיִטְעֶה עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה הָעוֹלָם הוּא עִקָּר חַס וְשָׁלוֹם. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ

וֶה הַזִּכָּרוֹן בְּפֶרֶט, דְּהַיְנוּ לְהִסְתַּכֵּל וּלְהָבִין בְּכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְדִבּוּרִים וַעֲשִׂיּוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לוֹ בְּכָל יוֹם לְהָבִין מֵהֶם רְמִיזוֹתָיו יִתְבָּרַךְ לְהִתְקַשֵּׁר לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמַזְמִין לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם לְפִי הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם וְהָאָדָם, וּמְרַמֵּז לוֹ בָּהֶם רְמָזִים לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וּלְהָבִין אֵלּוּ הָרְמָזִים בְּחִינַת לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל דָּבָר. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִין אֶת הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָרִין מִכָּל מיני הֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קכז), אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קכא) ה' שֹׁמְרֶךָ וכו' וְכַמְבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים וְעַל כֵּן כְּשֶׁזּוֹכֵר בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל דָּבָר עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַדָּבָר מִכָּל רַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ה' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא שָׁם, שָׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל טוֹב וְנִשְׁמָרִין מִכָּל רַע וְעִקַּר הַמְשָׁכַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר הוּא עַל יְדֵי הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכְרִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר. כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל דָּבָר רַק כְּשֶׁאֵין זוֹכְרִין אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי הוּא גַּם כֵּן מִתְעַלֵּם וּמַסְתִּיר פָּנָיו בִּבְחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר (דְּבָרִים לא) וַאֲזַי יֵשׁ אָחִיזָה וּשְׁלִיטָה לְהַקְלִפּוֹת וּמַזִּיקֵי עָלְמָא חַס וְשָׁלוֹם מַחֲמַת שֶׁאֱלֹקוּתוֹ נֶעְלָם וְנִסְתָּר שָׁם. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁזּוֹכְרִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ דְּהַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִינִין וְיוֹדְעִין שֶׁאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מְלֻבָּשׁ שָׁם אָזַי תֵּכֶף נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שָׁם אָזַי נִמְשָׁךְ כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל טוֹב וְנִשְׁמָרִין מִכָּל רַע בִּבְחִינַת בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ, אַזְכִּיר דַּיְקָא שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁזּוֹכְרִין אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּלֻבָּשׁ שָׁם נִמְשָׁךְ תֵּכֶף בְּרָכָה בְּחִינַת אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ וּכְשֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְבָרְכוֹ הוּא נִשְׁמָר מִכָּל הֶזֵּקוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּשָׂר וָדָם נוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁמְרוֹ וְכוּ' אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אֶת הָאָדָם וְשׁוֹמְרוֹ וְכוּ':

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַזִּכָּרוֹן וְזֶהוּ בְּחִינַת זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי זָכוֹר וְשָׁמוֹר הֵם בְּחִינָה אַחַת כִּי הַשְׁמִירָה הִוא עַל יְדֵי הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעִקַּר שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּחִינַת וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב כִּי שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְזִכָּרוֹן בְּכָלָל וּבִפְרָט בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְהַתְּקוּנִים הַנֶּאֱמָרִין שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַנַּ"ל הַמְרֻמָּזִין בַּפָּסוּק ה' אֱלֹקֵי גְּדֻלָּתְךָ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. וּגְמַר הַתִּקּוּן הוּא בְּחִינַת נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת יְחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ

נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּשְׁלָמִין עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַאֲמִין בְּשָׂעָה שֶׁעוֹשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁיֵּשׁ נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בָּהֶם וְכָל כַּוָּנָתוֹ יִהְיֶה בִּשְׁבִיל בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד הַצַּדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַזִּכָּרוֹן וְזוֹכֵר בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת וְנִשְׁמָר מִכָּל הֶזִּקוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְכָל אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ כִּי יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ (בְּרֵאשִׁית מב) כִּי יוֹסֵף הוּא הַצַּדִּיק שֶׁעִקַּר הַיִּחוּד עַל יָדוֹ כִּי הוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי זֶה כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכָה וְהַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן פֹּרָת לְשׁוֹן פְּרוּ וּרְבוּ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּחִינַת יִחוּד שֶׁעַל יָדוֹ נִפְרִין וְנִתְבָּרְכִין וְנִשְׁפָּעִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל וְנִשְׁמָרִין מִכָּל רַע כַּנַּ"ל:

אות ג

נִמְצָא שֶׁעִקַּר שְׁמִירַת הַחֲפָצִים שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא כְּפִי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף שֶׁעַל יָדוֹ נִתְיַחֵד בְּחִינַת צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶה מְרֻמָּז בַּמִּשְׁנָה הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפָּרָה וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר וְנֶאֱנְסָה יְשַׁלֵּם לַבְּעָלִים כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה כֵּיצַד הַלָּה עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, בְּפָרָתוֹ דַּיְקָא בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף כִּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַסְּחוֹרוֹת וְהַשְׁמִירָה הַכֹּל כְּפִי בְּחִינַת פֹּרָת יוֹסֵף שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ כְּפִי בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁזּוֹכֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד הַצַּדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף וּכְפִי הַיִּחוּד שֶׁגּוֹרֵם עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן שֶׁלּוֹ כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהַרְוִיחַ וּלְהִשְׁתַּכֵּר בְּהַסְּחוֹרָה וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְלִהְיוֹת נִשְׁמָר מִכָּל רַע וְזֶהוּ כֵּיצַד הַלָּה עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּפָרָתוֹ דַּיְקָא בְּחִינַת פֹּרָת יוֹסֵף שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל הָרֶוַח וְהַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל:

וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים הַרְבֵּה אַךְ נִשְׁכַּח כִּי לֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ:

אות ד

וְזֶה בְּחִינַת חֲכִירוּת וְקַבְּלָנוּת וְזֶה בְּחִינַת שְׂכִירוּת פּוֹעֲלִים. בְּחִינַת לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר. וְזֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת פָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁקּוֹרִין אַחַר פּוּרִים קֹדֶם פֶּסַח:

כִּי הַכְּלָל הוּא שֶׁהָעִקָּר לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה הֵיטֵב לִזְכֹּר תָּמִיד בְּכָל יוֹם בָּעֹלָמָא דְּאָתֵי שֶׁהוּא אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אָז יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְכָל הָעוֹלָם הַזֶּה וְכָל חֲפָצָיו וְתַאֲוֹתָיו וְדֵעוֹתָיו וְכוּ' הַכֹּל יִתְבַּטֵּל וְלֹא יִהְיֶה נִשְׁאָר כִּי אִם ה' יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ. וְכָל מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַכְלִל בּוֹ

כְּפִי מַה שֶׁשָּׁמַר אֶת הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה וְהִתְרַחֵק אֶת עַצְמוֹ מִתַּאֲוֹת וְהִסְתַּפֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַצִּמְצוּם מִכָּל עִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה הַמְּכָרְחִים עַל פִּי הַתּוֹרָה. וְהִנֵּה עִקַּר הַשִּׂכְחָה שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת מִיתַת הַלֵּב כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ רַק מֵחֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְזַר מִיתָה עַל הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ' כִּי מִיתָה הִיא בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּנַּ"ל כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בַּזִּכָּרוֹן עַל יְדֵי בְּחִינַת רַע עַיִן שֶׁהוּא הַנַּחַשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁהוּא עִקַּר הָרַע עַיִן בְּעֶצֶם שֶׁנִּתְקַנֵּא בָּהֶם עַל שֶׁרָאָה אוֹתָם עֲרֻמִּים וְכוּ' וְהָיְתָה עֵינוֹ רָעָה בָּהֶם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם בָּעִנְיָן וְעַל יְדֵי עֵינוֹ הָרָעָה הִתְגָּרָה בָּהֶם וְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם בְּחִינַת רַע עַיִן בִּבְחִינַת וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ וְכוּ' וְכִי תַּאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הָעֵינַיִם בְּחִינַת רַע עַיִן שֶׁפּוֹגֵם הַזִּכָּרוֹן וְזֶהוּ בְּחִינַת וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וְכוּ' וַתִּקַּח זֶהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַיָּד שֶׁפּוֹגֵם גַּם כֵּן הַזִּכָּרוֹן כִּי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא עַל יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת עַל יְדֵי בְּחִינַת יָד שֶׁמַּכְנִיעַ הַמְדָמֶּה וְעַל יְדֵי הַכְנָעַת הָרַע עַיִן כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְהִיא פְּגִמָּה בִּשְׁנֵיהֶם בִּבְחִינַת עֵינַיִם וּבִבְחִינַת יָד בְּחִינַת וַתִּקַּח כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִפְגַּם הַזִּכָּרוֹן שֶׁל עָלְמָא דְּאָתֵי כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּפַר בָּעִקָּר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְשֶׁכָּפַר בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי כָּפַר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כִּי הַכֹּל אֶחָד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִגְזַר עָלָיו מִיתָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהוּא מִיתַת הַלֵּב כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִגְזַר עָלָיו בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲבֹדוּת וִיגִיעוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד בַּעֲבֹדוּת גָּדוֹל קֻדֶּם שֶׁמַּמְשִׁיכִין פַּרְנָסָה כִּי הַעֲבֹדוּת הִוא בְּחִינַת שִׂכְחָה בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהִיא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּנַּ"ל כִּי שֵׁנָה הִוא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין מט) עֲשָׂרָה קַבִּין שֵׁנָה יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נָטְלוּ עֲבָדִים וְכוּ' נִמְצָא שֶׁעַבְדוּת הִוא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּנַּ"ל:

אות ה

וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁשֵּׁנָה הִיא אֶחָד מִתְּקוּנֵי הַזִּכָּרוֹן כִּי שֵׁנָה הִוא בְּחִינַת זִכָּרוֹן בִּכְלָל כִּי בִּשְׁעַת שֵׁנָה הַנְּשָׁמָה עוֹלֶה לְעָלְמָא דְּאָתֵי כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם, בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֱמֶת כִּי בְּוַדַּאי שֵׁנָה וּמִיתָה גַּשְׁמִיִּית הוּא עִקַּר הַשִּׂכְחָה בְּחִינַת נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב וְכֵן שֵׁנָה הוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא סַמָּא דְּחַיֵּי לְחַיּוֹתֵינוּ כַּיּוֹם הַזֶּה כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ. וְהַתּוֹרָה הִיא רְפוּאָה וְתִקּוּן לְחֶטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִמְשִׁיךְ מִיתָה לָעוֹלָם כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לְחַיִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי הִיא חַיֶּיךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַחַיִּים שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הוּא לְאַחַר מִיתָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וְעַל כֵּן צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים כִּי אָז זוֹכִין לְהִכָּלֵל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁשָּׁם

עִקַּר הַחַיִּים הָאֲמִתִּיִּים הַנִּצְחִיִּים כִּי אִלּוּ לֹא חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה זוֹכֶה בְּגוּפוֹ בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ לְהִכָּלֵל בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי כִּי קֹדֶם הַחֵטְא לֹא נִפְגַּם הַזִּכָּרוֹן וְהָיָה מוּכָן לְהִכָּלֵל בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ הַזֶּה שֶׁהָיָה לוֹ מִקֹּדֶם הַחֵטְא אַךְ עַל יְדֵי הַחֵטְא שֶׁנִּמְשַׁךְ עָלָיו זֶהֶמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת שִׁכְחָה עַל כֵּן מֻכְרָח לִטְעֹם טַעַם מִיתָה קֹדֶם שֶׁנִּכְלָל בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי כִּי צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּמַה שֶׁקִּלְקֵל כִּי הוּא הִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת שִׁכְחָה בְּחִינַת מִיתָה עַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ לֵירֵד וּלְהִזְדַּכֵּךְ שָׁם וְאָז דַּיְקָא יִזְכֶּה לְחֶלְקוֹ בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה בָּעוֹלָם הַזֶּה לְהָמִית גּוּפוֹ וּלְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי וּלְסַגֵּל מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְעַל כֵּן הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת וּמְמִיתִין אֶת גּוּפָם בָּזֶה הָעוֹלָם וּמְדַבְּקִין כָּל יְמֵיהֶם מַחֲשַׁבְתָּם בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי וְחוֹשְׁבִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן מַה יֵּעָשׂוּ לְיוֹם פְּקֻדָּה וְאֵין מַנִּיחִים עַצְמָם לִשְׁכֹּחַ עָלְמָא דְּאָתֵי בְּשׁוּם יוֹם מִכָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּצַדִּיקַיָּא חוֹשְׁבִין בְּכָל יוֹמָא וְכוּ' שֶׁחוֹשְׁבִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהַיּוֹם יִצְטָרְכוּ לְהָשִׁיב פִּקְדּוֹנָם לְמָארֵיהוֹן וְאִלּוּ הַצַּדִּיקִים הַמְּמִיתִין עַצְמָן בְּחַיֵּיהֶם עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה. הֵם נִקְרָאִים חַיִּים תָּמִיד בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא וְעִקַּר חַיֵּיהֶם הוּא בָּעוֹלָם הַבָּא כִּי דַּיְקָא בִּשְׁעַת מִיתָתָם שֶׁאַחַר כָּךְ נִכְלָלִין בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי מֵאַחַר שֶׁהֵמִיתוּ גּוּפָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. כִּי מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר אֲבָל אַחַר מִיתָתוֹ אָז דַּיְקָא נִכְלָל בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי בִּשְׁלֵמוּת אֲשֶׁרֵי לוֹ וְכֵן בִּשְׁעַת שֵׁנָה שֶׁהוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה זוֹכֶה גַּם כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁתַּעֲלֶה נַפְשׁוֹ לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁקִּדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בַּיּוֹם כַּמְבֹאָר בַּכְּתָבִים שֶׁצְּרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ מְאֹד בַּיּוֹם כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתַּעֲלֶה נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְכוּ' כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכֵן כָּל אָדָם כְּפִי שֶׁמְּקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בַּיּוֹם כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְכֵן כְּפִי מַה שֶּׁמְּקַדֵּשׁ עַצְמוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי לְאַחַר מוֹתוֹ נִמְצָא שֶׁשָּׁנָה וּמִיתָה הֵם חַיִּים לַצַּדִּיקִים וְלִכְלַל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי תָּמִיד וּמְקַיְּמִין אֶת הַתּוֹרָה אֲבָל לְהַעֲכוּ"ם וְהָרְשָׁעִים גְּמוּרִים הַשֵּׁנָה וְהַמִּיתָה הֵם מִיתָה מַמָּשׁ בְּחִינַת נְשִׁיוֹן וְשִׁכְחָה בְּחִינַת נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב וְעַל כֵּן קֹדֶם הַשֵּׁנָה קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה וּמִתְפַּלְּלִין לַה' יִתְבָּרַךְ וּמְיַחֲדִים וּמַפְקִידִים נִשְׁמָתָם וְרוּחָם בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי וְכוּ' הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתַּעֲלֶה וְתִכָּלֵל נַפְשׁוֹ בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי בִּבְחִינַת זְכָרוֹן בְּכָלָל כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת סִתְיַמַת הָעֵינַיִם בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְאָנוּ מְבַקְּשִׁים קֹדֶם הַשֵּׁנָה וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת. כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא שְׁמִירַת הָעֵינַיִם שֶׁנִּשְׁמָרִין מֵרַע עַיִן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי

שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה כִּי אָז בַּלַּיְלָה אָנוּ מַפְקִידִים רוּחֵנוּ בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ. בִּבְחִינַת יָד דַּיְקָא כִּי בְּחִינַת יָד מַכְנִיעַ כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא פְּגַם הַזִּכָּרוֹן כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי דַּיְקָא בִּשְׁעַת שֵׁנָה אָנוּ צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל בְּיוֹתֵר לְתַקֵּן זֹאת דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הָרַע עַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה סִטְרָא דְּמוֹתָא וְגַם לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה עַל יְדֵי הַיָּד בְּחִינַת בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת וְאַל יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וַחֲלוֹמוֹת רָעִים וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַמְדַמֶּה שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר וּמְתֻקָּן כָּרָאוּי שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין עַל כָּל זֶה קֹדֶם הַשֵּׁנָה דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁהַשֵּׁנָה שֶׁלָּנוּ יִהְיֶה בְּקֶדֶשָׁה שֵׁנָה שֶׁל חַיִּים שֶׁנִּזְכֶּה בִּשְׁעַת שֵׁנָה דַּיְקָא לִבְחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁהוּא לַעֲלוֹת וּלְהִתְדַּבֵּק בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל כִּי אָנוּ צְרִיכִין לַהֲפֹךְ דַּיְקָא מִיתָה וְשֵׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂכְחָה לְחַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן בִּבְחִינַת צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁבְּמַה שֶׁקִּלְקֵל יְתַקֵּן שֶׁיַּהֲפֹךְ הַמִּיתָה וְהַשִּׂכְחָה לְחַיִּים וְזִכָּרוֹן כַּנַּ"ל וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהֵם סַמָּא דְּחַיֵּי כַּנַּ"ל:

אות ו

וְזֶה בְּחִינַת חֲכִירוּת וְקַבָּלָנוּת שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁל הַשָּׂדֶה חָלִין עַל הַחוֹכֵר כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הַחוֹכֵר שָׂדֶה וְנִשְׁתַּדְּפָה וְכוּ' כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה בְּכָל דָּבָר וּבִפְרָט בַּעֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה הוּא כְּפִי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין וּמְגַלִּין אֱלֹקוּתוֹ שָׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה בִּבְחִינַת בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ וְכֵן לְהֵפֶךְ כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבַּשָּׂדֶה הוּא כְּפִי פְּגַם הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא פְּגַם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְזַר אֲרוּרָה הָאֲדָמָה וְכוּ' בְּזֵעַת אַפֶּךָ וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית ג) שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת וְהַהֶפְסֵד שֶׁבַּשָּׂדֶה כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ מֵהַשָּׂדֶה עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַחוֹכֵר שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה וְנָפַל לִבְחִינַת עֲבָדוּת כִּי הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדַת חֲבֵרוֹ כְּעֶבֶד וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר מִפְּגַם הַזִּכָּרוֹן כִּי כָּל מַה שֶׁנִּמְשָׁךְ הֲעַבְדוּת וְהָעֲשִׂיָּה בְּיוֹתֵר שָׁם נִמְשָׁךְ הַשִּׂכְחָה בְּיוֹתֵר כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה הוּא בְּמָקוֹם שֶׁרְחוֹק יוֹתֵר מֵרוּחָנִיּוּת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מַמָּשׁוּת וְגַשְׁמִיּוּת בְּיוֹתֵר שָׁם שִׂכְחָה בְּיוֹתֵר עַיֵּן שָׁם וּבִפְרָט בִּבְחִינַת עֲבָדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה בְּחִינַת שִׂכְחָה כִּי עֲשָׂרָה קַבִּין שֵׁנָה יָרְדוּ לָעוֹלָם תִּשְׁעָה נָטְלוּ עֲבָדִים וְעַל כֵּן תּוֹלִין קִלְקוּל הַשָּׂדֶה בְּהַחוֹכֵר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה וַעֲבָדוּת כִּי עִקַּר קִלְקוּל הַשָּׂדֶה הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַזִּכָּרוֹן שֶׁהוּא נֶאֱחָז בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה וַעֲבָדוּת כַּנַּ"ל:

אות ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר כִּי זֶה הַשָּׂכִיר שֶׁנִּשְׂכַּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ הוּא מַפִּיל עַצְמוֹ לְבְחִינַת עֲבדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם בְּחִינַת עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם, כִּי פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּדְמֶה בְּחִינַת פְּגַם הַזִּכָּרוֹן בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּמְבֹאָר שָׁם וְעַל כֵּן רָצָה לְהַגְבִּיר בְּחִינַת הָעֲבדוּת עַל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַפִּיל עֲלֵיהֶם שִׂכְחָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי נִרְפִּים הֵם עַל כֵּן הֵם צוֹעֲקִים לֵאמֹר נֵלְכָה נִזְבְּחָה לֵאלֹקֵינוּ תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה כוּ' וְיַעֲשׂוּ בָהּ וְאַל יִשְׁעוּ וְכוּ'. נִמְצָא זֶה שֶׁנִּשְׂכַּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ הוּא מוֹרִיד עַצְמוֹ לִבְחִינַת עֲבדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה אֲבָל כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ כִּי בְּהֶכְרֵחַ לְבָרֵר הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי הַל"ט [הַשְּׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע] מְלָאכוֹת כִּי מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִפְגַּם הַזִּכָּרוֹן וְנִפַּל לִבְחִינַת שִׂכְחָה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלֵּל בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם הַזִּכָּרוֹן נִפְגַּם הַשֹּׂבַע וְהַבְּרָכָה כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַשֹּׂבַע הוּא מִבְּחִינַת זִכָּרוֹן בְּחִינַת בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא זִכָּרוֹן בְּחִינַת זָכוֹר בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁהוּא צִנּוֹר שֶׁל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמְּדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ יוֹתֵר בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי וְשׁוֹמֵר אֶת הַזִּכָּרוֹן בְּיוֹתֵר אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ בְּנָקֵל יוֹתֵר כִּי עִקַּר הַשֹּׂבַע מִבְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל וְזֶהוּ כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ כִּי עֹל תּוֹרָה הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה דְּבֵקִים בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי, עַל כֵּן פַּרְנָסָתוֹ בְּנָקֵל יוֹתֵר כִּי מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל וְכוּ' כִּי כָּל הַשֹּׂבַע וְהַפַּרְנָסָה מִבְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ בִּשְׁטוּתָא כִּי עִקַּר יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֲמַת שְׁטוּת וְחֶסְרוֹן הַדַּעַת מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מַגְדִּיל דַּעְתּוֹ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגְדָּלַת הַדַּעַת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ בִּשְׁטוּתָא כַּנַּ"ל. וְכָל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה שֶׁהָאָדָם מַרְוִיחַ עַל יְדֵי יְגִיעַ כַּפּוֹ זֶה הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבֵּרַר מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַזִּכָּרוֹן וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעַל יְדֵי כָּל הַחֲפָצִים שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לָהֶם בְּקִדֻּשָּׁה עַל יְדֵי זֶה עוֹלִין הַנִּיצוֹצוֹת וְנִכְלָלִין בְּקוֹמַת אָדָם וְנַעֲשֶׂה מֵהַיְחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּמַר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַזִּכָּרוֹן. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה הוּא עַל יְדֵי בֵּרוּר הַזִּכָּרוֹן עַל כֵּן כָּל מִי שֶׁרָחוֹק מִזֶּה הַזִּכָּרוֹן דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי כָּל כָּךְ אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה יוֹתֵר כַּנַּ"ל כִּי הַפַּרְנָסָה וְהַשֹּׂבַע הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת

שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הַזְּכָרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זֶה הַשְּׂכִיר יוֹם שֶׁנִּשְׂכַּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ וְנָפַל לִבְחִינַת עַבְדוּת בְּחִינַת שִׂכְחָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה אַף עַל פִּי שֶׁמְּסַכֵּן נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעַבְדוּת כִּי יָכוֹל לִפֹּל לִבְחִינַת שִׂכְחָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׂלִים פְּעֻלָּתוֹ וּלְקַבֵּל שְׂכָרוֹ שֶׁהִרְוִיחַ, עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמַשְׂלִים נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבֵּרֵר שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַזְּכָרוֹן כַּנַּ"ל בְּחִינַת הַיִּחוּד שֶׁל נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִבְטִיחַ ה' יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל דְּהַיְנוּ שֶׁהִבְטִיחוֹ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיִּהְיוּ בְּגָלוּת בִּבְחִינַת עַבְדוּת אֲצֶל פַּרְעֹה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה, אֲבָל אַחַר כָּךְ יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל כִּי זֶה הָעֲשִׁירוּת הַגָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזָּכוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִן הַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הָעַבְדוּת וְהַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה וְכַנַּ"ל:

אות ח

וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה לִתֵּן הַשְׂכִּירוּת לְהַשְׂכִּיר בְּמוֹעֲדוֹ וּבְזַמְנוֹ וְשֶׁלֹּא לְאַחֵר שְׂכָרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כד) בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ' כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁמַּשְׂלִים פְּעֻלָּתוֹ וְיוֹצֵא מִן הָעַבְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ תֵּכֶף שְׂכָרוֹ שֶׁפָּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת בְּחִינַת תִּקּוּן נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן מִיָּד פְּגַם הַשִּׂכְחָה שֶׁיָּרַד לְשָׁם עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעַבְדוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד לָתֵת שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא שֶׁלֹּא לְאַחֵר מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ כִּי תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם, לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא דְּהַיְנוּ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַזְּמַן כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי אֲרִיכַת הַזְּמַן נִשְׁכַּח הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב קֹהֶלֶת בְּרִבּוֹת הַיָּמִים הַכֹּל נִשְׁכָּח כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשִּׂכְחָה נֶאֱחָז מִבְּחִינַת הַשִּׁנּוּיִים שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּבְכָל יוֹם עוֹלֶה הַשֶּׁמֶשׁ בַּבֹּקֶר וְשׁוֹקַעַ בָּעֶרֶב וְאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ כִּי יֵשׁ שִׁנּוּיִים גְּדוֹלִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִתְבָּרְרִים וְעוֹלִים נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן מִימוֹת עוֹלָם כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת. וְגַם בְּנַשְׁמִיּוּת רוֹאִין בְּחוּשׁ מִי שֶׁמֵּבִין קְצָת שֶׁיֵּשׁ שִׁנּוּיִים בְּכָל יוֹם וְאֵין שׁוּם יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ הֵן בְּעֶצֶם הַיּוֹם שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם קַר בְּיוֹתֵר וּבְזֶה הַיּוֹם עָנָן וְגֶשֶׁם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שִׁנּוּיִים רַבִּים בְּעִנְיַן הָאֲוִיר וְהָרוּחַ וּשְׁאָר הַהִתְהַוּוּת שֶׁבִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁנּוּיִים רַבִּים בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְשַׁנֶּה עִתִּים בְּתִבּוּנָתוֹ. וְכֵן בִּמְאֹרְעוֹת הָאָדָם וּתְנוּעוֹתָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו וְהַנְהָגוֹתָיו יֵשׁ בָּהֶם שִׁנּוּיִים רַבִּים בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם. וּמֵרִבּוּי הַשִּׁנּוּיִים הָאֵלֶּה שֶׁבְּכָל

יוֹם נִמְשָׁךְ הַשִּׂכְחָה כִּי הֵם מַטְרִידִין אֶת הָאָדָם מִלִּזְכֹּר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְכַנִּרְאֶה גַּם בְּחוּשׁ קְצָת שֶׁבְּכָל יוֹם וְעֵת הָעוֹלָם מְסַפְּרִים מֵהַשְּׁנוּיִים שֶׁהַיּוֹם קַר בְּיוֹתֵר וְהַיּוֹם חַם וְהַיּוֹם צְרִיכִין מָטָר וְהַיּוֹם רִבּוּי מָטָר וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה וּבָעִתִּים הַלָּלוּ הַפַּרְנָסָה בְּדֹחַק. וּבִפְרָט הַשִּׁנּוּיִים שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת שֶׁזֶּה מַטְרִיד אוֹתוֹ הָעֲשִׁירוּת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְזֶה מַטְרִיד אוֹתוֹ הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת וְזֶה טָרוּד לְגַדֵּל בָּנָיו וּבְנוֹתָיו הַרְבֵּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ צַעַר גִּדּוּל בָּנִים וְזֶה הוּא חֶשְׁבּוֹנִי בָּנִים וְזֶה מְסַפֵּר מִמְּאֹרְעוֹת הַמִּלְחָמוֹת שֶׁנִּשְׁמָע עַכְשָׁו בָּעוֹלָם וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שְׁנוּיִים וּפְרָטִים רַבִּים לְאֵין תַּכְלִית שֶׁמַּטְרִידִין אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ זֶה הַיּוֹם אֵינוֹ נֶחְשָׁב לוֹ לִזְמַן חִיּוּתוֹ וְזֶה הַיּוֹם קָשֶׁה לוֹ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת הַשְּׁנוּי וְהַבִּלְבּוּל שֶׁבָּזֶה הַיּוֹם:

וּבָאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַנַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁאָדָם עוֹמֵד עָלָיו בִּמְקוֹמוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּבְאוֹתוֹ הַשָּׁעָה דַּיְקָא, וְהוּא מַזְמִין לוֹ מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּמְרַמֵּז לוֹ בָּהֶם דַּיְקָא רְמָזִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וּלְהָבִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם הָרְמָזִים הָאֵלֶּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל אוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין לוֹ זֶה הַשֵּׂכֶל לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ בָּהֶם כְּשֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁבְּכָל הַשְּׁנוּיִים וְהַמְּאֹרָעוֹת שֶׁבַּזְּמַן וּבְאָדָם וּבְמָקוֹם בְּכֻלָּם מְלֻבָּשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ בָּהֶם דַּיְקָא כִּבְיָכוֹל כְּדֵי לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ כַּנַּ"ל אֲזַי נִתְוַסֵּף לוֹ הַכָּרָה וִידִיעָה חֲדָשָׁה בְּכָל יוֹם וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין חֲדָשִׁים וְנִפְלָאִים בְּכָל עֵת אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן כָּל יוֹם בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ וְאַחַר כָּךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. אֲבָל אֶת זֶה לְעֲמַת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים וְהַקְּלִפָּה קוֹדֶמֶת לַפְּרִי עַל כֵּן הַבַּעַל דָּבָר נֶאֱחָז בְּאִלּוּ הַשְּׁנוּיִים וּמַטְרִיד אֶת הָאָדָם וּמְבִיאוֹ לִידֵי שִׂכְחָה עַל יְדֵי הַשְּׁנוּיִים כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ הוּא בְּהַשְּׁנוּיִים כִּי מִשָּׁם אֲחִיזַת הַכְּפִירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרַע כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם מְאֹד לִזָּהֵר בְּכָל יוֹם דַּיְקָא לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן הֵיטֵב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁזּוֹכְרִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּמְיַחֲדִין אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְעַל כֵּן כָּל הֶחָמֵשׁ זְכִירוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהֶלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה) כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע מְבָרְכִין בְּרִכַּת יוֹצֵר אוֹר שֶׁהִיא מִבְּרִכַּת קְרִיאַת שְׁמַע:

וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה מַה שַּׁיָּכוּת לְבִרְכַּת יוֹצֵר אוֹר לִקְרִיאַת שְׁמַע אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּמְשַׁנֶּה עִתִּים צְרִיכִין אָז לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן הֵיטֵב לִזְכֹּר וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַשְּׁנוּיִים נִמְשָׁכִין מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹבַת הָאָדָם לְקָרְבוֹ

לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה גְּדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְקָרֵב אֶת הָאָדָם לַעֲבוֹדָתוֹ לְהָבִיאוֹ לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לְחַיִּים נִצְחִיִּים וַאֲמִתִּיִּים וְעַל זֶה אָנוּ מְבָרְכִין בְּרִכַּת יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל וְכוּ' הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְכוּ' וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ וְכוּ' מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' וְכוּ'. וְאָז מְיַחֲדִין אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל הַפְּעֻלּוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל אָדָם וּבְכָל מָקוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן מֵעִנְיָן זֶה בְּעֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ בְּהֵיכָל אָדָם קַדְמוֹן בְּשַׁעַר א' עָנָף ה' מַה שֶּׁאֵיתָא שָׁם וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁבְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִשְׁתַּנִּים הָעוֹלָמוֹת וְאֵין שָׁעָה זוֹ דּוֹמָה לְשָׁעָה זוֹ וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעִנְיַן הִלּוּךְ הַמַּזָּלוֹת וְכוֹכָבִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וּמֵבִיא שָׁם מַאֲמַר הַתִּקּוּנִים וּלְבוּשִׁין דְּאִיהוּ לְבִישׁ בְּצַפְרָא לֹא לְבִישׁ בְּרַמְשָׁא וּלְבוּשָׁא דִּלְבִישׁ בְּיוֹמָא דָּא לָא לְבִישׁ בְּיוֹמָא תִּנְיָנָא וּבָזֶה תָּבִין אֵיךְ מִשְׁתַּנֶּה מַעֲמַד וּמַצַּב הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַלְּבוּשִׁין שֶׁל הָאֵין סוֹף וְשִׁנּוּיִים בְּכָל עֵת וָרֶגַע וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּלוּלִים בְּמַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַזִּכָּרוֹן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמַזְמִין לְכָל אָדָם מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הָאָדָם וְהַכֹּל כְּדֵי לְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ וְכוּ'. וּבָזֶה כְּלוּלִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים הַנַּ"ל שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַסְּפִירוֹת וְכוּ' הַמִּשְׁתַּנִּים בְּכָל יוֹם וְעֵת וָרֶגַע. כִּי הַכֹּל כְּפִי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים. וּכְפִי מַעֲשֵׂיהֶם כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ וּמְרַמֵּז לָהֶם רְמָזִים שׁוֹנִים לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַסְּפִירוֹת וְכוּ' כְּלוּלִים בְּכָל אָדָם כִּי הָאָדָם כָּלוּל מֵהַכֹּל וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּשּׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְיִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ. וְה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וּמְצַמְצֵם עַצְמוֹ בְּכַמָּה צִמְצוּמִים שׁוֹנִים בְּכָל עֵת וּמְרַמֵּז לְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן וּבְכָל מָקוֹם רְמָזִים שׁוֹנִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ כְּפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו. כִּי בְּוַדַּאי בְּיוֹם אֶתְמוֹל שֶׁהָיָה הָאָדָם בְּמַדְרֵגָה אַחֶרֶת לְמַעְלָה מֵעַתָּה אוֹ לְמַטָּה מֵעַתָּה הָיָה צָרִיךְ רְמָזִים אֲחֵרִים וְעַכְשָׁו כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ עַכְשָׁו שֶׁהֵטִיב מַעֲשָׂיו אוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְהֵפֶךְ שֶׁקִּלְקֵל וּפָגַם בְּאֵיזֶה תַּאֲוָה אוֹ עֲבֵרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ עַכְשָׁו רְמָזִים אֲחֵרִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ כְּפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם עַתָּה. וְהַכְּלָל שֶׁאֵין שׁוּם הִתְנַצְּלוּת לוֹמַר שֶׁעַכְשָׁו בְּאוֹתוֹ הָעֵת וּבְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם אִי אֶפְשָׁר לִי לִזְכֹּר אֶת ה' כִּי אַדְרַבָּא שָׁם דַּיְקָא בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וּבְאוֹתוֹ הָעֵת דַּיְקָא בְּוַדַּאי יֵשׁ לְךָ רְמָזִים הַמְיֻחָדִים לְךָ דַּיְקָא כְּפִי מַדְרֵגָתְךָ עַכְשָׁו דַּיְקָא כְּפִי מַה שֶּׁהוּא לְשֶׁבַח אוֹ לְגַנַּאי. וְאַתָּה בְּמָקוֹמְךָ הַזֶּה בְּאוֹתוֹ הָעֵת דַּיְקָא תּוּכַל עַכְשָׁו דַּיְקָא לִזְכֹּר

אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית מִתְּחִלַּת נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה וְכוּ' וּמְרַמֵּז רְמָזִים לְכָל אָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל מָקוֹם לְפִי הָאָדָם וּלְפִי הָעֵת וּלְפִי הַמָּקוֹם דַּיְקָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהָבֵן הֵיטֵב דְּבָרִים אֵלּוּ לְמַעֲשֶׂה וּלְהַנְהָגָה וְעֵצָה טוֹבָה וְיֵעָרֵב לְךָ מְאֹד בְּעֶזְרַ ה' כִּי זֶה יָדוּעַ בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ לְעוֹלָם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְחֶפְצֵי בִתְשׁוּבָתָן שֶׁל כָּל הָרְשָׁעִים תָּמִיד וְהוּא חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח וְעַל כֵּן כָּל אָדָם וְאָדָם לְפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו שֶׁעָשָׂה וְיָרַד וְנִתְעָה לְמָקוֹם שֶׁיָּרַד וְנִתְעָה אָזַי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם עַצְמוֹ וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים כְּפִי הָרְאוּי לוֹ עַכְשָׁו בִּמְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ שֵׂכֶל לְהַעֲמִיק בָּזֶה בְּדַעְתּוֹ צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לְהַאֲמִין בָּזֶה בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וַאֲזַי יוּכַל לִזְכֹּר אֶת ה' בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְמַעְלָה אוֹ לְמַטָּה חַס וְשָׁלוֹם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם בְּכָל מָקוֹם וּמְרַמֵּז רְמָזִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ט

נִמְצָא שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. כִּי שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן שֶׁבְּרֵר עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה סִכֵּן נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת עֲבֵדוּת וְשִׂכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה, כְּדֵי לְבָרֵר זֶה הַשְּׂכַר פְּעֻלָּה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן בִּבְחִינַת וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ זֶה הַשָּׂכָר מִיָּד בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא וְלֹא לִדְחוֹת מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַזְּכָרוֹן לְהַזְכִּיר עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם דַּיְקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כִּי בְּכָל יוֹם יֵשׁ בּוֹ רְמָזִים מְיֻחָדִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ הַמִּלְבָּשִׁים בְּשִׁנּוּי מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

אות י

וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּקְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם דַּיְקָא כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁגָּאַל אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מִיָּד פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה, זֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת בְּכָל יוֹם דַּיְקָא, כִּי שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּכָל יוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

אות יא

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה כִּי פָּרָה מְכַפֶּרֶת עַל עָוֹן הָעֶגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁכָּפְרוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַתּוֹרָה וְעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַזְּכָרוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קו) יַעֲשׂוּ עֵגֶל בְּחֹרֵב וְכוּ' וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם וְכוּ' שְׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם וְכוּ' כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת זְכָרוֹן וְהֵם כָּפְרוּ בְּהַתּוֹרָה וּבַה' יִתְבָּרַךְ וְכָל זֶה מֻחְמַת תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁלֹּא רָצוּ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם בָּעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה

אֶלָּא כְּדֵי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרֵיוֹת בְּפַרְהֶסְיָא נִמְצָא שֶׁפָּגְמוּ בַּזְּכָרוֹן. וְעַל כֵּן הִמְשִׁיכוּ אָז מֵחָדָשׁ סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה שֶׁהִיא מִיתַת הַלֵּב כַּנַ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פב) אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹקִים אַתֶּם וְכוּ' אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה פָּסְקָה זֲהָמָתָן וְזָכוּ לְחֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת כַּמּוּבָא (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עֲרוּבִין נד עַל פָּסוּק חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת וְכוּ'). וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְהָבִיא פָּרָה אֲדֻמָּה לְהַמְתִּיק פְּגַם הַשִּׁכְחָה כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וּפָרָה הִוא בְּחִינַת שִׁכְחָה כִּי עִקַּר הַשִּׁכְחָה הוּא מִבְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעִקַּר הַבַּהֲמִיּוּת וְהַשִּׁכְחָה הוּא בִּבְחִינַת פָּרָה בְּיוֹתֵר כִּי הִיא עִקַּר הַבְּהֵמִיּוּת כִּי מֶלֶךְ שֶׁבַּבְּהֵמוֹת שׁוֹר וְכָל הַבְּהֵמוֹת כְּלוּלִים בּוֹ וְעִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׁכְחָה בִּבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת כַּנַּ"ל. וְהַשִּׁכְחָה הִיא מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא כַּיָּדוּעַ כִּי דְּכוּרָא נְקָרָא עַל שֵׁם זֶה זָכוּר עַל שֵׁם שֶׁמְּשָׁם בְּחִינַת זְכָרוֹן וְעַל כֵּן גַּם בִּבְהֵמוֹת נֶאֱחָז הַשִּׁכְחָה בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הַנּוּקְבָא שֶׁל הַשּׁוֹר שֶׁהוּא הָרֹאשׁ וְהַמֶּלֶךְ שֶׁבַּבְּהֵמוֹת שֶׁהִיא הַפָּרָה וְעַל כֵּן נִקְרָא הַשּׁוֹר שֶׁל שִׁכְחָה פּוּרָה עַל שֵׁם פָּרָה כַּמּוּבָא. וְזֶה כְּשֶׁמּוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁשָּׁכְחוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְסָרוּ מִמֶּנּוּ כְּתִיב כִּי כְּפָרָה סוֹרָרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן פָּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיכָם לְגָלוּת וְעַבְדוּת תַּחַת יָדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה לְהַשְׁכִּיחָם חַס וְשָׁלוֹם אֶת זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא שֶׁהָיוּ רְגִילִים לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם שָׁם כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵיהֶם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהֵם הִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם כִּי הֵם הוֹדִיעוּ וְגִלּוּ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר), עַל כֵּן רָאָה פַּרְעֹה בַּחֲלוֹמוֹ פָּרוֹת דַּיְקָא שֶׁהֵם שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְשֶׁבַע פָּרוֹת רָעוֹת וְשֶׁאָכְלוּ הַפָּרוֹת הָרָעוֹת אֶת הַטּוֹבוֹת וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה שֶׁכָּל זֶה מוֹרֶה שֶׁהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הָרַע עַל הַטּוֹב עַד שֶׁנִּשְׁכַּח הַטּוֹב חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת וְנִשְׁכַּח כָּל הַשֶּׁבַע וְכוּ' וְעַל כֵּן הָיָה חֲלוֹמוֹ פָּרוֹת דַּיְקָא כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה בְּחִינַת שִׁכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת פָּרָה כַּנַּ"ל. אֲבָל הַתִּקּוּן הָיָה עַל יְדֵי יוֹסֵף כִּי עַל יְדֵי שֶׁפָּתַר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹם לְפַרְעֹה וְנַעֲשָׂה מֶלֶךְ וְקִבֵּץ אֶת כָּל אֹכֶל שֶׁבַע שָׁנִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה שָׁבַר וּבִטֵּל אֶת הָרָעָב וְהִגְבִּיר הַטּוֹב עַל הָרַע וְעַל יְדֵי קְדֻשָּׁתוֹ הִכְנִיעַ הַזֻּהֲמָא שֶׁל מִצְרַיִם וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ יִשְׂרָאֵל לָצֵאת מִשָּׁם. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בְּכֹחַ יוֹסֵף הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא מַכְנִיעַ בְּחִינַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה וּמְבֵרֵר הַזִּכָּרוֹן מִן הַשִּׁכְחָה וְעַל כֵּן הוּא יוֹדֵעַ לִפְתֹּר הַחֲלוֹם שֶׁל הַפָּרוֹת וּלְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַשִּׁכְחָה הַנֶּאֱחָז בָּהֶם שֶׁהֵם שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, כִּי הוּא מַגְבִּיר הַשֶּׁבַע עַל הָרָעָב וּמַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם כָּל

הַבְּרָכוֹת כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה כִּי עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹרְפִין אֶת הַפָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁהִיא תִּקֶּף הַדִּין שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׂכְחָה כַּנַ"ל, עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמַמְתִּיקִין אֶת בְּחִינַת הַשִּׂכְחָה שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּשָׁרְשׁוֹ וְעַל כֵּן אֵפֶר הַפָּרָה דַּיְקָא מְטַהֵר מְטֻמְאַת מֵת שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵחֵטְא הָעֵגֶל. וּפָרָה מְטַהֶרֶת מִזֶּה כִּי הַדִּין נִמְתָּק בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַ"ל וְאָז נִתְבַּטְּלִין שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע בְּחִינַת שִׂכְחָה. וְעַל כֵּן פָּרָה כָּל מַעֲשֶׂיהָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת וּלְהַגְבִּיר שֶׁבַע פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּחִינַת זִכָּרוֹן בְּחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בְּחִינַת אֲנִי קֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה שֶׁזֻּהוּ בְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה כַּנַ"ל:

אות ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר כִּי זֶה הַשָּׂכִיר שֶׁנִּשְׂכָּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ הוּא מַפִּיל עַצְמוֹ לִבְחִינַת עֲבֹדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם בְּחִינַת עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם, כִּי פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַזִּכָּרוֹן בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּמְבֹאָר שָׁם וְעַל כֵּן רָצָה לְהַגְבִּיר בְּחִינַת הָעֲבֹדוּת עַל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַפִּיל עֲלֵיהֶם שִׂכְחָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי נִרְפִּים הֵם עַל כֵּן הֵם צוֹעֲקִים לֵאמֹר נֵלְכָה נִזְבְּחָה לֵאלֹקֵינוּ תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה כוּ' וְיַעֲשׂוּ בָהּ וְאַל יִשְׁעוּ וְכוּ'. נִמְצָא זֶה שֶׁנִּשְׂכַּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ הוּא מוֹרִיד עַצְמוֹ לִבְחִינַת עֲבֹדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה אֲבָל כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ כִּי בְּהֶכְרֵחַ לְבָרֵר הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי הַל"ט [הַשְּׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע] מְלָאכוֹת כִּי מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִפְגַּם הַזִּכָּרוֹן וְנָפַל לִבְחִינַת שִׂכְחָה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלֵּל בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם הַזִּכָּרוֹן נִפְגַּם הַשֹּׂבַע וְהַבְּרָכָה כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה וְהַשֹּׂבַע הוּא מִבְּחִינַת זִכָּרוֹן בְּחִינַת בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא זִכָּרוֹן בְּחִינַת זָכוֹר בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁהוּא צִנּוֹר שֶׁל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמְּדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ יוֹתֵר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְשׁוֹמֵר אֶת הַזִּכָּרוֹן בְּיוֹתֵר אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ בְּנָקֵל יוֹתֵר כִּי עִקַּר הַשֹּׂבַע מִבְּחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַ"ל וְזֶהוּ כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ כִּי עֹל תּוֹרָה הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַ"ל כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה דְּבֵקִים בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, עַל כֵּן פַּרְנָסָתוֹ בְּנָקֵל יוֹתֵר כִּי מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל וְכוּ' כִּי כָּל הַשֹּׂבַע וְהַפַּרְנָסָה מִבְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הַנַ"ל:

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא כִּי עִקַּר יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה הוּא מֵחֲמַת שְׁטוּת וְחֶסְרוֹן הַדַּעַת מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מַגְדִּיל דַּעְתּוֹ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁזֻּהוּ עִקַּר

הַגְּדֹלַת הַדַּעַת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת שָׂטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא כַּנַּ"ל. וְכָל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה שֶׁהָאָדָם מַרְוִיחַ עַל יְדֵי יְגִיעַ כַּפּוֹ זֶה הַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבֵּרַר מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַזְּכָרוֹן וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעַל יְדֵי כָּל הַחֻפָּצִים שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לָהֶם בְּקִדֻּשָּׁה עַל יְדֵי זֶה עוֹלִין הַנִּיצוֹצוֹת וְנִכְלָלִין בְּקוֹמַת אָדָם וְנַעֲשָׂה מֵהַיִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּמַר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַזְּכָרוֹן. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה הוּא עַל יְדֵי בֵּרוּר הַזְּכָרוֹן עַל כֵּן כָּל מִי שֶׁרָחוֹק מִזֶּה הַזְּכָרוֹן דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כָּל כָּךְ אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ בִּיגִיעָה יוֹתֵר כַּנַּ"ל כִּי הַפַּרְנָסָה וְהַשֶּׂפַע הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּרוּר הַזְּכָרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זֶה הַשְּׂכִיר יוֹם שֶׁנִּשְׂכַּר אֵצֶל חֲבֵרוֹ וְנָפַל לְבְחִינַת עֲבֵדוּת בְּחִינַת שִׂכְחָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה אַף עַל פִּי שֶׁמְּסַכֵּן נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲבֵדוּת כִּי יָכוֹל לִפֹּל לִבְחִינַת שִׂכְחָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא כַּנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ וּלְקַבֵּל שְׂכָרוֹ שֶׁהֶרְוִיחַ, עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמַשְׁלִים נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבֵּרַר שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַזְּכָרוֹן כַּנַּ"ל בְּחִינַת הַיִּחוּד שֶׁל נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהִבְטִיחַ ה' יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל דְּהַיְנוּ שֶׁהִבְטִיחוֹ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיִּהְיוּ בְּגָלוּת בִּבְחִינַת עֲבֵדוּת אֵצֶל פַּרְעֹה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה, אֲבָל אַחַר כָּךְ יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל כִּי זֶה הָעֲשִׁירוּת הַגָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזָּכוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִן הַקְּלִפּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הָעֲבֵדוּת וְהַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה וְכַנַּ"ל:

אות ח

וְעַל כֵּן הַזְהִירָה הַתּוֹרָה לִתֵּן הַשְׂכִירוּת לְהַשְׂכִיר בְּמוֹעֲדוֹ וּבְזַמְנוֹ וְשֶׁלֹּא לְאַחֵר שְׂכָרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כד) בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ' כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁמַּשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ וְיוֹצֵא מִן הָעֲבֵדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ תֵּכֶף שְׂכָרוֹ שֶׁפַּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת בְּחִינַת תִּקּוּן נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן פְּגַם הַשִּׂכְחָה שֶׁיָּרַד לְשָׁם עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲבֵדוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַזְהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד לָתֵת שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא שֶׁלֹּא לְאַחֵר מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ כִּי תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם, לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא דְּהַיְנוּ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַזְּמַן כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי אֲרִיכַת הַזְּמַן נִשְׁכַּח הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב קֹהֶלֶת בִּרְבוֹת הַיָּמִים הַכֹּל נִשְׁכָּח כִּי עִקַּר בְּחִינַת

הַשִּׂכְחָה נֶאֱחָז מִבְּחִינַת הַשְּׁנוּיִים שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת כִּי ה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּבְכָל יוֹם עוֹלֶה הַשֶּׁמֶשׁ בַּבֹּקֶר וְשׁוֹקֵעַ בָּעֶרֶב וְאֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ כִּי יֵשׁ שְׁנוּיִים גְּדוֹלִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִתְבָּרְרִים וְעוֹלִים נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן מִימוֹת עוֹלָם כַּמּוּבָן בַּכַּוָּנוֹת. וְגַם בְּנַשְׁמִיּוּת רוֹאִין בְּחוּשׁ מִי שֶׁמֵּבִין קְצָת שֶׁיֵּשׁ שְׁנוּיִים בְּכָל יוֹם וְאֵין שׁוּם יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ הֵן בְּעֶצֶם הַיּוֹם שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם קַר בְּיוֹתֵר וּבְזֶה הַיּוֹם עָנָן וְגֶשֶׁם וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שְׁנוּיִים רַבִּים בְּעִנְיַן הָאֲוִיר וְהָרוּחַ וּשְׁאָר הַהִתְהַוּוּת שֶׁבִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁנוּיִים רַבִּים בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְשַׁנֶּה עִתִּים בְּתִבּוּנָתוֹ. וְכֵן בִּמְאֹרְעוֹת הָאָדָם וּתְנוּעוֹתָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו וְהַנְהָגוֹתָיו יֵשׁ בָּהֶם שְׁנוּיִים רַבִּים בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם. וּמֵרִבּוּי הַשְּׁנוּיִים הָאֵלֶּה שֶׁבְּכָל יוֹם נִמְשָׁךְ הַשִּׂכְחָה כִּי הֵם מַטְרִידִין אֶת הָאָדָם מִלִּזָּכֹר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְכַנִּרְאֶה גַּם בְּחוּשׁ קְצָת שֶׁבְּכָל יוֹם וְעֵת הָעוֹלָם מְסַפְּרִים מֵהַשְּׁנוּיִים שֶׁהַיּוֹם קַר בְּיוֹתֵר וְהַיּוֹם חַם וְהַיּוֹם צָרִיכִין מָטָר וְהַיּוֹם רִבּוּי מָטָר וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה וּבָעִתִּים הַלָּלוּ הַפַּרְנָסָה בְּדַחַק. וּבִפְרָט הַשְּׁנוּיִים שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת שֶׁזֶּה מַטְרִיד אוֹתוֹ הָעֲשִׁירוּת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְזֶה מַטְרִיד אוֹתוֹ הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת וְזֶה טָרוּד לְגַדֵּל בָּנָיו וּבְנוֹתָיו הָרַבֵּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ צַעַר גִּדּוּל בָּנִים וְזֶה הוּא חֶשְׁוֹכֵי בָּנִים וְזֶה מְסַפֵּר מִמְּאֹרְעוֹת הַמִּלְחָמוֹת שֶׁנִּשְׁמַע עַכְשָׁו בָּעוֹלָם וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שְׁנוּיִים וּפְרָטִים רַבִּים לְאֵין תַּכְלִית שֶׁמַּטְרִידִין אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ זֶה הַיּוֹם אֵינוֹ נֶחְשָׁב לוֹ לִזְמַן חִיּוּתוֹ וְזֶה הַיּוֹם קָשֶׁה לוֹ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת הַשְּׁנוּי וְהַבִּלְבּוּל שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם:

וּבֶאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַנַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁאָדָם עוֹמֵד עָלָיו בִּמְקוֹמוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּבְאוֹתוֹ הַשָּׁעָה דַּיְקָא, וְהוּא מַזְמִין לוֹ מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּמְרַמֵּז לוֹ בָּהֶם דַּיְקָא רְמָזִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וּלְהָבִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם הָרְמָזִים הָאֵלֶּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל אוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין לוֹ זֶה הַשֵּׂכֶל לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ בָּהֶם כְּשֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁבְּכָל הַשְּׁנוּיִים וְהַמְּאֹרָעוֹת שֶׁבַּזְּמַן וּבְאָדָם וּבְמָקוֹם בְּכֻלָּם מְלֻבָּשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ בָּהֶם דַּיְקָא כִּבְיָכוֹל כְּדֵי לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ כַּנַּ"ל אֲזַי נִתְוַסֵּף לוֹ הַכָּרָה וִידִיעָה חֲדָשָׁה בְּכָל יוֹם וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין חֲדָשִׁים וְנִפְלָאִים בְּכָל עֵת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבוֹדָתוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן כָּל יוֹם בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ וְאַחַר כָּךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. אֲבָל אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים וְהַקְּלִפָּה קוֹדֶמֶת לַפְּרִי עַל כֵּן הַבַּעַל דָּבָר נֶאֱחָז בְּאֵלּוּ הַשְּׁנוּיִים וּמַטְרִיד אֶת הָאָדָם וּמְבִיאוֹ לִידֵי שִׂכְחָה עַל יְדֵי הַשְּׁנוּיִים כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ הוּא בְּהַשְּׁנוּיִים

כִּי מִשָּׁם אֶחָיזַת הַכְּפִירוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרָע כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם מְאֹד לִזָּהֵר בְּכָל יוֹם דַּיְקָא לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן הֵיטֵב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן שֶׁזּוֹכְרִין בַּהּ' יִתְבָּרַךְ וּמְיַחֲדִין אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְעַל כֵּן כָּל הֶחָמֵשׁ זְכִירוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן הַנַּ"ל כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהִלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה) כֻּלָּם כְּלוּלִים בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע מְבָרְכִין בִּרְכַּת יוֹצֵר אוֹר שֶׁהִיא מִבִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע:

וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה מַה שַּׁיָּכוּת לְבִרְכַּת יוֹצֵר אוֹר לִקְרִיאַת שְׁמַע אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּמְשַׁנֶּה עִתִּים צְרִיכִין אָז לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן הֵיטֵב לִזְכֹּר וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים נִמְשָׁכִין מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹבַת הָאָדָם לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה גְּדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְקָרֵב אֶת הָאָדָם לַעֲבוֹדָתוֹ לַהֲבִיאוֹ לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לְחַיִּים נִצְחִיִּים וַאֲמִתִּיִּים וְעַל זֶה אָנוּ מְבָרְכִין בִּרְכַּת יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל וְכוּ' הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְכוּ' וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ וְכוּ' מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' וְכוּ'. וְאָז מְיַחֲדִין אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל הַפְּעָלוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הַזְּכָרוֹן לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֶלְקוּתוֹ בְּכָל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁל כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל אָדָם וּבְכָל מָקוֹם וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן מֵעִנְיָן זֶה בְּעֵץ חַיִּים בְּתְחִלָּתוֹ בְּהֵיכָל אָדָם קַדְמוֹן בְּשַׁעַר א' עָנָף ה' מַה שֶּׁאֵיתָא שָׁם וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁבְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִשְׁתַּנִּים הָעוֹלָמוֹת וְאֵין שָׁעָה זוֹ דּוֹמָה לְשָׁעָה זוֹ וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעִנְיָן הִלּוּךְ הַמַּזָּלוֹת וְכוֹכָבִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וּמֵבִיא שָׁם מַאֲמַר הַתִּקּוּנִים וּלְבוּשִׁין דְּאִיהוּ לְבִישׁ בְּצַפְרָא לֵא לְבִישׁ בְּרַמְשָׂא וּלְבוּשָׁא דִּלְבִישׁ בְּיוֹמָא דָּא לָא לְבִישׁ בְּיוֹמָא תְּנָיָנָא וּבָזֶה תָּבִין אֵיךְ מִשְׁתַּנֶּה מַעֲמַד וּמַצַּב הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם הַלְּבוּשִׁין שֶׁל הָאֵין סוֹף וְשִׁנּוּיִים בְּכָל עֵת וָרֶגַע וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּלוּלִים בְּמַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַזְּכָרוֹן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמַזְמִין לְכָל אָדָם מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הָאָדָם וְהַכֹּל כְּדֵי לְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ וְכוּ'. וּבָזֶה כְּלוּלִים כָּל הַשִּׁנּוּיִים הַנַּ"ל שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַסְּפִירוֹת וְכוּ' הַמִּשְׁתַּנִּים בְּכָל יוֹם וְעֵת וָרֶגַע. כִּי הַכֹּל כְּפִי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים. וּכְפִי מַעֲשֵׂיהֶם כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ וּמְרַמֵּז לָהֶם רְמָזִים שׁוֹנִים לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַסְּפִירוֹת וְכוּ' כְּלוּלִים בְּכָל אָדָם כִּי הָאָדָם כָּלוּל מֵהַכֹּל וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הָאָדָם, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל שֶׁיָּשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְיִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ. וְה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְהוּא מְסֹבּוֹת מִתְהַפֵּךְ

בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וּמְצַמְצֵם עַצְמוֹ בְּכַמָּה צִמְצוּמִים שׁוֹנִים בְּכָל עֵת וּמְרַמֵּז לְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן וּבְכָל מָקוֹם רְמָזִים שׁוֹנִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ כְּפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו. כִּי בְּוַדַּאי בְּיוֹם אֶתְמוֹל שֶׁהָיָה הָאָדָם בְּמַדְרֵגָה אַחֶרֶת לְמַעְלָה מֵעַתָּה אוֹ לְמַטָּה מֵעַתָּה הָיָה צָרִיךְ רְמָזִים אֲחֵרִים וְעַכְשָׁו כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ עַכְשָׁו שֶׁהֵטִיב מַעֲשָׂיו אוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְהֵפֶךְ שֶׁקִּלְקֵל וּפָגַם בְּאֵיזֶה תַּאֲוָה אוֹ עֲבֵרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ עַכְשָׁו רְמָזִים אֲחֵרִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ כְּפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם עַתָּה. וְהַכְּלָל שֶׁאֵין שׁוּם הִתְנַצְּלוּת לוֹמַר שֶׁעַכְשָׁו בְּאוֹתוֹ הָעֵת וּבְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם אִי אֶפְשָׁר לִי לִזְכֹּר אֶת ה' כִּי אַדְרַבָּא שָׁם דַּיְקָא בְּאוֹתוֹ הָעֵת וּבְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם הַמְיֻחָדִים לְךָ דַּיְקָא כְּפִי מַדְרֵגָתְךָ עַכְשָׁו דַּיְקָא כְּפִי מַה שֶּׁהוּא לְשֶׁבַח אוֹ לְגַנַּאי. וְאַתָּה בִּמְקוֹמְךָ הַזֶּה בְּאוֹתוֹ הָעֵת דַּיְקָא תּוּכַל עַכְשָׁו דַּיְקָא לִזְכֹּר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאַיִן סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית מִתְּחִלַּת נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה וְכוּ' וּמְרַמֵּז רְמָזִים לְכָל אָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל מָקוֹם לְפִי הָאָדָם וּלְפִי הָעֵת וּלְפִי הַמָּקוֹם דַּיְקָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהֶבֵן הֵיטֵב דְּבָרִים אֵלּוּ לְמַעֲשֶׂה וּלְהַנְהָגָה וְעֵצָה טוֹבָה וְיֶעֱרַב לְךָ מְאֹד בְּעֶזְרַת ה' כִּי זֶה יָדוּעַ בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ לְעוֹלָם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְחֶפְצֵי בִּתְשׁוּבָתָן שֶׁל כָּל הָרְשָׁעִים תָּמִיד וְהוּא חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח וְעַל כֵּן כָּל אָדָם וְאָדָם לְפִי מַעֲשָׂיו עַכְשָׁו שֶׁעֶשָׂה וְיָרַד וְנִתְעָה לְמָקוֹם שֶׁיָּרַד וְנִתְעָה אֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים כְּפִי הָרְאוּי לוֹ עַכְשָׁו בִּמְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ שֵׂכֶל לְהַאֲמִיךְ בָּזֶה בְּדַעְתּוֹ צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לְהַאֲמִין בָּזֶה בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וַאֲזַי יוּכַל לִזְכֹּר אֶת ה' בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְמַעְלָה אוֹ לְמַטָּה חַס וְשָׁלוֹם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם בְּכָל מָקוֹם וּמְרַמֵּז רְמָזִים וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ט

נִמְצָא שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. כִּי שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן שֶׁבְּרֵר עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה סִבֵּן נַפְשׁוֹ בִּבְחִינַת עֲבֵדוּת וְשִׂכְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה, כְּדֵי לְבָרֵר זֶה הַשְּׂכַר פְּעֻלָּה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ בְּחִינַת תִּקּוּן הַזְּכָרוֹן בִּבְחִינַת וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לוֹ זֶה הַשָּׂכָר מִיָּד בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַזְּכָרוֹן בְּכָל יוֹם דַּיְקָא וְלֹא לִדְחוֹת מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַזְּכָרוֹן לְהַזְכִּיר עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם דַּיְקָא בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי כִּי בְּכָל יוֹם יֵשׁ בּוֹ רְמָזִים מְיֻחָדִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ הַמְלֻבָּשִׁים בְּשִׁנּוּי מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

אות י

וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּקְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם דַּיְקָא כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם שָׁנָאַל אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מִיָּד פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, וְהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת בְּכָל יוֹם דַּיְקָא, כִּי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּכָל יוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

אות יא

וְזֶה בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה כִּי פָּרָה מְכַפֶּרֶת עַל עָוֹן הָעֶגֶל שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁכָּפְרוּ בַּה' יִתְבָּרַךְ וּבְהַתּוֹרָה וְעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַזִּכָּרוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קו) יַעֲשׂוּ עֶגֶל בְּחֹרֵב וְכוּ' וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם וְכוּ' שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם וְכוּ' כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת זִכָּרוֹן וְהֵם כָּפְרוּ בְּהַתּוֹרָה וּבַה' יִתְבָּרַךְ וְכָל זֶה מֵחָמַת תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה שֶׁלֹּא רָצוּ לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם בָּעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא כְּדֵי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת בְּפַרְהֶסְיָא נִמְצָא שֶׁפָּגְמוּ בַּזִּכָּרוֹן. וְעַל כֵּן הִמְשִׁיכוּ אָז מֵחָדָשׁ סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה שֶׁהִיא מִיתַת הַלֵּב כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פב) אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹקִים אַתֶּם וְכוּ' אָכֵן כְּאָדָם תְּמֻתוּן וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּשָׁעַת מַתַּן תּוֹרָה פָּסְקָה זֻהֲמָתָן וְזָכוּ לְחֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת כַּמּוּבָא (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עֲרוּבִין נד עַל פָּסוּק חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת וְכוּ'). וְעַל כֵּן צִוָּתָה הַתּוֹרָה לְהָבִיא פָּרָה אֲדֻמָּה לְהַמְתִּיק פֶּגֶם הַשִּׁכְחָה כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וּפָרָה הִוא בְּחִינַת שִׁכְחָה כִּי עִקַּר הַשִּׁכְחָה הוּא מִבְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעִקַּר הַבַּהֲמִיּוּת וְהַשִּׁכְחָה הוּא בִּבְחִינַת פָּרָה בְּיוֹתֵר כִּי הִיא עִקַּר הַבְּהֵמִיּוּת כִּי מָלֵךְ שֶׁבַּבְּהֵמוֹת שׁוֹר וְכָל הַבְּהֵמוֹת כְּלוּלִים בּוֹ וְעִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׁכְחָה בִּבְחִינַת בְּהֵמִיּוּת כַּנַּ"ל. וְהַשִּׁכְחָה הִיא מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא כַּיָּדוּעַ כִּי דְּכוּרָא נִקְרָא עַל שֵׁם זֶה זָכוּר עַל שֵׁם שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת זִכָּרוֹן וְעַל כֵּן גַּם בִּבְהֵמוֹת נֶאֱחָז הַשִּׁכְחָה בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הַנּוּקְבָא שֶׁל הַשּׁוֹר שֶׁהוּא הָרֹאשׁ וְהַמֶּלֶךְ שֶׁבַּבְּהֵמוֹת שֶׁהִיא הַפָּרָה וְעַל כֵּן נִקְרָא הַשּׁוֹר שֶׁל שִׁכְחָה פּוּרָה עַל שֵׁם פָּרָה כַּמּוּבָא. וְזֶה כְּשֶׁמּוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁשָּׁכְחוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְסָרוּ מִמֶּנּוּ כְּתִיב כִּי כְּפָרָה סוֹרָרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן פַּרְעֹה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה כֹּחַ בָּטֵל כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיכָם לְגָלוּת וְעַבְדוּת תַּחַת יָדוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁכְחָה לְהַשְׁכִּיחָם חַס וְשָׁלוֹם אֶת זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא שֶׁהָיוּ רְגִילִים לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּם שָׁם כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵיהֶם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהֵם הִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַזִּכָּרוֹן בָּעוֹלָם כִּי הֵם הוֹדִיעוּ וְגִלּוּ אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר), עַל כֵּן רָאָה פַּרְעֹה בַּחֲלוֹמוֹ פָּרוֹת דַּיְקָא שֶׁהֵם שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְשֶׁבַע פָּרוֹת רָעוֹת וְשֶׁאָכְלוּ הַפָּרוֹת הָרָעוֹת אֶת הַטּוֹבוֹת

וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה שֶׁכָּל זֶה מוֹרֶה שֶׁהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם הָרַע עַל הַטּוֹב עַד שֶׁנִּשְׁכַּח הַטּוֹב חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת וְנִשְׁכַּח כָּל הַשָּׂבָע וְכוּ' וְעַל כֵּן הָיָה חֲלוֹמוֹ פָּרוֹת דַּיְקָא כִּי שָׁם עִקַּר אֲחִיזַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה בִּבְחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת פָּרָה כַּנַּ"ל. אֲבָל הַתִּקּוּן הָיָה עַל יְדֵי יוֹסֵף כִּי עַל יְדֵי שֶׁפָּתַר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹם לְפַרְעֹה וְנַעֲשָׂה מֶלֶךְ וְקִבֵּץ אֶת כָּל אֹכֶל שֶׁבַע שָׁנִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה שָׁבַר וּבִטֵּל אֶת הָרָעָב וְהִגְבִּיר הַטּוֹב עַל הָרַע וְעַל יְדֵי קְדֻשָּׁתוֹ הִכְנִיעַ הַזֹּהַמָּא שֶׁל מִצְרַיִם וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ יִשְׂרָאֵל לָצֵאת מִשָּׁם. כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בְּכֹחַ יוֹסֵף הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּי יוֹסֵף שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא מַכְנִיעַ בִּבְחִינַת פַּרְעֹה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שִׂכְחָה וּמְבָרֵר הַזִּכָּרוֹן מִן הַשִּׂכְחָה וְעַל כֵּן הוּא יוֹדֵעַ לִפְתֹּר הַחֲלוֹם שֶׁל הַפָּרוֹת וּלְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַשִּׂכְחָה הַנֶּאֱחָז בָּהֶם שֶׁהֵם שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, כִּי הוּא מַגְבִּיר הַשָּׂבָע עַל הָרָעָב וּמַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בִּבְחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה כִּי עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹרְפִין אֶת הַפָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁהִיא תִּקֻּף הַדִּין שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַשִּׂכְחָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמַמְתִּיקִין אֶת בְּחִינַת הַשִּׂכְחָה שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּשָׁרְשׁוֹ וְעַל כֵּן אֵפֶר הַפָּרָה דַּיְקָא מְטַהֵר מְטֻמְאַת מֵת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת שִׂכְחָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵחֵטְא הָעֵגֶל. וּפָרָה מְטַהֶרֶת מִזֶּה כִּי הַדִּין נִמְתָּק בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְאָז נִתְבַּטְּלִין שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הָרַע בִּבְחִינַת שִׂכְחָה. וְעַל כֵּן פָּרָה כָּל מַעֲשֶׂיהָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת וּלְהַגְבִּיר שֶׁבַע פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת זִכָּרוֹן בִּבְחִינַת בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בִּבְחִינַת אֲנִי קֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה שֶׁזֻּהוּ בִּבְחִינַת זִכָּרוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה כַּנַּ"ל:

אות יב

וְעַל כֵּן יוֹסֵף כְּשֶׁפֵּרֵשׁ מֵאֲבִיו הָיָה עוֹסֵק בְּפָרָשַׁת עֶגְלָה עֲרוּפָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּרְא אֶת הָעֶגָלוֹת כִּי הָרוֹצֵחַ הַמְשִׁיךְ סִטְרָא דְּמוֹתָא לְעוֹלָם בִּבְחִינַת שִׂכְחָה עַל כֵּן צְרִיכִין לְהָבִיא עֶגְלָה עֲרוּפָה וְלָקֹץ אוֹתָהּ מִן הָעֹרֶף שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת פַּרְעֹה לְהַכְנִיעַ הָעֹרֶף שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַדַּעַת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שִׂכְחָה שֶׁהִיא פְּגַם וְהֶפֶךְ הַדַּעַת וְעַל כֵּן עוֹרְפִין עֶגְלָה דַּיְקָא. הֵינוּ עַל פִּי הַנַּ"ל כִּי עִקַּר הַשִּׂכְחָה נֶאֱחֶזֶת בִּבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת וּבִבְחִינַת שׁוֹר בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא רֹאשׁ לַבְּהֵמוֹת. וְהָעֶגְלָה אֲשֶׁר עֲדַיִן לֹא לָמְדָה כְּלָל בְּשׁוּם עֲבוֹדָה שָׁם כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת עוֹד בְּתֹקֶף יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁעַל יְדֵי כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹבְדִין עִם הַבְּהֵמוֹת לְצָרְכָּם עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וְעַל כֵּן הֵם נַעֲשִׂין רְגִילִין עִם בְּנֵי הָאָדָם וְיכוֹלִים לְלַמְּדָם עֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת הַכְנָעַת הַבַּהֲמִיּוּת קְצָת. אֲבָל הָעֶגֶל אֲשֶׁר עֲדַיִן לֹא לָמַד כְּלָל, שָׁם הַבַּהֲמִיּוּת

בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר וְזֶה שֶׁהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל, בָּעֵגֶל לֹא לָמַד וְעַל כֵּן עָשׂוּ הָעֵרֶב רַב עֵגֶל דַּיְקָא כְּדֵי לְהַגְבִּיר הַבַּהֲמִיּוּת וְהַשִּׂכְחָה בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲרֹף עֶגְלָה דַּיְקָא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר תֹּקֶף הַשִּׂכְחָה שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָרוֹצֵחַ הַזֶּה שֶׁהָרַג אֶת זֶה הֶחָלָל הַנִּמְצָא. וְעַל כֵּן יוֹסֵף כְּשֶׁפֵּרֵשׁ מֵאֲבִיו הִנִּיחוֹ בְּפָרָשַׁת עֶגְלָה עֲרוּפָה וְאַחַר כָּךְ זָכָה לְגָדְלָה עַל יְדֵי הַחֲלוֹם שֶׁל שֶׁבַע הַפָּרוֹת שֶׁהֵם סוֹד פָּרָה אֲדֻמָּה כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת תְּבוּאַת אִמּוֹ וּתְקַנַּח עַל בְּנָהּ כִּי פָּרָה מְכַפֶּר עַל חֵטְא הָעֵגֶל כִּי עַל יְדֵי כָּל הַמְצוֹת שֶׁל פָּרָה אֲדֻמָּה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הַשִּׂכְחָה כַּנַּ"ל וְנִתְבַּטְּלָה הַמִּיתָה שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת עֲרִיפַת הָעֶגְלָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת:

הַכְנָעַת וּבִטּוּל פִּרְעֹה שֶׁרָצָה לְהַגְבִּיר הַשִּׂכְחָה עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל שֶׁזֹּהוּ כָּל גְּלוּת מִצְרַיִם וּכְלַל כָּל הַגָּלֻיּוֹת. כִּי עִקַּר הַגָּלוּת הוּא גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁרוֹצִין לְהִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי הַגָּלוּת לְהַרְחִיק אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם מֵעֲלְמָא דְּאָתֵי שֶׁזֹּהוּ עִקַּר הַגָּלוּת וְהַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל הַצָּרוֹת כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁזֹּהוּ עִקַּר צָרָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְהַתִּקּוּן עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁעַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ הַזְּכָרוֹן כַּנַּ"ל:

אות יג

וְעַל כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה אַחַר פּוּרִים קֹדֶם פֶּסַח כִּי כָּל עִנְיַן פּוּרִים וּפֶסַח הוּא לְהַכְנִיעַ עֲמָלֵק וּפַרְעֹה שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַזְּכָרוֹן כִּי פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁפּוֹגֵם בַּזְּכָרוֹן וַעֲמָלֵק גָּרוּעַ יוֹתֵר כִּי הוּא בְּחִינַת הָרַע עַיִן בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא עִקַּר פְּגַם הַזְּכָרוֹן וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהִלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה עַיֵּן שָׁם). וְעַל כֵּן מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר כִּי אֵינוֹ נִכְנָע לְגַמְרֵי כִּי אִם בְּדוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ כִּי הָרַע עַיִן אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי מַלְכוּת מָשִׁיחַ כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזְכֹּר מַעֲשֵׂה עֲמָלֵק וְלִבְלִי לִשְׁכֹּחַ כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הָמָן עֲמָלֵק הוּא עַל יְדֵי הַזְּכָרוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים וְכוּ' (אֶסְתֵּר ט) כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָמָן הִפִּיל פּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה כַּמּוּבָא וּבְקִשׁ לְהַשְׁמִיד וְכוּ' לְהַגְבִּיר סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם כִּי הוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת הָמָן הָעֵץ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְה' יִתְבָּרַךְ הֵפֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ וְהֵשִׁיב לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְנִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ כִּי לֹא דַי שֶׁלֹּא פָּעַל מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשְׁכִּיחַ אֶת הַתּוֹרָה וְעָלְמָא דְּאָתֵי חַס וְשָׁלוֹם אַדְרַבָּא זָכוּ יִשְׂרָאֵל אָז לְהַגְבִּיר אֶת הַזְּכָרוֹן דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּבְחִינַת קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ שֶׁקִּבְּלוּ אָז אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים לְעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) וְזִכְרָם לֹא יָסוּף וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיְּמֵי הַפּוּרִים לֹא יִבָּטְלוּ לְעוֹלָם כִּי נִתְגַּבֵּר אָז הַזִּכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר פּוּרִים קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת מְטַמְּאַת מֵת שֶׁהִיא

בְּחִינַת שִׂכְחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת הַקָּרְבַּן פֶּסַח וְנִנְאָלִין מִפַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם הַזְּכָרוֹן כַּנַ"ל:

כִּי הָמָן הָרָשָׁע רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בִּשְׁעַת שֶׁנָּה בְּסוֹף הַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וְהוּא סָבַר שֶׁבִּשְׁעַת שֵׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת אָז יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַגְבִּיר הַשִּׂכְחָה חַס וְשָׁלוֹם וּמֵחֲמַת שֶׁשָּׁנָה הוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה כַּנַ"ל. אֲבָל הוּא לֹא יָדַע שֶׁיִּשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים אַדְרַבָּא בִּשְׁעַת שֵׁנָה הֵם דְּבֵקִים בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כִּי הֵם מְקַדְּשִׁים עַצְמָן בִּשְׁעַת שֵׁנָה גַּם כֵּן כִּי קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע קֹדֶם וּמַפְקִידִים רוּחָם בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן דַּיְקָא אָז בִּשְׁעַת שֵׁנָה בְּסוֹף הַגָּלוּת הָיָה הָאֳרַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא הָאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד שֶׁמֵּאִיר בִּשְׁעַת שֵׁנָה דַּיְקָא וְעַל יְדֵי הָהָאָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת דַּיְקָא הִכְנִיעוּ אוֹתוֹ כִּי יִשְׂרָאֵל דְּבֵקִים בִּשְׁעַת שֵׁנָה דַּיְקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת אֱמוּנִין הֲלָכָה ד אוֹת כב:

וַהֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פְּקָדוֹן הֲלָכָה ה:

חכירות וקבלנות א:

הַחוֹכֵר שָׁנוֹתֵן מִכָּל הַשָּׂדֶה דָּבָר קָצוּב כָּךְ וְכָךְ כּוּרִין לְשָׁנָה, הַמְקַבֵּל לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ:

אות א

יֵשׁ לְרַמֵּז בָּזֶה עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת וְכוּ' סִימָן סה שֶׁיֵּשׁ שָׂדֶה וְשָׁם גְּדֵלִים אִילָנוֹת וַעֲשָׂבִים הַיְנוּ נְשָׁמוֹת. וְהֵם צְרִיכִים לְבַעַל הַשָּׂדֶה שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּנָם בְּכָל תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְהָעִקָּר שֶׁמַּבִּיא אוֹתָם אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָעוֹסֵק בְּתִקּוּנֵי הַשָּׂדֶה הַנַ"ל הוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל וְאָרִיס שֶׁיּוֹרֵד לְתוֹךְ שָׂדֶה שֶׁל חֲבֵרוֹ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל נִקְרָא חֲבֵרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִכְלוּ רֵעִים לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי וְכוּ' כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּנֵי הַשָּׂדֶה שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְעַל כֵּן נִקְרָא בְּחִינַת מְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ, שָׂדֶה הַנַ"ל וְעוֹסֵק בְּכָל תִּקּוּנִים שֶׁל הַשָּׂדֶה הַנַ"ל בַּהֲרִישָׁה וּקְצִירָה זְרִיעָה וּנְטִיעָה וּלְנַכֵּשׁ הָעֲשָׂבִים כִּי כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת נִמְצָאִים בִּבְחִינַת הַשָּׂדֶה שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת הַנַ"ל, וְלִפְעָמִים מְקַבְּלוֹ בִּפְשִׁיטוּת שֶׁנּוֹתֵן דֶּרֶךְ כְּלָל כָּךְ וְכָךְ כּוּרִין לְשָׁנָה. וְלִפְעָמִים לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ, זֶה בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כִּי זֶה הַצַּדִּיק בַּעַל הַשָּׂדֶה הַנַ"ל עוֹשֶׂה נִגּוּנִים. וְזֶה כְּלַל וְעִקַּר תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת

הַתְּפִלָּה כִּי הוּא צָרִיךְ לְתַקְּנָם וּלְהַעֲלוֹתָם וּלְבָרְכָם מִמָּקוֹם שֶׁהֵם לַהֲבִיאָם אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב. וְזֶה בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רפב) עַל פָּסוּק וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ, שֶׁהַצַּדִּיק דָּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּמוֹצֵא זְכוּת אֲפִלּוּ בְּרָשָׁע גָּמוּר וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֵהוּ לְכַף זְכוּת בֶּאֱמֶת וּמְתַקְּנוֹ וּמַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים בִּבְחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְזֶה בְּחִינַת שִׁלּוּחַ צִבּוּר שֶׁהוּא מְלַקֵּט וּמְבָרֵר הַטּוֹב מִכָּל הַמִּתְפַּלְּלִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. נִמְצָא שֶׁהַתִּקּוּן שֶׁמְּתַקֵּן אֶת הַנְּשָׁמוֹת וּמְבָרְרָם וּמַעֲלֵם וּמְקַבֵּץ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם זֶה בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּנֵי הַשָּׁדֶה הַנַּ"ל כִּי תִּקּוּן הַשָּׁדֶה הוּא תִּקּוּן הַנְּשָׁמוֹת לְקַבֵּץ הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם וּלְהַעֲלוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם שֶׁתִּקּוּן הַשָּׁדֶה הִיא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. כִּי אֵלּוּ הַנִּגּוּנִים הֵם בְּחִינַת הַשִּׁלּוּחַ צִבּוּר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הַנִּגּוּנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְהַשִּׁלּוּחַ צִבּוּר הוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי הַשִּׁלּוּחַ צִבּוּר וְזֶה בְּחִינַת הַמִּנְיָן שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בַּעֲשָׂרָה וְאָז הַשִּׁלּוּחַ צִבּוּר יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה וְאָז הוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. זֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי מִנְיָן שֶׁל עֲשָׂרָה הַמִּתְפַּלְּלִין וְאָז הֵם רְאוּיִים לְשִׁלּוּחַ צִבּוּר שֶׁהוּא מְקַבֵּץ הַטּוֹב וְעוֹשֶׂה הַנִּגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמְקַבֵּל לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וּלְרִבִיעַ וְהַחוֹכֵר מְקַבֵּל בִּפְשִׁיטוּת בְּכָךְ וְכָךְ כּוּרִין זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע בְּחִינַת נִגּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעוֹשֶׂה הַיּוֹרֵד לְתוֹךְ הַשָּׁדֶה לְתַקְּנָהּ שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׁדֶה כַּנַּ"ל כִּי הוּא נוֹתֵן פֵּרוֹת הַשָּׁדֶה לְבַעַל הַשָּׁדֶה יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וְכוּ' כְּדֶרֶךְ הַמְקַבֵּל דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם לְמַעְלָה אֲלָיו יִתְבָּרַךְ כְּפִי מַה שֶּׁיָּכוֹל לְבָרֵר לְפִי בְּחִינַת הַשָּׁדֶה לִפְעָמִים מֶחֱצָה אוֹ שְׁלִישׁ וְכוּ' וּמִזֶּה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים וְשִׁירוֹת. בִּבְחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ' וְזֶה הַכֹּל כְּמִנְהָג הַמְּדִינָה. כְּפִי מִנְהָג וְהַנְהָגָה שֶׁנּוֹהֲגִין בַּמְּדִינָה כִּי כְּפִי הַנְהָגָתָם בִּקְדֻשָּׁה כֵּן הוּא מְבָרֵר וּמַעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם אִם רַב אוֹ מְעַט כִּי לְפִי הַנְהָגָתָם וּקְדֻשָּׁתָם כֵּן הוּא מַעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת הַמְקַבֵּל אֶת הַשָּׁדֶה לְשָׁנִים מֻעָטוֹת לֹא יְזָרֲעֻנָּה פִּשְׁתָּן וְאֵין לוֹ בְּקוֹרַת שִׁקְמָה כִּי מוּבָן מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם שֶׁיֵּשׁ מְקַבְּלֵי הַשָּׁדֶה הַנַּ"ל שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹתָהּ רַק לְשָׁנִים מֻעָטוֹת כִּי מֻכְרָחִים לְהִסְתַּלֵּק מֵהֶחָמַת זֶה. אֲבָל יֵשׁ שֶׁיְּכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹתָהּ לְשָׁנִים מְרֻבּוֹת מֵחֲמַת שֶׁהֵם גְּדוֹלִים וּמֻפְלָגִים בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה וְנוֹרָאָה מְאֹד מְאֹד. וְזֶה שֶׁאֵין כֹּחוֹ גָּדוֹל כָּל כָּךְ וְאֵין יָכוֹל לְקַבֵּל הַשָּׁדֶה וְלַעֲסֹק בְּתִקּוּנִים כִּי אִם שָׁנִים מֻעָטוֹת כַּנַּ"ל עָלָיו הִזְהִירוּ שֶׁלֹּא יִזְרַע פִּשְׁתָּן. דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַעֲסֹק בְּתִקּוּנִים הָרְחוֹקִים מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְהֵם מְכֻנִּים בִּבְחִינַת פִּשְׁתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּרוּעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד) וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי

הָאָדָמָה וְאִיתָא שֶׁהֵבִיא מִן הַגְּרוּעַ דְּהַיְנוּ פִּשְׁתָּן. גַּם אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן לח) שֶׁפְּגַם קַיִן הוּא בְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמְּחַפֵּשׂ אַחַר חוֹבוֹת בְּנֵי אָדָם וּמְחַזֵּר אַחַר הַגְּרִיעוּת שֶׁבָּהֶן. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהֵבִיא מִן הַגָּרוּעַ שֶׁמֵּבִיא לְמַעְלָה הַגְּרִיעוּת וְהַחוֹבוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם. נִמְצָא שֶׁפִּשְׁתָּן שֶׁהוּא קָרְבַּן קַיִן הוּא בְּחִינַת חוֹבוֹת וּגְרִיעוּת בְּנֵי אָדָם כִּי פִּשְׁתָּן הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת שֶׁמִּשָּׁם אֶחְיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִישׁ אֶחָד (גַּבְרִיאֵל) לָבוּשׁ בַּדִּים הוּא פִּשְׁתָּן. וְאוֹתָן הָרְחוֹקִים וְהַגְּרוּעִים בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם בְּחִינַת פִּשְׁתָּן אָסוּר לַעֲסֹק בְּתִקּוּנָם מִי שֶׁאֵין כֹּחוֹ חָזָק וְגָדוֹל בְּיוֹתֵר וְאֵין יָכוֹל לְקַבֵּל הַשְׁרָאָה כִּי אִם לְשָׁנִים מֻעָטוֹת כִּי יוּכְלוּ לְהַזִּיק לוֹ מְאֹד כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶה אֵין לוֹ בְּקוֹרַת שִׁקְמָה הוּא גַּם כֵּן דֶּגְמָתָם דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר הִזְקִינוּ בְּרִשְׁעָתָם וְנִתְעַבּוּ וְנִתְגַּשְּׁמוּ כְּקוֹרַת שִׁקְמָה כִּי הַיְצֶר הָרָע נִקְרָא בֹּשֶׁם קוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, טֹל קוֹרָה מִבֵּין עֵינֶיךָ וְהוּא בְּחִינַת קוֹרַת שִׁקְמָה שֶׁהוּא אִילָן זָקֵן בְּחִינַת מֶלֶךְ זָקֵן וְכוּ' כִּי שִׁקְמִים הֵם חִלּוּף אֲרָזִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שִׁקְמִים גָּדְעוּ וַאֲרָזִים נַחֲלִיף. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּשְׁלֹמֹה וַיִּתֵּן אֶת הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלַיִם כָּאֲבָנִים וְאֶת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים. נִמְצָא שֶׁשִּׁקְמִים הֵם גְּרוּעִים וְהֵם חִלּוּף אֲרָזִים וְעַל כֵּן הַתִּנָּא מְכַנֶּה אֶת הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת קוֹרַת שִׁקְמָה. כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא אֶרֶז כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרַח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה וְהָרְחוֹקִים שֶׁהֵם הֶפֶךְ הַצַּדִּיק הֵם בְּחִינַת שִׁקְמִים שֶׁהֵם הֶפֶךְ אֲרָזִים כַּנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁמְּקַבֵּל הַשְׁרָאָה לְשָׁנִים מְרֻבּוֹת יָכוֹל לְזָרְעָהּ אֲפִלּוּ פִּשְׁתָּן וְגַם יֵשׁ לוֹ בְּקוֹרַת שִׁקְמָה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁכֹּחוֹ אַבִּיר וְחָזָק מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁיָּכוֹל לְקַבֵּל אֶת הַשְׁרָאָה לְשָׁנִים מְרֻבּוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲסֹק בְּתִקּוּנֵי הַשְׁרָאָה וְאַף עַל פִּי כֵן יַאֲרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, זֶה יָכוֹל לַעֲסֹק אֲפִלּוּ בְּפִשְׁתָּן וַאֲפִלּוּ בְּהַזְקָנִים בְּרִשְׁעָתָם כְּקוֹרַת שִׁקְמָה שֶׁאֲפִלּוּ אוֹתָן הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר וְנִזְקָנוּ בְּרִשְׁעָתָם, יָכוֹל לְקָרְבָם וּלְתַקְּנָם מֵחֲמַת שֶׁכֹּחוֹ גָּדוֹל וְחָזָק מְאֹד מְאֹד כַּנַּ"ל:

אות ג

וְשִׁעוּר שָׁנִים מֻעָטוֹת הוּא עַד שֶׁבַע שָׁנִים, עַל פִּי מַה דְּאִיתָא בַּמַּאֲמָר פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' וְכוּ' (סִימָן ס) שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁנּוֹפְלִים לִבְחִינַת שֵׁנָה וְאוֹבְדִים פְּנֵיהֶם דְּהַיְנוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַמֹּחִין שֶׁלָּהֶם וְיֵשׁ שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים וְיֵשׁ שֶׁנָּפְלוּ מִפָּנִים אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם אוֹ יוֹתֵר. וּמַחֲזִירִין לָהֶם פָּנִים שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקֶרֶב שָׁנִים. אֲבָל יֵשׁ שֶׁנָּפְלוּ מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שִׁבְעִים שָׁנִים וְאִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיר לָהֶם פְּנֵיהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת עַיִן שָׁם הֵיטֵב. יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁנֵי מִינֵי מְקַבְּלִים הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ מְקַבֵּל הַשְׁרָאָה לְשָׁנִים מֻעָטוֹת דְּהַיְנוּ עַד שֶׁבַע שָׁנִים דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּתִקּוּנֵי הַשְׁרָאָה הַנַּ"ל רַק בִּבְחִינַת שָׁנִים מֻעָטוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּקֶרֶב שָׁנִים וְעַל כֵּן הַשִּׁעוּר שֶׁבַע שָׁנִים, הוּא בְּחִינַת כְּלָלוּת הַשִּׁבְעִים שָׁנָה

שֶׁנִּכְלָלִין בְּזִיי"ן, וְהָא בְּהָא תַּלְיָא שֶׁמַּחֲמַת זֶה שֶׁאֵין עוֹסֵק כִּי אִם בִּבְחִינַת שָׁנִים מֻעָטוֹת דְּהַיְנוּ בְּחִינַת בְּקֶרֶב שָׁנִים כַּנַּ"ל עַל כֵּן בֶּאֱמֶת אֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת הַשָּׂדֶה כִּי אִם לְשָׁנִים מֻעָטוֹת כִּי מֻכְרָח לְהִסְתַּלֵּק וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ יָמִים מֵאַחַר שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לִבְחִינַת שָׁנִים מְרֻבּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת כִּי שָׁם אֲרִיכוּת הַיָּמִים כִּי הֵם בְּחִינַת עַתִּיק אֲרִיכוּת יָמִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן זֶה שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲסֹק כִּי אִם בִּבְחִינַת שָׁנִים מֻעָטוֹת כַּנַּ"ל אָסוּר לְקָרֵב הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים וְהֵם בְּחִינַת פְּשָׁתָן כִּי פִּשְׁתָּן מְקַלְקֵל הַשָּׂדֶה עַד שֶׁבַע שָׁנִים רָמָז עַל כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁכְּלוּלִים בְּזִיִן כַּנַּ"ל, וְהֵם מְקַלְקְלִים עַד שֶׁבַע שָׁנִים דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם מְקַלְקְלִים וְנוֹפְלִים מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים כַּנַּ"ל וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְתַּקֵּן כִּי אִם לְאַחַר שֶׁבַע שָׁנִים דְּהַיְנוּ לְמַעְלָה מִזִּיִן הַיְנוּ לְמַעְלָה מֵשִּׁבְעִים שָׁנִים שִׁבְעִים פָּנִים הַיְנוּ בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵשִּׁבְעִים שָׁנִים כַּנַּ"ל וְהֵם בְּחִינַת שָׁנִים מְרֻבּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִי שֶׁמְּקַבֵּל הַשָּׂדֶה לְשָׁנִים מְרֻבּוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל לַעֲסֹק בְּתִקּוּנֵי הַשָּׂדֶה בִּבְחִינַת שָׁנִים מְרֻבּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת הוּא יָכוֹל לִזְרֹעַ וּלְתַקֵּן אֲפִלּוּ בְּחִינַת פִּשְׁתָּן כַּנַּ"ל. וְדַיְקָא בְּשָׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת קֹדֶם שֶׁמַּגִּיעַ לְשֶׁבַע שָׁנִים אַחֲרוֹנִים כַּמּוּבָא הַדִּין בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲסֹק בְּתִקּוּנָם כִּי אִם בִּבְחִינַת שָׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת כַּנַּ"ל. וּמַחֲמַת שֶׁהוּא עוֹסֵק בִּבְחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת עַל כֵּן גַּם בֶּאֱמֶת מְקַבֵּל הַשָּׂדֶה לְשָׁנִים מְרֻבּוֹת מַמָּשׁ כִּי זוֹכֶה לַאֲרִיכוּת יָמִים כִּי שָׁם אֲרִיכוּת הַיָּמִים בְּחִינַת עַתִּיק כַּנַּ"ל:

וְקַיָּן שֶׁהֵבִיא פִּשְׁתָּן נֶאֱמַר בּוֹ וַיִּפְּלוּ פָּנָיו לְשׁוֹן רַבִּים שֶׁנָּפְלוּ כָּל פָּנָיו כַּנַּ"ל:

אות ד

וְעַל כֵּן נִקְרָא יוֹרֵד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַיּוֹרֵד לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵרוֹ. הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁנִּקְרָא גַּם כֵּן יוֹרֵד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַיּוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה. וְהַטַּעַם כִּי הוּא בְּחִינַת יוֹרֵד מַמָּשׁ שֶׁצָּרִיךְ לֵירֵד לְעִמְקֵי עֲמָקִים לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מִכָּל הָרְחוֹקִים כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְקַבֵּל הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁעוֹשֶׂה נִגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁנִּקְרָא אָרִיס וּמְקַבֵּל. כִּי זֶה הַצַּדִּיק הַמַּפְלִג בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל לַעֲסֹק בְּתִקּוּנֵי הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כִּי הֶעָלָה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה מְאֹד מְטֻמְאַת מִצְרַיִם לְמַדְרֵגָה נוֹרָאָה מְאֹד לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי מֹשֶׁה הָיָה עָנָו מִכָּל הָאָדָם וְהָיָה מוֹצֵא זְכוּת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְהָיָה יָכֹל לְהַלְבִּישׁ הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת הַיְנוּ רֹב סֵפֶר בְּרֵאשִׁית שֶׁהֵם סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. כִּי הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ יְמֵיהֶם אֲרֻכִּים בְּיוֹתֵר. וְאִיתָא שֶׁזֶּה מַחֲמַת שֶׁהָיוּ יְמֵיהֶם מִבְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. וּמֹשֶׁה

רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם סִפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁלָּהֶם בְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית. שֶׁזֶּה בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. וְעַל כֵּן זָכָה מֹשֶׁה שֶׁלִּמְּדוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁנִּתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשְׁלִיחַ צִבּוּר וְלִמְּדוֹ סֵדֶר תְּפִלָּה. וְעַל כֵּן הָיָה יָכֹל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת פָּנִים לְיִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כְּשֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְסַלֵּק בְּחִינַת הַפָּנִים עַל יְדֵי פֹּגֶם יִשְׂרָאֵל עָמַד מֹשֶׁה בִּתְפִלָּה וּפָעַל בַּקָּשָׁתוֹ. וְהִמְשִׁיךְ הַפָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב פָּנַי יֵלְכוּ וְכוּ'. וְעַל כֵּן זָכָה לְקִרְיוֹן אוֹר הַפָּנִים וְדִבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים עַל יְדֵי שֶׁהָיָה מַמְשִׁיךְ וּמַלְבִּישׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּאוֹר הַפָּנִים וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה. כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן יג) שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת וְלֻקַּח נְפָשׁוֹת חָכָם בְּחִינַת עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם וַיּוֹרֶד עֹז מִבְטָחָה עַיִן שָׁם. גַּם אִיתָא שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁכּוֹלֶלֶ נַפְשׁוֹ עִם נְפָשׁוֹת רַבִּים וּמִתְפַּלֵּל עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וּשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הֵם אֶחָד, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם עַל יְדֵי זֶה הוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת תְּפִלּוֹת רַבִּים שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּל הַתּוֹרָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא מְקַבֵּל בְּחִינַת מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי. וְזֶה שֶׁנִּקְרָא אֲרִיס שֶׁזֶּה בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהַתּוֹרָה מְאֹרָסָה לוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה אַל תִּקְרֵי מוֹרָשָׁה אֶלָּא מְאֹרָסָה. וְעַל כֵּן נִקְרָא אֲרִיס כַּנַ"ל:

אות ה

עַל פִּי מַה שֶּׁמּוּבָא לְעֵיל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. שֶׁבְּחִינַת שְׁלִיחַ צִבּוּר הוּא שֶׁמַּעֲלֶה הַטּוֹב מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד וְעוֹשֶׂה מִזֶּה נִגּוּנִים וְעוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל עִם כָּל הַטּוֹב עַיִן שָׁם בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פִּי זֶה מְבֹאָר הֵיטֵב סֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁבִּתְחִלָּה אוֹמְרִים סֵדֶר הַקָּרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת שֶׁזֶּה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת כַּמְבֹאָר וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמַּעֲלִין וּמְבָרְרִין הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת מִן הָרַע עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים וּזְמִירוֹת כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִין תֵּכֶף אַחַר כָּךְ פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַזְּמִירוֹת וְנִגּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי בֵּרוּר הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהָיוּ מְפֻזָּרִים בְּתוֹךְ הָרַע כַּנַ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי כַּנַ"ל בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּסוֹפָם שִׁירַת הַיָּם שֶׁהוּא שֶׁבַח נוֹרָא מְאֹד וְנֶאֱמַר בְּדֶרֶךְ שִׁירָה כִּי זֶה אָנוּ צְרִיכִין עַתָּה לוֹמַר שִׁירָה הַיְנוּ זְמִירוֹת וְשִׁירוֹת בְּחִינַת נִגּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂין מִקִּבּוּץ וּבֵרוּר הַטּוֹב כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן בְּיִשְׁתַּבַּח שֶׁהוּא גְּמַר וְסִיּוּם הַשִּׁירוֹת וְהַזְּמִירוֹת אָז צָרִיךְ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר לֵירֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים שֶׁעִקַּר שֶׁהַשְׁלִיחַ צִבּוּר יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה הוּא מִן יִשְׁתַּבַּח כִּי אָז הוּא הַזְּמַן שֶׁל הַשְׁלִיחַ צִבּוּר הַיְנוּ בְּגָמַר הַזְּמִירוֹת וְשִׁירוֹת אָז יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה וּכְלַל כָּל הַזְּמִירוֹת וְהַנִּגּוּנִים בְּיִשְׁתַּבַּח שֶׁהוּא סִיּוּם וַחֲתִימַת כָּל הַזְּמִירוֹת

וְכוֹלֵל כֻּלָּם בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִינֵי זִמְרָה כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר בִּבְחִינַת הַנִּגּוּנִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמִּנְהָג שֶׁהַשְׁלִיחַ צִבּוּר מַתְחִיל לְנַגֵּן בְּיִשְׁתַּבַּח. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁשִּׁירַת הַיָּם נֶאֱמְרָה בְּסֵדֶר שְׁלִיחַ צִבּוּר וְעוֹנִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ מֹשֶׁה אָמַר אֶשְׂרֶה וְהֵם עוֹנִים וְכוּ' כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר בִּבְחִינַת שִׁירָה וְנִגּוּן כַּנַּ"ל, וְאָז סָמוּךְ לְשִׁירַת הַיָּם הַשְׁלִיחַ צִבּוּר יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה וְאוֹמֵר יִשְׁתַּבַּח כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁלָּזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַנִּגּוּנִים וְהַזְּמִירוֹת דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּצִין וּמַעֲלִין הַטּוֹב מֵהָרַע וּמְקַבְּצִין אוֹתוֹ וְעוֹשִׂין מִזֶּה נִגּוּנִים כַּנַּ"ל וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כִּי הָרַע נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי שֶׁבֵּרְרוּ מִשָּׁם הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְנַעֲשֶׂה כֻּלּוֹ טוֹב. עַל כֵּן אָזַי אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע בְּחִינַת ה' אֶחָד בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל, אַחַר כָּךְ עוֹמְדִין בִּתְפִלָּה כִּי עַתָּה אָנוּ יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל בִּשְׁלֵמוּת בְּתַכְלִית כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל כַּמְבֹאָר הֵיטֵב כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר וַיֹּאמֶר בֹּעַז הַנַּ"ל. אַחַר כָּךְ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד וְטוֹב דְּהַיְנוּ כְּשֶׁעוֹמֵד בְּסוֹף הַתְּפִלָּה עֲדַיִן הוּא בִּתְחִלַּת הַתֵּבָה שֶׁל תְּחִלַּת הַתְּפִלָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֲזָרַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁאַחַר שֶׁהַצִּבּוּר גּוֹמְרִים וְעוֹמְדִים בְּסוֹף הַתְּפִלָּה עֲדַיִן הוּא עוֹמֵד בִּתְחִלַּת הַתְּפִלָּה וְחוֹזֵר אוֹתָהּ כִּי כֻּלּוֹ אֶחָד כִּי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר הוּא בְּחִינַת תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל, וּמְבֹאָר זֶה קְצָת לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אוֹרַח חַיִּים עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הָאוֹמֵר שִׁירַת הַיָּם בְּכַוָּנָה מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו וְגַם אָמְרוּ בְּשִׁירַת דְּבוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׁירָה נִמְחֲלוּ עֲוֹנוֹתֵיהֶם כִּי הַשִּׁירָה הִוא בְּחִינַת בְּרוּר וְקִבּוּץ הַטּוֹב בִּבְחִינַת שִׁירוֹת וְנִגּוּנִים וַאֲזַי נִתְבַּטֵּל הָרַע שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְחִילַת עֲוֹנוֹת:

אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

וְזֶה שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּים מְנַצְּחִים בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן בִּשְׁעַת הַקְרָבָנוֹת כִּי הָא בְּהָא תְּלֵיָא דְּהַיְנוּ הַנִּגּוּן נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת סְמִיכַת פָּסוּקֵי דְּזִמְרָה לְקָרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת רִנָּה זוֹ תְּפִלָּה כִּי שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת רִנָּה וְנִגּוּנִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהָיוּ מְנַגְּנִין בִּשְׁעַת מִלְחָמָה וְעַל יְדֵי זֶה הָיוּ מְנַצְּחִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְעֵת הֵחֵלּוּ בְּרִנָּה וַיִּתֵּן ה' וְכוּ' כִּי הָרִנָּה וְהַנִּגּוּן הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע וְעַל יְדֵי זֶה הָרַע נוֹפֵל וְעַל כֵּן נוֹפְלִים הַשּׁוֹנְאִים עַל יְדֵי זֶה כִּי הֵם נֶאֱחָזִין בְּהָרַע וּכְשֶׁמְּבָרְרִים הַטּוֹב מִשָּׁם בִּבְחִינַת נִגּוּן כַּנַּ"ל אָזַי נוֹפְלִים וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן כז) שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמְּנַגְּנִין

נִגּוּן שֶׁל הָאֱמָה עַל יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה בְּצָרוֹתֵינוּ וּמוֹשִׁיעַ לָנוּ כִּי הַנִּגּוּן הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל הָרַע וְעַל יְדֵי זֶה בָּא לָנוּ יְשׁוּעָה כַּנַּ"ל:

חכירות וקבלנות ב:

הַחוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ וַאֲכָלָהּ חָגָב אוֹ נִשְׁתַּדְּפָה אִם מַכַּת מְדִינָה הִיא מְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכוּרוֹ וְאִם לֹא הָיְתָה מַכַּת מְדִינָה אֵין מְנַכֶּה ל אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׂדוֹתָיו שֶׁל נוֹתֵן. אֲבָל אִם הָיְתָה מַכַּת מְדִינָה שֶׁאָז הַדִּין שֶׁמְּנַכֶּה לוֹ מֵחֲכוּרוֹ, אִם נִשְׁתַּדְּפוּ רֹב שְׂדוֹתָיו שֶׁל חוֹכֵר אֵין מְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכוּרוֹ:

אות א

הָעִנְיָן מַה שֶּׁתּוֹלִין הַלְּקוּתָא בְּחוֹכֵר יוֹתֵר מִבְּנוֹתַן כִּי בְּחוֹכֵר כְּשֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ רֹב שְׂדוֹתָיו אֵין מְנַכֶּה לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה מַכַּת מְדִינָה וְתוֹלִין הַלְּקוּתָא בְּחוֹכֵר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנוֹתֵן שֶׁלְּעוֹלָם אֵין תּוֹלִין בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׂדוֹתָיו שֶׁל נוֹתֵן אַף עַל פִּי כֵן אֵין מְנַכֶּה לוֹ אִם לֹא הָיְתָה מַכַּת מְדִינָה:

הָעִנְיָן עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל כִּי תֵּצֵא לַמִּלְחָמָה וְכוּ' כָּתוּב אָחוֹר וְקֶדֶם צַרְתָּנִי (בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן תִּנְיָנָא סִימָן פב) זֶה בְּחִינַת כֵּסֵדֶר וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, קֶדֶם הוּא בְּחִינַת כֵּסֵדֶר בְּחִינַת אָלֶף בֵּית כֵּסֵדֶר וְאָחוֹר הוּא בְּחִינַת תַּשְׁרַ"ק שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, וְזֶה בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה כֵּסֵדֶר וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הויה בְּמִלּוּי אַלְפִין גִּימַטְרִיָּא מ"ה אָדָם, וְחַוָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרִינִין לָהּ וְכוּ' כִּי הַמַּלְכוּת נִקְרָא דִּבּוּר וְכוּ' וְכוּ'. נִמְצָא זֹאת הַבְּחִינַת מַלְכוּת חַוָּה כְּשֶׁהִיא מְקֻשֶּׁרֶת לְאָדָם לְבְחִינַת מ"ה הַיְנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲזַי יֵשׁ לָהּ שְׁלֵמוּת וְחִיּוּת וְכוּ'. וּמִי שֶׁמְּחַלֵּק בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת לְעַצְמוֹ שֶׁאוֹמֵר אֲנָא אֶמְלֹךְ בָּזֶה הוּא מְחַלֵּק וּמַפְרִיד אוֹתָהּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲזַי אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת כִּי עִקַּר חִיּוּתָהּ מ"ה הַיְנוּ הַשֵּׂכֶל וְכוּ'. וְאָז הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כִּי הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הַיְנוּ מַלְכוּת וְכוּ'. וּכְשֶׁזֹּאת הַבְּחִינַת חַוָּה הִיא מְקֻשֶּׁרֶת לְהָאָדָם הַיְנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָז הוֹלֵךְ לוֹ כַּסֵּדֶר כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לָא אִדְכַּר תַּמָּן. נִמְצָא כִּי בְּחִינַת חַוָּה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נִתְבַּטְּלִים עַל יְדֵי הָאָדָם כַּסֵּדֶר. וּבְחִינַת כַּסֵּדֶר נִקְרָא יוּ"ד שֶׁמַּלְכוּת הַנִּקְרָא דָּלֶת לֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוּת הַחָכְמָה הַנִּקְרָא יוּ"ד וְזֶה יוּד וְאוֹ דָּלֶת וְכוּ' וְזֶה כְּפִיף יוּד גִּימַטְרִיָּא כָּף וְכוּ'. וּכְשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּדֻלּוּת הַיְנוּ אֲנָא אֶמְלֹךְ וְכוּ' וְכוּ' יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְכוּ'. וְהַדֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה הוּא כָּךְ שֶׁמֹּשֶׁה קִשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אֶפִלּוּ עִם הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים כִּי יֵשׁ בְּחִינַת אֱלִקוּת אֶפִלּוּ בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה לְקַיֵּם וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְהַכְּלָל שֶׁכְּשֶׁמְּקַשְּׁרִין אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם הויה בָּרוּךְ הוּא בִּבְחִינַת מַ"ה אָזַי מַמְשִׁיכִין חִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבְּחִינַת כִּסֵּא דְּבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא וְאָזַי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לֹא אִדְכַּר תַּמָּן וְאָזַי נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל כִּסֵּא וְאָזַי הוֹלֵךְ לְהָאָדָם הַכֹּל כִּסֵּא. אֲבָל כְּשֶׁמַּפְרִיד מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵין מַמְשִׁיךְ חִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבְּחִינַת מַ"ה מִבְּחִינַת כִּסֵּא דְּבְחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא אָזַי כְּבָיְכוֹל נִפְרָד בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כִּסֵּא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבְּחִינַת כִּסֵּא וְאָזַי נַעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא מַמָּשׁ וְאָזַי הוֹלֵךְ לְהָאָדָם שֶׁלֹּא כִּסֵּא כִּי הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַפְּגָם עַל יְדֵי גְּדֻלּוּת שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲנָא אֶמְלֹךְ דְּהַיְנוּ שֶׁמַּפְרִיד בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כִּסֵּא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנְּהָגַת הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְקַשֵּׁר בְּחִינַת מַלְכוּת בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָז חוֹזֵר הַכֹּל כִּסֵּא כַּמְבֹאָר לְעֵיל וְהָבֵן שָׁם הֵיטֵב:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַשָּׁדֶה כִּי הַשָּׁדֶה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בִּבְחִינַת כִּי בַּשָּׂדֶה מְצָאָהּ כַּמּוּבָא. וְזֶה בְּחִינַת מָלֵךְ לַשָּׂדֶה נֶעֱבָד. כִּי הַשָּׂדֶה הִיא בִּבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא חַוָּה בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּא. וְעִקַּר עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, לִבְחִינַת אֶרֶץ עַל יְדֵי הַמָּטָר שֶׁהִיא בְּחִינַת הַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע הַנִּשְׁפָּע מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ מֵאָדָם לְחַוָּה כִּי שָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ עִקָּם מַעֲלַת הַגְּשָׁמִים כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְכוּ'. וְכֵן לְהֵפֶךְ וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְכוּ' וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה תְּלוּאָה הַשָּׂכָר וְהָעֹנֶשׁ בְּהַמָּטָר כִּי בֶּאֱמֶת הַמָּטָר הֵיוֹרֵד מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ זֶה מְרַמֵּז עַל הַהַשְׁפָּעָה הַנִּשְׁפָּע מִבְּחִינַת אָדָם מַ"ה דְּהַיְנוּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעִקַּר הַמָּטָר בָּא כְּשֶׁחוֹזְרִין אַנְפִּין בַּאֲנְפִּין כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר בַּמַּעֲשֶׂה כְּשֶׁבָּא לְרִבִּי שִׁמְעוֹן עֲבוּר גְּשָׁמִים עַיֵּן שָׁם כִּי עִקַּר הַמָּטָר הוּא כְּשֶׁבְּחִינַת אָדָם מַ"ה כְּסֵדֶר מַשְׁפִּיעַ לִבְחִינַת חַוָּה וְכוּ' וְאָז חוֹזֵר הַכֹּל כִּסֵּא דְּבְחִינַת מַלְכוּת וְאָז הוּא בְּחִינַת אַנְפִּין בְּאַנְפִּין וְאָז יוֹרֵד שֶׁפַע הַמָּטָר מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת הַסְתָּרַת פָּנִים, אָזַי מַפְרִיד הַשֶּׁפַע מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לְבְחִינַת מַלְכוּת כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, הויה בְּמִלּוּי אַלְפִין וְאָז וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר כַּנַּ"ל:

אות ד

וְעִקַּר עֲבוֹדַת הָאֲדָמָה מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְכַמָּה טְרָחוֹת וַעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת לַעֲבֹד אֶת הַשָּׂדֶה, זֶה הוּא מַחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה עֲבוּרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין כַּמָּה עֲבוֹדוֹת לַעֲבֹד בַּשָּׂדֶה קֹדֶם שֶׁאוֹכְלִין לֶחֶם. כִּי עִקַּר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּפַר בְּעִקָּר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהִפְרִיד הַחִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְחִינַת מַלְכוּת. כִּי אָדָם נִקְרָא עַל שֵׁם אָדָם הָעֶלְיוֹן וְהָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת מַ"ה לִבְחִינַת מַלְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי חֵטְאוֹ פָּגַם בָּזֶה וְעָשָׂה פֵּרוּד כְּבָיכוֹל. וְאִם הָיָה מַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת בְּחִינַת מַ"ה לִבְחִינַת חַוָּה מַלְכוּת הָיָה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי חֵטְאוֹ שֶׁהִפְרִיד הַחִיּוּת כְּבָיכוֹל מִבְּחִינַת מַלְכוּת עַל יְדֵי זֶה חָזַר הַכֹּל שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה וְכָל הַדְּבָרִים נִתְקַלְּלוּ כִּי הַכֹּל נַעֲשָׂה בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מֵחֲמַת שֶׁהִפְרִיד הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַקִּלְקוּל הָיָה בְּהָאֲדָמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה וְכוּ' כִּי הָאֲדָמָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַפְּגָם כַּנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל, וּמֵחֲמַת זֶה צְרִיכָה הַשָּׂדֶה לְכַמָּה יְגִיעוֹת וַעֲבוֹדוֹת בְּחִינַת בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי אֵלּוּ הָעֲבוֹדוֹת מוֹצִיאִין הָאֲדָמָה מִקִּלְלָתָהּ כִּי עַל יְדֵי הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הַשָּׂדֶה מְתַקְּנִין אֶת הַשָּׂדֶה וְיוֹרֵד עָלֶיהָ מָטָר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע וְחִיּוּת מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ וְאָז חוֹזֵר הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהָעֵת שֶׁהַתְּבוּאָה נִגְמֶרֶת נִקְרֵאת אָבִיב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שְׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְכוּ'. אָבִיב זֶה בְּחִינַת א"ב כַּסֵּדֶר כַּמּוּבָא. כִּי בְּתִשְׁרֵי זוֹרְעִין תִּשְׁרֵי הוּא בְּחִינַת תַּשְׁר"ק וְאָז הוּא עֲדַיִן קֹדֶם הַתִּקּוּן שֶׁל הַשָּׂדֶה וְאָז הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. וְאַחַר כָּךְ כָּל הָעֲבוֹדוֹת וְהַתִּקּוּנִין שֶׁעוֹשִׂין בַּשָּׂדֶה וְיוֹרְדִין עָלֶיהָ גְּשָׁמִים כָּל יְמוֹת הַגְּשָׁמִים וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וּמְקַבֵּל חִיּוּת דְּהַיְנוּ שֶׁפַע הַגְּשָׁמִים מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר. וְאָז בִּשְׁעַת גְּמַר הַתְּבוּאָה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְחוֹזֵר הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְעַל כֵּן אָז הוּא בְּחִינַת אָבִיב כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִצְוֹת הַנְּהוּגוֹת בַּקַּרְקַע מֵעֵת הַחֲרִישָׁה וְהַזְּרִיעָה עַד שֶׁנִּגְמַר וְנַעֲשָׂה פַּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּטוּר אֹרַח חַיִּים סִימָן קסז, וְעַל יְדֵי אֵלּוּ הַמִּצְוֹת מְתַקְּנִין חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעִקַּר הַפְּגָם הָיָה בִּבְחִינַת הָאֲדָמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל בְּחִינַת אֲרוּרָה הָאֲדָמָה וְכוּ' וְעַל כֵּן הֵם יוּ"ד מִצְוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהִיא בְּחִינַת יוּ"ד לִבְחִינַת מַלְכוּת

שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשָּׂדֶה כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְזֶה בְּחִינַת אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים אֱלֹקֵינוּ כִּי בְּעֵת שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה הַתְּבוּאָה בְּחִינַת אָבִיב כַּסֵּדֶר אָז נִתְבַּטְּלָה הַקְּלָלָה שֶׁל הָאֲדָמָה שֶׁנִּמְשְׁכָה מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כַּנַ"ל וְאָז נִמְשַׁךְ בְּרָכָה בְּחִינַת יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת עֶשֶׂר תֵּבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּבִרְכַּת הַמּוֹצִיא כְּנֶגֶד יוּ"ד מִצְוֹת הַנּוֹהֲגוֹת בַּתְּבוּאָה מֵעֵת הַחֲרִישָׁה וְכוּ' כַּנַ"ל כַּמְבֹאָר שָׁם בְּטוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְכֵן מוֹנֶה שָׁם כַּמָּה פְּסוּקִים הַמְדַבְּרִים מִפַּרְנָסָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יוּ"ד תֵּבוֹת כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַפַּת הַיּוֹצֵא מֵהַקַּרְקַע עַל יְדֵי בְּחִינַת יוּ"ד הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַ"ל:

וְזֶה שֶׁצְּרִיכִין לְהַטְעִים ה' דְּהַ'מּוֹצִיא. כִּי הַמַּלְכוּת הִיא בְּחִינַת דָּלֶ"ת כַּנַ"ל וּכְשֶׁמַּמְשִׁיכִין לָהּ חִיּוּת מֵהַיּוּ"ד אֲזַי נַעֲשֵׂית מַהַ ד' ה' כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ ה דָּלֶ"ת הֲוַת וְכוּ' וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַתְּבוּאָה וְהַפַּת הַיּוֹצֵא מֵהַשָּׂדֶה כַּנַ"ל עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין חִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוּ"ד. וַאֲזַי הַפַּת וְהַתְּבוּאָה הַיּוֹצֵא מֵהַשָּׂדֶה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר בְּחִינַת דָּלֶ"ת בְּחִינַת דַּלָּה וַעֲנִיָּה שֶׁנִּתְקַלְּלָה עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְכוּ' כַּנַ"ל, וְעַכְשָׁו חוֹזֵר וְנִמְשָׁךְ חִיּוּת מִבְּחִינַת יוּ"ד כַּסֵּדֶר וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַ ד' ה' וְזֶה בְּחִינַת ה דְּהַמּוֹצִיא וַאֲזַי נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר וְנִמְשָׁךְ עֲשִׁירוּת וְשֹׂבַע וּבְרָכָה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דַּ"י:

אות ו

וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שֶׁנּוֹתְנִין לַכֹּהֵן וּמַתָּנוֹת עֲנִיִּים שֶׁנּוֹתְנִין הַכֹּל מִן הַתְּבוּאָה, הַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיְּמְשַׁךְ הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַ"ה בְּחִינַת יוּד לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תְּרוּמָה לַכֹּהֵן תְּרוּמָה דַּיְקָא בְּחִינַת מַ"ה כִּי עַל יְדֵי הַתְּרוּמָה לַכֹּהֵן מְרִימִין הַתְּבוּאָה לִבְחִינַת מַ"ה וּמְקַבְּלִין מִשָּׁם חִיּוּת כַּנַ"ל וְעַל כֵּן תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אֵין לָהּ שִׁעוּר כִּי בְּחִינַת מַ"ה אֵין שָׁם בְּחִינַת שִׁעוּר כִּי הוּא בְּחִינַת מַ"ה. אֲבָל חֲכָמִים נָתְנוּ בָּהּ שִׁעוּר חֲכָמִים דַּיְקָא כִּי הַחֲכָמִים הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרִינִין לָהּ וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת מִבְּחִינַת מַ"ה כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נַעֲשָׂה בָּהּ בְּחִינַת שִׁעוּר בִּבְחִינַת אַל תִּקְרֵי מָה אֶלָּא מַאָה כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן חֲכָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת הֵם דַּיְקָא נָתְנוּ שִׁעוּר לַתְּרוּמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַ"ה כַּנַ"ל כִּי בְּחִינַת מַ"ה אֵין שַׁיָּךְ שָׁם שִׁעוּר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת חֲכָמִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְכַנַ"ל. וְהַשִּׁעוּר הוּא תְּרֵי מִמַּאָה וְאִיתָא כִּי תְּרֵי מִמַּאָה הֵם בְּחִינַת תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה כַּיָּדוּעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרֵי מִמַּאָה אֲדָנִים שֶׁנַּעֲשִׂין וְנִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מַ"ה לְמַאָה בִּבְחִינַת אַל תִּקְרֵי מָה אֶלָּא מַאָה כַּנַ"ל, וְזֶהוּ שִׁעוּר תְּרוּמָה תְּרֵי מִמַּאָה כְּדֵי לְיַחֵד וּלְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכַסֵּדֶר אָדָם וְחַוָּה וְכוּ'

כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּרֵי מִמַּאֲה כִּי עַל יָדָם נַעֲשָׂה בְּחִינַת מֵאָה מִבְּחִינַת מַ"ה עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת מֵאָדָם לְחַוָּה מִבְּחִינַת מַ"ה לִבְחִינַת מַלְכוּת וְאָז נַעֲשָׂה מִמַּה מֵאָה כַּיָּדוּעַ כִּי מַ"ה הוּא בְּחִינַת יוּד כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת לִבְחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל אֲזַי נַעֲשֵׂית גַּם כֵּן בִּבְחִינַת יוּד כִּי וָאו דָּלֶ"ת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַחִיּוּת לִבְחִינַת מַלְכוּת הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת יוּד תַּתְאָה כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת יוּד בְּגִימַטְרִיָּא כַּף הַמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּחִינַת עֲשָׂרָה עֶשְׂרָה הַכַּף כַּיָּדוּעַ וְיוּד פְּעָמִים יוּד הוּא מֵאָה:

אות ז

וְעַל כֵּן נוֹתְנִין הַתְּרוּמָה לַכֹּהֵן כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד בְּחִינַת אַבְרָהָם בְּחִינַת בְּרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד בְּרָכָה. וְאַחַר כָּךְ נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי, לֵוִי הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְנוֹתְנִין לוֹ מַעֲשֵׂר בְּחִינַת יוּד כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַיּוּד הַנַּ"ל לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵוִי. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וְנוֹתְנִין תְּרוּמָה, מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר לַכֹּהֵן כִּי כְּשֶׁמְּקַבֵּל בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוּד אֲזַי חוֹזֵר וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לֹא אִדְכַּר תַּמָּן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁחוֹזְרִין וְנוֹתְנִין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן כִּי חוֹזְרִין וּמְקַשְּׁרִין הַכֹּל לַכֹּהֵן בְּחִינַת כַּסֵּדֶר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר וְכוּ' הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁבְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הַיְנוּ כְּלָלְיוּת הָעוֹלָמוֹת מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבְּחִינַת מַ"ה הֵם חוֹזְרִים וּמִתְקַשְּׁרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים וַאֲזַי נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן כִּי בִּתְחִלָּה מַעֲלִין הַכֹּל לִבְחִינַת כֹּהֵן עַל יְדֵי הַתְּרוּמָה וְנִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כֹּהֵן וְאַחַר כָּךְ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת בִּבְחִינַת יוּד הַנַּ"ל גַּם לְמַטָּה לִבְחִינַת הָעוֹלָמוֹת לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂר לַלֵּוִי. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וּמִתְקַשְּׁרִין לַכֹּהֵן לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר עַל יְדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר אֶחָד מִמֵּאָה כְּדֵי שֶׁבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר יִהְיֶה תָּמִיד מְקֻשָּׁר בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּסֵּדֶר כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ח

וְזֶה בְּחִינַת מַתָּנוֹת עֲנִיִּים לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה שֶׁנּוֹתְנִין מֵהַשָּׂדֶה כִּי עִקַּר הַהַשְׁפָּעָה שֶׁנִּשְׁפָּע מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר בְּחִינַת יוּד לִבְחִינַת מַלְכוּת וְכוּ' הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּמּוּבָא בְּחִינַת צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ בְּחִינַת פָּנִים בְּחִינַת קֶדֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר הַיְנוּ עַל יְדֵי צְדָקָה מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר בְּחִינַת פָּנִים וְנַעֲשֶׂה מִצֶּדֶק צְדָקָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֵין הַתְּבוּאָה נִקְבַּעַת לְמַעֲשְׂרוֹת עַד שֶׁיִּרְאֶה פְּנֵי הַבַּיִת. כִּי צְרִיכִין לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַתְּבוּאָה מִבְּחִינַת שָׂדֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת

שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת בַּיִת שֶׁהוּא דִּירַת אָדָם בְּחִינַת כַּסֵּדֶר. וְזֶה בְּחִינַת בֵּית מִבְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם מַ"ה בְּחִינַת חָכְמָה בִּבְחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַתְּבוּאָה רוֹאָה פְּנֵי הַבַּיִת, פְּנֵי הַבַּיִת בְּחִינַת פָּנִים בְּחִינַת קֶדֶם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים, הַיְנוּ כְּשֶׁהַתְּבוּאָה נִכְנֶסֶת מִשָּׁדֶה לְבַיִת הַיְנוּ מִיָּד שֶׁמַּתְחִיל הַתִּקּוּן שֶׁל הַתְּבוּאָה שֶׁעוֹלֶה מִבְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר אָז נִקְבַּעַת לְתִרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת כְּדֵי לִגְמֹר הַתִּקּוּן וּלְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות י

נִמְצָא שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה הוּא כְּדֵי לְבָרְרָהּ וּלְתַקְּנָהּ לְהַמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר, לִבְחִינַת הַשָּׂדֶה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. וְעַל כֵּן כָּל תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה דְּהַיְנוּ עֲבוֹדַת הָאֲדָמָה עַל פִּי הָרֹב נַעֲשִׂית עַל יְדֵי מְקַבֵּל אוֹ חוֹכֵר. כִּי הַנּוֹתֵן, וְהַמְקַבֵּל אוֹ הַחוֹכֵר הֵם בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת נוֹתֵן וּמְקַבֵּל כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁהַנּוֹתֵן וְהַמְקַבֵּל אוֹ הַחוֹכֵר מִתְנַהֲגִים כָּרָאוּי שֶׁהַנּוֹתֵן נוֹתֵן חֶלְקוֹ שֶׁל הַמְקַבֵּל בִּשְׁלֵמוּת וְהַמְקַבֵּל אֵינוֹ נוֹטֵל לְעַצְמוֹ כְּלוּם יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁמַּגִּיעַ לוֹ עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תִּקּוּן וְיִחוּד הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ הַהַשְׁפָּעָה מֵאָדָם לְחַוָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת נוֹתֵן וּמְקַבֵּל כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה עֲבוֹדַת הָאֲדָמָה וְתִקּוּן הַשָּׂדֶה בִּשְׁלֵמוּת כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׂדֶה עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. כִּי כְּשֶׁהַנּוֹתֵן אֵינוֹ נוֹתֵן לְהַמְקַבֵּל חֶלְקוֹ בִּשְׁלֵמוּת בָּזֶה פּוֹגֵם לְמַטָּה וְכִבְיָכוֹל גַּם לְמַעְלָה אֵין נִשְׁפָּע הַחִיּוּת בִּשְׁלֵמוּת מִבְּחִינַת נוֹתֵן לִבְחִינַת מְקַבֵּל מֵאָדָם לְחַוָּה. וְכֵן כְּשֶׁהַמְקַבֵּל נוֹטֵל לְעַצְמוֹ יוֹתֵר מֵהָרָאוּי זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הַפְּגָם שֶׁל מִי שֶׁנּוֹטֵל בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ שֶׁאוֹמֵר אֲנָא אֶמְלֹךְ עַל יְדֵי זֶה הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְזֶה בְּחִינַת הַמְקַבֵּל שֶׁנּוֹטֵל לְעַצְמוֹ מֵהַשָּׂדֶה יוֹתֵר מֵהָרָאוּי נִמְצָא שֶׁנּוֹטֵל בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ שֶׁאוֹמֵר אֲנָא אֶמְלֹךְ עַל יְדֵי זֶה הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְזֶה בְּחִינַת הַמְקַבֵּל שֶׁנּוֹטֵל לְעַצְמוֹ מֵהַשָּׂדֶה יוֹתֵר מֵהָרָאוּי נִמְצָא שֶׁנּוֹטֵל בְּחִינַת מַלְכוּת לְעַצְמוֹ וּבָאֱמֶת צָרִיךְ לְקַשְּׁרָהּ לִבְחִינַת אָדָם לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל. וְכֵן לְמַטָּה צָרִיךְ לִמְסֹר וּלְקַשֵּׁר הַכֹּל לְמִי שֶׁשַּׁיָּךְ לוֹ לִבְחִינַת נוֹתֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל וְלִבְלִי לְקַבֵּל לְעַצְמוֹ רַק מַה שֶּׁמַּגִּיעַ לוֹ לֹא יוֹתֵר כְּדֵי שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בִּבְחִינַת מַלְכוּת עַל יְדֵי שֶׁנּוֹטֵל לְעַצְמוֹ יוֹתֵר מֵהָרָאוּי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲנָא אֶמְלֹךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר מַמָּשׁ כַּנַּ"ל שֶׁאָזַי הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר. אֲבָל כְּשֶׁהַנּוֹתֵן וְהַמְקַבֵּל מִתְנַהֲגִים כָּרָאוּי וְכוּ' כַּנַּ"ל אָזַי נַעֲשֶׂה תִּקּוּן וְיִחוּד הַנַּ"ל בֵּין בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׂדֶה שֶׁהִיא מַלְכוּת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁצָּרִיךְ לְעַבְּדָהּ וּלְתַקְּנָהּ וּלְהַמְשִׁיךְ לָהּ הַחִיּוּת מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות יא

וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַנּוֹתֵן וְהַחוֹכֵר שֶׁבְּהַנּוֹתֵן אֵין תּוֹלִין הַקִּלְקוּל אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ רֹב שְׁדוֹתָיו (כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ מַכַּת מְדִינָה) אֲבָל בְּהַחוֹכֵר תּוֹלִין הַקִּלְקוּל כְּשֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ רֹב שְׁדוֹתָיו כִּי אָז אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ מַכַּת מְדִינָה שֶׁהַדִּין נוֹתֵן לְנַכּוֹת לוֹ מֵחֲכוּרוֹ אַף עַל פִּי כֵן אֵין מְנַכֶּה לוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי הַנּוֹתֵן הוּא בִּבְחִינַת כֵּסֶד וְהַחוֹכֵר הוּא בִּבְחִינַת שֶׂלֹא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל וְכָל הַקִּלְקוּלִים שֶׁבָּאִים לְהַשְׂדֶה חַס וְשָׁלוֹם הַכֹּל הוּא מִבְּחִינַת שֶׂלֹא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן לְעוֹלָם תּוֹלִין יוֹתֵר הַקִּלְקֻלָּה בִּמְקַבֵּל דְּהַיְנוּ בְּחוֹכֵר מִבְּנוֹתֵן כִּי עִקַּר הַקִּלְקֻלָּה מִבְּחִינַת שֶׂלֹא כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל:

אות יב

וְזֶה בְּחִינַת עִנְיַן בִּלְעָם שֶׁהָפַךְ ה' הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּהֲפֹךְ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ. כִּי בִּלְעָם חָשַׁב לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּשֶּׂת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כִּי עַל יְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה מַפְרִידִין הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כֵּסֶד מִבְּחִינַת מַ"ה וַאֲזַי הוֹלֵךְ שֶׂלֹא כַּסֵּדֶר וַאֲזַי תּוֹכַל הַקְּלָלָה חַס וְשָׁלוֹם לָחוּל כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלָלָה שֶׁהִוא דִּינִים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שֶׂלֹא כַּסֵּדֶר וְזֶה בְּחִינַת הַקְּלָלָה שֶׁנִּתְקַלְּלוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְהַכֹּל תָּלוּי בְּהַהִדְבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׂלֹא כַּסֵּדֶר שֶׁכָּל בְּחִינַת שֶׂלֹא כַּסֵּדֶר נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁנִּפְרַד מִבְּחִינַת כַּסֵּדֶר עַל יְדֵי חֵטְא עֵבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף כַּנַּ"ל אֲזַי יְכוֹלִין לַהֲפֹךְ הַהִדְבּוּר לִקְלָלָה חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל יִשְׂרָאֵל וְהִפַּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיַּהֲפֹךְ ה' וְכוּ' וַיַּהֲפֹךְ דַּיְקָא. כִּי בְּרַחֲמָיו חָמַל עַל יִשְׂרָאֵל וְהָיָה מַמְשִׁיךְ חִיּוּת מִבְּחִינַת מַ"ה כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת שֶׂלֹא כַּסֵּדֶר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל כַּסֵּדֶר בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים וְזֶהוּ וַיַּהֲפֹךְ דַּיְקָא שֶׁנִּתְהַפֵּךְ בְּחִינַת שֶׂלֹא כַּסֵּדֶר שֶׁמִּמֶּשֶׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת הַקְּלָלָה חַס וְשָׁלוֹם לִבְחִינַת פָּנִים לִבְחִינַת בְּרָכָה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה הָיָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה כִּי אִיתָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה יָכֹל לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים כִּי יֵשׁ בְּחִינַת אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה וְכוּ' נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם סְמוּכִין תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם חוֹטְאִים חַס וְשָׁלוֹם אֵינוֹ מַסְתִּיר פָּנָיו מֵהֶם כִּי מֹשֶׁה מְקַשְּׁרָם לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כִּי הוּא מוֹצֵא אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ בְּהַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים וְעַל יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה פְּתַח מֹשֶׁה דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה בְּאַרְבָּעִים יָמִים אַחֲרוֹנִים שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּמּוּבָא שָׁם כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה יִשְׂרָאֵל מְקֻשָּׁרִים לְעוֹלָם בּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כָּרִמּוֹן, וְתוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ מִדְּרָכֵי מִיתָה לְדַרְכֵי חַיִּים כִּי הַתּוֹרָה מַחְכִּימַת פֶּתִי. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל וְהוּא רָחוֹק

מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים אַף עַל פִּי כֵן יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּקַל עַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יוֹרֶדֶת אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁהוּא בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וּמְעוֹרֶרֶת אוֹתוֹ וּמְקָרֶבֶת אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אֲבָדוֹן וּמָוֶת אָמְרוּ בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שְׁמֻעָה, הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה חַס וְשָׁלוֹם בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲבָדוֹן וּמָוֶת גַּם הֵם שׁוֹמְעִים שִׁמְעָה שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לַפְּתָאִים עָרְמָה כִּי אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת תְּמִיד עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאֶהֲבוּ פֶּתִי וְכוּ':

וְהַכְּלָל שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא יוֹרֶדֶת אֲפִלּוּ בְּעִמְקֵי תְּהוֹם לְעוֹרֵר אֲפִלּוּ אֶת הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים, לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין דִּבְרֵי תוֹרָה מִקַּבְּלִין טֻמְאָה וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ הַזָּבִין וְהַמְצֹרָעִים וְכוּ' עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה וְכוּ' זֶה רָמַז שֶׁאֲפִלּוּ אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּסִטְרָא דִּמְסָאֲבוּתָא. גַּם הֵם צְרִיכִין לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כִּי הַתּוֹרָה תְּקָרֵב גַּם אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהִסְתַּרְתִּי פָּנַי וְכוּ' וְעַתָּה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לָפָנָיו וְכוּ' כִּי לֹא תִּשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ. הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם חוֹטְאִים חַס וְשָׁלוֹם וְעַל יְדֵי זֶה הָיוּ מִתְרַחֲקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הַסְתָּרַת פָּנִים חַס וְשָׁלוֹם אֲבָל הַתּוֹרָה תְּקָרֵב אוֹתָם, אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁהֵם נְזוּפִים וּרְחוֹקִים חַס וְשָׁלוֹם מִצַּד מַעֲשֵׂיהֶם אַף עַל פִּי כֵן הַתּוֹרָה תֵּרֵד עִמָּהֶם לְמָקוֹם שֶׁהֵם שָׁם וּמִמָּקוֹם שֶׁהֵם תְּקָרֵב אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ וְתַחֲזִירֵם בִּתְשׁוּבָה בִּבְחִינַת וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ' כִּי לֹא תִּשָּׁכַח וְכוּ'. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתְךָ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ וְכוּ' וְדָרַשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּשָׁכְבְּךָ בַּקֶּבֶר הַיְנוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאַתָּה שׁוֹכֵב בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם גַּם אָז הַתּוֹרָה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וּתְקָרֵב אוֹתְךָ לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכוּ' (סִימָן יא) שֶׁעַל יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה יְכוֹלִין לָצֵאת מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה וּשְׁפָלָה לְמַדְרֵגָה גָּבוֹהַּ מְאֹד כִּי דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה מְאִירִין לוֹ כִּי הֵם בְּחִינַת 'צִפּוֹרְתָּא דְּקָאֵי עַד קַרְסֹלֵּיהּ בְּמַיָּא' בְּבְחִינַת וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וְכוּ' וְרֵישֵׁהּ מְטֵי וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁמִּיּוֹם שֶׁזָּכִינוּ בְּחֶמְלַת ה' לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מִיּוֹם הַהוּא אֵין שׁוּם הַרְחָקָה לְיִשְׂרָאֵל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם כִּי תָּמִיד הֵם סְמוּכִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁיּוֹרֶדֶת וְעוֹלָה עִמָּהֶם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ עִקַּר נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. כִּי גַּם קֹדֶם נְתִינַת הַתּוֹרָה הָיוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה עוֹבְדִים ה' יִתְבָּרַךְ בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מְאֹד כְּגוֹן הָאָבוֹת וְכוּ' וּמַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּבְוַדַּאי גַּם עַכְשָׁו יֵשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה בְּכָל דּוֹר בְּחִינַת בְּנֵי עֲלִיָּה שֶׁאֲפִלּוּ אִם לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה הָיוּ גַּם כֵּן יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְעָבְדוֹ בֶּאֱמֶת וְעִקַּר הַמַּעֲלָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁל נְתִינַת הַתּוֹרָה הוּא שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה גַּם הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא כַּנַּ"ל וְכָל יִשְׂרָאֵל זוֹכִים

לְהִתְקָרֵב אֵלָיו עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי לְהַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה הוּא גַּם כֵּן זְכוּת גָּדוֹל נְתִינַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסִיף לֶקַח וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן עִקַּר הַחֶמְלָה וְהַחֶסֶד שֶׁל ה' יִתְבָּרֵךְ אֲשֶׁר נָתַן אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהַתּוֹרָה הִיא דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה שֶׁעַל יָדָהּ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֲפִלּוּ הַפְּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים מִמָּקוֹם שֶׁהוּא לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי נְתִינַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֵין כֹּחַ לְהַקְלָלָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁתִּחּוֹל בְּיִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁחָטְאוּ בַּעֲבוֹדָה זָרָה וְהִפְרִידוּ הַחִיּוּת מֵאָדָם לְחַוָּה לִבְחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר שֶׁמִּשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֲחִיזַת הַקְּלָלָה חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן הַתּוֹרָה מְקַשֶּׁרֶת אוֹתָם תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל כִּי זֶהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם תָּמִיד עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִוא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כֵּן לְעוֹלָם אֵין כֹּחַ בְּהַקְּלָלָה לָחוּל עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת חָכְמָה כִּי אוֹרַיְתָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה נַפְקַת הֵינוּ בְּחִינַת מַ"ה כַּנַּ"ל כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אָדָם בִּבְחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם בְּחִינַת אָדָם מַ"ה וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְעוֹלָם נִשְׁפָּע הַחִיּוּת מִבְּחִינַת מַ"ה כַּסֵּדֶר לִבְחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר אַף כְּשֶׁהֵם חוֹטְאִים לְפָנָיו כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין כֹּחַ בְּהַקְּלָלָה שֶׁתִּחּוֹל עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר בִּלְעָם אַחַר שֶׁשֶׁת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו אָמַר מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב. מַ"ה דַּיְקָא כִּי בֵּרְכָם מֵעִין הַקְּלָלוֹת שֶׁרָצָה לְקַלְּלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הֵינוּ שֶׁאָמַר שֶׁבִּחִינַת מַה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַטּוֹב וְהַבְּרָכָה בְּחִינַת כַּסֵּדֶר, לְעוֹלָם מַשְׁפִּיעַ בָּהֶם עַל יְדֵי אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב הֵינוּ עַל יְדֵי אֹהָלִים שֶׁעוֹסְקִים בָּהֶם בַּתּוֹרָה כִּי עַל יְדֵי זֶה לְעוֹלָם הֵם מְקֻשָּׁרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מַ"ה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה הֵם תָּמִיד בִּבְחִינַת כַּסֵּדֶר כִּי בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נִתְהַפֵּךְ לִבְחִינַת כַּסֵּדֶר אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם בַּדִּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַ"ה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה נִתְהַפֵּךְ דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמַר שָׁם כִּנְחָלִים נִטָּיוּ כַּאֲהָלִים נָטַע ה' כְּגַנּוֹת עֲלֵי נָהָר וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַה נְּחָלִים מַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה אַף דִּבְרֵי תוֹרָה מַעֲלִין אֶת הָאָדָם וְכוּ' הֵינוּ כַּנַּ"ל כִּי הַתּוֹרָה מְקֻרֶבֶת אֶת הָאָדָם אֲפִלּוּ מֵעֲמְקֵי הַטֻּמְאָה חַס וְשָׁלוֹם וּמְטַהֶרֶת אוֹתוֹ וּמְקֻרֶבֶת אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כְּגַנַּת עֲלֵי נָהָר כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הֵם לְעוֹלָם קְרוֹבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְאֵינָן נִפְסָקִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם כְּמוֹ הַנָּגֶן שֶׁהוּא אֵצֶל הַנָּהָר שֶׁהַמַּיִם מַשְׁקִין אוֹתוֹ תָּמִיד וְאֵינָן נִפְסָקִים מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם, כְּמוֹ כֵן הֵם מְקֻשָּׁרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְתָמִיד נִמְשָׁךְ לָהֶם הַחִיּוּת מִבְּחִינַת מַ"ה אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

אות יג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י רָשָׁע כְּבָר קָדְמָךְ אַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר. כִּי אַבְרָהָם הִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר לַעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וְהָעֲקֵדָה הִוא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים כִּי אַבְרָהָם הוּא בְּחִינַת מַה כַּמּוּבָא בְּחִינַת חֶסֶד כִּסֵּדֶר כַּנַ"ל וְיִצְחָק הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר וְאַבְרָהָם עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה קָשַׁר וְעָקַד אֶת בְּחִינַת יִצְחָק בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר לִבְחִינַת אַבְרָהָם בְּחִינַת מַה כִּסֵּדֶר וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כִּסֵּדֶר כִּי נִכְלַל יִצְחָק בְּאַבְרָהָם עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה. וְזֹאת הָעֲקֵדָה עוֹמֶדֶת לְיִשְׂרָאֵל תָּמִיד לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם בְּכָל עֵת שֶׁנִּתְרַחֲקִין מֵה' יִתְבָּרְךְ חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי חֲטָאֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲקֵדָה נִמְתָּק בְּחִינַת שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר בְּחִינַת יִצְחָק וְנִכְלָל בְּכִסֵּדֶר וְעַל יְדֵי זֶה אֵין שׁוּם דִּין שׁוֹרֶה עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם כַּנַ"ל, עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ הַחִיּוּת תָּמִיד מִבְּחִינַת כִּסֵּדֶר מַ"ה בְּחִינַת אַבְרָהָם לִבְחִינַת יִצְחָק וְכוּ' כַּנַ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל וְנִתְהַפֵּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י רָשָׁע כְּבָר קָדְמָךְ אַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם וְכוּ' כִּי עַל יְדֵי הָעֲקֵדָה נִמְתַּק וְנִכְלַל שֶׁלֹּא כִּסֵּדֶר בִּבְחִינַת כִּסֵּדֶר בִּבְחִינַת מַ"ה וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת שׁוֹכֵר הֲלָכָה ג אוֹת ד:

הֲלָכָה ד בְּהִלְכוֹת אֱמָנִין הֲלָכָה ד אוֹת ל:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה ה אוֹת מה:

שכירות פועלים א:

בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ' וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ וְכוּ':

אות א

עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת אֱמָנִין הֲלָכָה א שֶׁכָּל הַמְּלָאכוֹת וְהָאֱמָנוּת הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וּבֵרוּר שֶׁצְּרִיכִים בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים דַּיְקָא לְהַשְׁלִים וּלְתַקֵּן מַעֲשֵׂה הַבּוֹרֵא וְכוּ' עַל יְדֵי בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע, כַּמְּבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִילָה כְּפִי מַה שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גְּדוֹלָה מְלָאכָה שֶׁהִזְהִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלֶיהָ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה, כִּי הַמְּלָאכָה הִוא דָּבָר גָּדוֹל וְתִקּוּן גָּדוֹל מְאֹד, כִּי מְבָרֵר הַטּוֹב וּמַשְׁלִים פְּעֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַתָּה עַל יָדוֹ. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וְכוּ', כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' וְכוּ'. וְהִקְשׁוּ

הַמְפָרְשִׁים, לָמָּה לוֹ לִכְתֹּב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, הֲלֹא עִקַּר הַמִּצְוָה הוּא רַק לִשְׁבּוֹת בְּשַׁבָּת?! אַךְ בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה מַזְהֶרֶת שֶׁהָאָדָם יַעֲסֹק בִּמְלָאכָה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי הוּא תִּקּוּן וּשְׁלֵמוּת פְּעֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' וְכוּ'. וְעַל כֵּן גַּם אָנוּ מַזְהָרִין לַעֲסֹק בִּמְלָאכָה וְאֱמָנוּת בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כְּדֵי לְהַשְׁלִים וּלְמַלְאוֹת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת גָּמוּר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי מַלָּאכוֹת וְאֻמָּנוּת הַתַּחְתּוֹנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת, כִּי מִזֶּה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא שְׁבִיתָה שֶׁאֵין בְּרוּר אָז, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב וְהַשַּׁבָּת נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֵׁשֶׁת הַיָּמִים דַּיְקָא, בְּבְחִינַת (ע"א דַּף ג) מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת, בְּבְחִינַת הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וּלְמָחָר לְקַבֵּל שְׂכָרָם שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת מְלָאכָה שֶׁבְּשֵׁשֶׁת יְמֵים עַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין וּמְקַבְּצִין הַטּוֹב מֵהָרַע וְאָז נַעֲשֶׂה שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב, כִּי כְּבָר נַעֲשָׂה בְּחִינַת שְׁבִיתָה בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב עַל יְדֵי שֶׁנִּתְבָּרֵר הַטּוֹב מִן הָרַע בְּשֵׁשֶׁת יָמִים. כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה מְעֹרָב טוֹב וָרַע וְעַל יְדֵי הַבְּרוּר שֶׁבְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁזֶּה בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַהוֹלֵךְ בַּמִּדְבָּר מוֹנֶה שִׁשָּׁה יָמִים וְעוֹשֶׂה שַׁבָּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, כִּי הַשַּׁבָּת הוּא תָּמִיד לְאַחַר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי עַל יְדֵי הַבְּרוּר שֶׁבְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל:

אות ב

נִמְצָא שֶׁהַמְּלָאכָה הִוא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת נְגוּנִים, כִּי הַנִּגּוּן הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב, בְּחִינַת וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קכח) יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. 'וְטוֹב לָךְ' דַּיְקָא, כִּי הוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת הוּא הָיָה אֲבִי כָּל תֹּפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב וְצִלָּה גַּם הוּא יָלְדָה אֶת תּוּבַל קַיִן לוֹטֵשׁ כָּל חֹרֶשׁ נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל. כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת וְעַל כֵּן הֵם סְמוּכִים זֶה לָזֶה, כִּי כָּל חוֹרֵשׁ אֱמֶן הוּא בְּבְחִינַת נְגוּנִים בִּבְחִינַת מְנַגֵּן בְּכִנּוֹר בְּחִינַת וְנַגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ, עַיֵּן שָׁם (סִימָן נד). וְזֶה שֶׁנּוֹהֲגִין בַּעֲלֵי מְלָאכוֹת לְנַגֵּן בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסְקִין בִּמְלַאכְתָּם, כִּי הַמְּלָאכָה הִוא בִּבְחִינַת נְגוּנִים כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי כה) הָגוֹ סִיגִים מִכֶּסֶף וַיֵּצֵא לַצֹּרֵף כֶּלִי הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּצֶּדֶק וְכוּ'. כִּי בֵּרוּר הַכֶּסֶף מֵהַסִּיגִים לַעֲשׂוֹת כְּלִי הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הָרִשְׁעוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב מֵהֶם בִּבְחִינַת נְגוּנִים כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ' כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת מְקַבֵּל אֶת הַשָּׁדֶה, עַיֵּן שָׁם:

אות ג

וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה תּוֹרָה לְתֵת שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ בְּיוֹמוֹ, כִּי אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמְּבֹרָר הַפּוֹעֵל עַל יְדֵי מְלַאכְתּוֹ כַּנַּ"ל הֵם נִתְקַבְּצִין בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן שֶׁמִּשְׁתַּכֵּר עַל יְדֵי פְּעֻלָּתוֹ, כִּי כָּל טוֹב וְכָל נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הֵם בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. וְזֶהוּ הַמָּמוֹן שֶׁהַפּוֹעֵל נוֹטֵל בְּעַד פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁמְּבֹרָר וְהֵם מִתְקַבְּצִים בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן וְעַל כֵּן מִשְׁתַּכֵּר מָמוֹן עַל יְדֵי פְּעֻלָּתוֹ כַּנַּ"ל. וְהַמָּמוֹן הוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ, כִּי הַנֶּפֶשׁ שְׁרָשָׁהּ בָּעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן סט), הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי מְלַאכְתּוֹ שֶׁעָבַד עַל יְדֵי זֶה הוּא מְבָרֵר וּמְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ נִיצוֹצוֹת שֶׁהֵם חֶלְקֵי נַפְשׁוֹ שֶׁהָיוּ מְפֻזָּרִים שָׁם וְעַל יְדֵי שֶׁתִּקֵּן וְקִבֵּץ אוֹתָם עַל יְדֵי מְלַאכְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּהַמָּמוֹן שֶׁמִּשְׁתַּכֵּר שֶׁשָּׁם מְקֻבָּץ כָּל הַטּוֹב וַאֲזַי מְקַבֵּל הַמָּמוֹן וּמַשְׁלִים נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָתֵת שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ. כִּי כָּל הַבְּרוּרִים וְהַתִּקּוּנִים הוּא לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַשָּׁעָה, כַּמּוּבָא בִּתְחִלַּת הַמַּאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ (סִימָן נד) וְעַל כֵּן זֶה שֶׁעָבַד אֶצְלוֹ בְּזֶה הַיּוֹם וְזָכָה בְּמָמוֹן עַל יְדֵי שֶׁבֵּרַר וְקִבֵּץ נִיצוֹצוֹת חֶלְקֵי נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבֵּרַר הֵם לְפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם עַל כֵּן צָרִיךְ לָתֵת שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ בְּיוֹמוֹ כְּדֵי לְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ בְּזֶה הַיּוֹם, כִּי זֶה הַתִּקּוּן וְהַבְּרוּר שַׁיָּךְ לְאוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הַקְּפִידָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְתֵכֶף שֶׁעָבַר הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אוֹ לַיְלָה הָרִאשׁוֹנָה שׁוּב אֵינוֹ עוֹבֵר, כִּי זֶה עִקַּר הָאַזְהָרָה מֵאַחַר שֶׁבֵּרַר וְקִבֵּץ הַטּוֹב בְּזֶה הַיּוֹם עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עַל יְדֵי שְׂכַר הַפְּעֻלָּה כַּנַּ"ל, כִּי הַבְּרוּר הוּא לְפִי הַיּוֹם כַּנַּ"ל וּכְשֶׁיִּתֵּן לוֹ שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ בְּיוֹם אַחֵר לֹא יַשְׁלֵם נַפְשׁוֹ, כִּי הַשְׁלֵמוּת לְפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁעָבַד בּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר שֶׁעָבַר יוֹם הָרִאשׁוֹן שׁוּב אֵינוֹ עוֹבֵר וְעַל כֵּן הַשָּׁעוּר הוּא עוֹנָה אַחַת, דְּהַיְנוּ אוֹ יוֹם אוֹ לַיְלָה, דְּהַיְנוּ אִם כְּלָה שְׂכִירָתוֹ בַּיּוֹם אוֹ בְּסוֹף הַלַּיְלָה שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַיּוֹם יֵשׁ לוֹ זְמַן כָּל הַיּוֹם. וְכֵן אִם כְּלָה שְׂכִירוּתוֹ בַּלַּיְלָה אוֹ בְּסוֹף הַיּוֹם שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַלַּיְלָה יֵשׁ לוֹ זְמַן כָּל הַלַּיְלָה, כִּי הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה בָּהֶם הָעוֹנוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, בְּתָבוֹנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים. וְעַל כֵּן הַיּוֹם אוֹ הַלַּיְלָה נִקְרָאִים בִּלְשׁוֹן הַפּוֹסְקִים עוֹנָה, כִּי כָּל אֶחָד זְמַן וְעוֹנָה מְיֻחָד כַּנַּ"ל, כִּי הַיּוֹם הוּא בְּחִינָה שֶׁאָז נִמְשָׁךְ נֶפֶשׁ וּמֹחִין חֲדָשִׁים וּבַלַּיְלָה לְהֵפֶךְ שֶׁאָז מַעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת נִמְצָא שֶׁכָּל אֶחָד מִשְּׁנֵה זְמַנּוֹ מֵחֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָתֵת שְׂכָרוֹ בִּזְמַנּוֹ בְּיוֹמוֹ אוֹ בְּלֵילוֹ, כִּי הַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן לְפִי הַזְּמַן וְהַשָּׁעָה וּכְשֶׁחָלַף הַיּוֹם וּבָא לַיְלָה הוּא זְמַן אַחֵר וְאֵין בּוֹ הַשְׁלֵמוּת שֶׁל הַיּוֹם שֶׁעָבַר, כִּי הַכֹּל לְפִי הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה כַּנַּ"ל:

אות ד

וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ, מָה רָאָה זֶה לִתְלוֹת בְּאִילָן וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁמְּסַר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל הַשְׂכִּירוּת. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, וְכִי כָּל הַפּוֹעֲלִים מוֹסְרִים נַפְשָׁם, כִּי רֹב מְלָאכוֹת

אֵין בָּהֶם מְסִירַת נֶפֶשׁ וְאַף עַל פִּי כֵן עוֹבְרִים עַל לֹא תַּלִּין אַף בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ בְּכָל הַמְּלָאכוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם מְסִירַת נֶפֶשׁ וְסָכָנָה בְּגַשְׁמִיּוּת. עִם כָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת סַכָּנָה וּמְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, כִּי זֶה הַפּוֹעֵל הָעוֹבֵד מְלָאכָה הוּא צָרִיךְ לְיַרֵּד לְעֹמֶק הָעֲשִׂיָּה לְבָרֵר מִשָּׁם הַנִּיצוֹצוֹת, כִּי אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁמִּתְבָּרְרִין עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת מְלָאכָה הֵם נִסְתָּרִים וְנֶעְלָמִים מְאֹד בְּעִמְקֵי הָעֲשִׂיָּה וְעַל כֵּן צָרִיךְ יְגִיעָה גְּדוֹלָה וְאֱמוּנוּת וּפְעֻלָּה בַּיְדַיִם לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶת חָרֹשׁ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם. כִּי הַמְּלָאכָה הִיא בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ, כִּי מִתְחִלָּה אַף שֶׁהָיָה הַדָּבָר נִבְרָא לֹא הָיָה בְּתִקּוּנוֹ וְלֹא נִתְתַּקֵּן וְלֹא נִגְמַר בְּרִיאוּתוֹ עַד עַתָּה עַל יְדֵי אֱמוּנוּתוֹ וְעַל כֵּן הוּא עָבוֹדָה קָשָׁה וִיגִיעָה גְּדוֹלָה כִּי צָרִיךְ לֵירֵד לְעֹמֶק הָעֲשִׂיָּה לְגָמֹר וּלְהַשְׁלִים הָעֲשִׂיָּה עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי יָדָיו וִיגִיעַ כַּפָּיו מַמָּשׁ וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ כִּי הוּא בִּבְחִינַת סַכָּנָה גְּדוֹלָה מֵאַחַר שֶׁיּוֹרֵד לְעֹמֶק הָעֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם סִטְרָא דְּמוֹתָא וּכְשֶׁיּוֹרֵד לְשָׁם הוּא בִּבְחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַנֶּפֶשׁ אַךְ זֹאת הַיְרִידָה הִוא צֹרֶךְ עֲלִיָּה כְּדֵי לַעֲלוֹת וּלְבָרֵר מִשָּׁם הַנִּיצוֹצוֹת וְעַל כֵּן תֵּכֶף שֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׂלִים פְּעֻלָּתוֹ וְלָצֵאת מִשָּׁם צָרִיךְ תֵּכֶף וּמִיָּד לְהַחֲזִיר לוֹ נַפְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן שֶׁל שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, וְאֵלּוּ הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ מָה רְאָה זֶה וְכוּ', כִּי הוּא בִּבְחִינַת סַכָּנָה וּמְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִקְפִּידָה הַתּוֹרָה עַל פְּעֻלַּת שָׂכִיר לְתֵת בְּיוֹמוֹ וְעוֹבֵר עַל כַּמָּה לָאוִין וַעֲשֵׂה. וְלֹא הִקְפִּידָה כָּל כָּךְ עַל שְׂאָר מָמוֹן שֶׁמַּגִּיעַ לְאָדָם מֵחֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר יוֹמוֹ, כִּי עִקַּר קְפֵידָא עַל פְּעֻלַּת שָׂכִיר שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי מְלָאכָה כַּנַּ"ל וְהִגִּיעַ לוֹ עַל יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת נִשְׂכָּר לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא כְּעֶבֶד שֶׁהוּא יְרִידָה גְּדוֹלָה וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַמָּמוֹן שֶׁהוּא עֲלִיַּת וּבֵרוּר הַנִּיצוֹצוֹת וּשְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָתֵת בְּיוֹמוֹ כַּנַּ"ל. כִּי אֲפִלּוּ מָמוֹן שֶׁמִּשְׂתַּכֵּר בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אַף שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת בֵּרוּר עִם כָּל זֶה לֹא נִשְׂכַּר לְעֶבֶד וְלֹא יָרַד לַעֲשִׂיָּה כָּל כָּךְ רַק שֶׁהוּא בֵּרוּר דָּבָר שֶׁנַּעֲשָׂה כְּבָר שֶׁמְּבָרְרוֹ מִזֶּה לָזֶה וְיוֹצֵא וּמְבֹרָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת. אֲבָל הַפּוֹעֵל שֶׁנִּשְׂכַּר כְּעֶבֶד וְעוֹשֶׂה מְלָאכָה שֶׁעוֹשֶׂה בְּיָדָיו דָּבָר חָדָשׁ מַמָּשׁ וּמוֹצִיא כֵּלִי לְמַעֲשֵׂהוּ וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָתֵת שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ לְהָשִׁיב לוֹ נַפְשׁוֹ בְּיוֹמוֹ וּזְמַנּוֹ כַּנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל, בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ רָאשֵׁי תֵּבוֹת שַׁבָּת. כִּי הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת מַמָּשׁ שֶׁהוּא שְׁבִיתָה מִן הַבֵּרוּרִים, כַּמּוּבָא וְכוּ', כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָיָה מַשְׂכֹּר וּמְשֻׁעְבָּד לַחֲבֵרוֹ הָיָה מְבֹרָר בֵּרוּרִים וְכוּ' וּכְשֶׁנִּשְׁלַם פְּעֻלָּתוֹ וְיוֹצֵא לְחֵרוּת אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת שַׁבָּת, כִּי גָּמַר הַבֵּרוּר וְהוֹצִיא הַטּוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב וַאֲזַי הַשְׁבִיתָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ

לָתֵת לוֹ שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ תֵּכֶף כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִגְמָר הַבֵּרוּר וְיִהְיֶה בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת שְׁבִיתָה כַּנַ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין חוֹזֵר הַטּוֹב, דְּהַיְנוּ שְׂכַר הַפְּעֻלָּה לִמְקוֹמוֹ אֵין שְׁלֵמוּת עֲדַיִן:

אות ו

וְזֶה בְּחִינַת הַמְסַפֵּר בֵּין יִשְׂתַּבַּח לְיוֹצֵר, עֲבֵרָה הִוא בְּיָדוֹ וְחוֹזֵר עָלֶיהָ מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה. 'מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה' דַּיְקָא, עַל פִּי מַה שֶּׁמְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת מְקַבֵּל הַשָּׁדֶה (הֲלָכָה א) שֶׁעַל יְדֵי הַנִּגּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הַטּוֹב מְנַצְּחִין הַמִּלְחָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְעֵת הֵחֵלּוּ בְּרִנָּה כַּנַ"ל. גַּם עַיֵּן לְעֵיל (בְּהִלְכוֹת חֲכִירוּת הֲלָכָה א, ה) בְּחִינַת סֵדֶר הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן כַּנַ"ל. הַיְנוּ שֶׁאַחַר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה וְשִׁירַת הַיָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב בִּבְחִינַת נִגּוּנִים אֲזַי אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַסְמִיךְ תֵּכֶף הַקְּרִיאַת שְׁמַע לִפְסוּקֵי דְּזִמְרָה, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּגְמָר הַתִּקּוּן וְנִתְקַבֵּץ הַטּוֹב צָרִיךְ לְזַהֵר וּלְמַהֵר וְלִכְנֹס עִם הַנִּגּוּן אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כְּדֵי לָשׁוּב הַטּוֹב אֶל הַטּוֹב, דְּהַיְנוּ הַנִּגּוּן שֶׁהוּא קִבּוּץ הַטּוֹב לַהֲשִׁיבוֹ לִבְחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְזְרוּ הֵם לְהִתְאַחֵז בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הוּא מִלְחָמָה חֲזָקָה וְהֵם אוֹרְבִים תָּמִיד לְהִתְאַחֵז בְּהַטּוֹב, וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּפְסִיק בֵּין יִשְׂתַּבַּח לְיוֹצֵר וּפוֹגֵם בָּזֶה וְאֵינוֹ מַחֲזִיר תֵּכֶף קִבּוּץ הַטּוֹב אֶל בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב עַל כֵּן הוּא חוֹזֵר מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה כִּי הוּא בְּחִינַת קִלְקוּל הַמִּלְחָמָה, כִּי נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה הוּא רַק עַל יְדֵי תִּקּוּן הַנִּגּוּן כְּתִקּוּנוֹ כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם, הַיְנוּ בְּחִינַת נִגּוּן בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה כִּי הַשִּׁירָה בַּגָּרוֹן כַּמּוּבָא וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, הַיְנוּ קְרִיאַת שְׁמַע, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ בְּחִינַת סְמִיכַת קְרִיאַת שְׁמַע לִפְסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּנַ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת פְּרִיעַת שִׂכַר שְׂכִיר בְּזִמְנוֹ שֶׁתֵּכֶף בִּגְמַר פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת קִבּוּץ הַטּוֹב בִּבְחִינַת נִגּוּנִים כַּנַ"ל צָרִיךְ תֵּכֶף לִתֵּן לוֹ וּלְהָשִׁיב לוֹ שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּשּׁוּב בְּחִינַת הַנִּגּוּן, דְּהַיְנוּ קִבּוּץ הַטּוֹב לִמְקוֹמוֹ וְשָׁרְשׁוֹ וַאֲזַי נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ רָאשֵׁי תֵּבוֹת שַׁבָּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְמִיכַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה לִקְרִיאַת שְׁמַע כַּנַ"ל. כִּי קְרִיאַת שְׁמַע הִוא בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע בִּבְרִיאָה וְשָׁם הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּמּוּבָא. וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה בִּיצִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כַּמּוּבָא. וְתֵכֶף שֶׁנִּגְמָר פְּעֻלַּת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תֵּכֶף וּמִיָּד שַׁבָּת כְּדֵי לְהַעֲלוֹת וּלְהַכְנִיס הַטּוֹב שֶׁנִּתְקַבֵּץ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּתוֹךְ הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב. וְזֶה בְּחִינַת שְׂכַר שְׂכִיר בְּיוֹמוֹ שֶׁאַחַר שֶׁנִּגְמַר פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה לָתֵת לוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְמִיכַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה לִקְרִיאַת שְׁמַע כַּנַ"ל:

שכירות פועלים ב:

מִצְוָה לָתֵת שְׂכַר שָׂכִיר בְּזַמַּנּוֹ וְאִם אֵחֲרוֹ עוֹבֵר בְּלָאו וְכוּ':
עִנְיַן אִסּוּר לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר וְכוּ' שֶׁהֶחְמִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד בְּשָׂכַר שָׂכִיר לְפָרְעוֹ בְּזַמַּנּוֹ דַּיְקָא וְהַמְאַחֵר עוֹבֵר בְּכַמָּה לָאוִין וַעֲשֵׂה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּטוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ:

אות א

עַל פִּי הַמַּאֲמָר 'וַיְהִי מִקֵּץ' בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא סִימָן ז כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב. כִּי צָרִיךְ לְרַחֵם מְאֹד עַל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי וְכוּ' וְעִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמַּשְׁאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת, כִּי זֶהוּ מַשְׁאוֹי כָּבֵד מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לִשָּׂא כְּלָל הַמַּשְׁאוֹי זֶה שֶׁל עָוֹן, כִּי יִשְׂרָאֵל לְפִי דַּקּוּתָם מִשָּׁרְשָׁם הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵעָוֹן וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְרַחֵם עַל כָּל אֶחָד לְהַכְנִיס בּוֹ דַּעַת לְהוֹצִיאוֹ מִמַּשְׁאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת, כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְמַקִּיפִים בְּחִינַת שֶׁפַע הַכֶּתֶר וְכוּ' וְעַל יְדֵי כְּלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד עַל יְדֵי זֶה מִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל הָאֲרַת הָרָצוֹן בְּעֵת הָאֲכִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֲרַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל, כִּי הַמַּלְכוּת מְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה מֵהַיְדִים שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה וְכוּ' וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהָאֲרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא עַיֵּן שָׁם פְּלָאוֹת:
וְאִיתָא שָׁם שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו הַמַּשְׁאוֹי שֶׁל עָוֹן אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה הַתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל לַיְלָה וְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל יוֹם, כִּי יִשְׂרָאֵל לְפִי רוּחָנִיּוּתָם וְדַקּוּתָם אֵינָם יְכוֹלִים לִשָּׂא עֲלֵיהֶם הַמַּשְׁאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר בַּל תָּלִין וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית לִזְכּוֹת לְאֵלּוּ הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהֵם עִקַּר שֶׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְהָאֲרַת הָרָצוֹן זוֹכִים בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְעִקַּר עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת, וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד צָרִיךְ שֶׁיְּהֶיהָ לוֹ אֵיזֶה מֻמְשָׁלָה בְּחִינַת מַלְכוּת כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל פַּרְנָסָה וְלִזְכּוֹת לְהָאֲרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם כָּל זֶה בָּאֵר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמָּצִינוּ בַּתּוֹרָה שֶׁהִזְכִּירָה כַּמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה מִצְוֹת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכֵן בִּתְחִלַּת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה פָּתַח תְּחִלָּה אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. וּכְבָר מְבֹאָר בְּכַמָּה סְפָרִים קֻשְׁיָא זוֹ לָמָּה תְּלָאָה הַתּוֹרָה כָּל הַמִּצְוֹת בִּיצִיאַת מִצְרַיִם? אַךְ בֶּאֱמֶת כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה תְּלוּי בִּבְחִינָה זוֹ לָצֵאת מֵעֲבֵדוּת לְחֵרוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁיָּצָאנוּ מֵעֲבֵדוּת לְחֵרוּת, כִּי כָּל הָעֲוֹנוֹת הֵם עַל יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ג) וְהֵם בָּאִים מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ וְזֶה בְּחִינַת עֲבָדוּת שֶׁהִוא בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַדַּעַת בְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעַבְדוּת הִוא בְּחִינַת בִּלְבּוּל הַדַּעַת וְחֵרוּת הוּא יְשׁוּב הַדַּעַת, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַבְדוּת הוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הָעֲוֹנוֹת בְּחִינַת אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אָרוּר אַתָּה וְכוּ', כַּמּוּבָא. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא אָנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִכְנָע זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת וְנִכְלָלִין בְּחֵרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ וְכוּ', 'מַמְלֶכֶת' דַּיְקָא כַּנַּ"ל, כִּי מַלְכוּת בְּחִינַת חֵרוּת הוּא הַהֵפֶךְ מִמָּשׁ מֵעַבְדוּת, כִּי עַבְדוּת הוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הָעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל וּמַלְכוּת וְחֵרוּת עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָאֲרַת הָרָצוֹן, כִּי עִקַּר הָאֲרַת הָרָצוֹן נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְהָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁמְּאִירִים עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד זֶהוּ הַהֵפֶךְ מֵעֲוֹנוֹת, כִּי הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁמְּאִיר הֶחְכֵּם בְּבֵן וְתַלְמִיד לְהַצִּילָם מֵעֲוֹנוֹת, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה מְאִירִין הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֲרַת הָרָצוֹן וְעַל יְדֵי הָאֲרַת הָרָצוֹן נִתְכַּפְּרִין כָּל הָעֲוֹנוֹת, כִּי הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל זֶה בְּחִינַת שֶׁפַע הַכָּתָר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר כַּיָּדוּעַ, כִּי אָז זוֹכִים לִסְלַח נָא הַמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הָאֲרַת הָרָצוֹן הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת וְחֵרוּת עַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְסִלּוּחַת עֲוֹנוֹת. וְעַבְדוּת הוּא הַהֵפֶךְ מִמָּשׁ, כִּי עַבְדוּת הִוא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הָעֲוֹנוֹת וְעַל כֵּן כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ תְּלוּיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת עַל יְדֵי זֶה אָנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיִי בָּזֶה לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת עַבְדוּת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲוֹנוֹת וְלִזְכּוֹת לְחֵרוּת בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְהָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מֵעֲוֹנוֹת בְּחִינַת סְלִיחַת עָוֹן וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַזְהִירָה הַתּוֹרָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֶבֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַבְדוּת הוּא בְּחִינַת עֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְחֵרוּת בְּחִינַת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נוֹפֵל לְאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁל עַבְדוּת מֵחֲמַת דָּחֳקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ הוּא רַחֲמָנוּת גָּדוֹל עָלָיו, כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְפִי דַּקּוּתוֹ וְרוּחָנִיּוּתוֹ אֵינוֹ יָכוֹל כְּלָל לִשָּׂא עָלָיו עֹל הָעַבְדוּת, כִּי עֹל הָעַבְדוּת הוּא בְּחִינַת הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת מַמָּשׁ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לִשָּׂא עֲלֵיהֶם כְּלָל מַשָּׂאוֹי זוֹ אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי עֹל הָעַבְדוּת הוּא בְּחִינַת עֹל הָעֲוֹנוֹת מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֶחְמִירָה

הַתּוֹרָה מְאֹד בְּעֶבֶד עִבְרִי, לֹא תִרְדֶּה בוֹ בְּפָרֶךְ וְכוּ'. וְכֵן בְּכַמָּה דְּבָרִים עַד שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַקּוֹנֶה עֶבֶד עִבְרִי כְּקוֹנֶה אָדוֹן לְעַצְמוֹ. כִּי הַתּוֹרָה הֶחְמִירָה מְאֹד מְאֹד לְהָקֵל מֵאַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֹל הָעֲבדוּת לְבַל יִהְיֶה עָלָיו מַטֶּל עֹל הָעֲבדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי אֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו כְּלָל עֹל הָעֲבדוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁכְּבָר נִמְכַּר לְעֶבֶד חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהָקֵל עָלָיו הָעֹל בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ עַל יְדֵי עֹל הָעֲבדוּת הַקָּשָׁה, כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּקִלִּין עָלָיו הָעֲבוֹדָה נֶחֱלָשׁ וְנִכְנָס בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹל הָעֲבדוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ בְּשָׁכִיר יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינָה שֶׁל עֲבדוּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ עֲבדוּת מַמָּשׁ, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּחִינָה שֶׁל עֲבדוּת שֶׁהִשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַעֲבֹד מְלֶאכֶת חֲבֵרוֹ, הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד בִּשְׂכָרוֹ לְפָרְעוֹ בְּזְמַנּוֹ דַּיְקָא, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַשָּׂכִיר שֶׁהִשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַחֲבֵרוֹ וְהִשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לִבְחִינַת עֲבדוּת מַה שֶּׁאֵין רָאוּי לוֹ לְיִשְׂרָאֵלִי, כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו כְּלָל עֹל עֲבדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׁאוֹי שֶׁל עָוֹן אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד כַּנַּ"ל, אַךְ מִגֹּדֶל דַּחֲקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ הֻכְרַח לְהַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ לִבְחִינַת עֲבדוּת לְהַשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת חֲבֵרוֹ כְּדֵי לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשׁוֹ כִּי עָנִי הוּא, וְזֹאת הַבְּחִינָה, דְּהַיְנוּ זֶה שֶׁמַּשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת חֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲבדוּת כְּדֵי לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשׁוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מַה לֶּאֱכֹל, זֹאת הַבְּחִינָה הוּא בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי בֶּאֱמֶת בְּחִינַת עֲבדוּת הוּא יְרִידָה גְּדוֹלָה לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְכַנַּ"ל, כִּי מִבְּחִינַת עֲבדוּת בָּאִים כָּל הָעֲוֹנוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אֲבָל עַל יְדֵי הַשָּׂכִירוּת שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַבַּעַל הַבַּיִת בְּעַד עֲבוֹדָתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן, כִּי עַל יְדֵי פַּרְנָסָה וַאֲכִילָה דַּיְקָא, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לִבְחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר בִּשְׁעַת אֲכִילָה דַּיְקָא כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי הֶאָרַת הָרָצוֹן נִתְכַּפְּרִין כָּל בְּחִינַת עֲוֹנוֹת וְכַנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁהַיְרִידָה שֶׁלּוֹ שֶׁיָּרַד לִבְחִינַת עֲבדוּת לְהַשְׂכִּיר עַצְמוֹ לַחֲבֵרוֹ וּבֶאֱמֶת הוּא יְרִידָה גְּדוֹלָה אֲבָל זֹאת הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי עַל יְדֵי זֹאת הָעֲבדוּת זָכָה לְפַרְנָסָה וְעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה זָכָה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מֵעֲבדוּת בְּחִינַת סְלִיחַת עֲוֹנוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד לְתֵת שְׂכִירוּת שֶׁל הַשָּׂכִיר בְּזְמַנּוֹ דַּיְקָא כְּדֵי לְמַהֵר לְהַעֲבִיר מֵעָלָיו הַפְּגָם שֶׁל עֹל הָעֲבדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲוֹנוֹת שֶׁהָאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי אִי אֶפְשָׁר לִשָּׂא עָלָיו כְּלָל זֶה הָעֹל אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד, כִּי זֶה הַשָּׂכִיר שֶׁנִּפַּל לִבְחִינַת עֲבדוּת הוּא צָרִיךְ לִרְחֹץ עַצְמוֹ מִגִּלּוּלֵי הָעֲבדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִרְחֹץ עַצְמוֹ מִזֶּה כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׂכִירוּת שֶׁמְּקַבֵּל דְּהַיְנוּ פַּרְנָסָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת סְלִיחַת עֲוֹנוֹת כִּי הוּא בְּחִינַת הַהֵפֶךְ מֵעֲבדוּת וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַשְׂכִירוּת שֶׁמְּקַבֵּל שֶׁהוּא פַּרְנָסָתוֹ

בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה הוּא מַעֲבִיר מֵעָלָיו וְרוֹחֵץ עַצְמוֹ מִפְּגַם הָעַבְדוּת, וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַבַּעַל הַבַּיִת לְמַהֵר מְאֹד לִתֵּן לוֹ הַשְׂכִירוּת בִּזְמַנּוֹ וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ וְכוּ'. בִּשְׂכִיר לַיְלָה. וְכֵן לֹא תָלִין וְכוּ' בִּשְׂכִיר יוֹם רַק לְפָרְעוֹ תֵּכֶף כְּדֵי לְמַהֵר לְהַעֲבִיר מֵהַשְׂכִיר הַפְּגָם וְהַלְכְלוּךְ שֶׁל עֹל הָעַבְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹל עֲוֹנוֹת שֶׁהָיָה עָלָיו, כִּי עַל יְדֵי הַשְׂכִירוּת שֶׁהוּא פָּרְנָסָתוֹ שֶׁשָּׁם מִתְגַּלֶּה הָאָרֶת הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה מַעֲבִיר מֵעָלָיו הָעֹל הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַשְׁהֶה אֶצְלוֹ הַשְׂכִירוּת כְּלָל רַק לָתֵת לוֹ בְּעוֹנָתוֹ, כִּי אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי אֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו עֹל מַשְׂאוֹי שֶׁל עֲוֹנוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֹל הָעַבְדוּת אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר הָיָה מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל לַיְלָה וְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם הָיָה מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל יוֹם וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לָתֵת שְׂכִירוּת שֶׁל שְׂכִיר יוֹם בַּלַּיְלָה תֵּכֶף וּשְׂכִירוּת שֶׁל שְׂכִיר לַיְלָה בְּיוֹמוֹ תֵּכֶף כְּדֵי לְהַעֲבִיר מֵעָלָיו פְּגָם שֶׁל עֹל הָעַבְדוּת מִיָּד בְּיוֹמוֹ וְכוּ' עַל יְדֵי הַשְׂכִירוּת וְהַפָּרְנָסָה, כִּי יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ יָכוֹל לִשָּׂא עָלָיו עֹל הָעַבְדוּת כְּלָל אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּתָּמִיד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ, נֶפֶשׁ זֶה בְּחִינַת רָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה נָתְנָה טַעַם שֶׁצָּרִיךְ לְרַחֵם לָתֵת שְׂכָרוֹ בְּיוֹמוֹ תֵּכֶף כִּי עָנִי הוּא וּמַחֲמַת דְּחֻקּוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ הֻכְרַח לְהַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ לִבְחִינַת עַבְדוּת כְּדֵי לְקַבֵּל פַּרְנָסָה עַל יְדֵי זֶה כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן וְזֶהוּ וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ לְשׁוֹן רָצוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הוּא רוֹצֶה לְשֵׂאת וּלְהַעֲלוֹת אֶת רְצוֹנוֹ לִזְכּוֹת לְרָצוֹן הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן שֶׁמֵּאִיר עַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה דַּיְקָא. וְעַל כֵּן אַתָּה צָרִיךְ לְפָרְעוֹ בְּיוֹמוֹ כְּדֵי לְזַכּוֹתוֹ תֵּכֶף לִבְחִינָה זוֹ בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַעֲבִיר מֵעָלָיו עֹל הָעַבְדוּת מִיָּד וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּבְאֶמֶת מִי שֶׁיָּגֵעַ בִּשְׂבִיל פַּרְנָסָה בְּכַוָּנָה זוֹ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהָאָרֶת הָרָצוֹן עַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרֶת הַמַּקִּיפִים וְכוּ' הוּא בְּוַדַּאי דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גָּדוֹל הַנֶּהֱנֶה מִיגִיעַ כַּפּוֹ יוֹתֵר מִירֵא שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר, יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ וְכוּ' לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה זוֹכֶה לְהָאָרֶת הָרָצוֹן הָאָרֶת הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא. וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי יְגִיעַ כַּפַּיִם דַּיְקָא, כִּי הַפַּרְנָסָה נִמְשֶׁכֶת מֵהַיְדִים שֶׁיֵּשׁ בָּיִם הַחָכְמָה, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה בְּהַפַּרְנָסָה הָאָרֶת הָרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי יְגִיעַ כַּפַּיִם דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי הַיְדִים הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה בְּהַפַּרְנָסָה הָאָרֶת הָרָצוֹן. וְזֶהוּ, יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, וְעַיֵּן הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְהָבֵן:

וְעַל כֵּן שְׂכִירוּת אֵינָהּ מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְבַסּוֹף, כִּי הָעֶלְיָה הוּא אַחַר הַיְרִידָה, כִּי אַחַר הַיְרִידָה, דְּהַיְנוּ הָעֲבָדוּת אַחַר כָּךְ מְקַבֵּל הַשְׂכִירוּת וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲבִיר מֵעָלָיו עֹל הָעֲבָדוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִשְׁתַּלֶּמֶת לְבַסּוֹף דַּיְקָא אַחַר הָעֲבָדוּת כְּדֵי לְהַעֲבִיר עַל יְדֵי זֶה הָעֲבָדוּת וְכַנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת פּוֹעֵל אוֹכֵל בִּשְׂעַת מְלָאכָה, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה מֵאִיר הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְהָרָצוֹן הוּא הֵפֶךְ הָעֲבָדוּת, כִּי הָרָצוֹן מִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הַפּוֹעֵל שֶׁנָּפַל לִבְחִינַת עֲבָדוּת צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁיֹּאכַל בִּשְׂעַת מְלָאכָה כְּדֵי לְהָקֵל עָלָיו עֹל הָעֲבָדוּת, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁיֹּאכַל בִּשְׂעַת מְלָאכָה, עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֲרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן נִכְנָע בְּחִינַת הָעֲבָדוּת כַּנַּ"ל:

אות ד

וְזֶה בְּחִינַת לֹא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ. כִּי אֲפִלּוּ עַל הַבְּהֵמָה חָסָה הַתּוֹרָה, כִּי יֵשׁ גִּלְגּוּלֵי נְשָׁמוֹת בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל, אוֹכְלִים בְּנֵי אָדָם וְשׁוֹתִים בְּנֵי אָדָם וְרוֹכְבִים עַל בְּנֵי אָדָם וְכוּ', כִּי בְּכָל מָקוֹם יֵשׁ נִיצוֹצֵי נִשְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם, וְגִדֵּל הָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ עַל הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגָּל בִּבְהֵמָה אוֹ חַיָּה וָעוֹף אֵין לְשַׁעֵר. וְזֶהוּ מַמָּשׁ בְּחִינַת מַשְׁאוֹי שֶׁל עֹון שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי לִשָּׂא עָלָיו כְּלָל עֹל כָּזֶה, כִּי מֵחֲמַת עֲוֹנוֹת שֶׁל זֶה הָאָדָם רַחֲמָנָא לִצְלָן, נָפַל וְהִתְגַּלְגֵּל בִּבְהֵמָה וְכוּ', כִּי הַבְּהֵמָה וְכוּ' הִוא בִּבְחִינַת עֲוֹנוֹת הַבָּאִים מֵרוּחַ שְׂטוּת מֵהֶעְדֵּר הַדַּעַת מִבְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, כִּי כָּל הָעֲוֹנוֹת הֵם מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה הֶעְדֵּר הַדַּעַת וְעַל כֵּן עִקַּר הָעֲבָדוּת בִּבְהֵמָה וְכוּ', כִּי הַבְּהֵמָה הִיא בִּבְחִינַת עֲבָדוּת, בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הָעֲוֹנוֹת וּכְשֶׁאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי נוֹפֵל בַּעֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה זֶהוּ מַשְׁאוֹי כָּבֵד מְאֹד וְהוּא רַחֲמָנוּת גָּדוֹל מְאֹד עָלָיו, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, עֲוֹנוֹתָיו גּוֹבְרִים שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל בִּבְהֵמָה מַמָּשׁ זֶהוּ רַחֲמָנוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֹא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ לְהַנִּיחַ לוֹ לֶאֱכֹל בִּשְׂעַת מְלָאכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבָדוּת כְּדֵי לְהָאִיר עַל הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגָּל בַּבְּהֵמָה בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן, כִּי מֵאַחַר שֶׁהָרָצוֹן מֵאִיר בִּשְׂעַת אֲכִילָה עַל כֵּן יוּכַל לְהִשְׁתַּלְשֵׁל אֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁל הָאָרַת הָרָצוֹן אֲפִלּוּ עַל הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגָּל בִּבְהֵמָה בִּשְׂעַת אֲכִילָתָהּ. וְזֶה בְּחִינַת לֹא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ וְסָמִיךְ לֵהּ, כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּיו. כִּי עִקַּר סוֹד גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת מֻרְמָז בְּמִצְוַת יְבוּם, כַּמּוּבָא. וְזֶה שֶׁהִסְמִיכָה הַתּוֹרָה מִצְוַת יְבוּם לַפָּסוּק לֹא תַחְסֹם, לְגַלּוֹת שֶׁמִּצְוָה זוֹ שֶׁל לֹא תַחְסֹם הִיא בִּשְׁבִיל הַנְּפָשׁוֹת הַמְגֻלְגָּלִים לְהָאִיר עֲלֵיהֶם הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים סְלִיחַת עֲוֹנוֹת כְּדֵי לְנַקּוֹתָם מִבְּחִינַת עֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיַּלְפִּינָן שׁוֹר דִּלֹא תַחְסֹם מִשּׁוֹר דְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא הָאָרַת הָרָצוֹן כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת וּלְהַרְבּוֹת בַּאֲכִילַת

שַׁבָּת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהָאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁעַת אֲכִילַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל. וְאָז בְּשַׁבָּת שֶׁמֵּאִיר הָרָצוֹן אָז מִתְבַּטֵּל הָעַבְדוּת לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן אָסוּר בְּשׁוּם מְלָאכָה, כִּי אָז נִכְנָע לְגַמְרֵי בְּחִינַת עַבְדוּת בְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת הָאָרַת בֵּן וְתַלְמִיד בְּחִינַת אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ וּמְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת שְׁנֵיהֶם יַחַד בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁל מוּסָף קְדֻשַּׁת כֶּתֶר וְאָז עוֹלֶה הַמַּלְכוּת בְּחִינַת שַׁבָּת מַלְכְּתָא וּמְקַבֵּל הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה, כִּי מִשַּׁבָּת נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע עַל כָּל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל וְאָז מִתְגַּלֶּה הָאָרַת הָרָצוֹן בְּהָאֲכִילָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז בְּשַׁבָּת הִזְהִירָה הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ עַל שְׁבִיתַת עַבְדּוֹ וּבְהֶמְתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ וְיִנָּפֵשׁ בֶּן אֲמָתְךָ וְכוּ' כְּדֵי לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת עַבְדוּת בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי אֲפִלּוּ הָעֶבֶד וְהַבְּהֵמָה שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת עַבְדוּת כַּנַּ"ל צְרִיכִים גַּם כֵּן לִשְׁבוֹת בְּשַׁבָּת:

נִמְצָא שֶׁנִּכְנָע הָעַבְדוּת אֲפִלּוּ אֵצֶל הָעֶבֶד וְהַבְּהֵמָה וְעַל כֵּן נִכְנָע הָעַבְדוּת בְּשָׁרְשׁוֹ, וְעַל יְדֵי הַשְׁבִיתָה נִמְשָׁךְ אֲפִלּוּ עֲלֵיהֶם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן. וְזֶהוּ, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ וְיִנָּפֵשׁ וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּמָּשֵׁךְ עֲלֵיהֶם גַּם כֵּן בְּחִינַת מְנוּחָה וּשְׁבִיתָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ לְמֵדִים שׁוֹר שׁוֹר מִשַּׁבָּת לְעִנְיַן חֲסִימָה, כִּי אִסּוּר לֹא תַחְסֹם הוּא גַּם כֵּן בִּשְׁבִיל בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁבִיתַת בְּהֵמָה בְּשַׁבָּת, כִּי אֲפִלּוּ עֲלֵיהֶם צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן כְּדֵי לְנַקּוֹת אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַמְגֻלְגָּלִין מִבְּחִינַת בְּהֵמִיּוּת מִבְּחִינַת עַבְדוּת מִבְּחִינַת עֲוֹנוֹת לְהַעֲלוֹתָם לְמַדְרֵגָתָם עַל יְדֵי הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ וְכוּ' בְּחִינַת הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַכֹּל הֶפְקֵר, זֶה רֶמֶז עַל הָאָרַת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הָאָרַת הָרָצוֹן כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין אֶחָד מַקְפִּיד לְצַמְצֵם בְּשֶׁלּוֹ רַק הַכֹּל הֶפְקֵר כִּי אֵין שׁוּם צִמְצוּם כְּלָל רַק רָצוֹן פָּשׁוּט בְּכָל הָעוֹלָם וְאָז הַמְצָוָה לְהַנִּיחַ אֲפִלּוּ לִבְהֵמוֹת לֶאֱכֹל תְּבוּאַת הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלִבְהֶמְתְּךָ וְכוּ' תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל, כִּי עִקַּר הָאָרַת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי הָאֲכִילָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן שְׁבִיתַת בְּהֵמָה, תֵּן לוֹ נִיחָא שֶׁיִּהְיֶה תּוֹלֵשׁ וְאוֹכֵל, דְּהַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה מִתְגַּלֶּה הָאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וַאֲפִלּוּ בִּבְהֵמָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שַׁיָּךְ שָׁם הָאָרַת הָרָצוֹן מַמָּשׁ אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁמִּתְגַּלֶּה הָאָרַת הָרָצוֹן בְּשָׁעַת אֲכִילָה עַל כֵּן אֲפִלּוּ בִּבְהֵמָה יָכוֹל לְהִשְׁתַּלְשֵׁל אֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁל הָאָרַת הָרָצוֹן וְהָעִקָּר עַל נֶפֶשׁ הַמְגֻלְגָּל שֶׁהוּא אָדָם מַמָּשׁ שֶׁעָלָיו מֵאִיר הָאָרַת הָרָצוֹן כְּדֵי לְנַקּוֹתוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

וְעַל כֵּן בִּשְׁמִטָּה וְיוֹבֵל אָסוּר לַעֲבֹד שׁוּם עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה, כִּי אָז מִתְבַּטֵּל הָעַבְדוּת לְגַמְרֵי כִּי הֵם בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן כַּנַ"ל:
הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת שׂוֹכֵר הֲלָכָה ג אוֹת ז וְכוּ':

שכירות פועלים ד:

לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְכוּ':

אות א

עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן נט וּבְסִימָן סח שֶׁהַמָּמוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְיָלִיף לָהּ מֵהַהוּא קְרָא דִּכְתִיב גַּבֵּי מִצְוַת פְּרִיעַת שְׂכַר שָׂכִיר בְּיוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעִקַּר הָעֲנִיּוּת וְחֶסְרוֹן הָעֲשִׁירוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ מִפֶּגֶם הַכַּעַס, כִּי כַּעַס מַפְסִיד הָעֲשִׁירוּת, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁלְּמַעְלָה הַכַּעַס וְהַמָּמוֹן נִמְשָׁכִין מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, הֵינוּ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל קֹדֶשׁ אַךְ כְּשֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל לְמַטָּה הוּא תָּלוּי בִּבְחִירַת הָאָדָם שֶׁאִם נִזְדַּמֵּן לוֹ דָּבָר הַגּוֹרֵם לוֹ כַּעַס כְּשֶׁאֵינוֹ מִתְגַּבֵּר לְשַׁבֵּר כַּעֲסוֹ אֲזַי מַפְסִיד הָעֲשִׁירוּת שֶׁרוֹצִין לְהַשְׁפִּיעַ לוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לַהֲפֹךְ הַשֶּׁפַע שֶׁל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת לְכַעַס מֵחֲמַת שֶׁבְּשָׁרְשָׁם שְׁנֵיהֶם אֶחָד. וְעַל יְדֵי זֶה טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה שֶׁהִזְהִירָה הַתּוֹרָה לְפָרֵעַ שְׂכַר שָׂכִיר בְּיוֹמוֹ בְּעִתּוֹ וּבִזְמַנּוֹ, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁכָּלְתָה פְּעֻלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ לֹא יַעֲבֹר יוֹתֵר מֵאוֹתָהּ הָעוֹנָה שֶׁהִיא שִׁעוּר יוֹם אוֹ לַיְלָה, דְּהַיְנוּ שְׂכִיר יוֹם שֶׁנִּשְׁלַם פְּעֻלָּתוֹ בְּכְנִיסַת הַלַּיְלָה צָרִיךְ שֶׁיְּשַׁלֵּם לוֹ בַּלַּיְלָה וְלֹא יָלִין פְּעֻלָּתוֹ עַד הַבֹּקֶר וְכֵן שְׂכִיר לַיְלָה שֶׁנִּשְׁלַם פְּעֻלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ בַּבֹּקֶר צָרִיךְ לְפָרֵעַ לוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא וְלֹא תָּבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, עַיֵּן שָׁם. כִּי צְרִיכִין לְשַׁלֵּם לוֹ שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַ"ל עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁלִים נַפְשׁוֹ בְּיוֹמוֹ אוֹ בְּלֵילוֹ שֶׁמַּשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ, עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ בְּעֵת פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ. כִּי הַנְּפָשׁוֹת מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים, הֵינוּ שֶׁבַּלַּיְלָה עוֹלִים הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִבּוּר כְּדֵי לְהִתְחַדֵּשׁ שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁל לַיְלָה וּבַבֹּקֶר יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת מֵהָעִבּוּר בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת וְזֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם. וְעִקַּר הִתְחַדְּשׁוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל מְמֻנָּה בְּחִינַת הַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּעַס וַחֲרוֹן אַף שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר בִּלְבּוּל הַדַּעַת עִקַּר חֻלְשַׁת וִיגִיעַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא לְהַמְתִּיק דִּינִים שֶׁנִּמְשָׁכִין

מִתְחִלַּת הַצְּמְצוּם, כִּי הַדִּינִים הֵם בְּחִינַת כַּעַס וַחֲרוֹן אַף בְּחִינַת הַסְתָּרַת פְּנֵי ה' שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַסְתִּיר פְּנֵי הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבֶאֱמֶת שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים הֵם כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כִּי הֵם צֹרֶךְ גָּדוֹל, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם הָעוֹלָם כְּלָל, כִּי שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים הֵם מִתְחִלַּת הַצְּמְצוּם שֶׁהָיָה הֶכְרֵחַ לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה בֹּא אֶל פַּרְעֹה (בְּסִימָן סד), עַיֵּן שָׁם. אַךְ צְרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַדִּינִים יוֹתֵר מִדַּאי חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יַסְתִּירוּ יְדִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם. וְעִקַּר הַהַמְתָּקָה צְרִיכִין בְּעֵת שֶׁמִּשְׁתַּנִּים הָעִתִּים וְהַזְּמַנִּים שֶׁהוּא בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל תִּקּוּנֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, הַכֹּל כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וְהַכַּעַס בְּעֵת שֶׁמִּשְׁתַּנִּים הָעִתִּים, כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מֵהַצְּמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל, אֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי וְכוּ' רַק כָּל הַשִּׁנּוּיִים הֵם עַל יְדֵי הַצְּמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַוּוּ כָּל הַשִּׁנּוּיִים כַּיָּדוּעַ לַמְבִינִים. וְכָל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּלוּלִים בְּשִׁנּוּי הָעִתִּים וְהַזְּמַנִּים שֶׁהֵם כְּלַל וְעִקַּר כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנַּעֲשִׂים תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה עִתִּים בְּחִינַת לַכֹּל זְמַן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ וְכוּ'. וְעַל כֵּן בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב שֶׁאָז עִקַּר שִׁנּוּי הָעִתִּים שֶׁמֵּהֶם כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַצְּמְצוּם, עַל כֵּן אָז צְרִיכִין לַעֲסֹק לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַדִּינִים וְהַצְּמְצוּמִים לְשָׁרְשָׁן, לְשֹׁרֶשׁ תְּחִלַּת הַצְּמְצוּם שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת חֶסֶד גָּדוֹל וְנִפְלָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּלֹא זֶה הַצְּמְצוּם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַתְּפִלָּה שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵהַמְתָּקַת הַכַּעַס וְהַחֲרוֹן אַף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה וְכוּ' ה' בִּרְצוֹנְךָ וְכוּ' הַסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ וְכוּ'. כִּי בַּלַּיְלָה דִּינִין מִתְעָרִין וּמַשְׁפִּיעַ הַחֹשֶׁךְ שֶׁל לַיְלָה וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵהַכַּעַס וְהַדִּינִים שֶׁמִּתְעוֹרְרִין בִּכְנִיסַת הַלַּיְלָה שֶׁאָז הַתְחָלַת יוֹם הָאַחֵר, כִּי כְּתִיב, וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם, בְּכָל יוֹם דַּיְקָא כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְכָל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הָיָה עַל יְדֵי תְּחִלַּת הַצְּמְצוּם שֶׁבְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְהַוּוֹת הַבְּרִיאָה כְּלָל עַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּחַדֵּשׁ גַּם תְּחִלַּת הַצְּמְצוּם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְהָעוֹלָם כִּי בְּלֹא זֶה אֵין קִיּוּם לְהָעוֹלָם, כִּי כָּל הַחִיּוּת וְהָאוֹרוֹת הַמִּלְבָּשִׁים בְּכָל הַבְּרִיאָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מִתְאַוִּים וּמִשְׁתּוֹקְקִים בְּכָל עֵת לַחֲזֹר לְשָׁרְשָׁן וְהָיָה מִתְבַּטֵּל הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן הַצְּמְצוּם הוּא קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ הַצְּמְצוּם בְּכָל יוֹם בְּשָׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל

בְּחִינַת כַּעַס וְזַעַם חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל יוֹם בְּחִינַת וְאֶל זֹעַם בְּכָל יוֹם. וְזֶה כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל הַזַּעַם וְהַכַּעַס הַמִּתְעוֹרֵר בְּכָל יוֹם דַּיְקָא בְּעֵת שִׁנּוּי הָעִתִּים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב בְּעֵת שֶׁצְּרִיכִין הַנְּפָשׁוֹת לְהִתְחַדֵּשׁ. וְעַל כֵּן עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְעַל יְדֵי כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי שֶׁעוֹסְקִים בְּתִקּוּנֵי קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בְּעֵת שִׁנּוּי הָעִתִּים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב עַל יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ צְמְצוּם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא כֻּלּוֹ חֶסֶד גָּדוֹל כַּנַּ"ל וְאָז מַמְשִׁיכִין מִשָּׁם דַּיְקָא כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת, כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ מִשָּׁם, הַיְנוּ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים קָדוֹשִׁים כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְתִּיקָם עַל יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין וּמְשַׁבְּרִין הַכַּעַס שֶׁהוּא בְּחִינַת תֹּקֶף הַדִּין שֶׁלֹּא נִמְתַּק חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא פְּגַם הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכִין לְשַׁבֵּר הַכַּעַס אֲזַי מַמְתִּיקִין הַדִּין וַאֲזַי נִמְשָׁךְ מִשָּׁם דַּיְקָא שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ שְׁנֵיהֶם אֶחָד כַּנַּ"ל:

אות ד

וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד לְפָרֵעַ שְׂכַר שָׂכִיר בְּעוֹנָתוֹ שֶׁמַּשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ בַּיּוֹם אוֹ בַּלַּיְלָה כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל מִמֶּנּוּ הַכַּעַס וְהַחֲרוֹן אַף שֶׁנֶּאֱחַז בּוֹ שֶׁמִּשָּׁם הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת כְּדֵי לְבַטְּלוֹ מִמֶּנּוּ בְּעוֹנָתוֹ עַל יְדֵי הַשְׂכַר פְּעֻלָּה שֶׁהוּא הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ. כִּי זֶה הַפּוֹעֵל שֶׁבָּא לִידֵי כָּךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׂכִּיר אֶת עַצְמוֹ כְּעֶבֶד זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַכַּעַס וְהַחֲרוֹן אַף שֶׁפָּגַם בּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת כָּל כָּךְ עַד שֶׁמַּכְרִיחַ לְהַשְׂכִּיר אֶת עַצְמוֹ וְכַנַּ"ל. כִּי כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת בְּעֹצֶב תֹּאכְלֶנָּה בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם, 'בְּזֵעַת אַפֶּיךָ' דַּיְקָא, כִּי נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת כַּעַס וַחֲרוֹן אַף וְעַל כֵּן גַּם בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז נִקְרָאִין הַיְגִיעוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּשֵׁם יְגִיעַת הָאַף (כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים עַל הַמִּתְיַגֵּעַ הַרְבֵּה "עֶר אַקִירְט מִיט דֶּעם נָאז") כִּי כָּל הָעֲבוֹדוֹת הַקָּשׁוֹת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת כַּעַס וַחֲרוֹן אַף בְּחִינַת בְּזֵעַת אַפֶּיךָ וְכוּ', דְּהַיְנוּ עַל שֶׁלֹּא שָׁמַר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֲבַד פַּרְנָסְתּוֹ וּמָמוֹנוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ שֶׁהָיָה נִמְשָׁךְ לוֹ שֶׁהֻכְפַּל לְכַעַס עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה מִתְגַּבֵּר רֶגַע קַלָּה עַל כַּעֲסוֹ עַל יְדֵי זֶה בָּא עַתָּה לִיגִיעוֹת וַעֲבוֹדוֹת כְּבֵדוּת כָּאֵלֶּה שֶׁהֻכְרַח לְהַשְׂכִּיר אֶת עַצְמוֹ לְאַחֵר. עַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה לְשַׁלֵּם לוֹ בְּיוֹמוֹ כְּדֵי לְהַשְׁלִים תֵּכֶף נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ בִּשְׂכָרוֹ פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַכַּעַס כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הָאַזְהָרָה שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלָיו הַיּוֹם אוֹ הַלַּיְלָה בְּלִי פִּרְעוֹן שְׂכִירוּתוֹ, כִּי צְרִיכִין לְזָהֵר לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל הַכַּעַס וְהַחֲרוֹן אַף בְּיוֹמוֹ אוֹ בְּלֵילוֹ דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל יוֹם מִתְעוֹרֵר הַכַּעַס שֶׁהוּא הַדִּין מֵחָדָשׁ מִתְּחִלַּת הַצְמְצוּם כַּנַּ"ל, וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְהַמְתִּיק הַדִּין וְהַכַּעַס בְּיוֹמוֹ אוֹ בְּלֵילוֹ דַּיְקָא בְּעֵת שִׁנּוּי הָעִתִּים וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד לְשַׁלֵּם שְׂכַר שָׂכִיר בְּיוֹמוֹ

אוֹ בְּלֵילוֹ דַּיְקָא כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל מִמֶּנּוּ הַכַּעַס וְהַדִּין בְּעוֹנָתוֹ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת נַפְשׁוֹ וְכַנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה טַעַם עַל פֶּרְעוֹן שְׂכַר שָׂכִיר בְּיוֹמוֹ, כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁמְּשָׁם לָמַד רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה שֶׁהַמָּמוֹן שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁהַמָּמוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַכַּעַס עַל כֵּן צְרִיכִין לְפָרֵעַ לוֹ בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא, כִּי הַמְתָּקַת הַדִּין וְהַכַּעַס צְרִיכִין לְהַמְתִּיק בְּיוֹמוֹ בְּעוֹנָתוֹ דַּיְקָא כְּפִי הַצְּמְצוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְאָסוּר לַעֲבֹר מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בְּעוֹנָתָם בְּזִמְנָם דַּיְקָא בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב שֶׁאָז מִתְחַדְּשִׁים הַנְּפָשׁוֹת וְאָז נִתְחַדְּשִׁין כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַמְתָּקַת הַכַּעַס וְהַדִּין כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה צְרִיכִין בְּעֵת שִׁנּוּי הָעִתִּים בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן אָז צְרִיכִין לְפָרֵעַ שְׂכַר הַשָּׂכִיר שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְתָּקַת וּבְטוּל הַכַּעַס עַל יְדֵי שְׂכַר פְּעֻלָּתוֹ שֶׁנּוֹתֵן לוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשֶּׁפַע הָעֲשִׁירוּת וְכַנַּ"ל:

אות ו

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּכְּתָבִים, בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ רָאשֵׁי תֵּבוֹת שַׁבָּת, כִּי מִצְוָה זֹאת מְסֻגֶּלֶת בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת הוּא בְּטוּל כָּל הָעֲבוֹדוֹת כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת כִּי בְּשַׁבָּת הוּא אַהֲבָה וְרָצוֹן שֶׁנִּתְבַּטְּלִים כָּל הַדִּינִים וְכָל הַכַּעַס, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְכָל שֶׁלְּטָנֵי רֻגְזִין וּמְאֹרֵי דְּדִינָא כֻּלְּהוּ עָרְקִין וְאִתְעַבְּרוּ מִנָּהּ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּמִנַּהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין. וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּכָל יוֹם וּלְהַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַכַּעַס וְהַדִּין. וְעַל כֵּן מְסֻגָּל לָזֶה פְּרִיעַת שְׂכַר שָׂכִיר בְּיוֹמוֹ כַּנַּ"ל, כִּי פְּרִיעַת שְׂכַר שָׂכִיר בְּיוֹמוֹ הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַכַּעַס וְהַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהֵם בְּחִינָה אַחַת וְכַנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְכוּ' וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאדוֹנִי לִמְצֹא חֵן וְכוּ'. וּלְכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד לָמָּה שָׁלַח לוֹ לְהוֹדִיעוֹ עֲשִׁירוּתוֹ, אַדְרַבָּה, עַל יְדֵי זֶה יִתְקַנֵּא בּוֹ יוֹתֵר?! אַךְ עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר הַדָּבָר הֵיטֵב, כִּי עֵשָׂו הוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַכַּעַס, כִּי הוּא אַדְמוֹנִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם שֶׁהוּא רוֹצֵחַ שׁוֹפֵךְ דָּם בְּחִינַת תִּקֻּף הַכַּעַס וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה שֶׁאָלוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא (בְּסִימָן נז). וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר הַכַּעַס וּלְהַמְשִׁיךְ עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה אָזַי הָעֲשִׁירוּת שׁוֹמֵר אוֹתוֹ לְהַבָּא מִכַּעַס, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהָעֲשִׁירוּת הִוא בְּחִינַת חוֹמָה שֶׁשּׁוֹמֵר מִכַּעַס וְחֵמָה, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב לְעֵשָׂו לְהוֹדִיעוֹ מִגְדָּל עֲשִׁירוּתוֹ שֶׁזָּכָה בְּבֵית לָבָן, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר שִׁבֵּר מִדַּת הַכַּעַס וְזָכָה עַל יְדֵי

וְזֶה לַעֲשִׁירוּת מֻפְלָג עַל כֵּן שׂוּב אֵין מִתְיָרֵא מֵעֲשׂוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּעַס וְעִקַּר כֹּחוֹ עַל יְדֵי פְּגַם הַכַּעַס, כִּי כְּבָר זָכָה לַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת חוֹמָה שֶׁשּׁוֹמֵר מִכַּעַס וְעַל יְדֵי זֶה הוּא בָּטוּחַ שֶׁגַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ וְיִתְרַצֶּה אֵלָיו. וְזֶהוּ, וְאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאֲדוֹנִי לְמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ כִּי אֲנִי בָּטוּחַ שֶׁבְּוַדַּאי תַּשְׁלִים עִמִּי וְאֶמְצָא חֵן בְּעֵינֶיךָ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר שִׁבַּרְתִּי מִדַּת הַכַּעַס עַד שֶׁזָּכִיתִי לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל כָּזֶה, עַל כֵּן יִתְבַּטֵּל כְּנֶגְדּוֹ גַּם תֹּקֶף דִּין וְהַכַּעַס שֶׁל עֵשָׂו, כִּי בְּחִינַת שִׂנְאַת עֵשָׂו, בְּחִינַת תֹּקֶף הַכַּעַס יִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי הַחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת שֶׁזָּכָה יַעֲקֹב וְכַנַּ"ל:

וּבִשְׁבִיל זֶה הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב בְּבֵית לָבָן לְהַשִּׂיג עֲשִׁירוּת וְכָל כַּוָּנָתוֹ הָיָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה, שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה ה:

שאלה א:

הַשּׁוֹאֵל חַיָּב אֲפִלּוּ בְּאוֹנְסִין, אֲבָל הַשּׁוֹאֵל אֶת הַבְּהֵמָה וְגַם הַבְּעָלִים עִמּוֹ בְּמְלַאכְתּוֹ בִּשְׁעַת שְׁאֵלָה בֵּין בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה בֵּין בְּמְלָאכָה אַחֶרֶת פָּטוּר. וְכֵן בְּכָל הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים וְכוּ:

עִנְיַן שְׁאֵלָה בִּבְעָלִים לְכְאוֹרָה הוּא דְּבַר פְּלִיאָה מְאֹד. כִּי לָמָּה יִפְטֹר הַשּׁוֹאֵל בִּשְׁבִיל שֶׁשָּׁאַל אֶת הַבְּעָלִים לִמְלַאכְתּוֹ גַּם כֵּן וְלָמָּה יֶפְסַד הַבַּעַל הַבַּיִת בִּשְׁבִיל שֶׁעָשָׂה טוֹבָה יְתֵרָה לַשּׁוֹאֵל שֶׁהִשְׁאִיל אֶת עַצְמוֹ גַּם כֵּן לִמְלַאכְתּוֹ שֶׁל שׁוֹאֵל:

אות א

אַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַשְׁמִירָה אֵינָהּ אֶלָּא עַל יְדֵי הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבֶן אָדָם לִשְׁמֹר כְּלָל מִכָּל הַזִּקּוֹת וּבִפְרָט מֵאוֹנְסִין כִּי אִם ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד הוּא עִקַּר הַשּׁוֹמֵר שֶׁלָּנוּ כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה' שֹׁמְרֶךָ וְכוּ'. וְאִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה הִיא רַק עַל יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל הַשּׁוֹמֵר הוּא שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הַדָּבָר הַנִּתָּן לוֹ לִשְׁמֹר וְזֶה עִקַּר שְׁמִירָתוֹ:

וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה וְכוּ' לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן הָרִאשׁוֹן סִימָן יג. וּכְלַל דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּקִצּוּר, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וּשְׁבִירָתָהּ עַל יְדֵי צְדָקָה וְכוּ' וְעַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן. וְזוֹכֶה לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד זוֹכֶה לְדַעַת וְעַל יְדֵי הַדַּעַת הוּא יָכוֹל לִקַּח הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וְעַל יְדֵי זֶה וְכוּ' בְּחִינַת

עִיר גְּבוֹרִים עָלָה חָכָם וַיָּרֶד עֹז מִבְטֶחָה, הֵינוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה. וְנֶפֶשׁ זֶה בְּחִינַת רָצוֹן וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב וְכוּ' עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְכוּ'. נִמְצָא כְּשֶׁחָכָם מֵבִיא תּוֹרָה הוּא מֵבִיא הַשְׂגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ וְכָל אֶחָד כְּפִי קֵרוּבוֹ אֶל הַתּוֹרָה כֵּן הַשְׂגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ עָלָיו, כִּי עִקַּר כֹּחַ הָרְאוּת מֵחֲמַת שֶׁמַּכֶּה בַּדָּבָר הַנִּרְאֶה וְכוּ' אֲבָל כְּשֶׁהַדָּבָר רָחוֹק אֲז מִתְפַּזֵּר הָרְאוּת וְכוּ' וְעַל יְדֵי שֶׁאֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְרוֹבִים אֶל הַתּוֹרָה נִמְצָא שֶׁאֲנַחְנוּ קְרוֹבִים אֶל כֹּחַ הָרְאוּת עַל כֵּן הַשְׂגָּחָתוֹ עָלֵינוּ בִּשְׁלֵמוּת. אֲבָל הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה הֵם רְחוֹקִים מֵהַשְׂגָּחָתוֹ, וְהַשְׂגָּחָתוֹ עַל הָעַכּוּ"ם בַּחֲצִי הָרְאוּת וְעָלֵינוּ הַשְׂגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְזֶהוּ תִּקּוּנָא דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בָּאֵר הֵיטֵב:

אות ב

נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת בִּבְחִינַת מִין נוּקְבִין וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה, כִּי עִקַּר שְׁמִירָה עַל יְדֵי הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי שֶׁאֲנַחְנוּ כְּלַל יִשְׂרָאֵל קְרוֹבִין אֶל הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה הַשְׂגָּחָתוֹ עָלֵינוּ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה ה' שׁוֹמְרֵנוּ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה לֹא יָנוּם וְכוּ' שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה' שׁוֹמְרֶךָ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּלְהַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה הוּא עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַח הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת הוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סח), וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן וְנִמְצָא שֶׁמְּשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה הַשּׁוֹרָה עַל שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כִּי כָּל הַתַּאֲוֹת הֵם מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת וּכְשֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן נִמְצָא שֶׁמִּתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפָּה הַחוֹפָה עַל מָמוֹן דְּקֻדְשָׁה וְעַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בַּעֲשִׁירוּת. אֲבָל כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן נִמְצָא שֶׁמְּשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה שֶׁל הַמָּמוֹן שֶׁשָּׁם שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְאָז יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּמָמוֹן וַעֲשִׁירוּת מֵאַחַר שֶׁכְּבָר שָׁבַר הַקְּלִפָּה שֶׁיֵּשׁ שָׁם שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת וְכוּ' וְכַנַּ"ל. נִמְצָא מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹר אֶת חֲפָצָיו, דְּהֵינוּ הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה שֶׁיֵּשׁ בְּהַמָּמוֹן, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת הַתַּאֲוָה שֶׁל הַמָּמוֹן עַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְקַח הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת בְּחִינָה זוֹ, דְּהֵינוּ מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל לְקַח נְפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחִינָה זוֹ הִיא

בְּכָל אָדָם וְכָל אָדָם מְחֻיָּב לַעֲסֹק בָּזֶה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁדִּבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַּ"ל נֶאֱמָרִים לְעִנְיַן חָכָם הַדּוֹר שֶׁלּוֹקֵחַ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּמַעֲלֶה אוֹתָם וּמַמְשִׁיךְ לָהֶם תּוֹרָה אַף עַל פִּי כֵן דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה הֵם כְּלָלִיּוּת גָּדוֹל וְהֵם שַׁיָּכִים בְּכָל אָדָם. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה וְכָל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהַתּוֹרָה כְּמוֹ כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֵת לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּכָל פַּעַם, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַתּוֹרָה וּלְקַבְּלָהּ בְּכָל פַּעַם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין נוֹתֵן הַתּוֹרָה לְשׁוֹן הוֹוֶה וְלֹא נָתַן לְשׁוֹן עָבָר וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים. כִּי בְּכָל יוֹם ה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו זוֹכֶה לְקַבְּלָהּ בְּכָל עֵת. וְעִקַּר הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה מַה שֶּׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא יָכוֹל לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹת בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָתוֹ עָלֵינוּ כַּנַּ"ל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כָּל הָעֲשִׂיּוֹת וְהָעֲבֵדוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה הוּא מְבָרֵךְ וּמַעֲלֶה נְפָשׁוֹת הֵן עַל יְדֵי מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וַאֲפִלּוּ בְּעוֹבָדִין דְּחֹל צְרִיכִין גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹתָם בִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי לְבָרֵר הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם. נִמְצָא שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת בִּבְחִינַת וּלְקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם הַנַּ"ל וְכָל זֶה עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה וַיֵּרֶד עֹז מְבֹטָחָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה לְפִי בְּחִינָתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְזֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים הַכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה כְּנֶגֶד בְּחִינַת טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה בְּחִינַת תִּלָּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת בְּחִינַת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה לְבַד עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין הֵן וְדִינֵיהֶן שְׁלֹשָׁה, כִּדְאִיתָא בְּסוֹף שְׁבוּעוֹת, כִּי עִקַּר הַגְּוָנִין הֵם תִּלָּת גְּוָנִין דְּעֵינָא, אֲבָל בַּת עַיִן אֵינָהּ בְּחִינַת גָּוֶן כְּלָל, כִּי הִיא כְּלוּלָה בְּכֻלָּם כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה, כִּי עִקַּר שִׁנּוּי הַגְּוָנִין הֵם תִּלָּת כַּנַּ"ל:

אות ג

נִמְצָא שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת שׁוֹמֵר בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי הֵן לִשְׁמֹר אֶת שֶׁלּוֹ אוֹ אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ הוּא צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וְזֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה, כִּי גַּם עִקַּר הַשְׁמִירָה מַה שֶּׁהַשּׁוֹמֵר מַשְׁגִּיחַ וּמְסִתַּכֵּל עַל הַדָּבָר הַנִּשְׁמָר שֶׁלֹּא יַגִּיעַ לוֹ הֶזֵּק הוּא גַּם כֵּן בְּכַוָּנָה זוֹ, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא, הַיְנוּ כִּי עִקַּר הַכַּוָּנָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא מַשְׁגִּיחַ וּמְסִתַּכֵּל עַל הַדָּבָר הַזֶּה וְשׁוֹמְרוֹ כָּרָאוּי עַל פִּי דִינֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ כֵן יַמְשִׁךְ הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל זֶה הַדָּבָר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר מִכָּל הֶזֵּק כִּי אִם ה' לֹא

יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּצִינוּ שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם הָיוּ שׁוֹמְרִים. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁתְּחִלַּת הִתְגַּלּוּת ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא הַתְחָלַת הִתְגַּלּוּת נְתִינַת הַתּוֹרָה הָיָה בְּעֵת שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר וְרוֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה וְכוּ' וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו וְאָז הוֹדִיעַ לוֹ שֶׁיִּתֵּן הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה רוֹעֶה וְשׁוֹמֵר אֶת צֹאן יִתְרוֹ הָיָה מַעֲלֶה הַנְּפָשׁוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְּׁמִירָה וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא בְּעֵת הַשְּׁמִירָה הִתְחִיל נְתִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַשְּׁמִירָה זָכָה לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְכֵן יַעֲקֹב הָיָה שׁוֹמֵר אֵצֶל לָבָן כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר בְּבֵית לָבָן זָכָה לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁהֵם כָּל פָּרְשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה הַמְדַבְּרִים מִזֶּה מֵעִנְיַן יַעֲקֹב וְלָבָן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהַמְשִׁיךְ יַעֲקֹב שָׁם, כַּמּוּבָא וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַשְּׁמִירָה שֶׁשָּׁמַר שָׁם אֶת הַצֹּאן וְכַנַּ"ל:

אות ד

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשְּׁמִירָה עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר וּמַעֲלֶה הַנְּפָשׁוֹת וּמַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַחִלּוּקֵי דִּינִים שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַשּׁוֹמְרִים. וְהַכְּלָל שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּקַבֵּל הֶנְאָה יוֹתֵר מֵהַדָּבָר הַנִּשְׁמָר חַיָּב בִּשְׁמִירָה יְתֵרָה וְעַל כֵּן שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם הֶנְאָה פָּטוּר עַל הַכֹּל וְהַשּׁוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קְצָת הֶנְאָה חַיָּבִין בְּמִקְצָת וּפְטוּרִין בְּמִקְצָת וְהַשּׁוֹאֵל שֶׁכָּל הֶנְאָה שֶׁלּוֹ חַיָּב בְּכָל הַכֹּל כְּפִי רֹב הַהֶנְאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵהַדָּבָר הַנִּשְׁמָר. כִּי כָּל הַנָּאוֹת הֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת, כִּי נֶפֶשׁ זֶה בְּחִינַת רָצוֹן כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּאֲוָה וְרָצוֹן לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת נֶפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה וְכֵן לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ לְבָרֵר הַנְּפָשׁוֹת, דְּהַיְנוּ כָּל הָרְצוֹנוֹת וְהַתַּאֲוֹת וְהַכִּסּוּפִין וּלְהַעֲלוֹתָם כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי, כְּמֹבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם הוּא מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר בֵּרוּר וַעֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת הוּא תְּלוּי בְּמִי שֶׁמְּקַבֵּל הֶנְאָה מֵהַדָּבָר, כִּי הַהֶנְאָה הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶנְאָה מֵהַדָּבָר הוּא צָרִיךְ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּפִי הַהֶנְאָה שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַדָּבָר, כְּמוֹ כֵן חָל עָלָיו הַחִיּוּב לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וְהָרְצוֹנוֹת הַמִּלְבָּשִׁין בְּהַהֶנְאוֹת וּלְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַד וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה וְזֶה עִקַּר הַשְּׁמִירָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁמְּקַבֵּל הֶנְאָה בְּיוֹתֵר מֵהַדָּבָר חָל עָלָיו חִיּוּב הַשְּׁמִירָה בְּיוֹתֵר, כִּי עָלָיו חָל הַחִיּוּב שֶׁל עֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְּׁמִירָה כַּנַּ"ל:

אות ה

וְעַל פִּי זֶה נוֹכַל לוֹמַר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁמִירָה בִּבְעָלִים שֶׁפָּטְרָה הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ שָׁלֵם יִשָּׁלֵם אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יִשָּׁלֵם. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַבֵּרוּר וַעֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר הוּא עַל יְדֵי הַבְּעָלִים שֶׁל הַדָּבָר דַּיְקָא, כִּי אֵלּוּ הַחֲפָצִים הֵם שֶׁלּוֹ וְכָל הַהֲנָאוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת הֵם שֶׁלּוֹ וְעָלָיו לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַחֲפָצִים שֶׁהֵם הָעֲשִׁירוּת שֶׁל הָאָדָם הֵם בְּחִינַת שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שָׁרְשָׁם בַּעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בָּאֵר הֵיטֵב בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סח). אֲבָל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ הוּא לְמַעְלָה מֵהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, כִּי הָעֲשִׁירוּת הִוא תַּחַת יַד הָאָדָם וְהָאָדָם הוּא לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ כִּי עִקַּר הָאָדָם מַה שֶּׁנִּקְרָא אָדָם זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁהוּא נִקְרָא אָדָם כַּיָּדוּעַ וְהַדַּעַת שֶׁהוּא עִקַּר הָאָדָם הוּא לְמַעְלָה מִשֹּׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא הָעֲשִׁירוּת וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַדַּעַת הוּא יָכוֹל לְבָרֵר הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבְּעָלִים שֶׁל הַדָּבָר, כִּי הַדַּעַת הִוא בְּחִינַת הַבְּעָלִים שֶׁל הָעֲשִׁירוּת שֶׁהִוא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן עִקַּר עֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשְׁמִירָה הוּא עַל יְדֵי הַבְּעָלִים דַּיְקָא, כִּי הֵם דַּיְקָא יְכוֹלִים לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ', כִּי הֵם בְּעָלִים וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַחִיּוּב שֶׁל הַשּׁוֹמְרִים הוּא מֵאַחַר שֶׁהַבְּעָלִים נִסְתַּלְּקוּ מִשְׁמִירַת הַדָּבָר וְתֻכַּף כְּשֶׁמִּסְתַּלְּקִים עֵינֵיהֶם מִשְׁמִירָתוֹ וְאֵינָם רוֹצִים לְהַשְׁגִּיחַ בְּעַצְמָם עַל זֶה הַחֻפָּץ וּלְשָׁמְרוֹ אֲזַי יוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים וַאֲזַי נִכְנָס בִּרְשׁוּת הַשּׁוֹמֵר לְעִנְיַן שְׁמִירָה וְעַל כֵּן חִיּוּב הַשּׁוֹמְרִים מַתְחִיל מִשָּׁעָה שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַבְּעָלִים מִשְׁמִירָתוֹ, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (וַאֲפִלּוּ לְדֵעָה שְׁנִיָּה שֶׁסּוֹבֵר שֶׁאֵין הַחִיּוּב מַתְחִיל רַק מִשָּׁעַת מְשִׁיכָה כִּי הֵם סוֹבְרִים, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַבְּעָלִים מִשְׁמִירָתוֹ וְאֵינָם רוֹצִים עוֹד לַעֲסֹק בְּזֶה הַדָּבָר לְהַעֲלוֹתוֹ כַּנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא נִכְנַס בִּרְשׁוּת הַשּׁוֹמֵר עַד שֶׁיִּמְשֹׁךְ, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אֵין הַדָּבָר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמִּסְתַּלֵּק מִשְׁמִירָתוֹ) דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה עוֹד לַעֲסֹק לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה הַדָּבָר וּלְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל, כִּי מוֹסְרוֹ לִידֵי הַשּׁוֹמֵר וַאֲזַי חָל עַל הַשּׁוֹמֵר חִיּוּב הַזֶּה לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין הַכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַבְּעָלִים עִם הַשּׁוֹמֵר בְּמַלֹּאכְתּוֹ בִּשְׁעַת שְׁאֵלָה אֲזַי אֵין הַדָּבָר יוֹצֵא כְּלָל מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים לְעִנְיַן שְׁמִירָה, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁכָּל דָּבָר מוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ לְשָׁרְשׁוֹ וְכָל הַמְּלָאכוֹת שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל בְּרוּרִים, הַיְנוּ בִּבְחִינָה הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַמְּלָאכוֹת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁעוֹשִׂין עַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין וּמַעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וּמַמְשִׁיכִין תּוֹרָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְכוּ' (אָבוֹת פֶּרֶק ב) וְזֶה בְּחִינַת אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה (שָׁם

פֶּרֶק ג) כִּי עַל יְדֵי הַקֶּמַח, דְּהַיְנוּ הַפַּרְנָסָה בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, דְּהַיְנוּ מְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין עַל יְדֵי הַמְּלָאכָה אֶת הַנְּפָשׁוֹת וּמַעֲלִין אוֹתָן וּמַמְשִׁיכִין תּוֹרָה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת. כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי בְּשַׁבָּת נִתְּנָה תּוֹרָה, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה) כִּי הַתּוֹרָה הִיא תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבֵית עַיִן כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת שִׁין בַּת וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שִׁין תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְזֶהוּ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא הוּא בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְבָרֵר הַנְּפָשׁוֹת בִּימֵי הַחֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת. נִמְצָא שֶׁכָּל הַמְּלָאכוֹת הֵם בְּחִינַת בֵּרוּרִין, הַיְנוּ בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַבְּעָלִים שֶׁל הַחֵפֶץ הֵם עִם הַשּׁוֹמֵר בְּמַלַּאכְתּוֹ, הַיְנוּ שֶׁגַּם הַבְּעָלִים רוֹצִים לְסַיֵּעַ אֶת הַשּׁוֹמֵר בְּמַלַּאכְתּוֹ, דְּהַיְנוּ לְבָרֵר בֵּרוּרִים וְכוּ' כַּנַ"ל שֶׁגַּם הַבְּעָלִים עוֹסְקִים בִּשְׁעַת שְׁאֵלָה עִם הַשּׁוֹמֵר בְּמַלַּאכְתּוֹ לְסַיֵּעַ לוֹ לְבָרֵר בֵּרוּרִים לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר מְלַאכְתּוֹ שֶׁל אָדָם כַּנַ"ל וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁהַבְּעָלִים עוֹסְקִים בְּמַלַּאכְתּוֹ שֶׁל שׁוֹמֵר בִּשְׁעַת שְׁאֵלָה לְבָרֵר בֵּרוּרִים שֶׁל הַשּׁוֹמֵר וְכוּ', עַל כֵּן תֵּכֶף אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר הַנִּשְׁמָר אֵינָם יוֹצְאִים כְּלָל מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין לְשָׁרְשָׁם לְהַבְּעָלִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא יְבָרְרָם וְיַעֲלֶה אוֹתָם, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַבֵּרוּר שֶׁלָּהֶם עַל יָדוֹ דַּיְקָא כַּנַ"ל רַק שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם וּלְמָסְרָם לְיַד הַשּׁוֹמֵר וּמֵאַחַר שֶׁהוּא מְסַיֵּעַ אֶת הַשּׁוֹמֵר בְּמַלַּאכְתּוֹ לְבָרֵר עִמּוֹ בֵּרוּרִים, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת וְכוּ', עַל כֵּן אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּדְבָרִים שֶׁל הַבְּעָלִים נִמְשָׁכִין לְשָׁרְשָׁם שֶׁהוּא יְבָרְרָם מֵאַחַר שֶׁעוֹסֵק בְּבֵרוּרִים שֶׁל הַשּׁוֹמֵר וְעַל כֵּן אֵינָם יוֹצְאִים כְּלָל מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר פָּטוּר בִּשְׁמִירָתָם, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בֵּרוּר וַעֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַשְׁגָּחָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַ"ל וּמֵאַחַר שֶׁאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת נִמְשָׁכִין לְשָׁרְשָׁם לַבְּעָלִים שֶׁלָּהֶם מֵאַחַר שֶׁעוֹסֵק גַּם כֵּן עִם הַשּׁוֹמֵר בְּמַלַּאכְתּוֹ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁחָזְרָה הַשְׁמִירָה לְהַבְּעָלִים, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי עֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת כַּנַ"ל וְעַל כֵּן פָּטוּר הַשּׁוֹמֵר מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק, כִּי אֵין הַהֶזֵּק עַל יָדוֹ, כִּי הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַשְׁמִירָה, כִּי הֵם נִמְשָׁכִים לְשָׁרְשָׁם לַבְּעָלִים שֶׁלָּהֶם מֵאַחַר שֶׁהֵם עִמּוֹ בְּמְלֶאכֶת הַבֵּרוּר וַעֲלִיַּת נְפָשׁוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי זֶה הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי בֵּרוּר וַעֲלִיַּת הַנְּפָשׁוֹת כַּנַ"ל:

וּשְׁאָרֵי הֲלָכוֹת נִכְלְלוּ בְּהִלְכוֹת הָאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים:

גנבה א:

הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל:

אות א

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר 'אַשְׁרֵי הָעָם - שֶׁל הַשְׁגָּחָה' סִימָן יג שֶׁעַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוֹת מָמוֹן מַמְשִׁיכִין הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה וּשְׁבִירָתָהּ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַמְשָׁכַת וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָנוּ סְמוּכִין לְעֵינָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהוֹלֵךְ הָרְאוּת בְּהַכָּאָה וְחוֹזֵר לְעֵינָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, כִּי הַגַּנָּב מְסַלֵּק הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁמִּפְּנֵי זֶה הַגַּנָּב חָמוּר מִגַּזְלָן, כִּי הַגַּנָּב עָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה כְּאִלּוּ אֵינָהּ רוֹאָה וְכוּ' נִמְצָא שֶׁכּוֹפֵר וּמְסַלֵּק הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן אֵין לוֹ תַּקָּנָה עַד שֶׁיְּשׁוּב וְיִתְקַן מַה שֶּׁפָּגַם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחֲזִיר בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת כְּפִילַת הָרְאוּת שֶׁהָרְאוּת נִמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה בְּהַכָּאָה וְחוֹזֵר וְנִצְטַיֵּר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶה בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, כִּי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ מְלֵבֶּשֶׁת בְּהַהַשְׁפָּעָה, כִּי אַחַר הַבְּרִיאָה ה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ עַל עוֹלָמוֹ לְהַשְׁפִּיעַ לָהּ שֶׁפַע וְחִיּוּת וְרֶב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ, דְּהַיְנוּ הַשְׁגָּחָתוֹ בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לִרְאוֹת מַה הִיא צְרִיכָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּשְׁגִּיחַ לְהַשְׁפִּיעַ לָהּ מַה שֶּׁצְּרִיכָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, לִמְטַר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה מַיִם, וְהַמָּטָר הוּא בְּחִינַת כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַחֲפָצִים וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁבָּעוֹלָם, כַּמּוּבָא מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל הַחֲפָצִים וַעֲשִׁירוּת שֶׁהֵם הַשְׁפָּעוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ מְלֻבָּשׁ בָּהֶם הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן הַגַּנָּב שֶׁגָּנַב לְתַאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁסִּלֵּק הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁבָּא לִידֵי גְּנֵבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁמְּסַלֵּק הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כֶּפֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁפָּעָה כְּפוּלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּפִילַת הָרְאוּת כַּנַּ"ל. וְעַתָּה מוּבָנִים וּנְכוֹנִים מְאֹד דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הַגַּנָּב חָמוּר מִגַּזְלָן שֶׁזֶּה מְשַׁלֵּם כֶּפֶל וְזֶה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם, כִּי הַגַּנָּב עָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה וְכוּ', כִּי בִּשְׁבִיל זֶה דַּיְקָא מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל דַּיְקָא, כִּי כֶּפֶל הוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה תִּקּוּן עַל שֶׁעָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁסִּלֵּק הַהַשְׁגָּחָה, כְּבָיְכוֹל, וְעַל כֵּן מְשַׁלֵּם כֶּפֶל בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהִוא כְּפִילַת הָרְאוּת כַּנַּ"ל, כִּי הָרְאוּת מְלֻבָּשׁ בְּהַהַשְׁפָּעָה וְהַחֲפָצִים כַּנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה. וְזֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים שְׁנַיִם, הֵינוּ הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ 'נְתוֹן תִּתֵּן' 'פָּתוֹחַ תִּפְתַּח' 'הַעֲנֵק תַּעֲנִיק', הֵינוּ שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם הַשְׁגָּחָה כַּנַ"ל כָּל מִצְוֹתֶיהָ הֵם שְׁנַיִם שְׁנַיִם בְּחִינַת כֶּפֶל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא כְּפִילַת הָרְאוּת כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהַתּוֹרָה הִיא כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית וְהִיא בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא בְּחִינַת לָבוּשׁ שְׁנַיִם הַנַ"ל, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּפִילַת הָרְאוּת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר לָשׁוֹן כָּפוּל נֶאֱמַר בְּמִצְוֹת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נָתוֹן תִּתֵּן וְכוּ'. וְכָךְ הִיא הַמִּצְוָה שֶׁיִּתֵּן וַיַּחֲזֹר וְיִתֵּן, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל הִיא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַ"ל וְהִיא הִיא בְּלִשּׁוֹן כָּפוּל כַּנַ"ל וְעַל כֵּן צְדָקָה שִׁקּוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי עַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ כָּל הַתּוֹרָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי צְדָקָה, כַּמּוּבָא, כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה נִמְשָׁכֶת הַהַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אֵין צְדָקָה כִּצְדָקַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַ"ל וְעִקַּר הַהַשְׁגָּחָה נִמְשֶׁכֶת רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ. כַּנַ"ל וְעַל כֵּן שָׁם עִקַּר הַצְּדָקָה. וְהַגַּנָּב שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ, כִּי צְדָקָה הִיא שְׁבִירַת תַּאֲוֹת מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל בִּבְחִינַת רוּחָא נָחִית וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, כִּי בַּצְּדָקָה הוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ שֶׁל מָמוֹן וְנוֹתֵן מָמוֹנוֹ לַאֲחֵרִים, דְּהֵינוּ לַעֲנִיִּים וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת לָבֻשׁ שְׁנַיִם כַּנַ"ל. וְהַגַּנָּב הוּא הַהֵפֶךְ שֶׁנָּפַל לְתַאֲוַת מָמוֹן עַד שֶׁבָּא לִידֵי גְּנֵבָה וְעַל יְדֵי זֶה סִלֵּק הַהַשְׁגָּחָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הַגַּנָּב הוּא פּוֹרֵק עֹל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּא"ב (אוֹת ג גְּנֵבָה סִימָן א) שֶׁכֵּיוָן שֶׁבָּא לִגְנֵבָה וְהֻתַּר לוֹ מָמוֹן חֲבֵרוֹ הֲרֵי הוּא מוּכָן לְכָל עָוֹן וּלְכָל חֵטְא וְכוּ' וְזֶה שֶׁהַנְּבִיא כּוֹלֵל כָּל הַתּוֹרָה בְּחֵטְא גְּנֵבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזַכְרִיָּה עַל הָעוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה זֹאת הָאָלָה הַיּוֹצֵאת וְכוּ' כִּי כָל הַגּוֹנֵב מִזֶּה וְכוּ' וְכָל הַנִּשְׁבָּע וְכוּ' הוֹצֵאתִיהָ כוּ' וּבָאָה אֶל בֵּית הַגַּנָּב וְכוּ'. וְגַם אִסּוּר שְׁבוּעָה לְשֶׁקֶר בִּכְלַל גְּנֵבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁדִּבּוּר לֹא תִגְנֹב כְּנֶגֶד לֹא תִשָּׁבַע, שֶׁכָּל הַגּוֹנֵב סוֹפוֹ לִשָּׁבַע לַשֶּׁקֶר וְעַל כֵּן גַּם כָּאן סָמְכָן הַכָּתוּב זֶה לָזֶה. נִמְצָא שֶׁכְּלַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה בִּגְנֵבָה, כִּי גְּנֵבָה הִוא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם וּבִטּוּל כְּלַל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי הַתּוֹרָה הִיא הַהַשְׁגָּחָה וְעַל כֵּן תִּקּוּנוֹ כֶּפֶל שֶׁיְּשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ

לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה בְּחִינַת הַשְׁפָּעָה כְּפוּלָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת לָבֶשׁ שָׁנִים כַּנַ"ל:

אות ד

וְעַל כֵּן אֵין כֶּפֶל נוֹהֵג רַק בְּבֵית דִּין סְמוּכִין, כִּי שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים הֵם בְּחִינַת אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית אָבוֹתָם שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּרֵאשִׁית תַּמָּן רָאשֵׁי תַּמָּן בַּת שִׁמְעִי בַּת וּרְאִי, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. וְעַל כֵּן דַּיְקָא שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתּוֹרָה, כִּי הֵם רַבִּים בְּחִינַת הֲלָכָה כְּרַבִּים, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר, הַקָּדוֹשׁ לֵית רַבִּים פָּחוֹת מִתְּלָת וְאִינּוּן אֲבָהָן וּמֵהֶם יוֹצֵא כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, כִּי הֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא שֶׁהַבַּת עַיִן תָּלוּי בָּהֶם, הַיְנוּ הַהַשְׁגָּחָה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה וְהֵם דַּיְקָא יְכוֹלִים לָדוּן דִּין כֶּפֶל לְתַקֵּן וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי זֶה, כִּי יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן וּלְהַמְשִׁיךְ הַהַשְׁגָּחָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לָזֶה בֵּית דִּין גָּמוּר סְמוּכִין, כִּי צְרִיכִין לָזֶה מֻמְחִין וּסְמוּכִין שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן וּלְהַמְשִׁיךְ הַהַשְׁגָּחָה עַל יְדֵי הַכֶּפֶל כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵינָם מֻמְחִין אֵין לָהֶם זֶה הַכֹּחַ וְעַל כֵּן אֵין דְּנִין דִּין כֶּפֶל מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן תִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַכֶּפֶל, דְּהַיְנוּ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין סְמוּכִין דַּיְקָא, כִּי אֵין סְמִיכָה אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי שָׁם עִקַּר הַהַשְׁגָּחָה וְעַל כֵּן הַבֵּית דִּין הַנִּסְמָכִין שֶׁהֵם בֵּית דִּין גָּמוּר בִּבְחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא בִּבְחִינַת הַשְׁגָּחָה כַּנַ"ל הֵם דַּיְקָא יְכוֹלִים לָדוּן בְּדִין כֶּפֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה כַּנַ"ל:

גנבה ב:

הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם כֶּפֶל וְלֹא הַגַּזְלָן וְאִיתָא בַּגְּמָרָא, מִפְּנֵי מַה הֶחְמִירָה תּוֹרָה בְּגַנָּב מִבְּגַזְלָן וְכוּ' זֶה הִשְׁוָה וְכוּ' וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁעָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶה וְכוּ' וּפֵרֵשׁ הַמַּהַרְשָׁ"א שֶׁהַגַּנָּב כָּפַר בַּהַשְׁגָּחָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

הָעִנְיָן הָעֹנֶשׁ שֶׁל הַגַּנָּב לְשַׁלֵּם כֶּפֶל בִּשְׁבִיל שֶׁפָּגַם בַּהַשְׁגָּחָה. וְלִכְאוֹרָה מַה שַּׁיָּכוּת יֵשׁ לְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בִּשְׁבִיל פְּגַם הַהַשְׁגָּחָה וְאֵיךְ הִוא מִדָּה בְּמִדָּה:

אות א

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן סִימָן כג עַל שְׁאֵלַת סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא אֵימָא לָן מִלֵּי דִּכְדִיבָא וְכוּ' מִלְּחָא כִּי סָרְיָא וְכוּ'. וְהַכְּלָל, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן הִוא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, הַיְנוּ כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כֻּלָּם תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן. וּמִי שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עוֹבֵד כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים

אֲמוֹת, כִּי יֵשׁ שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת שְׂמַח זְבוּלֻן, בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כִּי אֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהִוא אוֹר הַפָּנִים וְכוּ'. וּלְעֻמַּת זֶה שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין עַצְבוּת מָרָה שְׁחוֹרָה חֹשֶׁךְ בְּחִינַת מִיתָה בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֵּאָכְלֶנָּה, בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן וְכוּ'. וּבְשָׁבִיל זֶה קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל בְּתַאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי הַשְׁכִּינָה צוֹעֶקֶת עָלָיו קַלֵּנִי מֵרֹאשִׁי קַלֵּנִי מִזְּרוֹעִי בְּחִינַת שִׁבְעִים קַלִּין כְּפוּלִים, דְּהַיְנוּ קַלֵּנִי מֵרֹאשִׁי קַלֵּנִי מִזְּרוֹעִי שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קַלִּין הַנַּ"ל, כִּי הַיּוֹלֶדֶת קֹדֶם הַלֵּדָה צוֹעֶקֶת שִׁבְעִים קַלִּין, אַךְ כְּשֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי צוֹעֶקֶת הַשְׁכִּינָה עָלָיו שְׁתֵּי פְּעָמִים הַשִּׁבְעִים קַלִּין הַנַּ"ל. שֶׁהֵם מֵאָה וְאַרְבָּעִים קַלִּין כְּמִסְפַּר מָמוֹן עִם הָאוֹתִיּוֹת וְעַל כֵּן קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה, כִּי שָׁם יֵשׁ שִׁבְעִים קַלִּין אַךְ כָּאן צוֹעֶקֶת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קַלִּין כַּנַּ"ל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְתִקּוּן שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא רַק עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר עָלָיו אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין הַנַּ"ל בְּחִינַת שְׂמַח זְבוּלֻן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וּלְבָאֵר קְצָת אֶפְשָׁר לוֹמַר עִנְיַן הַשִּׁבְעִים קַלִּין כְּפוּלִים שֶׁל מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם בְּחִינַת כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה הַנַּ"ל. כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַדַּעַת בְּחִינַת דַּעַת חָסַרְתָּ מַה קָּנִיתָ דַּעַת קָנִיתָ מָה חָסַרְתָּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים מא) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ, הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַדַּעַת מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהָעֲשִׁירוּת וְעִקַּר הָעֲשִׁירוּת מִבְּחִינַת שְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג): בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. בִּבְחִינַת (אִיּוֹב לז), מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה. וְעִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת בְּחִינַת תּוֹרָה בִּבְחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם (בְּמִדְבַּר יט) כִּי מַה שֶּׁנִּקְרָא אָדָם הוּא הַדַּעַת בְּחִינַת תּוֹרָה כַּיָּדוּעַ וְהַתּוֹרָה, הַיְנוּ הַדַּעַת הִוא בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מְצַוַּת ה' בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מְאוֹר עֵינַיִם יְשַׂמַּח לֵב. פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, הַיְנוּ הַתּוֹרָה, כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר הַיְנוּ הַתּוֹרָה בְּחִינַת הַדַּעַת הִיא בְּחִינַת עֵינַיִם, כִּי הַדַּעַת הוּא שְׁתֵּי פְּעָמִים עַיִן, (כַּמּוּבָא כִּי הַדַּעַת כָּלוּל מִיּוּד הֲוָיוֹת שֶׁהֵם שְׁתֵּי פְּעָמִים עַיִן) וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין שֶׁזֶּה בְּחִינַת עַי"ן, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לו). וּכְלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם הוּא בְּחִינַת יָמִין בְּבְחִינַת מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: בִּנְקוֹר לְכֶם כָּל עֵין יָמִין (שְׁמוּאֵל א) וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י עַי"ן יָמִין הִוא הַתּוֹרָה עַיֵּן שָׁם כִּי הַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת עַיִן יָמִין בְּחִינַת פָּנִים לַתּוֹרָה אַנְפִּין נְהִירִין כַּנַּ"ל, וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה יְדֵיו שֶׁל אָדָם בִּבְחִינַת וּבֵרַכְךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה זֶה בְּחִינַת שְׂמֹאל בְּחִינַת בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד כַּנַּ"ל. כִּי הָאָדָם עִם מַעֲשֵׂה יְדֵיו שֶׁהוּא הָעֲשִׁירוּת וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן

שֶׁלּוֹ הֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל, כִּי הָאָדָם בְּעַצְמוֹ עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת יָמִין כַּנַּ"ל בְּחִינַת אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּחִינַת חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים וְזֶה בְּחִינַת יָמִין וְזֶה עִקַּר הָאָדָם, כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁלּוֹ בְּחִינַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהָעֲשִׂירוּת הֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה) כִּי הֵם נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה יָדָיו כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׂמֹאל, כִּי מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה הֵם בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל כַּיָּדוּעַ, הֵינוּ הַדַּעַת בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה שֶׁזֶּה עִקַּר הָאָדָם הוּא בְּחִינַת יָמִין וּמַעֲשֶׂה יָדָיו שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשִׂירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל, וְזֶה בְּחִינַת שְׂמֹאל כַּנַּ"ל בְּחִינַת בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ג

וְעַל כֵּן קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֵדָה, הֵינוּ שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קָלִין. כִּי עִקַּר הַלֵּדָה שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁזֶּה עִקַּר אָדָם כַּנַּ"ל הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יָמִין כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת עַיִן יָמִין בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְעַל כֵּן צְרִיכִין קֹדֶם הַלֵּדָה שִׁבְעִים קָלִין כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָעַיִן פָּנִים הַנַּ"ל וְהֵם רוֹצִים חַס וְשָׁלוֹם, לְמָנֹעַ וּלְעַכֵּב הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת וְהַלֵּדָה וּצְרִיכִין כְּנֶגְדָּם לְצָעֵק עַיִן קָלִין לְשַׁבְּרָם וּלְהַכְנִיעָם. וְאָז נוֹלָד הָאָדָם בְּחִינַת דַּעַת בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין כַּנַּ"ל בְּחִינַת עֵין יָמִין כַּנַּ"ל. אֲבָל הַפַּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׂמֹאל כַּנַּ"ל בְּחִינַת עֵין שְׂמֹאל, עַל כֵּן צְרִיכִין שְׁתֵּי פְּעָמִים עַיִן קָלִין, כִּי הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַפַּרְנָסָה צָרִיךְ לֵירֵד בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת, כִּי שֹׂרֶשׁ הַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת כֹּלָא יְמִינָא בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי שֶׁשָּׁם כֹּלָא יְמִינָא בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁשָּׁם כֹּלָא יְמִינָא וְלֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֹשֶׁר תַּמָּן, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְשָׁם תֵּלְיָא כָּל הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַחַיִּים וְאַנְפִּין נְהִירִין וְכָל הַשְׁפָּעוֹת שֶׁל פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת בִּבְחִינַת בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנָא לָאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא אֶלָּא בְּמַזָּלָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי כְּיָדוּעַ, כִּי אַף עַל פִּי דְּלֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֹשֶׁר תַּמָּן, כִּי שָׁם הוּא כֹּלָא יְמִין כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן שָׁם שֹׂרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, כִּי הַכֹּל תָּלוּי שָׁם כַּנַּ"ל רַק שֶׁשָּׁם הוּא כֻּלּוֹ אוֹר צַח וּמְצֻחְצָח בְּחִינַת כֹּלָא יְמִין כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ הַדַּעַת בְּחִינַת הַתּוֹרָה מֵעֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי מִבְּחִינַת כֹּלָא יְמִין לְמַטָּה לִבְחִינַת עֵינַיִם יָמִין וּשְׂמֹאל אֲזַי צְרִיכִין לְצָעֵק עַיִן קָלִין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁאֲחִיזָתָם מֵעַיִן שְׂמֹאל כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁמַּכְנִיעִין הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין עַל יְדֵי הַשִּׁבְעִים קָלִין אֲזַי נִתְגַּלֶּה הַלֵּדָה. וַאֲזַי דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב, כִּי הָאַנְפִּין חֲשׁוֹכִין הֵם בְּחִינַת דָּם נִדּוּת, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁנִּכְנָעִין הָאַנְפִּין חֲשׁוֹכִין בִּשְׁעַת לֵדָה אָז דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב בִּבְחִינַת עֵינָיו כְּיוֹנִים וְכוּ' רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב (וְעַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בָּאִדְּרָא רַבָּא:

כְּתִיב הִנֵּה עֵין ה' אֶל יְרֵאָיו וּכְתִיב עֵינֵי ה' לָא קַשְׁיָא הָא בִּזְעֵיר אַנְפִּין הָא בַּאֲרִיךְ אַנְפִּין, עַיֵּין שָׁם):

אות ד

וְעַל כֵּן כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מְזוֹנוֹת וְעֲשִׁירוּת שֶׁהֵם בָּאִים מִשְּׁמֹאל כַּנַ"ל אָזַי צְרִיכִין שְׁתֵּי פְּעָמִים עַיִן קָלִין, כִּי הַדַּעַת בְּחִינַת הַתּוֹרָה בִּכְלָל הִיא בִּבְחִינַת עֵין יָמִין כַּנַ"ל וּכְשֶׁמַּמְשִׁיכִין הַדַּעַת מִבְּחִינַת עֵינָא חַד כַּנַ"ל מִבְּחִינַת כֹּלָּא יָמִין לְמַטָּה לִבְחִינַת יָמִין שֶׁלְּמַטָּה צְרִיכִין בְּחִינַת שִׁבְעִים קָלִין כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הַמְּזוֹנוֹת שֶׁבָּאִים מִשְּׁמֹאל צְרִיכִין שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת כִּי אַחַר כָּךְ צְרִיכִין עוֹד לְהִשְׁתַּלְשֵׁל מִיָּמִין לִשְׂמֹאל עַל כֵּן צְרִיכִין שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קָלִין, כִּי עִקַּר אֶחִיזַת הָאַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁבִּשְׂבִיל זֶה צְרִיכִין לִצְעֹק הַשִּׁבְעִים קָלִין כַּנַ"ל הוּא מִבְּחִינַת שְׂמֹאל כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן אֶפְלּוּ כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ דַּעַת בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינַת לֶדֶה כַּנַ"ל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יָמִין, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין שִׁבְעִים קָלִין, כִּי מֵאַחַר שֶׁלְּמַטָּה יֵשׁ בְּחִינַת שְׂמֹאל גַּם כֵּן, עַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁמַּמְשִׁיכִין דַּעַת בְּחִינַת יָמִין צְרִיכִין שִׁבְעִים קָלִין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁאֲחִיזָתָם מִשְּׂמֹאל וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין מְזוֹנוֹת שֶׁבָּאִים מִשְּׂמֹאל צְרִיכִין עוֹד שִׁבְעִים קָלִין בְּחִינַת שִׁבְעִים קָלִין כְּפוּלִים שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הָאַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁשָּׁם בַּשְּׂמֹאל עִקַּר אֲחִיזָתָם וְעַל כֵּן הֵם כְּפוּלִים כְּנֶגֶד שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת מִיָּמִין לִשְׂמֹאל וּמִיָּמִין לִשְׂמֹאל וְעַל כֵּן הֵם קָשִׁים כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה כַּנַ"ל:

אות ה

וְהִנֵּה מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהַמְּזוֹנוֹת קָשִׁים כָּל כָּךְ כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה בְּחִינַת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קָלִין הַנַ"ל, עַל כֵּן אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, כִּי הַמְּזוֹנוֹת בָּאִים בְּקֹשִׁי כָּל כָּךְ צַעַר כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה, וְאַחַר כָּךְ מְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ, כִּי אַחַר כָּךְ אֵין בְּיָדוֹ רַק חֲצִי יְגִיעָתוֹ, כִּי הַיְגִיעָה הָיְתָה בְּכִכְפָלַיִם מִלֶּדֶת הָרֶוַח:

וְשָׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל זֶה הָעִנְיָן שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ. שֶׁיֵּשׁ שֶׁמַּגִּיעַ כְּפוּלָה בְּחִינַת וְכֶסֶף תּוֹעֲפוֹת לָךְ. וּכְשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינָה זוֹ בְּחִינַת שֶׁמַּגִּיעַ כְּפוּלָה נִצּוֹל מִבְּחִינַת אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְשֶׁמַּגִּיעַ כְּפוּלָה וְהָבֵן, הֵיכִי דַּנַ"ל. כִּי עִקַּר מַה שֶּׁאֵין חֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיַד הָאָדָם לְעוֹלָם הוּא מֵחֲמַת שֶׁצְּעָרוֹ בִּכְפָלַיִם, עַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁמַּרְוִיחַ חָסֵר לוֹ עוֹד בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁצְּעָרוֹ וִיגִיעָתוֹ הָיְתָה בִּכְפָלַיִם בְּחִינַת כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה וְעַל כֵּן אֵין תַּקָּנָה לָזֶה כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת שֶׁמַּגִּיעַ כְּפוּלָה וְאָז נִתְמַלֵּא כָּל רְצוֹנוֹ:

אות ו

כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְקַשֵּׁר הַכֹּל אֶל שָׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְדֻשָּׁה, בִּפְרָט הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁבְּשָׁרְשׁוֹ הוּא גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת אוֹר צַח וּמְצֻחְצָח, כִּי שָׁרְשׁוֹ בְּמַזָּלָא דְּכָל מְזוֹנָא בֵּהּ תַּלְיָן כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמְּקַשֵּׁר הַמָּמוֹן וְהַהַשְׁפָּעָה וְכָל הָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְהַדַּעַת כַּנַּ"ל אֲזַי נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה, כִּי אָז כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר הָעֲשִׁירוּת לְשָׁרְשׁוֹ וְנִתְבַּטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁעִקַּר הַתַּאֲוָה הוּא לְמַטָּה מֵחֲמַת שֶׁנִּפַּל וְנִתְרַחֵק מִשָּׁרְשׁוֹ, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר הָעֲשִׁירוּת לְשָׁרְשׁוֹ אֲזַי נִמְשָׁךְ בְּרָכָה בְּכָל אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה בִּבְחִינַת וּבֵרַכְךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בִּבְחִינַת יוֹסֵף שֶׁהָיָה שׁוֹמֵר הַבְּרִית, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִסְתַּכֵּל בְּשֹׂרֶשׁ הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הַמָּמוֹן, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וּבְיוֹסֵף נֶאֱמַר, וְכָל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ, כִּי נִשְׁתַּלֵּחַ בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא מֵהַדַּעַת מִבְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהִוא בְּחִינַת דַּעַת מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַבְּרָכָה לְכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בִּבְחִינַת וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי בֵּרְכוֹ בַּמָּן שֶׁהָיָה יוֹרֵד לֶחֶם מִשְׁנֶה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֶר לְאֶחָד, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שָׁם שֶׁנִּשְׁתַּלַּח בְּרָכָה לְמַלְאוֹת הָעֹמֶר שְׁתֵּי פְּעָמִים, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשַׁבָּת שֶׁהִוא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת בַּת עַיִן בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וְאַנְפָּהָא נְהִירִין, כִּי בְּשַׁבָּת מְאִירִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כִּי אָז נִתְּנָה תּוֹרָה, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה) וְאָז נִמְשָׁךְ הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ וְאָז הוּא תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן. כִּי כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הוּא בְּחִינַת שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ בְּחִינַת הַטְרָחָא וְהַיְגִיעָה אַחַר הַפְּרָנָסָה בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כִּי אָז הֵם יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל, וּבְשַׁבָּת הִיא שְׁבִיתָה מִכֹּל וְנִתְבַּטֵּל כָּל הַמְּלָאכוֹת וְכָל הָעֲשִׂיּוֹת וְעוֹבָדִין דְּחֹל שֶׁכֻּלָּם הֵם בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כִּי בְּשַׁבָּת הוּא שִׂמְחָה וְחֶדְוָה וַאֲנִפִּין נְהִירִין וְאָז מֵאִיר שֹׂרֶשׁ הַדַּעַת הַנַּ"ל בְּחִינַת מַזָּלָא דְּכָל מְזוֹנָא בֵּהּ תַּלְיָן, בְּחִינַת עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי הַמֵּאִיר בְּשַׁבָּת כַּיָּדוּעַ וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּרָכָה וְשֶׁפַע בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה, כִּי בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, הַיְנוּ שֶׁאָז בְּשַׁבָּת שֶׁמֵּאִיר הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבַטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת שְׁבִיתָה מִיגִיעַ הַפַּרְנָסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁזּוֹכִין בְּשַׁבָּת לְדַעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן וְזוֹכִין לְהִתְעַנֵּג עַל ה' לְקַשֵּׁר הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם בְּרָכָה וְשֶׁפַע בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי זוֹכֶה לִהְיוֹת שָׁמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בִּבְחִינַת בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ. כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה

שֶׁנִּשְׁתַּלֵּחַ בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר הָעֲשִׂירוּת וְהַפַּרְנָסָה לְשָׁרְשׁוֹ לְדַעַת הָעֶלְיוֹן אֲזַי נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הָעָצֵב בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כִּי הוּא שְׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ מֵאַחַר שֶׁשּׂוֹרָה בּוֹ בִּרְכַּת ה' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָעֲשִׂירוּת בְּחִינַת בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה וְאָז נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הָעֶצֶב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, שֶׁזֶּהוּ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה מִבְּחִינַת צַעַר כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁמַּפְרִיד הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׂירוּת חַס וְשָׁלוֹם, מְשֹׁרֵשׁ הַדַּעַת נִמְצָא שֶׁהוּא יָגֵעַ וְטוֹרֵחַ תָּמִיד וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ, כִּי הַצַּעַר הוּא כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה בְּחִינַת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קָלִין וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, לְתַאֲוָה הַגַּשְׁמִית שֶׁל הַמָּמוֹן וּמַפְרִיד הַמָּמוֹן מִשָּׁרְשׁוֹ נִמְצָא שֶׁאֵין מֵאִיר הַדַּעַת, שֶׁהוּא הַשֹּׂרֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל הַמָּמוֹן בְּתוֹךְ מָמוֹנוֹ וּמָמוֹנוֹ נִפְסָק מִשָּׁרְשׁוֹ וַאֲזַי זֶה הַמָּמוֹן אֵינוֹ נִקְרָא מָמוֹן כְּלָל רַק הוּא עַפְרָא בְּעָלְמָא בְּחִינַת עַפְרוֹת זָהָב מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ חִיּוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן אֵין לוֹ חֲצִי תַּאֲוָתוֹ, כִּי הַיְגִיעָה הִוא בְּכִפְלַיִם וְהָרֶוַח אֵינוֹ אֶפְלוּ מֶחֱצָה, כִּי חֶסֶר הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַדַּעַת, כִּי הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת, כִּי תְּחִלָּה מֻכְרָחִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמָּמוֹן וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַמָּמוֹן מֵהַדַּעַת שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת וְזֶה בְּחִינַת צַעַר כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קָלִין הַנַּ"ל בְּחִינַת קַלְנִי מֵרֹאשִׁי קַלְנִי מִזְרוֹעִי כַּנַּ"ל, מֵרֹאשִׁי מִזְּרוֹעִי דַּיְקָא בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה הַנַּ"ל בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַמָּעוֹת בְּשָׁתֵּי מִינֵי הִשְׁתַּלְשְׁלוּת, דְּהַיְנוּ הַמְשָׁכַת הַדַּעַת וְאַחַר כָּךְ מִדַּעַת וּמַחֲשָׁבָה לְמַעֲשֶׂה יָדָיו כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין שִׁבְעִים קָלִין כְּפוּלִים בְּחִינַת קַלְנִי מֵרֹאשִׁי קַלְנִי מִזְרוֹעִי, מֵרֹאשִׁי, מִזְרוֹעִי דַּיְקָא כַּנַּ"ל בְּחִינַת כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאַחַר כָּךְ אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן וְנוֹפֵל לְהַתַּאֲוָה שֶׁל מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה לְבַד וּמַפְרִיד חַס וְשָׁלוֹם, הַמָּמוֹן בְּחִינַת עֲשִׂיָּה מֵהַדַּעַת נִמְצָא שֶׁחָסֵר לוֹ הַמֶּחֱצָה, דְּהַיְנוּ הַחִיּוּת שֶׁל הַמָּמוֹן שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא הָעִקָּר וּבֶאֱמֶת הוּא יוֹתֵר מִמֶּחֱצָה, כִּי הוּא הָעִקָּר וְעַל כֵּן אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ כִּי אֵין לוֹ רַק הַמֶּחֱצָה שֶׁל הַיְגִיעָה וְהַצַּעַר כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה, כִּי אֵין לוֹ רַק בְּחִינַת הָעֲשִׂיָּה מַמָּשׁ בְּחִינַת הַגַּשְׁמִיּוּת וַאֲפִלּוּ חֲצִי תַּאֲוָתוֹ אֵין לוֹ כִּי אֵינוֹ נֶחְשָׁב אֲפִלּוּ לְמֶחֱצָה, כִּי עִקַּר הוּא הַחִיּוּת שֶׁהוּא הַדַּעַת. אֲבָל כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה וּמְקַשֵּׁר הַשֶּׁפַע לְשָׁרְשׁוֹ לְהַדַּעַת וַאֲזַי יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, בְּחִינַת בְּרָכָה אֲזַי הוּא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ כִּי יֵשׁ לוֹ כֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּיַעֲקֹב כִּי חָנַנִי אֱלֹקִים וְכִי יֵשׁ לִי כֹּל הַיְנוּ שֶׁנִּצּוֹל מִבְּחִינַת אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, כִּי יֵשׁ לוֹ כָּל מַה שֶׁחָפֵץ מֵאַחַר שֶׁזָּכָה לְבִרְכַּת ה' בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה. וּכְשֶׁשּׂוֹרָה בִּרְכַּת ה' בְּכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ בְּוַדַּאי אֵינוֹ מִתְאַוֶּה יוֹתֵר, כִּי זֶה עִקַּר הָעֲשִׂירוּת הָעוֹלֶה עַל כָּל מִינֵי עֲשִׂירוּת שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת בִּרְכַּת ה' הִיא

תַּעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עָצֵב עִמָּהּ כַּנַ"ל שֶׁנִּצּוֹל מִבְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה מִבְּחִינַת צַעַר כְּפָלַיִם כַּיּוֹלֶדָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ כַּנַ"ל, כִּי זוֹכֶה לְבִרְכַּת ה' בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה כַּנַ"ל:

אות ז

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה הוּא כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר לְהַדַּעַת שֶׁאָז הוּא בְּבְחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה כַּנַ"ל וּלְהֶפֶךְ תַּאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, הוּא כְּשֶׁנִּפְרָד הַמָּמוֹן מִשָּׁרְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָז אֵין לוֹ חֲצִי תַּאֲוָתוֹ וְכוּ' כַּנַ"ל. וּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הוּא בְּחִינַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הֵם בְּבְחִינַת שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. וְכַמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעִקַּר תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מָמוֹן יִשְׂרָאֵלִי הוּא בְּחִינַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּבְחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנִּמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה כַּנַ"ל. וְעִקַּר מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר לְהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם כַּנַ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשְׁגָּחַת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת מִבְּחִינַת עֵינֵי ה' עַל יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ הַנֶּאֱמָר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת לְכָל הָעוֹלָם כַּמּוּבָא. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַמָּמוֹן וְנוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן חַס וְשָׁלוֹם, עָלָיו נֶאֱמַר, גַּם עֵינָיו לֹא תִשְׂבַּע עָשֶׁר, 'עֵינָיו' דַּיְקָא, כִּי פָּגַם בָּעֵינַיִם כַּנַ"ל בְּחִינַת נָתַן עֵינָיו בַּמָּמוֹן, כִּי שְׁתֵּי עֵינַיִם הוּא בְּחִינַת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קַלִּין הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְצַעֵר לְשַׁבֵּר עֵינֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא שִׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁמִּתְאַוֶּה לְמָמוֹן בִּבְחִינַת הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד, וְלִזְכּוֹת לְקַשֵּׁר הַמָּמוֹן לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לִבְחִינַת דַּעַת בְּחִינַת עֵינֵי ה' בְּחִינַת הִנֵּה עֵין ה' אֶל יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב, 'לְהַצִּיל מִמָּוֶת' מִבְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מִיתָה, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. 'וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב', הַיְנוּ בְּחִינַת פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי עֵינֵי ה' שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמַּזָּלָא דְּכָל מְזוֹנֵי בֵּהּ תַּלְיָין שֶׁהוּא בְּחִינַת עַיִן חַד דְּרַחֲמֵי בְּחִינַת הִנֵּה עֵין ה' אֶל יְרֵאָיו כַּנַ"ל:

אות ח

וְעַל כֵּן הַגַּנָּב שֶׁפָּגַם בָּזֶה כִּי פָּגַם בַּהַשְׁגָּחָה כַּנַ"ל, כִּי עָשָׂה עַיִן שֶׁלְּמַטָּה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶה כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה מָמוֹן יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר שֶׁפַע כְּפוּלָה הוּא כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר לְהַדַּעַת לִבְחִינַת הַשְׁגָּחָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כֶּפֶל מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כִּי הוּא פָּגַם בַּהַשְׁגָּחָה כַּנַ"ל וְהִפְרִיד אֶת הַמָּמוֹן שֶׁגָּנַב מִשָּׁרְשׁוֹ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת דַּעַת מִבְּחִינַת עֵינַיִם מִבְּחִינַת הַשְׁגָּחָה. כִּי הַגַּנָּב בָּא בַּחֲשֵׁכָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְסָבַר כְּשֶׁהָאָדָם יָשֵׁן וְעֵינָיו סְגוּרוֹת וְהַדַּעַת נִסְתַּלֵּק וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ בַּבַּיִת כְּאִלּוּ אֵין מִי שֶׁיִּשְׁגִּיחַ אָז

חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא פּוֹגֵם בַּהַשְׁגָּחָה בִּבְחִינַת עֵינֵי ה' בִּבְחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין וְרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין שֶׁהֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ מִיתָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וּבֶאֱמֶת עֵינָיו פְּקוּחוֹת וְכוּ' כִּי הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. וְהַגַּנָּב שֶׁפָּגַם בָּזֶה עַל כֵּן מְשַׁלֵּם כֶּפֶל, כִּי פָּגַם בִּבְחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה כַּנַּ"ל שֶׁאָז הַמָּמוֹן אֵינוֹ מָמוֹן כְּלָל כִּי אֵין לוֹ חֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּסַר הַדַּעַת שֶׁהוּא הַחִיּוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כֶּפֶל לְהַרְאוֹת לוֹ מַה שֶּׁפָּגַם כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהַדַּעַת וְהַהַשְׁגָּחָה שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּנוֹ שֶׁל הַגַּנָּב שֶׁפָּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם. חַיִּים דַּיְקָא, כִּי שֶׁפַע כְּפוּלָה הִיא בְּחִינַת חַיִּים, כִּי נִמְשָׁךְ מִתִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

אות ט

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הַלְבָּשַׁת עֲרֻמִּים, בְּחִינַת כִּי תִרְאֶה עָרֹם וְכִסִּיתוֹ, 'כִּי תִרְאֶה' דַּיְקָא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵינַיִם שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית הַתָּלוּי בְּהָעֵינַיִם, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת עֵינַיִם בְּחִינַת כְּסוּת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כה) בִּבְחִינַת כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי יֶשַׁע, יֶשַׁע אִסְתַּכְלוּתָא, כִּי הַלְבּוּשִׁין הֵם בְּחִינַת בִּגְדֵי פְּאֵר דְּכְלִילִין בִּגְוָונִין סַגִּיאִין בִּגְוָונִין דִּנְהִירִין וְהֵם תִּקּוּן לְפֶגֶם הַבְּרִית שֶׁפָּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָז נֶאֱמַר, מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם אָתָּה. וּכְשֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְתַקְּנָם נֶאֱמַר, וַיַּעַשׂ לָהֶם כָּתְנוֹת עוֹר, כִּי הַלְבּוּשִׁין מְכַסְּיָן עַל עֲרָיֶין עַל פֶּגֶם הַבְּרִית, כִּי הֵם בִּבְחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, כִּי מַלְבּוּשׁ בְּגִימַטְרִיָּא שע"ח ש"ע נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפָּנִים וְכוּ' כַּמּוּבָא, וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם לְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא, כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת כִּי הוּא כְּסוּתָהּ לְבַדָּהּ דָּא צִיצִית, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת עֵינַיִם, בְּחִינַת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וְכוּ' וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ', בְּחִינַת הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד, כִּי נִצּוֹלִין עַל יְדֵי זֶה מֵחֶמְדַּת תַּאֲוַת מָמוֹן. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיעָה חַס וְשָׁלוֹם עַל הַמֵּת, כִּי סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין כַּנַּ"ל פְּגַם הַבְּגָדִים וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְקָרְעָם אֲז חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּחָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱמַר, בִּצַּע פּוּרְפִּירָא דִּילֵהּ, כִּי הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת עֵינַיִם בִּבְחִינַת הִנְנִי מְחַלֵּל אֶת מִקְדָּשִׁי וְכוּ' מַחְמַד עֵינֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם. כִּי שָׁם כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין שֶׁהֵיוּ יוֹשְׁבִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה וְשָׁם בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר, כִּי שָׁם מֵאִיר אוֹר הַפָּנִים וּמִשָּׁם יוֹצֵא כָּל הַפַּרְנָסָה וְהַשֶּׁפַע לְכָל

הָעוֹלָם בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים, הַיְנוּ פַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר הַפָּנִים. וְעִקַּר חֶרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי חֵטְא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעָבְדוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן בְּחִינַת אֱלִילֵי כֶּסֶף וְזָהָב וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כַּסְפָּם בַּחוּצוֹת יַשְׁלִיכוּ וּזְהָבָם לְנִדָּה יִהְיֶה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַבְּכִי עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְתַקֵּן פְּגַם עֵינַיִם כַּנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מַיִם כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם וְכוּ'. עַל אֵלֶּה בְּחִינַת אֵלֶּה אֱלֹקֶיךָ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן. וְזֶהוּ עֵינִי עֵינִי שְׁתֵּי פְּעָמִים עַיִן שֶׁהוּא עַל פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁפּוֹגְמִין בִּשְׁתֵּי עֵינַיִם בְּעַיִן יָמִין וְעַיִן שְׂמֹאל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קְלִין בְּחִינַת כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֶדֶת בְּחִינַת מֵאָה וְאַרְבָּעִים קָלִין כַּנַ"ל וְעַל כֵּן עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מַיִם כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן נוֹפְלִין שְׁתֵּי נְפִילוֹת נְפִילָה אַחַר נְפִילָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי פְּגַם שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּהַשִּׁבְעִים קָלִין וְעַל כֵּן צוֹעֶקֶת הַשְּׁכִינָה עָלָיו שְׁתֵּי פְּעָמִים הַשִּׁבְעִים קָלִין בְּחִינַת קַלַּנִי מֵרֹאשִׁי קַלַּנִי מִזְּרוֹעִי כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם. 'רָחַק' דַּיְקָא, כִּי, כִּבְיָכוֹל, נִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ ה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נָפַל נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁנִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּשִׂיחוֹת הָר"ן) שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנָּפַל מְאֹד בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן נוֹפְלִין מְאֹד בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת נְפִילוֹת בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים וְאָז יוֹרֵד הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּקֵץ הַגְּאֻלָּה עַד מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת, כִּי הַקֵּץ נִפְלָא מֵעֵין כֹּל וְנִסְתָּר וְנַעֲלָם מְאֹד וְכָל זֶה עַל יְדֵי פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִיא יְרִידָה כְּפוּלָה בְּחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים וְעַל כֵּן אֵין יוֹדְעִים עַד מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת כִּי מִי שֶׁנָּפַל לְתַאֲוַת מָמוֹן קָשֶׁה לוֹ מְאֹד מְאֹד לַעֲלוֹת מִשָּׁם, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה. כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ תְּלוּיָה בְּתִקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁיִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן יג) בִּבְחִינַת יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת אֱלִילֵי כַּסְפּוֹ וְאֶת אֱלִילֵי זְהָבוֹ וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי מָשִׁיחַ יִהְיֶה תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא, בִּבְחִינַת וְאָסַף נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ, וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית יִתָּקֵן פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַ"ל וְאָז יִבָּנֶה בֵּית קָדְשֵׁנוּ בֵּית חַיֵּינוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים אַנְפִּין נְהִירִין. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר, נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי וְכוּ', שְׁתֵּי פְּעָמִים נַחֲמוּ בְּחִינַת נֶחָמָה כְּפוּלָה, כִּי יָרְדוּ בְּכִפְלַיִם בִּבְחִינַת כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כִּפְלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ, הַיְנוּ בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהַפְּגַם הוּא בִּבְחִינַת כִּפְלַיִם, בְּחִינַת

שִׁבְעִים קַלִּין כְּפוּלִין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן רָחַק הַמְנַחֵם, 'רְחַק' דַּיְקָא כַּנַּ"ל עַד שֶׁיָּבוֹא גּוֹאֵל צִדְקֵנוּ וִינַחֲמֵנוּ בְּכִפְלַיִם בִּבְחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ כַּנַּ"ל. בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

אות י

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הַגְבָּהַת הַתּוֹרָה אַחַר הַקְּרִיאָה שֶׁנּוֹהֲגִין לְקַנּוֹת מִצְוָה זוֹ בְּדָמִים יְקָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. כִּי עִקַּר הַהַגְבָּהָה הוּא עַל יְדֵי הָעַמּוּדִים שֶׁל הַתּוֹרָה וְעַמּוּדֵי הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת תּוֹמְכֵי אוֹרִיְתָא, בְּחִינַת וָוֵי הָעַמּוּדִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָמוֹן כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר, הַיְנוּ מַחֲזִיקֵי לוֹמְדֵי תּוֹרָה שֶׁהֵם תּוֹמְכֵי אוֹרִיְתָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה, בִּפְרָט צְדָקָה לְלוֹמְדֵי תּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַמָּמוֹן, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְאָז נִכְלָל שְׂמֹאל בִּימִין שֶׁנִּכְלָל הַמָּמוֹן הַנִּמְשָׁךְ מִשְּׂמֹאלָהּ בְּחִינַת בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד, בִּימִין, דְּהַיְנוּ בְּהַתּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיק וְתוֹמֵךְ בְּמָמוֹנוֹ אֶת לוֹמְדֵי תּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הַגְבָּהָה שֶׁמְּקַיֵּם בְּיָדָיו שֶׁמַּגְבִּיהַּ בְּיָדָיו אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הָעַמּוּדִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין הַיָּדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בְּחִינַת מַעֲשֵׂה יָדָיו, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַמּוּדֵי הַתּוֹרָה וָוֵי הָעַמּוּדִים כַּנַּ"ל, שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין בְּהַתּוֹרָה, כִּי הוּא מַחֲזִיק אֶת הַתּוֹרָה וְזֶה מְרַמֵּז עַל תּוֹמְכֵי אוֹרִיְתָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל הַמָּמוֹן בְּהַתּוֹרָה שְׂמֹאל בִּימִין וְזֶה שֶׁמַּגְבִּיהִין בְּשִׁתֵּי יָדַיִם בִּימִין וּשְׂמֹאל שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל שְׂמֹאל בִּימִין כַּנַּ"ל. וְאָז מִצְוָה שֶׁכָּל הָעוֹלָם יִתְּנוּ עֵינֵיהֶם בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְשַׁעְבֵּד אֶת הָעֵינַיִם שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת תַּאֲוַת חֶמְדַּת מָמוֹן וְכַנַּ"ל שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין הָעֵינַיִם שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵינֵי ה' כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּטֵּל חֶמְדַּת הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. כִּי הַגְבָּהַת הַתּוֹרָה מְרַמֵּז שֶׁמַּגְבִּיהִין, כְּבָיכוֹל, אֶת הַתּוֹרָה לְשָׂרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרִיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁשָּׁם כֹּלָּא יְמִינָא וְלֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֹשֶׁר תַּמָּן כַּנַּ"ל וְעַל זֶה מְרַמֵּז הַגְבָּהַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּגְבִּיהִין אוֹתָהּ לְמַעְלָה לְשָׂרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל וְאָז נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, כִּי לֵית שְׂמֹאל וְעֹשֶׁר תַּמָּן וְעַל כֵּן צְרִיכִין כֻּלָּם לִתֵּן עֵינֵיהֶם אָז לְתוֹךְ הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין עֵינֵיהֶם בְּעֵינֵי הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל הַכֹּל בְּעֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּלָּא יְמִינָא שֶׁיִּתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי כָּל תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לִקְנוֹת מִצְוָה זוֹ בְּדָמִים יְקָרִים כְּדֵי לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי עַל יְדֵי מִצְוָה זוֹ נִתְבַּטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל כֵּן מְפַזְּרִין הַמָּמוֹן עַל מִצְוָה זוֹ, כִּי מִבְּאֵר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר שִׁלְמוּת הַמִּצְוֹת שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת אֱמוּנָה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא כְּשֶׁמְּפַזֵּר מָמוֹן בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בִּשְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִצְוָה זוֹ שֶׁל הַגְבָּהָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל עַל כֵּן

מְפַזְּרִין עָלֶיהָ מָמוֹן בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לְקַנּוֹתָהּ בְּדָמִים יְקָרִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל:
שַׁיָּךְ לְעֵיל:

אות יא

שַׁבָּת הִוא תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל כֵּן נִמְשָׁךְ אָז שֶׁפַע כְּפוּלָה וְהַגַּנָּב שֶׁפָּגַם בָּזֶה מְשַׁלֵּם כֶּפֶל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר שֶׁמִּי שֶׁפּוֹגֵם בְּעִנְגּ שַׁבָּת וּמְעַנֵּג עַצְמוֹ בִּימֵי הַחֹל הוּא כְּמוֹ הַגַּנָּב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּזֹהַר וַיַּקְהֵל, כִּי הַגַּנָּב פּוֹגֵם בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל:
וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, פְּסִיעָה גַּסָּה נוֹטֶלֶת מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם וּמְהַדְּרָא לֵהּ בְּקִדּוּשָׁא דְּבֵי שְׁמְשָׁא, כִּי שַׁבָּת הִוא תִּקּוּן הָעֵינַיִם וְעִקַּר עַל יְדֵי כּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן עֵינָיו בּוֹ וְשָׁם נֶאֱמַר, וַיְבָרֶךְ וַיְקַדֵּשׁ. בֵּרְכוֹ וְקִדְּשׁוֹ בַּמָּן בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל, כּוֹס שֶׁל יַיִן, יַיִן בְּגִימַטְרִיָּא שִׁבְעִים בְּחִינַת שִׁבְעִים אַנְפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת וְיַיִן יְשַׂמַּח לֵבָב. וּמִשָּׁם עִקַּר הַבְּרָכָה בְּחִינַת וַיְבָרֶךְ כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה לֶחֶם מִשְׁנֶה. וְעַל כֵּן אֵין קִדּוּשׁ אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעֻדָּה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִיָּד בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּשַׁבָּת עַל יְדֵי הַבְּרָכָה בְּחִינַת וַיְבָרֶךְ הַנֶּאֱמַר עַל הַכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה כּוֹס שֶׁל יַיִן בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות יב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבֵּרְכָם מֹשֶׁה בִּגְמַר מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ. יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וִיהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הֵינוּ כִּי צְרִיכִים שְׁתֵּי בְּרָכוֹת, כִּי מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן מְרַמֵּז עַל הַמְשָׁכַת הַדַּעַת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים בְּבְחִינַת כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם מַמָּשׁ, כִּי אַחַר כָּךְ צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה מֵהַדַּעַת לִבְחִינַת שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת וְאָז צְרִיכִים בְּרָכָה שֵׁנִית, כִּי צְרִיכִים שְׁתֵּי בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַנַּ"ל שֶׁל הַמָּמוֹן שֶׁצְּרִיכִים כְּנֶגֶד זֶה שְׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קָלִין כַּנַּ"ל, כִּי צְרִיכִים לְהַכְנִיעַ אֶת בְּחִינַת הַקְּלָלוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבִּלְעָם שֶׁהָיָה שְׁתֵּם הָעַיִן, כִּי הָיָה מְשֻׁקָּע בְּכָל הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן לו) וְעַל כֵּן הָיָה לוֹ עַיִן רָעָה וְנֶפֶשׁ רְחָבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם יִתֵּן לִי בָּלָק מְלֹא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, כִּי הָיָה מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת מָמוֹן. וְעַל כֵּן כְּשֶׁרוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה צְרִיכִין לְהַכְנִיעַ הַקְּלָלוֹת, דְּהַיְנוּ הַשִּׁבְעִים אַנְפִּין חֲשׁוּכִין הַנַּ"ל. וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכָה בְּחִינַת וּבֵרַכְךָ בְּכֹל אֲשֶׁר

תַּעֲשֶׂה וּצְרִיכִים שְׁתֵּי בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שְׁתֵּי פְּעָמִים הַשִּׁבְעִים קָלִין הַנַּ"ל כְּנֶגֶד שְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁבֵּרְכָם מֹשֶׁה שְׁתֵּי פְּעָמִים וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות יג

וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, בְּחִינַת וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרֲכֵם. כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּבְחִינַת כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ וְכוּ' לְיִשְׂרָאֵל כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ. וְעַל כֵּן כָּל הַבְּרָכוֹת בְּיָדָם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַבְּרָכָה עַל יְדֵי נְשִׂיאַת הַיָּדַיִם בְּחִינַת שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְשֵׂאת בְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶשְׂיָה בְּחִינַת מָמוֹן הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה יָדָיו צָרִיךְ לְשֵׂאת אֶת בְּחִינַת הַיָּדַיִם אֵלּוּ לְהַדַּעַת. וְאָז כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר הָעֲשִׂיָּה, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן לְהַדַּעַת מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל בְּחִינַת וּבֵרַכְךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה.

וְזֶהוּ: וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו וְאָז דַּיְקָא וַיְבָרֲכֵם בִּרְכַּת כֹּהֲנִים יְבָרֶכְךָ ה' בְּמָמוֹן, וְיִשְׁמְרֶךָ מִן הַמַּזִּיקִין, כִּי אָז נִמְשָׁךְ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּרְכָה שֶׁהוּא מְשֻׁמָּר מִן הַמַּזִּיקִין וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין, כִּי הַמָּמוֹן מְקֻשָּׁר לְהַדַּעַת שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁךְ בְּרָכָה בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

וְזֶהוּ, יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, כִּי זֶה עִקַּר הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל:

שֵׂיחַ לְעֵיל:

אות יד

וְזֶה בְּחִינַת יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְעִנְיַן גַּנָּב וְגַזְלָן. יֵאוּשׁ הוּא שֶׁיּוֹצֵא מֵהַדַּעַת שֶׁל הָאָדָם, כִּי עִקַּר יֵאוּשׁ הוּא מִדַּעַת. וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא מִבְּחִינַת מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל הָאָדָם, כִּי עִקַּר הַמָּמוֹן וְהַקִּנְיָנִים שֶׁהֵם הָעֲשִׂירוּת שֶׁל הָאָדָם, הֵם נִמְשָׁכִין לְהָאָדָם עַל יְדֵי שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת דַּעַת וְעַל יְדֵי בְּחִינַת עֲשִׂיָּה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֵדָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּרָכָה כְּפוּלָה, בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה יוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת הָאָדָם:

גנבה ג:

הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כָּפֶל:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן' בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן הָרִאשׁוֹן סִימָן ס עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ:

וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא מִשָּׁם לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁעַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת מְעוֹרְרִין וּמְקִיצִין אֶת בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם. כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם שֶׁיְּשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם וְיֵשׁ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה אַף עַל פִּי כֵן כָּל עֲבוֹדָתָם הִוא בִּבְחִינַת שֵׁנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ לְעוֹרְרָם מִשְּׁנָתָם וְיֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ לִבְחִינַת שֵׁנָה עַל יְדֵי מַעֲשִׂים רָעִים וְיֵשׁ שֶׁהֵם אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים, אֲבָל נָפְלוּ לְשֵׁנָה עַל יְדֵי אֲכִילָה, כִּי כְּשֶׁאוֹכֵל מַאֲכָל שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר לְמַאֲכַל אָדָם יוֹכֵל לֵאָבֵד אֶת פָּנָיו וְלִפֹּל לִבְחִינַת שֵׁנָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַשֵּׁנָה הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא הַפָּנִים וְכוּ'. וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה הוּא עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהַצַּדִּיק מַלְבִּישׁ בָּהֶם אֶת הַפָּנִים שֶׁל תּוֹרָה מֵחֲמַת שִׁלְשָׁה טְעָמִים, כַּמְבֹאָר שָׁם וְהַטַּעַם הַשְּׁלִישִׁי הוּא, כִּי הַחִיצוֹנִים הָאוֹחֲזִין בּוֹ לֹא יַנִּיחוּ אוֹתוֹ לָצֵאת עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת פָּנָיו כְּדֵי לְשַׁנּוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַכִּירוּ בּוֹ בִּבְחִינַת מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁנִּין אֶת פָּנָיו וּמַלְבִּישִׁין לוֹ פָּנָיו שֶׁל תּוֹרָה שֶׁאָבַד בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת עַל יְדֵי זֶה וַתְּשַׁלְּחֵהוּ, כִּי עַל יְדֵי זֶה אֵין מַכִּירִין בּוֹ וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ וְשׁוֹלְחִין אוֹתוֹ וְיוֹצֵא לַחָפְשִׁי מֵהֶם וְכוּ'. וְיֵשׁ סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם בְּקֶרֶב שָׁנִים, כִּי הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה הֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַדָּרַת פָּנִים שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה נִמְשָׁכִין וּמְקַבְּלִין מֵהֶם, כִּי יֵשׁ מִי שֶׁנָּפַל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ בְּשׁוּם פָּנִים כִּי אִם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדָּרַת פָּנִים שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים מְקַבְּלִין מֵהֶם וְעַל יְדֵיהֶם יְכוֹלִין לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ אֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי זֶה לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים וּלְהַתִּיר פֶּה עֲקֵרוֹת, כִּי עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה פְּקִידוֹת עֲקֵרוֹת וְכוּ'. וְעַל יְדֵי פְּקִידוֹת עֲקֵרוֹת נִמְשָׁךְ וְנִתְגַּלֶּה יְרֵאָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּקִידַת יִצְחָק שֶׁנִּפְקְדָה שָׂרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה יְרֵאָה גְּדוֹלָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה נִמְשָׁךְ אֲרִיכַת יָמִים וְכוּ' שֶׁזּוֹכִין לְהַאֲרִיךְ אֶת יָמָיו שֶׁכָּל יוֹם בְּתְחִלָּתוֹ הוּא קָצָר, כִּי בְּתְחִלַּת הַיּוֹם עֲדַיִן הָעֲבוֹדָה קְצָרָה וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל, וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַרְחִיב אֶת הַיּוֹם שֶׁכָּל שָׁעָה שֶׁבָּאָה אַחַר כָּךְ תִּהְיֶה רְחָבָה וּגְדוֹלָה וַאֲרֻכָּה יוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה'. וְכֵן יוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ יִהְיֶה עוֹד יוֹתֵר אֹרֶךְ בְּקֹדֶשׁ וַעֲבוֹדָה יְתֵרָה וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי זֶהוּ עִקַּר הָאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁל הָאָדָם שֶׁצְּרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁכָּל יוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ יִתְאָרֵךְ יוֹתֵר בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה וְדַעַת וְכוּ' וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי יִרְאָה בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים וְכוּ'. וְיִרְאָה מַצִּיל מִפְּגַם הַבְּרִית. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל אֶת הָעֲשִׁירוּת בְּתוֹךְ הָאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת

זָקֵן בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק שֶׁעַל יְדֵי הָעֲשִׂירוּת הַגָּדוֹל הַזֶּה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל וְנִפְלָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הִתְבּוֹנְנוּת הַזֶּה כִּי אִם עַל יְדֵי עֲשִׂירוּת גָּדוֹל מְאֹד כָּל הוֹן דְּעָלְמָא וְלֹא תֶּחְסַר כָּל בָּהּ וְכוּ', כַּמְבֹאָר כָּל זֶה הֵיטֵב שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַגַּנָּב מְשַׁלֵּם כֶּפֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם. כִּי כָּל הַגְּנֵבוֹת נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן עַל יְדֵי הַבַּעַל דָּבָר שֶׁהוּא הַגַּנָּב הָרִאשׁוֹן רֹאשׁ לְכָל הַגַּנָּבִים וְהַרְמָאִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הוּא מִתְנַהֵג עִם רֹב בְּנֵי אָדָם בְּדֶרֶךְ גְּנֵבָה בְּעָרְמָה וְרַמָּאוּת נִפְלָא בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי דְּרָכִים שׁוֹנִים שֶׁהוּא מְרַמֶּה אֶת הָאָדָם וְגוֹנֵב דַּעְתּוֹ בְּכָל עֵת עַד שֶׁרוֹצֶה לְתָפְסוֹ בְּמִכְמֹרְתּוֹ רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּנּוֹדָע וְנִרְאֶה בַּחוּשׁ. וּכְמוֹ שֶׁצָּעַק דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל זֶה תָּמִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְּסֻכּוֹ יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ יְדֻכֶּה יָשַׁח וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת גְּנֵבָה שֶׁבָּא עַל הָאָדָם כְּמוֹ הַגַּנָּב הָאוֹרֵב בְּמִסְתּוֹר כְּדֵי לָצוּד אֶת הָאָדָם בִּרְשָׁתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם. כִּי בֶּאֱמֶת עַל פִּי רֹב אִי אֶפְשָׁר לְהַבַּעַל דָּבָר שֶׁיָּבֹא לְהָאָדָם לַהֲסִיתוֹ מִיָּד לַעֲבֵרָה גְּמוּרָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק בִּתְחִלָּה מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת וְגוֹנֵב דַּעַת הָאָדָם וּמוֹרֶה לוֹ הֶתֵּר וּמַלְבִּישׁ לוֹ הָעֵצָה רָעָה שֶׁלּוֹ בְּמִצְוֹת וְהַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וּמָחָר אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ עַד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּתוֹרַת הַסֵּפֶר בְּהַתּוֹרָה 'אַשְׁרֵי תְמִימֵי דָרֶךְ' עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וּמִתְחַזֵּי כִּי צִיצוּתָא דְּנוּרָא חִוָּרָא בְּרֵישֵׁהּ שֶׁבִּתְחִלָּה מִתְלַבֵּשׁ הַבַּעַל דָּבָר אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמֵחֲמַת גְּנֵבָתוֹ וְעָרְמָתוֹ קָשֶׁה מְאֹד לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁכָּפוּ אֶת יִצְרָם וְעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן וְכָבְשׁוּ אֶת הַמִּלְחָמָה שֶׁהֵם יוֹדְעִים כָּל דְּרָכָיו וּמִסְתּוֹרָיו וְכָל דַּרְכֵי גְּנֵבָתוֹ וְהֵם יוֹדְעִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ כִּי הֵם גַּם הֵם מִתְנַהֲגִים עִמּוֹ בִּגְנֵבָה וְעָרְמָה בִּבְחִינַת שָׂרֵי לְהוֹ לְצַדִּיקֵיא לְסַגּוֹאֵי בְּרַמָּאוּתָא עִם רַמַּאי (מְגִלָּה יג), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עִם נָבָר תִּתְבָּרָר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. וְדַיְקָא עַל יְדֵי גְּנֵבוֹת וְעָרְמוֹת מַצִּילִין הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִלְכְּדוּ בִּרְשָׁתּוֹ כַּצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח עַל יְדֵי גְּנֵבָתוֹ וְעָרְמָתוֹ כַּנַ"ל. כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא אָחִיו בְּרַמָּאוּת שֶׁל עֵשָׂו וְלָבָן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסָּמָךְ מֵם וְהַבַּעַל דָּבָר. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַצַּדִּיקִים אֵין יְכוֹלִין לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ אֶת בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם וּנְפִילָתָם כִּי אִם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמַּלְבִּישִׁין וּמַעֲלִימִין בָּהֶם אֶת הַפָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּנֵבָה וְעָרְמָה שֶׁמִּתְנַהֲגִים עִמּוֹ בְּרַמָּאוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מוֹצִיאִין אֶת הָאֲנָשִׁים מֵרִשְׁתּוֹ בִּבְחִינַת מְשַׁנֶּה פָּנָיו, וַתְּשַׁלְּחֵהוּ שֶׁמְּשַׁנִּין אֶת הַפָּנִים עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁלֹּא יַכִּירוּ וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מוֹצִיאִין אוֹתוֹ בִּגְנֵבָה מֵהֶם. נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק מִתְנַהֵג בִּגְנֵבָה וְעָרְמָה גְּדוֹלָה כְּדֵי

לְהוֹצִיא בְּנֵי אָדָם מֵרֶשֶׁת הַסְּמָךְ מֵם שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם עַל יְדֵי דַּרְכֵי גְּנֵבָתוֹ כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַחֲזִירִין כַּמָּה בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין אוֹתָם מִשְּׁנָתָם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְכֵן מְבֹאָר בְּכַמָּה סְפָרִים, שֶׁהַצַּדִּיקִים מִתְנַהֲגִים עִם הַבַּעַל דָּבָר בְּדֶרֶךְ גְּנֵבָה וְכַמּוּבָא בְּסֵפֶר תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, עַיֵּן שָׁם:

אות ג

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַגַּנָּב מְשַׁלֵּם כֶּפֶל, כִּי כָּל הַגַּנָּבִים נִמְשָׁכִים מֵהַגַּנָּב הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמִּתְנַהֵג בִּגְנֵבָה כַּנַ"ל שֶׁמַּמְנוּ מְקַבְּלִים וְנִמְשָׁכִים כָּל הַגַּנָּבִים וְכָל מַזִּיקֵי עָלְמָא. וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן שֶׁל הַגַּנָּב הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת גְּנֵבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּלֻבָּשׁ בָּהֶם וְנֶעְלָם בָּהֶם בְּדֶרֶךְ נִפְלָא פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי דֶּרֶךְ גְּנֵבָה זוֹ דַּיְקָא מְעוֹרֵר הַצַּדִּיק בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם וּמַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. כִּי זֶהוּ כְּלָל שֶׁאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וְכָל פְּגָם וַעֲבֵרָה צָרִיךְ לְהִתְתַּקֵּן בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הָעֲבֵרָה הַזֹּאת דַּיְקָא, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, בְּכָל דָּבָר. נִמְצָא שֶׁתִּקּוּן הַגְּנֵבָה הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לַעֲסֹק עִם הַבַּעַל דָּבָר בִּגְנֵבָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל לְעוֹרֵר אֶת בְּנֵי אָדָם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַגַּנָּב לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, כִּי צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּמַה שֶׁקִּלְקֵל, כִּי עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁנֶּעְלָם בָּהֶם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הוֹן דְּעָלְמָא וְלֹא תֶּחְסַר כֹּל בָּהּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָעֲשִׁירוּת זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶה הָעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה, כִּי מְבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן מ) שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין חֶסֶר לְהָאָדָם כְּלוּם, כִּי אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ. נִמְצָא, שֶׁלְּעוֹלָם חֶסֶר לוֹ הַחֲצִי, אֲבָל כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ שֶׁפַע כְּפוּלָה אֵין חֶסֶר לוֹ כְּלוּם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא זֶה שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הוֹן דְּעָלְמָא וְלֹא תֶּחְסַר כֹּל בָּהּ הוּא זוֹכֶה לְבְחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה כִּי אִם לָאו לֹא הָיָה שַׁיָּךְ לוֹמַר לֹא תֶּחְסַר כֹּל בָּהּ, כִּי אֵין שׁוּם עֲשִׁירוּת בְּלֹא חִסָּרוֹן כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל כַּנַ"ל. וְזֶה הַשֶּׁפַע כְּפוּלָה שֶׁהוּא כָּל הוֹן דְּעָלְמָא וְלֹא תֶּחְסַר כֹּל בָּהּ זוֹכִין דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין אֶת בְּנֵי אָדָם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת וּמַחֲזִירִין אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיר אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה אֲזַי הָעֲוֹנוֹת נֶחְשָׁבִין לִזְכֻיּוֹת וַאֲזַי נַעֲשֶׂה הַתּוֹרָה כְּפוּלָה בִּבְחִינַת מִשְׁנֶה תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה נִכְפְּלָה בְּכִפְלַיִם לְתוּשִׁיָּה עַל יְדֵי הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה מֵאַחַר שֶׁגַּם מֵהָעֲוֹנוֹת נַעֲשִׂין זְכֻיּוֹת וּמְצוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' (סִימָן כב) עַל פָּסוּק בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עָוֹן

יִשְׂרָאֵל וְאֵינָנוּ, שֶׁלֶּעָתִיד כְּשֶׁיִּתְתַּקְּנוּ עֲוֹנוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ נַעֲשִׂין מִכָּל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁיִּתְהַפְּכוּ הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה דַּיְקָא עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה נִמְשָׁכִין מֵהֶם שֶׁעַל יָדָם יְכוֹלִין לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ אֲפִלּוּ אֶת אֵלּוּ שֶׁנָּפְלוּ מְאֹד מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי הַצַּדִּיק מִתְנַהֵג עִם הַבַּעַל דָּבָר בִּגְנֵבָה וְרַמָּאוּת כַּנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַבַּעַל דָּבָר גָּנַב לֵב הָאָדָם עַל יְדֵי שֶׁהִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת עַד שֶׁהֵבִיאוֹ לִידֵי עֲבֵרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְגַם הַמִּצְוֹת בְּעַצְמָן שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר הֵם עֲבֵרוֹת, כְּמוֹ כֵן עוֹשֶׂה הַצַּדִּיק, כִּי הוּא מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם סִפּוּרִין דְּעֶלְמָא שֶׁנִּדְמֶה לְסִפּוּרִים שֶׁל חֹל וְשִׂיחַת חֻלִּין וּבָהֶם דַּיְקָא מַעֲלִים וּמַלְבִּישׁ הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּסָבָא מִשְׁפָּטִים כְּשֶׁנִּזְדַּמֵּן הַסָּבָא עִם בְּנֵי הַחֲבֵרְיָא נִדְמָה לָהֶם שֶׁמְּדַבֵּר דִּבְרֵי שְׁטוּת שֶׁאָמַר עוּלֵימְתָּא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עֵינִין נָפְקַת בְּצַפְרָא וְכוּ', עַד שֶׁאָמְרוּ זֶה לָזֶה שֶׁאָסוּר לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, כִּי קִבְּלוּ מֵרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁאָסוּר לְהִתְחַבֵּר עִם מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה רַק בְּדִבְרֵי שְׁטוּת וּמִלִּין דְּעֶלְמָא וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם. וּבֶאֱמֶת הַסָּבָא קַדִּישָׁא הֶעֱלִים וְהִסְתִּיר בְּסִפּוּר זֶה שֶׁנִּדְמָה לִשְׁטוּת, תּוֹרָה גְּבוֹהָ וְנֶעֱלֶמֶת מְאֹד עַד שֶׁגִּלָּה לָהֶם אַחֲרֵי זֶה עַל יְדֵי זֶה כָּל סוֹדוֹת גִּלְגּוּלֵי נְשָׁמוֹת, כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא שָׁם:

נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק מַעֲלִים עַצְמוֹ בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁנִּדְמִים כְּאִלּוּ הֵם רְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה וּבָהֶם דַּיְקָא מַעֲלִים אֶת הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מוֹצִיא אֶת הַנּוֹפְלִים מְאֹד מִבֵּין שִׁנֵּי הַסָּמָךְ מֵם אֲפִלּוּ אֵלּוּ שֶׁנָּפְלוּ מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָם בְּשׁוּם פָּנִים, הוּא מוֹצִיא אוֹתָם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין אַחַר כָּךְ שֶׁיִּתְהַפְּכוּ עֲוֹנוֹתֵיהֶם לִזְכֻיּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי הַתּוֹרָה כְּפוּלָה עַל יְדֵי שֶׁנִּתְהַפְּכוּ גַּם הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וַאֲזַי גַּם הָעֲשִׂירוּת וְהַשֶּׁפַע הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֶה הִיא גַּם כֵּן כְּפוּלָה בִּבְחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. כִּי הָעֲשִׂירוּת נִמְשָׁךְ כְּפִי הַתּוֹרָה כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח. וּכְמוֹ שֶׁבְּהַתּוֹרָה שֶׁבִּכְּשִׁיטוּת שֶׁצְּרִיכִין לְזֶה פַּרְנָסָה כִּי אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַפַּרְנָסָה בְּעַצְמָהּ נִמְשָׁךְ מִן הַתּוֹרָה כִּי אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת הַכֹּל מִן הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ כֵן הַשֶּׁפַע כְּפוּלָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשִׂירוּת הַגָּדוֹל שֶׁצְּרִיכִים לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל הוּא נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִן הַתּוֹרָה הַכְּפוּלָה בִּבְחִינַת מִשְׁנֶה תּוֹרָה בִּבְחִינַת כִּי כִפְלַיִם לְתוּשִׁיָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כְּפוּלָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַפְּכוּ הָעֲוֹנוֹת לְתוֹרָה וְלִזְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה גַּם הַשֶּׁפַע כְּפוּלָה וְנִמְשָׁךְ עֲשִׂירוּת גָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ כַּנַּ"ל:

אות ד

וְזֶה בְּחִינַת כָּפֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם הַגַּנָּב, כִּי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע כְּפוּלָה, כִּי כָּל מְצוֹת הַתּוֹרָה מְרַמְּזִין לְדִבָּרִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי הַכָּפֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם עַל יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הַגְּנֵבָה בְּשָׁרְשָׁהּ, כִּי עוֹלָה וְנִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי בְּחִינַת גְּנֵבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלְבָּשַׁת הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת. שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַשֶּׁפַע כְּפוּלָה כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּנֵבָה עַל יְדֵי הַכָּפֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם, כִּי הַדִּין נִמְתָּק בְּשָׁרְשׁוֹ, כִּי נִתְעוֹרֵר עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה הַנַ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַגְּנֵבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַ"ל כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לָמָּה הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה בְּגַנָּב שֶׁיְּשַׁלֵּם כֶּפֶל לְפִי שֶׁעָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶה וְכוּ', הַיְנוּ כִּי פֶּגַם בְּעַיִן שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, כַּמְבֹאָר לְקַמָּן וּמַחֲמַת שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת עַיִן בִּבְחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כֶּפֶל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר בְּחִינַת שֶׁפַע כְּפוּלָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים שֶׁשָּׁם מֻשְׁרָשִׁים כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְכָל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה נִמְשָׁכִין מִשָּׁם נִמְצָא שֶׁשָּׁם הַתּוֹרָה כְּפוּלָה, כִּי בְּהַשֹּׁרֶשׁ הַכֹּל כָּפוּל, כִּי יֵשׁ שָׁם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁנִּמְשָׁכִין לְמַטָּה וְגַם יֵשׁ שָׁם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֹׁרֶשׁ הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְעַל כֵּן שָׁם הַתּוֹרָה כְּפוּלָה וְשָׁם נִתְתַּקְּנִין כָּל הָעוֹלוֹת עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּגִּיעִין לְשָׁם כִּי שָׁם נִתְהַפְּכִין כָּל הָעוֹלוֹת לִזְכֻיּוֹת עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת אֵלּוּ וְכוּ' וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כֶּפֶל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ וְנִתְעוֹרֵר הַשֶּׁפַע כְּפוּלָה הַנַ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַ"ל מֵהַדְּרַת פָּנִים מִשֹּׁרֶשׁ הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַגְּנֵבָה שֶׁפָּגַם בְּעַיִן שֶׁלְּמַעְלָה כַּנַ"ל:

אות ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁקִּבֵּל יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת מֵאֲבִיו בְּמִרְמָה וּבִגְנֵבָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּא אָחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ. וְכֵן בָּרַח יַעֲקֹב מִבֵּית לָבָן בִּגְנֵבָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתִּגְנֹב אֶת לְבָבִי וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַנַ"ל בְּחִינַת שָׂרֵי לְהוֹ לְצַדִּיקַיָּא לְסַגּוֹאֵי בְּרַמָּאוּתָא עִם רַמָּאֵי, כִּי עִם נָבָר תִּתְבָּרַר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. כִּי עֵשָׂו הוּא הַסָּמָךְ מֵם כַּנּוֹדָע וְנָהַג עִם אָבִיו בִּגְנֵבָה וְרַמָּאוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי צַיִד בְּפִיו. שֶׁהָיָה מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת כְּאִלּוּ הוּא צַדִּיק גָּמוּר וְשָׁאַל לוֹ, אַבָּא, אֵיךְ מְעַשְּׂרִין אֶת הַמֶּלַח וְאֶת הַתֶּבֶן עַד שֶׁהִטְעָה אֶת אֲבִיו עַד שֶׁהָיָה בְּרָצוֹנוֹ לְמָסֹר לוֹ אֶת הַבְּרָכוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו סִבֵּב

סִבּוֹת עַד שֶׁקִּבֵּל יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת מֵאֲבִיו בְּמִרְמָה וּבְגְנֵבָה דַּיְקָא וְכַמּוּבָא בַּכְּתָבִים, שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה סוֹד גָּדוֹל שֶׁצְּרִיכִין כֻּלָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב לְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכוֹת בִּגְנֵבָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

אות ו

וְזֶהוּ, וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת וְכוּ'. וְאָז עָשָׂה יַעֲקֹב מַטְעַמִּים לְאָבִיו וְהִתְלַבֵּשׁ אֶת עֵצְמוֹ בִּבְגָדֵי עֵשָׂו הַחֲמֻדֹת עַד שֶׁקִּבֵּל אֶת הַבְּרָכוֹת מֵאֲבִיו בִּגְנֵבָה. כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּבְחִינַת פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כד) מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה, כִּי יַעֲקֹב הוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב. וְהִתְלַבְּשׁוּת יַעֲקֹב בִּבְגָדֵי עֵשָׂו זֶה בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּסַפְּרִין זֶהוּ בְּחִינַת עֲשִׂיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֲשִׂיָּה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁעַל שֵׁם זֶה קְרָאוּהוּ עֵשָׂו שֶׁהָיָה עָשׂוּי וְנִגְמָר בִּשְׂעָרוֹת וְכוּ', כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִין מַעֲשִׂיּוֹת לְשׁוֹן עֲשִׂיָּה. אֲבָל סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמְּלֻבָּשׁ בָּהֶם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת יַעֲקֹב שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה בְּבִגְדֵי עֵשָׂו, שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁל עֲשִׂיָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּסַפְּרִין הַמַּעֲשֶׂה בַּלְּשׁוֹן הַנַּעֲשֶׂה בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה וְשָׁם מְלֻבָּשׁ כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. כִּי בִּגְדֵי עֵשָׂו שֶׁלָּבַשׁ יַעֲקֹב אָז הָיוּ בְּגָדִים שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֵם כָּתְנוֹת עוֹר שֶׁהִלְבִּישָׁם ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, וְכָתְנוֹת עוֹר זֶהוּ בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם לְבוּשִׁין שֶׁמְּלֻבָּשׁ בָּהֶם הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אָדָם. כִּי אַחַר הַחֵטְא שֶׁחָטְאוּ אָדָם וְחַוָּה וְהָיָה רוֹצֶה ה' יִתְבָּרַךְ לְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה וּלְעוֹרְרָם מִשְּׁנָתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה שֶׁהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם עַל כֵּן עָשָׂה לָהֶם כָּתְנוֹת עוֹר שֶׁהֵם רָמְזוּ לְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמַּעֲתָּה אַחַר הַחֵטְא בְּהֶכְרֵחַ לְהַלְבִּישׁ כָּל הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְעַל כֵּן גַּם הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ נִתְלַבְּשָׁה בְּכַמָּה סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַמְבֹאָרִין בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכֻלָּם מְלֻבָּשׁ שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. כִּי הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הֵם גְּבוֹהִים יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, וּבְפָרָט בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, מְגֻדָּל עִצָּם הַסּוֹדוֹת הַנּוֹרָאִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דִּבּוּר וּבְכָל אוֹת וּבְכָל קָצוֹ שֶׁל יוֹד וְכוּ' וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ לְקַלֵּל תִּפַּח רוּחָם שֶׁל הָאוֹמְרִים שֶׁאֵין בַּהַתּוֹרָה אֶלָּא הַפְּשׁוּט חַס וְשָׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה נַעֲשָׂה מֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הֶכְרְחָה הַתּוֹרָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וּלְהַלְבִּישׁ בָּהֶם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה כְּדֵי לְעוֹרֵר מֵהַשָּׁנָה וְהַמִּיתָה כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁיָּשׁוּבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי חֵטְאָם הָיָה עַל יְדֵי אֲכִילָה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה אָבְדוּ הַפָּנִים וְנִמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם הַשֵּׁנָה שֶׁהִיא

בְּחִינַת מִיתָה שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם, כִּי עִקַּר אֲבֵדַת הַפָּנִים אֵצֶל הַכְּשֵׁרִים הִוא עַל יְדֵי אֲכִילָה שֶׁאֵינָהּ בְּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן הֶכְרַח, כִּבְיָכוֹל, ה' יִתְבָּרֵךְ לְהַלְבִּישׁ לָהֶם הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר כְּדֵי לְעוֹרְרָם מֵהַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּתְנוֹת עוֹר שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן הֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין שֶׁל סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בִּגְדֵי עֵשָׂו הַחֲמֻדֹת שֶׁלָּבַשׁ יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁנִּתְלַבְּשׁוּ בְּבִגְדֵי עֵשָׂו בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה קִבֵּל אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁהוּא שִׁפַּע עֲשִׁירוּת גָּדוֹל, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁקִּבֵּל אָז הֵם שֶׁפַּע הָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעֲשִׁירוּת גָּדוֹל הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, וְדַיְקָא מִיִּצְחָק קִבֵּל הַבְּרָכָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל, כִּי יִצְחָק הוּא בְּחִינַת יִרְאָה גְּדוֹלָה, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת יִצְחָק שֶׁעַל יְדֵי הַיִּרְאָה הַזֹּאת זוֹכִין לַאֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָעֲשִׁירוּת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. כִּי עֵשָׂו עַל יְדֵי שֶׁהִטְעָה אֶת אָבִיו כִּי צַיִד בְּפִיו שֶׁאָכַל מִצֵּידוֹ עַל יְדֵי זֶה רָצָה לְהַטִּיל פְּגָם בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁל יִצְחָק בְּחִינַת זָקֵן שֶׁכָּל זֶה נִפְגַּם עַל יְדֵי מַאֲכְלֵי עֵשָׂו שֶׁהֵם מַאֲכָלִים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה אוֹבְדִין הַפָּנִים חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְנוֹפְלִים לִבְחִינַת שְׁנָה חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ, וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת, 'וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת', זֶהוּ בְּחִינַת שְׁנָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת אוֹר הָעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, הַמַּפִּיל חֶבְלֵי שֵׁנָה עַל עֵינָי. כִּי הָעֵינַיִם זֶה בְּחִינַת עַיִן פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בָּעֵינַיִם, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִטְּעָמִים, נְקֻדּוֹת, תָּגִים, אוֹתִיּוֹת, שֶׁהוּא תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. וְעַל כֵּן עֵינַיִם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ אוֹר הָעַיִן. וְעַל יְדֵי עֵשָׂו הָרָשָׁע עַל יְדֵי זֶה נִפְגְּמִין חַס וְשָׁלוֹם, וְנִסְתַּלְּקִין הָעַיִן פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה מֵהַצַּדִּיק בְּבְחִינַת וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת וְזֶה הַפֶּגֶם מַגִּיעַ לִבְחִינַת יִצְחָק דַּיְקָא לִבְחִינַת זָקֵן יִצְחָק, כִּי יִצְחָק הוּא בְּחִינַת הַיִּרְאָה הַנִּמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַיִּרְאָה הַזֹּאת זוֹכִין לַאֲרִיכַת יָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן. וְזֶהוּ, וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי עֵשָׂו הָרָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הַבַּעַל דָּבָר בְּעֵת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לָבוֹא לִשְׁלֵמוּת תִּקּוּנוֹ אָז מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר הַגּוֹרֵם קִלְקוּל וּפְגָם חַס וְשָׁלוֹם, לְאוֹתוֹ הַתִּקּוּן וְהַמַּעֲלָה שֶׁמּוּכָן לָבֹא וְעַל כֵּן יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה כְּשֶׁבָּא לְכְלַל זָקֵן לִזְכּוֹת לַאֲרִיכוּת יָמִים דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים אָז הָיָה הַפֶּגֶם עַל יְדֵי עֵשָׂו שֶׁרָצָה לְהִתְאַחֵז בּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה

וַתִּכְהֶין עֵינָיו מֵרְאֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁנָה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, נִפְגָּם בְּחִינַת זָקֵן יִצְחָק כַּנַּ"ל. וְיִצְחָק מֵחֲמַת שֶׁטָּעָה בְּעֵשָׂו וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ מִגֹּדֶל רִשְׁעוּתוֹ עַל כֵּן צִוָּה לְעֵשָׂו שֶׁיָּבִיא לוֹ מַטְעַמִּים וְהִזְהִירוֹ שֶׁיִּהְיוּ מַאֲכָלִים דְּקֻדֻּשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר לוֹ שָׂא נָא בִּדֹּק סַכִּינְךָ וּשְׁחֹט יָפֶה שֶׁלֹּא תַּאֲכִילֵנִי נְבֵלָה וְכֵן אָמַר לוֹ וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי מִפְּקוּדֶיךָ דַּעֲשֵׂה הֱיֵנוּ שֶׁיִּהְיוּ מַאֲכָלִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְמָצֹא הַפָּנִים כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה מוֹצְאִין הַפָּנִים בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים, אֲבָל רִבְקָה שָׁמְעָה כָּל זֹאת וְיָדְעָה שֶׁעֵשָׂו הוּא רָשָׁע גָּמוּר וְעַל יְדֵי מַאֲכָלִים שֶׁלּוֹ יִסְתַּלְּקוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְיִפְגַּם הַבְּרָכָה וְהָעֲשִׁירוּת בְּיוֹתֵר עַל כֵּן צִוְּתָה לְיַעֲקֹב שֶׁיֵּלֵךְ בִּגְנֵבָה וְיַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּבִגְדֵי עֵשָׂו שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְעַל יְדֵי זֶה גָּרַם הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׁנָּה כַּנַּ"ל עַד שֶׁזָּכָה לְהַשְׁלִים וּלְתַקֵּן בְּחִינַת הַיִּרְאָה שֶׁל יִצְחָק וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִמְשַׁךְ בְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְקַבֵּל עֲשִׁירוּת גָּדוֹל שֶׁהֵם הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל:

אות ז

וְכָל זֶה הָיָה בְּלֵיל פֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאוֹתָהּ לַיְלָה שֶׁהֵבִיא יַעֲקֹב הַמַּאֲכָלִים לְאָבִיו וְקִבֵּל הַבְּרָכוֹת הָיָה לֵיל פֶּסַח שֶׁאָז יָצְאוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם. כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם זֶהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׁנָּה, כִּי הַגָּלוּת נִמְשָׁל לְשֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַגָּלוּת זֶהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׁנָּה. וְעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, כַּמּוּבָא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. וְכַמּוּבָא כִּי יוֹסֵף נִגְנַב מִבֵּית אָבִיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְוַעֵד עִם אֶחָיו הָיָה הַכֹּל בְּדֶרֶךְ גְּנֵבָה וְהִתְלַבְּשׁוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּתְנַכֵּר אֲלֵיהֶם וְכוּ'. וְכֵן בַּסּוֹף הָאַחֲרוֹן כְּשֶׁרָצָה לְגַלּוֹת לָהֶם פָּנָיו לְהוֹדִיעָם הָאֱמֶת הָיָה עַל יְדֵי הָעֲלִילָה שֶׁל גְּנֵבַת הַגָּבִיעַ שֶׁהִטְמִין בְּאַמְתַּחַת בִּנְיָמִין, זֶה רָמַז כְּשֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף רוֹצֶה לְהַכִּיר אֶת עַצְמוֹ עִם יִשְׂרָאֵל לְהֶרְאוֹת לָהֶם פָּנָיו הָאֲמִתִּיִּים הוּא מְסַבֵּב עִמָּהֶם בְּכַמָּה גְּנֵבוֹת עַד שֶׁמַּכִּירִין אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁמַּלְבִּישׁ בָּהֶם הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּנֵבָה וְרַמָּאוּת שֶׁל הַצַּדִּיקִים כְּדֵי לְעוֹרֵר הָעוֹלָם מִשְּׁנָתָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרָם בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם בְּדֶרֶךְ זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עָסַק יוֹסֵף בְּסִפּוּר חֲלוֹמוֹתָיו וּבְפִתְרוֹן חֲלוֹמוֹת, כִּי הַחֲלוֹמוֹת הֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי כָּל חֲלוֹם הוּא מַעֲשֶׂה. וּבֶאֱמֶת מְלֵבֶשׁ בְּהַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַחֲלוֹמוֹת דְּבָרִים גְּבוֹהִים וְנַעֲלָמִים מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָט בְּהַחֲלוֹמוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נְבוּאָה, כִּי חֲלוֹם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בִּנְבוּאָה, כִּי הַחֲלוֹם הוּא בְּשִׁעַת שֵׁנָה וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִישֹׁן בִּקְדֻשָּׁה אֲזַי כָּל חֲלוֹמוֹתָיו הֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשִּׁנָּה, כִּי

חֲלוֹמוֹתָיו הֵם בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּלַבֵּשׁ בָּהֶם פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה. וּלְהֵפֶךְ חֲלוֹמוֹת שֶׁל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַשֵּׁנָה כְּמוֹ שֶׁסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַשֵּׁנָה. וּמֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא מְעוֹרֵר הַצַּדִּיק מֵהַשֵּׁנָה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא כִּי זֶה כְּלָל שֶׁאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וּכְמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ זֹאת בְּמָקוֹם אַחֵר מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ אָז בְּעֵת שֶׁגִּלָּה הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת שֶׁאָמַר אָז רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אֲנִי אָמַרְתִּי עַכְשָׁו שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים לְהֵפֶךְ מִן הָעוֹלָם וְכוּ'. וְאֶחָד מֵהֶם הוּא שֶׁהָעוֹלָם אוֹמְרִים שֶׁעַל יְדֵי סִפּוּר מַעֲשֶׂה נִמְשָׁכֶת הַשֵּׁנָה וַאֲנִי אָמַרְתִּי לְהֵפֶךְ שֶׁעַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה וְכַמְבֹאָר בְּהֵהֵלְכוֹת יֵין נָסָךְ, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי מְנֻחָה וּבֵהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּהּ נַרְגָּא, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁקִּבֵּל כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה מֵאֲבִיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בֶּן זְקֻנִים הוּא לוֹ. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל מַה שֶּׁלָּמַד מֹשֶׁה וְעֵבֶר מָסַר לוֹ, עַל כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ לְהַלְבִּישׁ הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת סִפּוּר הַחֲלוֹמוֹת שֶׁסִּפֵּר לְאֶחָיו שֶׁהָיָה מְלַבֵּשׁ בָּזֶה הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה. וְאֶחָיו לֹא רָצוּ לְהַאֲמִין בָּזֶה שֶׁיֵּשׁ בַּחֲלוֹמוֹתָיו וּדְבָרָיו שֶׁמְּסַפֵּר לָהֶם סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמְּלַבֵּשׁ בָּזֶה פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְהוֹסִיפוּ עוֹד שִׂנְאָה אוֹתוֹ עַל חֲלוֹמוֹתָיו וְעַל דְּבָרָיו. וְכֵן בַּסּוֹף עָלָה לְגָדְלָה עַל יְדֵי פִּתְרוֹן הַחֲלוֹם שֶׁל פַּרְעֹה, כִּי יוֹסֵף הָיָה מֵבִין הָאֱמֶת וְהַתּוֹרָה הַנֶּעְלָם בְּכָל סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲלוֹמוֹת כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם בַּחֲלוֹמוֹת וְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהָעוֹלָם מְסַפְּרִין יֵשׁ בָּהֶם גַּם כֵּן דְּבָרִים גְּבוֹהִים נֶעְלָמִים רַק שֶׁאֵין הָעוֹלָם יוֹדְעִין מַה הֵם מְסַפְּרִין. אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יוֹסֵף יוֹדֵעַ וּמֵבִין אֶת הַתּוֹרָה וְהָאֱמֶת הַנֶּעְלָם בָּהֶם וְעַל כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ לִפְתֹּר חֲלוֹמוֹת שֶׁל פַּרְעֹה וְעַל יְדֵי זֶה עָלָה לְגָדְלָה. וְעִקַּר הַקִּיּוּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם כָּל יְמֵי הַגְּלוּת וְעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל יְדֵי יוֹסֵף, הַיְנוּ עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֲלוֹמוֹת שֶׁסִּפֵּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה, כִּי הַגְּלוּת הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה וְהַגְּאֻלָּה הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל:

אות ח

וְעַל כֵּן כָּל הַנְּבִיאִים וְהַקְּדָמוֹנִים הִשְׁתַּמְּשׁוּ בָּזֶה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבְּדִורוֹת הַקּוֹדְמִים הָיוּ מְדַבְּרִים הַקַּבָּלָה בְּלָשׁוֹן זֶה שֶׁל הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת. וְכַמְבֹאָר קְצָת בְּכַמָּה נְבוּאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּישַׁעְיָה, כֶּרֶם הָיָה לִידִידִי בְּקֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן וַיְעַזְּקֵהוּ וְכוּ'. וְכֵן הַכֹּל הַיּוֹם יַחֲרֹשׁ הַחוֹרֵשׁ, וְכֵן בִּירְמְיָה וִיחֶזְקֵאל וּבְשִׁאָר הַנְּבִיאִים, וּבִפְרָט נְבוּאַת זְכַרְיָה, וּבֶאֱמֶת הָיוּ קְצָת יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים עַל יְחֶזְקֵאל, הֲלֹא מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים הוּא, כִּי לֹא רָצוּ לְהַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ בְּגוּף הַמַּעֲשִׂיּוֹת סוֹדוֹת נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים, רַק אָמְרוּ שֶׁהוּא מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים

כְּשֶׁאָר מוֹשְׁלֵי מְשָׁלִים שֶׁאוֹמְרִים מְשָׁלִים בְּשִׂכְלָם הָאֱנוֹשִׁי. וּבֶאֱמֶת הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַנְּבִיאִים יֵשׁ סוֹדוֹת גְּדוֹלִים בְּעֶצֶם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁכָּל תֵּבָה וְכָל עִנְיָן מְרַמֵּז לִדְבָרִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד, כִּי מְלֻבָּשׁ בָּהֶם הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְעַל יְדֵי דַּיְקָא מְעוֹרְרִין מֵהַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל מַאמְרֵי רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וְהַמִּשְׁתַּעֵי שֶׁאַחֲרֵיהֶם כְּגוֹן רַבִּי יוֹנָתָן מִשְׁתַּעֵי וכו' וּשְׁאָר הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַמּוּבָאִים בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה לְעוֹרֵר בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם שֶׁלֹּא יִישְׁנוּ אֶת יְמֵיהֶם לְהַחֲזִיר לָהֶם הַפָּנִים דְּקֻדֻּשָּׁה עַל יְדֵי זֶה אִם יִזְכּוּ לְהִתְעוֹרֵר עַל יְדֵיהֶם:

אות ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר. כִּי עֹמֶר שְׁעוֹרִים הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה וְעִקַּר הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם בְּחִינַת אֲבֵדַת הַפָּנִים נִמְשָׁךְ מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן לְמַאֲכַל אָדָם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַכְשָׁו בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה לְצֵאת מְטַמְאַת מִצְרַיִם וּלְזָכוֹת לִשְׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, עַל כֵּן צִוָּתָה הַתּוֹרָה לְהָבִיא קָרְבַּן מִשְׁעוֹרִים דַּיְקָא שֶׁהוּא הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת דַּיְקָא שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁהַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ וּמַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ וְאֶת הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וּבְמִלִּין דְּחוֹל וּמְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם שִׂיחַת חֻלִּין. וְכָל זֶה כְּדֵי לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם וּלְעוֹרְרָם כִּי אִם כְּשֶׁמּוֹרִיד עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם לְדַבֵּר עִמָּהֶם מֵעִנְיְנֵיהֶם שֶׁהֵם עִנְיְנֵי חֹל וְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מְעוֹרְרָם מִשְּׁנָתָם וּמַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק מְתַקְּנָם וּמַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה בְּמַה שֶׁקִּלְקְלוּ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּעִנְיְנֵי חֹל וּבְמִלִּין דְּעֶלְמָא שֶׁבָּזֶה בְּעֶצְמוֹ מַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי שֶׁעוֹסֵק עִמָּהֶם בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל עִנְיְנֵי חֹל דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה לְעוֹרֵר בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם שֶׁלֹּא יִישְׁנוּ אֶת יְמֵיהֶם לְהַחֲזִיר לָהֶם הַפָּנִים דְּקֻדֻּשָּׁה עַל יְדֵי זֶה אִם יִזְכּוּ לְהִתְעוֹרֵר עַל יְדֵיהֶם:

בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל, עַל כֵּן מַתְחִילִין אַחַר כָּךְ לִסְפֹּר הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עַל יְדֵי סְפִירֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׂנָה עַל יְדֵי זֶה נִפְקָדִין עֲקָרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּקִידַת יְצָחָק, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹלַד יִצְחָק בְּפֶסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׂנָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי פְּקִידַת יִצְחָק בְּחִינַת יִרְאָה זוֹכִין לַאֲרִיכַת יָמִים, דְּהַיְנוּ לְהַאֲרִיךְ הַיָּמִים בְּקֶדֻשָּׁה שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ יִהְיֶה אָרֹךְ וְגָדוֹל יוֹתֵר בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי תְּחִלַּת הַיּוֹם הוּא קָצָר אַצְל כָּל אֶחָד וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַרְחִיבוֹ יוֹתֵר וְכֵן הַיּוֹם הַשֵּׁנִי יֶאְיר עוֹד יוֹתֵר וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם לָעֹמֶר עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הָאָרַת הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפִירֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׂנָה עַל כָּל יוֹם וְיוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא נֵאָבֵד אֶת יָמֵינוּ בְּשֵׁנָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק נִזְכֶּה לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד אֶת כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁיִּהְיֶה אָרֹךְ וְגָדוֹל בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה בְּכָל עֵת לְקַיֵּם תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַסְּפִירָה לִשְׁמֹר אֶת הַיּוֹם מְאֹד כְּמוֹ דָּבָר הַנִּמְסָר בְּמִסְפָּר וּבְמִפְקָד, כִּי כָּל יָמֵינוּ מְנוּיִים וּסְפוּרִים אֲצָלוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי שְׁנוֹת מִסְפָּר יֶאֱתָיוּ וְכוּ'. וּצְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַיּוֹם מְאֹד לְרָאוֹת לְהַאֲרִיךְ כָּל יוֹם מִתְּחִלָּתוֹ שֶׁהוּא בָּא בְּקַטְנוּת וְהוּא קָצָר מִתְּחִלָּתוֹ בְּמַעוּט קְדֻשָּׁה וּצְרִיכִין מִיָּד לֵידַע שֶׁזְּמַן הַיּוֹם פּוֹרֵחַ מְאֹד, עַל כֵּן צְרִיכִין מִיָּד לִשְׁמֹר אֶת הַיּוֹם וּלְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהַרְחִיבוֹ וּלְהַאֲרִיכוֹ בְּתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר אֶת הַיָּמִים מִתְּחִלָּתָם בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַיּוֹם מִתְּחִלָּתוֹ לְהַגְדִּילוֹ וּלְהַאֲרִיכוֹ מִקַּטְנוּת לְגַדְלוּת לְהוֹסִיף קְדֻשָּׁה בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה. וְכָל זֶה עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל הַיָּמִים קְדֻשָּׁה מִבְּחִינַת הַסְּפִירֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׂנָה שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְהַאֲרִיךְ וּלְהַגְדִּיל הַיָּמִים בִּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה בְּכָל עֵת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ סְפִירַת הָעֹמֶר סְפִירָה דַּיְקָא לְשׁוֹן סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, כִּי סֵפֶר וְסוֹפֵר וְסִפּוּר הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. הַיְנוּ סְפִירַת הָעֹמֶר בְּחִינַת סוֹפֵר הִיא בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כַּנַּ"ל בְּחִינַת סִפּוּר שֶׁבָּהֶם מְלֻבָּשׁ הַתּוֹרָה בְּחִינַת סֵפֶר בְּחִינַת סֵפֶר תּוֹרָה. וְזֶהוּ עֹמֶר שְׂעוֹרִים עֹמֶר הוּא עֵין מֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן יוד) עַיִן הֵם הָעַיִן פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁמְּלֻבָּשִׁין בְּהַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא מָר דְּרוֹר, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

אות י

וְזֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְאִיתָא שֶׁמִּצְרַיִם הוּא לְשׁוֹן מֵצַר וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם אָנוּ צְרִיכִין לָצֵאת מִמֵּצַר לְמֶרְחָב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַּמֶּרְחָב יָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲרִיכַת יָמִים

הַנַּ"ל מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַרְחִיב וּלְהַאֲרִיךְ הַיּוֹם בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי כָּל יוֹם וָיוֹם בִּתְחִלָּתוֹ הוּא קָצָר מְאֹד וּבָא לְהָאָדָם לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּמֵצַר גָּדוֹל, וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁבְּכָל יוֹם בִּתְחִלָּתוֹ קָשֶׁה עַל הָאָדָם מְאֹד מְאֹד הָעֲבוֹדָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת וּמֵחֲמַת זֶה רַבִּים נִמְנָעִין מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְדוֹחִין וּמַטְעִין אֶת עַצְמָן בְּכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁאוֹמְרִים הַיּוֹם קָשֶׁה לִי לְהִתְפַּלֵּל הַיּוֹם לִבִּי אָטוּם, הַיּוֹם יֵשׁ לִי מְנִיעוֹת וּבִלְבּוּלִים אֵלּוּ וְכֵן מִזְדַּמֵּן לוֹ מִעַט בְּכָל יוֹם וָיוֹם עַד שֶׁמְּזַלְזְלִין בִּדְבָרִים הָעוֹמְדִין בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמַה נִּיהוּ תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו) עַל פָּסוּק, כֶּרֶם זָלַל לִבְנֵי אָדָם. אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִין בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהֶם וּמַאי נִיהוּ תְּפִלָּה שֶׁהַתְּפִלָּה דּוֹמוֹת עֲלֵיהֶם לְמַשְׁאוֹי וַחֲפֵצִים לִפְטֹר הַתְּפִלָּה מֵעֲלֵיהֶם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם מְבִינִים שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם הוּא כְּךָ כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם כְּשֶׁבָּא לְהָאָדָם לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ הוּא קָצָר בִּתְחִלָּתוֹ וּבָא בְּמֵצַר וּבְצָמְצוּם גָּדוֹל לְהָאָדָם וְהַקְּדֻשָּׁה וְהָעֲבוֹדָה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עָדַיִן הִיא נֶעְלֶמֶת בְּמֵצַר גָּדוֹל וּבְקַטְנוּת גָּדוֹל מְאֹד, אֲבָל הָאָדָם צָרִיךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם לִהְיוֹת גִּבּוֹר כַּאֲרִי וְכוּ' לְהִתְגַּבֵּר לְהַאֲרִיךְ וּלְהַרְחִיב אֶת הַיּוֹם וּלְהַתְחִיל לֵילֵךְ בְּכָל שָׁעָה מִקַּטְנוּת לְגַדְלוּת, דְּהַיְנוּ לְהַגְדִּיל כָּל שָׁעָה וְשָׁעָה בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה יְתֵרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין בְּכָל יוֹם לָצֵאת מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת לְמֹחִין דְּגַדְלוּת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זָכוּ בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל, כִּי עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל. וְזֶה הָעֲשִׂירוּת נִתְתַּקֵּן וְנִזְדַּכֵּךְ בְּכָל אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי בִּינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הָעֲשִׂירוּת הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי תִּקּוּנֵי עַתִּיק שֶׁנִּתְתַּקְּנִין עַל יְדֵי הַיְרָאָה שֶׁנִּמְשָׁכָה עַל יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמָּן שֶׁזּוֹכִין בְּיֵמֵי הַסְּפִירָה, כִּי בְּט"ו בְּאִיָּר יָרַד לָהֶם הַמָּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְגַם עֻגָּה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין לח). כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת בִּטָּחוֹן, כַּמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁהַמָּן מְרַמֵּז עַל בִּטָּחוֹן שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְבָטֵחַ עַל ה' בְּכָל יוֹם שֶׁיְּזַמֵּן לוֹ פַּרְנָסָתוֹ וְלֹא יַחֲשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים סח) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם, וְעִקַּר הַבִּטָּחוֹן נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה וּמַתְחִילִין לְדַבֵּר וְהַדִּבּוּר בָּא לְתוֹךְ כְּלֵי הַהוֹלָדָה שֶׁהֵם בַּטְחָנֵי הַדִּבּוּר וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה פְּקִידוֹת עֲקָרוֹת וְכוּ' עַד שֶׁזּוֹכִין לָעֲשִׂירוּת הַנַּ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַבִּטָּחוֹן נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי

סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל, עַל כֵּן בִּסְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל זוֹכִין אָז לְבִטָּחוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרִידַת הַמָּן כַּנַּ"ל:

אות יא

וְעַל כֵּן מְבַקְּשִׁין אַחַר הַסְּפִירָה, יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה, כִּי זוֹכִין עַל יְדֵי הַסְּפִירָה לִבְחִינַת הָאָרַת פָּנִים הַדְּרַת פָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַיִּרְאָה הַגְּדוֹלָה שֶׁזָּכִינוּ בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֶּחֱרַד כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּלְבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם וְכוּ'. כִּי הַיִּרְאָה נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר חָזָק מְאֹד. שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, כִּי שׁוֹפָר מְרַמֵּז עַל כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת נִדְמֶה לָהֶם כְּזֵקֶן, כִּי אָז נִשְׁלָמִין בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן כַּנַּ"ל שֶׁנִּשְׁלָם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁזָּכִינוּ לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף, אֲבָל אֵין הָעֲשִׂירוּת נִזְדַּכֵּךְ בִּשְׁלֵמוּת לִזְכוּת לְקַבֵּל עַל יָדוֹ הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל יְדֵי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבָּהֶם אָנוּ מִתְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה שֶׁהוּא הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ גֹּדֶל הַהִתְעוֹרְרוּת הַנִּפְלָא שֶׁמִּתְעוֹרְרִין בִּשְׁעַת הַסְּפִירָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה גְּדוֹלָה בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִין תִּקּוּנֵי עַתִּיק בְּחִינַת בְּשָׁבוּעוֹת נִדְמֶה לָהֶם כְּזֵקֶן וְעַל יְדֵי זֶה נִזְדַּכֵּךְ וְנִתְתַּקֵּן הָעֲשִׂירוּת הַגָּדוֹל שֶׁקִּבַּלְנוּ בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְעַל יְדֵי הָעֲשִׂירוּת הַזֶּה אָנוּ זוֹכִין לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

אות יב

כִּי מוּבָן בַּכְּתָבִים שֶׁבִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּפֶסַח נַעֲשׂוּ כָּל הַתִּקּוּנִים בְּכָלָל בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה בְּלֵיל שִׁמּוּרִים, אֲבָל אַחַר כָּךְ נִסְתַּלְּקוּ וּצְרִיכִין לְחַזֵּר וּלְתַקֵּן הַכֹּל בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה עַד שֶׁזּוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת לִשְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁקִּבַּלְנוּ הָעֲשִׂירוּת בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, אֲבָל אֵין נִגְמָר לְהִזְדַּכֵּךְ וּלְהִתְתַּקֵּן עַד שָׁבוּעוֹת עַל יְדֵי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי הָעֲשִׂירוּת הַזֶּה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל לְעִנְיַן עֲשִׂירוּת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהַתּוֹרָה הִוא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ וְתָבִין דְּבָרַי הֵיטֵב:

אות יג
וּבְשִׁבְיל זֶה נוֹהֲגִין לְהָיוֹת נְעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה בְּשִׁבּוּעוֹת זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהֵם הֵפֶךְ הַשָּׁנָה כַּנַ"ל:

גנבה ד:

הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל:

אות א
יֵשׁ לְרַמֵּז עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ תּוֹכָחָה' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא ח, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:
וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁיֵּשׁ שָׁלֹשׁ מִחִין שֶׁהֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת הַיּוֹם וְכוּ' וּכְשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֵק מֵהָרַחֲמָנוּת וַאֲזַי נִפְגָּם הָרַחֲמָנוּת וְנַעֲשֶׂה אַכְזָרִיּוּת וְדִין, אֲזַי נִפְגָּמִין הַמּוֹחִין בִּבְחִינַת מִחִין דְּקַטְנוּת וּמִשָּׁם מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף וַאֲזַי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְאָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצָה לְבַלֵּעַ אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּינִים, כִּי יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֵהַדִּינִים. וַאֲזַי צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְכוּ' וְכוּ' וַאֲזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֻכְרַחַת לְהוֹצִיא וּלְהַחֲזִיר כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעָה. וְלֹא דַּי בָּזֶה אַף גַּם הִיא מֻכְרַחַת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא גַּם עֲצָמוּת חִיּוּתָהּ מִקִּרְבָּהּ וּבְטָנָהּ בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב כִּי נוֹרָא הוּא:

אות ב
וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַגַּנָּב צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כֶּפֶל. כִּי הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא נִקְרָא גַּנָּב, כִּי הוּא אוֹרֵב עַל הָאָדָם בְּכָל עֵת כְּמוֹ גַּנָּב מַמָּשׁ וְהוֹלֵךְ עִם הָאָדָם בְּכַמָּה מִינֵי הַטָּעָיוֹת וְרַמָּאוּת וּנְכָלִים וְעַרְמִימִיּוּת כְּמוֹ גַּנָּב מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יֵשֵׁב בְּמַאְרַב חֲצֵרִים בְּמִסְתָּרִים וְכוּ'. וּכְתִיב, יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר וְכוּ' יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי וְכוּ'. וּכְתִיב, הֵמָּה עָקְבֵי יִשְׁמֹרוּ וְכוּ'. וְעִקַּר הַגְּנֵבָה שֶׁלּוֹ הוּא בְּעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבָּאָדָם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַתְחָלַת שְׁלִיטַת הַיֵּצֶר הָרָע חַס וְשָׁלוֹם, אִם אֵין נִזְהָרִין וְנִשְׁמָרִין מִמֶּנּוּ הֵיטֵב, כִּי עִקַּר הַיְצָרִין הֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבָּאָדָם, כִּי מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת הֵם יֵצֶר טוֹב וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם יֵצֶר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה לַשֵּׁמֶשׁ וְכוּ' (בְּסִימָן מט), עַיֵּן שָׁם. וְהַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, הֵם אוֹרְבִים עַל הָאָדָם בְּכָל עֵת וְרָגַע כְּמוֹ גַּנָּב מַמָּשׁ כְּדֵי שֶׁיִּתְאַחֲזוּ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל אָדָם כְּדֵי לַהֲבִיאוֹ לִידֵי הִרְהוּרִים וְתַאֲוֹת כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר וּמוּבָא בִּדְבָרָיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא וְכוּ'. וְזֹאת הַתַּאֲוָה עִקָּרָהּ תְּלוּיָה בְּמַחֲשָׁבָה וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ הֵיטֵב שֶׁלֹּא יַתְחִיל לַחֲשֹׁב

בְּעִנְיָן זֶה כְּלָל וְלֹא יָבֹא לִידֵי הִרְהוּר בְּוַדַּאי הוּא נִצּוֹל מִתַּאֲוָה זֹאת. אַךְ עִקַּר כָּל הַהִרְהוּרִים וְהִתְגַּבְּרוּת זֹאת הַתַּאֲוָה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁאֵין שׁוֹמְרִים מַחֲשַׁבְתָּם כָּרָאוּי וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע אוֹרֵב בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד כְּמוֹ גַּנָּב מַמָּשׁ וְחוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ תַּחַת מְחִצּוֹת הַמֹּחִין שֶׁהֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה וְהוּא בְּנָכְלָיו אוֹרֵב וְחוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ תַּחְתָּם וּמַטָּה מַחֲשֶׁבֶת הָאָדָם מִעַט מִעַט בְּגִנֵּבָה וְעָרְמָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁפִּתְאֹם בָּא לִידֵי הִרְהוּרִים וְתַאֲוֹת. כִּי בְּוַדַּאי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חָפֵץ מְאֹד לְהִנָּצֵל מֵהִרְהוּרִים אֵלּוּ אֲבָל הַיֵּצֶר הָרָע חוֹתֵר עָלָיו בְּגִנֵּבָה גְּדוֹלָה וְגוֹנֵב אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁתֵּצֵא לַחוּץ וְלַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הוּא בְּדֶרֶךְ גְּנֵבָה מַמָּשׁ כַּיָּדוּעַ לְכָל מִי שֶׁמַּשִּׂים לֵב עַל עִנְיָנָיו, עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד בִּשְׁמִירָה יְתֵרָה בְּכָל עֵת בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יַתְחִיל לְהוֹצִיא מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים:

אות ג

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר פְּגַם הַבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא פְּגַם הַתְּפִלָּה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת גְּנֵבָה שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֻכְרַחַת לִתֵּן הֶקְאוֹת וּלְהַחֲזִיר כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת אַף גַּם לְהוֹצִיא עַצְמוּת חִיּוּתָהּ מַמָּשׁ וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהַגַּנָּב צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כֶּפֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חֲיִים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם, הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו וּמוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ הַגְּנֵבָה שֶׁגָּנַב מֵהַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ כָּל הַדַּעַת וְכָל הַתְּפִלּוֹת וְכוּ' שֶׁבָּלַע אָז לֹא דַּי שֶׁמַּכְרָח לְהַחֲזִיר כָּל מַה שֶּׁבָּלַע מֵהַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי גְּנֵבָתוֹ אַף גַּם הוּא מֻכְרָח לְהַחֲזִיר פִּי שְׁנַיִם, דְּהַיְנוּ כֶּפֶל כִּי מֻכְרָח לְהוֹצִיא וּלְהָקִיא גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ מַמָּשׁ בִּבְחִינַת מִבְּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כֶּפֶל כִּי מֻכְרָח לְהוֹסִיף וּלְשַׁלֵּם גַּם מִשֶּׁלּוֹ כְּפִי סְכוּם הַגְּנֵבָה, כִּי צָרִיךְ לְהוֹצִיא וּלְהָקִיא גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ, "אִם הִמָּצֵא תִּמָּצֵא בְיָדוֹ הַגְּנֵבָה" וְכוּ', 'בְּיָדוֹ' דַּיְקָא. כִּי עִקַּר מַה שֶּׁמּוֹצְאִין הַגְּנֵבָה אֶצְלוֹ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יָדוֹ בְּחִינַת וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו הַנֶּאֱמָר בְּיַעֲקֹב שָׁזְכָה לְהַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין עַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּנָּב וּמוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ הַגְּנֵבָה שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע וְגַם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּפֶל בְּחִינַת שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם וְכוּ':

אות ד

וְזֶה בְּחִינַת מְכִירַת יוֹסֵף לַמֹּצְרִים עַל יְדֵי גְּנֵבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה פָּגְמוּ בַּבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים וְעַל כֵּן הָיָה עִקַּר הַפְּגָם עַל יְדֵי גְּנֵבָה וְעִקַּר הַתִּקּוּן הָיָה בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁזָּכוּ לְקְרִיעַת יַם סוּף עַל יְדֵי כֹּחַ יוֹסֵף הַצַּדִּיק דַּיְקָא,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס. וְעִקַּר קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ בְּחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְּעָזְּךָ יָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַהוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי יוֹסֵף עַל יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן זָכָה לִהְיוֹת בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל עַד שֶׁזָּכָה לַבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהָיָה בִּזְכוּתוֹ. וְעַל כֵּן זָכָה יוֹסֵף שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ שְׁנֵי שְׁבָטִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְכוּ', כִּי הַיֵּצֶר הָרָע רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יוֹסֵף בְּזֹאת הַתֵּאָוָה עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְנֶה בְּמִנְיַן הַשְּׁבָטִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אָבִיו וְאָמַר לוֹ, עֲתִידִין הַשְּׁבָטִים וְכוּ'. וְיוֹסֵף בְּגֹדֶל כֹּחוֹ הִתְגַּבֵּר עַל הַיֵּצֶר הָרָע וְאָז לֹא דַּי שֶׁלֹּא נֶחְסַר מִמִּנְיַן הַשְּׁבָטִים אַף גַּם זָכָה לְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא קְדֻשׁוֹת הָרַבֵּה עַד שֶׁזָּכָה לִקְדֻשָּׁה כְּפוּלָה שֶׁהִיא הַבְּכוֹרָה שֶׁהִיא פִּי שְׁנַיִם שֶׁנִּתְחַלֵּק שִׁבְטוֹ לִשְׁנֵי שְׁבָטִים שֶׁזֶּה זָכָה עַל יְדֵי שֶׁהִכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁהוֹצִיא מִמֶּנָּה בְּחִינַת כָּפֶל כִּי בִּזְכוּתוֹ יָצְאוּ מִמְּצָרִים בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל וּבְתוֹסֶפֶת גֵּרִים הַרְבֵּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהוֹצִיאוּ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא עֲצָמוּת חִיּוּתָהּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּפֶל וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה שֶׁגַּם שִׁבְטוֹ נִכְפַּל לִשְׁנַיִם וְכוּ':

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה כְּשֶׁטָּבַח אוֹ מָכַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חֲמִשָּׁה בָּקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה. וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל מְכִירַת יוֹסֵף, עַיֵּן שָׁם. הֵינוּ כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֶּרֶת בְּיוֹתֵר עַל הַגְּנֵבָה שֶׁגָּנְבָה מֵהַקְּדֻשָּׁה וְרוֹצֶה לְבַלֵּעַ אוֹתָהּ לְגַמְרֵי עַל יְדֵי טְבִיחָה וּמְכִירָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּקַּע שָׁם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי כְּפִי מַה שֶּׁמִּתְגַּבֶּרֶת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן הִיא צְרִיכָה אַחַר כָּךְ לַחֲזֹר וּלְהוֹסִיף מֵעַצְמוּת חִיּוּתָהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּשֶׁמּוֹצִיאִין מִמֶּנָּה הַגְּנֵבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי ד וְה כְּשֶׁטָּבַח וּמָכַר, כִּי אָז אֵין דַּי לוֹ בְּתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, כִּי צָרִיךְ לְהוֹסִיף יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵעַצְמוּת חִיּוּתוֹ עַד ד' וְה' מֵחֲמַת שֶׁרָצָה לְבַלֵּעַ הַקְּדֻשָּׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל כֵּן צָרִיךְ לְהוֹסִיף וּלְהוֹצִיא עֲצָמוּת חִיּוּתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי זֶהוּ בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ, כַּמּוּבָן. כִּי כָּל מַה שֶּׁרוֹצֶה הָאָדָם הַבְּלִיַּעַל לִשְׁלֹט בָּאָדָם דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר נִתְהַפֵּךְ עָלָיו לְרַע לוֹ כִּי מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ עֲצָמוּת חִיּוּתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וְעִקַּר תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה אֵינוֹ כִּי אִם בְּשׁוֹר וְשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חֲמִשָּׁה בָּקָר וְכוּ' וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה. שׁוֹר וְשֶׂה הֵם בְּחִינַת טַלִּית וּתְפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל שׁוֹר וְשֶׂה בְּעִנְיַן הַמֶּלֶךְ שֶׁגָּזַר שְׁמָד, עַיֵּן שָׁם מִבֹּאר שֶׁשּׁוֹר הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי עוֹשִׂין מֵעוֹרוֹ תְּפִלִּין. וְשֶׂה הֵם בְּחִינַת צִיצִית שֶׁעוֹשִׂין מִצֶּמֶר, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הַמִּחְיָן מִתֵּאוָה נְאוּף הוּא עַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁאָנוּ מַנִּיחִין בְּכָל יוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם מִתְחַדְּשִׁין הַמִּחְיָן כַּיָּדוּעַ בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' וְעַל יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַמִּחְיָן שֶׁבְּכָל יוֹם יוֹצְאִין הָאוֹרוֹת שֶׁל צִיצִית וּתְפִלִּין, כַּמְּבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת. וְעַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מִתְעַטְּפִין

בְּצִיצִית וּתְפִלִּין בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַמְּחִצּוֹת פְּרוּסוֹת שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁהֵם שׁוֹמְרִין בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה. כִּי צִיצִית שְׁמִירָה מִנְּאוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם. וְכֵן תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה הֶפֶךְ חוֹתָם דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל לִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבְּרִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁרוֹצִים לִפְגֹּם גַּם בִּבְחִינַת שׁוֹר וְשֵׂה, דְּהַיְנוּ בְּצִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁרוֹצִים חַס וְשָׁלוֹם לַחֲתֹר וְלִסְתֹּר מְחִצּוֹת הַמֹּחִין הַנִּמְשָׁכִין עַל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי צִיצִית וּתְפִלִּין. וְאָז צָרִיךְ לְשַׁלֵּם ד' וְה' חֲמִשָּׁה בָּקָר תַּחַת הַשּׁוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַתְּפִלִּין וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה שֶׁהִיא פְּגַם הַצִּיצִית, כִּי צִיצִית הֵם בִּבְחִינַת ד' וּתְפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת ה', כִּי כְּלַל הַמֹּחִין הֵם בִּבְחִינַת ד' ה', בִּבְחִינַת ה' דְּל"ת הֲוַת וְאִתְחֲזַרת וְנַעֲשֵׂית ה', כִּי בִּתְחִלָּה נִמְשָׁכִין הַמֹּחִין בִּבְחִינַת צִיצִית שֶׁהוּא בְּחִינַת ד' בְּחִינַת אַרְבַּע צִיצִית, כִּי בְּצִיצִית עֲדַיִן אֵין הַמֹּחִין בְּאִתְגַּלְיָא כָּל כָּךְ, כִּי הִיא מִצְוָה שֶׁאֵין בְּגוּפָהּ קְדֻשָּׁה. אֲבָל אַחַר כָּךְ מִתְגַּלִּין הַמֹּחִין יוֹתֵר וְנִמְשָׁךְ יוּ"ד לְתוֹךְ הַד' וְנַעֲשֵׂית ה' שֶׁעִקַּר בְּחִינָה זֹאת נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַתְּפִלִּין שֶׁשָּׁם עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת יו"ד, כִּי בַּתְּפִלִּין כְּתוּבִים פָּרָשִׁיּוֹת וְשֶׁמּוֹת וְעַל כֵּן הַתְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת ה' שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע בָּתִּים שֶׁל רֹאשׁ וּבְיַת אֶחָד בְּשֶׁל יָד שֶׁהֵם בְּיַחַד ה' כִּי תְּפִלִּין בְּחִינַת ה'. וְעַל כֵּן חֲמִשָּׁה בָּקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת ה וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהִיא בְּחִינַת ד כַּנַּ"ל:

אות ו

וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֻכְרַחַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת עִם עֲצָמוּת חִיּוּתָהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִין שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת ד וְה בְּחִינַת צִיצִית וּתְפִלִּין בְּחִינַת ה דְּלֶת הֲוַת וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה לַשָּׁמֶשׁ וְכוּ' (בְּסִימָן מט), עַיֵּן שָׁם: וְאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁם מְבֹאָר שֶׁצִּיצִית בְּעַצְמָן הֵם בִּבְחִינַת ד' ה', עַיֵּן שָׁם אַךְ כְּבָר כָּתַבְנוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁכָּל בְּחִינָה כְּלוֹלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת, כִּי זֶהוּ יְסוֹד וְהַקְדָּמָה כְּלָלִית בְּכָל סִפְרֵי הַקַּבָּלָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֶסֶד וְזֶה גְּבוּרָה וְכוּ', אֲבָל גַּם חֶסֶד כָּלוּל מִכָּל הַסְּפִירוֹת וְכֵן גְּבוּרָה וְכֵן בְּכָל הַבְּחִינוֹת וְהַשֵּׁמוֹת וְהָעִנְיָנִים הַמְּזֻכָּרִים בְּסִפְרֵי קַבָּלָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי צִיצִית הֵם מֹחִין גְּמוּרִים בְּחִינַת ד' שֶׁאִתְחַזְרַת וְנַעֲשֵׂית ה' אַף עַל פִּי

כֵּן בְּכָלְלִיּוּת הַמּוֹחִין נֶחְשָׁבִין בְּחִינַת הַצִּיצִית כְּנֶגֶד הַתְּפִלִּין בִּבְחִינַת ד' לְגַבֵּי ה' וְכוּ'. וּזְכֹר כְּלָל זֶה כִּי יִצְטָרֵךְ לְךָ מְאֹד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁלֹּא רָצָה יוֹסֵף לְגַלּוֹת אֶת עַצְמוֹ לְאֶחָיו עַד שֶׁבָּאוּ כָּל הָאַחַד עָשָׂר שְׁבָטִים אֵלָיו וְנִתְקַיֵּם 'וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי'. כִּי מֵחֲמַת שֶׁאָז רָצְתָה הַסִּטְרָא אְחֶרָא לְהִתְגַּבֵּר עַל בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו מְאֹד כִּי רָצוּ לְבַלֹּעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי בְּחִינַת גְּנֵבָה וּטְבִיחָה וּמְכִירָה, כִּי גָּנְבוּ אוֹתוֹ וְשָׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּגֶם הַטְּבִיחָה וּמָכְרוּ אוֹתוֹ לַמִּצְרִים. עַל כֵּן הֻכְרְחוּ לְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כָּל בְּחִינַת הַתַּשְׁלוּמִין שֶׁל הַגֵּנֶב שֶׁהֵם כֶּפֶל וְד' וְה' שֶׁסְּכוּם כֻּלָּם עוֹלֶה אַחַד עָשָׂר, כִּי כֶּפֶל הוּא שְׁנַיִם וְד וְה תִּשְׁעָה וְכֻלָּם יַחַד עוֹלֶה אַחַד עָשָׂר וּכְנֶגֶד זֶה הֻכְרְחוּ כָּל הָאַחַד עָשָׂר שְׁבָטִים לָבוֹא אֵלָיו כְּדֵי לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגְמוּ בּוֹ כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אְחֶרָא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת מִקִּרְבָּהּ וּבְטָנָהּ בִּבְחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְד' וְה' שֶׁעוֹלִים כֻּלָּם אַחַד עָשָׂר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר יְרִיעוֹת עִזִּים בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אְחֶרָא שֶׁמּוֹצִיאִין מִמֶּנָּה גַּם עַצְמוּת חִיּוּתָהּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶלְבְּנָה שֶׁבַּקְּטֹרֶת שֶׁגַּם הוּא נִתְהַפֵּךְ לְרֵיחַ טוֹב. וְכֵן כָּל בְּחִינַת אַחַד עָשָׂר הַמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת הַסִּטְרָא אְחֶרָא וּבְרוּר הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי עִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, כִּי כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְד' וְה' שֶׁעוֹלֶה יַחַד אַחַד עָשָׂר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁהַסִּטְרָא אְחֶרָא וְהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּנָּב מֻכְרָח אַחַר כָּךְ לַחֲזֹר הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה עִם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ בִּבְחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ח

וְעַל כֵּן הִשְׁתַּדֵּל יַעֲקֹב לְהוֹצִיא הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו, שֶׁהוּא הַסְּמָךְ - מֵם, שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהָיָה צַיָּד בְּפִיו שֶׁהָלַךְ תָּמִיד בְּרַמָּאוּת וּגְנֵבָה וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר וְלִינֹק מִיַּעֲקֹב בְּעֵת שֶׁרָאָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת דִּינִים מֵחֲמַת שֶׁכָּל אֲחִיזָתוֹ וִינִיקָתוֹ הוּא מִבְּחִינַת דִּינִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד שֶׁהָיָה בֵּימֵי אֱבֶלוֹ שֶׁל אָבִיו שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים וְאָז אָמַר לוֹ, הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֻּף הַדִּין שֶׁהוּא חָשַׁב שֶׁיִּלְעֹט וְיִבְלַע מִקְּדֻשַּׁת יַעֲקֹב עַל יְדֵי שֶׁרָאָה בּוֹ אֲחִיזַת הַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדֹם. אֲבָל יַעֲקֹב הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל אָמַר לוֹ, מִכְרָה כַּיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי, הַיְנוּ שֶׁאֲנִי אֶתֵּן לְךָ וְאַלְעִיט אוֹתְךָ מֵהָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, הַיְנוּ מִתַּקְפָּא דְּדִינָא, אֲבָל אַתָּה סָבוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּבְלַע וְתִינָק מִן הַקְּדֻשָּׁה, אַדְרַבָּא, נַהֲפוֹךְ הוּא, כִּי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא שֶׁאַלְעִיט אוֹתְךָ מֵהָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא תִּמְכֹּר אֶת בְּכוֹרָתְךָ לִי, כִּי עַל יְדֵי זֶה אוֹצִיא מִפְּךָ הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא פִּי שְׁנַיִם

כִּי אוֹצִיא מִמְּךָ עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא אֶת כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלַעְתָּ אַף גַּם עַצְמוּת חִיּוּתְךָ אוֹצִיא מִמְּךָ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם בְּפֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם הַגַּנָּב כַּנַ"ל:

וְעַל כֵּן לֹא הִסְתַּפֵּק יַעֲקֹב שֶׁעָשָׂו יִמְכֹּר וְיִמְחֹל אֶת חֵלֶק הַבְּכוֹרָה שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִין רַק שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַדָּבָר שֶׁיִּמְכֹּר הַבְּכוֹרָה אֵלָיו שֶׁיַּעֲקֹב יִהְיֶה בְּכוֹר וְיִטֹּל פִּי שְׁנַיִם, הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁאֵין מַסְפִּיק מַה שֶּׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מַחֲזִיר מַה שֶּׁבָּלַע מִן הַקְּדֻשָּׁה אַף גַּם הוּא מֻכְרָח לְהַחֲזִיר וּלְהוֹצִיא גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ כַּנַ"ל שֶׁיַּעֲלֶה חִיּוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְיִתְהַפֵּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁעָשָׂו הֻכְרַח לְהוֹצִיא חֵלֶק בְּכוֹרָתוֹ שֶׁרָצָה לִינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה אַף גַּם לִתֵּן לְיַעֲקֹב הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא יִטֹּל פִּי שְׁנַיִם עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצִיא מִמֶּנּוּ גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ וְכַנַ"ל, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה זָכָה יַעֲקֹב לַבְּרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי. כִּי הוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַדֵּעֹת וְכָל הַקְּדֻשׁוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת וְהַכֹּל עַל יְדֵי שֶׁהִלְעִיט אוֹתוֹ מֵהָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, כִּי יַעֲקֹב הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁהָיָה לוֹ כֹּחַ עַל יְדֵי שֶׁהִלְעִיט אוֹתוֹ מִבְּחִינַת דִּין שֶׁיַּעֲמֹד בְּצַוָּארוֹ בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֻכְרָח לִתֵּן הֶקָאוֹת וּלְהוֹצִיא הַכֹּל גַּם עַצְמוּת חִיּוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת מַה שֶּׁהִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ יַעֲקֹב בִּבְגָדֵי עֵשָׂו בְּעֵת שֶׁהָלַךְ לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת מֵאָבִיו בִּגְנֵבָה, כִּי עִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל, כִּי עֵשָׂו רָצָה לְרַמּוֹת אֶת אָבִיו יִצְחָק שֶׁהוּא תֹּקֶף הַדִּין דִּקְדֻשָּׁה לְרַמּוֹת אוֹתוֹ לְעוֹרֵר דִּין עַל יַעֲקֹב וּלְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ חֵס וְשָׁלוֹם הַבְּרָכוֹת, עַל כֵּן הִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ יַעֲקֹב בִּבְגָדֵי עֵשָׂו שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּקְפָּא דְּדִינָא וְדַיְקָא עַל יְדֵי זֶה הוֹצִיא וְקִבֵּל הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק, כִּי הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּדִינִים עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הִכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת מֻכְנָה עִם עַצְמוּת חִיּוּתָהּ וְעַל יְדֵי זֶה קִבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת מִיִּצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, כִּי לֹא הָיָה יָכֹל שׁוּם דִּין לְקַטְרֵג עָלָיו מֵחֲמַת שֶׁהָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל. וְעַל כֵּן נִזְכָּר שָׁם הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְכוּ' רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה' וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים וְכוּ', כִּי כָּל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגַּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת בְּחִינַת רְאֵה רֵיחַ בְּנִי וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמְּבִיא שָׁם פְּסוּקִים אֵלּוּ לְעִנְיָן זֶה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה, וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שֶׁכֶם אֶחָד עַל אַחֶיךָ הִיא הַבְּכוֹרָה פִּי שְׁנַיִם אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמוֹרִי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי בִּתְפִלָּתִי וְכוּ' שְׁנִקְרֵאת חֶרֶב וְקֶשֶׁת בְּחִינַת תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לַבְּכוֹרָה וְעַתָּה נוֹתֵן זֹאת לְיוֹסֵף כִּי גַּם הוּא זָכָה לָזֶה עַל יְדֵי שֶׁיָּרַד לְמִצְרַיִם וְעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְכַנַ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

אות ט

עִקַּר תַּאֲוַת נְאוּף נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַגְּנֵבָה שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר שֶׁגּוֹנֵב וְחוֹתֵר בְּמַחְשְׁבוֹת הָאָדָם בְּכַמָּה תַּחְבּוּלוֹת וְעַרְמוּמִיּוּת וּגְנֵבוֹת עַד שֶׁמְּבִיאוֹ לִידֵי הִרְהוּר חֵס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמָךְ לֹא תִנְאָף אֵצֶל לֹא תִגְנֹב כִּי עִקַּר נְאוּף בָּא עַל יְדֵי בְּחִינַת גְּנֵבָה שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אִם רָאִיתָ גַּנָּב וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ, הַיְנוּ שֶׁהַפָּסוּק מוֹכִיחַ אִם רָאִיתָ גַּנָּב שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ, כִּי בֶּאֱמֶת הָיָה רָאוּי לְךָ לְזַהֵר מְאֹד מֵהַגַּנָּב הַזֶּה, כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר מַחֲשַׁבְתּוֹ מְאֹד מְאֹד מֵהַגַּנָּב הַזֶּה וְאַתָּה לֹא דַּי שֶׁלֹּא שָׁמַרְתָּ עַצְמְךָ מִמֶּנּוּ אַף גַּם אִם רָאִיתָ גַּנָּב וַתִּרֶץ עִמּוֹ שֶׁנִּתְרַצֵּיתָ אַחֲרָיו רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל יְדֵי זֶה וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּרוּךְ אַחַר הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁמַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ עַל יְדֵי גְּנֵבוֹתָיו רַק יִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְגָרֵשׁ וּלְבַעֵר הַגַּנָּב מִקִּרְבּוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת הַבְּחִירָה בְּיַד הָאָדָם לְגָרְשׁוֹ, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ וְשָׁם עִקַּר הַבְּחִירָה, אַשְׁרֵי הַשּׁוֹמֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ הֵיטֵב קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ:

גנבה ה:

הַגַּנָּב מְשֻׁלָּם כָּפֶל:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ' וְכוּ' בְּסִימָן ט, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְכוּ':

וְהַכְּלָל שֶׁעַל יְדֵי הַדִּבּוּר הָאֱמֶת יִרְאֶה הַפְּתָחִים לָצֵאת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל הַמְסַבֵּב אוֹתוֹ, כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל אֲזַי הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת, מְסַבְּבִין אוֹתוֹ בְּמַחֲשָׁבוֹת וְרָעְיוֹנִים חִיצוֹנִים הַרְבֵּה מְאֹד וְכוּ' וְהַתִּקּוּן לָזֶה אֱמֶת וְכוּ'. וַאֲזַי כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הַחֹשֶׁךְ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר אֱמֶת הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּתָחִים גַּם לְאַחֵר שֶׁהוּא מִן הַצַּד חוּץ לַקְּדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ לְקָרֵב גַּם אוֹתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שְׁזָהוּ בְּחִינַת וּפָתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כָּפֶל שֶׁהַגַּנָּב מְחֻיָּב לְשַׁלֵּם, כִּי הַגְּנֵבָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת הָרוֹצִים לְהַחֲשִׁיךְ וּמְסַבְּבִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַגְּנֵבָה הוּא בַּחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים וְכוּ' וּבַלַּיְלָה יְהִי כְּגַנָּב. וְעַל כֵּן תִּקּוּן הַגְּנֵבָה הוּא עַל יְדֵי אוֹר, דְּהַיְנוּ אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת, כִּי עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת נִתְבַּטֵּל תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ וְאָז בְּוַדַּאי מִתְבַּטֵּל כָּל מִינֵי גְּנֵבוֹת, וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁהַגַּנָּב יְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כָּפֶל כְּדֵי שֶׁיִּתְקַן מַה שֶּׁקִּלְקֵל, כִּי קִלְקוּלוֹ הוּא שֶׁהִגְבִּיר הַחֹשֶׁךְ מְאֹד עַל יְדֵי הַגְּנֵבָה שֶׁהוּא

בַּחשֶׁךְ עַל כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּמְצָא הַגַּנָּב שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁהָאִיר אוֹר הָאֱמֶת וּבָטֵל הַחשֶׁךְ וְנִתְגַּלָּה הַגְּנֵבָה עַל כֵּן מֻכְרָח לְשַׁלֵּם כֶּפֶל. כִּי כְּשֶׁהָאֱמֶת מֵאִיר וּמְבַטֵּל הַחשֶׁךְ אֲזַי נִמְשָׁךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת כֶּפֶל כִּי לֹא דַּי שֶׁהָאָדָם בְּעַצְמוֹ יוֹצֵא מִתּוֹךְ חֶשְׁכַת אֲפֵלָתוֹ עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת אַף גַּם הוּא עוֹשֶׂה פֶּתַח גַּם לְאַחֵר לְהוֹצִיאוֹ מֵהַחשֶׁךְ לְאוֹר הָאֱמֶת לְהַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק וּפָתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תְּשִׂים:

נִמְצָא שֶׁאוֹר הָאֱמֶת מוֹצִיא מִתּוֹךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא הַחשֶׁךְ בְּחִינַת כֶּפֶל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת לָכֵן בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּה וֶאֱמוּנָה וְנִסִּים הֵם בְּחִינָה אַחַת וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְכֻלָּם כִּי אִם עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצְאִין מֵהַחשֶׁךְ לְאוֹר וְכַנַּ"ל עַל כֵּן כְּשֶׁזּוֹכִין לְבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְכוּ' הוּא בְּחִינַת מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ בְּחִינַת כֶּפֶל כַּנַּ"ל, כִּי זוֹכֶה לְהָאִיר לְעַצְמוֹ וְגַם לַאֲחֵרִים לְהָאִיר לָהֶם דֶּרֶךְ הָאֱמֶת לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר אוֹר הָאֱמֶת מֵאִיר בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֶפִלּוּ עַם הָאָרֶץ יָרֵא לְשַׁקֵּר בְּשַׁבָּת. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְעַל כֵּן אָז בְּשַׁבָּת עִקַּר בִּטּוּל הַקְּלִפּוֹת וְהַחשֶׁךְ בִּבְחִינַת יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן אָז בְּעִיּוּלֵי שַׁבָּתָא עוֹלִין כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבֵּרְרוּ כָּל יְמֵי הַחֹל, כִּי בְּכָל יְמֵי הַחֹל עִקַּר הַבֵּרוּר עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימֵי הַחֹל וְעִקַּר עֲלִיַּת כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְהַקְּדֻשׁוֹת שֶׁל כָּל יְמֵי הַחֹל הוּא בִּכְנִיסַת שַׁבָּת מֻחֲמַת שֶׁעִקַּר אוֹר הָאֱמֶת מֵאִיר בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָז זוֹכִין לְלֶחֶם מִשְׁנֶה בְּחִינַת כֶּפֶל בְּחִינַת מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ. כִּי לֹא דַּי שֶׁעוֹלִין הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ מֵחשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל אַף מַעֲלִין אָז גַּם אֲחֵרִים שֶׁיֵּצְאוּ מֵחשֶׁךְ לְאוֹר עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת הַמֵּאִיר בְּשַׁבָּת וְכוּ'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּמְצָא הַגַּנָּב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל הַחשֶׁךְ שֶׁמְּשָׁם הַגְּנֵבָה כַּנַּ"ל, כִּי עַתָּה כְּבָר נִמְצָא הַגַּנָּב שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהָאַרַת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהֵאִיר עַד שֶׁנִּתְבַּטֵּל תֹּקֶף הַחשֶׁךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְצָא הַגַּנָּב. עַל כֵּן הוּא מְחֻיָּב לְשַׁלֵּם כֶּפֶל, כִּי כְּשֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת וּמְבַטֵּל הַחשֶׁךְ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת כֶּפֶל כַּנַּ"ל, כִּי לֹא דַּי שֶׁמַּחֲזִירִין וּמַעֲלִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁרָצְתָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא לִגְנֹב עַל יְדֵי תֹּקֶף הַחשֶׁךְ אַף גַּם מוֹצִיאִין מִמֶּנָּה שְׁאָר הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁהָיוּ שֶׁלָּהֶם מִכְּבָר, כִּי מְאִירִין גַּם לָהֶם וְעוֹשִׂין לָהֶם פְּתָחִים וּמוֹצִיאִין אוֹתָם מֵחשֶׁךְ לְאוֹר וְכוּ', עַל כֵּן הַגַּנָּב כְּשֶׁנִּמְצָא שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַחשֶׁךְ עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כֶּפֶל כַּנַּ"ל:

אות ג

וְעַל כֵּן יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁנִּגְנַב מֵאֲבִיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ וְכוּ'. עַל כֵּן אַחַר כָּךְ זָכָה לִבְחִינַת כֶּפֶל בְּחִינַת בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ הַנַּ"ל. כִּי בָּנָיו לָקְחוּ שְׁנֵי חֲלָקִים בָּאָרֶץ,

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׁכֶם אֶחָד עַל אַחֶיךָ וְכוּ'. וְעַל כֵּן הֵבִיא שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל זֶה הַפָּסוּק לְעִנְיַן תְּפִלָּה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי בִּטּוּל הַחֹשֶׁךְ עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁמְּבַטֵּל הַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת גְּנֵבָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת כֶּפֶל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּתִיב אֶצְלוֹ: וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה, בְּחִינַת מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ הַנַּ"ל, בְּחִינַת כֶּפֶל כַּנַּ"ל:

אות ד

הַכְּלָל שֶׁעִקַּר הוּא הָאֱמֶת. וְאִם הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבֵּר אַף עַל פִּי כֵן כָּל הָרוֹצֶה לְחוּס עַל עַצְמוֹ לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי בֶּאֱמֶת וְלֹא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ רַק בְּכָל דָּבָר יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת הֵן בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת וְכֵן בְּכָל עֲסָקָיו שֶׁיִּסְתַּכֵּל בְּעֵין הָאֱמֶת אֵיזֶהוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיִּבְרֹר לוֹ אִם לַעֲסֹק בְּהוֹלְלוּת וְלֵיצָנוּת וְכוּ' אִם לַעֲסֹק בְּתָמִימוּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוּ'. בְּוַדַּאי יָאִיר לוֹ הָאֱמֶת לָצֵאת מֵחֶשְׁכַת אֲפֵלָתוֹ וְאָז אִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, יָאִיר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁלֹּא דַּי שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יִרְאֶה הַפְּתָחִים לָצֵאת מִתּוֹךְ חֶשְׁכַת אֲפֵלָתוֹ אַף אִם הִתְגַּבֵּר עָלָיו הַחֹשֶׁךְ מְאֹד מְאֹד מִכָּל הַצְּדָדִים וְכוּ' וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבְסִימָן קיב עַל פְּסוּק צֹהַר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם, אַף גַּם יִזְכֶּה לְהַרְאוֹת פְּתָחִים רַבִּים לַאֲחֵרִים שֶׁיֵּצְאוּ מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל עַל יְדֵי הָאֱמֶת וְכוּ':

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְכוּ'. כִּי אַבְרָהָם הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְגַלּוֹת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם עַל כֵּן זָכָה לְכָל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּה וֶאֱמוּנָה וְנִסִּים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ, לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ וְכוּ' זֶה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל. וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה שֶׁאוֹמְרִים אֱלֹקֵי אַבְרָהָם 'וַאֲבָרֶכְךָ' זֶה שֶׁאוֹמְרִים אֱלֹקֵי יִצְחָק וְכוּ', הֵינוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה אֱמוּנָה שֶׁאַבְרָהָם זָכָה עַל יְדֵי אֱמִתַּת תְּמִימוּתוֹ, כִּי הָלַךְ תָּמִיד בְּתָמִימוּת בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'הוֹלֵךְ תָּמִים' זֶה אַבְרָהָם. וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה שֶׁצִּוָּהוּ ה' יִתְבָּרַךְ לֵילֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְיִזְכֶּה לִתְפִלָּה וֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיֹּאמְרוּ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּכָל הַתְּפִלּוֹת שֶׁכָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יֹאמַר אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה וְהָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ עַל יְדֵי גֹּדֶל הָאֱמֶת וְהַתְּמִימוּת שֶׁלּוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה, זֶה בְּחִינַת נִסִּים שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת נִסִּים וּמוֹפְתִים גְּדוֹלִים בָּעוֹלָם שֶׁכָּל מִי שֶׁיְּבָרֶכְךָ יִתְבָּרַךְ וְכֵן לְהֶפֶךְ עַד שֶׁהַכֹּל יִתְבָּרְכוּ בּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁכָּל הָעֲקָרוֹת וְכָל הַחוֹלִים הָיוּ בָּאִים אֶל אַבְרָהָם, כִּי זָכָה לַעֲשׂוֹת נִסִּים גְּדוֹלִים

בָּעוֹלָם. נִמְצָא שֶׁבְּאֵלּוּ הַפְּסוּקִים מְרֻמָּז כָּל הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּה וֶאֱמוּנָה וְנִסִּים שֶׁזָּכָה בָּהֶם אַבְרָהָם וְכוּ'. וְזֶהוּ, וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, הַיְנוּ שֶׁהַחֹשֶׁךְ כָּרוּךְ תָּמִיד אַחַר הַקְּדֻשָּׁה, כִּי לוֹט בְּחִינַת לְטוּתָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר, שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת אֹרוּר אַתָּה, הַיְנוּ שֶׁהַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת לוֹט הָלַךְ תָּמִיד אַחַר אַבְרָהָם לְהַחֲשִׁיךְ לוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמּוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי הַכֹּל בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל אָז תֵּכֶף וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, שֶׁהַחֹשֶׁךְ כָּרוּךְ אַחֲרָיו וְרוֹצֶה לְהַחֲשִׁיךְ לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה כָּל הָעֲבוֹדָה וְהַיְגִיעָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים לְבָרֵר הָאֱמֶת מִתּוֹךְ חֶשְׁכַת אֶפֵלַת הַשֶּׁקֶר הַמְסַבֵּב בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי סִבּוּבִים וְלֵיצָנוּת וְעָרְמוּמִיּוּת בְּלִי שִׁעוּר וּמִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ הוּא מוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה. שֶׁהוּא דָּרוֹם שֶׁהוּא יָמִין בְּחִינַת אֱמֶת דְּתַלְיָא בְּעַתִּיקָא דְּאִיהוּ כֻּלָּא יְמִינָא. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהָלַךְ וְנָסַע בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הָלַךְ וְנָסַע וְהִמְשִׁיךְ עַצְמוֹ תָּמִיד לְיָמִין שֶׁהוּא הָאֱמֶת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹדִיעַ לְאָדָם דֶּרֶךְ הָאֱמֶת בְּפָרְטֵי פְּרָטִיּוּת בְּכָל דָּבָר וּבְכָל עֵת וּזְמַן רַק הַמַּשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת הוּא מִסְתַּכֵּל בְּכָל פַּעַם בְּכָל דָּבָר עַל נְקֻדַּת הָאֱמֶת וְהוֹלֵךְ וְנוֹסֵעַ וּמוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ תָּמִיד לְיָמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת בְּבְחִינַת הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה וְכוּ':

וְזֶה שֶׁאָמַר אַבְרָהָם לְלוֹט, אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין רֹעַי וּבֵין רֹעֶיךָ וְכוּ' הִפָּרֶד נָא מֵעָלָי אִם הַשְּׂמֹאל וְאֵימְנָה וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה. וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאָמַר לוֹ, אִם אַתְּ לִשְׂמֹאלָה אֲנָא לְדָרוֹמָא וְאִם אֲנָא לְדָרוֹמָא אַתְּ לִשְׂמֹאלָא וְהֵבִיא שָׁם מָשָׁל לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וְכוּ' עַד מִן כָּל אֲתַר אֲנָא מַשְׂמְאִיל לְהַהוּא גַּבְרָא, עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהִין דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ, כִּי לְפִי מַשְׁמָעוּת הַמִּקְרָא נִרְאֶה שֶׁנָּתַן הַבְּחִירָה לְלוֹט לְהֵימִין אוֹ לְהַשְׂמְאִיל וְהוּא יִפְנֶה לַצַּד הַשֵּׁנִי לְיָמִין אוֹ לִשְׂמֹאל וְכָךְ דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם כְּשֶׁרוֹצִין לְהַשְׁקִיט הַמְּרִיבָה שֶׁאוֹמֵר לוֹ בְּחַר לְךָ אֵיזֶה צַד שֶׁתִּרְצֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה מְרִיבָה וּלְפִי דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ שֶׁאָמַר שֶׁאַבְרָהָם אָמַר לוֹ שֶׁתָּמִיד יִקַּח לְעַצְמוֹ הַיָּמִין וְאֶת לוֹט יַשְׂמְאִיל תָּמִיד אִם כֵּן בְּוַדַּאי לֹא יִתְרַצֶּה:

אַךְ עַל פִּי דְּבָרֵינוּ יִתְבָּאֵר בְּעֶזְרַ ה' שֶׁמַּשְׁמָעוּת הַמִּקְרָא כִּפְשׁוּטוֹ וְדִבְרֵי הַמִּדְרָשׁ שְׁנֵיהֶם עוֹלִים בְּקֶנֶה אֶחָד, הַיְנוּ שֶׁאַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת טָעַן עִם לוֹט שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר וְחֹשֶׁךְ הֵרוֹצֶה לְסַבֵּב אֶת הָאֱמֶת בְּכַמָּה מִינֵי סִבּוּבִים בְּלִי שִׁעוּר, וְטָעַן עִמּוֹ אַבְרָהָם הַפָּרֵד נָא מֵעָלַי כִּי אֲנִי אֵינִי רוֹצֶה לֵילֵךְ בִּדְרָכֶיךָ אַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁתִּפְנֶה אֲנִי אֶפְנֶה לְצַד אַחֵר אִם הַשְּׂמֹאל וְאֵימְנָה, הַיְנוּ אִם תִּרְצֶה לְסַבֵּב וּלְבַלְבֵּל אוֹתִי בִּבְחִינַת שְׂמֹאל, דְּהַיְנוּ בְּתַאֲוֹת וּבְהִרְהוּרִים וְכוּ' שֶׁהֵם מִסְטְרָא דִּשְׂמָלְא, וְאֵימְנָה אֲנִי אַמְשִׁיךְ עַצְמִי לְצַד יָמִין שֶׁהוּא דֶּרֶךְ

הַתּוֹרָה דֶּרֶךְ הָאֱמֶת, כִּי אֲנִי מוֹשֵׁךְ עַצְמִי רַק לְדַרְכְּךָ הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת שֶׁהִוא בְּחִינַת יָמִין. וְאִם הַיָּמִין, הַיְנוּ אִם אַתָּה תֹּאמַר שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ בְּדַרְכְּךָ יָמִין, כִּי עַל פִּי רֹב הַשֶּׂקֶר וְהַחֹשֶׁךְ מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת וְאוֹמֵר שֶׁהִוא חָפֵץ רַק בְּדַרְכְּךָ הַתּוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת וְכוּ' וּכְמוֹ כֵן מָצוּי הַרְבֵּה בְּעִנְיְנֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבָּאָדָם שֶׁעַל פִּי רֹב מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ עַל יְדֵי שֶׁרוֹצֶה לַהֲפֹךְ הָאֱמֶת. וְכֵן בְּעִנְיַן בְּנֵי אָדָם הָרוֹצִים לִמְנֹעַ מִדַּרְכְּךָ הָאֱמֶת שֶׁהֵם אוֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע וְאוֹמְרִים שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַדְרִיךְ אוֹתוֹ בְּדַרְכְּךָ הָאֱמֶת כְּאִלּוּ הָאֱמֶת שֶׁהִוא בְּחִינַת יָמִין אֶצְלָם, וְעַל זֶה טָעַן אַבְרָהָם, וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה, הַיְנוּ שֶׁאִם אַתָּה תִּרְצֶה לְהַיָּמִין, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנִּקְרָא אֶצְלְךָ יָמִין אֲזַי וְאַשְׂמְאִילָה אֲנִי אֶטֶּה מֵעָלֶיךָ וְאֶפְנֶה לְצַד אַחֵר לִשְׂמֹאל, כִּי אֵינִי חָפֵץ יָמִין שֶׁלְּךָ, כִּי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יָמִין שֶׁלְּךָ הוּא שְׂמֹאל וְשֶׁקֶר גָּמוּר מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת אַתָּה חָפֵץ בַּהֲסָתּוֹתֶיךָ לְהַדִּיחַ אוֹתִי חַס וְשָׁלוֹם, מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת עַל כֵּן אֵינִי חָפֵץ יָמִין שֶׁלְּךָ וְאֶפְנֶה לִשְׂמֹאל, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁלִּדְבָרֶיךָ הוּא שְׂמֹאל. וְעַתָּה צָדְקוּ יָפֶה דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל שֶׁאָמַר: 'מִן כָּל אֲתַר אֲנָא מַשְׂמְאִיל לְהַהוּא גַּבְרָא', כִּי בְּוַדַּאי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ נִשְׁאַר לוֹט תָּמִיד בִּשְׂמֹאל, כִּי עִקַּר בְּחִינַת יָמִין הוּא אֱמֶת שֶׁהִוא כֹּלֶא יְמִינָא וּמִי שֶׁנּוֹטֶה מֵהָאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁמַּלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹת וְאוֹמֵר שֶׁכָּךְ הוּא הָאֱמֶת בְּחִינַת יָמִין, בֶּאֱמֶת הַכֹּל הוּא שְׂמֹאל גָּמוּר, כִּי הָאֱמֶת הִוא אֶחָד וּבְכָל צַד וּפִנָּה שֶׁהָאֱמֶת הִוא כֵּן זֶהוּ עִקַּר הַיָּמִין. וּכְמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁאֶחָד הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְיֵשׁ לְפָנָיו שְׁנֵי דְּרָכִים אֶחָד לְיָמִין לְעִיר צְפַת וְהַשֵּׁנִי לִשְׂמֹאל לְעִיר טְבֶרְיָה וְכֵיוֹצֵא, כְּשֶׁהוּא צָרִיךְ לִטְבֶרְיָה אֲזַי הַדֶּרֶךְ לְצַד שְׂמֹאל הוּא אֱמִתַּת הַדֶּרֶךְ שֶׁלּוֹ וְהוּא אֶצְלוֹ הַדֶּרֶךְ הַמְיֻמָּן. וְהַדֶּרֶךְ הַיָּמִין שֶׁפּוֹנֶה לִצְפַת הוּא שְׂמֹאל אֶצְלוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵין צָרִיךְ לְשָׁם וְהוּא פָּשׁוּט. כְּמוֹ כֵן בְּכָל הַדְּרָכִים וְהָעֵצוֹת בְּדַרְכֵי ה'. כְּשֶׁהַבַּעַל דָּבָר וַאֲנָשָׁיו מַלְבִּישִׁין עַצְמָן בְּמִצְוֹת כְּאִלּוּ הֵם רוֹצִים לְהַדְרִיכוֹ בְּדֶרֶךְ הַמְיֻמָּן מֵאַחַר שֶׁהָאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן צְרִיכִין לִפְנוֹת מֵעֲלֵיהֶם אַף עַל פִּי שֶׁלְּפִי דַּעְתָּם הוּא לִשְׂמֹאל, כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַשְּׂמֹאל הוּא עִקַּר הַיָּמִין מֵאַחַר שֶׁהָאֱמֶת הוּא כָּךְ. וְזֶהוּ אִם הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה שֶׁאֲנִי אֶפְנֶה לִשְׂמֹאל מֵהַיָּמִין שֶׁלְּךָ וְאַף עַל פִּי כֵן אַתָּה תִּשְׁאַר תָּמִיד בִּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל וְאַשְׂמְאִילָה אֵין כְּתִיב כָּאן אֶלָּא וְאַשְׂמְאִילָה מִן כָּל אֲתַר אֲנָא מַשְׂמְאִיל לְהַהוּא גַּבְרָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי תָּמִיד יִשָּׁאֵר בְּחִינַת לוֹט שֶׁהוּא חֶשְׁכַּת הַשֶּׂקֶר בִּשְׂמֹאל וְכַנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת לְךָ לְךָ מֵאַרְצְךָ וְכוּ' וְתֵבֵת לְךָ אֵינוֹ מוּבָן כְּלָל כַּאֲשֶׁר נִדְחַק רַשִׁ"י בָּזֶה וּפֵרֵשׁ, לְךָ, לְטוֹבָתְךָ וְכוּ'. וְעַל פִּי הַנַּ"ל יוּבַן הֵיטֵב בְּעֶזְרַ ה'. כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צִוָּה עָלָיו בְּפָרָשָׁה זֹאת שֶׁיַּמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּה וֶאֱמוּנָה

וְנִסִּים שֶׁלְּכֻלָּם זוֹכִין רַק עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, לֶךְ לְךָ, 'לֶךְ דַּיְקָא, שֶׁכָּל הִלּוּכְךָ וּנְסִיעָתְךָ יִהְיֶה לְךָ וְאֵלֶיךָ לְבַד, הַיְנוּ לְעֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקָּרְךָ וְחִיּוּתְךָ, כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבּוֹ שֶׁזֶּה כָּל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּסְּפָרִים וּמוּבָא בְּדִבְרֵיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן כב שֶׁמַּה שֶׁנִּקְרָא אִצֶּל הָאָדָם אֲנִי הוּא רַק עֶצֶם הַנְּשָׁמָה, כִּי בְּשַׂר הָאָדָם נִקְרָא בְּשַׂר אָדָם וְעִקַּר הָאָדָם הוּא הַנְּשָׁמָה וְהַנְּשָׁמָה הִוא חֵלֶק אֱלֹקִי מִמַּעַל שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת. וְזֶה בְּחִינַת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְחִילוּ מֵאַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת, וְזֶהוּ, 'לֶךְ לְךָ', הַיְנוּ שֶׁתֵּלֵךְ לְךָ לְעַצְמְךָ, דְּהַיְנוּ לְעֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁלְּךָ הַמַּשְׁרֵשׁ בְּךָ שָׁרָק זֶה נִקְרָא אֲנִי כְּשֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר עַל עַצְמוֹ וְכֵן רַק זֶה נִקְרָא אַתָּה אוֹ לְךָ כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עִמּוֹ לְנוֹכֵחַ, הַיְנוּ שֶׁבְּכָל הִלּוּכְךָ בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת תֵּלֵךְ רַק לְךָ לְעַצְמְךָ לְעֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת הַמַּשְׁרֵשׁ בְּךָ וְלֹא תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוּם הֶסָּתוֹת וּפִתּוּיִים שֶׁל הַשֵּׂקֶר הַמַּחֲשִׁיךְ אֲנִפֵּי בְּרִיָּתָא עַד שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם מִי שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לָחוּשׁ עַל עַצְמוֹ לְחַפֵּשׂ תָּמִיד הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ לְבַל יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ. וְזֶהוּ לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ, כִּי כַּמָּה מִינֵי חֹשֶׁךְ וּשְׁקָרִים הַנִּמְשָׁכִים מֵאַרְצְךָ, דְּהַיְנוּ מֵהָעִיר וְהַמְּדִינָה שֶׁנִּתְגַּדֵּל בָּהּ, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַקִּלְקָפָה קְדָמָה לַפְּרִי וּבְכָל אֶרֶץ וּבְכָל מָקוֹם אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם הַרְבֵּה טוֹב אֲבָל יֵשׁ בְּכָל מָקוֹם כַּמָּה מִינֵי חֲשֵׁכוֹת הַמַּחֲשִׁיכִים אֶת הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁבְּכָל אֶרֶץ רַבָּם רוֹדְפִים אַחַר תַּאֲוֹת, וּבִפְרָט אַחַר הַמָּמוֹן וְהַכָּבוֹד וְכוּ' כְּאִלּוּ זֶה הַדֶּרֶךְ נִתַּן מִסִּינַי חַס וְשָׁלוֹם. וְצָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִזֶּה וְלָצֵאת מֵאַרְצְךָ הַנַּ"ל וְתֵלֵךְ לְךָ לְעַצְמְךָ לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר עַצְמְךָ כִּי אִם תִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת תָּבִין הֵיטֵב כִּי לֹא זֶה הַדֶּרֶךְ לָבֹא לַתַּכְלִית הַנִּצְחִי לְעוֹלָם הַבָּא. וְכֵן וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּצֵא מֵהָרַע וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִצַּד הַהוֹלָדָה בְּחִינַת הֵן בָּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק הֵמָּה וַאֲבִיהֶם וְכוּ' (בְּסִימָן יוּ"ד). וְכֵן וּמִבֵּית אָבִיךָ שֶׁהוּא מִשְׁפַּחְתּוֹ, כִּי יֵשׁ כַּמָּה שְׁטוּתִים וּשְׁקָרִים שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ מִצַּד מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁמַּחֲזִיקִים עַצְמָן לְמֻיְחָסִים גְּדוֹלִים וּכְאִלּוּ כָּל הַכָּבוֹד שַׁיָּךְ לָהֶם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁאֵר שְׁטוּתִים וּבִלְבּוּלִים, וּמִכֻּלָּם צִוָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּצֵא וְיֵלֵךְ מֵהֶם לְךָ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ לְעַצְמְךָ שֶׁהוּא עֶצֶם נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁהוּא כָּל הָאָדָם כַּנַּ"ל, וְאָז תָּבוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל זֶה שֶׁאוֹמְרִים אֱלֹקֵי אַבְרָהָם שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה וֶאֱמוּנָה וְכוּ' וְנִבְרְכוּ וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת נְסִים וְכוּ', כִּי לְכָל זֶה תִּזְכֶּה עַל יְדֵי הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

אות ח

וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר בִּכְתָב רַק כִּי אִם הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת יָבִין. כִּי כְּבָר מְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבְּנֵי אָדָם הֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר מֵהַיֵּצֶר הָרָע, כַּמְבֹאָר שִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם. וְלֹא מִבָּעְיָא שֶׁיֵּשׁ מוֹנְעִים רְשָׁעִים אוֹ קַלֵּי עוֹלָם וְלֵצָנִים וְכוּ' הַמּוֹנְעִים בְּדִבְרֵיהֶם מִן הָאֱמֶת אַף גַּם יִרְאֵי ה' יְכוֹלִים לִפְעָמִים לְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם בַּעֲצָתָם שֶׁאֵינָהּ טוֹבָה לְפָנָיו

לְפִי דַּרְכּוֹ וְיֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּלִי שִׁעוּר. עַל כֵּן הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְזָהֵר לְמִשֹּׁךְ עַצְמוֹ תָּמִיד לְעֻמָּתָם נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ בֶּאֱמֶת שֶׁזְּהוּ לֶךְ לְךָ, 'לְךָ' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ לְעַצְמְךָ לְעֻמָּתָם נְקֻדַּת הָאֱמֶת הַשַּׁיָּךְ לְךָ. וְכַמּוּבָא בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הֶחָכָם וְהַתֹּם שֶׁאָמַר הַתֹּם זֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ וְזֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלִּי וְכַמּוּבָא מִזֶּה עַל פָּסוּק וּסְפַרְתֶּם לָכֶם, 'לָכֶם' לְעַצְמְכֶם, עַיֵּן שָׁם בְּדִבְרֵינוּ (בְּהִלְכוֹת סְפִירָה הַנִּכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ט). עַל כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין תְּפִלָּה וְשִׂיחָה הַרְבֵּה וּלְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת כַּנַ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה תָּמִיד לְמָשְׁךְ עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְיִזְכֶּה לְכָל הַנַּ"ל:

מִכָּאן וְעַד הַסּוֹף הֵם רַק רָאשֵׁי פְּרָקִים:

אות ט

וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב אִישׁ תָּם וְכוּ', בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה יָכֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל שֶׁל עֵשָׂו יוֹדֵעַ צַיִד בְּחִינַת כִּי צַיִד בְּפִיו שֶׁהוּא עִקַּר חֶשְׁכַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק בְּצִדָּהּ תְּשִׂים בְּחִינַת כִּי צַיִד בְּפִיו וְכוּ'. וְכֵן כְּנֶגֶד לָבָן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וַתַּחֲלֵף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים. שֶׁמִּתְגַּבֵּר בִּשְׁקָרָיו וְעַרְמוּמְיוֹתָיו בְּכַמָּה חִלּוּפִים וְשִׁנּוּיִים לְאֵין מִסְפָּר וְכוּ', כִּי עִקַּר הַחֹשֶׁךְ הוּא שֶׁקֶר שֶׁהוּא מַחֲשִׁיךְ עֵינֵי בְּרִיָּתָא וְעַל כֵּן כָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע הוּא שֶׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע הוּא הַשִּׂטְנָה וְכוּ', עַל כֵּן עִקַּר הַעֲצָה הוּא אֱמֶת לִרְאוֹת לְדַבֵּר דִּבּוּר אֱמֶת אֵיךְ שֶׁהוּא וְכוּ' וְהָאֱמֶת יָאִיר לוֹ הַפְּתָחִים וְכוּ' עַד שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְצִיא פַּרְנָסָתוֹ וְזִוּוּגוֹ לוֹ אוֹ לְבָנָיו וְהַתְּלוּיִים בּוֹ. וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן יַעֲקֹב שֶׁהָיָה לוֹ מִלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת עִם לָבָן וְעֵשָׂו. כִּי יַעֲקֹב עָצָם הָאֱמֶת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וְחֶשְׁכַת הַשֶּׁקֶר וְהָרַמָּאוּת שֶׁל לָבָן וְעֵשָׂו סְבָבוּהוּ מִכָּל צַד וְיַעֲקֹב בְּגֹדֶל אֲמִתַּת תְּמִימוּתוֹ עָמַד כְּנֶגְדָּם עַד שֶׁהוֹצִיא מַעֲשָׂיו הַבְּכוֹרָה וְהַבְּרָכָה שֶׁהוּא שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה וּמִלָּבָן הוֹצִיא כָּל זִוּוּגוֹ וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל וּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ הַכֹּל עַל יְדֵי גֹּדֶל הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא דַּי שֶׁהֵם אֵינָם יְכוֹלִים לְהַחֲשִׁיךְ עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, אַף גַּם הָאֱמֶת מֵאִיר לוֹ עַד שֶׁמּוֹצִיא מֵהֶם כָּל הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ אֲצָלָם מִכְּבָר. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְהַחֲשִׁיךְ עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מוֹצִיא מֵהֶם הַטּוֹב שֶׁכָּבוּשׁ בָּהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הָאֱמֶת שֶׁזְּהוּ בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל שֶׁמְּשַׁלֵּם הַגַּנָּב כְּשֶׁנִּמְצָא וְכַנַּ"ל. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְגוֹנֵב שׁוֹר וְשֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ, צָרִיךְ לְשַׁלֵּם וּלְהַחֲזִיר הַרְבֵּה יוֹתֵר שֶׁהֵם ד' וְה' כִּי כָּל מַה שֶּׁהַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי הָאֱמֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. עַד שֶׁזָּכָה יַעֲקֹב לְהוֹצִיא מֵהֶם שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה נָסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשִׁים שְׁנֵים עָשָׂר גְּבוּלִים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה

שְׁעוֹת הַיּוֹם וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַלַּיְלָה שֶׁכֻּלָּם קִיּוּמָם וְחִיּוּתָם עַל יְדֵי נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁהִוא עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת. סוֹפֵי תֵּבוֹת אֱמֶת, כַּמּוּבָא, כִּי חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת. וּצְרִיכִין שֶׁיְּאִיר הָאֱמֶת בְּכָל חֹדֶשׁ וּבְכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָאֱמֶת הוּא אֶחָד אֲבָל מִצַּד שִׁנּוּי הַמְקַבְּלִים יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים בְּעִנְיַן הָאֱמֶת וְאֵין הָאֱמֶת שֶׁל הָאָדָם זֶה דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וְכֵן אֵין שָׁעָה דּוֹמָה לַחֲבֶרְתָּהּ. כִּי זֶה הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי הָאֱמֶת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְזֶה צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בְּצְדָקָה לְהַחֲזִיקוֹ וְכוּ' וְזֶה עוֹסֵק בְּמִצְוָה אַחֶרֶת בִּגְמִילוּת חֶסֶד וְכַיּוֹצֵא. וְכֵן בְּאָדָם אֶחָד יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בֵּין יוֹם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין שָׁעָה לַחֲבֶרְתָּהּ שֶׁבְּשָׁעָה זֹאת מִתְפַּלֵּל וּבְשָׁעָה זֹאת לוֹמֵד וּבְשָׁעָה זֹאת עוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן וּבְשָׁעָה זֹאת אוֹכֵל אוֹ מְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָרֵי שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר. וְהָעִקָּר שֶׁכָּל שָׁעָה וְשָׁעָה בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹסֵק יִהְיֶה הַכֹּל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּפִי אוֹתָהּ הָעֵת וְהַשָּׁעָה וּכְפִי הָאָדָם. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר, אַךְ הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יָבִין בְּעַצְמוֹ, וְהַכֹּל שֶׁאֵין שָׁעָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל לְהָאִיר לְעַצְמוֹ עַל יְדֵי הָאֱמֶת אַף אִם הַחֹשֶׁךְ מְסַבֵּב אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּסַבֵּב כִּי אֱמֶת ה' לְעוֹלָם. וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הַדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל הַיּוֹם. 'כָּל הַיּוֹם' דַּיְקָא, כִּי בְּכָל שְׁעוֹת הַיּוֹם מִתְחַלְּתוֹ עַד סוֹפוֹ אֲנִי מְקַוֶּה אֵלֶיךָ שֶׁתַּדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתֶּךָ וּתְלַמְּדֵנִי כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ אֱמֶת בְּכָל שְׁעוֹת הַיּוֹם שֶׁיְּאִיר לִי בְּכָל שָׁעָה לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל:

אות י

כִּי הַגַּנָּב בָּא בְּהֶעְלֵם וּבְהֶסְתֵּר בְּעַרְמָה וּמִרְמָה גְּדוֹלָה. וְשָׁרְשׁוֹ מֵהַבַּעַל דָּבָר שֶׁהוּא הַגַּנָּב הַגָּדוֹל שֶׁבָּא עַל הָאָדָם בִּגְנֵבָה וּבְמִרְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יָאֳרֹב בַּמִּסְתָּר וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בַּהֲלָכוֹת הַקּוֹדְמוֹת. וְשֹׁרֶשׁ הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מִתְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, הֶעְלִים וְהִסְתִּיר אוֹר חָכְמָתוֹ בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְהַהַעְלָמָה וְהַהֶסְתֵּרָה הוּא בְּחִינַת גְּנֵבָה, כִּי בָּאֱמֶת לְאֲמִתּוֹ יֵשׁ שָׁם ה' יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁהוּא מַעְלִים וּמַסְתִּיר עַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בִּשְׁבִיל הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה בִּבְחִינַת אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר, בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמַר הַקֵּיסָר אֲלֵקֵיכֶם גַּנָּב הוּא, וּבְתוֹ הֵשִׁיבָה לוֹ שֶׁהוּא לְטוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם הַמָּשָׁל. וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַגַּנָּב הַגָּדוֹל הַנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשְׁכוּ כָּל הַגַּנָּבִים. וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הָאֱמֶת עַל יְדֵי שֶׁיְּיוֹדְעִים שֶׁבְּכָל מָקוֹם נִסְתָּר ה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּהֶחְלֵל הַפָּנוּי בְּעַצְמוֹ וְאָז אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם, כִּי גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ. וּכְתִיב, כִּי אֹשֶׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי:

אות יא

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן הַגַּנָּב שֶׁעָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹאֶה וּבִשְׁבִיל זֶה הַגַּנָּב חָמוּר מִגַּזְלָן. וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן, כִּי הֲלֹא בְּוַדַּאי גַּם הַגַּזְלָן אֵינוֹ מַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם הָיָה מַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ עָלָיו בְּוַדַּאי לֹא הָיָה גּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ מִיִּרְאַת ה' יִתְבָּרַךְ. אַךְ עִקַּר הַחִלּוּק שֶׁהַגַּנָּב בָּא בְּמִרְמָה וּבְעָרְמָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁמַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכְּשֶׁחוֹזְרִין הַשֶּׁקֶר שְׁתֵּי פְּעָמִים נַעֲשֶׂה אֱצְלוֹ אֱמֶת וְכוּ'. וְלֹא דַּי שֶׁמַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ עַד שֶׁיָּכוֹל לְהַטְעוֹת גַּם אֲחֵרִים בְּגָנְבַת עָרְמָתוֹ וְלֹא דַּי בָּזֶה עַד שֶׁכְּבָיְכוֹל יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַסְּתָרָה כָּזֹאת כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ מַסְכִּים עִמּוֹ בְּבְחִינַת גַּנָּבָא אַמַּחְתְּרְתָּא רַחֲמָנָא קָרְיָא. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם וְנָתַן כֹּחַ לְהַבְחִירָה כָּל כָּךְ שֶׁעִקָּרָהּ עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר כַּנַ"ל עַד שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּנֵבָה לְהַעֲלִים הָאֱמֶת גַּם לְמַעְלָה, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ עָשׂוּ שֶׁרָצָה לְהַטְעוֹת אֶת אָבִיו עַד שֶׁיִּמְשִׁיךְ עָלָיו אֶת הַבְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה עַד שֶׁיַּעֲקֹב הֶכְרַח לֵילֵךְ עִמּוֹ בְּמִרְמָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁחָטַף הַבְּרָכוֹת מִמֶּנּוּ. וְגַם אַף עַל פִּי כֵן הִתְגַּבֵּר עֵשָׂו וְאָמַר, בָּרֲכֵנִי גַם אֲנִי אָבִי. עַד שֶׁבֵּרְכוֹ, וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת כָּל כָּךְ כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת עָשָׂה עַיִן שֶׁל מַטָּה וְכוּ' עָשָׂה מַמָּשׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. אֲבָל הַבְּחִירָה בְּיַד שֶׁכְּנֶגְדּוֹ גַּם כֵּן שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דְיַעֲקֹב שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ יוֹתֵר כְּשֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל עַצְמוֹ וּלְהַטּוֹת אֶל הָאֱמֶת יָכוֹל לְהָאִיר עַל עַצְמוֹ אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וְכַנַּ"ל עַד שֶׁיּוֹצִיא מֵהֶם כָּל הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בָּהֶם בִּבְחִינַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְד':

וְה':

אות יב

כִּי שׁוֹר וְשֶׂה בְּחִינַת יַעֲקֹב וְיוֹסֵף. וְהַכְּשָׁבִים הִפְרִיד יַעֲקֹב בְּחִינַת שֶׂה פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל וְאָתְנָה צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי. וְכוּ'. יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת בְּכֻנָּסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים עַל שֵׁם יַעֲקֹב. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר עַל עֶצֶם הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִצַּד שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְעוֹד יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר וְלִגְנֹב מִמֶּנּוּ נְקֻדַּת הַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף הַמַּשְׁרֵשׁ בּוֹ וְרוֹצֶה לְעַקְּרוֹ לְגַמְרֵי בְּבְחִינַת וּטְבָחוֹ אוֹ מָכְרוֹ כִּי יֵשׁ שֶׁטּוֹבְחוֹ לְגַמְרֵי שֶׁמְּבִיאוֹ לִידֵי פְּרִיקַת עֹל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת טְבִיחָה וּשְׁחִיטָה לְגַמְרֵי. וְיֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מְסִיתוֹ לְפָרֹק עֹל לְגַמְרֵי רַק שֶׁמְּסִיתוֹ שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ יִהְיֶה בִּשְׁבִיל מָמוֹן שֶׁזֶּה בְּחִינַת וּמְכָרוֹ שֶׁמּוֹכֵר קְדֻשָּׁתוֹ בִּשְׁבִיל מָמוֹן, אֲבָל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת סוֹף כָּל סוֹף מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ עַד שֶׁמּוֹצִיאִים מִמֶּנּוּ הַטּוֹב בְּכִפְלֵי כִּפְלַיִם בִּבְחִינַת ד'

וְה' כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר יוֹתֵר בִּשְׁקָרָיו וּגְנֵבָתוֹ מוֹצִיאִים מִמֶּנּוּ הַקְּדֻשָּׁה אַחַר כָּךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט וְכוּ':

אות יג

ד' וְה' בִּבְחִינַת תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אֲבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל אָבִיא כֶּסֶף וְתַחַת הָעֵצִים נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בַּרְזֶל וְכוּ'. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תַּחַת רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו וְכוּ' שֶׁהֵם יוּ"ד הֲרוּגֵי מַלְכוּת שֶׁהָיָה עַל יְדֵי הַפְּגָם שֶׁפָּגְמוּ בִּמְכִירַת יוֹסֵף שֶׁגָּנְבוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גָנֹב גֻּנַּבְתִּי וְכוּ' וְכַמּוּבָא שֶׁפֵּרְשָׁה זֹאת חֲמִשָּׁה בָּקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְכוּ' מְרַמֵּז עַל מְכִירַת יוֹסֵף וְכוּ' (וְעַיֵּן מִזֶּה לְקַמָּן). כִּי זֶה הַגְּנֵבָה וְהָרַמָּאוּת הַגְּדוֹלָה מֵהַכֹּל כְּשֶׁהַבַּעַל דָּבָר גּוֹנֵב לֵב הָאָדָם עַד שֶׁמַּכְנִיס מַחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמְהַפֵּךְ הָאֱמֶת וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת הַשַּׁבָּטִים עַל יוֹסֵף שֶׁמִּזֶּה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת וְכוּ'. שֶׁכָּל הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא אוֹר הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ וְכוּ' יִשְׁלַח אֱלֹקִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ:

אות יד

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה לְהָאִיר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר לִדְחוֹת הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל פְּנֵי תְּהוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת יָוָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת נֵר ה' חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן שֶׁעַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא נֵר ה' יְכוֹלִין לְחַפֵּשׂ בְּכָל חַדְרֵי בֶּטֶן לָצֵאת מֵאֲפֵלַת הַחַשְׁכוּת הַבָּא בְּכָל חַדְרֵי בֶּטֶן שֶׁהֵם כְּלַל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכוּ'. כִּי הָאֱמֶת מֵאִיר בְּכָל חַדְרֵי בֶּטֶן לְהָאִיר בְּכֻלָּם לִמְצֹא עֵצָה וְהִתְחַזְּקוּת לָשׁוּב מִכֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ הָאֱמֶת רַק שֶׁהַתַּאֲוֹת מִתְגַּבְּרִים עָלָיו גַּם זֶה שֶׁקֶר כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין בְּכֹחוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם אֲבָל אִם יִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ לְהָאֱמֶת בְּוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ וְעֵצָה לְהִמָּלֵט מֵהֶם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּהַקְדָּמָה שֶׁל סֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן בְּדִבְרֵי הַשִּׁיר וְכָל זֶה מַחֲמַת שְׁטוּת שֶׁאֵין יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ וְכוּ'. אֲבָל בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ וְכוּ', כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ עַל הָאָדָם נִסָּיוֹן וְכוּ' שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד בּוֹ, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְכוּ'. וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֲמִתַּת הָאֱמֶת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה לְפִי בְּחִינָתוֹ, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַהִתְחַזְּקוּת וְכוּ':

אות טו

גַּם שׁוֹר וְשֶׂה מְרַמֵּז עַל צִיצִית וּתְפִלִּין, כַּמּוּבָא בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל שׁוֹר וְשֶׂה, עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים מִתְגַּבֵּר הַגַּנָּב כָּל כָּךְ שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא עִקַּר הַגַּנָּב וְהָרַמַּאי וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁגּוֹנֵב חַס וְשָׁלוֹם גַּם בְּחִינַת הַשּׁוֹר וְהַשֶּׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ שֶׁמַּטִּיל פְּגָם אוֹ מְבַטְּלוֹ לְגַמְרֵי אֲפִלּוּ מֵעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁהוּא צִיצִית וּתְפִלִּין. וְהוּא גַּם הוּא

צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר וְלִבְלִי לְיָאֵשׁ עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּמְצָא הַגַּנָּב וְיוֹצִיא מִמֶּנּוּ בְּכַפְלֵי כִּפְלַיִם בִּבְחִינַת תַּשְׁלוּמֵי ד' וְה' וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

כִּי צִיצִית וּתְפִלִּין בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת. צִיצִית תִּקּוּן הַבְּגָדִים לְתַקֵּן הַשֶּׂקֶר הַנֶּאֱחָז בְּיוֹתֵר בְּהַבְּגָדִים כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. בֶּגֶד בְּאַ"ת בַּ"ש שֶׁקֶר, כַּמּוּבָא. תְּפִלִּין אוֹר הַפָּנִים - מְבַקְּשֵׁי פָּנֶיךָ יַעֲקֹב בְּחִינַת תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. וְעִקָּרָם בַּיּוֹם. וּבַלַּיְלָה שֶׁאָז תַּרְעִין דְּגַן עֶדֶן סְתִימִין כַּד לֵילְיָא פָּרִישׁ גַּדְפָּהָא וְכוּ' וְהַחֹשֶׁךְ מִתְגַּבֵּר וְאָז אֵין זְמַן צִיצִית וּתְפִלִּין, כִּי יֵשׁ חֹשֶׁךְ בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ שָׁם אוֹר הַצִּיצִית וְהַתְּפִלִּין וְאָז אֵין תַּקָּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי הַדִּבּוּר אֱמֶת בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב דַּיְקָא שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר מִכָּל הָאָבוֹת, כִּי אַבְרָהָם וְיִצְחָק תִּקְּנוּ שַׁחֲרִית וּמִנְחָה שֶׁאָז הֵם מַמְשִׁיכִין אוֹר צִיצִית וּתְפִלִּין, אֲבָל כְּשֶׁהַגִּיעוּ לְתִקֶּף חֶשְׁכַת לַיְלָה בְּיוֹתֵר לֹא הָיָה בְּיָדָם לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָאֱמֶת שָׁם. וְעַל כֵּן יָצָא מֵהֶם עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֵּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר, שֶׁהַיָּמִין בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם הוּא שֶׁקֶר וְכוּ' וְהֵם הֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ מְקוֹם הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וְכוּ'. אֲבָל יַעֲקֹב עֶצֶם הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר הָיָה חָזָק בְּהָאֱמֶת כָּל כָּךְ עַד שֶׁהֵאִיר הָאֱמֶת בְּתִקֶּף חֶשְׁכַת לַיְלָה בְּהִתְגַּבְּרוּת הַחֹשֶׁךְ וְהַשֶּׁקֶר מְאֹד מְאֹד. וְעַל כֵּן הוּא דַּיְקָא תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית בְּחִינַת וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וְכוּ', כְּשֶׁבָּרַח מֵעֵשָׂו הָרָשָׁע וְהָלַךְ לְלָבָן הָאֲרַמִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ עָצוּם וְנוֹרָא מְאֹד וְרָאָה שֶׁהַחֹשֶׁךְ סוֹבְבֵהוּ בְּכָל צַד וּמִצַּדֵּי צְדָדִים, וְאָז דַּיְקָא הִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁעָסַק הַרְבֵּה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר, וְתִקֵּן אָז דַּיְקָא תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא אֱמֶת לְהוֹרוֹת שֶׁבְּתִקֶּף הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ יָכוֹל לְהָאִיר בְּעֹצֶם חֶשְׁכַת לַיְלָה, וְעַל כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת הֵפֶךְ יִשְׁמָעֵאל וְעֵשָׂו שֶׁהֵם זֶרַע שֶׁקֶר. וְזֶה בְּחִינַת אֱמֶת וַיַּצֵּב שַׁחֲרִית, וֶאֱמֶת וֶאֱמוּנָה עַרְבִית שֶׁאוֹמְרִים אַחַר שָׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהֵם פָּרָשִׁיוֹת שֶׁל תְּפִלִּין וְצִיצִית שֶׁעַל יָדָם מֵאִיר הָאֱמֶת. כִּי גַּם בַּלַּיְלָה בְּתִקֶּף הַחֹשֶׁךְ שֶׁאֵין שָׁם צִיצִית וּתְפִלִּין מַמָּשׁ אַף עַל פִּי כֵן מֵאִיר הָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי הַדִּבּוּר עַל יְדֵי שֶׁקּוֹרִין אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת קֹדֶם הַתְּפִלָּה. וְכֵן קוֹרִין אוֹתָם קֹדֶם הַשֵּׁנָה וּמִתְפַּלְּלִין וּתְהֵא מִטָּתִי שְׁלֵמָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בַּלַּיְלָה, בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת. כִּי בְּתִקֶּף חֶשְׁכַת לַיְלָה צְרִיכִין לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל:

אות טז

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁהֵם בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה וְעַל כֵּן הָיָה תִּקֶּף הַנֵּס עַל יְדֵי נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה דַּיְקָא וְזֶה עֹצֶם מַעֲלַת נוֹרְאוֹת קְדֻשַּׁת חֲנֻכָּה שֶׁמַּמְשִׁיכִין אוֹר הַנֵּר דְּקְדֻשָּׁה הַמֵּאִיר בַּלַּיְלָה עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא עִקַּר הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת בְּחִינַת נֵר ה'

נִשְׁמַת אָדָם וְכוּ', כִּי עִקַּר הַנֵּס עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁמְּבַטֵּל הַחֹשֶׁךְ וְהַשֶּׁקֶר אַף אִם מְסַבֵּב כְּמוֹ שֶׁמְּסַבֵּב:

אות יז

וְזֶה שֶׁלָּקַח יַעֲקֹב שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וְנִסָּה עַל יְדֵי זֶה אִם תִּהְיֶה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ. כִּי הָאֲבָנִים מְרַמְּזִין עַל אַבְנֵי נֶגֶף שֶׁנִּכְשָׁלִין בָּהֶם עַל יְדֵי הַחֹשֶׁךְ וְהוּא נִסָּה בָּזֶה דַּיְקָא שֶׁעַל יְדֵי תִּקּוּף הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמִּכְשׁוֹלוֹת וְיִתְהַפְּכוּ הָאֲבָנִים וְיִתְאַחֲדוּ בְּאֶבֶן אֶחָד שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כִּי הָאֱמֶת הִוא כֻּלּוֹ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי אָז תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת בְּתִקּוּף הַחֹשֶׁךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה רוֹאִין הַפְּתָחִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן בַּלַּיְלָה כְּשֶׁקְּמִים בַּחֲצוֹת לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנֶּחֱרַב עַל יְדֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל מִתְפַּלְּלִים אָז, שֹׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְכוּ', שֶׁיִּתְפַּתְּחוּ הַפְּתָחִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיּוּכְלוּ לִכְנֹס בָּהֶם לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ':

אות יח

וְזֶה בְּחִינַת פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹת שֶׁפְּתַר יוֹסֵף שֶׁקּוֹרִין פָּרְשִׁיּוֹת אֵלּוּ בַּחֲנֻכָּה. כִּי הַחֲלוֹם בָּא בַּשָּׁנָה בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁאָז הִתְגַּבְּרוּת הַשֶּׁקֶר וְעַל כֵּן אֵין חֲלוֹם בְּלֹא דְּבָרִים בְּטֵלִים. אֲבָל יוֹסֵף יָדַע לְגַלּוֹת גַּם הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ שָׁם וּלְבָרְרוֹ מֵהַשֶּׁקֶר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פִּתְרוֹן חֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁלֹּא יָדַע שׁוּם אֶחָד מֵהֶם לְפָתְרוֹ, כִּי רָאָה שֶׁשָּׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת בָּלְעוּ שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְהַבְּרִיאוֹת כָּאֵלֶּה עַד כִּי לֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה, כִּי הַשֶּׁקֶר בְּחִינַת שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בִּלְבּוֹ, וַאֲחִיזָתוֹ מִשְּׁמֹאל מִבְּחִינַת פְּנֵי הַשּׁוֹר מִשְּׁמֹאל וְהָעִקָּר מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא שֶׁבִּשְׂמֹאל שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּרָה, בְּחִינַת כִּי כְפָרָה סָרָה יִשְׂרָאֵל. וְהִתְפַּלֵּא פַּרְעֹה מְאֹד אֵיךְ הִתְגַּבְּרוּ שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת כָּל כָּךְ עַל שֶׁבַע פָּרוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת חִצְבָה עַמֶּדֶיהָ שִׁבְעָה, בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וְלֹא הָיָה שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ לְפָתֹר כִּי אִם יוֹסֵף שֶׁקִּבֵּל עֻצָּם הָאֱמֶת מִיַּעֲקֹב וְהוּא בְּחִינַת בְּכוֹר שׁוֹרוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ לְכָלֵל שְׂמֹאל בְּיָמִין וּלְגַלּוֹת הָאֱמֶת מִתִּקּוּף הַשֶּׁקֶר הַחוֹפֶה עָלָיו עַד שֶׁנִּבְלַע הָאֱמֶת מַמָּשׁ, אַף עַל פִּי כֵן הָאֱמֶת קַיָּם לְעוֹלָם וְהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף מְגַלֶּהוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה פָּתַר חֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עָלָה לְגָדְלָה וְהִצִּיל אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וּפִרְנְסָם וְכוּ'. וְיָצְאוּ מִן הַגָּלוּת עַל יָדוֹ, כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וְכוּ':

הֲטָבַת חָמֵשׁ נֵרוֹת וַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

אות יט

וְזֶה, חֲמִשָּׁה בָּקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה. שֶׂה בְּחִינַת עֲשִׂירוּת - וְעַשְׁתָּרוֹת צֹאנְךָ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הִתְיַגֵּעַ יַעֲקֹב לְהוֹצִיא הָעֲשִׂירוּת מִלָּבָן עַל יְדֵי הַצֹּאן כְּדֵי לְהַחֲיוֹת הַנְּפָשׁוֹת מִשָּׁרְשָׁם וְכוּ'. וְשׁוֹר הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק, בְּחִינַת יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹרוֹ וְכוּ' בְּחִינַת כְּשׁוֹר לְמַשְׂאוֹי בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יְשַׂים אָדָם עַצְמוֹ כְּשׁוֹר לְעֹל. בְּחִינַת וָרֶב תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר. וּמִשָּׁם כָּל שֹׂרֶשׁ הָעֲשִׂירוּת עִם הַנְּפָשׁוֹת, כִּי הַכֹּל מֻשְׁרָשׁ וּמְקֻבָּל חִיּוּת מֵעֲבוֹדַת הַצַּדִּיק שֶׁזֶּה שֹׂרֶשׁ הַכֹּל. וְעַל כֵּן כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר, בְּחִינַת בְּכוֹר שׁוֹרוֹ אָז אָמַר יַעֲקֹב, וּמָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי שֶׁעַתָּה אֲנִי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עֲשִׂירוּת לְבֵיתִי לְכָל הַנְּפָשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב כִּי כָּל עֲשִׂירוּתָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר, בְּחִינַת וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו, כִּי מֵהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף כָּל הָעֲשִׂירוּת שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת. וְכֵן הָיָה שֶׁאַחַר כָּךְ הוֹצִיא עֲשִׂירוּת מֻפְלָג עַל יְדֵי הַצֹּאן מִבֵּית לָבָן הָאֲרַמִּי. וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת הַגַּנָּב וְהָרַמַּאי כְּשֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בִּגְנֵבָתָם וְעָרְמָתָם עַד שֶׁרוֹצִים לִגְנֹב בְּחִינַת הָעֲשִׂירוּת שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׂה כַּנַּ"ל. וְלִפְעָמִים מִתְגַּבְּרִים עוֹד יוֹתֵר שֶׁרוֹצִים לִגְנֹב וְלִפְגֹּם גַּם כֹּחַ הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַכֹּל שֶׁהוּא בְּחִינַת שׁוֹר, בְּחִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְזֶה בְּכַמָּה בְּחִינוֹת אוֹ שֶׁמַּרְחִיקִין מִמֶּנּוּ אוֹ שֶׁרוֹצִים לְהַפִּיל חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיָה כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים רַחֲמָנָא לִצְלָן מֵעַתָּה, אוֹ שֶׁרוֹצִים לִטְבֹּחַ אוֹ לִמְכֹּר אֶת הַצַּדִּיק בִּבְחִינַת יַעַן מִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק וְאֶבְיוֹן וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה הָרוּגֵי מַלְכוּת וְכָל הַקְּדוֹשִׁים שֶׁטָּבְחוּם וּמְכָרוּם לַעֲבָדִים. אֲבָל כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִים בִּגְנֵבָתָם וְעָרְמָתָם עַד הַשֹּׂרֶשׁ חַס וְשָׁלוֹם, בְּטְבִיחָה וּמְכִירָה בִּבְחִינַת הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ, כִּי אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. אֲבָל אֱמֶת ה' לְעוֹלָם כִּי לֹא יוֹעִיל לָהֶם, כִּי גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים עוֹמְדִים כְּנֶגְדָּם תָּמִיד וּמְגַלִּים וּמְאִירִים אֱמֶת הָאֱמֶת בָּעוֹלָם בְּשֵׂכֶל אֱמִתִּי כָּזֶה עַד שֶׁלֹּא דַּי שֶׁיִּתְגַּלֶּה עֲרָמָתָם וְשִׁקְרֵיהֶם עַד אֲשֶׁר יִמָּצֵא הַגַּנָּב אַף גַּם יוֹצִיאוּ מֵהֶם כֶּפֶל כַּנַּ"ל, וְאִם מִתְגַּבְּרִים יוֹתֵר יוֹצִיאוּ מֵהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּחִינַת ד' וְה' אַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה. כִּי הָעֲשִׂירוּת שֹׂרֶשׁ כְּלָלִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת כָּלוּל מִד'. בְּחִינַת ד' דְּגָלִים שֶׁהֵם ד' מַחֲנוֹת הַשְּׁכִינָה ד' רַגְלֵי הַכִּסֵּא בְּחִינַת ד' אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִים אוֹתִיּוֹת בְּחִינַת חִיּוּת הַד' עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה בְּחִינַת ד' יְסוֹדוֹת וְכוּ' כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן לֶעָתִיד כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם יֵכָּרְחוּ לְהַחֲזִיר הָעֲשִׂירוּת לְיִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר, תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל כֶּסֶף וְתַחַת הָעֵצִים נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בַּרְזֶל, נִמְצָא שֶׁחוֹשֵׁב שָׁם ד' דְּבָרִים זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל שֶׁהֵם כְּלָל

הַגְּוִנִין שֶׁכְּלוּלִים בְּד' כַּיָּדוּעַ (בְּחִינַת חֶסֶד וּגְבוּרָה תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת) שֶׁהֵם כָּל בְּחִינוֹת ד' הַנַּ"ל כִּי הַכֹּל יִהְיוּ מֻכְרָחִים לְהַחֲזִיר בִּבְחִינַת אַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וְאִם הִתְגַּבְּרוּ עוֹד יוֹתֵר עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ פְּגַם הַגְּנֵבָה בִּנְקֻדַּת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא תַּכְלִית שֹׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּנֵבַת הַשּׁוֹר, בְּחִינַת יוֹסֵף בְּטְבִיחָה וּמְכִירָה, אָז יִהְיוּ מֻכְרָחִים לְהוֹצִיא מִקִּרְבָּם עוֹד יוֹתֵר בִּבְחִינַת חֲמִשָּׁה בָּקָר תַּחַת הַשּׁוֹר כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַחֲמִשִּׁי, כִּי הוּא בְּחִינַת קָצוֹ שֶׁל יוּד (בְּחִינַת עֲתִיק הָעֶלְיוֹן שֹׂרֶשׁ הַדַּעַת שֶׁהֵם בְּחִינַת ד"י וְכוּ') וְזֶה מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ: אוֹי לָהֶם וְכוּ' כִּי תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְכוּ' תַּחַת רַבִּי עֲקִיבָא וְחֲבֵרָיו וְכוּ', הֵינוּ כִּי אֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת זָהָב וְכֶסֶף וְכוּ' לֹא יַסְפִּיק לָהֶם עַד שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְהוֹצִיא כָּל עַצְמוּת חִיּוּתָם מִבְּטָנָם וְקִרְבָּם כִּי ה' כּוֹלֵל הַכֹּל, כִּי הָעוֹלָם נִבְרָא בָּה' בְּחִינַת ה' דְּאַבְרָהָם, בְּחִינַת הֵא לָכֶם זֶרַע, הֵינוּ אֵיךְ שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם עוֹד אֵיזֶה חִיּוּת אֵיזֶה נִיצוֹץ וְנֶפֶשׁ מֵהַקְּדֻשָּׁה הַכֹּל יִצְטָרְכוּ לְהַחֲזִיר בִּבְחִינַת חֲמִשָּׁה בָּקָר תַּחַת הַשּׁוֹר שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁהוּא כְּשׁוֹר לְמַשְׁאוֹי וְכוּ' שֶׁמִּמֶּנּוּ הַכֹּל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שׁוֹר שֶׁבִּטְלוֹ מִמְּלֹאכְתּוֹ צָרִיךְ לְשַׁלֵּם ה'. שֶׁה שֶׁלֹּא בִּטְלוֹ מִמְּלֹאכְתּוֹ מְשַׁלֵּם ד'. כִּי עִקַּר מְלֶאכֶת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, דְּהַיְנוּ כָּל קִיּוּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ שְׁנִקְרָא בְּשֵׁם מְלָאכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, בְּחִינַת אַנְתְּ אַתְּ שַׁבָּת דְּכֻלְּהוּ יוֹמָא, כִּי כָּל מְלֶאכֶת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת. וְהַגַּנָּב הָרַמַאי הַנַּ"ל רָצָה לְבַטְּלוֹ מִמְּלַאכְתּוֹ עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם יוֹתֵר בְּחִינַת חֲמִשָּׁה כְּנֶגֶד ה' הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' דְּהַשִּׁשִּׁי בְּחִינַת חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה שֶׁהַצַּדִּיק כָּלוּל מֵהֶם שֶׁהוּא קִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת:

אות כ

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם, שֶׁה שֶׁנִּשְׁאוֹ עַל כְּתֵפוֹ מְשַׁלֵּם רַק ד' שׁוֹר שֶׁהוֹלֵךְ בְּרַגְלָיו מְשַׁלֵּם ה'. כִּי הַשֶּׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׁירוּת צָרִיךְ לִשָּׂא אוֹתוֹ עַל כְּתֵפוֹ, כִּי הָעֲשִׁירוּת אֲפִלּוּ כְּשֶׁגּוֹנְבִים אוֹתוֹ וְהוּא אֶצְלָם עֲדַיִן צְרִיכִין בּוֹ כַּמָּה יְגִיעוֹת לְשֵׂאת עַל כְּתֵפוֹת עֹל טִרְדוֹת יְגִיעוֹת הַמְּלָאכוֹת וְהָעֲסָקִים שְׁבָּעֲשִׁירוּת. אֲבָל גְּנֵבַת בְּחִינַת הַשּׁוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק כָּל זְמַן שֶׁהוּא אֶצְלָם אֵין צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ וּלְנַשְּׂאוֹת אוֹתוֹ כְּלָל, כִּי, אַדְּרַבָּא, כָּל הַשֶּׁפַע וְהַחִיּוּת אֶצְלָם בְּנָקֵל עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת וַיְבָרֶךְ ה' אוֹתְךָ לְרַגְלִי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְבָרֶךְ ה' אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף. וְעַל כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַחֲזִיר צְרִיכִין לְהַחֲזִיר יוֹתֵר בְּחִינַת חֲמִשָּׁה בָּקָר תַּחַת הַשּׁוֹר אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת לֹא יַסְפִּיק לָהֶם כָּל הוֹנָם וּרְכוּשָׁם וְכָל עַצְמוּת

חִיּוּתָם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם לְסַלֵּק אֵלּוּ בְּחִינוֹת הַחֲמִשָּׁה בָּקָר תַּחַת הַשּׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אוֹי לָהֶם תַּחַת רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו וְכוּ'. כִּי רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו הֵם מְכַפְּרִים עַל מְכִירַת יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאָז יֶחְזַר הֶעָוֹן עֲלֵיהֶם כִּי מָה הָיָה לָהֶם בָּזֶה שֶׁבָּאוּ בִּרְשָׁעַת רַמָּאוּת כָּאֵלֶּה כְּאִלּוּ הֵם מְקַנְּאִים עַל מְכִירַת יוֹסֵף וְאָמְרוּ, כָּתוּב בְּתוֹרָתְכֶם, וְגוֹנֵב אִישׁ וְכוּ', וּמַה לָּהֶם בָּזֶה. רַק בֶּאֱמֶת רָצוּ רַק לִנְקֹם בְּיִשְׂרָאֵל וְלִשְׁפֹּךְ דַּם צַדִּיקִים נוֹרָאִים כְּאֵלּוּ בְּחִנָּם, כִּי לָהֶם לֹא עָשׂוּ שׁוּם דָּבָר וּבֶאֱמֶת יִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ אֶת שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי זֶה כִּי בְּוַדַּאי כְּבָר הָיָה לָהֶם כַּפָּרָה וּמְחִילָה גְּמוּרָה עַל יְדֵי הֲרִיגַת קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ עִם עוֹד כַּמָּה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת רִבְבוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁנֶּהֱרְגוּ עַל יָדָם. אֲבָל אוֹי לָהֶם לְהַהוֹרְגִים בְּחִנָּם, כִּי הֶעָוֹן יָשׁוּב עֲלֵיהֶם בִּבְחִינַת תְּנָה עָוֹן עַל עֲוֹנָם. וְאָז יִצְטָרְכוּ לְשַׁלֵּם הַכֹּל שֶׁלֹּא יַסְפִּיק לָהֶם לְעוֹלָם. וְכַנַּ"ל:

וְנַחֲזֹר לְעִנְיַן חֲנֻכָּה:

אות כא

וְזֶה כָּל פְּנוֹת שֶׁאַתָּה פּוֹנֶה לֹא יִהְיוּ אֶלָּא דֶּרֶךְ יָמִין שֶׁהוּא הָאֱמֶת שֶׁהוּא כֹּלָא יְמִינָא וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּאוֹת ו' עַל פְּסוּק אִם הַשְּׂמֹאל וְאֵימְנָה וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה וְאָז זֶה נִקְרָא יָמִין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ, מִן כָּל אֲתַר אֲנָא מַשְׂמְאִיל לְהַהוּא גַּבְרָא וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִזְכָּר זֶה הַמַּאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל פְּנוֹת לְעִנְיַן נֵר חֲנֻכָּה וְהַפּוֹסְקִים חָלְקוּ בָּזֶה בְּפֵרוּשׁוֹ. אֲבָל הַכְּלָל הוּא שֶׁיִּפְנֶה תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר רַק לְכָל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּהּ כְּפִי הָאָדָם וּכְפִי הַשָּׁעָה וּכְפִי הַמָּקוֹם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְדִבֵּר אֱמֶת בְּלִבָּבוֹ. וּכְפִי פֵּרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם שֶׁהָאֱמֶת שֶׁבִּלְבָבוֹ הוּא מְדַבֵּר בְּפִיו, הַיְנוּ שֶׁהָעִקָּר כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּהּ הָאֱמֶת בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה יְדַבֵּר בְּפִיו, כִּי לֵב יִשְׂרָאֵלִי בּוֹעֵר וְחוֹשֵׁק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וּבִלְבָבוֹ מֵבִין הָאֱמֶת תָּמִיד וְצָרִיךְ לְדַבֵּר בְּפִיו כְּפִי הָאֱמֶת שֶׁבִּלְבּוֹ. וְאָז בְּוַדַּאי יָאִיר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לִמְצֹא הַפְּתָחִים לָצֵאת מִשָּׁם וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

כִּי הַיְוָנִים טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁהֵם הָאוֹרוֹת בְּחִינַת אֱמֶת, הַיְנוּ שֶׁרוֹצִים לְטַמְּאוֹת וּלְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, גַּם אֶת הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ, כִּי הֵם אוֹמְרִים לְהַפֵּךְ שֶׁכְּךְ הִיא הָאֱמֶת כְּפִי דַּעְתּוֹ. וְהַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי שֶׁמֶן שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְכוּ' שֶׁהוּא הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב שֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ' עַד שֶׁיִּרְאֶה הַפְּתָחִים כִּי יֵשׁ שָׁם פְּתָחִים רַבִּים מְאֹד בְּחִינַת פּוֹתְחִין לוֹ. וְיֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בֵּין כָּל אֶחָד וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ שֶׁיִּרְדָּה שֶׁל זֶה הִיא עֲלִיָּה לָזֶה נִמְצָא שֶׁאֵין רְאָיָה מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְכוּ'. עַל כֵּן הָעִקָּר שֶׁיָּשִׂים לִבּוֹ תָּמִיד בְּכָל שָׁעָה לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּהּ וְלִרְאוֹת וּלְהוֹצִיא הָאֱמֶת בְּפִיו. עַל כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בְּשִׂיחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת לְפָנַי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ, עִם

לְבָבִי אֶשְׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי וּלְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת לְדַבֵּר אֱמִתַּת הָעִצּוֹת שֶׁבְּכָל הַתּוֹרוֹת בְּפִיו וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ שָׁם עוֹד עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת שֶׁאֵינָם מְבֹאָרִים שָׁם בְּפֵרוּשׁ. וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל יְדֵי שֶׁמֶן שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נוֹשֵׂא עַל לִבּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר אֲבָנִים שֶׁהֵם פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ שֶׁל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כֻּלָּם רַק אֱמֶת שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁזָּכָה שֶׁיִּכְלְלוּ אֶצְלוֹ כָּל הַשִּׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים בְּאֶבֶן אֶחָד שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות כב

וְעַל כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב הוּא רְשׁוּת, כִּי כְּבָר כָּתַבְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב דִּיְקָא תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית מֵחֲמַת שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ תֹּקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, כִּי עֶצֶם הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְקָבְעוֹ חוֹבָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל, אֲבָל בְּתֹקֶף הַחֹשֶׁךְ אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ הָאֱמֶת רַק שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לִפְנוֹת אֶל הָאֱמֶת כְּפִי מַה שֶּׁהוּא בִּבְחִינַת וְדִבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רְשׁוּת שֶׁאֵין הָאֱמֶת קָבוּעַ רַק הַכֹּל לְפִי הָעִנְיָן וְהַשָּׁעָה כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּהּ וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן אִז כְּשֶׁהָיְתָה מַחֲלֹקֶת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ בֵּין רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּעִנְיַן תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ תַּלְמִיד שֶׁהוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי עַד שֶׁנִּפְסְקָה הֲהֲלָכָה שֶׁתְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת אָז נִתְוַסְּפוּ כַּמָּה סַפְסָלִים שֶׁל תַּלְמִידִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, כַּמְבֹאָר שָׁם בִּבְרָכוֹת. כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בְּתֹקֶף הַחֹשֶׁךְ לְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא בְּאוֹתוֹ הַשָּׁעָה עַל יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַתּוֹרָה, כִּי אֵין חֹשֶׁךְ שֶׁיַּחְשִׁיךְ לָהֶם כִּי הוּא מֵאִיר לָהֶם עַל יְדֵי עֶצֶם אֱמִתָּתוֹ עַד שֶׁמִּקָּרֵב כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן נִתְוַסְּפוּ אָז כַּמָּה וְכַמָּה תַּלְמִידִים וְכַנַּ"ל:

אות כג

וְזֶה שֶׁהֵשִׁיב יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, יִעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה וְכוּ' (וְזֶה צָרִיךְ לְבָאֵר עוֹד):

אות כד

וְזֶה, לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי כִּי שְׁמוֹתֵינוּ מִשְׁתַּנִּים לְפִי הַשְׂלִיחוּת שֶׁמִּשְׁתַּלְחִין לָזֶה הָעוֹלָם, שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה שֶׁצָּרִיךְ יַעֲקֹב בְּחִינַת אֱמֶת לַעֲמֹד עִם הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ כְּנֶגֶד כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁיְּכוֹלִין לָבֹא עַל יְדֵי הַמַּלְאָךְ שֶׁמִּמֶּשׁ שׂוֹרֵשׁ הַיֵּצֶר הָרַע כִּי הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְכוּ', וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לֵידַע שְׁמוֹ בְּבֵרוּר. אַךְ אֵיךְ שֶׁהוּא נִקְרָא וְנִשְׁתַּלַּח צְרִיכִין לִפְנוֹת וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הָאֱמֶת וְלַעֲמֹד נֶגֶד כָּל הַטָּעוּתִים וְכוּ' הַבָּאִים עַל יְדֵי הַמַּלְאָךְ בִּבְחִינַת וַיִּשַּׂר אֶל מַלְאָךְ וַיֻּכָל לוֹ. כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל. וְזֶה בְּחִינַת

הַשֵּׁמֶר מִפֶּנָּיו אַל תַּמֵּר בּוֹ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְשׁוֹן תְּמוּרָה, כִּי שָׁם צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא לְהָמִיר וּלְהַחֲלִיף חַס וְשָׁלוֹם, הַשֶּׁקֶר בֶּאֱמֶת, כִּי הַטָּעוּתִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר, כִּי מִשָּׁם אֲחִיזַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע בְּחִינַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, הַמִּתְהַפֶּכֶת לְכַמָּה גְּוָנִין וְשִׁנּוּיִים. אֲבָל עַל יְדֵי עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת אֱבֶן טוֹב יְכוֹלִין לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כֻּלָּם וְלִרְאוֹת הַפְּתָחִים בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ:

אות כה

כִּי צְרִיכִין לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ אֶל הָאֱמֶת לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת גָּדוֹל עַד שֶׁיִּרְאֶה הַפְּתָחִים וְיִתְפַּלֵּל בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי עַד שֶׁיִּכָּנִיס כָּל כֹּחוֹ בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וִיחַדֵּשׁ כֹּחוֹ וְחִיּוּתוֹ שָׁם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּתִקּוּנֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּשִׂיחוֹת הָר"נ סִימָן סו שֶׁכְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכַוָּנָה בֶּאֱמֶת נִמְשָׁכִין וּכְרוּכִין מִמֵּילָא כָּל הַכֹּחוֹת לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְכוּ') כִּי כָּל כֹּחַ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא חִיּוּת, הַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְהָעִקָּר שֶׁבְּכָל עֵת וְשָׁעָה בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו יְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ רַק אֶל הָאֱמֶת וְיִתְפַּלֵּל וְיִשְׁיַח לִבּוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּדִבּוּרֵי אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה. כִּי כֹּחַ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית הוּא בְּחִינַת עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה עִתִּים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה לְטוֹבָה וְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה לְהֶפֶךְ שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל עִתּוֹת הָאָדָם כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו שֶׁעַל זֶה הִתְפַּלֵּל דָּוִד בְּיָדְךָ עִתֹּתַי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו. וְעִקַּר תִּקּוּנָם לְהִנָּצֵל מִכָּל רַע בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְלַהֲפֹךְ כָּל הָעִתִּים הָרָעוֹת חַס וְשָׁלוֹם, לְטוֹבָה הוּא רַק עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה לַהֲפֹךְ כָּל הָעִתִּים לְבְחִינַת עֵת רָצוֹן, בְּחִינַת תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן, בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן. וְהָעִקָּר שֶׁבְּכָל עֵת כְּפִי מַה שֶּׁהוּא יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת וְלֹא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ כִּי בֶּאֱמֶת אֵין עֵת וּזְמַן שֶׁלֹּא יוּכַל אָז לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ עַל יְדֵי הָאֱמֶת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַחֲלוֹם פַּרְעֹה שֶׁפָּתַר יוֹסֵף שֶׁהֵם שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת וְשֶׁבַע רָעוֹת שֶׁבַע שִׁבֳּלִים טוֹבִים וְשֶׁבַע רָעִים וְכֻלָּם עוֹלִים עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה טוֹבִים וְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה רָעִים בְּחִינַת עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה עִתִּים הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם כָּל הַשִּׁנּוּיִים הָרַבִּים וְעִקַּר הָרַע וְהַטּוֹב שֶׁבָּהֶם הוּא הַשֶּׁקֶר וְהָאֱמֶת הַחֹשֶׁךְ וְהָאוֹר וְכוּ'. וְעַל כֵּן רָאָה כָּל זֶה עַל יְדֵי פָּרוֹת וְשִׁבֳּלִים, כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכֶה לְזִוּוּגוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּרוֹת שֶׁהֵם בַּעֲלֵי חַיִּים בְּחִינַת בֶּן פֹּרָת יוֹסֵף וְהַשִּׁבֳּלִים הֵם תְּבוּאָה בְּחִינַת פַּרְנָסָה שֶׁמְּקַבְּלִים עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה. וְרָאָה פַּרְעֹה שֶׁבַע פָּרוֹת טוֹבוֹת מְאֹד שֶׁנִּמְשְׁכוּ מֵהַתְּפִלָּה הָרְאוּיָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ. אֲבָל רָאָה לְעֻמַּת זֶה שֶׁבַע פָּרוֹת עוֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן דַּלּוֹת וְרָעוֹת תֹּאַר מְאֹד לֹא רָאִיתִי כָהֵנָּה וְכוּ' וַתִּבְלַעְנָה הַפָּרוֹת הָרָעוֹת וְכוּ' וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבֶּנָּה. כִּי הַשֶּׁקֶר מִתְגַּבֵּר וּמַחֲשִׁיךְ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין רוֹאִין

הָאֱמֶת כְּלָל כְּאִלּוּ לֹא הָיָה בָּעוֹלָם כִּי פְּגַם הַזִּוּוּגִין חַס וְשָׁלוֹם, מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם קְדֻשָּׁה אֱמִתִּית חַס וְשָׁלוֹם, בְּעֵסֶק הַזִּוּוּגִים אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְכָל הַיִּחוּדִים תְּלוּיִים בָּזֶה כַּיָּדוּעַ, בִּפְרָט בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבִכְתְבֵי הָאֲר"י זַ"ל. וְכֵן רָאָה שֶׁבַע שִׁבְלִים מְלֵאוֹת וְטוֹבוֹת בְּחִינַת פַּרְנָסָה וּשְׁבִיעָה שֵׁשׁ שֶׁמַּרְוִיחִין עֲשִׁירוּת וּמָמוֹן הַרְבֵּה וּבְתוֹךְ כָּךְ וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים אֲחֵרוֹת צוֹמְחוֹת אַחֲרֵיהֶם צְנוּמוֹת דַּקּוֹת וְכוּ' וַתִּבְלַעְנָה וְכוּ', דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁמַּרְוִיחַ וּמִתְעַשֵּׁר נִבְלָע בְּקֶרֶב הָרָע עַד אֲשֶׁר לֹא נוֹדָע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָּה כְּאִלּוּ לֹא הִרְוִיחַ מֵעוֹלָם וְזֶה בְּכַמָּה בְּחִינוֹת אוֹ שֶׁבְּתוֹךְ כָּךְ בָּא לוֹ הֶפְסֵד וְגַם מוֹצִיא הַרְבֵּה עַד שֶׁלֹּא נוֹדָע הָרֶוַח כְּלָל אוֹ שֶׁאֲפִלּוּ עֲדַיִן מִתְעַשֵּׁר אֲבָל תַּאֲוָתוֹ לַמָּמוֹן כָּל כָּךְ עַד שֶׁעַתָּה גָּרוּעַ לוֹ מִבַּתְּחִלָּה וְכוּ' וְגַם כִּי הוּא עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ שֶׁאֵין זֶה עֲשִׁירוּת כְּלָל, אַדְרַבָּא, מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה וְכָל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְאוֹבֵד עוֹלָמוֹ עַל יְדֵי זֶה וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי שֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וְשָׁעָה, כִּי יַעֲקֹב עֶצֶם הָאֱמֶת כַּנַּ"ל וְהוּא מֵאִיר הָאֱמֶת בְּכָל שִׁתִּים עֶשְׂרֵה נְסָחָאוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם בָּנָיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְזִוּוּגָן בְּקְדֻשָּׁה וּלְפַרְנָסָתָם בְּקְדֻשָּׁה. אֲבָל עִקַּר הַמְּשֻׁכַּת נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּחִינַת יַעֲקֹב לִשְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים וְכוּ' הוּא עַל יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק כִּי בֶּן זְקֻנִים הוּא לוֹ, זְקֵן דִּקְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן, בְּחִינַת וְהַדַּרְתָּ פְּנֵי זָקֵן כִּי אֱמֶת בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא. וְעַל כֵּן מָסַר לוֹ בְּיוֹתֵר כָּל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּךְ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב וְכוּ' עַד בִּרְכֹת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בִּרְכֹת הוֹרַי תִּהְיֶינָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף וְכוּ' וְכָל הַבְּרָכוֹת הֵם בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר עַל פָּסוּק, אֲשֶׁר הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ וְכוּ'. וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן שֶׁל חֲלוֹם פַּרְעֹה הוּא עַל יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת בְּכָל אֶחָד שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע עַל שֶׁבַע שְׁנוֹת הָרָעָב שֶׁיִּתְגַּבֵּר הַטּוֹב עַל הָרַע עַל יְדֵי הָאֱמֶת. וְזֶהוּ, וְחִמֵּשׁ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּחִינַת כְּלֵי זַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר הַכְּלֵי זַיִן הוּא הַתְּפִלָּה, וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁלְקַח מֵעֲפַר הָאָרֶץ וְנָתַן בְּתוֹכָהּ. עֲפַר זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה: וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר עֹלוֹת, דְּהַיְנוּ מִן הַמַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת שִׁפְכִי כַּמַּיִם לִבֵּךְ וְכוּ':

אות כו

וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף אָמְרָה רָחֵל, אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי, בְּחִינַת בִּטּוּל כָּל הַחֲרָפוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל מִינֵי חֹשֶׁךְ עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּלְיוֹ זֶרַע אֱמֶת וְלֹא דַּי בָּזֶה כִּי אִם יֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר, זֶה בְּחִינַת וּפָתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת פֶּתַח גַּם לַאֲחֵרִים לְהוֹצִיאָם מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁנֶּחְשַׁב כְּאִלּוּ יְלָדוֹ וְכוּ':

וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ. בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹסִיף הָאוֹר בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי צַדִּיקֵי הָאֱמֶת בִּבְחִינַת וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, בְּחִינַת עֲרָכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי, אֲשֶׁר בְּשֵׁם קְדֻשָּׁתְךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי קוֹשְׁטָא קָאֵי וּשְׁפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבֵּרַךְ יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף, בִּרְכַּת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בִּרְכֹת הוֹרַי עַד תַּאֲוַת גִּבְעוֹת עוֹלָם. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁבֵּרְכוֹתָיו הָיוּ בְּלִי מְצָרִים וּגְבוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּפָרַצְתָּ יָמָּה וְקֵדְמָה וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁגָּדֵל הָאֱמֶת שֶׁל יַעֲקֹב מֵאִיר מִקָּצֶה וְעַד קָצֶה בְּלִי מְצָרִים כְּלָל, כִּי בְּכָל מָקוֹם אֲפִלּוּ בְּחֹל אֲפִלּוּ בָּאֲוִיר הַטָּמֵא מְאֹד מֵאִיר הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ לְצֵאת מִשָּׁם וְכַנַּ"ל וּבְרָכָה זֹאת מָסַר לְיוֹסֵף, כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאֱמֶת לְכָל יִשְׂרָאֵל הִוא עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל:

אות כז

וְזֶה שֶׁקּוֹרִין בְּקַרְבָּנוֹת הַשָּׁנִים עָשָׂר נְשִׂיאִים בַּחֲנֻכָּה, כִּי הֵם כְּלָלִיּוּת הַשָּׁנִים עָשָׂר שְׁבָטִים בְּחִינַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה נָסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁתִּקְּנוּם עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי הַקָּרְבָּנוֹת הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

אות כח

וְזֶה, וּגְמַלֵּיהֶם נֹשְׂאִים נְכֹאת וּצְרִי וָלֹט וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י:
לְהוֹדִיעַ מַתַּן שְׂכָרָן שֶׁל צַדִּיקִים כִּי נָשְׂאוּ רֵיחוֹת טוֹבוֹת. כִּי יוֹסֵף בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב בְּחִינַת מוֹרַח וְדָאִין וְכוּ':

אות כט

וְעַל כֵּן יָצָא יַעֲקֹב לְחוּץ לָאָרֶץ וּמָצָא שָׁם דַּיְקָא זוּוגוֹ בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, כִּי יַעֲקֹב הָיָה חָזָק בְּהָאֱמֶת כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֲפִלּוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ בִּבְחִינַת תֹּקֶף הַחשֶׁךְ הָיָה מֵאִיר לוֹ הָאֱמֶת בִּבְחִינַת וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, 'לוֹ' דַּיְקָא, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מָצָא זוּוגוֹ בְּחוּץ לָאָרֶץ וַעֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁהֶעֱמִיד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם בְּחִינַת נָסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה, כִּי כָּל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בְּתֹקֶף הַחשֶׁךְ וְכוּ'. וְזֶה, וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, פַּס יָם, כִּי יַעֲקֹב הֵאִיר עַל יְדֵי יוֹסֵף הָאֱמֶת לְכָל הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה נָסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף לִשְׁנֵים עָשָׂר גְּזָרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

אות ל

וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, וְיִהְיוּ כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב שַׁלְּחֵנִי וְכוּ' כִּי נוֹלַד שׂטָנוֹ שֶׁל עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וְכוּ'. אֵשׁ בִּלְא לֶהָבָה אֵינוֹ שׁוֹלֵט וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אוֹר וּלֶהָבָה שֶׁל נֵר דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה וְנֵר חֲנֻכָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת

שֶׁעִקַּר הִתְלַהֲבוּת הָאֱמֶת לְהָאִיר בָּעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, כִּי יַעֲקֹב עֶצֶם שֹׁרֶשׁ הָאֵשׁ שֶׁל הַדִּבּוּר הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבְרֵי ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת הַלּוֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ. וְיוֹסֵף בְּחִינַת לֶהָבָה לְהָאִיר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם וכו' בְּחִינַת בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת שֶׁתְּהֵא שַׁלְהֶבֶת עוֹלָה מֵאֵלֶיהָ. וְזֶה עַל יְדֵי 'מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה' בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים 'יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת' שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כַּמָּה שִׁנּוּיִים שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִין לְכַוֵּן דַּעְתָּם לִפְנֵי הַמְּנוֹרָה וכו', שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב עֶצֶם הָאֱמֶת וכו':

אות לא

וְזֶה שֹׁלְחוּ מִכֶּם אֶחָד וְיִקַּח אֶת אֲחִיכֶם וכו' וְיִבָּחֲנוּ דִּבְרֵיכֶם הָאֱמֶת אִתְּכֶם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מִתְקַבְּצִים שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים יַחַד אֵין מְבֹרָר הָאֱמֶת וכו'. (וְכֵן מְרֻמָּז עִנְיָן זֶה בִּפְלִיאָה מוּבָא בְּיַלְקוּט הָרְאוּבֵנִי עַל פָּסוּק זֶה, עַיֵּן שָׁם) וְעַל כֵּן עַתָּה כָּל אֲרִיכַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הוּא עַל יְדֵי הַסְתָּרַת עֶצֶם הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַתִּשְׁלַךְ אֱמֶת אַרְצָה. וְהָאֱמֶת נַעֲשֶׂה עֲדָרִים עֲדָרִים, וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֶצְלוֹ הָאֱמֶת, וּבֶאֱמֶת יֵשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיזֶה נְקֻדָּה שֶׁל אֱמֶת, כִּי כֻּלָּם מִזֶּרַע יַעֲקֹב שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת וְכָל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן מֵחֲמַת תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְטִרְדוֹתָיו, בִּפְרָט תַּאֲוֹת הַמִּשְׁגָּל שֶׁהוּא פְּגַם הַזִּוּוּגִין וְתַאֲוֹת מָמוֹן שֶׁהוּא פְּגַם הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי זֶה הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הַחֹשֶׁךְ מְסַבֵּב מְאֹד מְאֹד אֶת הָאֱמֶת. וְעַל יְדֵי זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הָאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם כְּשֶׁיִּתְקַבְּצוּ כָּל יִשְׂרָאֵל יַחַד לִבְחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן עַתָּה עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַתְּקָוָה הוּא עַל יְדֵי הַמִּתְקָרְבִים לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת וכו':

אות לב

וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב. וְהוּא מֵהַמִּדְרָשׁ: הַפָּחָמִי תְּמֵהַּ אָנָה יִכְנֹס כָּל הַפִּשְׁתָּן הַזֶּה, הָיָה פִּקֵּחַ אֶחָד הֵשִׁיב לוֹ, נִיצוֹץ אֶחָד יוֹצֵא מִמַּפּוּחַ שֶׁלְּךָ שֶׁשּׁוֹרֵף אֶת כֻּלּוֹ. כָּךְ יַעֲקֹב רָאָה כָּל הָאַלּוּפִים הַכְּתוּבִים לְמַעְלָה תְּמַהּ וְאָמַר, מִי יוּכַל לִכְבֹּשׁ אֶת כֻּלָּן? מַה כְּתִיב לְמַטָּה, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, דִּכְתִיב, וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ, נִיצוֹץ יוֹצֵא מִיּוֹסֵף שֶׁמְּכַלֶּה וְשׂוֹרֵף אֶת כֻּלָּם. הַיְנוּ כִּי אַלּוּפֵי עֵשָׂו הֵם כֻּלָּם בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁמִּשָּׁם כָּל מַלְכוּתָם וְהִתְנַשְּׂאוּתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פְּדֵנִי וְהַצִּילֵנִי כוּ' מִיַּד בְּנֵי נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים מֵחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם שֶׁבָּא עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַשֶּׁקֶר שֶׁל הָעַכּוּ"ם וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּתְעָרֵב בְּיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל שֶׁהַשֶּׁקֶר בְּחִינַת מַלְכוּת עֲשָׂו שׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אֱמֶת וְזֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת אַלּוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו, בְּחִינַת יֶשׁ לִי רָב, בְּחִינַת הָרֵב דִּקְלִפָּה שֶׁהִתְגַּבֵּר וְנִתְרַבָּה מְאֹד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "רָאִיתִי מְנוֹרַת זָהָב" בְּסִימָן ח. וְעַל כֵּן

בֶּאֱמֶת כְּתִיב, ה' בְּמִשְׁפָּט יָבוֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו וְכוּ'. מַה לָּכֶם תְּדַכְּאוּ עַמִּי וּפְנֵי עֲנִיִּים תִּטְחָנוּ. וְכֵן בִּיחֶזְקֵאל וּזְכַרְיָה, הוֹי רוֹעֵי אֱלִיל וְכוּ', וְעַל כֵּן יַעֲקֹב בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת תָּמַהּ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהָאִיר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, כִּי אֲלוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו הַנַּ"ל הֵם רַבִּים מְאֹד מְאֹד וְנוֹטְלִין לְעַצְמָן כָּל הַמֶּמְשָׁלָה בְּשִׁקְרֵיהֶם הָרַבִּים וְהָעֲצוּמִים מְאֹד עַד אֲשֶׁר קָשֶׁה מְאֹד לַעֲמֹד עַל הָאֱמֶת. הֵשִׁיב הַפֵּקֵחַ, נִיצוֹץ אֶחָד יוֹצֵא מִמַּפּוּחַ שֶׁלְּךָ וְכוּ', כִּי יֵשׁ בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁיָּכוֹל לְהַלְהִיב אוֹר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם שֶׁיִּשְׂרֹף לְכָל הַשְּׁקָרִים שֶׁלָּהֶם, כִּי קוֹשְׁטָא קָאֵי, כִּי עַל יְדֵי נִיצוֹץ אֶחָד שֶׁל אוֹר תּוֹרָתוֹ הָאֱמִתִּית שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמִּתְנוֹצֵץ וּמֵאִיר בְּלֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הַמַּטָּה דַּעְתּוֹ וּלְבָבוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ הוּא שׁוֹרֵף וּמְכַלֶּה כָּל הַשְּׁקָרִים וְהַהַטְעָיוֹת וְכוּ' שֶׁל בְּחִינַת אֲלוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו, כִּי שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְכוּ'. וְעַל כֵּן הֵבִיא הַמָּשָׁל הַפְּשָׁתָנִי שֶׁנִּכְנַס עִם הָרִבְּה פִּשְׁתָּן רָמָז עַל בְּחִינַת קֵין שֶׁהֵבִיא מִפְּסֹלֶת שֶׁהוּא פִּשְׁתָּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקֵּץ כָּל בָּשָׂר וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קֹרַח וְדָתָן וַאֲבִירָם עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם, כַּמּוּבָא שֶׁנִּמְשַׁךְ הַכֹּל מִמַּחֲלֹקֶת הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהוּא מַחֲלֹקֶת קַיִן עַל הֶבֶל וְכוּ'. וְכַמּוּבָא מִזֶּה הַרְבֵּה מְאֹד בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל בְּסֵפֶר הַגִּלְגּוּלִים, עַיֵּן שָׁם. עַל כֵּן הֵבִיא הַמָּשָׁל מִפְּשָׁתָנִי בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת קַיִן וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יְדֵי בְּחִינַת אֲלוּפֵי עֵשָׂו וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁיַּעֲקֹב תָּמַהּ אֵיךְ אֶפְשָׁר וְכוּ'. אֲבָל הַפֵּקֵחַ הֵשִׁיב לוֹ שֶׁעַל יְדֵי נִיצוֹץ אֶחָד וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות לג

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה הַנַּ"ל שֶׁכְּלַל הַחֲלוֹם הוּא שֶׁהָרַע שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר בְּחִינַת חֹשֶׁךְ בְּחִינַת שֶׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת וְשֶׁבַע שִׁבֳּלִים הָרָעוֹת הִתְגַּבְּרוּ כָּל כָּךְ עַל הַטּוֹב עַד אֲשֶׁר וַתִּבְלַעְנָה וְכוּ' וַתָּבֹאנָה אֶל קִרְבָּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה וְכוּ'. וְכָל זֶה מְרֻמָּז עַל אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁאַלּוּפֵי עֵשָׂו מַמָּשׁ שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם וְכֵן הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר מִתְגַּבְּרִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁכִּמְעַט נִבְלַע הַטּוֹב וְהָאֱמֶת וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן כ' עַל פָּסוּק זֶה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וַי לְיִשְׂרָאֵל כַּד אִתְבַּלַּע בְּעֶרֶב רַב דְּעַלַיְהוּ אִתְּמַר וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר וְכוּ' עַד הָיוּ שָׂרֶיהָ לְרֹאשׁ אִנּוּן עֶרֶב רַב עָלֹה אִתְּמַר, שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַּנָּבִים כֻּלּוֹ אוֹהֵב שֹׁחַד וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁקּוֹרֵא הַשָּׁרִים וְהַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר בְּשֵׁם גַּנָּבִים, כִּי הֵם עִקַּר הַגַּנָּבִים הַגּוֹנְבִים דַּעַת הֲהֶמוֹן עַם עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד עֲלֵיהֶן בִּבְחִינַת וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה. וְיַעֲקֹב אֲבִינוּ כְּשֶׁרָאָה זֹאת בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ מַה שֶּׁיִּהְיֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה תָּמַהּ כַּנַּ"ל. אֲבָל הַפֵּקֵחַ הֵשִׁיב לוֹ כִּי אַף עַל פִּי כֵן נִיצוֹץ

אֶחָד וְכוּ', דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לִפְתֹּר וּלְתַקֵּן בְּחִינַת חֲלוֹם פַּרְעֹה עַל יָדוֹ יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת וְכַנַּ"ל:

אות לד

וְזֶה, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר וְכוּ'. נְגִישַׁת וְהִתְקָרְבוּת יְהוּדָה אֶל יוֹסֵף הַצַּדִּיק זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּגִּישִׁין וּמְקָרְבִין יִשְׂרָאֵל אֶת עַצְמָן כָּל אֶחָד וְאֶחָד עִם תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף. כִּי יְהוּדָה הוּא בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ יְהוּדִים עַל שֵׁם יְהוּדָה וְכָל חִיּוּתָם הוּא הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְהַגִּישׁ עַצְמוֹ עִם תְּפִלָּתוֹ שֶׁהִיא חִיּוּתוֹ לְהַצַּדִּיק. וְהַתְּפִלָּה הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת יְהוּדָה בְּחִינַת הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה', הַיְנוּ שֶׁיְּהוּדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת וְחִיּוּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה נַגֶּשֶׁת וּמִתְקָרֶבֶת לְהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף בִּבְחִינַת וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, כִּי צְרִיכִין לְהָבִיא כָּל הַתְּפִלּוֹת לְהַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְהַצַּדִּיק מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה כָּל הַתְּפִלּוֹת כָּל אַחַת לִמְקוֹמָהּ וּלְשִׁבְטָהּ וְלַשַּׁעַר שֶׁלָּהּ וְכוּ'. וְעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר ה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה רוֹאִין הַפְּתָחִים שֶׁבְּתוֹךְ הַטֻּמְאָה לָצֵאת מִשָּׁם וְכוּ'. וְכָל זֶה הַכֹּחַ מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר הָאֱמֶת בְּכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָאֱמֶת שֶׁלָּהֶם בִּבְחִינַת חֲלוֹן נִגְדּוֹ)וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר(:

וְזֶה, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה בְּחִינַת הִתְקָרְבוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת הַתְּפִלָּה לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל. וַיֹּאמֶר אֲלָיו בִּי אֲדֹנִי יְדַבֶּר נָא עַבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, יִכָּנְסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ, הַיְנוּ שֶׁתְּקַבֵּל דִּבְרֵי תְּפִלָּתִי וּתְתַקֵּן וְתַעֲלֶה אוֹתָהּ כָּרָאוּי וְאַל יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדְּךָ אִם תְּפִלָּתִי אֵינָהּ כָּרָאוּי אַף עַל פִּי כֵן אַל יִחַר אַפְּךָ עַל זֶה רַק תָּאִיר בִּי בְּכֹחַ הָאֱמֶת שֶׁלְּךָ לְלַמְּדֵנִי אֵיךְ לְתַקֵּן תְּפִלָּתִי וּלְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי. כִּי כֹּחַ הָאֱמֶת הָאֲמִתִּי שֶׁלְּךָ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהָאִיר בְּתִקֻּף עֹצֶם רִבּוּי הַחֹשֶׁךְ שֶׁלִּי לְהַרְאוֹת לִי כָּל הַפְּתָחִים שֶׁבְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְלָצֵאת מִשָּׁם. וְזֶה כִּי כְּמוֹךָ כְּפַרְעֹה. פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּקְרָא פַּרְעֹה עַל שֵׁם רִבּוּי הַפְּתָחִים שֶׁמַּפְרִיעַ וּמְגַלֶּה לְכָל הַבָּא לִטָּמֵא רַחֲמָנָא לִצְלָן, בִּבְחִינַת הַבָּא לִטָּמֵא פּוֹתְחִין לוֹ, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת פּוֹתְחִים וּמְגַלִּין לוֹ פְּתָחִים שֶׁהָיוּ סְגוּרִים תְּחִלָּה. וְהָעִקָּר הוּא בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁבָּאָדָם וְכָל אָדָם יָכוֹל לְהָבִין זֹאת, כִּי הָאָדָם נִבְרָא רַק בְּשָׁבִיל נְסָיוֹן וּבְחִירָה וְעִקַּר הַבְּחִירָה וְהַנְּסָיוֹן הוּא בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַחֲשֹׁב רַק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם. אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצִין לַחֲשֹׁב בָּזֶה עוֹמְדִים כְּנֶגְדּוֹ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרוֹצִים לְמָשְׁכוֹ לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַיְצֶר הָרָע וְהַיֵּצֶר טוֹב הֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה לַשֵּׁמֶשׁ שָׁם אֹהֶל בָּהֶם (סִימָן מט). וּמִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר פּוֹנֶה עֹרֶף וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל. וְאָז כָּל הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם הֵם סְגוּרִים מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִכְנֹס

בָּהֶם לְטַמֵּא עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִמָּשֵׁךְ אַחֲרֵיהֶם וּבָא לִטַּמֵּא חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי תֵּכֶף פּוֹתְחִים לוֹ הַפּוֹתְחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם וּמִי שֶׁאֵינוֹ חָס עַל עַצְמוֹ לְמַהֵר לְהִמָּלֵט מִשָּׁם אָז נוֹפֵל וְנִכְנָס מִפֶּתַח לְפֶתַח וּמִפֶּתַח לְפֶתַח עַד שֶׁנִּתְעֶה וְנִתְרַחֵק מֵהַדֶּרֶךְ הַטּוֹב מְאֹד כָּל אֶחָד כְּפִי רְחוּקוֹ כְּפִי מַה שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גַּם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִמָּשֵׁךְ אַחֲרֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה לְמַהֵר לְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ. וְכָל עִנְיָן זֶה הַכֹּל הוּא בְּהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבָּאָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין בְּנַפְשׁוֹ שֶׁכְּשֶׁמַּתְחִיל לִתְעוֹת בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, הוּא הוֹלֵךְ מִמַּחֲשָׁבָה לְמַחֲשָׁבָה וּמֵרַעְיוֹן לְרַעְיוֹן עַד שֶׁבְּשָׁעָה קַלָּה הוּא מֻנָּח בְּמָקוֹם שֶׁמֻּנָּח הַרְחֵק מְאֹד מֵהַקְּדֻשָּׁה רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַפְּתָחִים שֶׁבַּסְּטָרָא אָחֳרָא שֶׁנִּתְגַּלּוּ וְנִפְתְּחוּ לוֹ עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם בְּיוֹתֵר הוּא בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאֶה כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ שֶׁכָּל הַבַּלְבּוּלִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת בָּאִין בְּיוֹתֵר בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'מֵישָׁרָא' בְּסִימָן ל). וְעִקַּר הָעֵצָה לָצֵאת מֵהֶם הוּא עַל יְדֵי דִּבּוּר הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר לוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק לִרְאוֹת הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם שֶׁעַל יָדָם נִתְעֶה לְשָׁם שֶׁיִּזְכֶּה עַתָּה לִרְאוֹתָם עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת לָצֵאת מִשָּׁם. וְזֶהוּ, כִּי כְמוֹךָ כְּפַרְעֹה, הַיְנוּ שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי עִם תְּפִלָּתוֹ טוֹעֵן עִם הַצַּדִּיק שֶׁיְּקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ וְיִשְׁתַּדֵּל בְּתִקּוּנָהּ וְאַל יִחַר אַפּוֹ בּוֹ אִם נִתְעֶה בְּמַחֲשָׁבוֹתָיו הָרָעִים כְּמוֹ שֶׁנִּתְעָה, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְהַצַּדִּיק בְּגֹדֶל הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ לְהָאִיר בּוֹ לִרְאוֹת כָּל הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם וְלָצֵאת מֵהֶם. וְזֶהוּ כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה, הַיְנוּ שֶׁכְּמוֹ הִתְגַּבְּרוּת וְרִבּוּי הַפְּתָחִים שֶׁבְּהַסְּטָרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת פַּרְעֹה לְשׁוֹן הִתְגַּלּוּת בְּחִינַת וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת הָעָם כִּי פָרֻעַ הוּא כִּי פִרְעֹה אַהֲרֹן וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לְךָ כֹּחַ בְּהָאֱמֶת לְהָאִיר בִּי לִרְאוֹת הַפְּתָחִים לָצֵאת מִשָּׁם, כִּי שְׁנֵי הַכְּפִין שֶׁל כָּמוֹךָ כְּפַרְעֹה מוֹרִין עַל הַדִּמְיוֹן מַמָּשׁ, (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּמָקוֹם אַחֵר בַּפָּסוּק וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן וְכוּ') הַיְנוּ שֶׁהֵם שָׁוִין מַמָּשׁ כְּמוֹ הִתְגַּבְּרוּת פַּרְעֹה שֶׁהוּא הַפְּתָחִים רָעִים שֶׁנִּתְגַּלּוּ וְנִפְתְּחוּ לָזֶה שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם, כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ יֵשׁ כֹּחַ לְהָאֱמֶת שֶׁהוּא כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְהָאִיר לָצֵאת מִשָּׁם דֶּרֶךְ הַפְּתָחִים אֵלּוּ בְּעַצְמָם כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

גזלה א:

שִׁעוּר גְּזֵלָה לְעִנְיַן הֶשְׁבָּה הוּא שָׁוֶה פְּרוּטָה. וְכֵן שִׁעוּר מָמוֹן לְעִנְיַן צְדָקָה וּלְכָל דָּבָר הוּא גַּם כֵּן פְּרוּטָה:

כִּי הַמָּמוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר גְּזֵלָה (סִימָן סט) וְהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה אֶל הָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (שַׁבָּת לא), נְשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה. כִּי

עִקַּר הָעֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְכֻשֶּׁמְּמוֹנוֹ כָּשֵׁר בִּבְחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל אֲזַי הוּא עֲשִׁירוּת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בַּמַּאֲמָר אֱמוּנָה הַמַּתְחִיל וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים (סִימָן זַיִן) שֶׁאֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְנִסִּים הִיא נִקְרֵאת בְּחִינַת פְּרוּטָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁתִּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּיס, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת מַלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל הַגְּשָׁמִים דְּדַמְיָא לְעֶגְלָא וּפְרִיטָא שִׁפְוָתֵהּ בְּחִינַת תְּפִלָּה אֱמוּנָה בְּחִינַת ה' שְׂפָתַי תִּפְתָּח, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן הַמָּמוֹן שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וְהוּא בְּחִינַת גְּשָׁמִים כִּי כָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַהַשְׁפָּעוֹת עַל יְדֵי גְּשָׁמִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן ס) וְהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שֶׂפַע וַעֲשִׁירוּת כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן שִׁעוּר מָמוֹן לְכָל דָּבָר הוּא פְּרוּטָה שֶׁאָזַי נִקְרָא מָמוֹן, כִּי יֵשׁ לוֹ שֹׂרֶשׁ בִּבְחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת פְּרוּטָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ שְׁוֶה פְּרוּטָה כְּאִלּוּ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ, כִּי כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת פְּרוּטָה שֶׁהִיא אֱמוּנָה כַּנַּ"ל אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת שֹׂרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְעַל כֵּן אָז הוּא נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשׁוֹ, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִין מֵאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּרוּטָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר שִׁלֻּמוּת הַמָּמוֹן הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּמּוּבָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, עַל כֵּן שִׁעוּר צְדָקָה גַּם כֵּן בִּפְרוּטָה, כִּי אָזַי נִשְׁלָם הַמָּמוֹן בִּבְחִינַת אֱמוּנָה וַאֲזַי הוּא מָמוֹן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

וַאֲפִלּוּ מְגוּיָּס אָסוּר לִגְזֹל אֲבָל טָעוּת גּוֹי מֻתָּר, כִּי אֵין לָהֶם אֲחִיזָה אֶלָּא בִּבְחִינַת יְדֵיִם, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית כז) וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו הַיְנוּ מִנְּפִילוֹת הַיָּדַיִם שֶׁשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמה) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וְכוּ'. כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁשָּׁם הָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה. וּמִנְּפִילַת הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת (שָׁם פח) וְהֻמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ, מִשָּׁם הֵם נֶאֱחָזִים. וְכַמּוּבָא שֶׁאֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּסוֹפֵי הָאֶצְבָּעוֹת. וְזֶה בְּחִינַת וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו וְאֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בַּיָּד. וְעַל כֵּן אָסוּר לִגְזֹל מִיָּדוֹ כִּי אָסוּר לִטֹּל מֵהֶם שֶׁלֹּא כַּדִּין כַּיָּדוּעַ וְשָׁם בַּיָּדַיִם הוּא אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל. אֲבָל טָעוּת גּוֹי מֻתָּר, כִּי הֵם רְחוֹקִים מִן הַחָכְמָה וְאֵין לָהֶם שׁוּם אֲחִיזָה בְּהַחָכְמָה וְכָל עֲשִׁירוּתָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, הִוא בְּלֹא חָכְמָה, כַּמּוּבָן כָּל זֶה מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר קַרְטַלִּיתָא (סִימָן יח) וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּתָא בְּלָא תִּגָּא שֶׁאֵין לָהֶם כֶּתֶר הַמַּלְכוּת, כִּי הַכֶּתֶר הוּא בְּחִינַת מֹחִין, אֲבָל יִשְׂרָאֵל כָּל מָמוֹן שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת אֱמוּנָה עִקַּר אֲחִיזָתוֹ בִּבְחִינַת חָכְמָה כַּיָּדוּעַ שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מְקַבֶּלֶת חִיּוּת מֵחָכְמָה וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ חָכְמָה שֶׁהוּא הַחִיּוּת אֶל הָעֲשִׁירוּת וְאָז הוּא עֲשִׁירוּת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. אֲבָל עֲשִׁירוּת שֶׁבִּסְטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא מָמוֹן שֶׁל הָעַכּוּ"ם, הוּא בִּבְחִינַת שְׂחוֹק הַכְּסִיל, בְּחִינַת כְּסִילוּת אֵל אַחֵר. וְזֶה

בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן כה) שֶׁעִקַּר הַחֵן הוּא רַק בְּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשִׁין הַגְּוָנִין עִלָּאִין, הַיְנוּ בְּחִינַת חִיּוּת חָכְמָה וּמֹחִין, אֲבָל מָמוֹנָם הוּא עַפְרָא בְּעָלְמָא, בְּחִינַת עַפְרוֹת זָהָב וְאֵין בּוֹ שׁוּם חִיּוּת וּמֹחִין וְעַל כֵּן אֵין בּוֹ חֵן. וְעַל כֵּן טָעוּת גּוֹי מֻתָּר, כִּי תֻּכָּף שֶׁיּוֹצֵא הַדָּבָר מִיָּדוֹ בְּהֶתֵּר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִדַּעְתּוֹ כִּי אִלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁטָּעָה לֹא הָיָה נוֹתֵן לוֹ אַף עַל פִּי כֵן הוּא מֻתָּר כִּי אֵין לְמָמוֹנָן שׁוּם אֲחִיזָה בְּהַדַּעַת כַּנַּ"ל, כִּי אֵין לָהֶם דַּעַת כַּנַּ"ל וְאֵין אָסוּר רַק לְהוֹצִיא מִיָּדָם בְּחָזְקָה כִּי שָׁם אֲחִיזָתָם כַּנַּ"ל, אֲבָל דַּעַת אֵין לָהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יֵשׁ דֵּעוֹת שֶׁמַּתִּירִין אֲפִלּוּ לְהַפְקִיעַ הַלְוָאתוֹ, כִּי תֻּכָּף שֶׁאֵין הַמָּמוֹן בְּיָדוֹ כְּבָר יָצָא מִמֶּנּוּ וְאֵין לוֹ עָלָיו רְשׁוּת, כִּי שׁוּב אֵין הַמָּמוֹן נֶאֱחָז בּוֹ, כִּי אֵין נֶאֱחָז אֶצְלוֹ רַק בְּיָדָיו כַּנַּ"ל, אֲבָל יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַמָּמוֹן בְּיָדוֹ, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן נֶאֱחָז בְּדַעְתּוֹ, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הָעֲשִׁירוּת הוּא בְּדַעַת שֶׁשָּׁם חִיּוּתוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָסוּר לִגְזֹל אֶת יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַמָּמוֹן שֶׁבָּא לְיָדוֹ בְּהֶתֵּר כְּגוֹן הַלְוָאָה וְכַדּוֹמֶה, כִּי עֲדַיִן הוּא בִּרְשׁוּתֵהּ דְּמָרֵהּ, כִּי נֶאֱחָז בְּדַעְתּוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָסוּר טָעוּת יִשְׂרָאֵל מֵאַחַר שֶׁלֹּא יָצָא מִדַּעְתּוֹ כַּנַּ"ל:

וְזֶה בֵּן נֹחַ נֶהֱרָג עַל פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה. כִּי הָעַכּוּ"ם אֵין לָהֶם שִׁעוּר פְּרוּטָה, כִּי אֵין לָהֶם אֲחִיזָה בְּמַלְכוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת פְּרוּטָה כַּנַּ"ל. וְכָל מְמוֹנָם רָחוֹק מִבְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּרוּטָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין לָהֶם שִׁעוּר פְּרוּטָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין לָהֶם שִׁעוּר כְּלָל, כִּי לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ שִׁעוּר וּמִדָּה, כִּי הַקְּדֻשָּׁה צָרִיךְ מָקוֹם וַהֲכָנָה שֶׁתִּשְׁרֶה בּוֹ הַקְּדֻשָּׁה, כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָא לְעֵיל מִזֶּה. אֲבָל הֵם וּמָמוֹנֵיהֶם הוּא בִּבְחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁכַּתּוּתֵי מִכְתַּת שִׁעוּרֵהּ כִּי אֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ (כִּי הֵם בִּבְחִינַת שְׁבִירָה וּנְפִילָה בִּלְי כֵּלִים וּמִדּוֹת בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַכֵּלִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מִדּוֹת וְשִׁעוּרִים) כִּי עֲשִׁירוּתָם הוּא בְּלִי חִיּוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אֵין לָהֶם שִׁעוּר לֹא בִּתְחִלָּה וְלֹא בַּסּוֹף, דְּהַיְנוּ שֶׁאֶצְלָם נֶחְשָׁב לְמָמוֹן אֲפִלּוּ פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה וְהֵם נֶהֱרָגִין עַל פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה וְגַם תַּאֲוָתָם לְמָמוֹן הוּא בְּלִי שִׁעוּר וְאֵינָם יְכוֹלִים לְמַלְאוֹת תַּאֲוָתָם לְעוֹלָם, כִּי הֵם בִּבְחִינַת בְּלִי שִׁעוּר, בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ כַּנַּ"ל. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם בִּבְחִינַת הַקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁשָּׁם יֵשׁ שִׁעוּר וּמִדָּה לְכָל דָּבָר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָנוּ מְצֻוִּים לִבְלִי לְהִתְאַוּוֹת מוֹתָרוֹת רַק לְהִסְתַּפֵּק בְּמַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, כִּי צָרִיךְ לְתֵת שִׁעוּר וּמִדָּה לְכָל דָּבָר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

גזלה ב:

עִנְיַן גְּזֵלָה שֶׁאִסּוּרוֹ חָמוּר מְאֹד וְאֵין תַּקָּנָה לִגְזֵלָה כִּי אִם כְּשֶׁמַּשִּׁיב אֶת הַגְּזֵלָה לְהַנִּגְזָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל. וְאָסוּר לְקָנוֹת שׁוּם דָּבָר מֵהַגַּנָּזְלָן:

אות א

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכוּ'' סִימָן סא, עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל, כִּי הָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים וְעַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ' וְכוּ'. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וְאָזַי נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּחִינַת עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ. עַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָצוּמִים שֶׁהֵם הַדִּינִים וְכוּ', כִּי אֵין דִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וְכָל דִּין וְצִמְצוּם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִמְתָּק בַּשֵּׁכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ שֶׁמִּשָּׁם שָׁרְשׁוֹ וְיֵשׁ לְכָל צִמְצוּם וְצִמְצוּם שֵׂכֶל שֶׁעַל יָדוֹ נִמְתָּק. אַךְ יֵשׁ חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכָּל הַחָכְמוֹת כְּלוּלִים שָׁם וּמְקֹבָּלִים מִשָּׁם וְעַל כֵּן שָׁם נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, כִּי בְּהַשְׂכָּלִים פְּרָטִיִּים אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק הַדִּין כִּי אִם בְּזֶה הַשֵּׂכֶל דַּיְקָא הַשַּׁיָּךְ לְזֶה הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ, אֲבָל עַל יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם שָׁם נִמְתָּקִים כָּל הַצִּמְצוּמִים וְכָל הַדִּינִים כֻּלָּם. וְהַתּוֹרָה מֵחָכְמָה עִלָּאָה נִפְקַת וְכוּ'.

וְזֶה בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדוֹשֵׁי קְדוֹשִׁים, כִּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא קֹדֶשׁ וְחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם הוּא בְּחִינַת קְדוֹשֵׁי קְדוֹשִׁים וְזֶה בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם נִרְשָׁמִים בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם וְשָׁם נִמְתָּקִין כֻּלָּם, כִּי הוּא בְּחִינַת קְדוֹשֵׁי קְדוֹשִׁים בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אַבְנֵי יַעֲקֹב שֶׁנִּכְלְלוּ כֻּלָּם בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים שֶׁנִּכְלָלִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת בַּחֻכַם הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה. וְהָעִקָּר תָּלוּי בְּאַהֲבָה, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אַהֲבָה בֵּין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִין יַחַד בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה בִּבְחִינַת קְדוֹשֵׁי קְדוֹשִׁים, בְּחִינַת אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בְּסוֹף מַאֲמָר הַנַּ"ל:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל גְּזֵלָה, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל, כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהַמְתִּיק כַּמָּה בְּחִינוֹת צִמְצוּמִים וְדִינִים הַשַּׁיְכִים לְשָׁרְשׁ נִשְׁמָתוֹ, דְּהַיְנוּ שִׂכְלוֹ, כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁהַמְתָּקַת כָּל צִמְצוּם וְצִמְצוּם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׂכֶל, הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ צִמְצוּם שֶׁמִּשָּׁם שָׁרְשׁוֹ. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה שֵׂכֶל כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲחִיזָתוֹ בְּמַחֲשַׁבְתָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה וְהַמַּחֲשָׁבָה הוּא הַשֵּׂכֶל, וּכְפִי אֲחִיזַת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּמַחֲשַׁבְתָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהַיְנוּ בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, כְּמוֹ כֵן לְפִי בְּחִינַת הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא נִשְׁמָתוֹ שֶׁמְּקֹבָּל מִבְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, כְּמוֹ כֵן הוּא צָרִיךְ לְהַמְתִּיק אוֹתָן הַצִּמְצוּמִים הַשַּׁיְכִים לְשֵׂכֶל שֶׁלּוֹ, כִּי הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת שִׂכְלִיִּים הַפְּרָטִיִּים הַנַּ"ל שֶׁכָּל שֵׂכֶל צָרִיךְ לְהַמְתִּיק דַּיְקָא אֶת הַצִּמְצוּם הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, וְאֵלּוּ הַצִּמְצוּמִים הַשַּׁיְכִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי שִׂכְלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ הֵם מְלֻבָּשִׁים בְּהַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת

וְהַחֲפָצִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי הַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים שֶׁל כָּל אֶחָד שָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַצַּמְצוּמִים בִּבְחִינַת (אִיּוֹב לז) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה. וְעִקַּר הַצִּמְצוּם מִבְּחִינַת צָפוֹן בְּחִינַת שְׁמֹאל כַּיָּדוּעַ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שִׂכְלוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַמְתִּיק אֶת בְּחִינַת הַצַּמְצוּמִים הַשַּׁיָּכִים לוֹ, דְּהַיְנוּ לְתַקֵּן וּלְהַמְתִּיק אֶת בְּחִינַת מָמוֹנוֹ וַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ וְכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשִׁים כָּל בְּחִינַת הַצַּמְצוּמִים הַשַּׁיָּכִים לְשִׂכְלוֹ לְשׁוֹרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ, כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל מַעֲלַת מִצְוַת צְדָקָה שֶׁשְּׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְוֹת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת הַמְתָּקוֹת וְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה כְּפִי שְׁרְשָׁהּ בְּחָכְמָה עִלָּאָה דְּמַתַּמָּן אוֹרַיְתָא נַפְקַת כֵּן יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהַמְתִּיק אֵיזֶה בְּחִינַת צַמְצוּמִים הַשַּׁיָּכִים לְאוֹתָהּ הַמִּצְוָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל כִּי כָּל מִצְוָה הִיא בְּחִינַת חָכְמָה מֵחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ לְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה כְּפִי בְּחִינָתָהּ לְהַמְתִּיק אֵיזֶה צַמְצוּם הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתָהּ הַחָכְמָה שֶׁל אוֹתָהּ הַמִּצְוָה, וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר בְּחִינַת כָּל הַצַּמְצוּמִים מְלֻבָּשִׁים בְּהַמָּמוֹן שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׂמֹאל שֶׁמִּשָּׁם הַצַּמְצוּם, עַל כֵּן עִקַּר הַמְתָּקַת הַצַּמְצוּמִים הוּא עַל יְדֵי מִצְוַת צְדָקָה, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה מְתַקֵּן וּמַמְתִּיק אֶת הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת הַצַּמְצוּם. וְעַל כֵּן מִצְוַת צְדָקָה גְּדוֹלָה מְאֹד וּשְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְוֹת, כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת הַצַּמְצוּם הִיא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יָדָהּ מַמְתִּיק הַמָּמוֹן שֶׁזֶּה עִקַּר הַצַּמְצוּם כַּנַ"ל. כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת כָּל הַצַּמְצוּמִים הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִים הַשְּׂכָלִים הַפְּרָטִיִּים מִבְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכָּלוּל מִכָּל שִׂכְלִיִּים כַּנַ"ל וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל, עַיֵּן שָׁם, וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שֶׁנִּכְלָלִין כַּמָּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יַחַד וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְכָלֵל שָׁם בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִים כֹּחַ לְהַמְתִּיק אֶת הַצַּמְצוּמִים. וְזֶה בְּחִינַת אֵינוֹ דּוֹמֶה מֵעָטִין הָעוֹשִׂין אֶת הַמִּצְוָה לְמֵרֻבִּין הָעוֹשִׂין אֶת הַמִּצְוָה, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה תָּלוּי בְּרַבִּים הָעוֹשִׂין שֶׁנִּכְלָלִין הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת יַחַד. וְאָז יְכוֹלִין לְכָלֵל בְּתוֹךְ חָכְמָה עִלָּאָה בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָּקָה כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר כַּוָּנַת הַמִּצְוָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הַתְּפִלָּה שֶׁעִקָּרָהּ בִּשְׁבִיל הַמְתָּקַת הַצַּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּיָּדוּעַ, עַל כֵּן עִקַּר תְּפִלָּה בְּרַבִּים וְכוּ', כִּי כָּל הַתְּפִלּוֹת צְרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם דֶּרֶךְ שַׁעַר הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁכַב עָלָיו יַעֲקֹב, בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת כַּיָּדוּעַ וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהַתְּפִלּוֹת לִפְעֹל פְּעֻלָּתָם לְהַמְתִּיק הַדִּין וְהַצַּמְצוּם כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר תְּפִלָּה בְּרַבִּים שֶׁנִּכְלָלִים רַבִּים יַחַד וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִים לְכָלֵל בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהַמְתָּקָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ קֹדֶם הַתְּפִלָּה. כִּי הָעִקַּר תָּלוּי בְּאַהֲבָה כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד עַל יְדֵי

הָאַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם שֶׁכָּל אֶחָד אוֹהֵב אֶת חֲבֵרוֹ כְּנַפְשׁוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִים יַחַד בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא זֶהוּ כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל מִצְוָה זוֹ בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה דַּיְקָא כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ יַחַד כָּל נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִכֻּלָּם אֶחָד וְיִכָּלְלוּ יַחַד בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּפִלָּה בִּשְׁבִיל לְהַמְתִּיק דִּינִים כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה שָׁנוֹתֵן לְנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא קוֹנֶה אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת כַּמָּה נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַמְתִּיק הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַ"ל שֶׁהֵם מְלֻבָּשִׁין בְּהַמָּמוֹן דַּיְקָא כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם תְּפִלָּה וְכַנַ"ל:

אות ג

וְעִקַּר הַצְּדָקָה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לִתֵּן צְדָקָה לְעָנְיֵן הָגוּן, בִּפְרָט כְּשֶׁזּוֹכִין לִתֵּן לַחֲכַם הַדּוֹר שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי הֶחָכָם הַדּוֹר הָאֱמִתִּי הוּא בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, כַּמּוּבָא שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִין לְהֶחָכָם עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא כְּשֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה לָזֶה הַחָכָם הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אֲזַי נִכְלָלִין בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁל כָּל הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁהֵם מְלֻבָּשִׁין בְּהַמָּמוֹן כַּנַ"ל:

אות ד

כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה וְכוּ', כַּמּוּבָא שָׁם, עַיֵּן שָׁם. כִּי עִקַּר הַכֹּל הוּא הָאֱמוּנָה וְעִקַּר הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ הִיא תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים דַּיְקָא, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כֹּלָּא וְלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּהּ כְּלָל, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּשׁוּם שֵׂכֶל כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין לְדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשְׁעַר בְּלִבֵּהּ, וַאֲפִלּוּ לֶאֱמוּנָה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקֵי וְחַכְמֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין הָאֱמוּנָה לְכָל יִשְׂרָאֵל וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּמֵחֲמַת שֶׁגַּם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם רְחוֹקִים וּגְבוֹהִים מֵאִתָּנוּ מְאֹד מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם כְּלָל בְּשׁוּם שֵׂכֶל עַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִים לְהַאֲמִין בָּהֶם. וְעַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בְּהַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי זֶה אָנוּ נִכְלָלִים בָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִים לִינֹק מֵהֶם וּלְקַבֵּל עַל יָדָם אֱמוּנָה לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (מַכּוֹת כד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. וֶאֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת צִמְצוּם כַּיָּדוּעַ, כִּי אֱמוּנָה הִוא בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁל הַשֵּׂכֶל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אֱמוּנָה יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק כָּל הַצִּמְצוּמִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן וְהַמְתָּקַת כָּל הַצִּמְצוּמִים הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁל הַשֵּׂכֶל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אֱמוּנָה

יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק כָּל הַצְּמְצוּמִים כִּי עִקַּר תִּקּוּן וְהַמְתָּקַת כָּל הַצְּמְצוּמִים הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת צִמְצוּם הַקָּדוֹשׁ שׁוֹרֶשׁ שֶׁל כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לג) וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה. כִּי כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, דְּהַיְנוּ כְּלַל הָעוֹלָם הֵם בְּחִינַת צְמְצוּמִים, כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ צִמְצוּם בְּכַמּוּת וְאֵיכוּת, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, וְכֻלָּם נִבְרְאוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת צִמְצוּם הָעֶלְיוֹן שׁוֹרֶשׁ שֶׁל כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם. וּכְשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנָה נִכְלָלִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם כָּל הַצְּמְצוּמִים בֶּאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה נִכְלָלִין כֻּלָּם בְּתוֹךְ הַשֵּׂכֶל בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל. וְכַמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁדִּיְקָא עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים נִכְלָלִין בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה לְהַמְתִּיק כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים וְכַנַּ"ל:

אות ה

נִמְצָא שֶׁהַמְתָּקַת כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּהַמָּמוֹן דַּיְקָא, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָה מְאֹד. כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הָעִקָּר הוּא לְהַמְתִּיק בְּחִינַת הַמָּמוֹן, שֶׁהוּא עִקַּר הַצְּמְצוּם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין נִכָּר אֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי אִם עַל יְדֵי הַמָּמוֹן כְּשֶׁזּוֹכִין לִתֵּן לָהֶם מָמוֹן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, כִּי בָּזֶה דַּיְקָא נִכָּר הָאֱמוּנָה בֶּאֱמֶת כְּשֶׁמְּפַזֵּר מָמוֹנוֹ בִּשְׁבִיל הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים. וְאָז זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה בֶּאֱמֶת וְזוֹכֶה לִהְיוֹת נִכְלָל בְּחָכְמֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּמָמוֹן, כִּי כָּל מָמוֹנוֹ שֶׁשָּׁם כָּל הַצְּמְצוּמִים נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן מִמָּמוֹנוֹ לַחֲכַם הַדּוֹר הָאֱמֶת בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים שֶׁשָּׁם נִמְתָּק הַכֹּל כַּנַּ"ל:

נִמְצָא, שֶׁכְּלַל כָּל הַמְּצוֹת הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְתִּיק הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַּ"ל וְהָעִקָּר תָּלוּי בְּמָמוֹן שֶׁשָּׁם כָּל הַצְּמְצוּמִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְפַזֵּר מָמוֹן בִּשְׁבִיל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֱמֶת קְנֵה. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כג) וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים תְּלוּיָה בְּתִקּוּן הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל:

אות ו

וְזֶהוּ בְּחִינַת אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל גְּזֵלָה שֶׁאִסּוּר לִגְזֹל מָמוֹן חֲבֵרוֹ וַאֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי שִׂכְלוֹ כֵּן הוּא מַמְתִּיק אֶת בְּחִינַת הַצְּמְצוּמִים הַשַּׁיָּכִים לוֹ כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַצְּמְצוּמִים הֵם בְּחִינַת הַמָּמוֹן וְהַחֲפָצִים שֶׁל אָדָם כַּנַּ"ל וְכָל אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְהַמְתִּיק כִּי אִם אֶת מָמוֹנוֹ וַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק שׁוּם צִמְצוּם כִּי אִם עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ כַּנַּ"ל, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל פְּרָטִי כַּנַּ"ל שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק כִּי אִם אֶת בְּחִינַת הַצִּמְצוּם הַשַּׁיָּךְ לוֹ שֶׁהוּא מָמוֹנוֹ וַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל מָמוֹן חֲבֵרוֹ הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם אַחֵר שֶׁהַמְתָּקָתוֹ עַל יְדֵי שֵׂכֶל אַחֵר הַשַּׁיָּךְ לוֹ,

דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי בְּעָלָיו שֶׁל אוֹתוֹ הַמָּמוֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתוֹ הַצְּמָצוּם, דְּהַיְנוּ לְאוֹתוֹ הַמָּמוֹן. וְזֶהוּ אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל גְּזֵלָה, כִּי עַל יְדֵי גְּזֵלָה חַס וְשָׁלוֹם, הוּא עוֹקֵר אֶת הַמָּמוֹן שֶׁהֵם הַצְּמָצוּם מֵהַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְזֶה הַצְּמָצוּם, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן לִהְיוֹת נִמְתָּק כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה הַשֵּׂכֶל דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי בְּעָלָיו. וְעַל כֵּן כְּשֶׁגּוֹזְלוֹ מִמֶּנּוּ וְעוֹקֵר הַמָּמוֹן וְהַצְּמָצוּם מִבְּעָלָיו מִשְׁכְּלוֹ מַמָּשׁ אֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת נִמְתָּק, כִּי אֵין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַ"ל, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל. וּכְשֶׁאֵין הַצְּמָצוּם נִמְתָּק אֲזַי מִתְגַּבֵּר הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֲחִיזָתָהּ מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ, כִּי לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ נִמְתָּק הַצְּמָצוּם וְהַדִּין, אַדְרַבָּא, מִתְגַּבֵּר הַדִּין בְּיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַצְּמָצוּם יוֹנֵק מִשֵּׂכֶל אַחֵר שֶׁאֵין שַׁיָּךְ לוֹ שֶׁאֵינוֹ נִמְתָּק עַל יָדוֹ וַאֲזַי כְּשֶׁאֵינוֹ נִמְתָּק עַל יָדוֹ וְנִפְסָק מִשָּׁרְשׁוֹ אֲזַי נִמְשָׁךְ הַיְנִיקָה שֶׁמְּקַבֵּל מִשֵּׂכֶל אַחֵר שֶׁאֵין שַׁיָּךְ לוֹ, לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַּבֵּר הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם כַּנַ"ל:

אות ז

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל דּוֹר הַמַּבּוּל:
לֹא נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם כִּי אִם עַל הַגָּזַל, כִּי עַל יְדֵי גְּזֵלָה נִפְסָק הַצְּמָצוּם מִשָּׁרְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַ"ל וַאֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לִמָּתֵק וּמִתְגַּבֵּר הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַגָּזַל דַּיְקָא נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם כַּנַ"ל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין גָּזַל אֲזַי אֶפְשָׁר כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין חַס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לִמָּתֵק עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ, אֲבָל עַל יְדֵי גָּזַל חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְסָק הַדִּין וְהַצְּמָצוּם מִשָּׁרְשׁוֹ וַאֲזַי אֵין יָכוֹל לִמָּתֵק חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא נֶחְתַּם הַגְּזַר דִּין כַּנַ"ל. נִמְצָא שֶׁזֶּה שֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה הוּא פּוֹגֵם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי זֶהוּ כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לְהַמְתִּיק הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי גְּזֵלָה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק בְּשׁוּם אֹפֶן כַּנַ"ל, כִּי נִפְסָק הַצְּמָצוּם מִשָּׁרְשׁוֹ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הוּא פּוֹגֵם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, חֲבוּר עֲצַבִּים אֶפְרַיִם הַנַּח לוֹ חָלַק לִבָּם עַתָּה יֶאְשָׁמוּ. כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל אֵין הַדִּין שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם כְּלָל, כִּי עַל יְדֵי הָאַהֲבָה נִכְלָלִין יַחַד בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַ"ל, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, שִׂנְאָה וּפֵרוּד בֵּינֵיהֶם וְאֵין נִכְלָלִין יַחַד אֲזַי אֵין יְכוֹלִין לִכְלֹל בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים. וְעַל כֵּן אָז יָכוֹל חַס וְשָׁלוֹם, הַדִּין לִשְׁלֹט עַל שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל בִּבְחִינַת לֹא נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם אֶלָּא עַל הַגָּזַל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂנְאָה וּפֵרוּד כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה תְּלוּיָה בְּאַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת כַּנַ"ל:

אות ח

וְעַל כֵּן אֵין תַּקָּנָה לִגְזֵלָה כִּי אִם כְּשֶׁמַּשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה לִבְעָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְכוּ'. וְכָל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה לִבְעָלָיו אֵין לוֹ תַּקָּנָה בְּשׁוּם תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, כִּי כָּל הַתְּשׁוּבוֹת שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, אֲבָל שְׁתִיָּה, קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים שֶׁשָּׁם הָיָה נִכְנַס כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִפְנֵי וְלִפְנִים לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל הַחֲטָאִים הוּא שֶׁעַל יְדֵי הַחֵטְא פּוֹגֵם בְּחָכְמָה וְשֵׂכֶל לְפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַחֵטְא מַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רוּחַ שְׁטוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה דַּף ג), אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. וּכְשֶׁנִּפְגַּם הַחָכְמָה אֲזַי אֵין יָכוֹל לְהַמְתִּיק הַצְּמָצוּם וְהַדִּין וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל הַחֵטְא חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ הוּא בְּשִׁבְיל לְהַמְתִּיק דִּינִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ מִבְּחִינַת דִּינִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן תִּקּוּן הַחֵטְא עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה, כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁכָּל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל, כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת בִּינָה כַּיָּדוּעַ וּבִינָה וְחָכְמָה עִלָּאָה כֻּלּוֹ חַד כִּי שְׁלֹשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת כַּחֲדָא חֲשִׁיבִי כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמְקַבֵּל מִשָּׁם שֵׂכֶל לַחֲזֹר וּלְתַקֵּן וּלְהַמְתִּיק הַצְּמָצוּם וְהַדִּין שֶׁפָּגַם בּוֹ כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה וְהַתִּקּוּן עַל יְדֵי שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים אֲבָל שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן שָׁם הָיָה נִכְנַס כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הָעֲוֹנוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בִּשְׁבִיל כַּפָּרָה עַל עֲוֹנוֹת, כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שָׁם מֵאִיר הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת אֲבָל שְׁתִיָּה שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל יְדֵי שֶׁהָיָה הָאָדָם מֵבִיא קָרְבָּן מִיגִיעַ כַּפּוֹ מִמָּמוֹנוֹ לְתוֹךְ הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי זֶה הָיָה מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן וּמַמְתִּיק אֶת בְּחִינַת הַצְּמָצוּם וְנִתְבַּטֵּל הָרוּחַ שְׁטוּת רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה מִתְגַּבֵּר הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם הַשֵּׂכֶל וְלֹא הָיָה יָכֹל לְהַמְתִּיק אֶת הַצְּמָצוּם. וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי הַקָּרְבָּן בְּהֵמָה שֶׁמַּקְרִיב בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם הוּא הָאֲבָן שְׁתִיָּה עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל מֵאֲבָן שְׁתִיָּה וּמַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת רוּחַ שְׁטוּת וּמַמְתִּיק אֶת הַצְּמָצוּם וְהַדִּין שֶׁעִקָּרוֹ הוּא בְּחִינַת הַמָּמוֹן עַל יְדֵי שֶׁהֵבִיא הַקָּרְבָּן מִמָּמוֹנוֹ מִיגִיעַ כַּפּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְכַּפֵּר חֶטְאוֹ וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת שֵׂא גֶּזֶל בָּעוֹלָה. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הָאֲבָן שְׁתִיָּה שָׁם נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן אֵין יְכוֹלִים לְכָלֵל שָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ גֶּזֶל בְּהַקָּרְבָּן אָזַי בְּוַדַּאי אֵין הַקָּרְבָּן יָכוֹל לְהִתְקַבֵּל, כִּי עַל יְדֵי

הַגָּזַל נִפְרָד הַצְּמָצוּם מִמֶּשֶׁרֶשׁ שִׁכְלוֹ כַּנַ"ל וְאָז אֵינוֹ יָכוֹל לִכְלֹל בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַקָּרְבָּן כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שׁוֹר גָּזֵל בְּעוֹלָה כַּנַ"ל:

וְעַל כֵּן אֵין תְּשׁוּבָה וְקָרְבָּן מוֹעִיל עַל הַגָּזֵל כִּי אִם אַחַר שֶׁיָּשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם הַמְּתָקַת כָּל הַדִּינִים תִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים כִּי אִם עַל יְדֵי אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת. אֲבָל עַל יְדֵי גָּזֵל נִפְסָק הַצְּמָצוּם מִמֶּשֶׁרֶשׁ שִׁכְלוֹ וְאָז אֵינוֹ יָכוֹל לִכָּלֵל בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה בְּשׁוּם אֹפֶן. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן חֶטְאוֹ בְּשׁוּם פָּנִים כִּי אִם כְּשֶׁיָּשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה לִבְעָלָיו לְשָׁרְשׁוֹ וְאָז יָכוֹל לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה לִהְיוֹת נִכְלָל בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַ"ל:

אות ט

וְזֶה בְּחִינַת גָּזַל וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְמִי גָּזַל? יַעֲשֶׂה מֵהֶן צְרָכֵי רַבִּים. כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת מִי גָּזַל וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא חָפֵץ לְתַקֵּן חֶטְאוֹ עַל כֵּן נָתְנוּ לוֹ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֵצָה לַעֲשׂוֹת צְרָכֵי רַבִּים כִּי עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה צְרָכֵי רַבִּים שֶׁהֵם נִכְלָלִים יַחַד בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה מֵאַחַר שֶׁהֵם רַבִּים וְכַנַ"ל, עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְתַקֵּן חֶטְאוֹ, כִּי בִּכְלָלָם יִהְיֶה אֶפְשָׁר לוֹ לִכְלֹל עִמָּהֶם גַּם כֵּן שָׁם וְעַל יְדֵי זֶה יְתַקֵּן חֵטְא הַגְּזֵלָה שֶׁלּוֹ לְהַמְתִּיק הַצְּמָצוּם עַל יְדֵי הָרַבִּים שֶׁנִּכְלָלִין בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַ"ל. וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ, אֲבָל כְּשֶׁיּוֹדֵעַ אֵין לוֹ תַּקָּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְכוּ' וְכַנַ"ל:

אות י

וְזֶה בְּחִינַת הָאִסּוּר שֶׁאָסְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִקְנוֹת מִן הַגַּזְלָן שׁוּם דָּבָר. כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ לוֹ צְמָצוּם וְאֵין הַצְּמָצוּם נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הַשַּׂיָּךְ לוֹ שֶׁהוּא הַבְּעָלִים שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הַשַּׂיָּךְ לְאוֹתוֹ הַצְּמָצוּם הַמְלֻבָּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהוּא בִּרְשׁוּתוֹ כַּנַ"ל. וְלִפְעָמִים הַחֵפֶץ צָרִיךְ לָצֵאת מֵרְשׁוּת אָדָם זֶה לִרְשׁוּת אַחֵר וְאֵין הַדָּבָר יָכוֹל לָצֵאת מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כִּי אִם בְּדַעְתּוֹ וּבִרְצוֹנוֹ הַטּוֹב שֶׁל הַבְּעָלִים, כִּי עִקַּר אֲחִיזַת הַצְּמָצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֵפֶץ הוּא בְּדַעְתּוֹ וּבְשִׂכְלוֹ שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַצְּמָצוּם וְעַל כֵּן אֵין הַדָּבָר יוֹצֵא מֵרְשׁוּתוֹ כִּי אִם בְּדַעְתּוֹ וְהָעִקָּר תָּלוּי בִּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב. כִּי בֶּאֱמֶת אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת אָדָם זֶה לִרְשׁוּת אָדָם אַחֵר, כִּי מֵאַחַר שֶׁזֶּה הַצְּמָצוּם שַׂיָּךְ לָזֶה הָאָדָם לָזֶה הַשֵּׂכֶל וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְבָּרֵר וּלְהִתְמַתֵּק אֶלָּא עַל יְדֵי זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל זֶה הָאָדָם דַּיְקָא כַּנַ"ל אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא לִרְשׁוּת אַחֵר? אַךְ הָעִקָּר שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא שֶׁצְּרִיכִין לְשָׂאֵת וּלְהָגְבִּיהַּ הַדָּבָר הַנִּמְכָּר לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה לִבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, קְדֻשֵּׁי קְדֻשִּׁים, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַצְּמָצוּמִים שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַ"ל. וּכְשֶׁמַּגְבִּיהִין הַדָּבָר לְשָׁם שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין יַחַד כָּל הַצְּמָצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְשָׁם יְכוֹלִין לְהַחֲלִיף

הַדָּבָר שֶׁיֵּצֵא מִצַּמְצוּם זֶה לְצַמְצוּם אַחֵר, דְּהַיְנוּ מֵאָדָם זֶה לְאָדָם אַחֵר מֵאַחַר שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַצַּמְצוּמִים וְכָל הַחָכְמוֹת יַחַד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַגְּבָהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם, כִּי עִקַּר הַקִּנְיָן עַל יְדֵי הַגְּבָהָה דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּגְבִּיהִין הַדָּבָר לְמַעְלָה לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן לִבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְשָׁם דַּיְקָא יוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹשְׂאִין הַדָּבָר לְמַעְלָה וְשָׁם עִקַּר בְּחִינַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כִּי אִם כְּשֶׁמַּעֲלִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות יא

וְזֶה בְּחִינַת (רות ד) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְכוּ'. חֲלִיצַת הַנַּעַל בִּשְׁעַת קִנְיַן מְרַמֵּז עַל הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין בִּשְׁעַת הַקִּנְיָן לְהִיוֹת נִכְלָל בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם הַדָּבָר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁרוֹצִין לְהִכָּלֵל שָׁם צְרִיכִין לַחֲלֹץ הַמַּעֲלִים בִּבְחִינַת שֶׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, בִּבְחִינַת לֹא יִכָּנֵס לְהַר הַבַּיִת בְּמַנְעָלוֹ, מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא הָאֶבֶן שְׁתִיָּה צְרִיכִין שָׁם לַחֲלֹץ הַמִּנְעָלִים. וְזֶה בְּחִינַת חֲלִיצַת הַמִּנְעָלִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי אָז נִכְלָלִין בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה נִכְנָס בְּשֶׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי וְלִפְנִים לְתוֹךְ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אֶל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, עַל כֵּן צְרִיכִין אָז לַחֲלֹץ הַמִּנְעָלִים בִּבְחִינַת שֶׁל נְעָלֶיךָ וְכוּ'. וְעַל כֵּן לִפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁאָז הָיוּ צְרִיכִים לִכָּלֵל בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַצַּמְצוּמִים כְּדֵי שֶׁשָּׁם יִהְיֶה הַדָּבָר נֶחֱלָף וְיוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הָיוּ חוֹלְצִין הַמִּנְעָל אָז לְרַמֵּז עַל זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַדָּבָר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִימָר וְנֶחֱלָף מִצַּמְצוּם זֶה לְצַמְצוּם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת תְּמוּרָה וּמְזֶה יִהְיֶה אֶפְשָׁר חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיִּתְאַחֵז הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁאֲחִיזָתָם מִבְּחִינַת תְּמוּרוֹת כַּיָּדוּעַ, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין הַצַּמְצוּם נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל אִם כֵּן כְּשֶׁיִּכָּנֵס בִּרְשׁוּת אַחֵר לֹא יוּכַל לִהְיוֹת נִמְתָּק כַּנַּ"ל וְאִם כֵּן יוּכַל חַס וְשָׁלוֹם, הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְאַחֵז חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁאֵין הַצַּמְצוּם נִמְתָּק, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם כְּשֶׁאֵין הַצַּמְצוּם נִמְתָּק חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁבִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הַדָּבָר עוֹלֶה לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן לִבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, לִבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשָּׁם כָּלוּל הַכֹּל בְּיַחַד וְשָׁם הַדָּבָר נִמְתָּק וְנֶחֱלָף וְיוֹצֵא שָׁם מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, מִצַּמְצוּם לְצַמְצוּם וַאֲזַי הַדָּבָר נֶחֱלָף בְּקַדֶּשָׁה גְּדוֹלָה, וְאִדְּרַבָּא, נִתְבָּרֵר הַדָּבָר וְנִמְתָּק בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁנִּכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּשֶׁנִּכְלָל הַדָּבָר בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלַּח אִישׁ נַעֲלוֹ שֶׁהָיָה לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל בְּעֵת הַתְּמוּרָה כְּשֶׁיִּצָּא הַדָּבָר מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת כַּנַּ"ל:

אות יב

וְעִקַּר הַדָּבָר תְּלוּי בְּרָצוֹן וְאַהֲבָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, קְדֻשֵּׁי קְדֻשִׁים כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַמְּכִירָה בְּרָצוֹן טוֹב וּבְדַעַת מְיֻשֶּׁבֶת, כִּי עִקַּר הַכְּלָלִיּוּת שָׁם בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה הוּא עַל יְדֵי רָצוֹן וְאַהֲבָה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְגַם צְרִיכִין דֵּעָה מְיֻשֶּׁבֶת, כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא שֹׂרֶשׁ הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא הַמָּמוֹן וְעַל יְדֵי הָרָצוֹן וְאַהֲבָה נִכְלָל הַשֵּׂכֶל בְּתוֹךְ שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּתוֹ לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ, כִּי שָׁם בְּתוֹךְ הָאֶבֶן שְׁתִיָּה נִתְוַעֲדִין יַחַד כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם וְשָׁם נִכְלָלִין יַחַד כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל יְדֵי אַהֲבָה וּכְלָלִיּוּת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמּוֹכֵר אוֹ נוֹתֵן מִיִּדִיעָתוֹ וּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל:

אֲבָל כְּשֶׁלּוֹקֵחַ הַדָּבָר בְּחָזְקָה בִּגְזֵלָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם וַאֲזַי, אַדְרַבָּא, הַדָּבָר נִפְסָק מִשָּׁרְשׁוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר לִקְנוֹת שׁוּם דָּבָר מֵהַגַּזְלָן, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַדָּבָר בָּא בִּגְזֵלָה לְיָדוֹ וְנִפְסַק מִשָּׁרְשׁוֹ וְאָז בְּוַדַּאי אֵין הַדָּבָר יָכוֹל לַעֲלוֹת עַל יְדֵי הַגַּזְלָן לְשָׁרְשׁוֹ לִבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל שָׁם כִּי אִם עַל יְדֵי רָצוֹן וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אָסוּר לִקְנוֹת מִמֶּנּוּ, כִּי עַל יְדֵי קִנְיָן זֶה מִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין נִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן וְאֵין נִמְתָּק הַצִּמְצוּם אֲזַי כָּל מַה שֶּׁנֶּחֱלָף הַדָּבָר וְיוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת מִתְגַּבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹתֵר, כִּי עִקַּר אַחִיזָתָם מִבְּחִינַת תְּמוּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁקּוֹנִין מֵאָדָם כָּשֵׁר אָז בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עוֹלֶה הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, עַל יְדֵי רָצוֹן הַטּוֹב וְשָׁם דַּיְקָא בִּבְחִינַת הַשֹּׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁהוּא כָּלוּל מִכֻּלָּם שָׁם הַדָּבָר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וַאֲזַי הַדָּבָר נִמְתָּק יוֹתֵר כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם נִמְתָּק הַכֹּל כַּנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

אות יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה הַגַּזְלָן הַחֵפֶץ וְאֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִירוֹ לִבְעָלָיו כִּי אִם דָּמִים, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי שִׂכְלוֹ וְדַעְתּוֹ כֵּן יֵשׁ לוֹ צִמְצוּמִים הַמְלֻבָּשִׁים בְּהַחֲפָצִים וְהַכֵּלִים שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד חֵפֶץ בְּכֵלִים וַחֲפָצִים אֲחֵרִים מְשֻׁנִּים מֵחֲבֵרוֹ, כְּגוֹן לְמָשָׁל זֶה חֵפֶץ בִּכְלִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ צִיּוּר כָּזֶה וְזֶה חֵפֶץ בִּכְלִי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ צִיּוּר אַחֵר, הַיְנוּ צִמְצוּם אַחֵר וְהַכֹּל כְּפִי שֹׂרֶשׁ שִׂכְלָם שֶׁהֵם שֹׂרֶשׁ הַצִּמְצוּמִים וּכְמוֹ כֵן כָּל אֶחָד חֵפֶץ בִּכְלִים אֲחֵרִים, הַיְנוּ בְּצִמְצוּמִים אֲחֵרִים. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁהַכְּלִי בְּצִיּוּרוֹ הָרִאשׁוֹן בִּבְחִינַת צִמְצוּם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בְּיַד בְּעָלָיו כְּפִי רְצוֹן בְּעָלָיו כְּפִי הַשֵּׂכֶל שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל אָז הָיָה

חַיָּב הַגַּזְלָן לְהַחֲזִיר הַכְּלִי דַּיְקָא לְיַד בְּעָלָיו כְּדֵי לְהַחֲזִיר זֶה הַצְּמְצוּם דַּיְקָא לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּעָלָיו כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁכְּבָר קִלְקֵל הַגַּזְלָן וְשִׁנָּה הַכְּלִי בְּשִׁנּוּי גָּמוּר שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר לְבָרְיָתוֹ וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ צִיּוּר אַחֵר צְמְצוּם אַחֵר שׁוּב אֵין הַדָּבָר שַׁיָּךְ לוֹ כְּלָל כִּי לֹא נַעֲשָׂה עַל פִּי שִׁכְלוֹ וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן אֵין חַיָּב לְהַחֲזִיר לוֹ גּוּף הַחֵפֶץ כִּי אִם דָּמִים מַה שֶּׁהָיָה שָׁוֶה, כִּי דָּמִים חַיָּב עַל כָּל פָּנִים, כִּי אֶפְלוּ אִם הָיָה נֶאֱבַד הַכְּלִי שֶׁגָּזַל צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כִּי הַגְּזֵלָה בְּאַחֲרָיוּת הַגַּזְלָן. אֲבָל גּוּף הַחֵפֶץ אֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִיר מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁתַּנָּה הַצְּמְצוּם שׁוּב אֵין שַׁיָּךְ לְהַשֵּׂכֶל הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּעָלָיו וְכַנַ"ל:

אות יד

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁגֶּזֶל הַגֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁים צָרִיךְ לְהַחֲזִיר הַגְּזֵלָה לַכֹּהֲנִים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם וְכוּ', כַּמְבֹאָר הַדִּין בַּגְּמָרָא, כִּי הַכֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד וְהוּא מַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁהֵם כָּל הַצְּמְצוּמִים כִּי הַכֹּהֵן מְקַבֵּל מֵהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְנַס לִפְנֵי וְלִפְנִים לְהָאֶבֶן שְׁתִיָּה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה עַל יְדֵי בְּחִינַת שָׁלוֹם וּכְלִלְיוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין לִפְנֵי וְלִפְנִים בְּתוֹךְ בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַקָּרְבָּנוֹת עַל יָדָם, כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן שֶׁיִּהְיֶה עוֹלָה וְנִכְלָל בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת כַּנַ"ל, כִּי שָׁם עוֹלִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְכָל הַתְּפִלּוֹת, כִּי זֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם הַנַ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הוּא שָׁלוֹם וְהַתְחָלַת בִּרְכָתָם הוּא יְבָרֶכְךָ ה' בְּמָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי שָׁם בְּמָמוֹן עִקַּר הַצְּמְצוּם כַּנַ"ל וְשָׁם צְרִיכִין עִקַּר הַהַמְתָּקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכָה כַּנַ"ל וְעִקַּר הַבְּרָכָה וְהַהַמְתָּקָה לְהַמְתִּיק הַצְּמְצוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת מָמוֹן כַּנַ"ל הוּא עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם וּכְלִלְיוּת וְכוּ' וְכַנַּל. וְעַל כֵּן הַגְּזֵלָה שֶׁאֵין לָהּ בְּעָלִים לְהַחֲזִירָהּ לְיָדָם הַפְּגָם עַל יְדֵי הַהֶשְׁבָּה שֶׁיְּחַזֵּר הַצְּמְצוּם לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַעֲלֶה וְיִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ וְיוּכַל לְהִתְמַתֵּק וְכוּ' וְכַנַ"ל, וּכְשֶׁאֵין לָהּ בְּעָלִים לְהָשִׁיב לָהֶם הַגְּזֵלָה לְתַקֵּן עַל יְדֵי זֶה אֲזַי תִּקּוּנוֹ שֶׁיָּשִׁיב לַכֹּהֲנִים, כִּי הֵם עִקַּר בְּחִינַת הַהַמְתָּקוֹת כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת חָכְמָה כַּיָּדוּעַ וְהוּא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁמַּמְתִּיק כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים וְכוּ' וְכַנַ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת וַיְבָרֶכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשׂוֹת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַקָּרְבָּנוֹת וְהַתְּפִלּוֹת הוּא עַל יְדֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁעִקַּר בִּרְכָתָם הוּא שָׁלוֹם בְּחִינַת כְּלִלְיוּת וְאַהֲבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין בִּבְחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁשָּׁם כָּל הַהַמְתָּקוֹת וְשָׁם עוֹלִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְהַתְּפִלּוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה וְכַנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

גזלה ג:

עִנְיַן חֹמֶר אִסּוּר גְּזֵלָה שֶׁהִפְלִיגוּ בּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד. וְעִנְיַן תַּקָּנַת הַשָּׁבִים שֶׁמָּצִינוּ בִּגְזֵלָה דַּיְקָא שֶׁאִם גָּזַל קוֹרָה וּבָנָאהּ בְּבֵירָה אֵינוֹ צָרִיךְ לִסְתֹּר הַבֵּירָה וּלְהַחֲזִיר הַקּוֹרָה מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים. וּבְסֵכֶת הֶחָג בֶּחָג אֲפִלּוּ לֹא קִבָּעָהּ בְּטִיט, אַף עַל פִּי כֵן אֵין צָרִיךְ לִסְתֹּר שֶׁמִּצְוַת סֻכָּה קוֹבְעָהּ. וְעִנְיַן מַה שֶּׁהַגַּזְלָן קוֹנֶה הַגְּזֵלָה בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה כְּגוֹן אִם גָּזַל עֵצִים וַעֲשָׂאָן כֵּלִים שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַחֲזִיר הַכֵּלִים כִּי קָנָה בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַחֲזִיר כִּי אִם דָּמִים:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה עַל פָּסוּק 'וְאֶתְחַנַּן' הַמַּתְחֶלֶת בְּעִנְיַן הַנְהָגַת הַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן עח עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ:

וְהַכְּלָל, שֶׁהַצַּדִּיק הוּא לִפְעָמִים בָּטֵל מִן הַתּוֹרָה וְאָז הוּא בְּחִינַת אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ שֶׁקּוֹרִין פְּרַאסְטִיק וְאָז הוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ רַק מִבְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה הוּא מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ הַנִּמּוֹכִים לְמַטָּה יוֹתֵר שֶׁהֵם אוֹתָן שֶׁנִּפְלוּ מְאֹד עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים לְקַבֵּל חִיּוּת מִן הַתּוֹרָה וְכוּ' אַךְ כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אִישׁ פָּשׁוּט הַנָּדוֹל בְּשָׁעָה שֶׁבָּטֵל מִן הַתּוֹרָה שֶׁאָז מְחַיֶּה עַצְמוֹ מֵהַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת, כִּי קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיְתָה כָּל הַתּוֹרָה נַעֲלֶמֶת בְּתוֹךְ בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, הַיְנוּ בְּכָל הָעֲשִׂיּוֹת וְהָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין בָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁעוֹסֵק בּוֹ כְּגוֹן שֶׁחוֹטֵב עֵצִים וְכֵיוֹצֵא בּוֹ, כִּי אֵין דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם וּמָלְאוֹ וּבְתוֹךְ הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נֶעֱלָמִין הָעֲשָׂרָה הַדִּבְּרוֹת. נִמְצָא שֶׁבְּכָל דָּבָר שֶׁעוֹסְקִין בּוֹ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבּוֹ נִבְרָא, כְּלוֹל בְּאוֹתוֹ דָּבָר הַתּוֹרָה בְּהֶעְלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת הַנַּעֲלָמִים בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם מְחַיִּין וּמְקַיְּמִין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם. וְקֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם רַק עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם אָז קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְהַצַּדִּיק בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ הוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ מֵהַחֶסֶד חִנָּם הַזֶּה וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעוֹלָם עַד שֶׁמְּחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים גְּמוּרִים וַאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁנִּפְלוּ מְאֹד וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם כִּי אֶת כֻּלָּם הוּא מְחַיֶּה עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הֵיטֵב מַה שֶּׁסִּיֵּם שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּשִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ

בָּעוֹלָם כְּלָל וַאֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּלְמַטָּה וְכוּ' אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וְכוּ' כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם:

כִּי עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל יְכוֹלִין לְקַבֵּל חִיּוּת וְלִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם אֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז לֹא הָיָה שׁוּם תּוֹרָה בָּעוֹלָם כְּלָל וְאַף עַל פִּי כֵן הָיָה מְקַיְּמָם ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו בְּחֶסֶד חִנָּם לְבַד. עַל כֵּן גַּם עַכְשָׁו אֵלּוּ שֶׁבְּטֵלִים מִן הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הַפְּרַאסְטָאקִים וַאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁעָבְרוּ חַס וְשָׁלוֹם עַל הַתּוֹרָה אַף עַל פִּי כֵן הַצַּדִּיק מְחַיֶּה אוֹתָם וּמְקַיְּמָם וּמְחַזְּקָם לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ כִּי לְעוֹלָם יֵשׁ עֲדַיִן תִּקְוָה וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה מְקַיֵּם ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָעוֹלָם גַּם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי זֶה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת כַּנַּ"ל, וְזֶה הוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי עִקַּר כֹּחַ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק בְּרֵאשִׁית וְכוּ' שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הָאֻמּוֹת גַּזְלָנִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אַרְצוֹת שִׁבְעָה עַמְמִין עַל כֵּן פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית לְהוֹדִיעַ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ. נִמְצָא שֶׁעִקַּר כֹּחַ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא מִבְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים יִשְׂרָאֵל לֵילֵךְ וְלִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְגַם כָּאן בְּחוּץ לָאָרֶץ נִמְצָא בְּחִינָה זוֹ כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ בָּאִים לִפְעָמִים לִמְקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מְאֹד מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְהֵם כּוֹבְשִׁים הַמָּקוֹם וּמְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם יִשְׂרָאֵלִי שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ יְכוֹלִים הַסִּטְרָא אָחֳרָא לוֹמַר גַּזְלָנִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם זֶה הַמָּקוֹם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּכֶם. אַךְ עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁיּוֹדְעִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְכוּ'. עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לִכְבֹּשׁ כָּל הָעוֹלָם וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָאהּ וְכוּ' וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָנוּ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה הוֹלְכִין וְכוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לוֹמַר גַּזְלָנִים אַתֶּם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה מְחַיֶּה עַצְמוֹ הַצַּדִּיק בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַיֶּה כָּל הַפְּשׁוּטִים וַאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁנָּפְלוּ מְאֹד מְאֹד וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת תַּקָּנַת הַשִּׁבִּים שֶׁעָשׂוּ בִּגְזֵלָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁמּוֹעִיל לְכָל הַחֲטָאִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ תַּקָּנָה בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל וְכוּ'. וְאִיתָא בְּסִפְרֵי מוּסָר שֶׁפָּסוּק זֶה מְרֻמָּז עַל תְּשׁוּבָה לְכָל הַחֲטָאִים. כִּי עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה מַה שֶּׁמּוֹעִיל תְּשׁוּבָה עַל הַחֵטְא זֶהוּ נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. כִּי עַל פִּי דִּין תּוֹרָה לֹא הָיָה מוֹעִיל לַחוֹטֵא תְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁעַל פִּי הַדִּין אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה לְחֵטְא רַק מַה שֶּׁמּוֹעִיל תְּשׁוּבָה עַל הַחֵטְא זֶהוּ מֵחֶסֶד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹעִיל לְהַחוֹטֵא תְּשׁוּבָה עַד שֶׁיָּכוֹל לִזְכּוֹת שֶׁעֲוֹנוֹתָיו יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת. וְכָל זֶה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁשָּׁם יְכוֹלִין לְהִתְהַפֵּךְ הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי שֶׁיָּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ תִּקְוָה לְכָל אוֹתָן שֶׁנָּפְלוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיְּם שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי הַכֹּל יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת עַצְמָן בִּנְפִילָתָם עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם תִּקְוָה לְעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם נָפְלוּ כְּמוֹ שֶׁנָּפְלוּ וְכוּ', נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל וְזֶה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֵין הָעַכּוּ"ם יְכוֹלִין לוֹמַר גַּזְלָנִים אַתֶּם וְכוּ', כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁזֶּה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה, כִּי הַגַּזְלָן כְּשֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב וּלְתַקֵּן אֶת חֵטְא הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל הוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן מִשָּׁרֶשׁ תִּקּוּן הַגְּזֵלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת גְּזֵלָה, כִּי אֵין יְכוֹלִין לוֹמַר לָהֶם גַּזְלָנִים אַתֶּם כִּי בִּרְצוֹנוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁרֶשׁ בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה הַזֹּאת מִשָּׁם נִמְשָׁךְ תִּקּוּן לְכָל הַגַּזְלָנִים הַבָּאִים לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וּלְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה. וְכֵן כָּל הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה כֻּלָּם אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל תִּקּוּן לְחֶטְאָם בִּתְשׁוּבָה כִּי אִם עַל יְדֵי חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה כַּנַּ"ל. כִּי תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה אֵין מוֹעִיל בְּדִין כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל:

אות ג

כִּי בֶּאֱמֶת הַתְּשׁוּבָה עַל כָּל הַחֲטָאִים הִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה וְהָעֹשֶׁק אֲשֶׁר גָּזַל וְעָשַׁק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֲטָאָיו. וְעַל כֵּן אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בְּדִבְרֵי

רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן לה) שֶׁתְּשׁוּבָה הִוא בְּחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן, הַיְנוּ לְהַחֲזִיר אֶת הַדָּבָר לְמָקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם, כִּי קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה נִקְרָא כָּל חוֹטֵא גַּזְלָן שֶׁלָּקַח הַכֹּחַ וְהַחִיּוּת וְהַשֶּׁפַע שֶׁנָּתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְעָשָׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה בְּחֶטְאוֹ וְעַל יְדֵי זֶה עָקַר וְגָזַל הַחִיּוּת הַזֶּה מֵה' יִתְבָּרַךְ וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִמְצָא שֶׁהוּא גַּזְלָן גָּמוּר בְּחִינַת גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ דְּא קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַנֶּהֱנֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְּרָכָה כְּאִלּוּ גּוֹזֵל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר, גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה עֲבֵרָה מַמָּשׁ רַק שֶׁנֶּהֱנֶה מִן הַהֶתֵּר בְּלֹא בְּרָכָה נִקְרָא גַּם כֵּן גַּזְלָן עַל שֶׁקִּבֵּל הֲנָאַת עוֹלָם הַזֶּה מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּלֹא בְּרָכָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גְּזֵלָה מַמָּשׁ. כִּי הַכֹּל שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. וְהוּא יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ נוֹתֵן רְשׁוּת לְהָאָדָם לְקַבֵּל וְלֵהָנוֹת מִזֶּה הָעוֹלָם כִּי אִם בִּבְרָכָה. אֲבָל כְּשֶׁלּוֹקֵחַ וְנֶהֱנֶה בְּלֹא בְּרָכָה הוּא גַּזְלָן מַמָּשׁ, כִּי גּוֹזֵל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחָס וְשָׁלוֹם, נֶהֱנֶה מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בַּעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּוַדַּאי גַּזְלָן גָּדוֹל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה הוּא בְּבְחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל, שֶׁצָּרִיךְ לְהַחֲזִיר וּלְהַעֲלוֹת הַדָּבָר שֶׁעָקַר מֵה' יִתְבָּרַךְ, לְשָׁרְשׁוֹ בִּבְחִינַת זַרְקָא הַנַּ"ל דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן. נִמְצָא שֶׁכָּל תִּקּוּנֵי הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַשָּׁבַת הַגְּזֵלָה כַּנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לוֹמַר לְיִשְׂרָאֵל גַּזְלָנִים אַתֶּם וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁמִּבְּחִינַת תִּקּוּן זֶה נִמְשָׁךְ תִּקּוּן לְכָל הַגַּזְלָנִים הַבָּאִים לָשׁוּב, כִּי כָּל דָּבָר צָרִיךְ לְהִתְמַתֵּק בְּשָׁרְשׁוֹ כַּיָּדוּעַ וְזֶהוּ הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַחוֹטְאִים שֶׁתִּקּוּנָם וְחִיּוּתָם נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עָשׂוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תַּקָּנַת הַשָּׁבִים בִּגְזֵלָה דַּיְקָא, כִּי עִקַּר בְּחִינַת תַּקָּנַת הַשָּׁבִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ד

וְעִקַּר תַּקָּנַת הַשָּׁבִים שֶׁעָשׂוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בִּגְזֵלָה הוּא מַה שֶּׁאֵין הַגַּזְלָן צָרִיךְ לְהַחֲזִיר גּוּף הַגְּזֵלָה כְּשֶׁקִּבָּעָה בִּבְנְיָן שֶׁזֶּהוּ מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים כַּנַּ"ל וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בְּכָל מְלָאכָה וְעֵסֶק שֶׁעוֹשִׂין וְכוּ' כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת זֶה גַּם כֵּן קוֹנֶה הַגַּזְלָן מִדִּינָא אֶת הַגְּזֵלָה עַל יְדֵי שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְגַזְלָן לִקְנוֹת הַגְּזֵלָה עַל יְדֵי הַשִּׁנּוּי מַעֲשֶׂה מֵאַחַר שֶׁבְּאָה לְיָדוֹ בִּגְזֵלָה וְאָסוּר וְהוּא גַּזְלָן וּמַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, מַדּוּעַ יִתְּנוּ לוֹ כֹּחַ לִקְנוֹת הַגְּזֵלָה עַל יְדֵי הַשִּׁנּוּי מַעֲשֶׂה, הֲלֹא כָּל מַעֲשָׂיו הֵם חֲרָבָן וַהֲרִיסָה מֵאַחַר שֶׁעָבַר עַל דָּת וְגָזַל וְעָשַׁק

אֶת עֲמִיתוֹ?! אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת בְּכָל עֲשִׂיָּה וַעֲבֹדָא שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁבְּכָל דָּבָר מְלֻבָּשׁ עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעֱלֶמֶת הַתּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁבְּכָל עֲשִׂיָּה וּמְלָאכָה שֶׁעוֹשִׂין בְּזֶה הָעוֹלָם מְלֻבָּשׁ וְנֶעְלָם בּוֹ תּוֹרָה בְּהֶעְלֵם שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ קִיּוּם לְהָעוֹלָם גַּם כְּשֶׁבְּטֵלִים אוֹ עוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁכּוֹבְשִׁין בּוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַדָּבָר הוּא מַה שֶּׁיּוֹדְעִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא הַיּוֹצֵר הוּא הַבּוֹרֵא וְהוּא בָּרָא הַכֹּל מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְעַל יְדֵי יְדִיעַת אֱמוּנָה הַזֹּאת שֶׁהוּא יְסוֹד הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה. וְכָל הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כד), בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁזֶּה הַחֶסֶד מְקַיֵּם גַּם עַכְשָׁו אֶת כָּל הַפְּשׁוּטִים וְכָל הַנּוֹפְלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה הַנַּ"ל. כִּי אֱמוּנָה יְסוֹד הַכֹּל וְכָל זֶה שֶׁאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּהּ וּבְכָל מְקוֹמוֹת מְמַשְׁלְתּוֹ אֲפִלּוּ בְּעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא וַאֲפִלּוּ בְּכָל הַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל גַּם שָׁם נִמְצָא ה' יִתְבָּרַךְ כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּחָסְדּוֹ וּמְקַיֵּם הַכֹּל בְּחָסְדּוֹ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹבְרִין עַל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחָסְדּוֹ לְבַד כְּמוֹ שֶׁהָיָה מְקַיֵּם הָעוֹלָם עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ דּוֹרוֹת בְּחָסְדּוֹ לְבַד קֹדֶם שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְחַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם. וְכָל זְמַן שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין זֹאת אֵין שׁוּם נְפִילָה וִירִידָה לְעוֹלָם, כִּי תָּמִיד יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עֲדַיִן לִמְצֹא אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו. וְעַל כֵּן סִיֵּם שָׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אֶת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהַכֹּל הוּא עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת הַנַּ"ל עַל יְדֵי הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֶשְׂרָה מַאֲמָרוֹת, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ הַנַּ"ל שֶׁהוּא מְלֻבָּשׁ בְּכָל דָּבָר, שֶׁבְּכָל דָּבָר נֶעְלָם תּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין וּמַאֲמִינִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרָאוֹ מֵאַיִן לְיֵשׁ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעְלָמִין הָעֲשָׂרֹת הַדִּבְּרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְתְקַיֵּם אוֹתוֹ הַדָּבָר בְּחֶסֶד חִנָּם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְּנָה וְנִתְגַּלָּה הַתּוֹרָה עֲדַיִן אוֹ בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִים מִן הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ה

כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁהוּא תַּכְלִית כָּל הַנִּבְרָאִים כַּיָּדוּעַ. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם מְקַיְּמִין אֶת הָעוֹלָם וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ

הֵם בָּרְאוּ אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בֹּרְאָךְ יַעֲקֹב. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עוֹלְמִי עוֹלְמֵי מִי בְּרָאָךְ, יַעֲקֹב בּוֹרְאָךְ וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה הָיְתָה כְּלִי אֻמָּנוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אֻמָּן. וַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם נִמְשָׁכִין מֵהָעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן כְּשֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה נֶחֱשַׁב אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּאִלּוּ הַיּוֹם בָּרְאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ, כִּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן הָיָה הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט עַד שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח) עַל ה' דְּהַשְׁשִׁי וְכוּ'. כִּי אֵין קִיּוּם לְהָעוֹלָם בְּלֹא הַתּוֹרָה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הָאָדָם דַּיְקָא שֶׁהָאָדָם דַּיְקָא יְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל שֶׁהָאָדָם יַעֲשֶׂה וְיִגְמְרֵהוּ, כַּמּוּבָא, שֶׁזֶּהוּ פֵּרוּשׁ לַעֲשׂוֹת. כִּי כָּל דָּבָר שֶׁנִּבְרָא צָרִיךְ תִּקּוּן, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פֶּרֶק יא) הַחִטִּים צְרִיכִין לִטְחֹן הַתֶּרְמוּסִין וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לִגְמֹר וּלְתַקֵּן הַכֹּל וְכָל זֶה לְהוֹרוֹת וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בְּהָאָדָם כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִילוֹ. וְעִקַּר הַתַּכְלִית בִּשְׁבִיל שֶׁיְּקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְאָז נֶחֱשַׁב כְּאִלּוּ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין קִיּוּם לְהָעוֹלָם בְּלֹא יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הָאָדָם דַּיְקָא צָרִיךְ לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל כְּדֵי שֶׁהָאָדָם דַּיְקָא יְקַיֵּם הַכֹּל כַּנַּ"ל. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְּנָה תּוֹרָה עֲדַיִן אֵין הָיָה ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחֶסֶד חִנָּם לְבַד כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן גַּם אָז בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּנֵי הָאָדָם, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּבְרָא אָדָם לֹא הָיָה קִיּוּם לְהָעוֹלָם בְּלִי מַעֲשֵׂה הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת דַּיְקָא וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר מַעֲשֵׂה הָאָדָם לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם הוּא מַעֲשֵׂה הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה עַל כֵּן הָיָה קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי דֶּרֶךְ אֶרֶץ, הַיְנוּ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בְּנֵי הָאָדָם שֶׁעוֹסְקִין וְעוֹבְדִין בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם בְּמִלְאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְעַל יְדֵי עֲשִׂיָּתָם וּמְלַאכְתָּם בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְּעַר לְעֵלָּא וְנִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר שֶׁבּוֹ נִבְרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר וּבְאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר נֶעֱלָם הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה קִיּוּם הָעוֹלָם אָז:

וְכֵן מוּבָן וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהַתּוֹרָה "וְאֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי" וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד) שֶׁעַל יְדֵי כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמְּלָאכוֹת וְהָעֲסָקִים שֶׁבָּעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין לְמַעְלָה כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁעַל יְדֵי זֶה קִיּוּם הָעוֹלָם, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה שֶׁדִּקְדֵּק וְכָתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ עֲסוּקִים בָּהּ עַל פָּרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן הַנַּ"ל שֶׁאָז קֹדֶם מַתַּן

תּוֹרָה שֶׁקַּיָּם ה' יִתְבָּרַךְ הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ אַז הָיְתָה הַתּוֹרָה נֶעְלֶמֶת בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם דַּיְקָא, כִּי כָּךְ הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ בִּבְרִיאָתוֹ כַּנַּ"ל וְעִקַּר עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. אַךְ אָז קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם בְּעִסְקֵי דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁבָּהֶם הָיְתָה הַתּוֹרָה נֶעְלֶמֶת אָז כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַקִּיּוּם עַל יְדֵי בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהוּא הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל הוּא כְּשֶׁעַל כָּל פָּנִים הָיוּ שׁוֹמְרִים אֶת עַצְמָן לִבְלִי לַעֲבֹר עַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַשָּׁבַע מִצְוֹת שֶׁל בְּנֵי נֹחַ, כִּי כָּל הַשָּׁבַע מִצְוֹת הֵם בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהַשֵּׂכֶל מְחַיֵּב לְקַיְּמָם אוֹתָן הַמִּצְוֹת. וְהַיְסוֹד הוּא אֱמוּנָה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ אֶרֶץ, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁמְּקַיְּמִין הָעוֹלָם, בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֹא נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם שֶׁל דּוֹר הַמַּבּוּל אֶלָּא עַל הַגָּזֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עַל יְדֵי גָּזֵל שֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ הוּא פּוֹגֵם גַּם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְּנָה, אַף עַל פִּי כֵן עַל כָּל פָּנִים מִדֶּרֶךְ אֶרֶץ רָאוּי שֶׁלֹּא יַעֲשֹׂק וְיִגְזֹל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי וּמַלְאֲכוֹת הָאָדָם שֶׁעוֹסְקִין בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעֲרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנַּ"ל:

וְכָל אָדָם כְּפִי מַעֲשָׂיו וּמְלַאכְתּוֹ כֵּן מְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁכְּנֶגֶד אוֹתָהּ הַמְּלָאכָה וְעַל יְדֵי זֶה הוּא קִיּוּם הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן כָּל אָדָם קוֹנֶה אוֹתוֹ הַדָּבָר עַל יְדֵי עֲשִׂיָּתוֹ מְלַאכְתּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַרְוִיחַ אוֹתוֹ הַדָּבָר, כִּי עַל יְדֵי עֲשִׂיָּתוֹ וְעִסְקוֹ קָנָאוֹ בֶּאֱמֶת, כִּי נִתְעוֹרֵר עַל יָדוֹ כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִבְרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִנְיָן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, עַל יְדֵי עֲשִׂיָּתָן קָנָאָן לִהְיוֹת שֶׁלּוֹ. כִּי גַּם הָאָדָם נָתַן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ זוֹ הַכֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי עֲשִׂיָּתוֹ וְעִסְקוֹ יִתְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית עַד שֶׁיִּהְיֶה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ נִבְרָא הַדָּבָר עַל יָדוֹ אִם עוֹשֶׂה הָעֵסֶק וְהַמְּלָאכָה בִּקְדֻשָּׁה וּבֶאֱמוּנָה. אֲבָל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, גּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ נִמְצָא שֶׁמְּהַרֵּס וּמַחֲרִיב הָעוֹלָם בַּיָּדַיִם מַמָּשׁ, כִּי פּוֹגֵם בְּכֹחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי חֲבֵרוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה חֲבֵרוֹ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר וְהוּא רוֹצֶה לִגְזֹל וְלַהֲרֹס חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁל מְלֶאכֶת וְעֵסֶק חֲבֵרוֹ וּפוֹגֵם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ הַנַּ"ל, כִּי גְּזֵלָה הוּא הֵפֶךְ דֶּרֶךְ אֶרֶץ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי גְּזֵלָה נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם שֶׁל דּוֹר הַמַּבּוּל וְנֶחֱרַב הָעוֹלָם אָז עַל יָדָם, כִּי עַל יְדֵי הַגְּזֵלָה פָּגְמוּ בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם אָז כַּנַּ"ל:

אות ו

נִמְצָא שֶׁכָּל אָדָם עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו וּמְלַאכְתּוֹ וַעֲסָקָיו בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהֵם עִסְקֵי הָעוֹלָם בְּכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכוֹת עַל יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכֵן עַכְשָׁו עַל יְדֵי זֶה הוּא קִיּוּם שֶׁל כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁהֵם הַפְּרַאסְטָאקִיס שֶׁאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה כִּי אִם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל

וכו' כַּנַ"ל. אֲבָל כָּל זֶה כְּשֶׁעוֹסְקִים בְּהַמַּשָׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ בֶּאֱמוּנָה וּבְכַשְׁרוּת וּבְהִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין זֶה הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל עַל יְדֵי פְּשִׁיטוּתָם כַּנַ"ל, אֲבָל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, פּוֹגְמִים בְּהַמַּשָׂא וּמַתָּן חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁגּוֹזְלִים חַס וְשָׁלוֹם, אֶת חֲבֵרָם בָּזֶה הֵם מַחֲרִיבִים מַמָּשׁ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עֲוֹן הַגֵּזֶל חָמוּר מְאֹד כְּמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ מַחֲרִיב הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁפּוֹגֵם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי כָּל עִסְקֵי הָאָדָם, וּכְשֶׁנּוֹגֵעַ בְּמָמוֹן וְעֹסֶק חֲבֵרוֹ הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ סוֹתֵר וְהוֹרֵס בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁהָיָה מִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי מָמוֹן וְעֹסֶק הַזֶּה שֶׁל חֲבֵרוֹ וְכַנַ"ל. אֲבָל עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּבְחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְכוּ' כַּנַ"ל. כִּי עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה הוּא חוֹזֵר וּמְעוֹרֵר אֶת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא תִּקּוּן הַגְּזֵלָה כַּנַ"ל, וְאָז עַל יְדֵי הַחֶסֶד הַזֶּה לֹא דַּי שֶׁנִּתְתַּקֵּן הַגְּזֵלָה אַף גַּם נִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הַפֶּךְ בִּבְחִינַת עֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת שֶׁאַחַר כְּךָ נֶחְשָׁב גַּם כָּל מַעֲשֵׂה הַגְּזֵלָן שֶׁעָשָׂה בַּחֵפֶץ הַנִּגְזָל לַעֲשִׂיָה גְּמוּרָה עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁקְּנָאָה הַגְּזֵלָן בִּשְׁנוּי מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ, כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה נִתְתַּקֵּן הַגְּזֵלָה עַל יְדֵי חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁנִּתְעוֹרְרִין תָּמִיד עַל יְדֵי כָּל מַעֲשֶׂה וּמְלֶאכֶת הָאָדָם בְּכַשְׁרוּת כַּנַ"ל. וְעַכְשָׁו נִתְתַּקֵּן הַגְּזֵלָה בִּבְחִינָה זוֹ עַד שֶׁנֶּחְשָׁב מַעֲשֵׂה הַגְּזֵלָה לַעֲשִׂיָה וְקִנְיָן שֶׁקּוֹנֶה אוֹתָהּ עַל יְדֵי זֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת תַּקָּנַת הַשָּׁבִים וְקִנְיַן הַגְּזֵלָן בִּשְׁנוּי מַעֲשֶׂה, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַחֲזִיר אֶת הַגְּזֵלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה אוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַחֲזִירָהּ מֵעַצְמוֹ רַק הַבַּיִת דִּין כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִיָּדוֹ, שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהַבַּיִת דִּין מַכְרִיחִים אוֹתוֹ לְקַיֵּם הַדָּת וְלַהֲשִׁיבָהּ אָז נִתְעוֹרֵר בְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַגְּזֵלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַיֵּם ה' יִתְבָּרַךְ הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ עַד שֶׁנֶּחְשָׁב שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה שֶׁל הַגְּזֵלָן לַעֲשִׂיָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל אָדָם קוֹנֶה חֶפְצוֹ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית עַל יְדֵי עֲשִׂיָתוֹ וְכַנַ"ל:

אות ז

נִמְצָא שֶׁכָּל זֶה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהַגְּזֵלָן קוֹנֶה הַחֵפֶץ בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה וְאֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִיר הַקּוֹרָה מֵהַבִּנְיָן מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים כִּי אִם דְּמִים וְכוּ', כָּל זֶה מוֹרֶה עַל גֹּדֶל כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּרְמְזָה בַּפָּסוּק וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה כַּנַ"ל. שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּהַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל לַהֲפֹךְ הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת. וְעַל כֵּן נֶחְשָׁב מַעֲשֵׂה הַגְּזֵלָן לְמַעֲשֶׂה וְקִנְיָן כַּנַ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת קִיּוּם הַגְּזֵלָן וְכָל הַחוֹטְאִים גַּם קֹדֶם שֶׁיְּשׁוּבוּ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת תְּשׁוּבָה, מִבְּחִינַת חֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי

וְזֶה ה' יִתְבָּרַךְ מַאֲרִיךְ לָהֶם אַפּוֹ עַד שֶׁיְּשׁוּבוּ, כִּי בְּכֹחַ הַחֶסֶד הַזֶּה ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּעֵת שֶׁעוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן נֶחְשָׁב מַעֲשֵׂה הַגַּזְלָן לְקַנְיָן וְכוּ' כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁמְּקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם עַד שֶׁיְּשׁוּבוּ וְאָז נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְנִתְהַפֵּךְ מֵעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

אות ח

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּסֵכֶת הֶחָג בֶּחָג עָשׂוּ תַּקָּנַת הַשָּׁבִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קִבָּעָהּ בְּבִנְיָן, כִּי כְּבָר נִתְבָּאֵר שֶׁבְּחִינַת תַּקָּנַת הַשָּׁבִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַחֶסֶד חִנָּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּסֵכַּת הֶחָג עָשׂוּ תַּקָּנַת הַשָּׁבִים בְּיוֹתֵר שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קִבָּעָהּ אֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִיר גּוּף הַקּוֹרָה, כִּי סֵכָּה נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מֵחֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה עַל אֲשֶׁר מְעַלְתָּם (סִימָן מח), עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן עָשׂוּ בּוֹ תַּקָּנַת הַשָּׁבִים בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל:

גזלה ד:

כָּל הַגַּזְלָנִים מְשַׁלְּמִין כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה, כִּי הֶשָּׁבַת הַגְּזֵלָה הִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל וְכוּ':

וְכַמּוּבָא פָּסוּק זֶה בְּסִפְרֵי מוּסָר לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא לְהַחֲזִיר הַדָּבָר לְמָקוֹם שֶׁנִּלְקַח מִשָּׁם בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאוֹזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן, (כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶשָּׁבַת הַגְּזֵלָה, בְּחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל וְכוּ'. כִּי גַּם כָּל הַחֲטָאִים נִקְרָאִים גְּזֵלָה עַל שֵׁם שֶׁגּוֹזֵל הַדָּבָר מִשָּׁרְשׁוֹ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ. 'אָבִיו' דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. נִמְצָא שֶׁהֶשָּׁבַת הַגְּזֵלָה וְתַשְׁלוּמֶיהָ הוּא בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה. וּתְשׁוּבָה הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר' הָא"ב יוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּמַעֲלֶה כָּל הַיָּמִים לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְכֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַתְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכֶה לָבֹא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְשָׁם נִתְבַּטֵּל כָּל הַזְּמַן וְהַיָּמִים שֶׁחָטָא וּפָגַם בָּהֶם בִּבְחִינַת וְהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יִפָּלוּ וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלַד בִּבְחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן, כַּמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן סא עַל פָּסוּק זֶה עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן כָּל הַגַּזְלָנִים מְשַׁלְּמִים כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה, כִּי תַּשְׁלוּמֵי הַגְּזֵלָה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁכָּל הַזְּמַן נִתְבַּטֵּל וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עֲדַיִן הוּא הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה וְכָל הַזְּמַן וְהַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בִּימֵי הַגְּזֵלָה בְּעֵת שֶׁהָיָה עָוֹן הַגְּזֵלָה בְּיָדוֹ נִתְבַּטְּלִים וְנֶחְשָׁבִים כְּלֹא הָיוּ,

כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַהִתְשׁוּבָה שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עַתָּה הוּא הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן תַּשְׁלוּמֵי הַגְּזֵלָה הוּא רַק כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה, כִּי כָּל הַזְּמַן שֶׁעָבַר בֵּימֵי הַגְּזֵלָה נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי בְּחִינַת הַהִתְשׁוּבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי הַגְּזֵלָה וְכַנַּ"ל:

כִּי בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁהֶבִיאוֹ לִידֵי עָוֹן הֶחָמוּר הַזֶּה לִגְזֹל אוֹ לַעֲשֹׁק אוֹ לְהַטְעוֹת וּלְרַמּוֹת אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ' הַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלָיו כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּא לִידֵי עָוֹן הֶחָמוּר הַזֶּה שֶׁל גְּזֵלָה וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁנִּפַּל תַּחַת הַזְּמַן בְּיוֹתֵר, כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן מַה שֶּׁרוֹדְפִים אַחַר פַּרְנָסָתָם בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁבָּאִים לִידֵי גְּזֵלָה הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁהֵם דּוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה וְאֵינָם מַמְתִּינִים לִישׁוּעַת ה'. כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מִקְּרֵנֵי רְאֵמִים וְעַד בֵּיצֵי כִּנִּים. רַק עַל פִּי רֹב אֵין נוֹתְנִין לְהָאָדָם פַּרְנָסָתוֹ מְזֻמָּן תֵּכֶף וּמִיָּד רַק צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד יָבֹא עִתּוֹ וּזְמַנּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

בְּשִׁמְךָ יְקָרָאוּךְ וְכוּ' וּמִשֶּׁלְךָ יִתְּנוּ לָךְ, אֵין אָדָם נוֹגֵעַ וְכוּ' וְצָרִיךְ הָאָדָם רַק לְהַמְתִּין וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָתוֹ תָּמִיד וְכַמּוּבָא בִּשְׁיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁאָמַר אִם לֹא הָיָה מַמְתִּין וְכוּ'. כִּי הָעִקָּר מַה שֶּׁבְּנֵי אָדָם נִכְשָׁלִים בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה בְּכַמָּה מִינֵי פְּגָמִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, הַכֹּל רַק עַל יְדֵי שֶׁאֵינָם מַמְתִּינִים עַד יָבוֹא הָעֵת וְהַזְּמַן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַשְׁפִּיעַ לוֹ הַפַּרְנָסָה בְּנָקֵל רַק הֵם דּוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה וְעַל יְדֵי זֶה הֵם בָּאִים לְכַמָּה פְּגָמִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁבָּאִים לִידֵי גְּזֵלָה מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁנּוֹפְלִים תַּחַת הַזְּמַן וְאֵינָם מְשִׂימִים אֶל לֵב שֶׁכָּל הַזְּמַן שֶׁל זֶה הָעוֹלָם פּוֹרֵחַ וְשָׁט כְּהֶרֶף עַיִן וּבֶאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, כִּי עִקַּר הַזְּמַן שֶׁנִּדְמֶה שֶׁיֵּשׁ זְמַן הוּא רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת כִּי אִם הָיָה זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וְכַמְבֹאָר כָּל זֶה עַל פָּסוּק אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ בַּסִּימָן הַנַּ"ל. וּבְוַדַּאי אִם הָיָה מִסְתַּכֵּל הֵיטֵב עַל בְּטוּל הַזְּמַן לֹא הָיָה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה וְהָיָה מַמְתִּין תָּמִיד עַל הַפַּרְנָסָה עַד יָבוֹא עִתּוֹ וְלֹא הָיָה נִכְשָׁל בְּשׁוּם גְּזֵלָה וְעַוְלָה. וַאֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר לֹא הָיָה לָהוּט וְטָרוּד כָּל כָּךְ בִּיגִיעוֹת וְסַכָּנוֹת כָּאֵלֶּה בִּשְׁבִיל הַמָּמוֹן רַק הָיָה מַמְתִּין לִישׁוּעַת ה'. כִּי רֶגַע קַלָּה בְּוַדַּאי בְּקַל יְכוֹלִין לְהַמְתִּין וּמִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת אֲמִתִּי אֲזַי כָּל הַזְּמַן שֶׁל הָעוֹלָם הוּא רַק רֶגַע קַלָּה, כִּי הַזְּמַן פּוֹרֵחַ מְאֹד מְאֹד, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר פְּגַם הַגְּזֵלָה נִמְשָׁךְ רַק מֵחֲמַת שֶׁנִּפַּל בְּיוֹתֵר תַּחַת הַזְּמַן וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ד: הָעֲשׁוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. 'תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ תַּחַת הַזְּמַן שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲשׁוּקִים וְהַגְּזֵלוֹת וְכַנַּ"ל. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל תַּאֲוַת מָמוֹן נִמְשָׁךְ מִכְּסִילוּת וְחֶסְרוֹן הַדַּעַת בִּבְחִינַת לֵב כְּסִיל לִשְׁמֹאלוֹ שֶׁמִּשָּׁם הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּשְׁמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכוּ'. (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן סט בְּעִנְיַן חֹמֶר אִסּוּר גְּזֵלָה, עַיֵּן שָׁם) וְשָׁם עִקַּר הַטָּעוּת שֶׁל הַזְּמַן

שֶׁנִּדְמֶה שֶׁיֵּשׁ זְמַן שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ רַק מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֶשְׁבֵּת הַגְּזֵלָה שֶׁהִוא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה הִוא בְּבְחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַגְּזֵלָה שֶׁהִוא פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל יְדֵי בִּטּוּל הַזְּמַן וְכַנַּ"ל:

גזלה ה:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין' סִימָן כ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה. מְבֹאָר שָׁם עִנְיַן פְּגַם הַכָּאַת הַצּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁטָּעָה מֹשֶׁה וְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם מַטֵּה עֻזּוֹ שֶׁהֵם הַכֹּחַ שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ בִּשְׁעַת הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה. וּבֶאֱמֶת לֹא צִוָּה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ לִקַּח אֶת מַטֵּה עֻזּוֹ הַנַּ"ל כִּי אִם בִּשְׁבִיל לְהַקְהִיל אֶת הָעֵדָה לְהַכְנִיעַ רִשְׁעוּתָם וְכוּ'. אֲבָל בִּתְפִלָּה צָרִיךְ לֶעֱמֹד כְּדַל וּכְרָשׁ וּצְרִיכִים לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם כָּל הַקָּהָל הַבָּאִים לִשְׁמֹעַ אֶת הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁתְּהֵא תְּפִלַּת רַבִּים וְכוּ' וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה אֵין לְאָדָם לִדְחֹק אֶת עַצְמוֹ עַל שׁוּם דָּבָר אֶלָּא יְבַקֵּשׁ בְּתַחֲנוּנִים אִם יִתֵּן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן וְאִם לָאו לָאו, כִּי אָסוּר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה, כִּי הוּא כְּמוֹ שֶׁלּוֹקְחִין אֵיזֶה דָּבָר בְּאֹנֶס וּבְכֹחַ, כְּמוֹ כֵן הוּא כְּשֶׁמִּתְעַקְּשִׁין וְדוֹחֲקִין עַצְמוֹ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה דַּוְקָא בַּקָּשָׁתוֹ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין זוֹכִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְהָעִקָּר שֶׁיַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה' עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֶלֵי אֵשׁ וְכוּ' וִיבַקֵּשׁ בְּתַחֲנוּנִים דַּיְקָא וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

וְעַיֵּן עוֹד בְּסִימָן קצו מַה שֶּׁמְּבֹאָר עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְשֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל אַל תַּעֲשֶׂה תְּפִלָּתְךָ קֶבַע, שֶׁהוּא מִי שֶׁדּוֹחֵק אֶת עַצְמוֹ וּמִתְעַקֵּשׁ שֶׁבְּהֶכְרֵחַ יַעֲשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ אֶת בַּקָּשָׁתוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלּוֹת קֶבַע לְשׁוֹן גְּזֵלָה כְּמוֹ וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ וְכוּ' אֶלָּא יִתְפַּלֵּל רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת הָעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשַׁק שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל תְּשׁוּבָה עַל כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כַּמְבֹאָר בְּהַרְבֵּה סִפְרֵי מוּסָר שֶׁהֵבִיאוּ פְּסוּק זֶה לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה. כִּי הַבַּעַל עֲבֵרָה הוּא נִקְרָא גַּזְלָן בְּחִינַת גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁהֵם קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן כָּל הַנֶּהֱנֶה מֵעוֹלָם הַזֶּה בְּהֶתֵּר רַק שֶׁהוּא בְּלֹא בְּרָכָה נִקְרָא גַּזְלָן בְּחִינַת גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנֶּהֱנֶה בְּאִסּוּר חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן גַּם הַיֵּצֶר הָרָע נִקְרָא גַּזְלָן וְחָמְסָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַיֵּצֶר הָרָע, (כַּמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ

בְּרֵאשִׁית פֶּרֶק נד) הֲיֵשׁ גַּזְלָן גָּדוֹל מִזֶּה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנָּצֵלֵנִי. וְעַל כֵּן תִּקְּנוּ תַּקָּנַת הַשָּׁבִים בְּיוֹתֵר בְּדִינֵי גְּזֵלָה, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכַמָּה דִּינֵי הֲשָׁבַת הַגְּזֵלָה שֶׁהֵקֵלּוּ עָלָיו מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים:

אות ג

כִּי עִקַּר כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מְקַבְּלִין רַק מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִין בָּזֶה כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם וּלְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָם לְהָשִׁיב הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין וּמְגַלִּין לְיִשְׂרָאֵל הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב לַהֲשִׁיבָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי זֶה כָּל כַּוָּנָתָם הַקְּדוֹשָׁה בְּהִתְגַּלּוּת תּוֹרָתָם לְהָבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל לִידֵי תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. אֲבָל זֶה הָעֵסֶק לְהַחֲזִיר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי לְבַעַל בְּחִירָה קָשֶׁה מְאֹד לַעֲזֹר, כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן). וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּכָל הַתְּקוּנִים הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וּבָא לְצִיּוֹן גֹּאֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת הַתְּשׁוּבָה, וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקֹלוֹ וְשַׁב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וְכוּ' עַד וֶהֱבִיאֲךָ ה' אֱלֹקֶיךָ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ'. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזְהֵר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ הַחִדּוּשֵׁי תוֹרָה רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְלֹא בְּכֹחַ וּבְאֹנֶס חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָז אִי אֶפְשָׁר לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְיֵשׁ לְבָאֵר יוֹתֵר בָּזֶה, כִּי אִיתָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית שֶׁאִם יֹאמְרוּ הָעַכּוּ"ם לִסְטִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם אוֹמְרִים כָּל הָאָרֶץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרָצוֹנוֹ וְכוּ' וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכְבֹּשׁ מֵהֶם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁמַּרְאִים לָהֶם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁפּוֹתַחַת בִּבְרֵאשִׁית שֶׁכָּל הָאָרֶץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֵין שְׁלֵמוּת בְּהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מַמְשִׁיכִין הַתּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ' רַק בְּכֹחַ וּבְאֹנֶס וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי וְכוּ'. כִּי לְפִי עִנְיָן קְדֻשָּׁתָם נֶחְשָׁב זֶה לְאֵיזֶה פְּגָם בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל כֵּן אָז אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם לְגַלּוֹת לָהֶם שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם וְאָז אִי אֶפְשָׁר לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵהֶם כִּי יֹאמְרוּ לִסְטִים אַתֶּם מֻחָמֶת שֶׁבָּאִים לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּכֹחַ הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁכָה עַל יְדֵי תְּפִלַּת קֶבַע שֶׁנֶּחְשָׁב כְּגֵזֶלָה כַּנַּ"ל עַל כֵּן אָז אֵין כֹּחַ לְבַטֵּל קִטְרוּגָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי יֹאמְרוּ לִסְטִים אַתֶּם. לִסְטִים דַּיְקָא מֵאַחַר שֶׁגַּם כֹּחַ הַתְּפִלָּה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשְׁכָה הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ בָּאִים לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיְתָה גַּם כֵּן בִּבְחִינַת גְּזֵלָה וְאֹנֶס עַל כֵּן עֲדַיִן

הֵם יְכוֹלִים לוֹמַר לִסְטִים אַתֶּם וְכַנַּ"ל. וּכְשֶׁאֵין לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוּת עַד שֶׁיְּכוֹלִין לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יָדָהּ אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְהָשִׁיב בִּתְשׁוּבָה עַל יָדָהּ. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בִּתְפִלַּת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ' עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יָדָהּ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה מְרֻמָּז בְּדִינֵי הֶשְׁבֵּת הַגְּזֵלָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה עַל כָּל הַחֲטָאִים הוּא לְתַקֵּן פְּגַם הַגְּזֵלָה בְּחִינַת גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים דַּיְקָא וְלֹא בְּכֹחַ וּבְאֹנֶס שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּזֵלָה. נִמְצָא שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּתַקְּנִים שֹׁרֶשׁ פְּגַם הַגְּזֵלָה בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם בִּתְפִלָּתָם הַקְּדוֹשָׁה אֵינָם בָּאִים בִּבְחִינַת גְּזֵלָה. וְעַל כֵּן נִקְרָא תִּקּוּן הַגְּזֵלָה בְּחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְכוּ', כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה בְּשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא מַה שֶּׁאֵין בָּאִים בִּתְפִלָּתָם בְּכֹחַ בִּבְחִינַת גְּזֵלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַחֲזִירִין בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה וְכַנַּ"ל:

אות ד

כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אַחַר שֶׁטָּעָה בְּסוֹד זֶה בְּהַכָּאַת הַצּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִסְתַּלֵּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי וְכוּ' אַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי שָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל זֶה וּמֵאָז הִתְפַּלֵּל כָּל תְּפִלּוֹתָיו רַק בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר. לְשׁוֹן רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וּמַתְּנַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכֵמוּבָא שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל פָּסוּק זֶה. וְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת מְאֹד בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּמִנְיָן וָאֶתְחַנַּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא מִלֵּא ה' יִתְבָּרַךְ שְׁאֵלָתוֹ וְאָמַר לוֹ רַב לָךְ וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי פָּעַל הַרְבֵּה עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתָיו שֶׁבִּקֵּשׁ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְשָׁב וְתִקֵּן הַפְּגָם שֶׁפָּגַם בְּהַכָּאַת הַצּוּר, וּבִפְרָט עַל יְדֵי הִסְתַּלְקוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמַּה שֶּׁנֶּחְסַר עַל יָדָם נִתְתַּקֵּן עַל יָדָם. וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין עַתָּה כֹּחַ כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמַחֲזִירִין וּמְשִׁיבִין בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה וְכַנַּ"ל. כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל כְּשֶׁנִּכְשָׁל בְּאֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה הִיא לְטוֹבָתֵנוּ כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּבוּ עַל יְדֵי זֶה בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כְּדַרְכָּם הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל שְׁגִיאָה פְּחוּתָה מְחוּט הַשַּׁעֲרָה עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה גְּדוֹלָה וְרָבָּה מְאֹד וְעַל יְדֵי זֶה מְזַכִּים אוֹתָנוּ בִּתְשׁוּבָה בִּבְחִינַת אֵלּוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁאֵין אָדָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשַׁל בָּהֶם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה וְכוּ' (וְכֵמוּבָא בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם סִימָן כב) מִכָּל שֶׁכֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל כֵּן עַתָּה כָּל תִּקּוּנֵינוּ וְכָל תִּקְוָתֵנוּ לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה

שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַתָּה הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְלֹא בִּבְחִינַת קֶבַע וּגְזֵלָה וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הִתְעוֹרְרוּת לְכָל הַפּוֹגְמִים וּלְכָל בַּעֲלֵי עֲבֵרוֹת שֶׁנִּקְרָאִים אַנְשֵׁי חָמָס וְגַזְלָנִים כַּנַּ"ל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁהִוא בְּחִינַת תִּקּוּן הַגְּזֵלָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן מְרֻמָּז תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה בַּהֲשָׁבַת הַגְּזֵלָה וְכַנַּ"ל:

אות ה

וְהִנֵּה הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת אִם אָמְנָם נֶאֱמְרָה בְּרוּם גְּבְהֵי מְרוֹמִים, כִּי מְבֻאָר שָׁם סוֹד שְׁגִיאַת הַכָּאַת הַצּוּר שֶׁהוּא בְּוַדַּאי דַּק מִן הַדַּק, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּוַדַּאי יָדַע שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכַאֲשֶׁר נָהַג כָּל יָמָיו, וּבִפְרָט בְּחֵטְא הָעֶגֶל וּמְרַגְּלִים שֶׁבִּקֵּשׁ סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה רַק בְּעֵת הַכָּאַת הַצּוּר בִּלְבָּלוּ אוֹתוֹ הַמִּתְנַגְּדִים וְהַחוֹלְקִים עַד שֶׁבָּא לִידֵי טָעוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הֶעְשַׁן יְהוֹלֵל חָכָם וְיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן הַטָּעָיוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְזֶהוּ, כִּי הֶעְשַׁן יְהוֹלֵל חָכָם, 'עֹשֶׁק' דִּיְקָא, כִּי כָּל רִשְׁעוּתָם וּמַחֲלֹקְתָּם שֶׁל דָּתָן וַאֲבִירָם וְכָל הַחוֹלְקִים הֵם בְּחִינַת עֹשֶׁק וְגָזֵל וְכַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ גַּם אֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה לְמֹשֶׁה שֶׁלֹּא הִמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְזֶהוּ, וְיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה, 'לֵב מַתָּנָה' דַּיְקָא בְּחִינַת לִבּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁבְּוַדַּאי הָיָה דַּרְכּוֹ תָּמִיד לְהִתְפַּלֵּל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְעַל יְדֵי הָעֹשֶׁק וְהַגָּזֵל הוֹלְלוּ חָכָם בְּחִינַת מֹשֶׁה עַד וְיאַבֵּד לֵב מַתָּנָה. לֵב מַתָּנָה דַּיְקָא בְּחִינַת לִבּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁלִּבּוֹ הָיָה בְּחִינַת לֵב מַתָּנָה שֶׁבִּקֵּשׁ וְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד בְּרַחֲמִים וּמַתָּנַת חִנָּם וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי הָעֹשֶׁק שֶׁלָּהֶם טָעָה גַּם כֵּן וְדָחַק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹשֶׁק וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות ו

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶאֱמְרָה לְעִנְיַן צַדִּיקִים הַגְּבוֹהִים מְאֹד גְּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ. אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהוֹצִיא מִזֹּאת הַתּוֹרָה עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת לְנַפְשׁוֹ אֲפִלּוּ הַקְּטָן שֶׁבִּקְטַנִּים (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן סִימָן סא שֶׁמִּכָּל מָקוֹם שֶׁלּוֹמְדִין צְרִיכִין לְהוֹצִיא לְנַפְשׁוֹ עֵצוֹת וּמִשְׁפְּטֵי אֱמֶת וְהַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת). וְהַיּוֹצֵא לָנוּ מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת הוּא מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וּבִשְׁבִיל זֶה אֵין לְאָדָם לְדַחֹק אֶת עַצְמוֹ עַל שׁוּם דָּבָר אֶלָּא יְבַקֵּשׁ בְּתַחֲנוּנִים אִם יִתֵּן ה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן וְאִם לָאו לָאו וְכוּ' וְזֶה אַזְהָרָה עַל כָּל אָדָם. וְכֵן שְׁאָרֵי הַהַקְדָּמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמְבֹאָרִים שָׁם הֵם נִצְרָכִים מְאֹד לְכָל אָדָם הָרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ ה'. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם 'נוֹתֵן הַתּוֹרָה', שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֵץ יָבֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכִי צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לְהִשְׁתַּדֵּל לִלְמֹד בְּכָל יוֹם בְּחֶשֶׁק חָדָשׁ שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. גַּם כָּל מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְבָאֵר אֵיזֶה בֵּאוּר

וּפֵרוּשׁ בְּמַה שֶׁלּוֹמֵד. וְעַל כָּל זֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ לֵילֵךְ עִם הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּדַע כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַלִּמּוּד הוּא שֶׁיִּמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ שֶׁיִּלְמֹד עִם חֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת דְּקֻדָּשָׁה. וְצָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ מֹלֶב הָעֶלְיוֹן דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ וְעַל יְדֵי כֵּן יַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי תּוֹרָה גַּם כֵּן מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְצָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד בָּאַזְהָרָה הַנַּ"ל לְבִלְתִּי לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהֵם הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה רַק לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע עַל יְדֵי בְּחִינַת מַטֶּה עֹז, הַיְנוּ כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה מַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר עַל פָּסוּק, וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע בְּסִימָן רפב. וּכְשֶׁרוֹצֶה לְגַשֵּׁשׁ אֶל הַקֹּדֶשׁ לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְהַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לְהַפִּילוֹ מֵרִבּוּי קְלִקּוּלָיו הָעֲצוּמִים וְאוֹמֵר לוֹ מִי אַתָּה שֶׁתַּעֲסֹק בַּתּוֹרָה אֲחֲרֵי שֶׁקִּלְקַלְתָּ כָּל כָּךְ, אֲזַי צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת מַטֶּה עֹז שֶׁלּוֹ, גַּם יִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהוּא חוֹסֶה בָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע בִּבְחִינַת וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ. אֲבָל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻכְרָח לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיְּבָאֵר לוֹ הַתּוֹרָה שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין הֵיטֵב מַה שֶּׁלּוֹמֵד אוֹ לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד עִם רַבִּים אוֹ לִדְרֹשׁ בָּרַבִּים, צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְלֹא יִתְלֶה בְּשׂוּם זְכוּת וְלֹא יִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל רַק אִם יִתֵּן ה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן וְכוּ':

אות ז

כִּי בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל פֶּגֶם הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה בָּזֶה נִכְשָׁלִים הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים עַד שֶׁנּוֹגֵעַ הַפֶּגֶם גַּם בְּצַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים בִּבְחִינַת כִּי הָעִשָּׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְכוּ' וְכַנַּ"ל. כִּי כָּל הָעֲבֵרוֹת וְהַפְּגָמִים שֶׁל כָּל בַּעֲלֵי עֲבֵרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַמְתִּין כִּי אֵין הַיֵּצֶר הָרַע מָצוּי אֶלָּא לְשָׁעָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאִם הָיָה מַמְתִּין אֵיזֶה שָׁעָה הָיָה זוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אוֹתָן מַצָּעוֹת שֶׁהִצִּיעָה לוֹ בְּאִסּוּר הִצִּיעָה לוֹ בְּהֶתֵּר וְכֵן הָרְבֵּה. וְזֶה עִקַּר הַחֵטְא וְהַפֶּגֶם שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא הִמְתִּין עִם זִוּוּגוֹ עַד לֵיל שַׁבָּת וְלֹא דַּי בָּזֶה רַק רָצָה תֵּכֶף לֵידַע כָּל הַיְדִיעוֹת שֶׁהָיוּ נֶעְלָמִים מִמֶּנּוּ שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר הֶסָּתַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע, נִמְצָא שֶׁדְּחַק אֶת הַשָּׁעָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן, אֲוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע כַּעְסוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה פָּסוּק זֶה עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן. וּכְתִיב, קְצַר אַפַּיִם יַעֲשֶׂה אִוֶּלֶת. וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה כּוֹבֵשׁ תַּאֲוָתוֹ וְלֹא הָיָה אוֹכֵל מֵעֵץ הַדַּעַת וְכוּ' גַּם כֵּן הָיָה צָרִיךְ לְהַמְתִּין לִישׁוּעַת ה' וּלְהִתְפַּלֵּל בְּתַחֲנוּנִים

עַד שֶׁהָיָה מַשִּׂיג מַה שֶּׁהָיָה מוּכָן לְהַשִּׂיג. וְהוּא אָזִיל בָּתַר אִפְּכָא שֶׁלֹּא כְּבַשׁ תַּאֲוָתוֹ וְלֹא רָצָה לְהַמְתִּין אַף גַּם רָצָה לֵידַע וּלְהַשִּׂיג מִיָּד כָּל הַיְדִיעוֹת הַנֶּעְלָמוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַפֶּגֶם שֶׁל כָּל הַמְחַקְרִים שֶׁלֹּא שִׁבְּרוּ תַּאֲוָתָם כְּלָל וְרוֹצִים תֵּכֶף לֵידַע הַכֹּל לֵידַע מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לֵידַע שׁוּם הַשָּׂגָה אֲמִתִּית כִּי אִם כְּשֶׁמְשַׁבְּרִין תַּאֲוָתוֹ כְּמוֹ אֲבוֹת הָעוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְלֹא יִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה רַק לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה בְּתַחֲנוּנִים וִיבַקֵּשׁ מַתְּנַת חִנָּם עַד יְרַחֵם ה' כַּנַּ"ל:

אות ח

וְעַל כֵּן אֶפְלוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד, זִכְרָם יָגֵן עָלֵינוּ, שְׁגוּ בָּזֶה כָּל אֶחָד אֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה. וְאִם נָדְקְדֵּק בָּזֶה נִמְצָא שֶׁכָּל הַפְּגָמִים שֶׁחָשְׁבוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים אֲבוֹת הָעוֹלָם כֻּלָּם הָיוּ בִּבְחִינָה זֹאת שֶׁלְּפִי בְּחִינַת קְדֻשָּׁתָם דָּחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה כְּמוֹ עִנְיַן אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁאָמַר בַּמֶּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה. שֶׁעִקַּר הַפֶּגֶם וְהַשְּׁגִיאָה שֶׁהָיָה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהִבְטִיחוֹ ה' יִתְבָּרַךְ אָז עַל יְרֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיָה רוֹצֶה שֶׁיֵּגְמַר הַדָּבָר מִיָּד וְלֵידַע מִיָּד בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ וְאֹפֶן יִירְשׁוּ אוֹתָהּ. כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁכָּל אֲבוֹת הָעוֹלָם הִסְתַּכְּלוּ עַל הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁיִּתְאַחֵר מְאֹד וְרָצוּ לְהַשִּׂיגוֹ מִיָּד. וְעַל כֵּן שְׁאַל אַבְרָהָם בַּמֶּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה, כִּי רָאָה מֵרָחוֹק בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִכְבְּשׁוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲבָל אַחַר כָּךְ יִגְלוּ מִשָּׁם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא יִהְיֶה בְּיָדָם וְתֶאֱרַךְ הַגָּלוּת מְאֹד. עַל כֵּן רָצָה לְדָחֹק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יוֹדִיעַ לוֹ תֵּכֶף הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן אֵיךְ יִירָשֶׁנָּה לָנֶצַח. וְעַל כֵּן פֶּגֶם בָּזֶה כִּי אָסוּר לְדָחֹק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא קֵץ הַפְּלָאוֹת:

וְכֵן יַעֲקֹב אָמַר נִסְתְּרָה דַּרְכִּי מֵה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁזֶּהוּ הָיָה הַפֶּגֶם שֶׁלּוֹ מֵחֲמַת שֶׁרָאָה צָרוֹתָיו הַמְרֻבִּים מֵעֲשָׂו וְלָבָן וְכוּ'. בִּפְרָט צָרַת יוֹסֵף וְהָיָה צָרִיךְ עַל זֶה רַק לְהִתְפַּלֵּל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וּבְוַדַּאי עָשָׂה כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ וְהִתְפַּלֵּל בְּוַדַּאי הַרְבֵּה אֲבָל מֵעֵצֶם צָרוֹתָיו בִּלְבְּלוּ דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַד שֶׁאָמַר נִסְתְּרָה דַּרְכִּי מֵה' וְכוּ'. כִּי דָּחַק אֶת הַשָּׁעָה לְפִי בְּחִינַת קְדֻשָּׁתוֹ וְלֹא הִמְתִּין כָּרָאוּי וְכוּ':

אות ט

וְיִצְחָק טָעָה בְּעֵשָׂו וְרָצָה לְבָרְכוֹ כִּי צַיִד בְּפִיו. כִּי הָיָה עוֹסֵק תָּמִיד לְלָחֹם עִם חַרְבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה. וְסָבַר יִצְחָק שֶׁכַּוָּנַת עֵשָׂו לְטוֹבָה לְלָחֹם עִם חַרְבּוֹ בְּשִׁבְיל יַעֲקֹב וְזַרְעוֹ כְּדֵי לְהַחֲזִיר לָהֶם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי רָאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם כְּשֶׁמְקַבְּלִין כֹּחַ מֵאֱדוֹם לַעֲנֹשׁ הַמּוֹנְעִים בְּחַרְבָּא וְקַטְלָא וְסָבַר יִצְחָק שֶׁזֶּה הַדָּבָר יִהְיֶה נַעֲשֶׂה תֵּכֶף. אֲבָל בֶּאֱמֶת טָעָה בָּזֶה, כִּי עֵשָׂו הָיָה רָשָׁע גָּמוּר וְלֹא חָפֵץ בַּבְּרָכָה וְהָיָה שׂוֹנֵא גָּדוֹל לְיַעֲקֹב וְלֹא לָחַם כְּלָל בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין

לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁמְּקַבְּלִין מֵאֱדוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל. זֶה יִהְיֶה רַק לֶעָתִיד בַּקֵּץ הָאַחֲרוֹן שֶׁיִּזְכּוּ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בְּכָל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל וְאָז יִהְיֶה אֱדוֹם מֻכְרָח בְּעַל כָּרְחוֹ לִתֵּן כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כֹּחַ הַחֶרֶב שֶׁלּוֹ. אֲבָל אָז לֹא הָיָה עֲדַיִן הַכֹּחַ לָזֶה וְעֵשָׂו הָיָה שׂוֹנֵא גָּדוֹל לְיַעֲקֹב עַל כֵּן שָׂנָה בָּזֶה שֶׁקִּרֵב אֶת עַשָׂו. וְהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ הָעֵת שֶׁיַּעֲקֹב יְקַבֵּל כֹּחַ מֵחַרְבּוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְכוּ' וּבֶאֱמֶת טָעָה בָּזֶה כַּנַּ"ל:

אות י

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ וְאַגִּידָה לָכֶם אֶת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ בִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה אָמַר, שֶׁמָּא יֵשׁ בֵּינֵיכֶם פָּסוּל כְּשֵׁם וְכוּ'. מִיָּד פָּתְחוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד כְּשֵׁם שֶׁאֵין בְּלִבְּךָ אֶלָּא אֶחָד כָּךְ אֵין בְּלִבֵּנוּ אֶלָּא אֶחָד. וְאָז הִתְחִיל לְדַבֵּר דְּבָרִים אֲחֵרִים וְקִנְטֵר אֶת הַשְּׁבָטִים רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְכוּ', הֵינוּ כִּי יַעֲקֹב טָעָה שֶׁבִּתְחִלָּה סָבַר שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ הָעֵת לְגַלּוֹת לָהֶם אֶת הַקֵּץ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנּוּ שְׁכִינָה וְעַל כֵּן סָבַר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אֵיזֶה פָּסוּל כַּנַּ"ל. כֵּיוָן שֶׁאָמְרוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְרָאָה שֶׁכָּל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וְאַף עַל פִּי כֵן נִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה עַל שֶׁבִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת אֶת הַקֵּץ שֶׁאָז הֵבִין מִיָּד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה בְּשׁוּם דָּבָר וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַקֵּץ הָאַחֲרוֹן לְשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת שֶׁזֶּה נֶעְלָם מִכָּל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים וַאֲפִלּוּ הַצַּדִּיקִים הַיּוֹדְעִים בָּזֶה קְצָת אָסוּר לְגַלּוֹת כִּי לִבֵּהּ לְפוּמֵּהּ לָא גָּלֵי, וְאָז הֵבִין גֹּדֶל הַפְּגָם שֶׁל הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה אֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים. וְעַל כֵּן אָז הִתְחִיל לְקַנְטֵר אֶת הַשִּׁלְשָׁה שְׁבָטִים עַל פְּגָמֵיהֶם וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה בְּעִנְיַן דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה בְּחִינַת פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר, הֵינוּ שֶׁהָלַךְ בְּחִפָּזוֹן וּבֶהָלָה גְּדוֹלָה וּבִלְבֵּל יְצוּעֵי אָבִיו וְעִקַּר הַפְּגָם הָיָה בִּבְחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה בְּחִינַת פַּחַז כַּמַּיִם, כִּי רְאוּבֵן הָיָה בְּוַדַּאי צַדִּיק גָּדוֹל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָאוֹמֵר רְאוּבֵן חָטָא אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה. רַק שֶׁהַפְּגָם שֶׁלּוֹ הָיָה שֶׁקִּנֵּא קִנְאַת אִמּוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּבֶאֱמֶת גַּם זֶה הָיָה פְּגָם גָּדוֹל וְעִקַּר הַפְּגָם בִּבְחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה. וּבָזֶה פּוֹגְמִים גַּם עַתָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי וְהֻבַּנְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה שֶׁאָמַר שֶׁזֶּה יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל אֲצַל כַּמָּה בְּנֵי אָדָם, וּבִפְרָט הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שֶׁבִּשְׁבִיל דָּבָר אֶחָד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁהוּא מִצְוָה הֵם מַפְקִירִים הַכֹּל וּבָאִים עַל יְדֵי זֶה לִידֵי קִלְקוּלִים רַבִּים וּבִפְרָט כְּשֶׁבָּאִים עַל יְדֵי זֶה לִידֵי מַחְלֹקֶת. וּכְשֶׁתִּעְיַן בְּכָל הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁהָיָה בֵּין הַצַּדִּיקִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַכֹּל הָיָה בִּבְחִינָה זֹאת שֶׁהַבַּעַל דָּבָר הִטְעָה אוֹתָם כְּאִלּוּ שֶׁכְּנֶגְדּוֹ פּוֹגֵם הַרְבֵּה וּמְצָוֶה לִמְסֹר נַפְשׁ לְרָדְפוֹ וְכוּ', וּבֶאֱמֶת שָׁגוּ בָּזֶה מְאֹד כִּי עַל

יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַכַּעַס אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּשׁוּם אֹפֶן רַק צְרִיכִין לְהִתְיַשֵּׁב הַרְבֵּה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה. וְהָעִקָּר לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּנַחֵהוּ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת וּלְהִתְיַשֵּׁב עַצְמוֹ הַרְבֵּה אִם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְרָדְפוֹ, וְאוּלַי כַּוָּנָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁנִי לַשָּׁמַיִם רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין דְּבָרָיו. וְגַם אָמְרוּ עָלָיו הַרְבֵּה שְׁקָרִים וּכְזָבִים בְּחִינַת אֲשֶׁר לֹא גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב. וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר. וְזֶה הָיָה בְּחִינַת הַפֶּגֶם שֶׁל רְאוּבֵן שֶׁכַּוָּנָתוֹ בְּוַדַּאי לַשָּׁמַיִם כִּי קִנֵּא קִנְאַת אִמּוֹ. אַף עַל פִּי כֵן פָּגַם בָּזֶה מְאֹד עַד שֶׁאָבַד עַל יְדֵי זֶה הַכְּהֻנָּה וְהַמַּלְכוּת וְכָל הַפֶּגֶם הָיָה בִּבְחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה בְּחִינַת פַּחַז כַּמַּיִם אַל תּוֹתַר וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וּבִפְרָט שִׁמְעוֹן וְלֵוִי פָּגְמוּ בָּזֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר, כִּי מָכְרוּ אֶת יוֹסֵף שֶׁהַכֹּל הָיָה בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁדָּחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה. וְסָבְרוּ שֶׁיִּתְקְנוּ הָעוֹלָם עַל יְדֵי מְכִירַת יוֹסֵף, כִּי רָאוּ שֶׁמַּבִּיא אֶת דִּבָּתָם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם וְרָאוּ שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ יָרְבָעָם וְאַחְאָב. עַל כֵּן לְפִי דַּעְתָּם רָצוּ לְהָרְגוֹ וְכַוָּנָתָם הָיָה בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יֵצֵא מִמֶּנּוּ יָרְבָעָם וְאַחְאָב וְכֵן שְׁאָרֵי סְבָרוֹת שֶׁל טָעוּת שֶׁהָיָה לָהֶם בָּזֶה. כִּי בְּוַדַּאי הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים אַךְ שָׁגוּ הַרְבֵּה וְעִקַּר הַפֶּגֶם הָיָה בִּבְחִינַת דּוֹחֵק הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁקִּנְטְרָם:

שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם. כְּלֵי חָמָס דַּיְקָא בְּחִינַת חָמָס וְגָזֵל שֶׁזֶּה הָיָה הַפֶּגֶם שֶׁלָּהֶם, כִּי הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה אָפְלוּ אִם הוּא צַדִּיק הוּא בְּחִינַת גַּזְלָן וְחָמְסָן כַּנַּ"ל:

אות יא

וְזֶה, יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ. כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ נִחַם בְּדַעְתּוֹ לְהַתְחִיל לְקָרֵב אֶת יְהוּדָה, כִּי רָאָה אַף עַל פִּי שֶׁהַשְׁבָטִים פָּגְמוּ בָּזֶה, אַף עַל פִּי כֵן רָאָה שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִתְתַּקֵּן הַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינַת יְהוּדָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא יְמַשִּׁיךְ הַתּוֹרָה בְּכָל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ וְיִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעֶשָׂו יִהְיֶה מֻכְרָח לִתֵּן לוֹ כֹּחַ הַחֶרֶב, כִּי יַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְעִם הַמַּטֶּה עֹז לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ כִּי אִם לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֲדָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ וְכוּ'. 'יוֹדוּךָ' דַּיְקָא בְּחִינַת רִבּוּי תְּפִלּוֹת שֶׁל דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא יְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בִּתְפִלָּתוֹ עִם כָּל נְפָשׁוֹת הַשּׁוֹמְעִים עַד שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתוֹ תְּפִלַּת רַבִּים וְיִהְיֶה לְכָל אֶחָד חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה.

וְזֶהוּ:יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ. כִּי בְּוַדַּאי יוֹדוּ וְיִשְׁבְּחוּ אוֹתוֹ כָּל אַחֶיךָ עַל יְדֵי שֶׁיְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִמָּהֶם בִּתְפִלָּתוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ וְכוּ' גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה וְכוּ'. הֵינוּ אַף עַל פִּי שֶׁלְּחַם מִלְחֶמֶת ה' הַרְבֵּה וְכָבֵשׁ מִלְחָמוֹת רַבּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז, אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ עִם גְּבוּרָתוֹ וּמַטֵּה עֻזּוֹ כִּי אִם לְהַכְנִיעַ הָרַע, אֲבָל כָּל תְּפִלּוֹתָיו הָיָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁבֵּרְכוֹ הַרְבֵּה בְּרִבּוּי יַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן וְכוּ' אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה וְכוּ'. הֵינוּ כִּי יַיִן הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת כַּיָּדוּעַ וִיהוּדָה בְּחִינַת מָשִׁיחַ

הִשְׁתַּמֵּשׁ הָרְבֵּה עִם הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהוּא בְּחִינַת יַיִן. וְאַף עַל פִּי כֵן הַתּוֹרָה קִבֵּל רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב. יַיִן בְּחִינַת גְּבוּרוֹת בְּחִינַת מַטֶּה עֹז הַנַּ"ל וְחָלָב הוּא בְּחִינַת רַכּוּת מֵאֲכַל תִּינוֹקוֹת רַכִּים, הַיְנוּ שֶׁבֵּרֵךְ אֶת יְהוּדָה בְּחִינַת דָּוִד מָשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁנֵי הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא יִטְעֶה בָּזֶה, שֶׁזֶּהוּ חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת מַטֵּה עֹז, וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב בְּחִינַת רַכּוּת וְתַחֲנוּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָנֹכִי הַיּוֹם רַךְ וּמָשִׁיחַ מֶלֶךְ (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּדָוִד (שְׁמוּאֵל ב) עֲדֵנוֹ הָעֶצְנִי, כְּשֶׁהָיָה יוֹצֵא לְמִלְחָמָה הָיָה מִתְקַשֶּׁה עַצְמוֹ כְּעֵץ וּכְשֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה הָיָה מְעֻדָּן עַצְמוֹ כְּתוֹלַעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִמְשְׁלָה הַתּוֹרָה בְּיַיִן וְחָלָב, כִּי צְרִיכִין לִשְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת אֵלּוּ לְהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כְּתִקּוּנוֹ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ לֹא יָסוּר מִיהוּדָה וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵלּוּ הַנְּשִׂיאִים וְרָאשֵׁי גָּלֻיּוֹת שֶׁל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַמּוֹשְׁלִים שֶׁל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁמּוֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל וּמַעֲמִידִין הַדַּת עַל תִּלּוֹ עַל יְדֵי זֶה, כָּל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל מַה שֶּׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ מֵהָעַכּוּ"ם בְּחִינַת עֻשְׁקִין לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים כְּדֵי לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁם בִּמְדִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין מֶמְשַׁלְתּוֹ שֶׁל עֻשְׁקִין עַתָּה אַף עַל פִּי כֵן כָּל הָעַכּוּ"ם נִמְשָׁכִים מִכֹּחוֹ כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ, לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וְכוּ' שֶׁלֹּא תִּתְבַּטֵּל הַמֶּמְשָׁלָה מִבֵּית דָּוִד בְּכֹחַ הָעַכּוּ"ם שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמְּקַבְּלִין הַכֹּחַ מֵאֱדוֹם וְכוּ' עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה שֶׁהוּא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁמַּמְשִׁיךְ מֵעַתָּה הַתּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ וְיִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל:

אות יב

וְזֶה בְּחִינַת מַרְאֵה הַסְּנֶה שָׂרָאָה מֹשֶׁה וְהִנֵּה הַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל וַיֹּאמֶר אָסוּרָה נָּא וְאֶרְאֶה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה, הַיְנוּ שֶׁמֹּשֶׁה רָאָה מַלְאַךְ ה' בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂרָאָה שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת גַּחֲלֵי אֵשׁ הַנַּ"ל בְּחִינַת דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הִתְפַּלֵּא מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה, כִּי הַסְּנֶה הוּא בְּחִינַת הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹבְבִים וְכוּ' אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים מִלָּבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, שֶׁעִקַּר הַכְנָעָתָם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי גַּחֲלֵי אֵשׁ הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל כֹּחַ מֵאֱדוֹם לְהַכְנִיעַ כָּל הַשּׁוֹנְאִים וְהַמּוֹנְעִים וּלְהַעֲמִיד הַדַּת עַל תִּלּוֹ וְלָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל, אֲבָל הוּא רָאָה מַלְאַךְ ה' בְּלַבַּת אֵשׁ שֶׁנִּתְגַּלָּה אֵלָיו לִתֵּן הַתּוֹרָה עַל יָדוֹ וְנִתְגַּלָּה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ בְּחִינַת דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְאַף עַל פִּי כֵן הַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ הַנַּ"ל וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל שֶׁעֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְכַלּוֹתוֹ לְבַטֵּל וּלְשַׁבֵּר הַמּוֹנְעִים. וְעַל כֵּן הִתְפַּלֵּא מְאֹד וְאָמַר אָסוּרָה נָּא

וְאָרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה עַל יְדֵי אֵשׁ הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. 'וַיַּרְא ה' כִּי סָר לִרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הִנֵּנִי לְכָהֳנָּה הִנֵּנִי לְמַלְכוּת. כִּי סָבַר שֶׁבְּוַדַּאי יִכְלֶה הַסְּנֶה שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים כַּנַּ"ל וְיָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיִגְמֹר הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁשָּׁם הַכְּהֻנָּה וְהַמַּלְכוּת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשָּׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים זֶה בְּחִינַת כְּהֻנָּה בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד בְּחִינַת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַתּוֹרָה בְּחִינַת כֹּהֵן בְּחִינַת יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל. וּמַלְכוּת זֶה בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל בְּחִינַת ה' בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ, בְּחִינַת עַד אֶשֶׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן רְדֵה וְכוּ'. בְּחִינַת הַכְנָעַת הָרַע עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַמֶּלֶךְ לְלָחֹם מִלְחֶמֶת ה' לְהַכְנִיעַ הָרַע. וְסָבַר מֹשֶׁה שֶׁכְּבָר נִמְשְׁכוּ כָּל הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה בִּשְׁלֵמוּת עַל כֵּן אָמַר הִנֵּנִי לְכְהֻנָּה וּלְמַלְכוּת וְכַנַּ"ל. וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו אַל תִּקְרַב הֲלוֹם וְכוּ'. כִּי עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הָעֵת. שַׁל נְעָלֶךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, נַעַל זֶה בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר חֹזֶק הָאָדָם הוּא עַל רַגְלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת. וְעַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִפְגְּמוּ הָרַגְלַיִן שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת סִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵכַיִם כּוֹשְׁלוֹת. וּכְשֶׁשָּׁב וְה' יִתְבָּרַךְ עָסַק בְּתִקּוּנוֹ כְּתִיב, וַיַּעַשׂ ה' וְכוּ' כָּתְנוֹת עוֹר בְּחִינַת מְנַעֲלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן שֶׁיּוּכַל לְהִתְקַיֵּם יְמֵי חַיָּיו לַעֲמֹד עַל רַגְלָיו עַל יְדֵי מְנַעֲלִים שֶׁהֵם שְׁמִירָה לָרַגְלַיִן שֶׁהֵם עִקַּר קִיּוּם וַעֲמִידַת הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם לְלָחֹם מִלְחֶמֶת ה' לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע:

וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הַזְּהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד עַל הַמְּנַעֲלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ וְיִקַּח מְנַעֲלִים, לְרַגְלָיו, וְעַל כֵּן גְּבוּרַת הַמִּלְחָמָה נִזְכָּר בִּבְחִינַת קִיּוּם הַמְּנַעֲלִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא נִתַּק שְׂרוֹךְ נְעָלָיו (יְשַׁעְיָה ה). נִמְצָא שֶׁהַמְּנַעֲלִים בַּקְּדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָאָדָם לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁעִקַּר אֲחִיזָתוֹ בָּרַגְלָיו כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי שֶׁהַמְּנַעֲלִים יְקָרִים וּמֻכְרָחִים מְאֹד לְלָחֹם עַל יָדָם כִּי הֵם בִּבְחִינַת מַטֵּה עֹז כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁנִּכְנָסִין לְתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה צָרִיךְ לְחָלֵץ אוֹתָם בִּבְחִינַת לֹא יִכָּנֵס אָדָם לְהַר הַבַּיִת לֹא בְּמַקְלוֹ וְלֹא בִּמְנַעֲלוֹ. כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שָׁם עִקַּר הַתְּפִלָּה לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה הֵיוֹצֵא מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה. עַל כֵּן אָסוּר לִכָּנֵס לְשָׁם בִּמְנַעֲלוֹ בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, בְּמַקְלוֹ וּבִמְנַעֲלוֹ, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת בְּחִינַת מַקֵּל וּמַטֵּה עֹז הַנַּ"ל, כִּי שָׁם צְרִיכִין רַק רַחֲמִים פְּשׁוּטִים וְתַחֲנוּנִים גְּדוֹלִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ וְכוּ', כִּי עֲדַיִן צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל בִּשְׁעַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז דַּיְקָא תִּזְכֶּה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּכְלֶה הַסְּנֶה שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים כַּנַּ"ל. כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת

קֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם כָּל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁכָּאן אֵין צְרִיכִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כְּלָל עִם בְּחִינַת הַמַּטֶּה עֹז בְּחִינַת מִנְעָלִים כַּנַּ"ל רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהֵבִין מֹשֶׁה שֶׁלֹּא יִגְמֹר הַגְּאֻלָּה לַהֲבִיאָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵאֵן בִּשְׁלִיחוּתוֹ לְנַמְרֵי וְה' יִתְבָּרַךְ טָעַן עִמּוֹ שִׁבְעָה יָמִים וּלְבַסּוֹף אָמַר, שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח, כִּי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינִי גּוֹאֲלָם לֶעָתִיד. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ וְאָמַר לוֹ, אִם אֵין אַתָּה גּוֹאֲלָם אֵין מִי שֶׁיִּגְאָלֵם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ, כִּי אַף עַל פִּי כֵן אַתָּה מֻכְרָח לֵילֵךְ בַּשְּׁלִיחוּת וְתַצְלִיחַ בִּשְׁלִיחוּתְךָ וְתִגְאָלֵם וְתִתֵּן הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּאֵשׁ בּוֹעֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּדְבָרָיו שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. וּכְתִיב, קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְאִם לֹא תּוּכַל לְהַכְנִיסָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֻחְמַת עִנְיַן הַנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן כָּל מַה שֶּׁתִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה, כִּי גַּם זֶה בִּכְלַל דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה כְּשֶׁאֵין רוֹצִין לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה כִּי אִם כְּשֶׁיּוּכַל לְגָמְרָהּ בְּשִׁלֻּמּוּת וּכְשֶׁרוֹאֶה שֶׁלֹּא יוּכַל לְגָמְרָהּ אֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹתָהּ כְּלָל. וְזֶהוּ פֶּגֶם גָּדוֹל כִּי אָטוּ מָאן דְּלָא יָכִיל לְמֶעֱבַד כֻּלֵּי מִצְוָה וְכוּ'. מִכָּל שֶׁכֵּן עֵסֶק נוֹרָא הַזֶּה כִּי בֶּאֱמֶת מֹשֶׁה הִתְחִיל וְגָמַר וְגַם סוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר הַכֹּל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה שֶּׁנֶּחֱסַר עַל יָדָם נִשְׁלַם עַל יָדָם. עַל כֵּן הִכְרִיחוֹ לֵילֵךְ וּלְגָאֳלָם וְכֵן עָשָׂה וְהִצְלִיחַ:

אות יג

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ שֶׁהַשָּׁבָטִים מָכְרוּ יוֹסֵף וְקָנוּ לָהֶם מִנְעָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם. הַיְנוּ כִּי הֵם פָּגְמוּ מְאֹד בְּעִנְיַן מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל וְדָחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה מְאֹד, עַל כֵּן הַפֶּגֶם שֶׁלָּהֶם הָיָה בְּמִנְעָלִים כִּי סָבְרוּ שֶׁעַל יְדֵי מְכִירַת יוֹסֵף הִכְנִיעוּ הָרַע עַל יְדֵי הַמַּטֶּה עֹז שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְעָלִים. וְעַל כֵּן קָנוּ לָהֶם בְּעַד הַכֶּסֶף מִנְעָלִים, אֲבָל בֶּאֱמֶת שָׁגוּ בָּזֶה הַרְבֵּה:

אות יד

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ, וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת צֹאן שֶׁהָיָה מַרְחִיקָן מִן הַגָּזָל וְהָיָה מְרַחֵם עַל הַצֹּאן מְאֹד. וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לִהְיוֹת רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמִּדְרָשׁ בַּאֲרִיכוּת. וְכֵן דָּוִד זָכָה לִהְיוֹת רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְהוּא פֶּלֶא מַדּוּעַ עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זָכוּ לִגְדֻלָּה כָּזֹאת לִהְיוֹת רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל, אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב. כִּי עִקַּר מַתַּן תּוֹרָה וּלְהַנְהִיג יִשְׂרָאֵל זוֹכִין רַק עַל יְדֵי רַחֲמָנוּת עָצוּם מְאֹד בְּחִינַת כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם. וְהָעִקָּר לְהִתְרַחֵק מִבְּחִינַת גָּזֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל:

אות טו

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (בְּשַׁלַּח פָּרָק כב) שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה לְנַקּוֹת אֶת עַצְמוֹ מִגָּזֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, אָדָם צָרִיךְ לְטַהֵר לִבּוֹ קֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל וְכֵן אִיּוֹב הוּא אוֹמֵר עַל לֹא חָמָס בְּכַפַּי וּתְפִלָּתִי זַכָּה אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן וְכוּ'. אֶלָּא כָּל מִי שֶׁיָּדָיו מְלֵכְלָכוֹת בְּגָזֵל הוּא

קוֹרֵא לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵינוֹ עוֹנֶה אוֹתוֹ וְכוּ'. עַד מְנַיִן שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּרְחִיק עַצְמוֹ מִן הַגָּזֵל תְּפִלָּתוֹ זַכָּה, שֶׁנֶּאֱמַר, נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בַּאֲרִיכוּת, הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁלֹּא יִתְעַקֵּשׁ יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה תְּפִלָּתוֹ קֶבַע חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת גָּזֵל וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי כְּשֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ חַס וְשָׁלוֹם גָּזֵל מַמָּשׁ אֵין תְּפִלָּתוֹ מְקֻבֶּלֶת כְּלָל כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה לְהִתְרַחֵק מִבְּחִינַת קֶבַע וְגָזֵל אֲפִלּוּ בְּרוּחָנִיּוּת וּבְדִקּוּת כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל עַד שֶׁבָּאִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְזוֹכִים לִתְשׁוּבָה וְכַנַּ"ל:

אות טז

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַגַּזְלָנִים מְשַׁלְּמִין כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה. 'כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה' דַּיְקָא, כִּי עִקַּר פְּגַם הַגְּזֵלָה הוּא בְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה כִּי אִם לֹא הָיָה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא לַעֲשׂוֹת שׁוּם עַוְלָה קַלָּה וְהָיָה עוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא הָיָה גּוֹזֵל חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַגַּזְלָן מְשַׁלֵּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל וְכוּ' כַּנַ"ל, עַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּנוֹ לְתַקֵּן אֶת בְּחִינַת הַשָּׁעָה שֶׁפָּגַם בָּהּ בְּעֵת הַגְּזֵלָה שֶׁהָיָה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה דַּיְקָא לְתַקֵּן בְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַ"ל:

אות יז

וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה לְכָל הַחוֹטְאִים וְהַפּוֹגְמִים שֶׁבָּעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁאִתְפַּשְׁטוּתֵהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, שֶׁמְּלַבֵּשׁ בְּהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסֵק עַתָּה לְתַקֵּן פְּגַם הַכַּאַת הַצּוּר שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לְבַד בְּלִי שׁוּם דְּחִיקַת הַשָּׁעָה כְּלָל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּכָל פַּעַם כֹּחַ לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין בִּשְׁלֵמוּת הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל לְקַבֵּל עַל יָדָהּ כֹּחַ מֵאֱדוֹם וְהָעַכּוּ"ם שֶׁתַּחְתָּיו לְהַעֲנִישׁ אֶת הַמּוֹנְעִים שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְדַבֵּר סָרָה לִמְנֹעַ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הִתְרַחֲקוּת הָאָדָם מֵה' יִתְבָּרַךְ מִלְּשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי הַמִּתְנַגְּדִים הַמּוֹנְעִים אַנְשֵׁי לָצוֹן דּוֹבְרֵי חֲלַקְלַקּוֹת וְכוּ' הַדִּבְרוֹת עַל צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וְבוּז שֶׁהֵם מַרְחִיקִים אֶת הָאָדָם בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל מִלָּשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ שֶׁבְּנֵי אָדָם הֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים מְאֹד יוֹתֵר מֵהַיֵּצֶר הָרָע כַּמְבֹאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה שִׂיחוֹת קְדוֹשׁוֹת בָּזֶה, וְכַנִּרְאֶה בְּחוּשׁ לְמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת. עַל כֵּן עַל יְדֵי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַמַּמְשִׁיכִים תּוֹרָה בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ לְהַעֲנִישׁ אוֹ לְהַשְׁתִּיק אֶת הָרְשָׁעִים הַחוֹלְקִים הַמּוֹנְעִים הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם. כִּי לֵב יִשְׂרָאֵלִי בּוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וְכוּ'. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת רוֹדְפִין אַחֲרָיו אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי סוֹף

כָּל סוֹף הָיָה מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. אֲבָל עִקַּר הַמְּנִיעָה בְּיוֹתֵר הוּא מִבְּנֵי אָדָם הַמּוֹנְעִים כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין הַמּוֹנְעִים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת בַּתִּקּוּנִים הַנַ"ל שֶׁעִקָּרוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה וְכוּ' כַּנַ"ל, עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם כַּנַ"ל. גַּם מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה עֹז בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כְּלָל עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ בְּיוֹתֵר עִם הַמַּטֶּה עֹז לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֲדָה, כַּמּוּבָן שָׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, עַיֵּן שָׁם. וּכְשֶׁנִּכְנָע הָרַע זוֹכִין לְתְשׁוּבָה עַל כֵּן מְרֻמָּז בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בַּהֲשָׁבַת הַגְּזֵלָה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַיֵּצֶר הָרַע גַּזְלָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ. וְכַמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק זֶה, עַיֵּן שָׁם (בְּפָרָשַׁת וַיֵּרָא נד). וְכֵן צָעַק דָּוִד חַלְּצֵנִי ה' מֵאָדָם רַע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי וְכוּ'. וְעַל כֵּן בְּדוֹר הַמַּבּוּל לֹא נֶחְתַּם דִּינָם אֶלָּא עַל הַגָּזֵל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ (פֶּרֶק לג) מִי מַכְרִיעַ הַכֹּל גָּזֵל וְכוּ'. כִּי עִקַּר כָּל הַפְּגָמִים נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גָּזֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, כִּי אֵין הַיֵּצֶר הָרַע מָצוּי אֶלָּא לִשְׁעָתוֹ וְאִם יַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן בְּשָׁעָה קַלָּה אֲזַי אַחַר כָּךְ מִמֵּילָא יִתְבַּטֵּל וְיֵלֵךְ מִמֶּנּוּ הַיֵּצֶר הָרַע. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רַחֲמָנוּת וַאֲרִיכַת אַפַּיִם מְאֹד וְאֵינָם דּוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל כַּנַ"ל:

אות יח

וְזֶה גָּזֵל אֶת הָרַבִּים וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְמִי יַעֲשֶׂה צְרָכֵי רַבִּים. כִּי יֵשׁ שֶׁפָּגַם וְחָטָא כָּל כָּךְ עַד שֶׁגָּזַל אֶת הָרַבִּים שֶׁהַפְּגָמִים שֶׁלּוֹ נוֹגְעִים לְכָלַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ דְּא קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וַאֲזַי כָּל תִּקּוּנוֹ הוּא רַק לַעֲסֹק בְּצָרְכֵי רַבִּים לְשֵׁמָיִם. וְעִקַּר צָרְכֵי רַבִּים הוּא לְזַכּוֹתָם לַתְּכִלִּית הַנִּצְחִי שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם, בִּפְרָט מִי שֶׁחָטָא וּפָגַם הַרְבֵּה לַעֲסֹק בָּזֶה. וְעִקַּר לְהַשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּהַמִּשְׁכֶּת הַתּוֹרָה הַנִּמְשֶׁכֶת בַּתִּקּוּנִים הַנַ"ל שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט וְתָאִיר בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה לְכָלַל יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל. הֵן עַל יְדֵי שֶׁיִּסְיַּע בְּמָמוֹנוֹ לְהָעוֹסְקִים בָּזֶה הֵן בְּגוּפוֹ הֵן בְּשִׂאָר בְּחִינוֹת, כִּי כָּל אֶחָד יָכוֹל לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בָּזֶה וְעַל יְדֵי זֶה יְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים בְּחִינַת צָרְכֵי רַבִּים וְזֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַגְּזֵלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַחֲטָאִים כַּנַ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה הַנַ"ל עַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כַּנַ"ל:

אות יט

וְעַל כֵּן גָּזֵל הַגֵּר שֶׁאֵין לוֹ יוֹרְשִׁים צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לְכֹהֲנִים הָעוֹבְדִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כִּי הַכֹּהֵן הוּא אִישׁ חֶסֶד שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ בַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעִקָּרוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית תְּפִלָּה שֶׁשָּׁם מַמְשִׁיכִין תּוֹרָה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כַּנַ"ל בְּחִינַת כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה שֶׁשָּׁם עִקַּר תַּכְלִית תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲלוֹת לְשָׁם בִּבְחִינַת מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב, הַיְנוּ שֶׁנָּקִי מִבְּחִינַת גָּזֵל כַּנַ"ל בַּמִּדְרָשׁ. עַל כֵּן אֶל הַכֹּהֲנִים מַחֲזִירִים הַגְּזֵלָה

שֶׁל הַגֵּר שֶׁאֵין לוֹ בְּעָלִים כִּי עַל יָדָם עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶשְׁבֵּת הַגְּזֵלָה וְכַנַּ"ל:
שַׁיָּךְ לְעֵיל:

אות כ

וְזֶה בְּחִינַת אֵין לְהֶקְדֵּשׁ אֶלָּא מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ, הַיְנוּ מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַקְדִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּקֶדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל עִקַּר עֲצָתוֹ שֶׁיֵּדַע שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ, דְּהַיְנוּ אוֹתָהּ הַשָּׁעָה וְהַמָּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ וְלֹא יַחֲשֹׁב עַל שָׁעָה הָאַחֶרֶת וְעַל מָקוֹם אַחֵר כְּלָל רַק יִשְׁתַּדֵּל לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹתוֹ הַשָּׁעָה וְהַמָּקוֹם כִּי הַשָּׁעָה וְהַמָּקוֹם הָאַחֵר הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות כא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים עַד וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר מִקֶּדֶם, כִּי הַיְלָדִים רַכִּים וְכוּ' וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד וְכוּ', עַל כֵּן צְרִיכִין לֵילֵךְ וּלְהִתְנַהֵל רַק לְאַט לְאַט בְּחִינַת הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת זְרִיז גָּדוֹל בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, בִּפְרָט מִי שֶׁכְּבָר נִכְשַׁל וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן אִי אֶפְשָׁר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל. וְיֵשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר אַף לֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ. וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה כַּמָּה שִׂיחוֹת בְּמָקוֹם אַחֵר:

אות כב

וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת וְעִמָּר שְׁעוֹרִים וּסְפִירָה. וְעִנְיַן אִסּוּר חָמֵץ בְּפֶסַח, וּבְשָׁבוּעוֹת מְבִיאִין חָמֵץ דַּיְקָא לְקָרְבָּן בִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חָמֵץ תֹּאפֶנָּה:
וְנַתְחִיל לְבָאֵר מְעַט דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל עַל פִּי דֶּרֶךְ מוּסָר וְעֵצוֹת לַעֲבוֹדַת ה' הַשַּׁיָּךְ לְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן, כִּי זֶה הָיָה רְצוֹנוֹ זִכְרוֹנוֹ לִבָּרְכָה מְאֹד שֶׁיּוֹצִיא כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ עֵצוֹת וּמוּסָר מִכָּל תּוֹרָה וְתוֹרָה שֶׁגִּלָּה. אַף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּרוּם גְּבְהֵי מְרוֹמִים וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן כָּל כַּוָּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הָיָה לְהַגִּיעַ וּלְכַוֵּן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְתוֹךְ נְקֻדַּת לִבּוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וְכוּ'. וּכְבָר כָּתַבְנוּ מְעַט מִזֶּה לְמַעְלָה (בְּאוֹת ו). וּלְבָאֵר יוֹתֵר כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׁם כָּל קֶדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּשְׁעַת אֲמִירָתוֹ (אֲבָל בְּהַכְּתִיבָה הִתְחִיל, דַּע שֶׁיֵּשׁ נִשְׁמָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן) מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁנּוֹצְחִין הַמִּלְחָמָה אָז נִקְרָא אִישׁ מִלְחָמָה וְכוּ' וְלָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּגַלִּין בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים שָׁם וְאִם כָּל הַתִּקּוּנִים הָאֵלּוּ נֶאֱמְרוּ עַל גְּדוֹלֵי מְבֻחָרֵי הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים מְאֹד הַמַּמְשִׁיכִין תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם בִּבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲמִתִּי. אַף עַל פִּי כֵן כֻּלָּם נֶאֱמָרִים גַּם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה קְצָת לְעֵיל. כִּי כָּל אֶחָד

צָרִיךְ לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ הָאַחֲרוֹן וּצְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל לִלְמֹד תּוֹרָה בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ'. וְצָרִיךְ שֶׁיַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרַבִּי שֶׁבַּדּוֹר צָרִיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בְּאֹפֶן שֶׁיַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה כָּזֹאת עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדוֹ לְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת וְלָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד שֶׁרוֹצֶה לִינֹק וּלְקַבֵּל מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֹפֶן שֶׁיִּנָּצֵחַ הַמִּלְחָמָה וְיָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כָּל קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֹא בָאתֶם עַד עַתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה וְכוּ', שֶׁנֶּאֱמַר עַל כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁבָּא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ בְּמָקוֹם הַמְּנוּחָה וְהַנַּחֲלָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל. הֵינוּ שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין הֵיטֵב וּלְהַכְנִיס בַּלֵּב דִּבְרֵי חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְּמָם שֶׁזֶּה הָעִקָּר. וּכְשֶׁמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּעָנִי וְרָשׁ הַשּׁוֹאֵל עַל הַפְּתָחִים וְיוֹתֵר מִזֶּה וְלֹא יִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה, אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְזָרֵז וּלְמַהֵר מְאֹד מְאֹד לְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ וּבִפְרָט מִי שֶׁכְּבָר נִכְשָׁל וְנִלְכַּד בְּמַה שֶׁנִּלְכַּד רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף עַל פִּי כֵן אִי אֶפְשָׁר לְדָחֹק הַשָּׁעָה. וּצְרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְהַמְתִּין עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁהוּא הֶכְנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאֵין עוֹשִׂין שׁוּם דָּבָר רַק סוֹפְרִין הַיָּמִים וְהַשָּׁבוּעוֹת וּבָזֶה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, הֵינוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁאָנוּ רוֹצִין וַחֲפֵצִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּכְפִי רְצוֹנֵנוּ וּתְשׁוּקָתֵנוּ הַחֲזָקָה הָיִינוּ חֲפֵצִים לְקַבָּלָהּ בִּזְרִיזוּת תֵּכֶף וּמִיָּד אַךְ בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְדָחֹק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּרַחֲמָיו נָתַן לָנוּ מִצְוָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת לִמְנוֹת וְלִסְפֹּר אֶת הַיָּמִים תֵּכֶף מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם שֶׁיָּצָאנוּ מִמִּצְרַיִם עַד יוֹם הַחֲמִשִּׁים הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, לְהוֹרוֹת גֹּדֶל תְּשׁוּקָתֵנוּ וּרְצוֹנֵינוּ הֶחָזָק לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי רְצוֹנֵנוּ הָיָה לְקַבְּלָהּ מִיָּד אַךְ אִי אֶפְשָׁר בְּחִפָּזוֹן כִּי אִסּוּר לְדָחֹק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לְהַמְתִּין. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לִשְׁכֹּחַ וּלְהִסֵּחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן סוֹפְרִים הַיָּמִים, כִּי הַסְּפִירָה מוֹרָה עַל גֹּדֶל עֹצֶם הַתְּשׁוּקָה וְהַגַּעְגּוּעִים כְּמוֹ מִי שֶׁמִּתְגַּעְגֵּעַ וְחוֹשֵׁק מְאֹד לְאֵיזֶה דָּבָר אֲזַי סוֹפֵר הַיָּמִים עַד שֶׁיַּשִּׂיג תְּשׁוּקָתוֹ, כְּמוֹ כֵן אָנוּ סוֹפְרִין וּמוֹנִין הַיָּמִים וְהַשָּׁבוּעוֹת שֶׁהוּא מוֹרֶה עַל עֹצֶם הַתְּשׁוּקָה וְהָרָצוֹן הֶחָזָק לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ מוֹנִין הַיָּמִים כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַתְקָוֵה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת נוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַיֵּם מִצְוָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל בִּתְשׁוּקָה גְּדוֹלָה לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים לְטַהֵר עַצְמֵנוּ מִזֻּהֲמַת מִצְרַיִם, כִּי כָּל זֶה הוּא הֶכְנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּאֵשׁ, הוּא בְּחִינַת אֵשׁ הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה

הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה כִּי אִם מִי שֶׁדִּבְּרוֹ כְּגַחֲלֵי אֵשׁ וּצְרִיכִין לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים עַד שֶׁיַּמְשִׁיךְ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִדְחֹק אֶת הַשָּׂעָה וְלֹא יִתְלֶה בְּשׁוּם זְכוּת רַק יַעֲמֹד כְּעָנִי וּכְרָשׁ וְכוּ' אַף עַל פִּי שֶׁאָז נִתְעוֹרֵר מַטֵּה עֹז וְכוּ' אֵין זֶה כִּי אִם לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע וְכוּ'. וּכְבָר כָּתַבְנוּ לְעֵיל שֶׁזֶּה צָרִיךְ גַּם כָּל הָרוֹצֶה לְקַבֵּל מֵהַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל לִפְנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ יַעֲמֹד כְּרָשׁ וְיבַקֵּשׁ רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ':

אות כג

וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְחָלוֹת תִּקּוּן הַדִּבּוּר, כִּי שְׂעוֹרָ"ה גִּימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים מַנְצְפַּ"ךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵשׁ גְּבוּרוֹת בְּחִינַת חֲמֵשׁ מוֹצָאוֹת הַפֶּה וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִ"י זַ"ל, כִּי הַגְּבוּרוֹת הֵם בְּחִינַת אֵשׁ, הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים מַתְחִילִים לְתַקֵּן הַדִּבּוּר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ. וְאָז מַתְחִילִים לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְגַעְגּוּעִים לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ עוֹמְדִים לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ כְּאִלֵּם לֹא יִפְתַּח פִּיו רַק אָנוּ מוֹנִין וְסוֹפְרִין הַיָּמִים לִזְכוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁכִין עָלֵינוּ דִּבּוּרִים חַמִּים כָּאֵשׁ בִּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכַּר חֵם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי. כִּי כָּךְ הוּא הַדֶּרֶךְ הָאֱמֶת שֶׁל כָּל הָרוֹצֶה לָבֹא לִבְחִינַת הִתְקָרְבוּת עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרֵךְ שֶׁהָעִקָּר לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, כַּמְבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים. אֲבָל גַּם זֶה בְּעַצְמוֹ כָּבֵד מְאֹד, עַל כֵּן צְרִיכִין בִּתְחִלָּה לִשְׁהוֹת שָׁעָה אַחַת לְעָמֹד כְּאִלֵּם, רַק יִשְׁתּוֹקֵק וִיצַפֶּה וְיִתְלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים וְיֵישֵׁב אֶת דַּעְתּוֹ הֵיטֵב הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם וּלְהֵיכָן נִתְעָה. וְיִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֵּה עֹז שֶׁהֵם מְעַט הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנִּמְצָאִים בּוֹ עֲדַיִן וְכוּ' וּזְכוּת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁנִּשְׁעָן עֲלֵיהֶם. וּבְכָל זֶה יִשְׁתַּמֵּשׁ רַק לְהַכְנִיעַ הָרַע, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַפִּיל אוֹתוֹ רִבּוּי הָרַע שֶׁלּוֹ לְיֵאוּשׁ אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַק יְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכָל הַנַּ"ל וְכוּ' לְהַכְנִיעַ הָרַע וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעַת ה'. אֲבָל כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁיִּזְכֶּה מֵעַתָּה לְקַבֵּל וּלְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה צָרִיךְ לַעֲמֹד כְּרָשׁ וּכְאִלֵּם עַד אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יִתְחַמֵּם לְבָבוֹ וִידַבֵּר בַּהֲמִימוּת דְּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה וְכוּ', עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי, שֶׁיִּתְחִיל בְּרַחֲמָיו לְדַבֵּר דִּבּוּרִים חַמִּים כָּאֵשׁ. וְזֶה בְּחִינַת כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ' רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי עֹצֶם הָאַהֲבָה וְהַתְּשׁוּקָה שֶׁאָנוּ מִשְׁתּוֹקְקִים לַה' יִתְבָּרֵךְ בְּחִינַת כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת אַהֲבָה עַל יְדֵי זֶה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ וְכוּ'. עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין רִשְׁפֵּי אֵשׁ הַנַּ"ל בְּחִינַת דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ גַּם כֵּן חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּכָל עֵת. שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת סְפִירַת

הָעִמָּר שֶׁמַּקְרִיבִין תְּחִלָּה עִמֶּר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר. לְהוֹרוֹת שֶׁבִּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּתֵנוּ לַה' יִתְבָּרַךְ אָנוּ יוֹדְעִים הָאֱמֶת שֶׁאָנוּ כִּבְהֵמָה מַמָּשׁ שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם דִּבּוּרִים וְאֵין יוֹדְעִים לִפְתֹּחַ פִּינוּ לְבַקֵּשׁ לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בְּרַחֲמָיו מֵשִׂים פֶּה לְאִלְּמִים כָּמוֹנוּ עַד שֶׁמַּתְחִילִין לְדַבֵּר עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְפִי בְּחִינָתֵנוּ דִּבּוּרִים חַמִּים כָּאֵשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁהִוא רַק הִשְׁתּוֹקְקוּת וְנַעֲנוּעִים וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיךְ כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת חֶמֶשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת, בְּחִינַת שִׁעֹרָ"ה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן סוֹפְרִים הַיְמִים לָעִמֶּר, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת עִמֶּר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ, שֶׁהוּא גֶּדֶר הַמְדַבֵּר כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּחִינַת יִרְאָה. עַל יְדֵי זֶה מַתְחִיל הַדִּבּוּר לְהִתְתַּקֵּן בְּתִחִלַּת שָׁרְשׁוֹ וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ כָּל אֶחָד מִשָּׁם כְּפִי בְּחִינָתוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ עַל יְדֵי שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים לָעִמֶּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְנַעֲנוּעִים בְּחִינַת שֶׁמְּבַקְּשִׁין רַק בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּרֹשׁ וּכְעָנִי וְאֶבְיוֹן, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּשֶׁבּוּעוֹת בְּחִינַת וּדְבָרָיו שֶׁמַּעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְכוּ'. גַּם עִמ"ר שְׂעוֹרִים מְרַמֵּז עִי"ן מַר שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחִינַת בְּאוּרֵי וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וְכָל זֶה מַמְשִׁיכִין מֵהַנְּשָׁמָה שֶׁנִּקְרֵאת מָרִים עַל שֵׁם הַמְּרִירוּת שֶׁסּוֹבֶלֶת מְרִירוּת הַשִּׁעְבּוּד עַל הַתּוֹרָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְזֶהוּ בְּחִינַת עִמ"ר - עִין מַ"ר שֶׁמְּקַבְּלִים בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּחִינַת כְּלַל בֵּאוּרֵי וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה מִבְּחִינַת מַר, דְּהַיְנוּ מֵהַנְּשָׁמָה שֶׁסּוֹבֶלֶת מְרִירוּת עַל הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל:

אות כד

וְזֶה בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל בְּחִינַת חַשׁ מַל שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְשׁוֹן שְׁתִיקָה וְדִבּוּר בְּחִינַת עִתִּים חֲשׁוּת עִתִּים מְמַלְּלוֹת, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַדִּבּוּר הוּא עַל יְדֵי שֶׁחֲשִׁים וְשׁוֹתְקִין תְּחִלָּה כְּאִלֵּם לֹא יִפְתַּח פִּיו רַק מִשְׁתּוֹקְקִין בְּרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ וּמְרַחֲמִין עַל עַצְמוֹ בְּרַחֲמָנוּת גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ גֹּדֶל הָרַחֲמָנוּת שֶׁעָלָיו בְּכָל עֵת וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁמַּתְחִילִים לְצַפְצֵף וּלְדַבֵּר קְצָת בִּבְחִינַת וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף עַד שֶׁבְּרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ הַמְרֻבִּים נִכְמָר לֵב הָעֶלְיוֹן עַד שֶׁמַּמְשִׁיךְ מִשָּׁם דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִינֹק וּלְקַבֵּל מֵהַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל חַשְׁמַ"ל חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת חַשׁ מַל שְׁתִיקָה וְדִבּוּר כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְדִבּוּרִים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ בְּחִינַת חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַפְטִירִין בְּשֶׁבּוּעוֹת בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה שֶׁעִקָּרָהּ נִתְגַּלָּה מִתּוֹךְ הַחַשְׁמַל, כַּיָּדוּעַ וּמוּבָן שָׁם בְּיֶחֱזְקֵאל. כִּי מִשָּׁם עִקַּר:

קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז עִקַּר הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה. וְכֵן הוּא בְּכָל עֵת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת וְכַנַּ"ל, כִּי מִתְּחִלָּה רָאָה רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּלֶל כָּל הַמּוֹנְעִים מִלְּפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְלָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁם דַּיְקָא רָאָה בְּחִינַת נֹגַהּ לוֹ סָבִיב בְּחִינַת מְעֹרָב טוֹב וְרָע כַּיָּדוּעַ. וּמִשָּׁם רָאָה בְּחִינַת חַשְׁמַל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמִתּוֹכוֹ כְּעֵין הַחַשְׁמַ"ל, הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנֶחָלֵי אֵשׁ עַל יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכוּ' שֶׁהִוא בְּחִינַת שְׁתִיקָה בְּחִינַת נֶאֱלָמְתִּי דוּמִיָּה וְכוּ' חַם לִבִּי וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה רָאָה הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּשָּׁם כָּל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה אֱמִתִּית, בְּחִינַת וְאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות כה

הַכְּלָל שֶׁכָּל אֶחָד הָרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ וּלְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ בֶּאֱמֶת. עִקַּר תַּקָּנָתוֹ הוּא עַל יְדֵי שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּכָל דַּרְכֵי עֵצוֹת הַנַּ"ל, וּמַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יָבִין בְּעַצְמוֹ לְפִי הָעֵת וְהַזְּמַן אֵיךְ לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ בְּכָל עֵת בֶּאֱמֶת בַּדְּרָכִים הַנַּ"ל כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה הֵיטֵב. רַק הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ לְהֵטִיב אַחֲרִיתוֹ יָבִין מֵאֵלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה מִתּוֹךְ דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה, כִּי אָסוּר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל וְאַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְמַהֵר מְאֹד לְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ, עַל כֵּן הָעִקָּר הוּא דֶּרֶךְ הַנַּ"ל בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁאֵין דּוֹחֲקִין אֶת הַשָּׁעָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק מַמְתִּינִים שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שְׁלֵמוֹת, אֲבָל בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ מֵהַשִּׁבְעָה שָׁבוּעוֹת אֵין מַסְפִּיקִין דַּעְתָּם מִלְּחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְצַפּוֹת וּלְחַכּוֹת לְרַחֲמֵי הַמְרֻבִּים מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה בְּחִינַת דִּבּוּרִים חַמִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּכָל יוֹם בְּחִינַת הָאָרַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מְעַט בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הַמֹּחִין שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ מֵהַסְּפִירָה, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת, כִּי עִקַּר הַמֹּחַ וְהַחָכְמָה הוּא הַתּוֹרָה עַד שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי זֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות כו

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁאָז אָסוּר הֶחָמֵץ בְּאִסּוּר חָמוּר מְאֹד וּבְשָׁבוּעוֹת מְבִיאִין לְקָרְבָּן בִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם חָמֵץ דַּיְקָא:

כִּי בְּפֶסַח בְּהַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁצְּרִיכִין לָצֵאת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה מִזֶּהֳמַת טֻמְאַת מִצְרַיִם וַעֲדַיִן אֵין לָנוּ שׁוּם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כָּל הַבְּחִינוֹת וְהַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּזְכֶּה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הָיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּהַגָּלוּת מְאֹד, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת וְלֹא הָיוּ רְאוּיִים לַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲעָבֹר עָלַיִךְ וְאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ

וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה וְכוּ' וְכַמּוּבָא. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָם מִזֶּהֳמַת הַגְּלוּת כִּי אִם בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁנִּשְׁפַּע עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל וְעָצוּם בְּרֶגַע אַחַת וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּסְּגוֹנוֹת. עַל כֵּן הֻכְרְחוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן שֶׁמֻּחֶמֶת זֶה צְרִיכִין לֶאֱכֹל מַצָּה וְהֶחָמֵץ אָסוּר מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְּחִפָּזוֹן יָצָאתָ וְכוּ'. וּכְתִיב, וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק וְכוּ' עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכוּ':

אות כז

כִּי בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֲכִילָתוֹ מְאֹד. וְהָעִקָּר הוּא קְדֻשַּׁת הַלֶּחֶם עִקַּר הָאֲכִילָה וְהַשְּׁבִיעָה שֶׁהוּא הָרֹאשׁ מִכָּל הַשִּׁבְעַת מִינִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְכוּ', כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הוּא לָצֵאת מִזֶּהֳמַת מִצְרַיִם וְלִזְכּוֹת לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ עֲתִידִין לְקַבֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְהָבִיא אוֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ וְכוּ', וּלְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין תּוֹרָה בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ' שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן בְּפֶסַח בִּתְחִלַּת הַגְּאֻלָּה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּקְדֻשַּׁת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל כִּי כָּל הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ הֵם רַק בְּעִנְיַן הָאֲכִילָה שֶׁהֵם בִּכּוּרִים וּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וְחַלָּה וְכוּ'. כִּי עִקַּר תְּחִלַּת הַפְּגָם וְהַקִּלְקוּל הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁאָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת וּמִשָּׁם הָיָה כָּל גָּלוּת מִצְרַיִם כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן עַתָּה בְּפֶסַח בִּתְחִלַּת יְצִיאַת מִצְרַיִם צְרִיכִין לְתַקֵּן פְּגַם הָאֲכִילָה, לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַלֶּחֶם מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. אֲבָל בָּאֱמֶת אָנוּ רְחוֹקִים עַתָּה מֵהַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מְמֵילָא אָנוּ רְחוֹקִים מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה בְּפֶסַח הוּא רַק בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ אוֹר קְדֻשַּׁת מֹחִין גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים מַעֲצָמוֹ שֶׁלֹּא עַל יָדֵינוּ כְּלָל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עִקַּר הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְכוּ' שֶׁלֹּא יֹאחֲזוּ בָּהֶם זֶהֳמָא הַקְּשָׁה שֶׁל מִצְרַיִם כַּמּוּבָא. עַל כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ אֶת הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת מַצָּה שֶׁעִקָּרָהּ הוּא לְמַהֵר מְאֹד לֶאֱפוֹתָהּ עַל הָאֵשׁ תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְּנוּ מַיִם בְּהַקֶּמַח וְיִזָּהֲרוּ מְאֹד שֶׁלֹּא לְהַמְתִּין וּלְהִתְאַחֵר עַד שֶׁתַּחְמִיץ חַס וְשָׁלוֹם:

אות כח

כִּי תִּקּוּן הַלֶּחֶם בְּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִקְּדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּת הַתּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַלֶּחֶם שֶׁתְּלוּיִים בּוֹ כַּמָּה מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בָּאָרֶץ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַתּוֹרָה בְּחִינַת לֶחֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי. וְזֶה בְּחִינַת אִם

אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה, אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל תִּקּוּנֵי הַלֶּחֶם בְּשָׁרְשָׁם שֶׁבַּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁכִין מֵהַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁל הַמִּשְׁכַּת הַתּוֹרָה. כִּי הַמַּיִם שֶׁנּוֹתְנִין בְּהַקֶּמַח שָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת שִׁפְכִי הַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה'. וְאַחַר כָּךְ אוֹפִין אוֹתָהּ עַל הָאֵשׁ שֶׁשָּׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת דְּבוּרִים חַמִּים כְּנֶחֱלֵי אֵשׁ שֶׁמְּשָׁם זוֹכֶה לִבְנוֹת הַדִּרּוּשׁ וְהַחִדּוּשׁ שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת לֶחֶם בְּחִינַת לְכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמִי וְעַל כֵּן עִקַּר גְּמַר הַלֶּחֶם הוּא עַל יְדֵי הָאֵשׁ וְכַנַּ"ל. אֲבָל בְּכָל הַשָּׁנָה אֵין הַלֶּחֶם מְתֻקָּן בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲמִיצִין אוֹתָהּ וְשׁוֹהִין הַרְבֵּה מֵעֵת נְתִינַת הַמַּיִם עַד הָאֲפִיָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ בֶּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּשָׁם תִּקּוּן הַלֶּחֶם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁהִיָּה וְהַמְתָּנָה הַרְבֵּה וְכַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל:

אֲבָל בְּפֶסַח בְּתִחִלַּת הַגְּאֻלָּה לָצֵאת מִזֶּהֱמַת מִצְרַיִם אָז אֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְאָז כָּל הַמִּשְׁכַּת הַמֹּחִין שֶׁהֵם הָאַרַת הַתּוֹרָה הוּא רַק מִלְמַעְלָה שֶׁלֹּא עַל יְדֵינוּ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לְמַהֵר מְאֹד לֶאֱפוֹת הַפַּת עַל הָאֵשׁ תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְּנוּ עָלָיו מַיִם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין כְּלָל עַד שֶׁיִּתְחַמֵּץ שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּחִינַת חִמּוּץ הַמֹּחַ בְּחִינַת כִּי יִתְחַמֵּץ לִבְּבִי שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת מִצְרַיִם שֶׁנֶּאֱחַז בָּהֶם מְאֹד. כִּי בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל הַהַמְתָּנָה וְהַשְׁהִיָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְצַפּוֹת הַרְבֵּה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחָה הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל יֵשׁ בָּזֶה נִסָּיוֹן גָּדוֹל וְכִמְעַט עִקַּר הַבְּחִירָה תְּלוּיִ בָּזֶה, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַכֹּל חָפְצִים לְיִרְאָה אֶת שְׁמָךְ וַאֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ בִּכְלַל הַפּוֹרְקֵי עֹל חַס וְשָׁלוֹם, בְּוַדַּאי הוּא חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק הַרְבֵּה לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם נָפַל וְנִתְרַחֵק כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ' רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הָאַהֲבָה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי עִקַּר הָעִכּוּב הוּא מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּלְהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו עַל כֵּן רַבִּים לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן זֶה וּמִתְרַשְּׁלִים מִלְּפַקֵּחַ עַל חַיֵּיהֶם הַנִּצְחִיִּים עַד שֶׁמִּתְרַחֲקִים כְּמוֹ שֶׁמִּתְרַחֲקִים חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ כָּל אֵלּוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעֶזְרָם וְנִשְׁאָרִים קְבוּעִים בְּקִדֻּשָּׁתָם וְאֵינָם מַנִּיחִים עַצְמָן לִפֹּל וּלְהִתְעַצֵּל חַס וְשָׁלוֹם, מִלְּהַרְבּוֹת בְּתַחֲנוּנִים וְשׁוֹפְכִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם, אֶת לִבָּם כַּמַּיִם וְכוּ' גַּם הֵם לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהִתְחַזֵּק וּלְהַמְתִּין כִּי אִם בְּכֹחַ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ בְּכָלָל בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה וּמַה שֶּׁאָנוּ מְקַבְּלִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֵהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בִּבְחִינַת תִּקּוּנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּקִדֻּשָּׁתָם הַגְּדוֹלָה וְהַנּוֹרָאָה מַמְשִׁיכִים תּוֹרָה בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים כָּאֵלֶּה עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ גַּם עָלֵינוּ מִקְּדֻשָּׁתָם שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ גַּם כֵּן לְהִתְחַזֵּק

וּלְהַמְתִּין וּלְהַרְבּוֹת בְּתַחֲנוּנִים וְשִׂיחָה וְכוּ' עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם. אֲבָל בְּפֶסַח שֶׁאָז לֹא נִמְשַׁךְ עֲלֵינוּ קְדֻשַּׁת הָאָרֶת הַתּוֹרָה בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל רַק הַכֹּל בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִלְעֵלָּא כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַמְתִּין וּלְהַחֲמִיץ מֹחֵנוּ כְּלָל, כִּי צְרִיכִין לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל, עַל כֵּן אָסוּר לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּתְחַמֵּץ עִסַּת הַלֶּחֶם שֶׁלֹּא יִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, חֲמוּץ הָרַע שֶׁבַּלֵּב בְּחִינַת כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי שֶׁמְּבַלְבֵּל דַּעַת הָאָדָם מְאֹד מְאֹד כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁשּׁוֹהֶה הַרְבֵּה וַעֲדַיִן לֹא יָצָא מִטֻּמְאָתוֹ וְכוּ'. כִּי אָז בַּהַתְחָלָה הַסִּטְרָא אָחֳרָא אוֹרֵב עַל זֶה מְאֹד וְאֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהַכְנִיעָהּ מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבַּלְנוּ שׁוּם תּוֹרָה כְּלָל. וְכָל הַמֹּחִין וְהַדַּעַת נִמְשָׁכִין רַק מִלְּמַעְלָה בְּרַחֲמָיו אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה הֻצְּרְכוּ לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהֲמֵהַּ. עַל כֵּן הֶחָמֵץ אָסוּר, כִּי אָז אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּין כְּלָל כִּי יִתְאַחֵז בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, טֻמְאַת מִצְרַיִם וְיַעֲקֹם אֶת לִבּוֹ מְאֹד. אֲבָל אַחַר כָּךְ אַחַר שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ לִסְפֹּר יְמֵי הַסְּפִירָה וְהִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הָאָרַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי תְּשׁוּקָתָם, אָז הֶחָמֵץ מֻתָּר, כִּי אָז הֶחָמֵץ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֲמוּץ הַמֹּחַ בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה לִישׁוּעַת ה' כַּנַּ"ל. כִּי אָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְתִּין עַל יְדֵי כֹּחַ הָאָרַת הַתּוֹרָה שֶׁהִתְחִילוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּתָם וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַתֵּר הֶחָמֵץ אַחַר שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁאָז נִבְקָע יָם הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּי צָעֲקוּ אֶל ה', דְּהַיְנוּ שֶׁנִּמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרַת הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר וְאָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְתִּין וְכַנַּ"ל עַל כֵּן אָז הַתֵּר הֶחָמֵץ. וְעַל כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה מִתּוֹךְ הָאֵשׁ עַל כֵּן אָז מְבִיאִין לְקָרְבָּן חָמֵץ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר תִּקּוּן קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּמְתִּינִים הַרְבֵּה וְאֵין דּוֹחֲקִין אֶת הַשָּׁעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הֶחָמֵץ בַּקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּבִיאִין אוֹתוֹ לְקָרְבָּן בְּשָׁבוּעוֹת וְכַנַּ"ל:

אות כט

וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת תִּסְפֹּר לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה וְכוּ', כִּי אָסוּר לִקְצֹר קֹדֶם קְצִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא רֵאשִׁית קְצִירְכֶם, כִּי מֻחְמֶצֶת חִטָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְעָרְבּוּ כָּל הַדְּבָרִים וּצְרִיכִין כַּמָּה בֵּרוּרִים. וְעִקַּר הַקִּלְקוּל נָגַע בְּהַלֶּחֶם הַיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ וְכוּ' בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ', וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה גָּלוּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ מְאֹד אֶת הַלֶּחֶם בִּשְׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְצוֹת אֲכִילַת מַצָּה בְּפֶסַח וְאָסוּר חָמֵץ כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אָסוּר לִקְצֹר אֶת הַתְּבוּאָה קֹדֶם קְצִירַת הָעֹמֶר בְּמָחֳרַת הַפֶּסַח כִּי עַל יְדֵי הָעֹמֶר שְׁעוֹרִים מַתְחִילִין לְתַקֵּן הַדִּבּוּר שֶׁנִּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר נְתִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז מַתְחִיל לְהָאִיר עָלֵינוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי כֵן דַּרְכּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁתֵּכֶף שֶׁהָאָדָם מַתְחִיל לַעֲסֹק וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה תֵּכֶף נִמְשָׁךְ עָלָיו הָאָרָה מִכְּלַל הַקְּדֻשָּׁה הַזֹּאת אַף עַל פִּי

שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה לָזֶה כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר).
וְעַל כֵּן תֵּכֶף שֶׁמַּתְחִילִין לַעֲסֹק בִּקְצִירַת הָעֹמֶר נִמְשָׁךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל
הַחֶרֶב מֵעֶשָׂו לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה
שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹטְלִין מֵעֶשָׂו כֹּחַ הַחֶרֶב לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן אָסוּר
לִקְצֹר שׁוּם תְּבוּאָה עַד שֶׁקּוֹצְרִין הָעֹמֶר שֶׁאָז נִמְשָׁךְ הַמַּגָּל וְהַחֶרֶמֶשׁ שֶׁבּוֹ קוֹצְרִין הַתְּבוּאָה
מִכֹּחַ הַחֶרֶב שֶׁמְּקַבְּלִין מֵעֶשָׂו עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין וּמְבַעֲרִין
וּמַכְנִיעִין הַשּׂוֹנְאִים וְהַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אֶפְלוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עַל אַדְמָתָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
עֲדַיִן צְרִיכִין בְּכָל עֵת לְבַעֵר וּלְבַטֵּל מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ רָעָה שֶׁהֵם הַמּוֹנְעִים מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יָדָם הָיוּ כָּל הַקִּלְקוּלִים וְהַפְּגָמִים כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְגַּבְּרוּ
הַמּוֹנְעִים מֵהַקְּדֻשָּׁה כָּל כָּךְ עַד שֶׁהֵסִיתוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְמַה שֶּׁהֵסִיתוּ עַד שֶׁנִּתְגָּרְשׁוּ מֵאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל כִּי הֵם אוֹרְבִים תָּמִיד עַל יִשְׂרָאֵל לְגָרְשָׁם מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת ה'. וְעַל
כֵּן אָנוּ צְרִיכִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת הַלֶּחֶם בְּכַמָּה מְצִוּוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ הַכֹּל כְּדֵי
לְבָרֵר הַלֶּחֶם מִזֻּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְגָּרֵשׁ
מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם נִבְרָא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת
קְדֻשַּׁת הַגַּן עֵדֶן שֶׁיָּשַׁב שָׁם וְאָז נִתְקַלְקְלָה הָאֲדָמָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אֶפְלוּ כְּשֶׁבָּאִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
צְרִיכִים בֵּרוּרִים וְתִקּוּנִים גְּדוֹלִים לְבַעֵר הַמּוֹנְעִים מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּלַל קְדֻשַּׁת
אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִקְצֹר הַתְּבוּאָה עַד שֶׁקּוֹצְרִין הָעֹמֶר שֶׁאָז מַתְחִיל הַהֶכְנָה
לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ כֹּחַ
הַחֶרֶב שֶׁל עֵשָׂו שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין כֹּחַ הַחֶרֶב מִמֶּנּוּ לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁם
מְקַבֵּל כֹּחַ הַחֶרְמֵשׁ וְהַמַּגָּל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב לִקְצֹר הַתְּבוּאָה בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבָרְרָהּ
מֵחִטָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵהַקְּלָקְלָה שֶׁנִּתְקַלְקְלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם כַּנַּ"ל.
וְאָז מַתְחִילִין לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא עִקַּר הַהֶכְנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁהִתְחַלְנוּ
לְתַקֵּן הַדִּבּוּר הַחֹם כְּנֶגְדֵּי אֵשׁ עַל יְדֵי קְצִירַת וְהַקְרֵבַת הָעֹמֶר וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן תֵּלְתָּה הַתּוֹרָה
הַקְּדוֹשָׁה מִצְוַת סְפִירָה מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה. כִּי הַחֶרְמֵשׁ בְּחִינַת חֶרֶב הֵינוּ כִּי אָז הַחֶרְמֵשׁ
בְּחִינַת חֶרֶב מְקַבֵּל כֹּחוֹ מֵחֶרֶב הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ מְבַעֲרִין הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְיֵשׁ לְרַמֵּז
שֶׁזֶּה בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת חֶרְמֵ"שׁ, בְּחִינַת חָ"שׁ מַ"ר הֵינוּ שֶׁאָז מְקַבְּלִין הַדִּבּוּר הַחֹם שֶׁהוּא
בְּחִינַת חַשׁ בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל בְּחִינַת חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין אוֹתוֹ מֵהַנְּשָׁמָה שֶׁנִּקְרֵאת
מָרִים עַל שֵׁם הַמְרִירוּת שֶׁסּוֹבֶלֶת עַל שִׁעְבּוּד הַתּוֹרָה שֶׁכָּל דְּבָרֶיהָ כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, וְזֶהוּ חָ"שׁ
מַ"ר, מַ"ר זֶה בְּחִינַת הַמְרִירוּת שֶׁסּוֹבֶלֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כֹּחַ הַדִּבּוּר הַחֹם בְּחִינַת
חַשׁ חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז בְּיוֹם קְצִירַת הָעֹמֶר נָפְלוּ מַפָּלָה גְּדוֹלָה כַּמָּה

שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל כְּגוֹן סַנְחֵרִיב וּמִדְיָן וְכוּ' וּבִפְרָט הָמָן עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ כִּי מִנֵּהּ וּבֵהּ אַבָּא לְיַזְּלָ בֵּהּ נַרְנָא. כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי חַרְבּוֹ שֶׁל עֵשָׂו מַכְנִיעִין וְהוֹרְגִין אוֹתָם עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה לוֹקְחִין כֹּחַ הַחֶרֶב מִמֶּנּוּ לְהַכְנִיעַ הָאוֹיְבִים וְהַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל הָאוֹיְבִים שֶׁעָמְדוּ עַל יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם הִתְקַנְּאוּ בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְרָצוּ לְגָרֵשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם וְעַל כֵּן נָפְלוּ בְּיוֹם קְצִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל:

וְזֶה מַנְצְפַּ"ךְ צוֹפִים אֲמָרוּם, צוֹפִים בְּחִינַת הַמְצַפִּים וּמְיַחֲלִים לְחֶסֶד ד' תָּמִיד בְּחִינַת וַאֲנִי בַּה' אֲצַפֶּה אוֹחִילָה לֵאלֹקֵי יִשְׁעִי, הֵם זוֹכִים לְהַדְּבּוּר הַשָּׁלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַּ"ךְ וְכַנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים לְהִלְכוֹת סְפִירָה הַנִּכְלָלִת בְּהִלְכוֹת גְּזֵלָה הַנַּ"ל:

עֵשָׂו בְּגִימַטְרִיָּא מַנְצְפַּ"ךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת פ"ר דִּינִים וְצ"ו. אֵין צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִוא גִּימַטְרִיָּא הָמָן עִם הַכּוֹלֵל. מָרְדְּכַי גִּימַטְרִיָּא רַע"ד. בְּחִינַת יִרְאָה וַרַעַד יָבֹא בִּי וְכוּ'. וְעִם חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא מַנְצְפַּ"ךְ. כִּי אַתֶּם הַמְעַט שֶׁמַּמְעִיטִין עַצְמְכֶם וּבְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה חָסֵר לָהֶם תָּמִיד וּמְלֵאִים יִרְאָה קְדוֹשָׁה בִּבְחִינַת אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וְנִדְמֶה לָהֶם תָּמִיד שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מַנְצְפַּ"ךְ, אֲבָל הָמָן סָבַר שֶׁכְּבָר הַדִּבּוּר שֶׁמִּשָּׁם הַמֶּמְשָׁלָה כְּבָר הָיָה בְּיָדוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נָפַל בִּבְחִינַת לִפְנֵי שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כָּבוֹד עֲנָוָה, מַנְצְפַּ"ךְ צוֹפִים אֲמָרוּם. צוֹפֶה לִשְׁוֹן צוֹפֶה וּמְיַחֵל וּמְחַכֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַאֲנִי בַּה' אֲצַפֶּה אוֹחִילָה לֵאלֹקֵי יִשְׁעִי, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַדְּבּוּר בְּחִינַת מַנְצְפַּ"ךְ בִּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה וְכוּ' חַם לִבִּי וְכוּ'. כִּי גֶּדֶר הָאָדָם הוּא מְדַבֵּר. וְהוּא כְּנֶגֶד יְסוֹד הָאֵשׁ כִּי דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר וְהָאָדָם שֶׁהוּא הַמְדַבֵּר עִקָּרוֹ מִיסוֹד הָאֵשׁ. וְעַל כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת אֵשׁ בְּחִינַת וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ וְהַגְּבוּרוֹת הֵם בְּחִינַת אֵשׁ. וְכָל עֲבוֹדַת הָאָדָם הִיא בְּעִנְיַן הַבְּחִירָה שֶׁזֶּה מַעֲלָתוֹ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא לְסוּר מֵהָרַע שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע הַמֻּסִית וְלִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ לְהַטּוֹב לְהַיֵּצֶר טוֹב כִּי כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת בְּחִינַת אֵשׁ כִּי מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם כָּלוּל מִכָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲווֹת הֵם בְּחִינַת אֵשׁ כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ. כִּי כָּל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲווֹת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וּבִדְבָרֵינוּ. אֲבָל הַכֹּל מֵהָאֵשׁ שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיְסוֹד. כִּי כָּל יְסוֹד כָּלוּל מִכָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְהַמְדַבֵּר כָּל הַוָּיָתוֹ מִיסוֹד הָאֵשׁ שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּמּוּבָא. כִּי עִקָּרוֹ נִבְרָא לְהַכִּיר הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ. וִידִיעַת ה' יִתְבָּרַךְ הִוא בְּחִינַת אֵשׁ בִּבְחִינַת כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. כִּי הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל הוּא כְּמוֹ נֵר דּוֹלֵק בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם וְכוּ'. וְהַלֵּב הוּא בְּחִינַת נֵר דָּלוּק וְשָׁם בִּבְחִינַת הַלֵּב עִקַּר הַבְּחִירָה כִּי הָאֵשׁ שֶׁבַּלֵּב בּוֹעֵר לְכָל הַתַּאֲווֹת וּבִפְרָט לְתַבְעֶרֶת הַמְּדוּרָה וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ הוּא בּוֹעֵר מְאֹד עַד לֵב הַשָּׁמַיִם לַה' יִתְבָּרַךְ וְגַם זֶה אֵינוֹ טוֹב בִּשְׁלֵמוּת כִּי הוּא חוּץ מֵהַמִּדָּה. וְעַל

כֵּן כָּל הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּאֵשׁ שֶׁהִיא מְצַמְצֶמֶת הָאֵשׁ בִּשְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְכוּ' בְּסִימָן עח) בִּבְחִינַת אִלְמְלֵא כַּנְפֵי רֵיאָה דְּנָשְׁבִין עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא בִּשְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

וְעַל כֵּן כָּל הַתִּקּוּן עַל יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַצַּדִּיקִים עַתָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. דְּהַיְנוּ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וּבַאֲרִיכַת אַפַּיִם מְאֹד מְאֹד וְאֵינָם דּוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה הוּא רַק לְהָבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה לְהַחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם לְמוּטָב וְזֶה קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד עַל כֵּן צְרִיכִין אֲרִיכַת אַפַּיִם גָּדוֹל מְאֹד וְכַנַּ"ל. כִּי אֲפִלּוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים וְנִשְׂגָּבִים כָּל שִׂגִּיאוֹתָם הָיָה בְּעִנְיָן זֶה, אַךְ מַה לָּנוּ לְהָבִין וּלְהִתְבּוֹנֵן בִּשְׂגִיאוֹתָם אַךְ תּוֹרָה וְלִלְמֹד אָנוּ צְרִיכִין לְהָבִין עַל יָדָם רְמָזִים לְעַצְמֵנוּ אִם בָּאָרְזִים נָפְלָה שַׁלְהֶבֶת עַל יְדֵי דְּחִיקַת הַשָּׁעָה לְפִי נִשְׂגְּבוֹת מַעֲלָתָם בְּרוּם גָּבְהֵי מְרוֹמִים מַה יַּעֲשׂוּ אֲזוֹבֵי קִיר כָּמוֹנוּ. כִּי מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כַּמָּה אָנוּ צְרִיכִין לְהִזָּהֵר מִבְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפְּגָמִים וְהַקִּלְקוּלִים רַחֲמָנָא לִצְלַן. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְעוֹרֵר לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אָסוּר לְהָיוֹת דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה. וְזֶה בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁהוּא הֶכְנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. כִּי צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים בִּבְחִינַת לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִיא לִבַּב חָכְמָה, כִּי סֵדֶר הַזְּמַנִּים הֵם עַל יְדֵי הַגַּלְגַּלִּים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִיסוֹד הָאֵשׁ וְכָל יְסוֹד הָאֵשׁ נִמְשָׁךְ מֵהֶם וְה' יִתְבָּרַךְ מְסַדֵּר הַזְּמַנִּים וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם לְלַיְלָה וּבֵין יוֹם לַחֲבֵרוֹ בְּחָכְמָתוֹ. וְעַל כֵּן מָנָה הַיָּמִים בִּבְרִיאָתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וְכֵן יוֹם שֵׁנִי וְכוּ' הַכֹּל כְּדֵי לָתֵת גְּבוּל וְגֶדֶר לְכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁלֹּא יִבְעַר יוֹתֵר מִדַּאי וְעַל כֵּן הַחֹשֶׁךְ קָדַם לְאוֹר כִּי הַדִּבּוּר בְּחִינַת אֵשׁ כַּנַּ"ל בְּחִינַת אוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: פֹּתֵחַ דְּבָרְךָ יָאִיר. וְהַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת חָשְׁכַת הַדַּעַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֹשֶׁךְ מַל הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהַקְדִּים הַשְׁתִּיקָה קֹדֶם הַדִּבּוּר וְכַנַּ"ל. כִּי בַּלַּיְלָה אָז הוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בַּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְכוּ'. אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלַּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וִיחַפֵּשׂ רוּחִי. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַמֶּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשׁ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּמַרְאֵה אֵשׁ הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת. שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי כָל אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ מֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְתַּקֵּן מַהָאַר"י זַ"ל לוֹמַר הִנְנִי מְכַוֵּן לַעֲשׂוֹת כָּל גּוּפִי מֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה וְכוּ'. אַךְ יֵשׁ אַרְבַּע קְלִפּוֹת הַמּוֹנְעִים שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ הָרָעִים וְהָאַרְבַּע בְּחִינוֹת נֹגַהּ וְכוּ' וְהֵם רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, שֶׁהָרוּחַ סְעָרָה מַלְהִיב הָאֵשׁ הַמִּתְלַקַּחַת, וְהֶעָנָן מַחֲשִׁיךְ מִלְּרְאוֹת שֹׂרֶשׁ אוֹר הָאֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה, וּצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הַחַשְׁמַ"ל שֶׁמִּשָּׁם הַתְחָלַת הַמֶּרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה. וְעִקַּר הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת הַחַשְׁמַ"ל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל בְּחִינַת חַ"שׁ מַ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז מִתְקָרְבִין לְהָאֵשׁ דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת כִּי ה'

אֱלֹקֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא דְּאָכְלֵי כֻּלָּא וְשָׁצֵי כֻּלָּא, וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם וְכוּ' כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל יְדֵי זֶה שׁוֹרְפִין וּמְכַלִּין הָאֵשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וְכוּ'. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִסְפֹּר הַיָּמִים קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה לְסָפְרָם לָעֹמֶר בִּבְחִינַת גְּבוּל וּמִדָּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַגְּבוּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שְׂעוֹרִים הַנַּ"ל בִּבְחִינַת שׁוֹרֶשׁ הַדִּבּוּר הַחַם כְּאֵשׁ כַּנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת. כִּי הַדִּבּוּר וְהַדַּעַת לְהַכִּיר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ שָׁנִמְשָׁךְ כְּפִי סֵדֶר מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית מֵהַגַּלְגַּלִּים שֶׁעַל יָדָם סֵדֶר הַזְּמַנִּים שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד קֵל וּמַעֲשֵׂי יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. כִּי יְסוֹד הָאֵשׁ שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם הַמְדַבֵּר נִמְשָׁךְ מֵהֶם כַּנַּ"ל הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִיּוֹם לְיוֹם וּמִלַּיְלָה לְלַיְלָה אֲשֶׁר חֹק וּזְמַן נָתַן לָהֶם שֶׁלֹּא יְשַׁנּוּ אֶת תַּפְקִידָם שֶׁלֹּא לָצֵאת מֵהַגְּבוּל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלָם. כִּי בְּהֶכְרֵחַ לְהַקְדִּים הַשְׁתִּיקָה לְהַדִּבּוּר בִּבְחִינַת חַ"שׁ מַ"ל כַּנַּ"ל. אַךְ הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן וְהַקִּוּוּי וְהַגַּעְגּוּעִים וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְחַמֵּם הַלֵּב בְּקִדֻּשָּׁה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם לְשׁוֹן קִוּוּי וְתִקְוָה וְתוֹחֶלֶת וְעַל יְדֵי זֶה וּבְקֹצֶה תֵּבֵל מִלֵּיהֶם וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י בְּשֵׁם הַתַּנְחוּמָא מִכָּאן שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נָתוּן בְּתוֹךְ תִּיקוֹ. הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי הָאֵשׁ וְהַחֲמִימוּת נִמְשָׁךְ מֵהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁעַל זֶה צָעַק שְׁלֹמֹה אֵיכָה אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תִּרְבִּיץ בַּצָּהֳרַיִם בְּעֵת תִּקֵּוּף חֹם הַשֶּׁמֶשׁ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַד שֶׁיָּפוּחַ הַקֵּץ וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. וְעַל כֵּן הַשֶּׁמֶשׁ נָתוּן בְּתוֹךְ תִּיקוֹ שֶׁלֹּא יַחֲרִיב הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם עַל וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ אִלְמָלֵא נִתַּן בָּרָקִיעַ הַתַּחְתּוֹן לֹא הָיָה אָדָם נִסְתָּר מִפָּנָיו מִפְּנֵי חֲמִימוּתוֹ וְכוּ'. וְכָל הַתִּקּוּן לְהַנָּצֵל מִתַּבְעֶרֶת הָאֵשׁ הַזֶּה הַנִּמְשָׁךְ מֵהַגַּלְגַּלִּים וְהָעִקָּר מֵהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁעַל זֶה אָמַר קֹהֶלֶת אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשֶׂה 'תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ' דַּיְקָא, כָּל הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּרַחֶפֶת עַל הַלֵּב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ וְעֵין פְּרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם שְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים וּשְׁנֵיהֶם אֶחָד לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, גַּם הִיא מְאִירָה כַּשֶּׁמֶשׁ וְכוּ'. דְּבָר אַחֵר וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ לְיוֹם הַדִּין, וְלֶהָט אוֹתָם הַיּוֹם הַבָּא, אֲבָל תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ לַדְּרָכִי חַיִּים וּמְגִנָּה הִיא עַל לוֹמְדֶיהָ מֵאוֹתוֹ לַהַט וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם יְהִיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ וְכוּ' כִּי הַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא רַק תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי בְּחִינַת אֲמָרַי הַאֲזִינָה ה' בִּינָה הֲגִיגִי וְכוּ'. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְדַבֵּר הַכֹּל וְכוּ' כִּי צְרִיכִין שְׁתִיקָה בִּבְחִינַת גַּעְגּוּעִים קֹדֶם הַדִּבּוּר וְאַחַר כָּךְ בִּבְחִינַת חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִין קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְאַחַר כָּךְ וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הִזְהִירָם בְּיוֹתֵר כַּמָּה פְּעָמִים בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה וְהָעָם אַל יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה' פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה' וְכוּ' כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצִין לְהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת לַה' יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מֵהַרְיסָה שֶׁלֹּא יִדְחֹק הַשָּׂעָה חַס וְשָׁלוֹם כִּי רֹב הַהַרְפַּתְקָאוֹת חַס וְשָׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַקְּדִים מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר וְכַנַּ"ל:

וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת הַמַּמְשִׁיכִין דַּרְכֵי הַתּוֹרָה מֵחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁכוּ בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל. כִּי זֶה עֶסֶק הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהַלְהִיב לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם שֶׁיִּתְלַהֲבוּ לַה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל נִזְהָרִים מְאֹד מֵרוּחַ סְעָרָה שֶׁלֹּא יִבְעַר הָאֵשׁ יוֹתֵר מִדַּאי בִּבְחִינַת הֲרִיסָה חַס וְשָׁלוֹם (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם סִימָן ט לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה בְּפָרָשַׁת הָעֹמֶר שֶׁבִּזְכוּת הָעֹמֶר בָּאִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַיְנוּ כַּנַּ"ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְזֶהוּ וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּיוֹם חֻתָּנָתוֹ זֶה מַתַּן תּוֹרָה. וְזֶהוּ. יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכָת בַּתְּקוּנִים הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר לָרוּץ אֹרַח לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי עִקַּר הָאֹרַח וְהַדֶּרֶךְ שֶׁהוֹלְכִין בְּכָל מָקוֹם בְּנַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת הַכֹּל הוּא לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנִּשְׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כִּי שָׁם עִקַּר הַמְנוּחָה וְהַנַּחֲלָה כַּנַּ"ל. כִּי אָנוּ צְרִיכִין כָּל אֶחָד לְרַחֵם עַל עַצְמֵנוּ לֵילֵךְ בְּדְרָכִים קְדוֹשִׁים וְעֵצוֹת עֲמֻקוֹת הַנַּ"ל לְהִשָּׁמֵר מְאֹד מְאֹד מִתַּבְעֶרֶת הָאֵשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל עֵת דִּבּוּרִים חֲמִים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ וְלִבְלִי לִדְחֹק אֶת הַשָּׂעָה לְהַמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת חַ"ש מַ"ל וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּדְאִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. כִּי גַּם כָּל הַשִּׁגְיאוֹת דַּקּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַנּוֹרָאִים שֶׁשָּׁגוּ בָּזֶה הַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי בִּבְחִינַת כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וִיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם וּכְתִיב גַּם בִּי הִתְאַנַּף ה' בִּגְלַלְכֶם לֵאמֹר גַּם אַתָּה לֹא תָבֹא שָׁם יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן הָעוֹמֵד לְפָנֶיךָ הוּא יָבֹא שָׁמָּה אוֹתוֹ חַזֵּק וְכוּ', כִּי אַף עַל פִּי כֵן יִגְמֹר מֹשֶׁה עַל יְדֵי תַּלְמִידָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהִמְשִׁיכוּ עַל עַצְמָן כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל אַחֲרֵי הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁאָז תִּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת הַשִּׁגְיאָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וַעֲדַיִן הוּא עוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ בַּמָּרוֹם וּמַרְבֶּה תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים בִּבְחִינַת תִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁנִּמְשָׁכִין עָלֵינוּ הִתְעוֹרְרוּת לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיכָם עָלֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְנָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל.:

וְעַל כֵּן בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה כְּתִיב כִּי לֹא בְּחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן לָשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי מְתִינוּת רַב לִבְלִי לִדְחֹק אֶת הַשָּׂעָה כְּלָל וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

וְא"ה שָׁמַעְתִּי מֵאֶחָד מֵאֲנַ"ש הָעִנְיָן לְאַשְׁמָה בָּהּ וְכוּ' לָכֵן הַצְּנַעְתִּיהָ פֹּה:

שַׁיָּךְ לְעֵיל לְאוֹת ז אֲשֶׁר מְבֹאָר שָׁם שֶׁפְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה אֲשֶׁר הָיָה דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם גְּזֵלָה וְכוּ' וְתִקּוּנוֹ הָיָה עַל יְדֵי שַׁבָּת כִּי שַׁבָּת אֲגִין עֲלוֹהִי וְזֶה שֶׁמְּסַיֵּמֶת פָּרָשַׁת גָּזֵל (וַיִּקְרָא ה) לְאַשְׁמָה בָּהּ, רָאשֵׁי תֵּבוֹת לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כַּמּוּבָא וְהָבֵן[:

נזיקין א:

כָּל מַה שֶּׁאָדָם מַזִּיק חַיָּב לְשַׁלֵּם בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד וְכוּ':

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן סח) שֶׁכַּעַס מַזִּיק לָעֲשִׂירוּת, כִּי כְּשֶׁיּוֹרֵד עֲשִׁירוּת לְאָדָם אֲזַי הַיֵּצֶר מִתְגַּבֵּר לַעֲשׂוֹת כַּעַס מִזֹּאת הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת, עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁפְּגַם הַכַּעַס הוּא פְּגַם הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁאָדָם מַזִּיק צָרִיךְ לְשַׁלֵּם, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם בְּחִינַת כַּעַס, כִּי עַל יְדֵי כַּעַס בָּאִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁהָאָדָם מַזִּיק וְשׁוֹבֵר בַּחֲמָתוֹ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם כִּי עַל יְדֵי הַכַּעַס פָּגַם בָּעֲשִׁירוּת וְהֶחֱלִיף הַשֶּׁפַע שֶׁל עֲשִׁירוּת לְכַעַס וְחֵמָה וְהִזִּיק מַה שֶּׁהִזִּיק עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם הַהֶזֵּק בְּמָמוֹנוֹ וְזֶהוּ עָנְשׁוֹ, כִּי בָּזֶה פָּגַם שֶׁהֶחֱלִיף עֲשִׁירוּת לְכַעַס עַל כֵּן נֶעֱנַשׁ שֶׁמֻּכְרָח לְשַׁלֵּם וּלְחַסֵּר מָמוֹנוֹ בִּשְׁבִיל הַכַּעַס וְהַהֶזֵּק, כִּי עַל יְדֵי הַכַּעַס הוּא מְחַסֵּר הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אֶפִלּוּ שׁוֹגֵג צָרִיךְ לְשַׁלֵּם מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה הֶזֵּק וּפְגָם בְּכַעַס עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם שֶׁזֶּה עֹנֶשׁ וְתִקּוּן הַכַּעַס כַּנַ"ל, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה הֶזֵּק כִּי אִם עַל יְדֵי כַּעַס שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַ"ל. וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא שׁוֹגֵג, אַדְרַבָּא, עַל זֶה בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ תִּקּוּן וְכַפָּרָה, וְהַתִּקּוּן עַל יְדֵי תַּשְׁלוּמֵי מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכַּעַס כַּנַ"ל. כִּי פְּגַם הַשּׁוֹגֵג הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכַּעַס, כִּי הָאָדָם יֵשׁ לוֹ דַּעַת וְאֵין רְאוּי לוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה דָּבָר בְּטָעוּת וְשׁוֹגֵג בִּלְי דֵּעָה מֵיָּשֶׁבֶת וּכְשֶׁבָּא הָאָדָם לִידֵי שׁוֹגֵג וְטָעוּת בְּוַדַּאי נִכְשָׁל בְּכַעַס שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא לִידֵי טָעוּת וְשׁוֹגֵג, כִּי כֵּיוָן שֶׁבָּא לִכְלַל כַּעַס בָּא לִכְלַל טָעוּת כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים סו). נִמְצָא שֶׁכָּל הַשְׁגָּגוֹת בָּאִין עַל יְדֵי כַּעַס כַּנַ"ל, כִּי עַל יְדֵי כַּעַס נִסְתַּלְקִין הַמֹּחִין וּבָא לִידֵי טָעוּת כַּמּוּבָא וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן גַּם שׁוֹגֵג צָרִיךְ כַּפָּרָה, כִּי צָרִיךְ כַּפָּרָה עַל פְּגַם הַכַּעַס שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא לִידֵי שׁוֹגֵג. וְעַל כֵּן כַּפָּרַת הַשּׁוֹגֵג תָּלוּי בְּמָמוֹן, דְּהַיְנוּ קָרְבָּן שֶׁהוּא נִקְנֶה בְּמָמוֹן, כִּי צָרִיךְ לְחַסֵּר מָמוֹנוֹ וְלִקְנוֹת קָרְבָּן לְתַקֵּן פְּגַם הַשּׁוֹגֵג שֶׁהוּא פְּגַם הַכַּעַס כַּנַ"ל שֶׁהוּא פְּגַם הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן תִּקּוּנוֹ בְּמָמוֹן כַּנַ"ל:

כִּי קָרְבָּן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכַּעַס, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (סִימָן נז) שֶׁתַּעֲנִית הוּא תִּקּוּן הַכַּעַס, עַיֵּן שָׁם. וְתַעֲנִית הוּא בְּחִינַת קָרְבָּן, כַּמּוּבָא, כִּי עַל יְדֵי הַכַּעַס נִסְתַּלֵּק צֶלֶם אֱלֹקִים וְנִדְמֶה לִבְהֵמָה וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְתַעֲנִית וְקָרְבָּן שֶׁהוּא הַכְנָעַת כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וְלַעֲלוֹת מִבְּחִינַת

בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת קָרְבָּן כַּמּוּבָא. וְעַל כֵּן הַשּׁוֹגֵג שֶׁהוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַכַּעַס שֶׁמֵּבִיא לִידֵי טָעוּת כַּנַ"ל עַל כֵּן מֵבִיא בְּמָמוֹנוֹ קָרְבָּן שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכַּעַס וְתִקּוּן הַמָּמוֹן כַּנַ"ל: וְעַל כֵּן לְעִנְיַן תַּשְׁלוּמֵי נְזִיקִין שֶׁכָּל עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הַתַּשְׁלוּמִין הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכַּעַס כַּנַ"ל עַל כֵּן אֵין בּוֹ חִלּוּק בֵּין שׁוֹגֵג וּמֵזִיד, כִּי גַּם שׁוֹגֵג צָרִיךְ תִּקּוּן הַתַּשְׁלוּמִין שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכַּעַס כַּנַ"ל כִּי פֶּגֶם הַשּׁוֹגֵג הוּא פֶּגֶם הַכַּעַס כַּנַ"ל, בִּפְרָט שׁוֹגֵג כָּזֶה שֶׁבָּא עַל יְדֵי הַשּׁוֹגֵג לִידֵי הֶזֵּק שֶׁזֶּה בְּוַדַּאי פֶּגֶם הַכַּעַס, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת בָּאִין עַל יְדֵי כַּעַס כַּנַ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּא"ב (אוֹת ד דַּעַת סִימָן כה) כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה הֶזֵּק יְדוּעַ לֶהֱוֵי לֵהּ שֶׁפֶּגֶם בַּדַּעַת, עַיֵּן שָׁם. כִּי הַהֶזֵּק הוּא בְּחִינַת כַּעַס שֶׁהוּא פֶּגֶם הַדַּעַת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ תַּשְׁלוּמִין שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹנֶשׁ וְתִקּוּן עַל פֶּגֶם הַכַּעַס שֶׁהוּא פֶּגֶם הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל:

נזיקין ב:

אָסוּר לְהַזִּיק מָמוֹן לַחֲבֵרוֹ וְאִם הִזִּיקוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נֶהֱנֶה חַיָּב לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם בֵּין שֶׁהָיָה שׁוֹגֵג בֵּין שֶׁהָיָה אָנוּס. וּבַמִּשְׁנָה בִּגְמָרָא בָּבָא קַמָּא מְפֹרָשׁ יוֹתֵר וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן. אֶפִלּוּ בִּרְאִיָּתוֹ אִם יֵשׁ לוֹ הֶזֵּק לַחֲבֵרוֹ אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ. לְפִיכָךְ אָסוּר לוֹ לְאָדָם לַעֲמֹד עַל שְׂדֵה חֲבֵרוֹ בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֶדֶת בְּקָמוֹתֶיהָ:

אות א

עִנְיַן אִסּוּר לְהַזִּיק לַחֲבֵרוֹ וַאֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבַשֵּׁנָה וְעִנְיַן תַּשְׁלוּמֵי נֶזֶק וְעִנְיַן הֶזֵּק רְאִיָּה:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר 'אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה' סִימָן לה הַמַּתְחִיל, דַּע כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת זַרְקָא דְּאַזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן וּמָאן הַהוּא אֲתַר חָכְמָה, כִּי חָכְמָה הִוא שׂוֹרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. לְכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר אֶת שִׂכְלוֹ מִשִּׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַמְכֻנֶּה בְּשֵׁם בַּת פַּרְעֹה. וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם בְּחִינַת קֶנֶה שֶׁבַּקְלָפָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, גְּעַר חַיַּת קָנֶה וְכוּ' שֶׁהוּא כְּנֶגֶד קָנֶה חָכְמָה שֶׁבַּקְדֻשָּׁה. וּכְשֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּתוֹךְ שִׂכְלוֹ מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אָז נִתְמַעֵט קְדֻשַּׁת שִׂכְלוֹ כְּפִי הַמָּקוֹם שֶׁל חָכְמָה חִיצוֹנִיּוֹת וְכוּ'. וְעַל זֶה הַשֵּׂכֶל מִתְלַקְּטִים וּמִתְחַבְּרִים כָּל מִדּוֹת רָעוֹת וְכוּ' בְּחִינַת כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי בְּחִינַת יֶרֶד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה בַּיָּם. שֶׁגַּם לְמַעְלָה מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַגְּבוּרוֹת נַעֲשֶׂה סוּסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא וְכוּ' וְכוּ'. וְעָלָיו נִבְנָה כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי, הַיְנוּ נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁהוּא בּוֹנֶה בִּנְיָנוֹ עַל זֶה הַשֵּׂכֶל הַחִיצוֹנִי. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִשִּׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִים לֹא זוֹ אַף זוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְחַדֵּשׁ הַשֵּׂכֶל בְּכָל עֵת וְכוּ'. וְזֶהוּ עַל יְדֵי שֵׁנָה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ' וּבִשְׁעַת שֵׁנָה הַמֹּחִין, הַיְנוּ הַנְּשָׁמָה בָּאָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְכוּ'. וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת שֵׁנָה. יֵשׁ שֵׁנָה בְּגַשְׁמִיּוּת וְכוּ'. גַּם

פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה לְגַבֵּי דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא וְכוּ'. וְיֵשׁ שֵׁנָה שֶׁהִוא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן וְכוּ', הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְכוּ'. וְזֶהוּ הָרוֹצֶה שֶׁיַּחְכִּים יַעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת וְכוּ'. וְעִקַּר חִדּוּשׁ הַמֹּחִין שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי אֱמוּנָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה מְקַבְּלִין מֵאוֹר הַפָּנִים וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס שִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ אֱמוּנָה בִּבְחִינַת שֵׁנָה וְכוּ' אֲזַי צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים כִּי הִיא שׁוֹכֶנֶת בְּתוֹךְ הַחִיצוֹנִים בִּבְחִינַת זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שַׂמְתִּיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם וְכוּ' וִירוּשָׁלַיִם הִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת לַיְלָה פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא בְּחִינַת מָאוֹר הַקָּטָן וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַל מֵעוֹלַם הַבִּינָה לְהַלְבִּישׁ אֶת הַמַּלְכוּת, הַיְנוּ אֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הָעַכּוּ"ם וְכוּ' וְזֶה נַעֲשֶׂה כְּשֶׁמְּקַיֵּם בִּשְׁעַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְדִבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ כְּרַב סַפְרָא וְכוּ' וַאֲזַי אִמָּא מְסַכֶּכֶת עַל בְּנָהָא וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת הַקְּרָבַת קָרְבַּן הַתָּמִיד וְהַקְּרָבַת הַקְּטֹרֶת, כִּי עַל יְדֵי הַתָּמִיד עוֹלֶה חָכְמָה בִּינָה דַּעַת דַּעֲשִׂיָּה בִּיצִירָה וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבַּקְלִפָּה עוֹלִים בְּסוֹד אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת בִּבְחִינַת מַלְכוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בָּאֵר הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה חֶזֶק לַחֲבֵרוֹ, כִּי כָּל הַחֶזְקוֹת בָּאִין מִפְּגַם הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל, כַּמְבֹאָר וּמוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל כֵּן לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה הַשֵּׂכֶל מֻפְלָא בָּעוֹלָם לֹא יִהְיֶה שׁוּם חֶזֶק בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ כוּ' כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' וְכוּ'. וְכֵן מְבֹאָר בְּהָא"ב שֶׁל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (אוֹת ד דַּעַת סִימָן כה) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ כְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה אֵיזֶה חֶזֶק יָדוּעַ לְךָ שֶׁפָּגַמְתָּ בַּדַּעַת. נִמְצָא שֶׁכָּל הֶחֱזְקוֹת עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת. וְזֶה מְרֻמָּז הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת שִׂכְלוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בְּשִׂכְלוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּמַכְנִיס בְּשִׂכְלוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אֲזַי נַעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם סוֹפְּיָתָא דְּדַהֲבָא וְנִתָּן מָקוֹם לְחַיַּת קָנֶה לִבְנוֹת בְּנָיְנוֹ עַל זֶה הַשֵּׂכֶל הַחִיצוֹנִי בְּחִינַת יֶרֶד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה בְּיָם הַחָכְמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁחַיַּת קָנֶה מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת. וְחַיַּת קָנֶה הוּא בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל בְּחִינַת חֲזִיר הַיַּעַר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם (תְּהִלִּים פ) שֶׁהֵם בְּחִינַת נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי הַנַּ"ל שֶׁהֵם רֹאשׁ לְכָל הַמַּזִּיקִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הֵם מַזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּעֵשָׂו יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה שֶׁהָיָה צָד וּמַזִּיק כָּל בְּנֵי עוֹלָם. וְזֶהוּ, יוֹדֵעַ צַיִד יוֹדֵעַ דַּיְקָא, כִּי עִקַּר יְנִיקָתָן עַל יְדֵי הַדַּעַת עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּיִשְׁמָעֵאל כְּתִיב, פֶּרֶא אָדָם יָדוֹ בַכֹּל וְכוּ'. כִּי הוּא מַזִּיק הַכֹּל כִּי הֵם הֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁזֶּה כּוֹלֵל כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם הָיוּ הַכֹּל יוֹשְׁבִים בְּשָׁלוֹם וְהַשְׁקֵט בְּלִי שׁוּם חֶזֶק אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵי שְׁלֹמֹה. וְעַל יְדֵי חָרְבַּן הַבַּיִת

הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי בְּחִינַת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל עַל יְדֵי זֶה הִזִּיקוּ וְהֶחֱרִיבוּ כָּל הָעֲשִׂירוּת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שָׁם הָיוּ כָּלוּל כָּל עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וְכוּ' וַאֲבָנִים טוֹבוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכֵלִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה וּמִשָּׁם הָיָה יוֹצֵא הַהַשְׁפָּעָה וְהָעֲשִׂירוּת לְכָל יִשְׂרָאֵל. וְהֵם עַל יְדֵי שֶׁהֶחֱרִיבוּ וְהִזִּיקוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי זֶה הִזִּיקוּ הַכֹּל כִּי מֵאָז אֵין שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה וְהִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם, מַזִּיקֵי עָלְמָא. נִמְצָא שֶׁכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת בָּאִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי בְּחִינַת חַיַּת קְנָהּ - כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים וְיוֹצְאִים לְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פְּגַם הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת יָרַד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶהּ וְכוּ'. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי פְּגַם הַשֵּׂכֶל בָּאִים כָּל מִינֵי הֶזֵּק:

אות ג

וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם וְכוּ', כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת וְזֶה גֶּדֶר הָאָדָם שֶׁיִּשְׁמֹר דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ וְאָזַי בְּוַדַּאי לֹא יַזִּיק כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב אַפִלּוּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה עַל הֶזֵּק, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבִּשְׁעַת שֵׁנָה אֵין לוֹ דַּעַת אַף עַל פִּי כֵן גַּם אָז בִּשְׁעַת שֵׁנָה חָל עָלָיו הָאִסּוּר וְהַחִיּוּב שֶׁלֹּא יַזִּיק, כִּי בֶּאֱמֶת בִּשְׁעַת שֵׁנָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, אַף עַל פִּי כֵן אָז הַמֹּחִין בָּאִין בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הַמֹּחִין מִתְחַדְּשִׁין וּמִתְחַזְּקִין וְעַל כֵּן הַשֵּׁנָה הִיא נַיְחָא לַמֹּחִין וְכַנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁאַדְרַבָּא, בִּשְׁעַת שֵׁנָה הַמֹּחִין מִתְחַדְּשִׁין יוֹתֵר. וְעַל כֵּן מִי שֶׁהוּא אָדָם וְדַעְתּוֹ שְׁלֵמָה וְיֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת אָזַי בְּוַדַּאי לֹא יָבוֹא לִידֵי הֶזֵּק אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה אוֹ כְּשֶׁהוּא שׁוֹגֵג שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, כִּי אָז הַמֹּחַ בָּא בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ עַל יְדֵי זֶה יוֹתֵר נִמְצָא שֶׁהַשֵּׁנָה הִוא חִזּוּק הַמֹּחַ. וְעַל כֵּן הוּא מְחֻיָּב שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי הֶזֵּק גַּם אָז בִּשְׁעַת שֵׁנָה, כִּי כְּשֶׁהַמֹּחַ חָזָק נָצוֹל מֵהֶזֵּק, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת עַל יְדֵי פְּגַם הַמֹּחַ כַּנַּ"ל, כִּי אָז בִּשְׁעַת שֵׁנָה הַמֹּחַ בָּא בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְאֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת שְׁמִירָה כִּי הִיא מִדַּת שָׁמוֹר כַּיָּדוּעַ וְהָאֱמוּנָה שׁוֹמֶרֶת עַל הָאָדָם. אָזַי כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ שְׁמִירָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִזָּק כֵּן צָרִיךְ שְׁמִירָה שֶׁלֹּא יַזִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל יַעֲקֹב, 'וַיִּירָא וַיֵּצֶר', 'וַיִּירָא' שֶׁמָּא יֵהָרֵג. 'וַיֵּצֶר', שֶׁלֹּא יַהֲרֹג. וּכְשֶׁזּוֹכֶה הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה דַּעְתּוֹ שְׁלֵמָה וֶאֱמוּנָתוֹ שְׁלֵמָה אָזַי בְּוַדַּאי יִהְיֶה נִשְׁמָר שֶׁלֹּא יַזִּיק אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה, כִּי הָאֱמוּנָה שׁוֹמֶרֶת אֶת הַדַּעַת שֶׁבָּא בְּתוֹכָהּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הֶזֵּק שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנּוּ מַזִּיקֵי עָלְמָא. כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְהָאֱמוּנָה מַצֶּלֶת אֶת הַדַּעַת שֶׁבְּתוֹכָהּ מִזֶּה. וְעַל כֵּן הָאָדָם מוּעָד לְעוֹלָם אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְכַנַּ"ל:

אות ד

וַאֲפִלּוּ בִּרְאִיָּה אָסוּר לְהַזִּיק, כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים וְכוּ'. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַחֹשֶׁמֶל שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שְׁמִקְיָם וְדִבֵּר אֱמֶת בְּלִבּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה אִמָּא מְסַכְּכָא עַל בְּנֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. וְעִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה בָּא עַל יְדֵי פְּגַם הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב, כִּי עִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה הוּא עַל יְדֵי הַחֶמְדָּה שֶׁבַּלֵּב שֶׁהַעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד וְעַל יְדֵי שֶׁעֵינוֹ צָרָה בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ, כִּי יֵשׁ קִנְאָה וְחֶמְדָּה בְּלִבּוֹ עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הֶזֵּק רְאִיָּה, כִּי עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַזִּיקוֹ בִּרְאִיָּתוֹ. וְזֶה עִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁעֵינוֹ טוֹבָה בְּשֶׁלֵּמוּת לֹא יַזִּיק בִּרְאִיָּתוֹ, וְאַדְרַבָּא, נִמְשָׁךְ בְּרָכָה בְּכָל מַה שֶּׁמִּסְתַּכֵּל, כַּמּוּבָא בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה עַל יְדֵי פְּגַם הַלֵּב, הַיְנוּ עַל יְדֵי הַחֶמְדָּה שֶׁבַּלֵּב. וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמֶת, כִּי פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא פְּגַם הָאֱמֶת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כג) בַּמַּאֲמָר 'צִוִּיתָ צֶדֶק' וְכוּ', כַּמּוּבָא לְעֵיל. כִּי כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּתַאֲוַת מָמוֹן וְחוֹמֵד אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מְשַׁנֶּה הָאֱמֶת, כִּי מְשַׁנֶּה סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית, כִּי כְּפִי סֵדֶר מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ וְסִדֵּר הַכֹּל עַל מְקוֹמוֹ מַגִּיעַ עַל פִּי זֶה הַסֵּדֶר הָאֱמִתִּי שֶׁיִּהְיֶה לָזֶה מָמוֹן כָּךְ וְכָךְ וְלָזֶה כָּךְ וְכָךְ וְכוּ'. כִּי הַכֹּל עַל פִּי סֵדֶר מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (תַּעֲנִית כה) אִיפְּעִית דְּאַחֲרוּב עָלְמָא וְאֶפְשָׁר דְּאִיבְּרִית בְּשַׁעֲתָא דִּמְזוֹנָא. כִּי כְּפִי סֵדֶר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה מַגִּיעַ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ מָזוֹן לְאוֹתוֹ הַתִּנָּא נִמְצָא כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה וְחוֹמֵד שֶׁל חֲבֵרוֹ זֶה בְּחִינַת שֶׁקֶר שֶׁרוֹצֶה לְשַׁנּוֹת הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ הַסֵּדֶר הָאֱמִתִּי שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית נִבְרָא עַל יְדֵי אֱמֶת בִּבְחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים סוֹפֵי תֵּבוֹת אֱמֶת. וְעַל כֵּן הַחוֹמֵד הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמֶת שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַחֶמְדָּה בַּלֵּב. נִמְצָא, שֶׁהַחֶמְדָּה הִוא פְּגַם הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב. וְעַל יְדֵי זֶה בָּא הַהֶזֵּק רְאִיָּה, כִּי שׁוּרְיָנָא דְּעֵינָא בְּלִבָּא תַּלְיָא (כַּמּוּבָא סִימָן נד לִקּוּטֵי א) גַּם עִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה הוּא דָּבָר הַמָּסוּר לַלֵּב כִּי אֵין אָדָם מַכִּיר בָּזֶה כִּי יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ וְחֲבֵרוֹ לֹא יֵדַע בָּזֶה כְּלָל. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁחֲבֵרוֹ יִרְאֶה שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּשֶׁלּוֹ יָכוֹל לְהַשְׁמִיט עַצְמוֹ וְלוֹמַר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן כְּלָל לְהִסְתַּכֵּל בְּשֶׁלּוֹ רַק הוּא מִסְתַּכֵּל בִּשְׁבִיל אֵיזֶה דָּבָר אַחֵר וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה מַה שֶּׁיָּכוֹל לִמְצֹא לְעַצְמוֹ אֲמִתְלָאוֹת עַל הִסְתַּכְּלוּתוֹ. וְעַל כֵּן מֵהֶזֵּק רְאִיָּה אֵין אָדָם יָכוֹל לִשְׁמֹר עַצְמוֹ אִם לֹא כְּשֶׁחֲבֵרוֹ בְּעַצְמוֹ שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת שֶׁלֹּא יִתֵּן עַיִן בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ וְלֹא יַבִּיט בּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיקֶנּוּ בִּרְאִיָּתוֹ. נִמְצָא שֶׁהֶזֵּק רְאִיָּה הוּא דָּבָר הַמָּסוּר לַלֵּב, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמֶת בְּלִבּוֹ שֶׁלֹּא יַחְמֹד אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ, כִּי עִקַּר הַהֶזֵּק עַל יְדֵי הַחֶמְדָּה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַחֶמְדָּה לְבַד יָכוֹל לְהַזִּיק אֶת חֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן סט) וְזֶה עִקַּר הֶזֵּק רְאִיָּה, כִּי שׁוּרְיָנָא דְּעֵינָא בְּלִבָּא תַּלְיָא, כִּי הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד כַּנַּ"ל. וְעִקַּר כָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם עַל

יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל, הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ חֶמְדָּה בְּלִבּוֹ לְמָמוֹן חֲבֵרוֹ וְנִפְגָּם הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב אֲזַי נִפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם, הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ מֵאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב וּכְשֶׁנִּפְגָּם וְנִסְתַּלֵּק הַחַשְׁמַ"ל חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי נִסְתַּלֵּק הַשְׁמִירָה שֶׁל הָאָדָם, כִּי נִסְתַּלֵּק הַשְׁמִירָה שֶׁל הָאֱמוּנָה וְנִפְגָּם הָאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הַחַשְׁמַ"ל הַנִּמְשָׁךְ מֵהַלֵּב כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁנִּפְגָּם הָאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, נִפְגָּם הַמֹּחַ, כִּי עִקַּר קִיּוּם וְחִזּוּק הַמֹּחַ הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁהַמֹּחַ נִפְגָּם אֲזַי יָכוֹל לְהַזִּיק בִּרְאִיָּתוֹ, כִּי הָעַיִן הוּא שְׁלִיחַ הַשֵּׂכֶל, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, וְעַל כֵּן יָכוֹל לְהַזִּיק בִּרְאִיָּתוֹ עַל יְדֵי פְּגַם הַשֵּׂכֶל שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל, כִּי אָז כְּשֶׁנִּפְגָּם הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁנִּפְגָּם עַל יְדֵי פְּגַם הַחַשְׁמַ"ל עַל יְדֵי פְּגַם הַלֵּב אָז עֲנָנִין מְכַסִּין עַל עֵינִין שֶׁהֵם רוֹמְזֵי רַבְּתָא וְרוֹמְזֵי זְעִירְתָּא, כַּמּוּבָא (בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא פִּינְחָס דַּף רנב) שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּרְךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמְזֵי שֶׁנִּבְנֶה עַל זֶה הַשֵּׂכֶל הַפָּגוּם שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הֶזֵּק רְאִיָּה עַל יְדֵי עֲנָנִין דִּמְכַסִּין עַל עֵינִין עַל יְדֵי פְּגַם הַמֹּחַ עַל יְדֵי פְּגַם הַחַשְׁמַ"ל הַנִּמְשָׁךְ מֵהַלֵּב שֶׁהוּא עִקַּר הַשְׁמִירָה כַּנַּ"ל:

אות ה

וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת וְדַבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׂוּם תַּאֲוָה וְחֶמְדָּה לְשֶׁל חֲבֵרוֹ, כִּי יֵשׁ לוֹ אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה אֲזַי בְּוַדַּאי לֹא יָבוֹא לִידֵי שׂוּם הֶזֵּק כִּי זוֹכֶה שֶׁיַּמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה נִשְׁמָר הָאָדָם שֶׁהוּא הַמֹּחַ בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם וְאָז לֹא יָבוֹא לִידֵי הֶזֵּק כְּלָל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָדָם חַיָּב אַפִּלּוּ בְּשׁוֹגֵג, כִּי שׁוֹגֵג הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת וְאָז נִשְׁאָר הָאָדָם רַק בְּבְחִינַת אֱמוּנָה לְבַד. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב עַל יְדֵי הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה אֲזַי נִשְׁמָר מֹחוֹ גַּם בִּבְחִינַת הִסְתַּלְּקוּת עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי בְּוַדַּאי יִהְיֶה נִשְׁמָר מֵהֶזֵּק כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגֵם וּמַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג זֶה מוֹרֶה שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַשְׁמִירָה חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הָאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה בָּא לִידֵי הֶזֵּק בְּשָׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין, דְּהַיְנוּ בְּשׁוֹגֵג, כִּי עִקַּר קִיּוּם וּשְׁמִירַת הַמֹּחִין בְּשָׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַחַשְׁמַ"ל בְּחִינַת מַה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֲפִלּוּ מָמוֹנוֹ, דְּהַיְנוּ בְּהֶמּוֹתָיו שֶׁלֹּא יִזִּיקוּ, כִּי בְּחִינַת אֱמוּנָה הַנַּ"ל שֶׁנִּשְׁמָר עַל יְדֵי הַחַשְׁמַ"ל כַּנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וכו' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא קִיּוּם וְחִזּוּק הַמֹּחִין, זֶה בְּחִינַת הַקְרָבַת קָרְבַּן הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת, כִּי כָּל נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה עוֹלִין וכו', כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ

לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַמִּדּוֹת הַמְגֻנּוֹת כַּנַ"ל וְכָל הַחֲטָאִים חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָא. וְרוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת הִוא מִבְּחִינַת נֹגַהּ לוֹ סָבִיב כַּיָּדוּעַ שֶׁהִוא סְבִיב הַחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחֹשֶׁךְ"ל וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב. וְנֹגַהּ הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁחָצְיוֹ טוֹב וְחֶצְיוֹ רַע כַּיָּדוּעַ. וְעִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁבְּנֹגַהּ שֶׁיִּהְיֶה עוֹלֶה הַטּוֹב וְיִהְיֶה נִכְלָל בְּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּהָפֵךְ בְּחִינַת רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת לִבְחִינַת אָדָם בִּבְחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה', בִּבְחִינַת וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם, (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּרִיתוּת ו). הֵינוּ שֶׁמַּעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם. וְזֶהוּ צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, כִּי זֶה עִקַּר הָאָדָם כְּשֶׁמְּבָרֵר וּמַעֲלֶה מִבְּהֵמָה לְאָדָם עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל נֹגַהּ בַּקְּדֻשָּׁה. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ"ל הַנַ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ בְּחִינַת חַיּוֹת אֵשׁ וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה חֲגִיגָה יג). כִּי כְּשֶׁבְּחִינַת נֹגַהּ רוֹצֶה לַעֲלוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה אֲזַי רוֹצִים גַּם הַשְּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת וְכוּ' לַעֲלוֹת עִמָּם וְהָאֵשׁ הַיּוֹצֵא מֵהַחֹשֶׁךְ"ל שׁוֹרֵף אוֹתָם וַאֲזַי הֵם נוֹפְלִים לְמַטָּה רַק נֹגַהּ נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא הַיּוֹרֵד בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל מִי שֶׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם, בָּאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב וְאֵינוֹ מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחֹשֶׁךְ"ל הַנַ"ל לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל וַאֲזַי חַס וְשָׁלוֹם, אֵין הָאֱמוּנָה נִשְׁמֶרֶת אֲזַי הֵם יוֹנְקִים חַס וְשָׁלוֹם, מֵהָאֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁאֵין אֵשׁ מֵחַשְׁמַל לְשָׁרְפָם וַאֲזַי אֵין יָכוֹל נֹגַהּ לְכָלֵל בַּקְּדֻשָּׁה, כִּי אַדְרַבָּא, הֵם מִתְגַּבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם, וְיוֹנְקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם חוֹטֵא בְּשׁוֹגֵג וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה לִבְחִינַת חַשְׁמַל הַנַ"ל לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל כִּי אִם הָיָה נִשְׁמַר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַחֹשֶׁךְ הָיָה נִשְׁמַר מֵחֵטְא אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, כִּי אָז בָּאָה הַנְּשָׁמָה וְהַמֹּחַ בְּתוֹךְ אֱמוּנָה כַּנַ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת הַחֹשֶׁךְ הַנַ"ל אֲזַי מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת הַבָּאָה מִבְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁסְּבִיב הַחֹשֶׁךְ, כִּי לֹא נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבָּן בְּהֵמָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי אֵשׁ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ הִוא בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁלְּמַעְלָה אֵשׁ מֵחַשְׁמַל, כִּי הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ הוּא בְּחִינַת הַלֵּב שֶׁל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת דִּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם (יְשַׁעְיָה מ) בִּבְחִינַת וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם. שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הָאֵשׁ מֵחַשְׁמַל בִּבְחִינַת חֹם לִבִּי בְקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ (תְּהִלִּים לט). וְזֶה הָאֵשׁ מֵחַשְׁמַל שֶׁהוּא הָאֵשׁ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ שׁוֹרֵף אֶת הַקָּרְבָּן וּמַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וְנִכְלָל בְּהֵמָה בְּאָדָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַקָּרְבָּן כַּיָּדוּעַ בִּבְחִינַת אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה' מִן הַבְּהֵמָה וְכוּ'. שֶׁעִקַּר הַקָּרְבָּן שֶׁיַּעֲלֶה בְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם, כִּי עַל יְדֵי הָאֵשׁ הַנַ"ל נוֹפְלִין לְמַטָּה הַשְּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַ"ל וַאֲזַי נִכְלָל נֹגַהּ בַּקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַקָּרְבַת קָרְבַּן הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת, כִּי עַל יְדֵי הַקָּרְבָּן עַל יְדֵי הָאֵשׁ שֶׁשּׁוֹרֵף אֶת הַבַּהֲמִיּוּת נוֹפֵל הָרַע

לְמַטָּה אֲזַי יְכוֹלִין לְבָרֵר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים בְּסוֹד אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֻׁנַּאהּ נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה וְשֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנּוֹדָע:

אות ו

וְעַל כֵּן הָאָדָם חַיָּב בְּהֶזֵּק אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג כַּנַּ"ל. כִּי צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וַאֲפִלּוּ בְּשָׁעַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת בְּחִינַת שֵׁנָה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחַשְׁמַל שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁשָּׁם בָּאִין הַמֹּחִין בְּשָׁעַת בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָדָם חַיָּב אֲפִלּוּ עַל נִזְקֵי בְּהֶמְתּוֹ, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֲפִלּוּ בְּחִינַת בְּהֵמָה לְאָדָם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל וְאָז אֲפִלּוּ הַבְּהֵמָה שֶׁלּוֹ לֹא תָּבוֹא לִידֵי הֶזֵּק עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁנִּשְׁלָם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחַשְׁמַל כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַהֶזֵּק עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא), לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה. שֶׁעַל יְדֵי רִבּוּי הַדַּעַת גַּם הַבְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת אֵינָם מַזִּיקִים כְּלָל, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לְהַדַּעַת כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל שֶׁהוּא שׁוֹמֵר אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא עִקַּר קִיּוּם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת חַשְׁמַל הַנַּ"ל אָז נִכְלָל נֹגַהּ בַּקְּדֻשָּׁה וְאָז מַעֲלֶה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעוֹלֶה בְּהֵמָה לְאָדָם לִבְחִינַת דַּעַת וְאָז אֵין שׁוּם הֶזֵּק אֲפִלּוּ בִּבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּפְלוּ בָּאִין מִשְׁבִּירַת כֵּלִים וּמִשָּׁם בָּאִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבִירָה. אֲבָל כְּשֶׁמַּעֲלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת הַשְׁבִירָה בְּחִינַת הֶזֵּק, כִּי הַכֹּל עוֹלֶה אֶל הַדַּעַת בִּבְחִינַת זֵרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן שֶׁהוּא חָכְמָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַדַּעַת נִתְבַּטְּלִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת תַּשְׁלוּמֵי נֶזֶק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֶּסֶף יָשִׁיב לִבְעָלָיו. 'כֶּסֶף' דַּיְקָא בְּחִינַת מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחַ חִוָּרָא כְּכַסְפָּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הֶפֶךְ סוּסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא שֶׁבָּא עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת תָּלוּי בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. כִּי בְּהַמָּמוֹן הֵם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת הַקְרָבַת קָרְבַּן הַתָּמִיד וּקְטֹרֶת שֶׁעוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְאָז נִתְחַדֵּשׁ מֹחוֹ בִּבְחִינַת הָרוֹצֶה שֶׁיַּחְכִּים יַעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הוּא עוֹסֵק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְכָל דִּינֵי מָמוֹנוֹת כְּלוּלִים בְּדִינֵי נְזִיקִין וְעַל כֵּן קָרָא הַתַּנָּא הַסֵּדֶר מִשְׁנָיוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מִדִּינֵי מָמוֹנוֹת בְּשֵׁם נְזִיקִין. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַאי מַאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חֲסִידָא לְקַיְּים מִלֵּי דִּנְזִיקִין. כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כִּי אִם כְּשֶׁשְּׁמַח בְּחֶלְקוֹ וּמִסְתַּפֵּק בְּשֶׁלּוֹ וְאֵינוֹ חוֹמֵד אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ, אַדְרַבָּא, מְוַתֵּר מִשֶּׁלּוֹ לַחֲבֵרוֹ שֶׁמְּקַיֵּם וְדִבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ כְּרַב סַפְרָא שֶׁעָשָׂה לְפָנִים מִשּׁוּרַת

הַדִּין. וּכְשֶׁאֵינוֹ חוֹמֵד אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ וַאֲזַי אֵינוֹ נִפְגָּם לִבּוֹ וְאֵין נִפְגָּם בְּחִינַת הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל אָז יָכוֹל לְקַיֵּם מִלֵּי דְּנִזְיקִין כִּי אָז יָכוֹל לִשְׁמֹר מִלְּהַזִּיק לַחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֶמְדָּה לְמָמוֹן חֲבֵרוֹ אֲזַי בְּוַדַּאי לֹא יִשְׁמֹר מֵהַזִּק, כִּי בְּרֹאשׁ בְּעָלְמָא יָכוֹל לְהַזִּיקוֹ וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי הַחֶמְדָּה לְבַד יָכוֹל לְהַזִּיקוֹ, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר וְכַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁכָּל דִּינֵי נְזִיקִין, דְּהַיְנוּ לִשְׁמֹר מֵהַזִּק הוּא תְּלוּי בִּשְׁמִירַת הַלֵּב, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יַחְמֹד אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל. וּבָזֶה תְּלוּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינֵי מָמוֹנוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת קָרָא הַתַּנָּא בְּשֵׁם נְזִיקִין לְהוֹרוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת כִּי אִם מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִלְּהַזִּיק לַחֲבֵרוֹ. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי שֶׁאֵין לוֹ חֶמְדָּה בַּלֵּב לְשֶׁל חֲבֵרוֹ, כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהִשָּׁמֵר מֵהַזִּק וְאִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם דִּינֵי מָמוֹנוֹת, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בִּבְחִינַת הַחַשְׁמַל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַלֵּב וְעַל כֵּן הָעִקָּר לִשְׁמֹר הַלֵּב שֶׁלֹּא יַחְמֹד שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל הַנַּעֲשֶׂה מִבְּחִינַת וְדִבֶּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וּמַזִּיק אֶת חֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ בְּמֵיטַב, בְּמֵיטַב דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לַחֲזֹר לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁנִּתְעָרֵב וְכוּ' עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַהֶזֵּק שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה סוֹסְפִיתָא דְּדַהֲבָא וְנִתְעָרֵב טוֹב וְרַע חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמְּשַׁלֵּם חוֹזֵר וּמְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע וּמַעֲלֵהוּ לְשָׁרְשׁוֹ וּמַחֲזִירוֹ לְהַבְּעָלִים בִּבְחִינַת כֶּסֶף יָשִׁיב לְבַעְלָיו בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן שֶׁהוּא חָכְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּעָלִים. כִּי חָכְמָה הִוא הַבְּעָלִים שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ (תְּהִלִּים קד). וְעַל כֵּן קְרָאָה הַתּוֹרָה הַתַּשְׁלוּמִין כֶּסֶף בְּחִינַת מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא, דְּהַיְנוּ שֶׁחוֹזֵר וְנִתְתַּקֵּן הַמֹּחַ בִּבְחִינַת חִוָּרָא כְּכַסְפָּא הֶפֶךְ סוֹסְפִיתָא דְּדַהֲבָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁצָּרִיךְ הַמַּזִּיק לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב דַּיְקָא, כִּי צָרִיךְ לְבָרֵר הַטּוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ח

וְזֶה בְּחִינַת הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חָסִידָא לְקַיֵּם מִלֵּי דְּנִזְיקִין. הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חָסִידָא לְקַיֵּם מִלֵּי דְּאָבוֹת וְאָמְרֵי לֵהּ מִלֵּי דִּבְרָכוֹת, כִּי כֻּלּוֹ חַד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם מִלֵּי דְּנִזְיקִין כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִין בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמֹר מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְגַם יְחַדֵּשׁ אֶת מֹחוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת שָׁנָה וְזֶה תְּלוּי בֶּאֱמוּנָה כְּשֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְגַם צָרִיךְ לִשְׁמֹר הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב עַל יְדֵי הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בָּנֶיהָ וַאֲזַי יָכוֹל לִהְיוֹת נִזְהָר מֵהַזִּק בֵּין בְּמֵזִיד בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן וַאֲפִלּוּ מֵהַזִּק רְאִיָּה כַּנַּ"ל. וְשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. חָכְמָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה בְּחִינַת כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, זֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא יָמִין בְּחִינַת מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת אֵלֶּה

תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם - בְּאַבְרָהָם, כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. שֶׁנָּה הַנַּ"ל שֶׁאָז הַמֹּחַ בָּא בְּתוֹךְ אֱמוּנָה בְּחִינַת לַיְלָה, בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת יִצְחָק גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת וַתִּכְהֶיָנָה עֵינָיו מֵרְאֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק כַּיָּדוּעַ וְאָז הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה כַּיָּדוּעַ, כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְעִקַּר הַמְתָּקַת פַּחַד יִצְחָק בְּחִינַת שֵׁנָה הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת בְּחִינַת וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ הַנַּ"ל. כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת אֱמֶת הוּא מַכְרִיעַ לְצַד יָמִין וּמַמְתִּיק פַּחַד יִצְחָק כַּנּוֹדָע, כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, דְּהַיְנוּ חִדּוּשׁ הַמֹּחִין שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהָאֱמוּנָה בִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשִׁין הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת אַבְרָהָם כַּנַּ"ל וְאָז נִמְתָּקִין כָּל הַגְּבוּרוֹת, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בָּנֶיהָ שֶׁהוּא בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וְכוּ' וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכּוֹת (בְּרֵאשִׁית לג). וְעַל כֵּן יַעֲקֹב בָּחִיר שֶׁבָּאָבוֹת וּמִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, כִּי הוּא כָּלוּל מִשְּׁלָשְׁתָּן. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחַ וְהָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם וְיִצְחָק כַּנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נוֹלַד יַעֲקֹב עֲדַיִן לֹא הָיָה הַמֹּחַ בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִשְׁמַר מֵהֶזֵּק, כִּי מֵאַבְרָהָם יָצָא יִשְׁמָעֵאל וּמִיִּצְחָק עֵשָׂו שֶׁהֵן מַזִּיקֵי עָלְמָא כַּנַּ"ל שֶׁהֶחֱרִיבוּ שְׁנֵי הַמִּקְדָּשׁוֹת שֶׁהָיָה כְּנֶגֶד אַבְרָהָם וְיִצְחָק, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה יַעֲקֹב אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר הַמֹּחַ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת הַמֹּחַ עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעִקַּר שְׁמִירַת הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב בְּחִינַת יַעֲקֹב:

אות ט

וְעַל כֵּן מָאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חֲסִידָא בְּחִינַת מֹחַ זַךְ כַּכֶּסֶף בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד לְקַיֵּם מִלֵּי דִּנְזִיקִין כַּנַּ"ל. כִּי כְּשֶׁנִּשְׁמָר מֵהֶזֵּק וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה קִיּוּם הַמֹּחִין, כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם מִלֵּי דִּנְזִיקִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקַיֵּם מִלֵּי דִּנְזִיקִין בְּוַדַּאי הוּא חָסִיד, דְּהַיְנוּ שֶׁמֹּחוֹ בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ:'וְאָמְרֵי לֵהּ מִלֵּי דְּאָבוֹת', הַיְנוּ הַךְ. כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר הַמֹּחַ כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הֶזֵּק כִּי אִם כְּשֶׁיִּזָּכֶה לִהְיוֹת נִכְלָל בִּשְׁלֹשָׁה אָבוֹת עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹר אֶת הַמֹּחַ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, 'וְאָמְרֵי לֵהּ מִלֵּי דִּבְרָכוֹת', כִּי עִקַּר שְׁמִירָה מִלְּהַזִּיק הוּא תְּלוּי רַק בִּבְחִינַת הַחַשְׁמַל הַנִּמְשָׁךְ מֵהַלֵּב כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֶמְדָּה בְּלִבּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא טוֹב עַיִן בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבָרֵךְ, הֵפֶךְ רַע עַיִן שֶׁבָּא עַל יְדֵי נֶפֶשׁ רְחָבָה עַל יְדֵי חֶמְדַּת הַלֵּב כַּנַּ"ל שֶׁעֵינוֹ רָעָה בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁאָז יָכוֹל לְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם, בְּרֹאִיתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְלָלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל מַה דְּאִסְתַּכַּל

אִתְלַטְיָא. וְצָרִיךְ הָאָדָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֶמְדָּה בְּלִבּוֹ וְיִהְיֶה לוֹ לֵב טוֹב כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לְהִשָּׁמֵר מִלְּהַזִּיק, כִּי בָּזֶה תָּלוּי הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מִלֵּי דִּבְרָכוֹת הֵפֶךְ רַע עַיִן בְּחִינַת הֶזֵּק רְאִיָּה. רַק יִהְיֶה בִּבְחִינַת בָּרְכָה בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כַּנַּ"ל:

אות י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁתָּם מְשֻׁלָּם חָצִי נֶזֶק וּמוּעָד נָזֶק שָׁלֵם. כִּי הָאָדָם יֵשׁ לוֹ דַּעַת וְתַכְלִית כְּשֶׁמַּזִּיק זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת שֶׁמִּמֶּשֶׁךְ בָּא הַהֶזֵּק שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חַיִת קָנֶה כַּנַּ"ל. אֲבָל הַבְּהֵמָה אֵין לָהּ דַּעַת וְהוּא מִבְּחִינַת נֹגַהּ שֶׁחֶצְיוֹ טוֹב וְכוּ'. וְדָרְךְ הַבְּהֵמָה לְהַזִּיק שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה, כְּגוֹן בָּרְגָל בְּדַרְכָּהּ הֲלִיכָתָהּ אוֹ בַּשֵּׁן לַהֲנָאָתָהּ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהּ דַּעַת עַל יְדֵי זֶה הִיא מַזָּקֶת, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת מֵהֶעְדֵּר הַדַּעַת כַּנַּ"ל. אֲבָל שֶׁיִּהְיֶה לְהַבְּהֵמָה כַּוָּנָה לְהַזִּיק, כְּגוֹן בַּקֶּרֶן וְכַיּוֹצֵא. זֶהוּ שִׁנּוּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן אֵין נַעֲשֶׂה מוּעָד כִּי אִם בִּשְׁלֹשָׁה פְּעָמִים וְקָדֵם לָזֶה נִקְרָא תָּם וּמְשֻׁלָּם רַק חֲצִי נֶזֶק, כִּי מֵהֵיכָן נִמְשָׁךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהַבְּהֵמָה כַּוָּנָה לְהַזִּיק. אַךְ זֶהוּ מִבְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת שֶׁל הָאָדָם שֶׁנִּפְגַּם עַל יְדֵי פְּגַם הַלֵּב כַּנַּ"ל שֶׁנִּפְגַּם בְּחִינַת הַחֶשְׁמַל הַנַּ"ל וּכְשֶׁאֵין נִמְשָׁךְ הַחֶשְׁמַל אֲזַי הֵם יוֹנְקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת הַדַּעַת, כִּי אֵין יְכוֹלִין לְבָרֵר נֹגַהּ שֶׁמִּמֶּשֶׁם אֲחִיזַת הַבְּהֵמָה לְהִכָּלֵל בַּקְּדֻשָּׁה, וְאַדְרַבָּא, הֵם יוֹנְקִים מֵהַדַּעַת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁנִּכְלָל הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת הַנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁהֵם יוֹנְקִים מֵהַדַּעַת אָז נִמְשָׁךְ הַדַּעַת לִבְחִינַת הַבְּהֵמָה וְנֶהְפָּךְ יְנִיקַת הַדַּעַת לְהַזִּיק בְּכַוָּנָה כִּי הֵם מַזִּיקֵי עָלְמָא. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁמַּזִּיק הַבְּהֵמָה בְּכַוָּנָה הוּא מִפְּגַם הַדַּעַת שֶׁל הָאָדָם עַל יְדֵי שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּחִינַת הַחֶשְׁמַל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת בַּהֲמִיּוּת וְשָׁם נֶהְפָּךְ הַדַּעַת חַס וְשָׁלוֹם, וְנִמְשָׁךְ מִזֶּה הֶזֵּק בְּכַוָּנָה הֵפֶךְ הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשּׁוֹמֵר מֵהֶזֵּק. וְעַל כֵּן אֵין נַעֲשֶׂה מוּעָד כִּי אִם בִּשְׁלֹשָׁה פְּעָמִים, דְּהַיְנוּ בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁי נַעֲשֶׂה מוּעָד וּמְשֻׁלָּם נֶזֶק שָׁלֵם כְּנֶגֶד בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁיּוֹנְקִים חַס וְשָׁלוֹם מֵהַדַּעַת. עַל יְדֵי פְּגַם הַלֵּב הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂית הַבְּהֵמָה מוּעֶדֶת בְּכַוָּנָה כַּנַּ"ל. אֲבָל קֹדֶם לָזֶה עֲדַיִן הוּא תָּם וּמְשֻׁלָּם חֲצִי נֶזֶק, כִּי עֲדַיִן אֵין נִכְלָלֶת בָּהֶם רַק הוּא בִּבְחִינַת נֹגַהּ שֶׁמִּמַּעְרָב טוֹב וְרַע חֶצְיוֹ טוֹב וְחֶצְיוֹ רַע. וְעַל כֵּן אֵינוֹ חַיָּב רַק הַחֲצִי נֶזֶק, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה שֶׁל הַנִּזָּקִין הוּא עַל יְדֵי הַדַּעַת עַל יְדֵי הַחֶשְׁמַל הַנַּ"ל וְכוּ' שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת כַּנַּ"ל שֶׁהֵם מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל וְנִכְלָל נֹגַהּ בַּקְּדֻשָּׁה וְאָז אֲפִלּוּ הַבְּהֵמָה נִשְׁמֶרֶת מֵהֶזֵּק לְגַמְרֵי. וְזֶהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקָּרְבַּת קָרְבָּן הַתָּמִיד הַנֶּאֱמָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּהֵמָה בְּאָדָם שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת נֹגַהּ וְכוּ' בַּקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְאָז עוֹלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה בְּסוֹד אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת כַּנַּ"ל.

וְאָז נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל בְּחִינַת שׁוֹר הַמּוּעָד שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹלָע בְּגִימַטְרִיָּא שׁוֹר שֶׁנִּכְנָע עַל יְדֵי הַקְּרֻבַּת קָרְבַּן הַתָּמִיד, כַּמּוּבָא בִּפְרִי עֵץ חַיִּים. וְזֶהוּ בְּחִינַת עוֹלַת תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ הַנֶּאֱמָר בַּתָּמִיד עַל יְדֵי שֶׁמַּקְרִיבִין הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ וְנִכְנָע בְּחִינַת שׁוֹר הַמּוּעָד כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. בְּחִינַת אַל תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּפְרִי עֵץ חַיִּים. כִּי עַל יְדֵי יַעֲקֹב נִכְנָע בְּחִינַת תּוֹלָע הַנַּ"ל, בְּחִינַת שׁוֹר הַמּוּעָד, כִּי עִקַּר בִּטּוּל הַהֶזֵּקוֹת עַל יְדֵי הַחַשְׁמַל הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאֵיתָא בַּתִּקּוּנִים בְּסוֹפוֹ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים רָאשֵׁי תֵּבוֹת בָּבָא דְּאִנּוּן תְּלָתָא בָּבָא וְכוּ' עַל שׁוֹר עַל שֶׂה וְכוּ', דְּהַיְנוּ כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת שֶׁבִּתְלָתָא בָּבוֹת וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. כִּי דִּינֵי נְזָקִין שֶׁבִּתְלָתָא בָּבֵי הֵם מְרֻמָּזִין בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה בִּתְחִלַּת בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַמּזִּיק כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּרָא הָעוֹלָם בְּחִינַת כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וְזֶהוּ, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים רָאשֵׁי תֵּבוֹת בָּבָא כַּנַּ"ל. וְסוֹפֵי תֵּבוֹת אֱמֶת, כִּי עִקַּר שְׁמִירַת נְזָקִין בְּחִינַת דִּינֵי מָמוֹנוֹת שֶׁבִּתְלָתָא בָּבָא הֵם עַל יְדֵי אֱמֶת בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הַחַשְׁמַל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַמּזִּיק וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל מִינֵי הֶזֵּק בִּבְחִינַת לֹא יֵרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הֵם תְּלָתָא בָּבָא כְּנֶגֶד בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַשְׁמִירָה מִנְּזִיקִין כַּנַּ"ל. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי יַעֲקֹב שֶׁכְּלוּל מִשְּׁלִשְׁתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל:

אות יא

וְזֶה בְּחִינַת כֹּה אָמַר ה' אֶל יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם. כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב נִצּוֹל אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחָכְמָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, דְּהַיְנוּ מֵאוּר כַּשְׂדִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּזְכוּת יַעֲקֹב נִצּוֹל אַבְרָהָם מֵאוּר כַּשְׂדִּים. כִּי עַל יְדֵי יַעֲקֹב נִמְשָׁךְ בְּחִינַת חַשְׁמַל כַּנַּ"ל וְאֵשׁ הַחַשְׁמַ"ל שׁוֹרֵף וּמַכְנִיעַ הָאֵשׁ שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרוֹצֶה חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר עַל אַבְרָהָם שֶׁהוּא הַחָכְמָה, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם (יְחֶזְקֵאל טו). וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָאֵשׁ שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא רָצָה לְהִתְאַחֵז בְּאַבְרָהָם בִּבְחִינַת הַחָכְמָה יָצָא אֵשׁ מֵהַחַשְׁמַל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יַעֲקֹב וְשָׂרַף אוֹתָם וְנִתְבַּטֵּל אֵשׁ שֶׁלָּהֶם וְלֹא הָיָה יָכֹל לִשְׁלֹט בְּאַבְרָהָם, כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת, וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר. כִּי שְׁנֵי הַמַּקְדְּשׁוֹת שֶׁהָיוּ כְּנֶגֶד אַבְרָהָם וְיִצְחָק נֶחֱרְבוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֶעָתִיד שֶׁיִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה יִהְיֶה הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בִּזְכוּת יַעֲקֹב. וְעַל כֵּן מָנָה הַכָּתוּב אֶת הָאָבוֹת לְהַפֵּךְ וְהִתְחִיל מִיַּעֲקֹב תְּחִלָּה, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ סֵכֶת שְׁלֵם בְּחִינַת חַשְׁמַל הַנַּ"ל מִבְּחִינַת יַעֲקֹב וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה בְּחִינַת

שֶׁנָּה בְּחִינַת לַיְלָה בְּחִינַת יִצְחָק. וְזֶהוּ, וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק. וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה יִהְיֶה קִיּוּם הַמַּחַ וְהַחָכְמָה בְּחִינַת אַבְרָהָם. וְזֶהוּ, וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם. כִּי מִתְּחִלָּה שֶׁהָיוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק קֹדֶם לְיַעֲקֹב עַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַמַּחַ שֶׁיִּהְיֶה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְעַל יְדֵי זֶה נֶחֱרְבוּ שְׁנֵי מִקְדָּשׁוֹת עַל יְדֵי כְּרָךְ שֶׁל רוֹמִי וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל לֶעָתִיד יִהְיֶה לְהֵפֶךְ שֶׁיִּתְחִיל מִיַּעֲקֹב וְאֵין יִהְיֶה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה וְהַחָכְמָה בְּחִינַת אַבְרָהָם וְיִצְחָק. וְאָז וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר, כִּי אָז יִזְכֹּר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה לְהָשִׁיב יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָם וְיִבָּנֶה בְּתוֹכָהּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיִּהְיֶה קַיָּם לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה ה' בָּאֵשׁ הִצַּתָּה וּבָאֵשׁ אַתָּה עָתִיד לִבְנוֹתָהּ כָּאָמוּר וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאוּם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

נזיקין ג:

אָסוּר לְהַזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ וְאִם הִזִּיקוֹ חַיָּב לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'אַשְׁרֵי הָעָם זַרְקָא וכו'' סִימָן לֹה, עַיִן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ:

וְהַכְּלָל לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַדַּעַת מְאֹד, כִּי הַחָכְמָה הוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת שֶׁמַּחֲזִירִין אֶת הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ לַמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם בִּבְחִינַת זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן. וְהַמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הִיא הַחָכְמָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הָעִקָּר לִשְׁמֹר אֶת דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ מְאֹד לְבִלְתִּי לְהַנִּיחַ לִכְנֹס בְּדַעְתּוֹ שׁוּם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְלֹא שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהֶרְהוּרִים, כִּי כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, מַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אֲזַי זֹאת הַחָכְמָה חִיצוֹנָה הִיא נוֹעֶצֶת קְנָה בְּיָם הַחָכְמָה שֶׁלּוֹ וּמְחַסֶּרֶת מְקוֹם הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל זֶה הַקְּנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא נִבְנֶה כָּל הַבִּנְיָן שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וּמְגֻנּוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין וְנִבְנִין עַל יְדֵי זֶה שֶׁלֹּא שָׁמַר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וְהִנִּיחַ לִכְנֹס בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וכו'. וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּשָׁעָה שֶׁנָּשָׂא שְׁלֹמֹה אֶת בַּת פַּרְעֹה וכו'. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁשּׁוֹמֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וּמְקֻדָּשׁ אֶת דַּעְתּוֹ מְאֹד לֹא זוֹ אַף זוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְחַדֵּשׁ אֶת מֹחוֹ בְּכָל עֵת. וְחִדּוּשׁ הַמַּחַ הוּא עַל יְדֵי שֵׁנָה שֶׁאָז בָּא הַמַּחַ וְהַחָכְמָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה אוֹ עַל יְדֵי פְּנֵי הַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי שֶׁמַּסְבִּירִין לוֹ פָּנִים וְכוּ'. וְיֵשׁ כַּמָּה

בְּחִינוֹת בַּשָּׁנָה, כִּי יֵשׁ שָׁנָה בְּגַשְׁמִיּוּת כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁצְּרִיכִין לִישֹׁן כְּפִי הַהֶכְרֵחַ בִּשְׁבִיל לִשְׁמֹר מֹחוֹ, כִּי הַשָּׁנָה הִיא נַיְחָא לַמֹּחִין. וְאָז בָּאָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁהִוא שִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ אֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם וּמְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ שֶׁהוּא נְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים וְכוּ'. וְיֵשׁ שָׁנָה שֶׁהִיא פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא לְגַבֵּי דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא וְכוּ'. וְיֵשׁ שָׁנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה אֲזַי בָּאָה נִשְׁמָתוֹ וְשִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ בְּחִינַת אֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' וּמְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים וְכַנַּ"ל לְעִנְיַן שֶׁנָּה בְּגַשְׁמִיּוּת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר, כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, וּתְקִיעוֹת שׁוֹפָר הֵם הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְאָז נִמְשָׁכִין אוֹרוֹת מִפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת ש"ע נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפָּנִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

הַרְבֵּה מִזֶּה מְבֹאָר לְעֵיל בְּהֲלָכָה ב וְנִשְׁנֵית בִּשְׁבִיל כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ בָּהּ:

אות ב

וְזֶהוּ בְּחִינַת אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן, כִּי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כא) שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּהְיֶה הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' וְכוּ'. אָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַהֶזֵּקוֹת מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ' לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ וְכוּ' כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ' (יְשַׁעְיָה יא). נִמְצָא שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת הֵם עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, כִּי כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּהַדַּעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיס חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת בְּתוֹךְ דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה קָנֶה בְּיָם הַחָכְמָה וְעַל זֶה נִבְנֶה כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ'. וּכְרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי זֶה בְּחִינַת מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְחִזְקוּ בִּנְיַן הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא רוֹמִי רַבָּתָא וְרוֹמִי זְעִירְתָּא, כַּמּוּבָא. נִמְצָא שֶׁכָּל מַזִּיקֵי עָלְמָא נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדַּעַת, כִּי בֶּאֱמֶת חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת עַל יְדֵי בִּנְיַן כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי עַל יְדֵי מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֵם עָשׂוּ וְיִשְׁמָעֵאל כַּנַּ"ל. מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כְּשֶׁמַּזִּיקִין מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ בְּחִינַת חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא יְקָר מְאֹד וּצְרִיכִין לִשְׁמֹרוֹ מְאֹד, כִּי כָּל הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת הַמִּשְׁכָּן. כִּי כָּל הָעֲסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ שֶׁפַע הַמָּמוֹן כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת וְכֻלָּם מִמִּשְׁכָּן יַלְפִּינָן, כַּמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן כָּל הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּחֲרִיבִין וּמַזִּיקִין חַס וְשָׁלוֹם, מָמוֹן יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַדַּעַת

שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַ"ל, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת נִבְנֶה חַס וְשָׁלוֹם, כְּרֶךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַ"ל:

וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יָשֵׁן וְהֶזֵּיק שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה אַף עַל פִּי כֵן הוּא חַיָּב בָּזֶה. מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַהֶזֵּק נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַדַּעַת כַּנַ"ל וְעַל פְּגַם הַדַּעַת הָאָדָם חַיָּב גַּם בַּשֵּׁנָה, כִּי, אַדְרַבָּא, הַשֵּׁנָה הִיא עִקַּר תִּקּוּן וּשְׁמִירַת הַדַּעַת, כִּי עַל יְדֵי הַשֵּׁנָה נִתְחַדֵּשׁ הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁמִּתְגַּבֵּר לִשְׁמֹר אֶת מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ בַּיּוֹם בְּהָקִיץ וּמֹחוֹ קָדוֹשׁ, אָז גַּם בַּשֵּׁנָה נִכְנָס מֹחוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם וְאָז נִשְׁלָם מֹחוֹ בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי הַשֵּׁנָה בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין כַּנַ"ל, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת מֹחוֹ בַּיּוֹם אָזַי אֵינוֹ זוֹכֶה לְחִדּוּשׁ הַמֹּחִין בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֵין מַנִּיחִין אֶת נִשְׁמַת אָדָם לִכָּנֵס לְתוֹךְ שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה בְּשָׁעַת שֵׁנָה כִּי אִם כְּפִי מַה שֶּׁזָּכָה לְקַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהוּא נִשְׁמָתוֹ בַּיּוֹם בְּהָקִיץ. בִּבְחִינַת מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַכְּתָבִים שֶׁעָלֶיהָ הַנִּשְׁמָה לְהִתְחַדֵּשׁ בִּבְחִינַת עִבּוּר בְּשָׁעַת שֵׁנָה הִיא כְּפִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בַּיּוֹם שֶׁאָז זוֹכֶה בְּשָׁעַת שֵׁנָה שֶׁתִּכָּנֵס נִשְׁמָתוֹ לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה וְתִתְחַדֵּשׁ שָׁם כַּנַ"ל. וְגַם אֶת הַשֵּׁנָה בְּעַצְמָהּ צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ מְאֹד עַל יְדֵי קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאַהֲבָה וּבְמִסִירַת נֶפֶשׁ קֹדֶם הַשֵּׁנָה לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִכָּנֵס לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְאָז נִתְחַדֵּשׁ וְנִתְחַזֵּק שִׂכְלוֹ בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי הַשֵּׁנָה. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁמַּזִּיק אֵיזֶה דָּבָר בַּשֵּׁנָה הוּא חַיָּב גָּדוֹל בָּזֶה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יָשֵׁן, כִּי הוּא חַיָּב בִּפְגַם הַדַּעַת שֶׁפָּגַם בּוֹ אוֹ שֶׁפָּגַם בָּאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא זָכָה לִכָּנֵס לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְלֹא נִתְחַדֵּשׁ שִׂכְלוֹ לְטוֹבָה וְעַל יְדֵי זֶה נִפְגַּם דַּעְתּוֹ מִמֵּילָא וְעַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה בָּא זֶה הַהֶזֵּק בַּשֵּׁנָה, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדַּעַת כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן, כִּי הוּא חַיָּב בְּהֶהֵזֵּק שֶׁבַּשֵּׁנָה כִּי אִם הָיָה שׁוֹמֵר אֶת דַּעְתּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לֹא הָיָה בָּא לְיָדוֹ זֶה הַהֶזֵּק, כִּי גַּם בִּשְׁעַת שֵׁנָה צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַדַּעַת עַל יְדֵי קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם קֹדֶם הַשֵּׁנָה וְעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַדַּעַת בַּיּוֹם. וְאָז, אַדְרַבָּא, בִּשְׁעַת שֵׁנָה נִתְחַזֵּק הַדַּעַת בְּיוֹתֵר כַּנַ"ל וְזֶה שֶׁהִזִּיק בַּשֵּׁנָה בְּוַדַּאי פְּגַם בְּדַעְתּוֹ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב בָּזֶה כַּנַ"ל:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת לַ"ג בָּעֹמֶר שֶׁהוּא הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁנּוֹהֲגִין בּוֹ בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי הוּא בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא בְּחִינַת עִיר וְקַדִּישׁ מִן שְׁמַיָּא נָחִית שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שִׁמְעוֹן. עִיר וְקַדִּישׁ דַּיְקָא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי עִיר הוּא הֵפֶךְ הַשֵּׁנָה. וְעַל כֵּן

הוּא גִּלָּה בְּיוֹתֵר כָּל רָזִין דְּאוֹרַיְתָא וְסִתְרֵי תּוֹרָה, כִּי לֵהּ יְהֵבִי רְשׁוּתָא וְכוּ'. כִּי סִתְרֵי תּוֹרָה הֵם בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, כִּי פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא הֵם בְּחִינַת שָׁנָה כַּנַּ"ל וְסִתְרֵי אוֹרַיְתָא הֵם בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה שֶׁנִּתְגַּלּוּ עַל יְדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁהוּא עִיר וְקַדִּישׁ, עִיר דַּיְקָא הֵפֶךְ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

אות ד

וְעַל כֵּן הָיָה הִסְתַּלְּקוּתוֹ בִּימֵי הַסְּפִירָה בְּלַ"ג בָּעֹמֶר שֶׁאָז מַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ הַהֶאָרָה שֶׁל שְׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם בִּבְחִינַת שָׁנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה לְהַמּוֹחִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא הַמּוֹחַ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם וּמְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וְנִשְׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהֵם שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּפֶסַח וְאַחַר כָּךְ יְמֵי הַסְּפִירָה וְאַחַר כָּךְ שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי הַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַדַּעַת וְהַמּוֹחִין, כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁכָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל פֶּסַח וּסְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת הוּא לְחַזֵּר וּלְהַמְשִׁיךְ וּלְתַקֵּן הַמּוֹחִין שֶׁנִּפְגְּמוּ וְנִתְקַלְקְלוּ עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְעַל יְדֵי חֶטְאֵי כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁלְּאַחֲרָיו שֶׁהֵם דּוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלָגָה שֶׁכֻּלָּם פָּגְמוּ בְּהַדַּעַת עַל יְדֵי תַּאֲוַת נְאוּף וְעַל יְדֵי הֶעָבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן פְּגַם הַדַּעַת כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צְרִיכִין לְתַקֵּן אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַדַּעַת עַל יְדֵי הַבְּחִינוֹת הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פֶּסַח וּסְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת, כִּי בְּפֶסַח הוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם וְאָז נִמְשְׁכוּ כָּל הַמּוֹחִין בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָא וּבְהֶאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי בְּמִצְרַיִם הָיוּ הַמּוֹחִין בְּהִתְגַּלּוּת בַּגָּלוּת כַּיָּדוּעַ, כִּי אָז עֲדַיִן לֹא נִזְדַּכְּכָה הַמּוֹחַ בִּשְׁלֵמוּת. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְקַדֵּשׁ אֶת מֹחוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְזָרוֹת אֲזַי הוּא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו פַּרְעֹה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא שָׁמַר אֶת מֹחוֹ מִבְּחִינַת בַּת פַּרְעֹה שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן לֹא הִתְחִילָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם עַד שֶׁנּוֹלַד מֹשֶׁה שֶׁהוּא הָיָה הַגּוֹאֵל, כִּי הוּא הָיָה בְּחִינַת הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ. וְתֵכֶף כְּשֶׁנּוֹלַד נִתְגַּלָּה אוֹר הַדַּעַת וְהִתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַתֶּרְא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא". אֵין טוֹב אֶלָּא דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה דַּעַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי וְכוּ'. וְעַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁאָז הִתְחִיל הַדַּעַת לְהִשְׁתַּלֵּם עַל כֵּן חָזְרָה תֵּכֶף בַּת פַּרְעֹה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּבַת פַּרְעֹה דַּיְקָא הִצִּילָה אֶת מֹשֶׁה מִן הַיְאֹר, זֶה רָמְז שֶׁהַדַּעַת נִשְׁלָם בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל עַד שֶׁגַּם פַּרְעֹה שֶׁהוּא חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת חָזְרָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְאֶל הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמְּסָרָהּ נַפְשָׁהּ בִּשְׁבִילוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה הַגְּאֻלָּה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל מִצְרַיִם הוּא עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלִין הַחָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת בְּחִינַת בַּת פַּרְעֹה וְחוֹזְרִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּמַכִּירִין וְיוֹדְעִין

כֻּלָּם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָעָתִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (צְפַנְיָה ג), כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה' וְכוּ':

נִמְצָא, שֶׁבְּפֶסַח בְּשָׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם נִשְׁלַם הַדַּעַת וְנִתְבַּטְּלוּ הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּת פַּרְעֹה וְחָזְרוּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן אֵין הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁמְּחַדְּשִׁין אוֹתוֹ בִּבְחִינַת עִבּוּר עַל יְדֵי הַשָּׁנָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, כִּי אַחַר יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח חוֹזְרִין וְנִסְתַּלְּקִין כָּל הַמֹּחִין וְהַדַּעַת כְּמוּבָא, וְהִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת שָׁנָה. וְזֶה בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת בְּחִינַת שָׁנָה. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁמַּאֲכַל בְּהֵמָה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, הַיְנוּ שֶׁעַכְשָׁו אָנוּ מְסַלְּקִין דַּעְתֵּנוּ וּמַכְנִיסִין מֹחֵנוּ לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ מֹחֵנוּ, כְּדֵי שֶׁנּוּכָה לְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁחוֹזְרִין וּמְקַבְּלִין הַשֵּׂכֶל חָדָשׁ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה עַל יְדֵי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ הַמֹּחַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם יְמֵי דִּין כַּיָּדוּעַ, זֶה בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה בְּחִינַת חֹשֶׁךְ בְּחִינַת דִּינִים כַּיָּדוּעַ כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבַּלַּיְלָה דִּינָא שַׁרְיָא וְכוּ'. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לִהְיוֹת נֵעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה כֻּלָּהּ בְּשָׁבוּעוֹת, זֶהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כִּי סְפִירָה הִוא בְּחִינַת שֵׁנָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ הַמֹּחַ עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה וְאָז זוֹכִין לְשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁאָז מְקַבְּלִין שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁשָּׁבוּעוֹת הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְעַל כֵּן נֵעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה כַּנַּ"ל:

אות ה

וְזֶהוּ בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְכוּ' וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים כוּ' וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד וְכוּ'. כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מַזְכִּירִין פְּסוּקֵי שׁוֹפָר שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּמַזְכִּירִין כָּל הָעִנְיָן שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, אַתָּה נִגְלֵיתָ בַּעֲנַן כְּבוֹדְךָ עַל הַר סִינַי וְכוּ', כִּי מַתַּן תּוֹרָה בְּקוֹל שׁוֹפָר וְשׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין וְהַנְּשָׁמָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

אות ו

וּבְלַ"ג בָּעֹמֶר נִסְתַּלֵּק רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי וְאָז מַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ הַהֶאָרָה וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין. וְעַל כֵּן אָז הוּא הִלּוּלָא רַבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה בְּחִינַת עִיר וְקַדִּישׁ כַּנַּ"ל, כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי הוּא קֶשֶׁת הַבְּרִית כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נוֹהֲגִין לִדְרֹךְ הַקֶּשֶׁת בְּלַ"ג בָּעֹמֶר. וְקֶשֶׁת הִוא בְּחִינַת תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה שֶׁסִּימָנָם קֶשֶׁת (כַּמּוּבָא וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר) שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל:

אות ז

וּמֵחֲמַת שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי הָיָה בִּבְחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, וְעַל כֵּן הִתְפָּאֵר בְּאַדְּרָא דְּהָא חֲמִינָא דְּאַנְפָּאי נְהִירִין וְכוּ' בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ שֶׁנִּמְשָׁכִין אוֹרוֹת מִפָּנִים עֶלְיוֹנִים בְּחִינַת קֶרֶן אוֹר הַפָּנִים שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי יָכֹל לִסְבֹּל כְּשֶׁרָאָה בְּנֵי אָדָם שֶׁעוֹסְקִין בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּגֶמָרָא שַׁבָּת), כְּשֶׁיָּצָא מֵהַמְּעָרָה חָזְיֵי אֲנָשֵׁי דְּקָא כָּרְבֵי וְזָרְעֵי. אָמַר, מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שָׁעָה וְכוּ'. כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת וְעִסְקֵי דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁעוֹשִׂין כֻּלָּם הֵם בִּבְחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן וּמֶחֱמַת שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי הָיָה רָחוֹק מִשֵּׁנָה כִּי הָיָה עִיר וְקַדִּישׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן לֹא הָיָה יָכֹל לְסָבְלָם כְּלָל וְאָמַר מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שָׁעָה, הַיְנוּ שֶׁהָיָה קָשֶׁה לוֹ הַקֶּשְׁיָא הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי הָתִינַח לְמִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁאָז הַשָּׁנָה טוֹבָה לְפָנָיו שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ מֹחוֹ עַל יְדֵי זֶה וְיָכוֹל אַחַר כָּךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּמֹחַ זַךְ בְּיוֹתֵר אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה מַה פּוֹעֵל בְּהַשֵּׁנָה. וְזֶהוּ, מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְכוּ', הַיְנוּ כִּי בִּשְׁלָמָא אִם הָיוּ עוֹסְקִין בְּחַיֵּי עוֹלָם, דְּהַיְנוּ בַּתּוֹרָה וְהָיוּ עוֹסְקִים גַּם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁנָה הָיוּ יְכוֹלִים לוֹמַר שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה הִיא טוֹבָה לָהֶם לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ מֹחָם כַּנַּ"ל. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁמַּנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְעוֹסְקִים רַק בְּחַיֵּי שָׁעָה בִּמְלָאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה עַל כֵּן הִקְפִּיד עֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר, אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִקְפִּיד עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי עַל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְסָבְלָם כְּלָל וּמַעֲנִישָׁם מְיָד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) שֶׁאָמַר ה' יִתְבָּרַךְ לְהַחֲרִיב עוֹלָמִי יְצָאתָם וְכוּ'. כִּי בֶּאֱמֶת גַּם זֶה צְרִיכִים, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל דְּקָרֵי קָרֵי וּדְלָא קָרֵי לֶהֱוֵי צַוּתָא לַחֲבֵרוֹ שֶׁאֶפְלוּ מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה הוּא

עוֹשֶׂה טוֹבָה לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא מִשְׁרְשׁוֹ שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ מֵחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל חֲבֵרוֹ, עַיֵּן שָׁם:

אות ח

וְעַל כֵּן עוֹשִׂין שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּיוֹם הִסְתַּלְקוּתוֹ דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּלַ"ג בָּעֹמֶר. כִּי הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק עוֹשֶׂה תִּקּוּן גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת יוֹתֵר מִבְּחַיָּיו, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם וְהֵם מְתַקְּנִין נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם וּמַכְנִיעִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזִין בַּנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם. כִּי הַצַּדִּיקִים מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין אוֹתָם בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם בִּבְחִינַת וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים אֲשֶׁר הֵמִית בְּמוֹתוֹ רַבִּים מֵאֲשֶׁר הֵמִית בְּחַיָּיו (שׁוֹפְטִים טז) שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מַנְהִיג הַדּוֹר הָאֱמֶת מֵמִית שׂוֹנְאֵי הַקְּדֻשָּׁה וְהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּמוֹתוֹ יוֹתֵר מִבְּחַיָּיו, כִּי הַמִּיתָה הִיא בְּחִינַת שֵׁנָה אֲרֻכָּה וּתְחִיַּת הַמֵּתִים הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְרַבִּים מִישְׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְכוּ'. וְהַצַּדִּיק שֶׁחָפֵץ תָּמִיד בְּטוֹבוֹת וְתַקָּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר הַטּוֹב וְעִקַּר הַהַצָּלָחָה הָאֲמִתִּית הוּא הַצָּלַחַת הַנֶּפֶשׁ לְטַהֵר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִזֻּהֲמָתָם וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְעוֹרְרָם מִשְּׁנָתָם שֶׁלֹּא יִישְׁנוּ שְׁנַת עוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל עִקַּר הָעֵסֶק שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי עוֹסֵק לְתַקֵּן נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא בִּשְׁעַת שֵׁנָה דַּיְקָא. כִּי מִמֹּחַ הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, כִּי מֹחוֹ גָּדוֹל וְנִשְׂגָּב וְנַעֲלֶה מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּשׁוּם אֹפֶן, כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מוֹרִיד עַצְמוֹ אֶל הָעוֹלָם וּמְסַלֵּק אֶת דַּעְתּוֹ וּמְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם שִׂיחַת חֻלִּין וְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי בְּפֵרוּשׁ מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁשִּׂיחַת חֻלִּין שֶׁמְּדַבְּרִין לִפְעָמִים עִם הָעוֹלָם כְּדֵי לְפַקֵּחַ אֶת דַּעְתּוֹ לָתֵת נַיָּחָא לְהַמֹּחִין כְּשֶׁיְּגֵעִים מֵהַתּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' זֶהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה מַמָּשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדֵּשׁ הַמֹּחַ כַּנַּ"ל:

נִמְצָא כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם זֶהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה אֲצִלוֹ בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא מְעוֹרְרָם בִּתְשׁוּבָה וּמַחֲזִירָם לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי בִּשְׁעַת שֵׁנָה נִכְנָס הַמֹּחַ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה וְכוּ'. וְהָאֱמוּנָה הִיא שׂוֹכֶנֶת תָּמִיד בֵּין הַגּוֹיִים וְהַקְּלִפּוֹת לְבָרֵר מִשָּׁם נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁל הָרְחוֹקִים מַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהָאֱמוּנָה מְרַחֶמֶת עֲלֵיהֶם וְעוֹסֶקֶת תָּמִיד לְבָרְרָם. אֲבָל עִקַּר כֹּחַ הָאֱמוּנָה לְבָרְרָם וּלְהוֹצִיאָם הוּא כְּשֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עוֹלִין אֵלֶיהָ וְנִכְלָלִין בָּהּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה בִּבְחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין וְכַיָּדוּעַ. שָׁאז יֵשׁ כֹּחַ לְהָאֱמוּנָה לַעֲלוֹת אֶל דּוֹדָהּ וְנַעֲשֶׂה יִחוּד הָעֶלְיוֹן. וּבְכָל יִחוּד עֶלְיוֹן כַּמָּה נִיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת נְשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת נִתְעוֹרְרִין אָז בִּתְשׁוּבָה וְחוֹזְרִין לַה' יִתְבָּרַךְ אֵלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ נִיצוֹצֵי

נְשָׁמוֹת אֵלּוּ וְאָז נִתְחַדֵּשׁ גַּם נִשְׁמַת הַצַּדִּיק עַל יְדֵי הַיִּחוּד הַזֶּה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה וְכוּ' כַּנַּ"ל (וְעַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת וְתָבִין הָעִנְיָן הַזֶּה הֵיטֵב אֵיךְ כָּל הַכַּוָּנוֹת כְּלוּלִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה), וּכְמוֹ שֶׁזֶּה הָעִנְיָן נַעֲשֶׂה בַּשָּׁנָה בַּשַּׁנָה מַמָּשׁ שֶׁזֶּהוּ סוֹד כָּל כַּוָּנוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וְשֵׁנָה וְהִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וְכַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן עַל יְדֵי כָּל בְּחִינוֹת שֵׁנָה נַעֲשֶׂה עִנְיָן זֶה. וְעַל כֵּן עִקַּר הָעֵסֶק שֶׁהַצַּדִּיק עוֹסֵק לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא בִּשְׁעַת בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁלּוֹ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִמָּהֶם שִׂיחַת חֻלִּין וְסִפּוּרֵי דְּבָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְגַלֶּה תּוֹרָה לְהָעוֹלָם אַף עַל פִּי שֶׁהִיא תּוֹרָה גְּבוֹהָּ מְאֹד אַף עַל פִּי כֵן הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה לְגַבֵּי הַשָּׂגָתוֹ שֶׁל עַצְמוֹ שֶׁהִיא גְּבוֹהָּ מְאֹד עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָהּ אֲפִלּוּ בְּמַחֲשָׁבָה, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּדִבּוּר, כְּמוֹ שֶׁפֹּשְׁטֵי אוֹרַיְתָא הֵם בְּחִינַת שֵׁנָה לְגַבֵּי דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא כֵּן הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמְּגַלֶּה לְהָעוֹלָם הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה בְּחִינַת פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא כְּנֶגֶד הַשָּׂגָתוֹ בְּעַצְמוֹ:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁהַצַּדִּיק עוֹסֵק תָּמִיד לְקָרְבָם הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, כִּי עִקַּר הַגְּדֻלָּה שֶׁל הַצַּדִּיק בְּחַיָּיו וּבְמוֹתוֹ הוּא כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְקָרֵב נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים הוּא בְּמוֹתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, כִּי בְּמוֹתָם הֵם מְקָרְבִין בְּיוֹתֵר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמִּיתָה הִוא בְּחִינַת שֵׁנָה אֲרֻכָּה כַּנַּ"ל וּבִשְׁעַת שֵׁנָה אָז דַּיְקָא עִקַּר הָעֵסֶק שֶׁל הַצַּדִּיק לְקָרֵב יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת מִבֹּאר הָעִנְיָן הֵיטֵב לְמִי שֶׁבָּקִי מְעַט בַּזֹּהַר וּבְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל מֵעִנְיַן הַיִּחוּד הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי נִשְׁמַת הַצַּדִּיק בִּשְׁעַת שֵׁנָה וּבִשְׁעַת מִיתָה וְגֹדֶל בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּתְבָּרְרִין אָז, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַיִּחוּד גָּדוֹל בְּיוֹתֵר נִתְבָּרְרִין נִיצוֹצוֹת בְּיוֹתֵר וּגְדֻלַּת הַיִּחוּד הִוא כְּפִי גֹּדֶל נִשְׁמַת הַצַּדִּיק. וְגַם יֵשׁ חִלּוּק בֵּין שֵׁנָה שֶׁהִוא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה שֶׁאָז עוֹלֶה נִשְׁמַת הַצַּדִּיק לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה לְהִתְיַחֵד רַק לְפִי שָׁעָה בִּבְחִינַת פִּקָּדוֹן. אֲבָל בִּשְׁעַת מִיתָה מַמָּשׁ אָז עוֹלֶה כָּל הַנְּשָׁמָה לְגַמְרֵי לִזְמַן אָרֹךְ עַד הַתְּחִיָּה וְאָז הַיִּחוּד גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מְאֹד מְאֹד, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים מִגֹּדֶל הַפְלָגַת גְּדֻלַּת הַיִּחוּד שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא הִלּוּלָא רַבָּא בְּחִינַת חֲתֻנָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יִחוּד. וְכַמּוּבָן וּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בָּאִדְּרָא בְּהִסְתַּלְּקוּת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בּוֹ מִגֹּדֶל הַיִּחוּד שֶׁנַּעֲשֶׂה אָז שֶׁנִּסְתַּלֵּק נִשְׁמָתוֹ לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת לְתוֹךְ יְסוֹד הָאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר עַל פָּסוּק, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים. לֹא סִיֵּם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא לְמֵימַר חַיִּים עַד דְּאִסְתַּלֵּק נִשְׁמָתֵהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי הַצַּדִּיק בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁאָז זוֹכֶה לְתַכְלִית שְׁלֵמוּתוֹ, כִּי כָּל יָמָיו הָיָה עוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת

ה' וְעָלָה בְּכָל פַּעַם מִדְּרִגָּא לְדַרְגָּא וְעַל כֵּן בְּכָל פַּעַם שֶׁעָלְתָה נִשְׁמָתוֹ בַּשֵּׁנָה עֲדַיִן לֹא הָיְתָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כְּמוֹ בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ שֶׁאָז הוּא בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְגַם בִּשְׁעַת שֵׁנָה לֹא עָלְתָה לְגַמְרֵי, כִּי עֲדַיִן נִשְׁאֲרָה בּוֹ קְצָת בִּשְׁבִיל חִיּוּתוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ, אֲבָל בִּשְׁעַת מִיתָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁאָז הַנְּשָׁמָה בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּתָהּ וְעוֹלָה כָּל הַנְּשָׁמָה לְגַמְרֵי לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה עַל כֵּן אָז נִתְגַּדֵּל מְאֹד מְאֹד בְּחִינַת הַהַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין שֶׁל הַשְּׁכִינָה בִּבְחִינַת חֶזְיָ בַּמֶּה בָּרָא קָאתֵינָא לְגַבְּךָ. וְאָז נִתְגַּדֵּל הַיִּחוּד מְאֹד וּכְפִי גְּדֻלַּת הַיִּחוּד כֵּן נִתְרַבִּין לַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין יוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה רְשָׁעִים רַבִּים בְּיוֹתֵר. וְכֵן מִתְנַהֵג כָּל יְמֵי עוֹלָם עַד הַתְּחִיָּה שֶׁנִּשְׁמַת הַצַּדִּיק שֶׁמֵּת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת שֵׁנָה הִיא מַעֲלָה תָּמִיד בְּחִינַת מַיִן נוּקְבִין לְהַשְׁכִּינָה שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי זֶה הִיא מְבָרֶרֶת נְשָׁמוֹת רַבּוֹת שֶׁנִּפְלוּ עַד אֵין קֵץ. כִּי יֵשׁ נְשָׁמוֹת נְפוּלוֹת מְאֹד מְאֹד שֶׁנִּפְלוּ כָּל כָּךְ כְּמוֹ שֶׁנִּפְלוּ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם שׁוּם תִּקּוּן בָּעוֹלָם כִּי אִם עַל יְדֵי נִשְׁמַת הַצַּדִּיק וְדַיְקָא עַל יְדֵי מִיתָתוֹ וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. כִּי כְּפִי גְּדֻלַּת הַיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה כֵּן עוֹלִים נִיצוֹצוֹת רַבִּים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דְּצַדִּיקַיָּא שְׁכִיחֵי יַתִּיר בְּתַר אִסְתַּלְקוּתְהוּ בְּהַאי עָלְמָא יַתִּיר מִבְּחַיּוֹהִי. וְזֶהוּ בְּחִינַת הִשְׁתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד וּמוֹעִיל מְאֹד לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לְצֵאת מֵהָרַע שֶׁלּוֹ וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּפְלוּ כָּל כָּךְ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם עַד שֶׁנֶּאֱחָז בָּהֶם הָרַע כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם בְּשׁוּם אֹפֶן לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ רַק עַל יְדֵי שֶׁבָּאִין עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְאָז נִכְלָלִין בִּנְשִׁמַת הַצַּדִּיק שֶׁמֵּת שֶׁהוּא עוֹסֵק תָּמִיד לְבָרֵר בֵּרוּרִים וְהוּא בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁגָּדוֹל בְּמִיתָתוֹ יוֹתֵר מִבְּחַיָּיו הוּא יָכוֹל לְבָרֵר אֲפִלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנָּפְלוּ מְאֹד מְאֹד. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הַבַּעַל בְּחִירָה אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ כִּי אִם כְּשֶׁבָּא עַל הַקֶּבֶר בִּמְקוֹם גְּנִיזָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וּמְעוֹרֵר עַצְמוֹ בִּתְשׁוּבָה שֶׁאָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַצַּדִּיק לְבָרְרוֹ בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל וּלְהוֹצִיאוֹ מִמָּקוֹם שֶׁנָּפַל לְשָׁם וּלְתַקְּנוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְתַּקֵּן בְּשׁוּם אֹפֶן וְכַנַּ"ל:

אות ט

וְזֶהוּ בְּחִינַת הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁעוֹשִׂין בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ הוּא מְתַקֵּן וּמַחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה נְפָשׁוֹת רַבּוֹת יוֹתֵר כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבָּה הַשִּׂמְחָה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד בְּעֵת הַתְּחִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח). כִּי תְּחִיַּת הַמֵּתִים הוּא עִקַּר בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, בְּחִינַת וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיוּ עוֹלִין אָז כָּל הַנִּדָּחִין וְהָאוֹבְדִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ

הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם. כִּי כֻּלָּם יִהְיֶה לָהֶם עֲלִיָּה וְתִקּוּן כָּל אֶחָד כְּפִי הֲרָאוּי לוֹ עַל יְדֵי הַבְּרוּר שֶׁעָסַק הַצַּדִּיק לְבָרְרָם כָּל יְמֵי חַיָּיו וּבְיוֹתֵר בְּכִפְלֵי כְּפָלַיִם בְּכָל עֵת מִיתָתוֹ שֶׁהִוא בְּחִינַת שֶׁנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז תִּגְדַּל הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד, כַּמְבֹאָר בְּכַמָּה פְּסוּקִים וּבְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מֵעִצָּם הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד לָאַחַר הַתְּחִיָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָמַר וְכוּ' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל שִׂבּוּעוֹת שֶׁהִוא גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁלֶּעָתִיד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הָיָה בְּחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹקִים וְכוּ'. שֶׁיָּצְאָה נִשְׁמָתָן אָז בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה וְחָזַר וְהֶחֱיָה אוֹתָם. וְעִצָּם הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת נִתְעוֹרְרָה בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי הַצַּדִּיק הוֹלֵךְ לְעוֹלָמוֹ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם, כִּי צַדִּיקִים בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים, אַשְׁרֵי לָהֶם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת עִצָּם הַשִּׂמְחָה שֶׁל הִלּוּלָא רַבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁעוֹשִׂין בְּלַג בָּעֹמֶר שֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה מַתְחִיל לְהִתְמַתֵּק הַדִּין הַנֶּאֱחָז בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁנָה וּמַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ הַהֶאָרָה שֶׁל שִׂבּוּעוֹת, שֶׁהִוא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְאָז הַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁהִוא בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל שִׂבּוּעוֹת וְכַנַּ"ל. כִּי אֵין שִׂמְחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ בְּעֵת שֶׁמַּחֲזִירִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ נִדָּחִים דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּחֲזִירִין בִּתְשׁוּבָה אֶת הָרְחוֹקִים מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְהוּא צוֹפֶה לָרָשָׁע וְחָפֵץ בְּהִצָּדְקוֹ. וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בַּעֲוֹנוֹתָיו צַר לוֹ מְאֹד, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר. וְעִקַּר הַצָּרָה הִיא צָרַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁרְחוֹקָה מֵה' יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן כַּמָּה נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּמַחֲזִירָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה נִגְדֶּלֶת הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ שֶׁמַּחֲזִירִין לְהַמֶּלֶךְ אֶת בְּנוֹ שֶׁגֵּרְשׁוֹ מֵעַל פָּנָיו בַּעֲוֹנוֹתָיו, וְעַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַחֵק קִלְקֵל בְּכָל פַּעַם בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁנִּפַּל בְּדַעְתּוֹ עַל יְדֵי שֶׁרָאָה גֹּדֶל רְחוּקוֹ מֵהַמֶּלֶךְ עַד שֶׁטָּעָה וְנִדְמָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁהַמֶּלֶךְ הִרְחִיקוֹ לְעוֹלָם, וְלֹא הָיָה מְצַפֶּה שֶׁיָּשׁוּב עוֹד אֶל הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ. וּבֶאֱמֶת יֵשׁ לְהַמֶּלֶךְ צַעַר גָּדוֹל בְּכָל עֵת וְזוֹכֵר אֶת בְּנוֹ הָרָחוֹק בְּכָל עֵת. וּכְשֶׁנִּמְצָא אֶחָד שֶׁמְּרַחֵם עַל הַמֶּלֶךְ וְעַל בְּנוֹ וְהוֹלֵךְ אֶל הַמָּקוֹם הַמְּזֻהָם שֶׁנָּפַל לְשָׁם וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים וּמִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּחָכְמָה נִפְלָאָה פֶּלֶא וְהַפֶּלֶא עַד שֶׁמַּכְנִיס בּוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וּמַחֲזִירוֹ אֶל הַמֶּלֶךְ, כַּמָּה שִׂמְחָה וְתַעֲנוּג גּוֹרֵם אֶל הַמֶּלֶךְ עַד אֵין שִׁעוּר. כִּי זֶה עִקַּר שִׂמְחָתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ וְתַעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו שֶׁל הַמֶּלֶךְ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמַּחֲזִירִים

אֲלֵיו הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר (יִתְרוֹ סט.), כַּד אָתֵי יִתְרוֹ וְאָמַר כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי וְכוּ' כְּדֵין אִסְתַּלִּיק וְאִתְיְקַר שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִלָּא וְתַתָּא. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּלַג בָּעֹמֶר שֶׁאָז עוֹלִין וְנִתְתַּקְּנִין וְחוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה כַּמָּה רְחוֹקִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִשְׂתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְדֶּלֶת הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד כַּנַּ"ל:

אות י

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים מִפֶּסַח עַד שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא מִצְוַת סְפִירָה הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה מְאֹד. כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן סא) עַל פָּסוּק אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ שֶׁעִקַּר הַזְּמַן הוּא מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַדַּעַת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר נִתְמַעֵט וְנִתְבַּטֵּל הַזְּמַן בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁיֵּשׁ דַּעַת גָּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁשָּׁם נִתְבַּטֵּל הַזְּמַן לְגַמְרֵי, כִּי יְזָכֶה לְהַשִּׂיג בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג בְּשׁוּם אֹפֶן מֵחֲמַת פְּחִיתוּת דַּעְתֵּנוּ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַדַּעַת קָטָן בְּיוֹתֵר הַזְּמַן נִגְדָּל אֶצְלוֹ בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת שֶׁנָּה שֶׁאָז הַדַּעַת נִסְתַּלֵּק אָז נִגְדָּל הַזְּמַן אֶצְלוֹ מְאֹד עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ בַּחֲלוֹמוֹ שֶׁרֶבַע שָׁעָה הוּא שִׁבְעִים שָׁנָה, כִּי בְּהַחֲלוֹם נִדְמֶה לִפְעָמִים שֶׁשּׁוֹבֵר זְמַן רַב שִׁבְעִים שָׁנָה בְּרֶבַע שָׁעָה. נִמְצָא שֶׁמֵּחֲמַת הִסְתַּלְּקוּת דַּעְתּוֹ בַּשֵּׁנָה נִגְדָּל הַזְּמַן אֶצְלוֹ עַד שֶׁרֶבַע שָׁעָה נֶחְשָׁב אֶצְלוֹ שִׁבְעִים שָׁנָה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּקִּיץ מִשְּׁנָתוֹ וְחוֹזֵר דַּעְתּוֹ אֵלָיו אָז הוּא מֵבִין שֶׁכָּל זֶה הַזְּמַן שֶׁעָבַר עָלָיו בַּחֲלוֹמוֹ שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁהוּא שִׁבְעִים שָׁנָה, בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כִּי אִם רֶבַע שָׁעָה לְבַד. רַק שִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁלָּנוּ הֵם אֶצְלֵנוּ לְפִי דַּעְתֵּנוּ שִׁבְעִים שָׁנָה מַמָּשׁ, כְּמוֹ כֵן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עוֹד דַּעַת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר עַד שֶׁהַדַּעַת שֶׁלָּנוּ נֶחְשָׁב כְּנֶגְדּוֹ כְּמוֹ שֵׁנָה, אֶצְלוֹ גַּם הַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁלָּנוּ הֵם רַק רֶבַע שָׁעָה. וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה עַד שֶׁיֵּשׁ דַּעַת גָּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן מַמָּשׁ שֶׁשָּׁם הַזְּמַן כֻּלּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם אֵינוֹ כְּלוּם רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת בְּשׁוּם אֹפֶן מֵחֲמַת קְטָנוּת דַּעְתֵּנוּ וּמֵחֲמַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כְּלָל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן הוּא בְּבְחִינַת מְעוּט הַדַּעַת בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁאָז אָנוּ מְסַלְּקִין דַּעְתֵּנוּ בְּכָוָנָה בִּבְחִינַת שֵׁנָה וּמַכְנִיסִין אֶת מֹחֵנוּ לִבְחִינַת אֱמוּנָה לְבַד כְּדֵי לְחַדֵּשׁ מֹחֵנוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה אָז הוּא עִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַזְּמַן הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת סְפִירָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָנוּ סוֹפְרִים הַיָּמִים אָז, כִּי עִקַּר בְּחִינַת סְפִירָה וּמִנְיָן הוּא בִּבְחִינַת זְמַן שֶׁהוּא יָמִים וּמִדּוֹת שֶׁשָּׁם שַׁיָּךְ סְפִירָה וּמִנְיָן. אֲבָל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקוּת שָׁם אֵין שַׁיָּךְ סְפִירָה וּמִנְיָן כְּלָל בִּבְחִינַת לִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר. וְעַל כֵּן בִּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁהוּא עִקַּר הִתְהַוּוּת

הַזְּמַן. אָז סוֹפְרִים כָּל יוֹם וְיוֹם. וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין הַזְּמַן בִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַסְּפִירָה וְהַמִּנְיָן הוּא בִּבְחִינַת זְמַן דַּיְקָא שֶׁשָּׁם שַׁיָּךְ לוֹמַר הַיּוֹם יוֹם אֶחָד הַיּוֹם שְׁנֵי יָמִים וְכוּ' וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל הַסְּפִירוֹת וְהַמִּנְיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם:

וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ הִיא סוֹפֶרֶת וּמוֹנָה כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א), וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד וְכֵן בְּיוֹם שֵׁנִי וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הוּא בַּזְּמַן דַּיְקָא וְשָׁם עִקַּר הַסְּפִירָה וְהַמִּנְיָן, כִּי אֵין קִיּוּם לַזְּמַן שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַסְּפִירָה בְּדִבּוּר עַל יְדֵי שֶׁסּוֹפְרִין וּמוֹנִין כָּל יוֹם וְיוֹם בְּפֶה מָלֵא בְּדִבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג), בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְכוּ'. שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזְּמַן שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּפָרָשַׁת בְּמִדְבַּר בִּתְחִלָּתוֹ, תָּא חֲזֵי כָּל מִלָּה דְּבָעֵי לְאִתְיַשְּׁבָא בְּדוּכְתֵּהּ לָא מִתְיַשְּׁבָא עַד דְּאִדְכַּר בְּפוּמָא וְאִתְמַנֵּי עֲלֵהּ וְכוּ' וּבְגִין כָּךְ חֵילֵיהוֹן עָאלִין בְּחֶשְׁבְּנָא וְכוּ'. כִּי הַזְּמַן שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכוֹ וּלְקַיְּמוֹ בָּעוֹלָם, כִּי אִם עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַסְּפִירָה שֶׁאָז אִתְיַשֵּׁב בְּדוּכְתֵּהּ כַּנַּ"ל בַּזֹּהַר הַנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת בַּשֵּׂכֶל כְּלָל אֵיךְ נִמְשָׁךְ הַזְּמַן מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בַּשֵּׂכֶל כְּלָל כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל כֵּן מִפֶּסַח עַד שָׁבוּעוֹת שָׁכַל עִסְקֵנוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה וְכוּ' שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַשָּׁנָה דְּקֻדֻּשָּׁה עַל יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר כַּנַּ"ל.

עַל כֵּן אָנוּ סוֹפְרִים וּמוֹנִין הַיָּמִים אַז כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַזְּמַן בִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אֱמוּנָה לְקַשֵּׁר כָּל יוֹם וְיוֹם אֶל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לֵידַע בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם מֵהַזְּמַן נִמְשָׁךְ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּה הָעִנְיָן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּשִׂכְלֵנוּ כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. כִּי עַכְשָׁו בִּימֵי הַסְּפִירָה אָנוּ מְסַלְקִין דַּעְתֵּנוּ וּמַכְנִיסִין דַּעְתֵּנוּ לְתוֹךְ אֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל, הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה מֻנָּף אֶת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יג) שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בְּד' דְּאֶחָד' כְּדֵי לְהַמְלִיכוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְאַרְבַּע רוּחוֹת. נִמְצָא שֶׁהַנֶּפֶשׁ הָעֹמֶר הוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן אָנוּ סוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר שֶׁאָנוּ מְקַשְּׁרִין כָּל הַיָּמִים וְהַזְּמַן שֶׁהִיא בְּחִינַת סְפִירָה וּמִנְיָן כַּנַּ"ל, אָנוּ מְקַשְּׁרִים הַכֹּל אֶל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶנֶפֶשׁ הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַזְּמַן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הַזְּמַנִּים, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת בַּשֵּׂכֶל כְּלָל כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד כַּנַּ"ל:

אות יא

וְעַל כֵּן סוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת. כְּדֵי לִכְלֹל כָּל יוֹם וְיוֹם מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית בִּבְחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי. כִּי שַׁבָּת הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן יוֹתֵר מִכָּל הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וּבֵרַכְתּוֹ מִכָּל הַיָּמִים וְקִדַּשְׁתּוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים, כִּי כָּל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר הוּא סְמוּךְ בְּיוֹתֵר לְבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְמַעֵט הַזְּמַן בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. וּבְכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה כְּגוֹן יָמִים טוֹבִים נִמְשָׁךְ אָז אֵלֵינוּ הָאֱמוּנָה וְהַדַּעַת בְּיוֹתֵר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְמַעֵט הַזְּמַן בְּיוֹתֵר וְנִכְלָל בְּיוֹתֵר בְּשָׁרְשׁוֹ בְּתוֹךְ בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים וְכָל מַה שֶּׁהַיּוֹם קָדוֹשׁ בְּיוֹתֵר נִתְמַעֵט וְנִתְבַּטֵּל הַזְּמַן בְּיוֹתֵר. וְשַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, עַל כֵּן הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְגַמְרֵי כְּנֶגֶד שְׁאָר הַזְּמַן, וְכָל הַזְּמַנִּים הַקְּדוֹשִׁים מְקַבְּלִים מִשַּׁבָּת, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים מְקַבְּלִים מִשַּׁבָּת, כַּיָּדוּעַ וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן סוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת כְּדֵי לִכְלֹל כָּל יוֹם מִשִּׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַזְּמַן, בְּתוֹךְ בְּחִינַת שַׁבָּת כְּדֵי לְקַשֵּׁר הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא סוֹד הַיּוֹבֵל בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּיָּדוּעַ. כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיּוֹבֵל הַגָּדוֹל שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים הוּא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל יְדֵי תְּקִיעַת שׁוֹפָר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָאֲ"ב הֶחָדֶשׁ (אוֹת ת תְּשׁוּבָה) שֶׁיּוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְכֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי אָנוּ זוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת עַל יְדֵי אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע יְמֵי הַסְּפִירָה לְהֶאָרַת יוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹבֵל בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָז בְּשָׁבוּעוֹת נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח) עַל ה' דְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי וּמִתְמוֹטֵט עַד יוֹם הַשִּׁשִּׁי בְּסִיוָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, כִּי זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם וְהַזְּמַן כְּשֶׁיּוֹדְעִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל הַזְּמַן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁאָנוּ זוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם כִּי עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

נזיקין ד:

וּבוֹ יִתְבָּאֵר עִנְיַן פֶּסַח וְאִסּוּר חָמֵץ בְּמַשֶּׁהוּ:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא (בְּסִימָן לָמֶד), עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:
וְהַכְּלָל, כִּי הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל יְדֵי כַּמָּה צְמְצוּמִים וְכוּ'. כְּמוֹ הַמְלַמֵּד כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַסְבִּיר שֵׂכֶל גָּדוֹל לְהַתַּלְמִיד הוּא צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן וְקָטָן. כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הַתַּלְמִיד לַהֲבִינוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַצִּיעַ לוֹ הַקְדָּמוֹת וְכוּ'. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ מְאֹד מְלַמֵּד וְרַבִּי הָגוּן כָּזֶה וְכוּ'. וְכָל מַה שֶּׁהוּא קָטָן בְּיוֹתֵר וְכוּ' הוּא צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּעֵת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם וְכוּ' הָיוּ צְרִיכִים רַבִּי גָּדוֹל מְאֹד, דְּהַיְנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְכוּ'. עַל כֵּן אֵין לְהָאָדָם לוֹמַר:
דַּי לִי אִם אֶהְיֶה מְקֹרָב אֵצֶל אִישׁ נִכְבָּד אַף שֶׁאֵינוֹ גָּדוֹל בְּמַעֲלָה וְכוּ'. כִּי, אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁהוּא חוֹלֶה בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שְׂעָרוֹת וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שַׁעֲרָא בְּעִגּוּלָא בְּחִינַת סְבוּבִים וְכוּ'. וְלִבּוֹא לְהַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה הוּא עַל יְדֵי שׁוֹנָא בָּצַע וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אֶת הַשֵּׂכֶל הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים וְכוּ'. וְלִפְעָמִים שְׁנוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, זֶה הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת ד וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה מֶמְשֶׁלֶת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וְהֵם רוֹצִים לְהִתְחַכֵּם בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם כְּסִילוּת בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי שֶׁנָּפַל אֲלֵיהֶם זֶה הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל. וְעִקַּר וְהָרֹאשׁ שֶׁלָּהֶם הוּא עֶמֶלֶק וְכוּ'. וּצְרִיכִין לַחֲתֹךְ וּלְהַבְדִּיל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, דְּהַיְנוּ הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל מִבְּחִינַת עֶמֶלֶק, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, בִּבְחִינַת וַיִּשַׁסֵּף וְכוּ' חֻתְכוּ לְאַרְבַּע וְכוּ'. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה שֶׁמְּקַבְּלִין אַף עַל פִּי שֶׁהוּא דֶּרֶךְ בְּזָיוֹן וְכוּ'. כִּי כָּל הַבִּלְבּוּלִים בָּאִים וְנִמְשָׁכִין בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְכוּ'. וְהַתְּפִלָּה הִיא כְּפִי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אִיתוּ לֵהּ תְּרֵי בֵּיעֵי אֵיתֵי אִיהוּ תְּרֵי גְּבִינֵי. כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת תּוֹרוֹת, יֵשׁ תּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֵזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְיֵשׁ שֶׁמַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת עֵזוּת דִּקְלִפָּה וּכְמוֹ כֵן הֵם הַתְּפִלּוֹת וְכוּ'. עַל כֵּן צְרִיכִין לְקַבֵּל תּוֹכַחְתָּם שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אַף עַל פִּי וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁאָז הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוֹצִיאָנוּ אָז מִמִּצְרַיִם וְגִלָּה לָנוּ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ בְּדָרָכִים נִפְלָאִים בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים נוֹרָאִים וּבְשִׂכְלִיִּים גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים, כִּי הוּא פָּתַח לָנוּ אוֹר הַדַּעַת וְהוֹדִיעַ לָנוּ אֱלֹקוּתוֹ וְאַדְנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה. עַל כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכֹל אָז מַצָּה, וְחָמֵץ אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי צָרִיךְ

כָּל אָדָם לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ עַד יוֹם מוֹתוֹ הַכֹּל הוּא רַק סִבּוּבִים מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּזָּכֶה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא וְאֵין שׂוּם תַּכְלִית אַחֵר חוּץ מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּמוּבָא בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּגְין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ. וְזֶה עִקַּר כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה וּכְלַל כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשִׁים, כִּי כֻּלָּם הֵם שְׁעוּרִים וְצִמְצוּמִים לֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי אֵלּוּ הַמִּצְוֹת אָנוּ זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂכְלִיִּים וְהַצְּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעַל יָדָם נִזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁעָרוֹת, בְּחִינַת שִׁעוּרָא דְּאוֹרַיְתָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, אַף אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים. כִּי יֵשׁ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁיּוֹנְקִים מִזֶּה הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי פְּגָמֵי הַדּוֹרוֹת וְהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּכָל עֵת לְבַלְבֵּל דַּעַת הָאָדָם שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל וְלֹא יָבִין עַל כָּל מַה שֶּׁמְּסַבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית כְּדֵי לִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְשׂוֹכֵחַ חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הָעִקָּר וְעוֹשֶׂה מֵהַטָּפֵל עִקָּר כְּאִלּוּ הָעִקָּר הוּא חַס וְשָׁלוֹם, עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד רַבִּי הָגוּן שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁיּוּכַל לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ כָּרָאוּי שֶׁיְּסַבֵּב עִמּוֹ בִּדְרָכִים נִפְלָאִים בְּאֹפֶן שֶׁיַּכְנִיס בּוֹ גַּם כֵּן הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה:

אות ג

וְהִנֵּה מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, שֶׁאֵלּוּ הַשִּׂכְלִיִּים וְהַצְּמְצוּמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם הַקְּדֻמּוֹת וְסִבּוּבִים לְהַשִּׂיג עַל יָדָם הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵלּוּ הַשִּׂכְלִיִּים הֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם נִקְרָאִים שְׁעָרוֹת, כִּי הֵם נִמְשָׁכִים בְּחָכְמָה נִפְלָאָה בְּצִנּוֹרוֹת דַּקִּים בִּבְחִינַת שְׁעָרוֹת, כִּי צְרִיכִים לְדַקְדֵּק בָּהֶם מְאֹד שֶׁלֹּא יַטֶּה לָיְמִין וְלִשְׂמֹאל. כִּי אִם לֹא יְצַמְצֵם אוֹתָן כָּרָאוּי וַיְמַשִּׁיךְ שֵׂכֶל הַרְבֵּה יוֹתֵר מִדַּאי. יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם רִבּוּי אוֹר שֶׁגּוֹרֵם שִׁבִּירַת כֵּלִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם יִנִּיקַת הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ. וְכֵן לְהֵפֶךְ אִם יְצַמְצֵם אוֹתָן יוֹתֵר מִדַּאי יִהְיֶה נֶעְלָם אוֹר הַשֵּׂכֶל לְגַמְרֵי. עַל כֵּן צָרִיךְ הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָעוֹסֵק בָּזֶה לִהְיוֹת קוֹלֵעַ אֶל הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יַחֲטֹא. לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׂכֶל בְּדְרָכִים נִפְלָאִים בִּבְחִינַת שְׁעָרוֹת שֶׁהֵם צְמְצוּמִים דַּקִּים. וְאַף עַל פִּי כֵן כָּל שַׁעֲרָה וְשַׁעֲרָה הִיא חֲלוּלָה וְהִיא צִנּוֹר נִפְלָא שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יָדָהּ מַעְיַן הַחָכְמָה מִן הַמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לח) מִי פִלַּג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה וְכוּ':

וְהִנֵּה הַצַּדִּיק בְּוַדַּאי עוֹשֶׂה עֲבוֹדָתוֹ וּמְלַאכְתּוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְעוֹסֵק עִמָּנוּ כָּרָאוּי עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. אֲבָל הָאָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו כֵּן מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂכְלִיּוּת שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת בְּחִינַת צְמְצוּמִים קְדוֹשִׁים וְסִבּוּבִים נִפְלָאִים לְהַשִּׂיג עַל יָדָם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְיַדֵּעַ שֶׁחוּט הַשַּׁעֲרָה יָקָר מְאֹד מְאֹד וְהוּא תְּלוּי בְּכָל

עֵת בְּחוּט הַשַּׁעֲרָה שֶׁיְּכוֹל הָאָדָם לְקַלְקֵל הַרְבֵּה מְאֹד עַל יְדֵי חוּט הַשַּׁעֲרָה חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁיְּכוֹל לְתַקֵּן הַרְבֵּה עַל יְדֵי חוּט הַשַּׁעֲרָה, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה מִמִּדַּת פֻּרְעָנֻיּוֹת. כִּי זֶה יוֹדֵעַ כָּל אָדָם בְּנַפְשׁוֹ שֶׁעִקַּר קִלְקוּלוֹ וּפְגָמָיו וַחֲטָאָיו חַס וְשָׁלוֹם, כֻּלָּם הִתְחִילוּ מִחוּט הַשַּׁעֲרָה. עַל יְדֵי שֶׁלֹּא נִזְהַר בִּתְחִלָּה לִשְׁמֹר מַחֲשַׁבְתּוֹ הֵיטֵב. וְנִמְשַׁךְ אַחַר הַמִּסְית מְעַט מְעַט רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב(יְשַׁעְיָה ה), הוֹי מֹשְׁכֵי הֶעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וּלְמָחָר וְכוּ'. וּכְפִי הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרַע עַל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם הָיָה חַס וְשָׁלוֹם, אֶפֶס תִּקְוָה, אֲבָל מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה, כִּי חוּט הַשַּׁעֲרָה בַּקְּדֻשָּׁה יָקָר מְאֹד מְאֹד. וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו זָכָה אוֹתָנוּ בְּמִצְוֹת רַבּוֹת בְּכָל יוֹם. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ מֵהָרַע אֶל הַטּוֹב בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי הוֹלֵךְ מִבֵּיתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּלְבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּכָל יוֹם וּמַנִּיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין וּמִתְפַּלֵּל וְעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וְעוֹשֶׂה כַּמָּה מִצְוֹת וְכוּ' וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כָּרִמּוֹן. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ גַּם בְּהַמִּצְוֹת שֶׁלָּהֶם תַּעֲרוֹבוֹת פְּסֹלֶת הָרִבֵּה, אַף עַל פִּי כֵן נִמְצָאִים בָּהֶם עַל כָּל פָּנִים כַּמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעֹרוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם יְקָרִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד. וְכֵן אֲפִלּוּ בְּעִנְיְנֵי הַתַּאֲוֹת וְהָרְהוּרִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם. מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר קְצָת יֵשׁ לוֹ בְּוַדַּאי יִסּוּרִים גְּדוֹלִים מִזֶּה, וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת נֶגֶד הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהָהִרְהוּרִים. וְכָל תְּנוּעָה שֶׁמְּנַתֵּק עַצְמוֹ מֵהֶם כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה הוּא יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא יָדַע יְצֶרֶנוּ וְכוּ' וְיוֹדֵעַ אֵיךְ הוּא מִתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַל כֵּן יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה אֲפִלּוּ הִיא כְּשַׂעֲרָה מַמָּשׁ מַה שֶּׁהָאָדָם מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְסִירַת נֶפֶשׁ יֵשׁ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם וְכוּ'. וְכַמּוּבָא בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלָיו הָעַצְבוּת וְכוּ' כַּמָּה וְכַמָּה יָקָר חוּט הַשַּׁעֲרָה וַאֲפִלּוּ פְּחוֹת מִזֶּה שֶׁאֲלָפִים עוֹלָמוֹת אֵינָם כְּדַאי נֶגֶד זֶה. כִּי הָאָדָם בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁמָּלֵא קְלִפּוֹת וְהֵם כְּרוּכִים אַחַר הָאָדָם מְאֹד וְלוּלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדָם חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַשְׁכִּיל עַל דְּרָכָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא תַּתְחִיל מַחֲשַׁבְתּוֹ לָצֵאת חוּץ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה, כִּי עַל יְדֵי פְּגָם כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה שֶׁנּוֹטָה מִן הַדֶּרֶךְ יָכוֹל לִתְעוֹת הָרַבֵּה בִּדְרָכִים נְבוֹכִים חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד (בִּלְקוּטֵי חֵלֶק א). וְאַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לֵידַע גַּם הַהֵפֶךְ. שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו מְאֹד וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר נִתְעָה כָּל כָּךְ שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁיְּנַתֵּק וְיַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ מֵהֶם אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה הוּא יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר. וְאֵלּוּ הַשְּׁעָרוֹת יִתְלַקְּטוּ יַחַד וּבִרְבוֹת הַיָּמִים יִגָּאֲלוּ

ה' יִתְבָּרֵךְ מֵהֶם וְיִזְכֶּה עַל יָדָם לְהַשְׁגּוֹת אֱלֹקוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי צִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת שֶׁהֵם נַעֲשִׂים עַל יְדֵי בְּחִינַת הַשְׁעָרוֹת הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מֵרַע לְטוֹב בְּכָל פַּעַם שֶׁעִקָּרוֹ תָּלוּי בְּחוּט הַשַּׁעֲרָה כִּי אֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים תְּלוּיִים בְּכָל עֵת בְּחוּט הַשַּׁעֲרָה בִּבְחִינַת וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה מְאֹד. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן כ) בְּהַתּוֹרָה תֵּשַׁע תִּקּוּנִין עַל וְתַלְיָן בְּחַד חוּטָא, עַיֵּן שָׁם:

אות ד

וְעַל כֵּן חֻמָּץ בְּפֶסַח בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי אִיתָא שֶׁחֻמָּץ הוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת שֶׁמְּמַשֵּׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וּמִצָּה הִיא מֹחִין דְּגַדְלוּת שֶׁעַל יָדָם מַשִּׁיגִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד מִמַּשֶּׁהוּ חָמֵץ, כִּי הַשְּׁמִירָה מִמֹּחִין וְשִׂכְלִיּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵץ וְלִזְכּוֹת לְמֹחִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַצָּה, הַכֹּל תָּלוּי בְּמַשֶּׁהוּ בִּבְחִינַת חוּט הַשַּׁעֲרָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים הַצִּמְצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל שְׂעָרוֹת וְכַנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ. שֶׁלְּךָ אִי אַתָּה רוֹאֶה אֲבָל אַתָּה רוֹאֶה שֶׁל אֲחֵרִים. שֶׁאִם נִכְנַס עַכּוּ"ם לְבֵית יִשְׂרָאֵל וַחֲמֵצוֹ בְּיָדוֹ אֵינוֹ זָקוּק לְהוֹצִיאוֹ, כִּי חָמֵץ הוּא בְּחִינַת חִמּוּץ הַמֹּחַ שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים שֶׁהֵם אֲסוּרִים בְּמַשֶּׁהוּ. וּצְרִיכִין לְבַעֲרָם וּלְבַטְּלָם וּלְגָרְשָׁם מִגְּבוּלוֹ. אֲבָל אִם הָאָדָם עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לְבַעֵר וּלְגָרֵשׁ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת מִקִּרְבּוֹ וְהֵם אַף עַל פִּי כֵן בָּאִים בְּעַל כָּרְחוֹ עָלָיו בְּכָל פַּעַם, עַל זֶה אֵין הָאָדָם חַיָּב כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָא"ב שֶׁאֵין הָאָדָם חַיָּב עַל הַהִרְהוּרִים הַבָּאִים עָלָיו כִּי אִם כְּשֶׁמְּהַרְהֵר וְחוֹזֵר וּמְהַרְהֵר. וְכֵן כָּתַב (בְּסִפְרוֹ לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה גַּם בְּמַחֲשָׁבָה וּמַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִמּוֹ מִמֵּילָא אַל יָחֹשׁ. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלְּךָ אִי אַתָּה רוֹאֶה, אֲבָל אַתָּה רוֹאֶה שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁאִם נִכְנַס עַכּוּ"ם וְכוּ', הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נִזְהָר וְנִשְׁמָר מֵחָמֵץ שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יַחֲמִיץ מֹחוֹ בְּמַחֲשָׁבוֹת חוּץ וְהִרְהוּרִים וְאִם אַף עַל פִּי כֵן נִכְנַס הָעַכּוּ"ם שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אָחֳרָא וַחֲמֵצוֹ בְּיָדוֹ, שֶׁהֵם הַהִרְהוּרִים שֶׁבָּאִים עָלָיו שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה, אֵינוֹ חַיָּב עַל זֶה, כִּי אֵין זֶה חָמֵץ שֶׁלּוֹ רַק שֶׁצָּרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִגַּע בּוֹ וְלֹא יֵהָנֶה מִמֶּנּוּ וְלֹא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו כְּלָל. וְעַל פִּי רֹב עַל יְדֵי זֶה מִמֵּילָא יִסְתַּלֵּק, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל הוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל רַק שֶׁיִּהְיֶה נִזְהָר שֶׁלֹּא יִהְיֶה הֶחָמֵץ שֶׁלּוֹ, שֶׁלֹּא יַחֲמִיץ מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעַצְמוֹ בְּאֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת הַבָּאִים עָלָיו:

אות ו

וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה וּמָרוֹר, כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל הַתּוֹכָחָה וּמוּסָר שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲפִלּוּ אִם הוּא בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחֶסֶד. שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין

אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִוא הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַצָּה וּמָרוֹר. מָרוֹר מְרַמֵּז עַל הַתּוֹכָחָה שֶׁהִוא בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן, שֶׁהִוא בְּחִינַת מְרִירוּת וּצְרִיכִין לְקַבֵּל אוֹתָהּ. וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין הַחֶסֶד, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַצָּה, בְּחִינַת פֶּסַח שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל שֶׁהוּא רֹאשׁ וּכְלָל שֶׁל כָּל הַשֶּׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁמַּתְחִילִין מִפֶּסַח שֶׁאָז הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וּגְאָלָה לָנוּ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי חֶסֶד שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן פֶּסַח הוּא חֶסֶד כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה וּמָרוֹר, כִּי הַחֶסֶד בְּחִינַת מַצָּה שֶׁל פֶּסַח אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי מְרִירוּת הַתּוֹכָחָה שֶׁהִיא בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן וְכַנַּ"ל. כִּי הַמָּרוֹר הוּא זֵכֶר לְוַיְמָרֲרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה מְרַמֵּז עַל הַמְּרִירוּת שֶׁסּוֹבְלִין קֹדֶם שֶׁמְּבָרְרִין דִּינֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, בְּקַשְׁיָא. בְּחֹמֶר, הִלְכְתָא וְכוּ'. וְכָל זֶה הַמְּרִירוּת נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרוֹת הַפְּסוּלוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּהַהֶלָכָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹץ וְתֶבֶן שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר הַהֶלָכָה מֵהֶם, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַקַּשְׁיוֹת וְכוּ'. וּכְמוֹ כֵן קָשָׁה לְהִתְפַּלֵּל, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא כְּפִי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן פֵּרֵשׁ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה גַּם זֶה הַפָּסוּק וַיְמָרֲרוּ וְכוּ' בָּעֲבֹדָה קָשָׁה לְעִנְיַן תְּפִלָּה, כַּמּוּבָא (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא). וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיקִים אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה מוֹכִיחִין אוֹתָנוּ בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן שֶׁסּוֹבְלִים צַעַר גָּדוֹל מֵאִתָּנוּ מֵחֲמַת שֶׁתְּפִלָּתָנוּ וְתוֹרָתֵנוּ אֵינָהּ כָּרָאוּי, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְאָז כְּשֶׁמְּקַבְּלִים תּוֹכַחְתָּם נִמְשָׁךְ הַחֶסֶד הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַצָּה וּמָרוֹר וְכַנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, כִּי עֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַצְּמָצוּמִים כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ בְּחִינַת צְמָצוּמִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לָזֶה בִּימֵי הַסְּפִירָה עַל יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִים אָז כָּל הַצְּמָצוּמִים כַּנַּ"ל. וְהַצְּמָצוּמִים הֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֹמֶר שְׂעוֹרִים, בְּחִינַת עֲמַר נְקֵא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂעָרוֹת קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׂעוֹרִים בְּחִינַת שְׂעוּרִין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת בְּחִינַת צְמָצוּמִים הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁעֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת מִנְחַת קְנָאוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹכָחָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָהּ חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהִיא כְּלַל כָּל הַצְּמָצוּמִים הַנַּ"ל, שֶׁחוֹתְכִין אוֹתָהּ מֵאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. כִּי מִנְחַת קְנָאוֹת זֶהוּ בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ וּמוֹכִיחַ אוֹתָהּ, אַל תִּסְתְּרִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי. וְכֵן בְּכָלְיוּת יִשְׂרָאֵל הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּבְחִינַת מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁהַצַּדִּיק מְקַנֵּא וּמוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וּמַזְהִיר אוֹתָם אַל תִּסְתְּרִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁרוֹצֶה לְפַתּוֹתֵךְ לְהַדִּיחֵךְ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. אֲבָל

הַתּוֹכָחָה הִיא בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ וְאוֹמֵר אַל תִּסָּתְרִי וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּזָּיוֹן אַף עַל פִּי כֵן הַכֹּל מֵחֲמַת אַהֲבָה. בִּבְחִינַת כָּל רְחִימוּתָא דְּלָא קָשִׁיר עִמָּהּ קִנְאָה לָאו רְחִימוּתָא רְחִימוּ. שֶׁעִקַּר הַקִּנְאָה וְהַתּוֹכָחָה הַכֹּל מֵחֲמַת אַהֲבָה וָחֶסֶד כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב לֹא לְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אִם לְקָרֵב בְּכָל מִינֵי הִתְקָרְבוּת וְעַל כֵּן עַל יְדֵי תּוֹכָחָה זֹאת מִתְגַּלֶּה חֶסֶד שֶׁעַל יָדוֹ חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים הַנַּ"ל מִבְּחִינַת עָמֶלֵק וְכוּ', דְּהַיְנוּ מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַמְּבִיאִין לְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁהֵם רוֹצִים לְהִתְחַכֵּם בְּחָכְמָתָם הָרָעָה עַל יְדֵי הַצְּמָצוּמִים וְהַשְּׂכְלִיִּים הַקְּטַנִּים שֶׁהֵם הַקְּדִמוֹת וְסִבּוּבִים לְהַשִּׂיג עַל יָדָם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, וְהֵם רוֹצִים לְהַפֵּךְ חַס וְשָׁלוֹם, לְהַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הַשְּׂכְלִיּוֹת לְחָכְמָתָם וְדַרְכֵיהֶם הָרָעִים. וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַתּוֹרָה כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְרַחֲקִים מֵהֶם בְּכָל מִינֵי הַרְחָקוֹת. וְזֶה אָנוּ עוֹסְקִין בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁסּוֹפְרִין לָעֹמֶר, כִּי עַל יְדֵי מִצְוַת עֹמֶר שְׁעוֹרִים, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַשְּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַצְּמָצוּמִים מִבְּחִינַת עָמֶלֵק בִּבְחִינַת קְצִירוּ לְפִי חֶסֶד. כִּי הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים מִנְחַת קְנָאוֹת הוּא בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁעַל יָדָהּ מִתְגַּלֶּה חֶסֶד. שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין מֵהֶם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצְּמָצוּמִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וּמְנִיפִין הָעֹמֶר כְּלָלִיּוּת הַצְּמָצוּמִים לַה' יִתְבָּרַךְ לְהוֹרוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהָנִיף וּלְהָרִים כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַשְּׂכְלִיִּים וְכוּ' לְהָנִיף הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְהַשִּׂיג עַל יָדָם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָעֹמֶר בָּא מִשְּׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל הַשְּׂכְלִיִּים וְהַצְּמָצוּמִים כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְנִיפִין אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ הֵם כֻּלָּם רַק בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת מַמָּשׁ. בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת. וְעִקַּר תִּקּוּנָם עַל יְדֵי הַהֲנָפָה שֶׁמְּנִיפִין וּמְרִימִין אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם. כְּמוֹ הַבְּהֵמָה שֶׁכָּל תִּקּוּנָהּ וְהַנְהָגָתָהּ עַל יְדֵי הָאָדָם הַבַּר דַּעַת דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה א), יָדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וְכוּ'. אֲבָל בְּלֹא הָאָדָם אֵין בָּהּ שׁוּם תּוֹעֶלֶת. כְּמוֹ כֵן כָּל הַשְּׂכְלִיּוֹת שֶׁהֵם הַצְּמָצוּמִים הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ הַשְּׂכְלִיּוֹת שֶׁיְּכוֹלִין לְמְצֹא בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֵינָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם שֵׂכֶל אָדָם כִּי אִם כְּשֶׁמְּנִיפִין אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ לְהַשִּׂיג וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם. אֲבָל מִקֹּדֶם הֵם רַק בְּחִינַת בְּהֵמָה מַמָּשׁ. וְעַל כֵּן אָנוּ מְרִימִין וּמְנִיפִין הָעֹמֶר שֶׁבָּא מִשְּׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה כְּדֵי לְהָנִיף כָּל הַצְּמָצוּמִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה הָעִקָּר. שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נוֹצַרְנוּ, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁאָז דַּיְקָא קְרוּיִים אָדָם בְּחִינַת אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

אות ח

וְעַל כֵּן הָיָה מַפֶּלֶת הַמָּן עֲמָלֵק בְּיוֹם הֲנָפַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא אֲתֵי עֹמֶר דִּידְכוּ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי הֲנָפַת הָעֹמֶר חוֹתְכִין הַמַּלְכוּת וְכוּ' מֵהֶם מִבְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁעַל יְדֵי זֶה

מַפַּלְתּוֹ. כִּי נִפְסָק חִיּוּתוֹ שֶׁמְּקַבֵּל מִשָּׁם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיְשַׁסַּף שְׁמוּאֵל אֶת אֲגַג וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכֵן כַּמָּה אֻמּוֹת נָפְלוּ בְּיוֹם זֶה, כִּי כֻּלָּם כְּלוּלִים בַּעֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם:

אות ט

וְעַל כֵּן הָעִקָּר הוּא רֵאשִׁית הַקְּצִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן, וְהוּא מַתִּיר לִקְצֹר הַתְּבוּאָה. זֶהוּ בְּחִינַת וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד, הַמּוּבָא בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לַחֲתֹךְ הַמַּלְכוּת מִבְּחִינַת עֲמָלֵק עַל יְדֵי הַחֶסֶד. וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן קְצִירַת הַתְּבוּאָה מֵהָאָרֶץ, כִּי הָאָרֶץ נִתְקַלְּלָה מֵחֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וּבָזֶה פָּגַם בִּבְחִינַת הַצְּמָחִים שֶׁצְּרִיכִין לָבוֹא עַל יָדָם לְהַשְׁגּוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא חֵי הַחַיִּים וְנָטָה אַחַר הַהֶבֶל שֶׁל חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם עַל יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ בּוֹ טוֹב, כִּי שֹׂרֶשׁ הַצְּמָחִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל שָׁרְשָׁם טוֹב כְּדֵי לָבוֹא עַל יָדָם לְהַשְׁגַת אֱלֹקוּת. אֲבָל הוּא עֵרֶב טוֹב וָרָע וְנָתַן יְנִיקָה לְהָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, בְּחִינַת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁיִּהְיֶה יוֹנֵק מֵהֶם וְאָז נִתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ וּמֵאָז נִתְעָרְבָה הַתְּבוּאָה בְּפִסֹלֶת מֹץ וְתֶבֶן. וּצְרִיכִין כַּמָּה מְצוֹת בְּהַתְּבוּאָה. הַכֹּל לְבָרֵר הַתְּבוּאָה מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ מִקְּלִלּוֹת הָאֲדָמָה. וְעַל כֵּן בְּעֵת הַקְּצִיר צְרִיכִין תְּחִלָּה מִצְוַת קְצִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לַחֲתֹךְ הַמַּלְכוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קְצִירַת הַתְּבוּאָה מֵהָאֲדָמָה לְהוֹצִיא הַתְּבוּאָה מִמַּה שֶׁנִּתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה מִבְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. כִּי שֵׂכֶל הָאָדָם הוּא כְּפִי הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה אוֹ לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר כִּי חִיּוּת הָאָדָם שֶׁהוּא הַדַּעַת מַמְשִׁיךְ אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הָאֲכִילָה. וְעִקַּר הוּא אֲכִילַת הַלֶּחֶם שֶׁמֵּיזָן זַיִן. עַל כֵּן צָרִיךְ לְקַדְּשׁוֹ כַּנַּ"ל לְבָרְרוֹ מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי אֲכִילָה הַזֹּאת אַחַר חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁמְּרַחֲקִין מֵה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבַעְתָּ וְכוּ' וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ וְכוּ'. עַל כֵּן עַל יְדֵי קְצִירַת הָעֹמֶר מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַנַּ"ל בְּחִינַת וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד. שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין הַמַּלְכוּת בְּחִינַת כְּלִלִיּוּת הַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל חוֹתְכִין אוֹתָם מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת קְצִירַת הַתְּבוּאָה מֵהָאֲדָמָה וְכַנַּ"ל:

אות י

וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּהֵן אִישׁ חֶסֶד, שֶׁהוּא מַטֵּה כְּלַפֵּי חֶסֶד תָּמִיד. וּמוֹצֵא טוֹב בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי יוֹדֵעַ לְלַקֵּט כָּל בְּחִינַת הַשְׁעָרוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה הוּא עוֹסֵק בִּרְפוּאוֹת כָּל אֶחָד וְאֶחָד וַאֲפִלּוּ אִם הוּא חוֹלֶה גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בָּחֳלִי הַנֶּפֶשׁ, כִּי הוּא מוֹצֵא בּוֹ גַּם כֵּן נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמְּנַתֵּק עַצְמוֹ מֵרַע לְטוֹב כְּשַׂעֲרָה. וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ גַּם עָלָיו שִׂכְלִיּוּת וְצַמְצוּמִים

הַנַּ"ל עַד שֶׁמַּכְנִיס בּוֹ גַּם כֵּן הַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק כְּשֶׁיָּכוֹל לְרַפְּאוֹת גַּם הַחוֹלֶה הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה הַתִּקּוּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בִּימֵי הָעֹמֶר שֶׁאָז מֵאִיר בְּחִינַת עֹמֶר נְקֵא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁעֹרוֹת קְדוֹשׁוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵם רַחֲמִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד מְאֹד שֶׁהֵם מַמְתִּיקִין כָּל הַדִּינִים וְכָל הַגְּבוּרוֹת הַנֶּאֱחָזִים בְּהַצְּמוּמִים הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין כָּל יְמֵי הָעֹמֶר:

אות יא

וּבְשָׁבִיל זֶה מֵתוּ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא בִּימֵי הָעֹמֶר עַל שֶׁלֹּא נָהֲגוּ כָּבוֹד זֶה בָּזֶה וְלֹא הָיָה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה. כִּי הֵם פָּגְמוּ בְּהַשְׁעָרוֹת הַנַּ"ל, כִּי בְּוַדַּאי הָיוּ צַדִּיקִים, אַךְ הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם הָיָה שֶׁהָלְכוּ בְּתִקֻּף מִדַּת הַדִּין וְהִסְתַּכֵּל כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ עַל הָרַע שֶׁלּוֹ וְלֹא הִסְתַּכְּלוּ עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה בֵּינֵיהֶם שִׂנְאָה. וּמֵחֲמַת זֶה מֵתוּ בִּימֵי הָעֹמֶר דַּיְקָא שֶׁאָז עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת הַשְׁעָרוֹת הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ כְּלִי לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדוֹ גַּם כֵּן, כִּי בֶּאֱמֶת לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת צְרִיכִין כֵּלִים רַבִּים כַּיָּדוּעַ. עַל כֵּן צְרִיכִין לָזֶה קִבּוּץ יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה שֶׁיִּתְקַבְּצוּ יַחַד לִדְרֹשׁ אֶת ה' וּלְבַקְּשׁוֹ. כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּחִינַת נְקֵדָּה טוֹבָה מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֹאת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד הִיא בְּחִינַת צִנּוֹר וּכְלִי שֶׁהַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ עַל יָדוֹ הַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם כְּשֶׁהָיוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא יַחַד. וְזֶה בְּחִינַת וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם. וְזֶה בְּחִינַת וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה. וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה וְאַחְדוּת בְּחִינַת אַהֲבַת הַחֲבֵרִים שֶׁעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, כְּלֹם כְּאִישׁ אֶחָד וְכוּ'. וְעִקַּר הָאַהֲבָה עַל יְדֵי הַשְׁעָרוֹת הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁאֵין מַסְתַּכְּלִין עַל הָרַע שֶׁבַּחֲבֵרוֹ רַק מִשְׁתַּדְּלִין בְּכָל כֹּחוֹ לִמְצֹא בּוֹ טוֹב. אֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁרָעָתוֹ רַבָּה אַף עַל פִּי כֵן יְחַפֵּשׂ וְיִמְצָא בּוֹ שְׁעָרוֹת טוֹבוֹת עַל כָּל פָּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה עַל כֵּן מֵתוּ בִּימֵי הָעֹמֶר דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי הָיָה הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם עַל כֵּן אָמַר, אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

אות יב

וְעַל כֵּן נִתְגַּלְגֵּל הַזְּכוּת עַל יְדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי דַּיְקָא שֶׁנִּתְוַסְּפוּ כַּמָּה סִפְסָלִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּמַעֲשֶׂה דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ תַּלְמִיד תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת וְכוּ' שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי. כִּי לֹא הִסְכִּימוּ עִם רַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁאָמַר, כָּל תַּלְמִיד שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, רַק הֶעֱבִירוּ שׁוֹמֵר הַפֶּתַח וְכוּ' וְנִתְוַסְּפוּ אַרְבַּע מֵאוֹת סִפְסָלִים

וְעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה תּוֹרָה הַרְבֵּה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְאָמְרוּ שָׁם תָּנָא עֲדֵיוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נִשְׁנָה. וְעֲדֵיוֹת הִיא בְּחִירְתָּא דְּכוֹלָּא שַׁ"ס, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי רִבּוּי תַּלְמִידִים נִתְגַּלּוּ הֲלָכוֹת לְמַעֲשֶׂה הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן מַסֶּכֶת עֲדֵיוֹת, שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כְּשֶׁמְּסַפְּרִין הַתַּלְמִידִים מֵרַבָּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ הַדִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁשָּׁמַע מִפִּיהוּ לְמַעֲשֶׂה מַה שֶּׁהֵשִׁיב לוֹ עַל שְׁאֵלוֹתָיו שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ עַל עִנְיְנֵי חוֹלְאָתוֹ וְרִחוּקוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ וְאֵיךְ וּבְאֵיזֶה דֶּרֶךְ גִּלְגֵּל עִמּוֹ. שְׁמַאֲלוּ הַסְּפוּרִים יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל עֲצוּמוֹת וּדְרָכִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַסֶּכֶת עֲדֵיוֹת שֶׁהִיא בְּחִירְתָּא שֶׁנִּתְחַבְּרָה מֵהֲעֵדוּת שֶׁהֵעִיד כָּל אֶחָד מַה שֶּׁשָּׁמַע מֵרַבּוֹ הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה. וְכֵן הוּא בְּדַרְכֵי עֲבוֹדַת ה' וְכַנַּ"ל:

כִּי עִקַּר יְגִיעַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בְּתַלְמִידָיו בִּדְרָכִים נִפְלָאִים עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְהָאִיר בְּתַלְמִידֵיהֶם וּבְתַלְמִידֵי תַּלְמִידֵיהֶם לְדוֹרוֹת עַד שֶׁכֻּלָּם יֵדְעוּ אֶת ה'. וְהַצַּדִּיק בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ יוֹדֵעַ בְּהַשָּׂגָתוֹ הָעֲצוּמָה אֵיךְ לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ עִקַּר חִיּוּתֵינוּ עַל יְדֵי קִבּוּץ תַּלְמִידָיו יַחַד לְדַבְּרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְכָל אֶחָד מִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ כְּפִי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁהֵאִיר בּוֹ הַצַּדִּיק וְכָל אֶחָד מְסַפֵּר מַה שֶּׁשָּׁמַע וְרָאָה מִפִּיהוּ וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ:

אות יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת הִלּוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁעוֹשִׂין בְּלַג בָּעֹמֶר שֶׁאָז נִסְתַּלֵּק, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה מַה שֶּׁזָּכִינוּ שֶׁהִשְׁאִיר לָנוּ הַשְׁאָרָה קְדוֹשָׁה כָּזֹאת, שֶׁהֵם סֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. כִּי כָּל סֵפֶר הַזֹּהַר הֵם תִּקּוּנִים וְכֵלִים שֶׁהִמְשִׁיכוּ בְּרֹב הַשָּׂגָתָם הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְעַל כֵּן בַּזֹּהַר אָמַר שֶׁזֶּהוּ כָּל דַּרְכֵי הַקַּבָּלָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁגִּלּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי וְתַלְמִידָיו, וְעַל כֵּן בַּזֹּהַר דָּא יִפְקוּן מִן גְּלוּתָא. וְיִקַּיֵּם, כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, הַיְנוּ כְּמוֹ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהָיְתָה הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל יְדֵי שֶׁגִּלָּה לָנוּ אָז הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בִּדְרָכִים נִפְלָאִים, כַּמְבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן עַתָּה בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁקָּשֶׁה וְכָבֵד יוֹתֵר, אֲבָל בְּרַחֲמָיו יִגְאָלֵנוּ עַל יְדֵי כָּל הַסְּתָרֵי תּוֹרָה שֶׁגִּלּוּ הָרַשְׁבִּ"י וַחֲבֵרָיו שֶׁהֵם כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּגְאֻלָּתָהּ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. וְעַל כֵּן עוֹשִׂין בְּלַג בָּעֹמֶר שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, דְּהַיְנוּ בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּת הַתַּנָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, עַל שֶׁזָּכִינוּ שֶׁהִשְׁאִיר לָנוּ הַשְׁאָרָה כָּזֹאת שֶׁתִּשָּׁאֵר לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהַשִּׂיגוּ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְזֶהוּ בְּחִינַת עַד הַגַּל הַזֶּה שֶׁמְּרַמֵּז עַל לַג בָּעֹמֶר, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל. וְזֶהוּ עַד דְּיִקָּא בְּחִינַת מַסֶּכֶת עֲדֵיוֹת שֶׁנִּתְחַבְּרָה עַל יָדוֹ שֶׁהִיא בְּחִירְתָּא, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַהַשְׁאָרָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמַּשְׁאִירִין

לְהָעוֹלָם עַל יְדֵי תַּלְמִידֵיהֶם שֶׁמְּעִידִין בִּשְׁמָם מַה שֶּׁשָּׁמְעוּ וְקִבְּלוּ מֵהֶם הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה שֶׁעַל יְדֵי זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵדוּת, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵדוּת, כִּי הַתּוֹרָה מְעִידָה עַל מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ (וְכַמּוּבָא מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּהִלְכוֹת עֵדוּת וּבְהִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ט). וְעִקַּר הַתּוֹרָה נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי עֵדוּת הַתַּלְמִידִים שֶׁמְּעִידִין מַה שֶּׁשָּׁמְעוּ מֵרַבָּם. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַסֶּכֶת עֵדֻיּוֹת שֶׁהִיא בְּחִירָתָא דְּכוּלָּא שֵׁ"ס וְכַנַּ"ל:

כִּי אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן אֵין אָנוּ יוֹדְעִין וּמְבִינִים כְּלַל סִתְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁגִּלָּה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בַּזֹּהַר וְתִקּוּנִים, אַף עַל פִּי כֵן הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לְנַפְשֵׁנוּ, כִּי כְּבָר עָשָׂה וְהֵכִין לָנוּ כֵּלִים נִפְלָאִים וְתִקּוּנִים גְּדוֹלִים עַל יְדֵי דַּרְכֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁגִּלָּה. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְעַנֵּג לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ יוּכַל לָבוֹא בְּנָקֵל לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי הַדְּרָכִים וְהַכֵּלִים וְהַתִּקּוּנִים שֶׁגִּלָּה. כִּי לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת צְרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה צִמְצוּמִים בְּחִינַת כֵּלִים וְתִקּוּנִים. וּמֵחֲמַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְקִלְקוּלֵי הַדּוֹרוֹת אִי אֶפְשָׁר לִגְמֹר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת בְּדוֹר אֶחָד. וְעַל כֵּן מִתְיַגְּעִים גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וּלְהַשְׁאִיר בְּרָכָה אַחֲרֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּנָקֵל לְדוֹר אַחֲרוֹן לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אִם יִרְצוּ לְבַקְּשׁוֹ. וְעַל כֵּן גַּם אַחַר הַתַּנָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זָכִינוּ לְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁהוֹסִיף לְגַלּוֹת תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְכוּ'. וְכֵן בְּדוֹרוֹתֵינוּ זָכִינוּ לְמַה שֶׁזָּכִינוּ עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ מִימוֹת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַד עַכְשָׁו. וּמִי שֶׁהוּא בַּעַל נֶפֶשׁ וְדוֹרֵשׁ אֶת ה' יוּכַל לְהָבִין מְעַט אֶת כָּל מַעֲשֵׂה תְּקִפָּם וּגְבוּרָתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַמֻּבְחָרִים שֶׁעָשׂוּ וְתִקְּנוּ לָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְזֶה עִקַּר חִיּוּתֵינוּ וְתִקְוָתֵנוּ שֶׁאָנוּ מְחַיִּין עַצְמָן בְּהַהַשְׁאָרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִשְׁאִירוּ לָנוּ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים עַל יְדֵי תַּלְמִידֵיהֶם וְכַנַּ"ל:

אות יד

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת יִקְרַת קְדֻשַּׁת הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהוּא מִקְדָּשׁ מְעַט שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קִיּוּם שֶׁלָּנוּ בְּתֹקֶף אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַזֶּה. שֶׁהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ נֶחֱרַב בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ וְעִקַּר קִיּוּמֵנוּ הוּא עַל יְדֵי בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל יא), וְכִי הֶפִיצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וַאֲהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵלּוּ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. כִּי בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שָׁם מִתְקַבְּצִין הַתַּלְמִידִים וּמְעִידִים וּמְסַפְּרִים מַה שֶּׁשָּׁמְעוּ מֵרַבָּן כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁאָרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה לָנֶצַח. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר אַחַר מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל. כִּי עִקַּר חֵטְא הָעֵגֶל נִמְשַׁךְ עַל יְדֵי הַפֶּגָם שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְאָמְרוּ, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ. כִּי אֶפְלוּ לְפִי טָעוּתָם שֶׁהִטְעָה אוֹתָם הַבַּעַל דָּבָר שֶׁכְּבָר מֵת מֹשֶׁה הָיוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי לֹא הָיָה יְגִיעוֹ לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, וּבְוַדַּאי הִשְׁאִיר הַשְׁאָרָה טוֹבָה אֵצֶל תַּלְמִידָיו. וְהָיָה לָהֶם לָבוֹא

לְאַהֲרֹן וְלִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' וּלְבַקֵּשׁ מֵהֶם שֶׁיּוֹלִיכוּ אוֹתָם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מִמֹּשֶׁה רַבָּן. אֲבָל הֵם לֹא בָּחֲרוּ בְּהָאֱמֶת, כִּי הָעִקָּר בְּהַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת הָיוּ הָעֵרֶב רַב שֶׁשָּׁנְאוּ אֶת מֹשֶׁה וְהָיָה טִינָא בְּלִבָּם עָלָיו וּבִקְּשׁוּ עָלָיְלָה לִפְרֹשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם. עַל כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁסָּבְרוּ שֶׁמֵּת מֹשֶׁה בָּאוּ לְאַהֲרֹן וְאָמְרוּ, קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁפּוֹרְשִׁין מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמִדְּרָכָיו הַקְּדוֹשִׁים עַל יְדֵי זֶה בָּאִין לַעֲבוֹדָה זָרָה וְעַל כֵּן בָּאוּ אָז עַל יְדֵי זֶה לְמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה וְרָאָה אֶת כָּל זֶה עָסַק אַחַר כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן שֶׁאָפְלוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק בֶּאֱמֶת יִהְיֶה נִשְׁאָר זִכְרוֹ לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָסַק אַחַר כָּךְ. שֶׁשָּׁם הִמְשִׁיךְ הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הָיָה בְּחִינַת כֵּלִים וְצִמְצוּמִים לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְעִקַּר בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן הָיָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ תִּקּוּן שֶׁאָפְלוּ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נָעִים וְנָדִים בַּגָּלוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדְבָּר, גַּם אָז יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט, בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁם לֹא הָיָה עִקַּר מָקוֹם הַמְּנוּחָה, דְּהַיְנוּ מָקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי לֹא בָאתֶם עַד עַתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְכוּ', אַף עַל פִּי כֵן יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הַשְׁרַאַת הַשְׁכִינָה עַל יְדֵי תִּקּוּנֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה. וּכְמוֹ כֵן תִּקֵּן לְדוֹרוֹת שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁיַּעֲשׂוּ בַּגָּלוּת שֶׁעַל שֶׁעַל כֵּן הֵם נִקְרָאִים מִקְדָּשׁ מְעַט:

אות טו

וְזֶהוּ בְּחִינַת כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי. 'כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם', זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁזֶּה נֶאֱמַר לְעִנְיַן הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. וְאָז דַּיְקָא 'מָצָאתִי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי', עַל יְדֵי תַּלְמִידָיו שֶׁהִמְשִׁיכוּ הַשְׁאָרָתוֹ בָּעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁכָּבַשׁ שִׁלְשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים, (עַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה). וְזֶהוּ, אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְכוּ'. זֶה בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת (וּכְעַיִן שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם). וְעַל כֵּן נִקְרָא בֵּית אִמִּי שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת, אֱלֶה מוֹעֲדֵי ה', כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי זֶה מְחַיִּין הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁעוֹלִין בָּרָגְלִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר הַפָּנִים לְהַחֲיוֹת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁשָּׁם מִתְקַבֵּץ הַטּוֹב שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהַתַּלְמִידִים

מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּן וְכַנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לֶאֱחֹז בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי רְפָיוֹן בִּבְחִינַת אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי וְכַנַּ"ל:

אות טז

הַכְּלָל, שֶׁאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי בִּינָה שֶׁאָז יוֹצְאִים מֵאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וְנִכְנָסִין בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה כַּיָּדוּעַ, וְכָל זֶה בְּכֹחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי. שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְטִהֵר אוֹתָנוּ מִזְּהֲמָתָם וְטֻמְאָתָם בְּכָל אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע יְמֵי הַסְּפִירָה וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַנּוֹרָא וְהַנִּשְׂגָּב מְאֹד. וְזֶה נַעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל כֵּן צְרִיכִין לְכַוֵּן בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁיָּכוֹל לְרַפְּאוֹת אוֹתוֹ מֵחוֹלְאָתוֹ הָעֲצוּמָה שֶׁל נַפְשׁוֹ. וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא חוֹלֶה בְּיוֹתֵר וּפְגָמָיו וְקִלְקוּלָיו וְהִתְרַחֲקוּתוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ עָצוּם מְאֹד. צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אַחַר הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר שֶׁיּוּכַל לְרַפְּאוֹת גַּם אוֹתוֹ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַחוֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת מִצְוַת הַסְּפִירָה שֶׁאָז מְטַהֲרִין עַצְמָן יִשְׂרָאֵל כְּאִשָּׁה הַמִּטַּהֶרֶת לְבַעְלָהּ, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כִּי כְּלַל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִין בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', וְהַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֱמִתִּי הוּא בְּחִינַת אִישׁ וּבַעַל שֶׁלָּהֶם, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה נִקְרָא אִישׁ הָאֱלֹקִים, בַּעֲלָהּ דְּמַטְרוֹנִיתָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ. וּבַסְּפִירָה מְטַהֲרֶת עַצְמָהּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּאִשָּׁה הַמִּטַּהֶרֶת לְבַעְלָהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּטַהֲרִין עַצְמָן וּמְכִינִין עַצְמָן לְקַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיָּכוֹל לְתַקְּנָם לְרַפְּאָם מֵחוֹלְאָתָם וּלְהַמְשִׁיךְ לָהֶם הַשְׁגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן סוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רוֹעִים, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ וּכְלַל כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי הֵם הָעִקָּר שֶׁהַמְשִׁיכוּ הַשְׁגוֹת וִידִיעוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. כִּי הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הֵם אַבְרָהָם וְכוּ' עַד דָּוִד. וְאַבְרָהָם הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וְכֵן עָסְקוּ בָּזֶה כָּל הָאָבוֹת עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְנִתְּנָה הַתּוֹרָה עַל יָדוֹ וְעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל יְדֵי מֹשִׁיחַ שֶׁהוּא דָּוִד שֶׁאָז יִהְיֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּתְקַיֵּם, כִּי כֻּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם וְכוּ'. כָּלוּל מִשִּׁבְעָה רוֹעִים, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְזֶה אָנוּ צְרִיכִין לְכַוֵּן מְאֹד בִּימֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהֵם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁנִּזְכֶּה לִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא כָּלוּל מִשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁרַק הוּא יָכוֹל לַעֲסֹק בְּתִקּוּן נַפְשֵׁנוּ לְרַפְּאֵנוּ מִתַּחֲלוּאֵי וּמַכְאוֹבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעֲצוּמִים מְאֹד וּלְהַמְשִׁיךְ לָנוּ הַשְׁגוֹת אֱלֹקוּת הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן קוֹרִין רוּת בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מֵהַמְשָׁכַת נִשְׁמַת דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הַתִּקּוּן וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא דָּוִד, הָיָה עַל יְדֵי שֶׁנִּתְגַּיְּרָה רוּת וְנִתְקָרְבָה תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה וְזָכְתָה לְהִתְדַּבֵּק בְּבֹעַז שֶׁהוּא

בְּחִינַת צַדִּיק הָאֱמֶת, וְזֶה מְרַמֵּז עַל הִתְקָרְבוּת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים שֶׁמְּחַפְּשִׂין אַחַר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַד שֶׁזּוֹכִין לְמָצְאוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל. כִּי רוּת מְרַמֶּזֶת עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאִין אִשָּׁה יִרְאַת ה' וּבֹעַז הוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר כַּיָּדוּעַ. וְרוּת בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים הוֹלְכִין וּמְחַפְּשִׂין אַחַר הַצַּדִּיק שֶׁיַּעֲסֹק בְּתִקּוּנָם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרָה רוּת, אֵלְכָה נָּא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקְּטָה בַשִּׁבֳּלִים אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו. שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים אוֹמְרִים שֶׁיֵּלְכוּ לְשׁוֹטֵט וּלְבַקֵּשׁ לִלְקֹט דִּבְרֵי אֱמֶת וְצֶדֶק שֶׁהֵם שְׁבִילִים וּדְרָכִים לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם. וְזֶה וַאֲלַקֶּטָה בַשִּׁבֳּלִים לְשׁוֹן שְׁבִילִים וּנְתִיבוֹת. וְזֶה, אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו, הַיְנוּ אוּלַי אֶזְכֶּה לִמְצֹא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁאֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו, שֶׁיְּקָרְבֵנִי לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ:

אות יז

וְזֶהוּ, וְהִנֵּה בֹּעַז בָּא וְכוּ' וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם וְכוּ'. וּמִשָּׁם לָמְדוּ וְהִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם, כִּי מִבֹּאַר לְעֵיל שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם וְאַהֲבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּכְלְלוּ הַנְּפָשׁוֹת יַחַד שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת צִמְצוּם וְשֵׂכֶל מְיֻחָד, שֶׁיִּכְלְלוּ יַחַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל הַצַּדִּיק לְהַמְשִׁיךְ וּלְהָאִיר בָּהֶם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְכִמְבֹאָר לְעֵיל לְעִנְיַן תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם אַהֲבָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מֵתוּ בִּימֵי הַסְּפִירָה דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. כִּי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים וְשִׂכְלִיִּים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת סְבוּבִים וְהַקְּדָמוֹת לָבוֹא עַל יָדָם לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שָׁבוּעוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רַבִּי עִם תַּלְמִידִים, כִּי הַצִּמְצוּמִים שֶׁעַל יָדָם בָּאִים לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת זֶה בְּחִינַת שְׁנֵי שִׂכְלִיִּים בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה וְחָכְמָה עִלָּאָה, הַיְנוּ כִּי הַצִּמְצוּמִים הֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה, וְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת הִיא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, כַּמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבָּהֶם מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַצִּמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁהוּא עִקַּר הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי עִם תַּלְמִידִים, כִּי הַתַּלְמִידִים כְּנֶגֶד הָרַב הֵם בְּבְחִינַת הַצִּמְצוּמִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה, בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה. וְהָרַבִּי הוּא בִּבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה בִּבְחִינַת יוֹם הַחֲמִשִּׁים בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, כִּי הָרַבִּי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת הוּא מְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ בְּדָרָכִים נִפְלָאִים וּמְלַמֵּד עִם תַּלְמִידָיו בְּכַמָּה סְבוּבִים וְהַקְדָּמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ אַחַר כָּךְ לָבוֹא גַּם כֵּן לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְעַל כֵּן הֵם בִּבְחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה לְגַבֵּי חָכְמָה עִלָּאָה (וְכִמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר). וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכִין הַתַּלְמִידִים לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אַף עַל פִּי כֵן כָּל הַשְׁגָּתָם נֶגֶד הַשָּׂגַת הָרַב הוּא בִּבְחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה לְגַבֵּי חָכְמָה עִלָּאָה, כִּי גַּם כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת

יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה וְכַמָּה מַדְרֵגוֹת גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁלֹּא זָכוּ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיָן זֶה כָּרָאוּי, עַל כֵּן מֵתוּ בִּימֵי הָעֹמֶר דַּיְקָא, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם שֶׁלֹּא הָיָה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה וְלֹא נִכְלְלוּ זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קוֹרִין פָּרָשַׁת בְּמִדְבַּר קֹדֶם שָׁבוּעוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מִמִּסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זָכָר לְגֻלְגְּלֹתָם וְכוּ' שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שֵׁשׁ מֵאוֹת אוֹתִיּוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִין כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יַחַד שֶׁכָּל אֶחָד הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם וְשֵׂכֶל מְיֻחָד כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הַצַּדִּיק לְהַשְׁפִּיעַ וּלְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה כֵּלִים הַרְבֵּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם מְאֹד כְּמוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמַעֲלוֹת הַשָּׁלוֹם. כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ שָׁלוֹם יוֹתֵר בֵּין יִשְׂרָאֵל נִכְלָלִין הַנְּפָשׁוֹת יַחַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל אֲשֶׁר לְכָךְ נוֹצַרְנוּ. וְעַל כֵּן הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם, כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם דַּיְקָא מַמְשִׁיכִין שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כִּי הַהַשָּׂגָה הִיא יְדִיעַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן בֹּעַז וּבֵית דִּינוֹ דַּיְקָא תִּקְנוּ זֹאת בְּעֵת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל רוּת דַּיְקָא, כִּי אָז הָיָה הֶעֱסֵק לְהַמְשִׁיךְ אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא דָּוִד שֶׁהוּא יִגְמֹר הַתִּקּוּן וְיַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בָּעוֹלָם שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין שָׁלוֹם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. עַל כֵּן הֵם דַּיְקָא הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם. 'לַקּוֹצְרִים' דַּיְקָא שֶׁהֵם הָעוֹסְקִים לְקַצֵּר וְלַחֲתֹךְ אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת בִּבְחִינַת וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהֵם דַּיְקָא צְרִיכִין תִּקּוּן זֶה בְּיוֹתֵר לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כָּל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל בֹּעַז וְרוּת הָיָה בִּימֵי הַקָּצִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהֵמָּה בָּאוּ וְכוּ' בְּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּקִצִּיר הָעֹמֶר הַכָּתוּב מְדַבֵּר. וְכֵן אַחַר כָּךְ כָּל הַפָּרָשָׁה מְדַבֵּר בְּעִנְיַן הַקּוֹצְרִים שֶׁאָז מָצְאָה רוּת אֶת בֹּעַז, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק בְּחִינַת בֹּעַז לְרוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַקְּצִיר בְּחִינַת קִצְרוּ לְפִי חֶסֶד כוּ' וְכַנַּ"ל:

אות יח

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמְכוּ שְׁנֵי הַתַּקָּנוֹת בַּמִּשְׁנָה (בְּרָכוֹת בַּסּוֹף) הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵיוּ אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְהִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם, שֶׁנֶּאֱמַר, וְהִנֵּה בֹּעַז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתַּקָּנָה לִשְׁאֹל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם שֶׁתִּתֵּקֵן בֹּעַז דַּיְקָא כְּשֶׁדִּבֵּר עִם הַקּוֹצְרִים בְּמַעֲשֶׂה דְּרוּת, הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי הַצְּמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה כַּנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְקָצְרָהּ וּלְחָתְכָהּ

מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁכְּלוּתָם עָמֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִסְמְכָה תַּקָּנָה זֹאת לְהַתַּקָּנָה שֶׁיִּהְיוּ אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיעַ וְלַעֲקֹר דַּעַת הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאוֹמְרִים אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה שָׁם, כָּל חוֹתְמֵי בְּרָכוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ הָיוּ אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם. מִשֶּׁקִּלְקְלוּ הַמִּינִים וְאָמְרוּ אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד הִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וְהִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם וְכוּ' כִּי שְׁנֵי הַתַּקָּנוֹת אֶחָד, כִּי גַּם הַתַּקָּנָה שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם הוּא גַּם כֵּן בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וְלַעֲקֹר דֵּעוֹת הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהוֹלְכִים אַחַר חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אֲשֶׁר כָּל חָכְמָתָם כְּסִילוּת בֶּאֱמֶת וְהֵם רוֹצִים לְהִתְחַכֵּם וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתְאָה בְּחִינַת הַשִּׂכְלִיִּים שֶׁל הַצִּמְצוּמִים וְהַהַקְדָּמוֹת, שֶׁעַל יָדָם בָּאִים לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בֶּאֱמֶת, לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּל לְחָכְמָתָם הָרָעָה הַמְּטֹעֵית רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק לִקְצֹר וְלַחֲתֹךְ הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה מֵהֶם וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים שֶׁעוֹלִין אָז לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְרְאוֹת פְּנֵי ה' בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין נְפָשׁוֹת הַרְבֵּה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם (וְכֵן מְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעַל יְדֵי שָׁלוֹם מַכְנִיעִין הָאֶפִּיקוֹרְסוּת, עַיֵּן שָׁם בְּהַתּוֹרָה 'וַיִּסַּב אֱלֹקִים' בְּסִימָן סב). וְעַל כֵּן נִסְמְכָה תַּקָּנָה זֹאת שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם לְהַתַּקָּנָה שֶׁהִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם לְבַטֵּל וְלַעֲקֹר דֵּעוֹת הַמִּינִים, כִּי גַּם תַּקָּנָה זֹאת לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹם בַּשֵּׁם הִיא גַּם כֵּן בִּשְׁבִיל לְבַטֵּל דֵּעוֹת הַמִּינִים וְכַנַּ"ל. כִּי הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים אוֹמְרִים אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד וְהֵם כּוֹפְרִים בְּכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיְּכוֹלִים לָבוֹא עַל יָדָם לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, רַק אוֹמְרִים עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה חָכָם גָּדוֹל בְּכָל הַחָכְמוֹת וְתִקֵּן הַמִּצְוֹת כְּפִי שֶׁחִיֵּב שִׂכְלוֹ. וְאוֹמְרִים טְעָמִים שֶׁל הֶבֶל עַל הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וּכְלַל טַעֲמֵיהֶם הַמָּרִים וְהַסְּרוּחִים כֻּלָּם סוֹבְבִים וְהוֹלְכִים שֶׁהֵם בִּשְׁבִיל נְמוּסִיּוּת, בִּשְׁבִיל אַהֲבַת רֵעִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְזֹל וְלֹא יַעֲשֹׂק אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ. וְהֵם מְסַבְּבִים בִּשְׁטוּת דִּבְרֵיהֶם כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם גַּם מִצְוֹת צִיצִית וְכוּ' בִּשְׁבִיל זֶה. וּלְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה אֵין בַּעֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת שׁוּם תַּכְלִית נִצְחִי כִּי אִם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיְּהֵא שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁיְּהֵא קִיּוּם לָזֶה הָעוֹלָם. וְתִפַּח רוּחָם וְנִשְׁמָתָם אִם כְּדַעְתָּם הָרָעָה חַס וְשָׁלוֹם, מֵעִקָּרָא דְּדִינָא פַּרְכָא. מַה לִּי וּלְצָרָה הַזֹּאת וְלָמָּה לָנוּ קִיּוּם הָעוֹלָם לְגַמְרֵי שֶׁהוּא מָלֵא צָרוֹת וּמַכְאוֹבוֹת וְיָגוֹן וַאֲנָחָה כַּאֲשֶׁר הֵם בְּעַצְמָם מוֹדִים עַל זֶה וּמַאֲרִיכִים בָּזֶה שֶׁהָעוֹלָם מָלֵא יִסּוּרִין כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁ, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה, גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְכָעַס הַרְבֵּה וְחָלְיוֹ וָקֶצֶף. וּכְתִיב, אָדָם לְעָמָל יוּלָּד קְצַר יָמִים וּשְׂבַע רֹגֶז. וְגַם כִּי הוֹלֵךְ הָאָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ וּמֵעָפָר בָּא וְאֶל עָפָר יָשׁוּב. וּמַה זֹּאת עָשָׂה אֱלֹקִים לָנוּ לִבְרֹא

הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיָּמֵיו פּוֹרְחִים בְּצָרוֹת וּמַכְאוֹבוֹת וְאַחַר כָּךְ שָׁב אֶל הֶעָפָר כְּשֶׁהָיָה, וְכִי זֶה יֵחָשֵׁב לְחָכְמָה לַעֲשׂוֹת כְּלִי נִפְלָאָה בְּחָכְמוֹת עֲצוּמוֹת וְאַחַר כָּךְ לְשַׁבְּרוֹ וּלְטָחֲנוֹ וְלַהֲשִׁיבוֹ לְמַה שֶּׁהָיָה בַּתְּחִלָּה. עַל כֵּן אֵין שְׁטוּת גָּדוֹל מִזֶּה לְחַפּוֹת דִּבְרֵי כָּזָב כְּאֵלֶּה עַל ה' וְעַל מֹשֶׁה עַבְדּוֹ נֶאֱמָן בֵּיתוֹ. אַךְ בֶּאֱמֶת כָּל בְּרִיאַת הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם כְּדֵי שֶׁיַּעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ עַל פִּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁנִּתַּן לָנוּ. כִּי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וְכָל אוֹת וְאוֹת מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כֻּלָּם הֵם שְׁעוּרִים וְצִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים לִזְכוֹת עַל יְדָם לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לָנֶצַח שֶׁזֶּהוּ עִקַּר חַיִּים נִצְחִיִּים. וּבִשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הַזֶּה בְּוַדַּאי כְּדַאי לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם וּמְלֹאוֹ וּכְדַאי לִסְבֹּל הֶעָמ�ָל כָּל מַה שֶּׁסּוֹבְלִין בָּזֶה הָעוֹלָם. וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְהָעוֹלָם, כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְהָעוֹלָם כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יָדוֹ לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁהֵם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לָהֶם כִּי אִם כְּשֶׁעוֹבֶרֶת הַנְּשָׁמָה בָּזֶה הָעוֹלָם, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְגַם עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם מִתְוַעֲדִים אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ וּמְדַבְּרִים בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם מֵהַתַּכְלִית בֶּאֱמֶת וּבִשְׁבִיל מַה נוֹצַרְנוּ וּבָאנוּ לָזֶה הָעוֹלָם עַד שֶׁמְּבַטְּלִים כָּל דֵּעוֹת וְשֶׁמֶץ אֶפִּיקוֹרְסוּת מִלֵּב חֲבֵרוֹ עַד שֶׁבָּאִים לְשֹׂכֶל הָאֱמֶת לַהֲגוֹת בְּתוֹרַת ה' וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמְּבִיאִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בְּוַדַּאי כְּדַאי וּכְדַאי לְהִבָּרְאוֹת: נִמְצָא שֶׁגַּם מַה שֶּׁצְּרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְהוּא גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הוּא גַּם כֵּן רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְלֹא כְּדַעְתָּם הָרָעָה שֶׁל הַמִּינִים שֶׁכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם בִּשְׁבִיל הַשָּׁלוֹם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לְהָעוֹלָם, וְקִיּוּם הָעוֹלָם בְּעַצְמוֹ אֵין לוֹ שׁוּם טַעַם וְהוּא אַךְ לְמוֹתָר לְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם. 'בַּשֵּׁם' דַּיְקָא לְהוֹרוֹת וּלְגַלּוֹת שֶׁמַּה שֶּׁצְּרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ הוּא רַק בִּשְׁבִיל שֵׁם ה', הַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן נִסְמָךְ לְהַתַּקָּנָה שֶׁיְּהֵא אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר בְּרִיאַת וְתַכְלִית זֶה הָעוֹלָם הַכֹּל הוּא רַק בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַבָּא שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתַּקָּנָה לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם דַּיְקָא לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא רַק בִּשְׁבִיל שֵׁם ה' שֶׁהוּא הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל. עַל כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁפּוֹגְעִין בַּחֲבֵרוֹ צְרִיכִין תֵּכֶף לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹמוֹ בַּשֵּׁם כְּדֵי לֵידַע וְלִזְכֹּר שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵינוּ הוּא כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לְהַמְשִׁיךְ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בֵּינֵינוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר בִּלְעָם לְקוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם, כְּדֵי לִזְכֹּר שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂין בָּזֶה הָעוֹלָם עִקַּר תַּכְלִית הַכַּוָּנָה כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלְגֵּל מִזֶּה סִבּוּבִים לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁהִיא עִקַּר חַיִּים נִצְחִיִּים לָעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. וְלֹא כְּדַעַת הַמִּינִים שֶׁאוֹמְרִים אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד. וְעַל כֵּן מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם הוּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה הָעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי לְהִבָּרְאוֹת אִם לֹא הָיָה בּוֹ תַּכְלִית לָעוֹלָם

הַבָּא לָנֶצַח. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תַּכְלִית כַּוָּנַת בְּרִיאַת זֶה הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ הוּא בִּשְׁבִיל תַּכְלִית חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לָנֶצַח. וְעַל כֵּן הִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ אוֹמְרִים בָּרוּךְ ה' מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁמּוֹדִים וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל זֶה צְרִיכִין לְכַוֵּן שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה הוּא כִּי עַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהַכִּיר וְלָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי זֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, בָּרוּךְ ה' מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם שֶׁכָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין לְקַשְּׁרָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְעַד הָעוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם דַּיְקָא הוּא עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁזּוֹכִין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ דַּיְקָא בָּרְגָלִים כַּנַּ"ל. וְעַכְשָׁו אָנוּ מְחַיִּין עַצְמֵנוּ עַל יְדֵי בְּחִי כְּנֵסִיּוֹת וּבְחִי מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט:

אות כ

וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת חַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה כְּשֵׁם שֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה שֶׁהוּא הַתְחָלַת הַמִּשְׁנָה הַזֹּאת. כִּי בְּוַדַּאי לְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה שֶׁל הַמִּינִים אֵין שַׁיָּךְ לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה מֵאַחַר שֶׁאֵין תַּכְלִית נִצְחִי חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי זֶה הָעוֹלָם וְאִם כֵּן לָמָּה לוֹ לְסִבֹּל כָּל הַצָּרוֹת וְהָרָעוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. וְגַם אֲפִלּוּ עַל הַטּוֹבָה אֵין שַׁיָּךְ לְבָרֵךְ מֵאַחַר שֶׁהוּא צֵל עוֹבֵר וְהֶעָמֵל וְהַיְגִיעוֹת מְרֻבֶּה עַל הַטּוֹב הַנִּפְסָד וְהַכֹּלֶה בִּזְמַן הַפּוֹרֵחַ כְּעָנָן כָּלֶה וְכוּ'. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל חַיֵּיהֶם שֶׁל אֵלּוּ הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם אֵינוֹ חַיִּים כְּלָל, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם אֵיזֶה רָעָה אֵין לָהֶם בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמָם (וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה רַק הוּא יֵשׁ לוֹ חַיִּים וְחַיָּיו טוֹבִים מְאֹד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). אֲבָל אֲנַחְנוּ הַמַּאֲמִינִים בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לָעוֹלָם הַבָּא בְּוַדַּאי אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁכָּל מְאֹרָעוֹתֵינוּ הֵם לְטוֹבָתֵנוּ. וְעַל כֵּן חַיָּבִים לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה בְּשִׂמְחָה כְּשֵׁם שֶׁמְּבָרְכִים עַל הַטּוֹבָה. כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו הֵן טוֹב הֵן רַע, כִּי הַכֹּל כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לָנֶצַח, כִּי כָּל מַה שֶּׁמְּסַבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ עִם הָאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל יְמֵי חַיָּיו הַכֹּל רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי הַזֶּה. וְעַל כֵּן נִסְמְכוּ כָּל הָעִנְיָנִים הָאֵלֶּה בַּמִּשְׁנָה הַזֹּאת. וְעַתָּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שִׁבְתָּם יַחַד, כִּי כֻּלָּם סוֹבְבִים עַל קֹטֶב אֶחָד שֶׁעִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה בָּעוֹלָם עִם זֶה הָאָדָם שֶׁהוּא עִקַּר תַּכְלִית הַבְּרִיאָה הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי שֶׁהוּא הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל:

אות כא

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים פִּרְקֵי אָבוֹת בֵּימֵי הַסְּפִירָה מִפֶּסַח עַד עֲצֶרֶת. זֶה בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי מַסֶּכֶת אָבוֹת הִיא כְּלִלַּת תּוֹכָחָה וּמוּסַר הַשְׂכֵּל שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה

תַּתְאָה הַנַּ"ל וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לְאוֹר הַפָּנִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קֹדֶם פְּרָקֵי אָבוֹת מַתְחִילִין הַמִּשְׁנָה, כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא וְכוּ' לְהוֹרוֹת שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהַצַּדִּיקִים אוֹמְרִים לָנוּ תּוֹכָחָה וְלִפְעָמִים תּוֹכַחְתָּם בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן. אֵין כַּוָּנָתָם לְרַחֵק אוֹתָנוּ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל כַּוָּנָתָם רַק לְקָרֵב, כִּי הֵם מַעֲלִין וּמוֹצִיאִין הַטּוֹב שֶׁבָּנוּ, כִּי הֵם מְסַתְּכְלִין עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ כְּשֶׁעָרָה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר:

וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ'. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים בְּתִקּוּנֵינוּ, כִּי לִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מַה שֶּׁכָּתוּב וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים, כִּי הֲלֹא אָנוּ רוֹאִין כַּמָּה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵינָם צַדִּיקִים, יִמְחֹל לָהֶם ה' יִתְבָּרַךְ?! אַךְ בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צַדִּיקִים עַל שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּצְדִּיק אֶת כֻּלָּם כִּי הוּא מִתְיַגֵּעַ לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא נְקֻדּוֹת וּשְׁעָרוֹת טוֹבוֹת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה מַצְדִּיק אוֹתָם עַד שֶׁנִּקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים. וְכָל מִי שֶׁמְּקָרֵב וְנִכְלָל יוֹתֵר בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא נִקְרָא יוֹתֵר בְּשֵׁם צַדִּיק. וּבְכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת נִקְרָאִים מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים וְכוּ'. כִּי הֵם מַצְדִּיקִים כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם נִקְרָאִים בְּשֵׁם צַדִּיקִים וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לְכֻלָּם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן הַמְבַזֶּה אֶת הַצַּדִּיק נִקְרָא אֶפִּיקוֹרוֹס וְאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא כִּי אִם מִי שֶׁהוּא צַדִּיק וְרֹב בְּנֵי אָדָם אֵינָם צַדִּיקִים רַק בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמַּצְדִּיק אוֹתָם עַל יְדֵי הַטּוֹב שֶׁמּוֹצֵא בָּהֶם עַל יְדֵי זֶה גַּם הֵם נִקְרָאִים בְּשֵׁם צַדִּיקִים וְזוֹכִין לְחֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל זֶה שֶׁמְּבַזֶּה אֶת הַצַּדִּיק בְּוַדַּאי אֵינוֹ צַדִּיק וְאֵין מִי שֶׁיְּזַכֶּה וְיַצְדִּיק אוֹתוֹ, עַל כֵּן אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא:

אות כב

וְעַל כֵּן מַתְחֶלֶת מַסֶּכֶת אָבוֹת, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וְכוּ'. וְשׁוֹנֶה שָׁם כָּל סֵדֶר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַקַּבָּלָה מִדּוֹר לְדוֹר. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה בְּמַסֶּכֶת זֹאת דַּיְקָא שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִתּוֹכָחָה וּמוּסָר הוּא שׁוֹנֶה כָּל סֵדֶר הַקַּבָּלָה וּכְמוֹ שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה רַבִּי עוֹבַדְיָה מִבַּרְטְנוּרָא, עַיֵּן שָׁם. אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב, כִּי כָּל הַתּוֹכָחָה וּמוּסָר שֶׁמּוֹכִיחִין אוֹתָנוּ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַכֹּל בִּשְׁבִיל לַחֲתֹךְ אֶת הַמַּלְכוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל כְּדֵי לְהַכִּיר וְלָדַעַת אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. וְזֶה עִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת סֵדֶר הַקַּבָּלָה שֶׁמָּסְרוּ הַתּוֹרָה מִדּוֹר לְדוֹר, מִמֹּשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וּמִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וְכוּ' שֶׁאָנוּ מְצֻוִּים לִשְׁמֹעַ לְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וְלִבְלִי לָסוּר מִדִּבְרֵיהֶם יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְזֶה הַלִּמּוּד עָמֹק בְּיוֹתֵר עָמֹק עָמֹק מִי

יִמְצָאֵנוּ, הַיְנוּ לִזְכוֹת לְקַבֵּל דְּרָכִים וְעֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת אֵיךְ לִזְכוֹת לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, וּבִפְרָט מִי שֶׁנָּטָה מֵהַדֶּרֶךְ וּפָגַם מַה שֶּׁפָּגַם כְּמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין לְשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הָרְבֵּה וּלְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא רַבִּי כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְרַפְּאוֹתוֹ לְהַכְנִיס בּוֹ קִיּוּם הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן סִדֵּר לָנוּ הַתַּנָּא סֵדֶר הַקַּבָּלָה בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת דַּיְקָא שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִקִּיּוּם הַתּוֹרָה לְהוֹרוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַלִּמּוּד שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. כִּי עִקַּר הַלִּמּוּד הוּא לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין לְלַקֵּט וּלְקַבֵּץ יַחַד כָּל דִּבְרֵי תּוֹכָחָה וּמוּסָר שֶׁגִּלּוּ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מִימוֹת מֹשֶׁה עַד הַנָּה וְלֵילֵךְ עַל פִּי דַּרְכֵיהֶם דַּיְקָא, לֹא עַל פִּי דֶּרֶךְ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְלִפּוֹת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. רַק לֵילֵךְ בְּהַדְּרָכִים שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁזֶּה כָּל עִנְיַן מַסֶּכֶת אָבוֹת שֶׁמְּדַבֶּרֶת דַּרְכֵי תּוֹכָחָה וּמוּסָר הָרְבֵּה אֵיךְ לִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה הָעִקָּר וְכַנַּ"ל:

אות כג

וְעַל כֵּן עוֹסְקִין בְּמַסֶּכֶת זֹאת בֵּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז אָנוּ צְרִיכִין לְהָכִין עַצְמֵנוּ בְּכָל שָׁנָה לִזְכּוֹת לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּכָל שָׁנָה הוּא שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל עַתָּה דַּרְכֵי הַתּוֹרָה כְּאִלּוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְקַיְּמָהּ בֶּאֱמֶת מֵעַתָּה, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל דִּינֵי וְהִלְכוֹת הַתּוֹרָה כָּבָר קִבַּלְנוּ בִּימֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְאָסוּר לְחַדֵּשׁ דָּבָר מֵעַתָּה וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ בְּכָל שָׁנָה הוּא לִזְכּוֹת לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ שִׂכְלִיּוֹת אֲמִתִּיִּים וּתְמִימִים כְּאִלּוּ שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדָם לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּה צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵחָדָשׁ בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כְּחֲדָשִׁים. בִּפְרָט בְּשָׁבוּעוֹת שֶׁאָז הוּא זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ שֶׁאָז אָנוּ צְרִיכִין לִזְכּוֹת לְקַבֵּל הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה מֵעַתָּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֵּימֵי הַסְּפִירָה שֶׁאָז אָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לָזֶה עַל כֵּן עוֹסְקִין אָז בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת:

אות כד

וְזֶהוּ, הֲווּ מְתוּנִים בַּדִּין וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה. כִּי כָּל הַשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָאֵלֶּה כֻּלָּם אֶחָד שֶׁהַזְהִיר עַל הַשָּׁלוֹם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה כְּדֵי שֶׁתִּתְקַיֵּם הַתּוֹרָה עַל יְדֵם לָנֶצַח. וְזֶהוּ, הֲווּ מְתוּנִים בַּדִּין, הַיְנוּ בְּחִינַת הֶוֵי דָּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת, בְּחִינַת אַל תְּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, הַיְנוּ כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה בַּחֲבֵרְךָ אוֹ תַּלְמִידְךָ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן תִּהְיֶה מָתוּן בַּדִּין לִבְלִי לְדוּנוֹ לְחוֹבָה לְרַחֲקוֹ וּלְשָׁנְאוֹ עַל יְדֵי זֶה רַק תִּהְיֶה מָתוּן מָתוּן בַּדִּין לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחֲךָ לְדוּן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת וְלִמְצֹא בּוֹ גַּם כֵּן נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּרַחֵק אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְרֵי וְיִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, עוֹד יוֹתֵר גָּרוּעַ וּמִי יוֹדֵעַ מַה

יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ. עַל כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת מְתוּנִים מְאֹד בַּדִּין זֶה לָדַעַת וְלַחֲקֹר הֵיטֵב אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ, וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא כִּי כְּשֶׁיִּהְיֶה מָתוּן בַּדִּין וְיָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת יִהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם עִם הַכֹּל וְאָז בְּוַדַּאי יוּכַל לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה כְּמוֹ בְּמַעֲשֶׂה דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁנִּתְוַסְּפוּ כַּמָּה סַפְסָלִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ עַל יְדֵי שֶׁאָמְרוּ, כָּל הָרוֹצֶה לִכָּנֵס יָבוֹא וְיִכָּנֵס וְכַנַּ"ל.

וְזֶהוּ:וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה, סְיָג הוּא בְּחִינַת מְחִצָּה וְגָדֵר לִשְׁמֹר הַדָּבָר שֶׁיִּתְקַיֵּם וְלֹא יֵחָרֵב, הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָתוּן בְּדִין כַּנַּ"ל וְיַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה עַל יְדֵי זֶה יַעֲשׂוּ סְיָג וּשְׁמִירָה לְהַתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה מִדּוֹר לְדוֹר הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲמִידִין תַּלְמִידִים הַרְבֵּה וְכֵן אֵלּוּ הַתַּלְמִידִים מַעֲמִידִים עוֹד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה וְכֵן מִדּוֹר לְדוֹר וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה לָנֶצַח וְכַנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִנֵּה אָנֹכִי וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר נָתַן לִי ה' לְאֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וְהַיְלָדִים הֵם הַתַּלְמִידִים שֶׁהֵם לְאוֹת וּלְמוֹפֵת שֶׁעַל יָדָם לֹא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל, לֹא כְּמוֹ שֶׁרָצָה אָחָז לְהַשְׁכִּיחַ הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָחָז בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּתוֹת הַמְּחַקְּרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁרוֹצִים לֶאֱחֹז וְלִסְגֹּר בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעוֹשִׂין לָהֶם בָּתֵּי תְּפִלּוּת וְקוֹרִין לָהֶם כְּנֵסִיּוֹת לְרָעָה וּמְלַמְּדִין בָּהֶם דִּבְרֵי הֶבֶל שֶׁלָּהֶם וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַמְטָרִידִין וְעוֹקְרִין אוֹתָם מִשָּׁנֵי עוֹלָמוֹת. כִּי יֹאבְדוּ הֵם וְאֶלֶף כַּיּוֹצֵא בָּהֶם וְדָבָר אֶחָד מִדִּבְרֵי תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדֻשָּׁה אַל יִתְבַּטֵּל, כִּי הַתַּלְמִידִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מֵהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיְלָדִים הַנַּ"ל יְקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח עַד שֶׁיָּבוֹא הַגּוֹאֵל צֶדֶק וְאָז יִרְאוּ הַכֹּל הָאֱמֶת:

אות כה

וְעַל כֵּן הִשְׁתַּדֵּל רַבִּי חִיָּא רַבָּא מְאֹד לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה וְהִתְפָּאֵר מְאֹד בָּזֶה וְאָמַר, אֲנָא עֲבִידְנָא לַתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל דְּשַׁדְינָא כִּתְנָא וַעֲבִידְנָא רִישְׁבָּא וְכוּ'. כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲמִידִין תַּלְמִידִים הַרְבֵּה. וְעַל כֵּן עָשָׂה תְּחִבּוּלוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁלֹּקַח זֶרַע פִּשְׁתָּן וּזְרָעָם וְעָשָׂה מֵהֶם מְצוּדוֹת כְּדֵי לָצוּד צְבָיִים וְלִכְתֹּב עַל עוֹרוֹתֵיהֶם סִפְרֵי תּוֹרָה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּגְּמָרָא. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ, הָיָה לוֹ לִקַּח עוֹרוֹת מוּכָנִים. אַךְ כַּוָּנָתוֹ הָיָה שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בָּעוֹלָם שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין צְמִצוּמִים רַבִּים מֵעֹלָה לְעֹלּוּל וְכוּ' וּצְרִיכִין לֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּסַבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא וְיַגִּיעַ מִזֶּה אֵיזֶה דָּבָר לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא יַמְשִׁיךְ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי זֶה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְצַוּוֹת לָזֶה וְכוּ'. וְעַל כֵּן נִתְכַּוֵּן רַבִּי חִיָּא לְהַתְחִיל דַּיְקָא מִסִּבּוֹת רְחוֹקוֹת מְאֹד

מֵהַתּוֹרָה לְכְאוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁלָּקַח זֶרַע פִּשְׁתָּן וְנָטַע אוֹתָם וְאַחַר כָּךְ גִּדֵּל מְצוּדוֹת וְכוּ' וּמִי שֶׁרָאָה אוֹתוֹ עוֹסֵק בָּזֶה לֹא הָיָה יָכֹל לְהַעֲלוֹת עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיִּהְיֶה זֶה סִבָּה וְעֵסֶק לְקִיּוּם הַתּוֹרָה, אַךְ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁכָּתַב עַל עוֹרוֹתֵיהֶם סֵפֶר תּוֹרָה וְהֶעֱמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה בְּרִבּוֹת הַיָּמִים וְהִרְבִּיץ תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל וְהוֹדִיעַ אֱלְקוּתוֹ בָּעוֹלָם אָז רָאוּ הַכֹּל שֶׁכָּל הַסִּבּוֹת הָרְחוֹקוֹת שֶׁעָשָׂה מִתְּחִלָּה הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַתּוֹרָה. וּבָזֶה דַּיְקָא לִמֵּד דַּעַת אֶת הָעָם לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף הַכֹּל רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ מִזֶּה תּוֹעֶלֶת לְהַצַּדִּיקִים הַמְקַיְמִין אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם רַק בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים וְהַתּוֹרָה. כִּי לֹא נִבְרָא הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת נְאוּף חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת מָמוֹן וְכָבוֹד וְקִנְאָה וְשִׂנְאָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי כְּדֵי לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקָדְקָדוֹ יָכוֹל לְהָבִין הֶבֶל הָעוֹלָם כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא עוֹלָם כָּזֶה בְּחָכְמָה נִפְלָאָה כָּזֹאת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, וְהַכֹּל בָּא לִידֵי כְּלָיוֹן וְהֶפְסֵד, אַךְ כֻּלָּם אֵין בָּהֶם דַּעַת לְהָבִין מַה נַּעֲשָׂה עִמָּהֶם. אֲבָל הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא עִם דַּעַת רָאוּי לוֹ לְהִתְפַּלֵּא מְאֹד עַל מַה נִּבְרָא מִטִּפָּה סְרוּחָה בְּחָכְמָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה כָּזֹאת שֶׁיְּשׁוּב אַחַר כָּךְ אֶל הֶעָפָר וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ תַּרְוַד רָקָב וְגַם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת. וְחָלְיוֹ הַרְבֵּה וְקַצָּף וְכוּ' וְעַל מָה עָשָׂה ה' כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת. אַךְ בֶּאֱמֶת הַכֹּל נִבְרָא וּמִתְקַיֵּם רַק בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלְקוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לָזֶה כִּי אִם כְּשֶׁעוֹבְרִין בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בְּחָכְמָה נִפְלָאָה הַזֹּאת שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא בָּאִין לְהַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי הַזֶּה (וְעַיֵּן מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה לְכוּ חֲזוּ וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, עַיֵּן שָׁם). עַל כֵּן צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַדְּבָרִים וְהַסִּבּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל מְסֻבָּב ה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל לָבוֹא עַל יְדֵי זֶה לְהַשָּׂגוֹת אֱלְקוּת. אֲבָל אֵין מִי שֶׁיַּכְנִיס בָּנוּ הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת הַזֶּה כִּי אִם הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי שֶׁזָּכָה לָזֶה עַל יְדֵי יְגִיעָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ הָעֲצוּמָה. אַךְ צְרִיכִין לְבַקְּשׁוֹ וּלְחַפְּשׂוֹ מְאֹד מְאֹד וּצְרִיכִין לְבַלּוֹת יָמִים וְשָׁנִים לְבַקְּשׁוֹ וּלְחַפְּשׂוֹ מְאֹד כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִרְפוּאַת נַפְשׁוֹ בֶּאֱמֶת וְלָבוֹא לְהַשָּׂגוֹת אֱלְקוּת וְכַנַּ"ל:

אות כו

וְזֶהוּ (הוֹשֵׁעַ ג), אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת ה' אֱלֹקֵיהֶם וְאֶת דָּוִיד מַלְכָּם וּפָחֲדוּ אֶל ה' וְאֶל טוּבוֹ וְכוּ'. תְּנָא מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מָאֲסוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ'. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא, אֵין מַרְאִין סִימָן טוֹב לְיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיַּחֲזְרוּ וִיבַקְּשׁוּ שִׁלְשְׁתָּן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י. וְעַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב. כִּי כָּל אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֶחָד וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה, כִּי מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁהַשָּׂגַת אֱלְקוּת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכוּ' וּמְבֹאָר שָׁם

שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲיוֹת זֶה הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי אוֹר הַפָּנִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים עַל יְדֵי שֶׁעוֹלִין לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל מַלְכוּת שָׁמַיִם, הַיְנוּ לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְלָזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק אֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי מִשָּׁם מְחַיִּין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדֵּק הַכָּתוּב, אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת ה' וְאֶת דָּוִיד מַלְכָּם. וּבִקְשׁוּ דַּיְקָא כִּי צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ וְלִדְרֹשׁ אַחַר זֶה מְאֹד לִזְכּוֹת לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁיְּבַקֵּשׁ וִיחַפֵּשׂ אַחַר הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד וְכַנַּ"ל:

אות כז

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּכַוָּנַת הַסְּפִירָה שֶׁאָז מַמְשִׁיכִין הַשִּׁבְעָה חֲסָדִים בְּשִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת וְכוּ'. כִּי מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁהוּא הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים הוּא בְּחִינַת תּוֹכָחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹצְרִין אֶת הַמַּלְכוּת וְעַל כֵּן מַמְשִׁיכִין אָז אֶת הַחֲסָדִים וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת תִּסְפָּר לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת לַה' אֱלֹקֶיךָ מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן. הַיְנוּ שֶׁסּוֹפְרִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה מֵעֵת שֶׁמַּתְחִילִין לִקְצֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד כַּנַּ"ל. וּבְכָל הַשִּׁבְעָה שָׁבוּעוֹת מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי זֶה הַשִּׁבְעָה חֲסָדִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין בְּשָׁבוּעוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבוּעוֹת וְכוּ' מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ וְכוּ', זֶה בְּחִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד, הַיְנוּ כְּפִי מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ, הַיְנוּ כְּפִי גֹּדֶל הַחֶסֶד שֶׁהִמְשַׁכְתָּ עַל עַצְמְךָ בְּשִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת כֵּן תִּזְכֶּה לְחַג הַשָּׁבוּעוֹת שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כִּי עִקַּר הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַצַּמְצוּמִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה שֶׁעִקַּר תִּקּוּנָם עַל יְדֵי הַחֶסֶד:

אות כח

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה שֶׁרָאָה יְחֶזְקֵאל שֶׁמַּפְטִירִין בְּשָׁבוּעוֹת, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה הוּא בְּחִינַת שִׂכְלִיִּים וְצַמְצוּמִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדָם מַשִּׁיגִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְאַנְשֵׁיהֶם שֶׁמַּמְשִׁיכִין הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וּמוֹדִיעִין אֱלֹקוּתוֹ וְאַדְנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל וְכוּ'. וְאִיתָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַמְסַבְּבִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי, שֶׁהֵם, רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְהָרְבִיעִית שֶׁהִיא נֹגַהּ, הִיא בְּחִינַת מַעֲרָב טוֹב וָרַע לִפְעָמִים נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה וְלִפְעָמִים בְּטֻמְאָה, וּמִשָּׁם נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְשָׁם עִקַּר הַנִּסָּיוֹן, כִּי הוּא בְּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע, אֲבָל שֶׁלֹּשׁ

קְלִפּוֹת הַנַּ"ל הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי מִשָּׁם נַפְשׁוֹת הָעַכּוּ"ם וְכוּ' כַּיָּדוּעַ בַּכְּתָבִים, הַיְנוּ כִּי יְחֻזְקֵאל רָאָה אָז מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצְּמָחוֹנִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם מַשִּׁיגִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל תְּחִלָּה הֶרְאוּ לוֹ הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עָמָלֵק שֶׁכָּלוּל מֵאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהוּא כָּרוּךְ תָּמִיד אַחַר הַקְּדֻשָּׁה וְרוֹצֶה לִינֹק מֵהַצְּמָחוֹנִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל, לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂכְלִיִּים הַנַּ"ל לְתוֹךְ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְלַהֲפֹךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים כְּדֵי לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת. וְזֶה בְּחִינַת הָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם רוּחַ סְעָרָה וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל מִינֵי כְּתוֹת רָעוֹת הַנִּמְצָאִין בָּעוֹלָם שֶׁרוֹצִים לְהִתְחַכֵּם בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְזָרוֹת בְּחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל וְרוֹצִים לְהַסְתִּיר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי הֵם הָעַכּוּ"ם וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהֵם טְמֵאִים לְגַמְרֵי וְעַל כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת, כִּי יֵשׁ בָּהֶם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת, כִּי בְּהָעַכּוּ"ם בְּעַצְמָן יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת, כִּי יֵשׁ עַכּוּ"ם שֶׁהֵם אֶפִּיקוֹרְסִים גְּדוֹלִים וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה אֱמוּנָה אֲבָל כָּל אֱמוּנָתָם הִיא אֱמוּנוֹת כַּזְּבִיּוֹת וְהֶבֶל וְרִיק. וּשְׁנֵי אֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת הֵם רַע גָּמוּר. וְהַקְּלִפָּה הַטְּמֵאָה הַשְּׁלִישִׁית הִיא בְּחִינַת אֶפִּיקוֹרְסֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵם מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי כֵן הֵם טְמֵאִים לְגַמְרֵי מֵאַחַר שֶׁעָקְרוּ עַצְמָן מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ אַחַר כְּפִירוֹת וְהֶאֱפִּיקוֹרְסוּת הַבָּאִים עַל יְדֵי חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת עַד שֶׁפָּרְקוּ עֹל לְגַמְרֵי וּמְחַלְּלִים שַׁבָּתוֹת בְּפַרְהֶסְיָא וּבְצִנְעָה כַּמְצוּי עַכְשָׁו בָּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְהַקְּלִפָּה הָרְבִיעִית, שֶׁהִיא נֹגַהּ שֶׁמִּשָּׁם נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת הַחָכְמוֹת רָעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וְיֵשׁ שֶׁמְּכַנִּים עַצְמָן בְּשֵׁם חֲסִידִים וְאוֹמְרִים חָכְמוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְהֶבֶל הַמְרַחֲקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמִתּוֹרָתוֹ וּמִצַּדִּיקֵי אֱמֶת. וְאֵלּוּ הֵם בִּבְחִינַת קְלִפַּת נֹגַהּ שֶׁמִּמַּעְרָב טוֹב וָרָע. כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ בָּהֶם טוֹב הַרְבֵּה כִּי אֵינָם פּוֹרְקִין עֹל חַס וְשָׁלוֹם, וּקְצָתָם הֵם אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים קְצָת וְלִפְעָמִים אוֹמְרִים דִּבְרֵי אֱמֶת אַךְ מִמַּעְרָב בָּהֶם גַּם רַע הַרְבֵּה, דְּהַיְנוּ הַחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם לְחָכְמוֹת וּבֶאֱמֶת הֵם שְׁטוּתִים גְּדוֹלִים. וְאֵלּוּ מַזִּיקִים גַּם כֵּן הַרְבֵּה וּמוֹנְעִים מְאֹד מִלְּהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וַאֲנָשֵׁיהֶם הַמַּמְשִׁיכִים הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ בָּעוֹלָם. וּבְאֹפֶן אֶחָד הֵם מַזִּיקִים יוֹתֵר מֵהָעַכּוּ"ם וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, כִּי מֵעַכּוּ"ם וְאֶפִּיקוֹרְסִים רַב יִשְׂרָאֵל מְרַחֲקִים עַצְמָן מֵהֶם בְּתַכְלִית הָרִחוּק כָּרָאוּי לְהִתְרַחֵק מֵהֶם יוֹתֵר מִן בַּעֲלֵי רָאתָן. אַךְ מֵאֵלּוּ הַכְּשֵׁרִים קְצָת אֵין מִתְרַחֲקִים מֵחָכְמָתָם כָּל כָּךְ. וּבֶאֱמֶת הֵם מַזִּיקִים הַרְבֵּה עַל יְדֵי חָכְמָתָם וְלֵיצָנוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁמִּתְלוֹצְצִים מִכַּמָּה דִּרְכֵי הַתְּמִימוּת הָאֲמִתִּיּוֹת וְכוּ' (וְכַמְבֹאָר שִׂיחָה זֹאת בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ). וְכֵן מוּבָן בַּסְּפָרִים שֶׁעִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַמַּתְקֵלָא וְהַבְּרוּר הוּא בִּבְחִינַת קְלִפַּת נֹגַהּ שֶׁמִּמַּעְרָב טוֹב וָרָע שֶׁמֻּחְמָת שֶׁיֵּשׁ שָׁם טוֹב גַּם כֵּן יֵשׁ כֹּחַ יוֹתֵר לְהָרַע לִינֹק דֶּרֶךְ שָׁם כַּיָּדוּעַ. עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת

לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁחוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל מִבְּחִינַת עָמָלֵק שֶׁכָּלוּל מֵאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע כִּתּוֹת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמַּזִּיקוֹת מִדְּרָכֵי הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִין אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ:

וְזֶהוּ שֶׁרָאָה וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל וְכוּ'. חַשְׁמַל אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַכְּשֵׁרִים הַתְּמִימִים הַמְקֻרָבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם מִתְפַּלְּלִים בְּחִיּוּת וְהִתְלַהֲבוּת וְרוֹעֲשִׁים וּבוֹעֲרִים לַה' יִתְבָּרַךְ כְּלַבַּת אֵשׁ בִּבְחִינַת רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ וְכוּ', שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי לֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בּוֹעֵר בְּטִבְעוֹ מְאֹד לַה' יִתְבָּרַךְ כְּשַׁלְהֶבֶת אֵשׁ. אַךְ הַחָכְמוֹת הַנַּ"ל וְהַהִתְאַוּת מִתְגַּבְּרִין בְּכָל עֵת לְכִבּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים נִתְעוֹרֵר לֵב כָּל אֶחָד וּבוֹעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ כָּרְאוּי, (כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת וְכוּ' בְּסִימָן ט בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) וְעַל כֵּן נִקְרָאִים חַשְׁמַ"ל בְּחִינַת חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת וְכַנַּ"ל. וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָם הַמַּשְׂכַּת הַשֶּׁגֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה. וְהָאוֹפַנִּים שֶׁהֵם נִקְרָאִים גַּלְגַּלִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל י) לָאוֹפַנִּים לָהֶם קוֹרָא הַגַּלְגַּל בְּאָזְנָי, זֶה בְּחִינַת הָעֲשִׂירִים שֶׁהֵם תּוֹמְכֵי אוֹרְיָתָא שֶׁהֵם מַחֲזִיקִים וְנוֹשְׂאִים בְּמָמוֹנָם אֶת הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְאַנְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר עַל יָדָם נִמְשָׁךְ הַשֶּׁגַת אֱלֹקוּת. כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת נִקְרָא גַּלְגַּל עַל שֵׁם שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל מִזֶּה לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם. וְהָרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת זֶה בְּחִינַת כְּלַל הַצַּמְצוּם שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמֶת מְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ בְּדָרָךְ נִפְלָא עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּעֵין רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין עֶצֶם שִׂכְלוֹ הַנּוֹרָא וְהַנִּשְׂגָּב לְבֵין הַשִּׂכְלִיִּים שֶׁמַּמְשִׁיךְ לְתַלְמִידָיו כְּדֵי שֶׁגַּם הֵם יוּכְלוּ לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל כְּלָל מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, כִּי עֶצֶם שִׂכְלוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג. וְעַל הָרָקִיעַ כִּסֵּא וְיוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא, זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא נִקְרָא בֶּאֱמֶת אָדָם, כִּי הַשְּׂלִים צֶלֶם אֱלֹקִים בְּחִינַת דְּמוּת אָדָם וְהוּא בִּבְחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא וְהוּא מַמְשִׁיךְ הַשֶּׁגוֹת אֱלֹקוּת דֶּרֶךְ כָּל הַצַּמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ הָאָרָה מִמֶּנּוּ לִבְחִינַת הָאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה בָּנִים שֶׁלָּהֶם צְרִיכִין לְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהַשִּׂיג לְכָל אֶחָד עַל שְׁאֵלָתוֹ. כִּי אֲפִלּוּ הַבֵּן רָשָׁע צָרִיךְ תִּקּוּן וּבְשָׁרְשׁוֹ הוּא בִּבְחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוּבָן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁאֲלוּ הָאַרְבָּעָה בָּנִים כְּנֶגֶד אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דִּקְדֻשָּׁה, כְּנֶגֶד אַרְבַּע כּוֹסוֹת, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמְּרַמֵּז עַל צְדָקָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. זֶה בְּחִינַת צְדָקָה וָחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת מֵהָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דִּסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל רוּחַ סְעָרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם

חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל הַמְּצוּיִין בָּעוֹלָם הַמְרַחֲקִין מֵה' יִתְבָּרַךְ נִקְרָאִים רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְכוּ', כִּי הֵם כְּמוֹ רוּחַ סְעָרָה מַמָּשׁ וּכְמוֹ עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת שֶׁעוֹמְדִים לִפְנֵי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ שֶׁבְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ עַל יָדָם, כִּי הֵם מַרְעִישִׁים הָעוֹלָם כְּמוֹ רוּחַ סְעָרָה מַמָּשׁ וּמַחֲשִׁיכִים כְּעָנָן גָּדוֹל וְשׁוֹרְפִים מִי שֶׁנּוֹטֶה אֲלֵיהֶם כְּמוֹ אֵשׁ מִתְלַקַּחַת. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל אֱמִתִּי יָכוֹל לְהָבִין פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת אֵלּוּ רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁל הַחָכְמוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּבַלְבְּלִים וּמַחֲרִיבִים וְשׁוֹרְפִים וְעוֹקְרִים מְאֹד מְאֹד כָּל הַנּוֹטֶה אַחֲרֵיהֶם רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל מִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת בְּקַל יָכוֹל לְגָרֵשׁ כֻּלָּם, כִּי כְּשֶׁמִּסְתַּכְּלִים עַל הָאֱמֶת נִתְבַּטְּלִים לְפָנָיו לְגַמְרֵי כְּאַיִן וְכְאֶפֶס, כִּי כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמְּנִיעוֹת הֵם רַק בַּאֲחִיזַת עֵינַיִם, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

אות כט

וְעַל כֵּן כָּל דִּבְרֵי יְחֶזְקֵאל הֵם דִּבְרֵי תּוֹכָחָה וּמוּסָר כְּדֵי לְגַלּוֹת הַחֶסֶד עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל כְּדֵי לַחֲתֹּךְ הַמַּלְכוּת וְכוּ' מֵהָאַרְבַּע קְלִפּוֹת הַנַּ"ל וְעַל כֵּן נִבְּא גַּם טוֹבוֹת וִישׁוּעוֹת רַבּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל וַחֲסָדִים נִפְלָאִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ ה' יִתְבָּרַךְ, וּבְנֵין הַבַּיִת לֶעָתִיד וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי רִבּוּי הַתּוֹכָחָה שֶׁנִּבֵּא לָהֶם אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן כִּי מְבַזֶּה אוֹתָם הַרְבֵּה בְּכַמָּה נְבוּאוֹת, אֲבָל עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיְשׁוּעוֹת וְהַנֶּחָמוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁמִּתְנַבֵּא. וְכֵן בְּכָל הַנְּבִיאִים, שֶׁכֻּלָּם אָמְרוּ תּוֹכָחוֹת הַרְבֵּה וְעַל פִּי רֹב בְּדֶרֶךְ בְּזָיוֹן אַף גַּם כֻּלָּם נִבְּאוּ כַּמָּה יְשׁוּעוֹת וַחֲסָדִים רַבִּים שֶׁיַּעֲשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל, כִּי כֵּן הַדָּבָר שֶׁעַל יְדֵי תּוֹכָחָה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה כִּי כָּל הַנְּבִיאִים רָאוּ מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה דְּהַיְנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁמִּמֶּשָּׁם נִמְשַׁךְ נְבוּאָתָם כַּיָּדוּעַ:

אות ל

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁרָאָה כָּל מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה עַל נְהַר כְּבָר, לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה שֶׁהוּא הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַנָּהָר הַנִּמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבָר בִּבְחִינַת כִּי כְּבָר רָצָה אֱלֹקִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדַע שֶׁהוּא אָדָם, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מְשֵׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּשְׁמוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ קֶדֶם לָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי דֶּרֶךְ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מַקְדִּים תְּמִיד רְפוּאָה לְמַכָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק: אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדֵּל הַמֶּלֶךְ אֶת הָמָן, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַחַר שֶׁכְּבָר הִקְדִּים רְפוּאָה לְמַכָּה. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר שֶׁקִּדֵּם שֶׁעוֹמְדִים רְשָׁעִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָמָן עֲמָלֵק, יִמַּח שְׁמוֹ, ה' יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה שֶׁשּׁוֹלֵחַ מִתְּחִלָּה צַדִּיק אֱמֶת כָּזֶה שֶׁמַּקְדִּים לְהַמְשִׁיךְ רְפוּאוֹת נִפְלָאוֹת וּמְגִלָּה לָנוּ תּוֹרָה נִפְלָאָה וְכוּ' שֶׁעַל

יְדֵי זֶה יִהְיֶה כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם. וְלוּלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ וְכוּ' שֶׁהַקְּדִים לָנוּ בְּדוֹרוֹתֵינוּ צַדִּיקִים נוֹרָאִים וְנִשְׂגָּבִים כָּאֵלֶּה לֹא הָיָה כֹּחַ עַתָּה לַעֲמֹד נֶגֶד הָרוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ הַמִּתְלַקַּחַת הַמַּסְעִיר וּמַחֲשִׁיךְ וּבוֹעֵר עַתָּה בָּעוֹלָם מְאֹד עַל יְדֵי כִּתּוֹת הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַתָּה בָּעוֹלָם בְּכָל יוֹם רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּמִי יוֹדֵעַ מַה יּוֹלַד יוֹם. אַךְ אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כְּבָר הִקְדִּים לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לַמַּכָּה עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים. וּמִי שֶׁיַּסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּצֵל כַּנְפֵיהֶם וְיֵלֵךְ עַל פִּי דַּרְכֵי תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה בְּוַדַּאי יִהְיֶה נִצּוֹל מֵהֶם. כִּי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הֵם בְּחִינַת זְקֵנִים דִּקְדֻשָּׁה וְכֻלָּם מְקַבְּלִים מֵהַזָּקֵן שֶׁבַּזְּקֵנִים סָבָא דְּסָבִין שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזָּקֵן שֶׁהִתְפָּאֵר שֶׁהוּא זָקֵן מְאֹד וְכוּ' וַעֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לִחְיוֹת וְכוּ'. וְעַל כֵּן נִקְרָא כְּבָר כִּי זָכָה לְהִכָּלֵל בְּתַכְלִית הַזִּקְנָה בִּבְחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. וְכָל מִינֵי קִלְקוּלִים וּבִלְבּוּלִים שֶׁיְּכוֹלִים לִהְיוֹת בָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, כְּבָר הִקְדִּים לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם רְפוּאוֹת וְתִקּוּנִים עַל יְדֵי נַהֲרוֹת וְנַחֲלֵי הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית שֶׁהַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְהַר כְּבָר שֶׁהוּא הַנָּהָר הַנִּמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה כֻּלָּנוּ לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. וְעַל כֵּן רָאוּי כָּל זֶה עַל נְהַר כְּבָר וְכַנַּ"ל:

אות לא

וְזֶה בְּחִינַת הָאִסּוּר לְהַזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ וַאֲפִלּוּ בִּרְאִיָּה אָסוּר לְהַזִּיק וְאָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין בְּשׁוֹגֵג וְכוּ' בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁצְּרִיכִין לִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. כִּי כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עִקַּר תַּכְלִית הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכוּ'. וְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים מְאֹד שֶׁלָּזֶה צְרִיכִים שֶׁיִּכָּלְלוּ נְפָשׁוֹת הָרַבֵּה בְּיַחַד, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ צִמְצוּם וְשֵׂכֶל מְיֻחָד וְכֻמְבֹאָר לְעֵיל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מִלְּהַזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא לְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ בַּשָּׁנָה וּבְשׁוֹגֵג חַיָּב בְּהֶזֵּק, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יָשֵׁן אוֹ שׁוֹגֵג וְאֵינוֹ חַיָּב בַּדָּבָר, אַף עַל פִּי כֵן הוּא חַיָּב בְּהֶזֵּקוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַזִּיקוֹ אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְאֹנֶס זֶה מוֹרֶה שֶׁאֵין הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם הָיָה הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם בֵּינֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא לָזֶה לְהַזִּיק חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג. וּכְמוֹ שֶׁלְּעִנְיַן עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם שֶׁגַּם הַשּׁוֹגֵג צָרִיךְ כַּפָּרָה וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁגַּם הַשּׁוֹגֵג מוֹרֶה שֶׁאֵין אַהֲבָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל לְבָבוֹ וְנַפְשׁוֹ כִּי אִם הָיָה עֲבוֹדָתוֹ וְאַהֲבָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא אֲפִלּוּ לִידֵי שׁוֹגֵג. כְּמוֹ כֵן הוּא לְעִנְיַן הַמַּזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ בְּשׁוֹגֵג שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לְהַזִּיק אַף עַל פִּי כֵן עַל כָּל פָּנִים מוֹרֶה שֶׁאֵין הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם הָיָה הַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת

בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא לִידֵי הֶזֵּק אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְאֹנֶס. וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם וְחַיָּב בְּהֶזֵּק אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְאֹנֶס וְכַנַּ"ל:

אות לב

וְזֶה בְּחִינַת זֶה בָּא בַּחֲבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְּקוֹרָתוֹ וְכוּ' וְכֵן זֶה בָּא בְּנֵרוֹ וְזֶה בְּפִשְׁתָּנוֹ שֶׁתַּפַּס הַתַּנָּא בְּדִינֵי נְזִיקִין עִנְיָנִים אֵלּוּ שֶׁהֵם הֲפָכִים זֶה לָזֶה. כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא בֵּין שְׁנֵי הֲפָכִים, (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּכַמָּה וְכַמָּה שְׁנוּיִים לְאֵין מִסְפָּר כְּגוֹן קֹר וְחֹם, רַךְ וְקָשֶׁה וְכוּ'. וְכֵן בְּנֵי הָאָדָם מְשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם מְאֹד, כִּי כְּמוֹ שֶׁהֵם מְשֻׁנִּים בְּצוּרוֹתֵיהֶם כָּךְ הֵם מְשֻׁנִּים בְּדֵעוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ פַּרְשַׁת פִּינְחָס, וְכָל זֶה בִּשְׁבִיל לְהַשִּׂיג וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא, כִּי כָּל הַשִּׁנּוּיִים נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַצִּמְצוּמִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת וְהַסְּפִירוֹת שֶׁבָּהֶם צִמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ בְּכַמָּה שִׁכְלִיִּים נִפְלָאִים עַד שֶׁנִּתְהַוּוּ הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם נִרְאִים כַּהֲפָכִים זֶה מִזֶּה שֶׁזֶּה חֶסֶד וְזֶה גְּבוּרָה וְכוּ', זֶה דִּין וְזֶה רַחֲמִים וְכוּ'. וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלוּ וְנִתְהַוּוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַבְּרוּאִים וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁנּוּיִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם. וְעִקַּר קִיּוּם הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְהַהַכְרָעָה בֵּין הַמִּדּוֹת כִּיְדוּעַ. וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנִּבְרְאוּ מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, שֶׁהֵם בְּטִבְעָם כַּהֲפָכִים זֶה מִזֶּה, זֶה קַר וְזֶה חַם וְכוּ'. וְעִקַּר קִיּוּם וְחִיּוּת כָּל דָּבָר מִדּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר כְּשֶׁהַיְסוֹדוֹת מְמֻזָּגִים בּוֹ בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה בִּבְחִינַת הַהַכְרָעָה וְשָׁלוֹם בֵּין הַיְסוֹדוֹת, כִּי כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבֵּר יְסוֹד אֶחָד נֶגֶד חֲבֵרוֹ הוּא חֻרְבַּן הַדָּבָר וַהֲרִיסָתוֹ, כְּמוֹ כֵן הוּא בְּרוּחָנִיּוּת שֶׁעִקַּר כָּל הַצִּמְצוּמִים שֶׁעַל יָדָם הָיָה כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁהַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל לֹא הָיָה כִּי אִם כְּדֵי לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכִין לְכֹלֶל כָּל הַצִּמְצוּמִים יַחַד לְהַכְרִיעַ וּלְתַוֵּךְ הַשָּׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. כְּמוֹ שֶׁבַּלִּמּוּד הַפְּשׁוּט בַּגְּמָרָא מְפָרְשִׁים פֵּרוּשׁ תּוֹסָפוֹת אִי אֶפְשָׁר לְחַדֵּשׁ שׁוּם דָּבָר וּלְבָרֵר הַדִּין כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹדְעִין לְהַכְרִיעַ בֵּין כָּל הַסְּבָרוֹת הַהֲפוּכוֹת וּלְתַוֵּךְ הַשָּׁלוֹם בֵּין כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַסְּתִירוֹת שֶׁאָז דַּיְקָא נוֹלַד הַחִדּוּשׁ, דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁהָיָה קָשֶׁה כַּמָּה קֻשְׁיוֹת וּסְתִירוֹת וְזָכָה לָבוֹא עַל סְבָרָא לְתָרֵץ וּלְיַשֵּׁב הַכֹּל וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין כָּל הַסְּתִירוֹת עַל יְדֵי זֶה נוֹלַד הַחִדּוּשׁ וְנִתְבָּרֵר הַדִּין לַאֲמִתּוֹ, כְּמוֹ כֵן בְּעִנְיַן הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁהִיא פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְשׁוּם הַשָּׂגָה כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹדְעִין לְהַכְרִיעַ וּלְיַחֵד כָּל הַמִּדּוֹת וְהַשִּׂכְלִיִּים וְהַצִּמְצוּמִים שֶׁנִּרְאִים כְּהֶפְכִּיִּים חַס וְשָׁלוֹם, לְהַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם וּלְכָלְלָם יַחַד כָּרָאוּי שֶׁאָז דַּיְקָא בָּאִים לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת הוּא עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם. וְעַל כֵּן גָּדוֹל מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא צִמְצוּם וְשֵׂכֶל מְיֻחָד וְעַל כֵּן דַּעְתּוֹ מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרוֹ, אֲבָל צְרִיכִין שֶׁיִּכָּלְלוּ יַחַד בְּאַהֲבָה שֶׁיָּבוֹאוּ לִידֵי

הַכְרָעָה וְשָׁלוֹם וְאָז דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ כָּל הַשִּׁנּוּיֵי דֵעוֹת יַחַד עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִזְכּוּ לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַהַכְרָעָה וְהַשָּׁלוֹם בֵּין הַצְּמָצוּמִים וְכַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת זֶה בָּא בַּחֲבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְּקוֹרְתּוֹ וְכֵן זֶה בָּא בְּנֵרוֹ וְזֶה בְּפִשְׁתָּנוֹ שֶׁתָּפַס הַתַּנָּא לְדָגְמָא בְּדִינֵי נְזִיקִין, לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת בָּאִים מֵהַשִּׁנּוּיִים וְהַהֶפְכִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּשֶׁאֵין נִזְהָרִין לְהִתְנַהֵג בָּהֶם כָּרָאוּי, כְּגוֹן חֲבִיּוֹת וְקוֹרָה שֶׁהֵם הֲפָכִיִּים זֶה לָזֶה כְּשֶׁנִּפְגָּשִׁין יַחַד. אֲבָל בְּוַדַּאי שְׁנֵיהֶם צְרִיכִין בָּעוֹלָם. וּלְפָעֲמִים צְרִיכִים שְׁנֵיהֶם יַחַד כְּגוֹן שֶׁיּוֹשְׁבִין עַל הַקּוֹרָה וְשׁוֹתִין מֵהַחֲבִיּוֹת וְאָז שְׁנֵיהֶם יַחַד דַּיְקָא עוֹשִׂין צָרְכֵי הָאָדָם. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגְעִין זֶה בָּזֶה וְאֵין נִזְהָרִין זֶה מִזֶּה וְהוֹלֵךְ אֶחָד נֶגֶד חֲבֵרוֹ אָזַי נִזּוֹק אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ. וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם הֲפָכִיִּים זֶה מִזֶּה כֻּלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם רַק שֶׁיִּזָּהֲרוּ לְהִתְנַהֵג בָּהֶם בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה וְאָז כָּל אֶחָד מוֹעִיל וּמְסַיֵּעַ לַחֲבֵרוֹ וְעַל יְדֵי כֻּלָּם יַחַד בָּאִים אֶל תַּכְלִית הַמְכֻוָּן בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. עַל כֵּן צְרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יֵלֵךְ אֶחָד נֶגֶד חֲבֵרוֹ בְּלִי הַכְרָעָה וְשָׁלוֹם שֶׁאָז יַזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה וְיִתְקַלְקֵל הַמְכֻוָּן:

וּמִזֶּה יָבִין הָאָדָם לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְרַחֵק מְאֹד מְאֹד מִמַּחֲלֹקֶת וְלִבְלִי לְבַקֵּשׁ קְנָאָה וְשִׂנְאָה עַל חֲבֵרוֹ, אַדְרַבָּא יִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לָדוּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת. כִּי לִפְעָמִים נִדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְכַּוֵּן בְּמַעֲשָׂיו לְהַקְנִיטוֹ מֵחֲמַת שֶׁעוֹשֶׂה דְּבָרִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עִנְיָנוֹ וּרְצוֹנוֹ וּבֶאֱמֶת חֲבֵרוֹ לֹא כַּוָּן כְּלוּם כְּנֶגְדּוֹ רַק הוּא עוֹשֶׂה דְּבָרָיו לְפִי תֻּמּוֹ לְצָרְכּוֹ פַּרְנָסָתוֹ. וּמִי שֶׁהוּא קַפְדָּן וְנוֹחַ לְכְעֹס חַס וְשָׁלוֹם אָזַי תֵּכֶף נוֹטֵר שִׂנְאָה עַל חֲבֵרוֹ מֵחֲמַת שֶׁלִּפְיּ דַּעְתּוֹ הוּא כְּנֶגְדּוֹ. וְכַמִּים הַפָּנִים לַפָּנִים וְכוּ'. וְאָז גַּם חֲבֵרוֹ עוֹמֵד נֶגְדּוֹ עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת בֵּין שְׁנֵיהֶם. וּבֶאֱמֶת הוּא בְּחִנָּם כִּי לֹא נִתְכַּוֵּן הַמַּחֲלֹקֶת כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל כָּל אֶחָד לָדוּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְרָעָתוֹ כְּלָל, רַק חָתַר בְּדַעְתּוֹ שֶׁבְּוַדַּאי כֵּוָן לְהַכְעִיסוֹ מֵאַחַר שֶׁעוֹשֶׂה דְּבָרִים כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ וְהַנְהָגָתוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת חֲבֵרוֹ עָשָׂה בִּתְמִימוּת לְצָרְכּוֹ לֹא לְהַכְעִיסוֹ. וְזֶה מְרֻמָּז בַּמִּשְׁנָה, זֶה בָּא בְּחָבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְּקוֹרְתּוֹ וְהִזִּיק חָבִית בְּקוֹרָה, פְּטוּר, שֶׁלָּזֶה רְשׁוּת לַהֲלֹךְ וּלְזֶה רְשׁוּת לַהֲלֹךְ וְכוּ'. הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁהִלּוּךְ הַקּוֹרָה הוּא כְּנֶגֶד רְצוֹן בַּעַל הֶחָבִיּוֹת, אַף עַל פִּי כֵן עַל בַּעַל הֶחָבִיּוֹת לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ וְאֵין לוֹ לְהִתְרַעֵם עַל בַּעַל הַקּוֹרָה שֶׁהוֹלֵךְ עִם הַקּוֹרָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנוֹ כִּי לָזֶה רְשׁוּת לַהֲלֹךְ וּלְזֶה רְשׁוּת לַהֲלֹךְ. רַק אִם עָמַד בַּעַל הֶחָבִיּוֹת לְתַקֵּן מַשָּׂאוֹ וְכוּ' שֶׁאָז חַיָּב בַּעַל הַקּוֹרָה וְכוּ', כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ. וּמִזֶּה יְכוֹלִין לְהָבִין בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִרְדֹּף אַחַר הַשָּׁלוֹם וְלִדּוֹן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת וְלֹא יֹאמַר פְּלוֹנִי יְקַפֵּח פַּרְנָסָתוֹ כִּי לָזֶה רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְלָזֶה רְשׁוּת וְאֵין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמַה שֶּׁמּוּכָן לַחֲבֵרוֹ, וּלְעוֹלָם יַעֲבֹר הָאָדָם עַל מִדּוֹתָיו וּבָזֶה יִנָּצֵל מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת וּמַחֲלֹקֶת.

וְלֹא לֵילֵךְ נֶגֶד חֲבֵרוֹ דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ הוֹלֵךְ כְּנֶגְדּוֹ עַד שֶׁיַּזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה. וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בְּאֹפֶן שֶׁחֲבֵרוֹ יִתְחַיֵּב בְּדִין טוֹב יוֹתֵר לִבְרֹחַ מִדִּינָא וְדַיְנָא וְיַמְתִּין הוּא בִּמְקוֹמוֹ וְיִוָּתֵר לַחֲבֵרוֹ שֶׁיֵּלֵךְ תְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי רִיב וְדִין וּמַחֲלֹקֶת. כִּי טוֹב לִסְבֹּל אֵיזֶה מְנִיעַת רֶוַח אוֹ אֵיזֶה הֶפְסֵד מִלָּבוֹא לִידֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁיַּפְסִידוּ הַרְבֵּה יוֹתֵר בְּכַפְלֵי כְּפָלַיִם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַחֲלֹקֶת וְשִׂנְאַת חִנָּם בִּשְׁבִיל כְּבוֹד וְנִצָּחוֹן בָּעֶלְמָא שֶׁאוֹבֵד מֵאָה פַּרְנָסוֹת בְּחִנָּם, כִּי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

אות לג

וְזֶה בְּחִינַת הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חֲסִידָא לְקַיֵּם מִלֵּי דְּאָבוֹת וְאָמְרִי לָהּ מִלֵּי דְּנָזִיקִין וְאָמְרִי לָהּ מִלֵּי דְּבָרָכוֹת. חֲסִידָא זֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי הַחֶסֶד רָדַף אַחַר הָאַרְבָּעָה מְלָכִים, כִּי חָתַךְ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֵיוֹת וְזָכָה לְאַרְבָּעָה בָּנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ הַשְׁגּוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה הַחֶסֶד זוֹכִין עַל יְדֵי תּוֹכָחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ לְקַיֵּם מִלֵּי דְּאָבוֹת שֶׁהוּא תּוֹכָחָה וּמוּסָר כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד וְאָז נִקְרָא חֲסִידָא עַל שֵׁם הַחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין אֶת הַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה מֵהָאַרְבַּע מַלְכֵיוֹת וְזוֹכִין לְהַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וְאָמְרִי לָהּ לְקַיֵּם מִלֵּי דִּנְזִיקִין לְהַכְנִיעַ מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֵם עֶמֶלֶק כְּלָלִיּוּת דִּסְטָרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲזִיר הַיַּעַר, בְּחִינַת מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֶחֱרִיבוּ הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה אָבוֹת נִזְיקִין בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֵיוֹת דִּסְטָרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ הַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמַּסֶּכֶת הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִתּוֹכָחָה וּמוּסָר נִקְרֵאת אָבוֹת מֵחֲמַת שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה וּמוּסָר זוֹכִין לְהַשָּׁגַת אֱלֹקוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּמְצוּמִים הַנַּ"ל וְכָל אֵלּוּ הַצַּמְצוּמִים וְהַשִּׂכְלִיִּים הֵם בְּחִינַת אָבוֹת וּבָנִים, בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הַהַשָּׂגוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם מֵאָב לְבֵן מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. וּכְתִיב, וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ בְּפָרָשַׁת הַיִּחוּד שֶׁהוּא עִקַּר הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דִּבְרָה תוֹרָה. שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׂגַת וִידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהָאַרְבָּעָה בָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן נִקְרֵאת זֹאת הַמַּסֶּכֶת 'אָבוֹת' מֵחֲמַת שֶׁעַל יָדָהּ בָּאִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאָבוֹת לְבָנִים, מִשִּׂכְלִיִּים עֶלְיוֹנִים לְשִׂכְלִיִּים תַּחְתּוֹנִים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּזֹאת הַמַּסֶּכֶת דַּיְקָא פָּתַח בָּהּ וְסִדֵּר כָּל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מִמֹּשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וּמִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וְכוּ' לְהוֹרוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית כַּוָּנַת זֹאת הַמַּסֶּכֶת הַקְּדוֹשָׁה לְהַמְשִׁיךְ קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת מֵרַב לְתַלְמִיד, מֵאָב לְבֵן, כִּי הָרַב בְּחִינַת מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת אָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אֲבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְזֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי עַל כֵּן בְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא נִקְרָאִים

הַמַּזִּיקֵי עָלְמָא, שֶׁהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, בְּשֵׁם אָבוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה אֲבוֹת נְזִיקִין. אָבוֹת מִכְּלַל דְּאִיכָּא תּוֹלָדוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. וְזֶה בְּחִינַת 'אֲבוֹת הַטֻּמְאָה', כִּי גַּם בְּהַשִּׂכְלִיּוּת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּהֶם יֵשׁ אָבוֹת וְתוֹלְדוֹת שֶׁמִּתְחִלָּה אָמַר אֶחָד סְבָרָא וְחָכְמָה שֶׁל שֶׁקֶר וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וּמַשָּׂם נִמְשְׁכוּ כַּמָּה תּוֹלָדוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם מַזִּיקִין לְהָעוֹלָם מְאֹד כַּיָּדוּעַ לְמִי שֶׁמֵּבִין דַּרְכֵיהֶם הָרָעִים. וְעַל כֵּן אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה הוּא הַמָּוֶת, כִּי הֵם מִסְטְרָא דְּמוֹתָא הֻפְּךְ הַשְּׁגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. כִּי עִקַּר חָכְמָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה הוּא לְהַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר כָּל הַדְּבָרִים לְמָקוֹר הַחַיִּים עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ הוֹלְכִין בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים לְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַדְּבָרִים מְקֻשָּׁרִים בְּחֵי הַחַיִּים, כִּי הוּא בְּרְצוֹנוֹ בָּרָאָם יֵשׁ מֵאַיִן וְהוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כֻּלָּם בְּכָל עֵת וָרֶגַע. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וְכוּ'. אֲבָל הֵם רוֹצִים לְהַגְבִּיר חָכְמַת הַטֶּבַע בָּעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה רוֹצִים לַעֲקֹר כָּל הַדְּבָרִים מִמָּקוֹר וְשֹׁרֶשׁ חִיּוּתָם. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים בְּחַיֵּיהֶם מֵתִים, מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מַמְשִׁיכִין חִיּוּת מִמָּקוֹר הַחַיִּים לְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה וְהַסְּכָלָה. אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב: וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

וְזֶהוּ וְאָמְרִי לָהּ מִלֵּי דִּבְרָכוֹת, זֶה בְּחִינַת הַשְּׁגַת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הָאָבוֹת שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁאוֹמְרִים לָנוּ תּוֹכָחָה וּמוּסָר שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ חֶסֶד וּמַכְנִיעִין וּמַפִּילִין הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַזִּיקֵי עָלְמָא כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִלֵּי דְּאָבוֹת וּמִלֵּי דְּנִזְקִין שֶׁהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכַנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִלֵּי דִּבְרָכוֹת, כִּי עַל יְדֵי כָּל זֶה זוֹכִין לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא חָכְמָה תַּתְּאָה שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לְהַשְּׁגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלֵּי דִּבְרָכוֹת לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל מַה שֶּׁיּוֹדְעִין וּמַשִּׂיגִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מְבָרְכִין וּמְשַׁבְּחִין שְׁמוֹ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר. כִּי זֶה עִקַּר תַּכְלִית הַהַשָּׂגָה לִזְכּוֹת לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. 'וַחֲסִידֶךָ' זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין הַמַּלְכוּת מֵהֶם וְזוֹכִין לְהַשְּׁגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד כַּנַּ"ל, הֵם דַּיְקָא יְבָרְכוּכָה, כִּי עִקַּר כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת הֵם עַל יְדֵי הַשְּׁגוֹת אֱלֹקוּת. וְכַמְבֹאָר בְּפִסּוּקִים רַבִּים בְּכָל מָקוֹם שֶׁמְּבָרֵךְ וּמְהַלֵּל אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ מִדַּבֵּר שָׁם מֵהַשָּׂגָתוֹ וִידִיעָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' וְכוּ'. וְהוֹלֵךְ וּמְבָאֵר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְסַיֵּם בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת ה' וְכוּ'. וְכֵן הַרְבֵּה. וְכַמְבֹאָר בְּתְחִלַּת הַתּוֹרָה יְמֵי חֲנֻכָּה וְכוּ' (בְּלִקּוּטֵי תְּנִינָא סִימָן ב) שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִלֵּי דִּבְרָכוֹת שֶׁהוּא הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי מִלֵּי דְּנִזְקִין עַל יְדֵי שֶׁהִכְנִיעוּ מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי

מִלֵּי דְּאָבוֹת שֶׁהֵם צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁכָּל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים קְשׁוּרִים יַחַד בְּקֶשֶׁר נִפְלָא. וְהוּא דַּיְקָא נִקְרָא חֲסִידָא עַל שֵׁם הַחֶסֶד בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד וְכוּ': שַׁיָּךְ לְהָרָאשֵׁי פְּרָקִים לְעִנְיַן פֶּסַח וּסְפִירָה:

אות לד

וְעַל כֵּן קוֹרִין בְּאֵלּוּ הַיָּמִים פָּרָשַׁת מְצֹרָע שֶׁהוּא בַּעַל לָשׁוֹן הָרַע שֶׁחָמוּר מִכָּל הָעֲוֹנוֹת מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב וְכוּ'. וְזֶהוּ, סִגְרוּ וּפִסְחוּ. עַל כֵּן שָׁם בְּפָרָשָׁה הַזֹּאת מְרֻמָּז פְּגַם קֹרַח שֶׁחָלַק עַל מֹשֶׁה שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל הַגְּרוּעַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קֵרֵחַ הוּא. וְעִקַּר פְּגָמוֹ הָיָה בְּעִנְיַן הַשְּׂעָרוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

נזיקין ה:

אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד, בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן:

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ-אֱמוּנָה' בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

כִּי הָעִקָּר הוּא אֱמוּנָה וְכוּ' וְלִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֲצָה וְכוּ'. וְלָזֶה צְרִיכִין אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה וּמְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ וְכוּ' וְכוּ'. וְעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' וְאֵלּוּ הַגֵּרִים מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל וּמַכְנִיסִין בָּהֶם גַּאֲוָה וְכוּ'. וְהַתִּקּוּן לָזֶה עַל יְדֵי הַמְּגַנֵּי אֶרֶץ שֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוֹתָם וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה' בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְעַל כֵּן אָדָם צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לִבְלִי לְהַזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ מָמוֹן יִשְׂרָאֵלִי שֶׁיָּקָר מְאֹד, אַדְרַבָּה, חוֹבָה עָלָיו לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַצִּילוֹ מֵהֶזֵּק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ. וְכֵן הוּא מְחֻיָּב לְהִשְׁתַּדֵּל לְהָשִׁיב אֲבֵדָה וְכוּ' שֶׁהוּא מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא. כִּי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל יָקָר מְאֹד, כִּי מָמוֹן וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם נִכְלָלִים בִּבְחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת הַנַּ"ל שֶׁמַּמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצְחִין הַנְּשָׁמָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְדָלוֹת הָעֲצוֹת טוֹבוֹת מִמַּעֲמַקִּים שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. נִמְצָא, שֶׁמָּמוֹן יִשְׂרָאֵלִי יָקָר מְאֹד, כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁגְּדֻלָּה עַל יְדֵי מָמוֹן וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָסוּר לְהַזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָדָם חַיָּב בְּהֶזֵּק תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּשֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַמַּזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מִתְּקוּנֵי הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל, כִּי הֵם נִמְשָׁכִין מִזֶּהֲמַת הַגֵּרִים שֶׁקָּשִׁים לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל יָדָם נִמְשָׁךְ נְאוּף בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם כָּל כֹּחַ הַמַּזִּיקִין רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כַּיָּדוּעַ שֶׁעַל יְדֵי מִקֶּרֶה בַּלַּיְלָה טָהוֹר חַס וְשָׁלוֹם, נִבְרָאִין מַזִּיקִין חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְזֶה שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסֵפֶר הָא"ב) שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת בָּאִין עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִין הַמִּקְרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, זֶה עִקַּר פְּגַם הַדַּעַת וְהַמּוֹחַ וְעַל כֵּן מִשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן גַּם כָּל הַמַּנְהִיגֵי וּמְפָרְסְמֵי שֶׁקֶר שֶׁעַל יְדָם בָּא כָּל זֶה כַּנַּ"ל הֵם נִקְרָאִים מַזִּיקֵי עָלְמָא, כִּי עַל יְדָם נִמְשָׁךְ פְּגַם הַבְּרִית שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְשֵׁנָה, כִּי מִבְּאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַמַּגְנֵי אֶרֶץ שֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוָתָם וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לְבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם וְכוּ' בְּחִינַת תְּפִלִּין מֹחִין, עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר גַּם בַּשֵּׁנָה שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, כִּי זוֹכֶה לַחֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְכוּ' וְנִצּוֹל מֵחֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁד וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמִּקְרוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן, נִמְצָא שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת דַּעְתּוֹ בְּקֶדֶשׁ עַד שֶׁיִּנָּצֵל גַּם בְּשֵׁנָה וּבְשׁוֹגֵג שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁנָה הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת. וְעַל כֵּן אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְשֵׁנָה כְּשֶׁהִזִּיק. כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת נִמְשָׁכִין מִפְּגַם הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בִּכְלַל הַמַּגְנֵי אֶרֶץ הַנַּ"ל בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה נִצּוֹל מִפְּגַם הַדַּעַת אֲפִלּוּ בְּשֵׁנָה וּבְשׁוֹגֵג וְכַנַּ"ל:

אות ג

וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִזִּיק צָרִיךְ לְשַׁלֵּם בְּעִדִּית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּשְׁנָה הַנִּזָּקִין שְׁמִין לָהֶם בְּעִדִּית. כִּי כְּשֶׁהִזִּיק שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַמַּזִּיקֵי עָלְמָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת קִלְקוּל וּפְגַם בְּתִקּוּנֵי הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהִלְכוֹת הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר) שֶׁכָּל הַפְּגָמִים הַמְבֹאָרִים שָׁם שֶׁהֵם פְּגַם נְאוּף שֶׁבָּא עַל יְדֵי פְּגַם הַגֵּרִים וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִפְגָּם הָאֱמוּנָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַיֵּן שָׁם) עַל כֵּן צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהַתְּחָלַת הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְהַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים זֶה בְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְכוּ'. כִּי עֵדֶן - עֵין לֹא רָאָתָה, בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וּכְשֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיכוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים עִקַּר הַמְשָׁכָתוֹ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁמִּשָּׁם הַתְּחָלַת הַצְמָצוּמִים עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים שָׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב וּזְהַב הָאָרֶץ הַהוּא טוֹב וְכוּ', כִּי מִשָּׁם כָּל הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה. וְזֶה בְּחִינַת עִדִּית שֶׁהַמַּזִּיקִין צְרִיכִין לְשַׁלֵּם,

כִּי נִקְרָאִים עִדִּית מִלְּשׁוֹן עֵדֶן, כִּי הַשָּׂדֶה הַטּוֹבָה נִקְרֵאת עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּגַן עֵדֶן הָאָרֶץ לְפָנָיו (יוֹאֵל ב). וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּחִירָם מֶלֶךְ צוֹר בְּעֵדֶן, גַּן אֱלֹקִים הָיִיתָ וְכוּ' (יְחֶזְקֵאל כח). וְעַל שֵׁם עֵדֶן נִקְרָאִים הַשָּׂדוֹת הַטּוֹבוֹת עִדִּית. וְזֶה בְּחִינַת הַנִּזְקִין שֶׁמִּין לָהֶם בְּעִדִּית, כִּי כְּשֶׁצְּרִיכִין לְשַׁלֵּם הַנִּזְקִין לְתַקֵּן מַה שֶּׁקִּלְקְלוּ בְּהֶזֵּקָם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן מֵרֹאשׁ וְהַתְחָלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהוּא נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַפְּרָנָסָה וְהַמָּמוֹן וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עִדִּית שֶׁשָּׁרְשָׁם בְּחִינַת עֵדֶן וְכַנַּ"ל:

אות ד

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמַּבְעֶה וְהַהֶבְעֵר. כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת בָּאִין עַל יְדֵי הַמַּזִּיקֵי עֶלְמָא שֶׁכְּלוּלִים בְּאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין וּמֵהֶם נִמְשָׁכִין תּוֹלְדוֹת רַבּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָבוֹת מִכְּלַל דְּאִיכָּא תּוֹלְדוֹת. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁכָּל הַהֶזֵּקוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַמַּזִּיקֵי עֶלְמָא כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מִפְּגַם כָּל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בִּפְגַם הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא הָעִקָּר. כִּי כָּל מְצוֹתֶיךָ אֱמוּנָה. וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְכוּ', כִּי כָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְכוּ' הֵם הַהֶפֶךְ מֵהַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם:

הַשּׁוֹר זֶה בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא הָעֵגֶל בִּבְחִינַת וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר וְכוּ':

הַבּוֹר זֶה בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן הֵפֶךְ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִין כָּל יְמֵיהֶם לַחֲתֹר הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא עַל יְדֵי פַּרְנָסָתָם וַאֲכִילָתָם הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין פַּרְנָסָה וְעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצְחִין נִשְׁמָתָם עַד שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַמַּזִּיקֵי עֶלְמָא הֵם בְּהֵפֶךְ מִזֶּה, כִּי הֵם מְשַׁקְּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן לַהֲנָאָתָם וְלִכְבוֹדָם. וְהֵם רוֹצִים לְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם מָמוֹן יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים שֶׁעַל יָדָם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בּוֹר, בְּחִינַת הַמְשַׁקְּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁנִּקְרָא בּוֹר, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, בּוֹר דָּא טְחוֹל וְכוּ' כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה צִוִּיתָ צֶדֶק (בְּסִימָן כג) כִּי הֵם בִּבְחִינַת בּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם הֵפֶךְ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין וּמַמְשִׁיכִין הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הֵם בִּבְחִינַת בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְכוּ', כִּי מֵימָיו מִן הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. אֲבָל הַמְשַׁקְּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן לַהֲנָאָתָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּזִּיקֵי עֶלְמָא, הֵם בְּחִינַת בּוֹר אֵין מַיִם

בּוֹ, כִּי אֵין בּוֹ מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה הַנַּ"ל, אַדְרַבָּא, הֵם פּוֹגְמִים בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת מַיִם אֵין בּוֹ, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת וּבִלְבּוּלֵי הָאֱמוּנָה:

וְהַמַּבָּעָה זֶה בְּחִינַת פֶּגֶם הַגֵּרִים הַנַּ"ל, כִּי הַגֵּרִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת טוֹבוֹת שֶׁהָיוּ נֶעֱלָמִים בְּזֶהֱמַת עֵשָׂו בִּבְחִינַת כִּי צַיִד בְּפִיו, כַּמּוּבָא. וּכְשֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתָם מִשָּׁם וְנַעֲשִׂין גֵּרִים זֶה בְּחִינַת אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֶּנָיו, שֶׁנִּבְעֶה וְנִגְלֶה הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהָיוּ צְפוּנִים וְנֶעֱלָמִים בְּזֶהֱמָתוֹ הַגְּדוֹלָה. אַךְ מֵאַחַר שֶׁיָּצְאוּ מִזֶּהֱמָא כְּזֹאת עַל כֵּן הֵם מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַבָּעָה בְּחִינַת אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִקְּרָא זֶה בַּגְּמָרָא לְעִנְיַן מַבָּעָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם, מַבָּעָה זֶה הַשֵּׁן. בְּחִינַת הַמַּזִּיקֵי עִלְּמָא הַנַּ"ל שֶׁהֵם הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר הַדּוֹבְרִים עָתָק עַל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים אֱמִתִּיִּים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שִׁנֵּיהֶם חֲנִית וְחִצִּים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה. בְּחִינַת שָׁרְקוּ וַיַּחַרְקוּ שֵׁן וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּיחֶזְקֵאל (קַפִּיטֶל לד) לְעִנְיַן הָרוֹעִים שֶׁל שֶׁקֶר אֶת הֶחָלָב תֹּאכֵלוּ וְכוּ' וַתִּהְיֶינָה צֹאנִי לְאָכְלָה וְכוּ'. וְכֵן בִּזְכַרְיָה יא בְּעִנְיַן רוֹעֶה אֱוִילִי שֶׁהוּא הָרוֹעֶה שֶׁל שֶׁקֶר, נֶאֱמַר שָׁם, וּבְשַׂר הַבְּרִיאָה יֹאכֵל. וְכֵן בִּשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מֵהָרוֹעִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁמְּגַנֶּה אוֹתָם שֶׁאוֹכְלִים בְּשַׂר יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְהֵם נִמְשָׁכִים מִזֶּהֱמַת הַגֵּרִים הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם בְּחִינַת מַבָּעָה זֶה הַשֵּׁן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵיךְ וְכוּ' נִבְעוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות ה

וְהַהֶבְעֵר זֶה בְּחִינַת פֶּגֶם נְאוּף בְּכַמָּה בְּחִינוֹת הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֶהֱמַת הַגֵּרִים הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה מִנְּפִילָתָהּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הֶבְעֵר, בְּחִינַת תַּבְעֶרֶת הַמְּדוּרָה שֶׁל תַּאֲוָה הַנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁכָּל הָאַרְבָּעָה אָבוֹת נִזְיקִין נִמְשָׁכִין מִפֶּגֶם הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים בְּפֶגֶם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמַר הַתַּנָּא, לֹא הֵרֵי זֶה כַּהֵרֵי זֶה וְלֹא הֵרֵי זֶה כַּהֵרֵי זֶה וְכוּ'. כִּי יֵשׁ בְּעִנְיַן הַמַּזִּיקֵי עִלְּמָא הַנַּ"ל שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר בָּהֶם וּבְתוֹלְדוֹתֵיהֶן כַּיּוֹצֵא בָּהֶן הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁדַּרְכָּן לְהַזִּיק, כִּי כֻּלָּם מַזִּיקִים לְהָעוֹלָם מְאֹד. וּכְשֶׁהַזִּיק חַב הַמַּזִּיק לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב הָאָרֶץ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת מֵיטַב הָאָרֶץ, בְּחִינַת מֵיטַב שֶׁדֵּהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עִדִּית הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַמְשִׁיךְ מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֵדֶן הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות ו

וְזֶה בְּחִינַת עִקָּם הָאסוּר שֶׁל הַמָּסוֹר שֶׁהֶחְמִירוּ בּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד שֶׁדִּינוֹ כְּמוֹ מוּמָר וְכוֹפֶר וּכְבָר מְבֹאָר מִזֶּה בַּהֲלָכָה ד הַקּוֹדֶמֶת עִנְיַן מָסוֹר עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל אַךְ עוֹד לֵאלֹקַי מִלִּין לְבָאֵר יוֹתֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל

הַמָּסוֹר שֶׁמּוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל נָעוּץ וְקָשׁוּר זֶה בָּזֶה בְּכַמָּה קְשָׁרִים, כִּי מִבֹּאָר שָׁם שֶׁעֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הִוא עַל יְדֵי שֶׁצּוֹעֲקִים מֵעֹמֶק הַלֵּב וְכוּ' עַד שֶׁחוֹתְרִים הַמַּיִם עֲמֻקִּים, שֶׁהֵם הָעֲצוּת שֶׁמַּהֵם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה וְכוּ' וְכוּ', וְלָזֶה אֵין זוֹכִים כִּי אִם עַל יְדֵי הָאִישׁ תְּבוּנוֹת וְכוּ' שֶׁהוּא מִי שֶׁמִּצַּחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בַּאֲכִילָתוֹ וּפַרְנָסָתוֹ שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֻקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְכוּ'. וְעַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְכוּ' וְאֵלּוּ הַגֵּרִים מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי מַכְנִיסִין גַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁמִּזֶּה לוֹקְחִין חֶרֶב הַגַּאֲוָה הַמְּנַהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מַכְנִיסִין תַּאֲוַת נְאוּף בָּעוֹלָם. וְהַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַמְּגֻנֵּי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַה', בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ' וְכוּ' עַד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כָּל זֶה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַחֲזֹר וּלְבָאֵר הַכֹּל פֹּה, כִּי הֵם דְּבָרִים אֲרֻכִּים וַעֲמֻקִּים מְאֹד. וּכְבָר מְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁבְּכָל עִנְיָן הַמְבֹאָר שָׁם שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְקַלְקֵל וְלִפְגֹּם. בְּכָל פְּגָם וְקִלְקוּל חוֹזֶרֶת וְנִתְקַלְקֶלֶת הָאֱמוּנָה מֵרֹאשִׁית הַתִּקּוּן, כְּגוֹן בְּמַה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶהֲמַת הַגֵּרִים מַכְנִיסִין גַּאֲוָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה מְמַלְּא מִתְקַלְקֶלֶת הָאֱמוּנָה. כִּי גַּאֲוָה בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַמִּתְגָּאֶה כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עַל יְדֵי הַגַּאֲוָה נִפְגָּם הַפַּרְנָסָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצְחִין נַפְשׁוֹ וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַחֲתֹר הָעֲצוּת שֶׁמַּהֵם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר צַחְצָחוּת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה זוֹכֶה בִּשְׁלֵמוּת רַק הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בִּשְׁלֵמוּת לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֻקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה קְדוֹשָׁה כָּזֹאת שֶׁמְּצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ עַל יָדָהּ, כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי קִרְבּוֹ אֶל הַצַּדִּיק הַזֶּה כֵּן מַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ פַּרְנָסָה קְדוֹשָׁה הַנַּ"ל. וְכֵן זוֹכֶה לְאֵיזֶה בְּחִינָה לְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ בַּאֲכִילָתוֹ וּפַרְנָסָתוֹ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְפִי עֶרְכּוֹ לַחֲתֹר וּלְגַלּוֹת עֲצוּת שֶׁמַּהֵם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

כִּי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל נִקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים מֵחֲמַת שֶׁבְּשָׁרְשָׁם הֵם מְקֻשָּׁרִים וּכְלוּלִים בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַכָּשֵׁר הוּא יָקָר מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת צַחְצָחוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל. וְאִם הָיָה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג כְּסֵדֶר כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד הָיָה נִמְשָׁךְ כָּל הָעֲשִׁירוּת וְכָל הוֹן דְּעָלְמָא לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֻקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְכָל מִי שֶׁמְּקָרֵב אֵלָיו יוֹתֵר מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ עֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה בְּרֶוַח יוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה עִקַּר הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת לְיִשְׂרָאֵל וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם הָיוּ נִזּוֹנִים מִן הַתַּמְצִית, אֲבָל מֵרִבּוּי עֲוֹנוֹתֵינוּ נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל, כִּי נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכָל

הַשָּׂפָע וְהָעֲשִׁירוּת אַף עַל פִּי שֶׁגַּם עַתָּה נִמְשָׁכֶת רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן נִתְהַפֵּךְ הַגַּלְגַּל וְנִמְשָׁכֶת הָרֹב לְהָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים, וְיִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית. וְעַל כֵּן עַתָּה רֹב הָעֲשִׁירוּת אֲצֶל הֶהָמוֹן וְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת רֻבָּם עֲנִיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹלָם נִזּוֹנִין בִּשְׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי וַחֲנִינָא בְּנִי דַּי לוֹ בְּקַב חֲרוּבִין וְכוּ', כִּי צַדִּיקֵיָּא מְהַנְיָא זְכוּתַיְהוּ אַעֲלְמָא אַדִּידְהוּ לָא. וְעַל זֶה צָעַק הַמְקוֹנֵן, נֶחֱלָתֵנוּ נֶהְפְּכָה לְזָרִים וְכוּ'. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁמַּגִּיעַ לוֹ אֵיזֶה שֶׁפַע שֶׁל פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְהַחֲזִיר וּלְהַעֲלוֹת הַפַּרְנָסָה לְמָרָא קַמָּא שֶׁהוּא הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְכָל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם. וְכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְנַהֵג בְּפַרְנָסָתוֹ וַעֲשִׁירוּתוֹ בִּקְדֻשָּׁה לִבְלִי לְהִתְגָּאוֹת בּוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּכְלַל שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וְכוּ' וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לָּךְ וְרַם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ וְכוּ'. וְאָז יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל יְדֵי פַּרְנָסָתוֹ וּלְהַהֵפֶךְ לְהֶפֶךְ. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי פְּגַם הַגָּאָוָה נִפְגָּם הַפַּרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה וּמִמֵּילָא נִפְגֶּמֶת הָאֱמוּנָה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי זֶה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל הַמִּתְגָּאֶה כְּאִלּוּ עוֹבֵד עַל זֶה כַּנַּ"ל. וְכֵן עַל יְדֵי נְאוּף נִפְגָּם הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְכֵן פְּגַם הָאֲכִילָה הוּא פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁגְּדֵלָה עַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בְּקְדֻשָּׁה וּמְעֹרֶבֶת בְּהָאֲכִילָה כֹּחַ הַשֵּׁדִים חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ מְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ בַּאֲכִילָתוֹ וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי נִפְגָּם הָאֱמוּנָה. וְכֵן עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט נִפְגָּם הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַדַּיָּן הַמְעַוֵּת אֶת הַדִּין נִקְרָא תּוֹעֵבָה וְכוּ' כְּמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁנִּסְמַךְ לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה וְכוּ' אֵצֶל שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לְךָ, לוֹמַר לְךָ, שֶׁכָּל הַמַּעֲמִיד דַּיָּן שֶׁאֵינוֹ הָגוּן כְּאִלּוּ נוֹטֵעַ אֲשֵׁרָה. וְעִקַּר הַקִּלְקוּל הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, כַּמּוּבָן בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי בְּנִיסָן שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה רָאוּי לְהִתְתַּקֵּן וְכוּ', אַךְ עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט חוֹזֵר וְנִתְקַלְקֵל וְכוּ':

וְכָל הָאֲרִיכוּת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַהֹפְכִים לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּישַׁעְיָה בְּהַפְטָרַת חָזוֹן, יְתוֹם לֹא יִשְׁפֹּטוּ וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר הַקִּינוֹת שֶׁל אֵיכָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁמֹּשֶׁה אָמַר, אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי. וִישַׁעְיָה אָמַר, אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה וְכוּ'. וְיִרְמְיָה אָמַר, אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד וְכוּ', כִּי הַכֹּל אֶחָד וְתָלוּי זֶה בָּזֶה. כִּי מֹשֶׁה אָמַר אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי לְעִנְיַן תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לוֹמַר שֶׁגַּם עָלָיו קָשֶׁה לְהַשְׁלִים בִּשְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי טָרְחֲכֶם וּמַשַּׂאֲכֶם וְרִיבְכֶם, לְעִנְיַן הַמִּשְׁפָּט. וִישַׁעְיָה רָאָה אוֹתָהּ בְּפַחֲזוּתָהּ אָמַר, אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה, עַל שֶׁכְּבָר פָּגְמוּ הַרְבֵּה בַּמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, קִרְיָה נֶאֱמָנָה מָלֵאתִי מִשְׁפָּט וְכוּ'. וְזֶהוּ, קִרְיָה נֶאֱמָנָה מָלֵאתִי מִשְׁפָּט. כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט

נִמְשָׁךְ זְנוּת וְנֹאוּף כַּנַּ"ל. וְיִרְמְיָה רָאָה אוֹתָהּ בְּחָרְבָּנָהּ וְאָמַר, אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַחָרְבָּן הָיָה עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹפְלִין אַהֲבוֹת הַנְּפוּלִין וְנִמְשָׁךְ תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִתְקַלְקֵל כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרָם הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מְסַיֵּם שָׁם שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּלּוּיָה בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְכוּ'. וְזֶהוּ צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה. כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי בַּעֲלֵי צְדָקָה הָאֲמִתִּיִּים שֶׁזּוֹכִין לִתֵּן צְדָקָה לְמָקוֹם הַצָּרִיךְ, לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם הָעוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁמֵּהֶם כָּל שֹׂרֶשׁ שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת. רַק שֶׁמֵּחֲמַת בְּחִינַת גַּלְגַּל הַחוֹזֵר בְּחִינַת הַטִּקְלָא וְכוּ' שֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת בְּעֵת הַחֶרְבָּן נִתְהַפֵּךְ הַשֶּׁפַע וְכוּ' עַד שֶׁהִגִּיעַ לְמִי שֶׁהִגִּיעַ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַחֲזִיר הַשֶּׁפַע לְמָרָא קַמָּא כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן פְּגַם הַמִּשְׁפָּט עָצוּם מְאֹד וְעַל יְדֵי זֶה כָּל הַחָרְבָּן, כִּי כְּשֶׁפּוֹגֵם בַּמִּשְׁפָּט וּמַטֶּה הַדִּין וּמַחֲזִיק יְדֵי הָעוֹשֶׂה עָוֶל שֶׁמְּכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ וְעוֹשֵׁק מָמוֹנוֹ וּפַרְנָסָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא כַּדִּין נִמְצָא שֶׁהוּא פּוֹגֵם בְּמָמוֹן וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּשָׂרְשׁוֹ הוּא קָדוֹשׁ מְאֹד וְכָל הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֶה. וְהַדַּיָּן הַמְעַוֵּת אֶת הַדִּין פּוֹגֵם בָּזֶה הַרְבֵּה, כִּי בְּוַדַּאי עַל יְדֵי מָמוֹן שֶׁל אִסּוּר שֶׁלּוֹקֵחַ אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא כַּדִּין בְּוַדַּאי עַל יְדֵי מָמוֹן כָּזֶה אֵין מַמְשִׁיכִין אֱמוּנָה, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי מָמוֹן כָּזֶה נִפְגָּמֶת הָאֱמוּנָה מְאֹד. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

הַמְכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ נֶחְשָׁב כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. וְעַל כֵּן פְּגַם הַמִּשְׁפָּט עָצוּם מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר פְּגַם הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל:

אות ז

וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ עִצֹּם פְּגַם הַמָּסוֹר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיַד עַכּוּ"ם וּמוֹסֵר אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַכָּשֵׁר בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם, כִּי הוּא פּוֹגֵם בְּכָל הַנַּ"ל בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים שֶׁעַל יְדֵי מָמוֹנָם נִמְשָׁךְ הָאֱמוּנָה וְהוּא מוֹסְרָם בְּיַד הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה (וְכַמְבֹאָר מִזֶּה לְעֵיל בְּאוֹת ד). וְהָעִקָּר הוּא פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁמּוֹסֵר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁפְּטֵי הָעַכּוּ"ם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ עָנְשׁוֹ שֶׁפָּסְקוּ לוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמּוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי עִקַּר פְּגַם הַמִּשְׁפָּט נִמְשָׁךְ מִמַּה שֶׁמַּעֲלִין טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֶל הַמֹּחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּמִין הַתְּפִלִּין וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַמָּסוּר שֶׁהַפְּגָם שֶׁלּוֹ מַגִּיעַ לְשָׁם בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט מְאֹד, עַל כֵּן הוּא נוֹפֵל אֶל הַקְּלִפָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁאָסוּר לְהַעֲלוֹתָהּ, רַק צְרִיכִין לְהוֹרִידָהּ בִּבְחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּעֵשָׂו:

אִם תַּגְבִּיהַּ כַּנָּשֶׁר וְכוּ' מִשָּׁם אוֹרִידְךָ. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי מִשְׁפָּטוֹ שֶׁל הַמָּסוֹר חָרוּץ, 'מוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין', כְּדֵי לְתַקֵּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁפָּגַם בּוֹ הַמָּסוֹר בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁיּוֹרִידוּ אוֹתוֹ וְלֹא יַעֲלֶה עוֹד כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל הַמִּשְׁפָּט בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי נָפַל לְבְחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁכָּל קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אוֹתָם חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהוֹרִיד אוֹתוֹ וְלֹא יַעֲלֶה עוֹד כְּדֵי לְתַקֵּן הַמִּשְׁפָּט:

אות ח

וְזֶה פְּגַם דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁפָּגְמוּ בַּמִּשְׁפָּט נֶגֶד מֹשֶׁה וְאָמְרוּ, מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ וְכוּ'. וּמָסְרוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הֲלָהָרֵגֵנִי אַתָּה אֹמֵר כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהֵם הִלְשִׁינוּ עָלָיו. וְאַחַר כָּךְ חָלְקוּ עָלָיו בַּעֲדַת קֹרַח וְרָצוּ לְהַפֵּךְ הַמִּשְׁפָּט שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן הָיָה עָנְשָׁם וְיָרְדוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאוֹלָה בְּחִינַת מוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט לְהוֹרִיד וְלֹא לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהֵם נָפְלוּ לְשָׁם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן יִהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְכוּ'. וּכְתִיב, מִשְׁפָּטְךָ לְמֶלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ וְכוּ'. וְאָז יְקֵיָם, צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְכוּ' וְכַנַּ"ל בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

אות ט

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּמָקוֹמוֹ בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי זֶה עִקַּר יְגִיעַת הָעֲבוֹדָה שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵחֲמַת שֶׁאָז צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהַבּוֹרֵא עוֹלָם, עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְלִיכִין אוֹתוֹ עָלֵינוּ, כִּי אָנוּ מְגַלִּין בִּתְפִלָּתֵנוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָעוֹלָם וְהוּא מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וּכְשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם לְצַעֵק מֵעֹמֶק הַלֵּב בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹהֲגִים לוֹמַר מִזְמוֹר מִמַּעֲמַקִּים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּכְשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לִזָּהֵר תֵּכֶף שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ הַגֵּרִים אוֹתָנוּ וְכוּ' וְעַל כֵּן צְרִיכִין תֵּכֶף לְבְחִינַת כֹּחַ קְדֻשַּׁת הַמָּגֵנִּי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לְבְחִינַת פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ, בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ'. וּצְרִיכִין שִׂמְחָה לְחַזֵּק כֹּחַ הַמַּלְאָךְ שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ הַמַּאֲכָלִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּשִׂמְךָ יָגִילוּן כָּל הַיּוֹם הַנֶּאֱמַר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעִקַּר הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּגָרְשִׁין בְּחִינַת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל מֵהַמֹּחַ וְכוּ' וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כַּמְבֹאָר לַמְעַיֵּן שָׁם. וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הוּא יוֹם הַמִּשְׁפָּט, כִּי אָז ה' יִתְבָּרַךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מִשְׁפָּט. וְאָנוּ צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצִיא כְּאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ וְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט קָשֶׁה מְאֹד וְהוּא עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה וְדַקָּה מְאֹד, כִּי צְרִיכִין דַּיְקָא לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם

דִּקְדֵּשָׁה וְאַף עַל פִּי כֵן יְגָרֵשׁ בְּחִינַת טִפַּת עַשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט. עַל כֵּן צְרִיכִין לִסְמֹךְ רַק עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַיּוֹדְעִים לַעֲסֹק בָּזֶה כָּרָאוּי וַאֲנַחְנוּ בַּעֲנִיּוּתֵנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲשֶׂה רַק מַה שֶּׁאָנוּ יְכוֹלִים לִינֹק וְלִשְׁאֹב מִתּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה אָנוּ מְחֻיָּבִים לַחֲתֹר וּלְהִתְיַגֵּעַ וְלִמְצֹא מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לָנוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד:

וְהִנֵּה מִבֹּאָר שָׁם שֶׁגַּם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְהַנִּשְׂגָּב מְאֹד גַּם הוּא אֵינוֹ זוֹכֶה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כִּי אִם עַל יְדֵי תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת שֶׁמַּשְׁלִיךְ כָּל חָכְמָתוֹ וּמַשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לְתוֹךְ רֶפֶשׁ וְטִיט בְּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלָיו וּמְגַלֶּה לוֹ סוֹד דַּרְכֵי ה' בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וּמִבֹּאָר שָׁם שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק יָכוֹל לְהַעֲלוֹת אֶת הַמִּשְׁפָּט מֵעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת שֶׁנִּפַּל לְשָׁם בִּבְחִינַת מִשְׁפָּטֶךָ תְּהוֹם רַבָּה וּמִשָּׁם הוּא מַעֲלֶה אוֹתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַיֵּטֵב. נִמְצָא שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא עַל יְדֵי תְּמִימוּת וְזֶה אָנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְיֵלֵךְ בָּזֶה כָּל יָמָיו לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ הוּא זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל יְדֵי זֶה גַּם אָנוּ זוֹכִים בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי הַצַּדִּיק הַנַּ"ל בְּתֹקֶף קְדֻשָּׁתוֹ וְחָכְמָתוֹ הַנִּשְׂגָּבָה הוּא מְסַלֵּק הַכֹּל וּמִתְנַהֵג עַצְמוֹ בִּתְמִימוּת וּמַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ כָּל מֵינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט בְּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הָרֶפֶשׁ וְהַטִּיט שֶׁמַּשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לְשָׁם בְּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ הוּא מַה שֶּׁמּוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ וּמַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ בְּעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת שֶׁהֵם מְקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים וְהַמְלֻכְלָכִים מְאֹד שֶׁל אֵלּוּ שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם וְתַאֲוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת נְפִילַת הַמִּשְׁפָּט עַד הַתְּהוֹם. וְהַצַּדִּיק בְּגֹדֶל רַחֲמָנוּתוֹ עַל צַעַר הַשְּׁכִינָה וְיִשְׂרָאֵל הוּא מַשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לְשָׁם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת מִשָּׁם מֵעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת תַּחְתִּיּוֹת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת רֶפֶשׁ וְטִיט שֶׁמַּשְׁלִיךְ הַצַּדִּיק עַצְמוֹ לְשָׁם בְּשְׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד וְרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים וְאֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָן וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא יוֹדֵעַ גֹּדֶל תִּשׁוּקַת ה' יִתְבָּרַךְ לָזֶה לְהַחֲזִיר אֵלָיו נִדָּחָיו עַל כֵּן הוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּשְׁבִילוֹ וּמַשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לִמְקוֹמוֹת נְמוּכִים כָּאֵלֶּה. כִּי זֶה עִקַּר הַנַּחַת רוּחַ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וַאֲנִי יָדַי מְלֻכְלָכֶת וְכוּ', כַּמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד שֶׁרוֹצֶה לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְרוֹצֶה לְעָלוֹת מַעֲמָק נְפִילָתוֹ כָּל תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי תְּמִימוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְדַבֵּק עַצְמוֹ וּלְהִכָּלֵל בְּהַצַּדִּיק בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם אֲפִלּוּ בְּעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת, כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת תֹּם וּמִתַּמֵּם עִם תְּמִימִים שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְדַרְכֵי הַתְּמִימוּת אַף אִם נָפַל בְּתַאֲוֹתָיו לִתְהוֹמוֹת כְּמוֹ שֶׁנָּפַל יָכוֹל לְהִכָּלֵל בִּתְמִימוּת הַצַּדִּיק שֶׁהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְשָׁם וְיָכוֹל לַעֲלוֹת וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה:

אות י

כִּי עִקַּר תִּקּוּן כָּל אָדָם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת עַל כָּל דָּבָר וְכָל הַפְּנִמִים חַס וְשָׁלוֹם, הֵם בְּחִינַת קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג כְּמִשְׁפַּט הַתּוֹרָה. וְעִקַּר קִלְקוּלוֹ עַל יְדֵי חָכְמוֹת רָעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנִּדְמֶה לְכָל אֶחָד כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ מִתְנַהֵג עִמּוֹ בַּמִּשְׁפָּט הַיָּשָׁר וְהַצֶּדֶק כְּאִלּוּ אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן כְּפִי מַה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמּוֹ. כִּי רֹב הָעוֹלָם צוֹעֲקִים שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה. נִמְצָא לְפִי דַּעְתָּם חַס וְשָׁלוֹם, ה' יִתְבָּרַךְ מְעַוֵּת הַמִּשְׁפָּט נֶגְדָּם שֶׁרוֹצֶה שֶׁיַּעֲשׂוּ מַה שֶּׁאֵין בְּכֹחָם לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בְּחֶסְרוֹן פַּרְנָסָה כְּזֹאת, אֲבָל הָאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵינוֹ כֵן. כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַאֲמִין כִּי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וּבְוַדַּאי אֵינוֹ בָּא בְּטָרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ מֵהָאָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה מַה שֶּׁאֵין בְּיכָלְתּוֹ. וּבְוַדַּאי הוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל זֶה הָאָדָם שֶׁיִּחָטֵף עִתִּים לְתוֹרָה וַעֲבוֹדָה מִתּוֹךְ דַּחֲקוּת הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹנִי וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם. כִּי בֶּאֱמֶת הָאָדָם לֹא בָּא לָעוֹלָם כִּי אִם בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַבֵּל שְׂכָרוֹ בְּמִשְׁפָּט וְלֹא יֹאכַל נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְזֶה כָּל מַעֲלָתוֹ עַל כָּל הַמַּלְאָכִים, עַל כֵּן צְרִיכִים לְהַאֲמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי יָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וְאֵינוֹ מְנַסֶּה שׁוּם אָדָם בְּמַה שֶּׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלְּפִי שִׂכְלוֹ קָשֶׁה לוֹ לַעֲמֹד בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ וּלְהַאֲמִין כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וּמִשְׁפָּטָיו וּבְוַדַּאי הוּא צָרִיךְ לַעֲבֹר בְּזֶה הָעוֹלָם בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמּוֹ בַּעֲשִׁירוּת אוֹ בַּעֲנִיּוּת אוֹ בְּהִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹת וְהָרַעְיוֹנִים וְכוּ' וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הִלֵּל מְחַיֵּב עֲנִיִּים, יוֹסֵף מְחַיֵּב הָרְשָׁעִים, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חַרְסוֹם מְחַיֵּב הָעֲשִׁירִים. וּבָזֶה כְּלוּלִים כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵין עָנִי מֵהִלֵּל וְאֵין הִתְגַּבְּרוּת וְהִתְגַּבְּרוּת כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק וְכֵן אֵין עָשִׁיר כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חַרְסוֹם. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי תְּמִימוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק מְקַשֵּׁר אוֹתוֹ לְדַרְכֵי תְּמִימוּתוֹ וּמַעֲלֵהוּ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם. וְאִם אַף עַל פִּי כֵן יִצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר, צָרִיךְ בְּדַרְכֵי הַתְּמִימוּת לְצָעֵק מִמַּעֲמַקִּים וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה נְעוּצָה סוֹפָהּ בִּתְחִלָּתָהּ וּתְחִלָּתָהּ בְּסוֹפָהּ וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר לְכָל אֶחָד כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ שִׂכְלוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לַעֲלוֹת:

אות יא

וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לָזֶה לִמּוּד גָּדוֹל לְהִתְאַבֵּק בַּעֲפַר רַגְלֵי הַתְּמִימִים וְהַכְּשֵׁרִים בְּלִבּוֹתָם וּלְהִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לִהְיוֹת נִכְלָל בִּבְחִינַת הַיְשִׁיבָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק בַּלִּמּוּד

הָאֱמִתִּי שֶׁל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה הָעִקָּר לְהַכְנִיס אֱמוּנָה בָּעוֹלָם וּלְהוֹצִיא אֶת כָּל אֶחָד מִמְּקוֹמוֹת הַמְּגֻנִּים שֶׁנִּפַּל לְשָׁם. כִּי יֵשׁ בָּזֶה הֲלָכוֹת רַבּוֹת וַעֲמֻקּוֹת וְכָל זֶה מְרֻמָּז בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב שָׁם וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי עִם תַּלְמִידִים שֶׁנִּקְרָא יְשִׁיבָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו צָרִיךְ לֵילֵךְ עַל יָדָיו וְעַל רַגְלָיו לְבַקֵּשׁ יְשִׁיבָה אֲמִתִּית כָּזֹאת שֶׁיּוּכַל לִזְכּוֹת עַל יָדָהּ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּלְקִיּוּם הַתּוֹרָה לְבַל יֹאבַד בְּתוֹךְ הַהִתְהוֹמוֹת תַּחְתִּיּוֹת שֶׁנִּפַּל לְשָׁם כַּאֲשֶׁר הוּא יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ כִּי מִימוֹת אֲבוֹתֵינוּ לֹא פָּסְקָה יְשִׁיבָה מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אֹהָלִים בְּתוֹךְ הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר לִלְמֹד שָׁם דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת בֶּאֱמֶת לִהְיוֹת אִישׁ תָּם וְעַל כֵּן זָכָה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ, בְּחִינַת מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב:

אות יב

וְזֶה בְּחִינַת חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ ה' אֲזַמְּרָה, דְּהַיְנוּ לְהַאֲמִין שֶׁצַּדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו בֵּין כְּשֶׁמִּתְנַהֵג עִמּוֹ בְּחֶסֶד בֵּין בְּמִשְׁפָּט וְדִין חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְלָשִׁיר וּלְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל הַכֹּל, זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי אַשְׁכִּילָה בְּדֶרֶךְ תְּמִים מָתַי תָּבוֹא אֵלַי, דְּהַיְנוּ תְּמִימוּת הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי, שֶׁבְּקֶרֶב בֵּיתִי, בֵּינִי לְבֵין עַצְמִי אֲיַשֵּׁב עַצְמִי הֵיטֵב וְאֵלֵךְ בְּתָם לְבָבִי לְהִסְתַּכֵּל בֶּאֱמֶת לְמִי לְקָרֵב אֶת עַצְמִי אִם לְמוֹשַׁב לֵצִים חַס וְשָׁלוֹם, אִם לְחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל וְכוּ', אִם לְתְמִימִים וִירֵאִים וּכְשֵׁרִים וְכוּ'. וְזֶהוּ, לֹא אָשִׁית לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר בְּלִיָּעַל עֲשֹׂה סֵטִים שָׂנֵאתִי וְכוּ' עַד: גְּבַהּ עֵינַיִם וּרְחַב לֵבָב אֹתוֹ לֹא אוּכָל. כִּי צְרִיכִין לְבַטֵּל הַגַּאוּת שֶׁמְּשָׁם בְּחִינַת עֲשֹׂה סֵטִים, בְּחִינַת תַּאֲוַת נאוּף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי וְכַנַּ"ל.

וְזֶהוּ:לֹא יֵשֵׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה. בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁצְּרִיכִין לְגָרְשָׁם מֵהַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה:

אות יג

וְזֶהוּ, "אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ" בְּחִינַת יוֹשְׁבֵי יְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַנַּ"ל. "עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה". כִּי הֵם יִזְכּוּ בְּוַדַּאי לִתְהִלָּה וְהַלֵּל תָּמִיד, כִּי שָׁם עוֹסְקִין בְּתִקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ, אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם, כִּי כָּל זֶה מְקַבְּלִין מִלְּמוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה לִהְיוֹת עֹז וְחָזָק בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כִּי הֵם בְּקִיאִים בַּהֲלָכָה מְאֹד בְּחִינַת בָּקִי בְּעֵיל בָּקִי בְּנִפְיק וְכוּ'. וְזֶהוּ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם. בְּחִינַת קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ. שֶׁאָפְלוּ בְּמִדְבַּר נָחָשׁ

שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן גַּם שָׁם שׁוֹמְעִין קוֹל הַקּוֹרֵא פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' לְיַשֵּׁר בָּעֲרָבָה וְחִשֵּׁךְ מִסִּלָּה לֵאלֹקֵינוּ בְּחִינַת מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם שֶׁמְּלַמְּדִים אוֹתָם שֶׁיִּהְיֶה מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ מִמִּדְבָּר וּמִתְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ וְכוּ'. וְזֶהוּ, עִבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ. שֶׁאוֹתָן שֶׁעָבְרוּ וְנָפְלוּ בְּעֵמֶק הַבָּכָא שֶׁנָּבוֹכוּ עַל יְדֵי תַּאֲוֹתֵיהֶן מְאֹד וְנָפְלוּ לְעִמְקֵי תְּהוֹמוֹת תַּחְתִּיּוֹת. גַּם מִשָּׁם יִצְעָקוּ מִמַּעֲמַקִּים לַה' יִתְבָּרַךְ. עַד אֲשֶׁר מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ, שֶׁיַּחְתְּרוּ גַּם מִשָּׁם הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֵצָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַעְיַן הַיְשׁוּעָה לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּתְחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, גַּם בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה. 'בְּרָכוֹת' בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת. 'יַעְטֶה' בְּחִינַת לְבוּשִׁים קְדוֹשִׁים שֶׁנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת הָאֱמוּנָה בְּחִינַת לָבֵשׁ ה' עֹז הִתְאַזָּר וְכוּ', כַּמּוּבָא שָׁם. 'מוֹרֶה' בְּחִינַת הַמּוֹרֶה דֶּרֶךְ שֶׁהוּא הָרַבִּי שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה.

וְזֶהוּ:יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה צְרִיכִין כַּמָּה מִלְחָמוֹת אַחַר כָּךְ לְהַעֲלוֹת מֵהֶחְתִּים לְפִתּוּחֵי חוֹתָם וְכוּ' עַד תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְזֶהוּ, יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל, שֶׁיֵּלְכוּ מִמִּלְחָמָה לְמִלְחָמָה עַד שֶׁיִּזְכּוּ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה בְּחִינַת צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל יֵרָאֶה אֵל אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן. שֶׁיֵּלְכוּ מִמִּלְחָמָה לְמִלְחָמָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁיֵּלְכוּ לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁזֶּה עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן בְּחִינַת יֵרָאֶה אֵל אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן שֶׁשָּׁם כָּל תִּקֵּן הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט וְקָמְתָּ וְעָלִיתָ וְכוּ'. כִּי שָׁם נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת פְּלָאוֹת הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁמְּגַלִּין הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָיָה נִפְלָא וְנֶעְלָם בְּחִינַת כִּי יִפָּלֵא וְכוּ':

אות יד

וְזֶה כָּל הַמִּלְחָמָה שֶׁלּוֹחֲמִין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַתִּקּוּנִים שֶׁאָז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְהִנֵּה עֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ וְכוּ'. וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה כִּי צְרִיכִין תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְלָזֶה צְרִיכִין לְגָרֵשׁ בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמּוֹסְרִים וְהַחוֹלְקִים הַגְּדוֹלִים בְּחִינַת דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁצְּרִיכִים לְהוֹרִידָם מְאֹד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, מֶלֶךְ אֶבְיוֹן בָּלָה וְרָזֹ שַׁחַת וְכוּ', כִּי בֶּאֱמֶת אָנוּ עוֹסְקִין אָז לְהַעֲלוֹת כֻּלָּם לַה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף וְכוּ'. אֲבָל בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל צְרִיכִין לְגָרֵשׁ וּלְהוֹרִיד לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת ה' מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גּוֹיִם מֵאַרְצוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כִּשְׁמֹחַ כָּל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים, אָז שְׂמָמָה אֶעֱשֶׂה לָךְ (יְחֶזְקֵאל לה), כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י:

כִּשְׁמֹחַ כָּל הָאָרֶץ, כְּשֶׁיְּקַיְּמִים, ה' מָלַךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים, אָז שְׂמָמָה אֶעֱשֶׂה לָךְ, כִּי הַכֹּל צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת רַק בְּחִינַת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל צְרִיכִין לְהוֹרִיד וְלֹא לְהַעֲלוֹת. וּכְמוֹ

שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁגַּם אֱדוֹם יִרְצֶה לְהָבִיא תְּשׁוּרָה וְכוּ'. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִשְׁפָּטֶךָ לְמֶלֶךְ תֵּן וְכוּ'. וְכֵן מְבֹאָר בְּעוֹבַדְיָה, וְאִם בֵּין כּוֹכְבִים שִׂים קִנְּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ שֶׁעוֹסְקִין בּוֹ בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּבִרְכַּת מַלְכֻיּוֹת שֶׁאָז אָנוּ מִתְפָּאֲרִין בְּנֹעַם חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְלִיכוֹ עָלֵינוּ וְאָז מַתְחִילִין עִקַּר הַשֶּׁבַח מַה שֶּׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וַאֲנַחְנוּ וְכוּ'. וּבָזֶה מְגֹרְשִׁין בְּחִינַת טִפֵּת עָשׂוּ וְיִשְׂמָעֵאל בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי הוּא עִקַּר תִּקֻּף זֶהֱמַת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל בְּחִינַת מִשְׁפָּט מְעֻקָּל, בְּחִינַת קַלְקוּל הַמִּשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר גֵּרְשׁוּ אוֹתָם אָז אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ, וְעַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ וְכוּ' לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים וְכוּ' לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל וְכוּ', כִּי אָז דַּיְקָא כְּשֶׁמְּגֹרְשִׁין בְּחִינַת טִפֵּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל יְכוֹלִים אַחַר כָּךְ לְהַעֲלוֹת הַכֹּל אֶל הַמּוֹחַ וּלְתַקֵּן כֻּלָּם שֶׁכָּל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁצְּרִיכִין לְקָרְבָם וְכַנַּ"ל:

אות טו

וְעַיֵּן בִּנְדָרִים דַּף לב מִגְּדֹל מַעֲלַת הַתְּמִימוּת וְזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם:

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַמַּתְמִים אֶת עַצְמוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְתַמֵּם עִמּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם. רַבִּי אוֹשַׁעְיָא אוֹמֵר, כָּל הַמַּתְמִים אֶת עַצְמוֹ שָׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר:

הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. וּכְתִיב, וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁאָמְרוּ בְּסָמוּךְ מִגֹּדֶל פְּגָם וְקַלְקוּל שֶׁל הַהֶפֶךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, כָּל הַמְנַחֵשׁ לוֹ נַחַשׁ וְכוּ'. כָּל אָדָם שֶׁאֵינוֹ מְנַחֵשׁ מַכְנִיסִין אוֹתוֹ לַמְּחִצָּה שֶׁאֲפִלּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אֵינָם יְכוֹלִים לְכַנֵּס לָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר:

כִּי לֹא נַחַשׁ וְכוּ' כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל. וְזֶהוּ, כָּל הַמַּתְמִים עַצְמוֹ שָׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיִיתָ וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי תְּמִימוּת הַנַּ"ל זוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְקָרֵב רְחוֹקִים, כִּי זוֹכִין לְגָרֵשׁ טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאל שֶׁזֶּה הָיָה עֲבוֹדַת אַבְרָהָם וְכָל הָאָבוֹת. וְאָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לְקָרֵב הָרְחוֹקִים הָרְאוּיִים וּלְהַעֲלוֹתָם לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עִנְיָן זֶה מִפָּסוּק וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְרַבּוּ גֵּרִים עַל יָדוֹ, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי תְּמִימוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט זוֹכֶה לָזֶה וְכַנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב. וְזֶהוּ, שָׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה. אַךְ הַרְבֵּה אוֹבְדִים שָׁעָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לְהַצְלִיחַ בָּהּ בְּנַשְׂמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת עַל יְדֵי חָכְמָתָם שֶׁל הֶבֶל עַל יְדֵי שֶׁדּוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה

שָׁעָה דּוֹחֶקֶת לוֹ. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם וְכוּ' וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. וּמֵאַחַר שֶׁהוּא עִקֵּשׁ וְרוֹצֶה לְהִתְעַקֵּשׁ שֶׁיְּמַלֵּא לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ תֵּכֶף חֶפְצוֹ וּכְשֶׁאֵין לוֹ מָה שֶׁחָפֵץ הוּא אוֹמֵר שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּזֶה הָאֹפֶן לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, נִמְצָא שֶׁהוּא עִקֵּשׁ וּמְהַרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, ה' יִתְבָּרַךְ בָּא בִּטְרוּנְיָא עִמּוֹ שֶׁלֹּא בְּמִשְׁפָּט יָשָׁר וַאֲזַי גַּם ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפַּתֵּל עִמּוֹ וְהַשָּׁעָה דּוֹחַקְתּוֹ. אֲבָל הַהוֹלֵךְ בְּתָמִימוּת בֶּאֱמֶת וּמַאֲמִין בֶּאֱמֶת כִּי בְּוַדַּאי צַדִּיק וְיָשָׁר ה' וּמַה שֶּׁסּוֹבֵל יִסּוּרִין וְדַחֲקוּת הַפְּרָנָסָה חַס וְשָׁלוֹם, וְכַיּוֹצֵא הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַשָּׁעָה טוֹבָה שֶׁלּוֹ וּמְקַיֵּם טוֹב וְיַחִיל וְדוּמָם וּתְשׁוּעַת ה', כִּי לִפְעָמִים אֵין ה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לוֹ צְרָכֵי יְשׁוּעָתוֹ תֵּכֶף עַד שֶׁיְּרַבֶּה בִּתְפִלָּה עַל זֶה, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְגַם בַּתְּפִלָּה אָסוּר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּהֶלְכוֹת גְּזֵלָה הֲלָכָה ה), וְלִפְעָמִים מִטַּעַם אַחֵר. עַל כֵּן צָרִיךְ לֵילֵךְ בְּתָמִימוּת וּלְהַאֲמִין בְּיֹשֶׁר מִשְׁפָּטָיו וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד עַל כָּל דָּבָר וְאָז בְּוַדַּאי הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ כִּי בְּוַדַּאי יַגִּיעַ הַשָּׁעָה שֶׁל יְשׁוּעָתוֹ, כִּי אֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה, כִּי עִקַּר הַיְשׁוּעָה עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי תְּמִימוּת דַּיְקָא וְכַנַּ"ל:

וְעַיֵּן בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ עַל מַאֲמַר הַנַּ"ל, כָּל הַמְנַחֵשׁ 'לוֹ' נַחַשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב. וְהָא בְּלָמֶד אֶלֶף כְּתִיב, אֶלָּא מְשׁוּם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, לוֹ נַחַשׁ מָאן דְּקָפִיד קַפְּדִין בַּהֲדֵהּ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. דִּבְמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד מוֹדְדִין לֵהּ וְלֹא נָפִיק מִקְּרָא, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּפֵרוּשׁוֹ ז"ל דָּחוּק מְאֹד כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי אַחַר כָּךְ שֶׁגַּם הַמַּהַרְשָׁ"א הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְכָתַב שֶׁאֵין נִרְאֶה בְּעֵינָיו לְפָרֵשׁ שֶׁחָזַר בּוֹ מִקְּרָא דְּמֵימְרֵי כִּי לֹא נַחַשׁ וְגוֹ', אַךְ הַפֵּרוּשׁ הוּא בְּסִגְנוֹן זֶה אֶלָּא מְשׁוּם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי בַּקְּרָא כְּתִיב, כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב בְּאֶלֶף כְּמוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת שֶׁאֵין נְחוּשִׁים וּקְסָמִים שׁוֹלְטִין בְּיַעֲקֹב, כִּי הֵם תְּמִימִים עִם ה' וְה' יִתְבָּרַךְ מִתַּמֵּם עִמָּם וְכַנַּ"ל. אַךְ מִי שֶׁהוּא עִקֵּשׁ וּמִתְנַהֵג בִּנְחוּשִׁים אָזַי מִתְפָּרֵשׁ אֵלָיו הַמִּקְרָא כְּאִלּוּ הָיָה נִכְתָּב בָּוָא"ו לוֹ נַחַשׁ, כִּי עִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּעַצְמוֹ, בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד מוֹדְדִין לוֹ, כִּי דִּבְרֵי תוֹרָה מִתְפָּרְשִׁין לְכָל אֶחָד לְפִי דַּרְכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. וְהוּא כְּעֵין שֶׁמָּצִינוּ שֶׁלִּפְעָמִים כְּתִיב לֹא בְּאֵל"ף וְקָרִינַן לוֹ בָּוָא"ו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: אֲשֶׁר לֹא חוֹמָה וְקָרִינַן בָּוָא"ו וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁמִּי שֶׁהוֹלֵךְ בְּנְחוּשִׁים מִתְפָּרֵשׁ אֶצְלוֹ הַמִּקְרָא לוֹ נַחַשׁ כְּאִלּוּ כְּתִיב בָּוָא"ו. וְעֵין בַּמַּהַרְשָׁ"א שֶׁפֵּרֵשׁ מֵעֵין זֶה וְכֵן מְבֹאָר בַּגְּמָרָא (בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק ה דַּף כז) שֶׁתֹּבֶת לֹא אֶפְלוּ כְּשֶׁכְּתוּבָה בְּאֶלֶף יְכוֹלִין לְפָרְשָׁהּ כְּאִלּוּ כְּתִיב בָּוָא"ו. וְכֵן לְהֵפֶךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, הֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אָיָחֵל וְכוּ'. וְנֶחֱזֵי הַאי לָא הֲכֵי כְּתִיב אִי בְּלָמֶ"ד אָלֶ"ף וְכוּ'. וּמַסִּיק שָׁם אֶלָּא מַשְׁמַע

הָכִי וּמַשְׁמַע הָכִי, עַיֵּן שָׁם. וּבְפֵרוּשׁ רַשִׁ"י נִמְצָא מְבֹאָר שָׁם שֶׁאֵין הַדָּבָר מֻכְרָע, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מִתְפָּרֵשׁ הֵיטֵב מַאֲמָר הַנַּ"ל אֶלָּא מִשּׁוּם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. שֶׁכְּשֶׁהוֹלֵךְ אַחַר נְחוּשִׁים וְתַחְבּוּלוֹת מִתְפָּרֵשׁ אֶצְלוֹ כִּי לוֹ נַחַשׁ כְּאִלּוּ כָּתוּב בְּוָא"ו וְכַנַּ"ל:

אות טז

וְזֶהוּ, הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ בְּחִינַת תְּמִימוּת. וְזֶהוּ, כִּי כָּל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט. כִּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּמִימוּת, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם מִתְנַהֵג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג בִּתְמִימוּת עָלָיו נֶאֱמַר מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם תֵּכֶף אַחַר מִקְרָא זֶה, שִׁחֵת לוֹ לֹא. שֶׁשִּׁחֵת וְקִלְקֵל וְהֶפֵךְ מִלֹּא בְּאָלֶ"ף לְלוֹ בְּוָא"ו. כִּי מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּכָלַל יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב הֶפֵךְ עַל עַצְמוֹ הַגַּלְגַּל שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי לוֹ נַחַשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ, בָּנָיו מוּמָם. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, בָּנָיו הָיוּ וְהִשְׁחָתָה שֶׁהִשְׁחִיתוּ הוּא מוּמָם, הַיְנוּ כִּי זֶה שֶׁהוֹלֵךְ בִּתְמִימוּת הוּא עִקַּר הַבֵּן הֶחָבִיב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְזֶה שֶׁצּוֹעֵק עַל הַהוֹפְכִים אֲרָחוֹת יֹשֶׁר וְאֵינָם מַאֲמִינִים כָּרָאוּי בִּשְׁלֵמוּת בְּצִדְקַת הַמִּשְׁפָּט שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְהוֹלְכִים אַחַר נְחוּשִׁים וּסְבָרוֹת רָבוֹת 'בָּנָיו הָיוּ', כִּי אִם הָיוּ הוֹלְכִים בִּתְמִימוּת הָיוּ נִקְרָאִים בָּנִים לַמָּקוֹם. וְהַשְׁחָתָה שֶׁהִשְׁחִיתוּ הַ"לֹּא נַחַשׁ" עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְ"לוֹ נַחַשׁ", הוּא מוּמָם, כִּי הֶפֶךְ תְּמִימוּת הוּא בַּעַל מוּם, כִּי תְּמִימוּת לְשׁוֹן שְׁלֵמוּת וְהַמּוּם הוּא חִסָּרוֹן. וְזֶהוּ דּוֹר עִקֵּשׁ וּפִתַלְתֹּל בְּחִינַת עִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל הֵפֶךְ עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם שֶׁאָז נִקְרָא בֵּן וְתָמִים בִּשְׁלֵמוּת בְּלִי מוּם וְכַנַּ"ל:

אות יז

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה סְפָרִים נִפְתָּחִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, צַדִּיקִים נִכְתָּבִים לְאַלְתַּר לְחַיִּים, רְשָׁעִים לְאַלְתַּר לְמִיתָה, בֵּינוֹנִים תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם כִּפּוּר. וְלָמְדוּ מִפְּסוּק, יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְכוּ'. וּכְבָר תְּמְהוּ כָּל הַמְפָרְשִׁים עַל מַאֲמָר זֶה, וְרֻבָּם פֵּרְשׁוּ שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן חַיֵּי עוֹלָם וְכוּ'. וְעַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל נוּכַל לְהָבִין מְעַט רִמְזֵי דִּבְרֵיהֶם הַנִּשְׂגָּבִים מְאֹד, כִּי הַיּוֹשְׁבִים עַל הַמִּשְׁפָּט בְּבֵית דִּין שֶׁלְּמַעְלָה הֵם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי הֵמָּה הַיּוֹצְרִים יוֹשְׁבֵי נְטָעִים עִם הַמֶּלֶךְ בְּמַלַאכְתּוֹ, כִּי בָּהֶם נִתְיַעֵץ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ קֹדֶם שֶׁהָיוּ בְּזֶה הָעוֹלָם. מִכָּל שֶׁכֵּן עַתָּה שֶׁכְּבָר הָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְסָבְלוּ מַה שֶּׁסָּבְלוּ וְעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן כָּל כָּךְ וְכוּ' שֶׁהֵם עִקַּר יוֹעֲצָיו וְשׁוֹפְטָיו הַיּוֹשְׁבִים עִמּוֹ עַל הַמִּשְׁפָּט, כִּי הֵם בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל שֶׁמּוֹשְׁלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר מֶמְשַׁלְתָּם הוּא לַעֲשׂוֹת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, כַּמְבֹאָר וּמוּבָן בְּהַתּוֹרָה וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי (בְּסִימָן לד, עַיֵּן שָׁם). וְעִקַּר עוֹסְקִים בָּזֶה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְאָז הוּא יוֹם הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ

שֶׁכָּתוּב, הַיּוֹם יַעֲמִיד בַּמִּשְׁפָּט כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים. וְאָז עוֹסְקִים הַצַּדִּיקִים בְּתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּגָרְשִׁין וּמוֹרִידִין בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט וְאָז יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵסֶק הַמַּגְנִי אֶרֶץ שֶׁמַּעֲלִים מֵהֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת הַנַּ"ל, רְשָׁעִים גְּמוּרִים בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, לְאַלְתַּר לְמִיתָה, כִּי אוֹתָם צְרִיכִים לְרַחֵץ וּלְגָרֵשׁ לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִיתָה עוֹלָמִית. צַדִּיקִים הֵם הַנִּלְוִים לְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַיּוֹשְׁבִים עַל הַמִּשְׁפָּט הֵם נִכְתָּבִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים, כִּי בְּוַדַּאי יַעֲלוּ אוֹתָם הַצַּדִּיקִים אֶל הַדַּעַת דְּקְדֻשָּׁה לְחַיֵּי עוֹלָם, כִּי אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ בָּהֶם פְּגָמִים כִּי אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ וְכוּ', וַאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ בָּהֶם פְּגָמִים רַבִּים וְקִלְקוּלִים הַרְבֵּה מְאֹד הֵם בְּכְלַל צַדִּיקִים מֵאַחַר שֶׁדְּבֵקִים וּמִתְקָרְבִים לְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי הַדָּבוּק לְטָהוֹר טָהוֹר, כִּי הַצַּדִּיקִים זֶה עִקַּר עִסְקָם לְקָרֵב כָּל הָרְחוֹקִים הַמִּתְגַּעְגְּעִים וְחוֹתְרִים לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר:

וְעַמְּךָ כֻּלָּם צַדִּיקִים וְכוּ'. בֵּינוֹנִים הֵם שֶׁתְּלוּיִים בְּסֵפֶק וְאֵינָם זוֹכִים עֲדַיִן לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן חָסִים עַל נַפְשָׁם לִבְלִי לִהְיוֹת חוֹלְקִים וּמוֹסְרִים וְשׂוֹנְאִים חַס וְשָׁלוֹם, לְהַצַּדִּיק וְהַנִּלְוִים אֵלָיו, עַל כֵּן הֵם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים עַד יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז הוּא גְּמַר תִּקּוּן חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה שֶׁעוֹסְקִים בּוֹ הַמַּגְנִי אֶרֶץ לְהַעֲלוֹת מֵהֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל, דְּהַיְנוּ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים. וּגְמַר הַתִּקּוּן הוּא בְּיוֹם כִּפּוּר, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן אֵלּוּ הַבֵּינוֹנִים תְּלוּיִים עַד יוֹם כִּפּוּר אִם יִרְצוּ לְהִתְקָרֵב יַעֲלוּ אוֹתָם כַּנַּ"ל וְאִם לָאו וְיִתְהַפְּכוּ חַס וְשָׁלוֹם, לְחוֹלְקִים גְּמוּרִים אָז דִּינָם לְמִיתָה, כִּי הֵם נִכְלָלִין בִּבְחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁצְּרִיכִין לְרַחֵקָם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת, שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנָּפְלוּ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְחֶטְאֵי הַדּוֹרוֹת מִתְבָּרְרִין בְּכָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שִׁמְחַת תּוֹרָה מְעַט מְעַט, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל:

אות יח

וְזֶה בְּחִינַת הַיּוֹם יַעֲמִיד בַּמִּשְׁפָּט כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים. כִּי כָּל סְמִיכָתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ הוּא עַל הַתְּמִימִים בָּאֱמֶת הַנִּלְוִים אֶל הַצַּדִּיק הַתְּמִים שֶׁהוֹלֵךְ בְּתָמִימוּת וְכוּ' עַד שֶׁהוּא בֵּן הָעוֹבֵד אוֹתוֹ וְכוּ' שֶׁהוּא דַּיְקָא זוֹכֶה לְהַשִּׂיג דַּרְכֵי ה' וּמִשְׁפָּטָיו שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים רְאוּי לָנוּ לִזְכּוֹת בַּמִּשְׁפָּט מֵאַחַר שֶׁאָנוּ נִסְמָכִים עַל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בֵּן וְעֶבֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְזֶהוּ, אִם כְּבָנִים רַחֲמֵנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, הַיְנוּ שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ בִּבְחִינַת 'וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶן כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעוֹבֵד אוֹתוֹ' וְיָאִיר עָלֵינוּ הַדַּעַת שֶׁנִּזְכֶּה לְהָבִין דַּרְכֵי מִשְׁפָּטָיו כַּנַּ"ל.

וְאָז בְּוַדַּאי לֹא נָסוּר עוֹד מִדְּרָכָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלֵינוּ, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁרוֹאֶה וּמֵבִין בְּדַעַת דַּרְכֵי ה' וְיוֹדֵעַ צִדְקָתוֹ וְחַסְדּוֹ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּוַדַּאי לֹא יָסוּר מִדְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקֹו חַס וְשָׁלוֹם. וְאִם כַּעֲבָדִים שֶׁאָסוּר לוֹ לַחֲקֹר שׁוּם טַעַם וידיעה, עֵינֵינוּ לְךָ תְּלוּיוֹת עַד שֶׁתְּחָנֵּנוּ שֶׁאָנוּ סוֹמְכִים עָלֶיךָ לְבַד, כִּי בְּוַדַּאי צַדִּיק אַתָּה ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶךָ.

וְזֶהוּ:וְתוֹצִיא כָּאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ. שֶׁתָּאִיר עָלֵינוּ אַתָּה יִשָּׁר מִשְׁפָּטֶיךָ שֶׁנִּזְכֶּה עַל כָּל פָּנִים לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ יְשָׁרִים וְטוֹבִים לַכֹּל וּבְוַדַּאי יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֵינוּ לְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְזֶה 'אִים קָדוֹשׁ', כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ כְּשֶׁזּוֹכִין לְבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁחוֹתְמִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וַיִּגְבַּהּ ה' צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה. בָּרוּךְ אַתָּה ה' הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

וְעַל כֵּן לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל זֶה מִפָּסוּק יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי שֶׁמְּגָרְשִׁין בְּחִינַת עֵשָׂו וְכוּ' שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כָּל זֶה. וְזֶהוּ, וּבִזְכוּת הַתָּם דַּיְקָא יוֹצִיא אֵים לָאוֹר דִּינֵינוּ. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיּוֹצִיא לַצֶּדֶק דִּינֵינוּ הוּא עַל יְדֵי זְכוּת הַתָּם דַּיְקָא בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַמִּתְנַהֵג בְּתָמִימוּת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁעָלָיו כְּתִיב הַפִּיטָן, כִּי עִקַּר הַתְּמִימוּת זָכָה יַעֲקֹב בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם מֻחֲמַת שֶׁהוּא דָּחָה טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל לְגַמְרֵי, כִּי הָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת זָכָה יַעֲקֹב בְּיוֹתֵר לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות יט

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז גָּמַר תִּקּוּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל) שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה וּמַעֲלִין מֵהֶחָתִים לְחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ'. וְעַל כֵּן בִּכְנִיסַת יוֹם הַכִּפּוּרִים אוֹמְרִים, 'בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה וּבִישִׁיבָה שֶׁל מַטָּה אָנוּ מַתִּירִים לְהִתְפַּלֵּל עִם הָעֲבָרְיָנִים', דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הָעֲבָרְיָנִים בְּחִינַת גֵּרִים לְכָלְלָם בְּתוֹךְ קְדֻשַּׁת הַתְּפִלָּה שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹסְקִין בְּקִבּוּץ חֶלְקֵי הָאֱמוּנָה וּמְאַסְּפִין כָּל הַנֶּאֱמָנִי אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּהֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁהֵם מְעוֹרְרִין גַּם הַיְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה לְהַעֲלוֹת כָּל הָעֲבָרְיָנִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת תִּקּוּן חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד הַשָּׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ לַעֲזָאזֵל זֶה בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁצְּרִיכִין לְגָרְשָׁם, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁהַשָּׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ הוּא בְּסוֹד הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל:

אות כ

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁמֵּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת עוֹסְקִין בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִין בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב. וְכָל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בָּהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי לְמוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעוֹסֵק שָׁם הָרַבִּי הָאֱמֶת עִם הַתַּלְמִידִים לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל יְדֵי לְמוּדָם שֶׁזֶּה הָעִקָּר. וּבָזֶה עוֹסְקִין בְּיוֹתֵר בְּתִשְׁרֵי בְּכָל הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים, בִּפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעַל כֵּן אָז עִקַּר הָאֲסִפָּה וְהַקִּבּוּץ אֶל צַדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁצּוֹעֲקִין וּמִתְפַּלְּלִין בְּכָל הַיָּמִים הַלָּלוּ, 'אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיַּי וְכוּ''. שֶׁעִקַּר הַבַּקָּשָׁה שֶׁמְּבַקֵּשׁ כָּל אֶחָד שֶׁיִּזְכֶּה לִכָּלֵל בְּהַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר בֵּית ה' שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, שָׁמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' נֵלֵךְ. כִּי שֹׁרֶשׁ תִּקּוּן כָּל הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָאֲמִתִּיּוּת הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם יָשְׁבוּ הַסַּנְהֶדְרִין בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית וּמִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה לְכָל הַיְשִׁיבוֹת שֶׁבְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל בְּמוֹשְׁבוֹתָם. וְעַל כֵּן אַחַר יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז גְּמַר תִּקּוּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל. שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְכוּ', כַּמּוּבָן שָׁם שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי לְמוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אַחַר כָּךְ תֵּכֶף אַחַר יוֹם כִּפּוּר עוֹסְקִין בַּעֲשַׂיַּת הַסֻּכָּה, כִּי סֻכָּה בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת עָנָן שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת 'נִדְיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ, כַּמְבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּד הֲווֹ קָמוּ רַבָּנָן מִמְּתִיבְתָּא דְּרַב הוּנָא וְכוּ'. וְעִקַּר מְצוַת סֻכָּה הוּא לָצֵאת מֵהַבַּיִת שֶׁהוּא דִּירַת קֶבַע שֶׁשָּׁם עִקַּר יְשִׁיבַת הָאָדָם לָצֵאת מִשָּׁם אֶל הַסֻּכָּה שֶׁהִיא דִּירַת עֲרַאי. לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הוּא עַל יְדֵי זֶה הֵן מִצַּד הָרַב הֵן מִצַּד הַתַּלְמִידִים וְהַחֲבֵרִים הַמְקַבְּלִים, כִּי הָרַב הָאֱמֶת מֵעֹצֶם אַהֲבָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ יָכוֹל לֵישֵׁב בְּקִבְיעוּת בְּבֵיתוֹ רַק הוּא מְכַתֵּת רַגְלָיו לָצֵאת מִקְּבִיעוּת יְשִׁיבַת בֵּיתוֹ לִהְיוֹת נָע וָנָד בַּדֶּרֶךְ וְיוֹשֵׁב בְּדִירַת עֲרַאי בְּחִינַת סֻכָּה כְּדֵי לְקַבֵּץ וּלֶאֱסֹף אֶת הַנֶּאֱמָנֵי אֶרֶץ לְשֶׁבֶת עִמּוֹ, אוֹתָם שֶׁאֵין בִּיכָלְתָּם לָבוֹא אֶל בֵּיתוֹ וְגַם אֵין יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ כָּל זְמַן שֶׁהוּא סָגוּר בְּבֵיתוֹ עִם מְעַט תַּלְמִידָיו הַכְּשֵׁרִים, עַל כֵּן הוּא מְכַתֵּת רַגְלָיו לָצֵאת לְדִירַת עֲרַאי בְּחִינַת סֻכָּה כְּדֵי לְעוֹרֵר הַנְּפָשׁוֹת לְהוֹדִיעָם אֲמִתַּת לְמוּדוֹ הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרְבוּ כֻּלָּם אֶל הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה:

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה לְשׁוֹן סוֹכֶה וְצוֹפֶה עַל הַנֶּאֱמָנֵי אֶרֶץ לְהַמְשִׁיכָם לִישִׁיבָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בִּבְחִינַת עֵינֵי בְנֶאֱמָנֵי אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּה סוֹד הֲלִיכַת יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר וְהָעָנָנֵי כָּבוֹד הִקִּיפוּ אוֹתָם שֶׁמִּשָּׁם סוֹד הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עִקַּר הֲלִיכָתָם הָיְתָה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וְכֵן הַתַּלְמִידִים כָּל מִי שֶׁנּוֹגֵעַ יִרְאַת ה' בְּלִבּוֹ וְרוֹצֶה לְחוּס עַל חַיָּיו הַנִּצְחִיִּים צָרִיךְ

לָצֵאת מִבֵּיתוֹ הַקָּבוּעַ וּלְכַתֵּת רַגְלָיו מֵעִיר לְעִיר וּמִדּוּד לְדוּד וְלִישֵׁב בְּסֻכּוֹת וְאוֹהָלִים עַד שֶׁיָּבוֹא לַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעוֹסְקִין שָׁם בְּלִמּוּד הָאֱמֶת לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁזֶּה הָעִקָּר כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁים בְּכָל הַיָּמִים הַלָּלוּ, אַחַת שָׁאַלְתִּי וְכוּ' שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' וְכוּ' שֶׁהוּא לְזָכוֹת לִהְיוֹת בִּכְלַל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַ"ל. אַךְ אֵיךְ זוֹכִין לָזֶה, עַל זֶה מִתְפַּלֵּל, כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכּוֹ בְּיוֹם רָעָה וְכוּ', שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה לְשֶׁבֶת בְּבֵית ה' כַּנַ"ל שֶׁאָז הוּא עֲדַיִן בִּבְחִינַת יְמֵי רָעָה, כִּי עִקַּר הָרָעָה וְהַצָּרָה הוּא כְּשֶׁרְחוֹקִין מֵה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (דְּבָרִים לא) הָלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה. וְעַל זֶה מְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּצַפְּנֵהוּ בְּסֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהִקִּיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר שֶׁשָּׁם קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאֵלּוּ הָעֲנָנִים נַעֲשׂוּ מֵהַגְּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה כַּנַ"ל וּמִשָּׁם סוֹד הַסֻּכָּה. וְשָׁם יַצְפִּין אוֹתוֹ בְּיוֹם רָעָה שֶׁיִּזְכֶּה לִנְדֹּד בְּרַגְלָיו לִבְחִינַת דִּירַת עֲרָאי לִבְחִינַת סֻכָּה שֶׁגַּם הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֱמֶת מְנַדֵּד רַגְלָיו לְשָׁם כַּנַ"ל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי טִלְטוּלוֹ מִבֵּיתוֹ לְבַקֵּשׁ אֶת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה וְעַל יְדֵי טִלְטוּלֵי הַצַּדִּיקִים וְהַנְּלָוִים אֲלֵיהֶם לְהִסְתַּכֵּל עַל הַמִּתְנַעְנְעִים לָזֶה עַד שֶׁיִּתְוַעֲדוּ יַחַד עַד שֶׁגַּם הוּא יִזְכֶּה לְהִכָּלֵל עִמָּהֶם לִהְיוֹת חָבֵר לְיִרְאֵי ה' הָאֲמִתִּיִּים שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה, וְזֶה אַף חוֹבֵב עַמִּים כָּל קְדוֹשָׁיו בְּיָדֶיךָ. אַף חוֹבֵב עַמִּים זֶה בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְחַבֵּב גַּם אוֹתָם, וְזֶה עַל יְדֵי כָּל קְדוֹשָׁיו בְּיָדֶיךָ שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְתַלְמִידֵיהֶם הַמַּמְשִׁיכִים אֱמוּנָה בָּעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדִים בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם (סִימָן כב). וְזֶה, וְהֵם תַּכּוּ לְרַגְלֶךָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמְּכַתְּתִין רַגְלֵיהֶם מֵעִיר לְעִיר וּמִדּוּד לְדוּד כְּדֵי לִלְמֹד תּוֹרָה שֶׁעִקָּרָהּ אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה, הַיְנוּ כַּנַ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת טִלְטוּל כַּנַ"ל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן עוֹסְקִין בְּפָרָשָׁה זֹאת בִּימֵי הַסֻּכּוֹת שֶׁאָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ, יִשָּׂא מִדַּבְּרֹתֶיךָ, שֶׁאֵלּוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים הַמְכַתְּתִים רַגְלֵיהֶם בִּשְׁבִיל לִלְמֹד תּוֹרָה בֶּאֱמֶת לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם, הֵם נוֹשְׂאִים מִדַּבְּרֹתֶיךָ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁלְּךָ שֶׁהִשְׁפַּעְתָּ לָהֶם בְּמֹחָם, שֶׁהֵם חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים שֶׁעַל יָדָם הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת. וְהֵם כְּמוֹ הַסַּרְסוּרִים הַבְּקִיאִים הֵיטֵב בֶּאֱמָנוּתָם שֶׁנּוֹשְׂאִים כַּמָּה מִינֵי סְחוֹרוֹת בַּשּׁוּק וְכָל מִי שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ לִקְנוֹת סְחוֹרָה יָפָה הֵם מְזָרְזִים עַצְמָן וּמְגַלִּין לָהֶם הַסְּחוֹרָה מִתּוֹךְ הַמִּכְסֶה וְהַחְפּוּי שֶׁעָלֶיהָ וּמַרְאִין לָהֶם וְאוֹמְרִים לָהֶם, הַבִּיטוּ וּרְאוּ וּמַשְׁשׁוּ בְּיֶדְכֶם כַּמָּה יָפָה וְטוֹבָה הַסְּחוֹרָה הַזֹּאת בִּיפִי וְהִדּוּר וְחִזּוּק וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִין בְּלִמּוּדָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד שֶׁמְּבִיאִין אֶת הָאָדָם לְקִיּוּם הַתּוֹרָה וְלֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, הֵם מְכַתְּתִים

רַגְלֵיהֶם בִּבְחִינַת וְהֵם תָּכוּ לְרַגְלֵיךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכָל אֶחָד מֵהֶם הוּא בִּבְחִינַת יִשָּׂא מִדִּבְרוֹתֶיךָ שֶׁנּוֹשְׂאִים דִּבְרוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים. וְכָל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת בְּלִי לֵצָנוּת הֵם מַרְאִין וּמְגַלִּין לָהֶם, הַבִּיטוּ וּרְאוּ נִפְלְאוֹת הַסְּחוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת מַה טּוּבָהּ וּמַה יָּפְיָהּ וְכַמָּה וְכַמָּה הִיא מַצְלַחַת לְהָאָדָם הַצָּלָחָה הַנִּצְחִית וְכוּ', וְזֶה בִּבְחִינַת שֶׁנִּקְרָא סֻכּוֹת חַג הָאָסִיף בִּבְחִינַת בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת בַּעֲלֵי הַיִּשִׁיבָה הַקְּדֻשָּׁה:

אות כא

וְזֶה, וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת. וְקָשֶׁה לְכְאוֹרָה, הֲלֹא גַּם בַּיִת בָּנָה, וְלָמָּה קָרָא הַמָּקוֹם עַל שֵׁם סֻכּוֹת דַּיְקָא? אַךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּוַדַּאי עָסַק כָּל יָמָיו בִּלְמוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם. וְעַל כֵּן כָּל הַבַּיִת שֶׁבָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, הָיָה רַק בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּתְחֻלֶּת בְּבֵית דִּבְרֵאשִׁית לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם עַל יְדֵי בֵּית יְשִׁיבָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, אֲבָל רָאָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר עַל יְדֵי בְּחִינַת בַּיִת לְבַד לְקַבֵּץ וְלֶאֱסֹף הָעָם וְכַנַּ"ל, עַל כֵּן וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת. 'מִקְנֵהוּ' הֵם בְּחִינַת הֲמוֹן הָעָם הָרְחוֹקִים עֲדַיִן מִישִׁיבָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמוֹת, כִּי כָּל מִי שֶׁאֵין בּוֹ דֵּעָה אֵינוֹ מִן הַיִּשּׁוּב וְהוּא בְּהֵמָה בִּדְמוּת אָדָם. וּבִשְׁבִילָם עָשָׂה סֻכּוֹת בְּחִינַת סֻכָּה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכּוֹת, עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִוא בְּחִינַת בַּיִת. שֶׁכָּל בִּנְיַן הַבַּיִת שֶׁהוּא בֵּית הַיְשִׁיבָה שֶׁהוּא עִקַּר הַבַּיִת הָאֲמִתִּי, הוּא עַל יְדֵי זֶה שֶׁמְּאַסְּפִין הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת מְחוּץ לְפָנִים כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהָיוּ בְּתוֹךְ בְּחִינַת תִּשְׁתַּפְּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת (וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְאָסְפָם לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה, עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת דַּיְקָא, כִּי גַּם עִקַּר שְׁלֵמוּת בְּחִינַת הַבַּיִת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶה, כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מִתְאַסְּפִין אֶל הַסֻּכָּה, כִּי שָׁם מִתְוַעֲדִין יַחַד וְכַנַּ"ל:

אות כב

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶשֶׁר הַמֻּרְכָּבָה שֶׁהוּא מֵאַרְבַּע אַרְבַּע. אַרְבַּע חַיּוֹת, אַרְבַּע אוֹפַנַּיִם, אַרְבַּע פָּנִים וְכוּ'. כִּי אַרְבָּעָה מִינִים כְּלוּלִים מִכָּל הַכִּתּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמָּהֶם בְּדַרְכֵי מִשְׁפָּטָיו הַנִּפְלָאִים מְאֹד בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי מְצִוַּת הָאַרְבָּעָה מִינִים מַמְשִׁיכִין תְּמִימוּת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְהֶעְקֵר לְהָאִיר אֶל הָאֶתְרוֹג שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת הָאֲמִתִּיִּים בִּבְחִינַת אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֶתְרוֹג

כַּמּוּבָא, וְזֶהוּ תַּמָּתִי דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁתְּמִימָה וְכוּ' בְּחִינַת תְּמִימוּת הַנַּ"ל:

אות כג

וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁהוּא תֵּכֶף אַחַר סֻכּוֹת שֶׁאָז חוֹזְרִין וְנִכְנָסִין מֵהַסֻּכָּה אֶל הַבַּיִת וְאָז עוֹסְקִין לְסַיֵּם הַתּוֹרָה וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִילָהּ מִבְּרֵאשִׁית. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה לְמַעֲשֶׂה לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְכוּ' עִם כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. שֶׁזֶּה הָעֵסֶק הַקָּדוֹשׁ הִתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עִקַּר הַהִתְחָלָה לְעַסֵּק בְּתִקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹרְאִים וּמְעוֹרְרִים אֶת כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁיִּתְקַבְּצוּ אֶל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיִּסּוֹדָהּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין כָּל הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם בִּלְמוּד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ. שֶׁהָעִקָּר לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם. וְעִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה, וּכְתִיב, כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה (וְכַמְבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים). כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת תִּקִּיעַת שׁוֹפָר לְעוֹרֵר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים. וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַמִּזְמוֹר שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם תְּקִיעַת שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף וְכוּ' וְכוּ' יִבְחַר לָנוּ אֶת נַחֲלָתֵנוּ שֶׁהוּא הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר שֹׁרֶשׁ קְדֻשַּׁת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶה עַל יְדֵי, עָלָה אֱלֹקִים בִּתְרוּעָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר מְעוֹרְרִים כֻּלָּם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, אֱלֹהִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ, יָשַׁב' דַּיְקָא, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְתַּקֵּן יוֹתֵר הַיְשִׁיבָה שֶׁל מַטָּה, כְּמוֹ כֵן מִתְתַּקֵּן לְמַעְלָה הַיְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּבְיָכוֹל, הוּא הָרֹאשׁ יְשִׁיבָה כַּמּוּבָא. וְאָז עִקַּר יְשִׁיבָתוֹ עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ. וְזֶה שֶׁמַּתְחִילִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, 'הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא' וְכוּ', כִּי עַכְשָׁו בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ עַל כִּסְאוֹ, כִּבְיָכוֹל, עַל יְדֵי תִּקּוּן הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלְּמַטָּה. בִּבְחִינַת כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד. כִּי עִקַּר יְסוֹדָם בִּירוּשָׁלַיִם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, שֶׁהֵם הַגֵּרִים שֶׁמִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמָּגֵנֵי אֶרֶץ בְּחִינַת כִּי לֵאלֹקִים מָגְנֵי אֶרֶץ, וְאָז 'מְאֹד נַעֲלָה' וּמִתְרוֹמֵם ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר הִתְרוֹמְמוּתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מְאֹד מִתְקָרְבִים אֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

כִּי עַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר מְעוֹרְרִין בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל מַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשּׁוֹפָר שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים וְכוּ' וְהַנִּדָּחִים וְכוּ' וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, שֶׁכֻּלָּם יָבוֹאוּ לְשָׁם שֶׁשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת כַּנַּ"ל. וּבְכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עוֹסְקִין בָּזֶה עַד יוֹם כִּפּוּר, כִּי בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה

מְתַקְּנִין הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה. וּבְיוֹם כִּפּוּר נִגְמָר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַחוֹתָם הוּא עַל יְדֵי בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת חֲתוֹם תּוֹרָה בִּלְמוּדֵי שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי לִמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן בְּכִנְיַסַת יוֹם כִּפּוּר אוֹמְרִים, בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה וּבִישִׁיבָה שֶׁל מַטָּה אָנוּ מַתִּירִין וְכוּ'. כִּי אָז נִתְתַּקְּנִין הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהַיְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה מִתְתַּקֶּנֶת עַל יְדֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁל מַטָּה כַּנַּ"ל. וְזֶה, אָנוּ מַתִּירִין לְהִתְפַּלֵּל עִם הָעֲבָרְיָנִים, כִּי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה לְהַעֲלוֹת כָּל הָעֲבָרְיָנִים לְהַכְנִיסָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה לַעֲשׂוֹת אוֹתָם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן הֵם עֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי עִקַּר יְסוֹד הַיְשִׁיבָה הַקְּדֻשָּׁה הוּא לְפַחוֹת עֲשָׂרָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁרְאוּיִים לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אַכָּל בֵּי עֲשָׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרָה שֶׁיּוֹשְׁבִין עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לִמּוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם. וּכְנֶגֶד זֶה הֵם בְּחִינַת עֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּנֶגֶד הָעֲדָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאֵינָהּ פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ בְּסֵכוֹת אָז יוֹצְאִין מֵהַבַּיִת אֶל הַסֻּכָּה כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת טַלְטוּל וְנָע וָנָד. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹת נוֹרָאוֹת הַחִדּוּשִׁים אֲמִתִּיִּים שֶׁמִּתְחַדְּשִׁין בְּכָל עֵת בְּהַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי לְעוֹרֵר כֻּלָּם לְהִתְאַסֵּף אֲלֵיהֶם וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהֵם תְּכוּ לַרְגְלֶיךָ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת סֻכָּה. וְעַל כֵּן מַקְרִיבִין בְּסֻכּוֹת שִׁבְעִים פָּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת כְּדֵי לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם לְהַעֲלוֹת גֵּרִים וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין וְנִכְנָסִין מֵהַסֻּכָּה אֶל הַבַּיִת בְּשִׂמְיָנִי עֲצֶרֶת, כִּי עִקַּר יְשִׁיבַת הַבַּיִת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא לֵישֵׁב שָׁם וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה עִם חֲבֵרָיו אוֹ עִם בָּנָיו וְתַלְמִידָיו שֶׁזֶּה חָל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי בְּחִינָתוֹ. אוֹ שֶׁעַל כָּל פָּנִים יַחֲזִיק תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהֵם בִּכְלַל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁיּוּכְלוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה גַּם הוּא בִּכְלַל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. וְזֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כִּי בַּיִת שֶׁאֵין נִשְׁמָעִין בּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה רָאוּי לִשָּׂרֵף כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמּוּבָן בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּהַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל סִימָן סז לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁקְּדֻשַּׁת בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינַת בַּיִת דִּבְרֵאשִׁית בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינַת בַּיִת דִּבְרֵאשִׁית בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת וְכוּ', הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת בַּיִת יִשְׂרָאֵל הוּא כְּשֶׁנִּכְלָל בִּקְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צִוָּה עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה אָנוּ צְרִיכִין לָצֵאת מִבָּתֵּינוּ אַחַר יוֹם כִּפּוּר וְלִכָּנֵס אֶל הַסֻּכָּה שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לְעוֹרֵר כָּל בָּאֵי עוֹלָם אֶל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאַחַר כָּךְ נִכְנָסִין אֶל הַבַּיִת בְּשִׂמְיָנִי עֲצֶרֶת, כִּי אָז עִקַּר תִּקּוּן הַבַּיִת שֶׁכָּל תִּקּוּנוֹ וְקִיּוּמוֹ הוּא שֶׁיֵּשֵׁב שָׁם בְּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה בִּכְלַל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעַל זֶה מִתְפַּלְּלִין כָּל הַיָּמִים הָאֵלּוּ, אַחַת

שָׁאַלְתִּי וכו' שִׁבְתִּי בְּבֵית ה'. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָאַזְהָרָה שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁמַּזְהִיר עַל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו' וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ שֶׁבְּכָל יְשִׁיבָתוֹ בְּבֵיתוֹ יְדַבֵּר בֶּהֱאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִוא שֶׁהַתּוֹרָה. וְאָז בֵּיתוֹ בְּחֵינַת בֵּית ה' בְּחֵינַת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעוֹסְקִין שָׁם בִּלְמוּד הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, כִּי כָּל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַבֵּל קְדֻשָּׁתָם מִשָּׁם וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא עֲצֶרֶת לְשׁוֹן אֲסֵפָה, כִּי אָז עִקַּר גְּמַר תִּקּוּן הָאֲסֵפָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמִּתְאַסְּפִין שָׁם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

אות כד

וְעַל כֵּן אָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה וְחוֹזְרִים וּמַתְחִילִים אוֹתָהּ, כִּי זֶה עִקַּר עֵסֶק הַיְשִׁיבָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה לְסַיְּמָהּ וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִילָהּ, כִּי אֶרֶכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה, כִּי הוּא בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ, שֶׁיֵּשׁ עֲמֻקּוּת עָצוּם בְּכָל דִּבּוּר וּבְכָל אוֹת. וְעִקַּר הוּא הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא הָעֲצוּת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָבִין בְּלִבּוֹ אֵיךְ לְהִנָּצֵל מִכָּל רַע שֶׁל הַבַּלְעִי עוֹלָם הַזֶּה אֵיךְ לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת וכו', שֶׁזֶּה עִקַּר הַלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת. אֲבָל יֵשׁ בְּזֶה הַתְּמִימוּת נִסְתָּרוֹת וְעֲמֻקּוּת עָצוּם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְאַבֵּק הַרְבֵּה בַּעֲפַר רַגְלֵי בְּנֵי הַיְשִׁיבָה לְקַבֵּל עֲמֻקּוּת עֲצָתָם הָאֲמִתִּיּוֹת לְזָכוֹת לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל עִם כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַכְּלוּלָה בָּהֶם וּלְסַיְּמָהּ וְלַחֲזֹר וּלְהַתְחִילָהּ. וְעִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁבְּזֶה מְסַיֶּמֶת הַתּוֹרָה לְכָל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים וכו' וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אֲלֻקוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ שֶׁל הַיָּחִיד קַדְמוֹן. וְתֵכֶף מַתְחִילִין בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַאֲמִין בֶּאֱמֶת בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלִט אַחַר הֶעְדֵּר גָּמוּר שֶׁזֶּה אֱמוּנַת כָּל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל צְרִיכִין לַעֲסֹק בָּזֶה כָּל יָמָיו וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בֶּהֱאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, עַל כֵּן צְרִיכִין לִלְמֹד הַרְבֵּה בִּיגִיעוֹת רַבּוֹת אֲצַל בְּחִינַת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת סִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַתְחָלָתָהּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּחִינַת הֶפֵךְ בָּהּ וַהֲפֹךְ בָּהּ וְסִיב וּבְלֵה בָּהּ וכו'. כִּי זֶה כָּל הָאָדָם שֶׁבָּא רַק בִּשְׁבִיל זֶה לָעוֹלָם בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדָעִין לֵהּ לְדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִתְחִיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִגְמַר בְּשִׁמְינִי עֲצֶרֶת. וְעַל כֵּן אָז מְסַיְּמִין הַתּוֹרָה בְּכָל שָׁנָה וְחוֹזְרִין וּמַתְחִילִין אוֹתָהּ וְכַנַּ"ל:

חובל בחברו ושמירת הנפש:

אות כה

וְזֶה בְּחִינַת כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא יְגַדֵּל כֶּלֶב רַע בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְלֹא יָשִׂים סֶלַע רָעוּעַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. כֶּלֶב רַע זֶה בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל. שֶׁאָסוּר לְהַעֲלוֹתָם אֶל הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט. וּלְהֵפֶךְ מַה שֶּׁצְּרִיכִים לְהַעֲלוֹת מִבְּחִינַת הֶחָתִים לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה צְרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד לְהַעֲלוֹתָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַגֵּרִים דִּקְדֻשָּׁה וּצְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ לוֹ אֻמָּרוֹת טְהוֹרוֹת לְהָשִׁיב וּלְהַחֲיוֹת אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם שֶׁלֹּא יַחְזְרוּ וְיִפְּלוּ חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁלֹּא יָשִׂים סֶלַע רָעוּעַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כִּי כְּשֶׁמַּעֲלִין הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, כָּל עֲלִיָּתָם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת סֶלַע, כִּי כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּגַשְׁמִיּוּת כֵּן הוּא בְּרוּחָנִיּוּת, כִּי בְּגַשְׁמִיּוּת כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת דָּבָר מֵהָאָרֶץ אֶל הַגַּג מַעֲלִין אוֹתוֹ דֶּרֶךְ סֶלַע. וְכֵן כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַגְבִּיהַּ לְהַעֲלוֹת דָּבָר מֵאֵיזֶה בּוֹר וְשׁוּחָה עֲמֻקָּה מוֹרִידִין לְשָׁם סֶלַע וּמַעֲלִין דֶּרֶךְ שָׁם. וְכָל מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹת מִבּוֹרוֹת עֲמֻקִּים בְּיוֹתֵר צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַסֶּלַע חָזָק וְאַמִּיץ בְּיוֹתֵר. וּמֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת נָפְלוּ וְיָרְדוּ מְאֹד מְאֹד בִּבְחִינַת וַתֵּרֶד פְּלָאִים. בְּחִינַת בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם וְכוּ'. בְּפֶרֶט עַכְשָׁו בְּסוֹף הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, בִּפְרָט שֶׁגַּם עַתָּה הֵם בַּעֲלֵי בְּחִירָה וַעֲדַיִן הַצַּר הַצּוֹרֵר עֲלֵיהֶם עוֹמֵד וּמְסִיתָם לְמַה שֶּׁמְּסִיתָם בְּכַמָּה וְכַמָּה תַּאֲוֹת בְּהִתְגַּבְּרוּת עָצוּם וּבְכַמָּה וְכַמָּה דֵּעוֹת זָרוֹת וְעֲצוֹת נִבְעָרוֹת וּבְכַמָּה וְכַמָּה חֲלִישׁוּת הַדַּעַת מֵרִבּוּי הַלֵּיצָנוּת שֶׁל הַמַּלְעִיגִים וְהַחוֹלְקִים וְכוּ' וְכוּ'. עַל כֵּן צָרִיךְ הָעוֹסֵק בְּתִקּוּנָם וְהַמִּשְׁתַּדֵּל בְּהַצָּלָתָם לְהַעֲמִיד בְּחִינַת סֶלַע בָּרִיא וְחָזָק מְאֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל הַנּוֹפֵל מִמֶּנּוּ. וְעַל כֵּן סֶלַע בְּגִימַטְרִיָּא סִינַי, כַּמּוּבָא. כִּי כָּל עֲלִיָּתָם הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּסִינַי, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי שֶׁהוּא הַר הַשָּׁפֵל וְהַנָּמוּךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְהוֹרוֹת שֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת מֹשֶׁה מוֹרִיד הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי בְּחִינַת סִינַי שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁפְלוּת עַל יְדֵי שֶׁהוּא מַשְׁפִּיל וּמוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַשִּׁפְלוּת וּמְגַלְגֵּל עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׂ וָטִיט בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת מֵעִמְקֵי תְּהוֹם רַבָּה וּלְחַזְּקָם בְּכָל מִינֵי הִתְחַזְּקוּת וְלַהֲשִׁיבָם בְּכָל מִינֵי מַטְעַמִּים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ עַד שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ עַל עָמְדָם בַּקְּדֻשָּׁה לָנֶצַח:

וְזֶהוּ, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ, דְּהַיְנוּ בַּיִת לֵישֵׁב בּוֹ. וְעִקַּר יְשִׁיבַת הַבַּיִת בְּשֹׂרֶשׁ קְדֻשָּׁתוֹ הוּא מִבְּחִינַת קְדֻשַּׁת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַקְּדֻשָּׁה כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמוֹשְׁבוֹתָם וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת בַּיִת חָדָשׁ, בְּחִינַת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעִקָּרָהּ לְחַדֵּשׁ שָׁם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים הַמְּבִיאִין אֶת הָאָדָם לִידֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים וּלְהַצִּילוֹ מִכָּל רַע

וכו'. וְעַל כֵּן דִּקְדְּקָה הַתּוֹרָה לִכְתֹּב בְּפֵרוּשׁ בַּיִת חָדָשׁ דַּיְקָא, כִּי בְּחִינַת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה נִקְרָא בַּיִת חָדָשׁ, כִּי שָׁם עוֹסְקִין לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים כַּנַּ"ל וּלְחַדֵּשׁ שָׁם נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיאָם מֵהַזְּקְנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא מִבְּחִינַת מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל לְהָאִיר עֲלֵיהֶם הָאוֹר הֶחָדָשׁ הַמֵּאִיר בְּכָל יוֹם בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא אֲשֶׁר עַל יָדָם ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְהָעִקָּר הוּא לְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְקַבְּלָהּ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם - בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ (כַּמּוּבָא מִזֶּה כְּבָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת). וְהֵם עוֹסְקִים לַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה אֲמִתִּיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת חָדָשׁ, בְּחִינַת הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ וכו'. וּבִשְׁבִיל כָּל זֶה נִקְרָאִין בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּקְדֻשָּׁה בַּיִת חָדָשׁ מֵחֲמַת שֶׁכָּל קְדֻשָּׁתָם מִבְּחִינַת בֵּית הַיְשִׁיבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּיִת חָדָשׁ בְּכָל הַבְּחִינוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לַעֲשׂוֹת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עַל יְדֵי לְמוּדָם הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בֵּרוּר הָאֱמוּנָה עַד שֶׁעוֹשִׂין גֵּרִים עַד שֶׁמַּעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחִתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין דְּמָכְסִין עַל מֹחַ וכו' וְכו'. וְזֶהוּ, וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ בְּחִינַת צִמְצוּם הַמֹּחִין, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכְּשֶׁמַּעֲלִין לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מֹחִין בְּחִינַת תְּפִלִּין וכו' כַּנַּ"ל אָז צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל הַמֹּחִין, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁל תְּפִלִּין. כִּי אֲפִלּוּ בַּקְּדֻשָּׁה צְרִיכִין לְצַמְצֵם אֶת הַמֹּחַ בְּחִינַת בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לְצַמְצֵם אֶת הַמֹּחַ שֶׁלֹּא יֵצֵא לַחוּץ אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲקֶה שֶׁהוּא מְחִצָּה סָבִיב הַגַּג, בְּחִינַת מְחִצּוֹת הַמֹּחִין הַנַּ"ל.

וְזֶהוּ:וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין דְּמָכְסִין עַל מֹחַ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גַּג שֶׁמְּכַסֶּה עַל הַבַּיִת, כִּי כָּל הַבַּיִת הוּא בְּחִינַת בָּתֵּי הַתְּפִלִּין וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת לָהֶם מְחִצָּה בְּחִינַת מַעֲקֶה, בְּחִינַת צִמְצוּם הַמֹּחִין הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁל תְּפִלִּין כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהַמֹּחִין בִּשְׁלֵמוּת עִם תִּקּוּן הַצִּמְצוּם הַנַּ"ל. עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַמְחַיִּין אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁלֹּא יִפְלוּ עוֹד, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְלֹא תָשִׂים דָּמִים וְכוּ' כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁלֹּא יִפְלוּ וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מַה שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִזֶּה שֶׁלֹּא יָשִׂים סֶלַע רָעוּעַ וכו' שֶׁהַכֹּל מְרַמֵּז עַל הַנְּפָשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲלוֹתָם וְכַנַּ"ל:

חובל בחברו:

אות כו

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּתַשְׁלוּמֵי מָמוֹן דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּכָל הַתּוֹרָה כְּשֶׁחַיָּב מָמוֹן וּמַלְקוֹת קְיָם לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִנַּיהּ שֶׁהוּא מַלְקוֹת אֲבָל בְּחוֹבֵל מָמוֹנָא מְשַׁלֵּם וְכוּ':

כִּי כָּל הַחַבָּלוֹת וְהַכָּאוֹת בָּאִין עַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת הַשָּׁנאוּי וּמְגֻנֶּה מְאֹד שֶׁהָיוּ חוֹלְקִים וּמְרִיבִין כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּאוּ לִידֵי הַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכִי יְרִיבוּן אֲנָשִׁים וְהִכָּה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בְּאֶבֶן וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, אֵין שָׁלוֹם יוֹצֵא מִתּוֹךְ מְרִיבָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת פּוֹגֵם מְאֹד בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁמַּחֲלֹקֶת הוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה מְאֹד. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם [הֶפֶךְ הַיְשִׁיבוֹת הָרָעוֹת שֶׁעוֹשִׂין עַתָּה פָּרִיצֵי בְנֵי עַמֵּנוּ הָרוֹצִים מַה שֶּׁרוֹצִים חַס וְשָׁלוֹם כְּמַפָּרְסָם דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת וּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים בְּכָל יִשְׂרָאֵל הַמָּקוֹם יְרַחֵם עַל שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה וְכוּ'] כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן קִבּוּץ הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל יְדֵי שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' נֵלֵךְ, שֶׁהוּא הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַסַּנְהֶדְרִין שֶׁהֵם רֹאשׁ וְשֹׁרֶשׁ לְכָל הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל, בְּחִינַת כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט וְכוּ'. וְשָׁם בְּאוֹתוֹ הַמְּזִמּוֹר מִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּחֵילָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ וְכוּ' לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּנֵי הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם בָּךְ וְכוּ'. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה הוּא עַל יְדֵי שָׁלוֹם, כִּי צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד בְּאַהֲבַת הַחֲבֵרִים, כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנֵית בָּהֶן וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִיר הָאֲרִ"י זַ"ל עַל זֶה מְאֹד מְאֹד, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַיְשִׁיבָה, פְּגַם הָאֱמוּנָה, וּבִפְרָט כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר הַמַּחֲלֹקֶת עַד שֶׁבָּא לִידֵי הַכָּאָה וְחַבָּלָה, כִּי עַל יְדֵי הַהַכָּאָה שֶׁמַּכֶּה אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֶת חֲבֵרוֹ הוּא מְעוֹרֵר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַמַּכּוֹת מַכְּלָאוֹת הַבָּאִים עַל יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה, כַּמְבֹאָר שָׁם שֶׁתִּקּוּן הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי הָאִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמִצּוּמִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן זֶה שֶׁפְּגַם בָּאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה מֵחֲמַת שֶׁפְּגַם בְּתִקּוּן שֶׁל הָאִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁהוּא הַמִּשְׂכֶּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' וְעַל כֵּן בָּאִים עָלָיו הַמַּכּוֹת מַכְּלָאוֹת. כִּי כָּל הַמַּכּוֹת הֵם בְּחִינַת פֵּרוּד וְהִסְתַּלְּקוּת הָרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת מִתּוֹךְ הַצְּמִצּוּם, כִּי הַמַּכָּה בְּחִינַת נְטִילַת נְשָׁמָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הָאֵיבָר, כְּמוֹ

שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, חוֹבֵל מִשּׁוּם מַאי מְחַיֵּב מִשּׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הָאֵיבָר, הַיְנוּ נְטִילַת וְהַסְתַּלְקוּת הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת מֵהָאֵיבָר הַנִּשְׁמִי שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם, וּבִפְרָט כְּשֶׁאֶחָד מַכֶּה אֶת חֲבֵרוֹ יִשְׂרָאֵל וְעוֹשֶׂה בּוֹ חַבָּלָה. שְׁמְעוֹרר בַּיָּדַיִם בְּחִינַת הַמַּכּוֹת הַנַ"ל, כִּי נוֹטֵל וּמְסַלֵּק בַּיָּדַיִם בְּחִינַת הָרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה מֵאוֹתוֹ הָאֵיבָר שֶׁבָּזֶה פּוֹגֵם מְאֹד מְאֹד בֶּהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבְּנַיְנָהּ וְתִקּוּנָהּ עַל יְדֵי זֶה כַּנַ"ל. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בְּהָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה, עַל כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם חוֹבֵל בַּיָּדַיִם בַּחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְטִילַת נְשָׁמָה שֶׁבְּאוֹתוֹ אֵיבָר הוּא פּוֹגֵם מְאֹד בְּתִקּוּן הָאֱמוּנָה וְכַנַ"ל. עַל כֵּן תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן דַּיְקָא שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁלֵּם מָמוֹן דַּיְקָא כְּפִי הַחַבָּלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַיִן תַּחַת עַיִן וְכוּ', שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מָמוֹן. כִּי שֹׁרֶשׁ הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנָסָה שֶׁבָּעוֹלָם הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בְּתִקּוּן זֶה לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים עַל כֵּן עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ בְּעַד הַחַבָּלָה בָּזֶה חוֹזֵר וּמְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַחַבָּלָה, כִּי עַכְשָׁו מַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמְּשַׁלֵּם עַל פִּי הַתּוֹרָה שֶׁשֹּׁרֶשׁ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ':

אות כז

וְעַל כֵּן כְּשֶׁרָאָה מֹשֶׁה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים וְאָמַר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ. הֻשְׁיבוֹ, מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ וְכוּ'. וּבָזֶה פָּגַם זֶה הַחוֹלֵק מְאֹד בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט בְּמַה שֶׁאָמַר נָגֵד מֹשֶׁה בְּעַזּוּת כָּזֶה מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט. כִּי הַהַכָּאוֹת וּמְרִיבוֹת הֵם בְּחִינַת פְּגַם הַיְשִׁיבָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אָז אָמַר מֹשֶׁה, אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י שָׁם. כִּי בְּוַדַּאי עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת וּבִפְרָט הַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר פְּגַם הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה, עַל יְדֵי זֶה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁבָּא עַל פְּגַם אֱמוּנָה, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים):

אות כח

וְעַל כֵּן חַיָּב הַחוֹבֵל לְשַׁלֵּם חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁהֵם נֶזֶק וְצַעַר וְרִפּוּי וְשֶׁבֶת וּבשֶׁת. הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמְּשַׁלֵּם כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַ"ל הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁכֻּלָּם בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנָה:

נֶזֶק זֶה בְּחִינַת הַתִּקּוּן לְהַפְּגָם שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים שֶׁהוּא הַתְחָלַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, כַּמּוּבָן שָׁם. כִּי נֶזֶק מְשַׁלֵּם בְּעַד הָאֵיבָר שֶׁחִסֵּר מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַיִן תַּחַת עַיִן וְכוּ'. וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁפְּגַם הַחַבָּלָה שֶׁחִסֵּר אוֹ גָּרַע מִמֶּנּוּ כֹּחַ אֵיזֶה אֵיבָר זֶה בְּחִינָה שֶׁסִּלֵּק הָרוּחַ חַיִּים מֵאוֹתוֹ חֵלֶק הַגּוּף, דְּהַיְנוּ שֶׁהִפְרִיד בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת

אֱלֹקוּת, שֶׁהוּא הָרוּחַ חַיִּים מֵאוֹתוֹ הָאֵיבָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ הֵפֶךְ הַתִּקּוּן שֶׁל הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה מְשַׁלֵּם נֶזֶק:

צַעַר זֶה בְּחִינַת הַתִּקּוּן לְתַקֵּן בְּחִינַת צַעֲקַת הַקּוֹלוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְצָעֹק מִמַּעֲמַקִּים לַחֲתֹר הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֵצָה שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְשַׁלֵּם צַעַר, כִּי צַעַר זֶה בְּחִינַת קוֹלוֹת וּצְעָקוֹת מֵהַלֵּב מִגֹּדֶל צַעֲרוֹ וּמְצוּקָתוֹ וּכְאֵבוֹ בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, בְּחִינַת וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְשַׁלֵּם צַעַר:

רִפּוּי זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הָעֵצָה שֶׁמִּשָּׁם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָרִפּוּאָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי כָּל הָרִפּוּאוֹת הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הָעֵצוֹת, כַּמּוּבָן בַּבַּוְנוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רִפּוּאוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נָצַח וְהוֹד, כַּמְּבֹאָר בַּכְּתָבִים וְנָצַח וְהוֹד הֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת עֵצוֹת כַּיָּדוּעַ:

שָׁבָת זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַגַּאֲוָה הַמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגַם נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בִּבְחִינַת לָכֵן קָרָאתִי לְזֹאת רַהַב הֵם שָׁבֶת (יְשַׁעְיָה ל). וְזֶה בְּחִינַת טוֹב לְשָׁבֶת עַל פִּנַּת גָּג מֵאֵשֶׁת מְדָנִים (מִשְׁלֵי כא), הַיְנוּ תִּקּוּן תַּאֲוַת נְאוּף:

בֹּשֶׁת זֶה בְּחִינַת עִקַּר שְׁלֵמוּת גִּמַר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא גִּמַר תִּקּוּן פְּגַם נְאוּף, שֶׁהוּא פְּגַם הַמִּקְרוֹת הַבָּאִים מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַמְּבֹאָרִין שָׁם, כִּי אֵין בֹּשֶׁת אֶלָּא בְּמָקוֹם עֲרָיוֹת. כִּי כָּל הַפְּגָמִים וְהַקְּלִקּוּלִים הָאֵלֶּה תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכֻלָּם הֵם בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנָה. וְהָעִקָּר נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַחֻבָּלוֹת וְהַהַכָּאוֹת שֶׁהֵם הֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה פּוֹגְמִין מְאֹד בְּתִקּוּן הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמַּרְבִּין שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַיְשִׁיבָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַתַּלְמִידִים. כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם יְכוֹלִין לְמָשְׁךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה רְצִיצָא בְּסִימָן כז). כִּי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה תָּלוּי בְּשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְמַעְלָה. וְכֵן תִּקּוּן הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם לְחַבֵּר שְׁנֵי הֲפָכִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חִבּוּר הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת עִם הַצִּמְצוּם שֶׁהֵם שְׁנֵי הֲפָכִים הָרְחוֹקִים זֶה מִזֶּה מְאֹד:

וְה' נָתַן חָכְמָה בְּלֵב הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְחַבְּרָם יַחַד שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם. וְכֵן תִּקּוּן הָעֵצָה זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם, כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לָתֵת עֵצָה בְּנַפְשׁוֹ זֶה בְּחִינַת חֲלֻקַּת הָעֵצָה שֶׁלִּבּוֹ חָלָק וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַכְרִיעַ וּכְשֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹזְרוֹ לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם שְׁנִתְאַחֵד חֲלֻקּוֹת הָעֵצָה שֶׁנִּבְלְבּוֹ וְנִגְמַר לוֹ עֵצָה אַחַת אֲמִתִּית וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו בְּחִינַת עֲצַת שָׁלוֹם, וְכֵן תִּקּוּן הַגֵּרִים שֶׁהוּא תִּקּוּן הַגַּאֲוָה שֶׁמֵּהֶם בָּאִים הַמְזִיקֵי עֶלְמָא שֶׁהֵם הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר זֶהוּ בְּוַדַּאי תִּקּוּן הַשָּׁלוֹם. כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת עַל יְדֵי הַגַּאֲוָה הָרָעָה עַל יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד חָפֵץ

בְּכָבוֹד מֵחֲמַת גַּאֲוָתוֹ וּמִתְקַנֵּא בַּחֲבֵרוֹ וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלוֹקוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַקִּלְקוּלִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נֶחֱרַב בַּיִת שֵׁנִי עַל יְדֵי שִׂנְאַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעַל יְדֵי זֶה כָּל אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמָּקוֹם יְרַחֵם. עַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא שָׁלוֹם. וְכֵן תִּקּוּן תַּאֲוַת נְאוּף הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם בְּחִינַת בְּרִית שָׁלוֹם, כִּי פְּגַם הַבְּרִית זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת בְּחִינַת לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ שֶׁהַתַּאֲוָה הָרָעָה הַזֹּאת מְנַגֶּדְתּוֹ וּמַעֲבִירָתוֹ מִדַּעְתּוֹ רַחֲמָנָא לִצְלָן:

כִּי בַּקְּדֻשָּׁה בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם זֶה עִקַּר הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם כַּיָּדוּעַ וְעַל יְדֵי זֶה מוֹלִידִין בָּנִים וּמַרְבִּין יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ בָּעוֹלָם שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל לְהַפֵּךְ חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁנּוֹטָה מֵהַקְּדֻשָּׁה אַחַר הַתַּאֲוָה הַגַּשְׁמִית, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל יְדֵי הָרְהוּרִים רָעִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, פּוֹגֵם מְאֹד בְּאַחְדוּת וּבְשָׁלוֹם כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת כָּל הַקִּלְקוּלִים תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְעַל כֵּן קָשֶׁה מְאֹד הַתִּקּוּן. וְעַל יְדֵי זֶה אֲרִיכַת הַגָּלוּת בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ הַמַּר שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ, בִּפְרָט בִּנְעוּרָיו, כִּי כְּמַעַט אֵין נִמְצָא נָקִי מֵחַטַּאת נְעוּרִים וְשָׁכִיחַ הַרְבֵּה שֶׁקִּלְקְלוּ הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּנַפְשָׁם וְהַרְבֵּה אֲשֶׁר נוֹדַע לָרַבִּים קִלְקוּלָם הֶעָצוּם, עַל יְדֵי זֶה הֵם רְחוֹקִים מִשָּׁלוֹם וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הַשֶּׂקֶר שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמַּחֲלֹקֶת עַל יְדֵי הַמַּזִּיקִי עִלְּמָא וּמִשָּׁם כָּל בִּלְבּוּלֵי הָאֱמוּנָה רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכוּ'.

וְעַל כֵּן הָרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל הַשָּׁלוֹם בְּכָל כֹּחוֹ שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יִהְיֶה הוּא בִּכְלַל הַחוֹלְקִים הַמְחַרְחֲרִים רִיב וְכוּ' וְיִצְעַק מִמַּעֲמַקִּים מַעֲמַקִּים פְּנִימִיּוּת לִבּוֹ שֶׁיַּחוּס ה' עָלָיו וְיוֹרֵהוּ עֵצָה שְׁלֵמָה וְכוּ' וְאָז יוּכַל לְהִתְתַּקֵּן אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְעִקַּר הַשָּׁלוֹם תְּלוּי בְּמָמוֹן שֶׁלֹּא יִהְיֶה רוֹדֵף אַחַר הַמָּמוֹן וְעַל כָּל פָּנִים שֶׁיִּזָּהֵר מְאֹד מִלִּגַּע בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ וְלֹא יְקַנֵּא בַּחֲבֵרוֹ. כִּי רֹב הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת הֵם עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה, כִּי הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה שָׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַמִּשְׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמְצוּמִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם שֶׁמִּשָּׁם הַפַּרְנָסָה וְהַמָּמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ, וְעַל כֵּן שָׁם הִתְגָּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לַעֲשׂוֹת מַחֲלֹקֶת כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה וְכוּ':

וְעַל כֵּן תִּקּוּן שֶׁל זֶה הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ רִבּוּי עֹצֶם הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה פְּגַם בְּכָל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם תִּקּוּנֵי הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל. עַל כֵּן כָּל תִּקּוּנוֹ עַל יְדֵי שֶׁיְּשַׁלֵּם מָמוֹן לְהַנֶּחְבָּל בְּעַד כָּל חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְקַן כָּל הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן לוֹ אֵינוֹ נִמְחָל לוֹ עַד שֶׁיְּפַיְּסֶנּוּ, כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה. כִּי עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן הוּא הַפִּיּוּס שֶׁצָּרִיךְ לְפַיְּסֶנּוּ עַד שֶׁיִּתְפַּיֵּס וְיִהְיֶה אַהֲבָה וְשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל:

ה' יִתְבָּרַךְ יִשְׁפּוֹת שָׁלוֹם אֲמִתִּי עַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

אות כט

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, דְּהַיְנוּ חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבָּתֵּי יְשִׁיבוֹת שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם בְּהִתְגַּלּוּת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַמְבִיאִין לִידֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים וּלְקִיּוּם הַתּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר שֶׁל הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמְאִירִין לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ. כִּי עִקַּר הָאוֹר נִמְשָׁךְ מֵהֶם, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת וּמִמֶּנָּה הַמְשָׁכַת הַשֶּׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ מְשַׁח רְבוֹת קֶדְשָׁא שְׁרָגִין וּלְאַנְהָרָא בּוּצִינִין. כִּי עִקַּר מַלְכוּת יָוָן הָרִשָּׁעָה שֶׁעָמְדוּ אָז עַל יִשְׂרָאֵל הָיָה כָּל קִנְאָתָם עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהָעִקָּר עַל אֲשֶׁר מִשָּׁם תֵּצֵא תּוֹרָה, כִּי אָז בִּימֵי בַּיִת שֵׁנִי נִתְיַסְּדוּ מְאֹד הַבָּתֵּי יְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי אָז הָיוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁהֵם קִבְּלוּ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מֵהַנְּבִיאִים וְכוּ'. וְנִתְכַּנְּסוּ יַחַד הַרְבֵּה זְקֵנִים קְדוֹשִׁים וְקִבְּעוּ לָהֶם יְשִׁיבָה קְדוֹשָׁה וּבֵרְרוּ לָנוּ כָּל הַלְכוֹת הַתּוֹרָה כִּי מִפִּיהֶם אָנוּ חַיִּים, כִּי לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִים עַתָּה שׁוּם הֲלָכָה. וְזֶה יָדוּעַ כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים עַל כֵּן הִתְגָּרָה אָז הַשָּׂטָן וְהֶעֱמִיד אָז בְּעוֹלָם בָּתֵּי הַיְשִׁיבוֹת הָרָעִים וְהַמָּרִים שֶׁל חַכְמֵי יָוָן שֶׁנִּתְקַבְּצוּ אָז בַּיָּמִים הָאֵלּוּ וְקִבְּעוּ לָהֶם בָּתֵּי אֱסֻפּוֹת לְחָכְמוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁרֻבָּם כְּנֶגֶד דַּעַת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, בִּפְרָט בְּעִנְיַן קִיּוּם הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בְּכָל פְּרָטֵיהֶם כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה לַבָּקִי בָּהֶם קָצָת וְעַל כֵּן הִתְגָּרוּ אָז וְרָצוּ לְהַחֲרִיב אֶת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּלְבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יָמוּלוּ אֶת בְּנֵיהֶם וְכוּ', אֲבָל יְמִין ה' רוֹמֵמָה וְתָמִיד יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. וְעָשָׂה עִמָּנוּ אָז נִסִּים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים וְהִכֹּל בְּכֹחַ הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה וְהַכֹּהֲנִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעוֹסְקִים לְגַלּוֹת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְכוּ'. וְכֵן עַתָּה עִקַּר הַמְשָׁכַת הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה בְּכָל שָׁנָה וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַהַדְלָקָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה הַכֹּל עַל יְדֵי הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת שֶׁהֵם בִּכְלַל בְּנֵי הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה שֶׁיּוֹשְׁבִין וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת יְשִׁיבָה קְדוֹשָׁה וּשְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם וַאֲפִלּוּ חֲמִשָּׁה וַאֲפִלּוּ שְׁלֹשָׁה וַאֲפִלּוּ שְׁנַיִם וַאֲפִלּוּ אֶחָד, כַּמְבֹאָר בְּהַמִּשְׁנָה אָבוֹת. וְהָעִקָּר הוּא הָעוֹסְקִים בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם הַשׁוֹאֲבִים דַּעַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מֵרַבִּי אֱמִתִּי אֲשֶׁר מֵהֶם עִקַּר הָאוֹר כַּנַ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַ"ל, כִּי אוֹר נֵר חֲנֻכָּה זֶה בְּחִינַת עֲמָקוּת הָעֵצוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ בִּבְחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ בְּחִינַת אוֹר הָעֵצָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

אות ל

כִּי כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל וּבְמָקוֹם אַחֵר, שֶׁכָּל הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל כֻּלָּם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְהַתּוֹרָה נְעוּצָה תְּחִלָּתָהּ בְּסוֹפָהּ וְסוֹפָהּ בִּתְחִלָּתָהּ. וְכֵן בְּאֶמְצָעוּתָהּ וְכוּ'. כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפָּה אוֹרֶבֶת עַל הָאָדָם תָּמִיד וְעִקַּר עַל הֱאֶמוּנָה הַקְּדֻשָּׁה וּכְשֶׁזּוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיק לִצְעֹק מִמַּעֲמַקִּים וּלְהַמְשִׁיךְ אֵיזֶה עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת וּלְגַדֵּל הֱאֶמוּנָה וְכוּ' אָז הֵם מִתְגָּרִין אַחַר כָּךְ עַל יְדֵי פְּגַם הַגֵּרִים שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁךְ גֵּאוּת שֶׁמִּמֶּשּׁ מִתְגַּבְּרִין הַמַּזִּיקֵי עֲלְמָא שֶׁהֵם הַמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִין תַּאֲוַת נאוּף בָּעוֹלָם. וְלָזֶה צְרִיכִין הַכֹּחַ שֶׁל הַמָּגֵנִּי אֶרֶץ שֶׁהֵם מַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי הַמֹּחַ הוּא כְּמוֹ נֵר דּוֹלֵק עַל יְדֵי הַשְׂמְנוּנִית שֶׁבַּגּוּף וְכוּ'. וּמִבֹּאָר שָׁם שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן נִגְמָר בְּיוֹם כִּפּוּר בְּחִינַת וּבְיוֹם צוֹם כִּפּוּר יֵחָתֵמוּן וְכוּ'. וְכָל הַתִּקּוּנִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הָרַבִּי עִם תַּלְמִידִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם מַעֲלִין הֱאֶמוּנָה וּמְבַטְּלִין הַגֵּאוּת וּמְתַקְּנִים תִּקּוּן הַחוֹתָם הַנַּ"ל בִּבְחִינַת חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדֵי וְכוּ'. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהֵיָה הַנֵּס עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁהֵיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל וְכוּ'. כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הוּא בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז עוֹסְקִין לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעִקָּרָם בִּפְגַם הַבְּרִית כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁצּוֹעֲקִין בִּכְנִיסַת יוֹם כִּפּוּר אוֹר זָרַע לַצַּדִּיק וְכוּ' בִּשְׁבִיל תִּקּוּן זֶה כַּיָּדוּעַ, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁעוֹסֵק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בַּעֲבוֹדָתוֹ לְתַקֵּן זֹאת עַל יְדֵי זֶה הוּא מְתַקֵּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּתְקַלְקֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁהֵיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל דַּיְקָא, כִּי הוּא דַּיְקָא עוֹסֵק בְּתִקּוּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי הַשֶּׁמֶן שֶׁל הַהַדְלָקָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא בְּחִינַת אוֹר הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמֵּאִיר עַל יְדֵי הַשְׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתָם שֶׁלֹּא יֵצְאוּ לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁלֹּא יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ. רַק יַעֲלוּ אוֹתָם אֶל הַמֹּחַ שֶׁיָּאִיר וְיִדְלֹק הַמֹּחַ עַל יָדָם בִּבְחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין מֵהֶם חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁאוֹמְרִים אָז בִּשְׁעַת הַנָּחָתָן וְשֶׁמֶן הַטּוֹב תָּרִיק עַל שִׂבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה לְהַשְׁפִּיעַ וְכוּ':

נִמְצָא שֶׁשֶּׁמֶן שֶׁל הַהַדְלָקָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל בְּחִינַת תְּפִלִּין. וְעַל כֵּן כָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכְּפִי הַסְּלִיחָה נָא שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כֵּן זוֹכִין לְקֻדֻּשַׁת חֲנֻכָּה, כִּי הַכֹּל אֶחָד עַל פִּי הַנַּ"ל, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מְתַקְּנִין הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁהֵיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל כִּי הַכֹּל אֶחָד וְכַנַּ"ל. [וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת זֹאת הַתּוֹרָה "כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם", שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁכְּפִי הַסְּלִיחָה נָא שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים כֵּן זוֹכִין לַחֲנֻכָּה זֹאת הַתּוֹרָה נֶאֱמְרָה בְּאוֹתָהּ הַשָּׁנָה שֶׁנֶּאֱמְרָה הַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֱמוּנָה הַנַּ"ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם כָּל הַנַּ"ל וְשֶׁתִּקּוּן הַחוֹתָם

נִגְמָר בְּיוֹם כִּפּוּר. וְאַחַר כָּךְ תֵּכֶף בַּחֲנָכָּה שֶׁאַחֲרָיו נֶאֱמְרָה הַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמָם שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁכְּפִי הַסְּלַח נָא וְכוּ', כִּי הֵם שַׁיָּכִים זֶה לָזֶה וּקְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה. וְהֶבֵן הֵיטֵב כִּי יֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, וְעַיֵּן בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן מַה שֶּׁמְּבֹאָר שֶׁבְּכָל שָׁנָה קִבֵּל כָּל הַזְּמַנִּים הַקְּדוֹשִׁים בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא וְכוּ'] וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה וְנִתְתַּקֵּן רַק עַל יְדֵי הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל שֶׁהֵם עוֹסְקִין בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל לַהֲאִירָם עַל עַצְמָן וְעַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ:

אות לא

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי בֶּאֱמֶת שֹׂרֶשׁ הַהַדְלָקָה וְהָאָרַת הָאוֹר הַקָּדוֹשׁ נִמְשָׁךְ מֵהָאִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁעוֹסֵק לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה וּמְצַחֲצֵחַ נִשְׁמָתוֹ וְכוּ', כִּי עִקַּר הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת הוּא ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' אוֹרִי וְכוּ'. וּכְתִיב, כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי וְכוּ'. אֲבָל זֶה יָדוּעַ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הָאוֹרוֹת. וַאֲפִלּוּ שֵׁם אוֹר אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר עָלָיו רַק כְּשֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים זֶהוּ עִקַּר שֹׂרֶשׁ הָאוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת. כְּמוֹ שֶׁבִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הִמְשִׁיךְ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי הַצִּמְצוּמִים שֶׁעָשָׂה תְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּאֶפְשָׁרוּת לְקַבֵּל כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת צִמְצוּמִים שֶׁהָיָה קֹדֶם הִתְגַּלּוּת הָאוֹר וְאַחַר כָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְכוּ'. רַק שֶׁבִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל עַל יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ. וְעַתָּה נַעֲשָׂה הַכֹּל - כָּל הִתְחַדְּשׁוּת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִין בָּזֶה לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְשָׁכַת הָאוֹר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא הַנֶּאֱמָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרֵישׁ הוּרְמָנְיתָא דְּמַלְכָּא בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, שֶׁפֵּרְשׁוּ שָׁם הַמְפָרְשִׁים עַל תְּחִלַּת הַצְּמָצוּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה הָאוֹר. וְעַל כֵּן נִקְרָא בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, כִּי עַל יְדֵי זֶה שֶׁיֵּשׁ צְמָצוּם וּמַמְשִׁיכִין לְתוֹכוֹ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ עַל יְדֵי זֶה כָּל הִתְגַּלּוּת הָאוֹר כַּנַּ"ל. אַךְ בִּתְחִלַּת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ לְתוֹךְ צְמָצוּמִים הוּא רַק הִתְנוֹצְצוּת בְּעָלְמָא בְּחִינַת בַּטִּישׁ בַּטִּישָׁא וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁגַּם בְּגַשְׁמִיּוּת עִקַּר הִתְהַוּוּת אוֹר הָאֵשׁ הָיָה עַל יְדֵי שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן בָּטַשׁ וְהִכָּה שְׁנֵי אֲבָנִים זֶה בָּזֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָצָא נִיצוֹץ הָאֵשׁ שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִנִּיצוֹץ הָאוֹר הַמִּתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עֲדַיִן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ זֶה הָאוֹר הַדַּק בָּעוֹלָם, עַל כֵּן הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁפַּע הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁצְּרִיכִין אֶל הָאוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאוֹר בְּשֶׁפַע גָּדוֹל שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר לְכָל

הָעוֹלָם, כִּי הַשֶּׁמֶן הוּא בְּחִינַת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה בְּחִינַת כַּד הַקֶּמַח לֹא תִכְלֶה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר (מְלָכִים א יז) וְכוּ' וּכְתִיב, לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד. וְזֶה בְּחִינַת וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְאִיתָא בַּמִּדְרָשִׁים, שֶׁעָלֵה זַיִת שֶׁהֵבִיאָה בְּפִיהָ זֶה מְרַמֵּז עַל סוֹד שֶׁמֶן שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁמַּצִּיל מִמֵּימֵי הַמַּבּוּל שֶׁבָּלְעוּ זֹאת לֹא הָיָה קִיּוּם לָהָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בְּיַלְקוּט הָרְאוּבֵנִי, עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁשֶּׁמֶן הוּא בְּחִינַת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיְּאִיר הָאוֹר כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמֶן, כִּי הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹר בְּעַצְמוֹ שֶׁבָּא עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הָאוֹרוֹת כַּנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְדָלֵק וּלְהָאִיר מֵרֹב דַּקּוּתוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְׁמָנִים הַנִּמְשָׁכִים אֵלָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת לְהַצְהִיל פָּנִים, בְּחִינַת חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִדְלוֹת וְלַחֲתֹר הַמַּיִם עֲמֻקִּים שֶׁהֵם הָעֵצוֹת עֲמֻקּוֹת שֶׁעַל יָדָם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַחָכְמָה וְהַתְּבוּנָה וְהַדַּעַת הוּא כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ עֵצוֹת עַד שֶׁתִּתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה עַל יָדָם. וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הָאוֹר שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּלָקַת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה וְכָל הַנֵּרוֹת שֶׁל מִצְוָה. וְהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָעוֹסְקִים בָּזֶה אֵינָם נָחִים וְאֵינָם שְׁקֵטִים בְּחִינַת כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי אִם כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם (רוּת ג). כִּי עוֹסְקִים בָּזֶה תָּמִיד בְּכָל עֵת לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים עַל יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הַנִּפְלָא שֶׁמְּחַדְּשִׁין בְּכָל עֵת וּמְצַחְצְחִין נִשְׁמָתָם וּמַמְשִׁיכִין הָאוֹרוֹת בִּדְרָכִים נִפְלָאִים עַד שֶׁנַּעֲשִׂין מֵהֶם עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת עַד שֶׁמְּגַדְּלִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עַל יְדֵי זֶה. וְאַחַר כָּךְ מַשְׁגִּיחִין לְהַמְשִׁיךְ הַתִּקּוּן בְּכָל פַּעַם בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ הָאוֹרְבִים חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל עַל יְדֵי פְּגַם הַגֵּרִים, וּלְגָרֵשׁ וּלְבַטֵּל הַגָּאוּת הַבָּא עַל יָדָם וּלְבַטֵּל כֹּחַ הַמַּנְהִיגֵי שֶׁקֶר וְכוּ'. וְלִתֵּן כֹּחַ לְהַמְגִנֵּי אֶרֶץ שֶׁיּוּכְלוּ לְהַעֲלוֹת הַשְׁמָנִים מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְכָל שְׁאָר הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים שָׁם, כִּי לְכָל תִּקּוּן שֶׁל כָּל הַקְּלִקּוּלִים הַנַּ"ל צָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵרֵאשִׁית הַתִּקּוּן שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ', כִּי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל עוֹסֵק בְּכָל פַּעַם לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' בְּשִׁכְלִיּוֹת כְּאֵלּוּ בְּתִקּוּנִים כְּאֵלּוּ בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא תִּתְקַלְקֵל עַל יְדֵי כָּל הַפְּגָמִים הַנַּ"ל, כִּי כָּל הַשְׁמָנִים שֶׁבְּכָל אָדָם שֶׁמֵּהֶם מֵאִיר הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל, שָׁרְשָׁם מִשֶּׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' שֶׁמִּמֶּנּוּ שֹׁרֶשׁ הָאוֹר וְהַשְׁמָנִים וְכַנַּ"ל:

אות לב

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהַשֵּׁם שֶׁהָיָה חָתוּם לֹא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד וְנַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, הַיְנוּ כִּי הַיְוָנִים, שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת הָאוֹרְבִים לְקַלְקֵל בְּכָל הַקִּלְקוּלִים הַנַּ"ל, כִּי מִתְּחִלָּה מִתְגַּבְּרִים לְקַלְקֵל הָאֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי חָכְמוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת יָוָן הָרְשָׁעָה, וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדָּם עַל יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים וְכוּ' עֲדַיִן הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּגֵאוּת וְנַאוּף וְכוּ'. וּצְרִיכִין כֹּחַ הַמְּגַנֵּי אֶרֶץ לְהַעֲלוֹת הַשְּׁמָנִים מֵהֶחְתִּים לְחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁהַיְוָנִים טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁהֵם כָּל הַבְּחִינוֹת שֶׁל הַדַּעַת שֶׁרָצוּ חַס וְשָׁלוֹם, לְטַמְּאוֹת וּלְקַלְקֵל הַכֹּל עַל יְדֵי כָּל הַקִּלְקוּלִים הַנַּ"ל. וְנַעֲשָׂה הַנֵּס עַל יְדֵי מִעֵט הַשֶּׁמֶן שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁמָּצְאוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁהָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל כַּנַּ"ל שֶׁהוּא הַשֶּׁמֶן וְהַדַּעַת שֶׁמַּעֲלִין מֵהֶחְתִּים בְּשָׁרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. אֲבָל לֹא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד, כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא אוֹרֶבֶת תָּמִיד הֵן עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל הֵן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָט. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים קְצָת כְּשֵׁרִים וּמְשַׁבְּרִים תַּאֲוָתָם וּמַעֲלִין מֵהֶחְתִּים לְחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּשָּׁם מִתְהַוֶּה הַשֶּׁמֶן הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ לְהָאִיר בָּעוֹלָם, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן הֵם מִתְגַּבְּרִים וּמִתְגָּרִים עַל שְׁאָר הָעוֹלָם וּמְבִיאִים אוֹתָם לִידֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת. וְלִפְעָמִים מִתְגָּרִים בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל גַּם עַל הַכְּשֵׁרִים שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ לְשַׁבֵּר תַּאֲוָתָם וּלְהַעֲלוֹת מֵהֶחְתִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל עַד שֶׁמַּכְשִׁילִים אוֹתָם גַּם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁבְּהַשֶּׁמֶן שֶׁהָיָה חָתוּם וְכוּ' לֹא הָיָה בּוֹ לְהַדְלִיק כִּי אִם יוֹם אֶחָד, הַיְנוּ זְמַן מַעֲט, כִּי אֵין בְּטוּחִים עַל מְעַט הַשֶּׁמֶן וְהַדַּעַת הַזֶּה כִּי אִם עַל יוֹם אֶחָד כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֵד יוֹם מַה יִּהְיֶה נַעֲשָׂה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי. כִּי בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים - מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנַס לִפְנֵי וְלִפְנִים, בִּזְכוּתָם וּבְכֹחָם נַעֲשָׂה נֵס וְדָלַק הַשֶּׁמֶן שְׁמוֹנָה יָמִים, כִּי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הֵם עוֹסְקִים תָּמִיד לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַשְׁפִּיעַ הַשֶּׁמֶן מִשְּׁחַת קָדֶשׁ מִשָּׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִים הַמַּשְׁכַּת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' וְהֵם כְּמַעְיָן הַנּוֹבֵעַ וּכְנָהָר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק, כִּי הֵם אֵינָם פּוֹסְקִים מִלְּהַשְׁפִּיעַ הַשֶּׁמֶן מִשְּׁחַת קָדֶשׁ מִשָּׁרְשׁוֹ עַד שֶׁגּוֹמְרִים כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בְּשִׁלֵּמוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנַּעֲשָׂה נֵס שֶׁדָּלַק הַשֶּׁמֶן שְׁמוֹנָה יָמִים. שְׁמוֹנָה יָמִים זֶה בְּחִינַת שְׁמוֹנָה מִדּוֹת שֶׁהֵם מִכֶּתֶר עַד הוֹד כַּיָּדוּעַ. כִּי כֶּתֶר הוּא הַתְחָלַת הַצִּמְצוּם הָרִאשׁוֹן הַקָּדוֹשׁ

שֶׁנִּמְשָׁךְ לְתוֹכוֹ בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת. וְאַחַר כָּךְ מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ וְנַעֲשֶׂה אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָכְמָה וּבִינָה וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַדַּעַת עַד שֶׁנִּתְהַוֶּה מִמֶּנּוּ עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת עֲצוֹת (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר). הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עוֹסְקִין בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל וְאֵינָם פּוֹסְקִים לְעוֹלָם עַד שֶׁמַּאִיר הָאוֹר עַד שֶׁנַּעֲשִׂין מֵהֶם עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסָתְרָן בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁעוֹמְדִים כְּנֶגֶד הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְבַטֵּל וּלְתַקֵּן כָּל הַקְּלִקּוּלִים הַנַּ"ל עַד שֶׁיִּגְמְרוּ מַה שֶּׁהִתְחִילוּ, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִין אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ בְּחִינַת עֲרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי שֶׁעַל זֶה מְבַקְּשִׁין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר וַעֲרֵיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר:

כִּי בְּשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר הַמַּעֲרָבִי שֶׁשָּׁם הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה שֶׁמִּמֶּנּוּ הָיָה מַתְחִיל וּבוֹ הָיָה מְסַיֵּם, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ הַשֵּׁמֶן הַקָּדוֹשׁ תָּמִיד וּמִמֶּנּוּ כָּל הַהַדְלָקוֹת שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת תָּמִיד, כִּי אוֹר תּוֹרָתָם הַקְּדוֹשָׁה אִי אֶפְשָׁר לְכַבּוֹת בְּשׁוּם אֹפֶן בִּבְחִינַת עֲבֵרָה מְכַבֶּה מִצְוָה וְאֵין עֲבֵרָה מְכַבֶּה תּוֹרָה, הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִים לִשְׁמָהּ לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם וְכוּ'. כִּי לְמוּד הַתּוֹרָה שֶׁהִיא מִן הַשָּׂפָה וְלַחוּץ בְּוַדַּאי אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהָאִיר בָּעוֹלָם וְהַלְוַאי שֶׁלֹּא תִּקְלְקֵל בִּבְחִינַת לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהָיוּ לוֹמְדִים גְּדוֹלִים וְקִלְקְלוּ אַחַר כָּךְ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל דּוֹאֵג וַאֲחִיתֹפֶל וְאַחֵר, שֶׁהָיְתָה תּוֹרָתָם מִן הַשָּׂפָה וְלַחוּץ. אֲבָל הַתּוֹרָה שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ' עַד שֶׁמְּגַלִּין עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת וְכוּ' אוֹר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְכַבּוֹת בְּחִינַת מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת וְכוּ' בְּחִינַת עֲצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד וְכוּ'. וּמִשָּׁם הָיָה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁפָּעֲלוּ בְּנִפְלָאוֹת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם שֶׁדָּלַק מְעַט הַשֶּׁמֶן שְׁמוֹנָה יָמִים. וְכֵן עַתָּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה עִקַּר הֶאָרַת הָאוֹר הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר נֵר חֲנֻכָּה הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בַּתִּקּוּנִים הַנַּ"ל לְהַמְשִׁיךְ בְּכָל עֵת בְּחִינַת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת וְכוּ' שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹרֵשׁ הָאוֹר וְכוּ', וְעוֹסְקִים בִּשְׁלֵמוּת כָּזֹאת שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְסָק לְעוֹלָם בִּבְחִינַת צַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תָחְסָר. עַד שֶׁיִּהְיוּ נִמְשָׁכִין בְּכָל פַּעַם עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסָתְרָן וְכוּ' וְכַנַּ"ל:

אות לג

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּחִזְקִיָּהוּ (יְשַׁעְיָה י), וְחָבַל עֹל מִפְּנֵי שָׁמֶן, כִּי חִזְקִיָּהוּ בְּחִינַת מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּקֶשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת חִזְקִיָּה מָשִׁיחַ וְכוּ'. וְזֶהוּ וְחָבַל עֹל שֶׁהוּא עֹל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא עֹל סַנְחֵרִיב, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי בְּדוֹרוֹ הִתְלַבְּשָׁה הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּסַנְחֵרִיב וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְאָמַר הַכָּתוּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְחַבֵּל וְיַשְׁחִית עֹל מִפְּנֵי שָׁמֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ הַנַּ"ל. כִּי חִזְקִיָּה קָבַע

יְשִׁיבוֹת רַבּוֹת בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּדְקוּ מִדָּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע וְכוּ'. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, בַּיּוֹם הַהוּא יִחְיֶה אִישׁ עֶגְלַת בָּקָר וְכוּ' כָּל מָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם אֶלֶף גֶּפֶן בְּאֶלֶף כֶּסֶף לַשֹּׁמִיר וְלַשַּׁיִת יִהְיֶה וְכוּ' (יְשַׁעְיָה ז) כִּי יַשְׁלִיכוּ הַכֹּל וְיֵלְכוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה (הֶפֶךְ מִדֵּעוֹת רָעוֹת שֶׁל הַמַּרְבִּים לְהוֹכִיחַ לַעֲסֹק בְּרִבּוּי מְלָאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן אֱמֶת שֶׁרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הִזְהִירוּ עַל הַמְּלָאכָה, אֲבָל לֹא עַל בַּעֲלֵי תּוֹרָה, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְכַמָּה סְפָרִים קְדוֹשִׁים וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי, מַנִּיחַ אֲנִי כָּל אֻמָּנוּת שֶׁבָּעוֹלָם וְאֵינִי מְלַמֵּד אֶת בָּנַי אֶלָּא תּוֹרָה. וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ). וְעַל כֵּן עַל יְדֵי עֵסֶק תּוֹרָתוֹ שֶׁל חִזְקִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁמַּמְשִׁיךְ בְּכָל עֵת בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן הַנַּ"ל הַמֵּאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נֶחְבָּל וְנִשְׁחָת עֹל הַסִּטְרָא אָחֳרָא הָאוֹרְבִים לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ לֶרֶיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ, 'שֶׁמֶן תּוּרַק' דַּיְקָא, שֶׁהַשְּׁמָנִים שֶׁל הַתּוֹרָה הָאֱמִתִּית הֵם טוֹבִים כָּל כָּךְ עַד אֲשֶׁר אֲפִלּוּ שֶׁנִּדְמֶה שֶׁהַשֶּׁמֶן הוּרַק מֵהַכְּלִי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמֶן תּוּרַק, אַף עַל פִּי כֵן יִגְדַּל שִׁמְךָ לְעוֹלָם. כִּי מְעַט הַשֶּׁמֶן הַנִּשְׁאָר מֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַמּוֹסִיפִים בְּכָל עֵת לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁמָנִים שֶׁהוּא הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ מֻחְדָּשׁ בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַגֶּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם. כִּי עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל שֶׁאֵין נִפְסָק רֵיחוֹ לְעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה נִתְוַסְּפִין בְּכָל פַּעַם גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל:

אות לד

וְזֶהוּ הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. זֶה בְּחִינַת שֶׁבַח מַעֲלַת הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שֶׁהֵם נִקְרָאִים אַחִים וְרֵעִים בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם.

וְזֶהוּ:כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. בְּחִינַת שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ הַנַּ"ל. וְזֶהוּ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו, שֶׁחוֹשֵׁב כָּל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמְּשָׁכַת שֶׁמֶן הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ מֵרֹאשִׁית הַתְּחָלְתוֹ עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ לִבְחִינַת עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת. וְזֶהוּ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, זֶהוּ בְּחִינַת הַתְּחָלְתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זֶה בְּחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת מְזֻקָּנִים אֶתְבּוֹנָן, כִּי זָקָן זֶה קִנְיָה חָכְמָה. וְזֶהוּ זְקַן אַהֲרֹן, כִּי עִקָּרוֹ נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת רָאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּהֲנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹרֵד וְנִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲצוֹת טוֹבוֹת, כִּי כָּל הָעֲצוֹת טוֹבוֹת הֵם בִּבְחִינַת הַמִּדּוֹת שֶׁהֵם מֻחְסָּד עַד הוֹד שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲצוֹת שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהָאִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַשֶּׁמֶן הַנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי אֵלּוּ הָעֲצוֹת גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה בְּחִינַת מַלְכוּת עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֶּלֶת הָעֲצוֹת מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת,

שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְזֶהוּ, כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיּוֹרֵד עַל הָרֲרֵי צִיּוֹן, זֶה בְּחִינַת שֶׁפַע הַטּוֹב שֶׁל הַפַּרְנָסָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּכֻנֶּה בְּשֵׁם טַל בְּחִינַת הַמָּן שֶׁהוּא פַּרְנָסָה שֶׁיָּרַד עַל יְדֵי הַטַּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבָרֶדֶת הַטַּל וְכוּ' יֶרֶד הַמָּן עָלָיו. וְזֶהוּ כְּטַל חֶרְמוֹן וְכוּ' בְּחִינַת שֶׁפַע הַפַּרְנָסָה טוֹבָה שֶׁיֹּרֶד עַל הָרֲרֵי צִיּוֹן שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּיָּדוּעַ. כִּי עַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה מִצַּחֲצֵחַ נִשְׁמָתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן הַנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַחַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה עַד הָעוֹלָם כִּי לֹא יִהְיֶה נִפְסָק לְעוֹלָם זֶה הַטַּל וְהַשֶּׁמֶן עַל יְדֵי גֹּדֶל קְדֻשַּׁת הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד:

אות לה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, נֵר חֲנֻכָּה אִישׁ וּבֵיתוֹ וְהַמְהַדְּרִין נֵר לְכָל אֶחָד וְהַמְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין וְכוּ' מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ:

כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁנֵּר חֲנֻכָּה הוּא אוֹר תּוֹרַת אֱמֶת הַמֵּאִיר לָעוֹלָם עַל יְדֵי לִמּוּד הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן יֵשׁ בָּהֶם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת. שֶׁהֵם הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁבְּמִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה. וְהוּא, כִּי עִקַּר נֵר חֲנֻכָּה הוּא אִישׁ וּבֵיתוֹ, כִּי מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת כָּל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא מִבְּחִינַת קְדֻשַּׁת בֵּית הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא הָרַבִּי שֶׁלּוֹמֵד עִם תַּלְמִידִים וְכוּ'. וּמִשָּׁם מֵאִיר אוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּבְחִינַת אִישׁ וּבֵיתוֹ שֶׁהָרֹאשׁ שֶׁל הַבַּיִת שֶׁהוּא הַבַּעַל הַבַּיִת צָרִיךְ לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר אוֹר הַנֵּר חֲנֻכָּה הַנַּ"ל. כִּי הָרֹאשׁ שֶׁל הַבַּיִת, שֶׁהוּא הַבַּעַל הַבַּיִת, הוּא בְּבֵיתוֹ בְּחִינַת הָרֹאשׁ שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה וּמִשָּׁם מְקַבֵּל חִיּוּתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁעִקַּר אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ. וְעַל כֵּן עִקַּר נֵר חֲנֻכָּה הוּא אִישׁ וּבֵיתוֹ כַּנַּ"ל וְהַמְהַדְּרִין נֵר לְכָל אֶחָד, כִּי הַמְהַדְּרִין מְדַקְדְּקִין יוֹתֵר שֶׁגַּם כָּל אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת יַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, כִּי כָּל אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת הוּא בְּבְחִינַת הַתַּלְמִידִים שֶׁל הָרַבִּי שֶׁהוּא הָרֹאשׁ יְשִׁיבָה, וְהַמְהַדְּרִין מִתְיַגְּעִים בַּתּוֹרָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם אוֹתָן שֶׁהָיוּ בִּבְחִינַת תַּלְמִידִים זוֹכִין גַּם כֵּן לִלְמֹד וּלְלַמֵּד שֶׁדּוֹלִין תּוֹרַת רַבָּם וּמַשְׁקִין אוֹתָהּ לַאֲחֵרִים וּמְאִירִין אוֹר תּוֹרַת הָרַב וַעֲצוּתָיו הַקְּדוֹשִׁים לְחַבְרֵיהֶם. וְזֶה בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַתַּלְמִידִים שֶׁגַּם הֵם צְרִיכִים לְהָאִיר תּוֹרַת רַבָּם בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וְהַמְהַדְּרִין מִן הַמְהַדְּרִין מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, הַיְנוּ כִּי אֵינוֹ מַסְפִּיק לָהֶם מַה שֶּׁמְּאִירִים וּמְלַמְּדִים תּוֹרַת רַבָּם בְּעַצְמָהּ לַאֲחֵרִים אַף גַּם הֵם מוֹסִיפִים וְהוֹלְכִים בְּכָל יוֹם לְחַדֵּשׁ גַּם מֵעַצְמָם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים הַמְּבִיאִים לִידֵי מַעֲשֶׂה וְהֵם חוֹתְרִים וּמְגַלִּים עֲצוּמוֹת עֲמֻקּוֹת מַה שֶּׁאֵינוֹ מְבֹאָר בְּפֵרוּשׁ בְּדִבְרֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבָּם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַזְּקִין אֶת

חַבְרֵיהֶם וּמְעוֹרְרִים אוֹתָם לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ שְׁכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת אוֹר הַתּוֹרָה בְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמְּחַדְּשִׁים בְּעַצְמָם מִתּוֹךְ דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּם הָאֲמִתִּי. וְזֶה בְּחִינַת הַמְהַדְּרִין מִן הַמְהֻדָּרִין מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם וְכַנַּ"ל:

אות לו

וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, זֶה בְּחִינַת הַמַּאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמֹּחִין עַל יְדֵי הַמַּגְנִי אֶרֶץ שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וּמְשַׁבְּרִין הַהִרְהוּרִים רָעִים וּמַעֲלִים הַשְּׁמָנִים מִבְּחִינַת הֶחְתִּים לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין אִמְרוֹת ה' אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַנִּפְגּוּלוֹת לְהַחֲיוֹתָם בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם בְּחִינַת מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַשִּׁבְעָה רָאשִׁים שֶׁל שְׁתֵּי הַשִּׁינִין שֶׁבַּתְּפִלִּין מֹחִין חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁמִּשָּׁה רַבֵּנוּ רָעֵיָא מְהֵימְנָא כְּלוּל מֵהֶם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁכָּל זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי הַדְּלָקַת הַשֶּׁמֶן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה וְכַנַּ"ל, כִּי הַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין הֵם בִּבְחִינַת שֶׁמֶן הַטּוֹב הַזֶּה, בִּבְחִינַת וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסָר, אֲלוּ תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָנוּ נוֹהֲגִין לוֹמַר בְּשִׁעַת הַנָּחַת תְּפִלִּין וְשֶׁמֶן הַטּוֹב תָּרִיק עַל שִׁבְעָה קָנֵי הַמְּנוֹרָה וְכוּ'. וּמִכָּל זֶה נַעֲשִׂין הָאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל, כַּמְבֹאָר שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת הַהַלֵּל שֶׁל חֲנֻכָּה, כִּי הַלֵּל הוּא כְּלוּ בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַמְּשִׁיבִין וּמְחַיִּין אֶת הַנְּפָשׁ מְאֹד, בִּפְרָט נֶפֶשׁ הַמַּר שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיהָ בַּעֲוֹנוֹתָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר. וּכְשֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְחַיֶּה וּמֵשִׁיב נַפְשׁוֹ בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם שֶׁהֵם אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל, הוּא מְחַיֶּה וּמֵשִׁיב נַפְשׁוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁמְּעוֹרְרוֹ וּמְקִיצוֹ שֶׁיִּשְׂמַח נַפְשׁוֹ בְּמַעֲט נְקֻדּוֹתָיו הַטּוֹבִים עַד שֶׁיִּפְתַּח פִּיו וְיָשִׁיר וְיִזַּמֵּר וִירַנֵּן וִיהַלֵּל וִישַׁבַּח לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֶסְדִּים הַנִּפְלָאִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ לְמַלְּטוֹ וּלְהַצִּילוֹ מִבֵּין שְׁנֵיהֶם שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַלֵּל שֶׁאוֹמְרִים בַּיָּמִים שֶׁעָשָׂה לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ נִסִּים בְּרַחֲמָיו. שֶׁעִקַּר הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת וְהַתְּשׁוּעוֹת וְהַמִּלְחָמוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ אָז וְגַם עַתָּה שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הָאֲרַת הַנֵּס בְּיָמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה, הַכֹּל הוּא מַה שֶּׁבְּרַחֲמָיו נִצַּלְנוּ אָז וְעַתָּה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. אֲשֶׁר בְּחָכְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה הִצִּילָנוּ מֵהֶם שֶׁלֹּא נֹאבַד בֵּינֵיהֶם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא הִשְׁכִּיחוּ מֵאִתָּנוּ תּוֹרָתוֹ וְלֹא הֶעֱבִירוּ אוֹתָנוּ עַל חֻקֵּי רְצוֹנוֹ וְכוּ'. וְעַל זֶה אָנוּ אוֹמְרִים הַלֵּל בְּלֵב שָׁלֵם כַּאֲשֶׁר כָּל דִּבְרֵי הַהַלֵּל הַקָּדוֹשׁ מְלֵאִים מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן וְכוּ'. אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי וְכוּ'. שׁוֹמֵר פְּתָאִים ה' דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי ה' גָּמַל עָלָיְכִי, כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת וְכוּ'. מָה אָשִׁיב לַה' וְכוּ'. מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ. ה' לִי לֹא אִירָא וְכוּ', ה' לִי בְּעֹזְרָי וְכוּ', כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי

בְּשֵׁם ה' כִּי אֶמִילַם סַבּוּנִי גַּם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם ה' וְכוּ'. סַבּוּנִי כִּדְבוֹרִים וְכוּ' בְּשֵׁם ה' וְכוּ'. וְכֵן הָרַבֵּה. שֶׁכָּל אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים הֵם בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ וּמִכָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמְּחַיִּין וּמְשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בָּהֶם עַד שֶׁפּוֹתְחִין אֶת פִּיהֶם שֶׁיְּדַבְּרוּ בִּלְשׁוֹנָם לְעַצְמָן אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַ"ל לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב בְּעַצְמוֹ אֶת נַפְשׁוֹ, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל, כִּי הַצַּדִּיקִים מְעוֹרְרִים אוֹתָם בִּבְחִינַת הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי וְכוּ' עוּרִי דַּבְּרִי שִׁיר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּהַחֲרוּזִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלּוֹ, הָרִימָה קוֹלְךָ הֶעָרֵב בְּשִׁירוֹת וְתוֹדָה וְכוּ' דַּלּוּ עֵינֶיךָ לַמָּרוֹם וְכוּ':

אות לז

גַּם הַהַלֵּל הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בּוֹ. זֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְחַזֵּק כֹּחַ הַמַּלְאָךְ לְתַקֵּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִפְגָּמִין הַשְּׁמָנִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּקְרֶה הַבָּא חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה שֶׁלָּזֶה צְרִיכִין שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַלֵּל שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַסְּעֻדּוֹת שֶׁעוֹשִׂין בַּחֲנֻכָּה אַף עַל פִּי כֵן שֶׁכָּתַב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁרִבּוּי הַסְּעֻדּוֹת בַּחֲנֻכָּה הֵם סְעֻדּוֹת הָרְשׁוּת וְכוּ', הֲלֹא מַסִּיק הָרַמְ"א שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁ קְצָת מִצְוָה בָּהֶם. וּמַסִּיק וְהוּא הָעִקָּר, שֶׁנּוֹהֲגִים לוֹמַר זְמִירוֹת וּשְׁבָחוֹת בַּסְּעֻדּוֹת שֶׁמַּרְבִּים בָּהֶם וְאָז הֲוֵי סְעֻדַּת מִצְוָה. וְכָךְ הוּא הָאֱמֶת, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁמַּרְבִּים בַּחֲנֻכָּה בְּסְעֻדּוֹת בְּשִׂכְרוּת וְהוֹלְלוּת וְכוּ', בְּוַדַּאי הֵם גְּרוּעִים מִסְּעֻדַּת הָרְשׁוּת, אֲבָל רֹב יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים וְהַיְרֵאִים נוֹהֲגִים לְסַפֵּר בָּהֶם מִתּוֹקֶף הַנֵּס שֶׁעָשָׂה לָנוּ אָז וְאֵיךְ נִמְשָׁךְ לָנוּ הָאָרַת הַנִּסִּים וְהַתְּשׁוּעוֹת הָאֵלּוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כַּאֲשֶׁר מְבֹאָר עַתָּה בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, וּבִפְרָט בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁבְּכָל זְמַן וּזְמַן מְזַמְּנִים הַקְּדוֹשִׁים נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הָאָרַת אוֹתוֹ הַנֵּס שֶׁהָיָה בַּיָּמִים הָהֵם כְּגוֹן בְּפֶסַח יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ'. וּבַחֲנֻכָּה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה אָנוּ שְׂמֵחִים בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה בַּסְּעֻדּוֹת הָאֵלּוּ וְאָז הֲוֵי בְּוַדַּאי סְעֻדּוֹת מִצְוָה בִּבְחִינַת אֵין טוֹב לָאָדָם כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ בְּיָמִים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֲכִילָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַ"ל הוּא עַל יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַ"ל:

אות לח

גַּם הַהַלֵּל הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כַּנַ"ל, כִּי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הוּא לֵידַע וּלְהַאֲמִין כִּי צַדִּיק ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטָיו וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהָרַבִּי עִם הַתַּלְמִידִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁעוֹסְקִים בִּלְמוּד הַקָּדוֹשׁ לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְדַרְכֵי הַתְּמִימוּת הָאֲמִתִּי בָּעוֹלָם וְכוּ' וְכַנַ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט לְהַשִּׂיג בְּחִינַת צַדִּיק וְטוֹב לוֹ וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט בְּלֵב כָּל

אֶחָד שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם אַחַר מִדּוֹתָיו וְכוּ' (וְכַנַּ"ל בְּאוֹת טו וְכוּ'). וְזֶה בְּחִינַת הַלֵּל, בְּחִינַת בַּה' אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר בְּחִינַת חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ ה' אֲזַמְּרָה אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים וְכוּ', שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט:

אות לט

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמִּצְוֹת נֵר חֲנֻכָּה הוּא מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה, שֶׁהוּא מִשְּׁעַת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק. כִּי מְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כִּבְרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא, שֶׁהֶעְדֵּר הָעֲצָה זֶה בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה, וְהִתְגַּלּוּת הָעֲצָה זֶה בְּחִינַת אוֹר יוֹם, בְּחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה עִקַּר מַעֲלַת שְׁלֵמוּת הָעֲצוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמְּגַלֶּה וּמֵאִיר בְּלֵב הָאָדָם עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת מְאֹד מְאֹד מִתּוֹךְ תִּקֶּף הַחֹשֶׁךְ הַגָּדוֹל הַמִּתְגַּבֵּר וּמִשְׁתַּטֵּחַ עַל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם לְהַחֲשִׁיךְ הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמִּצְוֹת נֵר חֲנֻכָּה הוּא מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה וְכוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת אוֹר הָעֲצָה הַטּוֹבָה הוּא בַּיּוֹם כַּנַּ"ל. כִּי כְּלָלִיּוּת הָעֲצוֹת הַטּוֹבוֹת הֵם בְּחִינַת תַּרְי"ג מִצְוֹת שֶׁהֵם נִקְרָאִים תַּרְי"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא. וְכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הָעֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה, נִצְטַוָּה מֹשֶׁה בַּיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּיוֹם צַוֹּתוֹ, מְלַמֵּד שֶׁלֹּא נִדְבַּר עִמּוֹ אֶלָּא בַּיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. גַּם רֹב קִיּוּם הַמִּצְוֹת הוּא רַק בַּיּוֹם כְּגוֹן צִיצִית וּתְפִלִּין וְכוּ'. כִּי עִקַּר אוֹר יוֹם הוּא בְּחִינַת אוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת אֲמִתִּיּוֹת לִזְכּוֹת לְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם, עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יָדָם כַּנַּ"ל, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַלַּיְלָה כַּד לֵילְיָא פָּרִישׂ גַּדְפָּהָא עַל עָלְמָא וְאוֹר יוֹם מִסְתַּלֵּק וְחֶשְׁכַת לַיְלָה מַתְחִיל לְהַחֲשִׁיךְ זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּסְתַּלְּקִין אוֹר הָעֲצוֹת שֶׁמִּשָּׁם הַחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל. וְאָז צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים לְהָאִיר אוֹר הָעֲצוֹת גַּם בְּתוֹךְ חֶשְׁכַת לַיְלָה, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ מֵאוֹר הַיּוֹם אֶל הַלַּיְלָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדְלָקַת הַנֵּר בַּלַּיְלָה. כִּי כֹּחַ הָאֵשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ מַדְלִיקִין הַנֵּרוֹת נִמְשָׁךְ מֵאוֹר יוֹם, דְּהַיְנוּ מֵאוֹר הַחַמָּה שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֶּלֶת הַלְּבָנָה וּמִשָּׁם מְקַבֵּל יְסוֹד הָאֵשׁ כֹּחוֹ, כִּי יְסוֹד הָאֵשׁ הוּא תַּחַת גַּלְגַּל הַיֵּרֵחַ כַּיָּדוּעַ וּמִשָּׁם מְקַבֵּל כֹּחוֹ וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵחֹם הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי גַּם הַלְּבָנָה מְקַבֶּלֶת מֵהַשֶּׁמֶשׁ. נִמְצָא שֶׁכֹּחַ מְאוֹרֵי הָאֵשׁ שֶׁמִּשָּׁם מַדְלִיקִין הַנֵּר נִמְשָׁךְ מִמְּאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם אוֹר הַחַמָּה וְהַלְּבָנָה שֶׁכָּל אוֹרָם נִמְשָׁךְ מֵאוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֵם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹקִים. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל מַה שֶּׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין גַּם בַּלַּיְלָה מֵאוֹר הָעֲצוֹת שֶׁל הַיּוֹם עַד שֶׁגַּם בַּלַּיְלָה יָאִירוּ מְעַט מְעַט אוֹר הָעֲצוֹת, שֶׁמִּשָּׁם הַדְלָקַת הַנֵּר בַּלַּיְלָה, כִּי הַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בְּתֹקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה בִּבְחִינַת גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר. וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל

יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהוּא בָּחִיר שֶׁבָּאָבוֹת שֶׁהוּא דַּיְקָא תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָּא הַשֶּׁמֶשׁ וְכוּ'. כִּי יַעֲקֹב הִמְשִׁיךְ מֵאוֹר יוֹם לְתוֹךְ תֻּקֵּף חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁנּוּכַל לַחֲתֹר עֵצוֹת עֲמֻקוֹת בְּתֻקֵּף חֶשְׁכַת לַיְלָה:

אות מ

וְזֹאת הַבְּחִינָה נַעֲשֵׂית בְּכָל יוֹם וּבְכָל אָדָם וּבְכָל דּוֹר. כִּי זֶהוּ בְּחִינַת בְּרִיתוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם הַחֹשֶׁךְ קוֹדֵם לְהָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר וְכוּ' בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חֶשְׁכַת הָעֵצָה שֶׁהִיא קוֹדֶמֶת לְאוֹר הִתְגַּלּוּת הָעֵצָה הַטּוֹבָה הָאֱמִתִּית כַּנַּ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם הוּא צָרִיךְ עֵצוֹת עֲמֻקוֹת לְהִנָּצֵל בְּכָל יוֹם מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל שֶׁלֹּא יֹאבַד חִיּוּת הַיּוֹם חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם עֵצוֹת עֲמֻקוֹת מְאֹד לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל לְגַדֵּל וּלְגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל כִּי הָאֱמוּנָה מִתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל בֹּקֶר בִּבְחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, וְהַכְּלָל כְּשֶׁמַּגִּיעַ חֶשְׁכַת לַיְלָה זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּסְתַּלֵּק אוֹר הָעֵצוֹת שֶׁהוּא הָאוֹר שֶׁל הַיּוֹם שֶׁעָבַר וּפָנָה וְאָז צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַתְחִיל לַחֲתֹר הָעֵצוֹת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ הַזֶּה שֶׁהוּא קוֹדֵם לְאוֹר יוֹם הַבָּא, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית. וְכֵן הוּא מִצְוָה דְּאוֹרַיְתָא לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע גַּם בָּעֶרֶב לְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְרֹב הַכְּשֵׁרִים נִזְהָרִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל יְדֵי כָּל זֶה חוֹתְרִים הָעֵצוֹת בַּלַּיְלָה מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ. וְעַל כֵּן בִּתְפִלַּת הַלַּיְלָה דַּיְקָא מְבַקְּשִׁים בְּבִרְכַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, כִּי אָז דַּיְקָא מַתְחִילִין לַחֲתֹר הָעֵצוֹת עֲמֻקוֹת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁצְּרִיכִין כְּפִי הַיּוֹם הַזֶּה הַבָּא שֶׁיָּבוֹא עָלֵינוּ לְטוֹבָה:

אות מא

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה מְשֻׁתְּשָׁקַע הַחַמָּה שֶׁאָז מִסְתַּלֵּק אוֹר יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָעֵצוֹת כַּנַּ"ל, וְאָז צְרִיכִין לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַדְלָקַת שֶׁבַע קְנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מֵאוֹר יוֹם לְתוֹךְ תֻּקֵּף חֶשְׁכַת לַיְלָה שֶׁנּוּכַל לַחֲתֹר בַּלַּיְלָה הָעֵצוֹת עֲמֻקוֹת כְּדֵי לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶהוּ עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק, רֶגֶל זֶה בְּחִינַת עֵצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתֶךָ. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַדְלִיק וּלְהָאִיר בִּתְחִלַּת חֶשְׁכַת לַיְלָה אוֹר נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָעֵצוֹת עֲמֻקוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת, עַד שֶׁיִּכְלוּ וְיִתְבַּטְּלוּ הָעֵצוֹת מְקֻלְקָלוֹת עֵצוֹת נִבְעָרוֹת שֶׁל הֶהָמוֹן הָרוֹדְפִים אַחַר הַמָּמוֹן וְהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְאוּמָה לֹא יִשְׁאוּ בַּעֲמָלָם לְעוֹלָם הַבָּא עַל יְדֵי עֲצָתָם הָרָעוֹת. וְזֶהוּ עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק שֶׁיִּכְלֶה

רֶגֶל בְּחִינַת עֵצוֹת מִן הַשּׁוּק שֶׁהוּא רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא מְקוֹם הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיִּכְלוּ וְיִתְבַּטְּלוּ הָעֵצוֹת רָעוֹת מִן הָעוֹלָם עַל יְדֵי אוֹר הַדָּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת עֵצוֹת עֲמֻקוֹת טוֹבוֹת בְּתוֹךְ תֹּקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת מִשְׁעַת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִים הָעֵצוֹת עֲמֻקוֹת הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מַצְדִּיקִים אֶת הָרַבִּים וּמַמְשִׁיכִים אוֹתָם לַה' יִתְבָּרַךְ:

אות מב

וְכָל זֶה הוּא מוּבָן בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל לְפִי דַּרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ אַךְ שָׁם הוּא בְּדֶרֶךְ סוֹד וְאֵי אֶפְשָׁר לְאִישׁ פָּשׁוּט לְהָבִין מִשָּׁם עֵצוֹת לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְעַל פִּי דַּרְכֵּנוּ יָכוֹל כָּל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְהָבִין רְמָזִים וְהִתְעוֹרְרוּת נִפְלָא לְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם מֻחְדָּשׁ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל עֵת. כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁסּוֹד נֵר חֲנֻכָּה הוּא עַל יְדֵי הַהֶאָרָה שֶׁנִּמְשָׁךְ לְהַמַּלְכוּת מֵהַמֹּחִין שֶׁל הַיּוֹם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְתָבִין:

אות מג

וְאַף עַל פִּי שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם, אַף עַל פִּי כֵן לִזְכוֹת לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל מִצְוָה בִּשְׁבִיל זֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, לֹא זָכִינוּ עַד שֶׁהָיָה הַנֵּס הַגָּדוֹל בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ וְכוּ', שֶׁדַּיְקָא אָז שֶׁהִתְגַּבְּרוּ חַכְמֵי יָוָן כָּל כָּךְ עַד שֶׁרָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ תּוֹרָתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחֹשֶׁךְ בְּחִינַת וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם - זֶה מַלְכוּת יָוָן, אָז דַּיְקָא חָמַל עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְעָמַד לָנוּ בְּעֵת צָרוֹתֵינוּ וְהָפַךְ הַחֹשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל עַד שֶׁדַּיְקָא אָז גִּלּוּ לָנוּ הַמְצָוָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה לְאַמְשָׁכָא מֹשַׁח רְבוּת קֶדְשָׁא וּלְאַדְלָקָא בּוּצִינָא לְהָאִיר עֵצוֹת עֲמֻקוֹת בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּאָדָם וּבִזְמַן כְּדֵי לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל, וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּאִים הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וּמְאִירִין לָנוּ עֵצוֹת עֲמֻקוֹת בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַחֹשֶׁךְ עַד שֶׁמְּאִירִין עָלֵינוּ בְּכָל פַּעַם אוֹר יוֹם בְּחִינַת גּוֹלָה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וְכַנַּ"ל. כִּי עַל יְדֵי הַדְּלָקַת נֵרוֹת חֲנֻכָּה בִּזְמַנּוֹ בִּימֵי הַנִּסִּים הָאֵלּוּ אָנוּ מַמְשִׁיכִין הָאוֹר הַזֶּה לְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ לִזְכוֹת תָּמִיד לַחֲתֹר הָעֵצוֹת עֲמֻקוֹת מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עִם כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל. וְכֵן הוּא בְּכָל הַמִּצְוֹת שֶׁעַל יְדֵי תִּקְיעַת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַשּׁוֹפָר עַל כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. וְכֵן עַל יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה בְּפֶסַח וְכוּ' וְכֵן בְּכָל הַמִּצְוֹת:

אות מד

וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי לִמּוּד הַרְבֵּה בַּיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, כִּי מֻחְמֶּמֶת שֶׁצְּרִיכִין עֵצוֹת עֲמֻקוֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְעִקַּר בְּעֵת הַחֹשֶׁךְ. כִּי לִפְעָמִים נֶחְשָׁךְ

אֲצֶל הָאָדָם הָעֵצָה גַּם בַּיּוֹם וְאָז לְפִי בְּחִינָתוֹ הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ כִּי חֹשֶׁךְ עָלָיו הַיּוֹם. אֲבָל אָז דַּיְקָא צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלַחֲתֹר הָעֵצוֹת עֲמֻקוֹת עַל יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב מִמַּעֲמַקִּים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם חוֹתֵר לָשׁוּב אֶל הַקְּדֻשָּׁה הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה כְּנֶגְדּוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ וְכוּ' וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה. עַל כֵּן צְרִיכִין לִלְמֹד הַרְבֵּה הַרְבֵּה דַּרְכֵי הָעֵצוֹת הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְמוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּשָׁם כָּל אוֹר הָעֵצוֹת לִזְכוֹת לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁזֶּה הָעִקָּר, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וְכַנַּ"ל:

אות מה

גַּם הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה זֶה רֶמֶז שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁהוּא אוֹר הָעֵצוֹת הוּא בְּיוֹתֵר לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא הָרַבִּי הָאֱמֶת. כִּי אָז אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ הוּא בְּחִינַת שְׁקִיעַת הַחַמָּה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל עֵלִי וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁהִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת שְׁקִיעַת הַחַמָּה. וְאָז דַּיְקָא צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד לַעֲסֹק וּלְעַיֵּן הֵיטֵב בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם כֻּלָּם עֵצוֹת נוֹרָאוֹת וְהִתְעוֹרְרוּת נִפְלָא לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלֵילֵךְ עַל יָדָיו וְעַל רַגְלָיו לְהִתְקָרֵב לְהַחֲבֵרִים לְהַשְׁרִידִים אֲשֶׁר ה' קוֹרֵא שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה. כְּדֵי לַחֲתֹר וּלְגַלּוֹת הָעֵצוֹת עֲמֻקוֹת מִתּוֹךְ גֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ מַה שֶּׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת:

כִּי מְבֹאָר בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ שֶׁהַצַּדִּיקִים נִקְרָאִים בַּעֲלֵי אֲסִפּוֹת. מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר יְגִיעָתָם בַּתּוֹרָה הוּא אַחַר שֶׁנֶּאֱסַף הַצַּדִּיק. כִּי בְּחַיָּיו הָיָה יָכֹל לִשְׁאֹל אוֹתוֹ כָּל סְפֵקוֹתָיו אֲבָל עַתָּה מִמִּי יִשְׁאַל וְצָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ בְּעַצְמוֹ לְהָבִין עַמְקוּת תּוֹרָתוֹ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל רַבּוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁהַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת אוֹר הַתּוֹרָה וְכוּ', הוּא מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה, דְּהַיְנוּ לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק שֶׁאָז צְרִיכִין הַתַּלְמִידִים וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם לְהִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר בִּלְמוּד וְעִיּוּן הֵיטֵב בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְמוּד הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה כְּדֵי לַחֲתֹר מִשָּׁם הָעֵצוֹת הָעֲמֻקוֹת לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ בְּכָל עֵת כְּדֵי לְגַדֵּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה עִם כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד, אֱמֶן וְאָמֵן:

מאבד ממון חברו ומסור א:

הַמָּסוֹר הֶחְמִירוּ בּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד מְאֹד וּמוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין וְנָרוּעַ מֵעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר 'צִוִּיתָ צֶדֶק' סִימָן כג שֶׁכָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן. וּכְשֶׁנּוֹפְלִים לְתַאֲוַת מָמוֹן נוֹפְלִים לְכָל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת וַאֲזַי הַשְּׁכִינָה צוֹעֶקֶת עָלָיו קָלֵנִי מֵרֹאשִׁי קָלֵנִי וְכוּ' בְּחִינַת שִׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קָלִין שֶׁהֵם מֵאָה וְאַרְבָּעִים קָלִין כְּמִנְיַן מָמוֹן עִם הָאוֹתִיּוֹת. וְעַל כֵּן קָשֶׁה פַּרְנָסָתוֹ שֶׁל אָדָם כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֶדֶת בְּחִינַת שִׁתֵּי פְּעָמִים שִׁבְעִים קָלִין שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק קֹדֶם שֶׁמּוֹלִידִין וּמַרְוִיחִין מָמוֹן, עַיֵּן שָׁם:

וְהִנֵּה הַמָּסוֹר פּוֹגֵם בָּזֶה בְּיוֹתֵר בְּפֹעַל מַמָּשׁ, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הָעֲבֵרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, יֵשׁ לָהֶם שֹׁרֶשׁ בַּקְּדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי חֶטְאוֹ הוּא מוֹרִיד אוֹתוֹ הַקְּדֻשָּׁה אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ פְּגַם כָּל הָעֲבֵרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְהַכֹּל לְפִי הַחֵטְא וְכָל תַּאֲוָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי זֶה לְמַטָּה נֶאֱחָז שָׁם הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר, כִּי הֵם רוֹדְפִים וְנֶאֱחָזִים בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ שָׁם הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה בְּיוֹתֵר. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וְנִמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם. אֲזַי הַפְּגָם גָּדוֹל מְאֹד בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁהוֹרִיד קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן הַנַּ"ל. כִּי הַמָּמוֹן שָׁרְשׁוֹ בִּקְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד כְּפִי הַמּוּבָן בְּפֵרוּשׁ בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, כִּי הוּא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. וְשָׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְשָׁם כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין. וּמֵחֲמַת שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ גְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר, עַל כֵּן לְמַטָּה נֶאֱחָז שָׁם הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּיוֹתֵר וְיֵשׁ שָׁם הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה בְּיוֹתֵר. וְהַכֹּל רוֹדְפִים אַחַר הַמָּמוֹן כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם וּמְבַלִּים יְמֵיהֶם עַל זֶה. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בַּקְּדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאֹד וּמֵחֲמַת זֶה הַפְּגָם שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד מֵחֲמַת שֶׁמּוֹרִיד לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה וְנוֹרָאָה מְאֹד. וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה חַס וְשָׁלוֹם כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִוא בְּחִינַת עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת אֵל אַחֵר הֵפֶךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּלֻבֶּשֶׁת בְּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת וֶאֱמוּנָה מְאֹד, כַּמּוּבָא שָׁם. וְהִנֵּה הַמָּסוֹר פּוֹגֵם בָּזֶה בְּיוֹתֵר בְּפֹעַל מַמָּשׁ, כִּי הוּא מוֹסֵר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה בְּיַד גּוֹי וְאַנָס, כִּי יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הֵם כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם מֻשְׁרָשִׁים נַפְשׁוֹתָם הַקְּדוֹשִׁים וְשָׁם כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְהוּא מוֹצִיא זֶה הַמָּמוֹן הַקָּדוֹשׁ וּמוֹסֵר אוֹתוֹ בְּיַד גּוֹי שֶׁהֵם עַכּוּ"ם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה הַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁעוֹשֶׂה מָמוֹן הַקָּדוֹשׁ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה בְּפֹעַל מַמָּשׁ, וְהוּא גָּרוּעַ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִפְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי שָׁם הַפְּגָם עַל יְדֵי הַתַּאֲוָה לְבַד שֶׁמּוֹרִיד הַשֶּׁפַע הַקָּדוֹשׁ אֶל הַתַּאֲוָה שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֶחְיַזת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, אֲבָל זֶה פּוֹגֵם בְּפֹעַל כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי פְּגָם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת מָמוֹן, הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמֵּאָה וְאַרְבָּעִים קָלִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמָּמוֹן נִקְרָא יְקוּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה, וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם - זֶה הַמָּמוֹן שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו, בְּחִינַת ק"ם הַנַּ"ל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיד מָמוֹן כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַק"ם קָלִין כַּנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הַמָּמוֹן יְקוּם לְשׁוֹן תְּקוּמָה בְּחִינַת ק"ם הַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם שֶׁכָּל הַנְּפִילוֹת עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב ק"ם הַנַּ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹפֵל עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת קָם בְּחִינַת ק"ם קָלִין הַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲבֹר בְּשָׁלוֹם דֶּרֶךְ אֵלּוּ הַק"ם קָלִין וְיוֹצֵא וְעוֹלֶה מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם וְזוֹכֶה לְהוֹלִיד וּלְהַרְוִיחַ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ תְּקוּמָה עַל יְדֵי הַק"ם קָלִין שֶׁהֵקִים וְהֵרִים אוֹתָן אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הַמָּמוֹן יְקוּם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו בִּבְחִינַת קם כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת [מַה] שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם, וַיָּקָם שִׂדֶּה וְכוּ' לְאַבְרָהָם לְמִקְנָה. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, תְּקוּמָה הָיְתָה לוֹ שֶׁיָּצָא מִיָּדָם לְיָדוֹ. כִּי כָּל הַקִּנְיָנִים שֶׁל אַבְרָהָם הֵם בִּבְחִינַת ק"ם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תְּקוּמָה עַל יְדֵי הַק"ם קָלִין בַּקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. כִּי גַּם מָמוֹן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מוֹלִידִין וּמַרְוִיחִין עַל יְדֵי הַק"ם קָלִין שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹר וְלֵילֵךְ וְלִסְבֹּל בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְלִצְעֹק אֵלּוּ הַק"ם קָלִין וְלַעֲלוֹת מִשָּׁם וּלְהוֹלִיד וּלְהַרְוִיחַ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה וְאָז יֵשׁ לוֹ תְּקוּמָה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַק"ם קָלִין כַּנַּ"ל. אֲבָל לְהֵפֶךְ פּוֹגֵם בְּאֵלּוּ הַק"ם קָלִין וְאָז יֵשׁ לוֹ נְפִילָה כַּנַּ"ל, כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן, עַל יְדֵי פְּגַם ק"ם קָלִין הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי נוֹפֵל וְאֵינוֹ קָם בִּבְחִינַת וְכָבֵד עָלֶיהָ פִּשְׁעָהּ וְנָפְלָה וְלֹא תֹסִיף קוּם, כִּי פְּגַם בְּק"ם קָלִין הַנַּ"ל. עַל כֵּן מַפִּילִין וּמוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין כִּי אֵין לוֹ תְּקוּמָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת [מַה] שֶׁאָמְרוּ, מוֹרִידִין אוֹתוֹ לַבּוֹר וְכוּ', כִּי בּוֹר דָּא טְחוֹל וְכוּ', בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, כַּמּוּבָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי הוּא פְּגַם בָּזֶה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁכָּתוּב, הֶחָמָס קָם לְמַטֵּה רֶשַׁע, הֶחָמָס זֶה בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא לִגְזֵלוֹת, עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם בְּחִינַת קָם בִּבְחִינַת הַק"ם קָלִין הַנַּ"ל. וְנַעֲשֶׂה מַטֵּה רֶשַׁע, חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁיְּקַיְּמִים, בַּיּוֹם הַהוּא יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וְאֶת אֱלִילֵי זְהָבוֹ וְכוּ', שֶׁיִּתְבַּטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן וְיַעַבְרוּ וְיַחְלְפוּ חֻבְלֵי לֵדָה וְתִצְמַח וְתוֹלִיד הַיְשׁוּעָה, אָז נֶאֱמַר, נָפְלָה לֹא תֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּבָר סָבַלְנוּ חֻבְלֵי לֵדָה וְצָעַקְנוּ הַק"ם קָלִין עַד שֶׁנּוֹלְדָה הַיְשׁוּעָה וּמֵעַתָּה תִּהְיֶה לָנוּ תְּקוּמָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

מאבד ממון חברו ומסור ב:

עִנְיַן מָסוֹר שֶׁהֶחְמִירוּ בּוֹ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד מְאֹד יוֹתֵר מִכָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וְדִינוֹ כְּמוּמָר גָּמוּר. וְגַם אֲפִלּוּ גָּרוּעַ מִמּוּמָר, כַּמּוּבָא בַּשַּׁ"ךְ שָׁם. וּמוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין. וּפָסוּל לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה וּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת וְכוּ':

אות א

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'בְּסֶבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא' סִימָן כה אַחֲוֵי לָן מְנָא דְּלָא שַׁוְיָא לְחַבָּלָא וְכוּ'. מְשֻׁחָרָב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בָּטֵל הַשָּׁמִיר וְכוּ'. כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מֵהַמְּדָמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל וְכוּ' וְכוּ':

וְדַע שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא יֵשׁ אֵלּוּ הַדְּמְיוֹנוֹת וְהֵן הֵן הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי הַסּוֹבְבִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן וְכוּ'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת וְכוּ' אֶלָּא עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא. וְהִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְעָנִי הָגוּן וְכוּ'. וְהַכֹּל הַיּוֹצֵא מִשָּׁם, כִּי בְּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שָׁם מְלֻבָּשִׁין גְּוָנִין עִלָּאִין, כִּי גְּוָנִין עִלָּאִין הֵם בְּחִינַת כֶּסֶף וְזָהָב וְכוּ'. וְאֵלּוּ הַגְּוָנִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּמָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה אֵין מְאִירִין אֶלָּא בְּיַד יִשְׂרָאֵל כִּי שָׁם מְקוֹמָם וְנִכְלָלִין זֶה בָּזֶה וּמִתְנַהֲרִים אֵלּוּ הַגְּוָנִין בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר כִּי מְקוֹם הַגְּוָנִין אֵינוֹ אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי. וּכְשֶׁמִּתְנַהֲרִין הַגְּוָנִין אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר בָּהֶם בִּבְחִינַת לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב וְנַעֲשָׂה מֵהֶם בִּגְדֵי יֶשַׁע, יֶשַׁע אִסְתַּכְּלוּתָא וְכוּ'. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֵצֶל הָעַכּוּ"ם אֲזַי הַגְּוָנִין נֶעֱלָמִין אוֹרָם וְאֵינָם מְאִירִים כִּי אֵין שָׁם מְקוֹמָם, כִּי אֵין מְקוֹמָם אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְכוּ'. וּבְשֶׁבִּיל זֶה הָעַכּוּ"ם תְּאֵבִים לְמָמוֹן יִשְׂרָאֵל וְכוּ' מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם פְּאֵר הַגְּוָנִין וְכוּ'. אֲבָל תֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם מְקַבֵּל מָמוֹן מִיִּשְׂרָאֵל תֵּכֶף וּמִיָּד נִתְעַלֵּם הַפְּאֵר וְהַחֵן בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן וְכוּ' וְכוּ'. וְעַל יְדֵי צְדָקָה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְנִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וּמְאִירִין וְכוּ' וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין הַמְלֻבָּשִׁין בַּמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וְעַל יְדֵי זֶה עוֹלִין מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְהִנֵּה בְּזֶה הַמַּאֲמָר מְבֹאָר בָּאֵר הֵיטֵב חֹמֶר הָאִסּוּר וְהַפְּגָם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא מְאֹד שֶׁל הַמָּסוֹר שֶׁמּוֹסֵר חַס וְשָׁלוֹם, מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם מִתְגַּלִּין וּמְאִירִין גְּוָנִין עִלָּאִין וְכוּ', בְּיַד גּוֹי חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הַגְּוָנִין עִלָּאִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל זֶה עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין הַקְּלִפּוֹת וְעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁזֶּה עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה לְשַׁבֵּר הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת וְלַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כְּדֵי לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְהַמָּסוֹר חַס וְשָׁלוֹם, פּוֹגֵם בְּכָל זֶה. וְלֹא דַּי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה אֶלָּא שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַפּוּךְ לְהַפּוּךְ שֶׁלּוֹקֵחַ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּלֻבָּשׁ שָׁם גְּוָנִין עִלָּאִין וְכוּ' כַּנַּ"ל וּמוֹסֵר אוֹתוֹ בְּיַד הַהֶפֶךְ בְּיַד גּוֹי שֶׁשָּׁם אֵין מְאִירִין הַגְּוָנִין, אַדְרַבָּא

שָׁם נֶעֱלָמִין אוֹרוֹת הַגְּנוּנִין, כִּי אֵין מְקוֹמָם אֶלָּא בְּיַד יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁפּוֹגֵם בִּכְלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַמָּסוֹר, מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ זֶה הָעֹנֶשׁ כִּי פָּגַם בָּזֶה, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הַמָּסוֹר שֶׁפּוֹגֵם בַּגְּנוּנִין הַנַּ"ל הַמְלֻבָּשִׁין בְּמָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר כָּל הָעֲלִיּוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, עַל יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כִּי עִקַּר הָעֲלִיָּה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּנוּנִין שֶׁמְּאִירִין בְּיַד יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא. וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר שֶׁפָּגַם בָּזֶה, עַל כֵּן מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין, כִּי בָּזֶה דַּיְקָא פָּגַם, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהֶעֱלִים אוֹרוֹת הַגְּנוּנִין עַל יְדֵי שֶׁמָּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיַד עַכּוּ"ם, עַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֹז לְגַלּוֹת אוֹרוֹת הַגְּנוּנִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי לְאוֹ כָּל אֶחָד זוֹכֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה בְּמָמוֹנוֹ אוֹרוֹת עִלָּאִין גְּנוּנִין עִלָּאִין וְצָרִיךְ לָזֶה זְכוּת גָּדוֹל. וְזוֹכִין לָזֶה עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא יָכוֹל לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל. וְהַמָּסוֹר לֹא דַּי שֶׁפָּגַם וְלֹא הִשְׁתַּדֵּל לְגַלּוֹת אוֹרוֹת הַגְּנוּנִין אַף גַּם עָשָׂה מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ שֶׁמָּסַר מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיַד עַכּוּ"ם וְהֶעֱלִים בְּמִזִּיד אוֹרוֹת הַגְּנוּנִין עַל כֵּן עָנְשׁוֹ מַגִּיעַ לוֹ הֵהֶפֶךְ מֵעֲלִיָּה, דְּהַיְנוּ יְרִידָה. וְעַל כֵּן מוֹרִידִין אוֹתוֹ וְלֹא מַעֲלִין וְכַנַּ"ל:

אות ג

וְעַל כֵּן דִּינוֹ כְּמוֹמֵר וְכוּ', כִּי יוֹצֵא מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַקָּטָן שֶׁבָּהֶם יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּזֶה הַהִתְפָּאֲרוּת כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר אֲפִלּוּ עִם הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת הַגְּנוּנִין הַנַּ"ל שֶׁהֵן מְלֻבָּשִׁין בְּכֶסֶף וְזָהָב בְּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְהַמָּסוֹר שֶׁפָּגַם בָּזֶה נִמְצָא שֶׁפָּגַם בִּבְחִינַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר הוּא יוֹצֵא מִכְּלַל כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּזֶה הַהִתְפָּאֲרוּת, אֲבָל הוּא פָּגַם בְּיִד רָמָה בָּזֶה הַהִתְפָּאֲרוּת עַל יְדֵי שֶׁמָּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשׁ גְּנוּנִין עִלָּאִין בְּחִינַת הִתְפָּאֲרוּת הַנַּ"ל בְּיַד עַכּוּ"ם שֶׁשָּׁם נֶעְלָם הַפְּאֵר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הוּא יוֹצֵא עַל יְדֵי זֶה מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל מִכְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת וְעַל כֵּן הוּא כְּמוֹ מוּמָר מַמָּשׁ וְנָרוּעַ מִמֶּנּוּ. כִּי קִלְקֵל וּפָגַם בִּשְׁאָט נֶפֶשׁ בְּמֵזִיד אֶת עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהֵם הַגְּנוּנִין עִלָּאִין שֶׁהֶעֱלִים אוֹרָם עַל יְדֵי שֶׁמָּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיַד גּוֹי כַּנַּ"ל:

אות ד

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁהָרְשָׁעִים מוֹלִיכִין אוֹתָם סְבִיב סְבִיב הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת סְבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן. כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַפְּנִימִית וּמְמֻנֶּה יוֹנְקִים הָעֲגוּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁשָּׁה יָמִים כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר. וְהַקְּלִפּוֹת מוֹלִיכִין אֶת הָרְשָׁעִים

סְבִיב סְבִיב הַנְּקֻדָּה. וְאֵין מַנִּיחִים אוֹתָם לְהִתְקָרֵב לִפְנִים וְכוּ' וְכָל זְמַן שֶׁהֵם עֲדַיִן בְּתוֹךְ הָעִגּוּלִים עֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם תִּקְוָה לְהִתְקָרֵב אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָצָא מִן הָעִגּוּלִים לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. אֲבָל מִי שֶׁכְּבָר יָצָא לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם מִן הָעִגּוּלִים כְּגוֹן מְשֻׁמָּדִים. אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקָרֵב כְּלָל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְשַׁבָּת שֶׁהִוא הַנְּקֻדָּה הַפְּנִימִית שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁמְּקַבְּלִים וְיוֹנְקִים מִמֶּנָּה הִיא בְּחִינַת אוֹרוֹת הַגְּוָנִין, כִּי שַׁבָּת הִוא בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעִינָא וּבַת עַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל בְּחִינַת כְּסוּת עֵינַיִם, עַיֵּן שָׁם, כִּי עִקַּר הַגְּוָנִין עִלָּאִין הֵם מְאִירִין בְּשַׁבָּת וְעַל כֵּן אוֹכְלִין בְּשַׁבָּת שְׁלֹשָׁה סְעֻדּוֹת דְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כְּלוּלִין בָּהֶן שֶׁהֵם אוֹרוֹת הַגְּוָנִין כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי הַשְּׁלֹשָׁה סְעֻדּוֹת מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, כִּי עִקַּר הַבְּרָכָה הוּא עַל יְדֵי אוֹרוֹת הַגְּוָנִין כְּשֶׁמְּאִירִין בִּבְחִינַת עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וְאָז דַּיְקָא נִתְבָּרֵךְ כָּל מָמוֹנוֹ וְכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שַׁבָּת שֶׁאָז עִקַּר הֶאָרַת הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל, כִּי בְּשַׁבָּת עוֹלִין כָּל הַצְּדָקוֹת שֶׁעוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בִּבְחִינַת שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, וְעַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁמְּאִירָה בְּשַׁבָּת דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה מְאִירִין הַגְּוָנִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּכֶסֶף וְזָהָב כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל, כִּי שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם יוֹנְקִים כֻּלָּם מִשַּׁבָּת כַּנַּ"ל הֵם תִּלַּת יוֹמָא דְּקָמֵי שַׁבָּתָא וּתְלַת יוֹמֵי לְאַחַר שַׁבָּתָא. וְשַׁבָּת הַנְּקֻדָּה בָּאֶמְצַע כַּמּוּבָא. וְהַשְּׁלֹשָׁה יָמִים הַלָּלוּ בָּהֶם מְלֻבָּשִׁין אוֹרוֹת הַגְּוָנִין הַנִּמְשָׁכִין מִשַּׁבָּת מִשְּׁלֹשָׁה סְעֻדּוֹת כַּנַּ"ל, כִּי שְׁלֹשָׁה יָמִים הֵם כְּנֶגֶד תִּלַּת גְּוָנִין זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁקֹּדֶם שַׁבָּת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁאַחֲרֵי שַׁבָּת שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים אוֹרוֹת הַתִּלַּת גְּוָנִין מִשַּׁבָּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת הִיא שְׁבִיתָה מִמְּלָאכָה וְעֲבֹדִין דְּחֹל שֶׁטּוֹרְחִין בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בְּשִׁבְיל פַּרְנָסָה וּבְשַׁבָּת הוּא שְׁבִיתָה, כִּי עִקַּר הַטִּרְחָא שֶׁטּוֹרְחִין בְּשִׁבְיל מָמוֹן וּפַרְנָסָה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל זֶה מֻחְמָת שֶׁאֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין אָז כָּל כָּךְ וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְטָרֹחַ אַחַר הַמָּמוֹן בִּבְחִינַת שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ - בְּשִׁטּוּתָא. כִּי הַגְּוָנִין הֵם בְּחִינַת הַדַּעַת, כִּי שָׁם שָׁרְשָׁם כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וּבְשַׁבָּת מֵאִיר הַדַּעַת וְאָז נִתְגַּלִּין אוֹרוֹת הַגְּוָנִין וְאָז הִיא שְׁבִיתָה לְגַמְרֵי וְאָז אֵין צְרִיכִין לְטָרֹחַ כְּלָל בְּשִׁבְיל פַּרְנָסָה וּמָמוֹן, כִּי שֹׁרֶשׁ הַמָּמוֹן שֶׁהֵם הַגְּוָנִין עִלָּאִין הֵם מִתְגַּלִּין בְּשַׁבָּת וְעַל כֵּן מִשַּׁבָּת נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל יְמֵי הַחֹל, כִּי מִתְבָּרְכִין הַגְּוָנִין הַמְלֻבָּשִׁין בְּכֶסֶף וְזָהָב עַל יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל. אֲבָל בְּשַׁבָּת בְּעַצְמוֹ אֵין שׁוּם עֵסֶק בְּמָמוֹן וּמַשָּׂא וּמַתָּן כְּלָל, כִּי אָז מְאִירִין הַגְּוָנִין בְּעַצְמָן וְאָז אֵין מִתְלַבְּשִׁין עַצְמָן בְּמָמוֹן כְּלָל רַק מְאִירִין בְּעַצְמָן כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין וְכוּ' וְכַנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת עוֹלִין כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא בְּכַמָּה וְכַמָּה עֲלִיּוֹת מִתְּחִלַּת שַׁבָּת עַד הַסּוֹף, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא

בְּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים", כִּי אָז בְּשַׁבָּת מְאִירִין הַגְּוָנִין שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁעַל יְדֵי זֶה כָּל הָעֲלִיּוֹת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ אוֹרוֹת הַגְּוָנִין הַמְּאִירִין בְּשַׁבָּת שֶׁיְּאִירוּ גַּם בִּימֵי הַחֹל שֶׁאָז הֵם מְלֻבָּשִׁין בְּכֶסֶף וְזָהָב וְעַל יְדֵי זֶה יִמָּשֵׁךְ בְּרָכָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'וִיהִי נֹעַם' שֶׁאוֹמְרִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרְכִין מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ בְּבְחִינַת וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וְכוּ'. וּכְשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלּוּ הַגְּוָנִין בְּהַמָּמוֹן בִּימֵי הַחֹל שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרָכָה כַּנַּ"ל. אָז נִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְיכוֹלִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַּ"ל, כִּי אָז כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלּוּ הַגְּוָנִין בְּהַמָּמוֹן אָז אֵין לוֹ שׁוּם תְּאָוֹת מָמוֹן, כִּי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין שֶׁבַּמָּמוֹן הוּא הֵפֶךְ תַּאֲוֹת מָמוֹן וְאָז נִשְׁלָח בְּרָכָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כַּנַּ"ל:

אות ה

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד מִשַּׁבָּת הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל שֶׁכְּלוּלִין בְּשַׁבָּת שֶׁמֵּהֶם יוֹנְקִים שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁיְּאִירוּ בָּהֶם גַּם כֵּן הַגְּוָנִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ מִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְגַלּוֹת הַגְּוָנִין וְאֵינוֹ יָכוֹל לִכְנֹס לִבְחִינַת הַנְּקֻדָּה לִבְחִינַת שַׁבָּת לִינֹק מִשָּׁם הָאָרַת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל, אֲבָל עֲדַיִן לֹא יָצָא מִן הָעִגּוּלִים לְגַמְרֵי, אֲבָל זֶה הַמָּסוֹר שֶׁמְּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּהֶם מְלֻבָּשׁ גְּוָנִין עִלָּאִין בְּיַד עַכּוּ"ם וְהֶעֱלִים אוֹרוֹת הַגְּוָנִין בְּמֵזִיד בְּיָד רָמָה עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה הוּא יוֹצֵא מִן הָעִגּוּלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמִים שֶׁיּוֹנְקִים מִשַּׁבָּת לְגַמְרֵי כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁיֵּשׁ בִּימֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּוָנִין הַנִּמְשָׁכִין מִשַּׁבָּת וּמִתְלַבְּשִׁין בְּתוֹךְ יְמֵי הַחֹל בְּכֶסֶף וְזָהָב, כִּי הוּא פָּגַם בָּזֶה וּמָסַר הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּלֻבָּשׁ בָּהֶם גְּוָנִין עִלָּאִין בְּיַד הַהֵפֶךְ בְּיַד עַכּוּ"ם עַל כֵּן הוּא יוֹצֵא מִן הָעִגּוּלִים לְגַמְרֵי, עַל כֵּן הוּא כְּמוֹמָר מַמָּשׁ שֶׁגַּם הַמּוֹמָר יוֹצֵא מִן הָעִגּוּלִים לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּכָל מָקוֹם מוֹמָר וּמְחֻלָּל שַׁבָּת וּמָסוֹר הֵם שָׁוִין לְכַמָּה דִּינִים. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הִיא שַׁבָּת כַּנַּ"ל וּמִי שֶׁמְּחַלֵּל שַׁבָּת הוּא פּוֹגֵם בִּכְלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ הַמּוֹמָר וְכַנַּ"ל. וְכֵן הַמָּסוֹר שָׁוֶה לָהֶם וְגָרוּעַ מֵהֶם, כִּי פּוֹגֵם בְּהַגְּוָנִין מַמָּשׁ, כִּי בְּהַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שָׁם עִקַּר הַגְּוָנִין שֶׁהֵם עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל וְשַׁבָּת וְאוֹרוֹת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל כֻּלּוֹ חַד. וְהָעַכּוּ"ם הֵם הַהֵפֶךְ מִכָּל זֶה בִּבְחִינַת הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, אוֹר זֶה בְּחִינַת אוֹרוֹת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם עִקַּר הָאוֹר הַמֵּאִיר, כַּמּוּבָן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְזֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר כַּנַּ"ל. וְהָעַכּוּ"ם הֵם מֻבְדָּלִין מִכָּל זֶה כִּי הֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מַמָּשׁ שֶׁאֵין בָּהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת אוֹרוֹת הַגְּוָנִין כְּלָל, כִּי אֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין כִּי אִם אֵצֶל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת גַּם בִּימֵי הַחֹל כַּנַּ"ל. אֲבָל הָעַכּוּ"ם הֵם בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי

הַמַּעֲשֶׂה מַמָּשׁ שֶׁאֵין בָּהֶם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת אוֹרוֹת הַגְּוִנִּין כְּלָל כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיַד גּוֹי הוּא יוֹצֵא מִקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת לְגַמְרֵי וְיוֹצֵא מִן הָעִגּוּלִים לְגַמְרֵי וְעַל כֵּן הוּא כְּמוֹ מוּמָר וְכוּ' וְכַנַ"ל:

אות ו

וְעַל כֵּן עִקַּר פְּגַם הַמָּסוֹר הוּא בָּעֵינַיִם, כִּי הוּא חַיָּב עַל שֶׁהֶרְאָה מָמוֹנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ לְהָעַכּוּ"ם, כַּמּוּבָא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, עַיֵּן שָׁם, כִּי פְּגַם הַגְּוָנִין הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָעֵינַיִם, כִּי הַגְּוָנִין עִלָּאִין הֵם בְּבְחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע אִסְתַּכְּלוּתָא בְּחִינַת כְּסוּת עֵינַיִם, עַיֵּן שָׁם:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַמָּסוֹר פָּסוּל לִכְתֹּב דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת, כִּי עִקַּר הַפְּסוּל שֶׁל הַפְּסוּלִים לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מִפָּסוּק וּקְשַׁרְתָּם וּכְתַבְתָּם, כָּל שֶׁיֶּשְׁנוֹ בִּקְשִׁירָה יֶשְׁנוֹ בִּכְתִיבָה. כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִין פְּאֵר בְּחִינַת כְּלִלְיוּת הַגְּוָנִין וְעַל כֵּן כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הֲקִשָּׁה לִתְפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הִיא בִּבְחִינַת פְּאֵר, כִּי עִקַּר כָּל הַתּוֹרָה הִיא בְּשֹׁבֶל הַתְּפָאֳרוּת בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה כָּל הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּתְפָּאֵר בָּנוּ עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הִוא בִּבְחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר כְּלָלִיוּת הַגְּוָנִין, כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת הִתְפָּאֳרוּת בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר, כִּי הֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגִּיאִין שֶׁהֵם כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם. וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ בְּכְלַל הִתְפָּאֳרוּת פָּסוּל לִכְתֹּב דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנוּ לִכְתֹּב, דְּהַיְנוּ סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת. וְעִקַּר הַלִּמּוּד מִתְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּקְשַׁרְתָּם וּכְתַבְתָּם, כָּל שֶׁיֶּשְׁנוֹ בִּקְשִׁירָה, דְּהַיְנוּ בַּתְּפִלִּין יֶשְׁנוֹ בִּכְתִיבָה, כִּי הַכְּתָב הוּא בִּבְחִינַת הִתְפָּאֳרוּת כְּלָלִיוּת הַגְּוָנִין, כִּי עִקַּר הַכְּתָב הוּא שְׁחוֹר עַל גַּבֵּי לָבָן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וְכוּ'. וּכְשֶׁנִּתְחַבֵּר שָׁחוֹר וְלָבָן. זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיוּת הַגְּוָנִין שֶׁנִּכְלָלִין הַגְּוָנִין זֶה בָּזֶה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַפְּאֵר, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. כִּי שָׁחוֹר וְלָבָן הֵם עִקַּר שֹׁרֶשׁ כָּל הַגְּוָנִין, כִּי הֵם בְּחִינַת זָהָב וָכֶסֶף, כִּי הַאי שָׁחוֹר אָדֹם הוּא וְכוּ', וְעִקַּר כְּלָלִיוּת הַגְּוָנִין שֶׁזֶּה עִקַּר הַפְּאֵר כַּנַ"ל. הוּא כְּשֶׁנִּכְלָל יַחַד שָׁחוֹר וְלָבָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְּתָב שָׁחוֹר עַל גַּבֵּי לָבָן וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַכְּתָב כַּנַ"ל. וְזֶהוּ וְנָאוָה, כִּי זֶהוּ עִקַּר הַנּוֹי וְהַחֵן וְהַפְּאֵר כַּנַ"ל:

כִּי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁכּוֹתְבִין כָּל אוֹת וְאוֹת יֵשׁ לָהּ גָּוֶן מְיֻחָד כַּיָּדוּעַ. וְעַל יְדֵי הַכְּתָב מִתְחַבְּרִים כַּמָּה וְכַמָּה אוֹתִיּוֹת וְנַעֲשִׂין תֵּבָה. וְכֵן כָּל הַתֵּבוֹת סְמוּכִין זֶה לָזֶה עַד גְּמַר הַפָּרָשָׁה וְכוּ' וְזֶה

בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין. שֶׁהַגְּוָנִין שֶׁהֵם הָאוֹתִיּוֹת נִכְלָלִין זֶה בָּזֶה. וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַכְּתָב. כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַשֵּׁמוֹת וְגַם כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת שְׁמוֹת, כִּי אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְשֵׁם ה' זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין בְּחִינַת ה' אוֹרִי, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁהַכְּתָב הוּא בְּבְחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין. וְעַל כֵּן מִי שֶׁיֵּצָא מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּהַהִתְפָּאֲרוּת כְּגוֹן מוּמָר וּמְחֻלָּל שַׁבָּת וְכַיּוֹצֵא פָּסוּל לִכְתֹּב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לְכָתְבָן, דְּהַיְנוּ סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִלִּין מְזוּזוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, בְּחִינַת פְּאֵר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמְּסוֹר פָּסוּל גַּם כֵּן לִכְתֹּב, כִּי עִקַּר פְּגַם הַמְּסוֹר הוּא בִּבְחִינַת הַגְּוָנִין הַנַּ"ל כַּנַּ"ל, כִּי הַגְּוָנִין מְלֻבָּשִׁין בְּכֶסֶף וְזָהָב שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ מָמוֹן יִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן הַמְּסוֹר פָּסוּל לִכְתֹּב כָּל דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה נִלְמָד מִתְּפִלִּין כָּל שֶׁאֵינוֹ בִּקְשִׁירָה, דְּהַיְנוּ בַּתְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, וְזֶה בְּחִינַת הַמְּסוֹר שֶׁפְּגַם בִּבְחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין עַל יְדֵי שֶׁמָּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיַד גּוֹי כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אֵינוֹ בִּכְתִיבָה, כִּי הַכְּתָב הוּא בִּבְחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה הַמְּסוֹר לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין אַף עַל פִּי כֵן פָּסוּל לִכְתֹּב וְנֶאֱמַר עָלָיו גַּם כֵּן כָּל שֶׁאֵינוֹ בִּקְשִׁירָה וְכוּ', כִּי כְּבָר יָצָא מִבְּחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין עַל יְדֵי שֶׁמָּסַר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּהֶם מְלֻבָּשִׁין אוֹרוֹת הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל:

אות ח

וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, כִּי צִיצִית הֵם בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר טו), וּרְאִיתֶם אֹתוֹ. כִּי הֵם בִּבְחִינַת בְּגָדֵי יֶשַׁע אִסְתַּכְּלוּתָא, כִּי הַכֹּל תְּאֵבִין לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם בְּחִינַת כְּסוּת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּכֵלֶת כִּי תְּכֵלֶת הוּא הִתְחַבְּרוּת שָׁחוֹר וְלָבָן בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין. וְעַל כֵּן הַמְּצָוָה הִוא וּרְאִיתֶם אֹתוֹ, כִּי הַכֹּל תְּאֵבִין לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם כְּשֶׁנִּכְלָלִין הַגְּוָנִין יַחַד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַצִּיצִית הֵם שְׁמִירָה מִן הַמַּזִּיקִין, כִּי עַל יְדֵי הַצִּיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע עַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִים הַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁהֵן מַזִּיקֵי עִלְּמָא וַאֲזַי זוֹכִין לַעֲלוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא בְּצִיצִית וּתְפִלִּין גַּם צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה עוֹלִין מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא כַּיָּדוּעַ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה וְעַל כֵּן צְרִיכִין מִקֹּדֶם לְגַלּוֹת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם כְּדֵי שֶׁיִּתְנַהֲרוּ הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב. וַאֲזַי כְּשֶׁמִּתְנַהֲרִין הַגְּוָנִין הֵם נַעֲשִׂין בִּבְחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה בְּחִינַת כְּסוּת עֵינַיִם וְזֶהוּ בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל. וַאֲזַי נִתְגַּלִּין אוֹרוֹת הַגְּוָנִין בְּעַצְמָן וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר כִּי תְּפִלִּין הֵם אוֹרוֹת הַגְּוָנִין בְּעַצְמָן. וְעַל כֵּן כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶאָרַת גְּוָנִין עִלָּאִין עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין

לְהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה כְּתִקּוּנָהּ וּלְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כִּי עִקַּר כָּל הָעֲלִיּוֹת עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין כַּנַ"ל:

אות ט

וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַ"ל שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה שְׁבִירַת הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי שָׁם הָיוּ מַקְרִיבִין הַקָּרְבָּנוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ כְּלוּלִים כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת וּתְכֵלֶת וְכוּ' שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַגְּוָנִין שֶׁכֻּלָּם הָיוּ כְּלוּלִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל יְדֵי זֶה שָׁם דַּיְקָא הָיוּ מַקְרִיבִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְּדַמֶּה וְהַקְלִפּוֹת, כִּי עִקַּר הַכְנָעָתָם עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין הַנַ"ל. וְעַל כֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ גָּבוֹהַּ מִכָּל הָאֲרָצוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ וְכוּ', כִּי שָׁם כָּל הָעֲלִיּוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי כָּל הָעֲלִיּוֹת כֻּלָּם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא הֵם עַל יְדֵי הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הַקְלִפּוֹת שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ וְכוּ' וְלֹא יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם, כִּי שָׁלֹשׁ רְגָלִים הֵם כְּנֶגֶד אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי עִקַּר הַגְּוָנִין הֵם תְּלַת בְּחִינוֹת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת כַּיָּדוּעַ, וְאָז צְרִיכִין לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת אֶת פְּנֵי ה' כִּי אָז בְּהַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים נִתְגַּלֶּה כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת פְּנֵי ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הָאָרוֹת הַגְּוָנִין שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּאֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין וְעִקַּר הַהִתְגַּלּוּת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָאָרַת כָּל הַגְּוָנִין, אַךְ לֹא יֵרָאוּ פְּנֵי ה' רֵיקָם כִּי צָרִיךְ לְהָבִיא מִמָּמוֹנוֹ קָרְבָּנוֹת אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת ה' וְכוּ', וְעַל יְדֵי אֵלּוּ הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמֵּבִיא כָּל אֶחָד מִמָּמוֹנוֹ וְיגִיעַ כַּפּוֹ עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ כְּמוֹ עַל יְדֵי צְדָקָה כִּי צְדָקָה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת קָרְבָּן כַּמּוּבָא, וְאָז מְאִירִין הַגְּוָנִין שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת אֶת פְּנֵי ה', כִּי הַגְּוָנִין עִלָּאִין מְאִירִין עַל יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁמֵּבִיא כָּל אֶחָד מִמָּמוֹנוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וּמְאִירִין הַגְּוָנִין הַמִּלְבָּשִׁים שָׁם כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְלֹא יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם הַנֶּאֱמָר בָּרְגָלִים כְּשֶׁעוֹלִין לְהַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה' כַּנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְעַל כֵּן אֵין כּוֹתְבִין כִּי אִם עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה וְחַיָּה. כְּדֵי לְהַכְנִיעַ כֹּחַ הַמְּדַמֶּה. שֶׁהוּא רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת כַּנַ"ל. כִּי עַל יְדֵי הַכְּתָב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה נִכְנָע הַמְּדַמֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ דַּיְקָא שֶׁשָּׁם כְּלוּלִין כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין כַּנַ"ל:

מאבד ממון חברו ומסור ג:

אות א

עִנְיַן מָסוֹר שֶׁהֶחְמִירוּ בּוֹ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאֹד וְהִשְׁווּ דִּינוֹ כְּמוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה וּמֻתָּר לַהֲמִיתוֹ בְּיָדִים. מְבֹאָר קְצָת בִּדְבָרֵינוּ וְעוֹד לֶאֱלֹקַי מִלִּין:

מְבֹאָר הֵיטֵב עַל פִּי הַתּוֹרָה וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן סִימָן נו:

מְבֹאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת וַאֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּדִבּוּרִים עַל יְדֵי זֶה קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חִיּוּת בְּמִדָּה לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֶת כָּל אֶחָד אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ וּלְגַלּוֹת הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה וְכוּ'. וּכְנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהוּא מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִתְאַוֶּה לֶאֱסֹף הוֹן. כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עוֹסֶק בְּחָכְמָה וְדַעַת לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְכוּ' וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה רוֹצָה רַק לֶאֱסֹף הוֹן, כִּי כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הֵם בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן שֶׁשָּׁם כְּלוּלִים כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין, כִּי כָּל הַגְּוָנִין עִלָּאִין כְּלוּלִים בְּזָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת שֶׁהֵם הַמָּמוֹן וְעַל כֵּן מַלְכוּת הָרִשְׁעָה מִתְאַוָּה לֶאֱסֹף הוֹן כְּדֵי לְבַלֵּעַ חַס וְשָׁלוֹם, נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַמְלֻבָּשִׁין שָׁם. אֲבָל יֵשׁ כֹּחַ בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהוֹצִיא בִּלְעוֹ מִפִּיו בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּלַע עַל יְדֵי הַמָּמוֹן וְעוֹשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה גָּבוֹהַּ בְּחִינַת אֵשֶׁת חַיִל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

אות ב

וּבָזֶה מְבֹאָר הֵיטֵב עִנְיַן חֹמֶר הָאִסּוּר שֶׁל הַמָּסוֹר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיַד עַכּוּ"ם בְּיַד שָׂרֵי וּמוֹשְׁלֵי הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, כִּי הוּא פּוֹגֵם מְאֹד בִּכְלָלִיּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הוּא מַגְבִּיר נֶגְדּוֹ הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁכָּל תִּשּׁוּקָתָהּ לְהִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, עַל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכָל הַגְּוָנִין עִלָּאִין כַּנַּ"ל, וְזֶה הַמָּסוֹר הוֹלֵךְ וּמוֹסֵר בְּכַוָּנָה מָמוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּיַד עַכּוּ"ם נִמְצָא שֶׁנּוֹתֵן בְּכַוָּנָה תַּקֶּף לְמַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁעִקַּר כֹּחָהּ עַל יְדֵי זֶה וּבְפָרְט כְּשֶׁמַּלְכוּת הָרִשְׁעָה בּוֹלַעַת הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַמָּסוֹר שֶׁיָּצָא מִן הַדַּת יִשְׂרָאֵל וּמָסַר בְּעַצְמוֹ מָמוֹן יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּזֶה נוֹתֵן כֹּחַ וְתַקֶּף יוֹתֵר לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה מַחֲמַת שֶׁמְּקַבֶּלֶת הַקְּדֻשָּׁה הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹתֵר כַּיָּדוּעַ שֶׁעִקַּר כֹּחָם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם הֵם נוֹתְנִין לָהֶם כֹּחַ עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן עָוֹן הַמָּסוֹר חָמוּר מְאֹד מְאֹד, כִּי

הוּא פּוֹגֵם בִּכְלָלִיּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי מַגְבִּיר בַּיָּדִים בְּכַוָּנָה נֶגְדָּהּ מַלְכוּת הָרִשְׁעָה עַל יְדֵי הַמָּמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁמּוֹסֵר לָהֶם כִּי כָּל כֹּחָם וִינִיקָתָם עַל יְדֵי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכָל הַגְּוָנִין עִלָּאִין כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן הַשָּׁווּ אוֹתוֹ כְּמוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי הוּא פּוֹגֵם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הִיא בִּשְׁבִיל קִיּוּם וְחִיּוּת הַמַּלְכוּת, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה וְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הוּא רַק בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ שֶׁיֵּשׁ רַב וְשַׁלִּיט אָדוֹן מֶלֶךְ מוֹשֵׁל וּמַנְהִיג יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָעַד, וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה קוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים וּמַמְשִׁיכִין חִיּוּת לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעִקַּר כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה הוּא לְהַחֲיוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת. וְעַל כֵּן זֶה הַמָּסוֹר שֶׁפּוֹגֵם מְאֹד בִּכְלָלִיּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, כִּי הוּא מַגְבִּיר הַהֵפֶךְ שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה כַּנַּ"ל עַל כֵּן בְּוַדַּאי הוּא מוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי פּוֹגֵם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בִּיּוֹתֵר בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ:

אות ג

וְעַל כֵּן מָסוֹר פָּסוּל לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי עִקַּר כְּתִיבַת הַסֵּפֶר תּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל לְהַחֲיוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁחִיּוּתָהּ עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה וּמַחֲזִירִין רְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּה עִקַּר חִיּוּת הַמַּלְכוּת. וְזֶה הַדַּעַת מַמְשִׁיכִין עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה קוֹרְאִין וּמַמְשִׁיכִין אֶת הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים וְכוּ', כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה כְּדֵי לִקְרוֹת בָּהּ כְּדֵי לִקְרוֹת עַל יְדֵי זֶה אֶת חֵי הַחַיִּים לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חִיּוּת לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל (וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהִלְכוֹת קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה בְּסֵפֶר תּוֹרָה כְּשֶׁרָה הַכְּתוּבָה כְּדִינָהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם). וְעַל כֵּן הַמֶּלֶךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בְּיוֹתֵר עַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי סִפְרֵי תּוֹרוֹת כְּתוּבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָתַב לוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו. שֶׁזֶּה הַפָּסוּק וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו מְרַמֵּז עַל קְרִיאַת הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְצֻוֶּה לִכְתֹּב לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בִּשְׁבִיל לְהַחֲיוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמַּמְשִׁיךְ לְגַלּוֹת הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְכוּ' שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁקּוֹרִין אֶת חֵי הַחַיִּים עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת מִצְוַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה כְּדֵי לִקְרוֹת בָּהּ כְּדֵי לִקְרוֹת עַל יְדֵי זֶה אֶת חֵי הַחַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּפָּרָשָׁה הַנַּ"ל הַמְדֻבֶּרֶת מֵהַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי

בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְכוּ', שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה עַל יְדֵי רִבּוּי הָעֲוֹנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּמְסַיֵּם שָׁם הַפָּסוּק, וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ'. שֶׁמִּזֶּה הַפָּסוּק לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמִּצְוַת עֲשֵׂה שֶׁיִּכְתֹּב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל סֵפֶר תּוֹרָה לְעַצְמוֹ:

נִמְצָא שֶׁכְּתִיבַת הַסֵּפֶר תּוֹרָה הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, לְתַקֵּן בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַסֵּפֶר תּוֹרָה זוֹכִין לִקְרוֹת אֶת חֵי הַחַיִּים וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה וּמְחַיִּין אֶת הַמַּלְכוּת וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זֶה הַמָּסוֹר שֶׁפָּגַם בִּכְלָלִיּוּת הַמַּלְכוּת בִּכְלָלִיּוּת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי שֶׁהִגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, עַל כֵּן פָּסוּל לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי אֵין כֹּחַ בִּכְתִיבָתוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים לְתוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל לְהַחֲיוֹת אֶת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל, כִּי הוּא נֶאֱחָז בְּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהִגְבִּיר נֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

כִּי בִּשְׁעַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה צָרִיךְ הַסּוֹפֵר לְקָרוֹת כָּל תֵּבָה וְתֵבָה בְּפֵרוּשׁ, כַּמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כְּדֵי לִקְרוֹת עַל יְדֵי זֶה אֶת חֵי הַחַיִּים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חִיּוּת בְּהַדָּרָגָה וּבְמִדָּה לְתוֹךְ כָּל אוֹת וּלְתוֹךְ כָּל תֵּבָה וּלְתוֹךְ כָּל פָּרָשָׁה וְכוּ'. וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהַחִיּוּת נִמְשָׁךְ מֵחֵי הַחַיִּים עַל יְדֵי שֶׁקּוֹרְאִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי הַפָּרָשִׁיּוֹת וְהַסְּדָרִים וְהַתֵּבוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת כֵּלִים לְקַבֵּל עַל יָדָם אֶת הַחַיִּים בְּהַדָּרָגָה וּבְמִדָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַסּוֹפֵר לִקְרֹא כָּל תֵּבָה בְּפִיו דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁקּוֹרְאִין אֶת חֵי הַחַיִּים לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חִיּוּת צְרִיכִין לִקְרוֹתוֹ בַּפֶּה בִּבְחִינַת כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְיאֵיהֶם בַּפֶּה, בַּפֶּה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְכָל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל לְהַחֲיוֹת אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר שֶׁפָּגַם בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מְאֹד כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לוֹ כֹּחַ לִקְרוֹת הַחִיּוּת עַל יְדֵי כְּתִיבָתוֹ לְתוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, עַל כֵּן הוּא פָּסוּל לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה כְּמוֹ מוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי פָּגַם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ עַל יְדֵי פְּגַם הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל:

אות ד

וְעַל כֵּן מוּכָן לְמִיתָה, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁם כָּל הַחִיּוּת מֵחֵי הַחַיִּים, כִּי כָּל הַחַיִּים מֵחֵי הַחַיִּים צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה מְחַיִּין כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַבְּרוּאִים, כִּי כֻּלָּם אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁזֶּרֶךְ שָׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַחִיּוּת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת וּלְכָל הַנִּבְרָאִים כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן זֶה הַמָּסוֹר שֶׁפָּגַם בָּזֶה, כִּי פָּגַם בִּכְלָלִיּוּת הַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ לִבְחִינַת מַלְכוּת עַל יְדֵי שֶׁהִגְבִּיר נֶגְדּוֹ הַהֵפֶךְ וְהַמִּתְנַגֵּד מַמָּשׁ, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל

יְדֵי אֲסִיפַת הוֹן נֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה הִיא הַהֶפֶךְ מַמָּשׁ מִבְּחִינַת חִיּוּת הַמַּלְכוּת, כִּי חִיּוּת הַמַּלְכוּת הִוא עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה וְכוּ' וּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה מִתְגַּבֶּרֶת בְּהֶפֶךְ מַמָּשׁ לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, חִיּוּת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבֶּלֶת עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה לְקַלְקְלוֹ חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבּוֹלַעַת עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁמְּאַסֶּפֶת וְכוּ'. וְעַל כֵּן זֶה הַמָּסוֹר שֶׁנּוֹתֵן בְּתַחְבּוּלוֹתָיו כֹּחַ לָזֶה שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְיַד עַכּוּ"ם, עַל כֵּן הוּא פּוֹגֵם בְּחִיּוּת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִוא חִיּוּת הַכֹּל, עַל כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם חִיּוּת וּמוֹכָן לְמִיתָה, כִּי פְּגַם בְּיוֹתֵר בְּכָלְלִיּוּת הַחִיּוּת שֶׁהִוא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר חִיּוּת הַכֹּל הוּא עַל יְדֵי הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבֶּלֶת חִיּוּת עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ חִיּוּת לַכֹּל כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּאוֹר פָּנֶיךָ מָלֵךְ, חַיִּים הֵינוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ חַיִּים לְכָל הַנִּמְצָאִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל:

מאבד ממון חברו ומסור ד:

עִנְיַן מָסוֹר שֶׁדִּינוֹ כְּמִין וְכוֹפֵר וּמֻתָּר לְהָרְגוֹ בַּיָּד. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמִּינִין וְהַמָּסוֹרוֹת וְכוּ' מוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ-אֱמוּנָה' בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ה מְבֹאָר שָׁם שֶׁעֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הִוא עַל יְדֵי שֶׁחוֹתְרִין הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵצוֹת בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' וְכוּ':

וְלָזֶה צְרִיכִין אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁהוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ וְכוּ'. שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין פַּרְנָסָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה וְהָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וַאֲזַי הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לַחֲתֹר וְלִדְלוֹת הַמַּיִם עֲמֻקִּים עֵצָה שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יִדְלֶנָּה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי פַּרְנָסָת וַאֲכִילַת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, כִּי יִשְׂרָאֵל בְּכָלָל נִקְרָאִים כֻּלָּם צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ. וַאֲכִילָתָם הִוא בִּבְחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, כִּי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל מְקֻדֶּשֶׁת בְּכַמָּה וְכַמָּה מְצוֹת הַתְּלוּיִים בַּאֲכִילָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי. וְעַל יְדֵי בְּחִינָה זֹאת בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, עַל יְדֵי זֶה מְצַחְצְחִין הַנִּשְׁמָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה חוֹתְרִין הַמַּיִם שֶׁהֵם הָעֵצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עֲוֹן הַמָּסוֹר חָמוּר מְאֹד וְדִינוֹ כְּמִין וְכוֹפֵר מַמָּשׁ, כִּי פּוֹגֵם מְאֹד בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מֵאַחַר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיַד גּוֹי, כִּי מָמוֹן יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל הוּא

מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הוּא פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְהוּא מוֹסֵר זֶה הַמָּמוֹן לְיַד גּוֹי שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מִזֶּה, כִּי הָעַכּוּ"ם בִּכְלָל הֵם בִּבְחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מִבְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי עַל יְדֵי מָמוֹנָם וּפַרְנָסָתָם וַאֲכִילָתָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם אֵין יְכוֹלִין לְדַלּוֹת הָעֲצוֹת הַנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מְצַחְצְחִין נַפְשָׁם עַל יְדֵי אֲכִילָתָם, אַדְרַבָּא, הֵם בְּהֵפֶךְ מִזֶּה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם רְחוֹקִים מִבְּחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בָּהֶם כִּי גּוֹי אֹבֵד עֵצוֹת הֵמָּה וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה. כִּי הֵם בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כח) נָגִיד חָסֵר תְּבוּנוֹת, חָסֵר תְּבוּנוֹת דַּיְקָא, כִּי זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל, כִּי כְּמוֹ שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ הוּא מְצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ עַל יְדֵי מָמוֹן וַאֲכִילַת הָעַכּוּ"ם, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר הוּא בִּבְחִינַת חָסֵר תְּבוּנוֹת. וְכֵן כְּמוֹ שֶׁאִישׁ תְּבוּנוֹת דּוֹלֶה הָעֲצוֹת הָעֲמֻקוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה וְכוּ' שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ כֵן לְהֵפֶךְ הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בִּבְחִינַת נָגִיד חָסֵר תְּבוּנוֹת עַל יְדֵי זֶה פּוֹגְמִין וּמְקַלְקְלִין מוֹצָא הַמַּיִם עֲמֻקִּים שֶׁהֵם הָעֲצוֹת וְעַל כֵּן הֵם פּוֹגְמִין בָּאֱמוּנָה. וְעַל כֵּן בָּאֱמֶת הֵם רְחוֹקִים מֵאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית, כִּי הֵם כּוֹפְרִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים וּמַאֲמִינִים אֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת. וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר פּוֹגֵם מְאֹד בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מֵאַחַר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִים לֶאֱמוּנָה הוּא מוֹסֵר אוֹתוֹ בְּיַד עַכּוּ"ם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּמָה הָאֱמוּנָה, כִּי עַל יְדֵי פַּרְנָסָתָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם נִסְתָּם חַס וְשָׁלוֹם, מוֹצָא הַמַּיִם הַנַּ"ל שֶׁהֵם הָעֲצוֹת שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה, כִּי הֵם בִּבְחִינַת בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכִלוּ הַמָּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר עַל אֱמוּנָתָם הָרָעָה. וְעַל כֵּן דִּין הַמָּסוֹר כְּמִין וְכוֹפֵר מַמָּשׁ, כִּי פּוֹגֵם מְאֹד בֶּאֱמוּנָה כְּמוֹ מִין מַמָּשׁ, כִּי מְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם, בְּשֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ בְּמוֹצָא הַמַּיִם שֶׁמֵּהֶם גְּדֵלָה הָאֱמוּנָה שֶׁצְּרִיכִין לְחָתְרוֹ עַל יְדֵי פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל. וְהוּא פּוֹגֵם וּמְקַלְקֵל שָׁם עַל יְדֵי שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל לְיַד עַכּוּ"ם שֶׁהֵם הַהֵפֶךְ מִזֶּה כַּנַּ"ל, כִּי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, תַּחַת שְׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לֶחֶם תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִּבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. כִּי אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה נִקְרֵאת אִשָּׁה יִרְאַת ה' אֵשֶׁת חַיִל כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן כָּל שֶׁבַח הָאֵשֶׁת חַיִל הוּא בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה שֶׁמְּפַרְנֶסֶת בְּנֵי בֵיתָהּ בְּכָבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְכוּ' וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל וְכוּ'. כִּי הָאֵשֶׁת חַיִל בְּחִינַת אֱמוּנָה מִשְׁתַּדֶּלֶת תָּמִיד שֶׁיִּהְיֶה פַּרְנָסָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בָּהּ כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ בְּכָל פַּעַם לַעֲסֹק יוֹתֵר לַחָתֹר הַמַּיִם עֲמֻקִּים הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם גְּדוּלָּהּ כְּדֵי שֶׁתִּתְגַּדֵּל וְתִתְעַלֶּה הָאֱמוּנָה בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. אֲבָל מִי שֶׁמּוֹסֵר וְנוֹתֵן חַס וְשָׁלוֹם, פַּרְנָסַת יִשְׂרָאֵל בְּיַד הָעַכּוּ"ם עַל זֶה רוֹגֶזֶת הָאָרֶץ שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה

שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, כִּי עָפָר מָאנָא דְּכֻלְּהוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אָרֶץ וְכוּ' תַּחַת שְׁנוּאָה כִּי תִּבָּעֵל שֶׁהִוא בְּחִינַת הָאֱמוּנָה כָּזְבִיּוֹת שֶׁהִיא שְׁנוּאָה וּתְעוּבָה שֶׁנּוֹתֵן בָּהּ כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם, כִּי הָא בְּהָא תַּלְיָא, כִּי עַל יְדֵי וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן הַפַּרְנָסָה לְהַנָּבָל שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם עַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם בֶּאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת וְהִתְגַּבְּרוּת מֶמְשַׁלְתָּם מֵחֲמַת שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִמְשְׁכָה לָהֶם שֶׁפַע הָעֲשִׁירוּת וְהַפַּרְנָסָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים עֲנִיִּים וְדַלִּים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבַּגָּלוּת יִשְׂרָאֵל נִזּוֹנִין מִתַּמְצִית וְרֹב עִקַּר הַשֶּׁפַע אֶצְלָם עַל כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לַחֲתֹר הַמַּיִם הַנַּ"ל וְעַל כֵּן מִתְגַּבְּרֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם הָאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת שֶׁהֵם נֶאֱחָזִים שָׁם. וְעַל כֵּן מִתְגַּבְּרֶת מַלְכוּתָם וּמֶמְשַׁלְתָּם וְזֶהוּ בְּחִינַת תַּחַת עָבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמָּסוֹר הוּא כְּמוֹ מִין וְכוֹפֵר מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין אוֹתוֹ, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הִיא בְּחִינַת חַיִּים אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'צִוִּיתָ צֶדֶק' בְּסִימָן כג). וְעַל כֵּן יֵשׁ עֲבֵרוֹת שֶׁחַיָּבִין עֲלֵיהֶם כָּרֵת וּמִיתָה, כִּי עִקַּר גְּדוּל הָאֱמוּנָה הוּא עַל יְדֵי עֲצוֹת כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּרַי"ג עֲטִין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁהֵם כְּלַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי כְּלַל הַמִּצְוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצוֹת דְּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בְּאֵיזֶה מִצְוָת עֲשֵׂה אוֹ לֹא תַּעֲשֶׂה אֲזַי פּוֹגֵם בֶּאֱמוּנָה כְּפִי פְּגַם הַמִּצְוָה שֶׁעָבַר עָלֶיהָ. אֲבָל יֵשׁ חִלּוּקִים, כִּי יֵשׁ מִצְוֹת שֶׁכְּשֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם אַף עַל פִּי שֶׁהַפְּגָם גָּדוֹל מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן אֵינוֹ נִסְתָּם עִקַּר הַמַּעְיָן שֶׁמִּשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה, אֲבָל יֵשׁ מִצְוֹת חֲמוּרוֹת שֶׁכְּשֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, סוֹתֵם הַמַּעְיָן שֶׁמִּשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה, אַף גַּם כְּשֶׁזֶּה נוֹפֵל זֶה קָם, כִּי נוֹתֵן עוֹד כֹּחַ לֶהָאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת שֶׁכֹּחָם דַּיְקָא כְּשֶׁנִּסְתָּמִין הַמַּעְיָנוֹת וְהַבְּאֵרוֹת הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה. וְעַל כֵּן הֵם מִשְׁתַּדְּלִים תָּמִיד עַל זֶה לִסְתֹּם הַבְּאֵרוֹת הָאֵלּוּ שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת וְכָל הַבְּאֵרוֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם סְתָמוּם פְּלִשְׁתִּים וְכוּ'. וּמִי שֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה כָּזֹאת חַס וְשָׁלוֹם, הוּא חַיָּב כָּרֵת וּמִיתָה כִּי נִכְרָת מִמְּקוֹר חִיּוּתוֹ שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי שֶׁגָּרַם חַס וְשָׁלוֹם לִסְתֹּם הַמַּיִם הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם גְּדוּלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מְצַוִּין הַבֵּית דִּין לְבַעֲרוֹ מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּבְעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ. כִּי יוּכַל לְקַלְקֵל יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, כִּי נוֹתֵן כֹּחַ בְּיוֹתֵר לְהַכְפִּירוֹת וֶאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת וְכַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמָּסוֹר וְהַמִּין שֶׁצְּרִיכִין לְהָרְגוֹ גַּם בַּזְּמַן הַזֶּה, כִּי הוּא גָּרוּעַ מִכֻּלָּם, כִּי הוּא פּוֹגֵם בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּמִקּוֹר הַמַּיִם שֶׁמִּשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה מֵאַחַר שֶׁמּוֹסֵר מָמוֹן וּפַרְנָסַת יִשְׂרָאֵל בְּיָד עַכּוּ"ם שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר גְּדוּלָּהּ שֶׁל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכַנַּ"ל:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ-אֱמוּנָה' בְּהִלְכוֹת נְזִיקִין הֲלָכָה ה הִלְכוֹת נִזְקֵי מָמוֹן הֲלָכָה א:

נזקי ממון א:

עִנְיַן אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהָאָדָם חַיָּב לִשְׁמֹר אוֹתָם שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ שֶׁהֵם, הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמַּבְעֶה וְהַהֶבְעֵר:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ' בַּלִּקּוּטֵי הָרַאשׁוֹן (סִימָן ד), עַיֵּן שָׁם:

וְהַיּוֹצֵא מִשָּׁם לְעִנְיָנֵנוּ הוּא מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מָשָׁל לְאֶחָד שֶׁהָיָה מְהַלֵּךְ בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה וּמִתְיָרֵא וְכוּ'. וְהַכְּלָל שֶׁיֵּשׁ אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר וּמֵאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִמְשָׁכִין כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן, כַּמְבֹאָר בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים בִּפְרָטִיּוּת כָּל הַמִּדּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִכָּל יְסוֹד וְיסוֹד. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ הוּא צָרִיךְ לְשַׁבֵּר כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְתַאֲוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכַנַּ"ל וְיסַפֵּר לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם, הַיְנוּ וִדּוּי דְּבָרִים וְהַתַּלְמִיד חָכָם יְפָרֵשׁ וְיבָרֵר לוֹ דֶּרֶךְ לְפִי שׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ וְכוּ' וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה אַתָּה נִכְלָל בְּאֵין סוֹף וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת מֵעַיִן עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב וּמֵטִיב, כַּמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב כָּל הָעִנְיָן הַזֶּה בַּאֲרִיכוּת, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁמְּחֻיָּב הָאָדָם לְשָׁמְרָם מְאֹד שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ, כִּי אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין חַס וְשָׁלוֹם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל, כִּי הַחֲטָאִים וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הֵם בְּחִינַת מַזִּיקֵי עָלְמָא, כִּי כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מֵהֶם. וְעַל כֵּן לֶעָתִיד שֶׁהַכֹּל יָשׁוּבוּ לַה' בֶּאֱמֶת וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה יַעֲבֹר מִן הָאָרֶץ וְיִתְבַּטֵּל הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל כֵּן בֶּאֱמֶת לֹא יִהְיֶה עוֹד שׁוּם הֶזֵּק בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא), לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ וְכוּ' כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' וְכוּ'. וְעַל כֵּן נִקְרָאִין אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין אָבוֹת מִכְּלָל דְּאִיכָּא תּוֹלְדוֹת (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּבָא קַמָּא ב). כִּי גַּם בְּהַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת יֵשׁ בָּהֶם גַּם כֵּן אָבוֹת וְתוֹלְדוֹת, כַּמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַצְבוּת וְתוֹלְדוֹתֶיהָ וְכוּ' גַּאֲוָה וְתוֹלְדוֹתֶיהָ וְכוּ' וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמַּבְעֶה וְהַהֶבְעֵר, כִּי הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר כַּיָּדוּעַ, כִּי הַשּׁוֹר זֶה בְּחִינַת חַי שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יְסוֹד הָרוּחַ וְהַבּוֹר זֶה בְּחִינַת דּוֹמֵם שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יְסוֹד הֶעָפָר וְהַמַּבְעֶה

וֶה הַשֵּׁן וֶה בְּחִינַת תַּאֲוֹת רָעוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת צוֹמֵחַ מִבְּחִינַת יְסוֹד הַמַּיִם, כַּמּוּבָא שָׁם וְזֶה בְּחִינַת מַבָּעָה שֶׁהוּא הַשֵּׁן בְּחִינַת תַּאֲוֹת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁהֵם רָאשֵׁי הַתַּאֲוֹת שֶׁכָּל הַתַּאֲוֹת נִמְשָׁכִין אַחֲרֵיהֶם, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה וַיַּסֵּב אֱלֹהִים (סִימָן סב). וְהַהֶבְעֵר זֶה הָאֵשׁ בְּחִינַת יְסוֹד הָאֵשׁ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת מְדַבֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת גַּאֲוָה וְתוֹלְדוֹתֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. נִמְצָא שֶׁאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הַכְּלוּלִים בְּאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַנְּזָקִין נִפְרָעִין מִן הָעִדִּית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם. כִּי הַתִּקּוּן שֶׁל אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב וּמֵטִיב שֶׁאָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. וְכַמְבֹאָר הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר כָּל הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכוּ' וְאָז זוֹכֶה לִבְחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב הוּא הַתִּקּוּן שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי לִבְחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב זוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְשַׁלֵּם הַהֶזֵּק שֶׁל הָאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין בְּמֵיטַב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ וְכוּ' כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִתְבַּטְּלוּ הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל, כִּי תַּשְׁלוּמֵי הַנֶּזֶק הֵם בְּחִינַת הַתִּקּוּן שֶׁל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁל אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְעַל כֵּן תִּקּוּנָם עַל יְדֵי מֵיטַב דַּיְקָא בְּחִינַת מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁהוּא הַתִּקּוּן שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל:

נזקי ממון ב:

אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְכוּ':

עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר 'וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים' סִימָן נו שֶׁמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, מִתְגַּבֶּרֶת לֶאֱסֹף וְלִכְנֹס מָמוֹן, כִּי שָׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְעַל כֵּן הִיא מִתְגַּבֶּרֶת בְּתַאֲוַת מָמוֹן וְכוּ'. אֲבָל יֵשׁ כֹּחַ בְּמַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה לְהוֹצִיא בִּלְעוֹ מִפִּיו בִּבְחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ שֶׁמּוֹצִיאִין מֵהֶם כָּל הַקְּדֻשָּׁה וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה גָּבוֹהַּ מְאֹד דַּיְקָא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה הוּא מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁרוֹדֵף אַחַר מַחֲנֵה דָּן בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהֵם מַזִּיקִין מָמוֹן יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם מִתְגַּבְּרִין עַל הַמָּמוֹן לִפְגֹּם אוֹתוֹ מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם כָּל הַטּוֹב כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה,

כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת ד' וּכְשֶׁנּוֹפֵל וְנִפְגָּם בְּחִינַת הַד' שֶׁהִיא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אֲזַי נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אֲזַי נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁהֵם מַלְכוּת הָרִשָׁעָה בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כַּמּוּבָא כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא (סִימָן ל), עַל כֵּן הֵם מִתְגַּבְּרִים עַל הַמָּמוֹן לְהַזִּיקוֹ, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה תְּקוּנָהּ וּשְׁלֵמוּתָהּ עַל יְדֵי שׁוֹנֵא בָּצַע לִשְׂנֹא הַמָּמוֹן בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר מֵישָׁרָא הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן לְהֵפֶךְ מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, מִתְגַּבְּרִין לְהַזִּיק מָמוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְגַּבְּרִין בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁבָּזֶה הֵם מַזִּיקִין מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁפֵּעַ קֹדֶשׁ לְהַכְנִיסוֹ אֶל הַתַּאֲוָה שֶׁהִיא מִסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עִקַּר הַגְּלֻיּוֹת הֵם רַק עַל יְדֵי הַמָּמוֹן, כִּי שָׁם כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְהֵם מִתְגַּבְּרִים לְהוֹצִיאָם לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן וְעַל יְדֵי מַה שֶּׁגּוֹזְלִין לְמָמוֹן יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת, דְּהַיְנוּ גְּזֵלָתָם מַמָּשׁ וְהִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה עַל יִשְׂרָאֵל כִּי הַכֹּל כְּדֵי לִינֹק וּלְקַבֵּל מִשֶּׁפַע קֹדֶשׁ הַנָּגוּז בְּמָמוֹן כַּנַּ"ל. אָבָל יֵשׁ כֹּחַ בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהוֹצִיא בִּלְעָם מִפִּיהֶם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שֶׁצְּרִיכִים לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵיטַב שְׂדֵהוּ וְכוּ', כִּי מוֹצִיאִין כָּל הַטּוֹב מֵהֶם, וְאַדְרַבָּא, אֲפִלּוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת וְהַטּוֹב שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם מִכְּבָר מוֹצִיאִין מֵהֶם עַל יְדֵי שֶׁנִּתְקַבֵּץ הַטּוֹב יַחַד עַל יְדֵי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ וְיָנְקוּ עוֹד הַרְבֵּה טוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַבֵּץ וְנִתְחַבֵּר וְנִדְבָּק הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם מִכְּבָר שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לְצֵאת וְעַכְשָׁו נִתְחַבְּרִים בְּזֶה הַטּוֹב הַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ יוֹצֵא מֵהֶם הַכֹּל כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ כִּי עַל יְדֵי שְׁלִיטָתָם וְהִתְגַּבְּרוּתָם נִשְׁאָר אֶצְלָם הָרַע לְבַד בְּלִי שׁוּם טוֹב שֶׁזֶּהוּ מַפַּלְתָּם כִּי כָּל הַטּוֹב יוֹצֵא מֵהֶם. וְזֶה בְּחִינַת מֵיטַב שַׂדֵּהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם, שֶׁכָּל הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם צְרִיכִים לְשַׁלֵּם וּלְהַחֲזִיר לַבְּעָלִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַנִּזָּק וְהַמַּזִּיק בְּתַשְׁלוּמִין כִּי הַמִּת יִהְיֶה לוֹ שֶׁהַבְּעָלִים מְטַפְּלִין בַּנְּבֵלָה כִּי הַנִּזָּקִין שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עֲלֵיהֶם הַמַּזִּיקִין שֶׁהֵם הָאֻמּוֹת בְּתַאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִזָּק מָמוֹנָם כַּנַּ"ל, הֵם צְרִיכִין לְקַבֵּל אֶת הַנְּבֵלָה הַמֻּתָּה לְטַפֵּל בָּהּ לְמָכְרָהּ לְבָרֵר הַטּוֹב וְהַחִיּוּת, דְּהַיְנוּ נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁאַר בָּהּ עֲדַיִן. וְזֶה מֻטָּל עַל הַבְּעָלִים הַנִּזָּקִין שֶׁהֵם הַיִּשְׂרְאֵל, כִּי לָהֶם לְבַד זֶה הַכֹּחַ לְבָרֵר וּלְהוֹצִיא הַטּוֹב מִן הַמֵּתִים וְהַנִּשְׁבָּרִים, כִּי גַּם הֵם חַיָּבִים בָּזֶה וְרָאוּי לָהֶם לִסְבֹּל גַּם כֵּן קְצָת בַּהֶזֵּק, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה 'וְהַנִּזָּק וְהַמַּזִּיק בְּתַשְׁלוּמִין', שֶׁגַּם עַל הַנִּזָּק חָל תַּשְׁלוּמֵי הַהֶזֵּק, הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִין לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר נִמְשְׁכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד שֶׁנִּזּוֹקוּ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמֵנוּ מִן הַהֶזֵּק הַיְנוּ לְבִלְתִּי לִמְשֹׁךְ אַחַר תַּאֲוֹתֵיהֶם כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן כְּשֶׁלֹּא שָׁמְרוּ עַצְמָן עַד שֶׁנִּזּוֹקוּ מֵהֶם, דְּהַיְנוּ שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל צְרִיכִין לְטַפֵּל בַּנְּבֵלָה הַמֻּתָּה

לְבָרר הַטּוֹב מִמֶּנָּה, דְּהַיְנוּ הַמָּמוֹן שֶׁנִּשְׁאַר בָּהּ כַּנַ"ל. וּמוֹתַר הַהֶזֵּק מוֹצִיאִין מִן הַמַּזִּיקִין שֶׁמַּעֲמִידִין אוֹתָן בְּדִין וּצְרִיכִין לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב כַּנַ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹצִיאִין הַטּוֹב מֵהֶם כַּנַ"ל. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַשְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דַּיְנֵי נְזִיקִין בִּשְׁלֹשָׁה. כִּי הַשְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים הֵם בְּחִינַת הַשְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רַגְלַיִם שֶׁבָּהֶם עוֹלָה הַמַּלְכוּת מִבֵּינֵיהֶם וַאֲזַי נִכְנָע הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, הַיְנוּ שֶׁמּוֹצִיאִין הַטּוֹב מֵהֶם שֶׁמְּשַׁלְּמִין בְּמֵיטַב כַּנַ"ל וְעַיֵּן שָׁם לְעֵיל בְּהִלְכוֹת דַּיָּנִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה דַּיָּנִים, עַיֵּן שָׁם:

וְעַל כֵּן נִקְרָאִים אָבוֹת נְזִיקִין כְּנֶגֶד מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה אָבוֹת כַּמּוּבָא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רַגְלַיִם כַּנַ"ל כַּמּוּבָא בַּמַּאֲמָר מֵישְׁרָא הַנַּ"ל, וְאֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה מַלְכוּת הָרִשְׁעָה מְקַבְּלִין מֵאָבוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁעִקָּרָם הַמֵּת שֶׁהוּא אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק כַּמּוּבָא, וְהֵם מְקַבְּלִין מִשָּׁם, כִּי הוּא כְּלַל כֹּלָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם וְעַל כֵּן נִקְרָא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה, לֹא הֲרֵי זֶה כַּהֲרֵי זֶה וְלֹא הֲרֵי זֶה כַּהֲרֵי זֶה, כִּי הֵם בְּחִינַת עוֹלַם הַפֵּרוּד, בְּחִינַת וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים הֵפֶךְ מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת ד' דְּאֶחָד בְּחִינַת אַחְדוּת פָּשׁוּט. וְעַל כֵּן אֵין בָּהֶם אַחְדוּת וְהִשְׁתַּוּוּת רַק מֻפְרָדִין וּמֻחְלָקִין זֶה מִזֶּה וְאֵין בָּהֶם צַד הַשָּׁוֶה כִּי אִם שֶׁדַּרְכָּן לְהַזִּיק כַּנַ"ל וּכְשֶׁהִזִּיק מְשַׁלְּמִין בְּמֵיטַב כַּנַ"ל:

וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ הַשּׁוֹר הוּא בְּחִינַת יָוֵן שֶׁאָמְרוּ, כִּתְבוּ לָכֶם עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר וְכוּ', 'קֶרֶן הַשּׁוֹר' דַּיְקָא, בְּחִינַת הַשּׁוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקֶּרֶן. וְהַבּוֹר זֶה מַלְכוּת הָרִשְׁעָה מַלְכוּת אֱדוֹם שֶׁהוּא עֲמָלֵק שֶׁהוּא מוּכָן לְתַקָּלָה, כִּי בּוֹר דָּא טְחוֹל לְיִלִית אִמָּא דְּעֶרֶב רַב תַּאֲוַת נאוף, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲמָלֵק, כַּמּוּבָא. וְהַמַּבְעֶה זֶה הַשֵּׁן בְּחִינַת אֲכִילָה בְּחִינַת פָּרַס וּמַדַּי שֶׁאוֹכְלִין בָּשָׂר כְּדֹב וְכוּ' גַּם מָדַי הִתְגַּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי אֲכִילָה בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע. וְהַהֶבְעֵר זֶה בָּבֶל נְבוּכַדְנֶצַּר שֶׁהִבְעִיר אֵשׁ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְאֵין מוּכָן לְתַקָּלָה כְּמוֹ הַבּוֹר שֶׁהוּא עֲמָלֵק תַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת רַע הַכּוֹלֵל, כִּי כָּלוּל מִכֻּלָּם כַּנַ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִי כָּתַב בּוֹר וְחַד מִנַּיְהוּ הֲוֵי יַלְפִינַן כֻּלְּהוּ. כִּי בּוֹר כָּלוּל מִכֻּלָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם כַּנַ"ל וּמִמֶּנּוּ נִלְמָדִין כֻּלָּם כִּי הַכֹּל נִלְמָדוּ מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פְּסוּק רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק שֶׁהוּא נִזְדַּוֵּג לְיִשְׂרָאֵל תְּחִלָּה מָשָׁל לְאַמְבַּטִי רוֹתַחַת וְכוּ' בָּא זֶה וְהִפְשִׁירָהּ בִּפְנֵיהֶם, נִמְצָא שֶׁמִּמֶּנּוּ לָמְדוּ הַכֹּל לְהִזְדַּוֵּג לְיִשְׂרָאֵל לְהַזִּיק לָהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וּמַסִּיק בַּגְּמָרָא שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ כֻּלָּם אֶלָּא לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר, כִּי בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי הָאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת עַל יָדָם דַּיְקָא יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר,

כִּי אַחַר כָּךְ מוֹצִיאִין מֵהֶם בִּלְעָם מִפִּיהֶם בִּבְחִינַת חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ. וְעוֹשִׂין מִזֶּה תּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת אֵשֶׁת חַיִל נִמְצָא שָׁדַיְקָא עַל יָדָם נִגְדֶּלֶת הַתּוֹרָה:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָבוֹת מְכָלְּל דְּאִיכָּא תּוֹלָדוֹת, כִּי אֵלּוּ הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת הֵם כְּלָלְיוּת הַשִּׁבְעִים אֻמִּין נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תּוֹלָדוֹת, דְּהַיְנוּ הַשִּׁבְעִים אֻמִּין שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִין מֵהֶם:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חֲסִידָא לִיקַיֵּם מִלֵּי דִּנְזִיקִין. חָסִיד זֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁשְּׁלֵמוּת עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת מִן הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת וְהוּכַן בְּחֶסֶד כִּסֵּא וְעַל כֵּן רָדַף אַחֲרֵי הָאַרְבָּעָה מְלָכִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר מֵישְׁרָא הַנַּ"ל. וְזֶה לִיקַיֵּים מִלֵּי דִּנְזִיקִין לְהַכְנִיעַ הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין וַאֲזַי הִיא בְּחִינַת חָסִיד בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד כַּנַּ"ל:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ עוֹד (שָׁם) לְקַיֵּם מִלֵּי דְּאָבוֹת הַיְנוּ הַהֵ, כִּי שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי הָאָבוֹת כַּנַּ"ל:

נזקי ממון ג:

עִנְיַן אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְשָׁמְרָם שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ וְאִם הִזִּיקוּ חַיָּב לְשַׁלֵּם:

אות א

עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל 'בְּרֵאשִׁית - לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל' בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן תִּנְיָנָא סִימָן סז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

וְהַכְּלָל, כִּי יֵשׁ מְאוֹרֵי אוֹר וְיֵשׁ מְאוֹרֵי אֵשׁ וּמְאוֹרֵי אוֹר הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁם ה' בְּחִינַת תִּלַּת גְּוִנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְזֶה בְּחִינַת פְּאֵר כְּלָלְיוּת הַגְּוָנִין בְּחִינַת תְּפִלִּין. וְזֶה בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי הַנָּהָר הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אַרְבָּעָה מִחִין תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְכוּ' וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הַנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַמִּדּוֹת. וּכְשֶׁנִּסְתַּלְּקִין מְאוֹרֵי אוֹר חַס וְשָׁלוֹם מִתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁעַל יְדֵם נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת וַיֵּצֵא אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסֹדֹתֶיהָ, עַל יְדֵי מְאוֹרֵי אֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם נִפְגָּמִין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְזֶה הַצַּדִּיק הַדּוֹר הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַפְּאֵר וְכוּ' שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ הַכֹּל זֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית רֹאשׁ בַּיִת בְּחִינַת הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהוּא מַשְׁגִּיחַ עַל כָּל הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם מְאוֹרֵי אֵשׁ וְכוּ'. וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַתְּקוּן לָזֶה לָקוּם בַּחֲצוֹת לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְה' יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחַ לָשׁוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר פְּאֵר זֶה בְּחִינַת כְּלָלְיוּת הַגְּוָנִין, בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִחִין תְּפִלִּין וְכוּ' וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, הַיְנוּ מֵהָרַע שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת לְמַטָּה בְּגַשְׁמִיּוּת הֵם מְעֹרָבִים טוֹב וְרַע וְזֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּלְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּהֶם כַּיָּדוּעַ. וּמֵהָרַע שֶׁבָּהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִמְשָׁכִין אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין וְעַל כֵּן הֵם אַרְבָּעָה כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְזֶה בְּחִינַת נִזְקֵי מָמוֹן שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת מָמוֹנוֹ שֶׁלֹּא יַזִּיק, כִּי כָּל מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן כַּנַּ"ל, כִּי זֶה הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן נִמְשָׁךְ מֵהַמֹּחַ, הַיְנוּ מֵאַרְבָּעָה מֹחִין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל הַמָּמוֹן, דְּהַיְנוּ כֶּסֶף וְזָהָב שֶׁהֵם כָּל הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מִשָּׁם. וְזֶה בְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים וְכוּ' שֵׁם הָאֶחָד וְכוּ' הוּא הַסּוֹבֵב וְכוּ' אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב וּזְהַב הָאָרֶץ הַהִיא טוֹב שָׁם הַבְּדֹלַח וְכוּ' נִמְצָא שֶׁכָּל הַזָּהָב נִמְשָׁךְ מֵהַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל, וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁכָּל הַגְּוָנִין כְּלוּלִין בְּכֶסֶף וְזָהָב, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ בְּחִינַת תִּלַּת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן שֶׁהֵם כְּלוּלִין בִּבְחִינַת הַנָּהָר הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא, כִּי הַמָּמוֹן נִמְשָׁךְ מֵהַמֹּחַ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנָּהָר הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת מָמוֹנוֹ שֶׁלֹּא יַזִּיק, הַיְנוּ לִשְׁמֹר אֶת בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַנָּהָר הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם בָּא כָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם כְּלַל נִזְקֵי מָמוֹן כַּנַּ"ל, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַנִּזְיקִין בִּבְחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין אָבוֹת מְכֻלָּל דְּאִיכָּא תּוֹלְדוֹת (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּבָא קַמָּא דַּף ב) כִּי הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הֵם בְּחִינַת אָבוֹת, כִּי כָּל הַדְּבָרִים נִמְשָׁכִין מֵהֶם וְהָרַע שֶׁבָּהֶם הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת לְכָל הַנִּזְיקִין שֶׁבָּעוֹלָם, וְצָרִיךְ הָאָדָם לְסַלֵּק הַנֶּזֶק מִבֵּיתוֹ וּרְשׁוּתוֹ, כִּי עַל הַבַּעַל הַבַּיִת הַחִיּוּב לִשְׁמֹר כָּל מַה שֶּׁבְּבֵיתוֹ וּרְשׁוּתוֹ, דְּהַיְנוּ כָּל מָמוֹנוֹ שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַבַּעַל הַבַּיִת זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת הַנַּ"ל, כִּי כָּל אָדָם בְּבֵיתוֹ הוּא בַּעַל הַבַּיִת בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת בְּחִינַת מֹחִין, כִּי כָּל הַמָּמוֹן וְהַבְּהֵמוֹת וְכָל הַחֲפָצִים שֶׁבְּבֵיתוֹ וּרְשׁוּתוֹ הַנַּ"ל נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ מִבְּחִינַת מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ וְהָאָדָם הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת שֶׁהוּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנָּהָר הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מֹחִין כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִפְגָּמִין בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְשָׁךְ מֵהֶם יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם לִבְחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כַּנַּ"ל:

אות ג

וְעַל כֵּן הַנִּזְקִין שְׁמִין לָהֶן בְּעִדִּית בְּחִינַת מֵיטַב שְׂדֵהוּ וְכוּ' יְשַׁלֵּם, כִּי צָרִיךְ לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב דַּיְקָא כְּדֵי לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע שֶׁנִּתְעָרֵב עַל יְדֵי הַהֶזֵּק עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשַׁךְ מִמָּמוֹנוֹ יְנִיקָה חַס וְשָׁלוֹם לִבְחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּלְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב דַּיְקָא כַּנַּ"ל:

אות ד

וְזֶה בְּחִינַת קֶרֶן שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הָאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה, אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְכוּ'. וְאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא תְּנֵי שׁוֹר לְקֶרְנוֹ נִמְצָא שֶׁהַקֶּרֶן הוּא הָרֹאשׁ לְכָל הָאַרְבָּעָה נְזִיקִין, כִּי עִקַּר הַהַכְנָעָה שֶׁל הָאַרְבָּעָה אָבוֹת הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּתְתַּקְּנִין עַל יְדֵי הָאַרְבָּעָה מֹחִין עַל יְדֵי הָרֹאשׁ בַּיִת בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל. וְעִקַּר בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁעַל יָדָם מְתַקְּנִים הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הוּא לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת קֶרֶן שֶׁל שׁוֹר הַמּוּעָד שֶׁלֹּא יַזִּיק אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים וּבְתָרִין רְצוּעִין קָשְׁרִין לֵהּ בֵּין קַרְנוֹהִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלִּין קוֹשְׁרִין וּמַכְנִיעִין אֶת שׁוֹר הַמּוּעָד בֵּין קַרְנָיו שֶׁלֹּא יֵצֵא לְהַזִּיק אֶת הָעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַתָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וּמוּעָד נֶזֶק שָׁלֵם, כִּי הַתִּקּוּן לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הָרַע שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הוּא עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל, וְהָעִקַּר הוּא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה דַּיְקָא, כִּי בַּלַּיְלָה מִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, כִּי אָז הוּא שְׁקִיעַת הָאוֹר שֶׁנִּסְתַּלְּקִין מְאוֹרֵי אוֹר בְּחִינַת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל וְאָז מִתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם מְאוֹרֵי אֵשׁ. וְזֶה בְּחִינַת וּבְעֶרֶב יִהְיֶה וְכוּ' כְּמַרְאֵה אֵשׁ עַד בֹּקֶר כְּדֵי לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁעִקַּר שֶׁלְּטָנוּתָם בַּלַּיְלָה כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנָּה שֶׁהוּא הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז בְּשָׁעַת שֶׁנָּה צְרִיכִין שְׁמִירָה עַל יְדֵי שֵׁם ה' שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, בְּשָׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְשַׁבֵּר אֶת הַשֵּׁנָה וּלְשַׁבֵּר אֶת הַלַּיְלָה לַחֲצָאין, דְּהַיְנוּ לָקוּם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְאָז עִקַּר הַכְנָעַת הָרַע שֶׁבְּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם מְעֹרְבִין טוֹב וְרַע חֶצְיוֹ טוֹב וְחֶצְיוֹ רַע וְעִקַּר אֲחִיזָתָם הוּא בַּלַּיְלָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַשֵּׁנָה וְקָמִין בַּחֲצִי הַלַּיְלָה עַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִין וְנִמְשָׁכִין הַמֹּחִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, כִּי כְּשֶׁקָּמִים מֵהַשֵּׁנָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה חוֹזְרִין הַמֹּחִין אֶל הָאָדָם וּמִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹחִין, וְנִכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אָז עוֹסְקִין בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי שֶׁמִּתְאַבְּלִין עָלָיו כַּנַּ"ל וְאָז מְבָרְרִין הַטּוֹב שֶׁבְּהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לָקוּם בַּחֲצִי הַלַּיְלָה דַּיְקָא לְתַקֵּן חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,

דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַ"ל, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַלַּיְלָה לַחֲצָאִין דְּהַיְנוּ שֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, וְעַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה עַל יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ וּמַכְנִיעִין הָרַע שֶׁבָּהֶם וּמְבָרְרִין וּמַעֲלִין הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם כִּי מְקַבְּלִין אָז אֶת הַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר וְעַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַטּוֹב שֶׁבְּהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין אֶת בְּחִינַת הַמְּאוֹרֵי אוֹר לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַ"ל. וְקִימַת חֲצוֹת זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת מֹחִין, כִּי אָז כְּשֶׁקְּמִים מֵהַשָּׁנָה נִמְשָׁכִין הַמֹּחִין:

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה, כַּמּוּבָא שֶׁשּׁוֹפָר מְרַמֵּז עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם וְהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא הֵם תְּלַת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת שֶׁל הַשּׁוֹפָר תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת קֶשֶׁת וְשׁוֹפָר אִיקְרֵי קֶרֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בִּמְשֹׁךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל, וְעַל כֵּן הוּא מַכְנִיעַ קֶרֶן שֶׁל שׁוֹר הַמּוּעָד:

נִמְצָא שֶׁחֲצוֹת בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה בְּחִינַת מֹחִין מְאוֹרֵי אוֹר בְּחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת שׁוֹפָר הוּא מַכְנִיעַ קֶרֶן שֶׁל שׁוֹר שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הָאַרְבָּעָה אֲבוֹת נְזִיקִין כַּנַ"ל. אֲבָל אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מוּעָד כִּי אִם בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים, כִּי שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי הַלַּיְלָה כְּנֶגֶד תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּכְשֶׁהַזִּיק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אָז נַעֲשֶׂה מוּעָד לְהַזִּיק כִּי הִתְגַּבְּרוּ בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ עַל יְדֵי שֶׁהִזִּיק שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגַּם בְּחִינַת הַלַּיְלָה שֶׁהוּא שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת כְּנֶגֶד תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא כַּנַ"ל, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִזִּיק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֵינוֹ מְשֻׁלָּם כִּי אִם חֲצִי נֶזֶק, כִּי עִקַּר הַפְּגָם עַל שֶׁלֹּא בֵּרַר הַטּוֹב מֵהָרַע מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְלֹא הִכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת וְלֹא בֵּרַר מַחֲצִית הַטּוֹב מֵהָרַע, וְעַל כֵּן מְשֻׁלָּם חֲצִי נֶזֶק, כִּי הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת חֲצָיִם טוֹב וְכוּ' וְעַל כֵּן תִּקּוּנָם עַל יְדֵי חֲצוֹת הַלַּיְלָה כְּדֵי לְבָרֵר חֲצִי הַטּוֹב מֵהָרַע וְעִקַּר הוּא בַּלַּיְלָה שֶׁאָז זְמַן שָׁלְטָנוּתָם כַּיָּדוּעַ וְכַנַּ"ל. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְבָרֵר וּלְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ עַל יְדֵי בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת בְּוַדַּאי לֹא יָבוֹא אֲפִלּוּ מָמוֹנוֹ לְהַזִּיק שׁוּם דָּבָר כִּי נִכְנָע הָרַע שֶׁבְּכָל מָמוֹנוֹ עַל יָדוֹ שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת וְכוּ' כַּנַ"ל. וּכְשֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָר מִזֶּה לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרַע וְכוּ' כַּנַ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת כַּנַ"ל, עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק כְּדֵי לַחֲזֹר וּלְבָרֵר חֲצִי הַטּוֹב מֵהָרַע כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁהַזִּיק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אָזַי מְשֻׁלָּם נֶזֶק שָׁלֵם, כִּי אָז נִפְגַּם לְגַמְרֵי כָּל בְּחִינַת הַלַּיְלָה שֶׁהוּא שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת כְּנֶגֶד תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וְהִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵר הַכֹּל לְגַמְרֵי וְצָרִיךְ לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, כִּי עַל יְדֵי הַתַּשְׁלוּמִין שֶׁל הַנִּזְקִין עַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַטּוֹב מֵהָרַע וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְשַׁלֵּם בְּמֵיטַב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, 'מֵיטַב' דַּיְקָא בְּחִינַת וּזְהַב הָאָרֶץ הַהוּא טוֹב הַנִּמְשָׁךְ מֵהַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הָרֹאשׁ בַּיִת וְכוּ' כַּנַ"ל:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

נזקי ממון ד:

עִנְיָן אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין וְכֻלָּם צְרִיכִים לְשַׁלֵּם מֵהָעִדִּית. כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה הַנִּזָּקִין שָׁמִין לָהֶם בְּעִדִּית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם:

אות א

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' בְּסִימָן כב בְּעִנְיַן הָעַזּוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי יֵשׁ עַזֵּי פָּנִים הַרְבֵּה שֶׁהֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים מֵעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת וְהֵם בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ וְהֵמָּה רֹעִים וְכוּ', כִּי עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תְּגָא, עַל כֵּן צְרִיכִין עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לַעֲמֹד נֶגֶד עַזּוּתָם וְכוּ' וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה וְהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדָיִים וְכוּ' בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא בְּחִינַת עֵדֶן עִלְּאָה עֵדֶן תַּתְּאָה וְכוּ'. וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבֹּשֶׁת וְכוּ' וְזֶה וּבֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא שֶׁעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת עֵדֶן בְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדָיִים שֶׁהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תְּגָא וְכַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַנִּזָּקִין שָׁמִין לָהֶם בְּעִדִּית. כִּי כָּל הַמַּזִּיקֵי עָלְמָא נִמְשָׁכִין מֵעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הֵם מַזִּיקֵי עָלְמָא. וְכַנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁכָּל שֶׁדַּרְכָּן לְהַזִּיק כְּגוֹן הַכְּלָבִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם הֵם עַזֵּי נָפֶשׁ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעִקַּר הַכְנָעָתָם וְתִקּוּנָם הוּא עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בֹּשֶׁת וּבֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן מִבְּחִינַת שְׁנֵי הָעֲדָיִים הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַכְנִיעַ עַל יְדֵי זֶה הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה שֶׁהַנִּזָּקִין יְשׁוּמוּ לָהֶם בְּעִדִּית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם. כִּי כָּל הַטּוֹב נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַטּוֹב וְהָעִדּוּן שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי כָּל הַטּוֹב וְהָעִדּוּן שֶׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וְכוּ' וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים וְכוּ' וּמֵאֵלּוּ אַרְבָּעָה רָאשֵׁי נְהָרוֹת נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַשְּׂדוֹת וּכְרָמִים נִשְׁקִין וּגְדֵלִים מֵהֶם, וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים בְּשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם כַּיָּדוּעַ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמֵּהֶם נִתְהַוּוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵעֵדֶן הָעֶלְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' וְעֵדֶן הָעֶלְיוֹן הוּא שֹׁרֶשׁ הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה

כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין מִצְוַת הַתּוֹרָה שֶׁיְּשַׁלֵּם הַמַּזִּיק מֵהָעִדִּית עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֵדֶן שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַטּוֹב וְהָעִדִּית כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהֶזֵּקוֹת כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת עִדִּית הֵם תִּקּוּן הַהֶזֵּק שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְעַל כֵּן שָׁמִין לָהֶם בְּעִדִּית:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים (בְּהַאַחַד עָשָׂר תִּקּוּנִים תִּקּוּן יוּ"ד) בְּ'רֵאשִׁית בָּ'רָא אֱ'לֹקִים דְּא בָּ'בְ'א וְאִנּוּן תְּלַת בָּבֵי דְּאִיתְּרְמִיזוּ בִּתְלַת אַלְפִין בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים וַעֲלֵהּ אִתְּמַר עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע וְכוּ' דָּא בָּבָא קַמָּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשָׂה וְנִשְׁמָע שֶׁעַל יָדָם זוֹכִין לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת מַאֲמָר וַחֲצִי מַאֲמָר בְּחִינַת עֵדֶן עִלָּאָה עֵדֶן תַּתָּאָה וְכוּ', כַּמּוּבָא שָׁם מִסִּפְרָא דִצְנִיעוּתָא פִּרְקָא חֲמִישָׁאָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן רָמְזָה הַתּוֹרָה דִּינֵי מָמוֹנוֹת וּנְזִיקִין הַמְבֹאָרִין בִּתְלָתָא בָּבָא בַּפָּסוּק בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים שֶׁהוּא רֵאשֵׁי תֵּבוֹת בָּבָ"א, כִּי תִּקּוּן הַנְּזִיקִין הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּתַקֵּן וּמַכְנִיעַ עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַנְּזִיקִין כַּנַּ"ל. וְגַם כָּל הַדִּינֵי מָמוֹנוֹת שֶׁבִּשְׁאָר הַתְּלָתָא בָּבֵי הֵם גַּם כֵּן בִּבְחִינַת תִּקּוּן הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל הַהַכְחָשׁוֹת וּמְרִיבוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת הַכֹּל עַל יְדֵי פְּגַם הָעַזּוּת וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין אָדָם מֵעֵז פָּנִים בְּפָנֵי בַּעַל חוֹבוֹ. וְזֶה שֶׁמַּכְחִישׁ וְכוֹפֵר מָמוֹנוֹ הוּא שֶׁמּוֹצֵא לוֹ עִלָּה אֵיךְ לְכָפֹר בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם וְהַאי בְּכֻלְּהוּ בָּעֵי דְּלוֹדֵי לֵהּ וְכוּ'. וְעַל כָּל פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא הוּא פְּגַם הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן כָּל הַמִּצְוֹת וְהַדִּינִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת וּנְזִיקִין הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְעַל כֵּן שָׁם מְרֻמָּז בְּרֵאשֵׁי תֵּבוֹת בָּבָ"א דְּאִנּוּן תְּלָתָא בָּבֵי שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת וּנְזִיקִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכְנָעַת וּבִטּוּל הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכַנַּ"ל:

אות ג

וְעַל כֵּן כָּל הַמַּזִּיקִין כְּלוּלִין בְּאַרְבָּעָה נְזִיקִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁעִקַּר מַלְכוּתָם עַל יְדֵי עַזּוּת שֶׁהוּא מַלְכוּתָא בְּלָא תְּגָא. וְתִקּוּנָם עַל יְדֵי הַנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁאֵלּוּ הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים מַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין מֶמְשֶׁלֶת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם מַזִּיקֵי עָלְמָא שֶׁהֶחֱרִיבוּ בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְכַמְּרֻמָּז בַּתִּקּוּנִים בַּתִּקּוּן הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא שָׁם וּבְגִין דָּא

בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר דְּאִנּוּן מְמָנָן דְּעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל יֵיתוּן רְכִיבִין עֲלֵיהוּ תְּרֵין מְשִׁיחִין וְכוּ'. כִּי כָּל דִּינֵי נְזִיקִין הֵם בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיעַ כָּל הַמַּזִּיקִי עָלְמָא שֶׁהַכְנָעָתָם עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים שֶׁעִקַּר תִּקּוּן זֶה בִּשְׁלֵמוּת יִהְיֶה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיְּקַבֵּל הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, ה' בְּעָזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ, וְהוּא יְבַטֵּל כָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה אֲבוֹת נְזִיקִין שֶׁהֵם בְּחִינַת תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ. כִּי עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיַּמְשִׁיךְ מְשִׁיחַ מִבְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא יְבַטֵּל הָעֲזוּת הָרַע שֶׁלָּהֶם וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּבְחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם דְּאִ רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, כַּמּוּבָא שֶׁהוּא הַתִּקּוּן שֶׁל תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל:

הֲלָכָה ה עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ אֱמוּנָה' בְּהִלְכוֹת נְזִיקִין הֲלָכָה ה:

חובל בחברו א:

אָסוּר לְהַכּוֹת אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ'. וְהַחוֹבֵל חַיָּב בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר 'אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי' סִימָן יא שֶׁהַדִּבּוּר תָּלוּי בְּכָבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וְכַנַּ"ל וּפְגַם הַכָּבוֹד הוּא פְּגַם הַדִּבּוּר הַיְנוּ כִּי כָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת הוּא כְּבוֹד מָלֵא וָא"ו וּכְשֶׁנִּפְגָּם נִסְתַּלֵּק הַוָּא"ו וַאֲזַי נַעֲשֶׂה כְּבַד פֶּה. וְהַוָּא"ו הוּא בְּחִינַת טַ"ל אוֹרוֹת וּכְשֶׁנִּפְגָּם אֲזַי נַעֲשֶׂה ל"ט מְלָאכוֹת בְּחִינַת בְּעֶצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה בְּחִינַת חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הַכָּאָה שֶׁאָסוּר לְהַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַהַכָּאוֹת וְהַמַּלְקִיּוֹת הֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת ל"ט [שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע] מַלְקִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת הַנַּ"ל, כִּי ל"ט מְלָאכוֹת וְל"ט מַלְקִיּוֹת הֵם בְּחִינָה אַחַת וְנִמְשָׁכִין מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת ל"ט קְלָלוֹת, כַּמּוּבָא וּמִשָּׁם נִמְשְׁכוּ כָּל הַהַכָּאוֹת. וְעַל כֵּן לָמְדוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִסּוּר הַכָּאָה מִל"ט מַלְקִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בַּגְּמָרָא, אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף וְכוּ', מִכָּאן שֶׁאָסוּר לְהַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל הַהַכָּאוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁם מִל"ט מַלְקִיּוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד, כִּי בְּהַהַכָּאָה הוּא מְבַזֶּה אוֹתוֹ וּפוֹגֵם בַּכָּבוֹד שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד כְּשֶׁהַכָּבוֹד הוּא אֵצֶל יִשְׂרָאֵל, כִּי לָהֶם מַגִּיעַ כָּל הַכָּבוֹד, כִּי שָׁרְשָׁם בַּכָּבוֹד בִּבְחִינַת בִּקְהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא כְּשֶׁמַּכֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל הוּא פּוֹגֵם בַּכָּבוֹד עַל יְדֵי שֶׁמְּבַיֵּשׁ בֶּן יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וַאֲזַי נִפְגָּם הַוָּא"ו וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת ל"ט מַלְקִיּוֹת וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַבּוּשָׁה וְהַהַכָּאָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הוּא הַבּוּשָׁה, כִּי עִקַּר הוּא פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁהִקְפִּידוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּיוֹתֵר עַל הַבּוּשַׁת,

כַּמּוּבָא. וְזֶה שֶׁהִקְפִּידָה תּוֹרָה גַּם כֵּן בְּאִסּוּר הַכָּאָה עַל הַבּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף פֶּן יוֹסִיף לְהַכּוֹתוֹ וְכַנַּ"ל וְנִקְלָה אָחִיךָ לְעֵינֶיךָ. כִּי עִקַּר אִסּוּר הַהַכָּאָה הוּא הַבּשֶׁת, דְּהַיְנוּ פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ל"ט מַלְקִיּוֹת שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַכָּאוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עָנְשׁוֹ וְתִקְּנוּ בְּמָמוֹן שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן מָמוֹן דַּיְקָא בְּעַד חֲמִשָּׁה דְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ מָמוֹן וְכוּ', כִּי שָׁם פָּגַם בִּבְחִינַת הַפְּרָנָסָה וְהַמָּמוֹן, דְּהַיְנוּ שֶׁפָּגַם בְּל"ט מְלָאכוֹת עַל יְדֵי הַהַכָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת ל"ט מַלְקִיּוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עָנְשׁוֹ בְּמָמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן כְּנֶגֶד פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהוּא פְּגַם הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' תַּתְאָה מַלְכוּת שֶׁשְּׁלֵמוּתָהּ עַל יְדֵי הַט"ל אוֹרוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הַפְּגָם נַעֲשָׂה ל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן מָמוֹן חֲמִשָּׁה דְּבָרִים לְתַקֵּן הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַל"ט מְלָאכוֹת בִּבְחִינַת ט"ל אוֹרוֹת, כִּי הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה הוּא בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל:

חובל בחברו ב:

אָסוּר לְאָדָם לְהַכּוֹת אֶת חֲבֵרוֹ וְאִם הִכָּהוּ עוֹבֵר בְּלָאו וְכוּ' הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ חַיָּב בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים וְכוּ' כְּתִיב, וְיֹאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ וְכוּ':

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן תִּנְיָנָא סִימָן כו וּבְסֵפֶר א"ב הֶחָדָשׁ בְּאוֹת שִׁין שֶׁעַל יְדֵי שִׁכְרוּת מַפְשִׁיטִין הַדַּעַת מִלְּבוּשׁ הַחֲסָדִים וּמַלְבִּישׁוֹ בִּגְבוּרוֹת חֲזָקוֹת חַס וְשָׁלוֹם, גַּם אִיתָא שָׁם שֶׁמִּשָּׁה רַבֵּנוּ מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וּמַזְכִּיר אֶת הָאֵבֶר הַמְצֻוֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ. וְעַל יְדֵי שִׁכְרוּת שׁוֹכֵחַ אֶת הָאַזְהָרוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הַנַּ"ל. הִתְלַבְּשׁוּת מֹשֶׁה בָּאֵבָרִים הוּא בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַדַּעַת בַּחֲסָדִים, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. [וְהַכַּוָּנָה שָׁם כִּי כֻּלּוֹ חַד, הַיְנוּ כִּי מֹשֶׁה הוּא הַדַּעַת וְהוּא מְלֻבָּשׁ בְּהָאֵבָרִים וּמַזְהִיר אוֹתָם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּזְהִיר וּמַזְכִּיר אֶת כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר הַמְצֻוֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ וְהָאֵבָרִים הֵם רְמַ"ח בְּחִינַת אַבְרָהָם בְּחִינַת חֲסָדִים, וְהִתְלַבְּשׁוּת מֹשֶׁה בָּהֶם זֶה בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַדַּעַת בַּחֲסָדִים וְעַל יְדֵי הַשִּׁכְרוּת שׁוֹכֵחַ אֶת אֵלּוּ הָאַזְהָרוֹת. נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת מֹשֶׁה נִסְתַּלֵּק מֵהָאֵבָרִים חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הַדַּעַת מֵהַחֲסָדִים וְאָז נִתְלַבֵּשׁ הַדַּעַת חַס וְשָׁלוֹם, בִּגְבוּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְכוּ' כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁהָעִנְיָן הַנַּ"ל מְקֻשָּׁר הֵיטֵב וְכֻלּוֹ חַד] וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הַכָּאָה לְהַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי רְמַ"ח אֵבָרִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת רְמַ"ח מִצְוֹת הַתּוֹרָה וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא הַדַּעַת מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמַּכֶּה אֶת חֲבֵרוֹ בְּאֵיזֶה אֵבֶר וְעַל יְדֵי הַהַכָּאָה מִתְעוֹרְרִין וּמִתְגַּבְּרִין בּוֹ הַדְּמִים בְּאוֹתוֹ

הָאֵבָר, כִּי זֶה טָבַע הַהַכָּאָה, גַּם עִקַּר הַהַכָּאָה הוּא שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ חַבּוּרָה וְהַחַבּוּרָה הִוא עַל יְדֵי הַדָּמִים שֶׁמִּתְעוֹרְרִין וְיוֹצְאִין מִמָּקוֹם לְמָקוֹם נִמְצָא שֶׁהַהַכָּאָה הִוא הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים, בִּפְרָט כְּשֶׁחוֹבֵל בּוֹ וּמְחַסֵּר מִמֶּנּוּ אֵבָר לְגַמְרֵי וְעַל יְדֵי זֶה הוּא פּוֹגֵם פְּגָם הַנַ"ל שֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הַדַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבָר, מִלְּבוּשׁ הַחֲסָדִים וּמַלְבִּישׁוֹ בִּגְבוּרוֹת, דְּהַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים וּמִתְעוֹרְרִין עַל יְדֵי הַהַכָּאָה וְהַחַבָּלָה, כִּי גַּם עִקַּר פְּגַם הַשִּׁכְרוּת הַנַ"ל הוּא גַּם כֵּן הָעִקַּר עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל יְדֵי הַשִּׁכְרוּת כַּנִּרְאֶה בַּחוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׁכְרוּת מִתְגַּבְּרִין הַדָּמִים וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ (סַנְהֶדְרִין ע), אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדֵּם, שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַדָּמִים עַל יְדֵי הַשִּׁכְרוּת עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מַפְשִׁיט הַדַּעַת מֵהַחֲסָדִים וּמַלְבִּישׁוֹ בִּגְבוּרוֹת חֲזָקוֹת חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּבוּרוֹת. וְזֶה בְּחִינַת פְּגָם שֶׁל הַהַכָּאָה וְהַחַבָּלָה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַדָּמִים וְכוּ' כַּנַ"ל, בִּפְרָט כְּשֶׁמְּחַסֵּר מִמֶּנּוּ אֵבָר וַאֲזַי נִסְתַּלֵּק הַדַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה מֵאוֹתוֹ הָאֵבָר וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַזְהִיר עַל זֶה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב, וַיֹּאמֶר לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ כִּי מֹשֶׁה דַּיְקָא מַזְהִיר עַל זֶה הַיְנוּ עַל הַכָּאָה, הַיְנוּ בְּכָל עֵת שֶׁאֶחָד רוֹצֶה לְהַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ אֲזַי מֹשֶׁה שֶׁהוּא מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבָר וְאֵבָר מִיִּשְׂרָאֵל הוּא צוֹעֵק וּמַזְהִיר עַל זֶה בִּבְחִינַת וַיֹּאמֶר לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ שֶׁמֹּשֶׁה מַזְהִיר עַל זֶה תָּמִיד כִּי הוּא מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבָר וְאֵבָר מִיִּשְׂרָאֵל וּכְשֶׁאֶחָד מַכֶּה אֶת חֲבֵרוֹ בְּאֵיזֶה אֵבָר מַגִּיעַ הַפְּגָם לְהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמְּלֻבָּשׁ שָׁם בְּאוֹתוֹ הָאֵבָר, כִּי עַל יְדֵי הַהַכָּאָה מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּחַסֵּר מִמֶּנּוּ הָאֵבָר לְגַמְרֵי אָז מִסְתַּלֵּק מִשָּׁם הַדַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה וַאֲזַי מִתְלַבֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, בִּגְבוּרוֹת שֶׁהֵם הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל יְדֵי הַהַכָּאָה וְכַנַ"ל וְעַל כֵּן מֹשֶׁה מַזְהִיר עַל זֶה תָּמִיד כַּנַ"ל:

כִּי זֶה הָעִקַּר שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְהַבְלִיעַ הַדָּם בָּאֵבָרִים כְּדֵי שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ הַדַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה בַּחֲסָדִים, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים שֶׁעִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בִּבְחִינַת לֵדָה לְזֶכֶךְ הַדָּמִים בְּחִינַת חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּמִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיוּ נִמְתָּקִין הַדָּמִים בְּחִינַת גְּבוּרוֹת לַחֲסָדִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁנִּבְלָע הַדָּם בָּאֵבָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲסָדִים בְּחִינַת רְמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה וְכוּ' כַּנַ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ שֶׁמְּשַׁלֵּם נֶזֶק וְכוּ' וְאָמְרוּ שֶׁשָּׁמִין אוֹתוֹ כְּעֶבֶד זֶה רֶמֶז עַל הַנַ"ל, כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל כַּמָּה מִצְוֹת יְצִיאַת מִצְרַיִם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתְחָלַת הַי"ד הַדִּבְּרוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְהַכְנִיעַ בְּחִינַת עַבְדוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת חָם כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים, כַּמּוּבָא וְעַל כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַתּוֹרָה כִּי אִם אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם מִבֵּית

עֲבָדִים. וְאָז זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֵרוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת שֶׁאֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְכוּ', כִּי עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה פָּסְקָה זֻהֲמָתָן זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ וְאָז יָצְאוּ לְנַמְרֵי מִבְּחִינַת עַבְדוּת מִצְרַיִם וְקִבְּלוּ הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מֵרַמַ"ח מִצְוֹת וְכוּ' כְּנֶגֶד רְמַ"ח אֵבָרִים, וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר עַל יְדֵי הַמִּצְוָה הַמְיֻחֶדֶת לְאוֹתוֹ הָאֵבֶר עַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּפְסָק מִמֶּנּוּ הַזֻּהֲמָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עַבְדוּת וְזוֹכֶה לְחֵרוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן לֹא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁהָיוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא נְפָשׁוֹת כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם בִּבְחִינַת זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם, וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים בְּאוֹרַיְתָא אִית רִישָׁא וְעֵינִין וְאֵבְרִין וְגוּפָא וְכוּ' הָכִי אִית בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ יִשְׂרָאֵל עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא לֹא נִשְׁתַּלֵּם בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן לֹא יָכְלוּ עֲדַיִן לָצֵאת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, דְּהַיְנוּ לְהַכְנִיעַ זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ כִּי אִם כְּשֶׁנִּשְׁלָם בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵהּ דַּיְקָא יוֹצְאִין מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת כַּנַּ"ל, כִּי בְּמִצְרַיִם לֹא נִזְדַּכְּכוּ הַדָּמִים עֲדַיִן עַד שֶׁיָּצְאוּ כַּמּוּבָא וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת הָעַבְדוּת עַל יְדֵי תִּגְבֹּרֶת הַדָּמִים שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַגְּלוּת וְהָעַבְדוּת בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים לְעִנְיַן הַנְּשָׁמָה וְכַד גָּלַת בְּכֶבֶד אִתְמַר בָּהּ תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה וְכוּ' וְהַכֶּבֶד מָלֵא דָּם, כִּי עִקַּר הָעַבְדוּת בְּחִינַת תִּכְבַּד עֲבוֹדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, הִוא בְּחִינַת תִּגְבֹּרֶת הַדָּמִים הַבָּא מֵהַכֶּבֶד שֶׁמָּלֵא דָּם כַּנַּ"ל, כִּי זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ הוּא בְּחִינַת דָּמִים טְמֵאִים, בְּחִינַת דַּם נִדּוֹת שֶׁפֵּרְסָה חַוָּה עַל יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא רְמַ"ח מִצְוֹת כְּנֶגֶד אֵבָרִים שֶׁל אָדָם עַל יְדֵי זֶה נִבְלָע הַדָּם בָּאֵבָרִים וַאֲזַי מִתְלַבֵּשׁ הַדַּעַת בְּחִינַת מֹשֶׁה בַּחֲסָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵבָרִים שֶׁעַל יָדוֹ הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וַאֲזַי נִגְאָלִין וְיוֹצְאִין מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶחָד חוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ וּמְחַסֵּר מִמֶּנּוּ אֵבָר וְעַל יְדֵי זֶה מַפְשִׁיט הַדַּעַת מֵאוֹתוֹ הָאֵבָר וּמִתְגַּבְּרִין הַדָּמִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַחֲבָלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וַאֲזַי כְּשֶׁמְּחַסֵּר מִמֶּנּוּ אֵיזֶה אֵבָר וּמְסַתֵּלֵק הַדַּעַת מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי חוֹזֵר וּמִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת עַבְדוּת מִצְרַיִם מֵאַחַר שֶׁחִסֵּר מִמֶּנּוּ אֵבָר, שֶׁזֶּהוּ כְּאִלּוּ חָסַר מִמֶּנּוּ מִצְוָה אַחַת, כִּי בְּכָל אֵבָר מְלֻבָּשׁ מֹשֶׁה וּמַזְהִיר עַל הַמִּצְוָה הַשַּׁיָּכָה לְאוֹתוֹ אֵבָר וּכְשֶׁחִסֵּר הָאֵבָר מִסְתַּלֵּק הַדַּעַת מֹשֶׁה וּכְאִלּוּ חָסַר מִמֶּנּוּ מִצְוָה, וַאֲזַי אֵין בּוֹ שְׁלֵמוּת קוֹמַת אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלָה מֵרַמַ"ח אֵבָרִים כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁאֵין אֵבָרָיו בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת קוֹמַת אָדָם בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל אֲזַי חוֹזֵר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הָעַבְדוּת, כִּי אֵין הָעַבְדוּת נִכְנָע אֶלָּא עַל יְדֵי רְמַ"ח מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן שָׁמִין אוֹתוֹ כְּעֶבֶד, כְּעֶבֶד דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב, כִּי כְּשֶׁחִסֵּר מִמֶּנּוּ אֵבָר

חָסֵר מִמֶּנּוּ מִצְוָה אַחַת מֵהַתּוֹרָה הֵינוּ הָאָרַת הַדַּעַת הַנַּ"ל בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל אֵבָר וְעַל כֵּן אֵין בּוֹ שְׁלֵמוּת לְהִתְקָרֵב לַה' לַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ תַּמָּה:

כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַקָּרְבָּנוֹת לְהַכְנִיעַ רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת עַבְדוּת, כִּי עֶבֶד דּוֹמֶה לִבְהֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הֶקִישָׁן הַכָּתוּב, עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וְכָל בְּהֶמְתֶּךָ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, 'עִם הַחֲמוֹר', עִם הַדּוֹמֶה לַחֲמוֹר. וְעַל יְדֵי הַקָּרְבָּנוֹת מַעֲלִין מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַקָּרְבָּן, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה בַּכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּעַת בִּבְחִינַת (מַלְאָכִי ב) כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה וְכוּ'. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת הַכֹּהֲנִים הֵם עַל יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹן שֶׁשִּׁמֵּשׁ בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צט), מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו, וְהוּא מָשַׁח אֶת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹן וּבָנָיו בְּקִדֻּשַּׁת כְּהֻנָּה לַעֲבֹד עֲבוֹדָה. כִּי מֹשֶׁה הוּא הַדַּעַת שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר הָעֲבוֹדָה לְהַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי מֹשֶׁה הֵקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן וְהָיָה יוֹדֵעַ לְאַעֲלָא שַׁיְפָא בְּשַׁיְפָא, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן כָּל אֶשֶׁר בּוֹ מוּם וַאֲזַי אֵין מִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ אֵבָר אָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדַת הַכְּהֻנָּה, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת מִבְּהֵמָה מִבְּחִינַת עַבְדוּת לִבְחִינַת אָדָם. וְעַל כֵּן נִקְרְאִין מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת בְּשֵׁם עֲבוֹדָה, כִּי עַל יְדֵם מַכְנִיעִים בְּחִינַת עַבְדוּת וְזוֹכִין לִבְחִינַת אָדָם בְּחִינַת דַּעַת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָעַבְדוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ רוּחַ שְׁטוּת, כִּי זֶה עִקַּר הַקָּרְבָּן לְכַפֵּר עַל הַחֵטְא הַבָּא מֵרוּחַ שְׁטוּת שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה וְלַעֲלוֹת לִבְחִינַת דַּעַת בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁמְּשַׁלֵּם הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה מִינֵי דְּמִים הַנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי הַחַבָּלָה פּוֹגֵם בְּהַדְּמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּמִים, דְּהַיְנוּ נֶזֶק וְצַעַר וְכוּ', כִּי דָּמִים תַּרְתֵּי מַשְׁמַע. וְעַל יְדֵי הַתַּשְׁלוּמִין חֲמִשָּׁה דָּמִים הַנַּ"ל חוֹזֵר וּמְתַקֵּן וּמַמְתִּיק חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּמִים הַנַּ"ל וְחוֹזְרִין הַדָּמִים וְנִבְלָעִין בָּאֲבָרִים. וְנִתְלַבֵּשׁ הַדַּעַת בַּחֲסָדִים, הֵינוּ בָּאֲבָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲסָדִים, כִּי הַדָּמִים שֶׁהֵם הַגְּבוּרוֹת נִמְתָּקִין וְכוּ' כַּנַּ"ל. וַאֲזַי הַדַּעַת זַךְ וְצַח בִּבְחִינַת מִסְטָרָא דִּימִינָא מֹחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא וְכוּ':

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

חובל בחברו ג:

אָסוּר לְהַכּוֹת חֲבֵרוֹ וְכוּ' וַאֲפִלּוּ בַּהֲרָמַת יָד נִקְרָא רָשָׁע וְכוּ' הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ מְשַׁלֵּם חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁהֵם נֶזֶק וְצַעַר רִפּוּי שֶׁבֶת וּבשֶׁת וְכוּ':

אות א

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'וְיִבָּן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע' בַּלִּקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן סז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה הֵיטֵב מִתְּחִלָּתוֹ לְסוֹפוֹ:

וְהַכְּלָל בְּקִצּוּר לְעִנְיָנֵינוּ שֶׁהַנֶּפֶשׁ יְקָרָה מְאֹד וּצְרִיכִין לְשָׁמְרָהּ מְאֹד, עַל כֵּן צְרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד לְקַבֵּל הַכָּבוֹד בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת אֵם כָּל חַי וְהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ מִסְתַּלֶּקֶת הִיא מִסְתַּלֶּקֶת אֶל הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָּ שֶׁהִסְתַּלְּקוּת וַאֲסִיפַת הַנְּפָשׁוֹת הֵם לְתוֹךְ הַכָּבוֹד, כִּי לְתוֹךְ הַכָּבוֹד נִסְתַּלְּקִין וְנֶאֱסָפִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת כִּי שָׁם שָׁרְשָׁם כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא כָּבוֹד חָדָשׁ לְהָאָדָם צָרִיךְ לְזַהֵר וּלְהִשָּׁמֵר, כִּי אוּלַי בָּא הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל הִסְתַּלְּקוּת כְּדֵי שֶׁתִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׁרְשָׁהּ כַּנַ"ל. אַף מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה וְעַל כֵּן עַל פִּי הָרֹב בָּא הַכָּבוֹד לְטוֹבָה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁבָּא נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה אֶל הָאָדָם אָזַי הִיא בָּאָה מְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד שֶׁהִיא אִם כָּל חַי כַּנַ"ל. וְצָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה פָּנִים אֶל הַכָּבוֹד וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי שְׁבִירוֹת תַּאֲוֹת אֲכִילָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגְמִין חַס וְשָׁלוֹם בְּתַאֲוֹת אֲכִילָה אָזַי נִפְגָּם הַכָּבוֹד וְאֵין לוֹ פָּנִים וְכוּ'. וַאֲזַי נוֹטְלִין כָּל הַכָּבוֹד הָעַזַּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְכוּ'. וּכְשֶׁנּוֹפֵל הַמַּלְכוּת וְהַכָּבוֹד לְהָעַזַּי פָּנִים חַס וְשָׁלוֹם אָזַי הַמַּלְכוּת הִיא בִּבְחִינַת צָדֵק וְכוּ' וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת מֵהֶם, דְּהַיְנוּ מֵהָעַזַּי פָּנִים שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים וְכוּ' וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי צְדָקָה בְּחִינַת צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת וְכוּ', כִּי צְדָקָה הִיא בְּחִינַת ה' חֲסָדִים וְכוּ'. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי צְדָקָה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין אֶת הַמַּלְכוּת וְהַכָּבוֹד וְעוֹשִׂין מִצֶּדֶק צְדָקָה וּכְנֶגֶד זֶה נִזְכָּר בַּתּוֹרָה חָמֵשׁ פְּעָמִים צְדָקָה וְכוּ' וְאָז חוֹזֵר הַכָּבוֹד אֶל הַמְּבִינֵי מַדָּע וְכוּ'. וַאֲזַי כְּשֶׁבָּא כָּבוֹד חָדָשׁ אֶל הָאָדָם וּמְלַבֵּשׁ בְּתוֹכוֹ נֶפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל צָרִיךְ לִרְאוֹת לְהוֹלִיד אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּנֵקֶל בְּלִי קְשׁוּי הוֹלָדָה וְכוּ' וְאַחַר כְּךָ כְּשֶׁנּוֹלָד הַנֶּפֶשׁ צָרִיךְ לְגַדֵּל אֶת הַנֶּפֶשׁ. וּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ הַהוֹלָדָה וְהַגִּדּוּל נַעֲשִׂין עַל יְדֵי יִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי יָדַיִם בְּחִינַת יַד הַגְּדוֹלָה וְיַד הַחֲזָקָה, כִּי הַהוֹלָדָה נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי בְּחִינַת יַד הַחֲזָקָה בְּחִינַת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה. וְאַחַר שֶׁנּוֹלַד הַנֶּפֶשׁ אָזַי מַגְדִּילִין אוֹתָהּ עַל יְדֵי הָאַהֲבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יַד הַגְּדוֹלָה וְכוּ'. וְלִפְעָמִים יֵשׁ עֲיֵפוּת אֶל הַנֶּפֶשׁ וְכוּ' וּצְרִיכִין לְהַבְרִיאָהּ עַל יְדֵי בְּחִינַת מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְכוּ' וּמַיִם קָרִים נַעֲשִׂין עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין כָּבוֹד לְזַקֵּן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הִזָּהֲרוּ בִּזְקֵן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ לְכַבְּדוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

אַשְׁרֵי אָזְנַיִם שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת אַשְׁרֵי עֵינַיִם שֶׁכָּךְ רוֹאוֹת:

אות ב

וְזֶה בְּחִינַת אִסּוּר הַגְּדוֹל שֶׁל הַכָּאָה וְחַבָּלָה אִישׁ בְּרֵעֵהוּ, כִּי הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ הוּא פּוֹגֵם בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ וּבְנֶפֶשׁ חֲבֵרוֹ אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד, כִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁרְשָׁהּ בַּכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶה הָרֶשַׁע הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא כְּאִלּוּ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ, כִּי נוֹטֵל נַפְשׁוֹ מַמָּשׁ שֶׁבְּאוֹתוֹ אֵבֶר שֶׁחוֹבֵל בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן שֶׁבֶת. חוֹבֵל מִשּׁוּם מַאי מְחַיֵּב? מִשּׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה שֶׁבְּאוֹתוֹ אֵבֶר. נִמְצָא שֶׁהַחוֹבֵל וְהַמַּכֶּה אֶת חֲבֵרוֹ נוֹטֵל נֶפֶשׁ חֲבֵרוֹ מַמָּשׁ. וְעִקַּר הַפְּגָם הוּא מַה שֶּׁפּוֹגֵם בְּיוֹתֵר בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ מַה שֶּׁמְּבַיְּשׁוֹ מְאֹד עַל יְדֵי הַהַכָּאָה, כִּי הַבּוּשָׁה הִוא עִקַּר הַפְּגָם וְהֶעָוֹן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא מְצִיעָא נט(: הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. וְזֶה אֲפִלּוּ אִם בְּיָשׁוֹ בִּדְבָרִים לְבַד, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּבַיְּשׁוֹ עַל יְדֵי הַכָּאָה מַמָּשׁ נִמְצָא שֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ וְגַם נוֹטֵל נַפְשׁוֹ בְּיָדַיִם עַל יְדֵי הַהַכָּאָה וְהַחַבָּלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְצִיאַת נֶפֶשׁ מֵאוֹתוֹ אֵבֶר כַּנַּ"ל. וּשְׁנֵי הַפְּגָמִים אֵלּוּ הֵם שְׁיָכִים זֶה לָזֶה, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי הַנֶּפֶשׁ שָׁרְשָׁהּ בְּכָבוֹד כַּנַּ"ל וּכְשֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּבַיְּשׁוֹ בִּדְבָרִים לְבַד. נָחְשָׁב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ, כִּי הַנֶּפֶשׁ שָׁרְשָׁהּ בְּכָבוֹד כַּנַּ"ל וּכְשֶׁפּוֹגֵם וְגוֹזֵל כְּבוֹד חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ נֶחְשָׁב כְּשׁוֹפֵךְ דָּמִים מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא מְצִיעָא דף נח ע"ב) וְהַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ, כִּי פְּגַם הַכָּבוֹד הוּא פְּגַם הַנֶּפֶשׁ שֶׁשָּׁרְשָׁהּ וְחִיּוּתָהּ בְּהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד אִישׁ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַכָּאָה מַמָּשׁ נִמְצָא שֶׁגּוֹזֵל כְּבוֹדוֹ וְנַפְשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד, בְּיָדַיִם מַמָּשׁ וְעַל כֵּן גָּדוֹל עֲוֹונוֹ מִנְּשׁוֹא וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאֲפִלּוּ בַּהֲרָמַת יָד נִקְרָא רָשָׁע. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא כִּי עִקַּר בְּחִינַת הָעוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד, בְּחִינַת וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ הֵנֶּאֱמָר עַל נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים לְאַחַר הִסְתַּלְּקוּתָן שֶׁהַצַּדִּיקִים הַזּוֹכִין נִסְתַּלְּקִים בְּעֵת מִיתָתָם לְתוֹךְ הַכָּבוֹד שֶׁהוּא לְבוּשׁ וְשֹׂרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין בָּעוֹלָם הַבָּא לְמַה שֶּׁזּוֹכִין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָל נַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ בְּחִינַת כְּבוֹד ה' שֶׁלְּשָׁם נֶאֱסְפִין נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ כַּנַּ"ל (כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל נֶאֱמַר שֶׁזֶּה הָעִנְיָן אֵינוֹ טוֹב כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ נִסְתַּלֶּקֶת עַל יְדֵי הַכָּבוֹד כַּוָּנָתוֹ שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ כְּשֶׁבָּא הַכָּבוֹד שֶׁלֹּא תִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ בְּלֹא עִתָּהּ חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל כְּשֶׁבָּא עֵת פְּקֻדַּת הָאָדָם לָמוּת בְּוַדַּאי הִיא טוֹבָה וְזַכְיָה גְּדוֹלָה לְהָאָדָם כְּשֶׁזּוֹכֶה שֶׁתִּסְתַּלֵּק נַפְשׁוֹ לְתוֹךְ הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הִסְתַּלְּקוּת נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים, אַשְׁרֵי לָהֶם) וְעַל כֵּן הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ וְכוּ' שֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל פּוֹגֵם בִּכְבוֹד

ה' יִתְבָּרַךְ כִּי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל וְאוֹרַיְתָא כֻּלָּא חַד, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ. שֶׁגָּדְלוֹ וְגַאֲוָתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן זֶה הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ שֶׁפָּגַם בַּכָּבוֹד עַל כֵּן נִפְרָע מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה אִם אֵינוֹ מְפַיֵּס חֲבֵרוֹ שֶׁגַּם לֶעָתִיד אֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁתִּכָּנֵס וְתִכָּלֵל נַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ הַכָּבוֹד וְעַל יְדֵי זֶה אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפֶךָ כַּיָּדוּעַ, כִּי זֶה סוֹד חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁבּוֹ מִתְלַבֶּשֶׁת הַנֶּפֶשׁ לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וכו'. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמִּתְכַּבֵּד בְּקִלְלוֹן חֲבֵרוֹ אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי זֶה הַמִּתְכַּבֵּד בְּקִלְלוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁרוֹצֶה לִקַּח לְעַצְמוֹ כָּבוֹד עַל יְדֵי קִלְלוֹן חֲבֵרוֹ עַל יְדֵי זֶה וְזֶה נִטָּל מִמֶּנּוּ, כִּי הַכָּבוֹד בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁתִּכָּלֵל נַפְשׁוֹ בַּכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁבּוֹ נִכְלָלִין נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפֶךָ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל:

אות ג

וְזֶה שֶׁחִיְּבָה הַתּוֹרָה לְחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים נֶזֶק וְצַעַר רִפּוּי שֶׁבֶת וּבֹשֶׁת, כִּי זֶה שֶׁהִכָּה אֶת חֲבֵרוֹ וּפָגַם בְּכָבוֹד אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ, כִּי רוֹצֶה לִקַּח לְעַצְמוֹ כָּל הַכָּבוֹד, וְהוּא בְּחִינַת נְפִילַת הַכָּבוֹד אֶל הָעַזִּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים הַמּוֹשְׁלִים עַל עַם דַּל בְּחִנָּם הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי רֹב הַקְּטָטוֹת וּמְרִיבוֹת, וּבִפְרָט הַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת הֵם עַל יְדֵי הָעַזִּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם אוֹ הַנִּגְיָדִים הָרְשָׁעִים הַמִּשְׁתָּרְרִים עַל הָעֲנִיִּים בְּחִנָּם וּמְבַזִּין אוֹתָם בְּכָל מִינֵי בִּזְיוֹנוֹת וּכְשֶׁהֶעָנִי מֵשִׁיב לוֹ כְּנֶגְדּוֹ אֵיזֶה דִּבּוּר קַל בְּעָלְמָא הוּא מַכֶּה אוֹתוֹ עַל הַלְּחִי וְחוֹבֵל בּוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁפָּגַם הֶעָנִי בִּכְבוֹדוֹ אוֹי לְנַפְשׁוֹ אוֹי לוֹ שֶׁגָּבַר בּוֹ הָעַזּוּת כָּל כָּךְ כִּי לֹא דַי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִשְׁפִּיעַ לוֹ טוֹבָה וְנָתַן לוֹ עֲשִׁירוּת אַף גַּם הוּא רוֹצֶה לְהִשְׁתָּרֵר עַל הֶעָנִי שֶׁהֵם מָאנִין תְּבִירִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִים לוֹן וכו'. וְלֹא דַי לוֹ כָּל הַכָּבוֹד שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּעֲשִׁירוּתוֹ אֶלָּא שֶׁרוֹצֶה לְבַזּוֹת אֶת שְׁאָר הַהֲמוֹן עַם הַכְּשֵׁרִים וּבִפְרָט הָעֲנִיִּים לְגַמְרֵי שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ כְּפוּפִין תַּחְתָּיו כְּאִלּוּ כָּל הַכָּבוֹד שַׁיָּךְ לוֹ לְבַדּוֹ. וְהַכְּלָל שֶׁבְּוַדַּאי כָּל מִי שֶׁבָּא לִידֵי עָוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה לְהַכּוֹת חֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם, זֶהוּ מֵחֲמַת גֹּדֶל הָעַזּוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁרוֹצֶה לִקַּח כָּל הַכָּבוֹד לְעַצְמוֹ, כִּי רֹב הַקְּטָטוֹת וְהַמְּרִיבוֹת הֵם בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁפָּגְעוּ בִּכְבוֹדוֹ וּבִשְׁבִיל זֶה בָּא לִידֵי הַכָּאָה וְחַבָּלָה בַּחֲבֵרוֹ, כִּי הוּא עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר וּכְאִלּוּ כָּל הַכָּבוֹד מַגִּיעַ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ פָּגַע בִּכְבוֹדוֹ וּמֵחֲמַת זֶה הִכָּה אוֹתוֹ נִמְצָא שֶׁהַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת הֵם עַל יְדֵי בְּחִינַת פְּגַם נְפִילַת הַכָּבוֹד אֶל עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר. עַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל כִּי לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד מֵהָעַזֵּי פָּנִים הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת ה' וכו' כַּנַּ"ל וּכְנֶגֶד זֶה צְרִיךְ הַחוֹבֵל לְבַחֲבֵרוֹ לִתֵּן חֲמִשָּׁה דְּבָרִים חֲמִשָּׁה מִינֵי מָמוֹן

כְּנֶגֶד ה' שֶׁל צְדָקָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין הַכָּבוֹד מִפְּגַם נְפִילַת הַכָּבוֹד אֶל הָעַזִּי פָּנִים כַּנַּ"ל:

אות ד

וְיֵשׁ לְרַמֵּז כִּי הַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁנּוֹתֵן הַחוֹבֵל הֵם כְּנֶגֶד הֶחָמֵשׁ בְּחִינוֹת הַנֶּאֱמָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ וְהַכָּבוֹד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַנֶּפֶשׁ שְׁרָשָׁהּ בְּכָבוֹד וְזֶהוּ בְּחִינָה אַחַת. וּצְרִיכִין לְתַקֵּן אֶת הַכָּבוֹד לְהַעֲלוֹתוֹ מֵהָעַזִּי פָּנִים וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי צְדָקָה וְזֶהוּ בְּחִינָה שְׁנִיָּה. וּכְשֶׁחוֹזֵר הַכָּבוֹד אֶל הַקְּדֻשָּׁה אֶל הַמְּבִינֵי מַדָּע צְרִיכִין לְרְאוֹת לְהוֹלִיד וּלְגַדֵּל אֶת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי שְׁתֵּי הַיָּדַיִם הַנַּ"ל שֶׁהֵם יָד הַחֲזָקָה וְיָד הַגְּדוֹלָה וְזֶהוּ בְּחִינָה שְׁלִישִׁית וּרְבִיעִית שֶׁהֵם תִּקּוּן שְׁתֵּי הַיָּדַיִם שֶׁעַל יָדָם מוֹלִידִין אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמְגַדְּלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְלִפְעָמִים יֵשׁ עֲיֵפוּת אֶל הַנֶּפֶשׁ וּצְרִיכִין לְהַחֲיוֹתָהּ עַל יְדֵי מַיִם קָרִים שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לְזַקֵּן שֶׁשָּׁכַח אֶת תַּלְמוּדוֹ וְזֶהוּ בְּחִינָה חֲמִישִׁית. וּכְנֶגֶד זֶה צָרִיךְ הַחוֹבֵל שֶׁפָּגַם בַּנֶּפֶשׁ וּבַכָּבוֹד כַּנַּ"ל צָרִיךְ לִתֵּן ה' דְּבָרִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הה' שֶׁל צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַכָּבוֹד מֵהָעַזִּי פָּנִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּכְלָלִיּוּת וְגַם בִּפְרָטִיּוּת מְרַמְּזִין הַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁל הַחוֹבֵל עַל חֲמֵשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל:

נֶזֶק הוּא בְּחִינַת הַחֲזָרַת הַנֶּפֶשׁ וְתִקּוּנָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת חוֹבֵל:

וְנָתַתָּ נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ עַיִן תַּחַת עַיִן וְכוּ' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מָמוֹן, כִּי מָמוֹן הַנֶּזֶק שֶׁמְּשַׁלֵּם הוּא בִּשְׁבִיל פְּגַם הוֹצָאַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּטַּל מֵחֲבֵרוֹ עַל יְדֵי נְטִילַת הָאֵיבָר שֶׁחָבַל בּוֹ נִמְצָא שֶׁמָּמוֹן הַנֶּזֶק הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן וְתַשְׁלוּמִין עַל פְּגַם נְטִילַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל:

צַעַר שֶׁמְּשַׁלֵּם הַחוֹבֵל. זֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי תַּשְׁלוּמֵי צַעַר הוּא בְּחִינַת צְדָקָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּהַחוֹבֵל שֶׁחַיָּב עַל הַצַּעַר אֲפִלּוּ בִּמְקוֹם נֶזֶק שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן לוֹ דְּמֵי יָדוֹ אֵין פּוֹטְרִין אוֹתוֹ מִן הַצַּעַר לוֹמַר הוֹאִיל וְקָנָה יָדוֹ יֵשׁ עָלָיו לְחָתְכָהּ בְּכָל מַה שֶּׁיִּרְצֶה אֶלָּא אוֹמְרִים יֵשׁ לוֹ לְחָתְכָהּ בְּסַם שֶׁאֵינוֹ מְצַטַּעֵר כָּל כָּךְ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁתַּשְׁלוּמֵי הַצַּעַר שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה הוּא מִתּוֹרַת צְדָקָה כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת וְעַל כֵּן גָּזְרָה הַתּוֹרָה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁקָּנָה יָדוֹ עַל יְדֵי תַּשְׁלוּמֵי הַנֶּזֶק אַף עַל פִּי כֵן אֵין בְּיָדוֹ לְצַעֵר אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיָּדוֹ קְנוּיָה לוֹ מִדִּינָא אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לִבְלִי לְצַעֲרוֹ, דְּהַיְנוּ לַחֲשֹׁב תַּחְבּוּלוֹת לְחָתְכָהּ עַל יְדֵי סַם שֶׁלֹּא יִצְטַעֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה כִּי גַּם צְדָקָה הִוא מִצַּד רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁחָמַל עַל עֲנִיִּים שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵם חַיָּבִים בְּדִינוֹ הַצֶּדֶק וְהַיָּשָׁר, לְסַבֵּל עֲנִיּוּת, אַף עַל פִּי כֵן רַחֲמָיו מְרֻבִּים עֲלֵיהֶם וְגָזַר וְצִוָּה עָלֵינוּ לְפַרְנְסָם בְּעַיִן יָפָה וּלְרַחֵם עֲלֵיהֶם מְאֹד וּכְשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לְעָנִי הוּא מֵקֵל צַעֲרוֹ בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים מא) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׂכִּיל וְלַחֲשֹׁב תַּחְבּוּלוֹת עַל הַדַּל וְהֶעָנִי הַכּוֹאֵב וּמְצַטַּעֵר מְאֹד לְהַמְצִיא

לוֹ פַּרְנָסָתוֹ לְהָקֵל צַעֲרוֹ, כִּי הָעֲנִיּוּת הִוא בְּחִינַת כְּאֵב וְצַעַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם סט), וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב. וְזֶהוּ בְּחִינַת צַעַר שֶׁחִיְּבָה הַתּוֹרָה לְשַׁלֵּם לְהַנֶּחְבָּל אֲפִלּוּ בִּמְקוֹם נֶזֶק אַף עַל פִּי שֶׁקָּנָה יָדוֹ כִּי אַף עַל פִּי כֵן מְחֻיָּב לְהָקֵל צַעֲרוֹ וְכַנַּ"ל:

רִפּוּי וְשֶׁבֶת זֶה בְּחִינַת יָד הַחֲזָקָה וְיָד הַגְּדוֹלָה שֶׁעַל יָדָם מוֹלִידִין אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמְגַדְּלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, כִּי רִפּוּי הוּא בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ, כִּי הַמַּכָּה וְהַחַבָּלָה הִוא בְּחִינַת יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. כִּי בִּמְקוֹם הַמַּכָּה שָׁם הוּא בְּחִינַת יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם הַחַבָּלָה. וּכְשֶׁחוֹזְרִין וּמְרַפְּאִין אֶת הַמַּכָּה כְּדֵי שֶׁתִּחְיֶה הַמַּכָּה זֶהוּ בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁרוֹצִין לַחֲזֹר וּלְהוֹלִיד נֶפֶשׁ וְחִיּוּת חָדָשׁ בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁיְּצָאָה חֵלֶק הַנֶּפֶשׁ מִשָּׁם. וְעַל כֵּן נִקְרֵאת הָרִפּוּאָה בְּשֵׁם חִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְתַחֲלִימֵנִי וּתְחַיֵּינִי. וּכְמוֹ שֶׁמְּרֻגָּל בִּלְשׁוֹן רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רְפוּאַת הַמַּכָּה בְּשֵׁם 'חָיְתָה הַמַּכָּה', כִּי רְפוּאַת הַמַּכָּה הִוא בְּחִינַת חִיּוּת חָדָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ חָדָשׁ, בְּחִינַת נֶפֶשׁ חַיָּה, נִמְצָא שֶׁהָרִפּוּאָה הִוא בִּבְחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ וְעַל כֵּן כָּל הָרִפּוּאוֹת הֵם עַל יְדֵי בְּחִינַת יָד הַחֲזָקָה שֶׁמִּשָּׁם הוֹלָדַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מָחֲצָתִי וַאֲנִי אֶרְפָּא. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיָּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵץ בּוֹ הוּא רוֹפֵא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נָגַף וְרָפָא וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהָרִפּוּאָה הוּא עַל יְדֵי הַיָּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵץ בּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת יָד הַחֲזָקָה שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזַת כָּל הַדִּינִים וְהָעֲנָשִׁין חַס וְשָׁלוֹם כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן כָּל הָרִפּוּאוֹת הֵם עַל יְדֵי סַמִּים מָרִים וְיִסּוּרִים מַהֲמַת שֶׁהָרִפּוּאָה בָּאָה עַל יְדֵי בְּחִינַת יָד הַחֲזָקָה שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַמַּכּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן גַּם הָרִפּוּאָה הַבָּאָה מִשָּׁם צְרִיכָה לָבוֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וְסַמִּים מָרִים, כִּי שָׁם אֲחִיזַת הַדִּינִים כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲבָלֵי לֵדָה שֶׁהַיּוֹלֶדֶת צְרִיכָה לְהוֹלִיד אֶת הַוָּלָד עַל יְדֵי יִסּוּרִים קָשִׁים שֶׁהֵם חֲבָלֵי לֵדָה וְזֶה מֻחְמָת שֶׁהַלֵּדָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת יָד הַחֲזָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוֹלָדַת הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה הַלֵּדָה עַל יְדֵי יִסּוּרִים כִּי זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יָד הַחֲזָקָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַיּוֹלֶדֶת יֵשׁ לָהּ דִּין אֶחָד עִם רִפּוּאַת הַחוֹלֶה לְעִנְיַן חִלּוּל שַׁבָּת וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, כַּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים כִּי הָרִפּוּאָה הִוא בִּבְחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל:

וְשֶׁבֶת הוּא בְּחִינַת גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ כִּי הַשֶּׁבֶת הוּא שֶׁצָּרִיךְ לְפָרֵשׁ לוֹ מַה שֶּׁמִּתְבַּטֵּל מִמְּלַאכְתּוֹ כָּל יְמֵי חָלְיוֹ עַד שֶׁמִּתְרַפֵּא לְגַמְרֵי, זֶהוּ בְּחִינַת גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ שֶׁהַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לְהַחוֹלֶה הַנֶּחְבָּל עַל יְדֵי הָרִפּוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל צְרִיכָה לְהִתְמַהֲמֵהַּ עַד שֶׁתִּתְגַּדֵּל וְאָז יַחֲזֹר לְאֵיתָנוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ שֶׁבֶת. נִמְצָא שֶׁהַשֶּׁבֶת שֶׁמְּשַׁלֵּם לוֹ מַה שֶּׁמִּתְבַּטֵּל מִמְּלַאכְתּוֹ עַד שֶׁיִּתְרַפֵּא לְגַמְרֵי זֶהוּ בְּחִינַת גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ, כִּי בִּשְׁעַת הַתְחָלַת צְמִיחַת הָרִפּוּאָה זֶהוּ בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת לִמְקוֹם הַמַּכָּה כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ כָּל יְמֵי

חֲלָיוֹ עַד גְּמַר הָרְפוּאָה וְהוּא בְּחִינַת גִּדּוּל הַנֶּפֶשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לָקוּם מֵחֲלָיוֹ וְלַחֲזֹר לְאֵיתָנוֹ לְגַמְרֵי עַד שֶׁתִּתְגַּדֵּל הַנֶּפֶשׁ לְגַמְרֵי כָּרָאוּי וּבִשְׁבִיל הַבִּטּוּל הַזֶּה נוֹתֵן לוֹ שֶׁבֶת נִמְצָא שֶׁהַשֶּׁבֶת הוּא בִּבְחִינַת גִּדּוּל הַנֶּפֶשׁ:

וּבֹשֶׁת שֶׁמְּשַׁלֵּם זֶהוּ עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן אֶת הַכָּבוֹד שֶׁפָּגַם בּוֹ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ בֹּשֶׁת עַל שֶׁפָּגַם בִּכְבוֹדוֹ וּבְיִשּׁוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַפְּגָם הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וּבְזֶה הַבֹּשֶׁת שֶׁמְּשַׁלֵּם לוֹ וּמְפַיְּסוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּזֶה הוּא מְתַקֵּן בְּחִינַת הַתִּקּוּן הַנַּ"ל הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן עֲיפוּת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לְזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ. כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה חֵלֶק בְּהַכָּבוֹד וּכְמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וְשָׁרְשָׁהּ בְּכָבוֹד וְכַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה דִּרְשׁוּ ה' וְעָזּוֹ (סִימָן לז) וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִתְגַּלֶּה הֶאָרַת נַפְשׁוֹ וְנִתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה שֶׁבְּנַפְשׁוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁמְּבַיְּשִׁין אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וּפוֹגְמִין בִּכְבוֹדוֹ בָּזֶה נִתְעַלֵּם חַס וְשָׁלוֹם, הֶאָרַת נַפְשׁוֹ וְיָכוֹל לִגְרֹם לוֹ שִׁכְחַת וְהַעֲלָמַת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן זֶה הַנֶּחְבָּל כְּשֶׁמְּפַיְּסוֹ וּמַחֲזִיר לוֹ הַכָּבוֹד עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן לוֹ דְּמֵי הַבֹּשֶׁת וּמְפַיְּסוֹ בִּדְבָרִים, זֶה הַכָּבוֹד שֶׁמַּחֲזִיר לוֹ הוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לְזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ, כִּי עַל יְדֵי הַחֲבָלָה שֶׁהוּא פְּגַם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל גָּרַם שִׁכְחַת הַתּוֹרָה מִנֶּפֶשׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁרְשָׁהּ בְּכָבוֹד כַּנַּ"ל, וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי דְּמֵי הַבֹּשֶׁת מַחֲזִיר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ וּבָזֶה מַחֲזִיר אֶת הַכָּבוֹד לִבְחִינַת זָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ, כִּי זֶה כְּלָל שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַפְּחוּתִים שֶׁבַּפְּחוּתִים שָׁרְשׁוֹ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן מְאֹד וְהוּא נִשְׁרָשׁ בְּתוֹךְ בְּחִינַת זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה כְּפִי חֶלֶק נַפְשׁוֹ. וּכְפִי הַפְּגָם שֶׁפָּגַם הַחוֹבֵל בִּכְבוֹד נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל הַנֶּחְבָּל כֵּן פָּגַם בִּבְחִינַת שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁנִּשְׁרֶשֶׁת בִּדְיֹקְנָא קַדִּישָׁא וְגָרַם הִסְתַּלְקוּת וְהַעֲלָמַת הַתּוֹרָה שָׁם חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ. וְעַל יְדֵי דְּמֵי הַבֹּשֶׁת שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה הוּא חוֹזֵר וּמְתַקֵּן זֶה הַפְּגָם בִּבְחִינַת הִזָּהֲרוּ בְּזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁמַּחֲזִיר הַכָּבוֹד לְהַנֶּפֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר הַכָּבוֹד וְהַתּוֹרָה לִבְחִינַת הַזָּקֵן וְכוּ' הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁהַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים הֵם בִּבְחִינַת תִּקּוּן הֶחֹמֶשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל:

אות ה

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבְּתְחִלַּת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם כְּשֶׁהִתְחִיל מֹשֶׁה לָשׂוּם לֵב עַל צָרַת יִשְׂרָאֵל הָיָה הַמַּעֲשֶׂה הָרִאשׁוֹנָה מַה שֶּׁרָאָה הַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת שֶׁמַּכִּין אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וְכוּ' וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֶחָיו וְכוּ':

כִּי עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא הַגָּלוּת הָרִאשׁוֹן וְכֵן כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁכְּלוּלִין בְּגָלוּת מִצְרַיִם, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל מִמַּה שֶׁנָּפַל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת אֶל הָעַזִּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר

שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים וְכוּ' וְהָעִזֵּי פָּנִים נוֹטְלִין לְעַצְמָן כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ מַלְכוּת וּכְבוֹד הָעַכּוּ"ם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת וְיִשְׂרָאֵל הֵם שְׁפָלִים וְנִבְזִים. וְלֹא דַּי שֶׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל כָּבוֹד אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת רָאוּי לְיִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילָם כַּיָּדוּעַ, אַף גַּם מִתְגַּבְּרִים הָעִזֵּי פָּנִים עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד הַנַּ"ל וְנוֹטְלִין לְעַצְמָן כָּל הַכָּבוֹד שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁרוֹצִים לְכבֹּשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת אֶצְלָם, כִּי כְּשֶׁנּוֹטְלִין לְעַצְמָן הַכָּבוֹד מְמֵילָא נִמְשָׁכִין גַּם כָּל הַנְּפָשׁוֹת אֶצְלָם, כִּי הַנְּפָשׁוֹת נִמְשָׁכִין אַחַר הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם וְכָל הַגָּלֻיּוֹת, כִּי בַּגָּלוּת אֲזַי כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת הוּא אֵצֶל הָעַכּוּ"ם וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מִתְגַּבְּרִים עַד שֶׁכּוֹבְשִׁים גַּם הַנְּפָשׁוֹת עַצְמָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת עַל יְדֵי גֹּדֶל עַזּוּתָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה לָקְחוּ לָהֶם כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין חַס וְשָׁלוֹם בַּגָּלוּת גַּם כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כִּי שָׁרְשָׁם בַּכָּבוֹד וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה טוֹבָה גְּדוֹלָה לְיִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁיּוֹסֵף יָרַד בִּתְחִלָּה לְמִצְרַיִם וְזָכָה שָׁם לְכָבוֹד גָּדוֹל וְנַעֲשָׂה שָׁם מֶלֶךְ, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשְׁכוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִנְדַּתָּם לְאָבִי אֶת כָּל כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם וְכוּ' וּמַהֲרְתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת אָבִי הֵנָּה. כִּי יוֹסֵף זָכָה בְּמִצְרַיִם לְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת מִזֶּהֱמַת מִצְרַיִם וְחָזַר אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְיוֹסֵף וְעַל יְדֵי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שָׁזָכָה שָׁם עַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ לְשָׁם אֶת כָּל נַפְשׁוֹת בֵּית יַעֲקֹב, כִּי הַנְּפָשׁוֹת נִמְשָׁכִין אַחַר הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְהִנְדַּתָּם לְאָבִי אֶת כָּל כְּבוֹדִי וְכוּ' וּמַהֲרְתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת אָבִי הֵנָּה, שֶׁעַל יְדֵי הַכָּבוֹד דַּיְקָא יָבוֹא אָבִיו עִם כָּל נַפְשׁוֹתָיו לְכָאן, כִּי הַנְּפָשׁוֹת נִמְשָׁכִין אַחַר הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶה הָיָה טוֹבָה גְּדוֹלָה לְנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לָאו הָיוּ חַס וְשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל מֻכְרָחִין לֵירֵד לְמִצְרַיִם עַל יְדֵי הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁל מִצְרַיִם בְּעַצְמָן שֶׁהָיוּ מַמְשִׁיכִין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם בְּעַל כָּרְחָם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָאוּי הָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ לֵירֵד לְמִצְרַיִם בְּשַׁלְשֶׁלְאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל וְכוּ' וְעָכְשָׁו זָכוּ לֵירֵד לְמִצְרַיִם עַל יְדֵי כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהִמְשִׁיךְ נַפְשׁוֹתָם לְשָׁם וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה לָהֶם כֹּחַ וְקִיּוּם לִהְיוֹת בְּמִצְרַיִם וְלָצֵאת מִשָּׁם:

כִּי הַכֹּל בְּכֹחוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמֵּת יוֹסֵף וְכָל אֶחָיו וְכוּ' גָּברוּ מִצְרַיִם וְהִמְשִׁיכוּ לְעַצְמָן כָּל הַכָּבוֹד עַד שֶׁכָּבְשׁוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, אַף עַל פִּי כֵן כְּבָר הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהִתְקַיֵּם בִּמְרִירוּת הַגָּלוּת מֵאַחַר שֶׁעִקַּר בִּיאָתָן לְמִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי כְּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יוֹסֵף, כִּי עִקַּר חִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת הוּא עַל יְדֵי כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כְּשֶׁהִתְחִיל לְשׁוֹם לִבּוֹ עַל צָרָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּבוּשִׁין בַּגָּלוּת זֶה כַּמָּה שָׁנִים וְהַגָּלוּת נִמְשָׁךְ מֵהַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁנָּפַל אֶל הָעִזֵּי פָּנִים שֶׁהֵם מַלְכֵי הָעַכּוּ"ם

וְכוּ' שֶׁלּוֹקְחִין לְעַצְמָן כָּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת וְעַל יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן הַמַּעֲשֶׂה רִאשׁוֹנָה שֶׁרָאָה שֶׁשָּׁם לִבּוֹ עָלֶיהָ הָיָה מַה שֶּׁרָאָה שֶׁהִכּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי וְכוּ'. כִּי הַהַכָּאוֹת וְהַחֲבָלוֹת הֵם בְּעַצְמָן בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ וְכוּ' וַיֹּאמֶר אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר שֶׁהָיִיתִי תָּמֵהַּ עָלָיו מָה חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל מִכָּל שִׁבְעִים אֻמּוֹת לִהְיוֹת נִרְדִּים בַּעֲבוֹדַת פֶּרֶךְ, אֲבָל רוֹאֶה אֲנִי שֶׁהֵם רְאוּיִים לְכָךְ. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד וְכִי בִּשְׁבִיל חֵטְא זֶה שֶׁל מַחֲלֹקֶת וְהַכָּאוֹת שֶׁמָּצָא בְּיִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל זֶה רְאוּיִים הֵם לְגָלוּת יוֹתֵר מִכָּל הַשִּׁבְעִים לָשׁוֹן? הֲלֹא הָעַכּוּ"ם הֵם מְלֵאִים עֲוֹנוֹת וּפְשָׁעִים רַבִּים וַעֲצוּמִים מֵאֵלֶּה, כִּי הֵם מְלֵאִים מִלְּחָמוֹת וּמַחֲלֹקֶת וּרְצִיחוֹת וַחֲבָלוֹת וּשְׁאָר מַעֲשִׂים רָעִים הַרְבֵּה מְאֹד אַכַּתַּי קָשֶׁה מַה נִּשְׁתַּנּוּ יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בְּגָלוּת וְכוּ'? אֲבָל בֶּאֱמֶת עִקַּר הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת וְהַגְּדֻלָּה שַׁיָּךְ רַק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בִּשְׁבִילָם נִבְרָא הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְכוּ' וְיִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים כְּבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאִלּוּ לֹא הָיָה מַחֲלֹקֶת בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן לֹא הָיָה לְהָעַכּוּ"ם שׁוּם כֹּחַ לִטֹּל הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת לְעַצְמָן רַק עִקַּר כֹּחָם הוּא מֵחֲמַת שֶׁנִּפְגַּם הַכָּבוֹד אֲצֶל יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַהַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְלוֹקְחִין לְעַצְמָן כָּל הַכָּבוֹד וְחוֹלְקִין עַל כְּבוֹד הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים וּמְבַזִּין אוֹתָם בְּכָל מִינֵי בְּזָיוֹנוֹת:

וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁנִּפְגַּם הַכָּבוֹד אֲצֶל יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן עַל יְדֵי זֶה נָפַל הַכָּבוֹד לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּפְגַּם הַכָּבוֹד לְהָעַכּוּ"ם שֶׁגִּבְּרוּ עַל יִשְׂרָאֵל וְהֶחֱרִיבוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְכָבְשׁוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁחָרְבַן בַּיִת שֵׁנִי לֹא הָיָה אֶלָּא עַל שִׂנְאַת חִנָּם וְכֵן עַכְשָׁו בְּסוֹף הַגָּלוּת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַפֶּה בְּכָל יוֹם לְהָבִיא אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְעִקַּר הָעִכּוּב הוּא עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דּוֹר שֶׁבֶּן דָּוִד בָּא קְטֵגוֹרְיָא בֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. כִּי זֶהוּ עִקַּר הַמַּעֲכֵב בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ. כִּי הַבַּעַל דָּבָר שָׂם לִבּוֹ עַל זֶה מְאֹד, כִּי הוּא רוֹאֶה שֶׁקָּרוֹב לָבוֹא עֵת מָשִׁיחַ כִּי סוֹף כָּל סוֹף בּוֹא יָבוֹא לֹא יְאַחֵר וּמֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁמְּמַשְׁמְשִׁין וּבָאִין יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ עַל כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד לְעַכְּבוֹ כְּמוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּלְחָמִין זֶה עִם זֶה כְּשֶׁרוֹאֶה הָאֶחָד שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְקָרוֹב מְאֹד לְנַצְּחוֹ וּלְתָפְסוֹ אֲזַי הוּא מִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד נֶגֶד חֲבֵרוֹ, כְּמוֹ כֵן מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה הַבַּעַל דָּבָר שֶׁקָּרוֹב מְאֹד לְבִיאַת מָשִׁיחַ וְהַגְּאֻלָּה מְמַשְׁמֶשֶׁת לָבוֹא עַל כֵּן הִנִּיחַ עַצְמוֹ לְאָרְכוֹ וּלְרָחְבּוֹ לְעַכְּבָהּ חַס וְשָׁלוֹם. וְעִקַּר הָעִכּוּב עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת הַגָּדוֹל שֶׁהִכְנִיס עַכְשָׁו בָּעוֹלָם בְּיוֹתֵר וְכָל הָעוֹלָם מָלֵא מַחֲלֹקֶת וּבְיוֹתֵר הַמַּחֲלֹקֶת הַגָּדוֹל שֶׁבֵּין

כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים עַד שֶׁאֵין אֶחָד יוֹדֵעַ הֵיכָן הָאֱמֶת, כִּי עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הוּא עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן, כִּי מֵחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת וְיִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן פּוֹגְמִין חַס וְשָׁלוֹם בִּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל חֲבֵרֵיהֶם עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר, כִּי מֵחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל נֶאֱחָזִים וְנִשְׂרָשִׁים מְאֹד בְּהַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם כַּנַ"ל עַל כֵּן הַכָּבוֹד נִפְגָּם עַל יָדָם בְּיוֹתֵר, דְּהֵינוּ כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל פּוֹגֵם בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ שֶׁבָּזֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁבָּא הַפְּגָם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן שֶׁהֵם חֶלְקֵי הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן וְכוּ':

כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִבַּטֵּל עַצְמוֹ מְאֹד נֶגֶד חֲבֵרוֹ וְיִבַּטֵּל כְּבוֹדוֹ מִפְּנֵי כְּבוֹד חֲבֵרוֹ וְזֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת וְתִקּוּן הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ד), אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וְכוּ'. כִּי כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל הוּא כְּבוֹד הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁבַּדּוֹר בְּוַדַּאי רָאוּי לָהֶם לְכַבֵּד זֶה אֶת זֶה בְּיוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק יוֹתֵר בְּהַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּמַעֲלָה יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ חֵלֶק גָּדוֹל יוֹתֵר בְּהַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל כֵּן כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם יֵשׁ מַחֲלֹקֶת בֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְאֶחָד פּוֹגֵם בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם נִפְגָּם הַכָּבוֹד מְאֹד מְאֹד מֵאַחַר שֶׁבָּא הַפְּגָם עַל יְדֵי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּעַצְמָן שֶׁהֵם עִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר כָּל הַפְּגָמִים הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה הָאָדָם שֶׁנֶּאֱחָז בְּאוֹתָהּ הַמִּדָּה בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא דַּיְקָא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן אוֹתָהּ הַמִּדָּה אוֹ לְקַלְקְלָהּ בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן עִקַּר פְּגַם הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל וְהָעִקַּר עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּהַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר עַד שֶׁנּוֹפֵל הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם לְהַעַכּוּ"ם שֶׁכּוֹבְשִׁין אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה כְּשֶׁרָאָה שֶׁשְּׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים וּמַכֶּה אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ וְגַם יֵשׁ בָּהֶם דִּילְטוֹרִין שֶׁחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְרוֹצִים לְמָסְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אוֹמֵר וְכוּ', עַל כֵּן אָמַר, אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר, בְּוַדַּאי. כִּי בְּוַדַּאי נוֹדַע לִי הַדָּבָר שֶׁהָיִיתִי תָּמֵהַּ מָה חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי רוֹאֶה אֲנִי שֶׁהֵם רְאוּיִים לְכָךְ מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מַחֲלֹקֶת וְדִילְטוֹרִין וּפוֹגְמִין אֶחָד בִּכְבוֹד חֲבֵרוֹ וּבִפְרָט שֶׁפּוֹגְמִין בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מֹשֶׁה. וּמֵאַחַר שֶׁהֵם בְּעַצְמָן פּוֹגְמִין בְּהַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר עַד שֶׁנָּפַל אֲלֵיהֶם וְעַל יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת כַּנַ"ל, כִּי עִקַּר אֲחִיזָתָם עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁהָעַכּוּ"ם מְלֵאִים מַחֲלֹקֶת וּרְצִיחוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי כֵן אֵין הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל כָּל כָּךְ מֵאַחַר שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בְּהַכָּבוֹד עַל כֵּן אֵין הַכָּבוֹד נִפְגָּם כָּל כָּךְ עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁלָּהֶם בְּעַצְמָן וְעִקַּר הַפְּגָם עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן וְכוּ':

אות ו

וְעִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁנָּפַל לְהָעַזִּי פָּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה, כְּמבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁגְּלוּת מִצְרַיִם הָיְתָה עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה, כִּי אָכַל מֵהָעֵץ הַדַּעַת וְעַל יְדֵי זֶה נָפַל הַכָּבוֹד לְהָעַזִּי פָּנִים שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִטֹּל אֶת הַשֵּׁם וְהַכָּבוֹד נוֹטֵל לְעַצְמוֹ וְכָל מִי שֶׁהוּא עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר נוֹטֵל לְעַצְמוֹ כָּבוֹד בְּיוֹתֵר וְנַעֲשֶׂה מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל עַל עַם דַּל בְּחָנָם. וְזֶה בְּחִינַת וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, שֶׁזֶּהוּ הַמַּחֲלֹקֶת וְהַהַכָּאָה וְהָרְצִיחָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיְתָה בָּעוֹלָם שֶׁנִּמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, כִּי עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נָפַל הַכָּבוֹד לְהָעַזִּי פָּנִים כַּנַּ"ל עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מַחֲלֹקֶת בֵּין קַיִן וְהֶבֶל, כִּי קַיִן רָצָה לִטֹּל לְעַצְמוֹ כָּל הַכָּבוֹד וְכָל זֶה הָיָה רַק עַל יְדֵי עֲוֹנוֹת וְעַל יְדֵי זֶה וַיָּקָם קַיִן וְכוּ' וַיַּהַרְגֵהוּ, כִּי כָּל זֶה הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁנָּפַל לְהָעַזִּי פָּנִים עַל יְדֵי פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָרַגוֹ עַל הַתְּאוֹמָה יְתֵרָה, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בִּבְחִינַת חַוָּה אֵם כָּל חָי, בְּחִינַת הַכָּבוֹד כַּמבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע לְאִשָּׁה וְכוּ' שֶׁהָאִשָּׁה הִיא בְּחִינַת הַכָּבוֹד, בְּחִינַת אֵם כָּל חָי וְעַל כֵּן בִּשְׁבִיל הָאִשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַכָּבוֹד בִּשְׁבִיל זֶה הָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל, כִּי רָצָה לִקַּח לְעַצְמוֹ כָּל הַכָּבוֹד שֶׁהִיא בְּחִינַת הָאִשָּׁה כַּנַּ"ל:

וְעַל כֵּן עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ גְּלוּת מִצְרַיִם, כִּי עַל יְדֵי זֶה נָפַל הַכָּבוֹד לְהָעַזִּי פָּנִים שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ הַגָּלוּת כַּנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת כ' סִיוָן שֶׁמִּתְעַנִּין עַל הֲרִינַת הַקְּדוֹשִׁים, כַּמָּה אֲלָפִים וְרִבְבוֹת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנֶּהֶרְגוּ בִּשְׁנַת ת"ח עַל קִדּוּשׁ ה', כִּי מַרְגָּלָא בְּפוּמֵהּ דְּאִינְשֵׁי וּבְוַדַּאי כֵּן הוּא הָאֱמֶת שֶׁאָז בִּשְׁנַת ת"ח הָיָה עֵת פְּקִידָה לְבִיאַת מָשִׁיחַ, כַּמָּרְמָז בַּזֹּהַר (תּוֹלְדוֹת קלט) עַל פָּסוּק: בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן וְכוּ' וְכֵן בְּעִנְיַן בְּנֵי ח"ת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ מַדּוּעַ נִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֵּךְ אֶל הֶפֵּךְ, כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא זָכִינוּ שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ אַף גַּם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר שֶׁנִּפְקְדוּ שֶׁלֹּא לְטוֹבָה וְנֶהֶרְגוּ אֲלָפִים וְרִבְבוֹת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. אַךְ עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן בָּאֹר הֵיטֵב עַיִן בְּעַיִן, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד שַׁיָּךְ לְיִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִילָם כַּנַּ"ל. וְעִקַּר כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה בְּעֵת בִּיאַת מְשִׁיחֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ שֶׁאָז יִגְדַּל מְאֹד כְּבוֹד ה' שֶׁהוּא כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּפְסוּקִים הַרְבֵּה מִגֹּדֶל הַפְלָגַת הַכָּבוֹד שֶׁיִּהְיֶה לְיִשְׂרָאֵל אָז

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנַיִךְ וְשָׂרוֹתֵיהֶם מֵינִיקֹתָיִךְ אַפַּיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ וְכוּ'. וְאָז כְּשֶׁתִּהְיֶה הַפְּקִידָה לְטוֹבָה בֶּאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת כְּשֶׁיַּגִּיעַ זְמַן הַגְּאֻלָּה הָאֲמִתִּית בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָז יִהְיֶה קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת עַל יְדֵי גְּדֻלַּת הַכָּבוֹד שֶׁיָּבוֹא לְיִשְׂרָאֵל, כִּי עַל יְדֵי גְּדֻלַּת הַכָּבוֹד חָדָשׁ שֶׁיָּבוֹא אָז לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה יִתְקַבְּצוּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל הַכָּבוֹד הַגָּדוֹל הַזֶּה כִּי הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וּלְשָׁם נִמְשָׁכִין וּבָאִין כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הָבִיאִי בָנַי מֵרָחוֹק וּבְנוֹתַי מִקְצֵה הָאָרֶץ. כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי וְכוּ' כִּי קִבּוּץ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הָבִיאִי בָנַי וּבְנוֹתַי וְכוּ' יִהְיֶה עַל יְדֵי גֹּדֶל הַכָּבוֹד שֶׁיִּהְיֶה לְיִשְׂרָאֵל אָז שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיוּ נִקְרָאִים וְנִמְשָׁכִים כֻּלָּם אֶל הַכָּבוֹד וְיַחְזְרוּ וְיִתְקַבְּצוּ לְתוֹךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וירושלים שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּבוֹד ה'. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי שֶׁנִּסְמָךְ לְפָסוּק הָבִיאִי בָנַי הַנַּ"ל, כִּי כֻּלָּם יִהְיוּ נִקְרָאִים לִשְׁמוֹ וְלִכְבוֹדוֹ, כִּי עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה הַקִּבּוּץ שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת בְּחִינַת הָבִיאִי בָּנַי עַל יְדֵי הַכָּבוֹד הַגָּדוֹל שֶׁיִּתְגַּלֶּה אָז, כִּי הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְאֵלָיו יִמָּשְׁכוּ כֻּלָּם וְכַנַּ"ל. וְאָז יָבוֹא הַכָּבוֹד לָנוּ עִם כַּמָּה נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה יִרְבּוּ יִשְׂרָאֵל אָז מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַקָּטֹן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה כִּי כְּשֶׁבָּא הַכָּבוֹד לְטוֹבָה נִמְשָׁכִין כַּמָּה נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת עַל יָדוֹ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל:

אות ח

וְעַל כֵּן אָז בִּשְׁנַת ת"ח שֶׁהָיָה אָז עֵת פְּקִידָה עַל בִּיאַת מָשִׁיחַ שֶׁהָיָה מוּכָן הַכָּבוֹד לָבוֹא לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים אָז לַגְּאֻלָּה עַל כֵּן נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר כִּי הַכָּבוֹד לָקַח וְאָסַף לְעַצְמוֹ כַּמָּה וְכַמָּה נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּהֱרְגוּ אָז עַל קִדּוּשׁ ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפְּךָ הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי הַנְּפָשׁוֹת הַנֶּהֱרָגִין עַל קִדֻּשַׁת ה' שֶׁהוּא לְמַעַן כְּבוֹד שְׁמוֹ הֵם נֶאֱסָפִין וְנִכְלָלִין בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל יְדֵי הַנֶּהֱרָגִין עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְקַדֵּשׁ וְנִתְכַּבֵּד כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ לְהַגְדִּיל הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה וַעֲדַיִן לֹא הָיָה זְמַן הַגְּאֻלָּה בִּשְׁלֵמוּת הָיָה בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיָּמוּתוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל קִדּוּשׁ ה'. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְנִקְדַּשׁ בְּכִבְדִּי הַנֶּאֱמָר בַּהַקְהֵלַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כְּבוֹד ה' הוּא בְּהַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבַּיִת. וְעַל כֵּן בְּעֵת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁאָז יָרַד הַכָּבוֹד לְמַטָּה לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינַת כְּבוֹדוֹ בְּיִשְׂרָאֵל. וּמֵחֲמַת שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן אָז לְגַמְרֵי חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְעָשׂוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹקֶיךָ וְכוּ', וּבָזֶה פָּגְמוּ מְאֹד בִּכְבוֹדוֹ, כִּי נָתְנוּ הַכָּבוֹד לְהָעֲבוֹדָה זָרָה, עַל כֵּן מֵחֲמַת שֶׁאָז עֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ שֶׁבִּזְמַן שֶׁבָּא הַכָּבוֹד לְיִשְׂרָאֵל,

בְּעֵת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן נֶאֱסְפוּ אָז אֶל הַכָּבוֹד שְׁנֵי נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁמֵּתוּ אָז בְּעֵת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן בְּעֵת שֶׁיָּרַד וּבָא הַכָּבוֹד לְיִשְׂרָאֵל כִּי הַכָּבוֹד אֲסָפָם אֵלָיו בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפֶךָּ כַּנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְנִקְדַּשׁ שֶׁנֶּאֱמַר עַל הִסְתַּלְקוּת נֶפֶשׁ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּעֵת הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, וְנִקְדַּשׁ בִּכְבוֹדִי דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁיָּרַד אָז נִסְתַּלְקוּ בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפֶךָּ וְכַנַ"ל:

כִּי זֶהוּ כְּלָל הַיּוֹצֵא מִתְּחִלַּת הַתּוֹרָה הַנַ"ל שֶׁכְּשֶׁאֵין זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת אֲזַי הַכָּבוֹד כְּשֶׁבָּא לְאָדָם הוּא אוֹסֵף אֵלָיו נְפָשׁוֹת וְנִסְתַּלְקִין עַל יְדֵי זֶה נְפָשׁוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת אֲזַי הַכָּבוֹד מֵבִיא נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת, כִּי הַכָּבוֹד הוּא שֹׂרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת, עַל כֵּן אוֹ שֶׁמְּאַסֵּף נְפָשׁוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ שֶׁמֵּבִיא נְפָשׁוֹת וְכוּ' כָּךְ מְבֹאָר שָׁם. וְהַכֹּל כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לְתַקֵּן הַכָּבוֹד אוֹ לִפְגֹּם בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַ"ל. וְעַל כֵּן גַּם בְּעֵת שֶׁנָּשָׂא דָּוִד אֶת הָאָרוֹן לִמְקוֹמוֹ מֵת עֻזָּא, זֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת וְנִקְדַּשׁ בִּכְבוֹדִי הַנַ"ל, כִּי מִיתַת נָדָב וַאֲבִיהוּא הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּיָּדוּעַ, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַ"ל וּבְיוֹתֵר בִּמְקוֹם הָאָרוֹן דַּיְקָא, כִּי שָׁם שׁוֹרֶה כְּבוֹד ה'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנָּשָׂאוּ הָאָרוֹן לִמְקוֹמוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַמְשָׁכַת כְּבוֹד ה', עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִסְתַּלֵּק עֻזָּא, כִּי נִסְתַּלֵּק עַל יְדֵי הַכָּבוֹד וְכַנַ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁקֹּדֶם שֶׁנִּתְגַּלָּה מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּימֵי דָּוִד הָיָה דָּבָר מְקֻדָּם וּמֵתוּ כַּמָּה אֲלָפִים נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּמְבֹאָר שָׁם בַּפְּסוּק שֶׁבְּעֵת הַדָּבָר נִתְגַּלָּה לְדָוִד מְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, וַיֹּאמֶר דָּוִד זֶהוּ בֵּית ה' הָאֱלֹקִים וְכוּ'. כִּי עִקַּר כְּבוֹד ה' וְיִשְׂרָאֵל הוּא בִּמְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּבוֹד ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבָּיִת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִבְנָה הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עֲדַיִן לֹא הָיָה כְּבוֹד ה' וְיִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת, כַּמּוּבָן בִּפְסוּקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וָאֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ מֵאֹהֶל אֶל אֹהֶל וְכוּ'. עַד שֶׁזָּכוּ בִּימֵי דָּוִד וּשְׁלֹמֹה שֶׁנִּבְנָה הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא הַמְנוּחָה וְהַנַּחֲלָה שֶׁאָז הָיָה עִקַּר כְּבוֹד ה' וְיִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁרָצָה דָּוִד לְגַלּוֹת מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא עִקַּר הַכָּבוֹד, נִסְתַּלְקוּ אָז כַּמָּה נְפָשׁוֹת וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפֶךָּ וְכַנַ"ל. וְכָל זֶה הוּא מֻחְמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְתַּקֵּן הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְתַּקֵּן הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת עֲדַיִן יֵשׁ אֲחִיזָה לְהַדִּינִים וְסִטְרָא דְּמוֹתָא בְּהַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן בְּעֵת שֶׁבָּא הַכָּבוֹד הַגָּדוֹל מִתְגַּבְּרִים הֵם אָז חַס וְשָׁלוֹם וְגוֹרְמִים שֶׁיִּסְתַּלְקוּ נְפָשׁוֹת אֶל הַכָּבוֹד, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַכָּבוֹד נִתְתַּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת כְּשֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה לְמַטָּה לְהַגְדִּיל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַגְדִּיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי הִסְתַּלְקוּת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עַל קִדּוּשׁ ה'. כִּי מֻחְמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁיֵּצֵא הַכָּבוֹד מִבֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַל כֵּן הַכָּבוֹד אוֹסֵף אֵלָיו נְפָשׁוֹת חַס וְשָׁלוֹם, בְּעֵת שֶׁבָּא לְהָעוֹלָם כַּנַ"ל מֻחְמַת שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ

אֲחִיזַת רַגְלֶיהָ יִרְדּוֹת וְכוּ'. אֲבָל בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּסְתַּלְקִין נְפָשׁוֹת קְדוֹשִׁים אֶל הַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִגְדָּל הַכָּבוֹד מְאֹד, כִּי עִקַּר הַגְדָּלַת הַכָּבוֹד דְּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַנִּכְלָלִים בּוֹ שֶׁנִּסְתַּלְקוּ עַל קִדּוּשׁ ה' עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְכַּבֵּד וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת מִיתַת נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּיוֹם הֳקָמַת הַמִּשְׁכָּן בְּחִינַת וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי כַּנַּ"ל וְכֵן מִיתַת עֲזָא בְּעֵת שֶׁנִּשְׂאוּ הָאָרוֹן לִמְקוֹמוֹ וְכֵן מִיתַת יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שֶׁמָּצְאוּ מָקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כִּי הַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁבָּא אַז כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הִסְתַּלְקוּת אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשִׁים עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הַכָּבוֹד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְנִמְשַׁךְ אֶל הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאֶל הַמִּשְׁכָּן וּבְלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַכָּבוֹד לְהִתְגַּלּוֹת מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן אָז לֹא נִתְתַּקֵּן הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. כִּי כְּבוֹד דְּקְדֻשָּׁה נִפְגָּם בִּתְחִלָּה עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל וְכֵן עַל יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל וְכוּ' וְאָז נֶאֱמַר:

וּבְיוֹם פָּקְדִי וּפָקַדְתִּי וְכוּ'. שֶׁבְּעֵת שֶׁיִּהְיֶה פְּקִידָה שֶׁיָּבוֹא הַכָּבוֹד לְמַטָּה, אָז חַס וְשָׁלוֹם וּפָקַדְתִּי, שֶׁגּוֹרֵם לִפְקֹד כַּמָּה נְפָשׁוֹת עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֹּדֶל הַהֶרֶג שֶׁל שְׁנַת ת"ח מֵחֲמַת שֶׁהָיָה אָז פְּקִידָה שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, דְּהַיְנוּ שֶׁיֶּחְזַר הַכָּבוֹד לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַכָּבוֹד אָז לְהִתְבָּרֵר בִּשְׁלֵמוּת, עַל כֵּן אָסַף הַכָּבוֹד אָז כַּמָּה נְפָשׁוֹת שֶׁנֶּהֶרְגוּ אָז עַל קִדּוּשׁ ה' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפְּךָ כַּנַּ"ל. וּבָאֱמֶת גַּם זוֹ לְטוֹבָה, כִּי בְּוַדַּאי יִנָּקֵם נְקַמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה וְסוֹף כָּל סוֹף תִּהְיֶה הַפְּקִידָה לְטוֹבָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה שֶׁנֶּהֶרְגוּ אָז כַּמָּה נְפָשׁוֹת עַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנֶּהֶרְגוּ וּמֵתוּ עַל קִדּוּשׁ ה' מִיּוֹם הַחֻרְבָּן עַד הַיּוֹם כֻּלָּם מְנוּיִים וּסְפוּרִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי כֻּלָּם נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל וְנִתְכַּבֵּד וְנִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. כִּי בִּזְמַן הַגָּלוּת עִקַּר הַגְדָּלַת כְּבוֹד שְׁמוֹ הוּא עַל יְדֵי הַמֵּתִים וְנֶהֱרָגִים עַל קִדּוּשׁ ה' וְכַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִיתַת רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו הָעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת שֶׁנֶּהֶרְגוּ עַל קִדּוּשׁ ה' וְכֵן כָּל הַקְּדוֹשִׁים וְכַמּוּבָא בַּכְּתוּבִים מִזֶּה. נִמְצָא שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי אֵלּוּ הַקְּדוֹשִׁים נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹד שְׁמוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה בִּמְהֵרָה שֶׁיָּבוֹא כְּבוֹדוֹ לְטוֹבָה, כִּי עַל יְדֵי אֵלּוּ הַקְּדוֹשִׁים נִתְתַּקֵּן הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת וְעַכְשָׁו מוּכָן הַכָּבוֹד לָבוֹא עָלֵינוּ בִּמְהֵרָה לְטוֹבָה וְיָבִיא לָנוּ נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת רַבּוֹת בִּבְחִינַת הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת עַל יְדֵי הַכָּבוֹד בְּחִינַת הָבִיאִי בָנַי וּבְנוֹתַי וְכוּ'. כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי וְכוּ' וְכַנַּ"ל, אָמֵן וְאָמֵן:

אות ט

וּבִשְׁבִיל זֶה מִתְעַנִּין בְּכ' סִיוָן, כִּי הַתַּעֲנִית הוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת וְתִקּוּן תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַכָּבוֹד מִבֵּין הָעֵזֵי פָּנִים כַּנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַצָּרָה וְהַהֶרְגָּה הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיְתָה אָז בְּשָׁנַת ת"ח הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁנָּפַל בֵּין הָעֵזֵי פָּנִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת. וְעַל כֵּן מְתַקְּנִין זֹאת עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁהוּא תִּקּוּן תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַכָּבוֹד מֵהֶם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת כָּל הָאַרְבַּע תַּעֲנִיּוֹת שֶׁמִּתְעַנִּין עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּשְׁבִיל זֶה בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד מִן הָעֵזֵי פָּנִים שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם וְכוּ' שֶׁנָּפַל הַכָּבוֹד אֲלֵיהֶם שֶׁמִּזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה בְּיוֹם הַתַּעֲנִית וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא הַצְּדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקְתָא. כִּי עִקַּר עֲלִיַּת הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל, כִּי הַצְּדָקָה מַעֶלֶת הַכָּבוֹד מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת בִּבְחִינַת צְדָקָה תַּציל מִמָּוֶת, כְּמִבֹּאָר שָׁם, הֵינוּ שֶׁמַּצֶּלֶת מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁבָּא עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי פְּגָם זֶה נִפְגַּם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְאָז יְכוֹל לִהְיוֹת כְּשֶׁבָּא הַכָּבוֹד שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי זֶה הִסְתַּלְקוּת הַנֶּפֶשׁ בִּלֹּא עִתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה הַהֶרְגָּה שֶׁל כ' סִיוָן וְכָל הַהֲרֵגוֹת וְכָל הַגָּלֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְהַצְּדָקָה מַצֶּלֶת מִזֶּה וּמַעֶלֶת הַכָּבוֹד מִן הָעֵזֵי פָּנִים וְאָז כְּשֶׁאֵין סִטְרָא דְּמוֹתָא נֶאֱחֶזֶת בְּהַכָּבוֹד כְּלָל אָז בָּא הַכָּבוֹד רַק לְטוֹבָה כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ שֶׁיָּבוֹא הַכָּבוֹד לְטוֹב שֶׁיָּבוֹאוּ עַל יְדֵי זֶה כַּמָּה נְפָשׁוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל:

אות י

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִין וְהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים. וְהָעִקָּר בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַבְּרִית קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הוּא בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הַבְּרִית וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לִפְגַם הַבְּרִית, כִּי כְּתִיב, צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ, הֵינוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים יוֹרְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכִין שֶׁבְּמָקוֹם קְבוּרָתָם הַקְּדוֹשָׁה הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לִפְגַם הַבְּרִית, כָּךְ שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ. וְעַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל מְבֹאָר הָעִנְיָן קְצָת כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד, כִּי אֵין בֹּשֶׁת אֶלָּא בְּמָקוֹם עֲרָיוֹת, בֹּשֶׁת הוּא פְּגַם וְהֶפֶךְ הַכָּבוֹד וְכַמּוּבָא עִנְיָן זֶה כַּמָּה פְּעָמִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. כִּי כָּל הַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִין דֶּרֶךְ הַצִּנּוֹר הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁהוּא הַבְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם הוֹלָדַת וְהַמְשָׁכוֹת כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּיָּדוּעַ, וְהַנֶּפֶשׁ מִתְלַבֶּשֶׁת בַּכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת אִם כָּל חָי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאִשָּׁה יִרְאַת ה' כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן כְּשֶׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם בַּבְּרִית וּפוֹגֵם בְּטִפֵּי הַמּוֹחַ שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת, אֵלּוּ נְפָשׁוֹת נִקְרָאִין נְפָשׁוֹת עַרְטִילָאִין כַּיָּדוּעַ,

הַיְנוּ שֶׁהֵם עֲרֵמִים מִלְּבוּשׁ הַכָּבוֹד שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְהִתְלַבֵּשׁ שָׁם כַּנַּ"ל, כִּי אֵין לְהַנֶּפֶשׁ חִיּוּת בְּלֹא לְבוּשׁ הַכָּבוֹד שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר חִיּוּתָהּ כַּנַּ"ל:

וְהַכְּלָל שֶׁעִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁמַּפְרִיד הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד עַל יְדֵי פְּגַם טִפֵּי הַמֹּחַ לְבַטָּלָה חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְכֵן כְּשֶׁפּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי אִסּוּר עֲרָיוֹת אוֹ נִדָּה שִׁפְחָה זוֹנָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹרִיד הַכָּבוֹד לְהָעַזֵּי פָּנִים עַל יְדֵי שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל בִּכְבוֹד הָעַכּוּ"ם רַחֲמָנָא לִצְלָן אוֹ לְהֵפֶךְ, וְכֵן בִּשְׁאָר הָעֲרָיוֹת וּפְגַם הַבְּרִית שֶׁבְּכֻלָּם חֹמֶר הָאִסּוּר הוּא כְּפִי פְּגַם הַכָּבוֹד, כִּי צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר אֲפִלּוּ בְּהֶתֵּר כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ הַנֶּפֶשׁ בַּכָּבוֹד וְלֹא יִהְיֶה חָצוּף בְּעוֹבְדוֹהִי כְּכַלְבָּא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹרֵד הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם לְהָעַזֵּי פָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁפּוֹגֵם מַמָּשׁ בַּבְּרִית קֹדֶשׁ עַל יְדֵי עֲבֵרָה גְּמוּרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁבְּוַדַּאי פּוֹגֵם מְאֹד בְּהַנֶּפֶשׁ וְהַכָּבוֹד הַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים כְּשֶׁבָּאִין עַל קִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשׁ וְשָׁם עִקַּר תִּקּוּן הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הִסְתַּלְּקוּתָם וּקְבוּרָתָם הַקְּדוֹשָׁה הוּא עַל יְדֵי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפֶךָּ, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַהִסְתַּלְּקוּת וְהַקְּבוּרָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרֵאת אֲסִיפָה. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּפֶרֶק א' דְּסוֹטָה בַּמִּשְׁנָה לֹא עַל מֹשֶׁה בִּלְבַד אָמְרוּ אֶלָּא עַל כָּל הַצַּדִּיקִים, שֶׁנֶּאֱמַר, וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד ה' יַאסְפֶךָּ. כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם נֶאֱסָפִין וְנִקְבָּרִין בְּתוֹךְ כְּבוֹד ה', אַשְׁרֵי לָהֶם כַּנַּ"ל:

כִּי בְּשָׁעַת הַהִסְתַּלְּקוּת בְּעֵת שֶׁמַּגִּיעַ זְמַן פְּקֻדָּתוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהִסְתַּלֵּק אָז הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה וּזְכִיָּה רַבָּה לְהָאָדָם כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִסְתַּלֵּק עַל יְדֵי כְּבוֹד ה'. כִּי מַה שֶּׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בְּהַכָּבוֹד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּלֵּק עַל יְדֵי הַכָּבוֹד וְכוּ' זֶהוּ שֶׁלֹּא יִגְרֹם לְהִסְתַּלֵּק חַס וְשָׁלוֹם, קֹדֶם זְמַנּוֹ עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. אֲבָל בִּזְמַן פְּקֻדַּת הָאָדָם הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל, וְאַדְרַבָּא, מִי שֶׁפּוֹגֵם בְּהַכָּבוֹד וְגוֹרֵם שֶׁהַכָּבוֹד מוֹצִיאוֹ מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זְמַנּוֹ הוּא אֵינוֹ זוֹכֶה לִהְיוֹת נֶאֱסָף וְנִכְלָל בִּכְבוֹד ה', כִּי כָּל הָרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד הַכָּבוֹד בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי זֶה שֶׁפּוֹגֵם בְּהַכָּבוֹד עַל יְדֵי שֶׁרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד אוֹ עַל יְדֵי שְׁאָר פְּגָמִים הַפּוֹגְמִים בִּכְבוֹד ה' עַד שֶׁגּוֹרֵם שֶׁהַכָּבוֹד בָּא לוֹ לְרָעָה לְהוֹצִיאוֹ מִן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, אֲזַי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נִסְתַּלֵּק עַל יְדֵי הַכָּבוֹד מֵחֲמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ נִמְשֶׁכֶת אַחַר הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, הוּא רַק לְפִי שָׁעָה, כִּי אַף עַל פִּי דְּאִיהוּ לָא חָזֵי מַזָּלֵהּ חָזֵי. וּמֵחֲמַת שֶׁהַכָּבוֹד בָּא עָלָיו שֶׁלֹּא לְטוֹבָה גּוֹרֶמֶת לִקַּח נַפְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לְכַנֵּס וְלִכָּלֵל בְּתוֹךְ כְּבוֹד ה' מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בּוֹ עַד שֶׁיִּתְתַּקֵּן מַה שֶּׁקִּלְקֵל כִּי אֵין מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְכָלֵל בְּתוֹךְ הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת בְּתַכְלִית כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים

הַשּׁוֹמְרִים אֶת הַבְּרִית וּבוֹרְחִים מִן הַכָּבוֹד וּמְבַטְּלִים כָּל הַתַּאֲוֹת וּמְמַעֲטִים כְּבוֹד עַצְמָן וּמַרְבִּין בְּכְבוֹד הַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כד), מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ וְכוּ'. הַר ה' וּמְקוֹם קָדְשׁוֹ הוּא בְּחִינַת כְּבוֹד ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבָּיִת, שֶׁהוּא הַר ה' וְכַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכְלֵל שָׁם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כִּי אִם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּחִינַת נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב וְכוּ'. וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ זוֹכֶה לְהִסְתַּלֵּק בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה אֶל כְּבוֹד ה' בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפֶךָּ. וְעַל כֵּן בִּמְקוֹם קְבוּרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשָּׁם אֲסִיפָתוֹ שָׁם שׁוֹרֶה כְּבוֹד ה' בְּחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפֶךָּ כַּנַּ"ל וְכָל הַנְּפָשׁוֹת הַזּוֹכִין לָבוֹא לְשָׁם נִכְלָלִין בְּתוֹךְ כְּבוֹד ה' וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּנָם, בִּפְרָט תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבָּעוֹלָם הוּא פְּגַם הַכָּבוֹד ה', כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִיא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בְּאֵיזֶה חֵטְא שֶׁבָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, וּבִפְרָט פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל פּוֹגְמִין בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִתְרַחֵק הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד וּכְפִי הַפְּגָם כֵּן הָרִחוּק וְכֵן נוֹפֵל הַכָּבוֹד חַס וְשָׁלוֹם אֶל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים, כִּי יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּלִי שִׁעוּר בְּעִנְיַן פְּגַם הַכָּבוֹד וּבְעִנְיַן הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד וְכוּ' וְהַכֹּל כְּפִי הַפְּגָם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן בִּמְקוֹם קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁשָּׁם כְּבוֹד ה' שׁוֹרֶה שָׁם עִקַּר הַתִּקּוּן, כִּי שָׁם זוֹכֶה שֶׁתִּכָּלֵל נַפְשׁוֹ בִּכְבוֹד ה' וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל עִם לֵב שָׁלֵם, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁחוֹזֶרֶת וְנִתְקָרְבָה הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד מִתְפַּלְּלִין בַּלֵּב, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ מַה שֶּׁמִּתְעוֹרְרִין מְאֹד עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וּמִתְפַּלְּלִין שָׁם בְּהִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב מְאֹד מְאֹד. וְזֶהוּ מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם מִתְקָרֶבֶת הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ תְּפִלָּה בְּלֵב שָׁלֵם, כַּמְבֹאָר בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁאֵין מִתְפַּלְּלִין עִם לֵב הוּא עַל יְדֵי הִתְרַחֲקוּת מִן הַכָּבוֹד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

אות יא

וְעַל כֵּן הָלַךְ כָּלֵב וְנִשְׁתַּטַּח עַל קִבְרֵי אָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן. שֶׁהָלַךְ עַל קִבְרֵי אָבוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִסָּת בַּעֲצַת הַמְרַגְּלִים, כִּי הַמְרַגְּלִים פָּגְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּבוֹד ה' כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם מְקוֹם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה כְּבוֹד ה' כַּנַּ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד ה' עַל יְדֵי זֶה גָּרְמוּ שֶׁמַּתּוּ הֵם וְכָל דּוֹר הַמִּדְבָּר עַל יְדֵי הַכָּבוֹד דַּיְקָא בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּפָרָשַׁת הַמְרַגְּלִים בְּעִנְיַן הַגְּזֵרָה, שֶׁגָּזַר עֲלֵיהֶם ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּמוּתוּ כֻּלָּם בַּמִּדְבָּר נֶאֱמַר שָׁם (בְּמִדְבַּר יד(: וְיִמָּלֵא כְבוֹד ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ כִּי כָל הָאֲנָשִׁים הָרֹאִים אֶת כְּבוֹדִי וְכוּ' אִם יִרְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכוּ'. וְנִדְחַק שָׁם רַשִׁ"י בְּפֵרוּשׁ וּכְבוֹדִי יִמָּלֵא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב וְיִמָּלֵא כְּבוֹד ה' כִּי כָל הָאֲנָשִׁים הָרוֹאִים אֶת כְּבוֹדִי וְכוּ' אִם יִרְאוּ. כִּי יִסְתַּלְּקוּ וְיָמוּתוּ עַל

יְדֵי הַכָּבוֹד דַּיְקָא שֶׁיְּמַלֵּא אֶת כָּל הָאָרֶץ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בְּהַכָּבוֹד עַל כֵּן גָּרְמוּ שֶׁיִּסְתַּלְּקוּ קֹדֶם זְמַנָּם עַל יְדֵי הַכָּבוֹד דַּיְקָא, כִּי הַכָּבוֹד יַאסְפֵם כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן כָּלֵב שֶׁרָצָה לְהִיוֹת נִצֹּל מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים שֶׁלֹּא יִפְגֹּם בִּכְבוֹד אֶרֶץ:

יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כְּבוֹד ה' כַּנַ"ל עַל כֵּן הָלַךְ עַל קִבְרֵי אָבוֹת וְהִתְפַּלֵּל שָׁם וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְהִכָּלֵל בִּכְבוֹד ה' בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה כַּנַ"ל שֶׁעִקַּר כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כְּבוֹד ה' הוּא עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאסְפֶךָּ כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִפְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהוּא פְּגַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר כְּבוֹד ה':

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שָׁם) וַיהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב חָיוּ מִן הָאֲנָשִׁים וְכוּ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר חָיוּ וְכוּ'? אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁנִּטְלוּ חֶלְקָם בָּאָרֶץ וְקָמוּ תַּחְתֵּיהֶם לְחַיִּים. נִמְצָא שֶׁפֵּרֵשׁ חָיוּ שֶׁנִּתּוֹסֵף לָהֶם חַיִּים עַל יְדֵי זֶה, הֵינוּ כַּנַ"ל, כִּי הַמְרַגְּלִים וְאוֹתָן שֶׁשָּׁמְעוּ לָהֶם מֵתוּ וְנִסְתַּלְּקוּ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁפָּגְמוּ בּוֹ עַל יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל ה' יִתְבָּרֵךְ וְיִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל כִּי הַכָּבוֹד אֲסָפָם כַּנַ"ל. אֲבָל יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב שֶׁעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא פָּגְמוּ בְּהַכָּבוֹד, אַדְרַבָּא, מִלְּאוּ אַחֲרֵי ה' וְהִשְׁלִימוּ אֶת הַכָּבוֹד מְאֹד כִּי צָעֲקוּ אָז וְסִפְּרוּ גְּדֶל הַשֹּׁבַח שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם יג), וַיַּהַס כָּלֵב וְכוּ' עָלֹה נַעֲלֶה וְכוּ'. עַל כֵּן זָכוּ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד מֵהֲפֹךְ אֶל הֵפֶךְ לְטוֹבָה. כִּי זָכוּ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה לְקַבֵּל חִיּוּת חָדָשׁ בְּחִינַת וַיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וְכָלֵב וְכוּ' חָיוּ. 'חָיוּ' דַּיְקָא, כִּי נִתּוֹסֵף לָהֶם חִיּוּת חָדָשׁ שֶׁהֵיא בְּחִינַת נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה שֶׁזָּכוּ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁהִשְׁלִימוּ אוֹתוֹ כַּנַ"ל, כִּי הַנֶּפֶשׁ הִוא הַחִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, נֶפֶשׁ חַיָּה וְכוּ'. כִּי הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת מַתְקְלָא, בְּחִינַת מָאזְנֵי צֶדֶק, כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן קלא) שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּא כָּבוֹד לְהָאָדָם צָרִיךְ לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִפְגֹּם בּוֹ שֶׁלֹּא יִטֶּלְנוּ וְלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּשָׁבִיל עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַק לְהַחֲזִיר כָּל הַכָּבוֹד לַה' יִתְבָּרֵךְ לְבַדּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַכָּבוֹד כִּי אִם לִשְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ וּלְכָבוֹדוֹ בֶּאֱמֶת, וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁהַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת מָאזְנֵי צֶדֶק וְאָז נִשְׁקָל בְּמָאזְנַיִם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הֵינוּ כַּנַ"ל כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל, כִּי בְּוַדַּאי הוּא בִּבְחִינַת מָאזְנֵי צֶדֶק כִּי יָכוֹל לְהִסְתַּלֵּק קֹדֶם זְמַנּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַ"ל וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְקַבְּלוֹ כָּרָאוּי יָכוֹל לִזְכּוֹת לְחִיּוּת חָדָשׁ וְנֶפֶשׁ חֲדָשָׁה עַל יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַ"ל שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת וַיהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב חָיוּ וְכוּ' כַּנַ"ל:

אות יג

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁהִזְהִיר יוֹסֵף הַצַּדִּיק אֶת אֶחָיו, פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹקִים אֶתְכֶם וְהַעֲלֹתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה אֶתְכֶם וְכוּ', וְכֵן עָשׂוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הַשְׁבֵּעַ וְכוּ' לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד וְכוּ'. וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל יְדֵי עַצְמוֹת יוֹסֵף שֶׁלְּקָחָם מֹשֶׁה וְהִתְקַשֵּׁר עֲלֵיהֶם, הֵינוּ כַּנַ"ל זֶהוּ בְּחִינַת עֶצֶם הַפְּלָגַת מַעֲלַת קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים

שֶׁמּוֹעִיל לְהָאָדָם מְאֹד לְתִקּוּן נַפְשׁוֹ לְהוֹצִיא אוֹתוֹ מִגָּלוּתוֹ הַכָּבֵד, דְּהַיְנוּ גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִוא עִקַּר הַגָּלוּת, שֶׁהִוא בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַגָּלֻיּוֹת בִּבְחִינַת וַיּקַח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, שֶׁעִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי עַצְמוֹת יוֹסֵף שֶׁלְּקָחָם לְקָבְרָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁנִּשְׂאוּ בְּעֵת יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת קֶבֶר הַצַּדִּיק שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר גְּאֻלָּתָם. כִּי יוֹסֵף הַצַּדִּיק זָכָה לְתַקֵּן הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יוֹסֵף עַל שֵׁם תִּקּוּן הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי. שֶׁהוּא אוֹסֵף הַחֶרְפָּה שֶׁהִיא הֵפֶךְ הַכָּבוֹד, כִּי הוּא זָכָה לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן אֶת הַכָּבוֹד עַל יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְכָבַשׁ יִצְרוֹ בְּאֵשֶׁת אֲדוֹנָיו וְלֹא רָצָה לַחֲטֹא לְהַמְשִׁיךְ חַס וְשָׁלוֹם נַפְשׁוֹ הַקְּדוֹשָׁה לְתוֹךְ כְּבוֹד הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא אִשָּׁה זוֹנָה, נִדָּה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה אֵל אַחֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹתְנִין כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, לַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִתְגַּבֵּר עַל הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה לְהַמְשִׁיכוֹ אֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וְיוֹסֵף עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וּבָרַח מִזֶּה וְעַל יְדֵי גֹּדֶל הַנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ זָכָה, שֶׁאַדְרַבָּא, הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְזָכָה לְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בְּמִצְרַיִם וְנַעֲשָׂה מֶלֶךְ שָׁם וְנִקְרָא בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ (דְּבָרִים לג) לְשׁוֹן כָּבוֹד וְהָדָר וְכַמְבֹאָר בַּתּוֹרָה מִגֹּדֶל כְּבוֹדוֹ שֶׁזָּכָה עַל יְדֵי זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּרְכֵּב אוֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה וְכוּ' וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, יוֹסֵף מִדִּילֵהּ נָטַל וְכוּ', הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְלֹא רָצָה לְהַגְבִּיר חַס וְשָׁלוֹם הַכָּבוֹד דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה זָכָה, שֶׁאַדְרַבָּא, הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד מֵהֶם וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְכָבוֹד גָּדוֹל בְּמִצְרַיִם דַּיְקָא, כִּי הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד מִן הַטֻּמְאָה מֵעֲרָוֹת מִצְרַיִם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי זָכָה שָׁם לְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל יְדֵי גֹּדֶל תִּקּוּן הַכָּבוֹד שֶׁזָּכָה שָׁם עַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִיּוֹם יְרִידָתָם לְמִצְרַיִם עַד שֶׁעָלוּ מִשָּׁם וְכַנַּ"ל:

כִּי תְּחִלַּת יְרִידַת שִׁבְעִים נֶפֶשׁ בֵּית יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁל יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהַגִּדֹּתֶם לְאָבִי אֶת כָּל כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם וּמִהַרְתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת אָבִי הֵנָּה, 'וְהַגִּדֹּתֶם אֶת כָּל כְּבוֹדִי' דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי הַכָּבוֹד נִמְשְׁכוּ וְיָרְדוּ נַפְשׁוֹתָם לְשָׁם וְכַמְבֹאָר לְעֵיל. וּמֵחֲמַת שֶׁיּוֹסֵף תִּקֵּן וְהֶעֱלָה אוֹ אֶת הַכָּבוֹד וְעַל יְדֵי זֶה יָרְדוּ לְשָׁם וְלֹא יָרְדוּ לְשָׁם בְּשִׁלְשְׁלָאוֹת עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא מִתְּחִלָּה רַק מִתְּחִלָּה יָרְדוּ לְשָׁם בְּכָבוֹד עַל יְדֵי כְּבוֹד יוֹסֵף וְכוּ' כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה הָיָה לָהֶם קִיּוּם כָּל יְמֵי חַיּוֹתָם שָׁם בְּמִצְרַיִם בַּגָּלוּת. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ הִתְגַּבְּרוּ הַמִּצְרִיִּים וְכָבְשׁוּ אוֹתָם בְּגָלוּת כָּבֵד מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר וְלֹא נִגְמַר תִּקּוּן הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת שֶׁנִּפְגַּם עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל עַל כֵּן הִתְגַּבְּרוּ הַמִּצְרִיִּים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהַגְדִּיל כְּבוֹדָם וְכָבְשׁוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת אַף עַל פִּי כֵן הָיוּ יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם עַל יְדֵי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל יוֹסֵף לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה כֹּחַ כָּל כָּךְ לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁעִקַּר קִיּוּמָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם

בִּימֵי הַגָּלוּת הָיָה עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁהִכְנִיעַ מִקֹּדֶם הַסִּטְרָא אָחֳרָא שָׁם וּבְלֹא זֶה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲמֹד כְּנֶגֶד תֹּקֶף זֶהֳמָתָם בִּימֵי הַגָּלוּת עַד שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לָצֵאת מִשָּׁם. וְהַכֹּל עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכָּבוֹד שֶׁזָּכָה יוֹסֵף לְתַקֵּן עַל יְדֵי הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא תִּקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ"ל וְכֵן עַל יְדֵי זֶה זָכוּ לָצֵאת מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּקְח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶבֶר הַצַּדִּיק שָׁם עִקַּר הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ וְכוּ' וְזֶה הַכָּבוֹד הַקָּדוֹשׁ הָלַךְ לִפְנֵיהֶם וְכָל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁכוּ אַחַר הַכָּבוֹד הַזֶּה וְיָצְאוּ מִשָּׁם בְּחַיִּים וְשָׁלוֹם. כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁבָּא הַכָּבוֹד לְטוֹבָה אָזַי יְכוֹלִין לִמְשֹׁךְ אַחַר הַכָּבוֹד וְלִכָּלֵל בּוֹ וְלִשָּׁאֵר בַּחַיִּים, אַדְרַבָּא, עוֹד נִתְוַסֵּף לוֹ נֶפֶשׁ וְחִיּוּת חָדָשׁ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁבָּא לְטוֹבָה כַּנַּ"ל, כִּי כְּשֶׁבָּא הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת לְטוֹבָה אָזַי נִכְלָלִין בּוֹ בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַנֶּפֶשׁ וְהָבֵן:

וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַל יְדֵי עַצְמוֹת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶבֶר הַצַּדִּיק, בְּחִינַת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת מִגָּלוּתָם לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הָעֲנָנִי כָּבוֹד שֶׁהָלְכוּ תָּמִיד לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא יָמִישׁ עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְכוּ' לִפְנֵי הָעָם, כִּי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת הָעֲנָנִי כָּבוֹד הָלַךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל תָּמִיד וְהֵם נִמְשְׁכוּ וְהָלְכוּ אַחֲרֵי הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר גְּאֻלָּתָם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ עֲלִיַּת עַצְמוֹת יוֹסֵף לְעַנְנֵי כָּבוֹד בִּתְחִלַּת פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף וְכוּ' וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וְכוּ' וְה' הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וְכוּ'. הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי גַּם פְּסוּק וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת מְרַמֵּז עַל עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת סֻכּוֹת כַּיָּדוּעַ וּבִשְׁבִיל זֶה נִסְיְעָה רִאשׁוֹנָה שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הָיָה מֵרַעְמְסֵס לְסֻכּוֹת כִּי שָׁמָּא גָּרִים לְהוֹרוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ תֵּכֶף בִּיצִיאָתָם אַחֲרֵי בְּחִינַת סֻכּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְוַת סֻכָּה, שֶׁהוּא עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר יְצִיאָתָם וְכַנַּ"ל:

אות יד

וְעַל כֵּן זָכָה יוֹסֵף לְהַגְבִּיר שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע עַל שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, כִּי הָרָעָב הוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהוּא רָעֵב לֶאֱכֹל וְאֵין לוֹ שְׂבִיעָה בְּמַעְיָו וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהָרָעָב הוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת אֲכִילָה. וְהוּא נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה נִמְשָׁךְ הָרָעָב שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁנִּתְקַלְּלָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרוֹ בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁהָרָעָב הוּא בְּחִינַת פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהוּא פְּגַם הַכָּבוֹד וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הָרָעָב דַּיְקָא נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר שֶׁיָּרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָרָעָב כָּבֵד בָּאָרֶץ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו וְכוּ'. כִּי עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָעָב כַּנַּ"ל. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ

בְּרַחֲמָיו הַקְּדִים רְפוּאָה לַמַּכָּה וּלְמִחְיָה שָׁלַח אֱלֹקִים אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק לִפְנֵיהֶם וְהוּא זָכָה עַל יְדֵי נִסְיוֹנוֹ לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהִכְנִיעַ כָּבוֹד דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְהַגְבִּיר שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע עַל שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת וְשִׂבְעַ יָלִין בַּל יִפְקֹד רָע, שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת צַדִּיק אֹכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ, בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת אָכִילָה, בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע עַל יְדֵי זֶה בַּל יִפְקֹד רָע שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין שׁוּם הִתְמַנּוּת וּפְקִידוּת לְהָרַע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם. וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה קִיּוּם לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם לַעֲמֹד כְּנֶגֶד טֻמְאָתָם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לָצֵאת מִשָּׁם עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת עַצְמוֹתָיו שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת קֶבֶר הַצַּדִּיק וְכַנַּ"ל:

אות טו

וְעַל כֵּן אָז כְּשֶׁרָאָה מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת וְהַכָּאוֹת וְחַבָּלוֹת בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד וְעַל כֵּן אָמַר:

אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר, כִּי עִקַּר הַגְּלוּת עַל יְדֵי זֶה וְכִמְבֹאָר לְעֵיל, עַל כֵּן אָז בָּרַח מֹשֶׁה אֵצֶל יִתְרוֹ וְלָקַח בַּת יִתְרוֹ וְיִתְרוֹ נִתְגַּיֵּר וְהוֹסִיף פָּרָשָׁה בַּתּוֹרָה וְנִסְמְכָה פָּרָשָׁה שֶׁלּוֹ לְפָרָשַׁת מַתַּן תּוֹרָה, כִּי עִקַּר מַתַּן תּוֹרָה הָיָה עַל יְדֵי בִּיאַת יִתְרוֹ וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וּמַתַּן תּוֹרָה זֶהוּ עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בִּזְכוּת שֶׁיְּקַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה, יְעַיֵּן שָׁם. כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כְּשֶׁרָאָה שֶׁנִּפְגַּם הַכָּבוֹד מֵאֹד בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת וְהַכָּאוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן חָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְהַגְדִּילוֹ בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיִּתְתַּקֵּן הַכֹּל עַל יְדֵי זֶה עַל כֵּן הָלַךְ אֵצֶל יִתְרוֹ וְדִבֵּר עִמּוֹ עַד שֶׁנִּתְגַּיֵּר עַל יָדוֹ וְנִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְגֵרוּת יִתְרוֹ זֶה עִקַּר הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא, כְּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּזֹּהַר, כַּד אַתֵּי יִתְרוֹ כְּדֵין אִסְתַּלַּק וְאִתְיְקַר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלָּא וְתַתָּא. שֶׁאָז נִתְגַּדֵּל וְנִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, רָם עַל כָּל גּוֹיִם ה' עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ, שֶׁכְּבוֹדוֹ נִתְעַלֶּה לַשָּׁמַיִם כְּשֶׁהוּא מְרוֹמָם עַל כָּל גּוֹיִם, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַגּוֹיִים חוֹזְרִין אֵלָיו וּמִתְגַּיְּרִין, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן יד). נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָלַךְ מֹשֶׁה לְיִתְרוֹ וְגָרַם שֶׁנִּתְגַּיֵּר עַל יָדוֹ, עַל יְדֵי זֶה הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְזֶהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמִּשְׁתַּדְּלִין לְהָשִׁיב לַהּ' יִתְבָּרַךְ אֶת הָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד מִקְּדֻשָּׁתוֹ הֵן יִשְׂרָאֵל הֵן גֵּרִים. וּבָזֶה מַעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד וּמְתַקְּנִין אוֹתוֹ מְאֹד, כִּי מַעֲלִין אוֹתוֹ מִתֹּקֶף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְעַל יְדֵי זֶה נִכְנָע כָּבוֹד דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְיוֹצְאִין מִן הַגָּלוּת וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִשְׁתַּדֵּל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל זֶה בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן

הָלַךְ אֵצֶל יִתְרוֹ וְגִיְּרוֹ, כִּי רָאָה שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא הִתְגַּבְּרָה וְרָצָה לִפְגֹּם אֶת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן הִתְגַּבְּרָה עַל יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן בְּהַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם עַד שֶׁהֵם בְּעַצְמָן פָּגְמוּ בְּהַכָּבוֹד, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהַכָּאָה וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁרָאָה אָז כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. עַל כֵּן מֶה עָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ? הָלַךְ וְעָשָׂה מֵהֵפֶךְ אֶל הֵפֶךְ וְקִיֵּם עִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל וְעָשָׂה לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִדָּה בְּמִדָּה, כִּי הָלַךְ אֶל תִּקֻּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא יִתְרוֹ שֶׁלֹּא הִנִּיחַ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלֹּא עָבָדָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְדִבֵּר עִמּוֹ הַרְבֵּה עַד שֶׁהֵאִיר עֵינָיו עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ הָאֱמֶת וְשָׁב לַה' יִתְבָּרַךְ וְנִתְגַּיֵּר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעַלָּה וְנִתְיַקֵּר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ מְאֹד:

נִמְצָא שֶׁהֶעֱלָה מֹשֶׁה אֶת הַכָּבוֹד מִתִּקֻּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִכַּוָּנַת הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן שֶׁהֵם בְּעַצְמָן יִפְגְּמוּ חַס וְשָׁלוֹם בְּהַכָּבוֹד עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְכוּ' כַּנַּ"ל. כִּי, אַדְרַבָּא, מֹשֶׁה זָכָה לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד וּלְהַגְדִּילוֹ מִתִּקֻּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי שֶׁגִּיֵּר אֶת יִתְרוֹ. וְעַל יְדֵי תִּקֻּף הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד שֶׁזָּכָה מֹשֶׁה לְהַעֲלוֹת מִתִּקֻּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְתַּקֵּן הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִמֵּילָא נִתְבַּטֵּל בְּמִעוּטוֹ פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהָיָה בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, לֵךְ שׁוּב כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְבַקְשִׁים אֶת נַפְשֶׁךָ, שֶׁהוֹדִיעַ לְמֹשֶׁה שֶׁהָאֲנָשִׁים שֶׁהִרְבּוּ מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל וּפָגְמוּ בְּהַכָּבוֹד וְגָרְמוּ אֲרִיכַת הַגָּלוּת כְּבָר מֵתוּ שֶׁנַּעֲשׂוּ עֲנִיִּים וְנִתְבַּטֵּל כֹּחָם כִּי חֲשׁוּבִים כְּמֵתִים, וְאֵין לָהֶם עוֹד כֹּחַ לְהַרְבּוֹת מַחֲלֹקֶת וְלִפְגֹּם בְּכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בְּכָבוֹד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. כִּי כְּבָר זָכָה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מֹשֶׁה לְתַקֵּן וּלְהַגְדִּיל אֶת הַכָּבוֹד מְאֹד מְאֹד עַל יְדֵי שֶׁהִכְנִיס כָּל כֹּחוֹ לְקָרֵב הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר מֵה' יִתְבָּרַךְ לְהַשִּׁיבָם לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְגַיֵּר גֵּרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר מִתִּקֻּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁפְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁהָיָה בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת נִתְבַּטֵּל בְּמִעוּטוֹ עַל יְדֵי גֹּדֶל הַכָּבוֹד שֶׁזָּכָה לְהַעֲלוֹת עַל יְדֵי קִרְבַת הָרְחוֹקִים כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרוּת יִתְרוֹ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל מֹשֶׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הַמַּחֲלֹקֶת וְהַהַכָּאָה שֶׁרָאָה תְּחִלָּה שֶׁאָמַר עָלָיו, אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה אֲרִיכַת הַגָּלוּת. כִּי עַל יְדֵי קִרְבַת הָרְחוֹקִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרוּת יִתְרוֹ, נִתְעַלָּה וְנִתְתַּקֵּן הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְזָכוּ לִגְאֻלָּה אָז כַּנַּ"ל:

וּבִשְׁבִיל זֶה לָקַח מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת בַּת יִתְרוֹ, כִּי כְּבָר מְבֹאָר עַל פִּי הָאֲמוּר לְמַעְלָה שֶׁאִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא בְּחִינַת הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַוָּה אֵם כָּל חָי כַּנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ אִשָּׁה זוֹנָה בַּת עַכּוּ"ם הִיא בְּחִינַת הַכָּבוֹד דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל זָכָה לְגַיֵּר אֶת יִתְרוֹ וּבִתּוֹ עַד שֶׁזָּכָה לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה, בְּחִינַת בַּת יִתְרוֹ מִתּוֹךְ תִּקֻּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא וּלְקָחָהּ אֵלָיו, כִּי הֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד מִתִּקֻּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה

שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל. וּבָזֶה תִּקֵּן אֶת פְּגַם הַהַכָּאוֹת וְהַחֲבָלוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁנִּמְשַׁךְ מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ הַהַכָּאָה וְהָרְצִיחָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבָּעוֹלָם. שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַכָּאוֹת וְהָרְצִיחוֹת וְהַמִּלְחָמוֹת שֶׁהוּא מַה שֶּׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל אָחִיו, כִּי מְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל שֶׁצִּפּוֹרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה הָיְתָה גִּלְגּוּל הַתְּאוֹמָה יְתֵרָה שֶׁל הֶבֶל שֶׁהָרְגוּ קַיִן בִּשְׁבִיל זֶה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְגַם אִיתָא שָׁם שֶׁהַמַּצְרִי שֶׁהָרַג מֹשֶׁה עַל דְּבַר הַהַכָּאָה הָיָה מִגִּלְגּוּלֵי קַיִן, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁלִּקַּח מֹשֶׁה צִפּוֹרָה בַּת יִתְרוֹ וְהֶעֱלָה אֶת הַכָּבוֹד מִתִּקּוּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא. וְעַל יְדֵי זֶה תִּקֵּן אֶת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָרְצִיחוֹת וְהַהַכָּאוֹת כַּנַּ"ל, עַל כֵּן בָּזֶה תִּקֵּן פְּגַם מַחֲלֶקֶת קַיִן וְהֶבֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַכָּבוֹד וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת הַנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיוּ הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁרָאָה שֶׁל הַמִּצְרִי וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁגִּיֵּר אֶת יִתְרוֹ וְהֶעֱלָה הַכָּבוֹד מִתִּקּוּף הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד שֶׁהָיָה יָכֹל לְקַח אֶת בִּתּוֹ לְהַחֲזִיר הַכָּבוֹד אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכָּבוֹד וְכַנַּ"ל:

וְעַיֵּן בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל מַה שֶּׁאִיתָא בְּכָל זֶה עַל פִּי דִּרְכּוֹ הַנִּסְתָּר וְתָבִין אֵיךְ עָזָרנוּ ה' יִתְבָּרַךְ לְמְצֹא כָּל זֶה עַל פִּי דְּרָכֵינוּ בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהֵם רַק לְעָבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה וְתִרְאֶה נִפְלָאוֹת:

אות טז

וּבִשְׁבִיל זֶה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת מְרַגְּלִים לְפָרָשַׁת וַתְּדַבֵּר אַהֲרֹן וּמִרְיָם בְּמֹשֶׁה. כִּי הֵם דִּבְּרוּ עַל אוֹדוֹת הָאִשָּׁה הַכּוּשִׁית אֲשֶׁר לָקַח שֶׁהִיא בַּת יִתְרוֹ כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, מֹשֶׁה פָּגַם בְּהַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה וּבָזֶה פָּגְמוּ בִּכְבוֹד מֹשֶׁה, שֶׁהוּא כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כְּבוֹד ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וּמַדּוּעַ לֹא יְרֵאתֶם לְדַבֵּר בְּעַבְדִּי בְּמֹשֶׁה. כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, עֶבֶד מֶלֶךְ מֶלֶךְ. וְעַל כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת מְרַגְּלִים לָזֶה, כִּי הָרְשָׁעִים הַלָּלוּ רָאוּ וְלֹא לָקְחוּ מוּסָר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם, כִּי הֵם גַּם הֵם פָּגְמוּ בִּכְבוֹד דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי שֶׁהוֹצִיאוּ דִּבָּה עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל:

אות יז

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת שְׁמִירַת נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מִצְוַת מַעֲקֶה שֶׁמִּצְוָה זֹאת שֶׁל שְׁמִירַת נֶפֶשׁ נֶאֱמְרָה אֵצֶל בִּנְיַן בַּיִת דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנּוֹפֵל מִמֶּנּוּ, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִכָּאן שָׁאסוּר לְהַשְׁהוֹת סֻלָּם רָעוּעַ וְכוּ' בְּבֵיתוֹ. כִּי בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם זֶהוּ כְּבוֹדוֹ כִּי עִקַּר כְּבוֹדוֹ שֶׁל כָּל אָדָם הוּא בְּבֵיתוֹ וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בִּמְקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. שֶׁעִקַּר

תִּפְאַרְתּוֹ וּכְבוֹדוֹ שֶׁל אָדָם הוּא בְּבֵיתוֹ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מה) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה, כִּי שָׁם בְּחִינַת מֻמְשַׁלְתּוֹ וּכְבוֹדוֹ, כִּי כָּל אִישׁ שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ (אֶסְתֵּר א). וְצָרִיךְ לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַכָּבוֹד אֶל הַבַּיִת בְּקֶדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבָּיִת, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְקַדֵּשׁ אֶת בֵּיתוֹ בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה כְּבוֹד ה' שׁוֹכֵן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וַאֲזַי בֵּיתוֹ בִּבְחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ מְעַט, כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן סז) שֶׁקְּדֻשַּׁת בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד בְּחִינַת וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַבַּיִת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רסו) שֶׁסֵּכָּה מְסֻגָּל לְבִנְיַן הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, כִּי סֵכָּה הוּא בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד, בְּחִינַת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַבַּיִת. וְעַל כֵּן הוּא סֻכָּנָה גְּדוֹלָה לִבְנוֹת בַּיִת, כִּי עִקַּר הַבִּנְיָן הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ הַכָּבוֹד, כִּי בֵּיתוֹ הוּא כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל וּכְשֶׁהַכָּבוֹד נִמְשָׁךְ לְהָאָדָם אָז הוּא בְּסֻכָּנָה גְּדוֹלָה כִּי הוּא נִשְׁקָל בְּמֹאזְנַיִם אָז בִּבְחִינַת מָאזְנֵי צֶדֶק כַּנַּ"ל. כִּי לִפְעָמִים יָכוֹל הַכָּבוֹד לֶאֱסֹף אֵיזֶה נֶפֶשׁ חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֵין זוֹכִין לִזְהֵר לִקְבֹּלוֹ כָּרָאוּי וְעַל כֵּן כָּל הַבּוֹנֶה מִתְמַסְכֵּן וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמְּסַכְּנוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק, וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה. וְעַל כֵּן סֵכָּה הִיא סְגֻלָּה לְבִנְיַן הַבַּיִת, כִּי סֵכָּה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת עֲנָנֵי כָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִסַּכָּנַת נֶפֶשׁ, כִּי, אַדְרַבָּא, כְּשֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַכָּבוֹד לְהַמְשִׁיכוֹ לְתוֹךְ הַבַּיִת בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי יָכוֹל לִזְכּוֹת שֶׁיָּבוֹא אֵלָיו נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת עַל יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים קכח) אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא ה' וְכוּ' אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ, 'בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ' דַּיְקָא, כִּי הַיְרֵא ה' זוֹכֶה עַל יְדֵי הַבַּיִת דַּיְקָא לְבָנִים כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנוֹ, כִּי הַבָּנִים הֵם בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁזּוֹכִים לְהַרְוִיחַ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת שֶׁבָּא אֵלָיו לְטוֹבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהַזְּהִירָה תּוֹרָה לְהָאָדָם, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל, אָז אַתָּה צָרִיךְ לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר בְּיוֹתֵר לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁלֹּא תֹּאבַד וְתִסְתַּלֵּק חַס וְשָׁלוֹם אֵיזֶה נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁמַּמְשִׁיךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּיִת שְׁבּוֹנֶה. וְזֶהוּ, וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ, 'בְּבֵיתֶךָ' דַּיְקָא, כִּי הַבַּיִת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד, שָׁם צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא תִסְתַּלֵּק חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן הַבַּיִת כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַיְּם מִצְוָה זֹאת שֶׁל עֲשִׂיַּת מַעֲקֶה וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן אֶת בֵּיתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד וְאָז יָכוֹל לִזְכּוֹת שֶׁאַדְרַבָּא יַרְוִיחַ נְפָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁבָּא אֵלָיו לְטוֹבָה כַּנַּ"ל, אָמֵן וְאָמֵן:

אות יח

וְעַל כֵּן כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם נִצְטַוּוּ תֵּכֶף עַל קְדֻשַּׁת בְּכוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קַדֶּשׁ לִי כָל בְּכוֹר וְכוּ'. כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה בְּחִינַת לֵדָה, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ בְּחִינַת הַוֶּלֶד הַנְּפָשׁוֹת הַמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁכְּשֶׁזּוֹכִין שֶׁיְּבוֹא הַכְּבוֹד לְטוֹבָה שֶׁאָז צְרִיכִין לְהוֹלִיד וּלְגַדֵּל הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי שְׁתֵּי הַיָּדַיִם יַד הַחֲזָקָה וְיַד הַגְּדוֹלָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז עָלָה הַכְּבוֹד מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְחָזַר הַכְּבוֹד אֲלֵיהֶם לְטוֹבָה וְזָכוּ שֶׁנִּתְרַבּוּ נַפְשׁוֹתָם מְאֹד וְעַל כֵּן גַּם בְּמִצְרַיִם בְּעֵת הַגְּלוּת הָיָה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה עַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַבּוּ נַפְשׁוֹתָם מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל יְדֵי יוֹסֵף שֶׁנִּקְרָא בֵּן פֹּרָת שֶׁעִקַּר הַמְשָׁכַת הַנְּפָשׁוֹת עַל יָדוֹ עַל יְדֵי שֶׁזָּכָה לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה עִקַּר הַגְּאֻלָּה וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹר, כִּי הַבְּכוֹר הוּא הַוֶּלֶד רֵאשׁוֹנָה שֶׁהוּא נֶפֶשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁנּוֹלָד מִבְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא אֵם כָּל חָי וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְקַדְּשׁוֹ וְלִתְּנוֹ לַכֹּהֵן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה הוּא אֵצֶל הַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁבִּזְכוּתוֹ הָיוּ הָעַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהִיא בְּחִינַת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְכַבֵּד אֶת הַכֹּהֵן מְאֹד לִתֵּן לוֹ כָּל הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְקִדַּשְׁתּוֹ. לְפִתְחַ רֵאשׁוֹן וּלְבָרֵךְ רֵאשׁוֹן וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לְהַכֹּהֵן הַבְּכוֹר שֶׁהוּא הוֶלֶד נֶפֶשׁ רֵאשׁוֹנָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת הַכָּבוֹד מִשָּׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר חִיּוּת נֶפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה הוּא מִבְּחִינַת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכֹּהֵן כַּנַּ"ל וְעִקַּר הוּא הַבְּכוֹר, כִּי אִיתָא שֶׁכָּל נֶפֶשׁ יֵשׁ לוֹ לְבוּשׁ וְהַבְּכוֹר נוֹטֵל עִקַּר הַלְּבוּשׁ מֵאִמּוֹ וְכָל הַנְּפָשׁוֹת הַנּוֹלָדִים אַחֲרָיו כֻּלָּם טְפֵלִים לִלְבוּשׁוֹ, עַיֵּן שָׁם בַּכְּתָבִים. וְהַלְּבוּשׁ הוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁנִּקְרָא לְבוּשׁ, כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵי מְכַבְּדוּתָא וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן מֻחֲמַת שֶׁעִקַּר הַלְּבוּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד, הוּא אֵצֶל הַבְּכוֹר וּשְׁאָר הַנְּפָשׁוֹת מְקַבְּלִים עַל יָדוֹ, עַל כֵּן צְרִיכִין לְקַדְּשׁוֹ לִתְּנוֹ אֶל הַכֹּהֵן שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֵלָיו קְדֻשַּׁת הַכָּבוֹד מִשָּׁרְשׁוֹ כְּדֵי לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר פִּדְיוֹן הַבְּכוֹר תָּלוּי בְּפֶטֶר רֶחֶם אִמּוֹ, כִּי הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת אֵם כָּל חָי שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִפְדּוֹת אֶת הַבְּכוֹר מֵהַכֹּהֵן כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת לְבוּשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁקִּבֵּל מֵאִמּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן לְהַכֹּהֵן מָמוֹן חֲמִשָּׁה סְלָעִים, זֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן עֶלְיַת הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נוֹתְנִין לוֹ חֲמִשָּׁה סְלָעִים דֵּיקָא כְּנֶגֶד הַה' שֶׁל צְדָקָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת ה' חֲסָדִים וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן נִסְמְכָה פָּרָשַׁת קְדֻשַּׁת בְּכוֹר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בְּכוֹר כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַל יְדֵי מַכַּת בְּכוֹרוֹת שֶׁהִכָּה ה' יִתְבָּרַךְ אֶת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וְהִצִּיל בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, זֶה בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהִכְנִיעַ

וּבְטֵל כָּבוֹד דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וְהֶעֱלָה אֶת כָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ אָז וְכַנַּ"ל, כִּי הַבְּכוֹר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ וְכַנַּ"ל:

וְעַל כֵּן עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת יָד חֲזָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בְיָד חֲזָקָה יְשַׁלְּחֵם וּבְיָד חֲזָקָה יְגָרְשֵׁם מֵאַרְצוֹ. וְכֵן בְּכַמָּה פְּסוּקִים. כִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם הִוא בְּחִינַת הוֹלָדָה כַּנַּ"ל וְהַהוֹלָדָה הִוא עַל יְדֵי בְּחִינַת יָד חֲזָקָה כַּנַּ"ל. וּבִקְרִיעַת יַם סוּף נֶאֱמַר, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה, כִּי אַחַר שֶׁיָּצְאוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם שֶׁהָיוּ שָׁם בְּגָלוּת בִּבְחִינַת עִבּוּר וְיִצִיאָתָם מִשָּׁם הוּא בְּחִינַת הוֹלָדַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, וְאַחַר כָּךְ מַה שֶּׁהָיָה לָהֶם צַעַר וְיִסּוּרִין עַל הַיָּם זֶה בְּחִינַת צַעַר גִּדּוּל בָּנִים רַחֲמָנָא לִצְלַן, בְּחִינַת צַעַר גִּדּוּל הַנֶּפֶשׁ הַנַּ"ל כְּמוֹ הַתִּינוֹק כְּשֶׁנּוֹלָד וְאַחַר כָּךְ יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה יִסּוּרִים שֶׁזֶּה נִקְרָא צַעַר הַגִּדּוּל. וְעַל כֵּן נִצְּלוּ מִצַּעַר הַגִּדּוּל עַל יְדֵי יָד הַגְּדוֹלָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁאָז נִצְּלוּ מִצַּעַר שֶׁאַחַר הַהוֹלָדָה שֶׁהוּא בְּחִינַת גִּדּוּל הַנֶּפֶשׁ שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה יָד הַגְּדוֹלָה בְּחִינַת אַבְרָהָם, וְעַל כֵּן בִּקְרִיעַת יַם סוּף נִתְגַּלָּה בְּחִינַת יָד הַגְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְכוּ', כִּי קְרִיעַת יַם סוּף הָיָה בִּזְכוּת אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

אות יט

וְאַגַּב שֶׁזָּכִיתִי לַעֲסֹק בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת הַנַּ"ל הֵאִיר ה' עֵינַי לְפָרֵשׁ סִיּוּם הַפְּסוּק 'וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים' שֶׁנֶּאֱמְרָה זֹאת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת עַל זֶה הַפְּסוּק, אֲבָל לֹא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ בֵּאוּר הַפָּסוּק בְּעַצְמוֹ עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת רַק אַחַר כָּךְ שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ קְצָת בֵּאוּר רַק עַל הַתְחָלַת הַפָּסוּק וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ וְגִדּוּל הַנֶּפֶשׁ, כַּמְבֹאָר שָׁם, מִקְרָא קֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת שֶׁהַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְנִקְדַּשׁ בִּכְבוֹדִי קוֹרֵא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בַּסֵּפֶר. וְנִרְאֶה לִי לְבָאֵר שְׁאָר הַפָּסוּק, וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים הוּא בְּחִינַת גִּדּוּל הַנֶּפֶשׁ וְהוֹלֶדֶת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, וּבְהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה', זֶהוּ בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ד) בְּעִנְיַן מִנְחָה זֶה הַפְּסוּק עַל צְדָקָה בִּבְחִינַת מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה. מִקְרָא קֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד בְּחִינַת צֶדֶק יִקְרָאֲהוּ לְרָגְלוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁהַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל קוֹרֵא אֶת הָרַגְלַיִן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִנְחָה חֲדָשָׁה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁמְּתַקְּנִין הַכָּבוֹד עַל יְדֵי הַצְּדָקָה עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה עַל יְדֵי הַכָּבוֹד וְזֹאת הַנֶּפֶשׁ צְרִיכִין לְהוֹלִיד וּלְגַדֵּל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים כַּנַּ"ל. כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּתְבַּטֵּל זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁבָּא עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא פֶּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַוּוּ הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּחִינַת בְּזֵעַת

אַפֵּךְ תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. כִּי מֵחֲמַת שֶׁנִּפְגַּם הַכָּבוֹד עַל יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁהִוא חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַל יְדֵי זֶה נָפַל הַכָּבוֹד שֶׁמִּשָּׁם הַפְּרָנָסָה וְהָאֲכִילָה בְּחִינַת שֻׁלְחָן מְלָכִים נָפַל אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהִוא בְּחִינַת נְפִילַת הַכָּבוֹד אֶל הָעַזִּי פָּנִים כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צְרִיכִין יְגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת עַד שֶׁמְּבָרְרִין הַפְּרָנָסָה מִזֶּהֱמַת הַנָּחָשׁ מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וְהַכֹּל מֻחֲמַת שֶׁנִּפַּל הַכָּבוֹד וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל לֶעָתִיד כְּשֶׁיִּתְתַּקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְיַעֲלֶה הַכָּבוֹד מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא אָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת, כִּי יִהְיֶה יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וְכוּ'.

וְזֶהוּ:כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ, זֶה בְּחִינַת עֲלִיַּת הַכָּבוֹד מִבֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל כָּל הַל"ט מְלָאכוֹת שֶׁבָּאוּ מִפְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כְּבוֹד שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שֶׁצְּרִיכִים לְכַבְּדָם מְאֹד וְעִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב הוּא לְכַבְּדָם בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁזֶּה נִקְרָא כְּבוֹד שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל שַׁמַּאי שֶׁהָיָה אוֹכֵל כָּל יָמָיו לִכְבוֹד שַׁבָּת וְכוּ', מָצָא אַחֶרֶת נָאָה הֵימֶנָּה אוֹמַר:

זוֹ לִכְבוֹד שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב הִוא קֹדֶשׁ, כִּי אָז הוּא בְּטוּל הַל"ט מְלָאכוֹת וְאָז הָאֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁזּוֹכִין לִנְשִׂיאוּת פָּנִים עַל יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הָאֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת נְשִׂיאַת פָּנִים וְעַל כֵּן נִקְרָא אֲכִילַת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב בְּשֵׂם כָּבוֹד, כִּי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה הִוא בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַכָּבוֹד וְכַנַּ"ל:

אות כ

וְעַל כֵּן הוֹלְכִין בְּיוֹתֵר עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְהַעֲלוֹת וּלְגַדֵּל אֶת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכָל הַתְּפִלּוֹת, וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד ה' וְכוּ' וְתִמְלֹךְ אַתָּה ה' וְכוּ' מְלֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד שֶׁמַּזְכִּירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּמָּה פְּעָמִים. נִמְצָא שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל עֻבְדָתֵנוּ לְהַעֲלוֹת וּלְגַדֵּל אֶת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הַחֲטָאִים שֶׁהֵם פְּגַם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל נִמְשָׁךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְכוּ'. כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עִקַּר הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לֵילֵךְ עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם עִקַּר הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל. וְאָז עִקַּר זְמַן הַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל מִתְקַבְּצִין אָז בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת לְגַדֵּל לְכַבֵּד וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְקַבְּצִין יוֹתֵר אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים בְּיַחַד נִתְכַּבֵּד וְנִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי בְּרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ שֶׁעִקַּר כְּבוֹד וְהַדְרַת מֶלֶךְ בְּיוֹתֵר הוּא בְּרֹב עַם. וְעַל כֵּן אָז בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מְסֻגָּל יוֹתֵר לְהִתְקַבֵּץ יַחַד עַל קִבְרֵי

הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי אָז עִקַּר הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד שֶׁמִּתְגַּדֵּל בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי רֹב עַם. וְכָל מַה שֶׁמִּתְגַּדֵּל הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר נִתְקַן נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר פְּגַם נַפְשׁוֹ הוּא עַל יְדֵי שֶׁרְחָקָה מִכְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי פְּגַם עֲוֹנוֹתָיו שֶׁהֵם פְּגַם הַכָּבוֹד וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁנִּתְעַלֶּה וְנִתְגַּדֵּל הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ בִּזְמַן הַקִּבּוּץ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז עַל יְדֵי הַגְדָּלַת הַכָּבוֹד תּוּכַל גַּם נַפְשׁוֹ הָרְחוֹקָה לְכְלֹל בְּתוֹךְ הַכָּבוֹד הַגָּדוֹל שֶׁנִּתְגַּדֵּל עַכְשָׁו בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַ"ל וְיִזְכֶּה לָשׁוּב אֶל ה' שֶׁיִּזְכֶּה גַּם הוּא לְכָלֵל בְּהַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּזְכֶּה לְגַדֵּל וּלְכַבֵּד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מֵעַתָּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אָמֵן:

אות כא

וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן יד) שֶׁלְּהַחֲזִיר בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה הוּא תִּקּוּן קְרִי, עַיֵּן שָׁם. כִּי בְּוַדַּאי הוּא תִּקּוּן לִפְגַם הַבְּרִית כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר עַל לֵב בְּנֵי אָדָם לְהַחֲזִירָם לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיר הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה הוּא עִקַּר הַגְדָּלַת וְהַעֲלָאַת הַכָּבוֹד כִּי כְּדֵיִן אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלָּא וְתַתָּא כַּנַ"ל עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית וְכַנַ"ל:

חובל בחברו ד:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נִזְקֵי מָמוֹן הֲלָכָה ד:

אות א

וְזֶה בְּחִינַת גֹּדֶל הָאִסּוּר הֶחָמוּר לְהַכּוֹת אֶת חֲבֵרוֹ וַאֲפִלּוּ בַּהֲרָמַת יָד נִקְרָא רָשָׁע וְאִם חָבַל בּוֹ חַיָּב בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים, כִּי הַמַּכֶּה אֶת חֲבֵרוֹ פּוֹגֵם בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי נָפַל אֶל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עַז פָּנִים לַגֵּיהִנֹּם מֵאַחַר שֶׁהֵעֵז פָּנִים כָּל כָּךְ נֶגֶד חֲבֵרוֹ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִכָּהוּ:

וְעַל כֵּן הָאִסּוּר חָמוּר מְאֹד וְנִקְרָא רָשָׁע, כִּי הוּא כְּעוֹבֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ הָרָשָׁע בֶּאֱמֶת, כִּי מֵאַחַר שֶׁפָּגַם בָּעַזּוּת כָּל כָּךְ עַל כֵּן בְּוַדַּאי פָּגַם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁעִקָּרָהּ תְּלוּיָה בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וּלְהֵפֶךְ עַזֵּי פָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא אֵין לָהֶם חֵלֶק בַּתּוֹרָה, כִּי הֵם בְּחִינַת הִתְתַּקְע"ד (תְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה) דּוֹרוֹת אֲשֶׁר קָמְטוּ בְּלֹא עֵת (חֲגִיגָה יד) וְכוּ', כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲפִלּוּ בַּהֲרָמַת יָד נִקְרָא רָשָׁע 'בַּהֲרָמַת יָד' דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בָּעַזּוּת פּוֹגֵם בָּאֱמוּנָה, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַשְׁבָּעָה רוֹעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר. וֶאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדִים, כַּמְבֹאָר שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב, וְאָז הוּא בְּחִינַת יְדֵיכֶם דָּמִים מָלְאוּ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַמַּכֶּה חֲבֵרוֹ שֶׁפָּגַם בָּעַזּוּת כַּנַ"ל שֶׁעִקַּר הַפְּגַם בְּהַיָּדִים בִּבְחִינַת

'בַּהֲרָמַת יָד נִקְרָא רָשָׁע', כִּי פּוֹגֵם עַל יְדֵי הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּהַיְדִים הַנַּ"ל וְאָז הוּא בְּחִינַת יְדֵיכֶם דָּמִים מָלְאוּ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַכָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁפִיכַת דָּמִים, כִּי עִקַּר חִיּוּב הַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים הוּא בְּהַכָּאָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חַבָּלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּצְרַר אוֹ יָצָא דָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְדֵיכֶם דָּמִים מָלְאוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן חַיָּב בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים, כִּי פָּגַם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁהִיא חֲמִשָּׁה חֻמָּשִׁים שֶׁפָּגַם בְּכֻלָּם עַל יְדֵי הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא פָּגַם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁהִיא תְּלוּיָה בְּעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל:

אות ב

וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה מוּכָן לִתֵּן הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן בְּתְחִלַּת גְּדוּלוֹ כְּשֶׁיָּצָא לְהִסְתַּכֵּל בְּיִשְׂרָאֵל נָתַן לֵב עַל זֶה בְּיוֹתֵר וּכְשֶׁהִסְתַּכֵּל וְרָאָה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים חָרָה לוֹ מְאֹד וְאָמַר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ, כִּי יָדַע שֶׁבָּזֶה תְּלוּי קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם קְטָטוֹת וּמְרִיבוֹת וְהַכָּאוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם פְּגָם בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִשִּׁיבוּ לוֹ עַזּוּת אָמַר, אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁנּוֹדַע לוֹ מִפָּנֵי מָה הֵם מִתְעַכְּבִים כָּל כָּךְ בַּגְּלוּת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבֵּר מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁעִקַּר מֶמְשַׁלְתָּם עַל יְדֵי עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא וְעַל כֵּן הֵם מִתְעַכְּבִים בַּגָּלוּת תַּחַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה מִמַּלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְקִיּוּמָהּ תְּלוּיָה בִּבְחִינַת עַזּוּת, דְּהַיְנוּ לְהַגְבִּיר עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לִהְיוֹת עַז כַּנָּמֵר בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְלַעֲמֹד כְּנֶגֶד עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם כָּל הַמּוֹנְעִים מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל עַזּוּתָם הָרַע דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכַנַּ"ל:

אות ג

וְיֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁחַיָּב הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ, שֶׁהֵם:
נֶזֶק וְצַעַר וְרִפּוּי וְשֶׁבֶת וּבוּשֶׁת. וּבְיוֹתֵר הֶחְמִירוּ עַל הַבּוּשֶׁת שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן לוֹ אֵין נִמְחָל לוֹ עַד שֶׁיְּפַיְּסֶנּוּ, כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה, כִּי זֶה הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ וּפוֹגֵם בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא פּוֹגֵם בְּכָל בְּחִינוֹת הַתִּקּוּנִים הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם כְּלוּלִים בַּחֲמִשָּׁה תִּקּוּנִים, כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת חוֹתָם הָרַגְלַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם וְחוֹתָם הַיָּדַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וְלָבוֹא לָהֶם הוּא עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים, וּלְהִתְקָרֵב לְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וּלְבַטֵּל עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים, וְלִזְכּוֹת לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה. וְהֵם חָמֵשׁ בְּחִינוֹת, דְּהַיְנוּ שָׁלוֹם שֶׁהוּא חוֹתָם הָרַגְלַיִן שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן רִאשׁוֹן. וֶאֱמוּנָה חוֹתָם הַיָּדַיִן, בְּחִינַת תִּקּוּן שֵׁנִי. וְהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים תִּקּוּן שְׁלִישִׁי. וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה תִּקּוּן רְבִיעִי. וְשִׂמְחָה תִּקּוּן חֲמִשִּׁי. וּבְכָל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים פּוֹגֵם הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן חַיָּב בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים, כִּי כְּנֶגֶד מַה שֶׁפָּגַם בְּעַזּוּת

חַיָּב לִתֵּן בּשֶׁת מַה שֶּׁבַּיִּשׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר פְּגַם הָעַזּוּת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַבּשֶׁת. וְעַל יְדֵי הַהַכָּאָה פָּגַם בַּשִּׁמְחָה, כִּי הַכָּאוֹת וּמְרִיבוֹת הֵם הֵפֶךְ הַשִּׂמְחָה וְעַל כֵּן חַיָּב לִתֵּן צַעַר כִּי צַעַר, הוּא הֵפֶךְ הַשִּׂמְחָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, לְמִי אוֹי לְמִי אֲבוֹי לְמִי מְדְיָנִים לְמִי שִׂיחַ לְמִי פְּצָעִים חִנָּם וְכוּ'. כִּי מְדְיָנִים וּפְצָעִים וְהַכָּאוֹת הֵם בְּחִינַת צַעַר, בְּחִינַת אוֹי וַאֲבוֹי שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ הַשִּׂמְחָה. וּכְנֶגֶד מַה שֶּׁפָּגַם עַל יְדֵי הָעַזּוּת בְּכִבּוּד הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת חַיָּב לִתֵּן רִפּוּי, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא הַמַּנְהִיג וְרוֹעֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּשְׁגִּיחַ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקַּר הַנְהָגָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמֹשֶׁה, וְשָׁפַטְתִּי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁהִכָּה אֶת חֲבֵרוֹ וְרָחוֹק מִשָּׁלוֹם עַל כֵּן פּוֹגֵם בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק. גַּם הַצַּדִּיק הוּא שׂוֹרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְכָלוּל מִכֻּלָּם, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת עֲנָפִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וּכְשֶׁפּוֹגֵם וּמַכֶּה אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ הִכָּה אֶת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת חֵלֶק וְאֵיבָר מֵהַצַּדִּיק. וּכְנֶגֶד פְּגָם זֶה שֶׁפָּגַם בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק הוּא חַיָּב לִתֵּן רִפּוּי, כִּי הַצַּדִּיק הוּא הָרוֹפֵא לִנְשִׁבְּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בִּישַׁעְיָה סא) לַחֲבֹשׁ לִנְשִׁבְּרֵי לֵב וְכוּ'. וּלְהֵפֶךְ בִּנְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר כְּתִיב, וַיִּרְפְּאוּ אֶת שֶׁבֶר עַמִּי עַל נְקֵלָה לֵאמֹר שָׁלוֹם וְכוּ'. וּכְתִיב:

וְאֶת הַחוֹלָה לֹא רִפֵּאתֶם. וּבְצַדִּיקֵי אֱמֶת כְּתִיב, וְצִיר אֱמוּנִים מַרְפֵּא וְעַל כֵּן כְּנֶגֶד הַפְּגָם שֶׁפָּגַם עַל יְדֵי הַהַכָּאָה בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק הוּא חַיָּב לִתֵּן רִפּוּי. וְשֶׁבֶת הוּא בִּטּוּל מַעֲשֶׂה יְדֵיו זֶהוּ כְּנֶגֶד פְּגָם שֶׁפָּגַם בְּחוֹתָם הַיָּדַיִם כַּנַּ"ל. וְנֵזֶק הוּא שֶׁמְּשַׁלֵּם בְּעֵד הַחֶסְרוֹן אֵיבָר וְהַמּוּם שֶׁעָשָׂה בּוֹ, זֶהוּ כְּנֶגֶד פְּגָם הָרַגְלַיִן שֶׁהוּא פְּגָם הַשָּׁלוֹם, כִּי שָׁלוֹם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת וּמוּם וְחִסָּרוֹן הוּא הֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם עַל כֵּן כְּנֶגֶד פְּגָם הַשָּׁלוֹם צָרִיךְ לְשַׁלֵּם נֵזֶק שֶׁהוּא עַל שֶׁחִסְּרוֹ אֵיבָר, שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַשָּׁלוֹם:

הֲלָכָה ה עַל פִּי הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ אֱמוּנָה' בְּהִלְכוֹת נְזִיקִין הֲלָכָה ה:

מעקה ושמירת הנפש א:

מִצְוַת מַעֲקֶה, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ:

כִּי צָרִיךְ לִבְנוֹת הַבַּיִת בְּחָכְמָה בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וְכוּ' וַאֲזַי הַבַּיִת בִּבְחִינַת סֵכָּה, כִּי סֵכָּה הִיא בְּחִינַת בֵּינָה מֹחִין שֶׁעִקַּר תִּקּוּן בִּנְיַן הַבַּיִת עַל יְדֵי בְּחִינַת סֵכָּה מֹחִין כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב כָּל זֹאת רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה סִימָן רסו: וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מַעֲקֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירָה לְהַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל שֶׁלֹּא יִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם, כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַמֹּחַ מְאֹד לִבְלִי לְהַנִּיחַ הַשֵּׂכֶל וְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ לָצֵאת וּלְהִתְפַּשֵּׁט חוּץ

לְגִבּוּל הַקְּדֻשָּׁה לַחֲשֹׁב מַחְשְׁבוֹת חוּץ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲקֶה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה וּמְחִצָּה לְגַג הַבַּיִת שֶׁהִיא בְּחִינַת רֵאשִׁית הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא עֶלְיוֹן וּלְמַעְלָה מִן הַכֹּל וְצָרִיךְ לְשָׁמְרוֹ מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת לוֹ מַעֲקֶה וּמְחִצָּה וּגְבוּל כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַנִּיחוֹ לָצֵאת לַחוּץ לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת וְאֹמַר לַיָּם עַד פֹּה תָּבוֹא וּפֹא יָשִׁית בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ. כִּי הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת יָם הַחָכְמָה דַּרְכּוֹ לְהִתְרוֹמֵם וּלְהִתְנַשֵּׂא תָּמִיד לַחְפֹּץ לָצֵאת לַחוּץ עַל עַל יְדֵי הַגַּלִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וְרוֹצִין לַעֲלוֹת וְלָצֵאת לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם. וְהַ' יִתְבָּרֵךְ גָּזַר עַל הַשֵּׂכֶל עַד פֹּה תָּבוֹא וּפֹא יָשִׁית וְכוּ' שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְנִיעַ הַמַּחֲשָׁבָה לְבַל לְהַנִּיחָהּ לָצֵאת חוּץ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה וְלִשְׁבֹּר הַגַּלִּים שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁמִּתְרוֹמְמִין לָצֵאת לַחוּץ לְהַכְנִיעָם וּלְשַׁבְּרָם שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת אֶשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם וְכוּ' כַּנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲקֶה לְגַג הַבַּיִת בְּחִינַת מְחִצָּה וּגְבוּל לְגַג הַשֵּׂכֶל, דְּהַיְנוּ רֵאשִׁית הַשֵּׂכֶל, כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בְּרֵאשִׁית וּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁצָּרִיךְ לְשָׁמְרָהּ מְאֹד לְבִלְתִּי לְהַנִּיחָהּ לָצֵאת לַחוּץ, כִּי אָז בְּקַל יְכוֹלִים לְהַכְנִיעָהּ וּלְשָׁמְרָהּ לְבִלְתִּי לָצֵאת לַחוּץ. אֲבָל תֵּכֶף שֶׁמַּנִּיחִין תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה לָצֵאת לַחוּץ, עַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת חֲלִי נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַאי מָאן דְּאָזִיל לְמִינְסָב (סִימָן כט), עַיֵּן שָׁם בִּבְחִינַת חֲלִי נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְפִילַת הַמֹּחִין עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַדְּמִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וּמַתְּיזִין לְתוֹךְ הַמֹּחַ וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל וְכוּ' וְלֹא תָשִׂים דָּמִים דַּיְקָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאֵין נִזְהָרִין בְּמִצְוֹת מַעֲקֶה לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה לְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ כַּנַ"ל, עַל יְדֵי זֶה הוּא מֵשִׂים דָּמִים בְּבֵיתוֹ מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּכְנָסִין הַדָּמִים לְשָׁם שֶׁמַּתְּיזִין לְתוֹךְ הַמֹּחַ כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל כַּנַ"ל. וְזֶהוּ, כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל כַּנַ"ל, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בְּהַמֹּחַ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין הַדָּמִים וּמַתְּיזִין בַּמֹּחַ וּמַפִּילִין אוֹתוֹ, זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי פְּגַם הַמֹּחַ בְּעַצְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאֵין שׁוֹמְרִים הַמֹּחַ וּמַנִּיחִים אוֹתוֹ לָצֵאת לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ בְּהַדָּמִים עַד שֶׁמִּתְגַּבְּרִין חַס וְשָׁלוֹם, וְנִכְנָסִין לְתוֹךְ הַמֹּחַ וּמַפִּילִין אוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמּוּבָן שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, רָאוּי זֶה לִפֹּל. וְעַל כֵּן הַכָּתוּב קוֹרְאוֹ נוֹפֵל, כִּי בְּוַדַּאי כְּבָר הִתְחִיל לִפֹּל עַל עַל יְדֵי שֶׁיָּצָא לְחוּץ מִן גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ בְּהַדָּמִים עַד שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וּמַפִּילִין אֶת הַנּוֹפֵל לְגַמְרֵי וְזֶהוּ בְּחִינַת וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל כַּנַ"ל. וּבִשְׁבִיל זֶה צִוָּתָה תּוֹרָה בְּחִינַת מִצְוַת מַעֲקֶה כְּדֵי לִשְׁמֹר הַמֹּחַ מִלָּצֵאת מִחוּץ לִגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא יָבוֹא לִידֵי נְפִילָה חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַ"ל וְעַל כֵּן נִרְמְזָה שְׁמִירַת הַמֹּחַ בְּבִנְיַן הַבַּיִת, כִּי בִּנְיַן הַבַּיִת הוּא עַל יְדֵי חָכְמָה כַּנַ"ל נִמְצָא שְׁמִירַת הַחָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ הוּא שְׁמִירַת וְתִקּוּן הַבַּיִת שֶׁבָּנָה, כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבַּיִת תָּלוּי בָּזֶה כַּנַ"ל וְעַל

יְדֵי שְׁמִירָה זוֹ מִנְּפִילַת הַמּוֹחַ כַּנַּ"ל אֲזַי הַמּוֹחַ בִּשְׁלֵמוּת וַאֲזַי הַבַּיִת בְּתִקּוּנוֹ בִּבְחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל, כִּי הַנְּפִילָה חַס וְשָׁלוֹם, הִוא פְּגַם הַסֻּכָּה בִּבְחִינַת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֻלְיוֹ נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּחִינַת מַעֲקֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבַּיִת בִּבְחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל:

מעקה ושמירת הנפש ב:

עִנְיַן מִצְוַת מַעֲקֶה וּשְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל לְהַצִּילוֹ מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכּוֹת סִימָן רסו וְכוּ' עַיֵּן שָׁם:

וְהַכְּלָל שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה יְכוֹלִין לִבְנוֹת בַּיִת, כִּי סֻכָּה הִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל וְחָכְמָה, בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בָּנִין, בְּחִינַת אִם לַבִּינָה תִּקְרָא וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מַעֲקֶה לְבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל וְכוּ'. כִּי כְּשֶׁבּוֹנֶה בַּיִת חָדָשׁ וַאֲזַי צָרִיךְ לִבְנוֹת בֵּיתוֹ בְּחָכְמָה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת עַל יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה לְבֵיתוֹ כְּדֵי לְהַצִּיל וְלִשְׁמֹר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִזְקוּ חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בָּנִין, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בָּנִין דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָיְכוֹל הַשְׁכִּינָה מַגֶּנֶת וּמְסַכֶּכֶת עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְשָׁמְרָם וּלְהַצִּילָם מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁין בִּבְרִכַּת הַשְׁכִּיבֵנוּ, וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְכוּ' וּשְׁמֹר צֵאתֵנוּ וְכוּ' כִּי עִקַּר הַשְׁמִירָה עַל יְדֵי בְּחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין כַּנַּ"ל. וְכֵן צִוָּה ה' יִתְבָּרֵךְ עָלֵינוּ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה מִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לִשְׁמֹר וּלְהַצִּיל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק. כִּי אָנוּ מְחֻיָּבִים לְלֶכֶת בִּדְרָכָיו יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו וְעַל כֵּן גַּם אֲנַחְנוּ מְחֻיָּבִים כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר וּלְהַצִּיל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ מְקַיְּמִין מִצְוָה זוֹ, דְּהַיְנוּ מִצְוַת שְׁמִירַת נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מְעוֹרְרִין גַּם לְמַעְלָה בְּחִינָה זוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם ה' יִתְבָּרֵךְ יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ וְיָגֵן וְיַסֵּךְ עָלֵינוּ בִּבְחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין כַּנַּ"ל:

נִמְצָא שֶׁמִּצְוָה זוֹ שֶׁל שְׁמִירַת נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת סֻכָּה, בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה עִקַּר מִצְוָה זוֹ בְּשָׁעָה שֶׁבּוֹנֶה בֵּיתוֹ, דְּהַיְנוּ מִצְוַת מַעֲקֶה לְבֵיתוֹ שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל שְׁמִירַת נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִזְקוּ, כִּי דַּיְקָא בִּשְׁעַת בִּנְיַן בֵּיתוֹ צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל

לַעֲסֹק בְּמִצְוָה זוֹ שֶׁל שְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ, כִּי עַל יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲקֶה וְשׁוֹמֵר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִזּוֹקִים חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת סֶלָה, בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָכוֹל לִבְנוֹת בֵּיתוֹ, כִּי עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת עַל יְדֵי בְּחִינַת סֶלָה כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי מִצְוַת מַעֲקֶה שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל לִשְׁמֹר נְפָשׁוֹת מֵהֶזֵּק עַל יְדֵי זֶה מְקַיֵּם בְּחִינַת סֶלָה, בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יְכוֹלִין לִבְנוֹת בַּיִת, בְּחִינַת וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת כַּנַּ"ל, כִּי סֶלָה הִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת בְּחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַשְׁמִירָה מֵהֶזֵּק הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַשֵּׂכֶל נִתְבַּטְּלִים כָּל מִינֵי הֶזֵּק בִּבְחִינַת לֹא יֵרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ':

נִמְצָא כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַעֲקֶה וְשׁוֹמֵר מֵהֶזֵּק זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, כִּי כְּשֶׁבָּא הֶזֵּק עַל יָדוֹ חַס וְשָׁלוֹם זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל הַשְׁמִירָה מֵהֶזֵּק בְּחִינַת מִצְוַת מַעֲקֶה זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, בְּחִינַת סֶלָה, בְּחִינַת 'אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין' לְשָׁמְרָם מִכָּל מִינֵי הֶזֵּק. וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ הַיְנוּ כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה לַעֲסֹק בִּבְנִין הַבַּיִת וְאָז אַתָּה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת סֶלָה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת בִּבְחִינַת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ כְּדֵי לִשְׁמֹר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין בְּחִינַת סֶלָה וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַבִּנְיָן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים הֵם הַפֶּךְ הַשֵּׂכֶל, כִּי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים הֵם בְּחִינַת כַּעַס שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַהֶזֵּקוֹת, כִּי מֵהֶם בָּא הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁל כָּל הַחֳטָאִים שֶׁבָּאִים מֵהִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר וְהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהוּא הֶפֶךְ בְּחִינַת סֶלָה, כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן כְּשֶׁאַתָּה בּוֹנֶה בֵּיתְךָ אַתָּה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל בְּחִינַת סֶלָה עַל יְדֵי מִצְוַת מַעֲקֶה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת כַּנַּ"ל. 'וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ' דַּיְקָא, הַיְנוּ כִּי אַתָּה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל בְּחִינַת סֶלָה עַל יְדֵי מִצְוַת מַעֲקֶה כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן הַבַּיִת כַּנַּ"ל. וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ דַּיְקָא, הַיְנוּ כִּי אַתָּה צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר שֶׁלֹּא יִגְרֹם הֶזֵּק חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי בֵּיתְךָ, כִּי זֶהוּ קִלְקוּל הַבַּיִת, כִּי הַהֶזֵּק הוּא פְּגַם הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה קִלְקוּל הַבַּיִת, כִּי עִקַּר הַבַּיִת עַל יְדֵי חָכְמָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ, כִּי אָנוּ צְרִיכִין לִשְׁמֹר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין כְּדֵי לְהָקִים סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת, כִּי כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נוֹפֵל וְנִזָּק חַס וְשָׁלוֹם בְּגַשְׁמִיּוּת אוֹ בְּרוּחָנִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי, כִּבְיָכוֹל, יֵשׁ צַעַר לְהַשְּׁכִינָה כַּיָּדוּעַ וַאֲזַי הַשְּׁכִינָה חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת. וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁשּׁוֹמְרִים נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל מִנְּפִילָה וְהֶזֵּק אֲזַי כִּבְיָכוֹל מְקַיְּמִין הַשְּׁכִינָה מִנְּפִילָתָהּ בִּבְחִינַת

אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת, כִּי הַשְׁכִּינָה עִם יִשְׂרָאֵל תָּמִיד כַּיָּדוּעַ, כִּי שְׁמִירַת נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין וְעַל יְדֵי זֶה מְקִימִין סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲקֶה כַּנַ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפֹּל הַנּוֹפֵל שָׁאֲזַי הוּא חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת עַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה כְּדֵי לְהַשְׁמֵר מִזֶּה וַאֲזַי נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא וכו' כַּנַ"ל וַאֲזַי נִתְקַיֵּם אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

כָּל זֶה שַׁיָּךְ לְעֵיל:

וְעַיֵּן בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל עִנְיַן סֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל בְּחִינַת גֶּדֶר הָאָדָם הֵפֶךְ גֶּדֶר הַבְּהֵמָה שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הַדַּעַת וְזֶהוּ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ, כִּי הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים הֵם בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת בְּחִינַת רוּחַ שְׁטוּת הַבָּא מֵהִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים, כַּמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהֵם הֵפֶךְ בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַ"ל וְהֵם מְקַלְקְלִים אֶת הַבַּיִת כַּנַ"ל:

וְעַיֵּן בְּעֵץ חַיִּים בְּשַׁעַר אבי"ע וַאֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה] עִנְיַן מִצְוַת מַעֲקֶה. שָׁם מוּבָן, שֶׁעִקַּר הַמַּעֲקֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בִּינָה, עַיֵּן שָׁם, וּבִינָה הִיא בְּחִינַת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין נִמְצָא שֶׁמַּעֲקֶה הִיא בִּבְחִינַת סֻכָּה כַּנַ"ל:

הֲלָכָה ג בְּהִלְכוֹת חוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ הֲלָכָה ג:

בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהִיב לָן אֲרְיֵן תְּלִיתָאי:

מעקה ושמירת הנפש ד:

עַל פִּי הַתּוֹרָה 'חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם' בְּסִימָן כב הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נִזְקֵי מָמוֹן הֲלָכָה ד, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מַעֲקֶה וְהַהַרְחָקַת הַהֶזֵּק מִבֵּיתוֹ כוּ' כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ:

אות א

כִּי מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה נִגְלֶה וְנִסְתָּר בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וכו'. וְצָרִיךְ לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, כִּי צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה וכו' וְאָז יֵשׁ לוֹ נִשְׁמַע בְּחִינַת נִסְתָּר גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ וְאַחַר כָּךְ יֵלֵךְ לְדַרְגָּא גָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר לְהַשִּׂיג גַּם זֶה הַנִּשְׁמַע וְהַנִּסְתָּר לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, בְּחִינַת נִגְלֶה וְאָז יִהְיֶה לוֹ בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת נִסְתָּר גָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר וְכֵן יֵלֵךְ לְהַלָּן יוֹתֵר מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד וכו' וכו', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁכְּשֶׁעוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וכו', עַיֵּן שָׁם:

אות ב

וְזֶה, כִּי תִּבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ, הַיְנוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלּוּ לוֹ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה וּמַשִּׂיג הַנִּסְתָּר שֶׁבַּתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת שֶׁבּוֹנֶה לוֹ בַּיִת חָדָשׁ, כִּי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַחָכְמָה הָאֱמִתִּית נִקְרָא בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וְעַל כֵּן הִיא מַתְחֶלֶת בְּבֵית דִּבְרֵאשִׁית, גַּם בְּרֵאשִׁית הוּא רֹאשׁ בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וּמַשִּׂיג הַנִּסְתָּר שֶׁבַּתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת שֶׁבּוֹנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְזֶה, וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ, כִּי הַבַּיִת כָּלוּל מִבַּיִת וַעֲלִיָּה [וְאָפְלוּ בַּיִת שֶׁאֵין בּוֹ עֲלִיָּה יֵשׁ בּוֹ קַרְקַע הַבַּיִת וְגַגּוֹ שֶׁהוּא הַתִּקְרָה שֶׁלְּמַעְלָה] וְזֶה בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי הַנִּסְתָּר בְּחִינַת תְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת עֲלִיָּה שֶׁעוֹמֵד עַל הַבַּיִת, כִּי הַנִּסְתָּר הוּא בְּחִינָה גָּבוֹהַּ וּמְרוֹמָם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְּרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר עַל דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ הַנִּסְתָּרִים מֵאִתָּנוּ. וְגוּף הַבַּיִת שֶׁעוֹמֵד עַל הָאָרֶץ זֶה בְּחִינַת הַנִּגְלֶה בְּחִינַת בַּעֲלִיל לְאָרֶץ (תְּהִלִּים יב וְכוּ') וְהָעֲלִיָּה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת נִסְתָּר בְּחִינַת וְכַיּוֹן פְּתִיחָן לֵהּ בְּעֲלִיָּתֵהּ (דָּנִיֵּאל ו). וְעַל כֵּן כְּשֶׁרָצוּ הַחֲכָמִים לְהַשִּׂיג הֲלָכוֹת הַנַּעֲלָמוֹת מֵהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת נִסְתָּר אָצְלָם עָלוּ עַל הָעֲלִיָּה לְדָרְשָׁן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא שֶׁהֶעֱלוּ לוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת גַּרְבֵי שֶׁמֶן וְיָשַׁב בָּעֲלִיָּה וּדְרָשָׁן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה וְאֵלּוּ מִן הַהֲלָכוֹת שֶׁאָמְרוּ בַּעֲלִיַּת חֲנַנְיָא וְכוּ'. וְעַל כֵּן כָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסֵפֶר הָא"ב שֶׁלָּדוּר בַּעֲלִיָּה הוּא טוֹב יוֹתֵר לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא מִלָּדוּר בְּבַיִת תַּחְתּוֹן, כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל אָדָם הוּא לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לְפִי בְּחִינָתוֹ וּלְהַשִּׂיג בְּכָל פַּעַם בְּחִינַת הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁזֶּה זוֹכִין בָּעֲלִיָּה יוֹתֵר, כִּי עֲלִיָּה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת נִסְתָּר כַּנַּ"ל. וְזֶה: וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ, כִּי כְּשֶׁבּוֹנִין בַּיִת חָדָשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּגִּיעִין לְמַדְרֵגָה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁמַּשִּׂיגִין בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ' הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בַּיִת וַעֲלִיָּה, אֲזַי צְרִיכִין לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה לְגַגּוֹ וַעֲלִיָּתוֹ שֶׁהוּא תִּיק וְגָדֵר וּמְחִצָּה שֶׁלֹּא יִפֹּל מִשָּׁם. כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה מְאֹד בָּאָדָם הָעוֹלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַל כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד בְּנַפְשׁוֹ לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה לְגַגּוֹ וַעֲלִיָּתוֹ לַעֲשׂוֹת לוֹ מְחִצָּה וְגָדֵר שֶׁלֹּא יִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ, וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא יְשִׂים סֵלָם רָעוּעַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְלֹא יְגַדֵּל כֶּלֶב רַע בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. כִּי עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְכוּ' זוֹכִין לְעֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת, בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז. וְזֶהוּ שֶׁלֹּא יָשִׂים סֵלָם רָעוּעַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁלֹּא יִפְגֹּם בְּהַעֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה, כִּי הַעֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת סֻלָּם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְלַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עַל פָּסוּק, נַהֲלֹתְךָ בְּעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ:

כִּי בֶּאֱמֶת הָא בְּהָא תַּלְיָא, הַיְנוּ עַל יְדֵי הַשָּׂגַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה זוֹכִין לְעַזּוּת, וְכֵן לְהֵפֶךְ עַל יְדֵי עַזּוּת זוֹכִין לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָּ יוֹתֵר לְהַשִּׂיג הַנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַגָּבוֹהָּ יוֹתֵר, כִּי הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְכַמְבֹאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם (בְּסִימָן קמז וּבְסִימָן רעא לִקּוּטֵי א) שֶׁאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה. עַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהַחֲלִישׁ לֵב אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְבַיְּשׁוֹ:

וְזֶה עִקַּר אִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי עַל עַל יְדֵי שֶׁמְּבַיְּשׁוֹ מַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ וְיָכוֹל לִפֹּל מִמַּעֲט עֲבוֹדָתוֹ וְיַהֲדוּתוֹ שֶׁתְּלוּיָה בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. כִּי עִקַּר הַיַּהֲדוּת תְּלוּיָה בְּהִתְחַזְּקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, כְּמוֹ כֵן הוּא נִכְנָס בִּגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה בְּבְחִינַת נַהֲלֹתָ בְּעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ וּמִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וּלְצַדִּיקֵי אֱמֶת, וְכָל מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְתוֹרָה וּתְפִלָּה יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה עַד שֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת מְאֹד לְבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַגָּבוֹהָּ בְּיוֹתֵר אִם יִזְכֶּה לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד בְּכָל עֵת וְלִהְיוֹת עַז כַּנָּמֵר בְּכָל הַבְּחִינוֹת הֵן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּנֶגֶד גּוּפוֹ הַמְגֻשָּׁם שֶׁהוּא עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר בְּעִנְיְנֵי הַתַּאֲוֹת וְהֵן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּנֶגֶד כָּל מִינֵי עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמּוֹנְעִים וְהַמְסִיתִים וְהַמַּפְתִּים וְהַמַּטְעִים מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת לַאֱמִתּוֹ. וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי חֲלִישׁוּת הַדַּעַת כָּל שֶׁהוּא יָכוֹל לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יִתְרַחֵק מֵהַתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּכְמוֹ כֵן נֶחֱלָשׁ דַּעְתּוֹ יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה חָלִילָה עַד שֶׁהָרִבָּה נָפְלוּ לְגַמְרֵי עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא. וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל יוֹם יֵצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ וְכוּ'. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא לְהַחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם בְּהַתְחָבוּלוֹתָיו וְכַנַּ"ל וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזֵר בְּכָל יוֹם לְחַזֵּק לִבֵּנוּ בְּכַמָּה מִינֵי הִתְחַזְּקוּת שֶׁחִזְּקוּ אוֹתָנוּ צַדִּיקֵי הָאֱמֶת בְּתוֹרָתָם וְשִׂיחָתָם הַנִּפְלָאוֹת הַנּוֹרָאוֹת וְהָעֲמֻקוֹת מְאֹד הָיָה מַה שֶּׁהָיָה חַס וְשָׁלוֹם. עַל כֵּן עִקַּר בְּחִינַת הַסֵּלָם לַעֲלוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא הוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל, גַּם סֵלָם בְּגִימַטְרִיָּא קוֹ"ל, כַּמּוּבָא, שֶׁהוּא עִקַּר בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. בְּחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז:

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַסֵּלָם שֶׁרָאָה יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּמָקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת קוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב. וְזֶהוּ, הֵן "יְ"תֵּן "בְּ"קוֹלוֹ "ק"וֹל "עֹז, רָאשֵׁי תֵּבוֹת יַעֲקֹב עַל כֵּן הוּא דַּיְקָא רָאָה הַסֻּלָּם מֻצָּב אַרְצָה שֶׁדֶּרֶךְ בּוֹ עוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא מֵאֶרֶץ לְשָׁמַיִם, מִנְּגֶלָה לְנִסְתָּר וְכָל זֶה רָאָה בְּמָקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעוֹמֵד עַל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, כִּי הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כָּלוּל מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר

וְכוּ' וְקָמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם וְכוּ' וְשָׁם מְקוֹם הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה. וְעַל כֵּן הָיָה כַּמָּה מַדְרֵגוֹת וּמַעֲלוֹת בְּכָל הָעֲזָרוֹת וְהַהֵיכָל, כִּי שָׁם עִקַּר הָעֲלִיּוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא וּמִשָּׁם עִקַּר קְדֻשַּׁת יְרוּשָׁלַיִם, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת יְרוּשָׁלַיִם הוּא מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם עוֹמֵד הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה וְכוּ' שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְכוּ'. הֵינוּ יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה מִבָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי עִיר הַקֹּדֶשׁ מִכָּל עָרֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל הָעֲיָרוֹת וְהַבָּתִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִים קְדֻשָּׁתָם מֵעִיר מַלְכוּתֵנוּ וּקְדֻשָּׁתֵנוּ שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִוא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נֶאֱמָנָה (יְשַׁעְיָה א). שֶׁעִקַּר בְּנְיָנָהּ עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פָּסוּק וְלִירוּשָׁלַיִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן, עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן כָּל קְדֻשָּׁתָהּ מֵהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁכָּלוּל מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה, נַעֲשָׂה וְנִשְׁמַע שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת עִיר עָז לָנוּ (יְשַׁעְיָה כו) הַנֶּאֱמָר עַל יְרוּשָׁלַיִם, כִּי עִקַּר בְּנְיָנָהּ עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן שָׁם בְּמָקוֹם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ רָאָה הַסֵּלָם מֻצָּב אַרְצָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת, בְּחִינַת קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא מֵאֶרֶץ לְשָׁמַיִם:

אות ג

וְזֶה בְּחִינַת הָאֲזָהָרָה שֶׁלֹּא יָשִׂים סֶלַע בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁלֹּא יִפְגֹּם בְּהָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֻלּוּשׁ וְעָצֵל (שֶׁקּוֹרִין שְׁלֵימַזְלְנִיק) וְלֹא יִהְיֶה קוֹלוֹ בְּבְחִינַת קוֹל עֲנוּת חֲלוּשָׁה חַס וְשָׁלוֹם, רַק יִהְיֶה עַז וְחָזָק בְּכָל עֵת וְיִהְיֶה קוֹלוֹ עַז וְחָזָק בְּבְחִינַת הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ וְלֹא יְגַדֵּל כֶּלֶב רַע בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד מֵעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּלֶב רַע, בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ (יְשַׁעְיָה נו) וְעַל כֵּן נִקְרָא כֶּלֶב רַע שֶׁהוּא עֲזוּת הָרַע לְגַמְרֵי. כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, כִּי הַצַּדִּיקִים עוֹבְדִים ה' עִם כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם בִּבְחִינַת וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ - בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר הָרַע, כִּי כָּל הַדְּבָרִים הָרָעִים וְכָל הַתַּאֲוֹת מְהַפְּכִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעַל כֵּן בְּעִנְיַן הָעֲזוּת לִפְעָמִים צְרִיכִין הַצַּדִּיקִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם עֲזוּת מַמָּשׁ לִהְיוֹת עַז פָּנִים מַמָּשׁ כְּנֶגֶד הַמִּתְנַגְּדִים וְהַחוֹלְקִים, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמְּהַפְּכִין בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת עֲזוּת פָּנִים מְהַפְּכִין אוֹתוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמְנְעוּהוּ הַמּוֹנְעִים שֶׁעִקַּר הַתַּקִּיפוּת שֶׁלָּהֶם הוּא עַל יְדֵי עֲזוּת כַּנַּ"ל. אֲבָל צְרִיכִין לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יְגַדֵּל כֶּלֶב רַע בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת הָרַע לְגַמְרֵי, שֶׁהוּא מִי שֶׁהוּא עַז פָּנִים מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת ה' כְּלָל, אַדְרַבָּא, הוּא מֵעַז פָּנִים כְּנֶגֶד יִרְאַי ה' בֶּאֱמֶת:

נִמְצָא שֶׁאַזְהָרַת שֶׁלֹּא יָשִׂים סֶלַע רָעוּעַ וְלֹא יְגַדֵּל כֶּלֶב רַע הֵם שַׁיָּכִים זֶה לָזֶה בְּקֶשֶׁר נִפְלָא, כִּי הֵם דָּבָר וְהִפּוּכוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת סֶלַע עַז וְחָזָק הֵפֶךְ סֶלַע

רָעוּעַ, אַף יְהֵיֶה נִזְהָר מֵעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּלֶב רַע כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ, וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ, שֶׁעַל זֶה נֶאֶמְרוּ דְּרָשׁוֹת אֵלּוּ, כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הָעַזוּת חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיכִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם וְאָז נִפְגָּמִים חַס וְשָׁלוֹם, שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת הַנַּ"ל וְנַעֲשִׂין בִּבְחִינַת דָּמִים בְּחִינַת דַּם נִדַּת שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַחוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם. וְעַל כֵּן הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ שֶׁלֹּא יִשִּׂים סֻלָּם רָעוּעַ וְלֹא יְגַדֵּל כֶּלֶב רַע שֶׁלֹּא יִפְגֹּם בְּהַחוֹתָמוֹת שֶׁלֹּא יִהְיוּ נַעֲשִׂין מֵהֶם דָּמִים חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ וּקְרָאוֹ נוֹפֵל עַל שֵׁם שֶׁרָאוּי לִפֹּל, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְזָהֵר לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בַּעֲבוֹדָתוֹ כִּי צָרִיךְ לַעֲלוֹת בְּכָל עֵת מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא. וְאָז בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קוֹדֶם הָעֲלִיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְפִילָה, אֲבָל הוּא לְצֹרֶךְ הָעֲלִיָּה וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה וְסֻלָּם חָזָק וְכוּ' שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נְפִילָה וִירִידָה מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, רַק תִּהְיֶה הַיְרִידָה לְצֹרֶךְ הָעֲלִיָּה בִּבְחִינַת כִּי יִפֹּל לֹא יוּטָל וְכוּ', רַק הַנְּפִילָה לְטוֹבָה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו אִם יִזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַמֵּץ בְּכָל עֵת יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה יִתְהַפֵּךְ סוֹף כָּל סוֹף כָּל הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת לִבְחִינַת עֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם בַּיּוֹם הַהוּא יְבַקֵּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

אות ד

וְזֶה כִּי' תִּבְנֶה' בַּיִת' חָדָשׁ' סוֹפֵי תֵּבוֹת שְׁתִיָּ"ה, כִּי כָּל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִים קְדֻשָּׁתָם מֵהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעוֹמֵד עַל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִין יְסוֹדוֹתָם וְקִיּוּמָם וְחִזּוּקָם שֶׁל כָּל הַבָּתִּים. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּשִׂיחוֹת הַר"ן שֶׁיְּסוֹד הַבַּיִת כְּפִי הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁל הָאֶבֶן שְׁתִיָּה, עַיֵּן שָׁם, וְשָׁם מְקוֹם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם כָּל הָעֲלִיּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁהַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת בְּנִין בַּיִת חָדָשׁ, בְּחִינַת בַּיִת וַעֲלִיָּה וְכוּ' כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִגְלֶה וְנִסְתָּר, בְּחִינַת עֲזוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַסֻּלָּם שֶׁרָאָה יַעֲקֹב בַּמָּקוֹם הַהוּא, דְּהַיְנוּ בְּמָקוֹם הָאֶבֶן שְׁתִיָּה וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ סוֹפֵי תֵּבוֹת שְׁתִיָּה וְכַנַּ"ל:

אות ה

עַל פִּי הַנַּ"ל נָבוֹא לְבָאֵר מַאֲמַר הַפְּלִיאָה הַמּוּבָא בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי פָּרָשַׁת וַיִּקְרָא וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְגוֹ' וְאִיתָא בְּסֵפֶר הַפְּלִיאָה, הֲדָא הוּא, דִּכְתִיב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לְךָ אָמַר מֹשֶׁה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לָמָּה מְעַטְתָּ אֶת הַיֶּרַח? אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲלֹא הִרְבֵּיתִי לְהֹ כּוֹכָבִים. אָמַר, וַהֲלֹא כָּתַבְתָּ

אַל תִּלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵ"ז וְלֹא נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ עַד שֶׁאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, עַד כָּאן, וְהוּא פְּלִיאָה נִשְׂגָּבָה:

אַךְ זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה לֹא הָיְתָה אֶלָּא בִּגְיַן דִּישְׁתְּמוֹדָעִין לֵהּ כְּדֵי לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי כַּמָּה צְמְצוּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין כַּיָּדוּעַ. אַךְ בִּתְחִלָּה קוֹדֶם הַחֵטְא וְהַקְּטָרוּג הָיָה מִתְלַבֵּשׁ הָאוֹר בִּבְחִינַת לְבוּשִׁין דַּקִּים וְזַכִּים וּמְצֻחְצָחִים מְאֹד בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת אוֹר, כַּמּוּבָא. אַךְ אַחַר הַחֵטְא הָיָה בְּהֶכְרֵחַ לְהַעֲלִים וּלְמַעֵט הָאוֹר בְּכַמָּה הַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת בִּבְחִינַת כָּתְנוֹת עוֹר וְנִמְשְׁכוּ וְנַעֲשָׂה כַּמָּה מָסַכִּים הַמַּבְדִּילִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל הַמַּסְתִּירִים אֶת הָאוֹר. וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַתִּקּוּן, כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹבְרִין בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וּמְשַׁבְּרִין בְּכֹחָם הַגָּדוֹל כָּל מִינֵי מָסַכִּים וּמְהַפְּכִין חֹשֶׁךְ לְאוֹר עַד שֶׁזּוֹכִין בְּכָל פַּעַם לְאוֹר הַגָּנוּז מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבָאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּעִנְיַן שְׁנֵי הַכְּתָרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע שֶׁהֵם נִגְלֶה וְנִסְתָּר, תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁצְּרִיכִין בְּכָל פַּעַם לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לְהַשִּׂיג הַנִּשְׁמָע וְהַנִּסְתָּר הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר, וּצְרִיכִין בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קוֹדֶם הָעֲלִיָּה וְאָז בְּוַדַּאי הָאָדָם בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה וְיֵשׁ עָלָיו מִלְחָמָה גְּדוֹלָה וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה הַרְבֵּה עַד שֶׁיְּבַטֵּל הַמָּסָךְ הַמַּבְדִּיל וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁהִיא בְּחִינַת הַיְרִידָה שֶׁקּוֹדֶם הָעֲלִיָּה עַד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה וְזֶה עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם. כִּי עַל כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם עוֹבֵר כָּל זֶה, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה מְאֹד מְאֹד וַאֲפִלּוּ אִם עָבַר מַה שֶּׁעָבַר וְגַם עַתָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי כֵן בְּכָל עֵת שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה תְּנוּעָה קַלָּה לְהִתְקָרֵב לְאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, אֲזַי לְפִי בְּחִינָתוֹ יֵשׁ לוֹ תֵּכֶף עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת הַרְבֵּה כְּפִי הִתְעוֹרְרוּתוֹ לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו, חַס וְשָׁלוֹם גַּם מִשָּׁם כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים לַעֲלוֹת מִשָּׁם גַּם שָׁם יֵשׁ בְּוַדַּאי כַּמָּה וְכַמָּה מַדְרֵגוֹת בְּלִי שִׁעוּר. כְּמוֹ לְמָשָׁל שֶׁרוֹאִין בְּנַשְׁמִיּוּת כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲלוֹת מִבַּיִת לַעֲלִיָּה יֵשׁ מַדְרֵגוֹת רַבּוֹת וְכֵן מֵעֲלִיָּה לַעֲלִיָּה, מִכָּל שֶׁכֵּן אִם יִשְׁעַר בְּדַעְתּוֹ כַּמָּה מַדְרֵגוֹת יֵשׁ מֵאָרֶץ לַשָּׁמַיִם וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִבְחִינַת שָׁמַיִם עֲדַיִן יֵשׁ בְּחִינַת עֲלִיָּה, מִכָּל שֶׁכֵּן מִשָּׁמַיִם לְמַעְלָה וּלְמַעְלָה לְמַעְלָה. וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ מַדְרֵגוֹת הָרַבֵּה מֵאָרֶץ לַשָּׁמַיִם וּלְמַעְלָה יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן בְּתוֹךְ גּוּף עֲבִי הָאָרֶץ בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם גַּם כֵּן כַּמָּה וְכַמָּה מַדְרֵגוֹת אִם יִשְׁעַר בְּדַעְתּוֹ מַרְתֵּפוֹת וּבוֹרוֹת וּמְחִלּוֹת בְּעֹמְקֵי הָאָרֶץ הַרְבֵּה בְּוַדַּאי אִם רוֹצֶה לַעֲלוֹת מִשָּׁם מֵעִמְקֵי הַבּוֹרוֹת וְהַמְּחִלּוֹת בֶּהֱכְרֵחַ שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וְזֶה נִשְׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ אֵצֶל הַתּוֹרָה אַחֲוֵי לָן מְנָא (בְּסִימָן כה) שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵעֲלִיּוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת וּמִשְׁתַּטַּחַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת וְכוּ' בְּכָל פַּעַם וְאָמַר אָז בְּפֵרוּשׁ שֶׁגַּם מִי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר

לַעֲלוֹת מִשָּׁם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וַאֲזַי מִשְׁתַּטְּחִין כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם עַל כֵּן יֵשׁ לְהָאָדָם מִלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְנִיעוֹת רַבּוֹת בְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצֶה לָגֶשֶׁת לְאֵיזֶה עֲבוֹדָה. וְגַם כִּי לִפְעָמִים מֵעֹצֶם הַמִּלְחָמָה הוּא נִכְשָׁל וְאֵינוֹ עוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן חַס וְשָׁלוֹם וְצָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, עַל כֵּן צְרִיכִין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד בְּכַמָּה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְלַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ בְּכָל פַּעַם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה הוּא מְחֻיָּב וּמְשֻׁעְבָּד לְלֶחֶם מִלְחֶמֶת ה' בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל כִּי הַיְגִיעָה בְּעַצְמָהּ מַה שֶּׁמִּתְיַגֵּעַ וְחוֹתֵר לְצֵאת וְלַעֲלוֹת מִפְּחִיתוּת מַדְרֵגָתוֹ זֶה גַּם כֵּן יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְאִם יִתְיַגֵּעַ וְיַחֲתֹר וְיִצָּפֶה וְיִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹצִיאֵהוּ מִמְּקוֹמוֹת אֵלּוּ שֶׁנָּפַל בָּהֶם בְּוַדַּאי יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ לְטוֹבָה, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי וְהֵבַנְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה וְכַמָּה לְשׁוֹנוֹת וּבְכַמָּה רְמָזִים שׁוֹנִים:

אות ו

וְהִנֵּה חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְקִטְרוּג הַיֵּרֵחַ הֵם בְּחִינָה אַחַת כַּמּוּבָן בַּסְּפָרִים. וְקֹדֶם הַקִּטְרוּג שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַחֵטְא הָיָה בְּחִינַת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת גְּדוֹלִים, כִּי הָיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִין, כִּי שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת נִמְשָׁכִין מִשְּׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ' וּבְתְחִלָּה הָיוּ שְׁנֵיהֶם גְּדוֹלִים, כִּי הָיוּ שְׁנֵיהֶם מְאִירִין בְּזֶה הָעוֹלָם בְּשָׁוֶה. כִּי הָיוּ יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג גַּם אֶת הַנִּסְתָּר עַד שֶׁקִּטְרְגָה הַיֵּרֵחַ וְאָמְרָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר אֶחָד. וְעִקַּר הַקִּטְרוּג שֶׁלָּהּ הָיָה בִּבְחִינַת קִטְרוּג הַמַּלְאָכִים שֶׁאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ', כִּי עָתִיד לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ וּלְאַרְגָּוָא קַמָּךְ וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁהַלְּבָנָה קִטְרְגָה מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם עָתִיד לַחֲטֹא אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיָּאִיר אוֹר הַנִּסְתָּר בָּעוֹלָם שֶׁמִּשָּׁם אוֹר הַחַמָּה, וְהֵשִׁיב לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ, הַיְנוּ כִּי מֵאַחַר שֶׁעוֹרְרָתְ הַקִּטְרוּג שֶׁל חֲטָאֵי הַדּוֹרוֹת בְּהֶכְרֵחַ שֶׁאַתְּה דַּיְקָא תְּמַעֵט אֶת עַצְמֵךְ כִּי עִקַּר הַפְּגָם מַגִּיעַ בִּבְחִינַת הַלְּבָנָה בִּבְחִינַת הַנְּגָלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ נִתְעַלֵּם וְנִסְתָּר הַנְּגָלָה מֵאִתָּנוּ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָיָה אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג תְּחִלָּה וְעַתָּה נֶחְשַׁךְ הָאוֹר וְנִתְעַלֵּם הַכֹּל מֵאִתָּנוּ וְאַזַי מִמֵּילָא אֵין מַשִּׂיגִין הַנִּסְתָּר מַמָּשׁ. וְעַל כֵּן בִּבְחִינַת הַנִּסְתָּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחַמָּה אֵין מַגִּיעַ הַפְּגָם כָּל כָּךְ מֵאַחַר שֶׁגַּם בִּלְאו הָכִי הָיָה נִסְתָּר, אַדְרַבָּא, מִגֹּדֶל הַסְתָּרָתוֹ יְכוֹלִין לְקַבֵּל מֵאוֹרוֹ וְכַמּוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁבְּעֵת הַפְּגָם יוֹנְקִים דַּיְקָא מִבְּחִינָה הַנַּעֲלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת מְאֹד, כִּי לְשָׁם אֵין מַגִּיעַ הַפְּגָם כָּל כָּךְ. אֲבָל עִקַּר הַפְּגָם הוּא בִּבְחִינַת הַנְּגָלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלְּבָנָה שֶׁנַּעֲלָם וְנֶחְשַׁךְ אוֹרָהּ מְאֹד עַד שֶׁכָּל הַנְּגָלוֹת קָשִׁים לָנוּ לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג וְכָל הַנְּגָלָה נֶחְשָׁב נִסְתָּר מֵאִתָּנוּ וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת שֶׁזֶּה כְּלַל עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדָתָם הֵם מְמַלְּאִים בְּכָל פַּעַם פְּגִימַת הַלְּבָנָה

וְנִתְגַּלֶּה לָהֶם הָאוֹר שֶׁהָיָה נֶעֱלָם מֵהֶם וְאַחַר כָּךְ עוֹלִים מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים לְמַה שֶּׁזּוֹכִים וְכוּ' וְכוּ':

וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן שְׁנֵי הָעֲדָיִים הַמְבֹאָרִים בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי בְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע יָרְדוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְהִכְתִּירוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנֵי כְּתָרִים וּכְשֶׁחָטְאוּ נִלְקְחוּ מֵהֶם וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִירָן לָנוּ, כִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פָּסְקָה זֶהֲמָתָן וְהָיוּ כְּמוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת, אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת וּמִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, וְאָז הָיוּ שְׁנֵי הָעֲדָיִים שֶׁהֵם שְׁנֵי הַכְּתָרִים בִּבְחִינַת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים כְּמוֹ שֶׁהָיוּ קֹדֶם הַמְּעוּט, כִּי אָז קַיְמָא סְהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא, אֲבָל כְּשֶׁחָטְאוּ נִלְקְחוּ מֵהֶם כִּי חָזַר הַדָּבָר לְקִלְקוּלוֹ כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחַר הַקִּטְרוּג וְאָז נֶעֱלְמוּ וְנִסְתְּרוּ מֵאִתָּנוּ כָּל הָאוֹרוֹת. וְעִקַּר הַפְּגָם מַגִּיעַ בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת הַכֶּתֶר הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא כֶּתֶר הַנַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת נְגֵלֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּסְתָּר וְנֶעֱלָם מִמֶּנּוּ הַכֹּל אֲפִלּוּ בְּחִינַת הַנִּגְלֶה וְגַם הַנִּגְלֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה נִסְתָּר מֵאִתָּנוּ בִּבְחִינַת נִשְׁמַע וְעַתָּה הַכֹּל אֶצְלֵנוּ בִּבְחִינַת נִשְׁמַע בְּחִינַת נִסְתָּר. וְעַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם לְהִתְיַגֵּעַ וְלַחְתֹּר בְּכַמָּה יְגִיעוֹת וּלְבַטֵּל עַצְמֵנוּ וּלְדַבֵּק עַצְמֵנוּ לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת מֵאִתָּנוּ שֶׁהִיא עַתָּה אֶצְלֵנוּ בִּבְחִינַת נִשְׁמַע וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי שְׁמִיעָה בְּלִבָּא תְּלֵיָא שֶׁהִיא בְּחִינַת דְּבֵקוּת וּבְטוּל אֶל הָאֵין סוֹף, כִּי אִי אֶפְשָׁר עַתָּה לְהַשִּׂיג שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל יְדֵי יְגִיעָה גְּדוֹלָה בְּבְחִינַת בְּטוּל מַמָּשׁ אֶל הָאֵין סוֹף עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר אֶצְלֵנוּ לְפִי בְּחִינָתֵנוּ עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ נִגְלֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְכֵן עוֹלִין אַחַר כָּךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכוּ' וְכוּ' כַּנַּ"ל.

כִּי עַכְשָׁו יֵשׁ הֶפְסֵק גָּדוֹל וּמָסָךְ הַמַּבְדִּיל הַרְבֵּה בֵּין דַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁהוּא הַחֹשֶׁךְ שֶׁנִּתְהַוָּה מִמְּעוּט הַלְּבָנָה וְעַל כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה וּלְהִתְיַגֵּעַ הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּשְׁתַּבֵּר הַקִּלְקֵפָּה וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁבִּבְחִינַת יְרִידָה וְלַהֶפֹךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה:

וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עוֹבֵר הַיּוֹם אֶת הַיַּרְדֵּן, מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁקִּדֵּשׁ מַטְרוֹנָה בִּשְׁנֵי מַרְגְּלִיּוֹת אַבְדָה אַחַת, אָמַר לָהּ הַמֶּלֶךְ, אַבַּדְתְּ אַחַת שִׁמְרִי אֶת הַשְּׁנִיָּה, כָּךְ קִדֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אִבְּדוּ אֶת נַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל, אָמַר לָהֶן מֹשֶׁה, אִבַּדְתֶּן נַעֲשֶׂה שִׁמְרוּ נִשְׁמַע הֲוֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, הַיְנוּ כִּי בְּחֵטְא הָעֶגֶל אִבְּדוּ הַנַּעֲשֶׂה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ עַתָּה לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת, בְּחִינַת בְּטוּל וּדְבֵקוּת אֶל הָאֵין סוֹף, הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל נִסְתָּר מֵאִתָּנוּ וְאֵין יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת וּלְגַלּוֹת שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל יְדֵי יְגִיעוֹת רַבּוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל

וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁנְּבַטֵּל עַצְמֵנוּ בִּבְחִינַת בִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף וְאָז עוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה וְנִתְגַּלֶּה לָנוּ מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר מֵאִתָּנוּ וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה וּמִתְיַגֵּעַ עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם כָּרָאוּי אֲזַי אַשְׁרֵי לוֹ וַאֲזַי אֶצְלוֹ מְעוּט הַיִּרְחַ הוּא לְטוֹבָה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְמַה שֶּׁזּוֹכֶה אַשְׁרֵי לוֹ, כִּי לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא. וּבְוַדַּאי כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מֻכְרָח לְהִתְיַגֵּעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵחֲמַת מְעוּט הָאוֹר וְהַחְשָׁכָתוֹ בְּוַדַּאי הוּא זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְשָׂכָר כְּפוּל וּמְכֻפָּל לְקַבֵּל אוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת כָּל מַעֲשֵׂי הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו שֶׁנִּצְטַוּוּ אַחַר חֵטְא הָעֶגֶל כְּשֶׁנִּתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וּלְמֶחֱרָתוֹ נִצְטַוּוּ עַל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, כִּי אַחַר הַחֵטְא אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר כִּי אִם עַל יְדֵי כַּמָּה וְכַמָּה כֵּלִים רַבִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו, כִּי עַתָּה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר כִּי אִם עַל יָדָם וּבִיגִיעָה גְּדוֹלָה עַל יְדֵי תְּפִלּוֹת הַרְבֵּה שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמַע, כִּי הַכֹּל בִּבְחִינַת נִשְׁמַע אֶצְלֵנוּ, כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹעַ וְלָשׂוּם לֵב הַרְבֵּה לְכָל דָּבָר שֶׁרוֹצִין לְהַשִּׂיג וְאַחַר כָּךְ מַשִּׂיגִין מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין וְגַם כְּשֶׁמַּשִּׂיגִין וּמְקַבְּלִין אֵיזֶה אוֹר צָרִיךְ לֵירֵד דֶּרֶךְ כַּמָּה הִשְׁתַּלְשְׁלוּת וּלְבוּשִׁים הַרְבֵּה שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל וְיֵרֵד מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה וּמִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה דֶּרֶךְ כַּמָּה מַדְרֵגוֹת עַד שֶׁיַּגִּיעַ אֵלָיו לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי מֻחֲמַת הַחֵטְא אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר כִּי אִם דֶּרֶךְ כַּמָּה לְבוּשִׁין וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְכַנַּ"ל:

אות ז

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה הֲדָא הוּא דִּכְתִיב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי זֶה הַמִּקְרָא נֶאֱמַר אַחַר גְּמַר הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן הַמְבֹאָר בְּכָל הַסְּדָרִים הַקּוֹדְמִים בְּסֵפֶר שְׁמוֹת עַד שֶׁמְּסַיֵּם וּבִבֹּא מֹשֶׁה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו. וַיִּקְרָא הוּא לְשׁוֹן סָתוּם וְנֶעְלָם, כִּי לֹא נֶאֱמַר כְּלָל מִי קָרָא אוֹתוֹ, כִּי מְרַמֵּז עַל הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַשֵּׂמוֹת שֶׁמַּשָּׂם קָרָא אוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו כִּי אַחַר כָּךְ נִתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְדִבֵּר עִמּוֹ. וְזֶה בְּחִינַת אֱלֶף זְעִירָא דְּוַיִּקְרָ'א שֶׁמְּרַמֵּז עַל אֱלֶף אוֹרוֹת שֶׁנֶּעֱלָמוּ מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי חֵטְא הָעֶגֶל שֶׁמַּחֲזִירִים לוֹ בְּכָל שַׁבָּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִשְׂמַח מֹשֶׁה וְכוּ', כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כִּי אַחַר הַחֵטְא נֶעֱלְמוּ מִמֶּנּוּ כַּמָּה אוֹרוֹת עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר כִּי אִם דֶּרֶךְ כַּמָּה בְּחִינוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְאַחַר כָּךְ וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו, כִּי צָרִיךְ לְהַקְדִּים הַקְּרִיאָה לְהַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְכָל דִּבְּרוֹת וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר בְּפַעַם אֶחָד רַק צָרִיךְ לְהַקְדִּים הַקְּרִיאָה וּלְהַלְבִּישׁ וּלְמַעֵט הָאוֹר עַד שֶׁיְּקַבֵּל הַדִּבּוּר וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ הֲדָא הוּא דִּכְתִיב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁרָצָה מֹשֶׁה לְגַלּוֹת לְיִשְׂרָאֵל יִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הִתְחִיל מִקֹּדֶם בְּתֵבוֹת 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל' וְאַחַר כָּךְ אָמַר

'ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד' וְלֹא אָמַר תֵּכֶף ה' אֱלֹקֵינוּ וְכוּ' בָּזֶה הוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִיעָה בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹעַ וּלְדַבֵּק עַצְמוֹ הֵיטֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וְאָז יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אַחְדוּתוֹ וְיִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שְׁמַע דַּיְקָא בְּחִינַת דְּבֵקוּת וּבְטוּל אֶל הָאֵין סוֹף וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֶיךָ אֱמוּנַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד (וְכֵן מוּבָן בְּכַוָּנוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל יְדֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה יִחוּד עֶלְיוֹן מְאֹד וְאַחַר כָּךְ נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֶה הִתְגַּלּוּת יִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן מְאֹד):

וְעַתָּה מוּבָן וּמְקֻשָּׁר הֵיטֵב דִּבְרֵי הַפְּלִיאָה הַנַּ"ל שֶׁמְּקַשֵּׁר פָּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל לְפָסוּק וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ, כִּי וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְאַחַר כָּךְ וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו, שֶׁזֶּהוּ מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְקַבֵּל הָאוֹר דֶּרֶךְ כַּמָּה מַדְרֵגוֹת וְהִתְלַבְּשׁוּת מִנִּשְׁמַע לְנַעֲשֶׂה וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שֶׁצְּרִיכִין מִקֹּדֶם לִשְׁמֹעַ וּלְהָכִין עַצְמֵנוּ הֵיטֵב וּלְבַטֵּל וּלְדַבֵּק עַצְמֵנוּ אֶל אוֹר הָאֵין סוֹף וְעַל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ אֱמוּנַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לְךָ אָמַר מֹשֶׁה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לָמָּה מְעַטְתָּ אֶת הַיִּרְחַ וְכוּ', הַיְנוּ כִּי מִצְוַת צִיצִית הֵם בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הָאוֹר כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּלוֹ בְּבְחִינַת הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֲלוּקָא דְּרַבָּנָן, וְזֶהוּ שֶׁשָּׁאַל מֹשֶׁה, מֵאַחַר שֶׁאַתָּה נוֹתֵן לָנוּ מִצְוַת צִיצִית שֶׁעַל יְדֵי לְבוּשִׁין קְדוֹשִׁים אֵלּוּ אָנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל הָאוֹר, אִם כֵּן לָמָּה מְעַטְתָּ אֶת הַיִּרְחַ וְהֶחֱשַׁכְתָּ אוֹרָהּ מֵחֲמַת קִטְרוּג וַחֲטָאֵי הַדּוֹרוֹת הֲלֹא יֵשׁ תִּקּוּן עַל יְדֵי הִתְלַבְּשׁוּת הָאוֹר בִּבְחִינַת צִיצִית? הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲלֹא הִרְבֵּיתִי לָהּ כּוֹכָבִים, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים, שֶׁהֵם מַצְדִּיקִים אֶת הָרַבִּים וּמַחֲזִירִים כָּל הָעוֹלָם לְמוּטָב וּמְהַפְּכִים עֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת וְהֵם בֶּאֱמֶת מְמַלְּאִים פְּגִימַת הַלְּבָנָה וּמַשְׁלִימִין אוֹתָהּ, הַיְנוּ כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ הַתִּקּוּן שֶׁל צִיצִית שֶׁהוּא הַלְבָּשַׁת הָאוֹר, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאוֹר דֶּרֶךְ הַלְּבוּשִׁין כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁהֵיָה תְּחִלָּה מְעוּט הָאוֹר וְהַחְשָׁכָתוֹ שֶׁמְּמַשְׁכִין כָּל הַיְרִידוֹת עַל יְדֵי הַמַּסְכִּים הַמַּבְדִּילִים וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים הָעוֹמְדִים בְּנִסָּיוֹן וּמְשַׁבְּרִים וּמְבַטְּלִין הַחֲשֵׁכִים וְהַמַּסְכִּים הַמַּבְדִּילִין, וּמְהַפְּכִין הַחַשָּׁךְ לְאוֹר, הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה, עַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה מְעוּט הָאוֹר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹר הַצִּיצִית, שֶׁהוּא הַתְחָלַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּכָל בֹּקֶר הָעֲבוֹדָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא מִצְוַת צִיצִית וְכֵן הַתִּינוֹק תְּחִלַּת חִנּוּכוֹ הוּא בְּמִצְוַת צִיצִית הַקְּדוֹשִׁים, כִּי צִיצִית הִוא בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הָאוֹר הָעֶלְיוֹן עַד שֶׁכָּל אֶחָד יוֹכֵל לְקַבְּלוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ. אֲבָל זֶה הָאוֹר אֵין נִמְשָׁךְ כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים בְּחִינַת כּוֹכָבִים, בְּחִינַת וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים וְדַיְקָא עַל יְדֵי שֶׁהֵיָה מְעוּט הָאוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר מַעֲלָתָם וְכַנַּ"ל. וְאָז שָׁאַל מֹשֶׁה, וַהֲלֹא כָּתַבְתָּ לֹא תִלְבַּשׁ

שֶׁעַטְנֵז? הַיְנוּ אֱמֶת שֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין חֶלּוּקָא דְּרַבָּנָן וּמַלְבִּישִׁין הָאוֹר בְּכַמָּה דְּרָכִים בִּלְבוּשִׁים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים בִּבְחִינַת צִיצִית עַד שֶׁהַכֹּל יְכוֹלִין לְקַבְּלוֹ עַד שֶׁהָיָה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ חוֹזְרִין לְמוּטָב. אַךְ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים יֵשׁ שֶׁעַטְנֵז, דְּהַיְנוּ הָעֲזִי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם מִתְלַבְּשִׁים בְּטַלִּית שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶם וְנִדְמֶה כְּאִלּוּ הֵם מְעֻטָּפִים בְּטַלִּית שֶׁל מִצְוָה, בַּחֲלוּקָא דְּרַבָּנָן, אֲבָל בֶּאֱמֶת לְבוּשֵׁיהֶם בְּחִינַת שַׁעַטְנֵז שֶׁהוּא מֵעֵרֶב מִצֶּמֶר וּפִשְׁתָּן, צֶמֶר בְּחִינַת רַחֲמִים, בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, בְּחִינַת וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כַּעֲמַר נָקִא, בְּחִינַת אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים וְכוּ' וְאִם וְכוּ' כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, בְּחִינַת הִתְהַפְּכוּת עֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְבוּשֵׁי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲבָל מֵעֵרֶב בּוֹ פִּשְׁתָּן שֶׁהוּא בְּחִינַת קַיִן שֶׁהֵבִיא מֵהַפְּסֹלֶת שֶׁרָאָה חוֹב לְכָל אֶחָד, הַיְנוּ שֶׁלְּבוּשֵׁיהֶם מְעֹרָבִים בִּבְחִינַת שַׁעַטְנֵז שֶׁמַּרְאִים עַצְמָם כְּאִלּוּ מְזַכִּים אֶת הָרַבִּים, אֲבָל בֶּאֱמֶת מֵהֶם כָּל הַמְנִיעוֹת וּמוֹצְאִים פְּסֹלֶת וְחוֹב בְּכָל הַכְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת וְהֵן הֵן הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר הָרוֹצִים לְרַחֵק מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ:

וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁעַטְנֵז שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת שָׂטָ"ן עַ"ז, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ עַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַשָּׂטָן שֶׁהֵם עוֹמְדִים כְּנֶגֶד הַכְּשֵׁרִים לְמָנְעָם מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת וּמִלְּהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת. וְלֹא נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ עַד שֶׁאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁמִּמֶּנּוּ שֶׁמִּסּוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר ה' יִתְבָּרַךְ אֶת שֶׁלּוֹ, כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה' וּלְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה, כִּי מַלְכוּתוֹ בְּכָל מָשָׁלָה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁעֲזוּת הוּא מַלְכוּתָא בְּלָא תְּגָא וְכָל הָרוֹצֶה לִטֹּל אֶת הַשֵּׁם נוֹטֵל עַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, אַף עַל פִּי כֵן הוּא בְּלָא תְּגָא בְּלֹא כֶּתֶר מַלְכוּת וְאַף עַל פִּי שֶׁמִּתְגַּבֵּר לְפִי שָׁעָה סוֹף כָּל סוֹף יִתְבַּטֵּל מַלְכוּתָם וּמֶמְשַׁלְתָּם שֶׁל הַשַּׁקְרָנִים וְהָעַזֵּי פָּנִים וְיִשָּׁכַח שְׁמָם וְזִכְרָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ, אֲבָל מַלְכוּתוֹ נָצַח וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם שֶׁמַּלְכוּתָם וּמֶמְשַׁלְתָּם נִמְשָׁךְ מִשְּׁנֵי הַכְּתָרִים הַנַּ"ל בְּוַדַּאי יִתְגַּבְּרוּ עֲלֵיהֶם וְכֻלָּם יִהְיוּ מֻכְרָחִין לָשׁוּב אֲלֵיהֶם שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמּוֹרֶה שֶׁמַּלְכוּתוֹ מְבֹרָךְ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ כִּרְצוֹנוֹ. וְזֶה בְּחִינַת צִיקֵי קְדֵרָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁמְּרַמֵּז בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, הַיְנוּ בְּחִינַת קְדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת הַנִּפְלָאוֹת שֶׁכֻּלָּם יִתְעַלּוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמְּהַפְּכִין כָּל הַיְרִידוֹת לַעֲלִיּוֹת:

אות ח

וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בַּחֲשַׁאי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגָּרוּ בָּנוּ הַחִיצוֹנִים, כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל יְדֵי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד מַעֲלִין כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת הַנְּפוּלוֹת הַמֻּנָּחִים בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת עַל כֵּן אָנוּ מִתְיָרְאִין שֶׁמָּא יִתְגָּרוּ בָּנוּ, כִּי בִּתְחִלָּה אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל רָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעַזּוּת שֶׁהוּא

בְּחִינַת קוֹלוֹת וְעַל יְדֵי זֶה בָּאִים לֶאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכַנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּךְ אָנוּ רוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַנִּשְׁמַע לְתוֹךְ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פָּסוּק וְאַהֲבְתָּ וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ שֶׁשָּׁם מְדַבֵּר מֵעֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת, אֲבָל כְּשֶׁעוֹלִין מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה וְהוּא בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת כָּל הַקְּדֻשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת וְזֶה בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁאוֹמְרִים בֵּין שְׁמַע לְוְאָהַבְתָּ כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַקְּדֻשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת וְזֶה בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁאוֹמְרִים בֵּין שְׁמַע לְוְאָהַבְתָּ כְּדֵי לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַקְּדֻשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צִיצִי קְדֵרָה לְהַעֲלוֹת כֻּלָּם בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בַּחֲשַׁאי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגָּרוּ בָּנוּ כַּנַּ"ל:

אות ט

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשָׁעָה שֶׁמְּבַקֵּשׁ יַעֲקֹב לְגַלּוֹת הַקֵּץ נִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה, אָמַר שָׁמָּא יֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, פְּסוּל בְּמִטָּתִי וְכוּ' פָּתְחוּ בָּלָם וְאָמְרוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. פָּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, הֵיְנוּ כִּי יַעֲקֹב סָבַר מֵאַחַר שֶׁמִּטָּתוֹ שְׁלֵמָה כְּבָר רָאוּי לְגַלּוֹת הַקֵּץ. וּכְשֶׁנִּסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה סָבַר שָׁמָּא אֵין מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה חַס וְשָׁלוֹם וְאָמְרוּ כֻּלָּם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וְאָז הֵבִין שֶׁמַּה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הַקֵּץ אַף עַל פִּי שֶׁמִּטָּתוֹ שְׁלֵמָה זֶה מֵחֲמַת שֶׁבְּסוֹף הַגָּלוּת יִתְגַּבֵּר הַשֶּׁקֶר וְיִתְגַּבְּרוּ הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר וְיִסְתְּרוּ הָאֱמֶת וּמֵחֲמַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת הַקֵּץ עַל כֵּן אָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמּוֹרֶה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה וְכַנַּ"ל:

אות י

וְעַל כֵּן מֹשֶׁה לֹא אָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי מֹשֶׁה הָיָה אָז בְּעֵת גְּדֻלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהָיוּ מוּכָנִים לְיֵלֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלִכְבֹּשׁ שִׁלְשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים וְלִבְנוֹת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, עַל כֵּן לֹא הִזְכִּיר בְּפֵרוּשׁ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁמִּרֻמָּז שֶׁיִּהְיוּ כַּמָּה וְכַמָּה יְרִידוֹת לְיִשְׂרָאֵל בְּכָלָל וּבִפְרָט שֶׁהֵם כְּלַל הַגָּלֻיּוֹת וְאַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ, כִּי עַתָּה בְּעֵת גְּדֻלָּתָן אֵין צְרִיכִין לְהַזְכִּיר זֹאת בְּפֵרוּשׁ וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק אֲהִיֶּה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֶהְיֶה עִמָּהֶם בְּצָרָה זֹאת אֲשֶׁר אֶהְיֶה עִמָּהֶם בְּשִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת. אָמַר מֹשֶׁה:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, דַּיָּהּ לְצָרָה בְּשָׁעָתָהּ. וְהוֹדָה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְאָמַר, 'כֹּה תֹּאמַר אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם', נִמְצָא שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהַזְכִּיר אָז צָרַת שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, עַל כֵּן לֹא הִזְכִּיר בְּפֵרוּשׁ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְגַם כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּפֶמְבִּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לֹא מֵרֹאשׁ בַּסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי. וְעַל כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַזְכִּיר בַּתּוֹרָה בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד,

כִּי הוּא בִּבְחִינַת סוֹד, כִּי צְרִיכִין לוֹמַר אוֹתוֹ בַּחֲשַׁאי, כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ בָּזֶה סוֹדוֹת נוֹרָאוֹת עֲמֻקוֹת מְאֹד מְאֹד אֵיךְ ה' יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר אֶת שֶׁלּוֹ וְיִגָּלֶה מַלְכוּתוֹ אֲחֲרֵי אֲשֶׁר הִתְפַּשֵּׁט הַשֶּׁקֶר כָּל כָּךְ וְנִתְקַיֵּם וְתִשְׁלֹךְ אֱמֶת אַרְצָה וְאַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵר תָּמִיד כִּרְצוֹנוֹ, וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁצְּרִיכִין לוֹמַר אוֹתוֹ בַּחֲשַׁאי וְכַנַּ"ל:

אות יא

וְעַל כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז אוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם, כִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז הוּא סְלִיחַת עֲוֹנוֹת וְאָז נִתְקַיֵּם מַה שֶּׁמּוּבָא בַּתּוֹרָה הַנַּ"ל בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁכָּל הַיְרִידוֹת נִתְהַפְּכִין לַעֲלִיּוֹת, עַל כֵּן אָז אֵין מִתְיָרְאִין מֵהַשָּׂטָן וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, עַל כֵּן אוֹמְרִים אָז בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם, כִּי אָז בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא תִּקּוּן חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִלְקְחוּ שְׁנֵי הַכְּתָרִים מִיִּשְׂרָאֵל וְאָז נֶחְזְרוּ הַכְּתָרִים לְיִשְׂרָאֵל, כִּי אָז עוֹלִין עַד הַכֶּתֶר כַּיָּדוּעַ וְאָז זוֹכִין לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא עִזּוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן זוֹכִין אָז לְכָל הַקּוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהַמַּלְכוּת נִזּוֹן אָז מִקּוֹלוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עִקַּר מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי עִזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת, עַל כֵּן אוֹמְרִים אָז בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּקוֹל רָם מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְהַפְּכוּ כָּל הַיְרִידוֹת לַעֲלִיּוֹת שׁוּב אֵין לָנוּ לְהִתְיָרֵא כְּלָל וְאָז צוֹעֲקִין בְּקוֹל רָם בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ גָּמַר וְיִגְמֹר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ וּמַלְכוּתוֹ מְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וְעַל כֵּן מִתְעַטְּפִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּצִיצִית גַּם בָּעֶרֶב יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנָה, כִּי כָּל הַמְּשָׁכוֹת הָאוֹרוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא הָעֵגֶל, בְּחִינַת מִלּוּי פְּגַם הַלְּבָנָה, הַכֹּל אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַצִּיצִית שֶׁהֵם בְּחִינַת לְבוּשִׁין קְדוֹשִׁים לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר עַל יָדָם בְּחִינַת עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה כַּנַּ"ל:

אות יב

וְעַל כֵּן אוֹמְרִים פָּרָשַׁת צִיצִית בִּקְרִיאַת שְׁמַע, כִּי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַּ"ל כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהֵם לְבוּשִׁין קְדוֹשִׁים שֶׁעַל יָדָם מַמְשִׁיכִין כָּל הָאוֹרוֹת, גַּם צִיצִית הֵם בִּבְחִינַת שֶׁנִּתְהַפְּכִין הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת בִּבְחִינַת אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם וְכוּ' כַּצֶּמֶר יִהְיוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּתְעַטֵּף ה' יִתְבָּרַךְ בְּטַלִּית וְסִדֵּר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁעַל יְדֵי מְחִילַת כָּל הָעֲוֹנוֹת עַד שֶׁנִּתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עָוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת

קְרִיאַת שְׁמַע בְּחִינַת שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְאָהַבְתָּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל עַל כֵּן קָבְעוּ שָׁם פָּרָשַׁת צִיצִית, כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת וְכַנַּ"ל:

רָאשֵׁי פְּרָקִים:

בֵּין הַמְצָרִים וְאַחַר כָּךְ תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁאֵין מַנִּיחִין בַּבֹּקֶר טַלִּית וּתְפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה 'לָבֶשׁ ה' עֹז', מַנִּין שֶׁהַתְּפִלִּין הֵם עֹז לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְאַחַר כָּךְ שַׁבַּת נַחֲמוּ שֶׁמְּנַחֲמִין מְשַׂמְּחִין וּמְחַזְּקִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִינֵי הִתְחַזְּקוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְהֵם שֶׁבַע דְּנֶחָמָתָא כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לָהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת וְתַרְתֵּי דִּתְיוּבְתָּא כְּנֶגֶד שְׁנֵי הַכְּתָרִים נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבְחִינַת בַּיּוֹם הַהוּא וְכוּ' כַּנַּ"ל):

הִלְכוֹת מַעֲקֶה וּשְׁמִירַת נֶפֶשׁ הֲלָכָה ה בְּהִלְכוֹת נְזִיקִין הֲלָכָה ה:

תַּם וְנִשְׁלַם שֶׁבַח לָאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם: